VERSLAG DER HANDELINGEN

VAN DE

STATEN-GENERAAL

GEDURENDE DE ZITTING VAN

1830-1831,

gehouden van 18 October 1830 tot 15 October 1831.

BEWERKT DOOR

J. J. F. NOORDZIEK

EN

UITGEGEVEN ONDER TOEZICHT

VAN DE

COMMISSIE VOOR DE HUISHOUDELIJKE AANGELEGENHEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Iste Deel

VERSLAG DER HANDELINGEN VAN DE TWEEDE KAMER,
benevens kort verslag van het verhandelde in de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

'S GRAVENHAGE.
TER ALGEMEENE LANDSDRUKKERIJ.
1889.

De bouwstoffen voor het verslag der *Handelingen* gedurende de zitting 1830—1831 zijn bijeengebracht en geordend door den Heer Referendaris J. J. F. NOORDZIEK, in Juli 1886 overleden.

Onder toezicht der Commissie voor de huishoudelijke aangelegenheden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is de uitgave bezorgd door de Heeren W. VAN ERKELENS en J. A. JUNGMANN, ambtenaren ter Griffie der Kamer.

's Gravenhage, Augustus 1889.

De Griffier der Tweede Kamer,

A. R. ARNTZENIUS.

BERICHT VOOR DEN BINDER.

Iste Deel, Verslag der Handelingen.

IIde Deel, Bijlagen.

NAAMLIJST DER LEDEN

VAN DE

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL,

gedurende de Zitting van 1830—1831.

	Jaren van aftreding.
NOORD-BRABAND.	
De HH. P. J. Cuypers.	1831
J. D. Baron van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende.	1831
Jhr. L. F. J. J. J. van Sasse van Ysselt.	1832
Mr. A. G. Verheyen.	1832
Mr. J. L. A. Luyben.	1832
A. J. Ingenhousz.	1833
Mr. P. A. van Meeuwen.	1833
GELDERLAND.	
De HH. J. E. N. Baron van Lynden van Hoevelaken.	1831
J. A. C. Baron van Nagell tot Ampsen.	1831
O. Baron van Randwijck van Rossum.	1832
E. W. van Dam van Isselt.	1832
Mr. J. Weerts.	1833
Mr. H. J. Dijckmeester.	1833
HOLLAND.	
De HH. Mr. W. B. Donker Curtius van Tienhoven.	1831
Jhr. D. F. van Alphen.	1831

	Jaren van aftreding.
De HH. Jhr. Mr. P. S. Dedel.	1831
Mr. J. C. van de Kasteele.	1831
Mr. L. van Toulon. (*Voorzitter.*)	1831
Mr. A. Hoynck van Papendrecht.	1831
Mr. L. C. Luzac.	1831
Mr. J. Corver Hooft.	1831
Mr. J. Op den Hooff.	1832
Jhr. Mr. A. Warin.	1832
Jhr. Mr. M. W. de Jonge van Campens Nieuwland.	1832
Jhr. H. Backer.	1832
Mr. J. H. van Reenen.	1832
Jhr. Mr. G. Beelaerts van Blokland.	1832
Jhr. Mr. G. Clifford.	1832
H. Baron Collot d'Escury van Heinenoord.	1833
Jhr. Mr. G. G. Clifford.	1833
Jhr. Mr. O. Repelaer van Molenaarsgraaf.	1833
Mr. F. Frets.	1833
Jhr. Mr. W. J. Junius van Hemert.	1833
J. I. H. van Wickevoort Crommelin.	1833
Jhr. Mr. D. van Foreest.	1833

	Jaren van aftreding.
ZEELAND.	
De HH. Jhr. Mr. P. J. Boddaert.	1831
Mr. C. G. Bijleveld.	1832
Mr. J. G. Hinlopen.	1833
UTRECHT.	
De HH. W. R. Baron van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst.	1831
Mr. H. M. A. J. van Asch van Wijck.	1832
Mr. J. G. van Nes.	1833
VRIESLAND.	
De HH. Jhr. T. M. Lycklama à Nyeholt.	1831
Mr. S. van Welderen Baron Rengers.	1831
Mr. J. Cats Epeuszoon.	1832
De HH. M. P. D. Baron van Sytzama.	1832
Mr. A. A. van Boelens.	1833
OVERIJSSEL.	
De HH. H. A. IJssel de Schepper.	1831
Jhr. A. J. B. van Suchtelen tot de Haere.	1832
Mr. F. Lemker.	1833
Mr. A. Sandberg.	1833
GRONINGEN.	
De HH. Jhr. G. Horenken van Alberda van Bloemersma.	1831
Mr. J. Gockinga.	1831
Jhr. J. Jarges.	1832
Mr. Tammo Sypkens.	1833
DRENTHE.	
De Heer Mr. W. H. Hofstede.	1832

Griffier.

J. L. W. Baron de Geer van Jutphaas.

Commies van Staat bij de Kamer:

Mr. J. H. Graaf van Limburg Stirum. Tijdens zijne afwezigheid vervangen door den heer O. van der Dussen, Referendaris bij den Raad van State.

MINISTERS EN HOOFDEN DER DEPARTEMENTEN VAN ALGEMEEN BESTUUR.

J. G. Baron Verstolk van Soelen, Minister van Buitenlandsche Zaken.

Mr. C. F. van Maanen, Minister van Justitie.

Mr. H. J. Baron van Doorn, Minister van Binnenlandsche Zaken *ad interim.*

Jhr. mr. G. G. Clifford, Minister van Waterstaat, Nationale Nijverheid en Koloniën *ad interim.*

Mr. W. A. N. van Tets van Goudriaan, Minister van Financiën.

Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden, Commissaris-Generaal van Oorlog, belast met de opperdirectie van de Departementen van Oorlog en Marine.

D. J. de Eerens, Directeur-Generaal van Oorlog.

C. J. Wolterbeek, Directeur-Generaal van Marine.

F. W. F. Th. Baron van Pallandt van Keppel, Minister van Staat, Directeur-Generaal voor de zaken der Hervormde en andere Eerediensten, behalve die der Roomsch-Katholijke.

F. J. M. T. Baron de Pelichy de Lichtervelde, Directeur-Generaal voor de zaken der Roomsch-Katholijke Eeredienst.

Mr. J. G. Baron de Mey van Streefkerk, Secretaris van Staat.

ALPHABETISCH REGISTER.

De letter *B*, staande vóór de getallen, duidt aan, dat de daarbij aangegeven bladzijde verwijst naar het IIde deel (*Bijlagen*); bij getallen, waar die letter niet voorkomt, wordt het Iste deel (*Verslag der Handelingen*) bedoeld.

Staatkundige mededeelingen. Zie ook *Adres aan den Koning*.

Staatsbegrooting. Opening van een crediet tot dekking van het tekort op de begrooting van het Departement van Oorlog over 1830. (XI.)

Ingekomen bij de Tweede Kamer, 27 November 1830, blz. 63; — Koninklijke boodschap en ontwerp van wet, B. 145; — Processen-verbaal der Afdeelingen, B. 145-147; — Beantwoording van de aanmerkingen der Afdeelingen, B. 147-148; — Verslag der Centrale Afdeeling (uitgebragt in de zitting van 3 December 1830, blz. 72), B. 148.

Behandeling en aanneming in de Tweede Kamer, 4 December 1830, blz. 74-78.

Behandeling en aanneming in de Eerste Kamer, blz. 321. — Berigt der aanneming aan de Tweede Kamer, blz. 81.

(De wet is den 4den December 1830 door den Koning bekrachtigd. Zie *Staatsblad* van 1830, n°. 87.)

——————— Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting voor 1831 en bepaling der som tot aankoop en aflossing van schuld gedurende 1831. (III.)

Ingekomen bij de Tweede Kamer 25 October 1830, blz. 10; — Koninklijke boodschap, B. 5; — Ontwerp van wet, houdende voorloopige bepalingen omtrent de begrooting voor 1831, B. 5.

Rekening wegens de algemeene begrootingen van ontvangsten en uitgaven, diensten 1825 en vroeger tot 1829, opleverende een algemeen overzigt van den toestand van 's Rijks schatkist op 1 Januarij 1830, B. 6-46.

Rekening wegens de ontvangsten en uitgaven gedurende 1829, B. 47-64.

Staten van vergelijking tusschen de raming van 's Rijks inkomsten over 1830 en derzelver opbrengst in de vier laatste maanden van 1829 en de acht eerste maanden van 1830, B. 65-73.

Staten der op 1 October 1830 zich in leven bevindende gepensioneerden, B. 74-75.

Staten van de in- en uitgeklaarde zeeschepen, B. 76-83.

Ontwerp van wet tot bepaling der som, welke gedurende het jaar 1831 tot aankoop en aflossing van schuld zal besteed worden, B. 84; — Extract uit het proces-verbaal van de vergadering van het Amortisatie-Syndicaat van 29 September 1830, B. 84; — Opgave van het gebruik, bij het Amortisatie-Syndicaat gemaakt van de sommen, bestemd tot aankoop van schuld, B. 84-85.

Processen-verbaal van het verhandelde in de Afdeelingen, B. 85-89; — Memorie van beantwoording der processen-verbaal van de Afdeelingen, B. 89-91; — Aanwijzing der veranderingen, B. 91; — Verslag der Centrale Afdeeling omtrent het ontwerp van wet, houdende voorloopige bepalingen omtrent de begrooting voor 1831 (uitgebragt in de zitting van 11 November 1830, blz. 18), B. 91; — Verslag der Centrale Afdeeling omtrent het ontwerp van wet tot bepaling der som tot aankoop en aflossing van schuld gedurende 1831 (uitgebragt in de zitting van 13 November 1830, blz. 19), B. 91.

Behandeling en aanneming in de Tweede Kamer van het wetsontwerp houdende voorloopige bepalingen omtrent de begrooting voor 1831, 13 November 1831, blz. 20-26; — Idem van het wetsontwerp wegens aankoop en aflossing van schuld in 1831, 16 November 1830, blz. 28-33.

Behandeling en aanneming in de Eerste Kamer van het wetsontwerp houdende voorloopige bepalingen omtrent de begrooting voor 1831, blz. 313; — Idem van het wetsontwerp wegens aankoop en aflossing van schuld in 1831, blz. 314. — Berigten der aanneming aan de Tweede Kamer, blz. 36 en 56.

(De wetten zijn den 18den en 22sten November 1830 door den Koning bekrachtigd. Zie *Staatsblad* van 1830, n°. 78 en 82.)

——————— Nadere bepalingen omtrent de tienjarige begrooting, aanvang nemende met 1830 (Iste afdeeling) en de buitengewone begrooting voor 1831 (IIde afdeeling). (XIV.)

Memorie van den Minister van Financiën, voorgedragen in de Tweede Kamer bij de indiening op 22 Maart 1831, blz. 111-114.

Staat, aanwijzende de verminderingen op de Iste afdeeling van de begrooting, aanvang nemende met 1830, B. 156-160; — Ontwerp van wet tot daarstelling van nadere bepalingen omtrent de Iste afdeeling van de begrooting, B. 161.

Raming der gewone inkomsten tot bestrijding der uitgaven, begrepen in de Iste afdeeling der begrooting, aanvangende met 1830, B. 161-162; — Ontwerp van wet tot daarstelling van nadere bepalingen omtrent de middelen tot dekking der uitgaven, begrepen in de Iste afdeeling van de begrooting, B. 162.

Ontwerp van wet tot vaststelling van de IIde afdeeling der begrooting voor 1831, B. 163; — Berekeningen, strekkende tot grondslag dier begrooting, B. 163—174.

Raming der buitengewone inkomsten voor 1831, tot bestrijding der uitgaven, begrepen in de IIde afdeeling van de begrooting, B. 174-175; — Ontwerp van wet tot vaststelling van middelen ter bestrijding van de uitgaven, begrepen in de IIde afdeeling der begrooting, B. 176.

Staat, aanwijzende de afloopende betalingen over 1831, waarin, buiten bezwaar van 's Rijks schatkist, door verstrekkingen van het Amortisatie-Syndicaat wordt voorzien, B. 176.

Staten der op 1 October 1830 zich in leven bevindende gepensioneerden. (Beide staten waren ook reeds bij de voorloopige begrootingswetten overgelegd, zie B. 74 en 75).

Processen-verbaal der Afdeelingen: Iste Afdeeling en nota's van twee niet genoemde leden, B. 177-179; IIde Afdeeling en nota van den heer Frets, B. 179-183; IIIde Afdeeling, B. 183-189; IVde Afdeeling, B. 189-192; Vde Afdeeling, met eene nota van den heer Corver Hooft, B. 192-197; VIde Afdeeling, B. 198-201; VIIde Afdeeling, B. 201-207.

Beantwoording van de bedenkingen der Afdeelingen, B. 207-221; — Opgave der veranderingen in de ontwerpen van wet, B. 221.

Nadere en specifieke opgave der verminderingen op de Iste afdeeling der begrooting, aanvang nemende met 1830, met eene recapitulatie van hetgeen op ieder hoofdstuk beschikbaar blijft, na aftrek van de afschrijvingen, B. 222-235. — Nominative staat der ambtenaren, geboortig uit de zuidelijke provinciën, in het genot van geheele of gedeeltelijke bezoldiging, B. 236-238; — Koninklijk besluit van 16 Januarij 1831, betreffende het inkomen des Konings, B. 239; — Specificatie der som, welke op de Iste afdeeling der begrooting overblijft voor de behoeften der Roomsch-Katholieke Eeredienst, na aftrek der vermindering, B 239-240; — Koninklijk besluit van 3 December 1830, betreffende de schorsing van betalingen ten behoeve van personen, tot de Zuidelijke provinciën behoorende, B. 240; — Staat der administratiekosten van het regt van zegel, registratie, griffie, hypotheken, successiën en overgang door overlijden, B. 241; — Specificatie der wachtgelden aan ambtenaren, welke hunne posten in de zuidelijke provinciën hebben moeten verlaten en zich naar de noordelijke hebben begeven, B. 242-244.

Verslag der Centrale Afdeeling, met nota's van eenige leden, B. 245-249.

(De hierboven genoemde wetsontwerpen zijn buiten behandeling gebleven ten gevolge van de aanbieding eener credietwet.)

Staatsbegrooting. Vaststelling van eene betaling bij voorschot op zoodanig middel, als ter bestrijding van de buitengewone behoeften van 1831 zal worden daargesteld. (XVII.)

Memorie van den Minister van Financiën, voorgedragen in de Tweede Kamer bij de indiening op 22 Maart 1831, blz. 111-114.

Ontwerp van wet, B. 312-313; — Processen-verbaal van de beraadslagingen der Afdeelingen: Iste-IVde Afdeeling, B. 313-316; Vde Afdeeling, met nota's van de heeren van Nagell tot Ampsen en Collot d'Escury van Heinenoord, 316-318; VIde en VIIde Afdeeling, B. 319; — Beantwoording van de bedenkingen der Afdeelingen, B. 320-321; — Nieuwe redactie van het ontwerp van wet, B. 322; — Verslag der Centrale Afdeeling (uitgebragt in de zitting van 30 Maart 1831, blz. 115), B. 322-323.

Behandeling en aanneming van het wetsontwerp in de Tweede Kamer, 31 Maart 1831, blz. 116-137.

Woelingen van kwalijkgezinden. (V. Beteugeling en bestraffing van bedrijven en)

Ingekomen bij de Tweede Kamer 28 October 1830, blz. 11; — Koninklijke boodschap en ontwerp van wet, B. 96; — Processen-verbaal der Afdeelingen, B. 96-98; — Antwoorden op de aanmerkingen der Afdeelingen, B. 98; — Nieuwe redactie van het wetsontwerp, B. 98-99; — Verslag der Centrale Afdeeling (uitgebragt in de zitting van 1 November 1830, blz. 12), B. 99.

Behandeling en aanneming in de Tweede Kamer 2 November 1840, blz. 13-17.

Behandeling en aanneming in de Eerste Kamer, blz. 316. — Berigt der aanneming aan de Tweede Kamer, blz. 18.

(De wet is den 3den November 1830 door den Koning bekrachtigd. Zie *Staatsblad* van 1830, n°. 75.)

——————— (X. Aanvulling der wet

van 3 November 1830 (*Staatsblad* n°. 75) tot beteugeling en bestraffing van bedrijven en)

Ingekomen bij de Tweede Kamer 16 November 1830, blz. 27; — Koninklijke boodschap en ontwerp van wet, B. 140; — Processen-verbaal der Afdeelingen, B. 141-142; — Antwoorden op de aanmerkingen der Afdeelingen, B. 142-143; — Gewijzigde redactie van het ontwerp van wet, B. 143-144; — Verslag der Centrale Afdeeling (uitgebragt in de zitting van 27 November 1830, blz. 64), B. 144.

Behandeling en aanneming van het wetsontwerp in de Tweede Kamer, 29 November 1830, blz. 65-69.

Behandeling en aanneming in de Eerste Kamer, blz. 320. — Berigt der aanneming aan de Tweede Kamer, blz. 71.

(De wet is den 1sten December 1830 door den Koning bekrachtigd. Zie *Staatsblad* van 1830, n° 86.)

Zuidelijke leden der Eerste Kamer. (Beraadslaging over de toelating van de) blz. 310.

VEREENIGDE ZITTING DER BEIDE KAMERS

op Maandag den 18den October 1830,

TOT OPENING DER GEWONE VERGADERING VAN DE STATEN-GENERAAL,

gehouden te 's Gravenhage. (1)

Openingszitting.

De heer W. F. baron **Roëll**, die den voorzittersstoel bekleedt, opent, nadat de leden der beide Kamers zich ten 12 ure vereenigd hebben in de zaal, bestemd voor de gewone vergaderingen der Tweede Kamer, des namiddags ten half één ure de vereenigde zitting.

De Ministers, Hoofden van Ministeriële Departementen, de Kanseliers der beide Orden en de leden van den Raad van State vereenigen zich mede in de voormelde zaal.

De **Voorzitter** laat door den Griffier der Eerste Kamer voorlezen het Koninklijk besluit van den 17den October, waarbij hij tot Voorzitter der Eerste Kamer wordt benoemd gedurende den tijd van het openen tot het sluiten van het aangevangen zittingjaar.

Dit besluit luidt als volgt:

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien art. 89 der Grondwet,

Hebben goedgevonden en verstaan, den heer W. F. baron Roëll te benoemen tot Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, gedurende de aanstaande zitting van Hun Edel Mogenden.

Afschriften dezes zullen worden gezonden aan de beide Kamers der Staten-Generaal, aan den benoemden Voorzitter, alsmede aan de Departementen van Binnenlandsche Zaken en van Financiën tot informatie en narigt.

's Gravenhage, den 17den October 1830.

(*get.*) WILLEM.

Van wege den Koning,

(*get.*) J. G. DE MEY VAN STREEFKERK.

Accordeert met deszelfs origineel,

De Griffier ter Staats-Secretarie,

(*get.*) L. H. ELIAS SCHOVEL.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiele Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 249; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 124.

De **Voorzitter**, aan wien dientengevolge, overeenkomstig de bepaling van art. 104 der Grondwet, het beleid der Vergadering is opgedragen, benoemt eene Commissie, belast met de taak om Z. M. den Koning, die heden de gewone vergadering der Staten-Generaal zal openen, bij Hoogstdeszelfs komst aan het gebouw der Staten-Generaal in- en uitgeleide te doen, en wijst daartoe aan de heeren: Steengracht van Oosterland, van Brienen van de Groote Lindt, Verheijen, van Dam van Isselt, Donker Curtius van Tienhoven, Corver Hooft, van Lynden van Hemmen, de Goër, Sandelin, van de Kasteele, Dedel, Bijleveld, van de Poll, Goubau d'Hovorst, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Lycklama à Nyeholt, Cats Epz. en Hofstede.

Deze Commissie verlaat, met de beide Griffiers, de vergaderzaal, om zich van de haar opgedragen taak te kwijten.

Na eenigen tijd wordt **Z. M. de Koning**, vergezeld door **Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden**, omringd door de groot-officieren van Zijn Huis, alsmede den Gouverneur der residentie, adjudanten en verder gevolg, door de Commissie binnengeleid.

Z. M. de Koning plaatst zich op den Troon en houdt, terwijl **Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden** naast Hoogstdenzelve is gezeten, en de groot-officieren met den Gouverneur der residentie, kamerheeren, adjudanten en pages achter, alsmede aan beide zijden en op de trappen van den Troon geplaatst zijn, de navolgende openingsrede: (1)

EDEL MOGENDE HEEREN!

Uwe ijverige raadplegingen, gedurende de onlangs gehouden buitengewone vergadering der Staten-Generaal, en het beleid, het doorzigt en de vaderlandsliefde, welke daarbij op nieuw zijn

(1) De openingsrede werd ten behoeve der leden nog in beide talen gedrukt en komt onder anderen ook voor in *Nederlandsche Staatscourant* n°. 249, *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 124, *Arnhemsche Courant*, n°. 117 enz. (Hollandsch), *Journal de la Haye*, n°. 1.

In het Fransch luidde zij aldus:

NOBLES ET PUISSANTS SEIGNEURS!

Le zèle qui a caractérisé vos délibérations pendant la dernière session extraordinaire des Etats-Généraux, la sagesse, la prudence et l'amour de

aan den dag gelegd, hebben, in derzelver gevolgen, mijne hoop niet vervuld. Billijk had Ik mogen verwachten, dat een dadelijk grondwettig onderzoek van voorgebragte wenschen en bezwaren, vooral bij de gebleken overeenstemming tusschen den Vorst en de Vertegenwoordigers van het Volk, dien zedelijken invloed zoude hebben uitgeoefend, welke noodig was, om intusschen overal de rust en orde te doen terugkeeren. Mijne verwachting is op eene treurige wijze te leur gesteld.

Tot daartoe was de naleving der wet en wettelijke vormen, door de eerste voorstanders der geopperde wenschen en bezwaren, altijd op den voorgrond geplaatst. Nu echter beantwoordde die beradene gang niet meer aan de ontstuimige driften der leiders eener verblinde en opgeruide menigte; zij bragten eenen gewelddadigen opstand te weeg, en de pogingen der krijgsmagt van den Staat, tot ondersteuning van den wensch der welgezinden, zijn ontoereikende geweest om dien opstand te bedwingen.

Reeds vóór de aankomst te Brussel werd die krijgsmagt, welke bescherming kwam aanbrengen, feitelijk aangerand, en, hoezeer voorafgegaan door eene plegtige aankondiging van zachtmoedigheid en vrede, ontmoette haar in die stad de moorddadigste wederstand. De gewapende afval van het wettig gezag heeft zich sedert in de zuidelijke gewesten meer en meer en met zulk eene schrikbarende snelheid uitgebreid, dat Ik, tot beveiliging en verdediging der getrouwe noordelijke provinciën en van derzelver handel, de noodige maatregelen ten aanzien van land- en zeemagt genomen, de schutterijen gedeeltelijk mobiel verklaard, de dienst vas den landstorm voorbereid en eene oproeping tot vrijwillige wapening gedaan heb. De geestdrift, waarmede daaraan wordt beantwoord, en de nieuwe blijken van liefde voor mijn Huis, welke Mij bij die gelegenheid gegeven zijn, hebben het leed verzacht, hetwelk mijn hart vervult bij de gedachte, dat het eene hoop muitelingen heeft mogen gelukken, eene zoo belangrijke en beweldadigde bevolking af te trekken van die Regering, onder welke zij tot eenen te voren nooit gekenden trap van voorspoed en rijkdom was opgeklommen en voor hare algemeene en bijzondere regten, zoowel als voor hare staatkundige, burgerlijke en godsdienstige vrijheden, de ruimste bescherming had ondervonden.

Mijne blijvende verwachting, dat het grootste deel dier bevolking deze weldaden, bij ernstig nadenken, terug moest wenschen, heeft Mij geleid tot het besluit, om aan mijnen beminden Zoon den Prins van Oranje, bij het tijdelijk bestuur der trouw geblevene gedeelten der zuidelijke gewesten, tevens op te dragen, om door middelen van overreding, zoo mogelijk, de afvallige gedeelten nog tot de wettige orde te doen wederkeeren.

Ik heb alzoo, door eene administrative scheiding, de ontwikkeling van het verklaard gevoelen der Staten-Generaal, in hunne jongste buitengewone zitting, voor zooveel van Mij afhing, voorbereid, waardoor thans mijne zorgen zich meer uitsluitend tot de noordelijke gewesten bepalen en derzelver krachten en middelen alleen in hun belang zullen worden aangewend; terwijl Ik tevens aan alle mijne onderdanen en aan geheel Europa het bewijs heb gegeven, dat niets is onbeproefd gelaten, om de afgedwaalden terug te brengen.

Gesterkt door de innige bewustheid, dat Ik den plegtigen eed, door mij op de Grondwet gedaan, ben nagekomen en onvermoeid werkzaam ben geweest, om de welvaart van het Nederlandsche volk met al mijn vermogen te bevorderen, zie ik den uitslag dier pogingen en van de beraadslagingen mijner Bondgenooten, welke dit Rijk gewaarborgd en den tegenwoordigen toestand van deszelfs zuidelijke gewesten tot een onderwerp hunner ernstige overwegingen gemaakt hebben, met kalmte te gemoet.

Het leger heeft zich, over het algemeen, wegens deszelfs dapperheid, met gematigdheid gepaard, mijne tevredenheid waardig gemaakt. Ik moet intusschen diep betreuren, dat, in de laatste tijden, een zoo groot gedeelte van hetzelve, door verkeerde begrippen of bedriegelijke beloften misleid, eed en pligt verzaakt en zijne vaandels verlaten heeft.

Onder de omstandigheden, waarin het Koningrijk zich bevindt en die zoo sterk verschillen van den staat van vrede, heb Ik mij verpligt gevonden uwe tegenwoordige zitting te 's Gravenhage te openen. Het strekt Mij tot genoegen, bij die gelegenheid ter kennis van U Edel Mogenden te brengen, dat Ik, bij voortduring, van de vreemde Mogendheden de verzekering ontvange van hare opregte deelneming en van hare vriendschappelijke gevoelens.

Het is Mij niet minder aangenaam, aan U Edel Mogenden te kunnen mededeelen, dat de moed en de volharding der krijgsmagt een einde hebben gemaakt aan den oorlog, die het eiland Java heeft geteisterd, en dat op de verdere overzeesche bezittingen, volgens de laatste berigten, eene gewenschte rust bleef heerschen.

De oogst is over het algemeen, ten gevolge der menigvuldige regens, min voordeelig geweest; Ik heb alle voorzorgen genomen, die onder mijn bereik waren, ten einde, gedurende den naderenden winter, in de behoeften der armen en minvermogenden zoude kunnen worden voorzien.

---

la patrie, dont vous avez donné de nouvelles preuves en cette occasion, n'ont pas été suivis d'un résultat qui remplit mes espérances; j'avais lieu d'attendre, surtout après l'accord parfait qui s'était manifesté entre le Souverain et les Représentants de la Nation, qu'un examen immédiat et constitutionnel des voeux et des plaintes élevés aurait exercé toute l'influence morale, nécessaire pour rétablir partout en attendant le repos et l'ordre. Mon attente a été trompée d'une manière déplorable. Jusques-là, l'obéissance aux lois et la conservation des formes légales avaient toujours été mises en avant par ceux mêmes qui favorisaient principalement ces voeux et ces plaintes. Plus tard cette marche réfléchie n'a pas répondu aux passions impérieuses des meneurs d'une multitude aveugle et excitée; ils allumèrent une rébellion violente et les efforts de l'armée de l'Etat pour seconder l'espoir des bien-intentionnés, ont été insuffisants pour dompter la révolte.

Déjà avant leur arrivée à Bruxelles, les forces militaires, destinées à la protection des habitants, avaient été assaillies, quoique précédées d'une assurance solennelle d'indulgence et de paix; dans cette ville elles éprouvèrent la résistance la plus meurtrière.

Depuis lors la défection armée contre le Gouvernement légal s'est étendue de plus en plus dans les provinces méridionales et ses progrès ont été si rapides et si effrayants, que pour la défense des provinces fidèles du nord et la sécurité de leur commerce, j'ai pris les mesures nécessaires concernant les forces de terre et de mer, déclaré mobile une partie des gardes communales, préparé l'emploi de la levée en masse, et fait un appel à l'armement volontaire des habitants de ces contrées.

L'enthousiasme avec lequel on répond à cet appel et les nouvelles marques d'attachement à ma Maison que j'ai recueillies dans cette occasion, ont apporté quelque adoucissement aux peines dont mon coeur est affligé par la pensée qu'une poignée de rebelles a pu parvenir à détacher une population aussi favorisée et aussi intéressante d'un gouvernement, sous lequel elle avait atteint un degré de prospérité et de richesse, qui lui était inconnu jusqu'alors, et joui, tant dans ses droits publics et particuliers que dans ses libertés politique, civile et religieuse, de la plus large protection.

L'attente que la plus grande partie de cette population devait, après mûre réflexion, souhaiter le retour de ces bienfaits, m'a porté à la résolution d'investir mon Fils bien aimé, le Prince d'Orange, du gouvernement temporaire des parties des provinces méridionales qui étaient restées fidèles, et de lui confier le soin de faire rentrer, autant que possible, dans l'ordre légal, par des moyens de persuasion, les provinces révoltées.

J'ai de cette manière, par une séparation administrative, préparé autant qu'il dépendait de moi, le développement de l'opinion manifestée par les Etats-Généraux dans leur dernière session extraordinaire; et par là je me suis mis à même de porter plus exclusivement mes soins sur les provinces septentrionales et d'employer leurs forces et leurs ressources uniquement dans leur intérêt; en même temps j'ai donné à tous mes sujets et à l'Europe entière la preuve que rien n'a été négligé pour ramener les esprits égarés.

Fort du sentiment intime d'avoir rempli le serment solennel que j'ai prêté sur la Loi fondamentale, et d'avoir travaillé sans relâche à coopérer de tout mon pouvoir à la prospérité du peuple des Pays-Bas, j'attends avec calme le résultat de ces mesures et l'issue des délibérations sérieuses auxquelles les événements, qui se passent dans les provinces méridionales, donnent lieu en ce moment de la part de mes Alliés, garants de l'existence de ce Royaume.

En général, l'armée, par sa bravoure et sa modération, a rempli dignement mon attente; cependant je dois déplorer amèrement qu'en dernier lieu une si grande partie des troupes, séduite par des opinions erronées ou des promesses trompeuses, se soit laissée entraîner au point de trahir ses serments, d'oublier ses devoirs et d'abandonner ses drapeaux.

Les circonstances, si différentes de l'état de paix, dans lesquelles se trouve le Royaume, m'ont obligé d'ouvrir votre session actuelle à la Haye; il m'est agréable de pouvoir vous communiquer à cette occasion, que je continue à recevoir des Puissances étrangères l'assurance de la part sincère, qu'elles prennent aux maux qui affligent notre patrie, et de leurs sentiments d'amitié.

Il ne m'est pas moins agréable de pouvoir informer Vos Nobles Puissances que le courage et la persévérance de l'armée ont mis fin à la guerre qui désolait l'île de Java, et que, d'après les derniers rapports, la tranquillité désirée régnait dans les autres parties de nos possessions d'outre-mer.

Les pluies continuelles ont nui en général à la récolte; j'ai pris toutes les précautions qui étaient en mon pouvoir, pour assurer, pendant l'hiver qui s'approche, les besoins des pauvres et des classes peu aisées.

La situation intérieure du Royaume forme pour le moment un obstacle insurmontable à l'évaluation fondée des recettes et des dépenses pour l'année prochaine. En conséquence il m'a paru opportun, quant à présent, d'assurer autant que possible la continuation de ce qui existe. Un projet de loi, tendant à cette fin et en vertu duquel tous les changements qui devaient

VEREENIGDE ZITTING. — 18 OCTOBER 1830.

Openingszitting.

De inwendige toestand van het Rijk levert, voor het tegenwoordige, een onoverkomelijk beletsel op, om, op goede gronden, den staat van ontvangsten en uitgaven voor het naastvolgend jaar te begrooten. Het is Mij daarom meest verkieslijk voorgekomen, de voortduring van hetgeen bestaat zooveel doenlijk te verzekeren. Een ontwerp van wet, daartoe strekkende, waarbij dan ook alle veranderingen, welke in de gewone inkomsten zouden hebben plaats gehad, buiten uitvoering zullen blijven, zal eerstdaags aan U Edel Mogenden worden aangeboden.

Naar aanleiding der verklaring, bij de opening uwer jongste buitengewone zitting gedaan, is door Mij een maatregel genomen, om voorloopig in de dringende behoeften der schatkist te voorzien; de vaderlandsliefde der ingezetenen doet het welgelukken van denzelven hopen. Die maatregel behoort echter door nadere wettelijke bepalingen te worden opgevolgd, welke, in den loop dezer zitting, ter tafel van U Edel Mogenden zullen worden gebragt.

Hoe bezwarend de staat van zaken ook zijn moge, behoort niettemin, ten aanzien van de uitdelging der Staatsschuld, aan het beloofde voldaan te worden, en Ik stel Mij dierhalve voor, ook een ontwerp omtrent den inkoop en de aflossing van schuld aan uwe Vergadering voor te dragen.

Tot krachtdadige beteugeling en bestraffing van bedrijven en woelingen, welke kwalijkgezinden zich zouden mogen veroorloven, om in de getrouw geblevene gewesten en streken de gemoederen in gisting te brengen en den opstand, ware het mogelijk, voort te planten, zal insgelijks de medewerking van U Edel Mogenden door Mij ingeroepen worden. Ik heb het intusschen dringend noodzakelijk geacht, hieromtrent voorloopige maatregelen te nemen en voorschriften van toezigt en voorzorg, met opzigt tot vreemdelingen en doorreizende personen, vast te stellen.

Ter voldoening aan den billijken wensch, door U Edel Mogenden bij onderscheidene gelegenheden geuit, was het tijdstip der invoering van de nationale wetgeving en der regterlijke instellingen door Mij op den 1sten Februarij van het volgende jaar bepaald. De opstand, in de zuidelijke provinciën uitgebarsten, maakt het thans onmogelijk, dien wensch op het vastgestelde tijdstip te verwezenlijken, en zal dan ook uit dien hoofde met de aanvankelijke vestiging van den Hoogen Raad vooralsnog niet kunnen worden voortgegaan.

Edel Mogende Heeren! de snelle loop der gebeurtenissen, door welke dit Rijk sinds weinige weken geschokt is, kan van invloed worden op meer andere onzer instellingen; de uitkomst dier gebeurtenissen is nog niet te voorzien; en de geheel onverwachte tijdingen, heden uit Antwerpen ontvangen, strekken op nieuw ten bewijze van den dagelijkschen voortgang der daadwerkelijke scheiding tusschen de twee groote afdeelingen van het Rijk.

Ik verbeide evenwel die uitkomst met vertrouwen, want mijn geweten is gerust. Ik mag bij voortduring rekenen op uwe medewerking, op die der getrouwe noordelijke gewesten, op de ondersteuning mijner Bondgenooten, die het staatkundig stelsel van Europa steeds zullen handhaven, en Ik sta nog aan het hoofd van een Volk, welks godsdienstige zin den besten waarborg schenkt voor de beschermende hoede des Almagtigen.

Z. M. de Koning verlaat, na het uitspreken dezer openingsrede, met **Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden** en zijn gevolg, door de Commissie begeleid, de vergaderzaal, om op de bij het programma omschreven wijze naar het Koninklijk paleis terug te keeren.

De **Voorzitter** sluit, nadat de Commissie in de vergaderzaal teruggekeerd en door hem, namens de Vergadering, voor de door haar volbragte taak bedankt is, de vereenigde zitting.

---

avoir lieu dans les recettes ordinaires, resteront sans exécution, sera incessamment présenté à Vos Nobles Puissances.

Par suite de la déclaration faite lors de l'ouverture de votre dernière session extraordinaire, j'ai pris une mesure propre à pourvoir provisoirement aux besoins pressants du trésor; le patriotisme des citoyens me fait espérer qu'elle aura un plein succès. Cependant cette mesure devra être régularisée par des dispositions législatives, qui seront mises sous les yeux de Vos Nobles Puissances dans le courant de leur session actuelle.

Quelles que puissent être les difficultés du moment, il est de toute nécessité de satisfaire aux engagements pris relativement à l'amortissement de la dette d'Etat, et je me propose en conséquence de présenter à Votre Assemblée un projet relatif à l'achat et au remboursement de la dette publique.

Des moyens énergiques de répression et de punition sont nécessaires pour prévenir les actions et les menées que des mal-intentionnés pourraient se permettre afin d'agiter les esprits, et s'il était possible d'étendre la révolte jusques dans les provinces et les cantons restés fidèles; j'invoquerai à cet effet la coopération de Vos Nobles Puissances. En attendant j'ai été obligé par l'urgence du moment, de prendre à cet égard des dispositions préparatoires et d'ordonner des mesures de précaution et de surveillance à l'égard des étrangers et des voyageurs.

Pour satisfaire au juste désir, manifesté en plusieurs occasions par Vos Nobles Puissances, j'avais fixé au premier Février de l'année prochaine l'époque de l'introduction de la législation nationale et des institutions judiciaires. La révolte qui a éclaté dans les provinces méridionales, empêche en ce moment de réaliser ce désir pour l'époque fixée, et par suite l'établissement préalable de la Haute Cour ne pourra pas non plus s'effectuer.

Nobles et Puissants Seigneurs, le cours rapide des événements, par lesquels depuis quelques semaines ce Royaume est ébranlé, peut influer sur plusieurs autres de nos institutions; l'issue de ces événements ne se prévoit pas encore et les nouvelles tout à fait inattendues, reçues aujourd'hui d'Anvers, donnent encore une preuve des progrès journaliers d'une séparation réelle entre les deux grandes divisions du Royaume.

Cependant j'attends cette issue avec confiance, car ma conscience est tranquille; je puis toujours compter sur votre concours, sur celui des fidèles provinces du nord, ainsi que sur l'appui de mes Alliés, qui maintiendront le système politique de l'Europe, et je me trouve encore à la tête d'un peuple, dont le sens religieux offre la meilleure garantie de la protection tutélaire du Tout Puissant.

HANDELINGEN

VAN DE

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL,

gedurende het zittingjaar 1830—1831.

1STE ZITTING

ZITTING VAN DINGSDAG 19 OCTOBER 1830. (1)

(GEOPEND TEN 11½ URE.)

Ingekomen: 1°. Koninklijk besluit, houdende magtiging op den heer O. van der Dussen, referendaris bij den Raad van State, tot het tijdelijk waarnemen der werkzaamheden van den heer van Limburg Stirum, Commies van Staat bij de Tweede Kamer, gedurende diens afwezigheid; 2°. geloofsbrieven van nieuw benoemde leden; toelating der gekozenen. — Opmaking der nominatie voor het voorzitterschap; benoeming der Commissie, belast met de aanbieding der nominatie aan Z. M. den Koning.

Tijdelijk Voorzitter de heer **van Toulon**, Voorzitter der buitengewone zitting van 1830.

Op de presentielijst hebben in den aanvang der zitting geteekend, met den tijdelijken Voorzitter, de heeren:

van Lynden van Hoevelaken, Warin, Bijleveld, van Dam van Isselt, Beelaerts van Blokland, van de Kasteele, Lycklama à Nyeholt, de Jonge van Campens Nieuwland, Verheijen, G. Clifford, Op den Hooff, van Suchtelen tot de Haere, Cats Epz., Hoynck van Papendrecht, Backer, Sandelin, (1) Dedel, Corver Hooft, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, van Nagell tot Ampsen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Donker Curtius van Tienhoven, IJssel de Schepper, Hofstede, van Welderen Rengers, Luzac, van Alphen en van Reenen;

en gedurende de zitting nog de volgende heeren:

Lemker, Dijckmeester, G. G. Clifford, Collot d'Escury van Heinenoord, Junius van Hemert, Sandberg, van Nes, Hinlópen, Tammo Sypkens, Repelaer van Molenaarsgraaf, van Foreest, Ingenhousz, van Meeuwen, van Wickevoort Crommelin, Frets en Boddaert.

De **tijdelijke Voorzitter** deelt mede, dat is ingekomen afschrift van het navolgend Koninklijk besluit:

WIJ WILLEM, ENZ.

Hebben goedgevonden en verstaan, den referendaris van de 2de klasse bij den Raad van State, O. van der Dussen, tijdelijk te committeren tot de waarneming der werkzaamheden van den commies van Staat, mr. J. H. graaf van Limburg Stirum, bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal, en zulks gedurende deze zijne afwezigheid (2), zullende de referendaris deze werkzaamheden gelijktijdig met zijne functiën bij den Raad van State waarnemen.

Afschriften dezes zullen worden gezonden aan den Raad van State, aan den Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, aan Onzen Minister van Financiën, aan de Algemeene Rekenkamer, aan den referendaris der 2de klasse van der Dussen en aan den commies van Staat graaf van Limburg Stirum, tot informatie en narigt.

(Volgen de onderteekeningen.)

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 250; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 125; 4°. *Bredasche Courant*, n°. 120; 5°. *Noord-Brabandsche Courant*, n°. 127; 6°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 126 enz.

Volgens opgave van sommige bladen werd geen woord Fransch in de zitting gesproken en vermeed de Voorzitter alle herhalingen zijner gezegden in die taal.

(1) Deze was de eenige der zuidelijke leden, die in de vergadering tegenwoordig was. Hij is later niet teruggekomen.

(2) De heer van Limburg Stirum was als officier der Haagsche schutterij met het veldbataillon naar Breda vertrokken.

1STE ZITTING. — 19 OCTOBER 1830.

Opmaking der lijst van candidaten voor het voorzitterschap.

De tijdelijke Commies-Griffier wordt ter vergaderzaal binnengeleid, legt in handen des Voorzitters den vereischten eed af en aanvaardt zijne betrekking.

De **tijdelijke Voorzitter** berigt, dat zijn ingekomen de geloofsbrieven van de navolgende nieuw benoemde of weder ingekozen leden, te weten, de heeren:

mr. P. A. van Meeuwen en A. I. Ingenhousz, voor Noord-Braband;

mr. H. J. Dijckmeester, voor Gelderland;

J. G. van Nes, voor Utrecht;

mr. A. Sandberg en mr. F. Lemker, voor Overijssel;

mr. P. Tammo Sypkens, voor Groningen;

mr. T. Frets, baron H. Collot d'Escury van Heinenoord, mr. G. G. Clifford, mr. O. Repelaer van Molenaarsgraaf, J. J. H. van Wickevoort Crommelin, mr. D. van Foreest en mr. W. J. Junius van Hemert, voor Holland;

mr. J. G. Hinlopen, voor Zeeland.

De **tijdelijke Voorzitter** benoemt twee commissiën, belast met het onderzoek der geloofsbrieven van de voormelde heeren:

de eerste, zamengesteld uit de heeren: van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, van Nagell tot Ampsen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Lycklama à Nyeholt en van Suchtelen tot de Haere en belast met het onderzoek der geloofsbrieven van de gekozenen in de provinciën Noord-Braband, Gelderland, Utrecht, Vriesland, Overijssel en Groningen;

de tweede, zamengesteld uit de heeren Corver Hooft, van Reenen, Backer, de Jonge van Campens Nieuwland en Bijleveld en belast met het onderzoek der geloofsbrieven van de gekozenen in de provinciën Holland en Zeeland.

De leden dezer commissiën verlaten de vergadering, tot volbrenging der haar opgedragen taak, en komen na eenig tijdsverloop terug, waarna zij, bij monde van de heeren van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende en Corver Hooft, verslag doen, dat in goede orde zijn bevonden de geloofsbrieven der heeren van Meeuwen, Ingenhousz, Dijckmeester, van Nes, Sandberg, Lemker, Tammo Sypkens, Frets, Collot d'Escury van Heinenoord, G. G. Clifford, Repelaer van Molenaarsgraaf, van Wickevoort Crommelin, van Foreest, Junius van Hemert en Hinlópen, die zij voorstellen ter Vergadering toe te laten.

Met deze conclusiën vereenigt zich de Kamer, waarna de nieuw benoemde leden, op voorstel van den Voorzitter, door den Griffier worden binnengeleid en zitting nemen.

Er zijn thans 43 leden tegenwoordig.

De Kamer gaat over tot het OPMAKEN EENER NOMINATIE VAN DRIE LEDEN, den Koning aan te bieden, ten einde daaruit haren Voorzitter gedurende de tegenwoordige zitting te benoemen.

De **tijdelijke Voorzitter** benoemt tot leden van het stembureau de heeren van Nagell tot Ampsen, Dedel, van Meeuwen en Repelaer van Molenaarsgraaf. (1)

Bij de benoeming van den *eersten candidaat* bekomen de heeren van Toulon 39 stemmen, G. G. Clifford 2 en Sandelin en van Nagell tot Ampsen elk ééne stem.

(1) Deze stemmingen zijn opgemaakt naar de in de parlementaire nalatenschap van den heer Luzac gevonden aanteekeningen.

De heer **van Toulon**, de volstrekte meerderheid van stemmen bekomen hebbende, zal als *eerste candidaat* op de nominatie geplaatst worden.

Bij de eerste stemming voor den *tweeden candidaat* verkrijgen de heeren G. G. Clifford 11 stemmen, Tammo Sypkens 7, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst en Donker Curtius van Tienhoven elk 4, Collot d'Escury van Heinenoord en Dijckmeester elk 3, Lemker, van Nagell tot Ampsen, Corver Hooft en Bijleveld elk 2, Beelaerts van Blokland, de Jonge van Campens Nieuwland en van Asch van Wijck elk ééne stem.

Daar geene volstrekte meerderheid van stemmen is verkregen, heeft eene tweede vrije stemming plaats, waarbij bekomen de heeren: G. G. Clifford 18 stemmen, Tammo Sypkens 12, Donker Curtius van Tienhoven 3, Dijckmeester, Corver Hooft en Lycklama à Nyeholt elk 2, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Beelaerts van Blokland en de Jonge van Campens Nieuwland elk ééne stem.

Dewijl alsnog geene meerderheid van stemmen is verkregen, heeft eene derde stemming plaats over de beide heeren, die bij de tweede stemming de meeste stemmen hebben behaald.

Daarbij verkrijgen de heeren Tammo Sypkens 23 en G. G. Clifford 19 stemmen.

De heer **Tammo Sypkens**, de meerderheid van stemmen hebbende bekomen, wordt als *tweede candidaat* op de nominatie geplaatst. (1)

Bij de stemming over den *derden candidaat* bekomen de heeren G. G. Clifford 15 stemmen, Corver Hooft 8, Dijckmeester 4, van Lynden van Hoevelaken 3, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Donker Curtius van Tienhoven, Collot d'Escury van Heinenoord, Beelaerts van Blokland en Ingenhousz elk 2, de heeren Luzac en Sandberg elk ééne stem.

Daar geene volstrekte meerderheid van stemmen is verkregen, heeft eene tweede vrije stemming plaats.

Daarbij bekomen de heeren G. G. Clifford 20 stemmen, Corver Hooft 6, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende 5, Collot d'Escury van Heinenoord 3, Donker Curtius van Tienhoven en Dijckmeester elk 2, van Lynden van Hoevelaken, Luzac en Beelaerts van Blokland elk ééne stem.

Daar alsnog geene meerderheid van stemmen is verkregen, heeft eene derde stemming plaats over de twee leden, die bij de tweede de meeste stemmen hebben bekomen.

Daarbij verkrijgen de heeren G. G. Clifford 31 en Corver Hooft 12 stemmen.

De heer **G. G. Clifford**, de meerderheid van stemmen op zich vereenigd hebbende, wordt als *derde candidaat* op de nominatie geplaatst.

De **tijdelijke Voorzitter** benoemt de leden van het stembureau, alsmede de heeren Hinlópen, van Welderen Rengers, Lemker en Hofstede, als leden der Commissie, welke de opgemaakte lijst op een nader te bepalen tijd aan Z. M. den Koning zal aanbieden.

Zonder bepaling van tijd der volgende zitting, wordt de tegenwoordige opgeheven.

(1) Blijkens berigten in sommige bladen, zouden vele leden verlangd hebben, dat de heer G. G. Clifford, tevens voorloopig belast met de waarneming van het Departement van Nationale Nijverheid, de Koloniën enz., tot tweeden candidaat voor het voorzitterschap ware benoemd.

2DE ZITTING.

ZITTING VAN WOENSDAG 20 OCTOBER 1830. (1)

(GEOPEND TEN $2\frac{1}{2}$ URE.)

Verslag der Commissie, belast geweest met de aanbieding der nominatie voor het voorzitterschap aan Z. M. den Koning. — Ingekomen een Koninklijk besluit, houdende benoeming van den heer van Toulon tot Voorzitter; aanvaarding van het voorzitterschap. — Ingekomen: 1°. geloofsbrieven van gekozen leden; onderzoek dier bescheiden en toelating der benoemden; 2°. Koninklijke boodschap, betreffende het voornemen des Konings, voortaan alleen de aangelegenheden der noordelijke provinciën te behandelen; 3°. Koninklijk besluit, betreffende de benoeming van den Voorzitter der Eerste Kamer. — Besluit genomen, om de Troonrede met een adres der Kamer te beantwoorden; benoeming eener Commissie van redactie. — Trekking der Afdeelingen; benoeming van voorzitters en onder-voorzitters.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 46 leden, te weten de heeren:

Backer, Op den Hooff, Bijleveld, van de Kasteele, Boddaert, van Nes, van Nagell tot Ampsen, de Jonge van Campens Nieuwland, Lemker, Junius van Hemert, Verheijen, Sandberg, van Foreest, Donker Curtius van Tienhoven, Dijckmeester, Corver Hooft, Lycklama à Nyeholt, Hofstede, van Lynden van Hoevelaken, van Alberda van Bloemersma, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, G. G. Clifford, Hinlópen, van Meeuwen, Dedel, Repelaer van Molenaarsgraaf, IJssel de Schepper, van Reenen, Collot d'Escury van Heinenoord, van Suchtelen tot de Haere, Ingenhousz, Cats Epz., van Welderen Rengers, Luzac, van Alphen, Frets, van Wickevoort Crommelin, Tammo Sypkens, Beelaerts van Blokland, van Dam van Isselt, van Asch van Wijck, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst; terwijl na hunne toelating op de presentielijst hebben geteekend de heeren: van Boelens en Weerts.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 19den October jl. worden gelezen en goedgekeurd. (2)

(1) Dit verslag is zamengesteld naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 251; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 125; 4°. *Arnhemsche Courant*, n°. 129; 5°. *Bredasche Courant*, n°. 121; 6°. *Leydse Courant*, n°. 127; 7°. *Provinciaal Dagblad*, n°. 36; 8°. *Rotterdamsche Courant* n°. 126 enz.

(2) De *Officiële Notulen* werden van dezen dag af alleen in het Hollandsch opgesteld.

De **tijdelijke Voorzitter** berigt, dat de Commissie, belast geweest met de aanbieding der nominatie voor het Voorzitterschap, bereid is omtrent de vervulling der haar opgedragen taak verslag uit te brengen.

De heer **van Nagell tot Ampsen** berigt daarop, namens de Commissie, dat zij met de gewone plegtigheid bij Zijne Majesteit is toegelaten en van den Koning de verzekering heeft ontvangen, dat Hoogstdezelve onverwijld tot de benoeming van den Voorzitter der Kamer zoude overgaan.

De Commissie wordt voor de door haar genomen moeite bedankt

De **tijdelijke Voorzitter** geeft kennis, dat is ingekomen een afschrift van het Koninklijk besluit van den 20sten October, waarbij hij benoemd wordt tot Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, gedurende den tijd van het openen tot het sluiten der tegenwoordige zitting.

Dit besluit wordt voor kennisgeving aangenomen.

De heer **van Toulon** aanvaardt zijne betrekking met de volgende aanspraak: (1)

EDEL MOGENDE HEEREN!

Bij het eindigen der betrekking, welke mij voor de jongste buitengewone zitting zoo eervol werd opgedragen, gevoel ik eene wezenlijke behoefte, om U de betuiging mijner diepe erkentenis aan te bieden voor al de blijken van achting en van welwillendheid, die ik gedurende deze betrekking van U mogt ondervinden. Gij weet het, Edel Mogende Heeren! dat ik, onder inwachting van den Goddelijken zegen, steeds in uwe ondersteuning eene voorname kracht verlangde te zoeken, en daardoor werd ik dan ook in staat gesteld eenigzins te slagen. Te slagen, ik durf dit woord te bezigen, nu ik door uwe zoo algemeene keuze van gisteren en door het besluit, hetwelk Zijne Majesteit heeft gelieven te nemen, mij op de vleijendste wijze mede voor deze aangevangene zitting tot uwen Voorzitter benoemd en aldus den stempel van goedkeuring op mijne handelwijze gedrukt zie. Gelooft, Mijne Heeren! dat ik al hetgeen daarin gelegen is, met vollen nadruk gevoel; gelooft, dat ik de waarde van het in mij gestelde vertrouwen bij de tegenwoordige zoo moeijelijke en zorgvolle oogenblikken, waarin wij verkeeren, in hooge mate erkentelijk besef; maar gelooft dan ook, dat ik, op denzelfden voet voortgaande, waarop ik uwe en 's Konings goedkeuring mogt wegdragen, met een opregt vaderlandsch hart aan deze nieuwe roeping zal trachten te beantwoorden. Ik steun bij vernieuwing op uwe hulp en welwillendheid; ik verzoek dezelve met den meesten aandrang.

Onze beraadslagingen, Edel Mogende Heeren! zullen bij de verschrikkelijke schokken, die aan den Staat zijn toegebragt, van eenen buitengewonen, maar tevens van eenen zeer gewigtigen aard zijn. Zoo immer, heeft *thans* de natie, even als het geëerbiedigde Hoofd van den Staat, te regt het oog op de Staten-Generaal gevestigd. Die beraadslagingen zullen getuigen van onze liefde voor het dierbaar Vaderland; zij zullen getuigen van onze zucht om mede te werken tot de edele bedoelingen van onzen Vorst; zij zullen getuigen van onze pogingen ter opbeuring van het openbaar vertrouwen en ter bevordering van al hetgeen daaraan kan dienstbaar zijn; maar zij zullen mede, zoo ik mij verzekerd houde, getuigen van ons eerbiedig opzien tot eene wakende Voorzienigheid, die te meermalen ook aan dit Nederland toonde, dat het in Hare hand is, om aan den euvelmoed te zeggen: *tot hiertoe en niet verder.*

De **Voorzitter** berigt, dat zijn ingekomen de geloofsbrieven der nieuwe leden, gekozen in de provinciën Gelderland en Vriesland, te weten de heeren: Weerts en van Boelens.

Deze bescheiden gesteld zijnde in handen der vroeger benoemde Commissie tot onderzoek der geloofsbrieven, brengt de heer van

(1) De rede van den Voorzitter werd op verlangen van vele leden te hunnen behoeve gedrukt.
Zij komt ook voor in *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 252; *Arnhemsche Courant*, n°. 129; *Bredasche Courant*, n°. 129 enz.

2de ZITTING. — 20 OCTOBER 1830.

Trekking der Afdeelingen. — Benoeming van voorzitters en onder-voorzitters.

Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende daaromtrent, staande de vergadering, verslag uit.

De vergadering vereenigt zich met de voorgestelde conclusie, strekkende om beide leden toe te laten.

De heeren **Weerts** en **van Boelens**, in het gebouw der Tweede Kamer aanwezig, worden daarop door den Griffier ter vergaderzaal binnengeleid, en nemen zitting.

De **Voorzitter** deelt aan de Vergadering mede, dat is ingekomen de volgende Koninklijke boodschap: (1)

Edel Mogende Heeren!

Uit de proclamatie, door Onzen beminden Zoon, den Prins van Oranje, den 16den dezer te Antwerpen uitgegeven en waarvan de aanleidende oorzaken Ons even weinig bekend zijn, als de gevolgen daarvan door Ons kunnen berekend worden, blijkt intusschen ontwijfelbaar, dat de erkenning van het grondwettig gezag in de zuidelijke provinciën thans geheel heeft opgehouden.

In die gesteldheid van zaken moeten onze zorgen zich, van nu voortaan, geheel uitsluitend tot de getrouwe noordelijke provinciën bepalen, zoodat niet slechts derzelver middelen en krachten eeniglijk voor hare belangen zullen worden aangewend, maar alle maatregelen van het grondwettig gezag alleen die provinciën betreffen moeten. Naar dit beginsel zullen de voorstellen zijn ingerigt, die Onzentwege in deze zitting aan uwe Vergadering zullen worden aangeboden; Wij verlangen, dat dezelve ook bij U Edel Mogenden uit dat oogpunt beschouwd en behandeld worden en dat U Edel Mogenden zich, van nu af, aanmerken, als eeniglijk en alleen vertegenwoordigende de noordelijke provinciën, alles in afwachting van hetgeen, ten aanzien der zuidelijke gewesten, met overleg onzer Bondgenooten zal worden beslist.

En hiermede, Edel Mogende Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 20sten October 1830.

WILLEM.

Deze Koninklijke boodschap wordt voor kennisgeving aangenomen; terwijl de Vergadering tevens besluit die te doen drukken en ronddeelen. (2)

De **Voorzitter** geeft nog kennis, dat is ontvangen afschrift van een Koninklijk besluit, houdende benoeming van den heer Roëll tot Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Dit besluit wordt voor kennisgeving aangenomen.

(1) Deze Koninklijke boodschap, even als de verdere van Regeringswege in deze zitting ingekomen bescheiden, in beide talen opgesteld, komt ook voor in *Bijlagen*, n°. II, en werd ook opgenomen in *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 251; *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 125; *Leydse Courant*, n°. 127; *Journal de la Haye*, n°. 2 enz.

(2) In de dagbladen word melding gemaakt, dat deze Koninklijke boodschap onder luide toejuichingen van alle leden werd ontvangen.

De **Voorzitter** voorgesteld hebbende, de Troonrede met een adres te doen beantwoorden, met welk voorstel de Vergadering zich vereenigde, worden als leden der Commissie van redactie daartoe aangewezen de heeren: van Meeuwen, van Lynden van Hoevelaken, Luzac, Donker Curtius van Tienhoven en Cats Epz.

Daarna heeft de trekking der Afdeelingen plaats.

De uitslag dier trekking is, dat zullen behooren tot de:

Eerste Afdeeling, de heeren: Ingenhousz, Verheijen, van Randwijck van Rossum, G. G. Clifford, Backer, Cats Epz. en Sandberg;

Tweede Afdeeling, de heeren: Luyben, Weerts, Dijckmeester, van Lynden van Hoevelaken, van Wickevoort Crommelin, Dedel en Warin;

Derde Afdeeling, de heeren: van Meeuwen, van Sasse van IJsselt, van Dam van Isselt, Repelaer van Molenaarsgraaf, Luzac, Donker Curtius van Tienhoven, Jarges en Hofstede;

Vierde Afdeeling, de heeren: Cuypers, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Collot d'Escury van Heinenoord, van Alphen, Op den Hooff, Bijleveld, van Suchtelen tot de Haere en van Alberda van Bloemersma;

Vijfde Afdeeling, de heeren: Hoynck van Papendrecht, Corver Hooft, van de Kasteele, van Reenen, Boddaert, van Sytzama, IJssel de Schepper en Gockinga;

Zesde Afdeeling, de heeren: van Foreest, van Nagell tot Ampsen, Frets, G. Clifford, Hinlópen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Boelens en Lycklama à Nyeholt;

Zevende Afdeeling, de heeren: Junius van Hemert, Beelaerts van Blokland, de Jonge van Campens Nieuwland, van Nes, van Asch van Wijck, van Welderen Rengers, Lemker en Tammo Sypkens.

De **Voorzitter** noodigt de leden uit, zich naar hunne Afdeelingen te begeven, ten einde aldaar de voorzitters en ondervoorzitters te benoemen.

De Vergad ring wordt inmiddels eenige oogenblikken geschorst.

De zitting heropend zijnde, kondigt de **Voorzitter** aan, dat gekozen zijn door de Afdeelingen:

tot voorzitters, de heeren: Sandberg, van Lynden van Hoevelaken, Donker Curtius van Tienhoven, Bijleveld, van Reenen, Frets en Tammo Sypkens;

tot onder-voorzitters, de heeren: Verheijen, Dijckmeester, Luzac, Collot d'Escury van Heinenoord, Corver Hooft, van Foreest en Beelaerts van Blokland.

Zonder vaste bepaling voor de volgende zitting, wordt de tegenwoordige opgeheven.

3DE ZITTING. — 22 OCTOBER 1830.

Ter tafel brengen van het ontwerp-adres van antwoord op de Troonrede.

3DE ZITTING.

Comité-Generaal van Vrijdag 22 October 1830. (1)

(GEOPEND TEN 10 URE.)

Ingekomen het ontwerp-adres op de Troonrede, opgesteld door de Commissie van redactie; verzending naar de Afdeelingen tot onderzoek.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 41 leden, te weten de heeren:

Boddaert, van de Kasteele, van Reenen, van Lynden van Hoevelaken, van Foreest, Dijckmeester, Verheijen, van Wickevoort Crommelin, Sandberg, de Jonge van Campens Nieuwland, Hofstede, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Bijleveld, Backer, Cats Epz., Repelaer van Molenaarsgraaf, van Nagell tot Ampsen, van Alberda van Bloemersma, Corver Hooft, Dedel, van Nes, Lemker, van Welderen Rengers, Warin, Hinlópen, Op den Hooff, Collot d'Escury van Heinenoord, Junius van Hemert, G. Clifford, Ingenhousz, van Meeuwen, Lycklama à Nyeholt, van Boelens, Luzac, van Alphen, Tammo Sypkens, Donker Curtius van Tienhoven, van Asch van Wijck en IJssel de Schepper.

De Commissie, benoemd tot het ontwerpen van een Adres aan den Koning ter beantwoording van Hoogstdeszelfs openingsrede en boodschap van den 20sten dezer, heeft zoodanig ontwerp opgesteld en doen voorlezen. (1)

De Vergadering besluit, van het ontwerp zeven afschriften te doen vervaardigen en aan elke Afdeeling één tot onderzoek van den inhoud voor te leggen.

De zitting wordt hiermede opgeheven.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar de *Officiële Notulen* van het verhandelde op dezen dag.

(1) Zie dit ontwerp in de *Bijlagen*, onder n°. I.

4DE ZITTING.

ZITTING VAN MAANDAG 25 OCTOBER 1830. (1)

(GEOPEND TEN 1½ URE.)

Ingekomen : wetsontwerpen, betreffende de financiële aangelegenheden en den omslag van de hoofdsom der grondbelasting. — Comité-generaal.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 45 leden, te weten de heeren :

Warin, van de Kasteele, Gockinga, Boddaert, van Nagell tot Ampsen, Hoynck van Papendrecht, van Alberda van Bloemersma, Dijckmeester, Op den Hooff, van Foreest, van Boelens, Verheijen, van Wickevoort Crommelin, van Suchtelen tot de Haere, van Nes, van Alphen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Repelaer van Molenaarsgraaf, Hofstede, Lycklama à Nyeholt, Dedel, G. G. Clifford, van Randwijck van Rossum, G. Clifford, Junius van Hemert, de Jonge van Campens Nieuwland, van Asch van Wyck, Beelaerts van Blokland, IJssel de Schepper, Lemker, Weerts, Backer, Frets, Cats Epz., Donker Curtius van Tienhoven, Sandberg, van Meeuwen, Tammo Sypkens, van Lynden van Hoevelaken, Bijleveld, Collot d'Escury van Heinenoord, van Welderen Rengers, Luzac en van Reenen.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van 20 October jl. worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter** berigt, dat zijn ingekomen :

a. eene Koninklijke boodschap, ten geleide van twee wetsontwerpen betreffende de financiële aangelegenheden, te weten :

een houdende voorloopige bepalingen omtrent de begrooting voor 1831 (met 13 bijlagen), en

een tot bepaling der som, welke gedurende het jaar 1831 tot aankoop en aflossing van schuld zal besteed worden ; (1)

b. eene Koninklijke boodschap, ten geleide van een wetsontwerp tot omslag van de hoofdsom der grondbelasting over 1831, vergezeld van eene toelichtende memorie. (2)

Deze bescheiden zullen worden gedrukt en rondgedeeld.

De openbare zitting wordt hiermede opgeheven en veranderd in eene met gesloten deuren.

Comité-Generaal. (3)

Behandeling van het ontwerp-Adres van Antwoord op de Troonrede. — Verzending van het aangenomen Adres aan de Eerste Kamer.

De notulen van het vorig comité-generaal van den 22sten dezer worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter** berigt, dat de Commissie van redactie haar ontwerp-Adres van Antwoord op de Troonrede gewijzigd heeft naar de in de Afdeelingen gemaakte opmerkingen en dat ter tafel brengt. (4)

Dat gewijzigd ontwerp wordt alsnu in behandeling genomen.

Nadat eenige leden daarover het woord hebben gevoerd, wordt het bij eene meerderheid van 41 tegen 4 stemmen aangenomen.

Op voorstel des **Voorzitters** wordt besloten het door de Tweede Kamer aangenomen Adres te verzenden naar de Eerste Kamer. (5)

De **Voorzitter** benoemt den heer Collot d'Escury van Heinenoord als zesde lid, toegevoegd aan de Commissie van redactie, om het adres aan Z. M. den Koning aan te bieden met leden der Eerste Kamer, voor het geval het mede door deze wordt aangenomen.

De geheime zitting wordt hiermede opgeheven.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het verhandelde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 255; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 128; 4°. *Bredasche Courant*, n°. 125; 5°. *Noord-Brabander*, n°. 129; 6°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 128, etc.

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. III.

(2) Zie *Bijlagen*, onder n°. IV.

(3) Dit verslag is overgenomen van de *Officiële Notulen* van het verhandelde in de geheime zitting van dezen dag.

(4) Zie het nader ontwerp-adres in de *Bijlagen*, onder n°. I.

(5) Zie den begeleidenden brief in de *Bijlagen*, onder n°. I.

5DE ZITTING. — 28 OCTOBER 1830.

Mededeeling van ingekomen stukken. — Verslag omtrent de aanbieding van het antwoord op de Troonrede.

5DE ZITTING.

ZITTING VAN DONDERDAG 28 OCTOBER 1830. (1)

(GEOPEND TEN 11½ URE.)

Mededeeling van de Eerste Kamer, dat zij het haar gezonden ontwerp-Adres van Antwoord op de Troonrede heeft goedgekeurd; verslag der Commissie, belast met de aanbieding van het Adres aan den Koning. — Ingekomen eene Koninklijke boodschap, ten geleide van een wetsontwerp tot beteugeling van woelingen.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 35 leden, te weten de heeren:

van Wickevoort Crommelin, van Foreest, Lycklama à Nyeholt, Boddaert, van Meeuwen, van Alberda van Bloemersma, Frets, van Lynden van Hoevelaken, van Sytzama, Cats Epz., van Reenen, G. Clifford, Dijckmeester, van Nes, van Boelens, Junius van Hemert, Lemker, van Welderen Rengers, Hoynck van Papendrecht, van de Kasteele, Bijleveld, Warin, de Jonge van Campens Nieuwland, Luzac, Donker Curtius van Tienhoven, Weerts, van Randwijck van Rossum, Gockinga, Collot d'Escury van Heinenoord, G. G. Clifford, van Suchtelen tot de Haere, Tammo Sypkens, Beelaerts van Blokland en IJssel de Schepper.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van 25 October jl. worden gelezen en goedgekeurd.

Nog worden gelezen de aanteekeningen van het verhandelde in de zittingen met geslotene deuren van den 22sten en 25sten October en mede goedgekeurd die van de laatstvermelde zitting, waaruit blijkt, dat daarin over het antwoord op 's Konings aanspraak is beraadslaagd en dat dit antwoord, zoodanig als het aan Zijne Majesteit is aangeboden, met 41 tegen 4 stemmen is goedgekeurd.

De **Voorzitter** deelt mede, dat is ingekomen eene missive van de Eerste Kamer, meldende dat zij zich heeft vereenigd met het haar gezonden ontwerp-Adres van Antwoord op de Troonrede. (1)

Dit berigt wordt voor kennisgeving aangenomen.

De heer **van Meeuwen** brengt vervolgens, namens de Commissie, belast geweest met de aanbieding aan den Koning van het door de Kamers aangenomen Adres van Antwoord op de Troonrede, het volgende verslag uit:

De Commissie, door U Edel Mogenden benoemd, om van wege deze Kamer aan den Koning over te brengen het Adres van antwoord op de Rede, van den Troon uitgesproken, heeft, ter voldoening aan dien last, zich vereenigd met de Commissie, ten zelfden einde door de Eerste Kamer afgevaardigd.

Tot den Koning genaderd, heeft de Commissie, bij monde van den Voorzitter der vereenigde zitting van de Staten-Generaal, Zijne Majesteit toegesproken met de woorden in het Adres vervat, op welke Hoogstdezelve wel heeft gelieven te antwoorden:

» dat in de betreurenswaardige omstandigheden, waarin het Rijk geplaatst is, Zijne Majesteit eene krachtdadige opbeuring vindt in de ontvangen verzekering der eenstemmige gevoelens, welke den Vorst en de Vertegenwoordigers van het getrouw gebleven gedeelte van het Nederlandsche volk bezielen;

» dat Zijne Majesteit zich verheugt reeds uit eigen overtuiging te hebben verwezenlijkt een gedeelte der wenschen, welke de Staten-Generaal, in het belang van het Noord-Nederlandsche volk, hebben uitgedrukt, terwijl de overige wenschen, welke in het adres van antwoord vervat zijn, door Hoogstdenzelven in de ernstigste overweging zullen genomen worden;

» en dat de Koning, thans meer bijzonder, op de eenstemmige gezindheid der Vertegenwoordigers van het Noord-Nederlandsche volk rekent, ter bevestiging van de oud vaderlijke spreuk: *Eendragt maakt magt.* "

Op voorstel des **Voorzitters** zullen het Adres van Antwoord en het verslag der Commissie worden gedrukt en aan de leden rondgedeeld. (2)

De **Voorzitter** geeft kennis, dat is ingekomen eene Koninklijke boodschap ten geleide van een ontwerp van wet tot *beteugeling van woelingen.* (3)

Dit wetsontwerp zal worden gedrukt en rondgedeeld.

De zitting wordt hiermede opgeheven.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 258; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 129; 4°. *Leydse Courant*, n°. 130; 5°. *Noord-Brabander*, n°. 131 enz.

(1) Zie deze missive in de *Bijlagen*, onder n°. I.

(2) Zie het Adres in de *Bijlagen*, onder n°. I, en het Verslag der Commissie ook in de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 258.

(3) Zie *Bijlagen*, onder n°. V.

6de ZITTING.

ZITTING VAN MAANDAG 1 NOVEMBER 1830. (1)

(GEOPEND TEN 1½ URE.)

Ingekomen: 1°. wetsontwerp, houdende belasting bij leening en uitgifte van schakistbiljetten; 2°. brief van den heer Pescatore. — Verslag der Centrale Afdeeling betreffende het wetsontwerp tot beteugeling der woelingen enz.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 44 leden, te weten de heeren:

Warin, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Boddaert, Op den Hooff, van Nagell tot Ampsen, Junius van Hemert, van Alberda van Bloemersma, van Sytzama, Cats Epz., Lemker, Hinlópen, Hofstede, Frets, van Randwijck van Rossum, van Meeuwen, Donker Curtius van Tienhoven, Bijleveld, Collot d'Escury van Heinenoord, Hoynck van Papendrecht, Luyben, van Nes, van Reenen, de Jonge van Campens Nieuwland, Dedel, van de Kasteele, Tammo Sypkens, Weerts, van Boelens, van Foreest, Corver Hooft, van Lynden van Hoevelaken, Repelaer van Molenaarsgraaf, Gockinga, IJssel de Schepper, Jarges, G. Clifford, van Welderen Rengers, Luzac, van Suchtelen tot de Haere, van Alphen, G. G. Clifford, Beelaerts van Blokland en van Wickevoort Crommelin.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 28sten October jl. worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter** berigt, dat is ingekomen eene Koninklijke boodschap ten geleide van een wetsontwerp tot eene *betaling bij wege van leening* en eene *uitgifte van schatkistbiljetten*, vergezeld van eene memorie van toelichting. (2)

Deze stukken zullen worden gedrukt en aan de leden rondgedeeld en tot onderzoek verzonden naar de Afdeelingen.

De **Voorzitter** geeft kennis, ontvangen te hebben het volgende schrijven van den heer Pescatore:

» La Haye, le 28 Octobre 1830.

» Monsieur le Président!

» J'ai l'honneur de vous remettre ci-joint copie d'une lettre, que j'ai écrite à Son Excellence le Ministre de l'Intérieur pour l'informer de la détermination, que j'ai cru devoir prendre de ne pas assister aux séances de la Chambre.

» Veuillez la mettre sous les yeux de l'Assemblée, que vous présidez, pour autant que vous le jugerez utile, et la faire déposer, *en tout cas*, au greffe de la Seconde Chambre, avec mention au procès-verbal de la prochaine séance publique.

» Agréez, M. le Président, l'assurance de ma considération la plus distinguée et de mon sincère attachement.

» A. Pescatore.

» *A Monsieur van Toulon, Président de la Seconde Chambre des Etats-Généraux, à la Haye.*"

Copie.

» La Haye, le 27 Octobre 1830.

» J'ai l'honneur d'informer Votre Excellence que m'étant rendu ici pour remplir le devoir que la Loi fondamentale m'impose, avant d'avoir eu connaissance du message Royal du 20 de ce mois, qui constitue les Chambres exclusivement pour les provinces septentrionales, je n'ai pas jugé convenable de prendre séance, sans en conférer préalablement avec le Président de la Seconde Chambre.

» Je me suis rendu à l'opinion que les circonstances exigeaient, que je m'abstinsse de participer aux travaux de la session ordinaire des Etats-Généraux de 1830.

» Je prie Votre Excellence d'en informer Sa Majesté, en l'assurant en même temps de mon attachement inaltérable au serment que j'ai prêté.

» J'ai l'honneur d'être avec la considération la plus respectueuse, etc., etc.

A Son Excellence M. le baron van Doorn, Ministre de l'Intérieur etc., à la Haye.

De **Voorzitter** stelt voor, dezen brief voor kennisgeving aan te nemen.

De heer **van Lynden van Hoevelaken** verzoekt, dat van het gedrag en den brief des heeren Pescatore eervolle melding in de notulen gemaakt worde.

De **Voorzitter** merkt aan, dat de voorlezing des briefs reeds van zelve medebrengt, dat dezelve in de aanteekeningen van het verhandelde vermeld zal worden.

De heer **van Alphen** ondersteunt het verzoek van den heer van Lynden van Hoevelaken en de Kamer besluit dienovereenkomstig.

De **Voorzitter** deelt mede, dat de Centrale Afdeeling gereed is met haar verslag wegens het ontwerp van wet tot *beteugeling der woelingen van kwaadwilligen*. (1)

Dit stuk zal worden gedrukt en rondgedeeld; terwijl op voorstel des **Voorzitters** besloten wordt de beraadslagingen over het wetsontwerp te bepalen op Dingsdag, 2 November, des voormiddags ten 11 ure.

Daarna wordt de vergadering gescheiden.

(1) Dit verslag is zamengesteld naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 262; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 131; 4°. *Bredasche Courant*, n°. 132; 5°. *Leydse Courant*, n°. 132; 6°. *Journal de la Haye*, n°. 8 enz.

(2) Zie *Bijlagen*, onder n°. VI.

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. V.

7DE ZITTING.

ZITTING VAN DINGSDAG 2 NOVEMBER 1830. (1)

(GEOPEND TEN 11½ URE.)

Ingekomen: Boekwerk. — Behandeling van het wetsontwerp tot beteugeling van woelingen van kwalijkgezinden.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 47 leden, te weten de heeren:

van Wickevoort Crommelin, Junius van Hemert, Op den Hooff, Collot d'Escury van Heinenoord, van Foreest, Gockinga, van de Kasteele, Boddaert, Luyben, Lemker, Dedel, de Jonge van Campens Nieuwland, van Sytzama, Hinlópen, Weerts, Hoynck van Papendrecht, van Boelens, Cats Epz., Corver Hooft, van Welderen Rengers, van Nes, Repelaer van Molenaarsgraaf, van Nagell tot Ampsen, G. Clifford, Jarges, van Alberda van Bloemersma, van Meeuwen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Suchtelen tot de Haere, IJssel de Schepper, Warin, G. G. Clifford, Tammo Sypkens, Frets, van Randwijck van Rossum, Luzac, Hofstede, van Alphen, Beelaerts van Blokland, Ingenhousz, Bijleveld, Donker Curtius van Tienhoven, van Reenen, van Lynden van Hoevelaken, Lycklama à Nyeholt en Backer.

De Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken wonen de vergadering bij.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 1sten November jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 263; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 131 en bijv.; *Arnhemsche Courant*, n°. 136; 5°. *Bredasche Courant*, n°. 133; 6°. *Leydsche Courant*, n°. 130; 7°. *Provinciaal Dagblad*, n°. 89; 8°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 132 enz.

De **Voorzitter** deelt mede, dat is ingekomen het navolgend boekwerk:

Luttenberg, Register van wetten en besluiten.

Dit boekwerk zal in de boekerij der Kamer geplaatst worden.

Aan de orde is de behandeling van het WETSONTWERP TOT BETEUGELING VAN WOELINGEN VAN KWALIJKGEZINDEN.

De beraadslagingen over dit wetsontwerp worden geopend. (1)

De heer **Luzac**: De wet, waarover wij in dit oogenblik spreken, is eene gelegenheidswet, eene wet, welke aan de droevige omstandigheden, waarin het vaderland verkeert, haren oorsprong verschuldigd is.

De eerste vraag, welke hier, dunkt mij, in aanmerking komt, is deze: vereischen die omstandigheden eene dergelijke wet?

Ik zal niet onderzoeken, of ons tegenwoordig Wetboek van Strafregt in combinatie met de wet tegen hoon en laster, op het laatst der voorgaande gewone zitting door U Edel Mogenden aangenomen, niet zoodanige wetsbepalingen bevatten, als voldoende zouden kunnen geacht worden, om veel kwaads te stuiten, en wil wel aannemen, dat er noodzakelijkheid bestaat tot het nemen van eenige tijdelijke maatregelen van nog meerderen ernst en kracht. Dan nu komt hier de tweede vraag in aanmerking: voldoet het project aan de behoeften, is het te streng of te zacht?

Hieromtrent geloof ik mij ten faveure der wet te mogen uitlaten. Ik geloof, dat de latitude, aan den regter, bij art. 2, in het bepalen van den tijd voor de straf gelaten, ruim genoeg gesteld is en dat in deze zooveel noodig aan het oordeel des regters is overgelaten; alleen spijt het mij, in dit en in het volgende artikel de *tentoonstelling* van den beklaagde behouden te zien, welke de Sectie, tot welke ik de eer heb te behooren, en ook anderen zoo gaarne hadden zien weggelaten, en ik acht mij verpligt hierop alsnog aan te dringen.

Waartoe toch zal deze tentoonstelling dienen? Kan zij geene gelegenheid geven tot het verwekken juist van die gebeurtenissen, welke men door deze wet wil voorkomen? Ik stel mij toch voor, dat hij, die zich aan het oproermaken of bevorderen door een der middelen, bij art. 2 voorzien, zal hebben schuldig gemaakt, zal worden *of* ondersteund door den algemeenen geest der populatie zijner woonplaats of waar het feit gebeurd is, dat hij bij het gemeen beklaagd zal worden, *of* integendeel door die klasse, welke in dergelijke vertooningen behagen schept, zal worden gehaat, verfoeid, soms gevloekt. In het eerste geval wordt de tentoongestelde als een martelaar beschouwd, dien men soms zal trachten door geweld te verlossen, en in het omgekeerde geval loopt men het gevaar den schuldige aan de volkswoede prijs te geven en hem door den doodelijken angst, waarin hij gebragt wordt, eene pijniging te doen ondergaan, tien maal erger dan de straf, hem nu bij de letter der wet opgelegd.

Ik weet, dat men op deze aanmerking geantwoord heeft met art. 22 van het Strafwetboek, bij hetwelk die tentoonstelling als een gevolg van de reclusie genoemd wordt; doch geloof niet, dat dit antwoord afdoende kan geacht worden, vermits eene gelegenheidswet, als deze, ook zeer wel andere afwijkingen van de gewone bepalingen gedoogen kan, en er, dunkt mij, volstrekt geene reden bestaat, waarom wij niet in de moeijelijke en buitengewone omstandigheden, welke wij beleven, uit consideratiën van voorzigtigheid eene andere en ongewone beperking of uitvoering der straffen zouden mogen en kunnen toelaten.

In ditzelfde 2de artikel ben ik nog gestuit op het woord: *geschriften*, als zijnde dit van eene zoo veel omvattende beteekenis, dat het waarlijk soms zeer gevaarlijk worden kan. — Voor hetzelve zoude ik de woorden: *door openbaar gemaakt of rondgedeeld geschrift, gedrukt of ongedrukt*, verre verkozen hebben, als bevattende eene omschrijving, welke ten minste eenige limiten aanduidt en particuliere briefwisselingen, zonder eenig malicieus oogmerk geschreven en in vertrouwen toegezonden, buiten de scherp navorschende oogen van het publiek ministerie houdt. Zeker heeft de nieuwe redactie, waarbij de woorden: *zich zullen hebben doen kennen als voorstanders of*

(1) De gevoerde beraadslagingen zijn grootendeels gevolgd naar *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 263 en 264, die daarvan de uitvoerigste berigten heeft geleverd.

begunstigers van den opstand zijn weggevallen en door veel positiver bepalingen vervangen zijn, het artikel aanmerkelijk verbeterd, doch het onbepaalde van het woord: *geschriften* is gebleven. Ik wil erkennen, dat nu wij weder het oog alleen mogen vestigen op Oud-Nederland en ik Belgie *als geheel en voor altoos van ons gescheiden wil beschouwen*, dergelijke min bepaalde uitdrukkingen, in eene gelegenheids-wet, minder vrees inboezemen, omdat ik nu ook alleen het oog behoef te vestigen op Nederlandsche regters en regtbanken, die weten wat het te zeggen is, met ongekreukte standvastigheid en alleen naar den geest en de letter der wetsbepalingen regt te spreken, die er eenen roem in stellen, zelfstandigheid bij wijsheid te paren, en niemand zullen straffen, tenzij zijne schuld duidelijk en bewezen zij.

Waarom bij het 4de art. eenige gedeelten of artikelen eener reeds doode wet weder worden in werking gebragt en deze artikelen niet liever woordelijk en als geheel nieuwe bepalingen in het project zijn ingelascht geworden, is mij ook duister gebleven. Het maakt het terugkeeren tot en opzoeken eener afgeschafte wet noodig, en al ware het slechts voor het gemak van alle de ingezetenen van den Staat, die het hoogste belang hebben deze wet goed te kennen, had men den *modus procedendi* textueel in de wet moeten inlasschen; nu moet hij, die deze materie goed kennen wil, zich weder twee nommers Staatsbladen aanschaffen, terwijl het zeer goed en gemakkelijk in een had kunnen bevat worden Het is niet uit hoofde der geringe meerdere kosten, dat ik deze aanmerking maak, maar alleen, omdat aldus in het belang der zaak de kennis aan hare strekking bespoedigd en vereenvoudigd wordt.

De tijd, tot 31 December van het volgend jaar 1831 voor het bestaan dezer wet gesteld, komt mij in geenen deele te lang voor; de omstandigheden, wij mogen dit niet ontveinzen, doen de mogelijkheid eener vroegere vervalling niet vooruitzien, en zoo dan al, hetgeen de goede God geve, de situatie van ons dierbaar vaderland veel vroeger zóó gelukkig is geworden, dat wij deze wet niet meer behoeven en tot de gewone strafwetten kunnen terugkeeren, dan zal zij ook waarlijk bij Nederlandsche regtbanken wel buiten veelvuldige toepassing blijven en eenige weinige maanden onschadelijk kunnen voortleven.

Ik zal gaarne de verdere deliberatiën afwachten, alsmede de toelichting door Z. E. den heer Minister te geven, om daarna mijne stem te regelen.

De heer **Op den Hooff:** Ofschoon art. 2 in de nieuwe redactie reeds eene werkelijke verbetering ondergaan heeft, had ik echter gewenscht, dat in de tweede zinsnede van hetzelve duidelijker ware te kennen gegeven, dat de daar bedoelde straf eene correctionele straf is. Immers zooals het artikel nu luidt, zal alligt bij iemand het denkbeeld geboren worden, dat deze gevangenis van twee tot vijf jaren mede eene *criminele* straf is. Gaarne zoude ik eene daartoe strekkende verandering alsnog in de wet gebragt zien; doch zoo dit niet kan zijn, dan verzoek ik den Minister te dezen opzigte alhier eene openbare verklaring te willen geven, welke ten leiddraad aan de regters zoude kunnen verstrekken.

Voorts komt het mij voor, dat het voorloopig koninklijk besluit van 11 October jl. uitdrukkelijk behoorde te worden ingetrokken; dat besluit kan toch niet naast deze wet blijven bestaan.

Overigens kan ik mij niet ten volle daarmede vereenigen, dat aan de regtbanken van eersten aanleg wordt overgelaten, om criminele straffen, ja zelfs de doodstraf, uit te spreken zonder voorloopige instructie, zonder hooger beroep, zonder het middel van cassatie, zelfs zonder dat de veroordeelde zijne toevlugt tot den Koning kan nemen, om genade te vragen. Dit laatste stond zelfs onder de Fransche wet vrij aan degenen, die door speciale geregtshoven waren gevonnisd.

Wanneer ik echter van een anderen kant bedenk, dat de omstandigheden eene spoedige toepassing der wet en spoedige uitvoering der krachtens dezelve uitgesprokene vonnissen kunnen vereischen; dat deze wet slechts tijdelijk is; dat de teregtzittingen toch in het openbaar plaats hebben, en dat onze regters voorzeker altijd liever eenen schuldige zullen ontslaan dan eenen onschuldige veroordeelen, dan meen ik, ondanks de bij mij gerezene zwarigheden, mijne stem aan het ontwerp te moeten geven.

De heer **Donker Curtius van Tienhoven:** Ik verklaar mede, dat ik mij in de tegenwoordige omstandigheden, niettegenstaande eenige bij mij gerezene bedenkingen, niet tegen de aanneming der wet zal verzetten. Zoo had ook, mijns inziens, voornamelijk de straf van tentoonstelling achterwege kunnen blijven. Ik kan echter niet deelen in het door den eersten spreker geuite gevoelen ten aanzien van de inlassching der bepalingen van de wet van 10 April 1815. Die inlassching betreft alleen den vorm der wet, welke mijne goedkeuring wegdraagt.

Wat de toepassing der doodstraf in de bij de wet omschreven gevallen aangaat, meen ik, dat genoegzame ruimte aan den regter is overgelaten; te meer daar toch altijd aan den Koning de magt verblijft tot het verleenen van genade. Voor het overige vertrouw ik, dat, van de zijde van het Ministerie, de noodige aanschrijvingen tot de rigtige tenuitvoerlegging der wet en tot wering van alle misbruik aan de procureurs-generaal zullen worden gezonden.

De heer **Junius van Hemert:** De buitengewone omstandigheden, die wij beleven, overtuigen mij van de hooge noodzakelijkheid dezer wet. Wij zien het Rijk der Nederlanden, thans tot het oude vaderland beperkt, van oproerige benden, die niets te verliezen hebben, omringd; onzen geboortegrond bedreigd door moordenaars en brandstichters, die slechts op het oogenblik loeren, om de tooneelen, die zij elders hebben gesticht, in onze gezegende gewesten over te brengen, en die, vooral bij den naderenden winter, door honger en gebrek genoopt, zeer wel hunne vermetelheid zoo verre zouden kunnen uitstrekken. In dezen buitengewonen staat van zaken, waarin hulp van buiten althans onzeker schijnt, behooren er krachtdadige maatregelen, gelijk in de onderhavige wet zijn voorgesteld, te worden genomen, ten einde de onafhankelijkheid van den voorvaderlijken grond ongeschonden te bewaren. Een standvastig en verlicht bestuur, naar vaste beginselen handelende, moet daartoe in tijds voorzieningen maken, zonder schroomvalligheid te werk gaan en in allen deele voor de belangen des volks waken. Het openbaar vertrouwen zal daardoor geschraagd worden. Steeds de veiligheid der ingezetenen en het weren van alle onrust en woelingen op het oog hebbende, komt het mij voor, dat zulk een bestuur, standvastigheid aan voorzigtigheid parende, vooral eenen maatregel moest nemen, waardoor al degenen, welke aan de oproerige gewesten door betrekkingen verbonden zijn en daarom geenen waarborg voor hunne echt Nederlandsche gezindheden kunnen aanbieden, uit alle ambten en bedieningen geweerd wierden. Die menschen kunnen gevaarlijk worden en zouden onder de rustige inwoners der getrouw geblevene gewesten onrust en bewegingen kunnen verwekken. Zulk een bestuur behoort eindelijk de veerkracht des volks op te wekken, hetwelk door de dagelijksche ondervinding leert, dat geene opofferingen te groot zijn tot behoud van deszelfs grootsten schat, de onafhankelijkheid van het vaderland. Reeds heeft de Koninklijke proclamatie van den 5den October, waarbij Nederlands jongelingschap plegtig te wapen werd geroepen, de beste uitwerking gehad. Eén gevoel bezielt die allerwege te wapen snellende jeugd; overal vertoont zich de oprechte Hollandsche geest, die vurige liefde voor Koning en Vaderland ademt. Reeds heeft men gezien, dat het ons aan geene veerkracht ontbreekt; en behalve de middelen ter verdediging, die reeds gebezigd worden, staan ons nog zoo veel andere ten dienste. Men kan nog de geheele nationale militie, ook die lotelingen, welke hoogere nommers hebben getrokken, oproepen; — doch ik wil die middelen niet opsommen: de Regering kent die beter dan wij en zal voorzeker niet nalaten, dezelve in werking te stellen.

Wat de thans in overweging zijnde wet betreft, derzelver bepalingen komen mij zeer doelmatig voor; de spoed, waarmede de uitgesproken straffen worden uitgevoerd, is zeer prijsselijk, want alleen de zekerheid van eene spoedige bestraffing is geschikt om, bij snellen voortgang der gebeurtenissen, eenigen waarborg aan de maatschappij op te leveren. Ten opzigte der doodstraf, waartegen eenige aanmerkingen gemaakt zijn, moet ik doen opmerken, dat ook in de wet van April 1815 met die straf gedreigd werd, zonder dat eenig misbruik daarvan gemaakt is.

Ik zal voor de wet stemmen.

De heer **Beelaerts van Blokland:** Ik beschouw de wet mede als zeer noodzakelijk, om in de tegenwoordige omstandigheden de rust te handhaven; want hoewel de Noord-Nederlanders toonen met hart en ziel toegedaan te zijn aan de bestaande orde van zaken en aan den Koning, die ons regeert, staan er echter voor de opstandelingen vele wegen open, om zwakke gemoederen

te begoochelen en te verleiden; en daartegen behoort gewaakt te worden.

De bedenkingen, welke tegen het ontwerp geopperd zijn, komen mij niet genoegzaam gegrond voor, om hetzelve af te keuren. Bij hetzelve is aan den regter genoegzame ruimte gelaten, om naar gelang der omstandigheden eene mindere straf toe te passen. Voor misbruik der wet vrees ik niet, bij de bekende braafheid en onpartijdigheid der Noord-Nederlandsche regters. Ik zal aan het ontwerp mijne goedkeuring geven.

De heer **de Jonge van Campens Nieuwland**: Ik zal kortelijk eenige tegen de wet gemaakte bedenkingen beantwoorden.

De aanmerking, dat bij dezelve het besluit van 11 October jl. uitdrukkelijk behoorde te worden ingetrokken, vervalt van zelve, vermits bij dat besluit te kennen is gegeven, dat hetzelve slechts voorloopige maatregelen bevat, genomen in afwachting van de nader vast te stellen wettelijke bepalingen.

Ten opzigte van art. 2 heeft men de zwarigheid gemaakt, dat hetzelve, zooals het nu luidt, ook op eene bijzondere en vertrouwelijke briefwisseling zoude kunnen toegepast worden. Ik meen, dat men het aan den Nederlandschen regter veilig kan overlaten, om te beoordeelen, of zulk eene briefwisseling in de tegenwoordige omstandigheden van eenen strafbaren aard is, dan niet.

Ook ik had aanvankelijk eenig bezwaar gevonden in de dadelijke uitvoering der straf in alle de gevallen, waarop deze wet toepasselijk is, en vooral ten opzigte der doodstraf, welke eenmaal uitgevoerd, onherstelbaar is. In gewone tijden zoude ik nooit mijne toestemming tot zulk eene bepaling kunnen geven, maar voor den tegenwoordigen drang der omstandigheden moeten die bedenkingen zwichten. Thans, nu het er op aankomt om den vijand af te weren, moet men met de grootste gestrengheid te werk gaan en zoude de omslagtige instructie en regtspleging voor de hoven van assises een nadeelige uitwerking hebben.

Ik zal voor de wet stemmen en vereenig mij met hetgeen door andere leden aangemerkt is nopens de noodzakelijkheid om degenen, die door geboorte of betrekkingen aan de oproerige gewesten verbonden zijn, veiligheidshalve uit alle ambten en bedieningen te verwijderen.

De heer **Frets**: Het is geen tijd om vele of lange redevoeringen te houden. Wij zijn met der daad gescheiden van een land, dat ons alsnu vreemd is. Het heeft aan Holland zooveel als oorlog verklaard. Het schijnt, althans aan het graauw aldaar te oordeelen, ons onverzoenlijk te haten. Het gevaar staat voor de deur. Ik mag derhalve dank zeggen aan de Regering, dat ons eene wet wordt voorgesteld als deze, waarover wij spreken.

Evenwel vind ik mij bezwaard. Het is een bezwaar, waarin de geheele Afdeeling waartoe ik behoor, heeft gedeeld. Het betreft de magt, aan regtbanken gegeven om in zaken van hoog verraad te vonnissen en de doodstraf zonder appel of cassatie uit te spreken; wij hebben gemeend, dat dit zoowel voor het openbaar belang als voor dat van beschuldigden nadeelig kan zijn. Maar zal ik nu mijne toestemming aan de wet weigeren? Ik ben vooral aan de leden mijner Afdeeling verpligt de reden op te geven, waarom ik mijn eigen gevoelen aan dat van anderen onderwerp.

Ik wil niet trachten van den drang der omstandigheden te spreken. Dit heeft een ander zoo even voor mij gedaan en beter dan ik zoude kunnen doen. Ook wil ik niet verder een tafereel ophangen van tooneelen elders; dit laat ik liever aan anderen over. Ik kan mij ook voegen bij andere sprekers, die in het eigen karakter van onze regters een waarborg meenen te vinden tegen misbruiken. Ik hoop, dat die regters het vertrouwen, dat in hen gesteld wordt, als eene hulde zullen aanzien, door ons aan het oud-Nederlandsch karakter toegebragt, en dat zij daaraan zullen beantwoorden. Zij mogen moed aan voorzigtigheid, kracht aan regtvaardigheid paren. Zoo zullen zij den laster, waaronder Holland bij vreemden gebukt gaat, het best beschamen. Maar ik had nog een andere reden van toestemming. Ik offer namelijk mijn gevoelen aan de eendragt op. Vergeeft het mij, Edel Mogende Heeren! dat ik voor u van eendragt spreke. Welligt behoefde dat niet; maar, in dagen als thans, kan het niet te veel zijn. Gij zult, hoop ik, mijne opoffering op regten prijs stellen. De wet is tijdelijk. Ik zal mijne stem voor dezelve geven.

De heer **Hoynck van Papendrecht**: Men heeft bij het opstellen der tegenwoordige wet niet genoeg nagedacht, tegen welke soort van misdaden en misdadigers zij dienen moet, en waarom zijn derzelver bepalingen, naar mijn inzien, onvoldoende. Het geldt hier niet, zooals in 1799, om de geheime verstandhouding met eenen buitenlandschen vijand voor te komen, maar wij moeten de woelingen tegengaan van lieden, die zich tot handlangers zouden vernederen van de slechtste soort van misdadigers, van hen, die onze kinderen en nabestaanden verraderlijk overvallen en hier en daar vermoord hebben. Wij hebben de pogingen te beletten van hen, die sedert twee jaren te Brussel zamenspanningen met buitenlanders gesmeed en onophoudelijk alle middelen uitgedacht hebben, om de werking der wetten te verlammen en de regters in de uitoefening hunner ambtspligten te belemmeren. Wij moeten waken, dat de lieden, die te Brussel geld hebben uitgedeeld, om het gemeen tot plundering en brandstichting aan te zetten, ook hier in geen geval hunnen helschen invloed kunnen doen gelden.

De gestrenge bestraffing van éénen enkelen muiter, van iemand die een oproerkreet aanheft, eene vlag of oproerleus vertoont, kan honderden van gelijke gedragingen terugbrengen. De doodstraf is een verschrikkelijk iets; maar te groote zachtheid in het straffen doet de misdaden vermeerderen. Bij de bekende regtschapenheid en trouw onzer regters heeft men niet te vreezen, dat zij iemand ligtzinniglijk zullen veroordeelen. De wet tegen oproerige gedragingen van den 23sten Augustus 1799 heeft, zooveel mij bekend is, slechts één voorbeeld van gestrengheid ten gevolge gehad, maar ook dit heeft goede werking gedaan. Te Amsterdam stak men oudtijds de gegrepene oproerlingen uit de Waag en veroorzaakte daardoor eenen heilzamen indruk, ten minste in het oog van hen, die meenen, dat eene billijke gestrengheid tegen opzettelijke booswichten veel meer met de echte menschlievendheid overeenkomt dan eene te groote zachtheid, die de braven en welgezinden aan onverlaten opoffert.

Daar de thans voorgedragene wet mij voorkomt, in sommige opzigten niet aan het doel te beantwoorden, zal ik tegen dezelve stemmen.

De heer **Collot d'Escury van Heinenoord**: In gewone tijden zoude ik misschien nog eenige aanmerkingen tegen de onderhavige wet in het midden brengen; maar in de buitengewone omstandigheden, waarin wij leven, houd ik haar voor noodzakelijk en, vooral ook na de veranderingen in art. 4 van het oorspronkelijk ontwerp, voor doelmatig. Ik hoop en vertrouw, dat de Regering, in het oog houdende, dat de afscheiding tusschen onze gewesten en het oproerige België nu ten eeuwigen dage is vastgesteld, hare aandacht bij voortduring op de wezenlijke belangen van den Staat vestigen en nadrukkelijke maatregelen nemen zal tegen die moordenaars en verraders, die dezer dagen van den edelen en grijzen Chassé geleerd hebben, hoe men hen straffen moet. De eerste zorg van die Regering behoort thans te zijn, om te verhoeden, dat de gewapende muiters eenen stap verder op den oud-Hollandschen bodem zetten. De bijeenroeping der geheele nationale militie moet dus ook niet langer worden uitgesteld. Als het vaderland in gevaar is, moeten alle krachten ingespannen, alle middelen te baat genomen worden en geene opofferingen te groot zijn. Ik zal voor de wet stemmen.

De heer **Luyben**: Ofschoon niet deelende in het gevoelen dier regtsgeleerden, die de doodstraf onvoorwaardelijk willen afgeschaft hebben, zal ik het toch nimmer van mij kunnen verkrijgen, om eene wet aan te nemen, waarin het aan vijf regters wordt overgelaten, over die verschrikkelijke straf uitspraak te doen. Hoe ligt kan het toch gebeuren, dat zich onder dit vijftal er een bevindt, die slechts eene oppervlakkige kennis van het regt bezit, en toch kan van de stem van dezen het leven van een mensch afhangen! Zoo kan men bij voorbeeld, bij het gemis van een genoegzaam aantal regters, in het geval komen, om eenen procureur in de regtbank te roepen, van wien toch in den regel geene grondige regtskennis te vorderen is. Maar behalve deze bedenking is er nog eene bij mij gerezen, die mijne stem stellig tegen de wet bepaald heeft. Ik bedoel de daarbij vastgestelde invoering der doodstaf, zonder hooger beroep of cassatie. Ik weet wel, dat buitengewone omstandigheden buitengewone maatregelen vereischen, maar zulke maatregelen kunnen toch nooit van dien aard zijn, dat daardoor de onschuld bedreigd wordt. Wij behooren ons ook te herinneren, hoe veel reden tot beklag eene dergelijke bepaling onder de Fransche overheersching gegeven heeft. Andere aanmerkingen zal ik niet te berde brengen, daar ik redenen genoeg meen te hebben aangevoerd, om mijne afkeurende stem te wettigen. Alleen moet ik nog zeggen, dat ik mij volkomen vereenig met de bedenkingen, door den heer Luzac tegen de straf der tentoon-

7DE ZITTING. — 2 NOVEMBER 1830.

V. *Beteugeling en bestraffing van bedrijven en woelingen van kwalijkgezinden.*

stelling op zulk eene duidelijke en overtuigende wijze aangevoerd.

De heer **van Boelens**: Mijn geweten verbiedt mij de concept-wet, zooals dezelve ligt, aan te nemen, alzoo ik in gemoede niet kan besluiten, aan eene regtbank van vijf leden, bij eene zeer verkorte en buitengewone regtsvordering, de uitspraak over leven en dood in het hoogste ressort over te laten, te minder nog in een tijdstip, waarin elk Noord-Nederlander met een hoogst billijk gevoel van verontwaardiging bezield is en het zeer bezwaarlijk, ja, bijna onmogelijk kan verondersteld worden, dat de regter die kalmte, die onpartijdigheid zal behouden, welke bij zijne ambtsverrigting, ook in het straffen der bij deze wet bedoelde misdrijven, noodwendig vereischt wordt.

De heer **van Forecst**: De bedenkingen, tegen het weder in werking brengen van artt. 3, 4 en 5 van de wet van 10 April 1815 in het midden gebragt, wegen bij mij zoodanig, dat ik, hoe onaangenaam mij dit ook zijn moge, uit dien hoofde tegen de wet zal moeten stemmen.

Ik hoop en vertrouw, dat bij Noord-Nederlandsche regters van de wet geen misbruik zal worden gemaakt; maar de moeijelijkheid om altijd vijf goede regtsgeleerden te vereenigen, de behandeling der zaak zonder voorloopige instructie, het gemis van appel en cassatie, en eindelijk de spoedige executie: dit alles, gevoegd bij de omstandigheid, dat het thans zoo moeijelijk is, zich voor drift te hoeden, verbiedt mij volstrekt om dáár, waar de doodstraf wordt bedreigd, de toepassing daarvan op te dragen aan de regters, bij het ontwerp van wet bedoeld.

De heer **Warin**: Ik erken, dat de wet noodzakelijk is en dat hare invoering spoed vereischt; maar de daartegen aangevoerde bedenkingen zijn ook van zulk een gewigtigen aard, dat zij wegens dien vereischten spoed niet over het hoofd mogen worden gezien. Aan de voornaamste dier bedenkingen kan ook gemakkelijk worden voldaan. Wanneer wij thans tot het besluit komen, om van Zijne Majesteit het in nadere overweging nemen van het ontwerp te verzoeken, dan kan hetzelve dadelijk veranderd en binnen twee of drie dagen door ons aangenomen worden.

De bedenking, die bij mij het meeste weegt, bestaat daarin, dat volgens het ontwerp vijf regters over eene misdaad uitspraak zullen doen, waarop de doodstraf gesteld is. Men zegt wel, dat zulk eene wetsbepaling slechts voor het oogenblik en gedurende de buitengewone omstandigheden van kracht zal blijven; maar de ondervinding heeft ons geleerd, dat tijdelijke wetsbepalingen somtijds zestien jaren achtereen van kracht blijven. Nog kort geleden is door deze Vergadering het beginsel aangenomen, dat er acht regters noodig zijn, om eene doodstraf uit te spreken, en dat de uitspraak daarvan door de meerderheid van vijf tegen drie stemmen behoort te geschieden; terwijl, indien de stemmen staken, het besluit ten voordeele van den beschuldigde moet worden uitgelegd. Ik zie niet in, waarom men in deze wet niet eene gelijke gunstige bepaling en dus het vereischte aantal regters van vijf op zes zoude kunnen brengen. Zoolang deze verandering niet daarin gebragt is, zal ik tegen het ontwerp moeten stemmen.

De heer **de Jonge van Campens Nieuwland** merkt op het gezegde van den vorigen spreker aan, dat het toch wel onmogelijk zoude zijn, om op een oogenblik, dat de vijand aan de grenzen staat, regtsvervolgingen voor landverraad op dezelfde langzame wijze te doen plaats hebben als de gewone regtsgedingen voor de hoven van assises. In dat geval zoude de straf ten minste nimmer binnen twee of drie dagen op de misdaad kunnen volgen.

De heer **Warin** antwoordt, dat de aanmerking van den vorigen spreker op een misverstand berust, daar hij niet van eene regtsvervolging van drie dagen heeft gesproken, maar alleen van den korten tijd, waarin men een veranderd ontwerp van wet tot stand zoude kunnen brengen.

De heer **Beelaerts van Blokland**: Ik stem toe, dat de wet spoedig zoude kunnen worden veranderd; maar het is eene andere vraag, of de noodzakelijkheid der bedoelde veranderingen gebleken zijn, en dit geloof ik niet.

De heer **van Maanen**, *Minister van Justitie*: Bij de opstelling der tegenwoordige wet, en bepaaldelijk bij het vervaardigen van art. 4 van dezelve, door U Edel Mogenden zelven verlangd, heb ik mij geplaatst buiten den kring der denkbeelden, waarin ik in de laatste vijftien jaren bijzonder heb moeten leven, en mij teruggebragt in de vroegere tijden, toen men nog niet bekend was met al die fijnheden, overbodige formaliteiten en maar al te dikwijls geheel onvruchtbare en ijdele voorzorgen in de behandeling van strafzaken, welke de thans nog plaats hebbende proces-orde voorschrijft en die haren grond vinden in de vrees en in het wantrouwen, welke men in de latere tijden tegen regters en regterlijke beambten heeft zien oprijzen. Ik heb, en met genoegen, herdacht en mij als het ware wederom verplaatst in den tijd, toen in ons goede vaderland niemand beducht was, om lijf en leven over te laten aan de uitspraak van brave, gemoedelijke Hollandsche regters, wier eer, regtschapenheid en gemoedelijkheid, zelfs onder het bestaan van eene zekerlijk in sommige opzigten gansch niet volmaakte procesorde, grooter en steviger waarborgen opleverde voor eene eerlijke en goede regtsbedeeling dan latere verordeningen. Die terugtred in het voorledene bemoedigt mij; de buitengewone omstandigheden, waarin het vaderland verkeert, vorderen krachtige en nadrukkelijke maatregelen ter spoedige en gestrenge beteugeling van het kwaad, aan welks bestaan niemand uwer zeker twijfelt en waartoe de opvolging der gewone procesorde thans even zeker geheel ontoereikende zoude zijn, als zij dit is geweest in het jaar 1815, toen dezelfde beschouwing, welke ik zoo even kortelijk aanstipte, geleid heeft tot het vaststellen eener wet, waarin de nuttige en doelmatige bepalingen voorkwamen, welker wederinvoering U Edel Mogenden zelven hebben verlangd en over welker toepassing zich niemand heeft te beklagen gehad.

Deze aanmerkingen zal ik niet verder uitbreiden, noch mij inlaten in practicale quaestiën, welke zijn aangeroerd, doch, zoo ik mij niet geheel bedrieg, waarlijk niets ter zake doen. Ik bepaal mij dus tot de beantwoording van de krachtigste en gewigtigste aanmerkingen, waaraan ik hulde doe, omdat zij uit de zuiverste bronnen zijn voortgesproten.

De wensch, door sommige geachte leden geuit, dat ten minste de zaken, welke doodstraf zouden kunnen ten gevolge hebben, aan den gewonen loop der justitie en aan de beregting der hoven van assises zouden worden overgelaten, getuigt van eene lofwaardige gemoedelijkheid. De vervulling er van echter zoude het doel dezer wet, welke geheel tijdelijk en eene wet van omstandigheden is, doen missen en ten gevolge hebben, dat de snoodste misdaden, welker onmiddellijke bestraffing voor de gemeene zaak zoo hoog gewigtig kan zijn, gedurende een geruim tijdsverloop buiten straf zouden blijven. Zoodanig uitstel zoude het doel der straf geheel verijdelen.

Men heeft al verder de strafbepalingen van art. 2 te zacht geoordeeld. Ik erken, dat in dit artikel daadzaken voorkomen van zoodanigen hoogst misdadigen aard, dat de bedreiging van de doodstraf daartegen niet ongepast en op goede gronden verdedigbaar zoude zijn. Maar men heeft wel eens, misschien niet zonder eenige aannemelijkheid, betwijfeld, of het wel oorbaar zij aan den regter eene ruimte te laten, om van de straf des doods tot eene correctionele straf, naar mate van omstandigheden, te kunnen nederdalen. Bespiegelingen van dien aard zouden tot vertraging in het vaststellen dezer wet hebben kunnen leiden, en daarom heeft men zich bepaald, om alleen het eigenlijk gezegde *crimen perduellionis*, waartoe art. 1 van het ontwerp betrekkelijk is, met den dood te straffen. Alzoo is in het ontwerp over het algemeen eene trapsgewijze opvolging van straffen in het oog gehouden.

Er is gesproken van het min gepaste der tentoonstelling. Deze straf is voor onderscheidene beschouwingen en bespiegelingen vatbaar, zij is in het nog bestaande wetboek bekend en, volgens hetzelve, van de straf van opsluiting (*réclusion*) onafscheidelijk. Men heeft aangemerkt, en dit is in het verslag der Centrale Afdeeling ook opgenomen, dat niets zoude belet hebben om bij de onderwerpelijke wet de straf van opsluiting, zonder tentoonstelling, te bedreigen in de gevallen, waartoe het ontwerp betrekkelijk is, en alzoo bij deze wet van die wetsbepaling uit het Strafwetboek af te wijken. Dit is waar, en indien dit argument alzoo vroeger was voorgesteld geworden, en ik mij had kunnen overtuigen, dat de meerderheid der Kamer zulks had verlangd, zoude ik voor mij zelven daarin geene groote zwarigheid hebben gezien; nu echter vind ik juist in het bijbehouden dier straf de ontwijfelbaarste oplossing van eene andere geopperde zwarigheid betreffende de beteekenis van het woord: *gevangenis* en van den gerezen twijfel, of personen, tot gevangenis veroordeeld, ook de tentoonstelling zouden moeten onder-

gaan. Ik antwoord daarop: zeer zeker *neen;* — het woord: *gevangenis* heeft, zoowel in de onderhavige wet als in alle wetten, in de laatste jaren door mij ontworpen, geene andere dan de legale beteekenis van het Fransche regt, namelijk die van *emprisonnement*, en alzoo van eene *correctionele* straf, in tegenoverstelling van de *criminele* straf van *opsluiting* (*réclusion*), welke van tentoonstelling verzeld gaat.

Een der leden heeft eene aanmerking gemaakt omtrent de wenschelijkheid, dat deze wet ook zoude inhouden eene bepaling omtrent de mogelijkheid van *preventie*, en die bedenking is dan ook in het verslag der Centrale Afdeeling opgenomen.

Indien ik al eens voor een oogenblik uitga van de noodzakelijkheid, om eene bepaling van dien aard in de tegenwoordige omstandigheden vast te stellen, waaromtrent ik gaarne erkenne nog al eenigermate te twijfelen, dan stuit ik vooralsnog op de moeijelijkheden en zwarigheden ten opzigte van de rigting, daaraan te geven, en ik heb mij die dusverre nog niet kunnen oplossen. Ondertusschen is de quaestie zelve belangrijk en zal door mij nader overdacht worden; maar zij vordert een gezet en rijp overleg en overdenking en is, in mijn oog althans, niet gewigtig genoeg, om de totstandbrenging dezer wet, uit hoofde van dat gemis, te vertragen of te verschuiven.

De tijdsomstandigheden toch zijn van zoodanigen aard, dat deze strafwet eene behoefte is, en de dagelijksche ondervinding leert en zal welligt nog meer leeren, dat de noodzakelijkheid gebiedt, dat het *voorloopige* koninklijke besluit door de voorgedragene wet ten spoedigste vervalle, waartoe niets anders dan de aanneming der wet vereischt wordt.

Sommige sprekers zijn van meening geweest, dat de wijs van procederen, in art. 4 van de wet voorkomende, geene instructie hoegenaamd zoude vorderen. Die opvatting is niet gegrond, er zal zeker wel eene instructie plaats hebben; want hoe is het denkbaar, dat men in eenen beschaafden Staat zonder instructie, dat is zonder geregtelijk onderzoek der zaak, zoude teregtstellen en veroordeelen? Maar in deze omstandigheidswet heeft men niet de Fransche proces-orde van requisitoren, noch de functiën van den regter van instructie als zoodanig of deszelfs bijzondere werkzaamheden, enz. willen behouden, doch alles wat de teregtstelling betreft, aan den officier bij de regtbank overgelaten, ter bevordering van eene spoedige en onvertogene regtsbedeeling.

Ik geloof de voornaamste bedenkingen te hebben opgelost en vleije mij, dat U Edel Mogenden, doordrongen van den drang der omstandigheden, aan het ontwerp van wet hunne goedkeuring zullen schenken, overtuigd dat de snoodste misdadigers op onze grenzen loeren en slechts het oogenblik afwachten, niet om den afval in de getrouw geblevene gewesten te bewerken, — want hiertoe bestaat, Gode zij dank, geen vrees, — maar onzen dierbaren geboortegrond te beroeren en te bederven, duizenden in jammer en ellende te storten, ligtgeloovigen te misleiden en kwalijkgezinden en onrustigen aan hunne boosaardige bedoelingen te verbinden; — en dat U Edel Mogenden alzoo, met mij, de noodzakelijkheid mogen gevoelen, om hoe eer zoo beter den krachtigen arm der geregtigheid in staat te stellen de misdaden ten strengste te straffen.

De heer **van Doorn**, *Minister van Binnenlandsche Zaken:* De wet, welke het onderwerp uwer overwegingen uitmaakt, behoort tot het strafregt; zij kenteekent het misdrijf, regelt de regtspleging, wijst de straf aan, en schrijft de uitvoering derzelve voor; alle hare bepalingen betreffen uitsluitend het Departement van Justitie en zijn dan ook door het hoofd van hetzelve, als naar gewoonte, volledig toegelicht en verdedigd geworden.

Mijne taak zou zich derhalve moeten bepalen om het beginsel der voorgedragene wet, in verband met den tegenwoordigen toestand van het vaderland, te verdedigen; maar zoo ik deze taak wilde opvatten en naar mijn vermogen volbrengen, zou ik U Edel Mogenden in deze oogenblikken nutteloos bezighouden, dewijl het toch zeker is, dat noch het beginsel, noch de doelmatigheid der voorgestelde wet zijn ontkend geworden, maar integendeel door U Edel Mogenden, zoo in de Afdeelingen als in deze vergadering, zijn voorgestaan.

Ik zal mij dan ook alleenlijk bepalen tot het antwoorden aan twee geachte sprekers, dat hunne aanmerkingen betrekkelijk eene oproeping van nationale militie mijne aandacht niet ontgaan zijn.

Edel Mogende Heeren! Niet gewoon om tot uwe Vergadering te spreken, is het mij aangenaam bij mijne eerste optreding voor U mij tot deze weinige woorden te kunnen bepalen en U Edel Mogendens goedkeuring te mogen afwachten op eene wet, welke mijne verdediging niet behoeft.

Niemand meer het woord verlangende te voeren, worden de beraadslagingen gesloten verklaard.

Het wetsontwerp *tot beteugeling van woelingen van kwaadwilligen* wordt daarop in stemming gebragt en met 39 tegen 8 stemmen aangenomen.

Voor hebben gestemd de heeren: van Wickevoort Crommelin, Junius van Hemert, Op den Hooff, Collot d'Escury van Heinenoord, Gockinga, van de Kasteele, Boddaert, Lemker, Dedel, de Jonge van Campens Nieuwland, van Sytzama, Hinlópen, Weerts, Cats Epz., Corver Hooft, van Welderen Rengers, van Nes, Repelaer van Molenaarsgraaf, van Nagell tot Ampsen, G. Clifford, van Alberda van Bloemersma, van Meeuwen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Suchtelen tot de Haere, G. G. Clifford, Tammo Sypkens, Frets, van Randwijck van Rossum, Luzac, Hofstede, van Alphen, Beelaerts van Blokland, Bijleveld, Donker Curtius van Tienhoven, van Reenen, van Lynden van Hoevelaken, Lycklama à Nyeholt, Backer en de Voorzitter.

Tegen hebben gestemd de heeren: van Foreest, Luyben, Hoynck van Papendrecht, van Boelens, Jarges, IJssel de Schepper, Warin en Ingenhousz.

De vergadering wordt daarna gescheiden.

8STE ZITTING.

ZITTING VAN DONDERDAG 11 NOVEMBER 1830. (1)

(GEOPEND TEN 11½ URE.)

Ingekomen: 1°. missive van de Eerste Kamer, betreffende de aanneming van een wetsontwerp; 2°. boekwerk; 3°. verzoekschriften; 4°. voorstel van den heer Warin, betreffende de ministeriële verantwoordelijkheid; 5°. berigt van een lid verhinderd de zitting bij te wonen. — Verslagen uitgebragt door de Centrale Afdeeling omtrent de wetsontwerpen tot omslag der grondlasten in 1831 en vaststelling der voorloopige begrooting.

Voorzitter de heer **van Toulon.**

Tegenwoordig met den Voorzitter 47 leden, te weten de heeren:

Junius van Hemert, Lycklama à Nyeholt, Boddaert, van Foreest, Donker Curtius van Tienhoven, Hinlópen, van de Kasteele, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Hofstede, Op den Hooff, van Wickevoort Crommelin, van Lynden van Hoevelaken, Warin, Dijckmeester, Hoynck van Papendrecht, G. Clifford, van Randwijck van Rossum, van Meeuwen, de Jonge van Campens Nieuwland, Weerts, van Boelens, Lemker, Gockinga, Cats Epz., van Alberda van Bloemersma, van Welderen Rengers, Dedel, Luyben, IJssel de Schepper, Jarges, Beelaerts van Blokland, Backer, Frets, Corver Hooft, Tammo Sypkens, Bijleveld, van Nagell tot Ampsen, van Sytzama, van Suchtelen tot de Haere, Ingenhousz, G. G. Clifford, van Nes, Collot d'Escury van Heinenoord, van Alphen, Luzac en van Dam van Isselt.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 2den November jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is zamengesteld naar de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 271; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 135 en bijv.; 4°. *Arnhemsche Courant*, n°. 319 en bijv.; *Leydsche Courant*, n°. 137; 6°. *Noord-Brabanter*, n°. 134 enz.

De **Voorzitter** deelt mede, dat zijn ingekomen:

1°. eene missive van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, houdende kennisgeving, dat zij zich vereenigd heeft met het ontwerp van wet tot beteugeling der woelingen van kwalijkgezinden.

Dit berigt wordt voor kennisgeving aangenomen.

2°. een exemplaar van de » Grondwet ", gedrukt te Gorinchem, bij J. Noorduyn.

Dit boekwerk zal geplaatst worden in de boekerij der Kamer.

3°. eenige verzoekschriften, bevattende vertoogen of mededeelingen omtrent financiële aangelegenheden.

Daar deze bescheiden niet voldoen aan de vereischten, bepaald bij art. 161 der Grondwet, alzoo zij in naam van meerdere personen of wel niet naar behooren geteekend zijn, worden zij, op voorstel des Voorzitters, niet verder in aanmerking genomen, maar ter inzage der leden op het bureau nedergelegd.

4°. een voorstel van den heer **Warin**, tot het aanbieden van een *Adres* aan den Koning, strekkende tot het verkrijgen van een *verantwoordelijk ministerie.*

De **Voorzitter** doet de vraag aan den heer Warin, of deze zijn voorstel wenscht te ontwikkelen.

De heer **Warin** antwoordt daarop, dat hij zijn voorstel door een brief, aan de Kamer gerigt, deed voorafgaan; hij verklaart het onnoodig iets daarbij te voegen, en verzoekt, dat van dezen brief voorlezing worde gedaan.

Overeenkomstig dezen wensch wordt mededeeling gedaan van den inhoud van het voorstel en van de daarbij behoorende missive.

Op voorstel des **Voorzitters** besluit de Vergadering deze stukken te doen drukken en ronddeelen en tot onderzoek naar de Afdeelingen te verzenden. (1)

De **Voorzitter** geeft daarna berigt:

1°. dat is ingekomen een brief van den heer Repelaer van Molenaarsgraaf, daarin te kennen gevende, dat hij de zittingen niet kan bijwonen, daar hij als lid der Dordrechtsche schutterij zich thans te Gorinchem bevindt.

Dit berigt wordt voor kennisgeving aangenomen.

2°. dat de Centrale Afdeeling gereed is met hare verslagen betreffende de navolgende wetsontwerpen:

a. dat betreffende den omslag der grondlasten in 1831 (2);

b. dat betreffende de voorloopige begrooting voor 1831. (3)

Op voorstel des **Voorzitters** wordt besloten die verslagen te doen drukken en ronddeelen, en de beraadslagingen over beide wetsontwerpen te doen plaats hebben op Zaturdag, den 13den November, des voormiddags te 10 ure.

De zitting wordt hiermede opgeheven.

(1) Zie de bedoelde bescheiden, alsmede de daarbij gevoegde Nota, in de *Bijlagen*, onder n°. VII.

(2) Zie *Bijlagen*, onder n°. IV.

(3) Zie *Bijlagen*, onder n°. III.

9de ZITTING.

ZITTING VAN ZATURDAG 13 NOVEMBER 1830. (1)

(GEOPEND TEN 10½ URE.)

Ingekomen: 1°. verzoekschrift; 2°. boekwerk; 3°. voorstel der heeren van Alphen c. s. tot indiening van een Adres aan den Koning omtrent de afscheiding van België. — Uitgebragt Centraal Verslag omtrent het ontwerp van wet op de amortisatie der schuld in 1831 (bepaling van den dag der behandeling van het wetsontwerp). — Beraadslaging over het wetsontwerp betreffende den omslag der grondlasten (nadere daarin van Regeringswege gebragte wijziging), en over dat houdende voorloopige bepalingen omtrent de begrooting voor 1831.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 47 leden, te weten de heeren:

Donker Curtius van Tienhoven, Hinlópen, Hofstede, Bijleveld, Boddaert, Lycklama à Nyeholt, Corver Hooft, de Jonge van Campens Nieuwland, van Wickevoort Crommelin, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Frets, van de Kasteele, van Dam van Isselt, Op den Hooff, Dijckmeester, van Reenen, Backer, G. Clifford, Luyben, van Suchtelen tot de Haere, van Boelens, Lemker, Junius van Hemert, Cats Epz., van Welderen Rengers, Dedel, van Lynden van Hoevelaken, Weerts, Gockinga, van Nes, van Alphen, van Randwijck van Rossum, van Nagell tot Ampsen, G. G. Clifford, Hoynck van Papendrecht, van Sytzama, IJssel de Schepper, Luzac, Jarges, van Alberda van Bloemersma, Ingenhousz, Warin, van Meeuwen, Tammo Sypkens, Beelaerts van Blokland en Collot d'Escury van Heinenoord.

De Minister van Financiën woont de vergadering bij.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 11den November worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiele Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 272; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 136; 4°. *Arnhemsche Courant*, n°. 141; 5°. *Bredasche Courant*, n°. 144; 6°. *Leydse Courant*, n°. 137; 7°. *Noord-Brabander*, n°. 135; 8°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 137.

De **Voorzitter** deelt mede:

a. dat zijn ingekomen:

een adres van den heer Pappot en meerdere ingezetenen van Ilpendam, betrekkelijk het ontwerp omtrent eene gedwongen geldleening.

Dit adres wordt verzonden naar de Commissie voor de verzoekschriften, waartoe door den **Voorzitter** worden aangewezen de heeren: van Reenen, van Boelens, Frets, van Nes en Hofstede.

2°. het navolgende boekwerk, ingezonden door den schrijver, G. K. van Hogendorp, de Vrede.

Dit drukwerk zal in de boekerij der Kamer worden geplaatst.

b. dat de Centrale Afdeeling gereed is met haar verslag omtrent het wetsontwerp op de amortisatie van schuld in 1831. (1)

Dit verslag zal worden gedrukt en rondgedeeld; terwijl bepaald wordt het wetsontwerp te behandelen op Dingsdag den 16den December.

De **Voorzitter** geeft het woord aan den heer van Alphen, die het gevraagd heeft, om te ontwikkelen een door hem en drie andere leden aan den Voorzitter overhandigd voorstel.

De heer **van Alphen**: (2) Gezamenlijk met de heeren Collot d'Escury van Heinenoord, van Nes en Luzac, heb ik ingediend het bedoelde voorstel, strekkende tot het aanbieden van een adres aan den Koning. De heer Collot d'Escury van Heinenoord had zich belast met de taak, om hetzelve aan de Kamer voor te dragen, doch door zijne betrekking tot de hoogeschool van Leiden verhinderd heden van den aanvang af de vergadering bij te wonen, zal ik thans de Kamer met het voorstel bekend maken.

Ik heb weinig woorden noodig, om de gronden te ontwikkelen, waarop het door ons voorgesteld adres aan Zijne Majesteit gebaseerd is.

Wij vonden ons verpligt, op eene plegtige wijze aan Zijne Majesteit kenbaar te maken, wat thans de algemeen gevoelde behoefte van de Natie is: dat namelijk haar nationaal bestaan, zooals het vóór de bijvoeging van België bestond, erkend en ongeschonden, zoowel als onvermengd bewaard blijve en zal blijven; dat de zorgen van Zijne Majesteit zich op Noord-Nederland niet alleen thans bepalen, maar ook uitsluitend bepaald zullen blijven.

Als België zich door opstand het regt aanmatigt, om zich zelve te constitueren, en met verregaande onbescheidenheid dat regt wil erkend hebben, dan mag Oud-Holland wel met bescheidenheid vragen, dat niemand de willekeurige beschikking over zijn lot en over zijne nationaliteit zich aanmatige. Daarvan de verzekering van Zijne Majesteit te ontvangen, zoude voor hetzelve eene weldaad zijn, want het zoude de zoo gelukkig ontwaakte geestdrift steunen en op een bestemd doel rigten, door ze op een bepaald standpunt te vestigen, ons Hollandsch grondgebied en niets dan dat grondgebied door Hollandsche trouw en moed, zonder hulp van vreemden, maar door eigene hulpmiddelen te verdedigen en te handhaven. Ons eenig doel is, om de Regering moed en vertrouwen in te boezemen en hare zedelijke kracht te vermeerderen, door eenheid van doel voor allen vast te stellen; dat doel zal door U Edel Mogenden niet miskend worden. Bij onnoemelijke, onberekenbare en waarlijk aandoenlijke opofferingen, die dagelijks gedaan worden, blijkt het aan geheel Europa, dat de natie *als één enkel man* zich schaart rondom den troon; waarheid en rondborstigheid moeten dan ook over kleingeestigheid triomferen, die al te ligt alle pogingen tot ondersteuning van den nationalen geest als ontijdig, ongepast of nutteloos veroordeelt; en ik herhaal het wat een Nederlandsch tijdschrift dezer dagen met zooveel grond als nadruk gezegd heeft: » De natie zal aan de Regering niet ontvallen, als de Regering aan de natie niet ontvalt." De vraag, die zij doet om binnen hare oude grenzen bepaald te blijven en alleen daarvoor te strijden,

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. III.

(2) De rede van den heer van Alphen werd ten behoeve der leden gedrukt. Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 272; *Arnhemsche Courant*, n°. 141; *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 136.

is billijk voor God en voor menschen. Onze kinderen, die op de grenzen staan, de opofferingen, die door onze half verwoeste fortuinen gedragen worden, geven kracht en klem aan die vraag, welke door elk Nederlander gedaan wordt.

Als dan de brave Chassé, zoo getrouw als moedig, ondersteund door onze heldhaftige zeemagt, het *ongehoordste* verraad straft en de verraders in bedwang houdt; als van Geen het Oud-Hollandsch grondgebied doet eerbiedigen en de vreemde rooverbenden als Javanen behandelt en als afhangelingen van Diepo-Negoro ontvangt, dan kunnen wij de uitkomst van dien heiligen strijd in gerustheid afwachten en te gemoet zien, en ons aller leus zal zijn wat de ronde Zeeuwen tot spreuk voerden: *saevis tranquillus in undis.*

Een koninklijk wijsgeer heeft gezegd: » *waar de beste raadslieden zijn, daar zal de overwinning wezen.*" Die overwinning zal voor ons niet twijfelachtig zijn, als in den echt Hollandschen geest raad gegeven, maar ook raad aangenomen wordt. Dit vertrouwen wij door ons voorstel gedaan te hebben, en daarom vleijen wij ons, dat hetzelve de goedkeuring van U Edel Mogenden zal wegdragen.

Daarna wordt voorlezing gedaan van den inhoud van het voorstel. (1)

Op voorstel des **Voorzitters** besluit de Vergadering het voorstel der vier leden te doen drukken en ronddeelen en ter overweging naar de Afdeelingen te verzenden.

Aan de orde is de behandeling van het WETSONTWERP, betreffende DEN OMSLAG DER GRONDBELASTING IN 1831.

De **Voorzitter** geeft kennis, dat is ingekomen eene missive van den Minister van Financiën ten geleide van een nieuw artikel, bij te voegen in het ontwerp van wet. (2)

Van den inhoud van het nieuwe artikel wordt aan de Vergadering mededeeling gedaan.

De **Voorzitter** zegt te verlangen, het gevoelen der Kamer te weten, of men, alvorens over de wet te beraadslagen, zooals zij thans ligt, het bijgevoegde artikel in de Afdeelingen zoude moeten onderzoeken.

Eenige leden achten dit onnoodig, omdat het nieuwe artikel duidelijk genoeg is.

De heer **van Reenen** meent, dat men niet van den aangenomen regel behoort af te wijken, en dringt aan op een voorafgaand onderzoek van het artikel in de Afdeelingen.

De meerderheid evenwel van een ander gevoelen zijnde, worden de beraadslagingen onmiddellijk geopend.

De heer **van Sytzama**: Nadat het nieuwe tweede artikel bij de wet gevoegd is, zie ik van het woord af; ik zal echter tegen het ontwerp stemmen, want het is mij geenszins gebleken, dat het onmogelijk zoude zijn de grondbelasting ter goede rekening te doen betalen en daarna bij eene stellige regeling derzelve het te veel betaalde terug te geven.

De heer **van Boelens**: Toen ik in het vorige jaar mijne stem voor de verdeeling der grondbelasting over 1830 uitbragt, werd ik daartoe bewogen door den geest van tegenstand tegen de Regering, welke reeds lang het verfoeijelijk doel, om onrust te stoken en eindelijk het gansch maatschappelijk verdrag omverre te werpen, had te kennen gegeven en bij de beraadslaging over genoemde wet zich meer duidelijk begon te vertoonen. Ik wilde mijne stem, al ware zulks ook voor sommige gewesten nadeelig geweest, in geene de minste overeenstemming brengen met den toon van begunstigers van wanorde en oproer; ik wilde niet huilen met wolven, wier plaatsen ik thans, God dank, verlaten zie.

Onder het eigen Oud-Nederlandsche gezin teruggebragt, onder mannen, die waar gevoel van billijkheid en regtvaardigheid met wijsheid en doorzigt paren, keer ik op het oude pad terug en kan ik op de beoefening van zoodanige beginselen op nieuw aandringen en U Edel Mogenden het drukkend bezwaar, dat eenige gewesten bij de onderhavige wet van verdeeling bij voortduring zullen lijden, onder het oog brengen; dit echter behoeft slechts in eene herinnering te bestaan, daar de evenredigheid van de verdeeling der grondlasten meermalen en algemeen is erkend geworden en dezelve geene ophelderende bevestiging noodig heeft. De wijze derhalve, waarop eene meer billijke verdeeling had kunnen bewerkstelligd worden, had door de Regering, ingevolge hare belofte, behooren te zijn opgenomen, om alzoo van dien kant te trachten aan de bestaande klagten een einde te maken; dan hierin is alweder de hoop te leur gesteld.

Tijdsomstandigheden, ik beken het, kunnen de zaken dien geregelden gang niet doen houden, welken de gewone orde vordert; maar in deze vind ik geene genoegzame reden, waarom men geene gelijkmatigere verdeeling heeft kunnen voordragen, daar de aanslag van ieder der noordelijke provinciën in de hoofdsom bekend is en, het kadaster in die gewesten, zoo niet afgedaan, althans zeer verre gevorderd zijnde, het niet moeijelijk zoude geweest zijn het juiste verschuldigde van ieder derzelve uit te vinden. Indien er echter zwarigheden bestonden, welke zulks op dit oogenblik ondoenlijk schenen te maken, dan toch had men in deze wet kunnen bepalen, dat hetgeen bij eene nadere vereevening blijken zoude door eenige gewesten te veel te zijn betaald, aan dezelve in de volgende verdeeling in mindering zoude verstrekken of vergoed worden. Noch het een noch het ander is geschied, en zulks noodzaakt mij, om mijne stem aan de voorgedragene wet te moeten weigeren.

De heer **Lycklama à Nyeholt**: Ik kan mij volkomen vereenigen met het gevoelen van den heer van Boelens en zal tegen de wet stemmen.

Geen der leden verder het woord verlangende te voeren, wordt overgegaan tot de stemming.

Daarbij wordt het wetsontwerp met 37 tegen 7 stemmen aangenomen.

Tegen hebben gestemd, de heeren: Lycklama à Nyeholt, van Reenen, van Boelens, Cats Epz., van Welderen Rengers, van Sytzama en Warin.

Aan de orde is de behandeling van het WETSONTWERP, houdende VOORLOOPIGE BEPALINGEN OMTRENT DE BEGROOTING OVER 1831. (1)

De heer **Hofstede**: In den eersten opslag had men het voor zeer wenschelijk kunnen houden, dat de voorziening in den financiëlen toestand der noordelijke provinciën over 1831 niet reeds *nu* een onderwerp van onze overwegingen had moeten uitmaken, maar dat zulks zoo lang mogelijk ware uitgesteld geworden, omdat, als het groote vraagstuk, wat er van België worden moet, eenmaal voor goed beslist zal zijn en dienten gevolge onrust en bekommering door kalmte en betere vooruitzigten worden opgevolgd, die voorziening op eenigzins *bepaalde* grondslagen zal kunnen geschieden, zoo dan al niet door het ontwerpen van een formeel budget, dan toch ten minste door de aanneming van eene globale berekening onzer behoeften, om des te zekerder te gaan in de behartiging onzer huishoudelijke aangelegenheden.

Doch bij nader inzien zal men beseffen, dat eene voorloopige beslissing in deze, zoo onbepaald als de onderhavige dan ook zijn moge, in de tegenwoordige omstandigheden eene wezenlijke behoefte is geworden, zoo tot opbeuring van het publiek crediet als tot gerust以stelling van allen, welke bij den geregelden gang van zaken belang hebben, aangezien men zich daardoor verzekerd kan houden, dat althans van dien kant geen schok te duchten is.

Evenzeer had men kunnen verlangen, dat bij art. 1, in plaats

(1) Zie *Bijlagen*, onder VIII.

(2) Zie *Bijlagen*, onder n°. IV.

(1) Daar de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 272 en 277, alsmede het *Dagblad van 's Gravenhage*, in n°. 136, de uitvoerigste berigten omtrent de voorgedragen redevoeringen hebben geleverd, zijn deze uit de beide dagbladen overgenomen.

9DE ZITTING. — 13 NOVEMBER 1830.

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting voor* 1831.

van de woorden: » *totdat daaromtrent nader zal zijn voorzien* ", die voorziening minder onbepaald ware aangekondigd geworden, en dat bij voorbeeld in de wet met zoo vele woorden de bepalingen waren opgenomen: » *dat op het einde van dit jaar er eene afsluiting van alle staten van ontvang en uitgaaf zal plaats hebben, opdat daardoor de grond zou kunnen gelegd worden tot eene eventuële liquidatie met België, en dat onmiddellijk daarna een formeel budget, op die liquidatie gegrond, en met inachtneming van onze veranderde betrekking ten gevolge der afscheiding, aan de Staten-Generaal zou worden voorgelegd*".

Dan, Edel Mogende Heeren! zoo immer, is het thans de tijd, om in 's Konings wijze en goede bedoelingen niet een blind, maar een allezins billijk en regtmatig vertrouwen te stellen, te wel overtuigd, dat het Gouvernement niet anders kan willen dan ter gelegener tijd alle die wenschen voor te komen of op te volgen, welke strekken kunnen om ons vernieuwd staatsgebouw op eenen goeden grondslag te vestigen, in zoo verre de middelen, om die te verwezenlijken, bruikbaar zijn, en waartoe onze vaderlandslievende en aan den Koning getrouwe medewerking zooveel kan bijdragen.

In overweging van dat alles, stem ik dan ook voor de onderhavige begrootings-wet, thans aan onze raadplegingen onderworpen.

De heer **Donker Curtius van Tienhoven**: Toen wij ons, bij den aanvang dezer zitting, vestigden als de vertegenwoordigers van het oude Nederland, geschiedde zulks, omdat de nood het vorderde en omdat wij niet vermogten onzen lastbrief in allen opzigte te vergeten of te verwerpen, alleen omdat België zich van ons afscheurde.

Wij verklaarden door die daad, dat wij de Grondwet voor het Noorden zouden naleven en handhaven, in zooverre als wij niet door die afscheuring zelve, en alzoo als het ware door geweld of *vi majori*, daarin werden verhinderd.

Wij durfden aldus handelen, omdat wij niet behoefden te duchten, dat Noord-Nederland zulks zou afkeuren. Wij moesten alzoo handelen, omdat de schandelijke schending van het verdrag in het Zuiden, bij de inachthouding en bewaring daarvan in het Noorden, dat Noorden niet moest versteken van de waarborgen, welke de Grondwet het aanbiedt.

Genoodzaakt en volstrekt gedrongen, om toen reeds niet te blijven hangen aan de doode letter van een enkel artikel dier Grondwet, opdat wij niet alle hare bepalingen zouden verwerpen en overtreden door de onmogelijke vasthouding van dat ééne, aarzelden wij niet, om thans het 101ste artikel der Grondwet zóó te verklaren, dat wij vermogten te raadplegen en te besluiten met de meerderheid der Staten-Generaal, uit de noordelijke gewesten gekozen.

De Eerste Kamer volgde ons voetspoor. De Koning stemde met ons in. De natie juichte het uitdrukkelijk toe of bekrachtigde onze daad stilzwijgend. Allen begrepen, dat de nood haar wettigde, dat het belang van Noord-Nederland haar volstrekt vereischte en dat wij als wettige vertegenwoordigers van Noord-Nederland mogten besluiten, de Grondwet dáár in acht nemende, waar de scheuring en het geweld hare inachtneming niet volstrekt onmogelijk maakten, tot dat zij, nadat de afscheiding tusschen Noord en Zuid regelmatig zou zijn gevestigd, de vereischte veranderingen zou hebben ondergaan en naar de behoeften van het Noorden alleen zou zijn gewijzigd.

Niet wij vermogen dit, maar de Grondwet zelve schrijft voor, hoe het geschieden moet, en niets belet, om spoedig bij kalmer oogenblikken dat werk aan te vangen en naar het voorschrift der Grondwet tot stand te brengen, een werk, hetgeen mij echter toeschijnt niet juist te kunnen worden geregeld, vóór en aleer meer regelmatig de afscheiding van het Zuiden zal zijn bestendigd en wij alzoo weten zullen, hoe het *actief* en *passief* der gemeenschap tusschen Noord en Zuid zal worden verdeeld, *wat* onmogelijk deelbaar mogt zijn en alzoo de noodzakelijkheid mogt gebieden, dat in het gemeen gehouden wierd; hoedanig onze onderlinge verhouding als gedwongen naburen zijn zal en welk aanzien alzoo onze huishouding van Staat, ten gevolge dier afscheiding zal verkrijgen, opdat wij daarna deszelfs bestuur regelen.

Vroeger en reeds thans mogen wij dan wel vereenvoudigen en bezuinigen al wat daarvoor, behoudens de verdediging onzer onafhankelijkheid, vatbaar is, en alzoo ook den grond nu reeds leggen tot een gemakkelijker overgang tot die vereenvoudigingen en wijzigingen, welke wij voorzien mogen, dat ons bestuur zal kunnen ondergaan; maar, zoo lang de Grondwet niet herzien is en veranderd naar den aard onzer kleinere Staathuishouding en naar onze behoeften, zijn *wij* aan hare voorschriften, naar onzen eed, verbonden, voor zooverre de scheuring van den band tusschen de twee groote afdeelingen des Rijks het ons niet van zelve volstrekt belet.

Ik heb gemeend deze korte aanmerkingen bij gelegenheid der beraadslaging ter provisionele regeling onzer geldelijke aangelegenheid te mogen doen voorafgaan, eensdeels om daardoor weg te nemen alle ongepaste en ondoelmatige bedenking nopens het wettelijke van onzen provisionelen staat en de wettigheid onzer besluiten in toepassing op het volk, hetwelk wij vertegenwoordigen, anderdeels om, indien het mogelijk is, de algemeene overtuiging te vestigen, dat, ofschoon niets ons belet, maar alles integendeel ons gebiedt, om in dezen provisionelen staat reeds zooveel doenlijk vereenvoudiging en bezuiniging in het beheer der openbare zaken daar te stellen naar den aard onzer minder uitgebreide huishouding, echter onze bemoeijingen thans min doelmatig zouden schijnen, indien wij reeds nu aanvankelijk ons voor de toekomst wilden verdiepen in het onderzoek en de schepping van zoodanige grondbeginselen van regering, waarop welligt, ons volgend Staatsgebouw zal moeten worden ingerigt, maar welker voorloopige inweving in ons provisioneel grondwettig beheer, mijns inziens, niets dan voorloopige verwarring zou veroorzaken en welligt wijzigingen in het bestaande zoude vorderen, waartoe *wij* niet bevoegd zijn en die zouden strekken, om de toekomst vooruit te loopen, veel meer dan om ons bij het dringende van het tegenwoordig oogenblik te bepalen.

Het doet mij waarlijk leed, Edel Mogende Heeren! (ik meen het thans rondborstig te moeten zeggen; ik acht dienstig, het zoo spoedig mogelijk te verklaren), het doet mij leed, dat ik andere denkbeelden in dit opzigt meen te moeten ontwaren, ook bij sommigen onder ons, op wier oordeel, kunde en ervaring ik prijs stelle en wier vaderlandslievende bedoelingen bij mij boven allen twijfel verheven zijn, doch die mij toeschijnen, door te grooten ijver gedreven, al te zeer de toekomst te willen vooruitloopen, zelfs eenigermate met voorbijzien van het dringende van onzen provisionelen toestand en van de vereischte omzigtigheid voor het toekomende.

Ik moet het schier daarvoor houden, dat, hunnes erachtens, de Staat gered zal zijn, indien maar bij voorbeeld de ministeriële verantwoordelijkheid oogenbliklijk zal erkend zijn en de Ministers het contreseing der Gouvernements-akten aannemen en indien maar de bestaande scheiding tusschen Noord en Zuid niet alleen zeker vaststa, maar bij uitdrukkelijk algemeene verklaring van wege Noord-Nederland voorloopig en ten spoedigste worde verkondigd.

Ik ben even als die geëerde ambtgenooten een voorstander der ministeriële verantwoordelijkheid. Ik geloof, dat zij tot de essentie van eene representative constitutionele monarchie behoort, en ik heb dit altijd beweerd. Ik geloof tevens, dat, wanneer men zich maar wel verstaat, allen, ook de Monarch zelf, hare erkentenis zullen verlangen en dat bij eene aanstaande noodzakelijke verandering en wijziging onzer Grondwet het goed en dienstig zal zijn, dat men die verantwoordelijkheid met ronde woorden bij dezelve erkenne en als een middel van werking het contreseing der Ministers eische.

Maar ik geloof niet, dat de volkomen werking van dit beginsel behoudens het monarchaal gezag mogelijk is, zonder aan den Monarch het regt van ontbinding der representatie toe te kennen, tenzij men deze volkomen *souverein* wilde maken, en naardien dusdanig beginsel zonder verandering in onze Grondwet niet in onze staatshuishouding is in te weven, zoo geloof ik, dat in dit oogenblik, nu wij bij de minste verademing ons gereed zullen maken, om onze Grondwet te wijzigen en de zaak dan in haar geheel en volkomen te verkrijgen, de aandrang op de provisionele plegtige erkentenis van het beginsel te meer ontijdig is, omdat die erkentenis op *zich zelve niets* beteekent, maar alleen door eensgezinde toepassing bij de representatie kracht erlangt en vrucht kan geven.

Het doet mij dus leed, dat men in dit opzigt nutteloos vooruitloopt en ons *nu* roept, om *ex professo* theoriën te behandelen, welker volkomen toepassing *wij*, zoo het mij toeschijnt, niet bij magte zijn, voorloopig volkomen te bewerken.

Eveneens is het gelegen met het stuk der afscheiding tusschen Noord en Zuid, waaromtrent het mij toeschijnt, dat men eene plegtige verklaring verlangt.

Toen de vraag deswege aan ons werd voorgesteld, verklaarde ik mij ten sterkste voor de afscheiding, als noodzakelijk geworden door de omstandigheden. Toen waren er slechts *vijftien* onder ons, die hiermede instemden. Sedert zijn allen het eens geworden;

en er valt trouwens niet meer te kiezen. Mijn verlangen in dit opzigt kan dus evenmin verdacht zijn als dat van een eenigen mijner ambtgenooten, die voor de zaak ijvert, en er kan, dunkt mij, geen twijfel meer aan zijn, of het resultaat zal ons geworden.

Maar mijn vurig verlangen daarnaar maakt het mij niet onverschillig, *hoe* dat resultaat erlangd wordt. Het is mij niet genoeg, om, even als de Belgen dolzinnig *facto* de scheiding hebben bewerkt, van onzen kant ze maar plegtig af te kondigen en te verklaren, en ze dan *facto* en *jure* aan te nemen, even als of Noord-Nederland gered ware, indien maar de afscheiding onherroepelijk verklaard is. Neen, het komt ook hier wel duchtig op de voorwaarden aan, en evenmin als het mij onverschillig zijn kan noch mag, of België, altijd onze gedwongen nabuur, onder het woelziek bestuur van eenen de Potter *cum suis*, of onder dat van eenen de Merode, of onder dat van een Vorst van Oranje, of onder dat van den tegenwoordigen Koning der Nederlanden, schoon geheel afgescheiden en als bijzondere Staat geregeerd worde, en voor ons een stil of wel een woelziek en gevaarlijk nabuur worde, even zoo min is het mij genoeg, het maar *facto* de gemeenschap te zien ontloopen en van onzen kant de afscheuring zoo maar voetstoots uit te preken, even als of wij niets gemeens met elkander hadden.

Neen! er is noodzakelijkheid, dat regelmatig *actif* en *passif* worden gedeeld; de verhouding als naburen bepaald; dat wat *gemeen* zoude moeten blijven, geregeld; voor toekomstige veiligheid gezorgd; het lot van den schuldeischer van den Staat gewaarborgd; de gemeenschap in één woord behoorlijk ontbonden worde en daarbij vrede en vriendschap met de Europesche Staten bewaard, wier staatkunde die gemeenschap heeft geschapen. Maar het is niet genoeg, dat wij, zonder ons over dit alles te bekommeren, het beginsel maar plegtig verklaren en dan de schikkingen omtrent het verdere maar het lot overlaten, ons vergenoegende met te zeggen: » wij zijn gescheiden, al laat België ons ook met alle de lasten der gemeenschap zitten." Dit zou onverstandig van onzen kant zijn, en hoezeer ik wel weet, dat door de verklaring van het beginsel dit alles niet verlaten wordt, zoo zou het nogtans hoogst onstaatkundig zijn, door onze plegtige verklaring van wettige afscheiding, de gewelddadige afscheuring der Belgen plegtig te bestendigen en België even daardoor als onafhankelijk te verklaren en te erkennen, alvorens het de lasten der gemeenschap, waaronder wij zuchten, met ons gedeeld heeft.

Die deeling kan, ja, na de verklaring der scheiding en der wederzijdsche onafhankelijkheid des noods geschieden, maar zij moet bij den eisch der Belgen tot afscheiding eene conditie zijn *sine qua non*, welke wij niet met de wapenen in de hand moeten verpligt zijn te doen gelden, maar die ons door de Europesche staatkunde, die België met ons vereenigde, moet worden gewaarborgd en tot welker bestendiging wij dus welligt hulp en medewerking zullen behoeven en erlangen, opdat de rust in Europa door onze twisten niet gestoord worde. En hoezeer ik er verre af ben om Nederland, hoe klein ook, van die staatkunde afhankelijk te willen maken, zoo kan ik toch de Nederlanden niet als een geïsoleerd ligchaam van Staat in Europa beschouwen, en de zaak, zonder aanzien tot die Europesche staatkunde, zoo maar voor geklonken houden, wanneer maar België zich oproerig afscheurt en Oud-Nederland den band ontbonden verklaart, zonder te weten wat er nu verder van worden zal.

Ik oordeelde daarom nu reeds dienstig, om de onvoorzigtigheid en het onstaatkundige van zoodanigen stap met een enkel woord voorloopig aan te duiden.

Na deze meer algemeene aanmerkingen over onzen toestand, die ik, schoon hulde doende aan de bedoelingen van andersdenkenden, heb gemeend te moeten maken, om al aanstonds alle verkeerde indrukken weg te nemen, ga ik tot eene korte beschouwing over der aan ons voorgedragen wet.

Volgens de VIde afdeeling van het 24ste hoofdstuk der Grondwet, moesten in deze gewone vergadering worden voorgedragen de wetten, regelende de buitengewone eenjarige uitgaven en de middelen ter bestrijding over 1831.

Edoch die gewone uitgaven en middelen, welke voor *tien* jaren zijn geregeld, betreffen *Noord* en *Zuid*. — De eerste vervallen grootendeels of geheel door de afscheuring, wat het Zuiden betreft. In hoeverre daaraan nog gedeeltelijk uit den aard der zake zal moeten worden gestand gedaan, is *a priori* naauwelijks te berekenen. De tweede, de middelen ter bestrijding, worden door de afscheuring, *facto*, niet meer ten behoeve der schatkist ontvangen, en indien dus al door die afscheuring eenige uitgaven van belang voor het Zuiden ophouden, de inkomsten van daar falen ten eenenmale, en dit gemis doet, bij de verpligting tot nakoming der verbindtenissen omtrent de Staatsschuld, een tekort voorzien, waarvan echter de becijfering, bij de onzekerheid van later verhaal op en verevening met het Zuiden, vooraf niet te berekenen is.

Wat dus van het geconsenteerde zal moeten worden uitgegeven gedurende den voorschreven staat van zaken en bij de behoeften ter buitengewone verdediging des lands, is mijns inziens alsnog voor geene berekening vatbaar, en daaruit volgt dan ook naar mijne wijze van zien, dat alle buitengewone gewijzigde petitie, ten behoeve der Noordelijke gewesten alleen, thans allermoeijelijkst, zoo niet zedelijk onmogelijk, zou zijn.

Dat intusschen de opbrengst der lasten, zooals zij thans loopen ten laste van het Noorden, zeer zeker de behoefte niet zal overtreffen, maar beneden dezelve zal blijven, kan thans wel door niemand betwijfeld worden; en men schijnt dan ook geen het minste bezwaar te kunnen zien in de aanneming van het eerste artikel der onderhavige *project-wet*, waarbij alleen tot bestrijding der uitgaven, voor zooveel zij de Noordelijke gewesten betreffen, worden aangehouden de bestaande belastingen en opbrengsten, met weglating echter der belasting op de koffij, die ter bestrijding der algemeene behoefte was aangenomen, doch in het Noorden zoo zeer zou gestrekt hebben ten nadeele van den handel, dat die belemmering, voornamelijk op de eischen van het Zuiden toegestaan, alsnu als eene eerste vrucht der afscheiding schijnt te moeten vervallen.

Ik zie dus geen bezwaar, om thans bij provisionele beschikking de bestaande middelen en belastingen te bestendigen, tot dat aan de uitdrukkelijke bepaling der Grondwet met eenige meerdere kennis van zaken en uitkomsten zal kunnen worden voldaan.

De nood dringt derhalve, mijns oordeels, tot deze buitengewone transitoire wetsbepaling, even zoo als zij er dan toe pleegt te dringen, wanneer begrootings-wetten werden afgestemd.

Uit hetzelfde oogpunt beschouw ik de artikelen 2 en 3 dezer wet, volgens welke de uitgaven, voor 1830 toegestemd, voor zooveel de Noordelijke gewesten betreft, ook over 1831 worden toegestaan, in afwachting van nadere bepalingen deswege, en waarbij ook de middelen en lasten ter bestrijding dier uitgaven provisioneel worden aangehouden.

Ik herhaal het, Edel Mogende Heeren! thans reeds, bij de onzekerheid der verhouding tot en der eventuële verevening met het Zuiden, meerder specificatie en splitsing te vorderen, schijnt mij toe, ten uiterste gewaagd te zullen zijn en tot geen bestemd en zeker resultaat te kunnen leiden, terwijl ik geenerlei nadeel voor de belastingschuldigen daarin zien kan, dat alsnu provisioneel over 1831 dezelfde uitgaven, altijd wat de noordelijke gewesten aangaat en dus voor die huishouding, worden toegestemd en dezelfde lasten provisioneel bestendigd, welke over 1830 hebben bestaan.

Ik zal dus voor de wet stemmen.

De **Voorzitter**: De betrekking, welke ik de eer heb hier te bekleeden, vordert, dat ik aan de beraadslagingen haren vrijen loop late. Evenwel meen ik te moeten doen opmerken, dat het noodig is, dat men zich volstrekt bepale bij het onderwerp, hetwelk in beraadslaging is, en dat men zich onthoude van al hetgeen buiten de orde van den dag is. De onderwerpen, door den heer Donker Curtius van Tienhoven behandeld, zijn bij de Afdeelingen aanhangig, en zullen nader bij deze Kamer in overweging komen.

De heer **Dijckmeester** merkt aan, dat nu eenmaal door een lid over de gedane voorstellen gesproken is, het ook aan de voorstellers moet vrijstaan, op de tegen hen gedane aanvallen te antwoorden.

De heer **van Dam van Isselt**: Indien men het gevoelen van den heer Dijckmeester aannam, dat men telkens antwoorden kon op de incidentele discussiën, zou het van een enkel lid afhangen, om de geheele orde der beraadslaging te veranderen.

De heer **Donker Curtius van Tienhoven** beweert, dat hij niet buiten de orde van discussie is getreden en dat er verband bestaat tusschen hetgeen hij ten aanzien van de beide voorstellen gezegd heeft en het in behandeling zijnde wetsontwerp.

Verscheidene leden vragen het woord.

9DE ZITTING. — 13 NOVEMBER 1830.

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting voor* 1831.

De heer **Luzac** erlangt het woord en zegt: Ik heb alleen het woord gevraagd, om de Kamer bekend te maken met de reden, waarom de heer Donker Curtius van Tienhoven heden reeds in staat is geweest, om het dezen morgen door mij en drie mijner ambtgenooten gedane voorstel terstond in eene wel bewerkte en geschrevene redevoering te bestrijden. Wij hadden reeds Woensdag jl. ons voorstel aan den Voorzitter overhandigd, met het oogmerk om hetzelve in de zitting van Donderdag te ontwikkelen. De Voorzitter verzocht ons, om gewigtige redenen, het voorstel dien dag nog niet te doen, maar zulks tot heden uit te stellen. Wij hebben daaraan toegegeven, en op die wijs is ons voorstel sedert eenigzins bekend geworden en heeft de heer Donker Curtius van Tienhoven zich in staat gesteld gezien, om hetzelve terstond, bij gelegenheid der beraadslaging over de begrootingswet, in het breede te bestrijden. Gaarne neem ik den lof aan, door dien geachten spreker toegezwaaid aan de vaderlandslievende bedoelingen der voorstellers, welke wij hopen, dat door niemand zullen betwijfeld worden; maar ten opzigte van het door denzelven aangemerkte wegens de ontijdigheid en voorbarigheid van ons voorstel, meen ik te moeten verklaren, dat wij tot hetzelve genoopt zijn geworden door een dagblad-artikel, hetwelk eene zeer officiële kleur had en door bijna alle dagbladen overgenomen is, en waarin het denkbeeld doorstraalde, dat België of een gedeelte van hetzelve bij voortduring tot eenen voormuur voor ons land zoude blijven strekken.

Het doet mij leed, dat het geëerde lid thans tot eene ontijdige discussie over deze zaak heeft aanleiding gegeven. Wij zouden gaarne geregeld geantwoord hebben op de aanmerkingen, die door de leden tegen ons voorstel mogten worden gemaakt, en ik hoop, dat de gezegden van den heer Donker Curtius van Tienhoven geenen invloed op het oordeel der Vergadering over hetzelve gehad hebben of hebben zullen.

De heer **van Reenen**: Reeds meermalen is in deze Kamer de vraag behandeld, of er bij de beraadslaging over de begrootingswetten al of niet uitweidingen buiten die wetten mogten plaats hebben. Dit is door mij steeds ontkennend begrepen. Alle aan de begrooting vreemde beschouwingen zijn niet aannemelijk en hebben alleen bij ons voorheen plaats gevonden uit verkeerde toegevendheid.

Bij de overweging van het onderhavige ontwerp zal ik mij dan alzoo geheel tot de zaak zelve bepalen. Dit doende, heeft mijne aandacht zich al dadelijk gevestigd op eene feil, welke in hetzelve bestaat en mij te gewigtig toeschijnt, dan dat ik daarvan mijne goed- of afkeuring der wet niet zoude doen afhangen. Zij is hierin gelegen, dat de opbrengsten natuurlijk geraamd zijn over alle de gewesten van Noord- en Zuid-Nederland. Bij de afscheuring van de zuidelijke gewesten zullen de opbrengsten echter eene aanzienlijke vermindering ondergaan en beneden de behoeften blijven, zooals een vorige spreker te regt heeft gezegd. Dit is eene fout in het beginsel der wet, welke mij niet zal toelaten dezelve aan te nemen.

Ik erken met dien vorigen redenaar, dat het zeer moeijelijk is, in het tegenwoordige oogenblik juiste berekeningen op te maken van alle de onderdeelen en bijzonderheden, die tot het daarstellen van eene goede en naauwkeurige begrooting, zoo wat de eerste als de tweede afdeeling voor 1831 betreft, noodig mogten zijn, maar ik meen U Edel Mogenden te mogen herinneren, gelijk reeds in de Afdeeling, waartoe ik de eer heb te behooren, gedaan is, dat ik de begrootingen der uitgaven tot in de kleinste bijzonderheden, zooals die in de laatste jaren zijn gevorderd, nimmer heb verlangd. Ik blijf dezelve nog als hoogst moeijelijk, minder noodig en, althans op dit oogenblik, ondoenlijk en niet raadzaam aanmerken; doch ik meen te mogen vaststellen, dat eenige meer algemeene trekken en hoofdstukken der ontvangsten en uitgaven kunnen worden bijeengebragt, om te dienen tot eene schets der begrooting.

Geheel afgescheiden van alle denkbeelden van staatkunde in deze, verlang ik eene financiële wet daargesteld te zien, die het vertrouwen zal helpen herstellen en vestigen; met rondborstigheid moet ik verklaren, dat de voorgestelde wet daaraan niet voldoet. Volgens mijne wijze van zien, wordt eene wet gevorderd, waarin de uitgaven der tien- en éénjarige begrooting, volgens de voordragt, gesplitst kunnen worden in die van de Noordelijke gewesten en in andere. Kan dit niet geschieden, dan zoude men eene voorloopige begrootingswet kunnen daarstellen... De tijd tot eene wijziging is verre van verloopen te zijn. Vroeger beraadslaagden wij gewoonlijk eerst over de begrootingswetten op het laatst van de maand December. Thans zijn wij pas in de eerste helft van November. Nog ruim eene maand is dus tot eene voldoende bearbeiding, op welke wijs dan ook, over. Men bedenke, dat het hier het vestigen van een hecht en stevig geldelijk bestuur geldt. Hetgeen voorbij is, kan niet hersteld worden, maar wat voor de deur staat, hierin kan worden voorzien. Wanneer een huis zwak is in deszelfs grondslagen, dan kan, dan mag niet verder in de hoogte gebouwd worden; anders moet het te eeniger tijd invallen. Het is derhalve van belang, en ik dring er ten sterkste op aan, vaste grondslagen voor het vervolg te leggen, ten einde een goed financieel gebouw daar te stellen.

De heer **van Dam van Isselt**: Bij de behandeling van eene belangrijke financiële wet is de aandacht van allen op de discussiën der Kamer gevestigd. Van de wijze en doelmatige inrigting van financiële wetten toch hangt het welzijn der ingezetenen en dus dat des lands grootendeels af.

Het doet mij nogtans hartelijk leed, dat ik heden in deze Vergadering een toon heb hooren voeren, welke niet is die van Noord-Nederland, hetwelk wij thans alleen vertegenwoordigen.

De bewoners van Noord-Nederland hebben in deze hagchelijke oogenblikken hunne verknochtheid aan orde en wet, hunne liefde voor het vaderland en voor den Koning op de ondubbelzinnigste wijze aan den dag gelegd.

Vele en groote gebreken in onderscheidene takken van administratie zijn aan de algemeene opmerkzaamheid niet ontsnapt; de geest tot bureaucratie, die zijne regten deed gelden, wanneer men handelen moest, was velen tot ergernis, en toch is geen het minste gemor bij de trouwe bevolking ontstaan.

De offers, die men aan België's fabriekwezen, ten koste van den handel, heeft gebragt, zijn niet wrevelig opgesomd, en nog, ik durf het gerust verklaren, zijn de bewoners van het oude, door roem gekenmerkte Nederland tot iedere opoffering bereid, wanneer dezelve onder het beheer van kundige en trouwe Staatsdienaren dienen kunnen om het dierbare vaderland te redden.

Maar wanneer aan de eene zijde zoo veel trouw, zoo veel volharding, zoo veel verzaking van eigenbelang wordt aan den dag gelegd, mag men van de andere zijde daarvoor, zoo geene belooning vragen, — want die ligt in de overtuiging van te hebben wel gedaan, — althans schadeloosstelling verwachten....

Het vooruitzigt op vrijheid, — niet die, waarop de Zuid-Nederlanders stoffen, terwijl zij aan regeringloosheid ten prooi zijn, — maar gepaste grondwettige vrijheid, op vaste grondslagen gevestigd, het vooruitzigt op onbekrompen staatkunde zij de lichtende stip, die te midden van den donkeren nacht, die ons omgeeft, ons bemoedige en ons ten leidstar verstrekke.

En hoewel er overvloedige redenen zouden bestaan, om de voorgestelde begrooting te verwerpen, zal ik, in het vaste vertrouwen, dat Noord-Nederland zich in deze verwachting niet zal bedrogen vinden, mijne stem voor de wet uitbrengen.

De heer **Warin**: Zoo straks heeft zich eene levendige woordenwisseling opgedaan en is er eene vraag van orde over de wijze van beraadslaging opgeworpen. De heer Dijckmeester heeft het regt ingeroepen, om te mogen antwoorden op gemaakte aanmerkingen, indien het zoo verre gekomen was, dat de heer Voorzitter aan een spreker had toegelaten geheel uit te spreken aangaande datgene, wat buiten de orde der beraadslaging ligt. De heer van Dam van Isselt heeft een ander stelsel voorgedragen, hetwelk ik echter niet kan beamen, dewijl daaronder altijd ongelijkheid van kracht zou bestaan. Mijns bedunkens moet men, indien het eens zoo ver gekomen is, dat men een lid geheel laat uitspreken, er de gevolgen van dulden; wanneer de quaestie eens op het tapijt is gebragt, kan men haren loop niet tegengaan; dit ligt in den aard der zaak, dit is met alle wereldsche dingen het geval. Men moet steeds de gevolgen van eene daad dulden. Zoo hebben wij ons vergenoegd, eenen verkeerden weg ten opzigte van de financiën te zien inslaan; wij moeten er, helaas! de gevolgen van dulden. Dit ondervinden wij sedert 1 October van dit jaar. Ik beaam geheel en al de vergelijking, door den heer van Reenen tusschen den staat der geldmiddelen en een gebouw gemaakt: men moet niet eer hetzelve hooger optrekken, voor dat er hechte grondslagen gelegd zijn; anders is alles te vergeefs gebouwd. Het is juist in dien geest, dat het door mij vóór weinige dagen gedane voorstel werken moet. Het strekt tot versterking der grondslagen van ons Staatsgebouw.

Ik beaam ten volle hetgeen door den heer Donker Curtius van Tienhoven gezegd is omtrent de bevoegdheid dezer Kamer, om te beraadslagen, ofschoon naar eisch van art. 79 der Grondwet niet voltallig zijnde. Men moet niet de grondzuilen van den Staat

ondermijnen, omdat enkele artikelen der Grondwet wegvallen, terwijl wij toch de overige behouden. Neen! zoo lang er nog een enkel hoekje in Nederland overblijft, hetwelk op de tegenwoordige wijs is georganiseerd, hetwelk den Koning als Souverein erkent en de Grondwet getrouw blijft, zoo lang zal de vertegenwoordiging van die overgebleven kern, onverschillig of die uit 110, uit 60, uit 20 of uit 10 leden bestaat, de wettige vertegenwoordiging van het vaderland uitmaken. Wanneer wij dat beginsel niet aannemen, vervliegen wij als stof, geraken wij uit elkander, zonder ons te kunnen wedervinden.

Het verschil tusschen den heer Donker Curtius van Tienhoven en mij omtrent de bevoegdheid, om die verbeteringen, welke ik heb voorgedragen, in ons staatkundig gebouw te verlangen, komt derhalve slechts hierop neder, dezelve nu in te voeren of daartoe tot een geschikter tijd te wachten. Dan, indedaad de vereischte verbeteringen zijn niet ontijdig; waartoe zou uitstel dienen? Uitstel en gedurig uitstel, hoop en verwachting zijn woorden, welke wij honderden malen in deze zaal hebben gehoord en die ons ongelukkig gebragt hebben tot den oever van den afgrond, waaraan wij tegenwoordig staan. Het is niet door de woorden van hoop en verwachting, dat wij kunnen worden gered, maar door daden, door spoedig werkende daden. Wij hebben een gebouw, een goed geregeld gebouw; hier en daar zijn slechts zwakke steenen in den grondslag. Dat wij die zwakke steenen versterken. Het gebouw blijf toch staan. Dikwijls heb ik hooren zeggen: er is geen tijd, geene gelegenheid, om verbeteringen aan te vangen. Wanneer men wil, is er tijd en heeft men tijd. Het is onmogelijk, alle onvolmaaktheden in eens te herstellen; doch wanneer wij tien, twintig maal aan verbeteringen arbeiden, zal telken keer iets verbeterd worden. Daarheen leidt mijne voordragt.

Ik erken met den heer Donker Curtius van Tienhoven, dat aan de ministeriële verantwoordelijkheid de bevoegdheid van den Koning tegenover staat, om de Kamer te ontbinden. Dit erken ik, en waarom? Omdat, indien het mogt gebeuren, dat de Kamer zich stelde in eene vijandige houding tegen het ministerie, Zijne Majesteit de Kamer kon ontbinden en nieuwe verkiezingen bevelen, ten einde zich daardoor te overtuigen, of de meerderheid van de aanzienlijke en denkende lieden des lands over het ministerie eenstemmig oordeelde. Ik zeg hier opzettelijk: aanzienlijke en nadenkende lieden, dewijl in deze de ware volksstem is gelegen. Dat die volksstem bestaat, zal wel niemand ontkennen, doch men moet die niet zoeken in het gemeen, ofschoon welligt de meerderheid in aantal uitmakende. De stem des gemeens geeft slechts tot wanorde aanleiding, en uit besef van het belang des lands . . .

De **Voorzitter**: Ik vermeen den geachten spreker te moeten doen opmerken, dat wij op deze wijs wederom in hetzelfde geval van voor eenige oogenblikken komen.

De heer **Warin**: Ik merk, dat ik mij te ver verdiept heb; uit vrees van U Edel Mogenden te mishagen, zal ik gaarne van het door mij behandelde onderwerp afstappen. Wat de tegenwoordige in beraadslaging zijnde begrooting betreft, vereenig ik mij met het deswege door den heer van Reenen geuite gevoelen: ik zie geene noodzakelijkheid, die wet thans reeds aan te nemen, maar achte het raadzamer daarmede tot de maand December aanstaande te wachten. Ik zal derhalve tegen het ontwerp stemmen.

De heer **van Alphen**: Ik zal voor de wet stemmen, in het vertrouwen, dat dezelve, zoodra de omstandigheden zulks gedoogen, door eene meer bepaalde voordragt zal worden vervangen. Ik ben het overigens eens met de bedenkingen, die door het geachte medelid van Reenen in het midden zijn gebragt. Op den ontijdigen aanval op het voorstel, dat ook door mij is ingediend, zal ik niet op eene onedelmoedige wijze antwoorden. Ik ben overtuigd, dat men aan onze goede bedoelingen regt laat wedervaren. Wij van onze zijde schromen evenmin, om voorbarig als om na rijp overleg beoordeeld te worden, en het is om die reden, dat ik den heer Donker Curtius van Tienhoven verzoek, om zeven afschriften van zijne redevoering te doen vervaardigen en die in de Afdeelingen neder te leggen.

De heer **Beelaerts van Blokland**: Tot nu toe heeft in deze Kamer de ongelukkige gewoonte geheerscht, om over de begrootingswetten tot aan Kerstmis toe te strijden en dan eerst, alsof wij den strijd moede waren, tot derzelver aanneming te besluiten. Ik zie niet in, waarom wij thans dienzelfden weg zouden volgen; in allen gevalle komt het mij ongepast voor, om in de tegenwoordige omstandigheden bedenkingen tegen de wet te doen gelden, die niet uit derzelver onderwerp, het beheer onzer geldmiddelen, geput zijn.

De wet van 3 Junij 1830 heeft in de begrooting, bij de wet van 24 December 1829 vastgesteld, veranderingen gebragt, welke aan de bewoners der Noord-Nederlandsche gewesten, die wij thans alleen vertegenwoordigen, grootelijks hebben mishaagd. Daar is bij de eerstgenoemde wet eene belasting vastgesteld, die op een voornaam artikel van den grooten handel drukte en dus vrij wat misnoegen in onze koopsteden heeft verwekt. Op een oogenblik als het tegenwoordige, nu er zoo vele opofferingen van eenen anderen aard vereischt worden, is het van hoog belang, om de laatste sporen van dit misnoegen te doen verdwijnen, en ik acht het dus wenschelijk, dat wij door eene spoedige aanneming der wet in de eerste plaats de zekerheid verschaffen, dat die van 3 Junij 1830 niet in werking zal komen.

. . . . Het hangt niet van de Kamer af, om de laatstelijk vastgestelde tienjarige begrooting te doen vervallen, en dit is ook niet het punt, dat ons thans bezig houdt. Wij beraadslagen over de tweede afdeeling der begrooting van 1831, of met andere woorden, over de buitengewone ontvangsten en uitgaven voor het volgende jaar. Het ligt buiten het bereik der Regering om deze nu reeds op eenen vasten voet te regelen, en zij ziet zich dus gedwongen tot het voorstellen van eenen maatregel, eigenlijk daarin bestaande, dat zij de opening van een crediet vraagt, welks maximum in het beloop der ontvangsten bestaat, die op de eenjarige begrooting van 1830 gebragt waren, terwijl zij tevens de vroegere bepalingen omtrent de Staats-uitgaven, voor zooveel de Noordelijke gewesten betreft, voorloopig in wezen laat. Ik zie niet in, dat wij op het tegenwoordig tijdstip der Regering een beter spoor kunen aanwijzen, en zal dus voor de wet stemmen, na alleen nog den wensch geuit te hebben, dat zij binnen vier, vijf of zes maanden in staat gesteld zal zijn, meer bepaalde voordragten aan het oordeel van U Edel Mogenden te onderwerpen. Voor het belang van den Staat, zoowel als voor dat des Bestuurs, is het altijd veel verkieslijker, dat het beheer der geldmiddelen naar vaste regelen, dan wel met zekere willekeur plaats hebbe.

De heer **Luyben**: Alleen de buitengewone omstandigheden, waarin het Koningrijk der Nederlanden thans verkeert, kunnen mij bewegen, om voor eenen voorloopigen maatregel in het stuk der geldmiddelen te stemmen. Vroeger heb ik mij steeds tegen dergelijke maatregelen verklaard en daarom dan ook de voordragt, om de eerste afdeeling der begrooting van 1830 voorloopig vast te stellen, verworpen. Overigens blijf ik getrouw aan mijne verklaring, bij gelegenheid der beantwoording van de bekende vragen gedaan, dat ik de scheiding der Noordelijke en en Zuidelijke gewesten niet voor wenschelijk houde. Thans echter is het de tijd niet, om daarover uit te weiden. Wij behooren de Regering met alle onze kracht te ondersteunen. Wij weten, dat de schatkist thans groote behoeften heeft, en moeten over vele nevenbedenkingen heenstappen. In de stellige verwachting, dat men ons in den loop van 1831 meer bepaalde voordragten zal doen, zal ik voor de wet stemmen.

De heer **de Jonge van Campens Nieuwland**: Ik koester de zeer levendige overtuiging, dat de Regering in de tegenwoordige omstandigheden, nu alles onbepaald is, den besten weg heeft ingeslagen, door eenvoudig het bestaande te doen voortduren en alle andere beschikkingen of nieuwe verordeningen tot kalmer oogenblikken uit te stellen. Toen de Belgen hier nog zaten, moesten wij te dikwijls bijzondere denkbeelden aan het algemeen nut opofferen; thans rust op ons de heilige, dure pligt, om alles te vermijden, wat er naar zoude kunnen zweemen, een erfdeel der Belgen te zijn. De verdediging en handhaving van het volk, dat wij vertegenwoordigen, behoort het denkbeeld te zijn, dat ons bij onze beraadslagingen gestadig voor de oogen zweeft. Als één eenig man moeten wij ons aan den Koning aansluiten, wat gebrekkig is voorbijzien, en Hem tot handhaving van het bestaande de hand reiken. Wat zou het ons ook baten, verbeteringen aan het Staatsgebouw te willen aanbrengen, zoo te midden van onzen arbeid daaraan de vlam ten dake uitsloeg? Dat wij ons dan bepalen tot de vraag, wat tot redding en opbeuring van het vaderland kan worden gedaan; dat wij het Ministerie schragen, en in het oog houden, dat alleen door eendragt in deze Vergadering aan den troon vastheid bijgezet en aan de natie, die zich thans tot zulke uitstekende opofferingen gereed betoont, nieuwe moed ingeboezemd kan worden.

9DE ZITTING. — 13 NOVEMBER 1830.

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting voor* 1831.

De heer **Luzac**: Op gronden, door de heeren van Alphen en van Dam van Isselt aangevoerd, zal ook ik mijne goedkeuring aan de voorgedragene wet geven, hoezeer ik het met de heeren van Reenen en Warin eens ben, dat de bepaling van art. 2 nog wel had kunnen worden uitgesteld. Maar wij bevinden ons nog steeds in het ongelukkig geval van door een enkel woord over het geheel der wet onze goed- of afkeuring daarvan te moeten uiten, en ik heb dus niets anders kunnen doen, dan het goede tegen het kwade in de schaal te leggen.

De laatste spreker is intusschen wederom teruggekomen op het heden gedane voorstel, en heeft het doen voorkomen, als of daardoor de kalmte onzer beraadslagingen was verstoord, ja zelfs, als of deze stoornis een erfdeel der Belgen konde genoemd worden. Ik gevoel mij dus gedrongen te verklaren, dat wij het voorstel vooraf verscheidene dagen achtereen hebben overwogen, en ook in de wijze, waarop het stuk gesteld is, bewijzen meenen te hebben gegeven van bedaardheid en kalmte. Zoo het verwijt omtrent van de Belgen overgeërfde gezindheden eenigen grond had, dan zou het ook veel meer op hen toepasselijk zijn, die het voorstel ontijdig en hevig aangevallen en bestreden hebben, dan op de voorstellers. Wat is onze begeerte anders, dan stellig te willen weten, wat wij voortaan ons vaderland zullen mogen noemen; dan overtuigd te zijn, dat het gezag van den troon zich alleen over de oude gewesten van Noord-Nederland zal uitstrekken, zonder dat daaraan op de eene of andere wijze een andere troon verbonden is. Ik kan niet inzien, dat in het voorstel iets is, waardoor het staatsgebouw tot in zijne grondvesten zou worden geschokt. Het volk koestert nog eenige ongerustheid, en wordt daardoor misschien hier en daar van het goede teruggehouden; maar is eenmaal alle grond tot weifeling of onzekerheid weggenomen, dan zullen ook de bewoners der oude Vereenigde Nederlanden als één eenig man opstaan, en alle hunne schatten voor de algemeene zaak veil hebben.

De heer **Donker Curtius van Tienhoven**: Indien ik had kunnen vermoeden, dat niet de bestrijding in principe van aan de Kamer gecommuniceerde denkbeelden, maar van derzelver tijdigheid zoodanige animositeit zou opwekken als ik nu ondekke, dan had ik mij welligt thans onthouden van de opene ontwikkeling dier bestrijding.

Nu antwoord ik alleen, dat er een regtstreeksch verband tusschen de discussie der wet in overweging en die onderwerpen is, naardien ik, bij de eerste beraadslaging over eene transitoire wet, door de omstandigheden geboren, het standpunt, waarop wij ons bevonden, meende te moeten aanwijzen.

Dat standpunt is uit eene gedwongene scheuring en daden van geweld in het Zuiden geboren. — Ik heb al dadelijk willen aanwijzen, dat het mij ontijdig toescheen, de scheiding, uit die scheuring geboren, in principe plegtig te verklaren, alsvorens de condities zijn geregeld, — en die demonstratie in verhouding staande met de regeling onzer geldelijke aangelegenheden in dit oogenblik, zoo is er verband tusschen het onderwerp in overweging en tusschen de voorstellen, aan ons gedaan.

Die voorstellen, aan ons bekend gemaakt en gedeeltelijk reeds gepubliceerd, zijn dadelijk ons eigendom en mogen het onderwerp onzer beoordeeling uitmaken, en men schijnt mij toe zich verkeerdelijk te stooten, wanneer men niet de zaken, daarin vervat, maar het tempestive daarvan in het belang van den Staat terstond vermeent te moeten wederleggen en bestrijden.

Ik houde mij verzekerd, dat men bij die bestrijding, waarbij ik de beiderlei beginselen aanneem, geen enkel onbetamelijk woord zal vinden, hetgeen reden tot animositeit geven mogt, en terwijl ik de goede bedoelingen der voorstellers niet betwijfel, maar openlijk heb gehuldigd, zoo maak ik aanspraak op gelijke erkentenis ten mijnen aanzien.

De heer **van Tets van Goudriaan**, *Minister van Financiën*: Onder de rampspoedige gevolgen van den hatelijken opstand, die in de Zuidelijke gewesten is uitgebroken, een opstand, welke, door verraad geteeld en door snoode ondankbaarheid opgevoerd, voor een onbepaalden tijd in de bladen der geschiedenis met zwarte letteren zal gekenmerkt blijven; onder de rampspoedige gevolgen, zeg ik, van dien euvelmoed tel ik die verbijstering en verwarring van denkbeelden, welke twijfelmoedigheid over het tegenwoordige en angstige bezorgdheid voor het toekomstige verspreiden. Hoe vele vragen toch rijzen niet uit den beangsten boezem van vele onzer ingezetenen? Hoe vraagt men hier, wat zijn wij op dit oogenblik, wat zal ons lot in de toekomst wezen? Hoe ginds: wat is en wordt er van het geldelijk vermogen van den Staat, wat hebben wij van onze nationale waarden te hopen of te vreezen? Ja, hoe worden die vragen niet als tot in het oneindige vermeerderd, naar gelang van de bijzondere gesteldheid der goede ingezetenen van die getrouwe gewesten, tot wier vertegenwoordigers ik thans de eer heb het woord te voeren.

Was het mijne taak, Edel Mogende Heeren! in staatkundige ontwikkelingen met u te treden, dan zoude ik overgaan, om in het breede te betoogen, hetgeen de geschiedenis van alle volken en van ons eigen vaderland als antwoorden op die vragen kennen doet; nu echter zeg ik slechts als met een woord, dat een volk is, wat het bij deugd en eendragt wezen wil, dat onze vaderlandsliefde, moed en trouw, onze geestdrift en opofferingen reeds aanvankelijk ons volksaanwezen bevestigd en ons een vrijen en onafhankelijken Staat verzekerd hebben, en dat zoo lang eensgezindheid met en vertrouwen op den Koning en zijn bestuur, vertrouwen vooral op den God onzer vaderen alle harten bezielen en alle handen doen ineenslaan, het bij mij vast staat, dat de Staatshulk uit eene beroerde zee in veilige haven zal gebragt en de toekomst dan ook niet als zoo verschrikkelijk behoeft beschouwd te worden.

En sla ik het oog op onzen geldelijken toestand, ook daar vind ik genoegzamen grond van geruststelling en bemoediging. Het is zoo: overrompeld door verraad, op het onverwachtst besprongen door omstandigheden, welke het meest geoefend oog noch voornoch doorzien konde, zijn wij eensslags van vele bronnen van Staatsinkomsten en aanzienlijke kapitalen verstoken en tot zeer groote onvoorziene uitgaven genoodzaakt geworden, en bij eene oogenblikkelijke belemmering, daardoor veroorzaakt, deelen wij daarteboven, met bijna alle volken van ons werelddeel, in het door onrust en onzekerheid geschokt crediet; maar het is er zeer verre af, dat ook ten deze aan te overdrevene bekommering behoeft te worden toegegeven.

Neen, Edel Mogende Heeren! bij den eendragtigen wil heeft de natie genoegzame krachten om het Staatsgebouw te schragen en het uit de gevaren te redden, met welke boosheid en misdaad het bedreigen.

Het wezen van een Staat zinkt niet zoo plotseling weg, en geen Rijk gaat in een oogenblik van mannelijke kracht tot de zwakheid van een kind terug; en konde nog onlangs eene begrooting voor het volgende jaar aan den Raad van State worden voorgelegd, op welke eenige millioenen in uitgaaf bespaard en vele verminderingen van belasting werden voorgedragen, dan voorzeker heeft een kortstondig onheil de innerlijke krachten der getrouwe gewesten niet zoo eensslags tot eenen hopeloozen staat kunnen doen wegzinken.

Neen, Edel Mogende Heeren! die oogenblikkelijke belemmering, die oogenblikkelijke behoeften zijn zeer wel te overwinnen en te bestrijden; zij zijn dit door de welwillendheid der natie, door de vele hulpbronnen, die ons nog overig zijn, en door de eenstemmige hulp van U Edel Mogenden, waarop de Regering, vooral in dit oogenblik, met vertrouwen rekenen mag.

Tot eene verdediging der onderwerpelijke wet overgaande, betoogt de Minister het onuitvoerlijke en onraadzame eener begrooting, bij alle onzekerheid die bestaat; merkt hij op, dat hier alleen de rede is van eene doorloopende autorisatie tot ontvang en uitgaaf op den bestaanden voet en geeft hij de verzekering, dat, zoo spoedig doenlijk, niet alleen eene begrooting voor 1831, maar ook eene herziening der tienjarige aan de Kamer zal worden overgelegd; dat de noodzakelijkheid en het belang der Regering hier een dubbele waarborg zijn; dat bereids een tekort van de administratie van oorlog over de twee laatste maanden van dit jaar bestaat, dat dit ook spoedig in het volgende kan plaats hebben, dat het eerste weldra door eene suppletoire begrooting van 1830 zal moeten bestreden worden, omdat onze instellingen geene liquidatie toestaan van uitgaven, niet bij de hoofdstukken toegestaan, en het verdere op gelijke wijze zal moeten vereffend worden; maar dat het maken van begrootingen voor 1831 van vele omstandigheden afhankelijk is, welker tegenwoordige ontwikkeling deels zelfs door het staatkundig belang des lands verboden werd.

De Minister eindigt met aan te merken, dat bij de hagchelijke oogenblikken, waarin wij verkeeren, het oog alleen op het behoud van het vaderland behoort te worden geslagen; dat alle bestuur, als uit menschen zamengesteld, voor dwalingen bloot staat; dat verbeteringen in oogenblikken van rust en kalmte met vrucht kunnen worden overwogen, maar dat thans handhaving van nationale eer en onafhankelijkheid het doel is, naar hetwelk de Koning en zijn bestuur, de vertegenwoordigers der natie en de natie zelve streven, en bij welks bevordering alle meer onder-

geschikte bedenkingen thans wijken, en alle krachten daartegen moeten vereenigd worden, om onder opzien tot den Almagtige het dierbaar vaderland te redden en te behouden.

De heer **Warin**: Door zeer welsprekende redenaars heb ik de gevoelens hooren bestrijden van diegenen, die zwarigheden tegen deze wet meenden te moeten opperen. Ja zelfs, indien ik het wel begrepen heb, heb ik een blaam hooren werpen op diegenen, welke tegen de wet gestemd hebben, die heden het eerst in deliberatie geweest is. Schoonspreken is zeker zeer behagelijk, doch kan dit te pas komen ten aanzien van bezwaren aangaande eene begrooting van 's lands ontvangsten en uitgaven? Ik geloof het niet, evenmin als ik mij den waren zin kan voorstellen van hetgeen door den Minister zoo even gezegd is, » van verbijsterde en verwarde denkbeelden, die nog het overblijfsel van de vereeniging met België zouden zijn."

De heer **van Tets van Goudriaan**, *Minister van Finantiën*, merkt op, dat hij niet gesproken heeft » van een overblijfsel van de vereeniging met Belgie". Hij beroept zich dienaangaande op alle aanwezige leden.

De heer **Warin**: Het zij zoo, dan behoef ik dit niet verder te beantwoorden; doch er is nog een ander gezegde van den Minister, hetwelk ik meen te moeten opvatten. Zijne Excellentie heeft gezegd, dat wij ons geenszins in dien hopeloozen toestand, noch aan dien rand van eenen afgrond bevinden, zooals sommigen gelooven. Die toestand is al of niet hopeloos, naar mate men de zaak wil beschouwen. Ik voor mij heb niet gezegd, dat onze toestand hopeloos is, maar ik sta er op en zal er altijd op staan, dat er met orde en kracht gewerkt worde tot voorkoming van verdere verwarring in de financiën. — Men herinnere zich wat er sedert verscheiden jaren met opzigt tot onze financiën heeft plaats gehad, en dan vraag ik: aan welke zijde hebben verwarde denkbeelden, aan welke zijde heeft verbijstering van verstand bestaan?.... Geen mensch hier in de Kamer zal Koning noch vaderland verlaten; en juist omdat wij verzekerd zijn, dat allen de gemeene zaak zullen schragen, juist daarom mogen wij vrij zwarigheden opperen, en niemand behoeft te schromen zich in het belang des vaderlands te uiten. — Hiermede vleije ik mij, dat men mij genoegzaam zal begrepen hebben.

De heer **van Reenen**: Juist het gezegde des Ministers, dat ons eene suppletoire begrooting voor een der Departementen van algemeen bestuur zal worden voorgelegd, versterkt bij mij de overtuiging, dat de wet niet volledig is, en dat het beter zoude zijn eene nadere voordragt af te wachten. Ik volhard dus bij mijne afkeurende stem.

De heer **van Tets van Goudriaan**, *Minister van Financiën*: Ik heb gesproken van eene suppletoire begrooting voor het Departement van Oorlog voor de laatste twee maanden van 1830. De wet, thans in overweging, betreft de toekomst en moet eerst met 1831 werken.

Niemand meer het woord verlangende te voeren, wordt de beraadslaging gesloten verklaard.

Het *wetsontwerp*, houdende *voorloopige bepalingen omtrent de begrooting voor* 1831, in stemming gebragt, wordt met 47 tegen 2 stemmen, die der heeren van Reenen en Warin, aangenomen.

De aangenomen wet zal aan de Eerste Kamer worden gezonden.

De vergadering wordt gescheiden tot Dingsdag, den 16den dezer, ten 12 ure.

10DE ZITTING.

ZITTING VAN DINGSDAG 16 NOVEMBER 1830. (1)

(GEOPEND TEN 12½ URE.)

Ingekomen: 1°. twee ontwerpen betrekkelijk de nationale militie en tot aanvulling der wet tegen de woelingen; 2°. boekwerk. — Verslag uitgebragt op een verzoekschrift. — Behandeling van het wetsontwerp wegens afkoop en aflossing van schuld in 1831.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 46 leden, te weten de heeren:

van Dam van Isselt, Hofstede, Op den Hooff, Junius van Hemert, Hinlópen, van Foreest, de Jonge van Campens Nieuwland, Sandberg, Donker Curtius van Tienhoven, Boddaert, Weerts, van Wickevoort Crommelin, van Randwijck van Rossum, van Nes, Hoynck van Papendrecht, IJssel de Schepper, Cuypers, Ingenhousz, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Boelens, Backer, Lycklama à Nyeholt, van Lynden van Hoevelaken, G. Clifford, Luzac, Dijckmeester, Jarges, Dedel, van Reenen, Beelaerts van Blokland, van Nagell tot Ampsen, G. G. Clifford, Cats Epz., Collot d'Escury van Heinenoord, van Alphen, van Suchtelen tot de Haere, Gockinga, van Alberda van Bloemersma, van de Kasteele, van Sytzama, Tammo Sypkens, Warin, Lemker, van Meeuwen, van Welderen Rengers en Bijleveld.

De Minister van Financiën woont de zitting bij.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 13den November jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het verhandelde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 275; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 137; 4°. *Arnhemsche Courant*, n°. 143; 5°. *Haarlemsche Courant*, n°. 138; 6°. *Provinciaal Dagblad*, n°. 93; 7°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 138.

De **Voorzitter** deelt mede, dat zijn ingekomen:

1°. twee Koninklijke boodschappen ten geleide van:

een ontwerp van wet betrekkelijk de nationale militie; (1)

een ontwerp van wet betreffende het overbrengen der beregting van de misdaden, bij de wet van 3 November jl. voorzien, van de eene naar de andere regtbank. (2)

Deze wetsontwerpen zullen worden gedrukt en rondgedeeld en tot onderzoek naar de Afdeelingen verzonden.

2°. het navolgend boekwerk, getiteld:

De scheiding van België en derzelver gevolgen.

Dit drukwerk zal geplaatst worden in de boekerij der Kamer.

De heer **Hofstede** brengt, namens de Commissie voor de verzoekschriften, op het adres van den heer Pappot en meerdere inwoners van Ilpendam het navolgend verslag uit:

EDEL MOGENDE HEEREN!

Eenige grondeigenaren, in de gemeente Ilpendam, provincie Noord-Holland, woonachtig, hebben de Kamer te kennen gegeven:

dat zij door de nieuwspapieren waren bekend geworden met den inhoud van het aan deze Kamer voorgedragen ontwerp van wet over de geldheffing, bij wijze van betaling der belastingen, ter zelver somme, als voor dezen loopenden jare was betaald, aan ons te dier zake het navolgende in bedenking gevende:

dat de boerenstand gedurende de drie laatste jaren door bijzondere rampen was getroffen, zoo door de menigvuldige gevallene regens, sterfte van vee als anderzins, waardoor dat nu niet al datgene zoude hebben afgelegd, hetgeen in gewone jaren daarvan verkregen wordt, terwijl bovendien door den lagen prijs der producten een nog grooter verlies aan hen was toegebragt.

Exposerende wijders, dat de landerijen in Waterland, zoo door de menigvuldige regens als door gebreken aan de sluizen in het Groot Noord-Hollandsch kanaal, bijna twee derde gedeelten van het jaar geïnundeerd of onbruikbaar waren, zoodat door de landeigenaren en gebruikers ter naauwernood zoo veel van hunne landerijen verkregen was, om de gewone, reeds zoo zware belastingen te voldoen, veel minder om in die omstandigheden de belastingen nog eens bij voorschot op te brengen.

Zij zeggen verder en nemen de vrijheid in consideratie te geven het onevenredige der voorgedragen wet, welke zeer ongelijk drukte. Immers de grondbezitters, welke van hunne landerijen moesten leven, hadden van hunne gebruikers niet den vollen huurprijs kunnen erlangen, zoodat zij, wanneer zij de belasting nog eens moesten voldoen, zich van hunne inkomsten voor een volgend jaar verstoken zagen; terwijl daarentegen de kapitalisten, die hunne bezittingen in effecten hadden, bijna niets tot de uitgeschrevene geldheffing zouden betalen. Dit zoude niet alleen hun voordeel zijn, maar ook dezelven waren in de gelegenheid om de bons, die voor deze geldheffing werden uitgegeven, tot geringe prijzen op te koopen, daar de landeigenaren, als om geld verlegen, zich genoodzaakt zouden zien, om dezelve met groot verlies te verkoopen.

De supplianten vertrouwen, dat het aangevoerde voor U Edel Mogenden belangrijk genoeg zal zijn, om het voorgestelde in ernstige overweging te nemen en daarna eene wijziging in de voordragt te erlangen, die minder drukkend zoude zijn voor den zoozeer ten achter gaanden boerenstand, of wel dat Zijne Majesteit eerbiedig mogt worden verzocht de voorgedragene wet in nadere overweging te nemen.

Uwe Commissie, Edel Mogende Heeren, overwegende, dat deze bedenkingen betrekking hebben tot een ontwerp van wet, bereids aan onze deliberatiën onderworpen, stelt voor, het verzoekschrift ter griffie ter inzage der leden neder te leggen.

De Vergadering vereenigt zich met de voorgestelde conclusie.

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. IX.

(2) Zie *Bijlagen*, onder n°. X.

10de ZITTING. — 16 NOVEMBER 1830.

III. *Bepaling der som tot aankoop en aflossing van schuld in* 1831.

Aan de orde is de behandeling van het WETSONTWERP wegens AANKOOP EN AFLOSSING VAN SCHULD IN 1831.

De beraadslaging wordt geopend. (1)

De heer **Op den Hooff**: Indien eene jaarlijksche vernietiging van Staatsschuld bij ons als eene geheel vrijwillige daad te beschouwen ware, zoodat men dezelve naar goeddunken konde doen plaats vinden of nalaten, zou het voorzeker ongerijmd wezen, om in den tegenwoordigen tijd, nu de schatkist bijna is uitgeput en zelfs de meest drukkende middelen moeten worden aangewend, om in de zoo dringende behoeften te voorzien, aan eenige aflossing van schuld te denken.

Het tegendeel echter komt mij voor het geval te wezen: die vernietiging is, wat een groot gedeelte der schuld betreft, het gevolg van aangegane verbindtenissen, zoodat men dezelve niet geheel zou kunnen achterwege laten, zonder aan zijne verpligtingen te kort te komen en het gegeven woord te breken.

Immers, wat aangaat de schuldbekentenisssen van het Amortisatie-Syndicaat, om mij daarbij alleen te bepalen, dewijl hare aflossing thans het meeste bezwaar oplevert, zoo is onder de voorwaarden, waarop hetzelve zijne leening heeft geopend, met zoo vele woorden in het belang der schuldeischers bedongen geworden, *dat er jaarlijks een gedeelte dier schuldbekentenissen zoude worden afgelost.*

Ik zeg, Edel Mogende Heeren! in het belang der schuldeischers. Het is toch zeker, dat die schuldbekentenissen tegen een prijs beneden derzelver noembare waarde zijn uitgegeven. Eene bepaling derhalve, dat een gedeelte daarvan jaarlijks zou worden afgelost of, met andere woorden, dat jaarlijks voor een gedeelte daarvan de volle noembare waarde zou worden betaald, kan wel niet anders worden beschouwd, dan in het belang der schuldeischers te zijn gemaakt. Mogt echter hieromtrent nog eenige twijfel kunnen overblijven, dezelve wordt geheel weggenomen, wanneer men de woorden naleest, door den Minister van Financiën in de maand Mei jl. bij de beraadslaging over de wet tot vermindering der rente uitgesproken, zoo als dezelve in de *Staatscourant* zijn te vinden:

De geldschieters, zeide Zijne Excellentie, *begeerden dit effect zelfs tot den koers van* 90 *pct. niet te ontvangen, zoo omdat de rente van* 4½ *pct. destijds niet hoog genoeg was, als omdat er geen bepaald uitzigt op aflossing bestond. Om het effect te doen aannemen, moest men aan de uitgifte eenige aflossing verbinden. Dit werd alzoo een voordeel, aan de deelnemers toegezegd.*

Ik erken, dat, toen die schuldbekentenissen tot boven derzelver noembare waarde waren gerezen, dit voordeel had opgehouden te bestaan. Thans echter, nu zij tot verre beneden dezelve zijn gedaald, hebben de schuldeischers er wederom groot belang bij, dat de verpligtingen, door den Staat ten hunnen behoeve aangegaan, worden nagekomen.

Ik heb mij dan ook, dit mag ik niet ontveinzen, er over verwonderd, dat Z. E. de Minister van Financiën in zijn antwoord op de bedenkingen der Sectiën aan dezelve de vraag heeft voorgesteld: »of de bezwaren der amortisatie en de plaats hebbende omstandigheden aanleiding zouden mogen geven, om zelfs de geheele aflossing van schuld voor het aanstaande jaar op te schorten", daar dit een punt is, waarover, naar mijn inzien, geen twijfel kan noch mag bestaan.

Er is, vooral in den tegenwoordigen tijd, veel gesproken over het openbaar crediet en van het groot gewigt, dat daarin voor een Staat is gelegen. Het is niet te ontkennen, dat de ondervinding, welke men heeft verkregen van de naauwgezetheid van een bestuur in het voldoen aan deszelfs verbindtenissen, als de eerste grondslag van dat crediet moet worden beschouwd.

Eene zoodanige naauwgezetheid bestond steeds in Engeland, en zij is niet de minste der oorzaken, waarom dat land altijd is in staat geweest, zich gelden te verschaffen op voordeeliger voorwaarden dan eenig ander Rijk van Europa, niettegenstaande deszelfs schulden zóó hoog zijn geklommen, dat de jaarlijksche renten daarvan gelijk staan met de helft van deszelfs inkomsten.

Ook wij, ook de oude Vereenigde Nederlanden, mogten zich eveneens op deze naauwgezetheid beroemen.

Immers, zoo hiervan eene enkele uitzondering kan worden aangevoerd, zij had plaats, toen wij gebukt gingen onder vreemde overheersching. Zoo lang wij nog als een eigen volk op ons zelven stonden, verkozen wij liever den drukkenden last eener jaarlijksche rente van meer dan 40 millioen gulden te dragen, dan ons woord jegens de schuldeischers van den Staat te breken; en naauwelijks waren wij tot een onafhankelijk bestaan teruggekeerd, of wij wendden pogingen aan, om het kwaad, ten deze onder vreemd geweld begaan, zooveel mogelijk te herstellen.

Onder de ongelukkige gebeurtenissen echter, waaraan de tegenwoordige tijd, helaas! voor ons zoo rijk is, behoort ook deze, dat dezelve eene tweede uitzondering van de bovengemelde naauwgezetheid heeft opgeleverd: ik bedoel het niet aflossen der domeinlosrenten; en misschien heeft het bestuur daarvan reeds aanvankelijk de bittere vruchten geplukt.

Het is echter thans de tijd niet, om hierover uit te weiden. Dan, wanneer kalmer dagen zullen zijn teruggekeerd, zal het niet aan gelegenheid ontbreken, om daaromtrent inlichting te vorderen; niet aan gelegenheid ontbreken, om aan het bestuur te vragen, of hetzelve wel in tijds gepaste middelen heeft aangewend, om zoo groot een kwaad, waardoor ons crediet zoo hevig is geschokt geworden, af te weren. Het vragen van inlichting hieromtrent zal alsdan, niet alleen tot de regten, maar, naar mijne meening, tot de eerste pligten behooren der vertegenwoordigers van het volk.

Ik heb mij thans daarop alleen beroepen, om het gevaarlijke aan te toonen, dat er voor het openbaar vertrouwen in zoude gelegen zijn, om bij die tweede uitzondering dadelijk eene derde te voegen, door het opschorten der bedongen aflossing.

Die aflossing moge in den tegenwoordigen tijd, dit wil ik niet ontkennen, bezwaarlijk zijn, zij komt mij voor volstrekt noodzakelijk te wezen. De aflossing moge nadeelen met zich voeren, de nadeelen, welke uit het opschorten daarvan voor ons crediet zouden geboren worden, schijnen mij toe nog oneindig grooter te wezen.

Wat verder de som aangaat, die tot aankoop en aflossing van schuld zal worden besteed, hierover kan, naar mijn inzien, geene bedenking bestaan. Die som is aangewezen bij artikel 6 der wet van 24 December 1829, wier bepalingen ten deze wij gehouden zijn te eerbiedigen.

Het ontwerp, waarover wij thans raadplegen, heeft die som niet overschreden. Ik zal derhalve voor de wet stemmen.

De heer **de Jonge van Campens Nieuwland**: Bij de overweging van dit ontwerp zijn twee bedenkingen bij mij gerezen. In de eerste plaats: bestaat er eene volstrekte verpligting om de voorgestelde aankoop en aflossing in de tegenwoordige omstandigheden en tot het bij het ontwerp gesteld bedrag te doen plaats hebben? Bestaat die verpligting, dan vordert het crediet ten stelligste, dat daaraan voldaan worde, doch het aanwezen van die verpligting is althans aan twijfel onderhevig, vermits de Grondwet in art. 199 alleenlijk voorschrijft, »dat de schuld jaarlijks in overweging moet worden genomen, ter bevordering der belangen der schuldeischers van den Staat." Ik weet wel, dat art. 6 der wet van 24 December 1829 ten deze eene stellige bepaling bevat en eene jaarlijksche aankoop en aflossing van schuld beveelt; doch zoude hiertegen niet in aanmerking kunnen komen, dat wij ons bij het vaststellen dier wet onder geheel andere omstandigheden bevonden dan nu, en is, bij de veranderde omstandigheden, nu niet ook die verpligting vervallen of ten minste tot nadere regeling tijdelijk geschorst? Is het nu niet zaak, om den regtsregel in te roepen, die in enkele gevallen de opvolging van verbindtenissen van de omstandigheden doet afhangen?... Mijne tweede bedenking is deze: zoude het bij den tegenwoordigen staat der schatkist niet te bezwarend voor het algemeen zijn, de bij deze wet voorgeschrevene operatie te doen? Dit komt mij althans zeer bedenkelijk voor; daarenboven heeft het eene vreemde houding, dat men aan de eene zijde tot afdoening van schuld wil overgaan, terwijl men van den anderen kant genoodzaakt is tot buitengewone middelen zijne toevlugt te nemen en de schuld te vergrooten....

Mijne stem over de wet zal afhangen van de inlichtingen, die wij van Z. Exc. den Minister van Financiën zullen bekomen.

De heer **Hofstede**: Het zoude zeker min geraden kunnen schijnen, in een tijd dat men tot buitengewone middelen moet overgaan om geld te vinden, maatregelen voor te stellen tot tenietdoening van oude gevestigde schuld; en schijnbaar laat het zich hooren, dat, zoo ooit, in deze dringende omstandigheden vooral voldoende beweegredenen zouden kunnen worden aangevoerd, om het provisioneel laten rusten van dezelve genoegzaam te wettigen.

(1) De gevoerde beraadslagingen zijn hoofdzakelijk overgenomen van de *Nederlandsche Staatscourant*, die in nº. 275 daaromtrent de uitvoerigste overzigten heeft geleverd.

10DE ZITTING. — 16 NOVEMBER 1830.

III. *Bepaling der som tot aankoop en aflossing van schuld in* 1831.

Dan, in weerwil van de crisis, waarin wij thans verkeeren, geloof ik, dat de gezonde staatkunde gebiedend vordert, aan de voorgestelde wetsbepaling onze toestemming te moeten geven, omdat niets in staat is, om op het geldelijk crediet, het algemeen vertrouwen en de gunstige verwachting voor de toekomst zulk eenen voordeeligen invloed uit te oefenen als het zooveel mogelijk ongestoord en geregeld blijven voortloopen van alle de raderen van het groote werktuig van Staat.

De schokken en het verraad, hetwelk wij van buiten hebben moeten verduren en voor welke wij nog aanhoudend blijven blootgesteld, zijn op zich zelve reeds zoo gevoelig! Pogen wij, zooveel in ons is, de nadeelige gevolgen te verhoeden, welke dezelve in onze inwendige huishoudelijke aangelegenheden zouden te weeg kunnen brengen.

Meermalen zijn er verontrustende kreeten opgegaan over den ingewikkelden en schier onoverkomelijken ongunstigen toestand van onze nationale schuld, en daarom past het ons vooral, nu, onder omstandigheden, die in der daad benard zijn, te toonen, dat wij zelfs schijnbaar aan de kleinmoedigheid niet het geringste voedsel willen geven, hetwelk zeker geschieden zou, als wij den toestand van het vaderland voor zoo bedenkelijk konden houden, dat wij geene $17\frac{1}{2}$ ton durfden afzonderen, om, op grond van vroegere verbindtenissen, een gedeelte schuld te amortiseren.

Ook vermeen ik, en zulks verdient wel in aanmerking te worden genomen, dat de genoemde som niet voor deze oogenblikken, maar voor 1831 wordt gevraagd.

Onze toestand moge thans hagchelijk schijnen, maar het ligt tevens in den aard der zaak, dat dezelve weldra beslist zal wezen, en is van alle kansen deze dan niet de meest waarschijnlijke, dat oud-Nederland met vernieuwde krachten en in het onbelemmerd gebruik van alle deszelfs hulpmiddelen (men denke eens aan eenen volkomen vrijen handel, niet langer, ten minste ten deele, opgeofferd aan het ondankbare België), dat dit oud-Nederland, zeg ik, nu ook zegevierend den regtmatigsten strijd ontworstelen zal? En dat heugelijk tijdstip eens aanwezig zijnde, zal deze post op de begrooting wel geen het minste bezwaar meer opleveren.

Gaarne zou ik, Edel Mogende Heeren! te dezer gelegenheid ook mijnen wensch willen uiten, dat, door de afschaffing van het Syndicaat, aan ons eene volledige inzage mogt worden verschaft in den staat van onze nationale schuld en wat daarmede in betrekking staat; dan huiverig ben ik, om in deze oogenblikken snaren aan te roeren, welke niet regelregt in betrekking staan tot datgene, wat ik vermeen, dat ons nu eigenlijk te doen staat, namelijk het Gouvernement welwillend de hand te bieden, waar zulks noodig is, en de veerkracht der natie te versterken, waar het onafhankelijkheid en welvaart geldt.

Geen uur dus nutteloos verspild aan het ontijdig beramen van altijd moeijelijke verbeteringen onzer instellingen, waartoe het, moge de Hemel dienaangaande onze wenschen verhooren! naderhand, als de rust hersteld en het vaderland gered zal zijn, wel niet aan tijd en gelegenheid ontbreken zal.

Op grond van dit alles zal ik voor de wet stemmen.

De heer **Weerts**: Ook ik heb eenige bedenkingen tegen het ontwerp, waaromtrent ik de nadere inlichtingen des Ministers zal afwachten, alvorens mijne stem te bepalen. Vooreerst spreekt de wet van 27 December 1822, art. 43, slechts van aankoop van schuld en geenszins van *aflossing*, waartoe ons nu een voorstel gedaan wordt. Die wet bepaalt voorts, dat de vastgestelde inkoop plaats zal hebben uit de daartoe voorhanden zijnde gelden, en het is dus de vraag, of de vereischte fondsen wel bij het Syndicaat aanwezig zijn, of derzelver vinding niet met groote bezwaren zal gepaard gaan, en of het Syndicaat zelf, indien het de tegenwoordige omstandigheden had kunnen voorzien, wel tot de voordragt van dezen maatregel zoude hebben besloten....

Men dient voorts in het oog te houden, dat het Amortisatie-Syndicaat als eene instelling voor het geheele Rijk gevestigd is; thans echter is het niet anders te beschouwen dan als een onbeheerde boedel, die nader zal moeten worden geregeld, waarvan tusschen twee partijen, Noorden en Zuiden, afrekening zal moeten worden gehouden, en dan is het de vraag, of het wel noodzakelijk en vertrouwen inboezemend is, dat de eene der partijen, alvorens de vereffening heeft plaats gehad, tot eene gedeeltelijke vernietiging van schuld besluit, en tot eenen maatregel overgaat, waartoe zij de middelen niet dan met het uiterste bezwaar zal kunnen vinden? Ik voor mij geloof, dat het voor het openbaar crediet dienstiger zoude zijn, dezen maatregel achterwege te laten dan denzelven uit te voeren.

De heer **van Nes**: De vraag is, of wij bij de tegenwoordige omstandigheden nu zullen besluiten om in het aanstaande jaar 1831 1,750,000 gulden, boven en behalve nog zekere renten van aangekochte en afgeloste kapitalen, te besteden tot aflossing van een millioen aan schuldbekentenissen van het Syndicaat en het overige tot inkoop van werkelijke schuld; dan wel of de verordeningen, die op dit stuk bestaan, voor het aanstaande jaar zullen worden opgeschort.

De Regering heeft bij haar antwoord verklaard, deze vraag met vertrouwen aan het oordeel der Staten-Generaal te onderwerpen en zich te willen gedragen naar het meest algemeen gevoelen, hetwelk uit het verslag der Centrale Afdeeling zoude blijken daaromtrent bij ons te bestaan; en dit verslag heeft aanleiding gegeven, dat de Regering meent de goedkeuring op dit ontwerp van aflossing en inkoop te kunnen verwachten.

Ik betuig mijn bijzonder genoegen over deze vertrouwelijke en kordate handelwijze aan de zijde der Regering, welke daardoor getoond heeft prijs te stellen op het oordeel der Staten-Generaal in eene zaak, die zoo teeder is als het crediet van den Staat. En indien ik nu onderneem om de gronden te ontwikkelen, waarop ik in den voorgestelden maatregel vooralsnog niet kan toestemmen, dan geschiedt dit alleen om van mijne zijde aan de uitnoodiging der Regering te voldoen.

Het zoude vruchteloos zijn, om voor ons zelven te willen verbergen, dat de middelen tot aflossing van een millioen Syndicaat-bons niet voorhanden zijn; dit wordt ook rondborstig aan de zijde der Regering erkend. En wat aangaat den inkoop van werkelijke schuld, ofschoon het Amortisatie-Syndicaat de daartoe noodige kapitalen reeds bezit, zoo heeft dat kapitaal thans eene andere bestemming, namelijk *tot dekking van buitengewone pensioenen*, en de zwarigheid blijft dus dezelfde; want indien die buitengewone pensioenen moeten blijven voortduren, dan dient er uit andere bronnen daarin voorzien te worden, en indien daarentegen eene gewenschte bezuiniging die pensioenen, of een gedeelte daarvan, kon doen vervallen, dan voorzeker waren die gelden van het uiterste nut tot de meest noodige onderwerpen van uitgave.

Het zijn derhalve omtrent twee millioenen, welke wij vooraf reeds tot aflossing en aankoop zullen bestemmen, zonder dat wij thans nog weten, hoe te voorzien in de meest dringende behoefte van den Staat, en dat op een tijd, wanneer geldeloosheid, wanneer stagnatie in de betalingen, bijzonder voor oorlog, de grootste rampen, ja den ondergang van den Staat na zich kunnen slepen.

Inderdaad, Edel Mogende Heeren! indien ik het zeggen mag, wij schijnen niet voorzigtig te handelen. Hoeveel millioenen zullen er noodig zijn om des noods den oorlog voort te zetten? Niemand uwer kan daarop de allerminste berekening maken; nog onderdaags hebben wij vernomen, dat de fondsen voor oorlog, over dit jaar toegestaan, reeds met 1 October geabsorbeerd waren! Wij zullen ongetwijfeld aan de nadere aanvrage daartoe met de meeste bereidwilligheid voldoen, ofschoon wij nog niet weten, uit welke bronnen te putten! Wij zullen de renten der publieke schuld met 1 Januarij willen betalen, en wij zoeken nog naar geheel buitengewone middelen, om die penningen bijeen te krijgen!

De natie zal zich in het aankomend jaar de grootste bezwaren moeten getroosten, en wij weten niet, of de grootste opofferingen nog wel toereikend zullen wezen, om den Staat, om den troon, om onze haardsteden te beveiligen!

Wie geeft ons de verzekering, dat de bestaande vijandelijkheden in het aanstaande jaar, hetzij door bemiddeling met vreemde Mogendheden of op eenige andere wijze, zullen ophouden?

Zoo ja, dan is het nog tijd, om tot deze aflossing van schuld over te gaan; zoo niet, dan zal het blijken, vrees ik, dat wij nu eene groote onvoorzigtigheid begaan hebben.

Dan zouden wij misschien vergeleken kunnen worden met een gedachteloozen doorbrenger, die, alleen om zijn crediet wat langer staande te houden, aflossing belooft; terwijl hij niet weet, hoe de dagelijksche uitgaven goed te maken.

Tot instandhouding van het publiek crediet! Ziedaar dan de drijfveer tot zulk een buitengewoon gedrag, Edel Mogende Heeren! Het crediet van den Staat moet niet verloren gaan; daarover kan geen verschil van gevoelen in deze vergadering bestaan; maar laat ons ten minste zien, of dat crediet in zulk een onafscheidelijk verband staat met deze aflossing.

10DE ZITTING. — 16 NOVEMBER 1830.

III. *Bepaling der som tot aankoop en aflossing van schuld in* 1831.

De Grondwet gebiedt ons, *om de belangen der schuldeischers van den Staat jaarlijks in overweging te nemen.* Aan dat voorschrift voldoen wij reeds op dit oogenblik, en het resultaat van dat onderzoek is geen ander dan dit, dat de Staat bij gebrek aan toereikende geldmiddelen kan verloren gaan, en met den Staat ook alle de uitzigten, al de hoop, al het fortuin van deszelfs crediteuren.

Indien ik het wel heb, dan zoude de Grondwet ons in dit geval eerder toewenken, dat wij ook in het belang der schuldeischers van den Staat geen onvoorzigtige besluiten tot aflossing of tot inkoop van schuld moeten doen; en indien er moet geacht worden een contract met de geldschieters te bestaan, dan behelst dit, zoover ik weet, geene belofte tot aflossing van een millioen in elk jaar. Zoo blijft dan nog over de bepaling van artt. 42 en 43 der wet van 27 December 1822 tot instelling van een Amortisatie-Syndicaat.

Maar, Edel Mogende Heeren! die wet behelst *de regeling van onderscheidene financiële aangelegenheden*; en men heeft immers het regt om bij latere wetten op die regeling terug te komen! Wanneer de financiële omstandigheden zoo geheel veranderd zijn, als wij thans ondervinden, — wanneer de helft van het Rijk zich afscheurt en geen penning tot dat zelfde Syndicaat contribueert, dan is het hoog tijd om ook andere regeling op de uitgave van dat Syndicaat te maken; en indien daartoe eene andere, eene nieuwe wet noodig is, wel nu, die zullen wij verwachten, en dan kan inmiddels het tegenwoordig besluit achterwege blijven.

Wanneer wij nu door eene veranderde wetgeving op dit stuk in den geest van de Grondwet handelen, dan schiet alleen de vraag over, of wij het crediet van den Staat in de publieke opinie zouden verminderen en zoodoende den lagen prijs der publieke fondsen nog meer zouden drukken. Deze vraag is gewigtig, Edel Mogende Heeren! ze verdient ernstige overweging.

Het spreekt van zelf dat hier geenszins de dagelijksche variatie der beursprijzen in aanmerking moet komen; het is beneden ons om daarnaar onze maatregelen in te rigten. Maar wij moeten het vertrouwen der geldschieters op den duur blijven behouden, en daartoe is noodig, dat de hooge Regering in het oog der geldschieters den wil en het vermogen bezitte om hare verpligtingen gestand te doen. De wil daartoe heeft ten allen tijde bestaan, en ook thans nog wordt die wil door het publiek niet in twijfel getrokken, ondanks den jongsten misslag ten aanzien der domein-obligatiën, waarop ik nu niet wil terugkomen.

Maar met de *middelen* om te kunnen voldoen is het anders gelegen. Het is daarvoor dat men vreest; het is aan die vrees, dat de daling der publieke fondsen toegeschreven moet worden, en het is ook die vrees, welke wij zooveel mogelijk moeten wegnemen. De middelen daartoe liggen *voor ons;* die zijn: 1°. inspanning van alle krachten tot behoud van den Staat en tot wering van den vijand; daardoor beschermen wij het onderpand, waarop alle vooruitzigt van betaling moet rusten; 2°. vermijding van alle uitgaven zonder onderscheid, welke niet door de noodzakelijkheid of door de goede trouw gebiedend worden gevorderd.

Wanneer wij dit tweede punt naar behooren betrachten, dan blijven de middelen tot het eerste des te meer in onze magt, en wel verre van daardoor het crediet van den Staat te ondermijnen, zal datzelfde crediet in het oog van een doorzigtig publiek aanmerkelijk worden bevestigd.

Het algemeen vertrouwen wordt gewonnen en behouden door een doelmatig beheer der financiën; door een bestuur, dat niet belooft wat misschien niet zonder de grootste ongelegenheid nagekomen zal kunnen worden; door een bestuur, dat op zijn tijd de kleinere aangelegenheden voor de eerste en onvermijdelijkste behoeften doet wijken; dat niet van aflossing of amortisatie spreekt, zoolang de middelen tot betaling der gewone renten nog niet gevonden zijn. Men versta mij wel, Edel Mogende Heeren! het is geenszins mijne bedoeling, om aan de schuldeischers van den Staat het uitzigt op aflossing te benemen, maar de tijd, de omstandigheden daartoe zijn, naar mijn inzien, thans al te ongunstig. Waarom niet met deze voordragt gewacht tot na de ontwikkeling der gebeurtenissen, welke ons in dezen buitengewonen toestand gebragt hebben?

Die gebeurtenissen zelve geven ons daartoe de meest gepaste aanleiding; een groot gedeelte des Rijks onttrekt zich thans aan de gemeene verpligting om de schulden van den Staat te helpen dragen! Wanneer nu het overige gedeelte, wanneer ons Nederland, aan de trouw der vaderen indachtig, alleen de verpligting opneemt, om voor de betaling der renten op de eerstvolgende verschijndagen te zorgen, doet het dan niet genoeg? Of zullen wij, ongeacht het nijpend gevaar van buiten, ongeacht de ongelegenheden van binnen, den laatsten penning, die zoo bezwaarlijk wordt opgebragt, die tot behoud van het Vaderland moet dienen, nu roekeloos gaan verspillen tot vruchtelooze aflossing van een onmerkbaar gedeelte der publieke schuld? Zullen wij dien laatsten penning gaan beloven, eer wij dien nog hebben? Daartoe, Edel Mogende Heeren! kan ik mijne stem niet geven.

Er bestaat eindelijk nog eene bedenking. Die rentebetaling, welke wij zullen doen, moet, zoowel als de publieke schuld zelve, een onderwerp van afrekening met de Zuidelijke provinciën uitmaken, wanneer de orde aldaar hersteld zal wezen. Waartoe nu den staat der financiën veranderd? Waartoe het kapitaal der schuld verminderd? Waartoe het geldelijk uitschot vermeerderd? Indien daarover eenige transactie moet plaats hebben, dan zal die waarschijnlijk tot ons nadeel uitvallen, en elk voorschot, dat wij doen, zal dat nadeel vermeerderen, en zoo doende zouden wij die lange reeks van opofferingen, welke aan de vereeniging met België door ons Nederland gedaan is, nog met de helft van twee millioenen, ongevraagd en onverpligt, kunnen vergrooten.

De heer **Beelaerts van Blokland**: De tegenwoordige wet is overeenkomstig met art. 199 der Grondwet, volgens hetwelk de staat der schuld jaarlijks ter bevordering der belangen van 's Rijks schuldeischers in overweging moet worden genomen. Zij is al verder een gevolg van het bepaalde bij artt. 42 en 43 der wet van 27 December 1822, waarbij een jaarlijksche aankoop van schuld aan het Amortisatie-Syndicaat als verpligting is opgelegd. Art. 46 dier wet houdt in, dat in de jaarlijks te houden vergadering van al de leden van het Amortisatie-Syndicaat de som zal worden vastgesteld, die in het volgende jaar tot inkoop van schuld zoude kunnen worden gebruikt. Ook dit is thans geschied, en overeenkomstig het besluit dier vergadering heeft de bepaling der som, die in de tegenwoordige wet voorkomt, plaats gehad. Bij alle deze wettelijke bepalingen wordt alleen van den aan- of inkoop van schuld gewag gemaakt; doch later, toen de stand der rente beneden de $4^1/_2$ ten honderd gedaald was, is er ook eene voordragt tot aflossing gedaan. De eerste spreker heeft dit, toen hij over de noodzakelijkheid der handhaving van het crediet sprak, reeds aan de Vergadering herinnerd, en de Minister van Financiën heeft deze zaak in zijne antwoorden, bij gelegenheid der beraadslaging over de vermindering van de rente der Staatsschuld, uitvoerig behandeld.

Dan, er is meer gebeurd. Bij gelegenheid der beraadslagingen over de tweede tienjarige begrooting, ingaande met 1830, is ons eene wet voorgedragen, waarbij veranderingen in de bestaande bepalingen omtrent het Amortisatie-Syndicaat werden gebragt, en ten gevolge daarvan is bij de wet van 24 December 1829 aan het Syndicaat de verpligting opgelegd, om, gedurende het geheele tienjarige tijdvak, jaarlijks *niet minder* dan f 1,750,000 tot aankoop en aflossing van schuld te besteden. Indien men dus aan deze bepaling de thans voorgedragene wet toetst, dan blijkt het, dat zij tot niets anders strekt dan tot uitvoering van een vroeger aangenomen beginsel. De aflossing, althans tot het bepaalde minimum toe, is eene nationale verpligting geworden. De Staten-Generaal hebben dienvolgens niet meer te beraadslagen over de vraag, of de zoo even genoemde som tot het bovengemelde einde zal worden aangewend, want ook zonder eene nieuwe wet is het Amortisatie-Syndicaat gedurende het geheele tienjarige tijdvak daartoe verpligt; maar het kan alleen in aanmerking komen, of men ook eene grootere som dan het minimum zal aanwenden. De Regering en de Staten-Generaal kunnen van de aangegane verbindtenissen niet afwijken, zonder de goede trouw te kort te doen; en zoo men zich immer daarvoor moet wachten, dan is het vooral op het tegenwoordig oogenblik, nu het openbaar crediet, ten gevolge van de rampen, waaraan het vaderland ten prooi is, alle ondersteuning behoeft.

Ik erken intusschen, dat ik bedenkingen van eenen gewigtigen aard tegen de onderhavige wet heb hooren aanvoeren; doch ook deze vervallen grootendeels, als men in het oog houdt, dat de geldelijke belangen tusschen de beide gedeelten van het Koningrijk der Nederlanden, die gewelddadig zijn vaneen gescheurd, nog wel niet verèvend zijn, doch dat zulk eene verevening later zal plaats hebben en dat dan de belangen van Noord-Nederland niet zullen worden opgeofferd. Wij doen, naar mijn inzien, geen gevaarlijken stap met de tegenwoordige wet aan te nemen, vermits wij ons daardoor houden aan bestaande bepalingen en eene verpligting, die op ons rust, gestand doen. Geheel iets anders zoude het zijn, zoo wij een nieuw verdrag sloten, eene nieuwe verpligting aangingen. Indien wij thans den door een vroegeren spreker aangehaalden regtsregel van toepassing

maakten, dan zoude het met het openbaar vertrouwen gedaan zijn en wij den eersten stap doen op eenen weg, dien wij voor het belang der schuldeischers van den Staat en voor het behoud onzer eigene eer niet mogen inslaan.

Ik voor mij verklaar dan ook, dat ik de nadere inlichtingen van den Minister van Financiën nopens de mogelijkheid voor het Syndicaat, om gedurende den loop van 1831 aan de bepalingen der tegenwoordige wet te voldoen, niet behoef af te wachten, alvorens mijne stem uit te brengen. De Regering zoude toch de tegenwoordige wet niet voorgedragen hebben, indien zij zulk eene mogelijkheid niet inzag. Ware het anders geweest, dan zoude zij voorzeker ons duidelijk en onbewimpeld verklaard hebben, dat zij zich in de harde noodzakelijkheid bevond, om de bepalingen der wetten van 1822 en 1829, in de tegenwoordige omstandigheden, voor onuitvoerlijk te verklaren. Grooter ramp kon, naar mijn gevoelen, naauwelijks aan de vertegenwoordigers des volks worden aangekondigd; doch zóó verre is het, Gode zij dank, nog niet gekomen.

Ik zal vóór de wet stemmen.

De heer **van Alphen**: Ik vind de bepalingen van het Gouvernement omtrent de amortisatie, zooals die ons voorgesteld worden, eenvoudig, doelmatig en van gebiedende noodzakelijkheid. Ik heb geen moed het Amortisatie-Syndicaat thans te bestrijden. Toen hetzelve, in de dronkenschap van ingebeelde grootheid, in mijn oog niets anders was dan eene leerschool van agiotage, welke, de wisselvalligheid van alle papieren waarde trotserende, wetten als het ware voorschreef aan de gebeurtenissen, die de Almagt alleen voorschrijven kon, die de rampzaligste gevolgen konden hebben en ook hebben gehad, toen gaf diep gevoel van mijn pligt mij den moed, om hetzelve in deszelfs grondslagen aan te tasten en het gevaar er van aan te toonen. Thans, ik herhaal het, vind ik daartoe noch vrijheid, noch nuttigheid, maar ik gevoel mij gedrongen op de puinhoopen van die instelling mijnen landgenooten toe te roepen: wanhoopt niet, laat nu den moed niet zinken; in rijkdom en overvloed is het geene verdienste, om getrouw te zijn aan beloften en verbindtenissen, maar zijn woord te houden als de nood aan den man is, dat is moed, dat is verdienste, dat ondersteunt het crediet. Wij willen en zullen dat crediet herstellen; als wij eerst weten en bepaaldelijk weten wat ons vaderland is, hoe ver het zich uitstrekt, dan zullen wij de handen ineen slaan en, door terugkeer tot eenvoudige beginselen, een nieuw gebouw trachten op te rigten, dat op geen welzand gegrondvest zal zijn. Daartoe kunnen alle partiële maatregelen thans niets helpen; wij moeten ons nu tot die onvermijdelijke verpligtingen bepalen, die de wetten en aangegane verbindtenissen ons stellig voorschrijven, want er zit eene onberekenbare kracht in het naauwgezet nakomen van engagementen en contracten; het smart mij, dat men daarvan reeds eens is afgeweken. Zullen wij op dien weg voortgaan? Neen, — dit willen wij niet; dit wil ook de Regering niet, en daarom hecht ik mijn zegel aan de bedoeling en aan de bepalingen van de voorgedragen wet.

De heer **van Dam van Isselt**: Ik zoude bij deze beraadslaging het woord niet gevoerd hebben, indien de redevoering van een geacht lid uit de provincie Utrecht mij daartoe niet genoopt had. Gelukkig is het eigenlijke punt, waarop het hier aankomt, dat namelijk de verpligting tot jaarlijkschen aankoop en aflossing van schuld op ons berust, door den voorlaatsten spreker met zooveel kracht en klem betoogd geworden, dat ik niet in staat ben, iets van belang daarbij te voegen. Alleen moet ik nog aanmerken, dat de door den heer van Nes aangevoerde vergelijking van een bijzonder persoon, die op hetzelfde oogenblik, dat het hem aan middelen faalt, om in zijne dagelijksche behoeften te voorzien, nog aflossing van schuld belooft, mijns inziens, eer tegen dan voor de redenering van het geachte lid pleit. Een verkwister kan toch, in welke geldelijke moeijelijkheden hij zich ook gewikkeld ziet, nog altijd eenig vertrouwen blijven behouden; maar zoodra hij aan eene openlijk aangegane verpligting weigert te voldoen en zich te zijner verontschuldiging alleen op zijne omstandigheden beroept, slaat hij aan het laatste overblijfsel van dat vertrouwen den bodem in. Ook de Regering moet tot het laatste oogenblik toe aan hare verpligtingen getrouw blijven, en deze bedenking is het dan ook, die mij voor de wet zal doen stemmen.

De heer **Boddaert**: Ook ik ben, zoozeer als iemand, tegen het verbreken van aangegane verbindtenissen, waardoor het vertrouwen verloren gaat, hetgeen, eenmaal geschokt, niet zoo gemakkelijk te herstellen valt. Maar de vraag is thans, of de verpligting tot aflossing van schuld, die op onzen Staat rust, wel zoo uitgestrekt is, als men het doet voorkomen. Ik weet wel, dat in het berigt, tijdens de geldleening voor het Syndicaat uitgegeven, van aflossing gesproken wordt, doch meen alleen te mogen vragen, of die aflossing niet onder de tegenwoordige omstandigheden op een minder bedrag bepaald zoude moeten worden. Wij weten toch, dat de bepaalde som niet gemakkelijk zal te vinden zijn; dat de Regering nu reeds schuldvorderingen van bijzondere personen onbetaald laat, en zullen wij dan schulden aflossen, die tegen eene rente van $4^1/_2$ ten honderd zijn aangegaan, terwijl het toch algemeen erkend is, dat er geen geld tegen eene mindere rente dan van 6 ten honderd te verkrijgen is? Zouden wij door deze meerdere rente niet eenen nieuwen en niet volstrekt noodzakelijken last op het volk leggen? Mij ten minste komt het gepast voor, om de bepaling van de som, die tot aflossing der schuldbekentenissen van het Syndicaat zal worden besteed, tot gelukkiger tijden uit te stellen, en ik zal dus tegen de wet stemmen, tenzij men mij overtuigen kan, dat de uitvoering daarvan geene nieuwe lasten op het volk brengen zal.

De heer **G. G. Clifford** zegt hoofdzakelijk: Ik heb in de memorie van beantwoording op de bedenkingen, door de Afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gemaakt op dit ontwerp van wet, met leedwezen gelezen, dat aan de Kamer de vraag wordt voorgesteld: »of de omstandigheden kunnen geacht worden aanleiding te geven, om de aflossing van schuldbekentenissen, ten laste van het Amortisatie-Syndicaat loopende, en die met 1º. April 1831 moet plaats hebben, op te schorten". Uit de processen-verbaal der Afdeelingen, inhoudende de aanmerkingen op dit ontwerp van wet, blijkt niet, dat zeer vele leden dezer Vergadering tegen die aflossing zelve bedenkingen hebben in het midden gebragt. De vraag, door de Iste Afdeeling gedaan, tot welke ik de eer heb te behooren, omtrent het al of niet *in natura* in kas aanwezig zijn van de gelden, tot de aflossing en tot den aankoop van werkelijke schuld moetende dienen, is met geene andere bedoeling gedaan dan deze, dat wanneer die gelden thans *in natura* mogten aanwezig zijn bij het Amortisatie-Syndicaat, het aan de Afdeeling raadzamer voorkwam, daarvan dadelijk, doch temporair, gebruik te maken tot stijving van 's Rijks schatkist, maar dat desniettegenstaande de wettelijk bepaalde aflossing en aankoop van schuld in 1831 zoude plaats hebben uit middelen, door het Syndicaat zich aan te schaffen. Ten minste alleen in dien zin heb ik mij met de gemaakte bedenking vereenigd, want die Iste Afdeeling heeft uitdrukkelijk gezegd, dat wanneer de gelden thans niet aanwezig zijn, maar nader door het Syndicaat moesten worden aangeschaft, zij zich met het voorstel van wet, zooals het is ontworpen, vereenigde.

Uit het verslag der Centrale Sectie blijkt, dat het meerendeel der Afdeelingen zich voor het ontwerp van wet heeft verklaard. Onder dezelve behoort mede de Iste Afdeeling, doch deze met het voorbehoud, dat stellig in de wet worde ingelascht de bepaling, dat, te beginnen met 1 Januarij 1831, eene afzonderlijke rekening van aankoop en aflossing van schuld zal geopend en gehouden worden. Deze inlassching is in het ontwerp van wet niet geschied; maar die nalating acht ik niet voor overwegend genoeg, om tegen het aannemen van dit ontwerp van wet te stemmen, omdat het toch van zelf spreekt, dat de aankoop en aflossing van schuld, welke na 1º. Januarij 1831 zal geschieden, afzonderlijke boekposten uitmaakt, en dat de gelden, daartoe besteed, eeniglijk uit de opbrengsten der Noordelijke gewesten spruitende, even als andere daarmede gelijkstaande uitgaven in 1831, noodwendig bij eene eventuele rekening en verevening ook alleen ten voordeele van die zelfde Noordelijke gewesten zullen moeten opgenomen worden.

Alles lost zich bij mij op in het ten uiterste zorgvuldig in stand houden van het publiek crediet; die teedere, ligt gekwetste plant trekt, even als haar symbool in het natuurrijk, bij de minste onvoorzigtige aanraking, hare takken in en sluit hare bladeren. Eens ongelukkiglijk geschokt, spreidt zij niet dan zeer langzaam en als het ware schoorvoetend die takken weder uiteen en opent zij hare bladeren weder; de minste, zelfs de zachtste beroering stoort haar in die herstelling en doet haar weder wegkrimpen. Door het voorstellen van de in den aanvang mijner rede vermelde vraag wordt reeds aanleiding genoeg gegeven, om dusdanige nieuwe nadeelige aanraking van het publiek crediet te doen vreezen, terwijl het hoogst raadzaam is alles te vermijden wat hiertoe

10DE ZITTING. — 16 NOVEMBER 1830.

III. *Bepaling der som tot aankoop en aflossing van schuld in* 1831.

erder reden zoude kunnen geven. Z. E. de Minister van Financiën heeft in het laatstleden voorjaar met kracht van redenen tegen andersdenkenden betoogd, dat het Amortisatie-Syndicaat het regt heeft, om bij hoogen stand van den effecten-prijs gebruik te maken van de gunstige omstandigheden, en de houders der schuldbekentenissen verpligten kan tot aflossing, zoo dikwijls het Amortisatie-Syndicaat daartoe gelden heeft bijeengebragt. Door het overwigt van in dit soort van zaken meestal zich onverschillig toonende Zuidelijke stemmen is zulks alstoen goedgekeurd; maar wanneer dat zelfde Amortisatie-Syndicaat nu, bij lagen stand van den effecten-prijs, de aflossing zoude kunnen opschorten, zoude het alsdan altoos, zoowel bij voordeeligen als bij nadeeligen stand der prijzen, van de bestaande omstandigheden kunnen gebruik maken. Het onbillijke daarvan loopt te zeer in het oog en bij zoodanige handelwijs zal aan het vertrouwen geheel en al de bodem worden ingeslagen. De heilige vasthouding en nakoming van aangegane verbindtenissen is het eenige plegtanker, hetwelk het schip van den Staat in den storm kan doen veilig liggen; al wat dat anker maar eenigzins zoude kunnen los maken, moet ik ten hoogste afraden. — Ik zal voor de wet stemmen.

De heer **Tammo Sypkens**: Ik had geen voornemen, om in deze beraadslaging het woord te voeren. Intusschen zijn in den loop derzelve eenige bedenkingen vooruitgezet, welke mij stof tot beoordeeling hebben gegeven en eenige beantwoording schijnen te behoeven. Wanneer de vraag was, of de Staten-Generaal aan hunne verbindtenis moeten voldoen, of de aflossing van schuld een pligt is, dan zal niemand in twijfel trekken, of wij allen zouden toestemmend antwoorden; immers de goede trouw der Regering en der volksvertegenwoordigers wordt door niemand betwijfeld.

Maar de vraag is hier niet over de waarheid van dit beginsel, maar over de toepassing daarvan. De vraag is: bestaat er bij contract eene verpligting tot inkoop en amortisatie en tot aflossing? Ik meen dit ontkennend te moeten beantwoorden.

Tot aflossing; zoo die door het Amortisatie-Syndicaat beloofd is, moeten de fondsen voorhanden zijn; zij zelve bezit die in hare dotatie. Maar de jaarlijksche amortisatie, waarvan hier voornamelijk de vraag is, kan niet verpligtend geacht worden; zij is bij de wet bepaald, en deze verpligting houdt bij eene nadere wet op.

Ik heb hooren zeggen in den loop der discussie, dat dit eene contractuele wet is. Ik kan mij van dit denkbeeld geen juist begrip vormen. De wet, waarbij eene operatie der schatkist wordt geregeld, is geen contract met de schuldeischers van den Staat en kan niet beschouwd worden als eene voorwaarde der schuld zelve, met dat gevolg dat zij onveranderlijk zijn zoude buiten toestemming der debiteuren. Dit is een valsch denkbeeld in de financiële wetgeving. De wetgever heeft ook daarin het regt, om, overeenkomstig het belang van den Staat, de operatiën der schatkist te regelen, termijnen vast te stellen en te veranderen, mits dat daardoor aan het contract zelve en aan de daarbij bedongene regten geen nadeel worde toegebragt. Zoodanig beding kan niet worden aangetoond.

Ten bewijze, dat wettelijke bepalingen niet met een geldelijk contract gelijk te stellen zijn, kan strekken de door U Edel Mogenden aangenomene wet, waarbij de vijf en twintig jarige loting der uitgestelde schuld werd bepaald. — In het voorhanden geval moet men niet uit het oog verliezen, dat er eene soort van schuld bestaat, waarvan *inkoop* is beloofd, en dit heeft men verward met *aflossing* van schuld. De bedoelde aankoop *moet* plaats hebben, doch de aflossing van schuld is geene verpligting; dezelve is voor het tegenwoordige inadmissibel. Het is de vraag dus alleen, of het niet beter is, de gevraagde som voor amortisatie nuttiger tot andere einden te besteden in de tegenwoordige omstandigheden van het vaderland. En dit meen ik op de aangevoerde gronden, welke ik niet zal herhalen, bevestigend te moeten beantwoorden, weshalve ik zal stemmen tegen de wet.

De heer **van Reenen**: Ik ben het niet eens met die leden, welke tegen de wet stemmen, omdat zij tegen de amortisatie zelve zijn; hoewel ik voor de amortisatie ben, kan ik de voorgestelde wet vooralsnog niet aannemen om dezelfde redenen, om welke ik mij drie dagen geleden tegen de begrootingswet heb verklaard.

De heer **van Tets van Goudriaan,** *Minister van Financiën:* De loop, welken de discussie van heden ochtend genomen heeft, laat mij toe, zeer kort te zijn; niet alleenlijk, dat het onderwerp schier uitgeput is, maar zelfs vele sprekers hebben breedvoerig behandeld hetgeen er op te nemen, toe te lichten of op te lossen was. De kortheid in de voordragt der mij nu nog overblijvende aanmerkingen zal ik door duidelijkheid trachten te vergoeden....

Ook ik niet alleen, maar de Regering der oud-Nederlandsche gewesten verlangt, dat aan de verpligtingen, bij de wetten voorgeschreven, dat aan de verbindtenissen, welke zijn aangegaan, stiptelijk voldaan worde.

....Ook ik ben van gevoelen, dat aflossing en inkoop van schuld, over welke thans de reden is en welke de goede trouw zoo gebiedend vordert, altijd regtvaardig is op zich zelve, maar vooral in de benarde omstandigheden, waarin het vaderland zich bevindt, veel kan toebrengen tot handhaving van het zoo noodige crediet.

Ik bewonder de kieschheid, met welke het punt der niet-aflossing van de domein-losrenten door sommigen als eene uitzondering op de nakoming van verbindtenissen behandeld is geworden.

Ik stel prijs op de bescheidenheid, met welke men op de behandeling van dit onderwerp thans niet heeft aangedrongen, hoezeer ik hartelijk had verlangd, de gewenschte openingen daaromtrent reeds te kunnen geven. — Zoo veel echter kan ik er van zeggen, dat daartoe tijdig en tot het laatste oogenblik alles is beproefd, wat door menschelijk vermogen konde beproefd worden, en dat alleen een zamenloop van omstandigheden, waaronder eenige van zeer teederen aard, uit onzen toestand geboren en waarvan ik den sluijer nog niet vermag op te ligten, eene noodlottige ommogelijkheid ten deze heeft daargesteld.

Maar des te meer stel ik prijs, dat aan de verpligting van aflossing ten deze voldaan worde, vooral ook, omdat de wet zulks vordert; omdat anders hetgeen den 24sten December 1829 is vastgesteld, reeds in November 1830 zoude worden buiten effect gesteld; daar toch, omdat die aflossing nooit strekken kan ter verhooging van de lasten der natie, de schatkist niets meer dan de gewone en bepaalde dotatie ten behoeve van het Amortisatie-Syndicaat presteert en dit de vervulling van deszelfs overige verpligtingen uit zijne eigene inkomsten vinden moet; omdat eindelijk de bepaling, bij de onderhavige wet voorgedragen, in het regtvaardig belang van Noord-Nederland is. Het Sydicaat heeft aanzienlijke vorderingen ten laste van de Zuidelijke provinciën, en er zal met groote omzigtigheid moeten gehandeld worden, om, bij eene eventuële verevening derzelve, de billijkheid met regtvaardigheid hand aan hand te doen gaan. Maar het is niet te ontkennen, dat de aflossing van schuld, welke, om zoo te spreken, uit den gemeenen boedel moet gedaan worden, meestal in het belang is der bewoners van het Noorden, die daarbij in het algemeen de grootste belanghebbenden zijn. Ja, al moest de aflossing, waartoe het Syndicaat verpligt is, uit deszelfs eigene bronnen geput worden, dan nog zoude ik dezelve aanraden in het belang van het crediet, in het belang der wet en in het belang der ingezetenen, welke thans door U Edel Mogenden worden vertegenwoordigd.

Ten aanzien nu van het antwoord der Regering, dat de fondsen tot de aflossing niet voorhanden zijn, zal ik alleen zeggen, dat het van zelve spreekt, dat het Amortisatie-Syndicaat zulke aanzienlijke sommen niet gedurende zoo vele maanden zonder gebruik laat liggen; in het algemeen is de staat van zaken ten deze juist, zooals die door den heer Clifford geschetst en door mij in Mei ll., aan U Edel Mogenden is ontwikkeld. De beide wetten van 1829 betrekkelijk het Syndicaat hebben bestendig van *aflossing en inkoop* van schuld gewaagd.

..... De schuldeischers van het Syndicaat hebben wel geen regt tot de aflossing van eene *bepaalde som* in bons van het Syndicaat, en men zoude deze som, ter besparing van uitgaven, kunnen verminderen; maar het is ten deze waar: *usus valet legem*; en de aflossing bij loting van een millioen gulden Syndicaat-bons is reeds zoodanig gewoonte geworden, dat ik het verkieslijker zoude houden, dat bedrag door opofferingen te bereiken, dan het gevaar te loopen, eene eerste afwijking, alleen uit den drang der omstandigheden geboren, door eene tweede, welke mijns inziens door niets genoegzaam zoude kunnen gewettigd worden, te doen achtervolgen.

Neen, Edel Mogende Heeren! ook de Regering beschouwt het crediet als de zenuw van den Staat, het publiek vertrouwen als den hechten grondslag van alle die hulpmiddelen, welke tot behoud van het vaderland onvermijdelijk zijn; zij beschouwt de onderhavige aflossingen en aankoop niet alleen als een heiligen pligt, maar als staatkundig belang, en zij beveelt dus de onderwerpelijke wet gerust aan de uitspraak van U Edel Mogenden.

10DE ZITTING. — 16 NOVEMBER 1830.

III. *Bepaling der som tot aankoop en aflossing van schuld in* 1831.

De heer **Boddaert**: Na de verzekering des Ministers, dat de bij de wet omschrevene som uit de middelen van het Amortisatie-Syndicaat zal komen en dus niet door het volk zal moeten worden opgebragt, zal ik voor de wet stemmen.

Niemand meer het woord verlangende, wordt de beraadslaging gesloten verklaard.

Het *wetsontwerp* wegens *aankoop en aflossing van schuld in* 1831, aan de stemming onderworpen, wordt met 40 tegen 7 stemmen aangenomen.

Tegen hebben gestemd de heeren: van Nes, van Lynden van Hoevelaken, Dijckmeester, van Reenen, van Sytzama, Tammo Sypkens en van Meeuwen.

De vergadering wordt daarna gescheiden.

11DE ZITTING.

ZITTING VAN WOENSDAG 17 NOVEMBER 1830. (1)

(GEOPEND TEN 2½ URE.)

Ingekomen: boekwerk (besluit genomen van de inzending eervolle vermelding te maken). — Centraal verslag uitgebragt omtrent het wetsontwerp tot eene betaling bij wijze van leening en uitgifte van schatkistbiljetten; bepaling van den tijd van behandeling van het wetsontwerp.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 48 leden, te weten de heeren:

van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Junius van Hemert, van Foreest, Lycklama à Nyeholt, van Sytzama, Lemker, Warin, Boddaert, Hinlópen, Hofstede, Bijleveld, de Jonge van Campens Nieuwland, van Alberda van Bloemersma, van Nagell tot Ampsen, van Meeuwen, van Nes, van Suchtelen tot de Haere, G. Clifford, Hoynck van Papendrecht, van Randwijck van Rossum, Backer, Op den Hooff, Ingenhousz, Cats Epz., Dijckmeester, van de Kasteele, Weerts, van Dam van Isselt, van Boelens, van Welderen Rengers, Gockinga, Collot d'Escury van Heinenoord, Luzac, G. G. Clifford, Dedel, van Wickevoort Crommelin, IJssel de Schepper, Jarges, Sandberg, Frets, van Reenen, Donker Curtius van Tienhoven, van Lynden van Hoevelaken, van Alphen, Tammo Sypkens, Beelaerts van Blokland en Cuypers.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 16den November jl. worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter** geeft kennis, dat is ingekomen van den schrijver, mr. T. H. graaf van Limburg Stirum, Commies van Staat bij de Kamer, een exemplaar van het door hem uitgegeven verslag van het verhandelde in de buitengewone zitting der Staten-Generaal dezes jaars.

Dit boekwerk zal worden geplaatst in de boekerij der Kamer.

De heer **Frets** oordeelt, dat dit geen gewoon werk is; dat de heer van Stirum zich door deze verzameling bijzonder verdienstelijk jegens de geschiedenis gemaakt heeft, en dat men dus, met afwijking van den gewonen regel, in de notulen eene eervolle melding van dit werkje moest maken.

De Vergadering vereenigt zich met dit gevoelen.

De **Voorzitter**: De Centrale Afdeeling is in staat verslag te doen wegens de nieuwe redactie van het ontwerp van wet tot voorziening in de buitengewone behoeften der schatkist.
Ik stel voor dit verslag te doen voorlezen.

Over het voorstel ontstaat de volgende woordenwisseling.

De heer **van Sytzama**: Men heeft eerst dezen morgen in de Afdeelingen over deze nieuwe redactie beraadslaagd; er zijn, althans in de Afdeeling, waartoe ik behoor, gewigtige bedenkingen tegen het nieuwe ontwerp gemaakt. Dat men nu, in plaats van de antwoorden der Regering op die aanmerkingen af te wachten, in plaats van al de leden geregeld met de gemaakte bedenkingen bekend te maken, terstond het centraal verslag heeft gemaakt, komt mij voor, eene onverantwoordelijke overijling te zijn. Het is bovendien onmogelijk, dat de Centrale Afdeeling, binnen een uur tijds, uit zoo vele uiteenloopende aanmerkingen een duidelijk en behoorlijk verslag zoude kunnen opgemaakt hebben. Ik erken, dat de zaak spoed vereischt, maar er is een hemelsbreed verschil tusschen spoed en overhaasting, en deze laatste moet men vooral vermijden bij een onderwerp van zulk eenen gewigtigen aard als het onderhavige. Men zoude wel kunnen beweren, dat het beginsel der eerst voorgedragene wet is behouden en dat het slechts eene veranderde redactie is, waarover beraadslaagd moet worden; maar in die veranderde redactie komen geheel nieuwe bepalingen voor, die waarlijk wel verdienen met zorg overwogen te worden. Ik verklaar mij dus tegen alle overijling in de behandeling dezer zaak, en dus ook ten stelligste tegen dit overhaast uitbrengen van het verslag der Centrale Afdeeling.

De heer **Frets**: De Minister van Financiën is bij de behandeling der nieuwe redactie in de Centrale Afdeeling, waartoe ik behoor, tegenwoordig geweest en heeft daar de gegronde aanmerking gemaakt, dat die nieuwe redactie niet van de Regering, maar uit den boezem der Kamer afkomstig is, vermits zij een gevolg is van de aanmerkingen, welke in de Afdeelingen op de eerste redactie gemaakt zijn en overeenkomstig welke het ontwerp gewijzigd is. In zoo ver komt de aanmerking van den heer van Sytzama te vervallen. Mijns inziens bestaat er geene reden, waarom de Centrale Afdeeling haar verslag niet nu reeds zoude doen.

De heer **van Sytzama**: Ik hecht volstrekt niet aan het opschrift van het ontwerp. Daar moge al *nieuwe redactie* boven staan, het is niet te ontkennen, dat er vele nieuwe belangrijke bepalingen in voorkomen, ook zulke, waartoe de aanmerkingen der Afdeelingen geene aanleiding hebben gegeven en die te gewigtig zijn, om met overhasting beoordeeld te worden.

De heer **Op den Hooff**: Ik ondersteun het gevoelen van den heer van Sytzama en acht de wet van te groot gewigt, om dezelve als bij *improvisatie* vast te stellen, eer men het gevoelen der Regering omtrent de bedenkingen tegen de nieuwe redactie kent en eer de leden volkomen bekend zijn met al de in de Afdeelingen gemaakte aanmerkingen. Indien men der Regering tijd gaf, om die bedenkingen behoorlijk te overwegen en te beantwoorden, dan zoude dit de geheele zaak misschien veel meer bespoedigen....

De **Voorzitter**: De Minister van Financiën heeft in de Centrale Afdeeling de noodige inlichtingen ten aanzien der nieuwe redactie gegeven. Morgen zal het verslag dier Afdeeling gedrukt

(1) Dit verslag is zamengesteld naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het verhandelde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 276; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 138; 4°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 138 enz.

kunnen worden rondgedeeld en dan kunnen de beraadslagingen over het ontwerp eenen dag later plaats hebben.

De heer **van Sytzama**: Een dag is zeker tijds genoeg om een advies op te stellen, maar niet om de gemaakte aanmerkingen naar behooren te overwegen.

De heer **van Lynden van Hoevelaken**: Uit het verslag der Centrale Afdeeling zal blijken, welke aanmerkingen op het ontwerp gemaakt zijn. Indien de heer van Sytzama alsdan een voorstel wil doen om de beraadslagingen nog uit te stellen, dan kan de Kamer daaromtrent beslissen. Nu dring ik er op aan, dat het verslag, bestaande uit de processen-verbaal der Afdeelingen, worde gelezen.

De Vergadering vereenigt zich met het voorstel des **Voorzitters**, waarna door den griffier het verslag der Centrale Afdeeling omtrent de nadere redactie van het ontwerp van wet tot voorziening in de buitengewone behoeften der schatkist voorgelezen wordt. (1)

De **Voorzitter**: Ik stel voor, dit verslag te doen drukken en ronddeelen en de beraadslagingen te bepalen op Vrijdag aanstaande.

De heer **Warin**: Na de voorlezing van dit stuk twijfel ik ook, of hetzelve wel zoo spoedig zal kunnen gedrukt zijn, en al ware dit het geval, dan komen de nieuw gemaakte aanmerkingen mij echter belangrijk genoeg voor, om dezelve aan de Regering mede te deelen, daar dit welligt nog eenige verbetering in het ontwerp ten gevolge zoude kunnen hebben. Ik weet, dat de zaak spoed vereischt, maar zij is van te groot gewigt, om niet aan dien spoed de meest mogelijke omzigtigheid te paren.

De **Voorzitter**: Het verslag zal morgen reeds tijdig kunnen worden rondgedeeld. De Minister van Financiën, in de Centrale Afdeeling tegenwoordig geweest zijnde, is dan ook met al de nadere aanmerkingen op de nieuwe redactie bekend en zal bij de beraadslagingen der Kamer op aanstaanden Vrijdag daarop antwoorden. Er bestaat hier geene overhaasting, maar het openbaar belang vereischt, dat de zaak spoedig afgedaan worde.

De beraadslaging wordt alzoo bepaald op Vrijdag 19 November, des voormiddags ten elf ure.

De vergadering wordt daarna gescheiden.

(1) Zie *Bijlagen*, onder nº. VI.

12DE ZITTING.

ZITTING VAN VRIJDAG 19 NOVEMBER 1830. (1)

(GEOPEND TEN 11½ URE.)

Ingekomen: 1°. missives van de Eerste Kamer, berigtende de aanneming van twee wetsontwerpen; 2°. berigt van een lid, verhinderd de zitting bij te wonen; 3°. boekwerk. — Behandeling van het wetsontwerp wegens eene belasting bij wijze van leening en uitgifte van schatkistbiljetten; opgave van nadere wijzigingen, door de Regering in het wetsontwerp gebragt.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 50 leden, te weten de heeren:

Bijleveld, Junius van Hemert, van de Kasteele, Hofstede, Donker Curtius van Tienhoven, Boddaert, Sandberg, Cats Epz., Op den Hooff, Backer, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, de Jonge van Campens Nieuwland, Lycklama à Nyeholt, van Meeuwen, Lemker, Cuypers, van Reenen, Corver Hooft, van Suchtelen tot de Haere, van Foreest, van Randwijck van Rossum, Dijckmeester, Hinlopen, van Dam van Isselt, G. Clifford, Frets, van Boelens, van Welderen Rengers, Luzac, van Alberda van Bloemersma, IJssel de Schepper, Dedel, Hoynck van Papendrecht, Gockinga, van Nes, Warin, van Sytzama, van Nagell tot Ampsen, van Lynden van Hoevelaken, van Alphen, Collot d'Escury van Heinenoord, G. G. Clifford, Ingenhousz, Tammo Sypkens, Jarges, Beelaerts van Blokland, van Wickevoort Crommelin en Weerts.

De Minister van Financiën woont de zitting bij.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 17den November jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het verhandelde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 278; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 139; 4°. *Bredasche Courant*, n°. 149; 5°. *Leydse Courant*, n°. 140; 6°. *Noord-Brabander*, n°. 137; 7°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 139; 8°. *Journal de la Haye*, n°. 16 enz.

De **Voorzitter** deelt mede:

dat zijn ingekomen:

1°. twee missives van de Eerste Kamer, houdende berigt, dat zij zich vereenigd heeft met de beide volgende, haar door de Tweede Kamer gezonden wetsontwerpen:

dat wegens den omslag der grondbelasting voor 1831;

dat houdende voorloopige bepalingen wegens de begrooting voor 1831.

Deze missives worden voor kennisgeving aangenomen.

2°. schriftelijk berigt van den heer van Asch van Wijck, daarbij meldende, dat hij, wegens het breken van zijn arm ten gevolge van een val, de zittingen niet kan bijwonen.

Dit berigt wordt voor kennisgeving aangenomen.

3°. het navolgend boekwerk:

Réfutation du système de mr. le comte de Hogendorp.

Dit drukwerk zal in de boekerij der Kamer geplaatst worden.

Aan de orde is de behandeling van het WETSONTWERP wegens eene BELASTING BIJ WIJZE VAN LEENING EN UITGIFTE VAN SCHATKISTBILJETTEN.

De **Voorzitter** deelt mede, dat is ingekomen eene missive van den Minister van Financiën, ten geleide van eenige nieuwe wijzigingen, welke ten gevolge der nadere aanmerkingen van de Afdeelingen, in het Centraal Verslag opgegeven, van Regeringswege in het wetsontwerp zijn gebragt.

Van die missive en de nota van wijzigingen wordt voorlezing gedaan. (1)

De beraadslagingen over het wetsontwerp worden geopend. (2)

De heer **van Nes**: Wanneer ik het woord opvat over de tegenwoordige voordragt, dan is het om hier duidelijk te doen blijken, dat mijne toestemming door de omstandigheden gedwongen wordt. Oogenblikkelijke voorziening in den nood der schatkist wordt thans gebiedend gevorderd, indien het crediet van den Staat zal blijven bestaan, indien het leger naar behooren zal worden voorzien, indien onze dappere maar miskende krijgslieden, en zoo vele duizenden, die zich vrijwillig aan derzelver gelederen aansluiten, geen gebrek aan soldij, geen gebrek aan de eerste behoeften des levens zullen hebben. Zoo lang er nog een vonk van vaderlandsliefde, zoo lang er nog eene schaduw van publieken geest bij het Nederlandsche volk bestaat, zal er tot zulk een doel geen vergeefsche aanvraag gedaan worden. Maar ook niets dan de bestaande nood kon mij dwingen, om over die zwarigheden heen te stappen, waarvan ik nu slechts de voornaamste punten zal aanstippen.

De concept-wet behelst twee geheel verschillende zaken, eene gedwongene leening en de schepping van vijftien millioen aan schatkist-biljetten; deze twee voorwerpen hebben niets gemeens met elkander dan alleen het doelwit, om in de behoefte aan geld te voorzien; derhalve diende elk voorwerp ook afzonderlijk aan onze toestemming voorgesteld te wezen, opdat niet het een worde aangenomen of afgekeurd om het andere.

Wat de leening betreft, wanneer die gedwongen is, gelijk hier, dan diende die dwang ten minste doorgaans të vallen op dezulken, die ter leen kunnen geven, en zooveel mogelijk ook op allen, die dit kunnen doen, dat is op de vermogenden, zoover de wet die bereiken kan. Maar hier wordt alleen de bezitting van vaste goederen, maar niet die in portefeuille bereikt.

Het is zekerlijk veel gemakkelijker om de vaste goederen op de kohieren te vinden dan om het fortuin der ingezetenen na te gaan, en dit gemak zal ook de keus wel bepaald hebben; maar bij den

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. VI.

(2) Daar de *Nederlandsche Staatscourant* in de bijvoegsels tot n°. 278 behoorende, de gehouden redevoeringen grootendeels heeft medegedeeld, zijn die hier overgenomen. Ook in het *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 139, komen voor de redevoeringen der heeren van Dam van Isselt, Op den Hooff en van Alphen.

goeden wil, die zich zoo algemeen vertoont, was het middel van een hoofdgeld of eene belasting op de inkomsten juist nu misschien meer doelmatig geweest dan eenig ander.

Ik was ook niet vreemd van het denkbeeld, om op den aanstaanden vervaltijd der publieke schuld twee vijfde gedeelten daarvan in deze gedwongene leening te doen vallen; door dit middel wierden al aanstonds vier millioen gevonden met besparing van den omslag en de kosten der perceptie; door dit middel wierden de kapitalisten in hunne portefeuilles bereikt, gelijk de landeigenaars in hunne bezittingen, en zulk eene gedwongene leening wierd hun niet opgelegd als crediteuren van den Staat, maar als houders van bereikbare kapitalen. Het scheen niet onbillijk om die leening te doen drukken op dat aandeel der publieke schuld, hetwelk bij splitsing ten laste van België moet blijven, een aandeel dat op twee vijfden geraamd kan worden; mij dacht het was reeds veel, dat het Noorden des Rijks zich door die leening zelve met geheele betaling van dit halfjaar zoude belasten, en indien de koopwaarde der integrale schuld daardoor eenigermate gedrukt wierd, dan stond daartegenover de drukking op de koopwaarde van huizen en landerijen, die altijd minder courante waarde hebben en minder vatbaar zijn voor beleening. Voegt men hierbij, dat de landelijke producten in deze handeldrijvende gewesten niet merkelijk door inkomende regten op den vreemden invoer begunstigd kunnen worden; dat de landbouwer zich dus den koornprijs van andere Rijken moet getroosten, onder een meer dan elders ongunstig klimaat, waardoor zelfs de twee laatste oogsten mislukt zijn; dat eindelijk de landerijen over het algemeen door verpondingen, dijk- en polderlasten reeds zoo zeer zijn bezwaard, als zij door elkander kunnen dragen, terwijl zelfs enkele landstreken over overbelasting te klagen hebben, dan schijnt het niet redelijk, om de houders der publieke schuld enkel als crediteuren en niet te gelijk als bezitters van eigendommen te behandelen.

Dit laatste denkbeeld heeft evenwel geen ingang gevonden; men heeft gevreesd voor de krenking van het publiek crediet. Bij eene vorige zitting heeft Zijne Ex. de Minister voor de Nationale Nijverheid, Koophandel en Koloniën, dien wij het genoegen hebben als lid in ons midden te bezitten, dat crediet zeer eigenaardig vergeleken bij eene teedere plant, welke zich bij de minste aanraking sluit, bij de minste mishandeling kwijnt of verwelkt. — Dit zij zoo; — dat gevoelen van Zijne Excellentie is bij mij van genoegzaam gewigt in deze materie om daarin te berusten; maar het schijnt dan inderdaad, dat de publieke opinie in financiële aangelegenheden meer door oppervlakkige bedenkingen dan door eene grondige beschouwing van den aard der zaak wordt geleid of gewijzigd.

Het bezwaar der grondeigenaars blijft intusschen bestaan, ofschoon door de nadere redactie tot op de helft verligt.

Van de vereenigde landeigenaars wil ik niet eens gewagen; maar er bestaat in verscheidene provinciën eene talrijke klasse van landbouwers, die eigenaars zijn van hofsteden ter grootte van 40 tot 100 bunders, welke voor $^2/_3$ gedeelte der koopwaarde met plegten belast zijn; zulke landeigenaars bezitten in waarheid slechts een derde gedeelte van het vermogen, waarop zij in de tegenwoordige leening zijn aangeslagen; zulke landeigenaars hebben het tweejarig misgewas over de geheele hofstede moeten dragen; zij hebben de renten der opgenomene kapitalen misschien ter naauwernood kunnen aanzuiveren, ja welligt het zaaikoren in dit najaar ter leen moeten vragen! Is deze nu de klasse van menschen, die den Staat in dezen nood met hare beurs zal moeten bijspringen, terwijl de houders van diezelfde plegten van dat voorschot bevrijd blijven? Ik vrees, Edel Mogende Heeren! dat de nadeelige gevolgen van dezen maatregel op die arbeidzame en hoogstnuttige klasse van ingezetenen zich maar al te zigtbaar zullen vertoonen.

De patentpligtigen behoorden, naar mijn inzien, geheel vrijgesteld te wezen, want ik kan niet zien, dat juist de nijverheid, welke zich eenig middel van bestaan weet te verschaffen, bij gebrek van genoegzame kapitalen om het leven in ledigheid te kunnen doorbrengen, juist daarom nog een voorschot moet doen, waarin de meeste kapitalisten, als zoodanig, niet deelen. Van het drukkende, van het nadeelige der gedwongene leening ten aanzien der geringe patentpligtigen behoef ik niet eens te spreken.

De personele belasting levert, over het geheel genomen, den besten maatstaf op, waarvan bij deze wet gebruik is gemaakt, ofschoon ook daarop nog veel aan te merken zoude zijn: de verhouding tusschen de gemeenten van verschillende bevolking kon meer doelmatig wezen; de vrijstelling der geringe aanslagen kon zich wat verder uitstrekken.

Zoo wordt er, in de gemeenten van beneden de 10,000 zielen, bijna geen huisgezin gevonden, waarvan de aanslag in de verschillende belastingtermen niet meer dan 6 gulden bedraagt; — men heeft hier alleen de bewoners van huisjes, die geen 60 centen aan huur in de week betalen, van de leening uitgezonderd; andere tegenwerpingen ga ik met stilzwijgen voorbij.

Mijne bedenkingen over de invoering der schatkistbiljetten wil ik liefst terughouden, omdat ik verwacht, dat de wet zal worden aangenomen, en dan zijn ze beter niet gemaakt; alleen dit mag ik niet zwijgen, dat het onregt is, om daarmede eenige vorderingen ten laste van het Rijk te voldoen, voor zoover die uit bestaande contracten, b. v. uit aannemingen, voortvloeijen.

Hier bestaat een verkregen regt op betaling in contant geld, waarop de regtbanken elken particulier, ja den Staat zelven zouden veroordeelen. En zullen wij nu dat regt van bijzondere personen bij eene wet ten behoeve van den Staat kunnen vernietigen; zullen de Staten-Generaal de toepassing der eerste beginselen van het Burgerlijk Wetboek bij deze wet verkrachten? Onder andere omstandigheden moest deze bepaling alleen een onoverkomelijken hinderpaal tegen de aanneming van deze wet opleveren; maar nu gebiedt de noodzakelijkheid, om alle tegenwerpingen, hoe gegrond ook, ter zijde te stellen.

De heer **Lycklama à Nyeholt**: Dat de behoeften van de schatkist meer en meer noodzakelijk zijn geworden, om de Noordelijke provinciën krachtdadiglijk te beschermen, alsmede tot nakoming der verpligtingen, op de schatkist rustende, meer en meer dringende zijn, is de hoofdzakelijke inhoud van de koninklijke boodschap van den 31sten October ll., strekkende ten geleide van een ontwerp van wet, om, in afwachting van een nader voor te stellen meer algemeen werkenden maatregel, voorloopig in de gezegde behoeften te voorzien; is een aanhef van woorden, die in den tegenwoordigen toestand van ons vaderland aan elk regtgeaard Nederlander het hart moet roeren en datgene mede helpen bevorderen, wat tot afwending van verdere onheilen dienen kan. Hoe zeer bezwarend dan ook die voorgedragene wet aan mij bij den aanvang onzer overwegingen is voorgekomen te zijn en ook stellig allerdrukkendst was voor eene bepaalde klasse van ingezetenen, zoo hebben evenwel de aanmerkingen, in de verschillende Afdeelingen dezer Vergadering geopperd, een in vele opzigten daaraan beantwoordend minder bezwarend gewijzigd ontwerp doen geboren worden, zoodat voor de te voren zoo zeer bezwaarde klasse het eventueel te ondergaan verlies zeker de helft minder zal bedragen, terwijl een aantal der ingezetenen van het Koningrijk, die in de termen van den toegestanen afkoop vallen, met een tiende van het, volgens het eerste ontwerp vereischte te betalen, alsnu volstaan kunnen. Dit een en ander bij mij na rijpe overweging in aanmerking zijnde genomen, zoo zal ik verder geene zwarigheid maken, om tot de aanneming van de wet mede te werken, in het billijk vertrouwen, dat Zijne Exc. de Minister van Financiën, ook ten opzigte van hetgeen door mij nog nader in aanmerking wordt gegeven, alle mogelijke bevordering zal willen verleenen, zooals ook billijkerwijze het een en ander vordert.

In de eerste plaats: dat de uitbetalingen van het verschenen jaar lijfrenten ook dadelijk aanvang nemen met den eersten Januarij 1831 in zijn geheel en met gereed geld, en dat dus niet tot groot nadeel van vele belanghebbenden zulks wordt uitgesteld tot aan de maand April. De houders van de lijfrentenbrieven hebben immers even gelijke aanspraak op eene dadelijke voldoening na den verschijndag als de overige renteheffers van den Staat, aan welke zelfs na afloop van het verschenen halfjaar de voldoening wordt toegevoegd, en het zal wel buiten tegenspraak zijn, dat er onder de eerstbedoelden ook de zoodanigen zijn, die ten eenenmale hun levensbestaan daaruit eeniglijk vinden.

In de tweede plaats zal het van groot belang voor hen zijn, die in den loop van dit jaar vermindering in den aanslag van de grondbelasting wegens de ongebouwde eigendommen gevraagd hebben en wier belangen nog niet zijn afgedaan, dat, indien zulks aan hen niet vóór de betaling van den eersten termijn bekend gemaakt wordt, zulks alsdan vervolgens in zijn geheel bij de betaling van den tweeden of derden termijn op de alsdan af te geven recepissen wordt afgeschreven, want dan wordt hun de gelegenheid niet benomen, om zich van de vroeger bekomene recepissen te ontdoen, zooals voor velen uit oorzaak van schaarschheid van gelden het geval zal zijn. En ik vind

mij verpligt op dit laatst voorgestelde te meer aan te dringen, daar het mij volkomen zeker bekend is, dat de uitspraken betrekkelijk den over het jaar 1829 gevraagden afslag van grondbelasting meerendeels niet vroeger bekend zijn gemaakt dan in de maand October 1830, eene zeer onbegrijpelijke vertraging, aangezien de opnemingen reeds tijdig bij den aanvang van het najaarssaizoen plaats hebben gehad, zooals ook nu wederom die voor het jaar 1830 reeds aangenomen zijn geworden. Ook zal, bijaldien de vereevening later dan de tijdbetaling van den 3den termijn bewerkstelligd wordt, al verder ten opzigte van de verwisseling tegen obligatiën verwarring daardoor kunnen ontstaan.

Dat ik dus ook ten deze eene geruststellende beantwoording van Zijne Exc. den Minister van Financiën verlangende ben, is niet moeijelijk te beseffen, en in die verwachting blijf ik van voornemen voor de wet te stemmen.

De heer **Junius van Hemert**: Wanneer wij bij de beoordeeling der wet, die thans aan onze beraadslagingen wordt onderworpen, geen acht moesten geven op de omstandigheden, onder welke zij wordt aangeboden, dan zoude het mij voorkomen, dat er onoverkomelijke zwarigheden tegen hare aanneming bestonden.

De wet toch drukt voornamelijk op den grondeigendom en de nijverheid, terwijl de aanzienlijke klasse van kapitalisten niet anders door haar wordt bereikt, dan alleen voor zooverre deze met alle andere deelt in de verschillende grondslagen der belasting op het personeel.

Moeijelijk is het deze klasse, juist degene, welke de krachtigste hulpbronnen aanbiedt, te treffen. En ik moet erkennen, dat, voor zooverre men genoodzaakt is zijne toevlugt tot eene *gedwongene* heffing te nemen, men deze klasse niet wel bereiken kan, zonder af te gaan op eene *eigene aangifte* en zich alzoo te bedienen van een middel, waardoor de zedelijkheid van het publiek welligt onvoorzigtig op eene te harde proef zoude worden gesteld.

Maar hetgeen bij eene heffing bijna ondoenlijk moet worden geacht, wanneer zij is gedwongen, — datzelfde wordt volkomen mogelijk, ja gemakkelijk, als de leening is vrijwillig.

Zoodra toch eene negotiatie, zoowel uit hoofde der zekerheid, die zij aanbiedt, als uit hoofde van het vooruitzigt op voordeel, belangstelling inboezemt aan de bezitters van kapitalen, kan men ook verzekerd zijn van hunne medewerking. Vrijwillig openen zich dan koffers en portefeuilles, die anders zorgvuldig gesloten zouden zijn gebleven, en het belang doet dan als het ware van zelve het geld te voorschijn komen, waar geene maatregelen van dwang hetzelve zouden hebben doen ontdekken.

Daarvandaan, dat in het algemeen, alvorens tot eene gedwongene heffing over te gaan, vooraf, naar mijn gevoelen, geene poging om eene vrijwillige negotiatie te doen slagen, onbeproefd mag worden gelaten, — en dat er (buiten bijzondere omstandigheden), naar mijne wijze van zien, geene termen zouden zijn om eene heffing toe te staan, zoo lang er nog eenig middel mogt overschieten, om eene vrijwillige leening tot stand te brengen.

Den geheelen omvang der maatregelen, hieromtrent door het Gouvernement genomen, te beoordeelen, is buiten onze magt, en wij zijn ten eenenmale onbekend met den aard van het overleg, waarin ik gaarne gelooven wil, dat hetzelve met welwillende en der zake kundige ingezetenen is getreden, zoowel als met het onderzoek, hetwelk (blijkens de memorie van antwoorden) ook buitenslands heeft plaats gehad. Alle deze maatregelen, uit den aard der zaak geene publiciteit kunnende hebben, moeten uit dien hoofde ook aan onze beschouwing ontgaan. Anders is het gelegen met de beleening van 20 millioen, geautoriseerd bij Koninklijk besluit van den 10den der vorige maand, en mitsdien van algemeene bekendheid. En wanneer het mij dan geoorloofd is mijn gevoelen daaromtrent te uiten, dan zoude ik met bescheidenheid in bedenking geven, of eene zoodanige beleening tegen $5^1/_2$ pct. op een tijdstip, waarop de werkelijke schuld eene hoogere rente (van bijna 6 pct.) opleverde, wel veel hoop op eenen goeden uitslag konde aanbieden? Ik weet wel, men konde hier iets van de bekende vaderlandsliefde onzer landgenooten verwachten. Aan deze is dan ook de inschrijving voor bijna $3^1/_2$ millioen te danken. Maar was het juist noodig, uit een finantieel oogpunt beschouwd noodig, het gelukken eener beleening van *twintig* millioen eenig en alleen daarvan afhankelijk te maken, zonder door het uitloven van premiën en het toestaan van voordeel aan de ondernemers te gelijker tijd op het belang te werken? In allen gevalle, toen men zag, dat de leening mislukte, wat verhinderde toen, voordeeliger voorwaarden aan dezelve te hechten, waarvan het bezwaar voor de schatkist toch altijd gelijkmatig door de gezamenlijke ingezetenen des Rijks zoude worden gedragen?

De schatkist-biljetten, waarvan het tegenwoordig project spreekt, worden aan ons wel met eene rente van 6 percent voorgesteld. Het schijnt dan ook oppervlakkig, dat niets het Gouvernement had behoeven te beletten, daarmede gelijkstaande voordeelen aan de negotiatie van 20 millioen te hechten, — al was het dan ook zonder tusschenkomst eener instelling, die (volgens de memorie van antwoorden) het algemeen vertrouwen steeds blijft bezitten. Of nu zoodanige vrijwillige leening, op dien meer gunstigen voet ondernomen, volkomen aan het oogmerk zoude hebben beantwoord, daaromtrent waag ik het niet te beslissen. Maar dit schijnt mij toe zeker te zijn, dat daaruit, dat de leening tegen $5^1/_2$ pct. is mislukt, nog geenszins volgt, dat zij, op voordeeliger conditiën daargesteld zijnde en eene jaarlijksche rente b. v. van 6 pct. aanbiedende, insgelijks zoude moeten mislukt zijn. En dit vast staande, zoo kan ik de gevolgtrekking niet toegeven, die in de memorie van antwoorden gevonden wordt: »dat men na het mislukken der leening (van $5^1/_2$ pct.) zich overtuigd zoude hebben moeten houden, dat in de tegenwoordige omstandigheden de weg van negotiatie onvoldoende moest blijven."

Wanneer ik derhalve de voorgedragene wet alleen in het afgetrokkene moet beschouwen, dat is, zonder haar in verband te brengen met de omstandigheden, waarin zich het vaderland bevindt, zoo zoude het genoeg zijn, dat de onmogelijkheid eener vrijwillige, ofschoon dan ook eenigzins meer bezwarende negotiatie mij vooralsnog niet was bewezen, om mij te doen stemmen tegen de voorgestelde gedwongene heffing, die uit haren aard niet wel anders dan ongelijkmatig drukken kan.

Zoodanig echter is het standpunt niet, waaruit ik in den tegenwoordigen nood des vaderlands deze wet vermeen te moeten beschouwen.

Bij het verminderen en ophouden zoo veler inkomsten van den eenen, en het vermeerderen zoo veler uitgaven van den anderen kant, is geldgebrek daarvan een noodzakelijk en onvermijdelijk gevolg en onverwijlde voorziening in hetzelve de voorwaarde van ons openbaar crediet, ja van ons volksbestaan. Wanneer er dan onder andere gewone omstandigheden ook al termen zouden geweest zijn, den wensch tot het beproeven eener nadere negotiatie onder voordeeliger conditiën te uiten, *thans* zoude die proefneming slechts uitstel, en dat uitstel welligt onzen ondergang na zich slepen. En wel verre van daaromtrent eene zoo groote verantwoordelijkheid op mij te durven laden, moet ik integendeel, bukkende voor de noodzakelijkheid, mij, hoe ongaarne ook, thans bereid verklaren tot den maatregel eener gedwongene heffing en tijdelijke invoering van eene soort van papieren geld, waartoe ik in gewone tijden niet ligtelijk zoude hebben kunnen besluiten

Eenmaal nu aannemende de noodzakelijkheid dier maatregelen op het tegenwoordig tijdstip van dringende behoefte, moet ik aan het Gouvernement het regt laten wedervaren, hetwelk aan hetzelve, naar mijn oordeel, toekomt, namelijk dat hetzelve de gestrengheid dier maatregelen zóó veel in het belang der ingezetenen heeft verzacht en daaromtrent op de aanmerkingen, door onze Afdeelingen gemaakt, zóó veel acht heeft geslagen, als behoudens het belang van de schatkist slechts immer scheen te kunnen geschieden.

Wat de *gedwongene heffing* aangaat, zoo komt het mij voor, dat het tegenwoordig project bepalingen bevat, die gunstiger zijn dan die bij de oorlogsbelasting van 1815 waren daargesteld. Daartoe reken ik, dat de vrijstelling bij de wet van 1815 slechts tot 6 gulden bepaald was, terwijl zij zich hier tot 20 gulden kan uitstrekken; gelijk ook, dat de grondlasten, die volgens de wet van 1815 *geheel* moesten worden voldaan, bij de nieuwe redactie der tegenwoordige project-wet voor ongebouwde eigendommen op *de helft* zijn verminderd: door welke verandering de grootste zwarigheid tegen de uitvoerbaarheid van het project, naar mijn inzien, is vervallen.

En wanneer de afkoop voor een vijfde, bij de wet van 1815 geheel *algemeen* vastgesteld, thans bij het project slechts tot contributiën van 30 gulden en daarbeneden is beperkt, zoo moet ik tevens erkennen, wel te kunnen begrijpen, dat de behoefte aan contanten op het tegenwoordig oogenblik deze beperking dringend noodzakelijk heeft gemaakt.

Ten aanzien der *schatkistbiljetten* kan ik niet ontveinzen, dat de invoering (al is zij slechts tijdelijk) van eene soort van papieren geld mij voorkomt met vele ongelegenheden verbonden te wezen, ongelegenheden echter, die mij toeschijnen te verminderen naar mate bij het Gouvernement het voornemen mogt

bestaan, om hetzelve buiten omloop te brengen, zoodra slechts gunstiger tijden dit zouden mogen veroorloven. En ofschoon ik wel inzie, dat het in den tegenwoordigen onzekeren staat van zaken ondoenlijk is, omtrent de intrekking daarvan nu reeds wettelijke bepalingen daar te stellen, zoude ik echter toch gaarne thans nog de verzekering vernemen, dat die intrekking successivelijk zal geschieden, zoodra de verbeterde omstandigheden, alsmede de financiële maatregelen, tot schraging van het crediet voor te stellen, zulks toegankelijk zullen maken.

Als eene poging om dat crediet te ondersteunen, vermeen ik dan ook te moeten opmerken de verklaring van Z. Exc. den Minister van Financiën, bij de memorie van antwoorden gegeven, dat (voor zooverre de opbrengst der leening dit slechts eenigzins zal toelaten) eene gave rentebetaling *in gelde* op den 1sten Januarij zal plaats hebben, in afwachting (gelijk de premissen van het projet in het belang der schatkist vermelden) dat de omstandigheden zullen toelaten, dat tot de betaling der gemeenschappelijke schuld ook door de Zuidelijke provinciën worde bijgedragen.

Door toch naauwgezet te voldoen aan *alle* verbindtenissen, zonder eenige uitzondering en ten allen tijde, ook zelfs in tijden van nood, — daardoor alleen kan dat openbaar vertrouwen worden hersteld, hetwelk zoo hoogst noodig is tot welzijn van den Staat, hetwelk wij tot dusverre altijd genoten hebben en hetwelk sedert eenen maatregel, die (gelijk Z. Exc. de Minister van Financiën zich onlangs uitdrukte) thans nog met den sluijer des geheims is bedekt, wel eenige opbeuring schijnt te behoeven.

Edel Mogende Heeren! niettegenstaande alle de veranderingen, waarmede het Gouvernement aan het verlangen der Afdeelingen is te gemoet gekomen, meen ik nog altijd het project te moeten beschouwen als vele zwarigheden opleverende, zwarigheden aan den aard der voorgestelde maatregelen onafscheidelijk verbonden. Maar ik vermeen tevens, dat deze zwarigheden, die in gewone tijden welligt onoverkomelijk zouden zijn, bij den tegenwoordigen drang der omstandigheden, ter zijde *moeten* worden gesteld en mij niet behooren af te houden, om, door het uitbrengen mijner stem ten voordeele der wet, het mijne zooveel mogelijk bij te dragen tot voorziening in de behoeften des vaderlands.

De heer **Hofstede**: Volkomen overtuigd, dat de buitengewone omstandigheden waaronder het vaderland thans gebukt gaat, buitengewone en meer krachtige financiële maatregelen vorderen, willen wij hetzelve niet geheel te gronde zien gaan, vermeen ik, Edel Mogende Heeren! in deze oogenblikken, zooveel in mij is, te moeten medewerken tot schraging van het waggelend Staatsgebouw.

Wij hebben deelnemend vernomen, dat het tijdstip thans niet geschikt is, om, bij wijze van vrijwillige negotiatie, in de geldelijke verlegenheid van den Staat te voorzien. Wie zou zich dan niet gaarne opofferingen laten welgevallen, om de onafhankelijkheid van ons volksbestaan op nieuw te bevestigen en onzen geboortegrond tegen de overmoedige aanvallen van een muitziek graauw te verdedigen, dat alle krachten inspant, om zijne heillooze en verraderlijke zaak te doen zegevieren.

Omtrent dat alles bestaat dan ook ééne algemeene stem, Edel Mogende Heeren! en het zal er dus alleen maar op aankomen te onderzoeken, of de voorgedragene middelen het meest geschikt zijn, om het voorgestelde doel te bereiken.

De voorgestelde creätie van Staatspapier verdient alle aanbeveling, en ook de heffing bij wijze van leening moet zeker doelmatig worden geacht, in zooverre dezelve algemeen werken moet en althans tot eene zekere hoogte in de behoefte voorzien zal.

Maar aan den anderen kant moet ik, volgens eed en pligt, verklaren, dat de onderhavige project-wet, in weerwil van de nader daarin gebragte wijzigingen, mij voorkomt, althans voor de landbouwende provinciën, nog altijd zeer drukkend te blijven, en dat het de uiterste inspanning van krachten zal vorderen, om aldaar uitvoerlijk te worden bevonden.

Wel is waar, er zijn zekere categoriën gesteld, welke de strekking hebben om de minst gegoede klasse van ingezetenen van de bedoelde voorbetaling vrij te stellen; maar wie ziet niet, dat in die provinciën zulks weinig afdoet? Door het *maximum*, om vrijstelling te erlangen, slechts op zes gulden te bepalen, worden toch nagenoeg alle ingezetenen, die niet in den volstrektsten zin arm zijn, in die voorbetaling begrepen, vooral in de provinciën, waarvan de bevolking der gemeenten maar zelden 10,000 zielen te boven gaat.

Het is geen plaatselijk of gewestelijk belang, dat ik hier op den voorgrond stel, doch als afgevaardigde uit de provincie Drenthe kan ik in deze met kennis van zaken en uit volle overtuiging spreken, en het zal mij zeker vergund zijn van die kennis en overtuiging alhier gebruik te maken.

Zal ik nu voor U Edel Mogenden betoogen, dat de grondbelasting op de ongebouwde eigendommen in haren aanslag, zooals die thans bestaat, in sommige onzer gewesten zoo hoog gedreven is, als dezelve met mogelijkheid gedreven kan worden, zonder den landbouw geheel te vernietigen? Dit zal zeker wel overtollig zijn, na al hetgeen dienaangaande sedert eene reeks van jaren bij onderscheidene gelegenheden is in het midden gebragt, en waarvan het Gouvernement zelf maar al te zeer overtuigd moet zijn, blijkens de aanhoudende pogingen, om, door voltooijing van het kadaster, als andere maatregelen, in deze meerdere gelijkmatigheid en daardoor verligting aan te brengen, waar de billijkheid zulks vereischen mogt.

Maar hoe zeer moet nu het bezwaar van die belasting vermeerderd worden, als men den tegenwoordigen toestand van den landbouw, vooral in min vruchtbare provinciën of gedeelten derzelve, in aanmerking neemt? Nu drie jaren achter elkander heeft de ongunstige weêrsgesteldheid en andere oorzaken, althans in de provinciën Gelderland, Vriesland, Overijssel, Groningen en Drenthe, eenen zeer nadeeligen invloed uitgeoefend op het veldgewas, zoodanig zelfs, dat men in verscheidene oorden dit najaar het zaaikoorn heeft moeten aankoopen.

Die bekend is met de doorgaande schaarschheid van geld in die streken, waar de landbouw het eenigste bestaanmiddel oplevert, kan ligtelijk nagaan, wat dit beteekent.

Geen wonder dan ook, dat de landman niet zelden in het geval geweest is, om de gelden, wegens de belastingen verschuldigd, te moeten opnemen en zich reeds daardoor in schulden te wikkelen.

Dit jaar heeft zich daarenboven nog onderscheiden door bijzonderen tegenspoed, vermits door den natten zomer de veengronden niet hebben kunnen gebrand en de boekweit daarin gezaaid worden, een product, hetwelk aan duizenden den kost in den winter geeft en waarvan zij meerendeels hunne huur over het loopende jaar goedmaken.

Hoeveel rundvee en vooral schapen zijn er niet door de nattigheid weggestorven? Ik zeg niet te veel, Edel Mogende Heeren, wanneer ik de stellige verzekering geef, dat in sommige gewesten de landman gedurende de drie laatste jaren zijn vee anderhalfmaal heeft verloren.

Welke onberekenbare verliezen heeft zulks niet te weeg gebragt? Wat invloed heeft dit niet gehad op het behoorlijk bemesten en, opvolgend, op den oogst? Men vrage aan de pachters of landeigenaren, hoe veel hunne meijers achteruit zijn gegaan en aan pacht schuldig gebleven, en men raadplege de aanvragen om remissie der belastingen, gedurende de drie laatste jaren uit de landbouwende provinciën bij het Gouvernement ingekomen, om volkomen overtuigd te worden, dat inderdaad de ingezetenen der landbouwende provinciën thans in eenen hoogst ongunstigen toestand verkeeren.

Verdient hier ook niet in overweging te komen, dat de leening mede geschiedt ten behoeve van de renteheffers van den Staat, welke in evenredigheid zeker minder tot de behoeften daarvan bijdragen dan de arme landlieden, die aan zoo vele nadeelige kansen blootstaan, zonder vergoeding van geledene verliezen te kunnen verwachten, en die hunne belastingen voldoen, niet zelden ten koste van hun dagelijksch brood.

Zal ik hier niet mogen bijvoegen, dat de termijnen van betaling uiterst kort gesteld zijn, en wel in het midden van den winter, als wanneer er doorgaans geen geld bij den landbouwer voorhanden is, terwijl hij op zulk een buitengewoon uitschot wel geene rekening heeft kunnen maken.

Men werpe mij hier niet tegen, dat iets dergelijks wel plaats gevonden heeft in 1815 onder den naam van oorlogsbelasting. Men zou zich zeer bedriegen, als men daaruit het gevolg wilde trekken, dat hetgeen toen uitvoerbaar is bevonden, thans wel niet zoo bezwaarlijk zal vallen, want een hemelsbreed verschil doet zich hier voor: in het genoemde jaar toch bevond zich de verbouwer van granen, ten gevolge der hooge prijzen der land producten gedurende ettelijke jaren, in een zeer welvarenden toestand.

Het mud rogge, bij voorbeeld, mogt toen gelden van 9 tot 12 gulden, terwijl nà dat tijdperk de prijs van dat graan gedaald en tot nu onlangs gebleven is van 5 tot 3 gulden per mud, en zoo de overige producten in evenredigheid. Geen wonder dan ook, dat eene algemeene verarming daarvan het ge-

12DE ZITTING. — 19 NOVEMBER 1830.

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

volg geweest is, nog vermeerderd, zooals reeds is vermeld, door meermalen misgewas en andere bijkomende omstandigheden.

Dit alles wordt door mij niet aangevoerd, Edel Mogende Heeren, om de onderhavige projectwet als geheel ondoelmatig te bestrijden en als geheel verwerpelijk voor te stellen, daar toch uit de openingen, door het Gouvernement gegeven, genoegzaam blijkbaar is, dat men in den gegeven stand van zaken voor het oogenblik geene andere middelen heeft kunnen vinden, om 's Rijks financie-wezen te kunnen ondersteunen, ja zelfs vermeen ik onderrigt te zijn, dat pogingen, om buiten 's lands eene negotiatie tot stand te brengen, met geen goed gevolg hebben bekroond kunnen worden.

Ook wordt door mij geenszins voorbij gezien, maar integendeel dankbaar erkend, dat het Gouvernement, gereedelijk gehoor gevende aan vele gewigtige bedenkingen, in de Afdeelingen geopperd, bij eene nieuwe redactie de helft der ongebouwde eigendommen van de leening heeft uitgezonderd, hoezeer zulks welligt had beperkt kunnen worden alleen tot die, welke aan den eigenlijken landbouw, *als middel van bestaan*, dienstbaar zijn; voorts de faculteit tot afkoop, als de aanslag minder dan dertig gulden bedraagt, en den eersten termijn van voldoening der directe belastingen over 1831 verschoven heeft tot Maart van dat jaar. Maar ik heb gemeend, daarmede in vollen nadruk te moeten doen gevoelen, dat het de landbouwende klasse van ingezetenen voorzeker niet ligt zal vallen, zich van deze belasting te kwijten, vooral als men daarbij in aanmerking neemt zoovele andere bijkomende omstandigheden, als daar zijn de burgerwapening, het uittrekken ter bezetting van frontieren en vestingen, en andere buitengewone schutterlijke diensten; de toenemende duurte van vele levensnoodwendigheden; de verzorging der meer en meer talrijke behoeftigen gedurende den winter, ook van de huisgezinnen van zoo velen, die ter verdediging des vaderlands zijn uitgetrokken; met één woord, de geheele zamenloop van alles, wat onze tegenwoordige positie zoo moeijelijk maakt.

Niet dat ik, Edel Mogende Heeren! door dat alles eene soort van meerdere verdiensten wil toegekend hebben aan de gevraagde opofferingen, naar gelang dezelve meer bezwarend vallen, maar ik wil daarmede alleen de noodwendigheid aantoonen van die voorzigtigheidsmaatregelen, welke, naar mijn inzien, door het Gouvernement behooren in acht genomen te worden, om alle nadeelen zooveel mogelijk voor te komen of te lenigen, welke met de uitvoering van de wet noodeloos zouden gepaard kunnen gaan.

Ik bedoel daarmede vooral eene verschoonende behandeling in de wijze van invordering, overal waar eenige achterlijkheid plaats heeft, niet ten gevolge van onwil, maar van erkend onvermogen voor het oogenblik.

Welligt zou men in enkele gevallen eenig respijt kunnen verleenen door voorschot uit de gemeentekassen, totdat de winnende hand in het voorjaar in staat zal zijn, om aan de algemeene verpligting te kunnen voldoen, wanneer deswege maatregelen met de plaatselijke besturen konden worden genomen.

Het spreekt van zelve, dat daarin met de meeste discretie zou moeten worden te werk gegaan. Maar dan ook zullen noodig zijn geschikte maatregelen, dat er niet zoo ligt zwendelarij of woeker kan gepleegd worden in het opkoopen dier recepissen, waarvoor anders de eenvoudige landman zoo zeer bloot staat en waarvan in 1815 zulk een schandelijk misbruik is gemaakt. Aan de provinciale besturen kan in deze het verordenen van doelmatige beschikkingen worden aanbevolen.

Eindelijk, Edel Mogende Heeren! kan ik te dezer gelegenheid mijnen wensch niet onderdrukken, dat deze leening, in zooverre ook de belasting op de ongebouwde eigendommen daarbij tot grondslag genomen is, in het vervolg ook moge bijdragen, om de aandacht te vestigen *op de behoeften van den landbouw*, zoodat dezelve worde te gemoet gekomen door eenen minderen aanslag in de grondbelasting, meer geëvenredigd aan de inkomsten en vermogens der ingezetenen, waartoe zich de mogelijkheid welligt zal opdoen door het ontstaan van een ruimer handelsvertier, niet langer grootendeels dienstbaar moetende zijn aan de verrijking van het fabriekswezen in België, zoowel als door den verbeterden toestand van onze overzeesche bezittingen, met dat gevolg, dat door het ruimer vloeijen van andere bronnen voor de schatkist, de landbouw meer zal kunnen worden begunstigd, dan tot nu toe het geval is gewest.

Mogt deze hoop éénmaal worden verwezenlijkt, met hoeveel welgevallen zou men dan terugzien op zoo veel opoffering en inspanning van krachten, als voor het behoud des vaderlands thans pligtmatig zijn?

En daar ik nu geen beter middel om geld te vinden weet voor te stellen, dat door het Gouvernement uitvoerlijk wordt geacht, en in overweging nemende het gevaar, waarin de Staat zich zou bevinden, bij gebreke van spoedige voorziening, zoo acht ik mij verpligt, aan de onderhavige wet mijne stem te geven.

De heer **van Wickevoort Crommelin**: Wel overtuigd, dat door het mislukken van de proef eener vrijwillige negotiatie de Regering niet anders doen kon, dan tot eenen geforceerden maatregel toevlugt te nemen, zie ik met genoegen, dat het gemeen overleg geene ijdele klanken zijn en, toegegeven aan de aanmerkingen der Sectiën, de eerste voordragt dezer wet in vele opzigten van gedaante is veranderd. Dan, het smart mij te gevoeliger, dat de geuite wensch der IIde Afdeeling omtrent den ingang van renten der 5percents-recepissen ter zijde is gesteld, te meer daar de belangrijkheid van zoodanige voorziening uit het aangemerkte op de verbeterde redactie door de Vde Afdeeling bewezen en de onbillijkheid aan den dag gelegd is, dat gelijksoortig Staatspapier, onder dezelfde omstandigheden uit te geven, het eene met een vervroegden ingang van 6 pct., het andere met eenigerhande gemis van 5 pct. rente, wordt voorgedragen. Deze ongelijkheid moet een hoogst verschillenden invloed op de waarde der beide soorten uitoefenen, en ik zal de ophelderingen van Z. E. den Minister van Financiën te dien aanzien afwachten, alvorens mijne stem te bepalen.

De heer **Cats Epz.**: Onder de noodlottige omstandigheden, waarin het vaderland verkeert, moet zeker ongelukkiglijk in de eerste plaats ook deze in aanmerking genomen worden, dat 's lands kas reeds dadelijk bij het begin van den opstand geheel geledigd bleek te zijn.

Te onderzoeken, waardoor zulks reeds destijds en geheel in den aanvang plaats had, terwijl het Noorden getrouwelijk tot op den tegenwoordigen dag deszelfs lasten opbrengt, welke de helft van het geheel uitmaken, terwijl het Zuiden zulks deed overal nog tot den 25sten Augustus dezes jaars en op vele plaatsen langer; terwijl uit den aard der zaak te gelijk met het ophouden der ontvangsten in het Zuiden ook aldaar vele gewone uitgaven moesten vervallen; terwijl niet voldaan is aan de op 11 October ll. gestelde aflossing van 15 millioen en alzoo de daartoe noodige fondsen, welke dus tijdens het uitbreken en den meerderen voortgang van den opstand grootendeels bij het Syndicaat in kas moesten wezen, daarin tot ander gebruik, ook misschien van de met het Syndicaat zoo naauw verbondene Rijkskas, gebleven zijn; — er op aan te dringen, hoe daaruit ten volle gebleken is het hagchelijke van onzen zoo dikwijls als bloeijend en gerust voorgestelden financiëlen toestand: dit is, mijns oordeels, het werk niet van het tegenwoordig oogenblik. Voor zeker houde ik het ook, dat mede de Regering nu zoo zeer het gevaarlijke van dien toestand moet inzien, dat wij vooral te dien opzigte groote verbeteringen te wachten hebben.

Neen, Edel Mogende Heeren! met terzijdestelling van alle onderzoek naar die oorzaken, moeten wij thans daartoe medewerken, dat dat ledige weder aangevuld en de Regering bij magt van gelde zij, om 's lands verdediging gaande te houden en hare verbindtenissen getrouwelijk gestand te doen.

Doch ook zelfs in deze omstandigheden, meen ik, blijft op ons de verpligting rusten om te onderzoeken, of de daartoe voorgedragene wet gebreken heeft, welke derzelver aanneming verbieden.

Want, hoe ook alle onze Noordelijke gewesten wedijveren voor het behoud van vaderland en Vorst, hoezeer zij allen daarvoor toonen goed en bloed veil te hebben, hoe weinig men bij dit echt vaderlandsch gevoel ook angstvallig wikke en wege, of in alle streken des vaderlands de krachten gelijkelijk worden ingespannen, ja, hoezeer iedere gemeente, ieder gewest eer er naar streeft om boven andere uit te munten, de wetgever moet ook nu het heil van allen gelijkelijk in het oog houden, er voor zorgen, dat de wet zooveel doenlijk gelijkmatig werke, een bij dezelve opgelegde last ten minste niet te zeer den een boven den ander drukke. En tot dit onderzoek overgegaan zijnde, meen ik zoodanige gebreken in de eerste artikelen der thans in deliberatie zijnde wet te hebben aangetroffen.

Noemde ik echter het eerste ontwerp derzelve, in de door mij in mijne Sectie ingediende en U Edel Mogenden bekend geworden Nota, op kortelijk daarbij opgegevene gronden *onbillijk* en stellig *onuitvoerlijk*, en gaf ik hetzelve dientengevolge nog eene andere qualificatie, welke ik hier minder voegzaam acht te herhalen, bij het tweede ontwerp is het mij aangenaam, door het slechts voor de helft in aanmerking nemen der belasting op de ongebouwde eigendommen, eene zoo groote verbetering aangebragt

12DE ZITTING. — 19 NOVEMBER 1830.

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

te zien, dat ik, hoezeer steeds al het bezwaarlijke gevoelende, aan deze wet de beide laatstgemelde qualificatiën niet meer behoef toe te kennen. Doch het gebrek, hetwelk ik ook in de 14 eerste artikelen van dit ontwerp blijf zien, is ***het onbillijke.*** Dit blijft, niettegenstaande alle aangebragte modificatiën, mijns oordeels, in hetzelve bestaan en zal ik daarin erkennen, zoo lang de benoodigde penningen zullen worden geheven, niet naar de *hoeveelheid*, maar naar den *aard der inkomsten;* zoolang een eigenaar van vaste goederen of een patentpligtige, na reeds met iederen anderen personeelschuldige gelijkelijk wegens het personeel in de leening gedeeld te hebben, dus daarin gedeeld te hebben in evenredigheid van het *geheel* zijner inkomsten, nog eens afzonderlijk daarin zal moeten dragen wegens dat gedeelte dier inkomsten, hetwelk hij trekt uit vaste goederen of uit zijne nijverheid. Want de personele belasting is van dien aard, dat *over het algemeen* ieder, welke ook de soort van deszelfs inkomsten zij, hetzij uit vaste goederen, hetzij uit binnen- of buitenlandsche effecten of uitstaande kapitalen, hetzij uit jaarwedden, pensioenen of uit industrie, daarin bijdrage naar evenredigheid van de door hem overeenkomstig het bedrag dier revenuen aangenomene wijze van leven. Over het algemeen toch kunnen wij wel stellen, dat ieder leeft naarmate van het bedrag van deszelfs inkomsten, en hoezeer er in de grondslagen van het personeel eenige verbeteringen en uitzonderingen mogen te wenschen zijn, men kan toch wel niet ontkennen, dat met die gecombineerde grondslagen ieder al vrij wel naar zijne wijze van leven getroffen wordt. Het personeel toont dus aan het gansche revenu, ook dat uit vaste goederen en uit industrie, en de bezitters dier kapitalen, naar mate hunner grondlasten en patent nog eens in de leening deelende, doen zulks wegens dezelfde goederen in dubbele mate, en dit terwijl bezitters van ieder ander kapitaal, boven derzelver personeel, daarmede niet verder belast worden.

Ieder burger, van welken aard deszelfs bezittingen ook zijn, is aan de rust, aan het behoud, aan het crediet van den Staat gelegen, doch den bezitter van vaste goederen en den patentpligtige geenszins meer dan den renteheffer van den Staat; het tegenovergestelde zelfs te betoogen zoude minder moeijelijk zijn. Bij dit ontwerp van wet wordt de renteheffer echter van alle bijdrage boven deszelfs personeel ontheven, terwijl de grondbezitter en de patentpligtige nog als zoodanig boven dat personeel moeten bijdragen; en dit nu in de eerste plaats, althans mede, om den renteheffer van den Staat deszelfs inkomen intact te doen geworden.

Ik vraag, Edel Mogende Heeren! is dat billijk? Onbillijk is het reeds den eigenaar van vaste goederen en den patenpligtige uitsluitend te belasten ter dekking van dat gedeelte der behoeften, hetwelk allen burgers gelijkelijk aangaat; doch wat wordt het nu, voor zooverre alleen hij, voor het boven het personeel benoodigde, belast wordt ten behoeve van den renteheffer van den Staat?

Voert men aan, dat de directe belastingen, en met name de grondeigendommen, bij de groote Staatsrampen steeds in de eerste plaats moeten bijspringen; dat deze de bron zijn, waaruit de Staat in tijd van oorlog moet putten, dan zeg ik, dat met dat principe ook dit stellig en onafscheidelijk is verbonden, dat die eigendommen en belastingschuldigen in tijden van rust en vrede moeten gemenageerd en derzelver krachten in die tijden gespaard worden. En dan vraag ik, of zoodanig gehandeld is ten aanzien van eigenaars van ongebouwde eigendommen, welke in die tijden van vrede jaarlijks 1/4 ja 1/3 van derzelver onzuivere opbrengsten als verponding moesten afgeven; ten aanzien van patentpligtigen, wier nijverheid gestadig meer en meer is gedrukt en onder anderen door hoogere classificatiën en splitsing van inderdaad verwante bedrijven gestadig meer is belast.

Bij voorloopige discussie heb ik ook hooren te berde brengen, dat in nood de wezenlijke rijkdom moest bijspringen, dat grondeigendommen eigenlijk waren de wezenlijke rijkdom, 's lands papier niet dan fictief, en dat fictive, hetwelk reeds zooveel geleden had, nu niet meer behoorde gedrukt te worden; dan ik vraag, Edel Mogende Heeren! zoude, indien deze leer doorging, dan niet inderdaad het wezenlijke aan het fictive opgeofferd en, bij ons ongelukkiglijk steeds vermeerderend fictief, steeds weldra het een met het ander eene fictie worden?

Ik eerbiedig de regten van den schuldeischer van den Staat; doch vooral, voor zooverre hij is ingezeten en medeburger van dien Staat, eerbiedig ik die regten wel evenzeer en niet minder, doch ook niet meer, dan die van ieder ander eigenaar Ook ken ik den bezitter van Staatsschulden als zoodanig en deswege geene meerdere vaderlandsliefde toe dan aan den bezitter van ieder ander soort van goederen; bij beiden zie ik niets dan verschillende keuze van kapitaal-belegging, doch gelijke eigendoms-regten en eigendoms-verpligtingen, en houde ik het dan daarvoor, dat iedere soort van kapitaal, althans bij buitengewone behoeften van den Staat, evenzeer gehouden is bij te springen.

Geld, Edel Mogende Heeren! moet er bijgebragt, opofferingen moeten er gedaan worden: dit gevoelt geheel Nederland. Doch heeft het Gouvernement dan te regt gemeend, niet ten tweeden male tot eene vrijwillige leening te mogen of te kunnen overgaan, dat dan ten minste de gedwongene leening bij de wet, zooveel mogelijk, opgelegd worde aan iedere soort van eigendommen, die der minvermogenden alleen uitgezonderd, aan die der meervermogenden in steeds vermeerderende mate.

Dit kan men mijns inziens bereiken, door, met uitzondering der geringe en met steeds progressive verdubbeling der hoogere aanslagen, tot basis dezer leening te nemen alléén de belasting op het personeel.

Zoo even heb ik reeds gezegd, hoe, naar mijn inzien, het personeel over het algemeen, want ik erken differente uitzonderingen, het geheel revenu aanwijst.

Over de Noordelijke provinciën bedraagt die belasting alleen, zoo ik mij niet bedrieg, met de Rijks-opcenten ruim f 5,200,000. Hiervan afgetrokken ruim f 1,200,000 voor de uitzonderingen der geringe aanslagen, zoude de resterende f 4,000,000, dooreengenomen, slechts 3 1/2 maal verdubbeld behoeven te worden, om de benoodigde 14 millioen te vinden, zonder nog, hetzij tot meerdere uitzondering der geringste aanslagen, hetzij tot mindere verhooging der daarop volgende, in aanmerking te nemen het meerdere der opcenten, alzoo nu ook de provinciale en gemeentelijke opcenten mede zullen gerekend worden en de primitive som alzoo veel meer dan f 5,200,000 zal bedragen.

Zoodanig, Edel Mogende Heeren, zijn mijne gevoelens over het principe der 14 eerste artikels van het onderhavig ontwerp en omtrent de wijze, waarop ik hetzelve veranderd zoude wenschen.

Van minder belang zijn mij mijne reflexiën op de détails dier artikelen. Onder dezelve hecht ik echter eenig gewigt aan deze:

dat het bij art. 3 gesteld tarief van uitzondering mij voorkomt te laag te beginnen en de progressie daarvan te veel is ten nadeele der kleinere gemeenten of, wat hetzelfde is, te veel ten voordeele der grootste;

dat gelijkelijk in het bij art. 4 bepaald tarief ter verhooging mij toeschijnt geene behoorlijke evenredigheid, maar een te groot verschil gesteld te zijn tusschen de kleine en grootste gemeenten;

dat de laatste November thans te nabij is, om denzelven nog tot termijn van betaling van het eerste 1/3 bepaald te houden, en dit althans voor de meer afgelegene provinciën.

Kon ik mij evenwel met het principe van dit gedeelte der wet vereenigen, in deze tijden zouden deze aanmerkingen op de détails mij niet verhinderen, daaraan mijne toestemming te geven.

Vollediger zoude ik dit ook nog kunnen doen aan bijna het geheel der overige 7 artikelen van het ontwerp.

Doch, terwijl ik nu niet het een van het ander kan scheiden en ik, voor hetgeen ik verwerpe, een beter middel meen te hebben aan de hand gegeven, vind ik mij tot mijn leedwezen genoodzaakt, zelfs thans mijne stem aan het voorgedragen ontwerp geheel te moeten weigeren.

De heer **Lemker**: Wij bevinden ons thans in de hooge en treurige noodzakelijkheid, buitengewone middelen te moeten beramen, ten einde onze Noordelijke provinciën te dekken en te beveiligen tegen aanranding en geweld der ingezetenen van de Zuidelijke gewesten, die nog zoo kort geleden met ons waren vereenigd en waarmede wij, onder denzelfden Koning, één volk uitmaakten; die zich echter, onder den schijn van vermeende grieven, van ons hebben afgescheiden, verraad in onze militaire gelederen hebben te weeg gebragt en zich aan baldadigheid en rooverijen hebben schuldig gemaakt, waarvan de publieke dagbladen maar al te zeer gewagen, om niet te spreken van de zoo noodlottige gevolgen, daaruit ontstaan, waardoor zoo vele onzer brave en getrouw geblevene krijgslieden, òf gesneuveld, òf verminkt, het slagtoffer daarvan zijn geworden.

Wij moeten ons dan nu verdedigen tegen een volk, wier vertegenwoordigers zich als groote voorstanders van spaarzaamheid bij ons hebben voorgedaan, onder voorwendsel van voor het Noorden te willen helpen bezuinigen, waardoor wij echter in het verderf zijn gestort en het Zuiden, reeds zoo begunstigd en alwaar de vestingen van alles ruim waren voorzien geworden, het voordeel boven ons heeft verkregen, dat onze middelen van verdediging, zoo niet grootendeels ontnomen, althans zoodanig

zijn verminderd en verzwakt, dat, om den noodlottigen krijg, die thans wordt gevoerd, voort te zetten, goote opofferingen worden vereischt.

Onze Koning dan, Edel Mogende Heeren! volbrengt zijnen eersten pligt en wil ons door kacht van wapenen tegen aangedaan onregt en geweld beschermen, en om in de behoeften, daarvoor benoodigd, te kunnen voorzien, wordt eene belasting bij leening aan U Edel Mogenden voorgedragen.

De kosten en uitgaven, in tijden van vrede of oorlog aan te wenden en te gebruiken, zijn zeker zeer verschillend. In de Afdeeling, waarvan ik de eer heb lid te zijn, heb ik mijne bedenkingen en bezwaren ingebragt tegen het voorstel van wet, waarbij de grondbelasting op de ongebouwde eigendommen voor het geheel, hetwelk nader voor de helft is bepaald, echter als een buitengewoon middel wordt voorgedragen, een middel, hetwelk volgens financiële beginselen niet dan in gewone tijden van rust en vrede wordt gebezigd, terwijl personele lasten bij rampen, oorlog en andere ongelukkige omstandigheden moeten worden geheven, doordien de Staat alsdan spoedige hulp noodig heeft en reële lasten niet dan langzaam werken.

Dan, Edel Mogende Heeren, alles schijnt te verkeeren, want ook in de taktiek gebruikt men thans middelen, waarop men te voren niet bedacht was; tot in den vestingbouw hebben wij immers hiervan het voorbeeld, alzoo ieder huis thans tot een vesting kan worden ingerigt en gebruikt; nieuwe theorie en praktijk zullen alzoo ook te dezen aanzien moeten worden uitgedacht.

Na deze algemeene bemerking te hebben doen voorafgaan en gezegd te hebben, dat bij de wet van de buitengewone leening een middel wordt voorgedragen, strijdig met de algemeene financiële beginselen, terwijl ik dan ook nog had verlangd, dat door de Regering aan de bedenkingen, door eenige leden van de VIde Afdeeling op sommige artikelen der wet gemaakt, was toegegeven, zoo zoude ik mijne stem tegen de wet moeten uitbrengen. Uitovertuiging echter, Edel Mogende Heeren, dat de nood, waarin ons vaderland zich bevindt, spoedig geldelijke bijdragen vordert en het Gouvernement niet genoodzaakt worde om dadelijk door een meer schadelijk werkend middel in de behoeften te moeten voorzien, zoo zal ik mijne stem voor de wet uitbrengen.

De heer **van Suchtelen tot de Haere**: Het is geenszins mijn voornemen in een breedvoerig betoog te treden omtrent de waarde van het op heden aan de orde van den dag gestelde ontwerp van wet tot betaling bij wege van leening, in evenredigheid der directe belastingen, en het daarstellen van schatkistbiljetten. Alleen heb ik het woord gevraagd, om kortelijk de gevoelens te ontvouwen mijner uit te brengen stem.

Sedert den jare 1814 onafgebroken lid dezer Vergadering, betuig ik nooit in een minder opwekkende gesteldheid mij gebragt te zien dan heden. Door snood verraad, meineedig gedrag en schandelijken, gewapenden opstand in de Zuidelijke provinciën, konde het wel niet anders, of hieruit moesten de nadeeligste gevolgen voor de geldmiddelen van den Staat geboren worden.

Om in dezen hoogen nood en benarden toestand aanvankelijk te voorzien, had de Koning, gebruik makende van vroeger geopende credieten, getracht eene beleening op waarden te doen beproeven, welke echter het verwachte gevolg niet heeft mogen erlangen; terwijl ook door andere daargestelde pogingen, hetzij dan door vrijwillige opneming van gelden of bij wijze van leening, zoo binnen 's lands met welwillende en der zake kundige ingezetenen, als buiten 's lands, de geneigdheid daartoe onderzocht is. Echter heeft dit alles, ofschoon ook aanvankelijk met een of ander zich hebbende mogen vleijen, door de opgevolgde ontzettende gebeurtenissen het gewenschte gevolg niet mogen erlangen. Om in dezen zoo bedenkelijken nood te voorzien, heeft het Gouvernement geen ander middel weten bij de hand te vatten, dan U Edel Mogenden dit project aan te bieden.

Bij alle de Afdeelingen en bijzonder ook bij de IVde, met welker leden ik deze wet heb mogen onderzoeken, zijn uitgebreide aanmerkingen gemaakt, door de Regering met de meeste aandacht overwogen en heeft zij, gehoor gevende aan regtmatige bedenkingen, eene nieuwe en verbeterde redactie doen geboren worden, met bijvoeging trouwens, dat door andere daar te stellen proeven niet dan tijdverlies en een geheele stilstand in de betaling, bij het mislukken daarvan, veroorzaakt zoude worden.

In dezen zoo betreurenswaardigen toestand, Edel Mogende Heeren, waarbij het aankomt op behoud van het dierbaar vaderland, kon de keuze, immers wat mij betreft, niet twijfelachtig zijn, om met vertrouwen op het Gouvernement, ongeacht de voor mij steeds blijvende bezwaren, mijne toenaderende stem daaraan te geven; intusschen mag ik niet verbergen en ontveinzen den diepen indruk en de smart, die ik blijve gevoelen over deze zoo onvermoeide, edoch vruchtelooze pogingen, door de Regering ondernomen en daargesteld, bij welwillende en der zake kundige ingezetenen, bij wijze van leening.

Het gordijn dezer geschiedenis niet willende opligten, zal ik, den vinger op den mond leggende, alleen er dat van zeggen, dat deze leening immers dit vertroostende resultaat zoude hebben opgeleverd, dat de last daarvan niet alleen algemeener en naar ieders wezenlijke bezittingen en vermogen zoude zijn gedragen geworden, maar bijzonder ook eene zoo nuttige volksklasse minder gedrukt, en meer gespaard zoude zijn geworden, die, men ontveinze het niet, door zoo herhaalde onheilen en misgewassen zoo billijke aanspraak op ondersteuning, veeleer dan nog op te leggen lasten, zoo zeer zoude behoeven en van noode hebben.

Dan thans tot de ontvouwing van dit alles geenszins het moment zijnde, maar aan later zorgen dit overlatende, vleije ik mij immers, dat dit een doorslaand bewijs zal moeten opleveren, dat ook aan de verst afgelegen landelijke gewesten, komt het aan op behoud voor het vaderland, geene opofferingen te zwaar vallen, maar deze gaarne en met de meeste geestdrift bezield, zoowel goed als bloed voor vaderland en Koning veil hebben.

De heer **van Dam van Isselt**: Het is een dure pligt die op de Staten-Generaal rust, van hunne stem te weigeren aan ieder ontwerp van wet, waardoor de belangen van het volk, dat zij vertegenwoordigen, te zeer zouden worden gekrenkt.

De eerste bepalingen van de thans in beraadslaging zijnde wet tot eene betaling bij wijze van leening waren van zoodanigen aard, dat niemand onzer gaarne daaraan zijne goedkeuring zoude hebben geschonken. Het Gouvernement heeft aan de menigvuldige en gegronde bedenkingen der Sectiën regt laten wedervaren en eene nieuwe redactie voorgedragen, waarin, vooral met betrekking tot de grondlasten, billijke veranderingen zijn daargesteld.

Vraagt men nu, of dit ontwerp van wet allezins kan worden aangemerkt als van alle gebreken gezuiverd; vraagt men, of hetzelve niet drukkend zal worden voor de ingezetenen, en of het uitgeven van 15 millioen schatkistbiljetten geene gegronde bekommernis moet baren en vele nadeelige gevolgen na zich kan slepen, dan rijzen voor onzen geest eene menigte bedenkingen en bezwaren, en wanneer men dit ontwerp van wet aan den gewonen regel toetsen wilde, moest hetzelve met eenparigheid van stemmen verworpen worden.

Er is echter een ander en belangrijk oogpunt, waaruit men hetzelve beschouwen moet. Er is geld noodig, niet alleen om het Gouvernement, maar om de natie staande te houden. Het is geene heffing, die men gelijk mag stellen met eenige andere. Het is een offer, dat wij allen brengen moeten op het altaar van het vaderland. Wij mogen dus alleen vragen, of de wet zoodanig is ingerigt, dat het offer door de ingezetenen gebragt kan worden. En dit meen ik toestemmend te mogen beantwoorden, vooral, wanneer het Gouvernement doelmatige middelen beraamt, om de min zaakkundige ingezetenen, bijzonder ten platten lande, te waarborgen voor de speculatiën van lage woekeraars bij den afkoop der belasting. Voor het montant toch van hetgeen door den schatpligtige zal moeten worden betaald, zullen recepissen worden uitgegeven, die, op 80 percent gerekend, de belasting in het algemeen niet hooger dan tot twintig percent en die op de ongebouwde eigendommen slechts tot tien percent zullen opvoeren. Hier komt bij, dat men op dit oogenblik geen beter middel ter verkrijging van het benoodigde kapitaal weet aan te wijzen.

Een der geëerde sprekers heeft gewag gemaakt van personelen omslag of hoofdgeld. Ik meen te mogen zeggen, dat de ondervinding geleerd heeft, dat personele omslag steeds aanleiding geeft tot de grootste onregtvaardigheden. Een ander redenaar heeft trachten te betoogen, dat de portefeuille de krachtigste bron van geld is. Ik moet hierop aanmerken, dat de rijkdom der renteheffers meestal onbekend en dus een bedriegelijke grondslag is. Men stelle zich zoo vele familiën voor den geest, die bij de Fransche overheersching en bij de tiercering der lands-effecten een groot gedeelte van haar vermogen hebben verloren en hoe zoo vele aanzienlijke ingezetenen met moeite zich hebben staande gehouden; indien men daarbij den tegenwoordigen stand der effecten voegt, dan dunkt mij, dat gereedelijk blijken zal, hoe onzeker die bezittingen zijn, die alleen in effecten bestaan. De grondeigenaren zijn de eenige wezenlijk aan het vaderland verbondene ingezetenen, en zij hebben dus het meeste belang bij de instand-

houding van hetzelve. Er zijn daarenboven weinig groote landeigenaren, wier rijkdom alleen in landerijen bestaat, die daarenboven niet eenige effecten bezitten. Van deze kan men dus de leening met gerustheid vragen, terwijl het boven reeds is aangetoond, dat voor de kleine landbezitters, door het aangeboden middel van afkoop, de belasting niet zoo drukkend zijn zal als men het wel zoude willen doen voorkomen. Ik durf dit met te meer gerustheid zeggen, daar ook ik tot de eenigzins aanzienlijke grondeigenaren behoor.

Het zij mij vergund, U Edel Mogenden nog eene aanmerking mede te deelen, die ik als gewigtig beschouw en die ik thans uiten wil, omdat de woorden, die hier gesproken worden, doordringen tot den troon en omdat ik meen, dat velen dat gevoelen met mij deelen.

Bij omstandigheden als die zijn, welke wij thans beleven, en bij eene wet, die van alle ingezetenen, op weinige uitzonderingen na, eene mindere of meerdere schatting vraagt in het algemeen belang, is ook de aandacht van allen gevestigd op het gebruik, dat men van de toegestane gelden maakt; er constitueert zich als het ware een regt voor ieder burger, om de daden van het Gouvernement te beoordeelen. In revolutionaire tijden vormt zich een naauwere band tusschen de getrouw geblevene gewesten, en het belang is, meer dan ooit, één voor den regeerder en de geregeerden.

Officiële stukken, in de publieke nieuwspapieren medegedeeld, maken ons bekend, dat de bondgenooten, als eene voorwaarde van den aangeradenen wapenstilstand met de rebellen, van ons Gouvernement vergen de ontruiming van de citadel van Antwerpen. Ik beken het, dat wij niet op de hoogte staan, om de Kabinets-geheimen wel te kunnen beoordeelen. Men bedekt veel met eenen donkeren sluijer en het is goed, dat men dien sluijer niet onstuimig tracht op te ligten; maar ik weet het, en daarom zeg ik het, dat de ontruiming van de citadel van Antwerpen op de geestdrift van burgers en soldaten eenen doodenden invloed zoude hebben. Wij hebben met onze gewezen broeders vele en veelsoortige belangen te regelen, en de dankbaarheid van eenen Daine, de goede trouw van eenen Goethals, de regtschapenheid van eenen de Stassart en de Celles, geven ons den maatstaf van de schikkingen, die wij van de Zuid-Nederlanders mogen verwachten. Het behoud van de citadel van Antwerpen alléén zal in staat zijn, om eenigzins billijke bepalingen van finale afscheiding te erlangen.

Indien het mij vergund ware, ik zoude mijne stem doen afhangen van de verzekering, dat wij Antwerpen niet verlaten zullen. In het vertrouwen echter op de liefde van onzen geëerbiedigden Koning voor het erf zijner vaderen, in het vertrouwen, dat hij met welgevallen de geestdrift zijner onderdanen ziet en die geestdrift niet zal uitdooven, zal ik mede tot het gevraagde offer mijne stem geven.

Vele schatten, veel dierbaar burgerbloed zal misschien nog gevorderd worden tot vestiging van ons vernieuwd, zelfstandig volksbestaan; maar zonder opoffering van goed en bloed is Nederland niet geworden, wat het eenmaal was, en ook wij moeten en zullen toonen, dat wij van de deugden onzer vaderen niet vervreemd zijn.

Wanneer het dierbaar vaderland, — om mij van de uitdrukking van Hooft te bedienen, — geld en armen vraagt van zijne vrije zonen, zal die vraag niet vruchteloos worden gedaan.

De heer **van Welderen Rengers**: De wet, welke aan onze overwegingen thans is onderworpen, bestaat eigenlijk uit twee wetten, welke elk afzonderlijk hadden moeten voorgedragen worden, daar nu het geval kan bestaan, dat de geheele wet om het gedeelte, dat men afkeurt, verworpen of het kwade met het goede moet aangenomen worden.

In mijne Afdeeling heb ik mij stellig verklaard tegen de concept-wet, zooals dezelve eerst was voorgedragen, niet alleen om het ongelijk drukkende, maar ook vooral om het onuitvoerbare, dat er in gelegen was, vooral met betrekking tot de grondeigenaren, die, onder vele en zware lasten, — welke zelfs in alle gewesten niet evenredig worden gedragen, zooals onder anderen de provincie, uit welke ik de eer heb gecommitteerd te zijn, sinds jaren te veel betaalt, — aan den bij de wet gevorderden dubbelen aanslag niet konden voldoen ook al, omdat de landman door de laatste ongunstige zomers zware verliezen heeft geleden.

De nadere wijzigingen, die de wet heeft ondergaan, hebben het onuitvoerbare, mijns inziens, doen verdwijnen, daar de ongebouwde eigendommen voor de helft in de leening worden aangeslagen, hetgeen eene aanmerkelijke tegemoetkoming voor den anders reeds zwaar belasten grondbezitter is.

Het ongelijk drukkende, Edel Mogende Heeren, is echter niet weggenomen, daar de bezitters *en portefeuille* grootendeels *alleen* in het personeel, waarin ook al weder de grondbezitters en patentpligtigen deelen, worden getroffen.

Eene volkomene gelijkheid daar te stellen is eene onmogelijke zaak; het beste middel echter om de kapitalisten ook in de leening te doen deelen, vind ik in het personeel gelegen, hetwelk over het algemeen alle standen naar gelang van hun vermogen en staat treft, en wel op zoodanige wijze, als in de wet wordt voorgedragen, terwijl het drukkende, dat er nog voor de patentpligtigen en de eigenaren van gebouwde en ongebouwde eigendommen bestaat, grootendeels had kunnen uit den weg geruimd worden door eene negotiatie, die, ofschoon schadelijk, toch altijd nog te verkiezen ware geweest boven een maatregel als die in de wet wordt voorgedragen, en welke, het crediet hersteld zijnde, zeker met een goed gevolg ware bekroond geworden.

Ik beken, er zijn wijzigingen en wezenlijke veranderingen in de wet daargesteld, welke ik zoude wenschen dat vermeerderd werden met de aanmerking in de VIIde Afdeeling, waarvan ik de eer heb lid te zijn, op art. 3 gemaakt, en met bijvoeging bij de vier klassen van iedere afdeeling van art. 4 van eene vijfde, welke bijvoeging en verhooging met vijftig pct. boven de verdubbeling aanleiding zal geven, dat deze belasting het meest drukken zal op de meervermogende klasse der maatschappij en eene uitbreiding aan de vrijstellingen zal kunnen geven.

De buitengewone hagchelijke omstandigheden, waarin wij verkeeren; de overtuiging, dat het vaderland thans groote opofferingen vordert; de gedachte, dat vele ingezetenen naar de grenzen snellen, om den vaderlandschen grond voet voor voet ten koste van hun bloed te verdedigen; onze taak eindelijk om in deze oogenblikken te beoordeelen, of men, door het aannemen dezer voordragt, een resultaat erlangt, beter of erger dan het kwaad, dat men tegemoet wil komen, hetwelk, wanneer het beter is, moet aangenomen, en erger, moet verworpen worden: dit alles doet mij besluiten, Edel Mogende Heeren! de wet aan deze beoordeelingen toetsende, voor dezelve te stemmen.

De heer **Hinlópen**: De concept-wet, welke het onderwerp onzer tegenwoordige beraadslaging uitmaakt, is het treurig gevolg van den gewapenden opstand in de Zuidelijke gewesten, dewelke te midden van voorbeeldelooze welvaart en voorspoed werd aangevangen door oproerkreeten, plundering en brandstichting; de gevolgen hiervan zijn voor onze financiën zeer noodlottig geworden, want niet alléén werden wij al spoedig beroofd van de inkomsten uit de in opstand zijnde gewesten, maar zelfs waren wij genoodzaakt, om, tot behoud van eigen have en goed, buitengewone middelen aan te wenden, welke groote sommen vorderen en nog steeds vereischen.

Het spreekt van zelve, dat de gewone inkomsten van de getrouwe Noordelijke gewesten hiertoe ontoereikende waren en dat de Regering zich gedrongen vond, om, zal zij den dierbaren geboortegrond bij voortduring in staat van tegenweer houden, waartoe de natie met zooveel geestdrift medewerkt, buitengewone middelen tot stijving van 's lands schatkist aan te grijpen.

Te dien einde beproefde zij al dadelijk het openen eener negotiatie op waarden, groot twintig millioen gulden, welke haar niet gelukt is, en waaromtrent het thans minder noodig is te onderzoeken, of de reden daarvan te vinden zij in gebrek aan numerair dan wel in gebrek aan crediet, of in de huiverigheid der kapitalisten, om toen willens penningen aan eene Regering op te schieten; genoeg is het dat dit middel mislukt en de behoefte aan geld buiten twijfel is.

De concept-wet, welke ons is voorgelegd, strekt om in deze behoefte te voorzien. Ik zal in eenige harer voornaamste bepalingen een oog werpen, om alzoo te onderzoeken, of zij mij *al* dan *niet* aannemijk voorkomt.

In het algemeen merk ik aan, dat ieder ingezeten belang heeft bij de verdediging en het behoud der onafhankelijkheid van den vaderlandschen bodem, alsmede bij de instandhouding van onze grondwettige Staatsinrigting, en dat dus een ieder naar zijn vermogen thans moet medewerken tot het bekomen der noodige sommen.

De grondslag der wet, zooals die in artt. 1 en 2 is uitgedrukt, is eene betaling, bij wege van leening, in evenredigheid van ieders aanslag in de directe belastingen over 1830. Een ieder draagt dus in dezelve bij, op weinige uitzonderingen na, welke in art. 3 vermeld zijn en dewelke strekken ten voordeele van zeer kleine aanslagen.

De Regering heeft, gehoor gevende aan de aanmerkingen onzer

Afdeelingen, toegestaan, dat de belasting op de ongebouwde eigendommen daarin slechts *voor de helft* zoude begrepen worden; dit is billijk, vermits de landeigenaars niet wel het grootste deel der leening alleen kunnen voldoen en zijlieden, zoowel als de landbouwers, door drie achtereenvolgende nadeelige saizoenen en slechte oogsten veel geleden hebben en juist in dezen tijd groote betalingen moeten doen, als daar zijn: de aanzuivering der belastingen en der polderlasten van 1830, en die voor het aanstaande jaar 1831, terwijl de landlieden thans gewoonlijk weinig geld in kas hebben.

Met dit al blijft op het 2de artikel der wet nog altijd eene gewigtige bedenking bestaan, dat, namelijk *alle* opcenten, *geene uitgezonderd*, welke thans geheven worden, onverschilig ten welken einde, in deze leening begrepen zijn; dit zal bij dezelve inderdaad eene groote ongelijkheid tusschen provinciën en zelfs tusschen deelen eener provincie onderling doen ontstaan, welke zich onder anderen nadeelig zal doen gevoelen in de provincie, welke mij *hier* gezonden heeft, binnen dewelke, boven en behalve de gewone provinciale en stedelijke opcenten, nog onderscheidene bijzondere opcenten op de drie directe belastingen geheven worden, welke, als van een waarlijk locaal belang, inderdaad niets gemeen hebben met eene leening ten behoeve van 's Rijks kas. Deze zelfde ongelijkheid zal zich ook nog doen gevoelen bij de verhooging der aanslagen in het personeel, welke bij art. 4 is vastgesteld. Immers spreekt het van zelve, dat, hoe grooter het getal opcenten is, hoe eerder een aanslag voor verhooging met 1/4, 1/2, 3/4 of het geheel vatbaar is; ja zelfs zij, die, volgens art. 3, niet in de leening behoeven te dragen of die, volgens art. 11, de betaling in dezelve kunnen afkoopen, zullen dáár, waar bijzondere opcenten geheven worden, van die voordeelen minder genot hebben dan wel elders.

Wat betreft de verhoogingen van het personeel, bij het genoemde 4de artikel vermeld, zoo stem ik die overigens volkomen toe. Hierdoor toch zal men de meergegoede klasse beter bereiken en meer doen dragen dan bij het eerste onveranderd project en worden de landeigenaars, die niet tot die klasse, maar tot den eenvoudigen of boerenstand behooren, daardoor merkelijk ontlast. Het doet mij intusschen dubbel leed, dat het, uit hoofde der behoefte van de schatkist, niet mogelijk geweest is, om, zooals bij de wet van den 11den November 1815 bepaald was, *vijf* termijnen van betaling in de plaats van *drie* toe te staan, vooral daar de eerste termijn spoedig ophanden is; terwijl ik daarentegen met genoegen gezien heb, dat de invordering der directe belastingen over 1831 in tien maandelijksche termijnen, te beginnen met Maart, bepaald is.

De afkoop voor sommen van f 30 en daarbeneden, in art. 11 dezer wet opgenomen, kan voor kleine aanslagen in het personeel en in de patenten, die niet gevallen zijn in de vrijstelling van art. 3 (waarin zich, naar het mij voorkomt, niet zeer velen zullen kunnen rangschikken), een middel opleveren, waardoor die belastingschuldigen blijven buiten de handen van woekeraars, die, bij soortgelijke omstandigheden, er op uit zijn, om zich schandelijk te verrijken ten koste van eenige ongelukkigen. Trouwens merk ik aan, dat deze afkoop van weinig belang is voor landlieden, eigenaars zijnde, in die provinciën, welke niet zeer bevolkt en alwaar de eigendommen mitsdien niet zeer klein zijn en dikwijls bezeten worden door de zoodanigen, die het geld daartoe bij anderen hebben opgenomen en zeer bezwaarlijk jaarlijks kunnen rondschieten. Ik had daarom liever gezien, dat deze afkoop, evenals in de wet van 11 November 1815 gedaan is, *zonder bepaling van som* ware toegestaan geworden, want zij, die de termijnen betalen *kunnen*, zouden toch wel den afkoop niet verkiezen.

Op het 13de artikel blijft bij mij nog de bedenking bestaan, dat de renten der obligatiën, welke door deze leening gecreëerd zullen worden, eerst met 1 April des volgenden jaars ingaan, terwijl de betalingen geschieden vóór 1 December 1830 en vóór 1 Januarij en 1 Februarij 1831; ik vind dit niet zeer billijk, te meer nog, daar de renten der schatkistbiljetten met 1 October dezes jaars aanvangen.

Opzigtelijk deze biljetten heb ik wel in den beginne eenige bedenking gemaakt en wenschte ik nog, dat wij de uitgifte derzelve hadden kunnen vermijden; doch ik beschouw deze als een noodzakelijk kwaad: immers de Regering schijnt thans 29 millioen gulden te behoeven. Reeds bestaan omtrent de vinding der 14 millioen op de directe belastingen vele zwarigheden, en daarop kan men niet meerder heffen; aan de verhooging der belastingen op andere middelen valt niet te denken, en eene beproefde negotiatie is mislukt; zoodat ik begrijp, dat men tot een soortgelijk middel, om geld te maken, de toevlugt heeft *moeten* nemen.

De wijze van derzelver gebruik, zooals die in art. 17 is uitgedrukt, vindt bij mij geene zwarigheid, doch ik wensch, dat men dit niet zal uitstrekken tot voldoening van vroeger gecontracteerde leverantiën, dan alleen ingeval de leveranciers daarmede genoegen nemen, vermits ik vreeze, dat eene tegenovergestelde handelwijs den Staat in het vervolg tot hoogere prijzen zal doen contracteren.

Na dit een en ander te hebben aangevoerd, blijkt daaruit, dat er bij mij steeds bedenkingen blijven bestaan tegen het onderhavig ontwerp van wet, en zulks niet in het belang der vermogende of gegoede klasse, welke betalen kan of daartoe door crediet kan geraken, maar wel in dat der nijvere, landbouwende of mindere klasse; met dat al erkenne ik gaarne, dat aan het project belangrijke verbeteringen zijn toegebragt, die de aanneming, buiten andere redenen, vergemakkelijken; alsmede dat de spoed, welken hetzelve vordert, het uit den weg ruimen van eene mijner grootste aanmerkingen (ik bedoel de bijzondere opcenten) welligt eenigzins bemoeijelijkt; eindelijk dat bij het ontwerp geene belasting uitgeschreven wordt, maar wel eene betaling bij wijze van leening, waardoor de belanghebbenden eene rentegevende vordering ten laste van den Staat bekomen, die wel is waar van eenige voorwaarden afhankelijk is.

Indien ik nu hierbij overdenke den benarden toestand van 's lands financiën, dien *ik* niet kan doorgronden, doch, na alles wat ik zag gebeuren en hoorde, geneigd ben als zoodanig te beschouwen; indien ik den vaderlandschen bodem steeds bedreigd zie met aanranding en alle de gevolgen van dien, en tevens beseffen kan, dat de middelen tot verdediging dagelijks groote sommen wegslepen, welke niet in kas zijn, en dat eene weigering van gelden op dit oogenblik in mijn oog schier gelijk zoude staan met eene slooping van het Staatsgebouw, ten minste met eene schudding van deszelfs grondvesten, dan vinde ik mij in gemoede verpligt om over anders onoverkomelijke bezwaren thans heen te stappen, om aan mijne denkbeelden het geheel niet op te offeren en om te zeggen: die het einde wil, moet ook de middelen willen.

Maar vermits de behoefte zoo zeer schijnt toe te nemen, dat deze thans vordert een bedrag van 29 millioen gulden, terwijl men zich, vóór eenige weken, scheen te kunnen vergenoegen met 20 millioen; vermits het niet voorzien en het *God alléén* bekend is, welke opofferingen wij in den veegen toestand, waarin wij verkeeren, nog op het altaar des vaderlands zullen moeten brengen; vermits ik in mijne ziel overtuigd ben, dat deze leening bij velen van 's harten bloede zal worden opgebragt, — vinde ik mij dan ook ten duurste verpligt, om der Regering met *allen ernst* en *nadruk* aan te bevelen, om in de Staatsuitgaven, zonder onderscheid, reeds dadelijk alle die bezuinigingen aan te wenden en in te voeren, welke maar eenigzins mogelijk zijn en welke onze toestand zoo gebiedend vordert.

Ik zal stemmen *voor* deze wet.

De heer **Luzac**: Onder de zaken, waaromtrent, zoowel bij de natie als bij deze Vergadering, eene volkomene eenstemmigheid van gevoelen bestaat, moeten wij zeker in de eerste plaats de uitputting van 's lands schatkist tellen en hierbij de noodzakelijkheid voegen, van in dien ongelukkigen staat van zaken spoedig en krachtdadig te hulp te komen.

Over de droevige oorzaken van dezen benarden toestand uit te weiden, kan in deze oogenblikken geen nuttig doel hebben, en niemand zal zich kunnen verwonderen, dat wij bij de geweldadige afleiding van een groot gedeelte onzer hulpbronnen en inkomsten en bij de even snel opgevolgde vermeerdering onzer noodzakelijkste uitgaven, tot eenen buitengewonen maatregel moeten komen, om in de oogenblikkelijke behoefte te voorzien.

Na de mislukte poging om twintig millioen door eene vrijwillige leening te bekomen, waren wij allen, geloof ik (van mij zelven durf ik het verzekeren), niet weinig nieuwsgierig naar de wijze, waarop de Regering de zaak nu zoude aanvatten. Het eerste project verscheen, en de algemeene indruk, voor zoo verre ik van denzelven kon oordeelen uit de gesprekken, die tot mij kwamen, uit de absentie van publieke bestrijdingen, was in geene deele ongunstig.

De intime overtuiging der groote behoefte, de zekerheid, dat het hier eigenlijk geene directe belasting, maar slechts eene verpligte, rentegevende leening betreft, en de herinnering aan den geregelden afloop eener gelijksoortige mesure in 1815, — schenen de algemeene opinie vrij gunstig reeds voor het eerste project te stemmen, en ik wil niet ontveinzen, dat ik het onderzoek der

12DE ZITTING. — 19 NOVEMBER 1830.

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

wet in de Sectie, tot welke ik de eer heb te behooren, met gelijke stemming begon.

Al ras echter bemerkte ik, dat bij vele leden dezer Vergadering, bepaaldelijk tegen den maatstaf, bij het 2de artikel vastgesteld, gewigtige bedenkingen bestonden, en dat de kennis, welke zijlieden van den wezenlijken staat hunner gewesten hebben, hen bewogen, op eene ernstige wijze de opneming der geheele grondbelasting voor de ongebouwde eigendommen te ontraden. Het scheen mij toe, dat eene billijke tegemoetkoming, van de zijde der Regering, in dit bezwaar en eenige bepaling omtrent de afkoopbaarheid van het aandeel in deze leening voor de min gegoedien zeer veel zouden bijdragen om diegenen onder ons te bevredigen, die in de opneming der geheele grondbelasting op de ongebouwde eigendommen een overwigtig bezwaar tegen de wet hadden gezien.

De geheele IIIde Sectie voegde zich gereedelijk naar dezen wensch, door een onzer geachte medeleden uit Groningen in eene uitgewerkte nota medegedeeld, en drong van hare zijde dit hoofddenkbeeld ook bij de Regering aan; zij maakte ten opzigte van de afkoopbaarheid der leening en de meerdere splitsing der schatkistbiljetten dezelfde aanmerkingen, en uitte dezelfde wenschen, welke, blijkens de processen-verbaal, bij vele andere ook gemaakt zijn.

Het kon mij, na ter bevordering eener zooveel mogelijk eenstemmige aanneming der wet deze opinie mede ondersteund te hebben, dus niet dan aangenaam zijn, uit de antwoorden der Regering en de nieuwe redactie der wet te ontwaren, dat men aan deze hoofdbedenkingen gereedelijk heeft toegegeven: de grondbelasting voor de ongebouwde eigendommen slechts voor de helft heeft genomen (art. 2); den aanslag voor het personeel in sommige categoriën en klassen heeft verhoogd (art. 4); den afkoop (bij art. 11) tot zekere hoogte heeft vrijgelaten; de schatkistbiljetten (bij art. 16) voor een millioen op f 50 per stuk gebragt heeft, — en in een woord, behoudende het principe der wet zelve, zooveel aan de wenschen van vele leden der Vergadering heeft toegegeven, als misschien mogelijk was. Welligt, misschien meer dan juist nuttig is, zooals mij bereids is voorgekomen uit de aanmerkingen, welke men tegen de creatie der kleine schatkistbiljetten van f 50 nader heeft gemaakt, alsmede tegen de vergrooting van het kapitaal der schatkistbiljetten van 12 tot 15 millioen. Doch wat hier ook van zijn moge, dit zal uit eene naauwkeurige vergelijking der processen-verbaal van de diverse Sectiën met de nieuwe redactie der wet genoegzaam blijken, dat de Regering zeer veel aan den algemeenen geest der Kamer heeft toegegeven.

Dit beweegt mij dan ook niet alleen, mijne goedkeurende stem aan de wet te geven, maar noopt mij, hier nog eenige weinige bedenkingen bij te voegen, welke, dunkt mij, tot eene gunstige conclusie moeten leiden en, zoo ik hoop, kunnen strekken, om de leeningschuldigen de zaak uit het juiste oogpunt te doen beschouwen.

In het algemeen heeft men de strekking der wet, vooral het eerste gedeelte, dikwijls te veel met eene belastingwet gelijk gesteld, als eene zoodanige, waarbij van de inwoners van den Staat eene bijdrage *à fonds perdu* gevorderd wordt. Dit toch is geenszins het geval; de zaak is eenvoudig deze en moet dus voorgesteld worden: de Staat, geld en veel geld noodig hebbende, heeft eenige millioenen ter leen willen nemen *van sommige* ingezetenen. Voor die vriendelijke aanbieding heeft men bedankt. Nu, zegt de Staat, welaan, dan zal ik niet *van sommigen, maar van allen*, die iets missen kunnen, een sommetje *ter leen nemen.* De overtuiging van den hoogen nood doet een ieder gewillig zijn; doch nu is de vraag, volgens welken maatstaf zal nu de Staat aan een ieder bekend maken, wat hij *leenen moet* tegen zekeren bepaalden interest, onder toezegging eener spoedige aflossing. Deze opgave moet nu niet geschieden bij wijze van willekeurige quotisatie; zij moet eenig fondament hebben, en daartoe worden nu de aanslagen genomen, bij de wet vermeld.

Of deze maatstaf nu geheel juist is, of er niet hier en daar eenige ongelijkheid wezen zal, of er misschien niet eene andere verhouding, eene andere classificatie ware te vinden geweest, zal ik noch verdedigen, noch tegenspreken; hierover kan men in het oneindige twisten, zonder het ooit eens te worden. Doch ik geloof, dat men het aannemen van een dergelijk standpunt niet zoodanig uitsluitend moet beoordeelen, maar voornamelijk beschouwen als eenen waarborg tegen arbitraire aanslagen, door ambtenaren te bewerkstelligen. De wetgever neemt hier de algemeene belangen in consideratie; hij tracht de billijkheid in acht te nemen, zonder eene in deze onmogelijke mathematische zekerheid te zoeken, en stelt dan algemeene regels, bij welke noch persoonlijke gunst, noch ongunst kunnen te passe komen. Ieder zal nu na de afkondiging der wet weten wat hij leenen moet, en kan dadelijk, bij onvermogen om zijne recepissen te bewaren, maatregelen nemen, om voor deze solide koopers te vinden. Ik veronderstel, dat de ondervinding van den jare 1815 niet zal zijn verloren gegaan en dat de goede ingezetenen zich niet zullen haasten met het ontijdig afstaan hunner recepissen aan zoodanige personen, die bij dergelijke gelegenheden een onedel voordeel weten te trekken uit de ligtgeloovigheid en onkunde hunner medeburgers. Het zoude, dunkt mij, eene hoogst wenschelijke en tevens hoogst verdienstelijke zaak zijn, indien door particuliere associatiën van gegoede ingezetenen in de diverse gemeenten de afkoop der recepissen tegen redelijke prijzen wierd bevorderd, en op die wijze de minder op dergelijke zaken gevatte landman of eenvoudige burger werd geholpen en voor schade behoed.

Het is zeker, Edel Mogende Heeren! mijne taak niet, de onderhavige wet tegen de bedenkingen van sommigen uwer te verdedigen; eenige denkbeelden, welke bij de beoordeeling derzelve zijn te berde gekomen en ook nu heden weder zijn voorgedragen, kan ik echter niet met stilzwijgen voorbijgaan.

Onder deze bekleedt de beschouwing, alsof deze wet voornamelijk ten faveure van de renthèffers van den Staat, van hetgeen men *de renteniers* gelieft te noemen, zoude zijn, eene voorname plaats. Blijkens het rapport der Centrale-Sectie is men nog laatstelijk hierop teruggekomen; doch is die beschouwing niet geheel onjuist en voornamelijk afkomstig van het disfaveur, waarin die ongelukkige renteniers bij velen in landbouwende provinciën staan?

De wet is in het algemeen strekkende, om geld bijeen te brengen, vermits de kassen ledig zijn. En waartoe? Om de dringende schulden te betalen, om de gedane leveranciën, ook uit de landbouwende provinciën afkomstig, te voldoen, om de geheele huishouding van den Staat, waarbij wij allen, waar ook woonachtig, het meeste belang hebben, aan den gang te houden, om ons crediet te bewaren en hiertoe vooral de renten te betalen, verschuldigd van die kapitalen, welke vroeger zijn opgenomen tot voorziening in vroegere algemeene behoeften, tot vestiging of handhaving van den Staat. De renteniers, welke men als zoo bevoorregt doet voorkomen en voor wie de *grondeigenaar* en *patentpligtige* nu zouden moeten betalen, zijn waarlijk in de dagen, welke wij beleven en nog verder beleven kunnen, geenszins in eene zoo benijdenswaardig positie. Men vergeet veelal, dat zijlieden, die men met dezen naam bestempelt, nu reeds op dit oogenblik ruim een derde van hun vermogen verloren hebben en dat, bij het verder opeenpakken der onweêrswolken, welke Europa's rust bedreigen, niemand hen guaranderen zal, waar hunne verliezen zullen ophouden! Laat men in die gewesten, waar de fortuinen der ingezetenen voornamelijk in grondbezittingen bestaan, de balans der rijkdommen op ultimo December dezes jaars tegen die van ultimo December van het gepasseerde nederleggen en vergelijken met de balansen van die benijde renteniers op dezelfde tijdstippen, en dan zullen wij zien, waar de grootste verliezen geleden zijn, wie door de tegenwoordige omstandigheden het meest verloren hebben.

Het is verre van mij, niet in het ongeluk van anderen te deelen; en dit te helpen lenigen, zal mij altoos eene voldoening zijn. Maar daarom mag ik ook aan hen, die het geluk der renteniers zoo hoog verheffen, die zich op den slechten oogst gedurende 2 à 3 jaren beroepen, onder het oog brengen, dat zij l. dit verlies zeker nu ondergaan, edoch dat volgende jaren hun dit weêr vergoeden, dat toch hunne hoofdbezitting verzekerd blijft; terwijl de bedoelde rentenier niet alleen gevaar loopt zijne intresten te missen, maar dikwijls van zijn geheel kapitaal niets anders dan een beklad vel papier over te houden. Het is waar, dat vijandelijke legers de zoogenaamde land-provinciën eerder kunnen overstroomen, den oogst verwoesten en vernielen, doch de vrede komt eindelijk terug, de grondbezitter vindt dan zijn erfdeel terug; doch wat behoudt de rentenier? Niet veel meer dan getierceerde fondsen, loterij-biljetten en geraamten.

Onder de aanmerkingen, welke men tegen de bijzondere bepalingen der wet gemaakt heeft, is die, in meer dan eene Sectie tegen art. 17 der wet gemaakt, mij voorgekomen, voor eene gemakkelijke beantwoording vatbaar te zijn. Men beweert, namelijk, dat vorderingen ten laste van het Rijk, welke uit reeds aangegane contracten spruiten, niet anders behooren te worden voldaan dan in gereed geld, en dat het met de beginselen van het regt strijdig zoude zijn, zoodanige vorderingen aan de betaling in schatkist-biljetten te onderwerpen. Het is mogelijk, dat ik mij geheel vergis, doch ik verklaar nog niet te begrijpen, waarom

een zoo bepaald onderscheid tusschen tractementen, toelagen, pensioenen, bezoldigingen, in de eerste paragraaph van het artikel vermeld, en *alle andere vorderingen van het Rijk*, in de 2de alinea voorkomende, moet gemaakt worden. Het een en het ander zijn schulden van den Staat, hetzij *schriftelijk* gecontracteerd, hetzij *onbeschreven* aangegaan, beloofd en toegezegd. Bijaldien de schatkist goed gefourneerd was, moest het een zoowel als het ander in geld betaald worden, doch nu dit niet, door onvoorziene omstandigheden, genoegzaam voorhanden is, die aanzuivering voor $^1/_3$ in schatkistbiljetten te doen, komt mij noch zoo wederregtelijk, noch zoo onbillijk voor. Ik twijfel ook geenszins of de belanghebbenden zullen, overtuigd van de schraalheid der kas, met deze bepaling zeer tevreden zijn. De invloed dezer maatregelen voor volgende aannemingen is eene andere zeer bedenkelijke zaak, waarop der Regerings aandacht zich niet genoeg kan vestigen.

Dan, Edel Mogende Heeren! wat ik ook van deze en nog meer andere bedenkingen, tegen de onderhavige wet in het midden gebragt, denken moge, en hoezeer er vele onder zijn, waarop ik in gewone tijden en omstandigheden mede zoude blijven aandringen en die mij in gewone tijden zouden bewegen mijne goedkeurende stem niet zoo ruimschoots te geven, acht ik ons als het ware in dit uur verpligt, vele bijzondere bedenkingen en wenschen aan de rust, ja, aan het bestaan van het vaderland te moeten ten offer brengen. Zoo wij dit toch bij deze gelegenheid niet doen en op onze particuliere gevoelens willen blijven aandringen, wat kan dan het gevolg worden? Eene afstemming der wet; een eerbiedig verzoek aan Zijne Majesteit, dezelve in nadere overweging te nemen? En wanneer dit? Op een oogenblik, dat wij alle onze verpligtingen tot betaling moeten vervullen, op het oogenblik dat onvoorziene, buitengewone omstandigheden alle die landskassen hebben gesloten of uitgeput, welke de raderen van den Staat moeten in beweging brengen! Het afstemmen dezer wet moet die raderen doen stil staan en het geheele aanwezen van den Staat op het spel brengen! Zij, die deszelfs onafhankelijkheid verlangen, die alles willen aanwenden, om die op de oude grondslagen te vestigen, om het dierbaar vaderland aan alle opgelegde banden te ontrukken, moeten dan ook de middelen hiertoe niet verwerpen; en ik wil mij vleijen, dat de dag, welken wij gisteren vierden, welke aan den getrouwen Nederlander zulke opbeurende herinneringen geeft en om het bezit der eerbiedwaardigste Vorstin dubbel belangrijk is, niet zal gevolgd worden door eenen, waarvan de nakomelingschap zou moeten zeggen: *hij was de eerste van Nederlands ondergang en val!*

Die dag van gisteren nu, Edel Mogende Heeren! heeft voor mij en zeker voor ulieden, weder geheel het gebeurde van over zeventien jaren met levendige kleuren geschetst, en bij de herinnering aan die dagen heb ik met diepen weemoed betreurd, dat de standvastige en opgeklaarde Kemper, wiens naam in de geschiedrollen onzer verlossing zoo roemrijk staat aangeteekend, wiens beide zonen thans met duizenden dappere jongelingen onze grenzen verdedigen, geen deelgenoot meer zijn kan der pogingen, welke wij willen aanwenden tot bevestiging van zijn moedig ondernomen werk. Ik heb hem mij voorgesteld hier, in ons midden staande, met allen ernst en kracht ons aansprekende en met edele geestdrift ons toeroepende: »Laten wij niet aarzelen de Regering in deze te ondersteunen, laten wij alle bijzondere bedenkingen en wenschen ter zijde stellen en als uit éénen mond ons voor de aanneming der wet verklaren."

Ik stem voor de wet.

Den heer **Op den Hooff**: Dat de buitengewone omstandigheden, waarin zich het vaderland bevindt, buitengewone geldelijke bijdragen volstrekt noodzakelijk maken, hierover kan bij de leden dezer Kamer geen verschil van gevoelen bestaan. Het is dus niet zoo zeer de zaak zelve als wel de geschiktheid der middelen, welke worden voorgeslagen om haar ten uitvoer te brengen, die het onderwerp onzer overwegingen uitmaakt.

En wat dan al aanstonds het eerste dier middelen betreft, zoo ben ook ik van meening, even als zoo vele andere geachte sprekers, die heden het woord hebben gevoerd, dat daartegen meerdere gegronde bedenkingen kunnen gemaakt worden; dat hetzelve moeijelijkheden en bezwaren voor de ingezetenen zal na zich slepen, die zeker niet ligt kunnen geacht worden.

Stel ik mij echter de vraag voor, of mij bij den tegenwoordigen drang der omstandigheden en bij den spoed, waarmede daarin moet worden voorzien, eenig ander middel bekend is, dat mindere bezwaren zoude ten gevolge hebben en waardoor hetzelfde doel zoude worden bereikt, dan ben ik genoodzaakt, die vraag ontkennend te beantwoorden; ja, ik acht mij verpligt, te verklaren, dat andere middelen, waarvan men gesproken heeft, mij òf geheel onuitvoerlijk voorkomen, òf, zoo zij ook konden worden uitgevoerd, nog meerdere moeijelijkheden zouden opleveren.

In onderscheidene Afdeelingen is de wensch gekoesterd, dat door eene vrijwillige geldleening in de behoeften mogt worden voorzien, en het is niet te ontkennen, dat dit middel zich, van verschillende kanten beschouwd, gunstig aanprijst.

De Regering echter heeft hierop geantwoord, dat zij te vergeefs pogingen heeft aangewend, om langs dien weg het beoogde doel te bereiken. Men moge nu met de Regering over het uitvoerlijke eener vrijwillige geldleening van gevoelen verschillen, men moge van meening zijn, dat dezelve, zoo zij op goede voorwaarden ware beproefd geworden, zoude gelukt zijn of nog zoude kunnen gelukken; zeker is het, dat, zooals de zaken nu staan, de tijd alleen, die tot eene tweede proeve zoude gevorderd worden, gevoegd bij eene altijd onzekere uitkomst, eene genoegzame reden oplevert, om dat middel thans geheel ter zijde te stellen.

Andere redenaars hebben gesproken van eene zoogenaamde *geforceerde* heffing op de bezittingen of inkomsten, waardoor, naar hun oordeel, het bezwaar meer gelijkelijk zoude drukken.

Bij eene gedwongen heffing echter als die, welke hier bedoeld wordt, berust de maatstaf òf bijna geheel op gissingen, op vermoedens, òf hij hangt af van den eed van hem, die de belasting moet betalen.

In het eerste geval is die maatstaf geheel onzeker, daar vermoedens tot dwalingen aanleiding kunnen geven, terwijl men in het tweede den belastingschuldige plaatst tusschen zijn belang en zijn geweten, iets dat in het algemeen als gevaarlijk kan beschouwd worden; immers treft men er sommigen aan, die uit naauwgezetheid meer betalen dan zij schuldig zijn, het ontbreekt ook niet aan de zoodanigen, voor wie er geen genoegzame band is, om hen van het doen eener ondeugende aangifte terug te houden.

Nog andere sprekers zijn van meening geweest, om de directe belastingen hier tot grondslag te nemen, maar zich slechts tot een enkel middel daaruit, namelijk het personeel, te bepalen.

Het zij mij echter vergund te vragen, of, wanneer men in aanmerking neemt, dat de personele belasting, na aftrek van hen, die geheel behooren te worden vrijgesteld, niet meer dan f 4,0000,000 bedraagt, het wel mogelijk zoude kunnen worden geacht, op die wijze eene som van f 14,000,000 te vinden, zonder de personele belasting van hen, die zouden moeten betalen, meermalen te verdubbelen en zoo doende tot uitersten te vervallen, waardoor velen boven mate zouden gedrukt worden.

Het schijnt mij verder toe eene dwaling te zijn, wanneer men beweert, dat de personele belasting alleen den juisten maatstaf van ieders vermogen zoude uitmaken.

Men stelle zich toch voor den vader van een talrijk huisgezin, die verpligt is een grooter huis te bewonen en meerder dienstboden te houden dan hij anders zoude verkiezen, en die zoodoende in de personele belasting niet zelden boven zijn vermogen draagt, en plaatse daartegenover den ongehuwden rijkaard, die, indien hij zulks verlangt, zich bijna geheel aan deze belasting kan onttrekken.

Men denke aan de bewoners der groote steden, welke door het personeel verre boven die landbewoners, welke met hen in vermogen gelijk staan, worden bezwaard.

Gaarne juich ik echter de nieuwe wetsbepaling toe, die de ongebouwde eigendommen slechts voor de helft in de leening doet dragen, omdat ik haar bij den tegenwoordigen toestand van den landbouw als billijk beschouw; doch moet men van den anderen kant nu ook toegeven, dat de landeigenaar, welke slechts de helft betaalt, terwijl de gebouwde eigendommen en de patenten het geheel moeten voldoen, de personele belasting zelfs boven dat geheel moeten dragen, als zoodanig niet meer over ongelijk kan klagen.

Er blijft mij over nog een woord te zeggen over het tweede middel, de uitgifte namelijk van 15 millioen gulden aan schatkistbiljetten.

Het uitgeven van Gouvernementspapier is mij steeds voorgekomen als eene hoogst bedenkelijke zaak, die tot zoo groote misbruiken kan leiden, dat ik zeker daartoe in gewone tijden en bij gewone omstandigheden nimmer mijne stem zoude geven. Zoo ik derhalve daaraan thans mijne goedkeuring hecht, dan doe ik zulks alleen, dewijl ik hiertoe door den nood word gedrongen.

Ik erken echter, dat er bepalingen in de wet zijn om het misbruik tegen te gaan, en hoop, dat het Gouvernement steeds

gedachtig zal wezen aan zijne belofte, om dit papier geleidelijk en met voorzigtigheid uit te geven.

Doch er is nog een punt, waarop ik hoop, dat door het Bestuur zal worden gelet: ik bedoel, dat bij het vervaardigen der biljetten de noodige maatregelen worden genomen, om het valschelijk namaken of wel het vervalschen daarvan moeijelijk te maken. Wij hebben dit hulpmiddel van andere landen overgenomen. Niet-onkundigen echter hebben meermalen beweerd, dat er niet dan te veel valsche schatkamerbiljetten in Engeland en papieren roebels in Rusland in omloop zijn, die tot behoud van het crediet van dit papier als goede moeten worden ingetrokken.

Ik zal *voor* de wet stemmen.

De heer **van Sytzama**: Wanneer ik toestem, dat de aangewende middelen om geld te verkrijgen den gewenschten uitslag niet hebben gehad; dat de beveiliging van de Noordelijke gewesten krachtige maatregelen vordert, waarvan het bezwaar niet uit de schatkist in derzelver tegenwoordige gesteldheid kan worden goed gemaakt; dat de dure verpligting van de Regering, zoowel als van de Staten-Generaal, medebrengt, om middelen daar te stellen, door welke kan worden gezorgd voor de personen en de goederen der getrouwe ingezetenen *van die gewesten* en tot vervulling van de verbindtenissen, door de Regering ten behoeve van dezelve aangegaan, — dan wil ik daarom niet geacht worden toe te stemmen, dat eene leening, onder guarantie van de Staten-Generaal, op zeker onderpand bij openbare concurrentie niet zou zijn gelukt; dan wil ik niet hebben toegestemd, dat wij ook voor de ontrouwe gewesten behooren te zorgen en onze goede ingezetenen door eene zware geldheffing te drukken, ten einde eenigen uit de afgevallene volkstammen nog halve tractementen uit te betalen, waarvoor zij niets doen, en nog anderen in posten van vertrouwen aan te houden, en eindelijk om ook de renten der nationale schuld in het bijboek te Brussel, en dus vermoedelijk door Belgen ingeschreven, te voldoen. Grootmoedig te zijn, zelfs tegen zijne vijanden, is edel, wanneer men dit zijn kan; maar dit te zijn ten koste van overmatige inspanning en het zweet der getrouwen, is dwaas, en ik veroorloof mij het gedrag des Gouvernements in deze ernstig af te keuren.

Na dit kortelijk over den aanhef van de wet op de gedwongen geldleening te hebben gezegd, ga ik over tot die wet zelve, en ik erken gaarne, dat dezelve beter en nader aan goede beginselen van staathuishoudkunde is dan de vorige, hoewel ik dezelve, zooals die is voorgesteld, ook nog als een meesterstuk van onevenredigheid en onderdrukking meen te moeten blijven beschouwen.

Wanneer de Regering geld noodig heeft boven de gewone lasten, moet zij dit zoeken bij die klassen van ingezetenen, die het hebben en die het, zonder dat zulks hen drukt, tegen behoorlijken intrest, en dus zonder schade, *kunnen* voorschieten, *niet* bij diegenen, welke men overtuigd is, dat het door deze of gene omstandigheden niet kunnen hebben en, ten gevolge van de schaarschte van geld, zelfs op onderpand hunner vastigheden niet zouden kunnen krijgen, zoo men hen al dwingen wilde om onder het beheer van eene drukkende hypotheek-wet dezelve daartoe te verpanden. Bij de rijken zoeke men het dus, niet bij den geringe, terwijl het door die rijken zoo evenredig mogelijk behoort te worden opgebragt

Wanneer ik nu aan deze beginselen de wet toetse, dan bevind ik, dat dezelve lijnregt daartegen inloopt, want de wet vordert deze leening van den grondbezitter en van den industrieel en een weinig, zeer weinig van den rentenier, zoo weinig althans in evenredigheid, dat de grondbezitter en de industrieel, na als zoodanig hunne geheele of gedeeltelijke gewone grondbelasting of den aanslag van patent te hebben opgebragt, ook nog gelijk staat met den rentenier en nog evenveel moet betalen als die, naar gelang van zijn personeel; de een zal dus twee- of driemalen, de ander slechts eens getroffen worden, en dit hier aangevoerde zal bij den onpartijdigen beschouwer wel genoeg zijn ten betooge dat de wet onevenredig zal werken.

En welke grondslagen, op zich zelve genomen, zijn het dan nog, die men tot rigtsnoer heeft aangenomen?

Het patent, en dat in een oogenblik, dat velerlei soorten van handel, nering en industrie stil staan, bijna alle zonder uitzondering kwijnen; in een oogenblik, dat het crediet grootendeels verloren is en ieder dus zijn actief, wil hij staande blijven, hoogst noodig heeft.

Wanneer men in zulk een oogenblik van de patentpligtigen, onder den titel van leening, geld afvordert, dan onttrekt men daardoor aan de industrie een gedeelte van hare voedingsmiddelen of kapitalen, en ruïneert hen in de bestaande omstandigheden.

De grondbelasting, en dat in een oogenblik, dat de beurzen van den landbouw tot op den bodem geledigd zijn door eenen driejarigen mislukten oogst en lage prijzen, met uitzondering van het oogenblik, nu de bestaande hoogere prijzen, omdat men moet koopen, in plaats van te kunnen verkoopen, meer drukken dan voordeelig zijn.

Vergunt mij, Edel Mogende Heeren! dat ik u een zeer kort statistiek overzigt mededeele wegens den toestand van den landbouw in de provincie Vriesland, omdat ik, in die provincie het meest bekend zijnde, voor de waarheid van deze opgave durve instaan. Behalve de haver en boonen, welker oogst redelijk, evenwel niet groot geweest is, hebben alle andere graansoorten veel te weinig voor eigen consumtie opgeleverd; van rogge is de behoefte zoo groot en het gewas zoo gering, dat er bereids vele honderde lasten sedert de maand Augustus zijn aangevoerd, waaronder eene aanzienlijke hoeveelheid direct uit Engeland met Engelsche schepen is aangebragt, voorwaar ongehoord en zonder voorbeeld.

Van gerst, waarvan de uitvoer in den herfst anders gewoonlijk circa 3000 lasten beloopt, is niet alleen niets uitgevoerd, maar zelfs ingevoerd geworden, zoomede van boekweit; in een woord, alle gewassen zijn op een derde van een gewoon gewas te rekenen. De schepen, welke anders met granen en aardappelen beladen uit Vriesland naar Holland, Braband en elders varen, komen nu gedeeltelijk met rogge, erwten en boekweit uit Holland naar Vriesland en gaan ledig terug of liggen aan den wal. De schapen zijn bijna alle aan de gal- of hotziekte gestorven en met dezelve is het gemaak uit wol verloren gegaan. In vele oorden heeft men, door den hoogen waterstand, het hooi niet kunnen magtig worden en is hetzelve op het land verrot, zoodat de landman uit gebrek aan voedsel veel vee, het eenig middel van zijn bestaan, heeft moeten verkoopen.

De productie der boter is tot Junij nog het twee derde van vroegere jaren geweest, maar sedert zoo zeer nog verminderd, dat men dit jaar zeker niet meer dan 80 duizend vaten uitvoert, terwijl dit in vroegere jaren telkens 160 duizend bedragen heeft. Dit alleen levert aan boter een verschil van $2\frac{1}{2}$ millioen inkomen, zoodat Vriesland zeker in 1830 geen inkomen heeft, dat is te zeggen, geene over-productie heeft gehad, waarvoor men baar geld ontvangt. En deze toestand moge in Vriesland erger zijn, in andere provinciën is dit toch ook van applicatie, en ik ben overtuigd, Edel Mogende Heeren! dat mijne opgaven niet overdreven zijn. Gaarne zelfs zoude ik zien, dat dezelve door onzen achtenswaardigen ambtgenoot, Z. Exc. den Minister voor de Nijverheid, hier in de Kamer tegenwoordig, wierden onderzocht en geverifiëerd, omdat ik geloof, dat in dit Rijk de toestand van den landbouw alsdan zoude bevonden worden bovenmatig ongelukkig te zijn, zoo ongelukkig, dat men zich, bij eene meerdere kennis daarvan, wel zoude hebben gewacht derzelver bederf door deze heffing nog te vergrooten. En hiermede meen ik genoegzaam te hebben aangetoond, dat ook de landbouw niet gedoogt, dat men denzelven als zoodanig en tevens nog wegens eenen anderen grondslag late betalen, en dat deze wet niet kan ontgaan het verwijt van drukkend te zijn voor deze twee klassen van ingezetenen, de industriëel en grondeigenaar namelijk.

Reeds hoor ik mij toeroepen: geld moet er toch zijn, hoe zal men het anders bekomen, en mijn antwoord is gereed, Edel Mogende Heeren. Geld moet er zijn, dit stem ik toe, maar juist omdat er geld *moet* zijn, wil ik het zoeken daar waar het is, bij de rijken, bij mij en mijns gelijken, maar geenszins bij den grondbezitter, geenszins bij den industriëel en handelaar als zoodanig, maar bij hem, die door zijnen uiterlijken stand in de maatschappij zich zelven doet voorkomen als onder de gegoeden der natie te behooren, onverschillig waarin hij gegoed is; en hiertoe biedt het personeel mij den eenigen maatstaf aan. *Alleen* het personeel, hoor ik zeggen; zal men dan alles op de het personeel betalenden leggen en andere klassen vrijlaten? Even als of de personeel betalenden eene afzonderlijke klasse in de maatschappij uitmaken? Zonderlinge verwarring van denkbeelden, even verward als de grondslagen dezer wet, als niet bij elkander behoorende en niet zamen te voegen bouwstoffen, door elkander liggen.

Twee dezer grondslagen bestaan uit eene belasting op het *inkomen* van *een deel* der natie en de derde is eene belasting op de *uitgaven* van de *geheele* natie, welke uit het inkomen natuurlijk worden goedgemaakt, en juist daarom deugen de grondslagen niet bij elkander, omdat men sommigen, na hen eerst geknepen te

hebben in hun inkomen, ook nog eens knijpt, omdat zij dit reeds geknotte inkomen uitgeven.

Het personeel is eene belasting op de uitgaaf van de geheele natie, van ieder die wat heeft, onverschillig of de uitgaven, die iemand doet, uit den landbouw, uit den handel of uit de industrie of uit de portefeuille worden goedgemaakt; door het personeel treft men alle standen. Onverschillig waaruit iemand zijne uitgaven trekt, hij doet ze en toont, naar mate dezelve grooter zijn, dat hij naar die mate ook meer inkomen moet bezitten, want zijne uitgave in deze is vrijwillig, volgens zijne eigene aangave, natuurlijk berekend naar zijn vermogen, en ook in dit opzigt gaat deze grondslag alle andere te boven, omdat andere belastingen gedwongen (en om de grondlasten te noemen) alleronevenredigst zijn, zonder dat de belastingschuldige door inkrimping van zijne uitgaven daarin iets kan veranderen.

Het personeel wordt, gelijk ik zeide, door ieder betaald, door ieder zelf aangegeven, en is de belasting, die het meest volgens algemeen werkende regelen wordt behandeld en gesurveilleerd; zij is dus de beste regelmaat, de uitdrukking der verhouding tusschen de fortuinen der ingezetenen, geconstateerd door den uiterlijken staat of trein welken zij voeren.

Zonder dus van de aanslagen van het personeel af *allen*, *die tot de minvermogenden en de minstvermogenden van den middenstand* behooren, en tracht *alleen* te treffen de *meer* vermogenden.

Zij zijn het, die het meest dadelijk belang hebben bij het behoud van den staat van zaken, van rust en vrede, van hunne bezittingen.

Zij zijn het, die nog kapitalen hebben, zoo die er zijn; leg aan hen op de verpligting *tot dadelijke hulp* dezer leening, en aan de natie die, om er de renten en langzamerhand aflossingen van te betalen, en zoo wordt het vaderland gewis gered en de rust onzer provinciën niet in de waagschaal gesteld.

Om evenwel de benoodigde som op die wijze te vinden, spreekt het van zelve, dat de aanslag in het personeel slechts eene basis is, die door vermenigvuldiging alleen kan leiden tot het doel. Dat dus de administratie opgeve de som des aanslags, en die moet bij haar bekend zijn of kan dit spoedig worden, welke de scheidslijn uitmaakt in iedere provincie tusschen de *vermogenden* en de *minstvermogenden uit den middenstand*. Ik stel die bij voorbeeld te wezen in de kleinste gemeenten tot 10,000 zielen f 15, in de grootere f 20, 30, 40 en f 50.

Dat dan de wet oplegge de verpligting tot leening aan een ieder, die deze sommen of meer in 1830 heeft betaald in het personeel, volgens een progressief tarief, waarin, bij voorbeeld, de laagste klasse, die men zoude willen doen betalen, het enkel bedrag van haren aanslag behoorde te leenen; de tweede klasse het dubbel, en zoo vervolgens, zoodat de hoogste klasse of hij die door den staat of trein, dien hij voert, het hoogst in de personele belasting is aangeslagen (en dus algemeen de rijke man) deszelfs aanslag of leening ook het meest verdubbeld zoude moeten opbrengen.

Men zal hierdoor allen, die *kunnen*, zooveel mogelijk naar eene evenredige basis doen opbrengen; men zal met veel minder contribuabelen uit de mindere klassen in aanraking komen, en men zal vermijden de enorme onevenredige basis, die de voorgestelde concept-wet aanbiedt, door de patentpligtigen en grondbezitters *twee malen* te treffen, terwijl hij, die zijn kapitaal in portefeuille heeft, slechts ééns wegens zijn personeel zal betalen, en deze is toch uit den aard der zaak het meest geschikt, om, als hij het geld niet heeft, door de beleening hetzelve te verkrijgen; terwijl de grondbezitter het niet anders dan door een kostbaar hypotheek kan erlangen, en als hij er reeds schulden op heeft, in het geheel niet, in welke onmogelijkheid de industriëel nog in hoogere mate verkeert.

Ik voorzie de tegenwerping, dat er enkele gevallen zijn, dat iemand meer in den een of anderen grondslag der personele belasting moet bijdragen dan hem eigenlijk wel voegt. Dan, behalve dat ik deze stelling ontken, zoo meen ik te moeten opmerken dat, gesteld iemand wegens den grondslag der huurwaarde al eens meer betaalde dan hij wel zoude behooren te doen, dan zou zoodanig iemand het in andere grondslagen, als dienstboden, mobilair, paarden, enz., weder uitzuinigen en zoude alzoo in het totaal des aanslags weder op zijne regte plaats staan. En of al het door mij aangevoerde nog niet genoeg ware, zoo heb ik hier voor mij liggen eene lijst van de meest betalende ingezetenen van zekere plaats, en ik heb dergelijke van nog andere plaatsen onder mijne oogen gehad; dat men dezelve inzie en ontkenne, dat het ook de meest gegoede ingezetenen dier plaats en misschien van het Rijk zijn. En hoe heb ik deze gegoedsten der natie leeren kennen, Edel Mogende Heeren! die mij grootendeels personeel onbekend zijn? Door derzelver aanslag in het personeel. En ontkent mij nu dan nog, dat dit het middel niet zoude wezen, om de gegoeden te treffen! En zoo is dan het personeel alléén en onvervalscht de beste maatstaf om de regte geldschieters te vinden, en had dit het principe der wet behooren uit te maken.

De uitzonderingen, in art. 3, komen mij voor, veel te laag gesteld te wezen; en wanneer ik naga de ontzettende stapels van oninbare posten, welke telken jare de plaats vervullen van het geld, dat de beneden dit tarief aangeslagenen in gewone tijden zouden hebben moeten betalen, dan bevreemdt het mij, dat dit tarief met 6 gulden in plaats van met 10 of 15 gulden enz., is begonnen, want wie toch kan in de drie grondslagen zijn aangeslagen en niet meer dan f 6 betalen? Dit zijn zeker zoo weinigen, dat door deze uitzondering bijna geen als behoeftigen worden vrijgesteld, hetgeen onnoodig is; want deze zijn uit den aard der zaak vrij: *daar niets is, verliest de Keizer zijn regt.* Daar integendeel konde men in art. 4, in plaats van met f 50 te beginnen, veilig met f 30 hebben begonnen; hij, die ten platten lande f 30 personeel betaalt, is reeds een vrij gezeten man en kan beter de verhooging dragen dan hij, die bij voorbeeld 7 gulden moet opbrengen, het enkel bedrag zijns aanslags. Indien men deze klassen wil laten betalen, dat men dan voor het minst regtvaardig zij en ieder zijn deel in de executiën gunne of ieder op zijne beurt overlevere in de handen der woekeraars.

Tusschen de vrijen, in art. 3, en de verhoogden, volgens art. 4, zit de middenstand en minvermogende stand der burgers. Deze te laten betalen in deze neringlooze tijden, kan genoemd worden het werpen van eene brandende fakkel tusschen ontvlambare voorwerpen. Zoo immer daaruit, hetgeen God verhoede, onrust voortkome, dan is mijn geweten voldaan, dat ik gewaarschuwd heb. En dat er geen geld zit, zelfs niet om de *gewone* directe belastingen aan te zuiveren, zal die Minister wel weten, die order gegeven heeft, om geene vervolgingsmiddelen aan te wenden voor de nalatigen in de *gewone* directe belastingen.

Maar hoe diezelfde Minister dan op dezelfde belastingschuldigen het leggen van eenen *buitengewonen* last kan verdedigen, gaat mijn verstand te boven!

En wanneer art. 4 mij in deszelfs personelen aanslag aanduidt de gegoeden, vermogenden en rijksten der natie, dan zou ik de verhooging van derzelver aanslag met ¼, ½, ¾ en 1 bespottelijk noemen, wanneer zij niet, om derzelver onevenredigheid met de minvermogenden en den middenstand, een erger naam verdienden.

Op het einde van dit zelfde artikel vind ik het tarief slechts tot f 240 en daarboven verdubbeld, alweder een treffend voorbeeld van verschooning der rijksten. Er zijn een aantal, die f 300, f 400, f 500, ja f 600 in het personeel betalen; waarom het tarief niet verder uitgestrekt en eene meerdere verdubbeling op hetzelve toegepast?

In art. 7 zie ik, dat de kennisgevingen kosteloos door de ontvangers zullen moeten worden uitgereikt; waarom hun ook niet opgelegd de verpligting, om *kosteloos in te vorderen*, wat het loon betreft, onder vrijlating van eene declaratie van kosten en uitschotten aan papier in te leveren? Want het is schandelijk, dat lands-ambtenaren voordeel zouden trekken van den druk en de buitengewone opofferingen der ingezetenen.

In art. 13 vind ik, dat de renten met den 1sten April 1831 eerst zullen ingaan. Waarom moeten de geldschieters missen de renten van het geschotene, terwijl zij, die geld trekken in schatkistbiljetten, dadelijk 6 pct. ontvangen? Dit is onregtvaardig. Heeft de natie het gebruik van het opgeschotene van den 1sten Januarij af, dan behoort zij ook den interest daarvan schuldig te wezen aan de geldschieters, en ik zoude gelooven, dat hierdoor de koers van het effect merkelijk hooger zoude rijzen en dus de toestand der kleinere belastingschuldigen zoude verbeteren.

Eene wet, die op het oogenblik, dat de Staat dringend geld noodig heeft, voorstelt het te zoeken dáár waar het niet te vinden is, en die dus door het niet doeltreffende de Regering in de ontzettendste verlegenheid moet brengen; eene wet, die tevens in derzelver bijzonderheden onregtvaardig en drukkend voor de natie is, noem ik *en* voor de Regering *en* voor de natie eene heillooze wet, waartoe ik niet kan medewerken.

Bij de aanstaande vernieuwing van ons Staatsgebouw, waarbij het bij mij vast staat, dat de staat of trein dien het Rijk zal voeren, moet geregeld wezen naar derzelver gewone inkomsten en hoogst noodzakelijke uitgaven, in volkomene overeenstemming waarmede ik de begrooting voor 1831 te gemoet zie, kan het niet ongepast schijnen, dat ik mijne rede eindige, door aan de meditatie van Z. E. den Minister van Financiën aan te bevelen het volgende denkbeeld, dat namelijk gelijkheid in het

12DE ZITTING. — 19 NOVEMBER 1830.

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

dragen van lasten de band is van eenheid tusschen de provinciën en het ware middel tot ieders behoud.

De heer **Collot d'Escury van Heinenoord**: Het is thans geen tijd van spreken, maar van handelen. De provincie, tot welker vertegenwoordigers ik behoor, zal de onevenredigheid van den aanslag wel wederom ruim zooveel gevoelen als andere, doch wij zijn daaraan gewoon. Sommigen hebben gemeend, dat het personeel alleen tot maatstaf had moeten genomen worden, doch de middelweg, dien de Regering heeft ingeslagen, komt mij verkieslijker voor, vooral na de verbetering, die het eerste ontwerp ondergaan heeft. In oogenblikken als de tegenwoordige kan men niet met de weegschaal in de hand alle de bezwaren afwegen. De nood der schatkist is dringend; lange beraadslagingen helpen hier niet, maar zouden integendeel alles kunnen doen verloren gaan. Ik zal dus voor de wet stemmen.

De heer **van Alberda van Bloemersma**: Het zij ook mij vergund, Edel Mogende Heeren, om bij de beraadslagingen over het ontwerp van wet, thans aan onze overweging, aan onze goed- of afkeuring onderworpen, met gepaste vrijheid en bescheidenheid mijne bedenkingen, zoo voor als tegen de voordragt, aan U Edel Mogenden en de natie mede te deelen.

En dan valt al aanstonds mijne aandacht daarop, dat er, mijns inziens, nimmer voorzeker een ongunstiger en ongeschikter tijdstip zoude kunnen worden uitgedacht, om, zonder volkomene overtuiging der gepastheid, bedenkingen in te brengen tegen, ja wat meer is, om zwarigheid te gevoelen om eene voordragt van financiële wet aan te nemen, dan het tegenwoordige; een tijdstip, waarop het vaderland in eenen hagchelijken toestand verkeert en waarvan de door opstand aangebragte onheilen vermeerderen moeten, wanneer de uitgeputte schatkist tot dekking van de buitengewone uitgaven niet ook daartoe door buitengewone middelen wordt in staat gesteld.

Nimmer ook heb ik met meer weerzin geaarzeld, om mijne toestemming op eene voorgedragene wet te geven dan op dit oogenblik.

Mijn bezwaar om de voorgedragene wet, zooals dezelve nu gewijzigd en, gezuiverd van vele bezwaren, aan de beraadslaging dezer Kamer is voorgedragen, gaaf en zonder aanmerkingen daarop te maken aan te nemen, bestaat hierin: dat, naar mijn inzien en bij mijn weten, door het Gouvernement nog het uiterste en al het door de omstandigheden kunnende gewettigd wordende niet is beproefd, om door binnen- of buitenlandsche negotiatie de volstrekt benoodigde gelden te bekomen, aan welke wijze van voorziening in de dringende behoeften ik verre boven alle andere de voorkeur zoude gegeven hebben en waardoor deze voordragt misschien had kunnen worden voorgekomen; en omdat, mijns inziens, men het doel, om door het voorgestelde middel het montant, waarop men rekent, te zullen bekomen, niet zal bereiken, en wel naar aanleiding der omstandigheden, waarin zich niet alleen een gedeelte onzer Noordelijke gewesten des Rijks, maar ook vooral der geldelooze situatie, waarin ik veronderstel dat vele ingezetenen daarvan zich bevinden.

Wel is waar, dat bij de toelichtende memoriën van de voordragten gezegd wordt, dat het Gouvernement in zijne pogingen om eene beleening op waarden te beproeven, niet heeft kunnen slagen. Maar hierin vinde ik toch niet dat alles afdoende bewijs, dat alles door de Regering in het werk is gesteld, om op eene goede réussite te mogen rekenen, en dat het derhalve ook niet voor bewezen kan worden gehouden, dat er voor den Staat bij wijze van negotiatie op voordeeliger voorwaarden geen geld zoude te bekomen geweest zijn.

In dat geval, en ook dan alleen, zoude ik onvoorwaardelijk mijne goedkeuring gegeven hebben aan deze voordragt van wet, welke, ofschoon niet gelijkelijk op alle ingezetenen werkende, door de omstandigheden toch als gebiedend noodzakelijk had kunnen beschouwd worden.

Wanneer ik den toestand, waarin zich het Rijk bevindt, beschouwe, dan is mij niets gemakkelijker dan te besluiten, dat er door buitengewone middelen moet voorzien worden in de noodzakelijke en buitengewone uitgaven; doch wanneer ik mij daarbij afvrage, of het middel, hetwelk men bij het eerste gedeelte der wet voorstelt te bezigen tot de verkrijging van veertien millioen, om daarmede gedeeltelijk in de behoeften te voorzien, voldoende zal zijn, dan vermeen ik met volkomen overtuiging *neen* te kunnen en mogen antwoorden, en het voorgestelde middel niet alleen als niet doeltreffend voor het oogenblik, maar ook als gevaarlijk in deszelfs mogelijke gevolgen te beschouwen.

Mijns inziens niet doeltreffend: vooreerst, omdat ik, den toestand van den landelijken stand, ten minste in mijne provincie, kennende, mij verzekerd houde, dat, ten gevolge van de zware ordinaire lasten en de aaneenvolgende schadelijke jaren van akkerbouw en veeteelt, er bij die belangrijke volksklassen, zoo zij al in de behoeften van het nog loopende jaar hebben of nog kunnen voorzien, er geen gereed geld zal over zijn, genoegzaam om de van haar gevorderd wordende leening in drie termijnen en in drie maanden tijds te kunnen fourneren.

Gevaarlijk, in de tweede plaats, omdat bij wanbetaling van deze buitengewone belastingen, hetzij uit hoofde van onvermogen, hetzij van onwil, tegen de nalatigen, zooals zulks bij de invordering der restanten op de gewone belastingen plaats heeft, bij wijze van dwangbevel in het daarop volgende jaar zal moeten worden geprocedeerd, hetwelk, zoo het al als uitvoerlijk mogt worden beschouwd (doch waaraan te twijfelen valt), althans niet met de billijkheid, ten aanzien van onvermogenden, overeen te brengen is en bij dezen veelligt eenen goeden geest verflaauwen, en bij onwilligen eenen kwaden geest zal aanwakkeren.

Ik zou dierhalve en uit hoofde van de door mij opgegevene bezwaren van oordeel zijn, dat het veel verkieslijker ware geweest, dat door het Gouvernement, bevorens deze voordragt te doen, andermaal eene negotiatie, waarbij aan de deelnemers meerdere voordeelen dan bij de voorgaande werden aangeboden, zelfs met aanbieding van premiën en toelating van vreemde concurrentie, veelligt in gewone tijden onbestaanbaar met de waardigheid van het Rijk, maar ook veelligt thans door den drang der omstandigheden gewettigd, was beproefd geworden.

Indien tegen dit mijn gevoelen mogt worden ingebragt, dat dergelijke operatie te schadelijk voor 's Rijks schatkist zoude zijn, dan zoude ik daarop antwoorden, dat het Rijk in dat geval niets meer deed dan op zich te nemen die algemeene of massale nadeelen, die bij heffing van eene geforceerde leening van de ingezetenen aan ieder derzelve individueel, in geval van afkoop of bij de noodzakelijkheid van verkoop van recepissen, zullen worden toegebragt; dat daarentegen het Gouvernement, indien het door middel van negotiatie in de behoeften had kunnen voorzien, het voordeel zoude hebben ondervonden van gereeder over de penningen te hebben kunnen beschikken, en onkosten zoude hebben vermeden, die toch altijd aan eenen hoofdelijken omslag in perceptie zijn verbonden. Met dat al wil ik niet ontveinzen, Edel Mogende Heeren! dat, ofschoon de voorgedragene wet wel niet mijne volle goedkeuring kan wegdragen, ik mij overtuigd houde en aanneme, dat de Regering de aanmerkingen der Sectiën rijpelijk overwogen, de gegrondheid daarvan zal hebben ingezien, doch, zich thans buiten de mogelijkheid bevindende, om in dit tijdsgewricht eenen anderen weg in te slaan, de voorgedragene wet aan de deliberatiën der Kamer en aan derzelver goed- of afkeuring moet laten onderwerpen. En deze consideratiën, Edel Mogende Heeren! stemmen mijne gevoelens voorloopig ten voordeele der wet, reserverende ik mij evenwel mijne finale stemming tot na den afloop der discussiën en in de hoop van bij de verdediging der wet van den Minister van Financiën te mogen vernemen, dat in het vervolg en bij het niet ophouden der calimiteuse omstandigheid in allen gevalle, om in het tekort komende te voorzien, de weg van openlijke negotiatie zal worden ingeslagen, ten einde op die wijze te zoeken, in de behoeften van den Staat te voorzien.

De heer **Donker Curtius van Tienhoven**: Ik zal mijne stem aan de wet geven, omdat de nood onverwijld geldmiddelen vordert ter voorziening in de dringendste behoeften tot behoud en verdediging van dat, wat ons het dierbaarste is; omdat, ter voorziening in dien nood, thans nog geene opoffering wordt gevorderd als gedwongen gift, maar alleen eene leening van geld, op welks teruggave uitzigt is en waarvoor inmiddels genoegzame rentebetaling wordt uitgeloofd, en omdat echter zoodanige *gedwongene* leening noodig schijnt te zijn bij de moeijelijkheid of onmogelijkheid van vrijwillige negotiatie, geboren uit den benarden toestand, niet alleen der Nederlanden, maar van alle Europesche Staten, waar het volksongenoegen, gegrond en ongegrond, door valsche eerzucht en optimismus opgewonden, als eene epidemische ziekte woedt en het openbaar crediet ondermijnt.

Deze gedwongene leening wordt bij de wet gevorderd, zooveel men doenlijk acht, naar mate van elks vermogen, de ware grondslag van alle belasting.

Maar dat vermogen met volkomene juistheid te bepalen en te berekenen, is, bij gebrek aan juiste kennis en bij de onmogelijkheid en onaannemelijkheid van een naauwkeurig onderzoek naar elks baten en lasten, ondoenlijk.

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

De wetgever kan dus alleen nagaan dat, wat voor oogen is, en elk doen dragen naar dat vermogen, hetgeen hij door uiterlijke omstandigheden vertoont en alzoo moet geacht worden te bezitten.

Dat vermogen wordt, over het algemeen genomen, bekend, niet door *enkele* openbare blijken, maar door *vele* zaamgenomen, die bij buitengewone heffingen zich oplossen in het bedrag, hetgeen elk in de gewone lasten opbrengt, voor zooverre die gewone lasten mogen en moeten geacht worden, zoo na mogelijk, naar elks vermogen te worden gedragen.

Uit dit oogpunt zou het, mijns oordeels, ongepast zijn, de voldoening aan buitengewone behoeften, waarin onverwijld moet voorzien worden, te willen zoeken door de verhooging van een enkelen grondslag van belasting; maar men moet haar zoeken in en door de vereeniging van alle, voor zooverre met zekerheid bekend is, dat zij door elk worden gedragen en zich alzoo uiterlijk vertoonen. Zonder dat, wordt men onbillijk of willekeurig.

Dit nu vind ik bij het ontwerp in acht genomen, in zooverre als het bezit van vast goed, de bewoning van huizen, derzelver huurwaarde, de uiterlijke vertooning en de inrigting der huisgezinnen en waarde van zigtbaar mobilair, het vertoon van pracht en praal door equipages en getal van dienstboden, elk op zich zelve en te zamen genomen, bewijzen opleveren van elks wezenlijk vermogen of van dat, waarnaar hij wil geschat en beoordeeld worden.

Ik geef volkomen toe, dat het *enkel* bezit van grondeigendommen en vastigheden en de lasten, die men deswege draagt, de ware maatstaf van betrekkelijke berekening der vermogens niet zijn kan.

Maar ik geef niet toe, dat men daarom dien grondslag moet uitsluiten, vermits ik evenmin dien maatstaf van betrekkelijke berekening met volkomen juistheid eenig en alleen vinde in het personeel vertoon van vermogen, hetgeen altijd, ook bij het overigens volkomen bekend en erkend, somtijds zeer belangrijk bezit van eigendommen, min of meer willekeurig en facultatief is.

Ik kan daarom, evenzoo min als ik zou kunnen of willen toestemmen, om voornamelijk de grondeigendommen te bezwaren, instemmen met hen, die alles alleen op het personeel en patent zouden willen vinden, omdat men dan, ja, wel bij ontlasting ook van de grootste grondeigenaren den last bij verdubbeling op verdubbeling zou kunnen en moeten overbrengen op allen, wier vermogen alleen door dat vertoon kenbaar is, maar zoodoende, bij ontlasting des eenen, den last te zwaar zou doen drukken op een oneindig getal der zoodanigen, die niet alleen als renteniers daarin reeds zwaar belast zijn, maar ook als industriëlen buiten staat zouden geraken om in zoo hoogen last te dragen, zoodat men, om het bezwaar voor dezen te vermijden, in een ander ten laste van genen zou vervallen. Hier komt bij, dat ook in Nederland het grootste getal aanzienlijke kapitalisten tevens landeigenaars zijn, en dat deze, bij het behoud ook van dien maatstaf van vermogen, daarin tevens dragende, mitsdien alzoo de groote kapitalen, gelijk billijk is, het meest worden bezwaard. Had men nogtans het denkbeeld van opbrengst van het *geheele* montant der grondbelasting op ongebouwde eigendommen behouden, gelijk bij de eerste redactie van het ontwerp, zoo zou ik mijne goedkeurende stem aan de wet hebben geweigerd, vooral uit hoofde der drie laatste ongunstige oogsten.

Maar nu dit op de helft is verminderd, nu de geringere belastingschuldigen zijn uitgezonderd en nu voor de niet zeer gegoede een middel van afkoop is gesteld, schijnt het mij toe, dat het bezwaar voor den landman niet ondraaglijk wordt.

Mogten wij het geluk hebben eenigzins met spoed den tegenwoordigen bezwarenden en kostbaren worstelstrijd te ontworstelen en eene spoedige, billijke afrekening te kunnen sluiten met die gewesten, welke de gemeenschap zoo gewelddadig hebben verbroken, dan zou dit buitengewoon bezwaar spoedig vergeten zijn.

Mogt het anders zijn, en wij geroepen worden tot nieuwe en noodzakelijke buitengewone opofferingen, dan vertrouw ik, dat men meer tijdig zal kunnen werkzaam zijn en voorzien, en dat andere ontwerpen, gegrond op dieper op te sporen kennis der vermogens, zullen kunnen worden voorgedragen, waarbij, uit overweging van den verachterden staat van den landbouw, deze òf geheel worde ontzien, òf alleen in eene meer betrekkelijke evenredigheid, ook der vermogens die niet voor oogen zijn, zal kunnen worden belast; en ik geef dus nu mijne stem aan de leening, alleen uit hoofde van den hoogen nood en omdat ik meen te hebben opgemerkt, gelijk trouwens bij alle buitengewone lasten plaats vindt, dat wanneer men al te zeer op volstrekte gelijkheid aandringt en alzoo dezen last bestrijdt, men in niet minder bezwaren ten aanzien van andere vervalt, vermits het niet mogelijk is, elks fortuin, als het ware, in eene goudschaal te leggen, of zich zonder onbillijkheid tot dezen of genen grondslag van belasting alleen te bepalen, of, zonder tot willekeur te vervallen, bij dringende behoefte als de tegenwoordige, anders te belasten dan dat wat voor oogen is.

De creatie der schatkistbiljetten draagt, uit gelijke overweging van den nood, mijne goedkeuring mede weg. Dat papier zal voorzeker dan, wanneer wij, gelijk niet kan betwijfeld worden, ons staatkundig bestaan behouden en door regelmatige afscheiding van het Zuiden onze eigene huishouding eenvoudig en zuinig kunnen inrigten, bij het vooruitzigt van vrijheid van handel en industrie, ook door de aanvankelijk hooge rente, zijne nominale waarde behouden; het zal voor het oogenblik in het gebrek van hard geld bij meerdere behoefte van circulatie voorzien, en voorzeker zullen alle de overwegingen der Regering daartoe strekken, om hetzelve bij de geringste verandering weder af te lossen en in te trekken of te wijzigen, en den Staat van die hooge renten te ontlasten.

Veel, — het zij mij vergund het hierbij te voegen, want het zal mij toch wel geoorloofd zijn, om bij gelegenheid der overweging eener wet ter voorziening in behoeften, door buitengewone rampen veroorzaakt, van die rampen en van den weg tot derzelver herstel te spreken, zonder van ontijdigheid te worden beschuldigd, — veel, ja schier alles, Edel Mogende Heeren, zal ook in dit opzigt en ter opbeuring van het vertrouwen en van het openbaar crediet afhangen van de aanwending der middelen, om met den meest mogelijken spoed den onzekeren toestand en de onzekere uitzigten voor de toekomst te doen ophouden.

Aanvankelijk moet alles worden opgeofferd ter verdediging van den dierbaren Nederlandschen grond; aanspraak op behoud of herovering van dat deel, hetgeen zich afscheurde, maakt thans voorzeker niemand onzer; het bloed van een enkel Noord-Nederlander is te kostbaar, om daarvoor te worden opgeofferd; ons waar belang vordert die treurige verbindtenis, noch de vergrooting van ons grondgebied niet. Hoe eerder de afscheiding, niet enkel met woorden, maar werkdadig geregeld, kan worden daargesteld, hoe zekerder het uitzigt is, dat de opoffering, die men thans vraagt, ligtelijk en gaarne zal gedragen worden.

De Europesche staatkunde schijnt dezelve niet in den weg te staan, en zij, die ons aan ons lot overliet, heeft trouwens ook geen regt noch vermogen, om ons in dit opzigt te dwingen. Dat de Regering dan bij volharding in de middelen van verdediging, waardoor wij ons zelven redden, zich geneigd betoone, om, zoodra maar de gelegenheid zich opdoet, om met het Zuiden een bestand te treffen, dat genoegzamen waarborg tot nakoming oplevert, daartoe werkzaam te zijn; want zullen wij waarachtig gescheiden worden en deswege het noodige regelen, dan zal daartoe wel moeten onderhandeld worden, daar enkele verklaringen noch het *actif* der gemeenschap aan elk voor zijn aandeel doet toevallen, noch de voldoening van het *passif* verzekert. Dat zij (en hier appuijere ik volkomen het aangevoerde door onzen geachten ambtgenoot van Dam van Isselt) de voorwaarden eener afscheiding voorbereide, zich daartoe bereid toonende; maar dat zij, tevens in het oog houdende van welk hoog belang de finale regeling daarvan, ook in opzigt tot ons toekomstig geldelijk bestaan, zijn moet, met standvastigheid behoude die verdedigingspunten, zoo te water als te lande, welke, zonder hulp of tusschenkomst van vreemden schijnen te kunnen behouden worden en die de eenige waarborgen zullen zijn, zoo voor de nakoming van elk aanvankelijk verdrag als voor de billijke bestendiging der grondslagen, waarop eene regelmatige scheiding kan worden daargesteld, opdat niet, gelijk moedwil ons in de ellende heeft gestort, de onwil ons verder bederve, maar het lot der schuldeischers van den Staat worde verzekerd door de erkentenis en verpligte bijdrage in de schuld, en wij dan, bij het verkrijgen van volkomene vrijheid in het beheer onzer eigene onafhankelijke staatshuishouding, het uitzigt erlangen op de wederopening dier bronnen van bestaan, waardoor alleen duurzaam de schatkist kan worden gevoed en de noodzakelijke opbrengst van lasten verzekerd.

Ziedaar, in mijn oog, dat, waarop aanvankelijk alles aankomt en waarbij alle onze pogingen zich nu voornamelijk bepalen moeten, behoudens die vereenvoudigingen en bezuinigingen, welke de dadelijke inkorting onzer huishouding bereids gedoogt.

Voorzigtigheid, wijsheid, moed, volharding, opoffering, ijverige werkzaamheid en eenstemmigheid kunnen daartoe alleen leiden. Drift, overijling en miskenning van bedoelingen bij de geringste afwijking in de keuze der middelen om tot het doel te komen en dat te verkrijgen, wat zoo vurig verlangd wordt, kunnen veel bederven, maar wanneer maar de hoofdzaak vast staat, — en, de Hemel zij gedankt, die staat thans vast, — dat wij met

12DE ZITTING. — 19 NOVEMBER 1830.

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

de Regering in ons en in haar welbegrepen belang niet anders kunnen of vermogen op het oog te hebben dan het welzijn en den toekomstigen voorspoed van oud Nederland *alleen*, dan kan men wel voor het oogenblik verschil van meening in de aanwending der middelen toelaten en zich zelfs miskenning getroosten, maar bij het aanhoudend staren op het groote doel, het behoud des lands, zal dat verschil en die miskenning zelfs edelmoedig worden voorbij gezien of verdwijnen en allen stemmen dan de opofferingen toe, ofschoon zij, naar eigen schatting, anders hadden kunnen worden gewijzigd.

Ik hoop, dat de uitslag onzer stemming op deze wet ook daarvan een blijk zal opleveren. Ik stem tot dat einde voor dezelve.

De heer **Warin**: Ik acht mij verpligt, kortelijk de gronden mijner uit te brengen stem aan U Edel Mogenden te doen kennen. Niettegenstaande er van Regeringswege niet is voldaan aan mijn verlangen, vermeld in eene nota, door mij in de Afdeeling, tot dewelke ik behoor, overgelegd, zoo zal ik evenwel *voor* de voorgedragene wet stemmen. Ik had mij tegen de schatkistbiljetten verklaard, doch bij nader inzien der zaak heb ik begrepen, dat het onmogelijk zijn zoude, door eene gedwongene leening alleen de noodige gelden te vinden. Van mijn ander bezwaar zal ik thans zwijgen. Wat het zwaarste is, moet het zwaarste wegen. Het vaderland is in nood; alle jonge lieden snellen te wapen, om onze grenzen tegen rooverbenden te verdedigen. In zulke omstandigheden moet de schatkist niet ledig blijven. Die jongelingen moeten van al het noodige worden voorzien. Ook moet het Gouvernement gestand doen aan aangegane verbindtenissen jegens de schuldeischers van den Staat.

Men heeft de rentheffers in dezen maatregel willen doen deelen. Aangaande deze klasse van ingezetenen ondersteun ik het gezegde van den heer van Dam van Isselt. De renteniers zijn niet altoos de rijksten; de rijke ingezetenen verdeelen hun vermogen en bezitten ook vele landerijen; doch de lands-obligatiën zijn veelal, men bedenke dit wel, het eenige goed van bejaarde lieden, van weduwen en van weezen, die slechts een gering vermogen bezitten, en dezen moet de Staat in hun eenig bestaan te gemoet komen.

Dit alles zal derhalve mij bewegen, om voor de wet te stemmen.

De heer **Frets**: Ik meende van het bekomen woord af te zien, want het schijnt niet mogelijk, veel te voegen bij alles wat reeds door zoo velen is aangevoerd. Daarbij is het waar, zooals ook reeds een geacht spreker zeide, dat het nu vooral de tijd is van handelen. Evenwel wil ik een bezwaar oplossen, dat tegen de voorgestelde wet gemaakt is.

Men heeft van vele zijden de toestemming, welke men geven zoude, een offer genoemd, dat men op het altaar van het vaderland alleen uit nooddwang brengen wilde. Ik wenschte wel, dat niet zoo dikwijls was gesproken van bezwaren. Een voorwaardelijk offer verliest bijna alles van zijne waarde.

Het komt er op aan, om door alle burgers het vaderland hulp te doen brengen, maar daartoe moet aan de wet geene ongunstige gedaante gegeven worden. Een geacht spreker is zoo ver gegaan, dat hij vrees te kennen gaf voor onrust. Dit moet aan te veel ijver toegeschreven worden. Gebrek aan vaderlandsliefde is het zeker bij hem niet geweest.

En wat is dan nu het bedoelde bezwaar? De voorgestelde wet zoude partijdig zijn en de grondeigenaars te veel bezwaren, om de rentheffers van den Staat te bevoordeelen.

Ik wil nu geene berekening maken van den mogelijken afloop; ik wil niet spreken over de vermindering van de leening op de helft ten behoeve van de grondeigenaars; ik gedraag mij aan het gezegde van een ander geacht spreker, die de zaak der rentehouders reeds verdedigd heeft, verklarende. dat hun lot waarlijk niet benijdenswaardig is; maar deze verklaring is welligt niet voldoende. Ik wil hier ook van geen naijver weten; ik wil niet vragen, wie meer of minder lijden, wie meer of minder zouden kunnen bevoordeeld worden; ik vraag alleen, of niet de grondeigenaars zelven het hoogste belang hebben bij de instandhouding van het rentegevend papier. Ik vraag het aan u allen, grondeigenaars, of de waarde van uw goed niet in onmiddellijk verband staat met dat van openbare obligatiën.

Waarlijk, Edel Mogende Heeren! eene belasting op de renten van den Staat zoude de grondeigendommen zoowel drukken als het overige.

Er bestaat eene keten tusschen de verschillende soorten van onze vaderlandsche eigendommen; ik vleije mij, dat dit zal begrepen worden zonder verderen uitleg; ik verlaat mij op uwe kunde, ik verlaat mij op uwe regtvaardigheid.

Nog een woord slechts. Het geacht medelid, die voor de renteheffers sprak, heeft ons ook aan den dag van gisteren herinnerd. Zoo als hij heden sprak, heb ik geheel zijn gevoelen beaamd. Hij wenschte eendragt, zooals in November 1815; maar ook niet alleen eendragt in ons midden, Edel Mogende Heeren! ik wensch vertrouwen. Het crediet van den Staat wordt niet bevorderd, door er veel van te spreken en nog minder door er veel over te schrijven. Ik mag het niet verzwijgen, dat men zelfs aan ons, in een openbaar geschrift, het regt betwist, om de voorgestelde wet aan te nemen. Waarlijk het crediet is als dat van eene huismoeder: hoe minder zij op de spraak komt, hoe beter; het is met haren goeden naam gedaan, indien ieder haar beoordeelt.

De heer **van Alphen**: Het is eene ongelukkige noodzakelijkheid geworden, om eene geforceerde heffing te moeten doen in een land, waar, geene drie maanden geleden, de kapitalen van alle kanten toestroomden om plaatsing te vinden; grooter omwenteling is in de jaarboeken van financiën en staatkunde niet te vinden; diep, ja zeer diep, liggen de oorzaken daarvan verborgen.

Het zoude mij innig leed doen als niet het offer, hetwelk het vaderland nu eischt en gebiedend eischt, zoo al niet eenstemmig, ten minste met eene groote meerderheid door de vertegenwoordigers van eene trouwe en verlichte natie toegestemd wierd.

Door een klein gedeelte van onze bezittingen op te offeren, moeten wij ons geheel eigendom, onze bezittingen van allerlei aard bewaren en verzekeren. Wij zijn daartoe te meer verpligt, omdat een algemeene en hooge graad van onzekerheid thans allen eigendom, niet alleen bij ons, maar in geheel Europa, bedreigt; ja, ik schroom niet te zeggen, dat zoo er geene algemeene maatregelen genomen worden tot behoud en beveiliging van het eigendom en de aanranding er van onder alle schoonklinkende namen niet krachtdadig tegengegaan wordt, oud Europa eene algemeene verwoesting te vreezen heeft.

Als de bezworen trouw niet meer geldt, dan worden tractaten scheur-papier; groote en kleine hypotheken verzinken, en alle overeenkomsten en contracten missen hunne waarborgen; maar ook dan snellen alle maatschappelijke vereenigingen van volken hare ontbinding te gemoet; wie daarvan ook de bewerkers of de lijdelijke aanschouwers mogen zijn, wij mogen daaraan geen deel nemen. Als beloften, verbindtenissen, eed en pligt niet meer gelden en alle banden los hangen, dan nog moet Noord-Nederland zich van zoo veel ongeregtigheid afzonderen, en even trouw als moedig de bezworene trouw trachten te handhaven en den laatsten penning veil hebben, om deszelfs onafhankelijkheid te bewaren en die onafhankelijkheid te vestigen op de eeuwige beginsels van regt en billijkheid, van eerlijkheid, die zelfs datgene houdt, wat het tot zijne schade gezworen heeft. Bijaldien Noord-Nederland niet meer te betalen had dan wat het in regt en billijkheid schuldig was voor deszelfs aandeel in de gemeene lasten, wat deszelfs engagementen vóór de vereeniging met België van hetzelve vorderde, dan gewis hadden wij geene forceerde heffing noodig, om aan onze engagementen te voldoen; maar als België zich gewelddadiglijk onttrekt, en niemand zich meer bekreunt om de heiligheid van die engagementen, dan vervalt niet alleen ons hypotheek, maar dan ook verzwakken en ontvallen alle hypotheken van eigendom en de maatschappijen, die alle op arbeid en eigendom gegrond zijn, waggelen op hare fondamenten.

Aan die gewelddadige losrukking of opzettelijke losmaking van alle banden en verpligtingen is dan ook toe te schrijven, dat eene gedwongene heffing in deze oogenblikken verkieslijk is boven vrijwillige negotiatie, waarvan de proef reeds mislukt is, en die het mij ongeraden voorkomt dat thans weder herhaald zoude worden.

Crediet is schuw en angstvallig van aard; het nadert tot diegenen, die het kent, maar schroomt om er gebruik van te maken; het wijkt achteruit, naarmate men op hetzelve aandringt, en bij eene achteruitgaande markt van schuldbrieven is alle vrijwillige negotiatie ondoenlijk en onraadzaam. Men biedt 5½ percent intrest, en het vindt in dat aanbod een voorteeken van achteruitgang, een bewijs van verlegenheid, en wil zich niet in vaste engagementen begeven. — De verlegenheid klimt, en men biedt 6, 7 of meerderen intrest; maar dezelfde omstandigheden en beweegredenen van toenemenden aandrang werken bij toeneming nadeelig op het beginsel van deszelfs bestaan, en hoe hooger het aanbod is, hoe schroomvalliger het wordt; en eindelijk, na menige mislukte proef, is men tot gedwongene belasting genoodzaakt de toevlugt te nemen, en dan drukt die heffing nog oneindig sterker, doordien het gedurig hooger aanbod van intresten, de toenemende onzekerheid van alle kapitalen bewezen hebbende, alle waarden heeft

doen dalen en daardoor de opbrengst van alle lasten in gelijke evenredigheid zwaarder wordt.

Ik zal in alle partiële bedenkingen niet treden, maar laat aan den Minister de taak over, om dezelve zooveel mogelijk op te lossen en te bewijzen, dat de voorgestelde maatregel de beste is in de gegeven omstandigheden, die door statistieke opgaven aantoonen kan den druk, die aan de gebouwde eigendommen in de provincie Noord-Holland opgelegd wordt, en daardoor bewijzen kan, dat het waarlijk niet de landbouw is, die in dezen maatregel het meeste te klagen heeft.

Ik moet daarbij nog aanmerken, dat eene meerdere verhooging van het personeel mij zeer onbillijk zoude voorkomen, omdat dit hulpmiddel zeer onvoldoende zoude zijn; omdat dit personeel niet alleen de luxe en min noodzakelijke behoeften van huisgezinnen representeert, maar ook op de allernoodzakelijkste behoeften van talrijke huisgezinnen in de respectabele en talrijke middenklasse, die in ons land bestaat, gebaseerd is; omdat die talrijke huisgezinnen reeds genoeg, ja onbarmhartig genoeg gedrukt en belast zijn geworden en belast blijven, zonder eenige tegemoetkoming, in het belang niet alleen van regt en billijkheid, maar in dat van de algemeene moraliteit.

Men heeft bekommering aan den dag gelegd omtrent het invoeren van den nieuwen maatregel der schatkistbiljetten. Ik ken al het gevaarlijke van dien maatregel, — hetzelve ligt alleen in de gemakkelijkheid om er misbruik van te maken, — maar men moet die schatkistbiljetten niet confonderen of gelijk stellen met hetgeen men gewoon is papieren geld te noemen. Ja, het is papier, maar van eene zeer bijzondere soort; het hypotheek is 3 à 4 maal zoo groot als de schuld; dat hypotheek is als het ware dagelijks onder bereik van den schuldeischer, want 3 à 4 malen in een jaar wordt het geheele beloop van die schuld voor reële waarde in de schatkist ontvangen en weder uitgegeven. In bijna alle landen, waar het credietstelsel aangenomen en gekend wordt, maakt men daarvan gebruik. Maar ik noemde het gevaarlijk, om de gemakkelijkheid van die waarden te creëren. Gemakkelijkheid geeft dikwijls aanleiding tot verkwisting, en die verkwisting brengt dikwijls de noodzakelijkheid voort van vermeerdering van het totaal dier biljetten of van verzwakking der hoogst noodige waarborgen, die hetzelve moeten staande houden en van gewoon papieren geld doen onderscheiden. Daartegen moet gewaakt worden en strenge contrôle over het bedrag en de voorwaarde, waarop hetzelve uitgegeven wordt, is de dure verpligting van de Regering en van ons, de *conditio sine qua non* van het behoud van ons geheele crediet. En daarom moet ieder jaar het bewijs publiek gemaakt worden, dat die contrôle werkt en de voorwaarden gehandhaafd worden, en elk jaar moet aan de publieke beraadslaging onderworpen worden het gebruik, dat er van gemaakt is, of dezelve gecontinueerd zullen worden dan niet, en tot welk bedrag, — of de drukkende interest, die thans gevalideerd wordt, niet zoude kunnen verligt worden, en dit laatste beveel ik aan de ernstige overweging aan: want de hooge interest van 6 percent voor die biljetten kan in deze oogenblikken mogelijk gebillijkt worden, in principe is dezelve te hoog en verraadt een gebrek aan zelfvertrouwen op dien maatregel, dat ik niet goedkeuren kan; want, zooals ik gezegd heb, de hypotheek is dagelijks onder bereik van de schuldeischers. Daarom deel ik ook niet in alle die angstvallige aanvragen, die men gedaan heeft, dat sommige pretentiën of schuldvorderingen uitsluitend in gereed geld moesten betaald worden. Die daarvoor vrees hebben, moeten den maatregel van schatkistbiljetten onverbiddelijk afwijzen. Geen hooge interest kan in dat wantrouwen voorzien. Ze moeten volkomen vertrouwen of de maatregel is verkeerd, ja, noodlottig.

Ik ben niet van gevoelen geweest, dat die biljetten tot beneden de f 100 moesten uitgegeven worden, en de reden daarvan is eenvoudig: het is, omdat ik de circulatie van bankbiljetten geen meer nadeel wilde toebrengen, omdat de bijzondere aard van dit papier eene geheel andere bestemming en plaatsing er van ten gevolge zal hebben, en dat men ze te veel aan bankpapier assimileert, als men ze tot een geringer bedrag dan f 100 in de wandeling brengt, en dus miskent het ware kenmerk, dat de schatkistbiljetten van alle ander papieren geld moet onderscheiden. Ik regretteer zeer, dat het bedrag der uitgifte tot 15 millioen gebragt is, en ik beveel der Regering aan, daarvan een voorzigtig gebruik te maken, want dit bedrag is te hoog, in verhouding van onze inkomsten.

Ik eindig met mijne volle goedkeuring te hechten aan hetgeen ons geëerd medelid van Dam van Isselt met zoo veel kracht als waardigheid heeft aangehaald. Wij moeten op niets vertrouwen dan op ons zelven, op onze eigene kracht, op onze liefde voor vaderland en Vorst, op onze eigene goede trouw; militaire bezetting kan geen nadeel toebrengen aan onzen wensch tot volkomene afscheiding; als morele argumenten niet meer gelden om vorderingen te handhaven, die billijk zijn, en alle verbindtenissen niet meer voor verbindend gehouden worden, dan zijn militaire argumenten de eenige en de beste; en de brave generaal, die de verbrokene trouw gestraft heeft, die bewezen heeft, dat hij van dat soort van argumenten meesterlijk gebruik weet te maken, ik wenschte aan hem de handhaving van alle verbindtenissen te kunnen overgeven.

Ik stem voor de wet.

De heer **van Reenen**: Vele sprekers hebben het woord gevoerd, ten betooge, dat zij alleen door den nood, waarin het vaderland zich bevindt, gedrongen worden om voor de tegenwoordige wet te stemmen; dat de behoefte aan geld bij de schatkist op geene andere wijze gevonden kan worden; dat er bij vrijwillige negotiatie geene geldleening mogelijk is. U Edel Mogenden verlangen naar het einde dezer deliberatie, ik zal daarom kort zijn; ik kan dit te meer, omdat ik *en* in de Sectie *en* in de Centrale Afdeeling, waarvan ik de eer had lid te zijn, met allen mogelijken nadruk getracht heb aan te toonen de gebreken, welke, mijns inziens, in de wet zijn, zoowel als de middelen, welke aangewend moeten worden. Ik heb niet mogen slagen in mijne pogingen; ook het meerendeel Uwer Edel Mogenden hebben hunne bezwaren aan de omstandigheden opgeofferd. De mijne zijn grootendeels in het belang van 's lands financiën zelf gelegen en in de wijze van toepassing van het op zich zelf aannemelijk beginsel, dat ieder in evenredigheid zijner directe belastingen aan den lande geld zal ter leen geven tegen vijf percent, dat ambtenaren dit tegen zes percent zullen doen. Ik vind op de toepassing aanmerkingen, maar nog veel meer tegen de uitvoering. Waren de maatregelen, bij artt. 10, 19 en 21 der wet bedoeld, goed bepaald, dan zouden welligt vele bezwaren vervallen.

Maar niets daarvan is er in de wet te vinden, zelfs niet eens de formulieren der schatkistbiljetten, uit welke men dan nog eenigzins den aard derzelve zoude kunnen beoordeelen.

De vorderingen, welke daarmede betaald zullen worden, zijn niet duidelijk uitgedrukt en bepaald. Welke vorderingen zullen daarmede *kunnen* betaald worden? In de wet staat: zij zullen *kunnen* dienen. Wie zal dit beoordeelen of bepalen? Zal ieder ontvanger de bevoegdheid hebben, om, des goedvindende, dezelve in betaling te geven? Zal dit zijn voor de nominale of voor de loopende waarde derzelve?

Zal niet deze uitgifte van schatkistbiljetten de schatkist in het volgende jaar in nieuwe moeijelijkheden brengen, wanneer dezelve de betaling der lasten in dit papier in plaats van in geld zal ontvangen? Het is dus inderdaad slechts een uitstel der tegenwoordig bestaande moeijelijkheid. Ik weet wel, men zal daarop antwoorden: tijd gewonnen is veel gewonnen. Maar mijn wensch is om de financiële belangen van het Rijk goed onderzocht en goed gevestigd te zien, en hoe eer dit geschiedt, hoe beter. Hiertoe bestaat ook eene volstrekte noodzakelijkheid. Ook omtrent de vijf percents leening, naar aanleiding der directe belastingen, heb ik vele aanmerkingen. Zal niet die tot in de kleinigheden gezochte gelijkheid door artt. 3 en 4 veel kosten veroorzaken, vooral bij de daarstelling van een kohier, zooals dat in art. 5 wordt voorgeschreven? Hoe zal men althans over het platte land zoodanig een kohier, zonder gevaar van vele abuizen, opmaken; hoe zal dit in de termijnen, bij de wet bepaald, kunnen geschieden? Zal er niet noodzakelijk eene groote menigte van zeer kleine recepissen ontstaan? Welk een omslag en arbeid zal dit geven!

Men wil de recepissen niet in blanco uitgeven, maar op den naam van den geldschieter, ten einde eene contrôle op den ontvanger daar te stellen. Men erkent evenwel, dat het had kunnen geschieden. Welke maatregelen zullen er genomen worden tegen de mogelijk veronderstelde abuizen? Zal de onvanger alleen de recepissen teekenen? Deze en dergelijke bedenkingen, welke ik door eene andere uitvoering van den maatregel wenschte voor te komen, stip ik slechts met een woord aan, ten einde den Minister op dezelve oplettend te maken. Nu er niets in de wet is bepaald, is het de pligt van Zijne Excellentie voor eene goede uitvoering te zorgen; dit is dus onze zaak niet.

Indien de Minister nog de verzekering konde geven, dat de renten der werkelijke schuld geheel in contanten zullen betaald worden, indien hij door de exhibitie van het formulier der schatkistbiljetten ons gerust konde stellen omtrent de strekking der-

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

zelve, dan zoude ik, hoe veel aanmerkingen ik ook tegen de wet heb, nog met mijne ambtgenooten voor de wet kunnen stemmen.

De Minister van Financiën biedt der Vergadering een exemplaar van een schatkistbiljet aan, ter inzage.

De heer **van Reenen**: Volgens den inhoud van dat biljet heeft hetzelve geen den minsten schijn van papieren geld, behelzende hetzelve eene verbindtenis om het voor de uitgedrukte waarde in 's lands belastingen in betaling aan te nemen. Spreker verlangt, dat een gelijkluidend afschrift of exemplaar bij de wet worde gevoegd.

De heer **van Boelens**: Ik heb dezen morgen veel hooren spreken en menig uitmuntend redenaar kunnen bewonderen; ik heb bij de beraadslaging over de onderhavige wet een aantal zwarigheden, waaronder sommige zeer gegronde, hooren opperen; ik heb tafereelen van den ongelukkigen staat van den landbouw, maar al te zeer naar waarheid geschilderd, en waarvan ik zelf de droevige wezenlijkheid ondervind en misschien nog lang ondervinden zal, zien ophangen; — maar niemand heeft de moeijelijkheden door het voorstellen van een beter middel, om de benoodigde gelden te verkrijgen, tot dusverre kunnen wegnemen. Intusschen, Edel Mogende Heeren! komen wij allen daarin overeen, dat, de Rijkskas ledig zijnde, er voorzieningen moeten genomen worden om aan de dringende behoeften te voldoen, en wel binnen een zoo kort mogelijk tijdsbestek. De vraag bepaalt zich dus alleen: bevat de voorgestelde wet, in vele hoofdpunten ingevolge de aanmerkingen der onderscheidene Afdeelingen gewijzigd en verbeterd, het beste middel om tot dat doel te geraken, of weet men een ander uit te denken, dat beter zoude zijn? Men spreekt van eene vrijwillige leening, en ook ik zoude dezelve wenschelijk en meest verkieslijk achten; maar de proef is reeds genomen: zij was vruchteloos. Of eene nieuwe zoude kunnen gelukken, is een problema, waarvan de oplossing door de kortheid des tijds in den dringenden nood niet kan beproefd worden.

De voorgestelde leening zal uit haren aard niet overal gelijkmatig drukken, en ik houd het voor onmogelijk, zulks in allen opzigte volkomen te bewerkstelligen; maar men houde in het oog, dat de dwang der leening berust op een offer, dat de nood van het vaderland vordert, en dat dit offer zeer gering is bij hetgeen zoovele braven ongevergd, met ouders, bloedverwanten, vrienden en woonplaats te verlaten en zich aan de gevaren des oorlogs bloot te stellen, en anderen door vrijwillige giften, niet ophouden op het altaar te brengen. Ik beken het, in deze geldelooze tijden zal het velen moeijelijk zijn de vereischte gelden op te brengen, maar ook hierin alleen bestaat de last en voorname zwarigheid, daar, wanneer het ongelukkig met vele particuliere beurzen niet even gesteld ware als met 's lands schatkist, men eene negotiatie tegen 5 ten honderd, met spoedige aflossing, meer als eene voor- dan nadeelige speculatie zoude aanmerken. Intusschen moet de bestaande zwarigheid voor den drang der omstandigheden wijken. De voorgestelde leening toch zal in de eerste plaats dienen om den Staat te hoeden tegen de aanvallen van woeste oproerlingen, erger dan de meest verbitterde vijanden. Zij zal dienen om haard en have, huis en erf in veiligheid te stellen; om de Nederlandsche trouw in gemaakte verbindtenissen ook in den meest benarden toestand staande te houden; de opgebragte gelden zullen dienen tot zekerheid en nut van ieder lid der maatschappij, tot behoud van het vaderland. En kan er dan zulk een donker uitzigt zijn op de ontevredenheid der natie, zulk een gevoel van drukkend ongelijk, omdat de een wat meerder dan de ander in deze leening zal moeten dragen? Wilde men alles tot den laatsten quadraat-penning berekenen, zoude dan ook niet het onderscheiden belang bij het staan of vallen van den Staat nevens de gegoedheid in de schaal moeten gelegd worden? Indien toch de renteniер in deze misschien minder zal betalen dan de grondbezitter, wie zal bij de invasie van woeste benden, bij het vernietigen van ons Staatsaanwezen het meest te duchten hebben? Hij, wiens rijkdom alléén bestaat in huizen en landerijen, of hij, die met eene welgevulde portefeuille een ander land kan gaan opzoeken?

Evenmin als het onderscheiden nut voor ieder ingezeten kan berekend worden, dat voor het algemeen uit deze leening moet voortvloeijen, evenmin kan, met de weegschaal in de hand, het juiste gedeelte in dezelve aan een ieder worden toegewogen. Om kort te gaan, ik weet geen beter middel bij de ongelukkige omstandigheden om aan 's Rijks behoeften te voldoen, en deze treurige toestand dwingt mij de wet aan te nemen.

De heer **de Jonge van Campens Nieuwland** zal, nu de beraadslaging ten einde spoedt, niet in al de reeds behandelde bijzonderheden der voorgestelde wet treden en zich slechts ééne aanmerking aangaande het beginsel der daarbij bedoelde leening, op de directe belastingen gevestigd, veroorloven. Hij wil opregt erkennen, dat er in dat beginsel eene ongelijkheid is van drukking, in zoo verre als de kapitalisten of renteniers niet anders dan gelijk de grondeigenaars, op den voet van hetgeen zij in het personeel dragen, zullen getroffen worden. Hij wederspreekt niet, dat de billijkheid zich daartegen verzet, en welkom zou hem het middel geweest zijn, om ook hen, die hunne inkomsten anders dan uit grondeigendommen of hunne nijverheid hebben, het hunne nog tot de leening te doen bijdragen. Hij moet echter zijns ondanks wel in het beginsel der wet berusten, omdat hij daarvan de onmogelijkheid en onraadzaamheid moet toestemmen. Zulke bezittingen in derzelver geheel met zekerheid te kennen of te belasten, kan niet anders dan door het gevaarlijke middel van den eed, waaromtrent de lessen der ondervinding spreken; en alleen zich tot de inlandsche fondsen te bepalen, ja zelfs uit het tweede gedeelte der wet de renten ten deele met papier te voldoen, vreest hij dat te zeer onze fondsen in het bijzonder drukken zou, om zich daaraan in deze oogenblikken, in het belang van het openbaar vertrouwen, te kunnen wagen. De spreker mogt bij deze gelegenheid niet verbergen, dat men zich van het bezwarende dezer leening voor de grondeigendommen echter geene te overdrevene denkbeelden moest vormen, waartoe de ons heden opgehangen tafereelen welligt zouden kunnen leiden. Wanneer men zich een verkoop der recepissen tegen 80 pct. voorstelt, dan zal het wezenlijk te lijden verlies bij de ongebouwde eigendommen *op een tiende* van het beloop der belasting, en bij de gebouwde *op een vijfde* nederkomen; zoodat hij, die f 2000 aan grondlasten betaalt en dus zeker niet onvermogend is, in het eerste geval slechts de som van f 200, in het laatste die van f 400 aan zijn vaderland ten offer zal brengen; bij minder aangeslagenen is natuurlijk het opschot en het verlies in dezelve evenredigheid minder. Voor omstandigheden, zoo dringend als de tegenwoordige, is zulk een offer niet ondragelijk, vooral nu de betalingen, ten nutte van den minder vermogende, in drie termijnen geschieden en de eerste termijn de verdere genoegzaam kan dekken; terwijl voor den kleinen belastingschuldige door den verlangden uitkoop in het 11de artikel is gezorgd, en er geheele vrijstellingen in de wet worden gevonden, welke de spreker nogtans wel met eenige meerdere ruimte had toegestaan mogen zien. Zijne bedenkingen tegen de voorgestelde wet bestaan in deze laatste aanmerking tegen het 3de artikel; voorts in de ongelijkheid, welke ten opzigte der grondlasten uit de bijvoeging der opcenten, ongelijk op alle plaatsen, zal ontstaan; nog in het evenredig meerder bezwaar voor de bezitters van gebouwde eigendommen en voor de bewoners der steden, bovenal nu de gebouwde eigendommen *voor het geheel* dragen, en eindelijk in de leening op de patenten, waarvan hij niet zonder eenigen schroom de toepassing zou voorzien, indien niet het gezond verstand en de gezindheid der oude Nederlanders, die getoond hebben wat zij voor hun vaderland gewillig dragen, hem gerust stelde. Hij verbergt het niet: in elke andere omstandigheid zou hij om deze en nog onderscheidene redenen tegen de wet gestemd hebben, maar geen beter middel tot stijving van 's lands financiën heeft hij in den tegenwoordigen drang der zaak kunnen ontdekken; aan het verwijl door de nadere proef eener leening is niet te denken, en de belasting van het personeel tot *eenigen* grondslag te nemen, komt ook hem, op de reeds door anderen ontwikkelde gronden, onuitvoerlijk voor. In een tijd, dat te regt het geheele volk en de volksvertegenwoordiging met nadruk aandringen op de aanwending van alle de nationale krachten, ten einde het vaderland en de onafhankelijkheid te redden, ontbreekt hem moed om, vasthoudende aan zijne bedenkingen, aan de Regering de middelen, daartoe gevraagd en vereischt, te onthouden.

De heer **van Tets van Goudriaan**, *Minister van Financiën:* Indien de taak van eenen Minister van Financiën steeds moeijelijk en niet aangenaam is, bij de ontwikkeling van de belastingwet, welke uit haren aard het vermogen der ingezetenen moet aangrijpen, die taak wordt dubbel moeijelijk en min aangenaam, wanneer plotseling onvoorziene gebeurtenissen en dreigende behoeften lasten onvermijdelijk maken, die met aller belangen in aanraking komen. Intusschen, wil men het vaderland redden en behouden, dan moet men de middelen willen, die dit alleen mogelijk maken.

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

Het is zoo, de Minister van Financiën ontmoet bij elken tred, dien hij ten deze doen moet, zeer vele moeijelijkheden. Dan eens stoot hij op eene bespiegelende wijsbegeerte, welke eene volkomene gelijkheid in belastingen wil, die de ondervinding heeft geleerd dat tot de platonische droomen behoort; dan weder ontmoet hij plaatselijke en landelijke belangen, wel eens met den naam van meer lokale kennis bestempeld; dán, eindelijk, geliefkoosde denkbeelden, die hij, om de eigenliefde van anderen ongekwetst te laten, ook dáár moet eerbiedigen, waar hij de juistheid derzelve niet kan toestaan. Doch dit alles moet hem niet beletten rustig voort te gaan op den weg van pligt, en, gedachtig aan het: »Doe wel en zie niet om," na alle talenten geraadpleegd, aller kunde beproefd te hebben. datgene als het beste voor te stellen en te verdedigen, hetwelk, schoon zeer verre van volkomen, echter bevonden is voor de oogenblikkelijke behoeften van het bedreigde vaderland het minst nadeelig te zijn.

In de verdediging der wet kan ik kort zijn, daar de vaderlandslievende taal van zoo vele sprekers dezer door mij geëerbiedigde Vergadering mijne taak verligt en mijn vertrouwen heeft aangevuurd. Ik zal mij dan ook alleen bepalen tot weinige punten, welke door sommigen eenigzins anders zijn beschouwd geworden.

Het ontwerp van wet is in twee deelen gesplitst: het eerste bepaalt eene leening, het tweede strekt tot uitgifte van schatkistbiljetten.

Het eerste ontwerp bepaalde de leening op de directe belastingen tot eene som van 17 millioen; het is op het verlangen van U Edel Mogenden tot 14 millioen teruggebragt, en deze zijn nog, als het ware, met *drie* millioen verminderd geworden door het middel van afkoop voor de geringere standen, zoodat de last voor de overige leenpligtigen inderdaad slechts op tien en een half millioen zal nederkomen.

Bijaldien nu het papier, dat aan de leeners wordt afgegeven tot 80 ten honderd, ook door hen kan worden te gelde gemaakt, dan zal het geheele geldelijk bezwaar voor dit gedeelte der natie slechts op een vijfde nederkomen of eene som van f 2,100,000. En zoo die prijs, door onvoorziene rampspoeden, hetgeen God verhoede, zelfs op twee derden of 66 ten honderd mogt vallen, dan nog zou de opoffering voor hetzelve niet meer dan op $3^1/_2$ millioen nederkomen. En wat nu de onbebouwde eigendommen betreft, de aanslag derzelve voor de getrouw gebleven Noord-Nederlandsche gewesten beloopt omtrent zes millioen. Bij de nieuwe redactie der wet is die som op de helft gesteld en alzoo op drie millioen. Door het middel van afkoop zal dit welligt op een vijfde gedeelte kunnen gebragt worden, en dienvolgens kan de geheele opoffering in geld zich tot 6 ton bepalen. Is dit nu een zoo groot bezwaar? Wie is er, bij wien het edel vuur van vaderlandsliefde in den boezem gloeit, die dit offer niet gaarne in dit hagchelijk oogenblik aan het behoud van het erfdeel onzer vaderen brengen zal!

Eene andere bedenking tegen dit gedeelte des ontwerps komt daarop neder, dat men liever tot eene vrijwillige geldleening ter voorziening in den nood des lands had de toevlugt zien nemen, hetgeen meer gelijkdragende zoude zijn geweest. Het wenschelijke daarvan wordt erkend, doch de omstandigheden maken zulke middelen in deze oogenblikken onmogelijk: men brenge zich slechts voor den geest, hoe, sedert zeer weinige weken, sommige landseffecten, bij voorbeeld, de $3^1/_2$ pcts. Syndicaat-bons, tot 50 ten honderd zijn gedaald en alzoo 7 pct. intrest hebben gegeven, met de hoop op aanzienlijk voordeel op het kapitaal in meer gunstige omstandigheden.

Tot welken maatstaf van renten zoude men dan bij negotiatiën zich hebben moeten bepalen? Vrijwillige geldleeningen kunnen niet op vaderlandsliefde, maar moeten op de belangen der geldschieters gegrond zijn, en in dat geval zou men ten minste 12 tot 15 percent voordeel hebben moeten vooruitzetten en een last aan de natie opleggen, die zoo groot zoude zijn geweest, dat dezelve voor alle standen, den landelijken niet uitgezonderd, in de gevolgen allerverderfelijkst zoude geweest zijn.

Men heeft van maatregelen gesproken om den agiotage-handel in het daar te stellen papier te voorkomen; ik vrees dien woekerhandel, door de vele concurrentie der speculanten, thans minder. Maar wanneer de gewestelijke en plaatselijke besturen slechts een weinig willen medewerken, dan hebben zij middelen genoeg in de hand, om de ingezetenen daarvoor te behoeden; en zoodra de wet door de Staten-Generaal zal aangenomen zijn, zal ik bij eene opzettelijke circulaire een ieder, wien het betreft, daartoe opwekken.

Daar is aangevoerd, dat het *personeel alleen* een verkieselijker maatstaf zoude hebben opgeleverd; dit zoude nog minder regtvaardig zijn, en daardoor zou de belasting nog ongelijker dragen. Het personeel geeft den maatstaf van vaak noodzakelijke vertering, niet van wezenlijk vermogen. Het is bij de laatste wet voor de groote steden verdubbeld, terwijl de grondlasten van de Noordelijke gewesten met circa twee millioen verminderd zijn. Indien men het personeel alleen tot grondslag der belasting nam en de classificatiën van f 15 tot f 50 en daarboven aanving, dan zoude van de f 5,200,000, die het personeel geeft, niet f 1,220,000, maar f 3,480,000 wegvallen, en als men dat op Vriesland wilde toepassen, zoude in dat gewest het getal contribuabelen van 30,000 op 5600 verminderen en de opbrengst van f 400,000 op f 130,000 dalen; alles met dat gevolg, dat, naar die schaal, de aanslagen boven de f 5 dooreen tienmaal, en, daar dit niet kan, de hoogere twintig maal en meer zouden moeten verdubbeld worden, hetgeen niet op het genoemd gewest, hetwelk slechts weinige huurwaarden boven de f 400 kent, maar op vele steden van andere deelen des lands op eene ondragelijke wijze den last zoude aanbrengen.

Ik merk hier nog bij aan, dat de provincie Vriesland telt 39,000 artikelen van de ongebouwde eigendommen, dooreen belast met circa f 1,200,000 en alzoo met circa f 30 per artikel, hetwelk nu door de halve belasting f 15 wordt en alzoo doet vaststellen, dat dit gewest, hetwelk zulks indedaad behoeft, in den afkoop beneden de f 30 aanzienlijk deelen zal.

Men heeft het ongelijk dragende van de grondbelasting, wat de opcenten betreft, niet onopgemerkt gelaten. Ik erken die ongelijkheid, maar er bestaat eene physieke onmogelijkheid om daarin te voorzien door middel van eene juistere berekening en nieuwe formatie der kohieren, hetgeen de *tijd niet* toelaat en waarvan de kosten meer zouden bedragen dan de last zelve; en ik vertrouw, dat de daarbij betrokken gewesten zich tot liefde van het vaderland deze kleinigheid, even als andere, wel zullen willen getroosten.

Op de gedane vraag nopens de rentebetaling op den eersten Januarij aanstaande met geld, zeide Zijne Excellentie, kan ik de plegtige verzekering geven, dat alles wordt ingespannen, om die halfjarige rentebetaling op den tijd in specie te doen plaats hebben; dat er geene reden bestaat om daaraan te twijfelen; maar dat men van hem zoude moeten zeggen, dat hij een hoogst onvoorzigtig Staatsdienaar was, wanneer hij op een tijd, dat de gebeurtenissen elkander dagelijks verdringen en den gezigteinder nu verhelderen, dan weder verduisteren, aan Hun Edel Mogenden en aan de natie daarvan de stellige en plegtige verzekering zoude geven; alle schikkingen worden gemaakt, om de rentebetaling op den vervaltijd geheel in geld te voldoen.

Eene bedenking is er gemaakt, welke hem minder heusch en minder voegzaam voorkwam, te weten, dat de nu op te brengen gelden voor de rentebetaling der afgevallene Zuidelijke gewesten zouden strekken. De Minister zeide, dat hij de officiële verzekering konde geven, dat er reeds sedert lang maatregelen zijn genomen, dat er geene overschrijving van het Bijboek te Brussel op het Grootboek konde worden gedaan, en dat het oogmerk niet was om eene enkele cent naar Brussel over te maken tot betaling der renten aldaar. Het aangevoerde was derhalve geheel fautief en volkomen onwaar.

En wat nu het tweede gedeelte der wet betreft, zeide de Minister, dat betalingen in schatkistbiljetten voor vroegere overeenkomsten geene zwarigheid tegen het ontwerp van wet kunnen opleveren; dat tijdens de wet van November 1815 uitdrukkelijk bepaald was, dat alle betalingen van het Rijk over dat jaar in Syndicaats-papier zouden geschieden, en dat dus de Staten-Generaal, als hetzelfde *corpus morale*, thans over eene veel gewigtiger bepaling geen schroom behoefden te hebben; dat ook de thans uit te geven biljetten aan niemand zullen worden opgedrongen, wanneer de schuldeischers het tijdstip willen en kunnen afwachten, dat men in staat is om de betaling in specie te doen.

Ik had zelf, zeide de Minister, ook liever eene mindere som dezer schatkistbiljetten bepaald gezien; maar het hooger bedrag was een gevolg van het terugbrengen der leening van de grondlasten op de ongebouwde eigendommen tot de helft van den gewonen aanslag. Daarenboven zal men trachten slechts gedeeltelijk het bij de wet bepaalde in omloop te brengen, althans zeer zeker niet meer dan volstrekt noodig is. De daaromtrent in de Memorie van Antwoorden gegevene verzekering zal stipt gevolgd worden en de loop der omstandigheden zal hier alles bepalen.

Ziedaar, wat ik vermeend heb ter verdediging van eene wet te moeten zeggen, die door dezen als een meesterstuk van onevenredigheid en onderdrukking gelaakt, door genen als regtvaardig, doelmatig en staatkundig geroemd en door schier allen

als de eenigst mogelijke in de gegevene omstandigheden is erkend geworden. Dat zij geene gebreken heeft, of dat zij de best mogelijke is, dit zal ik niet beweren, maar wel dat de wet, zooals zij daar nu ligt, de doeltreffendste, en de maatregelen, daarin vervat, de gereedst werkende zijn, welke de tegenwoordige tijdsomstandigheden aan de hand geven. Het is toch hier om het redden en behouden van het dierbaar vaderland te doen; het *to be or not to be*, het aanwezen en welzijn van den Staat hangen van oogenblikkelijk werkende geldmiddelen geheel af; onzekerheid en vertraging kunnen de grootste rampen ten gevolge hebben; en de redevoeringen van U Edel Mogenden hebben het pleit ten deze met te warme vaderlandsliefde en te veel kracht en vuur voldongen, dan dat ik geloof voor het lot dezer zoo gewigtige voordragt eenige vrees te moeten koesteren.

De heer **van Dam van Isselt** verzoekt den Minister van Financiën, dat diens redevoering moge worden gedrukt.

Niemand meer het woord verlangende te voeren, worden de beraadslagingen gesloten verklaard.

Het *wetsontwerp wegens eene belasting, bij wijze van leening, en uitgifte van schatkistbiljetten*, in stemming gebragt, wordt met 47 tegen 3 stemmen aangenomen.

Tegen hebben gestemd de heeren: Cats Epz., van Randwijck van Rossum en van Sytzama.

Daarna wordt de Vergadering gescheiden.

13DE ZITTING.

ZITTING VAN DONDERDAG 25 NOVEMBER 1830. (1)

(GEOPEND TEN 12½ URE.)

Ingekomen : 1°. missives van de Eerste Kamer, betreffende de aanneming van haar door de Tweede Kamer gezonden wetsontwerpen; 2°. verzoekschrift. — Trekking der Afdeelingen; benoeming van voorzitters en ondervoorzitters. — Centraal verslag uitgebragt omtrent het wetsontwerp betreffende de nationale militie; bepaling van den dag der beraadslaging.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 44 leden, te weten de heeren:

Hofstede, Corver Hooft, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, de Jonge van Campens Nieuwland, Junius van Hemert, van de Kasteele, Dijckmeester, Cuypers, Lemker, Hinlópen, van Alberda van Bloemersma, Luyben, Lycklama à Nyeholt, van Welderen Rengers, Op den Hooff, van Wickevoort Crommelin, Frets, Sandberg, van Sytzama, Donker Curtius van Tienhoven, Bijleveld, van Reenen, van Lynden van Hoevelaken, Warin, Dedel, Cats Epz., G. Clifford, Ingenhousz, Luzac, Collot d'Escury van Heinenoord, Backer, G. G. Clifford, van Alphen, Hoynck van Papendrecht, Beelaerts van Blokland, van Nes, Jarges, van Meeuwen, van Nagell tot Ampsen, IJssel de Schepper, van Suchtelen tot de Haere en Weerts.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 19den November jl. worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter** deelt mede, dat zijn ingekomen:

1°. twee missives van de Eerste Kamer, houdende kennisgeving, dat zij zich heeft vereenigd met:

a. het wetsontwerp, houdende bepaling der som, welke gedurende 1831 tot aankoop en aflossing van schuld zal worden besteed;

b. het wetsontwerp tot voorziening in de buitengewone behoeften der schatkist.

Deze missives worden voor kennisgeving aangenomen.

(1) Dit verslag is zamengesteld naar de *Officiële Notulen* van het verhandelde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 282.

2°. een verzoekschrift, geteekend door den heer van Zuylen van Nyevelt en vele ingezetenen van Rotterdam en gerigt tegen de hereeniging met België.

Dit adres zal worden verzonden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

Daarna heeft de trekking der Afdeelingen plaats.

De uitslag dier trekking is, dat zullen behooren tot de:

Eerste Afdeeling, de heeren: Ingenhousz, van Randwijck van Rossum, Weerts, Op den Hooff, Hinlópen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst en Jarges;

Tweede Afdeeling, de heeren: van Meeuwen, Dijckmeester, Dedel, van de Kasteele, Beelaerts van Blokland, Lemker en van Alberda van Bloemersma;

Derde Afdeeling, de heeren: Verheijen, van Dam van Isselt, van Alphen, de Jonge van Campens Nieuwland, van Foreest, Boddaert, van Nes en Lycklama à Nyeholt;

Vierde Afdeeling, de heeren: Donker Curtius van Tienhoven, Corver Hooft, van Reenen, Collot d'Escury van Heinenoord, Repelaer van Molenaarsgraaf, Junius van Hemert, van Asch van Wijck en Gockinga;

Vijfde Afdeeling, de heeren: Luyben, Luzac, Hoynck van Papendrecht, Warin, Frets, G. G. Clifford, van Boelens en Tammo Sypkens;

Zesde Afdeeling, de heeren: Cuypers, van Lynden van Hoevelaken, van Nagell tot Ampsen, G. Clifford, Backer, van Welderen Rengers, van Sytzama en Cats Epz.;

Zevende Afdeeling, de heeren: van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, van Sasse van IJsselt, van Wickevoort Crommelin, Bijleveld, IJssel de Schepper, van Suchtelen tot de Haere, Sandberg en Hofstede.

De **Voorzitter** noodigt de leden uit, zich naar hunne Afdeelingen te begeven, ten einde aldaar de voorzitters en ondervoorzitters te benoemen.

De vergadering wordt tot dat einde voor eenige oogenblikken geschorst.

De zitting heropend zijnde, meldt de **Voorzitter**:

1°. dat de Afdeelingen gekozen hebben:

tot voorzitters, de heeren: van Randwijck van Rossum, Dijckmeester, de Jonge van Campens Nieuwland, Donker Curtius van Tienhoven, Warin, van Lynden van Hoevelaken en Bijleveld;

tot onder-voorzitters, de heeren: Op den Hooff, Beelaerts van Blokland, van Nes, Collot d'Escury van Heinenoord, Luzac, van Sytzama en Sandberg;

2°. dat de Centrale Afdeeling gereed is met haar verslag, betreffende het wetsontwerp tot eene ligting van nationale militie, en dit ter tafel brengt. (1)

Dit stuk zal gedrukt en rondgedeeld, en de beraadslaging over het wetsontwerp gevoerd worden op Vrijdag 26 November, des voormiddags ten elf ure.

De vergadering wordt daarna gescheiden.

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. IX.

14DE ZITTING.

ZITTING VAN VRIJDAG 26 NOVEMBER 1830. (1)

(GEOPEND TEN $11\frac{1}{2}$ URE.)

Ingekomen: Koninklijk besluit, betreffende de benoeming der heeren van Doorn en G. G. Clifford *ad interim* tot Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Waterstaat, Nijverheid en Koloniën. — Behandeling van het wetsontwerp betreffende de nationale militie.

Voorzitter de heer **van Toulon.**

Tegenwoordig met den Voorzitter 44 leden, te weten de heeren:

Donker Curtius van Tienhoven, Dijckmeester, Junius van Hemert, Hinlópen, Hofstede, Sandberg, van Wickevoort Crommelin, Op den Hooff, Luyben, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, de Jonge van Campens Nieuwland, van Foreest, Warin, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Frets, Lemker, van Meeuwen, Cuypers, van Nes, Corver Hooft, van Welderen Rengers, Cats Epz., van Suchtelen tot de Haere, Dedel, Backer, van Alphen, van Reenen, Luzac, van Alberda van Bloemersma, van de Kasteele, Lycklama à Nyeholt, Hoynck van Papendrecht, Weerts, Beelaerts van Blokland, van Lynden van Hoevelaken, van Nagell tot Ampsen, Ingenhousz, Jarges, G. Clifford, Collot d'Escury van Heinenoord, G. G. Clifford, IJssel de Schepper en van Sytzama.

De Minister van Binnenlandsche Zaken woont de vergadering bij.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 25sten November jl. worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter** deelt mede, dat is ingekomen een afschrift van het navolgend Koninklijk besluit:

N°. 34.

—

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien Ons besluit van heden n°. 30;

Willende voorloopig in de waarneming der Departementen van Binnenlandsche Zaken en voor den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Koloniën voorzien;

Hebben goedgevonden en verstaan de directie van de voornoemde Departementen *ad interim* op te dragen, als:

van het Departement van Binnenlandsche Zaken, aan Onzen Staatsraad, Gouverneur der provincie Oost-Vlaanderen, mr. H. J. baron van Doorn, en

van het Departement voor den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Koloniën, aan Onzen Staatsraad jhr. G. G. Clifford.

En zullen afschriften dezes worden gezonden aan Onzen beminden Zoon den Prins van Oranje, aan de meergenoemde Departementen, aan alle Onze Ministers en verdere hoofden van Departementen van algemeen bestuur en collegiën en aan Onze Staatsraden baron van Doorn en jhr. G. G. Clifford, tot informatie en narigt.

's Gravenhage, den 4den October 1830.

(*get.*) WILLEM.

Van wege den Koning,
(*get.*) J. G. DE MEY VAN STREEFKERK.

Accordeert met deszelfs origineel,
De Griffier ter Staats-Secretarie,
(*get.*) L. H. ELIAS SCHOVEL.

Dit besluit wordt voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van het WETSONTWERP betreffende DE NATIONALE MILITIE.

De beraadslagingen worden geopend. (1)

De heer **Lemker**: Was er immer een tijd, waarin het noodzakelijk is geworden onze legermagt aan te vullen, te versterken en op eenen geduchten voet te behouden, dan is het voorzeker de tegenwoordige; ik juich alzoo de maatregelen toe, die te dezen aanzien worden genomen, en zal dezelve met al mijn vermogen helpen bevorderen. Eene wet tot ligting van nationale militie, duidelijk voorgesteld en in het belang der dienstpligtigen gemakkelijk gemaakt, waaronder ik bijzonder reken de nummerwisseling, die dikwerf aan vele moeijelijkheden, vooral in kleine gemeenten, onderhevig is en groote kosten veroorzaakt, heeft dan ook bijzonder mijne goedkeuring weggedragen.
Het is niet te ontkennen, Edel Mogende Heeren, dat er ten aanzien der bestaande wet op de nationale militie en ten aanzien der dienstpligtigen, die in de jaren vallen om tot de dienst te kunnen worden opgeroepen, eene wederzijdsche verpligting bestaat, welke niet mag, noch behoort te worden overschreden, en het is deze overweging, die bij mij de gewigtige bedenking heeft doen ontstaan, welke ik mede in de Afdeeling heb gemaakt, of namelijk, volgens art. 5 der voorgedragene wet, de inschrijving voor de ligting van 1831 een aanvang nemen kan met den 1sten December aanstaande, zoodat alle ingezetenen,

---

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 284; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 142; 4°. *Arnhemsche Courant*, n°. 148; 5°. *Leydse Courant*, n°. 143; 6°. *Provinciaal Dagblad*, n°. 96; 7°. *Noord-Brabander*, n°. 140; 8°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 142.

(1) Daar de *Nederlandsche Staatscourant* in bijvoegsels van n°. 284 de uitvoerigste overzigten van het in deze zitting gesprokene heeft medegedeeld, zijn die hier overgenomen.
Het *Dagblad van 's Gravenhage* leverde in n°. 142 de rede van den heer de Jonge van Campens Nieuwland, en de *Arnhemsche Courant*, in n°. 148, die van den Minister van Binnenlandsche Zaken.

geboren in het jaar 1812, vóór den 20sten dier maand zullen moeten worden ingeschreven.

De bepaling bij voorschreven artikel voorkomende, wordt door mij beschouwd strijdig te zijn met de bedoeling van art. 207 van de Grondwet, alzoo ik van oordeel ben, dat de inschrijving niet mag plaats hebben dan in de maand Januarij 1831, om reden de verpligting tot inschrijving mij voorkomt geheel in verband te staan met de dienstpligtigheid, welke voor de ligting van 1831 niet kan gerekend worden te bestaan, noch te kunnen beginnen, dan met den eersten Januarij van dat jaar. Ook heb ik nog te meer deze opmerking gemaakt, alzoo het te vreezen is, dat bij onverhoopte tegenkanting, wanneer er mogten zijn, die zich niet hebben laten inschrijven, en er vervolging plaats mogt hebben, de regtbanken daarop geen regt zullen doen en de executie der wet welligt strijdig zullen beschouwen met de Grondwet. Tegen deze bedenking is door de Regering geantwoord: dat de aanmerking de gewigtigste was, welke in de processen-verbaal van twee Afdeelingen voorkomt, of namelijk de vervroeging, bij art. 5 van het ontwerp voorgesteld, wel kan geacht worden te strooken met art. 207 der Grondwet; dat de meerderheid der Afdeelingen deze aanmerking heeft verworpen en dezelve door geene der vijf andere is aangevoerd. Dit artikel der Grondwet zegt, dat de militie voltallig wordt gemaakt bij loting uit de ingezetenen, die op den 1sten Januarij van elk jaar ongehuwd zijn, hun negentiende jaar zijn ingetreden, enz. De voltalligmaking, het in dienst stellen van gehuwden vóór 1°. Januarij, of van degenen, die dan nog beneden de achttien jaren oud zijn, is daarbij alleen verboden. Wanneer men het letterlijk opneemt, zou willigt ook de loting niet vóór dat tijdstip kunnen plaats hebben, maar noch het een noch het ander is bij de conceptwet gevorderd: dezelve vervroegt uitsluitend de inschrijving, en de Regering blijft alzoo de volle overtuiging behouden, dat de bedoelde bepaling geen zweem van afwijking der Grondwet in zich bevat.

Ik beken volgaarne, Edel Mogende Heeren, dat de inschrijving voor de nationale militie tot de voorbereidende werkzaamheden kan worden beschouwd te behooren, doch geloof niettemin, dat dezelve daarvan een gewigtig gedeelte uitmaakt, alzoo toch die ingeschreven zijn, zich de verpligting hebben laten opleggen, als dienstpligtig te worden aangemerkt, en, dit zoo zijnde, zoo zal men inschrijven lotelingen, die met den 1sten Januarij 1831 eerst hun negentiende jaar zullen intreden, aan wie het, naar mijn inzien, vrijstaat te zeggen, dat de wet in al haren omvang voor hen niet dan op dat tijdstip verbindende is, en die alzoo vrijheid hebben zich daarvan tot dien tijd te kunnen verschoonen.

In een geheel anderen zin dan, Edel Mogende Heeren! vermeen ik art. 207 van de Grondwet te moeten uitleggen. Ik ben van gevoelen, dat de inschrijving en de loting voor de nationale militie in een naauw verband staan, en ben hierin nog te meer bevestigd geworden, alzoo bij art. 60 der wet van 1817 uitdrukkelijk wordt gezegd: »In het jaar na de invoering dezer wet, en vervolgens, zullen telken jare, in de maand Januarij, alleen ter inschrijving en loting worden opgeroepen alle jongelingen, die hun negentiende jaar zijn ingetreden;" terwijl ook art. 49 dierzelfde wet bepaalt: »Om tot eene geregelde loting te komen, zullen, overeenkomsig art. 207 der Grondwet, alle ingezetenen, die, op den 1sten Januarij van elk jaar, hun negentiende jaar zullen zijn ingetreden en hun drie en twintigste nog niet hebben volbragt, na daartoe bij publicatie te zijn opgeroepen, vóór den vijftienden Januarij van ieder jaar, bij het plaatselijk bestuur van hunne woonplaats, zich tot de loting doen inschrijven"; door welke bepalingen het mij alzoo voorkomt, dat de wetgever gewild heeft, dat inschrijving en loting niet in bijzondere jaren, maar onafgescheiden in een en hetzelfde jaar behooren plaats te hebben, en dat art. 207 van de Grondwet, daarbij aangehaald, dan ook alzoo moet worden verstaan.

Inmiddels, Edel Mogende Heeren! zal ik de deliberatiën over deze wet en de nadere inlichtingen, welke mogten worden gegeven, afwachten en mijne stem daarna *voor* of *tegen* dezelve uitbrengen.

De heer **Hofstede**: Na de van wege het Gouvernement gegevene inlichtingen op de aanmerkingen, in de Afdeelingen geopperd, vooral op die, dat er geene aanvulling van buitengewoon contingent, althans van de anders uitvallenden over 1826, behoort plaats te hebben, vermits dit dubbel emplooi zou worden, welke aanmerking in de Afdeeling, waartoe ik de eer heb te behooren, was gemaakt, zie ik geene reden, om aan de thans in discussie zijnde wet mijne stem te onthouden.

Met bijzonder genoegen heb ik in de onderhavige concept-wet art. 12 gezien. Ik moet het Gouvernement mijnen opregten dank betuigen voor de daarin vervatte bepalingen, aangezien door dezelve voor de aanstaande ligting eene aanmerkelijke grief, althans voor de ingezetenen der landprovinciën, is weggenomen.

Het zij mij vergund, Edel Mogende Heeren! dit eenigzins nader te mogen toelichten.

Als men eenmaal het beginsel van gelijke regten heeft aangenomen, zoo duldt het wel geene tegenspraak, dat men dan van het voorregt van plaatsvervanging, overal evenzeer en op gelijken voet, moet kunnen gebruik maken, hetgeen echter thans het geval niet was door de bepaling van art. 97 der vigerende wet, houdende *dat de plaatsvervangers de laatste* 15 *maanden in de provincie moeten hebben gewoond.* Ten gevolge daarvan is het in de provinciën, waar geene groote steden zijn, waar geene lediggloopers of menschen zonder bestaan gevonden worden, zeer moeijelijk plaatsvervangers te krijgen; geheel anders is dit bij voorbeeld in de provincie Holland, waar men niet zelden een plaatsvervanger bekomen kan voor een derde van het bedrag, dat men daarvoor in Drenthe besteden moet. Daardoor werkt de wet niet eenparig en drukt ongelijk, terwijl regten, die algemeen moesten gelden, aan eene voorwaaade van inwoning verbonden zijn, welke naar mijn inzien, geheel strijdig met onze beginselen, daarvan het effect grootendeels te niet doet.

Moet het ook niet volkomen onverschilig zijn, of een plaatsvervanger te Delfzijl of te Vlissingen heeft gewoond, mits hij maar Nederlander zij en aan de vereischten voldoet? Ik vermeen dan ook te mogen hopen, dat het Gouvernement, daarvan *éénmaal* de billijkheid erkend hebbende, deze bepaling duurzaam in de bestaande wet zal doen opnemen.

Ik weet niet, of het voornemen bestaat om de wetgeving op het stuk der nationale militie in haar geheel aan eene herziening te onderwerpen; doch ik durf beweren, dat zulks voor de natie eene wezenlijke weldaad zoude zijn.

De bedoelde wet ligt toch, als het ware, onder interpretatiën en explicatiën begraven, zoodat de kennis van de wet op zich zelve een hoogstgebrekkige rigtsnoer is geworden, naar mijn inzien zeer omslagtig en duister is en vele onbillijkheden in zich bevat. Ten voorbeelde strekke alleen het bepaalde bij art. 21 der wet van 8 Januarij 1817, in verband met art. 16 der wet van 27 April 1820, en de verordeningen, voorgeschreven bij missive van den administrateur van de nationale militie en schutterijen, van 27 Junij 1825, n°. 10, houdende de explicatie van § *m m* van art. 94 dier zelfde wet. Immers brengt de regtvaardigheid mede, dat, wanneer ik een man voor mij in plaats gehad heb, die zijn pligt heeft gedaan en gepresteerd heeft hetgeen ik presteren moest, zulks gelijke gevolgen moet hebben, *om het even*, of ik denzelven bij *plaatsvervanging* of bij *nummerverwisseling* heb gekregen. Hier bestaat dan ook hoegenaamd geen belang om den strijd der wet met de billijkheid aan te houden.

Het Gouvernement is hiervan, blijkens het antwoord op de aanmerkingen der Afdeelingen gegeven, almede overtuigd. Er doet zich dan ook de gegronde hoop op, dat bij revisie de bedoelde bepaling ingetrokken en door eene meer billijke zal vervangen worden.

Het zou ook te wenschen zijn, dat de hoofd-officieren, van wege het Departement van Oorlog als leden van de militie-raden benoemd, niet met al te strenge instructiën gemunieerd worden ten aanzien van het al of niet admitteren, zoowel van dienstpligtigen als van plaatsvervangers en nummerverwisselaars, waarbij, mijns oordeels, wel eens wordt voorbijgezien, dat die raden eigenlijk regterlijke collegiën zijn, enkel tot toepassing der wet. In de beoordeeling van gebreken, spreekt de wet van die, *die ongeschikt maken tot de dienst*, terwijl men soms geene andere personen wil goedkeuren, dan die *volstrekt zonder gebreken zijn*, *de nietigste zelfs niet uitgezonderd*, en men beroept zich dan, om deze afwijkingen van de wet goed te maken, op bekomene instructiën of decisiën.

Veel zou ik dienaangaande kunnen aanvoeren, ware het nu daartoe eene geschikte gelegenheid.

Dan, Edel Mogende Heeren! gewaagde ik zooveel van eene gehoopte herziening van de bestaande wetgeving ten deze, nog meer wenschelijk zou ik het achten, en velen zullen zich ongetwijfeld hierin met mij vereenigen, dat, bij een eventuele verandering van onze grondwettige instellingen, op eene andere wijze dan die van loting voorzien konde worden in de verdediging des vaderlands.

Niet te ontkennen is het, dat de instelling der nationale militie,

hoe dan ook gewijzigd en verzacht, als navolging der Fransche conscriptie, die wrange vrucht van vreemde overheersching, weinig overeenstemt met de begrippen en het karakter van onzen landaard en men dezelve altijd in de gegevene omstandigheden als een noodzakelijk kwaad heeft aangemerkt.

Het lot, niet bij wijze van spel, maar ter beslissing gebezigd in eene aangelegenheid, waarvan voor onze jongelieden zoo oneindig veel af kan hangen, wordt dikwerf en met grond beschouwd als niet te strooken met die morele beginselen, welke men ook zoo gaarne bij Staatsbelangen wil in acht genomen zien; terwijl het beginsel van dwang, waarop de instelling berust, dezelve niet tot aanbeveling verstrekt. Daarbij komt de eindelooze omslag van de werkzaamheden en de kosten daaraan verbonden, om niet te spreken van de menigvuldige willekeurigheden, mislagen en wanbedrijven, welke daarmede gepaard kunnen gaan. Ik meen, dat er gemeenten bestaan, waar de ingezetenen, onder bestuur van de plaatselijke regering, zich vereenigd hebben, om jaarlijks hun contingent op te leveren, hetwelk zij dan doen en altijd weten aan te vullen, waarvan het gevolg is, dat alle de werkzaamheden van de ligting in en ten aanzien dier gemeente wel plaats hebben op den voet als overal elders, doch aldaar enkel beschouwd worden als volkomen noodelooze formaliteiten, om aan de letter der wet te voldoen.

Zou het nu niet tot aanmerkelijke vereenvoudiging, besparing en in het algemeen tot wezenlijke verbetering leiden, als men van het beginsel uitging, dat door het Gouvernement, in overeenstemming met de Staten-Generaal, jaarlijks het benoodigde antal manschappen bepaald wierd; dat dan door de zorg der heeren Gouverneurs aan elke gemeente haar contingent wierd openbaar gemaakt, met vrijlating aan de gemeentebesturen, elk op zich zelve of wel doelmatig gecombineerd, ten einde zich van de middelen van voldoening te verzekeren, om dat contingent te leveren op zoodanige wijze als men goedvond, terwijl dan het werk der beoordeeling, aflevering, enz. zou kunnen toevertrouwd worden aan eene commissie uit de Provinciale Staten, geadsisteerd door eenen hoofdofficier, *ad hoc* door het Departement van Oorlog benoemd?

Ik moet mij hier enkel tot ruwe grondtrekken bepalen en alleen doen opmerken, dat ik in dit denkbeeld enkel eene meerdere uitgebreidheid der vrijwillige dienstneming beoog, die ik zeker durf stellen, dat door meerdere aanmoedigingen, dan men voor de gewone middelen in staat is te verleenen, wel zal kunnen verkregen worden, in welk gevoelen ik te meer mij versterkt zie door de tegenwoordige ondervinding. Ja, Edel Mogende Heeren! op eene harttreffende en bemoedigende wijze is het gebleken en blijkt het nog dagelijks, dat slechts de roepstem des beminden Konings alleen noodig is om honderden, ja duizenden te wapen te doen snellen en de krijgsbanier te doen volgen.

Ons nationaal karakter is toch ten alle tijde strijdhaftig geweest, zoo dikwijls het de onafhankelijkheid des vaderlands gold en de trouw aan den Vorst blijken moest.

De heer **Junius van Hemert**: Bij het onderzoek, waartoe het tegenwoordige ontwerp aanleiding geeft, heb ik vermeend aan mij zelven twee vragen te moeten voorstellen. Zij zijn deze: Waarin wijkt het project af van de reeds bestaande wetgeving? En is die afwijking admissibel?

Volgens de thans op de materie bestaande wetgeving zoude in vredestrijd een vijfde moeten worden ontslagen; zoude dat ontslagen vijfde door eene ligting van één man van 500 zielen moeten worden vervangen; zouden de door overlijden, desertie, verminking of andere omstandigheden ontbrekende manschappen bij wege van een *buitengewoon contingent* moeten worden aangevuld en zoude eindelijk, om tot de loting te geraken, de inschrijving vóór den 15den Januarij behooren te geschieden.

Omtrent het ontslag van een vijfde is, wat het beginsel aangaat, niets bij de aangebodene project-wet in het bestaande veranderd. De Grondwet toch, dat ontslag van een vijfde alleen in *tijd van vrede* gebiedende, huldigt even daardoor het beginsel, bij het ontwerp aangenomen, dat in *tijd van oorlog* zoodanig ontslag *niet* behoeft plaats te hebben. En de veranderingen, die door het project alleen tijdelijk (voor het jaar 1831) in de tegenwoordige wetgeving worden daargesteld, reduceren zich eenvoudig tot drie hoofdpunten:

1°. dat de ligting over 1831, die, volgens de wet van 8 Januarij 1817, alleen zoude te pas komen ter vervanging van het ontslagen vijfde, thans geschieden zal, ofschoon het vijfde niet is ontslagen;

2°. dat het buitengewoon contingent niet afzonderlijk bepaald, maar met de opgemelde ligting gecombineerd en als het ware ineen gesmolten wordt, in dier voege, dat het beloop van beide te zamen op één man van de 300 zielen wordt vastgesteld, en

3°. dat de inschrijving, die gewoonlijk eerst vóór den 15den Januarij 1831 moest geschieden, thans vóór den 20sten December 1830 zal moeten zijn tot stand gebragt.

Zijn nu deze veranderingen en afwijkingen van de bestaande wetgeving admissibel? Ik vermeen, dat geene derzelve met de Grondwet strijdig en dat alle in de gegeven omstandigheden noodzakelijk en doelmatig kunnen worden geacht.

Dat de ligting over 1831 wordt bevolen, ook zonder dat het vijfde wordt ontslagen, dit strijdt met geene bepaling der Grondwet. Art. 214 van dezelve bepaalt uitdrukkelijk, dat hetgeen door den Koning omtrent het *getal* en de inrigting der nationale militie noodig wordt geoordeeld, het onderwerp van voor te dragen wettelijke bepalingen zal uitmaken. Zoodanige bepalingen vinden wij in de wet van 8 Januarij 1817. Maar niets behoeft den wetgever terug te houden om deze wet van 1817, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk, te modificeren, ja af te schaffen en door eene geheel nieuwe te doen vervangen. Het kan dan ook geen argument tegen het onderhavige project opleveren, dat hetzelve, ofschoon in het algemeen de wet van 1817 in stand houdende, echter eenige tijdelijke afwijkingen en veranderingen in dezelve heeft daargesteld, en de vraag is eenvoudig, of die tijdelijke afwijkingen in de gegeven omstandigheden als noodig en doelmatig kunnen worden aangemerkt. En wanneer ik dan den toestand van het vaderland beschouw, dan vermeen ik, dat de noodzakelijkheid, om alle krachten in te spannen tot verdediging van onzen geboortegrond, het doen eener ligting over 1831, ook zonder het ontslag van het jaarlijksche vijfde, volkomen wettigt, ja zelfs gebiedend vordert.

Wat voorts den maatregel aangaat, om het *buitengewoon contingent* met deze *ligting* te combineren en als het ware in een te smelten, zoo komt dezelve mij niet onaannemelijk voor. Het is toch zeer wel in te zien, dat bij de groote verwarring, die door de omstandigheden in de zamenstelling der korpsen is te weeg gebragt, het uiterst moeijelijk en welligt ondoenlijk zoude zijn, met volkomen juistheid het getal der ontbrekende manschappen op te geven, en dat eene *globale begrooting* in dien stand van zaken het eenige is, hetgeen men verlangen kan. Dit zoo zijnde, zoo behoeft niets te beletten om het *gewoon* en *buitengewoon* contingent onder deze omstandigheden in één te smelten en daardoor eenen tijdelijken maatregel daar te stellen, die zich door eenvoudigheid in de uitvoering allezins schijnt aan te bevelen.

Voor beide deze contingenten gecombineerd, is (even als bij art. 13 der wet van den 28sten November 1818) eene ligting voorgeslagen van één man over 300 zielen; waarvan afgetrokken zijnde het *gewoon* contingent, berekend op één man van 500 zielen, voor het *buitengewoon* contingent overlaat 2 man van 1500 zielen, bedragende alzoo een getal van omstreeks 2800 man over de geheele bevolking van het tegenwoordig Rijk der Nederlanden, hetgeen, uit aanmerking der menigvuldige verliezen van allerlei aard, door het leger geleden, mij niet toeschijnt overdreven te zijn berekend.

Eindelijk de vervroegde inschrijving vóór den 20sten December, in plaats van 15 Januarij aanstaande, komt mij voor, door de tijdsomstandigheden te worden geregtvaardigd en geenszins strijdig te zijn met art. 207 der Grondwet.

Volgens het ontwerp, zal de loting en inlijving eerst plaats hebben in Januarij 1831, op een tijdstip derhalve, waarop *alle* lotelingen zonder onderscheid reeds hun *negentiende* jaar zullen zijn ingetreden, en er is daardoor alzoo volkomen in acht genomen hetgeen bij het aangehaald artikel der Grondwet was voorgeschreven.

Wat de voorafgaande *inschrijving* betreft, deze sluit nog geene dienstpligtigheid in. Zij is slechts als een voorbereidende maatregel te beschouwen, waaromtrent de Grondwet niets hoegenaamd voorschrijft en waaromtrent dus de wetgever volkomen vrij en bevoegd is, zoodanige bepalingen te maken als hij zal vermeenen te behooren. Al wilde hij, om redenen hem daartoe bewegende, de inschrijving één, twee of drie jaren vervroegen, al wilde hij de verpligting tot inschrijving niet slechts tot een enkel jaar beperken, maar tot alle ingezetenen zonder onderscheid (van welken ouderdom ook) uitstrekken, het zoude hem, wat de Grondwet aangaat, volkomen vrijstaan.

Waarin bestaat het voorschrift der Grondwet? Alleen daarin, dat de militie *voltallig* moet worden gemaakt bij *loting* uit inge-

zetenen, die op den 1sten Januarij hun *negentiende* jaar zijn ingetreden.

Maar, volgens het project, is er niemand, die niet reeds bij de *loting* zijn negentiende jaar zal hebben bereikt, en ook volgens het project zal derhalve de militie *voltallig* worden gemaakt bij loting uit ingezetenen, die op den 1sten Januarij hun negentiende jaar zijn ingetreden. Er is dus, naar mijn gevoelen, volkomen voldaan aan de letter en aan den geest van de Grondwet.

De slotsom van het aangevoerde schijnt mij toe te zijn, dat het aangeboden ontwerp tijdelijk eenige veranderingen en modificatiën daarstelt in de wet van den 8sten Januarij 1817; dat echter deze veranderingen mij geenszins strijdig toeschijnen met de Grondwet, en dat de buitengewone omstandigheden, waarin wij verkeeren, de tijdelijke daarstelling dier wijzigingen in de bestaande wetgeving als wenschelijk en doelmatig doen voorkomen.

Ik zal stemmen voor de wet.

De heer **Lycklama à Nyeholt**: Bij de VIde Afdeeling, waarvan ik de eer heb lid te zijn, heeft men wel voornamelijk gemaakt omtrent de aanhangige wet drie aanmerkingen.

In de *eerste plaats* wilde men, dat bij de considerans der wet gevoegd of melding zoude worden gemaakt, dat ook de wet gegrond was op artikel 13 der wet van 28 November 1818, volgens welke het *maximum* van het gewoon en buitengewoon contingent bepaald is op één van de driehonderd zielen. Van wege de Regering is daarop geantwoord, dat art. 1 van de voorgedragene wet niet kan gezegd worden op het bedoelde artikel gegrond te zijn. Dit heeft de Afdeeling in haar eerste gevoelen bevestigd, dat door die weglating een schijn van willekeurige verhooging van het contingent zich blijft voordoen.

Ten tweede: De Regering heeft geoordeeld, dat de gevorderde maat voor de plaatsvervangers, die te voren niet gediend hebben, volgens de bestaande wet van 8 Januarij 1817 blijven moet op vijf voet twee duim Rijnlandsche maat, zijnde twee duim grooter dan genoegzaam is, om als loteling te worden ingelijfd of wel om als plaatsvervanger op te treden, als men reeds te voren gediend heeft, en voor reden gegeven, dat reeds bij art. 12 der voorgedragene wet genoegzame uitbreiding aan de plaatsvervanging gegeven zoude zijn. Het is waar, dat de vereischte inwoning van 15 maanden binnen de provinciën daardoor is vervallen en dat men nu ook plaatsvervangers uit andere provinciën nemen mag, doch daarentegen zijn de zoodanigen niet te bekomen, die tot de klasse behooren, welke bij rustige tijden reeds op den *eersten Maart* uit de dienst ontslagen worden, terwijl het aan vele moeijelijkheden onderhevig kan zijn, om voor de eerstbedoelden de attesten en certificaten van goed gedrag, behoorlijk ingerigt, tijdig te bekomen.

In het jaar 1813, toen ook de behoefte aan manschappen groot was, is de plaatsvervanging toegelaten tot den ouderdom van 45 jaren, en toen is de maat reeds voldoende gerekend te zijn 4 voet en 10 duim, dus wel 4 duim lager dan thans vereischt wordt voor hen, die niet gediend hebben. De Afdeeling heeft verlangd, dat alle plaatsvervangers met 5 voet zouden worden toegelaten, en dus den middenweg voorgesteld. De Regering heeft daartegen aangevoerd, dat zij, die 17 jaar oud waren, in 1813 ook tot plaatsvervangers konden worden aangenomen, omdat die nog konden groeijen, waaruit dan natuurlijk de vraag moest ontstaan, of ook zij, die boven de 23 tot aan 45 jaren oud waren, gerekend moeten worden toen ook nog te hebben kunnen groeijen. Indien het door de Regering verder ter wederlegging aangevoerde gegrond is, dat die van 30 jaren niet behooren te worden toegelaten, omdat zij niet meer groeijen kunnen, waarom zou iemand, die slechts 5 voet lang is en 30 jaren oud, na eenige oefening ook geen geschikt soldaat kunnen zijn? Ja zelfs, is hij, door zijn krachtiger ligchaamsgestel, niet dikwijls meer te verkiezen boven een jongeling van 19 jaren, waarvan er vele zijn, die reeds den vollen groei bekomen hebben?

Ten derde: De Regering, bij de beantwoording der laatste aanmerking van de Afdeeling, vervat in eene overgelegde, aan U Edel Mogenden bekende Nota, de gegrondheid van het daarbij geopperde erkend hebbende, zoo heeft ook de Afdeeling nader aangedrongen op het dadelijk in werking brengen van het daarbij voorgestelde; doch uit het verslag van de Centrale Afdeeling blijkt niet, dat Z. E. de Minister van Binnenlandsche Zaken, bij gelegenheid van de met de Afdeeling gehouden conferentie daarover, eenig antwoord zoude hebben gegeven. Dat het Gouvernement het voornemen heeft, de tot hiertoe ter zee varende vrijgestelden op de flotilles te plaatsen, is voorzeker niet onvoegelijk, mits zij zich daartoe genegen toonen, want anderzins komt zulks aan mij voor, eene afwijking te zijn van de bestaande verordeningen.

Hoe gewigtig mij dit een en ander voorkomt te zijn, zoo vind ik mij niettemin, uit aanmerking van den drang der omstandigheden, ook gedrongen *voor de wet* mijne stem uit te brengen.

De heer **de Jonge van Campens Nieuwland**: De wet, welke heden aan onze beraadslagingen onderworpen is, moet beschouwd worden als een uitvloeisel der tegenwoordige buitengewone omstandigheden, doch op zich zelf kan dit geene genoegzame reden tot derzelver aanneming opleveren. Als leden der Staten-Generaal mogen wij wel de omstandigheden in aanmerking nemen, maar bovenal en in de eerste plaats behooren wij op de inwendige waarde der ons voorgedragene ontwerpen te letten. En indien het dan waar is, gelijk ik door sommigen met schijnbaren grond heb hooren beweren, dat het onderhavig ontwerp strijdig is met de Grondwet, dan is er geen twijfel aan, of wij moeten hetzelve verwerpen. Dit behoort dus in de eerste plaats onderzocht te worden.

Bij dit onderzoek moeten wij onze aandacht voornamelijk op art. 207 der Grondwet vestigen. Wat bepaalt dit artikel? Nopens het punt in geschil vindt men in hetzelve alleen het volgende: »Bij gebrek van genoegzame vrijwilligers, wordt de militie voltallig gemaakt bij loting uit de ingezetenen, die op den 1sten Januarij van elk jaar ongehuwd zijn, hun 19de jaar ingetreden zijn en hun 23ste nog niet hebben volbragt, enz." Dus is de 1ste Januarij het tijdstip, waarop de persoon, die in deze bepaling der Grondwet valt, moet geoordeeld worden tot de dienst verpligt te zijn. Het onderhavig ontwerp nu behelst niets, dat strijdig is met deze bepaling: niemand zal vóór den 1sten Januarij *in dienst treden;* de wet strekt alléén tot vervroeging der *voorbereidende* werkzaamheden en maatregelen, en hiervan spreekt het aangehaalde artikel niet.

Indien daaromtrent nog eenige twijfeling mogt bestaan, dan wordt dezelve geheel weggenomen bij vergelijking van de aangehaalde woorden met den Franschen tekst: *Tous les habitants non mariés au 1er Janvier de chaque année, qui à cette époque auront atteint leur dix-neuvième année, sans avoir terminé leur vingt-troisième, concourront au tirage*, etc. Deze laatste woorden sluiten in, dat niemand *aan de loting* mag deelnemen vóór den bepaalden tijd; doch ten opzigte der voorbereidende werkzaamheden voor de loting wordt niets gezegd, en ik kan dus niet zien, dat de wet, volgens welke de loting niet vóór 1 Januarij zal plaats hebben, met de Grondwet strijdig zoude zijn.

Over de noodzakelijkheid, om die voorbereidende werkzaamheden in de tegenwoordige omstandigheden te bespoedigen, kan wel geen twijfel bestaan. Het is waar, wij vernemen, dat de vijandelijkheden geschorst zijn, doch niemand weet op wat voorwaarden. Uwe Vergadering zelve verkeert daaromtrent in de volstrektste onwetendheid, hetgeen, — ik mag het niet verbergen, — eenige onrust baart. Maar al kenden wij den duur en de voorwaarden dier schorsing volkomen, dan zouden wij nog niet in den ijver tot verdediging des vaderlands mogen verflaauwen; want wat staat kan men maken op overeenkomsten met lieden, die niet in het minst geaarzeld hebben, om den heiligen eed, aan de Grondwet, en de trouw, aan den Koning gezworen, te verbreken en in hun vaderland het geslacht van hunnen wettigen Vorst van alle gezag vervallen te verklaren? Neen, Edel Mogende Heeren, dat wij ons niet in slaap laten wiegen door een verdrag, aangegaan met een volk, dat sedert zijne » roemruchtige" omwenteling dag aan dag blijken van de snoodste trouweloosheid en meineed gegeven heeft. Het eenige middel om het vaderland te behouden en rust en vrede te herstellen, is, steeds met de wapenen in de hand gereed te staan om elken aanval af te weren en die geestdrift levendig te houden en aan te wakkeren, die thans reeds de bewondering van geheel Europa tot zich trekt.

De heer **Luyben**: Op zich zelve beschouw ik de vervroeging der inschrijving van de lotelingen en van de daartoe betrekkelijke werkzaamheden niet als strijdig met de Grondwet; maar ik heb een ander bezwaar tegen het ontwerp, daarin bestaande, dat, volgens art. 6 van hetzelve, diegenen, die opgeroepen worden om zich te doen inschrijven, vroeger dan bij de Grondwet en de bestaande wetten op de nationale militie gevorderd wordt, en die niet vrijwillig aan deze oproeping voldoen, als nalatigen zullen gestraft worden. Deze strafbepaling komt mij als strijdig met de Grondwet en als zeer nabij aan willekeur grenzende voor. Ik houd mij ten minste overtuigd, dat elk van verzuim in dezer aangeklaagde, die zich op de bepaling der Grondwet beriep

14DE ZITTING. — 26 NOVEMBER 1830.

IX. *Oproeping der nationale militie voor* 1831.

loor de regtbanken zoude moeten worden vrijgesproken. Ik acht nij dus, hoezeer met leedwezen, verpligt, mijne goedkeuring ıan het ontwerp te weigeren.

De heer **van Doorn**, *Minister van Binnenlandsche Zaken:* In le omstandigheden, welke wij beleven, geweldadig aangerand loor degenen, die nog zoo korten tijd geleden met ons gelukıg waren onder het zachte en grondwettige bestuur van den esten der Koningen; bedreigd met eenen inval op onzen vaderandschen grond door plunderzieke muitelingen en vreemde geukzoekers, die zich reeds niet ontzien hebben denzelven, — maar lan ook niet straffeloos, — met hunne strooptogten te bezoeden; in die omstandigheden, welke U Edel Mogenden te overekend zijn, dan dat ik zou behoeven u daarvan een tafereel p te hangen: in die omstandigheden is de ontwikkeling van roote krachten noodzakelijk.

Gelukkig Noord-Nederland, dat die krachten in zich bevat, at die krachten immer heeft aangewend, wanneer de nood het orderde! Gelukkig Noord-Nederland, dat ook thans, op de oepstem van zijnen Koning en der vaderen roem gedachtig, ijn wettig erf weet te verdedigen.

Ziet, Edel Mogende Heeren, onze schutterijen, die, aangeslon aan het leger van den Staat, op de voorposten staan en ich daar reeds door haren moed hebben gekenmerkt; ziet nderen zich gereed maken om heen te snellen dáár, waar de ood het vordert; ziet de talrijke vrijwilligers, die zich aanbieen; de kweekelingen onzer hoogescholen; onze onderscheidene rijkorpsen: allen evenzeer van verlangen brandende om den ijand onder de oogen zien, den muiter te verpletteren, het aderland te behouden.

Vestigt uwe aandacht op de nieuwsbladen, die geene plaats enoeg meer aanbieden tot vermelding der vrijwillige offers, elke op het altaar des vaderlands worden nedergelegd door hen, ie niet in staat zijn zelven het zwaard tot verdediging van den ierbaren geboortegrond aan te gorden.

Ziet dan, Edel Mogende Heeren, ziet in het tegenwoordig ederland dat aloude Nederland weder, gereed om alles op te etten, in vol vertrouwen op zijnen God, op zijnen Koning, op e regtvaardigheid zijner zaak en niet zullende afhouden, voordat ust en orde verzekerd en zijne zelfstandigheid gewaarborgd zij!

Het is waar, Edel Mogende Heeren, de Koning heeft, op oorstel van zijne bondgenooten, eene opschorting der vijandejkheden van onze zijde bevolen; maar zou dit ons doen verauwen in de ontwikkeling onzer krachten, in de aanwending an alle middelen van verdediging tegen een vijand, zoo snood ls er immer een bestond?

Neen, niet alzoo. De uitslag der opschorting van vijandejkheden, hoezeer ook door den vijand verordend, is onzeker, n al mogt zij van langen duur zijn, dan nog is het tijdstip an terugkeer van orde en rust, de terugkeer van eigenlijken rede, wisselvallig. En wie den vrede wil, wie denzelven duuraam wil, moet ten oorlog zijn voorbereid. Gaan wij dan voort ıet de ontwikkeling onzer krachten, welke den vijand reeds wijfeling en vrees heeft ingeboezemd. Hij vinde ons bij de opchorting der vijandelijkheden, bij eenen mogelijken wapenstilstand elfs, steeds gereed om ieder oogenblik ten strijde te trekken.

Tot deze ontwikkeling onzer krachten behoort eene spoedige proeping der jongelingen, die, volgens de bestaande verordeingen, de jaren hebben bereikt, dat zij dienstpligtig zijn aan e nationale militie. De wet, tot welker verdediging ik thans oor U Edel Mogenden optreed, heeft deze strekking.

Drie hoofdgronden hebben daarin het gemeen overleg der taten-Generaal noodzakelijk gemaakt; zij zijn reeds door eenen er geëerde sprekers opgehelderd en toegelicht en bestaan in de olgende:

1°. de oproeping van gewoon contingent, niettegenstaande et vijfde gedeelte der onder de wapenen zijnde manschappen, olgens de bestaande wetten, niet moet worden ontslagen;

2°. eene oproeping van buitengewoon contingent, niettegentaande de aan de korpsen ontbrekenden, volgens den eisch dier etten, ten gevolge der omstandigheden niet juist en vooral iet nominatief kunnen worden opgegeven, en

3°. eene vervroeging van de voorbereidende werkzaamheden ot de aanstaande ligting.

De schifting van gewoon en buitengewoon contingent kon, olgens art. 16 der wet van 8 Januarij 1817, thans vervallen, n het tegenwoordig ontwerp draagt een massaal bedrag voor an één man op de 300 zielen. Deze bepaling heeft hare aaniding gevonden in art. 13 van de wet van 28 November 1818, welk art. 13 niet is opgenomen in de considerans, omdat, zooals reeds in de antwoorden op de bedenkingen der Afdeelingen is aangemerkt, hetzelve wel de *aanleiding*, maar niet de *grond* van art. 1 van het ontwerp is.

Art. 207 der Grondwet toch laat de bepaling der sterkte van de militie aan den wetgever over; hij kan dus de ligting grooter bepalen, naar mate de omstandigheden het vorderen, en alzoo is bij de wet van 1818 een *maximum* van 1 man op de 300 zielen aangenomen, terwijl de wet van 1817 geene hoogere ligting dan van 1 op 500 toeliet. De Regering had dus volkomen de bevoegdheid, om voor de tegenwoordige ligting een grooter getal van bijvoorbeeld 1 van 250 of van 200 zielen voor te dragen en met gemeen overleg der Staten-Generaal vast te stellen; maar zij heeft geoordeeld, dat zulks voor de behoefte der armée niet noodzakelijk was, en die behoefte der armée, — niet het 13de artikel der wet van 1818, — is de eigenlijke grond, waarop de bepaling van het contingent, in het ontwerp voorkomende, berust.

Er zijn bedenkingen gemaakt opzigtelijk de maat der plaatsvervangers. Bij besluit van 20 December 1813, art. 49, is voor den plaatsvervanger de maat gevorderd van 4 voet 10 duim Rijnlandsch; bij de wet van 8 Januarij 1817 wordt die maat bepaald op 5 voet 2 duim voor hen, die niet gediend, en van 5 voet voor degenen, die gediend hebben. Door een der geëerde sprekers is nader aangedrongen, dat de bepaling van het gezegd artikel van het Vorstelijk besluit van 1813, immers die van 5 voet, voor alle plaatsvervangers, in tijden als de tegenwoordige, die wel eenige overeenkomst met die van 1813 hebben, en aldus tot meerdere vergemakkelijking der plaatsvervanging mogt aangenomen worden. Ik merk hierop aan, dat het 49ste artikel van dat besluit thans niet tot *norma agendi* kan strekken, omdat dan ook daaruit zou moeten worden overgenomen de bepaling, dat de plaatsvervanger op zijn 17de jaar kan worden aangenomen, terwijl de tegenwoordige wetgeving zulks eigenaardig tot het 23ste jaar, na afloop der dienstpligtigheid voor de militie, vaststelt; en dit onderscheid bewijst tevens, dat thans eene grootere maat moet gevorderd worden, want de plaatsvervanger, 23 jaren oud, moet geacht worden zijnen vollen wasdom bereikt te hebben, hetgeen het geval zekerlijk niet is met dien van 17 jaren. Daarenboven wordt thans voor den loteling eene lengte van 5 voet vereischt, en dezelfde laatst opgegeven redenen maken een onderscheid van taille tusschen hem en den plaatsvervanger noodzakelijk.

Niettegenstaande deze aanmerkingen, heb ik getracht ten deze aan den wensch van een gedeelte uwer Vergadering te voldoen, en ben ik daaromtrent in overleg getreden met het Departement van Oorlog, maar de verkregen inlichtingen hebben bewezen, dat eene lengte van slechts 5 voet in vele opzigten ongeschikt maakt tot de dienst en dat de taille van 5 voet en 2 duim ruim beperkt genoeg is. Wanneer men nu bedenkt, dat de aanbieding van plaatsvervangers beneden die maat, zooals aan leden dezer Vergadering bij ondervinding gebleken is, tot de zeldzame gevallen behoort, en dat er bij art. 12 van het ontwerp reeds zulk eene groote ruimte, niet alleen voor de plaatsvervanging, maar ook voor de nommerverwisseling is gelaten, zoo mag ik billijk verwachten, dat de gemaakte bedenking de aanneming der wet niet zal in den weg staan.

Door sommige leden dezer Vergadering is in bedenking gegeven, om de buitenlands zeevarenden, welke gedurende den staat van oorlog dienstpligtig moeten worden geacht, in plaats van bij de armée, op de flotille te plaatsen en daar hunne dienst te laten volbrengen. Dit verlangen, Edel Mogende Heeren, stemt volkomen met dat des Konings overeen, en ik ben gemagtigd te verklaren, dat zoowel aan de manschappen der thans nog loopende klasse, die, uit hoofde van buitenlandsche zeevaart vrijgesteld, volgens de bestaande wetten in de tegenwoordige omstandigheden moeten worden opgeroepen, als aan de lotelingen van 1831, die in hetzelfde geval zullen verkeeren, gelegenheid zal worden gegeven, om, naar hunne keuze, de dienst te land of te water te presteren.

De gewigtigste bedenking, welke ik tegen het ontwerp heb hooren maken, is, of hetzelve in strijd zoude zijn met de Grondwet. Maar, na hetgeen dienaangaande met zoo veel welsprekendheid door twee geëerde redenaars is aangevoerd, acht ik te dien opzigte verdere verdediging overbodig; immers kan ik daarbij zeer kort zijn. De Regering heeft steeds te goeder trouw de overtuiging, dat de inschrijving voor de nationale militie eene geheel voorbereidende werkzaamheid is tot de, volgens het ontwerp, eerst na 1°. Januarij te bepalen loting, onderzoek, beoordeeling der reclames van vrijstelling en oproeping tot de dienst, welke

14DE ZITTING. — 26 NOVEMBER 1830.

IX. *Oproeping der nationale militie voor* 1831.

geheel voorbereidende werkzaamheid alzoo niet in tegenspraak kan zijn met de Grondwet.

De laatste spreker heeft eene bedenking geopperd omtrent de straf op de vervroegde inschrijving, en deze beschouwd als de dienstpligtigheid vroeger daarstellende. Ik geloof niet, dat deze bedenking het beginsel kan aanranden en ik antwoord er dit op: de vervroegde inschrijving is niet strijdig met de Grondwet; die deze wil, moet ook de straffen op het verzuim willen, en, wat daarvan het gevolg moge wezen, de gehuwden vóór 1°. Januarij en degenen, die op dat tijdstip geene 18 jaren oud zijn, zullen door de wet niet voor de dienst worden opgeroepen, en dit is het eenige, wat de Grondwet verbiedt.

Er is door twee geëerde sprekers gewag gemaakt van het wenschelijke eener herziening van de wetten op de nationale militie en de daaruit voortgevloeide instructiën. Ik erken, Edel Mogende Heeren, het wenschelijke van zoodanige herziening; ik ben er door ondervinding van overtuigd en zal, zooveel van mij afhangt, niets verzuimen, wat kan strekken om zoodanig werk te bekwamer tijd in gereedheid te brengen.

Ik hoop, Edel Mogende Heeren, genoeg gezegd te hebben tot verdediging der onderhavige wet. Uwe Vergadering zal er hare toestemming niet aan weigeren; zij zal niet weigeren, om de jongelingen, in de jaren der militie vallende, op te roepen, om zich mede te scharen in de rijen der verdedigers van den vaderlandschen grond. En die jongelingen zullen uwe roepstem gaarne hooren; zij verlangen naar die oproeping en zullen er met geestdrift aan voldoen, want ook in hun hart is diep ingeprent *liefde voor vaderland en Koning.*

De heer **van Wickevoort Crommelin** uit den wensch, dat de redevoering des Ministers moge worden gedrukt en aan de leden der Kamer medegedeeld.

De heer **Warin**: Ik geloof, dat het voor den Minister moeijelijk zal zijn, om de door hem voor de vuist uitgesprokene redevoering letterlijk weder te geven; maar men mag met grond verwachten, dat dezelve door de schrijvers der dagbladen naauwkeurig gevolgd en opgeteekend zal zijn. Het is toch gebleken, dat sedert wij in deze vergadering slechts ééne taal bezigen, van derzelver handelingen veel naauwkeuriger verslag gedaan wordt.

De heer **van Alphen**: Ik acht het zeer wenschelijk en noodig, dat de redevoeringen der Ministers, tot verdediging van wetten, als tot derzelver uitlegging strekkende, — al was het dan ook niet woordelijk, — op eene officiële wijze wierden bekend gemaakt. Vooral houd ik dit bij het onderhavig ontwerp van belang, omdat het hier eene uitlegging der Grondwet geldt.

De heer **Beelaerts van Blokland**: Ook ik ben van oordeel, dat het nuttig kan zijn eene door een Minister des Konings in de Kamer uitgesprokene redevoering te doen drukken. Ik zelf heb bij eene vorige gelegenheid, toen Z. E. de Minister van Justitie, bij de opening van de beraadslaging over het ontwerp tot de regterlijke organisatie eene ophelderende rede hield, het voorstel daartoe gedaan. Het is altijd van belang om de juiste bedoeling van den Minister blijvend te verzekeren. Ik wil mij dan ook niet tegen het drukken verzetten, ofschoon ik geloof, dat het in dit geval minder noodzakelijk zij, dewijl de verzekeringen, door Z. E. den Minister gegeven, reeds stellig genoeg voorkomen in het verslag der Centrale Afdeeling, omtrent deze wet gedaan. Ik kan niet nalaten mijn bijzonder genoegen aan den dag te leggen over de wijze, waarop dit verslag is ingerigt. Ik meen het te mogen zeggen: het is het eerste verslag, dat in den waren geest van het besluit des Konings van den 18den Januarij dezes jaars is opgesteld en dat, nevens de nadere bedenkingen der Afdeelingen, ook de vruchtdragende antwoorden van den Minister in zich bevat. Het drukken van de redevoering, die wij zooeven hebben hooren uitspreken, kan dus al of niet overbodig schijnen; maar eene reden, welke ik zooeven ten voordeele van het drukken heb hooren aanvoeren, meen ik niet met stilzwijgen te mogen voorbijgaan, daar zij een gevaarlijk voorbeeld voor het vervolg zoude kunnen opleveren. Een geëerd spreker heeft namelijk gezegd, dat het noodzakelijk kon worden geacht, de redevoering van Zijne Excellentie te doen drukken, omdat het hier eene uitlegging van de Grondwet gold. Die reden, — ons geacht medelid houde mij het ten goede, — mag nimmer bij ons ingang vinden. De Staten-Generaal mogen van de Regering geene uitlegging van de Grondwet ontvangen. Op deze wijs zouden wij de grenzen naderen van eene herziening der Grondwet, die niet anders mag plaats hebben, dan in voege als bij het *elfde hoofdstuk* is voorgeschreven, en geene authentieke verklaring der Regering, noch de bepalingen van eene bijzondere wet kunnen hier in aanmerking komen. Alleen eene bijeenroeping der Staten-Generaal in dubbelen getale kan zoodanige zaak beslissen, en indien wij anders handelen, zoude zulks strijdig zijn met den eed, dien wij in handen des Konings hebben gedaan, om de Grondwet te handhaven; zoude zulks niet beantwoorden aan het vertrouwen der natie, die ons hier gezonden heeft en aan welke wij, door dienzelfden eed, verbonden zijn. Ik kan derhalve tot het drukken mijne toestemming niet geven, indien men als de beweegreden daartoe zou willen aannemen de noodzakelijkheid, om eene uitlegging der Grondwet van de zijde der Regering te constateren.

Wat de thans in beraadslaging zijnde wet zelve betreft, moet ik bekennen, dat ook bij mij onderscheidene bedenkingen waren gerezen, onder welke voornamelijk behoorde, of de voorgestelde vervroeging van de inschrijving der aanstaande lotingen wel was overeen te brengen met de bepalingen dier zelfde Grondwet, wier stipte vervulling ons zoo naauw op het hart ligt. Indien ik de overtuiging niet hadde erlangd, dat mijne eerste meening niet gegrond ware, en tegen den spoed, bij het ontwerp voorgeschreven, zwaarder wegende bedenkingen bij mij waren overgebleven, zoude ik geen oogenblik hebben geaarzeld mijne stem daartegen uit te brengen; maar van andere zijde erken ik, dat de oplossende redenen, die gevonden worden, zoowel in de antwoorden der Regering op de aanmerkingen der Afdeelingen als in de redevoeringen van geëerde sprekers, mijne zwarigheden volkomen hebben uit den weg geruimd en mij op dit punt hebben gerust gesteld.

Ik ben gedrongen geweest toe te geven, dat de inschrijving niet anders is dan eene voorbereidende werkzaamheid, welke geene vervroegde dienstpligtigheid in zich sluit. Ik schroom dan ook geenszins mij voor de wet te verklaren.

De heer **Frets**: Ik verklaar mij in allen gevalle voor het drukken van de redevoering des Ministers.

De heer **van Alphen**: En ik dring nader op het door mij gezegde aan.

De **Voorzitter**: Indien niemand meer het woord vraagt, dan houde ik de beraadslaging voor gesloten.

Alvorens tot de stemming over te gaan, meen ik U Edel Mogenden te moeten herinneren, dat gestemd zal worden over het ontwerp, zoodanig als hetzelve luidt, met de wijzigingen, die in de artt. 7 en 12 zijn gemaakt.

[Deze wijzigingen zijn: dat aan het slot van art. 7 is bijgevoegd het jaartal 1831, en dat aan het einde van art. 12 zijn bijgevoegd de woorden: *der kantons, welke deel uitmaken van hetzelfde militie-ressort.*]

De beraadslagingen gesloten zijnde verklaard, wordt tot de stemming overgegaan, waarbij het *wetsontwerp*, betreffende *de nationale militie* met 43 stemmen tegen ééne, die van den heer Luyben, wordt aangenomen.

Daarna wordt de volgende zitting bepaald op Zaturdag 27 November, ten 1 ure, en de tegenwoordige opgeheven.

15DE ZITTING.

ZITTING VAN ZATURDAG 27 NOVEMBER 1830. (1)

(GEOPEND TEN 1½ URE.)

Ingekomen: 1°. wetsontwerp omtrent een te openen crediet voor het Departement van Oorlog; 2°. Koninklijk besluit, betreffende het verleend eervol ontslag aan baron van Pallandt van Keppel als Minister van Justitie, en de hernieuwde opdragt der directie van dat Departement aan den heer van Maanen. — Verslag uitgebragt door de Commissie voor de verzoekschriften. — Centraal verslag uitgebragt omtrent het wetsontwerp tot aanvulling der wet op de woelingen van kwalijkgezinden.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 43 leden, te weten de heeren:

van Wickevoort Crommelin, van Suchtelen tot de Haere, Sandberg, Donker Curtius van Tienhoven, de Jonge van Campens Nieuwland, van Lynden van Hoevelaken, Frets, Junius van Hemert, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, van Foreest, Op den Hooff, Lemker, van Welderen Rengers, Hofstede, Warin, Cats Epz., Dijckmeester, Lycklama à Nyeholt, Hinlópen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Luyben, van Randwijck van Rossum, G. Clifford, Collot d'Escury van Heinenoord, van Alphen, Cuypers, van Nes, Hoynck van Papendrecht, van Meeuwen, van Alberda van Bloemersma, Backer, van Reenen, van de Kasteele, Ingenhousz, Jarges, Luzac, H. G. Clifford, van Nagell tot Ampsen, Corver Hooft, van Sytzama, IJssel de Schepper en Dedel.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 26sten November jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 284; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 142; 4°. *Leydse Courant*, n°. 143; 5°. *Noord-Brabander*, n°. 141; 6°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 143, enz.

De **Voorzitter** deelt mede:

dat zijn ingekomen:

1°. eene Koninklijke boodschap, ten geleide van een wetsontwerp omtrent een te openen crediet aan het Departement van Oorlog.

Deze stukken zullen gedrukt en rondgedeeld en het wetsontwerp tot onderzoek naar de Afdeelingen verzonden worden. (1)

2°. afschrift van het navolgend Koninklijk besluit:

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien Ons besluit van 17 September 1830, n°. 118;

Hebben goedgevonden en verstaan:

a. Onzen Minister van Staat, baron van Pallandt van Keppel, bij deze eervol te ontslaan van de aan hem bij Ons voorschreven besluit, *ad interim*, opgedragen directie van het Departement van Justitie, en zulks onder dankbetuiging voor de door denzelven als zoodanig bewezen diensten en met bepaling dat hij in Onzen Kabinetsraad zal blijven zitting nemen;

b. de directie van het Departement van Justitie op nieuw op te dragen aan Onzen Minister van Staat, den heer mr. C. F. van Maanen.

En zullen afschriften dezes worden gezonden aan Onzen beminden Zoon den Prins van Oranje, aan het Departement van Justitie, aan alle Onze Ministers en verdere hoofden van Departementen van algemeen bestuur en collegiën en aan Onze Ministers van Staat voornoemd, tot informatie en narigt.

's Gravenhage, den 5den October 1830.

(*get.*) WILLEM.

Van wege den Koning,

(*get.*) J. G. DE MEY VAN STREEFKERK.

Accordeert met deszelfs origineel,

De Griffier ter Staats-Secretarie,

(*get.*) L. H. ELIAS SCHOVEL.

Dit besluit wordt voor kennisgeving aangenomen.

De heer **Frets** brengt, namens de Commissie voor de verzoekschriften, het navolgend verslag uit:

EDEL MOGENDE HEEREN!

Uwe commissie tot de verzoekschriften heeft de eer verslag te geven van een adres, hetwelk door een groot getal van de aanzienlijkste burgers en inwoners van Rotterdam is onderteekend en aan U Edel Mogenden aangeboden. Het bevat de uitdrukking van gevoelens, gedeeltelijk van bekommering over de omstandigheden waarin ons vaderland zich bevindt, gedeeltelijk van verontwaardiging over den opstand, die in België heeft plaats gegrepen, maar vooral ook van vrees, dat door de verbondene Mogendheden pogingen tot hereeniging zouden worden aangewend. De onderteekenaren meenen het oogenblik, waarop het toekomend lot van ons vaderland zoude worden beslist, te moeten waarnemen om hunne behoeften en wenschen met ernst en vrijmoedigheid uit te boezemen. Zij roepen het gebeurde in November 1813 en de later gevolgde toevoeging van België in. Zij spreken van de welvaart van België, daaruit ontstaan, ten koste van de handeldrijvende noordelijke provinciën. Zij vragen, welk middel van hereeniging nu nog zoude kunnen uitgedacht worden. Zij beschrijven den opstand en de scheuring als eene kloof, waarvan de demping alsnu even ondoenlijk als onraadzaam is. Zij maken melding van openbare geruchten omtrent de bedoelingen der verbondene Mogendheden en geven de nadeelen op, die eene

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. XI.

gewilde hereeniging, zooals de onderteekenaars zich uitdrukken, voor onzen handel, voor onze welvaart hebben zou Zij spreken van vrijen handel als de eenige bron van waar geluk voor deze landen, en van belemmeringen en hooge regten als het middel om de goudmijn van ons bestaan van onzen bodem te verwijderen. Zij voegen daar evenwel bij, dat de houding aan onze zijde bij die der opstandelingen aanmerkelijk afsteekt, en gelooven derhalve, dat de hooge bondgenooten op dat verschil hunne aandacht vestigen en geene broederschap hebben willen oprigten, welke door beide partijen verworpen wordt.

Wat de bepaalde strekking van dit adres betreft, het dient vooral om bij de mengeling van vrees en hoop der onderteekenaren hun vertrouwen uit te drukken in eene reeks van mannen, die onze Vergadering bevat, wier harten voor het heil van Vaderland en Koning kloppen, en die reeds menigmaal, zooals de onderteekenaren wel gelieven te zeggen, door bondige welsprekendheid en mannelijke standvastigheid de belangen des lands hebben verdedigd en voorgestaan.

Zij willen zich niet verbergen, zoo luidt het adres aan het einde, de bezwaren, waarmede U Edel Mogenden zouden te kampen hebben, maar daartegen verzekeren ons de onderteekenaren, dat onze pogingen krachtdadig door het beste en edelste gedeelte der natie zullen worden ondersteund, en die ook, de onderteekenaren verklaren daar niet aan te twijfelen, haren magtigsten grond vinden in de wederkeerige en eenstemmige gevoelens van onzen hooggeachten Koning, die, om weder de woorden zelve der onderteekenaren te gebruiken, zich met fierheid de roemrijke Regering van Vader Willem, van Maurits, van Frederik Hendrik en van den grooten Derden Willem zal herinneren, schoon de kroon van België hunne schedels niet versierde. Het slot van het adres houdt in, dat de onderteekenaren bijzonder en bovenal op den God hunner vaderen vertrouwen en den zegen op onze pogingen, in overeenstemming met die der hooge Regering, van God afsmeken.

Ziedaar, Edel Mogende Heeren, de korte opgaaf van het adres, door de onderteekenaren zelven een vertoog genoemd, hetwelk zij niet als petitie of vordering, maar alleen als weêrklank van onze bedoelingen en als de stem hunner medeburgers willen beschouwd hebben.

Vermits dit adres betrekking heeft tot een voorstel, thans bij U Edel Mogenden in overweging, stelt Uwe Commissie voor, om hetzelve ter griffie neder te leggen, ten einde ieder onzer de gelegenheid hebbe zich met den inhoud daarvan nader bekend te maken.

De Vergadering, zich met de conclusie van het verslag vereenigende, bepaalt tevens, dat het verslag ten behoeve der leden zal gedrukt worden. (1)

De **Voorzitter** geeft kennis, dat de Centrale Afdeeling gereed is met haar verslag omtrent het wetsontwerp tot aanvulling der wet van 3 November jl.

Dit verslag zal gedrukt (2) en rondgedeeld, en de beraadslaging over het wetsontwerp gevoerd worden op Maandag den 29sten November, des namiddags ten 12½ ure.

De vergadering wordt daarna gescheiden.

(1) Het verslag komt ook voor in de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 284, en andere dagbladen.

(2) Zie *Bijlagen*, onder n°. X.

16DE ZITTING.

ZITTING VAN MAANDAG 29 NOVEMBER 1830. (1)

(GEOPEND TEN 1 URE.)

Ingekomen: boekwerk. — Behandeling van het wetsontwerp tot aanvulling der wet tot beteugeling der woelingen van kwalijkgezinden.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 41 leden, te weten de heeren:

Cuypers, Warin, Sandberg, Dijckmeester, Donker Curtius van Tienhoven, Frets, van Lynden van Hoevelaken, Hinlópen, van Wickevoort Crommelin, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Hofstede, Junius van Hemert, G. Clifford, de Jonge van Campens Nieuwland, van Suchtelen tot de Haere, van Welderen Rengers, Dedel, Hoynck van Papendrecht, Luzac, van Alphen, Lemker, Op den Hooff, van Meeuwen, van Nagell tot Ampsen, van Randwijck van Rossum, van Alberda van Bloemersma, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, IJssel de Schepper, Cats Epz., Luyben, Jarges, van de Kasteele, Collot d'Escury van Heinenoord, Corver Hooft, Backer, G. G. Clifford, van Foreest, Ingenhousz, Beelaerts van Blokland en Boddaert.

De Minister van Justitie woont de zitting bij.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 27sten November jl. worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter** deelt mede, dat zijn ingekomen een aantal exemplaren van een werkje getiteld:

Iets over de dagelijks uitkomende boekjes van den graaf van Hogendorp.

Deze afdrukken zullen aan de leden worden rondgedeeld.

Aan de orde is de behandeling van het WETSONTWERP TOT AANVULLING DER WET VAN 3 NOVEMBER JL.

De beraadslaging over het wetsontwerp wordt geopend. (1)

De heer **van Maanen**, *Minister van Justitie*, zegt het navolgende: De Regering heeft, na kennis te hebben genomen van het verslag der Centrale Afdeeling, twee fouten in het ontwerp verbeterd, moetende in art. 4, in plaats van: *regtbanken*, gelezen worden: *regtbank*, en: *misdrijven*, in plaats van: *misdaden.*

De heer **Op den Hooff**: Gaarne had ik gezien, dat men van de gelegenheid, die zich thans aanbood, had gebruik gemaakt om alle de bepalingen omtrent het onderwerp, waarvan wij hier een gedeelte behandelen, in ééne wet te zamen te voegen.

Op deze wijze zou men de kennis der wet voor de ingezetenen hebben gemakkelijk gemaakt, en men zou hen niet verpligt hebben, zooals als nu het geval zal wezen, om, willen zij zich die kennis verschaffen, niet minder dan vier verschillende wetten te moeten raadplegen. Deze aanmerking echter zou mij niet beletten om mijne stem aan het ontwerp te geven, maar er worden daarin bepalingen gevonden, tegen welke bedenkingen bestaan, naar mijne meening, van meer gewigt.

Als zoodanig beschouw ik in de eerste plaats die, welke vaststelt, met opschorting der bestaande wet en met opheffing van het middel van *oppositie*, dat er eene verwijzing naar eene andere regtbank zal kunnen plaats hebben, zonder dat aan hem, wien zulks aangaat, de gelegenheid wordt gegeven om zijne belangen aan het hof te doen kennen, ja, waarbij aan het hof de bevoegdheid wordt benomen, om daarvan, zelfs indien het zulks noodig mogt achten, kennis te nemen. Het schijnt mij toe, dat men zulks gedaan hebbe, om spoed te bevorderen.

Ik wil niet betwisten, dat eenige spoed in de tegenwoordige omstandigheden nuttig kan zijn. Dezelve moet echter, vooral in regtszaken, nimmer in overijling ontaarden, en men doet zulks dan, wanneer men zoo snel wil voortgaan, dat men den regter verhindert om den, in mijn oog, heiligen regel: *audi et alteram partem* na te leven, dat men den beklaagde belet om zijne belangen aan den regter voor te dragen.

Ik zeg, Edel Mogende Heeren, zijne belangen voor te dragen. Men meene toch niet, dat eene verwijzing naar een anderen regter eene voor den beklaagde zoo geheel onverschillige zaak zij; dat het voor hem niet van gewigt kan wezen, om zich daartegen te verzetten. Men denke slechts aan het bezwaar, dat er voor iemand in gelegen is, die, ja, is aangeklaagd, maar nog niet overtuigd en welke dus onschuldig kan worden bevonden, om zich ter zijner teregtstelling naar eene andere, dikwerf afgelegene plaats te moeten begeven of, hetgeen nog veel erger is en echter hier meestal het geval zal zijn, om daarheen gevankelijk te moeten worden vervoerd. Men denke aan de moeijelijkheid, die er voor den beklaagde in gelegen is, om, vooral bij de korte wijze van regtspleging, die de wet van 1815 heeft voorgeschreven, zijne getuigen in eene somtijds verwijderde stad te doen verschijnen.

Ik erken, deze bedenkingen bestaan ook eenigermate tegen de beregting van alle criminele zaken voor hoven van assises in de hoofdplaatsen der provinciën.

Dáár echter treft men niet aan die korte wijze van regtspleging, welke hier is voorgeschreven, en eene voorloopige instructie, een vonnis der raadkamer, en vooral een arrest van verwijzing der kamer van beschuldiging hebben ten minste uitgemaakt, dat er tegen den beklaagde een zwaar vermoeden van schuld aanwezig is. Het zou mij niet moeijelijk vallen, om bij de opgetelde bezwaren nog andere te voegen; ik acht dit echter onnoodig en geloof te mogen zeggen, dat het algemeen belang bij de zekerheid

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 286; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 43; 4°. *Bredasche Courant*, n°. 157; 5°. *Haarlemsche Courant*, n°. 144; 6°. *Noord-Brabandsche Courant*, n°. 141; 7°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 143 enz.

(1) De redevoeringen der heeren Op den Hooff, Luzac, Luyben, Frets, van Foreest en den Voorzitter zijn overgenomen van de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 286; die van den heer Beelaerts van Blokland en den Minister van Justitie van het *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 143.

eener goede regtsbedeeling, al gaat dezelve dan ook met minder spoed vergezeld, oneindig meer wint, dan hetzelve bij een uitstel van eenige weinige dagen verliest.

Eene tweede bedenking is deze, dat men alleen aan den aanklager de vrijheid geeft om de verwijzing van het geding naar eene andere regtbank te verzoeken, terwijl men zulks aan den beschuldigde zelfs uit hoofde van *wettig vermoeden* weigert. Ik heb altijd gemeend, dat een aanklager en een beschuldigde als twee tegen elkander overstaande partijen moeten beschouwd worden, die als zoodanig gelijke regten behoorden te hebben, zoodat men, zonder onregt te doen aan den laatste, niet dat konde weigeren, wat men den eerste toestond.

Ik heb gemeend, dat er een groote waarborg voor een beschuldigde in gelegen was, om alleen door regters te worden gevonnisd, van wier onpartijdigheid hij volkomen was overtuigd, een waarborg, dien men hem vooral in tijden van minder kalmte niet behoorde te ontnemen

Een eenvoudig regt van wraking van een of meer regters levert, naar mijn inzien, dien waarborg niet op, vooral wanneer de redenen dier wraking zullen moeten onderzocht worden door het ligchaam zelve, waartoe die regters behooren.

De Regering heeft hierop geantwoord, dat door het tegenovergestelde de korte wijze van regtspleging gevaar zoude loopen van verloren te gaan. Ik weet echter niet, of men door de bepaling van art. 4 van het ontwerp wel zoo veel in spoed zal winnen als men zich voorstelt.

Men herinnere zich toch, dat het grootste gedeelte onzer regtbanken van eersten aanleg slechts uit vier regters is te zamen gesteld; dat, volgens de wet van 1815, de vonnissen door ten minste vijf regters moeten geveld worden, en dat derhalve, daar plaatsvervangers slechts dienen kunnen tot aanvulling en niet in getal de eigenlijke regters mogen te boven gaan, al spoedig bij wraking eene regtbank onbevoegd zal zijn om te oordeelen.

De Regering heeft verder gezegd, naauwlijks te gelooven, dat *een beklaagde* in het geval zoude kunnen verkeeren, om uit hoofde van wettig vermoeden de verwijzing naar eene andere regtbank te verzoeken, daar, zoolang het Koningrijk der Nederlanden bestaan heeft, daarvan geen voorbeeld kan worden aangevoerd.

Het zij mij echter vergund te vragen, of er evenzeer wel een voorbeeld bestaat, dat er eene verwijzing naar eene andere regtbank, uit hoofde van wettig vermoeden, door het *openbaar ministerie*, immers in onze Noordelijke gewesten, is gevraagd geworden. Ik geloof, dat men die vraag eveneens ontkennend zal moeten beantwoorden, en echter wordt in het onderhavige ontwerp aan het openbaar ministerie daartoe de bevoegdheid toegekend.

In zaken van wetgeving moet men zich naar mijne meening nimmer de vraag voorstellen: wat zal gebeuren? eene vraag, waarop het antwoord steeds onzeker is, maar: wat kan gebeuren?

Toen wij over de wet van 3 November l.l. raadpleegden, had ik gedacht, dat hare grootste kracht alleen in bedreiging zoude bestaan; de ondervinding echter heeft het tegendeel geleerd, daar zij reeds nu dikwerf door de regtbanken, niet slechts in eene provincie, maar in het geheele Rijk wordt toegepast. Men moet dus vooral omzigtig zijn en niet te ver afwijken van die bepalingen, welke in het gemeene regt niet willekeurig en zonder doel, maar in het belang der beschuldigden zijn opgenomen.

Bij eene vorige gelegenheid had ik den wensch geuit, dat het Koninklijk besluit van 11 October l.l. mogt worden ingetrokken, daar het, naar mijn gevoelen, niet te gelijk met de wet van 3 November kan blijven bestaan.

Men heeft mij daarop geantwoord, dat zulks nutteloos zoude zijn, daar dit besluit slechts was tijdelijk en dus door de invoering der genoemde wet van zelve was komen te vervallen.

Het schijnt echter, dat de regterlijke magt daarover anders denkt. Immers ik meen te weten, dat eene regtbank in Zuid-Holland dit besluit nog, na invoering der wet van 3 November, in eene zaak, later gebeurd, waar verzachtende omstandigheden bestonden, heeft toegepast, en zulks zonder dat daartegen eenig hooger beroep of verzet. zelfs niet in het belang der wet, mogelijk is

Het zal voor den Minister van Justitie niet moeijelijk vallen om zich van de waarheid hiervan te verzekeren, en Zijne Excellentie zal dan kunnen beoordeelen, of de intrekking van dit besluit niet alsnog zoude wenschelijk zijn. Ik acht mij verpligt om tegen de wet te stemmen.

De heer **Luzac**: Ik heb in der tijd mijne stem aan de wet van 3 November niet willen weigeren, omdat ik door den drang der omstandigheden daartoe genoopt werd en, wat de tenuitvoerlegging dier wet betrof, vertrouwen stelde in onze oud Nederlandsche regters. Ik dacht toen ook, dat men, terstond na de aanneming der wet, aan de officieren van justitie bij onderhandsche aanschrijving zoude aanbevolen hebben, om dezelve niet dan bij de uiterste noodzakelijkheid en met groote omzigtigheid te doen toepassen. Aan mijne verwachting is in deze niet voldaan geworden, en deze wet, die ter beteugeling der woelingen moet dienen, zoude nu welligt door den te ver gedreven ijver van het openbaar ministerie de oorzaak van woelingen kunnen worden. In de eerste drie weken toch, welke sedert de aanneming dier wet verloopen zijn, zijn er, binnen de tegenwoordig zoo enge grenzen van ons vaderland, meer dan 100 actiën uit kracht van dezelve ingesteld. Dat er zulk een menigvuldig gebruik van die wet gemaakt wordt, is voorzeker onze, en althans mijne bedoeling bij het aannemen derzelve niet geweest. Haar thans nog sterker te maken en welligt aanleiding tot meerdere vermenigvuldiging der actiën te geven, kan ik niet over mij verkrijgen, en ik zal dus tegen het ontwerp stemmen, indien ik van den Minister geene geruststellende opheldering nopens het door mij aangevoerde bezwaar ontvang.

De heer **Luyben**: Had ik redenen, om, in de vergadering van den 1sten dezer loopende maand November, eene afkeurende stem op de aan onze beraadslagingen onderworpen wet *ter beteugeling van schadelijke woelingen en bedrijven van kwalijkgezinden* uit te brengen, dan zeer zeker bestaan bij mij diezelfde redenen nog, nu de Regering ons eene wet voordraagt, welke, ondanks de verbeteringen in de gewijzigde redactie, een groot deel der waarborgen wegneemt, waarop de beklaagden van de in de wet van den 3den November gestrafte misdaden aanspraak konden maken. Dit veroorzaakt zulk een inbreuk op het regt van verdediging der onschuld, hetgeen bij alle beschaafde volken heilig is, dat ik nimmer mijne stem aan deze wet geven kan. En Edel Mogende Heeren! al bestond dit bezwaar in de wet niet, al had de onschuld daarvan geene heillooze gevolgen te vreezen, dan nog zoude ik mijne toestemming aan dezelve niet kunnen geven, omdat hare bepalingen regtstreeks strijden tegen art. 167 der Grondwet. Ik zal mijn gevoelen over deze vooruitgestelde bedenkingen eenigermate ontwikkelen.

Ik moet te dien einde herhalen datgene, wat ik over de wet van 3 November jl. heb in het midden gebragt, namelijk het exorbitante en gevaarlijke der magt, welke de beslissing over het leven en den dood van eenen evenmensch overlaat aan *vijf* regters eener regtbank van eersten aanleg, en zulks in het hoogste ressort, zonder hulpmiddel van cassatie, waarop dan toch de onschuld nog eene flaauwe hoop konde vestigen. Dit kwam mij zoo verschrikkelijk voor, dat het mij dadelijk deed besluiten om mijne stem *tegen* die wet uit te brengen. En wat zal ik moeten doen, nu ik zie, dat in de aan ons voorgelegde project-wet alle de bepalingen, voorkomende in de artt. 542 en volgende tot en met art. 552 van het Wetboek van Strafvordering, ten aanzien der proces-orde, welke ter uitvoering van de wet van 3 November jl. moet worden gevolgd, zijn opgeschort? Hoedanig moet mijne stem zijn op de ontwaring, dat de beklaagden ter zake van misdrijven, bedoeld in de zoo even aangehaalde wet, van het middel van *verwijzing* geen gebruik kunnen maken en dit bij een artikel der tegenwoordige project-wet aan hen stellig wordt ontzegd? Hoe moet ik thans stemmen, nu de eenige waarborg, welke der onschuld nog overbleef, te weten de competentie van haren gewonen en natuurlijken regter, aan haar wordt ontnomen? Het antwoord op deze twee vragen kan niet twijfelachtig zijn. Ik moet, even als op den 1sten November, tegen de voorgedragen wet opineren.

Het regt, dat de beklaagden ingevolge art. 4 der project-wet hebben, om hunne middelen van wraking aan de regtbanken zelve voor te dragen, levert, wat de Memorie van Antwoord op de aanmerkingen der Afdeelingen daarover ook moge behelzen, geene compensatie op voor het gemis van het regt, hetgeen hun bij de artt. 542, 543, 546, 547 en 550 van het Wetboek van Strafvordering was gewaarborgd. Wat zal deze wraking voor hen beteekenen? Zij immers kunnen de regtbank, aan welke zij zijn verwezen, nooit anders wraken dan uit hoofde van *wettig vermoeden*? En wanneer dit geschiedt, bestaat de oorzaak van dat vermoeden wezenlijk of dezelve bestaat niet. In het eerste geval moet men het er voor houden, dat de wraking hen niet kan helpen, omdat (ik schroom niet, dit te zeggen) de regtbank regt spreekt in hare eigene zaak, en dat, zoo zij van zich kan verkrijgen, om door partijgeest of andere vooringenomenheid tegen de beklaagden zich te laten wegvoeren, zij zich zeker competent verklaren zal. In het tweede geval lijdt het geene bedenking, of de beklaagde

X. *Aanvulling der wet tegen woelingen.*

is en blijft van zijnen gewonen en natuurlijken regter afgetrokken.

Ik wil voor een oogenblik de oplossing van dit bezwaar, zooals deze in de memorie van antwoord voorkomt, aan de Regering toegeven en aannemen, dat, zoolang het Koningrijk der Nederlanden heeft bestaan, geen een beklaagde in het geval heeft verkeerd om, *uit hoofde van wettig vermoeden*, de verwijzing naar eene andere regtbank te verzoeken, en daarvan dus geen enkel voorbeeld zoude kunnen worden aangehaald. Doch ik antwoord daarop ter zelfder tijd, dat het *al* of *niet* bestaan van dergelijk voorbeeld niets te dezer zake kan afdoen, omdat ik de onmogelijkheid niet zie, dat zoodanige gevallen zich vroeg of laat *kunnen* voordoen, vooral in tijden als die, welke wij thans beleven, waarvan het Koningrijk der Nederlanden tot heden toe gelukkig bevrijd bleef; en het is dus niet zoo zeer opmerkenswaardig, dat dit verzoek in dat Koningrijk niet werd gedaan, omdat bevorens, toen men er geen burgeroorlog kende, daarvoor zoo vele redenen niet bestonden. De mogelijkheid van het aanwezen van dit *wettig vermoeden* kan in de hagchelijke tijden, waarvoor deze wet van exceptie is bestemd, niet worden tegengesproken, en vooral kunnen daartegen om de gezegde oorzaak geene voorbeelden uit het verledene opwegen; te meer niet, omdat deze regters hoegenaamd geen bewijs daarstellen naar den regel: *Exempla illustrant sed non probant.*

En wat nog erger is, de onderwerpelijke project-wet geeft aan het openbaar ministerie de magt, om de verwijzing van de eene naar de andere regtbank te provoceren, en legt hetzelve deswege geenen anderen te volgen vorm op dan het doen van een requisitoir. Daar nu bij het project alle de formaliteiten, voorkomende in de artt. 542 tot en met 552 van het Wetboek van Strafvordering, tot zoolang de wet van 3 November zal bestaan, zijn buiten effect gesteld, volgt daaruit, dat het openbaar ministerie geene andere stukken tot ondersteuning van dat requisitoir behoeft over te leggen dan het proces-verbaal van de gepleegde misdaad, waarop men, in tijden als de tegenwoordige, *alleen* niet kan afgaan. Zoo immer, Edel Mogende Heeren, dan is het thans zaak om acht te slaan op hetgeen wat het achtbaar medelid, de heer van Boelens, in onze zitting van den 1sten November in het midden bragt, te weten, dat in tijden, waarin partijgeest heerscht, eene wet als die van 3 November allergevaarlijkst voor de onschuld is. Dit moet met betrekking tot het onderhavig project bij voorkeur worden toegepast op de bemoeijenissen van het openbaar ministerie, omdat dit met meerderen spoed dan de regter te werk gaan moet; omdat dit de zaak doorgaans maar van de bezwarende zijde kan inzien; omdat dit slechts *aanklaagt* en niet *veroordeelt*, en dus met de beste meening, bij voorbeeld op een bezwarend proces-verbaal van eenen burgemeester, eenen onschuldige aan zijnen natuurlijken regter kan onttrekken en juist door die onttrekking oorzaak wezen, dat hij wordt veroordeeld, terwijl hij, voor zijnen natuurlijken regter verschijnende, welligt zoude zijn vrijgesproken of althans niet zoo zwaar gestraft. Men mag gevoegelijk den procureur-generaal niet van de verpligting ontheffen om alle justificatoire stukken over te leggen, indien men niet in een arbitrair wil vervallen, waarvan de ongelukkige gevolgen onberekenbaar kunnen worden.

Men kan hiertegen opwerpen, dat er doorgaans geene andere stukken in handen van den procureur-generaal zullen zijn dan het proces-verbaal en eene conductoire missive van den procureur-crimineel of van den officier van justitie, in wiens ressort de daad is gepleegd, en het eerste van zelve wordt overgelegd, terwijl de motiven van het laatste noodzakelijk in het requisitoir zullen opgenomen worden. Ik gevoel de waarheid dezer objectie, doch deze sterkt mij in mijne opinie, dat het voor de onschuld allergevaarlijkst is iemand van zijnen natuurlijken regter af te trekken en naar een geheel vreemden te verwijzen, onder de preventie van eene misdaad, tot welker constatering schier geene voorafgaande instructie is bewerkstelligd, dewijl deze door de in de wet van 3 November jl. opgenomene artikelen der wet van 10 April 1815 volstrekt niets meer beduiden kan. Wat kan men alzoo van dezen gang van zaken in het belang van den beklaagde verwachten? Kan de ondergeschikte ambtenaar van het openbaar ministerie, die de middelen aan den procureur-generaal medeleelt, waarop de noodzakelijkheid der verwijzing moet zijn gegrond, niet door schijn zijn weggesleept? En wordt het dan niet van het uiterste belang, dat de beklaagde het proces-verbaal bevorens in handen krijge, om daartegen zijne bewijzen van onschuld te doen gelden? De menschelijkheid gebiedt dit en de strengste regtvaardigheid zal het niet wraken! Het hof kan alleen op die wijze eene volstrekt onpartijdige beslissing nemen, doordien ook hier geldt de regel: *Audi et alteram partem.*

Het is en blijft mitsdien zeker, dat, hoe nuttig en noodzakelijk deze wet in 's lands tegenwoordigen toestand zijn moge, dezelve echter alle waarborgen, welke de Fransche criminele procedure aan de onschuld nog verzekerde (en deze waren waarlijk gering genoeg), wegneemt en alzoo een der hoofddoelen van de lijfstraffelijke wetgeving, *de bescherming der onschuld*, mist. Wel verre zij het van mij, in zoo iets met eene goedkeurende stem bij te dragen, en daardoor de onschuld, in geval van aanklagte van eene politieke misdaad, van hare voornaamste waarborgen te berooven! Dit zij genoeg over de bevoegdheid, welke bij deze concept-wet aan den procureur-generaal is toegekend. Beschouwen wij nu de zaak aan de zijde des regters.

Ik veronderstel niet eens het geval, dat iemand ongelukkig genoeg is geweest, om eene daad te plegen, welke hem, ingevolge de wet van 3 November, schuldig aan de doodstraf doet zijn. Dit ijsselijk denkbeeld zal ik voor een oogenblik ter zijde stellen. Ik neem slechts, dat zijne misdaad valt in de categorie van die, welke met opsluiting worden gestraft. In dat geval bepaalt de wet van den 3den November een *maximum* en een *minimum*. Hierbij veronderstel ik, dat de beklaagde een man is, op welks antecedenten niets valt te zeggen; integendeel, wiens vorig gedrag en geheele handel en wandel, als onderdaan en burger, de meeste aanbeveling verdient, maar die, in vervoering van drift of in eene bedwelming, door het onmatig gebruik van drank, zich woorden heeft laten ontvallen, die strafwaardig zijn. Is het voor zulk een mensch niet van het hoogste belang, dat hij voor zijnen natuurlijken regter te regt sta? Die regter is de regter van de plaats, waar de misdaad is bedreven. In die plaats is de delinquant gedomicilieerd of niet gedomicilieerd. Is hij er gedomicilieerd, dan kunnen, in geval van schuldigbevinding, zijne antecedenten, welke bij den regter bekend zijn of zeer gemakkelijk bekend kunnen worden, te weeg brengen, dat hij met het *minimum* der wet gestraft wordt. Is hij er niet gedomicilieerd, dan is de regter van die plaats toch meer in de gelegenheid, om zich van de verzachtende omstandigheden der daad te verzekeren, dan een regter, die over een aan de plaats van de begane misdaad geheel vreemd ressort is gesteld, en moet dit al wederom ten gunste der mindere schuldigheid uitloopen. Men neme nu (en dit kan het geval zijn, zoo deze wet wordt aangenomen), dat de beklaagde in eene andere provincie, ofschoon dit de naasbij gelegene zij, te regt staat. Dan zal de kortheid van tijd, binnen welken het proces moet zijn voldongen, aan hem het middel ontnemen, om van zijne mindere schuldpligtigheid te doen blijken. Dan zullen het in donkere kleuren geschetst proces-verbaal en de door den schijn van schuldpligtigheid van den beklaagde verzwaarde memorie tot adstructie, waarvan deze vóór de verwijzing geene mededeeling heeft gehad, groot ongelijk aan hem kunnen berokkenen. Deze mogelijkheid voor te komen, acht ik eenen duren pligt, en ook daarom kan of mag ik deze wet niet aannemen.

Ik heb in de werken van den beroemden kanselier d'Aguesseau, onder den titel: *Maximes sur la compétence des juges en matière criminelle*, gevonden, dat men oudtijds in Frankrijk staande hield, dat in het *criminele* dezelfde regels van competentie moesten worden gevolgd als in het *civile*. Het onregtmatige van dit stelsel gevoelende, week men aanvankelijk daarvan af in de criminele ordonnantie van Roussilon. Dit voorbeeld volgde men daarna in de ordonnantie van Moulins. Eindelijk werd de algemeene criminele ordonnantie van 1670 ontworpen, welke in art 1 de regtbank der plaats, waar de misdaad is begaan, competent verklaarde. Vóór dat deze ordonnantie kracht van wet bekwam, werd daarover de eerste president Lamoignon geraadpleegd. Deze antwoordde, dat, indien men dit eerste artikel letterlijk wilde hebben opgevolgd, daaruit dit bezwaar moest worden geboren, »dat dikwerf de instructie van een crimineel proces zoude moeten worden toevertrouwd aan eenen *min kundigen*, *omgekochten*, *verdachten* of *zwakken* regter, en daardoor de hoogere magt verstoken zoude zijn van de gelegenheid, om de meest waardige regtbank uit te kiezen en aan te wijzen." Deze woorden waren schoon en klonken welluidend in het oor der Parlementen, welke destijds de hoogere regterlijke magt uitmaakten. Dan, even zoo min als de ontwerpers der ordonnantie van 1670, deelde naderhand de groote d'Aguesseau in het gevoelen van Lamoignon, want hij laat op dat verhaal dadelijk volgen deze merkwaardige zinsnede: » *Cette réflexion méritait peu l'honneur qu'elle a reçu, d'avoir été mis dans la bouche d'un si grand magistrat; puisque, si on l'écoutait, la compétence des juges serait*

arbitraire en matière criminelle et il n'y aurait point de tribunal qu'on ne pût dépouiller." Dit gevoelen van d'Aguesseau is nog geldig, en te meer geldig, omdat, zooals ik reeds heb betoogd, de beklaagde geen verdedigingsmiddelen tegen de verwijzing bij het hof van cassatie kan inleveren. Zouden wij, na zulk imposant getuigenis van den grootsten regtsgeleerde van zijnen tijd, nog aarzelen, om geenen anderen regter toe te laten dan dien van de plaats, waar de misdaad werd gepleegd; gedenken wij dan aan eene in de staatsomwentelingen en binnenlandsche onlusten ondervondene waarheid, dat men in zulke droevige omstandigheden al ligtelijk het slagtoffer van partijgeest kan worden en dat, wanneer de driften zijn gaande gemaakt, het regt en de regtvaardigheid, — ook met de beste trouw, — vaak worden verguisd. Voor dit laatste onheil is vooral te vreezen, wanneer de beklaagde te regt staat voor regters, die noch met hem, noch met de plaats van de geperpetreerde misdaad bekend zijn. En zeggen wij dan nog: » de regter blijft mensch " en gevolgelijk blootgesteld aan verbijstering door schijn!

Al konde dit alles door mij worden over het hoofd gezien; al vond ik geene vermindering van waarborg voor de onschuld in deze project-wet; al was ik overtuigd, dat hier het regts-axioma: *salus publica suprema lex*, waarvoor doorgaans alle andere regels en redeneringen moeten onderdoen, konde worden toegepast, hetgeen het geval niet is, dan nog zoude ik worden wederhouden, om mijne toestemming aan het onderwerpelijk project te schenken, omdat ik daarin door mijnen plegtigen eed, op de Grondwet gedaan, word belet. Die Grondwet zegt in art. 167, » dat niemand tegen zijn wil kan worden afgetrokken van den regter, dien de wet hem toekent." Dan de bestaande wetten kennen in het algemeen aan den beklaagde den regter der plaats toe, waar het delict is begaan; derhalve kan ik, zonder schending van mijnen eed, de beregting der misdaden, in de wet van den 3den November voorzien, aan geenen anderen regter toevertrouwen en opdragen. Ik kan dit te minder, omdat in den geest der nieuwe wet al het voordeelige aan de zijde van het openbaar ministerie is en de zijde der verdediging van den beklaagde aanmerkelijk wordt verzwakt, omdat deze buiten de gelegenheid wordt gesteld, om bij het hof van cassatie zijne middelen tegen die van het openbaar ministerie in te voeren, niet alleen, maar zelfs van de bevoegdheid, om ook verwijzing te verzoeken, is verstoken.

Gedenkt, Edel Mogende Heeren! ten slotte, dat de wet van 3 November straffen bepaalt voor misdadige onderhandelingen met bewoners van eene landstreek, welke, hoewel *de facto* afgescheiden, naar mijn begrip nog *wettig* tot het Rijk der Nederlanden behoort; want anders ware het overbodig geweest, om bij de wet van den 3den November de bepalingen van het Wetboek van Strafregt, welke betrekking hebben tot onderhandelingen met de vijanden van den Staat, op België toepasselijk te verklaren. Gedenkt, dat de bewoners van het Noorden aldaar nog vele familie- en handelsbetrekkingen hebben. Gedenkt daarbij, dat zulks briefwisselingen kan noodzakelijk maken en dat min doorzigtigen zich in zulke brieven zaken kunnen laten ontglippen, welke, hoe schuldeloos in zich zelve ook, soms *letterlijk* aanleiding tot toepassing der wet van 3 November kunnen geven. Zegt mij dan, of het in zoodanige omstandigheid voor de onschuld niet van het uiterste belang is, dat wij in deze aan de stipte bepaling van art. 167 der Grondwet blijven hechten? Het antwoord op dit laatste moet, mijns inziens, *affirmatief* zijn, en daarom zal ik *tegen* de wet stemmen.

De heer **Frets**: Ik meende niet het woord te voeren over eene wet, die zooveel is als eene aanvulling op die, welke wij reeds hebben aangenomen. Maar de bezwaren, daartegen aangevoerd, zijn aanvankelijk ook de mijne geweest, en ik wil U Edel Mogenden dus de oplossing mededeelen, welke door eene nadere overweging bij mij is te weeg gebragt. Ik spreek zonder vooroordeel, want ook tegen de vroeger-aangenomen wet had ik bezwaren, waarin zeer geachte leden met mij deelden. Ik dacht toen, dat het van bedenking was, om aan regtbanken het onherroepelijk regt over leven en dood op te dragen; maar het vertrouwen in echt Nederlandsche regtbanken, de hoop, dat zij moed aan voorzigtigheid, vaderlandsliefde aan regtschapenheid paren zouden, hebben mij bewogen om over die bedenkelijkheid heen te stappen.

Nu zoude het kunnen schijnen, als of het vertrouwen niet zoo groot ware. Maar ik stel mij voor, dat de verwijzing van de eene naar de andere regtbank niet onbepaald op onderstelde zwakheid of partijdigheid ten behoeve van de beklaagden behoeft gegrond te zijn. Het zoude kunnen zijn dat overdrevene gestrengheid daartoe aanleiding gaf. Ik zie althans niet, dat ook in dat geval de verwijzing naar eene andere regtbank door het openbaar ministerie niet zoude kunnen gevraagd worden. Zekerlijk is het niet uitgemaakt, dat de verwijzingen een bezwaar voor de beklaagden uitmaken. Eene andere regtbank dan die van de plaats zal welligt nog meer behoedzaamheid gebruiken. Het is aan het karakter van onze regtbanken eigen, om ten opzigte van minder bekende zaken en personen des te meer onderzoek te gebruiken. Ik wil niets afnemen van de hulde, die wij aan derzelver karakter bij eene vroegere wet hebben toegebragt.

Een onzer leden, die heden het eerst gesproken heeft, wilde altoos den beklaagde gehoord hebben of hem daartoe gelegenheid geven. Door andere leden is de spreuk herhaald: »*audi et alteram partem*". Maar wanneer hier eene partij moest gehoord worden, dan zoude het mijns inziens de regtbank moeten zijn, van wie men de zaak wil afbrengen; zij eigenlijk en niemand anders is hier de ware partij.

Ik heb door een ander spreker van overdrevene gestrengheid hooren spreken, die de officieren van justitie in de toepassing der laatstaangenomen wet laten blijken. Ik weet niet wat grond er is voor die onderstelling. Maar de wet in geschil is niet voor de officieren, maar zij strekt ten rigtsnoer voor de regtbanken, en, wat nog meer is, voor het Hoog Geregtshof. In de regtbanken zelve hebben wij vertrouwen gesteld; wij mogen dit ook wel doen opzigtelijk de onpartijdigheid van een hof van justitie, hetwelk ik hier waarlijk met mijne woorden niet vlei. Ik hoop, dat deze regtbanken, zoo min als het hof, zich nooit tot slaafsche volging van de vorderingen van het openbaar ministerie zullen vernederen.

Een derde spreker heeft een bezwaar in het midden gebragt, uit de Grondwet ontleend. Dergelijk bezwaar moet vooral in aanmerking komen, wanneer het gegrond is. Volgens dezen zoude art. 167 de verwijzing verbieden. Maar, zonder te kort te willen doen aan zijn begrip, durf ik vragen, of dan bij dat artikel de artt. 542 en volgende van het Wetboek van Strafvordering zijn afgeschaft. Zekerlijk niet, en evenwel zoude dit waar moeten zijn, indien zijne stelling opging. Het zij mij dus vergund te gelooven, dat zijn bezwaar te veel bewijst. De verwijzingen zijn wettig en kunnen dus niet ongrondwettig zijn; het is hier alleen te doen om de verwijzing van de eene regtbank naar de andere en de voorschriften daaromtrent in het bestaande Wetboek van Strafvordering in overeenstemming te hebben met de wet, die wij onlangs hebben aangenomen: daartoe acht ik het ontwerp geschikt. Ook hier bepaalt de drang der omstandigheden, en daarbij het vertrouwen in onze hoogere regters, mijne stem, en ik zal dezelve dus in het voordeel van het ontwerp uitbrengen.

De heer **van Forcest**: Ik had gemeend gegronde redenen te hebben, om mijne stem aan de wet van 3 November te weigeren, doch die wet eenmaal aangenomen en vastgesteld zijnde, maak ik geene zwarigheid, het thans voorgedragen ontwerp goed te keuren. Ik wensch mij eenvoudig bij het afleggen dezer verklaring te bepalen.

De heer **Beelaerts van Blokland** verdedigt de wet en toont aan, dat zij noch regtstreeks, noch zijdelings tegen de Grondwet strijdt. Door de verwijzing naar eene andere regtbank dan die van het arrondissement, waarin de beschuldigde zijne woonstede heeft, wordt hij geenszins van zijnen natuurlijken regter, gelijk men gezegd heeft, afgetrokken. De natuurlijke regter is niet altijd de domiciliaire regter. Wanneer toch een beschuldigde voor een hof van assises wordt gebragt, wordt hij ook wel van den regter van zijne woonplaats afgetrokken. De wet strijdt niet met het systema van regten, waaronder wij thans leven, evenmin als met de Grondwet, welke in art. 167 spreekt van den regter, *dien de wet toekent.* De artt. 542—552 van het Wetboek van Strafvordering kunnen niet in werking blijven na de wet van den 3den November, die eenen minder omslagtigen vorm van proces en eene meer spoedige regtspleging heeft ingevoerd.

Wordt hier de onschuld in gevaar gebragt? Ik geloof dit niet. Wie is hier de onschuldige? Het is niet de aangeklaagde, maar de in gevaar gebragte maatschappij door eenen schandelijken en snooden opstand; die onschuldige, die maatschappij, moet beschermd worden; dit is het doel der wet, dit is onze verpligting. Wij moeten niet insluimeren, maar waken tegen de aanrandingen en tegen de snoode pogingen van kwalijkgezinden, die het op onze rust en veiligheid hebben toegelegd en die ons belagen;

daartegen zijn alle middelen van verdediging noodig, niet alleen die der wapenen, maar ook die der wet.

De heer **van Maanen,** *Minister van Justitie:* Hetgeen de laatste redenaar gezegd heeft, maakt mijne taak zeer ligt. Met deze opmerking begint Zijne Excellentie de verdediging der wet. De Minister verklaart nader den zin van art. 167 der Grondwet. Aan het beginsel van dat artikel is voldaan door de verklaring zelve der wet, welke den regter aanduidt, voor wien een beschuldigde te regt moet staan. De gewone, de natuurlijke regter is, volgens dat artikel, diegene, die *door de wet* wordt toegekend. Die regter kan dus elders, dan in het arrondissement van de woonplaats eens beschuldigden, denzelven vonnissen. Dit heeft niet alleen plaats bij de hoven van assises, maar ook het Hoog Geregtshof heeft het regt, om altijd en in alle gevallen de procedures, elders hangende, tot zich te trekken. Dit heeft men bij de beschouwing dezer wet geheel uit het oog verloren.

Ten aanzien van de hierboven vermelde artt. 542—552 ontwikkelt de Minister nog nader hetgeen dienaangaande door den heer Beelaerts van Blokland is aangevoerd.

Men heeft gezegd, dat de beklaagde en de officier der regtbank gelijke regten moesten hebben. Het zou, antwoordt de Minister, al eene zonderlinge houding hebben, aan eenen beklaagde het regt toe te kennen, om de verwijzing eens gedings te vorderen *ter zake van openbare veiligheid.* Neen, het zijn geene beschuldigden, geene particuliere personen, die voor de *openbare veiligheid* en het algemeen belang moeten waken. Dit is opgedragen aan het openbaar ministerie.

Voor het overige merkt de Minister aan, dat de Kamer zelve bij de beraadslaging over de wet van den 3den November ll. den wensch te kennen heeft gegeven, dat er eene wettelijke bepaling in den zin der thans in overweging zijnde wet wierd voorgesteld.

Antwoordende op eene aanmerking van den heer Luzac, zegt de Minister, dat hem niet bekend is, dat er reeds 120 processen, uit kracht der wet van den 3den November, zouden zijn aangevangen. Zijne Excellentie draagt slechts kennis van *zeer weinige* processen van dien aard. Maar al ware de aangehaalde daadzaak naauwkeurig, dan nog zou daaruit niet volgen, dat de ijver van de regterlijke officieren te verre was gegaan en dat zij hunnen pligt niet zouden hebben gedaan. Men zou, alvorens tot zulk een besluit te komen, de zaken moeten kennen. De Minister besluit zijne redevoering met te zeggen, dat, indien men aan den beklaagde wilde toestaan de verwijzing te vorderen, alsdan het heilzame doel der wet van den 3den November zou verloren gaan; dat door de voorgedragene wet de onschuld niet het minste of geringste gevaar loopt; maar dat het raadzaam is, om de pogingen der kwalijkgezinden met nadruk te keer te gaan. De Minister vertrouwt dan, dat de wet, welke mede hiertoe strekt, de goedkeuring der Kamer zal erlangen.

De heer **Luzac**: Ik acht mij uit hoofde der betrekking, welke ik hier bekleed, verpligt te verklaren, dat ik mij zoude schamen, om mij in deze Vergadering ligtvaardiglijk te beroepen op daadzaken, van welker bestaan ik niet overtuigd was of die ik ontleend had uit eene bron, welker geloofwaardigheid mij niet was gebleken. Het door mij aangehaalde feit heb ik in deze Vergadering zelve, en wel van den Voorzitter, vernomen, die het uit den mond van den procureur-generaal had gehoord. Hetzelve moge bij het Departement van Justitie niet bekend zijn, de bron, waaruit wij het vernomen hebben, komt mij zeer geloofwaardig voor; en dan herhaal ik het, dat het een te ver gedreven ijver verraadt, dat de wet, na slechts drie weken bestaan te hebben, reeds meer dan honderd malen is toegepast. Men verzekert dagelijks, dat ons oude vaderland de diepste rust geniet. Ook ik geloof dit; maar hoe zal men het dan daarmede rijmen, dat er binnen weinige dagen zoo menigvuldige actiën wegens woelingen zijn ingesteld? Men antwoordt welligt, dat dit van een loffelijken ijver bij de officieren van justitie getuigt; maar ik houde dien ijver voor overdreven en nadeelig en ben van oordeel, dat de wet van 3 November niet dan in de uiterste noodzakelijkheid behoort te worden toegepast.

De **Voorzitter**: Na het beroep, hetwelk de geëerde laatste spreker goedgedacht heeft, op mij als Voorzitter dezer Vergadering te doen, acht ik mij verpligt en ben ik het ook aan mij zelven verschuldigd in eenige uitlegging te treden. Ik zou welligt kunnen volstaan met aan te merken, dat geenerhande mededeeling door mij in de betrekking, die ik de eer heb alhier te bekleeden, geschied is of heeft kunnen geschieden. Voor zoover er eene vertrouwelijke zamenspraak met eenige heeren over het onderwerp heeft plaats gehad, laat ik het gaarne aan de overweging van den geëerden spreker zelven over, of het voegzaam zij van zoo iets ter gelegenheid der openbare beraadslagingen gebruik te maken; maar ik moet thans, daartoe gedrongen, meer ter inlichting zeggen. De rondheid, waarmede ik steeds verlang te werk te gaan, doet mij gaarne erkennen, dat bij het gemeld vertrouwelijk onderhoud door mij gesproken is van een groot aantal, en zoo ik meen van 120, vervolgingen, die mij verteld waren, uit krachte van woelingen bij de tegenwoordige onlusten te zijn voortgesproten; maar dat door mij (hetgeen door den geachten spreker niet schijnt verstaan te zijn geworden) uitdrukkelijk daarbij gevoegd is, dat, volgens hetgeen mij bij een bijzonder gesprek was aangeduid, er slechts nog weinige, ik meen *vijf* actiën tot dien tijd toe, *ten gevolge der nieuwe wet van 3 November jl.*, waren ingesteld. Dit weinige zal, zoo ik mij vlei, tot genoegzame inlichting verstrekken.

De heer **Luzac** antwoordt, dat de heer van Toulon hem aan de deur dezer vergadering had gezegd, hetgeen zoo even door hem was medegedeeld.

Niemand meer het woord verlangende te voeren, worden de beraadslagingen gesloten verklaard.

Het *wetsontwerp* tot aanvulling der wet van 3 November jl., betreffende *de woelingen van kwalijkgezinden*, in stemming gebragt, wordt met 36 tegen 5 stemmen aangenomen.

Tegen hebben gestemd, de heeren: Luzac, Op den Hooff, Luyben, Jarges en Ingenhousz.

Het aangenomen wetsontwerp zal aan de Eerste Kamer worden gezonden.

De vergadering wordt daarna gescheiden.

17DE ZITTING.

ZITTING VAN DINGSDAG 30 NOVEMBER 1830. (1)

(GEOPEND TEN 1½ URE.)

Ingekomen: 1°. wetsontwerp omtrent den in-, uit- en doorvoer van granen en steenkolen; 2°. missive van de Eerste Kamer, betreffende de aanneming van een haar toegezonden wetsontwerp.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 39 leden, te weten de heeren:

Dijckmeester, Donker Curtius van Tienhoven, Warin, Cuypers, Hoynck van Papendrecht, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Boddaert, Lemker, Hofstede, Frets, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Junius van Hemert, van Randwijck van Rossum, Backer, van Welderen Rengers, Hinlópen, G. Clifford, de Jonge van Campens Nieuwland, Sandberg, Luzac, van Wickevoort Crommelin, Cats Epz., van Foreest, Beelaerts van Blokland, van Lynden van Hoevelaken, Dedel, van Reenen, van Alberda van Bloemersma, van Nagell tot Ampsen, IJssel de Schepper, G. G. Clifford, Collot d'Escury van Heinenoord, Corver Hooft, van de Kasteele, Jarges, Ingenhousz, van Suchtelen tot de Haere en Op den Hooff.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 287 enz.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 29sten November jl. worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter** deelt mede, dat zijn ingekomen:

1°. eene Koninklijke boodschap ten geleide van een wetsontwerp, betreffende den in-, uit- en doorvoer van granen en steenkolen.

Deze bescheiden zullen gedrukt en rondgedeeld en het wetsontwerp tot onderzoek naar de Afdeelingen verzonden worden. (1)

2°. eene missive van de Eerste Kamer, houdende berigt dat zij zich vereenigd heeft met het haar door de Tweede Kamer gezonden wetsontwerp, bevattende eenige bijzondere verordeningen voor de ligting der nationale militie over het jaar 1831.

Deze missive wordt voor kennisgeving aangenomen.

De zitting wordt hiermede opgeheven.

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. XII.

18DE ZITTING

ZITTING VAN DONDERDAG 2 DECEMBER 1830. (1)

(GEOPEND TEN 12½ URE.)

Ingekomen: 1°. missive van de Eerste Kamer, berigtende de aanneming van een haar door de Tweede Kamer gezonden wetsontwerp; 2°. boekwerken. — Verslag der Centrale Afdeeling, uitgebragt wegens het voorstel der heeren Collot d'Escury van Heinenoord c. s.; bepaling van den dag der behandeling.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 37 leden, te weten de heeren:

Warin, Lemker, Junius van Hemert, van Wickevoort Crommelin, van Foreest, Jarges, G. Clifford, van Suchtelen tot de Haere, Cuypers, van Alberda van Bloemersma, Hinlópen, Op den Hooff, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, van de Kasteele, Dedel, de Jonge van Campens Nieuwland, van Nagell tot Ampsen, van Randwijck van Rossum, Dijckmeester, Cats Epz., Corver Hooft, van Meeuwen, Hofstede, Donker Curtius van Tienhoven, Backer, van Welderen Rengers, van Lynden van Hoevelaken, Frets, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Reenen, Hoynck van Papendrecht, Sandberg, van Alphen, Collot d'Escury van Heinenoord, Luzac en Beelaerts van Blokland.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 30sten November jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is zamengesteld naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het verhandelde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 289; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 144; 4°. *Noord-Brabander*, n°. 143, enz.

De **Voorzitter** geeft kennis, dat zijn ingekomen:

1°. eene missive van de Eerste Kamer, meldende, dat zij zich heeft vereenigd met het ontwerp van wet tot aanvulling der wet van den 3den November jl. tot beteugeling der woelingen van kwalijkgezinden.

Deze missive wordt voor kennisgeving aangenomen.

2°. de navolgende werken van den schrijver, den heer Lipman:

» De Vrede" en » Wederlegging van het stelsel van den graaf van Hogendorp".

Deze drukwerken zullen geplaatst worden in de boekerij der Kamer.

De Centrale Afdeeling is gereed met haar verslag omtrent het voorstel der heeren Collot d'Escury van Heinenoord, van Alphen, Luzac en van Nes, en brengt dit ter tafel.

De **Voorzitter** zegt, dat dit verslag nog heden zal worden gedrukt (1) en aan de leden toegezonden, en stelt voor de openbare beraadslaging over het voorstel te bepalen op den volgenden dag, des namiddags ten 1½ ure.

Hierover ontstaat de volgende gedachtenwisseling. (2)

De heer **Collot d'Escury van Heinenoord** meent, dat het geschikter zoude zijn de beraadslagingen een dag uit te stellen, ten einde hij den noodigen tijd hebbe, om op de nadere bedenkingen, in het centraal verslag voorkomende, te antwoorden. Die beantwoording kan misschien nog van eenige wijzigingen in het voorstel gepaard gaan, welke een merkelijken invloed op de beraadslaging zouden kunnen hebben. De spreker verlangt dan ook, dat het zoo even uitgebragt verslag in zijne handen moge worden gesteld en dat de openbare beraadslagingen over het voorstel overmorgen mogen plaats hebben.

De **Voorzitter** merkt op, dat de Centrale Afdeeling gereed zal zijn, om morgen verslag te doen over de twee nog aanhangige ontwerpen van wet nopens de wijzigingen in het tarief en de aanvullings-begrooting voor het Departement van Oorlog, en dat de openbare beraadslagingen daarover waarschijnlijk op Zaturdag zullen bepaald worden.

De heer **Collot d'Escury van Heinenoord** zegt, dat dan de beraadslagingen over het voorstel van hem en zijne medeleden onmiddellijk na den afloop van die over de bedoelde ontwerpen kunnen plaats hebben.

De heer **Beelaerts van Blokland** brengt hiertegen nog eenige bedenkingen in het midden.

Daarna wordt overeenkomstig het door den heer Collot d'Escury voorgestelde besloten.

De zitting wordt hiermede opgeheven.

(1) Zie *Bijlagen*, onder VIII.

(2) Zie deze gedachtenwisseling in de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 289.

19DE ZITTING.

ZITTING VAN VRIJDAG 3 DECEMBER 1830. (1)

(GEOPEND TEN 2 URE.)

Uitgebragt: Centrale verslagen omtrent de wetsontwerpen tot opening van een crediet voor het Departement van Oorlog en tot wijziging van het tarief van regten op in-, uit- en doorvoer; bepaling van den dag der beraadslaging. — Beslissing genomen tot het uitstellen der behandeling van het voorstel der heeren Collot d'Escury van Heinenoord c. s.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 37 leden, te weten de heeren:

Junius van Hemert, Jarges, Op den Hooff, Corver Hooft, Luzac, van Alphen, Hofstede, Cuypers, Beelaerts van Blokland, Hinlópen, van de Kasteele, Collot d'Escury van Heinenoord, Backer, Dijckmeester, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Sandberg, van Wickevoort Crommelin, van Suchtelen tot de Haere, Hoynck van Papendrecht, van Welderen Rengers, van Lynden van Hoevelaken, Warin, de Jonge van Campens Nieuwland, van Randwijck van Rossum, van Foreest, IJssel de Schepper, Dedel, Lemker, G. Clifford, Donker Curtius van Tienhoven, Frets, van Nagell tot Ampsen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Cats Epz., van Alberda van Bloemersma, van Sytzama en G. G. Clifford.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 2den December worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is zamengesteld naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het verhandelde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 289; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 145; 4°. *Leydse Courant*, n°. 146; 5°. *Noord-Brabander*, n°. 145; 6°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 145, enz.

De **Voorzitter** deelt mede, dat de Centrale Afdeeling gereed is met hare verslagen omtrent de navolgende wetsontwerpen:

dat tot opening van een crediet voor het Departement van Oorlog; (1)

dat houdende wijziging van het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer. (2)

Deze verslagen zullen worden gedrukt en rondgedeeld, en de beraadslaging over de voormelde wetsontwerpen gevoerd worden op Zaturdag 4 December, des voormiddags ten 10½ ure.

De **Voorzitter** geeft het woord aan den heer Collot d'Escury van Heinenoord, die het gevraagd heeft.

De heer **Collot d'Escury van Heinenoord**: (3) Wij hebben in de zitting van gisteren de spoedige mededeeling van het verslag der Centrale Afdeeling verzocht, ten einde dit nog met alle aandacht te overwegen.

Wij hebben uit hetzelve gezien, dat de door ons in het breede gegevene oplossingen der bedenkingen van alle de Afdeelingen dien gunstigen invloed niet hebben te weeg gebragt, waarop wij gemeend hadden te kunnen hopen.

Wij willen derhalve, op dit oogenblik ook, daar de Kamer door het vertrek van vele leden niet meer voltallig is en de provisionele schorsing onzer beraadslagingen bepaald schijnt zijn, de discussie over ons voorstel op morgen ondoelmatig achtende, aan U Edel Mogenden voordragen, dezelve te willen vaststellen op één der eerste dagen van de wedervereeniging dezer Kamer, nader door den Voorzitter te bepalen.

Wij bevelen, in dien tusschentijd, aan U Edel Mogenden en aan de Regering, in het belang der Oud-Nederlansche natie, welke wij vertegenwoordigen, de bepeinzing aan van het onderwerp, door ons bij het concept-adres bedoeld, en de noodzakelijkheid van voortdurende krachtige maatregelen, met de geruststellende verzekering, dat getrouwheid zal afgescheiden blijven van ontrouw, eensgezindheid en orde van tweedragt en omwentelingsgeest.

Wij hopen dan het gewenschte resultaat van die overweging bij de gezette behandeling van ons voorstel te zullen mogen ontwaren in de meer eenstemmige gevoelens van U Edel Mogenden omtrent het nuttige en noodzakelijke van het door ons voorgedragen concept-adres aan Zijne Majesteit.

De **Voorzitter** geeft het woord aan den heer van Alphen, die het mede gevraagd heeft.

De heer **van Alphen**: (3) Wij detereren aan het bijna eenstemmig gevoelen der Afdeelingen omtrent ons voorstel, welke het tegenwoordig oogenblik niet gunstig achten voor het discutiëren van hetzelve, en om eensgezindheid te bewaren, stemmen wij toe in het tijdelijk onbepaald uitstel, schoon wij het niet ontijdig geacht hebben en nog bij dat gevoelen blijven berusten.

Ons Oud-Nederland verguisd en belasterd, beschuldigd van heerschzucht, gevoelt nog dieper het onregt, dat haar aangedaan is, dan de onberekenbare schaden, die haar toegebragt zijn; het onschuldig slagtoffer geworden zijnde van eene innige vereeniging van strijdige bestanddeelen tot een huisgezin, onder eene vrije Grondwet, gevoelden wij ons gedrongen om den wensch van de Natie aan den Koning kenbaar te maken, en vertrouwende op de heiligheid van onze zaak, gevoelden wij ons sterk om het verwijt van ontijdigheid zijn schijnbaren grond te ontnemen; maar de redenen, door den heer Collot d'Escury van Heinenoord voorgesteld, hebben op ons besluit haar invloed uitgeoefend. Ware standvastigheid wijkt voor een tijd en op zijn tijd, zonder iets van hare wezenlijke kracht te verliezen.

Bij den langzamen gang van hooge staatkundige beraadslagingen, bij de ondervinding, hoe de evenementen alle maatregelen verijdeld hebben en vooruitgeloopen zijn, bij de algemeene on-

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. XI.

(2) Zie *Bijlagen*, onder n°. XII.

(3) De redevoeringen der heeren Collot d'Escury van Heinenoord en van Alphen werden ten behoeve der leden gedrukt en komen ook voor in de *Nederlandsche Staatscourant*, n. 289.

19DE ZITTING. — 3 DECEMBER 1830.

Beslissing omtrent de behandeling van het voorstel van den heer Collot d'Escury van Heinenoord c. s.

ekerheid van alles, bij den strijd van gevoelens en beginselen, lie Europa met verwoesting bedreigen, vreesden wij eerder te aat dan te vroeg met ons voorstel te zijn opgekomen, en wij eiden tot elkander: in die algemeene zee van weifeling en onzekerheid een enkel punt van onwrikbare zekerheid, van vastbeaden wil vast te stellen, is eene weldaad voor den Koning en iet Volk, voor geheel Europa, en wij voegden er bij: als het protocol van Londen, in 1815 opgemaakt, berust had op de nieuw aangenomen beginsels van aanmoediging en toelating van indiecte en verbod van openlijke interventie, dan had onze tegenwoordige verklaring 15 jaren vroeger moeten gedaan zijn, om de bloedige ontknooping voor te komen, waarvan wij nu de lagtoffers zijn, zonder in het minst of geringst er de bewerkers van geweest te zijn.

Het is van moedige en krachtige eensgezindheid en goed gemeen overleg dat wij alles verwachten, en daartoe willen ook wij medewerken met de tijdelijke opoffering zelfs van onze individuële gevoelens; ik hecht dus ook mijne goedkeuring aan hetgeen door den heer Collot d'Escury van Heinenoord omtrent ons voorstel voorgeslagen is.

De **Voorzitter** stelt voor, om, overeenkomstig den wensch der beide sprekers, die ook namens hunne mede-voorstellers het woord gevoerd hebben, te bepalen, dat de voorgenomene behandeling van hun voorstel op Zaturdag, den 4den dezer, geen voortgang hebben, maar uitgesteld blijven zal.

Dienovereenkomstig wordt besloten.

De zitting is hiermede geëindigd.

20STE ZITTING.

ZITTING VAN ZATURDAG 4 DECEMBER 1830. (1)

(GEOPEND TEN 11 URE.)

Behandeling der wetsontwerpen tot opening van een crediet voor het Departement van Oorlog en tot wijziging der regten op den in-, uit- en doorvoer van granen en steenkolen.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 40 leden, te weten de heeren:

Hinlópen, Sandberg, Hofstede, Lemker, van Lynden van Hoevelaken, Dedel, van Nes, van de Kasteele, G. Clifford, de Jonge van Campens Nieuwland, Luzac, Backer, van Foreest, van Meeuwen, Cats Epz., van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, van Randwijck van Rossum, Dijckmeester, Op den Hooff, Cuypers, van Wickevoort Crommelin, van Welderen Rengers, Frets, IJssel de Schepper, Corver Hooft, Donker Curtius van Tienhoven, Collot d'Escury van Heinenoord, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Suchtelen tot de Haere, van Alberda van Bloemersma, van Alphen, van Nagell tot Ampsen, G. G. Clifford, Jarges, Junius van Hemert, Warin, Beelaerts van Blokland, Hoynck van Papendrecht en van Sytzama.

De Minister van Financiën woont de vergadering bij.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 3den December jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 290; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 145; 4°. *Arnhemsche Courant*, n°. 151; 5°. *Groninger Courant*, n°. 155; 6°. *Haarlemsche Courant*, n°. 146; 7°. *Noord-Brabander*, n°. 144; 8°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 146.

Aan de orde is de behandeling van het WETSONTWERP houdende AANVULLING DER BEGROOTING VAN HET DEPARTEMENT VAN OORLOG VOOR 1830.

De beraadslagingen worden geopend. (1)

De heer **Hofstede**: Ik zou, Edel Mogende Heeren! het woord niet gevraagd hebben, als er geene inlichtingen waren verlangd, die tot discussiën kunnen aanleiding geven, welke de gave aanneming der onderhavige wet zouden bemoeijelijken; het komt mij voor, Edel Mogende Heeren! dat dezelve eene noodwendige *sequele* is van *die* betrekkelijk de leening, onlangs door ons aangenomen. Eene enkele lezing van de considerans van beide moet daarvan dadelijk overtuigen. Bij de aanneming van die wet hebben wij het overbodig geacht, in onderzoek te treden, of wel werkelijk de credieten ontoereikend waren, om in de buitengewone behoeften te voorzien, daar het in den aard der zaak lag, dat zulks het geval was en niet anders zijn kon. Het globaal overzigt van de hoofdonderwerpen der uitgaven, door het Gouvernement voorgelegd, heeft, naar mijn inzien, het aangevraagde bedrag van crediet-vermeerdering voldoende gewettigd, daar eene verdere ontwikkeling in de bijzonderheden eene openbaarwording zou kunnen ten gevolge hebben, schadelijk voor de belangen van het dierbaar vaderland.

Niemand kan meer dan ik, Edel Mogende Heeren, een voorstander zijn van eene geregelde comptabiliteit of dieper doordrongen wezen van de verpligtingen, die, ingevolge de zesde afdeeling der Grondwet, ten aanzien van het gebruik van 's Rijks geldmiddelen op ons rusten; maar niettemin geloof ik, dat op grond van de door mij aangevoerde redenen de voorgedragen wet door ons kan en behoort te worden aangenomen. Bedenkingen, welke zouden kunnen strekken, om dezelve te verwerpen, zal men toch na de ophelderingen, door het Gouvernement gegeven, wel niet vinden; en al waren wij al niet volkomen ingelicht, zouden wij dan, na al hetgeen voor de aanneming pleit, tot die verwerping thans vrijheid kunnen vinden?

Wat nu de staatkundige aangelegenheden betreft, welke met het onderzoek der onderhavige concept-wet door het opperen van eenige bedenkingen in verband zijn gebragt, de antwoorden, daarop door de Regering gegeven, zijn, mijns oordeels, allezins bevredigend. Zeker zou het niet voorzigtig zijn, vooruit te loopen met het doen van ontijdige mededeelingen, daar nog zoo veel, zoo niet alles afhangt van den loop der gebeurtenissen. Terwijl de natie zoowel als het Gouvernement eene waardige en ontzagverwekkende houding heeft aangenomen, zal het voornamelijk aankomen op beleid, volharding en trouw, om de eer en het belang van oud Nederland te beveiligen en deszelfs onafhankelijkheid op hechte en duurzame grondzuilen te vestigen. En hoe zou, Edel Mogende Heeren, de minste zweem van verdenking ooit bij ons ontstaan kunnen, dat dit zelfde oud Nederland eens maal aan een vijandig België zou opgeofferd worden, op welk eene wijze zulks ook zou mogen zijn, na zoo vele ondubbelzinnige verzekeringen van het tegendeel, ons daarvan door den Koning bij herhaling gegeven, en na zoo vele daden van bestuur van Hoogstdenzelven als de strekking hebben, om ons eene gelukkige toekomst voor te bereiden en ons reeds aanvankelijk daarvan de voordeelen te doen genieten?

Ik geloof dan ook, dat wij na de veel beteekenende wenken, ons op nieuw bij deze gelegenheid door de Regering gegeven, gerustelijk een onbepaald vertrouwen op den Koning en zijn bestuur mogen koesteren en wij bij het onderhouden van den uitmuntenden geest, die thans de Noord-Nederlandsche bevolking bezielt, den uitslag van den tegenwoordigen strijd met kalmte en moed mogen te gemoet zien.

Ik zal alzoo voor de wet stemmen.

De heer **van Nes**: In de tegenwoordige omstandigheden kan ik niet zien, dat er eenige zwarigheid behoort gemaakt te worden in de verleening van het gevraagd crediet voor het Ministerie van Oorlog, ook ofschoon de aanvrage daartoe niet van meerdere specificatie verzeld is geworden. Thans is het onze zaak, om de maatregelen der Hooge Regering door alle middelen, onder ons bereik, te ondersteunen, in afwachting dat er naderhand van het doelmatig gebruik der penningen naar behooren zal blijken.

(1) Uit de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 290, en de *Arnhemsche Courant*, n°. 151, die de uitvoerigste berigten omtrent het gesprokene van deze zitting hebben medegedeeld, zijn overgenomen de door de sprekers voorgedragen redevoeringen.

20STE ZITTING. — 4 DECEMBER 1830.

XI. *Opening van een crediet voor het Departement van Oorlog.*

Maar wanneer wij, vertegenwoordigers der natie, in haren aam alles toebrengen, wat van eene getrouwe en moedige be-olking verwacht kan worden, dan staat het voorzeker ook vrij, m bij die veelvuldige opofferingen ook de wenschen van die etrouwe bevolking te vermelden, in de hoop dat ook die wen-:hen tot den Troon gebragt zullen worden.

Bij de eerste onlusten in de Zuidelijke provinciën, toen onze egermagt door binnenlandsch verraad en door den afval der uidelijke wapenbroeders buiten staat werd gesteld om het op-oer te bedwingen, kon een spoedige bijstand van buiten mis-chien iets toegebragt hebben tot herstel der wettige orde van aken of ten minste tot beveiliging der Noord-Nederlandsche ·ewesten; maar diezelfde Mogendheden, die zich toen zoowel ls nu zoo gemoedelijk aan het grondbeginsel van non-interventie ebben gehouden, schijnen nu zoo veel te meer invloed te willen itoefenen op den loop der onderhandelingen met België. Nu wij olkomen in staat zijn tot verdediging, nu wij misschien den orlog wel op dien bodem, die thans vijandelijk geworden is, onden overbrengen en het geleden ongelijk met woeker konden etalen, nu wij misschien door de kracht van onze wapenen illijke voorwaarden van afscheiding van het oproerig Zuiden onden afdwingen, nu schijnt die vreemde tusschenkomst eenen apenstilstand te willen daarstellen en zich met de conditiën aarvan te bemoeijen!

Wij hebben van de zijde der Hooge Regering de mededeeling ntvangen, dat er eene wapenschorsing gesloten is, welke mis-chien eerlang door een wapenstilstand gevolgd zal worden; wij ijn dankbaar voor die mededeeling, maar het zij ons vergund m te gelijk met de opofferingen der natie ook hare dringende venschen over de conditiën, waarop die aanstaande wapenstilstand al worden gesloten, aan den voet des Troons te mogen brengen.)ie natie, welke zoo gewillig hare middelen en hare kinderen erleent tot eenen strijd, dien het als een heiligen oorlog be-chouwt, die natie volgt ook hare kinderen met het hart op et slagveld en in de krijgsgevangenschap.

Vele van die kinderen zijn door den loop der gebeurtenissen n krijgsgevangenschap geraakt bij een volk, dat de wetten van en oorlog niet weet te eerbiedigen; zij bevinden zich in de magt an oproerlingen; zij zijn blootgesteld aan allerlei mishandeling, n, bij opkomende volksbewegingen kan hun leven in gevaar vorden gebragt! Nu vordert de eer van de kroon, de eer van Noord-Nederland, dat er met die oproerlingen geen wapenstilstand vorde gesloten, zonder eene geheele uitwisseling in massa van lle onze gevangene krijgslieden!

Wij zijn des te meer geregtigd om hierop aan te dringen, mdat Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins van Oranje, bij ge-egenheid van Hoogstdeszelfs verblijf in Antwerpen, alle de Bel-gische gevangenen, welke in onze magt waren, zonder eenige iitwisseling heeft vrijgelaten. Ik keur dit gedrag niet af, omdat nen verwachten kon, dat er ter andere zijde een gelijk ontslag an krijgsgevangenen zoude plaats hebben; maar dit laatste is iiet gevolgd, en nu vordert dan ook de eer der Hooge Regering, m geene overeenkomst tot eenigen wapenstilstand aan te gaan, oo lang niet alle onze gevangene krijgslieden, tot den laatsten man toe, den vrijen Noord-Nederlandschen bodem zullen hebben etreden!

Maar, Edel Mogende Heeren, het hart van de natie verzelt hare kinderen ook op het slagveld! En hier moet ik diep be-·reuren, dat er nooit behoorlijk officiële rapporten van den loop ler krijgsverrigtingen, van het begin der eerste onlusten af, ter kennis van het publiek zijn gebragt; het eenige officiële stuk, aetwelk tot mijne kennis gekomen is, bestaat in het rapport van eenen officier, ten aanzien van een gedeelte der gebeurte-nissen in Antwerpen! Maar verder heeft de natie zich moeten behelpen met onzekere en gebrekkige bijzondere berigten. Zoo heeft men nooit kunnen vernemen, hoe het mogelijk is geweest, lat er bij de eerste onlusten in Brussel roof en plundering heeft kunnen plaats hebben in het bijzijn van de militaire magt, zonder lat die zich daartegen verzet heeft; hoe het mogelijk geweest is, dat de militaire bevelhebbers dit hebben toegelaten; en tot heden toe verneemt men niet, dat er eenig onderzoek naar dat gedrag van die bevelhebbers wordt gedaan! De eer van die krijgs-bevelhebbers vordert, dat zij zich verdedigen, indien zij kunnen, wegens een, in schijn, zoo onverantwoordelijk gedrag; dat het blijke, of zij daartoe last hebben gehad, en door wien zulke orders gegeven zijn, zoo niet, dan behoort deze zaak door het Hoog Militaire Geregtshof te worden onderzocht en de schuldigen naar verdiensten gestraft.

De heer **van Sytzama**: Ik heb het woord niet gevraagd om deze wet te bestrijden, noch om die te verdedigen, maar om te zeggen, dat dit de laatste maal zal zijn, dat ik voor eene wet zal stemmen, die niet beter is toegelicht geworden; om te zeggen, dat ik de hoop voede, dat deze 11 millioen schats voor het vader-land betere vruchten zullen dragen dan zoo vele huns gelijken, die reeds zijn verdwenen, gedaan hebben; om eindelijk te zeggen, dat ik vurig wensche, dat van deze 11 millioen zoo veel zal kunnen overschieten, dat de Friesche en Groninger schutters, die braven, die met zoo vele anderen reeds op de grenzen hun vaderland verdedigen, van jassen of kapotten zullen kunnen worden voorzien, opdat zij niet in dit barre seizoen nacht en dag de dienst in hunne dunne schuttersrokken zullen behoeven waar te nemen, waardoor hunne gezondheid vernield en zij, verstijfd van koude, buiten staat worden gebragt die dienst te bewijzen, die het vaderland te regt van hen vordert.

De heer **Corver Hooft**: Met stilzwijgen heb ik alle de wetten, welke in deze zitting tot dusverre voorgeslagen zijn, aangenomen. De nood is zoo hoog gestegen, dat geene opoffering voor een vaderlandslievend hart te zwaar moet vallen. Zonder tegenspraak, zonder bedenken, heb ik achter elkander mijne toestemming gegeven aan een voorloopig budget van bij de 80 millioen, zonder specificatie van uitgaven; aan eene wet ter beteugeling van wanorde, welke onder andere omstandigheden en zonder het onbeperktste vertrouwen op de regtvaardigheid van ons bestuur met regt een anachronismus in de lijfstraffelijke regtspleging zoude moeten genoemd worden; eindelijk aan eene wet ter aanvulling der militie, waardoor het getal der dienst-pligtigen omtrent verdubbeld wordt. Dit heb ik met een gerust geweten gedaan en ben bereid nog veel meer te doen, want het vaderland is in nood en alle middelen zijn welkom, zoo het slechts gered kan worden.

Na deze verklaring zal het u geenszins bevreemden, Edel Mogende Heeren, dat ik ook deze wet denk aan te nemen en met vertrouwen het gebruik dezer 11 millioen aan de Regering zal overlaten.

Het is dus niet zoozeer om over de wet te spreken, dat ik het woord gevraagd heb, als wel om bij deze gelegenheid, die misschien de laatste zal wezen voor eenen langen tijd, U Edel Mogenden eenige bedenkingen voor te dragen over den toestand van ons land en het systema, dat de Regering omtrent onze dierbaarste belangen opvolgt.

Het is mij bewust, Edel Mogende Heeren, dat, hoe gevaar-lijker onze toestand zij, des te noodzakelijker het ook is de eens-gezindheid te bevorderen, door een onbepaald vertrouwen op de Regering te toonen. Dit hebben wij dan ook gedaan; ook is het geen gebrek aan vertrouwen op de bedoeling der Regering, dat mijne bezorgdheid gaande maakt. Die bedoeling kan niet dan het welzijn des vaderlands wezen. Maar zal ik het zeggen, ik vrees, dat zij dit welzijn miskent en dáár zoekt, waar, naar mijn oordeel, het ergste onheil te wachten is. Een verkeerd begrip der ware belangen der natie moet de schromelijkste gevolgen hebben, en hieromtrent ben ik het met de Hooge Regering oneens. De Koning houdt met ongekreukte standvastigheid het stelsel staande, dat wij nog steeds het Koningrijk der Neder-landen zijn en dat deszelfs Grondwet ons nog bestuurt; noch welgeslaagde opstand, noch verraad, noch daardoor opgevolgde nederlagen en verliezen, ja zelfs de geheele ontruiming van België, hebben Hem van dien stelregel niet kunnen afbrengen; wij zijn het Koningrijk der Nederlanden en moeten het blijven, totdat de verbondene Mogendheden, die het gevormd hebben, in deszelfs slooping zullen hebben toegestemd. Hierin meent Hij het ware steunpunt te vinden, om met regt den bijstand Zijner bondgenooten in te kunnen roepen en Zijne eigene regten te kunnen doen gelden, zoowel als die Zijner trouw geblevene onderdanen.

Maar juist dit stelsel is, naar mijn oordeel, hetgeen de zelf-standigheid van ons volksbestaan het meest in gevaar kan bren-gen, en moet daarom met kracht te keer worden gegaan. Ik en degenen, die op dit stuk eenstemmig met mij denken, en deze zijn talrijk (ten minste zoo men de veelvuldige schriften mag gelooven, die dagelijks daarover uitkomen), wij beweren, dat het vaneen gescheurde Rijk der Nederlanden heeft opgehouden te bestaan; dat de Mogendheden, door wier besluit het zijn aan-wezen gekregen had, met regt over deszelfs bestanddeelen zouden kunnen beschikken, indien de vaneen gescheurde ledematen in die qualiteit zich op haar beroepen; maar dat het oude Neder-landsche volk zijn aanwezen aan geene diplomatieke schikkingen te danken heeft gehad; dat het zich als zoodanig moet voordoen,

zoodra het kunstgewrocht, dat door het Congres van Weenen is gevormd, in duigen is gevallen; alsdan staan wij op ons zelven en hebben regt ons als zoodanig te doen eerbiedigen.

Ik weet het, Edel Mogende Heeren! onze magt is gering; maar hebben onze magtige naburen niet een grondregel van gedrag aangenomen, die onze regten waarborgt? Laat het stelsel van non-interventie ons dezelfde magt niet, en met meer regt dan aan onze afgevallene naburen, onze inwendige zaken naar onzen eigen zin te regelen, en is het niet tijd, ja hoog tijd, van dit regt gebruik te maken, alvorens door vreemden over ons worde beschikt?

De sluijer, waarmede alle de handelingen des Bestuurs omhangen zijn in een oogenblik, dat iedereen goed en bloed veil heeft voor de verdediging van het vaderland, kan onder de tegenwoordige omstandigheden niet anders dan ongerustheid over deszelfs bedoelingen te weeg brengen. Dit oefent eene slechte uitwerking uit op de bestgezinde gemoederen, en het is daarom, dat bij het onderzoek der onderhavige wet, ik sterk daarop heb aangedrongen, nog eenmaal eenige ophelderingen te verkrijgen. Het onvolledige der bekomen antwoorden, voornamelijk op de vragen door de IVde Afdeeling gedaan, waartoe ik de eer heb te behooren, noopt mij thans nog duidelijker mij te verklaren en ten minste onze wenschen te kennen te geven ten opzigte van de behandeling onzer dierbaarste belangen. Hetgeen wij vroegen, was niet onbescheiden; wij wilden niet in de geheimen van diplomatieke onderhandelingen indringen; wij vroegen niet, hoe dezelve stonden, en waarover gehandeld werd; niet eens of ons volksbestaan daardoor gecompromitteerd kon worden. Neen, wat vroegen wij? Of het waar is, dat er een wapenstilstand gesloten zij, en wij, die zoo vele dierbare panden bij het leger hebben staan, mogen daar toch belang in stellen; of de blokkade opgeheven is, waarvan wij, helaas, maar te veel bewijzen reeds hebben ontvangen, niettegenstaande deze maatregel, volgens het zeeregt, dat Enland altijd erkend heeft en voor Terceira op zulk eene bloedige wijze, ten behoeve van eenen usurpateur, ten koste van getrouwe onderdanen, heeft geëerbiedigd, niettegenstaande, zeg ik, de maatregel van regtswege aan ons wettig gouvernement niet betwist konde worden. Ten laatste vroegen wij, of de Regering op middelen bedacht was, die scheiding, voor welke wij ons in deze Vergadering verklaard hebben, op eene wettige wijze daar te stellen, en op deze laatste vraag schieten de uitvlugten zelfs te kort, waarmede men ons op de voorgaande heeft trachten te paaijen, en het antwoord blijft geheel achterwege. Was deze vraag onbescheiden, ik herhaal het, ligt zij niet in onzer aller harten?

Is onze vrees dan niet regtmatig, daar wij weten, dat de leer van het bestuur hemelsbreed van die der natie verschilt, en moeten wij niet veronderstellen, dat deze leer ook bij de onderhandelingen met de Mogendheden wordt opgevolgd? Is het dan niet onze dure verpligting, in deze plegtige oogenblikken, waar vreemden misschien over ons lot willen beslissen, ten minste tegen deze leer te protesteren en openlijk te verklaren, dat wij opgehouden hebben, een bestanddeel uit te maken van het vernietigd Koningrijk der Nederlanden, en dat wij nimmer gedoogen zullen, dat men ons aan het afgescheurde gedeelte van hetzelve, op eene of andere wijze, weder hechte?

En indedaad, Edel Mogende Heeren! kunnen wij ons op de belangstelling van onze Bondgenooten in veiligheid verlaten? Welk belang hebben de Mogendheden, die het Congres van Weenen hebben onderteekend, daarbij, of Holland met België vereenigd het Koningrijk der Nederlanden uitmake, dan wel, of België, het overheerde Holland bezittende, zoodanig koningrijk daarstelle? Zij hebben de grenspalen van dat Koningrijk, niet deszelfs constitutie, gewaarborgd. Wat gaat het hun aan, welk van beide deelen bij deze hereeniging bevoordeeld worde; kome dezelve maar tot stand, alle oorzaak van twist en oorlog is vooreerst uit den weg geruimd en het doel van het Congres is bereikt. Nu vraag ik: zal België zich immer aan den ouden regeringsvorm weder onderwerpen? Ik zeg volmondig: Neen. En wat blijft er dan voor ons over, om niet het slagtoffer dezer transactie te worden? Slechts één weg, en dezen moeten wij gretig inslaan.

Deze is: eene stellige verklaring af te leggen, dat wij ons geenszins als het overschot van het Koningrijk der Nederlanden beschouwen, maar onze regten als de oud-Nederlandsche natie beoogen te hervatten; dat wij den Koning verzoeken, ons van den eed op de constitutie gedaan, te ontslaan, en dat Hij ons eene andere Grondwet voorlegge, waarin het eerste artikel het grondgebied van den nieuwen Saat tot dat der Vereenigde Nederlanden beperke en waarbij stellig verklaard worde, dat de Koning nimmer eenige andere kroon zal mogen dragen. Alsdan komen alle reclamatiën te laat, welke in- of uitlandsche magten zouden kunnen maken op het regt, dat de dynastie, die over ons regeert, op het afvallig België heeft; en dan kan de natie weder met vol vertrouwen opzien op dat Huis, wiens glorie het sinds eeuwen geweest is onzen veegen Staat voor de dreigende vernietiging te behoeden. Zoo is het vaderland gered, onze eer en die van het doorluchtig geslacht, welks roem zoo naauw met den onzen verknocht is, voor alle smet bewaard. Dan heeft de oorlog een doel, een eerwaardig doel en alle opofferingen vallen ons ligt. Dan snellen wij voorwaarts onder de wapenkreet van: *Leve Oranje!* totdat wij de billijke schadevergoeding voor de geledene rampen bij eenen roemvollen vrede kunnen bedingen.

De heer **Frets**: Ik heb door een der sprekers zijn verlangen hooren betuigen, dat het gedrag der officieren te Brussel wierd onderzocht, die aldaar tijdens den ontstanen opstand het bevel hebben gevoerd. Ik voor mij zoude gelooven, dat deze Vergadering geene bevoegdheid heeft, om dergelijk onderzoek te vragen. Ik weet ook niet, of dit verlangen, aan onze zijde geuit, geen leedwezen zoude kunnen aanduiden, dat met ons gevoelen strijdt, het leedwezen namelijk over de scheiding. In zoo verre zekerlijk zoude dergelijk verlangen weinig overeenkomen met de gevoelens van den spreker zelven, die althans wel getoond heeft met de scheiding in te stemmen en geene herstelling te begeeren.

Ik voor mij anders ben niet afkeurig van onderzoek. Ik zoude niet gaarne den schijn hebben als of ik alles goedkeurde en niets wilde gevraagd hebben. In de Vde Afdeeling, waartoe ik thans de eer heb te behooren, ben ik degene geweest, die eenige meerdere opening van den staat van zaken heb gevraagd. Maar, nadat ook nu zoo veel verlangen en tevens zoo veel ongerustheid door sommige sprekers is te kennen gegeven, wil ik niet verzwijgen, dat ik tevreden ben met het antwoord van de Regering, voor ons gedrukt en aan ons rondgedeeld, maar dat ik hoop, dat algemeen publiek gemaakt en gelezen zal worden. Volgens hetzelve zal er bij de wapenschorsing, die slechts voorloopig is, geen der bezette punten aan onze zijde worden ontruimd en een formele stilstand van wapenen zal geene plaats hebben, dan onder waarborgen en voorwaarden, voldoende voor de eer en het belang der getrouwe gewesten; maar dat dan ook, — om de woorden der Regering tot de mijne te maken, — bij voortduring van den goeden geest en de vaderlandsliefde der Noord-Nederlandsche bevolking en door bestendiging van derzelver vertrouwen op den Koning en zijn bestuur, onder opzien tot den Almagtige, de toekomst, — de toekomst, zeg ik (want dit woord is in het gedrukt antwoord door eene drukfout uitgevallen), — met kalmte en moed worde te gemoet gegaan.

Ik heb nog niet geëindigd; ik kan vooral niet onbeantwoord laten het aangevoerde van den laatsten spreker, die door zijne bezwaren alsnu in de discussiën brengt hetzelfde, dat een onderwerp van voorstel is, maar waaromtrent de voorstellers zelven op gisteren hebben verklaard geene discussie te verlangen, vóór dat wij weder te zamen zouden gekomen zijn. Ik doe bij deze gelegenheid hulde aan de opoffering van eigen gevoelens ten nutte van het algemeen belang. Ik breng aan de heeren voorstellers mijnen dank toe voor de bewezene kordaatheid. Maar waarom nu, ik zeg het zonder bitterheid, komt een ander en beklaagt zich, dat de Regering geene stelliger verklaring omtrent de scheiding met België doet, dan tot heden gedaan is?

Dit moet natuurlijkerwijze ongerustheid bij de natie kweeken, en die behooren wij te voorkomen. Ik acht mij nu te meer verpligt wegens deze zaak te spreken, omdat ik vroeger, toen wij nog met zuidelijke ambtgenooten raadpleegden, tegen de scheiding gestemd heb. Ik heb toen aan die ambtgenooten het gevaar daarvan trachten onder het oog te brengen en van rampen gesproken, die zij hun eigen land op het hoofd haalden. Nu zekerlijk deel ik opregtelijk in de gevoelens van u allen, Edel Mogende Heeren, ik moest liever zeggen in het nationaal gevoel, uitgedrukt in het antwoord, dat wij aan den Koning hebben aangeboden op de aanspraak van den Troon. Daar heette het, dat de wensch algemeen en eenstemmig was, om den band, dien staatkunde gelegd had, die voorspoed bevorderen moest, maar die zoo vele nadeelen had berokkend, nadat die gewelddadig was verscheurd, nu ook wettig ontbonden te zien.

Gij weet het, dat niemand onzer bij de beraadslaging over het adres op dien wensch eene aanmerking gemaakt heeft, maar evenzoo mag ik u herinneren aan 's Konings antwoord.

Ik wil dus de ongerustheid, die men schijnt te voeden, met

20STE ZITTING. — 4 DECEMBER 1830.

XI. *Opening van een crediet voor het Departement van Oorlog.*

le eigen woorden van den Koning keeren. Wij hadden nog meer venschen in ons adres vervat. Bij het overgeven daarvan heeft le Koning verklaard zich te verheugen, reeds een gedeelte laarvan uit eigene overtuiging te zijn voorgekomen, maar tevens dat Hij de overige in de ernstigste overweging zoude nemen."

Dat is zoo niet in zin en substantie gezegd, zoozals sommigen meenen. Het verslag van de Commissie, die ons adres heeft ovegebragt, spreekt daar niet van, maar geeft de eigen woorden van den Koning op. En waarlijk, zoo ik wel onderrigt ben, zijn dezelve met 's Konings hand geschreven geweest en verdienden wel, zooals ik daar iemand heb hooren zeggen, voor altoos bij 's Rijks archieven te worden bewaard. Neen, Edel Mogende Heeren! zij behooren in ons hart bewaard te worden. De gansche natie moge ze hooren, en daarop staat maken. Wat vreest men toch, dat er achterwaartsche wenschen bestaan! Wat vreest men, dat de Koning niet aan ons zijn eerste stem zoude geven, niet ons uitsluitend beschermen en onze belangen behartigen zoude, Hij, die elders met de snoodste ondankbaarheid is beloond, en nog onlangs in een congres, zoo het heet, den diepsten smaad heeft ondergaan! Nog eens, Edel Mogende Heeren! ik vrees dat niet.

Laat ons toch gelooven, dat vertrouwen en gerustheid bij de natie van het hoogste belang zijn. Ik spreek niet van blind slaafsch vertrouwen, maar van echt Nederlandsch vertrouwen, zooals het aan ons en aan ons karakter past. Dat zal het beste afsteken bij die discussiën, zoo het discussiën zijn, welke oproer tot grondslag hebben.

De heer **Beelaerts van Blokland**: Ik had niet gemeend over het ontwerp van wet, hetwelk ons thans bezig houdt, het woord te voeren, omdat hetzelve geene bijzonderheden behelst, waarop ik mijne aandacht heb kunnen vestigen, en mijn toestemmend antwoord dus alleen berusten kan op het gevoel der hooge noodzakelijkheid, om de middelen van het Oorlogs-departement te vermeerderen, en op eene hooge mate van vertrouwen omtrent het gepast gebruik dier middelen, hetwelk ik gaarne verleen.

Maar de keer, dien de beraadslaging heeft genomen, de wijdere uitring, dien zij beslaat, brengt mij in de verpligting, om ook mijne wijze van beschouwing kenbaar te maken omtrent ons volksbestaan. Ik deel niet in het gevoelen van hen, die het Koninkrijk der Nederlanden als *van één gescheurd*, als niet meer bestaande beschouwen. Waarlijk indien dit zoo ware, dan zoude ik niet weten, in welke hoedanigheid ik hier sta, in welke betrekking ik thans tot U Edel Mogenden spreek; of bekleeden wij niet onze plaatsen hier uit kracht der Grondwet van het Koningrijk der Nederlanden? Vertegenwoordigen wij niet het Nederlandsche volk? Helpen wij als zoodanig niet de belangen van dat volk waarnemen? Het is waar, in eenige gedeelten van dat Koningrijk is een opstand uitgebarsten; die gedeelten hebben zich *feitelijk* afgescheurd van het Koningrijk, maar die feitelijkheid kan het Koningrijk niet gesloopt hebben, want *daar feitelijkheid geen regt daarstelt*, staat het aan het oproer niet, om de maatschappij te ontbinden. Een andere vraag is: welke is thans de aardrijkskundige omtrek van het Koningrijk der Nederlanden? Regtens, is die omtrek bij art. 1 der Grondwet omschreven; feitelijk is dezelve bepaald tot de getrouwe Noordelijke gewesten, waar het wettig gezag van Koning en Grondwet geëerbiedigd en de onderling bezworen trouw nagekomen wordt. Het Koningrijk bestaat aldaar, en dat Koningrijk verlangt zelfstandig te zijn en te blijven; het werpt de oproerige gedeelten uit zijnen schoot; het heeft geen zucht om dezelve weder te bemagtigen; het onttrekt hun de bescherming van deszelfs milde wetten; door dezelve verraderlijk aangevallen, schandelijk belasterd, van heerschzucht beschuldigd, verklaart het openlijk, voor zoover ik den algemeenen wensch der natie kan beoordeelen, dat het de zich afgescheurd hebbende gedeelten, als uitgegiste brokken, van zich afwerpt, en, tevreden met een minderen omtrek van grondgebied, bereid is voortaan met België (want ik zal het maar noemen met den naam, dien de afvallige provinciën zich zelve geven) als naburen in vrede, en kan het zijn, in goede verstandhouding te leven. De Vorst, die aan het hoofd van dat Koningrijk staat, zal dan over een veel kleiner aantal, maar over veel getrouwer onderdanen regeren en zich en zijn Huis in een veel gelukkiger toestand zien geplaatst; daarvoor is de geestdrift, die zich alom ter verdediging van ons oude vaderland openbaart, en de bereidwilligheid, waarmede alle opofferingen worden opgebragt, een behoorlijke waarborg. Om die beperking regtens daar te stellen, zal de verandering van art. 1 der Grondwet op de grondwettige wijze noodig worden; dan, daar datzelfde artikel in verband staat met tractaten met andere Mogendheden, moet ook die band op eene wettige wijze, dat is met toestemming der partijen, worden losgemaakt, zonder daarop van ééne zijde alleen vooruit te loopen; wij kunnen en moeten slechts aannemen die eerbiedwekkende houding, welke aan een vrij volk betaamt, welke aan den dag legt wat het is, dat wij willen verdedigen, en welke aan Europa het bewijs opleveren kan, dat wij prijs stellen op zelfstandigheid, op onafhankelijkheid en op het uitmaken van eenen aan Koning, aan Grondwet en aan elkander onderling getrouwen Staat.

Ik hoor inmiddels gewagen van eene *wapenschorsing* en van onderhandelingen tot een *wapenstilstand*. Indien dit niet slechts onderscheiden woorden, maar onderscheiden zaken zijn, dan stel ik mij de eerste voor als een menschlievenden maatregel, om het nutteloos storten van menschenbloed voor te komen, en de laatste als zeer nabijkomende aan eene finale bevrediging; maar zijn dan de zaken, tusschen ons en het zich tot een op zich zelven staanden staat vormend België te verevenen, zoo ingewikkeld, dat wij, — de wapenschorsing blijvende stand grijpen, — niet even goed eenen definitiven vrede als een *wapenstilstand* zouden kunnen sluiten? Ik neem de vrijheid, dit aan de zorg van de Regering aan te bevelen.

Ook ik had wel gewenscht, dat het gedrag van burgerlijke en militaire overheden, bij het eerst onstaan van het oproer te Brussel gehouden, voor den bevoegden regter ware onderzocht geworden, opdat óf het pligtverzuim gestraft, óf de blaam opgeheven worde, onder welke die overheden gebukt gaan. Dit lag in den aard der zaak. Geen scheepskapitein verliest in storm, of door stranding zijn bodem, of een krijgsraad moet beslissen, of hij zich van zijnen pligt gekweten heeft. En ik kan niet zien, dat zulk een wensch strijdig is met den wensch naar eene geheele scheiding van België als een gevolg van het oproer; want behalve dat de wensch naar die scheiding eerst van wederzijden later is opgekomen, waar zou het henen, indien het gedrag van burgerlijke en militaire gezagvoerders, en het volvoeren en verzuimen van hun pligt, afhandelijk zoude zijn van latere staatkundige bespiegelingen.

Maar ik gevoel, dat ook ik gevaar loop van te treden buiten het onderwerp; ik kom daartoe terug, met te verklaren, dat ik, uit overtuiging der noodzakelijkheid en in vol vertrouwen op eene doelmatige aanwending van het gevraagde crediet, stemmen zal *voor* het onderhavige ontwerp van wet.

De heer **Donker Curtius van Tienhoven**: Ook ik zal mijne toestemming aan het gevraagde crediet geven, en dit thans te gereeder, omdat de Regering bij eene algemeene beantwoording der aanvragen, in mijne en andere Afdeelingen gedaan, de verzekering officieel gegeven heeft: » dat, gedurende de wapenschorsing, geen der punten, thans door onze krijgsmagt bezet, zal worden ontruimd, en dat, zoo de schorsing door wapenstilstand wierd gevolgd, zulks alleen zal plaats hebben, behoudens de waarborgen en voorwaarden, door de regtvaardigheid onzer zaak en door de *eer* en *het belang* onzer gewesten gebillijkt".

Ik meen hieruit te mogen besluiten, dat, zoolang geene zoodanige waarborgen voor toekomstige voorwaarden eener regelmatige afscheiding en verevening met België en voor de nakoming derzelve zullen gegeven zijn in het belang van Nederland, in allen opzigte zal worden vastgehouden aan het billijk beginsel: » *Uti possidetis.*" Dit moet mij, indien ik er vertrouwen op stelle, aanvankelijk geruststellen, terwijl ik eindelijk van gevoelen ben, dat het punt der afscheiding is gehecht en verbonden aan de voorwaarden, waarover met voorzigtigheid moet gehandeld worden en waaraan geen prejudicie behoort te kunnen worden toegebragt door een te driftige toestemming van het beginsel ten behoeve van België zelve.

Ik acht mij thans niet geroepen, om dit begrip verder te ontwikkelen, veelmin de ontwikkeling te improviseren over zoodanige hooge onderwerpen van staatsbelang als mij toeschijnen thans ontijdig in deze beraadslaging te worden ingeweven, en waarop zeer zeker niemand onzer thans is voorbereid.

Ik stem *voor* de wet.

De heer **Warin**: Het is mijn oogmerk geenszins om te treden

in al hetgeen bij deze beraadslaging over de buitenlandsche staatkunde gezegd is; maar ik zal mij alleen bepalen om ééne aanmerking betrekkelijk het binnenlandsch beheer op te nemen, welke door een der vorige sprekers gemaakt is.

De bedoelde spreker heeft namelijk den wensch geuit, dat de schutters, die gedurende dit ruwe jaargetijde uittrekken, van de noodige kleedingstukken, inzonderheid van kapotten, mogten voorzien zijn. Die wensch is allezins billijk; dezelve kan eenigermate in verband worden beschouwd met de gronden, welke ik heb voorgedragen in de inleiding tot het voorstel, hetwelk ik onlangs gedaan, maar dezer dagen verklaard heb vooralsnog te zullen laten rusten. Ik heb daar voorgedragen, dat de openbare denkwijze van dien aard is, dat alle ongeregeldheden, welke plaats hebben, der Regering geweten worden. Dit is, geloof ik, juist ook hier wederom het geval. Het gebrek aan kapotten, waarover geklaagd wordt, moet niet geweten worden aan de Regering, maar aan de gemeentebesturen en de bevelhebbers der schutterijen. De gemeentebesturen behooren geene schutterijen te laten uittrekken, zonder dat dezelve van het noodige voorzien zijn; de officieren der schutterijen moeten geen man laten marcheren, indien dit het geval niet is, of zij moeten tegen het bevel, om uit te trekken, protesteren.....

Indien alle degenen, die in eenig bewind, hetzij hoog of laag van rang, hetzij in het algemeen, in het gewestelijk of plaatselijk bestuur, geplaatst zijn, altijd regt doordrongen waren van het gevoel hunner pligten en hunner regten; indien allen hunne regten deden gelden tot bescherming en voorspraak van hunne onderhoorigen, dan zou de Regering in vele opzigten ontheven zijn van dat vermoeden van achteloosheid en van gebrek aan geestkracht, waarvan zij in menig geval niet behoort beschuldigd te worden. Tot dus verre de toelichting der bedoelde aanmerking. Wat de wet zelve betreft, zoo zal ik voor dezelve stemmen.

De heer **van Sytzama**: Hetgeen de vorige spreker in het midden gebragt heeft, schijnt tegen mij te zijn gerigt geweest. Ten einde alle verkeerde opvatting voor te komen, moet ik herinneren, dat de uitrusting der mobile schutters geenszins door de gemeente-besturen moet worden aangeschaft, maar door de Regering worden bezorgd en bekostigd. Ik heb alleen den wensch geuit dat van de 11 millioen, welke wij heden waarschijnlijk zullen toestemmen, zoo veel mogt overblijven, dat de Friesche en Groningsche schutters, evenals andere uitgetrokkene schutterijen, van kapotjassen behoorlijk kunnen voorzien worden. Het zoude onverantwoordelijk zijn deze brave verdedigers des vaderlands van koude en kommer te doen omkomen.

De heer **Warin**: Ik ben niet getreden in het onderzoek, of de kapotten uit 's lands kas of uit die der gemeenten betaald moeten worden, maar heb er op aangedrongen, dat de officieren geen hunner manschappen moesten laten marcheren, zonder dat zij van het noodige voorzien zijn; waarvoor ook de gemeentebesturen behooren te waken.

De heer **van Tets van Goudriaan**, *Minister van Financiën*: Ik had mij niet voorgesteld over de thans aan uwe beraadslaging onderworpene wet het woord te voeren, daar aan den eenen kant het doel derzelve allezins duidelijk is, en aan de andere zijde ik het ongeraden oordeelde, mij te begeven in eene loopbaan van staatkundige bespiegelingen, die, door U Edel Mogenden van verschillende zijden beschouwd, bevonden zijn, tot geene resultaten te kunnen leiden en wier ontwikkeling of beantwoording evenmin zoude strooken met de regelen der voorzigtigheid als met de belangen der Noord-Nederlandsche bevolking zelve.

Wanneer ik echter aanmerkingen hoor maken, die in staat zouden zijn de eer en de achting der Regering te kwetsen, gevoel ik mij genoopt en zal ik het steeds pligt achten, die eer en die achting te handhaven, daar toch zonder dezelve geen vertrouwen, geene geestdrift, geene hulpvaardigheid en geene opoffering van de getrouwe ingezetenen te wachten is.....

Die Regering, Edel Mogende Heeren, bestaat uit menschen; zij is, als zoodanig, even gelijk alle andere voor mistasting vatbaar; maar dat men haar niet miskenne, veelmin het vermoeden opwekke, als of zij de belangen van Noord-Nederland zoude kunnen uit het oog verliezen en aan valsche beginselen van staatkunde opofferen. Neen, Edel Mogende Heeren, even weinig als zij zich, met verzaking der echte staatsbeginselen, zal laten leiden op dwaalsporen, door diegenen geopend, welke haar mogten willen brengen dáár, waar het belang van Noord-Nederland zelve haar niet brengen moet, evenzeer kent zij de belangen en behoeften der getrouwe gewesten en zal zij die met zorgvuldigheid en beraden ernst beschermen.

Het zij zoo, dat alles wat tot de uitrusting der brave en moedige verdedigers der vaderlands, wat de schutterijen betreft, niet dadelijk volkomen en algemeen is kunnen worden tot stand gebragt; het zij zoo, dat voor de kleeding dier uitgetrokken burgers magt nog niet *ten volle* is gezorgd, maar behalve dat men in aanmerking dient te nemen, dat alles niet in één oogenblik kan geschieden, zoo is datgene, waarover men zich hier beklaagt, het gevolg van de edele geestdrift des volks, die, — men moet het tot deszelfs roem zeggen, — de mogelijke zorgen van het algemeen bestuur is vooruitgeloopen. Dan, Edel Mogende Heeren, wij hebben het regt te hopen, dat alles wat aan de *toe-* en *uitrusting* van 's lands verdedigers nog mogt ontbreken, thans reeds is, of binnen weinige dagen zal zijn voltooid, en zij van al het noodige zullen worden voorzien. Weest verzekerd, Edel Mogende Heeren! dat aan het Gouvernement het lot der Noord-Nederlanders, die in krijgsgevangenschap zuchten, zeer ter harte gaat en dat, indien ik de bevoegdheid had, hier te ontvouwen, wat in het belang dezer braven en ongelukken reeds is gedaan en nog gedaan wordt, ik ongetwijfeld alle angstvalligheid ten deze zeer gemakkelijk zoude kunnen bevredigen.

Maar, Edel Mogende Heeren! wil men nu in de toekomst dringen en met sommige der geachte sprekers, zoo in de Afdeelingen als bij deze openbare beraadslaging, vragen: Wat zal er van de toekomst worden? Wat heeft men te hopen of te vreezen? Zullen er spoedig onderhandelingen worden geopend tot de scheiding van België en Noord-Nederland? Hoe zullen die worden aangeknoopt? Hoe geëindigd? Welke zullen de voorwaarden van die scheiding zijn? Zal de zelfstandigheid des volks zich daarbij genoeg doen kennen? Zal hetzelve niet slaafs moeten loopen aan den band der Mogendheden en eigen veerkracht door gewenschte uitkomsten kunnen doen bekroonen? Dan zal het natuurlijk antwoord op alle deze vragen zijn: dat de Regering evenmin als U Edel Mogenden dezelve kan oplossen.

Zij betreffen eene toekomst, Edel Mogende Heeren, voor welke een gordijn is geschoven, hetwelk door de hand der Almagt gebonden, door geene menschelijke kracht kan worden opgeligt; wie toch is vermetel genoeg om een vasten blik in die onzekere toekomst te slaan? Neen, Edel Mogende Heeren! dit alleen weet ik, en hierop mag ik ulieden opmerkzaam maken, dat aan de eene zijde van dat gordijn te lezen staat: *moed*, *trouw*, *regtvaardigheid*, en aan de keerzijde de woorden: *verraad*, *ontrouw*, *ondankbaarheid* gevonden worden, en dat, wanneer in zulke zedelijke krachten tegen elkander opweeg, zulke beginselen tegen elkander overstel, ik zonder bekommering de toekomst durf te gemoet zien. Ja, ontveinzen wij het ons niet, er staan ons nog vele zorgen te wachten en wij hebben nog vele soorten van vijandschap te bestrijden, maar, zonder verdere uitweiding, zal ik alleen zeggen, dat moed en trouw bij voor- en tegenspoed alleen in staat zijn die alle te boven te komen, dat *zorgeloosheid* onze grootste vijandin zijn zoude, en dat onze waakzaamheid en onze inspanning van krachten door geene wapenschorsingen of zelfs door geenen wapenstilstand immer behooren te verflaauwen. Laat ons dan voortgaan, eendragtig en bestendig het spoor te volgen, waarop de geestdrift en het vertrouwen onzer brave medeburgers ons geleid hebben; dan kan men met regt verwachten, dat ook de Regering op dat spoor niet achter blijven, maar de krachten der natie zoodanig zal aanwenden, als hare opofferingen, welke het Gouvernement op hoogen prijs stelt, zoo zeer verdienen.

Niemand meer het woord verlangende te voeren, wordt de beraadslaging gesloten en het *wetsontwerp* tot *opening van een crediet voor het Departement van Oorlog*, in stemming gebragt, met algemeene stemmen aangenomen.

20STE ZITTING. — 4 DECEMBER 1830.

XII. *Wijziging der regten van in-, uit- en doorvoer op granen en steenkolen.*

Aan de orde is de behandeling van het WETSONTWERP tot WIJZIGING VAN HET TARIEF VAN REGTEN OP DEN IN-, UIT- EN DOORVOER VAN GRANEN EN STEENKOLEN.

De beraadslagingen worden geopend. (1)

De heer **Donker Curtius van Tienhoven**: Gaarne stem ik ook voor deze wet, omdat men in dezen eersten maatregel sporen ontwaart ter verlating van den verkeerden weg, waarop de vereeniging met België ons ten aanzien van het stelsel van handel en industrie had gebragt.

In het vertrouwen, dat de kamers van koophandel en verdere belanghebbenden zich beijveren zullen, om in dit opzigt de Regering ten spoedigste verder voor te lichten, en dat dan nog in onze tegenwoordige zitting, bij de eerste hervatting onzer deliberatiën, in het algemeen op ons bestaand tarief van in- en uitgaande regten zal worden teruggekomen, stem ik in deze eerste toenadering tot mildere maatregelen.

De heer **van Alphen**: Het is de eerste reis in 15 jaren, dat ik, jaarlijks over het tarief sprekende, niets te zeggen heb, want ik zie terugkeer tot de milde beginselen van het eigendommelijk stelsel van handel en nijverheid, dat aan Nederland behoort en aan hetzelve door de vereeniging met België ontrukt is. Dien terugkeer juich ik met geheel mijn hart toe. Voorzigtigen en welberaden terugkeer verwacht ik met de geheele natie, en waarschuw ik de Regering eeniglijk tegen alle bedriegelijke illusiën, om ten koste van den handel en verbruiker, ten koste van de bestendige welvaart van solide industrie het privaat eigenbelang te begunstigen, honderden van projectmakers uit te lokken en aan te moedigen, een *facile* en *onzekere*, ja, *gevaarlijke* industrie te scheppen, en zoo doende den laatsten straal van hoop, die zich voor Nederland in deze donkere tijden opdoet, uit te blusschen.

In vertrouwen, dat aan de billijke verwachting van een verlicht volk, dat zijn hoofdbelang kent, voldaan zal worden, stem ik *voor* deze wet.

De heer **Cats Epz.**: Onder menigvuldige was ook het tot dusverre bestaand zwaar inkomend regt op de steenkolen een in het oog vallend uitvloeisel van het ten voordeele van België daargesteld prohibitief systema en een der vele bewijzen, dat geenszins België aan Noord-Nederland werd opgeofferd.

Zonder veel bedenking kan ik mij met dit gedeelte der wet vereenigen. Later alleen eenig matig regt op dezelve gesteld te zien, zal misschien ook het belang onzer inlandsche brandstoffen vorderen; doch, hoe dit ook zij, ik wensch, dat de Regering eerlang gelijksoortige maatregelen zal kunnen voorstellen omtrent andere nog in het Belgisch belang belaste artikelen van handel en nijverheid.

Het tot dusverre bestaand regt op den invoer van vreemde granen echter was, naar mijn inzien, — want ik weet dat hieromtrent verschillende meeningen bestaan, — een maatregel, beschermende niet alleen voor den landbouw van België, maar ook voor dien van onze gewesten, en deze door de vereenigde wenschen van Noord- en Zuid-Nederlandsche landbouwende provinciën verkregen beschermende maatregel is eene der proeven, hoe vele belangen van die provinciën van beide afdeelingen van, ik weet niet of ik zal zeggen het nog bestaand, dan wel het voormalig Rijk der Nederlanden, overeenkwamen en dezelfde waren.

Met de vermindering van dit inkomend regt worden dus nu getroffen de nog steeds dezelfde belangen behoudende Noordelijke landbouwende provinciën.

Uit een dier gewesten afgevaardigd, zoude ik, alleen de belangen van deze in aanmerking nemende, mij tegen die verminderinng moeten verklaren; doch, wanneer ik *voor het geheel* voordeel tegen voordeel opweeg en overstel, dan verkrijg ik de overtuiging, dat ook hier voor het geheel der Noordelijke provinciën het door deze verlaging verkregen voordeel van mindere belemmering van den graanhandel en van bevordering der belangen van daarmede in naauw verband staande takken van nijverheid van het meest overwegend gewigt is en mag ik mij dierhalve door geen provinciaal belang laten aftrekken.

Terwijl mij dit nu door mijn pligt geboden wordt, wordt mij evenwel de nakoming daarvan gemakkelijker gemaakt door de vaste overtuiging, welke ik tevens heb, dat de regtschapenheid van den kundigen man, welken wij het genoegen hebben aan het hoofd van het Ministerie van Nijverheid geplaatst te zien, hem bij de verdere herziening van het tarief van in- en uitgaande regten niet zal veroorlooven de belangen van den landbouw voorbij te zien, dat hij alsdan ook aan dezen belangrijken tak van ons volksbestaan deszelfs vaderlandslievende zorgen zal toewijden, en hij ook, wat dien tak aangaat, getrouw aan milde handelsbeginselen, meer daaraan dan aan het *dadelijk* belang van de schatkist, de voor te stellen regten van uitvoer zal toetsen.

Voor zoo verre wijders Zijne Excellentie ten deze nog voorlichtingen noodig mogt achten, zoude ik Zijne Excellentie wel in consideratie geven, omtrent de behoeften van den landbouw, ten aanzien van die herziening van tarief, behalve de heeren Gouverneurs, bijzonderlijk te raadplegen althans de commissiën van landbouw; het gewigtige van zoodanige consultatiën gevoel ik vooral voor die provinciën, waar geene regtbanken noch kamers van koophandel bestaan, waar dus deze tolken van handel en nijverheid ontbreken en deze niet kunnen gerekend worden genoegzaam vervangen te zullen worden ten gevolge van de hieromtrent aan *alle belanghebbenden* door de kamer van koophandel en fabrieken te Amsterdam gedane uitnoodiging van den 18den November ll. Wat betreft althans den landbouw, zal deze uitnoodiging naar den aard, de zeden en gewoonten van den landbouwer waarschijnlijk niet genoegzaam aan het bedoelde oogmerk voldoen.

Ik zal *voor* de wet stemmen.

De heer **Lemker**: Ik ondersteun allezins het gevoelen van den heer Cats Epz. en verzoek alzoo mede, dat eene nieuw voor te dragene wet op het tarief vooraf mag worden gesteld in handen van de commissie van landbouw, om door dezelve vooraf te worden onderzocht.

De heer **van Sytzama**: Met het hoogst genoegen zie ik, dat de fiscus tot meer liberale beginselen begint te naderen, dat hij opoffering van geldelijk belang weet te doen, wanneer het belang van den handel, die rijke bron van 's lands welvaren, zulks vordert, maar met te meer regt had ik dan nu ook mogen verwachten, dat bij het wegnemen ten behoeve des handels van het eenige *beschermende regt*, hetwelk de landbouw geniet, men ook zoude hebben weggenomen *de lasten*, welke op producten van den landbouw drukken (ik bedoel op boter en kaas), en hierdoor zoude bewerkt hebben een algeheele vereeniging van handel en landbouw, zoo wenschelijk ten allen tijde, maar zoo hoogst noodzakelijk in de tegenwoordige omstandigheden en vooral voor ons toekomstig geluk. Dan wetende, dat men niet in eens tot volmaaktheid nadert, en in de hoop, dat bij de aanstaande herziening van het geheele tarief ook deze belasting in evenredigheid met andere zal worden behandeld, zal ik vóór deze wet stemmen. Ik weet wel, dat de Minister van Financiën dit mijn gevoelen wel weder voor provincialismus zal uitkrijten, gelijk bij de wet op de leening, toen ik een voorbeeld uit mijne provincie aanhaalde, omdat een overzigt over het geheel niet onder mijn bereik was; maar, Edel Mogende Heeren, wat moet men van den Minister zeggen, die een overzigt over het geheel heeft en evenwel goedvindt locale voorbeelden aan te halen en op Vriesland toe te passen. Ik laat het oordeel van ieder uwer hierover in het midden; het mijne is, dat het eene ongehoorde parlementaire indecentie is. Ik zal hierover thans niet verder uitweiden, maar zoo noodig naderhand aantoonen, hoe onjuist en tegenstrijdig vele gezegden van den Minister van Financiën toen zijn geweest; doch ook dit zal mij niet terughouden, om heden met genoegen vóór deze wet te stemmen.

De heer **Collot d'Escury van Heinenoord**: Ik ben het volkomen met vorige redenaars eens nopens het wenschelijke van ruimere bepalingen ten opzigte van den handel en zal vóór de wet stemmen.

---

(1) De *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 290, de meeste bijzonderheden omtrent het verhandelde bij deze gelegenheid hebbende medegedeeld, zijn de daarin voorkomende redevoeringen hierboven overgenomen.

20STE ZITTING. — 4 DECEMBER 1830.

XII. *Wijziging der regten van in-, uit- en doorvoer op granen en steenkolen.*

De heer **de Jonge van Campens Nieuwland**: Ik heb slechts weinige woorden te zeggen. Wanneer ik mijne toestemming aan de onderhavige wet geve, zal het alleen zijn, omdat dezelve achtervolgd zal worden van algemeene verordeningen, waarop zullen worden toegepast die beginselen van vrijheid, welke wij, na van de Belgische provinciën zoowel als van den Belgischen geest bevrijd te zijn, kunnen en moeten inroepen, en omdat ik het tegenwoordig ontwerp slechts beschouwe als een gevolg der bestaande omstandigheden, welke eene nadere geheele herziening van het tarief zullen noodzakelijk maken.

Niemand meer het woord verlangende te voeren, wordt de beraadslaging gesloten verklaard en het *wetsontwerp* tot *wijziging van het tarief van regten op den in-, uit- en doorvoer voor granen en steenkolen*, in stemming gebragt, met algemeene stemmen aangenomen.

De beide in deze zitting aangenomen wetsontwerpen zullen naar de Eerste Kamer gezonden worden.

De vergadering wordt gescheiden.

21STE ZITTING.

ZITTING VAN DONDERDAG 20 JANUARIJ 1831. (1)

(GEOPEND TEN 1½ URE.)

Ingekomen: 1°. missives van de Eerste Kamer houdende berigt van hare goedkeuring van twee haar door de Tweede Kamer gezonden wetsontwerpen; 2°. berigt van den heer Jarges, verhinderd de zitting bij te wonen; 3°. boekwerk. — Eerste staatkundige mededeeling van den Minister van Buitenlandsche Zaken; aanneming van een voorstel des Voorzitters om de overgelegde bescheiden te doen drukken en ronddeelen en nader daaromtrent eene beslissing te nemen.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 51 leden, te weten de heeren:

van Nes, van de Kasteele, Dijckmeester, van Lynden van Hoevelaken, Boddaert, Junius van Hemert, Hinlópen, van Sytzama, Lemker, van Foreest, Sandberg, van Nagell tot Ampsen, Cats Epz., Corver Hooft, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Cuypers, Verbeijen, van Alberda van Bloemersma, Donker Curtius van Tienhoven, Hofstede, G. Clifford, van Reenen, van Randwijck van Rossum, Warin, Frets, Dedel, IJssel de Schepper, de Jonge van Campens Nieuwland, Collot d'Escury van Heinenoord, Op den Hooff, Weerts, van Wickevoort Crommelin, Hoynck van Papendrecht, Tammo Sypkens, Backer, van Boelens, van Meeuwen, Ingenhousz, van Sasse van IJsselt, van Welderen Rengers, Luyben, Repelaer van Molenaarsgraaf, Lycklama à Nyeholt, G. G. Clifford, Luzac, van Alphen, van Asch van Wijck, Beelaerts van Blokland, Bijleveld en Gockinga.

De Minister van Buitenlandsche Zaken woont de zitting bij.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 4den December jl. worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter** deelt mede, dat zijn ingekomen:

1°. twee missives van de Eerste Kamer, dd. 4 December jl., houdende kennisgeving van hare aanneming van de twee volgende haar door de Tweede Kamer gezonden wetsontwerpen:

dat betrekkelijk het voorzien in het tekort op de begrooting van het Departement van Oorlog over den jare 1830;

dat tot wijziging der regten op den in-, uit- en doorvoer van granen en steenkolen.

Deze missives worden voor kennisgeving aangenomen.

2°. schriftelijk berigt van den heer Jarges, dat hij wegens ongesteldheid verhinderd wordt zich naar 's Gravenhage te begeven.

Dit berigt wordt voor kennisgeving aangenomen.

3°. het navolgend boekwerk:

Waarschuwingen, opwekkingen, wenken enz. door Anonymus Gelrus.

Dit drukwerk zal geplaatst worden in de boekerij der Kamer.

De **Voorzitter** zegt, dat de Minister van Buitenlandsche Zaken het woord heeft gevraagd tot het doen van eene mededeeling van wege de Regering.

De heer **Verstolk van Soelen**, *Minister van Buitenlandsche Zaken*, brengt daarop een uitvoerig verslag uit nopens den loop, dien de onderhandelingen betrekkelijk de zaken van België genomen hebben. (1)

Na zijne redevoering te hebben uitgesproken, verlaat de Minister van Buitenlandsche Zaken de vergaderzaal.

De **Voorzitter**: Na de zoo plegtige en aandoenlijke mededeeling, zoo even gehoord, meen ik aan U Edel Mogenden te mogen voorstellen, om dezelve met de daarbij behoorende bijlagen te doen drukken en ronddeelen, ten einde de respective leden in staat zouden zijn die belangrijke en uitvoerige stukken te

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1⁰. *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2⁰. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 18 en 19; 3⁰. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 9 en 10; 4⁰. *Amsterdamsche Courant*, n°. 18 en 19; 5⁰. *Arnhemsche Courant*, n⁰. 11 (bijvoegsel) en 12; 6⁰. *Groninger Courant*, n. 7; 7⁰. *Haarlemsche Courant*, n°. 10; 8°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 10; 9⁰. *Journal de la Haye*, n⁰. 19, enz.

Volgens bescheiden, gevonden in de parlementaire nalatenschappen der heeren Bijleveld en Luzac, werden de leden der Tweede Kamer, in December 1830 op reces uiteen gegaan, verwittigd van het voornemen der Regering om in den loop der maand Januarij 1831 eenige staatkundige mededeelingen aan de Staten-Generaal te doen. Daartoe werden hun de volgende missives gezonden:

„'s Gravenhage, 4 Januarij 1831.

„Hoog Edel Gestrenge Heer!

„De volgende missive van den 31sten December 1830 is door den Secretaris van Staat aan den Voorzitter gezonden.

„„De laatste berigten uit Londen maken het waarschijnlijk, dat de Koning eerlang in de gelegenheid zal gesteld zijn eenige belangrijke mededeeling over onze groote Staatsaangelegenheden aan de Staten-Generaal te doen; doch alvorens de tijd met juistheid kunne bepaald worden, waarop zulks zal plaats hebben, moeten er nog nadere tijdingen worden afgewacht.

„„Intusschen heeft Zijne Majesteit gemeend, dat het U Edel Gestr. aangenaam zoude zijn door deze voorloopige waarschuwing in staat gesteld te worden om de leden van de Tweede Kamer bij voorraad van dat voornemen te kunnen verwittigen, ten einde dezelve zich gereed houden om, op de eerst daartoe van Uwentwege te doene stellige oproeping, naar 's Hage over te komen; want, hoezeer welligt de bedoelde mededeeling tot geene dadelijke deliberatie bij Hun Edel Mogenden aanleiding zal behooren te geven, maakt evenwel haar gewigt het allezins wenschelijk, dat de vergadering, bij de ontvangst derzelve, zoo voltallig mogelijk zij.""

„Ik heb de eer op last van den Voorzitter, U Hoog Edel Gestr. van deze gedane kennisgeving te verwittigen, en voorts met hoogachting te blijven

Uw gehoorzame dienaar

(*get.*) L. DE GEER."

„'s Gravenhage, 11 Januarij 1831.

„Hoog Edel Gestrenge Heer!

„Ten vervolge op de kennisgeving van den 4den dezer, heb ik thans de eer U Hoog Edel Gestr., op last des Voorzitters, te berigten, dat eene vergadering der Kamer bepaald is op Donderdag 20 Januarij aanstaande, om één uur.

„Met hoogachting heb ik de eer te blijven

U Hoog Edel Gestr. gehoorzame dienaar

(*get.*) L. DE GEER.

(1) De bij deze gelegenheid door den Minister van Buitenlandsche Zaken gehouden rede en daarbij overgelegde stukken komen voor in *Bijlagen* n⁰. XXII.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

onderzoeken en vervolgens, in verband met de nadere mededeeling, die wij nu, volgens het gezegde van den Minister, binnen weinige dagen te gemoet zien, te overwegen, wat door deze Kamer alsdan zal kunnen en behooren te geschieden.

Het is niet mijn persoonlijk gevoelen alleen, maar ook het uwe, Edel Mogende Heeren, dat ik meen te volgen, door dit mijn voorstel; want, bij alle de trekken van gehechtheid aan het vaderland en aan den Vorst, die ons regeert, maar ook van de treffende bezadigdheid en de zucht tot bevordering van eendragt en veerkracht, waarmede deze Vergadering, op het zoo edel en eerbiedwekkend voorbeeld van de natie zelve, en in tegenstelling van zoo vele elders gezien wordende tooneelen van onrust, verwarring en driften, zich betoont aan het van ouds bekend Noord-Nederlandsch karakter getrouw te zijn; bij deze overweging, Edel Mogende Heeren, meen ik mij te mogen vleijen, dat de loop, door mij voorgesteld, uwe goedkeuring zal kunnen wegdragen.

Over het voorstel des Voorzitters heeft de volgende beraadslaging plaats. (1)

De heer **Donker Curtius van Tienhoven**: De mededeelingen, welke ons gedaan zijn, en het voorstel van den Voorzitter schijnen mij toe van dien aard te zijn, dat ik niet kan besluiten aan dit laatste alleen mijne stilzwijgende goedkeuring te hechten, maar ik gevoel behoefte voor mij zelven, verpligting aan mijn vaderland, om dat stilzwijgen al aanstonds af te breken en uwe aandacht eenige oogenblikken in te roepen.

En indedaad, wanneer ik, door mijne roeping tot behandeling onzer hooge staatsaangelegenheden gedrongen, mij thans schier dagelijks genoodzaakt zie, om te onderzoeken, wat wij tot over weinige maanden waren en wat wij, door de zoo onverwachte als ontzettende gebeurtenissen in het laatst des afgeloopen jaars, geworden zijn; wanneer ik daarbij bedenke en mij herinner den bloei en de welvaart, in welker genot vooral dat deel des lands zich verheugde, hetgeen zich sedert moedwillig en brooddronken in een poel van jammeren heeft gestort; wanneer ik onpartijdig naga, hoe, zonder voldoende aanleiding, niet alleen de Regering des Rijks, de dynastie van Oranje en de welwillendste der Europesche Vorsten schendig is aangerand en verguisd, en hoe met de afschuwelijkste kwade trouw de geheele Noord-Nederlandsche vertegenwoordiging en het getrouwste volk door een hoop baldadigen duurzaam is en dagelijks wordt belogen, belasterd, aangevallen en beroofd, en hoe de heiligste verbindtenissen op de schandelijkste wijze zijn geschonden en vertrapt, door velen hunner zelfs, die maar weinige maanden geleden in deze raadzaal derzelver handhaving inriepen, — dan kan ik de gevoelens en de gewaarwordingen van afschuw, smart, spijt en gramschap, die mij niet zelden overmeesteren, onder geene woorden brengen, en mijne tong verstomt schier bij de overweging van deze overmaat van trouwloosheid en van het afschuwelijk verraad, waaraan mijn vaderland is ten prooi geworden.

Het besef nogtans en de allervolkomenste overtuiging van het volstrekt onverdiende dezer rampen aan onze zijde, en van de algemeene erkentenis hiervan bij de onwedersprekelijke klaarblijkelijkheid van den moedwil en der schandelijkste verraderij onzer bestrijders, zou alleen in staat zijn, om mijne geschokte ziel eenigzins tot rust te brengen.

Maar wanneer wij daarenboven sedert alle deze nootlottige gebeurtenissen, waaronder wij onschuldig lijden, moeten ondervinden, dat die ontrouw en dat verraad op de alleronbeschaamdste wijze verdedigers en voorspraak vinden, niet alleen in het midden der verraders en in dat zoogenaamd Congres, hetgeen zich oppermagtig het gezag in de afgevallene gewesten heeft aangematigd en schendig alle trouw en eed heeft verbroken, maar zelfs in de kabinetten der Koningen en in de openbare raadsvergaderingen der vertegenwoordigers van beschaafde volken in Europa; dan, Edel Mogende Heeren, wordt door de overmaat van ongeregtigheid, door dit toppunt van onbeschaamdheid en door het wreedaardige en afzigtelijke van dusdanig uitstekend onregt, waaraan wij ten doel staan, mijn Hollandsch bloed kokend in de aderen, en ik gevoel mij met onwederstaanbare kracht gedrongen, om de eer van den Nederlandschen naam, de eer der Nederlandsche Regering, de trouw, waarop onze vaderen zich beroemden en die wij niet geschonden hebben, in één woord, *onze regtvaardige zaak*, in deze openbare vergadering, voor het oog van geheel Europa, tegen de logen en den laster te verdedigen en, zonder aanzien van personen, allen, door wie die eer en trouw schendig is aangerand, te dagen voor den regterstoel des oordeels van een billijk nageslacht en van den Alwetende, die zoodanig onregt niet gedoogen kan.

De mededeelingen, door de Regering gedaan, geven mij daartoe ongezochte, maar volkomene aanleiding; en ofschoon ik niet noodig heb *ter uwer overtuiging* of ter overtuiging van een éénig Nederlander, zoo ik vertrouw, die taak op mij te nemen, zoo zult gij niettemin allen beseffen, dat de uitvoering daarvan thans vooral, bij de eerste plegtige mededeeling van den loop der onderhandelingen, geenszins ondoelmatig noch ontijdig kan zijn, en tevens strekken kan om het geheele Nederlandsche volk te bemoedigen en het heilige vuur van vaderlandschen ijver en moed, hetgeen trouwens aller harten ontvlamt, meer en meer aan te wakkeren.

Welaan dan Edel Mogende Heeren!

I. Schetsen wij ook van onze zijde kortelijk de hoofdtrekken dier gebeurtenissen en derzelver aanleidende oorzaken, en dat Europa, de taal *der waarheid*, der *zuivere waarheid*, in dit plegtig oogenblik uit onzen mond hoorende, het vonnis velle, den laster verstommen doe, en dat alzoo de eer van den Nederlandschen naam gewroken zij.

II. Toonen wij wijders in korte trekken *hoe* wij belasterd zijn.

III. En besluiten wij, wat ons naar aanleiding der mededeelingen, ter onzer overweging gebragt, met waardigheid te verwachten staat.

I. Toen, nu ruim zeventien jaren geleden, de vorsten en volken van Europa zich vrij vochten, schudde ook de Nederlandsche leeuw zijne manen en het juk der vreemde overheersching en dwingelandij werd, door den vereenigden wil en moed van Noord-Nederland, afgeworpen. Het riep de afstammelingen van Oranje, het nageslacht van den grondlegger der Nederlandsche vrijheid, van wien het in rampspoedige tijden was gescheiden, eenparig en eendragtig terug en schaarde zich vrijwillig onder derzelver zachte regering.

Uit de rampzaligste slavernij verlost, ademde het, bij blijde tevredenheid, nieuwen moed in, en deszelfs nationale kracht verjongde, toen het een jaar later, op nieuws met geweldige overheersching bedreigd, door de staatkunde van Europa, tegen de belangrijkste opofferingen van deszelfs wettige eigendommen en bezittingen in andere werelddeelen, tegen den formelen afstand van de koloniën Demerary, Essequebo, de Berbice en de Kaap de Goede Hoop, en tegen de overneming van aanzienlijke schulden en lasten, met eene vergrooting van grondgebied werd begiftigd, welke het niet begeerd had, en een staatkundig verbond moest aangaan, waardoor de vroeger afgescheurde Zuid-Nederlandsche gewesten onder ééne regering en dynastie met hetzelve werden hereenigd.

Die hereeniging vond, bij de schijnbaar opregte toejuiching van sommigen in de nieuwe gewesten, bij anderen onwil, wederstand en ontevredenheid.

Verschil van karakter, van zeden en gewoonten, van schijnbaar tegenstrijdige belangen en van godsdienst vooral wekte den weêrzin der nieuwe onderdanen op; gehechtheid van velen aan den naburigen grooten Franschen Staat, waaraan de Belgen lang verbonden waren; overdreven begrippen van vrijheids-genot, bij onbestemden zin en doel, gesproten uit gemis van zelfstandig nationaal bestaan, en een zeker gevoel van naijver jegens den kleiner bevolkten Staat der Nederlanden, waren de bronnen, waaruit duurzame pogingen ontsproten, om het Zuiden over het Noorden te doen heerschen, en opdat België den schijn niet zoude hebben van een wingewest van Oud-Nederland te zijn, ijverde het gestadig om den ouden onafhankelijken min-bevolkten Staat aan België zelve cijnsbaar te maken.

Eene milde Grondwet, meer vrijgevend dan België, sedert eeuwen aan vreemden cijnsbaar, immer gekend had, was het schild, waaronder, zonder het bestaan van de even aangeduide bronnen van tweedragt, de Nederlanden, vereenigd onder het vaderlijk en onpartijdig bestuur van Willem van Oranje, een gelukstaat zouden hebben kunnen genieten, zoo groot als maar aan weinige Staten immer ten deel valt.

(1) De redevoeringen der heeren Donker Curtius van Tienhoven, van Sytzama, de Jonge van Campens Nieuwland, van Asch van Wijck, Frets, Tammo Sypkens, Warin en den Voorzitter zijn overgenomen van de *Nederlandsche Staatscourant*, nº. 19.

21STE ZITTING. — 20 JANUARIJ 1831.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

De Grondwet, op het beginsel eener nationale vertegenwoordiging gegrond, had aan elk der beide deelen des lands gelijke magt en invloed op het beheer van den vereenigden Staat toegekend, opdat het eene deel niet ten eenenmale aan het andere zou worden onderworpen.

Zoodanig was de wil en de beschikking geweest der staatkunde van Europa, die het Rijk had gevestigd.

De Vorst ijverde onafgebroken, om de belangen der beide deelen zoo onpartijdig mogelijk te behartigen, maar bovenal om de genegenheid en de liefde zijner nieuwe onderdanen te winnen en zich te verzekeren van hunne trouw en gehechtheid, even zoo als hij verzekerd was van die der getrouwe ingezetenen van oud-Nederland; en indien bij het verschil en den strijd der meeningen, der bedoelingen en der belangen van de beide groote afdeelingen in bij de twisten, daarover onder het volk en deszelfs vertegenwoordigers ontstaan, van zijnen kant nu en dan de schaal niet in juist evenwigt kon gehouden worden, maar de beslissing in het voordeel van het eene of andere deel wel scheen te moeten uitvallen, dan kon men veeleer opmerken, dat de balans overwoog ten behoeve der nieuw toegevoegde gewesten dan ten behoeve van het oude Nederland, en meest altijd straalde daarbij aan de zijde van den Vorst door de zucht, om alzoo de harten zijner nieuwe onderdanen te winnen en de rust en tevredenheid onder hen te bewaren, in de hoop, dat de billijke Noord-Nederlander, de moeijelijkheid van Zijnen toestand beseffende, Hem die toegevendheid niet te euvel zou afnemen, noch daardoor bij denzelven twijfel zou geboren worden aan Zijne blijvende wederkeerige verknochtheid ten behoeve van een volk, welks trouw en liefde Hem zoo ondubbelzinnig gebleken waren. En indedaad het was het besef hiervan, hetgeen den Noord-Nederlander en deszelfs vertegenwoordiging niet zelden bewoog om toe te geven en te stemmen in maatregelen, welke bij afzonderlijk staatkundig bestaan geheel zouden zijn verworpen.

Getuigen zijn hiervan zoo vele toegestemde geldelijke opofferingen ten behoeve der nijverheid en der volksvlijt in het Zuiden; zoo vele wetgevende bepalingen behouden, hernieuwd of gewijzigd naar den geest en de meening in het Zuiden; zoo veel beschikkingen en aanzienlijke geldelijke consenten ten behoeve van de Roomsch-Katholijke eeredienst, ten believe van het Zuiden; de erkentenis van het Pauselijk gezag en de sluiting van een concordaat met het hoofd der Katholijke Kerk, geheel in den geest der bedoelingen van het Zuidelijk Katholicismus, maar strijdig met den geest van het protestantismus in het Noorden; de toegestemde schier algeheele vernietiging van het staatkundig toezigt en beheer van het onderwijs, ten behoeve van de eischen der kerk in het Zuiden; de blijkbare ongelijkheid van de opbrengst der lasten in het Zuiden, in vergelijking tot het Noorden, door de mindere gestrengheid in de uitvoering der belastingwetten, zoodat de opbrengst over *een derde* der bevolking, welke het Noorden bevat, die der *twee derde* in het Zuiden evenaarde of overtrof; de afschaffing van zoodanige belastingen, welke in het Zuiden ten voorwendsel van ongenoegen strekten en anders in het Noorden als meest doelmatig werden beschouwd; de vervanging derzelve door dezulke, welke den Noord-Nederlandschen handel drukten; en vooral, opdat ik niet alles opsomme, maar met het belangrijkste eindige, de toenadering tot een prohibitief stelsel in het voorgewend belang der zuidelijke nijverheid en fabrieken en ten koste van den vrijen handel in het Noorden.

Ik beroep mij, Edel Mogende Heeren, op de waarheidsliefde van elken onpartijdige en vertrouw dan op de erkentenis, welke de herinnering hieraan ook dien Belgen zelfs, welke niet ten eenenmale alle waarheidsliefde hebben afgezworen, moet afpersen, dat niet het Zuiden cijnsbaar was aan het Noorden, maar dat de Noordelijke ingezetenen, zoowel als de Koning der Nederlanden, alles gedaan hebben, wat in het vermogen was, om alle gegrond beklag van ongelijkheid weg te nemen.

Het gevolg hiervan is dan ook geweest, dat België gedurende deszelfs vijftienjarige vereeniging met Nederland tot eenen trap van bloei en welvaart is opgeklommen, welken het te voren nooit gekend heeft; dat Antwerpen met Amsterdam wedijverde; dat Gent, Luik, Verviers en zoo vele andere fabrieksteden schier niet meer kenbaar waren voor den vreemdeling, die haar vijftien jaren vroeger had bezocht; dat Brussel, het ondankbare Brussel, in volle pracht praalde boven alle andere steden des lands en tot een lusthof voor vreemden en ingezetenen was geworden; dat kanalen en vaarten, als door betoovering geschapen, het vruchtbare land doorsneden, en dat, in een woord, de Zuidelijke gewesten der Nederlanden prijkten als de schoonste parel, die de kroon van eenig Europeesch vorst versieren kan.

Voegt men hierbij, Edel Mogende Heeren! dat, het gansche land door, de onbepaaldste vrijheid van godsdienstoefening bestond; dat het verfoeijelijke logen en laster is, dat ergens eenig doel heeft doorgestraald, om de godsdienst, waaraan België gehecht is, te ondermijnen; dat kerken wierden herbouwd; bisdommen wierden gesticht, voor het onderhoud van priesters gezorgd; hoogescholen bloeiden, het lager onderwijs was uitgebreid, der lagere volksklasse meer dan ooit de gelegenheid gegeven om onderwijs te ontvangen; dat personen en eigendommen bescherming vonden, meer dan in één eenig land; dat de geregtigheid werd gehandhaafd, en onpartijdig regt gesproken, zooveel als het karakter en de zedelijkheid des volks zelve gedoogde, door regters uit den eigen boezem; dat alle de Belgen onpartijdig deel hadden in de regering des lands, zooveel als met hunne kennis, kundigheden, vermogens, eigen genegenheid en de aanspraken, uit den vroegeren gevestigden Staat van Oud-Nederland geboren, was overeen te brengen; dat de Regering zich meer en meer beijverde om alle klagt deswege weg te nemen; dat de keuze der vertegenwoordiging was onbelemmerd en vrij van den invloed der Regering, zoo zelfs, dat zij niet zelden in de geheele Zuidelijke vertegenwoordiging niet anders dan oppositie vond; dat de drukpers vrij was, tot losbandigheid toe; dat de Vorst persoonlijk was te naderen tot voor den geringsten zijner Belgische onderdanen; dat de aanzienlijken des lands ten hove het beste onthaal genoten; en dat eindelijk geene enkele daad van materieel despotismus, geene moedwillige en onbetwistbare schending der Grondwet is aan te wijzen, en dat geene staats-schokken ter vermeestering van willekeurig gezag hebben plaats gehad, — dan vragen wij, niet of bij dit alles echter geene gebreken zijn aan te wijzen, nimmer eenige ongeregtigheid in het land heeft plaats gehad, altijd de beste weg is gekozen, geene fouten zouden zijn begaan, geene verkeerdheden zouden zijn blijven bestaan, geene maatregelen zijn genomen, die beter waren achterwege gebleven, of de zoodanige verzuimd, die hadden behooren te zijn in acht genomen, en of eindelijk geene bezwaren konden worden aangewezen, op welker herstel met grond werd aangedrongen (want waar is immer de regering geweest, die daarop bogen kan? en men wachte althans niet van mij, dat ik zulks uit laffe vleizucht zal beweren); maar wij vragen, waar de grond ligt voor de afschudding van een zoogenaamd ondraaglijk juk, hetgeen alleen de verbreking zou kunnen vergoelijken van de banden, waardoor een volk aan deszelfs wettige regering is verbonden.

En wij antwoorden plegtig, wij allen, zooals wij hier zijn, de eenparige vertegenwoordigers van Noord-Nederland, met de hand op het hart, voor het oog van den alwetenden God, ten aanhoore van geheel Europa, aan allen, die ons baldadig veroordeelen en verguizen: »*die grond bestond niet*". En na de uitbarsting van den kreet des oproers, het eerst in Brussel aangeheven, betoonden niet alleen wij allen, zooals wij hier vergaderd zijn, maar ook *alle* de vertegenwoordigers des Belgischen volks (één enkele uitgezonderd), in deze zelfde raadzaal, onze smart en onze *verontwaardiging* over dien opstand. En *zij*, gelijk *wij* (dat gansch Europa het hoore, het wete en er zich aan herinnere), *wij allen* met *hen* bragten die gevoelens plegtig over voor den troon van Willem van Oranje, onzen gemeenschappelijken wettigen Monarch, wien *zij*, gelijk *wij*, op nieuw *hulde en trouw* plegtig betuigden en met vernieuwden eed beloofden, om dien eed maar weinige weken later even plegtig en openbaar van hunne zijde te verbreken en den Monarch en Zijn Huis af te zweren!

Ziedaar, Edel Mogende Heeren, het standpunt, waarop de Belgen staan en waaruit Europa hen behoorde te kennen.

De Regering had na die plegtige hulde en erkentenis dubbel *het regt*, en zij was nu *verpligt* om den opstand des noods met geweld te dempen; en uit Brussel zelfs, ja uit den boezem der Belgische afgevaardigden, is de aanvrage daartoe uitgegaan, ten einde de stad tegen verdere roof en plundering te beveiligen. Die poging is door het verraad en den tegenstand der misleide en opgeruide burgerij mislukt, en het vergoten bloed en de vlammen uit het rookend puin van Brussel, gelijk later van Antwerpen, opgegaan, zijn als geene lage wraaknemingen, noch als bestraffingen of pogingen ter onderdrukking te beschouwen, maar zij zijn de noodzakelijke en natuurlijke gevolgen geweest van den onwettigen opstand, van de verraderlijke aanvallen en van den wederstand zelven. En de Monarch was er in het belang zijner getrouwe onderdanen toe gedrongen; hij was er toe geregtigd en verpligt, want de leer, die thans in Europa verkondigd wordt, dat wanneer de massa's spreken, toegevendheid in alles de eenige weg is en dat geen oproer meer vermag ge-

dempt te worden ten koste van burgerbloed, is de leer der anarchie en der verbreking van alle maatschappelijke banden, de verfoeijelijke leer van het Jakobinismus, het beginsel van een bandietenregt, waarvan de verkondigers, — gedeeltelijk onervaren en opgewonden tot overdrevenheid toe en naar een utopisch optimismus hakende, gedeeltelijk door valsche eer en staatszucht gedreven, gedeeltelijk ter bereiking van de schandelijkste bedoelingen, van de heerschzuchtigste plannen ter vestiging van het onbegrensdst en willekeurigst gezag, — zelven gebruik maken, niet uit vaderlandsliefde of uit beginselen van zedelijkheid en braafheid, maar uit die van egoïsmus en van de schandelijkste zucht naar gewaande grootheid.

Deze althans zijn de eenigste roersels geweest der lang gestookte opruijingen in Belgie, en het waren geene grieven des volks, die mannen als de Celles en de Stassart (vroeger gedienstige handlangers van het despotismus, voor eeuwig door hunne antecedenten geschandvlekt), noch de zedelooze de Potters en de ondankbare Tielemans, noch de overdrevene wufte Vandeweyers en Roussels, en wie verder van hunnen aanhang mogten zijn, tot overdreven beklag en verguizing van den Hollandschen naam en van het wettig Koninklijk gezag aanspoorden en als gewaande voorstanders der volksregten en vrijheden, door hen zoo menigmalen bespot, vertrapt en geschonden, deden optreden; maar elke, ook de geringste fout der Regering, het geringste gemis van gewaande vrijheid, de geringste afwijking van bespiegelende theorie van voorgewend volksgeluk, de kleinste weigering van toenadering tot hoog opgevijzeld vrijheids-genot, de geringste vermeerdering van volks-last, of de noodzakelijkste handhaving van regt en geregtigheid tegen overmoed en losbandigheid: al wat, in een woord, niet strookte met de overdrevenste begeerten van volksmenners, was voorwendsel tot klagt over grieven en bezwaren geworden en werd bestempeld met den hatelijken naam van Hollandsche onderdrukking, van geweldenarij en tirannie, en terwijl het volk in het genot was van voorspoed en van eene vrijheid, te voren nooit gekend, werd den volke dagelijks verkondigd, dat het zuchtte onder een ondraaglijk slaven-juk.

Deze is de waarachtige schets van de hoofdtrekken der gebeurtenissen en van derzelver aanleidende oorzaken, welke de geschiedenis later, tot schande der Belgen, met zwarte verwen in het breede zal moeten afmalen, en waardoor België moedwillig in den jammerpoel is gedompeld en thans geschokt wordt, zonder, bij gemis van doel en wil, te weten wat het kiezen moet, terwijl Nederland daaronder onschuldig lijdt.

Dat Europa die schets leze en overwege, niet als voortgekomen uit den boezem van het vorstelijk kabinet, hetgeen zich tracht te verontschuldigen, maar als het eenparig getuigenis eens geheelen volks, op de plegtigste wijze door rondborstige vertegenwoordigers naar waarheid en zonder vleitaal uitgebragt; dat men in de kabinetten der Koningen en in de raadsvergaderingen der volken de plegtige betuiging hoore: »Neen! België is niet stiefmoederlijk geregeerd onder de dynastie van Oranje; het genoot dezelfde bescherming, dezelfde vrijheden en werd in alle opzigten op dezelfde wijze bestuurd als het oude Nederland, en indien er, bij schijnbaar of wezenlijk verschil van belangen, in het voordeel van het een of ander deel moest besloten worden, dan was België schier altijd de bevoorregte dochter, die men door toegevendheid winnen wilde, en Noord-Nederland leed daarbij niet zelden in stilte, om de rust in de staats-huishouding te bewaren".

Indien dus België, zonder onderscheid gelijkvormig met Nederland geregeerd, gedurende de vijftienjarige koninklijke regering van Willem van Oranje is onderdrukt en mishandeld geworden en onder een slavenjuk heeft gezucht, dan heeft het vrijzinnig Nederland, hetgeen het juk van Napoleon afschudde, terwijl België hetzelve gewillig droeg, gelijktijdig zijnen hals vijftien jaren lang vrijwillig onder het slavenjuk gekromd en het slavenjuk juichend gedragen!

Ja, het juicht dan niet alleen nog in zijne ketenen, maar het offert met geestdrift goed en bloed op, om dezelve te vaster te klinken.

II. De daadzaken spreken hier luider dan alle betoog; zij zijn zigtbaar en onloochenbaar. De afgevaardigden en vertegenwoordigers der vreemde hoven bij het hof der Nederlanden hebben ze vijftien jaren lang en thans nog kunnen aanschouwen, en nogtans heeft het weêrspannig en brooddronken België bescherming, goed onthaal, ondersteuning en voorspraak gevonden in de Kabinetten en men heeft zich niet geschaamd om in de raadsvergaderingen der volken deszelfs baldadigheid aan te moedigen, te prijzen en te bewonderen, terwijl Holland is verguisd, bespot en belasterd en Nederlands Koning, wiens milde regering voor weinige jaren ten voorbeeld werd ingeroepen, afgeschilderd als een dwingeland.

Ja! hierbij kookt het Hollandsch bloed in de aderen, en gij, Edel Mogende Heeren! evenmin als eenig Nederlander kunt het laken, dat ik in deze raadzaal deze gelegenheid aangrijpe, niet om *U* te overtuigen, maar om onze eer plegtig te wreken op de logen en den laster des vreemdelings, en dat wij onze stem verheffen, opdat zij als een manifest tot gedenkstuk strekke van onze gevoelens voor het bedrogen Europa en voor het nageslacht.

Of zouden wij het duurzaam onopgemerkt moeten laten en met stilzwijgen voorbijzien, hoe bij zoo veel regt aan de eene en bij zoo veel onregt aan de andere zijde, de hoofden en de drijvers van de afschuwelijkste geweldenarij niet alleen als afgevaardigden van het wettig gezag, maar zelfs als roemwaardige tolken van een verongelijkt volk zijn toegelaten en met eere onthaald in de ministeriële kabinetten en voor de troonen der Europesche vorsten, toen zij, als of niet meer het begrip van regt, maar alleen de gebeurtenissen en de volkskreten het beginsel van regt vestigden, als regtmatige vertegenwoordigers van een onafhankelijk volk zijn ontvangen, gehoord en in rang vereenigd met de vertegenwoordigers hunner wettige vorsten; hoe zij door de tolken der openbare meenig in de dagelijks uitkomende buitenlandsche staatkundige geschriften, waarvan sommige ook de tolken zijn der gevoelens van de buitenlandsche regeringen, zijn toegejuicht als helden en ware voorstanders van vrijheid en volksgeluk; hoe de logen en laster, door hen jegens ons en onzen Koning uitgebraakt, zonder onderzoek en tegen het beter weten van de vertegenwoordigers der vreemde vorsten bij ons Hof niet zelden als waarheid is aangenomen; hoe, zonder onderzoek, Neêrlands Koning is afgeteekend als schier in gelijken rang staande met Don Miguel van Portugal en Karel van Frankrijk; hoe de milde instellingen van den Nederlandschen Staat, tot daartoe geroemd en ter handhaving ingeroepen, zijn afgeschilderd als uitvloeisel van verouderd vooroordeel; hoe de toepassing daarvan is afgeteekend als vol van onderdrukking en geweldenarij, terwijl geen volk in Europa meer ware vrijheid genoot dan Neêrlands volk; hoe Hollands roem is bezwalkt door de lasterlijke aantijging van drukkende beheersching van België, terwijl Holland daarentegen niet zelden onder den last van den Belgischen moedwil gebukt ging; hoe de regtmatigste verdediging van het wettig gezag tegen muiterij, plundering, roof, moord en brandstichting logenachtig is afgemaald als gewelddadige moordenarij der dwingelandij; hoe het vergoten bloed in Brussel en Antwerpen en de jammertooneelen, daar aangerigt, die alleen ter verantwoording staan van kannibalenwoede en het verraad van muitelingen, zijn toegeschreven aan lage wraak en moordzucht van een gezag, hetgeen zich welligt alleen te veel zachtzinnigheid bij de verdediging te wijten heeft; hoe de schenddaden der toomelooze Belgische benden, versterkt door het schuim des volks van vreemden bodem, ten onzen laste zijn gelegd; hoe elke schending van kortstondig bestand, waaraan zich het muitend volk schuldig maakte, valschelijk aan ons is geweten; hoe beroemde staatsmannen, in de raadsvergaderingen der afgevaardigden van Frankrijk en in de parlementaire vergaderingen van Engeland, hebben gewaagd, hunnen roem te bezwalken door de ligtvaardige toejuichingen van den Belgischen opstand; hoe zij, opzettelijk of onkundig, lijnen van vergelijking hebben getrokken tusschen de rampvolle oorzaken der rampspoedige gebeurtenissen in Frankrijk en in België; en hoe eindelijk allerwege de staatkunde van Europa, een stelsel van *niet tusschenkomst* aannemende, hetzelve heeft geschenen, op de jammerlijkste wijze, voornamelijk vast te houden in het voordeel van opstandelingen, maar niet in dat van het wettig gezag.

Zouden wij dat alles geduldig en zwijgend moeten dragen en alzoo den waan versterken, dat wij óf onverschillig waren wegens de eer van onzen eerlijken naam, óf te lafhartig om denzelven te wreken?

Neen! Dat voor het minst de schets van onzen toestand en der oorzaken van onze ramp, waarvan wij de onschuldige slagtoffers zijn, *hiervoor* afgemaald, spreke en, zoo er nog een zweem van waarheidsliefde bestaat, den laster verbleeken doe.

Ziedaar mijn eenig pligtmatig doel als vertegenwoordiger des Nederlandschen volks en als handhaver van deszelfs eer en regten.

III. En wat ons verder betreft, Edel Mogende Heeren, de mededeeling, aan ons gedaan, doet ons zien, dat de afscheiding door België geëischt (en door Nederland schier algemeen aange-

21STE ZITTING. — 20 JANUARIJ 1831.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

nomen en verlangd, ten blijke hoe weinig tuk dit laatste is op de voorgewende dominatie over België), thans ook in het plan der Mogendheden valt, maar tevens dat, gelijk men ons te voren drong tot vereeniging en als het ware opofferde tot vestiging der rust en van het evenwigt in Europa en daarentegen opofferingen van ons vorderde en tevens van ons nam, wij nu, tot behoud dier rust, weder zouden schijnen te worden gedrongen tot afscheiding, zonder dan de opofferingen te gedenken en zonder acht te slaan, noch op de gegevene waarborgen, noch op de regten der dynastie van Oranje, noch op onze gewigtige, regtmatige en billijke aanspraken ter schuldverevening met België en ter verrekening van onze gedane opofferingen aan vestingwerken, noch op ons regt van reclame van een zoo aanzienlijk aan ons ontroofd materiëel van oorlog, noch op de regeling onzer betrekkingen als naburen; maar dat men ons als het ware zou schijnen te dringen, om, terwijl België schier regeringloos ons dagelijks met invallen en strooperijen zijner toomelooze benden bedreigt, van onze zijde onze welbezette militaire standpunten ter verdediging te verlaten en alzoo alle die waarborgen en middelen van bedwang uit handen te geven, waardoor wij, bij in achtneming van het systema *van non-interventie*, alleen uitzigt behouden, om tot eene regtmatige regeling onzer aangelegenheden met België te geraken dan, wanneer het eene handelbare Regering mogt hebben verkregen.

Bij die afscheiding toch eischen *wij* niets meer dan ons grondgebied, zoals het was vóór de vereeniging, en wij eischen dan bij vervolg geene sluiting van de Schelde als voorheen, maar willigen de vrije vaart in; doch de bestendiging hiervan en de *uitvoering* dezer overeenkomst maken wij billijkerwijze afhankelijk van de toestemming van België in wederkeerige regtmatige vorderingen van schulderkenning en schuldverevening met verdeeling van het aan ons ontroofd actief der gemeenschap, en van de uitvoering of verzekering daarvoor, opdat wij niet van onze zijde aan de overeenkomsten, die men maken mogt, voldoen dan tegen gelijke voldoening van de zijde van België, en opdat wij alzoo niet genoodzaakt worden, om, na de verlating dier militaire punten, tot verhaal onzer vorderingen met de wapenen weder te heroveren *dat*, wat wij nu maar te verdedigen hebben en voorloopig willen behouden tot waarborg voor billijke schikking.

Neen, de Europesche staatkunde kan dit niet wraken, noch ons hierin willen belemmeren of zich daartegen met geweld willen verzetten, of hierin tegen ons tusschenbeide komen; dan zou die staatkunde trouwloozer zijn dan immer; dan geldt bij haar regt noch billijkheid meer; dan schaarde zij zich openbaar aan de zijde der rebellie en van het geweld; dan zou haar systema *van non-interventie* een systema van bedrog zijn, en zij offerde dan openbaar en laaghartig de belangen van Nederland, over wien zich niemand te beklagen heeft, aan het eigenbelang van het oogenblik op, en er bestond geen regt der volken meer; maar ook dan zouden wij, zoo mijn gevoelen wordt gevolgd, ons daaraan niet onderwerpen, alleen op bedreigingen, al spanden ook alle magten zamen; maar men zou tot geweld moeten komen, en wij zouden, alleen gedwongen door overmagt, ons aan de gewelddenarijen moeten onderwerpen en alzoo aan de geheele wereld toonen, hoe een kleine Staat, die geene veroveringen of vergrootingen van grondgebied zoekt, voor zijne regten weet pal te staan en zijne eer en onafhankelijkheid verdedigt tegen trouwloosheid en geweld.

Ziedaar mijn advijs; niet het advijs van een jeugdig loshoofd, die utopiën droomt en loszinnig overdrijft, maar van iemand, wien de ondervinding in het tijdvak eener halve eeuw, zoo rijk in ervaring, bij veelvuldige gewigtige gelegenheden en in drukkende omstandigheden geleerd heeft, met mate toe te geven naar den raad der wijsheid, maar ook met kracht te weêrstaan, wanneer onregt en geweld alle maat te buiten gaan.

Het is op grond dezer gevoelens, dat ik het voorstel ondersteune, om de Koninklijke mededeelingen te doen drukken en rond te zenden, ten einde daarna waardiglijk, als vertegenwoordigers des Nederlandschen volks, op nieuw, namens een geheel volk, de majesteit van den Vorst te huldigen, zijne aanhoudende pogingen tot behoud van Nederlands onafhankelijkheid dankbaar te erkennen, Hem te ondersteunen in Zijne verklaarde bedoelingen tot bevordering van 's lands welzijn, tot herstel en vestiging van den afzonderlijken Staat der Vereenigde Nederlanden onder eene gewijzigde Grondwet naar onze afzonderlijke behoeften, tot handhaving van onze regten en aanspraken en laste der afvallige gewesten, tot behoud van alle de waarborgen, welke ter bereiking van dat doel in ons bezit zijn, en ter aanwending van alle die middelen van verdediging, welke daartoe kunnen dienen; opdat, gelijk de stem van een oproerig volk bij de Mogendheden van Europa in de schaal der onderhandelingen wordt gelegd, zoo ook de stem van een getrouw en dapper volk, hetgeen zich de deugden en de kracht zijner vaderen herinnert, in die schaal diene tot tegenwigt en opdat een openbaar plegtig en onloochenbaar bewijs aan Europa worde gegeven, dat Neêrlands Vorst bij zijne getrouwe onderdanen niet als een dwingeland, maar als de vader des vaderlands staat aangeteekend, en dat de echte Nederlander niet deelt in den zwijmelgeest der omwentelingen, waardoor Europa geteisterd wordt, en alzoo dubbele aanspraak heeft op achting, eerbied en steun ter handhaving van deszelfs welgegronde regten en aanspraken.

De heer **van Sytzama**: In de mededeeling, van wege de Regering zoo even aan ons gedaan, wordt gezegd, dat men besloten heeft de vrije vaart op de Schelde in te willigen, met behoud nogtans van de tolregten, zoo als die waren vóór de vereeniging in 1814. Hierdoor wordt nu indedaad eene verandering gebragt in de bestaande wetgeving op de regten van in-, uit- en doorvoer, en daar alle punten van binnenlandsche wetgeving in de Afdeelingen moeten worden onderzocht, zoo stel ik voor, de heden ontvangen mededeeling naar de Afdeelingen te verzenden, ten einde aldaar te worden overwogen.

De **Voorzitter** merkt aan, dat, daar men de toezegging heeft gekregen van nog meerdere mededeelingen te zullen ontvangen, men die behoort af te wachten, alvorens over de zaak zelve te raadplegen.

De heer **de Jonge van Campens Nieuwland**: (1) Met veel aandoening heb ik uit den mond van Zr. Ms. Minister van Buitenlandsche Zaken de mededeelingen gehoord, welke voorzeker niemand uwer tot genoegen kunnen strekken. Mijne aan-

(1) Tot aanvulling van het gesprokene door den heer de Jonge van Campens Nieuwland worden hierbij gevoegd de volgende bijzonderheden, voorkomende omtrent die rede in het *Dagblad van 's Gravenhage*, nº. 9, mede in eenige andere bladen overgenomen geweest.

„Voorzeker zal ieder uwer, Edel Mogende Heeren, het verslag, ons op heden namens den Koning gegeven, evenals ik, hebben aangehoord met een gevoel van droefheid en verontwaardiging. Onwillig kwam mij daarbij te binnen het gezegde van onzen grooten publicist van Bynkershoek, in wiens tijd het stelsel van tusschenkomst der groote mogendheden van Europa schijnt een aanvang te hebben genomen: dat, zoo dit stelsel mogt veld winnen, waardoor men over de regten en belangen van andere onafhankelijke Staten onder allerlei voorwendselen beschikte en hen naar eigen belang of goeddunken tot onderlingen oorlog of vrede dwong, er weldra geen openbaar regt of regt der volken meer zou zijn. Ik laat de toepassing daarvan in onzen rampvollen tijd gerust aan U Edel Mogenden over. Elk uwer zal met mij gevoelen, welke de uitspraak van dezen Staatsman, geheel vervuld met de denkbeelden van regt en ware vrijheid, zou geweest zijn, wanneer hij de vijf groote mogendheden van ons werelddeel, gelijk heden, met het voorgeven van *niet* tusschenbeide te willen komen en in spijt van alle betrekkingen en verbindtenissen, had zien zamenspannen ten voordeele van het schandelijkste oproer tegen ons vaderland, dat door trouw, beginselen, moed en opofferingen van allen aard, hoe gering ook van omtrek, het lichtende stip des aardbols te midden van al de beroeringen onzes tijds mag genoemd worden. Ik behoef aan U Edel Mogenden nu niet meer te zeggen, dat ook ik verlang, dat uit den boezem der volksvertegenwoordiging van de getrouw geblevene gewesten der Nederlanden eene verklaring, vol van ernst en waardigheid, de mededeelingen, tot haar van den Troon gebragt, zal beantwoorden. *Dat* vorderen de hoogachting en liefde, die het oude Nederland zijnen schandelijk miskenden en beleedigden Vorst toedraagt; *dat* de voorbeeldelooze gedragingen onzer landgenooten, die voor Vorst en vaderland niets te dierbaar hebben, maar uit alle standen leven en goed ten offer brengen, gelijk weleer hunne vaderen dat deden, toen het ook Vaderland en vrijheid gold; *dat*, eindelijk, de regtmatige wensch van, zoo dit al niet kan aan den misleiden tijdgenoot, ten minste bij de nakomelingschap te doen erkennen, dat het grievendste onregt aan het oude Nederland is gedaan en dat het de vernedering niet verdiend heeft, die het ondergaan moest van de overmagt en de onbegrijpelijkste vereeniging. Neen, Edel Mogende Heeren! het wordt met regt van ons verwacht, dat wij in deze gewigtige omstandigheden met bescheidene standvastigheid onze pligten zullen vervullen; maar zoo lang wij niet alle mededeelingen zullen hebben ontvangen, zoo lang wij derhalve niet alles geheel zullen kunnen overzien, is, naar mijn gevoelen, het tijdstip nog niet dáár, dat wij ons met volledige kennis zullen kunnen verklaren. Tot dat tijdstip onze beraadslagingen uit te stellen, en gevolgelijk al de mededeelingen der Regering met bedaardheid inmiddels te overwegen, was de strekking en bedoeling van het voorstel van onzen Voorzitter, waarover wij thans spreken. Dan, maar ook dan eerst, zal 's lands Vergadering zich in staat bevinden, om met de bezadigdheid, die haar past, te bepalen, wat van haar vorderen voor het oog van Europa de gekrenkte eer en de geschondene regten van Nederlands braven Koning, de bezwalkte naam en gekwetste belangen van ons in eer en deugd zoo rijke Nederland, en de pligt, die op ons allen rust als vertegenwoordigers van het getrouwe Nederlandsche volk.

21STE ZITTING. — 20 JANUARIJ 1831.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

doening verandert echter in een diep gevoel van leedwezen, wanneer ik mij te binnen breng hetgeen door den onvergetelijken President van Bynkershoek is gezegd, toen hij sprak van de kennelijke strekking, die reeds in zijnen tijd Frankrijk en Engeland aan den dag legden, om over het regt van vrede en oorlog, ook van vreemde Staten, uitspraak te doen.

De magt moge tot ondersteuning van het beginsel strekken, dat wij bij het groote vraagpunt van vrede of oorlog naar vreemden zouden moeten omzien, het regt voorzeker niet; of is het niet onregtmatig, ons de middelen van verdediging, die ons wettig toekomen en die wij met de daad bezitten, te betwisten, ja, wat meer is, ons te noodzaken die op te geven? Dit strijdt met alle beginselen van het regt der volken.

Wat betreft de heden bij ons ontvangene mededeelingen, ik geloof, dat wij ons gevoelen moeten opschorten, totdat wij in het bezit van het geheel der stukken zijn. Het zou thans voorbarig zijn, deswege te beslissen. Wij moeten met de meeste omzigtigheid handelen, en eerst wanneer wij volkomen ingelicht zijn, trachten tot zoodanig besluit te komen als het hoog gewigt der zaak en de eer en het belang des volks, dat wij vertegenwoordigen, zullen vorderen. Ik ben dus vooralsnog enkel voor het drukken van des Ministers rede met de daarbij behoorende bijlagen.

De **Voorzitter**: Ik neem de vrijheid mijn voorstel te herhalen.

De heer **van Asch van Wijck**: Ik ondersteun het voorstel van den heer van Sytzama, om de medegedeelde stukken naar de Afdeelingen te verzenden, en meen, dat de Grondwet die verzending gebiedt, omdat de geheele zaak een onderwerp van beraadslaging is geworden. Ik zie niet in, waarom men daarmede zoude moeten wachten, totdat de Kamer de toegezegde mededeelingen zoude hebben ontvangen, daar men, wegens het hoog belang der zaak, zeer wel, in afwachting dier nadere mededeelingen, zoude kunnen beraadslagen.

De heer **Frets**: Ik heb hooren zeggen, dat het niet overeenkomstig met de Grondwet zoude zijn, om eene aan ons gedane voordragt niet naar de Afdeelingen te verzenden, Ik meen uit uit art. 56 der Grondwet het tegendeel duidelijk te kunnen bewijzen; daarbij is aan den Koning alleen het bestuur der buitenlandsche betrekkingen overgelaten, en aan ons kan dus het regt niet staan, om over de aanneming of verwerping van eenige te dien aanzien aangegane verbindtenis te beraadslagen, al ware het ook, dat dezelve ons mogt voorkomen, met de waardigheid des volks strijdig te zijn.

Maar nu althans komt het mij voor, dat het ontijdig zoude wezen, deswege een besluit te nemen, dewijl de aan ons gedane mededeeling tevens de belofte inhoudt, dat nog na eenige dagen nadere opening van zaken zal volgen, en op deze wijze zouden wij in strijd met de aan ons van 's Konings wege gedane mededeeling en tegen den aard der zaak handelen.

De heer **Tammo Sypkens**: Ook ik had het voornemen niet om heden over dit belangrijk onderwerp het woord te voeren: het kwam mij voor, dat eene beraadslaging daarover nog geheel ontijdig was en een bedaard overleg vereischte. Ik blijf ook nog van begrip, dat wij thans geen ander besluit behooren te nemen, dan hetgeen door onzen Voorzitter is voorgesteld. Ik erken evenwel, dat wij, om te beantwoorden aan de belangstelling, welke de geheele natie te regt in deze zaak stelt, welligt naderhand en na de mededeeling van alle de stukken tot een ander besluit zullen moeten komen.

De heer **Bijleveld**: Ik kan de vrees niet onderdrukken, dat het volgen van het voorstel des Voorzitters het denkbeeld zoude kunnen doen ontstaan, als of men de geheele zaak buiten verdere beraadslaging liet. Ik ben van oordeel, dat de stukken nu reeds naar de Afdeelingen kunnen worden verzonden, maar dat men eerst nà de nadere mededeeling een besluit zal behooren te nemen.

De heer **Beelaerts van Blokland**: (1) Ik vereenig mij met die leden, welke van oordeel zijn, dat er vooralsnog geene termen zijn om de gewigtige mededeeling, ons door de Regering gedaan, aan de Afdeelingen te verzenden, zoowel omdat de mededeeling nog niet volledig was en wij dus het nadere stuk, ons door den Minister van Buitenlandsche Zaken aangekondigd, behooren af te wachten, als omdat er geen bepaald voorstel is, over welks al of niet aanneming men zich in de Afdeelingen kan bezig houden, en zulk een voorstel, hetzij van Regeringswege, hetzij door een lid dezer Kamer gedaan, zoude er toch moeten bestaan, om met vrucht en met vooruitzigt op eenige uitkomst in de Afdeelingen te kunnen raadplegen; dit vorderen onze grondwettige vormen, aan welke wij ons behooren vast te houden en waardoor de Staten-Generaal die waardigheid zullen behouden, welke zij steeds hebben weten te bewaren en welke zoo overeenkomstig is met de waardigheid, welke onze Regering in hare onderhandelingen met de vreemde Mogendheden heeft aan den dag gelegd. Maar ik kan te minder toestemmen, om nu reeds de mededeeling der Regering naar de Afdeelingen te verzenden, omdat het voorstel tot die verzending gedaan is uit een gedeeltelijk oogpunt, namelijk dat van het regt van tollen op de Schelde, een onderwerp hetwelk mij voorkomt, tot eene verkeerde opvatting aanleiding te hebben gegeven. Althans ons geacht medelid, de heer van Asch van Wijck, die het voorstel tot verzending naar de Afdeelingen heeft ondersteund, deed zulks, omdat hij begreep, dat de groote Mogendheden, niet tevreden met omtrent groote staatspunten ons haren wil op te dringen, ook nog zich bemoeiden met onze inwendige huishouding, in onze wetgeving op de regten van *transit.* Indien ik echter mij niet vergis, is zulks het geval niet; ik meen te hebben verstaan, dat de Mogendheden bij haren eisch tot heropening van de vrije vaart op de Schelde gevoegd hebben den eisch, dat daarop geene hoogere tollen zouden worden geheven dan in het jaar 1814; maar nu is er immers een groot onderscheid tusschen *regten van in-, uit- en doorvoer* en tusschen *water-tollen:* het eerste betreft de goederen, het laatste betreft het bevaren eener rivier zelve; het eerste behoort tot de inwendige financiële huishouding en is in zekeren zin inwendig burgerlijk regt, het laatste behoort meer tot het publiek regt en wordt gewoonlijk bij tractaten geregeld, ofschoon wij, helaas! te wel weten, dat ook bij tractaten zwakkere Mogendheden al dikwijls het *dictamen* van het regt van den sterkste ondervinden.

Zoowel derhalve uit hoofde van misvatting omtrent het onderwerp, hetwelk aanleiding geeft tot voorstel om de mededeeling der Regering naar de Afdeelingen te verzenden, als uit hoofde onzer grondwettige vormen, die verzending in den tegenwoordigen stand der zaak niet gedoogen, geloof ik, dat wij de vervolkomening van de gedane mededeelingen behooren af te wachten, eer wij eenig besluit nemen; daarover zal welligt een meer bepaald voorstel gedaan kunnen worden, hetgeen de Staten-Generaal in de gelegenheid zal stellen (en de zaak is er voorzeker belangrijk genoeg toe) om zich voor het oog der natie, en als vertegenwoordiger eener getrouwe natie, voor het oog van geheel Europa te verklaren Ik althans, voldaan over de waardige houding, door onze Regering in de onderhandelingen met de vijf groote Mogendheden aan den dag gelegd, kan den weemoed niet verbergen, met welken ik het gedrag dier mogendheden jegens het Koningrijk der Nederlanden een door haar zelven, door vergrooting van de reeds vooraf onafhankelijk bestaande Vereenigde Nederlanden, als het ware geschapen Staat, heb aangehoord; die mogendheden verbreken haar eigen werk, maar voegen daarbij, onder voorwendsel van een ik weet niet welk beginsel van non-interventie, den dwang jegens eener onafhankelijken Staat, over het al of niet sluiten van deszelfs linie van verdediging tegen gewapende opstandelingen; zij graven zich zelven eenen kuil.

Maar hoe wonderlijk steekt dit gedrag, en vooral dat van het Kabinet van Groot-Brittannië, af bij deszelfs gedrag omtrent Portugal; het ligt immers nog in een ieders geheugen, dat toen don Miguel door list en geweld zich van den Portugeschen troon had meester gemaakt, de stad Oporto zich daartegen verzette en dat don Miguel de haven dier stad door oorlogschepen blokkeren liet; Engeland, schoon don Miguel niet erkennende erkende de blokkade van Oporto als daadzaak, gaf daarvan kennis aan den koophandel, opdat elk zich voor schade zoude wachten en dacht er niet aan, om tegen die blokkade bescherming te verleenen; nu, daarentegen schrijft datzelfde Engeland aan Nederlands Koning, die den troon beklommen heeft, niet gelijk don Miguel, maar met de juichstem zijner onderdanen en met toestemming van geheel Europa, dag en uur voor, op welke nie de vrijheid der Schelde zal verzekerd worden (want daarvan i

(1) De redevoeringen van den heer Beelaerts van Blokland komen in haar geheel voor in *Arnhemsche Courant*, nº. 12, en zijn hier overgenomen. De *Nederlandsche Staatscourant* en ook andere bladen melden, dat, aan het einde der eerste door den heer Beelaerts van Blokland uitgesproken rede „toejuichingen onder de toehoorders op de tribunes werden aangeheven", waarop de Voorzitter herinnerde, dat teekenen van goed- of afkeuring verboden waren.

eigenlijk de rede niet), maar de linie van verdediging op de rivier zal geopend worden; van waar dit onderscheid? Tijdens de blokkade van Oporto was in Frankrijk niet gebeurd hetgeen wij er in Julij 1830 hebben zien gebeuren, en aan het hoofd van het Engelsche ministerie zit nog de man niet, die in 1807 het plan hielp beramen tot den brand van Koppenhagen.

De heer **van Asch van Wijck**: Ik meen, tot nadere toelichting van het vroeger door mij gezegde, nog te moeten opmerken, dat de tolregten, die in 1814 bestonden, in 1822 bij wettelijke bepalingen zijn afgeschaft, en dat, daar derzelver wederinvoering noodzakelijk insgelijks het onderwerp van nieuwe wettelijke bepalingen moet uitmaken, de deswege ontvangen mededeeling ook in de Afdeelingen overwogen moet worden; dat in allen gevalle van den kant der Kamer een antwoord op de ontvangene opening behoort te worden gedaan, tenzij men mogt begrijpen, dat zulks strijdig is met de gewoonte dezer Vergadering.

De heer **Warin**: Ik acht het noodig, eerst de verdere toegezegde mededeelingen af te wachten, alvorens een besluit te nemen, en verklaar mij voor het voorstel van den Voorzitter.

De heer **Beelaerts van Blokland**: Nog een enkel woord moet ik zeggen tot antwoord op de aanmerking van mijn geacht medelid, den heer van Asch van Wijck, dat de aanspraak des Konings jaarlijks aan de Afdeelingen wordt verzonden. Ik ontken de juistheid dezer vergelijking: de aanspraak van den troon, bij de opening der vergadering in eene vereenigde zitting der beide Kamers gedaan, wordt nooit als zoodanig naar de Afdeelingen verzonden; eerst wanneer de Tweede Kamer zich door de keuze van eenen Voorzitter heeft geconstitueerd, doet de Voorzitter (en ook een ander lid zoude het kunnen doen) een voorstel, om door eene commissie een adres te laten ontwerpen tot antwoord op de Koninklijke aanspraak; die commissie stelt het concept-adres voor, en dat stuk wordt aan de Afdeelingen verzonden, zoodat er altijd een bepaald voorstel bestaat, naar den eisch onzer grondwettige vormen.

Hiermede de beraadslaging afgeloopen zijnde, wordt overeenkomstig het voorstel des **Voorzitters** besloten, de ontvangen mededeelingen met de bijlagen te doen drukken en ronddeelen.

Daarna wordt de Vergadering gescheiden.

22STE ZITTING.

Comité-Generaal van Vrijdag 21 Januarij 1831. (1)

(GEOPEND TEN 1 URE.)

Mededeeling eener bijlage, behoorende bij de bescheiden, in de openbare zitting van den vorigen dag overgelegd.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 49 leden, te weten de heeren:

Bijleveld, Hinlópen, Dijckmeester, Boddaert, van Foreest, Junius van Hemert, Hofstede, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Meeuwen, van Lynden van Hoevelaken, G. Clifford, Lycklama à Nyeholt, van Nagell tot Ampsen, Op den Hooff, van Nes, van de Kasteele, Collot d'Escury van Heinenoord, Lemker, van Boelens, Luyben, Cuypers, Dedel, Donker Curtius van Tienhoven, Corver Hooft, Backer, Verheyen, Repelaer van Molenaarsgraaf, van Alberda van Bloemersma, Gockinga, Tammo Sypkens, de Jonge van Campens Nieuwland, Frets, Cats Epz., IJssel de Schepper, Ingenhousz, Sandberg, van Randwijck van Rossum, van Sytzama, van Reenen, Weerts, G. G. Clifford, van Welderen Rengers, van Sasse van IJsselt, Luzac, van Alphen, Hoynck van Papendrecht, Beelaerts van Blokland en van Asch van Wijck.

De **Voorzitter** heeft, onder oplegging van het geheim, overeenkomstig artikel XII van het Reglement van Orde, doen voorlezen eene bijlage, behoorende bij de mededeelingen, in de openbare zitting van den vorigen dag gedaan door den Minister van Buitenlandschen Zaken. (1)

Deswege is voorloopig bij de Kamer geen besluit gevallen, en de zitting geëindigd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag.

(1) De bedoelde bijlage is de: „*Note de l'ambassadeur Falck*, en date du 22 Décembre 1830", opgenomen in de *Bijlagen*, onder n°. XXII.

23STE ZITTING.

ZITTING VAN DINGSDAG 25 JANUARIJ 1831. (1)

(GEOPEND TEN 1½ URE.)

Ingekomen: 1°. verzoekschrift; 2°. kennisgeving van een lid verhinderd de zitting bij te wonen. — Tweede staatkundige mededeeling van den Minister van Buitenlandsche Zaken. — Beraadslaging over en intrekking van het voorstel der heeren Collot d'Escury van Heinenoord, Luzac, van Nes en van Alphen. — Goedkeuring van een voorstel des Voorzitters tot aanneming der staatkundige mededeelingen van de Regering voor kennisgeving en tot aanbieding van een adres aan den Koning; benoeming eener Commissie van redactie voor zoodanig adres.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 49 leden, te weten de heeren:

Cuypers, Junius van Hemert, Hofstede, Hinlópen, Luyben, Boddaert, Bijleveld, Gockinga, van Reenen, Verheijen, van Foreest, van Nagell tot Ampsen, van de Kasteele, Frets, van Boelens, de Jonge van Campens Nieuwland, van Sasse van IJsselt, Lemker, Backer, Lycklama à Nyeholt, Hoynck van Papendrecht, van Sytzama, Op den Hooff, G. Clifford, Luzac, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Alphen, van Randwijck van Rossum, van Lynden van Hoevelaken, Dedel, Ingenhousz, Collot d'Escury van Heinenoord, Repelaer van Molenaarsgraaf, Weerts, Dijckmeester, Cats Epz., Warin, van Nes, van Asch van Wijck, IJssel de Schepper, Tammo Sypkens, Donker Curtius van Tienhoven, van Alberda van Bloemersma, Corver Hooft, G. G. Clifford, van Welderen Rengers, van Meeuwen en Sandberg.

De Minister van Buitenlandsche Zaken woont de vergadering bij.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 20sten Januarij jl. worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter** deelt mede, dat zijn ingekomen:

1°. een verzoekschrift van den heer de Garde te Goch, met nog negen andere van denzelfden inhoud, gedagteekend 31 Augustus, 11, 13 (twee adressen), 14, 16, 20, 27 en 28 September 1830.

Deze adressen zullen worden verzonden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

2°. eene schriftelijke mededeeling van den heer Beelaerts van Blokland, dat hij door ongesteldheid verhinderd wordt de zitting bij te wonen.

Dit berigt wordt voor kennisgeving aangenomen.

De **Voorzitter** geeft het woord aan den Minister van Buitenlandsche Zaken tot het doen eener mededeeling van Regeringswege.

De heer **Verstolk van Soelen**, *Minister van Buitenlandsche Zaken*, deelt daarop in eene redevoering mede het antwoord, door den Koning gegeven op het protocol der gevolmagtigden van Oostenrijk, Frankrijk, Groot-Brittannië, Pruissen en Rusland, in hunne bijeenkomst te Londen van den 9den Januarij jl. vastgesteld. (1)

De heer **Verstolk van Soelen**, *Minister van Buitenlandsche Zaken*, verlaat, na deze mededeeling te hebben gedaan, de vergaderzaal.

Hierna ontstaat de volgende beraadslaging. (2)

De heer **Collot d'Escury van Heinenoord**: De slotsom der mededeelingen, van 's Konings wege aan de Kamer gedaan, is de volkomene en geheele afscheiding van België. De algemeene wensch der natie is alzoo vervuld; tot deze had betrekking het voorstel, door eenige leden en mij aan U Edel Mogenden op den 10den November ll. gedaan; dit is nu door die mededeeling doelloos geworden, en het is alzoo, in naam mijner medeleden en van mij zelven, dat ik mij van de aangename taak kwijte, om aan U Edel Mogenden te verklaren, dat wij het gedane voorstel alsnu kunnen intrekken en het, wat ons betreft, derhalve niet noodig is, dat door den Voorzitter der Kamer de dag ter opzettelijke overweging van hetzelve door U Edel Mogenden worde bepaald.

De heer **Luzac**: Na de gewigtige mededeeling, ons in de zitting van laatstleden Donderdag en in die van heden door de Regering gedaan, welke den cirkel onzer deliberatiën zoo zeer uitbreidt en ons op een standpunt gesteld heeft, op hetwelk wij ons te voren nooit geplaatst zagen, zal het U Edel Mogenden wel niet vreemd voorkomen, dat wij voor geheel noodeloos houden die discussiën, welke bij eene onzer laatste bijeenkomsten des vorigen jaars aan de orde van den dag gesteld waren voor onze eerste hereeniging op deze plaats, en dat wij dus het door ons op den 10den November jl. ingeleverd voorstel, tot het overbrengen aan Zijne Majesteit van een eerbiedig adres over de algeheele en finale afscheiding van Nederland en België, thans zonder doel verklaren en mitsdien bij deze geheel intrekken. Op het voorbeeld van sommige onzer geachte medeleden, die zich ook, bij vroegere bedenkelijke omstandigheden des vaderlands, tot het doen van een voorstel en daarna tot het wederintrekken van hetzelve genoopt zagen, zullen wij echter de vrijheid nemen, voor eenige oogenblikken de gunstige aandacht van U Edel Mogenden te verzoeken en bezig te houden met eene zooveel mogelijk beknopte uiteenzetting onzer beweegredenen en handelingen, *zoowel* bij de voorstelling aan U Edel Mogenden in November jl. *als* nu bij de vervallenverklaring en intrekking.

Toen wij, bij de buitengewone vergadering der Staten-Generaal in het begin van September jl., over het al of niet wenschelijke eener scheiding tusschen Oud-Nederland en België ge-

---

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiele Notulen* van het verhandelde in deze zitting; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 22 en 23; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 12; 4°. *Arnhemsche Courant*, n°. 14; 5°. *Haarlemsche Courant*, n°. 12; 6°. *Noord-Brabanter*, n°. 13; 7°. *Journal de la Haye*, n°. 24.

(1) De bij deze gelegenheid door den Minister van Buitenlandsche Zaken gehouden rede komt voor in de *Bijlagen*, onder n°. XXII, blz. 377-378.

(2) In de *Nederlandsche Staatscourant* n°. 23, werden in bijvoegsels de redevoeringen der heeren Luzac, van Nes, van Alphen, Frets en Tammo Sypkens in haar geheel, naar de door die leden ingezonden opstellen, medegedeeld. Van de overige gevoerde beraadslagingen is naar de in verschillende dagbladen, vooral in de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 23, geleverde bijzonderheden een zooveel mogelijk volledig verslag zamengesteld.

23STE ZITTING. — 25 JANUARIJ 1831.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

raadpleegd werden, spraken wij, die toen reeds de eer hadden leden dezer Kamer te zijn, met ernst en overtuiging *vóór* deze scheiding en wij gaven openlijk te kennen, dat wij geenszins slechts eene administrative, eene scheiding onder eenen en denzelfden Vorst of Hoofd, hoopten of verlangden, maar dat wij eene geheele, altoosdurende afscheiding van België en Nederland geloofden te moeten aanraden. Onze landgenooten kunnen onze gevoelens van dien tijd, alle door den loffelijken ijver van den heer Commies-Griffier dezer Kamer, mr. T. H. graaf van Limburg Stirum, door den druk gemeen gemaakt, overwegen en zullen uit dezelve zien, dat wij, als getrouwe Vertegenwoordigers des volks, rondborstig spraken en onze stem uitbragten naar dat denkbeeld, hetwelk wij ons gemaakt hadden van het belang van hen, die ons tot deze plaats gezonden hebben. Onze landgenooten kunnen tevens zien, dat de opinie, welke wij toen aankleefden, in eene zeer opmerkelijke minderheid geweest is en slechts weinige (15) Noord-Nederlandsche stemmen het denkbeeld eener algeheele scheiding konden aannemen en zich vóór dezelve verklaarden.

Naar onze haardsteden teruggekeerd, bleef de hooge noodzakelijkheid dier scheiding steeds levendig voor onzen geest. — Wij konden de herinnering van al hetgeen ons dierbaar vaderland door die heillooze vereeniging met België geleden had en wat ons, bij eene mogelijke terugbrenging der opgestane gewesten onder het gezag der grondwettige instellingen, boven het hoofd zoude hangen, niet van ons afzetten en zullen uwe herinneringen alleen behoeven in te roepen, om U Edel Mogenden te overtuigen, dat de bloedige gevechten en de heillooze gebeurtenissen, welke zich in België zoo snel sedert de buitengewone vergadering tot aan de opening dezer gewone zitting (op den 18den October jl.) waren opgevolgd, de innerlijke overtuiging der noodzakelijkheid van afscheiding tot een vrij algemeen volksgevoel in Oud-Nederland gemaakt hadden en dat de goede ingezetenen de openings-rede des Konings met eene gespannen verwachting te gemoet zagen, — dat men algemeen dacht en hoopte, bij die gelegenheid de gewenschte beslissing te zullen vernemen.

Die hoop werd op dien dag niet vervuld: wij zagen toen nog eenen Gedeputeerde uit West-Vlaanderen in ons midden; wij zagen hem nog eene stem tot het voorzitterschap dezer vergadering bekomen, en wij verlieten deze zaal, ons vragende: wie zijn wij hier? Welke belangen zullen in deze zittingen aan onze overwegingen worden voorgedragen?

Deze moeijelijke en allerzonderlingste positie duurde echter niet lang: wij toonden op eene eerbiedige wijze een einde aan dezelve te wenschen, en reeds twee dagen daarna(op den 20sten October) ontvingen wij de boodschap des Konings, bij welke wij Zijner Majesteits verlangen vernamen, »dat wij ons zouden beschouwen als eeniglijk en alleen de Noordelijke provinciën vertegenwoordigende, terwijl alle voorstellen van wetten, ter onzer beraadslaging voorgedragen, ook alléén tot die Noordelijke provinciën zouden betrekking hebben."

Wij ontvingen deze boodschap, zegt het officieel berigt der zitting van dien dag (*Staatscourant* van 21 October 1830) *onder luide toejuichingen*, en het zal ook niemand ontgaan zijn, dat de natie met ongemeen welgevallen deze tijding vernam en haar indruk regt gunstig was.

Nadat echter de eerste oogenblikken van enthousiasme waren voorbijgesneld, bij welke het bedaard oordeel wel eens voor de blijdschap, van zijnen wensch geheel vervuld te wanen, moet achterstaan, en bij de naauwkeurige herlezing dier boodschap, vond men echter, dat die aangename opvatting door eene laatste beperking aanmerkelijk gewijzigd was en de zekerheid van nimmer weder in directe betrekking tot de opgestane gewesten te zullen komen, niet zoo geheel bepaald en zeker was. Ten slotte van het bewuste stuk las immers het koele en bedaarde verstand deze woorden: »alles in afwachting van hetgeen ten aanzien der Zuidelijke gewesten, met overleg onzer bondgenooten, zal worden beslist."

Eene onbevooroordeelde uitlegkunde, zooals het ons zeker toescheen, moest hieruit immers de navolgende redenering doen opmaken: de bondgenooten, die magtige Vorsten, die in 1814 en 1815 België aan Holland gaven, niet uit zuivere belangstelling in den bloei van Oud-Nederland, maar in hun eigen belang, om zich duurzaam te verzekeren wat zijlieden ons vroeger in den oorlog ontnomen hadden, zijn weder te Londen bijeen; zij delibereren daar weder, door hunne gevolmagtigden, over de Zuidelijke gewesten en, in afwachting hunner beslissing, zullen de afgevaardigden der Noordelijke alleen over de Noord-Nederlandsche belangen geraadpleegd worden. Hieruit vreesden wij, dat die Bondgenooten wel eens weder op de gedachte zouden kunnen komen van, op den achtergrond stellende onze rust, ons bestaan, onze vrijheden en geluk, dit alles aan hun vermeend eigenbelang op te offeren en die wispelturige gewesten, de Hemel weet door welken band en door welke combinatiën, weder aan ons vast te hechten, met ons te verbinden. Van die beslissing kon het lot van Noord-Nederland afhangen; de bepalingen toch, in de bedoelde boodschap vervat, waren slechts tijdelijk, in afwachting van hetgeen omtrent België zoude worden beslist.

De vrees voor die beslissing bekroop ons dagelijks meer en meer, omdat wij uit een aantal kleine bijzonderheden, welke wij op dit oogenblik niet zullen uitpluizen, en uit den toon van sommige heel- of half-officiële organen der Regering duidelijk meenden te bespeuren, dat de verwachting eener terugkeering der Belgen nog altoos levendig bleef en het denkbeeld van eenen geheel afgezonderden Staat, eenmaal in België te zien, nog niet konde aangenomen worden.

Wanneer het tijdstip zal gekomen zijn, dat wij geroepen zullen worden, onze gedachten over de onlangs en heden gedane mededeelingen te zeggen, zullen wij nu door officiële stukken kunnen toonen, dat onze vrees niet ongegrond geweest is en de hulp der bondgenooten is ingeroepen geworden tot demping van den opstand, eene hulpinroeping, Edel Mogende Heeren! waarvan wij de regtmatigheid niet zullen betwisten, doch welke, naar ons oordeel, indien zij ware verleend geworden, Oud-Nederland weder had kunnen plaatsen in die ongelukkige en benaauwende positie van, ten koste van zijne wezenlijke belangen, te moeten vervullen hetgeen de diplomaten gelieven te noemen: *les devoirs Européens du Royaume des Pays-Bas*, bestaande deze *devoirs Européens* om altoosdurend te strekken en ten onzen koste te onderhouden het bolwerk tegen Frankrijk.

Eene krachtige overtuigende stem riep ons toe, dat de zwaar met schulden belaste gewesten van Oud-Nederland onder het aanwenden van krachtdadige pogingen tot demping der onlusten, in *negen* gewesten te gelijk uitgebarsten, zwaar moesten gebukt gaan, zoo niet gevaar loopen van te bezwijken, ook dan nog, wanneer wij door de groote Mogendheden, die toch nooit hare hulp om Gods wil alleen verleenen, zouden geholpen worden; en niet zonder grond vreesden wij, dat in waarheid de tenonderbrenging van den opstand door kracht van wapenen, het blindkendst einde van den kampstrijd, nog eerst het begin van nooit eindigende opofferingen, de vernieuwing van ellende en verdriet voor de rustige, stille en getrouwe inwoners dezer landen zoude worden.

Hierdoor angstvallig gedreven, besloten wij, niet zonder hierover lang te hebben nagedacht, eene poging aan te wenden, om uit den boezem der Volks-vertegenwoordiging tot den Troon des Konings eene eerbiedige stem te doen opgaan en Hoogstdenzelve toe te roepen: »Uw getrouw volk, Sire! wil gaarne alles voor zijne onafhankelijkheid opofferen; het wil blijmoedig goed en bloed geven, mits hem het uitzigt geworde, dat alle die wapeningen en opofferingen de afwering alléén des vijands zullen ten doel hebben, niet de hereeniging, onder welken vorm dan ook, der ingekankerde ledematen des vorigen Rijks. Ja, Sire! uwe getrouwe Noord-Nederlanders willen en zullen aan U en aan Uw Huis verknocht blijven, doch verlangen, hopen en bidden tevens, Uwe liefde en zorg uitsluitend en alléén deelachtig te mogen blijven."

Die wensch, wij gelooven het andermaal op dit oogenblik te kunnen verzekeren, was in het hart der Nederlanders, en wij achtten het onzen pligt, U Edel Mogenden voor te stellen, denzelven op eene plegtige wijze aan Zijne Majesteit over te brengen. Wij behielden ons voor, ter gelegenheid der discussiën, tot welke ons voorstel bij twijfeling moest aanleiding geven, aan U Edel Mogenden te doen kennen, waarom toen de voortbrenging van dezen wensch, onzes erachtens, gepast moest gerekend worden; waarom het zoowel in het belang van het doorluchtig stamhuis van Oranje als van de geheele natie was, het bedoelde principe, met voorbehouding van alle conditiën en vasthouding van alle punten, aan te nemen en te verkondigen.

Een onzer geachte medeleden was inmiddels met ons voornemen bekend geworden en, terugdeinzende voor een denkbeeld, hetwelk nog niet genoegzaam toegelicht, misschien als te voorbarig konde beschouwd worden, gevoelde hij zich genoopt, met al de vlugheid en kunde welke hem kenschetst (den 12den November) een ernstig afkeurend vertoog te schrijven tegen ons voorstel, hetwelk den volgenden dag bij U Edel Mogenden ter tafel kwam en toen ook onmiddellijk door hem bestreden werd. Dit ongeval, aan onze pro-

23STE ZITTING. — 25 JANUARIJ 1831.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

positie wedervaren, op het oogenblik dat zij als het ware pas even in de wereld was gekomen, werd niet weinig verzwaard door eene tweede ontmoeting, welke zij op dienzelfden dag van een ander geëerd medelid ondervond, die, te veel denkende aan de laakbare bedoelingen van hem, wiens zitplaats hij thans in deze zaal met zulke geheel tegenovergestelde voornemens heeft ingenomen, met al de welsprekendheid, welke hem tot een sieraad van Hollands deputatie maakt, ons voorstel aanvankelijk reeds als gevaarlijk beschouwde en uit de discussiën en aanneming de vermindering vreesde van dat vertrouwen op de Regering, hetwelk hij teregt oordeelde, bijzonderlijk te moeten aangekweekt en gehandhaafd worden.

Wij eerbiedigen ten volle, Edel Mogende Heeren! de beweegredenen dezer beide onverwachte, voor ons voorstel ongunstige oordeelvellingen en leerden uit dezelve, hoe de opiniën omtrent pligt en gepastheid in onze betrekking alhier tusschen medeleden, welker handelingen gelijkelijk uit zuivere vaderlandsliefde voortspruiten, kunnen verschillen; doch wij mogen niet verbergen, dat wij van dat oogenblik af aan ons voorstel eenigzins geprejudiceerd zagen en ons goed vertrouwen op de beraadslagingen in de Afdeelingen en omtrent het lot van hetzelve bij eene onmiddellijk doorgezette stemming eenigzins verzwakt was.

Onze vrees en verwachting, wat de deliberatiën in de Afdeelingen betreft, werden ook geheel bevestigd; het hoofddenkbeeld en voorstel werd door eene groote meerderheid ontijdig, onnoodig, onvoorzigtig, onstaatkundig geoordeeld. Het bleek ons, dat de indruk der eerste bedenkingen, met kunde en warmte voorgedragen, diep geweest was, vermits U Edel Mogenden vrij algemeen op het denkbeeld terugkwamen, dat er van geene wensch-uiting of toezegging eener bepaalde afscheiding van België quaestie zijn kon, alvorens de voorwaarden dier afscheiding zouden zijn geregeld. Men kon toch zoo maar niet eenvoudig uit die gemeenschap loopen en zich aan geene liquidatie, aan geene verdeeling der lasten storen.

Bij de beantwoording der processen-verbaal van de Sectiën beijverden wij ons, op alle bijgebragte redenen en bedenkingen omstandig te antwoorden en vooral het denkbeeld weg te nemen, alsof wij immer of ooit het gevreesd gevolg met ons voorstel bedoeld hadden, alsof wij ooit iets anders hadden gewenscht dan de aanneming van het principe, met expresse voorbehouding van alle regten op eventuele vereveningen met België en vasthouding inmiddels van die punten, welke wij met onze krijgsbenden bezet hadden.

Doch onze redeneringen vonden, blijkens het proces-verbaal der Centrale Afdeeling, nog niet dien ingang, welken wij hadden gehoopt, en het was te verwachten, toen wij den dag der discussiën genaderd waren, dat ons voorstel de meerderheid der stemmen niet vóór zich zoude verworven hebben, niet omdat U Edel Mogenden zich tegen de finale afscheiding zouden verklaard, eene hereeniging met België zouden verlangd hebben, maar uit hoofde der door U Edel Mogenden gevreesde ontijdigheid of onstaatkundigheid.

Wij gevoelden, dat een zoodanige afloop der zaak bij de natie eene ongunstige uitwerking konde te weeg brengen, en wilden niet, dat het groot gedeelte van het publiek, hetwelk kortheidshalve alleen de slotsom eener beraadslaging naziet, zonder de redenen der diverse vota's te onderzoeken, zoude kunnen zeggen: » de tweede Kamer der Staten-Generaal heeft zich met eene aanzienlijke meerderheid tegen een voorstel verklaard, de bepaalde en algeheele afscheiding van België en Nederland ten doel hebbende."

Wij verzochten daarom, dat de discussiën niet op den 4den December jl. zouden voortgaan, maar uitgesteld blijven tot op de hervatting onzer bezigheden in dit jaar, bij geruchten eerst tegen het einde van Februarij aangekondigd, en hoopten, dat nadere overwegingen van U Edel Mogenden ten gunste van ons voorstel zouden werken en hetzelve bij onze wederontmoeting een volkomen weêrklank bij U Edel Mogenden zoude gevonden hebben.

Bij de opgenoemde redenen kwam ook nog eene andere, welke zich toen genoegzaam deed gevoelen, de verwachting namelijk, dat de voortgang des tijds en de zich snel opvolgende gebeurtenissen in België aan ons voorstel den meesten aandrang zouden bijzetten, hetzelve nog beter kenschetsen, en doen zien, dat wij op den 10 November jl. den stand der zaken niet zoo onjuist beoordeeld hadden.

Aan deze laatste verwachting is dan ook voldaan, doch, helaas! op eene allertreurigste wijze, welke ja, voorzeker het door ons voorgestelde adres geheel doelloos en alle verdere deliberatiën onnoodig maakt, doch ten gevolge van gebeurtenissen en gebiedingen, welke ons èn voor de natie, èn voor hare Regering, allerbijzonderst moeten smarten! Wij hadden zoo gaarne die finale afscheiding van België — de hieruit volgende aankondiging der aanstaande herziening onzer Grondwet — de vestiging, in één woord, des Oud-Nederlandschen Staats, uit eene eigene overweging willen zien geboren worden, en betreuren, dat die bepaalde separatie nu het onmiddellijk gevolg moet zijn van bedreigd geweld, door diezelfde Mogendheden, op welke men gesteund, welke onze Regering tot de medebeslissing der Belgische aangelegenheden heeft ingeroepen, die men nog den 20sten October jl. met den eerenaam van bondgenooten bestempelde.

Ten gevolge van zoodanige daden, welke de groote of magtige Staten zich altoos, nu niet meer dan in vroegere tijden, ten nadeele der kleine en zwakke veroorloven, zijn wij dan nu geheel van België losgemaakt en zal de oude Nederlandsche Staat weder gevestigd worden. Dit is de slotsom der aan ons gedane mededeelingen en hiermede onze propositie doelloos geworden.

Het zij ons echter ten slotte vergund te mogen opmerken, dat hierin als het ware de volledige uitlegging van het door ons gedane voorstel gelegen is, daar nu deze eenvoudige verklaring van het principe, bij welke toch ook niet ééne conditie der scheiding zelve geregeld is, bij welke het zeker nog weinig bekend is, welk contract van separatie eenmaal onder den naam van vredestractaat zal in de wereld komen, niets meer behelst, dan hetgeen wij in November vermeenden te kunnen verlangen en aan U Edel Mogenden voorstellen. Men wierp ons in vele geschriften toen tegen, dat men altoos vooraf moest weten, hoe het actief en passief der gemeenschap tusschen Zuid en Noord zoude worden verdeeld. Wij vermeenden het tegendeel, dat zulks niet altoos *vooraf*, maar ook nader kon geregeld worden, en gelooven, dat nu juist gebeurt, wat men algemeen het sterkst tegen ons voorstel deed gelden. Men gaat nu ook bij de Regering van het principe der afscheiding uit, zonder daarom een haar breed van de wettige vorderingen, welke wij ten laste des vijands hebben, af te staan. Men neemt nu aan de gevolgtrekkingen van het aangenomen grondbeginsel en zal de veranderingen in de Grondwet voor Oud-Nederland voorbereiden, zonder daarom iets op te geven van hetgeen de aanstaande Belgische Staat aan ons moet uitkeeren. Dit hadden wij evenzeer bedoeld; even zoo wenschten wij slechts eenige zekerheid van niet-hereeniging met België, houdende inmiddels bezet al wat wij militairement in bezit hadden, als waarborgen van eenen spoedigen en billijken vrede. Wij geloofden, en hierin bestond het eenig wezenlijk verschil tusschen de wederzijdsche opiniën, dat de noodzakelijkheid der conditiën geenszins hinderlijk behoefde te zijn aan het daarstellen van het principe.

Wij mogen het eindelijk herhalen: wij beoogden niets anders dan de vaststelling van het grondbeginsel der finale afscheiding, ter geruststelling en bemoediging der getrouwe natie; doch wij verlangden vurig haar van ons zelven te zien uitgaan, niet van eenige vreemde Mogendheden; wij hoopten, haar als eene geheel vrijwillige daad aan Europa te kunnen verkondigen, en betreuren, dat zij nu eerst te Londen is uitgesproken door gevolmagtigden, van hetgeen men in de staatkunde bondgenooten noemt, om aan de Regering medegedeeld te worden, onder bedreiging van eenen alles vernielenden oorlog.

Doch, hoe men dit alles ook moge beschouwen, zeker is het thans dat wij, Gode zij dank! na ruim vijftien jaren lang onze handelsbelangen en nationaliteit opgeofferd en in de waagschaal gesteld te hebben tot winning en bevrediging van ondankbare stiefbroeders, nu tot onzen ouden Staat, tot onze oude grenzen en zelfstandigheid zijn teruggekeerd. Die grenzen en regten willen en zullen wij dan ook volgaarne tegen alle vermetele aanvallen moedig verdedigen, en door de aanneming van milde beginselen in alle de bestanddeelen van 's volks welvaart en door eene herziening der Grondwet, met inachtneming der behoeften des tijds, den Oud-Nederlandschen Staat weder op zoodanige hechte grondslagen vestigen, dat hij als bevorens door zijnen letter-roem, door zijnen uitgestrekten handel en de wijsheid zijner instellingen de bewondering onzer naburen en de glorie van een dankbaar nageslacht worde.

De heer **van Nes**: Ons hooggeacht medelid, de heer Luzac, heeft zooeven deze Vergadering bekend gemaakt met ons besluit, om het voorstel, door ons op den 10den November ll. gedaan, strekkende tot geheele afscheiding van België, thans in te trekken.

De beweegredenen, welke ons tot dat voorstel genoopt hebben, de aanleiding tot het opgevolgd uitstel der deliberatiën, en eindelijk de gebeurtenissen, waardoor het doel, dat wij ons voorgesteld hadden, thans op eene andere wijze vervuld is geworden,

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

zijn door dat medelid zoo bondig en duidelijk ontwikkeld, dat ik het geheel onnoodig acht om daarover uit te weiden.

Aan mij schiet nu alleen over om het diepste leedwezen te betuigen, dat ons voorstel destijds niet meer ingang heeft mogen vinden.

Welligt zal niemand uwer thans meer in den waan verkeeren, dat eene geheele afscheiding van België, hetzij op den 10den November ll., hetzij nog lang naderhand, *nutteloos*, *ontijdig* en *onstaatkundig* zoude geweest zijn, gelijk sommige medeleden toen goedvonden hetzelve te noemen.

De uitkomst heeft ons ten volle geregtvaardigd.

Niet dat de vereeniging, niet dat de ineensmelting der belangen van die Nederlanden, welke gezamenlijk de beste parel aan de kroon van Keizer Karel V plagten uit te maken, andere dan de beste vruchten voor de algemeene welvaart en voor de rust van Europa opgeleverd moesten hebben! Het doel, waarmede dit Koningrijk in het jaar 1815 werd daargesteld, was verheven en weldadig; maar de uitkomst heeft geleerd, dat de uiteenloopende lotgevallen van Noord- en van Zuid-Nederland, gedurende eene afscheiding van derdehalve eeuw, zulk een merkbaren en krachtigen invloed hebben uitgeoefend op den geest der wederzijdsche nakomelingschap, dat de hereeniging dier beide stammen thans geene ineensmelting van wil en van bedoelingen tot stand kon brengen.

Ons Nederland, aan de duurgekochte vrijheid gewoon, voor het misbruik daarvan door de ondervinding gewaarschuwd, verlangt niets anders dan rust, onder de bescherming van milde grondwettige instellingen; ons Nederland, door velerlei dankbare herinnering aan het Doorluchtig Huis van Oranje gehecht, heeft thans op nieuw weder getoond, dat het geene afscheiding gedoogt tusschen het vaderland en den Vorst. Maar in het Zuiden bestaat het tegendeel van dit alles.

Terwijl de pogingen van onze dappere voorvaderen hier te lande met voorspoed en welvaart voor het nakroost gezegend zijn geworden, bleef België steeds het erfdeel van andere Mogendheden, bleef België nog lang onbekend met den aard en met de voordeelen van eenen onafhankelijken regeringsvorm. Niet alleen dat de rijkdom dier natie nagenoeg bepaald is gebleven bij het bezit van eenen vruchtbaren grond, dat het gemis van buitenlandschen handel ook de inlandsche nijverheid deed kwijnen; maar diezelfde omstandigheden hebben ook eenen noodlottigen invloed op den geest, op de staatkundige verlichting, op de ware beschaving des volks uitgeoefend.

Zonder publieken geest, zonder staatkundige ondervinding, zonder kennis aan deszelfs eigene en ware behoeften, is dat volk van de eene Mogendheid tot de andere geslingerd en leerde slechts om telkens het tegenwoordige te verwenschen.

De inlijving in het Fransche Keizerrijk was voor hen de dageraad van eene betere toekomst, en van hier kan de gehechtheid van sommigen aan een Fransch bestuur en aan Fransche instellingen hare dagteekening vinden, terwijl de druk der Fransche willekeur minder gevoeld is geworden door een volk, dat niet, gelijk wij, de herinnering aan betere tijden bezat. Over het algemeen evenwel kan men zeggen, dat de opgevolgde vereeniging met Noord-Nederland geen anderen wederstand heeft gevonden, dan die uit het verschil van godsdienstige denkbeelden voortsproot.

Die vereeniging heeft aan België de grootste voordeelen aangebragt: de handel heeft aan zijne nijverheid, aan zijne fabrieken in korte jaren eene ongeloofijke uitbreiding gegeven en allerwege welvaart, ja rijkdom verspreid. Maar de verlichting der mindere klassen kon niet met gelijken tred nevens die materiële voordeelen voortgaan, ondanks de pogingen door de Regering daartoe aangewend.

Van hier dat de bron van zooveel goeds door de Belgen miskend is geworden, van hier dat het gevoel van welstand ontaard is in overmoed, van hier eindelijk, dat de democratische beginselen, uit Frankrijk overgewaaid, gereeden ingang vonden bij een volk, met de ware vrijheid onbekend, terwijl priesterlist ter andere zijde de bekrompene begrippen der volksmenigte al meer en meer tot godsdienstige onverdraagzaamheid wist op te leiden.

Deze dubbele aanleiding tot ontevredenheid, gevoegd bij eenige misslagen der Regering, deed het denkbeeld van onderdrukking en van opoffering aan Noord-Nederlandsch belang van lieverlede wortel schieten. De onrustige geest, ten allen tijde het erfdeel der Belgen, is door bijkomende omstandigheden ontwaakt en door kwalijkgezinden aangevuurd. Zoolang nu die twee partijen, welke van tegenovergestelde grondbeginselen uitgaan en daarom in Frankrijk steeds tegen elkander hebben gestaan, ook in het naburig België meer vijandig tegen elkander dan tegen de Regering zelve geweest zijn, kon het Gouvernement deszelfs gezag nog bewaren, maar zoodra die twee factiën zich door eene gedrochtelijke unie hadden vereenigd, zoodra zij de onkundige volksmenigte konden opruijen door de vrees voor hare staatkundige en godsdienstige vrijheid te gader, van toen af was de Staat in gevaar, en de voorgaande zittingen van deze Vergadering leverden daarvan menig doorslaand bewijs.

De vertegenwoordigers der getrouwe noordelijke provinciën hebben toen de kroon ondersteund, maar juist die bijstand heeft eene lijn van afscheiding in de gemoederen der wederzijdsche bevolking getrokken en den grond tot vijandschap gelegd; men vergat nu het algemeen belang, in de vereeniging gelegen, om de gevolgen van het zoogenaamd ongelukkig huwelijk tusschen Noord en Zuid uitsluitend te betreuren.

Voortaan was er slechts eene vonk noodig, om het ongenoegen te doen uitbarsten, en die vonk is door de jongste Fransche omwenteling aangebragt.

De uitslag van dien opstand heeft den overmoed der Belgen ten toppunt doen klimmen, en het bloed, daarbij gestort, heeft een scheidsmuur tusschen het Noorden en het Zuiden doen oprijzen, welke voor geene wetten, voor geene regering in de eerste jaren kan zwichten.

Het blijkt nu, dat Zijne Majesteit toen *dadelijk de wapenen van Hoogstdeszelfs bondgenooten tot demping van den opstand heeft ingeroepen*, maar die wapenen konden alleen te pas komen tot beveiliging der grenzen van Noord-Nederland, terwijl de getrouwe Noordelijke bevolking zich op de roepstem des Konings ging aangorden tot den strijd; doch geenszins moesten die vreemde wapenen dienen tot eene gedwongene hereeniging met onwillige en thans vijandelijke provinciën, welke wij dan wel met onze krijgsmagt in onderwerping dienden te houden, na alvorens de kosten der herovering te hebben betaald!

Die noodlottige bijstand is, gelukkig voor ons, niet gekomen; de moedige afstammelingen der oude Batavieren en Friezen hebben zich zelven gereed en Zijne Majesteit heeft naderhand alleenlijk *het gemeenschappelijk overleg der hooge bondgenooten tot bevrediging der opgestane gewesten ingeroepen*, waarvan het eerste protocol op den 4den November ll. gedagteekend is.

Maar nu was het ook hoog tijd om te zorgen, dat geen vreemde invloed op de belangen van Noord-Nederland wierd uitgeoefend; geheele afscheiding was het middel en de wensch daartoe werd luid in Nederland gehoord.

Het was onder die omstandigheden, dat wij op den 10den November ll. aan deze Vergadering hebben voorgesteld, om dien wensch aan den voet des Troons te brengen. Toen was het regte tijdstip, om aan onzen beminden en geëerbiedigden Monarch, in zulke hagchelijke omstandigheden geplaatst, den wensch, ja den raad van zijn getrouw volk niet te onthouden. Het was de raad van een verlicht en dapper volk, dapper genoeg om het Waalsche en Fransche gespuis van den oud-vaderlandschen bodem te keeren, en verlicht genoeg om, zelfs aan zijnen Vorst, in een oogenblik van verbijstering mannelijken, echt vaderlandschen raad te geven.

Was ons voorstel geslaagd, dan ware bij tijds aan de vreemde Vorsten gebleken, dat wij niet afhankelijk zijn van hunne voorschriften, en aan de Belgen, dat wij geene verdere gemeenschap met hen begeeren, dat hun miskende Koning, wars van de regering over zulke onderdanen, de Belgen overliet aan hun lot; dan ware aan het doorluchtig Huis van Oranje de schimp bespaard, om bij openbare beraadslaging te worden uitgesloten van den Belgischen troon; dan eindelijk had België in de wapening van het Noorden niets anders moeten zien dan noodweer tot behoud van eigen haardsteden en eigen onafhankelijkheid, maar geenszins den toeleg om hen alsnog gewapenderhand te onderwerpen; de wederzijdsche verbittering ware niet verder aangevuurd en de weg tot bevrediging eerder geopend.

Maar de vertegenwoordigers der natie hebben gezwegen, en onze Monarch heeft anderen raad gevolgd. Wij voor ons moesten de noodzakelijkheid betreuren, die ons dwong de beraadslagingen over dat voorstel te verschuiven, om ten minste aan de natie het schouwspel te besparen, dat haar wensch door hare eigene vertegenwoordigers werd afgesteld.

Dat onze geëerbiedigde Monarch anderen raad heeft gevolgd, is uit de opvolgende protocollen genoegzaam gebleken.

De bevrediging der opgestane gewesten bleef nu het eenig doel, aan de beraadslaging der groote Mogendheden voorgesteld, en de wapenschorsing het middel; maar het bleek niet, dat men gezind was om de kroon van België neder te leggen; het wantrouwen der Belgen belette de nakoming van de voorwaarden, tot den wapenstilstand bepaald, en deed ons ook dezerzijds daarop terug-

komen; maar men vergat, dat de bemiddeling van den leeuw niet straffeloos wordt ingeroepen: men verwachtte niet, dat die Mogendheden in de eerste plaats het belang van Europa, dat is het belang van haar zelven zouden beschouwen, en de aangelegenheden van Nederland als een ondergeschikte zaak stonden te regelen.

Zoo hebben dan de vijf groote Mogendheden niet alleen op den 10den December de opening der Schelde gelast, maar ook op den 20sten December daaraanvolgde, buiten het mede-overleg van den Nederlandschen gezant, goedgevonden om *schikkingen te beramen tot de toekomstige onafhankelijkheid van België*, en om aldus aan onzen geëerbiedigden Koning dat goed met der daad te ontwringen, wat hij gerustelijk van zich had kunnen afwerpen, omdat hetzelve voor hem geene waarde meer bezat! Zoo hebben dan nu de vijf voornaamste hoven van Europa aan onzen Vorst de vernedering aangedaan, om aan de besluiten van eene woelzieke en onwettige vergadering gevolg te geven; zoo is de overmoed der Belgen gesterkt, zoo hebben zij geleerd, om in onzen eerbiedwaardigen Koning eenen beheerscher te zien, die hen tegen wil en dank wil blijven regeren, en in onze natie het blinde werktuig, dat zich daartoe zoude leenen!

Dit is niet alles: het opgevolgd *protest van onzen Koning, voor zich en zijne dynastie, tot behoud van zijne regten op den Belgischen troon*, hoezeer ook in regten gegrond, moest de reeds bestaande zwarigheden nog meer onoverkomelijk doen worden en op de vreemde Kabinetten een zeer ongunstigen indruk maken. Al aanstonds op den 9den Januarij ll. heeft een nieuw protocol *de onmiddellijke opening der Schelde, overeenkomstig de belofte van Zijne Majesteit zelve*, bevolen, en de bedreigingen, daarbij gevoegd, lieten aan het kleine Nederlandsche Rijk geene keus van weigering over.

Thans zijn wij zoo ver gekomen om, bij mangel aan betere wapenen, de groote Mogendheden in onze Staatsstukken, in onze Staatsvergadering door te strijken, om dagelijks de vinnigste aanvallen tegen hare staatkunde bij een half officieel dagblad, in de Fransche taal, door gansch Europa te verspreiden, evenals of de vijandschap van België alleen niet genoeg voor ons ware!

Ziet daar, Edel Mogende Heeren! de gevolgen van den eersten stap op een verkeerden weg: dan wordt men door de omstandigheden voortgesleept; de nood klimt telkens hooger, totdat men zich eindelijk op den rand des afgronds bevindt, dien wij thans voor Nederland zien gapen.

Misschien is het nog tijd om een wis verderf te ontgaan; onze eenige hoop moet rusten op gunstige en spoedige schikkingen met België, op herstel der oude grensscheiding en billijke verdeeling der publieke schuld, [illegible] bij de vreemde Kabinetten noodig. Vergeten wij niet, dat althans sommige hoven, door bloedverwantschap of aanhuwelijking, ten naauwste met onze dynastie zijn verbonden, dat zij onzen ondergang niet kunnen begeeren; dat alle hunne pogingen daarheen moeten strekken, om eenen algemeenen oorlog in Europa, om eenen schok te verhoeden, waarbij ons Nederland vernietigd kan worden, en laat het belang van dit ons dierbaar vaderland onzen Koning bewegen, om geen verder gevolg aan zijn protest te geven!

Edel Mogende Heeren! hoe bedroevend ook de inhoud der Koninklijke mededeeling moge wezen, het slot daarvan behelst een troostrijk vooruitzigt, want het oogenblik is gekomen, waarop onze Grondwet zal worden gewijzigd in overeenstemming met de nationale belangen.

Zulk eene weldadige belofte vereischt van onzen kant de hartelijkste erkentenis, en ik wensch, dat het dankbaar gevoel der natie door ons bij een opzettelijk adres aan Zijne Majesteit worde uitgedrukt.

Wij zijn met onzen Koning overtuigd, dat de voortdurende toepassing der bestaande instellingen op Noord-Nederland alleen, al was het zelfs uit het finantieel oogpunt alleen, ons elken dag eenen stap nader tot het verderf moet brengen. De ervaring heeft ons bovendien geleerd, dat er meer wijziging noodig is; ik maak geen geheim van mijn bijzonder gevoelen, dat het gemeen overleg tusschen de Regering en de vertegenwoordigers der natie dan eerst volkomen plaats zal kunnen vinden, wanneer de natie zelve door kiezers uit den gegoeden en beschaafden stand die vertegenwoordigers zal mogen uitkippen en wanneer de uitvoerders der Koninklijke bevelen verantwoordelijk zullen zijn voor hunne daden.

De ontwikkeling van deze en meer andere denkbeelden zal later te pas komen, maar ik acht niet ontijdig om nu vooraf en bij tijds de aandacht daarop te vestigen. Indien het waar is, dat elke Staatsregeling moet worden berekend naar den zedelijken en verstandelijken toestand van elke bijzondere natie, dan past voor ons Nederland alleen een milde, een vrijgevige regeringsvorm; indien het waar is, dat ons Nederland, gelijk een ander spreker onlangs zeide, thans een lichtend punt in het beroerd Europa vertoont, waar moed en trouw en ware verlichting bijeen worden gevonden, dan ook heeft ons vaderland dat standpunt bereikt, waarop alleen zulk eene Staatsregeling het geluk der natie en het behoud der dynastie kan verzekeren.

Het is in dezen geest, dat ik wenschte aan het Koninklijk vertrouwen, bij deze opgevolgde mededeelingen zoo treffend gebleken, ook door een eerbiedig adres beantwoord te zien, opdat de natie worde overtuigd, dat hare vertegenwoordigers niet beneden hunne roeping gebleven zijn.

De heer **van Alphen**: De heer Luzac heeft de redenen ontwikkeld, waarop de intrekking van ons voorstel gegrond is.

Regtvaardiging, waarom wij hetzelve gedaan hebben, acht ik geheel onnoodig; ik moet echter een oogenblik stilstaan bij de omstandigheden, in welke wij ons geplaatst vonden, toen wij het voorstel deden, — *en wat wij er door verstonden.*

Wat de Regering op dien tijd niet konde doen, hebben wij kunnen en moeten doen, en daardoor hebben wij aan eene behoefte voldaan, welke op dat oogenblik door de geheele Noord-Nederlandsche natie gevoeld werd, en nooit kan van het initiatief, aan deze Kamer toegekend, gepaster, doelmatiger en bescheidener gebruik gemaakt worden dan wij het gedaan hebben. Ons doel was de waardigheid van Oud-Nederland te handhaven, en zijnen wensch, niets dan zijnen wensch kenbaar te maken. En die stem moest zich uit den boezem van een getrouw volk op eene plegtige wijze verheffen.

Onze vraag was eenvoudig, en zelfs was het te voorzien, dat de gebeurtenissen die beantwoord zouden hebben; maar wij vermeenden niet te mogen wachten, totdat de harde wet der noodzakelijkheid ze beslissen zoude.

Het karakter van alle omwentelingen moge in den beginne twijfelachtig zijn, het doel en de strekking der losrukking van België waren onmiskenbaar: aan de vruchten leert men den boom kennen!

Ongelukkig die omwentelingen, die op eene valsche nationaliteit gegrond zijn, — zij onteeren zelfs de revolutionnaire schijnheiligheid.

Materiële welvaart en morele dwang kunnen niet gelijktijdig en nevens elkander bestaan: waar de industrie bloeit en de handelsvrijheid gevestigd is, kan geen despotismus den teugel voeren, — dit heeft de geschiedenis der wereld bewezen en zal nog bewezen worden.

Als men geen eigen taal, geene eigene zeden en gewoonten, eigene letterkunde en beschaving wil hebben, dan constitueert men zich zelven vrijwillig tot een slaaf van vreemde denkbeelden en overheersching.

Oud-Nederland verlangt geen van beiden: het heeft er de bittere proef van ondervonden, en daarom was het voor dit land eene behoefte, te verklaren, *dat hoe eer en hoe zuiverder het tot zijne vorige echte nationaliteit konde terugkeeren, hoe gelukkiger het zich schatten zoude.* Het acht daarbij materiële welvaart hoog, erkent die dankbaar als het ze geniet en vreest geen morelen dwang. Daartegen vindt het de beste waarborgen in het karakter van den Vorst en van het volk, die op dit punt zich gelukkiglijk verstaan en zullen verstaan, als vreemde theoriën daar buiten gehouden worden.

De magtige representanten van millioenen bajonetten mogen de resultaten van opstand wettigen, mogen aan volken, landstreken of steden het regt toekennen om zich zelve te constitueren en te bederven, Oud-Nederland heeft met die uitspraken niets gemeen; het heeft niets voor zich dan zijn oud regt, zijn goed regt, zijn wettig regt op zijne aloude erkende onafhankelijkheid. Het heeft vrede met de tegenstrijdigste beginsels. Wat het door ons vroeg, wat het nog vraagt, is billijk voor God en menschen: een enkel stipje vasten grond in de zee van onzekerheden, die thans Europa beroeren. Dat wil het vasthouden, zooals het den grond, den nederigen grond vasthoudt, dien het aan den oceaan ontworsteld heeft. Oud-Nederland, hetwelk als een vrijheidlievend en afgezonderd volk twee eeuwen bestaan heeft, vrij, roemvol en onafhankelijk bestaan heeft, koestert geen haat tegen eenig volk. Haat is altijd onregtvaardig, en handelsvrijheid, zoowel als vredelievendheid, is altijd het beginsel geweest van onze staatkunde. Het vraagt en begeert niets dan tot deszelfs vorig onvermengd bestaan te mogen terugkeeren; daardoor alleen kan het zijne belangrijkheid in de opinie van Europa herwinnen. Het wil die herwinnen onder de regering van dat stamhuis, hetwelk

het wel eens vreesde, dat meer en meer van hetzelve vervreemd zoude worden; van dat Stamhuis, hetwelk met hetzelve geleden en gestreden en overwonnen heeft, met hetzelve verdrukt en weder opgekomen is, en dat, bij de eerste ademhaling van vrijheid, daardoor zelf weder ingeroepen en gekozen is geworden.

Aan de vruchten zal men den boom kennen. Ook wij zijn kinderen des opstands tegen Spanje, en twee honderd jaren genot van burgerlijke, godsdienstige en commerciële vrijheid zijn er de vruchten van geweest: dit bewijst meer dan duizenden redeneringen of declamatiën. Ook wij zijn kinderen des opstands, maar hoe lang eerbiedigden onze voorouders nog het wettig gezag! Vrijheid zit niet in vlaggen en wimpels, onderdrukking zit niet in eenige circulaires van de bureaucratie; maar vrijheid zit in het hart en in het gezond verstand van een volk. Zonder vrijwillige slaven kunnen er geene tirannen zijn. Het politiek protestantismus is bij ons nog van ouder herkomst dan het godsdienstige; beide gaan bij ons hand aan hand; wij gunnen aan elk dezelfde mate van burgerlijke en godsdienstige vrijheid. De begeerte, om tot ons vorig bestaan terug te keeren, moet geen vrees inboezemen voor diegenen, die met ons in belijdenis verschillen; wij belijden dezelfde godsdienst, maar niet dezelfde dienst van menschen; wij staan af van alle aanspraak op voorregten, op suprematiën; wij willen geene uitsluitingen; wij bedoelen geen proselytismus. Wij willen voor elk dezelfde mate van burgelijke en godsdienstige vrijheid; wij zijn allen broeders, hebben dezelfde herinneringen, dezelfde bedoelingen, en in het oud nu hersteld Noord-Nederland moet verschil van godsdienstige gevoelens geen invloed meer uitoefenen op onze algemeene liefde voor onzen geboortegrond, op onze beraadslagingen in deze Kamer. De verzekering daarvan, de wensch daartoe was ook in de bedoeling van ons voorstel.

Ook in het politieke zijn wij altijd een eigenaardig volk geweest.

Wij zijn en blijven nog een stil, eenvoudig en *vooral een huisselijk volk;* wij zijn gesteld op eenvoudige huisselijke instellingen en regering, zonder omslag, zonder praal, zonder te veel onkosten.

Wij willen echter niet terugkeeren tot de vorige zoogenaamde oligarchie, al voeren wij er voorheen zoo kwaad niet bij: die tijden zijn voorbij; maar althans verlangen wij niet naar de tegenwoordige oligarchie van geïmproviseerde aristocraten, staatslieden en regenten en souvereinen, met alle de plotselinge gedaanteverwisselingen van den dag; dat komt met ons bedaard eenvoudig nationaal karakter niet overeen. Daarom hebben de regten van den mensch, die ons in 1795 zoo belangeloos aangeboden en overgebragt zijn geworden, nooit bij ons dat onthaal genoten, hetwelk zij bij anderen vonden, en de Fransche vrijheidsboom, daar wij zoo onhandig om dansten, heeft bij ons niet regt willen tieren, en de vruchten zijn schraal en bitter geweest.

Aan de vruchten zal men den boom kennen: vloek of zegen achtervolgt de omwentelingen, naar mate ze uit zuivere of onzuivere bronnen ontstaan zijn. Menschelijke wijsheid schiet te kort, om onder vast bepaalde en duidelijke begrippen het regt van heerschen en den pligt van gehoorzamen te vestigen; maar dit is zeker: volken hebben behoefte en belang om aan de wettigheid hunner regeringen te gelooven. Daaraan gelooven wij. Het koningschap is voor ons eene instelling van nationaal belang en geen bijgeloof, — wij hebben eerbied voor den eed, en de bezworen trouw blijft ons heilig Dit is voor Vorst en volk de beste uitlegging van alle mogelijke constitutiën, geschreven, bezworen, geschonden, veranderd en verbeterd bij iedere gelegenheid; dit is de geest, die aan de doode letter der staatsregelingen leven moet geven en bij ons ook zal geven. Ook daarvan openlijke betuiging af te leggen, was voor ons behoefte.

Eindelijk, Edel Mogende Heeren! omdat Oud-Nederland niets begeert dan wat billijk en regt is voor God en voor menschen, daarom zijn de grootste opofferingen voor hetzelve mogelijk geweest; die kan geen volk vrijwillig, blijmoedig en eenstemmig doen, dat onmatige begeerten koestert of geheime bijoogmerken heeft, of hetwelk geen prijs stelt op echte nationaliteit. En dat het daarop een hoogen prijs stelt, dat het die hoopt te herkrijgen, te behouden en te bewaren, dat was voor hetzelve eene behoefte, die openlijk erkend moest worden; dat waren wij dan ook verschuldigd aan die Oud-Nederlandsche eensgezindheid, die vereeniging van wil en van krachten, van Vorst en volk, die ons gered heeft, — en daarvoor brengen wij dan ook aan allen, die daartoe zoo edelmoedig hebben medegewerkt, naast God, de hulde toe van echte nationale dankbaarheid.

De heer **Frets**: Ik zal van de mededeeling spreken, die wij van den Minister van Buitenlandsche Zaken ontvangen hebben, en ook een woord over de redevoeringen van onze geachte medeleden. Zij hebben een voorstel verdedigd, dat zij vroeger gedaan hadden, maar hetwelk zij, bij eene gelegenheid als deze, als vervallen houden en intrekken.

Eigenlijk, naar mij ook nu voorkomt, kan er op de mededeeling geen ander besluit vallen, dan dat wij die voor kennisgeving aannemen, niet alleen omdat bij de Grondwet het bestuur der buitenlandsche betrekkingen uitsluitend aan den Koning is opgedragen, waarop ik mij in de voorgaande vergadering beriep, maar ook omdat, zooals nu nog nader blijkt, geen afstand van grondgebied gedaan is. Alleen in het laatste geval zoude onze goedkeuring kunnen gevorderd worden, om een verdrag dienaangaande te kunnen bekrachtigen. Zoo luidt art. 58 van de Grondwet. Ook een adres van antwoord schijnt mij in zoo verre buiten onzen kring en tevens buiten de gewone orde te gaan, want wij hebben hier geene onmiddellijke aanspraak van den troon, maar alleen den Minister van Buitenlandsche Zaken gehoord.

Een adres als dat, hetwelk voorgaande sprekers begeeren, zoude een beklag moeten zijn over nalatigheid; wij zouden aan den Koning moeten zeggen, dat de verklaring omtrent de scheiding met België vroeger had moeten geschieden, dat België had moeten weggeworpen worden, en dat wij 's Konings protest bij de Mogendheden zonder gevolg wenschten te zien. Een fraai adres, waarlijk!

Zekerlijk zoude het met de Grondwet strijden, indien de gedane mededeeling naar de Afdeelingen verzonden wierd, omdat daarbij geen voorstel van wet hoegenaamd en, tot nog toe althans, zooals ik zeide, geen afstand van grondgebied door den Koning gedaan is. Ook is het niet zoo, gelijk sommigen gemeend hebben, dat eene verandering in het tarief der tollen zoude zijn gemaakt. De Mogendheden alleen schijnen die verandering te begeeren; maar onze Koning zelf, die zich over den dwang beklaagt, begeert die niet, en wij van onze zijde, wij immers, die het volk vertegenwoordigen, kunnen niet den dwang der Mogendheden als een voorstel van wet beschouwen, waarover wij te beslissen hebben. Het is hier een ander geval dan wanneer de Koning of iemand onzer een voorstel van wet doet. Het voorschrift van art. 107 der Grondwet is niet gegeven, om eene wijze van raadpleging te bepalen, wanneer vreemden ons eene wet, ik zeg niet voorstellen, maar voorschrijven. Dat ware te kort gedaan aan ons eigen karakter; dat ware eene handeling, die ons dieper zoude vernederen dan dat alles, wat wij vernomen hebben.

Gij ziet, hoop ik, waarom ik het verzenden van de mededeeling naar de Afdeelingen in eene voorgaande vergadering heb afgekeurd en nog afkeur. Niet omdat ik in het algemeen geen acht zoude willen geslagen hebben, of bij de geslotene verdragen de waardigheid der natie genoegzaam was bewaard, zooals men uit een gegeven verslag onzer raadpleging zoude kunnen denken; maar omdat ik het geheel strijdig met die waardigheid zoude achten, indien wij aan vreemde Mogendheden de attributen van de kroon en ook van ons zelven, de magt van wetgeving volgens de Grondwet, door eenige dadelijke inwilliging toekenden.

Neen, Edel Mogende Heeren! nu of nooit is het de tijd, dat wij de waardigheid der natie handhaven.

Ik zoude daarom mijne stem aan een adres niet weigeren, indien wij maar het uitzigt hadden, dat het zoeken van gepaste bewoordingen aan onze eenstemmigheid niet zoude schaden. Wat moet ik wel vreezen na de redevoeringen, die ik gehoord heb! Ik vrees, dat nu een adres een twistappel kan worden, dien wij in ons midden door te veel vooroordeel en eigenliefde geworpen zien. Maar daarenboven, waar de natie zelve door daden hare waardigheid aan Europa bewijst, behoeven wij wel te spreken? Evenwel, geachte leden zijn mij reeds voorgegaan en hebben hunne bijzondere gevoelens geuit. Vergunt mij dus ook, Edel Mogende Heeren! mijne bijzondere gevoelens te zeggen; zij zijn niet met kunst overlegd, zij behoeven niet te kort te doen aan het besluit, dat wij nemen zullen.

Is het wel waar, dat de Mogendheden of hare afgezanten te Londen zoo veel verwijt verdienen? Toen ik Donderdag ll. de mededeeling had gehoord van hunne verklaringen en vooral van die, welke de opening der Schelde betreffen, kwam mij voor een oogenblik het spel van den Tartuffe voor den geest; maar spoedig heeft bij mij dat denkbeeld plaats gemaakt voor een ander, en ik heb aan de les gedacht, die de ontmaskering geeft. Ik heb zelfs gevraagd, of wij wel door bittere woorden de maat van onze ramp, de maat van onze vernedering behoeven te vergrooten. Waarlijk, Edel Mogende Heeren! een Gorlache heeft geen gelijk gehad, toen hij den val van Amsterdam en Rotterdam uit het openen der Schelde voorspelde. Hij heeft

geen gelijk gehad, toen hij verhaalde, dat het ons te doen zoude wezen, om op den val van Antwerpen onze welvaart te bouwen. Zijt gerust. Ik kan u zeggen, dat handelshuizen uit deze laatste stad zich bereid hebben verklaard, om zich bij ons, ik bedoel mijne geboortestad, neder te zetten, maar dat onze kooplieden nog geen gehoor hebben gegeven aan het aanzoek, dat die huizen deden, om de wijze van handel aan te nemen, die te Antwerpen plaats heeft. Ik weet niet, of onze kooplieden hun belang hebben betracht; maar gij ziet toch dat onze Hollandsche koophandel zich niet behoeft te verrijken met de ruine van anderen.

Het belang is hier elders te zoeken. Men zegt mij, dat Antwerpen de plaats is voor den opslag van goederen uit Engelsche of andere koloniën, met Engelsche schepen aangebragt, maar met zulke schepen onder anderen, die in die koloniën verboden handel gedreven hebben en juist daarom niet in Engeland mogen binnenvallen.

Mijne verontwaardiging ontstaat niet uit eene teleurstelling, — en ik meen ook bij U Edel Mogenden niet, — alsof wij gehoopt hadden, de Schelde zooals van ouds gesloten te zien; maar omdat wij van onze zijde, — wij die bij verraad en door oproer zijn aangevallen, — het regt meenden te hebben, om door eigene magt en op eigen grond ons daartegen te beveiligen. Wij gevoelen ons vernederd, omdat door overmagt ons het uitoefenen van ons regt wordt betwist. Wij gevoelen ons benadeeld, omdat door vreemden eene scheiding als het ware regtens is uitgesproken, die ons alleen door geweld is opgedrongen, die wel wenschelijk is en blijft, wanneer dezelve waarlijk naar regt wordt daargesteld, maar die niet als regt bestaan kan en nooit eenige regterlijke gevolgen in voordeel van verraad en oproer kan of mag hebben, zoolang de voorwaarden niet zijn geregeld en bepaald.

Het is waar, onze geachte medeleden, die vroeger een voorstel gedaan hadden, om van den Koning een dadelijken afstand van België te vragen, maar die dat voorstel heden hebben ingetrokken, doen het voorkomen, alsof de Mogendheden beter dan de Koning zelf aan hun verlangen zouden voldaan hebben. Drie althans beklagen zich, dat de meerderheid dezer Vergadering, en zij mogen wel zeggen de groote meerderheid, bij het onderzoek in de Afdeelingen hun voorstel heeft afgekeurd. Het leed ondertusschen, dat zij over die afkeuring gevoelen mogten, kan niet zoo groot zijn als het mijne, dat zij ooit een dergelijk voorstel gedaan hebben. Dat voorstel alleen en het gerucht, dat daarvan is uitgegaan, kunnen voor de Mogendheden eene schijnbare regtvaardiging zijn voor het ongelijk, dat zij ons hebben aangedaan.

Maar ik zeide reeds, dat wij door te veel wee en klagt aan onze vijanden geen genoegen moeten verschaffen, geene vreugd, die hun niet toekomt. Ik zoude er in komen kunnen, om een adres van dankzegging aan de Mogendheden voor te stellen, niet, zooals sommigen schijnen te willen, voor eene gunst of omdat de Mogendheden gedaan hebben wat de Koning zelf vroeger had moeten doen, maar alleen voor de les, die ons gegeven is. Wij hebben nu meer dan ooit geleerd wat het zeggen wil zich op vreemden, zich op zoogenaamde vrienden en naburen te verlaten. Die les is goud waardig. Het voordeel daarvan is grooter dan de ramp, die ons overkomt. Een leeraar tracht vergeefs door raad en door voorgang, door redenen en door beleid een verdoolde te bekeeren, totdat deze, aan het sterfbed van een ander, de sprekendste les ontvangt en uit het gezigt van den dood ten laatste zijn pligt leert kennen. Gode zij lof, dat onze natie niet weder tot de tweedragt verzonken is, waarvan de Fransche overheersching haar had verlost. Hoe heerlijk steken alle de opofferingen van onze dagen uit boven die van vroegeren tijd, toen doorgaans de geestdrift door partijschap werd bestuurd. Maar bij al den moed, bij al de nationale deugd, zouden misschien nog velen de gedachte kunnen voeden, dat onze hulp van elders komen zoude. De eerste interventie evenwel, die ons gewapenderhand wordt aangekondigd, is eene verongelijking. Maar ook daarom zullen wij, nu wij ons niet meer bedriegen kunnen en zoo maar eenige ijveraars die les niet nutteloos maken, de handen ineen slaan. Daarom, en daarom alleen, zal voortaan eene nationaliteit bij ons kunnen geboren worden, van echteren stempel dan ooit. De les, daartoe ontvangen, is krachtiger dan de fraaiste geschriften, die wij over volksgeest kunnen lezen, en ook veel krachtiger dan de verwijtingen aan de Regering, die wij heden gehoord hebben.

Ik heb na de eerste mededeeling door sommigen angstvallig hooren vragen, of de indruk daarvan niet nadeelig zoude zijn bij onze dapperen aan de grenzen. Gegronde vraag, vooral na het oordeel, dat heden over die mededeeling door voorgaande sprekers is geuit, en voor ieder, die het menschelijk hart kent, gegronde angstvalligheid. Maar zijt niet te ongerust, mijne vrienden. Ik wenschte wel, dat allen onzen lof hoorden, die duizenden, die zijn uitgetrokken en om geene andere zaak gedacht hebben, dan om het lieve vaderland te verdedigen, om den smaad te wreken, die het is aangedaan. Zij hebben niet gevraagd, of wij een adres aan den Koning maken wilden. Zij zullen zich ook nu, hoop ik, weinig bekommeren over den twist, dien wij voeren, wie van ons alhier de wijsste is geweest. Ik beroep mij op mijne geboortestad; ik meen te mogen zeggen, dat dezelve zich door opofferingen heeft onderscheiden. Rotterdam, meen ik, — en eene koopstad mag er roem op dragen, — is in het leveren van manschappen niet achterlijk geweest en is ook nog niet achterlijk. Zoo verre is het er van daan, dat aldaar de goede geest afhankelijk zoude zijn van een voorstel in deze Kamer, om den Koning eene meer bepaalde verklaring af te vragen, die de meerderheid niet heeft begeerd. En evenwel is uit Rotterdam, en uit geene andere stad, een verzoekschrift bij ons ingekomen, dat, zoo niet onmiddellijk, althans zijdelings met het voorstel in verband stond en dienen moest om het te ondersteunen.

De ontijdige beslissing, waarover ik mij beklaag, zal evenmin te kort doen aan den roem van onze vrijwilligers als aan onze erkentenis. Wij weten, dat zoo de beslissing aan hunnen arm was overgelaten, dezelve anders zoude zijn geweest. Maar daarom zal bij hunne terugkomst de lauwerkrans niet minder schitteren, al droeg die ook niet de bloedige teekenen van dapperheid. Reeds eenmaal hebben onze braven het vaderland gered, toen het ongehoordste verraad onze geregelde krijgsmagt had verdeeld en het voor de onzen onmogelijk maakte om stand te houden. »Tot hiertoe en niet verder," donderde Chassé uit het kasteel van Antwerpen; »tot hier toe en niet verder," zeiden onze schutterijen, die op de eerste stem uittrokken. Maar zulke mannen, en die hen zijn gevolgd, zullen het vaderland verder redden. Zij zullen het ten tweeden male doen. Eene vernedering buiten onze schuld zal alleen dienen om bij den roem, dien zij reeds behaald hebben, dien van geduld en van volharding te voegen.

Ziedaar, Edel Mogende Heeren! mijne gevoelens omtrent de gedane mededeeling. Gij ziet, dat die gevoelens juist niet die zijn van verdriet of van moedeloosheid.

De slotsom, die ons als de eerste is aangekondigd geworden, is scheiding van Noord-Nederland en België. Die slotsom, dunkt mij, moet allen in mijne gevoelens doen deelen, al waren er ook, welke niet, zooals ik, in de gedane mededeeling de kennelijke blijken zien van het beleid, dat de Regering bij hare onderhandelingen met de Mogendheden heeft in acht genomen.

Ik bedrieg mij niet, blijkens hetgeen ik van voorgaande sprekers heb gehoord; maar mijne gevoelens zijn niet gemengd met verwijtingen. Ik wenschte wel, dat die in een tijd als deze en uit onze Vergadering niet waren opgegaan. God geve, dat dezelve de ramp niet verergeren! Men kan door te veel ijver meer bederven dan het meeste beleid voorkomen of herstellen kan. De drift en overdrevenheid doen dikwijls meer kwaad dan het verraad zelf en de moedwilligheid van vijanden.

Ik wenschte, dat allen met eendragt en met bedaardheid aan eene tweede slotsom dachten en altoos gedacht hadden: bedinging van billijke voorwaarden. Die zullen wij waarlijk niet verkrijgen of voordeeliger maken door zulke redevoeringen als heden gedaan zijn. Ik schroom niet bij eene gelegenheid als deze te zeggen, dat dit onderwerp eerst uit vooroordeel en eigenliefde bij sommigen vergeten is en nu ook door ondankbaarheid en wantrouwen nog verder zoude kunnen bedorven worden. Ik kan niet van gepleegd geweld, ik kan niet van eene bloote daad tot een bestaand regt besluiten, of ik predik oproer, met den besten wil zelfs, en ik ken, bij zulke wijze van redeneren, het gelijk toe aan hem, die de sterkste of de slechtste is. Zonder voorwaarden, geene scheiding, geene scheiding namelijk, die regtens bestaat. Dit is mijne leer, Edel Mogende Heeren! Vergunt mij nog eenige aandacht om de dwaling aan te wijzen, waarin wij vervallen zouden, indien wij aan de stem van voorbarigheid en vooroordeel gehoor gaven.

Ik kom vooreerst terug tot het besluit van de buitengewone vergadering in September van het verleden jaar. Gij weet het en ik wenschte wel, dat het niet door sommigen, die het wisten, vergeten was, dat niet zoozeer eene *dissolutie*, maar eene *separatie* is uitgesproken. Vergunt mij het gebruik van deze woorden om het verschil te doen kennen. De separatie evenwel kon niet geheel in den zin worden opgevat als van die tusschen echtgenooten, welke bij ons en volgens ons vaderlandsch regt dikwijls tijdelijk was. Geene hoop of vrees moest de scheidelingen in het onzekere

houden. Gij weet het, dat er op ons gevallen besluit eene Staatscommissie is benoemd.

Onze dagbladen hebben gezegd, meen ik, dat die commissie zich tot het plan vereenigd heeft, om de scheiding zoo volledig en afdoende mogelijk te maken; maar althans wij hebben gelezen, dat zij haren last heeft volbragt en dat zij voor hare werkzaamheden is bedankt. Het was misschien goed, dat er iets van die werkzaamheden werd bekend gemaakt; misschien goed, dat men wist, of de Regering zelve niet het gemaakte plan tot het hare gemaakt en aan de afgezanten in Londen heeft medegedeeld. Ik zie nu uit de mededeeling, dat 's Konings gevolmagtigden van genoegzame voorschriften zijn voorzien, ten einde de voorwaarden van scheiding onmiddellijk zouden kunnen geregeld worden. Wie weet, of het plan zelf der commissie niet de goedkeuring der Mogendheden wegdraagt. Wie weet, of de kennis van dat plan, ik zeg niet de gemoederen hier, maar die van zoovele verdwaalden in België zoude doen bedaren. Ik spreek wel een vloek over verraders uit; ik verfoei meer dan iemand dat stelsel van leugen en bedrog, dat gemis van alle beginselen buiten die van grenzelooze eerzucht of laffe dweeperij, hetwelk in België regeert. Maar toch, Edel Mogende Heeren, een *Le Couvreur* te Gent is in België de eenige niet, welke nog een dankbaar hart heeft. Bij zoo vele gebeurtenissen, als reeds plaats hebben gehad, bij zoo veel verwarring, bij zoo veel onrust in geheel Europa, staat niemand op een standpunt, om eenige juiste berekening te maken van aanstaande gebeurtenissen; dat te willen doen, ware dwaasheid. Maar zoo veel is toch zeker, dat het nog dwazer zoude zijn, om ons uit die verwarring te willen redden door het scheppen van idealen, door gevolgtrekkingen, die alleen verschoonlijk zijn, om den warmen ijver, waarmede zij gemaakt worden, maar die op geen grond van verstand, op geen grond van ondervinding, evenmin als op dien van gezonde staatkunde steunen.

Oud Holland, hoor ik roepen, Holland zooals van ouds, zoo als onze voorvaderen het hebben daargesteld. Wee onzer, Edel Mogende Heeren, zoo de menigte zich aan zulke schijnbeelden vergaapt.

Ik heb in onze buitengewone vergadering de scheiding ook voor ons in zeker opzigt gevaarlijk genoemd, omdat ik daarmede den teruggang vreesde tot oude vooroordeelen. God lof, dat eene scheiding met de daad, door België zelf gemaakt, ons nog meer vereenigd heeft. Bij al de nadeelen, die wij met België beleefd hebben, vergeet ik nooit, dat tot nog toe de betrekking met hetzelve ons meer dan ooit lessen voor eendragt en voor onderling vertrouwen geleverd heeft. Laten wij evenwel voorzigtig zijn.

»Men laat zich zoo ligt opwinden door eenige groote karakters, maar men is de speelbal van eene bedriegelijke optiek der historie. De schoone trekken, de groote karakters schijnen zich digt aan elkander te plaatsen, om ons een valsch dubbel te geven van hun getal en van hun verband. Zoo meent men ook van verre een schoon en een digt bosch te zien, en naderbij gekomen ontdekt men slechts hier en daar boomen, die ver van elkander staan. Onze voorvaders zijn geweest wat wij zijn. Zij hebben ook gebreken gehad en gevoeld en hebben naar hulpmiddelen omgezien. Maar in vroegere jaren evenals in de onze, en in de vroegere nog meer, hebben die, welke de openbare magt in handen hadden, zich met hun belang of dat van de partij, waartoe zij behoorden, het meest bemoeid, minder het algemeen belang, minder de algemeene denkwijze geraadpleegd. Verlichte denkbeelden in het algemeen strekten toen minder tot een toom voor de regering. De bronnen van verkeerdheden en van misleiding waren dezelfde als nu; het tegengif, dat wij bezitten, was toen veel minder.

»Wat de oude tijden ons als bruikbare grondstoffen aanbieden, dat zijn niet zoo zeer de begrippen als wel de daden en gebeurtenissen. De dwaasheden van onze voorvaders zijn dus ons zelfs dienstiger dan hun verstand en oordeel. Waarom dan willen de wijzen van onzen tijd ons alleen naar het verstand der ouden verwijzen? Maar ook al hadden de voorvaders zoo goed hun belang verstaan als wij het onze, zoude daarom hun begrip voor ons een uitsluitend gezag bezitten? Gewisselijk neen: omdat het niet gevormd is voor het tegenwoordige en omdat zij, bij alle hunne wetten en bepalingen, die zij voor zich zelven maakten, zich geen denkbeeld hebben kunnen vormen van de omstandigheden, waarin wij verkeeren zouden. Kennis van zaken is de eerste grondslag van een goed oordeel, en deze grondslag ontbreekt aan de gevolgtrekking, welke men uit een bloot gezag van oude tijden wil afleiden. Zich te willen laten leiden door de denkbeelden van eene vroegere eeuw, is even zoo goed als wanneer iemand, om van Parijs naar Rome te gaan, liever een postkaart van de XIIde eeuw wilde gebruiken dan den reisweg, die thans bestaat."

Ik geef met deze woorden de denkbeelden van Bentham op. Misschien had hij niet zoo vele groote karakters van voorvaderen, vereenigd op het breede veld der Engelsche historie, voor zich, als waarop wij ons in evenredigheid beroemen kunnen. Maar wat daarvan zij, bij al den vaderlandschen hoogmoed op onze voorvaderen, — en ik deel er zooveel in als iemand, — bij al mijnen eerbied voor hunne roemrijke gedachtenis, zal ik nooit mijne stem geven aan een onberaden teruggang. De spreker, die mij is voorgegaan, ziet daar geene zwarigheid voor. Hij meent het zeker te goeder trouw. Hij geeft ons de verzekering van het tegendeel; hij vreest niet voor eene nieuwe oligarchie. Ik vrees evenwel, dat hij zich te leur gesteld zoude zien, indien aan vele overdreven verlangens wierd gehoor gegeven. Een teruggang naar het oude is even zoo bedriegelijk voor ons als de onberadene uitzigten naar hoogeren stand voor de jeugd.

Ik spreek dus wel met opregtheid, Edel Mogende Heeren, wanneer ik ten laatste mijn genoegen betuig over eene verklaring, die ons in de mededeeling gegeven wordt. Het oogenblik is daar, wordt er in gezegd, om in de Grondwet van het Koningrijk die wijzigingen te brengen, welke hare toepassing alleen op Noord-Nederland ten gevolge der scheiding vordert.

Ik hoop maar, dat deze verklaring het algemeen vertrouwen zal versterken. Ik meen in een geschrift ergens gelezen te hebben, dat men scheiden moest, om de Grondwet te kunnen veranderen; maar die dwaling is te groot en te gevaarlijk, om ze niet openlijk tegen te spreken. Neen, Edel Mogende Heeren, wij moeten de Grondwet veranderen, om te kunnen scheiden. Wij moeten het Koningrijk der Nederlanden met al ons vermogen in stand houden, totdat wij kunnen overgaan. Wij mogen ons tegenwoordig huis, — vergunt mij voor een oogenblik deze vergelijking, — niet verlaten, vóór dat wij het nieuwe betrekken kunnen, of wij dwalen op straat. De scheiding wordt anders voor ons eene ramp, en eene ramp welligt nog grooter voor ons, dan dezelve op dit oogenblik voor België is.

Gelooft niet, Edel Mogende Heeren, dat ik bij mijne afkeuring van overdreven verlangens de bezorgdheid van sommigen hun geheel ten kwade duiden wil. Ik weet het, dat velen uwer, en hoe velen meer in ons vaderland, zich op hunne zonen beroemen mogen, die in de gelederen van dapperen staan. In de aanspraak, die het nu ingetrokken voorstel voorafging, wordt gezegd: »De vraag, om binnen onze oude gewesten bepaald te blijven en alleen daarvoor te strijden, is billijk voor God en voor menschen. Onze kinderen, die op de grenzen staan, de opofferingen, die door onze half verwoeste fortuinen gedragen worden, geven kracht en klem aan de vraag, welke door elk Nederlander gedaan wordt." Ik weet, dat velen het beste, dat zij bezitten, niet te groot hebben geacht, om het voor de zaak van het vaderland te geven. Zij mogen dus meer dan anderen vragen, of die opoffering tot algemeen heil zal gedijen. Ik voor mij mag zulke vragen niet doen. Ik deel niet in dien roem, maar geloof toch ook niet, dat ik zonder eenig belang ben. Ik moet mijns ondanks een woord van mij zelven spreken, want zonder dat zoude men denken kunnen, dat mijn gevoelen op koude redenering steunde of dat van een onverschillige ware, misschien wel van iemand, die aan Oud-Holland geen goed hart toedroeg.

Toen in November van het jaar 1813 het eerst van onze herstelling werd gesproken, toen de eerste lichtstraal aanbrak en de Franschen van onzen grond gingen vlugten, was ik in mijne geboortestad de eerste met eenige anderen, die lijf en goed aanboden om onze onafhankelijkheid te helpen vestigen. Het nieuwe stedelijk bestuur bezat geene middelen, men kon zich alleen bepalen om de rust te bewaren; naderhand heeft een volks-opstand naar Dordrecht, hoezeer ook de orde ontbrak, veel uitgewerkt, om schrik bij een vlugtenden vijand te verspreiden, en heeft althans getoond wat ons volk doen wilde en doen durfde. Het aanbod, waarvan ik sprak, had alleen ten gevolge eene verwijzing naar 's Hage; ik heb toen hier in den avond, die de proclamatie van ons algemeen bestuur voorafging, eene vergadering bijgewoond, en ik overtuigde mij nader, dat alle middelen van verweer, alle bepaalde maatregelen ontbraken. Ik bewonderde den moed. Van iets anders wil ik niet spreken, want, om de woorden van een vaderlandschen dichter te gebruiken:

— Wie is zoo ontaard, dat hij het schaamtloos hoofd
Dekt met een' kroon van eer, die hij zijn land ontrooft.

Ik vroeg vervolgens een last om het daarstellen van een alge-

meen bestuur aan de Engelschen bekend te maken. Ik heb dien last volbragt. Ik vraag niet, of ik daarmede wel gedaan heb. Anderen zekerlijk hebben meer en beter gedaan en verdiende eer verworven. Zooveel weet ik, dat niemand naderhand met meer opregtheid God gedankt heeft, die ons vaderland had gered. Ik heb mijn lastbrief bewaard, zekerlijk niet als eenig bewijs van aandeel in den vaderlandschen roem, maar om mij steeds te herinneren aan de weinige hulp, die wij van vreemden te wachten hebben, als wij in nood verkeeren, maar boven alles om mij op te wekken tot gedurige erkentenis van eene hoogere Voorzienigheid, die meer dan menschen doen kan.

Met zulke gevoelens, Edel Mogende Heeren, en ik betuig, dat zij onveranderd zijn gebleven, zult gij gelooven willen, dat ik niet onverschillig kan zijn omtrent het lot van mijn vaderland, niet onverschillig omtrent de eer van Holland, niet genegen om deszelfs welvaart aan vergrooting van grondgebied of aan persoonlijke inzigten op te offeren.

Ik blijf voorstellen om de mededeeling, die ons is gedaan, voor kennisgeving aan te nemen.

De **Voorzitter**: Ik ben er verre af, van eenige beraadslaging te willen stuiten, maar de loop, welken de raadplegingen in deze zitting genomen hebben, noodzaakt mij, omtrent de daarbij in acht te nemen orde iets te zeggen. Men heeft namelijk evenzeer over de intrekking van het voorstel van den heer Collot d'Escury van Heinenoord en ambtgenooten als over de door den Minister van Buitenlandsche Zaken gedane mededeelingen gesproken. Onder deze omstandigheden wordt het noodzakelijk, dat de leden zich verklaren, over welk dezer twee geheel onderscheiden punten zij het woord wenschen te voeren.

De heer **Tammo Sypkens**: Ik had geen voornemen, om het woord op te vatten tot bestrijding van een voorstel, hetwelk van zelve vervallen is door de intrekking daarvan, door de voorstellers zelven gedaan. Zonderling genoeg gaat deze intrekking vergezeld van vier justificatoire redevoeringen, strekkende tot verdediging van hetzelve. Zoo ik de sprekers op den voet wilde volgen in de beoordeeling van alle de beschouwingen der hoogere staatkunde, welke daarbij zijn vooruitgezet, ik zoude denken daarbij het geduld van U Edel Mogenden op den toets te brengen, de discussie op een vreemd terrein over te brengen en verwarring te stichten in onze raadplegingen.

Maar een der geachte voorstellers heeft gevoelens geuit, waarbij ik meen, dat de waardigheid der Kamer en der Regering beide in de waagschaal gesteld zijn. Dit mag niet geheel onbeantwoord blijven, opdat het geen verkeerden indruk nalate.

Men heeft trachten te betoogen het belang eener scheiding tusschen Zuid- en Noord-Nederland. Tot spoedige daarstelling daarvan strekte het gedane voorstel. De meerderheid der Kamer heeft in der tijd in de Afdeelingen geoordeeld, dat dit voorstel was onstaatkundig en ontijdig tevens. Een der sprekers heeft hierin gevonden grond tot het gedane verwijt, dat de Kamer op hun voorstel gezwegen had; dat dit stilzwijgen mede oorzaak was, dat de Koning de vernedering ondergaan had, dat men Hoogstdenzelven nu eene kroon ontnomen heeft, welke van zelve had behooren afgeworpen te worden.

De geëerde spreker vergist zich bij dit verwijt. Het Koningrijk der Nederlanden bestaat ingevolge Europesche tractaten van 1814 en 1815; daarbij is de vereeniging van België met Noord-Nederland vastgesteld; het behoud van dat land was eene verpligting, welke de Koning heilig te vervullen had, uit kracht van deze tractaten, jegens alle de Mogendheden, met wie dezelve zijn aangegaan. Aan hare zijde bestond een volkomen regt van eisch tot ongeschondene nakoming dezer verpligting. Geen oproer of gedeeltelijke opstand van een fragment van dit Rijk konde de Regering van deze verpligtingen ontslaan, zelfs niet in weerwil van al het belang, hetwelk men veronderstelt, dat in deze scheiding gelegen is ten voordeele van een gedeelte van het Rijk, welks commercie daarin zoo veel heil vooruitziet. De Koning had geene bevoegdheid eene kroon weg te werpen, die hij niet genomen of veroverd had, maar die door den wil der Europesche Staten, in overeenstemming met Hoogstdenzelven, op het achtbaar hoofd geplaatst was. Zoo lang toch regt en verpligting iets anders is dan belang; zoo lang het waar is, dat de heiligheid der verbindtenissen onschendbaar is, ook dan wanneer hare vervulling geene voordeelen aanbiedt; zoo lang het waar is, dat de goede trouw in het naleven der tractaten de eenige waarborg is voor de rust der wereld, en alle willekeur dienaangaande noodwendig een stelsel invoert van omkeering en verwoesting, — zoo lang zal noch de Regering noch de meerderheid dezer Kamer het verwijt verdiend hebben, om buiten alle onderhandeling en wederzijdsche wettige ontbinding der bestaande tractaten aan de zijde van het Gouvernement niet eenzijdig en facto eene scheiding daargesteld te hebben van een band, tot welks handhaving de Koning zoowel uit krachte der tractaten met de Mogendheden, als uit krachte der Grondwet jegens alle de onderdanen des Rijks gehouden is. Zoo de Regering de geprezene scheiding geproclameerd had overeenkomstig den wensch van zoo velen, die, mijns inziens, de gevolgen daarvan niet met genoegzame beradenheid schijnen te hebben doordacht, en daarin op eigen gezag, zonder wettige ontbinding der bestaande tractaten, was te werk gegaan, alsdan zoude ik geoordeeld hebben, dat het Gouvernement hetzelfde verwijt van onregt en schennis van trouw en beginselen van eerlijkheid en regtschapenheid niet had kunnen ontgaan, hetwelk wij dagelijks met zooveel regt aan den trouwloozen en schandelijken opstand doen in België. Het geweld proclameerde in dat land de scheiding. Dergelijke proclamatie in Noord-Nederland was de wettiging van het oproer. Het was onwaardig deze voetstappen te drukken. De Grondwet konde niet met eene pennestreek worden weggecijferd, ofschoon het geweld hare volle toepassing verhinderde.

Neen, de Regering had bij zulk eene willekeurige scheiding aan hare zijde (want welke waarheid is waarachtiger dan het onwrikbaar grondbeginsel van alle burgerlijk en staatkundig regt: *quo quid colligatum est id et eodem modo dissolvi debet*) niet kunnen handhaven die eerbiedwaardige houding en toon, welke de onderhandelingen te Londen aan onze zijde zoo uitstekend heeft gekenschetst. De Mogendheden van Europa hadden bij eene scheiding, alleen en eenzijdig door de Regering geproclameerd, aan ons met regt kunnen toevoegen hetzelfde, waarover onze Regering zich met zooveel grond ten aanzien van haar beklaagt. Geen tractaat kan regtens zijne verbindende kracht verliezen dan *mutuo consensu* van alle contractanten.

Ik zal hierbij niet verder in discussie brengen, hoe weinig eene scheiding zonder wettig tractaat en verandering der Grondwet, op de wijze bij die Grondwet zelve voorgeschreven, bestaanbaar was met de verpligtingen, welke de Regering ook te vervullen had jegens die getrouwe onderdanen in de Zuidelijke provinciën, wier regt op bescherming, ook bij wijze van berekening van ons voordeel, zoo niet geheel in deze materie voor niet met al mag gerekend worden.

Ook treed ik in geen verder onderzoek der staatkundige beschouwingen, om te doen zien, dat het niet voorzigtig was eene scheiding te proclameren zonder voorwaarden, noch ten aanzien der openbare schuld, noch ten aanzien van het materieel van oorlog en andere voorwerpen, noch ten aanzien van navigatie en koloniale belangen en zoovele andere voorwerpen van regeling, welke dan toch niet wel bloot aan den stroom der omstandigheden in het wilde konden worden overgelaten. Dit alles verder te betoogen, zoude onbescheiden kunnen worden geacht, omdat het nutteloos is een voorstel te bestrijden, hetwelk men zelve intrekt. Ik heb echter gemeend met een enkel woord den toegeworpen handschoen te moeten opnemen, om de waardigheid der Kamer te helpen handhaven. Ik concludeer daartoe, dat door den Voorzitter aanteekening zal bevolen worden in de notulen van de gedane intrekking van het aangeboden voorstel.

De **Voorzitter**: Ik stel voor, dat van de intrekking van het voorstel melding in de notulen van het verhandelde in de zitting van heden zal worden gemaakt.

Dienovereenkomstig wordt besloten.

De heer **van Asch van Wijck**: Ik moet de aanmerking maken, dat de intrekking van het voorstel niet geacht kan worden, regtstreeks te volgen uit de mededeelingen des Ministers, daar in die mededeelingen vrij wat meer begrepen is dan in het voorstel.

De heer **van Nes**: Ik moet mij beklagen, dat de heer Frets het heeft doen voorkomen, alsof ik oproer zoude prediken. Ik zal, ten gevolge van het geuite verlangen der Vergadering, op sommige scherpe aanmerkingen tegen mij niet antwoorden, wel overtuigd, dat de bedoeling daarvan geenszins zoo verkeerd was. Ik wil slechts te kennen geven, dat niets gemakkelijker zoude zijn dan de tegen mij aangevoerde redenen volkomen te wederleggen, en verlang alleenlijk de eene of andere verklaring ter mijner voldoening.

23STE ZITTING. — 25 JANUARIJ 1831.

XXII. *Staatkundige mededeelingen; voorstel tot aanbieding van een adres.*

De **Voorzitter**: Ik meen te mogen opmerken, dat de aanteekeningen in de dagbladen aan den heer van Nes volkomen voldoening zullen geven, en opper thans het denkbeeld, om de beraadslagingen tot den volgenden dag uit te stellen.
Ik zie reden genoeg, om het voor verkieselijker en voegzaam te houden, dat de Kamer de gedane mededeelingen voor kennisgeving aanneme; maar meen tevens, vooral ook uit aanmerking van het gewigtige doel van de tegenwoordige bijeenroeping der Kamer, te moeten voorstellen, om uit de ontvangene mededeelingen aanleiding te nemen tot een eerbiedig adres aan den Koning, waarin dan de wenschen der natie zullen worden uitgedrukt.
Indien dit denkbeeld ingang vindt, dan zal er eene commissie behooren te worden benoemd, om zulk een adres op te stellen.

De heer **van Nes**: Het adres zoude bepaaldelijk moeten inhouden eene dankbetuiging wegens de toegezegde wijzigingen in de Grondwet.

De heer **Corver Hooft**: Ik geloof, dat het zeer noodzakelijk is, stellig te bepalen, waarmede de commissie belast zal zijn; anders zal men groot gevaar loopen, dat wij een manifest tegen de Mogendheden te voorschijn brengen.

De **Voorzitter**: Mijns inziens moet het adres zijn eene uitdrukking van den wensch der natie, met vermijding juist van hetgeen, waaromtrent de heer Corver Hooft zijne vrees geopenbaard heeft. De beraadslaging over het adres geschiedt, als naar gewoonte, met gesloten deuren.

De heer **van Sytzama** oppert de bedenking, of het wel raadzaam kan zijn, in het geheel een adres aan te bieden, daar het moeijelijk zamen kan gaan, een stuk voor kennisgeving aan te nemen en te gelijk in een afzonderlijk adres zijne denkwijze en gevoelens daarover uit te drukken.

De heer **Warin**: De vraag, die is ons thans bezig houdt, is wezenlijk gewigtig, en het is vooral noodig, vooraf het onderwerp te bepalen, waarover het adres zoude kunnen handelen. Ik meen hier eene aanmerking te mogen maken, welke ik nog niet gehoord heb. Art. 56 van de Grondwet bepaalt: » De Koning heeft het bestuur der buitenlandsche betrekkingen." De leiding der onderhandelingen met vreemde Mogendheden is dus geheel in handen van den Koning, en het voegt ons als Staatsligchaam niet, ons daarover uit te laten. Ik ben derhalve van gevoelen, dat wij ons alleen hebben te verklaren over hetgeen in de van Regeringswege ontvangen mededeelingen gezegd wordt nopens de binnenlandsche aangelegenheden, en dus wilde ik, dat de commissie bepaaldelijk belast werd, om in het door haar op te stellen adres uitsluitend over onze binnenlandsche maatschappelijke belangen, onze huishoudelijke zaken te handelen.

De heer **Donker Curtius van Tienhoven**: Indien elk onzer zijne denkbeelden wil ontwikkelen over hetgeen het adres al of niet moet bevatten, is, dunkt mij, geen einde van de beraadslaging denkbaar.
Ik geloof, dat het doelmatiger zou zijn om de taak van het opstellen van het adres geheel aan de daartoe te benoemen commissie over te laten. Deze doet deswege eene voordragt, welke in de Afdeelingen wordt onderzocht en overwogen. Dan kan elk daarin die wijzigingen voordragen, die hij noodig keurt, en ten laatste staat de geheele zaak aan de beoordeeling der Kamer.

De heer **Warin**: Juist de tegenspraak, die mijn denkbeeld ondervindt, doet mij vreezen, dat men wel degelijk voornemens is, om in het adres ook de buitenlandsche zaken te behandelen, en dus alligt in hatelijkheden tegen de Mogendheden vervallen zal.

De heer **Donker Curtius van Tienhoven**: Neen! Neen!

De heer **Warin**: Evenwel zijn onder ons, verleden Donderdag, eenige woorden gevallen, welke welligt reeds heden worden afgekeurd door hen zelven, die ze uitgesproken hebben. Er bestaan nog andere redenen, om mijne vrees te wettigen. Zoo zien wij bij voorbeeld een dagblad, geschreven in eene algemeen in Europa bekende taal, hetwelk, naar de algemeene denkwijze, onder de bescherming van de Regering staat, zich hoogst onbetamelijk tegen de Mogendheden uitlaten. Ik kan niet stilzwijgend toezien, hoe vreemdelingen alzoo aan hunne hartstogten bot vieren en, schrijvende als waren zij Nederlanders, zich beleedigingen jegens vreemde Mogendheden, de bemiddelaars in onze zaken, veroorloven. Neen, het is voor ieder lid dezer Staatsvergadering pligt, om de eerste gepaste aanleiding aan te grijpen, om deze onvoorzigtigheid te stuiten. Indien het adres zich tot onze huishoudelijke zaken bepaalt, ben ik daarvoor, omdat het dan de bevoegdheid der Staten-Generaal niet te buiten gaat.

De **Voorzitter**: Thans neem ik de vrijheid mijn voorstel te herhalen, om de mededeling voor kennisgeving aan te nemen en dienonverminderd een adres aan den Koning aan te bieden.

Niemand meer het woord verlangende te voeren, worden de beraadslagingen gesloten verklaard.

Het voorstel van den Voorzitter om de ontvangen mededeelingen voor kennisgeving aan te nemen, tevens inhoudende de vraag: *of al dan niet een adres aan den Koning zal worden aangeboden*, wordt daarop in stemming gebragt en met 32 tegen 13 stemmen aangenomen. (1)

Voor hebben gestemd de heeren: Junius van Hemert, Hofstede, Hinlópen, Boddaert, Bijleveld, Gockinga, van Reenen, van Foreest, van de Kasteele, van Boelens, de Jonge van Campens Nieuwland, Lemker, Backer, Hoynck van Papendrecht, Op den Hooff, G. Clifford, Luzac, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Alphen, van Lynden van Hoevelaken, Dedel, Collot d'Escury van Heinenoord, Repelaer van Molenaarsgraaf, Weerts, Dijckmeester, van Nes, van Asch van Wijck, Tammo Sypkens, Donker Curtius van Tienhoven, van Alberda van Bloemersma, Corver Hooft en de Voorzitter.

Tegen hebben gestemd de heeren: Cuypers, Luyben, van Nagell tot Ampsen, Frets, Lycklama à Nyeholt, van Sytzama, van Randwijck van Rossum, Cats Epz., Warin, IJssel de Schepper, van Welderen Rengers, van Meeuwen en Sandberg.

Afwezig bij deze stemming waren de heeren: van Sasse van IJsselt, Ingenhousz, Verheijen en G. G. Clifford, hoewel die mede op de presentielijst hadden geteekend.

De **Voorzitter**: Naar aanleiding van het genomen besluit, dat een adres aan den Koning zal worden aangeboden, wensch ik thans over te gaan tot de benoeming eener Commissie van redactie, en heb de eer daarvoor als leden aan te wijzen de heeren Dijckmeester, Donker Curtius van Tienhoven, de Jonge van Campens Nieuwland, Bijleveld en van Sytzama.

De heer **van Sytzama**: Ik moet den Voorzitter doen opmerken, dat ik zooeven tegen het aanbieden van een adres heb gestemd, en moet dus verzoeken van de eer, om lid van de benoemde Commissie te zijn, verschoond te blijven.

De **Voorzitter**: Ik geloof, dat het juist doelmatig kan geacht worden, dat verschillende gevoelens in de Commissie vertegenwoordigd worden, en verzoek dus den heer van Sytzama deel daarvan uit te maken.

Daarna wordt de vergadering gesloten.

---

(1) De *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag leveren omtrent het genomen besluit tot aanbieding van een adres aan den Koning de volgende bijzonderheden:
„Door den Voorzitter is vervolgens voorgesteld om de mededeelingen door den Minister van Buitenlandsche Zaken, in deze zitting en de voorgaande gedaan, voor kennisgeving aan te nemen; maar dien onverminderd, ten gevolge der bestemming van de tegenwoordige zamenroeping, als geschied tot het in naam der natie vernemen van openingen betreffende de groote staatsaangelegenheden des Rijks, een eerbiedig adres daartoe aan den Koning aan te bieden. Hiertoe is, na eenige woordenwisseling, bij omvraag en meerderheid van 32 tegen 13 stemmen besloten."

24STE ZITTING.

ZITTING VAN WOENSDAG 26 JANUARIJ 1831. (1)

(GEOPEND TEN 2 URE.)

Trekking der Afdeelingen; benoeming van voorzitters en onder-voorzitters. — Ingekomen: boekwerk.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 45 leden, te weten de heeren:

Hinlópen, Op den Hooff, van Foreest, Boddaert, van Nes, Cats Epz., Warin, Cuypers, Junius van Hemert, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Frets, Hofstede, van Reenen, Luyben, Gockinga, van de Kasteele, Sandberg, Corver Hooft, van Alberda van Bloemersma, van Boelens, Tammo Sypkens, Backer, van Welderen Rengers, Hoynck van Papendrecht, van Meeuwen, Dedel, G. Clifford, IJssel de Schepper, van Lynden van Hoevelaken, Ingenhousz, van Randwijck van Rossum, Repelaer van Molenaarsgraaf, van Nagell tot Ampsen, van Asch van Wijck, Lemker, Collot d'Escury van Heinenoord, Donker Curtius van Tienhoven, Dijckmeester, Bijleveld, de Jonge van Campens Nieuwland, van Sasse van IJsselt, Lycklama à Nyeholt, van Sytzama en Weerts.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 25sten Januarij jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 24; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 12; 4°. *Amsterdamsche Courant*, n°. 26 (bijvoegsel); 5°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 12, enz.

Door sommige bladen, met name *Arnhemsche Courant*, n°. 14, is medegedeeld, dat na de zitting van dezen dag in de Tweede Kamer de Minister van Justitie, in de zaal tegenwoordig, met vele leden der Kamer zich over de Nederlandsche Staatsaangelegenheden onderhield, en dat op dien zelfden dag in de vergaderzaal der Eerste Kamer eene bijeenkomst van de leden der beide Kamers plaats had.

Aan de orde is de TREKKING TOT AANWIJZING VAN DE AFDEELINGEN voor de maand Januarij 1831.

De uitslag dier trekking is, dat zullen behooren tot de:

Eerste Afdeeling, de heeren: Cuypers, Luzac, Donker Curtius van Tienhoven, Frets, Collot d'Escury van Heinenoord, Lycklama à Nyeholt en Cats Epz.;

Tweede Afdeeling, de heeren: Dijckmeester, van Reenen, van Asch van Wijck, van Welderen Rengers, Gockinga, van Alberda van Bloemersma en Hofstede;

Derde Afdeeling de heeren: van Lynden van Hoevelaken, van Alphen, G. Clifford, Op den Hooff, van Foreest, Bijleveld, IJssel de Schepper en Jarges;

Vierde Afdeeling, de heeren: Verheijen, van Randwijck van Rossum, Beelaerts van Blokland, de Jonge van Campens Nieuwland, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Sytzama, van Suchtelen tot de Haere en Lemker;

Vijfde Afdeeling, de heeren: Luyben, van Meeuwen, Warin, van Wickevoort Crommelin, Junius van Hemert, van Nes, Sandberg en Tammo Sypkens;

Zesde Afdeeling, de heeren: van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Ingenhousz, van Nagell tot Ampsen, Weerts, Hoynck van Papendrecht, Corver Hooft, Boddaert en Hinlópen;

Zevende Afdeeling, de heeren: van Sasse van IJsselt, van Dam van Isselt, Dedel, van de Kasteele, Backer, G. G. Clifford, Repelaer van Molenaarsgraaf en van Boelens.

De **Voorzitter** noodigt de leden uit, zich naar hunne Afdeelingen te begeven, ten einde aldaar de voorzitters en onder-voorzitters te benoemen.

De vergadering wordt voor eenige oogenblikken geschorst.

De zitting heropend zijnde, deelt de **Voorzitter** mede, dat door de Afdeelingen benoemd zijn:

tot voorzitters, de heeren: Donker Curtius van Tienhoven, van Asch van Wijck, Bijleveld, van Randwijck van Rossum, Tammo Sypkens, Corver Hooft en van Boelens;

tot onder-voorzitters, de heeren: Frets, Gockinga, van Lynden van Hoevelaken, de Jonge van Campens Nieuwland, Sandberg, Boddaert en van de Kasteele.

De **Voorzitter** deelt mede, dat is ingekomen het 2de stuk der vertaling van de Apocryfe boeken des Ouden Verbonds door den hoogleeraar van der Palm.

Dit boekwerk zal in de boekerij der Kamer geplaatst worden.

De zitting wordt hiermede opgeheven.

25STE ZITTING.

Comité-generaal van Maandag 31 Januarij 1831. (1)

Ingekomen: Ontwerp-adres der op den 25sten Januarij benoemde Commissie van redactie; verzending tot onderzoek naar de Afdeelingen.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 42 leden, te weten de heeren:

van Nes, Warin, Hinlópen, van Welderen Rengers, Boddaert, Hofstede, Op den Hooff, G. Clifford, Frets, van Randwijck van Rossum, Cats Epz., van Alberda van Bloemersma, van Meeuwen, van Boelens, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Weerts, van Nagell tot Ampsen, Sandberg, Gockinga, van Reenen, IJssel de Schepper, Dijckmeester, Corver Hooft, van Lynden van Hoevelaken, Repelaer van Molenaarsgraaf, Lemker, van de Kasteele, de Jonge van Campens Nieuwland, Dedel, Donker Curtius van Tienhoven, Lycklama à Nyeholt, Backer, Cuypers, Tammo Sypkéns, van Foreest, van Asch van Wijck, Verheijen, Luzac, van Alphen, Collot d'Escury van Heinenoord en Bijleveld.

De **Voorzitter** deelt mede, dat de Commissie, benoemd in de zitting van den 25sten dezer en belast met het opstellen van een Adres aan Z. M. den Koning, een ontwerp heeft opgesteld en dit ter tafel brengt. (1)

Dit ontwerp wordt naar de Afdeelingen verzonden, ten einde aldaar onmiddellijk in overweging te worden genomen.

Hiermede is de zitting geëindigd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar de *Officiële Notulen* van het verhandelde op dezen dag.

(1) Zie *Bijlagen*, onder n⁰. XIII.

26STE ZITTING

Comité-generaal van Dingsdag 1 Februarij 1831. (1)

Uitgebragt: centraal verslag omtrent het door de Commissie van redactie, benoemd 25 Januarij jl., opgesteld Adres aan den Koning.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 40 leden, te weten de heeren:

Lemker, van Foreest, Junius van Hemert, Op den Hooff, Hinlópen, Boddaert, van de Kasteele, van Meeuwen, van Alberda van Bloemersma, Cuypers, Verheijen, Warin, Collot d'Escury van Heinenoord, Dedel, G. Clifford, Weerts, Sandberg, IJssel de Schepper, Gockinga, Ingenhousz, van Welderen Rengers, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Backer, Repelaer van Molenaarsgraaf, Cats Epz., Lycklama à Nyeholt, van Nagell tot Ampsen, Beelaerts van Blokland, van Nes, van Reenen, Hofstede, Dijckmeester, Corver Hooft, de Jonge van Campens Nieuwland, Bijleveld, Donker Curtius van Tienhoven, Frets, van Randwijck van Rossum en van Lynden van Hoevelaken.

De notulen van het verhandelde in de vergadering met gesloten deuren, gehouden op den vorigen dag, worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter** meldt, dat de Centrale Afdeeling gereed is met haar verslag omtrent het door de Commissie van redactie, benoemd den 25sten Januarij, opgesteld aan den Koning aan te bieden Adres, en dit, naar aanleiding van daarop in de Afdeelingen bij het deswege gehouden onderzoek gevallen aanmerkingen, heeft gewijzigd en vastgesteld. (1)

Nadat de voorlezing van het gewijzigd ontwerp-Adres heeft plaats gehad, wordt op voorstel des **Voorzitters** bepaald, de beraadslaging over dit onderwerp op den volgenden dag te voeren.

De zitting is hiermede geëindigd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar de *Officiële Notulen* van het verhandelde op dezen dag.

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. XIII.

27STE ZITTING

ZITTING VAN WOENSDAG 2 FEBRUARIJ 1831. (1)

(GEOPEND TEN 11 URE.)

Ingekomen: plaatwerk. — Verslag uitgebragt door de Commissie voor de verzoekschriften. — Comité-generaal.

Voorzitter de heer **van Toulon.**

Tegenwoordig met den Voorzitter 46 leden, te weten de heeren:

Dijckmeester, Hofstede, Op den Hooff, van Lynden van Hoevelaken, Hinlópen, Bijleveld, de Jonge van Campens Nieuwland, Boddaert, Warin, van de Kasteele, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Asch van Wijck, van Boelens, van Welderen Rengers, Repelaer van Molenaarsgraaf, van Nagell tot Ampsen, Weerts, van Reenen, Donker Curtius van Tienhoven, Tammo Sypkens, G. Clifford, Dedel, IJssel de Schepper, Junius van Hemert, Cats Epz., van Randwijck van Rossum, Lemker, Collot d'Escury van Heinenoord, Ingenhousz, Backer, van Alphen, Luzac, van Nes, Frets, Lycklama à Nyeholt, Corver Hooft, Beelaerts van Blokland, van Meeuwen, G. G. Clifford, van Sytzama, Verheijen, Cuypers, Sandberg, van Foreest en Gockinga.

De notulen van het verhandelde in de zitting van den 26sten Januarij jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het verhandelde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 29; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 16; 4°. *Amsterdamsche Courant*, n°. 30, enz.

De **Voorzitter** deelt mede, dat zijn ingekomen eenige afbeeldingen van Diepo Negoro en andere voorname hoofden van den plaats gehad hebbenden opstand op Java, door den majoor de Stuers aangeboden.

Dit plaatwerk zal geplaatst worden in de boekerij der Kamer.

De heer **Hofstede** brengt, namens de Commissie voor de verzoekschriften, het navolgend verslag uit op adressen van den heer de Garde, te Goch, in Pruissen:

Zeker W. J. de Garde, gewezen brander te 's Hertogenbosch, doch thans te Goch (Koningrijk Pruissen) woonachtig, heeft sedert de laatste zitting der Staten-Generaal onderscheidene rekesten aan de Kamer aangeboden, waarin de requestrant:

1°. klaagt over zekere executie, ten gevolge van een arrest van het geregtshof te 's Gravenhage van den 26sten April 1827, en verzoekt een nader regterlijk onderzoek, waarbij de Minister van Binnenlandsche Zaken van ons de orders zoude moeten ontvangen, met voorbehouding om zich tegen den Minister als civile partij te stellen.
Uit de Bijlage van dit rekest blijkt, dat de Minister van Justitie reeds vroeger den suppliant had afgewezen;

2°. klaagt over een vonnis, ten gevolge waarvan de suppliant gevlugt is, en verzoekt een van de leden dezer Vergadering te weren, zoolang deze zich niet zoude hebben geregtvaardigd tegen des suppliants beschuldigingen ter zake van gegeven getuigenissen;

3°. klaagt over de administratie der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, wegens ondergane vervolgingen ter zake van gefabriceerden jenever, verklarende, dat hij zich partij civiel stelt tegen den Minister van Justitie, en vergoeding wegens geleden schade vordert, verzoekende wijders een regterlijk onderzoek en om de ministeriële verantwoordelijkheid te maintineren;

4°. klaagt over het terughouden van eenige Brabantsche obligatiën, die van zijnentwege aan het Gouvernement ter conclusie waren ter hand gesteld.
Hij verzoekt wijders, dat daarin worde voorzien, ten einde voor te komen, dat de suppliant zich in de noodzakelijkheid mogt bevinden, zich te dezer zake aan de Hooge Europesche Magten te adresseren;

5°. stelt de requestrant zich partij civiel tegen den Gouverneur van Noord-Braband.
Hij verzoekt wijders maintien van de wet tegen arbitraire arrestatiën, voorts dat den Minister van Binnenlandsche Zaken worde gelast, tegen den gemelden Gouverneur te dier zake te ageren;

6°. stelt zich de dochter van W. J. de Garde partij civiel tegen den Gouverneur van Noord-Braband, ter zake deze zoude hebben kunnen goedvinden, haar vast goed arbitrairlijk te doen verkoopen. Zij verzoekt deswege schadeloosstelling en dat er een regterlijk gevolg aan hare klagten moge worden gegeven;

7°. klaagt de suppliant over geweigerde restitutie van gedeponeerden impost op de steenkolen als gewezen brander, verzoekende, dat de restitutie alsnog moge worden geordonneerd, aangezien die aan andere branders wordt verleend, en zulks uit kracht van de Grondwet (zooals de suppliant zich uitdrukt);

8°. verzoekt de suppliant, dat er een regterlijk onderzoek worde bevolen tegen zekere Goyarts en Schouten, die de suppliant zegt, dat met anderen valschheid ten zijnen nadeele zouden hebben gepleegd;

9°. verklaart de suppliant tevreden te zijn met het antwoord, door deze Kamer aan den Koning op de aanspraak van den troon gegeven, en verzoekt hij, dat aan zijne klagten, inzonderheid tegen de regterlijke magten en parketten van 's Hertogenbosch en Middelburg, over » de kracht der geweldadige aanranding des gezags", zooals de suppliant zich uitdrukt, gehoor worde gegeven, als hebbende hij ten gevolge van hunne vonnissen zijn leven door de vlugt uit het Koningrijk der Nederlanden moeten sauveren;

10°. ten laatste klaagt de suppliant over een der leden dezer Kamer, wien de suppliant beschuldigt, tot zoo lange deze zich niet zoude hebben ontschuldigd.
Hij verklaart, dat hij bij het openen van elke vergadering

telkens zijn protest tegen de admissie van dat lid zal hernieuwen en verzoekt om alsnog alle deliberatie aan dat lid te ontzeggen.

Dit, Edel Mogende Heeren, is de korte inhoud van tien rekesten, sedert den 11den September door den suppliant bij deze Vergadering ingediend, behalve de vroegere, ten getale van vijf en twintig, welke alle door U Edel Mogenden zijn afgewezen.

Uwe Commissie, Edel Mogende Heeren, overwegende, dat de genoemde verzoekschriften alle betrekking hebben tot verlorene processen en dientengevolge gedirigeerde executiën en alzoo geen onderwerp van deliberatie voor deze Kamer kunnen uitmaken, stelt voor, ten deze over te gaan tot de orde van den dag.

De Vergadering vereenigt zich met de voorgestelde conclusie.

De zitting is vervolgens met gesloten deuren voortgezet.

Comité-Generaal. (1)

Behandeling van het gewijzigd ontwerp-Adres, den Koning aan te bieden naar aanleiding van de door de Regering gedane staatkundige mededeelingen.

De notulen van het verhandelde in de vergadering met gesloten deuren, op den vorigen dag gehouden, worden gelezen en goedgekeurd.

Overeenkomstig het toen bepaalde, is de beraadslaging begonnen over het ontworpen Adres aan den Koning en zijn verscheidene sprekers gehoord. (2)

Tegen half vier ure is de beraadslaging uitgesteld tot den volgenden dag, des voormiddags ten elf ure, en de Commissie inmiddels verzocht het ontwerp nog eenmaal te herzien in verband met eenige daarop gevallen aanmerkingen.

Daarna is de zitting geëindigd.

Redevoering van den heer **Luzac**. (3)

Ik heb alleen het woord gevraagd, opdat het bij mijne afkeurende stemming zoude blijken, dat ik mij geenszins verzet heb tegen het aanbieden van een adres aan Zijne Majesteit, in antwoord op de gedane mededeeling; dat ik geenszins eenige aanmerking op den aanhef van het stuk, op de eerste periodes heb, veelmin op dat gedeelte, waarbij van onze inwendige zaken, van de noodzakelijke bezuinigingen en hoogst noodige vereenvoudigingen, van de aanstaande herziening der Grondwet en de door mij zoo zeer gewenschte invoering der ministeriële verantwoordelijkheid gesproken wordt; dat ik integendeel voor verre het grootste gedeelte met den inhoud van het adres geheel instem, edoch alleen mijne goedkeuring niet geven kan, om hetgeen hetzelve ten opzigte der vreemde Mogendheden en der handelingen onzer Regering met deze bondgenooten bevat.

Volgens mijn gevoel ben ik door eene goedkeuring van het adres in eene volkomene tegenspraak met mijne vroegere denkbeelden, geuite gevoelens en gedragingen. Ik heb altoos gewenscht, dat men niet zoude gedacht hebben aan 't beproeven eener demping van den opstand door kracht van wapenen; vooral heb ik altoos gebeefd voor eene tusschenkomst *te dien effecte* van de zijde der groote Mogendheden, begrijpende, dat zoodanige verleende hulp ons weder nieuwe Europesche verpligtingen zoude opleggen en Oud-Nederland voorwaar zeer duur zouden te staan komen. Ik kan dus niet komen in dankbetuigingen wegens het inroepen van de hulp en in verwijtingen en beschuldigingen tegen de Mogendheden, omdat zijlieden die hulp niet verleend hebben, zonder mijne gevoelens te verzaken en mij zeer ongelijk te worden.

Vergunt mij Edel Mogende Heeren, hier aan te merken, dat, vermits de mededeeling door het Gouvernement *slechts ten halve* gedaan is, eene juiste beoordeeling over de geheele zaak niet wel mogelijk is. Ik noem de mededeeling slechts *ten halve* geschied, omdat wij alléén ontvangen hebben hetgeen van de Mogendheden is uitgegaan, met de 2 protesten, door onze Regering uitgevaardigd, toen de deliberatiën eenen loop genomen hadden, welke haar niet aanstond, en wij in geenen deele zijn bekend gemaakt met de eerste aanvrage en daarop gevolgde verzoeken, door onze Regering gedaan. Zoo ik mij niet bedrieg, worden bij dergelijke mededeelingen aan de nationale vertegenwoordiging omtrent buitenlandsche aangelegenheden in Engeland en elders *alle de stukken* overgelegd, de geheele correspondentie; dit hadden wij, dunkt mij, ook mogen verwachten, ten einde de geheele quaestie goed te kunnen overzien. Nu oordeelen wij *eenzijdig;* wij zullen ons gevoelen zeggen, het gedrag der Regering prijzen, dat der buitenlandsche Mogendheden, zoo maar kortweg, laken en tegen het regt der volken verklaren, zonder juist alles te kennen wat in de zaak gebeurd is. Wij vellen vonnis, als ik het zoo mag uitdrukken, alleen op het pleidooi van een der partijen, alleen op die stukken, welke *zij* heeft overgelegd, zonder die van de wederpartij, welke de oplossing van vele duisterheden soms konden bevatten, te hebben kunnen nazien.

Dit is dunkt mij gevaarlijk en onbillijk. Uit eene attente lecture van alle de stukken en bepaaldelijk uit de protocollen van den 4den en 17den November 1830 heb ik vriendschappelijke gezindheden der Mogendheden ten opzigte der Regering meenen te ontdekken, en geloof niet, dat zijlieden in waarheid die harde verwijtingen verdienen, welke haar bij het adres toegevoegd worden.

Het is mij alleropmerkelijkst voorgekomen, dat blijkens het protocol van 4 November jl. de staat van België reeds de bezorgdheid der verbondene Mogendheden had opgewekt, *voor* dat onze Regering hulp vroeg, *ayant éprouvé, avant même d'avoir reçu cette invitation, le vif désir d'arrêter le désordre et l'effusion du sang.*

Als men dit nu in verband brengt met hetgeen in die zelfde periode voorafgaat, *les Puissances signataires des traités de Paris et de Vienne, qui ont constitué le Royaume des Pays-Bas* en verder nagaat, dat onze Ambasadeur *a été invité à se joindre aux délibérations* welke in alle gevallen zouden plaats gehad hebben, dan volgt uit dit een en ander, dat de Mogendheden zich dadelijk, toen die onlusten in België een zoo ernstig aanzien verkregen, als onderteekenaren van het Akensche Protocol, als oprigters van het Koningrijk, te regt of ten onregte (dit laten wij voor een oogenblik in het midden) eene hoogere missie hebben toegeschreven dan die van *rustherstellers en rustbewaarders in België* ten behoeve des Konings der Nederlanden.

De Mogendheden, die in 1814 en 1815 Europa op zoodanige vaste grondslagen vermeenden gevestigd te hebben, dat een zeer langdurige vrede hieruit zoude kunnen ontspruiten, zagen bij de gebeurtenissen van Parijs op den 26sten, 27sten en 28sten Julij de grondvesten van haar Europesche Staatsgebouw schudden.

Zeer zeker niet onbekend met den geest, welke sedert 2 à 3 jaren in België heerschte, konden zijlieden ook aldaar eene uitbarsting vreezen, en door dezelve de vernietiging van het bolwerk, door hen tegen Frankrijk ten koste van millioenen op millioenen

---

(1) Dit verslag is opgemaakt naar de *Officiële Notulen* van het verhandelde op dezen dag.

(2) In de parlementaire nalatenschap van den heer Bijleveld, hieromtrent geraadpleegd, zijn eenige aanteekeningen van het voorgevallene in deze zitting gevonden; zijnde daarbij onder anderen medegedeeld, dat bij deze gelegenheid het woord werd gevoerd door de heeren van Asch van Wijck, Collot d'Escury van Heinenoord, Tammo Sypkens, Luzac, Bijleveld, Frets, Op den Hooff, de Jonge van Campens Nieuwland, Warin, Beelaerts van Blokland, van Nes, Donker Curtius van Tienhoven en van Sytzama.

Slechts de redevoeringen der heeren Luzac, van Nes en van Sytzama, die elders aangetroffen werden, zijn hier medegedeeld kunnen worden.

(3) In de parlementaire nalatenschap van den heer Luzac is bewaard het oorspronkelijk opstel der hierboven medegedeelde redevoering, door dien heer bij deze gelegenheid uitgesproken, alsmede een daarvan genomen afschrift.

De heer Luzac heeft nog een tweede vertoog zamengesteld, getiteld *Vlugtige gedachten enz.*, waarvan hij echter bij de in deze zitting gevoerde beraadslagingen geen gebruik heeft gemaakt.

schats opgerigt, ten koste van honderd duizenden levens, in alle de bloedige oorlogen sedert 1792 tot 1815 afgesneden.

De uitbarsting had plaats, de vestingen vielen de een na de andere; en wij, die ze tegen Frankrijk moesten vasthouden en verdedigen, werden door verraad en ontrouw hiertoe buiten staat gesteld, ja, wij waren verpligt, ze in handen te geven aan hen, die verondersteld konden worden, ze *voor* Frankrijk te willen bewaren.

Nu moesten de Mogendheden, zoowel voor zich zelven als voor de rust van Europa niet meer verlangende dan alle oorzaken tot eene algemeene ontbranding weg te nemen, wel bedacht zijn op eenige middelen ter wederbevestiging van het door haar gestichte Europeesch Staatsgebouw. In het aanwenden van gewapenden dwang tot onderwerping van België kon dit niet gezocht worden, want het was duidelijk, dat bij eene dergelijke poging dit land zich dadelijk in de armen van Frankrijk zoude werpen en gezegd Rijk alsdan een zeer plausibel pretext tot het voeren van vijandelijkheden zoude gehad hebben.

Het was nu aan de Mogendheden overtuigend gebleken, dat zijlieden zich in 1814 en 1815 hadden vergist, dat zijlieden zich illusiën hadden gevormd omtrent de *fusion intime*, *pleine et entière* der twee natiën, waarvan de Londensche artikelen spraken; dat deze op de bepaalde grondslagen en onder eene gelijk verdeelde representatie onmogelijk was, en dat, in stede van een bolwerk tegen Frankrijk te hebben opgeworpen, zijlieden in tegendeel een bruggehoofd hadden gebouwd, waaruit de Franschen geheel naar verkiezing Europa konden bestoken.

Van dit denkbeeld doordrongen, en gevoelende, dat het zaak was, hoe eer zoo beter verdere complicatiën voor te komen, zijn de verbondene Mogendheden met elkander in onderhandeling getreden, »et avant d'avoir reçu l'invitation du Roi des Pays-Bas" hebben zijlieden gevoeld *un vif désir d'arrêter dans le plus bref délai possible le désordre et l'effusion du sang;* zijlieden hadden toen besloten, hunne pogingen hiertoe aan te wenden, want het was zaak alles *dans le plus bref délai* te doen.

Onze Regering kwam toen tusschenbeide met de vraag om hulp *tot demping van den opstand*; hoe, op welke wijze en conditiën dit geschiedde, is ons onbekend gebleven; doch het blijkt: men vroeg eene gewapende tusschenkomst.

In de beraadslagingen hierover (laten wij, Edel Mogende Heeren, de zaak toch ook uit het oogpunt der Mogendheden onpartijdig beschouwen) bij die beraadslagingen moesten nu de Mogendheden niet alleen letten op het strikte regt des Konings, op den roem, op de glorie van het Huis van Oranje; zijlieden moesten niet alleen beoordeelen de snoodheid van den afval, de ondankbaarheid der Belgen; — maar zijlieden behoorden hare daden in te rigten naar het algemeen belang van Europa, naar dat der volken, over welke zijlieden onmiddellijk den scepter zwaaijen. Bij die beraadslagingen moesten immer de belangen van 80 millioen menschen meer gelden dan de wenschen, het verlangen, — ik wil het toegeven, dan het regt, — eener Regering, nu beperkt tot even twee millioen.

De uitbreiding van Frankrijk voor te komen, het evenwigt in Europa te bewaren, dit moest het hoofddoel van alle die Londensche deliberatiën zijn, en daarom kon het principe, om oorlog te voeren *tot demping van den opstand*, niet wel aangenomen worden. Te minder, omdat bij het beste succes, namelijk bij de terugbrenging der opstandelingen onder 's Konings gezag, de kwaal, waaraan men nu ziek lag, niet genezen was en de fout, in 1815 begaan en nu ingezien, niet hersteld was, maar Europa voortdurend met hetzelfde gevaar zoude bedreigd blijven.

In de tegenwoordigheid der zaakgelastigden van den Koning der Franschen te Londen moesten deze deliberatiën zeer moeijelijk zijn, nademaal blijkbaar alléén *het personeel belang* van dezen Vorst thans in den zin der overige Mogendheden konde zamenwerken, en het was ook voor hen allezins zaak de conclusie zooveel mogelijk te bespoedigen, ten einde nieuwe gebeurtenissen derzelver invloed niet sterker zouden doen gevoelen.

Ik kan daarom zeer wel begrijpen, dat zijlieden zich *gehaast* hebben eene wapenschorsing voor te slaan en alles in 't werk hebben gesteld, om het denkbeeld van oorlogvoeren te verdooven. Het protocol van 17 November geeft hiervan het duidelijk bewijs.

Het besluit van Zijne Majesteit omtrent de blokkade van de Vlaamsche kusten en ook bepaaldelijk der steden Antwerpen en Gent was *drie dagen nà* het eerste protocol den 7den November jl. genomen en kon den 9den of 10den te Londen bekend zijn. Het moest noodwendig zeer veel sensatie verwekken en de voornemens der Mogendheden belemmeren. De opheffing werd daarom ook verlangd en door haar vooruitgezet. Het protocol van 17 November toont, welk groot belang men in deze zaak stelde.

Het blijkt, dat onze Regering in die opheffing bewilligde; doch met de orders tot het deblokkeren van de Vlaamsche kusten, welke ook de vrijstelling der havens van Gent en Antwerpen, in hetzelfde decreet vervat, konden geacht worden te moeten behelzen, rees een ander systema op, volgens 't welk de Regering zich geregtigd geloofde de Schelde te sluiten, als loopende over ons grondgebied.

In het systema zelve, en wanneer er niets ware voorafgegaan, kon veel juistheid zijn, — ik wil en zal dit niet onderzoeken, — doch het is vrij duidelijk, dat de Londensche conferentie de quaestie der opheffing van de blokkade niet aldus begrepen had en wel degelijk iets meer bedoeld dan het wegzenden onzer schepen van kusten, welke zijlieden wel wisten, dat in deze maanden niet kunnen geblokkeerd blijven. Die opheffing beteekende in waarheid niets, en bijaldien men dezerzijds zich die restrictie had willen voorbehouden, had men ze met zoovele woorden moeten aankondigen en als een onbetwistbaar regt, ab initio, doen gelden.

De verlegenheid, waarin de conferentie zich door deze omstandigheid gebragt zag, is uit het protocol van den 10den December zeer klaar op te maken. Als men dit leest, dan ziet men, hoe de gevolmagtigden onze Regering hebben willen sparen, hoe zijlieden vermeden hebben te zeggen, dat zijlieden in hun gevoel waren misleid geworden en zich grovelijk hadden bedrogen; het is opmerkelijk, hoe aardig het 4de artikel de zaak zelve met diplomatische vormen uitdrukt: » Enfin que d'après ces considérations S. M. le Roi des Pays-Bas serait engagé, au nom des 5 cours, à révoquer, le plus tôt possible, ces mesures de précaution, qui entravent encore pour le moment la navigation de l'Escaut, et à compléter ainsi la levée du blocus, telle que les Puissances l'avaient comprise dès le principe."

De zaak was dringend geworden. Die sluiting der Schelde, door de Belgen, onverstandig, als een hoofdoorzaak hunner ellendige situatie aangezien, stond de wederopvatting der vijandelijkheden te zullen veroorzaken, en daar de Mogendheden deze wilden voorkomen, moesten zij wel, toen noch de handelingen van den 10den December, noch die van 27 December, noch die van 9 Januarij jl. het gehoopte effect hadden, overgaan tot eene zeer hard klinkende bedreiging, in de hoop, dat deze nog in staat zoude zijn, het gevreesd gevaar te keeren.

En zoude die sluiting der Schelde wel voor ons van zoo veel belang geweest zijn, als men zich soms verbeeldt? Was niet de opheffing iets, 't geen wij reeds dadelijk zonder veel hinder hadden kunnen toestemmen, en hebben wij niet zeer verkeerd gehandeld, van ons te dier gelegenheid op eenen onvriendschappelijken voet te stellen met onze magtige naburen, welker genegenheid wij nog altoos zeer noodig hebben? Ik geloof dit.

Ik zie uit de aanspraak des Ministers, dat, toen de Mogendheden de gewapende hulp tot demping van den opstand geweigerd hadden, alstoen *dadelijk hun gemeenschappelijk overleg is ingeroepen tot bevrediging der opgestane gewesten.*

Op welke grondslagen die oproeping geschied zij, *wat men door eene bevrediging der opgestane gewesten* verstaat, in welke verhouding (en dit was van het hoogste belang) de getrouwe provinciën, bij het gelukken dezer poging, tot de opgestane zouden zijn geplaatst geworden, is ons almede geheel onbekend gebleven, en men kan dus evenmin hierover een bepaald *goedkeurend* gevoel uiten.

Indien ik mij den geest te binnen breng, welke in de laatste protestatiën doorstraalt, dan geloof ik te mogen besluiten, dat de Regering *eerst* aan de bevrediging en afscheiding van België, onder een en hetzelfde hoofd, en daarna aan de terugbrenging van hetzelve onder het gezag van het Huis van Oranje gedacht heeft; en daar ik alle combinatiën, welke tot dit doel konden leiden, steeds zeer gevaarlijk en schadelijk voor ons gevonden heb, kan ik ook te dien opzigte het medegedeelde niet met genoegen lezen, veel min expresse goedkeuren.

Niet slechts nà den ongelukkigen aanval op Brussel en nà de krijgsoperatiën, op denzelven gevolgd, heb ik alle gewapende tusschenkomst en alle hereeniging afgeraden; niet ex post facto heb ik van vrede, algeheele afscheiding en liquidatie gesproken; maar dadelijk, toen wij in September jl. buitengewoon bijeen waren, en sedert dien tijd, bij alle gelegenheden, heb ik het systema, hetwelk ik nog met hart en ziel aankleef, verdedigd, en het is mij eene innige voldoening, alles gedaan te hebben wat in mijn vermogen was, om hetzelve veld te doen winnen.

Onze staatkunde (ik wil ook deze gelegenheid niet laten voorbijgaan) moest bestaan hebben en, zoo mogelijk, nog bestaan in het helpen oprigten van een op zich zelve gevestigd vorsten-

27STE ZITTING. — 2 FEBRUARIJ 1831.

XIII. *Adres naar aanleiding van de Regeringsmededeelingen betreffende de Staatsaangelegenheden des Rijks.*

dom in België en het toebrengen van al hetgeen van ons kon afhangen, tot bevestiging van rust, vrede, orde en welvaart in die gewesten. Wij hebben thans met dezelve zeer belangrijke verrekeningen te sluiten; bepaaldelijk zullen wij groote sommen, bij billijke verdeeling der schuld, jaarlijks uit dat land moeten trekken; het zal ons moeten dienen tot schut en steun tegen Frankrijk. En daarom moesten wij het, met opoffering van eene gekwetste billijke eigenliefde, hebben opgebeurd en geholpen; wij moesten het in de vestiging van eenen geordenden staat hebben voorgelicht en getracht, eerder de eerste en beste bondgenoot dan de eerste en vinnigste vijand des nieuwen Rijks te worden.

Niemand zal ontkennen, dat zoodra wanhoop, ellende en verwarring aan de Belgen zal doen gelooven, dat zijlieden onmogelijk op zich zelven kunnen bestaan, zijlieden dan van de 3 geburen, welke hen omringen, eenen zullen moeten kiezen en lat Frankrijk in die omstandigheden alleen in aanmerking komen zal, daar zij Pruissen niet zullen kiezen en Noord-Nederland niet meer met hen *kan* en *wil* vereenigd zijn.

Frankrijk wordt dan onze nabuur, en hoeveel zal die van onze schulden overnemen? — Welke liquidatie sluiten wij met die vrienden? Wat wordt er dan van den linker oever der Schelde? Van dat gedeelte van Vlaanderen, 't welk wij Zeeland noemen? Van Maastricht en Venlo? Laat men zich herinneren, dat die Franschen ons eenmaal de vrijheid alléén voor 100 millioenen aanbragten en dat zij nu wel eens, bij eene liquidatie, de 700 millioenen franken, welke zij aan de Mogendheden in 1815 tot 1818 betaalden, op ons *debet* konden stellen, met volkomene cessie van actie tegen de onderteekenaars der Parijsche en Weener vreden, desnoods ook voor de interesten sedert den dag der voldoening.

Ik weet zeer wel, dat het Belgische Rijk tegen Frankrijk alleen niet bestand is, doch dit waren wij, met hetzelve vereenigd, evenmin; doch ik geloof, dat de spoedige oprigting eens troons in dat land, de geregelde ineenzetting van een redelijk, goed, zelfstandig huishouden de geheime plans der Franschen veel zoude hebben gedwarsboomd en voor langen tijd onmogelijk gemaakt; terwijl men nu, door onophoudelijk bij de moeilijkheden te blijven staan, door het niet benoemen van onderhandelaars, door uit een *vijandig* in plaats van uit een *vredelievend* principe uit te gaan, de Fransche demagogen in de hand werkt en tot eenen geweldigen algemeenen oorlog mede de bouwstoffen bijeenbrengt en de kans vergroot. Men moest, als ik het zoo mag uitdrukken, altoos le contrepied genomen hebben van 't geen men te Parijs als hoogst wenschelijk voor Frankrijk opgaf. Toen men daar het kiezen van een opperhoofd begon te bemoeilijken en dit trachtte te doen uitstellen, had men, van onze zijde, dit integendeel moeten aanzetten, gemakkelijk maken en hiertoe zonder aarzelen regten laten varen, welke toch in de staatkunde veelal ijdele klanken zijn, zoo lang men de magt ontbeert van ze te kunnen doen zegevieren. Die afstand had, dunkt mij, in den geest der tijden, welke wij beleven, met zeer veel waardigheid kunnen zijn gedaan geworden en juist, door zeer deftige, welwillende, zachte vormen, kunnen te weeg brengen, dat dezelve de beste waarborg werd voor eenen zoo wenschelijken duurzamen vrede en vriendschap met België.

Ik zie dezelve, helaas, nog verre verwijderd en mag niet ontveinzen, dat ik nog geenszins in de gebeurtenissen, welke wij sedert Augustus jl. beleefden, de loeiende stormen kan ontdekken, van welke de Minister spreekt en die in het adres weder vermeld staan; edoch wel, dat ik dezelve stormen verwacht uit de vreesselijk opeen gepakte donkere wolken, welke Europa allerwege overdekken en in een geweldig onweder dreigen los te barsten; dit onweder zal nu op het verwarde gescheurde België nedervallen, dit geducht teisteren, doch Neêrlands lage velden zullen dan ook niet verschoond blijven van den vernielenden stroom. Hartelijk wensch ik, Edel Mogende Heeren, dat mijne donkere vooruitzigten niet mogen bewaarheid worden, dat de stormen nu reeds aan het bedaren zijn en het moge blijken, dat het schip van den Staat, met wel beraden overleg en met eene vaste hand juist langs die streek is gestuurd geworden, welke het eerlang in eene geruste en veilige haven zal brengen.

Redevoering van den heer **van Nes**. (1)

Het was mijn wensch om, bij een adres aan Zijne Majesteit, weinig van den loop der onderhandelingen te Londen, maar des te meer over onze aanstaande inwendige Staatsverordeningen te spreken; in het ontwerp der commissie komt juist het tegendeel voor, en ik kan mij dus niet met hetzelve vereenigen.

Ik kan niet besluiten, om bij dit adres een bepaald oordeel uit te brengen over den uitslag van onderhandelingen, welke niet in derzelver geheel aan deze Vergadering bekend zijn geworden. Wij hebben slechts een gedeelte der gewisselde stukken gezien en van de werkzaamheden onzer gezanten zeer weinige mededeeling ontvangen; slechts een hoek van den sluijer is opgeligt, en indien het niet oorbaar is, dat wij thans reeds alles weten, dan is het nog minder gepast, dat wij zonder genoegzame inlichting onze stem ten aanhoore van gansch Europa verheffen!

Nog onlangs heb ik in deze Vergadering alle scherpe beoordeeling van het gedrag der vreemde Mogendheden afgekeurd en daarbij mijn leedwezen betuigd, dat men, in plaats van de *geheele afscheiding tusschen België en Nederland* bij de eerste conferentiën te Londen vooruit te stellen, integendeel alleen het overleg der Mogendheden *tot bevrediging der opgestane gewesten* heeft ingeroepen. Aan dit laatste meende ik de opgevolgde ongunstige besluiten der vereenigde gevolgmagtigden te moeten toeschrijven, terwijl de staatkunde naar mijn inzien had medegebragt, om dezerzijds het eerste te doen. De tegenwerpingen, welke toen door een ander spreker zijn ingebragt, hebben mijn gevoelen niet wederlegd. Trouwens, er bestond geene zwarigheid meer in de vraag, of onze Koning zich buiten de toestemming der groote Mogendheden mogt ontslaan van de verpligting om België onder zijne kroon te behouden, want bij die zelfde tractaten, waaruit deze verpligting geboren werd, hadden ook die Mogendheden het bezit van dat Rijk aan Zijne Majesteit gewaarborgd, en *overeenkomstig* diezelfde *tractaten had Zijne Majesteit de wapenen dier bondgenooten tot demping van den opstand dadelijk*, doch vruchteloos, *ingeroepen*. Daar nu die bijstand achtergebleven en de beloofde waarborg niet verleend was geworden, stond het vrij om ook dezerzijds terug te treden van een wederkeerig verbond, waaraan ter andere zijde niet voldaan was geworden; het werd staatkunde, om dit te doen in het belang van Noord-Nederland, en de gepaste gelegenheid daartoe was bij diezelfde Londensche onderhandelingen geopend.

Want geenszins hebben de voorstellers van het adres tot afscheiding kunnen bedoelen, dat men als het ware bij een eigendunkelijk besluit *de onafhankelijkheid van België zoude proclameren* en aldus *het oproer wettigen, zonder zich over eenige voorwaarden te bekommeren*, gelijk die spreker het wilde doen voorkomen! Neen, de conferentiën tusschen de gevolmagtigden der groote Mogendheden waren te Londen reeds aangevangen, en toen ons voorstel op den 10den November gedaan werd, was het eerste protocol reeds zes dagen te voren gesloten; toen was het tijd, en daar was de plaats, om, met kennis dier Mogendheden zelve, de scheiding tot stand te brengen en daarbij de meeste voordeelen voor Nederland te bedingen! Maar het was niet aan ons, om meer te doen dan het denkbeeld te opperen; het was niet aan ons om den bekenden weg te wijzen, langs welken dat gewenschte doelwit bereikt kon worden!

De bedenkingen, door mij in eene voorgaande zitting gemaakt, blijven derhalve in volle kracht bestaan, en sommige uitdrukkingen van dit concept-adres zijn daarmede strijdig.

Edel Mogende Heeren, indien er bij dit adres melding moet voorkomen van de groote nationale belangen, bij de afscheiding van België te betrachten, dan wenschte ik daarbij bijzonder aan te dringen op het uitsluitend bezit van alle onze koloniën, in dien zin, dat er geene blijvende verbindtenissen over de vaart op dezelve worden aangegaan, maar dat aan opvolgende commercie-tractaten geheel worde overgelaten, om aan de Belgen ten hoogste dezelfde voorregten als aan andere bevriende natiën toe te kennen, zonder meer. Gaat men van dit grondbeginsel af, dan wordt de schade voor scheepvaart en handel, voor de nijverheid en voor de algemeene welvaart van Nederland zoo aanmerkelijk, dat dezelve bezwaarlijk door de ontlasting van eenige millioenen in de publieke schuld opgewogen zal kunnen worden.

Gaarne vereenig ik mij met den inhoud van het concept-adres ten aanzien van eene gewenschte vereenvoudiging in het bestuur en van eene bezuiniging, welke thans nog meer dan ooit onvermijdelijk worden, indien ons Nederland zal blijven bestaan; maar de uitdrukkingen van het adres over de aanstaande wijzigingen in de Grondwet komen mij veel te flaauw, veel te onbeduidend voor. Die Grondwet heeft aanzienlijke verandering noodig, niet alleen omdat verscheidene bepalingen daarvan niet

(1) De redevoering van den heer van Nes komt alleen voor in het *Algemeen Handelsblad* van 1831, nº. 10.

meer op Noord-Nederland alleen toepasselijk zijn, maar ook omdat de ervaring daarin aanmerkelijke gebreken heeft aangewezen. Het is derhalve niet genoeg, hier te berusten in den geest der aanspraak van Z. E. den Minister van Buitenlandsche Zaken, en alzoo *te overwegen, of er ook enkele andere wijzigingen in de Grondwet, in overeenstemming met de beginselen onzer instellingen en de belangen van Noord-Nederland, zijn aan te raden;* neen, de belangen van Noord-Nederland moeten op den voorgrond staan en de beginselen onzer instellingen moeten blijken met die belangen overeen te stemmen, zoo niet, dan behooren dezelve veranderd te worden.

Die *beginselen onzer instellingen* zijn, zoover ik weet, nergens anders dan in onze Grondwet zelve te vinden, en de woorden des Ministers beteekenen derhalve niets anders dan dit: » wij zullen overwegen, of er enkele wijzigingen in de Grondwet te maken zijn in overeenstemming met die Grondwet zelve, en in dit geval zal het belang van Noord-Nederland in aanmerking komen."

Indien het daarheen moet, Edel Mogende Heeren, dat men de Grondwet uit de Grondwet zelve zal wijzigen, dan blijve dit werk liever ongedaan, opdat niet de uitslag daarvan gelijk worde aan dien van de Nederlandsche Wetboeken, welke, eenmaal ingevoerd zijnde, welligt de voorgaande wetsbepalingen zullen doen terugwenschen!

Waar zijn die beginselen, welke vóór het belang van ons Nederland moeten gaan, en waar zijn de vertegenwoordigers, die zulke beginselen zouden huldigen? Ongetwijfeld heeft de Minister zelf zulk eene leer niet willen vooruitzetten, maar elke uitdrukking van zulk eene belangrijke mededeeling is van het hoogste gewigt, en daarom juist moeten wij de verkeerde strekking van die woorden niet onopgemerkt laten voorbijslippen, veel minder nog het zegel der nationale vertegenwoordiging daaraan hechten door de twijfelachtige en onbepaalde uitdrukkingen, in ons concept-adres voorkomende; daarom juist moeten wij niet wijzen *op de milde bepalingen der Grondwet*, even als of de thans benoemde commissie van herziening, alvorens de belangen van ons Nederland te overwegen, zich wel moest doordringen van het denkbeeld, dat de hooge Regering wil vasthouden aan alle de beginselen van de tegenwoordige Grondwet en dat wij, vertegenwoordigers van het Nederlandsche volk, die beginselen niet nog milder begeeren. Neen, Edel Mogende Heeren, die commissie moet geene wenken ontvangen; de grenzen van hare beraadslagingen zijn geene andere dan die van het Nederlandsche belang bij onzen monarchalen regeringsvorm, en voor elken verkeerden wenk, dien wij geven, zijn wij verantwoordelijk aan het vaderland!

Bij alle de bedroevende gebeurtenissen, waaronder dat vaderland thans gebukt gaat, doen zich twee omstandigheden op, waarin de hoop op eene zekere toekomst gelegen is: de eerste, dat onze natie door hare onbezwekene trouw, zoowel als door eene hooge burgerlijke en staatkundige beschaving, rijp is voor eene milde en vrijgevige Staatsregeling; en de tweede, dat nu juist de gelegenheid daartoe bestaat, dat wij, vertegenwoordigers, door onzen eerbiedwaardigen Monarch zelven worden uitgenoodigd, om *langs den regtmatigen weg, met gemeen overleg tusschen de Regering en de vertegenwoordigers des volks*, daartoe te geraken.

Waar vermeldt de geschiedenis eene meer gelukkige overeenstemming van Vorst, van volk en van omstandigheden? Zulk een zamenloop van gebeurtenissen keert welligt nimmer weêr. Die gebeurtenissen doen thans den Vorst tot ons spreken en de gansche natie het oog op ons vestigen. Voeren wij dan die taal, welke aan onze roeping betaamt, en laten de Staten-Generaal, ook niet in schijn, door twijfelachtige uitdrukkingen datgene beamen, wat de natie moet wraken! Laat liever dat gewigtige werk, hetwelk thans eenen aanvang neemt, door geene wenken bestuurd, door geene wijziging worden belemmerd; het is aan ons om dit te verhoeden; het is aan ons, om den eerbiedigen wensch te uiten, dat de instellers van een werk, waaraan het heil der natie verbonden is, geenszins tot *enkele andere* wijzigingen in de bestaande Grondwet beperkt worden, maar integendeel elke verbetering in het belang des vaderlands zullen mogen overwegen.

Zulke herziening zal den milden geest der Grondwet verder ontwikkelen, en ik vind mij verpligt om uwe aandacht nog eenige oogenblikken bij dit hoogstgewigtige onderwerp te vestigen.

Indien er minder is aan te merken op de verdeeling van het gezag tusschen de wetgevende, uitvoerende en regterlijke magten, des te meer wordt het wenschelijk die voorzorgen te vinden, waardoor elke dier magten binnen hare grenzen gehouden wordt, want het is eene oude opmerking, dat elke magt in den Staat genegen is tot uitbreiding ten koste der overige.

Om dit kwaad te weren, moeten vooreerst die grenzen zoo regelmatig gesteld worden, dat er van het begin af geen overwigt besta, hetwelk naderhand steeds zoude toenemen, en ten tweede dient elke magt zich naar behooren te kunnen ontwikkelen, zonder in hare werking bemoeijelijkt te worden.

Ten aanzien der wetgevende magt geef ik in bedenking, of dezelve niet verlamd wordt door de verpligting om met hetzelfde woord over uiteenloopende zaken te moeten besluiten, zonder het goede van het verkeerde te mogen afzonderen.

Met betrekking tot de regterlijke magt geldt de vraag, of een staatkundig besluit den loop der burgerlijke regtsvordering moet kunnen stremmen door het opwerpen van willekeurige conflicten, en of eene zoogenaamde *abolitie* de lijfstraffelijke regtsvordering behoort te verhinderen in het strijken van vonnissen, welke eerst naderhand de gelegenheid tot *gratie* schijnen open te stellen.

Wat nu de uitvoerende magt betreft, geene besluiten moeten de plaats van wetten kunnen vervangen en, geene provinciale, plaatselijke of polderreglementen buiten de voordragt der bevoegde autoriteiten of administratiën worden ingevoerd tot regeling der burgerlijke regten of der bijzondere belangen der ingezetenen of tot het ontslaan van eenige ongewone lasten.

Eindelijk geene Gouverneurs van provinciën behooren zich meer gezag te kunnen aanmatigen dan de Grondwet aan Commissarissen des Konings verleent, of bij de verkiezing van leden tot de Staten-Generaal eene onwettige stem te kunnen uitbrengen.

De ervaring heeft geleerd, dat er tegen het overwigt der uitvoerende magt slechts één beproefd hulpmiddel bestaat, dat namelijk de uitvoerders der koninklijke bevelen, behalve die wettelijke verantwoordelijkheid, welke op elken ambtenaar kleeft, ook in eenen staatkundigen zin verantwoordelijk worden gesteld voor alle hunne verrigtingen; hieronder behooren dan ook de bevelen, welke door hen aan de ondergeschikte ambtenaren gegeven worden, en het gevolg is, dat eene dergelijke verantwoordelijkheid ook nederdaalt op de mindere ambtenaren voor al zulke daden, welke buiten de grenzen der verschuldigde hierarchische gehoorzaamheid gelegen zijn. Dit onmisbaar deel van een hecht Staatsgebouw zal dan ook een voornaam onderwerp van overweging uitmaken; maar, Edel Mogende Heeren, dit deel staat in het naauwste verband met alle de andere, en indien het waar is, overeenkomstig met de verzekering van Zijn Excellentie den Minister van Buitenlandsche Zaken, dat dit grondbeginsel tot hiertoe nog niet tot ons Staatsregt behoord heeft, dan volgt daaruit, dat er veel meer verandering in ons Staatsgebouw noodig is, om die nieuwe instelling in verband met al het overige te stellen.

Ik zal daartoe slechts weinige punten aanstippen.

Wanneer de maatregelen van een verantwoordelijk ministerie niet strooken met den geest van de meerderheid der wetgevende vergadering, wanneer daaruit eene schadelijke botsing ontstaat, dan behoort bij den Koning het vermogen te berusten, om die kamer der wetgeving te ontbinden en aldus de gelegenheid tot nieuwe keuzen open te stellen. Ziedaar een tweede grondbeginsel, bij onze Grondwet onbekend! Maar dit is nog geenszins genoeg, want die ontbinding was eigenlijk een hooger beroep van het oordeel der Vertegenwoordigers tot het beter oordeel der natie zelve, in de billijke afwachting, dat de natie, het gedrag van hare vertegenwoordigers afkeurende, anderen in derzelver plaats zoude verkiezen; en hier stooten wij nu op eene andere instelling der tegenwoordige Grondwet, waarbij de keus der leden van de Tweede Kamer aan de Provinciale Staten wordt opgedragen, want het gevolg zoude nu wezen, dat de Provinciale Staten die zelfde afgetredene Leden, welke in den geest dier Staten gehandeld mogten hebben, op nieuw weder inkozen, en zoo werd dan het Koninklijk gezag verkeerdelijk aan den invloed der Provinciale Staten ondergeschikt; provinciale aristocratie kon de beste inzigten der Hooge Regering verlammen, en het appel des Konings tot de natie zoude vruchteloos voor beiden moeten uitvallen.

Hier dient derhalve ook verandering te komen; de verkiezing tot de nationale vertegenwoordiging dient nu noodwendig tot de beschaafde en verlichte klassen der maatschappij over te gaan en de natie zal daarbij het onschatbaar voorregt bekomen, dat hare algemeene denkwijze meer invloed op deze Vergadering uitoefent. *(Hier werd de spreker door den Voorzitter der Vergadering bij herhaling uitgenoodigd, om zijne aanmerkingen over de Grondwet*

niet verder te ontwikkelen, en hij miste daardoor de gelegenheid om het navolgend gedeelte van zijn advies uit te spreken.)

Te gelijk zal men bedacht moeten wezen, om het democratisch beginsel van onmiddellijke verkiezing der afgevaardigden door het gros der natie zelve, hetwelk in Engeland zoo veel onrust sticht, alhier door de instelling van tijdelijke en terstond daarna wederom aftredende kiescollegiën te weren, gelijk dit thans bij de verkiezingen van leden tot de Provinciale Staten voor den landelijken stand gebruikelijk is. Ziedaar een punt van zoo veel aanbelang, dat men hetzelve geenszins onder de *enkele wijzigingen* kan rangschikken; ziedaar eene verandering, welke niet *overeenstemt met de beginselen van onze tegenwoordige instellingen*, en evenwel komt hetzelve, bij de invoering eener ministeriële verantwoordelijkheid, onvermijdelijk voor. Men kan nog verder gaan.

Wanneer een verantwoordelijk ministerie den Raad des Konings uitmaakt, dan vervalt het denkbeeld, om over alle voordragten van wetten eenen afzonderlijken Staatsraad te moeten hooren, hetwelk almede in de tegenwoordige Grondwet was ingeweven, en de vraag doet zich op, in hoeverre een dergelijk staatscollegie in eenige andere betrekkingen noodig zal wezen.

Behalve die veranderingen, welke met de daarstelling van het grondbeginsel der verantwoordelijkheid in een regtstreeksch verband staan, zijn er nog andere bedenkingen in het belang des vaderlands te opperen.

Wij zien den Nederlandschen Staat thans wederom inkrimpen tot de grenzen, tot de inkomsten en tot de eenvoudigheid van het jaar 1814, en daarbij komt ons de Staatsregeling van dien tijd voor den geest, waarbij de Staten-Generaal niet uit twee afzonderlijke Kamers bestonden.

In andere Rijken strekt de Kamer der Pairs, om aan eenen zeer vermogenden adel, door de instelling van erfelijke leengoederen of van majoraten ondersteund en door het regt van eerstgeboorte beperkt, een zeker aandeel in de regering te geven, maar hier te lande staat het vermogen van den adel in eene onbeduidende verhouding tot den rijkdom der natie en geen regt van eerstgeboorte houdt dat vermogen bijeen. — De Eerste Kamer heeft dan ook hier geene bestemming om den adel te vertegenwoordigen, want *geboorte*, *gegoedheid* en *bewezen diensten* worden bij de Grondwet gelijkgesteld en de beide Kamers vertegenwoordigen thans het Nederlandsche volk.

Bij den onvermijdelijken drang der omstandigheden tot vereenvoudiging en bezuiniging in alle de deelen van ons Staatsgebouw kan de vraag ontstaan, welke dienst zulk eene afzonderlijke kamer zal doen. Dezelfde vraag geldt ook ten aanzien van andere hooge collegiën

Indien er staatkundige redenen bestaan, welke voor het aanwezen van eene hoogere kamer van wetgeving pleiten, dan schijnt ook in die eerste kamer de plaats van den adel te wezen, eerder althans dan in de Provinciale Staten.

In vroegere tijden werd het platteland door den adel vertegenwoordigd, als een gevolg van het leenstelsel; terwijl de steden, van het leenroerig verband ontslagen, door hare afgevaardigden in de Staten of stenden nevens den adel zitting namen. Maar thans is het platteland van die minderjarigheid ontslagen, het kiest zijne eigene vertegenwoordigers en die oude betrekking der ridderschap bestaat niet meer.

Wel verre van iets daarbij te verliezen, zit de edelman thans in den stedelijken raad, in de stedelijke en landelijke kiescollegiën, omdat zijn belang in de stedelijke en landelijke belangen is ingesmolten, omdat hij thans niets afzonderlijks heeft te besturen of te vertegenwoordigen, en het was vruchteloos, dat onze Grondwet hem in een afzonderlijken stand wilde terugplaatsen.

Dit is niet de eenige brok uit de bouwvallen van den ouden Nederlandschen Staat, welke bij ons nieuw Staatsgebouw verkeerdelijk is opgenomen; voorheen plagten de stedelijke regeringen door hare afgevaardigden ter Staatsvergadering te verschijnen, en ook thans wederom vervangen zij de burgerij in het kiesregt tot de Staten-Provinciaal, en deze aristocratische instelling beneemt nu aan alle de inwoners der steden, ofschoon het beschaafdste en verlichtste gedeelte der natie uitmakende, datzelfde regt, waarvan de landbewoners gebruik maken.

Het is te wenschen, dat ook deze feil bij onze nieuwe instellingen moge verdwijnen en dat ook het patentregt worde gevoegd bij de grondlasten en verdere beschrevene middelen, welke de bevoegdheid tot het kiesregt, zoowel in de steden als ten plattenlande, zullen geven, opdat niet in Nederland, door koophandel bloeijende, de koopman alleen zijn burgerregt derve!

Het zij verre van mij om de commissie tot herziening der Grondwet te willen vooruitloopen, maar het is genoeg deze punten uit meer andere te hebben aangeroerd, om een ieder te overtuigen, dat dezelve ten minste wel nadere overweging verdienen, dat die overweging aan de commissie moet vrijstaan, zonder beperking tot *enkele wijzigingen*, en dat wij, vertegenwoordigers der natie, daarop stellig moeten aandringen, dat wij moeten zien op den tijd, op de omstandigheden en op onzen pligt, opdat de tijdgenooten mogen erkennen, dat wij voldaan hebben aan onze bestemming en opdat dit oordeel door het nageslacht worde bevestigd!

Redevoering van den heer **van Sytzama**: (1)

Toen ik in ulieder vergadering van onlangs tegen het inleveren van een adres aan Zijne Majesteit, wegens de aan ons gedane mededeelingen stemde, geschiedde zulks:

Eensdeels, omdat ik de twee dispositiën, in hetzelfde besluit voorkomende, om namelijk die stukken voor notificatie aan te nemen en tevens een adres bij die gelegenheid te maken, voor onvereenigbaar hield.

In den gewonen zin toch beteekent voor notificatie aannemen niets anders dan: ik heb de kennisgeving ontvangen en begrijp daarover niets te moeten zeggen; terwijl een adres bij gelegenheid maken, beteekent: ik zal mij over die stukken uitlaten; ik zal mij daaromtrent verklaren. Men zal mij tegenwerpen: neen, het is slechts bij gelegenheid; men behoeft het ons medegedeelde niet te behandelen. Maar behalve dat wij dan de gelegenheid dezer mededeeling niet behoeven aan te grijpen, maar daartoe alle dagen *gelegenheid* en regt hebben, zoo is het adres *daar*, om mijn gevoelen te staven, dat bij gelegenheid niets anders kan beteekenen dan geheele of gedeeltelijke beantwoording van het medegedeelde.

Anderdeels stemde ik tegen het adres, omdat ik hier en daar denkbeelden had ontmoet, als of de belangen des vaderlands en die des Konings niet één en ondeelbaar waren; dat men soms zich de belangen des vaderlands niet zoude kunnen aantrekken, zonder in onaangename aanrakingen met den Koning te moeten vervallen. Vreemd van zulk eene leer, — die Vorst en vaderland ten verderve leidt, omdat hierdoor de waarachtige belangen des vaderlands, de zuivere en geheele waarheid dan natuurlijk niet voor den Troon worden gebragt en volken en vorsten bij het te laat vernemen der waarheid dikwerf in afgronden zijn gestort, waaruit velen niet weder zijn herrezen, — begreep ik, dat het beter ware geen adres in te dienen, dan zich niet geheel rondborstig tot behoud van het vaderland en eenen beminden Koning te kunnen uiten.

Ik stemde tegen een adres, omdat het zich liet verwachten, dat ook de Staten-Generaal in geenen deele over de punten, welke het adres zoude moeten bevatten, even weinig als over de bewoordingen, waarin het vervat zoude behooren te wezen, het vrij algemeen zouden kunnen eens worden; terwijl ik een adres, door minder dan *vier vijfden* der vertegenwoordiging, met ruimte, aangenomen, zoowel naar buiten als naar binnen, eerder voor schadelijk dan voordeelig hield.

Ik stemde eindelijk tegen het adres, omdat, indien bij het aanbieden van hetzelve aan Zijne Majesteit alle aangelegenheden eens geheel door de Mogendheden geregeld en beslist waren, wij wezenlijk al een zeer bijzonder figuur zouden maken.

Maar, Edel Mogende Heeren, al ware mijne vrees niet zoo geheel nagekomen en al rekende ik mij verbonden op grond van de beslissing, door deze Kamer genomen, dat een adres aan den Koning zal worden aangeboden, dan nog zoude ik aan dit adres, waarover wij thans raadplegen, nimmer mijne goedkeuring hechten.

In het algemeen: Omdat het in eenen geest en in bewoordingen is opgesteld, waardoor niet het algemeen gevoelen der natie over de tegenwoordige aangelegenheden des Rijks aan het Hoofd van den Staat wordt kenbaar gemaakt en op deze wijze aan Zijne Majesteit wordt onthouden de volledige kennis van die gevoelens, welker voorstelling Zijne Majesteit regt heeft van de Staten-Generaal te verwachten.

Het adres mist hierdoor, naar mijne wijze van zien, alle waardigheid en invloed en wordt alzoo nutteloos.

Ik verwacht hier de opmerking, dat in de mededeelingen, aan

(1) Alleen de *Nederlandsche Staatscourant*, in n°. 36, deelt de rede van den heer van Sytzama mede.

ons gedaan, zaken voorkomen, welke niet van onze competentie zijn, welke volgens de Grondwet alleen aan Zijne Majesteit moeten worden overgelaten. Behalve dat de Grondwet in dezen verschillend kan worden toegepast, naar gelang van de wijze van beschouwing der zaak zelve, of het namelijk zoodanige buitenlandsche aangelegenheden betreft, welke bij uitsluiting door de Grondwet aan den Koning zijn opgedragen, dan wel, of het in de termen kan vallen van het laatste gedeelte van art. 58 der Grondwet, waarbij de medewerking der Staten-Generaal geëischt wordt, — meen ik hier in mijn goed regt te zijn, wanneer ik verklare het daarvoor te houden, dat dit laatste het geval is of worden moet, en dan is het zeker meer te verlangen, dat de Koning daarover het gevoelen van de vertegenwoordigers der natie vooraf weet, dan dat wij naderhand niet zouden kunnen bekrachtigen hetgeen de Koning had gecontracteerd.

Om mijne stelling te bewijzen, dat wij in ons goed regt zijn, wanneer wij ons daarmede inlaten, moet ik opmerken:

dat wij in vrede met andere Mogenheden zijn;

dat de schikkingen, welke er gemaakt zullen worden, zoodanig het buiten- en binnenlandsche zamen betreffen en deze aangelegenheden zoodanig in elkander geweven zijn, dat hiertusschen geene afscheiding denkbaar is;

dat bij de aan te gane schikkingen ook de koloniën, in der tijd in ruiling voor België aan Engeland afgestaan, aan ons zullen moeten terugkomen of bij schikking aan Engeland verblijven, welke schikking weder met eenen afstand gelijk staat;

dat, volgens het antwoord op het protocol van 20 December, de vaart en handel op onze koloniën eene conditie van scheiding met België zal kunnen uitmaken, welke afstand van regten indirect gelijk staat met afstand van grond, als verminderende de waarde van die bezittingen naar mate van de regten en voordeelen, die men daarop aan anderen afstaat, zoodat die bezittingen eindelijk op nul voor ons zouden kunnen uitloopen.

En, door dit alles zamengenomen, Edel Mogende Heeren, geloof ik, dat wij ons volkomen bevinden in den toestand bij het laatste gedeelte van art. 58 der Grondwet, welke wij nog als rigtsnoer gebruiken, en ik meen dan ook hierdoor voor bewezen te mogen aannemen, dat wij over het ons op last des Konings medegedeelde met regt ons gevoelen aan Hoogstdenzelven kunnen openleggen, en daar, waar wij niet op de hoogte zijn, meerdere kennisgeving *mogen* vragen.

Ik ga verder: het geldt hier ons maatschappelijk bestaan, de onafhankelijkheid en het geluk des vaderlands, en wij zijn, in het belang der natie, welke wij vertegenwoordigen, *verpligt* ons gevoelen daarover te uiten, omdat de Koning alleen daaromtrent niet beslissen kan. — Ook is de belangstelling van Zijne Majesteit in de vrijheid en het regt des volks te overbekend, dan dat men zoude kunnen vermoeden, dat Hoogstdezelve niet gaarne door onze gevoelens, met eerbied voorgedragen, zoude zijn voorgelicht.

In het bijzonder, omdat in het antwoord op het protocol van 20 December gezegd wordt, dat de handel en vaart op de koloniën conditiën van scheiding met België zullen uitmaken en dat de Gezanten Zijner Majesteit daartoe reeds van de noodige instructiën zijn voorzien, en men in deze Kamer niet heeft kunnen goedvinden, Z. M. naar den inhoud dier instructiën te vragen, welke in het naauwste verband met de belangen des vaderlands staan, en om welke te kennen wij met regt, volgens het zoo even aangevoerde, zouden hebben mogen en behooren te vragen, en het zoude eenen Koning, die voor het geluk der natie rusteloos werkzaam is en die daarvoor met echt vaderlandsche trouw en liefde van die natie vereerd wordt, niet gebelgd hebben, indien wij Hoogstdenzelve in de volgende bewoordingen genaderd waren: Sire! Uwer Majesteits Gevolmagtigden waren bereids voorzien van de noodige instructiën met opzigt tot de voorwaarden der scheiding van België, onder voorbehoud onzer regten en aanspraken; blijkens het antwoord, door Uwe Majesteit op het protocol van 20 December gegeven, zoude ook de handel en de vaart op de koloniën eene dier voorwaarden zijn. De Staten-Generaal moeten Uwe Majesteit met allen eerbied te kennen geven, dat zij te dezen aanzien niet in de overtuiging van Zijne Majesteit deelen, uit hoofde dat van gemelden handel en vaart eerst quaestie kan wezen na de scheiding, als wanneer met België eveneens als met iedere natie een handels-tractaat kan worden aangegaan. De Staten-Generaal zien dus eenige mededeeling van Uwe Majesteit te gemoet ten aanzien van bedoelde instructiën en zullen hunne bepaalde beoordeeling der zaak tot zoo lang uitstellen. En wanneer het dan Zijne Majesteit had goedgedacht ons de verlangde mededeeling te doen geworden, dan zouden hierdoor de bij velen gevreesde zwarigheden zijn verdreven: *zoo niet*, dan zouden wij gelegenheid hebben gehad om met kennis van zaken aan den Koning te zeggen, dat wij het voor hoogstgevaarlijk en niet overeenkomstig onze belangen houden, om met een onrustig volk als de Belgen, en al ware het met ieder ander, in een contract *van scheiding* over handel en scheepvaart op onze bezittingen bepalingen te maken, en hun alzoo een altoosdurend en onvervreemdbaar regt toe te kennen.

De scheiding tusschen de Nederlanden en België is geen gewoon handels-tractaat, dat voor eenen tijd kan worden aangegaan en dat, bij verbreking, die rampzalige gevolgen zal te weeg breugen als de omverwerping van een contract, waarin de meest aangelegen belangen des Rijks, tot zelfs de grenzen van hetzelve, zijn bepaald.

Door den handel en de vaart op de koloniën tot conditiën van afscheiding te maken, zoude onze betrekking op die koloniën verminderen naar mate van de hoegrootheid van het regt, dat wij zouden afstaan, en aan België zoude eene soort van regt van tegenspraak worden toegekend, gevaarlijk voor deze onze betrekking en ons beheer.

Hunne vrije toelating op de koloniën schijnt ook niet minder gevaarlijk wegens den invloed, dien zij door den uitgebreiden handel in hunne menigte fabriek-goederen zouden verkrijgen, en de betrekkingen, welke zij daar zouden aanknoopen, te meer te vreezen, omdat reeds een Belg aldaar als Koninklijk Commissaris aan het hoofd heeft gestaan en zeker hierdoor vele zijner landgenooten aldaar zullen gevestigd zijn.

Ook de belangen van onzen handel, onze scheepvaart en onzen scheepsbouw schijnen dit ernstig af te raden, daar toch de koffij en andere producten in retour door hen zouden worden medegenomen en ons zouden worden aangebragt, en onze natie alzoo deze voordeelen zoude derven.

En of dit alles niet genoeg ware, Edel Mogende Heeren! stel u dan eens voor den geest, dat België later, en dit is verre na niet onmogelijk, *of* verdeeld werd onder vele Rijken, *of* in Frankrijk wierd ingelijfd, dan zouden die natiën, of *Frankrijk alleen*, natuurlijk treden in de regten, door België bezeten, en wij zouden te doen hebben met en overstaan tegen eene natie, wier enkele wilsuiting ons genoegzame reden zoude moeten zijn, om mogelijk al de koloniën af te staan.

Neen, Edel Mogende Heeren! ik blijf er bij en houd het voor hoogstgevaarlijk, dat onze onafhankelijkheid zal bepaald en behandeld worden in *hetzelfde* contract met den handel en de scheepvaart op buiten het moederland gelegene koloniën, hetgeen men met andere Mogendheden, die mogelijk beter te vertrouwen zouden zijn, in een eenvoudig handels-contract gewoon is te doen.

Ik eindig mijne rede met de verklaring, dat ik tegen het adres zal stemmen, zoowel om de aangevoerde redenen als omdat ik, door goed te keuren, niet op mij wil nemen de verantwoordelijkheid van daden en instructiën, welke mij minder in het belang der natie schijnen te zijn.

28STE ZITTING.

Comité-generaal van Donderdag 3 Februarij 1831. (1)

Ingekomen: berigt van een lid verhinderd de zitting bij te wonen. — Voortzetting der beraadslaging over het aan den Koning aan te bieden Adres; aanneming van het ontwerp; verzending van het aangenomen ontwerp naar de Eerste Kamer; benoeming der leden van de Tweede Kamer, deel zullende uitmaken der Commissie van aanbieding.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 47 leden, te weten de heeren:

Dijckmeester, Boddaert, van Foreest, Collot d'Escury van Heinenoord, Hofstede, Hinlópen, van Boelens, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Nagell tot Ampsen, van Reenen, van Lynden van Hoevelaken, van de Kasteele, van Nes, Frets, Lemker, Verheijen, Sandberg, Donker Curtius van Tienhoven, van Asch van Wijck, Op den Hooff, Beelaerts van Blokland, Backer, Repelaer van Molenaarsgraaf, Junius van Hemert, Luzac, Ingenhousz, Lycklama à Nyeholt, van Alphen, Bijleveld, Weerts, Tammo Sypkens, van Randwijck van Rossum, Dedel, de Jonge van Campens Nieuwland, Cats Epz., Gockinga, IJssel de Schepper, van Sytzama, Warin, Hoynck van Papendrecht, Cuypers, G. Clifford, van Meeuwen, Corver Hooft, van Welderen Rengers en G. G. Clifford.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 2den Februarij worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter** geeft kennis:

1°. dat de heer van Alberda van Bloemersma heeft berigt, door ongesteldheid verhinderd te zijn de zitting bij te wonen.

Dit berigt wordt voor kennisgeving aangenomen.

2°. dat de Commissie voor het zamenstellen van een aan den Koning aan te bieden adres haar ontwerp, gewijzigd overeenkomstig de laatstelijk gemaakte opmerkingen, heeft vastgesteld en ter tafel brengt. (1)

Na eene korte beraadslaging is het aldus gewijzigd ontwerp-Adres, in stemming gebragt, met 29 tegen 18 stemmen aangenomen.

Tegen hebben gestemd, de heeren: van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Nes, van Nagell tot Ampsen, van Randwijck van Rossum, van Reenen, Frets, Luzac, van Alphen, Warin, G. Clifford, Sandberg, IJssel de Schepper, Ingenhousz, Cuypers, van Meeuwen, Cats Epz., van Sytzama en van Welderen Rengers. (2)

De heer **van Sytzama** heeft in de notulen doen aanteekenen dat hij tegen het ontwerp-Adres gestemd heeft.

Het door de Kamer aangenomen Adres zal op de gewone wijze worden verzonden naar de Eerste Kamer, en zijn, in geval van goedkeuring door deze laatste, ter aanbieding daarvan aan den Koning benoemd de heeren: Dijckmeester, Donker Curtius van Tienhoven, de Jonge van Campens Nieuwland, Bijleveld, van Sytzama en Backer. (3)

De zitting wordt hiermede opgeheven.

---

(1) Dit verslag is zamengesteld naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het verhandelde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 30.

(1) Zie dit op nieuw gewijzigd ontwerp-adres in *Bijlagen*, onder n°. XIII.

(2) In de parlementaire nalatenschap van den heer Luzac is gevonden de opgave der namen van de leden, welke tegen het ontwerp-adres hebben gestemd.

(3) De missive, waarmede het aangenomen ontwerp-adres aan de Eerste Kamer werd gezonden, is opgenomen in *Bijlagen*, n°. XIII.

29STE ZITTING.

BIJEENKOMST VAN MAANDAG 7 FEBRUARIJ 1831. (1)

(GEOPEND TEN 1 URE.)

Mededeelingen omtrent het verrigte in geheime zittingen aangaande de vaststelling van een Adres, aan te bieden aan den Koning omtrent de staatkundige aangelegenheden. — Verslag uitgebragt omtrent de aanbieding van het Adres.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 26 leden, te weten de heeren:

Bijleveld, Hinlópen, Cuypers, van Meeuwen, Hoynck van Papendrecht, Backer, Dedel, Junius van Hemert, Ingenhousz, Frets, van Alberda van Bloemersma, Verheijen, Cats Epz., G. Clifford, van Nagell tot Ampsen, van de Kasteele, van Boelens, van Lynden van Hoevelaken, Warin, Beelaerts van Blokland, Tammo Sypkens, Donker Curtius van Tienhoven, Dijckmeester, van Randwijck van Rossum en de Jonge van Campens Nieuwland.

De **Voorzitter** geeft te kennen, dat de leden niet in genoegzamen getale zijn, om eenig besluit te nemen, maar dat dit niet zal verhinderen, dat er mededeeling gedaan worde, zoo van de aanteekeningen der laatste openbare zitting en der zittingen met gesloten deuren, waarin beraadslaagd is over het antwoord op de mededeelingen, van wege den Koning ontvangen, als van het verslag der Commissie, welke met het overbrengen van dat antwoord aan Zijne Majesteit is belast geweest.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het verhandelde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 33; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 16; 4°. *Amsterdamsche Courant*, n°. 14; 5°. *Noord-Brabander*, n°. 18; 6°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 17, enz.

De Griffier leest dientengevolge de notulen voor van het verhandelde in de openbare zitting van 2 Februarij en in de zittingen met gesloten deuren van 31 Januarij en 1, 2 en 3 Februarij, uit welke laatste blijkt, dat, nadat het ontwerp van antwoord, ingevolge den wensch van sommige leden, eenige wijzigingen had ondergaan, het met 29 tegen 18 stemmen is aangenomen. De heer van Sytzama heeft in de aanteekeningen van de zitting van den 3den doen inlasschen, dat hij tegen het antwoord gestemd heeft.

De **Voorzitter** geeft kennis, dat is ingekomen eene missive van de Eerste Kamer, houdende berigt, dat zij zich met het door de Tweede Kamer aangenomen Adres op de mededeelingen, van wege Zijne Majesteit gedaan, heeft vereenigd. (1)

Voorts wordt door den Griffier voorlezing gedaan van het Adres, gelijk dit door de beide Kamers is vastgesteld. (2)

De heer **Dijckmeester** brengt daarna namens de Commissie, die deel heeft uitgemaakt van de bezending der Staten-Generaal, welke het Adres aan den Koning heeft overgebragt, het navolgend verslag uit:

EDEL MOGENDE HEEREN!

Uwe Commissie, benoemd om op de gewigtige aan U Edel Mogenden gedane mededeelingen een adres aan den Koning aan te bieden, heeft de eer te rapporteren:

dat zij, vereenigd met de commissie uit de Eerste Kamer, zich heden in staatsie naar het paleis des Konings heeft begeven en met de gebruikelijke plegtigheid is ontvangen;

dat Zijne Majesteit, op het aan Hoogstdenzelven door den President der Eerste Kamer, als hoofd der vereenigde commissie, voorgelezen en aangeboden adres heeft geantwoord:

» dat Zijne Majesteit met welgevallen en als een blijk der bestaande eenstemmigheid tusschen Koning en Volk aannam het adres, van wege de Staten-Generaal aan Hem aangeboden;

» dat Zijne Majesteit van deze gelegenheid gaarne gebruik maakte om aan de natie Zijne erkentelijkheid te betuigen voor de opofferingen van allerlei aard, welke die natie ten behoeve van het vaderland gedaan had en welker juiste voorstelling in het adres Zijne Majesteit niet behoefde te herhalen;

» dat Zijne Majesteit echter tot zijn leedwezen hierbij moest voegen, dat de berigten der laatste dagen en oogenblikken van dien aard waren, dat de uitzigten op eene spoedige en behoorlijke schikking, welke Hij bij vroegere mededeelingen gemeend had te kunnen geven, zich schenen meer te hebben verwijderd, en de natie alzoo zou kunnen geroepen moeten worden tot nieuwe opofferingen voor het behoud der onafhankelijkheid van het vaderland, op welke opofferingen Hij rekende met de Hem gebleken gezindheid der natie en van de Staten-Generaal."

De **Voorzitter** herhaalt, dat de Kamer nopens dit verslag nog geen besluit kan nemen, doch zegt, intusschen zorg te zullen dragen, dat hetzelve, gelijk mede het adres, worde gedrukt en aan de leden toegezonden.

De Vergadering is daarop tot nadere bijeenroeping gescheiden.

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. XIII.

(2) Zie *Bijlagen*, onder n°. XIII.

30STE ZITTING.

ZITTING VAN DINGSDAG 22 MAART 1831. (1)

(GEOPEND TEN 1½ URE.)

Goedkeuring van de notulen der openbare zittingen van 2 en 7 Februarij en van die der geheime zitting van 3 Februarij. — Ingekomen: 1⁰. kennisgevingen van leden verhinderd de zitting bij te wonen; 2⁰. boekwerk. — Indiening van wetsontwerpen door den Minister van Financiën. — Trekking der Afdeelingen; benoeming van voorzitters en onder-voorzitters.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 38 leden, te weten de heeren:

Hoynck van Papendrecht, van Asch van Wyck, Hinlópen, Bijleveld, Donker Curtius van Tienhoven, van Reenen, Dijckmeester, van Dam van Isselt, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Frets, van Meeuwen, Junius van Hemert, de Jonge van Campens Nieuwland, van Lynden van Hoevelaken, van de Kasteele, Op den Hooff, Cats Epz., van Nagell tot Ampsen, G. Clifford, Collot d'Escury van Heinenoord, van Welderen Rengers, van Boelens, Lycklama à Nyeholt, van Randwijck van Rossum, Dedel, van Alphen, van Foreest, Verheijen, Repelaer van Molenaarsgraaf, G. G. Clifford, Luzac, Ingenhousz, Warin, Corver Hooft, Backer, Weerts en Beelaerts van Blokland.

De Minister van Financiën woont de zitting bij.

De notulen van het verhandelde in de openbare zittingen van 2 en 7 Februarij en in die met gesloten deuren van 3 Februarij jl. worden gelezen en goedgekeurd.

---

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1⁰. de *Officiële Notulen* van het verhandelde op dezen dag; 2⁰. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 70, 71; 3⁰. *Dagblad van 's Gravenhage*, n⁰. 35, 36; 4°. *Amsterdamsche Courant*, n⁰. 70 (bijvoegsel); 5⁰. *Noord-Brabander*, n⁰. 37; 6°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 36 enz.

De **Voorzitter** deelt mede, dat zijn ingekomen:

1°. schriftelijke berigten van de heeren van Alberda van Bloemersma en van Sytzama, dat zij verhinderd zijn de zitting bij te wonen, de eerste wegens ongesteldheid en de tweede ten gevolge der ziekte van een zijner kinderen.

Deze berigten worden voor kennisgeving aangenomen.

2⁰. het navolgend boekwerk:

Annales Academiae Groninganae 1826/27.

Dit boekwerk zal worden geplaatst in de boekerij der Kamer.

De **Voorzitter** zegt, dat de Minister van Financiën het woord heeft gevraagd om van wege de Regering eenige mededeelingen nopens de geldmiddelen te doen.

De heer **van Tets van Goudriaan**, *Minister van Financiën*, houdt daarop de volgende rede: (1)

EDEL MOGENDE HEEREN!

Bij de voordragt der geheele behoeften voor 1831 en van de middelen om dezelve te bestrijden, heeft men getracht, zooveel doenlijk, een algemeen overzigt te geven van den toestand des Rijks, zoowel met betrekking tot de bezwaren, welke voor het oogenblik drukken, als tot de uitzigten, welke de toekomst bij herboren rust opent.

Men zal de moeijelijkheden niet verbergen, welke de natie, door de gevolgen van den afval der zuidelijke gewesten, treffen; men betreurt de noodzakelijkheid der opofferingen, tot welke zij tot behoud harer onafhankelijkheid geroepen is; maar men oordeelt het pligt, zelfs die, welke onvermijdelijk zouden kunnen worden, wanneer onrust en geweld het geheele jaar 1831 mogten voortduren, in al derzelver omvang te doen kennen, wel overtuigd, dat Noord-Nederland, indien het niet spoedig genoeg het gevolg mogt ondervinden der schikkingen van scheiding, met Oostenrijk, Frankrijk, Groot-Brittannië, Pruissen en Rusland op gronden van regtvaardigheid en billijkheid beraamd en vastgesteld, liever zijne duurzame en dierbare belangen, door eene voortdurende inspanning van krachten, zoude handhaven, dan de vrijheid, de zelfstandigheid en de regten van den voorvaderlijken grond aan boosheid en euvelmoed prijs geven.

Het is er intusschen verre af, dat men aan eene billijke uitkomst zoude moeten wanhopen, daar men integendeel kan uitgaan van de onderstelling, dat, naar aanleiding der bepalingen met overleg en toetreding van den Koning door de hierboven gemelde mogendheden vastgesteld, onze grenzen en de splitsing onzer schuld zullen erkend en geregeld worden en Noord-Nederland, aan zich zelve teruggegeven, eenmaal die rust en vrede zal genieten, waardoor tijdelijke opofferingen vergolden en de vruchten van landbouw, handel en zeevaart met dankbaarheid zullen kunnen genoten worden.

Het is daarom, dat men wel de mogelijke behoeften van een geheel dienstjaar openlegt, maar van de andere zijde alleen het gebruik van zoodanig gedeelte der middelen van bestrijding voorstelt, als geschikt is om alle takken van de publieke dienst geregeld gaande te houden, met voorbehoud om daarop dan en voor zooveel terug te komen, als een langere duur der bestaande omstandigheden en het bedrag van de opbrengst der te bepalen middelen zouden doen blijken noodig te zijn.

Ten einde, zoo duidelijk als de toestand, in welken wij verkeeren, dit maar eenigzins toelaat, en naar de voorschriften van de Grondwet de geldelijke aangelegenheden van den Staat te behandelen, heeft men gemeend, te moeten bepalen:

a. welke de gewone uitgaven blijven zullen voor 1831;

b. door welke middelen deze kunnen bestreden worden;

c. welke buitengewone behoeften voor de dienst kunnen aanwezig zijn;

---

(1) De boven opgenomen rede van den Minister van Financiën, gedrukt aan de leden rondgedeeld, had tot opschrift: „Memorie omtrent de gewone en buitengewone behoeften van 1831, de daaromtrent voorgedragen wetten; die betrekkelijk tot de middelen om de behoeften te bestrijden, alsmede om, bij anticipatie, in de oogenblikkelijke behoeften te voorzien en den aard der schatkist-biljetten te wijzigen."

d, en hoedanig dezelve te dekken zijn.

Ad *a*. Art. 123, alinea 3, der Grondwet bepaalt: »dat de Koning kan te kennen geven, dat een gedeelte der uitgaven veranderd is of geheel opgehouden heeft."

Dit is indedaad het geval met alle die uitgaven, welke ten gevolge van de afscheiding der zuidelijke gewesten niet meer bestaan en voor welker voortduring noch door den Koning credieten gevraagd, noch bij de wet van 18 November 1830 (*Staatsblad* n°. 79) credieten verleend zijn.

Het is daarom het meest eenvoudig en doelmatig voorgekomen, die alle bij ieder hoofdstuk te doen wegvallen en eene wet voor te dragen, bij welke dezelve als vervallen verklaard worden.

De ontwikkeling dier verminderingen wordt hierbij overgelegd (*Bijlagen* XIV, n°. 2) en vereischt alleen de vier volgende opmerkingen:

Vooreerst: dat, aangezien bij de onderhandelingen te Londen is bepaald, dat een gedeelte der schuld (nagenoeg bedragende $^{16}/_{31}$) door België zal gedragen en in de rentebetaling van 1 Julij aanstaande en vervolgens op dien voet zal voorzien worden, dan ook alleen $^{15}/_{31}$ daarvan op het gewoon behouden is.

Ten tweede: dat voor het jaar 1831 de behoeften van oorlog over het algemeen zouden kunnen geacht worden te zijn buitengewoon; dat hier eene naauwkeurige splitsing tusschen uitgaven voor de zuidelijke en noordelijke provinciën moeijelijk is toe te passen; dat toch vele derzelve meer voor het *geheel* dan wel voor een gedeelte van het Rijk kunnen geacht worden vroeger te hebben bestaan, en dat men alzoo gemeend heeft, slechts eenige uitgaven ten deze te moeten doen wegvallen, zonder een angstvallig onderzoek, of zoodanige wegvalling ook op meer andere zoude kunnen worden toegepast, en zulks te minder, daar de behoeften van het jaar 1831 in geene verhouding staan tot of tot eenige beoordeeling kunnen leiden voor hetgeen ook ten deze, bij herboren rust, in 1832 en vervolgens zal kunnen plaats hebben.

Ten derde: dat de geheele som, welke voor het gewone ad f 40,868,599 overblijft, eenig en uitsluitend voor 1831 genomen is; dat dezelve geen het minste gevolg oplevert voor de gewone behoeften van een meer rustig dienstjaar; dat alles hier afhangt van den onzekeren afloop der omstandigheden, en dat men gelast is de verzekering te geven, dat, evenals men reeds in dit jaar de toegestane uitgaven zooveel mogelijk zal besnoeijen, zoo ook voor 1832 eene nieuwe voordragt ten deze aan de Staten-Generaal zal gedaan worden, waarbij het belang, hetwelk Noord-Nederland bij vereenvoudiging en bezuiniging heeft, niet zal worden uit het oog verloren.

Ten vierde: dat, zoo slechts weinige besparingen in de gewone uitgaven voor 1831 aanvankelijk hebben kunnen gemaakt worden, zulks alleen geschiedt om met meerdere kennis van zaken, en daardoor met meerdere vastheid en billijkheid, die daar te stellen en te handhaven, welke de vernieuwde staat des Rijks gebiedend vordert en, naar aanleiding van den verdienstelijken arbeid der daartoe benoemde Staatscommissie, reeds gedeeltelijk dit jaar en zeker voor 1832 zullen kunnen worden ingevoerd.

De wet tot vaststelling der vrij te vallen uitgaven gaat hierbij (*Bijlagen* XIV, n°. 3).

Ad *b*. Om tot eene geregelde kennis te komen der middelen, door welke de alzoo, sub *a*, overgeblevene uitgaven zullen te bestrijden zijn, wordt (*Bijlagen*, XIV n°. 4) overgelegd een staat, houdende de raming der bestaande gewone middelen en van de in- en uitgaande regten, in zoover die daartoe gebragt worden, uit welken blijkt, dat het presumtief rendement derzelve een totaal oplevert van . . . . f 28,983,599

Daar nu de behoeften, sub *a*, een bedrag blijven uitmaken van 40,868,599

Zoo bestaat ten deze een tekort van . . . . f 11,885,000

Hetwelk bestreden wordt door het beschikbaar gebleven gedeelte der buitengewone hulpmiddelen, daargesteld bij de wet van 22 November 1830 (*Staatsblad* n°. 81), volgens den hierbij overgelegden staat (*Bijlagen* XIV, n°. 5), bij welken staat het overzigt gegeven wordt van den stand der kosten in de noordelijke gewesten op 10 November 1830, van hetgeen ontvangen en uitgegeven is over de twee laatste maanden van dat jaar, van hetgeen het Departement van Oorlog van het geopend crediet heeft gebruikt, en welk alzoo het slot is, hetwelk tot dekking van het verschil in ontvang en uitgaaf ten deze heeft kunnen worden aangewend; terwijl men bij deze gelegenheid opmerkt, dat men het verkieslijk en nuttig geoordeeld heeft, om alles, wat tot de vroegere diensten tot 1 November 1830 ingesloten behoort, geheel op zich zelve te laten en de baten of schaden derzelve tot eene eventuele liquidatie met België voor te behouden, en dat dientengevolge alle overschot van het ten deze bedoeld crediet zeer geregeld als een middel ter dekking der gewone uitgaven heeft kunnen worden aangewend, wordende dientengevolge de wet omtrent de middelen, in dien zin ontworpen, ten deze gevoegd (*Bijlagen* XIV, n°. 6).

Ad *c*. De buitengewone behoeften voor 1831 maken het onderwerp uit der wet sub *Bijlagen* XIV, n°. 7, en worden toegelicht door de overgelegde berekeningen (*Bijlagen* XIV, n°. 8).

Omtrent dit gewigtig deel der voordragt valt aan te merken:

Vooreerst: dat hier op het buitengewone gebragt wordt $^{16}/_{31}$ der rentebetaling en dotatie van het Amortisatie-Syndicaat, en zulks alleen, voor zooverre, tegen alle regt, dat aandeel niet genoegzaam tijdig door België wierd bijgedragen, en alzoo ter meerdere verzekering van de belanghebbenden en onder protest en voorbehouding van regt tegen het schuldpligtige zuiden.

Ten tweede: dat de behoeften van het Departement van Oorlog met al die naauwkeurigheid zijn opengelegd, voor welke dit onderwerp slechts eenigzins vatbaar is, en dat men zich bereid verklaart, zoo omtrent dezelve als omtrent alle de deelen der begrootingen, al dat licht te geven en in alle die ontwikkelingen te treden, welke zouden kunnen verlangd worden, als zijnde het het opregt doel der Regering, om den staat der geldmiddelen zoo zeer in zijn geheel en zonder de geringste achterhoudendheid open te leggen, dat de maat van kennis en beoordeeling voor allen volkomen dezelfde zij.

Ad *d*. Wat nu de middelen betreft, om in deze behoeften voor 1831, ad f 47,431,360.27, te voorzien, blijkt het uit de raming ten deze (*Bijlagen* XIV, n°. 9) overgelegd, dat de reeds vastgestelde middelen worden geraamd op f 5,903,591.50, en dat alzoo buitengewone inkomsten voor de schatkist tot een aanmerkelijk bedrag zullen moeten worden daargesteld.

De wet tot voorloopige aanwijzing van de middelen, geschikt tot dekking van de buitengewone begrooting, wordt hierbij gevoegd (*Bijlagen* XIV, n°. 10) en verwijst tot de voordragt van die middelen, tot welker behandeling ik alsnu overga.

Na de meest gezette overwegingen en na het meest opzettelijk overleg, op hoedanige wijze de vervulling dezer behoeften het doelmatigst en minst drukkende zoude kunnen plaats hebben, is men tot het beginsel teruggekomen, om, alvorens tot gedwongen middelen de toevlugt te moeten nemen, dat eener vrijwillige geldleening te mogen beproeven.

Men verbergt zich geenszins het moeijelijke, om die proeve in de ongelukkige omstandigheden des vaderlands en te midden der onzekere toekomst van Europa met een volkomen goed gevolg bekroond te zien; maar men heeft vooral getracht, de vaderlandsliefde der ingezetenen met derzelver belang ten deze te verbinden, en die vrijwillige negotiatie niet alleen op zich zelve voor de inschrijvers te doen voordeelig zijn, maar vooral nog meer voordeelig te maken door de bewijzen van aandeel gangbaar te doen zijn bij geforceerde middelen, welke zoowel ten aanzien der renten als der losbaarheid minder gunstig zullen moeten zijn, en alzoo een zeer aanzienlijk avans aan de deelnemers zouden verzekeren.

Het is zoo, dat op deze wijze een nieuwe last aan den Staat wordt opgelegd; maar het is niet minder waar, dat indien men daardoor bezwaren voor het oogenblik konde afkeeren, welke men aan het getrouwe Noord-Nederland zoo gaarne zoude wenschen te besparen, daarin alleen reeds eene genoegzame reden zoude worden gevonden, om die proeven te billijken. De voordragt dier wet wordt hierbij overgelegd (*Bijlagen* XV).

Men merkt bij dezelve alleen nog op, dat, indien daarbij de vervulling der *geheele* behoefte voor 1831 wordt voorgesteld, men echter daarvan alleen ter beschikking der Regering, vooralsnog,

verlangt eene som van 25 millioen guldens, zoo tot gedeeltelijke dekking der behoeften van oorlog als tot betaling der renten op 1°. Julij aanstaande, met voorbehoud, om het verder gebruik naar gelang van den loop der gebeurtenissen door de wet nader te doen regelen.

Intusschen zijn de omstandigheden des vaderlands en de pligten der Regering tot behoud van ons volks-aanwezen te ernstig en te groot, om het geheel en alleen op deze proeve van vrijwillige leening te mogen laten aankomen, en het is daarom, dat men, bij gedeeltelijke mislukking derzelve, op eenig meer vast en zeker middel van heffing heeft moeten bedacht zijn.

Na rijpe overweging der verschillende middelen, waartoe men de toevlugt zou kunnen nemen, tot bestrijding der hiervoren opengelegde behoeften, heeft men gemeend de voorkeur te moeten geven aan eene belasting naar mate van den aanslag in het personeel.

En hoezeer dezelve slechts kan geraamd worden omtrent 25 millioen guldens te zullen opbrengen en alzoo eventueel voor de verdere behoeften van 1831 zoude moeten verhoogd worden, zoo is het echter niet te ontkennen, dat bij dezelve alles op vaste grondslagen en niets op willekeur gegrond is; dat ieder hier zijn aanslag bekomt naar den stand, in welken hij zich in de maatschappij geplaatst vindt, en dat, indien het toevallig verblijf in de eene of andere plaats tot ongelijkheid in den aanslag leiden kan, de belastingschuldige daartegen, bij het besef der onmogelijkheid eener anders wenschelijke gelijkheid in het stuk van belastingen, althans eene verzachting vindt in het bekomen van renten voor de gedane betaling en een wezenlijken waarborg tegen overmaat van drukking, door zijne aanslagen in allen gevalle beperkt te zien tot eene zekere hoeveelheid zijner inkomsten, bij de wet voor de klasse, tot welke hij behoort, bepaald.

Inderdaad, Edel Mogende Heeren! waarheen men zich, in het geval van noodzakelijkheid eener gedwongene belasting, ook wenden moge, zoo leert de geschiedenis van alle tijden en volken, dat men steeds op klippen stoot, die niet te vermijden zijn, en dat de keuze zich meer moet bepalen tot het minst kwade dan tot het volkomen goede; hetgeen de Regering dan ook eenen dubbelen prijs doet stellen op de meest grondige overwegingen van U Edel Mogenden, welke zoo zeer zullen kunnen bijdragen tot de meerdere volkomenheid van het aangeboden ontwerp.

Men heeft voorts gemeend, door de uitgifte van 4 percent rentegevend papier, de belastingschuldigen te moeten verligten en zich deze vermeerdering der Staatsschuld te moeten getroosten, ten einde het onvermijdelijk offer, hetwelk in zoodanig geval zoude moeten gevergd worden, voor de natie, en vooral voor den middelstand en geringere klassen, meer dragelijk te maken en de rampen van het oogenblik door geene te groote lasten te verzwaren.

Wat eindelijk de wet zelve verder betreft (*Bijlagen XVI*), gedraagt men zich aan de memorie van toelichting, daarbij overgelegd.

Indien op deze wijze de geregelde afloop van het beheer voor het jaar 1831 verzekerd en voor de getrouwe natie de geheele omvang der opofferingen niet wordt verborgen, zoo moet daarbij nimmer worden uit het oog verloren, dat de vaderlandsliefde, de eensgezindheid en de voorbeeldelooze geestdrift der Noord-Nederlandsche bevolking de meest gegronde hoop opleveren, dat, onder den zegen des Almagtigen, hare regtvaardige zaak spoediger zal zegevieren en de rampen zullen worden gelenigd, welke haar zoo onschuldig en onverdiend treffen.

Niets schijnt intusschen meer geschikt, om de ingezetenen te bemoedigen en de gegronde hoop op eene meer gunstige toekomst te verlevendigen, dan de ontwikkeling van den geldelijken toestand van Noord-Nederland, zooals die, bij herboren rust, kan geacht worden voor 1832 en vervolgens te zullen kunnen bestaan.

En het is tot dat overzigt, dat men zich alsnu vermeent te mogen bepalen. Indien toch, zoowel de staatkundige toestand des lands als het verlangen, om alle verbeteringen in de huishouding van den Staat met orde, overleg en regtvaardigheid daar te stellen, beletten om niet bij overhaasting reeds thans dat alles in te voeren, hetgeen geacht kan worden tot die verbeteringen te behooren, zoo belet dit geenszins, dat men de stellige verzekering niet zoude kunnen geven, dat het gewigtig onderwerp van vereenvoudiging der administratie, en even daardoor van bezuiniging der Staatsuitgaven, in dit oogenblik dat der meest ernstige overweging der Regering is; dat men de voordragten der Staatscommissie, daartoe geroepen, met zorg en belangstelling overweegt, en dat groote resultaten in het belang der natie van die overweging gedeeltelijk nog in dit jaar, en meer volkomen voor 1832 en vervolgens, mogen verwacht worden.

Het is dan niet wel mogelijk, vooralsnog de bijzonderheden dier toekomstige besparingen open te leggen, en even daardoor met eenige juistheid het geheele bedrag der Staatsuitgaven, bij herboren rust in 1832 en verder, op te geven, maar men meent met vertrouwen te mogen hopen, dat dezelve althans beneden de zesenveertig millioen gulden zullen kunnen blijven.

En het schijnt bij die onderstelling niet moeijelijk te zullen zijn, om de lasten, welke met de opcenten thans 35 millioen gulden afwerpen en bij rust en welvaart op eene vrij meer aanzienlijke opbrengst kunnen gerekend worden, alsdan op te voeren tot het volle bedrag der behoeften, zonder bij eene goede keuze en verdeeling der middelen eenigen tak van onze welvaart te belemmeren of eenigen stand onzer ingezetenen onmatig te drukken.

Indien nu op die wijze alle uitgaven van den Staat zullen kunnen bestreden worden, zoo zoude de zorg alleen overblijven voor zoodanige buitengewone, welke als afloopende en dus later geheel wegvallende kunnen beschouwd worden.

Tot deze kunnen geacht worden te behooren:

a. de renten en aflossingen van de leeningen, welke door de gebeurtenissen in 1830 en 1831 zijn noodig geworden;

b. de schadeloosstellingen, pensioenen of wachtgelden, welke billijk zullen moeten verzekerd worden aan hen, die, ten gevolge der vereenvoudigingen in het Staatsbestuur, daarop aanspraak hebben; waarbij men

c. nog zoude moeten voegen eenige som, indien het mogelijk konde geacht worden, dat, bij de eindelijke liquidatie met België, een meerder last, van wat aard ook, op Noord-Nederland zoude kunnen blijven kleven.

Deze buitengewone lasten zouden, door speciaal daarvoor verbonden middelen, behooren bestreden te worden en zullen te gemakkelijker kunnen gedragen worden, naar gelang alleen die, sub *a* vermeld, eenigzins aanzienlijk zijn kunnen, die, sub *b*, door eene doelmatige plaatsing van uit te vallen ambtenaren, bij ontstaande vacaturen, en successief versterf al spoedig wegvallen, en die, sub *c*, geheel niet of in eene geringere mate schijnen te vreezen te zijn, indien Noord-Nederland, op het betreden spoor, eendragtig en krachtdadig voortgaat om zijne regten te helpen handhaven en beschermen.

Alzoo meent men te mogen vaststellen, dat een zuinig bestuur, welks uitgaven door matige lasten zullen kunnen bestreden worden, welks buitengewone behoeften meer gering en tijdelijk zijn, in staat zal wezen, om het geluk en den bloei eener zoo voorbeeldelooze bevolking te verzekeren en de kleinere plek gronds der Vereenigde Nederlanden weder op te voeren tot die mate van welvaart, op welke de volharding, trouw en zedelijkheid der ingezetenen kunnen doen hopen.

Intusschen, Edel Mogende Heeren, zal het niemand bevreemden, dat, te midden van alle deze voordragten, met ernst aan de oogenblikkelijke behoeften van de schatkist gedacht en in derzelver nood spoedig moet voorzien worden.

Het aanwezen dier dadelijke behoeften te betoogen, zoude aan het doorzigt van U Edel Mogenden zijn te kort gedaan; de ondervinding van zoo velen in den Staat, wier billijke klagten alleen door eene onverbiddelijke noodzakelijkheid hebben moeten onverhoord blijven, spreekt hier te luide en de behoefte voor eenen strijd, tot welks goeden afloop het een twintigste der bevolking zich op de edelste wijze geleend heeft, zijn te kennelijk, dan dat ik mij hier eenige ontwikkeling zoude mogen veroorloven.

Men is alzoo bedacht geweest, om, door eene heffing bij anticipatie, in die eerste nooden te voorzien, en de wet daartoe wordt hierbij (*Bijlagen* XVII) aan U Edel Mogenden overgelegd.

Zij zal, zoo men vertrouwt, het eerste voorwerp uwer overwegingen zijn en derzelver totstandbrenging zal alle vrees voor verwarring doen wegvallen, welker voorkoming een der eerste pligten van de Regering is. Door deze onverwijlde vervulling der oogenblikkelijke behoeften wordt ook de gelegenheid ruimer, om met rijp overleg de middelen van definitive voorziening te helpen daarstellen.

Tot grondslag dezer voorbetaling heeft men mede aangenomen de personele belasting. Het toenemend tarief, bij de wet voorgesteld, zal de bijdragen der vermogenden naar billijkheid grooter maken, terwijl van de mingegoede klassen geen voorschot zal worden gevorderd, en schoon men zich niet ontveinst, dat dezelve in sommige streken eenigermate ongelijk kan werken, zoo vleit men zich dat dezelve zonder weerzin zal worden gedragen, uit aanmerking dat het slechts *een voorschot* is, hetwelk spoedig zal

kunnen worden verrekend of teruggegeven, terwijl daaraan inmiddels eene rente van een half percent 's maands verbonden zijnde, men vertrouwen mag, dat hetzelve voor niemand een groot bezwaar zal opleveren.

Eindelijk, Edel Mogende Heeren, wordt aan U Edel Mogenden (*Bijlagen* XVIII) overgelegd eene wet, strekkende om de schatkistbiljetten op vaste tijdperken aflosbaar in geld bij de schatkist te maken.

De ondervinding heeft doen zien, dat het blootelijk aannemen van de schatkistbiljetten in betalingen der belastingen en opcenten niet genoegzaam is, om aan dezelve eenen voldoenden prijs te verzekeren.

Terwijl men aan elk belastingschuldige, hetzij voor een, hetzij voor meerdere posten der belastingen, het gebruik van dit papier op de ruimste wijze heeft toegelaten voor al hetgeen in 1831 verschuldigd wordt, is het niet mogelijk geweest de vereeniging van de posten, door *onderscheidene* belastingschuldigen op te brengen, toe te staan, zonder daardoor aanleiding te geven, dat de schatkistbiljetten te spoedig in de kassen terugkeeren, en deze alzoo ontbloot te laten van de gereede gelden, met welke alléén de soldijen en verscheidene andere betalingen kunnen worden gekweten.

Volgens de voorgedragene wet zullen de schatkistbiljetten, behalve het voortdurend gebruik bij betaling der belastingen, met de twaalf maanden na de uitgifte opzegbaar worden gesteld en deze opzegging voorts om de zes maanden kunnen plaats hebben, waardoor dit papier aan geacceptcerde wissels wordt gelijk gemaakt. Men vleit zich, dat deze maatregel vermogend werken zal op de waarde der schatkistbiljetten en dat daardoor, en bij een meer vasten koers derzelve, zullen zijn weggenomen vele hoogst billijke klagten, tot welke het onvermijdelijk gebruik van dit papier aanleiding heeft gegeven; terwijl het maandelijks openbaar maken van het bedrag der uitgegeven schatkistbiljetten, hetwelk men voornemens is na de daarstelling dezer wet te doen, zal kunnen voorkomen de overdrevene denkbeelden, die men zich van dit bedrag schijnt te hebben gevormd; en de Regering vertrouwt, dat U Edel Mogenden met haar omtrent de noodzakelijkheid dezer voorziening zullen instemmen.

Ziet daar, Edel Mogende Heeren, hetgeen ik in last heb aan U Edel Mogenden over te leggen. De stukken, welke de voorgedragen wetten vergezellen, zullen U Edel Mogenden het bewijs opleveren, dat men zooveel mogelijk alles heeft willen openleggen wat tot het onderwerp behoort; ik mag er de verzekering bijvoegen, dat, evenzeer als de Regering op de eenstemmige medewerking van U Edel Mogenden den hoogsten prijs stelt, zij ook evenzeer bereid is, door nadere en zoo noodig meerdere toelichtingen alle wenschen van U Edel Mogenden te bevredigen. Wij streven allen naar hetzelfde doel: het behoud van ons dierbaar vaderland; van dat land, hetwelk door den moed der voorgeslachten en de kennelijke tusschenkomst van den Almagtige meermalen gered en voor ons behouden is; van dat gezegend land, waar trouw en vertrouwen, eendragt en geestdrift ook thans nog hun zetel gevestigd houden, en waarin eene brave bevolking bij de getrouwe vervulling der wederkeerige verpligtingen van alle hare bestuurderen hopen mag, dat erfdeel der vaderen onbesmet en ongeschonden aan hare kinderen te zullen achterlaten.

Na de voordragt dezer rede legt de Minister van Financiën over, de navolgende wetsontwerpen met daarbij behoorende bescheiden: (1)

daarstelling van nadere bepalingen omtrent de Iste afdeeling der begrooting, aanvang nemende met 1830;

daarstelling van nadere bepalingen omtrent de middelen ter voorziening in de uitgaven, begrepen in de Iste afdeeling der begrooting;

vaststelling der IIde afdeeling van de begrooting over den jare 1831;

vaststelling van middelen ter bestrijding van de uitgaven begrepen in de IIde afdeeling van de begrooting;

vaststelling eener vrijwillige negotiatie;

vaststelling eener verpligte negotiatie;

vaststelling eener betaling bij voorschot;

aflosbaarstelling van schatkistbiljetten.

(1) Zie *Bijlagen*, onder nº. XIV—XVIII.

Hierna verlaat de Minister van Financiën de zaal.

De Vergadering besluit, op voorstel des **Voorzitters**, al de overgelegde bescheiden te doen drukken en ronddeelen en tot onderzoek te verzenden naar de Afdeelingen van Februarij, alsmede om zich, overeenkomstig het verzoek van den Minister van Financiën, het allereerst en zoo spoedig mogelijk met het laatst der aangeboden ontwerpen bezig te houden.

De door een der leden gedane vraag, of men de voorgedragen begrootingswetten niet zoude kunnen verzenden naar de Afdeelingen van October, vindt geene ondersteuning.

Voorts wordt bepaald, dat de Afdeelingen zich den 24sten dezer zullen bezig houden met het onderzoek van het ontwerp van wet tot bestrijding der dadelijke behoeften van de schatkist, welk ontwerp heden gedrukt en den volgenden dag aan de leden toegezonden zal worden.

Aan de orde is de TREKKING DER AFDEELINGEN over de maand Februarij.

De uitslag dier trekking is, dat zullen behooren tot de:

Eerste Afdeeling, de heeren: Luyben, van Randwijck van Rossum, Beelaerts van Blokland, van Reenen, Hinlópen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst en van Alberda van Bloemersma;

Tweede Afdeeling, de heeren: Hoynck van Papendrecht, van de Kasteele, de Jonge van Campens Nieuwland, Frets, van Foreest, Lycklama à Nyeholt en Cats Epz.;

Derde Afdeeling de heeren: van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Dijckmeester, Backer, van Asch van Wijck, van Sytzama, IJssel de Schepper, van Suchtelen tot de Haere en Sandberg;

Vierde Afdeeling, de heeren: Ingenhousz, Weerts, Donker Curtius van Tienhoven, van Alphen, Warin, van Nes, Lemker en Tammo Sypkens;

Vijfde Afdeeling, de heeren: van Nagell tot Ampsen, Dedel, Corver Hooft, Collot d'Escury van Heinenoord, Junius van Hemert, Boddaert, Bijleveld en Gockinga;

Zesde Afdeeling, de heeren: Cuypers, van Sasse van IJsselt, van Meeuwen, van Lynden van Hoevelaken, van Dam van Isselt, Op den Hooff, van Welderen Rengers en Hofstede;

Zevende Afdeeling, de heeren: Verheijen, Luzac, G. Clifford, G. G. Clifford, Repelaer van Molenaarsgraaf, van Wickevoort Crommelin, van Boelens en Jarges.

De leden begeven zich daarna, op uitnoodiging des **Voorzitters**, naar hunne Afdeelingen, om zich met de keuze van voorzitters en onder-voorzitters bezig te houden.

De vergadering wordt daartoe voor eenige oogenblikken geschorst.

De zitting heropend zijnde, deelt de **Voorzitter** mede, dat door de Afdeelingen benoemd zijn:

tot voorzitters, de heeren: Beelaerts van Blokland, van de Kasteele, van Asch van Wijck, Donker Curtius van Tienhoven, Bijleveld, van Lynden van Hoevelaken en Luzac;

tot onder-voorzitters, de heeren: van Randwijck van Rossum, de Jonge van Campens Nieuwland, Dijckmeester, Warin, Collot d'Escury van Heinenoord, Op den Hooff en Jarges.

De vergadering wordt daarna gescheiden.

31STE ZITTING.

ZITTING VAN WOENSDAG 30 MAART 1831. (1)

(GEOPEND TEN 2½ URE.)

Ingekomen: verzoekschrift. — Verslag uitgebragt door de Centrale Afdeeling omtrent het wetsontwerp tot vaststelling eener betaling bij voorschot; bepaling van den tijd der behandeling.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 51 leden, te weten de heeren:

Hinlópen, van Reenen, van Alphen, Lemker, Beelaerts van Blokland, van Nes, Donker Curtius van Tienhoven, Hoynck van Papendrecht, van Nagell tot Ampsen, Junius van Hemert, van Foreest, Bijleveld, Corver Hooft, Boddaert, Collot d'Escury van Heinenoord, van Lynden van Hoevelaken, van de Kasteele, Luyben, Op den Hooff, van Welderen Rengers, van Dam van Isselt, van Meeuwen, Ingenhousz, van Randwijck van Rossum, Dedel, de Jonge van Campens Nieuwland, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Verheyen, van Sytzama, van Suchtelen tot de Haere, Sandberg, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, van Asch van Wijck, IJssel de Schepper, Dijckmeester, Backer, Jarges, Lycklama à Nyeholt, Cats Epz., Hofstede, G. Clifford, van Boelens, van Wickevoort Crommelin, Repelaer van Molenaarsgraaf, Tammo Sypkens, G. G. Clifford, Luzac, Gockinga, Weerts en Cuypers.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 22sten Maart jl. worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter** deelt mede:

1°. dat is ingekomen een verzoekschrift der heeren Koster en Zoon van Amsterdam, betreffende de regten van in- en uitvoer op het glas.

Dit adres is verzonden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

2°. dat het centraal verslag gereed is omtrent het wetsontwerp tot vaststelling eener betaling bij voorschot.

Dit verslag zal gedrukt en rondgedeeld en de beraadslaging over het wetsontwerp gehouden worden den volgenden dag, 31 Maart, des voormiddags ten tien ure. (1)

De vergadering wordt daarna gescheiden.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het voorgevallene op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 77; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 39; 4°. *Amsterdamsche Courant*, n°. 78, enz.

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. XVII.

32STE ZITTING.

ZITTING VAN DONDERDAG 31 MAART 1831. (1)

(GEOPEND TEN 10½ URE.)

Ingekomen: berigt van een lid verhinderd de vergadering bij te wonen. — Behandeling van het wetsontwerp tot vaststelling eener betaling bij voorschot.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 52 leden, te weten de heeren:

van Nes, Hoynck van Papendrecht, Junius van Hemert, van Lynden van Hoevelaken, Luyben, van Suchtelen tot de Haere, Op den Hooff, van Wickevoort Crommelin, Donker Curtius van Tienhoven, van Foreest, Cuypers, Cats Epz., van Welderen Rengers, Backer, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, de Jonge van Campens Nieuwland, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, van de Kasteele, van Dam van Isselt, van Reenen, Bijleveld, van Asch van Wijck, Sandberg, Hofstede, Hinlópen, Lemker, G. G. Clifford, van Nagell tot Ampsen, Collot d'Escury van Heinenoord, IJssel de Schepper, Repelaer van Molenaarsgraaf, Gockinga, van Randwijck van Rossum, Dedel, Dijckmeester, Weerts, Boddaert, van Sytzama, van Boelens, Beelaerts van Blokland, van Alphen, Luzac, van Meeuwen, Warin, Jarges, Lycklama à Nyeholt, G. Clifford, Corver Hooft, Ingenhousz, Verheijen en Tammo Sypkens.

De Minister van Financiën woont de vergadering bij.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 30sten Maart jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 79; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 39; 4°. *Amsterdamsche Courant*, n°. 29; 5°. *Arnhemsche Courant*, n°. 42; 6°. *Groninger Courant*, n. 27; 7°. *Haarlemsche Courant*, n°. 40; 8°. *Noord-Brabander*, n°. 41; 9°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 40; 10°. *Utrechtsche Courant*, n°. 42.

De **Voorzitter** geeft kennis, dat de heer Frets berigt heeft wegens ongesteldheid de zitting niet te kunnen bijwonen.

Dit berigt wordt voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van het WETSONTWERP tot VASTSTELLING EENER BETALING BIJ VOORSCHOT.

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **van Lynden van Hoevelaken**: (1) Voorheen geroepen door mijne geboorte en de daaruit voortvloeijende betrekkingen, om de belangen van mijn vaderland te behartigen, vond ik in zelfvoldoening en gerustheid van geweten genoegzamen grond, om geene andere verantwoording te behoeven.

Thans echter, daar ik in deze Vergadering geene andere stem kan en mag uitbrengen dan als volksvertegenwoordiger, acht ik mij verpligt tot meerdere verantwoordelijkheid en aan dat gedeelte van het volk van Nederland, dat ik alsnog vermeen te vertegenwoordigen, rekenschap te moeten geven van mijn doen en laten in die hoedanigheid. Ik zeg met opzet: *aan dat gedeelte van het volk van Nederland, dat ik alsnog vermeen te vertegenwoordigen*, omdat, toen ik in 1828 door de Staten van Gelderland, als kiezers van hun gewest, voor de drie volgende jaren ingekozen werd tot volksvertegenwoordiger, zulks niet was om alleen de belangen van hun gewest voor te staan, maar veel meer om de belangen van het geheele Koningrijk der Nederlanden te behartigen.

Dezelfde verpligting werd door die van Limburg aan den tegenwoordigen Regent van België opgelegd. Beiden deden wij gezamenlijk een en denzelfden eed; beiden vertrouw ik, dat zulks destijds opregtelijk deden. Dan, sedert dien tijd zijn de zaken veranderd. België heeft zich feitelijk afgescheurd van ons Koningrijk, en de eenvoudige burger en landman heeft zich het regt toegekend, om een verblind en verdwaasd volk te beheeren. Zulk een volk, geleid door zulke aanvoerders, mag ik niet meer als het mijne erkennen, en dat volk te moeten vertegenwoordigen, zou mij een ondragelijke last zijn. Ik mag mij dus vrij verhoovaardigen van alleen het minder, maar meer getrouw aan eed en pligt gebleven gedeelte van het volk van Nederland te vertegenwoordigen, en aan dat volk zal ik altijd bereidwillig zijn om de gronden mijner handelingen als hun vertegenwoordiger open te leggen.

Ik acht mij daartoe des te meer verpligt, wanneer het zaak is aan te dringen op opofferingen van goed en bloed ten heil des vaderlands. Dit is nu met opzigt tot de onderhavige wet het geval.

Ik kan niet ontkennen, dat ik altijd een afschuw gehad heb van alle gedwongene maatregelen; dat ik ten sterkste afgekeurd heb alle heffingen op bezittingen of inkomsten, hetzij regelregt geheven, hetzij bij wijze van omslag; en dat ik vooral verkieselijker geoordeeld heb in te roepen de vaderlandsliefde en de wezenlijke vrijgevigheid van onze natie, die daarin ten allen tijde, en vooral in tijden van nood, zulke ondubbelzinnige bewijzen gegeven heeft. Nu nog vertrouw ik op die zelfde edele gevoelens, en zoo zeer ik overuigd ben, dat onder onze dapperen, zoo te land als te water, meer dan één van Speyk gevonden zal worden, even zoo zeer vleie ik mij, dat er onder onze goede burgers en ingezetenen vele gevonden zullen worden, die hunne ijzeren schatkisten met dezelfde onverschrokkenheid voor het behoud huns vaderlands zullen doen springen, als de zee-luitenant zijne boot. Ik heb dus alle goede verwachting van eene vrijwillige geldleening; maar, daar zulks niet dan op tijd kan werken en er inmiddels noodzakelijk geld vereischt wordt, om onze dapperen, die zoo vrijwillig ter verdediging van den vaderlandschen grond zijn toegesneld, te voeden en te kleeden, mag of durf ik mij ook niet onttrekken aan eene gedwongene geldleening, bij wijze van voorschot. Zoodanig als zij is voorgedragen, komt zij mij, over het algemeen, niet drukkend en dus zeer aannemelijk voor. Het is niets dan een voorschot in eene leening, naderhand te verrekenen, en het heeft niets gemeens met eene wezenlijke, veelmin met eene blijvende en voortdurende belasting, die door herhaling te drukkender wordt. Het

(1) Zie *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 79, voor de redevoeringen der heeren van Lynden van Hoevelaken, van Nagell tot Ampsen, en van Dam van Isselt; die van den eerste komt ook voor in *Arnhemsche Courant*, n°. 42, en die van den derde in *Noord-Brabander*, n°. 44.

32ste ZITTING. — 31 MAART 1831.

XVII. *Betaling bij wijze van voorschot.*

kan dan ook nimmer vergeleken worden bij soortgelijke eischen, als voor meer dan twee eeuwen was een tiende penning, en *ik* zou mij ook wel wachten van eene Regering als de onze gelijk te stellen met eene van vreemde afkomst, van vreemde zeden, en die in ons vaderland alleen een bloeddorstig geheugen heeft nagelaten.

De onderhavige wet niet anders beschouwende dan als een voorschot van een onvermijdelijk offer der ingezetenen voor het heil des vaderlands, wil men niet deszelfs geheel bestaan in de waagschaal stellen, acht ik mij verpligt èn als ingezeten van Noord-Nederland (dat voorheen zoo gelukkig gemeenebest der Vereenigde Nederlanden), èn als vertegenwoordiger van het aan eed en pligt en orde getrouw geblevene volk van Nederland, mijne toestemming aan de voorgedragene en verbeterde wet te moeten geven.

De heer **van Nagell tot Ampsen**: Hoezeer ik niet dikwerf mijne gevoelens in de publieke vergadering te kennen geef, — en dat mijn stilzwijgen niet voor belangloosheid wegens de goede zaak, waarnaar wij allen streven, worde uitgelegd, — zoo vraag ik heden het woord, Edel Mogende Heeren! en het zoude voor mij een des te aangenamer taak zijn geweest, wanneer ik mij ten voordeele van deze wet had kunnen uitlaten. Ik schroom dus niet voor ulieden mijne gevoelens open te leggen; het zoude dwaasheid zijn, mij in te beelden, dat dezelve over het algemeen zullen worden goedgekeurd; doch hoe het dan ook hiermede zijn moge, het blijft altoos mijn pligt, te zeggen hetgeen ik denk, de uwe het gezegde in uwe wijsheid en billijkheid te beoordeelen.

Wanneer ik dan, om ter zake te komen, met alle mijne aandacht het oog op de dagelijksche omstandigheden vestig, kan ik mijne verwondering niet verbergen wegens de stilzwijgendheid, welke het Gouvernement zich ten onzentwege voorbehoudt, en wel in het bijzonder ten aanzien van de stellingen, welke de vijf groote Mogendheden, te Londen vertegenwoordigd, ons vaderland betreffende, hebben geprojecteerd en aan welke de Koning den 18den Februarij ll., heeft geadhereerd, namelijk tot de grondslagen, bestemd om de scheiding tusschen Holland en België te vestigen.

Met billijkheid hadden de Staten-Generaal kunnen verwachten, dat na de officiële mededeeling, door de Hooge Regering aan de Kamer in de vorige zitting bij monde van Z. E. den Minister van Buitenlandsche Zaken overgebragt, de Kamer bij deze te zamenroeping ook de officiële kennisgeving van dit belangrijk punt zoude hebben verkregen, de natie daarmede bekend zijn geworden. Inmiddels is de natie niet onkundig gebleven, daar de nieuwspapieren niet alleen deze bepaling hebben verkondigd, maar ook de Minister van Buitenlandsche Zaken, in eenen naburigen Staat, de verzekering ten duidelijkste heeft te kennen gegeven, dat België, hetwelk thans voor altijd van Holland afgescheiden is, door de andere Mogendheden ontzien was geworden, omdat Frankrijk dat begeerde. En ik ben het volkomen met dien zelfden Minister eens, die te gelijker tijd gezegd heeft, dat de buitenlandsche staatkunde nauw aan de binnenlandsche is verbonden; bij beide bestaat hetzelfde kwaad, namelijk wantrouwen; — de Hemel behoede ons, dat dit immer worde verwekt, daar het nimmer tusschen Vorst en Vaderland moet bestaan. Op deze gewigtige aanmerkingen, door de Sectiën gemaakt, is dan ook geantwoord en de hoop aan de Kamer gegeven, dat zoodra een nog ontbrekend berigt zal zijn ingekomen, volgens Zijner Majesteits bedoelingen openingen ten aanzien van de staatkundige betrekkingen in den tegenwoordigen stand van zaken zullen gegeven worden. Moge dezelve de verzekering inhouden en de natie geruststellen, die goed en bloed voor het vaderland heeft opgeofferd en nog staat op te offeren, dat de Regering nimmer die brave verdedigers van het dierbaar vaderland, de bloem van onze natie, aan het doelwit zal opofferen, om dat grondgebied, hetwelk zich door geweld heeft afgescheurd, in te treden, al mogen de omstandigheden nog zoo aanlokkelijk voorkomen, maar deze braven steeds gebruiken om onzen vaderlandschen bodem te verdedigen: deze verzekering vleije ik mij te mogen erlangen; de natie zal daarmede gerust gesteld worden.

De toestand, waarin het vaderland is gedompeld, eischt, volgens de aanvraag der Regering, de onmiddellijke daarstelling van ernstige en krachtige middelen om 's lands schatkist te stijven, ten einde onze onafhankelijkheid te handhaven; maar het Nederlandsche volk heeft ook het regt om van deszelfs vertegenwoordigers te verwachten, dat deze middelen, door de Hooge Regering voorgeslagen, met billijkheid, evenredigheid en zonder overhaasting worden overwogen.

De ingezetenen, alreeds door hooge belastingen gedrukt en met een voorschot bezwaard, hetwelk een ieder uit zuivere vaderlandsliefde heeft opgebragt en waarvan de aanslag, volgens opgave van de Regering, op circa f 13,970,000 is vastgesteld en maar f 13,000,000 heeft opgebragt, levert een gewigtig bewijs op, dat op de opbrengsten der voorschotten geene vaste rekening te maken is, en vooral niet op den maatstaf, dien men daartoe heeft gebezigd; de waarschijnlijkheid, dat een tweede voorschot minder aan de schatkist zal opleveren, lijdt geen twijfel.

Ik kan mij geenszins met den maatstaf, in de voorgedragene voorschotten gebezigd, vereenigen; dezelve bevat geene genoegzame juistheid van de werkelijke inkomsten of bezittingen der ingezetenen; de uiterlijke staat of trein hangt van wisselvallige omstandigheden af en kan nimmer een vasten maatstaf opleveren. Bewijzen zouden kunnen aangevoerd worden, dat zeer vermogende ingezetenen door de onderhavige wet minder zullen bijdragen dan andere minder vermogende, die zich in steden, alwaar zware octrooijen bestaan, door hunne betrekkingen en door de omstandigheden ter woon hebben moeten begeven.

De middelbare fortuinen zullen door de wet het meest gedrukt worden. Ik kan mij ook niet met eene wet van terugwerkende kracht vereenigen, noch minder met het denkbeeld, dat de overledenen opgeroepen zullen worden, om in dit voorschot te deelen. De classificatie is onevenredig en onbillijk: in de gemeenten boven de 45,000 zielen bevolking zal de schatpligtige, die f 250 in het personeel betaalt, gelijkstaan met een die f 500 betaalt; dit voorbeeld zal men gewis in vele groote steden aantreffen. In de volgende klasse zal ook die onevenredigheid gevonden worden.

Het vraagpunt betrekkelijk de betaling der Belgische ambtenaren, hier te lande nog aanwezig, hetwelk ik in bedenking heb gegeven, is door de Regering met stilzwijgen voorbijgegaan. Dit vraagpunt, hoe weinig dan ook de Regering zich daaraan gelegen heeft laten liggen, is niet minder voor de natie gewigtig, die haar bloed en goed veil heeft tot handhaving van onze onafhankelijkheid. Ik verwacht dus, dat, wanneer men daarop terug zal komen, de Regering wel eenige elucidatie daarop zal willen geven; daar de post in de berekeningen, strekkende tot grondslag der tweede afdeeling of buitengewone begrooting van 1831, 11de afdeeling, 5de hoofdstuk, zeer onduidelijk is uitgedrukt, indien dezelve tot antwoord van dit vraagpunt dienen moet, en voor nadere opheldering vatbaar wezen zal.

Door de overhaasting, welke het Gouvernement heeft aan den dag gelegd, zijn onze beraadslagingen uit haar verband gerukt. Ik had liever gezien, dat de Regering zich vroeger met de financiële belangen van ons vaderland had bezig gehouden en aan de Kamer vroegtijdiger de voorgedragene wetten had medegedeeld; regelmatiger ware het geweest, de begrooting van inkomsten en uitgaven te onderzoeken, voor en aleer men zulke importante sommen toestaat, zonder te kunnen berekenen, of dezelve overdreven of genoegzaam zullen zijn om in 's lands behoeften te voorzien. Dat hier alle brave vaderlanders, die den staat van zaken en den toestand van onze financiën kundig zijn, het belang der ingezetenen in het oog houden en beslissen; er blijft, tot stijving van 's lands kas, en dus tot redding in den hoogen nood in deze, niets over dan eene groote algemeene beslissende financiële operatie. En het is om die te bevorderen en te bespoedigen, voor en aleer men tot verdere geforceerde voorschotten overga, dat ik aan de wet tot vaststelling eener vrijwillige negotiatie de voorkeur zal geven boven alle geforceerde voorschotten, die, even als de vrijwillige negotiatie, door het uitgeven van rentegevende recepissen of kwitantiën tot het vermeerderen der schuld contribueëren. En hoezeer ik bereid ben geweest mijne stem voor de wet in November ll. uit zuivere vaderlandsliefde uit te brengen, zoo grievend is het voor mij, in de omstandigheden, waarin het vaderland verkeert, mijne stem aan de onderhavige wet te moeten weigeren uit hoofde van de gemaakte bedenkingen, die ik in uw midden nederleg. Dat het belang der zaak, het besef van pligt, en dat de rede van gezonde staatkunde in deze raadzaal beslissen.

Ik onderwerp deze mijne gevoelens volvaardig aan uwe wijsheid; gij hebt mij met welwillendheid gehoord, neemt daarvoor mijne dankbetuiging aan.

De heer **van Dam van Isselt**: De geschiedenis van ons vaderland is rijk aan voorbeelden van zelfopoffering van deszelfs ingezetenen voor het algemeen belang, en van groote outwikkeling van kracht tot behoud van vrijheid en onafhankelijkheid. In dit opzigt mogen de dagen, die wij beleven, gelijk gesteld worden met de dagen van den grootsten roem des vaderlands,

en op dit oogenblik kunnen wij, zonder blozen, van onze vaderen spreken. De geestdrift, die Noord-Nederlands ingezetenen aan den dag leggen tot behoud hunner zelfstandigheid, geeft hun weder aanspraak op de achting van de volken van Europa, en de trouw en de gehechtheid, die zij betoonen voor hunnen Koning, is geschikt om de afgunst op te wekken van allen, die kroon en schepter dragen.

In dien toestand spreekt het wel van zelve, dat de vertegenwoordigers van zulk eene natie het eens zijn, dat er een offer moet worden gebragt op het altaar des vaderlands. Hoogstbelangrijke wetten zijn ons voorgedragen, groote opofferingen worden van het volk gevraagd: de onderhavige wet strekke er ten bewijze van. Dezelve is met zoo veel zorg en naauwkeurigheid in de onderscheiden Sectiën onderzocht, dat ik hier in geene ontwikkeling van dezelve treden zal.

Mijne aanmerkingen zullen eene andere strekking hebben, maar tevens in het naauwste verband staan met de zaak, die wij behandelen. Wanneer men van de eene zijde zulk aanzienlijke offers vraagt, mag ik niet ontveinzen, dat men van de andere zijde op meerdere verbeteringen had mogen hopen.

Ik merk slechts in het voorbijgaan op:

Dat men bij de onderscheidene Ministeriën nog de omslagtige, kostbare, en bij het departement van Oorlog vooral zoo schadelijke bureaucratie huldigt.

Dat men bij het leger den eeuwigen slenter der ancienneteit blijft volgen, zoo verderfelijk in oorlogstijd, den regten weg om middelmatigheid den voorrang te geven boven wezenlijke verdiensten en geschikt om den moed en den ijver van den krijgsman uit te dooven. Ik heb hier het oog op zoo velen, die zich in de laatste gebeurtenissen gunstig hebben onderscheiden, en op zoo velen, die zich van eene ongunstige zijde hebben doen kennen.

Dat men, ondanks de zoo dikwerf aangegeven en billijke klagten, steeds over de begrooting voor de behoeften van den Staat niet hoofdstuksgewijze, maar in eens wil laten stemmen. Het is een middel, om alle verantwoording te ontgaan en de beoordeeling over het gebruik der toegestane sommen onmogelijk te maken.

Dat men op de gedane vraag, welk gebruik men heeft gemaakt van de reeds verstrekte gelden, ter loops, als ware het niet de moeite waardig, antwoordt.

Dat men aan de schutters uit den eersten ban, die, ja, volgens eene wet, maar toch gaarne en ijverig dienen, hunne bezoldiging als ambtenaren onthoudt, terwijl onderscheidene Belgen uit 's lands penningen worden onderhouden.

Ik voeg hierbij, dat wij op meerdere openhartigheid hadden mogen rekenen. Een volk, dat zoo veel vertrouwen schenkt, heeft regt om meerder vertrouwen te vragen. Wij weten, dat een groot leger vele behoeften heeft en dat er dus geldelijke offers tot deszelfs instandhouding moeten worden gebragt. Voor het overige tasten wij in het duister rond over den aard en de strekking van de toebereidselen, die men maakt.

Na de eerste mededeelingen, in Januarij ll. aan de Staten-Generaal gedaan, is hun verder niets bekend gemaakt. Men heeft ons bij een tweede en als het ware met moeite verkregen antwoord beloofd, dat de Minister van Buitenlandsche Zaken nadere mededeelingen zoude doen. Zulks zal nu op aanstaanden Zaturdag geschieden. Die mededeelingen hadden iedere behandeling van financiële wetten moeten voorafgaan.

Nu vraag ik, of men zich zal bepalen tot het mededeelen van protocollen, aan allen door de nieuwspapieren bekend. Dan is de moeite, die men zich geven zal, overbodig. Wij moeten weten, of het vaderland zijne zonen en zijne schatten offert om vrij en zelfstandig te blijven, dan wel, of die groote inspanning van krachten zal uitloopen op eene vereeniging met een volk, dat de natie en den Vorst, die ons regeert, zoo schandelijk heeft verguisd; op eene vereeniging, die ik hier vroeger, toen zij nog bestond, met alle mijne krachten heb voorgestaan, maar waarvan ik thans, en met mij het grootste deel van Noord-Nederland, een afschuw heb. Zijn zoodanige mededeelingen voor geene openbare behandeling vatbaar, het geheim comité is daar om dezelve te ontvangen.

Het volk zal blijmoediger geven, wanneer het overtuigd is, dat zijne vertegenwoordigers althans de ware toedragt der zaken kennen, dat zij die billijken. Nu gaan wij in blind vertrouwen voort. Het gezegde van de Fransche ultra-royalisten: *Vive le Roi, quand même*, is berucht geworden en steeds in den kwaden zin gebezigd. Wij hebben hetzelve in de laatste dagen gaarne tot het onze gemaakt en het in den goeden zin toegepast. Maar het Gouvernement moet door de toegeeflijkheid der Staten-Generaal, natuurlijk gevolg van de omstandigheden, waarin wij hebben verkeerd, niet in eenen verderfelijken slaap worden gewiegd.

De tijd zal geboren worden, waarop wij rekenschap zullen vragen van vele zaken, nu nog met eenen sluijer bedekt, dien wij niet willen opligten. De tijd zal geboren worden, waarop wij instellingen zullen vragen overeenkomstig met onze behoeften en met den waren geest eener constitutionele regering.

Men spreekt veel in onze dagen van jacobinismus, maar men vergeet, dat actie reactie verwekt en dat jacobinismus geboren wordt uit de misbruiken van het oppergezag. Indien het Gouvernement aan wezenlijk liberale beginselen had toegegeven; indien het vertrouwen had geschonken aan hen, die in waarheid het echte liberalisme waren toegedaan, dan had het steun gevonden tegen den colossus van priestergezag, de monsterachtige unie voorkomen, en het Koningrijk der Nederlanden stond nog ongeschonden daar.

De wezenlijke vijanden van hun vaderland en van hunnen Koning zijn die roekelooze voorstanders van geweldige maatregelen, voorstanders van de boodschap van den 11den December. De denkbeelden over staatsregt en over de wederzijdsche betrekkingen tusschen den Vorst en zijne onderdanen worden door geene besluiten onderdrukt!

Wanneer men den stroom wil keeren in zijnen loop, make men de dammen hecht en breed; men werke de dijken torenhoog op, eindelijk bezwijken zij voor zijnen aanhoudenden aanval; geheele landstreken worden overplast en vernield, en de onvoorzigtigen, die hem trachtten te bedwingen, worden de eerste slagtoffers hunner dwaze pogingen. Maar als men dien stroom met wijsheid weet te leiden, wordt hij de rijke en weldadige bron van welvaart.

Ons leger, onze vrijwilligers uit alle rangen en standen zullen strijden met Nederlandschen moed voor het heilig erf der vaderen, wanneer en door wie het ook worde bedreigd. Maar laten zij, laten wij allen het weten, dat het offer van goed en bloed niet te vergeefs zal zijn gebragt; dat wij, na voleindigden strijd, leven zullen in een gelukkig en zelfstandig land, waar de stem van het ware liberalisme niet meer zal worden verdoofd door die der voorstanders van willekeur en onbepaald gezag. Bij vrije en regtstreeksche verkiezingen, bij een verantwoordelijk ministerie en bij vrijen handel zal dan onze geëerbiedigde Koning heerschen over een klein, maar rijk en gelukkig land en over een vreedzaam en weltevreden volk.

Ik heb mijn vaderland lief met alle de krachten mijner ziel, ik ben bereid ieder offer te brengen, dat tot deszelfs welzijn leiden kan; maar ik ben aan dat vaderland, ik ben aan mijne committenten, ik ben het aan mijne eigene eer verschuldigd, niet te handelen dan met kennis van zaken. Kan het Gouvernement niet goedvinden de billijke inlichtingen te geven, die wij vragen; moeten de Staten-Generaal als werktuigen worden gebezigd, om in den blinde het volk met zware lasten te beladen, dan laat ik de verantwoordelijkheid daarvan aan hetzelve alléén en ik zal stemmen tegen iedere der voorgedragene wetten. Moge de ondervinding vruchten dragen, en men zich niet te laat de spreuk van den beroemden Bignon te binnen brengen: *Dans les grandes révolutions les peuples seuls ne périssent pas.*

Ik heb gemeend rond en onbewimpeld te moeten spreken en mijn gevoelen met openhartigheid te moeten uiten, alvorens mijne stem aan dit ontwerp te geven.

De heer **van Asch van Wijck**: (1) Het is thans voor de eerste maal, dat ik, na het ophouden van het grondwettig gezag in de Zuidelijke Nederlanden, tot het stemmen over eene belastingwet mij geroepen vinde. Aan vroegere beraadslagingen deel te nemen, werd mij belet door eene omstandigheid, U Edel Mogenden bekend. Intusschen heb ik echter ernstig en bij herhaling bij mij zelven overwogen, welken invloed de gebeurtenissen der laatste tijden, van een zoo gewigtigen als geheel bijzonderen aard, op de staatkundige betrekkingen en de tegenwoordige zamenstelling onzer Vergadering konden uitoefenen. Bijzonder belangrijk vond ik dit onderzoek, vooral wanneer het op belastingwetten aankomt en er dus niet slechts ons, maar der geheele natie aan gelegen is, den waren aard te kennen onzer tegenwoordige betrekking. Hinderlijk, terugstootend niet alleen, maar ontmoedigend tevens is iedere deswege geopperde

---

(1) Eenige dagbladen, onder welke de *Nederlandsche Staatscourant*, hebben slechts uittreksels van de rede des heeren van Asch van Wijck geleverd. Zij is ook afzonderlijk in 8°. uitgegeven bij A. P. van Langenhuijsen, in 1831; de inhoud daarvan is hierboven opgenomen.

twijfel, vooral, wanneer die bedenking zoo openlijk wordt voorgedragen en met schijnredenen omkleed, waardoor de indruk, welken men poogt te maken, zulk een nadeeligen invloed op het vertrouwen der natie op onze Vergadering zoude kunnen hebben.

Vergunt mij dus in eenige ontwikkeling te treden van de beginselen, welke mij hebben geleid tot het besluit, dat onze bevoegdheid thans even grondwettig is, als zij immer was, en dat, niettegenstaande den loop der gebeurtenissen, onze staatkundige regten dezelfde zijn gebleven.

Zonderling inderdaad moet de stelling luiden, dat, wanneer het grondwettig gezag *facto* ophoudt in een gedeelte van den Staat, alle grondwettelijke instellingen daardoor in alle moeten ophouden, evenals of, vergunt mij die vergelijking, wanneer een gedeelte van een gebouw door den storm wordt omgeworpen, het overige ongeschondene moet gesloopt en verlaten worden. of dat, en hier is de toepassing volkomen juist, wanneer dat gedeelte, hetwelk aan een vroeger bestaan hebbend gebouw is aangevoegd, doch, niet krachtig genoeg bevonden zijnde, instort, het eerste zijn zamenhang en verband onmiddellijk zoude verliezen.

Het staatkundig aanwezen is niet gebonden aan eene bepaalde uitgestrektheid van grondgebied; het is even sterk en krachtig in ieder gedeelte als in het geheel. Wie heeft, bijvoorbeeld, immer staande gehouden, dat, wanneer eene vijandelijke magt een gedeelte van het grondgebied bezet, daardoor alle Staatsmagten en collegiën ophouden en hunne regten verliezen. Zoodanig eene bewering behoeft slechts te worden voorgesteld en in haar echt licht geplaatst, om hare eigene wederlegging mede te brengen. Dan, laat ons afgetrokken redeneringen ter zijde stellen en in de geschiedenis onzer landen terugtreden, bepaaldelijk die der Vergadering van de Staten-Generaal beschouwen.

Men weet, dat dezelve oorspronkelijk bestond uit afgevaardigden van al de Nederlandsche gewesten, welke denzelfden Vorst als Heer erkenden; zoodanig bestond dezelve, na de pacificatie van Gent, in hare vergadering te Brussel; toen naderhand de Waalsche provinciën zich met den Koning van Spanje verdroegen, hielden hunne afgevaardigden op leden dier Vergadering te zijn, doch het Staatsligchaam bleef bestaan; ook toen het uit Antwerpen naar Middelburg en dus in het grondgebied der geunieerde provinciën werd overgebragt, bleven Braband, Vlaanderen en Mechelen nog afgevaardigden zenden naar de Staten-Generaal; en toen eindelijk, na den dood van den stichter der Nederlandsche onafhankelijkheid, den onvergelijkelijken Willem den Eersten, de opdragt der souvereiniteit aan eene vreemde Mogendheid werd aangeboden, bestond de Vergadering nog uit afgevaardigden van tien provinciën. Maar nadat Braband, Vlaanderen en Mechelen bijna geheel door geheel Spanje werden veroverd, hielden zij op leden der Staten-Generaal te zijn; dan de Vergadering zelve bleef bestaan, ofschoon de provinciën der Unie alleen waren overgebleven.

En wil men een voorbeeld uit een later tijdperk, betrekkelijk de provinciën der Unie zelve, laten wij de jaarboeken van dit gemeenebest zelve ontrollen. Toen in 1672, bij den inval van Frankrijk, drie der vereenigde provinciën waren ingenomen, werden de afgevaardigden dier provinciën verzocht van de bijwoning der vergadering van de Staten-Generaal zich te onthouden; zij deden dit, ofschoon zij in 's Gravenhage hun verblijf hielden. En was toen de raadpleging der Staten-Generaal, hoewel slechts uit vier provinciën zamengesteld, niet even wettig, sloot zij geene tractaten, die de onafhankelijkheid van den Staat bevestigden, en waren die niet even verbindende, even krachtig? Is het wel immer in de gedachten van een eenig Staatsman opgekomen, den geringsten twijfel deswege te voeden? Men weet, hoe de groote Bynkershoek het naderhand geopperde vraagstuk aangaande de wederopneming der drie gewesten in de Vergadering der geunieerde provinciën met al zijne regtskundige schranderheid heeft ontwikkeld; maar, noch hij, noch zelfs degenen, die een tegenovergesteld gevoelen verdedigden, hielden immer staande, dat de Unie verbroken was, dat de Staats-ligchamen niet meer wettig waren, zonder een nieuw maatschappelijk verdrag.

Ik weet wel, dat de smaak van letterlijke uitlegging der woorden, zonder in den aard der zaken te treden, wel eens verwarring van begrippen veroorzaakt, en als zoodanig heb ik de aanmerking beschouwd, die den meesten indruk gemaakt heeft, met welken men wijst op de letter der Grondwet, art. 101. Hieruit meent men te moeten afleiden, dat de Vergadering niet anders grondwettig kan stemmen dan bij een getal van zes en vijftig leden. Ziedaar, meenen sommigen, een alles afdoend argument! Dan mijn antwoord is gereed: er staat niets van dat getal in de Grondwet. Deze vereischt alleen de meerderheid van het getal der leden; maar, voert men welligt aan, dit getal is honderd en tien leden..... O ja! wanneer de Vergadering voltallig is en, dit is vooral belangrijk, wanneer die uit leden bestaat, bevoegd om hunne staatkundige regten uit te oefenen. Immers als leden eener Vergadering kunnen alleen gerekend worden degenen, die in zich zelven het vermogen bezitten om die regten uit te oefenen; alle persoonlijke regten berusten op de vrijheid der personen, aan welke zij zijn toegekend; zij veronderstellen als noodzakelijke voorwaarde het vermogen van derzelver uitoefening. Staatkundige regten berusten op dezelfde beginselen. Het getal der leden dezer Vergadering is gevolgelijk alleen dat der bevoegden, zich in het volle genot hunner staatkundige regten bevindende. En, nu komen wij juist op het ware standpunt van beschouwing, want niet alleen dat zij, die bij het jaarlijks aftreden van een derde gedeelte der leden ophielden tot die Vergadering te behooren, *ipso iure* het getal der leden hebben doen verminderen; maar ook zij, die hun verblijf gevestigd hielden in dat gedeelte, waar het grondwettig gezag ophield te werken en door een ander was vervangen, werden door de daad zelve ondergeschikt aan een bestuur, in strijd met het getrouwe en grondwettelijk bestaande gedeelte. Zij hielden daardoor op, de bevoegdheid te bezitten, van als leden dezer Vergadering te worden aangemerkt. Dit wordt nog duidelijker door de aanmerking, dat, volgens art. 81 der Grondwet, het een vereischte van benoembaarheid als lid der Tweede Kamer is, dat hij ingezeten zij, volgens den Franschen tekst *gedomicilieerd* zij in de provincie, uit welke hij wordt gekozen. Het domicilie in de provincie is dus noodzakelijk, en hieruit volgt van zelve, dat de leden, uit de in strijd met het grondwettig gezag zich gesteld hebbende provinciën gekozen, daardoor onder een vijandelijke magt behooren en dus niet bevoegd kunnen zijn om het getal der leden te helpen uitmaken. Hierdoor is nu dit getal van zelve teruggebragt tot dat, hetwelk thans deze Vergadering uitmaakt.

U Edel Mogenden bemerken, dat ik tot nog toe alleen gesproken heb van de persoonlijke bevoegdheid van ieder, die voormaals tot deze Vergadering behoorde; dat ik nog geheel buiten beschouwing gelaten heb de gewigtige gebeurtenissen, van zoodanig aanbelang als die der laatste tijden, want, al ware ook nog niets van dat alles gebeurd, dan is het reeds gezegde genoegzaam tot betoog mijner stelling. Maar, was niet de verbinding der *Vereenigde Nederlanden* met de Belgische provinciën inderdaad eene aanvoeging derzelve aan den reeds bestaanden Staat der *Vereenigde Nederlanden?* En zou dan de afval van die iets kunnen ontnemen aan de grondwettige aanwezigheid der Staatsligchamen of aan de bevoegdheid van derzelver leden, die door de provinciën der *Vereenigde Nederlanden* wettig zijn gekozen? De afval der Belgische provinciën kan deze, ja! buiten den kring plaatsen der wettelijke bepalingen, omdat het opperhoofd van den Staat erkend en openlijk verklaard heeft, dat het grondwettig gezag in dezelve heeft opgehouden te werken. Eene erkentenis als deze, van dien toestand, is gegrond op de aanwezigheid van omstandigheden, welke het lot van België hebben teruggeplaatst onder de aangelegenheden der Europesche staatkunde en ten onderwerp gesteld van diplomatieke onderhandelingen. Is er dan wel iets meer dan hetgene thans bestaat, noodig, om ons die standplaats te geven, welke thans de onze is? — Vergunt mij, nog eenmaal terug te komen op het voorbeeld der *Vereenigde Nederlanden* in 1672. De besluiten der Staten-Generaal moesten altijd worden genomen bij meerderheid van stemmen van de provinciën, in die gevallen, waarin het stemmen bij meerderheid grondwettiglijk konde geschieden, en dus met vier der zeven stemmen. In 1672 stemde de Vergadering slechts met vier stemmen, en dus bij eene meerderheid van drie, gevolgelijk bij eene volstrekte minderheid van het geheel getal: en wanneer Frankrijk zijne veroveringen had behouden, zouden die vier provinciën den Staat der *Vereenigde Nederlanden* bij voortduring hebben uitgemaakt. En hebben niet even dezelfde vier provinciën over de wederaanneming der drie overige gestemd, zouden zij niet tot derzelver afstand aan Frankrijk hebben kunnen stemmen, bijaldien de oorlogskans en de heldenmoed van Prins Willem III dezelve niet aan de overheersching had onttrokken? Nog eens, toen, 1809, Noord-Braband en Zeeland aan Frankrijk werden afgestaan, bleef immers het wetgevend ligchaam hetzelfde; alleen hielden de leden, uit die provinciën of departementen gekozen, op, zitting in dit Staatsligchaam te hebben. Onze voorouders hadden zuivere begrippen van de staats-wetenschap, laten wij hunne gezonde leer stellen boven

32ste ZITTING. — 31 MAART 1831.

XVII. *Betaling bij wijze van voorschot.*

de letterzifterij, welke, den aard der zaken voorbijziende, zich aan eenige bewoordingen vasthecht, die, in derzelver waren zin opgevat, een geheel tegenovergesteld besluit opleveren, en welke, wanneer zij niet wordt wederlegd, het bewijs der gegrondheid van zoodanige stellingen uit dit stilzwijgen zelve zoude willen afleiden. Eene wettig gekozen Vergadering vertegenwoordigt niet alleen het geheel, maar ook ieder gedeelte, en zoo lang er iets van het grondgebied overblijft, is de bevoegdheid van het Staatsligchaam steeds dezelfde; alleen wordt, door de vaststelling van een kleiner omtrek van grondgebied, derzelver werkkring beperkter; ook dan gevolgelijk, wanneer België, van het oud Vereenigd Nederland afgescheiden, een afzonderlijken Staat zoude mogen uitmaken, blijft de Vergadering als wettig Staatsligchaam, in eenen staatkundigen zin, dezelfde bevoegdheid bezitten als zij aanvankelijk had.

Laten wij dan, alle spitsvindigheden ter zijde stellende, de standplaats, die de Grondwet ons aanwees, handhaven; aan de belangen van de inwoners van dat grondgebied ons toewijden, welke zich zoo moedig, zoo hunner waardig toonen, die, wanneer het staande leger bijna ontbonden was en onze oude grenzen bloot stonden aan de verwaten beleedigingen van toomelooze benden, door de hulpmiddelen onzer steden grootendeels uitgerust, naar die grenzen snelden en den muur uitmaakten, achter welken de verdedigingsmiddelen konden bijeengebragt en een nieuw leger verzameld worden.

Dan ook, verdediging dier grenzen was hun doel; afwering van vijandelijken aanval was de bestemming van het mobiel gedeelte der schutterijen, door art. 213 der Grondwet hun aangewezen; hiertoe snelden zij te wapen, verlieten vrouwen en kinderen, om, in den guren wintertijd, de bolwerken van den Staat te beschermen. Zij beteugelden den euvelmoed, terwijl hunne wapenbroeders, zich in de steden en ten platten lande vormende, door vrijwillige dienstaanbieding versterkt, met hen het ontzagverwekkend schouwspel opleveren van eene geheel gewapende bevolking, fier op haren alouden roem, goed en bloed over hebbende voor 's lands behoud. Belangrijker nog wordt dan onze standplaats, wanneer wij de belangen vertegenwoordigen van een volk, dat moed en trouw in zijne banieren voert, bezield met hetzelfde gevoel; terwijl de teederhartigste bezorgdheid in iedere behoefte voorziet, ja, iederen wensch vooruitloopt. Daar ook de Nederlandsche vrouwen, waardig af te stammen van die oude Batavische, welke de legers volgden en de gewonden verpleegden en verbonden, met de kieschheid aan beschaafde volken eigen in het leger hare broeders en zonen zien, welke zij met al de levendigheid harer belangstelling volgen en, in de hospitalen windsels, ververschingen, verkwikking en zelfs veraangenaming, door hare eigene handen bereid, toeschikken, met al de voorkomende fijnheid van deelneming, zooals ik dit in eene stad, waar zoo vele verwonden in de hospitalen werden verzorgd, niet met grootsprakigen ophef, maar zedig en stil mogt zien gebeuren. Zielverheffend en aandoenlijk tevens is een schouwtooneel als dit, en welk is het beginsel, dat zoo veel wonderen voortbragt? Liefde voor den vaderlandschen grond, eerbied voor het erfdeel der voorouders, een zedelijk gevoel, gekwetst door redeloozen overmoed. »Gij moogt, zoo spreekt de Oud-Nederlander den Belgischen rustverstoorder toe, gij moogt uw eigen geluk vernielen, uwe welvaart vernietigen, de maatschappelijke orde omkeeren, wij laten u ten prooi aan uwe eigene verkeerdheid, maar dezen heiligen grond zult gij met uwe beginselen niet verontreinigen; tast gij ons aan, wij zullen liever vergaan dan zwichten!" Ik meen eenig regt te hebben, van dien volksgeest te spreken, daar de bewijzen derzelve zoo dagelijks voor mijne oogen waren, in eene stad, uit welker bevolking van ruim veertig duizend zielen bijna even zoo velen ter landsverdediging zijn uitgerukt als uit de volkrijkste onzer steden. En aan een volk als dit, zal men de wettigheid zijner vertegenwoordiging spitsvindig betwisten; men zal staande houden, dat de bestaande Staatsligchamen hun grondwettig aanwezen hebben verloren, en dit onder het masker van liberalismus, even alsof dezelfde leer niet onmiddellijk ten gevolge had, dat er niets anders dan eene absolute regering was overgebleven, daar alle tusschengestelde Staatsmagten door de daad zelve hadden opgehouden te bestaan. Zoo leiden ongegronde redeneringen dikwijls tot gevolgtrekkingen, geheel strijdig met het doel van hen, die ze voorstaan.

Onze standplaats is belangrijk en eerwaardig; wij moeten de middelen beramen, om de kracht en inspanning der natie te ondersteunen; wij moeten hare hulpmiddelen onderzoeken, regtvaardig den noodzakelijken last verdeelen. Wien van ons liggen die verpligtingen niet zwaar op het hart? Wie denkt zich niet in te midden van die onderscheidenheid van maatschappelijke betrekkingen? Wie gevoelt niet den invloed der omstandigheden op de onderscheiden takken van nijverheid, op de bronnen van welvaart, op de waarde der bezittingen? En echter de noodwendigheid bestaat: zij is die van zelfbehoud, van orde en wettig gezag.

Bij de overweging van de meest gepaste middelen doet zich al dadelijk eene tweeledige beschouwing op, namelijk: òf eene bijdrage geëvenredigd aan ieders vermogen en inkomsten, òf eene geldleening. Het eerste is het eenvoudigste en natuurlijkste denkbeeld, namelijk, dat, wanneer de Staat in gevaar is, ieder naar zijne middelen tot redding bijdraagt. Aan eene geldleening is de voorkeur te geven, omdat zij den last voor het oogenblik verligt en dien langzaam doet dragen. De heffingen op vermogen en inkomsten waren in buitengewone gevallen de toevlugt onzer voorouders, zij bedienden zich van dezelve met vrucht; dan sedert dat zij zoo zeer vermenigvuldigd werden, sedert dat zij alleenlijk dienden, om de ketenen te verzwaren, onder welke de natie gedurende de Fransche overheersching zuchtte, zijn zij gepaard met zoo veel treurige herinneringen, dat er een afkeer van dezelve is ontstaan, welke het vooraf beproeven eener geldleening raadzaam maakt. Zij hebben anders zoo vele zwarigheden niet, als men zich voorstelt; zij waren door de veelvuldigheid der maatregelen tot verzekering van de opbrengst, welke sedert 1794 tot 1803 aanhoudend beproefd werden, tot meerdere vastheid gekomen, en er waren onder deze eenige, welke het geheimhouden van het vermogen met een behoorlijk toezigt vrij wel wisten te verbinden; echter eene geldleening is altijd verkieselijker.

Maar eene oogenblikkelijke behoefte bestaat, zij spreekt luide, het onderhoud des legers vordert voorziening, en die behoefte is dringend.

De belasting op het personeel bij classificatie en verhooging voor iedere klasse, naar de bevolking gerangschikt, wordt hiertoe voorgedragen. Ik weet zeer wel, dat het personeel als een noodzakelijk bestanddeel van een goed belastingstelsel is aan te merken, en dus als een deel van een groot geheel, hetwelk de maatschappij, naar evenredigheid van de hulpmiddelen, zoodanig omvat, dat juist door de vermenigvuldiging der belastingvoorwerpen eene evenredigheid geboren wordt, welke een ieder zijn aandeel in de gemeene lasten doet dragen.

Doch het personeel is ook niet anders dan een gedeelte van een stelsel: wanneer men hetzelve daaruit neemt en alléén ten grondslag van eenige belasting stellen wil, wordt het uit zijn verband gerukt en overdreven.

Ik weet wel, dat men met eenigen grond het personeel beschouwen kan, als geschikt om het betrekkelijk vermogen van de eene provincie tot de andere eenigzins daaruit op te maken; maar dan moet het provinciesgewijze met bijeenverzameling van al de belastingschuldigen in iedere provincie, en dus collectief, beschouwd worden. Zoodanig was het, dat de zoo zeer geachte Staatsman, de Graaf van Hogendorp, uit eenen vergelijkenden staat van dit middel, de betrekkelijke waarde van ieder der provinciën tot het geheel op waarschijnlijke gronden berekende, om den meerderen of minderen trap van welvaart van ieder derzelve daaruit af te leiden; zoodanig werd ook nader door onå geacht medelid, den heer Warin, ditzelfde beginsel in de aanteekeningen op zijn belangrijk advies, in 1826 uitgebragt, door berekeningen gestaafd en ontwikkeld. Maar men overdrijft het, wanneer men van den gezamelijken aanslag van eene provincie het zoude willen toepassen op den aanslag van ieder ondeelig schatpligtige, alsof het een juisten maatstaf zoude opleveren voor de berekening van ieders vermogen. Neen, de staat en levenswijze, welke iemand voert, is niet alleen afhankelijk van zijn vermogen, maar ook tegelijk van zijnen maatschappelijken stand, van de talrijkheid van zijn gezin, van zijne overige betrekkingen. Men zoude zich geheel vergissen, wanneer men, bij voorbeeld, de bewoners van drie, naast elkander gelegen huizen van gelijke huurwaarde, op een gelijken voet levende en dus ook dezelfde sommen in het personeel betalende, met elkander overeenbragt, en daaruit besloot, dat hun vermogen daarom ook gelijk is. Ieder, die den maatschappelijken toestand eenigzins kent, zal met mij bekennen, dat zoodanig besluit geheel zoude falen, en tevens instemmen, dat het aanzienlijkste verschil in vermogen daar bestaat, waar het personeel volkomen hetzelfde is. Zoo kan men uit algemeene beschouwingen niet besluiten tot derzelver toepasselijkheid op alle bijzonderheden, en uit hetgeen

van provinciën waar kan zijn, niet tot ieder inwoner derzelve door toepassing dier algemeenheden afdalen. Evenmin is er eenige genoegzame grond voor de classificatie naar de bevolking, zooveel spoediger in de kleine dan in de volkrijkste gemeenten opklimmende, zooals dit reeds door de Afdeelingen is opgemerkt. De grondslag van het personeel komt mij dus tot nog toe voor, niet te kunnen worden aangenomen bij vermenigvuldiging naar classificatie, als geschikt om aan te duiden het betrekkelijk vermogen der ingezetenen.

Dan zoodanig, als het thans wordt voorgesteld, namelijk als voorschot, is het meer aannemelijk; het heeft een vasten, bekenden grondslag, en werkt spoedig. Door de verwisseling, welke op het voorstel der Afdeelingen veel gemakkelijker is geworden, zal het veeleer eene moeijelijkheid dan wel een eigenlijk bezwaar voor de ingezetenen opleveren; het verlies zal bij eene aanstaande inwisseling niet aanmerkelijk, ja bijna niet van belang zijn, en ofschoon ik dan, voor eene vaste belasting, mij met het nu voorgedragen stelsel moeijelijk zoude kunnen vereenigen, moet ik echter erkennen, voor het oogenblik geen beter middel, om aan de behoefte van den Staat en aan het hooge belang der landsverdediging te voldoen, te kunnen aanwijzen dan dit, en hierdoor vind ik mij verpligt, mijne stem *voor* de voorgestelde wet uit te brengen.

De heer **Junius van Hemert**: (1) De buitengewone tijden en omstandigheden, die wij beleven, vorderen buitengewone opofferingen.

Daartoe heeft de natie zich dan ook volkomen gewillig betoond. Getuige daarvan de bereidvaardigheid, waarmede de gedwongen leening door haar is opgebragt; getuige ook daarvan de geestdrift, die het twintigste deel harer bevolking te wapen heeft doen snellen. En waaraan zoude die bereidwilligheid om buitengewone lasten te dragen, waaraan die geestdrift toegeschreven moeten worden? Voorwaar *niet* aan de begeerte der natie, om dat België, hetwelk zich door oproer van het Rijk der Nederlanden heeft afgescheurd, weder aan haren vrijen en onafhankelijken Staat vastgehecht te zien; maar alleen aan innige gehechtheid en liefde voor die kleine plek gronds, het erfdeel der vaderen, voor de handhaving van welker onafhankelijkheid eene doorluchtig voorgeslacht goed en bloed heeft veil gehad en ook zij zich in staat gevoelt lasten te dragen.

Bij dit gevoel der natie, opgewekt en verhoogd door afkeer van het muitziek België, was, dunkt mij, niets natuurlijker geweest dan dat de Regering, in de noodzakelijkheid zich bevindende om nieuwe opofferingen van de natie te verlangen, de aanvrage daartoe had doen vooraf-, immers vergezeld gaan door zoodanige mededeelingen, als ons in staat konden stellen, met kennis van zaken over onzen staatkundigen toestand en het staatkundig systema, door de Regering opgevolgd, te oordeelen en alzoo ook bepaaldelijk te weten wat er van de *afscheiding van België* zij, waartoe, volgens de dagbladen, door de gemagtigden der vijf groote Mogendheden te Londen is besloten, waartoe Z. M. de Koning zou zijn toegetreden en waarvan door den heer Minister van Financiën in de zitting van den 22sten dezer maand als van eene bekende zaak is gesproken.

Op de bedenkingen en het verlangen, dienaangaande door de Afdeeling geuit, tot welke ik de eer heb te behooren, is de verzekering van de Regering bekomen, dat de gewenschte opening door den heer van Minister van Buitenlandsche Zaken eerstdaags zoude plaats hebben.

Berustende in deze verzekering, vermeen ik daarmede genoegen te moeten nemen en alzoo, in afwachting der te ontvangen mededeelingen, ook vooralsnog niet nader te moeten terugkomen op vroeger door de Afdeeling reeds voorgestelde vraagpunten, welke als daarmede zamenhangende zouden kunnen beschouwd worden: ik bedoel, onder anderen, de vraagpunten nopens het behoorlen van sommige Belgen in openbare en diplomatieke betrekkingen en het verleenen aan anderen van geldelijken onderstand, waaromtrent de gevraagde inlichtingen tot dusverre nog niet zijn ontvangen.

In de hoop dat dienaangaande aan de wenschen der natie in billijkheid zal worden voldaan, in verwachting dat de gelden, uitsluitend opgebragt door het aan Koning en Grondwet getrouwe Nederland, ook uitsluitend ten behoeve van dat getrouwe Nederland zullen worden besteed, vleije ik mij, dat door de nader te ontvangen antwoorden en inlichtingen de verdere behandeling dier punten ook voor het vervolg zal vervallen en dat het onnoodig zijn zal op dit onderwerp bij het onderzoek der begrooting terug te komen.

Het is dan ook in die verwachting en onderstelling dat ik gemeend heb het tegenwoordig ontwerp van wet gunstig te kunnen beoordeelen.

Zoodra toch vaststaat, hetgeen ik niet mag betwijfelen, dat de buitengewone inspanning van krachten, die van het Bestuur wordt gevorderd, een deficit heeft daargesteld, hetwelk niet door de gewone inkomsten, gevoegd bij het overschot der vorige leening, kan worden gedekt, en wij tevens daarbij in aanmerking nemen, dat de veelvuldige behoeften van het oogenblik onmiddellijke voorziening vorderen, — dan geloof ik, dat de pligt van ons eischt, om, bijaldien zich geene onoverkomelijke zwarigheden tegen de gedane voordragt voordoen, het onze tot ondersteuning der Regering bij te dragen, ten einde alzoo alle noodlottige stremming of stilstand in den geregelden gang van zaken te voorkomen.

Uit dit oogpunt beschouwd, heb ik geene zwarigheden van zoodanigen aard, dat daarop eene verwerping zoude moeten volgen, in de voordragt gevonden.

Niet dat ik de daarbij aangenomen vermenigvuldiging van het personeel als in alle gevallen *gelijkmatig* drukkende zoude beschouwen. Integendeel, de maatstaf, bij de vroegere wet van 22 November ll. gevolgd, zoude welligt, op zich zelven en voor de eerste maal gebruikt, geacht kunnen worden gelijkmatig te werken. Maar er zijn belastingen, die niet zonder gevaar boven een zekere hoogte kunnen worden opgedreven. Daartoe reken ik bepaaldelijk de *patenten* en de *grondbelasting*, welke laatste bij de wet van 22 November ook uit dien hoofde voor de ongebouwde eigendommen niet voor het geheel, maar slechts voor de helft is genomen. Deze belastingen nu, eenmaal reeds ingevolge de wet van 22 November ll. betaald, na zoo korten tusschentijd *andermaal* te willen laten voldoen, zulks zoude, naar mijne wijze van beschouwen, strijdig zijn *en* met het belang van de nijverheid, *en* met het belang van den landbouw. En ik kan niet ontveinzen, dat in de tegenwoordige omstandigheden de voorgedragen vermenigvuldiging van het personeel mij als maatstaf doelmatiger voorkomt dan de basis der wet van 22 November, thans voor de tweede maal gebezigd, zoude wezen.

Hierbij verdient nog in aanmerking te worden genomen, hetgeen reeds door den eersten spreker is aangevoerd, dat het personeel bij de voorgedragene wet *niet* voorkomt als maatstaf eener *belasting*, maar slechts als maatstaf van een *voorschot*, hetwelk op eene nog nader daar te stellen belasting of heffing zal worden gedaan. Door deze opmerking zijn voor mij de meeste zwarigheden vervallen, die zich tegen de voordragt opdeden.

Immers al bestaat er in de vermenigvuldiging van het personeel ook in sommige speciale gevallen iets ongelijk drukkends: — al moet de bij het project aangenomene grondslag van 1830, in plaats van 1831, almede gerekend worden onder bijzondere omstandigheden minder juist in de toepassing te wezen; — al konden ook gegronde aanmerkingen op de classificatie, waarnaar de vermenigvuldiging te berekenen is, worden gemaakt; — al moet men eindelijk het daarvoor houden, dat de bestaande ongelijkheid nog wordt vermeerderd door de bijbetaling van opcenten, die niet alle dezelfde zijn in de verschillende provinciën, — dan nog zoude hieruit voor mij geen afdoende grond tot verwerping ontstaan, vermits al hetgeen volgens dit project zal worden betaald, slechts *een voorschot* is op eene nog nader daar te stellen belasting of gedwongen leening, een voorschot, hetwelk bij die nadere belasting ter goede rekening in aanslag zal worden gebragt en bij hetwelk des te minder zal behoeven bijbetaald te worden, hoe grooter hetzelve voorschot is geweest.

De belangrijkste zwarigheid tegen het project was, bij de eerste en tweede redactie, voor mij in de wijze gelegen, waarop het gedaan voorschot in de vrijwillige leening zoude kunnen in betaling gegeven worden, gelijk ook in het niet bepalen van eenen termijn van aflossing. Doch aan de bedenkingen, daaromtrent gemaakt, is ten volle door de Regering te gemoet gekomen en door de nieuwe redactie van art. 3 is de grootste zwarigheid, die bij mij bestond, uit den weg geruimd.

De overtuiging, Edel Mogende Heeren! van de dringende behoeften der schatkist in de tegenwoordige omstandigheden en van de noodzakelijkheid, om onverwijld in die behoeften te voorzien, zal mij doen stemmen ten voordeele eener wet, die

(1) Zie voor de redevoeringen der heeren Junius van Hemert, Cats Epz., van Foreest, van Welderen Rengers, Warin, Corver Hooft, Beelaerts van Blokland en den Minister van Financiën, *Nederlandsche Staatscourant*, nº. 79.

aanvankelijk het middel tot stijving der schatkist zal opleveren en die, uit het regte oogpunt beschouwd (als slechts een *voorschot* daarstellende en *geene belasting*) mij niet toeschijnt aan afdoende bedenkingen onderhevig te zijn.

De heer **Op den Hooff**: (1) Indien ik mij hier de vraag wilde voorstellen, of het ontwerp van wet, waarover wij thans beraadslagen, zoodanig is te zamengesteld, dat mij daartegen geene bedenkingen overblijven, zou ik moeite hebben die vraag bevestigend te beantwoorden. Immers, ik heb mij nog niet kunnen overtuigen, dat bij eene gedwongene leening, als waarover wij hier spreken, de personele belasting alleen een juiste en billijke maatstaf wezen zoude. Ik denk over dit punt nog op dezelfde wijze als hierover mijn gevoelen was, toen wij de wet van 22 November ll. behandelden.

Maar ook dan zelfs, wanneer ik, even als Z. E. de Minister van Financiën, daaromtrent van meening mogt zijn veranderd, zou ik steeds blijven tegenspreken, dat de personele belasting een middel oplevert, om het vermogen der ingezetenen met juistheid te leeren kennen, dan wanneer men, gelijk hier, de aanslagen in dezelve neemt, niet van het tegenwoordig oogenblik, maar zooals zij waren ruim 12 maanden geleden: dat is, wanneer men daarvoor een tijdstip kiest, toen nog overal de volmaaktste rust heerschte, de Staatspapieren en grondbezittingen tot eene aanmerkelijke hoogte waren gerezen, de ambtenaren aanzienlijke jaarwedden genoten, met een woord, toen er omstandigheden bestonden, die zeker op de aangiften der ingezetenen in de personele belasting in het jaar 1830 en op den aanslag, welke daarvan het gevolg is geweest, invloed hebben gehad en welke thans hebben opgehouden te bestaan.

Zuinigheid was steeds een kenmerk van het karakter der Noord-Nederlandsche natie, en dat kenmerk is nog niet geheel verdwenen. Men mag het dus als zeker stellen, dat velen ten gevolge der ongelukkige tijden, die wij beleven, hunnen uiterlijken staat in 1831 hebben verminderd.

Maar is het dan billijk, vraag ik, om hierop volstrekt geen acht te slaan en de ingezetenen volmaakt op dezelfde wijze te belasten, als of de toestand van allen geheel dezelfde ware gebleven? Deze laatste bedenking vooral schijnt mij dan ook toe van zoo veel gewigt te zijn, dat zeker, wanneer dezelve in de andere wet der gedwongene leening, welke ons mede door de Regering is aangeboden, niet wordt weggenomen, zij alleen voor mij eene genoegzame reden zal wezen, om aan die wet nimmer mijne stem te geven.

Ofschoon ik gaarne gewenscht had, dat door de Regering op deze bedenking reeds nu ware gelet geworden, zal dezelve mij echter niet verhinderen, om voor de tegenwoordige wet te stemmen.

Immers het geldt hier slechts een voorschot, en ik blijf de hoop voeden, dat de op de bedenkingen in de Afdeelingen gemaakte veranderingen, welke de zekerheid hebben doen ontstaan, dat het papier, voor dit voorschot uit te geven, vóór den laatsten December 1831 zal worden ingetrokken, gevoegd bij eene rente van een half ten honderd 's maands, ten gevolge zullen hebben, dat hetzelve niet zoo zeer zal dalen, dat zij, welke zich daarvan zullen willen of moeten ontdoen, hierbij groote schade zullen behoeven te lijden.

Eene tweede reden, welke mij zal overhalen om voor de tegenwoordige wet te stemmen, is deze:

De Regering vraagt een voorschot, om in de tegenwoordige behoeften des vaderlands te voorzien.

Dat deze behoeften bestaan, dat dezelve dringend zijn, zal wel niemand onzer in twijfel trekken, evenmin als dat de buitengewone som, waarop de opbrengst dezer wet wordt geraamd, namelijk acht millioen, daarvoor zeker wel noodig zal wezen. Verleenen wij nu dezelve voorloopig aan de Regering, dan vermeen ik ook, dat wij hierdoor het regt verkrijgen, om de ons aangeboden begrooting en de wetten, daartoe behoorende, te onderzoeken met dien ernst en die bedaardheid, welke een zoo gewigtig onderwerp vordert; — dat wij hierdoor het regt verkrijgen, om aan de Regering al die ophelderingen te vragen, niet alleen omtrent onze geldelijke, maar ook onze staatkundige aangelegenheden, want bij eene begrooting vinden zich alle Staatsbelangen te zamen vereenigd, welke wij zullen verlangen te bekomen; — dat wij hierdoor het regt verkrijgen, om aan de Regering zoodanige wenschen te openbaren, als wij in het belang van Noord-Nederland gaarne zouden vervuld zien, en, bij weigering der Regering, om aan billijke vorderingen toe te geven, des noods de begrooting af te stemmen, zonder dat wij de verantwoording op ons laden door het weigeren van verderen onderstand het vaderland in een dadelijk gevaar te brengen. Ik zal dan ook op dit oogenblik mij niet inlaten met eene beschouwing van zaken, die beter over eenige dagen bij de handeling der begrooting zal te pas komen.

Er is echter een punt, waarover ik vermeen reeds nu een woord te moeten zeggen.

De afval van België heeft ons tot heden niets dan schade berokkend, niets dan opofferingen gekost, en de tegenwoordige wet levert daarvan een nieuw voorbeeld op. Het wordt eenmaal tijd, dat het getrouwe Vereenigd Nederland in het genot van voordeelen treedt, welke het van de afscheiding verwacht. Hieronder bekleedt zeker niet de laatste plaats een vrijgevig stelsel van belastingen op den handel.

Tot heden echter blijft dezelve nog, bijna zonder eenige uitzondering, gedrukt door bezwaren, welke alleen ten behoeve eener ondankbare Belgische nijverheid daarop zijn gelegd geworden.

Deze staat van zaken moet thans ophouden, nu alleen Noord-Nederlandsche belangen bij de Regering behooren in aanmerking te komen. Gaarne wil ik erkennen, dat een nieuw belastingstelsel eene zaak is van zoo veel gewigt, dat hetzelve niet zonder een te doen en naauwkeurig onderzoek kan worden geregeld, en ik juich van harte toe de wijze, waarop de Regering in deze is te werk gegaan, door namelijk den handel en de nijverheid in hunne belangen te hooren, daar dit mij voorkomt de eenige weg te zijn, waarop men tot een juist einde kan geraken.

Het is echter aan den anderen kant niet te ontkennen, dat wanneer men de gelegenheid eens ongebruikt laat voorbij gaan, dezelve zich later veelal niet weder aanbiedt.

Deze gelegenheid bestaat thans. De buitenlandsche handel heeft met aandacht de oogen op ons land gevestigd. Vreemde handelaars vragen met belangstelling aan hunne vrienden hier te lande, wanneer ons tarief eene vermindering ondergaan zal. Maakt men van deze stemming geen gebruik, dan is het te vreezen, dat een groot gedeelte des handels, hetwelk door de omstandigheden Antwerpen verlaat, onze havens zal voorbijgaan om zich naar onze mededingsters, de Hanze-steden, te wenden.

Ik zou derhalve van meening zijn, dat reeds nu, ik zeg niet ons geheele stelsel behoorde te worden geregeld, maar dat er bij eene voorloopige wet, wat aangaat eenige belangrijke artikelen, met spoed eene vermindering van regten behoorde te worden daargesteld, even als vroeger ten opzigte der granen en steenkolen is geschied.

Ik neem de vrijheid, hierop de aandacht der Regering en in het bijzonder die van Z. E. den Minister van Financiën te vestigen.

De heer **Backer**: Daar ik het onderwerp onzer tegenwoordige beraadslaging als eenen tijdelijken en op zich zelven staanden maatregel beschouw, welke niet kan gerekend worden met de voorgedragene begrootings-wetten in meerder verband te staan dan om in de omstandigheden, waarin ons vaderland verkeert en waarin de schatkist van den Staat gedurige behoeften heeft, aan de Vertegenwoordigers van het Rijk der aloude Vereenigde Nederlanden de gelegenheid te geven, om die begrootingen en de middelen tot derzelver bestrijding met bedaardheid en aandacht te overwegen, zoo zal ik mij onthouden aanmerkingen te maken op alle zoodanige onderwerpen, welke aan dit voorstel van wet in den eigenlijken zin vreemd zijn, en hetzelve kan zelfs voor zoo verre mijne goedkeuring wegdragen, omdat het mij gelegenheid geeft, om naderhand op verlangde verbeteringen met des te meerder klem te kunnen aandringen, alzoo ik als dan de zekerheid heb, dat, terwijl onze beraadslagingen over dit gewigtig onderwerp plaats hebben, de schatkist niet van middelen verstoken blijft.

Ik zal mij dus eenvoudig bepalen tot het onderzoek der wet zelve en mij de beantwoording der navolgende vragen voorstellen:

1°. Is de betaling van een voorschot op eene aanstaande leening zoo dringend noodzakelijk?

2°. Is de voorgestelde daartoe strekkende maatregel niet te bezwarend?

(1) In de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 79, zijn de geheele redevoeringen te vinden van de heeren Op den Hooff, Backer, Donker Curtius van Tienhoven, van Sytzama, van Alphen, van Boelens in een 2de bijvoegsel; die der heeren Luyben, Luzac in een 3de bijvoegsel, en die der heeren Collot d'Escury van Heinenoord en Bijleveld in een 4de bijvoegsel.

32ste ZITTING. — 31 MAART 1831.

XVII. *Betaling bij wijze van voorschot.*

Als ik mij den toestand, waarin wij ons bevinden, voor het oog houde, Edel Mogende Heeren! dan zeker vermeen ik, het eerste bevestigend te mogen beantwoorden. De voortdurende toedragt van zaken in het naburig België, aan hetwelk wij, tot verderf van onzen handel, gedurende zestien jaren zijn gekluisterd geweest, maakt het onmogelijk om te geraken tot het genot van die schikkingen, welke ten opzigte onzer afscheiding door de Europesche Mogendheden beraamd zijn en waartoe Zijne Majesteit, onze geëerbiedigde Koning, naar luid der nieuwsbladen, toegetreden is. De regeringloosheid, welke aldaar heerscht, en de haat, welken de inwoners van dat gewest tegen onze natie koesteren, maken het zelfs noodzakelijk, dat wij op eigenbehoud en verdediging onzer grenzen moeten bedacht zijn. Intusschen bestaat er geen twijfel, dat het niet nakomen der bepalingen ten opzigte der openbare schuld van de zijde van België voor onze Regering geene genoegzame reden mag zijn om hieromtrent de renteheffers van den Staat te benadeelen. Neen, deze moeten worden voldaan, en de verpligtingen ten hunnen opzigte moeten, tot behoud van 's lands crediet, met de meeste trouw worden nagekomen. Insgelijks is het de eerste pligt der Regering, te zorgen, dat de verdediging onzer grenzen met kracht en ijver worde voortgezet, alsmede dat de vrijwilligers, welke met zoo veel vaderlandsliefde zijn opgekomen, de schutterijen, welke zulk eenen voorbeeldigen eerbied aan 's lands wetten hebben aan den dag gelegd, en onze dappere armée in het vervullen van derzelver moeijelijke taak zooveel mogelijk van al het noodige voorzien blijven. Dit alles vereischt groote kosten, en ieder nadenkend bewoner van Nederland zal ligtelijk beseffen, dat die aanzienlijke buitengewone uitgaven geenszins kunnen bestreden worden door de opbrengst der belastingen, en dat het onmogelijk is, om, met behoud van de meeste lasten, welke het Vereenigd Koningrijk droeg, in de bezoldiging en het onderhoud van zoodanig een aanzienlijk leger te kunnen voorzien met de helft der inkomsten, welke dit Koningrijk te voren bezat, en bij gevolg de maatregel van het te baat nemen van buitengewone hulpmiddelen eene dringende noodzakelijkheid is.

Wat de tweede vraag aanbetreft, erken ik, dat een voorschot, volgens den maatstaf van hetgeen een ieder opbrengt in de belasting van het personeel, door vele schatpligtigen, vooral door die der middelbare klassen, niet zonder bezwaar binnen eenen korten termijn zal opgebragt worden; dan de veranderingen, welke de redactie der wet ondergaan heeft, waardoor er zekerheid bestaat, dat de bewijzen, welke bij de betaling van het voorschot zullen worden afgegeven, vóór den 31sten December van dit jaar in de op handen zijnde leeningen zullen kunnen geplaatst worden of, zulks niet gedaan zijnde, afgelost zullen worden, met bijbetaling van een half percent 's maands als rente, terwijl de interest van geld op beleeningen tegenwoordig 5 percent is, hebben, naar mijn inzien, dit bezwaar dan toch aanmerkelijk verminderd, en men mag zich vleijen, dat de bewoners van het getrouwe Nederland, bewust van den toestand, waarin zich hun vaderland bevindt, dit voorschot met dienzelfden ijver zullen voldoen, waarmede in de meeste plaatsen de leening in het laatst van het voorgaande jaar is bijeengebragt.

Het eenige, dat mij dus nog zoude kunnen terughouden, om mijne toestemming aan de wet te geven, is de verandering in de redactie van den aanhef der wet; de woorden: *van den Staat*, in overeenstemming beschouwd met het gewone opschrift: *Wij Willem enz., Koning der Nederlanden*, maken die zinsnede even toepasselijk op het voormalig Koningrijk der Nederlanden als op den Staat, welken wij thans vertegenwoordigen. Als ik mij echter de woorden herinner, die de Minister des Konings bezigde, toen hij op Hoogstdeszelfs bevel de begrootingen is komen aanbieden en over de geldelijke aangelegenheden opening geven, en dezelve in verband breng met de toetreding van Zijne Majesteit tot de bepalingen der Londensche protocollen, dan kan ik vooreerst hierin berusten en de beloofde mededeelingen, welke de Minister van Buitenlandsche Zaken aan deze Kamer eerstdaags geven zal, afwachten, onder voorbehouding nogtans, om daarop terug te komen bij die bijzonderheden in de Staatsuitgaven, waar men in de toepassing het beginsel van algeheele scheiding tusschen dit Rijk en België nog niet geheel in acht genomen heeft.

Ten slotte acht ik het mijnen pligt, te dezer plaatse de Hooge Regering indachtig te maken, hoe smartelijk het voor den ijverigen beminnaar van zijn vaderland is te zien, dat die Regering door het aanhouden van personen en het voortdurend laten bestaan van zaken, die aan deze natie vreemd zijn, alsmede het bijbehouden van vormen, welke aan den voormaligen staat van zaken herinneren, zoo menigmaal den schijn aanneemt van de getrouwe bewoners van Noord-Nederland gelijk te stellen en in vele opzigten op dezelfde lijn te plaatsen als de jegens haren Koning zoo ondankbare Belgische natie; hierdoor ontstaat bij ieder weldenkende een gevoel, dat hartgrievend en tevens vernederend is, hetwelk eindelijk in staat zoude zijn de vurigste voorstanders der goede zaak te ontmoedigen, zoo zij niet het bewustzijn hadden, dat de geheele natie nogtans haren pligt zoo voorbeeldig vervult, en onlangs niet weinig troost hadden gevonden in het berigt, dat de achtenswaardige dochter van onzen geëerbiedigden Koning, de om hare deugden en beminnelijke hoedanigheden hier te lande zoo algemeen geliefde Vorstin Albert van Pruissen, aan haar vaderland indachtig is geweest en door eene gift ten behoeve van de openbare schatkist een bewijs gegeven heeft, dat Hare Koninklijke Hoogheid zich als het ware met onze pogingen ter handhaving onzer onafhankelijkheid en het behoud van ons volksbestaan heeft willen vereenigen. Die gift, in de tegenwoordige omstandigheden en door die hand geschonken, zal altijd eenen onwaardeerbaren prijs hebben en onvergetelijk zijn voor het getrouwe Nederland.

Ik zal vóór de wet stemmen.

De heer **Collot d'Escury van Heinenoord**: In de Afdeeling, tot welke ik behoor, zijn gewigtige aanmerkingen gemaakt ter gelegenheid van het voorloopig in overweging nemen van het ontwerp van wet, thans bij U Edel Mogenden ter algemeene beraadslaging gebragt. Die aanmerkingen waren voor verre het grootste gedeelte in mijn oog van een zeer wezenlijk belang, omdat zij betrekking hadden tot het *zijn* of *niet zijn* van dat vaderland, voor hetwelk geen offers te kostelijk kunnen geacht worden, wanneer aan het einde van het treurspel, sedert eenige maanden aangevangen, het *zijn* de zege behalen en alles, wat nu treft en deert, in den besten uitslag zal mogen opgelost worden. Verre van mij, dat ik aan deze Afdeeling den lof zoude willen toekennen eener angstvallige bezorgdheid voor onze belangrijkste betrekkingen. De processen-verbaal zijn dáár, om voor de nakomelingschap het getuigenis te bewaren, dat schroomachtig toeverzigt niet bij weinige huisvestte, maar integendeel bij meer dan eene Afdeeling het gevoelen deed uitdrukken, dat in onzer aller harten heerschende is.

Hier geroepen om tot nieuwe opofferingen eene natie te verbinden, voor welke er geene te zwaar bevonden zijn, zoo maar vaderland en vrijheid, de panden harer teederste maatschappelijke betrekkingen, voor ons en onze nakomelingschap bewaard blijven, — tot dat doel hier geroepen, verblijdden wij ons, in de betrekking geplaatst te zijn, om zulk een gewenschten uitslag te helpen voorbereiden. Wij verwachtten dan met al de kracht der levendigste belangstelling, dat bij het hervatten onzer werkzaamheden ons dat alles zoude zijn medegedeeld, wat wij noodig hebben te weten om met vertrouwen en met gerustheid in het harte voort te gaan op den ingeslagen weg en in de volkomenste overeenstemming met de Regering het gemeen overleg aan het heil des lands dienstbaar te maken. Wij vonden ons in die verwachting te leur gesteld en zagen ons met geene toespraak begunstigd, welke de regtmatigste begeerte zoo eigenaardig had kunnen bevredigen. Neen, Edel Mogende Heeren, in den hoogst ernstigen toestand, waarin wij ons gebragt zien, moeten wij niet uit geruchten en dagbladen vernemen, wat wij te hopen of wat wij te vreezen hebben, — wij moeten van de Regering zelve het onderrigt ontvangen, dat wij behoeven, want het geldt hier de dierbaarste aangelegenheden van een volk, dat de bewondering van Europa zich heeft weten te verwerven door daden en handelingen, der gouden eeuw onzer geschiedenis waardig.

Deze teleurstelling was dan eene billijke reden van bekommerend vragen en twijfelen, van bezorgd rondzien omtrent alles wat bij het volk en zijne vertegenwoordigers tot opmerkzaamheid wekken moest. Ik zoude slechts herhalen moeten hetgeen met klem en nadruk in het proces-verbaal is ter neder gesteld, indien ik hier in bijzonderheden treden wilde; de inzage van hetzelve is genoegzaam voor de overtuiging, dat het geene droombeelden waren, welke ons voor den geest zweefden, toen wij onze beraadslagingen aanvingen. Is het dan te verwonderen, Edel Mogende Heeren, dat men zich de vraag doen moest, wie wij waren en of wij ons een vrij en zelfstandig volk mogten noemen, dan wel of wij nog werden beschouwd, een onderdeel uit te maken van een Rijk, van hetwelk het uitgebreidste gedeelte, door den tuimelgeest der omwentelingszucht vervoerd, zich geweldadig heeft afgescheurd? Is het dan te verwonderen, dat wij uit dezen maal-

stroom eener donkere onzekerheid door de Regering zelve verlangden in het licht gebragt te worden, dat in onze benarde omstandigheden alleen hoop en bemoediging geven kan? En werd alzoo de twijfel niet gewettigd, welke ontstond, of wij, vóór het bekomen van de ons noodige inlichtingen, aan nieuwe en gewigtige opofferingen onze wettelijke beraadslagingen dienstbaar maken zouden? De drang der omstandigheden, waarvan wij den krachtigen invloed op het lot des vaderlands gevoelden, deed ons echter tot de overweging der wet overgaan, en wij deelden de bedenkingen mede, tot welke zij aanleiding gaf en ik neem dan nu ook met meerderen moed deel aan de beraadslagingen omtrent het al of niet aannemelijke van het ontwerp, nu ons de blijde boodschap is aangekondigd, dat de Minister van Buitenlandsche Zaken binnen weinige dagen aan de Kamer openingen geven zal ten aanzien van onze staatkundige betrekkingen in den tegenwoordigen stand van zaken, en ik doe dit in de zekere verwachting, dat de mededeelingen van dien aard zullen wezen, dat wij daardoor inlichtingen zullen bekomen, welke het vaderlandsch gevoel bevredigen kunnen

Onder de bedenkingen, welke naar mijn oordeel met grond tegen het ontwerp gemaakt zijn, verdient deze bovenal in aanmerking genomen te worden, dat het personeel als eenige maatstaf van het voorschot is aangewezen. Het was daarom misschien wenschelijker geweest, dat men dien, bij de wet van 22 November gevolgd, de voorkeur gegeven had. Ik maak deze bedenking geenszins, omdat ik bij voorkeur de grondlasten zoude wenschen bezwaard te zien; in dat geval zoude ik toonen, het belang van den landbouw niet genoegzaam te waarderen. Dit toch is van een te algemeen gewigt, want er is geene provincie, zelfs niet die, waarin de bezittingen voor een aanmerkelijk welligt voor het grootste gedeelte in papier bestaan, welke niet het verlangen zal aan den dag leggen, dat de landbouw, als hoofdbestanddeel van de algemeene welvaart beschouwd, zoo min mogelijk worde gedrukt. Dan aan eene andere zijde is het toch ook niet te ontkennen, dat het kiezen van een bepaald gedeelte der belastingen tot voorwerp van bezwaar, bij onvoorziene of buitengewone omstandigheden, aan gegronde bedenkingen kan onderhevig zijn, en wanneer ik mij dan tot het personeel bepale, vinde ik dadelijk redenen om deze meening te billijken. Zoo er eene belasting is, vatbaar voor vermindering in de opbrengst, het is de personele, omdat zij met de algemeene welvaart in verband staat, want voor een aanmerkelijk gedeelte vindt zij haar voedsel in hetgeen wij gewoon zijn *luxe* te noemen, welke geboren wordt uit overvloed van welvaren. De tijden zijn niet aanstaande, maar indedaad aanwezig, dat velen zullen genoodzaakt worden, door vermindering van staat en verteringen, aan de geneugte, daaruit tot heden voor hen ontsproten, vaarwel te zeggen, en de gevolgen daarvan zullen bij opklimming en vermeerdering, zoo er geene gunstige wending in den algemeenen loop der zaken geboren wordt, van den nadeeligsten invloed op deze belasting wezen. Komt daarbij, dat zij bij voorkeur tot maatstaf van voorschotten of buitengewone heffingen gekozen wordt, dan zal de afneming van de opbrengst zigtbaarder en zigtbaarder worden en daaruit eene aanmerkelijke vermindering in het gewone inkomen voor de schatkist ontstaan, hetgeen ten laatste zorgelijk wezen kan. Maar er is nog iets, dat te dezen opzigte tot opmerking wekt. Het is de bedenking, dat zoovele mingegoeden in dit middel dragen, en men zal van mij het bewijs niet vorderen, dat reeds hierdoor vele van deze zich zoodanig gedrukt gevoelen, dat zij zich niet van klagen kunnen weêrhouden, en dat men hetzelve niet altijd als ongegrond mag beschouwen: eene reden te meer, naar mijn inzien, om bij vervolg op andere middelen ter gedeeltelijke ontheffing van dit bedacht te zijn.

Men zal mij hierop misschien antwoorden, dat er vrijstellingen bestaan en dat van de aanslagen afgetrokken worden gebouwen, bij de week of de maand verhuurd; doch dit neemt niet weg, dat voor dezelfde klasse van ingezetenen, welke ik beoog, dit slechts eene uitzondering oplevert en zij toch aan de overige grondslagen der personele belasting onderworpen blijven. Maar daarenboven, is men zoo zeker, dat overal deze bepaling zoodanig zal achtervolgd worden, dat daaruit geene overdragt van den last op derden zal plaats hebben en alzoo eene onregelmatigheid in het bezwaar geboren worden voor de zoodanigen, die niet tot de gegoedsten behooren, hoedanig ik velen van hen meen te mogen beschouwen, die eigenaars zijn van huizingen, welke bij de week verhuurd worden? Het voorbeeld, hetwelk ik daarvan bij mijne in de Afdeeling ingeleverde nota heb bijgebragt, maakt mij althans bevoegd, om daaromtrent bedenkingen te blijven koesteren. Bij de aangehaalde wet van November 1830 waren ook vrijstellingen vastgesteld, maar de last werd op de schouders van den uitwonenden eigenaar overgebragt, die het voorregt miste, hem bij de wet van 1822 toegekend, en die daardoor onder het verdubbeld bezwaar is gevallen, hetwelk ik heb aangewezen.

Indien, om van dit hoofdbezwaar af te stappen, het kiezen van het personeel tot maatstaf zich slechts tot het nu benoodigd voorschot bepalen en hetzelve geene voortdurende gevolgen hebben zal bij onverhoopte gedwongene leeningen of belastingen, dan vind ik mij onbezwaard, om, daar ik gevoele, dat de nood, om gereede penningen voor 's lands dienst te bekomen, dringende is, op deze bedenking geenszins in dit geval te blijven aandringen. Maar er blijft dan nog eene tweede bedenking over, dat de grondslag bij de keuze van dit middel zal genomen worden volgens de kohieren van 1830, in plaats van volgens die van het loopende jaar, en, niet genoegzaam met de werkzaamheden der administratie bekend, reken ik mij niet bevoegd aangaande de opmaking derzelve te oordeelen en alzoo te beslissen, of dezelve hadden kunnen gereed zijn; ware dit het geval, dan zoude, door het volgen derzelve, die onbillijkheid zijn weggenomen, welke ook in mijne Afdeeling is aangeduid.

Zeer zeker blijft het geopperde bezwaar omtrent de opcenten bestaan en is de bedenking daartegen, mijns inziens, niet genoegzaam opgelost; daarentegen moet ik erkennen, dat een ander is weggenomen, aan hetwelk met reden bij herhaling is herinnerd geworden. Het 3de artikel der wet toch, hetwelk betrekking heeft tot de aanneming van de bewijzen in blanco van gedane betaling ook in de vrijwillige geldleening, heeft die veranderingen en wijzigingen ondergaan, waarop in meer dan eene Afdeeling met het hoogste regt is aangedrongen. In de laatste vijf termijnen alzoo zullen zij voor de helft vóór den 31sten December dezes jaars worden ingewisseld, en daardoor de belanghebbenden die tegemoetkoming erlangen, welke zij behoeven.

Onder de algemeene aanmerkingen, welke in meer dan ééne Afdeeling gemaakt zijn, behoorde ook die, dat in de uitdrukking van *Noordelijke gewesten* eene dubbelzinnigheid gelegen was, welke behoorde te worden weggenomen; ieder, die den toestand, waarin wij ons bevinden, zich voor den geest brengt, zal gereedelijk de juistheid dezer aanmerking erkennen. Eene natie, welke gewapend aan hare grenzen staat, welke offer bij offer voor het vaderland ten dienste stelt, welke daarmede moet voortgaan, wil zij haar aanwezen behouden, zulk eene natie verdient de vernedering niet, om als eene naamlooze volksmaatschappij te worden beschouwd; voegzamer ware het dan, haar weder onder die oude benaming te doen optreden, welke zij, in den gulden tijd van het gemeenebest, zoo glansrijk heeft doen uitblinken. Ik zie echter geene zwarigheid in de uitdrukking, waaraan voor het oogenblik de voorkeur is gegeven. Genoeg, het denkbeeld is hierdoor weggenomen, als of wij nog vereenigd konden aangemerkt worden met een volk, waarmede wij eene rampspoedige ineensmelting gedurende vijftien jaren, in het Europeesch belang, ten onzen verderve, hebben moeten verduren en aan hetwelk wij voor altijd den scheidsbrief hebben gegeven. Wij behoeven het daarom den eed van Hannibal niet te zweren of ten opzigte van hetzelve de verzoenlijkheid uit de rij der pligten van onze zedelijke staatkunde te verbannen. Zoo denkt de ware vriend van zijn vaderland niet: hij verlangt een eigen zelfstandig aanwezen, eene eigene Grondwet, eigene instellingen en wetten, en zoodanige verordeningen voor het beheer zijner zaken en belangen, dat daardoor op nieuw de vrije handel herleven en die welvaartsbron ontspringen kan, door wier weldadig vloeijen hij alleen in staat blijven zal, voor het heil des lands bij voortduring in de bres te springen.

Het is, Edel Mogende Heeren, met die gevoelens, en daarbij in het vertrouwen, dat aan de wenschen der natie zal voldaan en aan al het dubben en weifelen een einde gemaakt, en met den eersten het verbreken van de noodlottige verbodswetten, ons ten behoeve van België opgedrongen, aan de Vergadering zal voorgesteld worden, het is in dat billijk en regtmatig vertrouwen, dat ik mijne toestemming tot het voorgedragene ontwerp zal geven.

De heer **Bijleveld**: Wanneer U Edel Mogenden mij deel zien nemen aan de behandeling van het ontwerp van wet *tot vaststelling van eene betaling bij voorschot op zoodanig middel, als ter bestrijding van de buitengewone behoeften voor* 1831 *zal worden vastgesteld*, gelieve men zich vooraf overtuigd te houden, dat ik niet voornemens ben dat ontwerp in deszelfs deelen te bestrijden.

32STE ZITTING. — 31 MAART 1831.

XVII. *Betaling bij wijze van voorschot.*

In de oogenblikkelijke behoeften van den Staat, van dat ons vaderland, zooals wij dat nà de afwerping van het Fransche juk weder herboren zagen onder den eerbiedwaardigen naam van VORSTENDOM DER VEREENIGDE NEDERLANDEN, moet zonder verwijl worden voorzien.

Verwijlen zoude aan de Hooge Regering de middelen benemen, om met kracht *de regten en het grondgebied van dat ons dierbaar vaderland* te kunnen verdedigen tegen den euvelmoed en de aanrandingen van die muiters en opstandelingen, die — ten jare 1815, toen onder den naam van Belgen, — met ons vereenigd, om met ons het Koningrijk der Nederlanden te helpen uitmaken, zich van den eersten oogenblik af reeds hebben doen kennen door miskenning van alle handelingen der Hooge Regering, verouderden en ingekankerden haat tegen het Koninklijk Stamhuis, waarvan het Hoofd hen en ons zoude regeren, afkeer van de Oud-Nederlanders, met welke zij voortaan éénen Staat zouden helpen uitmaken, en eindelijk, door al wat ooit den naam van verraad verdiende, zich als oproerlingen en opstandelingen hebben onderscheiden.

Verwijlen zoude de maatregelen verlammen, die door de Hooge Regering tot handhaving onzer regten en beveiliging van den grond, dien wij als het erfdeel onzer vaderen bewonen, met zoo veel wijsheid en voorzigtigheid zijn beraamd en verordend en door eene trouwe, aan Koning en vaderland verknochte natie met zooveel moed en standvastigheid worden uitgevoerd.

In de Afdeeling, tot welke ik behoor, heb ik vrijuit met mijne medeleden de bedenkingen, die mij op het aangeboden ontwerp van wet toeschenen te kunnen worden gemaakt, doen kennen; ik heb daardoor mij van dien pligt gekweten, waarvan de vervulling mij naauw aan het hart ligt.

Door de in het eerste ontwerp gemaakte veranderingen is ten deele aan die en andere bedenkingen, zoo in die, tot welke ik behoor, als in andere Afdeelingen voorgedragen, voldaan geworden.

De Hooge Regering heeft echter gemeend aan alle niet te kunnen toegeven, en ik gevoel mij onbezwaard om over dezelve heen te stappen.

Zoo laat ik varen, — de zaak in het afgetrokkene beschouwd, — de gewigtige bedenking tegen de bepaling, voorkomende in het 2de artikel, waarbij gezegd wordt, dat het te doene voorschot zal loopen, niet slechts over de *hoofdsom*, maar ook *over de opcenten, van welken aard ook*, en dus ook over die opcenten, welke uit bijzondere oorzaken geheven worden en dus eene ongelijkheid tusschen de schatpligtigen daarstellen, die, met de billijkheid, in het afgetrokkene beschouwd, niet kan worden overeengebragt en waaraan ik dus ook in elk ander geval mijne toestemming niet zoude geven.

Maar aan den drang der omstandigheden toe te geven, wanneer vertraging de goede zaak zoude kunnen bederven, kan ik gerust met die naauwgezetheid overeenbrengen, waarmede wij behooren te zorgen, dat alle onze mede-ingezetenen gelijkelijk, zooveel mogelijk, in de lasten van den Staat dragen en deze niet meer drukkende worden voor de ingezetenen van het eene gewest dan voor die van andere deelen des Rijks.

Ook handelen wij in deze slechts over een te doen *voorschot* op zoodanig middel, als tot vinding van de buitengewone behoeften voor het loopende jaar nader zal worden vastgesteld.

Bij het vaststellen van dat middel *kan* en *zal* de bedoelde ongelijkheid worden hersteld.

Wij mogen ons niet slechts met de hoop daarvan vleijen, het is de bedoeling van de Hooge Regering: bij het ontwerp van wet *tot vaststelling van eene verpligte geldleening ter voorziening in de behoeften van den Staat* vinden wij dat doel reeds aangekondigd, ja, als op den voorgrond staande.

Ook durf ik het gerustelijk daarvoor houden, dat de schatpligtigen in die gewesten, in welke het bedoeld bezwaar het meest drukt, maar waar de bewoners ook met hunne mede-ingezetenen van het Rijk wedijveren, wanneer het aankomt om tot behoud van het vaderland bij te dragen en den last des oorlogs te verduren, gaarne ook over dit bezwaar zullen heen zien, als een nieuw bewijs van hunne gehechtheid aan Koning en vaderland.

Ik stap dus over dit bezwaar heen, hoezeer de daaromtrent gemaakte bedenking tegen het ontwerp van wet altijd onder de gegrondste zal mogen worden geteld, en zal mij dus ook even weinig door deze als eenige andere bedenking tegen de bepalingen, in de wet voorkomende, waaronder bijzonder behoort die, welke gemaakt is tegen het nemen van de belasting op het personeel tot eenige basis des voorschots, van de aanneming der wet laten terughouden. Maar in de Afdeeling, tot welke ik behoor, zijn door mij met mijne medeleden bedenkingen in het midden gebragt, die met het onderhavig ontwerp, zoo ik geloof, — ja, stellig durf beweren, — in een te naauw verband staan, dan dat ik bij de openbare behandeling van de zaak dezelve onaangeroerd zoude mogen laten liggen.

Wanneer men aan de natie nieuwe lasten wil opleggen, dezelve roept tot nieuwe opofferingen bij zoo vele andere als zij zich reeds heeft en nog dagelijks getroost, met eene bereidwilligheid, met een standvastig volharden, waarvan niet veel voorbeelden in de historiebladen van andere volken, ja, niet in de geschiedenis van haar eigen land, met hoeveel regt zij ook op de daden en bedrijven der voorvaderen moge terug wijzen, worden aangetroffen, — wanneer men, zeg ik, van zulk eene natie opofferingen bij opofferingen vergt, mogen, ja, moeten de vertegenwoordigers van zulk een achtenswaardig volk het standpunt kennen, waarop men betrekkelijk tot de publieke aangelegenheid staat; zij behooren de overtuiging te hebben, dat de gelden, die door hunne medeingezetenen met zoo veel zorg en moeite worden bijeengebragt, tot geene andere einden zullen dienen dan om het vaderland uit den nood te redden en den troon staande te houden van den Vorst, wiens regering zij eerbiedigen en wiens persoon zij hoog achten en liefhebben, zooveel als van getrouwe onderdanen immer kan worden verwacht of verlangd; en op openheid van Regeringswege ten aanzien van die punten mogen de vertegenwoordigers regtmatig aanspraak maken.

De Afdeeling, tot welke ik behoor, heeft dus ook gemeend dit een en ander bij de overweging van het ontwerp vooruit te mogen en te moeten stellen. Zij heeft dus mededeelingen gevraagd omtrent den staat der scheiding van het oproerig België; zij heeft de onvoegzaamheid doen opmerken, dat de Belgen, — die na de scheiding niet meer tot ons behooren, — nog hier in ambtsbetrekkingen worden gehouden, ja, bij vreemde Mogendheden met de waarneming der belangen van den Staat vereerd blijven, en dat dezulken, *die zich hier stondelijk blijven ophouden*, nog de gedeeltelijke bezoldiging genieten, welke verbonden was aan de posten, die zij vroeger *als Belgen* bekleed hebben.

Ik maak geene zwarigheid, bij deze openbare overweging van de behandeld wordende wet daarop terug te komen. Gedeeltelijk is aan het verlangen van de Afdeeling, met openhartigheid en ongekunsteld te kennen gegeven, voldaan geworden.

» De Minister van Buitenlandsche Zaken zal binnen weinige dagen aan de Kamer openingen geven ten aanzien van de staatkundige betrekkingen in den tegenwoordigen stand van zaken," zoo luidt het antwoord, door den heer Minister gegeven.

De Afdeeling heeft verklaard met genoegen die verzekering te ontvangen en alzoo de toegezegde mededeelingen met verlangen te gemoet te zien; maar al het verdere is onaangeroerd gelaten.

Zullen er dus Belgen, nog na de afscheiding, in vroegere diplomatische betrekkingen moeten blijven? Zullen voor derzelver bezoldiging en die van andere Belgen onze mede-ingezetenen hunne gelden moeten opbrengen? Oneigenaardig is zulks door de leden der Afdeeling beschouwd geworden en ik herhale het nogmaals als mijn personeel gevoelen.

Ik kan het niet verbergen als de ongerijmdheid zelve te beschouwen, dat, na de afscheiding van België, er nog hier en bij de vreemde Mogendheden in ambtsbetrekkingen gehouden worden lieden, die opgehouden hebben tot ons te behooren; terwijl ten aanzien der bezoldiging, die zij genieten, — zij namelijk die slechts als trekvogels alhier stondelijk nog verblijven, zonder tot onze maatschappij te zijn overgekomen, — nog staat op te merken, dat in gewone tijden de edelmoedigheid van Nederlands ingezetenen niet zoude dulden, dat, zoo niet allen, zeker een groot gedeelte van dezelven niet geldelijk wierden ondersteund. Maar het geval is niet zoodanig van aard. Wij verkeeren in geheel buitengewone omstandigheden.

Het zijn niet slechts de bekende lasten van den Staat, onder welke de ingezetenen gebukt gaat, daarbij gevoegd, hoe door de algemeene wapening duizenden en duizenden uit hunnen huisselijken kring en betrekkingen zijn gerukt. Maar vergeet daarbij niet, hoe in vele plaatsen ondragelijke lasten moeten worden gedragen, om in de behoeften te voorzien van vrouwen, kinderen en ouders van dezulken, die te velde zijn getrokken en daardoor opgehouden hebben voor deze hunne dierbare panden den kost te winnen; vergeet daarbij niet, hoe ten platten lande aan de grenzen, in de dorpen en in de vestingen, de inlegeringen bovenmatig drukkende zijn.

In zulke omstandigheden kan het gevoel van edelmoedigheid niet uitsluitend de regel blijven; het moet voor den drang dier omstandigheid plaats maken, en ik houde dus alsnog voor herhaald, hetgeen de Afdeeling bij haar proces-verbaal daaromtrent

32STE ZITTING. — 31 MAART 1831.

XVII. *Betaling bij wijze van voorschot.*

heeft gemeend te moeten doen ter nederstellen, te meer, daar zelfs geene mededeeling wordt gegeven van het bedrag der gelden, die daartoe worden besteed, en ook de personen onbekend worden gelaten, aan welke dergelijke bezoldigingen worden uitgereikt.

Maar genoeg hiervan, om te doen gevoelen, dat er genoegzame redenen bestaan, om de vordering der Afdeeling uit een meer gunstig oogpunt te beschouwen dan bij minder opzettelijk indenken der omstandigheden, waarin wij verkeeren en waarin zeer oneigenaardig wordt verwezen tot gevallen, die er niet mede gelijk staan, wordt gedaan.

Ik keer terug tot hetgeen ik zoo even zeide, dat namelijk met verlangen de toegezegde mededeelingen van den Minister van Buitenlandsche Zaken worden te gemoet gezien.

Die mededeeling zal ons, Edel Mogende Heeren! op de hoogte brengen, zoo ik mij durf verzekerd houden, van te weten wat er van de afscheiding van België zij, en alzoo zullen wij het uitzigt krijgen, dat ons vaderland, — voormaals bekend onder den naam der Vereenigde Nederlanden, — iets meer schijne dan een stuk of brok van een Koningrijk, door opstandelingen vaneen gereten; wij zullen kunnen weten, wat men door *den Staat* te verstaan hebbe, waarvan in den aanhef van de wet gesproken wordt. Wij zullen dan, bij gemis van antwoord op de vraag, daaromtrent door de Afdeeling bij haar tweede proces-verbaal gedaan, veelligt zelve daaruit genoegzaam licht omtrent die algemeene uitdrukking kunnen krijgen. En hieraan denk ik te meer belang te mogen hechten, vermits die tijden, die wij beleven, zwanger gaan van gebeurtenissen, waarvan de uitkomsten niet te berekenen zijn.

Een opstand, waarvan weinig voorbeelden bekend zijn, wanneer men nagaat, hoe dezelve van verre reeds is voorbereid, zonder dat men na kan gaan, wat in het werk zij gesteld om denzelven te doen mislukken, en onder omstandigheden uitgebroken, voortgezet en voltooid, waarover men verbaasd moet staan, heeft, hetzij onder vreemden invloed of met vreemde hulp, het Koningrijk der Nederlanden, vóór slechts vijftien jaren door de vijf groote Mogendheden in Europa daargesteld, in één oogenblik vaneen gereten.

Diezelfde vijf groote Mogendheden hebben zich bevoegd geoordeeld, niet om, overeenkomstig hetgeen het Hoofd van het Rijk, in 1815 gesticht, kon vorderen, den staat van zaken, destijds daargesteld en door hen gewaarborgd, te handhaven — maar den band te verbreken, door hen zelven gelegd, en daarbij voorwaarden voor te schrijven, tot welke, let wel, het Hoofd van dat Rijk is toegetreden, maar waaraan de opstandelingen maar geen gehoor willen geven, hunnen wettigen Koning en Hoogstdeszelfs Stamhuis met smaad en schimp overladende, den vrijen Staat, waaraan zij waren toegebragt, belagende en door derzelver stroopers-benden de bewoners der grenzen dagelijks doende ontrusten en plunderen, zonder dat zulk een euvelmoed gestraft of gewroken wordt.

In dien staat van zaken beraadslagen de voorbedoelde groote Mogendheden nog, en wat de uitslag van dat alles worden zal, ligt *zeker nog voor U Edel Mogenden* in het duister.

Zal de afscheiding, zoo het schijnt, vastgesteld en bepaald, onherroepelijk blijven bestaan, en wel zoodanig, gelijk te hopen is, dat de belangen van den Staat der Vereenigde Nederlanden in geene aanraking hoe ook genaamd komen met die der afvallige gewesten?

Ik, IK mag zeggen dit te hopen, *nu*, — *nu* er eene afscheiding is daargesteld. Men weet, hoe ik gestemd heb op de beide vragen, die dezelve misschien wel eenigzins hebben voorbereid, en op welke ik nog, indien wij die nog, in denzelfden staat als toen, moesten behandelen, *tegen* zoude stemmen. Of zal er eenige hereeniging, hoedanig ook getint, nu of in het vervolg worden bewerkstelligd?

Wie is hij, die dit problema kan oplossen?

Zeker is het, het schijnt mij zoo toe, dat het niet in onze magt staat dat stuk te beslissen.

En is dit zoo, gelijk ik, — het is mogelijk dat ik mij bedriege, — het er voor houde, dan blijft ons niets anders over, dan om zooveel mogelijk te zorgen, dat de inspanningen van krachten en de opofferingen, die de natie zich getroost, haar de zekerheid waarborgen van zoodanige bedingen, waardoor het oude Vereenigde Nederland bewaard blijve van een aanhangsel te worden van dat België, hetwelk nu evenals in het laatste der zestiende eeuw van het oude Nederland zich heeft afgescheurd.

En hiertoe mogen dan ook onze beraadslagingen strekken en laten wij nooit eene gelegenheid over het hoofd zien, om ons op dat standpunt te plaatsen, waarop wij staan moeten, om met kennis van zaken de belangen van ons dierbaar vaderland, in overeenstemming met de Hooge Regering, te kunnen behartigen.

De heer **Cats Epz.**: Bij de discussiën over de wet van den 22sten November 1830 heb ik genoegzaam mijn gevoelen over het regtmatige van den bij het onderhavig ontwerp van wet aangenomen grondslag van belasting geopenbaard, om eenigen twijfel over te laten, of ik dien grondslag niet zoude goedkeuren.

Z. Exc. de Minister van Financiën, thans zelf overtuigd, dat deze grondslag niet zoo verwerpelijk is, als dezelve Zijne Excellentie bij de toenmalige discussiën scheen voor te komen, zal dan ook thans mij en eenen mijner geachte medegedeputeerden uit dezelfde provincie wel het regt willen doen wedervaren, dat het althans mogelijk was dezen grondslag te verdedigen, zonder daarin door provinciaal belang geleid te worden; en hoe ook U Edel Mogenden over dezen grondslag mogen denken, de bij het ontwerp van wet, (*Bijlagen* n°. XVI), overgelegde vergelijkende staat zal U Edel Mogenden hebben doen zien, dat wij destijds geenen grondslag voorstelden of nu voorstaan, bijzonder voordeelig voor de slechts 200,000 zielen tellende provincie, waaruit ik de eer heb afgevaardigde te zijn.

Even als destijds ben ik ook nu echter weder van oordeel, dat de voorschot-pligtigheid over het algemeen eerst bij eenigzins hoogere aanslagen had moeten beginnen, de progressie ook nu verder had kunnen gaan en dat het tarief te veel is gesteld ten nadeele der gemeenten beneden de 5000 zielen.

Het doet mij voorts leed, dat de Minister niet heeft kunnen treden in de gevraagde aanmerkelijke verligting ten voordeele van logementhouders vooral en dergelijke personen, wier bedrijf hen noodwendig huizen doet bewonen en dienstboden houden, geenszins naar derzelver eigenlijk vermogen geëvenredigd. Ook voor deze anticipatie had ik het personeel van 1831 gewenscht tot grondslag aangenomen te zien; bij zoovele intusschen verminderde fortuinen zal het hard zijn, nog steeds te betalen naar de welvaart, aangetoond op 1°. Januarij 1830.

En eindelijk komt mij ook nu weder de 15de April te nabij voor, om denzelven bepaald te houden tot termijn van betaling van de eerste helft, als waaromtrent ik dan nu weder voorzie dezelfde moeijelijkheden, waaraan de contribuabelen destijds, geheel buiten derzelver schuld, op vele plaatsen zijn blootgesteld geweest.

Doch al waren mijne bedenkingen van geheel anderen en veel meer gewigtigen aard, in den tegenwoordigen staat van zaken zoude ik vermeenen al zeer vele zwarigheden te moeten voorbijzien, om niet in de veel grootere te vervallen, welke gebrek aan gelden noodwendig ten gevolge zoude hebben, en geen twijfel bestaat bij mij nu om niet voor deze wet te stemmen.

Want, hoe ook moge uitvallen het onderzoek der ons mede aangebodene ramingen van uitgaven, deze som blijft altijd verre beneden het buitengewoon benoodigde; en nu zullen wij den behoorlijken tijd hebben, om die ramingen na te gaan en daarna te beoordeelen, of *geheel* benoodigd zal zijn de verder gevraagde suppletie tot 42 millioen. Dit toch schijnt mij toe te zijn ook thans de meest geregelde gang van zaken, en niet ligt zal ik er toe overgaan, de door den Minister te regt zoo zeer geprezene maar ook boven den lof daadwerkelijke erkentenis der Regering verdienende natie, weder een last van millioenen op te leggen, zonder dat ik op eene grondwettige wijze over de noodzakelijkheid daarvan zal hebben geoordeeld.

Alleen dan zal ik hiertoe kunnen overgaan, wanneer de Regering, òf de gevraagde leening zal verminderen tot een eenigzins minder montant, dan bedragen de door haar geraamde behoeften, òf dat zij ons nu reeds de verzekering geve, dat, al wordt de gevraagde 42 millioen ten volle bekomen, zij zich echter bij de regeling der uitgaven zal gedragen aan den wensch der meerderheid van de Kamer en alzoo, bij verwerping der thans voorgedragene begrootingen, zich niet zal houden aan de in December 1829 vastgestelde gewone en in December 1830 door ons provisioneel geaccordeerde buitengewone begrootingen.

Tot deze reserve word ik gedrongen door den Minister, welke eene sedert jaren door hare gewone lasten reeds zoo zeer bezwaarde natie als een bemoedigend vooruitzigt kan voorstellen, dat deze hare drukkende belastingen nog van 35 tot 46 millioen zullen vermeerderd worden, en dit nog dan wanneer België zal behouden het $^{16}/_{31}$ der schuld, èn behalve de renten en aflossingen van de leeningen, in 1830 en 1831 aangegaan, èn behalve de schadeloosstellingen enz. aan hen, die ten gevolge der vereenvoudiging in het Staatsbestuur zullen uitvallen.

De heer **Donker Curtius van Tienhoven**: Elk Neder-

lander gevoelt thans, dat de nood des lands buitengewone opofferingen vordert, en allen toonen zich daartoe bereid, in de hoop op het behoud des vaderlands en in het vooruitzigt op eene blijdere toekomst.

Aan de Regering des Monarchs en aan ons, als de vertegenwoordigers des volks, is de gewigtige en moeijelijke taak opgedragen, om die hoop op te beuren, die uitkomst te helpen verwezenlijken.

Thans zwarte tafereelen te schilderen, de donkerste toekomsten te voorspellen, den toestand des lands als schier hopeloos af te malen, de dwalingen en de gebreken der Regeringen op te sporen, daarover in scherpe berispingen te vervallen, daarin den oorsprong der tegenwoordige algemeene beroeringen te zoeken en aan te wijzen, of zich voornamelijk te bepalen bij de uitdrukking der smart, die elk gevoelt bij de beschouwing, hoe schier gansch Europa door eenen rampzaligen geest van overdrijving en onrust is bestookt en hoe de volkeren, als in algemeene beroering gebragt, in blinde verwoedheid, aan het hollend paard gelijk, zich zelven verderven, om een gewaand geluk te bereiken, hetgeen op deze wereld onbereikbaar schijnt: dit alles valt thans ligter dan ooit, doch schijnt mij toe, naar mate het allerwege menigvuldiger geschiedt, hier thans te ontijdiger te zijn, naar mate wij meerdere bemoediging behoeven en ook mogen vinden bij de beschouwing, hoe Noord-Nederland, schier alleen van de smetlucht der omwentelingen bevrijd gebleven, zich in eensgezindheid aan wet en orde bindt en het wettig gezag eerbiedigt en schraagt en hoe hetzelve, verre van in moedelooze werkeloosheid te vervallen, meer en meer kracht ontwikkelt en zich bereid toont tot allerlei opofferingen, in de hoop op een gunstige uitkomst.

Die hoop zelfs zou verloren zijn zonder zoodanige opofferingen, en het is dus thans meer dan immer onze pligt, deze met wijsheid en in billijkheid te regelen, opdat de last dáár vooral drukke, waar hij nog zonder onoverkomelijk bezwaar en zonder algeheele slooping der fortuinen kan gedragen worden.

Maar zal hij met eerlijkheid en bereidwilligheid worden gedragen, dan behoeft niet zoozeer de buitengewone noodzakelijkheid daarvan te worden betoogd, want deze wordt, ook zonder betoog, door allen gevoeld bij de beschouwing van den Belgischen afval alleen en van het verlies van meer dan de helft onzer inkomsten, met de verdubbeling onzer behoeften; maar er moet uitzigt zijn, dat, na het te boven komen van den kampstrijd, die buitengewone opofferingen van lieverlede zullen kunnen ophouden en onze *gewone* behoeften voor Noord-Nederland alleen door *gewone* lasten zullen kunnen bestreden worden.

Hoe ingewikkeld onze toestand ook zijn moge, hoe zwart men zich de toekomst voor gansch Europa ook moge voorstellen, en hoe onzeker het tijdpunt van herboren rust ook nog zijn moge, zoo zijn er echter ook nog lichtstralen, die de vervulling van dat uitzigt voorspellen, en waarom zouden wij deze niet even zoowel mogen opmerken als wij ons de ontmoedigende tafereelen der donkerste toekomst kunnen schetsen?

De Vorsten en de Kabinetten van Europa toch schijnen blijkbaar, naar hunne verklaringen, niet bezield te zijn met de rampzalige zucht tot verovering, maar allen schijnen behoefte te gevoelen tot behoud of herstel van rust en vrede, en allen schijnen thans meer dan immer te moeten beseffen, dat dat herstel en behoud zich later duurzaam zal moeten vestigen, niet op de strenge vasthouding van volstrekt gezag allerwege, maar op verstandige onderscheiding en matiging naar de bijzondere behoeften. De kern der natiën, de welgezinden allerwege, moeten daarentegen door de schrikbarende beroeringen, die hen omringen, meer en meer overtuigd worden, dat het geluk en de rust der wereld en der volken niet steunt op overdreven vrijheidszin; dat dat geluk niet hangt aan deze of gene vaste en onwrikbare theoriën van regeringsvorm, maar veeleer daaraan, dat elke Regering zij ingerigt naar den aard en de vatbaarheid in elke onderscheidene staatshuishouding, en dat die onderscheidene vatbaarheid hier meer, daar minder, volksinvloed en vrijheidsgenot toelaat.

Indien de overspanning der gemoederen en de overdrevenheid der begrippen zelve, die de wereld afmatten, *alle* welgezinden hiervan meer en meer overtuigen en tevens den Monarchen leeren, hoeveel er thans vooral aan gelegen ligt, om zich van gematigden, wijzen en standvastigen raad te omringen en om den middelweg te houden tusschen de vasthouding aan onbeperkte gezagoefening over alles en te ligtvaardige of laffe en zwakke toegevendheid aan de dolzinnige eischen van volksmassa's, door eerzuchtige menners bestookt, dan mag men nog de hoop koesteren, dat de dolzinnigheid zal kunnen worden betoomd, de inwendige beroerten getemd, en dat de Kabinetten, ondersteund door den goeden wil en de krachtdadige medewerking van alle welgezinden en van de kern der natiën, zich onderling zullen verstaan en het oor niet leenen aan rampzalige oorlogskreten, noch aan de zucht tot onderlinge overweldiging en verslinding, die geen ander doel heeft, noch andere uitkomst belooft dan de aanvankelijke zegepraal van regeringloosheid en den noodzakelijken terugkeer tot een alles overweldigend despotismus, hetgeen de volken tot slaven maakt en de Vorsten verguist en aan zijnen zegewagen ketent.

Mogt vooral, gelijk zich de hoop daarop immers in de laatste dagen scheen te verlevendigen, de Regering van dien naburigen grooten Staat, waarvan de kiem der onrust en der omwentelingen is uitgegaan en waar derzelver slagtoffers te voren bij millioenen zijn geteld, na in zoo vele opzigten zelfs aan de overdrevenste vrijheidszucht te hebben toegegeven, eindelijk met kracht en waardigheid aan de dolzinnige eischen weêrstaan dier baldadigen, die, in hunnen trotschen euvelmoed, noch volksrust en welvaart, noch bloed, noch tranen, noch menschelijke ellende tellen, maar alles, ook hun eigen vaderland, zouden opofferen aan valsche eerzucht en aan eenen gewaanden oorlogsroem, meer gelijk aan de misdadige woestheid van rooverbenden dan gegrond op ware heldendeugd! En mogt eindelijk de Fransche natie beseffen, dat, indien aan haar de vrijheid gelaten wordt, om zich inwendig naar welgevallen te besturen, zonder dat hare onafhankelijkheid wordt bedreigd, daarentegen hare baldadige bemoeijenissen naar buiten geheel Europa, hetgeen zich het juk der Fransche dwingelandij nog herinnert en met siddering daaraan gedenkt, op nieuw tegen haar ten strijde zouden moeten roepen; en dat zij dan waagt, het schuldig slagtoffer van den moedwil harer drijvers te worden, dan is er nog hoop, dat niet alleen een algemeene oorlog kan worden verhoed, maar ook, dat alleen om het rampzalig België de hagchelijke kampstrijd niet zal worden aangevangen, maar dat veeleer op den voet der billijke schikkingen, door alle de gemagtigden der Europesche kabinetten beraamd, eene scheiding zal kunnen worden bestendigd, die ons moet ontlasten van meer dan de helft eener overmatige schuld, waarvoor de buitengewone zorg, door de trouwelooze Belgische schending van verbindtenissen en door roof en bedreigde bankbreuk in die rampzalige gewesten, thans geheel aan ons alleen is overgelaten.

Mogt dit uitzigt worden verwezenlijkt, dan, Edel Mogende Heeren! zou bij deze buitengewone ontlasting zich spoedig kunnen voegen die van den buitengewonen oorlogs-last en der krachtdadige krijgstoerustingen, waarvan de noodzakelijke zorg thans tevens de gevraagde buitengewone opofferingen vereischt.

Dat, wat nu buitengewoons gevraagd wordt, heeft voornamelijk ten doel de voorziening in de *algeheele* renten der Staatsschuld en de bestrijding van den buitengewonen last, welke ter buitengewone verdediging des lands, tot behoud van deszelfs bestaan en des noods ter handhaving en bevestiging onzer regten en verordeningen volstrekt vereischt wordt; en wij mogen vertrouwen, dat bij de hoop op uitkomst in dit opzigt, door mij zooeven geschetst, allen daarvan de noodzakelijkheid en de doelmatigheid zullen erkennen, ofschoon ook niemand in staat zij, om de spoedige of latere verwezenlijking dier hoop met zekerheid te waarborgen.

Na deze meer algemeene beschouwing, zou ik kunnen overgaan tot het onderzoek der middelen, door de Regering voorgedragen, om dit doel te bereiken; maar zal de last eerlijk en bereidwillig worden gedragen, dan wordt, mijns inziens, thans reeds vereischt, dat ook het uitzigt besta, om na herboren rust onze Staatshuishouding zoodanig in te rigten, dat onze gewone behoeften door matige gewone lasten zullen kunnen worden bestreden.

De overweging der begrootingswetten, aan ons voorgedragen, zal ons tot de overweging van zoodanige inrigting leiden, en, zonder daarop thans reeds bij deze beraadslaging vooruit te loopen, mag ik echter niet ontveinzen, dat derzelver oppervlakkige inzage mij bereids grootelijks voor de toekomst zoude bekommeren, indien ik niet de overtuiging mogt koesteren, dat bij de verklaarde bedoelingen der Regering tot vereenvoudiging en groote bezuiniging en ter inrigting onzer Staatshuishouding, niet naar vooraf vooronderstelde behoeften op vroeger voetspoor, maar alleen naar ons waarachtig vermogen, er mogelijkheid is om tot eene redelijke uitkomst te geraken.

Ik mag echter hierbij niet ontveinzen, dat naar de kennis

32STE ZITTING. — 31 MAART 1831.

XVII. *Betaling bij wijze van voorschot.*

ook in andere betrekkingen, en bijzonder als lid der Staats-commissie, door mij opgedaan, aan wier arbeid de Minister van Financiën en de Regering wel eenige verdiensten hebben willen toeschrijven, het mij ondoenlijk schijnt, om tot de evengemelde uitkomst te geraken, tenzij men met moed en standvastigen ijver zich in de toekomst minder voornamelijk bepale tot kleine aangelegenheden en vereenvoudigingen alleen op het stuk der regering, waarbij men bij tonnen gouds kan tellen en waaromtrent ik de zorg niettemin almede als doelmatig acht, maar veeleer tot die grootere, waaromtrent, mijns oordeels, onze grondwettige instellingen ook wijziging behoeven en waar de uitgaven, van verre verwijderde tijdvakken af, bij millioenen en millioenen zijn berekend en, zoowel hier als elders, reeds sedert meer dan eene halve eeuw een weg is bewandeld, waarop onze financiën, zoowel als die van schier alle Europesche Staten, als door een duurzamen en invretenden kanker zijn ondermijnd en alle Staatsschulden tot overmatige hoogte zijn geklommen.

Drie hooge aangelegenheden toch, in drie onderscheidene categoriën vallende, komen hier in alle staatshuishoudingen en ook in de onze in overweging, welke ik aan de aandacht mijner ambtgenooten bij onderscheiding vermeene te moeten aanbevelen.

De zorg namelijk voor de gevestigde schuld-rentbetalingen, welke, wanneer zij op den voet der ontwerpen van het Congres te Londen ten onzen aanzien billijk worden geplitst, alsdan ons vermogen niet zullen te boven gaan, als dezelve niet hooger opvoerende dan zij in 1814 waren.

De zorg voor de inwendige regering, waaronder ik die der drie noodzakelijke staatsmagten (*wetgeving*, *uitvoering* en *justitie*) telle, benevens alles wat wegens het physiek behoud des lands (*waterstaat*, *wegen*, enz.) en den zedelijken toestand der natie (*godsdienstig en maatschappelijk onderwijs*) wordt vereischt, en omtrent alle welke onderwerpen bij vereenvoudiging ontwijfelbaar bezuiniging kan en moet worden daargesteld, doch, ook bij de grootste zorg, niet met die ruimte, dat daardoor in groote mate het middel kan gevonden worden, om de uitgaven naar het algemeen belastings-vermogen te regelen, daar dit onderwerp, naar mijne schatting, nimmer lager bij ons kan afdalen dan van *een derde* tot ten alleruiterste nabij *een vierde* van gematigde lasten, zoodat bij niettemin erkende noodzakelijkheid van zorg ook op dit onderwerp wel bij tonnen schats, maar moeijelijk bij millioenen en millioenen kan worden becijferd: eene aanmerking, daarom te gewigtiger, omdat anders dit onderwerp bij den eenvoudigen burger en oppervlakkigen beschouwer het meest in het oog valt en de zorg daarbij niet zelden zich bepaalt, om denzelven van hoogere aangelegenheden af te schrikken, terwijl evenwel (en deze is eene der gewigtigste aanmerkingen), *terwijl evenwel, onze staathuishouding niet is vol te houden, tenzij men bij millioenen becijfert en bij millioenen bezuinigt!*

Maar dat, wat de financiën van ons en van alle Europesche Staten in het laatste tijdvak eener halve eeuw en langer voornamelijk heeft geschokt en ondermijnd en waarop, vooral bij andere en betere inrigting, de ware bezuiniging te vinden is en dan ook bij millioenen *kan* worden becijferd en bezuinigd, is de duurzame zorg geweest voor het behoud, ook in vredestijd, van die hoog opgevoerde staande legers en gevestigde oorlogs-magten, welke alle Staats-schatkisten duurzaam uitputten en vooral de kleinere Staten in het verderf storten, zonder daarenboven zelfs in de oogenblikkelijke dringende behoeften te voorzien of immer toereikende te zijn, om den Staat tegen meer algemeenen aanval te verdedigen.

Ik zal thans dit punt niet verder bij deze gelegenheid ontwikkelen, noch aanduiden, hoe hier de oorsprong wordt gevonden onzer klimmende Staatsschulden en hoedanig hier, zonder de noodzakelijke verdediging in den nood te veronachtzamen, ook voor ons vaderland de ware weg van besparing te vinden zal zijn, omdat dit onderwerp wel voor de toekomst, bij herboren rust, maar geenszins voor het oogenblik, bij de noodzakelijke nationale krachtsontwikkeling, kan worden bestendigd.

Ik acht het dus voldoende, tl ans daarop in het bijzonder de aandacht van U Edel Mogenden en die van de Regering bij vernieuwing te hebben gevestigd, in het vertrouwen, dat deze laatste de voordragten en de inzigten der straks genoemde Staatscommissie, uit deze oogpunten beschouwende, zal helpen tot stand brengen; dat daarna onze grondwettelijke instellingen zullen worden gewijzigd en aan ons voorgedragen, en dat U Edel Mogenden de herinnering ook hieraan bij deze gelegenheid geenszins ontijdig zult achten; terwijl het vertrouwen der natie voor de toekomst, bij de bedachtzaamheid harer vertegenwoordigers op dit ontwerp, ook in dit oogenblik hierdoor thans zal kunnen worden versterkt.

Ja, Edel Mogende Heeren! Nederland zal dan niet verloren zijn, wanneer deze drie hoofdaangelegenheden niet kleingeestig, maar krachtdadig worden ter harte genomen, wanneer daarna onze Grondwet wordt gewijzigd en alzoo de ware vereenvoudiging en bezuiniging niet enkel gezocht in karigheid en bekrompenheid van bezoldigingen en belooningen, welke ook groote nadeelen kunnen na zich slepen; maar dan kan, bij de hope op eenen gunstigen uitslag der hoogere Staats-aangelegenheden, ook de hoop worden gekoesterd der mogelijkheid, om met lasten, geëvenredigd aan de vermogens, voor de toekomst de gewone behoeften onzer Staatshuishouding te bestrijden en aan onze verbindtenissen gestand te doen; en dan voorzeker is er niemand, die niet volgaarne zal bijdragen om in de tegenwoordige buitengewone behoeften op eene buitengewone wijze te helpen voorzien.

De vraag is dus maar, of de daartoe voorgedragene middelen aannemelijk zijn.

De Regering draagt ons tot dat einde voor de uitschrijving eener vrijwillige leening en, bij mislukking of onvoldoende deelneming, eene gedwongene.

Nu dit plan eenmaal gevormd en voorgedragen is, kan ik mij met het doel vereenigen, omdat het niet mogelijk schijnt, zulke aanzienlijke benoodigdheden als giften te erlangen.

In het onderzoek van den zamenhang en van de bijzonderheden dier plans trede ik thans nog niet, omdat dezelve tot die rijpheid van overweging nog niet gekomen zijn en de overweging echter een zeer rijp beraad schijnt te vorderen.

Maar intusschen en hangende de deliberatiën wordt *een voorschot* vereischt, om in de eerste behoeften te voorzien. De noodzakelijkheid daarvan wordt bij mij niet betwijfeld, wanneer ik maar het oog sla op onze legermagt, die thans tot meer dan *honderd duizend man* is geklommen en, op den voet van oorlog, van materieel is moeten worden voorzien en moet onderhouden worden.

Ik verzet mij dan ook evenmin tegen het voorgedragen middel, als den gereedsten weg aanwijzende, om eenen maatstaf van betaling te vinden.

Tegen de juistheid en de gelijkmatigheid van dien maatstaf, tegen de verdeeling der classificatiën, tegen de evenredigheid tusschen grootere en kleinere gemeenten, tegen de bijberekening der opcenten zijn ongetwijfeld eenige bezwaren te vinden, doch ik zou vreezen, dat derzelver oplossing door verandering weder in andere zou doen vervallen, en ofschoon ik noch den grondslag van berekening naar het personeel over 1830, en dus terugwerkende, noch de bijberekening der opcenten, als zeer ongelijk verdeeld, wat de provinciale en plaatselijke betreft, zou willen aannemen bij eene definitive belasting of gedwongene leening, zoo stap ik echter, wat dit *voorschot* betreft, over deze bezwaren heen, omdat voor hetzelve een rentegevend papier van 6 percent wordt uitgegeven, hetgeen reeds na weinige maanden, door emplooi in de noodzakelijke vrijwillige of geforceerde leening of belasting, met de renten zich zelve met zekerheid aflost en dus cent per cent waarde heeft of hetgeen, indien sommige schatpligtigen al buiten staat mogten zijn, om hun geheel contingent in deze anticipatie voor te schieten, vooraf, door den afstand van het hetzelve, tot een gering verlies zal zijn te realiseren, zoodat de zoodanigen niet meer behoeven op te offeren dan welligt het verschil van een of twee percent van derzelver hoofd-contingent.

En wanneer ik hierbij eindelijk in het oog houde, dat de minvermogenden ten eenenmale buiten de verpligting tot dit voorschot worden gehouden, dan mag ik, naar mijn inzien, in den dringenden nood dezen provisionelen maatregel van voorziening niet afstemmen.

De heer **van Foreest**: Na de aanspraak van den Minister van Financiën, waaruit blijkt, dat het de opregte wensch der Regering is, om den staat der geldmiddelen voor een ieder open te leggen, mag ik mijn verlangen daartoe wel op nieuw te kennen geven. Dikwijls heeft toch mijne uit te brengen stem moeten afhangen van aan het ontwerp geheel vreemde bedenkingen, en ik ontveins niet, dat dit nog het geval is met de onderhavige wet. Ik keure dezelve in geenen deele volkomen goed; ik beschouw den in dezelve vervatten maatstaf geenszins als juist; ik heb ook van de Regering in geenen deele alle de door mij verlangde inlichtingen en mededeelingen bekomen, en ben niet overtuigd, dat er eene zoo groote behoefte bestaat, daar er immers van het toegestane bij de wet van den 22sten November des vorigen jaars nog een beschikbaar overschot is gebleven van f 11,885,000. Maar desniettemin zal ik voor de wet stemmen,

om daardoor een bewijs te geven van mijn vertrouwen in de Regering, en uit aanmerking, dat de dappere verdedigers van al het noodige verzorgd moeten worden. Zulke aan de wet vreemde bedenkingen kunnen echter op den duur geenszins op mijne uit te brengen stem eenigen invloed uitoefenen, iets, hetgeen ik dan ook bij deze bij voorraad verklare.

De heer **van Sytzama**: Overtuigd van de noodzakelijkheid, om buitengewoon in de behoeften des Staats te voorzien, zag ik met genoegen de voordragt van wet, gebaseerd op de personele belasting, inkomen, niet zoozeer omdat ik dat beginsel thans zie voorstellen door eene Regering, die hetzelve kort geleden, toen ik daarvan het eerste voorstel deed, met vinnige critiek afwees, ja zelfs voor provincialisme en volksbejag durfde uitkrijten; dit zij verre: ik heb toen dat verwijt, gesterkt door eigen bewustzijn, voor mij zelven met geduld geleden, en slechts den blaam, welke toen op mijne provincie geworpen wierd, als of die in zoodanige belasting weinig zoude bijdragen, trachten uit den weg te ruimen. Ik zal dan ook nu daarover niet uitweiden. De rang, welken de provincie Vriesland op den staat bekleedt, welke de opbrengsten der personele belasting aanwijst, als volgende na Gelderland, welke provincie evenwel eene oneindig grootere bevolking telt, onmiddellijk op het magtige Holland, waarin zich de groote en rijke steden Amsterdam, Rotterdam en den Haag voordoen, die rang, zeg ik, welken Vriesland daar bekleedt, wederspreekt het toen door den Minister aangevoerde en doet uitspraak tusschen hem en mij in het hoogste ressort; maar ik zag dit beginsel met genoegen invoeren: *ten eerste*, omdat ik hierdoor mag ondervinden, dat Zijne Excellentie, niet door vooroordeelen beneveld, gaarne het goede zoekt, daar waar het te vinden is, hetgeen ons een goed vooruitzigt in de toekomst opent; *ten tweede*, omdat hetzelve den besten maatstaf over het geheele Rijk oplevert, mits het zuiver, en niet met andere grondslagen vermengd, worde aangebragt. Of welke grondslag zoude beter kunnen zijn dan die, welke grootendeels door de ingezetenen zelve naar eigen goedvinden wordt bepaald en over het geheele Rijk naar gelijkwerkende voorschriften wordt geregeld en zoo na mogelijk aan de evenredigheid gebragt? Welke grondslag zoude meer de winnende hand, de honigbij in de maatschappij, verschoonen dan deze? Hier behoeft men niet angstvallig te wikken en te wegen: welke is de toestand van den landbouw, welke die van den handel, welke die der fabrijken, welke die der effecten-houders en nog meer anderen, ten einde een evenredig deel van ieders inkomen in 's lands kas te doen vloeijen. Hier is het eene belasting op de *uitgave* van ieder ingezeten, die door hem zelven, in de meeste gevallen naar goedvinden, kan worden geregeld, waarbij ieder goed huisvader overweegt, of zijne inkomsten, onverschillig waarvan hij die trekt, deze uitgaven gedoogen. Wanneer hij ze doet, toont hij ze te kunnen doen. Maar wanneer men dezen maatstaf, door er meerdere bij te voegen, vervalscht, dan loopt men gevaar in grove dwalingen te vervallen, evenals men, naar mijne wijze van zien, zoude doen, door aan den eenen kant het inkomen der Kroon te verminderen en aan den anderen kant, gelijk in eene nota in de Sectie is voorgesteld, de Kroon met belastingen te bezwaren, waardoor men niet zoude kunnen berekenen, welk het zuiver inkomen van den Vorst zoude uitmaken. Beter is het, dit inkomen met fiksche hand te verminderen op eene vaste som, die onze huishouding past en welke onze financiële toestand eischt, dan dit onzeker en vlottend te maken; want evenzeer als men behoort te waken, dat de natie ten dezen geene onnutte opofferingen doe, behoort men ook te zorgen, dat de waardigheid, de eer, het belang van natie en Kroon niet in de waagschaal worden gesteld. Vergunt mij, Edel Mogende Heeren, na dezen korten uitstap, ten einde mijn gevoelen over die nota te uiten, den terugkeer tot het onderwerp.

Vraagt men mij, of de personele basis vrij van alle gebreken is, dan antwoord ik: neen, ook die is, gelijk alle menschelijke zaken, met gebreken besmet, maar met mindere gebreken; zij hangt, bij voorbeeld, niet af van slechte seizoenen, van lage prijzen van producten, van veesterfte, van vrije of belemmerende handelstelsels, van weinig nering of debiet, en wat dies meer is, want in zooverre die omstandigheden op de personele belasting als basis invloed hebben, wordt dezelve daarvan jaarlijks door de contribuabelen zelven gezuiverd, en evenwel blijven er hier en daar nog fouten over, die drukkend zijn; maar is dat niet het geval met iederen grondslag? Brengt niet iedere grondslag zijne fouten mede? En is juist daarom *één* algemeen werkende grondslag niet verkieslijk boven meerdere, die ook nog altijd dit kwaad na zich slepen, dat zij sommige belastingschuldigen meermalen treffen, sommige slechts eens. Niet ieder is grondbezitter, niet ieder patentpligtige, niet ieder is effectenhouder, en toch velen, die dit te gelijk zijn; maar ieder ingezeten, die wat bezit, onverschillig waar dat in bestaat, is personeel-betaler; het personeel is algemeen aan minder fouten onderhevig, is grootendeels een vrijwillige maatstaf en wint het dus van iederen minder algemeenen, meer met fouten bezetten en minder vrijwilligen grondslag.

Vraagt men mij nu verder, Edel Mogende Heeren, of de onderhavige wet dezen goeden grondslag op de beste wijze exploiteert, dan meen ik te mogen antwoorden: vast niet.

Ten eerste heeft men genomen tot grondslag de opbrengst van 1830; dit is eene groote onregtvaardigheid, want, niettegenstaande iemand wijsselijk zijne uitgaven ten deze heeft verminderd, niettegenstaande iemand zelfs zijne geheele huishouding heeft opgebroken of dezelve op deze of gene wijze is gedissolveerd, blijft hij echter belastingen schuldig volgens vroegere en betere tijden, terwijl de straks door mij aangehaalde verbetering of verandering, die de ingezetenen jaarlijks zelven in dezen grondslag maakten, hierdoor vruchteloos wordt.

Ten tweede neemt men hoofdsom en opcenten tot grondslag. Dit vernietigt de zoo wenschelijke evenredigheid, want iedere provincie verschilt bijna in opcenten op deze belasting; sommige betalen bijna geene, terwijl dezelve in Vriesland en in enkele andere provinciën tot 40 zijn opgevoerd. De buitengewone inspanning, de buitengewone druk voor sommige ingezetenen, welken zij zich moeten getroosten tot herstelling van vernielde zeeweringen, tot aanleggen van straatwegen en bruggen en daarmede in verband staande, dikwijls onnutte onteigening van gronden, huizen en molens, wordt op deze wijze zooveel malen verzwaard, als men het personeel meermalen noodig heeft; en dit niet alleen, maar door de verhooging van de aanslagen met opcenten worden in de belasting begrepen personen, welke niet zouden hebben betaald, zoo alleen de hoofdsom ware genomen geworden, omdat zij dan in de uitzonderingen zouden gebleven zijn. Men behoort dus, naar mijne wijze van zien, alleen de hoofdsom tot grondslag te nemen, omdat de opcenten variëren en dus ongelijk drukkende zijn.

Ten derde bederft men den waren geest van dezen grondslag, die is om de *meergegoeden* te treffen; men heeft namelijk de klassen tot slechts vijf gebragt en hierdoor eene onevenredigheid daargesteld, die onbetamelijk is, want hij, die f 250 betaalt, zal dien aanslag vijfmaal moeten opbrengen, terwijl zij, die van f 300 tot en met f 800 betalen, ook niet meer dan vijfmaal hunnen aanslag zullen behoeven te betalen. Waarom hier weder de meestgegoeden verschoond en het schoone van dezen grondslag vernietigd? Ik heb dit een en ander slechts aangestipt, niet om daarom de wet te verwerpen, want het is slechts een voorschot, dat eerstdaags in een hoogere opbrengst zal moeten worden verrekend, maar om, zoo mogelijk, deze fouten in de finale wet niet te zien opnemen, want dan zoude ik mij, om der executie wille, tegen den besten der grondslagen moeten verzetten.

Kortelijk meen ik nog te moeten antwoorden op de door een onzer zeer geachte medeleden zooeven in het midden gebragte aanmerking tegen de personele belasting als grondslag van heffing, namelijk dat deze daarom minder goed zoude zijn, omdat bij herhaald gebruik maken van dien grondslag, die belasting aanmerkelijk zoude verminderen. Ik ben van gevoelen, Edel Mogende Heeren, dat juist door het verminderen der belasting dezelve als grondslag beter zal worden, omdat degenen, welken groote betalingen het minste voegen het meest hunne aanslagen zullen inkrimpen en de meergegoeden algemeen het meest zullen aanhouden, en ieder dus nog beter dan nu op zijne plaats zal komen, terwijl de meerdere of mindere opbrengst als basis niets ter zake doet, en het nog deze goede strekking zal hebben, dat ieder zijne huishouding meer en meer met voorvaderlijke zuinigheid en naar wezenlijk vermogen zal inrigten.

Ik zal thans niet in algemeene behandeling van zaken treden de discussie der begrooting zal mij hiertoe de gelegenheid aanbieden; alleen voor zoover dezelve in regtstreeksche betrekking staan met het medegedeelde door den Minister, moet ik reflecteren, dat ik liever had gezien, dat eene vrijwillige leening op de voorgestelde voorwaarden ware beproefd geworden, omdat ik de stellige overtuiging heb, dat deze spoedig zoude zijn gelukt en wij alzoo geene gedwongene opbrengst zouden behoeven in te stellen; dat ik gaarne meer naauwkeurig had zien beschrijven, wat of in den aanhef der wet *Koning der Nederlanden* beteekent, of, met andere woorden, welk grondgebied men bedoelt, wanneer men in de praemisse over het *grondgebied van*

den Staat spreekt. Het wordt tijd, dat alle onzekerheid hieromtrent ophoude.

Dan ik lees in de memorie van toelichting, door den Minister ingediend: » wel overtuigd, dat Noord-Nederland, indien het niet spoedig genoeg het gevolg mogt ondervinden der schikkingen van scheiding met Oostenrijk, Frankrijk, Groot-Britannië, Pruissen en Rusland op gronden van regtvaardigheid en billijkheid beraamd en vastgesteld, liever zijne duurzame en dierbare belangen door eene voortdurende inspanning van krachten zoude handhaven, dan de vrijheid, de zelfstandigheid en de regten van den voorvaderlijken grond aan boosheid en euvelmoed prijs geven. "

Zeer zeker, Edel Mogende Heeren, heeft Oud-Nederland aanspraak op dezen goeden dunk der Regering, maar een onaangenaam gevoel bevangt ons bij de vraag: wat deed de Regering voor deze onvergelijkelijke natie? Worden handel, landbouw en fabrieken opgebeurd en geholpen? Helaas! neen. Tot nog toe, hoe dringend de omstandigheden ook zijn, doet men niets. En hoe gaarne de natie, zoo lang dezelve kan, zich inspanning voor het vaderland zal getroosten, zoo komt er een tijd, dat hare krachten zullen zijn uitgeput. De voortduring dezer inspanningen zooveel mogelijk te verkorten, schijnt mij een der eerste en duurste verpligtingen der Regering, vooral bij de niet zeer heldere toekomst, waarin de natie volgens het denkbeeld der Regering nog 46 millioen zal moeten blijven betalen. Dan het is aan ons, Edel Mogende Heeren*!* deze donkere toekomst op te helderen; het is aan ons, om, na zoo veeljarige opofferingen, eindelijk te zeggen: *tot hiertoe en niet verder.* Alle gedachten zijn ijdel, ja zelfs misdadig, om in *het vervolg* handen aan het werk te zullen slaan; de tijd is *thans* daar: *of nu*, *of nooit*; of Oud-Nederland door voorvaderlijke zuinigheid gered en bevestigd, of aan ons is de schuld van deszelfs totalen ondergang; welke ondergang mij onvermijdelijk schijnt, wanneer, na zoo vele uitputting, de natie nog zoude gedoemd wezen, een budget von 46 millioen jaarlijks bijeen te brengen.

De heer **Luyben**: (1) In den drang der noodlottige omstandigheden, waardoor dit Koningrijk is geteisterd, gevoel ik, dat de behoefte van de schatkist groot moet zijn en de middelen tot stijving derzelve niet met die naauwgezetheid van onderzoek en strikte overeenstemming met het vermogen der belastingschuldigen kunnen worden uitgekozen, als zulks in meer kalme tijden volstrekt noodzakelijk wezen zoude. Ik ben doordrongen van de moeijelijkheid van het standpunt, waarop het Ministerie van Financiën is geplaatst, om gelden ter bestrijding der enorme oorlogskosten, met welke de Hooge Regering is belast, in gereedheid te hebben, zonder tot maatregelen over te gaan, welke het reeds zooveel opgeofferd hebbende Noord-Nederlandsche volk, hoe langer hoe gevoeliger, zullen treffen. Ik wil mij gaarne laten overtuigen, dat de schatkist met den meesten spoed moet worden aangevuld, ofschoon ik met deze overtuiging niet wel kan overeenbrengen het tijdsverloop van vijf weken, dat men sedert onze vorige bijeenkomst heeft laten voorbijglippen, zonder dat men ons iets heeft gesproken van eenen maatregel, welken men, hoe gevoelig hij het grootmoedig Nederlandsche volk ook zal drukken, thans met éénen sprong wil hebben aangenomen en door de wet bekrachtigd. Ik zal echter bij dit laatste niet blijven stil staan en, zonder verder onderzoek, *voor het tegenwoordige* erkennen, dat de nood dáár is en de Staten-Generaal de volstrekt noodzakelijke subsidiën aan de Regering niet kunnen weigeren. Deze erkenning belet intusschen niet, dat wij thans, evenals in tijden van rust, mogen onderzoeken en wegen, of de voorgedragen maatregel wel gelukkig is gekozen; of dezelve het volk, dat wij vertegenwoordigen, niet te gevoelig zal treffen; of een ander middel, door de Regering zelve beraamd en mede aan onze overwegingen onderworpen, voor de schatkist niet even doelmatig kan wezen, terwijl de natie daarvan momentaneel veel minder last zoude ontwaren. Van de bevoegdheid tot dat onderzoek uitgaande, doe ik hulde aan de voordragt van het Gouvernement, om door eene *vrijwillige* negotiatie in de behoefte der schatkist te voorzien. Dit middel acht ik gelukkiger gekozen dan datgene, wat beoogd wordt door de project-wet, welke het onderwerp dezer beraadslagingen uitmaakt. Dit middel zal de natie minder gevoelig treffen, omdat zij een ruim tijdvak ter afdraging van de daaruit te ontspruiten Staats-schuld voor zich heeft en het aankomend geslacht, dat toch ook belang heeft bij onze onafhankelijkheid, dan mede daarin zal bijdragen. En dit laatste, Edel Mogende Heeren! is voldoende, om aan zulk een middel ver boven alle andere middelen de voorkeur te geven, te meer, omdat, naar mijn oordeel, daardoor hetzelfde doel te bereiken is.

Ik ontveins verder niet, dat ik tegen het project, zooals het voor ons ligt, zelfs na de niet onverschillige veranderingen, welke in voldoening der aanmerkingen van de Afdeelingen daaraan zijn toegebragt, nog belangrijke bezwaren, zooals deze mij althans toeschijnen, heb te opperen. Ik reken mij verpligt, zonder echter in digressiën te vervallen, welke tot het tegenwoordig onderwerp niet behooren, eenige van die bezwaren, welke mij voorkomen met de benaming van *hoofdbezwaren* te kunnen worden bestempeld, in het midden te brengen, om mijne op deze project-wet uit te brengen stem te motiveren.

Het voornaam bezwaar tegen deze wet in het algemeen is, dat het doen van het verlangde voorschot te zeer zal drukken op die volksklasse, welke in de tweede en derde categoriën van de belastingschuldigen valt. Om mij daarvan te overtuigen, heb ik mij eene stad van middelbare bevolking, eene stad, welke ik gelegenheid heb te kennen, — de stad 's Hertogenbosch namelijk, — voor den geest gebragt. Deze valt in de derde afdeeling van het tarief, voor de betaling bij voorschot bepaald, als boven de 10,000 en beneden de 25,000 inwoners tellende. Indien ik nu naga, dat in het algemeen zij, die aldaar van 46 tot 70 en van 70 tot 106 gulden in het personeel betalen, met veel gemak en gereedelijk dien last in gewone tijden en in gedeelten, bij de belastingwetten bepaald, kunnen voldoen, doch zulks bij verreweg de meesten moeijelijk en bij velen ondoenbaar wordt na de opbrengst eener gedwongene leening, als waaraan zij in den afgeloopen jare zijn onderworpen geweest en waarvan de laatste termijn, slechts twee maanden geleden, is gekweten geworden, hoeveel te meer zal hen dan het dubbel en drievoudig bedrag dier belasting niet drukken, hetgeen zij in den loop van ééne maand in 's Rijks schatkist zullen moeten overstorten? Ik spreek hier van eene stad, in welke door het talrijk garnizoen nog al contanten in omloop zijn, en vermeen met grond te mogen vreezen, dat deze leening aldaar bezwaarlijk zal kunnen worden geïnd. En wat zal er van worden, indien dit door middelen van contrainte zoude moeten geschieden? Is het wel zaak, om van een volk (ik spreek nu van geheel Noord-Nederland, omdat ik geloof te kunnen aannemen, dat de twee door mij aangeduide categoriën overal schier in hetzelfde geval zijn), van een volk, zeg ik, dat zulke schitterende opofferingen doet en welks gedeelte, dat Noord-Braband bewoont, met den last van het grootste gedeelte des mobilen legers is bezwaard, reeds nu eene betaling bij voorschot te vorderen, welke deszelfs krachten in dat opzigt overschrijdt? Is dit wel in het welbegrepen belang der Regering ingezien, op een oogenblik, dat alle berigten de gegronde hoop medebrengen, dat eene vrijwillige leening veel bijval zal vinden, en zulks bij de natie alom bekend is geworden, dewijl bijna alle de dagbladen deze waarlijk blijde mare gretig hebben opgenomen en met den meesten spoed verspreid? Ik geloof ter goeder trouw, dat ik deze vragen negatief mag beantwoorden, omdat ieder Noord-Nederlander, die in de door mij aangeduide twee categoriën valt, met welke warme vaderlandsliefde hij ook bezield zij, in redelijkheid mag en zal verlangen, dat hem tijd worde vergund om adem te halen, indien ik mij alzoo mag uitdrukken, en zeker niet gaarne, in de tegenwoordige stagnatie van den kleinen handel, zich van de weinige contanten zal ontdoen, welke hem overblijven, en zulks vooral niet, nu het Gouvernement hem als met den vinger heeft aangewezen het middel, waardoor de schatkist kan worden gered, namelijk *de vrijwillige negotiatie.* Ik zwijg nog van die menschen, welke voor het oogenblik in de onmogelijkheid zijn, om *tweemaal* of *driemaal* hun personeel te betalen, en toch de onaangenaamheid van de toepassing der dwangmiddelen zullen trachten te vermijden. Het is overbodig, U Edel Mogenden te doen opmerken, dat deze in handen van speculanten moeten vallen, die hen zeker niet gratis zullen in staat stellen, om hunne quota's bij voorschot te voldoen. Het te betalen *agio* door deze laatsten, gevoegd bij het verlies, dat velen hunner hebben geleden op de leening van 1830, bij den verkoop hunner recepissen, maakt, dat deze betaling bij voorschot voor hen in eene drukkende belasting moet veranderen. Zoo immer, dan is het zeker nu pligt, onze ingezetenen zoo min mogelijk te belasten, en dit alleen is, mijns bedunkens, eene genoegzame reden, om de vrijwillige leening met alle kracht te ondersteunen en zich tegen de onderwerpelijke project-wet te verklaren.

(1) Zie ook voor de redevoeringen der heeren Luyben en Warin, *Noord-Brabander*, n°. 43 en 44.

Verder stem ik volkomen in met de heeren leden der IIIde Afdeeling, die hebben beweerd, dat de aanslag in het personeel wel den maatstaf kan opleveren tot het invoeren van de verpligting eener herhaalde betaling van dien aanslag, maar niet het vermogen van den belastingschuldige aanduiden, ten effecte, dat daarop zijne quota in de gedwongene betaling van een voorschot met juistheid en billijkheid kan worden gebaseerd. Er zijn immers vele menschen, die, uit hoofde van hunnen stand in de maatschappij, grootere huizen moeten bewonen, meerdere dienstboden houden en andere kosten aanwenden, welke zij, indien zij uitsluitend hun vermogen konden raadplegen, zouden uitsparen, en om die reden alleen hooger in de personele belasting bijdragen. Deze nu kunnen gemakkelijk hunnen gewonen aanslag, hetzij in eens, hetzij in gedeelten voldoen; doch wij kunnen ons niet verbergen, dat zulke menschen boven hun vermogen en dus onbillijk zijn gequotiseerd, wanneer men hen in deze leening het beloop van *vier* of welligt *vijfmaal* hunnen aanslag in de personele belasting doet betalen. Men zal daartegen misschien aanvoeren, dat zij zich zelven alzoo hebben getaxeerd of althans tegen hunnen aanslag niet gereclameerd, en mitsdien over niets te klagen hebben. Ik geef het eerste gedeelte van dit argument toe, maar moet de daarvan afgeleide gevolgtrekking tegenspreken. Trouwens, toen deze menschen zich quotiseerden of van Gouvernementswege werden gequotiseerd, maakten zij hunne berekening, dat zij de op te brengen som *eens* en *in een jaar* konden betalen, waarom zij dan ook hunnen uiterlijken staat niet verminderden; dan, nimmer kunnen zij destijds aan eene geldleening, gegrond op deze quotisatie, hebben gedacht, veelmin nog aan eene van hen daarin te vorderen bijdrage van *vier* of *vijfmaal* hunnen aanslag, en dat nog in het korte tijdbestek van *ééne maand*. De slotsom hiervan is, dat zij met alle regt beweren kunnen, dat de aanslag, die op hun vermogen moet zijn gegrond, de evenredigheid van dat vermogen ver overtreft.

De ontwikkeling van dit eerste hoofdbezwaar leidt mij van zelf tot een tweede bezwaar, hetgeen bijna van hetzelfde gewigt is als het eerste en door de Regering, hoewel de meeste Afdeelingen daarop aanmerkingen hebben gemaakt, niet behoorlijk is opgelost. Ik bedoel de daadzaak, dat men in de project-wet den aanslag in de personele belasting over 1830 heeft genomen tot basis eener gedwongene betaling bij voorschot voor 1831. De aanslag in het personeel moet toch gegrond zijn op het vermogen der contribuabelen, en van dáár, dat dezelve jaarlijks wordt vernieuwd; van dáár verder, dat, indien iemands vermogen in den loop van het eene jaar uiterlijk zigtbaar is verminderd of vermeerderd, hij in het eerstvolgende jaar of minder of meer in de personele belasting zal moeten bijdragen; van dáár dan ook, dat, indien bij eene gedwongene betaling bij voorschot in dat volgende jaar het aandeel niet op de verminderde of vermeerderde quota van dat jaar is gegrond, zijne quotisatie ten onregte is geschied. Men gevoelt dadelijk, dat zulks geen bezwaar oplevert voor hem, wiens vermogen is vermeerderd. Dan het geeft *dezen* een voordeel, waarop hij in billijkheid geene aanspraak heeft; en *genen* brengt het een nadeel toe, hetgeen hij in regtvaardigheid niet dragen moet.

De maatregel heeft de onbillijkste, ik mag zeggen de onregtvaardigste, uitwerkingen ten aanzien van hen, die, ten gevolge van de ongelukkige onlusten in België, een groot gedeelte van hunne middelen van bestaan hebben verloren en daarom b. v. equipagiën of dienstboden hebben afgeschaft, ten einde als goede huisvaders hunne verteringen naar hunne inkomsten te regelen. Bij de hardheid, welke deze bereids *per vim majorem*, indien ik het zoo mag noemen, lijden, zouden zij nog het bezwaar gevoelen van zich te zien gequotiseerd op een ingebeeld vermogen, waarvan zij een aanmerkelijk gedeelte hebben verloren en naar welk verlies zij hunnen uiterlijken stand op eene veel kleinere schaal hebben gebragt. En, al waren er niet vele Noord-Nederlanders, die deze maatregelen van oeconomie uit die oorzaak hebben moeten te baat nemen, hoevelen zijn er dan evenwel niet, die, uit hoofde van den momentanelen stilstand hunner zaken, vele verteringen hebben moeten vermijden en hunnen staat inkrimpen? Deze allen zouden door de onderwerpelijke wet op de onbillijkste wijze worden getroffen. Hoe vele familiën zijn er niet in Noord-Nederland, die, ten gevolge van sterfgevallen van derzelver hoofden of om andere redenen, uit elkander hebben moeten gaan en daardoor zich van gemakken en voorwerpen van luxe hebben ontdaan, waardoor hun aanslag in het personeel in het loopende jaar welligt slechts de helft of nog minder dan die van het voorledene bedraagt? Zoudt gij deze met regt tot betaling bij voorschot van misschien *duizend gulden* (om maar eene som te noemen), willen noodzaken, daar zij, indien hun aanslag over 1831 werd genomen, welligt geen *drie honderd gulden* zouden behoeven te contribuëren? Men gevoelt tastbaar, dat hierin een onregt is opgesloten, hetgeen men door de wet niet sanctioneren mag. Wat zal ik zeggen van die menschen, welke, door noeste vlijt en onvermoeiden arbeid van eene lange reeks van jaren, een kapitaal hebben bijeenverzameld, van welks inkomsten zij den avond van hun leven in rust en stilte kunnen doorbrengen, doch geenen wezenlijken overvloed bezitten? Voor dezen is de betaling bij voorschot, al is zij dan maar tweemaal hunne quota in het personeel, een drukkend bezwaar.

Als een derde en laatste hoofdbezwaar, dat tegen deze project-wet opweegt, moet ik U Edel Mogenden doen opmerken, dat zich in de twee laatste maanden van 1830 en gedurende het loopende jaar een groot getal Belgische familiën in deze gewesten hebben gevestigd, aldaar eene verzekerde wijk hebben, alle bescherming genieten en ondertusschen in deze betaling bij voorschot hoegenaamd niets zullen bijdragen. En waarom? Omdat men den aanslag van 1830 in het personeel tot basis dezer betaling heeft genomen en die familiën over dat jaar daarin niet zijn aangeslagen geweest. Daardoor lijdt de schatkist een wezenlijk verlies, behalve nog, dat het voor de oude bewoners van Noord-Nederland een bezwaar is, dat die familiën van lasten zijn bevrijd, welke wij, na alle gedane opofferingen, alleen moeten dragen, en zulks nog wel gedeeltelijk om Belgische ambtenaren te betalen, die hier voor het grootste gedeelte *sinecuren* of posten, die slechts in naam en niet met de daad bestaan, bekleeden. Men moge hiertegen van de zijde der Regering aanvoeren, dat de kohieren van het personeel over 1831 niet in gereedheid zijn en de aanslag dus nog niet is bekend; dit argument kan tegen de blijkbaar onregtvaardige uitwerkingen dezer wet, welke ik heb aangewezen, bij mij niet opwegen, en zulks te meer niet, omdat men de behoefte der schatkist lang genoeg heeft kunnen vooruitzien en de Regering doelmatige middelen had moeten bij de hand grijpen, om die kohieren te doen afwerken.

Hierbij zal ik mijne bedenkingen tegen deze project-wet staken en verklaren, dat dezelve, hoe gewigtig ook in mijn oog, mij in de dringende omstandigheden, waarin het vaderland is gewikkeld, niet zouden bewegen, om eene afkeurende stem aan deze wet te geven, indien er geene andere geschikte middelen bestonden, om in den nood der schatkist te voorzien. Maar die middelen bestaan er, sedert dat wij allen, tot ons innig genoegen, hebben mogen vernemen, dat het plan der vrijwillige negotiatie veel bijval vindt. Deze negotiatie wilde ik doen vooruitgaan en, zoo dezelve onverhoopt tegenviel, dan eerst het middel, bij de onderhavige project-wet bedoeld, bezigen. Ik voorzie, dat men daartegen zal opmerken, dat er oogenblikkelijke noodzakelijkheid bestaat, om gelden te hebben, en die negotiatie niet kan worden verbeid. Dan, bij de project-wet op de vrijwillige negotiatie is de inschrijving tot deelneming bepaald van 18 tot 23 April en de eerste betalingstermijn ad 5 pct. op ultimo Mei; doch niets belet, dat de eerste termijn bij de inschrijving worde betaald en wederom 5 pct. op den 1sten Mei, waardoor op dien dag, indien voor het volle bedrag van de negotiatie wordt ingeschreven, f 4,000,000 in de schatkist zouden zijn. Men zal mij wel toegeven, dat door de verlenging van 15 April tot 1 Mei zoo veel niet zal zijn verloren, omdat het moreel zeker is, dat, bij eene eventuële gedwongene betaling bij voorschot, er op den 15den April een aanzienlijk gedeelte aan de 4,000,000, die dan in de schatkist zouden behooren te wezen, zal ontbreken, en zulks om de redenen, welke ik hiervoor heb uiteengezet. Dat men vervolgens den in de projectwet op de vrijwillige negotiatie voorkomenden tweeden termijn van twintig percent reducere op vijftien percent, om de eerste hoeveelheid voor de overige termijnen te behouden, en denzelven, in plaats van op 15 Junij, stelle op den eersten van die maand, en de Regering zal zich slechts 16 dagen later in het bezit bevinden van f 10,000,000, in plaats van f 8,000,000, waarop de betaling bij voorschot is beraamd, *indien alle quota's van die betaling regelmatig en tijdig worden aangezuiverd.* Ik oordeel, dat deze maatregel dien van eene gedwongene betaling bij voorschot op eene doelmatige wijze kan vervangen; terwijl ik niet geloof, dat de vervroegde betaling van de eerste 25 pct. eenige stremming aan de vrijwillige negotiatie zal veroorzaken. Ik ben in deze laatste opinie bevestigd geworden door de aanmerking van een geacht lid dezer Vergadering, behoorende tot de Iste Afdeeling, waarvan ik mede de eer heb lid te zijn, dat namelijk de verpligting tot betaling van 5 pct. dadelijk bij de inschrijving niemand wederhouden zal, om in de vrijwillige negotiatie van f 42,000,000, of zooveel als dezelve eventueel zal

bedragen, deel te nemen. De deelnemers zullen zich de verdere vervroeging even gaarne getroosten, mits de renten naar evenredigheid vroeger beginnen te loopen.

Alle deze overwegingen gebieden mij den wensch te uiten, dat de vrijwillige negotiatie eerst worde beproefd, voordat men de natie eene betaling bij voorschot oplegge. Ik heb derhalve geene vrijheid, om voor de aan onze deliberatiën onderworpen wet te voteren. Mogt echter de vrijwillige negotiatie mislukken en de ongelukkige stand van zaken, waarin wij ons bevinden, blijven voortduren, dan ben ik overtuigd, dat er krachtdadig werkende maatregelen moeten worden genomen, om de schatkist te stijven. Daartoe zal ik dan bereid zijn en goedkeuren zoodanige urgente middelen, als tot behoud onzer nationale onafhankelijkheid noodzakelijk zullen worden bevonden. Deze urgentie bestaat thans ook wel, doch er is een ander bekwaam middel van voorziening, waardoor de natie minder wordt gedrukt, en daarom zal ik mijne stem *tegen* deze wet uitbrengen.

De heer **van Welderen Rengers**: Wanneer ik voor het aannemen van de onderhavige wet zal stemmen, dan is het, omdat de behoeften van het oogenblik dit gebiedend vorderen, want, hoe men ook de zaken in de treurige omstandigheden van ons dierbaar vaderland beschouwe, is dit altijd zeker, dat, om in de behoeften vooral van onze dappere krijgslieden te voorzien, de Regering daartoe door geldelijke opofferingen van de getrouwe ingezetenen in staat moet gesteld worden; de natie daarentegen kan met regt van hare vertegenwoordigers verwachten de meest mogelijke omzigtigheid en naauwgezetheid in het beoordeelen van voorstellen, door de Regering aan dezelven tot dat einde gedaan.

Wanneer ik nu de overige aan ons voorgedragene wetten in verband met de thans in deliberatie zijnde beschouw, dan stem ik te eerder in deze wet toe, omdat het Gouvernement alsdan vooreerst uit den nood gered zijnde, wij zonder overhaasting en naauwkeurig de voorgedragene begrootingswetten zullen kunnen onderzoeken, welker discussie die der vrijwillige en geforceerde leening zal behooren vooraf te gaan, wil men met zekerheid handelen, te meer daar bij een eventueel afstemmen der begrooting, vooreerst die, in 1829 vastgesteld, in werking zoude blijven. De behoeften eens bekend zijnde, kan men daarna de middelen ter bestrijding van dezelve vaststellen. Zoo echter het tegendeel plaats had en de discussiën over de vrijwillige en geforceerde leening aan die der begrootingswetten voorafgingen, *zonder dat alles afdoende beweegredenen dezen maatregel kunnen wettigen*, dan moet ik verklaren, dat ik voor het volk, dat wij vertegenwoordigen, het niet kan verantwoorden, wanneer ik in zoodanige handelwijze toetrad, en mij alzoo genoodzaakt zal zien, in dat geval zelfs *tegen* de vrijwillige leening, waaraan ik overigens verre boven eenig ander middel de voorkeur geef, te moeten stemmen; ik *kan* en *mag* in het blinde geene lasten aan mijn vaderland opleggen.

De heer **Warin**: Ik bevind mij in de noodzakelijkheid tegen de wet te stemmen en gevoel mij genoopt, aan U Edel Mogenden mijne beweegredenen daartoe open te leggen. Vooraf zij het mij vergund te zeggen, dat ik volkomen instem in het zoo doorwrocht betoog van den heer van Asch van Wijck, dat onze maatschappelijke inrigtingen voortdurend hare wettigheid hebben behouden na den afval van een deel des Koningrijks. Ik heb altijd in dit gevoelen gedeeld; ik ben voor eenige maanden in de gelegenheid geweest, dit zelfde denkbeeld in deze Vergadering te uiten. Evenzeer heb ik met genoegen gehoord hetgeen de heer van Dam van Isselt gezegd heeft over de wijze, waarop wij geregeerd worden, en over de noodzakelijkheid, dat daarin eenige verbeteringen gebragt worden.

Ik ga thans tot de onderhavige wet over.

Verscheidene leden hebben hun gevoelen geuit, dat zij, niettegenstaande de bezwaren, welke zij tegen den aanhef der wet meenden te hebben, evenwel voor dezelve zouden stemmen. Dit kan ik niet doen. De processen-verbaal nopens de handelingen der Afdeelingen gelezen hebbende, is mij gebleken, dat door vier Afdeelingen het verlangen is geuit, om, in plaats van *Noordelijke gewesten*, zooals men in de eerste redactie der wet las, wel bepaaldelijk uit te drukken, dat wij eenen afzonderlijken Staat uitmaken. In twee Afdeelingen is te dien einde het voorstel gedaan, om, in plaats van de woorden: *Noordelijke gewesten*, te plaatsen: *de Vereenigde Nederlanden*; eene Afdeeling stelde voor: *het Rijk van Noord-Nederland*, en eene eenvoudig: *de Staat.* Uit de antwoorden der Regering heb ik gezien, dat van deze onderscheidene uitdrukkingen juist diegene is gekozen, welke de minst wezenlijke bepaling geeft. Men heeft het woord: *Staat* genomen. Ik had verwacht, dat, daar men in de nadere aanmerkingen op eene meer doelmatige verandering bleef aandringen, daaraan verder nog zou zijn voldaan geworden.

Ik kan U Edel Mogenden niet ontveinzen, dat ik verwonderd ben, na zoovele herhaalde en dringende aanmerkingen in de processen-verbaal der Afdeelingen gevonden te hebben, heden zoo weinig zwarigheden dezen aangaande te hebben hooren opgeven. Wanneer wij vroeger afgekondigde wetten met het tegenwoordige ontwerp vergelijken, vinden wij geen onderscheid. Zoo luidt het hoofd eener wet van 24 December 1829: »WIJ WILLEM, *bij de gratie Gods* KONING DER NEDERLANDEN, enz. Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens art. 199 der Grondwet, de schuld jaarlijks in overweging moet worden genomen, ter bevordering der belangen van de schuldeischers *van den Staat*;" terwijl het hoofd van het onderhavige ontwerp van wet luidt als volgt: »WIJ WILLEM, *bij de gratie Gods* KONING DER NEDERLANDEN, enz. Alzoo Wij in overweging hebben genomen de noodzakelijkheid, om ten spoedigste 's Rijks schatkist te voorzien van de noodige gelden, ten einde, in afwachting van en als voorschot op zoodanig middel als ter bestrijding der buitengewone behoeften over 1831 zal worden daargesteld, de verdediging van de regten en het grondgebied *van den Staat* te verzekeren."

Daar vinden wij in beide gevallen: WIJ WILLEM, KONING DER NEDERLANDEN en in beide *den Staat*, zonder eenig onderscheid, alsof wij thans nog leefden in denzelfden toestand, in dezelfde omstandigheden als in December 1829. Het strookt noch met de gevoelens, die ik door de leden heb hooren uiten, noch met de gevoelens van de geheele natie, dat men eene voldoende verbetering in deze heeft achterwege gelaten. Wij moeten ons daar te meer over verwonderen, daar in art. 3 gewigtige veranderingen zijn toegestaan. Doordien aan dit billijk verlangen niet is toegegeven, ben ik juist huiverig, mijne toestemming te geven aan eene wet, waarin ik niet zie, welke Staat eigenlijk bedoeld wordt. Mijne huivering is daarenboven gegrond op opiniën, die ik meermalen de gelegenheid heb gehad te hooren uiten. Ik heb, niet in deze Kamer, maar daarbuiten, door particulieren, hooren zeggen: »Er zijn lieden, die zich verbeelden dat de afscheiding van België dáár is en hetzelve nimmermeer met Oud-Nederland kan vereenigd worden. Intusschen is de scheiding in België nog niet aangenomen, zoolang men ook aldaar de protocollen der gevolmagtigden te Londen in deze niet aangenomen heeft." Zoude het mogelijk zijn, dat bij de toetreding van Zijne Majesteit tot de protocollen van Londen, vervat in de verklaring van 18 Februarij door Zijner Majesteits ambassadeurs te Londen gedaan, eene gedachte van voorbehouding had plaats gehad? Ik kan wel begrijpen, dat bij de toetreding eene voorbehouding hebbe plaats gehad omtrent de te treffen schikkingen ter volkomen uitvoering der bedoeling van de protocollen, want daartoe is wederkeerige toestemming noodig; maar één punt staat vast op den voorgrond, namelijk dat men nooit kan terugkomen op de afscheiding. Het oude Nederland wil een op zich zelf staande Staat blijven... Deze mijne aanmerkingen binden zich geenszins daaraan, alsof ik zou zijn tegen den titel van den Koning. Verre daarvandaan, dat ik iets daartegen zoude hebben. De Koning blijve Koning der Nederlanden, indien hij dit met toestemming der Belgen zijn kan. Naar mijne gedachten zoude het voor ons een geluk zijn, dat beide landen door de dynastie van Oranje geregeerd wierden, doch als twee afzonderlijke verbondene Staten. Op dien voet zoude ik het gelukkig achten, dat wij met eene natie, waarmede wij al te naauw zijn vereenigd geweest, in een doelmatig verband gebragt wierden. Ten deze zouden de Belgen waarschijnlijk genegen zijn toe te treden, daar de hoofdgeest, die onder hen heerscht, mede is, een op zich zelven staanden Staat uit te maken. Daaraan is misschien hun wrevel toe te schrijven, dien zij èn onder het gezag van Spanje en van Oostenrijk èn van Frankrijk, en in zekere mate van ons hebben betoond. Zoolang wij vereenigd waren, heb ik mij wel gewacht, dergelijk denkbeeld te uiten; maar, na de afscheiding, zal ik niet ontkennen, dat wij, die sedert twee en een halve eeuw eenen Staat hebben uitgemaakt; dat wij, die verbonden met alle de Mogendheden hebben; dat wij, die kunnen roemen op een zelfstandig nationaal bestaan, ofschoon eene natie van slechts twee millioen zielen, vereenigd wordende met de Belgen, aan dezelve een nationaal bestaan gaven. Dit voelden zij, die bijna vier millioen zielen telden. Dit heeft hunne eigenliefde gevoelig gekwetst. Hetzelfde zou bij ons het geval zijn geweest, indien de zaak omgekeerd ware. Dit ligt in 's menschen karakter. Ik herhaal het: de wensch de

Belgen is, op zich zelven te staan. Wij kunnen trachten ons wederkeerig te beveiligen tegen het magtige Frankrijk. Maar wij moeten de verklaring der scheiding stellig zien plaats grijpen, en Noord-Nederland moet geen dubbelzinnigen Staat uitmaken.

Er zijn gewigtige redenen, die het mij tot pligt maken hierop aan te dringen. Onze manschappen moeten niet gebruikt worden om België te veroveren. Wij voeren eenen verdedigenden oorlog. Wij moeten verzekerd zijn, dat onze troepen niet over onze grenzen gebragt worden, ten ware een behaald voordeel moest volbragt worden. Als lid der Staten-Generaal acht ik mij verpligt te vragen, wat men met onze militie bedoelt. Ingevolge art. 211 der Grondwet mag de nationale militie niet over de grenzen trekken zonder de toestemming der Staten-Generaal, en de aanvrage daartoe is ons nog niet gedaan, hoezeer de Staten-Generaal thans vergaderd zijn. Wel is waar, dat hetzelfde artikel der Grondwet den Koning het regt geeft om in oogenblikkelijk dringend gevaar de militie over de grenzen te doen trekken; doch dit geval kan nu niet plaats vinden, daar wij reeds sedert zes maanden in staat van oorlog zijn. Nu kan men niet zeggen, dat men verrast is. Men is in de gelegenheid de Staten-Generaal te raadplegen.

En indien het waar is, zooals ik verneem, dat bij elke afdeeling der te velde staande armée een bataillon schutters gevoegd wordt, dan vraag ik, of men deze schutters ook over onze grenzen wil doen trekken. Dit zoude strijden met art. 213 der Grondwet, hetwelk zegt, dat de schutterijen dienen, in tijden van oorlog en gevaar, tegen de aanvallen van den vijand, tot verdediging des vaderlands.

Ik acht het ongepast de schutterijen in het veld te gebruiken tegen geoefende soldaten, gelijk er vele uit Frankrijk zijn gekomen en in de Belgische armée dienen. Ik acht dit ongepast, zoowel omdat men de vele getrouwde lieden, die in de schutterijen dienen, niet meer dan noodig is, moet in gevaar brengen, als omdat het den officieren aan de noodige ondervinding ontbreekt om in het veld te dienen. De schutterijen kunnen beter in de vestingen gebruikt worden.

Ik ben bereid voor deze wet te stemmen, zoodra ik de stellige verzekering zal hebben, dat wij door de Regering als een op zich zelve staande Staat beschouwd worden.

De heer **Corver Hooft**: (1) »Voor het eerst sedert de afscheiding van Belgie," hoorden wij onlangs een Minister des Konings tot ons zeggen, » voer ik thans het woord in deze Vergadering," en dit gezegde klonk aangenaam in onze ooren, omdat wij hierdoor de zekerheid erlangden, dat die Minister, dien wij reeds meermalen het genoegen hadden aan te hooren, sinds wij alleenlijk de belangen der trouw geblevene gewesten van het Koningrijk der Nederlanden in deze Vergadering behartigen, nu ons niet meer voor een overschot van dat Koningrijk aanzag, maar ons de waardigheid van vertegenwoordigers van een geheel op zich zelf staand volk toekende. Dat trouwe volk, dat zijne zelfstandigheid nooit verloren heeft en door den feitelijken opstand van België niet in zijne onkrenkbare regten te kort gedaan mag worden, dat zoo vele blijken van vooronderlijken moed, deugd en vaderlandsliefde gegeven heeft, dat volk wordt nu wederom opgeroepen om, ter verdediging zijner regten en van zijn grondgebied, nieuwe bezwarende offers aan te brengen en wel voorloopig, bij wijze van voorschot, eene geforceerde heffing van circa acht millioen te betalen. Billijk is dan in alle de Afdeelingen de vraag gedaan, welke regten, welk grondgebied door deze bijdragen in veiligheid gebragt moesten worden, en of de Staat alhier bedoeld, het Koningrijk der Nederlanden, zooals het door de creatie van 1815 ontstaan is, beteekende, dan wel of het hier ons oude vaderland alleen en de regten en de onafhankelijkheid van het oude Vereenigde Nederland gold.

De vraag is onbeantwoord gebleven, en de nieuwe redactie, alwaar het woord : » de Staat" de woorden :» Noordelijke gewesten" vervangt, is niet geschikt het beoogde denkbeeld duidelijker te doen uitkomen. Met verlangen zien wij dan die officiële mededeeling van het Gouvernement te gemoet, welke ons in het supplement op de antwoorden van den Minister op de bedenkingen der Vde Afdeeling dienaangaande beloofd wordt, doch kan ik niet bij deze gelegenheid afzijn, den wensch te uiten, dat dezelve ons mag geworden, voor en aleer ons door de dagbladen de indruk zal zijn bekend gemaakt, dien eene soortgelijke mededeeling, ten minste over hetzelfde onderwerp, op het opgeworpen bestuur van België zal hebben gemaakt. Immers konden wij billijk verwachten, dat, daar de Regering het van belang had geoordeeld, ons met den loop der onderhandelingen te Londen bekend te maken tot op het tijdstip, waarop Zijne Majesteit, zich aan de uitspraak der conferentiën onderwerpende, de blokkade der Schelde (schoon onder protest) heeft opgeheven, ons nu de verdere voortgang en de uitslag derzelve, ten minste wat de splitsing der schuld en van het territoir aangaat, officieel zoude worden medegedeeld, alvorens ons een budget wierd aangeboden, dat geheel op eene splitsing gebaseerd is, die door deze conferentiën is voorgeslagen. — De vraag om hierover te worden ingelicht, kan bij het bediscutiëren der eerste financiële wet, welke tot dat budget betrekking heeft, niet als ontijdig beschouwd worden en het antwoord daarop moet noodwendig veel invloed op het aannemen of verwerpen dier wetten uitoefenen.

Wat nu de wet op zich zelve aangaat, zie hier de voornaamste bezwaren, welke ik tegen dezelve in te brengen heb:

Vooreerst, het bedrag van het voorschot;

Ten tweede, de kortheid van den termijn, waarin hetzelve moet opgebragt worden;

Ten derde, de grondslag, waarop hetzelve geheven wordt.

Ten opzigte van het eerste punt merk ik slechts aan, dat het ontmoedigend is te vernemen, dat, daar op 1 Januarij nog 11 millioen van de vorige leening disponibel waren voor de dienst van dit jaar, deze somme, gevoegd bij de opbrengst van het eerste kwartaal der gewone middelen, nu reeds zoodanig zij geabsorbeerd, dat er wederom onverwijld 8 millioenen noodig zijn.

Ten andere: zoo de behoeften van de schatkist al zoo dringend zijn, dat de termijnen van fournissement op het door de wet aangewezen tijdstip moeten bepaald blijven, het evenwel te vreezen zal zijn, dat de tijd zal ontbreken om de aanslag-biljetten overal bij tijds aan de belastingschuldigen te doen toekomen, en dus de strafbepaling tegen de nalatigen eerst toepasselijk moest gesteld worden op zijn vroegst op acht dagen na het ontvangen van hunnen aanslag.

Eindelijk ten derde: dat de gronslag van het personeel geen juisten maatstaf van het vermogen der ingezetenen oplevert, voornamelijk als de ongelijkheid door de bijvoeging der plaatselijke opcenten nog zoo aanmerkelijk verhoogd wordt. En zoo dit waar is ten opzigte van den enkelvoudigen aanslag, hoe ongelijk werkende moet niet deze belasting worden, wanneer, gelijk in de onderhavige wet, deze aanslag tot vijf malen wordt verdubbeld?

Het zoude mij dus verre verkieslijker zijn voorgekomen, zoo men, in plaats van het personeel alleen, alle de grondslagen van directe belastingen tot basis genomen had, even als bij de wet van 22 November ll., aangezien het ontegenzeggelijk is, dat, hoe meer grondslagen in aanmerking worden genomen, hoe meer de aanslag het betrekkelijke ware vermogen van de contribuabelen nabij komt. Deze leer heeft het Gouvernement zelve in het verleden jaar verdedigd en tegen het gevoelen van sommige leden der Vergadering met goede redenen, naar mijn inzien, volgehouden. Indien het nu op die zelfde grondslagen ware voortgegaan en thans op dezelve een voorschot van 8 millioen had geëischt, in plaats van de 13, waarop hetzelve toen was berekend, zoude het daarenboven het voordeel hebben gehad, dat de kohieren reeds in gereedheid zouden zijn geweest, en een ieder konde volstaan met op zijn oude aanslag-biljet $^8/_{13}$ van de toen verschuldigde som te betalen.

Het eenige dat dezen maatregel in den weg zoude gestaan hebben, zoude de onbillijkheid zijn geweest, die daarin gelegen ligt, de ingezetenen naar het bedrag van hunne bezittingen van vroegere jaren te doen betalen, die door de ongelukkige tijdsgebeurtenissen zoo deerlijk kunnen verachterd zijn; doch deze onbillijkheid wordt in het tegenwoordige plan nog veel meer uit het oog verloren, daar menigeen, die uit zijn bestaan is gerukt en alle mogelijke bezuinigingen reeds heeft in het werk gesteld om aan zijne verbindtenissen gestand te doen, op eene smartelijke wijze aan zijnen voormaligen welstand herinnerd zal worden door het invoeren van eene vijfmaal verdubbelde belasting op zulke voorwerpen van weelde, die hem tot behoefte waren geworden en welke hij nu reeds lang vaarwel heeft moeten zeggen.

Nog ontwaar ik eene derde bron van ongelijkheid in de opklimming der verschillende categoriën van verdubbeling in den aanslag; en deze belasting zal, naar mijn inzien, veel zwaarder drukken ten platte lande dan in de groote steden. Ik had daarom gaarne gezien, dat, als men dan evenwel het personeel voor eenige basis wilde nemen, men de vrijstellingen, vooral in de kleine gemeenten, hooger begonnen had en een grooter aantal categoriën in elke gemeente had toegelaten.

(1) Zie ook voor de rede van den heer Corver Hooft *Amsterdamsche Courant*, n°. 79.

32STE ZITTING. — 31 MAART 1831.

XVII. *Betaling bij wijze van voorschot.*

Het derde artikel, waartegen ik vele bedenkingen in te brengen had, is door de laatste veranderingen in de nieuwe redactie en bij het rapport der Centrale Sectie zoodanig verbeterd, dat het aannemelijk geworden is, gelijk ik de verandering in het vierde ook als eene gewigtige verbetering aanneme.

Als wij nu deze wet in haar geheel weder beschouwen en dezelve in haren zamenhang met de overige financiële wetten betrachten, dan zal het daarop aankomen, of wij de bevoegdheid hebben, voor en aleer wij eene stellige verklaring omtrent den aard van ons politiek bestaan zullen hebben ontvangen, over te gaan tot het daarstellen van eene vermeerdering van schuld, zoo groot als die, welke ons door de onderscheidene aanhangig zijnde wetten wordt voorgedragen, en in het bijzonder of de Regering nu reeds wezenlijk een som van acht millioen bij wijze van voorschot volstrekt noodig hebbe; en eindelijk, of men die niet op eene meer gelijk dragende wijze zoude kunnen heffen.

Hierop wacht ik nadere inlichting van den heer Minister en zal mij mijne stem tot daartoe voorbehouden.

De heer **Luzac**: Bij het onderzoek der wet, welke thans het onderwerp onzer beraadslagingen uitmaakt, heb ik mij in de *eerste plaats* afgevraagd: » of de behoeften van den Staat zóó dringend zouden zijn, dat zij eene zeer spoedige en krachtige tegemoetkoming behoefden."

Eene naauwkeurige doorlezing van alle de projectwetten met de toelichtende memorie en bijlagen, welke ons zijn overgelegd, heeft mij geheel overtuigd, dat er aanmerkelijke behoeften bij de schatkist bestaan moeten, alsmede, dat de redenen dier behoeften wel niet verre te zoeken zijn. Wij hebben slechts aan het aanzienlijke leger te denken, hetwelk onze grenzen dekt en ons, in de oogen onzer naburen, eene waardige houding heeft doen aannemen, om dadelijk te erkennen, dat de gewone middelen van den Staat niet toereikende *kunnen* zijn.

Hiervan dus overtuigd, rees bij mij *eene tweede vraag* op: » of ik namelijk in het onderzoek der voorgestelde wet komen moest, zonder alvorens van de Regering alle die inlichtingen nopens onze buitenlandsche betrekkingen en de Belgische zaken verzocht en verkregen te hebben, welke mij een helder denkbeeld van onze toekomstige gesteldheid zouden kunnen geven."

Deze zwarigheid scheen mij toe, mij nu niet te moeten ophouden, omdat de maatregel slechts een voorschot betreft op eene zeker volgende vrijwillige negotiatie of gedwongene leening van oneindig meer gewigt, een voorschot, hetwelk ons als het ware den tijd geven moet, om de verdere financiële mesures en begrootingswetten te kunnen beoordeelen met al dien ernst en bedaardheid, welke zij vereischen.

Bij de behandeling dezer onderwerpen stelde ik mij voor, op de bedoelde inlichtingen met klem aan te dringen, en ik wil nu hopen, dat de aangekondigde mededeeling van den Minister van Buitenlandsche Zaken eerstdaags aan het algemeen geuite verlangen dezer Vergadering geheel en volkomen zal voldoen, dat zij, in een woord, niet te diplomatisch zijn zal.

Het scheen mij inmiddels genoegzaam, als korte aanduiding van mijne gedachte, bij den aanhef dezer wet de woorden: *Noordelijke gewesten* te helpen verbannen verklaren. Ik oordeelde deze gelegenheid niet te moeten laten voorbijgaan, zonder weder aan te dringen op den wensch, dat er toch nimmer van eenige andere dan nabuurschappelijke betrekking met België quaestie zijn moge.

De Sectie, tot welke ik de eer heb te behooren, had daarom voorgesteld het woord: *Staat* in de plaats van: *Noordelijke gewesten* te stellen, en vermeende hiermede tamelijk juist alle opiniën te kunnen conciliëren. Hoe meer ik de ten deze verschillende denkwijzen naga, hoe meer ik overtuigd worde, dat, zoo lang wij aan het hoofd onzer wetten lezen: » *Wij Willem — Koning der Nederlanden*", het eenigzins tegenstrijdig zoude zijn, in de wet zelve eene andere uitduiding dan deze aan het Koningrijk te geven. Als men ook aan het kiezen gaat, bespeurt men ras, hoe moeijelijk het zijn zal, het juiste woord te vinden. *De Staat van Noord-Nederland* te zeggen, gaat toch niet wel, daar *Zuid-Nederland* niet bekend is. Het afgevallen deel des Rijks is toch onder dien naam niet gekend; de bewoners bedanken voor deze denominatie: zij willen Belgen zijn. De verbondene Mogendheden te Londen spreken ook van België en Belgen, en, gedurende deze beraadslagingen, hoorden wij nimmer door U Edel Mogenden eenen anderen naam aan onze voormalige broeders geven. Sommigen spreken nu van den *Staat der Vereenigde Nederlanden;* doch ook dit denkbeeld is niet geheel juist, daar het herinnert aan een tijdvak en aan omstandigheden, welke geheel verschillend van de tegenwoordige zijn. Toen die naam met regt en juist gebezigd werd, was er een *band*, welke de verschillende independente souvereine deelen *vereenigde*; nu is er *een Rijk, een geheel*, waaraan men wel geen anderen naam zal kunnen geven dan dien van *Nederland.* Ware ik uit eene andere provincie afkomstig dan die welke mij hier gezonden heeft, ware ik bij voorbeeld een Vries of Groninger, ik zoude spoedig weten, met welken naam ik ons tegenwoordig Koningrijk zoude bestempelen.

Daarenboven, bijaldien wij in eene wet van de noodzakelijkheid tot *het verdedigen der regten en van het grondgebied van den Staat* spreken en hiertoe financiële hulpmiddelen vaststellen, zal er toch wel niet aan eenen anderen Staat, aan een ander Rijk, dan hetgeen als het onze bekend en erkend is, kunnen gedacht worden. De voorstanders van eene nog duidelijker omschrijving plaatsen zich ook, dunkt mij, op een verkeerd terrein, in zooverre dat zijlieden nog te veel aan onze positie vóór den 20sten Januarij jl. denken; toen hebben wij vernomen, dat de *afscheiding* dáár was, dat wij teruggekeerd waren tot onze oude grenzen; en nu geloof ik, dat, wat er ook moge gebeuren, wij die *afscheiding* moeten vasthouden als eene zaak, eenmaal zoo finaal afgedaan, dat zij voor geene verdere twijfeling ooit vatbaar is.

Ondertusschen, — want dit kan ik niet onopgemerkt voorbijgaan, — is het mij bijzonder aangenaam geweest, de onmogelijkheid eener hereeniging met België, — de overtuiging, dat dit wispelturig en voor eene redelijke vrijheid zóó ongeschikt volk nimmermeer eenige directe gemeenschap met ons hebben moet, — zoo sterk, zoo algemeen in de beraadslagingen dezer Kamer te hebben zien doorstralen. Ik verheug mij, dat de latere gebeurtenissen de dringende noodzakelijkheid der algeheele afscheiding meer en meer bij U Edel Mogenden hebben gevestigd, en ik durf mij vleijen, dat zelfs de uitroeping van eenen Prins uit het regerend Stamhuis tot Koning of Vorst van België U Edel Mogenden met mij als zeer nadeelig voor den ouden Staat zal voorkomen en wij mitsdien van onze zijde zoodanige wending der omstandigheden nimmer zullen bevorderen, maar haar integendeel trachten te verhoeden. Voorzeker deel ik te dien opzigte niet in de denkbeelden van een onzer geachte medeleden, die zooeven beweerde, dat de plaatsing van den Prins van Oranje op den Belgischen troon voor onzen Staat wenschelijk was, en hier bijvoegde, dat hij geloofde, dat eene zeer groote partij bij onze vorige broeders dien wensch aankleefde en gaarne zoude bevorderen. Het komt mij integendeel voor, dat die bedoelde Oranje-partij in België al zeer weinig beduidend, ja krachteloos is, en dat de laatste tijdingen uit die gewesten, in de *Staatscourant* van heden te vinden, weinig geschikt zijn, om aan het gevoelen van ons zoo geacht medelid eenige waarschijnlijkheid bij te zetten.

Al hetgeen te dezer materie konde verlangd en gezegd worden, nu bij deze wet van urgentie te behandelen, kwam mij echter niet raadzaam voor, en ik ging dus over om in de *derde* plaats te onderzoeken: »of het principe dezer anticipatie-leening en de voorgestelde classificatiën konden worden aangenomen.

Tegen het *principe*, het nemen alleen van *het personeel* tot basis der heffing, waren zeker groote bedenkingen te maken, welke wij nog zooeven met veel kracht en juistheid hebben hooren uiteenzetten. Ook de *classificatie*, de wijze van opklimming, schijnt niet altoos billijk te zullen uitkomen. — Ik herinnerde mij hierbij echter de deliberatiën over de wet van 22 November 1830, in deze Kamer gehouden, de hevige klagten, welke toen over het bevatten van de helft der grondbelasting gevallen waren, en gevoelde tevens, dat, bij de algemeene kwijning van alle handteringen en gepatenteerde beroepen, dit middel nu zeker niet bij den grondslag van het personeel moest gevoegd worden. Ik kan dus zóó verkeerd niet vinden, dat men zich bij uitsluiting aan het *personeel* heeft gehouden en dit alleen tot basis gesteld.

Ik erken gaarne, dat vele aanmerkingen, door onderscheiden Afdeelingen tegen de wijze van opklimming der *classificatiën* gemaakt, mij hebben getroffen, en dat, bijaldien hier quaestie ware van eene wezenlijke belasting, eene opbrengst *à fonds perdu*, of dat ik mij door de aanneming van dit principe voor volgende deliberatiën konde gebonden achten, ik de voorgestelde wet geenszins zoude goedkeuren, maar stellig op eene herziening aandringen. Nu moet ik erkennen, dat andere verdeelingen weêr andere gebreken zullen hebben, en ik hier geloof te kunnen en te mogen vertrouwen op het eigenbelang der Regering zelve, hetwelk haar bewegen zal, ten opzigte van stalhouders, herbergiers en hen allen, die beroepshalve genoodzaakt zijn groote localen te bewonen en vele dienstboden te hebben, alle die gemakkelijkheid in het oog te houden en die billijkheid te gebruiken, welke maar eenigzins kunnen toegepast worden. He

welbegrepen belang der Regering is hier welligt de beste waarborg tegen onbillijken dwang.

Met de ongelukkige zekerheid dus, dat deze geldopneming door eene andere, hetzij vrijwillige, hetzij geforceerde, binnen den loop van dit jaar zal moeten gevolgd worden, met de faculteit van de nu ontvangene recepissen of bewijzen in blanco bij die gelegenheid te kunnen kwijt raken of ze bij de reussite der leening in den loop van dit jaar tegen geld en onder het genot van $^1/_2$ percent 's maands ingewisseld te zien, schijnt dan ook weinig zwarigheid tegen art. 3 der wet te blijven bestaan en wij dus tot de aanneming derzelve te kunnen en te mogen besluiten.

De heer **van Alphen**: Gebiedende omstandigheden zullen wederom nieuwe opofferingen noodzakelijk maken. Intusschen vraagt de Regering een voorschot: alle de bedenkingen, alle de zwarigheden omtrent de ongelijkheid van den druk, het onvolledige van den maatstaf, die heden morgen voorgebragt zijn, zouden ook bij mij gelden en het ontwerp van wet, dat heden aan onze beraadslagingen onderworpen is, onaannemelijk maken, als het geen voorschot was, dat naderhand voor het volle montant in afrekening zoude komen. Ik had echter de classificatie, die in de IVde Sectie voorgesteld is geworden, verkieslijker geacht; dan de tijd was te kort en het resultaat te gering, om door verandering in de berekeningen de tegenwoordige discussie te vertragen.

Maar buiten dit speciaal oogpunt van vooruitbetaling op afrekening opent zich een wijder veld van beschouwing, en dan komt de gewigtige vraag voor, of het financiëel systema, waarop onze buitengewone heffingen gegrond zijn, doelmatig en billijk is. Er zal weldra gelegenheid zijn, om daaromtrent onze denkbeelden te ontwikkelen. In mijn oog bezwaart men te veel de toekomst, en de vermogende klassen brengen te weinig toe tot de opofferingen, die het vaderland eischt. Noch bij dit voorschot, noch bij de vorige heffing, hebben zij iets noemenswaardig bijgedragen, en de kapitalen zijn vrij gebleven; in het voorleden voorjaar was elkeen vergenoegd, als hij zijn ledig geld tegen 4 pct. plaatsen konde, en al wat voorgeschoten is of nu zal worden, geeft aan dengene, die niet heeft moeten verkoopen, 5 à 6 pct. intrest en dan nog eene spoedige aflossing. Waar is voor de zoodanigen de opoffering? Dit kan en mag het principe van onze buitengewone heffingen niet zijn.

Uit een staatkundig oogpunt beschouwd, is het blijkbaar, dat de Regering op nieuw een votum van volstrekt vertrouwen vraagt. Mogen wij dat vertrouwen weigeren?

Er zijn, Edel Mogende Heeren! omstandigheden van beroering en gevaar, welke eene soort van dictatuur onvermijdelijk maken. Zij bestaat dan altijd: hetzij bij het volk in massa, en dan is het omwenteling; hetzij bij de factiën, en dan is het anarchie; hetzij bij de wettige regering, en dan kan het eene dictature van vertrouwen zijn. Maar bestaan moet zij, uit den aard der omstandigheden zelve. Bij ons zal de keuze niet twijfelachtig zijn, maar het blijft elks belang, elks pligt, om aan die buitengewone magt eene goede rigting te geven en een bestemd doel voor te houden.

Ik waarschuw de natie dan ook tegen alle wantrouwen jegens de Regering, en ik waarschuw de Regering tegen alles wat in der daad of in schijn eene reden of voorwendsel tot wantrouwen zoude kunnen geven, tegen alles wat, niet alleen in het financiële, maar ook in het politieke, onze toekomst zoude kunnen bezwaren en vermeden kan worden, tegen alle die ongelukkige begrippen der overdrevenheid, die, uit bijgeloof afkomstig, door den grooten onderdrukker van Europa en van ons Vaderland in praktijk zijn gebragt en die thans in het verward Europa bij velen gunst en aanprijzing vinden, schoon zij niet bedenken, dat de toepassing zijn arm, zijn wil en zijn roem vereischt, om de uitvoering mogelijk te maken. In een Hollandsch hoofd en in een Hollandsch hart moeten die denkbeelden geen ingang vinden; zij zullen nimmer op Hollandschen bodem tieren en nimmer bij ons bloei en welvaart bevorderen.

Hoe meer de Regering opregt in den geest der afscheiding van België en Holland zal werken en ons de voordeelen van onze herstelde zelfstandigheid zal trachten te bezorgen, hoe minder bijbelangen op dat groot nationaal belang invloed zullen uitoefenen, hoe eenvoudiger en opregter de toepassing zal zijn van de gezonde beginselen eener redelijke vrijheid op onze Staatsinrigtingen, des te meer zal het vertrouwen van de natie toenemen en zich bevestigen.

Ik voor mij hecht niet te veel aan die klanken van moderne waarborgen van vrijheid, welke, vermenigvuldigd, zich onderling verzwakken en altijd onvoldoende bevonden worden in de toepassing, omdat zij tot verwarring moeten leiden, bijaldien in evenredigheid de waarborgen van orde en gezag niet vermeerderd en versterkt worden; maar ik hecht zeer veel aan die waarborgen, die gezocht moeten worden in alles wat het nationaal karakter en het gezond verstand van onze natie veredelen en verlichten, en alles wat tot vrijwillige pligtsbetrachting opleiden en aanmoedigen kan. Die vrije werking van herlevende nationaliteit moet niet door spitsvindige drogredenen verontrust of ondermijnd of in twijfel en onzekerheid gelaten worden.

Wij beleven gewigtige gebeurtenissen, waarvan de aanvankelijke ontwikkeling wel verhaast is geworden, maar welke toch eens moesten geschieden; die natie, welke met moed en volharding de bezworen trouw zal blijven eerbiedigen, bij welke Vorst en volk zich zullen verstaan, die de grondslagen van haar eigendommelijk bestaan zal weten te kennen en vast te houden, dat volk mag gerust de toekomst te gemoet zien, en de zegen des Allerhoogsten op hare nationale houding inwachten, — en dat hoop ik, dat ons deel zal zijn.

Edel Mogende Heeren! het is onze dure verpligting, als een zelfstandig volk ons onderling te verbinden en aan de Regering ons aan te sluiten, maar als ik eensgezindheid en vertrouwen aanrade, sluit dit niet uit een diep en ernstig onderzoek van die maatregelen, welke ons voorgesteld worden, van de beginselen waar zij op rusten, van de stelsels die wij volgen; het sluit ook niet uit eene waakzame zorg, dat de opofferingen, die gedaan worden, doelmatig worden aangewend. Daartoe willen de Staten-Generaal medewerken; zij mogen dan in eenen regtskundigen zin wettig of onwettig geoordeeld worden te bestaan, wettig is voor God en voor menschen hunne roeping, als zij, hunnen post in tijd van gevaar niet verlatende, het waar geluk der natie trachten te bevorderen, derzelver onafhankelijkheid van buiten, zoowel als de algemeene pligtsbetrachting van binnen, weten te verzekeren en te bevestigen.

De heer **van Boelens**: Alhoewel wij in vele zaken, die als het ware voor ons met een digten sluijer bedekt zijn, meerdere inlichting met regt mogten verlangen, is ons echter maar al te zeker kennelijk, dat 's Rijks schatkist in eene zeer moeijelijke omstandigheid verkeert en de hooge nood soms spoedig te hulp komen zeer dringend vordert. Te dien einde wordt ons de onderhavige wet aangeboden. Ik zal dezelve niet ontleden; zij is mijns oordeels, zooveel mogelijk, op beginselen van billijkheid gegrond en door rentegeving en spoedig bruikbaar papier in eene eventuele vrijwillige of gedwongene heffing, voor de belastingschuldigen zoo voordeelig, als men zich een mogelijk denkbeeld daarvan kan maken. Intusschen is het opleggen van buitengewone lasten voor de ingezetenen ten allen tijde eene hoogst onaangename verpligting, en geen wonder, dat tegen dezelve klagten zullen opgaan; zelfs uit deze Vergadering zullen de woorden van een zwaar offer op het altaar van het vaderland, die ik dezen morgen zoo menigmaal gehoord heb, met nadruk in onze provinciën wijd en zijd terugklinken. Ja, Edel Mogende Heeren! offers zijn het, maar ik kan nog niet bekennen, dat dezelve zoo verbazend zwaar zijn, indien men dezelve slechts als geldelijke bijdragen beschouwt. Andere offers hebben in ons vaderland op het altaar, niet van het zelfstandig onafhankelijk, maar van het zedelijk vernietigd vaderland gebrand, en wier vlam den vloek der natie ten hemel voerde. Zie hier, Edel Mogende Heeren! de zwarte lijst van die droevige tijden, waarvan de herinnering, hoe afgrijselijk anders, nuttig kan zijn voor vergelijking van onzen toestand destijds met den tegenwoordigen. Het is toch bemoedigend, aan een volk, wiens geluk op nieuw bedreigd en dat tot inspanning van groote krachten gedwongen wordt, ten minste te mogen toeroepen: *multa graviora tulisti.*

De lijst, waarvan hier slechts een uittreksel volgt, is te vinden in eene noot op bladz. 455 van de *Verkorte geschiedenis der Nederlanden*, door N. G. van Kampen, 2de deel.

Provincie Holland.

1795. Opbrengst van goud- en zilverwerk, negotiatie 5 ten honderd.
Gedwongen heffing, 6 ten honderd, op de bezittingen.

1796. 30 Junij. Heffing op de inkomsten bij klassen, van 3 tot 30 ten honderd.
10 Augustus 6 ten honderd op de bezittingen.

1797. 8 Januarij. $1^1/_4$ ten honderd op de bezittingen.

1798. Idem, don gratuit.

Bataafsche algemeene heffingen.

1797. 5 December. Gedwongen heffing, 8 ten honderd, op de inkomsten.

1798. Anticipatie van 5 ten honderd op de inkomsten.
30 November. 4 ten honderd op de bezittingen, en 5 en 10 ten honderd op de inkomsten.

1799. 1 ten honderd op de bezittingen.

1800. Maart. Anticipatie op de bezittingen.
19 April. 3 ten honderd op de bezittingen.
30 October. Heffing van 2, 4 en 7 ten honderd op de inkomsten, don gratuit.
5 December. 25 jarige belasting van 3 ten honderd op de inkomsten.

1801. Julij. 2 ten honderd op de bezittingen.
5 September. 4 ten honderd op de inkomsten, don gratuit.

1802. Een half ten honderd op de bezittingen, en 2 ten honderd op de inkomsten voor 8 jaren, don gratuit.
25 jarige heffing op de inkomsten, 4 ten honderd, don gratuit.

1803. 2 ten honderd op de bezittingen, don gratuit; nog 7 ten honderd op de inkomsten, don gratuit; en een half ten honderd op de bezittingen.

1804. 4 ten honderd op de bezittingen en op de inkomsten, bij classificatie, don gratuit.
$^1/_2$ ten honderd op de bezittingen en 7 ten honderd op inkomsten, don gratuit.

1805. 2 ten honderd op de bezittingen; nog een termijn van 1804, behalve de 25-, 3- en 8jarige heffingen.

Zeker, Edel Mogende Heeren! dit waren zware lasten, die door vreemd geweld of door eene zich slaafs onder het juk krommende, gedwongene regering meestal werden afgeperst, toen alles onzeker was, onze bezittingen als ter bede bestonden, onze vlag op geene zeeën gezien werd, en de vrees voor het tegenwoordige door het donkerst hopeloos verschiet der toekomst overtroffen werd.

Treden wij een oogenblik tot dien toestand terug, en wij zullen het tegenwoordig offer niet zoo zwaar vinden; maar zwaar, ondragelijk zwaar wordt hetzelve, wanneer wij niet weten, tot wat einde, of minstens betwijfelen, of hetzelve wel tot goede einden gebruikt wordt. Waartoe dan die stilzwijgendheid, die geheimzinnige houding van het Gouvernement? Deze toch veroorzaakt wantrouwen en een gevoel van ongerustheid. Kan de mededeeling gunstig zijn, waarom dezelve aan een volk, als dat van Nederland, een oogenblik onthouden? is dezelve ongunstig, is onze toestand bijna hopeloos, aan wie de kennisgeving daarvan beter toevertrouwd dan aan eene natie, die tot alles, tot het uiterste bereid is, welker moed zal opwakkeren met het stijgen van den nood, op welker liefde de troon van den geëerbiedigden Monarch gegrond is, en welker jeugd en mannelijke krachten zijn Rijk zullen beschermen en bevrijden, of den heldendood rustig tegentreden?

Ik ondersteun alzoo zeer het verlangen, door vele leden dezer Vergadering geuit, om van wege het Gouvernement meerdere inlichtingen omtrent onzen politieken toestand en staat van verdediging, en het doel dat men hoopt te bereiken, te mogen vernemen.

Daardoor zullen volgende lasten bereidwillig gedragen en het nu gevraagde voorschot bij een ieder gebillijkt worden. In deze verwachting maak ik geen zwarigheid, de voorgestelde wet aan te nemen.

De heer **Beelaerts van Blokland**: Geen twijfel hebbende aan de noodzakelijkheid, om oogenblikkelijk en zonder verwijl te voorzien in de behoeften der schatkist, ten einde aan de verdediging des vaderlands die krachtige geldelijke ondersteuning te verschaffen, zonder welke alle pogingen zouden worden verlamd en de geestdrift van een getrouw volk zich te vergeefs zoude hebben ten toon gespreid, zal ik niet angstvallig onderzoeken, of het *voorschot*, hetwelk van de natie in twee zeer kort op elkander volgende termijnen wordt gevraagd, op een boven alle bedenkingen verheven grondslag rust; of het middel van het personeel wel bij uitsluiting als grondslag had behooren te zijn genomen; en of niet het aangeboden ontwerp nog in sommige bijzonderheden voor verbetering vatbaar is, inzonderheid, of hetzelve niet in een voor de belastingschuldigen nog gunstiger verband ware te brengen met de even onmisbare voorgestelde vrijwillige leening.

Maar ik vind mij verpligt, ook mijn verlangen te kennen te geven, dat wij van Regeringswege eenige mededeeling mogen ontvangen aangaande den stand der hooge Staatsbelangen van ons vaderland, voor en aleer wij geroepen zullen zijn onze stem uit te brengen over grootere en meer definitief werkende financiële maatregelen. Niet dat ik voor mij zelven eenige onkunde zoude voorwenden omtrent het bestaan en den inhoud der protocollen van de Londensche conferentie van 20 en 27 Januarij, 18 en 19 Februarij dezes jaars: de *Staatscourant* heeft dezelve in hunne volgorde van nommer en dagteekening en met de onderteekeningen der gezanten medegedeeld, en de Minister van Financiën heeft, bij zijne inleidingsrede bij het aanbieden van het onderhavig ontwerp, van die stukken gesproken als van zaken van publieke bekendheid, en de ramingen van de begrootingswetten dragen de duidelijke blijken, dat het protocol van den 18den Februarij, de aanneming dezerzijds behelzende van de schikkingen van die van 20 en 27 Januarij betrekkelijk de scheiding van grondgebied en Staatsschuld, een echt Staatsstuk is, een Staatsstuk derhalve, waardoor het doorluchtig Hoofd van den Staat met de daad verklaard heeft, het in het belang van het getrouwe Nederland te achten, dat de scheiding tusschen hetzelve en dien Staat, welke zich nu onder den naam van België heeft geconstitueerd, volkomen effect sortere. Zoolang nogtans dat België ook tot dat protocol niet is toegetreden, bestaat er geen tractaat, hetwelk *als zoodanig* aan de Staten-Generaal, ingevolge de Grondwet, kan worden medegedeeld, en ik gevoel zeer wel, dat de voorzigtigheid dikwijls verbiedt, te midden der diplomatieke onderhandelingen, openingen van den stand en loop derzelve te geven, en ik laat het doen van onbescheiden vragen daaromtrent volgaarne over aan de demagogen van het zoogenaamde Brusselsche congres; iets dat daarenboven lijnregt strijdig zoude zijn tegen onze Grondwet, welke het bestuur en beleid der buitenlandsche betrekkingen geheel aan den Koning heeft overgelaten. Maar hetgeen ik bedoel is, dat, gelijk de Regering in de zitting van den 20sten Januarij dezes jaars begonnen is ons mededeeling te doen van hetgeen omtrent ons tusschen de groote Mogendheden behandeld is, zij op dien weg voortga, om ons de officiële kennisgeving te doen erlangen ook van stukken, welke buitendien wel openbare bekendheid hebben, maar aan welke het gemis van officiële mededeeling, door vergelijking met de medegedeelde, den schijn van minder echtheid zoude kunnen geven, en dus bij de natie ongerustheid of twijfeling omtrent den aard, het doel en de noodzakelijkheid onzer wapening doen ontstaan. Zijn er stukken, waarvan de mededeeling om hoogere belangen onraadzaam is, de Regering verklare het onbewimpeld; de reden, daartoe leidende, zal niet miskend worden door eene natie, die, gelijk een onzer geachte medeleden teregt gezegd heeft, zoo veel vertrouwen schenkt, en ik, die de eer heb, haar te helpen vertegenwoordigen, zal dat vertrouwen der *vertegenwoordigden* niet doen vervangen door het achterdochtig wantrouwen van den *vertegenwoordiger*. Integendeel, zoo er nog hoop bestaat, dat uit het duistere, dat ons omringt, een licht van redding zal aanbreken, die hoop moet, onder erkentenis onzer afhankelijkheid van een Hooger Wezen in het bestuur der wereld, steunen op onderlinge eendragt, op zamenstemming tusschen Vorst en Volk, op gewillige opoffering en krachtontwikkeling, ten einde door moed en volharding ons oude grondgebied niet slechts te verdedigen, maar zelfs (indien het niet anders kan) den vijand op zijn grondgebied tot billijke voorwaarden te dwingen en dus door den oorlog den vrede te gebieden, doch met openlijke verklaring, dat wij den oorlog niet voeren uit veroveringzucht, maar uit verlangen naar vrede op den voet van scheiding, zooals zij dezerzijds aan de groote Mogendheden is toegestemd.

Maar, Edel Mogende Heeren, indien ik hier van *scheiding* spreek, indien ik op dezelve nu, als op eene in ons belang wenschelijke en noodzakelijke zaak, aandringe, dan bedoel ik niet slechts eene aardrijkskundige scheiding, niet slechts eene scheiding van politiek bestaan, maar eene volstrekt *zedelijke scheiding* van een volk, waar dweepzucht en ongodisterij zich hebben vereenigd, om onder het masker van vrijheid aan het wettig gezag tegenstand te bieden, eerst door het in het hart der menigte te verzwakken, daarna openlijk te verguizen, en eindelijk met voeten te treden. Zonder eene geheele scheiding van de valsche beginselen, welke in België ten grondslag liggen van bestaan

32STE ZITTING. — 31 MAART 1831.

XVII. *Betaling bij wijze van voorschot.*

en bestuur, zal eene politieke scheiding slechts een zeer ontoereikend middel zijn, om te bevestigen hetgeen men gewoon is te noemen *onze zelfstandigheid*, en het is zeer te vreezen, dat dan, althans voor eene kleine maatschappij, het gezegde van Rignon (dat ik heb hooren aanhalen) »*que dans les grandes révolutions les peuples seuls ne périssent point,*" blijken zoude, niet meer te zijn dan eene drogreden, welke daarenboven door de oudere en nieuwere geschiedenis is gelogenstraft. Of zijn nog ergens de volks-maatschappijen der Assyriërs, der Babyloniërs, der Trojanen te vinden? Waar zullen wij het Romeinsche volk moeten zoeken? En zien wij niet het aangehaalde gezegde op het zigtbaarst gelogenstraft, zoo dikwijls wij een afstammeling van het oude Israëlitische volk ontmoeten? En hebben wij het niet beleefd, dat na het noodlottig jaar 1795 ons volksbestaan, ja, nog een geruimen tijd in schijn heeft blijven stand houden, maar eindelijk in 1810 geheel vernietigd is? Eene vernietiging, waaruit het eerst is verrezen, nadat de groote magt van den overweldiger van Europa verbroken was, voornamelijk door den strijd der elementen, welker werking buiten het bereik staat van menschelijke wetten en van aanwending van menschelijke kracht.

Maar hoeden wij ons voor het gevaar van een tweede verlies van volksbestaan, dat nu, bij het gemis der ijzeren hand, welke het maatschappelijk gebouw in zijn geweld besloten hield, uit zoude loopen op eene geheele slooping en ons storten zoude in eenen afgrond van jammeren, waaruit eene nieuwe herrijzing tot een eigen en vrij volksbestaan, tot een Staat, wel als een droombeeld mag worden gerekend.

Dit heb ik op mijne beurt gemeend te moeten zeggen, ter gelegenheid van en in verband tot de tegenwoordige beraadslagingen over een wetsontwerp, tot welks aanneming ik mijne stem zal uitbrengen.

De heer **van Tets van Goudriaan**, *Minister van Financiën*, heeft het woord en zegt hoofdzakelijk: Hoe meer ik de taal van warme vaderlandsliefde, die ik door zoo vele verschillende redenaars in de zitting van heden heb hooren uiten, voor mijnen geest terugroep, hoe meer ik mij herinner, dat, bij velerlei verschil van gevoelen, in al het gehoorde weder die bedaardheid en bescheidenheid heeft doorgeblonken, die steeds een kenmerkende trek van ons volk is geweest, zoo veel te meer overtuig ik mij, dat ik bij de verdediging der tegenwoordige wet kort kan zijn.

U Edel Mogenden zullen toch van mij niet verlangen, dat *ik* in dezer gelegenheid de door velen gevraagde mededeelingen van staatkundigen aard doe. Zulke beschouwingen liggen toch buiten den kring mijner gewone werkzaamheden; zij staan, naar mijne wijze van zien, in geen onmiddellijk verband met de onderhavige wet, en aan het daaromtrent aan den dag gelegd verlangen zal voldaan worden, daar mijn ambtgenoot, de Minister van Buitenlandsche Zaken, Zaturdag aanstaande, de gelegenheid zal hebben zich daarover in deze vergadering te uiten.

Ik erken het, Edel Mogende Heeren, dat de tegenwoordige wet niet volkomen is en dat dezelve in aard en strekking aanmerkelijk te verbeteren zoude zijn; maar ik verdedig haar ook alleen, als het eenige middel, dat, na rijp beraad, ons overschoot, om in de oogenblikkelijke behoeften der schatkist te voorzien; ik verdedig haar, omdat daarbij niet van de geringeren, maar van de meervermogenden een voorschot wordt gevergd, waarvoor de goede ingezetenen, na een kort tijdsverloop, weder zullen worden schadeloos gesteld, zoodat het geneesmiddel kort na het ontstaan der kwaal zal volgen. Te meer heb ik gemeend, deze rondborstige erkentenis van de onvolkomenheden, in de wet en derzelver grondslagen aanwezig, te moeten doen, om daardoor de gemoedelijke bezwaren weg te nemen van hen, die zouden meenen, door het aannemen der wet, zich zelven de handen gebonden te hebben en bij verdere beschouwingen van soortgelijken aard niet geheel vrij meer te zijn.

De aanmerking, dat het voorschot op de kohieren van 1831, en niet op die van 1830, gegrond had moeten zijn, is volkomen juist. De Regering heeft zelve vurig gewenscht, zulk eenen meer billijken grondslag te kunnen aannemen; zij heeft daartoe alle pogingen te werk gesteld, doch is in haar doel niet kunnen slagen. Om U Edel Mogenden van de ten deze bestaande onoverkomelijke bezwaren te overtuigen, behoef ik slechts te verzekeren, dat op gisteren van de som van f 3,980,000, waarvoor de bewoners der Noordelijke provinciën in het personeel zijn aangeslagen, nog slechts een gezamenlijk bedrag van f 2,245,000 executoir was verklaard; dat de stad Amsterdam, bij voorbeeld, ten deze nog voor drie vierden van haren geheelen aanslag ten achteren was, en dat er geheele provinciën bestaan, waarin het onmogelijk zoude zijn, op dit oogenblik eenige berekening op de kohieren van 1831 te vestigen. Hoe zeer het der Regering overigens ernst is, om, zoodra de mogelijkheid daartoe bestaat, den laatsten aanslag in de belasting tot grondslag eener geldheffing te nemen, kan aan U Edel Mogenden reeds blijken uit de andere ontwerpen van wet, die thans aan derzelver beraadslaging onderworpen zijn.

In breedvoerige ontwikkelingen zal ik voorts wel niet behoeven te treden, om aan U Edel Mogenden aan te toonen, dat de behoeften der schatkist dringend zijn. Ik heb daartoe slechts te herinneren, dat, zoo Noord-Nederland wil voortgaan, om diezelfde krijgshaftige houding te voeren, die thans reeds den schrik onzer naburen uitmaakt en ons door geheel Europa zoo veel roem heeft verworven, er voor de behoeften van oorlog alleen maandelijks 4 millioen in gereed geld noodig zijn; en dat hij, die het einde wil, ook de middelen moet willen. Dat er van de 29 millioen, die in het vorige jaar zijn toegestaan, voor de dienst van het tegenwoordige slechts weinig kan zijn overgeschoten, blijkt reeds daaruit, dat toen voor het Departement van Oorlog 11 millioen aan buitengewonen onderstand zijn verleend, terwijl met het begin van 1831 10 millioen voor de renten der Staatsschuld betaald zijn. Voegt hierbij, dat men, ook om aan de ingezetenen eenige verademing in het opbrengen hunner lasten te vergunnen, eerst in de loopende maand Maart begonnen is, de directe belastingen over dit jaar in te vorderen, en dat, niettegenstaande het gemis dezer belangrijke bron van Rijks-inkomsten, in de dienst over het eerste vierendeeljaars geregeld is voorzien.

Men heeft verder de aanmerking gemaakt, dat het voorschot te zeer op de mindere standen drukken zal; maar ter wederlegging daarvan kan ik aanvoeren, dat, blijkens daarvan gemaakte berekeningen, zeker ³/₄ en misschien ⁴/₅ van alle de belastingpligtigen, die voor het personeel zijn aangeslagen, onder de bij de tegenwoordige wet vrijgestelden behooren en dus daardoor niet zullen worden getroffen.

Het denkbeeld, om aan het vergen van het tegenwoordig voorschot de poging tot het sluiten eener vrijwillige geldleening te doen voorafgaan, is eerst ook dat der Regering geweest en in zich zelf niet onnatuurlijk. De overweging echter der moeijelijkheden, aan zoodanig eene vrijwillige leening verbonden, de tijd, die daarmede voorbij gaat, en de onzekerheid omtrent het meer of minder gelukkig gevolg van zulk eene poging, hebben haar echter overtuigd, dat deze weg niet gevolgd konde worden.

En hiermede, Edel Mogende Heeren! meen ik genoeg gezegd te hebben tot verdediging eener wet, die ons in staat zal stellen om in de dringende behoeften der schatkist te voorzien, om onze tegenwoordige fiere houding te blijven voeren, en om vervolgens meer bedaarde en gezette overwegingen over de voorziening in de verdere behoeften der schatkist te houden.

Niemand meer het woord verlangende te voeren, worden de beraadslagingen gesloten verklaard.

Het wetsontwerp tot *vaststelling eener betaling bij voorschot*, in stemming gebragt, wordt met 49 tegen 3 stemmen, die der heeren Luyben, van Nagell tot Ampsen en Warin aangenomen, en zal naar de Eerste Kamer verzonden worden.

De vergadering wordt gesloten.

33STE ZITTING.

ZITTING VAN ZATURDAG 2 APRIL 1831. (1)

(GEOPEND TEN 11½ URE.)

Ingekomen: verzoekschriften. — Derde staatkundige mededeeling van den Minister van Buitenlandsche Zaken. — Comité-Generaal.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 46 leden, te weten de heeren:

Junius van Hemert, van Dam van Isselt, van Reenen, Cats Epz., Hoynck van Papendrecht, van Suchtelen tot de Haere, Lemker, van Boelens, Lycklama à Nyeholt, Warin, Cuypers, Boddaert, Gockinga, van Nagell tot Ampsen, Verheijen, Dijckmeester, Dedel, van Asch van Wijck, Corver Hooft, van de Kasteele, Backer, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Randwijck van Rossum, Hinlópen, Sandberg, Repelaer van Molenaarsgraaf, van Alphen, van Welderen Rengers, Weerts, Tammo Sypkens, de Jonge van Campens Nieuwland, G. Clifford, Jarges, van Nes, IJssel de Schepper, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Collot d'Escury van Heinenoord, van Meeuwen, Luzac, Donker Curtius van Tienhoven, Op den Hooff, Bijleveld, van Sytzama, G. G. Clifford en Hofstede.

De Minister van Buitenlandsche Zaken woont de vergadering bij.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 31sten Maart jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag, zóó in de openbare als in de geheime zitting; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 80; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 39*; 4°. *Arnhemsche Courant*, n°. 79; 5°. *Haarlemsche Courant*, n°. 41; 6°. *Noord-Brabander*, n°. 42; 7°. *Utrechtsche Courant*, n°. 41; 8°. *Journal de la Haye*, n°. 83, enz.

De **Voorzitter** deelt mede, dat zijn ingekomen:

1°. de navolgende verzoekschriften:

een van den heer van Opdorp van Arnemuiden, verzoekende dat ten grondslag der betaling bij voorschot worde genomen het personeel van 1830;

een van den heer Bruining, verzoekende verhooging van het patentregt voor de tappers van sterke dranken;

een van den heer Duin te Bennebroek, bedenkingen voordragende omtrent de paardenposterij.

Deze adressen zullen worden verzonden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

2°. een vertoog over onze financiën, waarin men door het in werking en in omgang brengen van papieren munt in de behoeften zoude willen voorzien.

Dit stuk wordt, als ongeteekend zijnde, ter zijde gelegd.

De **Voorzitter** geeft het woord aan den Minister van Buitenlandsche Zaken tot het doen van mededeelingen van wege de Regering.

De heer **Verstolk van Soelen**, *Minister van Buitenlandsche Zaken*, draagt daarop eene rede voor, strekkende om de onlangs aangeboden financiële wetten uit het oogpunt der buitenlandsche betrekkingen toe te lichten. (1)

Na het uitspreken dezer rede legt de Minister deze met de daarin vermelde Staatsstukken op het bureau des Voorzitters neder.

Op voorstel des **Voorzitters** wordt besloten de rede van den Minister van Buitenlandsche Zaken te doen drukken en ronddeelen.

De openbare zitting wordt daarop in eene met gesloten deuren veranderd.

Comité-Generaal. (2)

Mededeeling der bijlagen, gevoegd geweest bij de rede, door den Minister van Buitenlandsche Zaken in de openbare zitting van heden gehouden.

De stukken, door den Minister van Buitenlandsche Zaken bij zijne aanspraak in de openbare zitting van heden overgelegd, zijn gelezen en zullen verder op de griffie ter inzage van de leden worden nedergelegd. (3)

Waarmede de zitting is geëindigd.

(1) De bij deze gelegenheid door den Minister van Buitenlandsche Zaken uitgesproken rede komt voor in *Bijlagen*, onder n°. XXII.

(2) Hierbij zijn gevolgd de *Officiële Notulen* van het gebeurde in deze geheime zitting.

(3) Zie den inhoud der bedoelde bescheiden in *Bijlagen*, onder n°. XXII.

34STE ZITTING.

Comité-generaal van Woensdag 6 April 1831. (1)

(GEOPEND TEN 2 URE.)

Beslissing genomen om het op heden bepaalde comité-generaal eerst den volgenden dag te doen plaats hebben.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 47 leden, te weten de heeren:

Corver Hooft, Lemker, van Nes, Donker Curtius van Tienhoven, Cuypers, Junius van Hemert, Op den Hooff, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Warin, Bijleveld, van Suchtelen tot de Haere, Dijckmeester, Boddaert, van Asch van Wijck, Jarges, G. Clifford, van de Kasteele, Collot d'Escury van Heinenoord, de Jonge van Campens Nieuwland, van Meeuwen, Verheijen, Hofstede, Cats Epz., Tammo Sypkens, Sandberg, Backer, Frets, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Welderen Rengers, van Randwijck van Rossum, Beelaerts van Blokland, Hinlópen, van Reenen, Hoynck van Papendrecht, Dedel, Lycklama à Nyeholt, van Alphen, Luzac, Repelaer van Molenaarsgraaf, van Sytzama, Gockinga, van Lynden van Hoevelaken, van Nagell tot Ampsen, Weerts en IJssel de Schepper.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag.

De notulen van het verhandelde in het vorig comité-generaal van den 2den dezer worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter** stelt voor, om dit comité-generaal, hetwelk op verzoek van sommige leden, ten gevolge der mededeelingen op 2 April ontvangen, was zamengeroepen, (1) op heden niet verder voort te zetten, maar tegen den volgenden dag de Vergadering op nieuw met gesloten deuren te beschrijven en inmiddels van die beschrijving aan den Minister van Buitenlandsche Zaken kennis te geven.

Hiermede heeft zich de Kamer vereenigd, weshalve het volgend comité-generaal is bepaald op Donderdag den 7den April, ten 12 ure.

De zitting is hiermede opgeheven.

(1) In de parlementaire nalatenschap van den heer van Asch van Wijck is bewaard de navolgende Nota, bevattende het verzoek tot het houden van een comité-generaal.

„De ondergeteekenden, leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, verzoeken den heer President, Dingsdag aanstaande een comité-generaal te beleggen en Z. E. den Minister van Buitenlandsche Zaken daarbij te inviteren, ten einde op de op heden gedane mededeelingen eenige nadere uitlegging te geven op de daartoe alsdan te doene aanvraag."

's Gravenhage, 2 April 1831.

(*get.*) Donker Curtius van Tienhoven, van Alphen, Weerts, Corver Hooft, Bijleveld, Dijckmeester, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Backer, van Asch van Wijck, Luzac, Jarges, van Randwijck van Rossum, IJssel de Schepper, Warin, de Jonge van Campens Nieuwland, Junius van Hemert en van Welderen Rengers.

35STE ZITTING.

Comité-generaal en openbare zitting.

ZITTING VAN DONDERDAG 7 APRIL 1831. (1)

Comité-Generaal.

(GEOPEND TEN 12 URE.)

Beraadslaging gevoerd over de laatste van Regeringswege verstrekte staatkundige mededeelingen. — Voorstel van den heer Warin betrekkelijk de orde van werkzaamheden der Kamer.

Voorzitter de heer **van Toulon.**

Tegenwoordig met den Voorzitter 46 leden, te weten de heeren:

Cuypers, van Reenen, van Nagell tot Ampsen, Hofstede, Boddaert, G. Clifford, van Foreest, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, van Suchtelen tot de Haere, van Welderen Rengers, van Wickevoort Crommelin, Hinlópen, Backer, Op den Hooff, Lemker, Lycklama à Nyeholt, Cats Epz., van Alphen, de Jonge van Campens Nieuwland, Donker Curtius van Tienhoven, van de Kasteele, Hoynck van Papendrecht, Collot d'Escury van Heinenoord, Jarges, van Randwijck van Rossum, Corver Hooft, van Nes, Gockinga, Sandberg, Tammo Sypkens, Junius van Hemert, G. G. Clifford, van Lynden van Hoevelaken, Verheijen, Luzac, Frets, Beelaerts van Blokland, van Asch van Wijck, Bijleveld, Dedel, IJssel de Schepper, van Sytzama, Weerts, Warin en van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst.

De Minister van Buitenlandsche Zaken woont de zitting bij.

De notulen van het verhandelde in het vorig comité-generaal van den 6den April jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) De verslagen van het verhandelde in de geheime en openbare zittingen van 7 April zijn zamengesteld naar: de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 84 en 85; 3°. *Arnhemsche Courant*, n°. 45; 4°. *Noord-Brabantsche Courant*, n°. 44.

De Minister van Buitenlandsche Zaken, in de vergadering tegenwoordig, heeft eene nadere mondelinge toelichting gegeven van vroegere door hem overgelegde stukken.

Verschillende leden hebben mede deswege het woord gevoerd, waarop door den **Voorzitter** de geheimhouding dienaangaande is opgelegd en, onder dankbetuiging aan den Minister voor de ontvangen mededeelingen, besloten deze voor kennisgeving aan te nemen. (1)

De heer **Warin** heeft een voorstel betreffende de orde der werkzaamheden van de Kamer ingediend en bij deze gelegenheid de volgende rede gehouden:

EDEL MOGENDE HEEREN!

Met schroom waag ik het weder een voorstel aan U Edel Mogenden te doen. Ik wenschte zoo gaarne, dat wij gezamenlijk meer doen konden tot behoud van ons vaderland, dan wij gedurende de tegenwoordige zitting gedaan hebben. Ik zag liever, dat voorstellen te dien einde van anderen dan van mij kwamen. Maar, bij ontstentenis daarvan, en daar de toekomst mij al meer en meer schijnt onheil te bedreigen, waag ik dezen nieuwen stap, in de hoop van daardoor aanleiding te geven, dat bekwameren dan ik, door de goedkeuring van U Edel Mogenden aangemoedigd, ons met dien spoed, welken de drang der omstandigheden vereischt, en niettemin met behoorlijk beraad, tot duidelijk bepaalde instellingen helpen leiden.

Europa is in gisting. Velerhande verschillende gevoelens, zoowel staatkundige als godsdienstige, veroorzaken verdeeldheid. Fortuinzoekers stoken het vuur aan; zij hitsen de partijen tegen elkander op. De gevestigde regeringen trachten rust te herstellen en vrede tusschen de volken te bewaren; maar ik vrees, dat hunne pogingen vergeefsch zijn, want indien geen algemeene oorlog uitbarst, verliezen de volksleiders de kans om voordeel te behalen. Heethoofden in alle partijen, ook verblinde halsstarrige lieden, eischen alles van hunne tegenpartij, terwijl zij zelf niets willen toegeven. Zoo houde ik den algemeenen oorlog voor onvermijdelijk, en onberekenbare rampen hangen ons dan over het hoofd.

In dien stand van zaken is ons lot gedeeltelijk buiten onze magt. Wij kunnen door vreemde legers, hetzij van vijanden of van vrienden, overstroomd worden. Onze vermogens kunnen door hen, hetzij woest, hetzij regelmatig, uitgeput worden; doch voor een groot gedeelte hebben wij ons lot in onze eigen handen.

Indien orde en eendragt bij ons heerschen, zullen wij veel leed kunnen verduren; doch bij gebrek aan orde ontstaat tweedragt, en daarmede zoude zelfs ons volksbestaan kunnen gevaar loopen.

Men zegge mij niet: »Er is immers orde, er is immers eendragt bij ons! Wat hebben wij meer te vreezen dan het onvermijdelijke kwaad, dat van buiten komen kan?" Neen, Edel Mogende Heeren! naar mijne gedachten bestaat die orde niet bij ons, dewelke de bestendigheid van de eendragt, welke thans bij ons heerscht, kan verzekeren. Ik houde onze orde voor lijdelijk, terwijl zij, in zoo gevaarlijke tijden, werkelijk zijn moet. Ik houde onze orde voor een gevolg van den goedaardigen geest der natie, die, niettegenstaande de bestanddeelen van wanorde, welke er bestaan, eenparig in alle standen medewerkt tot eendragtige verdediging van den vaderlandschen grond.

Ik zeg: niettegenstaande de bestanddeelen van wanorde, welke

(1) Het bovenstaande is overgenomen uit de *Officiële Notulen*. In deze komen omtrent het gesprokene geene bijzonderheden voor.

Alleen de *Arnhemsche Courant* meldt dienaangaande het volgende:

Omtrent de geheime comités der Tweede Kamer wil men het navolgende weten: „De ontvangene staatkundige mededeelingen, van wege de Regering, zouden aanleiding hebben gegeven tot het openen van beraadslagingen over den staatkundigen toestand van ons land en hebben een aantal leden daarover het woord gevoerd. Verscheidene aanmerkingen moeten er tegen sommige handelingen der Regering gemaakt zijn, en men moet verlangd hebben, dat er een adres aan den Koning zoude worden aangeboden, waarin verzocht zouden worden de vrije verkiezingen, de ministeriële verantwoordelijkheid, eene verandering der Grondwet, maar bovenal eene openlijke en onherroepelijke verklaring van het bestaan der scheiding van Nederland met België. Gisteren moet, ten slotte der discussiën hierover, Z. E. de Minister van Buitenlandsche Zaken het woord hebben gevoerd, die deze beraadslagingen heeft bijgewoond, en aan de leden nadere inlichtingen gegeven en gerustgesteld hebben.

bestaan, en dit moet ik zeggen, Edel Mogende Heeren, want k zoude mij schuldig achten aan pligtverzuim, indien ik langer l zwijgende het naderende gevaar aanzag. Het ligt in den aard ler zaak, dat er, ook in ons vaderland, fortuinzoekers zijn, lie slechts de gelegenheid afwachten om in troebel water e visschen. Het is bekend, en om dit te vernemen is de vrijheid der drukpers nuttig, dat er, ook in ons vaderland, zeer verschillende staatkundige en godsdienstige gevoelens heerschen n dat het niet aan heethoofden in ieder der partijen ontbreekt.

In zulke omstandigheden moet men niet alleen steunen op de oo lofwaardige lijdelijke orde. Neen, de Regering dient werkzaam te zijn en al datgene met voortvarendheid te doen, wat, van boven af, de orde kan verzekeren. Hiertoe behoort, in de eerste plaats, eene eenvoudige, duidelijke en bepaalde wetgeving. Deze wordt, naar mijn inzien, niet genoeg door de Regering bevorderd. U Edel Mogenden zijn allen, zoowel als ik, in staat uit eigen waarneming te beoordeelen, hoe het daarmede gesteld s. Maar ik heb mij verpligt geacht, de aandacht van U Edel Mogenden hierop te vestigen.

Waartoe dienen de Staten-Generaal? Waarom zegt art. 77 der Grondwet, dat zij het geheele Nederlandsche volk vertegenwoordigen, indien zij niet bevoegd, ja, verpligt zijn, in omstandigheden gelijk die welke wij beleven, met bedaarden ernst datgene te vragen en te verkrijgen, wat tegenwoordig (indien ik het wel inzie) nog in staat is ons voor noodlottige verwarring e beveiligen, terwijl het eerlang welligt te laat zijn zoude?

Het ligt in den aard van ons nationaal karakter, dat wij gaarne door wetten geregeerd worden en zeer onderworpen zijn aan hetgeen eene wet ons oplegt. Daarentegen vindt een onbeperkt gezag bij ons minder bijval dan bij eenig ander volk. Wij dienen derhalve er voor te zorgen, dat onze wetgeving goed in orde zij en dat men geene gegronde aanleiding vinde, aan het volk e zeggen, dat onze Regering een onbeperkt gezag uitoefent.

Indien wij de leerstelling wilden aannemen dergenen, die beweren, dat, het Koningrijk der Nederlanden ontbonden zijnde, le Grondwet haar gezag verloren heeft, dan zoude Willem Frederik van Oranje-Nassau niet meer als Koning, volgens de Grondwet, over ons regeren, maar zoude weder gebragt zijn in eenen toestand, gelijkende naar dien, in welken hij zich bevond, toen hij, den 30sten November 1813, op den vaderlandschen grond te Scheveningen voet aan wal gezet had. Willem Frederik van Oranje-Nassau stond toen aan het hoofd van een vrij volk; de Prins was gelukkig in het midden van het volk; het volk was dronken van blijdschap rondom den Prins: dat zag een ieder; daarmede was een ieder tevreden.

Maar dat was het ook al. Er was toen nog niets bepaald omtrent de betrekkingen tusschen den Prins en het volk; er was nog niets bepaald omtrent hunne wederzijdsche regten en pligten. Sedert dien tijd is herhaaldelijk gewerkt aan het regelen der wederzijdsche regten en pligten van Vorst en volk; er bestaat eene Grondwet, welke wij allen sedert ruim vijftien jaren kennen en waarvan de sterke en de zwakke zijden ons door ondervinding bekend zijn. Al het goede, hetwelk daarin gelegen is, werkt dagelijks nuttig op den gang der zaken in onze maatschappij; al het gebrekkige kan met gemeen overleg verbeterd worden. Ik acht het gevaarlijk wetten te laten varen, al zijn zij onvolmaakt, en ons terug te brengen tot eenen staat van vollagene onzekerheid. Deze leerstelling is derhalve, naar mijn inzien, onaannemelijk.

Indien wij daarentegen de leerstelling aannemen dergenen, die beweren, dat, zoo lang niet op de wijze, welke de Grondwet bepaalt, eene verandering in dezelve is gebragt, derzelver algeheele inhoud bij voortduring eenig en alleen wettig is, dan zijn de protocollen der conferentiën te Londen en de toetreding van den Koning tot dezelve slechts in zoo verre bestendige bepalingen, als de drang der omstandigheden de herstelling van het Koningrijk der Nederlanden onmogelijk maken zal. Doch mogt overhoopt België, hetzij door kracht van wapenen, hetzij door vrijwillige verklaring der gevoelens van een beter deel der natie aan datgene, hetwelk aldaar tegenwoordig door middel van een schrikbewind heerscht, — mogt België, zeg ik, weder onder het gezag van onzen Koning gebragt worden, dan geldt de Grondwet, volgens deze leerstelling, boven alle afwijkingen, welke slechts door nood afgeperst zijn, dan wordt het wederkeerig verlangen der beide volken geheel ter zijde gesteld, en wij zijn alsnog grondwettig met België vereenigd. Deze leerstelling kan k evenmin als de eerstgenoemde aannemen.

Naar mijne gedachten, hebben de Belgen het maatschappelijk verdrag tusschen hen en ons, zoowel als tusschen hen en den Koning, verbroken. In hoeverre de Koning voor zich en voor Zijn Huis dat verbroken verdrag nog vasthoudt, onderzoek ik niet. Doch, wat ons betreft, wij hebben met genoegen de scheiding aangenomen en wenschen, hoe eerder hoe liever, eene liquidatie van den gemeenschappelijken boedel. Maar de daad der Belgen vermag niet te werken op het verdrag tusschen den Koning en ons en tusschen ons onderling. Wij blijven bij voortduring aan ons verdrag gebonden; ook zijn wij als een onafhankelijk volk door de vijf magtigste Mogendheden van Europa uitdrukkelijk en door alle de overige Mogendheden stilzwijgend erkend binnen de grenzen, welke ons in het jaar 1790 beperkten; wij bezitten het genot van alle de verbonden en verdragen, welke sedert eeuwen door onze voorouders en door ons, onder de verschillende benamingen van: Republiek der Vereenigde Nederlanden, Bataafsche Republiek, Koningrijk Holland, Vorstendom der Vereenigde Nederlanden en Koningrijk der Nederlanden, met buitenlandsche Mogendheden gesloten zijn, en wij erkennen binnen'slands als onze Grondwet alle die gedeelten der Grondwet van 1815, welke niet door den duidelijk gebleken wederzijdschen wil der Belgen en der Noord-Nederlanders onherroepelijk vernietigd zijn en door het protocol van den 20sten December en volgende protocollen der conferentiën te Londen en door de toetreding van den Koning op den 18den Februarij als onherroepelijk vernietigd erkend zijn. Naar deze leerstelling vormen wij een volkomen wettig geconstitueerden Staat; Willem Frederik van Oranje-Nassau is ons wettige, constitutionele Koning, en alle onze verdere maatschappelijke inrigtingen zijn volkomen wettig.

Maar deze wettigheid neemt geenzins weg, dat de veranderde omstandigheden noodzakelijk maken, dat, hoe eerder hoe liever, de Grondwet herzien worde. Zooals dezelve thans daar ligt, is de Grondwet reeds een twistappel geworden. Tot nog toe heeft het verschil van gevoelens omtrent dezelve nog geene tastbaar nadeelige gevolgen gehad; doch wij loopen elk oogenblik gevaar, er de nadeelige gevolgen van te ondervinden.

Zoo lang wij niet, met dadelijk het werk aan te vatten en met het tot een goed einde te brengen, de mogelijkheid zullen hebben afgesneden, dat de aanhangers van een der beide stelsels, welke ik voor onaannemelijk houde, hun gevoelen doordrijven, loopen wij gevaar: of wel, dat, bij eene geheele hernieuwing van maatschappelijk verdrag tusschen den Vorst en het volk, het nieuwe verdrag zeer nadeelig voor een van de beide partijen uitvalle; of wel, dat, bij het terugbrengen van België onder de Regering van het Huis van Oranje-Nassau, de vereeniging weder hersteld worde. Bovendien zijn er verscheidene bepalingen in de Grondwet, welke herziening vereischen, bijv. het inkomen van de Kroon, het tienjarig budget, enz. Verder zijn er bepalingen, welke gevraagd worden. Er dient te worden overwogen en beslist, of die vragen gegrond zijn of niet, bijv. de ministeriële verantwoordelijkheid, het regt tot ontbinding der Tweede Kamer en de herziening van het verkiezingstelsel.

Indien deze en meer andere teedere punten vereffend waren, zouden er, naar mijn inzien, minder aanleidingen tot verschil van gevoelens en dienvolgens minder bestanddeelen van wanorde wezen. De Regering zoude beter gevestigd zijn en hare middelen tot handhaving van orde beter kunnen doen werken.

Er zijn lieden, namelijk de voorstanders der hier bovengenoemde eerste stelling, die beweren, dat de Grondwet met veranderingen in dezelve, daargesteld volgens de voorschriften van het elfde hoofdstuk, thans niet wettig zijn zoude, maar dat alle de stemgeregtigden moeten geraadpleegd worden, om eene wettige Grondwet daar te stellen. Ik vertrouw, dat U Edel Mogenden met mij weinig gewigt zullen hechten aan het raadplegen van stemgeregtigden over het al of niet aannemen van de Grondwet.

Wij hebben gedurende onzen leeftijd te veel Grondwetten zien voordragen en aannemen, om niet te weten, dat zulk eene raadpleging slechts eene ijdele vertooning is. De voorgedragene Grondwetten worden altoos ingevoerd, maar het komt er op aan, of zij geschikt zijn om op den duur genoegen te geven. Wordt door de ontwerpers daar niet voor gezorgd of wordt in het vervolg door de magthebbenden de Grondwet anders toegepast dan de verstandige bedoeling der ontwerpers geweest is, dan zijn de noodlottige gevolgen daarvan aan die ontwerpers of aan die magthebbenden te wijten.

Indien de Koning, met gemeen overleg van de Staten-Generaal, de onvermijdelijk noodzakelijke veranderingen en bij die gelegenheid tevens wezenlijke verbeteringen in onze Grondwet voordraagt en die verbeteringen door eene vereenigde ver-

gadering der beide Kamers, met verdubbeling der Tweede Kamer, aangenomen worden, dan zullen slechts zeer weinige onzer medeburgers gehoor geven aan de redeneringen diergenen, die zouden willen beweren, dat onze nieuwe Grondwet niet wettig ware. Alles hangt er van af, of men den geest der natie gekend heeft en de Grondwet dienovereenkomstig heeft ingerigt.

Al mogt mijn voorstel het geluk hebben, bijval bij U Edel Mogenden te vinden, zoo ligt het toch in den aard van den mensch, dat wij niet allen eenstemmig denken over de middelen, welke wij het geschiktst achten tot onze redding, hoezeer wij allen met dezelfde gevoelens voor ons vaderland bezield zijn.

Ik verwacht daarom tegenspraak en zal gaarne bescheiden antwoorden op wederleggingen, welke mij zullen schijnen te strekken tot betere bereiking van mijn doel. Doch men vergeve het mij, indien ik vooraf verklaar, dat ik, al gevoelde ik mij daartoe scherpzinnig genoeg, hetwelk ik geenszins doe, dat ik volstrekt ongenegen ben, een strijd vol te houden tegen regtstreeks tegenovergestelde gevoelens, bloot uit liefhebberij tot redekaveling. Daartoe acht ik onzen tijd veel te kostbaar.

Ik onderwerp mijn voorstel aan het beter oordeel van U Edel Mogenden.

Op voorstel des **Voorzitters** wordt besloten, het voorstel van den heer Warin en de daarbij gevoegde rede, strekkende tot toelichting, te doen drukken en ronddeelen en de bescheiden tot onderzoek naar de Afdeelingen te verzenden. (1)

De zitting is vervolgens met open deuren voortgezet.

Openbare zitting.

Ingekomen: 1°. missive van de Eerste Kamer, meldende de goedkeuring van een haar door de Tweede Kamer gezonden wetsontwerp; 2°. verzoekschrift; 3°. handschrift over bebouwing van gronden op Java; 4°. berigt van een lid verhinderd de zitting bij te wonen. — Centraal verslag uitgebragt over het wetsontwerp tot opening eener vrijwillige leening; bepaling van den dag der behandeling van het wetsontwerp.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 2den April jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. XIX. De redevoering van den heer Warin is ook opgenomen in *Noord-Brabander*, n°. 50.

De **Voorzitter** deelt mede:

a. dat zijn ingekomen:

1°. eene missive van de Eerste Kamer, houdende berigt harer goedkeuring van het haar door de Tweede Kamer gezonden voorstel des Konings betrekkelijk het vaststellen eener betaling bij voorschot op zoodanig middel als ter bestrijding van de buitengewone behoeften van 1831 zal worden daargesteld.

Deze missive wordt voor kennisgeving aangenomen.

2°. een verzoekschrift van den heer Peters en andere stalhouders te Amsterdam, bedenkingen voordragende omtrent de paardenposterij.

Dit adres is verzonden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

3°. een handschrift, handelende over de bebouwing van Gouvernementsgronden op Java, door W. S.

Deze bijdrage zal worden geplaatst in de boekerij der Kamer.

4°. een berigt van den heer van Boelens, dat hij wegens ongesteldheid de zitting niet kan bijwonen.

Dit berigt wordt voor kennisgeving aangenomen.

b. dat de Centrale Afdeeling gereed is met haar verslag omtrent het wetsontwerp ter opening eener vrijwillige geldleening. (1)

Dit verslag zal gedrukt en rondgedeeld en over het wetsontwerp beraadslaagd worden op Zaturdag 9 April, des voormiddags ten tien ure.

De zitting wordt hiermede opgeheven.

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. XV.

36STE ZITTING.

ZITTING VAN ZATURDAG 9 APRIL 1831. (1)

(GEOPEND TEN 10½ URE.)

Behandeling van het wetsontwerp omtrent eene vrijwillige leening.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 48 leden, te weten de heeren:

Cuypers, Junius van Hemert, Hoynck van Papendrecht, Hofstede, van Suchtelen tot de Haere, Hinlópen, van Wickevoort Crommelin, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Bijleveld, van Reenen, Boddaert, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, de Jonge van Campens Nieuwland, van Lynden van Hoevelaken, Tammo Sypkens, van Foreest, van Randwijck van Rossum, van de Kasteele, Op den Hooff, Lemker, Dedel, Collot d'Escury van Heinenoord, Dijckmeester, van Nes, Cats Epz., G. Clifford, van Nagell tot Ampsen, van Meeuwen, Donker Curtius van Tienhoven, Warin, van Asch van Wyck, Gockinga, IJssel de Schepper, Sandberg, Corver Hooft, Weerts, Lycklama à Nyeholt, van Welderen Rengers, G. G. Clifford, Backer, Frets, Verheijen, van Sytzama, Jarges, Beelaerts van Blokland, van Alphen en Luzac.

De Minister van Financiën woont de zitting bij.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 7den April jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het verhandelde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 86; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 42 en 43; 4°. *Amsterdamsche Courant*, n°. 87; 5°. *Haarlemsche Courant*, n°. 46; 6°. *Noord-Brabander*, n°. 45; 7°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 46.

Aan de orde is de behandeling van het WETSONTWERP tot OPENING EENER VRIJWILLIGE LEENING.

De beraadslaging over het wetsontwerp wordt geopend. (1)

De heer **Hoynck van Papendrecht**: Bij de overweging van de thans aan onze beraadslagingen onderworpene wet hebben zich twee bezwaren tegen dezelve bij mij opgedaan. Het *eerste* bepaalt zich tot hetgeen reeds in de IIde Afdeeling door verscheidene leden is aangevoerd, dat men namelijk eerst de onderscheidene begrootingswetten moest onderzoeken en behandelen, alvorens tot het ontwerp nopens de leening over te gaan. Dat onderzoek toch is alleen in staat, ons bekend te maken met het bedrag der vereischt wordende gelden.

Maar indien men al, den drang der omstandigheden in aanmerking nemende, besloot, om tot eene zekere mate over deze bedenking heen te stappen, dan nog zou eene oppervlakkige beschouwing der begrootingswetten noodzakelijk wezen, om zich te overtuigen, dat de behoeften werkelijk zoo groot zijn, dat de leening tot het voorgestelde bedrag volstrekt noodzakelijk is.

Dat bedrag is 42 millioen; dat van de verpligte leening, waartoe men bij geheele of gedeeltelijke mislukking van den tegenwoordigen maatregel wil overgaan, 25 millioen. Waaraan moet dit verschil worden toegeschreven? Waarom zal men, bij mindere inschrijving dan van 42 millioen, de inschrijvingen aannemen, doch dan tevens eene gedwongene leening daaraan verbinden? Ware het niet beter, indien tot een bedrag van tusschen de 25 en 42 millioen werd ingeschreven, dat men vooreerst de gedwongen heffing achterwege liet en afwachtte, of er nog meer zoude vereischt worden? Men behoort het trouw en vaderlandlievend volk van oud-Nederland zooveel mogelijk te sparen. Men behoort in aanmerking te nemen, welke opofferingen hetzelve zich reeds heeft getroost sedert de afscheuring van plunderaars en brandstichters; met welke geestdrift de bloem der natie naar de grenzen is gesneld tot verdediging van den dierbaren geboortegrond; met hoeveel ijver meer- en minvermogenden, lieden van allerlei stand en ouderdom, zelfs kinderen, vrijwillige offers brengen op het altaar des vaderlands!

Het *tweede* bezwaar, dat ik tegen de onderwerpelijke wet heb, bestaat daarin, dat men aan de inschrijvers in deze vrijwillige leening, boven de aanzienlijke rente van 6 percent, nog afgeeft bewijzen tot de volle som van het fournissement, welke dan nader bij eene gedwongene belasting als gereed geld zullen worden aangenomen. Deze maatregel is mij voorgekomen, voor het mingegoede deel des volks allernadeeligst te zullen werken en voor de schatkist eene aanzienlijke schade te zullen opleveren. Ook dit punt komt mij gewigtig genoeg voor, om mij terug te houden van mijne goedkeurende stem aan de wet te geven. Ik zal nogtans de nadere inlichtingen van den Minister afwachten, alvorens dezelve stellig te bepalen.

De heer **Hofstede**: Naar het ware algemeene grondbeginsel van den zoo vaak misbegrepen of liever misgeduiden grondwettelijken staatsvorm, kan de Vorst niet anders dan naar de bestaande wetten regeren.

Is het zaak in die wetten verandering te maken, ze te beperken of uit breiden, nieuwe daar te stellen of oude in te trekken, zoo kan dit niet geschieden dan gezamelijk door den Vorst en het volk, met andere woorden, door het gemeen overleg van den Vorst en het Staatsligchaam, hetwelk, naar luid van onze Grondwet, de natie vertegenwoordigt.

Van hoog gewigt is deze onze taak, welke ook de gevallen mogen zijn, waarin wij ons alzoo geroepen zien, om tot de wetgeving mede te werken met den Vorst. De wet, tot welke wij onze stem hebben gegeven, wordt verbindende voor volk en Vorst.

En moet rijpheid van overweging wel zeker dan onze beraadslaging kenmerken, wanneer wij, in de noodzakelijkheid, om geldmiddelen te verschaffen voor de behoeften van den Staat, over

(1) De redevoeringen, gelijk zij hier voorkomen, zijn gedeeltelijk overgenomen uit de *Nederlandsche Staatscourant*, die daaromtrent omstandige berigten mededeelde, en wel die der heeren Hoynck van Papendrecht, de Jonge van Campens Nieuwland, Op den Hooff, van de Kasteele, Boddaert, Warin, Cats Epz., in n°. 86; voorts die van de heeren Lycklama à Nyeholt, van Sytzama, Donker Curtius van Tienhoven, van Asch van Wijck, Frets, Beelaerts van Blokland en de eerste rede van den Minister van Financiën, in n°. 86, 1ste bijvoegsel; die der heeren Corver Hooft, Hofstede, in het 2de bijvoegsel; die van den heer Luzac, in het 3de bijvoegsel; die der heeren Junius van Hemert en van Nes, in het 4de bijvoegsel.

een deel van het eigendom onzer medeburgeren moeten beschikken, nog meerdere behoedzaamheid is, mijnes erachtens, van ons te vorderen, wanneer wij, in plaats van tot gewone of buitengewone belastingen, tot eene leening van gelden, hetzij dan bij verpligte of vrijwillige opbrengst, maar aan interestbetaling onderworpen, hebben te besluiten. Immers elke andere belasting kan in tijd en wijze worden veranderd of gewijzigd, wanneer daaruit een te drukkend bezwaar mogt blijken te ontstaan, maar tot de den schatpligtige op te leggen schuld ter interestbetaling beslissen wij niet slechts voor ons zelven, maar evenzeer voor onze tijdelijke opvolgers, omdat daarin, tot den geheelen geregelden afloop, zelden zonder onbillijkheid eenige verandering kan worden gemaakt.

Ik voor mij ken geene beweegreden, om tot eene, hetzij verpligte, hetzij vrijwillige, Rijks-geldleening te besluiten, ten ware de onmogelijkheid, om door blootelijk tijdelijk werkende belastingen in de onvermijdelijke behoeften van den Staat te voorzien.

Die onmogelijkheid evenwel is in de tegenwoordige buitengewone omstandigheden evenzeer klaarblijkelijk, als diezelfde omstandigheden en de daaruit voortvloeijende benoodigdheden voor geene juiste berekening vatbaar zijn.

De overmaat van lasten, die daarbij den schatpligtige moet te beurt vallen, geeft hem eene billijke aanspraak, om zich althans door het bezit van een interestgevend papier verligt te zien, en wij wagen weinig, met in deze ook voor onze opvolgers in de vertegenwoordiging te beslissen, want de toedragt der zaken is zoodanig, dat de Staat moet gered worden, of wij zouden welligt geene opvolgers meer hebben.

In zulk een stand van zaken kan de volksvertegenwoordiging niet anders dan toestemmende besluiten op de voorstellen der Regering, en vooral kan het bedrag der verlangde geldsommen naauwlijks een onderwerp van raadpleging voor haar zijn: zij heeft niet slechts alle reden om te vertrouwen, maar daarenboven geeft het ontwerp van wet, dat bij ons in dit oogenblik ter tafel is, de stellige verzekering, dat, hoedanig ook de opbrengst der voorgedragene geldleening zij, het bedrag daarvan niet dan tot bestrijding van wettelijke behoeften zal worden aangewend.

Onze taak was dan minder, te kiezen tusschen een beslissend aannemen of verwerpen van de voorstellen der Regering, dan wel, bij veronderstelling der niet te vermijden aanneming, onze oplettendheid te vestigen op zoodanige mogelijke wijzigingen daarin, waardoor de vast te stellen wet, door het gemeen overleg, minst mogelijk drukkend en meest mogelijk aan het oogmerk beantwoordende zou kunnen gemaakt worden. Van zoodanigen aard achte ik de aanmerking, in mijne Afdeeling geopperd omtrent art. 1 van het onderhavig ontwerp van wet, en in deze bewoordigingen voorgesteld:

» Daar deze vrijwillige negotiatie ten oogmerk heeft, om, *door het brengen van milde offers op het altaar des vaderlands*, zich vrij te waren tegen gedwongene belastingen of geldleeningen, en de renversalen van dien, volgens art. 13, in zoodanige gedwongene geldleening als contante penningen zouden kunnen worden besteed, merkt de Afdeeling op, dat ter bevordering van zoodanige vrijwillige negotiatie zoude kunnen stekken, dat men ook kon inteekenen voor mindere sommen dan voor een geheel aandeel; daarom slaat de Afdeeling voor, om het begin van dit artikel dus te lezen: Deze negotiatie zal bestaan uit 42 duizend aandeelen, ieder groot f 950, *zullende het een ieder vrijstaan*, *om ook voor mindere sommen*, *tot f* 95 *toe*, *daarin deel te nemen*."

Wij zagen daarop door de Regering die verandering in het eerste ontwerp gemaakt, *dat ook halve en vierde aandeelen*, *ieder groot f* 475 *of f* 237.50, *zullen worden aangenomen*, *waarvoor schuldbrieven van f* 500 *en van f* 250 *worden afgegeven.* En niettegenstaande de Regering alstoen nog begreep, dat het toelaten van inschrijvingen tot een half of een vierde aandeel genoegzaam zoude zijn, om de deelneming algemeen te maken, zonder dat meerdere splitsing noodzakelijk ware, zien wij haar thans ook nog toetreden tot het te kennen gegeven verlangen, dat de deelneming ook tot sommen van f 100, f 200 en zoo vervolgens worde toegelaten.

Ik zoude dus, Edel Mogende Heeren, in deze wijziging volkomen berusten en het overbodig achten, nog daarover het woord te voeren, ware het niet, dat de beweegredenen, die daarvoor hebben gepleit, te eerder bij de openbare beraadslaging mogen worden voorgedragen, naardien bij eene verandering van het eerste ontwerp, ten gevalle van de bedenking eener Afdeeling, uit een geheel ander oogpunt schijnt uitgegaan te zijn.

Ik bedoel, Edel Mogende Heeren, de weglating van de woorden: *milde offers op het altaar des vaderlands*, vroeger te vinden in de tweede zinsnede van den aanhef of den zoogenaamden *considerans* van het eerste ontwerp, thans veranderd in: *deelneming in eene vrijwillige geldleening.*

Het oorspronkelijk begrip was mijnes erachtens teregt nader ontwikkeld in de memorie, door den Minister omtrent de onderscheidene ontworpen wetten voorgelegd, waar Zijne Excellentie, het moeijelijke niet verbergende, om de proeve eener vrijwillige geldleening in de tegenwoordige ongelukkige omstandigheden des vaderlands en te midden der onzekere toekomst van Europa met een volkomen goed gevolg bekroond te zien, verklaarde, dat vooral getracht was, de *vaderlandsliefde* der ingezetenen met derzelver *belang* ten deze te verbinden.

Ik heb wel eens hooren beweren, dat van geene *vaderlandsliefde* behoefde gesproken te zijn in zake eener geldleening, waarbij de kapitalist slechts zijne rekening wil maken; doch èn het wijze doel der Regering, èn het daarmede behartigd ware belang der schatpligtigen zouden kunnen uit het oog verloren worden, indien zulk een aanzigt van den voorgestelden maatregel niet in het openbaar wierd tegengegaan.

Immers, Edel Mogende Heeren, het is wel waarlijk van de *vaderlandsliefde* der schatpligtigen, vereenigd met hun belang dat wij den voldoenden goeden uitslag te wachten hebben: niet juist alleen van de *kapitalisten*, die groote sommen kunnen inschrijven, om hunne gelden voordeelig te plaatsen; maar in het geval, dat dit niet genoegzaam algemeen *hunne* berekening mogt zijn, van het veel grooter getal meer middelmatig gegoede ingezetenen, welker gezamenlijke deelneming, ofschoon van elk slechts tot eene geringe som, het gelukken van den maatregel zal verzekeren, maar dan wel ook verdient op rekening van hunne vaderlandsliefde te worden gesteld, omdat bij zulke inschrijving tot geringe sommen de daarvoor te krijgen interesten niet de eigenlijk aandrijvende beweegredenen zouden zijn.

Ja, Edel Mogende Heeren, *der vaderlandsliefde* van den welgezeten burgerstand, van den gegoeden landman zij het op het hart gedrukt, dat de Staat tot zijne redding *onmisbaar geld behoeft* en dat dienvolgens, mogt de *vrijwillige* leening niet een genoegzaam bedrag inschrijvers vinden, noodwendigerwijze tot de gedwongene leening zal *moeten* worden overgegaan.

De gedwongene geldleening kan geen onderscheid maken tusschen diegenen, die de benoodigde bijdragen zonder ongemak kunnen missen, en anderen, voor welke welligt die bijdragen, juist uit hoofde der omstandigheden, in dit oogenblik eene gevoelige ontbering zouden zijn.

De rampspoedige, doch alsdan onvermijdelijke gevolgen van zulk eene drukking van minvermogenden zouden dan ook de meer rijken al ras ondervinden, en het doet wel waarlijk den eigenaar van huizen geen voordeel, wanneer zijne huurders, of den grooteren landeigenaar, wanneer zijne meijers, veelal bij mindere verdiensten, tot eene niet onaanmerkelijke meerdere uitgave zouden moeten worden verpligt; maar het is vooral de Staat, die in de gevolgen er bij lijdt, wanneer de nooddrang der omstandigheden het onvermijdelijk zoude maken, van deze klassen opofferingen boven hare krachten te vorderen, en de meer gegoede burger of landman geeft een loffelijk bewijs van *vaderlandsliefde*, wanneer hij, ofschoon geene groote kapitalen om winst van interest kunnende uitzetten, toch naar zijn vermogen een aandeel van f 1000, of een half ad f 500, of eindelijk een tiende ad f 100 in de *vrijwillige* geldleening neemt en alzoo naar zijne middelen medewerkt, om de noodzakelijkheid der *verpligte* leening af te wenden.

Daarbij heeft dan het ontwerp van wet tevens zijn belang in acht genomen, alzoo hij niet slechts zich zelf daardoor van belastingen of gedwongene geldleeningen vrijwaart, maar daarenboven voor zijne, in plaats daarvan, gestorte bijdragen een hoogeren interest verwerft dan de gedwongene geldleening hem zoude toekennen.

Moge dan ook de welhebbende burger en landman, naar zijn vermogen, een nieuw offer brengen voor het behoud en de verdediging van het gebied van Oud-Nederland en alzoo in het oogenblik van den nijpenden nood krachtdadigen bijstand verleenen aan de Regering, die niet anders dan dat behoud en die verdediging beoogt, gelijk ons daarvan nog zoo onlangs de overtuigendste blijken zijn geleverd bij de van Regeringswege gedane mededeelingen en de daarover, zoo in de openbare als nader in de besloten vergadering, door den Minister van Buitenlandsche zaken gegevene inlichtingen.

Maar betreuren wij allen, met diep leedgevoel, de noodlottige reeks van oorzaken, door welke de rampspoeden zijn voortgebragt, die aan het getrouw gebleven deel des Rijks zulke offers gebieden en het afgescheiden deel in den nog meer jammerlijken poel

36ste ZITTING. — 9 APRIL 1831.

XV. *Vrijwillige geldleening.*

van wetteloosheid hebben gestort. En wenschen wij, dat, zoo het der Goddelijke Voorzienigheid behage, de krachtige pogingen van het Oud-Nederlandsche volk tot verdediging en behoud van het gebied van den Staat met eenen gelukkigen uitslag worden bekroond, de redding alsdan ook volkomen en bestendig moge zijn; dat de gevolgen van den te verwerven vrede zich niet tot de bloote territoriale afscheiding bepalen, maar, gelijk een geëerd medelid het uitdrukte, ook de *zedelijke* afscheiding zullen daarstellen. Van *ons*, Edel Mogende Heeren, zal eenmaal gevorderd worden, de grondslagen te herstichten van het Staatsgebouw.

Ik vermeen te moeten dissentiëren van hen, die een zoo gewigtig en zooveel kalmte en beradenheid van overweging vereischend onderwerp, in tijden van onrust en dreigend oorlogsgevaar zouden verlangen behandeld te zien; ik acht niettemin die herstichting bij herstelde rust onvermijdelijk noodwendig, mij overtuigd houdende, dat zulks de wezenlijke redding zal kunnen daarstellen en duurzaam maken.

Ik zal voor de wet stemmen.

De heer **van Nes**: (1) Na rijp beraad is mij voorgekomen, dat dit ontwerp van eene vrijwillige geldleening evenzeer onze goedkeuring verdient als de voorafgegane wet op een gedwongen voorschot, waaraan ook mijne stem gehecht is geworden.

Het schijnt onnoodig, om de voorgestelde wet in alle bijzonderheden te ontleden, want de Vergadering is genoegzaam bekend met de aanmerkingen, in de verschillende Afdeelingen gemaakt, en met de ruime toepassing, welke daaraan te beurt heeft mogen vallen. Er zijn slechts twee punten, waarop ik verlang uwe aandacht te vestigen.

Het schijnt beneden de waardigheid der Regering te zijn, om het bedrag der hoofdsom van de grondbelasting op de gebouwde en ongebouwde eigendommen tot een onderwerpelijk onderpand dezer negotiatie te verbinden, en dat zelfs eene som van f 4,200,000, jaarlijks daarvan afgezonderd, ter beschikking van afzonderlijke commissarissen tot voldoening van renten en aflossing van kapitaal zal worden gesteld! Even alsof datzelfde Ministerie van Financiën, hetwelk met het algemeen beheer van 's lands geldmiddelen belast is, thans geen genoegzaam vertrouwen meer inboezemt, om aan een ieder te doen verwachten, dat elke verbindtenis, bij de wet zelve ten behoeve der geldschieters aangegaan, ook getrouwelijk zal worden nagekomen! Even alsof het publiek meer naauwgezetheid, meer goede trouw verwacht van bijzondere commissarissen, door eenige geldschieters gekozen, dan van een Ministerie, met het Koninklijk vertrouwen vereerd! Even alsof er een onderpand noodig is tot verzekering, dat de Koning en de Staten-Generaal van Nederland aan hunne beloften, aan hunne wettig aangegane verpligtingen zullen moeten voldoen!

Ik weet wel, dat andere vorsten, dat andere regeringen dergelijke voorbeelden hebben gegeven, maar ik wenschte zoo gaarne, dat de Nederlandsche trouw in de nakoming van wettige verbindtenissen zoo gunstig bij het gedrag van die andere vorsten en volken bleef afsteken, dat zulke vernederende bepalingen als noodeloos voor Nederland wierden beschouwd.

Is het echter waar, dat wij zoo laag zijn gevallen, om de eerste en zekerste takken der nationale inkomsten afzonderlijk te moeten verpanden en zoodoende de bronnen van ons toekomstig Staatsbestaan en het onderpand der reeds bestaande Staatsschuld te moeten verminderen; is het zoo ver met ons gekomen, dat onze eigen kapitalisten niet gerust zijn, wanneer ze niet met eigene handen uit die aangewezene bronnen kunnen putten? Dan onderwerp ik mij aan de ijzeren wet der noodzakelijkheid, want het vaderland moet tot elken prijs worden gered! Ik onderwerp mij, treurend over de schipbreuk van het nationaal crediet, treurend over de maatregelen, waardoor deze schipbreuk allengskens is voorbereid!

Van het bezwaar der overige voorwaarden, bij deze geldleening uit te loven, zeg ik niets. De algemeene daling der Staatspapieren ten gevolge van de naderende crisis, waaruit een oorlog voor gansch Europa kan voortvloeijen, maakt het ook voor ons onvermijdelijk, om voorwaarden aan te bieden, welke genoegzaam kunnen opwegen tegen de voordeelen, aan het bezit van andere Staatsschulden, naar den tegenwoordigen lagen stand der prijzen, verbonden.

Wij hebben nu grond, om te kunnen verwachten, dat het eigenbelang de geldschieters tot eene ruime deelneming zal uitlokken, en, bedrieg ik mij niet, dan zullen er ook vele vermogende ingezetenen in ons vaderland worden gevonden, die door edeler drijfveren worden aangespoord om de middelen tot verdediging van den vaderlandschen grond te helpen vermeerderen!

Tot deze laatsten behoef ik niet te spreken; ik ben trotsch op mijne landgenooten, trotsch dat ik behoor tot eene natie, die door ongekreukte trouw, door zoo veel bewijzen van vaderlandsliefde en van waren heldenmoed voor zich een gedenkzuil in de geschiedenis gesticht heeft!

Zijn er anderen, die alleen door eigenbelang worden overgehaald, om ruime offers op het altaar des vaderlands te brengen, die wijze ik naar de opofferingen, welke dat vaderland zich getroost om hunne medewerking te bekomen, en op de voordeelen der negotiatie, welke zij, beter dan ik, zullen uitrekenen; die wijze ik op de gedwongene geldleening, waarmede hunne bereidwilligheid in het verschiet wordt aangeprikkeld; en dit zij het antwoord op de bedenking, zoo even door den eersten spreker gemaakt.

Wel had ik gewenscht, dat het bedrag dezer vrijwillige geldleening tot 25 millioen beperkt had kunnen worden, omdat het voordeel der deelnemers mij voor de schatkist maar al te bezwarend voorkomt op een tijdstip, dat het zwaard nog niet uit de schede getrokken is, dat wij ons meer en meer mogen vleijen, dat de overmoed der Belgen bij alle de groote Mogendheden van Europa uit het ware oogpunt beschouwd en door allen gezamenlijk bedwongen zal worden, eene taak, welke aan de Nederlandsche wapenen alleen niet moeijelijk zoude vallen, indien de Europesche staatkunde niet medebrengt, dat dezelve buiten ons worde volvoerd!

Mogt dit laatste geschieden, dan schijnt onze Staat geen 49 millioenen tot bestrijding der oorlogskosten te behoeven; maar deze bedenking wordt weggenomen door de bepaling van het 18de artikel der voorgedragen wet, inhoudende: *dat de opbreng van deze negotiatie niet anders gebruikt zal mogen worden dan tot uitgaven, welke bij wettelijke bepalingen zullen worden vastgesteld.* Zoo blijft dan de gelegenheid open, om de overschietende gelden doelmatig te besteden, hetzij tot de intrekking der uitgegevene schatkistbiljetten, hetzij tot andere einden, die geschikt zijn om het publiek crediet te herstellen, en deze zorg blijft aan den Koning en de Staten-Generaal gezamenlijk aanbetrouwd! Mogt deze gelukkige overeenstemming tusschen de vertegenwoordigers des volks en hun eerbiedwaardig opperhoofd op den duur blijven bestaan en aan de natie zelve een gepast vertrouwen blijven inboezemen, dan ware de vurigste van mijne wenschen verhoord!

Het is daarom, dat ik deze gelegenheid waarneem, om openhartig te verklaren, dat de Ministers van Zijne Majesteit die eendragt en dat vertrouwen meer en meer zouden bevestigen, indien zij konden besluiten:

vooreerst, tot de onverwijlde invoering van een doelmatig ontwerp van vereenvoudiging en bezuiniging in het bestuur, hetwelk de natie reikhalzend te gemoet ziet en waartoe de bouwstoffen reeds door eene verdienstelijke commissie, onder de voorzitting van Zijne Excellentie den Minister van Financiën zelven, verzameld zijn.

Wanneer het publiek wordt overtuigd, dat de gewone uitgaven voortaan geregeld kunnen worden naar de inkomsten van onzen beperkten Staat, zoo dat de buitengewone lasten van oorlog in opvolgenden vredestijd bezuinigd en gekweten kunnen worden, dan zal het crediet van nu af herleven, dan zal het niet meer noodig zijn om op vernederende voorwaarden geld op te nemen, en zoo doende het verlies van vertrouwen door eigen bekentenis te staven!

Een tweede middel tot behoud van het algemeen vertrouwen is gelegen in de spoedige voordragt van eene Grondwet, gewijzigd naar de behoeften der natie en de verlichting van onzen tijd. Hier baat geen voorwendsel van vrees voor demagogische grondstellingen of voor onrust in den Staat! Het Nederlandsche volk heeft getoond boven die verdenking verheven te zijn, en indien men meent, dat onze gebrekkige Grondwet geschikt of toereikend zoude zijn om de rust en orde in den Staat te verzekeren, dan wijs ik op België en vraag, wat die Grondwet daar uitgewerkt heeft.

Neen, Edel Mogende Heeren, het is niet de inhoud der Grondwet, maar alleen de verlichting en de trouw van Noord-Nederland, waarop de Troon van Oranje sedert de laatste maanden gesteund heeft! Die trouw verdient het geschenk van eenen vrijgevigen regeringsvorm en daardoor alleen wordt die trouw bij voortduring bewaard!

Een blind vertrouwen in de regering moge bij minder be-

(1) Bovenstaande redevoering van den heer van Nes komt gedeeltelijk ook voor in de *Amsterdamsche Courant*, nº. 87, en *Utrechtsche Courant*, nº. 45.

schaafde natiën bestaan, maar in het verlichte Nederland zal dit vruchteloos worden gezocht, en indien de vertegenwoordigers der natie zwak genoeg waren om hetzelve aan eenige regering te schenken, dan zouden zij zelven allen invloed op hunne landgenooten verliezen.

Het is, naar mijn inzien, onze pligt, om op de spoedige verbetering der Grondwet te blijven aandringen, opdat de publieke opinie van eene natie, welke hare staatkundige en financiële belangen kent, meer invloed moge bekomen op de maatregelen der Regering, opdat de publieke geest die maatregelen blijve ondersteunen, opdat eindelijk het nationaal gevoel niet langer door een onstaatkundig gedrag worde gekrenkt, en dit leidt mij van zelve tot eene laatste aanmerking.

Geheele afscheiding van België is de algemeene wensch, de uitgedrukte begeerte van het Nederlandsche volk! Zulk eene afscheiding brengt mede, dat er niets gemeens in de huishouding blijve bestaan. En evenwel moeten wij zien, dat Belgen alsnog in politieke, in diplomatische, ja, zelfs in militaire betrekkingen worden gebruikt! En evenwel moeten wij zien, dat de schatkist met toelagen aan gewezene Belgische ambtenaren en met tractementen van non-activiteit aan Belgische officieren bezwaard wordt!

Het zij verre van mij, om aan verdienstelijke mannen, die de slagtoffers van hunne trouw zijn geworden, den noodigen onderstand te willen betwisten, maar daarbij dient het ook te blijven, en het overige worde liever besteed aan onze eigene uit België verjaagde landgenooten! Het zij verre van mij, om van Belgen te vorderen, dat zij hun vaderland gaan bestrijden, maar dat vaderland bedreigt ons met oorlog, en zij behooren noch onze gelederen aan te voeren, noch aan de toekomstige bevordering van onze dapperen in den weg te staan, noch eindelijk op den staat van oorlog de opofferingen der natie te verzwaren!

Dit zij genoeg om aan de Ministers van Zijne Majesteit te doen gevoelen, welk eene staatkundige verantwoordelijkheid onder de tegenwoordige hoogstgewigtige omstandigheden, naar mijn inzien, op hen rust voor den raad, dien zij gehouden zijn aan Zijne Majesteit te geven, voor dien raad, waarvan de toekomstige welvaart, ja, welligt het behoud des vaderlands zal kunnen afhangen!

De heer **Junius van Hemert**: Naar mate de sommen aanzienlijker zijn, tot aanvulling der Staatsinkomsten gevorderd, naar die mate wordt het moeijelijker, dezelve door gedwongen maatregelen van belasting te vinden, en wordt het wenschelijker, dezelve te verkrijgen door middel eener vrijwillige negotiatie.

Bij gedwongen maatregelen wordt voor het grootste gedeelte niet of slechts zeer onvolledig bereikt die klasse van ingezetenen, die hun vermogen *en portefeuille* bezitten; terwijl deze zelfde klasse niet zelden door belang kan worden genoopt, om aan eene vrijwillige negotiatie deel te nemen. Daarenboven elke belasting, van welken aard ook, drukt steeds eenigermate ongelijk op de verschillende individuen. De maatstaf van dezelve moge zoo doelmatig mogelijk zijn uitgekozen, altijd geeft zij in de toepassing tot betrekkelijke ongelijkheid in den aanslag en tot onbillijkheid aanleiding. En deze ongelijkheid, die van weinig aanbelang blijft, zoolang het montant der belasting niet hoog en dus de individuele aanslag slechts gering is, wordt grooter en de onbillijkheid tastbaarder, naar gelang het bedrag der belasting hooger moet klimmen en men, om hetzelve te vinden, de toevlugt tot vermenigvuldiging van dezen of genen maatstaf zoude moeten nemen. Ter vermijding dezer onbillijkheid, eigen aan alle gedwongen heffingen, die bovenmatig moeten worden opgedreven, kan geen andere weg worden ingeslagen dan die eener *vrijwillige negotiatie*, en ik moet derhalve mijne volkomene goedkeuring hechten aan het denkbeeld, om, alvorens in de behoeften der schatkist door eene belasting of gedwongene leening te voorzien, vooraf het middel eener vrijwillige negotiatie te beproeven.

Het onderzoek over de voorgestelde negotiatie schijnt mij toe, zich tot *twee* hoofdpunten te moeten bepalen: het eerste betrekkelijk haar *montant*, het tweede betrekkelijk hare *voorwaarden*.

Wat het *eerste* aangaat, zoude zich al dadelijk de vraag voordoen, of het onderzoek der begrootingswetten niet deze negotiatie had behooren vooraf te gaan. In het algemeen beschouwd, zoude het inderdaad regelmatiger moeten geacht worden, zich vooraf naauwkeurig van de behoeften te overtuigen, alvorens de middelen vast te stellen, om dezelve te bestrijden. Dit neemt echter niet weg, dat er in de tegenwoordige omstandigheden redenen kunnen gevonden worden, die eene meer spoedige afdoening vorderen. Immers reeds eene oppervlakkige inzage der begrootingswetten is voldoende om ons te overtuigen, dat de buitengewone uitgaven eene buitengewone voorziening vereischen, eene voorziening van dien aard, dat dezelve doelmatiger door eene vrijwillige leening dan door eene belasting of door anderen gedwongen maatregel zal kunnen worden gevonden. Dit nu zoo zijnde, zoo moet het tegenwoordig oogenblik (als, zoo het schijnt, niet ongeschikt om eene vrijwillige negotiatie, mits onder voordeelige voorwaarden, te doen gelukken) daartoe ook worden waargenomen, vermits het altijd tot de onzekerheden behoort, of men, met de negotiatie wachtende tot na het arresteren der begrooting, wel diezelfde hoop op een goeden uitslag zoude mogen voeden, als waarmede men zich thans schijnt te mogen vleijen.

Maar welke moet dan zijn de som, voor welke de negotiatie zal worden uitgeschreven? Zal deze zijn het volle montant van hetgeen door de Regering als tekort op de behoeften van dit jaar wordt opgegeven, of wel eene mindere som?

Ik geloof, dat de voorzigtigheid eischt, de negotiatie te bepalen op het volle montant der geraamde behoeften. Want bereden die behoeften blijvende, zoude men zich in het geval stellen om nog in den loop van dit jaar nieuwe hulpbronnen voor de schatkist te moeten openen; na reeds ééne vrijwillige negotiatie te hebben gehad, zoude het dan onmogelijk zijn eene tweede te beproeven, en er zoude dan niets anders overschieten dan toevlugt te nemen tot eene belasting of gedwongen leening, hoedanig wij allen gaarne aan de natie zouden besparen, en die uitsluitend zoude moeten drukken op die klasse van ingezetenen, die geen deel in de negotiatie zouden hebben genomen.

Hierbij komt, dat door de bepaling van een hooger beloop der negotiatie geenszins gehandeld behoeft te worden strijdig met het welbegrepen belang van den Staat, noch ook strijdig met die regelen van verstandige bezuiniging, van welker getrouwe en gestrenge inachtneming het welzijn van het vaderland afhangt.

Bij art. 18 van dit project is toch vastgesteld, dat de opbrengst der negotiatie niet anders zal mogen gebruikt worden dan tot uitgaven, die bij wettelijke bepalingen zullen worden vastgesteld. Wanneer derhalve de van Regeringswege aan ons voorgestelde begrooting, bij het nader door ons in te stellen onderzoek, blijken mogt voor verminderingen vatbaar te wezen, en alzoo slechts tot eene verminderde som mogt worden aangenomen, zoo zal over de gelden, vroeger, ingevolge de tegenwoordige voordragt, genegotieerd, niet verder beschikt mogen worden dan alleen ten beloope van de alzoo toegestane verminderde som.

Hierdoor zoude wel is waar een overschot kunnen ontstaan, en dit overschot zoude nog aanmerkelijk worden vermeerderd, bijaldien de omstandigheden door eene gunstige beschikking der Voorzienigheid, spoediger dan wij verwachten, een einde mogten maken aan den staat van spanning, waarin wij verkeeren, en alzoo onze buitengewone uitgaven mogten doen ophouden. Doch ook in zoodanig geval zoude dat overschot der genegotieerde gelden, ingevolge wettelijke bepalingen, tot zeer nuttige doeleinden kunnen bestemd worden, bijvoorbeeld tot aflossing en intrekking zooveel mogelijk der schatkist-biljetten, die tegenwoordig evenzeer aan de Regering tot nadeel als aan de particulieren tot last verstrekken.

Ten opzigte van de *voorwaarden* der negotiatie, en alzoo het *tweede* punt van ons onderzoek, heb ik gemeend, vooral niet uit het oog te moeten verliezen, dat het belang der inschrijvers op den voorgrond behoort te worden gesteld, als welk belang de voornaamste drijfveer tot deelneming en het eenig middel, om de negotiatie te doen gelukken, moet opleveren. Voor dit belang der deelnemers is, zoowel door de bepaling eener rente in evenredigheid van den tegenwoordigen koers als door aanwijzing van een opzettelijk fonds en eindelijk door het verleenen van vrijstelling van alle aandeel in de buitengewone opofferingen, die in 1831 nog zouden mogen gevorderd worden, in eene ruime mate gezorgd.

En het is niet alleen te hopen, maar ook te verwachten, dat de voordeelen, aan deze negotiatie verbonden en die onder sommige omstandigheden nog aanmerkelijk zouden kunnen worden vermeerderd, eenen krachtigen prikkel tot algemeene deelneming zullen daarstellen en niet weinig de concurrentie bevorderen, waarvan ruime en onbekrompen inschrijvingen het gevolg zullen zijn.

Het is niet te ontkennen, dat er plannen van negotiatie ontworpen zouden hebben kunnen worden, waarbij minder voordeelen aan deelnemers worden toegestaan. Maar de vraag zoude dan altijd blijven, of die voor de deelnemers minder voordeelige plannen niet tevens de deelneming zelve zouden hebben belet en of daardoor de geheele negotiatie niet zoude zijn mislukt.

Het eerst vereischte van een plan tot vrijwillige negotiatie is

zooveel mogelijk de deelneming aan dezelve te verzekeren. En dit geschiedt, door in het belang der inschrijvers zooveel mogelijk voordeelige voorwaarden daar te stellen. Alleen dan, wanneer die voorwaarden buitensporig en *al te bezwarend* voor de schatkist mogten zijn, zoude men huiverig moeten wezen, dezelve vast te stellen. Dit laatste schijnt mij ondertusschen niet toe hier plaats te hebben.

Het is waar, dat een deel der grondbelasting en dus een deel der beste inkomsten van den Staat tot zekerheid der negotiatie wordt afgestaan, doch ik houde mij tevens overtuigd, dat zonder dien afstand de hoop op het gelukken der negotiatie aanmerkelijk minder zoude zijn, gelijk ook dat de gelegenheid naderhand niet zal ontbreken om de sommen, door dezen afstand aan de gewone Staatsinkomsten onttrokken, weder op verschillende wijze te doen aanvullen, bijv. door opcenten op zoodanige middelen als daartoe geschikt zouden mogen worden geoordeeld, of ook door de wederinvoering eener belasting, welke vroeger aan België ten offer is gebragt: ik bedoel die van het gemaal.

Het is al verder waar, dat, ten gevolge der tegenwoordige voordragt, gelden tegen bijkans $6^1/_2$ pct. zullen worden genegotieerd; maar het is almede waar, dat men, door tegen eene lagere rente te willen negotiëren, in het tegenwoordig oogenblik beneden den koers der andere effecten, speciaal der werkelijke schuld, zoude blijven en alzoo alle kans op het gelukken van zoodanige negotiatie ten eenenmale zoude verliezen.

Het is eindelijk niet te ontkennen, dat bijaldien de niet volledige inschrijving der negotiatie nog eene gedwongene leening in den loop van dit jaar mogt noodzakelijk maken, alsdan de voordeelen der inschrijvers, volgens het tegenwoordig project, alleraanzienlijkst zouden wezen, vermits alsdan hunne renversalen eene waarde zouden bekomen, gelijkstaande met het verschil tusschen een effect van 4 en 6 pct. Doch het is ook mede zeker, dat dit voordeel aan de deelnemers niet zal toevloeijen uit de schatkist, maar alleen uit de beurs van diegenen, die, hun eigen belang niet raadplegende, nagelaten mogten hebben in de tegenwoordige negotiatie in te schrijven, waartoe elk, naar zijn vermogen, in de gelegenheid is gesteld. En het is juist het welbegrepen belang van *alle ingezetenen*, waardoor ik hoop, dat zij over het algemeen zich genoopt zullen gevoelen, om zoo ruim mogelijk in de negotiatie deel te nemen en in ieder geval dit ten minste voor die som te doen, voor welke zij berekenen, bij eene eventueel daar te stellen geforceerde leening, te zullen worden aangeslagen.

In de tegenwoordige tijdsomstandigheden vermeen ik, Edel Mogende Heeren, noch in het montant, noch in de voorwaarden der voorgestelde negotiatie gronden tot afkeuring te moeten vinden.

Ik zal stemmen voor de wet.

De heer **de Jonge van Campens Nieuwland**: Een onzer geachte medeleden, thans tot onzer aller genoegen met het vertrouwen des Konings vereerd, heeft bij gelegenheid der beraadslagingen over het al dan niet pligtmatige en raadzame van aflossingen in de tegenwoordige omstandigheden des vaderlands, het openbaar vertrouwen met veel juistheid vergeleken bij die teedere plant, welke op de minste aanraking hare bladeren terugtrekt en toesluit. De wenk van voorzigtigheid, in die vergelijking gelegen, zal ik gaarne van zijne meerdere ondervinding thans overnemen, en zij zal mij bij de voordragt van mijn gevoelen nopens de aan ons voorgestelde geldleening tot de meeste bescheidenheid en beknoptheid bewegen.

Niemand onzer heeft het kunnen betwijfelen, dat de bijzondere omstandigheden en groote opofferingen van onzen rampvollen tijd behoeften, bijna zonder perk en maat, voor ons vaderland hebben doen ontstaan, en wij zijn niet gelukkig genoeg van ons met eene spoedige terugkeering tot die rust te kunnen vleijen, welke het ondankbare België zoo roekeloos heeft verstoord. Ofschoon wij dan nu de begrooting der Staatsbehoeften nog niet in derzelver bijzonderheden hebben behandeld, moet ik erkennen, licht genoeg wegens de behoeften van dit jaar uit de ons medegedeelde stukken te hebben ontvangen, om zonder onvoorzigtigheid aan de Regering mijne toestemming in het beproeven eener geldleening te kunnen geven, en dat te eerder, nu bij het laatste artikel der wet de bepaling wordt gevonden, welke door velen onzer verlangd was geworden, dat de opbrengst dezer geldleening niet anders gebruikt zal mogen worden dan tot uitgaven, die *bij wettelijke bepalingen zullen worden vastgesteld*, eene bepaling, die alle zorg voor de aanwending dezer millioenen, waarmede het getrouwe Nederland in den drang der omstandigheden weder bezwaard wordt, mag doen ophouden; eene bepaling, in mijne oogen te belangrijker, dewijl wij ons daarmede verzekerd mogen houden, dat wij weldra groote veranderingen in de huishouding van onzen Staat en aanmerkelijke bezuinigingen zullen zien daarstellen, zonder welke, ik zeg dit met volle overtuiging en allen mogelijken nadruk, ons vaderland, tot engere grenzen en meer beperkte hulpbronnen teruggekeerd, onmogelijk zou kunnen blijven bestaan.

Een vorig spreker heeft op de bespoediging der beloofde veranderingen in de Grondwet bij deze gelegenheid aangedrongen. Evenmin als hem, kan dit mij aanleiding geven, om aan de Regering de ondersteuning thans te weigeren, welke zij vraagt. En dit vooral niet, dewijl ieder onzer weet, dat het noodige daartoe reeds op 's Konings last voorbereid wordt; terwijl niemand toch zal begeeren, dat eene taak van dat belang en zoo teeder van aard bij overhaasting worde vervuld.

Gaarne erken ik met vele onzer geëerde medeleden, dat deze geldleening gesloten zal worden op zeer bezwarende voorwaarden voor den Staat, en met één derzelve neem ik volkomen aan, dat, indien zijn plan gevolgd kon worden, dit een veel geringer last op de schatkist zou doen drukken; maar bij mij weegt daartegen zeer de, zoo het mij voorkomt, gegronde vrees van den Minister van Financiën, dat men zich in de tegenwoordige omstandigheden en bij den tegenwoordigen stand der renten niet kan vleijen, op dien minder nadeeligen voet voor het Rijk de groote sommen te zullen verkrijgen, door de behoeften van dit oogenblik gevorderd. En ik durf er wel stellig bijvoegen, dat dit als eene onmogelijkheid mag aangemerkt worden, nu het tegenwoordige plan van geldleening, bij noodzakelijk gevolg van het openbare onzer beraadslagingen, algemeen en vóóral bij den handel is bekend geworden.

Met aandacht heb ik dan dat plan bij herhaling overwogen, nu wij, ten gevolge dier bekendheid, tot de keuze gedwongen zijn, om óf dit plan aan te nemen, zooals het is voorgesteld, óf het, zonder dat eenige verandering of wijziging hier mogelijk is, te verwerpen. En dan ontveins ik niet, dat mij daarin bezwaren voor het Rijk van onderscheiden aard zijn voorgekomen, die mij lang hebben doen aarzelen, welk besluit te nemen. De voorzigtigheid verbiedt, mij in de ontwikkeling daarvan in het openbaar te begeven. Een enkel zal ik slechts met den vinger aanwijzen genoegzaam echter, zoo ik vertrouw, om door U Edel Mogenden en door 's Konings Ministers begrepen te worden. Het geheele plan dezer geldleening rust op een verband van dezelve, door de renversalen, met eene mogelijke heffing, en ik gevoel het, dat dit verband noch weggenomen, noch verzwakt kan worden, nu eenmaal het plan bekend is geworden, zonder de geldleening te doen mislukken. Maar ik vrees, dat juist dit verband ten hinderpaal aan de vervulling der bedoelingen bij deze geldleening zal kunnen verstrekken, en bepaaldelijk dat bij eene slechts gedeeltelijke vervulling dier bedoelingen, terwijl alle de lasten eener gedwongene heffing zullen ontstaan, dat verband en de aanwijzing dier renversalen het voordeel daarvan voor het Rijk grootendeels wegnemen zal.

Het is juist het gronddenkbeeld dezer leening geweest, dat mij lang heeft doen twijfelen, of ik mijne stem aan dezelve wel behoorde te geven, vooral daar de Minister op deze bedenkingen, met duidelijkheid en bij herhaling gemaakt, niet heeft geantwoord. Ik zal echter daartoe besluiten, alleen om de twee navolgende redenen.

Alles meen ik, *in de eerste plaats*, alles wat mogelijk is, moet thans worden beproefd, om de goede burgerij, die zoo vele offers van vaderlandsliefde allerwege gebragt heeft, voor de vermeerdering van drukkende lasten in deze oogenblikken van beproeving te bewaren. Dit denkbeeld werkt bij mij zoo sterk, dat het den tegenzin overwint, dien ik niet wil verbergen, om weder met deze geldleening, van zoo nadeeligen aard voor het Rijk, de toekomst en onze financiën te bezwaren. Bij eenen hersteldén vrede, dien de Almagtige aan dit goede land spoedig schenke, zal het echter gemakkelijker zijn over onderscheidene zich volgende jaren ook dezen last, hoe zwaar dan ook op zich zelven, te verdeelen, dan dien nu op eens op de natie in zijn geheel over te brengen, en dat, vooral zoo dit laatste geschieden moest, op de wijze, die nu reeds aan ons is voorgedragen, waarvan de toepassing, zoo ik mij niet bedrieg, eerst regt alle de gebreken in het licht zou stellen.

Ofschoon die hoop zou kunnen falen, durf ik mij *in de tweede plaats* echter vleijen, dat eene menigvuldige en ruime deelneming, *ook van bijzondere personen*, die noch tot den handel noch tot de eigenlijke speculanten behooren, het bedrag der leening niet beneden dat peil zal doen blijven, waarop de bedenking, die

mij vooral bezwaart, in wezenlijkheid zou aanvangen te bestaan. Tot die deelneming zal het welbegrepen eigenbelang allen voorzeker voeren, die niet geheel buiten de mogelijkheid zullen zijn, om zich zelven tegen toekomstige heffingen te waarborgen. Elk, die bij zijne daden met koele berekening het eigenbelang op den voorgrond stelt, zal daarin alleen een genoegzamen spoorslag vinden om met zijne middelen het vaderland te schragen, waar dit tot redding van eer en bestaan de hand om ondersteuning uitstrekt. Maar zoo bekrompen zal in het oude Nederland de groote meerderheid niet denken of handelen. Gelijk eertijds onze vaderen, bezielt het tegenwoordig geslacht een hooger en reiner geest. Het denkbeeld van het vaderland uit zijne bezittingen, die men daarin nog vreedzaam geniet, te helpen; de echt Hollandsche wensch, om de goede burgerij, welker kinderen aan onze grenzen staan, voor lasten te bewaren, die dezelve moeijelijk zou kunnen dragen: die gevoelens (het edel gedrag der onzen waarborgt mij daarvan de zekerheid) zullen tallooze Nederlanders aansporen om, vooral waar de opoffering waarlijk niet groot zal zijn, naar hun vermogen, elk in grootere of kleinere mate, mede te werken, om eenen maatregel te helpen volledig daarstellen, welks mislukking door andere maatregelen zou moeten vervangen worden, zeker oneindig meer drukkend voor het volk.

Naar mijne wijze van beschouwing zullen belang en vooral pligt het getrouwe Nederland tot de ondersteuning van deze poging der Regering brengen en zal onze waarlijk achtenswaardige natie daardoor nieuwe aanspraak verkrijgen, om, als de stormen van onzen tijd, gelijk zoo vele van vorige tijden, zullen zijn voorbijgegaan, weder dat volksgeluk in rust eens te genieten, waarvan het vooruitzigt geen loutere droom mij toeschijnt, daar ik de overtuiging heb, dat, welk lot ook aan België moge beschoren zijn, dat land, zonder verlichting en deugd, nooit meer vereenigd zal kunnen worden met ons vaderland, dat in onze dagen zich daartoe op te hoog een standpunt geplaatst heeft. Koesterde ik de vrees, dat de middelen, die wij aan het bestuur verleenen, tot zulk een beklagenswaardig doel zouden kunnen leiden of strekken, ik zou de eerste zijn om die te weigeren. Maar de vrees komt mij tegenwoordig overdreven en als een hersenschim voor, waaraan wij het oude vaderland en deszelfs tegenwoordig dringende belangen niet mogen opofferen. Na al het gebeurde houde ik, ter goeder trouw, eene wedervereeniging van Holland en België onmogelijk. Daartegen waarborgt ons de afkeer der beide volken. De kabinetten der Vorsten weten te wel, dat dit eene nuttelooze en gevaarlijke proef zou zijn, om er ooit weder de rust van Europa aan te wagen. Alle de Mogendheden hebben dan ook zich stellig wegens de scheiding der beide deelen van ons Rijk verklaard en het Vorstelijk Stamhuis, dat ons regeert, heeft van alle zijden sedert lang te sterke verzekeringen wegens den weerzin daartegen uit het trouw gebleven Nederland ontvangen en moet te zeer overtuigd zijn geworden, hoe veel liefde en vertrouwen het bij de weder-vereeniging met België of zelfs bij de minste poging daartoe zou verliezen, om dit denkbeeld niet geheel te laten varen. De Koning heeft dan ook, op de stelligste en plegtigste wijze, aan de Vorsten van Europa doen verklaren, dat Hij niet slechts in de afscheiding van België maar zelfs in de daarvoor ontworpen grondslagen toestemde.

Alleen dus ten behoeve van het vaderland en tot de handhaving alleen van zijne regten, stem ik toe in de aanvrage der Hooge Regering, en te veiliger kan ik dit doen, dewijl wettelijke bepalingen de aanwending daarvan zullen regelen en dewijl de drang der omstandigheden, gevoegd bij de luidsprekende begeerte der geheele natie, die aanwending van zelve beperken.

De heer **Op den Hooff**: Ik vat het woord niet voor eenige oogenblikken op, om de wet te verdedigen, noch om daartegen breedvoerige bedenkingen in het midden te brengen. Het eerste behoort meer eigenaardig tot de taak des Ministers, en door het tweede zoude ik vreezen, eenen nadeeligen indruk te maken. Ik wil alleen verklaren, dat ik, zonder de bijvoeging van art. 18, tegen de wet zoude gestemd hebben, daar het mij ongepast voorkwam, middelen tot dekking eener begrooting toe te staan, die nog niet was goedgekeurd. Dat artikel heeft al mijne zwarigheden te dezen aanzien doen verdwijnen, en ik beschouw de leening thans als eenen voorloopigen maatregel om in nader vast te stellen behoeften te voorzien. Zoo de begrooting wierd afgestemd, houd ik het er voor, dat de Regering geenen penning van die leening zoude kunnen gebruiken.

De voorgestelde gedwongene geldleening moet, zoo ik eene meer gemeenzame uitdrukking mag gebruiken, als de stok worden beschouwd, die de ingezetenen tot deelneming aan de vrijwillige leening moet aandrijven. Maar daarom hadden wij ook, mijns inziens, de beide wetten wegens die maatregelen gelijktijdig moeten behandelen, en ik blijf het er voor houden, dat art. 14 der thans in beraadslaging zijnde wet niet genoegzaam is, om in deze een behoorlijk verband vast te stellen. Een en ander zal mij niet beletten voor de wet te stemmen.

De heer **van de Kasteele**: Na al hetgeen reeds over de wet gesproken is, kan ik zeer kort zijn. De vraag, waarop het hier aankomt, is, of wij overtuigd zijn dat de omstandigheden buitengewone middelen noodzakelijk maken. Dat er eene aanzienlijke som benoodigd is, om de waardige houding, die ons vaderland thans voor andere volken heeft aangenomen, te handhaven, zal wel niemand betwijfelen. Dat die som, met alle mogelijke bezuinigingen, meer dan 25 millioen gulden bedraagt, zal mede niemand betwisten, die slechts eenen oppervlakkigen blik op de aan ons aangebodene Staatsbegrooting werpt. Er is dus geene zwarigheid om de ruimste voorziening daar te stellen, vooral daar, indien de behoeften mogten verminderen, de voorhandene middelen tot velerhande nuttige einden, bijv. tot het intrekken van schatkistbiljetten, kunnen gebezigd worden.

Dit neemt nogtans niet weg, dat op de tegenwoordige wet vele bedenkingen te maken zijn. Integendeel is er een hoofdgebrek in dezelve: de vereeniging namelijk van den vrijwilligen met den verpligten maatregel. Daaruit vloeijen zwarigheden voort, welke ik meer opzettelijk in de Afdeelingen heb behandeld en die ik dus hier niet weder zal ontwikkelen. De slotsom er van was het te kennen geven van mijnen wensch, om, ingeval de leening beneden de 25 millioen blijft, dezelve niet te doen doorgaan en liever, indien de inschrijvingen zoo hoog niet komen, eene gedwongene belasting uit te schrijven, waarin, ter tegemoetkoming van de belastingpligtigen, rentegevend papier van 5 tot 6 percent moest worden uitgegeven. Maar ik erken, dat de noodzakelijkheid daartoe minder bestaat, nu de inschrijvingen tot een zoo veel kleiner bedrag zijn toegelaten. Men mag nu de gegronde hoop voeden, dat de leening geheel zal vol komen en ook mingegoeden, hun wezenlijk belang inziende, zooveel hun staat toelaat, tot deze vrijwillige leening zullen bijdragen, zoodat de gedwongen geldelijke maatregel zal worden voorgekomen.

Ik had ook nog de bepaling gewenscht, dat de renversalen slechts voor het half bedrag der inschrijvingen in eene gedwongene heffing gebezigd zouden kunnen worden; maar daar ik de opmerking allezins juist vind, dat men, na het eenmaal bekend worden der aan de leening verbondene voordeelen, die niet weder kan beperken, zal ik ook dit bezwaar voorbijgaan en, met den hartelijken wensch, dat de negotiatie, zoo al niet de volle 42, dan zeker 30 millioen bereike, mij verklaren voor de onderhavige wet.

De Heer **Boddaert**: In de Vde Afdeeling, waartoe ik de eer heb te behooren, zijn onderscheidene aanmerkingen tegen de tegenwoordige wet gemaakt. Aan eenige derzelve is voldaan, maar twee zijn onbeantwoord gebleven. De *eerste* bestaat hierin, dat het onderpand der geldleening, tot een bedrag van f 4,200,000, op de grondbelasting gevestigd is. Dit achtte mijne Afdeeling strijdig met de belangen en regten der schuldhouders en rentheffers van den Staat. Dit bezwaar weegt dan ook nog ten sterkste bij mij. Ik weet wel, dat deze bepaling een prikkel uitmaakt, om aan de leening deel te nemen, — ik weet wel, dat, wanneer eens het plan van dergelijken maatregel bekend is, de Regering niet zonder grond zwarigheid maakt een zoo groot daaraan verbonden voordeel weder in te trekken; maar het belang van de talrijke rentheffers van den Staat mag niet over het hoofd gezien worden, en het is alleen in de vaste overtuiging, dat de Regering in het vervolg daarin naar behooren zal voorzien, dat ik over de bij mij gerezene zwarigheid, die mij in andere omstandigheden onoverkomelijk zou hebben toegeschenen, thans zal heen stappen.

Mijne *tweede* bedenking ligt in de renversalen. Mijne Afdeeling was van oordeel, dat het groote voordeel, hetwelk aan het bezit daarvan verbonden is, een hinderpaal tegen het geheel volkomen der leening zoude zijn; ik blijf nog van oordeel, dat, om de ten deze bestaande zwarigheden uit den weg te ruimen, die renversalen niet in blanco, naar op naam moesten worden afgegeven en dus slechts door de eigenlijke geldschieters te gebruiken zouden zijn.

Overigens hoop ik, dat de wet, indien zij aangenomen wordt,

36STE ZITTING. — 9 APRIL 1831.

XV. *Vrijwillige geldleening.*

niet tot zulke gegronde klagten aanleiding mag geven als die, welke de wet op de schatkist-biljetten heeft doen oprijzen. Mijne stem zal van het ontvangen van nadere inlichtingen afhangen.

De heer **Luzac**: Gedurende den tijd, dat ik de eer mogt hebben in deze Vergadering te verschijnen, heb ik mij zelden in eene moeijelijker positie gevonden dan die, in welke ik mij in de laatste dagen door vele uiteenloopende consideratiën geplaatst zag.

Geroepen om mijne stem uit te brengen op eene wet van zooveel gewigt als de onderhavige is, moet ik bij het vestigen mijner gedachten niet alleen denken aan den voorgestelden maatregel en dezen geïsoleerd beschouwen, maar ik behoor hier tevens in het oog te houden, wat bij het verwerpen deszelven zal *moeten* gebeuren; met andere woorden, ik moet hier *kiezen* tusschen eene de schatkist bezwarende vrijwillige leening en eene gedwongene heffing! Beide deze rampen moet ik tegen elkander in de schaal leggen, met naauwkeurigheid wegen, om mij daarna af te vragen: welke is de ligtste, welke moet ik voorstaan en kiezen?

Het is eene bij ons allen onbetwiste zaak, dat de uitgaven van het loopende jaar 1831 de inkomsten van den Staat verre, zeer verre zullen overtreffen; wij zijn het tevens, geloof ik, eens, dat die uitgaven wel eenigzins kunnen verminderd worden en bij eene gunstige wending der omstandigheden ook van zelve kunnen inkrimpen, edoch nooit in die mate, dat er niet altoos eene zeer aanzienlijke som aan de schatkist buitengewoon zal moeten bezorgd worden, ten einde de Regering in staat te stellen het grondgebied van ons vaderland tegen alle euvelmoedige aanvallen te verdedigen en, zonder op eenige verovering te denken, die waardige houding te bevestigen, welke wij zoo gelukkig hebben kunnen aannemen.

Het kan en moet dus als eene afgedane zaak beschouwd worden, dat er vele millioenen zullen behooren gezocht en gevonden te worden.

Op de beste wijze, om deze in den loop van dit jaar te vinden, zonder de natie, door de algemeene rampen reeds bitter geteisterd, bovenmatig te drukken, komt het nu eeniglijk aan. Hiertoe wordt ons door de Regering, in de *eerste plaats*, de beproeving eener vrijwillige leening voorgesteld, met de hoop van, bij eene goede reussite, de gedwongene geldheffing, in de tweede plaats voorgedragen, te kunnen achterwege laten.

Daar ik mij, zonder mij eenigzins aan te veel modestie schuldig te maken, niet mag rangschikken onder hetgeen men financiers noemt, zal ik mij niet verdiepen in vele becijferingen, tot welke de vergelijking der twee opposite maatregelen kan aanleiding geven, maar mij enkel bepalen bij de uiteenzetting van die bedenkingen, welke mij ten voordeele der onderhavige wet hebben gestemd en voor de keuze eener gedwongene heffing alsnog doen terugdeinzen.

Onder deze bedenkingen bekleedt bij mij eene eerste plaats die omtrent het zoo verschillend effect op den algemeenen en dadelijken welstand der natie, eener vrijwillige leening tegenover dat eener gedwongene heffing. Bij de eerste toch worden de kapitalen meerendeels als van zelve en ongemerkt gevonden in de groote steden des Rijks, dáár waar men de zoogenaamde kapitalisten en renteniers aantreft, die hunne gelden dikwijls aan den buitenlander ter leen geven en nu bij het deelnemen in deze geldleening hunne fondsen in het land doen blijven; terwijl, bij eene gedwongene heffing, het geheele Rijk door, tot bij de geringste burgers toe, een ieder moetende contribueren, juist die kassen worden uitgeput, welke buitengewone aftappingen niet kunnen verduren, zonder geheel uit te droogen. Als ik hierbij een oogenblik stilsta en mij voor den geest breng die duizenden huisgezinnen uit den nijveren burgerstand en uit de landbouwende klasse, die, ja, redelijk wel kunnen leven en in hunne dagelijksche behoeften voorzien, doch zelden of nooit in de positie zijn van eenige gelden ledig te hebben liggen, en wanneer ik mij dan voor oogen stel, hoe die lieden zullen te moede zijn, wanneer zij van het weinige, dat zij bezitten, een goed gedeelte moeten verkoopen, om den aanslag in eene gedwongene heffing aan te zuiveren, dan gevoel ik eene overhelling om hen hiervan, zoo lang mogelijk, te vrijwaren.

Ik zie bij eene gedwongene heffing, — zij moge dan ook eenig rentegevend papier aan den burger in handen geven, — de geheele massa der natie in beweging gebragt, in de teederste aanraking met het bestuur; ik zie in alle steden, dorpen en plaatsen van ons vaderland zeker honderden, ja, duizenden burgers, die, met volle overtuiging van het dringende der behoeften, voor den Staat volgaarne hunne aanslagen zullen voldoen; maar daarentegen zie ik ook op alle plaatsen, in iedere stad, in ieder gehucht nalatigen, ongelukkigen, onvermogenden, die zullen worden vervolgd, dikwijls door te ijverige of onverstandige onder-agenten van de schatkist scherpelijk behandeld en uitgewonnen.

Ik vrees, dat zulks het zaad van misnoegen, wrevel en haat zal kunnen strooijen door geheel het vaderland heen en de pogingen in de hand werken van hen, die met eene nijdige jaloezie de bezadigdheid des Nederlandschen volks van den ouden stempel aanschouwen.

Bij het beoordeelen van de voorgestelde wet heb ik veel van agiotage hooren spreken en beweren, dat zij hiertoe niet weinig aanleiding zal geven. Dit wil ik gaarne gelooven, want die wetenschap is zeker bij ons tot eene hooge perfectie gebragt en wordt ruim uitgeoefend. Edoch, bij eene uitgifte van rentegevend papier, ten gevolge eener gedwongene leening, zal dit kwaad voorzeker niet minder zijn, maar vooral moeten drukken op de mingegoede burgers in de meer verwijderde provinciën. Deze, weinig bekend met rentegevende Staatspapieren, zullen al spoedig door listige opkoopers kunnen bewogen worden, ze voor een klein prijsje van de hand te doen. Bij eene vrijwillige leening, in welke gewoonlijk alleen deelen zij, die de zaak begrijpen of zich dezelve goed kunnen doen uitleggen, is, dunkt mij, de vrees voor soms baatzuchtige misleiding minder gegrond.

Indien ik dan naga, dat eene vrijwillige leening het benoodigde geld als het ware oppompt, dáár waar het is te vinden, zonder directe aanraking met alle burgers, veelmin met opdrooging van alle de kleine kanalen, welke de levenskrachten des geheelen Rijks moeten onderhouden, terwijl eene gedwongene heffing eene aftapping veroorzaakt, ook soms dáár, waar de drukkende omstandigheden, algemeene en bijzondere rampen de vochten reeds hebben doen inkrimpen, dan rijst bij mij wel eens de gedachte op, of de volksvertegenwoordiger het beproeven der leening wel kan afslaan, om eene gedwongene heffing te doen plaats hebben. Wat is toch hier zijn pligt? Moet hij niet hier te kennen geven, wat de natie, welke niet in massa hare wenschen kan verklaren, naar mijn oordeel, algemeen verlangt, wat haar onmiddellijk belang is? Moet ik niet haar tolk op deze plaats zijn? En zal ik dan als zoodanig, uit haren naam, eene gedwongene heffing boven de proefneming eener vrijwillige leening verkiezen? Ik gevoel iets in mij, hetgeen mij zegt, dat, wanneer men hen allen kon doen stemmen, die door de heffing eventueel zullen getroffen worden, eene overgroote meerderheid vóór de proefneming der negotiatie zoude spreken, en dat er dus al zeer bijzonder gewigtige redenen moeten bestaan, om dien wensch des volks niet aan te hooren en te eerbiedigen.

Ik weet, dat bij eenige onzer geachte medeleden zoodanige redenen het overwigt behouden hebben en zijlieden, zoowel in de voordeelen, welke de leening aan de deelnemers aanbiedt, als in de hoegrootheid der negotiatie, in het aangeboden onderpand, in de bepaling van art. 14 der wet omtrent de beperking der renten tot 4 percent bij eene eventuele geforceerde heffing zoo veel zwarigheid blijven vinden, dat zij hunne stem aan het ontwerp zullen weigeren. Ik erken, dat hunne bezwaren mij ook allergewigtigst waren voorgekomen, en ik in alle gewone omstandigheden, in tijden van voorspoed, vrede en welvaart bij den burger, hun gevoelen zoude kunnen omhelzen, om, bij verwerping van dit middel, bedaardelijk en te geschikter ure een ander en beter te zoeken.

De voordeelen, welke de negotiatie aan de deelnemers aanbiedt, zijn zeker groot en zullen de schatkist aanmerkelijk in de toekomst moeten bezwaren: dit weet ik, doch ik weet ook tevens, dat de prijs van alle Staatspapieren thans zoodanig is, dat men met nog meerdere intrinsieke securiteit, dan hier aangeboden wordt, zich nog hoogere renten kan verzekeren; dat mitsdien de uitgeloofde rente wel hoog kan gezegd worden, edoch niet buiten proportie van den thans erkenden koers. Daarenboven moeten wij niet uit 't oog verliezen, dat Frankrijk, Oostenrijk en misschien nog meerdere Staten zich ook tot het negotiëren van gelden genoodzaakt zien en wij dus wel mogen zorgen van eenigszins *au niveau* te blijven der voordeelen, welke soms vijandige Rijken aan de kapitalisten zullen aanbieden; bijaldien men toch hier te karig was, zoude men veel gevaar loopen, de geheele mesure te doen mislukken en juist het overplaatsen bij den buitenlander van hier aanwezige kapitalen krachtig in de hand werken. Eene te groote zuinigheid zoude welligt de wijsheid bedriegen.

Om de voorgestelde mesure te mogen afkeuren, scheen het mij toe, dat ik dan een ander en beter plan moest kunnen in

XV. *Vrijwillige geldleening.*

de plaats stellen; niet een ontwerp, hetgeen mij alleen of aan slechts weinigen goed zoude voorkomen, maar hetgeen algemeen daar ter plaatse, waar de hoofdbeoordeelingen, de voorname executie van zoodanige mesure gebeuren moet, als superieur zoude worden erkend. In dergelijke ondernemingen moet men ook al soms de vooroordeelen van plaatsen en personen eerbiedigen, niet uitsluitend bij eene theoretische perfectie blijven stilstaan, maar de zaken en de menschen nemen, zooals ze wezenlijk zijn. De voorgestelde wet heeft nu, zoo het mij is toegeschenen, bij de beurs en bij het publiek in het algemeen eenen gunstigen indruk gemaakt, is zelfs opzettelijk, als kunstig en schrander uitgedacht, geprezen, en nu erken ik gaarne door eene verwerping de verpligting van iets beters te moeten leveren, niet op mij te durven laden.

Ja maar, hoorde ik met veel kracht aanvoeren, men handelt hier nu als de verkwistende jongeling, die, reeds verteerd hebbende wat hij werkelijk in handen had, na bij eerlijke lieden tegen eene behoorlijke rente van tijd tot tijd gelden te hebben opgenomen, nu, om aan eene toomelooze verspillingszucht bot te vieren, bij woekeraars en geldwolven dat patrimonium tegen hooge rente opneemt, hetgeen hem eerst naderhand *moet* te beurt vallen. Op dit voorbeeld zijn twee bedenkingen te maken, welke de juistheid der vergelijking geheel, dunkt mij, doen falen. In de eerste plaats: dat de jongeling zich uit brooddronkenheid aan het maken van enorme schulden overgeeft, onnoodig zijn erfdeel verkwist; terwijl de Staat niet uit vrijen wil, doch alleen door eene dure noodzakelijkheid gedrongen, zich tot handhaving van zijne onafhankelijkheid zoo groote kapitalen moet aanschaffen, en dat het 18de artikel der wet daarenboven aan de natie waarborgt, dat de gelden, welke zij leent, niet zullen uitgegeven worden dan voor wezenlijke behoeften, met voorkennis, goedkeuring en toestemming van hare vertegenwoordigers. In de tweede plaats: dat hier moeijelijk van woeker kan gesproken worden, wanneer de wet alleen zoodanige voordeelen verzekert, welke de geldschieters ook aliunde kunnen bekomen. Het geld toch, mag en moet men als eene koopmanschap beschouwen, waarvan de waarde naar de behoefte van het oogenblik daalt of klimt, en zoodra de uitloving der rente nu wezenlijk niet boven de prijscourant van het artikel gestegen is, zal het hatelijke denkbeeld van woeker moeten wegvallen en dit woord ten onregte gebezigd worden.

Eene andere objectie, welke ik mij in het begin mede gemaakt had en die gebaseerd was op het ongeoorloofde, van de behoefte en uitgaven van het tegenwoordig oogenblik niet door de thans aanwezige burgers van den Staat alleen te doen betalen, maar hiermede grootendeels het toekomstig geslacht te bezwaren, is mij, bij nader doordenken, mede gebleken, meer schijnbaren grond dan wezenlijke kracht te hebben. De oplossing zit geheel in het onjuiste der oppositie van de behoefte van het tegenwoordig oogenblik en het toekomstig geslacht. Indien men bij eene dergelijke behoefte, als die in welke wij thans verkeeren, bijvoorbeeld, voorstelde, eene vrijwillige negotiatie op een voldoend onderpand te doen, met bepaling van zekere oploopende premiën of rente-betalingen, eerst na verloop van eenige jaren aan te vangen, zoodat het voorschot onder expectance van eventueel goed voordeel, doch gedurende de eerste 20 jaren bijvoorbeeld renteloos gevraagd wierd, zoude de bedoelde objectie in hare volle kracht zijn en men te regt kunnen zeggen: dit moogt gij niet doen, want nu zal niet hij, die door de leening direct is gebaat geworden, de renten en de aflossing betalen, maar zijne nazaten alleen. Doch hier in dit geval zullen wij allen ruim het onze moeten bijdragen, ter kwijting van de nieuw gemaakte schuld. Reeds dadelijk zullen wij beginnen, den last dier kwijting te gevoelen en het tijdperk van 16 jaren laat aan het grootste deel der natie ruim de kans over, om zich ten deze van zijne verpligting te kwijten. Een gedeelte echter zal altoos ten koste van na ons komende burgers in den Staat blijven; dit is zeker zoo! Doch is zulks ook niet billijk? Moet de toekomst ook niet dankbaar erkennen, dat wij nu, met inspanning van alle krachten, het vaderland niet alleen zullen behouden hebben, maar het weder opvoeren tot dat standpunt in de achting van Europa, hetwelk het te voren had ingenomen, en waarvan het ten onregte was afgedaald. Is het niet eene zekerheid, dat onze kleine Staat, door de ontwikkeling van groote physieke hulpmiddelen, tot heden is behouden gebleven, en zullen zijlieden, die na ons komen, al moeten zij, ten gevolge onzer krachtige maatregelen, iets meer betalen, geheel uit het oog kunnen verliezen, dat duizenden dappere huisvaders en jongelingen thans niet alleen have en goed verlaten hebben, zich groote verliezen en winstdervingen in hunne handelsbetrekkingen en andere middelen van bestaan getroosten, ja, hun leven en bloed veil hebben, om het dierbaar vaderland te behouden, en de Nederlandsche eer, ongeschonden, aan het nageslacht over te brengen. Bij deze gedachte heb ik de bedenking moeten verwerpen, als beleedigend voor uwe kinderen, die zeker niets meer zullen verlangen, dan om hunne dappere en edelmoedige voorzaten te volgen en na te streven.

De hoegrootheid der negotiatie is bij eenige Sectiën een gewigtig bezwaar tegen de wet geweest en heeft mij ook lang opgehouden. Met de erkenning, van de zijde der Regering, dat de dadelijke behoeften van de schatkist tot op ruim f 25,000,000 beliepen, moest het wel zeker vreemd voorkomen, dat men tot eene leening van 17 millioenen meer wilde overgaan, en het scheen dus gepast, op de bepaling van die som als *maximum* te blijven aandringen. Volmondig wil ik erkennen, dat bij het plaats hebben eener discussie over deze leening, alvorens nog de begrootings-wetten zijn behandeld en goedgekeurd geworden, de voorgestelde bedenking mij van het grootste gewigt was voorgekomen en ik voor dezelve zoude gezwicht hebben, zoo niet de bepaling, bij art. 18 der wet vastgesteld, en vooral de nadere redactie van dit artikel, mij was toegeschenen alle bezwaar geheel te doen verdwijnen. Nu toch, kan er over geen cent van de opbrengst dezer negotiatie beschikt worden dan tot uitgaven, welke nader bij wettelijke bepalingen, en dus met concurrentie der Staten-Generaal, *zullen worden* vastgesteld.

Het zal dus van onze toestemming afhangen, hoe over de geleende gelden zal worden gedisponeerd, en de maatregel stelt dus geenszins de mogelijkheid daar tot ongepaste uitgaven, integendeel, hij strekt alleen tot het bijeenbrengen van gelden, over welker emplooi de Staten-Generaal nader zullen gekend worden.

Evenzoo als wij nu allen overtuigd zijn, dat het aantal der benoodigde millioenen groot is, evenzeer zal het tevens wel eene waarheid zijn, dat wij ter verkrijging derzelve geen halve mesure, van welken aard ook, nemen moeten, en dat, zoodra wij tot eene negotiatie besluiten, wij die zoo moeten openzetten, dat de noodzakelijkheid eener gedwongen heffing geheel op den achtergrond komt en wij genoegzame hoop mogen voeden, van niet in hetzelfde jaar, òf de beide maatregelen te moeten gebruiken, òf andermaal, bij het ontoereikende der leening, tot eene tweede de toevlugt te nemen. De *periti in arte* zeggen, dat zulks in geenen deele raadzaam is, en beweren, dat, tot het gelukken der zaak, dezelve tot die hoogte moet ondernomen worden, welke thans aan de wet gegeven is. Zoo wij ook al, bij het geluk van dezen maatregel geheel te zien reusseren, het nog grooter geluk mogten ondervinden, van ons nog in den loop van dit jaar aanzienlijk te kunnen ontwapenen, en hierdoor onze uitgaven aanmerkelijk te verminderen, dan kunnen wij voor de ongebruikte kapitalen zeer goed en voordeelig emplooi vinden, al ware het slechts tot het gedeeltelijk intrekken en vernietigen der schatkistbiljetten, welke, geheel tegen de intentie en de verwachting aan, nu in effecte neêrkomen op eene drukkende belasting, geheven op de ambtenaren en op de eerlijke leveranciers, tot groot voordeel alleen van hen, die wegens belangrijke trafieken of ondernemingen regulier groote betalingen aan den lande te doen hebben. Het gebeurde met deze biljetten mag ons, geloof ik, tot eene les verstrekken van niet te uitsluitend aan theoretische principes te blijven hangen, maar in zoodanige financiële onderwerpen ook de publieke opinie, zooveel doenlijk, te volgen, al is zij dan soms een weinig in strijd met onze zoo schoon klinkende theoriën. Waren toch deze biljetten van den beginne af aan in kleine sommen gesplitst geweest en niet grootendeels in stukken van f 1000 en f 500 gulden, de omloop ware niet gestremd en het defaveur hierdoor niet zoo ernstig geworden.

Bij de Afdeeling, tot welke ik de eer heb te behooren, heb ik de bedenking wegens het gegeven onderpand, ten behoeve der geldschieters in deze negotiatie, op een aanzienlijk gedeelte der grondbelasting ook voorgedragen, dit toen beschouwende als eene verkorting van het regt der overige en oudere schuldeischers van den Staat op deze revenuën; doch ik ondervond, tot mijne verwondering, dat niemand der overige leden in deze bedenking deelen wilde en zij geheel voor mijne rekening bleef. Dit deed mij reeds eenigzins aan de juistheid mijner redenering twijfelen daar ik toch aan niemand mijner geëerde medeleden eene mindere bezorgdheid voor de belangen en de regten der oude renthefferś van den Staat, dan mij bezielt, konde noch wilde toeschrijven maar vooral daar ik onder de medeleden mijner Afdeeling een man mag tellen, die voorzeker in gelijke mate 's Konings guns

36STE ZITTING. — 9 APRIL 1831.

XV. *Vrijwillige geldleening.*

›n de hoogachting der natie bezit. Ik heb dus het denkbeeld, loor mij lang voor onbetwistbaar aangekleefd, nader ter toetse gebragt en begin te gelooven, dat ook deze opinie niet op len eernaam eener infaillible waarheid kan bogen en door zeer gewigtige bedenkingen kan bestreden worden.

Het is, ja, bij het openen eener negotiatie als de onderhavige hoogst nuttig en wenschelijk, de rentebetaling en aflossing loor eene speciale belasting, door een nieuw gecreëerd fonds te verzekeren; doch hieruit af te leiden, dat men hiertoe geene ee's bestaande belasting afzonderen mag, zonder aan de vroegere schuldeischers *onregt* aan te doen (en dit is toch de *cardo quaestio-nis*), schijnt te verre te gaan, daar men niet zonder grond beweren mag, dat de algemeene inkomsten van den Staat niet meer verbonden zijn voor de eene dan voor de andere soort der uitgaven. Alle de hoofdstukken van de begrooting hebben gelijke aanspraak op geldelijke aanzuivering, en vol te houden, dat de belastingen, en onder deze die op de gebouwde en ongebouwde eigendommen, bijzonder voor het kapittel van Financiën, in hetwelk de rentebetalingen vervat zijn, zouden verbonden zijn, ware het feitelijk creëren van een privilegie voor de renthеffers, ten nadeele der dienaren van den Staat, alsmede ten prejudice van hen, die aan dit *corpus morale* leverauciën doen en voor hetzelve werkzaamheden verrigten. Het is voorzeker de dure pligt van den Staat en dus van hen, die de natie vertegenwoordigen, de middelen aan te duiden, waardoor alle de schuldeischers, en onder deze ook bepaaldelijk de renthеffers, zullen betaald worden. De ongekreukte goede trouw moet hierbij voorzitten; in deze moet de ware garantie voor den crediteur gevonden worden. Maar speciaal verband bestaat er niet, tenzij, zooals bij deze voordragt geschiedt, eene wet hetzelve onherroepelijk vestige. Hieruit volgt, dat de afzondering van een deel eener bestaande belasting, in effecte, den renthеffer evenmin als den ambtenaar kan schaden, vermits de vestiging, aan de eene zijde, de verpligting, om door andere middelen het afgezonderde te vervangen, onmiddellijk doet geboren worden en deze verpligting, bij eenen regeringsvorm als de onze, eene wet is als van Meden en Perzen.

Sommigen onder ons hadden nu reeds eene bepaling omtrent opcenten willen zien daarstellen en hieruit het noodige fonds voor deze negotiatie willen scheppen. Is dit niet een weinig te voorbarig? Zijn wij reeds nu in de omstandigheden, dat wij een juist oordeel kunnen vellen over hetgeen wij, hetzij door eene nieuwe belasting kunnen treffen, of door opcenten verder mogen bezwaren? Is het oogenblik nu gunstig genoeg, om hier een eenstemmig oordeel te verwachten? Behooren wij dit niet te verschuiven tot den tijd, dat wij de herziening van alle de Staatsinkomsten zullen zien plaats hebben? Onze afscheiding van België, de bijna geheele omkeering van het principe van ons volksbestaan zal hierin noodwendig den grootsten invloed moeten uitoefenen. Dit nu reeds vooruit te loopen, kan niet wel aangeraden worden.

De bepaling, ten laatste, in art. 14 der wet vervat, omtrent de renten der schuldbrieven, bij gelegenheid eener gedwongene heffing uit te geven, en de vaststelling, dat deze niet meer dan 5 pct. zullen beloopen, was mede eene zwarigheid, op welke de VIIde Sectie is blijven stuiten; die bepaling is echter zóó intiem met het hoofdbut en het hoofdprincipe der wet verbonden, dat met hare doorhaling notoir het geheele plan moest in duigen vallen. Nadat het project, ten gevolge van den vorm, waarin de zaken bij de Kamer moeten behandeld worden, aan het publiek is bekend gemaakt en bij hetzelve door de gunstige bepalingen voor de deelnemers veel weêrklank heeft gevonden, is het bijna onmogelijk, dit te veranderen. Dit gevoel ik duidelijk en wil dan ook hierop niet insteren, te minder daar eene naauwkeurige lecture van het geheele 14de artikel mij heeft overtuigd, dat de band, aan welken wij ons te dezen opzigte leggen zullen, niet altoosdurend is en spoedig genoeg door de rassche schreden des tijds zal geslaakt worden.

Bij de gunstige stemming, welke mij voor de wet bezielt, en het vernieuwd bewijs, hetgeen ik hierdoor van allen weerzin tot stelselmatig tegenstreven vermeen te geven, gevoel ik mij genoopt nu een stap verder te gaan en te dezer gelegenheid als vertegenwoordiger des volks twee wenschen te uiten, welke allerwege gekoesterd worden en door ons wettiglijk aan de Regering mogen worden overgebragt.

Onder deze behoort eene spoedige herziening der Grondwet en vooral eene toepassing derzelve op de behoeften der natie en den staat harer verlichting.

De afscheiding van België is nu van alle zijden aangekondigd. 's Konings Minister heeft haar in deze zaal als de beweegoorzaak der aangekondigde herziening bekend gemaakt; de Mogendheden gaan bij alle hare onderhandelingen van geen ander beginsel uit; alles toont, dat wij, door Gods wijze beschikking, weder als een onvermengd, vrij volk in het Europesche bondgenootschap zullen blinken, en de overoude geest van het magtige Frankrijk strekt ons tot waarborg, dat geene loten van den Oranjestam zullen afgerukt worden, om op den verraderlijken Belgischen bodem te worden overgeplant.

Deze zaak dus geheel afgedaan zijnde, moet niets in redelijkheid de vervulling der gedane beloofte vertragen, en hebben wij, geloof ik, regt, als het ware bij iedere gelegenheid te kennen te geven, dat het volk van Nederland hartelijk verlangt, die nieuwe waarborgen voor zijne rust en vrijheden te kennen, welke de dure lessen der ondervinding in het maatschappelijk verdrag zullen moeten overbrengen. De taak, om de applicatie dier lessen te vestigen, moge moeijelijk zijn, zeer veel doorzigt en onpartijdigheid vereischen, zij behoeft daarom niet vele maanden onvervuld te blijven, en ik ontveins niet, dat ik, na een tijdsverloop van meer dan twee maanden, reeds gehoopt had, deswege iets meer vernomen te hebben dan het benoemen eener commissie. Men handelt waarlijk niet voorzigtig, met zich in deze weder door het publiek te laten vooruitloopen en door een langzamen voortgang de gelegenheid te geven, dat velen de taak der commissie als het ware op zich nemen en de natie met hunne staatsregelingen of gedachten over dezelve overstroomen. Een prompt, kort en goed ontwerp, gezuiverd van al hetgeen onze tegenwoordige Grondwet reglementair bevat, aan de natie bekend gemaakt, had eene goede leiding aan de denkbeelden gegeven en de discussiën der vrije drukpers, zoo noodzakelijk tot het uitlokken van goede bedenkingen, doelmatig kunnen leiden. Nu gaat ieder aan het veranderen, tast in het wilde rond, blijft op zijne ideeën, dikwijls onbekookt, hardnekkig staan, en wanneer het ontwerp des bestuurs komen zal, zullen reeds vele verderfelijke gevoelens diepe wortelen geschoten hebben.

Ik zal hier niet vooruitloopen op die bepalingen, welke mij noodwendig toeschijnen eene verandering te behoeven; wij zullen genoegzaam in de gelegenheid gesteld worden, deswege onze opiniën te zeggen. Doch ik kan en wil hier niet verbergen, dat, zonder eene duidelijke erkenning en vestiging der ministeriële verantwoordelijkheid, alle overige verbeteringen weinig waarde zullen hebben; dit houde ik voor de hoofdspil eener constitutionele en representative regering, zonder welke het geheele gebouw zonder slot of steun is. De beste wijze voor de verkiezingen te vinden, is uiterst moeijelijk, en gaarne erken ik, nog nimmer de uitdrukking van *regelregte verkiezingen* gelezen of gehoord te hebben, zonder genegenheid te gevoelen, den spreker of schrijver pertinent af te vragen, op welke wijze, volgens welke bepalingen die *regelregtheid* zal moeten plaats hebben; hierop toch komt het aan. Ik wil toegeven, dat onze wijze niet best is en veel verbeterd moet worden, dat onmiddellijke verkiezingen hier best kunnen ingevoerd worden; doch weet ook zeer wel, dat de wijze, waarop de verkiezingen nu in Frankrijk zullen geschieden en nog heden in Engeland plaats hebben, niet boven alle bedenking verheven is.

Doch ik moet niet vervallen in hetgeen ik zooeven zeide, niet te zullen ondernemen; wij laten dus de aanstaande verbeteringen der Grondwet nu rusten, om nog voor een oogenblik stil te staan bij de mede aangekondigde herziening der reeds aangenomen Wetboeken en de wet op de regterlijke organisatie.

Met het levendigste genoegen heb ik eene commissie hiertoe zien benoemen en in dezelve zoo vele onzer geachte medeleden geplaatst gezien. Zij zullen, zoo ik vertrouw, met mij gevoelen, dat een volk zonder definitive en vaste regterlijke instellingen, zonder wetten, naar zijnen aard, zijne gewoonten en zeden ingerigt, maar half gelukkig zijn kan en dat niets noodlottiger is dan de voortduring van dien provisionelen staat, in welken wij nu sedert 18 jaren verkeeren. De vereeniging met België maakte hier, zooals in zoo vele andere zaken, de oprigting van iets goeds hoogst moeijelijk, en bij de algemeene onbestemdheid van karakter en de twijfelachtige moraliteit der Belgen moest men zeker dubbel voorzigtig zijn. Doch binnen onze oude grenzen teruggekeerd, mogen wij weder onze regtspleging op oude goede trouw en zedelijkheid bouwen en van een ander standpunt bij de oprigting onzer wetgeving uitgaan. Maar ook hier wordt spoed vereischt, opdat toch eindelijk de natie moge verlost worden uit den doolhof der Fransche wetten en besluiten uit alle de tijdperken der revolutie, bij onze inlijving in gezegd Rijk op den Nederlandschen bodem overgebragt, een doolhof, door eene gedeeltelijke bevestiging, gedeeltelijke afschaffing van wetten en bepalingen gedurende de 16 jaren onzer vereeniging

met België zoo verward en confus geworden, dat het aan den geoefendste bijna ondoenlijk is, den regten weg te vinden.

Doch, om van dezen kleinen uitstap tot de wet, welke thans in deliberatie is, terug te keeren, moet ik ten slotte U Edel Mogenden te kennen geven, dat eene billijke nationale trotschheid mij de aanneming dezer wet en de volkomene reussite des maatregels vurig doet verlangen. Het is mogelijk, dat ik mij door illusiën laat wegslepen, doch ik verbeeld mij, dat wij door de ronde aanneming dezer wet en door eene blijmoedige en algemeene inschrijving nog verder de kracht onzer natie zullen toonen, ons nog hooger stellen in dien goeden dunk, welken de volken van Europa weder van ons gekregen hebben. Wanneer men zien en vernemen zal, dat een klein hoopje volk van slechts even $2^1/_2$ millioen menschen in weinige maanden meer dan honderd duizend soldaten kan te velde brengen; dat hieronder vele duizenden zijn, die vrijwillig have en goed en de dierbaarste betrekkingen verlieten, om den heiligen geboortegrond te verdedigen; wanneer men hooren zal, dat datzelfde volk binnen weinige maanden tusschen de 60 en 70 millioenen schats kan bijeenbrengen, om zijne geschondene eer met de wapenen in de vuist te herstellen en te wreken; — dan toch zal de buitenlander gereedelijk erkennen, dat wij dapper en edel zijn; dat wij voorwaar den oproerigen Belg niet behoefden uit te zuigen, zooals hij ons laaghartig durfde verwijten, om te blijven bestaan. Wij zullen dan eene treffende tegenstelling met dit verraderlijk opgestookt volk opleveren. Wat toch zal men bij hen vinden? Niets dan verwarring, twist, eigenbaat, snoode verraderij, tooneelen van moord en plundering, de gruwelijkste dwingelandij eindelijk onder het masker van vrijheid! Hier daarentegen zal men bedaarden moed, vrijwillige opoffering van geld, goed en leven, getrouwheid aan eed en pligt, wet en orde moeten bewonderen, en wij het getuigenis mogen wegdragen, dat, indachtig aan de spreuk onzer vaderen, wij door eendragt onze, geringe middelen hebben verdubbeld en geducht doen worden.

De heer **Corver Hooft**: Wanneer men zich aan de kans bloot stelt van eenen twijfelachtigen maatregel, om, ware het mogelijk, tot eenen beteren toestand te geraken, moet men de nadeelige gevolgen, die dezelve kan na zich slepen, zorgvuldig berekenen en wel overleggen, of dezelve opgewogen worden door de voordeelen, die men te wachten heeft, bijaldien dezelve mogt gelukken, en ook of deze voordeelen zoo groot zijn, dat dezelve, zelfs bij ongelijke kansen, moet gewaagd worden. Daar nu over het wel of niet gelukken eener vrijwillige leening niets met zekerheid vooraf te bepalen is en dezelve, behalve van de berekenbare voordeelen en van de zekerheid voor den geldschieter, nog afhangt van de gebeurtenissen van den dag, welke van een oogenblik op het ander van gedaante kunnen veranderen, moet men wel zeer van het groote nut van dezen maatregel *bij eene goede uitkomst* overtuigd zijn, om de wisselvalligheden, waaraan die onderworpen is, en den nadeeligen invloed, welken hij op den duur op ons toekomstig financieel stelsel hebben moet, over het hoofd te zien. Alvorens dan mijn oordeel over de verdiensten der voorgeslagene geldleening te kunnen vestigen, heb ik getracht de voordeelen op te speuren, die op dit oogenblik uit derzelver volledige totstandkoming zouden voortvloeijen; vervolgens wat daarvan te wachten zij, ingeval zij maar gedeeltelijk vol kwame, en eindelijk of het middel van eene gedwongene leening, met onverschrokkenheid van den beginne af aan bij de hand genomen, niet doelmatiger en voor het algemeen minder drukkende zoude wezen.

Het groote doel, dat ik door het gelukken eener vrijwillige leening, en wel tot zoo eene aanzienlijke hoogte als 42 millioen, in deze omstandigheden mij voorstelle bereikt te zullen worden, is het vestigen van ons crediet en de morele invloed, dien zulk eene magtsvertooning op de naburige volken zoude uitoefenen, in een oogenblik, dat zelfs de meest bevriende mogendheden ons met een oog van medelijden beschouwen en naauwlijks zich verbeelden kunnen, dat wij aan de ons toegebragte schokken, met behoud onzer zelfstandigheid, hebben kunnen wederstaan; terwijl het losgerukte deel van ons Koningrijk, hetwelk zich aan alle de financiële verpligtingen onttrokken heeft en dezelfde inkomsten blijft genieten, alle zijne pogingen ziet mislukken om $^{1}/_{7}$ van diezelfde som bij elkander te krijgen. Doch hoe grooter zegepraal ons crediet, bij het welgelukken der leening, zoude behalen, zoo gevoeliger slag zoude het ook door het mislukken ontvangen, en is het raadzaam, het geheim, tot welke hoogte onze innerlijke hulpbronnen kunnen verstrekken, aldus op eenmaal op het spel te zetten? Een tweede en even gewigtig voordeel zoude bij het welgelukken der leening daarin liggen, dat oogenblikkelijk in alle de behoeften van het loopende jaar zoude voorzien zijn; dat de ongerustheid over nadere financiële maatregelen zoude ophouden; dat niemand dan degenen, welke geld hadden, hetzelve zouden behoeven voor te schieten, en het gros der natie in de ramp niet deelen zoude; doch hier staat wederom, bij het mislukken, tegenover, dat juist de groote kapitalist de voordeelen daarvan, en wel ten koste van den min-vermogende, zal plukken; dat het land te zijnen behoeve met eene zwaardere rente zal belast wezen, zonder eenig meerder nut daarvan te hebben getrokken, en de oude bezitter van nationale werkelijke schuld een aanzienlijk onderpand voor de betaling zijner interesten zal moeten missen, terwijl hij mede het zijne zal moeten toebrengen, om het daaruit ontstaan tekort op de jaarlijksche begrooting te dekken. Dit nadeel, Edel Mogende Heeren moet nog te meer zich laten gevoelen, naar mate de som, welke ingeschreven zoude worden, nader bij de behoefte mogt komen zonder evenwel de gevraagde 42 millioen te bereiken. Want we verre, dat in dat geval alleenlijk het nog ontbrekende door eene gedwongene heffing gevonden zoude moeten worden, zooals het zich bij eene oppervlakkige beschouwing voordoet, zoo moet indien de inschrijving de 42 millioen niet haalt, die som door eene gedwongen heffing ten volle worden omgeslagen. Daar de uitdrukkelijke voorwaarde der vrijwillige leening den inschrijvers waarborgt, dat zij de renversalen der gefourneerde sommen in alle geforceerde heffingen, welke in den loop van het jaar 1831 mogten worden uitgeschreven, voor contant geld zullen kunnen bezigen en dus de houders dezer renversalen, tegen meerderen of minderen sprijs, dezelve aan de contribuabelen zullen verkoopen, die daarmede in de geforceerde heffing tot het volle montant der ingeschreven som zullen betalen, zonder dat het land nog een penning zal genieten, en eerst nadat alle renversalen opgebruikt zullen zijn, zal het overschot of de differentie tusschen de ingeschrevene som en het benoodigde in contanten worden verstrekt.

Een voorbeeld zal dit duidelijker maken. Stel dat slechts 17 millioen worden ingeschreven en de behoefte werkelijk 42 millioen bedraagt, dan zal de gedwongene heffing tot 42 en niet tot 25 millioen moeten worden uitgeschreven, omdat er vooreerst 17 millioen aan renversalen zullen gefourneerd worden en slechts 25 millioen in contanten. De geforceerde heffing, waarvoor men thans terugbeeft, zal dus evenzeer en tot een gelijk bedrag moeten plaats hebben, en wel onder die bezwarende omstandigheden, dat (om bij hetzelfde voorbeeld te blijven) 17 millioen à $6^1/_4$ pct. in plaats van 4 pct. zullen loopen en een geëverredigd deel der grondlasten tot derzelver renten en aflossing verbonden zal zijn, en dat de gegoedste ingezetenen alleen deze premie zullen genieten. De winst door deze in dat geval door het verkoopen hunner renversalen, te maken, is zoo aanzienlijk, dat dit eene tweede tegenwerping tegen het geheel plan oplevert, die van zoo veel gewigt is, dat ik bevreesd ben dat zij nooit genoegzaam opgelost zal worden, en dat wel, omdat dit vooruitzigt op winst het deelnemen tot het volle bedrag van het benoodigde natuurlijk moet tegenwerken en dus den goeden uitslag van den geheelen maatregel moet doen betwijfelen. Immers hoe minder er ingeschreven wordt, hoe minder renversalen er in de wereld zullen komen en hoe grooter het aanbod zal worden, om dezelve te koopen, ten einde daarmede zijn aandeel in de geforceerde heffing te voldoen. Want het $6^1/_4$ pcts. effect a pari staande, zal het 4 pct. effect, voortspruitende uit de geforceerde heffing, maar 64 pct. waardig wezen en het renversaal, onder de 36 pct. gekocht, nog altijd eenige winst voor den contribuabele opleveren; en dit zal het geval zijn, zoolang de inschrijving onder de helft of 21 millioen blijft. Komt zij hooger vol, dan zullen de renversalen in zekere evenredigheid dalen omdat bij meerder aanwezen de behoeften en dus ook de aanvraag verminderen; en eindelijk, zoo de negotiatie vol komt, zullen zij vallen tot op 1 percent, de waarde, voor dewelke zij van 's lands wege ingewisseld zullen worden. Het geldelijk belang der speculanten zal dus zijn de leening tot op, om of nabij de helft en niet verder aan te vullen, en daar het groote nut, dat men bedoelt, daarin bestaat, dat zij vol kome, zoo heeft de maatregel eene zich zelve tegenwerkende kracht, welke dien onraadzaam maakt. De buitenmatige winst op de renversalen zoude wel is waar kunnen worden voorkomen, door dezelve op naam te stellen en dus slechts voor het aandeel te laten gelden waarvoor een ieder in de eventuële geforceerde heffing zoude aangeslagen worden, doch alsdan valt men in het tegenove

36STE ZITTING. — 9 APRIL 1831.

XV. *Vrijwillige geldleening.*

gestelde bezwaar, dat, zonder dit lokaas, de kapitalisten in dit hagchelijk oogenblik hunne beurzen niet zullen ontsluiten en de leening geheel zoude mislukken.

Hetzelfde zoude ook te duchten zijn, wanneer men, gehoor gevende aan den voorslag eener Afdeeling, het vooruitzigt open liet op eene hoogere rente dan vier percent bij eene eventuële geforceerde leening, aangezien het onderscheid van een enkel percent in de renten den ijver niet genoegzaam zoude opwekkken, om zich vrijwillig te verbinden, terwijl er altijd nog hoop overblijft, dat zij door toedoen van anderen, buiten zich zelven, zal vol komen. Ik stem dus volkomen toe, dat, wil men met eenige hoop op goeden uitslag tot eene vrijwillige leening overgaan, men noch op de werkelijke voordeelen der inschrijving moet bezuinigen, noch het vooruitzigt moet verzwakken op de nadeelen, welke men zich op den hals haalt, door geen deel daaraan te nemen. Echter moet de aandacht van iedereen opgewekt worden om het er niet op aan te laten komen, of de kapitalisten daarin al of niet zullen willen speculeren, maar om zelf te voorschijn te komen en zich vrijwillig te belasten met de opbrengst eener som tegen hoogen intrest, welke hij anders evenwel tegen eenen veel lageren zal moeten opbrengen. Een ieder make dan zijne berekening, wat zijn aandeel in de geforceerde heffing omtrent zoude kunnen bedragen, en daartoe heeft hij eenen genoegzamen maatstaf in de gedwongene leening van den 22sten November ll., die circa 14 millioen heeft opgebragt, terwijl deze driemaal zooveel moet opleveren. (Ik neem deze geldleening bij voorkeur tot grondslag dezer berekening, en niet het onlangs aangenomen voorschot, noch de voorgedragen projectwet, om reden, dat ik zelfs de vooronderstelling niet wil maken, dat men bij eene eventuële geforceerde heffing een zoo ongelijk werkend middel als het personeel, alleen genomen, tot basis voor deze belasting zoude kunnen nemen.) Een ieder neme dan, zeg ik, vrijwillig deel voor driemaal den aanslag van hetgeen hij in November ll. heeft moeten fourneren, en men kan staat maken, dat de leening vol zal komen, aangezien men billijk kan veronderstellen, dat de speculanten ligt zoo veel zullen inschrijven, als het aandeel dergenen bedraagt, die niet in staat zijn aan hun welbegrepen belang in deze te voldoen. Laat men het daarentegen aan de speculanten geheel over, om in de behoeften te voorzien, zoo kan men omtrent even zeker te voren vooruitzien, dat zij niet vol komt, dewijl hun belang medebrengt, dat er eene geforceerde geldheffing op volge, waarin zij hunne renversalen met grove winst zullen kunnen gebruiken. Het wordt dus eene ware vaderlandsche verpligting voor elken huisvader, in deze vrijwillige leening maar evenredigheid zijns vermogens deel te nemen, dewijl hij zijn eigen voordeel bereikt. het onheil eener geforceerde heffing afwendt en de schatkist in dit hagchelijk tijdstip op eene krachtige wijze te hulp komt.

Daar nu een welberaden overleg, gepaard met vurige vaderlandsliefde, in alle klassen der ingezetenen van ons land algemeen wordt aangetroffen, zoo bestaat er eene gegronde hoop, dat een ieder, des gewaarschuwd, het belang dezer poging zal inzien en zich daaraan niet zal onttrekken. Want zoo een ieder niet met ingespannen krachten medewerkt om deze leening te doen gelukken, zoo vervalt men onmisbaar in de noodzakelijkheid eener geforceerde, waarin een ieder tegen lageren interest eenen misschien nog hoogeren aanslag zal moeten fourneren en het vaderland te vergeefs de opoffering van 2 pct. aan zwaardere rentebetaling voor de ingeschrevene sommen wordt opgelegd, welke toch wederom door elken contribuabel voor zijn aandeel zullen moeten worden gedragen; terwijl deze opoffering, welke bij eenen volledig goeden uitslag geheel ten voordeele der ingezetenen komt, meer dan opgewogen wordt door het voordeel van op eens ontslagen te zijn van alle de belemmeringen, waarmede het thans heeft te worstelen. Indien de hoop op eenen goeden uitslag mij deze wet reeds in een gunstiger daglicht doet verschijnen, zoo brengen de verbeteringen, welke daarin op voordragt der Sectiën gemaakt zijn, nog veel toe om mij dezelve aannemelijker te maken, en voornamelijk het slotartikel, waarbij bepaald wordt, dat over deze gelden niet zal mogen beschikt worden dan volgens de wettelijke bepalingen, daaromtrent vast te stellen. Dit neemt de onregelmatigheid weg, die er in bestond, zoodanige sommen ter beschikking van het Gouvernement over te laten, eer wij nog de gelegenheid gehad hadden de wezenlijke behoeften in de begrooting te onderzoeken.

Na al het gezegde moet ik bekennen, Edel Mogende Heeren! dat ik overhel om mij voor deze wet te verklaren, waar ik de gevolgen wel met huivering van te gemoet zie, maar die ik, vol vertrouwen op het doorzigt der natie en in de streelende hoop, dat hare hulpbronnen nog toereikende mogen wezen om aan haren goeden wil te beantwoorden, mij vleije met eenen goeden uitslag bekroond te zullen zien.

Echter moet ik bekennen, dat ik veel onbevangener en met veel geruster gemoed mijne toestemming daaraan zoude hebben gegeven, indien ik de verzekering had mogen erlangen, dat, ingeval de vrijwillige leening tot een aanmerkelijk bedrag mogt vol komen, zoodat er maar ettelijke millioenen aan de 42 ontbraken en er eenig uitzigt overbleef om de volstrekte behoeften van dit jaar daarmede te bestrijden, de Regering zich liever alle opofferingen zoude getroosten, dan dit jaar tot den verderfelijken maatregel eener gedwongene heffing te komen, en dat zoo doende de hebzucht van baatzuchtige speculanten te leur mogt worden gesteld, die met onverschilligheid den ondergang van den Staat zouden aanschouwen, mits zij op deszelfs puinhoopen hun eigen fortuin zagen bloeijen.

De heer **Warin**: Ik vind in den aanhef dezer wet hetzelfde gebrek als in die, welke onlangs door U Edel Mogenden is aangenomen en sedert den 2den April is uitgegeven. Wij maken namelijk eene wet, alsof wij nog waren het Koningrijk der Nederlanden, toen de Belgische gewesten er nog een deel van uitmaakten; wij werken nog voor het Koningrijk der Nederlanden, ofschoon het werkelijk slechts voor de getrouw geblevene onderdanen is. Ik acht mij dierhalve verpligt, tegen den aanhef dezer wet te protesteren. Voor het overige zal ik de wet aannemen, omdat mij voorkomt, dat het goede in dezelve ver tegen eenige onvolmaaktheden opweegt. Ik zal daarover verder niets zeggen, maar deze gelegenheid waarnemen, om met een woord te beantwoorden een onderwerp, dat door den voorlaatsten spreker is aangeroerd. Hij heeft, even als bij eene vorige gelegenheid meer anderen, den wensch geuit, dat nimmer een loot van den Oranjestam op den Belgischen grond geplant worde, en heeft gezegd, dat Frankrijk ons daarvoor wel zal waarborgen. Het wenschelijke of niet wenschelijke van de zaak zelve zal ik liever in het midden laten. Ik meen alleen dit te moeten zeggen, dat men zich in alle gevallen moet wachten de waarlijk goede, stille burgers van België, die er dan toch nog bij duizenden zijn, te vermengen met een hoop oproerlingen, die hunnen kwaden geest, gelijk thans zeer wel bekend is, voornamelijk na het gebeurde in Parijs, hebben bot gevierd; die den tegenwoordigen geest van opstand hebben gestookt en aangezet onder het laagste gemeen. Welke middelen soortgelijke lieden te baat nemen, om zich staande te houden, heeft men dezer dagen maar al te zeer gezien door de treurige tooneelen, die in Brussel, Gent, Luik, Antwerpen en andere aanzienlijke Belgische steden zijn voorgevallen. Doch dit is niet de geheele Belgische natie. Wij mogen onze verontwaardiging met grond tegen de bedoelde raddraaijers uiten, maar wij moeten haar niet uitstrekken tot den stillen burger, tot den stillen landman. Hoe vele landelijke gemeenten zijn er niet, die, terwijl de Belgische vlag van den toren woei, in plaatsen, aan de groote wegen gelegen, aan geen uitsteken van eene Belgische vlag dachten? Wij moeten dierhalve in geene algemeenheden vervallen, maar veeleer die ongelukkige natie uit een edelmoedig oogpunt beschouwen en nagaan, tot welken staat eenige weinige boosaardigen haar hebben gebragt.

Maar indien wij de zaak uit een ander oogpunt willen beschouwen, dan vraag ik, of ons eigen belang niet medebrengt, dat wij moeten verlangen, dat België voorspoed geniet, mits, in allen gevalle, de bepaling van onze afscheiding van hetzelve blijve bestaan. Zoodra dat geschiedt, kunnen wij bloeijen. Het moet België echter insgelijks wel gaan, want wij behooren niet te vergeten, dat zestien een en dertigste gedeelte van de schuld en de renten van het voormalig Koningrijk der Nederlanden door hetzelve moeten gedragen worden; dat, indien zulks het geval niet ware, een van beide zou geschieden, òf dat onze provinciën met een last zouden bezwaard worden, dien zij onmogelijk kunnen dragen, òf wel, dat men de renten voor ruim een half zou doen wegvallen, hetgeen voor de schuldeischers van den Staat de nadeeligste gevolgen zou kunnen na zich slepen. Dit oogpunt is minder edelmoedig dan het eerste, maar het is dat van het belang der rentheffers zelven aan de eene, en dat van de belastingschuldigen aan de andere zijde. Wij moeten dit niet uit het oog verliezen. Ik heb gemeend deze gelegenheid te moeten aanvatten, om U Edel Mogenden deze overwegingen aan te bevelen. — Ik heb gezegd.

De heer **Cats Epz**: Het is mij zeer aangenaam, dat door de bijvoeging van art. 18, zoodanig als hetzelve nu is geredi-

XV. *Vrijwillige geldleening.*

geerd, is weggenomen het bezwaar, dat ik had, middelen te accorderen ter bestrijding van nog onbeoordeelde uitgaven.

Moeijelijk zoude het mij geweest zijn te stemmen tegen de poging, om, bij vrijwillige leening, de benoodigd gerekende sommen te verkrijgen.

Zoo verkieslijk mij de vrijwillige is, zoo zeer bevreesd ben ik voor de gedwongene leening, dat ik nu, iedere andere daarlatende, eene bedenking, welke mij in een ander opzigt tegen de wet zoude kunnen innemen, liever, ter bevordering van het bij dezelve bedoelde, wil aanwenden.

Ik wensch namelijk, dat ieder eventueel gedwongen contribuabele wel zal gevoelen het belang, dat er voor hem in ligt, in deze vrijwillige leening deel te nemen voor het geheel bedrag van hetgeen hij kan berekenen in de gedwongene te moeten betalen, en dit wel niet voor hetgeen bij dat project is berekend tot het benoodigde ad 25 millioen, maar met bijvoeging van het in het laatste artikel van dat project bedoelde twee derde, om te komen tot de 42 millioen.

Ik wensch vooral, dat ieder contribuabele en voornamelijk zij, die met moeite hun aandeel moeten bijeenbrengen, wel in het oog houden, dat *zoolang*, *bij behoefte van* 42 *millioen*, *geen volle* 42 *millioen zal zijn ingeschreven*, het door anderen ingeschrevene geenszins zal strekken ten hunnen voordeele, omdat, indien de Regering, na bijv. 30 millioen verkregen te hebben bij vrijwillige leening, nog noodig zal hebben 12 millioen, zij niets zal verkrijgen met die 12 millioen gedwongen te heffen, want èn voor die 12 millioen èn voor de resterende 18 millioen krijgt zij dan in het gestelde voorbeeld tot 30 millioen toe niets dan renversalen, geen geld; omdat de Regering dus om te verkrijgen in het gestelde geval de laatste 12 millioen, weder de volle 42 millioen gedwongen zal moeten uitputten, waarvan het gevolg dan zal zijn, dat de contribuabelen, welke niet hebben ingeteekend, gerekend dat het 4 pct. effect 60 pct. zal waardig zijn, dan misschien met een verlies van 30 à 40 pct. van de inschrijvers renversalen zullen moeten koopen.

Ik hoop, dat alle eventueel contribuabelen hierop wel zullen letten en zij, zich zelven aldus, zooveel mogelijk, voor nadeelen vrijwarende, daartoe mede zullen werken, dat de Regering niet tot het gedwongene zal behoeven over te gaan.

Ik zal voor de wet stemmen.

De heer **Lycklama à Nyeholt**: Zonder mij in het algemeen over de voorgedragen wet bepaaldelijk uit te laten, nu reeds vele mijner ambtgenooten met zoo uitnemende welsprekendheid in het breede daarover hebben uitgeweid, zoo kan ik echter de gelegenheid niet laten voorbijgaan, om de aandacht van Zijne Excellentie den Minister van Financiën dezen aangaande nog opmerkzaam te maken, dat, bij artikel *zes* van het project bepaald zijnde, dat in de vijf laatste termijnen dezer vrijwillige geldleening als gereed geld tot het bedrag van de helft der fournissementen zullen worden aangenomen de bewijzen van betaling, bij voorschot uitgegeven, volgens de wet van 2 April 1831 (*Staatsblad* n°. 8), en ook met bijberekening der daarop verschenen renten, ik echter geene bepaling, noch bij de zoo evengenoemde wet, noch bij dit project heb gevonden, op welk eene wijze daarmede zal worden gehandeld, bijaldien de helft van hetgeen door den inschrijver gefourneerd moet worden, bij de vijf laatste termijnen minder bedraagt, hetzij in zijn geheel, hetzij voor elken termijn, dan het bewijs van zijn gedaan voorschot bedraagt, en of zulks telkens bij afschrijving op dat bewijs van voorschot zal gesteld worden. Dan zoo neen, op welk eene wijze aan de ingezetenen het volledig genot van het bepaalde bij artikel *drie* van meergemelde wet, nader bij artikel *zes* van dit project overgenomen, zal worden verzekerd, want niet een ieder zal zich in de gelegenheid bevinden, om de vijf laatste termijnen van het ingeschrevene voor de vrijwillige leening dadelijk vóór of op den 15den Augustus aanstaande te gelijk in eens aan te zuiveren, en het is bovendien vrij waarschijnlijk, dat er ook de zoodanigen zullen zijn, die bij voorschot meer hebben moeten betalen dan *drie tiende gedeelten*, uitmakende de helft van het schuldige op de vijf laatste termijnen van het ingeschrevene voor de vrijwillige leening, van zoo iemand bedraagt, zoodat alsdan een overschot blijft bestaan, waarvan de bezitter een bewijs moet blijven behouden, ten einde ook daarvan te kunnen genieten de één ten honderd, toegezegd bij art. 14 van het project.

Ik heb gemeend, hierover eenige inlichting te moeten vragen, ten einde, door het opruimen dezer zwarigheid, niemand terug worde gehouden, hooger in de vrijwillige leening in te schrijven (zonder oogmerk van speculatie) dan hij kan berekenen welligt verpligt te kunnen worden, volgens de project-wet, tot eene gedwongene heffing te moeten geven. Overigens zal ik voor de wet stemmen.

De heer **van Nes**: Het was tot hiertoe mijne gewoonte niet, om voor de tweede reis het woord op te vatten ter verdediging van hetgeen bevorens door mij gezegd is; gaarne laat ik mijn gevoelen aan de beoordeeling van anderen geheel over. Nu evenwel vind ik mij uitgelokt, om eenig antwoord te geven op de aanmerkingen, door een geëerd medelid op een gedeelte van mijne redevoering gemaakt.

Dit lid heeft mij op de meest bescheidene wijze te gemoet gevoerd, dat het *onbescheiden* zoude zijn, om op spoedige wijziging der Grondwet aan te dringen, en dat zulk een aandrang voor onvoorzigtig moet worden gehouden, uit hoofde der bedachtzaamheid en het bedaard overleg, waarmede die gewigtige stof door de commissie, welke Zijne Majesteit daartoe benoemd heeft, behoort te worden behandeld.

Het is mij aangenaam, die bedenking te mogen vernemen van dien spreker, die tevens lid is van diezelfde commissie, waaraan die vereerende taak is opgedragen. Die bedenking strekt mij tot waarborg van de zorg en van de bedachtzaamheid, waarmede dit werk wordt voorbereid, eene zaak, waaraan ik ook buitendien geenszins twijfel; maar het zij mij geoorloofd te zeggen, dat de keus van die commissie nooit van wege de Hooge Regering, hetzij officieel, hetzij op eene officieuse wijze, ter kennis van deze Vergadering gebragt is, dat wij derhalve bij niemand anders dan bij de Hooge Regering zelve op de bevordering van dat werk kunnen aandringen.

De geëerde spreker beeft mij derhalve niet volkomen begrepen, indien hij meent, dat ik die commissie tot eenige overhaasting heb willen aansporen, daar ik alleen bij de Hooge Regering daarop heb willen aandringen, dat aan de voordragt der commissie gevolg worde gegeven, zoodra dezelve ingekomen zal wezen.

Tot dezen aandrang ben ik geregtigd door de lotgevallen van de voordragten eener andere commissie, welke reeds voor eenige maanden met het onderzoek naar de middelen van vereenvoudiging en bezuiniging in alle de takken van het bestuur belast is geworden. Het is genoegzaam bekend, dat die verdienstelijke commissie, aan welker hoofd Zijne Excellentie de Minister van Financiën zich bevindt, reeds voor een geruimen tijd verscheiden afzonderlijke ontwerpen van aanzienlijke bezuinigingen hoofdstuksgewijze heeft voorgesteld, doch zonder dat wij daarvan tot hiertoe ondanks den nood van de schatkist het allerminste gevolg hebben mogen zien, uitgezonderd alleen een Koninklijk besluit, hetwelk wij aan die commissie te danken hebben.

Indien dit nu plaats heeft bij de bestaande verlegenheid in de geldmiddelen, dan was het te vreezen, dat hetzelfde lot stond te wedervaren aan de voordragt tot herziening der Grondwet, en dit te meer uit hoofde van de uitdrukkingen, welke vervat zijn in de mededeeling, door Z. E. den Minister van Buitenlandsche Zaken in Januarij jl. aan ons gedaan, waaruit alleenlijk scheen te blijken van het voornemen der Hooge Regering, om eenige ligte wijzigingen in de bestaande Grondwet voor te slaan, voornamelijk in verband met de afscheiding van België, een voornemen, waarmede ik mij geenszins zoude kunnen vereenigen en waarover ik toen mijne gedachten ontwikkeld heb.

Die uitdrukkingen mogten bij mij eenigen twijfel doen ontstaan over de gezindheid der Hooge Regering tot het voorstellen van zulk eene Grondwet, als de behoefte der natie en de verlichting van onzen tijd schijnen te vorderen. Men mogt eens te veel aan het oude blijven hangen, en in dien twijfel de zaak van de Grondwet eveneens behandelen als die der bezuinigingen in het Staatsbestuur, welke reeds sedert zestien jaren noodzakelijk waren en echter tot hiertoe nog niet tot stand zijn gebragt. Ziedaar de beweegredenen van de aansporing door mij gegeven. Over den gewenschten inhoud dier nieuwe Grondwet zal ik niet handelen; maar de redevoering van een ander lid geeft mij aanleiding om te zeggen, dat, indien de directe verkiezingen van leden tot de wetgeving in Frankrijk en in Engeland aanleiding tot misbruik of tot onrust geven, dit gebrek aan ons tot eene leerrijke waarschuwing verstrekken kan, om de verkiezingen tot de Staten-Generaal te doen geschieden door kiescollegiën, daartoe kort te voren gekozen, welke terstond na de volbragte verkiezing wederom moeten aftreden. Zulk eene instelling schijnt verreweg de voorkeur te verdienen boven de tegenwoordige verkiezingen door de Provinciale Saten. En hiermede nogmaals tot den eerstgemelden spreker terugkeerende, merk ik aan, dat ik gereed ben om met hem

het gedrag van Z. E. den Minister van Financiën en de opoffering van eigenliefde tot nut van den Staat hoogelijk te prijzen, maar de spreker geeft zelf het motief van dat gedrag op: *de vrees*, namelijk, *dat anders de negotiatie mislukken mogt.* En dit is juist wat ik gezegd heb te betreuren, *dat er zulk eene beweegreden bestaat.*

Ik betreur, dat het zoo ver gekomen is met het crediet van den Staat, dat men het belang van deszelfs crediteuren aan de handhaving van die crediteuren zelven moest opdragen, indien men de negotiatie niet wil zien mislukken, en daarom doet het ook aan mij ten uiterste leed, dat Z. E. de Minister van Financiën, bij alle de opofferingen der natie, ook nog de opoffering van zijne bijzondere eigenliefde heeft moeten voegen.

Edel Mogende Heeren! ik vind mij verpligt, om, tot wegneming van alle misverstand ten aanzien van mijn uitgebragt gevoelen, *dat geene Belgen onze gelederen behooren aan te voeren*, hier uitdrukkelijk te zeggen, dat ik daarmede geenszins dezulken bedoel, die van jongs af in de Nederlandsche dienst zijn getreden en dus als hier te lande genaturaliseerd moeten worden beschouwd, omdat zij reeds lang vóór de vereeniging van het jaar 1815 in onze krijgsdienst gestaan hebben: dit is het geval met den Luitenant-Generaal van Geen, wiens trouw, dapperheid en beleid niet alleen bij vroegere gelegenheden, maar ook bij de onlusten in het zuiden zoo treffelijk hebben uitgeblonken, dat ik van de legermagt, welke door dien hoogstverdienstelijken krijgsbevelhebber zal worden aangevoerd, de meest schitterende daden verwacht.

De heer **van Sytzama**: Ofschoon ik wel gewild had, dat de wet op de gedwongene geldleening te gelijk met de vrijwillige leening de wereld ware ingezonden, zoo zal mij zulks echter niet beletten, om voor deze wet te stemmen, zoodanig als zij nu zeer verbeterd aan ons is voorgedragen.

Ik heb op dezelve, na den waarborg, ons door art. 18 gegeven, thans zelfs geene aanmerkingen te maken en beschouw het voor ieder belastingschuldige raadzaam en noodzakelijk, om daarin deel te nemen, althans ten beloope van het bedrag der belasting, hetwelk hij volgens de geforceerde leening zoude moeten bijdragen. Ik wil alleen deze gelegenheid benuttigen, om de Regering welmeenend, maar dringend te verzoeken, om de disponibel te stellen gelden met echte spaarzaamheid te willen gebruiken, zonder welke wij onherroepelijk zullen verloren zijn; ik weet, dat de nood der schatkist dringend is, maar ik weet ook en wil dit speciaal gezegd hebben, dat de toestand der ingezetenen hagchelijk wordt en de nood ook bij hen van uur tot uur klimt. En dit, Edel Mogende Heeren! leidt mij tot een tweede niet minder dringend verzoek, namelijk, dat de Regering zoo spoedig mogelijk een einde make aan den toestand van zaken, waarin wij verkeeren. Men zal mij antwoorden: de Belgen willen niet aan de protocollen voldoen, en wij kunnen alles niet toegeven. Dit is waar, maar alles of niets toegeven verschilt veel, en ik meen het als voordeeliger te mogen beschouwen eenige millioenen schats aan hen toe te geven en een einde te zien aan alle onze opofferingen, dan millioenen schats aan eene kostbare houding op te offeren en niets verder te komen. De geldelijke opoffering zoude hetzelfde zijn, maar bij het eerste winnen wij eenen staat van vrede, rust en terugkeer tot eigen aangelegenheden, welke alleen in staat kunnen zijn, zoo zulks spoedig geschiedt, om te boven te zeilen eene branding, welke gewis de Staatshulk op de een of andere wijze moet verslinden.

Ik eindig, Edel Mogende Heeren, met den wensch te uiten, dat de Hooge Regering eens mogt inzien een artikel over de financiën, dat men vindt in de *Noordstar* van 31 Maart ll. Het aanprijzen in deze Vergadering, om dagbladen te lezen, moge U Edel Mogenden niet geheel parlementair schijnen, de bedenking, dat wij het goede, waar het gevonden wordt, niet moeten voorbijzien, moge ten deze mij tot verdediging verstrekken.

De heer **Donker Curtius van Tienhoven**: Ik verlang alleen kortelijk de reden mijner uitgebragte stem te geven.

Ik ben voor eene vrijwillige leening. Indien derhalve ook deze doorgaat en opneemt, zal ik mij deswege niet beklagen, noch mij aan de deelneming onttrekken.

Maar als vertegenwoordiger des volks vind ik mij bezwaard om er mijne stem aan te geven, omdat de behoeften der *eerste maanden* geen 40 millioen vorderen en het oogenblik mij te ongunstig voorkomt, om eene leening boven volstrekte behoeften te doen. Indien de staat van zaken in Europa tusschen heden en drie maanden gunstiger aanzien mogt krijgen en de hoop op het behoud van vrede zich mogt bevestigen, hetgeen bij de verklaarde standvastige gezindheid van het tegenwoordig Ministerie in eenen grooten naburigen Staat althans nog niet onder de onmogelijkheden behoort, dan *kan* het vertrouwen en daarmede het buitenlandsch Staatspapier rijzen en het geld zou dan op minder bezwarende voorwaarden te verkrijgen zijn.

De ondervinding heeft ons geleerd, hoe de stand der renten in een kort tijdsbestek van 5 op 4 en 3 percent kan dalen en weder van 3 op 5, tot 6 en 7 percent kan rijzen. In oogenblikken, welke als het tegenwoordige dit laatste ongunstig standpunt opleveren, schijnt men mij toe, zich tot de volstrekte eerste behoeften te moeten bepalen. Ik had dus verlangd de negotiatie tot f 25 à 30,000,000 te beperken.

Ik erken voorts, dat bij het ontwerp veel, mijns oordeels, *te veel* is gedaan om den goeden uitslag te verzekeren. In één woord, de wet is te gunstig voor de deelnemers, te schadelijk en te bezwarend in de toekomst voor de natie, en ik kan, bij de altijd bestaande mindere of meerdere onzekerheid der volkomene reussite, niet van mij verkrijgen, om, in verband met het voorgesteld voordeel, uit de renversalen voortspruitende, de Regering en ons aan den band te leggen, om, wanneer wij naderhand tot gedwongene leening zouden moeten komen, die leening tot 4 percent te eischen, en zoodoende de contribuabelen al te zeer te bezwaren.

Ik had een ander plan tot geringer bedrag, tot geringer renten, tot meerder kans op voordeel bij uitloting, en tot meerder zekerheid in mijne Afdeeling voorgesteld en ik had althans gewenscht, dat de verbindtenis tot leening à 4 percent *casu quo* niet zoo bepaald ware aangegaan.

Men heeft gemeend, hieraan niet te kunnen toegeven. De tegenwerping tegen het *te hooge bedrag* der negotiatie wordt, mijns oordeels, niet opgelost door het doel, om het *casu quo* te veel genegotieërde te doen strekken tot intrekking der schatkistbiljetten, want die intrekking zou in dat geval dan ook tot *minder* bezwaar kunnen geschieden, terwijl eindelijk naar de denkbeelden, in de IVde Afdeeling, welke ik de eer heb te presideren, ontwikkeld, en na de daar verlangde beperking dezer leening bij meerder aanbod van zekerheid, niet een zoo aanzienlijk deel onzer gereedste inkomsten als speciaal onderpand zoude zijn aangewezen, hetgeen nu wel zeer gunstig voor de deelnemers is, maar de grootste moeijelijkheid in de toekomst zal verwekken en niet onze nakomelingen, zooals sommigen meenen, maar ons zelven reeds bij het slot van dit jaar in schier onoverkomelijke zwarigheden dompelen.

De heer **van Asch van Wijck**: (1) Ik moet openlijk hulde doen aan de wijze, waarop deze zaak door Z. Ex. den Minister van Financiën is behandeld geworden. De conferentiën over dit gewigtig onderwerp hebben het kenmerkend bewijs opgeleverd, dat Zijne Excellentie van zijne zijde niet aarzelt alle gemoedelijke bezwaren uit den weg te ruimen.

Het is hier de zaak op te merken, dat de tegenwoordige Grondwet, wanneer dezelve doelmatig wordt in werking gebragt, de beste uitkomsten kan doen geboren worden. Ik ben niet overtuigd, dat deze hoeksteen van ons Staatsligchaam zoo gebrekkig is, als men dien wel zou willen doen voorkomen. Door de Grondwet naar vereisch in werking te brengen, zal men eene rijke mijn openen, wier aderen nog niet zoo volkomen zijn ontgonnen. De vereeniging met België, welke eene oppositie daarstelde, die niet altijd ter goeder trouw was, heeft misschien een hinderpaal opgeleverd voor vele verbeteringen, voornamelijk tot het daarstellen van eene vrije gemeenschap tusschen de Regering en de Staten-Generaal.

Hierna tot de beschouwing der onderhavige wet overgaande, komt het den spreker voor, dat er nog onderscheidene redenen bestaan, welke hem terughouden zijne goedkeurende stem aan dezelve te geven. Niet, zegt hij, dat ik eene vrijwillige negotiatie niet verre boven eene gedwongene zou verkiezen. Het tegendeel is waar. Maar, mijns inziens, biedt de tegenwoordige maatregel niet de vereischten aan, die mij bij eene geldleening noodzakelijk zijn voorgekomen. Het is toe te staan, dat men zoo na mogelijk den maatregel grondt op den algemeenen standaard der rente, maar het is niet genoegzaam de voordeelen der deelnemers te bevorderen ten nadeele van anderen en van de schatkist. Wanneer men den stand der rente volgt, is er geene noodzakelijkheid voor een minder montant een hooger montant uit te geven. Dit beginsel is mij altijd gebrekkig voorgekomen. Maar zoo mij dit

(1) Zie ook *Amsterdamsche Courant*, n°. 17, en *Utrechtsche Courant*, n°. 45.

al niet zou bewegen de wet te verwerpen, word ik daartoe door de bepaling nopens de renversalen gedrongen. Dit middel is te schadelijk in de gevolgen, zoo voor de schatkist als voor het volk.

Ik heb als een eerste beginsel bij het daarstellen van eenig stelsel van geldmiddelen mij altijd voorgesteld, dat alle uit te schrijven belasting zooveel mogelijk kome in de schatkist zelve, maar niet in handen van derden. Dit is hier echter het geval, daar de renversalen door de deelnemers worden uitgegeven en de som, welke dezelve opleveren, dus niet in de schatkist komt. Het middel van de renversalen komt mij niet voor, eene aanmoediging tot deelneming te zijn, want derzelver waarde moet vermeerderen, wanneer onverhoopt de deelneming aan de geldleening niet toereikende mogt zijn of aan de verwachting beantwoorden. Het is derhalve eene speculatie op het ongeluk van degenen, die naderhand in de gedwongene geldleening zullen verpligt zijn deel te nemen en te contribueren.

Uit een staatkundig oogpunt beschouwd, is er ook een gebrek in de wet. Is de bepaling, dat een onderpand van een gedeelte onzer inkomsten voor de leening zal worden gesteld, niet een te groot bezwaar, om de aanneming te verhinderen? Biedt het eigen beheer der fondsen door de Regering niet evenveel, niet meerdere zekerheid aan dan dat van eenige bijzondere personen?

De spreker juicht het door de Regering aan den dag gelegd verlangen tot het daarstellen van alle mogelijke bezuiningen ten hoogste toe.

Nopens de door eenige leden gemaakte aanmerkingen betrekkelijk de noodzakelijkheid eener herziening van de Grondwet, zegt hij, dat meer nog dan die herziening vereischt wordt het daarstellen van eene echt Nederlandsche wetgeving, waarnaar wij reeds sinds 18 jaren haken. De publieke geest is door de bestaande Grondwet niet in het minste onderdrukt; die geest heeft ten schoonste gewerkt, en ik weet niet, of het noodzakelijk is, dat hij zich sterker toone, dan hij gedaan heeft. Ik geloof, dat de Vergadering van de Staten-Generaal, een uitvloeisel van die Grondwet, wel de vergelijking met het Brusselsche Congres, dat uit onmiddellijke verkiezingen van het volk is voortgesproten, kan doorstaan. Wij moeten ons wachten, te groote omkeeringen in ons maatschappelijk gebouw toe te staan, als welker nadeelige gevolgen niet ligt te berekenen zijn. Ik heb gemeend, dit met een enkel woord te moeten zeggen.

De heer **Frets**: Ik heb eigenlijk geen regt van spreken, omdat ik bij het onderzoek der wet in de Afdeelingen niet heb kunnen tegenwoordig zijn. Ik ben evenwel schadeloos gesteld en in staat te oordeelen, door zoo vele belangrijke adviesen als ik heden gehoord heb. Ik verklaar derhalve mij te voegen bij degenen, die de wet als aannemelijk beschouwen. Maar ik heb daartoe eene bijzondere reden, te belangrijker omdat zij het openbaar vertrouwen betreft, en zonder zoodanig vertrouwen de onderhavige wet weinig gevolg zoude hebben.

Bij de laatste mededeelingen van den Minister van Buitenlandsche Zaken is voldoende gebleken, dat te Londen aan onze zijde uitsluitend wordt onderhandeld in het belang van Oud-Nederland; dat daarmede niet vereenigd is eenig plan om de Zuidelijke provinciën te herwinnen, maar dat integendeel alle pogingen slechts strekken, om het grondgebied van Oud-Nederland met alle magt te waarborgen tegen iederen aanval, waarmede het uit die provinciën is bedreigd. Het is eveneens gebleken, dat al het mogelijke wordt aangewend, om eenen goeden uitslag te verzekeren aan de voorwaarden van scheiding, door de Mogendheden gemaakt, zooals die vervat zijn in de bijlage A van het protocol n° 20 en door onzen Koning zijn aangenomen.

Ik stel mij op die gronden voor, dat de natie niet wantrouwend behoeft te zijn. Ik geloof integendeel, dat na de stellige verzekering, die hare vertegenwoordigers geven kunnen, zij zich niet beklagen zal over zoo vele opofferingen, waardoor zij zich reeds zoo roemrijk heeft onderscheiden, evenmin als over die, welke op nieuw van haar worden gevraagd. Ik geloof ook, dat de bezwaren, die tegen de onderhavige wet zijn geopperd, rijkelijk worden opgewogen door het groote belang, om de Regering in hare goede en opregte pogingen te ondersteunen, en dat ook eene vrijwillige negotiatie met alle nadeelen, daaruit voor 's lands schatkist te ontstaan, in deze oogenblikken nog altoos te verkiezen is boven eene gedwongene heffing, waarvan andere geachte leden vóór mij de grootere nadeelen voor 's lands bestaan in het algemeen met ware kleuren hebben geteekend.

Wanneer wij in de gelegenheid zullen komen, om over wijzigingen in de Grondwet te spreken, zal ik, zoo ik hoop, bewijs kunnen geven, dat mijne leer geene leer van blind vertrouwen is. Ik hoop, dat de commissie, die met dat werk belast is, en vervolgens de Regering ons spoedig in die gelegenheid stellen zullen. Dan kunnen wij bedaard en onpartijdig onderzoeken, wat voor ons vaderland past, wat waarheid zij, en wat hersenschimmen zijn. Tot zoo lang meen ik zoodanig onderzoek, bijzonder nu wij over eene vrijwillige negotiatie spreken, voor ontijdig te mogen houden.

De heer **Bijleveld**: (1) Na alles wat tot dusverre reeds is aangevoerd geworden, zoo tot bestrijding als tot aanbeveling van het ontwerp van wet, hetwelk wij heden behandelen en waarbij wordt voorgeslagen *het openen eener vrijwillige negotiatie, gevestigd op een deel van de hoofdsom der grondbelasting*, zal ik mij niet verdiepen in eene beschouwing van het ontwerp zelve.

Zooals het eerste ontwerp aan U Edel Mogenden was aangeboden, heeft hetzelve tot vele bedenkingen aanleiding gegeven; de processen-verbaal van de Afdeelingen getuigen daarvan, terwijl de veranderingen, in het eerste ontwerp gemaakt, doen zien, dat de Regering aan vele van die bedenkingen heeft gehoor gegeven.

De Afdeeling, tot welke ik behoor, heeft mitsdien ook niet geaarzeld in de van Regeringswege gegeven antwoorden te berusten en met de gemaakte veranderingen genoegen te nemen.

Ik herhaal zulks bij deze als mijn persoonlijk gevoelen, dat de wet, namelijk zooals zij nu ligt, kan en behoort te worden aangenomen. Ik wil dus over de wet zelve niet spreken.

Maar daar U Edel Mogenden dit ontwerp van wet hebben hooren bestrijden als te bezwarend voor de schatkist, vermits de rente van het te negotiëren kapitaal tot $6^1/_2$ pct loopen zal, zoo niet tot $6^3/_4$ pct., — en welke berekeningen ik niet tegenspreken zal, — acht ik het niet geheel ongepast, ter wederlegging van die tegenwerping, U Edel Mogenden terug te wijzen tot de deliberatiën, die in de maand November van het afgeloopen jaar hebben plaats gehad betrekkelijk de geforceerde geldleening.

Indien U Edel Mogenden derzelver geneugen willen raadplegen, zullen wij ons kunnen herinneren, hoe bij de beraadslagingen over die geforceerde geldleening het aan de Regering ten kwade is geduid geworden, dat men niet liever zich eenig bezwaar voor de schatkist heeft willen getroosten dan met eene geforceerde geldleening de natie te belasten, welke onder zulke drukkende lasten toen reeds gebukt ging.

Indien ik U Edel Mogenden tot die deliberatiën terugwijs, behoef ik slechts de processen-verbaal wegens het verhandelde in de Afdeelingen over dat onderwerp op te slaan, mitsgaders de antwoorden, die van Regeringswege zijn gegeven, om U Edel Mogenden te overtuigen, dat het de wil dezer Kamer is geweest, dat zelfs vooraf nog, alvorens tot de geforceerde geldleening te besluiten, alvorens het ontwerp van wet in overweging te nemen, nog eens zoude worden beproefd, of niet, *tot wat prijs ook*, bij vrijwillige negotiatie de benoodigde gelden zouden kunnen worden bekomen, en dat, niet dan nadat van Regeringswege de stelligste verzekeringen waren gegeven, dat alle middelen daartoe waren in het werk gesteld, doch vruchteloos, deze Kamer tot het helpen uitschrijven dier gedwongen geldleening is kunnen bewogen worden.

De gedrukte stukken liggen daar voor mij, die het een en ander onwedersprekelijk bevestigen.

En is dit nu zoo, waarvan de waarheid niet kan worden ontkend, dan vraag ik: hoe is het mogelijk, dat men deze geldleening nu wil bestrijden met de bedenking, ontleend uit het bezwaar, hetwelk er voor de schatkist in zoude gelegen zijn, om tegen $6\frac{3}{4}$ pct. te negotiëren?

Indien deze tegenwerping eenigen ingang konde vinden, zoude de Kamer dan niet in volslagen tegenspraak met haar vroeger aan den dag gelegd gevoelen geraken?

In November 1830 was er nog geenerlei eigenlijk gezegde oorlogslast door de natie opgebragt en toen wilde men naauwelijks van eenige geforceerde geldleening hooren. Nu, nu die geforceerde geldleening naauwelijks is gedragen, nu bestrijdt men de vrijwillige negotiatie, even alsof eene geforceerde geldheffing, *zonder schroom daargesteld*, verkieselijk zoude wezen!

---

(1) De rede van den heer Bijleveld komt nergens in haar geheel voor; zij is overgenomen van het handschrift, in zijne parlementaire nalatenschap aangetroffen.

Het handschrift bevat de aanteekening van den heer Bijleveld: „Geïmproviseerd en daarna nagenoeg woordelijk, zeker zakelijk, op het papier gesteld."

36STE ZITTING. — 9 APRIL 1831.

XV. *Vrijwillige geldleening.*

Welk eene tegenstrijdigheid, Edel Mogende Heeren!

En ik acht mij bevoegd daartegen te mogen waarschuwen.

Eene vergadering als U Edel Mogenden helpen uitmaken, behoort toch meer gelijk aan zich zelve te blijven dan dat zij, na een tijdsverloop van slechts twee of drie maanden, zoude verwerpen hetgeen zij zoo kort te voren verlangd, gewild heeft.

Ik vraag ook met vertrouwen: hoe zoude zulk eene gedraging dienstbaar kunnen zijn om tusschen de Regering en de Staten-Generaal dat gemeen overleg daar te stellen, hetwelk zoo zeer begeerd wordt bij elke wettelijke bepaling?

In November jl. heeft men, — hebben U Edel Mogenden, — gewild, dat er eene vrijwillige geldleening zoude worden geopend, ja zelfs, bij aanneming, voor den minstbiedende worden opengesteld en aangeboden. Welnu, nu volgt de Regering dien toen voorgeschreven weg en mag zich dus nu wel verzekerd houden van den goeden weg, die tot het gemeen overleg leiden kan, te hebben ingeslagen. Maar neen! Nu zouden U Edel Mogenden geen vrijwillige, maar eene geforceerde geldleening kunnen verlangen!

En dan vraag ik met vertrouwen: zal de Regering ooit vroegere wenken, door deze Kamer gegeven, tot leiddraad kunnen nemen voor hare handelingen, om met de Staten-Generaal een waarlijk gemeen overleg daar te stellen.

Ik geloof het niet en durf het dus daarvoor houden, dat de tegenwerping, door sommige leden gemaakt en welke ik in deze gemeend heb te moeten bestrijden, bij U Edel Mogenden geen ingang behoort te vinden.

Maar bovendien, is het bezwaar wel zoo wezenlijk, als men het wil doen schijnen?

Van twee één: de negotiatie komt vol of niet vol. Komt dezelve vol, dan negocieert het Rijk tegen $6^1/_2$ à $6^3/_4$ pct.

Welnu, is dan de uitgeloofde rente zoo buitensporig? Zeker neen!

De nationale werkelijke schuld, rentende $2^1/_2$ pct., staat ten hoogste tot de waarde van 40 pct. geteekend. Men mag dus den standaard van de tegenwoordige rente zeker wel tot $6^1/_4$ berekenen, en alzoo blijkt daaruit, dat de uitgeloofde rente van $6^1/_2$ à $6^3/_4$ niet buitensporig, niet te bezwarend voor de schatkist is gemaakt, en wel om tot dien prijs het daarstellen eener gedwongen geldleening in deze oogenblikken, nu de lasten van den oorlog bij den dag zijn aangegroeid, af te koopen. Maar komt de negotiatie niet vol, ja, dan worden de voordeelen voor de deelnemers grooter, en wel naar mate zij zullen hebben ingeschreven voor grootere sommen dan tot welke zij in eene geforceerde geldleening zullen kunnen worden betrokken, en de schatkist wordt alzoo, doordien de renversalen, voortspruitende uit deze vrijwillige negotiatie, dienen kunnen tot kwijting van het verschuldigde in de gedwongene geldleening, wel bezwaard, — dit spreekt niemand tegen, — met eene rente van 6 pct., in plaats van met eene van slechts 4 pct.

Maar wat volgt hieruit? Alleen dit: dat, daar de deelneming zal zijn geschied òf door speculanten, òf door dezulken die, berekenende tot welke som zij in de geforceerde geldleening zullen moeten bijdragen, tot die som zullen hebben ingeschreven, de negotiatie in beide gevallen dan toch op het zeerst zich aanbeveelt.

In het eerste geval hebben zeker de speculanten niet slechts reeds een rentegevend papier, rentende $6^1/_2$ à $6^3/_4$ pct., maar zij bekomen daarenboven nog de waarde van de renversalen, die zij zelven niet in de geforceerde heffing moeten gebruiken, en welke waarde meerder of minder zal zijn, naar mate er meerdere of mindere aanvraag naar die renversalen zijn zal.

Zeker is het dus, dat voor dezulken de deelneming in de negotiatie aanmerkelijk voordeelig worden kan; maar daarbij verliest de schatkist eigenlijk gezegd niet. De negotiatie zelve blijft altijd tot denzelfden crois voor dat gedeelte, waarvoor zal zijn ingeschreven, even als ware zij vol gekomen.

Doch hieruit zal voor de contribuabelen in de geforceerde heffing, die door geldeloosheid in de negotiatie geen deel hebben kunnen nemen, dit allerwenschelijkst voordeel geboren worden, dat zij voor derzelver aanslag in de gedwongen heffing, door het aankoopen van renversalen, het verschuldigde in de gedwongen heffing zullen kunnen afkoopen en dus niet verpligt zijn honderd voor honderd, tegen den interest van 4 pct., te moeten storten, sprekende het van zelf, dat hieruit altijd eenig voordeel zal moeten voortspruiten voor dezulken, bij welke het aan de contanten hapert, daar de koopprijs der renversalen natuurlijk altijd zal blijven beneden het verlies op de fournissementen, slechts tegen 4 pct. loopende.

Maar in het andere geval, dat namelijk de inschrijvingen zullen zijn geschied door een ieder, naar mate hij meent in de geforceerde heffing te zullen moeten bijdragen, zal de negotiatie zich nog meer hebben aanbevolen, want dan zal daaruit kunnen blijken hoe elk Nederlander gaarne gezind zij, om, wanneer het aankomt om 's lands schatkist te stijven, zijne gelden uit te zetten slechts tot die rente, welke met den gewonen standaard gelijk staat.

Terwijl, om er dit nog met een enkel woord bij te voegen, indien de inschrijvingen slechts door speculanten zullen zijn geschied, zonder dat de negotiatie vol gekomen is, doordien de meer vermogenden achterlijk zijn gebleven om aan de geldleening deel te nemen, dezen het zich zelven zullen te wijten hebben, verstoken te zijn van de voordeelen, die de negotiatie aanbiedt, en in het vervolg te zullen moeten dragen in de belastingen, welke tot vinding van de renten en aflossingen zullen moeten worden vastgesteld.

De berekening omtrent hetgeen waarvoor een ieder, die daartoe het vermogen heeft, in deze negotiatie behoort te worden ingeschreven, door één onzer geachte medeleden (den heer Corver Hooft) gemaakt, blijve een ieder aanbevolen.

Ik stem vóór de wet.

De heer **Beelaerts van Blokland**: Ik zal niet spreken over het wenschelijke of niet wenschelijke eener wijziging in de Grondwet. Ik moet hier het wijs en doelmatig verlangen, door den heer van Nes bij eene vorige gelegenheid geuit, herinneren, dat namelijk de Staatscommissie, door den Koning ingesteld tot het ontwerpen van de noodige wijzigingen in de Grondwet, geheel vrij van allen invloed van buiten mogt te werk kunnen gaan. Ik voeg mij ten volle bij dien wensch; zoodanig ligchaam toch behoort geene wenken te ontvangen, maar het moet handelen uit eigen overtuiging en met eigen kennis van de behoeften des vaderlands Ik zal over deze gewigtige aangelegenheid, welker behandeling thans nog ontijdig is, alleen nog dit zeggen, dat men mag verwachten, dat de wijzigingen, door genoemde commissie voor te dragen, in allen deele zullen zijn overeenkomstig die beginselen van godsdienstige en burgerlijke vrijheid, waarvoor onze vaderen zoo lang gestreden hebben en welke steeds in Nederland een veilig toevlugtsoord heeft gevonden. Ook ik sta die beginselen met al mijn hart voor en zal dezelve verdedigen tegen het hedendaagsche liberalismus, waarvan men in sommige steden van België nog onlangs de wrange vruchten heeft ingeoogst.

Ik heb voornamelijk het woord gevraagd, om de bedenking te wederleggen, door een onzer medeleden nopens den aanhef van de wet in het midden gebragt. Bij gelegenheid van de beraadslagingen over de wet betrekkelijk het voorschot, is eene dergelijke aanmerking gemaakt. In plaats van *Noordelijke gewesten*, *getrouwe provinciën*, *het Koningrijk der Nederlanden*, heeft men toen eenvoudig het woord: *Staat* gesteld. Maar nu is de bedenking geheel doelloos, want in de tegenwoordige wet wordt noch van *Noord-Nederland*, noch van *Koningrijk* gesproken; ik vind alleen in den aanhef het woord: *Vaderland.* En, Edel Mogende Heeren, is dit dan zoo aanstootelijk? Of hebben wij ook geen vaderland meer? De aanmerking schijnt dus alleen te kunnen voortvloeijen uit het hoofd van de wet, hetwelk luidt: *Wij* WILLEM, bij de gratie Gods, *Koning der Nederlanden*, enz. Dit is het eenige wat wij deswege aantreffen. Maar welken titel zoude de Koning aannemen, anders dan dien van *Koning der Nederlanden?* Ik moet erkennen, dat het mij leed zoude gedaan hebben, dien titel niet meer te zien voeren door het doorluchtig Hoofd van den Staat. De waardigheid van Denzelven zoude immers buiten'slands niet weinig verzwakken, indien Hij thans eensklaps eenen nieuwen titel aannam, en dan zoudè men welligt met grond tot onze gezanten kunnen zeggen, wat de nieuwsbladen dezer dagen ter zake van eenen Belgischen gezant hebben verklaard: »dat men zich over de onbeschaamdheid van een bestuur moest verwonderen, hetwelk eenen gezant had gezonden, terwijl nog niet ééne mogendheid dat bestuur of den nieuwen Staat, dien het regeert, erkend heeft." Ik heb het bij eene vorige gelegenheid gezegd: het Koningrijk der Nederlanden bestaat inderdaad nog. Feitelijke afscheuring stelt geen regt daar. Wij zijn niet, zooals ik heb hooren zeggen, een brok van een uit elkander gescheurd Rijk. Wij hebben ons staande gehouden; wij handhaven ons bestaan nog steeds met de wapenen in de vuist. Dit leidt mij tot eene bedenking van denzelfden spreker, dat namelijk het belang van Noord-Nederland welligt konde vorderen, dat een lid van ons Koninklijk Stamhuis aan het hoofd van België wierd geplaatst. Ik zal mij in dat moeijelijk vraagstuk niet ver-

diepen. Er is veel vóór, maar ook vooral veel tegen te zeggen; in den tegenwoordigen toestand van België althans zoude ik zulks niet durven aanraden en mij, bij de beoordeeling van dit punt, vooral niet gronden op de goede gezindheid des Belgischen volks. Ik weet wel, en het is voor niemand een geheim meer, dat eenige weinige slechthoofden den opstand hebben voorbereid en bewerkt; dat velen het verlies van de welvaart betreuren, die zij onder de vaderlijke regering van onzen Vorst genoten hebben, en thans berouw gevoelen over hunnen afval, nu zij de rampzalige gevolgen daarvan ondervinden; maar het is niet minder waar, dat er velen zijn geweest, die van het eerste oogenblik der vereeniging af een vijandig hart aan Noord-Nederland hebben toegedragen. Het gebeurde in België is een nieuw bewijs van de van ouds bekende karakterloosheid en wispelturigheid der Belgen, en met zulk een weinig standvastig volk kan men geene naauwere vereeniging begeeren.

Eene goede nabuurschap met hetzelve is wenschelijk, want men kan met zijne naburen niet eeuwigdurend in oorlog leven; het zoude zelfs raadzaam kunnen zijn, zich eenige opofferingen te getroosten, om die goede nabuurschap tot stand te brengen, maar wij moeten ons niet in het geval stellen van weder in aanrakingen met dat volk te komen, die ons naderhand duur zouden kunnen te staan komen.

Ik zie mij thans voorgesteld een ontwerp van wet tot eene vrijwillige leening; ik moet in overweging nemen, dat de staat van Europa niet geschikt is, om zoo veel vertrouwen aan groote handelshuizen in te boezemen, dat zij, zonder het uitzigt op aanzienlijke voordeelen, groote bijdragen aan de schatkist zouden willen verstrekken; ik zie een ontwerp, waarbij aan de natie wordt voorgesteld eene gemakkelijke wijze van betaling, bij kleine termijnen van Mei tot December. Ik zie mij aan den anderen kant voorgesteld eene wet tot eene gedwongene heffing, een ontwerp van zeer bezwarenden aard, waarbij de voordeelen minder zijn en de termijnen veel korter op elkander zullen volgen. Nu vraag ik mij, wat raadzamer is, ieder Nederlandsch huisvader in de gelegenheid te stellen, om vrijwillig en met voordeel de schatkist te helpen stijven, dan wel denzelven door het vaststellen eener gedwongene heffing aan groote bezwaren bloot te stellen. De keuze kan niet moeijelijk zijn: ik zal mij verklaren voor de onderhavige wet.

De heer **van Tets van Goudriaan**, *Minister van Financiën:* (1) De ondervinding heeft meermalen doen zien, dat het meest eenvoudig onderwerp door te groote ontwikkelingen en te menigvuldige beschouwingen duisterder en daardoor moeijelijker te beslissen wordt. Het is in dat geval de pligt van den Minister des Konings, om de behandelde zaak tot hare oorspronkelijke eenvoudigheid van beginsel terug te voeren. Dat beginsel is in de tegenwoordige wet onmiskenbaar. Daar bestaat een tekort van 40 en een half millioen gulden over de dienst van 1831. Ter bestrijding daarvan deed zich ter keuze van de Regering geen ander middel op dan dat, hetwelk door U Edel Mogenden zelven scheen verlangd te worden en hetwelk is voorgedragen bij de wet, die thans het onderwerp uwer beraadslagingen uitmaakt. Het was toch in den boezem dezer Vergadering als hoogst verderfelijk beschouwd, om onze toevlugt weder tot eene gedwongene belasting op de bezittingen en eigendommen te nemen, en de Regering moest dus wel besluiten, om zich naar de wenschen van U Edel Mogenden te schikken en geene opofferingen te ontzien, om het tot stand brengen van eene vrijwillige leening te beproeven. De geldleening is voorgedragen tegen 6 en drie achtsten ten honderd rente, onder verband van een speciaal onderpand, onder een eigen beheer, en met bijvoeging van een kans voor de renversalen. Zoodanig eene voordragt was in de tegenwoordige omstandigheden noodig, billijk en regtvaardig. Zij is billijk, vermits dezelve dit gemeen heeft met alle goed ontworpene vrijwillige leeningen, dat de daaraan verknochte voordeelen in evenredigheid staan met die, welke ander Staatspapier voor het oogenblik oplevert. Wanneer ik toch, met de prijscourant in de hand, U Edel Mogenden verwijze naar een aantal andere fondsen en derzelver tegenwoordigen koers, en daaronder dezulke, die vrij grootere zekerheid opleveren, dan wij voor het oogenblik in staat zijn aan te bieden, en met hoop op rijzing van kapitaal rente geven 7 ten honderd, dan zal men moeten bekennen, dat 6 en drie achtsten ten honderd geene zoo buitensporige rente is, noch zulk een ongemeen voordeel aan de deelnemers aanbiedt.

Bij het onverhoopt niet geheel vol komen der leening, zal de kansrekening der renversalen nog een billijk voordeel opleveren aan den huisvader, die daaraan heeft deel genomen, en als zoodanig is dat middel der renversalen als een prikkel en spoorslag tot algemeene deelneming te beschouwen.

Het billijke en niet buitensporige van het ontwerp valt verder in het oog, wanneer men bedenkt, dat een effect, hetwelk reeds 6 ten honderd rente geeft, slechts 94 ten honderd kosten zal, in het geval, dat van het renversaal geen gebruik kan worden gemaakt, terwijl men daarenboven voordeel uit een verschil van den koers zal kunnen trekken door de verleende bevoegdheid, om de laatste termijnen dezer geldleening óf in recepissen van de belasting bij voorschot, óf in geld te fourneren. De speler, — ik zeg de speler, en niet de echte vaderlander, — zal een krachtigen prikkel tot deelneming vinden in de winst, waarop hij, door het met voordeel afzetten zijner renversalen, de kans erlangt.

Ook ik deel in den roem, van tot een land te behooren, alwaar zoo vele uitstekende blijken van vaderlandsliefde worden gegeven, maar ik zoude aan mijne verkregene menschenkennis te kort doen, indien ik mij verbeeldde dat 42 millioen schats enkel uit een gevoel van vaderlandsliefde zoude bijeen te brengen zijn; neen, daar behoort een meer vermogende drijfveer te bestaan, om hen, die de middelen daartoe bezitten, tot hooge en schier overmatige deelneming in deze leening te bewegen.

De voorgedragen maatregel is billijk, want een ieder, die begint met deel in de geldleening te nemen uit een beginsel van vaderlandsliefde, vindt daarin vervolgens een billijk en welberekend voordeel. Zoodanig als de wet thans verbeterd en gewijzigd is, is zelfs voor den geringsten contribuabele de weg tot deelneming opengesteld, daar men ook voor niet meer dan f 100 kan inschrijven. Men kan derhalve niet meer aanvoeren, dat deze leening alleen toegankelijk is voor den rijke; neen, zij is het evenzeer voor den minvermogende. Ik moet hier nog bijvoegen, dat zoo onverhoopt tot eene gedwongene belasting toevlugt moest worden genomen, de tegenwoordige wet ook ten voordeele van den geringsten stand komt. Immers waarin bestaat het voornaamste bezwaar van zoodanige buitengewone gedwongene heffing of leening, waarvan het reeds gegeven voorbeeld zoude moeten worden vernieuwd? Het is hierin gelegen, dat men moet beginnen met geld uit te schieten, waarvoor men rentegevend papier ontvangt. Degeen, welke dit papier niet kan behouden en bewaren, moet het met eenig verlies, naar den koers, verpassen. Hier is het geval omgekeerd: men koopt het papier voor een prijs, welken men anders op het gefourneerde zoude hebben verloren; daarmede kwijt men zich van zijn verschuldigde en, door het koopen van renversalen, verliest men waarschijnlijk minder, dan anders het geval zoude geweest zijn.

Het voorgedragen middel is ook als staatkundig goed te beschouwen, vooral in de tegenwoordige moeijelijke oogenblikken. Het is immers beter, door eene vrijwillige leening in de zeer uitgestrekte behoeften van den Staat te voorzien, dan de belastingschuldigen van alle standen der maatschappij onderling en met het bestuur in aanraking te brengen. De natie, wel is waar, geeft een voorbeeld, te vergeefs elders te zoeken, van rust en kalmte, maar de Hooge Regering moet ook trachten, die te behouden, door moeijelijkheden voor te komen, welke niemand van U Edel Mogenden verlangt te zien geboren worden.

Wat de bedenkingen tegen het bepalen der leening op 42 millioen betreft, moet ik herinneren, dat men, door ze tot 25 millioen te beperken, den geheelen grondslag van den maatregel, die in het verband tusschen de vrijwillige en gedwongene leening bestaat, zoude wegnemen. De Regering heeft zich voorts door het bijgevoegde art. 18 de handen gebonden, zoodat alle bezwaar wegens het gebruik der gelden vervalt en ophoudt.

Men heeft al verder de bedenking geopperd, dat het middel van de renversalen zeer schadelijk zal zijn, zoo de geldleening niet vol komt. Maar de zaak is eenvoudig deze: de schatkist tracht zooveel mogelijk van de benoodigde som ter leen te nemen tegen 6 ten honderd, en hetgeen zij op dien voet niet kan vinden, zal zij gedwongen opnemen tegen 4 ten honderd; het eenige verschil voor de schatkist tusschen de beide gevallen bestaat in het een ten honderd voor de inwisseling der uit te geven renversalen.

Nog twee aanmerkingen zijn er gemaakt: de eene betreffende het vestigen van een speciaal fonds, en de andere het benoemen van afzonderlijke commissarissen over deze geldleening. Men heeft dit laatste willen doen voorkomen als eene opoffering van eigenliefde van den kant van mijn Ministerie. Ik voor mij beschouw dit als zoodanig niet; men heeft hierin slechts het voorbeeld van andere landen gevolgd en ook wat hier te lande vroeger gedaan

1) Zie ook *Amsterdamsche Courant*, n°. 87.

s. Immers wat is de oorsprong van het Amortisatie-Syndicaat nders dan het beheer van speciale fondsen tot aflossing van Staatsschuld onder eene afzonderlijke administratie? En zoo het norgen eens kwam te gebeuren, dat dat ligchaam, gelijk het erlangen daartoe, te regt of ten onregte, door velen dikwijls s te kennen gegeven, wierd opgeruimd, dan zoude er toch al vederom eene speciale commissie tot liquidatie moeten worden aangesteld, waarmede uit den aard der zaak bijzondere personen, en niet de Regering zelve, zouden belast worden. De Regering bezit vertrouwen genoeg; maar in zulke geldelijke angelegenheden, als de onderhavige, moet zij dit met de aanienlijken der natie deelen.

Wat het verlangen betreft, dat de gaping in de opbrengst der grondbelasting ten gevolge van deze leening door andere middelen nogt worden aangevuld, daaromtrent is de noodige waarborg te vinden in het 17de artikel van het ontwerp, hetwelk er op le allereerste aanvrage van U Edel Mogenden is bijgevoegd. Het scheppen van een speciaal verband behoeft overigens niemand af te schrikken, daar U Edel Mogenden zelven voor 1822 meermalen zoodanig speciaal verband op de domeinen hebben vereend, zonder daaromtrent ooit eenige zwarigheid te maken. En welk andere waarborg was er nu te geven, daar al wat het inanciewezen van den Staat betreft, eene algemeen herziening, verbouwing en herschepping te ondergaan heeft? Het gewenschte afzonderlijke fonds zoude òf uit verhooging van opcenten op de bestaande, òf uit de daarstelling van eenige nieuwe belasting moeten gevonden worden, maar wij beleven eenen tijd, waarin de meest mogelijke omzigtigheid behoort in het oog gehouden te worden, alvorens den ingezetenen nieuwe belastingen op te leggen. Zoo zoude het zeer onraadzaam zijn, bijvoorbeeld, de afgeschafte landsbelasting op het gemaal zoo maar eensklaps weder in te voeren, niettegenstaande die belasting veel voor zich heeft.

In de onderhavige wet is uitdrukkelijk bepaald, dat de kwitantiën der belasting bij wijze van voorschot in de geldleening zullen kunnen worden gebezigd, en op de daaromtrent gemaakte bedenkingen omtrent de splitsing dier kwitantiën voor hen, die slechts een kleiner aandeel in de geldleening nemen en dus bij de storting der termijnen niet het bedrag hunner geheele kwitantie te betalen hebben, kan ik de officiële verzekering geven, dat het oogmerk der Regering is, om afschrijvingen op die kwitantiën te doen plaats hebben, zoo het bedrag daarvan meer dan het fournissement in de leening zal bedragen, hetgeen voor de houders dier stukken een aanmerkelijk gerief zal zijn.

Nog eene gewigtige bedenking is er te maken. Zij betreft de rentebelasting der openbare schuld. Het verledene en het tegenwoordige leveren het bewijs op van de schroomvallige naauwgezetheid der Regering in dat opzigt; doch ik mag het niet verbergen, dat de omstandigheden zoodanig zijn, dat daaromtrent wel fluctuatie zoude kunnen plaats hebben, bijaldien de voorgedragen maatregel niet wierd aangenomen, dewijl eene gedwongene leening of heffing moeijelijk tijdig genoeg zoude kunnen werken, om uit de opbrengst daarvan de rentebetaling van 1°. Julij op zijnen tijd te vinden. Gij ziet het, Edel Mogende Heeren, de Regering legt hare hulpmiddelen voor u open; daaromtrent bestaat volstrekt geen geheim. Het voorgedragen middel is voor dit oogenblik het eenige, om haar in staat te stellen, aan de verpligtingen jegens de natie te voldoen.

Nog ten slotte moet ik een punt opnemen: de Ministers zijn door sommige sprekers uitgenoodigd geworden, om toch alle middelen van vereenvoudiging en bezuiniging bij de hand te nemen en in het werk te stellen. Men heeft daarbij gevoegd, dat de arbeid van de daargestelde commissie tot het ontwerpen van zoodanige bezuinigingen tot nog toe weinig vruchten heeft opgeleverd, en daaruit heeft men het besluit opgemaakt, dat men zich ook van eene andere Staatscommissie, die tot herziening der Grondwet, niet veel kan beloven. Ik verheug mij, dat ik uit hoofde der verschillende betrekkingen, waarin ik mij geplaatst vinde, aan U Edel Mogenden meer geruststellende berigten kan geven. De commissie tot het beramen van middelen van bezuiniging, aan welker hoofd ik de eer heb te staan, heeft reeds een gedeelte van haren arbeid aan het doorluchtig Hoofd van den Staat onderworpen, en de Koning, die deze zaak steeds ten hoogste behartigt, heeft de voordragten onderzocht en tracht daaraan met de meest mogelijke snelheid gevolg te geven. Een dier gevolgen is het aan U Edel Mogenden bekende belangrijke besluit, waarbij de te algemeene en onbeperkte geest der Fransche centralisatie wordt vernietigd en elk bestuur in het gezag treedt, waarvan de palen bij de Grondwet zijn afgebakend. Ik kan hier nog bijvoegen, dat juist gisteren de Koning aan twee besluiten Hoogstdeszelfs goedkeuring heeft gegeven, bij welke het geheele departement van Financiën op nieuw wordt georganiseerd en het departement der Ontvangsten met hetzelve vereenigd wordt, gelijk mede die takken van beheer, welke onder het Ministerie van Financiën kunnen worden gerangschikt, hetgeen wel den Minister van Financiën met nieuwe zorgen, nieuwe moeite en nieuwe verantwoordelijkheid bezwaart, die hij zich echter gaarne zal getroosten. Nog kan ik hierbij voegen, dat de Koning dezer dagen zich met eene soortgelijke voordragt met betrekking tot het Departement van Binnenlandsche Zaken bezig houdt; al hetwelk zoo vele duidelijke bewijzen oplevert, dat de Koning reeds aanvankelijk alle middelen in het werk stelt, om met 1832 de behoeften van den Staat naar de middelen van ons kleiner geworden huishouden te regelen, iets, zonder hetwelk, ook naar mijn gevoelen, de Staat onmisbaar zoude verloren zijn.

Ziedaar, Edel Mogende Heeren, hetgeen ik nog tot toelichting van het ontwerp van wet en tot opheffing van de daartegen gemaakte bedenkingen vermeend heb te moeten aanvoeren. Groote opofferingen worden er gevorderd, maar dezelve moeten dienen, om nog diepere wonden voor te komen, waarvan de heeling minder mogelijk zoude worden. De keus blijft slechts over tusschen vrijheid en dwang, tusschen hoop op geheel herstel en vrees voor aanranding van buiten. De moeijelijkheden, welke uit eene nieuwe aanraking van de belastingschuldigen met het bestuur in de tegenwoordige omstandigheden zouden kunnen ontstaan, maken het raadzaam, dat U Edel Mogenden de proef nemen van hetgeen hun door de Regering, in hunnen eigen geest en naar hun eigen verlangen, is voorgedragen. Gij zult dan ook niet in uwe keuze aarzelen en datgene aannemen, wat zonder kwetsing der individuele belangen den vrede en de rust van het oude Noord-Nederland kan bevestigen.

De heer **Warin**: Ik zal met een paar woorden eene aanmerking beantwoorden, die tegen mij gemaakt is, en mij overigens tot de quaestie der renversalen bepalen, welk punt mij, bij nader onderzoek, allergewigtigst is voorgekomen.

Een onzer medeleden, die ons dikwerf blijken geeft van zijne groote scherpzinnigheid en soms zijne voorbeelden zelfs van de Assyriërs ontleent, heeft wat ik heb gezegd nopens den aanhef der wet, niet zoo gunstig opgevat, als waarvoor mijne aanmerking vatbaar was. Wie vraagt hier, of wij een vaderland hebben. Dit is een punt, waarover niemand verschilt. Wat den titel van KONING DER NEDERLANDEN betreft, ik heb bij eene vorige gelegenheid zelf betuigd daar niets tegen te hebben; maar ik geloof, dat de zaak volkomen kon gevonden worden door te stellen: den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal van Noord-Nederland.

Maar wat nu de quaestie der renversalen betreft, ik moet beginnen met mij te regtvaardigen, dat ik eerst bij een nader onderzoek al het gewigt daarvan heb ingezien. Dit is een gevolg van de haast, waarmede wij werken. Zoo is mij onder anderen het verslag der Centrale Afdeeling over de onderhavige wet eerst gisteren avond ten 7 ure geworden en aan andere leden is het nog veel later toegekomen. Het is dus niet te verwonderen, dat soms een punt kan worden over het hoofd gezien.

Toen de heer Corver Hooft, onmiddellijk voor mij, over dit onderwerp heeft gesproken, heb ik er het gewigt nog niet van begrepen; maar de heer van Asch van Wijck heeft mij het groot belang der zaak doen opmerken en tot nadenken gebragt.

De geheele zaak hangt er van af, of de leening vol komt, ja dan neen. De vrijwillige leening is nuttig, ja aanprijslijk, indien zij vol komt. Indien wij daarvan verzekerd waren, zoude er geene zwarigheid zijn de renversalen uit te geven, want zij zouden dan slechts een ten honderd waard zijn. Maar, Edel Mogende Heeren, hoe, indien de leening niet vol komt?

Verondersteld, dat er slechts zestien millioen wierden ingeschreven, dan zouden nog zes en twintig millioen te kort komen. Ik wil veronderstellen, dat de twee en veertig millioen niet eens geheel noodig zijn, maar dat men met dertig millioen zoude kunnen toekomen, hetwelk twaalf millioen minder is dan de Regering ons gezegd heeft noodig te hebben. Verondersteld zijnde, dat er zestien millioen vrijwillig worden ingeschreven, zouden nog veertien millioen door eene gedwongene leening moeten gevonden worden. Indien er nu geene renversalen waren, zoude men kunnen volstaan met eene gedwongen leening voor veertien millioen te berekenen, en niet dezelve over dertig millioen behoeven te berekenen, om slechts veertien millioenen contanten in kas te krijgen, terwijl zestien millioen in renversalen zouden

betaald worden. Welk een onderscheid is er niet tusschen het omslaan van eene gedwongene leening van dertig millioen of wel eene van veertien millioen.

In het omslaan van veertien millioen is geene onoverkomelijke zwarigheid; maar welk eene zwarigheid zoude er niet zijn in het omslaan van dertig millioen, indien men te dien einde de belasting op het personeel zoo veel malen moet verhoogen. Maar ik merk, dat de Minister van Financiën mij niet regt begrijpt. De schatkist leent zestien millioen à ruim zes ten honderd en heft veertien millioen à vier ten honderd. Ik weet zeer wel, dat voor de renversalen geene rentegevende obligatiën gegeven worden en dat de eene of de andere wijze van heffen derhalve voor de schatkist op hetzelfde zoude uitgekomen zijn. Maar voor den belastingschuldige is het niet hetzelfde. Degeen, die in het eene geval zes maal zijn personeel zoude moeten opbrengen, moet in het andere geval dit dertien maal doen, en betaalt alzoo meer dan het dubbele. Hij ontvangt voor hetgeen hij gedwongen wordt op te brengen, obligatiën, rentende vier ten honderd, die zestig ten honderd waard zijn. Indien hij renservalen kan koopen voor negen en dertig ten honderd, wint hij een ten honderd. Derhalve is dat de prijs, waartoe de renversalen rijzen kunnen. De winst is dan geheel voor de financiers, die in de vrijwillige leening deel genomen hebben, ten koste van de arme belastingschuldigen, die verzuimd hebben zulks te doen. Ik zal derhalve tegen de wet stemmen.

De heer **van Tets van Goudriaan,** *Minister van Financiën:* (1) Ik meen op het gezegde van den heer Warin te moeten antwoorden, dat de geheele wet daarop steunt, en dit is reeds van den beginne van hare voordragt af gezegd, dat bij eene niet-volteekening der leening zoude moeten overgegaan worden tot gedwongen heffingen, welke de ingezetenen zwaarder zouden drukken. De renversalen zullen zij later daarbij kunnen inbrengen.

Niemand meer het woord verlangende te voeren, wordt de beraadslaging gesloten verklaard.

Het *wetsontwerp tot opening eener vrijwillige leening*, in stemming gebragt, wordt met 43 tegen 5 stemmen aangenomen.

Tegen hebben gestemd, de heeren: Dedel, Donker Curtius van Tienhoven, Warin, van Asch van Wijck en van Alphen.

De vergadering wordt daarna gescheiden.

---

(1) Overgenomen uit de *Amsterdamsche Courant*, nº. 87.

37STE ZITTING.

ZITTING VAN DONDERDAG 28 APRIL 1831. (1)

(GEOPEND TEN 3 URE.)

Ingekomen: 1°. missive der Eerste Kamer, houdende berigt van de goedkeuring van een haar door de Tweede Kamer gezonden wetsontwerp; 2°. boekwerken; 3°. berigt van het overlijden van een oud-lid der Kamer; 4°. kennisgeving van een lid verhinderd de zitting bij te wonen. — Verslagen op adressen uitgebragt; beraadslaging deswege gehouden. — Beraadslaging over de behandeling van het voorstel van den heer Warin.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 28 leden, te weten de heeren:

Junius van Hemert, van Welderen Rengers, Tammo Sypkens, an Lynden van Hoevelaken, Corver Hooft, G. Clifford, Warin, loynck van Papendrecht, Luyben, Op den Hooff, Ingenhousz, an de Kasteele, van Reenen, Frets, van Nagell tot Ampsen, acker, Donker Curtius van Tienhoven, Jarges, Collot d'Escury an Heinenoord, de Jonge van Campens Nieuwland, Dedel, uzac, van Foreest, van Meeuwen, Boddaert, van Alphen en . G. Clifford.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den den April jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het ebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 102; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 50; 4°. *Amsterdamsche Courant*, n°. 102; 5°. *Haarmsche Courant*, n°. 52; 6°. *Groninger Courant*, n°. 35; 7°. *Handelsblad*, n°. 52; °. *Noord-Brabander*, n°. 53; 9°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 52.

De **Voorzitter** deelt mede, dat zijn ingekomen:

1°. eene missive van de Eerste Kamer, meldende dat zij zich heeft vereenigd met het door de Tweede Kamer aangenomen en haar toegezonden wetsontwerp nopens de vrijwillige geldleening.

Deze missive wordt voor kennisgeving aangenomen.

2°. de navolgende boekwerken:

Proeve over de verantwoordelijkheid van Ministers en andere ambtenaren;

Over de behoefte eener betere Staatsregeling.

Deze boekwerken zullen geplaatst worden in de boekerij der Kamer.

3°. brief van mevrouw de wed. Pesters van Cattenbroeck, houdende mededeeling van het overlijden van haren echtgenoot, lid der Eerste, vroeger lid der Tweede Kamer;

4°. brief van den heer Hofstede, berigtende door ongesteldheid verhinderd te zijn de zitting bij te wonen.

De beide laatstvermelde brieven worden voor kennisgeving aangenomen.

De heer **van Reenen** brengt de volgende verslagen uit:

I. Josef Hendrik van Opdorp, wonende te Arnemuiden, oordeelende, dat verzoekschriften op naam van meerderen onwettig zijn, en het oploopen van naamteekeningen onder een request beneden zich achtende, draagt aan U Edel Mogenden alleen zijn verlangens voor, aan U overlatende de beoordeeling, of dezelve niet welligt van meer algemeene toepassing kunnen zijn.

Zijn beklag geldt voornamelijk de wet op eene verpligte geldleening (*Bijlagen* n°. XVI) en meer bijzonder de bepaling, dat tot grondslag derzelve wordt genomen de personele belasting, zooals die over 1830 in werking is geweest. Hij zegt, dat iedereen, om aan den lande de noodige opofferingen te kunnen doen, bezuinigingen voor dit jaar heeft bewerkstelligd; hij vraagt, wat die baten zullen, indien men desniettemin aangeslagen wordt in de belasting, even alsof men ze niet gemaakt had.

Dat dit te minder kan geschieden, omdat, volgens des Ministers woorden, de uiterlijke staat, hetzij uit weelde en verkiezing, hetzij uit dwang gevoerd, bij inductie de inkomsten doet kennen.

Dat ondertusschen juist die staat verminderingen heeft moeten ondergaan en dat hij, zoo door het afschaffen van een paard, waaraan hij anderzins groote behoefte had, als door andere schikkingen, heeft gezorgd, dat zijn aanslag in het personeel minder werd voor 1831 en meer evenredig aan zijne wezenlijke inkomsten.

Dat de wijze van reclame, bij art. 7 bepaald, ondanks 's Ministers brillante redenering, eene ruime deur openzet voor het arbitraire van de commissie van zetting.

Dat men wel zal zeggen, dat het slechts eene leening tegen rente is, maar dat hij, die dezelve niet kan houden, dan evenwel moet vallen in de handen der speculanten, handelaars en makelaars, te meer omdat de maatregelen van conversie omslagtig, onbegrijpelijk en kostbaar zijn en dat een afkoop eene onoverkomelijke opoffering wordt.

Hij geeft verder op, hoe ten gevolge van het ophouden van het vervoer van visch naar de zuidelijke gewesten en de arbitraire belemmeringen door het naburig Middelburg aan de vrije circulatie van visch, voor zeer vele ingezetenen de grootste nadeelen te wachten zijn, en eindigt wederom met het verzoek, dat de aanslagen voor 1831 ten grondslag mogen worden gelegd van den aanslag.

Uwe Commissie, Edel Mogende Heeren, stelt voor, dit verzoekschrift ter griffie neder te leggen, alzoo het betrekking heeft tot eene in deliberatie zijnde en naar de Sectiën verzonden wet.

De Vergadering vereenigt zich met de voorgestelde conclusie.

II. Pieter Koster en Zoon, kooplieden in ijzer, koper, tin, lood en glas, wonende te Amsterdam, dragen aan U Edel Mogenden voor:

dat door den opstand der voormalige Zuidelijke provinciën en de afbreking van alle handelsbetrekkingen, een geheele stilstand in hunne zaken plaats heeft, die hoogst schadelijk is voor hunne middelen van bestaan;

dat bij vroegere besluiten, ten voordeele dier provinciën, de *in- en uitvoer* van hunne artikelen is bezwaard en dat de handel daardoor voor hen ondoenlijk gemaakt is met andere landen dan met die provinciën zelve;

dat, die verbodswetten den weg tot uitbreiding en voortzetting van hunnen handel sluitende, zij van alle middelen van bestaan beroofd zijn.

Zij vragen vermindering van uitgaande regten op onderscheiden artikelen: vrijdom van uitvoer van oud glas, onder betaling van eenig uitgaand regt, vermindering van regten op den invoer van het nieuwe glas. Zij beroepen zich op eene memorie, in December, zoo zij zeggen, aan de kamer van koophandel hunner woonplaats ingediend, doch zonder van dezelve iets anders dan alleen de eenvoudige vermelding te doen.

Uwe Commissie, overwegende van hoeveel belang de herziening van het tarief zij en dat dienaangaande een nader voorstel van de Regering verwacht wordt, stelt voor, het request op de griffie neder te leggen ter inzage voor de leden.

Over dit voorstel wordt de volgende beraadslaging gevoerd.

De heer **Op den Hooff**: Ik vraag voor een oogenblik het woord, niet om het voorstel der commissie tot het nederleggen van het verzoekschrift ter griffie te bestrijden, maar integendeel, om het te ondersteunen. Ik zoude tevens wenschen, dat het daaromtrent uitgebragt verslag wierd gedrukt en rondgedeeld, niet, zoozeer omdat ik de in het verzoekschrift uitgedrukte bijzondere wenschen van zoo groot gewigt reken, want om dit met kennis van zaken te beoordeelen, ontbreekt het mij thans aan gelegenheid, — maar omdat het onderwerp, waarmede die wenschen in verband staan, namelijk de wijziging van het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer, voor den handel van geheel Oud-Nederland van zoo groot belang is. Was ons geacht medelid, de Minister voor de Nationale Nijverheid, in de vergadering tegenwoordig, ik zoude aan Zijne Excellentie zelve de vraag rigten, hoe het toch komen mag, dat de voordragt van een nieuw tarief, die wij, volgens het algemeen gerucht en de openbare dagbladen, ja zelfs, volgens officieuse mededeelingen, grond hadden van Regeringswege te verwachten, nog niet bij de Vergadering is ingediend. Het door mij gedane voorstel kan thans strekken, om deze zaak te bevorderen.

De heer **Collot d'Escury van Heinenoord**: Ik meen het door den vorigen spreker aangevoerde ten volle te moeten ondersteunen. Het is meer dan tijd dat de natie, die maanden lang offer op offer voor de zaak des vaderlands heeft gebragt, door eene billijke bevordering van hare belangen daarvoor eenigzins schadeloos worde gesteld. En welk belang gaat bij het Noord-Nederlandsche volk boven dat des handels?

De **Voorzitter**: Ik stel voor, om overeenkomstig het voorstel der commissie en dat van den heer Op den Hooff te handelen.

De heer **Collot d'Escury van Heinenoord**, op nieuw het woord opvattende, zegt: Mijne medeleden zullen moeten erkennen, dat wij, toen deze Vergadering veertien dagen geleden uiteenging, in de stellige verwachting waren, van bij onze eerste zamenkomst iets naders omtrent de voordragt van een veranderd tarief te vernemen. Die verwachting is te leur gesteld, en ik houd het dientengevolge niet voor voldoende, dat het verzoekschrift ter griffie nedergelegd en het verslag daarover gedrukt worde; maar geef in bedenking, of niet de Voorzitter, op eene officieuse wijze, het verlangen der Vergadering naar de voordragt van een gewijzigd tarief aan de Regering zoude kunnen te kennen geven.

De heer **Frets**: Ik verklaar omtrent de belangrijkheid van eene verandering in het tarief ten volle met de vorige sprekers in te stemmen, doch meen, dat eene aanvrage daartoe, door tusschenkomst des Voorzitters, iets bedenkelijks heeft.

De heer **Collot d'Escury van Heinenoord**: Voor eenen man als de heer Frets, die zelf tot eene handelsstad behoort, behoef ik mijn gevoelen niet nader te verdedigen; maar ik wil hem alleen doen opmerken, dat, als men de verandering van het tarief van de eene week tot de andere verschuift, er reden is om te vreezen, dat onze handelaars nog gedurende geheel het loopende jaar van voordeelen verstoken zullen blijven, waarop zij billijke aanspraak hebben.

De heer **Frets**: Noch de heer Collot d'Escury van Heinenoord, noch een der andere leden van deze Kamer zal er aan twijfelen, dat ik in den bloei van den vaderlandschen handel het levendigste belang stel; doch ik heb alleen willen aanmerken, dat het onregelmatig zoude zijn, onzen Voorzitter te gelasten, om aan de Regering eene wet te vragen, die ons toegezegd is en waaromtrent de Minister voor de Nationale Nijverheid, indien hij niet zich niet om eene toevallige reden uit deze Vergadering verwijderd had, welligt opheldering zoude kunnen geven. Van zulk eenen last, door den Voorzitter te geven, bestaat ook, dunkt mij, geen voorbeeld.

De heer **Collot d'Escury van Heinenoord**: Ik wil niet bijzonder op mijn voorstel blijven aandringen, daar de voorgevallene woordenwisseling toch genoegzaam zal zijn, om de aandacht der Regering op het tegenwoordige onderwerp te vestigen. Ik meen anders wel te weten, dat er van tijd tot tijd officieuse mededeelingen door den Voorzitter uit naam der Kamer aan de Regering gedaan zijn.

De heer **van Reenen** herinnert, dat van alle stukken, die voor de Kamer gedrukt worden, ook afdrukken aan de Ministers en aan de leden van den Raad van State worden gezonden, en dat dus het verlangen der Vergadering regtstreeks ter kennis der Regering zal komen, indien men alleen tot het doen drukken van het verslag besluit, zonder dat eene officieuse mededeeling van den Voorzitter noodig is.

De **Voorzitter**: Ik stel thans voor, het bedoelde adres neder te leggen ter griffie ter inzage der leden, en het verslag te doen drukken en ronddeelen.

Dienovereenkomstig wordt besloten.

De heer **Warin**: Het is eene bestendige gewoonte bij onze beraadslagingen, dat eene motie van orde vóór alle andere onderwerpen in overweging wordt genomen. En ik wilde dien ten gevolge aan U Edel Mogenden in bedenking geven, of het voorstel, dat ik den 7den April in geheim comité gedaan heb, niet is eene motie van orde, en als zoodanig bij de regeling van onze werkzaamheden, niet de voorkeur verdient. Ik zeg dit niet en roep dit voorregt niet in, omdat het voorstel *mijn* werk is; ik ben met mijn eigen werk zoo zeer niet ingenomen, om daarom alleen er op aan te dringen, dat hetzelve het eerst behandeld worde, doch ik vermeen mij toch wel zoo veel in deze zaak te mogen interesseren, om aan U Edel Mogenden in bedenking te geven, of onze gebruiken en bepalingen zulk eene voorkeur niet zouden wettigen en zelfs vorderen.

De **Voorzitter**: Het was mijn voornemen en het is dit nog, om de Voorzitters der Afdeelingen te verzoeken, zich in eene algemeene bijeenkomst te willen vereenigen, tot regeling van de orde onzer werkzaamheden. Het voorstel van den heer Warin, of liever de tijd van deszelfs behandeling, zal dus bij die gelegenheid van zelf in aanmerking komen.

Overeenkomstig hiermede noodig ik nu de Voorzitters der Afdeelingen uit, om, onmiddellijk nà den afloop dezer zitting, tot voormeld einde bijeen te komen.

De vergadering wordt daarna gescheiden.

38STE ZITTING.

ZITTING VAN DONDERDAG 5 MEI 1831. (1)

(GEOPEND TEN $11\frac{1}{2}$ URE.)

Ingekomen: 1°. wetsontwerp tot wijziging van het tarief van regten; 2°. verzoekschriften; 3°. boekwerk. — Verslag uitgebragt op adressen. — Trekking der Afdeelingen; benoeming van voorzitters en onder-voorzitters.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 42 leden, te weten de heeren:

van Wickevoort Crommelin, van Tuyll van Serooskerken van oelhorst, Op den Hooff, Luyben, van Asch van Wijck, van e Kasteele, Lycklama à Nyeholt, Frets, Cats Epz., de Jonge an Campens Nieuwland, Bijleveld, Donker Curtius van Tienhoven, Lemker, Junius van Hemert, van Reenen, Hofstede, acker, Sandberg, Hinlópen, van Nes, van Suchtelen tot de Haere, orver Hooft, van Meeuwen, van Nagell tot Ampsen, Dedel, an Welderen Rengers, Dijckmeester, Weerts, G. Clifford, Jarges, an Lynden van Hoevelaken, van Alphen, IJssel de Schepper, ollot d'Escury van Heinenoord, Luzac, van Randwijck van ossum, van Sytzama, Hoynck van Papendrecht, Tammo ypkens, G. G. Clifford en Beelaerts van Blokland.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 8sten April jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 108; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 53; 4°. *Noord-Brabander*, n°. 56; 5°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 56.

De **Voorzitter** deelt mede, dat zijn ingekomen:

1°. eene Koninklijke boodschap ten geleidé van een wetsontwerp, houdende wijzigingen in het tarief van regten van den in-, uit- en doorvoer, met memorie van toelichting en afschrift van een tot hetzelfde onderwerp betrekkelijk Koninklijk besluit. (1)

Deze bescheiden zullen worden gedrukt en rondgedeeld en het wetsontwerp tot onderzoek verzonden worden naar de Afdeelingen.

2°. de navolgende verzoekschriften:

een van E. Brouwer en J. R. Naeff, kasteleins te Velp, bevattende bedenkingen omtrent den grondslag voor eene gedwongene leening, voorgesteld in het ontwerp van wet, deswege bij de Kamer aanhangig;

een van den heer Cleinstädt, te Rotterdam, voorstellende het invoeren eener noodmunt.

Deze adressen zullen worden verzonden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

3°. het navolgend boekwerk:

Register op de *Nederlandsche Staatscourant*, XVII.

Dit boekwerk zal geplaatst worden in de boekerij der Kamer.

De heer **van Nes** brengt, namens de Commissie voor de verzoekschriften, het volgend verslag uit:

Uwe Commissie tot de petitiën heeft de eer te rapporteren op twee requesten, welke bij deze Vergadering over hetzelfde onderwerp, het stuk der paardenposterijen, zijn ingediend: het eerste door den stalhouder Jan Duin, wonende in het logement *de Geleerde man*, bij Haarlem, en het andere door J. H. Peters benevens nog acht andere voorname stalhouders te Amsterdam.

Bij dit laatste verzoekschrift wordt gerefereerd naar een voorgaand adres, reeds in 't jaar 1829 door dezelfde requestranten bij deze Vergadering ingezonden, waarbij de algemeene bezwaren, volgens hun inzien tegen de tegenwoordige inrigtingen op de paardenposterijen hier te lande bestaande, door hen uiteen zijn gezet.

De requestranten geven op nieuw in bedenking, dat de Fransche wetsbepalingen op de paardenposterijen hier te lande vooreerst overbodig zijn uithoofde der veelvuldige stalhouderijen, welke op alle plaatsen gevestigd zijn, eene bedenking, welke naar hun inzien van nog meerder gewigt is geworden sedert de afscheiding van België.

In de tweede plaats beschouwen zij die instelling als zeer drukkende voor alle verhuurders van paarden en rijtuigen en ondernemers van diligences, welke buitendien reeds aan zware belastingen onderworpen zijn.

Zij geven alverder te kennen, dat de centimes (of cents), welke de paardenpostmeesters thans van de ondernemers der diligences ontvangen onder den naam van *schadeloosstelling*, vele duizenden gulden bedragen, en de eerste requestrant zegt, dat de postmeesters daarvoor niets anders verrigten dan maandelijks eene kwitantie af te geven.

De eerste requestrant vermeent, dat eene openbare aanbesteding der paaardenposterijen, met weglating van alle de beperkende bepalingen der Fransche wetgeving, geen nadeel of vertraging in de dienst daarvan zoude aanbrengen en met eene aanmerkelijke bezuiniging voor het Rijk zoude gepaard gaan.

Uwe Commissie heeft gemeend, dat er nieuwe bepalingen op dit onderwerp wenschelijk zijn, en dienvolgens aan U Edel Mogenden te moeten voorslaan, om deze verzoekschriften, ter inzage van alle leden, ter griffie van deze Vergadering te deponeren.

De Vergadering vereenigt zich met de voorgestelde conclusie van het verslag.

Aan de orde is de TREKKING DER AFDEELINGEN.

De uitslag dier trekking is, dat zullen behooren tot de:

Eerste Afdeeling, de heeren: Ingenhousz, van Randwijck van Rossum, Weerts, G. Clifford, Backer, Jarges en Hofstede;

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. XX.

38STE ZITTING. — 5 MEI 1831.

Trekking van Afdeelingen; benoeming van voorzitters en onder-voorzitters.

Tweede Afdeeling, de heeren: Donker Curtius van Tienhoven, van Wickevoort Crommelin, van Asch van Wijck, van Sytzama, IJssel de Schepper, van Suchtelen tot de Haere en Gockinga;

Derde Afdeeling, de heeren: Hoynck van Papendrecht, van de Kasteele, de Jonge van Campens Nieuwland, Repelaer van Molenaarsgraaf, Lycklama à Nyeholt, Cats Epz., van Boelens en Tammo Sypkens;

Vierde Afdeeling, de heeren: Luzac, van Reenen, Frets, Junius van Hemert, Boddaert, Bijleveld, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst en Lemker;

Vijfde Afdeeling, de heeren: Cuypers, van Sasse van IJsselt, van Lynden van Hoevelaken, van Nagell tot Ampsen, van Dam van Isselt, Dedel, Warin en Collot d'Escury van Heinenoord;

Zesde Afdeeling, de heeren: Verheijen, Luyben, Dijckmeester, van Alphen, van Foreest, Hinlópen, van Nes en van Weldereu Rengers;

Zevende Afdeeling, de heeren: van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, van Meeuwen, Corver Hooft, Beelaerts van Blokland, Op den Hooff, G. G. Clifford, Sandberg en van Alberda van Bloemersma.

De **Voorzitter** noodigt de leden uit, zich naar hunne Afdeelingen te begeven en aldaar de voorzitters en onder-voorzitters te benoemen.

De vergadering wordt daartoe voor eenige oogenblikken geschorst.

Na de heropening der zitting kondigt de **Voorzitter** aan, dat de Afdeelingen hebben benoemd:

tot voorzitters, de heeren: van Randwijck van Rossum, van Asch van Wijck, Tammo Sypkens, Luzac, Collot d'Escury van Heinenoord, van Alphen en Beelaerts van Blokland:

tot onder-voorzitters, de heeren: Backer, van Sytzama, van de Kasteele, Bijleveld, van Lynden van Hoevelaken, Dijckmeester en Corver Hooft.

De vergadering wordt tot nadere bijeenroeping gescheiden.

39STE ZITTING.

Comité-generaal van Woensdag 18 Mei 1831. (1)

Vierde staatkundige mededeeling van den Minister van Buitenlandsche Zaken. — Centraal verslag uitgebragt over het voorstel van den heer Warin; bepaling van den dag der behandeling van het voorstel.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 43 leden, te weten de heeren:

Hinlópen, Lycklama à Nyeholt, Gockinga, Hoynck van Papendrecht, Lemker, Backer, van Foreest, Cuypers, Tammo Sypkens, Sandberg, Junius van Hemert, Cats Epz., Op den Hooff, van Sytzama, Hofstede, van Suchtelen tot de Haere, Dijckmeester, Luyben, Weerts, van Boelens, van Nes, van Welderen Rengers, van Meeuwen, van Reenen, Collot d'Escury van Heinenoord, Frets, Donker Curtius van Tienhoven, Bijleveld, van de Kasteele, van Randwijck van Rossum, Ingenhousz, van Nagell tot Ampsen, van Asch van Wijck, Beelaerts van Blokland, G. G. Clifford, Jarges, Luzac, Corver Hooft, G. Clfford, Dedel, IJssel de Schepper en van Dam van Isselt.

(1) Dit verslag is zamengesteld naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gehouden op dezen dag; 2°. *Arnhemsche Courant*, n°. 62; 3°. *Groninger Courant*, n°. 39.

De Minister van Buitenlandsche Zaken woont de zitting bij.

De notulen van het verhandelde in het vorig comité-generaal van den 7den April jl. worden gelezen en goedgekeurd.

De heer **Verstolk van Soelen**, *Minister van Buitenlandsche Zaken* heeft, onder het houden eener rede, behelzende mededeelingen omtrent den staatkundigen toestand des Rijks, overgelegd drie bescheiden, welke nevens de vroeger ingediende, ten gevolge van het besluit der Kamer van 2 April reeds ter griffie nedergelegd, mede aldaar ter inzage van de leden zullen blijven berusten. (1)

De **Voorzitter** heeft, uit naam der Kamer, den Minister van Buitenlandsche Zaken voor de gedane mededeelingen dank betuigd.

De Minister van Buitenlandsche Zaken verlaat daarop de vergaderzaal.

De **Voorzitter** deelt daarna mede, dat de Centrale Afdeeling gereed is met haar verslag omtrent het voorstel van den heer Warin.

Wordt besloten dat verslag te doen drukken en ronddeelen (2) en het bedoelde voorstel in beraadslaging te brengen in eene op Dingsdag 24 Mei aanstaande te houden zitting.

De vergadering wordt daarna gescheiden.

(1) De bij deze gelegenheid door den Minister van Buitenlandsche Zaken uitgesproken rede is niet in druk verschenen; de door hem overgelegde bescheiden komen voor in *Bijlagen*, onder n°. XXII.

(2) Zie *Bijlagen*, onder n°. XIX.

40STE ZITTING

ZITTING VAN DONDERDAG 19 MEI 1831. (1)

(GEOPEND TEN 11 URE.)

Ingekomen: 1°. verzoekschriften, betreffende het wetsontwerp tot tariefswijziging; 2°. boekwerk. — Verslagen uitgebragt over verzoekschriften; beraadslaging daarbij gevoerd. — Regeling van werkzaamheden.

Voorzitter de heer **van Toulon.**

Tegenwoordig met den Voorzitter 41 leden, te weten de heeren:

van Nes, Donker Curtius van Tienhoven, Hinlópen, Sandberg, Bijleveld, Luyben, van de Kasteele, van Nagell tot Ampsen, Op den Hooff, van Welderen Rengers, Dijckmeester, Cats Epz., van Randwijck van Rossum, Lemker, van Dam van Isselt, de Jonge van Campens Nieuwland, Hofstede, Collot d'Escury van Heinenoord, Cuypers, G. Clifford, van Suchtelen tot de Haere, van Alphen, IJssel de Schepper, van Reenen, Lycklama à Nyeholt, van Sytzama, Hoynck van Papendrecht, Jarges, Luzac, Backer, Ingenhousz, G. G. Clifford, Gockinga, Tammo Sypkens, Corver Hooft, van Boelens, van Asch van Wijck, Dedel, Beelaerts van Blokland en Weerts.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 5den Mei jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is zamengesteld naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 119; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 59; 4°. *Amsterdamsche Courant*, n°. 119.

De **Voorzitter** deelt mede, dat zijn ingekomen:

a. eenige verzoekschriften, alle behelzende bedenkingen tegen het ontwerp van wet, houdende veranderingen in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer, ingediend door de heeren:

1°. R. F. Hendriks en Cie., te Amsterdam;

2°. Sevenbergen en de Lanoy, kooplieden in ijzer, te Amsterdam;

3°. wed. J. van Lelyveld, Hubrecht en Dozij c. s., kalkbranders in Zuid-Holland;

4°. wed. H. A. Tobias en Zoon c. s., kalkbranders te Zwartsluis;

5°. Niebour en Balck, kooplieden te Utrecht;

6°. J. A. Conelli en Cie. c. s., kooplieden in manufacturen, te Rotterdam;

7°. M. A. Sinkel, koopman te Amsterdam;

8°. A. Brijce c. s., handelaren in manufacturen te Amsterdam;

9°. H. J. Berlin en Cie. c. s., handelaren in manufacturen te Amsterdam;

10°. Hofkes en Cie., fabrikanten te Almelo;

11°. C. L. Weitzel c. s., fabrikanten te Oldenzaal;

12°. P. ter Kuile en Cie., fabrikanten te Enschedé.

De **Voorzitter** zegt, dat deze adressen, ter bespoediging van de werkzaamheden, bereids zijn gesteld in handen der Commissie voor de verzoekschriften, welke gereed is daarover heden verslag uit te brengen.

b. een boekwerk, getiteld:

Iets over het Staatsburgerregt.

Dit boekwerk zal worden geplaatst in de boekerij der Kamer.

De heer **van Reenen**, *Voorzitter der Commissie voor de verzoekschriften* (1) zegt overeenkomstig het door den Voorzitter in het midden gebragte, dat, vermits de Kamer zich in de Afdeelingen reeds met het bedoelde ontwerp van wet en de antwoorden der Regering op de daartegen door de Afdeelingen gemaakte bedenkingen bezig houdt, de Commissie de aan haar voorgelegde stukken terstond onderzocht heeft en thans in staat is om daarop verslag te doen.

Daarop wordt het volgend verslag uitgebragt:

De heer **van Nes**, *lid der Commissie:*

I. De bepalingen, bij het voorgedragen tarief op den invoer van ijzer en ijzerwerk voorkomende, hebben aanleiding gegeven tot verschillende reclamatiën of bezwaren, bij deze Vergadering door eenige kooplieden in ijzer ingebragt, als R. F. Hendriks en Comp., Sevenbergen en de Lanoy en anderen, en uwe Commissie tot de verzoekschriften vindt zich verpligt, om deze Vergadering, zoodra mogelijk, met den inhoud daarvan bekend te maken.

De eerstgemelde requestranten beklagen zich, dat het smeed-staf- en roedeijzer, hetwelk volgens de bestaande wet aan een inkomend regt van f 4,25 de 100 Nederlandsche ponden onderworpen is, nu volgens het voorgestelde tarief tegen de betaling van slechts een half percent der waarde ingevoerd zal kunnen worden, tot enorme schade van alle de kooplieden, die daarvan eene zeer aanmerkelijke hoeveelheid hebben ingevoerd, onder betaling van het gemelde regt aan den lande, zonder dat die bestaande voorraad alsnog gedebiteerd is kunnen worden. De requestranten vermelden daartoe hun eigen voorbeeld en verzekeren, dat zij in het afgeloopen jaar ontvangen hebben 537,485 Nederlandsche ponden buitenlandsch ijzer, waarvan zij de regten betaald hebben ter somma van f 22,481,70; zij verklaren te kunnen bewijzen, dat zij op den 13den Mei ll. nog 568,468 Nederlandsche ponden ijzer, onverkocht, in hunne magazijnen voorhanden hadden.

(1) De in deze zitting gevoerde beraadslagingen zijn overgenomen van *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 119, en *Amsterdamsche Courant*, n°. 119.

Zij wenschen derhalve, dat het meergemelde regt van invoer ooralsnog blijve bestaan, meenende, dat de buitenlandsche andel daarbij niet lijden zal, omdat deze geschiedt door middel er entrepôts.

Die requestranten zijn van oordeel, dat de voorgestelde verindering op den invoer van geplette en geslagene platen en agels of spijkers wel kan worden aangenomen, omdat daarvan een belangrijke partijen zijn ingevoerd.

Een ander heeft aangemerkt, dat de *platen* speciaal genoemd ehooren te worden bij het *gesmeed*, *geslagen of geplet ijzer*, venals bij het oude tarief plaats heeft, en beschouwt dit als ene abusive omissie van het voorgestelde tarief.

Het verzoekschrift van de heeren Sevenbergen en de Lanoy c. s. evat vele belangrijke aanmerkingen op het voorgestelde tarief, velke voornamelijk hierop nederkomen:

1°. dat zij zich zeer wel kunnen vereenigen met de voordragt en aanzien van het gesmeed, geslagen of geplet ijzer, de nagels f spijkers, de hoepen, pijpen, mombanden en het ijzerdraad;

2°. dat zij ook de voorgestelde ontlasting op den invoer van jzererts en van ijzer, in ruwe blokken of stukken gegoten, als lienende tot een onderwerp van handel zoowel als tot grondstof ler fabrieken hier te lande, allezins goedkeuren; maar dat de oogenaamde schuitjes tot ballast verkeerdelijk onder die rubriek begrepen zouden worden, als zijnde geen ruwe onregelmatige blokken, maar integendeel regelmatige, langwerpige, vierkante of diagonaal doorgesnedene driekantige stukken ijzer van $12^1/_2$, van 25 en van 50 Nederlandsche ponden, met twee doorloopende gaten, om gemakkelijk met haken behandeld en verplaatst te kunnen worden, gelijk dat alles genoegzaam blijkt uit de voorwaarden van publieke aanbestedingen voor de marine, welke daarvan tot ballast voor de oorlogsvaartuigen gebruik maakt.

Dat derhalve dat schuitjes-ijzer, bij den invoer, niet als grondstof, maar als gegoten ijzer van bepaalden vorm en gewigt moet worden geconsidereerd, en als zoodanig belast, in het belang der Nederlandsche fabrieken, welke zich met de confectie daarvan bezig houden en waaronder de fabrieken der requestranten behooren.

Eene derde aanmerking is deze, dat, hoezeer de berekening van $^1/_2$ pct. op de waarde der ruwe blokken ijzer geen merkelijk bezwaar zal opleveren, het gegoten ijzerwerk daarentegen niet naar dien maatstaf, maar liever naar het gewigt, volgens de oude wijze, bij den invoer belast diende te blijven, omdat de waarde verschilt, naar mate der kwaliteit, van f 13 tot f 30 de 100 Nederlandsche ponden, zonder dat er van 's lands ambtenaren, over het algemeen, genoegzame kennis van die waarde kan worden verwacht, waaruit veel omslag en onbillijkheid voor den handel te vreezen is, indien de ambtenaren hunnen pligt willen volbrengen, en bij een minder naauwkeurig toezigt daarentegen het regt op den invoer voor een gedeelte ontdoken zal worden, en nadeele der inlandsche nijverheid.

Redenen, waarom de requestranten voorstellen, om, voor het artikel van gegoten ijzerwerk eene gemiddelde waarde van f 22 aannemende, een vast regt op het gewigt te bepalen van f 1.30 op den invoer, 10 cents op den uitvoer en 20 cents op den doorvoer van elke 100 Nederlandsche ponden, het schuitjes-ijzer daaronder begrepen.

De requestranten dringen sterk aan op de noodlottige gevolgen voor het inlandsche fabriekwezen, indien alle bescherming daarvan nu geheel zal ophouden door *al te groote vermindering* der regten van invoer, door eene *verkeerde onderscheiding* der artikelen en eene *onuitvoerbare of sluikerij bevorderende wijze van berekening*, waarvan inzonderheid de thans vreemd gewordene Belgische fabrieken zouden profiteren, zoowel als de Pruissische, terwijl de invoer van gegoten ijzerwerk in het Pruissische belast is met f 6 de 100 Nederlandsche ponden en de uitvoer der houtskolen, welke voor onze ijzer-fabrieken onmisbaar zijn, aldaar aan een drukkend regt onderworpen is.

Eindelijk vermeenen alle de requestranten, dat de Staat het grootste belang heeft bij het behoud der ijzergieterijen, in geval van oorlog en gestremde gemeenschap met andere landen, tot de vervaardiging van allerlei soort van oorlogsbehoefte.

Deze aanmerking staat in verband met de bedenking, dat het nieuwe tarief slechts 6 percent voorstelt op den invoer van vreemde scheepsankers, waardoor de levering dier allerbelangrijkste behoefte der scheepvaart geheel in Engelsche handen zoude vervallen, alzoo de goedkoope wijze, waarop dezelve aldaar door stoommachines gemaakt worden, alle mededinging van Nederlandsch fabrikaat geheel zoude vernietigen, terwijl het intusschen gebleken is door proeven, bij onze marine genomen, dat de mindere soliditeit der Engelsche ankers die proeven niet heeft kunnen doorstaan, in vergelijking met de Nederlandsche, welke volgens de van ouds gebruikelijke wijze van smeding alsnog worden vervaardigd en daardoor oneindig deugdzamer zijn dan de vreemde ankers, door stoom-bewerking gefabriceerd; zoodat het belang der Nederlandsche scheepvaart, in het behoud van schip, lading en scheepsvolk, alleen reeds gebiedend zoude vorderen, dat de invoer van vreemde ankers zooveel mogelijk geweerd worde, omdat de innerlijke deugd daarvan, zelfs door het meest geoefend oog, niet onderscheiden kan worden.

Dit doelwit zoude intusschen niet worden bereikt zonder een regt van 40 percent op den invoer.

Uwe Commissie, geheel doordrongen van de hooge aangelegenheid uwer aanstaande deliberatiën over het voorgestelde tarief, neemt de vrijheid, om uwe aandacht ook op deze stof te bepalen, en stelt voor, om de ingekomene verzoekschriften, ter inzage der leden, op de griffie te deponeren.

De **Voorzitter** stelt voor, zich met het verslag der Commissie te vereenigen, en zegt, dat naardien de behandeling van het tarief in de Afdeelingen op morgen bepaald is, de leden gelegenheid zullen hebben om de bovenvermelde verzoekschriften ter griffie in te zien.

De heer **Collot d'Escury van Heinenoord** merkt aan, dat het onmogelijk is op het bloot inzien deze stukken te beoordeelen, en stelt derhalve voor, dat het verslag moge worden gedrukt.

Dit voorstel, door de heeren Donker Curtius van Tienhoven, Collot d'Escury van Heinenoord en van Alphen ondersteund, geeft aanleiding tot de volgende woordenwisseling.

De heer **van Reenen** merkt aan, dat het groot gewigt van de onderhavige verzoekschriften niet kan betwijfeld worden, doch dat, vermits de Afdeelingen zich morgen met de antwoorden der Regering op de aanmerkingen nopens het tarief zullen bezig houden, het alleen de vraag is, of, zoo de Vergadering tot het drukken van het verslag besloot, hetzelve spoedig genoeg zoude kunnen gereed zijn, om aan de leden gelegenheid te geven dat te onderzoeken. Hij merkt voorts aan, dat, behalve het reeds door den heer van Nes gedaan verslag, er nog twee andere mede over hetzelfde onderwerp van wet, zullen gedaan worden, een door denzelfden heer over het ijzer en een door den heer Hofstede over manufacturen en lijnwaden, zoodat deze rapporten wel eenigen tijd zullen vorderen om behoorlijk te kunnen worden gedrukt en rondgedeeld.

De heer **van Nes** gelooft, dat alle zwarigheid zoude worden uit den weg geruimd, indien de behandeling van de antwoorden der Regering in de Afdeelingen tot Woensdag a. s. wierd uitgesteld.

De heer **de Jonge van Campens Nieuwland** deelt in dit gevoelen. Hij zegt niet te ontveinzen, dat het ontwerp van het tarief buiten den kring zijner kundigheden en ook van vele zijner medeleden ligt, dat het dienvolgens van het hoogste aanbelang is, dat de verzoekschriften, welke over de verschillende voorgedragen punten eenig licht kunnen verspreiden, zeer naauwkeurig worden onderzocht. Het belang van de nijverheid, die, hoeveel gewigt men aan den handel moge hechten, toch ook niet moest voorbijgezien worden, eischte dit gebiedend. Hij gelooft, dat de behandeling van het ontwerp van tarief niet zoo veel haast vereischt, dat men de inlichtingen, die nog ingewonnen kunnen worden, niet zoude aannemen.

De heer **Bijleveld** meent, dat men de voortzetting der werkzaamheden omtrent het tarief niet uit hoofde van de verzoekschriften behoorde te vertragen. Zijnes erachtens was er nog gelegenheid genoeg, om met den inhoud daarvan ter griffie bekend te worden, dewijl er nog geen verslag der Centrale Afdeeling was uitgebragt. Ook had de ondervinding sedert 1816 maar al te zeer geleerd, dat vele vertoogen, zelfs van de kleinste

fabrikanten, veelal voortspruiten uit eene zucht om zich te doen gelden.

De **Voorzitter** stelt voor, om het uitgebragte verslag te doen drukken en aan de leden rond te deelen.

Dienovereenkomstig wordt besloten.

Daarna worden uitgebragt de volgende verslagen.

De heer **van Nes**, *lid der Commissie:*

II. Het nieuwe tarief van regten op den in-, uit- en doorvoer van verscheiden voorwerpen, onderdaags van Regeringswege aan deze Vergadering voorgesteld, heeft aanleiding gegeven aan verschillende kooplieden of fabrikanten van kalk, om hunne bezwaren daartegen bij requeste in te dienen, en uwe Commissie van verzoekschriften heeft zich gehaast, de resultaten van haar onderzoek zoodra mogelijk ter kennis van deze Vergadering te brengen, ten einde bij onze verdere deliberatiën over dat onderwerp het noodig gebruik daarvan worde gemaakt.

De weduwe Jan van Lelyveld, Hubrecht en Dozy, benevens vijf andere kalkbranders in Zuidholland, alsmede de weduwe Tobias en Zoon, benevens nog zes andere eigenaars van kalkbranderijen te Zwartsluis, provincie Overijssel, vertoonen bij twee afzonderlijke requesten, dat bij de wet van den 26sten Augustus 1822 de kalk belast is geworden bij den invoer, zoowel als bij den doorvoer, met f 3 per zeeton of 10 Nederlandsche mudden, en de zoogenaamde ongeleschte kluitkalk met f 5 de zeeton, eene belasting, waardoor het debiet van den Luikschen zoogenaamden kluit- of steenkalk hier te lande krachtdadig verzekerd wierd, doch zonder dat de Hollandsche schelpkalk, gedurende de vereeniging met België, genoegzaam tegen den Luikschen steenkalk in zijn prijs heeft kunnen wedijveren, waarvan het gevolg is geweest, dat de schelpkalkbranderijen veelal vervallen en sommige daarvan zelfs geheel te niet zijn gegaan.

De requestranten beklagen zich, dat het vooruitzigt op verbetering voor hunne trafieken, door de afscheiding van België en daaruit voortvloeijende toepassing van het bestaande regt van invoer ook op den Luikschen kalk, thans geheel zoude te niet gaan door de voorgestelde vermindering van het regt tot slechts 35 centen bij den invoer van allen vreemden, en dus ook van Luikschen kalk, welk regt zoude nederkomen op slechts $^{1}/_{14}$de gedeelte van het thans nog bestaande tarief, met dat gevolg, dat de Duitsche en Luiksche kalk bij vervolg den inlandschen geheel zoude verdringen en de bestaande fabrieken of trafieken van dien aard verder te gronde doen gaan.

De requestranten geven in bedenking:

1°. dat de deugdzaamheid van den Nederlanschen schelpkalk niets te wenschen overlaat;

2°. dat dezelve in genoegzamen overvloed in onze gewesten gefabriceerd kan worden;

3°. dat hunne fabrieken zeer aanmerkelijk bijdragen tot vermeerdering der inlandsche nijverheid en welvaart, niet alleen door de menigte van handen, bij de kalkbranderijen zelve werkzaam, maar ook door het vermeerderd debiet van langen of steekturf uit de veenderijen van Vriesland, Groningen en Overijssel, door de menigvuldige vaartuigen, tot het vervoer van den kalk, van den turf en van de schelpen benoodigd, en eindelijk door het visschen en vervoeren van de schelpen zelve, waarin het bestaan van een zeer groot aantal bewoners der zeedorpen en stranden, van Texel af tot aan den hoek van Holland toe, gelegen, is, een bestaan, hetwelk in de laatste jaren reeds zeer veel geleden heeft door het verval der schelpkalkbranderijen ten gevolge der Luiksche mededinging, zoodat de requestranten de toenemende armoede der strandbewoners grootendeels aan deze omstandigheid toeschrijven.

Eene vierde bedenking is deze, dat de invoer van kalk niet geschiedt tot buitenlandschen handel, maar alleen tot binnenlandsch gebruik, dat derhalve die handel niet gedrukt wordt door de begunstiging van eene nijverheid, waarvan de voordeelen voor het grootste deel in arbeidsloonen bestaan en verder in het gebruik van schelpen, welke tot geen ander oogmerk eenige waarde kunnen hebben, en van inlandschen steekturf, waardoor woeste streken worden herschapen in vruchtbare landerijen.

Zij beroepen zich op het 12de en 63ste artikel der ordonnantie van den 18 December 1805, waaruit blijkt, dat men te dien tijde, en dus vóór de vereeniging met de Zuidelijke gewesten, noodzakelijk heeft geacht, om het verbruik van den inlandschen schelpkalk door een beschermend regt aan te moedigen; dat de lasten op den steen- of kluitkalk bedroegen 2 gld. st. 17 st. per hoed, nagenoeg gelijkstaande met 10 nieuwe mudden, behalve nog een belangrijk zegel op de quittantiën van den impost; en de eerstgemelde requestranten vermeenen ten slotte, dat het regt op den invoer althans niet lager behoort te worden gesteld dan het vóór de vereeniging was, terwijl de laatstgemelde requestranten verlangen, dat het thans bestaande regt op den invoer onveranderd blijve en dat ook de ingevoerd wordende ruwe kalksteen in evenredigheid worde belast, aangezien de overbrenging van de welvaart onzer gewesten naar den Luikschen bodem, nu althans, daar de aanleiding heeft opgehouden, ook krachtdadig moet worden gestuit.

Eindelijk wordt onze aandacht gevestigd op de onderscheiding, welke tusschen den geleschten en ongeleschten kalk bij de ordonnantie van 1805, zoowel als bij de wet van 1822, naar het inzien der requestranten, wel en te regt is gemaakt, maar waarop bij deze concept-wet geen acht is geslagen.

Een ander verzoekschrift van de heeren Niebour en Balck, kooplieden te Utrecht, bevat den wensch, dat er bij het nieuwe tarief onderscheid worde gemaakt tusschen ruwen ongebranden kalksteen en den gebranden steenkalk, welke laatste bij den invoer meer bezwaard behoorde te worden, ten einde het ruwe product in ovens, daartoe hier te lande op te rigten, worde gebrand, en alzoo de inlandsche vlijt begunstigd en het belang der veenderijen worde bevorderd, even als de ruwe duifsteen, uit Duitschland komende, slechts een regt van 5 cent de 100 pond behoeft te dragen en het gemalen cement daarentegen zoo zwaar belast is geworden, dat de invoer daarvan voor onmogelijk geacht moet worden.

Deze requestranten geven te kennen, dat zij zelven reeds eene fabriek tot het branden van steenkolen hebben opgerigt en daartoe aanzienlijke kapitalen besteed, waarop zij niet anders dan de grootste schade bij de aanneming van het voorgestelde tarief te gemoet zien.

Uwe Commissie neemt de vrijheid om uwe bijzondere aandacht op deze gewigtige stof in te roepen, en stelt tot dat einde voor, om deze requesten ter inzage der leden op de griffie te deponeren.

De Vergadering vereenigt zich met de voorgestelde conclussie en besluit tevens tot het doen drukken van het verslag.

De heer **Hofstede**, *lid der Commissie:*

III. In handen Uwer Commissie voor de verzoekschriften zijn gesteld de zeven volgende requesten, alle houdende bezwaren tegen de voorgestelde veranderingen in het tarief van regten; te weten:

een van H. J. van Heek en Zonen, benevens nog achttien fabrikanten te Enschedé, provincie Overijssel;

een van C. L. Weitzel en nog veertien andere fabrikanten te Oldenzaal, mede provincie Overijssel;

een van Hofkes en Comp., fabrikanten te Almelo, in dezelfde provincie;

een van Berlin en Comp., benevens acht handelaren in manufacturen en lijnwaden te Amsterdam;

een van A. Bryce en vier andere handelaren te Amsterdam;

een van M. A. Sinkel, mede aldaar, en eindelijk

een van J. A. Conelli en Comp. en zeven andere kooplieden in manufacturen te Rotterdam.

Fabrikanten in manufacturen hebben in de bovengemelde requesten, overeenkomstig met door hen aan den Koning overgeleverde verzoekschriften, aan U Edel Mogenden den wensch te kennen gegeven, dat de regten op de manufacturen bij het ontwerp van wet van in-, uit- en doorvoer hooger mogen worden gesteld, dan ze bij het tarief worden opgegeven. Zij verzoeken

40ste ZITTING. — 19 MEI 1831.

Verslagen op verzoekschriften.

U Edel Mogenden de daarin vervatte punten te overwegen en hunne belangen bevorderlijk te willen zijn.

De requestranten hebben Zijne Majesteit kennelijk gemaakt, hoe zij, in der tijd aangezocht ook hun gevoelen te uiten omtrent het te ontwerpen tarief van de regten van in-, uit- en doorvoer, eenparig hadden gerapporteerd, dat in het belang hunner fabrieken er bij invoer eene belasting van acht gulden per 100 Nederlandsche ponden behoorde te worden gelegd op de buitenlandsche gesponnen katoenen garens en op de verdere gemanufactureerde goederen; indien zij gedeeltelijk uit linnen en katoenen garens bestonden, twintig gulden de 100 Nederlandsche ponden; wijders, indien zij geheel uit katoenen garens bestonden, dertig gulden.

Zij zeggen, dat het ontwerp van wet, mogt hetzelve bij deze Vergadering worden aangenomen, na zich zoude slepen eenen gewissen ondergang van hunne fabrieken en duizenden werklieden daardoor van hun brood berooven.

Zij vermeenen, dat, hoezeer de koophandel zich in het algemeen tegen het favoriseren hunner fabrieken moge verzetten, zij tegen denzelven de navolgende gegronde bedenkingen kunnen aanvoeren:

dat zij aan invoer van ruwe stoffen, garen en turf, aan belasting op den azijn en aan andere behoeften, in eene fabriek noodzakelijk, oneindig boven den vreemdeling zijn belast, wanneer deze slechts 4 pct. op den invoer der manufacturen gesteld vindt;

dat de fabrikant aanmerkelijk hoogere lasten dan in het naburig Pruissen of Hannover betaalt; dat zoowel voor den fabrikant als werkman de eerste behoeften des levens bij hen ter stede kostbaarder zijn, zoo door de hoogere waarde der eigendommen en daaruit voortvloeijende hoogere huren als door de meerdere geldelijke opbrengsten hier te lande.

Zij vermeenen:

dat op grond hiervan het niet dan hoogst billijk zijn zoude, dat, gelijk hun fabrikaat door bovengemelde uitgaven bezwaard is, ook evenzeer dat van den vreemdeling worde belast;

dat de 4 pct., in het tarief gesteld, door aangifte en taxatie van den invoerder slechts eene wezenlijke belasting van 2½ of 3 pct. zoude opleveren, en dat hunne fabrieken mede buiten 's lands zullen verlegd worden, alwaar dezelve met succes en tot nadeel van hunne stad zullen worden opgerigt;

dat de beginselen van regtvaardigheid alzoo medebrengen, dat er eene verhooging van 10 à 12 pct. op den invoer van manufacturen worde gesteld, ten einde hen in staat te stellen met goed gevolg te kunnen wedijveren tegen hunne geduchte medelingers, de ondankbare bewoners van Brussel, St. Nicolaas en andere Brabandsche plaatsen, waardoor ook de voordeelen van 's Rijks schatkist aanmerkelijk vermeerderd en het toevoorzigt van 's Rijkswege met geene meerdere kosten bezwaard zoude worden.

De requestranten, fabrikanten der stad Oldenzaal, mede in Overijssel, de heeren Weitzel en veertien andere onderteekenaars, geven omtrent dezelfde redenen op, doch stellen voor: eene belasting van f 10 per 100 pond op den invoer van gesponnen katoenen garens; 15 pct. op manufacturen van linnen en katoen en 20 pct. op die uit katoen alleen.

De heeren Hofkes en Comp., fabrikanten te Almelo, in de provincie Overijssel, oordeelen, dat het doelmatiger zoude zijn, dat het regt op den invoer der katoenen garens bepaald werd op ten minste f 10 van de 100 pond, dat van de katoenen manufacturen op 10 pct. van de waarde, en stellen dat dit eene genoegzame ondersteuning zoude zijn voor de inlandsche fabrieken. Deze fabrikanten vragen alzoo, dat het aangebodene ontwerp worde gewijzigd, zoodat de regten bij hetzelve alsnu worden bepaald op een vierde van het thans bestaand regt, en de redenen, door hen daartoe aangevoerd, komen in het algemeen overeen met die der overige fabrikanten, hierboven aangehaald. Zij insteren bijzonder op de aanmoediging, welke die vermindering voor de Belgische fabrieken zoude zijn, voornamelijk met betrekking tot de calicots, door welke de markt als overstroomd zal worden; zij zeggen, dat dit artikel tot dusverre in Noord-Nederland weinig gefabriceerd wordt en nog niet tot dien trap van volkomenheid, dat het met die van België kan wedijveren, schoon het echter eene behoefte is voor de consumtie, zoo van het binnenland als van Nederlandsch-Indië; dat zonder eene ondersteuning gedurende twee of drie jaren deze fabrieken, die thans nog nieuw zijn en aan den Staat zooveel voordeelen beloven, niet kunnen bestaan. Zij vinden het overbodig die aan te toonen, doch merken op, dat inzonderheid katoenspinnerijen, daar het spinloon meer dan de helft der waarde van de grondstof bedraagt en aan duizenden ingezetenen het dagelijksch brood bezorgt, vele voordeelen aan den Staat opleveren. Behalve deze bedenkingen, hebben deze requestranten nog eene bijzondere reden voor zich zelven, daarin gelegen, dat zij alleen op grond van de bestaande beschermende regten te Almelo eene katoenspinnerij hebben opgerigt, waarvan de werktuigen door stoom worden bewogen; dat deze fabriek, in vertrouwen op die regten opgerigt, niet kan bestaan, en dat veel minder nieuwe kunnen ontstaan, indien de regten niet een derde of uiterlijk een vierde van het thans bestaande regt bedragen.

In de verzoekschriften der *kooplieden* wordt, in het algemeen, hunne dankbaarheid betuigd voor den terugkeer van het Bestuur tot een onbekrompen stelsel van vrijheid van handel, waarvan het ontwerp van wet op het tarief de troostrijke blijken draagt, en de wensch geuit, dat dit heilzame grondbeginsel hoe eerder zoo beter worde aangenomen en in werking gebragt, ten einde de bestaande onzekerheid weg te nemen, terwijl het jaargetijde nog gunstig is.

Zij beklagen zich echter, dat het ontwerp geene bepaling behelst betrekkelijk den grooten voorraad, bij velen aanwezig, waarvan de hooge regten betaald zijn, omdat deze, bij een verminderd tarief, groote verliezen zullen ondergaan, die niet kunnen opwegen tegen de voordeelen der verlaagde regten, zelfs dan niet, wanneer die, waarvoor hooge regten betaald zijn, worden dooreengeslagen met die, welke tegen lage regten worden ingevoerd, te minder daar er altijd nieuwelingen in het vak of vreemdelingen opkomen, die enkel volgens de lagere regten hunne prijzen bepalen; dat alzoo de mededinging de bepaling van den prijs regelende, vermindering van regt even zoo min tot schade moet strekken, als verhooging van hetzelve tot voordeel is. Zij oordeelen een middel gevonden te hebben, dat aanmerkelijke nieuwe invoeren zal ten gevolge hebben en alzoo, door terugkeering van den weleer alhier zoo gebloeid hebbenden handel in katoenen lijnwaden, de schatkist zal bevoordeelen, daarin bestaande, dat, bij de invoering van verminderde regten, de aanwezige voorraad met de noodige voorzorgen door ieder handelaar zoude worden opgegeven; dat hij voor hetgeen het nieuwe tarief minder dan het oude bedraagt, voor dien voorraad zoude worden gecrediteerd, en dat dit crediet hem zoude strekken om te voldoen de regten van hetgeen hij, in het vervolg, volgens het verminderde tarief, zal invoeren.

De heeren Conelli c. s., van Rotterdam, drukken mede op de nadeelen, welke vooral tegenwoordig, in dit jaargetijde, nu ieder handelaar eenen grooten voorraad daarvan heeft opgedaan, voort zullen vloeijen uit de vermindering der regten op de katoenen lijnwaden, welke, van 20 tot 50 pct. bezwaard, nu op 4 gebragt worden.

Zij verzoeken daartoe, dat een termijn op 1 September of October worde bepaald tot het in werking brengen der wet; zij vleijen zich, dat hun verzoek te meer in aanmerking zal komen, omdat aan de fabrikanten te Almelo restitutie der op de grondstoffen betaalde hooge regten zoude zijn toegevoegd.

Eindelijk is er nog een verzoekschrift van M. A. Sinkel, te Amsterdam, ingekomen, die zijne magazijnen aldaar, benevens te Utrecht en te Leeuwarden heeft, voorstellende het belang, dat hij en alle magazijnhouders heeft, dat goederen, waarvan sommige tot 40 pct. en alle door elkander tot 25 pct. bezwaard zijn, niet in ééns op 4 pct. belasting worden teruggebragt; om bereids hierboven aangehaalde redenen strekt zijn verzoek, dat de vermindering niet op éénmaal, maar successivelijk bij gedeelten of termijnen van drie tot drie maanden, zal plaats hebben.

Uwe commissie, overwegende, dat de onderhavige verzoekschriften betrekking hebben tot het ontwerp van wet over den in-, uit- en doorvoer, thans in deliberatie bij deze Vergadering, en zij die oordeelt de bijzondere aandacht van U Edel Mogenden allezins te verdienen, heeft vermeend U Edel Mogenden te moeten voorstellen, dezelve, ter inzage van de leden, ter griffie te doen nederleggen.

De Vergadering vereenigt zich met de voorgestelde conclusie en besluit tevens tot het doen drukken van het verslag.

De heer **van Nes**, *lid der Commissie:*

IV. In handen Uwer Commissie is gesteld een verzoekschrift van

G. Bruining, vragende de verhooging van het patentregt voor de tappers van sterke dranken, en wel om het misbruik, dat daarvan onder anderen ook door den krijgsman gemaakt wordt, tegen te gaan. Hij legt tevens aan de Kamer een tegen hetzelfde misbruik door hem uitgegeven geschrift over.

De Commissie stelt voor, dit stuk ter griffie neder te leggen.

De heer **van Dam van Isselt** doet daarentegen het voorstel ten aanzien van dat adres over te gaan tot de orde van den dag.

Dienovereenkomstig wordt besloten.

De **Voorzitter** zegt, dat zoodra de heden uitgebragte verslagen gedrukt zijn, dezelve aan de leden zullen worden toegezonden, dat Dingsdag over het voorstel van den heer Warin kan beraadslaagd worden en dat de dag, waarop het verder onderzoek van het tarief in de Afdeelingen zal plaats hebben, nader zal bepaald worden.

De heer **van Sytzama** wenscht, dat die dag reeds worde bepaald.

De **Voorzitter** stelt daarop voor, om het Sectie-onderzoek aanstaanden Woensdag te doen plaats hebben.

Dienovereenkomstig wordt besloten.

Daarna wordt de Vergadering gescheiden.

41STE ZITTING.

ZITTING VAN DINGSDAG 24 MEI 1831. (1)

(GEOPEND TEN 1 URE.)

Ingekomen: 1°. verzoekschriften; 2°. drukwerk. — Verslagen op adressen uitgebragt. — Comité-generaal. — Hervatting der openbare zitting. — Behandeling van het voorstel van den heer Warin.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 41 leden, te weten de heeren:

Corver Hooft, Junius van Hemert, Luyben, Beelaerts van Blokland, Donker Curtius van Tienhoven, van de Kasteele, Collot d'Escury van Heinenoord, Luzac, de Jonge van Campens Nieuwland, Hoynck van Papendrecht, van Sytzama, Weerts, Sycklama à Nyeholt, van Nagell tot Ampsen, van Suchtelen tot de Haere, IJssel de Schepper, Lemker, G. Clifford, van Reenen, Bedel, van Asch van Wyck, van Randwijck van Rossum, Frets, Backer, Dijckmeester, van Welderen Rengers, van Meeuwen, Cuypers, Gockinga, Hofstede, van Boelens, Tammo Sypkens, Warin, Jarges, Bijleveld, van Alphen, Op den Hooff, van Lynden van Hoevelaken, Cats Epz. en van Dam van Isselt.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 9den Mei jl. worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter** deelt mede, dat zijn ingekomen:

a. de navolgende verzoekschriften:

zes adressen, betrekkelijk tot de regten van den in-, uit- en doorvoer, ingezonden door:

1°. de kamer van koophandel en fabrieken te Schiedam;

2°. den heer Augustijn c. s.;

3°. den heer de Wolff en andere fabrikanten en kooplieden te Almelo;

4°. den heer P. Koster en Zn., kooplieden te Amsterdam;

5°. de heeren Arntz van Heukelom en Janssen, steenbakkers en kalkbranders te Gent, enz.;

6°. de heeren Meijer van Ysen en Zn. te Amsterdam; (1)

een adres van de weduwe van Beusekom, te Loenen, betreffende de verordeningen op de paardenposterij;

een adres van den heer Staedel, gepensioneerd luitenant-kolonel, zich beklagende over het Departement van Oorlog.

Deze adressen zullen worden verzonden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

b. een boekwerk, getiteld: Wat nu?

Dit geschrift zal geplaatst worden in de boekerij der Kamer.

De **Voorzitter** berigt, dat de Commissie voor de verzoekschriften gereed is het verslag uit te brengen omtrent de ingekomen adressen betreffende de voorgedragen wijzigingen in het tarief van in-, uit- en doorvoer, en dit, na den afloop der te houden zitting met gesloten deuren, zal uitbrengen.

De heer **van Boelens** brengt, namens de Commissie voor de verzoekschriften, het volgend verslag uit:

Uwe Commissie tot de verzoekschriften heeft de eer te rapporteren op het request van Evert Brouwer en Jan Bernhard Naeff, beiden kasteleins, wonende te Velp in Gelderland. De requestranten zeggen, dat zij in ervaring zijn gekomen, dat voor de wet op de gedwongen geldleening de personele belasting tot grondslag zoude dienen van den aanslag, door een ieder daarin te betalen; dat zij requestranten, hunne belangen, welke ook de belangen zijn van eenen geheelen stand in de maatschappij, met eerbied voordragende, U Edel Mogenden onderdanig verzoeken op dezelve goedgunstig acht te slaan.

Zij doen U Edel Mogenden opmerken, dat de personele belasting voor de kasteleins en kostschoolhouders eene zeer drukkende belasting is, omdat zij voor hen niet is eene belasting op de weelde, maar op hunne kostwinning, waarvoor zij buitendien patent moeten hebben; trouwens, zeggen de requestranten, de Regering heeft dit ook reeds ingezien en heeft daarop gelet bij het voordragen eener nieuwe wet in den vorigen winter. De requestranten vermeenen, dat eene gedwongene leening, gegrond op den personelen aanslag, voor hen nog harder en onbillijker zoude zijn, dan wanneer het patent ten algemeenen grondslag genomen wierd; zij erkennen de moeijelijkheid, om juist te bepalen wat kasteleins en kostschoolhouders voor hun beroep, wat zij voor hun gebruik dienden te betalen, en hun request schijnt voornamelijk te strekken, om U Edel Mogenden te verzoeken, dat voor die beide beroepen de drie laatste grondslagen, te weten: de 4de, 5de en 6de, als huurkoetsiers niet mogen in aanmerking komen in eenige te doene gedwongene leening, en ook dat U Edel Mogenden hen in het vervolg van den drukkenden jaarlijkschen last der personele belasting mogen bevrijden in dien geest, zooals de Regering het had gedacht: dit zijn de woorden van de requestranten.

Uwe Commissie, overwegende, dat dit verzoek voornamelijk in betrekking staat tot het ontwerp van wet op eene gedwongene geldleening, is van advies, dat hetzelve ter inzage van de leden ter griffie behoort te worden nedergelegd.

(1) Dit verslag is zamengesteld naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 124; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 61; 4°. *Amsterdamsche Courant*, n°. 122; 5°. *Arnhemsche Courant*, n°. 64; 6°. *Handelsblad*, n°. 63; 7°. *Noord-Brabander*, n°. 64; 8°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 63; 9°. *Journal de la Haye*, n°. 126.

(1) Over dit laatste verzoekschrift kon, blijkens het medegedeelde in de *Officiële Notulen*, geen verslag worden uitgebragt, als zijnde niet door de verzoekers, maar uit hunnen naam door eenen sollciteur onderteekend.

XIX. *Voorstel van den heer Warin betreffende Grondwetsherziening.*

De Vergadering vereenigt zich met de voorgestelde conclusie en besluit tevens tot het doen drukken en ronddeelen aan de leden van het uitgebragt verslag.

De heer **Bijleveld** doet de vraag, of de processen-verbaal van de handelingen der Afdeelingen nopens het tarief niet gedrukt zullen worden?

De **Voorzitter** antwoordt, dat de bedoelde processen-verbaal weldra gereed zijn en aan de leden medegedeeld zullen worden.

Hierna wordt de openbare zitting veranderd in comité-generaal.

Comité-Generaal. (1)

De vergadering wordt met gesloten deuren voortgezet, ten einde te beraadslagen over het voorstel van den heer Warin.

De notulen van het verhandelde in het vorig comité-generaal van den 18den Mei jl. worden gelezen en goedgekeurd.

Op het verlangen van sommige leden, (2) hetwelk zonder tegenspraak van allen is gevolgd, zijn de deuren terstond weder geopend ten einde in het openbaar de beraadslagingen over het voormelde voorstel te voeren.

Hervatting der openbare zitting.

De **Voorzitter** verklaart de beraadslagingen geopend over het VOORSTEL VAN DEN HEER WARIN, betrekkelijk de HERZIENING DER GRONDWET.

Dit voorstel luidt, zoodanig als het, na de daartegen in de Afdeelingen gemaakte bedenkingen, door den voorsteller is veranderd, aldus:

De Tweede Kamer van de Staten-Generaal, overwegende, dat, sedert de onherroepelijk scheiding der Noordelijke en Zuidelijke gewesten van het voormalig Koningrijk der Nederlanden, het noodzakelijk is, dat de maatschappelijke inrigtingen van ons vaderland, zoodra mogelijk, herzien worden en ingerigt overeenkomstig onze tegenwoordige behoeften en middelen,

BESLUIT:

De Kamer zal zich bij voorkeur, boven minder dringende werkzaamheden, al mogten deze vroeger voorgedragen zijn, bezig houden met het overwegen van zoodanige voorstellen, als, hetzij door den Koning, hetzij door een van de leden der Kamer, aan haar zullen gedaan worden, ten einde op de wijze, voorgeschreven in het elfde hoofdstuk der Grondwet, alle die veranderingen in de Grondwet, welke de veranderde omstandigheden noodzakelijk maken, hoofdstuksgewijze of wel bij wijze van met elkander in naauw verband staande onderwerpen te helpen daarstellen.

De Voorzitter wordt verzocht, bij wijze van officieuse communicatie met de Regering, aan dezelve kennis te willen geven van het verlangen der Kamer, dat de natie eindelijk uit den onbestemden toestand gerake, in welken zij nog altijd geplaatst blijft; van haar gevoelen, dat eene spoedige herziening der Grondwet daartoe krachtdadig zoude medewerken, en van haren wensch, dat dienaangaande van wege den Koning voorstellen aan haar mogen gedaan worden.

Voorts heeft de volgende gedachtenwisseling plaats tusschen de heeren Warin en Beelaerts van Blokland.

De heer **Warin**: Mijn voorstel, gelijk het thans voor u ligt, is gegrond op dezelfde beweegredenen, welke ik de eer heb gehad U Edel Mogenden voor te dragen bij de eerste redactie en welke gedrukt zijn onder den naam van toelichtingen. De gedrukte beantwoording der aanmerkingen, vervat in de processen-verbaal van den 29sten April, dient ter bekrachtiging van de eerste toelichtingen. Ik behoude mij voor, indien U Edel Mogenden, ter bekorting der discussiën, dit goedkeuren, op het verslag der Centrale Afdeeling te antwoorden te gelijker tijd met de beantwoording der aanmerkingen, welke heden nog mogten worden voorgedragen. Doch vooraf neem ik de vrijheid, U Edel Mogenden in overweging te geven de wijze van stemmen, welke mij voorkomt het duidelijkst de gevoelens dezer Vergadering te zullen doen blijken.

Het is mij toegeschenen, dat het tweede gedeelte van mijn voorgesteld besluit meer bijval heeft verkregen dan het eerste gedeelte. Ik zelf zoude het eerste gedeelte zonder het tweede niet toelaten, terwijl ik wel mij zoude getroosten, alleen het tweede gedeelte te zien aannemen zonder het eerste, hoezeer het geheel, gelijk het daar ligt, mij verkieslijk voorkomt. Ik geef U Edel Mogenden derhalve in overweging driemaal te stemmen:

eerst, over het *tweede gedeelte* van het besluit. Indien dit verworpen wordt, dan vervalt mijn geheele voorstel; doch indien dit wordt aangenomen, dan

ten tweede, over het *eerste gedeelte* van het besluit, en

ten derde, over de *overweging.*

De heer **Beelaerts van Blokland**: Ik vind in het voorstel tot eene drieledige stemming en in de rangschikking der drie punten, waarover men stemmen zoude, te veel onregelmatigs, dan dat ik daaraan mijne toestemming geven kan. Ik meen, dat het daaromtrent geuit verlangen althans eerst in de Afdeelingen behoort te worden onderzocht, ofschoon ik voor mij het ook dan bedenkelijk zoude blijven achten, om anders dan op de gewone wijs over het voorstel te stemmen.

Dit gevoelen wordt door verscheidene leden ondersteund.

De heer **Warin** erkent, dat er in het door hem voorgestelde eene nieuwigheid opgesloten ligt, welke juist daarom eerst in de Afdeelingen diende onderzocht te worden, en verklaart daarop, dat hij, ten einde oponthoud te vermijden, niet verder op zijn verlangen wil aandringen en zijn voorstel aan eene enkele stemming zal onderwerpen, hoezeer hij wel voorziet, wat het gevolg der aanmerking van den heer Beelaerts van Blokland zijn zal.

Daarna worden de beraadslagingen over het voorstel gevoerd. (1)

De heer **Collot d'Escury van Heinenoord**: Wanneer ik met aandacht het door den heer Warin gedane voorstel overweeg, dan overtuig ik mij meer en meer van het gewigt van hetzelve en van de noodzakelijkheid tevens, om het met de toestemming van U Edel Mogenden bekrachtigd te zien.

Wat behelst het inderdaad? Immers niets anders dan eene eenvoudige erkentenis der Vergadering van het groot en ernstig belang, om de maatschappelijke orde in ons vaderland op dien voet gevestigd te zien, welken de veranderde omstandigheden gebiedend vorderen; het middel daartoe is zeer eenvoudig en genoegzaam aangeduid bij de ontwikkeling van het voorstel zelf. Bij dit wordt in ernst niet veel van U Edel Mogenden gevorderd. Al wat gevraagd wordt, is niets anders dan een *officieus* te kennen geven van het billijk verlangen, dat aan het noodlottig stelsel van vertragen en uitstellen, van onafgedaan laten worde vaarwel gezegd en men eindelijk begrijpe, dat de onbestemde

(1) Het bovenstaande omtrent het voorgevallene in comité-generaal, waarvan in de dagbladen niets werd gemeld, is overgenomen van de *Officiële Notulen.*

De *Nederlandsche Staatscourant* deelde daaromtrent, in n°. 124, het volgende mede:

„De openbare zitting wordt veranderd in eene met gesloten deuren. Dezelve houdt omstreeks een vierendeel uurs aan, na verloop waarvan de openbare zitting wordt hervat."

(2) In de *Arnhemsche Courant*, n°. 64, wordt gemeld, dat het voorstel daartoe door den heer Warin zelven werd gedaan. Zie ook *Handelsblad*, n°. 63, en *Amsterdamsche Courant*, n°. 122.

(1) In de *Nederlandsche Staatscourant*, die omtrent de gevoerde beraadslagingen de uitvoerigste mededeelingen heeft opgenomen, komen in n°. 124 voor de redevoeringen der heeren Beelaerts van Blokland, Collot d'Escury van Heinenoord, Hofstede, van Sytzama, Bijleveld en Donker Curtius van Tienhoven; in een bijvoegsel, n°. 2, die van den heer Frets, in een dito, n°. 3, die der heeren: Tammo Sypkens en Luzac; in een dito n°. 4, die der heeren Luyben en Warin.

41STE ZITTING. — 24 MEI 1831.

XIX. *Voorstel van den heer Warin betreffende Grondwetsherziening.*

toestand, waarin wij maanden aan den anderen hebben verkeerd, moet ophouden, zoo men het vertrouwen tusschen het volk en den Vorst niet wil in de waagschaal gesteld zien.

Ik mag mij niet voorstellen, Edel Mogende Heeren! dat het aan iemand onzer twijfelachtig zou kunnen voorkomen, of aan de Kamer het regt toe te kennen is, om hare meening aangaande gewigtige zaken vertrouwelijk der Regering mede te deelen; dit ware indedaad aan hare waardigheid te kort gedaan, en wij zouden daardoor het bewijs aan den dag leggen, van het oogmerk der instelling eener vertegenwoordigende vergadering te miskennen, waarvan de eerste pligt is, alle gepaste pogingen aan te wenden, ten einde het Vaderland geen onheil treffe, dat, door bedaard vooruit te zorgen, zou kunnen afgewend worden. Die in zoodanig eene vergadering slechts een werktuiglijk ligchaam zou willen zien, eeniglijk daargesteld, om ontwerpen van wet te bekrachtigen of het akkoord slaan op aanspraken van den Troon tot haar gerigt, te doen hooren, die zou voorzeker toonen, de voorregten van eenen constitutionelen regeringsvorm geenszins te waarderen; neen, geheel anders is de geest en de letter van het maatschappelijk verbond, hetwelk bij ons Vorst en volk heeft zamengevoegd. In den toestand, waarin wij verkeeren, is het niet genoeg, dat wij de offers geven, welke van ons gevraagd worden, wij moeten weten, waartoe en waarvoor de beden worden ingewilligd, en met welk doel onze broeders en onze zonen aan de grenzen staan. Dit kan niet wezen om veroveringen op onze naburen te maken; wij begeeren noch behoeven deze; wij willen alleen den heiligen pligt der zelfverdediging vervuld zien, en niemand wijde vrijwillig zijne dienst met een eenig ander doel. De Grondwet, onder welke wij leven, verbiedt het uitrukken van landmilitie en schutterijen buiten de grenzen, zonder wettelijke bepalingen; het denkbeeld, om een koningrijk te veroveren, is dan ook inderdaad eene loutere hersenschim, welke mij geene vrees aanjaagt; maar met dat al, in groote staatkundige aangelegenheden kan men het *positive* alleen tot grondslag leggen, en dit denkbeeld behoeve ik tevens niet te ontwikkelen. Er mag geen vermoeden bestaan, dat uit den weg te ruimen is, of elk oogenblik is dierbaar, dat aan die bezorgdheid kan besteed worden. Ziedaar dan, Edel Mogende Heeren, indien ik den geëerden voorsteller wel begrepen heb, waarom alle dubbelzinnigheid van betrekking moet worden weggenomen.

De Koning is tot het protocol, dat de voor ons zoo heilzame afscheiding van België aan Europa aankondigt, toegetreden, en in dien opzigte bestaat er dus geen twijfel meer; dan, er wordt meer vereischt, en wij moeten weten, dat de uiterste grenspunten van Noord-Braband en Zeeuwsch-Vlaanderen voor ons de kolommen van Herkules zijn, waarop het *nec plus ultra* te lezen staat. Dit moet met zegel en perkament worden bevestigd, opdat men niet bij toevallige omstandigheden, in een tijdperk, dat met het weifelend kenteeken van besluiteloosheid in de geschiedenis zal lange luid worden, in ongelegenheden gerake, welke het niet altijd zeker is, dat door koene beradenheid zullen af te wenden zijn.

Maar er is nog eene andere reden, welke het bespoedigen der wijzigingen in de Grondwet wenschelijk maakt: het is het volstrekt onontbeerlijke der ministeriële verantwoordelijkheid. Waarlijk zoo men deze in kalmer dagen al eens als eene theorie zou beschouwd hebben, en ik deed dit met velen, thans is het oogenblik dáár, dat elk, die onbevooroordeeld denkt, er de volslagene behoefte aan gevoelt en het zich ten pligt rekent de daarstelling van deze tot heil des lands te helpen bevorderen. Ook tot dit doel acht ik het voorstel leidende, de verdediging van hetwelk in te goede handen is, dan dat ik het noodig zou keuren iets ter verdere aanprijzing van hetzelve bij U Edel Mogenden in het midden te brengen.

De heer **Frets**: Ik acht het voorstel zoo gewigtig niet als de omstandigheden, waarin wij verkeeren; ik zal derhalve over het voorstel spreken, maar nog meer over de redeneringen, die er bijgevoegd zijn. Ik behoef geene verschooning te vragen, indien ik te veel van uwe aandacht verge: het gewigt der omstandigheden mag daarvoor gelden.

Het voorstel is niet anders dan de uitdrukking van een algemeen verlangen naar verandering, vooral naar veranderingen in de Grondwet. Maar mij dunkt, dat dit geen onderwerp van een voorstel zijn kan: artt. 113 en 229 van de bestaande Grondwet, die evenwel door den geachten voorsteller zelven zijn ingeroepen, brengen gebiedend mede, dat het voorstel bepaaldelijk een onderwerp van wetgeving zij; ook bevat het voorstel geene regeling van orde, want dan kwam het niet te pas, om daarin de Regering te betrekken. Zonder aan den geachten voorsteller te kort te willen doen, beschouw ik zijn voorstel als eene petitie, en omdat wij zijn oogmerk niet mistrouwen, maar aan zijne vaderlandsliefde hulde willen doen, zouden wij het ter griffie kunnen nederleggen; maar meer valt er niet op te besluiten. Waarlijk, Edel Mogende Heeren, wanneer alle onze verlangens betrekkelijk de openbare zaken door middel van een voorstel tot een onderwerp van onderzoek in de Afdeelingen en daarna van beraadslaging in onze Vergadering konden worden gemaakt, dan vrees ik, dat het spoedig met de goede orde en eendragt onder ons zoude gedaan zijn.

Maar al kon men zelfs het voorstel tot een onderwerp van wetgeving brengen, dan heeft deze Kamer geene bevoegdheid, om daarover afzonderlijk met de Regering te onderhandelen. De Tweede Kamer heeft zekerlijk het initiatief met den Koning gemeen: maar daaruit volgt niet, dat wij, om als het ware ons initiatief te ontwijken, den Koning zouden kunnen aansporen om van het zijne gebruik te maken, iets, dat toch altoos op een verwijt tegen den Koning en in zekere mate ook tegen ons zelven zoude nederkomen.

Wat den last tot eene officieuse mededeeling betreft, dien de geachte voorsteller onzen Voorzitter wil opdragen, dit zoude niet minder strijdig met de goede orde zijn dan al het overige; die opdragt zoude zooveel worden, als den Voorzitter met de uitvoering van ons besluit belasten, en hij zoude eindelijk onder verantwoordelijkheid worden gesteld, even als men dit van de Ministers begeert. Ik stel van twee dingen één: ons besluit zoude wettig zijn of onwettig. In het eerste geval weet ik niet wat eene *officieuse* mededeeling te beteekenen heeft; in het tweede geval kan eene *officieuse* mededeeling de onwetttigheid niet bedekken noch wegnemen. Het eenig middel, dat ik ken, om een aangenomen voorstel ter kennis van de Regering te brengen, is de verzending naar de Eerste Kamer; al het andere is onwettig en wordt willekeur. Onze Voorzitter kan niet met de bevoegdheid der Eerste Kamer worden bekleed.

Ik ontken niet, dat er voorbeelden van officieuse mededeelingen zijn kunnen aan de Regering, maar nimmer van aangenomen voorstellen. Ik ken een voorbeeld, in den tijd, dien ik de eer gehad heb lid dezer Vergadering te zijn, toen wij ons door de vorderingen van het oproer in België overvallen zagen, maar ook toen alleen ten gevolge van eene officieuse conferentie. Zoo dit voorbeeld door den geachten voorsteller of iemand anders bedoeld wordt, is het niet gelukkig gekozen. Het antwoord, dat wij ontvingen, deed ons erkennen, dat er geen de minste grond van wantrouwen bestond, en wij deden, door den Voorzitter, den Koning eenstemmig en welmeenend bedanken voor zijne aangewende pogingen.

Ik zeide zoo even, dat het gewigt der omstandigheden, meer dan het gewigt van het voorstel, mij aanleiding gaf tot spreken; ik voeg er bij, dat mij daartoe beweegt de achting, die ik den voorsteller toedraag, en de overtuiging, die ik heb, dat hij het goede wil. Ik hoop dan ook, dat de geachte voorsteller mij niet miskennen zal of het mij euvel zal duiden, indien ik verder zijne redeneringen bestrijd en reden geef van mijne afkeuring.

In het algemeen komen mij openbare jammerkreeten niet geschikt voor om het vaderland te helpen. Ik mistrouw die somtijds; ik mistrouw vooral die, welke door naamlooze schrijvers worden verspreid, van welke zijde ook aangeheven. Ik mistrouw nu wel de klagten niet van den geachten voorsteller, maar ik houde niettemin den toon van zijne redeneringen voor nadeelig, ja, gevaarlijk. Ik heb bij de lezing van zijne memorie en van zijne beantwoording aan vrienden gedacht, die een zieke bezoeken: ieder meent, dat de geneeswijze anders zijn moest; ieder wil helpen; ieder beklaagt hem en biedt hem betere middelen aan; het gaat dikwijls zóó ver, dat de deelneming in spijt en verwijdering verandert, wanneer de hulp niet onmiddellijk wordt aangenomen. Moest evenwel de lijder den raad van ieder volgen, zijn dood ware ontwijfelbaar; maar zelfs de ijverige deelneming kan nadeelig en gevaarlijk worden; het gejammer van de vriendschap berooft hem van de rust en kalmte, die dikwijls zijne eenige behoefte uitmaken; de deelneming te sterk gedreven, kan ook op zich zelve hem in het graf helpen. Mij dunkt, dat het den geachten voorsteller niet mishagen kan, wanneer ik hem het vaderland op deze wijze voorstel; maar de toestand van hetzelve laat evenmin als in het voorbeeld toe, dat ieder vriend geneesheer worde.

Ik geloof niet, Edel Mogende Heeren, dat velen onzer zich verheugd hebben, toen België met ons vaderland werd vereenigd... Wie, ondertusschen, denkt men, dat het meest bezorgd is geweest omtrent de gevolgen van die vereeniging? Wie, die

41STE ZITTING. — 24 MEI 1831.

XIX. *Voorstel van den heer Warin betreffende Grondwetsherziening.*

het meest geaarzeld heeft en daarover heeft nagedacht, vóór dat zij tot stand kwam? Ik zeg het hier met kennis van zaken; ik gevoel het geheele gewigt van eene openlijke verklaring dienaangaande, maar ik antwoord: *Koning Willem.* Ik zoude 's Konings naam in deze beraadslaging niet mengen, indien ik er door den geachten voorsteller zelven niet toe gedrongen wierd; ik lees in zijne memorie van toelichting: » Naar mijne gedachte hebben de Belgen het maatschappelijk verdrag tusschen hen en ons, zoowel als tusschen hen en den Koning, verbroken; in hoeverre de Koning voor zich en voor zijn Huis dat verbroken verdrag nog vasthoudt, onderzoek ik niet.".

En in zijne beantwoording:

» Men mist nog eene rondborstige verklaring van den Koning, *dat Zijne Majesteit, behoudens deszelfs eigene betrekking tot België, volkomen afziet van het denkbeeld om immer ons vaderland met België weder ineen te smelten en om ons goed en bloed te doen dienen ter herstelling van het gezag van het huis van Oranje-Nassau in België.* Bij ontstentenis van zulk eene verklaring, meende de ondergeteekende, dat bij eene herziening der Grondwet de bestendigheid der afscheiding natuurlijk zoude bepaald worden." Zulke woorden doen niet gunstig denken omtrent een verlangen, dat bij het voorstel is uitgedrukt en waarmede hier het verlangen des Konings in openlijken strijd wordt gesteld.

Wat men ook zeggen of denken wil, de scheiding, zoo het heet, daadwerkelijk bestaande, maar alleen na de buitengewone vergadering der Staten-Generaal in September des verleden jaars door oproer tot stand gebragt, is eene daad van geweld geweest en zoude het gebleven zijn, ware geen tractaat tusschenbeide gekomen; geweld geeft geen regt, en ik zoude mij moeten schamen, indien ik dit voor U Edel Mogenden moest betoogen. Het is hier de plaats, om nog een woord over die buitengewone vergadering van September des verleden jaars te spreken, want het is eene dwaling, dat bij die gelegenheid de geheele scheiding zoude zijn beslist. Hooren wij nog eenmaal de Surlet de Chokier spreken: » een eenig Minister van Financiën zoude de gemeene geldmiddelen van den Staat besturen; een eenig Minister van Oorlog het leger; een eenig Minister van Marine de koloniën en de zeemagt; en ook de Minister van Buitenlandsche Zaken zoude gemeen zijn aan het geheele Koningrijk". Men moet de woorden aan het einde van 's mans redevoering lezen, zijn beroep op het hoofd van den Staat en op de hooge Voorzienigheid zelve, zijne twijfeling, of wij onder haar bestuur gescheiden worden of vereenigd zouden blijven. Ik zeg dit nu niet, om des te meer verontwaardigd te zijn over latere gebeurtenissen, maar om de overtuiging te erlangen, dat de stem van *ja*, door zoo iemand op de vraag aangaande eene scheiding uitgebragt, geene de minste wettigheid aan de latere gebeurtenissen heeft kunnen geven.

Le Hon verklaarde, dat zijn *ja* wederom *neen* kon worden, indien hem de voorwaarden niet bevielen, en dit deed zelfs anderen hunne stem van *neen*, bij het opnemen, in *ja* veranderen; ik spreek van zulke stemming, omdat in den brief van Lebeau aan onzen Minister van Buitenlandsche Zaken, die ons onlangs is medegedeeld, op den uitslag dier stemming beroep gedaan wordt, als of daardoor het bestaan van eene Regering in België buiten den Koning, het bestaan van een Regent, en wat dies meer zij, ware goed te maken. Gij wilt welligt liever nog iemand hooren, die tot ons behoort, een geacht medelid, vroeger reeds een voorstander van de scheiding, en wien ik ook, al verschilde ik in gevoelen, opregte achting toedraag: » De Staten-Generaal, buitengewoon bijeengeroepen", zoo sprak hij, » hebben niets anders te doen dan het beginsel van de scheiding aan te nemen en zich aan den Koning te vervoegen, om de uitvoering daarvan aan zijne wijsheid en onpartijdigheid over te laten. Dit is het middel van verdrag voor het tegenwoordige, dit is het middel om voor het vervolg schokken en omkeeringen voor te komen; als vrienden scheidende, kunnen wij naderhand tot elkander naderen en banden van vereeniging leggen, wel minder naauw, maar meer wezenlijk, omdat zij meer vrijwillig zullen zijn." Ik erken, dat eenige leden reeds toen hun verlangen naar eene volstrekte scheiding hebben te kennen gegeven; maar ik ontken, dat deswege iets is beslist.

Gij begrijpt dus ook ligtelijk, Edel Mogende Heeren, wat ik met deze aangehaalde woorden bedoele. Niet om spijt over de scheiding uit te drukken: het huwelijk was slecht, al was het alleen, omdat het gedwongen was; maar geene scheiding, wanneer men aan wettigheid wil denken, laat zich anders aannemen of vroeger dagteekenen dan volgens het tractaat, dienaangaande gesloten. Vroeger is niets anders dan een algemeen beginsel vastgesteld; het tractaat is vervat in het protokol van 20 Januarij ll., of wel in de annexe A. van hetzelve, omdat dit door den Koning is aangenomen.

Maar ziedaar mij gevorderd tot het ware standpunt om de redeneringen van onzen geachten voorsteller te beoordeelen. Indien wij niet regtstreeks tegen de Regering willen inwerken, dan moeten ook wij dit tractaat vasthouden en het belang beseffen, dat wij hebben bij de uitvoering. Mij dunkt, ik spreek hier geheel in het belang van allen, die, even als de geachte voorsteller, nog voor eene nieuwe ineensmelting vreezen en aan 's Konings rondborstigheid tw felen. Zoo de uitvoering van het bedoelde tractaat mogt falen, zoo hetzelve zonder gevolg moest blijven, dan is en blijft de scheiding wederom geweld en anders niet, en wij blijven blootgesteld aan alle de rampen, die eene scheiding medebrengt, zonder eenige zekerheid van voordeelen, waarop men anders rekenen wil. Nu vraag ik, of de uitvoering van het tractaat bevorderd zal worden door zoo vele veranderingen in de Grondwet als bij het voorstel bedoeld zijn; ik vraag liever, of zoo vele veranderingen, die men inmiddels wil maken, niet veel meer zullen dienen om oude partijschappen te doen herleven en om te twisten over theoriën, uit de Fransche revolutie afkomstig. Maar daardoor, zekerlijk, zal het gesloten tractaat voor ons vaderland niet beter, noch de uitvoering gemakkelijker worden; zoo iets ware ligtelijk alleen een middel om de uitvoering te beletten; op die wijze komt er voor fortuinzoekers, zooals de geachte voorsteller spreekt, veel betere gelegenheid om in troebel water te visschen.

Ik verschil alzoo niet geheel van den geachten voorsteller, maar ik acht zijn aangeboden geneesmiddel gevaarlijker dan de kwaal; met dat alles is de kwaal zoo geheel erg niet. De voorsteller spreekt van lijdelijke orde, van zaden van tweedragt; ik spreek op mijne beurt van zoo vele opofferingen sedert November des voorleden jaars. Of zijn niet duizenden naar de grenzen getrokken, en daaronder de bloem van onze jongelingschap, en hebben zij zich niet allen dadelijk aan eene voorbeeldige krijgstucht onderworpen, alle ongemakken van het saizoen, alles, alles verdragen, wat tot redding van het vaderland moest dienen? Hoeveel is er gedaan om de schatkist te stijven! Ik bedoel vooral zoovele vrijwillige offers, en de kleine vooral niet minder dan de groote! Hoeveel deel in iedere onderneming genomen! Hoe velerlei soort van opofferingen gedaan! Maar, hebben zoovele brave menschen, zoovele jongelingen, zoovele gevers, kortom, zoovelen als hebben bijgedragen, hebben zij ook vooraf eene voorwaarde gemaakt? Was het ook alleen, opdat de Grondwet zoude veranderd worden? Neen, Edel Mogende Heeren, de opofferingen hebben door geene voorbehouding hare waarde verloren, en ieder heeft zijn pligt gedaan zonder omzien; maar mij dunkt, dat het omzien vooral niet te pas komt, nu de crisis nadert. Nu meer dan ooit is er kalmte en rust noodig.

Men denke aan den zieke, waarvan ik vroeger sprak; ik hoor zeggen: » ons geduld is ten einde", maar dat klinkt in mijne ooren, als of men zeide: » onze vaderlandsliefde is ten einde". De laster, die, evenals het oproer, ons vaderland overvallen had, de laster, zeg ik, dien niet alleen onze openbare vijanden hadden verspreid, maar die ook bij naburen, die vrienden heeten, wortel had geschoten, zoude tot verstomming zijn gebragt door onze houding, indien afgunst ooit ophouden kon te lasteren. Onder tusschen is het uit de officiële taal der Mogendheden, wanneer men de latere bij de vroegere vergelijkt, althans uit den loop der onderhandelingen, voor iederen onbevooroordeelde kennelijk wat onze houding heeft uitgewerkt; juist door ons geduld en onze volstandigheid is aan Europa bewijs gegeven, wat ons volk en onze volksgeest zij. Dat is reeds meer gezegd, maar men kan het niet te veel zeggen, dat het geduld van onze brave verdedigers veel meer heeft afgedaan dan een glorierijke veldslag.

Ik zeg daarom niet, dat onze Grondwet geene verandering behoeft; ik noem die niet alleen wenschelijk, ik noem ze noodzakelijk. Ik zeg evenmin, dat ons geduld zonder einde zou moeten zijn, maar niemand minder dan wij kunnen daaromtrent vreezen hebben. Zonder het geheim te verraden van de laatste mededeeling, durf ik gerustelijk verklaren, dat onze Koning van ons volk geen eindeloos geduld begeert en dat die mededeeling ons deswege volkomen heeft gewaarborgd. Wat ik van verlangde veranderingen in de Grondwet vreeze, is de ontijdigheid; ik geloof dat er geheime vijanden zijn, die het ontijdig verlangen naar verandering weten aan te vuren. Hun getal behoeft niet groot te zijn, om velen, in oogenblikken als thans, te vinden, die zich laten innemen. Ik vrees juist niet voor die weinige vijanden; het is vooral de vaderlandsche dweeperij, die ik vreeze en die, gelijk alle andere, hare gevaarlijke zijde heeft.

41STE ZITTING. — 24 MEI 1831.

XIX. *Voorstel van den heer Warin betreffende Grondwetsherziening.*

Dweepzucht in staatkunde kan zoo noodlottig worden als die, welke wij in de godsdienst kennen en die in vroegeren tijd brandstapels heeft opgerigt.

Laten wij ons niet wijzer wanen dan wij wezenlijk zijn. Wij hebben in onzen leeftijd de regten van den mensch en burger bij eene verklaring hooren afkondigen; de eerste verklaring van dien aard was het werk van de Fransche omwenteling in 1789. Men zegt er van, dat die verklaring even zoo was als het testament van Julius Caesar, dat Antonius voorgaf in zijn bezit te hebben, en waarin hij dagelijks aan het volk vertelde iets gevonden te hebben, dat ondertusschen alleen moest dienen om zijne bijzondere belangen te bevorderen. Mirabeau zelf, die aanvankelijk de hand in het werk had gehad, noemde vervolgens die verklaring een almanak van dat jaar. Mallouet verklaarde in de vergadering: » dat het ten uiterste dwaas was, de menschen op den top van een berg te zetten en hun het geheel gebied van hunne regten te vertoonen, terwijl men evenwel verpligt zijn zoude om hen weder te doen afdalen, paal en perk aan hunne begeerten te stellen en hen in de wezenlijke wereld terug te brengen, alwaar zij op elken stap eene afsluiting vinden moesten."

Maar de redenen van zulke volksleeraars zelfs konden geen ingang meer vinden, toen de driften eenmaal de gemoederen overmeesterd hadden. De theorie van 1789 werd in Frankrijk aangenomen, en wij kennen de gevolgen. Maar ook bij ons vond zij ingang. In 1795 hebben wij ook onze regten van den mensch en burger gehad. Misschien hebben wel sommigen uwer daarin den aanvang van eene betere eeuw meenen te zien; ik althans, in mijne jongelingsjaren, dweepte er mede en vond behagen in die dweeperij; maar ook wij allen, wij kennen de gevolgen. Men geloove toch niet, dat de omwentelingsgeest, die thans Europa schijnt te willen beroeren, zoo veel verschilt van dien, welken ik meen dat zich ook thans achter het masker van schoonschijnende theoriën verbergt; het was toen als nu: » wij werken niet voor Frankrijk alleen, maar voor alle volken; alle volken hooren ons; wij zijn de wrekers en de onderwijzers van het menschelijk geslacht." Bij een schrijver, die allesbehalve een leeraar van het despotismus is en die, ten tijde dat hij schreef, niet dacht noch denken kon aan de tegenwoordige beroeringen, vinde ik de verzekering, dat de verklaring der regten van den mensch en burger, zooals die in 1789 werd gedaan, niet alleen eene plaats behoudt in het democratisch wetboek van volksbewegers, maar dat ook nog velen, hoe overtuigd ook van de gevaarlijkheid, de stellingen daarvan zonder onderscheid voor waar blijven houden.

Van daar ook, sedert eenigen tijd, weder in Frankrijk en, op het gegeven voorbeeld, in België, het geroep van de volksgezinden: » onze leer moet alle troonen doen vallen." Niets is er, dat de volksleiders niet gelooven of willen doen gelooven, wanneer het slechts hunne eerzucht streelt. Van daar de geruchten in België, tot walgens toe verspreid en in de nieuwsbladen aldaar verkondigd, dat ook Holland het voorbeeld zoude gevolgd hebben.

Hoe ook reeds de laster tot zwijgen zij gebragt, men blijft aldaar van ons spreken, alsof wij nog niet wijs geworden waren en het middel van begoocheling nog niet genoeg hadden leeren kennen. Men moet zich zekerlijk verbazen over de diepe onkunde, wanneer men aldaar hoort zeggen en het waarlijk geloofd wordt, dat ons nog eene ellendige partijschap verdeelt en dat die ons geschikt zoude maken, om ons te voegen bij de republiek van België. En evenwel, het wordt niet slechts aldaar, maar ook elders, en niet alleen in Frankrijk, maar ook in Engeland gezegd en geloofd. Dezer dagen las ik in de *Times*, een Engelsch dagblad, dat anders niet zoo partijdig van ons plagt te spreken: » Het verlangen naar eene republiek wint algemeen veld in Holland; de verwarring is aldaar zoo groot als in België." Wat denkt gij, Edel Mogende Heeren, van dit alles? Ik maak geene schrikbeelden, en ik geloof ook niet, dat onze vijanden of vrienden, die ons vijandig zijn, eenigen goeden grond voor hunne vertellingen hebben. Maar evenwel, onze vijanden staan op den uitkijk, en mij dunkt, dat wij daarom dubbele reden hebben om voorzigtig te zijn.

Welligt denkt iemand, dat ik een blind voorstander van het oude, een vijand van verbeteringen zijn zoude. Ik zoude dan zoo niet roemen, dat de partijschappen bij ons door de wijsheid en regtvaardigheid van het hoog bewind waren uitgedoofd. Wanneer ik van mij zelven durfde spreken, dan zoude ik ieder, die aan mijne beginselen twijfelen kon, naar mijne betrekkingen verwijzen. Ik spreek tegen het voorstel en tegen de redeneringen, daarbij gevoegd, in het belang zelfs van verbeteringen, die men regt heeft te verlangen. Ik spreek in het belang van ware vrijheid en van ware en welbegrepen volksregten; ik kan niet zien, dat die tot stand kunnen worden gebragt, zoolang vrees en verontwaardiging velen daarvan afkeerig maakt. Zoolang niet het tractaat van scheiding zijne uitvoering erlangd heeft, zoolang ons volksbestaan wordt bedreigd, kan het niet anders, of velen, die anders ook aan verbeteringen zouden medewerken, zullen terugblijven; men overtuigt het best door voorbeelden. Ik weet niet, of het mijne juist is, maar de ontijdigheid, die ik bestrijde, wilde ik anders vergeleken hebben bij die, welke een voorslag doet om de dijken te vernieuwen, wanneer het water tot aan de kruin staat. Een tijdelijk herstel, eene kisting moge noodzakelijk wezen, maar men wacht met het overige tot gunstiger dagen. De voorstanders van veranderingen, ik bedoel de zoo welmeenenden als de geachte voorsteller, wagen zelfs hunne goede zaak aan ontijdigheid en voorbarigheid; zij wagen er zelfs het vaderland aan. Het is geen werk van een dag, het is geen bijwerk, eene goede hervorming in den Staat door wetten daar te stellen. Zekerlijk na de afscheiding heeft ons vaderland eene zekere hervorming noodig; ik zeg, niet alleen om tot luister en welvaart op te klimmen, maar om in stand te blijven. Maar ook eene goede hervorming wordt niet alleen door wetten daargesteld. » Het zijn geene andere wetten", zegt Montesquieu, » die alleen de zeden kunnen veranderen en verbeteren; wetten zijn het werk van den wetgever; maar daartoe is ook het voorbeeld en zijn andere zeden noodig; deze laatsten zijn het werk van het volk in het algemeen." God gave, dat er niet te klagen viel over zoo vele gebreken, die buiten het bereik der wetten, — ik schroom het niet te zeggen, — ook in vele gedeelten van het bestuur zijn; maar het hapert meer aan uitvoering dan aan voorschriften.

Na dit alles durf ik mij niet vleijen aan de ijveraars voldoening te hebben gegeven, die doorgaans slechts van eene zijde zien. Zulke woorden, Edel Mogende Heeren, als ik de vrijheid genomen heb hier te spreken, zullen hun waarschijnlijk te koel en te onbeduidend zijn. Men kan nooit iets te vroeg beginnen, dat goed is, zeggen zij. Maar zij moesten eigenlijk eerst nog onderzoeken, of hun verlangen geen bedrog van hun gezigt ware, om niet op nieuw te spreken over het gevaar van ontijdigheid. Indien ik bij U Edel Mogenden de overtuiging heb verwekt, dat ik bij de bestrijding van het voorstel van geen ander beginsel ben uitgegaan dan dat, hetwelk de geachte voorsteller het zijne noemt en het ook is, vaderlandsliefde namelijk, ik zal tevreden zijn, al had ik ook anderen ontevreden gemaakt.

Nog een woord aan den geachten voorsteller zelve. Bij de overtuiging, die ik van zijne goede bedoeling heb, durf ik hem zijne eigen woorden herinneren, maar bij eene andere gelegenheid gebezigd; ik bedoel, bij gelegenheid, toen wij over een adres aan den Koning raadpleegden, na de eerste mededeeling betreffende onze buitenlandsche aangelegenheden, en toen wij ons beklaagden over de tusschenkomst van de Mogendheden tot opening der Schelde. Hij zelf erkende toen, »dat bezadigdheid te leeren geene roem olle taak is. Hij erkende zijne minderheid in vergelijking van anderen, die de driften in voorspraak namen. Maar hij zelf gaf er den roem voor, om tot het verstand te mogen spreken."

Ik vraag hier niet, wie de minste zij. Ik geloof ook niet, dat de geachte voorsteller hier bedoeld heeft de driften in voorspraak te nemen; maar evenwel, ik wenschte, dat allen, die het zoo wel als de voorsteller meenen, eene minderheid zochten, waarvan de roem op het einde bestendiger zal zijn dan eenige andere, door drift of door de voorspraak daarvan behaald. Wat dringend is, daargesteld; de crisis met moed, maar ook met kalmte doorgestaan, en dan zonder vrees of vooroordeel tot vernieuwing van ons Staatsgebouw de handen ineengeslagen. Ziedaar onze pligt. Ik zoude vermeenen den mijnen te verzaken, indien ik het voorstel aannam.

De heer **Tammo Sypkens** zegt hoofdzakelijk het volgende: Het voorstel moet worden beschouwd als onaannemelijk en verwerpelijk, hetzij men lette op den inhoud, hetzij op de beweegredenen, hetzij op de strekking daarvan. Ik had mij niet voorgesteld, in deze beraadslaging het woord te voeren, omdat in de Afdeelingen dit voorstel reeds zoodanig met afkeuring is beoordeeld en bejegend, dat het overtollig schijnen kan, daarover nog meerder te twisten.

Het voorstel is echter door den tweeden spreker met zoo veel kracht ondersteund en verdedigd, dat ik mij niet onthouden wil mijne bedenkingen dezen aangaande in het midden te brengen en dien geëerden spreker kortelijk te beantwoorden.

De inhoud van het voorstel is blijkbaar zonder voorwerp en nutteloos; hetzelve moet dienen, om, bij wijze van regeling

van orde van onze raadplegingen, te verklaren, dat de Kamer zich bij voorkeur, boven minder dringende werkzaamheden, al mogten die vroeger zijn voorgedragen, zoude bezig houden met het overwegen der voordragten ten aanzien der veranderingen in de Grondwet.

Er zijn tot hiertoe geene zoodanige voordragten gedaan, noch door den Koning, noch door eenig lid der Kamer, weshalve deze verklaring zonder doel moet worden geacht. Zij kan ook uit haren aard geene andere beteekenis hebben, dan dat de Kamer bij eene afzonderlijke akte zal verklaren, dat het meest dringende werk het eerst moet worden afgedaan; dat hetgeen het zwaarste is, ook het zwaarste wegen moet; iets waartoe het nutteloos is voorstellen te doen, alzoo deze orde en wijze van doen van zelf spreekt, zonder dat daartoe eene plegtige akte en verklaring noodig is.

Het is opmerkelijk, dat men, onder zulk een onbeduidend kleed en onder den schijn van eene huishoudelijke regeling van de werkzaamheden der Kamer, daarmede zoo vele andere belangrijke zaken gemengd heeft en ter sprake brengt, waarover de Tweede Kamer alleen het regt niet heeft, om met eenig goed gevolg, buiten medewerking der Eerste Kamer, te beslissen, alzoo niet de Tweede Kamer alleen, maar de beide Kamers, ingevolge de Grondwet, uitmaken het ligchaam der Staten-Generaal en de nationale vertegenwoordiging. Het wezen van het voorstel komt alleen daarop neder, om onder een ander kleed op nieuw in deliberatie te brengen verschillende vroegere voorstellen, door eenige leden en ook door den geëerden voorsteller gedaan, waarmede men gedurende deze zitting de Kamer heeft bezig gehouden, maar welke door de voorstellers zelven, telkens na de gemaakte bedenkingen in de Afdeelingen gehoord te hebben, als onaannemelijk zijn ingetrokken, zonder dezelve bloot te stellen aan het lot van eene openbare discussie.

Men brengt bij dit voorstel, in den considerans van hetzelve, ter sprake de onherroepelijkheid der scheiding van de Zuidelijke en Noordelijke gewesten. Dit onderwerp staat met het voorstel zelve in geen het minste verband en is als het ware er met de haren bijgesleept. Tot walging toe, komt men, niettegenstaande de meest krachtige wederleggingen, hierop telkens terug. Ik oordeel dit gedurig opwarmen van dit onderwerp ten hoogste nadeelig, omdat dit buiten de bedoeling van den geëerden voorsteller niets anders stichten kan dan wantrouwen en achterdocht, dan om den onkundige, die aan de woorden hangen blijft, in dwaling te brengen en daardoor dat nationaal vertrouwen op de Regering te ondermijnen, hetwelk zij zoo zeer in den benarden toestand des Vaderlands noodig heeft en verdient. Het zaad van wantrouwen is het begin van staatkundig onheil. De boosheid bemagtigt zich daarvan op het oogenblik en kan zoo ligtelijk een vonk aanblazen, die in vlammen uitbarst; of moet het bij den onkundige geen achterdocht baren, altijd tegen de bedoeling des geëerden voorstellers, wanneer men onophoudelijk klaagt over gebrek aan rondborstigheid der Regering ten aanzien van deze onherroepelijke scheiding? Men verdert, dat die luide zal worden verkondigd en gepredikt, opdat men wete, dat de grenzen van oud-Nederland de onze blijven zullen en niet worden overschreden.

Mijn gevoelen opzigtelijk het stuk der scheiding, toen deze het onderwerp van onze raadpleging was in de maand September jl., heb ik in comité-generaal ontwikkeld en zal bij deze gelegenheid op die zaak zelve niet terugkomen. Ik heb doen zien, dat men het belang der scheiding niet bloot uit het oogpunt van het tarief van tolregten behoort te beschouwen. Ik heb het altijd gehouden voor overdreven, te gelooven, dat alle belangen in den Staat, ook die van landbouw en fabrieken, aan den handel schatpligtig zijn. Zekerlijk zal niemand onzer intusschen de hereeniging met België terugwenschen, en, wat mij aangaat, zekerlijk niet. Nimmer heb ik die Belgen zoo lief gehad, dat mij eene afscheiding van hen zoo veel moeite deed. Ik heulde nimmer met hen, die niet ophielden, om, onder den dekmantel van liberaliteit, mijn vaderland te brengen op den rand des verderfs. Ik bedoelde nimmer hunne lofspraak, die in mijne ooren altijd wantoonig geklonken heeft. Zoodat ik mij vrij ken van eenige voorliefde of vooringenomenheid met eene broederschap, die ons door de tractaten van Weenen en Londen van den jare 1815 door de groote Europesche Mogendheden meer is opgedrongen dan als weldaad geschonken.

Maar niettegenstaande dien afkeer tegen de hereeniging, die trouwens wezenlijk niet is vooruit te zien, verzet ik mij tegen de onophoudelijke klagt over gebrek aan rondborstigheid aan de zijde der Regering, alsof er nog noodzakelijk was eene officiële verklaring ten aanzien der scheiding tusschen het Zuiden en Noorden, en dat die scheiding onherroepelijk is.

Wat wil men toch meer dan de toetreding tot het protocol der Londensche conferentie van den 20sten Januarij, behalve vroegere verklaringen? Verlangt men, dat die toetreding tot de daarbij voorgestelde scheiding onherroepelijk zij, en eene uitdrukkelijke verklaring deswege, zoo meen ik, dat men eene ongerijmdheid vergt. De Belgische en Nederlandsche aangelegenheden en het stuk der scheiding zijn blijkbaar een onderwerp voor onderhandeling bij de Londensche conferentie; de voorwaarden echter zijn daarvan niet alle geregeld of bij de twistende partijen aangenomen. Zoolang dit niet is geschied, bestaat er geen tractaat, hetwelk zijn beslag heeft bekomen, en het is echter alleen bij onderlinge overeenkomst en tractaat, dat de scheiding, welke men aan alle zijden ernstig wil, onherroepelijk worden kan in een staatsregtkundigen zin.

Men ziet hoe ligtelijk men dus bij den minkundige argwaan kan opwekken wegens gebrek aan rondborstigheid bij de Regering; hoe men de beste bedoelingen door blijkbare dwaling ligtelijk kan verdacht maken; want ik ben innig overtuigd, dat men eene ongerijmdheid vergt in deze oogenblikken, om gedurende eene nog onafgedane onderhandeling eene verklaring te vorderen, dat er eene scheiding bestaat, welke wel *facto*, maar nimmer in een regtskundigen zin, zonder tractaat, bestaan kan.

Ten onregte bevat alzoo de considerans van het voorstel in overweging eene stelling, die niet kan worden aangenomen, en al was er geene andere reden, zoo was dit alleen grond genoeg om hetzelve te verwerpen.

Maar niet alleen dit, ook tegen de strekking van het voorstel verzet ik mij.

Men wil daarbij den Voorzitter verzocht hebben, om, bij wijze van officieuse communicatie, aan de Regering kennis van het verlangen der Kamer te geven, dat de natie, eindelijk, uit dien onbestemden stand gerake, in welken zij geplaatst blijft, en van haar gevoelen, dat eene spoedige herziening der Grondwet daartoe krachtdadig zoude medewerken.

Alzoo dit voorstel bevat een verwijt aan de Regering, zekerlijk tegen de bedoeling des geëerden voorstellers, van traagheid en nalatigheid in de behartiging der gewigtigste belangen der natie; aangezien zoodanige verwijten onbetamelijk en ongegrond tevens moeten worden geacht, zoo verklaar ik mij uit dien hoofde tegen het gedane voorstel.

Waaraan is de onbestemdheid van den tegenwoordigen staat van zaken toe te schrijven? Waaraan anders dan aan den drang der omstandigheden, van onzen wil en van dien der Regering onafhankelijk?

De onbestemdheid van den tegenwoordigen toestand hangt af van den uitslag en de uitvoering der tractaten, die, ten gevolge der Londensche conferentiën, zullen worden gesloten. Hierbij zullen moeten worden ingetrokken of gewijzigd de bekende acht artikelen van het Londensche tractaat van 1815, die den grondslag uitmaken der vereeniging met België en van de daarop gebouwde Grondwet.

En zijn voorwerpen van deze onderhandelingen niet zoodanig ingewikkeld en in verband met het geheel geschokt Statenstelsel in Europa, dat het niet te verwonderen is, dat de oplossing daarvan niet is het werk van een vlugtig oogenblik?

Niemand kan meer dan ik hartelijk en vurig wenschen, dat mijn vaderland uit dien benarden toestand verlost worde, waarin wij ons werkelijk bevinden. Doch bestaat er een enkele twijfel, dat dit gevoelen niet door allen of door de Regering gedeeld wordt?

Zoo daaraan geen twijfel is, gelijk het zeker is, waartoe dan den Voorzitter verzocht, om dit gevoelen der Kamer aan den Koning mede te deelen?

De geëerde voorsteller schijnt te dwalen, wanneer hij gelooft, dat eene herziening der Grondwet het krachtdadig middel zijn zoude om ons hieruit te redden. Neen, alleen afdoening der Europesche aangelegenheden, vaststelling onzer buitenlandsche betrekkingen: dit alleen opent de deur voor betere toekomst, eerst dan schijnt met goed gevolg aan eene herziening der Grondwet in haar geheel te kunnen worden gedacht. Elke stukswijze raadpleging daarover schijnt mij nadeelig. En die Grondwet, onder welke wij dan toch vijftien jaren niet zoo ongelukkig geleefd hebben, waarvan eens de omverwerping misdaad was, is dan ook niet zoo gebrekkig, of het vaderland kan, vooral in deze oogenblikken van hoop op eene spoedige ontwikkeling, zich in afwachting van gewenschte uitkomst, daarmede behelpen.

Die Grondwet, ik weet het, is een menschelijk werk en vatbaar voor verbetering. Met lust en ijver zullen wij ons aangorden

41STE ZITTING. — 24 MEI 1831.

XIX. *Voorstel van den heer Warin betreffende Grondwetsherziening.*

tot het gewigtig werk der herziening; maar naar mate dit werk gewigtig is, naar die mate is een ontijdige aandrang op spoed verwerpelijk. Overijling is hier meer dan ooit gevaarlijk. Of is de Kamer en de natie onkundig van hetgeen plegtig door de Regering is aangekondigd, dat er eene commissie werkzaam is met het ontwerpen der noodige wijziging in die Grondwet en dat dit werk ons zal worden aangeboden? Dat men dus dien tijd behoorlijk afwachte! Er is geen eene reden, de Regering te dezen aanzien in mora te stellen of achterdocht te voeden wegens werkeloosheid of gebrek aan ijver.

Neen, met een oog vol vertrouwen staar ik op de vaste hand, waarmede Neêrlands geliefde Koning het ontredderde schip van Staat uit de branding te redden poogt, om hetzelve te brengen in eene veilige haven. En wie onzer heeft niet de wijsheid, voorzigtigheid en waardigheid der Regering op haren regten prijs gesteld, bij de mededeeling en opening van den stand der onderhandelingen bij het Londensche Congres? Ik meen, dat in veelvuldig opzigt deze laatst verloopene rampvolle tijden een belangrijk blad beslaan zullen in 's lands geschiedenis.

Dit een en ander oordeel ik genoegzaam, om het onaannemelijke en verwerpelijke te doen zien van het gedane voorstel, en ik zoude hiermede eindigen, ware het niet, dat ik meende met een enkel woord terug te moeten komen op eene uitdrukking, door den tweeden spreker tot verdediging van het voorstel gebezigd met betrekking tot de offers, welke de Regering van de ingezetenen gezegd wordt te vergen en welke hij *beden* noemt. Soortgelijke uitdrukkingen doen mij leed, omdat ik overtuigd ben, dat zij eenen verkeerden indruk nalaten. Neen, onze offers zijn geene opbrengsten ten behoeve van den Vorst, maar offers in het eigenbelang der natie, bij de wet geregeld, met overleg der nationale vertegenwoordiging gebragt op het altaar des vaderlands.

De *beden*, welke de Vorsten ten tijde der leen-regering van hunne onderdanen te hunnen behoeve bedelden bij 's lands Staten, waren van een geheel anderen aard. Wij hebben niet noodig ons hierop te beroepen tot redres van grieven; de begrooting der Staatsbehoeften is geene concessie ten behoeve van den Vorst, maar de regeling van 's lands financiële belangen bij de wet.

De heer **Hofstede**: Wanneer zich ten gevolge van opstand of anderzins een voorloopig bestuur heeft opgeworpen, is het deszelfs allereerste behoefte, aan den nieuwen Staat, door eene bepaalde regeling van den regeringsvorm, dien schijn althans van bestendigheid te geven, waardoor het hopen en vertrouwen mag, bij de naburen te worden erkend.

Al ware het dan ook, dat het gebulder van het geschut eener vijandelijke legermagt in de raadzaal weêrgalmde of een onstuimige volkshoop zijne kreeten binnen dezelve verhief, eene constitutie *moet* beraamd, bestemd en vastgesteld worden; de duur van dezelve is dan ook, — de ervaring heeft het hier en elders in de laatste veertig jaren bewezen, — evenredig aan de mate van onrust en overhaasting, die bij de beraadslagingen over dezelve heeft plaats gehad.

Een gevestigde Staat, die geenszins van regeringsvorm verandert, maar in zijne grondwettelijke instellingen slechts enkele wijzigingen behoeft, door onvoorziene omstandigheden noodig geworden, verkeert niet in den toestand van noodwendige overijling. Dáár integendeel is het zaak, dat de te maken wijzigingen met de meest mogelijke kalmte en rijpheid van overweging worden vastgesteld, opdat duurzaam heil en bestendigheid daarvan het gevolg zijn.

Wel is waar, velen beweren, dat Noord-Nederland geene Staatsregeling meer heeft; dat de bestaande Grondwet door den afval van een gedeelte des Rijks vernietigd is.

Het is overbodig dit gevoelen te bestrijden, alzoo het hier slechts zaak is te beraadslagen over eene voorgestelde wijze der daarstelling van noodige veranderingen in die Grondwet en alzoo daarbij het bestaan derzelve wordt erkend. Ware het niet aldus, de vraag zoude natuurlijkerwijze oprijzen, hoe het komt, dat een alzoo, naar de meening diergenen, vervallen Staat nog steeds bij de overige Mogendheden erkend blijft.

En in welk opzigt is het, dat nieuwe wijzigingen in die Grondwet noodzakelijk zijn geworden? Het is immers niet in dat wezenlijk deel derzelve, waardoor, terwijl erfelijke eenhoofdigheid den vereischten klem aan de regering geeft, tegen de mogelijke misleiding des enkelen opperhoofds van den Staat voorzien is, door de wetgeving te onderwerpen aan gemeen overleg met eene veeltallige vergadering? Een ieder, die met mij deze bepaling voor het essentiële houdt van onze Staatsregeling, zal met mij instemmen, dat alle overige *modus quo* tot het loutere accessoire behoort, waaromtrent weinig *periculum in mora* kan bestaan.

Maar het eerste deel van het onderhavige voorstel zoude met der daad, aangenomen wordende, niets reëels toebrengen tot bespoediging van de noodig te achten wijzigingen. Het is ten eenenmale afhankelijk van het eventuële, of er daartoe, hangende andere beraadslagingen, een voorstel van wege de Regering of door eenig lid van deze Vergadering wierd gedaan.

Ik kan niet inzien, Edel Mogende Heeren, waarom niet zulk voorstel zoude worden afgewacht en dan eerst de wijze van deliberatie over hetzelve, naar gelang van het gewigt of den nooddrang des onderwerps, bepaald.

Wat het tweede deel van het voorstel betreft, vermeen ik in art. 77 der Grondwet te lezen, dat het de *Staten-Generaal* zijn, die het geheele Nederlandsche volk vertegenwoordigen, welke *Staten-Generaal*, volgens art. 78, uit twee Kamers bestaan. Mogen er dan gevallen kunnen zijn, waarin eene van beide Kamers officieus of officieel eenigen eerbiedigen wensch aan het doorluchtig Opperhoofd van den Staat mag of moet te kennen geven, het kan enkel aan het ligchaam der Staten-Generaal, uit beide Kamers bestaande, betamen, in den naam der *natie* op te treden.

Edel Mogende Heeren, ik breng met volle overtuiging mijne stem uit tegen het voorstel van het geëerde medelid Warin.

De heer **Luzac**: Ik heb het woord gevraagd, geenszins om de taak van den voorsteller, ons geacht medelid, op mij te nemen en mij bezig te houden met eene opzettelijke verdediging der propositie of de bestrijding der tegen dezelve gebezigde argumentatiën, maar ten einde U Edel Mogenden bekend te maken met de redenen, welke mij alsnog bewegen, eene gunstige stem hierop uit te brengen, en mij doen hopen, dat zij in het algemeen ook gunstig door U Edel Mogenden zal ontvangen worden.

Het zal onnoodig zijn, hier breedvoerig op te merken, dat ik geheel ter zijde schuif de eerste redactie van het voorstel, waarvan ons geacht medelid zelve de al te gestrenge bedoeling dadelijk gevoeld en het daarom nu zóó heeft veranderd en gewijzigd, als het thans aan onze deliberatie is onderworpen. Deze redactie, al het belemmerende voor de aanstaande deliberatiën der Kamer hebbende weggenomen, stemt nu zóó geheel in met den wensch, door mij reeds lang gekoesterd, dat ik niet aarzelen mag, haar met allen ernst te ondersteunen en de aanneming van het voorstel, zooveel van mij kan afhangen, te bevorderen.

Die door mij bedoelde wensch is de eindelijke en onherroepelijke *vestiging* van onzen Staat, zooals dezelve na den afval van België, naar aanleiding van onze oude regten en in overeenstemming met de uitdrukkelijke verklaringen van de vijf magtigste Mogendheden in Europa blijven moet, eene vestiging, welke in mijn oog dan eerst alle de gehoopte heilrijke vruchten zal kunnen opleveren, wanneer zij in hare geheele strekking zal gekend zijn door de vaststelling der hoofd- of grondtrekken van onze aanstaande maatschappelijke verbindtenissen en instellingen: deze is dus eene voorname en eerste behoefte. Het is ons allen bekend, dat de Regering, reeds eenige maanden geleden, eene commissie benoemd heeft, ten einde haar in dit werk voor te lichten, en, zoo men algemeen verspreide geruchten gelooven mag, moet zij hare eervolle taak reeds afgewerkt hebben. Hieruit blijkt voorzeker, dat het onderwerp geenszins aan de bezorgdheid der Regering ontsnapt is, en zoude het welligt onnoodig schijnen, dat de Kamer te dezen opzigte een besluit nam en tot eene officieuse mededeeling aan de Regering oordeelde te moeten overgaan.

Dit komt mij echter, bij eene naauwkeurige overdenking der gebeurtenissen van den dag, der bedekte en openlijke pogingen, welke hier en daar plaats hebben, en der bedoelingen van dezen en genen, ons door de vrije drukpers bekend geworden, in geenen deele zoo onnoodig voor; integendeel geloof ik het van onzen duursten pligt, den ijver der Regering ten deze ernstig aan te wakkeren en de levendige belangstelling der Kamer in alles wat tot de herziening onzer Grondwet betrekking kan hebben, openlijk te toonen.

Indien ik toch den loop der gebeurtenissen sedert de eerste dagen van den afval van België naga en herdenk, hoe wij, na eerst gedurende ruim drie maanden tegen de overstelling van *getrouwe* en *ongetrouwe*, van *noordelijke* en *zuidelijke* gewesten van hetzelfde Rijk bij iedere wets-voordragt geworsteld te hebben, eerst den 20sten Januarij jl. de bepaalde en erkende *afscheiding* mogten vernemen; indien ik mij herinner, dat de commissie tot herziening korte dagen daarna is benoemd, en het nu meer dan waarschijnlijk wordt, dat haar arbeid niet vroeger dan in de

volgende gewone zitting aan deze Kamer zal voorgelegd worden, — dan geloof ik zonder schroom te mogen besluiten, dat de Regering in deze te langzaam voortgaat en niet genoeg doordrongen is van de noodzakelijkheid eener spoedige afdoening. Wij moeten nog hierbij niet uit het oog verliezen, dat de wijze, waarop deze zaak naar de voorschriften der Grondwet moet behandeld worden, tamelijk omslagtig is, veel tijd vordert, en eindelijk, dat bij de verpligting, waarin de Staten-Generaal zich in October aanstaande zullen bevinden, van eerst en vooraf de begrooting van den Staat voor 1832 te behandelen en in de behoeften van dat jaar te voorzien, de finale beslissing en algeheele in werking brenging der hervormde Grondwet aldus niet wel in den loop van dit jaar te verwachten is.

Het is mogelijk, dat ik geheel dwaal en dat men in deze met langzamen tred moet voortgaan. Sommigen deelen zeer sterk in dit gevoelen en beweren, dat de tijden van finale rust, vrede en kalmte eerst moeten teruggekeerd zijn, alvorens men de handen aan de verbetering van het Staatsgebouw slaan moet. Ik eerbiedig hun gevoelen volkomen en kan mij gemakkelijk voorstellen, hoe men deze opinie met vele redenen kan omkleeden, doch ik kan het in onze positie maar niet deelen en blijf nog altoos gelooven, dat zoodra de inkorting van het grondgebied eene waarheid en, men mag zeggen, een onherroepelijk feit geworden was; zoodra de oude vrije Nederlanders waren teruggekeerd tot hunne vorige zelfstandigheid, tot de oude grenzen, door het beleid en den moed hunner voorvaderen afgebakend, het tijdstip daar was, waarop men, met voorloopige terzijdestelling van al wat maar eenigzins kon verschoven worden, de hervorming der Grondwet had behooren te ondernemen, voortzetten en afdoen.

Zij is toch de basis van het geheele Staatsgebouw, hetwelk nu, geschokt ten gevolge van de gebeurtenissen der laatste maanden, in geenen deele meer die hechtheid, die stevigheid bezit, welke vereischt wordt om aan de bewoners volkomene gerustheid in te boezemen, om hen te bewegen, hunne goederen en fortuinen bij voorkeur aldaar neêr te leggen, te bewaren, als het ware aan hetzelve vast te hechten.

Dit ondertusschen is eene eerste behoefte tot het welgelukken van alle die financiële maatregelen, welke in de tegenwoordige crisis, waarin ons vaderland zich met Europa bevindt, moeten genomen worden; deze gerustheid is de bron, waaruit oneindig veel goeds, ja, waaruit het meeste heil is te verwachten: haar op te wekken en te bevestigen, acht ik dus als allernoodzakelijkst, een eerste pligt van hen, aan wie de belangen des volks zijn toevertrouwd.

Zoo lang men nu de Regering uit een ander principe ziet uitgaan, hare geneigdheid blijft vermoeden, van zeer langzaam tot de aangekondigde hervorming te willen komen, zoo lang men haar als het ware van den eenen dag op den anderen, van de eene week en maand op de andere, in dit ook door haar afgekeurde gebouw ziet voortleven, zal die gewenschte gerustheid niet terugkeeren en hare heilzame vruchten dus evenmin kunnen gesmaakt worden. Bij voortduring tot elkander blijvende uitroepen: wat zal er van ons worden; welke min doelmatige punten der Grondwet zal men ter verandering voorstellen; uit welke principes zal men de voornaamste quaestieuse punten, als b. v. het behouden van een 10jarig budget, de erkenning der verantwoordelijkheid van 's Konings eerste dienaren, het kiesregt, de ontbinding der Kamer enz., enz. beschouwen, — steeds onbekend met de inzigten der Regering omtrent zulke allergewigtigste hoofdtrekken, blijven wij, en met ons het denkend gedeelte der natie, in het duistere rondtasten, en gevoelt zij dat malaise, die ongerustheid, welke zoo nadeelig op de gemoedsgesteldheid der menschen werkt.

Binnen den kortst mogelijken tijd had men, naar mijne gedachten, van de zijde der Regering aan de natie moeten bekend maken, welke voorname punten zij voornemens was ter verandering en verbetering voor te dragen, en haar aanvankelijk gerust moeten stellen met de zekere verwachting van hare regten en vrijheden aan de eene zijde nog beter bevestigd te zullen zien, maar daarentegen ook hare verpligtingen aan de andere zijde duidelijk en met klem voorgeschreven te zullen vinden. Nu echter alles even duister, onbekend en onbestemd is gebleven, hebben velen, door eene ijvere belangstelling in het lot des vaderlands gedreven, die aanstaande veranderingen tot het onderwerp hunner onderzoekingen gemaakt, en, bij mangel van eenig vast steunpunt, geeft ieder bijna een verschillend ontwerp van hetgeen hij zou verlangen veranderd te zien. Dit is voorzeker niet zeer dienstig tot het bevorderen van eenstemmigheid in de gevoelens der burgeren en geeft aanleiding tot het wortel schieten van denkbeelden, welke bij den regeringsvorm, onder welken wij leven en wenschen te blijven leven, zoo min mogelijk moesten opgewakkerd worden. Zoolang nu deze verschillende denkbeelden, deze soms al zeer curieuse plans uit geheel zuivere bronnen voortspruiten en alleen de wenschen van enkele individus aanduiden, zonder bedoeling van ze eenmaal feitelijk te doen zegevieren, kunnen zij dadelijk weinig kwaads stichten en behoeven zij geene eigenlijke bezorgdheid te verwekken.

Doch geheel iets anders is het, wanneer men de verspreiding van zeer verderfelijke gevoelens, van zeer spitsvindige redeneringen als de uitvloeisels moet beschouwen van laakbare voornemens, welke krachtig worden in de hand gewerkt, wanneer men hun zooveel tijds laat, van zich uit te breiden, zich aanhangers te verwerven en vele onnoozelen ongemerkt met zich te slepen. Ons vaderland zoude eene niet te verwachten uitzondering op den algemeenen regel maken, indien wij wilden veronderstellen, dat zich binnen onze oude grenzen geene onrustige geesten, geene inwoners bevinden, welke het aannemen van geheel tegenovergestelde gevoelens dan die, waarop onze tegenwoordige Grondwet is gevestigd, met ernst, ijver, ja, enthousiasme verlangen en vele pogingen aanwenden, om hunne exclusive denkbeelden te doen zegevieren. Zoolang deze lieden het onbestemde tijdperk, waarin wij leven, zien voortduren, houden zij met hunne prediking aan, brengen hier en daar eigenliefde en driften in beweging en stichten voorwaar oneindig meer kwaad, dan men oppervlakkig gelooven zou, meer dan men nu bemerken kan. Het zijn eerst zaden, welke nu in den losgemaakten bodem worden neêrgestrooid, doch die eerst na jaren de heillooste vruchten doen opschieten en inoogsten. Indien men den bodem reeds eenigermate had bevestigd, door wel gelegde grondslagen had vastgemaakt, zouden deze verderfelijke zaden reeds lang op den harden grond zijn gedroogd of verbrijzeld geworden.

Ik zal hierover niet verder uitweiden; ik mag niet langer uwe reeds lang gevergde aandacht vermoeijen met eene opzettelijke behandeling van diverse leeringen, welke met de gewigtigste aangelegenheden van den Staat in het naauwste verband geplaatst zijn en de ernstige aandacht der Regering reeds lang hadden behooren naar zich te trekken. Het gezegde, zal, hoop ik, voldoende zijn, om U Edel Mogenden te doen gevoelen, dat het waarachtig ongeraden is langer tijd te laten aan de verspreiding van dikwijls zeer gevaarlijke leeringen; dat het waarlijk eene eerste behoefte is, door eene naauwkeurige herziening, kalme, bedaarde behandeling en vaststelling der verbeterde Grondwet, onze maatschappelijke huishouding voor het vervolg goed, gemakkelijk, vooral zuinig in te rigten, en dat dit alles evidentelijk veel zal bijdragen tot het herstellen van het geschokt crediet en het aankweeken van rust, orde en eendragt.

Het voorstel van ons geacht medelid is bij uitnemendheid geschikt om onze warme belangstelling ten deze aan den dag te leggen; deze deliberatiën kunnen zeker de Regering met het verlangen der Kamer en de bezorgdheid van sommigen onzer bekend maken, en de officieuse mededeeling, door den heer Voorzitter te doen, zal insgelijks allerkrachtigst medewerken tot de bereiking van het nuttige doel, hetwelk de geëerde voorsteller heeft bezield en door mij uit volkomen overtuiging zal worden ondersteund.

De heer **Luyben**: (1) Indien ik de overtuiging had, dat de eenige *considerans*, welke de nieuwe redactie van het voorstel van ons geëerd medelid, den heer Warin, voorafgaat, naauwkeurig en letterlijk waar was, dan zoude ik niet aarzelen, om zijn gevoelen, althans in zooverre het eerste gedeelte van het voorstel betreft, te omhelzen. Dan de observantie van diezelfde Grondwet, waarop de Regering nog hare handelingen en haren gang grondt en welke het geacht medelid wenscht te doen herzien en hij dus beschouwt *niet* te zijn vervallen, waaromtrent ik het met hem allezins eens ben, zegt mij *het tegendeel* van de vooruitgestelde beweegreden des voorstels. *De onherroepelijke scheiding der Noordelijke en Zuidelijke gewesten van het voormalige Koningrijk der Nederlanden* staat bij hem op den voorgrond, en de dagelijksche ondervinding bewijst ons allen, dat deze, hoewel *de facto* dáár zijnde, *grondwettig* niet bestaat, tenzij men aanneme, dat de Grondwet door de Regering aanhoudend wordt verguisd en verkracht. Dit laatste zal niemand onzer willen beweren en zoude toch niet kunnen worden tegengesproken, indien de stelling van den heer Warin, dat de bedoelde scheiding tot

(1) De redevoering van den heer Luyben komt ook voor in het dagblad: *Noord-Brabander*, nº. 68.

41STE ZITTING. — 24 MEI 1831.

XIX. *Voorstel van den heer Warin betreffende Grondwetsherziening.*

stand is gekomen, juist was. Immers in dat geval zijn alle ingezetenen der Belgische provinciën, ten aanzien van ons, *vreemdelingen* en kunnen uit dien hoofde, volgens art. 8 der Grondwet, niet tot leden der Staten-Generaal, noch tot hoofden of leden van de Departementen van Algemeen Bestuur, noch tot leden van den Raad van State, noch tot Commissarissen des Konings in de provinciën, noch tot leden van den Hoogen Raad worden benoemd, noch (hetgeen op hetzelfde nederkomt) indien zij eene der opgenoemde hooge bedieningen vervullen, in die betrekkingen blijven gehandhaafd. En wat hebben wij, mag ik vragen, nog kort geleden over dit onderwerp op eene officiële wijze van de Regering vernomen? Wij hebben allen in den staat B, aan ons bij de memorie van beantwoording der aanmerkingen van de Afdeelingen dezer Vergadering overgelegd, gezien, dat ingeboorlingen van België zitting hebben in de twee Kamers der Staten-Generaal, althans als leden van die Kamers, van dat wetgevend ligchaam worden erkend en *bezoldigd*; dat een ingeboorling van België is Commissaris des Konings in een der Noordelijke gewesten. En kunnen wij na dit sprekend bewijs van het tegendeel, door de Regering aan ons medegedeeld, dan nog aannemen, dat de scheiding der Noordelijke en Zuidelijke gewesten zoude tot stand zijn gebragt, dat het Koningrijk der Nederlanden zoude zijn ontbonden? Ik houd ter goeder trouw het tegendeel staande, en, indien ik dit niet deed, zoude ik, als gezworen hebbende *niet te zullen toestemmen, dat van de Grondwet worde afgeweken*, volgens dien eed verpligt zijn, mijne stem tegen zulke ongrondwettige handelingen der Regering te verheffen. Dit laatste behoef ik thans niet te doen, omdat, naar mijne wijze van zien, de scheiding, welke door den geëerden voorsteller als buiten bedenking wordt beschouwd, niet grondwettig dáár is. Ook wordt die grondwettige scheiding door het geërbiedigde Hoofd van den Staat niet als zoodanig beschouwd, dewijl Zijne Majesteit nog steeds alle wetten en besluiten doet uitvaardigen onder de sedert 1815 aangenomen titels van: *Koning der Nederlanden*, *Prins van Oranje-Nassau*, *Groot-Hertog van Luxemburg enz.* En wij mogen toch niet gelooven, dat de Koning een titulature zoude willen behouden, welke onder de benaming van *Nederlanden*, voor een aanzienlijk gedeelte, niet meer tot Hoogstdeszelfs kroon en schepter zoude behooren; wij mogen niet gelooven, dat, indien er afstand, dat is *wettige afstand*, van een gedeelte van het grondgebied des Rijks had plaats gehad, de Koning dit zonder onze goedkeuring zoude hebben willen bekrachtigen, in tweestrijd met de derde afdeeling van art. 58 der Grondwet. Men zal reeds nu gevoelen, dat ik *vooralsnog* in het gedane voorstel niet toestemmen kan. Ik moet hier bijvoegen, dat ik nimmer in eenige wijziging der Grondwet zal treden, zoolang *alle* handelingen der Regering mij niet overtuigen, dat de scheiding onherroepelijk *et facto et jure* is bewerkstelligd.

Men moet mij evenwel niet verdenken, dat ik in de tegenwoordige Grondwet de gebreken niet zoude willen opmerken, welke verlichte Staatsmannen daarin hebben aangewezen. Neen, Edel Mogende Heeren, ook ik heb de overtuiging, dat dit werk niet volmaakt is. Ik doe hulde aan het gevoelen der commissie, die, met de herziening dezer Grondwet belast, al dadelijk voorzag, dat dezelve door den tijd konde worden verbeterd, doch de noodlottige omstandigheden zeker niet voorspelde, welke het onderhavige voorstel tot herziening hebben geprovoceerd. Ofschoon niet deelende in de opinie, dat *reeds nu* de Grondwet moet worden gewijzigd, wil ik wel verklaren, dat, wanneer die wet, ten gevolge der op handen zijnde èn *wettige* èn *daadwerkelijke* scheiding tusschen Holland en België zal worden herzien, ik verlang, dat daarin merkwaardige veranderingen worden gebragt en stelsels geconsacreerd, welke meer met de behoeften des tijds en den geest der beschaafde en verlichte volken in harmonie zullen wezen. Ik verklaar reeds nu, dat ik verlang naar de afscheiding van bevoorregte Staatsligchamen, in zoo verre als dezelve eenen meerderen of minderen invloed op de wetgeving en den gang der algemeene en gewestelijke administratiën kunnen uitoefenen. Ik verklaar reeds nu, dat het mij eene aangename gewaarwording zal zijn, bij de herziening het stelsel van *regtstreeksche* verkiezingen te zien voordragen en bevestigen. Ik verklaar reeds nu, dat ik bij de bedoelde wijziging gaarne de ministeriële verantwoordelijkheid met ronde en duidelijke woorden in de Grondwet zal zien uitgeschreven. Ik verlang dit laatste niet, omdat ik geloof, dat die verantwoordelijkheid niet in de tegenwoordige Grondwet ligt opgesloten, maar enkel en alleen omdat ons ministerie dezelve, hoewel *inhaerent* aan eene constitutionele regering, daarin nimmer heeft willen erkennen. Men duide mij deze digressie ten goede: ik keer terug tot de directe behandeling van het onderwerp onzer beraadslagingen.

Al konde ik over de door mij geuite bedenkingen heenstappen en het grondwettig aanwezen van de onherroepelijke scheiding van het noorden en het zuiden des Koningrijks met den geëerden voorsteller aannemen, dan nog zoude ik in het tweede gedeelte des voorstels niet kunnen treden. De reden, waarom ik dit niet zoude kunnen doen, is, dat ik de *officieuse* communicatiën tusschen de Regering en de Staten-Generaal zoo al niet volstrekt *ongrondwettig* (waarover ik mij echter bij deze gelegenheid niet stellig zal expliceren), dan toch zeer zeker *ondoelmatig* beschouw, eensdeels, omdat dezelve niet genoegzaam spoedig en krachtdadig werken, en ten andere, omdat het 91ste art. der Grondwet vrij onverschillig wordt, indien daardoor niet is bedoeld, dat de Ministers bij alle belangrijke discussiën in de Kamers verschijnen, om op eene *officiële* wijze de verlangens der Staten-Generaal te vernemen en bij de hooge Regering over te brengen. Ik kan derhalve ook mijne stem niet geven aan eene wijze van communicatie, welke ik hartelijk wensche dat ophoude en door eene andere, meer werkende in het belang van het volk, dat wij vertegenwoordigen, worde vervangen.

Ik hoop, dat het achtbaar medelid, de heer Warin, mij niet zal verdenken, dat ik zijne stellingen *uit liefhebberij tot redekaveling*, zooals Zijn Edel Mogende dit in de memorie van toelichting heeft genoemd, zoude willen tegenspreken. Wel verre van daar, en in tegendeel, Mijne Heeren, het is alleen, omdat de door mij ingebragte bedenkingen op mijnen pligt, op mijn geweten drukken, dat ik niet in zijn gevoelen komen kan, en zulk motief, weet ik, zal door den voorsteller worden gebillijkt.

Men zoude mij kunnen opperen, dat de regel: *salus publica suprema lex*, in dit tijdsgewricht moet gelden en deze mijne argumenten niet slechts aanmerkelijk verzwakt, maar zelfs ten eenen male verijdelt. Daarom vind ik mij gedrongen, om Uwe aandacht nog eenige oogenblikken over de memorie van toelichting, welke het voorstel heeft vergezeld en de strekking van dezen regel tot grondslag heeft aangenomen, bezig te houden. Gelijk gij van mij moet verwachten, verklaar ik niet te zien, dat de openbare zekerheid in het getrouwe Noorden in gevaar is. Dat er fortuinzoekers en heethoofden bij *alle* partijen kunnen zijn, wil ik den heer Warin toegeven; doch deze kunnen *hier* geene gegronde vrees inboezemen. Men raadplege de geschiedenis van den dag, men neme de daadzaken op, welke voor ons open liggen, en moeten wij dan niet uitroepen, dat noch woelingen noch aanhitsingen (indien deze worden gebezigd) van die fortuinzoekers en heethoofden in staat zijn, den getrouwen, bedaarden, nadenkenden Noord-Nederlander van den waren weg van eer en nationaal belang af te trekken? De voorsteller stelt vast, dat er in ons land zeer verschillende staatkundige en godsdienstige gevoelens heerschen, en leidt daarvan een naderend gevaar van wanorde af; dan, hij vergeet, dat de ondervinding heeft geleerd, dat, nu het onze nationale onafhankelijkheid gold, de verschillende staatkundige en godsdienstige gevoelens omtrent dat teeder punt dadelijk waren ineen gesmolten en iedereen te wapen snelde en zijn vermogen veil had, om den dierbaren geboortegrond te verdedigen. En zal zulk eene natie zich door fortuinzoekers en heethoofden van het regte pad laten leiden? Neen, Edel Mogende Heeren, men kan *hier* in godsdienstige, in staatkundige begrippen van gevoelen verschillen, maar ten aanzien van het heil des vaderlands heerscht er slechts één gevoel, namelijk: *dat der eer en onafhankelijkheid!* Men waagt gevolgelijk niets, met meer rustige oogenblikken en vooral de finale scheiding van de twee groote afdeelingen des Koningrijks af te wachten, voor dat men er toe besluite, om de grondslagen van ons maatschappelijk verdrag te herzien en te veranderen.

Ik kan den geëerden voorsteller ook niet toegeven, dat *wij* met genoegen de zoogenaamde scheiding van de *noordelijke* en *zuidelijke* gewesten des Koningrijks hebben aangenomen. Al de leden der provincie, van welker vertegenwoordiging ik deel maak, hebben zich tegen die scheiding, zelfs met behoud van de regerende dynastie, verzet. Verschillende afgevaardigden uit andere provinciën van het *noordelijk* gedeelte des Rijks hebben hetzelfde gevoelen aangekleefd. Hunne redevoeringen of in de Afdeelingen overgelegde *nota's* getuigen daarvan. Ik verklaar nog, dat ik de noodlottige *daadwerkelijke scheiding* betreur en zal blijven betreuren. Ik zal het Rijk, dat ik als eene glansrijke en schitterende parel aan de kroon van Europa beschouwde, niet ligtelijk vergeten, en God gave, dat het *fatale* woord: *scheiding* nimmer ware uitgesproken! Wel bevroed ik met den heer Warin, dat er niet gemakkelijk aan eene daadwerkelijke hereeniging meer is te denken, en alzoo eene verevening van de nog bestaande ge-

meenschap noodzakelijk wordt; doch deze verevening en de vaste bepaling der grenzen van ons toekomstig Rijk wilde ik juist afwachten, om daarna onze Grondwet en verdere maatschappelijke inrigtingen in overeenstemming met de uitgestrektheid van dat Rijk en de behoeften van deszelfs bevolking te herzien en te wijzigen.

Op grond dezer bedenkingen zal ik mijne stem *tegen* het voorstel uitbrengen.

De heer **van Sytzama**: Ik was niet voornemens, bij deze beraadslaging het woord te voeren, doch nu ik de heeren Frets en Tammo Sypkens gehoord heb, moet ik mij geluk wenschen, dat de tegenwoordige staat van zaken hier zoo goed is. Ik ben niet zoo geheel daarvan doordrongen, houd zelfs het voorstel, waarover wij beraadslagen, niet voor zoo geheel onbescheiden en onbesuisd, en dewijl ik de Regering niet misleiden wil en mijn vaderland niet verloren wensch te zien gaan, zoo zal ik voor het voorstel stemmen.

De heer **Bijleveld**: (1) Wanneer ik dagelijks hoor spreken van de noodzakelijkheid, om met allen spoed veranderingen in de nog bestaande Grondwet daar te stellen en dezelve te wijzigen, herinner ik mij steeds aan het bekende *sat cito, si sat bene.*

Ik behoor niet tot dezulken, die denken, dat het tijdstip dáár is om in de Grondwet, onder welke wij nog leven, reeds nu daar te stellen alle die wijzigingen, welke veelligt eene nuttige, misschien wel wenschelijke strekking kunnen hebben, maar die meestal toch behooren tot theoriën, over welke veel kan gezegd worden, — vóór en tegen, — zonder dat men het in lange nog eens worden zal, wat eigenlijk het meest verkieslijk is.

Wanneer ik onder anderen hoor spreken van ministeriële verantwoordelijkheid, van directe verkiezingen door het volk, en dergelijke, dan word ik meer en meer huiverig, om, in deze oogenblikken van spanning, het werk der herziening bij de hand te nemen.

Men behoort, naar mijn inzien, kalmer oogenblikken af te wachten, om aan zulk werk de handen te slaan.

Maar er is echter één artikel in de Grondwet voor het Koningrijk der Nederlanden, waarvan ik de verandering noodzakelijk oordeel en zoo onverwijld mogelijk verlang: ik bedoel het eerste artikel. Volgens dat artikel bestaat het Koningrijk der Nederlanden nog uit die gewesten, welke door oproer zich hebben afgescheurd; dat kan, dat mag, naar mijn inzien, niet voortduren. De afscheiding van België van het oude Nederland is daadzakelijk daargesteld en regtskundig geheiligd, doordien Z. M. de Koning heeft aangenomen de bepalingen der oude grenzen, vermeld bij het protocol van 20 Januarij ll.

Wat men door het Koningrijk der Nederlanden te verstaan hebbe, wanneer wij daarover als over ons vaderland spreken, voor hetwelk wij en de onzen goed en bloed veil hebben, behoort aan geenen twijfel langer onderhevig te zijn.

Alle twijfel, of België nog tot dat Koningrijk behoort, dan of het daarvan afgescheiden is, moet zijn weggevallen, en ik oordeel, dat *dat* oude Nederland bij uitsluiting den naam van Koningrijk der Nederlanden behoorde te dragen.

Ik verlang het te meer, omdat het wereldkundig is, dat de muitelingen den oorlog tegen ons verlangen en er bij alle gelegenheid Nederland mede bedreigen; terwijl het te voorzien is, dat, zoo het daartoe komen moet, onze braven, met de wapens in de vuist, al spoedig hier of daar één of meer gedeelten van dat oproerig België zullen kunnen bezetten. Gebeurt dit, dan behoort er toch vooraf gezorgd te worden, dat die rebellen zich niet kunnen beroepen op de nog bestaande Grondwet voor het Koningrijk der Nederlanden, om, als daartoe nog behoorende, in ons midden terug te keeren en als vóór den afval plaats te nemen.

Neen, zij zullen dan wel overwonnen landen zijn, en dan mogen zij de beslissing van hun lot afwachten van die regering, aan welke zij zoo dikwijls op de schandelijkste wijze, tegen alle waarheid in, hebben aangetijgd, dat zij als *overwonnenen* door dezelve behandeld werden.

Ik zal dus mijne toestemming geven aan het tweede lid van het voorstel, ten einde daarvan, — en van al wat ook heden morgen is verhandeld, — aan Zijne Majesteit officieuse mededeeling geschiede.

(1) Het oorspronkelijk opstel der rede van den heer Bijleveld wordt in zijne parlementaire nalatenschap bewaard.

De heer **Donker Curtius van Tienhoven**: Ik erken het nuttige en noodzakelijke van eene wijziging en verandering der Grondwet, maar moet mij tegen het in beraadslaging zijnde voorstel verzetten, omdat er geen verband bestaat tusschen den considerans en de conclusie en vermits het mij niet zoo hoogst noodzakelijk voorkomt, om eene verklaring wegens de scheiding der beide deelen van het Rijk ontijdig te bespoedigen.

De heer **Warin**: Ik had gedacht, dat mijn voorstel, in comité-generaal gedaan, ook in comité-generaal zoude zijn behandeld geworden. Hetzelve is geheel buiten mijn toedoen en weten openbaar geworden. Doch nu in meest alle dagbladen daarover geschreven is, het publiek daarop is opmerkzaam geworden en de uitslag onzer beraadslaging deswege met eenig verlangen wordt te gemoet gezien, heb ik geene reden gevonden mij tegen den door vele leden geuiten wensch, om de discussie in het openbaar te doen plaats hebben, te verzetten. Had ik vooruit kunnen zien, dat dit een en ander zoude hebben plaats gehad, dan hadde ik mij wel drie malen bedacht, of ik het voorstel zoude hebben gedaan.

Daar ik mij, tengevolge van eene ongesteldheid, nog steeds eenigermate zwak gevoel, zal mij de taak voorzeker moeijelijk vallen, om te antwoorden op alle de aanmerkingen, die door zoo uitmuntende sprekers als heden tegen mij het woord hebben gevoerd, zijn in het midden gebragt; dan ik steun op de opregtheid mijner gevoelens en op de toegevendheid van U Edel Mogenden.

In de beantwoording van de tegen mijn voorstel geopperde bedenkingen zijn mij reeds verscheiden onzer geachte medeleden voorgegaan, waarvoor ik hun bij deze mijnen dank betuige. Ik zal op de door hen behandelde punten dan ook niet nader terugkomen; de eerste spreker bij deze discussie heeft het voorstel op eene wijze verdedigd, dat ik daar geen woord meer zoude kunnen bijvoegen. Ik vertrouw daarbij, dat mijne goede en innige intentiën tot het behoud en het welzijn van mijn vaderland niet zullen miskend worden. Ik heb geloofd en geloof nog ter goeder trouw, dat mijn voorstel daartoe strekt en het belang der natie de aanneming van het door mij voorgesteld besluit dringend vordert. Is de door mij ingeslagen weg verkeerd, verwerpen U Edel Mogenden het voorstel, dan zal zulks niet in het minste mijn gevoel krenken; keurt men integendeel het middel goed, wordt het voorstel aangenomen, zijt dan verzekerd, dat ik niet te hard loopen zal, om over de herziening der Grondwet zelf voorstellen te doen.

Bij den aanvang der discussie op heden heb ik mij voorbehouden, ter bekorting der beraadslagingen, op het verslag der Centrale Afdeeling te antwoorden te gelijker tijd met de wederlegging van de aanmerkingen, welke nog in den loop der discussie mogten worden voorgedragen, zoodat ik thans tot de beantwoording derzelve te zamen overga.

Vergunt mij vooraf eenige punten van weinig belang kortelijk te behandelen en vervolgens tot het meer gewigtige over te gaan.

In de Iste Afdeeling is mij verweten, dat de tweede redactie veel verder gaat dan de eerste en dat zij de Tweede Kamer alleen uit naam der Natie doet spreken. Dit doelt op het tweede gedeelte van het voorgestelde besluit, doch hebben zeker U Edel Mogenden niet in dat gevoelen gedeeld.

Ik heb geschreven: »het verlangen der KAMER", geenszins *het verlangen der* NATIE. En de Kamer toch is bevoegd haar verlangen te doen blijken omtrent het lot der natie.

De steller van het proces-verbaal der IVde Afdeeling heeft mij verweten, dat ik *tanquam ex tripode* den inhoud van zijn eerste proces-verbaal der minachting van de Vergadering heb gewijd. Wie spreekt *tanquam ex tripode?* Hij, die een proces-verbaal in minder dan vier regels opstelt, of hij, die het in twee regels beantwoordt? Nimmer was Z. H. Ed. Gestr. beknopter, ik nog beknopter; wekt dat spijt? Ik ontken, dat het bedoelde procesverbaal »de slotsom bevat van de breedvoeriger uitgedrukte gevoelens van alle Afdeelingen," want in geen ééne der andere Afdeelingen heeft men begrepen, dat ik *den geheelen loop van zaken wilde stremmen, in* AFWACHTING *van te maken grondwettige wijzigingen.*

Niemand, behalve Z. H. Ed. Gestr., heeft begrepen, dat ik u werkeloos wilde doen wachten. Wat betreft de beleefdheid van vier der eerste processen-verbaal, ontveins ik niet, dat dezelve mij zeer aangenaam geweest is. Ik betuig daarvoor mijnen dank aan de opstellers en aan alle de tegenwoordig geweest zijnde leden; doch meen ik te hebben bewezen, dat ik ook gewillig een min aangenaam gesteld proces-verbaal beantwoord, zoodra men zich wel de moeite heeft willen geven, zijne gevoelens te

41STE ZITTING. — 24 MEI 1831.

XIX. *Voorstel van den heer Warin betreffende Grondwetsherziening.*

ontwikkelen. Pligtplegende betuigingen van den steller van het proces-verbaal der IVde Afdeeling verlang ik niet sedert de treffende proef, welke Z. H. Ed. Gestr. van zijn talent gegeven heeft, met te zeggen: *dat hij nimmer kan toegeven, dat het gemis van eene of andere pligtplegende betuiging of van* EENE OMSLAGTIGE MIN ZAAKRIJKE REDACTIE *den voorsteller grond geeft enz.*; met dit compliment van Z. H. Ed. Gestr. mogen de heeren opstellers der vijf andere processen-verbaal zich geluk wenschen.

Thans ga ik over tot het meer gewigtige.

Een der sprekers (de heer Frets) heeft aangemerkt, dat mijn voorstel enkel zoude zijn te beschouwen als eene petitie, die veilig ter griffie kon worden nedergelegd. Maar mag ik wel de vrijheid nemen, dat lid te vragen, of het geen verschil maakt, of een lid der Kamer dan wel een particulier een verlangen aan dezelve uitdrukt. De petitie van den particulier behoeft nog de ondersteuning van een lid der Kamer. Het voorstel van een lid der Kamer wordt door hem ambtshalve gedaan als vertegenwoordiger der natie, als voorstander van hare belangen. Overigens is het werk der petitiën bij ons op eene nog weinig afdoende wijze geregeld. Het is hier wel zake aan te merken, dat in een naburig land, alwaar men met de parlementaire gebruiken langer dan in het onze bekend is, dat regt op eene andere wijze geregeld is. Dáár worden geene petitiën aangenomen, dan wanneer zij door een lid der Kamer zelf worden aangeboden, die het verzoek ondersteunt.

Al verder heeft men aangemerkt, dat het middel van eene officieuse communicatie met de Regering onregelmatig was. Ik deel in dit gevoelen. Ik heb het uitdrukkelijk gezegd in de beantwoording der aanmerkingen, in de Afdeelingen tegen mijn voorstel gemaakt; maar men dient niet uit het oog te verliezen, wat ik er tevens heb bijgevoegd, namelijk: »Het is niet te ontkennen, dat de officieuse communicatie een onregelmatig middel is, en dat het te wenschen ware, dat men nimmer tot hetzelve eene toevlugt behoefde te nemen; maar dat die wensch bezwaarlijk zal kunnen vervuld worden, zoolang de Ministers niet aan alle raadplegingen eene heilzame leiding geven en wederkeerig gehoor verleenen aan de wenschen der vertegenwoordigers van het volk en zoolang het niet de taak der Ministers zijn zal, wanneer zulks te pas mogt komen, de wenschen der Kamer den Koning te doen kennen."

Dit is mijn gevoelen. Ik blijf daarbij. Hetzelve kan ter beantwoording strekken op de aanmerkingen, te dezen opzigte gemaakt.

U Edel Mogenden zullen wel hebben opgemerkt, dat noch in mijn onderwerpelijk voorstel, noch in mijn geheel parlementair gedrag gedurende al den tijd, dien ik de eer heb gehad in uw midden te zijn, ik eenigen schijn heb laten doorstralen van die soort van denkbeelden van volks-vrijheid, volks-magt, volks-souvereiniteit, waarmede sommigen zoeken zich te doen gelden en zich door de volks-massa's te doen ondersteunen. Wij zijn de vertegenwoordigers van het volk en van deszelfs belangen; wij moeten deszelfs belangen behartigen, en het is uit dien hoofde, dat wij moeten trachten te verkrijgen, dat er meerder verband tusschen ons en de Ministers moge bestaan; dat zij de tolken mogen zijn tusschen ons en den Koning; dat wij in onze raadplegingen door hen mogen worden voorgelicht; dat, van den anderen kant, de Koning meer door ons van de belangen der natie moge vernemen. Om de verwezenlijking hiervan te bespoedigen, strekt onder anderen mijn voorstel.

Dezelfde spreker heeft het gevaarlijke geschetst van het aanheffen van jammerkreeten. Er mag veel waarheid zijn in hetgeen hij heeft gezegd; maar wanneer men al te veel vreest om het gevaar, waarin men verkeert, te zien en er van te hooren spreken, stelt men zich dan niet gelijk met den struisvogel, die, wanneer de jager zoo veel veld op hem wint, dat hij zich niet meer kan redden, het hoofd onder de vlerk steekt, ten einde zijn naderend einde niet te aanschouwen.

Men heeft gezegd: » de uitvoering der tractaten hangt niet af van de verandering der Grondwet; het is gevaarlijk partijschappen op te wekken." Maar de uitvoering der tractaten en de herziening der Grondwet zijn geheel van elkander afgescheiden zaken. Wij moeten het opwekken van partijschappen, wij moeten alle gevaar tegengaan, juist door het groote werk van de herziening onzer Staatsregeling aan te vatten, niet met overijling, maar langzaam en tevens gestadig, opdat wij allengs vestigen eene meer constitutionele regeringswijze, dan wij tot nu gehad hebben.

Er is gezegd: » De kreet der dweeperij is: men kan niet te spoedig, men kan niet te veel verbeteren." Ik antwoord, dat juist om die reden van dweeperij te kunnen tegengaan, om de noodlottige gevolgen daarvan te voorkomen, wij ons werk niet van den eenen dag tot den anderen moeten verschuiven, maar hetzelve met bedaardheid moeten durven aanvatten.

Een ander spreker heeft gezegd, dat mijn voorstel eigenlijk niets anders behelst, dan » hetgeen het meest belangrijk is, zal het eerst worden afgedaan." Men heeft daarom het voorstel *onnoodig* geoordeeld.

Het zij zoo, dat dit de eigenlijke zin van mijn voorstel is. Maar vermits de verklaring nog ontbreekt, dat men het herzien der Grondwet als hoogst noodzakelijk acht, zoo verlang ik eerstelijk eene verklaring te zien, dat de Kamer zich met ontwerpen betreffende wijzigingen in de Grondwet verlangt bezig te houden.

Men heeft aangemerkt, dat de scheiding niet onherroepelijk is; dat dezelve nog niet bestaat; dat, zoo lang België de protocollen niet aannam, alles van nul en onwaarde was.

Hierop meen ik te moeten antwoorden, dat er nog wel geen tractaat van scheiding bestaat, waar België en wij als contracterende partijen verschijnen; maar dat toch de scheiding door de Mogendheden is daargesteld en dat wij uit den aard der zaak nimmer weder kunnen vereenigd worden.

Evenwel heeft een der sprekers door voorbeelden aangetoond, hoe weinig de Regering ons nog als geheel van elkander afgezonderd behandelt. Hij heeft daardoor bewezen, hoe noodzakelijk het is, dat dienaangaande eene stellige verklaring gegeven worde en stellige maatregelen worden in het werk gesteld.

Een lid der IIde Afdeeling heeft tegen het tweede gedeelte eene bedenking geopperd, omtrent welke ik volkomen van zijn gevoelen zijn zoude, indien die bedenking mij toepasselijk scheen. Namelijk, hij meent, dat wij ons verlangen niet moeten te kennen geven op eene wijze of in uitdrukkingen, waaruit afgeleid zoude kunnen worden, dat de Kamer, wat staatkundige betrekkingen aangaat, den onbestemden stand aan onze Regering wijt. Uit het geheel zijner bedenking blijkt, dat het geëerde lid *buitenlandsche* staatkundige betrekkingen bedoelt. Een der sprekers heeft ook mijne uitdrukking » onbestemden stand " zoo opgevat. Op deze doelt mijn voorstel volstrekt niet; het is enkel huishoudelijk, het is enkel betrekkelijk tot dien onbestemden stand, in welken wij omtrent onze huishoudelijke inrigtingen verkeeren. Dit meen ik, dat ook duidelijk in mijn voorstel opgesloten ligt. Immers de buitenlanders hebben niets te doen met onze Grondwet. Ik heb dit meer uitvoerig doen blijken in mijne beantwoording van het eerste proces-verbaal der Iste Afdeeling.

Andere leden blijven hangen aan het denkbeeld, dat de finale scheiding tusschen het Rijk der Nederlanden en België nog niet geregeld is. Ik eerbiedig elk gevoelen, hoe strijdig ook met het mijne, doch er zijn er eenige zoo stellige, dat ik te veel van het geduld van U Edel Mogenden zoude vergen met eenen strijd daartegen vol te houden. Ik verzoek derhalve die leden mij niet te willen ten kwade duiden, dat ik geene verdere pogingen in het werk stel, om hen van hun gevoelen te doen terugkomen. Ik zoude slechts in herhalingen vervallen.

Maar er zijn leden die » niet kunnen erkennen, dat het herzien der maatschappelijke inrigtingen van ons vaderland, en wel *zoodra mogelijk*, een noodzakelijk gevolg zoude zijn van de afscheiding der Zuidelijke gewesten."

Het zij mij vergund dezen te antwoorden, dat zij in hetgeen zij onmiddellijk daarop doen volgen, wel gelijk hebben, wanneer zij zeggen: » zoodanige herziening kan noodig of onnoodig zijn, onafhankelijk van de uitgebreidheid van het grondgebied van het Koningrijk der Nederlanden;" doch dat die volgende zin niets bewijst omtrent het voorafgaande.

Ik durf vragen, waar of wanneer ik gezegd heb, dat het noodzakelijk is, dat onze maatschappelijke inrigtingen herzien worden, *omdat ons grondgebied thans minder uitgebreid is dan voorheen.*

Niet daarom, maar omdat verscheiden lang gewenschte verbeteringen thans gemakkelijker dan voorheen zullen kunnen ingevoerd worden. Omdat het raken aan de Grondwet gevaarlijk konde zijn gedurende de vereeniging van zoo heterogene volkeren als de Belgen en de Noord-Nederlanders; terwijl dit niet gevaarlijk is met eene lang gevestigde natie. En eindelijk ook, omdat er eene lijn van afscheiding zijn moet tusschen het Koningrijk der Nederlanden en den nieuw herstelden Staat. Daarom is het herzien onzer maatschappelijke inrigtingen een gevolg onzer afscheiding van België. Hoe gaarne ik dan had toegegeven aan de gevoelens van een lid der VIIde afdeeling, hetwelk eene andere redactie ter overweging heeft voorgesteld, heb ik dit niet kunnen doen, omdat ik, eens voorgesteld hebbende te zeggen: » sedert de onherroepelijke scheiding der Noordelijke gewesten en Zuidelijke gewesten," deze uitdrukking niet wel konde laten varen, zoo-

XIX. *Voorstel van den heer Warin betreffende Grondwetsherziening.*

der de onherroepelijkheid weder in twijfel te brengen. Liever zie ik alle overweging wegvallen.

Verscheidene leden hebben het eerste gedeelte van het besluit onnoodig geacht, omdat het daarin voorgestelde van zelve vaststaat en omdat niet is gebleken, dat de Kamer zich zoude onttrekken aan de overweging van een voorstel tot eenige verandering in de Grondwet. Ik heb in mijne beantwoording de geschiedenis der voorstellen, door leden der Kamer gedaan, ingeroepen. Dit zelfde moet ik weder doen. Die geschiedenis is zoo ontmoedigend, dat ten minste ik, zonder voorafgaande aanmoediging, de bearbeiding van een bepaald voorstel niet zal ondernemen.

Verder is omtrent het eerste gedeelte van het besluit aangemerkt, dat de uitdrukking: *minder dringende werkzaamheden* onbestemd is en bij elke voorkomende zaak aanleiding tot een geschilpunt geeft. De eerste redactie werd te stellig gevonden, de nieuwe redactie vindt men onbestemd; wat moet ik dan voorstellen, Edel Mogende Heeren? Het zij mij veroorloofd, behoudens allen eerbied voor deze Vergadering, te zeggen, dat ik mij door die latere aanmerking in een geval gesteld vind, gelijkende naar dat van den molenaar met zijnen zoon en den ezel. Mij blijft dan niets over dan bij mijne laatste redactie te volharden.

Reeds meermalen heb ik doen blijken, dat mijne bedoeling bij het doen van het onderhavige voorstel zich niet tot een enkel punt bepaalt, maar dat ik wensch, dat over het algemeen een meerder verband gevestigd worde tusschen de Regering en de natie. Dat de Regering zich in de gelegenheid stelle, de gevoelens en behoeften der natie beter dan tot nog toe te leeren kennen. Dat zij in het vervolg, meer dan naar mijne gedachte tot nog toe heeft plaats gehad, overeenkomstig de gevoelens en behoeften der natie regere. En dat zij *vooraan ga* in het daarstellen van die verbeteringen, welke tot het bereiken van dat oogmerk dienen kunnen. Derhalve is eene verklaring, gelijk die, welke ik in mijne beantwoording (*Bijlagen*, blz. 343) gezegd heb te wenschen, slechts een gedeelte van het geheel. Dit gedeelte kan te gelijk met meer andere punten bij eene herziening der Grondwet verkregen worden. Het kan zijn, dat de Koning redenen heeft die verklaring niet te doen, terwijl Zijne Majesteit wel zoude toestemmen in eene wijziging der Grondwet, welke tot dezelfde uitkomst zoude leiden. Het kan ook zijn, dat besluiteloosheid oorzaak zij van het wegblijven van zulk eene verklaring. In dit geval bewijzen wij den Koning zoo wel als de Natie eene dienst, met aanleiding te geven tot het vaststellen van dit nog onbepaalde punt. Indien het dan waar mogt zijn, gelijk is aangemerkt, dat ik langs eenen omweg datgene zoek, hetgeen langs eenen regtstreekschen weg door een onzer medeleden verkieslijk geacht wordt, dan ten minste heb ik in mijne gedrukte beantwoording zoowel als thans doen blijken, dat ik langs geen verborgen omweg wandel, en in zoo verre houde ik mij verzekerd, dat ik de goedkeuring van het geëerde lid zal verdiend hebben.

Wat betreft de aanmerking, dat reeds door den Koning eene Commissie benoemd is tot het herzien der Grondwet, doet het mij leed, al weder van meer dan eene zijde met dit argument te worden bestreden. Bij mijne gedrukte beantwoording ben ik de aanmerking der Vde Afdeeling dienaangaande opzettelijk met stilzwijgen voorbij gegaan. Vergeef mij, Edel Mogende Heeren! dat ik niet trede in de geschiedenis van verscheiden vruchteloos benoemde commissiën. Alleen zij het mij vergund, u de verzekering te geven, dat geenszins mistrouwen op de commissie, maar alleen de vrees, dat de vruchten van hare werkzaamheden te lang zullen uitblijven, mij voortgang doet wenschen, onaangezien het bestaan der commissie.

Diegenen onder U Edel Mogenden, die oordeelen, dat men de Regering niet moet vooruitloopen, zullen de beantwoording van hun gevoelen reeds gevonden hebben in hetgeen ik gezegd heb in mijn antwoord, betreffende den omweg. Is de Regering besluiteloos, laat zij zich voorbij loopen door den geest des tijds, dan acht ik het onzen pligt dezelve te waarschuwen en te trachten dezelve te bewegen tot het doen van datgene, wat noodzakelijk is tot behoud van rust en veiligheid.

Wat betreft het herzien der Grondwet bij stukken en gedeelten, dan wel in eens, komt het mij voor, dat het eerste verkieslijk is, juist omdat het laatste eenen zoo langen tijd vereischt. Wij raadplegen in commissiën, wij raadplegen in afdeelingen, wij raadplegen in vergaderingen, en al raadplegende vergaan wij.

Een der sprekers heeft mij verweten de volgende zinsnede van mijne toelichtingen: » Naar mijne gedachte hebben de Belgen het maatschappelijk verdrag tusschen hen en ons, zoowel als tusschen hen en den Koning, verbroken. In hoe verre de Koning voor zich en voor zijn Huis dat verbroken verdrag nog vasthoudt, onderzoek ik niet."

En de volgende zinsnede van mijne gedrukte beantwoording: Maar men miste en men mist nog eene » rondborstige verklaring van den Koning, *dat Zijne Majesteit, behoudens deszelfs eigene betrekkingen tot België, volkomen afziet van het denkbeeld om immer ons vaderland met België weder in één te smelten en om ons goed en bloed te doen dienen ter herstelling van het gezag van het Huis van Oranje-Nassau in België.*"

In zoo verre betreft de door mij gebezigde uitdrukking: *rondborstige verklaring*, erken ik ongelijk te hebben gehad, want in het woord rondborstig ligt een zedelijk denkbeeld opgesloten, en mijn voornemen is niet geweest het zedelijk gevoelen van den Koning te taxeren, gelijk het buitendien in elke discussie onbetamelijk is ooit het zedelijk gevoelen van iemand aan te tasten. Men moet zich bepalen bij het bestrijden van denkbeelden, en zoo had ik beter gedaan, hier te zeggen. *stellige verklaring.* Ja, dit had ik moeten doen.

Wat overigens betreft de aanmerking van mijn geëerd medelid, zoo houde ik staande, dat er niets berispelijks is in mijn gezegde, dat ik de betrekkingen van den Koning tot de Belgen geheel onaangeroerd late; integendeel, ik zoude geheel verkeerd gehandeld hebben, indien ik, bij het voorstaan der zaak van mijn vaderland, eenige inbreuk had willen bedoelen op de regten van den Koning, welke geheel buiten ons zijn. Ik mogt alleen mijn verlangen te kennen geven, dat de afscheiding van Noord-Nederland en België, zooveel mogelijk, worde bevestigd. Ik zie er geen kwaad in, dat, behoudens dit ons voorregt, de Koning zich weder met de Belgen versta, om over dezelven te regeren. Ik weet, dat hieromtrent verschil van gevoelens bestaat, maar dit is mijn gevoelen. Ik houde het er voor, dat België verdrukt is onder een hoop van voortvarende revolutionnairen; maar dat welligt een groot gedeelte en een meer achtenswaardig gedeelte der natie de heerschappij van het Huis van *Oranje-Nassau* terug verlangt. Kan de Koning zich met dezen verstaan, dan is het mij wel, mits wij daarbuiten gehouden worden, mits de Belgen voor ons altijd buitenlanders blijven.

Ik antwoorde hierdoor tevens op de beschuldiging, dat ik gebrek aan vertrouwen op den Koning zoude hebben opgewekt. Gebrek aan vertrouwen en gebrek aan vertrouwen is tweederlei; ik wek geenszins gebrek aan vertrouwen omtrent de zedelijke bedoelingen van den Koning; maar gebrek aan vertrouwen op zijne krachten is geoorloofd, want bij de wijze, op welke wij tegenwoordig worden geregeerd, is de taak, waarmede de Koning is belast, boven het bereik van menschelijke krachten. Ik zoude derhalve wenschen èn in het belang des Konings, èn in dat der natie, dat Hoogstdezelve eenigermate van de zware taak, die hij vervult, wierd ontheven, opdat Zijne Majesteit met te meer kracht zich aan eenige hoofdaangelegenheden kon toewijden en vele onderdeelen door anderen konden behartigd worden.

Hiermede, Edel Mogende Heeren, geantwoord hebbende op de voornaamste bedenkingen, welke men mij heeft tegengeworpen, laat ik het voorstel geheel in uwe handen over.

Niemand meer het woord verlangende te voeren, worden de beraadslagingen gesloten verklaard, waarna het *voorstel van den heer Warin* aan eene stemming wordt onderworpen en daarbij met 30 tegen 10 stemmen afgestemd.

Tegen hebben gestemd de heeren: Junius van Hemert, Luyben, Beelaerts van Blokland, Donker Curtius van Tienhoven, van de Kasteele, de Jonge van Campens Nieuwland, Hoynck van Papendrecht, Weerts, Lycklama à Nyeholt, van Nagell tot Ampsen, van Suchtelen tot de Haere, IJssel de Schepper, Lemker, G. Clifford, van Reenen, van Asch van Wijck, van Randwijck van Rossum, Frets, Dijckmeester, van Welderen Rengers, van Meeuwen, Cuypers, Gockinga, Hofstede, van Boelens, Tammo Sypkens, Jarges, van Lynden van Hoevelaken, Cats Epz. en de Voorzitter.

Voor hebben gestemd de heeren: Corver Hooft, Collot d'Escury van Heinenoord, Luzac, van Sytzama, Dedel, Backer, Warin, van Alphen, Op den Hooff en van Dam van Isselt.

De heer Bijleveld blijft buiten stemming, omdat hij zich niet gaaf voor of tegen het voorstel kan verklaren.

De heer **van Reenen** brengt, namens de Commissie voor de verzoekschriften, het volgend verslag uit:

41STE ZITTING. — 24 MEI 1831.

Verslag op verzoekschriften.

De in deze Vergadering, zoo op het oogenblik, ingebragte verzoekschriften behelzen voor het grootste gedeelte aanmerkingen op de voorgedragene wijzigingen in het tarief, hetzij dat ze zich tegen de bijzondere voorgestelde veranderingen verklaren of dezelve aanprijzen, hetzij dat ze meerdere artikelen behandeld wenschen te zien in het belang van het vak, welks voorspoed ieder zonner meer bijzonder wenscht bevorderd te zien; de korte inhoud derzelve is betrekkelijk de hieronder vermelde voorwerpen.

Aardewerk.

G. J. Augustijn en negen andere teekenaars, fabrikanten in aardewerk, potten, pannen, kannen, schotels enz. beklagen zich, dat gedurende de vereeniging met de Zuidelijke provinciën, door den grooten toevoer van de artikelen van hunne fabrieken uit die provinciën, dezelve zoodanig zijn vervallen, dat ze niet meer konden staande blijven; dat zij een groot gedeelte der bevolking van hunne stad, die evenwel niet is genoemd, het bestaan geven; dat de geringe belasting van 6 pct. op den invoer van het artikel den invoer uit de Zuidelijke provinciën niet zal tegengaan; dat alzoo hunne fabriek zal moeten stilstaan. Zij verzoeken, dat bij eene herziening van het tarief een hooger regt mag vastgesteld worden, en dat wel, even als dit voor het fijne aardewerk plaats heeft, bij het gewigt.

Manufacturen.

J. de Wolff, G. Salomons en vele andere fabrikanten en kooplieden der stad Almelo geven te kennen, dat, zullen de fabrieken van katoenen stoffen, in menigte in hunne provincie bestaande, doorwerken en alzoo aan duizenden menschen hun dagelijksch brood geven, de ruwe katoenen garens, als grondstof beschouwd, vrij van inkomende regten of met 1 pct. belast behooren te zijn, zooals in het plakkaat van 1725 en zooals nu nog in Duitschland en Rusland geschiedt, alwaar de fabrieken van katoenen stoffen, zooals zij zeggen, den hoogsten top bereikt hebben, alwaar hooge inkomende regten of het verbodsstelsel is aangenomen en alwaar de ruwe katoenen garens niet anders betalen dan een klein consumtieregt, zooals dit blijkt uit de carga's der schepen, die van Hull over Rotterdam naar de Rijnprovinciën en elders met ruwe katoenen garens doorvaren.

Ten andere geven zij te kennen, dat die ruwe katoenen garens voor ketting of schering dienen in de inlandsche katoenspinnerijen.

En ten derde, dat, daar de ruwe katoenen garens met f 4 belast zijn, hetgeen in vredestijd gelijk staat met 4 pct. op het gefabriceerde, ook de gefabriceerde katoenen goederen hooger dan met 4 pct. belast moeten worden.

Steenkolen.

De kamer van koophandel en fabrieken te Schiedam betoogt, dat de steenkolen niet bij het gewigt, maar bij de maat moesten belast worden, met uitzondering alleen der grove of schaalkolen. Zij verzoekt, dat de wijze van heffing der belasting dienvolgens mag worden bepaald, met bijvoeging, dat de geheele lading door de beëedigde wegers worde gewogen, om alle misbruiken voor te komen.

IJzer.

Meijer Abraham van IJsen, wonende te Amsterdam en zeggende te exerceren een uitgebreiden handel in ijzer en andere metalen, beklaagt zich, dat, deze handel merkelijk veel geleden hebbende, hij met anderen bij het Gouvernement op verandering van het tarief ten deze heeft geïnsteerd; dat zij ook nu met genoegen veranderingen in het tarief zagen voorgesteld, en dat de tegen dezelve opkomende adressen de duidelijke kenmerken dragen van meer uit personele belangen dan uit beschouwingen van algemeen belang te zijn voortgevloeid. Zij verzoeken dus de aanneming der door Zijne Majesteit voorgestelde wet.

Glas.

Pieter Koster en Zoon, kooplieden in koper, ijzer, tin enz., wonende te Amsterdam, beklagen zich, in de wet niets gevonden te hebben ten aanzien van de opheffing van het verbod op den uitvoer van gebroken vensterglas, zeggende, dat de vroeger bestaande verbodswetten principaal betrekking hadden op het gebroken groen of zwart flesschenglas, omdat het voor de glasblazerijen volstrekt vereischt wordt.

Dat door de vereeniging met België en de aldaar bestaande fabrieken van gegoten plat glas die beide soorten het voorwerp zijn geworden van een belangrijken handel; dat door de sluiting van België de massa's derzelve in hunne magazijnen zóó zijn opgehoopt, dat dit hun tot groote schade en belemmering strekt.

Zij verzekeren, dat door nieuwe uitvindingen eene veel mindere quantiteit van dat oud glas voor de fabrieken noodig is.

Zij verzoeken, dat het verbod worde opgeheven en dat nog door eenig bijvoegsel in de voorgestelde wet worde voorzien en het bestaand verbod op den uitvoer van het gebroken wit en groen vensterglas worde opgeheven.

Uwe commissie stelt voor, deze verzoekschriften ter griffie neder te leggen, om door de leden dezer Kamer bij gelegenheid van het thans plaats hebbende onderzoek der voorgestelde wijzigingen in het tarief te worden nagezien.

De **Voorzitter** geeft te kennen dat, daar geen genoegzaam aantal leden meer tegenwoordig is, over de voorgestelde conclusie thans niet kan worden beslist, doch dat inmiddels het verslag ten behoeve der leden gedrukt zal worden.

De zitting wordt hiermede opgeheven.

42STE ZITTING.

ZITTING VAN WOENSDAG 25 MEI 1831. (1)

(GEOPEND TEN 2½ URE.)

Ingekomen: verzoekschrift. — Besluit genomen: 1°. over de conclusie van het verslag op adressen, in de vorige vergadering voorgesteld; 2°. over het voorstel der Centrale Afdeeling, om de begrootingswetten nader in de Afdeelingen te doen onderzoeken, alvorens daaromtrent verslag uit te brengen.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 44 leden, te weten de heeren:

Cuypers, Dijckmeester, Luyben, Hinlópen, Lemker, Tammo Sypkens, van Boelens, van Welderen Rengers, van Foreest, Warin, van Nagell tot Ampsen, van Reenen, Boddaert, van Nes, van Alphen, Lycklama à Nyeholt, Hofstede, Weerts, G. Clifford, Corver Hooft, van Lynden van Hoevelaken, Junius van Hemert, van Meeuwen, Bijleveld, Dedel, van Suchtelen tot de Haere, Gockinga, van Dam van Isselt, IJssel de Schepper, van Wickevoort Crommelin, Backer, Op den Hooff, Collot d'Escury van Heinenoord, van de Kasteele, Donker Curtius van Tienhoven, van Asch van Wijck, Beelaerts van Blokland, Luzac, van Randwijck van Rossum, Cats Epz., de Jonge van Campens Nieuwland, Jarges en van Sytzama.

De notulen van het verhandelde in de zitting van den 24sten dezer worden gelezen en goedgekeurd, alsmede die van het comité-generaal van denzelfden dag, waarin besloten werd over het voorstel van den heer Warin in het openbaar te beraadslagen.

De **Voorzitter** deelt mede, dat is ingekomen een verzoekschrift van J. Vreeburg, stalhouder te Lisse, betreffende de bepalingen omtrent de paardenposterij.

Dit adres is verzonden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

De **Voorzitter** zegt, dat den vorigen dag, door het ontoereikende getal leden op het laatst der zitting, geen besluit is kunnen genomen worden omtrent eenige verzoekschiften, waarover door den heer van Reenen verslag was gedaan. Hij verzoekt dien heer derhalve, het verslag te herlezen.

De heer **van Reenen** leest op nieuw het bedoelde verslag voor en stelt namens de commissie voor, de verzoekschriften ter griffie neder te leggen. Hij voegt er bij, dat omtrent één verzoekschrift betreffende het tarief nog geen verslag is gedaan, het laatste over dit onderwerp, te weten dat van van Heukelom en andere steenkalk-branders in het kanton Nijmegen; daar dat stuk door één persoon, uit naam van meerderen, onderteekend en alzoo strijdig is met de voorschriften der Grondwet; dat echter nopens hetzelve in de eerstvolgende zitting door de commissie een bepaald voorstel zal worden gedaan.

De Vergadering besluit overeenkomstig de voorgestelde conclusie en tot het doen drukken van het verslag.

De **Voorzitter** zegt verder, dat de Centrale Afdeeling gereed was, om haar verslag over de begrootings-wetten uit te brengen, doch dat door de voorzitters der Afdeelingen algemeen verlangd was geworden, om over dit onderwerp nog eens de Afdeelingen te raadplegen. Dienvolgens bepaalt hij, dat de Afdeelingen den volgenden dag tot dat einde zullen bijeenkomen.

Niets meer aan de orde zijnde, wordt de vergadering gescheiden.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 125; 3°. *Dagblad van Gravenhage*, n°. 62; 4°. *Journal de la Haye*, n°. 127.

43STE ZITTING.

ZITTING VAN MAANDAG 30 MEI 1831. (1)

(GEOPEND TEN 1½ URE.)

Ingekomen: 1°. verzoekschriften; 2°. boekwerk. — Centraal verslag uitgebragt over het wetsontwerp betreffende de tariefswijziging; bepaling van den dag der beraadslaging. — Verslagen uitgebragt op verzoekschriften.

Voorzitter de heer **van Toulon.**

Tegenwoordig met den Voorzitter 38 leden, te weten de heeren:

Cuypers, van Suchtelen tot de Haere, Junius van Hemert, Boddaert, van Nagell tot Ampsen, van Tuyll van Serooskerken van Coehorst, Hofstede, Hinlópen, van Wickevoort Crommelin, Lemker, IJssel de Schepper, Op den Hooff, de Jonge van Campens Nieuwland, van Nes, Hoynck van Papendrecht, Cats Epz., van Welderen Rengers, van de Kasteele, G. Clifford, Donker Curtius van Tienhoven, Bijleveld, Lycklama à Nyeholt, Dijckmeester, Weerts, Jarges, van Boelens, van Meeuwen, Corver Hooft, Collot d'Escury van Heinenoord, van Randwijck van Rossum, van Sytzama, van Alphen, van Asch van Wijck, Luzac, Tammo Sypkens, Frets en G. G. Clifford.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 25sten Mei jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiele Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 129; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 64; 4°. *Noord-Brabander*, n°. 66, enz.

De **Voorzitter** geeft kennis:

A. dat zijn ingekomen:

a. de navolgende verzoekschriften:

twee adressen betreffende de regten van in-, uit- en doorvoer, ingezonden door:

1°. de heeren Berlin en Cie. en meerdere handelaren te Amsterdam, en

2°. den heer Sinkel, koopman in manufacturen te Amsterdam;

een adres van den heer Brack en andere logementhouders te Amsterdam, betreffende de belasting op het personeel.

Deze adressen zullen worden verzonden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

b. het navolgend boekwerk, getiteld:

Vrijmoedige bedenkingen ten aanzien der schutterijen, zooals zij thans zijn zamengesteld.

Dit boekwerk zal worden geplaatst in de boekerij der Kamer.

B. dat de Centrale Afdeeling gereed is met haar verslag omtrent het wetsontwerp betrekkelijk het tarief van regten op den in-, uit- en doorvoer.

Dit verslag zal worden gedrukt (1) en rondgedeeld, terwijl op voorstel des **Voorzitters** wordt besloten, dat de beraadslagingen over het wetsontwerp zullen gehouden worden op Donderdag 2 Junij aanstaande.

De Commissie voor de verzoekschriften brengt de volgende verslagen uit:

De heer **van Nes**, *lid der Commissie:*

I. H. J. Berlin en Comp. benevens nog tien andere kooplieden in manufacturen, lijnwaden en stoffen van katoen, wonende te Amsterdam, geven aan deze Vergadering te kennen, dat zij wel een verzoekschrift hebben ingediend tot teruggave van de door hen betaalde inkomende regten, voor zooverre die hooger zijn dan het thans voorgestelde tarief, ingeval dit laatste wordt aangenomen; maar dat zij daarmede geenszins bedoelen, om de dadelijke invoering van dat tarief tot de allerlaagste regten te willen tegenspreken, verklarende, zich liever alle schade te zullen getroosten dan de minste stremming des handels te zien voortduren. Zij oordeelen, dat vrije en onbelemmerde handel in die artikelen alsnog de algemeene markt en stapelplaats daarvan in ons vaderland kan vestigen.

Zij verzekeren, dat onze inlandsche fabrieken, sedert onheugelijke jaren bij de meeste vrijheid van handel bestaan hebbende, enkel stoffen vervaardigen, welke binnen 's lands bij voorkeur boven alle andere worden gebruikt; dat ook genoegzaam al de binnen 's lands vervaardigd wordende lijnwaden voor het grootste gedeelte uit linnens zijn te zamen gesteld, in welke grondstof geene vreemde mededinging te vreezen is, zoo uit hoofde der qualiteit als om de geringheid der dagloonen in die plaatsen, waar dezelve bewerkt worden, en eindelijk omdat de vreemde fabrikaadjes van dien aard nog met omstreeks 10 percent voor pakken, vervoerkosten en inkomend regt bezwaard zullen blijven.

De requestranten uiten dienvolgens den wensch, dat de voorgestelde vermindering op de inkomende regten ten aanzien der manufacturen, lijnwaden en stoffen van katoen, zoo spoedig als mogelijk is, tot stand gebragt worde.

De Commissie is van oordeel dat dit verzoekschrift op de griffie worde nedergelegd ter inzage van de leden.

De Vergadering vereenigt zich met de voorgestelde conclusie en besluit tevens dat het verslag zal worden gedrukt en rondgedeeld.

II. H. Arntz, H. van Heukelom en J. W. Janssen, steenbakkers en kalkbranders te Gent, Pannerden en Millingen, in het arrondissement Nijmegen, eenen aanzienlijken voorraad kalk-

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. XX.

steenen uit het Pruissische en Nassaudietsche met de noodige brandstoffen hebbende aangevoerd en meer dan 50 pct. van de waarde moetende betalen aan inkomende regten, deelen gaarne in het algemeen gevoelen der noodzakelijkheid, om lagere in- en uitgaande regten te bepalen, doch wenschen, dat dat beginsel moge worden in overeenstemming gebragt met het belang der fabrieken, en dat alzoo de regten op gefabriceerde voorwerpen mogen staan in verhouding tot die, welke op dezelve nog ongefabriceerd buiten 's lands worden geheven.

Zij verzoeken alzoo daarom eene in die evenredigheid verhoogde belasting op den aanvoer van buitenlands gebranden kalk.

Uwe commissie zoude U Edel Mogenden gaarne omtrent het onderhavige request hetzelfde voorstel doen als dat, wat door U Edel Mogenden in de zitting van 19 Mei op een gelijksoortig verzoekschrift van de heeren Nieboer en Gulik te Utrecht is genomen, doch vindt daarin zwarigheid, uit hoofde dat hetzelve niet persoonlijk door de verzoekers is onderteekend, hetgeen volgens art. 161 der Grondwet een volstrekt vereischte is. Zij stelt u daarom voor, dit verzoekschrift buiten deliberatie te houden.

De Vergadering vereenigt zich met de voorgedragen conclusie.

De heer **Frets**, *lid der Commissie:*

III. A. Sinkel, koopman in manufacturen te Amsterdam, biedt nog eenige nadere bedenkingen aan tot ondersteuning van zijn verlangen, in een vroeger verzoekschrift uitgedrukt, ten einde de vermindering van regten trapsgewijze zoude plaats hebben.

Deze bedenkingen zijn vooral gerigt tegen de beantwoording, door de Regering bereids gegeven en waarbij onder anderen het gebruik van entrepôt was genoemd als een middel, dat ieder voorzigtig koopman tegen alle verrassing had kunnen waarborgen. Bij dit verzoekschrift wordt gesteld, dat het beginsel, door de Regering aan te nemen, te lang achter zoude zijn gebleven; dat de verzoeker wegens de uitgestrektheid van zijnen handel een overmatig kapitaal zoude hebben moeten bezigen, om van het entrepôt gebruik te maken, en ook dan nog al de interessen daarvan zoude hebben verloren. Hij stelt daarbij, dat de waren, die het onderwerp van zijn handel uitmaken, van eenen aard zijn, dat zij niet zoo lang in het entrepôt kunnen worden bewaard, en althans zijn enorm dagelijksch vertier alle stagnatie onmogelijk maakt; dat zijn assortiment voor ieders behoefte, inzage en keuze open behoort te staan; dat het debiet der meeste manufacturen van smaak en mode afhangt, en dat alzoo geen koopman als hij door een opslag in entrepôt den gang der evenementen heeft kunnen afwachten.

De verzoeker dringt nog aan op de voordeelen, die eene trapsgewijze vermindering van inkomende regten op magazijnhouders en, zoo dezelve vooraf was aangekondigd, ook op den gebruiker hebben zoude, en eindigt zijn verzoekschrift met de opmerking, dat, bij het opofferen, zooals hij zegt, van het belang der kooplieden en magazijnhouders aan het algemeen belang, dezen eene aanspraak op schadeloosstelling hebben zouden, halende daartoe aan artikel 164, tweede gedeelte, van de Grondwet en artikel 545 van het Burgerlijk Wetboek, de wet van 8 Maart 1810 en het besluit van 25 December 1816. Deze schadeloosstelling zoude vervallen, indien de vermindering van het regt trapsgewijze plaats had, of tot 1 Januarij aanstaande bij voorbeeld uitgesteld wierd.

Uwe Commissie meent, dat ook dit verzoekschrift bij de aanstaande overweging van de voorgestelde wijzigingen in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer in aanmerking zoude kunnen komen, en stelt U Edel Mogenden daarom voor, hetzelve ter inzage van de leden ter griffie neder te leggen.

De Vergadering vereenigt zich met de voorgestelde conclusie en besluit tevens tot het doen drukken en ronddeelen van het verslag.

De zitting wordt hiermede opgeheven.

44STE ZITTING.

ZITTING VAN DINGSDAG 31 MEI 1831. (1)

(GEOPEND TEN 1½ URE.)

Ingekomen: 1°. wetsontwerp tot opening van het noodige crediet ter verzekering van de dienst van het loopend jaar; 2°. verzoekschrift. — Verslagen op adressen uitgebragt.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 39 leden, te weten de heeren:

van Lynden van Hoevelaken, Cuypers, van Boelens, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Junius van Hemert, Boddaert, Hinlópen, van Foreest, Bijleveld, van Suchtelen tot de Haere, van Reenen, van Meeuwen, van Wickevoort Crommelin, Op den Hooff, van de Kasteele, Dijckmeester, Donker Curtius van Tienhoven, Hofstede, Tammo Sypkens, van Welderen Rengers, Cats Epz., Dedel, de Jonge van Campens Nieuwland, van Randwijck van Rossum, Lycklama à Nyeholt, van Sytzama, van Nagell tot Ampsen, van Nes, van Asch van Wijck, Backer, Frets, Weerts, Lemker, IJssel de Schepper, Corver Hooft, G. Clifford, Jarges en Collot d'Escury van Heinenoord.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 30sten Mei jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is zamengesteld uit: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 129; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 64; 4°. *Journal de la Haye*, n°. 131, enz.

De **Voorzitter** deelt mede, dat zijn ingekomen:

1°. eene Koninklijke boodschap, begeleidende een wetsontwerp tot het openen van een crediet voor de dienst van het loopend jaar 1831.

Deze stukken zullen gedrukt en rondgedeeld en het wetsontwerp tot onderzoek gezonden worden naar de Afdeelingen. (1)

2°. een verzoekschrift van den heer G. Reinders te Noordpolder, provincie Groningen, strekkende tot aanbeveling der belangen van den landbouw.

Dit adres zal verzonden worden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

De Commissie voor de verzoekschriften brengt de volgende verslagen uit:

De heer **van Reenen**, *voorzitter der Commissie:*

Een adres, gedateerd Rotterdam 1 Mei 1831 en geteekend L. M. B. Cleinstadt, is bij Uwe Vergadering ingekomen en in handen Uwer Commissie tot de verzoekschriften gesteld.

Dezelve heeft te vergeefs alle mogelijke moeite aangenomen, om eenige de minste renseignementen wegens het bestaan van den bovengemelden teekenaar in te winnen.

Zij acht zich verpligt U Edel Mogenden hiervan kennis te geven, ten einde U Edel Mogenden de reden te doen kennen, waarom zij zich verpligt ziet hetzelve aan te houden en vooralsnog daaromtrent geen rapport te doen.

De behandeling van dit adres wordt alzoo tot nader aangehouden.

De heer **Hofstede**, *lid der Commissie:*

De weduwe E. van Beusekom, stalhouderes te Loenen, en Jan Vreeburg, stalhouder te Lisse, hebben vermeend andermaal hunne bezwaren omtrent de vigerende verordeningen opzigtelijk de paardenposterij aan U Edel Mogenden te moeten voordragen, die zij zeggen onder het Fransche despotisme ingevoerd en alleen voor België behouden te zijn.

Daar gedeeltelijk hun beroep door de paardenpostmeesters wordt uitgeoefend, verlangen zij, dat de bestaande voet worde gewijzigd en dat inzonderheid zij evenals de paardenpostmeesters voorspan zullen mogen leveren.

De requestrant de weduwe van Beusekom voegt daarbij, dat het postmeesterschap in hare woonplaats tot eene handeldrijvende zaak gemaakt en met duizenden gulden betaald wordt; voorts dat men haar het regt betwist, eigenaren van buitenplaatsen in de omstreken van Loenen te bedienen.

Uwe Commissie heeft vermeend, dat het wenschelijk zijn zoude, dat de bepalingen omtrent dit onderwerp wierden herzien, stelt desniettemin aan U Edel Mogenden voor, de onderhavige verzoekschriften, ter inzage der leden, ter griffie te deponeren.

Dienovereenkomstig wordt besloten.

De vergadering wordt gescheiden tot Donderdag 2 Junij aanstaande.

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. XXI.

45STE ZITTING.

ZITTING VAN DONDERDAG 2 JUNIJ 1831. (1)

(GEOPEND TEN $10\frac{1}{2}$ URE.)

Ingekomen: missive van den Secretaris van Staat, begeleidende een nieuw ontwerp van wet betreffende eene verpligte leening. — Verslagen uitgebragt door de Commissie voor de verzoekschriften. — Behandeling van het wetsontwerp aangaande tariefswijziging.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 46 leden, te weten de heeren:

Cuypers, van Suchtelen tot de Haere, Bijleveld, Backer, Weerts, Lemker, Hofstede, van de Kasteele, Hoynck van Papendrecht, Corver Hooft, Boddaert, Lycklama à Nyeholt, van Reenen, Junius van Hemert, Cats Epz., van Boelens, van Foreest, Op den Hooff, van Sytzama, de Jonge van Campens Nieuwland, van Randwijck van Rossum, Collot d'Escury van Heinenoord, Donker Curtius van Tienhoven, van Welderen Rengers, van Nagell tot Ampsen, Dijckmeester, van Wickevoort Crommelin, Tammo Sypkens, van Nes, van Asch van Wijck, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, G. G. Clifford, G. Clifford, van Lynden van Hoevelaken, Hinlópen, Luzac, van Alphen, IJssel de Schepper, Dedel, Jarges, Luyben, Frets, Beelaerts van Blokland, van Meeuwen en Ingenhousz.

De Minister van Financiën woont de vergadering bij.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 31sten Mei jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1º. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2º. *Nederlandsche Staatscourant*, nº. 130; 3º. *Dagblad van 's Gravenhage*, nº. 66; 4º. *Amsterdamsche Courant*, nº. 130; 5º. *Noord-Brabander*, nº. 68; 6º. *Rotterdamsche Courant*, nº. 67.

De **Voorzitter** geeft kennis, dat is ingekomen eene missive van den Secretaris van Staat, begeleidende een ontwerp van wet, ter vervanging van het bij de Kamer aanhangige, betrekkelijk de verpligte leening, vergezeld van eene memorie van toelichting. (1)

Deze bescheiden zullen worden gedrukt en rondgedeeld, ten einde te worden onderzocht door de Afdeelingen van Maart.

De heer **van Reenen**, *Voorzitter der Commissie voor de verzoekschriften*, brengt de volgende verslagen uit:

I. Een adres, aan U Edel Mogenden door Bahlmann en C°., winkel- en magazijnhouders van manufacturen te Amsterdam, ingeleverd, heeft ten inhoud een verzoek, om de verandering van het tarief, zooverre het vak van de requestranten betreft, tot na de expiratie van dit saizoen, bij voorbeeld tot 1°. November eerstkomende, uit te stellen, op grond dat door de vertraging der invoering van het beginsel van vrijheid van handel zij en anderen zich hebben moeten voorzien in hunne winkels en magazijnen, onder het bestaande tarief, voor hun dagelijksch debiet, ook voor rekening van buitenlandsche huizen, daar anderen, die dat dagelijksch debiet niet hebben, eene groote hoeveelheid van manufacturen in het entrepôt hebben liggen. Deze, zeggen zij, schreeuwen om spoedige vermindering en zullen dan die goederen tot groot nadeel dergenen, die tegen hooge regten zich hebben voorzien, in de consumtie brengen. Het is dus hier, zeggen zij, geen kamp over het groote beginsel der handelsvrijheid, maar een strijd tusschen het goed regt van hen, die de hooge regten hebben betaald, en het individueel belang van anderen, die op het verminderen van het tarief hebben gespeculeerd.

Uwe Commissie stelt voor, dit stuk met de overige ter griffie neder te leggen.

De Vergadering vereenigt zich met de voorgestelde conclusie.

II. Geert Reinders, landbouwer, wonende op den Noordpolder in de provincie Groningen, verzoekt bij eene uitgebreide en beredeneerde memorie in dato 26 Mei 1831, dat U Edel Mogenden, in het oog houdende de voorname en wezenlijke bron van ons bestaan en welvaart in Nederland, bij de deliberatiën over het tarief van in- en uitgaande regten het daarheen mogen zoeken te wenden, dat de landbouw in ons vaderland worde beschermd en deszelfs belangen op regtmatigen prijs worden gesteld.

De remonstrant wijdt in het breede uit over de noodzakelijkheid om de drie standen: landbouw, koophandel en fabrieken, in hunne belangen te vereenigen, zooals dit in tegenoverstelling van vroegere tijdperken, in het laatste tijdvak, sedert 1814 heeft plaats gehad; terwijl in het eerste, vóór 1795, de handel in de steden Amsterdam en Rotterdam, in het tweede, van 1795 tot 1814, bij stremming van allen handel, de algemeene welvaart bij verreweg het grootste gedeelte der natie heeft gebloeid. Om de belangen der drie standen te vereenigen, verlangt hij hoogere inkomende regten op granen en oliezaden; belasting op haar, horens, huiden, vlas, hennep en wol; volstrekte vrijheid voor den handel in koloniale waren; geheele vrijheid voor granen, in entrepôt gelegd wordende, met eene premie bij weder-uitvoer. De conclusie van zijne remonstrantiën sluit op den wensch, dat de producten des landbouws niet mogen dalen beneden de prijzen, die bij het kadaster zijn aangenomen, om de waarde der landerijen te schatten, welke, naar Amsterdamsche beursprijzen berekend, door hem worden gespecificeerd, met de aanmerking, dat de Groninger prijzen, uithoofde der onkosten, f 1 per mudde lager moesten staan dan de Amsterdamsche markt is.

Zijne gronden zijn:

dat de landhuishouding ook bij ons gerekend moet worden het hoofdbestaan der natie uit te maken;

dat, ofschoon de landbouwers wegens de geringe en grootendeels mislukte oogsten van drie achtereenvolgende jaren wel hooge prijzen noodig hadden om zich staande te houden, zij echter het doelmatige der vermindering van inkomende regten op verschillende granen als tijdelijke voorzorg met iedereen erkend hadden, doch dat nu de gansche landbouwende stand bevreesd wordt,

(1) Zie *Bijlagen*, onder nº. XVI.

45STE ZITTING. — 2 JUNIJ 1831.

Verslagen op verzoekschriften.

iat die maatregel, niet als tijdelijk maar als voortdurend beschouwd al worden, omdat men van alle kanten om een vrijen en onbeperkten handel hoort roepen en hooge Staatspersonen hoort beweren, dat oud-Nederland *geen landbouw heeft* en dat de handel tot lus verre *alleen* aan den *Belgischen landbouw is opgeofferd geworden.*

De requestrant gaat vervolgens over tot eene deductie van het elang van den landbouw voor het maatschappelijk bestaan en le welvaart van oud-Nederland, op grond dat ook verreweg iet meerendeel der bevolking in dien tak zijn bestaan vindt; lat men bij het gemis van den koophandel in denzelven nog zijn estaan zoude vinden; dat men, thans in de 19de eeuw en in ene geheel andere orde van zaken, niet meer met verachting op len landbouw nederziende, den handel alleen op prijs stelt; lat ook onze naburen, Franschen, Duitschers en Engelschen, len landbouw tot den hoogsten trap van bloei en volkomenheid oeken te brengen en alzoo zich onafhankelijk van anderen te naken, en dat onze grond en lucht boven de meeste landen van Europa voor landhuishouding geschikt zijn.

Volgt nu eene uitweiding over de noodzakelijkheid en tevens groote moeijelijkheid om een goed tarief daar te stellen, dat tot weederlei doel kan strekken: om 's lands uitgaven te bestrijden n de nationale nijverheid te bevorderen, en tweederlei oogpunten moet in aanmerking nemen: de belangen der ingezetenen, die echter altijd aan het algemeen belang moeten ondergeschikt zijn, n de bepalingen, bij andere natiën bestaande. Geheel Europa wil le granen en oliezaden niet onbelast ontvangen; dit dwingt ons lus, wil men niet Nederland ten koste van eigen landbouw, lie hier meer dan elders te betalen heeft aan Rijks- en gemeentelasten en waterwerken, tot het entrepôt van Europa maken, hetzelfde te doen, schoon het wenschelijk ware, dat alle volken zich vereenigden om de belastingen op den in- en uitvoer af te schaffen.

Aangezien het onderhavige verzoekschrift in het algemeen betrekking heeft tot de regten van in- en uitvoer en alzoo tot het onderwerp van wetgeving, waarover heden uwe deliberatiën loopen, stelt uwe Commissie voor, hetzelve op het bureau van len President neder te leggen, ten einde die leden, welke dit zouden verlangen, hetzelve zouden kunnen onderzoeken, en om vervolgens hetzelve ter griffie neder te leggen, om te kunnen dienen bij de verdere onderzoekingen, welke de aanstaande herziening van het tarief der in- en uitgaande regten zal noodig maken.

Over de voorgestelde conclusie ontstaat de volgende woordenwisseling. (1)

De heer **Tammo Sypkens** zegt, dat het hem, na het gedane verslag, voorkomt, dat het onderwerpelijke verzoekschrift van hoog aanbelang is en in alle opzigten de aandacht der Kamer verdient. Hij zou, indien zulks niet met de gebruiken der Kamer streed, wenschen, dat het vertoog in deszelfs geheel wierd gedrukt; maar nu moet hij zich tot het voorstel bepalen, om ten minste het verslag, dat op zichzelf reeds niet onbelangrijk is, door den druk aan de Kamer nader bekend te maken.

De heer **van Sytzama** ondersteunt het door den vorigen spreker in het midden gebragte. Ik heb, zegt hij, het stuk ingezien en bevonden, dat het vele behartigenswaardige redeneringen behelst. Ik verlang stellig, dat hetzelve in zijn geheel worde gedrukt. Kan men hiertoe niet besluiten, dan gevoel ik mij geneigd, het vertoog voor mijne rekening te doen drukken en aan U Edel Mogenden toe te zenden.

De **Voorzitter** merkt aan, dat het eene afwijking van de gebruiken der Kamer zoude zijn, indien een bij haar ingediend verzoekschrift of betoog gedrukt wierd. Met het daarop uitgebragt verslag is het anders gelegen, en hij stelt dus voor, om dit verslag te doen drukken en het stuk zelf ter griffie neder te leggen.

Dienovereenkomstig wordt besloten.

De heer **van Sytzama** verklaart daarop, dat hij, na de genomen beslissing, gevolg zal geven aan zijn voornemen, om het adres voor eigen rekening te doen drukken en aan de leden ronddeelen. (1)

---

(1) De gevoerde woordenwisseling is overgenomen van de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 130.

(1) Het bedoelde adres van den landbouwer op den Noord-Polder, G. Reinders, luidde aldus:

EDEL MOGENDE HEEREN!

De ondergeteekende Geert Reinders, landbouwer, wonende op den Noord-Polder in de provincie Groningen, neemt met verschuldigden eerbied de vrijheid, om bij de aanstaande deliberatiën over het ontwerp van wet voor de in- en uitgaande regten de belangen van onzen Nederlandschen landbouw dringend aan Uwer Edel Mogenden veel vermogende bescherming aan te bevelen en tevens bij deze gelegenheid zijne denkbeelden en gevoelens omtrent deze zoo gewigtige materie aan U Edel Mogenden voor te dragen, niet twijfelende, of de vertegenwoordigers van Neêrlands volk, aan wie de zorg voor onze dierbaarste belangen bij voortduring blijft toevertrouwd, zullen daarop wel het noodige regard willen slaan, om ter bevordering van algemeen geluk en welvaren van het volk van Nederland, dat zoo zeer bij dezen hoogst belangrijken tak van nationaal bestaan geïnteresseerd is, mede te werken.

Dit doet hij met vrijmoedigheid, en wel te meer, omdat de landhuishouding bijkans bij ieder volk, en wel vooral bij ons, gerekend moet worden het hoofdbestaan der natie uit te maken; waarom hij dan ook bij de deliberatiën, rakende de herziening van het tarief voor den in- en uitvoer, op een allezins gunstigen uitslag voor de landbouwende en daarmede in verband staande volksklassen van ons vaderland durft hopen.

Dat Zijne Majesteit in den verleden herfst de inkomende regten van verschillende granen heeft verminderd, was, in de gegevene omstandigheden, zeker een verstandige en prijzenswaardige maatregel, terwijl het doelmatige van deze tijdelijke voorzorg, ter voorkoming van al te hooge prijzen of wel van gebrek aan de noodwendigste levensbehoeften, wel door niemand miskend zal worden. En ofschoon de landbouw, wegens den geringen en grootendeels mislukten oogst van drie achtereenvolgende jaren, anders wel hooge prijzen noodig had, om zich staande te houden, offerde dezelve echter het voor hem uit dezen maatregel voortvloeijend nadeel aan de algemeene belangen en ten voordeele van het dierbaar vaderland op.

Remonstrant heeft met vele zijner lotgenooten dezen maatregel of het besluit van verminderde inkomende regten op de granen tot hiertoe altoos beschouwd als tijdelijk, maar nimmer als voortdurend; doch de gansche landbouwende stand wordt thans bevreesd, of dit wel werkelijk het geval zal zijn, daar men van alle kanten hoort roepen om eenen vrijen en onbeperkten handel en vooral nu men, hoe onbegrijpelijk ook, hooge Staatspersonen hoort beweren, dat *Oud-Nederland geen landbouw heeft* en dat de handel tot dus verre *alleen* aan den *Belgischen landbouw* is opgeofferd geworden.

Deze en meer andere kreeten, in het belang van slechts een klein gedeelte der natie, in het belang van den handelstand baarblijkelijk aangeheven, hebben eenen diepen indruk op den landbouwenden stand gemaakt en voorspellen bij de afscheiding van België den landbouw van Oud-Nederland eene zeer slechte toekomst.

Edel Mogende Heeren! Ulieder meer verlicht en grondiger oordeel, Ulieder dieper doorzigt in de staatshuishouding van ons vaderland strekt echter den landbouwer in dezen ten waarborg. Of zoude men mogelijk in Uw midden willen beweren, dat de landbouw hier bij ons van zoo geringe beteekenis, van zoo weinig aanbelang is, dat deszelfs bloei en welvaren geenen gewigtigen invloed op het maatschappelijk bestaan en op de welvaart van Oud-Nederland heeft?

Of kent elk Nederlander, en vooral de vertegenwoordiger van Neêrlands volk, de voortbrengselen van den grond zijner geboorte en inwoning niet? Weet hij niet, dat ook *verre nog het meerendeel* der bevolking in dezen tak van industrie haar bestaan vindt en door de vruchten van den akker gevoed wordt? Is hij niet overtuigd, dat wij, bij gemis van den te hoog geroemden koophandel, nog in het produceren van landelijke voortbrengselen, zoowel als in derzelver binnen- en buitenlandsche verzending, ons bestaan kunnen vinden? Voorzeker ja! Hieraan mag niet worden getwijfeld.

Dat men voorheen de waarde der landhuishouding miskende; dat men de landlieden als met een oog van verachting, als eene soort van lagere, min bevoorregte wezens beschouwde, en alleen den koophandel op prijs stelde en als de eenige bron van maatschappelijk bestaan en volksgeluk beschouwde, dit zijn waarheden, welke door de geschiedenis van ons vaderland bevestigd worden, en ook nog door eene menigte van spreekwoorden, zoo zeer het karakter van een volk kenmerkende, op het nageslacht worden overgebragt.

Doch de remonstrant houdt zich volkomen overtuigd, dat dit thans in de negentiende eeuw, bij meerdere beschaving en verlichting, bij eene betere en meer gelouterde kennis van de ware bronnen van ons nationaal bestaan, en vooral bij eene geheel andere orde van zaken, niet meer het geval zal zijn, maar men integendeel aan den landbouw regt zal laten wedervaren en hem, op grond der vaderlandsche geschiedenis, beschouwen als de ware bron van ons volksgeluk en nationale welvaart, als de krachtigste steunpilaar van ons Staatsgebouw, eene bron, die niet ophoudt te vloeijen en waaruit wij nog zullen scheppen en ons kunnen staande houden, dan, wanneer koophandel en zeevaart geheel van onzen grond geweken zijn.

Het is niet doelloos, dat onze naburen, de Franschen, Duitschers en Engelschen, den landbouw tot den hoogstmogelijken trap van volkomenheid en bloei zoeken te brengen. Neen, voorzeker niet; zij trachten zich onafhankelijk van anderen te maken en uit hun eigen grondmijn te delven, om 's lands rijkdom en welvaren te bevorderen. Is het nu belangrijk voor genoemde volken, om den bloei des landbouws te bevorderen, dan voorzeker blijft bij ons als Nederlanders deze tak van volksbestaan inzonderheid hoogst belangrijk, aangezien de grond van ons vaderland boven de meeste landen van Europa, zoowel als deszelfs klimaat, voor landhuishouding geschikt is.

45STE ZITTING. — 2 JUNIJ 1831.

XX. *Wijziging in het tarief der regten van in–, uit- en doorvoer.*

Aan de orde is de behandeling van het WETSONTWERP, betreffende WIJZIGINGEN IN HET TARIEF VAN REGTEN VAN IN–, UIT- EN DOORVOER.

De beraadslagingen worden geopend. (1)

De heer **Bijleveld**: In de memorie van toelichting, gevoegd bij het ontwerp van wet, hetwelk wij heden behandelen, wordt ons, als bij herhaling van hetgeen vroeger reeds was medegedeeld

---

Edel Mogende Heeren! Daar de landbouw in het bijzonder, en de natie in het algemeen, veel belang hebben bij het zoogenaamde tarief, zoo wordt met vertrouwen verwacht, dat hetzelve in het belang van den landbouw en van de natie zal worden gewijzigd.

Ja! er bestaat welligt geene wettelijke bepaling, welke in hare gevolgen meer invloed heeft op de uitoefening van verschillende bedrijven en de volksvlijt dan de wet op den in– en uitvoer, al waarom de zamenstelling of eene herziening van dezelve ook zeer moeijelijk moet gehouden worden te zijn; terwijl zij tevens van dat belang en van dien omvang is, dat zij de volle aandacht van de Regering en der natie, beide, verdient, om dezelve zoodanig te regelen en te wijzigen, als met hare groote belangen overeenkomt; waarom de inhoud dan ook nimmer met de belangen des volks of met de nijverheid in strijd mag komen; veel minder nog mag de inhoud alleen aan het financiële van den Staat worden toegewijd, ofschoon er echter in sommige gevallen, door derzelver bepalingen, tweeërlei doel kan worden bereikt, namelijk: 's lands uitgaven helpen bestrijden en de nationale nijverheid bevorderen.

De zamenstelling vereischt dus, in de eerste plaats, eene naauwkeurige kennis van de belangen der ingezetenen, om dezelve bij het tarief zooveel mogelijk te vereenigen, terwijl men, in de tweede plaats, eene juiste kennis van de bepalingen, die andere natiën hieromtrent hebben opgenomen, op den voorgrond moet plaatsen.

Twee vereischten dus, welke hoofdzakelijk in aanmerking komen en moeijelijkheden ontmoeten, welke niet denkbeeldig zijn.

Wat het eerste aangaat, *het verschillende* of *het individuele belang*, dit moet altijd naar het algemeen belang geregeld worden en daaraan worden ondergeschikt gehouden. En wat het tweede aangaat, namelijk de bepalingen, welke andere natiën hieromtrent hebben gemaakt, hiernaar behoort ons tarief te worden gewijzigd en geregeld. Het veronachtzamen van het eerste geeft oneenigheden tusschen de ingezetenen van ons vaderland; terwijl het niet genoegzaam in het oog houden van het laatste vernietiging van volksbestaan ten gevolge moet hebben. Bij voorbeeld, geheel Europa wil de granen en oliezaden niet onbelast ontvangen; dan dringt ons deze maatregel van andere natiën, om gelijke bepaling in onze wet op te nemen, daar, buiten deze voorzorg aan onze zijde, ten koste van onzen eigen landbouw, Nederland het entrepôt van Europa zoude worden van deze landelijke producten. Zoo is het ook gelegen met het entreposeren. Hier kunnen wij almede niet buiten, als dit bij anderen reeds is ingevoerd. Bij het niet entreposeren der granen en oliezaden of van elk ander artikel moeten nogtans bij lage inkomende regten, bij weder-invoer, dezelve altijd elders zoo veel duurder ter markt komen dan hier, hetwelk ontegenzeggelijk nadeelig voor den speculatiehandel wordt.

Wenschelijk ware het, dat de volken zich konden vereenigen om alle belastingen op den in– en uitvoer af te schaffen; hierdoor zouden zij voorkomen alle kunstmatige volksvlijt; de nijverheid zoude zich, hoewel in sommige gevallen langzamer, doch des te duurzamer ontwikkelen, en de handel zou dan worden, wat dezelve zijn moet, om de producten der aarde allerwege te verspreiden ter bevordering en veraangenaming van de zamenleving. Maar zoolang andere rijken bij het prohibitive stelsel blijven, is Nederland wel gedwongen hetzelve te volgen, en wel inzonderheid van eenige artikels van landbouw, dewijl de cultivateur hier meer te betalen heeft dan wel elders, zoo aan Rijks– en gemeentelasten als aan waterwerken, waardoor de kosten voor de cultuur aanzienlijk worden vermeerderd.

Daar er geen vrije handel door eene enkele natie kan worden daargesteld en de handel tevens het hoofdbestaan van Nederland niet is, zoo zal de remonstrant voorzeker niet verdacht kunnen worden gehouden, van den handel te miskennen of deszelfs belang niet op prijs te stellen; als Nederlander is hij overtuigd, dat onze rijkdom en welvaart bijna alleen door handel ontstond, in dien tijd, toen de groote wereldhandel hier plaats vond en wij werkelijk en in waarheid de commissionairs waren van alle de volken van Europa, want de handel bestond niet in nationale voortbrengselen of voor binnenlandsche consumtie: hij bestond in commissiehandel, voor eigene rekening gedreven.

Dan deze stand van zaken en deze gelukkige tijd is voorbij en komt nimmer terug, aangezien andere volkeren zelve van tijd tot tijd meer met den handel begonnen zijn, en wel om de goederen te ontbieden van de plaats zelve, waar zij voortkomen of wel gefabriceerd worden. Men beschouwe Rusland en Amerika slechts; wat deze Staten destijds waren en wat zij thans zijn; hoe daar en elders de scheepsbouw en correspondentie is vermeerderd, om hunnen eigen handel te drijven. Desniettemin heeft Nederland nog veel scheepsruimte en groote rijkdommen, om eenen aanzienlijken handel te drijven; doch dezelve zal, om de veranderde omstandigheden, zich meer dan voor dezen moeten bepalen naar de behoeften en de nijverheid van zijn eigen gewest, en wordt dus meer nationaal.

En daar nu alle handel ontstaat en deszelfs bloei en omvang zich regelt en uitbreidt naar de nationale nijverheid en rijkdom, moet het volksbestaan bloeijend en welvarend zijn, zal de handel van eenige beteekenis wezen. Want deze stelling staat vast, dat bij eene natie, die arm is en geene weelde kent, de handel niet alleen geen voordeel van eenig aanbelang zal hebben, maar er zelfs niet zal kunnen bestaan.

Men raadplege, Edel Mogende Heeren, de geschiedenis en den bloei van ons Vaderland; men overwege, of de algemeene welvaart niet in de massa der ingezetenen, en niet in eenen enkelen stand moet gezocht worden.

Men raadplege onze vaderlandsche geschiedenis in deze, en dan, hiervan houde ik mij overtuigd, zullen de volgende drie tijdvakken in onze geschiedenis het eerste bevestigen. Wanneer men het eerste tijdvak neemt van vóór 1785, het tweede van af 1795 tot 1814, en het derde van 1814 tot heden, dan zal men bij eenen vrijen handel in deze tot resultaat verkrijgen:

dat, bij eenen vrijen handel, de handeldrijvende stand in het eerste tijdvak algemeen gebloeid heeft, en dat, ten gevolge daarvan, Holland zich voornamelijk heeft verrijkt, en wel speciaal de koopsteden Amsterdam en Rotterdam;

dat het tweede tijdvak leert, dat, bij de meest mogelijke stremming des handels, er algemeene welvaart bij verreweg het grootste gedeelte der natie heeft bestaan;

terwijl eindelijk het laatste tijdvak ons duidelijk doet zien, dat, toen de handel minder vrij dan in het eerste en meer vrij dan in het tweede tijdvak was, er in Nederland nimmer meer algemeene welvaart bestaan heeft dan juist gedurende dit laatste tijdvak:

eene vergelijking of een bewijs, uit onze geschiedenis ontleend, welke de natie bemoedigt en aanspoort tot inlandsche industrie, welke den handel het vooruitzigt geeft, van te kunnen handelen met eene rijke en bloeijende natie; eene vergelijking verder, die de Regering doet zien, dat het hoofdbestaan in ons vaderland landhuishouding is en dat bij de bescherming van inlandsche volksvlijt de handel niet alleen kan bloeijen, maar dat dezelve zich kan uitbreiden en dit werkelijk gedaan heeft tot eene grootte, van bijkans met het trotsche Brittanniё en het veel grooter Frankrijk te kunnen wedijveren.

Edel Mogende Heeren, de remonstrant meent de moeijelijkheid, die er bestaat bij de zamenstelling van het tarief voor de in– en uitgaande regten ten aanzien van het individuele belang der ingezetenen, op geschiedkundige gronden te hebben opgelost, want het individueel belang laat zich in de drie standen vereenigen, als: in landbouwkunde, koop– en handeldrijvende en die der fabrieken; terwijl de verschillende belangen van deze drie standen meer gewijzigd en overeengebragt zijn in het laatste tijdvak dan in de beide eerstgenoemde.

De ondervinding heeft dus geleerd, dat de welvaart en rijkdom van eene natie afhankelijk van deze drie standen is, waarom dan ook het tarief nimmer tegen derzelver belang in het algemeen of tegen een derzelve in het bijzonder mag worden opgemaakt; maar de afzonderlijke belangen moeten, integendeel, zooveel mogelijk vereenigd worden door over- en wederzijdsche opofferingen.

De keuze van deze opofferingen is wel moeijelijk; echter moeten zij zoo veel mogelijk eene teruggwerkende kracht hebben ter vergoeding, en het eigenbelang, hetwelk veelal de hinderpaal is en hetwelk belet, om dezelve naar genoegen te bepalen, moet geheel ter zijde worden gesteld. Zoo wil het fabriekwezen, b. v., goedkoope grondstoffen zoowel als levensmiddelen; doch, bij overdrijving hiervan, lijdt en begint een ander gedeelte der natie, dat in het produceren derzelve zijn bestaan heeft, te kwijnen en te verarmen, waardoor dat gedeelte ophoudt, consumateur van het fabriekwezen te kunnen zijn; het fabriekwezen vernietigt zich dus zelve door eigenbelang en door overdrevene voorzorg. Desgelijks knaagt de handel aan deszelfs eigen welvaren, bijaldien deze te sterk op eenen geheel vrijen onbelemmerden handel aandringt.

Hoe aanmoedigend en bevorderlijk zij anders voor de nijverheid ook zij, zoo kan de onbeperkte vrijheid, en vooral bij de tegenwoordige verordeningen in Europa, ten aanzien der tariven bij andere volken genomen, doodelijk voor alle inlandsche industrie en nijverheid worden, ten gevolge waarvan de handel niet alleen mist de inheemsche consumtie, maar waardoor tevens het produceren van alle handelsvoorwerpen aanmerkelijk zal verminderen, ja, geheel zal ophouden. Waarom het dan voor den handel van groot belang is, dat zijn eigen natie welvarend en rijk zij en dat de landbouw en het fabriekwezen in eenen bloeijenden staat zijn, opdat de nijverheid en kunstvlijt, die alle standen welvaart bezorgen, worden aangemoedigd en bevorderd. Wanneer de natie uit dit oogpunt het volksbestaan en de onderlinge betrekking der standen beschouwde, dan verviel zeker alle eigenbelang; desniettegenstaande blijft het altijd moeijelijk, om bij het tarief de belangen volkomen bevredigend te vereenigen.

Eene inzage in het thans vigerende tarief voor de in– en uitgaande regten zal ons kunnen doen zien, in hoeverre de belangen zijn vereenigd, wat er in deze te wenschen overig is, en of er grond bestaat voor het denkbeeld van velen, dat de handel aan den landbouw, tijdens onze vereeniging met België, is opgeofferd geworden.

De remonstrant zal bij dit overzigt, zooveel mogelijk, vermijden, om eene stuksgewijze opnoeming te doen van alle artikels, welke een of anderen stand direct aangaan, en overal, waar van de granen gesproken wordt, worden de inkomende regten beschouwd te zijn, zooals die vóór het besluit van Zijne Majesteit in den voorleden herfst waren bepaald.

De artikels, welke, volgens het tarief, bij den invoer te laag zijn belast, om den landbouw en de nijverheid te beschermen, en te hoog (zonder entrepôt) voor den speculatiehandel, zijn bepaaldelijk de *granen*. Alle beschermende regten helpen, hoe veel of hoe weinig dan ook; dit erkent

---

(1) De over het wetsontwerp gevoerde beraadslagingen zijn overgenomen van de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 133, bijvoegsels 2—6, in welke de voorgedragen redevoeringen in haar geheel zijn medegedeeld. Het handschrift der rede van den heer Bijleveld is in zijne parlementaire nalatenschap bewaard gebleven.

ɛworden, de kennisgeving aangeboden: »dat aan alle de in die memorie genoemde ministeriën en administratiën de herziening is opgedragen van het tarief der regten van *in–*, *uit–* en *door-voer*, om daarvan een ontwerp voor te dragen, en dat daarbij

---

aarne de landbouwer, maar hij wordt door deze regten niet beveiligd, at goede oogsten, elders gewonnen, de binnenlandsche prijzen en consumtie omwijlen te veel drukken, omdat de buitenlandsche cultuur meerendeels inder kosten vereischt en veelal beter soort en gebruik oplevert dan enige inlandsche granen.

Verder zijn de lage in– en de meer hooge uitgaande regten op het *kool-*, *aep–*, *krodde–* en *lijnzaad* regtstreeksch tegen het belang van den landbouw, m door deze voor denzelven belangrijke artikels lager bij het inkomen dan ij den uitvoer te belasten, en voor den handel schadelijk, omdat, wan-eer zij eens ingevoerd zijn, wegens derzelver belastingen zij niet weder dan ij buitengewone hooge markten buiten 's lands kunnen worden uitgevoerd.

Zij moeten dus voor binnenlandsche consumtie door de olieslagers worden pgenomen en tot olie geslagen, hiervoor dus ook verbruikt worden, aan-ezien vreemden onze olie niet meer onbelast willen ontvangen of dezelve iet meer, gelijk dit voor dezen het geval was, noodig hebben, daar zij hans door eigen fabrieken daarin voorzien.

Vroeger moge voor deze manier, om de oliezaden dusdanig te belasten, eden bestaan hebben, toen wij nog eenen aanzienlijken uitvoer van olie adden, om een vijftigtal oliemolens te Zaandam en elders te bevoorregten; naar daar er heden bijkans geene olie meer wordt uitgevoerd, kan ook dit le reden niet meer zijn.

Het ware zeker meer in het belang der drie standen, dat de oliezaden ooger bij het inkomen dan bij den uitvoer belast wierden en dat op de lie een hoog inkomend regt, met eene premie op den uitvoer, wierd ge-teld; want wij hebben sedert eenigen tijd meer in– dan uitvoer van olie ehad.

Verder zijn de koloniale producten te hoog bij het inkomen belast of ntmoeten te veel hindernis bij het entreposeren, omdat deze handel niet m de binnenlandsche nijverheid behoeft te worden belast, en daar, zooals iervoren is gezegd, nimmer het tarief geheel *alleen* om de belangen van s lands kas mag worden opgemaakt, zoo moet echter de belasting op dit tuk als *alleen* financieel beschouwd worden, hetwelk altijd schadelijk voor et maatschappelijk bestaan zal worden bevonden te zijn.

Zijn echter de producten van dezen handel geschikte voorwerpen, om lezelve te belasten, dan bestede men liever een gedeelte der regten, welke nen heft van die, welke in consumtie treden, tot premie bij wederuitvoer, etzij dezelve in pakhuizen of in entrepôts zijn gedeponeerd geweest.

Eindelijk blijkt, dat ten voordeele van het fabriekwezen en ten nadeele an den landbouw de regten zijn bepaald op *haar*, *hennep*, *horens*, *huiden*, *las* en *wol* met alle andere artikels of grondstoffen, welke tot het fabriek-wezen gerekend kunnen worden te behooren.

En ofschoon de landbouw deze bepalingen voor zich als ongunstig rekent, eschouwt hij dezelve als opofferingen van zijne zijde, en kan dus dezelve illijken. Doch remonstrant vindt, zoo min in deze bepalingen des tariefs ls ten aanzien der granen en oliezaden, den minsten grond, dat de andbouw boven de beide andere standen zou bevoorregt zijn of dat de andel aan den landbouw zoude zijn opgeofferd, maar wel het omgekeerde. Dat de belangen beter in het laatste dan wel in de beide eerstgenoemde ijdvakken zijn vereenigd, heeft de nationale welvaart bewezen, maar dat ons tarief heden zoodanig is, als hetzelve behoort te zijn, namelijk dat an ieder der genoemde drie standen, over en weder, gelijke opofferingen laarin zigtbaar zijn, blijkt nog niet duidelijk, maar wel, dat de landbouw laarin vele bepalingen vindt, welke voor hem meer schadelijk en groote pofferingen zijn en waardoor deze tak van nationaal volksbestaan te veel gedrukt wordt.

Alle de drie standen van het volksbestaan moeten bloeijen, zal er bij ons wezenlijk welvaart zijn; zonder dezen algemeenen bloei kan geen afzonder-ijke stand welvarend zijn. Dit is stellig waar, volgens de geschiedenis, n blijkt uit de dagelijksche duidelijk sprekende ondervinding.

Immers van waar anders de algemeene klagt van een slecht bestaan der lgemeene burgerklasse, die door een of ander bedrijf haar bestaan moet hebben? Van waar anders, dat de landbouw hier kwijnend is, sedert eenige aren, door bijna geheel mislukte oogsten en door de geringe belastingen p den invoer van granen en de meer hooge uitgaande dan inkomende regten op de oliezaden? Langen tijd zal deze kwijnende staat van den andbouw nog merkbaar zijn in onderscheidene bedrijven en op de welvaart van Neêrlands ingezetenen. Land– of staathuishoudkundig zal het gezegde zijn, als men het oude spreekwoord: „arm land, arm boer", omzet in „arm boer, arm land", want niemand, die met het onderscheiden volksbestaan bekend is, zal hieromtrent eenigen twijfel hebben, dat, wanneer een bedrijf bekrompen moet worden uitgeoefend, hetzelve niet datgene opbrengen kan, wat het zoude doen bij meerdere gegoedheid van den beoefenaar.

En heeft gegoedheid of onvermogen invloed op zijn bedrijf, dan wordt dit nergens sterker en meer nadeelig dan bij den landbouw, want het land, eens in eenen slechten staat zijnde, moet door meerdere kosten en betere behandeling in eenen meer vruchtbaren en winstgevenden staat worden teruggebragt, hetwelk voorschot van gereede penningen vordert en in de eerste jaren minder opbrengst geeft; en dat een goed bewerkte of sterk gemeste akker eens zooveel meer opbrengt dan een slechte stiefvader-lijk behandelde akker, is te algemeen bekend, dan dat zulks hier behoeft te worden aangetoond; zoodat onvermogen van den landbouwer allerscha-delijkst voor de nationale welvaart wordt, dewijl de landbouw in veelheid van opbrengst zijn bestaan moet hebben, want de veelheid in dezen verrijkt de geheele natie.

Wie zoude het voor de algemeene welvaart niet voordeelig houden, als wij uitvoer van granen en oliezaden konden verkrijgen door eenen verbe-terden en meer bloeijenden landbouw, in plaats, dat wij van eenige artikels daarvan invoer hebben? Hoeveel tonnen schats zouden wij hierdoor be-houden, die wij heden daarvoor aan vreemden moeten betalen? Hoevele duizenden handen zouden wij, bij meerderen bloei van den landbouw, werk kunnen geven, die nu, zonder werk, om brood bedelen en honger lijden? En zou deze meerdere welvaart van den landbouwenden stand en allen, die regtstreeks of zelfs zijdelings met denzelven in verband staan en aan denzelven verwant zijn, geenen invloed op de overige bevolking hebben? Zouden de gelden, die heden besteed moeten worden tot aankoop van land-bouwkundige producten, niet in circulatie komen en in ruiling worden gegeven tegen fabriek– en koopmansgoederen? Tracht niet de fabrikant en koopman om debiet? En welke voorwerpen kan de natie anders in ruiling geven dan die, welke de landbouw oplevert? Welke anders, dan die de grond harer geboorte en inwoning kan voortbrengen?

Dat de natie ook groot belang heeft bij den landbouw wordt bevestigd, als men naziet het aandeel, hetwelk hij draagt in de uitgaven van den Staat. Hoe aanzienlijk is de som, die door denzelven uitsluitend wordt opgebragt en met zoo weinige kosten kan geïnd worden? Hoe aanzienlijk is deszelfs bijdrage in alle directe belastingen, die ten behoeve van het Rijk worden geheven? En wordt door denzelven niet verreweg het grootste gedeelte der provinciale, zoowel als der gemeentelasten ten platten lande betaald? En wie onderhoudt de kanalen en wegen in het algemeen? Wie onderhoudt of draagt meer bij tot het onderhoud der zeeweringen? Wiens eigendommen, eindelijk, geven den geldschieter meer zekerheid dan die des landbouws? En welke stand in de maatschappij is meer voor orde en het handhaven der inwendige rust en veiligheid gestemd en levert betere sol-daten voor het vaderland?

Edel Mogende Heeren! Wanneer men hiertegen overstelt de beide andere standen, ten aanzien van de opbrengst der Staatsuitgaven, dan staan deze verre ten achteren; alles wat deze opbrengen, is indirect, en gaat de invor-dering daarvan met veel grootere kosten gepaard. Wie denkt hier weder niet aan die kostbare marine en derzelver aankleve, welke grootendeels uitsluitend om den koophandel moet worden gehouden? En daar al de handelsvoordeelen, zoo voor den Staat als voor het maatschappelijk leven, indirect zijn, maakt hij ook de natie niet onmiddellijk rijk. Ook kan men niet zeggen, dat het gedeelte der natie, hetwelk dadelijk in den handel deel neemt of daartoe gebruikt wordt, juist de landskas voorziet van ge-reede penningen of aanzienlijk bijdraagt in de Staatsuitgaven, na aftrek der kosten, die de Staat om denzelven moet aanwenden. Neen, het is de geheele bevolking, die deze bijlage in 's lands kas brengt door de consumtie der handelartikels, welke belast zijn en door haar worden opgenomen.

De handel blijft dus slechts het middel, waardoor de Staat zich van eenig inkomen kan verzekeren, gelijk de landbouw dat is voor de stedelijke uitgaven; want wat onderscheid is er eigenlijk in, dat b. v. Amsterdam goedvindt om op het slagtvee, hetwelk er geslagt wordt, f 20 per stuk op den invoer te stellen, met bepaling, dat, wat meer aan de markt wordt gebragt dan de consumtie noodig heeft of er verkocht wordt, deze regten weêr teruggegeven zullen worden; of dat de Staat zegt: die koffij, granen, oliezaden meer in het Rijk voert, dan de consumtie noodig heeft of als de prijzen hier te laag zijn zullen om te verkoopen, zullen de regten op den invoer bij weder-uitvoer terug genieten. Dat de handel het maat-schappelijk bestaan en deszelfs bloei bevordert, behoeft geen betoog; maar dat de voordeelen van denzelven zoo groot zijn, dat de koopmanswinsten op de welvaart der massa van ingezetenen overwegend zijn en dien invloed hebben, dat daardoor de geheele bevolking in bloei kan geraken, is onbe-grijpelijk, en, behoudens allen eerbied voor de gevoelens van anderen, is dit bij den remonstrant eene hersenschim, als steunende noch op gronden van onze vaderlandsche huishoudkunde, noch op onze geschiedenis, en ofschoon het bekend is, dat er een aantal ingezetenen dadelijk in den handel deelen, is het getal echter, in vergelijking van de geheele bevolking, ge-ring. — Men zie HOGENDORP, deel I, blz. 76–87. — Hier wordt het tegenovergestelde gevoelen van den remonstrant geopperd; doch men dient te bedenken, hoe gering dat getal thans moet wezen door het geheele Rijk, berekend bij den destijds in bloei zijnden handel, in vergelijking van de geheele bevolking, en of van dit getal nog geen aanzienlijke aftrek voor den binnenlandschen handel zoude kunnen plaats hebben.

Edel Mogende Heeren! Na aangetoond te hebben, dat het tarief in het belang der drie bovengemelde standen moet worden opgemaakt en dat de verschillende belangen, zooveel mogelijk, moeten vereenigd worden ter bevordering van de nationale welvaart, blijkt echter uit het thans bestaande tarief, dat hoewel de belangen thans beter dan te voren vereenigd en be-hartigd zijn, er echter nog veel te wenschen overblijft.

De remonstrant is van gevoelen, dat de belangen meer zouden zijn ver-eenigd, bijaldien de granen en oliezaden hooger bij het inkomen werden belast en de oliezaden lager bij den uitvoer; dat, ingeval van deze in-williging voor de belangen van den landbouw, de bepalingen ten aanzien van het *haar*, de *horens*, de *huiden*, het *vlas*, den *hennep* en de *wol* ten voor-deele van het fabriekwezen kunnen belast blijven; dat verder de handel in koloniale goederen geheel vrij moest worden gesteld, en dat de handel in granen en oliezaden geheel vrij in entrepôt konde geschieden en die artikels eerst belast worden, zoodra dezelve in consumtie traden, met eene premie bij weder-uitvoer. Dan zoude de graanhandel schadeloos gesteld worden voor het entreposeren, en de natie zoude het voorregt hebben, de eerste aanvraag te behouden van deze artikels.

Deze premiën kunnen gevonden worden uit de inkomende regten van die granen, welke in consumtie worden gebragt, en bijaldien deze inkomende regten onvoldoende mogten bevonden worden ter bestrijding der premie, kan men 25 of meer opcenten van de ongebouwde eigendommen heffen, ter supplering van deze premie, omdat de landbouw beter en voordeeliger voor zich en de maatschappij eenige centen per bunder meer kan opbren-gen, dan door den vrijen invoer van oogsten, elders gewonnen, overstroomd te worden.

druk gearbeid wordt, om alles, wat tot het voltooijen van een volledig geheel vereischt wordt, voor te bereiden."

Nagenoeg was aan ons ditzelfde ook aangekondigd *en* in de memorie van toelichting van het ontwerp van wet, waarbij in November van het afgeloopen jaar *de regten op den in-, uit- en doorvoer van granen en steenkolen* zijn gewijzigd geworden, *en* in de memorie van antwoorden op de aanmerkingen, op die wet in de Afdeelingen gemaakt. Zoo mogen wij ons dan *nu*, na deze herhaalde blijde boodschap, met de hoop vleijen van — vroeg of laat — zulk een volledig stuk te zullen zien te voorschijn komen.

Inmiddels schijnt het echter meer wenschelijk geoordeeld te zijn geacht, de regten op den invoer van eenige weinige artikelen weêr maar, als bij voorloopigen maatregel, zoo wat te wijzigen, »en die artikelen, welke in die termen vallen" (dat zijn de zoodanige, waarvan men de inkomende regten met eene wijziging heeft gemeend te mogen begenadigen), »zijn dan in het thans behandeld wordende ontwerp van wet opgenomen."

Wel verstaande echter: »dat door het aannemen van dit ontwerp niets wordt te kort gedaan aan de algemeene herziening van het tarief, als wanneer ook de nu gewijzigde artikelen op nieuw zullen worden behandeld en daaromtrent zoodanig definitief voorstel worden gedaan als blijken zal te behooren." Wij houden ons dus, voor het tegenwoordige, al wederom maar bezig met een voorloopig werk, waarbij niets bestendigs wordt bedoeld. En zoo doet zich dan al dadelijk de vraag op, tot welke soort van wetten kan de onderwerpelijke wel gebragt worden of waarbij is dezelve wel het eigenaardigst te vergelijken?

Wanneer wij ons toch herinneren, hoe herhaalde malen in deze Kamer het meest ernstig verlangen is te kennen gegeven, dat toch de Nederlandsche handel eindelijk eens zoude worden verlost van die bezwaren, waaronder dezelve *ten believe der Belgische nijverheid* is gebragt geworden; wanneer men daarbij let op de luide klagten, die van alle kanten gehoord worden over het laten voortduren van die bezwaren, niettegenstaande de Belgische nijverheid nu toch wel als aan Oud-Nederland geheel vreemd mag worden beschouwd, en wanneer men eindelijk daarbij tevens let op het gering getal artikelen, die onder de aandacht schijnen gevallen te zijn, om in dit voorloopige en, zooals men er voor uitkomt, *tijdelijke* wijzigings-wetje te worden opgenomen: dan vraag ik, waarmede kan men het stuk vergelijken, zonder hetzelve echter te streng te beoordeelen? Zeker niet als eene WET *van beginselen*, want bij eene voorloopige wijziging van slechts vier of vijf artikelen in een tarief, — en dan nog zoo onvolledig als de onderhavige, — stelt men toch geene beginselen vast!

Hoe het zij, ik verkeer in de volle overtuiging, dat het meer dan tijd is geworden de inkomende regten te verminderen *op den kalk van alle soorten; op de katoenen garens; op de manufacturen, lijnwaden en stoffen van katoen; op het ijzer*, en eindelijk *op het ijzerwerk*, en kan dus onbezwaard, met een gerust geweten, aan het ontwerp, zoodanig namelijk als hetzelve *oorspronkelijk*, behoudens de verbeterde redactie daarna er van gemaakt, is voorgedragen, mijne toestemming geven; en zulks, ofschoon ten aanzien van het een of ander voorwerp, daarin opgenomen, de regten niet zoodanig zijn bepaald als duidelijkheidshalve wenschelijk was geweest, en zonder dat ook volkomen, naar mijn inzien, zijn beantwoord de vragen, die gedaan zijn in de IVde Afdeeling, tot welke ik de eer heb te behooren. Over welk een en ander ik echter te gemakkelijker kan heenstappen, aangezien bij de algemeene herziening van het tarief toch (zooals ik zoo even en als uit den mond van de Regering zelve overgenomen, dit aan U Edel Mogenden heb doen hooren) op het onderwerp zal *kunnen* en *moeten* worden teruggekomen. Bovendien, de voorgeslagene wijzigingen zijn toch verminderingen, en als zoodanig lagchen zij den voorstander van handel en zeevaart, in het welberekend belang van landbouw en nijverheid, altijd toe.

Maar, ofschoon ik nu zoo gaaf mijne toestemming tot het ontwerp, zooals het oorspronkelijk was voorgedragen, verklaar te kunnen geven, belet zulks niet, dat ik tevens vrij uit te kennen geve, mijn uitzigt niet bevredigd te vinden, waarmede ik mij dacht te mogen vleijen, toen in de maand November ll. aan de Kamer, als slechts voorloopige en dringend noodzakelijke maatregelen, alleen het wijzigen van de regten op het inkomen, uit- en doorvoeren van de granen en steenkolen werd voorgedragen.

Toen, in de onzekere omstandigheden, waarin wij *toen* nog verkeerden, konde het er, naar mijn inzien, mede door, dat men aan U Edel Mogendenden de taal voordroeg, welke ik zoo even, als overgenomen uit de memoriën van toelichting zelve, heb doen hooren; maar of het nu, *nu* de afscheiding van België geen problema meer is gebleven, nu het dus niet meer twijfelachtig kan zijn, dat, zooals in de memorie van toelichting, die de onderwerpelijke wet vergezelt, wordt gezegd, zoodanige »bepalingen als in het, helaas! nog bestaande tarief vroeger ten behoeve der afvallige provinciën zijn opgenomen, daaruit behooren weg te vallen", of het *nu*, zeg ik, nog oorbaar zij zich tevreden te moeten laten stellen met de toezegging: *dat de algemeene herziening van het tarief zal volgen; vergenoegt u inmiddels met de wijzigingen der regten op die weinige voorwerpen van handel, die in het aangeboden ontwerp zijn opgenoemd*, komt mij bedenkelijk voor; te meer daar, het zij mij ten goede geduid, ik niet wel de noodzakelijkheid kan erkennen van al dien omslag, waarmede de herziening van het tarief gezegd wordt gepaard te moeten gaan, die het werk oneindig zal vertragen en dus het tijdstip der geheele herziening nog verre verwijdert.

Aan U Edel Mogenden wordt, als bijlage tot de memorie van toelichting, medegedeeld het Koninklijk besluit van den 7den November ll., n°. 59, waarbij de herziening van het tarief wordt bepaald en waarbij niet slechts alle departementen en administratiën, die daarmede van verre of van nabij in aanraking kunnen komen, in het touw worden geroepen, maar waarbij tevens bevolen wordt: »dat de kamers van koophandel en fabrieken over dat werk moeten worden geraadpleegd en in de gelegenheid gesteld om alle veranderingen voor te dragen, welke ter bevordering van het (daar) voorgestelde doel mogten kunnen strekken."

Want waarom, vraag ik, al die omslag? Verre zij het echter van mij, dat ik die bepalingen zoude willen bedillen.

Maar ik doe de vraag, omdat de heeren Ministers en hoofden der administratiën in handen hebben de uitvoerige rapporten van de Staats-commissiën, die kort na de vereeniging met België, en laatstelijk ten jare 1820 en 1821, het werk van het tarief behandeld hebben; de advijzen der kamers van koophandel en fabrijken, toen ingediend, mitsgaders de requesten en memoriën, die van de bijzondere belanghebbenden toen zijn ingekomen, ook de memoriën der kamers van koophandel en fabrijken, mitsgaders de requesten van bijzondere personen, die jaar op jaar aan den Koning en aan deze Kamer zijn ingezonden, telkens wanneer men is afgeweken van de beginselen, bij de wet van 11 Julij 1821 vastgesteld, en de regten bij het tarief van 1822 (wet van 22 Augustus, *Staatsblad* n°. 39), zoo men zeide, als op die be-

---

De landbouw wenscht geene hooge prijzen door beschermende regten, Edel Mogende Heeren, maar verlangt, dat het Gouvernement bij de tegenwoordige staatkundige verordeningen, omtrent het stuk van graanhandel bij andere volken aangenomen, den inlandschen landbouw, door den graanhandel hier geheel vrij te laten, niet ongelukkig mag maken.

De wensch van den remonstrant ten behoeve van den landbouw bepaalt zich alzoo hiertoe:

dat deszelfs producten niet beneden de prijzen mogen dalen, die bij het kadaster zijn aangenomen, om de waarde der landerijen te schatten, welke, naar Amsterdamsche beursprijzen berekend, de volgende zijn: garst f 5.13, tarwe f 9.31, rogge f 6.50, haver f 3.85, paardeboonen f 6.29, boekweit f 6.65, groene erwten f 9.05, graauwe erwten f 9.13, koolzaad f 11.16.

Daar de Groninger landbouwer zijn graan van middelbare qualiteit, steeds een gulden per mud lager moet afleveren, dan hetzelve te Amsterdam kan opbrengen, hetwelk ontstaat door deze onkosten, per mud gerekend, als:

Vracht door den landbouwer alhier te betalen:	
tot in Groningen.	f 0.12[5]
aan den commissionair	0.05
voergeld in of door Groningen.	0.03[5]
vracht naar Amsterdam	0.20
ondermaat, assurantie en onvoorziene uitgaven	0.10
	f 0.51
Provisie voor den Amsterdammer makelaar, wissel- en andere uitgaven, als:	
meetloon enz., enz.	0.12
koopmanswinst	0.12
	f 0.24
Aftrek voor gewoonlijk mindere qualiteit dan de bij de prijscourant bedoelde	f 0.25
	f 1.00

Zoodat men veilig één gulden verschil mag stellen tusschen de markten van Groningen en Amsterdam.

De remonstrant verzoekt eerbiedig, dat U Edel Mogenden, in het oog houdende de voorname en wezenlijke bron van ons bestaan en onze welvaart in Nederland, bij de deliberatiën over het tarief van in- en uitgaande regten het daarheen mogen zoeken te wenden, dat de landbouw in ons vaderland wierde beschermd en deszelfs belangen op regtmatigen prijs wierden gesteld.

Noord-Polder, den 26sten Mei 1831.

G. REINDERS.

ginselen gegrond, meer en meer heeft opgevoerd, en eindelijk de advijzen der leden van deze Kamer, die zich bij alle die gelegenheden hebben doen hooren en hunne advijzen door den druk hebben gemeen gemaakt.

Zoodat ik durf en het met overtuiging kan zeggen, dat de materie als uitgeput moet beschouwd worden; zoodanig dat alle de nu gevraagde advijzen der kamers van koophandel en fabrieken niets nieuws meer kunnen zeggen, om de voorwerpen te doen kennen, waarvan de regten, *altijd ten behoeve van die ondankbare oproerlingen*, tot eene hoogte zijn opgevoerd, dat er de handel van de getrouwe Nederlanders als het ware geheel door is te gronde gegaan, en onder welke, niet vermeende, maar erkende, *grief* dezelve nog voortdurend gedrukt blijft.

Indien ik het mis heb, vraag ik eerbiedig verschooning en de teregtwijzing van den heer Minister zal mij bijzonder welkom zijn; te meer vermits mijne geachte mede-ingezetenen dan de overtuiging zullen kunnen krijgen, dat die omslag onontbeerlijk is geweest en zonder denzelven de voorwerpen, waarvan de regten moeten verminderd worden, zouden zijn onbekend gebleven.

Verder moet ik bij deze gelegenheid doen opmerken, dat wel »op grond der erkende noodzakelijkheid, om de wetgeving op het stuk van handel en zeevaart uitsluitend aan de bevordering der belangen van de getrouw geblevene provinciën dienstbaar te maken" uitzigt wordt gegeven *op de herziening van het tarief der regten op den in-, uit- en doorvoer*, maar dat niet een enkel woord gerept wordt van de herziening der bestaande wetgeving op het onderwerp.

Bij het Koninklijk besluit van 7 November 1830 wordt, ja! in den aanhef gezegd: «dat Zijne Majesteit bij Hoogstdeszelfs boodschap aan de Staten-Generaal, van den 20sten October ll., hebbende aangekondigd, dat Zijner Majesteits zorgen voortaan geheel uitsluitend tot de getrouwe Noordelijke provinciën zich zullen bepalen, zoodat niet slechts derzelver middelen en krachten eeniglijk voor hare belangen zullen worden aangewend, maar alle maatregelen van het grondwettig gezag alleen die provinciën betreffen moeten Zijne Majesteit in overweging heeft genomen, dat de wetgeving op het stuk van handel en zeevaart, dienvolgens uitsluitend aan de bevordering der belangen van de Noordelijke gewesten moetende dienstbaar worden gemaakt, zal behooren ontdaan te worden van alle zoodanige bepalingen, als daarin vroeger zijn opgenomen ten behoeve der afvallige provinciën."

Maar bij Hoogstdeszelfs dientengevolge genomen besluit worden de opgenoemde departementen en administratiën eenvoudig «belast met de herziening, in verband met de belangen van de getrouw gebleven gewesten des rijks, *van het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer na overleg met de kamers van koophandel en fabrieken*, zonder meer. Van de herziening der wet van 26 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 38) en van alle opgevolgde wetten, die gediend hebben om de afwijkingen van de beginselen der wet van 1821 te doen gelden, wordt niet gesproken. Ook zwijgen daarvan het ontwerp van wet, hetwelk wij behandelen, de geleidende missive en de memorie van toelichting, eveneens als behoorde er niet gedacht te worden, om in die wetten veranderingen daar te stellen.

Ik durf het er echter voor houden, dat, zoo men het in ernst mag aannemen voor bedoeld te worden, en hiervan denk ik mij gerustelijk overtuigd te mogen houden, » de wetgeving op het stuk van *handel* en *zeevaart* uitsluitend aan de bevordering der belangen van de getrouw gebleven provinciën dienstbaar te maken", het dan niet voldoende zal zijn, *uit het tarief te doen wegvallen de bepalingen, die daarin, ten behoeve der afvallige provinciën, vroeger waren opgenomen*, maar dat zoodanige wettelijke bepalingen dan ook behooren weg te vallen, als ten gevolge daarvan van tijd tot tijd zijn daargesteld, om het verbodstelsel en de hoogere regten te handhaven, uitsluitend in het belang van de oproerlingen en tot bederf van den handel en de zeevaart der getrouwe Nederlanders!

Het zoude immers weinig baten, de regten op den *in-*, *uit-* en *doorvoer* te verminderen en den handel bij voortduur te bemoeijelijken, door het laten blijven van die beperkende, ik zal niet zeggen kwellende, wetsbepalingen, waaraan de handel is onderworpen gemaakt, om het verbodstelsel met al de gestrengheid, welke zulk een verderfelijk onding vorderde, ten uitvoer te kunnen leggen.

Het zoude ook dien Nederlanders, — en aan de belangen van dezen mag toch ook wel eens gedacht worden, die het zoogenaamde onvrije territoir bewonen, die door eene tollinie van de vrije gemeenschap met de andere deelen van het Rijk zijn afgesneden, — weinig in de uitoefening van hunne eerlijke nering te stade komen, dat de regten zijn verminderd, zoo zij niet tevens ontheven wierden van die belemmeringen, waaraan zij, *ter handhaving van de hooge regten*, zijn onderworpen gemaakt. Het zoude den handel *in het algemeen* weinig baten, indien men het entrepôt-stelsel wilde bijbehouden.

Maar, wat meer zegt, hoe zoude het te rijmen zijn, in stand te willen laten de beperkende wetsbepalingen en die omtrent de entreposering van goederen, uit en naar zee, met den aankleve van een en ander, ook *dan*, wanneer men het verbod-stelsel en dat van hoogere regten zelve varen laat, om hetwelk te handhaven en waarom alleen die allen handel bedervende wetsbepalingen zijn daargesteld geworden en waartoe zoo vele ambtenaren van hoogeren en lageren rang moesten worden in dienst gehouden. Wanneer toch de oorzaken wegvallen, vervalt daardoor van zelf al wat van dezelve het gevolg was; immers zoo behoort het te zijn.

Weg dan met al die kwellingen voor den handel, waartegen zoo vele van onze geachte medeleden dezer Vergadering bij alle gelegenheden, die zich daartoe aanboden, hunne stem verhieven; waartegen ook ik nooit heb nagelaten, de mijne te doen hooren. Weg dan met al dat onkruid van vreemden bodem, op onzen vaderlandschen grond overgewaaid.

En ik durf er dus op aandringen, dat niet slechts eene herziening van het tarief der regten op den *in-*, *uit-* en *doorvoer*, maar eene geheele omwerking van de wetgeving op de heffing dier regten het gevolg worde van de scheiding, die tusschen de afvallige en getrouwe onderdanen van onzen geëerbiedigden Koning eindelijk is daargesteld geworden; terwijl ik, met het uitzigt daarop, dan ook geene zwarigheid zoude gemaakt hebben, om aan het ontwerp, zooals dat *oorspronkelijk* was voorgedragen, mijne toestemming te geven.

Dan hetzelve is daarna geheel van aard veranderd.

Zooals vroeger, heeft men wederom met de andere hand gaan nemen, wat men met de eene hand gegeven had.

Men heeft bij de vermindering van de regten op sommige voorwerpen, *in hetzelfde wijzigings-wetje*, een nieuwe belasting gevoegd *op den invoer van kolen*, waarmede ik oordeel, mij niet te mogen vereenigen.

In de IVde Afdeeling, tot welke ik de eer heb te behooren, heb ik verklaard mij tegen de aanneming van het ontwerp te zullen verklaren, indien daarin bleef opgenomen de voorgeslagene belasting op de kolen en zulks op grond:

a. omdat ik die belasting oordeel strijdig te zijn met de wet op het personeel;

b. omdat ik dezelve beschouw als nadeelig voor de fabrieken, in welke brandstoffen moeten gebruikt worden;

c. omdat zij allernadeeligst werkt op de instandhouding en uitbreiding van de stoomwerktuigen, en

d. omdat ik niet weet, hoe het voordragen van dit inkomend regt bij het thans behandeld wordend wetje overeen te brengen zij met de toezegging, in December ll. gedaan, dat eerst bij de herziening van het geheel tarief zulks een onderwerp van overweging zoude uitmaken.

Ik herhaal bij deze mijn gezegde, van *tegen* de aanneming van het ontwerp te zullen stemmen, en ga over tot het kortelijk ontwikkelen van de gronden, daartoe door mij opgegeven: *kortelijk*, zeg ik, want wanneer men de zaken zoo uit de hand moet beslaan, gelijk in deze het geval is, zal het wel niet te vergen zijn, dat men heel diep in de behandeling derzelve zich verdiepe!

Het wetje, dat wij behandelen, is toch maar zoo eene soort van tusschenbedrijf: de voorgeslagene belasting op de kolen zal immers maar eene proefneming moeten zijn! Op alles zal worden teruggekomen.

«Bij de herziening van het tarief zal ook hierop worden teruggekomen en alsdan, bij wijze van proef, kunnen beoordeeld worden, of deze bepaling" — *scilicet* de belasting op de kolen, — «wezenlijke bezwaren oplevert."

Troostrijke woorden, welke ik mij ten nutte maak, om ten minste kort te kunnen zijn ten aanzien van het betoog der gronden, die mij tegen de aanneming van de voorgeslagene belasting op de kolen, en dus ook tegen de geheele wet, doen stemmen.

Ad *a.* In de eerste plaats, zeide ik, strijdt de belasting op de kolen tegen de bestaande wet op het personeel. Ten betooge daarvan zal dienen de navolgende redenering.

XX. *Wijziging in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

Het is bekend, dat, tot aan het in werking brengen der wet van beginselen, dato 12 Julij 1821, — door de noordelijke afgevaardigden, niet als *eene schaal daarstellende tusschen handel en fabrieken*, maar eeniglijk *uit loutere inschikkelijkheid* en *als bij transactie* aangenomen,' — de brandstoffen turf en kolen aan vrij zware belastingen onderworpen waren, de eerste soort echter zwaarder dan de tweede.

Hierover ontstond een oorlog op leven en dood tusschen de *veenderijen* en de *kolenmijnen*.

Die beide belastingen, op de *kolen* namelijk en den *turf*, destijds in billijke evenredigheid te brengen, was toen onmogelijk. De Regering zag er dan niets beters op, dan beide te laten varen en om de eene en de andere te doen vervangen door eene belasting, die, zoo na mogelijk, in gelijke mate zoude drukken op *kolen* en *turf*, als brandstoffen beschouwd, waarvan geen gebruik kan worden gemaakt, zonder haardsteden te hebben om die te stoken. De Regering besloot dan, om, *met afschaffing van alle landelijke of Rijksbelasting op de brandstoffen*, de haardsteden te brengen onder de grondslagen, die voor het personeel zouden worden vastgesteld.

De waarheid van hetgeen ik zeg, zal aan U Edel Mogenden blijken uit de voorlezing van hetgeen deswege te vinden is in de geleidende missive, waarmede aan deze Kamer is aangeboden geworden de zoo even genoemde wet van financiële beginselen, alwaar, handelende over het opnemen van de haardsteden onder de grondslagen voor het personeel, bladz. 8 van den Franschen tekst wordt gezegd:

Alvorens tot de voorlezing over te gaan, moet ik doen opmerken, dat ik, wel hebbende kunnen voorzien, dat men vóór de zitting van 1831 op 1832 over eene herziening van het tarief niet zoude behoeven te raadplegen, ook niet mede heb gebragt alle die papieren, welke daarbij te pas zullen komen, en de toevlugt heb moeten nemen tot het charter van de Kamer, om aldaar het stuk te bekomen, en alwaar ik van hetzelve geen ander dan een exemplaar in de Fransche taal heb kunnen krijgen, waarvan ik mij dus ook nu moet bedienen, waartoe ik nu overga.

»La suppression des accises sur la tourbe, les houilles et le café" (dit laatste komt hier niet te pas) »n'a pas emporté l'assentiment de la majorité de la commission. Nous avons néanmoins jugé nécessaire, *après mûre délibération*, devoir en faire la proposition à cette assemblée."

»*Des motifs puissants nous y ont engagés.*

En verder:

»Pour ce qui concerne les combustibles, il n'existe aucune proportion entre le droit dont les deux espèces sont passibles.

»Les plaintes qui se sont élevées à cet égard ont été trouvées fondées, et la majorité de la commission a opiné pour la réduction de l'impôt sur la tourbe comme conforme à l'équité.

»Il est cependant peu probable, vu les intérêts opposés, de pouvoir établir une proportion convenable entre les deux combustibles; *d'ailleurs l'avantage des fabriques et l'intérêt des classes moins aisées fait désirer l'élimination de ces impôts;* enfin la diminution du droit sur la tourbe aurait eu une influence assez grande sur le rapport de ces accises, pour que le moindre du droit du personnel *(pour autant qu'il a pour base les foyers)* pût être un motif suffisant de les conserver."

»*Les combustibles pourront, sans que l'industrie en souffre, être soumis à des impositions par les communes et leur être abandonnés* pour servir de dédommagement de la diminution de revenus, que l'impôt de l'Etat sur la mouture et sur l'abattage pourrait faire éprouver à plusieurs d'entre'elles."

En zoo hooren U Edel Mogenden, dat, door den Koning destijds voorgeslagen zijnde geworden het opnemen van de *haardsteden* onder de grondslagen voor de personele belasting, dat voorstel is verbonden geworden aan de voorgeslagene bepaling, dat de impost op de brandstoffen van *kolen* en *turf* zoude worden weggelaten, als zullende vervangen worden door de gedeeltelijke opbrengst van het personeel, gegrond op het getal haardsteden, waarvan gebruik zoude worden gemaakt.

Mitsgaders: dat dat voorstel door de Regering is aangeboden geworden *ten voordeele van de fabrieken* en *in het belang van de mingegoede klasse der ingezetenen;* terwijl het belasten van die brandstoffen tevens aan de gemeenten zoude worden gelaten, omdat zulke plaatselijke belastingen altijd minder nadeelig zijn voor de nijverheid, dan wanneer die van Rijkswege algemeen geheven worden.

Bij de wet van 12 Julij 1821 hebben de Staten-Generaal zich met 's Konings voorstel vereenigd en bij de wet op het personeel is hetzelve in werking gebragt.

Van dien tijd af is de belasting op het personeel, ook *naar het belastbaar getal haardsteden berekend*, geheven worden tot op dezen oogenblik toe en zijn ook de belastingen zoo op den *turf* als op de *kolen*, en omgekeerd, daardoor geheel afgeschaft geworden.

Zoo lang de haardsteden als een der grondslagen voor de personele belasting blijven bestaan, zoo lang moeten dus ook èn *kolen* èn *turf* van alle belasting blijven ontheven.

Ik besluit dus, dat het in deze onderwerpelijk voorstel strijdig is met de wetgeving op het stuk van het personeel.

Men zegge niet, dat destijds niet het *inkomend regt* op de kolen, *maar de Rijks-impost als accijns op dezelve is afgeschaft geworden;* want, om er voor het oogenblik niets meer van te zeggen, indien zulk eene tegenwerping wierd gemaakt, antwoord ik daarop:

dat het wel weinig ter zake doet, onder welke benaming de verbruiker f 2 betalen zal voor de 1000 Ned. ponden, die hij in zijne haardsteden, als grondslag voor zijne personele belasting geteld en opgenomen, verbranden zal. Het komt er maar op aan, of hij niet aan eene dubbele belasting, onder welke benaming dan ook, zal worden onderworpen gemaakt.

En dit geldt hier te sterker, vermits niet alleen uit het voorstel, daartoe in de Iste Afdeeling gedaan, maar uit het antwoord, van Regeringswege gegeven, middagklaar blijkt, dat in deze niets anders beoogd wordt dan *eene belasting op het verbruiken van de kolen.*

Tot het laatste stuk mij bepalende, lezen wij daarin:

» Het voornemen der Regering was, om ook dit artikel (de steenkolen) bij de algemeene herziening van het tarief bepaaldelijk te regelen.

» Dan, vermits door de Iste Afdeeling te regt is aangemerkt, dat het alsdan te voorzien is, dat de steenkolen nog gedurende den loop van dit jaar *voor den aanstaanden wintervoorraad* ingevoerd zullen worden zonder betaling van eenig regt, enz., kan het ontwerp van wet zeer gevoegelijk met het navolgend artikel worden aangevuld."

En na deze aanhaling spreke men mij dan tegen, dat men iets anders bedoele, dan onder de benaming van inkomend regt een eigenlijk gezegd consumtief regt in te voeren.

Ad *b.* In de tweede plaats zeide ik, dat ik de belasting beschouw als nadeelig voor de fabrieken, in welke brandstoffen gebruikt worden.

Om dit te staven, zal ik, zoo ik denk, kunnen volstaan met te verwijzen naar hetgeen ik zoo even als de taal van de Regering zelve, heb aangehaald:

» *L'avantage des fabriques fait désirer l'élimination de cet impôt.*"

Want wanneer de Regering toch zelve zegt, dat het belang van de fabrieken vordert, dat de belasting wegvalle, dan zeker zal het niet noodig zijn vele woorden te gebruiken, om dit als waarheid aan te nemen.

Ik voeg er dus alleen dit bij, dat, de 1000 Nederlandsche ponden belast wordende met f 2, zulks gelijk staat met f 3 per hoed en dus volgens den tegenwoordigen prijs van het gruis van kolen, welken men niet hooger dan f 13 à f 14 per hoed stellen kan, de voorgeslagene belasting de brandstoffen met niet minder dan 20 à 25 pct. van de waarde zal bezwaren; en dit zegt nog al iets! Maar, kan men zeggen, de kamer van koophandel en fabrieken te Schiedam verlangt niet het weglaten van het voorgeslagen regt op het inkomen, maar bepaalt zich alleen tot het verlangen, »dat de steenkolen niet bij het gewigt, maar *bij de maat* worden belast, met uitzondering alleen der grove en schaalkolen."

De kamer van koophandel en fabrieken te Schiedam vindt dus in de voorgeslagene belasting geen bezwaar voor de branderijen, die aldaar in zoo groot getal zijn; derhalve kan er geen bezwaar daarin voor de fabrieken gelegen zijn.

Deze tegenwerping moet, zulks wil ik toegeven, eenigen indruk maken, maar wanneer ik daarbij in het oog houd, dat door de afscheiding van België komt weg te vallen de twist, die er bestaan heeft tusschen de groote en kleine branderijen, dan kan ik er mij nog al eenig denkbeeld van maken, dat men te Schiedam (zooals men zegt) nog al over het bezwaar eenigzins heen wil stappen: immers dan, wanneer slechts voldaan werd aan hetgeen de kamer van koophandel en fabrieken ten aanzien van de wijze van heffing verzoekt, dat namelijk »die wijze van heffing der belasting dienvolgens mag worden bepaald, met bijvoeging, dat de geheele lading door de beëedigde wegers worde gewogen, om alle misbruiken voor te komen", aangezien

het toch eene bekende waarheid is, dat van alle soort van kolen niet evenveel gewigt in eene maat gaat.

Maar hoe het zij, de branderijen van Schiedam zijn niet de eenige fabrieken, in welke kolenbrandstof gebruikt wordt, en nu zoude het wel de vraag zijn, of de brouwerijen, de glasblazerijen en dergelijke, er ook zoo mede tevreden zullen zijn.

Ad *c.* In de derde plaats zeide ik, dat het belasten van de kolen met f 2 per 1000 Nederlandsche ponden allernadeeligst moet werken op de instandhouding en uitbreiding van de stoommachines in het Rijk.

Om dit te betoogen, zal het wel voldoende zijn, slechts te hebben doen opmerken, dat zonder kolen die machines niet werken kunnen en dus dat alle belasting, die op de kolen gelegd wordt, eene eigenlijk gezegde belasting is op de nijverheid zelve, zoodanig dat, in plaats van de uitbreiding van de machinerie voor de fabrieken en vaartuigen aan te moedigen, zoo als toch wel wenschelijk zoude zijn, willen wij met onze naburen op gelijke lijn blijven, men de instandhouding van dezelve allezins tegenwerkt.

Ad *d.* Eindelijk heb ik in de vierde plaats doen opmerken, dat het voorstel niet is overeen te brengen met hetgeen bij de *antwoorden op de aanmerkingen der Afdeelingen betreffende de* op den 30sten November van het afgeloopen jaar voorgedragene *wijzigingen in het tarief der regten op den in-, uit- en doorvoer* van Regeringswege met de duidelijkste woorden was aangekondigd geworden, dat namelijk *eerst bij eene algemeene herziening van het geheele tarief* de vraag omtrent het al of niet belasten van de steenkolen ter baan zoude worden gebragt.

In de Iste Afdeeling hadden *twee* van de *zes* aanwezige leden gezegd, om aangevoerde redenen »van meening te zijn, dat er een matig inkomend regt op de steenkolen zoude behooren gelegd te worden en dat tevens de *uit- en doorvoer* eenigzins verhoogd wierd."

De vier overige leden schijnen van andere gevoelens te zijn geweest; terwijl ook in geen van de *zes* overige Afdeelingen iets dergelijks aan eenig lid schijnt voor den geest gekomen te zijn.

Op die geuite meening nu, van die *twee* leden, geeft men van Regeringswege het navolgend antwoord: »met dezelfde Iste Afdeeling" (duidelijker gesproken: met de *minderheid* van die Afdeeling) »kan men het gevoelen wel deelen, dat het *althans overweging verdient*, of de steenkolen *bij eenen meer gevestigden staat van zaken* met een *matig* inkomend regt zouden *kunnen* bezwaard worden.

»*Voor het tegenwoordige* beschouwt men het nog als onraadzaam op den genomen *heilzamen* maatregel terug te komen, waarvan alleen de bevestiging wordt gevraagd; doch het ontwerp zal zeker bij eene *algemeene herziening* worden in aanmerking genomen."

En zoo hooren wij dus, dat eerst bij de algemeene herziening van het tarief de vraag behandeld zoude worden, of de kolen al of niet met een inkomend regt zouden bezwaard worden. Niemand is er dus, aan wien het op de gedachten is kunnen komen, dat bij zoodanig tusschen-wetje, als wij thans behandelen, zoo maar in eens de Gordiaansche knoop zoude worden doorgehakt, te minder daar uit het antwoord, van Regeringswege gegeven, zoo duidelijk blijkbaar werd, dat de Regering er verre af was, om het als beslist doelmatig te beschouwen een inkomend regt op de kolen te leggen.

De Regering zeide bij haar gegeven antwoord niet, het met de twee leden der Iste Afdeeling eens te zijn, »dat er een matig inkomend regt op de kolen *zoude behooren* gelegd te worden;" maar de Regering verklaarde het met die heeren slechts in zoo verre eens te wezen, »dat het *overweging verdiende*, of de »steenkolen met een matig regt zouden kunnen worden bezwaard". En wanneer? Eerst dan: »*bij een meer gevestigden stand van zaken*", — niet dadelijk. Verre daar van daan; niet »*voor het tegenwoordige*" en dus in den niet gevestigden stand van zaken, in welken wij *toen* verkeerden en die, zoo ik geloof, ook op dit oogenblik nog niet als geheel beslist *gevestigd* kan worden beoordeeld, »beschouwde de Regering het als onraadzaam op den *heilzamen maatregel*" (te weten de vrijstelling der kolen van alle belasting) »terug te komen." Eerst »bij de algemeene herziening van het tarief zoude dat punt *in overweging* kunnen worden genomen."

Aan niemand konde het op de gedachten komen, dat, zonder eene algemeene herziening van het tarief, reeds bij dit ontwerp van wet, als *aanhangsel*, *aanvulling* of hoe men het ook wil noemen, een niet *matig*, maar *drukkend* inkomend regt op de kolen zoude worden voorgeslagen. Hoe is zulks met dit stellig en met redenen bekleed antwoord van de Regering overeen te brengen? Welk koopman, welk fabrikant, welk reeder van stoomvaartuigen heeft er bij het doen van zijne bestellingen op kunnen rekenen, dat de kolen met eene belasting van f 2 per 1000 Nederlandsche ponden zouden worden bezwaard en dus met eene belasting, die, de opcenten daarbij gerekend, den prijs der kolen met 12 tot 16, ja 25 ten honderd zoude verzwaren? Neen, Edel Mogende Heeren! zoo iets verwacht men niet.

De herziening van het tarief in zijn geheel had moeten worden afgewacht, om dat onderwerp, — het *al* of *niet* belasten der steenkolen met een inkomend regt, — in overweging te nemen, en zulks, niet slechts om de redenen, door de Regering zelve opgegeven, maar omdat het inkomend regt op dezelve, eigenlijk gezegd, niets anders is of zijn kan dan een consumtief regt op die soort van brandstof, welke wij in het Oude Nederland niet bezitten, en welk consumtief regt dus niet behoort te worden daargesteld, zonder daarmede in overeenstemming te brengen de wetgeving op het personeel, waarbij *vooreerst* het consumtief regt op de brandstoffen is afgeschaft, om de vroegere opbrengst er van over te brengen op de haardsteden; want, niet slechts de kolen, maar ook de turf als ontlaste brandstof behoort dan belast te worden, want de eene is daarvoor niet meer dan de andere vatbaar, en ten gevolge van welke wetgeving op het personeel, *in de tweede plaats*, de plaatselijke belasting op de kolen in sommige steden gedreven is tot het bedrag van hetgeen vroeger de *landelijke* en *plaatselijke* belastingen op de kolen te zamen bedroegen. De algeheele herziening van het tarief moet dus worden afgewacht, omdat daarbij dan, en eerst dan ook, al dit een en ander in overeenstemming zal kunnen worden gebragt met het leggen van een inkomend regt op de steenkolen, die niet anders dan van buiten het Rijk te bekomen zijn. Het tegenwoordig tijdstip acht ik er dus geheel ontijdig toe.

Maar, zegt men, bij het voorstel, om de kolen, die met vreemde schepen worden aangevoerd, te belasten met f 2 de 1000 Nederlandsche ponden, worden tevens uitdrukkelijk van die belasting vrijgesteld de kolen, die met Nederlandsche schepen zullen worden ingevoerd, en dus zal door die bepaling »voor onze scheepvaart de gelegenheid worden geboren, om van een gedeelte van de vrachtvaart in dit artikel meester te worden". In het belang dus van de scheepvaart beveelt de voorgestelde belasting zich aan.

Ik geef toe, dat deze redenering van gewigt zoude zijn, indien het uitzigt, hetwelk dezelve aanbiedt, als een zeker gevolg van de belasting voor bewezen konde worden aangeboden.

Ja, ik geef toe, dat ik zelve mij er door zoude laten wegslepen, indien ik niet meende, en zulks, zoo ik mij niet te zeer bedrieg, op goede gronden, ten minste te mogen betwijfelen, dat dit uitzigt zich zal verwezenlijken.

Maar waar van daan die twijfel, vraagt welligt een of ander ook mijner geëerde medeleden?

In den staat van zaken, waarin wij betrekkelijk tot dat Rijk verkeeren, waaruit en waaruit wij zeker de beste soorten van kolen trekken, achte ik het, voor mij, ongeraden daarop met al die duidelijkheid te antwoorden, waarvoor eene uiteenzetting van het vraagstuk mij toeschijnt vatbaar te zijn.

Misschien ware het wenschelijk, dat er, van wege de Iste Afdeeling geene aanleiding ware gegeven, om hetzelve ter baan te brengen.

Ik antwoord dus eenvoudig, dat men, om mijnen twijfel niet als van allen grond ontbloot te beschouwen, slechts het oog behoort te vestigen, aan de eene zijde op de lage vrachten, waarvoor de Engelsche schepen de kolen herwaarts kunnen aanbrengen, voor welke lage vrachten de aanvoer met Nederlandsche schepen *bezwaarlijk* kan geschieden, en ten andere op de meerdere kosten, waaraan de vreemde schepen, bij de lading der kolen in Engeland, onderworpen zijn en die nog altijd voor vermeerdering vatbaar zijn: daadzaken, die door deskundigen, zoo ik geloof, niet zullen worden tegengesproken, maar die bovendien door het voorstel, van Regeringswege gedaan, ten einde zich van die vrachtvaart, — hetzij geheel of gedeeltelijk, — voor de Nederlandsche scheepvaart meester te maken, in het helderst daglicht worden gesteld.

Waartoe anders met zulke buitensporige belasting de fabrieken, stoommachinerie, ja, de geheele massa van ingezetenen, die in hunne belaste haardsteden niet anders dan kolen *kunnen* branden, bezwaard?

Ik bepaal mij dus tot dit kort en, zoo ik denk, voor de behandeling van het onderwerp *bij dit tusschen-wetje* allezins voldoend antwoord, te meer daar ik den twijfel, waarin *ik* verkeer,

gewettigd vind door den twijfel, waarin de Regering zelve bij haar gegeven antwoord komt te verkeeren omtrent de gevolgen, die het gedane voorstel hebben kan.

Niet alleen zegt het gegeven antwoord: »dat bij de herziening van het tarief op het onderwerp zal worden teruggekomen", maar voegt er bij: »dat alsdan, bij wijze van proef, zal kunnen beoordeeld worden, of deze bepaling (te weten de belasting op de kolen met vreemde schepen aangebragt) wezenlijke bezwaren oplevert."

Met andere woorden: het voorstel om de kolen, met vreemde schepen aangebragt, met f 2 de 1000 Nederlandsche ponden te belasten, wordt slechts gedaan, om er eens eene proeve van te nemen, of zulk eene belasting voortdurend te laten bestaan niet te groote zwarigheden zal opleveren, om door de daartegen overstaande voordeelen voor de Nederlandsche scheepvaart te worden opgewogen. Op het onderwerp zal derhalve bij de algemeene herziening van het tarief worden teruggekomen.

En hieruit blijkt derhalve, dat er bij de Regering zelve twijfel bestaat, of het gevolg der voorgeslagene belasting aan het op den voorgrond gesteld uitzigt wel zal beantwoorden.

Maar die twijfel doet zich nog duidelijker kennen, wanneer wij in het oog houden, dat het belasten der kolen met een inkomend regt niet anders door de Regering is voorgeslagen, dan na daartoe andermaal een spoorslag door eenige leden dezer Vergadering gekregen te hebben.

Is het te gelooven, dat de Regering, — reeds in December van het afgeloopen jaar door twee leden dezer Vergadering indachtig gemaakt op de vraag: » of niet het leggen eener belasting op de kolen een nieuw middel tot stijving van 's Rijks schatkist zoude opleveren, *geld zoude geven*", — daartoe niet *uit eigene beweging* bij het nu aangeboden ontwerp het voorstel zoude hebben gedaan? Is het te gelooven, dat de Regering daartoe eene tweede aanmaning zoude hebben noodig gehad? Is het te gelooven, dat de Regering in beide gelegenheden, — *ook nu nog bij het doen van het voorstel*, — altijd zich zoude hebben voorbehouden om daarop later terug te komen, indien dezelve niet aan de doelmatigheid van den maatregel zelve twijfelde? Een ieder beantwoorde aan zich zelven deze vragen.

Voor mij, ik geloof hiermede genoeg gezegd te hebben omtrent het onderwerp, om aan mijnen twijfel ten minste eenigen schijn van gegrondheid te hebben bijgezet, en zoude dus ook daarmede van het onderwerp kunnen afstappen, indien ik niet ten slotte dáárop indachtig moest maken, dat hier, als eene *proefneming*, aan U Edel Mogenden wordt voorgedragen het belasten van een der onontbeerlijkste voorwerpen van behoefte, waardoor niet slechts een aantal fabrieken, — de stoommachinerie en allen, die kolen als brandstof gebruiken, — worden bezwaard, maar waarvan de Regering zelve indertijd heeft gezegd, dat die belasting in het belang van de minvermogende klassen der ingezetenen moest worden weggelaten:

L'intérêt des classes moins aisées fait désirer l'élimination de cet impôt.

En daarbij denk ik dan ook te mogen vragen, op welk goed beginsel van wetgeving rusten zal het daarstellen van eene der drukkendste belastingen, *bij wege van proefneming*, om, wanneer men het bezwaar er van zal hebben ondervonden, er op terug te komen.

Is het met de regels eener billijke wetgeving overeen te brengen, — in den twijfel, waarin de Regering zelve verkeert omtrent de gevolgen van den maatregel, en op welken de Regering zelve *stellig* zegt nader terug te zullen komen, — de fabrieken en stoommachineriën, mitsgaders een groot deel der ingezetenen, *zoo maar voor een proefje*, schatpligtig te maken aan eene belasting, die in waarheid niet zoo gering is om er zoo maar luchtig over heen te loopen? Neen, Edel Mogende Heeren, en ik durf mij vleijen, dat deze vraag nadenken zal geven, te meer, daar het hier aanmerking verdient, dat de tijd, voor welken de proefneming wordt voorgeslagen, onbepaald, niet te berekenen is.

Eerst bij de algemeene herziening van het tarief zal daarop worden teruggekomen. En wanneer zal die herziening plaats hebben? Wanneer zal er een herzien tarief aan de Kamer worden aangeboden? Hoe lang zullen de beraadslagingen bij de beide Kamers daarover aanhangig blijven? Wie onzer zal het wagen daarop een bepaald antwoord te geven?

Maar zoo veel denk ik er op te mogen antwoorden, dat, naar mijn kortzigtig inzien van de behandeling des onderwerps en te oordeelen naar den gang, dien het werk genomen heeft, het tijdstip nog niet zeer nabij is, waarop het Nederlandsche volk het genot zal kunnen smaken van eene algeheele herziening van het tarief der regten op den *in-*, *uit-* en *doorvoer*, mitsgaders van de wetten die de heffing er van regelen, met al den aankleve van dien, en hier is het allerbelangrijkst, aan onze aandacht niet te laten ontglippen hetgeen daaromtrent in het proces-verbaal van de Iste Afdeeling gezegd wordt, beginnende (*Bijlagen*, blz. 348 met de woorden (Artikel *Steenkolen.*): »Toen in het begin der tegenwoordige zitting" en voortgaande op de volgende bladzijde (*Bijlagen*, blz. 349) tot aan en met de woorden ingesloten: »Het is alzoo te voorzien, dat, zoo de algemeene wijzigingen met dezelfde bedaardheid en insgelijks zonder overhaasting, zoolas de voorloopige, zullen ontworpen worden, de voordragt daarvan niet zeer nabij kan zijn."

En tot aan dat tijdstip toe zullen dan de schatpligtigen de proefneming moeten blijven dragen, waaraan men bij de aanvulling van het oorspronkelijk ontwerp van wet voorslaat dezelve te onderwerpen.

Voorslag, waarmede ik mij niet kan vereenigen, en het zal dus ook uit dien hoofde zijn, dat ik mij verpligt reken Zijne Majesteit eerbiedig te verzoeken het voorstel en daarmede, — hoeveel leeds ik daarbij ook gevoele, — het geheel ontwerp van wet in nadere overweging te willen nemen.

Ik zeg: *hoeveel leeds ik daarover gevoel*, want zoo gaarne als ik mijne toestemming aan het oorspronkelijk ontwerp zoude gegeven hebben, zoozeer vind ik mij verpligt aan het daarbij gevoegd aanhangsel die te weigeren.

In de IVde Afdeeling heeft een onzer geëerde medeleden gezegd, zooals zulks in het proces-verbaal der Centrale Afdeeling (*Bijlagen*, blz. 359) te lezen staat bij het artikel KALK: »te betreuren, dat hij zich weder genoodzaakt zag over deze project-wet, welke geheel verschillende onderwerpen bevat, slechts één votum uit te brengen, en hij dus nu weder al het goede der voorgedragene bepalingen moet verwerpen, uithoofde van het een of ander bezwaar, tegen het een of ander artikel bij hem overgebleven."

Ik maak de woorden van dat geëerde lid bij deze de mijne, en herinner mij daarbij, hoe menigmaal ik in het geval ben geweest daarover te moeten treuren, zoo dikmaals aan U Edel Mogenden wijzigingen ten aanzien der inkomende en uitgaande regten zijn voorgedragen geworden.

Maar de omstandigden, in welke wij toen verkeerden, waren anders dan de tegenwoordige.

Toen zaten wij met de Belgen, die de zoogenaamde belangen van hunne fabrieken, te regt of te onregt, en zelden anders dan met het schandelijk oogmerk om het aan de Regering moeijelijk te maken, tegenstelden aan alles, waarbij het oude Nederland belang en behoefte had; dáár tusschen beiden door moest de Regering als tusschen twee klippen trachten heen te zeilen, en toen ook konde ik er mij mede bevredigen, wanneer ik mij met een voorstel vereenigde, waarbij voor het grootste gedeelte verbeteringen in de wetgeving omtrent de regten op den *in-*, *uit-* en *doorvoer* werden voorgeslagen, zonder mij daarvan te laten terughouden door hetgeen ik daarbij minder aannemelijk, ja dikwijls allerverderfelijkst vermeende aan te treffen.

Maar nu wij van geheel andere beginselen uitgaan dan die van onze vorige landgenooten, nu durf ik gerustelijk mijne stem weigeren aan zoodanig ontwerp van wet, hetwelk verschillende onderwerpen bevat, en daaronder dezulke, tegen welker aanneming onoverkomelijke bezwaren bij mij onopgelost bestaan, en zulks in de vaste overtuiging, dat, onder de wijze en vaderlijke regering van den Koning, het goede niet zal achterblijven, omdat men daarmede niet te gelijk heeft kunnen aannemen datgene, hetwelk men ter goeder trouw als onaannemelijk beschouwde.

Ik acht het dus van mijnen pligt mijne toestemming te weigeren aan het helpen daarstellen eener belasting op de kolen, *bij wege van proefneming*, waartegen zoovele bezwaren zich aanbieden. — Ik heb gezegd.

De heer **Lemker**: Er kunnen omstandigheden plaats hebben waardoor de handel van groot belang wordt en in nuttigheid den landbouw en de fabrieken evenaart. Ontegenzeggelijk echter blijft het eene waarheid, dat, hoezeer handwerken, kunsten en wetenschappen bloeijen op het spoor van den koophandel, de landbouw en fabrieken steeds de natuurlijke bronnen zijn van onze welvaart, en het zoude, naar mijn inzien, even verkeerd zijn, om het tijdelijk belang, hetwelk wij bij den koophandel hebben, aan deszelfs bloei op te offeren en alles naar zijnen geest te schikken, als het verkeerd zoude zijn, om af te zien van het voornemen, om den landbouw en de fabrieken in ons vaderland tot den hoogstmogelijken trap van volmaaktheid te brengen.

45STE ZITTING. — 2 JUNIJ 1831.

XX. *Wijziging in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

Naar mijn oordeel, Edel Mogende Heeren! moeten onze beoelingen daarnaar streven, en wij zullen alzoo den bloei en de welvaart der ingezetenen beter en vaster vestigen, dan ons alleen aan den koophandel vast te houden, die aan zoo vele wisselvalligheden onderhevig is.

Het is toch eene overlang besliste waarheid en door alle staatkundige schrijvers als zoodanig erkend, dat de fabrieken den rijkdom van een land aanmerkelijk vermeerderen en de welvaart van een volk zeer vergrooten. Welke schatten dit land door de fabrieken zijn toegevoegd, welke rijkdommen daarmede zijn gewonnen, bewijzen nog een groot aantal vermogende familiën, wier voorvaderen deze rijkdommen van het weefgetouw en spinrad getrokken en hunner nakomelingschap hebben nagelaten, bewijzen de vroegere bevolking van Haarlem en Leiden en eindelijk de ommetelijke schatten, welke de Engelsche natie gewonnen heeft en waardoor zoo vele plaatsen in Duitschland tot den hoogsten trap van industrie en volksgeluk zijn verheven.

Het zijn, Edel Mogende Heeren, deze gedachten, die bij mij opkwamen, toen ik de voordragt, houdende wijzigingen in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer, gelezen heb en daarbij bepaald zag vermindering van regten en vrijlating van invoer van goederen, te voren verboden.

Door naijver zijn vele onzer fabrieken tot eene zeer groote hoogte van volmaaktheid geklommen, en door moeite, inspanning van krachten en het aanwenden van duizenden van kosten zijn dezelve daartoe geraakt en, door voorzigtige maatregelen bescherming bekomen hebbende, zijn dezelve in bloei toegenomen. Ik kan mij alzoo niet vereenigen met het antwoord der Regering op de gemaakte bedenkingen aan de IIde Afdeeling van U Edel Mogender Vergadering gegeven, die gevraagd heeft, of de vermindering der regten op den invoer van katoenen garens geen nadeeligen invloed zal hebben op een aantal fabrieken, in het bijzonder van Noord-Braband en Overijssel, het antwoord namelijk, dat het voorstel van wet ten doel heeft, om te behouden wat wij reeds hebben, en te voorkomen, dat het zekere aan het onzekere worde opgeofferd, en er nog jaren moeten verloopen, eer de inlandsche spinnerijen, die te onbeduidend en te gering in getal zijn, het ver genoeg zullen kunnen gebragt hebben om in de behoeften der weverijen te voorzien. Integendeel, Edel Mogende Heeren, ben ik van oordeel, dat wij door de aanzienlijke vermindering der regten, die bijna op niet zullen komen, in plaats van te behouden wat wij hebben, zullen gaan afbreken en de spinnerijen, waarvan sommige, na de afscheiding van België, nog kort geleden door kostbare werktuigen zijn in werking gebragt, geheel zullen vernietigen en daarbij duizenden werklieden van hun bestaan berooven; wij zullen, dusdoende, deze fabrieken weldra buitenslands verplaatst zien, waarvan wij eenmaal in de provincie Overijssel het voorbeeld hebben gehad, toen van daar, door miskenning van hetgeen aan industrie en aanmoediging der fabrieken bevorderlijk konde zijn, van dezelve op Russisch grondgebied zijn gevestigd geworden.

Wij mogen onze fabrieken wel op eene groote waarde schatten. Nog onlangs hebben wij ondervonden, van hoeveel belang dezelve voor ons zijn. Toen immers onze landmagt zoo spoedig moest gekleed en het nachtleger van deksel worden voorzien, alstoen hebben de laken- en dekenfabrieken bijna het onmogelijke gedaan, en onze militaire magazijnen, waarvan men ons op eene schandelijke wijze heeft beroofd, zijn thans wederom zoodanig van voorraad voorzien, dat men de manschappen, bij de werving den eenen dag aankomende, den volgenden gekleed ziet.

Ook zie ik geene reden, Edel Mogende Heeren, waarom men het inkomend regt op den kalk zal verminderen. Bij de antwoorden der Regering, hieromtrent gegeven, komt voor, dat er gebrek aan steenkalk zoude zijn, die voor sommige fabrieken onontbeerlijk is. Hierop echter moet ik antwoorden, dat, hoezeer er wel eene stremming in den aanvoer van dezen kalk uit Braband plaats heeft, de Luiksche kalk echter nog wordt ingevoerd, waaruit ik moet opmaken, dat het bestaand tarief daarop niet nadeelig werken moet; ook heb ik nog onlangs in een der publieke dagbladen gezien, dat deze kalk voor eenen verminderden prijs te koop werd aangeboden. Ook is niets gemakkelijker, dan de belasting van den steenkalk te ontduiken. Het is bekend, dat deze steen door het branden eerst zijne waarde verkrijgt. Dezelve nu wordt aan de Munstersche grenzen, even binnen onze grenzen, gevoerd en aldaar gebrand; zulks nu zal mede op de grenzen van België, wanneer wij daarvan eenmaal wettig zullen zijn gescheiden, plaats hebben, waardoor dan onze schelpbranderijen weldra in verval zullen geraken. En het zijn deze fabrieken, Edel Mogende Heeren, die sedert de afscheiding van België beginnen te herleven en kennelijk zoo veel voordeel aanbrengen, wanneer men vooreerst berekent, dat de schelpen langs onze stranden worden gevischt en dat eene scheepslading van dezelve aan arbeidsloon en vrachten eene waarde heeft van f 160 tot f 200; ten andere, dat deze fabrieken zoo belangrijk zijn voor de veenderijen en den landbouw, daar dezelve den ligten of graauwen turf gebruiken, en alzoo de bovenste korst, waaraan zoo veel arbeidsloon wordt verdiend; terwijl deze ontginning den zwarten turf en daarna goed land oplevert. Onze kalkbranderijen mogen alzoo om derzelver belangrijkheid in een hoog regt op den steenkalk en den invoer van den steen, waarvan dezelve wordt gefabriceerd, wel eenige bescherming vinden, terwijl het dan ook geenszins is uitgemaakt, of goede schelpkalk niet in deugdzaamheid met den steenkalk gelijk staat.

En zooals met de hiervoren opgegeven fabrieken, is het almede gelegen met de ijzergieterijen, waarvan eene aanzienlijke fabriek te Deventer, in de provincie Overijssel, en ook elders in dat land bestaan. Bij het tarief wordt voorgedragen eene vermindering van inkomend regt op de nagels of spijkers; ook dit beschouw ik als nadeelig, alzoo dezelve thans ook in onze gieterijen worden gemaakt; dit fabrikaat heeft ook sedert den afval van België zoo veel aanmoediging gevonden, dat onder anderen de heeren Maritz en Enthoven, te 's Gravenhage, in hunne belangrijke koperpletterij niet alleen eene ijzergieterij hebben opgerigt, maar ook in dezelve een groot aantal smederijen hebben geplaatst, alwaar de nagels of spijkers worden gesmeed, die thans aan onze marine worden geleverd, ja zelfs wordt uit deze ijzergieterij eene aanzienlijke hoeveelheid ijzer naar Braband gezonden, alwaar van hetzelve nagels of spijkers worden gemaakt, die over Duinkerken naar Holland worden gezonden, welk fabrikaat men alzoo om de deugdzaamheid van daar niet benoodigd heeft, wat tevens het bewijs oplevert, dat, hoezeer men zich dit verbeeld heeft, onze fabrieken echter voor die in Braband niet behoeven onder te doen, maar slechts aanmoediging en ondersteuning van het Gouvernement behoeven. Ik heb alzoo geene vrees, Edel Mogende Heeren, dat wij, door den afval van België, gebrek aan gefabriceerde goederen zullen krijgen, maar wel, wanneer wij eenmaal wettig daarvan zullen zijn gescheiden, dat alsdan onze markten, bij een te laag stelsel van inkomende regten, van daar met goederen zullen worden overstroomd.

Na deze aanmerkingen, Edel Mogende Heeren, te hebben gemaakt, die ik nu niet verder zal uitbreiden, komt het mij voor, dat, hoezeer het eene wijze les is en door de ervaring bevestigd, dat, wanneer de stroom verloopt, de bakens moeten worden verzet, het in de gegeven omstandigheden daartoe de tijd nog niet is, maar verkieslijker, de beraadslaging hierover uit te stellen en daarmede tot eene geheele herziening van het tarief te wachten; terwijl ik het van zeer groot belang beschouw en mijnen wensch te kennen geve, dat aan de Staten-Generaal de gelegenheid worde gegeven, om de ingekomen adviezen van de kamers van koophandel en fabrieken, met welker inhoud men ons geheel onbekend heeft gelaten, te kunnen inzien, als de beste inlichting, die men had kunnen geven, ten einde met meerdere wetenschap en kennis van zaken te kunnen oordeelen en daarna te beslissen, en niet te overhaast tot de wijziging van eenige artikelen te besluiten, hetwelk in deze oogenblikken heilloze gevolgen zou kunnen hebben.

De heer **Weerts**: De vrije handel moet de gewenschte vrucht zijn van onze verlossing van België. De natie mag en zal deze beschouwen als de beste belooning voor hare trouw aan vaderland en Koning en voor de daarmede gepaarde menigvuldige opofferingen.

Voor de Vereenigde Nederlanden is thans het oogenblik geboren, om den algemeenen industrie-oorlog te doen eindigen; om den scheidsmuur omver te rukken, die de natiën tot dusverre van elkander verwijderd houdt, en om zoo veel andere volken voor te gaan met een geheel vrijgevig handelstelsel en met het verbannen van alle beschermende regten, het gewrocht van aloude vooroordeelen en van eenzijdige belangen.

De schanderste staathuishoudkundigen hebben voor lang reeds daarop aangedrongen, en ook in deze vergaderzaal is de noodzakelijkheid daarvan zeer dikwijls en met kracht van redenen betoogd; te vergeefs. De handel en de verbruikers moesten aan het fabriekwezen worden opgeofferd, en de vrije ontwikkeling der volkskrachten zoowel als de vrije aanwending der kapitalen tegenwerkende, wilde men niet erkennen, dat elke nuttige en

XX. *Wijziging in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

belangrijke fabriek zich zelve beschermt en in den handel een anderen magtigen beschermer vinden kon, en men sloot de oogen voor de onbillijkheid, om den eenen tak van nijverheid ten behoeve van den anderen te belasten, zoowel als voor de meerdere duurte van meest alle artikelen van eerste behoefte, die daarvan het gevolg was en waardoor de ingezetenen tot uitgaven verpligt werden, die, te zamen genomen, welligt met alle de overige gewone belastingen gelijk staan, zoo deze niet overtreffen.

De handel geniet eene buitengewone bescherming van den Staat, en het is billijk, en hij kan en wil daarvoor eenige vergoeding geven en ook steeds blijven, bijdragen om die beschermings-middelen in zoodanigen staat te houden, dat hij zich, bij onverhoopte gebeurtenissen, daarop zal kunnen verlaten.

Hiertoe behooren de lasten van den handel zich te bepalen; elk meerder bezwaar wordt onbillijk en maakt inbreuk op de gelijkmatigheid en de verhouding, die bij alle belastingen behoort te bestaan.

De lasten van den handel zich tot de kosten der bescherming bepalende, zoo kan het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer zeer gematigd zijn en ik ben van gevoelen, dat deze regten eerder te laag dan te hoog zullen behooren gesteld te worden, omdat, in het eerste geval, de handelsbetrekkingen vermenigvuldigen zullen en daardoor dan ook de opbrengst zal vermeerderen, terwijl, bij duurzame ontoereikendheid van die opbrengst tot het bepaalde doel, men altijd tot eenige verhooging kan overgaan.

Tot dus verre heeft de handel met meer andere bezwaren te kampen gehad, die de geldelijke betaling der regten dikwijls overtroffen: *tijdverzuim en kwelling*; de hoog opgevoerde regten en de pogingen om dezelve te ontduiken, maakten eene scherpe surveillance noodzakelijk; deze zal bij de vermindering der regten kunnen vervallen, en de wet op den ophef dier regten, die ik vertrouw dat de Regering ons met het nieuw en volstandig tarief zal aanbieden, zal allezins eenvoudig en vrijgevig kunnen en moeten zijn, met terzijdestelling van alle noodelooze formaliteiten en uit fiscale inzigten voortspruitende bemoeijingen en met verlating van het beginsel van een onvrij territoir, hetwelk een groot gedeelte van het geheele Rijk beslaat en de ingezetenen aldaar in hunne vrije handelingen belemmert, zonder den sluikhandel te hebben belet.

Eindelijk nog moet ik den wensch uiten, dat de Regering bij de nieuwe wet op het tarief vaste beginselen aanneme en voorstelle, waarvan bij de bepaling der lagere of hoogere regten en bij de uitzonderingen, in sommige gevallen noodzakelijk, steeds zal worden uitgegaan, ten einde alle willekeurige afwijkingen voor te komen en ook voor het vervolg geen voedsel te geven, noch aan de rustelooze pogingen van hen, die door eene verhooging van regten hun bijzonder belang beoogen, noch aan de voorstellen van anderen, die lagere regten begeeren, dáár, waar het Staatsbelang deze niet mogt gedoogen; door hoedanige vaste beginselen ook de handel de meeste zekerheid voor zijne ondernemingen krijgen zal, zonder daarin door de vrees voor plotselinge invoering van nieuwe maatregelen te worden afgeschrikt.

Sedert de afscheiding van België was de aandacht der natie op een nieuw stelsel voor de in- en uitgaande regten gevestigd en U Edel Mogenden deelen voorzeker in haar leedwezen, van na zoo veel maanden te zien, dat de bij de wet in deliberatie voorgestelde wijzigingen zich slechts tot zeer weinige artikelen bepalen en dat alsnu nog, zeker voor niet weinige andere maanden, een in de bestaande omstandigheden gedrochtelijk stelsel zal blijven bestaan, hetwelk voor den handel zoo veel nadeel heeft gesticht.

Ik erken de moeijelijkheid, die er gelegen is in het zamenstellen van een volstandig tarief, naar de tegenwoordige omstandigheden en overeenkomstig zoo veel strijdige belangen gewijzigd en ingerigt; dan ik houd het niettemin daarvoor, dat dezelfde wijzigingen even gemakkelijk tot een groot aantal andere artikelen, en daaronder van de eerste behoefte, hadden kunnen uitgestrekt worden, waardoor dan ook daaromtrent de onzekerheid en het bezwaar voor den handel en voor de gebruikers of ingezetenen zou zijn weggenomen geweest.

Staatkundige redenen of onderhandelingen met andere mogendheden hebben hierbij welligt in den weg gestaan; deze althans heb ik, vóór eenige jaren, reeds hooren aanvoeren tegen de afschaffing van het buitengewoon regt op de Rijnsche en Nassausche wijnen, langs den Rijn aangevoerd wordende, welk regt, kennelijk alleen ten faveure van de Belgische wijngaardeniers daargesteld en volgens de bedoeling alleen toepasselijk op de Fransche wijnen, aldaar te land ingevoerd wordende, daarna door eene fiscaalsche interpretatie op de Duitsche wijnen, te water aangebragt, is toepasselijk gemaakt. De retorsie verdubbelt het kwaad, en mijn gevoelen is, dat, wanneer de daartoe aangewende maatregelen niet spoedig aan de verwachting beantwoorden, het beter is daarvan af te zien, om zoodoende dat gedeelte van het kwaad, hetwelk men zich daardoor zelf berokkend heeft, weder uit den weg te ruimen.

Indien de bij de onderhavige wet voorgestelde wijzigingen als eene proef moeten beschouwd worden en ten doel hebben, om ons voorloopig bekend te maken met de beginselen, waarnaar het volgend algemeen tarief der regten zal worden geregeld, dan, ik mag het niet verzwijgen, zou de handel en zouden, zoo ik vertrouwe, ook U Edel Mogenden zich zeer te leur gesteld zien. Hoogere regten toch dan die bij de wet van Julij 1821, eene wet onder Belgischen invloed aangenomen en waarbij de regten in het belang der fabrieken zoo hoog mogelijk opgevoerd zijn, hoogere regten dan die bij deze wet zijn voorgesteld, zal toch niemand vermoed hebben.

Bij art. 11 dier wet wordt als beginsel aangenomen, dat de regten niet hooger dan tot 3 en 6 pct. zullen opgevoerd worden, het eerste, ingeval het artikel *niet*, en het tweede, indien hetzelve *al* tot eenige inlandsche fabrieken in betrekking staat, en bij de voorgestelde wijzigingen vindt men hoogere regten, hoogere beschermende regten, zelfs verbod van uitvoer.

De voorgestelde wijziging ten aanzien van het *glaswerk* bepaalt zich tot de intrekking der wet van 8 Januarij 1824, waarbij de invoer van dat artikel uit Frankrijk verboden werd; de overige wetsbepalingen daaromtrent blijvende bestaan, zoo blijft dit artikel voortdurend belast met 6 pct. bij den invoer, ofschoon het, voor zooverre mij bekend, met geene inlandsche fabriek van dien aard in betrekking staat en het dan ook, volgens de beginselen der wet van Julij 1821, niet hooger dan met 3 pct. inkomend zou hebben kunnen bezwaard worden.

Met de reden voor het verminderd inkomend regt op het glaswerk, langs den Rijn aangevoerd, ben ik onbekend gebleven, en ik twijfel zeer, of daarvoor eene gegronde reden kan worden aangevoerd. De qualiteit verschilt; maar uit beide landen worden verschillende qualiteiten ingevoerd en de beste qualiteit uit Duitschland, waarvoor 4 pct. voorgesteld wordt, is welligt beter dan de middelbare of slechtste qualiteit uit Frankrijk of Engeland, waarvan 6 pct. geheven wordt. Alle zoodanige onderscheidingen, indien daarvoor geene goede redenen bestaan, zijn doelloos en strijdig met die eenvoudigheid, welke voor den handel en voor de ambtenaren noodig en wenschelijk is.

Verder zal dan nog blijven bestaan het, zoo het mij voorkomt, onmatig beschermend regt van f 3 op den invoer van 100 fleschen of van 3 cent per enkele flesch en het tegen alle beginselen van regt van eigendom aandruischende verbod van den uitvoer van gebroken glas.

Ik had gaarne eenige nadere inlichting ontvangen aangaande het zoo groot en algemeen belang van onze glasblazerijen, want wanneer deze fabrieken boven de vracht- en andere ongelden, die op den invoer loopen, nog een beschermend regt van nagenoeg 30 pct. en daarbij eene wetsbepaling behoeven, waarbij aan de ingezetenen de vrije dispositie over hun eigendom ontnomen en deze in het geval gesteld worden van zulks niet dan aan een fabrikant te kunnen slijten tegen den prijs, dien hij goedvindt daarvoor te besteden, dan zouden, zonder zoodanig algemeen belang, deze fabrieken welligt vallen in de termen van de zoodanige, waarvan bij 's Konings boodschap, ten geleide van de wet van Julij 1821, gezegd wordt, » dat het beter ware hunne kapitalen ter bevordering van andere takken van nijverheid aan te leggen." De handel zou genoegzaam voorzien in de behoefte; de verbruikers zouden hunne fleschen veel goedkooper krijgen en het vertier, hetwelk de meerdere uitgebreidheid van den handel in dit artikel zou aanbrengen, zou welligt tegen het nut dezer fabrieken opwegen.

De katoenen garens waren welligt beter bij de *waarde* dan bij het *gewigt* belast, omdat de gemeene soorten het zwaarst wegen en dus in de verhouding hooger belast worden dan de betere qualiteiten, hetgeen dan natuurlijk ook drukken moet op de daarvan gefabriceerde stoffen, waarvan de mindere qualiteit door de minvermogende ingezetenen gebruikt wordt. De voorgestelde regten komen mij bovendien te hoog voor; door het prohibitief stelsel is onze handel in dit artikel geheel verloren geraakt, en de Duitsche fabrieken ontbieden het thans zelve direct uit Engeland, zoodat het van belang is, om, door middel van

ten zeer laag inkomend regt, de markt daarvan alhier weder gevestigd te krijgen.

Een inkomend regt van 4 percent op de katoenen manufacturen is om dezelfde reden op den duur te hoog, en ik deel niet in de vrees, door den geëerden steller eener nota bij het procesverbaal der VIIde afdeeling aan den dag gelegd, voor eene door overproductie overvoering der markt. Deze toch zal zich zelve straffen, gelijk de voorbeelden daarvan bestaan, en de volmaking van eigen arbeid kan en zal duurzaam het eenig beschermend middel zijn tegen de toenemende kunstvlijt van andere natiën.

Door de nadere redactie wordt het nu genoegzaam duidelijk, dat alhier alleenlijk de *katoenen* manufacturen, de *katoenen* lijnwaden en verder alle stoffen *van katoen* bedoeld worden. Dan nog altijd blijft het onzeker, of onder deze katoenen manufacturen begrepen worden de zoodanige, die meer of minder met andere stoffen vermengd zijn, en zoo ja, in welke verhouding het regt daarvan zal verschuldigd zijn. Het is bekend, dat dikwijls uiterst moeijelijk is, om het hoofd-bestanddeel der stoffen te kennen, en dat de daarop gegronde classificatie der goederen in de uitvoering zeer dikwijls tot verschil van gevoelens aanleiding heeft gegeven en, als een gevolg daarvan, tot oponthoud, kwelling en eene voor den handel zeer schadelijke onzekerheid. Was dit het geval bij een gering verschil in de verschuldigde regten, welke moeijelijkheid zal men dan niet ondervinden bij het zoo belangrijk onderscheid, hetwelk de wet in deliberatie daarin zal te weeg brengen?

Daarbij wordt in de uitvoering eene nieuwe zwarigheid geboren, daardoor, dat de laatstgemelde stoffen nog bij *het gewigt* en de eerstgemelde daarentegen bij *de waarde* belast worden.

Het constateren van hetgeen alsnu bij het gewigt of bij de waarde zal moeten betalen, zal tot de grootste moeijelijkheid aanleiding geven, vooral bij den bovenlandschen expeditie-handel, die meestal bestaat in pakkingen van verschillende soorten van manufacturen ondereen en in geringe hoeveelheden. Alle die colli zullen nu noodwendig moeten ontpakt en geverifieerd worden en de goederen gesorteerd; en behalve de schade, die daardoor aan dezelve zal toegebragt worden, zal dit aanleiding geven tot tijdverlies en kwelling. En is de bedoeling van de administratie om hierbij eenige faciliteit te betoonen, zoo zal dit aangelegen onderwerp weldra gevallen zijn in handen van den behendigen, ten nadeele van den eerlijken handelaar.

Ik heb met genoegen gezien, dat de Regering geen gehoor gegeven heeft aan de onderscheidene, ook bij deze Vergadering ingekomen, reclames tegen de voorgestelde vermindering der regten. Door het beginsel vast te houden, dat het belang van bijzondere personen voor dat van het algemeen wijken moet, zullen wij ons doel bereiken en ons bij de menigvuldige aanzoeken om beschermende regten, die ons bij de behandeling van het algemeen en meer volstandig tarief in nog grootere menigte toevloeijen zullen, buiten gevaar stellen voor de terugkeering tot een bekrompen stelsel, hetwelk tot uitzonderingen en willekeur leidt.

Tegen eene verhooging van het voorgestelde regt van 35 cents op den invoer van den kalk, valt, behalve hetgeen daartegen bij de antwoorden van de Regering is aangevoerd, nog dit aan te merken, dat, sedert het plakkaat van 1725 en vroeger, tot voor weinige jaren de vreemde kalk nimmer hooger is belast geweest dan met 4 stuivers per hoed of de 1500 Nederl. ponden, gelijk staande met nagenoeg 14 cents de zeeton of de tien mudden, en dat in dat tijdvak de schelpkalkbranderijen het meest gebloeid hebben; dat sedert en gedurende onze vereeniging met Frankrijk en België de Luiksche kalk zonder eenig regt werd ingevoerd, en dat alzoo onze kalkbranderijen toen tegen eenen geduchten concurrent te strijden hadden, zoodat zij daartegen alsnu door een regt van 35 cents per 1000 Nederl. ponden of de zeeton beschermd wordende, hunne conditie aanmerkelijk beter is geworden, terwijl, wanneer mijne informatiën goed zijn, ook het onderscheid in de prijzen tusschen den vreemden en den schelpkalk een genoegzaam avans aan den kalkbrander aanbiedt. Want, volgens deze berigten, kost de Rijnkalk aan den oven f 1.50 het mud en komt, met de kosten van transport en ongelden en met het alsnu voorgesteld regt van 35 cents per zeeton, op nagenoeg f 2; dus het halve Ned. mud Rijnkalk (hetwelk, na de lessching, nagenoeg gelijk staat met een mud schelpkalk) op f 1; terwijl onze kalkbranders thans het mud schelpkalk tegen 70 à 80 cents presenteren en dus een avans van 20 à 30 pct. genieten.

Daarbij komt, dat hoedanig ook de deugdzaamheid van den schelpkalk zij, het zeker is, dat dezelve niet overal en voor alle werk begeerd wordt en dat de vreemde kalk eene behoefte voor de consumtie is, eene behoefte vooral in die provinciën, alwaar een artikel van zoodanig gewigt of zwaarte, als de schepkalk, niet kan aangevoerd worden dan met zoodanige transportkosten, die den inkoopprijs daarvan drie, vier en meer malen te boven gaan, terwijl men den vreemden kalk aldaar als bij de hand heeft.

Ik had wel gewenscht, dat de Regering op het voorstel van eenige leden van de 1ste Afdeeling niet aanstonds ware overgegaan tot een voorstel van een inkomend regt op de steenkolen. Als eene consumtive belasting op de brandstoffen, is dezelve onbestaanbaar met de bestaande belasting op de haardsteden, die daarvan de plaats vervangt. Dezelve levert een groot bezwaar op voor de consumateurs en vooral voor die der geringere klasse van ingezetenen, die bijna geene andere brandstoffen gebruiken, en dit bezwaar wordt te drukkender, daar meest overal reeds dit artikel door zeer zware stedelijke octrooijen belast is.

Vele fabrieken worden daardoor tevens gedrukt, en daar de fabrikanten zich deswege door den prijs hunner fabrikaten zullen weten schadeloos te stellen, zoo moet de last daarvan wederom drukken op de ingezetenen en op de verbruikers.

Niettegenstaande alle deze bedenkingen, zal ik evenwel mijne stem aan de voorgestelde wet niet weigeren: eensdeels, omdat de voorgestelde veranderingen ten aanzien van sommige artikelen noodzakelijk geworden zijn en het voorstel zelf in het algemeen eene strekking heeft om de bestaande wetgeving te verbeteren, en men het betere, ofschoon dan ook niet volkomen goed, niet moet verwerpen, om het minder goede te behouden; en ten andere, omdat ik vermeen, mij geheel en al te kunnen verlaten op de toezegging der Regering, dat ons, zoo spoedig als de zaak toelaat, eene geheel volledige nieuwe wetgeving omtrent de regten van in-, uit- en doorvoer zal worden aangeboden en dat alle de tegen dit voorstel ingebragte bedenkingen daarbij nader onderzocht en overwogen zullen worden. Ofschoon alle hooge beschermende regten en verbodswetten, zonder redenen van gewigt, en van algemeen belang, voor het vervolg min passend zijn zullen in een stelsel van regten voor het Koningrijk der Vereenigde Nederlanden, zoo is ook mijn gevoelen, dat de thans bestaande niet dan langzamerhand zullen behooren afgeschaft te worden, ten einde den koopman en fabrikant in de gelegenheid te stellen, om daarnaar zijne maatregelen te nemen en zich voor schade te hoeden; en het is op grond daarvan, dat ik vermeend heb, ook de bepalingen van dien aard, bij het voorstel in deliberatie voorkomende, alsnog te kunnen toelaten. Ik vleije mij, dat ook het gewigt dezer redenen de Hooge Regering zal bewogen hebben, om deze bepalingen daarbij alsnog te behouden, en dat wij eerlang de volkomene overtuiging zullen erlangen, dat zij met ons instemt, dat lage en zooveel mogelijk gelijke regten, met eenvoudigheid en vrijgevigheid in de toepassing, het hoofdbeginsel zijn moet van eene nieuwe wetgeving, waaronder de bloei van handel en nijverheid en van 's lands algemeen welvaren kan terugkeeren.

De heer **Hofstede**: Het ontwerp van wet, waarbij reeds voorloopig en in afwachting der geheele doelmatige herziening eenige artikelen in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer worden gewijzigd, is niet dan een begin van uitvoering der vervulling van eenen wensch, niet slechts met de meeste algemeenheid en eenparigheid bij onzen handeldrijvenden landaard gekoesterd, maar in zichzelven daarenboven allerbillijkst en tevens allergewigtigst, als ons reeds dadelijk het genot verschaffende van een der belangrijkste voordeelen der afscheiding van de afgevallen Belgische gewesten.

Zoo lang de nooddwang der vereeniging het vereischte, getroostte Holland zich met lijdzaamheid de opoffering van het vaderlandsche grondbeginsel van zooveel mogelijk onbeperkte handels-vrijheid en wat niet al meer nog, uit het pligtmatig, maar daarom niet minder grootmoedig besef, dat het betaamde, in de eenmaal zoo gegevene omstandigheden de noodwendige gevolgen derzelve goedschiks te dragen; maar, nu het zich door het eigen wanbedrijf der stiefzusterlijke landschappen van de tegennatuurlijke verbindtenis verlost ziet, moest het eene der eerste zorgen onzer landsvaderlijke Regering zijn, de bezwaren op te heffen, die tot dusverre de gedwongene voorwaarden waren geweest van den bloei der vreemde aangevoegde provinciën, waarvan de bevordering in der tijd toch een van hare pligten is geweest.

Dan, hoe heilzaam het grondbeginsel ook zij, waarvan bij het onderhavige ontwerp is uitgegaan, de overgang daartoe moest uit den aard der zaak hier en daar voor enkele bijzondere belangen

ongunstig zijn. Te dien aanzien moet ik erkennen, dat de bedenking, door eene onzer Afdeelingen gemaakt: » of het niet voorzigtiger ware, de bestaande regten *trapswijze* te verminderen", mij is voorgekomen allezins overweging te verdienen; aan den anderen kant evenwel, in aanmerking nemende, dat het voornemen der Regering reeds voor zes maanden kennelijk is aangekondigd door het toen uitgevaardigd besluit, kan ik berusten in de van harentwege daaromtrent gegevene ophelderingen, bijzonder ook wat bepaaldelijk de *katoenen manufacturen, lijnwaden en stoffen* betreft, om de door haar aangevoerde redenen, dat eene trapswijze vermindering der regten op dit artikel doelloos zoude zijn, « alzoo de prijzen niettemin zouden dalen van het oogenblik aan, dat men de zekerheid der aanstaande vermindering zoude hebben, terwijl inmiddels de handel in dit artikel zoude gestremd worden tot op het tijdstip, dat de invoer tegen betaling van het laagste regt zoude kunnen geschieden."

Ik zoude mij dus hebben kunnen vergenoegen, met eenvoudig te stemmen voor het ontwerp van wet, ware het niet, dat de inlassching van een matig regt op den invoer van *steenkolen*, waarmede de Regering aan het verlangen voldaan heeft van eenige leden van die Afdeeling, tot welke ik de eer heb te behooren, bij niet weinige mijner geëerde medeleden in andere Afdeelingen, blijkens het verslag der Centrale Afdeeling, geene goedkeuring schijnt te hebben gevonden.

Het zij mij daarom vergund, met weinige woorden U Edel Mogenden in bedenking te geven het hoog belang, hetwelk, niet slechts voor een bijzonderen tak van nijverheid, maar voor den Staat zelven in het algemeen, gelegen is in de *turfgraverijen*, om welke eenige bescherming te laten genieten, de zoo even gedachte inlassching is voorgedragen. Dat inzonderheid de vergraving der hooge veenen begunstigd wordt, heeft ten gevolge, dat de aloude oppervlakte van den bodem, sedert eeuwen door ruwe moerassen bedekt, ontbloot en tot schatting opbrengend bouw- en teel-land aangelegd wordt, waarop zich kolonisten nederzetten, welker oorspronkelijk schamele hutten al spoedig worden vervangen door aanzienlijke woningen, boerderijen en andere nering en vertier verschaffende inrigtingen, die vervolgens in gehuchten, dorpen, ja, eindelijk in al zeer aanzienlijke gemeenten verkeeren, zoodanige als men er in de provinciën Overijssel, Vriesland, Groningen en Drenthe vele telt, waaruit nu reeds tonnen gouds aan 's Rijks schatkist voortvloeijen. Getuige daarvan, onder anderen, het rijke Heerenveen met zoo vele andere koloniën in Vriesland, de Wildervank, Veendam, het Hoogezand, Sappemeer en een aantal dorpen en gehuchten in Groningen, de aan de snede gebragte veenen in Overijssel, het Hoogeveen en de Smilde, van nog eerst zoo kortstondigen oorsprong, met het reeds vroeger bestaande Gasselter Nijveen, het Zuidlaarder-, het Gietel-, het Annerveen in Drenthe.

Het voorgedragen geringe bezwaar, om de mededingende buitenlandsche brandstof bij het inkomen te belasten, strekt tot aanmoediging bijzonder van de trafiek van langen turf of het versnijden of wegnemen van de hooge veenen, en bevordert alzoo de zoo even aangevoerde heilrijke uitkomsten, niet eeniglijk in het lokaal belang van die gewesten, maar in dat van den ganschen Staat; en het is uit deze overweging, dat ik mij overtuigd houde van de nuttigheid en doelmatigheid van eene overigens weinig drukkende belasting op de *steenkolen*, zooals die bij het tegenwoordig ontwerp aan de goedkeuring van U Edel Mogenden is voorgesteld.

Ik blijf daarentegen instemmen met zoo vele mijner geëerde medeleden, die het wenschelijk achten, dat de regten op den uitvoer van boter en kaas worden verminderd.

In het belang van den landman ware misschien de gansche opheffing van die regten verkieslijk, doch kan ik gereedelijk berusten in de door de Regering gedane toezegging, dat, bij de algemeene herziening van het tarief, in het bijzonder op deze artikelen zal worden gelet.

De heer **van Sytzama**: Het tarief van in-, uit- en doorvoer, waarvan thans een gedeelte aan de beraadslagingen van U Edel Mogenden is onderworpen, is uit deszelfs aard hoogst gewigtig, daar hetzelve het materieel belang van bijna alle standen in de maatschappij omvat en op derzelver welvaart eenen onmiddellijken invloed oefent: het bereikt toch zoowel den handel als den landbouw, zoowel het fabriekwezen als vele neringen en handteringen, ja zelfs de particulier kan deszelfs invloed niet ontgaan. Het levert hierdoor dan ook velerlei gezigtspunten op, die dikwerf, door personeel belang geleid, met kracht worden verdedigd. Geen wonder dus, dat de vertegenwoordiger van alle standen bij de angstvalligste overweging bijna tot geen besluit weet te komen; welke besluiteloosheid dan nog, althans bij mij, wordt vermeerderd door eene mindere kennis van sommiger belang en een volslagen gemis van opgaven, welke ons tot de waarheid en het wezenlijk belangrijkste voor het algemeen zouden hebben kunnen brengen.

Met genoegen heb ik dan ook vele verzoekschriften, daartoe strekkende, zien inkomen; maar met een weemoedig gevoel heb ik tevens ondervonden, dat de Regering geweigerd heeft de reeds bij haar ingekomen rapporten van de kamers van koophandel en andere commissiën bij deze Kamer over te leggen, of liever, dat op onze daartoe gedane vraag geen letter is geantwoord. Wij zouden door deze rapporten veelal op den regten weg zijn geleid, en veel goeds had men daarvan voor het algemeen welzijn kunnen verwachten, terwijl wij thans ons aan meer partiële inlichtingen moeten vasthouden, die, ofschoon uit gelijke bronnen voortvloeijende, evenwel door toevallige en momentanele omstandigheden gewijzigd zijn.

Iedere tak van nationaal bestaan wenscht voor zich zelven van alle banden ontslagen te worden en vrij te zijn, doch denkt meestal minder kiesch omtrent de andere takken. Dit nu wordt ontegenzeggelijk door eigenbelang voortgebragt. Want hij, die zoude willen beweren, dat de handel niet onder zware belastingen en lastige formaliteiten lijdt; dat de landbouw door geene ondragelijke lasten gedrukt wordt, waardoor ontginning en nijverheid worden bedorven; dat de fabrieken, om met die in andere landen te kunnen concurreren, geene bescherming noodig hebben; dat de scheepvaart geene aanmoediging behoeft, — zoude problema's hebben op te lossen, welker uitkomsten wel eens tegen zijne stellingen zouden kunnen getuigen. Dan, hoe dit alles ook zij, met de Regering is het aan U Edel Mogenden verbleven, zoo mogelijk aller bijzondere belangen te vereenigen en in een algemeen en alzoo hoogst belang op te lossen, en dáár, waar zulks onmogelijk is, die belangen voor het meest overwegend te houden, welke in het algemeen belang de grootste resultaten beloven. Met zoodanige gevoelens bezield, zag ik met verlangen de tegenwoordige wet te gemoet, verwachtende, dat dezelve de voornaamste bezwaren van alle takken van ons nationaal volksbestaan zoude doen ophouden.

Hoezeer ik in mijne regtmatige verwachting ben te leur gesteld geworden, zullen U Edel Mogenden, zal de natie, bij de lezing van de thans in discussie zijnde wet, gevoelen, dat dezelve thans wederom, bij uitsluiting, *alleen* aan het voordeel van den handel is toegewijd.

Met ijver heb ik mij steeds de belangen des handels aangetrokken, waaraan wij veel van onze voormalige grootheid hebben te danken gehad en bij een meer vrijgevig systema ten allen tijde veel welvaart zullen te danken hebben; mijne voorspraak en stem, bij gelegenheid van de koffiewet en van de wet in dezelfde zitting van de Staten-Generaal, waarbij het eenig beschermend regt voor den landbouw ten behoeve des handels werd opgeheven, kunnen daarvan getuigen; maar, om in den toestand, waarin de bekende wereld thans verkeert, dezelve te beschouwen als kunnende uitmaken een eenigen tak van nationaal volksbestaan, zonder om andere niet minder belangrijk zich te bekommeren, schijnt mij ver te zijn weggedwaald, des te verder naar mate ik vreeze, dat onder de gedachten, welke men zich van den handel in de toekomst vormt, veel hersenschimmigs zal gelegen zijn.

Bij de zooeven genoemde laatste verandering in het tarief uitte ik dan ook den wensch, dat bij eene eerste gelegenheid aan landbouw en nationale nijverheid zoodanige hulp en bescherming mogt worden toegekend, als welke de voortbrengselen dezer takken zoude in staat stellen om met die van andere landen te kunnen concurreren.

Het was te voorzien, dat bij het invoeren van een vrij handelstelsel de fabrieken niet zouden kunnen behouden die bescherming, welke haar, toen wij meer een fabriekstaat waren, was toegekend, en men moet erkennen dat die bescherming in die tijden, zoowel als de weinige bescherming, welke de landbouw geniet, aanleiding hebben gegeven, om alhier op te rigten fabrieken, welke bij ons derzelver klimaat niet vinden en welke bij mindere bescherming noodwendig zullen moeten te gronde gaan, ten ware men dezelve ten koste van het algemeen wilde staande houden; terwijl mijn gevoelen daarhenen strekt, dat iedere Regering alleen die soorten van fabrieken behoort te beschermen, als voor welke de natuur haar land heeft daargesteld, omdat iedere andere soort, die men, indien ik mij zoo eens mag uitdrukken, door broeikaswarmte in een land wil vestigen en

noet staande houden, voor eene natie nimmer voordeelig is en de zaden tot hare eigene vernietiging bij zich draagt.

Degene, daarentegen, die door geringe beschermende regten kunnen staande blijven, noem ik vaderlandsche fabrieken, voor welke men, zooveel mogelijk, behoort te zorgen en waarvoor dan ook, voor zooverre die thans behandeld zijn, althans voor eene proef, behoorlijk gezorgd is; alleen de ijzeren schuitjes voor ballast dienende, ben ik van gevoelen, dat niet op hunne plaats staan. Ook de scheepvaart geniet bij dit voorstel van wet eenige aanmoediging.

Alleen aan den landbouw en deszelfs nijverheid, die voornaamste takken van ons nationaal volksbestaan, waaruit, boven en behalve de accijnsen, registratie, successie en de belasting, uit het tarief voortvloeijende, een groot deel der Staatsuitgaven worden goedgemaakt, waaruit zeeweringen en andere waterstaatswerken worden gemaakt en onderhouden; die, behalve dat alles, nog provinciale en gemeentelijke opcenten betalen en waaruit onze meest gespierde verdedigers des vaderlands voortkomen, is niet gedacht geworden. De druk, welke bij het tarief daarop rust, blijft daarop kleven, en de welvaart van het algemeen, het voordeel dat de Staat daarvan zoude kunnen trekken, wordt op deze wijze ten eenenmale vernietigd.

In aanmerking genomen den waarlijk bedroevenden toestand, waarin de landbouw sedert drie jaren heeft verkeerd, eenen toestand, die helaas! nog niet in zijn geheel heeft opgehouden te bestaan, maar ook nog in dit jaar groote verwoestingen heeft aangerigt, welke den landbouw nog lang zullen ter nederdrukken; — dit in aanmerking genomen, zeg ik, heeft de IIde Afdeeling dan ook doen vooruitzetten, en, gelijk ik uit de antwoorden des Gouvernements zie, ook uit de Iste, IIIde, VIde en VIIde, en dus uit vijf der zeven Afdeelingen, is de aanmerking opgegaan, dat de landbouw in het algemeen en ten allen tijde niet minder belangstelling verdiende, en vooral in de gegevene omstandigheden niet minder dringend voorziening eischte dan de handel, en heeft men, als voorbeelden ter toepassing, uit meerdere speciaal de boter en kaas genoemd, en het antwoord der Regering op dit zoo algemeen door de vertegenwoordigers der natie uitgedrukt gevoelen is, dat hierop in het vervolg speciaal zal worden gelet, maar dat zulks *niet* tot de *categorie behoort van die spoedvorderende veranderingen.*

Daargelaten het onstaatkundige, dat er in gelegen is, om, door belastingen bij den uitvoer op producten van inlandschen oorsprong, te benadeelen eenen belangrijken tak van volksbestaan op zich zelven, die dit nog te meer is door zijne betrekking tot den handel en het fabriekswezen, en die zijne producten althans behoorde vrij te hebben voor de enorme grondbelasting, welke hij betaalt; daargelaten deze onstaatkundige handelwijs, die zulks ten allen tijde is, zoo zoude een zoo belangrijke, door drie opvolgende ongelukkige gewassen bijna tot niet gebragte tak eene spoedige voorziening eischen? Waar dwaalt men henen? Heeft men in deze ongelukkige tijden de voortbrengselen van den landbouw niet òf geheel, òf tot op de helft en twee derden zien verminderen? Heeft men, om voorbeelden te noemen, in het afgeloopen jaar in *eene enkele* provincie des Rijks niet minder zien uitvoeren dan in andere jaren 70,000 tonnen boter, hebbende eene waarde van ruim achttien tonnen gouds? Heeft men in eene andere belangrijke provincie niet minder zien uitvoeren ruim zes millioen ponden kaas, hebbende insgelijks eene waarde van circa f 1,800,000?

Heeft men in de eerstbedoelde provincie den bouw van rogge, — dat schamele voedsel van den arbeidzamen landman, — niet zoodanig zien mislukken, dat, in stede van de gewone behoefte van 1/6, men thans 4/6 tegen hoogere dan gewone prijzen moet inkoopen om zich te voeden?

Heeft men aldaar bijna alle schapen niet zien wegsterven, waardoor men eenen uitvoer van pl. m. tweemaal honderd duizend ponden wol en de afzetting althans van het gestorvene gedeelte, dit jaar geheel en in volgende jaren door mindere aanfokking, nog gedeeltelijk zal missen, hetgeen men gezamenlijk veilig mag schatten op een verlies van meer dan drie en een halve ton schats?

Heeft men mede aldaar van 1 October tot ultimo Februarij jl., en dus in vijf maanden, niet tusschen de 4 à 5 duizend runderen zien wegsterven, welke ziekte in de maanden Maart en April nog met kracht heeft voortgewoed en niet geheel heeft opgehouden, zoodat thans mogelijk reeds zes à zeven duizend stuks runderen gestorven zijn, waarvan men dus, te gelijk met het kapitaal, ad pl. m. f 400,000, ook de productie mist en nog daarenboven, wil men zijn land gebruiken, waarvan veel thans geringe waarde van verhuring heeft, nieuw vee moet aankoopen, in plaats van afzetten?

Heeft men ..... doch laat ik van dit treurig tafereel, dat voor het geheele Rijk, hier min, daar meer, bestaat, afstappen: het kan aan de Regering en velen van U Edel Mogenden in al deszelfs bijzonderheden bekend zijn; en laat ik vragen, heeft een belangrijke tak in de maatschappij, welke onder zoodanigen druk gebukt gaat, aanspraak op de oogenblikkelijke zorg der Regering en van U Edel Mogenden, of niet? Zoo niet, wie mag dan op die zorg hopen? Wat heeft men dan in Nederland te wachten?

Of is het antwoord der Regering zoodanig, omdat de Afdeelingen, heusch genoeg, ten einde niet in eens van alle bezwaren te spreken, uit de menigte alleen de ontlasting der boter en kaas als de meest noodzakelijke hebben gevraagd? Zoo dit het geval is, dan gevoel ik, dat het bestaan hebbend vooroordeel hieromtrent nog niet geheel is opgeheven, en stelle mij ten doel, U Edel Mogenden, zoo kort mij doenlijk is, aan te toonen, dat de grieven tegen den ophef der op deze producten bij den uitvoer geheven wordende belasting gefingeerd zijn en dat dus de landbouw, volgens eene gezonde huishoudkunde van staat en in overeenstemming met de zorg voor andere takken, regt heeft, den ophef der belasting op deze artikelen te vorderen.

De uitvoer van boter en kaas rendeert, plus minus, jaarlijks eene som van 9½ millioen gulden, welke meest in baar geld in het Rijk inkomt; is het zaak, dezen tak van territoriale opbrengst, die, behalve dezen uitvoer, nog dit in deszelfs voordeel heeft, dat hij door het aanhouden van veel vee den grond steeds vruchtbaar houdt en de uitbreiding dier vruchtbaarheid veroorzaakt, zoodat hij als de bron van betere en meerdere cultuur zelfs van andere producten aan te merken is, te ondersteunen en aan te moedigen, of te verwaarloozen en te onderdrukken? Dit is de vraag, die ik aan deze Kamer meen te mogen doen.

Deze tak van uitvoer wordt tegenwoordig gedrukt door zware regten en onkosten.

Een oogenblik heeft onze Regering die belangrijk genoeg geoordeeld, om aan dezelve een begin van verligting toe te kennen: zij droeg voor eene vermindering van regten op den uitvoer.

De doelmatigheid dier verligting werd door enkelen betwijfeld, en de fiscale geest, tuk op voordeel, neemt dien twijfel te baat, blaast der Regering in, om de voorgestelde verligting weder in te trekken, ten einde zich te kunnen blijven bevoordeelen met dit regt, hetgeen bijna uitsluitend door een klein deel des Rijks betaald wordt en in mindering komt van de voordeelen, welke hetzelve uit de landen trekt, door verre gaande moeite en eigendommelijke nijverheid vergroot, hoewel derzelver aandeel in eene overmatige verponding van meer dan twee millioen zes maal honderd duizend gulden aan dezelve dan toch wel het regt scheen te geven, om het product van die alzoo bovenmatig in de verponding bezwaarde landen *vrijelijk* en *zonder bezwaar* te kunnen afzetten.

En, Edel Mogende Heeren! dit is niet het eenige bezwaar, dat op dezen tak van territoriale opbrengst rust.

Om boter en kaas te maken, is *zout* noodig. Die millioenen ponden boter en kaas hebben eene groote massa zout doen verbruiken, welks accijns de onmatige hoogte van 8/13 van den prijs heeft bereikt, welke belasting, het zij in het voorbijgaan gezegd, mij belangrijk schijnt, dat worde vervangen door eene belasting bij omslag onder den naam van zoutgeld.

Ook met deze uitgaaf is de inlandsche boter- en kaasmaker belast, en dat wel *voor zout, hetwelk geen accijns schuldig is.* Want accijns is eene belasting voor een voorwerp, dat *binnenslands* geconsumeerd wordt, maar niet op zout, hetwelk met de boter en kaas uitgevoerd en te zamen *buitenslands* gegeten wordt.

De wet van Julij 1821 is te dezen opzigte en tot groot nadeel buiten effect gebleven, want zij vorderde, bij art. 6, dat er restitutie van den accijns zoude worden gegeven, voor zooverre de accijns-voorwerpen voor negotie naar buitenslands zouden worden uitgevoerd, hetgeen hier het geval is.

En dat de landbouwnijverheid die restitutie, zoowel als de opheffing der uitgaande regten, behoeft, om op den duur op de Londensche markt, — *eenig débouché*, althans wat de boter aangaat, — voor dit in het vaderland onverbruikbaar product te kunnen concurreren met Engelsche, Iersche, Holsteinsche en Oost-Vriesche boter, kan alleen ontkend worden door dengene, die den waren stand van dezen handel niet kent.

Aan iedere fabriek of trafiek, welke zout als grondstof behoeft, voor zooverre mij bekend is, wordt òf vrijdom van accijns, òf restitutie bij den uitvoer verleend.

Aan het fabrikaat van boter en kaas *alleen* onttrekt men die gunst, en bewijst aan hetzelve daarteboven die van de oplegging van eene belasting op den uitvoer.

Dit is nog niet genoeg, Edel Mogende Heeren! Ik geef U Edel Mogenden te raden, door wie, en in welke schepen althans die ponden boter naar Londen zijn geordonneerd en overgevoerd? U Edel Mogender vaderlandsliefde heeft het antwoord gereed: *voor Nederlandsche rekening en in Nederlandsche schepen*, door Nederlandsche reederijen uitgerust.

Neen, Edel Mogende Heeren! ulieder vaderlandsliefde voert U Edel Mogenden te ver heen: dit zoude zoo wezen, wanneer de fiscus dit niet belette.

Engeland had in 1816 op ieder centenaar boter een inkomend regt gesteld van 20 shillings, wanneer die in Engelsche, van 25, wanneer die in Nederlandsche schepen wierd aangebragt.

In 1825 heeft het Engelsche Gouvernement de regten op de boter, in Nederlandsche schepen aangebragt, gelijk gesteld met die, aangebragt in Engelsche schepen. Eene scheepsla ling had reeds van die gunst gejouisseerd.

Engeland hoopte op reciprociteit van gunst. Wat doet onze fiscus? Hij berekent de mogelijkheid van eenig nadeel in zijne kas; brengt er onze Regering toe, om geene reciprociteit van gunst te bewijzen; doet Engeland deze gunst intrekken, en tot op den huidigen dag zijn het Engelsche kooplieden en Engelsche schepen, die gestadig in de vaart zijn tusschen Nederland en Londen, om die nationale producten te doen overvoeren; beneemt aan de Nederlandsche reederijen een jaarlijksch voordeel uit die door boter en kaas geëtablisseerde vaart van p. m. 250 duizend gulden 's jaars, en benadeelt den aanwas van onzen scheepsbouw met zoo vele schepen en verplaatst dien handelstak uit de handen der Nederlandsche in die der Engelsche kooplieden.

Zoo offert de fiscus scheepsbouw, vrachtvaart en handel op aan zijne bekrompene berekeningen; zoo neemt hij accijns, waar geen accijns verschuldigd is of moest wezen; zoo drukt hij hoofdzakelijk twee provinciën door een regt op haar product, voor de vrijheid van welks productie de provinciën millioenen schats aan verponding betalen, en dan zwijg ik nog van de omstandigheid, dat hij door dit alles medewerkt, om den handel te noodzaken om voor menschelijk gebruik onbruikbaar te maken en als smeer uit te voeren en te bestemmen een zuivel, zoo edel als boter. En dan wil ik ook niet eens uitweiden daarover, dat hij toelaat, althans heeft toegelaten, dat in een land, waarin bij de 2 millioen stuks sierlijk rundvee is, openbare verkoopingen worden gehouden van Iersch en Amerikaansch rundvleesch, hetgeen minder in kwaliteit is dan het inlandsche en hooger in prijs; en dat de ondernemers op Oost-Indië vleesch laten komen uit Engeland, een land, hetwelk den invoer van ons rundvee en rundvleesch heeft verboden en daardoor heeft doen ophouden dien tak van uitvoer, welke tot in 1804 ook bij ons bloeide.

Ik wil geene verontwaardiging doen ontstaan bij echte Nederlanders voor die schade en smaad.

Onze kaas kunnen wij, behalve naar Engeland, gelukkig nog afzetten naar Spanje, Italië en Frankrijk en is een product, dat kan duren en dat men eenigzins tot gunstiger prijzen kan ophouden; doch voor de boter, die wegens derzelver spoedig bederf niet is op te houden, bestaat slechts *één éénige* markt, die van Londen.

Willen U Edel Mogenden het bewijs, dat Londen hare eenige markt is? U Edel Mogenden zullen het vinden in de navolgende daadzaken: dat, vóór dat de uitvoer van boter uit Vriesland (ik zal hier alleen van die provincie spreken, omdat de marktprijzen aldaar meer algemeen bekend zijn) in 1791 begonnen is, dezelve nimmer boven de f 16 à 20 de $^1/_4$ ton heeft kunnen gelden; dat, toen in September 1800 de uitvoer verboden werd, de Vriesche marktprijs vóór het verbod was f 52 en na het verbod f 14 à f 18 per vierendeel; dat gedurende het verbod in 1810 tot 1814 die hoeveelheid nimmer 14 gulden heeft kunnen houden.

Wanneer zij zich te Londen niet weet staande te houden, is het met haar gedaan, en het jaar 1829 (het buitengemeen slecht jaar 1830 zal ik niet noemen) heeft reeds eene zoodanige ongunstige uitkomst opgeleverd, dat onze uitzigten daaromtrent zeer duister worden, want het kan U Edel Mogenden bekend zijn, dat de uitvoer van boter in 1829 30,000 vaten minder is geweest dan in 1828, en dat bij eenen middelprijs van 4 gulden minder dan 1828.

Zoodat Friesland in 1829 elf tonnen gouds minder uit dien uitvoer genoten heeft dan in 1828, en onder zoodanige omstandigheden weigert men, door eene ontlasting, bij te springen eenen tak van landbouw, welke reeds zoodanige mededinging in de afzetting van zijn product ondervindt, dat hij, in één jaar, in ééne provincie daardoor elf tonnen gouds derft.

En welke is dan de concurrentie, die hij op de Londensche markt heeft door te staan? Daar heeft hij door te staan, eensdeels de concurrentie van de Engelsche en Iersche boter, die niet alleen vrij van regten is, niet alleen minder bezwaard met kosten, maar beschermd met een regt van 20 of 25 sh. per centenaar op de buitenlandsche.

Anderdeels heeft hij daar door te staan de concurrentie met de Oost-Friesche en Holsteinsche boter, voornamelijk met de laatste, welker aanvoer sedert 1818 zoodanig is toegenomen, dat er, even geregeld als uit Harlingen, acht schepen tusschen Hamburg en Londen in de vaart zijn, om van daar aan te voeren eene hoeveelheid, welke in 1827 niet minder dan $7^1/_2$ millioen oude ponden bedroeg, en dan met niet meer dan $^1/_8$ pct. uitgaande regten bezwaard, terwijl Nederland deszelfs product met $2^1/_4$ pct. gelieft te belasten.

Hoe is het nu mogelijk, dat de Nederlandsche boter op de eenige markt, welke zij heeft, de concurrentie kan blijven volhouden met boter, welke òf vrij van regten òf minder belast is?

Het is deze dubbele concurrentie, Edel Mogende Heeren, welke bewijst de ongegrondheid der meening, vooruitgezet *zonder bewijs*, dat Engeland onze boter noodig heeft. De ongegrondheid dezer stelling wordt nog frappanter door de opmerking, dat vóór 1791 Engeland zich niet alleen geheel en al van boter voorzag, maar Iersche boter naar Holland zond; dat er na dien tijd menigvuldige tijdperken hebben bestaan, dat de uitvoer van boter uit dit land verboden of beperkt was en evenwel de prijzen in Engeland eerder lager dan hooger waren, ten minste onafhankelijk van die sluiting of beperking, bij voorbeeld gedurende het verbod van 1800 en 1801 en meer speciaal van 1811 tot 1814, toen, met eene sluiting der continentale havens, de boter niet boven de 90 tot 112 shillings geweest is, terwijl die naderhand bij opene havens wel eens was 130 tot 140 shillings. En het alles afdoende bewijs zal wel wezen, dat er bij goeden aanvoer zoodanige overvloed van boter in Londen is, dat dezelve soms tot groot verlies verkocht moet worden, ja zelfs, dat er in de laatste jaren boter uit Londen naar de plaats der afzending is teruggezonden.

Dit alles bewijst, dat Engeland overvloed van boter heeft, aan onze boter geene behoefte heeft, zich zeer wel tot lage prijzen van boter kan voorzien, al heeft het geen aanvoer van ons; maar het zijn juist die ongelukkige sluitingen en beperkingen van den Nederlandschen uitvoer, die de Engelschen geleerd hebben onafhankelijk te kunnen zijn, terwijl wij ons daardoor in hunne afhankelijkheid geplaatst vinden. Laat Nederlands fiscus zoo voortgaan, dan zal hij met der tijd gedood hebben de hen, die zulke gouden eijeren voor het gemeen belang legt.

Het is ook deze dubbele concurrentie, Edel Mogende Heeren, waarop schipbreuk lijdt het gevoelen van theoristen, dat de consommateur de belasting zoude betalen, welke de fiscus daarop gelieft te leggen, en dat die belasting behoort onder de zeldzaam voorkomende middelen, die den buitenlander, welke ze in effecte betaalt, doet bijdragen tot de behoefte van den Staat; want het gezond en onbevooroordeeld verstand zal moeten erkennen, dat een marktprijs, welke door concurrentie geformeerd wordt, niet vraagt naar het al of niet bestaan en de hoogte der regten, welke Nederland of Hamburg bij den uitvoer verkiest te heffen, maar dat die daargesteld wordt door de verhouding van de navraag op de Londensche markt tot de aanwezige partijen, en dat alzoo, de marktprijs in Londen vastgesteld zijnde, de orders tot opkoop in Hamburg of Nederland niet anders *kunnen* gegeven worden dan tot zoodanigen minderen inkoopprijs als het bedrag der kosten en regten, welke op de bestelde partij loopen, dit medebrengen, ten einde in Londen ten gestelden marktprijs te kunnen afzetten eene bederfbare waar, welke niet vatbaar is voor opslag, maar *à tout prix* MOET verkocht worden en ook wordt, zoodanig, dat het niet als *boter* verkochte, voor smeer publiek door makelaars geveild wordt.

Zijn dus die kosten en regten *gering*, dan is de order tot inkoop *hoog*; zijn die kosten en regten *zwaar*, dan is de order tot inkoop in diezelfde evenredigheid *lager*, en zoo formeert zich in Vriesland en Hamburg een van de Londensche markt afhankelijke marktprijs, welke geheel en al ten laste of voordeele des botermakers laat het bedrag der regten, welke zijne landsvaderlijke Regering daarop al of niet verkiest te heffen.

Ik wil dit door een voorbeeld ophelderen:

De prijs van de boter in Londen is bijv. 92 shillings de centenaar van 112 ponden; dan doen 84 centenaren, gelijk aan

100¼ ton, 386 pond sterling 8 shilling, ad f 12 per pond sterling, maakt Hollandsch	f	4,636.80
Gaat hier af aan regten en kosten		1,600.00
Dan resteert voor 100 vierendeels	f	3,036.80

of plus minus dertig gulden per vierendeel; daarvoor geeft de Engelsche boterkoper in Nederland order tot inkoop, en deze order maakt den marktprijs.

Zijn er nu op die	f	4,636.80
Maar kosten en regten		300.00
Dan blijft er voor 100 vierendeels	f	4,336.80

of plus minus drie en veertig gulden per vierendeel, en de Nederlandsche marktprijs is 43.

Dit voorbeeld, Edel Mogende Heeren! is niet hersenschimmig; het is getrokken uit eenen brief, welken ik hier voor mij heb liggen, geschreven door iemand, die een werkzaam deel heeft genomen, niet alleen in den boterhandel, maar verdienstelijk medegewerkt heeft, om aan denzelven die uitbreiding te geven, waarop dezelve tegenwoordig staat, en hij voegt er bij: » het is den koophandel onverschillig, of hij het geld aan het land voor regten of aan den boer voor prijs uitbetaalt, maar het kan slechts eens uitgegeven worden."

De voorstanders van dit regt voegen ons toe, dat, wanneer dan de botermakerij daardoor niet voordeelig genoeg wordt, wij aan onze landen eene andere productive strekking kunnen geven. Ongelukkige theoristen! komt in Friesland, bestudeert den grond, dan zult gij bevinden, dat, zoo om deszelfs aard als ligging, dezelve bij uitsluiting geschikt is tot veehouderij en niet tot iets anders; wilt gij dan landen, welker product de vreemdeling met millioen gulden betaald heeft, dwingen tot eene andere bouwerij, welke minder rendeert? Is dan niet het hoogste product het voordeeligste voor de welvaart des lands? Zijn die heeren dan ook van het gevoelen, in Frankrijk eens vooruitgezet: » *que la France produisait trop.*"

Ja, het is zoo, gij kunt Friesland en Holland wel dwingen om de boter- en kaasmakerij in te korten, maar dan ruïneert gij hen en u zelven, wanneer zij, met uwe reeds lage graanprijzen, op de markt komen concurreren om ook die prijzen geheel te bederven en te drukken, en zoo zult gij u zelven helpen benadeelen, na eerst anderen geruïneerd te hebben.

De ondervinding leert toch, dat de uitzetting der boter- en kaasmakerij sedert 1818 in Holland en Vriesland, Oost-Vriesland, Holstein, Ierland en Engeland is toegenomen, alleen om de lage graanprijzen en de strekking der landbouwers om steeds het meest renderende product te leveren. Gij, theoristen! wilt uwe landlieden dwingen om een product te leveren, dat minder rendeert, overvloedig is en overal concurrentie heeft, ongelukkige theoristen!!

Na dit betoog van de ongegrondheid der motiven, welke de fiscus en eenige theoristen hebben aangevoerd om de belasting van deze en andere nationale territoriale producten te regtvaardigen, hoop ik, dat deze Kamer, althans bij de herziening van het geheele tarief, zal beletten, dat zoo zeer benadeeld worden deze en andere belangrijke takken van landbouw, welke zoo veel welvaart aanbrengen in die provinciën, waarin zij in het groot bestaan niet alleen, maar ook bij opvolging in die provinciën, waarin zulks in eene mindere mate plaats heeft; door welke welvaart de schatkist in hare accijnsen en andere directe en indirecte belastingen meer dan gecompenseerd zal worden voor de derving, welke zij wegens eene verlaging der uitgaande regten zal ondervinden, en meer speciaal, om die niet te vernietigen in belangrijke provinciën, welke al haar vermogen moeten inspannen, om te boven te komen den ondragelijken last eener verponding, welke zij in de schatkist storten ten behoeve van andere, welke in eene mindere evenredigheid betalen.

Eene andere soort van voorstanders van dit regt meent, dat men met voorzigtigheid in deze moet te werk gaan, want dat de ondervinding zou bewezen hebben, dat wanneer wij de uitgaande regten *verminderen*, het Engelsche Gouvernement de inkomende vermeerdert, en dat alzoo de vermindering van regten alhier zou vermeerderen de inkomsten der schatkist aldaar, zonder onze industrie te bevoordeelen.

Deze soort van tegenstand, Edel Mogende Heeren, erkent dus het beginsel, door mij in het eerste gedeelte betoogd, dat deze industrie door vermindering van regt van onzen kant bevoordeeld zoude worden, en ik neem akte van deze toestemming. Alleen vreezen zij, het oogmerk te missen.

Maar, Edel Mogende Heeren, wie heeft dit schrikbeeld opgeworpen? De fiscus in 1816. En waarom? Om niet te behoeven toe te geven aan de uit deze Kamer gedane vraag tot opheffing of vermindering van regt.

Maar wanneer deze Kamer toen aan den Minister gevraagd had de bewijzen, waarop hij dit schrikbeeld durfde opperen, dan twijfel ik zeer, of hij die zoude hebben kunnen leveren, en wanneer zijn opvolger, nu in deze Kamer tegenwoordig, die bewijzen heeft, dan wil ik Zijne Excellentie nu voor alsdan uitgenoodigd hebben, de daarvan bestaande parlements-acte ons wel te willen doen kennen; zoo niet, dan zal ik het daarvoor houden, dat Zijne Excellentie, meer loyaal dan anderen, geene schrikbeelden wil doen ontstaan, waar die werkelijk niet zijn.

In afwachting evenwel daarvan, zal ik bewijzen inbrengen van het *tegendeel.* Hamburg heeft deszelfs boter bij den uitvoer belast met ⅛ pct., wij met 2¼ pct.; indien de geuite meening nu waar was, dan zoude de Hamburger boter in Engeland zoo veel hooger belast moeten zijn dan de onze, als het onderscheid is tusschen ⅛ en 2¼ pct.; dit is evenwel zoo niet, want alle inkomende boter is daar gelijk belast. Een ander nog sterker bewijs is, dat, toen wij in 1822 het uitgaand regt uit Nederland op de helft hebben verminderd, Engeland desniettegenstaande zijn inkomend regt niet heeft verhoogd; hetzelfde is op den huidigen dag nog op dezelfde hoogte, zoo als het in 1816 is vastgesteld. Integendeel, zoo heeft het Parlement, op de aanzoeken der Ieren, in 1825 en 1826 gedaan, om den invoer van van vreemde boter te verbieden of de inlandsche nog meer te beschermen, die verzoeken afgeslagen, hunne inlandsche boter als genoegzaam beschermd rekenende door de bestaande belasting, welke meer dan 2½ millioen gulden oplevert, en dat wel op aanzoeken van den handel, die alle verhooging van regten aanmerkte als eene prohibitive strekking te zullen hebben en dien tak van handel te zullen afbreken.

En ziedaar, Edel Mogende Heeren, hoe Engeland handelt; het vraagt niet, of verhooging van last meer in zijne schatkist zal doen vloeijen; het vraagt alleen: is het inlandsch gemaak genoegzaam beschermd tegen vreemde concurrentie? En zouden wij ook den bestaanden handel kunnen knakken? En deze punten geconstateerd hebbende, laat het den handel vrij; vrij, Edel Mogende Heeren! wetende hetgeen, in het voorbijgaan gezegd, in Nederland ook niet geheel onbekend is, dat alle verhooging van tarief geene wiskunstige verhooging van inkomsten aanbrengt.

Dan, hoe dit zijn moge, de vrees, dat het Engelsch Gouvernement zijne regten zal ophalen, naar mate wij die verminderen, is hersenschimmig. Hetzelve zal dit dan slechts doen, wanneer de Londensche markt niet hoog genoeg is, om het inlandsch gemaak ruim te betalen, en hetzelve bescherming noodig heeft.

Maar dan ook zal hetzelve dit doen, al was het ook, dat wij te gelijker tijd onze regten verhoogden; want dezelve zijn aan Engeland onverschillig, omdat zij niet medewerken tot het formeren van deszelfs marktprijs.

En dan nog, Edel Mogende Heeren! wanneer hetzelve dit eens deed om de redenen, vervat in dit vooruitgezet schrikbeeld?

Moet men dan zich zelven kwetsen of dooden, wanneer men tegenover eenen vijand staat, die dit *tracht* te doen.

Neen, Edel Mogende Heeren! dan moet men zich met ernst en waardigheid verdedigen, gelijk dit aan eene natie, aan ons nationaal karakter past, gelijk wij dit schuldig zijn aan onze nationale onafhankelijkheid, gelijk, in één woord, de Koning die gehandhaafd heeft tegen andere Mogendheden *door wederkeerige benadeeling* op voorwerpen, die niet van ons *eigen*, maar van onze *benadeelers* zijn.

Dit is het middel om ons zelven wel te doen en ons niet door anderen te doen verguizen. Dit zou, hoop ik, wezen de houding, die de Nederlandsche Regering zou aannemen. Dit zal zij doen, wanneer zij zich niet door den fiscus daarvan laat afwenden.

Edel Mogende Heeren! Als voorstander van een vrijgevig handelstelsel, kan ik niet anders dan tevreden zijn met hetgeen bij de in discussie zijnde wet voor den handel, die dit noodig heeft, wordt aangewend; alleen heb ik lang getwijfeld, of de overgang van hooge tot lage regten wel in eens behoorde te geschieden. De eene requestrant verlangt dit, terwijl de andere zulks tegenspreekt. De redeneringen van den meest belanghebbende hebben mijnen twijfel opgeheven en ik heb daaruit ge-

zien, dat even weinig als hij nu, voorlang reeds wetende dat er verandering zoude komen, zich tegen schaden heeft kunnen hoeden, hij dit om dezelfde reden ook bij eene trapsgewijze invoering der nieuwe wet niet zal kunnen doen. Heeft de Regering evenwel de gelegenheid eenige te gemoetkoming te verleenen, daartegen zal ik mij niet verzetten.

Ook aan die fabrieken, welke in deze wet worden behandeld, wordt, volgens mijne wijze van zien, matige bescherming verzekerd.

Voor zoo verre thans mogelijk, zorgt men ook voor de Nederlandsche scheepvaart.

Alleen de door mij ook hooggeschatte landbouw is met eene soort van verachtelijk stilzwijgen voorbijgegaan, en hoe men overigens ook moge denken, de ongerijmdste en niet verschuldigde lasten blijven denzelven drukken. Wat moet ik in deze doen? De wet mede afstemmen en hierdoor de Regering trachten te dwingen ook voor den landbouw te zorgen, eene daad, welke in allen gevalle ook het goede, dat voor den handel en dus voor eenen tak van ons nationaal bestaan in deze wet gelegen is, voor het oogenblik zou doen verloren gaan; of de wet aannemen en een deel van ons volksgeluk helpen bevorderen, en blijven aandringen, dat men ook bij eene eerste gelegenheid omtrent den landbouw eene betere huishoudkunde van Staat aanneme en de beginselen, in deze mijne rede voorgestaan, mogen worden toegepast op alle nationale voortbrengselen, die door eene gelijke plaag zijn aangetast?

Tot het laatste heb ik voor het tegenwoordige, en als eene proef, besloten, en zal alzoo vóór de wet stemmen.

De heer **van Nes**: Ik neem het woord niet op in de meening van eenig nieuw of meerder licht te kunnen verspreiden over de stof, welke ons thans bezig houdt; het is eerder om mij te beklagen, dat de vereischte onderrigting, hoe onontbeerlijk anders voor eene Vergadering, welke over de meest kostbare belangen der natie staat te beslissen, aan ons inderdaad is onthouden.

Nadat de bloei der noordelijke provinciën gedurende zoo vele jaren aan de belangen en aan de begrippen in de zuidelijke gewesten ondergeschikt is geweest; nadat Neêrlands handel zoo lang cijnsbaar was aan Belgische fabrieken en zelfs Hollands aloude scheepvaart daarbij in vreemde handen geraakt en deels ook tot eene Vlaamsche koopstad was overgegaan, heeft de afval van verscheiden gewesten, vrij onverwacht, een einde gemaakt aan onze commerciële opofferingen en aan den voorspoed van België!

Indien de scheuring van het Koningrijk der Nederlanden ook voor ons vele inderdaad noodlottige gevolgen heeft medegebragt, dan bood zich ten minste een troostrijk vooruitzigt aan in het herstel van den vrijen handel, de bron der welvaart van onze voorvaderen, en het Koninklijk besluit van den 7den November ll. gaf ons de blijde verzekering, dat het tarief der in- en uitgaande regten door verschillende departementen van het bestuur, met overleg der kamers van koophandel en fabrieken, ten spoedigste herzien stond te worden.

Zes maanden lang hebben die departementen zich bezig gehouden met dat overleg, om eindelijk op den 5den Mei jl. aan ons aan te kondigen, dat die algemeene herziening alsnog kan worden afgewacht, vermits de vereischte bevelen daartoe gegeven zijn, en dat het wenschelijk is eenige artikelen van dat tarief *al aanstonds* te wijzigen. Ziedaar dan de spoed, waarmede de weldadige bedoelingen van Zijne Majesteit ter bevordering der materiële belangen van de getrouw geblevene provinciën worden verwezenlijkt.

Al aanstonds, na zes maanden, worden slechts eenige artikelen in verhouding gebragt met de tegenwoordige omstandigheden, en in al het overige moeten dan scheepvaart en handel vooralsnog buiten die verhouding blijven voortkwijnen?

Edel Mogende Heeren, het is mijn gevoelen, dat de voorgestelde wet thans reeds alle de voornaamste voorwerpen van in- en uitvoer behoorde te omvatten en dat zij dit ook konde doen.

In dit land vindt men eene algemeene belangstelling in al wat handel of zeevaart betreft, en die belangstelling gaat gepaard met eene aanzienlijke mate van algemeene kennis.

Ongetwijfeld bestaan er verschillende, ja zelfs strijdige gevoelens, die veelal uit strijdige belangen voortkomen, maar de staathuishoudkunde heeft in onze dagen over de ware materiële belangen der volken een meerder licht verspreid, hetwelk ook voor de onderrigting van Nederland niet te loor is gegaan.

Dit licht zal ongetwijfeld bij de Ministers van Zijne Majesteit of bij die van hunnen rade in dubbele mate bestaan: van hen verwacht ik de kennis der grondbeginselen, waarnaar eén handeldrijvend volk deszelfs commerciële wetgeving behoort te regelen, en dat Ministerie behoorde derhalve van de respective kamers van koophandel en fabrieken, naar mijn inzien, niets anders gevraagd te hebben dan de bijzondere practische onderrigting, welke noodig is tot doelmatige toepassing van erkende grondbeginselen, van grondbeginselen, welke bij de aanvrage vooruitgesteld moesten wezen, om tot leiddraad der werkzaamheden van die kamers te verstrekken.

Zoo doende had men het werk van die kamers kunnen bekorten en alzoo de resultaten daarvan bespoedigen; de Amsterdamsche kamer van koophandel heeft dit ook zeer wel begrepen en daarom vooraf aangevraagd, of het Gouvernement ook eenige hoofdbeginselen had aangenomen, die tot grondslagen van het gebouw onzer nieuwe handels-wetgeving zouden moeten strekken, doch zonder dat zij eenig bepaald bescheid op die gewigtige vraag heeft ontvangen.

Het is derhalve blijkbaar, dat het Ministerie eenen anderen weg heeft ingeslagen en dat de kamers van alle handleiding verstoken zijn gebleven, uitgezonderd alleen: *dat er niet meer gelet behoeft te worden op de belangen der afvallige provinciën*, de eenige waarschuwing misschien, welke geheel kan worden gemist.

Het gevolg van die onbepaalde en onbestemde aanvragen is dan ook nu geweest, dat de eerste beginselen der staathuishoudkunde weder in deliberatie gebragt konden worden bij collegiën of kamers, welke eigenlijk alleen tot practische beschouwing en behandeling bestemd zijn. Van hier de vertraging en het achterblijven van vele adviezen; van hier uiteenloopende of ook wel strijdige voorslagen; van hier eindelijk, dat het Ministerie slechts ongelijksoortige bouwstoffen heeft kunnen verkrijgen tot een gebouw, waarvan de grondslagen en de evenredigheid geheel onbepaald waren gebleven, en dat hetzelve nu niet in staat is om die algemeene voordragt te doen, welke voor de belangen van handel en zeevaart, onder de tegenwoordige omstandigheden, reeds sedert den aanvang van dit jaar zoo gebiedend gevorderd werd! Dit gebrek gaat zelfs zoover, dat men niet eens durft te vertrouwen op de wijzigingen, welke bij de onderhavige concept-wet voorgedragen worden, maar bij de memorie van toelichting belooft, de thans gewijzigde artikelen in het vervolg bij eene algemeene herziening van het tarief op nieuw in overweging te zullen nemen, om alsdan eerst definitief te worden beslist.

Geen wonder dan, dat dezelfde memorie van toelichting de belangen van den landbouw geheel tot eene volgende zitting verwijst; dat men dan eerst *bepaaldelijk in overweging zal nemen, in hoeverre de mogelijkheid bestaat om het vertier der voortbrengselen daarvan te begunstigen.*

Aan *begunstiging*, Edel Mogende Heeren! schijnt tot hiertoe nog niemand gedacht te hebben. Deze Kamer zelve heeft alleen maar gewag gemaakt van *regten van uitvoer*, waardoor het vertier van die voortbrengselen *gedrukt* wordt, van verbodsbepalingen, waardoor de uitvoer geheel verhinderd wordt en zij heeft geene voldoende inlichting bekomen, of het noodig is, dat die last, die drukking alsnog moet blijven voortduren.

Maar indien het Ministerie tot hiertoe zoo weinig met de noodige bescheiden is toegerust, dat men aarzelt om de tegenwoordige concept-wet over bepaalde onderwerpen voor iets meer dan voor eene transitoire wet te doen doorgaan, wat wordt er dan van het onderzoek en van de beslissing der Staten-Generaal, terwijl die geringe onderrigting, welke het Ministerie tot hiertoe kon magtig worden, niet eens tot deze Vergadering heeft mogen doordringen.

Immers de conceptwet zelve is begeleid door eene *memorie van toelichting*, waarin geen licht ter wereld te vinden is. In den aanvang meenden vele leden met mij nog eenige schemering in het verschiet te ontdekken bij de vermelding, *dat men zooveel mogelijk de adviezen der geraadpleegde kamers van koophandel heeft opgevolgd*; maar de mededeeling van die adviezen is vruchteloos gevraagd, en zoo verdween ook die laatste schemering aan het duistere pad, waarop het ons vrij stond om naar goedvinden rond te tasten door vragen en aanmerkingen in de Sectiën, waarop de antwoorden van Regeringswege deels vrij onvoldoende en deels ook geheel achterwege gebleven zijn.

Wat mij betreft, ik heb getracht eenig ander licht te putten uit de verzoekschriften van ettelijke kooplieden en fabrikanten, alsmede uit de toevallige mededeeling van een afschrift van het advies der Amsterdamsche kamer, en de lezing daarvan heeft mij het gemis van inzage der overige stukken des te meer doen betreuren; want welk oordeel men dan ook over de daarin vervatte voorslagen moge vellen, zoo schijnt mij dit advies, naar

45ste ZITTING. — 2 JUNIJ 1831.

XX. *Wijziging in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

vorm en naar inhoud, der eerste handelstad des Rijks volkomen waardig. Het troost mij te zien, dat er nog kennis van de groote nationale belangen hier te lande bestaat en dat de koophandel zelf genegen is, om die zaak uit dat verheven standpunt te beschouwen, van waar alleen de meest gelukkige overeenstemming tusschen de verschillende belangen van handel, fabrieken en landbouw kan worden overzien.

Daar ik evenwel thans word geroepen om, zonder verdere onderrigting, ook mijne stem over die hooge aangelegenheid uit te brengen, zal ik kortelijk die gronden opgeven, waaraan ik meen de voorgestelde bepalingen te moeten toetsen.

Het eerste en voornaamste grondbeginsel schijnt hierin te bestaan, dat de inkomende en uitgaande regten niet, gelijk de accijnsen, beschouwd moeten worden als een middel om de inkomsten van den Staat te vermeerderen, maar dat die alleen moeten strekken tot bescherming der gezamenlijke bronnen, waaruit de welvaart van den Staat zal moeten voortvloeijen. Zoo doende plukt men de vruchten van den boom, zonder de wortels in het allerminste te kwetsen.

Uit dit oogpunt nu vraag ik: waartoe dienen die regten van uitvoer, welke, hoe matig ook, bij dit tarief op alle de artikelen voorkomen? Ik zoude wel hierbij willen vragen: waarom is de tijd nog niet rijp, om den uitvoer van alle koopwaren, zonder onderscheid, geheel vrij te stellen, met uitzondering alleen van eenige weinige artikelen, welke om zeer bijzondere redenen aan eenig bezwaar of temporair verbod onderhevig moeten blijven? Die vrijstelling ware eene weldaad voor den handel en niet minder weldadig voor landbouw en fabrieken: voor den handel, omdat het regt van uitvoer, hoe gering ook, gevoegd bij den omslag en het oponthoud ter verkrijging van het benoodigd verlof tot uitvoer, den prijs der koopwaren, naar vreemde markten gaande, moet drukken en dus het uitzigt op buitenlandsch debiet in gelijke mate verminderen; voor den landbouw en voor de fabrieken, omdat de waarde van derzelver voortbrengselen bij den uitvoer juist zooveel wordt verminderd als de belasting met de formaliteiten bij den uitvoer gekost heeft, waardoor zij dus eveneens in de mededinging tegen vreemde voortbrengselen van gelijken aard op de buitenlandsche markten gedrukt worden.

Men zegge ook niet, dat de eerste ruwe stoffen van inlandschen oorsprong, hetzij van landbouw of nijverheid, bij den uitvoer belast moeten worden ten voordeele van inlandsche fabrieken, welke daarvan gebruik maken tot het vervaardigen van eenig ander fabrikaat; want bij uitvoer zoude de productie vermeerderen, ook ten behoeve der inlandsche fabrieken en het verbod of bezwaar van uitvoer doet diezelfde productie inkrimpen tot op het bedrag der hoeveelheid, waarvoor plaatsing te vinden is; eindelijk, de buitenlander leert al spoedig die grondstoffen elders te zoeken of anders een surrogaat daarvoor te vinden. Zoo is het verbod van uitvoer van *waarden-* of *wilgen-hout, dat bekwaam is om tot hoepen gemaakt te worden*, naar mijn inzien, zonder doel, want men kan den buitenlander niet beletten om op lage klei- of veengronden hoephout te telen, en het is de landbouw alleen, die, zonder voordeel van iemand, verliest bij de aankweeking van een product, dat welig tiert op lage gronden, welke voor weinig andere gewassen geschikt zijn.

De belasting op den uitvoer van boter en kaas, waarvan een ander lid zoo even in het breede gesproken heeft, is niet anders dan een onredelijk en onstaatkundig bezwaar te noemen, indien het niet blijkt, dat de opheffing daarvan een zwaarder regt van invoer in een naburig land zoude provoceren; en bij de redevoering van dien veel geachten spreker is deze stof zoo bondig en krachtigd betoogd, dat alle verdere twijfel deswege moet ophouden, en dat ik mij daartoe in alle opzigten moet refereren.

Indien ik hier voorbeelden van artikelen aanhaal, welke in de tegenwoordige voordragt niet begrepen zijn, dan is het om te doen opmerken, dat *althans de uitvoer* al aanstonds bij deze voordragt meer algemeen kon zijn vrijgesteld, en wanneer ik mij thans verder bepaal tot die voorwerpen, welke bij deze concept-wet vermeld zijn, dan rijst de vraag, waarom de katoenen garens, waarom de manufacturen, waarom het ijzer en ijzerwerk bij *den uitvoer* de allerminste belasting moeten dragen. Waarom zal men moedwillig onze koopsteden belemmeren in het uitzigt, om in die koopwaren eene vrije markt aan de handeldrijvende wereld te kunnen aanbieden? Waarom voor onze fabrieken den prijs der productie verminderen? De Amsterdamsche kamer heeft dit punt, naar mijn inzien, bondig betoogd, en indien zij hetzelve niet heeft kunnen verkrijgen, dan strekt dit tot bewijs, dat men hier geenszins het advies der geraadpleegde kamers gevolgd heeft, gelijk bij de zoogenaamde memorie van toelichting over het algemeen wordt verzekerd; intusschen wordt er voor deze afwijking geene reden hoegenaamd gegeven, en het staat mij vrij te gissen, dat men hier alleen het voordeel van de schatkist gezocht en daaraan de handelsbelangen heeft opgeofferd, zonder te letten op het grondbeginsel, door mij vooruitgesteld, dat de regten van in- of uitvoer, niet uit een financieel, maar alleen uit een huishoudelijk of een commercieel oogpunt beschouwd en geregeld moeten worden.

Dezelfde aanmerking geldt ook ten aanzien van sommige regten op *den invoer* van goederen, welke hier te lande niet voortgebragt worden of anders tot grondstof van fabrieken of tot weder-uitvoer kunnen dienen, gelijk het ijzer-erts, het ijzer in ruwe blokken gegoten, en het smeed-, staaf- of roedijzer; want hoezeer het bestaande tarief, van Belgischen invloed afkomstig, bij deze voordragt aanmerkelijk verbeterd wordt, zoo schijnt ook het laatste $^1/_2$ pct. der waarde niet anders dan een nutteloos bezwaar in de belasting en in formaliteiten op te leveren.

De teedere vraag over de bescherming, aan voortbrengsels van inlandsche nijverheid door een verhoogd regt op den invoer te geven, zal ik hier niet in het breede behandelen; voor zoover de hier te lande bestaande fabrieken in een matig inkomend regt genoegzame bescherming kunnen vinden, acht ik dit bezwaar dragelijk voor de consumtie en dragelijk voor den handel, die door het entrepôt in dit geval kan worden gedekt; terwijl de nijvere klasse van onze maatschappij, vooral in de afgelegene en goedkoopste landstreken, van arbeid verzekerd blijft. Ik maak dus geen aanmerking op de doorgaans middelmatige regten, welke thans op den invoer van katoenen garens, manufacturen en op het gegoten ijzer voorgesteld worden; indien de ondervinding mogt leeren, dat de juiste verhouding van het bedrag der inkomende regten tot de bescherming dier nijverheid niet genoegzaam getroffen is, dan kan men op dit onderwerp terugkomen. Het komt mij evenwel voor, dat er geen genoegzame reden bestaat, om ten aanzien van het ijzer af te gaan van de berekening naar het gewigt, welke tot hiertoe heeft plaats gehad, alsmede dat het zoogenaamde schuitjes-ijzer tot ballast, vooral bij onze marine dienende, onder het gegoten ijzer gerangschikt had kunnen worden, om de redenen, bij zeker verzoekschrift aan deze Vergadering gedetailleerd; en ik meen insgelijks, dat het waar belang van den handel bij het behoud van scheepsvolk en bodems ons aanraadt, om de voortdurende fabricatie van Nederlandsche scheepsankers door een hooger inkomend regt te beschermen, aangezien niemand de beproefde meerdere deugdzaamheid der Nederlandsche scheepsankers heeft kunnen tegenspreken. Indien ik hierin mogt dwalen, dan vleije ik mij om van Z. E. den Minister alsnog te vernemen, welken uitslag de proeven bij de marine op de vergelijking, tusschen de Nederlandsche en de vreemde ankers genomen, in het voordeel van een van beide hebben opgeleverd.

De bescherming der inlandsche nijverheid wenschte ik vooral uitgestrekt te zien tot die fabrieken, waarvan de voortbrengselen tot binnenlandsche consumtie, maar niet tot den handel naar buiten, met uitzondering alleen van onze eigene koloniën, bestemd zijn; en, bedrieg ik mij niet, dan is dit het geval met den kalk. Het verzamelen der schelpen levert een middel van bestaan aan onze verarmde zeedorpen; onze menigvuldige kalkbranderijen begunstigen het vertier van den zoogenaamden steekturf in de hooge veenen, waardoor de Staat ook jaarlijks met nieuwen vruchtbaren grond wordt verrijkt; vele handen worden bij dit alles gebezigd, en de binnenlandsche scheepvaart wordt uitgebreid door het vervoer van schelpen, van turf en van kalk. Intusschen hebben de schelpkalkbranderijen gedurende de vereeniging met België zoodanig gekwijnd door de competitie van den Luikschen steenkalk, dat verscheidene geheel te niet zijn gegaan; de opbeuring van dezen belangrijken tak van inlandsche nijverheid schijnt door geen onbeduidend regt van 35 cents op de zeeton van tien mudden te kunnen geschieden, gelijk een geacht medelid vermeent, want, wel verre dat de doorgaande prijs van den vreemden kalk alhier op 1 gulden het mud te staan zoude komen, zoo is de Luiksche steenkalk hier te lande gedurende de laatste jaren voor 60 cents verkrijgbaar geweest. Naar mijn inzien is er een regt van 1 gulden 50 cents op de zeeton inkomenden steenkalk noodig, gelijk dit in twee Sectiën is voorgesteld, een regt, waardoor de invoer van steenkalk tot die objecten, waarbij hij den schelpkalk mogt evenaren of ook overtreffen, geenszins belemmerd wordt; terwijl de behoefte van steenkalk voor de zeepziederijen en sommige andere fabrieken zich tot zulk eene onbeduidende hoeveelheid schijnt te bepalen, dat die belasting voor onmerkbaar geacht zoude mogen worden.

Sommige der bedenkingen, door een medelid tegen de belasting

van 2 gulden op den invoer der steenkolen gemaakt, komen mij gewigtig voor; maar terwijl die invoer met Nederlandsche schepen geheel wordt vrijgesteld, beschouw ik dit inkomend regt slechts als eene proef tot opbeuring der Nederlandsche scheepvaart, waarvoor al het mogelijke moet worden gedaan en waarvan ik den uitslag gaarne zal afwachten.

Edel Mogende Heeren, dit een en ander zij thans genoeg tot het betoog, dat ik niet aan alle bepalingen van dit tarief eveneens mijne toestemming kan hechten; ik moet hier op nieuw mijn leedwezen vermelden over die verkeerde wijze van deliberatiën, waardoor wij verpligt worden om den ganschen inhoud van elke wet bij elke gelegenheid te moeten aannemen of afstemmen. Deze aanmerking geldt hier nog meer dan bij eenig ander onderwerp, want tusschen de verschillende voorwerpen van hetzelfde tarief is veelal geene andere overeenkomst dan alleen deze, dat ze in datzelfde tarief bijeen worden gebragt.

Bij eene aanstaande herziening acht ik van het uiterst belang, dat elk onderwerp van het tarief afzonderlijk worde behandeld. Thans, daar ik slechts ééne stem over de gansche voordragt kan uitbrengen, wil ik gaarne erkennen, daarin met veel genoegen den eersten stap tot afschaffing van een verderfelijk verbodssystema gezien te hebben, en dus ook gezind te zijn om voor de wet te stemmen.

De heer **Op den Hooff**: Behalve de Grondwet is er zeker geen onderwerp voor ons van meer gewigt dan dat, hetwelk wij hier behandelen. Of zou het na onze afscheiding van België, zou het thans niet wederom, in den volsten zin des woords, zijn waar geworden, wat de Souvereine Vorst der Vereenigde Nederlanden in het jaar 1824 zeide: *dat de koophandel de zenuw is van dezen Staat?* Zou het niet waar zijn, dat, zoo er voor ons nog eenige hoop overblijft op herstel van geleden verliezen, op gedeeltelijken terugkeer van vroegere welvaart, het alleen van den koophandel is, dat wij zulks kunnen verwachten?

Ik zeg dit geenszins, Edel Mogende Heeren, omdat ik landbouw en fabriekswezen zoude geringschatten; in tegendeel, ik beschouw dezelve, met den handel, alhoewel ik dezen in ons tegenwoordig vaderland bovenaan plaats, als leden van *een* nijverig huisgezin, die, wel verre van inderdaad tegenstrijdige belangen te hebben, ofschoon deze ook somtijds in schijn mogen verschillen, elkander onderling helpen en schragen.

Wanneer ik echter van fabrieken spreek, heb ik alleen de zoodanige op het oog, waartoe ons land eene natuurlijke of verkregene geschiktheid bezit, niet die, welke, evenals planten uit een vreemd gewest tot ons overgebragt, kunstmatig door verbodstelsels of, wat hetzelfde is, door hooge beschermende regten moeten worden aangekweekt en welke nimmer de kosten goedmaken, tot hare voortbrenging besteed.

Hooge beschermende regten, die den verderfelijken sluikhandel aanmoedigen, den naijver uitdooven, die de prijzen der voortbrengselen vermeerderen, zonder hunne hoedanigheid te verbeteren, alleen in het voordeel van eenige weinigen, maar ten nadeele van het algemeen, ten nadeele vooral van het groot getal gebruikers, welke men zoodoende noodzaakt om binnenslands slechter en duurder zich aan te schaffen, wat zij van buiten beter en goedkooper zouden kunnen bekomen, doch wier belangen, bij het behandelen van onderwerpen als het onderhavige, maar al te dikwerf geheel zijn uit het oog verloren.

Hooge beschermende regten, die, nadat zij eerst alle buitenlandsche mededinging hebben onmogelijk gemaakt, voor zooverre namelijk de sluikhandel zulks toelaat, eindelijk, ten gevolge eener tegen-natuurlijke uitlokking van kapitalen, die zij bevorderen, niet zelden eene binnenlandsche mededinging doen geboren worden, waartegen de begunstigde nu gaarne nieuwe bescherming zoude erlangen, doch te vergeefs nieuwe bescherming zoekt.

» Het verbod-stelsel," las ik onlangs bij een geacht Engelsch schrijver, » is de jammerlijkste aller dwalingen. De natuur in hare oneindige verscheidenheid heeft aan ieder land zijne bijzondere eigenschappen toegedeeld; zij heeft voor elken grond zijne ware bestemming aangewezen, en het is door het verschil van voortbrengselen en behoeften, dat zij de menschen door eenen algemeenen band heeft willen vereenigen en tusschen hen die toenadering daarstellen, welke den handel en de beschaving hebben doen ontstaan."

Ik zal na deze inleiding, Edel Mogende Heeren, wel niet behoeven te zeggen, dat ik van harte het beginsel toejuich, hetwelk in het tegenwoordig ontwerp van wet doorstraalt, het beginsel namelijk van vrijheid van handel. Doch zullen hier geene bijzondere belangen worden gekwetst?

Gaarne wenschte ik dit te kunnen ontkennen, immers ik beklaag, zoo zeer als iemand, hen, die zich in dat geval bevinden, en dat er zulke worden aangetroffen, is uit verscheidene requesten gebleken, aan deze Kamer aangeboden. Het zij mij echter vergund te vragen, of de ware oorzaak hiervan wel in het onderhavig ontwerp van wet moet worden gezocht, en of dezelve niet veeleer gelegen is in het verbodstelsel, hetwelk wij gedurende meerdere jaren hebben gevolgd en dat sommigen ook in Oud-Nederland tot het daarstellen van fabrieken heeft aangespoord, aan wier oprigting zij anders zeker niet zouden hebben gedacht. Het nadeel, dat sommigen hier zullen lijden, komt mij voor geene eigenlijke schade te zijn, maar eene derving van winst, alleen uit vroegere wetten ontstaan en welke dus zonder onbillijkheid hun door latere wetten weder kan worden benomen.

Maar hoe dit ook zij, wat het zwaarste is, moet het zwaarste wegen, en wij kunnen dus niet aan het belang van eenige fabrieken onzen geheelen handel en derhalve een zoo veel grooter belang opofferen. Ik zeg opofferen: hoe toch kunnen wij met eenigen grond op het herstel van onzen handel hopen, indien onze markt aan den vreemdeling niet eenigermate dezelfde voordeelen aanbiedt, welke hij elders vinden kan? Hoe kunnen wij de hoop voeden, om tegen de Hanze-steden de mededinging uit te houden, indien onze regten met die der evengemelde plaatsen zelfs geene vergelijking toelaten?

Ik wil echter hierdoor niet beweren, dat alle beschermende regten bij ons oogenblikkelijk geheel zouden behooren te worden afgeschaft; indien het stelsel van een geheel vrijen handel alom wierd ingevoerd, zouden daarvan zeker de beste gevolgen te wachten zijn. En gaarne voeg ik mij bij den wensch, zoo even door een geacht medelid uit Gelderland geuit, dat wij hierin Europa eenmaal door ons voorbeeld mogen voorgaan; maar wij zijn omringd door landen, welke, hetzij door regten of door premiën op den uitvoer, hunne voortbrengsels beschermen, en, zoo doende, is er een gedwongen staat van zaken geboren, waarnaar ook wij voor het tegenwoordige ons nog eenigermate moeten schikken. Het onderhavige ontwerp van wet heeft dit niet uit het oog verloren.

Zoo toch, bijv., worden de vreemde katoenen garens aan eene belasting naar het gewigt onderworpen, welke natuurlijk, meer drukkende op de grovere dan op de fijnere soorten, voordeelig is voor onze fabrieken, waar de eerstgemelde het meest worden vervaardigd. Deze wijze van belasting echter, opdat ik zulks in het voorbijgaan aanmerke, is niet nadeelig voor den handel, dewijl Zwitserland en Duitschland geene lage, maar wel middelbare en hooge nummers twist uit Engeland laten komen.

Zoo genieten de fabrieken van gegoten ijzer nog een beschermend regt van zes ten honderd.

Zoo is de toestand der branderijen van schelpkalk, wel verre van te zijn verergerd, integendeel verbeterd; immers, daar zij vroeger tegen den Luikschen steenkalk, die natuurlijk als een inlandsch voortbrengsel aan geene regten was onderworpen, moesten dingen, zullen zij thans slechts met den vreemden steenkalk hebben te kampen, welke een regt van invoer moet betalen.

Zoo eindelijk bestaat er ten voordeele onzer katoenen manufacturen een beschermend regt van 4 ten honderd.

Wat verder de lijnwaden-fabrieken in Oud-Nederland aangaat, kan ik niet inzien, dat haar toestand zoo zeer zoude worden bezwaard:

omdat, zoo de inlichting, die ik heb ontvangen, juist is, gelijk ik reden heb om te vertrouwen, zij voor het binnenlandsch vertier zekere goederen vervaardigen, die nergens anders gebruikt worden dan bij ons, waaraan de gebruikers zoo gewoon zijn, dat zij geene andere daarvoor zullen nemen en waarvan het vertier, als uitsluitend tot ons land beperkt, niet zoo groot is, dat zulks den vreemdeling zal aansporen, om hiervan opzettelijk fabrieken op te rigten;

omdat bovendien in al onze binnenlandsche fabriek-plaatsen, als waarvan wij hier spreken, de dagloonen zoo gering zijn als elders, zoodat zij gemakkelijk tegen den buitenlander kunnen werken, vooral wanneer men bedenkt, dat het vervoer van de Engelsche fabriekplaatsen, waarvan de sterkste mededinging te wachten is, tot aan boord, gevoegd bij de pakloonen, commissiegelden en vracht over zee, door elkander zeker zes honderd kost, zoodat onze fabrieken, met het voorgestelde regt van vier ten honderd, nog ongeveer tien percent boven de Engelschen vooruit hebben;

omdat verscheidene onzer fabrieken, als geene stoffen uitsluitend van katoen vervaardigende, in deze wet niet zijn begrepen;

omdat eindelijk, onze koloniën en onze fabrieken eene voor-

45STE ZITTING. — 2 JUNIJ 1831.

XX. *Wijziging in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

eelige gelegenheid van uitvoer zullen aanbieden, waar de reemdeling met haar niet gelijkstaat.

Er zijn er sommigen geweest, die, ofschoon aan het beginsel an een vrijen handel hulde doende, verlangd hebben, dat de egten niet terstond, maar òf trapsgewijze, òf wel eerst na verloop an eenigen tijd mogten worden verminderd, en gaarne wil ik rkennen, dat de bedenkingen dier handelaren zeer lang ook bij nij zwaar hebben gewogen. Later echter en bij nadere overweging ebben deze bedenkingen van derzelver gewigt verloren.

Immers wij hebben latere requesten ontvangen van handelaars, net de eerstgenoemde in hetzelfde geval verkeerende, die juist iet tegendeel hebben gevraagd en die verklaard hebben liever enig verlies te willen lijden dan den handel, ten gevolge eener rapsgewijze of nog langer uit te stellen vermindering van regten, an stremming, ja zelfs aan stilstand te zien blootstellen.

Hier komt bij, dat de wet niet plotseling is voorgedragen, naar dat men dezelve langen tijd heeft kunnen voorzien en dus ijne maatregelen heeft kunnen nemen; dat er entrepôts bestaan, vaarin ook manufacturen worden opgeslagen en van welke men lus, om schade voor te komen, zich heeft kunnen bedienen.

En eindelijk, dat, indien de redenering der eerstgemelde handelaren omtrent hunne verpligting, om steeds van alles wel voorziene magazijnen te moeten houden, juist is, toch door eene rapsgewijze of uitgestelde vermindering van regten aan hunne bezwaren niet zeer zou worden te gemoet gekomen; terwijl hierdoor aan den anderen kant de belangen van hen, die ter sluiks goederen hebben ingevoerd of zoodanige goederen voor lagere prijzen hebben gekocht, ten koste van het algemeen bijzonder zouden worden bevorderd.

Ik wil niet zeggen, dat uit de dadelijke invoering van het tarief niet voor sommigen ook hier nadeelen zullen voortvloeijen; maar wanneer ik dezelve tegen de voordeelen, welke daaruit zullen ontstaan, overstel, dan mag ik in het algemeen belang, dat mij hier alleen leiden kan, daarom mijne stem aan de wet niet weigeren.

Ik heb tot dusverre alleen voor het ontwerp gesproken; ik mag echter niet ontkennen, dat het in deszelfs geheel niet zoodanig is te zamen gesteld, als ik het zou hebben verlangd. Ook ik zou meerder verordeningen reeds nu wenschelijk hebben geacht en ik heb mij nog niet kunnen overtuigen, dat dezelve nu reeds onmogelijk zouden geweest zijn. Zoo bij voorbeeld zou ik gaarne gewenscht hebben, dat het bezwaar, ten gevolge der wet van 31 Maart 1828 op den invoer der Rijnwijnen gelegd, dadelijk ware opgeheven. Zoo heb ik niet kunnen inzien, waarom het verbod van uitvoer van oud glas nog behoort voort te duren.

Ik weet, dit verbod is niet nieuw, hetzelve bestond vóór onze vereeniging met België in het belang onzer glasblazerijen. Er zijn echter handelaars, die in een request, aan deze Kamer aangeboden, hebben beweerd, dat onze glasblazerijen, ten gevolge eener veranderde wijze van werken, weinig of geen oud glas meer bezigen. Mondeling hebben deze handelaars mij verzekerd, dat in de laatste jaren de handel in dit artikel zich zeer heeft uitgebreid en dat het uitsluitend naar België werd vervoerd, waar het diende tot grondstof voor eenige fabrieken; dat zij zich nu echter in den ongelukkigen toestand bevinden, van deze koopwaar, van welke zij groote partijen bezitten, niet te kunnen slijten binnen 's lands, omdat onze fabrieken die niet, immers niet in eene groote hoeveelheid, behoeven; niet meer te kunnen verzenden naar België, omdat alle vertier met België is gestremd; en niet te mogen uitvoeren naar andere buitenlandsche streken, omdat de nog bestaande verbodswet zulks verhindert. Is dit juist, en het zal mij aangenaam zijn, dat, zoo ik dwaal, de Ministers van Financiën en van Nijverheid mij van dwaling overtuigen, dan toch was het naar mijne meening billijk geweest, dat men het verbod van uitvoer van oud glas reeds nu had ingetrokken of gewijzigd. Ik hoop ten minste, dat hierop bij de bepaalde herziening van het tarief moge worden gelet.

Maar er zijn nog twee andere punten van meer algemeen belang, waarop ik wensch, dat bij deze gelegenheid moge worden acht geslagen:

I. De afschaffing der opcenten op het tarief.

II. De opheffing, als regel, der regten van uitvoer.

Een tarief vordert vastheid en zekerheid; de opcenten zijn aan jaarlijksche veranderingen onderworpen. Een tarief vordert groote eenvoudigheid en klaarheid, omdat het niet alleen dient voor den onderdaan, maar omdat de vreemdeling vooral ook naar hetzelve zijne handelsspeculatiën inrigt. Het is voor dezen moeijelijk, indien hij buiten het tarief nog tot andere wettelijke bepalingen zijne toevlugt moet nemen, om de regten te kennen, waaraan de goederen bij den in-, uit- of doorvoer zijn onderworpen.

De afschaffing der regten van uitvoer, als regel, is door eene kamer van koophandel aan de Regering aangeraden; de gronden daarvoor zijn aan dezelve bekend, en ik zal die hier niet herhalen. Mogt zulks echter zwarigheid ontmoeten in het algemeen, dan ten minste hoop ik, dat het zal worden toegepast op voortbrengsels van onzen eigen landbouw en onze nijverheid. Kunnen toch deze, naar mijn oordeel, niet verlangen om door hooge regten ten nadeele van het algemeen te worden beschermd, zij kunnen billijkerwijze vorderen, dat zij ten behoeve der schatkist niet in hunne belangen worden verkort.

Er is voor eenigen tijd een belangrijk werk uitgekomen over den handel en de nijverheid der Pruissische Monarchie, geschreven door den Pruissischen Staats-Minister Ferber, waarin de voordeelen van den vrijen handel op overtuigende gronden worden aangewezen. In dat werk zegt de schrijver, dat hij het juiste bedrag van uitvoer van zeker artikel van binnenlandsche nijverheid niet kan opgeven. En de reden, die hij daarvoor geeft, is de volgende:

omdat de Pruissische Regering verstandig, even als zij de fabriekmatige trekkastplanten versmaadt, welke slechts door premiën en vergoeding haar ziekelijk aanwezen kunnen behouden, even zoo ook de voordeelen verwerpt, die de schatkist, alleen ten koste der binnenlandsche nijverheid, zou kunnen trekken van den uitvoer van meer of min veredelde binnenlandsche voortbrengsels, welke ook de buitenlander in staat is te leveren, zoodat de uitvoer derzelve in Pruissen geheel vrij is.

Waarom toch, vraag ik, zou dit voorbeeld van Pruissen bij ons geene navolging vinden?

Ik heb dan ook van mijnen kant gaarne in de Afdeeling, waartoe ik de eer heb te behooren, het verlangen ondersteund, dat de uitvoer van boter en kaas bij ons geheel mogt worden vrijgesteld, een verlangen, waarop nog heden morgen in deze Kamer door een mijner geachte vrienden, uit Vriesland afgevaardigd, met zoo veel kracht is aangedrongen. Ik zal dit blijven doen, zoolang de Regering mij niet duidelijk aantoone, dat de waarheid aan hare, de dwaling aan zijne zijde is.

Ik zal vóór het tarief stemmen.

De heer **Donker Curtius van Tienhoven**: Bij de beschouwing en de overweging van den toestand, waarin Nederland thans verkeert, trekken vier hoofdaangelegenheden de meer bijzondere aandacht van elk, die geroepen is, om in deze moeijelijke oogenblikken het schip van Staat te helpen sturen: onze staatkundige betrekkingen naar buiten, met al het ingewikkelde der verschillen, welke tusschen ons en de afvallige Belgische gewesten zijn te vereffenen; de financiële ongelegenheid, waarin wij door dien afval en door de buitengewone krachtsontwikkeling, welke dezelve heeft ten gevolge gehad, gebragt zijn; de noodzakelijkheid, door de afscheuring en scheiding van België veroorzaakt, om ons staatkundig verdrag te wijzigen en onze staatshuishouding te vereenvoudigen; en eindelijk de verpligting om te zorgen, dat door de bescherming van *den handel*, *den landbouw* en *de nijverheid* de bronnen worden heropend en onbelemmerd mogen vloeijen, waaruit de ingezetenen rustig bestaan en welvaren kunnen putten, opdat ook derzelver schatpenning der schatkist kan blijven toevloeijen en het staatkundig bestaan des lands met de staatkundige en burgerlijke vrijheden der burgeren worde gehandhaafd en verzekerd. Ziedaar, Edel Mogende Heeren, de hooge staatszorgen, die ons thans bekommeren.

Hij, die al het gewigt dezer aangelegenheden op zich zelve en al het ingewikkelde en moeijelijke daarvan in de gegevene omstandigheden beseft, deinst schier terug voor de bezwaren, welke zich bij de overweging van elk derzelve aan zijnen geest opdoen.

Wij echter mogen ons daardoor niet laten ontmoedigen, maar bij de beschouwing van de rust, de eendragt, den goeden wil, den moed, de kracht en de welwillende opofferingen, welke de oud-Nederlandsche natie eenparig ontwikkelt en vertoont, mogen wij nog hopen, die bezwaren te zullen kunnen overwinnen.

De zorg voor de eerste hoofdaangelegenheid, onze betrekkingen naar buiten en onze schikkingen met België, moeten wij voornamelijk aan de Regering overlaten. Wij kunnen alleen, als de vertegenwoordigers des volks, deszelfs wenschen en verlangens tot de spoedige bestendiging eener geheele afscheiding van België en van billijke en regtmatige schikkingen met kracht en waardig-

heid ondersteunen, in de meer en meer ontluikende hoop, dat het tijdstip niet verre meer kan verwijderd zijn, waarop door de Mogendheden van Europa, in het belang der rust van dat werelddeel, ook des noods door onze kracht ondersteund, een eindpaal zal worden gesteld aan den euvelmoed en aan de trotsche, niet zelden belagchelijke, altijd hoogst overdrevene eischen van een hoop baldadigen, die de schoonste gewesten in een poel van jammeren hebben gedompeld en in bespottelijken overmoed de wet aan Europa zouden willen stellen.

De zorg voor de tweede aangelegenheid, uit onzen financiëlen toestand geboren, en die voor de hervorming en de vereenvoudiging onzer staatshuishouding behoort meer bijzonder ook tot onze kennisneming, en de gelegenheid zal zich weldra opdoen, om eerstgemelde aangelegenheid bij de kort aanstaande behandeling der vereischte begrootingswetten te overwegen. Ik behoude mij mitsdien voor, om mij alsdan deswege meer in bijzonderheden te verklaren, terwijl wij met grond mogen hopen, dat ook het tijdstip nabij is, waarop de Regering ons zal bekend maken met de beraamde ontwerpen ter wijziging onzer grondwettige instellingen.

Op dit oogenblik vinden wij ons meer bijzonder geroepen, om ons te bepalen bij de vierde hoofdaangelegenheid, de zorg voor de bescherming van *onzen handel*, *landbouw* en *nijverheid*, als zoo vele weldadige bronnen van ons bestaan.

Gelukkig, Edel Mogende Heeren, dat wij (zoo ik vertrouwen mag), allen overtuigd, dat deze bronnen gelijkelijk onze zorgen eischen, thans tevens vrij eenparig de overtuiging zullen koesteren, dat derzelver welbegrepen belangen zich onderling niet zoodanig stooten, dat zij niet te vereenigen zouden zijn.

Neen! wij moeten thans niet meer in deze vergadering tegen elkander overstaan als zoovele vijandelijke legermagten, waarvan deze den handel, gene den landbouw, eene derde de fabrieken bij uitsluiting verdedigt, maar wij moeten veeleer overtuigd zijn, dat *de handel* vrije en onbelemmerde loop en werking, vrijen aan- en afvoer vordert, zal hij bloeijen en tevens weldadig vertier aan de vruchten van onzen landbouw en onze nijverheid verschaffen; dat uit dit oogpunt de landbouwer, zoowel als de handelaar, die vrije markt en dat onbelemmerd vertier in beider welbegrepen belang moet verlangen; dat alleen dáár, waar de meest vrije invoer wordt geduld, ook de meest vruchtbare uitvoer van de voorwerpen van eigen grond en nijverheid plaats vindt, en dat het een bekrompen begrip is, om, in het schijnbaar tijdelijk belang van eenige weinige fabrieken, de buitenlandsche voortbrengselen van nijverheid van onze markten te weren, om onze consumtie alleen tot eigen fabrikaat te bepalen, daar toch de fabrieken voornamelijk door de mededinging tegen den buitenlander tot wezenlijken bloei moeten worden opgevoerd en, bij de bekrompen beperking tot eigen consumtie, wel eenig tijdelijk bestaan, maar geen echten bloei kunnen erlangen.

Ik wil hiermede geenszins te kennen geven, als of ook dat tijdelijk belang geheel niet behoorde in aanmerking te komen en als of het systema van geheel vrijen handel niet eenige beperking ter bescherming van fabrieken zou dulden. Neen! ik gevoel, dat in dit opzigt met verstand en omzigtigheid moet worden gehandeld. Maar, Edel Mogende Heeren! het systema van vrijheid moet het beginsel zijn en blijven, waarvan wordt uitgegaan; de beperking moet zich bepalen tot weinige uitzonderingen, opdat niet het principale aan het accessoire worde opgeofferd en eindelijk een beperkt grondgebied als het onze in zijn eigen bekrompen vertier worde besloten.

Uit dit oogpunt heb ik het onderhavig ontwerp van wet, de voorlooper van eene algemeene herziening onzer wetgeving op dit onderwerp, onderzocht en acht mij verpligt, deswege kortelijk mijne meer bijzondere gevoelens te uiten.

De IIde Sectie, waarin ik dat ontwerp heb helpen overwegen, had verlangd, dat aan de Vergadering, al ware het alleen door een depôt ter griffie, mededeeling ware gedaan van de rapporten en adviezen der kamers van koophandel.

Dit verlangen is gegrond op een natuurlijk denkbeeld, dat, even zoo zeer als de Regering heeft noodig geacht, de verlangens van den handel te kennen, alvorens veranderingen in het tarief *voor te stellen*, zoo ook de Staten-Generaal aanspraak mogen maken op diezelfde kennis, alvorens in de voorgestelde veranderingen *toe te stemmen*.

Op dit onderwerp toch, even zoo min als op eenig ander, kan men een blind vertrouwen begeeren, maar daar de *wet* door het gemeen overleg der beide takken van het wetgevend gezag moet worden aangenomen, hebben beide gelijke aanspraak op de kennis der gronden en redenen, welke haar nut en hare noodzakelijkheid vestigen.

Mij dunkt, dat dit begrip zoo eenvoudig waar is, dat het geen betoog vereischt, en ik kan dus mijne verwondering niet verbergen, dat men niet onverwijld aan dat verlangen heeft voldaan, opdat elk onzer met meerdere kennis van zaken zijne stem zou kunnen uitbrengen, en ik betuig althans, dat, wanneer het hier gold eene definitive verandering van het systema van in- en uitgaande regten, ik mijne stem zou moeten weigeren, alleen uit hoofde der wanvoldoening aan eene zoo billijke aanvrage.

Ik vertrouw, dat de Regering die billijkheid, bij nadere overweging, zal inzien en dat alzoo eene spoedige meer algemeene wetgevende voordragt ter verandering van het tarief der regten zal vergezeld zijn van alle die inlichtingen en bronnen van kennis, waaruit de Regering hare voordragt zal geput hebben.

Thans mag ik mij door deze bedenking niet laten bewegen, om provisionele wettige wijzigingen, waarop de handel nu bereids uitzigten zal gegrond hebben, te vertragen.

Daaronder behoort, mijns inziens, de aanvankelijke ophef van het verbod van invoer van *glas* en *glaswerk*, alleen in het faveur der Belgische fabrieken in het jaar 1824 uitgevaardigd, in afwachting daarenboven eener vermindering der regten van invoer, bij het tarief van 1822 bepaald, eene vermindering, welke bereids thans, zoo het mij toeschijnt, had kunnen worden voorgesteld.

Ook ik heb geaarzeld ten aanzien der doelmatigheid der vermindering van de regten op den invoer van *steenkalk*, in strijd met de vertoogen onzer schelpkalk-branderijen; doch het besef der volstrekte behoefte aan *steenkalk* ook voor andere trafieken en de onmogelijkheid, om door den schelpkalk daarin genoegzaam te voorzien, heeft mijnen twijfel opgeheven en ik word tot de aanneming dezer wetsbepaling vooral gedrongen door de overweging, dat dit artikel ons gedurende de vereeniging met België, voornamelijk van daar, en *geheel vrij* van regten wierd aangevoerd; dat, die aanvoer thans tijdelijk gestremd zijnde, alzoo onze eigene behoeften de bevordering daarvan van elders gebieden, en dat, bij de heropening der communicatiën, het artikel ook uit België niet meer vrij, maar bezwaard met een matig regt zal worden toegevoerd, waaruit dan volgt, dat de toevoer altijd door dit matig regt meer zal bezwaard zijn, dan hij gedurende de vereeniging was, en dat dus onze schelpkalk-branderijen even daardoor meerdere bescherming zullen erlangen, dan zij gedurende die vereeniging genoten. Het schijnt mij toe, dat zij zich alzoo deswege niet te beklagen hebben, daar men toch niet, om den wille van eenige trafieken alleen, artikelen van eigen behoefte kan afwijzen en een prohibitief stelsel behouden, hetgeen systematisch in het ruimer belang van handel en landbouw voor Noord-Nederland onaannemelijk is, behoudens nogtans de nadere overweging, bij de heropening der communicatiën met België, in hoeverre, op het voetspoor der wetgeving van het jaar 1806 op dit onderwerp, het artikel eenig meerder bezwaar op den invoer zou kunnen dragen.

Ik geef mijne toestemming aan de voorgestelde vermindering der inkomende regten *op de manufacturen*, omdat de hoogere regten op deze artikelen schier alleen ten voordeele van België en tot groot nadeel van onzen vrijen handel en vertier gelegd zijn geworden; maar uit datzelfde oogpunt komt mij het blijvend regt *van 4 percent* nog ondoelmatig voor en ik vertrouw, dat bij de algemeene herziening deze regten tot *op 1 percent* zullen worden verminderd en dat gelijke vermindering omtrent de katoenen garens in het voordeel van den handel en van het groot aantal onzer weverijen zal plaats hebben.

De vermindering der regten op den invoer *van het ijzer* komt mij uit hetzelfde oogpunt doelmatig voor, en ik beveel alleen aan de overweging der Regering de aanmerkingen aan, die omtrent de onderscheidingen in dit artikel zijn aangeduid.

Indien onze wijze van beraadslaging toeliet te stemmen bij amendementen, dan zou ik den nieuwen voorgestelden last op de *steenkolen* óf geheel, óf althans zooals hij ligt, afstemmen als geen genoegzamen grond ontwarende voor dit bezwaar, ofschoon ik zoodanige belasting niet (naar het gevoelen van den eersten spreker) als onregtmatig keure, omdat de *haardsteden* reeds in het personeel begrepen zijn, want ik neem, in materie van belastingen, niet aan den regel: *non bis in idem*, daar ik dan ook, wanneer bij voorbeeld *de waarde* van een huis reeds belast is, geene belasting zou mogen toelaten op *deuren en vensters* en op *schoorsteenen*. Nu echter moet ik dit punt aan de ernstige nadere overweging der Regering aanbevelen, maar ik kan er de wet in haar geheel niet om afstemmen.

Eindelijk had ook ik gewenscht, al aanstonds de regten van

45STE ZITTING. — 2 JUNIJ 1831.

XX. *Wijziging in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

uitvoer op *boter* en *kaas* aanmerkelijk te zien verminderen of geheel te zien wegvallen, om zoo doende de concurrentie van dit important artikel van onzen landbouw en commercie, ter bevordering van dezelve en van den handel en scheepvaart zelve, vooral op de Engelsche markt, met de Holsteinsche en Oost-Vriesche te verzekeren, want het betoog, deswege door ons medelid, den heer van Sytzama, gegeven, komt mij concludent voor, in zooverre hetzelve op deze artikelen van landbouw toepasselijk is en in het belang van den landbouw ook de vrijheid van den handel daarbij wordt voorgestaan. Beide hebben hier volkomen hetzelfde belang, en de volkomenste vrijheid van uitvoer en bevordering van de productie van boter en kaas wordt dus in aller voordeel geboden, zonder dat in dit opzigt zich eenig strijdig belang van fabrieken opdoet.

Ik beveel derhalve dit gewigtig artikel, benevens zoo vele andere, welke door vorige sprekers zijn aangeduid en die op den uitvoer belast zijn, aan de ernstige aandacht der Regering en zal voor de wet stemmen.

De heer **van Boelens**: In de eerste plaats komt het mij in de onderhavige materie zeer ondoelmatig voor, dat in eens over de geheele wet moet gestemd worden, daar de afkeuring van één artikel de afstemming van de geheele voordragt nu ten gevolge hebben moet. Overigens zal ik de vrijheid nemen, omtrent een paar artikels mijne gedachten, hoewel voor eene groote uitbreiding vatbaar, slechts met eenige woorden te zeggen.

De kalkbranderijen zijn van een hoog belang in onze provinciën: de grondstof wordt door den oceaan op onze kusten gratis aangespoeld, en die bron is onuitputtelijk; om de schelpen te branden, wordt eene onberekenbare massa lange of graauwe turf gebruikt, welke, alleen voor fabrieken geschikt, van onze hooge veenen, die als zoodanig met dorre woestijnen gelijkstaan, wordt afgegraven, waarvan de ondergronden of van veen ontbloote gronden, in vruchtbare, rijk bevolkte landen veranderd worden, zooals daarvan welvarende vlekken en dorpen de schitterendste bewijzen opleveren. Duizenden van menschen vinden dus middellijk en onmiddellijk hun bestaan in de werkzaamheden, die de kalkbranderijen daarstellen. In deugdzaamheid evenaart de schelpkalk in de meeste opzigten den steenkalk, die daarteboven slechts in eenige weinige fabrieken uitsluitend noodzakelijk is; dezelve kan tot de stevigste en den meesten wederstand vereischende gebouwen gebruikt worden, gelijk de groote sluis te Katwijk, welke ik onlangs bezigtigde, ten klaarste doet zien, daar het metselwerk aan dezelve sedert hare bouwing geene de minste teekens van verval of verzwakking aantoont en al de voegen zich zoodanig voordoen, als of de muren gisteren gemetseld waren.

Er is het Gouvernement dus ten hoogste aan gelegen, de kalkbranderijen niet alleen voor verval te behoeden of gelijk te stellen met een uitlandsch product, dat men bijna geheel kan ontberen, doch hetwelk bij een vrijen invoer of te lage regten misschien beneden den prijs van den schelpkalk zal te bekomen zijn, maar daarteboven verdienen deze fabrieken, — waarvan het product tot de meeste einden even goed is als de steenkalk, waarvan de grondstoffen op eigen bodem te vinden zijn, waardoor duizenden hun bestaan of hunne welvaart genieten, bij welken landbouw, koophandel en inlandsche scheepvaart elkander zusterlijk de hand reiken, — meest bevoordeeld, opgebeurd en aangemoedigd te worden, opdat derzelver geheel meer en meer vermeerdere en door een grooter vertier harer producten allen wedijver van vreemden invoer achter zich late.

Hoewel ik van oordeel ben, dat onze inlandsche scheepvaart zooveel mogelijk boven de uitlandsche bevoorregt dient te worden, geloof ik echter, dat de invoer van steenkolen, ook met inlandsche schepen aangevoerd, met een klein regt diende bezwaard te worden: uitlandsche producten toch wensch ik niet gelijk gesteld met zoodanige voortbrengselen, welke ons eigen land oplevert en die meestal tot dezelfde einden kunnen gebruikt worden en daarenboven zoo vele algemeen nuttige gevolgen hebben, welke de vreemde producten niet kunnen opleveren. Te meer toch moet dit beginsel ten deze op den voorgrond komen, wanneer men nadenkt, hoeveel menschen door onze veenderijen aan arbeid en brood geraken; hoeveel takken van nijverheid en inlandsche scheepvaart met den aankleve van dien daardoor geboren worden; hoeveel nut de landbouw onder eene goede bestiering uit dezelve trekt of trekken kan. Dan toch zeker zal men niet gaarne zien, dat zulke inlandsche producten met uitlandsche zullen moeten wedijveren en misschien, ten grooten nadeele voor volk en schatkist, den strijd verliezen.

De uitvoer van boter en kaas zoude ik gaarne bij deze wet vrijgesteld hebben gezien; trouwens, alles scheen mij toe, daarvoor te pleiten. Een hoogst aanzienlijk product van landbouw, buitenslands, vooral in Engeland, zeer gewild, bij ons, daar het geen artikel van eerste behoefte is, tot een hoogen prijs mogende worden opgedreven, met een uitvoer-geld te belasten, klinkt allezins vreemd, en er moeten goede redenen bestaan, die zulks kunnen wettigen. Daar ik deze niet kan vinden, noch de gegevene voldoende acht, blijf ik nog ten sterkste op de ontheffing van de belasting op den invoer van voornoemde artikels aandringen en wenschte wel dat zulks ten spoedigste door eene wet bepaald wierd, daar dit saizoen de grootste hoeveelheid van dat product oplevert en de door ramp op ramp gedrukte landbouw alle tegemoetkoming dringend vordert.

Ik reserveer mij mijne stem op de onderhavige wet tot na den afloop der verdere discussiën en na het hooren der nadere inlichtingen van Z. E. den heere Minister.

De heer **Collot d'Escury van Heinenoord**: Voorzeker behoort het tot de opregtste wenschen van elk, die de belangen van zijn land kent, dat de verwachting vervuld worde, welke men sedert maanden heeft gevoed voor een verbeterd tarief. Groot en wezenlijk is de behoefte aan hetzelve. Willen wij ons vaderland gelukkig zien, dan moet deze bevredigd worden; want, zonder een standvastig en spoedig terugkeeren tot de oude beginselen in onze staatshuishouding, van welke wij, den Belgen ten gevalle, zoo rampspoedig zijn afgeweken, is alle verwachting voor de toekomst, alle hoop op eene opbeuring uit onzen benarden toestand een louter droombeeld. Met genoegen zagen wij ons dan andermaal de bedoeling der Hooge Regering aangekondigd, om de wetgeving op het stuk van handel en zeevaart uitsluitend aan de belangen van het vaderland dienstbaar te maken en te ontdoen van alle zoodanige bepalingen, als daarbij, ten believe der afvallige gewesten, zijn opgenomen. Ik mag het niet ontveinzen, Edel Mogende Heeren, met velen heb ik den langzamen gang der dingen met opzigt tot het groote hervormingswerk, hetwelk voor mij van een zoo wezenlijk gewigt is, moeten betreuren; maar hierdoor is dan ook van zelf de gegrondheid der klagten van anderen over een, zoo zij meenden, billijk regt, dat de overgang van hooge tot lage regten velen in derzelver belangen krenken zou, komen te vervallen. Maanden toch, na het uitvaardigen van het Koninklijk besluit, zien wij eerst eenige zeer weinige handelsartikelen van de kwelling, waaronder zij gebragt waren, ontheven, en er is alzoo genoegzame gelegenheid gegeven, om zich tegen mogelijke schade te dekken; het uitstel daarteboven, dat door de verkrijging voor het geheel verleend blijft, biedt diezelfde gelegenheid aan voor allen, die uit de veranderde gezigtspunten omtrent het stuk van handel en zeevaart voor zich eenig nadeel bij vervolg zouden duchten.

Er zijn dan nu geene wezenlijke redenen, om door een langer uitstel op het goede, dat wij verwachten, in verwijderde bepalingen alleen te doen hopen; neen, het oogenblik is dáár, om met alle kracht zich op het verwezenlijken der gedane beloften toe te leggen en het groote redmiddel daar te stellen, door hetwelk inderdaad die verbeterde gesteldheid van zaken moet ontstaan, welke wij vorderen kunnen, dat door de welgezinde pogingen der Regering worde voorbereid. Welkom was dan ook mij de mededeeling, dat bijna alle de noodige bouwstoffen voor de algemeene herziening van het tarief verzameld zijn.

Met de Regering erkenne ik, dat het een veel omvattend werk is, maar onbescheiden kan het daarom evenwel niet geacht worden, om openlijk de begeerte aan den dag te leggen, dat men het onontbeerlijke van bespoediging niet uit het oog verlieze, omdat ook wij tijd van overweging zullen behoeven, willen wij geen gevaar loopen, van soms bij overhaasting en zonder genoegzaam beraad in deze hoogstgewigtige aangelegenheid te beslissen.

Bij de processen-verbaal zijn onderscheidene bedenkingen in het midden gebragt tegen sommige der gedane voorstellen. Niet aan alles is gehoor gegeven, maar daarom behoeft dit niet beschouwd te worden als onopgemerkt te zijn gebleven; neen, bij de geheele en volkomene herziening kan daarop worden teruggekomen, en ik zal mij daarom van alle aanmerkingen te dezen opzigte onthouden en mij liever tot de algemeene gezigtspunten bepalen, welke het onderwerp zelve aanbiedt.

Er zijn onderscheidene en aangelegene volksbelangen, doch welke bij de meeste natiën door één algemeen hoofdbelang als overschaduwd worden. Dit bestaat vooral bij volken, binnen een klein grondgebied beperkt, waar niet alle bronnen van welvaart

gelijkelijk en met dezelfde weelde ontspringen en bij welke alzoo buiten tegenspraak moet gelet worden op die groote en voorname, welke zich mildelijk over de geheele oppervlakte van het land verspreidt, zonder daarom de overige in derzelver loop te stremmen of hen, die er zich uit willen drenken, in hun pogen te belemmeren. De landbouw is overal en voor alle volken, zoo groote als kleine, het beginsel van voeden en leven, en niet onbeduidend is het eenmaal des jaars de hand aan den ploeg slaan door den Keizer van China: het is het zinnebeeldig erkennen van deszelfs gewigtig belang voor het groote Rijk, maar het kan ook op kleinere Staten worden overgebragt, en alzoo op den grond, welken wij bewonen, en de welvaart van den landbouw is alzoo welvaart voor het algemeen. Wat kan aangewend worden, om deszelfs bloei te vermeerderen, mag alzoo onze aandacht niet ontgaan. Bevordering derhalve van eenen voordeeligen uitvoer van boter en kaas, aanwakkering van mee- en vlasteelt behooren tot de onderwerpen, welke de meeste bezorgdheid vorderen, en de goede regent neemt ze gewis in zijne heilzame bescherming op. Diezelfde bescherming verleent hij, ten algemeenen nutte, met geene mindere bereidvaardigheid aan het zoo belangrijk fabriekwezen. De nijverheid versiert een volk en verschaft aan duizenden brood; zij onderdrukt den lediggang, die pest der maatschappijen en oorzaak van menige ramp, waardoor meer dan een Staat te gronde ging. En wie zou dan onverschillig zijn omtrent de uitbreiding van weverijen en spinnerijen, wie zou niet in de wenschen deelen, om deze te zien opbeuren en derzelver eigenaren en bestuurders in de mogelijkheid gebragt, om met andere volken te wedijveren? Waar elders trafieken van eenen anderen aard gevestigd zijn, worden deze bij dengenen, die niet één belang wil uit het oog verloren hebben, met geene mindere oplettendheid gadegeslagen; en zeer zeker ontsnappen hem dan onze, in meer dan eene provincie gevestigde, kalkbranderijen niet, en hij verlangt aanwakkering voor dit gedeelte der nijverheid. Hebben wij den buitenlandschen steenkalk voor onze zeepziederijen en andere trafieken noodig, de schelpkalk voorwaar is grondstof bij ons, daar deze den branders van onze stranden wordt aangevoerd en hij tevens die metselspecie is, welke van de vroegste tijden af tot meer gebouwen en werken en bij grootere hoeveelheid is gebezigd dan men welligt vermoedt.

Dan, er bestaat nog een ander, een zeer gewigtig belang, voor alle volken als zoodanig te beschouwen, maar bovenal voor het onze: het is de handel. Eene verzorgende Voorzienigheid bestemde hem tot den band der vereeniging, ook tusschen de volken, het meest verwijderd van elkander gelegen, en schonk daarom aan het eene hetgeen hij aan het andere had onthouden, opdat zij wederkeerig in elkanders behoeften zouden voorzien; wat hij tot derzelver welvaren, wat tot vermeerdering van magt, ook van de kleinste Staten, welke hij niet zelden tot den rang der eerste verhief, heeft bijgebragt, behoeve ik U Edel Mogenden niet met proeven uit de geschiedenis te herinneren. Ons eigen voorbeeld zij hier genoeg. Voor ons was hij de levensboom en hij kan dat weder worden door alle die middelen, welke voorzienige wijsheid in hare magt heeft en met oordeel kan aanwenden. Wanneer ik die door eenige wenken zal aangeduid en te gelijk mijnen wensch geuit hebben, dat zij der overweging niet onwaardig worden gekeurd, dan zal, hope ik, op mij de verdenking niet rusten, dat ik mij aan overdrijving overgeve en als in eene ideale wereld omzwerve, om op de vroegere grootheid, als het bereikbaar doel, te doen hopen.

Zoo diep beneden het peil des gezonden oordeels zal mij niemand, vertrouw ik, bij ernst gezonken achten; maar ook niemand zal mij de overtuiging ontnemen, dat handel en zeevaart nog heden de hoofdbestanddeelen van onzen nationalen voorspoed worden kunnen en dat dus alle zorgen behooren te worden aangewend, om die mogelijkheid te doen geboren worden. En, welke zijn dan wel de middelen, welke ons daartoe brengen moeten? Niet vele, Edel Mogende Heeren! Het goede en nuttige in het maatschappelijk beheer is altijd eenvoudig en zonder groote bemoeijenis daar te stellen; zeker en eenvoudig is alzoo ook hier het middel, dat niet falen zal: het is het bekende *laissez faire* van den grooten Frederik, den wijsten onder de Vorsten, die eigene hand aan het roer der regering sloegen. *Belemmer niet* is ook eene spreuk der wijsheid, welke bij ons te huis hoort; onze vaderen namen ze aan, en wij zegenen hunne nagedachtenis, dat zij ze gekend, maar wat meer zegt, dat zij ze erkend hebben. Weg dus met alle onmatig bezwaar op grondstoffen bij den uitvoer, met alle bemoeijelijking van den invoer in onze havens van zoodanige voortbrengselen van vreemden grond, als welke ons noodig zijn en bij ons, in ons land van kleine uitgestrektheid, niet genoegzaam gevonden worden.

Men is, — zoo ik eenige zulke denkbeelden aangaande staathuishoudkunde koesterde, eene wetenschap, bij ons wel eerst sedert de helft der vorige eeuw aan de hoogescholen onderwezen, maar vroeger evenwel reeds in wezen behartigd, — men is, van de oprigting der Republiek af, in de geheimen van deze ingewijd geweest en wij ontleenden er de gezonde denkbeelden uit, welke wij in het beheeren onzer zaken gevolgd hebben. Onbelemmerde vrijheid van handel werd alzoo als beginsel gehandhaafd, en wat wij er aan verschuldigd zijn, kunnen zegeningen van veelvoudigen aard, eene welvaart van twee eeuwen getuigen, niet besloten gebleven binnen de grenzen van Holland, maar uitgestort over al de gewesten, in welke het de medebewerkers van deszelfs oude glorie, de deelgenooten aan deszelfs voormaligen geluksstaat erkent.

In-, uit- en doorvoer-regten zijn geoorloofde zaken en niemand zal aan eene regering de bevoegdheid betwisten, om ze te heffen, maar de gematigdheid moet bij de voorschriften, welke ze regelen, voorzitten; want wat buiten hare grenzen ligt, mag bij ons op geen vrijen invoer kunnen hopen. Zij moeten daarom met geene accijnsen vermengd blijven: regten en accijnsen zijn tweesoortige zaken, welke nimmer, zoo men groote belangen niet in de waagschaal wil stellen, in dit geval onder een en hetzelfde oogpunt te brengen zijn. Voortbrengselen van onzen eigen grond moeten geen gevaar loopen, van bij den buitenlander, door aanmerkelijk bezwaar van uitgaand regt, aftrek te derven, en, zoo er in alles behoefte aan gezonde staatkunde bij regeringen, die roem op wel regeren wegdragen willen, vereischt wordt, in op wel begrepene inzigten aangewende handelszaken wordt zij niet minder gevorderd. Deze gebiedt het lokken van den handel naar het land, dat men bewoont; deze kennen de Hanze-steden bovenal; deze kenden wij in volle kracht vóór de rampzalige vereeniging met België; deze moeten wij op nieuw aannemen, willen wij niet met grond doen wanhopen aan het herstel onzer zaken.

Er is eindelijk nog een middel, er is nog éénе zaak van groot gewigt, en ik mag deze niet onaangeroerd laten, het middel, dat in verband staat met het stelsel dat ik aanprijze, hetwelk natuurlijk uit hetzelve voortvloeit: de wetgeving op het stuk van handel en scheepvaart moet vrijgevig worden; zij zijn het, Edel Mogende Heeren, wanneer de terugtred tot de oude en gezonde beginselen zal tot stand gebragt zijn. Dat vertragen van uitzenden en ontvangen, om aan vormen te voldoen, welke allen gang van zaken in den weg zijn, dat plomberen en overplomberen, dat afteekenen door verschillende ambtenaren, en wat ik al meer zou kunnen bijbrengen, om het tafereel van bemoeijelijking en bezwaar te voltooijen, dat alles moet gematigd, gewijzigd en tot de eenvoudigheid der vorige tijden teruggebragt worden, wil men middelen en uitkomsten in dat natuurlijk verband brengen, dat men de laatste door de eerste kan zien ten goede gerigt.

Met de bevordering van de belangen van den handel, waaromtrent ik slechts eenige hoofdtrekken heb opgegeven, behoort de aanwakkering en opbeuring van onze scheepvaart gepaard te gaan, en ik geloof, dat deze voor een groot deel kan gelegen zijn in het bevorderen der vrachtvaart, door hetgeen met Hollandsche schepen aangevoerd wordt, van het inkomend regt vrij te stellen, gelijk bij het nader ontwerp ten opzigte der steenkolen wordt bepaald. Daar de Engelschen bij ons de boter met hunne schepen komen halen, zoo spreekt het wel van zelf, dat wij dit voorbeeld ten opzigte der steenkolen kunnen volgen. Wanneer men nu in het oog houdt, dat door eene uitgebreide kleine scheepvaart de groote aanmerkelijk bevorderd en er alzoo tevens een middel gevonden wordt, om goede matrozen voor de zeedienst te vormen, dan vertrouw ik, dat deze maatregel allezins gepast te keuren is. Mogelijk was dezelve wel voor uitbreiding en verdere toepassing vatbaar; dan ik wil hieromtrent niet vooruitloopen, doch oordeelde dit niettemin eene gezette overweging dubbel waardig. Wat nu de belasting zelve betreft, ook met deze kan ik mij vereenigen; tegen vertoogen staan hier vertoogen, en men kan niet zeggen, dat de last bovenmatig drukken zal.

Met de beginselen omtrent de belangen van den handel, door mij aan den dag gelegd, kan het behartigen van die der fabrieken zeer wel gepaard gaan, en tot geen prijs zou ik deze willen uit het oog verliezen; doch ik kan mij niet met de denkbeelden vereenigen, in sommige verzoekschriften op den voorgrond gesteld. Wanneer men deze zou willen volgen, zouden wij

vederom inderdaad tot dezelfde overdrijving vervallen, van welke vij zulke bittere vruchten geplukt hebben. Er is een veiliger veg, welken wij kunnen inslaan. Laten de gronden, in 1821 gelegd bij het hervormingswerk, op nieuw worden erkend voor ietgeen zij inderdaad zijn: middelen ter bevrediging van alle nze belangen; daarvan was in dat tijdstip geheel Oud-Nederland vertuigd, daarvan was het aannemen dier wetten met eenparigieid van stemmen het gevolg. En mogt zoo de algemeene herieniog der wetten op de regten van in-, uit- en doorvoer eene gelijke eenparigheid, op de overtuiging van de behartiging van aller belangen gegrond, bij de overweging van deze verwerven, dan zoude ik de hoop durven voeden voor eene gelukkiger toekomst, dan ons nu beschoren scheen.

De beraadslaging zal den volgenden dag, des voormiddags ten tien ure, worden hervat.

De vergadering wordt daarna gescheiden.

46STE ZITTING.

ZITTING VAN VRIJDAG 3 JUNIJ 1831. (1)

(GEOPEND TEN 10½ URE.)

Ingekomen: missive van den Secretaris van Staat, ten geleide van een nieuw wetsontwerp betreffende de schatkistbiljetten. — Voortzetting en einde der behandeling van het ontwerp van wet aangaande de tariefswijziging.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 46 leden, te weten de heeren:

Op den Hooff, Boddaert, Junius van Hemert, van Foreest, Lycklama à Nyeholt, Backer, Donker Curtius van Tienhoven, Cuypers, Lemker, van Boelens, de Jonge van Campens Nieuwland, Bijleveld, Dedel, van Reenen, van de Kasteele, Dijckmeester, Cats Epz., van Welderen Rengers, van Asch van Wyck, Luyben, van Alphen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Sytzama, van Randwijck van Rossum, Hinlópen, Weerts, G. G. Clifford, Corver Hooft, Hofstede, van Lynden van Hoevelaken, van Wickevoort Crommelin, Luzac, van Nes, G. Clifford, van Nagell tot Ampsen, van Suchtelen tot de Haere, Hoynck van Papendrecht, Jarges, Tammo Sypkens, van Meeuwen, Beelaerts van Blokland, Ingenhousz, IJssel de Schepper, Frets en Collot d'Escury van Heinenoord.

De Minister van Financiën woont de zitting bij.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 2den Junij jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is zamengesteld naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 133; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 66; 4°. *Noord-Brabander*, n°. 68; 5°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 67, enz.

De **Voorzitter** deelt mede, dat is ingekomen eene missive van den Secretaris van Staat, begeleidende een nieuw ontwerp van wet betreffende de schatkistbiljetten, ter vervanging van het bij de Kamer aanhangige en vergezeld van eene memorie van toelichting.

Deze stukken zullen gedrukt (1) en tot onderzoek naar de Afdeelingen van Maart verzonden worden.

Aan de orde is de voortzetting der behandeling van het WETSONTWERP houdende WIJZIGING VAN HET TARIEF DER REGTEN VAN IN–, UIT– EN DOORVOER.

De beraadslagingen worden hervat. (2)

De heer **Lycklama à Nyeholt**: De voorgedragene veranderingen, met betrekking tot het tarief der regten van in–, uit– en doorvoer, bepalen zich alleen tot de navolgende voorwerpen, als: glaswerk, kalk, katoenen garens, katoenen manufakturen, lijnwaden en stoffen, zoo witte als geverwde, ijzer en ijzerwerk, waarbij nader nog gevoegd zijn steenkolen en kolengruis. Niemand, vertrouw ik, zal in twijfel trekken, dat de zoo even opgenoemde voorwerpen, voor zooveel zij niet onder dezelfde benaming vallen, in geen opzigt tot elkander in eenige betrekking staan; waarom ook eigenaardig volgen moest, dat voor ieder eene afzonderlijke wet was voorgedragen. Daar dit echter niet geschied is, zoo gevoelt men zich in de onaangename stelling, om datgene, hetwelk de goedkeuring kan wegdragen, tevens te verwerpen, wanneer men oordeelt, omtrent alle verschillende onderwerpen, in de wet voorkomende, niet eenstemmig te denken. In dat geval verkeer ik thans met betrekking tot het voorgedragene ten aanzien van den invoer van *kalk van alle soorten*, waarvoor op de *tien mud* slechts eene belasting van *vijf en dertig cents* bij den invoer gesteld wordt, en dat (volgens het antwoord, door de Regering gegeven tegen de bij de Afdeelingen der Vergadering daaromtrent geopperde bedenkingen) uit hoofde der groote behoefte van steenkalk, voornamelijk voor de zeepziederijen, hetgeen mij voorkomt eene zoo geringe belasting te zijn, dat zulks in zijne gevolgen verder tot aanmerkelijke benadeeling van binnenlandsche schelpkalk-fabrieken en trafieken (ik bedoel de hooge veenen, wier turf eene behoefte is voor eerstgemelde en wier ontginning zoo belangrijk is voor 's Rijks financiën) moet uitloopen en bij voortduring ook aan vele handen werk en arbeid doen ontberen, te meer, bijaldiên onze naburen, de Belgen, ter bevordering van hun eigen debiet, op den uitzetprijs de hand ligten of deze geringe belasting voor hunne rekening nemen. Ik houd het er dus voor, dat niet alleen eene hoogere belasting op den steenkalk ten hoogste wenschelijk is, maar ook dat de invoer van kalksteen aan een matig regt behoorde onderhevig te zijn. Om nu echter niet andere wenschelijke veranderingen, bij de onderhavige wet voorgedragen, ook alzoo tevens ter zijde te stellen, wil ik de nadere overweging van het zoo even geopperde, nu aanvankelijk, alleen aan de Regering ernstig aanbevelen, ten einde bij de verdere herziening van het tarief ook dat onderwerp wederom in aanmerking te kunnen nemen; terwijl ik eindelijk mijne verwondering moet aan den dag leggen, dat al wederom van wege de Regering slechts een *uitstellend* antwoord is gegeven ten opzigte van het wegnemen der bezwaren, liggende op den uitvoer van boter en kaas, waarvan de noodzakelijkheid in den loop dezer beraadslagingen door een onzer geëerde medeleden wederom ten duidelijkste is aangetoond en waarvoor het belang van een zoo aanmerkelijk getal ingezetenen van het Rijk pleit. Ik zal dan, mij vleijende, dat bij de eerste gelegenheid ook aan deze zoo billijke klagten door de Regering het gewenschte gehoor zal worden gegeven, ditmaal ook tot aanneming der wet in haar geheel toetreden.

De heer **van Asch van Wijck**: (3) Indien er iets is, hetwelk de afscheiding dezer gewesten van de Belgische met de meeste geestdrift deed verlangen; indien er eenig gunstig gevolg uit dezelve werd voorzien, dan was het in het belang der

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. XVIII.

(2) Daar de *Nederlandsche Staatscourant*, in n°. 133, in bijvoegsels de uitvoerigste bijzonderheden omtrent de gevoerde beraadslagingen heeft medegedeeld, zijn die alhier overgenomen.

(3) Het oorspronkelijk opstel der rede van den heer van Asch van Wijck werd in zijne parlementaire nalatenschap bewaard.

46STE ZITTING. — 3 JUNIJ 1831.

XX. *Wijziging in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

handels. Deze meende men, en niet ten onregte, dat meerder uitbreiding zoude bekomen, wanneer de beperkingen, door hooge regten aangebragt, door een meer begunstigend stelsel vervangen werden. Niets kan dus welgevalliger zijn, dan aanvankelijk zich te kunnen streelen, die rijke vruchten spoedig te kunnen plukken, welke die afscheiding in het vergezigt aanbood. De tafereelen, ons daarvan zoo welsprekend afgeschetst, zoo innemend gekleurd, zullen wel ieder, die zich in de vroegere tijdperken van onzen bloei terugdenkt, de aangenaamste gewaarwording bij levendige herinnering hebben verwekt. En inderdaad, de kracht der waarheid, wanneer men handelsvrijheid verdedigt, is zóó groot, dat, terwijl door de noordelijke leden, bij welke ik mijne zwakke stem zoo gaarne voegde, gedurende de vereeniging der Nederlanden in één Staatsligchaam altijd met de meeste bevendigheid het stelsel van beperking des handels werd bestreden, door mij is opgemerkt, dat hetzelve niet meer zoo vele verdrevene voorstanders vond, dat het handelsbelang ook in het zuiden begon te worden gevoeld en dat, hoe meer aanzienlijke steden zich tot den zeehandel in betrekking stelden of poogden te stellen, hoe minder de ijver werd der verdedigers van het uitsluitend belang van handwerksnijverheid en landbouw; en toen aan zoo vele zwarigheden, door het stelsel van entrepôt, was te gemoet gekomen, scheen zich het vooruitzigt te openen, dat eindelijk die groote takken van nationale welvaart, handel, landbouw en nijverheid, in eene juiste evenredigheid gebragt, elkander ondersteunen en voeden, niet meer elkander beoorlogen en verdringen zouden.

Deze evenredigheid was het, welke mij altijd voorkwam, het ware doeleinde der wetgeving te moeten zijn; ik zag dezelve door hooge regten verbroken; ik bestreed de, mijns inziens, zoo schadelijke als ondoelmatige verandering der heffing van het inkomend regt der manufacturen bij het gewigt en niet meer bij de waarde, zoolas bij het tarief van 1822 was bepaald. Ik vond dit strijdig met het beginsel zelve. Want indien dat gedeelte van de waarde, hetwelk in handenarbeid bestaat, betrekkelijk hooger is in de fijn bewerkte dan in de grof bewerkte stoffen, bij gelijk specifiek gewigt van beide; indien in de eerste veel meer arbeidsloonen dan bij de andere onder de waarde zijn begrepen, dan moest de aanmoediging van de binnenlandsche handwerksnijverheid juist tot een tegenovergesteld gevolg leiden, namelijk: hoogere waarde moet zwaardere regten, mindere waarde lagere regten betalen. Maar bij gelijk gewigt, bijvoorbeeld van fijn bewerkte kostbare schawls, even veel als van ruwe karsaaijen te doen betalen, strijdt met het beginsel zelve. Wie zoude dan het terugkeeren tot betere beginselen niet toejuichen, nu men het weder toegepast ziet op de katoenen manufacturen en lijnwaden?

Dit beginsel zelve staat dan in verband met eene welbegrepene begunstiging der nijverheid; want wanneer men derzelver belang wel doorgrondt, dan is het juist in het aanmoedigen van handenwerk gelegen, hetzij dit dan door kunstwerktuigen geholpen worde of niet, want het meerder voortbrengend vermogen der werktuigen vereischt toch weder menschen-arbeid ter verdere bewerking, daar de massa der voortbrengselen toeneemt, de minder kostbare wijze van bewerken tot lagere prijzen leidt, welke de bewerkte stoffen meer verkrijgbaar stellen voor de geringere volksklassen en dus, de vraag en het gebruik oneindig vermeerderende, tevens beter dekking en kleeding algemeener maken. Vergeef mij deze uitweiding, welke eenigzins meer verwijderd schijnt van het punt onzer tegenwoordige beschouwing, doch zich evenwel daarmede in zooverre vereenigt, dat ook evenzeer in deze gewesten als in alle andere landen der beschaafde wereld de voortbrenging van bewerkte stoffen, ook wanneer zij door kunstwerktuigen geschiedt, aanmoediging en ondersteuning verdient. Ik ontwijk het woord »bescherming" te noemen: wij hebben zoo lang en zoo veel van die bescherming gehoord, dat het woord zelve al aanstonds een ongunstigen indruk maakt, want het beteekende toen voorkeur, ja uitsluitende voorkeur; het herinnerde aan het dwangstelsel van Napoleon, aan de vernietiging des handels, welke daarvan het gevolg was en van welke hij in onze gewesten zich nog niet geheel heeft kunnen herstellen. Ik zoude anders het woord » bescherming" durven noemen, omdat ik het evenzeer op handel en landbouw zoude willen toepassen. Iedere tak van nijverheid verdient niet alleen, maar vordert gelijke bescherming; het eene deel der maatschappij moet niet aan het andere worden opgeofferd. Indien de handel als het schitterendste, door van alle zijden toevloeijenden rijkdom, het toenemen der kapitalen op het snelste bewerkstelligt; indien hij leven en welvaart allerwege verspreidt, de havens met schepen, de kaden en magazijnen met goederen vult, dan geeft de landbouw den welgespierden arm, welke het land zijner geboorte verdedigt; dezelve voedt eene door krachtige inspanning geharde bevolking. Ook hij brengt eene vaste bijdrage tot vermeerdering van den nationalen rijkdom; hij voedt den handel door zijne voortbrengselen, zoowel de buitenlandsche als de binnenlandsche, en doet van uit andere landen jaarlijks zeer aanzienlijke sommen herwaarts toevloeijen (zooals in deze beraadslaging door een onzer medeleden zoo bondig is betoogd), welke, zich verdeelende onder eene talrijke bevolking, zoo niet rijkdom, toch welvaart, zoo niet weelde, toch levensgenot verspreiden; terwijl uit het gedeelte, hetwelk in de handen der landeigenaars komt, eene niet alleen aanzienlijke schatting aan 's Rijks kas wordt opgebragt, maar ook de werken tot afwering van zee- en watervloeden onderhouden, de kanalen bevaarbaar, de wegen toegankelijk gehouden worden, en dus aan den handel zelven de middelen tot vervoer worden geopend, waardoor het toenemende binnenlandsch vertier zoo veel heeft gewonnen. Vestigen wij ons oog op de talrijke binnenlandsche verbeteringen, welke aan onze gewesten, bijzonder in onzen leeftijd, zooveel fraaiheid hebben bijgezet. Zien wij niet, behalve de menigvuldige wegen, welke, van 's Rijks wege aangelegd, ieder gedeelte met het geheel, naar zoo wijze en doelmatige inzigten, verbinden, zoovele andere, bij onderneming van landeigenaren door hunne eigene middelen daargesteld en onderhouden, sedert het gelukkige denkbeeld van ondernemingen bij aandeelhebbing bijval gevonden heeft en daardoor eene vrijwillige vereeniging van landeigenaars tot een gemeenschappelijk doel is ontstaan? Zijn niet vele der binnenlandsche kanalen, welke de handel benuttigt, door veengenootschappen gegraven en worden die niet, bij het toenemen der veenderijen, dieper en dieper landwaarts ingebragt; vereenigen zij niet door hunne zijtakken voormaals ontoegankelijke streken?

De handwerksnijverheid leent zich aan den landbouw; in de grootere landgemeenten vooral vestigt en ontwikkelt zich deze. De eerste bewerking van de voortbrengselen des eigen gronds leidt tot uitgebreider inrigting, en zoo klimt zij trapsgewijze op tot aan hare grootste volmaking. Dan ik gevoel, dat de rijkheid der stof mij wegsleept; anders zoude ik van de belangrijkheid der marktsteden, van hare aanzienlijke bevolking, door handwerksnijverheid gevormd of vermeerderd, als van een der uitwerkselen dier voortgaande ontwikkeling spreken en van het belang dier gelijkmatige bescherming over de geheele oppervlakte des Rijks proeven aanwijzen, welke zoovele groote en bevolkte steden, die geen handelsteden zijn, allerwege aanbieden.

Wanneer het op staatskracht aankomt, dan is in eene juiste waardeering van al hare bestanddeelen de eenige oplossing der ingewikkelde berekening van derzelver betrekkelijke waarde en verhouding tot het geheel.

Het is zeer natuurlijk, dat handel, ja bijna alleen en uitsluitend handel, de staatsmaxime was in een tijdperk, toen de Staat der Vereenigde Nederlanden de voornaamste zeemogendheid was, welke door zijne vloten het gezag voerde over al de zeeën. Maar toen was de Nederlandsche vrachtvaart zoo uitgebreid, dat, volgens den beroemden Engelschen schrijver William Temple, in 1672 Nederland alleen meer scheepsruimte bezat dan geheel het overig Europa en, volgens een ander schrijver, in het laatst der zeventiende eeuw, dezelve nog bijna de helft uitmaakte van de geheele scheepsruimte van alle handeldrijvende volken.

Toen ook was het, dat het kapitaal der groothandelaars altijd tegen geringe rente, ingeval van ongelegenheid, naar de schatkist stroomde en de spreuk: » wanneer het land vergaat, vergaan wij allen" eene grondstelling was des ouden Hollanders.

Dit behoort onder die groote en roemrijke herinneringen, op welke de laatste nakomelingschap nog trotsch mag zijn. Men vergeve mij de vraag: is de staatskracht nog in onze marine? In welke verhouding staat thans onze scheepvaart, nu de Engelsche op eene ontzettende wijze is toegenomen en die der Noord-Amerikanen in de laatste jaren bijna tienvoudig is verdubbeld? Hebben de kapitalen der handelaars niet eenen geheel anderen loop genomen, sedert dat Nederland niet alleen, ja zelfs, niet bij voorkeur Nederland die kapitalen tot zich trekt; sedert iedere Mogendheid die voordeelige voorwaarde aanbiedt, die kapitalen gereed vindt, en kans- en intrest-rekening over den loop der kapitalen beschikt?

Ja, de staatskracht heeft zich getoond; zij heeft zich ontwikkeld op zoodanige wijze, dat zelfs ieder tijdperk onzer geschiedenis door het tegenwooordige wordt overtroffen. Men telle in de gelederen der verdedigers van den vaderlandschen grond, hoeveel ieder onderdeel der bevolking daartoe heeft bijgedragen. Ik ben niet geroepen, noch in staat, om de verhouding, in welke

deze hoofdtakken van bestaan daarin aanbragten, na te gaan; maar ik heb voor mij zelven de overtuiging, dat in de vrijwillige dienstneming zekerlijk handwerks-nijverheid en landbouw derzelver betrekkelijk aandeel in eene zeer ruime mate hebben bijgedragen.

In onzen tegenwoordigen toestand van toenemende bevolking is het niet onverschillig te onderzoeken, aan welke oorzaken de toeneming is toe te schrijven, welke aan de landverdediging zoo zeer bevorderlijk is, nu het stelsel is verlaten en niet weder kan worden ingevoerd van buitenlandsche werving, van indienstneming van vreemde brigaden, maar uit de bevolking zelve de legers moeten worden aangevuld en in geval van nood, zoo als thans, op eene indrukmakende sterkte gebragt: reden om te denken, dat onder de takken van bedrijf, landbouw en nijverheid een gewigtig betrekkelijk aandeel hebben, zoo in de toeneming als in de middelen van bestaan der bevolking. Wien onzer toch is het onbekend, dat de geheele Staat der Vereenigde Nederlanden oudtijds op twee millioenen ingezetenen werd berekend en de volkstelling in 1798 nog die hoogte niet bereikte, daar zij slechts een getal van 1,881,000 inwoners opleverde. Opmerkelijk is het intusschen, dat de bevolking der voornaamste handelsteden, sedert den tijd van den grootsten bloei, bijna op dezelfde hoogte is gebleven. Men vergunne mij het voorbeeld van Amsterdam aan te voeren, hetwelk volgens opgave in 1736, naar de juiste berekening van Struyck, op 200,000 zielen werd geschat, in een tijdperk, waarvan eenparig wordt geloofd, dat die stad een hoogen graad van handelswelvaart bereikte, terwijl zij thans nog nagenoeg dezelfde bevolking telt. Maar het verval der handwerks-nijverheid heeft allengs die van vele aanzienlijke steden van Holland doen verminderen: in hetzelfde tijdperk telde Leiden 70,000 inwoners, en eene eeuw vroeger werd dit getal op 100,000 berekend; Haarlem had eene bevolking van 40,000. Ik haal slechts deze zoo treffende voorbeelden aan, om den invloed van nijverheid op bevolking te doen zien, daar de vorige bevolking dier beide steden zoo ontzettend verschilt, ja de helft geringer is dan de tegenwoordige. Het is hier de plaats niet, om mij te verdiepen in onderzoekingen over de oorzaken van dit verval; maar ik merk alleen op, dat de buitenlandsche handel, immers tot aanmoediging van nijverheid, niet zoo zeer heeft bijgedragen, en het blijft de overweging van den staathuishoudkundige overwaardig, of het stelsel, in dat tijdperk gevolgd, wel geheel en al kan uitgesloten worden van de rij der aanleidende redenen van dit zoo groot verval van het fabriekwezen.

Sedert de herstelling der zaken in 1813, is onze bevolking zeer toegenomen: in 1815 was zij bijna niet vermeerderd (zij bedroeg toen even twee millioen), doch in 1825 beliep zij 2,264,000. Zij was in 1798 naauwlijks 1,900,000; zij is bij de laatste telling van 1830 gebleken te zijn 2,427,000: eene vermeerdering van meer dan een vierde van het eerstgemelde getal verdient opmerkzaamheid. Is dezelve af te leiden uit vermeerderden buitenlandschen handel? Immers neen, want het verval des handels wekt aanhoudende klagten, en de bevolking der grootste handelstad is sedert eene eeuw bijna dezelfde; handwerksnijverheid en landbouw, door gemakkelijkheid van binnenlandsch vertier zoo zeer aangemoedigd, moeten dan als oorzaken dier snelle toeneming worden beschouwd. Ik onderzoek thans niet het zoo zeer betwiste vraagstuk over het al dan niet gunstige eener snel toenemende bevolking; ik neem de zaak, zooals die is. Zij bestaat en is zeer aanzienlijk; zij wekt dus bezorgdheid, welke zich tot het individuële van ieder lid der maatschappij uitstrekt, want het is pligt, op de middelen van bestaan van zoo vele individus te letten. Zij hebben alle gelijke regten op de bescherming der wet, en ofschoon dan de handelskapitalen zoo zeer mogten aangroeijen, doch zoovele nijvere werklieden buiten broodwinning gesteld worden, zoude het eerste in het oog des menschenvriends geene vergoeding voor het laatste opleveren.

Men zoude mij hier welligt tegemoet voeren: dit zijn philantropische bespiegelingen! Indien zij ook niet meer waren dan dit, zoude ik mij daarover niet schamen; maar het is meer dan dit: behoud van werk voor de arbeidzame klasse, is behoud van rust voor de maatschappij, is behoud van bevolking; het verspreidt door alle klassen heen den volksrijkdom; het komt terug in 's Rijks kas en al de middelen, op de vertering geheven wordende. De arme man maakt geene kapitalen; zijn geheel inkomen is de vrucht van zijn dagelijksch werk; hij verteert dit met zijn gezin; en ieder, die de beginselen der staathuishoudkunde heeft beoefend, zal met mij instemmen, dat er eene veel hoogere kunst is in de verspreiding van den rijkdom dan in het aanwinnen van kapitalen. De ridder William Temple heeft het reeds opgemerkt, dat de geheele vermeerdering van het handelsvermogen van Holland toe te schrijven was aan de eenvoudige levenswijs der Hollanders, die altijd minder verteerden dan zij inkomen hadden, en dus altijd overhielden; maar het in omloop houden van kapitalen in nijverheid is voor het algemeen een oneindig voordeeliger bestemming dan het opleggen derzelve, bij voorbeeld door leengeving buiten 's lands. Opmerkelijk is het inderdaad, dat het handelsvermogen die rigting niet zoo bijzonder heeft genomen in den tijd der grootste welvaart des handels; het moet zonderling toeschijnen, dat een land, zoo rijk door handel, nog eeuwen lang voor een derde gedeelte van deszelfs oppervlakte is onbebouwd gebleven; opmerkelijker nog is de vergelijking met de Belgische gewesten, in welke slechts een negende van het geheel, daaronder het schrale Luxemburg begrepen, onbebouwd ligt. Ik spreek hier van daadzaken, welke door statistieke opgaven kunnen bevestigd worden.

De kapitalen, door een vroegeren toestand aldaar van den handel uitgesloten, werkten op den landbouw, en de schrale streken van het land van Waes werden vruchtbaar niet alleen, zij werden zelfs de bewondering van geheel de wereld, welke den Vlaamschen landbouw den hoogsten trap van vordering toekent. Wat de werking der kapitalen op de nijverheid vermag, hiervan getuigt de alle denkbeelden te boven gaande ontwikkeling, welke het fabriekswezen in dezelfde provinciën verkreeg en die de bewondering, ja de benijding wekte, toen hare voortbrengselen in glanzende pracht werden ten toon gespreid.

Men zal mij welligt de opmerking maken, dat ik den handel niet gunstig zoude schijnen te zijn; ik hoop U Edel Mogenden door het aannemen van dit ontwerp van het tegendeel te overtuigen. Ik heb nog hetzelfde stelsel, hetwelk ik altijd had: begunstiging des handels; maar iets anders is die uitsluitende voorliefde, welke alles gering acht, wanneer de handel maar bloeit, die het aanwinnen van kapitalen als het hoogste doel rekent, al worden de overwinsten dadelijk weder aan vreemden ter leen gegeven.

In mijne schatting staat handel vooraan, doch al de takken van welvaart moeten ook in het oog gehouden worden; zij moeten niet aan den handel worden opgeofferd. Het is welligt thans een voordeelig oogenblik voor de ontwikkeling van nijverheid; de woelingen van het Zuiden kunnen wel als voorheen eene verplaatsing te weeg brengen naar een rustig en ordelijk land als het onze; het gemis van voortbrengselen uit hetzelve kan opwekken tot aanvulling derzelve door binnenlandsche nijverheid. Meer dan een voorbeeld bestaat reeds van die wending, welke de nijverheid neemt; reeds hebben zich onder anderen steenkalkbranderijen voorbereid, welke op de regten van invoer hebben gerekend. De vraag is: kunnen zij door het lage regt van 35 cents genoegzaam worden aangemoedigd of moeten wij wegens dit artikel, hetwelk hoe langs hoe meer in deze landen gebruikt wordt en toch inderdaad geen artikel van handel, maar wel van binnenlandsch verbruik is, altijd cijnsbaar blijven aan de Duitsche of Luiksche trafikanten? Dit is eene practische vraag, welke ik voor dezen oogenblik wel op de gunstigste wijze tot het nemen van eene proeve wil beantwoorden. Zal vier ten honderd inkomend regt voor de katoenen manufacturen de fabrieken hier te lande in staat stellen, om mede te dingen met de buitenlandsche? Aan deze vraag hecht zich eene andere: ware het niet voorzigtiger geweest, het regt op 6 ten honderd te bepalen, zoo als het was bij het tarief van 1822, vóór dat bij de latere wet de belasting van de waarde op het gewigt werd overgebragt, zooals het zonder tegenspraak der handelaren in die artikelen tot op dien tijd geweest is en zooals zij allen verlangden, dat het zoude blijven. Onder dat regt konden handel en fabrieken beide bestaan, en door de overdrijving leed de eerste. Zal nu de laatste door de reactie dezen schok wel kunnen doorstaan? Want te zeggen: de fabrieken, die wij hebben, zijn van weinig belang, bewijst te veel. Het is, alsof men de stelling vooruitzette: zij kunnen ligtelijk worden opgeofferd; immers men moge zeggen: hij die zijn kapitaal in fabrieken heeft geplaatst, is te beklagen, wanneer hij een verkeerd vertrouwen heeft gesteld op de duurzaamheid der bestaande wetgeving. Dan er ligt nog iets meerder daarin opgesloten: men stelle zich het aantal nijvere huisgezinnen voor, hetwelk van fabrieken afhangt; zal men ook den arbeidzamen werkman, die verhongert en zijnen kinderen het noodige voedsel niet meer kan toereiken, toeroepen: wij beklagen u, maar wij kunnen u niet helpen! Ik verklaar dus rondduit, dat wanneer door eene verhooging van regt op de waarde de fabrieken kunnen blijven bestaan, ik aan die verhooging tot 6 ten honderd de voorkeur zoude geven; want voor goederen van die soort zal men mij wel willen toegeven, dat het stelsel

van entrepôt den groothandel alle gelegenheid aanbiedt, om, zelfs bij eenige verhoogde regten, den uitvoer buiten 's lands zonder eenig bezwaar te bewerkstelligen, vooral wanneer dit stelsel op de vaart der groote rivieren wierd toegepast, evenzeer als op den invoer uit zee, en aan de plaatsen, aan die rivieren gelegen, dezelfde voorregten als aan groote zeesteden waren toegekend. Immers hier zullen wel al de bedenkingen wegvallen, die men uit het zoo noodzakelijk vermengen, verwerken en verschikken van andere koopwaren tegen de entrepôts heeft ingebragt. Dit bezwaar is indedaad in koloniale voortbrengselen en in alle grondstoffen aanwezig, want hier is het van belang, dat ieder zijne goederen onder zijn eigen opzigt heeft; maar bij fabriekgoederen, welke onaangeroerd, onverschikt en, zooals zij aangebragt zijn, moeten blijven, heeft het entrepôtstelsel geene van die bezwaren, en zoo kan hetzelve de handwerksnijverheid ondersteunen; manufacturen zullen toch wel aan de bewerking niet onderhevig zijn. Zullen de ijzergieterijen en smederijen kunnen blijven bestaan? Zij zijn echter in het geheel niet onaanzienlijk: zij houden vele handen bezig; zij nemen toe; ook kunstwerktuigen worden daarin vervaardigd. Is dit zoo geheel onverschillig? Ook hier zal de proef kunnen genomen worden, want alles, hetwelk thans wordt voorgesteld, is proefneming, en als zoodanig keur ik dit goed, want, door ondervinding geleerd, zullen wel bij een definitief tarief de gebreken van het tegenwoordige kunnen worden hersteld.

Alles komt bij mij neder op den hoofdregel, van welken ik ben uitgegaan: geen beslissende voorkeur, geene opofferingen van den eenen tak van nijverheid aan den anderen; gelijkmatige bescherming, geene kunstmatige aanmoediging, welke zich niet kan staande houden, maar ook geene terugstelling of verwaarloozing. Hier is het tarief de weegschaal der maatschappelijke belangen; de ervaring de gids; gelijkmatige bescherming, met eene wel wikkende hand en wijze voorzorg verleend, staatkundige, ja zedelijke pligt. Ik zal voor de wet stemmen.

De heer **van Alphen**: Te midden van den druk der omstandigheden, die ons vaderland bezwaren, is het mij, Edel Mogende Heeren, een onbeschrijfelijk genoegen, om aanvankelijk de zaak van de vrijheid des handels te zien triomferen na zoo vele jaren ongelijken, onedelmoedig gevoerden, vruchteloozen strijd tegen hooge regten en al den aankleve van dien, en met onze eigene handen te mogen afbreken dat anti-nationaal gebouw van afsluiting en afzondering, dat kunstmatig stelsel van geadministreerden handel, hetwelk aan ons opgedrongen en van onze welwillende Regering afgedwongen is geworden, een stelsel, hetwelk met steeds toenemende drift en partijdigheid ingeroepen werd door *onkunde*, *schijnheiligheid* en onverzadelijke *heb-* en *heerschzucht*. Door *onkunde*, want verlichting en afsluiting kunnen in Nederland niet te zamen bestaan; opzettelijke onkunde was het datgene te te willen, te eischen en af te dwingen, wat de localiteit van ons vaderland onuitvoerbaar maakte. En mag ik het niet *schijnheiligheid* noemen wat hier, in deze zelfde zaal, verdedigd, aangeprezen en als een heilzame maatregel geroemd is geworden door prohibitive liberalen, dat anomalisch product van de revolutionaire beschaving. En wat was die heilzame maatregel? De belasting namelijk op de koffij, eene belasting, die door de verdedigers zelve afgeschaft is geworden, zoodra zij de teugels, aan de wettige regering ontrukt, zelven in handen genomen hadden. En wat behoef ik speciale aanhaling te doen van die onverzadelijke *hebzucht*, die, onder voorwendsel van algemeen belang, altijd 's lands geld eischte om private ondernemingen te beproeven, te bekostigen, te alimenteren, en uit de mislukking zelve motiven putte, om nieuwe vorderingen te doen gelden? Dat mogen de registers getuigen van het fonds van nijverheid, de voorschotten, geldleeningen, subsidiën, ten behoeve van hetzelve door het Amortisatie-Syndicaat gedaan, en waarvan, de kapitalen verzonken zijnde in den revolutionnairen krater van ontrouw en ondankbaarheid, de renten nu nog door ons moeten betaald worden.

Van zoo veel ongeregtigheid is Noord-Nederland het slagtoffer geweest; de revolutie heeft als een frauduleus bankroetier zich aan alle gemeenschappelijke verbindtenissen onttrokken, en wij hebben door geforceerde heffingen daarin moeten voorzien; dat had niet kunnen geschieden, als de echt liberale handelsgeest daar gepredomineerd had.

Doch wij moeten het verledene niet herdenken, dan alleen om ons de toekomst met moed onder de oogen te doen zien. De vrije handel eischt geen voorschot, geene aanmoediging, geen toeziende voogdij of curatele, even als of hij steeds minderjarig is en of het eigenbelang niet regt *compos mentis* is. De handel vraagt niets dan veiligheid en vrijheid en zoo min bemoeijenis als maar mogelijk is; zijne administratie is altijd eenvoudig, doelmatig en niet kostbaar; zijn levensbeginsel is stipte nakoming van aangegane verbindtenissen, dus goede trouw uit eigenbelang; zijn kenmerk is orde en regelmatigheid; zijn belang is vrede, rust, vrij en uitgebreid verkeer met allen; zijne behoefte is kennis, onderzoek, uitvorsching van de hulpmiddelen en benoogdheden van elk land, dus waarheid, trouw en verlichting. 15 jaren lang is er in Europa een douane-oorlog gevoerd, en allerlei aanprikkelende middelen zijn aangewend geworden, om elk in het zijne de productie tot eene onmatige hoogte op te voeren; het verbruik kon niet in evenredigheid toenemen, omdat de werkloonen de middelen van bestaan der lagere klassen niet verbeterden, en daar de bevolking overal toenam, moest dit ellende, schokken, uitbarstingen en groote commerciële ongelegenheden ten gevolge hebben en heeft het ook gehad. Voegt daarbij het overal aangemoedigd spel en agiotage in publieke fondsen, en niemand zal zich verwonderen, dat de rampzalige omwentelingsgeest, zoo rijkelijk doorvoed in dartele brooddronkenheid, losgebarsten is. Ook is het niet alleen de algemeene ontwapening van staande legers, maar ook van rijdende commiesen, zoowel als de vermindering van Staats-schulden, die Europa redden kan. Hier in deze zelfde vergaderplaats predikte het schijnheilig, prohibitief liberalismus, met denzelfden mond, onbeperkte vrijheid en huisvisitatie en dwangmiddelen van allerlei aard, om het liberaal en anti-sociaal, anti-christelijk stelsel van afsluiting onophoudelijk te versterken. Het gevolg van dit stelsel, voor ons en voor geheel Europa, was ligt te voorzien: daardoor werd het immorele principe van algemeene staatkunde op een bekrompen egoïsmus gegrond, om namelijk de productie van naburige Staten, zooveel mogelijk, te benadeelen en, zoo mogelijk, te vernietigen; en dat daartoe revolutiën de beste instrumenten zijn, behoeft wel geen betoog. Canning en Huskisson zagen dit in, wilden hun land (waar het *mercantile stelsel* uitgevonden was, en hetwelk alleen goed was, toen anderen het niet kenden en navolgden) voor de gevolgen daarvan vrijwaren en, door graduële vermindering van regten, hetzelve in beter verband met alle volken brengen. Hun plan, ten uitvoer gebragt, zoude voor het menschdom de grootste weldaad geweest zijn, die ooit bewezen is door menschen; maar de dood heeft hen weggerukt en prohibitive liberalen voeren weêr den teugel. Ik zal U Edel Mogender aandacht over dit gewigtig onderwerp niet langer bezig houden, maar beveel elkeen aan, die in licht en kennis belang stelt, het rapport, dat door een comité van het Congres van Noord-Amerika publiek is gemaakt in 1830 en waarin de ruineuse gevolgen van gedurig verhoogde regten voor industrie en scheepvaart zonneklaar aangetoond zijn en de gunstige invloed van lagere regten door statistieke tableaux mathematisch bewezen wordt; en niet minder merkwaardig is het overzigt over de commerciële staatkunde en het douane-stelsel van Frankrijk, te vinden in de *Revue Britannique* van Januarij van het vorige jaar, waarin bewezen wordt, dat er op dat oogenblik geen enkele tak van industrie bloeide, zelfs niet die door de hoogste regten beschermd werden, terwijl de drie voornaamste producten van dat land, wijn, brandewijn en zijde, door gebrek aan débouchés, in een ellendig lijdenden toestand zich bevonden en de werkende klassen in verarming toenamen.

Dan, Edel Mogende Heeren, de terugkeer tot waarlijk milde en wijze beginselen van handelsvrijheid is geene gemakkelijke taak. Het bestaat niet in reductie van cijferletters alleen op enkele artikelen, maar in een goed verbonden zamenstel van maatregelen en bepalingen in het belang van den eerlijken handelaar, die gaarne aan de schatkist eene billijke retributie wil opbrengen, maar bevrijd moet blijven van alle die formaliteiten, plagerijen, oponthoud, welke vreemde denkbeelden hebben voortgebragt; en daarbij hoop ik, dat in ernstige aanmerking zal komen het belang van onze scheepvaart, vooral van de kleine buitenlandsche scheepvaart, die thans zeer gedrukt is en overal met nadeel varen moet, omdat zij, in vreemde landen aan hooger regten onderworpen, in haar eigen land niet die voorregten van vrijstelling van haven-, loods- en kaaigelden enz. geniet, die, bijvoorbeeld, Engeland aan zijne scheepvaart verleent. Daarom keur ik goed de nader bijgevoegde bepaling van de steenkolen, waaromtrent ik alleen dit zegge, dat Noord-Nederland jaarlijks voor 3 millioen gulden aan steenkolen noodig heeft, dat de prijs in Engeland aan de mijnen op $1/3$ komt van dien van België of Pruissen, hetgeen ik reeds in eene nota vóór 2 jaren aan onze voormalige broeders heb aangetoond, doch door hen nooit is

beantwoord geworden, en dat ²/₃ van die globale som aan onkosten van transport en ongelden moet betaald worden, hetwelk, zonder de nu voorgedragene bepaling, waarschijnlijk alleen door vreemden zoude verdiend worden. Deze nieuwe bepaling kan en moet leiden tot minnelijke schikkingen, en dezelve is uit den aard der tegenwoordige omstandigheden slechts partieel en provisoir, maar wordt gebillijkt door de volstrekte noodzakelijkheid om onze kleine buitenlandsche scheepvaart niet geheel te abandonneren, die reeds door de vermindering der inkomende regten zal lijden, want het ¹/₁₀ surplus, op vreemde schepen gelegd, beteekent niets op regten van 3 à 4 percent. Ik had gewenscht eene gelijke bepaling op den uitvoer van boter, ten voordeele van de Nederlandsche scheepvaart, te zien toegepast.

De onkosten voor onze schepen in vreemde havens zijn zeer bezwarend, en zij genieten in hun eigen vaderland niet die vrijstellingen van lasten en ongelden, die de vreemden aan de hunne geven; ik hoop dan ook, dat een gematigd stelsel van billijke wederkeerigheid ten opzigte der kleine scheepvaart zal voorgesteld en aangenomen worden, en ik vertrouw, dat de handeldrijvende mogendheden daartoe niet ongenegen zullen zijn; intusschen moeten wij in den drang der omstandigheden zoo goed mogelijk en dadelijk voorzien.

Het geldt hier een onzer dierbaarste belangen. De kleine scheepvaart is de voedster van de groote, en beide van de marine; en de behartiging van dat belang is in overeenstemming met de natuurlijke bestemming van ons vaderland, den aard, het karakter, de behoefte der ingezetenen. Daarom zong ook een onzer Hollandsche dichters, tot wien ik de naauwste betrekking heb, met zooveel waarheid:

» *Neêrlands volk, op zee geboren,*
» *Leeft te water en te land,*
» *Slaapt op 't bonzen van de golven,*
» *Kiest de kielen voor het strand.*"

Die scheepvaart heeft geene gunsten of voorregten noodig, maar verzoekt alleen met gelijke regten en voorregten te mogen varen; dan zal dezelve zich op nieuw verheffen en uitbreiden, en de oud-Hollandsche vlag zal overal in verdubbelden getale gezien en geëerd worden; en dit zal wel de beste hulde zijn, die wij aan de nagedachtenis van van Speyk kunnen toebrengen, want die vlag moet overal *vertegenwoordigen*: eerlijkheid, moed, onverschrokkenheid en trouw, en het was tot handhaving van de eer van die vlag, dat hij den dood der helden heeft ondergaan. Ja, Edel Mogende Heeren, de handhaving van de eer van die vlag, de behartiging van derzelver belangen, is ons als eene heilige erfenis overgegeven en nagelaten, en wij moeten dezelve ongeschonden en overal geëerbiedigd tot onze kinderen overbrengen.

Ik ben stellig tegen de bepaling omtrent den kalk, die alleen zal werken in het belang van vreemde fabrieken van steenkalk; dan ik beroep mij op hetgeen mijn geachte vriend Luzac daaromtrent, op zijne gewone duidelijke en onpartijdige wijze, ontwikkelen en aantoonen zal.

Alle de reclames van fabrikanten van manufacturen verwijs ik naar de eenvoudige expositie van de principes van het stelsel van 1821, dat nog onze wetgeving is. Daarbij dient tot hunne gerustsstelling, dat de binnenlandsche consumtie en vertier aan hen niet verzekerd kan worden en nooit practisch verzekerd is geworden: dit getuigen *de premiën* van assurantie, die aan den smokkelhandel betaald werden. Ik voeg hier nog bij, dat het debiet in onze koloniën hun nu meer voordeelen belooft dan tijdens de vereeniging met België, en eindelijk, dat voor sommige handelaren geen groot verlies kan genoemd worden vermindering van regten, die misschien nooit betaald zijn geworden, dat voor allen het verlies reeds geleden is, en het behoud van hooge regten hen niet helpen kan.

En wat nu den landbouw betreft, waarvan de belangen ook mij zeer ter harte gaan, gelooft niet, Edel Mogende Heeren, dat de vrije handel een ander belang heeft dan de landbouw. Zijn belang is, om in goedkoope tijden de hoogste prijzen te maken en altijd te kunnen verkoopen; zijn belang is de hoogst mogelijke stabiliteit van prijzen, en dat verschaft de handel, die alle kans-rekeningen als in een punt concentreert en door deszelfs belangstelling en kapitalen den landbouw voedt, ondersteunt, voor valsche prijzen en gevaarlijke fluctuaties bewaart; en ik vraag het aan de bewoners onzer land-provinciën: wie heeft onze heiden ontgonnen, wie heeft onze dorpen in de binnenlanden verrijkt en de heerlijke landsdouwen met lusthuizen bezaaid, die leven en welvaart verspreiden? Is het niet die vrije handel, die altijd het onvervreemdbaar eigendom van Nederland geweest is en weêr zijn zal, als wij van vreemde theoriën, kunstmatige administratiën en Belgisch liberalismus mogen ontslagen blijven, en dat geve de Hemel!

Het ongelukkig wantrouwend systema, om alle wetten in massa te voteren, staat ons ook thans in den weg; ik kan begrijpen, dat een volledig zamenstelsel van duizend artikelen voor geene oneindige smaldeelen vatbaar is, maar enkele partiële maatregelen zijn van een gansch anderen aard. Men doet ons nog de eer aan, van ons op den ouden voet te behandelen, als Belgen te beschouwen, terwijl het goed verstand en het opregt Hollandsch hart, dat ons bevorens kenmerkte en ons nog bezielt, ons voor overdrijving zoowel als voor overhaasting en misbruik waarschuwt en beveiligt. In dat karakter zit de eenige waarborg voor de Regering tegen alle aanmatiging, om het wettig gezag te ondermijnen, en wij durven het te zeggen, dat wij bewijzen van vertrouwen gegeven hebben, die ons op wederkeerig volkomen vertrouwen de billijkste aanspraak geven.

Ik heb met veel genoegen de uiteenzetting gehoord van den staat van handel en uitvoer van boter en kaas, door een der afgevaardigden uit Vriesland op gisteren voorgesteld, en zijne argumenten in faveur van vermindering van regten van uitvoer op die zoo belangrijke voortbrengselen van onzen landbouw. Ik neem alle die opgaven voor waarheid aan: ze verspreiden een nieuw en nuttig licht over dit hoogst gewigtig onderwerp; maar dan nog moet ik, in betrekking tot hetgeen ik in den voorleden jare gezegd hebbe, nu nog vragen: is de uitvoer van boter en kaas af- dan wel toegenomen, en door welke oorzaken? Hebben de prijzen zich op eene evenredige hoogte gesoutineerd, zoodat de producteur daarin eene billijke belooning heeft kunnen vinden of niet? Ik zal dit niet beslissen; op dit oogenblik kan het geen voldoende reden zijn om de projectwet af te stemmen. Ik beveel de beantwoording van die vragen aan zijnen onderzoekenden geest aan; het vereischt dieper onderzoek en onderhandelingen, omdat ook bij dien uitvoer het belang van onze scheepvaart gelden moet. Intusschen mag 's lands schatkist, die in ons aller belang bestaat, nog wel eenige retributie vragen van dien uitvoer in de tegenwoordige omstandigheden van groote financiële verlegenheid, zonder de hatelijke beschuldiging van fiscaliteit te verdienen. Ik merk hierbij nog aan, dat onze positie geheel veranderd is, en dat ik voorleden jaar slechts conditioneel gesproken heb; nieuw licht is ook voor mij opgegaan en dit zal niet vruchteloos schijnen. Er is echter geen *periculum in mora.* Als de producteur voor zijne boter aan de binnenlandsche markt 30, 35, 40 gulden maken kan, dan is het zeer onverschillig, of de vreemdeling ze voor zijne rijtuigen of op zijne tafel gebruikt; als men op de binnenlandsche markt een redelijken prijs kan bedingen en men verkiest zijn product uit te voeren, dan onderwerpt men zich vrijwillig aan de variabele kansen van handel-speculatie en men moet zich dan ook de mogelijke verliezen getroosten, die niet op den producteur, maar op den handelaar nederkomen. Maar hoe dat ook zij, onze omstandigheden zijn niet meer dezelfde; ik doe hulde aan de bekwaamheid, waarmede die vermindering van regten verdedigd is geworden, en beveel met hem dit belangrijk onderwerp aan de bijzondere belangstelling der Regering aan.

Ik stem voor de wet.

De heer **Beelaerts van Blokland**: Na al hetgeen in de zittingen van gisteren en heden is voorgedragen, kan ik in korte woorden mijn gevoelen over het tegenwoordig onderwerp uiten. Ik heb, zoo zeer als iemand, de gevolgen betreurd, die het verbodstelsel, hetwelk van 1816 tot 1822 in zwang is geweest, voor den handel gehad heeft; doch bij de wet van 12 Julij 1821 werden betere beginselen aangenomen. Daarbij werden, ja, eenige hooge regten of verbodsbepalingen ten behoeve van landbouw en nijverheid vastgesteld, doch dit waren uitzonderingen, afwijkingen van den aangenomen regel. Later heeft men dit aangenomen beginsel weder in verschillende opzigten laten varen. Intusschen behoeft het, mijns inziens, geen betoog, dat hooge regten niet slechts den handel belemmeren en de sluikerij bevorderen, maar daarenboven 's lands schatkist niet bevoordeelen en de ingezetenen in eene nadeelige aanraking met de administratie brengen. De eerste stap tot terugkeer tot het goede stelsel wordt bij de onderhavige wet gedaan; zij rust op het beginsel, dat hij, die invoert, ook weder mag uitvoeren, een beginsel, waardoor de opbrengst der regten van in-, uit- en doorvoer tevens wordt bevorderd

Met wezenlijk genoegen heb ik bemerkt, dat de Regering alzoo terugkeert van den verkeerden weg, dien zij ten believe

der Belgen volgde, en ik verheug mij daarover te meer, omdat wij in het tegenwoordig ontwerp een waarborg bezitten nopens de beginselen, waarvan men bij de algemeene herziening zal uitgaan. Ik zal dus aan dat ontwerp mijne stem niet weigeren.

De heer **Luzac**: Te ernstig heb ik met U Edel Mogenden na den afval van België den opregten wensch gekoesterd van ook spoedig door de Regering eenen stap te zien doen op den weg, leidende tot de wederopvolging van die principes, door welke de bronnen onzer algemeene welvaart zullen kunnen herkend worden, om mijne toestemming te weigeren aan de onderhavige wet, al moge zij dan ook, om sommige punten en ten opzigte van eenige bepalingen, niet geheel vrij van gewigtige bedenkingen zijn.

Zij bevat toch, in het algemeen, eene aanzienlijke vermindering van inkomende regten op zoodanige artikelen, welke bevorens, voornamelijk ten faveure der Belgen, zwaar waren belast, en heeft de heilzame strekking, aanzienlijk te verligten en dus te bevoordeelen de *koopmanschap*, reeds ten jare 1487 door Maximiliaan en zijnen zoon Philip, bij hunne ordonnantie op de admiraliteit der Nederlanden, verklaard te zijn *het principaalste fundament en de onderhoudingh der gemeene saecke van deze landen*.

Deze strekking verheugt mij, en, hoewel ik nu gaarne de verbetering bereids tot meer andere objecten van het tarief had willen uitgestrekt zien en hieromtrent in de gevoelens deel, op gisteren door eenige onzer medeleden en bepaaldelijk door een afgevaardigde uit Utrecht (den heer van Nes) met veel klem en waarheid voorgedragen, zal deze betrekkelijke onvolledigheid mij niet mogen terughouden, het aangebodene, uit belangstelling in hetgeen men vermeend heeft nog niet dadelijk te moeten veranderen, aan te nemen.

Ik betreur voorzeker, dat ik mijne volledige overtuiging omtrent sommige artikelen weder moet vermengen en als het ware te zamen kneden met mijne twijfeling omtrent andere en ik maar één *voor* of *tegen* kan zeggen. Meermalen heb ik over het singuliere dezer wijze van stemming opzettelijk gesproken en de ondoelmatigheid hiervan getracht aan te toonen. Ik zal het bevorens gezegde nu niet herhalen, te meer niet, omdat mijne opinie hierover in het proces-verbaal der Centrale Sectie geheel is opgenomen en U Edel Mogenden dus genoeg bekend zijn kan, en nu te minder op dit oogenblik, daar ik met veel genoegen ontwaar, dat dit denkbeeld door velen onder U Edel Mogenden gekoesterd wordt. Ik raak dit punt dan ook alleen ter loops aan, ten einde hier den wensch bij te voegen, dat men dit onderwerp, de wijze van stemming over dergelijke materiën, zeker bij de herziening der Grondwet vooral niet uit het oog zal verloren hebben. Eene verandering hieromtrent is, geloof ik, van het hoogste belang en na den afval van België en het vertrek zijner afgevaardigden uit deze Kamer is zij voor de doelmatigheid der aanstaande deliberatiën allernoodzakelijkst. Hoe toch ooit, met het behouden der tegenwoordig gevolgde wijze van onderzoek en stemming, eenmaal het algemeen tarief met eene goede wenschelijke meerderheid zal kunnen in de wereld komen, gaat mijne bevatting te boven.

De noodzakelijkheid, waarin ik mij dus nogmaals gesteld zie, van slechts een *ja* of een *neen* uit te spreken, dwingt mij nu ook, bij deze deliberatiën, het woord op te vatten en uwe aandacht voor eenige weinige oogenblikken te verzoeken, voornamelijk tot het uiteenzetten van mijne grootste bedenking tegen het ontwerp.

Ik zal kort zijn, vermits ik slechts *een* onderwerp van deze wet zal behandelen, over hetwelk mij bedenkingen zijn overgebleven van zóó veel gewigt, dat ik, bij eene afzonderlijke stemming over ieder gewijzigd artikel, zeer zoude twijfelen mijne toestemming aan het voorgestelde te kunnen geven. De overweging daarenboven, dat deze bepalingen slechts provisioneel en tijdelijk moeten bestaan, totdat de geheele herziening des tariefs zal aangenomen zijn, heeft ook bij mij gewerkt tot opruiming van andere zwarigheden. De gelegenheid toch tot het terugkomen op deze bepalingen is, wilden wij allen hopen, nabij, en welligt geven de intusschen verkregene ondervinding en de nu algemeen opgewekte aandacht onzer landgenooten op deze materie inmiddels de beste bouwstoffen aan de hand tot het vereenigen van uiteenloopende gevoelens en het voorkomen van hevige klagten. Gaarne voeg ik ook hier mijne stem bij die van vele der geachte sprekers, die wij gisteren hoorden, en uit al den wensch, dat deze Kamer, bij de volgende onderzoekingen en deliberatiën over het in haar geheel geredivideerde tarief alle die wezenlijke inlichtingen van wege de Regering bekomen zal, welke bij haar eenigzins zullen zijn te vinden, en dat er hoegenaamd geene zwarigheid zal gemaakt worden, aan dit gedeelte der wetgeving alle die stukken, rapporten, adviezen van kamers van koophandel en wat dies meer zij mede te deelen, welke bij het bestuur voorhanden zijn en tot zijne overtuiging omtrent het gepaste en juiste van het voorgestelde hebben medegewerkt. Bij andere wetgevende vergaderingen heeft men nog meer doelmatige middelen van onderzoek aangenomen en worden van wege de Kamers door commissiën, *ad hoc* benoemd, speciale *enquêtes* over de betwiste punten van algemeen of particulier en soms tegenstrijdig belang gehouden. Dit middel, aan hetwelk bij onze naburen en in Amerika de belangrijkste rapporten over vele commerciële en industriële belangen hunnen oorsprong verschuldigd zijn en hetgeen welligt het best tot de kennis der waarheid leiden kan, is tot nog toe bij ons onbekend, doch overwaardig de attentie dezer Kamer en der Regering tot zich te trekken, vooral op een tijdstip, dat de algemeene huishouding van den Staat eene hernieuwde vestiging als het ware bekomen zal en het reglement, houdende de leiding der beraadslagingen bij deze Kamer, toch ook zeker dientengevolge wel eenige verandering en verbetering zal mogen ondervinden.

Het onderwerp, hetwelk bij deze provisionele wet bepaaldelijk mijne aandacht heeft getrokken en voor mij ook na het aangevoerde door twee onzer geachte medeleden (de heeren Weerts en Donker Curtius van Tienhoven), nog niet tot eene volledige overtuiging is gekomen, is de al of niet doelmatigheid der aanzienlijke vermindering van het inkomend regt op *den kalk* en de ter zijde schuiving van alle distinctie tusschen de twee voorname hoofdsoorten van dit product van in- en buitenlandsche nijverheid.

Het is bekend, dat onder de vigueur van het plakkaat van den 31sten Julij 1725 de *invoer* van alle soorten van kalk, hoe ook genaamd, met een regt van 4 stuivers per hoed, de *uitvoer* met een van 6 stuivers waren belast, en dat deze regten, na tachtig jaren stand gehouden te hebben, in 1805 werden herzien.

Toen namelijk heeft men begrepen, dat de gemakkelijke invoer van Luikschen en Duitschen *steenkalk*, slechts met vier stuivers bezwaard, het gebruik van deze metselspecie te aanmerkelijk deed toenemen, tot zeer groot nadeel der talrijke schelpkalkbranderijen, in onze provinciën gevestigd, en men schijnt toen van oordeel geweest te zijn, dat èn onze zeedorpen, èn onze turfgraverijen, èn onze kalkbranderijen krachtdadiger moesten geholpen en ondersteund worden, door een veel hooger *inkomend* regt op het gelijksoortige product van vreemde industrie te leggen.

Met den jare 1806 werd er dus te dezen opzigte eene distinctie gemaakt en de gewone *schelpkalk* is bij den invoer belast gebleven met 4 stuivers en 6 penningen per hoed, terwijl *op den ongeleschten kluitkalk* per hoed f 2.17 zijn gelegd geworden.

Zooverre ik heb kunnen opsporen, zijn toen over deze aanzienlijke verhooging van 4 tot 57 stuivers per hoed geene klagten opgerezen; de fabrieken, de bouwlieden en architecten schijnen die verhooging gewillig gedragen te hebben; de aanvoer is voor de behoeften allezins voldoende gebleven, en van remonstrantiën in het faveur des handels is mij ook niet gebleken.

Niet dan na rijp beraad had de heer Raadpensionaris Schimmelpenninck, blijkens zijne memorie aan Hun Hoog Mogenden, deze verandering en augmentatie met vele andere op pre-advijs van den heer Gogel voorgedragen, en zij werd ook gaaf aangenomen en ingevoerd.

Tot aan de inlijving dezer gewesten in Frankrijk bleef de gezegde bescherming voortduren; doch door deze alles omverre stootende gebeurtenis moest zij ook geheel vervallen, daar onze kalkbranderijen nu in een en hetzelfde Rijk begrepen werden met hunne geduchtste antagonisten, de steenkalkbranders van Luik. Gedurende de drie jaren der Fransche overheersching kwijnde nu deze Noord-Nederlandsche industrie geheel, en zij zag haren totalen ondergang zeer spoedig nabij, toen in 1813 onze onafhankelijkheid herrees. Met dezelve werd de bronader van hun onheil weder afgesneden. Luik was weder vreemd territoir, en de bepalingen van den jare 1806 aanvankelijk ingevoerd zijnde bij besluit van den Souvereinen Vorst van den 7 December 1813, betaalde de vreemde steenkalk weder f 2.85 per hoed.

De in hare gevolgen zoo ongelukkige vereeniging dezer gewesten met België had nu in 1815 plaats, en hetgeen bevorens vreemd product was, werd nu weêr inlandsch; de kalkbranderijen geraakten hierdoor op hetzelfde standpunt, waarop zij gedurende de Fransche overheersching gestaan hadden, en de bescherming, haar in den jare 1805 verleend, werkte nu geheel in tegenstrijdigen zin, niet in haar voordeel, maar ten faveure

harer antagonisten, de Luiksche steenkalkbranders. Deze toch voerden in en verkochten nu hunnen kluitkalk geheel vrij door het geheele land en werden voor Duitsche concurrentie gedekt door het *inkomend* regt op hun product van f 2.85 per hoed.

Dan ook dit was nog geenszins voor hen genoeg: bij de invoering toch van het tarief in den jare 1822 hebben de bedoelde kalkbranders nog veel sterkere bescherming verkregen en werden de regten bepaald op f 3 per hoed voor den *schelpkalk* en voor den *steenkalk* op f 5 per hoed. Dit schijnt voorwaar ook zeer aanzienlijk ten faveure der schelpkalkbranderijen geschied te zijn. Eene verhooging van *inkomend* regt van 22 cents per hoed, zooals het was, tot f 3, zooals het nu bepaald wordt, moet immers allerbelangrijkst geacht worden. Ongelukkig maar stond hier tegenover, dat, bij de bijna geheele absentie van allen invoer van *schelpkalk*, deze bescherming voor onze nijverheid geen effect kon sorteren, terwijl de nu vrije en onbelemmerde invoer en negotie in Luikschen steenkalk alles moest overstroomen en het Noord-Nederlandsche fabrikaat geheel onderdrukken; deze steenkalk was door het enorme regt van f 5 per hoed tegen alle mededinging van Duitsche kalkbranders genoegzaam gewaarborgd en kon dus ook beneden den gewonen prijs van schelpkalk verkocht worden.

Deze staat van zaken was ontegenzeggelijk allerbedroevendst voor onze schelpkalkbranderijen, zeer nadeelig voor de arme bevolking onzer zeedorpen, die in dit middel van bestaan nu ook aanzienlijk gefnuikt werd, en voor onze turfgraverijen in de provinciën Groningen, Drenthe, Overijssel en andere, welker belangrijkheid voor onze binnenlandsche scheepvaart en landbouw ik aan U Edel Mogenden niet omstandig zal behoeven te ontvouwen, vooral niet na hetgeen deswege reeds op gisteren gezegd is. Doch deze staat van zaken was het onvermijdelijk gevolg onzer vereeniging met België; hieraan was toen in waarheid niets te doen. De overtuiging hiervan deed bij onze kalkbranders alle nuttelooze klagten, hoe gegrond anders ook, geheel smoren, en door het vereenigen van den handel in steenkalk bij hunne grootendeels stilstaande ovens hebben eenige kalkbranders hunne zaken aan den gang kunnen houden en inmiddels betere tijden afgewacht.

De afval van België, de echtscheiding tusschen de zoo dikwijls uiteenloopende belangen der nijverheid van Nederland en van België, deed hun deze gunstiger tijden met vertrouwen te gemoet zien en de kalkbranders hoopten weder na die gebeurtenis gelijke bescherming te zullen genieten, als welke hun in 1805 was te beurt gevallen. Zij werden nu wel dadelijk allerkrachtigst ondersteund door het nog bestaande tarief van 1822 en de bepaling des regts op den invoer van den steenkalk van f 5 00, doch niemand hunner konde zich ontveinzen, dat, bij de zoo zeer veranderde omstandigheden, dit hooge regt waarlijk moest verminderd worden en de belangen des handels, de behoeften der steenkalk gebruikende fabrieken en het billijk voordeel der overige consommateurs hier nu beter in acht behoorden genomen te worden.

De voordragt eener vermindering in het regt op den invoer des kalks is dus geenszins vreemd aan de branders voorgekomen, doch het is hun onverklaarbaar toegeschenen en dan ook opmerkelijk, dat men de vroegere distinctie nu weder heeft verlaten en alles onder eene en dezelfde rubriek gebragt. Tusschen de verschillende soorten bestaat er toch een zeer wezenlijk onderscheid, zoowel wat de qualiteit als de natuur en oorsprong betreft; eene gelijkstelling der twee hoofdsoorten schijnt dus weinig juist.

Indien men nu, bij deze tijdelijke herziening des tariefs, voor den *schelpkalk* geheel was teruggekeerd tot de wetsbepalingen van 1806, ja zelfs tot het plakkaat van 1725, en den schelpkalk met niet meer dan 22 *centen* per hoed op den *invoer* had willen belasten, zouden de branders van dien kalk hierin gaarne berust hebben, zonder op eene verhooging tot 35 centen per hoed, oogenschijnlijk in hun voordeel, aan te dringen. Maar dan hadden zijlieden hiertegen ook eene meer ernstige bescherming gewenscht tegen den eigenlijken concurrent, den Duitschen of Luikschen steenkalkbrander, bijaldien gewigtige consideratiën de Regering ook al mogten nopen het bestaande regt van f 5 te verlaten en het vroegere van f 2.85 niet weêr te doen herleven.

De sprong is nu wellicht te sterk, het onderscheid te groot, daar in waarheid de belasting voor den gebruiker van den *gebluschten kluitkalk* naauwelijks *twee centen* per mud zal bedragen en deze bepaling der wet wezenlijk neêrkomt op eenen bijna geheel onbelemmerden invoer des Luikschen steenkalks.

Uit hetgeen op gisteren door twee onzer geachte medeleden (de heeren Weerts en Donker Curtius van Tienhoven) op dit punt gezegd is, moet ik opmaken, dat onze wederzijdsche informatiën aanmerkelijk verschillen, daar, volgens de mijne, de prijs des steenkalks in het verleden jaar tot 55 centen, ja tot 50 centen per mud was gedaald; terwijl de schelpkalk toen en ook nog tegen 65 centen verkocht werd. De verhouding tusschen den prijs dezer twee soorten, ook met bijberekening der vrachten, enz., enz., is dus zoodanig geweest en zal zoo blijven, dat de laatste de concurrentie op verre na niet konde doorstaan en in het vervolg niet zal kunnen blijven uithouden. De 35 centen, welke nu op de zeeton ongeleschte kluitkalk zullen drukken, zijn dan ook zoo weinig beduidend, dat de schelpkalkbranders verklaren, dit regt tamelijk onverschillig aan te zien.

Het faveur voor onze voormalige broeders, die wij zeker mogen beklagen wegens de verdwaasdheid, waarmede zij zich in het ongeluk gestort hebben, doch die wij niet behoeven te bevoordeelen noch te helpen, met gevaar voor onze eigene middelen van bestaan, is dan ook te groot.

Deze consideratiën hadden mij en ook de VIde Afdeeling bewogen, de terugkeering tot de oude distinctie aan te bevelen en de invoerregten van den ongeleschten kluitkalk provisioneel op f 1.50 per hoed voor te stellen, met de overtuiging, dat dit regt, aldus genomen, nog matig genoeg was, om aan de behoeften van andere fabrieken, den steenkalk noodig hebbende, geen nadeel toe te brengen, en met de belangen des handels allezins vereenigbaar was. De Regering heeft echter vermeend aan deze bedenkingen niet te moeten toegeven en is bij haar eerste denkbeeld gebleven.

Uit hare antwoorden schijnt het mij toe, dat zij het belang onzer schelpkalkbranderijen en haren directen invloed op vele andere middelen van bestaan niet zoo levendig beseft, als zij dit echter verdienen, en ook mede eenigzins in het vooroordeel te deelen, dat de *schelpkalk*, in het algemeen minder goed of deugdzaam dan steenkalk, voor alle soorten van metselwerk, zoowel boven als onder den grond, zoude zijn.

Het tegendeel hiervan kan echter duidelijk geleerd worden uit eene zeer belangrijke en wel geschrevene verhandeling, in den jare 1777 te Amsterdam uitgekomen *over de deugd en de bestendigheid van den schelpkalk, in vergelijking van den steenkalk bijzonder tot 's lands fortificatiën en metselwerken.* In deze verhandeling werd de bedoelde quaestie, omtrent welke nog voor oordeelen bij velen schijnen te heerschen, met zeer veel belezenheid en historiekennis en na een opzettelijk onderzoek van de voornaamste, zoo oude als nieuwere gebouwen hier te lande uiteengezet. De kundige schrijver toont door beëedigde en authentieke verklaringen van deskundigen, dat aan de oudste gebouwen niet anders dan schelpkalk is gebruikt geworden, en verzoekt hen, die hieraan twijfelen mogten (hij sprak in 1777) de overblijfselen van den burgt te Leiden, van de abdijen van Rijnsburg en Egmond, van het huis te Kleef bij Haarlem, van het huis te Brederode, Teilingen, het slot te Woerden en vooral ook de oude ringmuren onzer steden, bijzonder die van Utrecht, te willen onderzoeken. Doch deze predilectie des schelpkalks heeft geenszins met deze vroegere of middeleeuwen een einde genomen, daar het nog dagelijks bewijsbaar is, dat de hechtste gebouwen alhier te lande, waaronder men bij voorbeeld het generaliteits-magazijn te Delft, de geschutgieterij te 's Hage en het groote magazijn, in den jare 1755 te Gorinchem gemetseld, en zoovele andere tellen mag, mét deze specie zijn gebouwd.

Dat ook deszelfs deugd niet *buiten* Amsterdam alleen is erkend gebleven en dat, wat thans dan ook moge plaats hebben, vroeger de schelpkalk aldaar in groote eere gehouden werd, kan hieruit blijken, dat uit deze specie aldaar, onder anderen, zijn opgetrokken: het magazijn der admiraliteit in den jare 1656, een gebouw 220 voeten breed en 200 voeten diep; het groote magazijn en de pakhuizen der Oost-Indische Compagnie, gebouwd in den jare 1661, gemetseld eene breedte van 636 voeten hebbende en 70 voeten diep; nog het voormalig groot Aalmoezeniershuis op de Prinsengracht, het Diakonie-oude-vrouwenhuis aan den Amstel, alsmede de Haarlemmer, Leidsche, Utrechtsche en Weesper poorten.

Maar, hetgeen vooral hier in aanmerking moet komen, nu wij in de laatste jaren zoo veel van ellendig gemetselde en inzakkende muurwerken en waterkeeringen en vestingwerken gehoord hebben, is, dat de kundige en beroemde ingenieur luitenant-generaal Menno van Coehoorn, in zijnen tijd zeer veel schelpkalk liet vermetselen aan fortificatiën en andere gemeene lands-werken, zijnde het zeer opmerkelijk, dat in de

jaren 1701 en 1702, toen 's lands fortificatiën onder zijn beheer stonden, door eenen kalkbrander uit Holland aan de gemeene lands-werken te Nijmegen, Breda, Bergen op Zoom, de schans Isabelle, de forten Crevecœur en andere eene quantiteit van ruim 25.000 mudden schelpkalk is geleverd geworden, boven en behalve dat nog meer andere kalkbranders op dien tijd almede aan die leveranciën belangrijk participeerden.

Dat ons vaderlandsch product ook voor waterkeerende werken met het beste gevolg altoos is gebruikt geworden, ware, wat vroegere tijden betreft, even gemakkelijk door vele voorbeelden te staven, doch dit zal wel buiten alle bedenking moeten blijven, wanneer ik de schelpkalk-minachters op de kapitale sluizen van Katwijk, die kunststukken onzer eeuw, door alle vreemdelingen bewonderd, kan wijzen.

Dan het bijgebragte zal wel meer dan voldoende zijn, om den wensch te verdedigen, welken ik blijf koesteren, dat namelijk dit onderwerp, bij de aanstaande algemeene herziening van het tarief, de aandacht der Regering bijzonder naar zich zal mogen trekken en alsdan evenveel belangstelling in de opbeuring der schelpmennerij zal gevonden worden als reeds in den jare 1394 den hertog Aelbrecht van Beijeren, Graaf van Holland, bezielde blijkens zijn privilegie van den 27 Augustus, »afschaffende den tijns op het mennen der schelpen tusschen Maas en Zijp."

Ik vertrouw tevens, dat U Edel Mogenden deze kleine uitweiding niet ongepast zullen achten in den mond van eenen afgevaardigde uit een gewest, hetwelk, indien mijne informatiën juist zijn, 36 kalkovens kan tellen, van welke 34 of 32 alleen in het Hoogheemraadschap van Rhijnland, en wel voornamelijk aan de boorden van dien ouden vloed, gevonden worden.

Na zoo vele uitgewerkte adviezen over de specialiteiten dezer wet, welke wij in de zitting van gisteren en ook heden morgen met de meeste belangstelling mogten hooren voordragen en welke zoo vele opregte vaderlandsche gevoelens inhielden omtrent vrijen handel en eene vooral zoo noodige afsnijding van alle lastige en overlastige formaliteiten, dikwijls meer belemmerende dan de regten zelve, — behoef ik voorzeker de bijzondere artikelen niet door te loopen en kan ik volstaan met hier te verklaren, dat ik diezelfde denkbeelden ben toegedaan en mede hoop, dat onze regten op den in-, uit- en doorvoer zoodanig zullen gesteld worden, dat wij niet langer in entrepôts en dergelijke uitvindingen een hulpmiddel zullen behoeven te zoeken tegen een kwaad, hetwelk wij zelven hebben verwekt en op ons geladen.

Ik zal dus geheel zwijgen van de overige artikelen, in dit tarief vermeld, doch kan en wil deze gelegenheid niet laten voorbijgaan, zonder hulde te brengen aan de overredende wijze, waarop ons geacht medelid uit Vriesland, de heer van Sytzama, de belangen des landsbouws, bepaaldelijk ten opzigte der afschaffing van alle uitvoerregten op *boter en kaas*, heeft verdedigd. Ook de bouwlieden in de overige gewesten hebben hierbij het meeste belang, en welk gewest, na Vriesland, meer dan de provincie Holland? Ik mag dus niet ontveinzen, dat zijne redeneringen mij zoo gewigtig en overtuigend zijn voorgekomen, dat ik, zonder de voldoendste tegenbewijzen der door hem aangevoerde facta te vernemen, mij ook onder de voorstanders der beoogde afschaffing moet rangschikken en nu bereids der Regering verzoek, dit onderwerp, vooral bij de finale herziening des tariefs, te onderzoeken en te behartigen. Ik zal *voor* de wet stemmen.

De heer **Luyben**: (1) Iemand, die nimmer gelegenheid gehad heeft, om iets hoegenaamd proefondervindelijk van het fabriekswezen te kennen, moet zich bij de tegenwoordige beraadslagingen over dat onderwerp verlegen vinden, om dienaangaande zijn gevoelen te bepalen en eene doelmatige stem uit te brengen. De menigvuldige verzoekschriften, welke over het ontwerp van wet houdende wijzigingen in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer bij deze Vergadering zijn ingekomen, kunnen in dit waarlijk belangrijk oogenblik de opinie niet doen vestigen, omdat vele van dezelve op de eerste lezing onwillekeurig doen denken aan de al te dikwerf bewaarheid wordende spreuk: *je prêche pour ma paroisse.* Ik erken, dat ik behoor tot diegenen, die slechts zoo vele kennis van de aangelegenheden en belangen der fabrieken hebben, als zij uit de inlichtingen, door fabrikanten aan hen bij toeval gegeven, en uit eenige vlugschriften, welke slechts in het algemeen en vrij oppervlakkig over de nijverheid handelen, hebben geput. Ik ontveins dus niet, dat het tegenwoordig onderwerp onzer discussiën voor mij allermoeijelijkst is en ik in den twijfel, die mijn gevoelen geschorst hield, den raad heb ingenomen van fabrikanten, die door langdurige ondervinding, kunde, goede trouw en de belangrijkheid hunner fabrieken in staat zijn, om over dit onderwerp te oordeelen, en, wat bij mij alles afdoet, welker onpartijdigheid boven alle verdenking verheven is. Door de verkregen kennis van deze mijne achtenswaardige landgenooten geruggesteund, zal ik het wagen, eenige bedenkingen over het in de onderhavige projectwet aangenomen systeem in het midden te brengen en voorts één speciaal object der gezegde wet, dat der katoenen lijnwaden namelijk, onderzoeken, om mijne uit te brengen stem te motiveren.

Ik stel op den voorgrond, dat ik overtuigd ben, dat Nederland eenmaal door handel en scheepvaart groot werd. Ik doe gulhartig en met genoegen de bekentenis, dat in de bescherming van den handel een krachtig hulpmiddel ligt opgesloten, om, zoo al niet onze geheele vorige welvaart terug te erlangen, dan toch die middelen van bestaan te scheppen, welke kunnen compenseren datgene, wat wij door de noodlottige *daadwerkelijke* scheiding van het noorden en het zuiden des Rijks hebben verloren. Dan ik zeg hierbij: *andere tijden, andere zeden en gewoonten, en mitsdien ook andere behoeften.* De Noord-Nederlander is nog wel koopman *per excellentiam*; maar hij is ook fabrikant geworden en in eenige provinciën is hij landbouwer. Dit doet mij opineren, dat wij aan den handel de fabrieken en den landbouw niet mogen opofferen. Hierom wil ik de volgende bedenkingen, zoowel aan U Edel Mogenden als aan 's Konings Minister, die met de verdediging der wet is belast, onderwerpen.

Het stelsel, dat door de Regering is aangenomen, is een terugkeer tot het alom bekende plakkaat van 1725 of de daarstelling van *lage regten.* Ik erken, dat zulks voor den handel allerbelangrijkst wezen moet; edoch men zal mij ook niet tegenspreken, dat het den allernadeeligsten invloed op onze fabrieken en onzen landbouw uitoefenen zal. Om dit duidelijk te maken, behoef ik slechts te zeggen, dat een stelsel van lage regten in 1725 allerdoelmatigst was, omdat toen ook algemeen het stelsel van *vrijen handel* werd gevolgd. Maar thans zijn alle Europesche Gouvernementen, en vooral onze naburen, Engeland, Frankrijk en Pruissen, van dat stelsel afgeweken, omdat zij den landbouw, die eerste bron van volksbestaan, en de fabrieken, welke daarmede doorgaans vast zijn verbonden, ter bevordering van den bloei hunner Staten en het heil hunner onderdanen, hebben willen beschermen. Indien België grondwettig zal zijn afgestaan en dus ook *regtens* van Holland gescheiden, zullen wij ook dáár hooge regten op de van buiten inkomende fabriek-goederen zien heffen en op sommige goederen welligt verbodswetten te voorschijn komen. En, wat wordt er dan van de voortbrengselen van onze fabrieken? Deze zullen bij onze naburen niet kunnen worden ingevoerd dan tegen betaling van regten, welke zoo hoog en drukkende zullen zijn, dat derzelver heffing met eene prohibitie gelijk staat. Hieruit volgt, dat onze fabrieken niet zullen concurreren met die van de opgenoemde landen en alzoo geheel ten onder moeten. Door het stelsel van lage regten nemen wij de goederen aan van vreemde volken en bewerken daardoor hun voordeel, tot ondergang van onze nijverheid. De invoering der kunstwerktuiglijke bewerking in het fabriekwezen heeft ten gevolge, dat de voortbrengsels van eenige fabrieken de behoefte van het land, waarin zij zijn gevestigd (men zie slechts op Engeland), verre overtreffen. Hiervan zal voor ons een tweede allernadeeligst gevolg ontstaan, namelijk, dat ons systema van lage regten de naburige volken zal uitlokken, om hunnen overvloed van goederen in enorme massa's naar hier te zenden en daardoor onze fabrieken vernietigen. Men moet niet denken, dat onze handel daardoor zal aangroeijen. Neen, Edel Mogende Heeren, de goederen, bij ons ingevoerd, zullen immers niet meer aan onze naburen, die *hooge* regten heffen, kunnen worden uitgevoerd? Er blijft dus voor die goederen aan den handel geen ander débouché open dan het binnenlandsch vertier en de verzending naar de koloniën. In het eerste geloof ik, dat door onze eigen fabrieken grootendeels kan worden voorzien en er alzoo geene zwarigheid bestaat, om het geringe ontbrekende aan *middelmatige* regten te onderwerpen; en, wat de koloniën betreft, indien deze de voortbrengselen van vreemde nijverheid moeten ontvangen, dan wijken wij van het beginsel af, dat die overzeesche bezittingen, zooveel mogelijk, *uitsluitend* ten voordeele van het moederland moeten worden geëxploiteerd, hetgeen toch allerregtvaardigst is, omdat het moederland daaraan zulke aanzienlijke kosten heeft besteed, waarvan het nawee zoowel den fabrikant als den koopman kwelt. Ik behoude mij voor, om deze algemeene beschouwingen meer uit te breiden, wanneer er quaestie zal zijn van de *geheele*

(1) De redevoering van den heer Luyben komt ook voor in *Noord-Brabander*, n°. 72.

herziening van het bestaande tarief. Thans zal ik nog de opwerping onderzoeken, welke ik in een der gedrukte stukken heb gezien, dat onze fabrieken niet aan de behoefte der koloniën kunnen voldoen en zulks vooral waar is met betrekking tot de groote behoefte, welke men daar heeft aan *katoenen lijnwaden.* Ik zoude dit misschien toegeven, indien men van wege de Regering voldaan had aan de aanvraag, om het getal der fabrieken van dat artikel, welke in ons land bestaan, te mogen kennen en vooral om derzelver meerderen of minderen omvang en uitgebreidheid te vernemen. Dan, nu is het bij mij nog niet uitgemaakt, dat onze eigen fabrieken voor de koloniën ongenoegzaam zouden zijn, en daarom kan ik er niet in komen, om de goederen, voor de verzending uit het moederland naar de koloniën bestemd, bij het inkomen hier te lande weinig te belasten en daardoor onze eigene nijverheid te ondermijnen. Trouwens, indien het bewezen is, dat onze fabrieken in de bedoelde behoefte niet kunnen voorzien, dat men dan toch *eenig hooger regt* dan 4 pct. aan de vreemde fabrikanten opleggen, om alzoo èn de koloniën niet geheel van die voorwerpen te berooven, èn middelerwijl onze landgenooten uit te lokken, om zich op de katoenweverijen meer toe te leggen en binnenslands te bewerken, dat onze koloniale handel in het vervolg uit onze eigene nijverheids-producten kan bloeijen. Men moet niet aannemen, dat dit zal aandruischen tegen de bewering, dat het altijd geen voordeel geeft, vreemde en aan onze landstreken oneigenaardige fabrieken in te voeren. Neen, Edel Mogende Heeren, de *spinnerijen* en *weverijen* zijn toch de oudste takken van nijverheid en volksbestaan in drie provinciën des Rijks, en het zal dan ook wel hetzelfde wezen, of aldaar katoen dan wel iets anders tot grondstof dient.

Uit deze beschouwing vloeit voort, dat wij, met de tegenwoordig geprojecteerde *lage regten*, met onze naburen niet kunnen concurreren, te meer niet, omdat bij hen de fabrieken op veel grootere schalen zijn aangelegd, omdat de arbeidsloonen er doorgaans lager zijn, omdat er de benoodigde brandstoffen veel goedkooper worden aangeschaft, en meer andere oorzaken, welker opsomming ik thans niet zal ondernemen. Het zal wel boven alle redelijke tegenspraak verheven zijn, dat, ingezien het belang van onze fabrieken, de regten veel te laag zijn genomen, hetgeen wel bijzonder het geval is met betrekking tot de katoenen lijnwaden. Omtrent deze laatste moet ik nog de bedenking in het midden brengen, dat, al waren de regten ook *hooger* gesteld, het tarief dan nog aan twee gebreken zoude onderhevig wezen. De door mij geraadpleegde fabrikanten houden het voor onbestaanbaar, dat de *gedrukte* katoenen niet zwaarder belast zijn dan de *ongedrukte*, dewijl de laatste moeten beschouwd worden als *grondstoffen* voor onze katoendrukkerijen. Het ligt in den aard der zaak en men volgt zulks in andere landen op, dat de grondstoffen voor de fabrieken met geene of althans zeer geringe inkomende regten worden bezwaard en de *geheel* bewerkte met *hooge regten* worden gedrukt. Onder deze laatste moeten nu ongetwijfeld de *gedrukte katoenen* behooren. Dit beginsel van belasting op den invoer wordt door geheel Europa gevolgd, en het onderwerpelijk tarief wijkt daarvan af en brengt alzoo te weeg, dat wij het eenige land in datzelfde Europa zullen wezen, dat het belang van zijne fabrieken in dit artikel van nijverheid geheel en al aan den handel zal opofferen. Ik weet wel, dat wij ons niet in alles met andere landen kunnen gelijkstellen en het belang des handels hier op den voorgrond staan moet; doch ik durf vragen: welk doorstralend belang kan de handel er bij hebben, dat de voortbrengselen van onze fabrieken, en daaronder voornamelijk de *gedrukte katoenen*, tegen die van vreemde landen dermate worden beschermd, dat zij met dezelve in alles minstens worden gelijkgesteld, indien men oordeelt dezelve niet te kunnen bevoorregten? Naar mijn gevoelen, geen belang hoegenaamd, omdat diezelfde handel dan toch eerst alles binnenslands kan aankoopen, wat aldaar wordt gefabriceerd, en het ontbrekende, met eenige opoffering, buitenslands zal gaan zoeken. Ik moet, om in geene tegenspraak met mij zelven te vervallen, erkennen, dat ik, door de witte katoenen als *grondstof* voor de katoendrukkerijen te beschouwen, die stof daarom niet *lager*, maar wel *hooger* dan 4 pct. wil hebben belast en de bescherming dezer drukkerijen alleen daarin wil hebben gezocht, dat ik het inkomend regt op de *gedrukte katoenen* tot 10 pct. zoude willen hebben opgevoerd.

Het tweede gebrek, dat eenige ervaren fabrikanten in het tarief hebben opgemerkt, is, dat men, evenals voorheen, de inkomende regten op de manufacturen wederom van *de waarde* zal vorderen. Hierin ligt eene vermindering van regten opgesloten, welke belangrijker is dan velen zullen gelooven. Dit wordt, naar mijne wijze van zien, duidelijk door deze redenering:

Wanneer de regten *naar de waarde* worden geheven, is de aangever der goederen steeds in de gelegenheid, om een aanzienlijk gedeelte derzelve te ontduiken. Bij voorbeeld: zoo hij eene waarde van f 100 tegen f 70 opgeeft, dan kan de ambtenaar, wien de aangifte wordt gedaan, zich daartegen met goed gevolg niet verzetten; met andere woorden, hij kan eene volledige overtuiging van de fraude hebben, zonder dat hij daartegen iets kan doen. In andere gevallen kan men zich met hoop op een goed gevolg van eene schatting bedienen, maar dit is *in de aangifte van manufacturen bij de waarde*, vooral bij geringe regten, niet doenlijk. Bij deze wijze van heffen blijft den beambte niets over dan de *benadering*; edoch van deze is geen gebruik te maken, dan wanneer de aangifte *minstens een derde* van de waarde verschilt, omdat dit derde altijd verloren gaat aan de kosten, welke onvermijdelijk uit de benadering en den daarop moetende volgen openbaren verkoop der goederen geboren worden, zooals zulks in vroegere jaren, toen de inkomende regten *naar de waarde* geheven werden, is gebleken. Toen werd het voor redelijk en allezins voldoende gehouden, wanneer de goederen op de helft der waarde werden gebragt, hetgeen bij dit systema wederom het geval kan worden. En hiervan wordt dan de slotsom, dat het regt van 4 pct. in effecte slechts 2 pct. is en, na aftrek der kosten, op niets zal nederkomen. Het resultaat van dit laatste is, dat daarvan geen cent in 's Rijks kas komen zal.

Hoe ik de zaak verder beschouw of niet, blijft het bij mij altijd waar, dat het niet kan worden bewezen, dat onze handel door de voorgedragene wet dermate zal aangroeijen en zoodanige voordeelen opleveren, dat aan denzelven eenige van onze belangrijkste fabrieken ten eenenmale mogen worden opgeofferd. Wat den landbouw aangaat, hierover zal ik mijne denkbeelden aan U Edel Mogenden bij de eventuele discussie over de herziening van het *geheele* tarief mededeelen. Ik vind zulks voor deze wet, welke ik slechts als *transitoir* zal aanzien, onnoodig en alzoo overbodig, en zulks te meer, omdat de Regering verklaard heeft, dat belang te zullen behartigen bij de bovenbedoelde herziening van het geheele tarief.

Ten slotte moet ik nog zeggen, dat, indien deze wet wordt aangenomen, het dan ook voor vele groote handelaars, die aanzienlijke hoeveelheden katoenen lijnwaden en andere voorwerpen, welke onder deze verminderde regten vallen, in hunne pakhuizen hebben opgeslagen, van belang is, dat de wet niet *oogenblikkelijk* werke. Men voert hiertegen aan, dat die handelaaars reeds maanden lang hunne maatregelen tot vermijding van schade hebben kunnen nemen, omdat de onderwerpelijke voorziening bereids in de maand November des verleden jaars was aangekondigd. Dan, ik vraag, of niet het lang dralen der Regering in de voordragt dezer wet hen heeft kunnen in slaap wiegen en met reden doen denken, dat er niets *provisioneels* zoude worden daargesteld, maar alles verschoven tot de herziening van het *geheel* tarief. Bovendien ligt er, naar mijn begrip, geene zwarigheid in, om hun eenen morelen tijd, bijv. *drie maanden*, te vergunnen, om zich van de onder zware inkomende regten opgeslagene voorwerpen te ontdoen. Hierdoor zal het gewigt der klagten verdwijnen, welke zij niet zonder grond tegen de invoering en dadelijke promulgatie dezer wet reeds bij voorraad hebben doen opgaan. Ik verlang dit alleen voor het geval, dat de wet zoude worde aangenomen, want ik hoop, dat het tegendeel zal waar zijn. Het is voorts alleen om de heillooze gevolgen dezer wet voor onze fabrieken, dat ik *tegen* hare aanneming stemmen zal.

De heer **de Jonge van Campens Nieuwland**: Het zoo vermaard plakkaat van 1725, hetwelk onzen voorouders tot eere strekte, was niet op stelselmatige, maar op praktische gronden gevestigd. De ligging, de behoeften en de aard van onzen vaderlandschen grond was daarbij in aanmerking genomen, en dus het beginsel van handelsvrijheid op den voorgrond gesteld. In het belang der nijverheid en van den landbouw, welke takken van volksbestaan onze voorouders insgelijks niet wilden laten verloren gaan, zijn later in dat plakkaat eenige wijzigingen gemaakt; daardoor ging het toen ons vaderland wel en werd deszelfs voorspoed behouden, schoon bijna overal elders omkeeringen op omkeeringen elkander opvolgden.

In de laatste jaren is men van de door onze voorouders aangenomen beginselen afgeweken. Na onze vereeniging met België waren wij genoodzaakt, bijna dagelijks een nieuw offer aan de wezenlijke belangen van dat land of aan de aldaar heerschende vooroordeelen te brengen. Nu echter, nu ons land, naar ik hoop,

46STE ZITTING. — 3 JUNIJ 1831.

XX. *Wijziging in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

voor goed van vreemden invloed ontslagen zal zijn, moeten wij ook onze onafhankelijkheid geheel en al hernemen en de wetsbepalingen, die den grooten en kleinen handel te veel belemmeren en drukken, afschaffen. Waarom zoude men toch nu den landbouw en de nijverheid alleen aanmoedigen en den handel hinderpalen in den weg leggen? Indien ik mij in theoriën verliepen wilde, dan zoude ik de redeneringen van vele schrijvers over de staathuishoudkunde en zelfs over de staatkunde kunnen aanvoeren, die de nuttigheid van de grootst mogelijke bescherming van den handel hebben betoogd. Een geacht Staatsman en voormalig lid dezer Kamer is zoo ver gegaan van te beweren, dat, indien ook de belangen van den handel en die van de nijverheid hand aan hand konden gaan en de eene geene bescherming boven de andere behoefde, hij ook dan nog het er voor zoude houden, dat de handel in het oog der wetgeving van overwegend belang moest zijn.

Ik zal in geen onderzoek van de verschillende deelen van het tegenwoordig ontwerp treden. Ik beschouw hetzelve als een gevolg van den drang der omstandigheden, waarin zich ons vaderland voor het oogenblik bevindt, en ik zie zoodra mogelijk eene nadere en meer uitgebreide voordragt omtrent het tegenwoordige onderwerp te gemoet. De klaagstem, in verscheidene verzoekschriften tegen de voorgedragene wet aangeheven, heeft mij niet overtuigd, dat de bepalingen daarvan ondoelmatig zijn. Tegen elk tarief, hoe ook opgesteld, zullen altijd bezwaren bestaan. Het in werking brengen der thans voorgedragene vermindering van regten nog eenige maanden uit te stellen, zoude niets anders zijn, dan de deur te openen voor den smokkelhandel, die reeds maar al te veel plaats heeft. Aan het beweerde van eenige fabrikanten, dat zij door deze wet van hun eigendom beroofd worden en dus voor die onteigening regt op schadeloosstelling zouden hebben, zal ieder regtsgeleerde wel weinig hechten; de wetgever, die de wet, waaronder wij nog leven, heeft vastgesteld, kan dezelve ongetwijfeld ook veranderen, al worden daardoor dan ook eenige personen benadeeld, iets hetwelk mij in het tegenwoordig geval nog geenszins duidelijk gebleken is.

Wij beleven tegenwoordig een voor ons vaderland zeer belangrijk tijdstip. Maken wij daarvan geen gebruik, om onze handelsbetrekkingen uit te breiden en nieuwe zoodanige aan te knoopen, dan is alle uitzigt op terugkeer tot de vorige welvaart voor ons verloren. Onze koloniën vragen invoer van goederen uit ons vaderland. Aan de Regering van Beijeren is, volgens de openbare nieuwspapieren, door de Standen van dat Rijk een adres ingezonden, waarin te kennen gegeven wordt, dat men, na de afscheiding van België, met Holland handelsbetrekkingen moest aanknoopen. Onverantwoordelijk ware het, van zulk eene gelegenheid geen gebruik te maken en den handel, die bij ons hoofdzaak is, aan mindere belangen prijs te geven.

Bij één artikel der wet, namelijk dat betrekkelijk de steenkolen, moet ik nog een oogenblik stilstaan. De daartegen aangevoerde bedenkingen komen mij ongegrond voor. Ten allen tijde heeft er eene belasting op dit artikel bestaan, en waarom zouden wij dan den invoer daarvan niet met een regt mogen bezwaren? Het is nooit de meening geweest, om dien invoer geheel vrij te stellen, en ieder onzer weet, onder welke omstandigheden het Koninklijk besluit van 8 October 1830 genomen is, waarbij alle regten op de steenkolen, tot nadere wettelijke verordeningen toe, werden ingetrokken. Het was, om in de dringende behoeften van het oogenblik te voorzien, en de maatregel dus van eenen enkel voorloopigen aard. De bedenking, dat het voorgestelde regt met het belang van sommige fabrikanten of bijzondere personen strijdig is, kan toch op zich zelf geene reden zijn, om het te verwerpen.

Maar men heeft aangevoerd, dat er geene afzonderlijke belasting op eenige brandstof kan worden gelegd, omdat de haardsteden, als een der grondslagen van het personeel, reeds belast zijn. Op deze redenering valt echter aan te merken, dat men hier altijd als beginsel heeft aangenomen, dat een artikel, waarop reeds een accijns is gelegd, zeer wel tevens aan een inkomend regt kan worden onderworpen....

De slotsom van het door mij voorgedragene is, dat ik het ontwerp beschouw als den eersten stap der Regering tot eenen terugkeer naar de oude, beproefde beginselen en dat ik de voorgedragene bepalingen dus allezins goedkeur. De zorg, welke daarin voor de bevordering der Nederlandsche scheepvaart doorstraalt, juich ik ten volle toe, want het is die eigene scheepvaart, welke Nederland eenmaal zoo vermaard en geducht heeft gemaakt. Zonder haar had onze naam bij Chattam nimmer zoo beroemd kunnen worden; met haar is er hoop op de herkrijging van dien ouden roem, waarvan ik den dageraad reeds zie aanbreken!

De heer **Fren**: Ik wil ook mijne stem voegen bij zoo velen reeds, die gisteren en heden gesproken hebben. Niet, omdat het onderwerp door mij zoude kunnen worden toegelicht; niet omdat ik mij in staat acht iets nieuws te zeggen, nadat het onderwerp is uitgeput; maar enkel en alleen omdat ik in eene koopstad te huis behoor en ik van geene onverschilligheid wil verdacht worden bij mijne medeburgers, die bij den handel een zoo onmiddellijk belang hebben.

Het plakkaat van 1725 is altijd beschouwd als een meesterstuk van dien tijd. Het was gegrond op een denkbeeld, gisteren nog door een geacht medelid ontwikkeld: dat de in- en uitgaande regten niet zoozeer dienen moesten ten profijte van den lande, als wel ten profijte van handel en nijverheid. Met dit plakkaat in de hand, heb ik nog onze kooplieden verdedigd, toen zij naar ingevoerde verbods-wetten werden vervolgd. Gij zult dus wel willen gelooven, Edel Mogende Heeren, dat ik de man niet zijn kan, die een vrijgevig stelsel, zoo men het noemt, zoude bestrijden, of ik moest geheel veranderd zijn.

Ik begeer maar niet een volledigen en daarbij eenen onberedeneerden terugtred, en nog minder een, die eensklaps zoude moeten geschieden. De tijden zijn veranderd, en met die tijden onze betrekkingen. Dat zij genoeg voor diegenen, die naar het oude en naar het oude in eens terug willen of die gevaar loopen, zich aan een geroep om vrijen handel te vergapen, zooals elders eene verblinde menigte aan het geroep om vrijheid van onderwijs.

Het stelsel van hooge regten is van geen vaderlandschen oorsprong. Het stelsel van lage regten, onlangs en met verstand ingevoerd, zal ons tot ons oorspronkelijk karakter terugbrengen. Karakter? ziedaar de groote vraag. Ziedaar het oogpunt, waaruit ik de zaak beschouw, want ik verklaar mij onbekwaam, om de zaak in hare bijzonderheden te beoordeelen, en men moet, zooals ik, jaren lang koopmansbelangen behandeld hebben, om overtuigd te zijn, dat ook deze dikwijls met elkander in strijd zijn, evenals met die van het fabriekwezen, zoodat het onmogelijk is om eene vereeniging van belangen daar te stellen en men altoos hier, wat de bijzonderheden betreft, veel meer nog de ondervinding dan de verschillende adviezen van verschillende belanghebbenden zal moeten raadplegen.

Ik zeide, dat lage regten ons tot ons oorspronkelijk karakter zullen terugbrengen. Ik bedoel er mede, dat hooge regten een aanloksel zijn tot sluiking en van brave kooplieden sluikers en meineedigen maken. Dat is eene der groote rampen, die ons vaderland, bij de inlijving met Frankrijk, is overkomen. Uit dit oogpunt beschouwd, kan niemand de zaak der hooge regten verdedigen. Ik speel den zedemeester niet, maar ik heb het van te nabij gezien om het geheel te verzwijgen. Ons karakter is oorspronkelijk naauwgezet, maar wat doet de verzoeking niet al? Zij is te groot bij een stelsel van hooge regten. Niet zoozeer nog de lage regten, maar de eerlijkheid en de naauwgezetheid van onze handelaren hebben ons op die hoogte gebragt, waarop wij gestaan hebben. Nog bestaat er eerlijkheid en naauwgezetheid in onzen landaard, maar kunnen die geheel terugkomen als van ouds? Ziedaar de groote vraag.

Indien deze verzoeking niet zoo groot ware, indien ooit de raming van hooge regten eene goede uitkomst opleverde, men zoude waarlijk de behoeften van 's lands financiën op den voorgrond mogen stellen, om de invoering van lage regten vooralsnog te verschuiven. Maar het is zelfbedrog, wanneer men daarin eene verbetering van onze financiën zoekt; even zooals het zelfbedrog is, wanneer men meent, dat hooge regten eene bescherming zijn der fabrieken. De ligging van ons land is anders dan die van Engeland. Het is hier niet mogelijk den sluikhandel te beletten; zelfs in Engeland heeft die plaats; maar hier wordt hij bij hooge regten een gewoon en dagelijksch bedrijf. Men zegt mij, dat thans, terwijl onze legermagt in het veld staat en als het ware Noord-Braband bedekt, in Rotterdam de invoer van Luiksch ijzerwerk wordt aangeboden, ik weet niet voor hoeveel lager dan de regten zijn. Het ijzerwerk moet maar in kisten, de spijkers in zakken zijn. Met katoenen, geloof ik, is het niet anders gelegen, en met andere waren even zoo. De grootte der emballage schrikt de ondernemers niet af. Maar ik wilde wel eens weten, welk voordeel daaruit voor onze fabrieken kan ontstaan? Welk voordeel voor onze financiën? Maar, wat het ergste

van alles is, ons karakter gaat er mede verloren. Ik spreek nu niet van zoo vele formaliteiten, die hooge regten medebrengen; zij zijn eene roede voor den onschuldige. De smokkelaar getroost zich om al dien omslag, al de wetten, alle de artikelen, al de aanschrijvingen als het ware van buiten te leeren, want hij doet het alleen om ze te kunnen ontduiken.

Ik zal dus in het belang van den eerlijken handel voor de voorgestelde wet stemmen; ik vertrouw het der ondervinding en verder der wijsheid van de Regering toe, om allengs voort te gaan. Twee woorden nog slechts: eerst aan een geacht medelid, met opzigt tot zijn bezwaar omtrent een regt van inkomen op de steenkolen. Zeer lang zijn de steenkolen bij ons aan een inkomend regt onderworpen geweest; zij zijn er van ontheven in het afgeloopen jaar, ten gevolge van den opstand in België en om te voorzien in de behoeften van den toen aanstaanden winter; maar ieder heeft daarin niet anders gezien dan een tijdelijk middel tot het spoedig bekomen van noodige brandstoffen. Die reden houdt nu geheel op, en ik zie niet, dat ons stelsel minder vrijgevig zal zijn door de wederinvoering van een regt, dat zoo lang en, zoo ik meen, althans hooger geheven is en waartegen niemand tot nog toe heeft gereclameerd.

Het laatste aan een ander geacht medelid, die de voortbrengsels van onzen eigen grond, boter en kaas, van een uitgaand regt wilde ontheven hebben. Hij heeft hierover regt vaderlandsch gesproken, en ik stem in met het gevoelen, dat de ontheffing tot een vrijgevig stelsel behoort. Men zoude althans de proef kunnen nemen en, zoo Engeland die vruchteloos maakt, weder kunnen terugkeeren. Hij heeft hier als een bevoegd geneesheer gesproken; hier hoop ik, dat de zieke naar zijnen raad zal luisteren; maar ook de raad van een bevoegd geneesheer wordt beter betracht en spoediger opgevolgd, wanneer daarin een toon van vriendschap heerscht. Goede raad heeft geene bittere verwijtingen noodig, en de zieke wordt er door afgeschrikt. Dit alleen had ik nog te voegen bij het voorbeeld, dat ik onlangs en bij eene andere gelegenheid gebezigd heb.

De heer **Hoynck van Papendrecht**: Ik moet mijn genoegen over de scheiding van ons Oud-Nederland van de Zuidelijke gewesten te kennen geven. Ik voorzie daaruit de beste gevolgen voor onzen handel, aan welken de ongelukkige vereeniging met België vele onheilen had berokkend. En in het bijzonder moet ik mijn genoegen te kennen geven over het bij de onderhavige wet bepaalde gering inkomend regt op de katoenen lijnwaden, dewijl onze gewesten toch maar zeer weinige katoen-drukkerijen meer bezitten. Ik hoop in de voor te dragen algemeene wet over het tarief nog meer soortgelijke verbeteringen ten behoeve van onzen handel te zullen aantreffen en zal voor het in beraadslaging zijnde wetsontwerp stemmen.

De heer **van Tets van Goudriaan**, *Minister van Financiën*, het ontwerp verdedigende, zegt in hoofdzaak: Ik kan niet op den voet volgen zoo vele keurige redevoeringen, bij de behandeling van de tegenwoordige wet door vele geachte sprekers gehouden, zonder de grenzen te overschrijden, die ik gemeend heb mij nopens het *onderhavige* onderwerp te moeten voorschrijven. Met nadruk zeg ik het *onderhavige onderwerp*, dewijl hetzelve, zooals ik reeds bij eene vorige gelegenheid heb aangemerkt, minder dan eenig ander vatbaar is, om in eene openbare zitting te worden behandeld, zoo uit hoofde van den strijd der meeningen en der belangen, die zich daarbij niet zelden opdoet, als, gelijk de tegenwoordige beraadslaging op nieuw heeft doen blijken, wegens de vele beschouwingen en gezigtspunten, waaruit deze zaak kan worden gezien, en de wederkeerige belangen met andere volken, welke daarbij betrokken zijn en waarover het derhalve geschikter is thans het stilzwijgen te houden, daar die, bij de vestiging van een geheel stelsel, meer eigenlijk zullen in aanmerking komen. Men moet zich de tegenwoordige wet toch niet anders voorstellen dan als eene kortstondige proeve, uit oogenblikkelijke noodzakelijkheid geboren, en zich bij de beschouwing terugbrengen tot het Koninklijk besluit van 7 November 1830, waarbij de herziening, in verband met de belangen van de getrouw gebleven gewesten des Rijks, van het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer gelast is. Dat besluit is opmerkelijk, als genomen zeven dagen nadat een afzonderlijk financieel bestaan voor dezen Staat kon geacht worden gevestigd te zijn en 's Konings zorgen zich uitsluitend tot de getrouwe Noordelijke provinciën bepaalden, waaruit dus blijkt, dat het onder de eerste dier zorgen is geweest, dat gewigtig belang te doen in overweging nemen. Bij het bedoelde besluit wordt niet één woord gesproken van eene wet van 1822, noch van nadere daarin gemaakte veranderingen en wijzigingen, maar van de algemeene wetgeving ten aanzien van den handel en de scheepvaart. Die wetgeving bestaat uit eene reeks van wetten, gegrond op het plakkaat van 1725, hetwelk het Staatsregt van onzen handel uitmaakt en hetwelk als een gewrocht van kennis van 's lands belangen en behoeften van dien tijd is aan te merken. Daarin is evenzeer voor den handel en de scheepvaart als voor landbouw en nijverheid gezorgd, hetgeen trouwens uit het tijdperk, waarin die wetgeving het aanzijn kreeg, als van zelve spreekt. In 1725 werden door de misstappen onzer naburen de vruchten der nijverheid mildelijk geplukt en zijn de kapitalen, door den handelszegen aangebragt, tot ontginningen en droogmakerijen meer dan immer besteed geworden; landbouw en nijverheid waren dus toen geene onbekende zaken, en ook thans behooren, bij de overtuiging van de regten en de belangen van den handel en bij het noodzakelijk terugkeeren tot mildere begrippen, met behoedzaamheid alle takken van bestaan te worden op 't oog gehouden. De Minister bepaalde zich vervolgens tot overwegingen, uit de hoogere staatkunde ontleend; tot den aard en de behoeften van onzen handel, met betrekking tot deze wetgeving; tot het verband, hetwelk tusschen de onderscheidene bronnen van onze volkswelvaart bestaat, en tot de pligten der Regering, om, bij de meest mogelijke vrijheid voor allen, de belangen van allen doelmatig, en zonder een eenig te kwetsen, te beschermen.

Wat betreft de onderdeelen zelve der wet, ging de Minister kortelijk hare bepalingen afzonderlijk na, eene meer breedere toelichting van dezelve aan zijnen geëerden ambtgenoot, tot wiens administratie zij meer bepaaldelijk behoort, overlatende. Omtrent het artikel *glas* zeide Z. Exc., dat het Hun Edel Mogenden bekend was, waarom de nu ingetrokken wordende verbodsbepaling was daargesteld; het was een maatregel van retorsie, en daar nu de oorzaak heeft opgehouden, zoo behoort het uitwerksel insgelijks op te houden. Men had ook nieuwe bepalingen gevraagd ten aanzien van het gebroken glas; de observatiën, daaromtrent in den loop dezer beraadslaging gemaakt, zullen het voorwerp uitmaken van het onderzoek der Regering en waarschijnlijk in de najaarszitting van Hun Edel Mogenden tot eene voordragt kunnen leiden. Wat den *kalk* aangaat, betuigde Z. Exc. dat ook hieromtrent van toepassing was het laatst aangemerkte. Hij verdedigde voorts de voorgedragene bepaling met te zeggen, dat de meerderheid van den steenkalk, in sommige gevallen, boven den schelpkalk door deskundigen genoegzaam bewezen is, en dat zulks in de door een lid aangehaalde prijsvraag van de Maatschappij te Haarlem ook op den voorgrond was geplaatst. Voor het overige hing de door sommigen verlangde afschaffing of vermindering van het in te voeren regt op den ruwen steen, waarvan de steenkalk gemaakt wordt, af van onderhandelingen met Pruissen, die nog tot geene genoegzame rijpheid waren gekomen. Met betrekking tot de *katoenen garens en manufacturen*, merkte de Minister aan, dat het juist in het voordeel der fabrieken was, den invoer van de fijnere garens te begunstigen, door de belasting bij het *gewigt* te vestigen, dewijl de spinnerijen hier te lande te onbeduidend zijn, om daarom de bepaling van het tegenwoordig regt achter te laten en daaraan de grootere belangen der weverijen prijs te geven. Ten opzigte van het *ijzer* verklaarde Z. Exc., dat het werkelijk ten gevolge van een meer opzettelijk onderzoek gebleken is, dat de Nederlandsche scheepsankers eene deugdzaamheid bezitten, waarvoor alle buitenslands vervaardigde moeten achterstaan, doch dat dezelve in de machinerie voor de Engelsche moeten achterliggen, welke laatste, door eene nieuwe uitvinding van beweegbare lepels, nog beter aan het doel beantwoorden, maar dat het eene niet wel uitgemaakte vraag was, of en in hoeverre men beschermend regt kan inroepen voor fabrikaten, die der volkomenheid naderen, dan wel dit meer uitsluitend behoorde te bepalen tot de zoodanige, wier eerste kindschheid dit meer gebiedend behoefden. De bepaling van het regt bij het gewigt, in plaats van bij de waarde, was geschikter, uit hoofde van de menigvuldige verandering, aan welke de laatste onderhevig was. Ten aanzien van de *steenkolen* merkte de Minister aan, dat het besluit van Zijne Majesteit van November ll. alleen genomen was ter voorkoming van het gevreesd gebrek daaraan bij den toen naderenden winter; dat de nu voorgedragen bepaling onder anderen strekte ter bevordering van de nationale scheepvaart, waarin men vroeger

zo zeer met den zouthandel was geslaagd; dat hij overigens niet kon inzien, dat die bepaling in strijd zoude zijn met de belasting van het personeel met betrekking tot de haardsteden, daar toch, om uit vele voorbeelden één te kiezen, een inkomend regt op vensterglas bestond, te gelijk met een regt op de vensters zelve, en een prohibitief regt op de kolen, sedert zoo vele jaren, gelijk met het personeel bestaan had.

Wat aangaat de artikelen **boter** en **kaas**, ontwikkelde Z. Exc. de belangen van den landbouw, betoogde dat ongelukkige saizoenen de productie zelve dezer artikelen verminderd hadden; dat het hem uit statistieke opgaven gebleken was, dat wij de concurrentie daarin niet behoefden te vreezen en dat, evenals hij in het algemeen van oordeel was, dat lage regten van invoer en bijna geene voor den uitvoer voor ons vaderland de beste waren, en alle vrees voor nadeel van eenen te onbepaalden doorvoer of afleiding van denzelven konde matigen, hij dit meer bijzonder verlangde te zien toegepast op de producten van onzen eigen grond, welke op soortgelijke beginselen aanspraak maken, zoodat ook bij hem de waarheid niet ontkend werd van hetgeen door velen was opgemerkt, dat de in- en uitgaande regten niet alleen uit een fiscaal of financieel oogpunt moeten beschouwd worden. De Regering betreurde het, evenzeer als Hun Edel Mogenden, dat de uitvoer van deze artikelen veelal door Engelsche bodems geschiedt. De oorzaken daarvan zijn door de geschiedenis onzer handelsbetrekkingen met Engeland toe te lichten. Bij de algemeene voordragt van het tarief zouden deze artikelen en dat bezwaar het voorwerp van ernstige overweging uitmaken, en de middelen, om billijke voordeelen aan de scheepvaart en de nationale vlag te verzekeren, opzettelijk worden onderzocht.

Wat eindelijk de vraag betreft, waarom het geheele tarief nog niet is aangeboden, antwoordde Z. Exc., dat deze gewigtige zaak, waarvan de beschouwing alleen Hun Edel Mogenden twee dagen in achttien redevoeringen had bezig gehouden, en eene practische voordragt uit den aard der zaak veel tijd en onderzoek vereischte, en dat nog vele inlichtingen opgespoord en bouwstoffen verzameld moesten worden, welke thans echter ook geheel in gereedheid waren. Wat de mededeeling der adviezen van de kamers van koophandel en fabrieken betreft, deze waren, als vertrouwelijke mededeelingen en van zeer uiteenloopenden aard, minder voor eene openbare behandeling en dientengevolge voor de openbare drukpers vatbaar.

Z. Exc. meende alsnu gerustelijk de onderhavige voordragt aan de Kamer te kunnen onderwerpen, nog eenige toelichtingen aan de meerdere kennis van zijnen geëerden ambtgenoot overlatende.

De heer **G. G. Clifford**, *Staatsraad ad interum, belast met de directie van het Departement van den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Koloniën*, alsnu het woord opgevat hebbende, betuigde door deze zaakrijke en beredeneerde discussie met wezenlijke belangstelling ontwaard te hebben, dat bij verre de meerderheid der hooggeëerde sprekers de hoofdbeginselen, waaruit de voorgestelde wet uitgaat, bijval hebben gevonden en dat dus het daarbij aangenomen systeem, hetwelk bij zelve uit innige overtuiging aankleefde, door zoo vele leden der Kamer gedeeld werd.

Vervolgens nam bij alle de hoofdbedenkingen, welke op de verschillende artikelen in de wet zijn voorgedragen, summierlijk op, toonde aan, dat het vooralsnog raadzaam was het verschil in de regten op het *glas* te behouden en het al of niet toestaan van den uitvoer van *oud wit glas* nader te overwegen.

Betrekkelijk de *katoenen garens* merkt de Minister op, hoe de in ons vaderland belangrijke fabricatie van diemetten, servetgoed en dergelijke door lage regten op dit artikel, gelijk dezelve in dit ontwerp van wet bepaald werden, krachtdadiglijk wordt geholpen; dat de spinnerijen daarvan in onze gewesten gering en van geene groote beduiding waren; dat de eenige, die op eene grootere schaal werd aangelegd, die te Almelo, nog slechts in hare eerste oprigting was; dat de weverijen voor die soort van katoenen lijnwaden, welke het groote handelsartikel uitmaken, de calicots namelijk, even zoo als de fabrieken van gedrukte katoenen, in onze gewesten geen etablissement konden aantoonen, dat in het groot werkt; dat dezelve, al werden zij ook vergroot of namen zij toe, voor haar geheel fabrikaat, mits goed werk leverende, een verzekerd debiet hadden, en in onze Oost-Indische bezittingen, als inlandsch fabrikaat, niettegenstande de wijzigingen van het tarief op de katoenen lijnwaden, in deze wet voorgesteld, een beschermend regt van *plus minus* twintig ten honderd bleven genieten.

De bepalingen wegens het *ijzer* en den *kalk* werden ook door hem verdedigd, en betrekkelijk de door eenige handelaren gevraagde restitutie van betaalde regten aangetoond, hoe het in den aard der zake ligt, dat, bij iedere wijziging in de regten van in- en uitvoer, bij vermindering schade en bij verhooging voordeel door dezen of genen gedragen of genoten wordt; maar dat restitutie of bijbetaling ten deze aan de onmogelijkheid grensde en tot ongerijmdheid leiden moet; dat in zulk een systema bij de jaarlijksche herziening van het tarief, eene afrekening tusschen de handelaars en de openbare schatkist zoude moeten plaats hebben. Aangaande de trapsgewijze vermindering der regten van 3 tot 3 maanden betoogde hij, hoe daardoor eene complete stagnatie in den handel moest worden te weeg gebragt; dat gedurende den tusschentijd slechts het hoogst noodige zoude besteld worden; dat de schade van niet-ontbieding veel grooter was, daar zulks de deur sloot voor handelsondernemingen, die de schade weder vergoeden kunnen; dat de koopers ook middelerwijl teruggehouden werden; kortom, dat daardoor niets anders werd te weeg gebragt, dan dat eene crisis, vooral in den lijnwaadhandel, verlangd werd ten koste van aller belang; dat de smokkelhandel, die thans den nekslag kreeg, daardoor langer werd aangehouden; dat eene spoedige invoering der voorgestelde bepalingen in aller belang was.

Met opzigt tot de *steenkolen* betuigde hij niet wel te kunnen begrijpen, hoe het voorgestelde invoerregt van f 2 per 1000 Ned. ponden door vreemde schepen strijdig zoude zijn met een der grondslagen van de belasting op het personeel; hetgeen te dien opzigte mogt kunnen in aanmerking komen, scheen hem toe alleen betrekkelijk te zijn tot de accijnsen; dat de maatregel ten opzigte der nationale scheepvaart aanvankelijk reeds door voorzieningen, bij de Regering te nemen, kon worden bevorderd en nog nader, door gemeen overleg met de Staten-Generaal, kon worden uitgebreid; dat de beste resultaten daardoor zouden kunnen worden verkregen, en welligt omtrent de steenkolen hetzelfde zoude geboren worden, hetgeen omtrent het *zout* door even gelijke maatregelen reeds plaats vond, ten opzigte waarvan proefondervindelijk de bezwaren waren wederlegd, die een algemeen hooggeacht en doorkundig Staatsman, voormalig lid dezer Kamer, in der tijd daarvan had gemeend te moeten vreezen; dat de welligt door te veel aanmoediging overdreven scheepsbouw daarin eene nieuwe gelegenheid vinden zoude tot een doelmatig en nuttig gebruik van het te groot uitgebreide en dus tot voordeel van vele gewesten, vooral in Vriesland en Groningen; dat het bezwaar over het niet artikelsgewijs stemmen over het toltarief, bij nadere overweging, naar zijn oordeel, veel van deszelfs kracht zoude verliezen, wanneer men bedacht, dat het daardoor ligtelijk onmogelijk zijn zoude een bepaald stelsel in dat belangrijk deel onzer instellingen te bewaren; dat het toch ligtelijk zoude kunnen zijn dat de wetten, die een geheel moeten uitmaken, door het uitvallen of veranderen van eenige onderdeelen uit haren zamenhang werden gebragt; dat men in een naburig Rijk gezien had, hoe, door het inmengen van afzonderlijke amendementen, men zich genoodzaakt gevonden had de geheele voordragt zonder gevolg te laten.

Wegens de vermindering van het regt van uitvoer op de *boter*, stemde hij toe, dat zulks een punt van ernstige overweging moest uitmaken; dat hetgeen een hooggeacht spreker zoo uitvoerig als beredeneerd deswege had voorgedragen, zulks bevestigde, vooral de door denzelven met juistheid aangehaalde daadzaak, dat er slechts *eene* markt voor het artikel boter was, namelijk Londen, en dat de boterhandel alleen voor vreemde rekening gaat. Dit gaf toch de bondigste reden aan de hand, om het voor en tegen van het vrijstellen van den uitvoer wel te wikken en te wegen. Om deze zaak goed te kennen, had de administratie der nijverheid eene correspondentie geopend en daaruit was reeds voorloopig tot bemoediging gebleken, dat de invoer in Engeland van Holsteinsche en Hannoversche boter in de laatste drie jaren steeds minder en minder geworden is; dat die soorten van boter niet met onze Vriesche in mededinging zijn, maar wel met de Iersche, want dat de qualiteit der Vriesche boter steeds aan alle superieur is en blijft, weshalve het van belang is voor die gewesten alles aan te wenden, om die superioriteit te maintineren.

Ten slotte betoogde de spreker, dat de tijd voorbij was, dat de bevordering van één tak van volksbestaan de benadeeling of den ondergang van andere kon geacht worden na zich te slepen; dat een en dezelfde band alle vereenigde en hen eenparig een en hetzelfde doel bevorderen deed; dat zij in waarheid elkander niet hinderlijk kunnen zijn, en de Regering een billijk, wel overlegd en consequent stelsel volgen kon, hetwelk die onder-

linge band en dat eenstemmig zamenwerken bevestigt; dat de onderhavige wet als een voorbode daarvan geacht kon worden, terwijl van de in deze discussie aangeduide verdere nuttige verbeteringen en doelmatige wenken in de verdere behandeling dezer zaak een beredeneerd gebruik kon en zoude gemaakt worden.

Niemand meer het woord verlangende te voeren, wordt de beraadslaging gesloten verklaard.

Het *wetsontwerp* houdende *wijzigingen in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer* wordt in stemming gebragt en met 38 tegen 8 stemmen aangenomen.

Tegen hebben gestemd, de heeren: Lemker, Bijleveld, Luyben, van Suchtelen tot de Haere, Tammo Sypkens, van Meeuwen, Ingenhousz en IJssel de Schepper.

De vergadering wordt gescheiden.

Mededeeling van ingekomen bescheiden. — Uitgebragt: Centraal verslag en verslag op een verzoekschrift.

47STE ZITTING.

ZITTING VAN DINGSDAG 7 JUNIJ 1831. (1)

(GEOPEND TEN 2 URE.)

Ingekomen: 1°. missive van de Algemeene Rekenkamer, berigtende het ontstaan eener vacature in dat ligchaam; 2°. berigt van een lid verhinderd voor het tegenwoordige de zittingen bij te wonen; 3°. verzoekschriften. — Centraal verslag uitgebragt wegens het ontwerp eener credietwet; bepaling van den dag der behandeling van het wetsontwerp. — Verslag op een adres uitgebragt.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 44 leden, te weten de heeren:

Cuypers, Hinlópen, Beelaerts van Blokland, van Alphen, Backer, Dijckmeester, Lycklama à Nyeholt, G. Clifford, van Sytzama, van Lynden van Hoevelaken, Donker Curtius van Tienhoven, van de Kasteele, van Foreest, van Suchtelen tot de Haere, Lemker, van Meeuwen, Verheijen, van Asch van Wijck, van Wickevoort Crommelin, Junius van Hemert, van Boelens, van Welderen Rengers, van Nes, Tammo Sypkens, Hofstede, van Reenen, G. G. Clifford, Boddaert, Corver Hooft, Collot d'Escury van Heinenoord, van Nagell tot Ampsen, de Jonge van Campens Nieuwland, Weerts, Cats Epz., IJssel de Schepper, Hoynck van Papendrecht, Jarges, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Luzac, Bijleveld, Luyben, Op den Hooff en Ingenhousz.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 3den Junij jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het verhandelde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 135; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 67; 4°. *Amsterdamsche Courant*, n°. 134, enz.

De **Voorzitter** deelt mede:

a. dat zijn ingekomen:

1°. eene missive van de Algemeene Rekenkamer, houdende, ingevolge hare instructie van 21 April 1821, kennisgeving, dat bij haar eene plaats is opengevallen door de aftreding van een lid, F. L. F. baron van Tuyll van Serooskerken, die op het door hem gedaan verzoek aan den Koning, bij besluit van 23 Mei 1831 eervol ontslag uit zijne betrekking heeft bekomen.

Deze missive wordt voor kennisgeving aangenomen; (1) terwijl op een nader te bepalen dag de voordragt ter vervulling van de alzoo opengevallen plaats zal vastgesteld worden.

2°. een brief van het medelid der Kamer, den heer van Dam van Isselt, meldende, dat hij, uit hoofde zijner betrekking bij het leger zich bevindende aan het hoofd van zijn corps jagers in dienst op de voorposten, voor het tegenwoordige de zittingen der Kamer niet kan bijwonen.

Dit berigt wordt voor kennisgeving aangenomen.

3°. de navolgende verzoekschriften:

een adres van de heeren Arntz van Heukelom en Janssens, steenbakkers en kalkbranders in het arrondissement van Nijmegen, betreffende de regten van in-, uit- en doorvoer;

een adres van den heer Meursing met meerdere veeneigenaars en verveeners in de provinciën Groningen en Drenthe, verzoekende de intrekking van het Koninlijk besluit van 8 October 1830.

Deze adressen zullen worden verzonden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

b. dat de Centrale Afdeeling gereed is met haar verslag wegens het ontwerp eener credietwet voor 1831.

Dit verslag zal gedrukt en rondgedeeld en de beraadslaging over het voormeld wetsontwerp gevoerd worden op Donderdag den 9den dezer. (2)

De heer **Hofstede**, *lid der commissie voor de verzoekschriften*, brengt het volgend verslag uit:

J. A. F. Poorters en M. L. Decoster, benevens nog eenige logementhouders te Amsterdam, hebben dezer dagen een request aan Zijne Majesteit gepresenteerd, waarbij zij verzoeken om van allen aanslag verschoond te blijven bij gelegenheid van eene buitengewone belasting of gedwongen geldleening. Zij doen hetzelfde verzoek aan U Edel Mogenden en dragen daartoe voor, dat zij in 1829 de aandacht van U Edel Mogenden hebben gevestigd op de onbillijkheid, welke er ten hunnen opzigte bestaat in de heffing der belasting op het personeel, wat de eerste vier grondslagen betreft.
Bij den dringenden nood des vaderlands hadden zij al het mogelijke gedaan, om de oorlogslasten van 1830 te voldoen, zoodat sommige zich in bezwarende schulden hadden moeten steken en andere daardoor totaal waren uitgeput, en dat het hun thans onmogelijk was eenige verdere buitengewone belasting op te brengen.

Uwe Commissie, overwegende, dat het onderhavige request met de bijlage betrekking heeft tot het ontwerp van wet van eene vrijwillige en gedwongen leening, thans bij U Edel Mogenden in deliberatie, stelt voor, hetzelve ter griffie, ter inzage van de leden dezer Vergadering, neder te leggen.

De Vergadering vereenigt zich met de voorgedragen conclusie.

De zitting wordt verdaagd tot Donderdag 9 Junij, des voormiddags ten 10 ure, en de tegenwoordige opgeheven.

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. XXIV.

(2) Zie *Bijlagen*, onder n°. XXI.

48STE ZITTING

ZITTING VAN DONDERDAG 9 JUNIJ 1831. (1)

(GEOPEND TEN 10½ URE.)

Ingekomen: 1°. berigt van de Eerste Kamer, dat zij zich heeft vereenigd met het wetsontwerp nopens het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer; 2°. verzoekschriften. — Behandeling van het ontwerp van credietwet.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 47 leden, te weten de heeren:

Junius van Hemert, Boddaert, Op den Hooff, Hofstede, van Reenen, Luyben, Tammo Sypkens, Sandberg, van Foreest, van Welderen Rengers, Cuypers, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Corver Hooft, de Jonge van Campens Nieuwland, Cats Epz., van Suchtelen tot de Haere, Frets, van Asch van Wijck, van de Kasteele, Donker Curtius van Tienhoven, Backer, van Wickevoort Crommelin, Collot d'Escury van Heinenoord, Hinlópen, van Boelens, Dijckmeester, van Nes, G. G. Clifford, Lycklama à Nyeholt, IJssel de Schepper, Lemker, van Meeuwen, van Sytzama, van Alphen, G. Clifford, Luzac, Hoynck van Papendrecht, van Lynden van Hoevelaken, Jarges, Beelaerts van Blokland, Verheijen, Ingenhousz, Weerts, Warin, van Nagell tot Ampsen en Dedel.

De Ministers van Financiën en van Waterstaat, Nationale Nijverheid en Koloniën wonen de zitting bij.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 7den Junij jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het verhandelde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 138; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 68; 4°. *Amsterdamsche Courant*, n°. 136; 5°. *Noord-Brabander*, n°. 31; 6°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 71; 7°. *Utrechtsche Courant*, n°. 70, enz.

De **Voorzitter** deelt mede, dat zijn ingekomen:

1°. eene missive van de Eerste Kamer, houdende berigt, dat zij zich met het voorstel des Konings, haar door de Tweede Kamer op 7 Junij 1831 toegezonden, betrekkelijk het wijzigen van eenige artikelen in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer, heeft vereenigd.

Deze missive wordt voor kennisgeving aangenomen.

2°. de navolgende verzoekschriften:

een adres van den heer Deyman, fabrikant te Amsterdam, betreffende de regten van in-, uit- en doorvoer;

een adres van den heer Verwey, te Papendrecht, om eene opgegevene vrijstelling te doen opnemen in de wet op de schutterijen;

een adres van de heeren Milders en Zoon, te Rotterdam, behelzende bedenkingen omtrent het ontwerp eener gedwongen leening.

Deze adressen zullen worden verzonden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

Aan de orde is de behandeling van het ONTWERP EENER CREDIETWET VOOR 1831.

De beraadslagingen over het wetsontwerp worden geopend. (1)

De heer **van Reenen** zegt hoofdzakelijk, dat hij vooralsnog niet het woord heeft gevraagd, om voor of tegen de voorgestelde wet te spreken of in nader onderzoek te treden van de bijzonderheden der onderscheidene, bij deze wet gevraagde credieten, daar, zijns inziens, juist het voorname nut van de wet daarin bestaan moet, dat hetgeen op dit oogenblik niet genoegzaam voor eene volledige begrootingswet kan worden vastgesteld en, om verschillende omstandigheden, het openbaar onderzoek niet toelaat, ook op dit oogenblik bij de crediet-wet alleen in zoo verre bepaald worde, als dit mogelijk is en voor de regelmatigheid van 's lands dienst vereischt wordt.

Hij heeft dan alleen het woord gevraagd, om over het wezen, den aard en de bedoeling der tegenwoordige wet nadere inlichting van den Minister te vragen, daar het tot eene goede behandeling der zaak voor alles noodig is, dat men zich verstaat, dat men weet waarover men spreekt en delibereert, en of men door crediet-wet te verstaan hebbe hetgeen de memorie van beantwoording der processen-verbaal op de begrootings-wetten voor 1831 daardoor heeft verstaan, dan wel of men aan dezelve dat denkbeeld moet hechten, wat bij het tegenwoordig ontwerp en de tegenwoordige beantwoording als het wezen der crediet-wet wordt opgegeven.

Toen aan de Afdeelingen der Tweede Kamer, bij gelegenheid der moeijelijke deliberatiën, tot welke de begrootings-wetten aanleiding gaven en welke onoverkomelijke zwarigheden opleverden, de vraag werd voorgesteld, of men ook beter zoude oordeelen, hetgeen door sommige leden was opgegeven, dat vooralsnog eene crediet-wet wierd voorgedragen, moest men dan ook noodzakelijk aan zoodanige benaming het denkbeeld hechten, dat de Minister in de memorie van toelichting in het verledene jaar zelf daaraan had gehecht, toen hij, het voorbeeld nemende, hetwelk omtrent de begrootings-wetten van 1827 was gebeurd, zeide, dat slechts bij wijze van transitoire en voorloopige bepalingen *een crediet voor elk hoofdstuk zoude worden geopend*, en verder, wat betreft het bedrag van dat crediet, valt *aan te merken, dat, evenmin als de vaststelling eener begrooting op de gewone wijze bepaaldelijk het aanwenden van de daarbij toegekende sommen moet ten gevolge hebben, ook evenmin het openen van het thans gevraagde crediet de beschikking over het geheele bedrag daarvan moet doen onderstellen.*

Eindelijk antwoordt men nog, *dat het gevraagd crediet, zoo-als het bereids is aangemerkt, niet wordt geopend voor het geheel bedrag der over het jaar* 1830 *toegestane sommen, maar slechts tot zoodanig beloop, als voor de Noordelijke gewesten vereischt wordt.*

(1) De bij deze gelegenheid gehouden redevoeringen zijn voornamelijk overgenomen van de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 138 en vervolgen, die de uitvoerigste verslagen daarvan heeft medegedeeld.

Indien dit dan nu het denkbeeld is, dat wij hechten moeten an eene crediet-wet, dan spreekt het wel van zelve, dat ze iet dienen moet, om de plaats te vervangen eener begrootings-'et en dezelve onnoodig te maken, zoovals de Minister dit n zegt.

Het is nu ten gevolge dezer verschillende opvattingen, dat ik ooraf wensch te mogen weten, wat het gevolg van de aanneming dezer wet zoude zijn. Van daar, dat in de Iste Afdeeling e aanmerking is gemaakt, dat in de praemissen der wet de 'oorden: *omtrent sommige punten nog nadere overleggingen* ZOUDEN noeten plaats hebben, moeten worden veranderd in: ZULLEN noeten plaats hebben. Zooals de wet nu ligt, is het, of die overleggingen vervallen door het aannemen der crediet-wet, en dat dit ook e meening van den steller van het ontwerp is, toonen de antwoorden; doch dit was de zijne niet in de maand November, en it is de mijne ook thans nog niet en daarom blijf ik staan op e schoon op zich zelf anderzins onbeduidende verwisseling van et woord *zouden* in *zullen*. Voor ik mij dus in de beschouwing er zaak zelve kan inlaten, verlang ik inlichting, of ik aan het ntwerp, thans in deliberatie, het denkbeeld van eene crediet-vet moet hechten, zooals de Minister dit in November verstond, f zooals het door de bovengemelde redactie der praemissen van e wet zoude moeten verstaan worden. Vele aanmerkingen, in e processen-verbaal der Afdeelingen te vinden, zijn van volle racht, indien de begrootings-wetten over 1831 vervallen door het annemen der onderhavige wet, terwijl dezelve zeer gemakkelijk vorden opgelost, en geen wezenlijk bezwaar opleveren, indien e tegenwoordige wet, als eene eigenlijke en wezenlijke crediet-vet, de nadere overleggingen omtrent de begrootings-wetten oor het jaar 1831 in derzelver geheel laat. Voor ik derhalve nijne aanmerkingen en goed of afkeurende stem kan uitbrengen, erwacht ik de nadere inlichtingen van den Minister.

De heer **Donker Curtius van Tienhoven**: Vereenvoudiging n bezuiniging bij de nieuwe inrigting der huishouding van Staat voor Nederland, ziedaar, mijnes oordeels, na al het gebeurde le voorname grond van hoop tot behoud; zij alleen kan het uitzigt openen, waarvan de vervulling het wankelend crediet can herstellen en ons volksbestaan en onze onafhankelijkheid n de toekomst verzekeren.

Bij het doel, om door wijziging onzer Grondwet de burgerijke en staatkundige vrijheden van het Nederlandsche volk neer en meer te bevestigen, zal dan ook in die wijzigingen allerwege de bedoeling moeten doorstralen, om ons inwendig Staatsbestuur, de middelen ter verzekering van ons physiek estaan en onze veiligheid naar buiten, benevens ons geldelijk beheer, op zoodanigen zuinigen voet te beramen en in te stellen, dat dit alles, na herboren rust, in gewone tijden door matige gewone lasten, *overeenkomstig ons nationaal vermogen en onze hulpbronnen*, zal kunnen worden bestreden.

Wanneer wij echter nagaan, dat bij zoo bezwarende lasten, als de Natie bereids drukken, het bedrag onzer Staats-inkomsten, zooals zij thans nog geregeld zijn, niet hooger dan op 35 millioenen kan worden geraamd en dat daartegenover staat de verpligting tot betaling van vaste schuldrenten, welke, ook bij voordeelige schuldsplitsing met het afvallige België, gevoegd bij den vermeerderden schuldlast, in de laatste rampspoedige maanden gesloten, tot schier de helft dier inkomsten zullen kunnen klimmen, dan zou ook aan den minst zwaarmoedige de moed schier ontzinken bij de beschouwing dier reeks van volstrekt noodzakelijke uitgaven, welke het behoud van het physiek en moreel bestaan van den Staat boven deze schuldlasten vereischt.

Wie toch, Edel Mogende Heeren, kan, wanneer hij die uitgaven in derzelver bijzonderheden ontwikkelt, tenzij hij zich zelven en anderen moedwillig bedriege, de mogelijkheid aannemen, om, ook bij de ijverigste pogingen en den besten wil ter vereenvoudiging en bezuiniging, dezelve alle te vervullen alleen uit het overschot van dat bedrag onzer inkomsten, hetgeen door mij zoo even is opgesomd.

Opdat wij ons zelven en de natie, die wij vertegenwoordigen, niet misleiden, noch de waarheid der zaak nutteloos verhelen, maar ook, opdat de goede ingezetenen des lands aan de eene zijde de nog dringende noodzakelijkheid van bezwarende lasten, de Regering aan den anderen kant, de dringendste behoeften tot de alleraanzienlijkste besparingen meer en meer beseffe, acht ik niet ondienstig *in de eerste plaats onzen financiëlen toestand* (zooals ik dien beschouwe) *in korte grondtrekken te schetsen, daarna den weg aan te duiden, waardoor,* mijnes inziens, *alleen onze uitgaven kunnen worden in verhouding gebragt met onze inkomsten*, en daaruit te besluiten *tot mijne goed- of afkeurende stem op de onderhavige wet.*

Het belang der zaak, Edel Mogende Heeren, zal mij tot verschooning strekken, indien ik uwe aandacht bij deze ontwikkeling iets langer dan gewoonlijk bezig houde.

Het geldt hier toch niet een enkel artikel van wetgeving, niet eenig bepaald voorwerp van een tarief, maar den geheelen omvang van ons huishoudelijk bestaan, de uitgave en het bezwaar van niet minder dan *zes en tachtig millioenen schats.*

Ik heb reeds bij eene vroegere gelegenheid doen zien, hoe ik vermeende onze Staatsuitgaven te kunnen bepalen tot *drie* hoofdaangelegenheden: *onze schuldrentebetaling en aflossing*, *de kosten van ons physiek bestaan en van onze regering*, en *die onzer verdediging naar buiten.*

Die schuldrenten en aflossing, berekend over het bedrag der schuld, zooals zij vóór de Belgische beroerten en vóór de scheuring en de scheiding, tusschen alle de provinciën des Rijks bestond (de eindelijke vereffening van het Amortisatie-Syndicaat, welke met de vernietiging van dat ligchaam zal moeten plaats hebben, daaronder begrepen) schijnen mij toe, niet minder te kunnen worden geraamd dan op 26 à 27 millioen jaarlijksche behoeften, en laten alzoo bij schuldsplitsing met België, overeenkomstig de beraamde schikkingen, naar gelang van *vijftien* en *zestien een en dertigsten*, tusschen de 13 en 14 millioen ten onzen laste over.

Het is ons allen bekend, hoe wij sedert die Belgische beroerten zijn genoodzaakt geworden tot eene buitengewone krachtsontwikkeling, welke ons tot het aangaan van nieuwe en zeer aanzienlijke verbindtenissen, tot rentebetaling en aflossingen heeft genoodzaakt.

Ik beslis thans niet, in hoe verre de mogelijkheid zal kunnen geboren worden, om het bedrag dier schuldverbindtenissen, waartoe de onregtmatigste schending van gemeenschappelijke verpligtingen en de noodzakelijkheid ter verdediging ons gedrongen hebben, geheel of gedeeltelijk op België als de partij, die dezelve onregtmatig veroorzaakt heeft, te verhalen, noch ook, in hoeverre wij ons regt tot schadeloosstelling *wegens onzen vroegeren afstand van overzeesche bezittingen*, als in ruiling met België, bij eindelijke tractaten, zullen kunnen doen gelden.

Indien echter in Europa en tusschen de grootere en kleinere Europesche Staten niet enkel de physieke kracht, de euvelmoed van opstandelingen, de overmoedige kreet van het jakobinismus en het geweld ten grondslag van beslissing der regten en aangelegenheden van onafhankelijke Staten en volkeren zullen worden gelegd (en inderdaad, men mag de hoop meer en meer koesteren, dat dit ons ongelukkig lot niet zijn zal), maar indien veeleer tusschen de Staatsmagten en onder de Mogendheden van dat werelddeel, als tusschen bijzondere eerlijke personen, nog eenige toepassing zal mogen gelden van beginselen van regt en zedekunde, dan zal onze regtmatige aanspraak, die zoo klaar als het heldere daglicht in beide die opzigten kan uitblinken, zoodat zij thans hier geen betoog behoeft, niet zonder gevolg kunnen blijven, en wij mogen vertrouwen, dat onze Hooge Regering, bij de onderhandeling ter algeheele vereffening dezer aangelegenheden, ook deze onze aanspraak en waardigheid niet zal uit het oog verliezen, maar met kracht doen gelden.

Maar, hetzij dat wij hierin zullen mogen slagen, hetzij dat wij in dit opzigt de onregtmatigste afwijzing zouden moeten dulden en alzoo deze nieuwe lasten tijdelijke, zeer groote buitengewone bezwaren van ons mogten vorderen, welke ons meer en meer dringen tot spaarzaamheid, altijd zal wel als een eerste, vaste en heilige post van uitgave op onze Staatsbegrooting moeten staan de straks aangeduide som van *dertien millioen* rentebetaling en aflossing.

Bij deze eerste aangelegenheid voegt zich de verpligting tot zorg voor het behoud en de bewaring van het physiek bestaan van een land, hetgeen, door kunst gewrocht en aan de baren ontwoekerd, meer dan andere landen kunstmatig onderhoud vereischt en tevens de behoeften eener regering, die, ofschoon met de meeste eenvoudigheid en spaarzaamheid ingesteld, nogtans aanzienlijke geldelijke uitgaven vordert.

Wanneer ik, Edel Mogende Heeren, ook door de vereerende maar moeijelijke commissiën, waarin het aan Zijne Majesteit behaagd heeft, mij vooral in deze laatste rampvolle oogenblikken te roepen, meer en meer met de bijzonderheden onzer staatshuishouding bekend geworden, naga (want dat ik ook die verkregen kennis, welke elk opmerkzaam beschouwer kan erlangen, daar zij niet uit geheime bronnen is geput, hier mag doen vruchten dragen, schijnt mij toe ontwijfelbaar te zijn, naardien

anders mijne parlementaire bemoeijingen even daardoor zouden zijn geparalyseerd), — wanneer ik dan naga, hoe die Staatshuishouding in het *physiek*, *zedelijk* en *industrieel* belang des volks, en tot bewaring en handhaving der bijzondere burgerlijke regten en vrijheden der ingezetenen, de *zorg* en *het toezigt* der Regering vordert voor de algemeene aangelegenheden van deszelfs *waterstaat*, *rivieren*, *stroomen*, *zeehavens*, *dijken* en *wegen;* hoe zij eischt de instelling eener *wetgevende* en *uitvoerende* magt, naar de behoeften des tijds; die van meer gebijzonderd *toezigt* en *gewestelijk* of *departementaal* beheer; de zorg voor de instelling *eener onafhankelijke regterlijke magt* en voor de juiste, gereede en gemakkelijke bedeeling des regts, ter verzekering der bijzondere eigendommen en van de veiligheid van personen; — wanneer ik naga, hoe, bij de noodzakelijkheid dier zorgen, zonder welke geen geciviliseerde Staat kan bestaan, zich voegen moet die voor het godsdienstig en maatschappelijk *onderwijs*, het onderhoud van de openbare eeredienst en van het hooger en lager schoolwezen; hoe ook het stuk der *gevangenissen* onder de noodzakelijkste behoeften behoort; hoe, bij de matigste aanspraken naar buiten, het behoud van ons staatkundig bestaan onder de Europesche Mogendheden en onze commerciële en industriële verhouding tot andere volken van ons eischen de matige aanknooping en de nederige onderhouding van onze buitenlandsche betrekkingen door middel van diplomatieke gezantschappen; hoe zich bij dit alles voegen moet de zorg voor de gelijke verdeeling, invordering en surveillance der lasten, en, in korte woorden, hoe ook onze kleinere Staat niet bestaan kan zonder de toestemming van geldelijke uitgaven tot onderhouding van het gezag van *het hoofd van den Staat*, zonder *wetgevende* en *uitvoerende magt*, zonder departementen van algemeen bestuur, van *buitenlandsche zaken*, van *binnenlandsch bestuur*, belast met de *zorg en het toezigt van algemeenen waterstaat* en van het *gewestelijk beheer*, zonder *wel ingerigte justitie*, zonder *godsdienstig* en *maatschappelijk onderwijs* en zonder *financiële administratie*, *perceptie* en *surveillance*, — dan, Edel Mogende Heeren, ontdek ik wel wegen en middelen om dit alles op eene oneindig min breede schaal in te rigten, dan het tot hiertoe min zorgvuldig, ook zelfs in verhouding tot den grooteren Staat der Nederlanden, schijnt ingesteld te zijn geweest, en zie ik wel kans om, bij de vermindering van die millioenen, welke, door de scheiding van België alleen, op deze aangelegenheden al aanstonds, volgens de eerste voordragt der Regering, van onze gewone begrooting zouden wegvallen, bij becijfering van duizenden, ja! van honderd duizenden, van lieverlede nog tot ruim *twee* millioenen meerder op deze voorwerpen van beheer te sparen; maar wanneer ik, bij vergelijking met vroegere inrigtingen voor den afzonderlijken Staat der Vereenigde Nederlanden, onder een eenvormig bestuur, de slotsom opmake van dat, wat echter altijd als volstrekte *behoeften* vereischt wordt, dan durf ik vaststellen, dat deze tweede aangelegenheid van inwendige regering en het physiek bestaan des lands, na de zorgvuldigste vereenvoudiging en bezuiniging, vooral ook op het stuk der perceptie en surveillance der middelen, altijd nog eene *gewone* uitgave van *twaalf* à *dertien* millioenen zal blijven vereischen; en indien ik mij hierin al eenigermate mogt vergissen, dan zal nogtans elk, die gelieft na te gaan, dat de artikelen *van Waterstaat*, hoe ook bezuinigd; *van Justitie*, hoe karig ook ingerigt; *van Eeredienst*, hoe bekrompen de bezoldigingen ook mogen zijn; *van Onderwijs*, hoe ook gematigd; *van provinciaal* beheer, hoe ook vereenvoudigd, en *van financieel* beheer door *perceptie*, *contrôle* en *surveillance*, ten minste *tien* millioen vorderen, wel kunnen beseffen, dat ik ten deze geenszins overdrijve en dat dus op deze aangelegenheid wel veel *kan* en ook *moet* gevonden worden, omdat men niets, ook niet het *geringe* verzuimen moet, maar dat hij, die vermeent, dat op deze punten alles te vinden is, òf toont, dat hij onze Staatshuishouding niet in bijzonderheden heeft nagegaan noch kent, òf dat hij cijfert als de huisvader, die bij den nood, om duizenden zijner uitgaven te bezuinigen, het gebruik van den zwavelstok in zijn huis verbiedt en zich het kaarslicht niet gunt, terwijl hij niet kan besluiten, om zijne equipage of zijne livereibedienden af te schaffen.

Ik heb het noodig geacht, dit nogmaals meer bijzonder op te merken, omdat, gelijk ik reeds bij eene andere gelegenheid aanmerkte, de oppervlakkige beschouwer gewoon is, hierop *alles* te zoeken, zich zeer verkeerdelijk verbeeldende, dat alles op de theorie der Regering, op het inwendig bestuur en op den ambtenaar en deszelfs bezoldiging *kan* en *moet* gevonden worden, terwijl het intusschen daar, ja, *ook* in sommige opzigten moet worden gezocht, maar zeker maar voor een gering deel, in verhouding tot het geheel, *kan* worden gevonden, en zulks dan nog niet in eens, maar van lieverlede *kan* en *moet* geschieden, omdat het onregtvaardig is, de dwaze overdrijving en de vroegere fouten der regeringen in dit opzigt in eens op de individu's, die men uit andere loopbanen heeft geroepen, te doen drukken. 's Konings besluit trouwens, van den 17 den April jl., op dit onderwerp waarborgde de ambtenaren tegen deze ongeregtigheid, maar het waarborgt tevens Hoogdeszelfs bedoelingen, om ook in dit opzigt den goeden weg in te slaan, en niemand wenscht hartelijker dan ik, dat op den voet van hetzelve alle noodelooze beambten van lieverlede zullen uitvallen en dat, bij de daaruit voortvloeijende vermindering der mogelijkheid van het ongelukkig zoo zeer overdreven ambtenbejag, de waarachtig industriële en vruchtgevende klasse der ingezetenen ook zal vermeerderen.

Maar wanneer wij dan aan schuldrenten ten minste *dertien* (welligt meerder) millioenen zullen behoeven, een bedrag ander (ik erken het) nog verre beneden dat, hetwelk de Vereenigde Nederlanden, zelfs reeds vóór den jare 1795, verschuldigd waren en wanneer wij dan de kosten der regering in alle de aange duide opzigten op andere *dertien* millioenen ramen, dan schiet nog de derde aangelegenheid over, *onze defensie* naar buiten te *water* en te *lande*.

Hier zou zich een ruim veld van beschouwing opdoen, te ruim echter voor eene parlementaire rede.

Genoeg zij het dan, voor het oogenblik eenige resultaten mijner overwegingen op dit onderwerp aan te duiden.

Indien de Monarchen en de Mogendheden van Europa nie eindelijk terugkomen van het ongelukkig denkbeeld dier vaste staande legermagten, welke dit werelddeel als in een vast strijd kamp schijnen te herscheppen, waardoor wederkeerig alle Staten in angst en onrust worden gehouden, waardoor de voortgang van handel, landbouw en nijverheid wordt belemmerd, de schat kisten worden uitgeput en de ingezetenen tot ongehoorde op offeringen gedwongen, dan (dit mag men veilig voorspellen) snellen allen het bankroet en hunnen val te gemoet.

Indien vooral de kleinere Staten, naar het voorbeeld der grootere zich zelfs in tijd van vrede aanhoudend tegen gevreesde aan vallen moeten gewapend houden en vaste legermagten bezoldigen welke in verhouding tot hunne mindere bevolking die der grooter Staten steeds driedubbel moeten overtreffen, dan moeten dez allen hunnen zekeren val nog spoediger te gemoet snellen, e zij verderven zich moedwillig en met zekerheid, niet om ee onzeker onheil, wanneer het genaken mogt, met zekerheid a te weren, maar om daartoe eene poging aan te wenden, waarva de uitslag te onzekerder is, naar mate zij meer duurzaam i tijden van rust en vrede hunne krachten nutteloos daaraan heb ben moeten verspillen.

Het spreekt intusschen van zelve, dat ik de leer niet zal ve kondigen, om zich lafhartig en magteloos te laten verguizen e vertrappen door elk, die ons den voet zou willen op den ne zetten. Neen! het tegenwoordig oogenblik leert en staaft do daadzakelijk bewijs, wat ook eene kleine natie kan en tot welk krachtsontwikkeling zij in staat en bereid is, wanneer zij zic in eensgezindheid aan hare regering aansluit en wanneer het e op aankomt, om eigene haardsteden en altaren te verdedigen hoe dan duizenden toesnellen, en hoe bij de verzwakking en he schier algeheel verval eener vaste legermagt, met zoo zwa kosten gedurende den vrede bijeen gehouden en door den afv van twee derden der bevolking als in één oogenblik schier on bonden, in weinige maanden weder eene legermagt kon worde herzameld, welke, in verhouding tot onze bevolking, die va elken Europeschen Staat vierdubbel overtreft.

Maar dit voorbeeld leert en staaft dan ook, dat dusdanige nati in vredestijd maar de *kiem* eener vaste legermagt behoeft e dat zij hare kracht en sterkte in den nood in hare tevredenhei met de regering, in den goeden wil en den moed harer burg rijen vinden kan en moet en alzoo aan den vreemdeling no eerbied en ontzag kan inboezemen.

Na herboren rust, Edel Mogende Heeren, (want het buite gewone der tegenwoordige omstandigheden moeten wij wel g willig dragen), maar na herboren rust moet, mijnes oordeels dit voorbeeld en het besef der volstrekte noodzakelijkheid o brengen tot een gansch ander stelsel van verdediging naar buite dat wij sedert meer dan eene halve eeuw, ja schier immer volg den, en dan alleen zal het overschot onzer inkomsten, zoo die worden opgesomd, toereikend kunnen zijn, om in onze *g wone* behoeften te voorzien en wij zullen, zoo doende, on middelen van verdediging naar buiten welligt niet kunnen i

48STE ZITTING. — 9 JUNIJ 1831.

XXI. *Credietwet voor* 1831.

rigten naar krijgskundige berekeningen voor eene onzekere en bedriegelijke toekomst, maar overeenkomstig ons vermogen en onze hulpbronnen, de eenige verstandige maatstaf van alle staathuishoudkundige berekeningen.

Het waren dusdanige beschouwingen, die mij en de leden der IIde Afdeeling dezer Vergadering, welke ik de eer heb te presideren, bij het onderzoek der aan ons voorgedragen begrootings-wetten drongen, niet om te eischen, dat eensslags dit vereenvoudigend en bezuinigend stelsel zou worden gevestigd en bestendigd, want daartoe behoort tijd; maar om er op aan te dringen, dat de weg daartoe, van nu af, zou worden ingeslagen en dat daarnaar de begrootings-wetten van uitgaven zouden worden ingerigt, opdat de Regering het verlangen der vertegenwoordigers des volks in dit opzigt zou kennen, het volk daarin eenen waarborg zou vinden voor de heilzame bedoelingen der Regering, en alzoo de moed en het vertrouwen van hetzelve wegens de mogelijkheid van het behoud van den Staat bij dusdanige bedoelingen zouden worden versterkt.

De meerderheid dier Afdeeling bepaalde zich dus, voor dit oogenblik, voornamelijk bij het verlangen, dat al die posten van uitgave, waarop vereenvoudiging en bezuiniging mogelijk schijnt, geheel óf ten deele op het *buitengewone* en *onzekere* zouden worden overgebragt, en het resultaat van hare overwegingen *en détail*, voornamelijk ondersteund door de IIIde Afdeeling, was, dat zij daarvoor vatbaar keurde, en alzoo aan de Regering voordroeg, niet eenige onbestemde sommen, maar de navolgende onderwerpen, zooals die successivelijk op de begrooting voorkomen, te weten:

1°. de uitgaven voor de *Secretarie van Staat*, als Ministerie beschouwd, als welke, bij de betere vestiging eener ministeriële verantwoordelijkheid, welligt zoude kunnen komen te vervallen, wanneer de akten van het algemeen bestuur uitgaan en executie ontvangen van de Hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur, tot wier Departement zij respectivelijk behooren;

2°. gedeeltelijk de uitgaven voor de *wetgeving*, als welligt bij wijziging der Grondwet immers voor eenige vermindering vatbaar;

3°. die voor den *Raad van State*, welke bij de vestiging en regeling eener ministeriële verantwoordelijkheid welligt kan worden gewijzigd of als adviserend ligchaam verminderd;

4°. gedeeltelijk die der *Rekenkamer*, als welke vroeger voor den Staat der Vereenigde Nederlanden eenvoudiger en min kostbaar was ingesteld, dan na aftrek der uitgevallene beambten door den Belgischen afval alsnu zou overblijven;

5°. gedeeltelijk die der *Kanselarijen van de Ridder-orden*, als welke onder één bureau van beheer schijnen te kunnen worden gebragt;

6°. gedeeltelijk die van het *Departement van Buitenlandsche Zaken*, als waarvan de *buitenlandsche gezantschappen* schijnen te kunnen worden vereenvoudigd, verminderd en naar ons vermogen ingekort;

7°. die van *Binnenlandsche Zaken*, voor een veel aanmerkelijker bedrag dan bedoeld was, omdat daar, vooral na 's Konings besluit van 1 Maart jl., bij vermindering van het *centraal* beheer en bij meerdere vrijlating van het gewestelijk en plaatselijk gezag, onder de bepaalde waarborgen, de werkzaamheden aanmerkelijk schijnen te kunnen verminderen;

8°. gedeeltelijk die van het *inwendig bestuur der provinciën*, als hetwelk, uit krachte van den inhoud van hetzelfde besluit door de meerdere vrijheid, aan de plaatselijke besturen gelaten, zich meer *tot toezigt* kan bepalen, dan dat het zich tot beheer behoeft uit te strekken;

9°. die der *gevangenissen* tot een hooger bedrag dan dat, wat alleen door den Belgischen afval is vervallen, omdat dit onderwerp vatbaar is voor stelselmatige verbetering;

10°. die der *Ministeriën van Eeredienst* geheel, als tegenwoordig, zoowel als vroeger, voldoende kunnende beheerd worden door een bureau van het Departement van Binnenlandsche Zaken;

11°. die van den *Waterstaat en Nijverheid*, als vatbaar voor gelijke overbrenging, met vernietiging van het ministerie van dien naam;

12°. die van *het Ministerie van Financiën*, tot een grooter bedrag, als vatbaar voor aanzienlijker afvoer en vermindering, door de meerdere vereenvoudiging van het hoofdbestuur zoowel als van de perceptie, contrôle en surveillance voor den kleineren Staat;

13°. die van het *Departement der Marine*, voor een grooter deel, als almede vatbaar voor vereenvoudiging in het beheer, voor vermindering welligt van maritime etablissementen, en na herboren rust voor inkrimping der *gewone* behoeften, overeenkomstig onze geldelijke hulpbronnen, waarnaar zich alles regelen *moet*;

14°. die van *Oorlog*, eindelijk, insgelijks om de door mij straks aangeduide redenen, en met het doel, om na herkregen rust deze aangelegenheid op eenen gansch anderen grondslag in te rigten.

Door alle deze verlangde afvoeringen en overbrengingen van *het gewone* op *het buitengewone* en onzekere zouden de kosten der *gewone* huishouding op f 34 à 35,000,000 worden geraamd en alzoo beneden de *gewone* inkomsten blijven.

Men zou in die afvoer en overbrenging vinden niet de oogenblikkelijke bezuiniging, maar aanwijzing der *mogelijkheid* en waarborg *voor het doel* daarheen, en bij de verpligting, om zich buitengewone opofferingen voor eene geheel buitengewone behoefte voor het oogenblik, door de ramp der tijden geboren, te getroosten, zou althans de mogelijkheid van jaarlijksche vermindering derzelve uitblinken en die buitengewone inspanning alleen als tijdelijke last kunnen worden beschouwd; en het is hieraan, dat de natie behoefte heeft; het is dit, hetgeen ons alleen, ook na herstelde rust, redden kan; het is het vertrouwen hierop, hetgeen 's lands crediet moet doen herleven; het is eindelijk dit, hetgeen mij toeschijnt met de letter en den geest der Grondwet te strooken, waarvan het 123ste artikel de afschrijving van de tienjarige begrooting dier posten eischt, welke gedurende het tienjarig tijdvak wegvallen, en het 126ste de overbrenging op het buitengewone van alles, wat *onzeker* is geworden of worden moet.

Ja, Edel Mogende Heeren, wierd dat pad ingeslagen en met vasten tred, zonder afwijking, bewandeld, en het behaagde den Hemel, den algemeenen vrede in Europa te bewaren of te herstellen en dientengevolge onze regtmatige regten en aanspraken ten laste van België bij billijke schikking te doen beeindigen, dan zou het oude Vereenigd Nederland, onder gematigde grondwettige instellingen, die de vrijheden des volks met de orde en den eerbied voor de Regering waarborgen, ook weder de rampen, die het thans treffen, kunnen te boven komen, gelijk het zoo vele vroegere nog meer bezwarende is ontworsteld.

De bevordering van dien uitslag, wat onze betrekkingen naar buiten betreft, moeten wij ten deele afwachten, ten deele aan de wijsheid en standvastigheid der Regering overlaten, in de billijke verwachting, dat zij, hangende de crisis, waarin wij ons bevinden, geene meerdere personele en geldelijke lasten en opofferingen zal opleggen en eischen, dan het *bijzonder* belang van Noord-Nederland *alleen* vordert, en dat zij geen verder of meerder gebruik van den goeden wil en de bereidvaardigheid, welke onze burgerijen aanvankelijk en duurzaam betoonen, om den vaderlandschen grond te verdedigen, zal maken, dan de nood mogt blijven vorderen.

Maar inmiddels, in het vooruitzigt op het herstel der rust, de noodige wijzigingen in onze instellingen voor te bereiden en vast te stellen, en vooral te zorgen, dat onze *gewone* Staats-uitgaven onze *gewone* lasten niet overtreffen, dit is thans onze pligt.

Ik erken, na al het gebeurde, de noodzakelijkheid en het nut dier grondwettige wijzigingen en ik verlang derzelver voordragt; maar terwijl ik volstrekte behoefte, ja, dringenden nood zie in de oogenblikkelijke en onverwijlde vereenvoudiging en bezuiniging in ons Staats-bestuur, welke, zelfs onafhankelijk van wijzigingen in de Grondwet, al aanstonds kunnen worden verbeterd en tot stand gebragt, zoo zie ik niet *gelijken dringenden* nood in *deze eenige aangelegenheid* op zich zelve, even als of wij den Staat zouden redden, den vrede herstellen, onze afscheiding met België bestendigen, en onze financiële aangelegenheden en ons crediet herstellen, ja, schier alles zouden verrigt hebben, wat de nood des lands vordert, indien wij maar spoedig eene Grondwet veranderden, welke nog geen jaar geleden door Belgen en Hollanders werd geroemd en ingeroepen als het palladium der vrijheid, mits men ze maar geheel en al in acht nam.

Men versta mij echter wel, Edel Mogende Heeren, want men moet thans vooral zorgen in dit opzigt wel verstaan te worden, omdat, gelijk het nog geen jaar geleden schier als misdadig zou zijn geacht, om naar verandering in die Grondwet te vragen, men thans door sommigen bijna misdadig wordt geoordeeld,

met hare tijdelijke handhaving zelfs in te roepen; men versta mij daarom wel: ik verlang die verandering en wijziging thans zoo zeer als iemand, ik acht ze noodig na al het gebeurde, ik houde het daarvoor, dat zij zal kunnen medewerken, om de vrijheden des volks tevens met orde en eerbied voor de Regering meer en meer te bevestigen, maar ik verwonder mij (niet, wanneer ik, naar den geest des tijds, sommigen daarnaar en daarnaar schier alleen als naar het *eenig* plegt-anker van heil zie haken, of wanneer ik mijne aandacht vestige op die ligtvaardige berispingen jegens allen, die niet van gelijk oordeel uitgaan, of die niet zelfs de wetteloosheid helpen verkondigen of de wettige volks-representatie helpen verguizen; want hoe zou het mogelijk zijn, dat ook allen in Noord-Nederland zouden bevrijd blijven van dien geest van overdrijving en betweterij, welke de lucht van Europa overal verpest?); maar ik verwondere mij, dat ook anderen, wier goede bedoelingen niet te miskennen zijn en die ik vereere en hoogachte, zoo niet geheel alleen, dan toch voornamelijk in deze eenige aangelegenheid het redmiddel uit onzen nood zoeken, zoodat zij alle andere bemoeijenis daarbij schier zouden willen achterstellen, even alsof de theorie onzer Grondwet ons het leed voornamelijk aanbragt en er meer nood ware, om bij bedreigden stormvloed het ontwerp te vormen eener geheel nieuwe bedijking, dan om de vereischte materialen aan te voeren, om den vloed af te leiden en den dijk te versterken.

Min doorzigtigen toch en min welgezinden worden daardoor in den waan gebragt, dat *alles* dáár te zoeken en te vinden is en dat de vertraging dier verandering eene moedwillige verwaarloozing van alle staatshuishoudelijke hervorming is.

Bij al mijn verlangen naar die wijziging en bij al mijnen aandrang tot bespoediging derzelve, ook opdat dit beklag ophoude, kan ik de zaak niet alzoo beschouwen, en ik zou dan ook niet zijn teruggehouden, om te raadplegen en te stemmen over de voorgestelde begrootingswetten, noch omdat de voordragt van grondwettige wijzigingen nog niet is ingekomen, noch omdat de Regering, in plaats van een geheel nieuw budget aan te bieden, alleen van het tienjarige aftrok dat, wat nu vervallen is (want daar ik vasthoude, dat de afval van België onze Grondwet niet verbroken heeft, maar dat deze voor ons verbindend blijft, totdat zij grondwettig is veranderd, zoo ben ik van oordeel, dat de Regering aldus overeenkomstig art. 123 dierzelfde Grondwet kon en moest handelen), maar ik zou mijne stem daarom aan de gewone en buitengewone begrooting, zoodals zij over dit jaar zijn voorgedragen, niet gegeven hebben, omdat *men op het gewone vele millioenen* had aangehouden, welke, gelijk ik verneem te hebben aangewezen, op het buitengewone en onzekere behooren, en, daarop gebragt zijnde, alzoo door de Regering en door ons de verbindtenis zou zijn aangegaan, om daarop die vereenvoudiging en bezuiniging te vinden, waarvoor de natie waarborg en wettelijke toezegging behoeft, en waardoor, mijnes oordeels, dan de meer stellige verpligting werd geboren, niet om hierin in eens dolzinnig door te slaan en te overdrijven; maar om stellig zeker, van lieverlede, de geheele huishouding op dien voet in te rigten en alzoo in dat opzigt tot eene algeheele hervorming te geraken, zonder welke het gansche Staatsgebouw met geheelen ondergang werd bedreigd.

Ik was derhalve van gevoelen, en ik blijf nog gelooven, dat, nadat wij in November ll. eene credietwet hadden gestemd, in de uitdrukkelijke afwachting der voordragt van een gewijzigd *gewoon* budget en van *een buitengewoon*, waarop alle *onzeker* geworden posten moesten voorkomen, de Regering aan ons had kunnen en behooren voor te dragen begrootingswetten, ingerigt naar de door mij ontwikkelde grondslagen, en dat niets ons dan zou belet hebben, daarover grondwettig te beraadslagen en dezelve aan te nemen, omdat zoo doende niets als *gewone en zekere* uitgaven zou zijn toegestemd, dan dat wat een iegelijk als gewone behoeften zou beschouwen, terwijl *al* het overige dan, als alleen *provisioneel* en *onzeker*, met minder bezwaar in deze buitengewone omstandigheden had kunnen worden geaccordeerd.

Die weg kan en behoort, mijns inziens, alsnog te worden ingeslagen, en ik kan mij dus nog veel minder vereenigen met eene credietwet, die geene meerdere waarborgen voor bezuiniging oplevert, dan wij in November ll. hadden.

Ik mag mij van dit denkbeeld en van deze vordering niet laten terugbrengen door de tegenbedenkingen, welke ik ontmoet heb en welke ik al dadelijk zal trachten te wederleggen, opdat ik niet ten tweedenmale het woord behoeve op te vatten.

De bedenking toch, dat het onverschillig is, wat op het buitengewone of op het gewone wordt toegestemd, daar het, toegestemd zijnde, immers toch kan worden uitgegeven, en dat dit vooral thans te onverschilliger is, daar de Regering geenszins ten doel heeft, om zoo doende het tienjarig budget te bestendigen, maar de toestemming alleen *over dit jaar* 1831 geldig zal zijn: deze bedenking overtuigt, noch voldoet mij, omdat, zij gegrond zijnde, het ook in omgekeerde reden aan de Regering zeer onverschillig zou zijn, om aan het verlangen te voldoen; terwijl het mij geenszins onverschillig toeschijnt, dat al aanstonds van nu af de *wettelijke* verbindtenis door haar en de vertegenwoordiging bij de natie worde aangegaan, om, bij de openlijke en plegtige erkentenis der onzekerheid van de overgebragte posten, daarop met ijver en zonder verwijl vereenvoudiging en besparing te zoeken, eene verbindtenis, welke mij toeschijnt dringende behoefte te zijn, omdat zij, niet in algemeene termen, maar in bijzonderheden beloofd, zoude strekken om het wankelend en schier verloren vertrouwen in onzen financiëlen toestand voor de toekomst op te beuren, door de natie met de bedoelingen en de uitzigten bekend te maken, en zij alzoo ook thans reeds kan en moet dienen, om de hulpvaardigheid ter stijving van 's Rijks schatkist voor de buitengewone behoeften aan te wakkeren. Het is dus niet eene louter onverschillige formaliteit, noch eene poging, om de Regering thans wantrouwend aan banden te leggen; maar het is de plegtige, openlijke en wettelijke aanduiding door het Gouvernement en de representatie van den weg, waardoor de financiële aangelegenheden van den afzonderlijken Staat der voormalige Vereenigde Nederlanden kunnen, zullen en moeten gered worden; het is dit, wat wij verlangen.

En voor het gewigt dezer bedenking moet dan ook, in mijn oog, wijken de zwarigheid, welke alleen den vorm raakt, wegens de moeijelijkheid in de comptabiliteit, indien men meerder naar het buitengewone afvoert. Die moeijelijkheid toch is nergens zoo betoogd en kan ook nimmer zoodanig zijn, dat de grond der zaak aan den vorm zou moeten worden opgeofferd.

Nog minder word ik overtuigd, dat de stellige en plegtige algemeene verzekeringen en toezeggingen der Regering voor de toekomst ons verpligten, om over dit gewigtig punt heen te stappen, of zelfs, dat wij daarin bevoegdheid zouden vinden, om ons tevreden te houden.

Ik wil geen wantrouwen deswege koesteren; zal het dierbaar vaderland gered worden, dan behoort meer dan immer de band van vertrouwen tusschen de Regering, de vertegenwoordiging en de natie te worden versterkt; men mag daarenboven verschillend denken over de middelen, om tot die redding mede te werken, maar de bedoelingen, noch van de Regering, noch van de vertegenwoordiging, worden bij mij gewantrouwd.

Maar men moet ook, zooveel mogelijk, allen grond van wantrouwen bij min welgezinden wegnemen en het vertrouwen opbeuren; men moet daartoe openlijk en plegtig uitkomen voor de erkentenis, dat 's lands financiën alleen kunnen gered worden door eene geheele hervorming der huishouding, na herstelde rust; men moet daar, waar men kan, nu reeds met de daad en door aanduiding *der bijzondere* voornemens bewijzen, dat men daarop doelt en dat het ernst is, niet om, zooals tot dusverre, op kleinigheden te vallen, maar om bij millioenen te besparen, en men moet de mogelijkheid daarvan in détail erkennen, aanwijzen en wettelijk voorbereiden.

Eindelijk, Edel Mogende Heeren, blijf ik aan dit verlangen en aan deze vordering gehecht, omdat ik niet deele in het begrip, dat het niet noodig en ook niet mogelijk zou zijn, de besparingen immer zoo hoog op te voeren, maar dat men veeleer, gelijk trouwens tot hiertoe altijd het geval is geweest, het redmiddel zou moeten zoeken in de verhooging en de verbetering der Staatsinkomsten.

Die verhooging en verbetering toch wordt desniettemin vereischt, omdat de buitengewone inspanning onzer krachten en de verpligtingen, die zelfs uit de inkorting der huishouding op ons zullen komen, evenwel eenen buitengewonen last, die ons nog jaren lang zal drukken, zullen vereischen. Daarin zal door buitengewone lasten, welke vooral de hoogere standen zich zullen moeten getroosten, tijdelijk moeten worden voorzien, en deze zullen zich dit in het belang van hun eigen behoud te gereeder laten welgevallen, wanneer zij overtuigd zijn, dat die lasten maar tijdelijk zijn en jaarlijks gedeeltelijk wegvallen en verminderen.

Maar, bij de beschouwing van die reeks van gewone belastingen welke de natie drukken, kan ik de mogelijkheid niet aannemen om dezelve, hetzij dan door vermeerdering of verhooging, hetzij ook door gelijkmatiger regeling, tot 46 en 50 millioen op te voeren, ten einde alzoo de gewone uitgaven te bestrijden.

Neen! zoodanige gewone lasten gaan onze vermogens te boven daaronder zou geene Regering bij ons bestendig kunnen zijn, en

e wet der noodzakelijkheid, waarvoor alles eindelijk buigen moet, gebiedt en dwingt ons alzoo, om niet meer te vragen, wat wij wel gaarne zouden *willen* verteren, hoe wij wel gaarne voor ons genoegen en tot onzen roem en onze eer onzen staat houden *willen* voeren, maar alleen wat wij *kunnen* en *vermogen*, n wij moeten dus onze inkomsten niet trachten op te voeren ot vooraf veronderstelde behoeften, maar wij moeten deze laatste eperken naar het bedrag der eerste, opdat wij ook, wanneer de uitengewone nood aan den man komt, tot buitengewone krachtsntwikkeling bereid en in staat mogen zijn en blijven en de ereischte buitengewone geldelijke opofferingen alsdan zoowel als e personele moedsbetooning, — het offer, in een woord, van goed n bloed tot behoud van ons staatkundig bestaan mogelijk zij.

De weg daartoe zou worden geopend door de middelen, welke k voorsla en die door mij met die openhartigheid en die rondorstigheid zijn aangeduid, welke thans meer dan immer de lligt schijnt te zijn van de vertegenwoordigers van een volk, hetwelk door deszelfs stil vertrouwen dubbele aanspraak mag maken op wederkeerig vertrouwen en op de ijverigste pogingen voor het behoud van deszelfs nationaal bestaan.

Mogt door de aanneming der onderhavige credietwet bij de meerderheid uwer Vergadering deze weg nog niet *terstond* worden ingeslagen, dan bezwere ik echter de Regering van onzen geëerbiedigden Koning, die zoo vele blijken van liefde en trouw van het Nederlandsche Volk ontvangt en waarvan het voortdurend gezag zoo naauw aan het welzijn des lands verbonden is, om de aangegeven wenken en verlangens niet in den wind te slaan (want ik vertrouw, dat zij schier alle, wat den grond der zaak betreft, door U Edel Mogenden worden beäamd), en dan zal ook mijne ontwikkeling niet nutteloos zijn geweest.

Maar, wat mij betreft, ik ben van gevoelen, dat het aangewezen pad al aanstonds had kunnen worden ingeslagen en dat zulks bij verwerping der credietwet, zonder belemmering van den loop der financiën, alsnog *kan* geschieden; en ik moet dus besluiten, om de Regering te verzoeken, de zaak alsnog in nadere overweging te nemen.

De heer **van Sytzama**: Ook ik acht de tegenwoordige discussie zeer belangrijk, maar kleve evenwel het gevoelen aan, dat ik kort *kan* en *mag* zijn, te korter, maar mate anderen langer en gedetailleerd gesproken hebben.

In de maand Maart jl. droeg de Regering begrootings-wetten over 1831 voor.

De Staten-Generaal hebben daarop veelvuldige aanmerkingen gemaakt en bovendien verlangd, dat de Regering omtrent sommige punten slechts eenige reële toezeggingen zoude geven voor het vervolg. De Regering heeft in het breede op die bedenkingen geantwoord, maar bijna voor het geheel aan het voorgestelde vastgehouden, zonder in eenige bepaalde toezegging voor het vervolg te willen komen.

Ik schroom niet te verklaren, dat ik behoord heb tot degenen, die liever gezien hadden, dat de Regering dadelijk eene credietwet, in plaats van begrootings-wetten, had voorgedragen, omdat uit den aard der omstandigheden volgt, dat zoodanige begrootings-wetten thans niet dan zeer onvolledig kunnen zijn en men veelal van dezelve door den drang der omstandigheden zal moeten afwijken.

Maar nu het Gouvernement eens begrootings-wetten heeft voorgesteld; nu wij daarop gevonden hebben vele uitgaven, welke ons minder noodzakelijk, althans in deze tijden zeer ontbeerlijk zijn voorgekomen; nu wij daarop gevonden hebben de zoodanigen, welke met den naam van anti-nationaal zijn bestempeld geworden, niet omdat daardoor hulp wordt verleend aan ongelukkig geworden menschen, maar omdat zij, Belgen, die hulp genieten als onze ambtenaren, onder den naam van wachtgelden; nu het Gouvernement in deszelfs antwoorden getoond heeft, evenwel aan alle die afgekeurde uitgaven vast te houden en die te willen doen, en door de in discussie zijnde crediet-wet, ten zelfden bedrage als de begrootings-wetten voorgedragen, daarop het zegel drukt, terwijl men de begrootings-wetten thans als eene memorie van toelichting of als een specificerenden staat bij de credietwet kan beschouwen, — zoo zie ik geene mogelijkheid, om thans aan te nemen eene globale crediet-wet, die, naar hetgeen wij weten, inderdaad volmaakt gelijk is aan het ons in détail voorgedragene budget, hetgeen ik stellig zoude hebben afgestemd. Ik zal mij dus, mijns ondanks en met waarachtigen weêrzin, maar daarom niet minder uit innige overtuiging, genoodzaakt zien, tegen de crediet-wet te stemmen, ten ware ik gedurende de discussiën van de verkeerdheid mijner meening mogt worden overtuigd.

U Edel Mogenden hebben gezien, dat ik in geene bijzonderheden ben getreden: men schrijve dit niet toe aan gebrek van stof, maar daaraan, dat ik het oogenblik daarvoor minder gunstig keure.

Ik meen echter deze gelegenheid te mogen benuttigen, om aan het Gouvernement te herinneren, dat nog heilzame Koninklijke besluiten zonder executie blijven liggen; dat aan andere, welke door den drang der omstandigheden zijn geboren geworden, nog executie gegeven wordt, niettegenstaande die omstandigheden hebben opgehouden te bestaan. Ik bedoele hier speciaal het besluit van 27 Mei 1830, n°. 9, hetgeen thans niet langer behoort te schorsen eene wet, die van 3 April 1806 namelijk, welke door die van 20 Maart 1814 nader is bekrachtigd, even weinig als het aan Z. M. den Koning overigens behoort te ontnemen de bevoegdheid, Hoogstdenzelven bij art. 226 der Grondwet toegekend, welks kwalijk begrip en andere strekking dan aan dat onderwerp in alle beschaafde landen gegeven wordt, de heillooste gevolgen voor het geluk en de rust des lands kunnen veroorzaken. Voor de aandacht der Regering zal ik wel niet behoeven terug te roepen de zoo zeer door de geheele natie verlangde opheffing en liquidatie van het Amortisatie-Syndicaat, even weinig als het groot belang, dat er gesteld wordt in de spoedige afwerking van de taak, aan de commissie ter bezuiniging opgelegd, opdat wij daarvan reeds in het volgend jaar de heilrijkste en noodzakelijke vruchten zouden kunnen plukken; ik zal mij dan nog alleen bepalen, om de Regering bedacht te maken op het veefonds, hetwelk ik geloove, dat, bij eene gezonde en ronde uitlegging der wet, bij het goede, hetwelk dit nu reeds te weeg brengt, nog veel uitgebreider nut zoude behooren te stichten.

Let wel, Edel Mogende Heeren! ik vraag hier geene bescherming voor den landbouw, maar volgens de letter en den geest der wet een meer uitgebreid en beter gebruik van gelden, bij uitsluiting door den landbouw zamengebragt en aan denzelven in vollen eigendom toebehoorende.

Zoo noodig zal ik hierop later terugkomen.

Ik heb thans mijne gevoelens, overeenkomstig den raad van onzen ambtgenoot Frets, met alle die zachtheid toegediend, als waarvoor dezelve vatbaar schijnen. Wordt de kwaal (om bij het vak te blijven, waaruit Zijn Edele het voorbeeld geput had) zoo genezen en door eene te zachte hand des geneesheers niet in eenen invretenden kanker veranderd, dan zullen gewis mijne beste wenschen vervuld zijn en Zijn Edele over den gegeven raad zich zeker nimmer beklagen.

De heer **Collot d'Escury van Heinenoord**: Vele zijn de opmerkingen en bezwaren, waartoe de voorgestelde begrootingswetten aanleiding hebben gegeven, en de processen-verbaal der Afdeelingen zullen ten allen tijde het bewijs opleveren van de naauwgezette bezorgdheid, aan het onderzoek derzelve door U Edel Mogenden gewijd. De tegenwoordige omstandigheden schenen niet gunstig, om die bezwaren opgeheven te zien, althans niet met dien spoed, welke vereischt werd, om daarop nadere en geheel anders gewijzigde voorstellen te gronden. Veelmin kon op den noodigen tijd gerekend worden voor een gezet beraad aangaande zulke gewigtige aangelegenheden. Dit deed bij vele leden het verlangen ontstaan, om de ingediende begrootingswetten door eene crediet-wet, als een tijdelijken maatregel, te zien vervangen

Men meende daaruit het voordeel te doen geboren worden, om de zaken derzelver geregelden loop te laten behouden, zonder dat van de zijde der Kamer de groote en aangelegen onderwerpen, welke in het algemeen belang van den lande verandering en verbetering gebiedend vorderen, voor het vervolg uit het oog zouden behoeven verloren te worden.

De Regering heeft van hare zijde in dat denkbeeld gedeeld, met dat gevolg, dat wij ons zoodanige wet, als welke bedoeld was, om die op de begrootingen te vervangen, hebben zien aanbieden, en het is dan omtrent deze, dat ik mij nu geroepen vinde, mijne meening te uiten, hetgeen ik in zeer korte bewoordingen doen kan, naar aanleiding van hetgeen omtrent dezelve in die Afdeeling, tot welke ik de eer heb te behooren, in ronde en onbewimpelde bewoordingen met algemeene stemmen is verklaard.

De voorgestelde begrootings-wetten inderdaad door deze voordragt als ingetrokken moetende beschouwen, zoo rekene ik, door het aannemen der crediet-wet, niet te erkennen alle zoodanige posten en voorgenomene uitgaven, als waaromtrent de bedenkingen in het breede bij het eerste proces-verbaal zijn mede-

gedeeld en bij dat op het tegenwoordig ontwerp nader en met kracht aangewezen.

Evenmin achte ik daardoor eenig denkbeeld aangaande de onbetwistbare noodzakelijkheid van verandering of vermindering van vele uitgaven, bij hetzelfde proces-verbaal berekend, te laten varen, en meen ik alzoo het regt mij te hebben voorbehouden, om, indien dit onverhoopt noodzakelijk mogt bevonden worden, op gelijksoortige opmerkingen te kunnen en te mogen terugkomen ter gelegenheid van het aanbieden van eene algemeene begrooting voor een volgend jaar.

Liever evenwel wil ik mij met de hoop vleijen, dat de door de Afdeelingen in het algemeen in het midden gebragte bezwaren en met klem aangedrongene vertoogen het oplettend oog der Regering niet zullen zijn ontglipt, zoodat ik mij in gemoede kan overtuigd houden, van, door het instemmen met dezen maatregel, bij den tegenwoordigen hoogst gewigtigen toestand van zaken mede te zullen werken tot die zamengevoegde pogingen van U Edel Mogenden met de Hooge Regering, welke thans vooral noodig en tevens wenschelijk zijn, om met grond op heil en redding voor volk en vaderland te durven hopen.

De heer **van Welderen Rengers**: Niemand zal beweren, dat de Regering nu reeds alle die bezuinigingen had kunnen voordragen en tot stand brengen, welke onze omstandigheden overigens zoo gebiedend vorderen, om uit den ongelukkigen staat te geraken, waarin onze financiën sinds jaren verkeeren. Geen wonder dus, dat ook ik, bij al het onzekere en onbepaalde der tegenwoordige dagen, mijne stem niet dan om groote en voor mij onoverkomelijke zwarigheden en bedenkingen aan de begrootingen zoude hebben geweigerd. Tot mijn leedwezen moet ik echter betuigen, dat dezelve mijne goedkeuring niet hadden kunnen wegdragen.

Ofschoon ik het thans minder verkieslijk acht, in alle de détails te treden, welke mij tot die afkeuring noopten, te meer ook, daar dezelve vervat zijn in de processen-verbaal der VIde Afdeeling, welke beraadslagingen aan U Edel Mogenden allen bekend zijn, zoo kan ik echter niet met stilzwijgen voorbijgaan, dat ik niet alleen *stellige* en, zoo mogelijk, *bepaalde* toezeggingen had verwacht van vereenvoudigingen en bezuinigingen, — te meer, daar het bekend is, dat er eene commissie tot dat einde sedert November ll., en dus reeds zeven maanden geleden, door Zijne Majesteit is benoemd, — maar ook van afschaffingen, als bijvoorbeeld van het Amortisatie-Syndicaat, als ten eenenmale strijdig met de publiciteit, welke ook vooral in geldelijke aangelegenheden tot den aard en het wezen behoort van eene grondwettige Regering.

De Regering heeft vervolgens, na de kennisneming van den loop en stand der overwegingen van U Edel Mogenden omtrent de aanhangige begrootingswetten, het verkieslijker gooordeeld, op het geuit verlangen van eenige leden dezer Vergadering, eene credietwet voor te dragen, en alhoewel na het onderzoeken der begrootingen zoodanige wet mij minder doeltreffend voorkwam, daar men reeds met de meer bijzondere uitgaven bekend was en dezelve had beoordeeld, zoo had ik thans echter mijne stem aan dezelve gegeven, *indien* de wet anders ware voorgesteld, dan dezelve in het ontwerp wordt aangetroffen, dat is eene wet, waarbij een crediet in *eens* wierd voorgedragen, altijd beneden het gezamenlijk bedrag der begrootingen ter nadere verrekening, ten einde vervolgens in de aanstaande bijeenkomst der Kamer in October het alsdan verder nog benoodigde konde aangevraagd en vastgesteld worden.

De onderhavige wet is, mijns bedunkens, niets anders dan eene verkorte begrooting of, zooals in de IIIde Afdeeling is aangemerkt, als het ware eene reproductie van de hoofdsom der begrootingswet, en wel in tweeën, even als in *gewoon* en *buitengewoon* gesplitst, terwijl het totaal der uitgaaf met dat der begrootingen genoegzaam overeenkomt.

Door deze wet zijn de zwarigheden niet uit den weg geruimd, welke mij zouden hebben genoodzaakt de begrootingswetten niet aan te nemen, aangezien met verandering van naam de zaak op hetzelfde uitkomt; want ik deel niet in het gevoelen, als of de begrootingen eerder dan deze wet tot eenige gevolgtrekking voor volgende jaren aanleiding kunnen geven. Het Gouvernement zelf beschouwt het dienstjaar 1831 als geheel buitengewoon.

Ik ben alzoo genoodzaakt tegen de wet te stemmen, waartoe ik niet zoude gekomen zijn dan uit volkomene overtuiging, omdat ik altijd, maar vooral in de tegenwoordige omstandigheden, overeenstemming tusschen de Regering en de Vertegenwoordiging van zeer groot belang beschouw.

De heer **Hofstede**: In mijne Afdeeling, tijdens de beraadslagingen over de begrooting van uitgaven over de tweede helft van dit jaar, het denkbeeld bij nota geopperd hebbende van den maatregel, die thans het onderwerp uitmaakt van het voorgedragen nieuw ontwerp van wet ter dadelijke voorziening in de Staatsbehoeften bij de tegenwoordige buitengewone omstandigheden, verheug ik mij, dat dezelve ook in andere Afdeelingen als meest doeltreffende was voorgekomen en dientengevolge ook bij de Regering ingang heeft gevonden.

Een eigenlijk gezegde *begrooting* van de behoeften en de daartoe benoodigde uitgaven was uit den aard der zaak allermoeijelijkst van de zijde der Regering in deze oogenblikken daar te stellen, terwijl dezelve, naar mijne gedachte, voor geene redelijke beoordeeling van onze zijde vatbaar was.

Maar er was meer. Bij de beraadslaging over het als begrooting voorgedragen eerste ontwerp van wet moesten natuurlijkerwijze onderscheidene punten worden aangeroerd, waaromtrent de meeningen niet dan na allerlei inlichtingen en overwegingen tot overeenstemming te brengen zouden zijn.

Daaruit moest langwijligheid van raadpleging ontstaan, niet slechts onbestaanbaar met de noodwendigheid van onverwijlde voorziening, maar die welligt bij den buitenlander aanleiding tot misvatting zoude kunnen doen ontstaan, alsof de overeenstemming van Regering en Volksvertegenwoordiging niet zoo geheel innig ware, als het hoogste belang des vaderlands zoo dringend tegenwoordig vordert.

De redactie van het ontwerp heeft ondertusschen aanleiding gegeven, dat men in hetzelve niet anders meende te zien dan eene onder eene andere benaming voorgestelde begrootingswet. Ik, Edel Mogende Heeren, kan die meening niet voor de mijne aannemen. Bij de begrootingswet moesten de onderscheidene voorwerpen van uitgaven bij elk hoofdstuk in aanmerking komen, *en derhalve de aanneming der wet ook de goedkeuring van alle deze bevatten.* De credietwet daarentegen laat *daaromtrent de Kamer volkomen in haar geheel*, alzoo alle de *bijzonderheden* van de bij elk hoofdstuk voorziene behoeften daarbij ten eenenmale buiten overweging zijn en blijven tot op den tijd, wanneer door de Regering verslag van de aanwending der toegestemde gelden zal worden gedaan.

Ik zal alzoo, Edel Mogende Heeren, mijne stem voor de tegenwoordige wet uitbrengen, omdat de aanneming derzelve, behalve om de aangevoerde motiven, zoowel voor den in- als buitenlander al weder een treffend blijk zal opleveren, dat Noord-Nederland eene elders veelal niet gekende kracht bezit in het wederkeerig vertrouwen van koning en natie, volksvertegenwoordiging en regering.

De heer **Junius van Hemert**: De omstandigheden, die wij beleven, wijzen mij het standpunt aan, waaruit ik mij verpligt acht de voorgedragene wet te beoordeelen.

Toen wij bij de behandeling der credietwet van den 18den November ll. onzen wensch uitten, om binnen den loop der zes eerste maanden van 1831 de voordragt eener begrooting te ontvangen, gestaafd door de gewone berekeningen, die tot grondslag derzelve zouden moeten strekken, en van de Regering de verzekering vernamen, dat zij hoopte aan dit verlangen te zullen kunnen voldoen, meenden wij ons te mogen vleijen, dat onze toestand in dien tusschentijd ten minste eenige meerdere vastheid zou hebben erlangd en wij uit dien staat van pijnlijke onzekerheid zouden gered zijn, in welken wij ons bevonden. Dan de uitkomst heeft die hoop doen verdwijnen en de verwachting, voor zooverre wij die gekoesterd hadden, te leur gesteld. Ook thans, na verloop van zes maanden, verkeeren wij nog in denzelfden provisionelen staat, waarin wij ons in de maand November ll. geplaatst zagen. Ook thans nog paart zich, bij eene onzekere toekomst, vermindering van gewone inkomsten met eene geheel buitengewone vermeerdering van uitgaven, en wel van zoodanige uitgaven, die volstrekt noodig zijn tot behoud van het vaderland.

De onzekerheid van dezen toestand, waarvan het einde bezwaarlijk kan worden vooruitgezien, schijnt mij toe, het vaststellen van definitive maatregelen, zoo niet onmogelijk, dan ten minste uiterst moeijelijk te maken en welligt als onraadzaam te verbieden.

Uit dit oogpunt beschouwd, zoude eene credietwet, hoedanige ons thans is voorgedragen, als doelmatiger en meer overeenkomstig met tijden en omstandigheden kunnen aangemerkt worden dan de begrootingswetten, die door haar zijn vervangen. Deze laatste (de begrootingswetten) zijn ons door het Gouvernement aangeboden ten gevolge van ons vroeger verlangen

maar van een verlangen, destijds in de hoop op spoediger schikking en regeling van zaken geuit. En wanneer zij ook al, wat *den vorm* aangaat, overeenkomstig zijn met hetgeen daaromtrent bij de Grondwet is voorgeschreven, zoo ligt het echter in den aard der zaak, dat zij, wat *den inhoud* betreft, de blijken moeten dragen van dat onzekere, onbestemde en wankelbare, hetwelk het onderscheidend en ongelukkig kenmerk uitmaakt van onzen tegenwoordigen toestand.

In dit oogenblik de begrootingswetten te verwerpen, zoude, naar mijne overtuiging, hoogst verderfelijk voor ons vaderland kunnen zijn en, wel verre van den staat van zaken te verbeteren, integendeel daaraan een gevoeligen slag toebrengen; en dezelve aan te nemen, zonder met die volledige kennis te zijn toegerust, die alleen ons in staat zoude kunnen stellen, om dezelve met volkomen juistheid te beoordeelen, wat zoude dit anders wezen dan uithoofde der omstandigheden aan de Regering een blijk geven van datzelfde vertrouwen, hetgeen thans van ons bij de voorgedragene credietwet wordt gevraagd?

Maar als dan de toestand en het belang des vaderlands van ons vorderen, dat wij, ons nader aan de Regering aansluitende, aan haar een vernieuwd bewijs van vertrouwen schenken, dan geloof ik daartoe de aanneming eener credietwet geschikter dan die van begrootingswetten te moeten oordeelen, vermits zoodanige credietwet mij toeschijnt minder tot gevolgtrekkingen te zullen leiden en bij dezelve ook geene posten behoeven goedgekeurd te worden, welke òf niet behoorlijk zijn gejustificeerd òf geene toestemming zouden verdienen.

Vele belangrijke bedenkingen zijn tegen de begrootingswetten in het midden gebragt, waarvan de eene meer, de andere minder bij het uitbrengen mijner stem zoude hebben gewogen. Zonder daarover bij deze gelegenheid noodeloos in bijzonderheden te treden, acht ik mij echter verpligt, mijn gevoelen hier te uiten, dat onder dezelve geene bij mij van meer gewigt zijn geweest dan die, welke omtrent het in functie houden van sommige Belgen in diplomatieke betrekkingen en het verleenen aan anderen van ruime toelagen en wachtgelden zijn gemaakt.

Het eerste toch vermeende ik, en vermeen ik nog, als beleedigend te moeten aanmerken voor ons nationaal gevoel, hetwelk (waarom zoude ik dit ontveinzen) smartelijk wordt aangedaan bij het zien, dat het geene ingezetenen, — maar vreemden, — maar Belgen zijn, die onzen Staat aan sommige vreemde hoven moeten vertegenwoordigen. Het zoude buiten mijne bevoegdheid liggen, hier de trouw van sommigen hunner aan den Koning of de bekwaamheid van anderen in twijfel te trekken. Maar dit vermeen ik met de meeste bescheidenheid als mijn gevoelen te mogen voordragen, dat in de tegenwoordige omstandigheden, waar het oproerig België vijandig tegen ons Nederland overstaat, — waar de onheilen, die dat Nederland treffen, aan hetzelve alleen door België worden berokkend, — en waar de nationale haat des Nederlanders tegen den Belg nog dagelijks door aanhoudende verongelijkingen en beleedigingen wordt aangevuurd, — dat in deze omstandigheden (zeg ik) geen Belg het vertrouwen der natie kan bezitten en dat het te wenschen ware, dat zij, die ook dan, wanneer hunne trouw niet verdacht mogt voorkomen, echter onvatbaar moeten geoordeeld worden, om den toestand van ons vaderland uit een echt vaderlandsch oogpunt te beschouwen, en buiten staat zijn den smaad, aan hetzelve aangedaan, met een Nederlandsch hart te gevoelen, ook niet langer met de taak mogten worden belast, om dat Nederland, waaraan zij niet alleen door geboorte en betrekkingen, maar ook door denkwijze vreemd zijn, te helpen vertegenwoordigen.

Wat voorts de tweede bedenking betreft aangaande het verleenen van ruime toelagen, non-activiteitstractementen en wachtgelden aan Belgische ambtenaren, zoo is het montant derzelve (blijkens de daarvan ontvangen lijst) mij zoodanig hoog voorgekomen, dat ik bij gewone omstandigheden mij in gemoede bezwaard zoude geacht hebben dezen post toe te staan, mij overtuigd houdende, dat de penningen, met opoffering door de natie verre boven het bedrag der gewone belastingen opgebragt, ook uitsluitend ten dienste en ten behoeve dier natie behooren besteed te worden.

En indien ik in de buitengewone tijden, die wij beleven, desniettegenstaande mijne stem niet aan de begrootingswetten had geweigerd, zoo zoude dit alleen geweest zijn uit vrees voor het onheil, hetwelk in de tegenwoordige omstandigheden door het verwerpen dier begrootingswetten zoude kunnen te weeg gebragt worden, en alleen bukkende voor de noodzakelijkheid en den drang van het oogenblik.

Bij de wet, die thans is voorgedragen, wordt alleen over het openen van een bepaald crediet gehandeld, en bepalingen omtrent het gebruik der gelden, die het onderwerp eener begrooting uitmaken, zijn uit den aard der zaak vreemd aan zoodanige wet, als waarmede wij ons nu bezig houden.

Overtuigd van de verpligting, die in het tegenwoordig tijdstip meer bijzonder op de Staten-Generaal rust, om zich nader aan de Regering aan te sluiten en aan deze de middelen te verschaffen, om met vaste hand het roer van den Staat te besturen, vermeen ik mij geene aanmerkingen op het montant van het gevraagd crediet te moeten veroorloven. Maar wanneer ik dan ook mijne toestemming aan de crediet-wet geve, gelijk zij is voorgedragen, dan geschiedt dit met uitdrukkelijke verklaring, dat ik daardoor geenszins geacht wil worden uitgaven te hebben goedgekeurd, die door een onzer geachte medeleden, steller van het proces-verbaal der Vde Afdeeling, te regt als anti-nationaal en strijdig met den publieken geest zijn voorgesteld; dan geschiedt dit tevens in eerbiedige hoop, dat eerlang in buitenlandsche betrekkingen geene Belgen meer de plaatsen zullen mogen innemen, waar de natie alleen Nederlanders zoude wenschen te zien; dan geschiedt dit eindelijk in verwachting, dat wij, door de invoering, zoo ras de omstandigheden dit zullen gedoogen, eener meer vereenvoudigde administratie en door het besnoeijen van alle voor ons te kostbare inrigtingen, eenmaal de practische resultaten zullen zien van een gewenscht systema van bezuiniging, voor hetwelk reeds sedert lang bouwstoffen worden verzameld, een systema, waardoor alleen de evenredigheid tusschen de inkomsten en uitgaven van den Staat zal worden daargesteld en zonder hetwelk voor ons geen maatschappelijk welzijn kan bestaan. Ik heb gezegd.

De heer **Cats Epz.**: Onderscheidene bezwaren bestonden ook bij mij tegen de in Maart jl. voorgedragene staten van begrooting der gewone en buitengewone uitgaven voor dezen jare 1831. Voor een gedeelte betroffen dezelve den vorm, voor een ander gedeelte het wezen der zaak, dat is het bedrag van ettelijke sommen en derzelver aanwending; terwijl voorts ook door mij uitdrukkelijke wenschen werden geuit, dat op onderscheidene suppressiën, verminderingen en bezuinigingen, zoo dezelve dan niet reeds dit jaar konden ingevoerd worden, door de Regering althans voor het jaar 1832 eenig bepaald uitzigt zoude gegeven worden.

Bij de antwoorden der Regering bleek, dat dezelve den aangenomen vorm verkieslijk bleef houden, dat dezelve in het bedrag en de aanwending geene beduidende veranderingen meende te kunnen maken, noch ook eenig bepaald uitzigt op suppressiën enz. te kunnen geven. Ik had mij dientengevolge voorgenomen tegen de begrootingen te stemmen.

In dezen stand van zaken, en zonder intrekking van die begrootingen, werd ons aangeboden de onderhavige wet, genaamd crediet-wet.

Bij inzage, en wel bepaaldelijk van art. 1 dier wet, bleek het mij, dat de Regering ook in deze was uitgegaan van het principe, dat alsnog, dus voor Noord-Nederland, zoude bestaan de in December 1829 voor het Rijk der Nederlanden vastgestelde gewone of tienjarige begrooting. Hoewel dit is een principe, met hetwelk ik mij geenszins kon vereenigen om redenen, waarvan het voor en tegen U Edel Mogenden te zeer bekend is en bij die begrootingen te veel behandeld is, dan dat ik de mijne hier zoude aanvoeren, zoo zoude ik echter alleen daarom mij thans niet tegen deze wet verzetten. Ik ben te zeer overtuigd, dat die in 1829 vastgestelde tienjarige begrooting door den drang der omstandigheden zal *moeten* vallen, dan dat ik zoude vreezen, dat alinea 3 van art. 123 der Grondwet nog tot 1832 zoude *kunnen* ingeroepen worden. Maar niet zoodanig is mijn gevoelen omtrent het wezen der zaak, het eigenlijk geldelijk gedeelte der wet.

Hier zag ik, dat gevraagd werden nagenoeg dezelfde sommen op ieder hoofdstuk, als gevraagd waren bij de begrootingen; dat, terwijl de uitgaven bij die begrootingen laatstelijk geraamd waren op f 87,782,054, daarvoor bij de onderhavige wet een crediet wordt gevraagd van f 87,850,000, dus zelfs f 67,946 meer; dat ook dan, wanneer ik in aanmerking neme, dat bijzonder het hoofdstuk der Financiën bij art. 2 vermeerderd was met f 402,792 en deze vermeerdering het gevolg was van een aanbreng van vroeger geömitteerde renten van schatkist-biljetten, dat ook dan, zegge ik, bij deze wet slechts f 334,846 minder gevraagd werd dan bij die begrootingen; dat dus onder den naam van crediet gevraagd werd nagenoeg, zoowel in de deelen als over het geheel, al datgeen, wat vroeger voor het geheele jaar als benoodigd berekend was en de Vertegenwoordiging alzoo ten

slotte inderdaad geenerlei faculteit zoude behouden tot grondwettige beoordeeling der gevraagde sommen.

Dit alles bragt mij tot het gevoelen, dat wij hier inderdaad niet hadden eene credietwet, maar eene en wel dezelfde, doch minder dan die vroegere gespecifieerde begrooting van uitgaven voor den jare 1831; dat ik deze met dezelfde zorg behoorde te onderzoeken als die en in de détails te toetsen aan hetgeen ons deswege bij die begrootingen was bekend geworden, en dat dus alle de bezwaren, welke ik tegen de begrootingswetten had, ook op deze wet, hoe zij dan ook mogte genoemd worden, toepasselijk waren.

En wanneer ik dan ook op die begrootingswetten mijne oogen sla, vraag ik, Edel Mogende Heeren: wat is er geworden van zoo talrijke aanmerkingen, welke zoo algemeen en uit alle Afdeelingen zijn opgegaan? Hoe is er voldaan aan zoo vele wenschen, uitgedrukt ter verkrijging van bezuinigingen, suppressiën, omtrent de Belgische ambtenaren en omtrent zoo vele andere posten? De eenige dadelijke vermindering van uitgaven, welke wij op bijna 88 millioen hebben kunnen gewaar worden, bedraagt over het geheel eene somme van f 75,055, voornamelijk op de afdeelingen van hooger en lager onderwijs, bibliotheken, wetenschappelijke instellingen.

Stellige toezeggingen van suppressiën en vereenvoudigingen hebben wij geheel niet ontvangen. Ik erken, in de tegenwoordige oogenblikken, bij de bestaande onzekerheid in vele zaken, bij nog niet genoegzame rijpheid van beraadslaging omtrent eenige instellingen, kon niet reeds dadelijk aan alle verlangens voldaan worden; maar ook niet in alle deelen bestaat deze moeijelijkheid. Wat verhindert reeds thans de toezegging te geven, dat het Amortisatie-Syndicaat binnen een bepaalden tijd zal ontbonden worden? Geene liquidatie met België zal toch kunnen plaats hebben, of ook dit belangrijk geheim gedeelte onzer financiën zal moeten verevend zijn, en met die verevening behoort dan wel de grootste hinderpaal uit den weg geruimd te wezen, welke die ontbinding konde tegenhouden. Zoodanige vaste bepaalde toezegging zoude ik hebben gehouden voor zoo belangrijk, dat ik tegen dien prijs vele aanmerkingen, welke ik overigens op de begrootingen had, zoude hebben ter zijde gezet. Zoolang het Amortisatie-Syndicaat op den tegenwoordigen voet bestaat, is alle onze kennis van onzen financiëlen toestand geheel onvolledig en hoe langer hoe meer van weinig beteekenis. Het voornemen tot afschaffing van hetzelve zoude mij een kenmerk zijn van het voornemen der Regering, om terug te keeren tot de zoo onmisbare openheid en eenvoudigheid in het stuk van financiën. Ik erken ook, dat de partiële suppressie van vele posten niet dadelijk zoodanige bezuiniging zoude kunnen aanbrengen, als de wegens dezelve genoten wordende bezoldigingen bedragen, want een gedeelte daarvan zal den uitvallenden ambtenaren wel als schadeloosstelling moeten blijven toegekend; maar ik ontken, dat men niet reeds daarom dadelijk op die suppressie behoeft bedacht te zijn, want hoe eerder dezelve begint, hoe eerder ook die gevolgen zullen ophouden, en ware de suppressie om die reden thans van minder belang, dezelfde reden zoude evenzeer in volgende jaren van kracht zijn. Onze toestand is van dien aard, dat, hoe weinig ook de bezuiniging van eenige tonnen gouds ons kunne redden, ook deze en zelfs geene enkelde duizenden moeten verwaarloosd worden, ook dan, wanneer men, zooals een onzer zeer geachte medeleden zulks onlangs aanmerkte, bij millioenen becijferde en uitzuinigde.

Onze Staat is thans van geringen omvang, onze ressources verbazend verminderd. Een moeijelijk punt is het dan ook, in de tegenwoordige omstandigheden eene somme, welke nu reeds meer dan f 170,000 bedraagt, en welligt nog dagelijks vermeerdert, te accorderen aan onze voormalige Zuidelijke landgenooten. Velen van hen kunnen zijn slagtoffers van hunne trouw aan dat Gouvernement, hetwelk ook het hunne was; doch zij zijn geene slagtoffers van Noord-Nederlandsche onregtvaardigheid: zij hebben ons niets te wijten, kunnen dus van ons in billijkheid geene schadeloosstelling ontvangen voor de schade, hun door hunne eigene landgenooten aangedaan. Was er alleen de vraag, aan enkelen hunner eenige noodige ondersteuning toe te doen komen, gaarne zoude ik daartoe mijne toestemming geven; doch geheel iets anders is het, geheele of gedeeltelijke bezoldiging, ja, wachtgelden te geven aan zoo vele dier ambtenaren, als er maar mogen zijn, die verkiezen alsnog hier hun verblijf te houden. Op deze wijze zelfs aan vermogende Belgen toe te kennen sommen van f 3000, f 4000, f 5000 zelfs tot f 9000 's jaars: dit kan ik niet toestaan. Ik word hierin door geen haat of wraakzucht gedreven, maar door het besef van de gevoelens en den toestand onzer eigene ingezetenen; deze opofferingen mag ik niet tot zoodanige einden besteden. Uit belangstelling in mijn vaderland kan ik even weinig dulden, dat nog steeds Belgen hetzelve buitenslands zullen vertegenwoordigen. Zijn het menschen met een welgeplaatst hart, dan moet hun vaderland, dat is België, hun dierbaar zijn; dan zullen zij, ook onwillekeurig, het ongelijk hunner landgenooten trachten te verzachten, maar dit ongelijk kan niet verminderd worden, of ons gelijk, om mij zoo eens uit te drukken, vermindert in gelijke mate. Wie zal ons zeggen, hoeveel wij op deze wijze bij de buitenlanders, in de hoogste kringen, hebben verloren; wie zal ons zeggen, hoe dit medegewerkt heeft tot die ons, in den beginne onzer onlusten althans, in Europa niet gunstige stemming?

En mogen zij dan al, gelijk in de antwoorden der Regering wordt opgemerkt, behalve den Secretaris van het gezantschap te Petersburg, niet geplaatst zijn op punten van eenig staatkundig belang, waaraan ik, wat den Gezant te Rome aangaat, wel zoude twijfelen, ook het commerciële is van gewigt, ook daarin kunnen de Hollandsche en Belgische belangen strijdig zijn.

In een woord, de gezantschappen zijn belangrijk of niet; in het laatste geval moeten zij, volgens onze wenschen, om de kosten afgeschaft en de gezanten door zaakgelastigden vervangen worden; in het eerste geval door landgenooten vervuld worden.

Zwaar genoeg woog mij reeds dit een en ander, om mijne inwilliging aan de alzoo voorgedragene uitgave te weigeren. In geene verdere détails zal ik dan treden: de menigvuldige wenschen van velen onzer, Edel Mogende Heeren, zijn der Regering uit de verbalen der Afdeelingen bekend geworden en ook der natie niet onbekend gebleven. Van nadere ontwikkeling mijner gevoelens zal ik mij in den tegenwoordigen staat onzer zaken onthouden; doch naar mijn geweten kan ik ook thans het gevraagde crediet niet toestemmen. Het is tijd, dat onze geheele inwendige staatshuishouding en gang van bestuur verbetering onderga en vooral ons financieel beheer met eene kundige, vaste en zuinige hand bestuurd worde.

Ik bid Z. M. Ministers, in derzelver beraadslagingen en raadgevingen deze zoo algemeen erkende behoefte niet uit het oog te verliezen; welligt de rust, zeker het welzijn, van het vaderland hangt er aan. Ik zal tegen de wet stemmen.

De heer **van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst**: Wanneer men in zulke benarde financiële omstandigheden, als waarin wij verkeeren, eene begrootingswet van uitgaven en ontvangsten, onder welke benaming dan ook voorgedragen, afstemt, is men, naar mijn inzien, verpligt daarvan reden te geven, opdat men zulks aan geene andere dan de zuiverste bedoelingen tot behoud van het nationaal crediet, waaraan het bestaan en de welvaart van Neêrlands volk zoo naauw verbonden zijn, immer zoude kunnen toeschrijven.

Ik zal dienvolgens mijn bezwaar in deze aan U Edel Mogenden kortelijk openleggen.

Toen de Hooge Regering ons in de maand November van het laatst afgeloopen jaar de voortduring der begrootingen van uitgaven en ontvangsten, nog geheel op den ouden voet ingerigt, heeft aangeboden, is hierin, zooals ik vermeen, eenparig geconsenteerd geworden en begrepen, dat men op dat tijdstip nog niets anders konde vergen. Wij hebben te gelijk een buitengewoon crediet aan het Departement van Oorlog toegestaan en hetzelve ook bijna eenstemmig door eene gedwongene geldleening gedekt. Dit alles geschiedde met des te meer vertrouwen, daar ons beloofd was, dat, zoodra mogelijk, de nieuwe begrootingswetten voor dit jaar zouden worden opgemaakt, waarin men voornemens was, de financiële aangelegenheden zoo te regelen, als voor Noord-Nederlands ingezetenen het meest geschikt zoude zijn en tevens 's lands crediet, waaraan hun zoo veel gelegen ligt, het best zoude opbeuren en verzekeren.

Wij hebben dan ook definitive begrootingswetten voor de dienst van 1831 ontvangen, welke eindelijk vervangen zijn door eene credietwet, waarvan het numeriek bedrag nog hooger is; maar Edel Mogende Heeren! hadden wij wel verwacht, dat alle deze ontwerpen zoo ingerigt zouden wezen? Ik voor mij zeg: neen en dat ik in het eerste budget, dat sedert den jare 1815 voor de oude Hollandsche gewesten werd voorgesteld, en in die allerongelukkigste omstandigheden, waarin dezelve geheel buiten hunne schuld sedert negen maanden zijn geplaatst geworden, heb gedacht te zullen vinden die spaarzaamheid, overal waar zulks

naar eenigzins mogelijks was, en die eenvoudigheid, welke aan een kleinen Staat, zooals deze is geworden, betaamt.

In plaats van dat, zoo heb ik slechts een hoofdtrek in alle deze wetten zien doorstralen, namelijk het verlangen om op het oude breede spoor voort te gaan, met de beproeving tevens, om op de zoogenaamde tienjarige begrooting zoo vele posten van uitgaven, als maar denkbaar, uit precautie te houden.

Ik wil de overgangsbrug van het oude tot het nieuwe Staatsgebouw op deze grondslagen niet helpen leggen en veel liever het provisioneel budget van November, in afwachting van een nieuw ontwerp, nog een maand langer zien doorloopen en nogmaals dadelijk een buitengewoon crediet uit de opbrengst der laatste geldleeningen afzonderlijk voor het Departement van Oorlog stemmen dan zoodanige petitiën, als mij nu zijn voorgelegd, niettegenstaande alle de gegronde en door de Kamer schriftelijk gegevene aanmerkingen op het te hoog bedrag van vele derzelve, in eens toe te staan.

Ik hoop, dat de Hooge Regering intusschen hare ware belangen en vooral die van onze getrouwe, brave natie goed moge inzien en ons dan behoorlijke begrootingswetten zal aanbieden, ingerigt voor de zuinige beheering en in verband met de gekrenkte middelen van een gesloopt Koningrijk, te voren mogelijk wel van den tweeden rang in Europa, maar dat nu slechts uit negen landschappen met eenige koloniën is zamengesteld, en hetwelk niet anders kan blijven bestaan dan door deszelfs crediet, op onschendbare goede trouw gevestigd en door het afschaffen en verminderen van veel te kostbare Staatsuitgaven duurzaam gewaarborgd. Ik heb gezegd.

De heer **van Nagell tot Ampsen**: Zoolang ik de eer heb gehad lid van deze aanzienlijke Vergadering te zijn, heb ik mij nimmer op een moeijelijker standpunt bevonden dan heden. Het is dan ook dat moeijelijke standpunt, hetwelk mij thans aanspoort mijne stem in uw midden te verheffen, ten einde de uitbrenging derzelve niet verkeerd uitgelegd of begrepen worde, en wanneer ik mij tegen de voorgedragene wet mogt verklaren, deze mijne beslissing geen nadeeligen indruk make, alsof ik de Regering in deze buitengewone omstandigheden, waarin het dierbaar vaderland zich gedompeld vindt, niet dien bijstand met mijne geringe vermogens zoude willen verleenen, dien de staat van zaken zoo noodwendig vordert.

Het lijdt geen tegenspraak, dat diegenen, welke het Nederlandsche volk vertegenwoordigen, onder welken naam zulks ook wezen moge, van hunne daden aan dat volk verantwoording verschuldigd zijn. Dit is altijd en in het bijzonder waar geweest ten opzigte van hetgeen tot het financiële stelsel betrekking heeft, en ik beschouw alle verduistering in dat stelsel als noodlottig voor het algemeene welzijn, hetwelk ons crediet hoe langer zoo meer zal doen wankelen en ons eindelijk in eenen onbeschrijfelijken poel van verwarring zal heen slepen. Het volk van Nederland, aan ons, zeg ik, zijne gewigtigste belangen toevertrouwende, heeft aanspraak, dat wij niets moeten ontzien, om door vereischte middelen hetzelve tot dat toppunt van welvaart te brengen, hetwelk het zich na 16 jaren van voorspoed te regt voorstelde te zullen bereiken.

Het gewigt van deze aan de Kamers der Staten-Generaal toevertrouwde belangen gevoelende, en hier geroepen om de gemeene zaak des vaderlands met vrijheid en onpartijdigheid te behartigen, noopt de pligt, welken ik in die betrekking aan het Nederlandsche volk en aan mij zelven verschuldigd ben, naar mijn geweten te handelen en mijne gevoelens open te leggen. Ik vermeen dus geen stilzwijgen te moeten houden over een onderwerp van zulk een gewigt als het voorstel in overweging, strekkende tot niets minder dan tot het opleggen van een zoo aanzienlijken last, die onze vermogens verre te boven gaat. Ik beken rondborstig, geen genoegzaam doorzigt te hebben in deze belangrijke zaak, om daarover zoodanige uitspraak te doen, dat het welzijn des volks, dat onzer aller hoofdbedoeling is, daardoor nimmer lijde. Het is waar, dat somwijlen de beste pogingen door bekrompenheid aan vermogen worden teleurgesteld, waardoor het persoonlijk en maatschappelijk geluk zelden of zeer langzaam bevorderd wordt; dan, aan den anderen kant leert ook de ondervinding, dat een te uitgebreid vermogen somwijlen van de gevaarlijkste gevolgen voor beiden is geweest, waardoor deszelfs welvaart geheel verslonden werd. Wij dan, die gesteld zijn om de belangen van het Nederlandsche volk te handhaven, kunnen niet dan na rijp beraad en met eene angstvallige voorzigtigheid medewerken tot een onderwerp, waar 's volks belang zulk eene onmiddellijke betrekking op heeft. De begrootingswetten, aan de Vergadering voorgedragen, hebben in de Afdeelingen vele bezwaren ontmoet; de processen-verbaal getuigen van de in het midden gebragte bedenkingen; na een ruim tijdperk door de Regering te zijn overwogen en zonder te worden ingetrokken, wordt de onderhavige wet, op de begrootingswetten gebaseerd, aan de Kamer voorgedragen en levert naar mijn inzien niet minder bezwaren op. De aanmerkingen, door de Vde Afdeeling gemaakt, waarvan ik de eer heb lid te zijn, geven ten duidelijkste te kennen, op welke wijze dit door de leden is begrepen. De antwoorden, door de Regering gegeven, hebben mij niet genoegzaam ingelicht omtrent de verzekering, die ik gaarne had erlangd. Ik beschouw derhalve de aanneming van de onderhavige wet als eene stilzwijgende toestemming tot de vorige begrootingswetten, en zoolang ik geene nadere opheldering van de Regering verkrijg, zal ik mijne stem vooralsnog in beraad houden.

De heer **Frets**: Doordrongen van het hoog gewigt der tegenwoordige beraadslaging, vol besef, dat daarvan in dit oogenblik zeer veel, misschien alles afhangt, om ons vaderland de genaderde crisis te doen doorstaan, gevoel ik mij meer dan ooit ontroerd, nu ik tot U Edel Mogenden ga spreken, nadat reeds velen voor mij zich tegen de voorgestelde wet verklaard hebben en verschillende redenen voor hunne afkeuring hebben gegeven. Zekerlijk hebben die geachte leden hun geweten, hunne vaderlandsliefde vooraf geraadpleegd. Zij zullen zekerlijk eene deugdelijke overtuiging hebben, zooals ik die integendeel heb, dat de verwerping der voorgestelde wet noodlottig zou kunnen worden voor het algemeen welzijn. Ik wensch alleen, dat die leden mij vergunnen, van hen te gelooven, dat zij in dwaling verkeeren.

De wet, waarover wij spreken, is een groot bezwaar voor de natie. Ik denk er niet aan, om dit bezwaar in eenig opzigt te verhelen. Volgens de wet is het bedrag der behoeften, waarin Noord-Nederland zal moeten voorzien, tien millioen meerder dan vroeger voor het geheele Koningrijk. Die som zal door ons volk moeten worden opgebragt, en wie wenscht dus niet naar vermindering? Ik ontveins niet, dat, zoo de zaak nog in haar geheel ware, zoo ons die begrooting was voorgesteld vóór den aanvang van het jaar, over hetwelk zij loopt, ik mijne toestemming bijna niet zoude hebben durven geven. Ook nu nog, ofschoon wij reeds het jaar tot bij de helft zijn ingetreden en wij, zoo ik meen en nader zal aantoonen, ter toestemming door voorgaand overleg verbonden zijn, zoude ik aarzelen, indien wij niet de plegtige belofte voor ons hadden, dat over het volgend jaar groote vermindering zal plaats hebben. »De geheele som", is ons bij eene eerste voordragt gezegd, »welke voor het gewone ad f 40,868,599 overblijft, is eenig en uitsluitend voor 1831 genomen; dezelve levert geen het minst gevolg op voor een meer rustig dienstjaar; alles hangt hier af van den onzekeren afloop der omstandigheden, en men is gelast de verzekering te geven, dat, evenals men reeds in dit jaar de toegestane uitgaven zooveel mogelijk zal besnoeijen, zoo ook over 1832 eene nieuwe voordragt ten deze aan de Staten-Generaal zal gedaan worden, waarbij het belang, hetwelk Noord-Nederland bij vereenvoudiging en bezuiniging heeft, niet zal worden uit het oog verloren." Ik onderstel niet, dat zulk eene verzekering niets beteekenen zou; ik onderstel niet van de Regering, dat zij ons met zulke woorden opzettelijk zoude willen misleiden; maar onderstelt, zoo gij wilt, het ergste, gij die niet zoo denken kunt als ik, dan hebben wij immers voor een volgend jaar de vervulling der beloften in onze hand: wij hebben en behouden de magt van weigering, al was het alleen van de éénjarige begrooting, die alsdan zal noodig worden. Wantrouwen zoude een wantrouwen in ons eigen vermogen, eene miskenning van onze eigene attributen zijn.

Een geacht lid, die het tweede gesproken heeft, wilde van het gewone meer op het buitengewone gebragt hebben. Hij vreesde, dat anders de som, nu op het zoogenaamd gewone gebragt, te veel een maatstaf zoude zijn voor het vervolg. Hij heeft zijne bezwaren daaromtrent in het breede opgegeven en zijne toestemming geweigerd. Een geacht lid, die evenwel ook zijne toestemming weigert, heeft te regt aangemerkt, dat alles hier onder den titel van *buitengewoon* behoort, en waarlijk, Edel Mogende Heeren, wie twijfelt er aan na de plegtige verzekering, zooeven door mij aangehaald en ook nog bij de beantwoording van de Regering op onze aanmerkingen niet minder plegtig herhaald? Mij dunkt, dat hierdoor alleen het bezwaar van den tweeden spreker geacht kan worden te zijn opgelost.

De voorgestelde credietwet ontmoet tegenspraak ter zake van

vorm en van inhoud. Ik wil dan ook over die twee gronden van bezwaar afzonderlijk spreken.

Aanvankelijk is gevraagd, wat de aard van eene credietwet zij. Ik meen, dat de Regering ten gevolge van zoodanige wet nog nadere rekening doen moet van de toegestane en bestede sommen. Wij geven dus eigenlijk niet toe dan het bedrag, maar behouden ons voor, om naderhand het te doen verslag, ik zeg voor mij de te doene rekening, goed- of af te keuren. Het onderscheid alzoo met eene formele begrooting is kennelijk. Aan de eene zijde is de Regering meer vrij, maar ook aan de andere zijde meer gebonden. Ik wenschte, dat deze uitlegging voor de bezwaarden voldoende ware. Ik erken ondertusschen, dat het onderhavig voorstel meer het voorkomen heeft van eene verkorte begrooting dan van eene eigenlijke credietwet, en ook voor zoover.e ontmoet het voorstel tegenkanting. Het is hier de plaats om U Edel Mogenden te herinneren aan onze raadpleging in November des verleden jaars, want daaruit blijkt, dat de Regering niet anders heeft kunnen doen dan eene formele begrooting voorstellen en, toen deze ook als zoodanig te veel tegenspraak onderging, zich tot eene credietwet te bepalen, die, zooveel mogelijk, den vorm van eene begrooting behield. Het zoude te lang zijn U Edel Mogenden onze geheele beraadslaging over de wet van 18 November 1830 voor te dragen. Anderen voor mij hebben ook al over deze wet gesproken; maar ik wilde U Edel Mogenden toch herinnerd hebben, dat bij het onderzoek over deze wet bepaaldelijk van onze zijde is gevraagd, dat deze wet, die niet anders dan eene credietwet was, zoude worden gevolgd door eene begrooting, geheel ingerigt naar het voorschrift der Grondwet. Ik verwijze U Edel Mogenden naar de processen-verbaal der Afdeelingen van dien tijd, ik meen van October, en ook naar het verslag der Centrale Afdeeling naderhand, want daaruit zal boven alle tegenspraak blijken, dat de begrootingswetten bepaaldelijk door ons alstoen zijn gevorderd, en dat wel door velen binnen de eerste zes maanden van het toen te volgen jaar. Het werd eene voorwaarde, waaraan wij de aanneming der toenmalige credietwet verbonden; maar ik mag dan ook vragen, of de Regering zoo vele berisping verdiende, omdat zij bij het voorstellen van begrootingswetten zich aan den vorm der Grondwet hield en omdat zij ook nu nog bij het voorstellen van eene credietwet dien vorm, zooveel mogelijk, heeft in acht genomen. Zoo ongelijk kunnen wij aan ons zelven niet worden, Edel Mogende Heeren, dat wij nu ons eigen werk afkeuren en daarvan de schuld leggen op een ander. Dat ware inderdaad, zoo ik het beeld mag gebruiken, door een geacht medelid onlangs bij eene andere gelegenheid gebezigd, dat ware dan eindelijk de geschiedenis van den man en zijn zoon met den ezel; dat ware eene dubbelzinnigheid van onze zijde, dat ware een verwijt aan de Regering, omdat zij onze begeerte heeft gevolgd en zich niet van de voorwaarde, door ons zelven gemaakt, heeft willen ontslaan, zonder eene nieuwe toestemming, die ook wij vooraf moesten geven.

Het is wel waar, dat niet in alle de Afdeelingen alstoen de vordering van afzonderlijke financiële begrootings-wetten gedaan is; maar ook dit roep ik in tegen diegenen, welke thans minder vertrouwen toonen dan te dien tijde. Ik roep het in tegen den tweeden spreker, die toen voorzitter was van de IIIde Afdeeling. Daar luidde het toen: » De Afdeeling drukt haar verlangen uit, dat na het eindigen van het dienstjaar 1831 een beredeneerde staat zal worden overgelegd van alle de uitgaven, over dat jaar gedaan." Men stond hier onvoorwaardelijk voor 1831 de uitgaven toe volgens de begrooting van het jaar 1830, dat is: zoowel volgens de tienjarige als volgens de éénjarige begrooting, voor zooverre namelijk deze begrootingen tot de Noordelijke gewesten betrekking hadden, en men wilde niets anders dan eene rekening bij het einde van het jaar. Hoe komt het dan, dat men nu reeds eene geheele verandering in de tienjarige begrooting begeert en uit het gemis van meerdere afschrijving en overbrenging op de eenjarige begrooting de vrees ontleent, dat ook een volgend jaar geene verligting zoude opleveren? Is het, omdat het gevaar geheel voorbij is en omdat wij nu reeds alles voorzien kunnen wat gebeuren kan? Ik deel niet in dit gevoelen. Of is het ook, omdat er nu zooveel minder reden van vertrouwen zoude bestaan dan in de maand November des verleden jaars? Wij hebben nu evenwel eene geduchte legermagt in het veld; vele vestingen zijn in staat van volkomen tegenweer en zij zijn van alles voorzien. Mogen en moeten wij ons vertrouwen intrekken, omdat het gevaar verminderd is? Dat ware zooveel, als hadden wij aanvankelijk gezegd, dat niets ons meer ter harte ging dan onze onafhankelijkheid, en nu verklaarden, dat de verzekering van dezelve ons te duur te staan kwam. Ik mag niet nalaten U Edel Mogenden te herinneren aan de vrees en de onzekerheid, waarin wij verkeerden, toen bij zekere gelegenheid eene zamenkomst plaats had en verschillende vragen gedaan werden, die door eene geruststellende verklaring van 's Konings wege vervallen moesten. Ik wil erkennen, dat er vervolgens dwalingen hebben plaats gehad, en zonder de verschooning daarvan alleen in de tijdsomstandigheden te zoeken, wil ik erkennen, dat daarvan ook een deel te wijten is aan te veel vertrouwen, aan te groote overijling, aan gebreken in het beheer. Maar ook het menschelijke is aan de Regering eigen. Ik zie maar niet, dat er van zulke misbruiken blijkt, dat wij nu het crediet zouden mogen intrekken, dat wij in het verleden jaar gegeven hebben. ik weet niet regt, of de veranderingen en overschrijvingen, nu reeds begeerd, overeen te brengen zijn met de wet van 18 Augustus 1830 en met de redenen, tot hare verdediging in het midden gebragt bij de openbare discussiën op den 15den bevorens; maar zoo veel weet ik, dat wij bij die discussie volkomen overtuigd waren, dat de toegestane inkomsten niet voldoende zouden zijn voor de behoeften. Wij wisten niet alleen toen reeds, dat er een aanzienlijk tekort op de behoeften van oorlog voor het toen nog loopend jaar zoude bestaan, waarin ook door eene nadere wet is voorzien; maar wij wisten daarenboven ook en ik verzoek er alle de aandacht van U Edel Mogenden op, dat de aan te nemen wet, bijzonderlijk door voortduring van die behoeften, zooveel zoude zijn als eene onbepaalde crediet-wet, ter nadere voorziening toe. Bijzonderlijk wil ik uwe aandacht bepaald hebben tot de woorden, die de Regering gebezigd had in haar antwoord op onze aanmerkingen en waarbij zij aan de begeerte naar eene bepaalde begrootings-wet in de zes eerste maanden van het toen te volgen jaar toegaf: » Men vleit zich, in den loop der eerste zes maanden van het jaar 1831 eene begrooting te zullen kunnen voordragen, gestaafd door de gewone berekeningen, die tot grondslag derzelve moeten strekken; in die begrooting zullen alsdan de bereids plaats gehad hebbende uitgaven moeten worden opgenomen, en het bedrag dezer laatste zal dus vermoedelijk eenigen grond voor de berekening der verdere betalingen over het dienstjaar 1831 kunnen opleveren." Op dien voet werd de crediet-wet van November 1830 bijna eenparig aangenomen; nu te weigeren derhalve, zoude niet alleen eene weigering zijn voor het vervolg, maar eene afkeuring van datgene, wat reeds uit krachte van onze toestemming verrigt is. Die weigering ware derhalve, wat althans het verledene, dat is de reeds gedane uitgaven over het jaar 1831, betreft, zooveel als eene misleiding van onze zijde. Ik erken nogmaals, dat er gedwaald is; ik erken, dat men zich misschien te veel, te spoedig heeft gevleid met eene goede uitkomst. Ik beklaag mij, om van eene bijzonderheid te spreken, dat er aan Belgen wachtgelden zijn gegeven en dat men daartoe nog onze verdere toestemming heeft gevraagd, ofschoon ik anders hand en hart niet zoude gesloten willen hebben voor diegenen onder hen, die de slagtoffers zijn geworden van hunne gehechtheid aan de wettige Regering. Ik beklaag mij over volle tractementen van negen duizend gulden, aan sommigen toegestaan, terwijl onze ambtenaren zelve eene korting moeten ondergaan. Ik zeg meer: ik zal de eerste zijn, die voor het vervolg dergelijke uitgaven zal afkeuren, wat de staatkunde ook somtijds gebieden moge. Maar met dat alles zoo slecht is er niet gehandeld, dat wij ons gegeven vertrouwen nu in eene geheele afkeuring veranderen mogen, of wij moesten bij nader inzien zeggen kunnen, dat wij in het verledene jaar eene verkeerde berekening gemaakt hadden en onze onafhankelijkheid, onze scheiding, onze verdediging tegen oproer en geweld niet zoo nadrukkelijk zouden begeerd hebben, indien wij geweten hadden, waarop dat alles ons te staan zoude komen.

Ik ben ongevoelig genaderd tot den inhoud der voorgestelde wet. Bij het voorgaande heb ik nog maar te voegen, dat, behalve bij de wet van November des verleden jaars, ook nog later en zeer onlangs door ons een crediet aan de Regering gegeven is, hetwelk in onmiddellijk verband staat tot de voorgestelde wet.

Ik bedoel het crediet der vrijwillige leening, begrepen in de wet van 13 April jl. en ten bedrage van twee en veertig millioenen. Dat was de som, die volgens de berekening der Regering, ons uit eene overgelegde memorie bekend, voor dit jaar noodig was boven de loopende belastingen, om in alle de behoeften te voorzien. Het doet er hier niets toe of af, dat die leening slechts gedeeltelijk gelukt is. Tot dergelijke leening hebben wij de Regering magt gegeven; en kunnen wij nu met eenig regt of met eenigen schijn van goeden wil ons van de aanneming eener voorgestelde wet losmaken, die wij in zekeren zin, en voor zooveel althans het bedrag betreft, door het aannemen van een ander voorstel reeds eenmaal hebben aangenomen? Ik roep hier

48STE ZITTING. — 9 JUNIJ 1831.

XXI. *Credietwet voor* 1831.

het artikel in, op onze eigene begeerte in de aangehaalde wet van 13 April jl. aan het einde geplaatst, waarbij namelijk met zoovele woorden is bepaald: »dat de opbrengst der vrijwillige leening niet anders zoude mogen worden gebruikt dan tot uitgaven, welke bij wettelijke bepalingen zullen worden vastgesteld." Hieruit laat zich de voorgestelde wet, ook nog wat den uiterlijken vorm betreft, verdedigen; hieruit laat zich de noodzakelijkheid der voorgestelde wet kennen, die men anders bij het bestaan van de credietwet des verleden jaars zoude kunnen betwijfelen. Maar hieruit vooral is blijkbaar, dat eene weigering van onze zijde de Regering in de ongelukkige stelling zoude brengen, om de opbrengst der vrijwillige leening zonder gebruik te laten en alzoo met geld in de hand 's lands ondergang niet te kunnen voorkomen. Wat willen dan toch de bestrijders der onderhavige wet? Ik meen inderdaad, dat zij minder de Regering dan ons zelven beschuldigen. Mij aangaande, ik verdedig hier de Regering niet, ik verdedig ons zelven, Edel Mogende Heeren, ik verdedig hier onze eigene waardigheid. Overigens is mijn hart nog zoo bekrompen niet, dat ik om de eene of andere dwaling, die bij de Regering begaan is, het verwijt zou trachten te ontgaan, dat wij geheel en al ongelijk aan ons zelven worden, indien wij op den eenen tijd terugnemen, wat wij op den anderen tijd gegeven hebben. Ik wilde nog eenmaal het beeld van den geneesheer bezigen. Vooraf een woord aan een geacht medelid, die bij deze gelegenheid zijn leedwezen heeft betuigd, dat door een besluit van 27 Mei 1830 alsnog blijft opgeschort eene bepaling van eene wet van 1806, die met het openbaar belang alsnu in naauw verband staat. Ik deel volkomen in zijn gevoelen. Hij heeft zijn leedwezen, ten gevalle van mij, in zeer zachte bewoordingen uitgedrukt, omdat ik vroeger den raad aan een zieke beter vond, indien dezelve niet verwijtenderwijze gegeven werd. Ik hoop, dat zijn belangrijke wenk alsnu daarom te eerder ingang zal hebben. Ik zeg hem openlijk dank voor de eer, die hij mij bewijst. Maar dan ook voor het laatst, Edel Mogende Heeren! het beeld van den geneesheer gebezigd en zonder eenige personele toepassing.

Ik stel hier in hem de Regering voor. Hij is een engel in het hoogst gevaar van den zieke. Bij beterschap wordt hij een mensch, maar bij het geven der rekening... Ik hoop niet, dat daarom de Regering onze ergste vijand zal worden.

De omstandigheid, waarin wij verkeeren, gebiedt ons ernstig te zijn en ernstig na te denken. Tot hiertoe heeft ons vaderland, hoe klein ook en slechts een stip op de wereldkaart, nogtans een voorbeeld aan Europa gegeven. Mogendheden, die zich vrienden noemen, maar die toch vreemden zijn, beginnen ons allengs met achting te beschouwen; maar ik wenschte zoo gaarne, dat die achting, zoo al geen eerbied, aan die Mogendheden een gebod bleef. Ik wil wel zeggen: niet uit eerzucht, maar uit belang. Het verbreken der eenheid bij ons, een openbaar verschil als het ware tusschen volk en Regering, ware thans eene onovercomelijke ramp en zoude ons van de kracht berooven, die anders onze wettige aanspraken hebben moeten. Wat zoude de houding zijn van het Hoofd van onzen Staat tegenover anderen, die wel vrienden heeten, zooals ik zeide, maar toch vreemden zijn, indien wij thans aan hem, die vooral het hoofd en de bestuurder der onderhandelingen aan onze zijde, een openbaar bewijs van wantrouwen gaven? Maar laat ik niet verder gaan. Ik wil de Regering niet prijzen. Ongaarne hoort men eenigen lof op haar uitspreken; ik wil alleen hier openlijk de hooge Voorzienigheid danken, die ons tot hiertoe heeft gered. Mijne opregte erkentenis doet mij terugzien op het gevaar, dat wij hebben doorgestaan, en verbiedt mij om het te vergeten, nu wij hoop hebben op betere dagen.

Ik zal met een gerust geweten mijne stem aan de voorgestelde wet geven.

De heer **Hinlópen**: De Regering heeft ons, op den 30sten der vorige maand, ingezonden eene credietwet voor de dienst van het thans loopende jaar. De behandeling *dezer* wet is op heden het onderwerp onzer overweging; ik zal mij dus bij de weinige woorden, welke ik voornemens ben te zeggen, tot dezelve wet bepalen en niet treden in het onderzoek der eerst voorgedragene, maar buiten discussie gebleven begrooting, noch ook in dat van ons stelsel van financiën.

Indien wij, Edel Mogende Heeren, gelijk wij dit allen van harte wenschen, thans verkeerden in eenen gewonen, rustigen en, om mij zoo uit te drukken, zekeren toestand, zoodanig, dat wij de toekomst durfden en konden, zoo niet vooruitloopen, althans te gemoet zien, dan voorzeker zoude de Regering en niemand onzer denken aan het openen van credieten voor een aanstaand of begonnen jaar. Maar nu wij leven in eenen buitengewonen, in eenen gedwongen toestand; nu wij als het ware allengs eenen nieuwen Staat vormen en eene nieuwe huishouding gaan inrigten, waarvan wij de kosten nog met geene juistheid berekenen kunnen; nu wij straks zes maanden zullen voortgeleefd hebben op credieten, welke wij op het laatst van het vorige jaar toestemden; nu de lange of korte duur van onzen staat van oorlog steeds onzeker is en blijft en niemand deswege iets bepaalds kan voorspellen, — nu komt het mij voor, dat wij voor de zes overige maanden dezes jaars, zonder ontrouw aan onzen pligt te zijn, het gevraagde crediet kunnen en vermogen te verleenen. Wat mij betreft, ik vind mij bij de toestemming van hetzelve onbezwaard.

Met dit al erken ik gaarne, dat het massaal bedrag van het in de artt. 1 en 2 der wet opgenoemde crediet, ten bedrage van f 87,850,000, mij in het afgetrokkene enorm hoog voor ons klein land toeschijnt, doch als ik daarbij overweeg, dat het Departement van Oorlog daaronder begrepen is voor eene som van f 40,400,000 en dat van Financiën (tot hetwelk de rentebetaling behoort) voor die van f 28,620,000, en dus te zamen voor meer dan ⁴/₅ van het geheel, welke sommen gedeeltelijk reeds besteed zijn, alsmede dat men zich bereids nog niet heeft ontdaan van al het thans overtollige in de administratie, welke ingerigt was naar eene grootere huishouding en welke men wel met ijver, maar, naar mijn inzien, tevens met voorzigtigheid, moet terugbrengen op een veel kleiner en eenvoudiger schaal, dan vinde ik mij nog minder bezwaard bij het toestemmen van het gevraagde crediet voor het overige gedeelte des jaars.

Trouwens, Edel Mogende Heeren, verlang ik *ernstig* en dringe ik er bij deze *met allen nadruk* op aan, dat 's lands Hooge Regering in het verder aanwenden van het gevraagde crediet met de *meest mogelijke* omzigtigheid en spaarzaamheid te werk ga, en als een goed huisvader geene uitgaven toelate, welke maar eenigzins bespaard *kunnen* of door de natie afgekeurd *zouden* worden.

Ja, ik doe zulks te meer, omdat 's lands vertegenwoordiging bij de aanneming van het onderhavig ontwerp, welke ik wensch en verwacht, een uitstekend bewijs geeft van vertrouwen in de Regering, hetwelk in onze dagen van tegenspoed zoo zeer noodig is en onzer aller belang medebrengt; want zijn en blijven wij, terwijl de stormen loeijen, eensgezind, dan wanhoop ik geen oogenblik, of het schip van Staat zal eenmaal eene veilige haven binnenzeilen. Mogt onze staatkundige horizon weldra ophelderen, hetgeen wij *zoo zeer* verdienen, dan hoop ik, dat onze huishouding ras met onze krachten in verband zal gebragt, mitsdien vereenvoudigd en vele bezuinigingen (welke waarlijk noodig zijn) ingevoerd zullen worden; dan heeft de Regering inmiddels de gelegenheid gehad en de morele tijd haar niet ontbroken, om de natie dat zamenstelsel van huishouding te verzekeren, waaronder het eenvoudig en, zoo wij wenschen, nog eens gelukkig zal kunnen leven.

Hoe dit ook zijn moge, zoo verklaar ik, voor zooveel des noods, nu voor het vervolg, dat ik voor het aanstaande jaar, hetwelk ik, al waren er onverhoopt dan nog buitengewone oorlogskosten te dekken, als het eerste onzer nieuwe huishouding beschouwe, geene begrooting kan aannemen, waarin wij niet reeds dadelijk de uitwerking van vele bezuiniging en vereenvoudiging en alzoo eene nieuwe huishouding vooruitzien. Ik zal *voor* de wet stemmen.

De heer **Op den Hooff**: Indien er tijden zijn, waarin het gepast kan geacht worden om over de algemeene belangen rond en zonder achterhouding zijne meening te zeggen, zoo kunnen er ook tijden zijn, welke van hem, die geroepen wordt om daarover in het openbaar te spreken, eene meerdere omzigtigheid vorderen. Het was deze bedenking, welke mij lang heeft doen twijfelen, of ik mij thans maar niet eenvoudig bij het uitbrengen mijner stem zoude bepalen, en die mij eindelijk heeft doen besluiten, om, ja, het woord te voeren, doch zonder uit te weiden over vele zaken, welke ik anders gaarne zou hebben aangeroerd, en alleen met het voornemen, om kortelijk de gronden mijner stem open te leggen.

Er is voor eenige weken eene begrooting door de Regering aan deze Kamer ingezonden. Op die begrooting zijn in de Afdeelingen vele aanmerkingen gemaakt. Men heeft al dadelijk op meer bezuiniging aangedrongen, en geen wonder voorwaar. Reeds voor maanden toch was er door de Regering eene commissie van bezuiniging benoemd; van den arbeid dier commissie had men veel hooren spreken; men had met zekeren ophef hooren gewagen van besluiten, dientengevolge genomen en

die eene groote vereenvoudiging zouden daarstellen in sommige departementen van algemeen bestuur. Zocht men echter in de begrooting naar eenig spoor van dat alles, men zocht te vergeefs, men vond niets en alles bleef dáár bij het oude.

In die begrooting waren verder aanzienlijke sommen uitgetrokken als wachtgelden voor Belgische ambtenaren, en ook hierin vond men bezwaar. Niet, dat men aan eenige ongelukkige Belgen allen onderstand wilde weigeren; het tegendeel is waar. Getrouwheid was in de laatste dagen gebleken eene bij de Belgen zoo zeldzame deugd te zijn, dat die weinigen, welke zich hierdoor hadden onderscheiden, waarlijk wel een bijzonder blijk van onderscheiding van den kant der Noord-Nederlandsche Regering verdienden. Maar tusschen het weigeren van onderstand aan allen en tusschen het toekennen van aanzienlijke wachtgelden aan velen, zelfs tot meerdere duizenden gulden toe aan een enkel persoon, lag dan toch altijd nog een zeer breede middelweg.

Maar niet alleen op bezuiniging werd aangedrongen, er werden wenschen geuit, er werden toezeggingen verlangd. Niet, dat men wilde, dat deze wenschen reeds nu dadelijk zouden worden vervuld; hetgeen men reeds nu dadelijk begeerde, was de verklaring, dat aan die wenschen eenmaal stellig zoude worden voldaan.

Ik erken, er zijn sommige punten die in een zoo naauw verband staan met onze te wijzigen Grondwet, dat het misschien voor de Regering bedenkelijk kon worden geoordeeld, om zich daarover reeds nu te verklaren. Maar er waren punten, welke daarmede in geene de minste aanraking kwamen en waarover reeds gedurende meerdere jaren zoo veel was gesproken, dat het voor de Regering noch bedenkelijk, noch moeijelijk kon worden geacht, om aan de vertegenwoordigers van het volk hare meening daaromtrent te doen kennen.

Het zou mij ligt vallen, om het hierboven gezegde nog verder uit te breiden; ik acht dit echter onnoodig. Ik wil alleen vragen, wat van dit alles het gevolg is geweest. Niets anders dan dat, wat aangaat de gevorderde bezuiniging, er van eene som van vele millioenen eenige weinige duizenden gulden zijn afgetrokken, terwijl, wat betreft de gewenschte toezeggingen, wij door de Regering naar eene onzekere toekomst zijn verwezen.

Het was dan ook niet te verwonderen, dat velen zwarigheid maakten, om aan de voorgedragene begrooting hunne stem te geven. Immers door dezelve aan te nemen, zouden zij stilzwijgend hebben erkend, dat hunne bedenkingen van allen grond ontbloot, hunne wenschen dwaas of ontijdig waren. De Regering heeft dit ingezien, en de begrooting is door eene zoogenaamde crediet-wet vervangen.

Maar is hierdoor nu, vraag ik, de zaak zoodanig van aard veranderd, dat zij, die vroeger bedenking maakten om in de begrooting toe te stemmen, thans, zonder eenig bezwaar, de aangebodene credietwet kunnen aannemen? Ik heb mij, Edel Mogende Heeren, hiervan niet kunnen overtuigen. Wel verre toch, dat in het wezen der zaak eenige gunstige wijziging zou hebben plaats gevonden, is integendeel de som dezelfde gebleven, ja zelfs nog eenigzins grooter geworden dan die, welke bij de begrooting was geraamd, en naar eenige meerdere toezegging in het vervolg zocht men ook hier wederom te vergeefs.

Wat aangaat den vorm, zoo is een van beiden waar, dat òf de crediet-wet als eene bedekte begrooting moet worden beschouwd, òf dat zij iets anders is. In het eerste geval is de zaak nagenoeg dezelfde gebleven, in het laatste is zij verergerd. Immers, zoo het aan de Regering kan geoorloofd zijn, wanneer het haar uit hoofde van bijzondere omstandigheden onmogelijk is, eene begrooting *voor te dragen op den gewonen tijd*, dezelve door eene voorloopige crediet-wet voor eenige weken of eenige maanden te doen voorafgaan, behoudens hare verpligting, om later de begrooting aan te bieden, — het kan haar niet vrijstaan, om laatstgemelde, zooals men hier schijnt te willen, geheel door eene crediet-wet te doen vervangen. Onze Grondwet vordert toch uitdrukkelijk, dat voor de buitengewone uitgaven *jaarlijks* eene begrooting aan de Staten-Generaal zal worden aangeboden: dat is niet eenvoudig, dat dezelve zal worden ingezonden, om later weder te worden ingetrokken, maar dat zij aan de stemming der Kamer zal worden onderworpen.

Een geacht lid, dat zoo even het woord heeft gevoerd, heeft veel gesproken van de verpligting, die er bestaan zoude, om aan de Regering vertrouwen te schenken. In de betrekking echter, die ik hier vervul, kan ik mij met zijn gevoelen niet vereenigen. Immers, zoo vertrouwen hier de regel moet worden, dan voorzeker deed men beter om den vertegenwoordigenden regeringsvorm, die uit zijnen aard zeer kostbaar is, af te schaffen en de Kamer te ontbinden, ten einde de schatkist van uitgaven, in die vooronderstelling geheel nutteloos, te bevrijden. Neen, Edel Mogende Heeren, niet uit vertrouwen moeten wij hier onze stem geven, maar uit overtuiging, en die overtuiging moet uit kennis van zaken worden geboren, en in dien zin maak ik gaarne tot het mijne het gezegde van een redenaar der Fransche Kamer, dat *het vertrouwen niet is parlementair.*

Men heeft ook nog de vrees gekoesterd, dat de afstemming der wet in dezen tijd bedenkelijke gevolgen zoude kunnen hebben. Indien ik in die vrees deelde, zou ik geen oogenblik aarzelen om mijne stem aan de wet te geven. Ik zou toch liever alles ter zijde stellen, dan bij de tegenwoordige omstandigheden de Regering in moeijelijkheid wikkelen of mede oorzaak zijn, dat de loop der zaken werd gestremd. Ik kan echter die zoo duistere gevolgen niet voorzien. De dagen zijn gelukkig voorbij, toen wij in deze Kamer omringd waren door menschen, wier bedoelingen wij moesten in twijfel trekken. Wij mogen thans met elkander in de middelen verschillen, het doel, waarnaar wij allen streven is hetzelfde: het heil van het vaderland.

Mogt dan de wet worden afgestemd, dan kan de begrooting binnen zeer weinige dagen op nieuw door de Regering aan ons worden aangeboden, en komen daarin slechts eenige wijzigingen, dan is er geene vrees, of dezelve zal, zoo niet met algemeene stemmen, ten minste met eene groote meerderheid worden aangenomen.

Ik maak dus geene zwarigheid, om mijne stem aan de wet te weigeren.

De heer **van Nes**: Bij de behandeling van dit gewigtig onderwerp, waarvan het belang thans nog aanmerkelijk verhoogd wordt door de bedenkelijke omstandigheden, waarin het vaderland èn in staatkundige èn in financiële opzigten verkeert, zal elk onzer beseffen, welk eene verantwoordelijkheid op ons allen kleeft voor het gedrag, op heden te houden, voor de stem, uit naam der natie te geven.

Welligt had ik beter gedaan, om na een twaalfjarige verwijdering uit deze Vergadering die zware verantwoordelijkheid niet weder op mij te nemen, waarvan ik weinig genoegen voor mij zelven en, naar ik vrees, ook weinig nut voor den Staat te gemoet zie; maar de naam van het vaderland klonk altijd lieflijk in mijn oor en Neêrlands aangelegenheden hebben steeds mijne uiterste deelneming geboeid! En zoude ik dan bij den opkomenden storm de nieuwe dienst hebben geweigerd? Of zoude mij thans, bij het volvoeren van duren pligt, de moed daartoe ontzinken? Neen, Edel Mogende Heeren, welk lot dan ook over het dierbaar vaderland beschoren zij, zoo heb ik daarvoor nog het overschot van mijne krachten veil. Ik betreur slechts de zwakheid dier krachten, het gebrek aan de noodige welsprekendheid, om mijn gevoel, mijne overtuiging ook in het gemoed van anderen te doen overgaan! De kortheid des tijds, die aan elk onzer tot ontwikkeling van zijne denkbeelden kan overschieten, dwingt mij tot beknoptheid; bijkomende consideratiën en secondaire tegenwerpingen moet ik overslaan, om mij alleen te bepalen bij de hoofdpunten, waarop het aankomt, bij de hoofdgronden, waarop deze zoogenaamde crediet-wet mij geheel onaannemelijk voorkomt.

Reeds op den 18den November ll. hebben wij, op de verzekering der Hooge Regering, dat het onmogelijk was, om spoedig genoeg de gewone begrooting van uitgaven en inkomsten over het opvolgend jaar 1831 voor de getrouw geblevene provinciën op te maken, de voortduring der Staatsuitgaven, naar de wet van den 24sten December 1829, ten aanzien der Noordelijke provinciën voor dit jaar 1831 gewettigd, in afwachting van nadere bepalingen; wij hebben daarbij de verklaring van Regeringswege ontvangen, dat die maatregel alleenlijk strekken zoude *om stagnatie te verhoeden*, met de uitdrukkelijke belofte dat de vereischte begrooting der Staatsbehoeften over 183 zoodra mogelijk stond te volgen.

Ingevolge hiervan verschenen dan ook op den 22sten Maart ll die begrootingswetten, waarvan de eene strekt om de tienjarig begrooting, in het jaar 1829 voor het toen nog onverdeeld Koningrijk aangenomen, nu in verhouding tot de behoeften de Noordelijke gewesten, doch slechts voor dit jaar 1831, terug t brengen tot eene som van bijkans een en veertig millioen. Ee ander ontwerp van wet stelde voor, om de tweede afdeeling de begrooting, over dit jaar 1831 loopende, op eene somma va bijkans zes en veertig en een half millioen te bepalen.

Bij deze voordragten tot de ontzettende uitgave van omstreek zeven en tachtig millioen en drie tonnen gouds, moest de aa

48STE ZITTING. — 9 JUNIJ 1831.

XXI. *Credietwet voor* 1831.

lacht al aanstonds daarop vallen, dat er, na aftrek van het Ministerie van Oorlog tot de gezamenlijke som van bijkans veertig en een half millioen, waarop thans niemand eenige aanmerking wil maken, nog eene uitgave van ruim zes en veertig millioen overbleef ten beste der Noordelijke provinciën, waarvan de gewone inkomsten in dat zelfde jaar slechts op drie en dertig millioen geraamd kunnen worden.

De processen-verbaal van de beraadslagingen der verschillende Afdeelingen getuigen van onze meest gezette overweging; zij bevatten eene menigte van gewigtige aanmerkingen, waaruit genoegzaam blijkt van onze stellige begeerte tot aanzienlijke vermindering der gewone uitgaven in het algemeen en tot aanmerkelijke bezuiniging, ook nog in dit loopende jaar aanvankelijk in te voeren. Maar het woord moet er uit, Edel Mogende Heeren: aan dat verlangen is niet voldaan, en de antwoorden of inlichtingen, van wege de Hooge Regering ingekomen, hebben zoo weinig genoegen gegeven, dat de Afdeelingen althans bij de voornaamste tegenwerpingen moesten volharden.

Wat doet nu het Gouvernement? In de plaats van toe te geven aan den vurigen wensch der nationale vertegenwoordiging en aan den drang der omstandigheden, welke meer dan ooit een eendragtig overleg tusschen den Koning en de Staten-Generaal tot dadelijke en algemeene bezuiniging zouden vereischen, vindt het Ministerie goed om, hangende die deliberatiën en zonder de voorgestelde wetten terug te nemen, eene zoogenaamde credietwet voor te stellen, waarbij wij dan nu tot alle die gevraagde sommen globaal en in eens dat zelfde crediet zouden verleenen, hetwelk wij op meer specifieke opgaven der bijzondere voorwerpen van uitgaven om allerhande redenen niet konden toegeven.

Inderdaad het luidt vreemd, dat van ons wordt gevergd, om, na een opzettelijk en naauwkeurig onderzoek van twee maanden, de verkregene overtuiging ter zijde te stellen en de geldmiddelen van den Staat in eens ter beschikking van het Ministerie te stellen, omdat wij niet konden besluiten om tot het bijzonder gebruik, hetwelk datzelfde Ministerie daarvan maken wil, onze toestemming te geven!

Welke redenen zouden er toch voor zulk een gedrag kunnen pleiten bij eene Vergadering, welke aan het Nederlandsche volk verschuldigd is om uit eigene oogen te zien, om naar eigene overtuiging te handelen; of mogen wij dan die goedkeuring der uitgaven, welke bij de Grondwet uitdrukkelijk van ons gevorderd wordt, ook dan nog verleenen, wanneer de slotsom onzer raadplegingen aanwijst, dat diezelfde uitgaven in geene verhouding staan tot de middelen der natie en vatbaar zijn voor doelmatige bezuiniging? Is het dan genoeg voor ons, dat het tegendeel bij de Hooge Regering begrepen wordt? Zoo ja, dan is het onnoodig om verder te spreken; zoo neen, dan laat ons onderzoeken, welke beweegredenen tot aanneming bij deze concept-wet vooruitgesteld worden! De inleiding daarvan houdt in: » dat, blijkens den loop der deliberatiën over de aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden begrootings-wetten voor 1831, er omtrent sommige punten nog nadere overleggingen zouden moeten plaats hebben, die een geruimen tijd zouden vereischen, enz." Die *punten* zijn vermindering van uitgaven, hetzij voor het tegenwoordige, hetzij in de toekomst, en de *overleggingen* hebben reeds plaats gehad, met dat gevolg, dat er, na een gemoedelijk onderzoek, na bekomene inlichtingen en na wisseling van denkbeelden, ook met de Ministers van Z. M., een blijkbaar verschil van gevoelen bestaat, hetwelk door geene nadere overleggingen uit den weg geruimd kan worden en dus ook geen tijd meer behoeft te kosten. Ik lees al verder: » dat het intusschen bij den reeds gevorderden tijd van dat jaar en het gewigt der tegenwoordige omstandigheden van de hoogste noodzakelijkheid is, om thans aan de voorloopige bepalingen omtrent die begrootingen, bij de wet van den 18den November 1830 gemaakt, door het openen van verdere credieten zoodanige uitbreiding te geven, als tot krachtdadige bevordering der algemeene belangen vereischt wordt." Maar, Edel Mogende Heeren! toegegeven, dat het verloop van tijd en het gewigt der omstandigheden de opening van verdere credieten wenschelijk maken, dan volgt daar niet uit, dat wij die credieten zoo ver moeten uitbreiden, als de Ministers van Z. M. wel zouden verlangen, en verder dan wij zelven oordeelen noodig te wezen! De concept-wet spreekt zelve van *zoodanige uitbreiding als tot krachtdadige bevordering der algemeene belangen vereischt wordt*, en die uitbreiding wordt door niemand geweigerd; het algemeen belang vereischt krachtdadige middelen ten oorlog, en wij hebben op die uitgaven geene aanmerking voor het tegenwoordige gemaakt: niet alleen, dat wij in dit opzigt berusten in het beleid der Hooge Regering, maar wij hebben nagenoeg eenparig de daartoe gevraagde middelen gevoteerd en wij zullen ook bij vervolg niet in gebreke blijven.

Het algemeen belang vordert betaling van schuld, maar daar volgt niet uit, dat wij van nu af de Ministers van Zijne Majesteit het noodig crediet moeten geven, om, des goedvindende, op den 1sten Januarij 1832 dat aandeel der publieke schuld, hetwelk ten laste van België behoort te komen, uit onze berooide middelen te voldoen, zonder alvorens af te wachten welken keer de Belgische zaken zullen nemen. Dit hoogstgewigtig punt moet door de wetgeving en niet door het Ministerie beslist worden, en onze aanstaande najaarszitting zal daartoe de gelegenheid aanbieden.

Het algemeen belang vordert insgelijks voorziening in de kosten van het raderwerk der regering, maar daaruit volgt nog veel minder, dat wij moeten berusten in den kostbaren voet, waarop die regering geschoeid is, eenen voet, die zelfs voor de gezamenlijke Nederlanden te hoog was en nu voor de bekrompene middelen van ons vaderland geheel ondragelijk is geworden.

Dat belang vordert integendeel, dat alle gewone uitgaven, met een woord alles, met uitzondering van het Ministerie van Oorlog alleen, van stonde af op den meest zuinigen voet worde teruggebragt; dat al het overtollige, ja zelfs al wat maar eenigzins kan gemist worden, reeds met den aanvang van dit jaar moest vervallen, of ten minste in den loop van hetzelve besnoeid worden, en dat men ook bij de voorgestelde begrootingswetten, door eene gepaste onderscheiding, welke dier uitgaven voor ons gewoon moeten blijven, van alle andere slechts tijdelijke bezwaren, den grondslag tot eene algemeene vereenvoudiging en daaruit op nieuw voortvloeijende bezuiniging in alle takken van het bestuur aanvankelijk moest hebben daargesteld.

Van dit alles is er niets door het Ministerie geschied! En nu vordert diezelfde *krachtdadige bevordering der algemeene belangen* van ons, Vertegenwoordigers des Nederlandschen volks, dat wij geene overdadige credieten geven tot onbepaalde uitgaven, waarvan wij vooraf reeds weten, dat dezelve in den geest van het Ministerie en niet in den onzen zullen geschieden; nu vordert onze pligt, dat wij, naar de letter der Grondwet die uitgaven zelve moetende goedkeuren, de bijzonderheden daarvan onderzoeken, gelijk wij reeds gedaan hebben, en dan de eerst aangebodene begrootingen moeten aannemen, indien wij kunnen, indien wij die met ons geweten kunnen overeenbrengen; maar het staat ons, naar mijn inzien, niet vrij, om die verantwoordelijkheid, welke de Grondwet ons oplegt, welke wij voor het oog der natie onder eede aanvaard hebben, van ons af te schuiven en aan het Ministerie op te dragen, al ware ook dat Ministerie het beste van gansch Europa!

Hier geldt geene bedenking, uit de bekende goede bedoelingen der Hooge Regering, uit de erkende integriteit van het Ministerie ontleend, want daaraan wordt buitendien genoegzaam vertrouwen geschonken; elke begrooting van uitgaven, hoezeer ook in de bijzonderheden beperkt, blijft toch altijd eene meer of minder globale credietgeving, waarbij de goede trouw en het meest doelmatig beheer aan de zijde der uitvoerende magt wordt vooruitgesteld. Maar daarbij behoort het te blijven en de wetgeving moet nooit uit het oog verliezen, dat, zonder de specificatie der bijzonderheden, het geheel niet kan worden overzien; dat de noodzakelijkheid tot de credietgeving van zoo vele millioenen alleen uit de beschouwing der onderdeelen van uitgaven kan voortvloeijen; dat haar oordeel over die bijzondere onderdeelen tot rigtsnoer aan de Hooge Regering zal strekken; dat zij derhalve verpligt is, om dat oordeel bepaaldelijk te *vellen*, zonder zich te mogen refereren tot de inzigten van het Ministerie, zelfs dan niet, wanneer die inzigten veel meer overeenstemden met de gevoelens van deze Vergadering, dan uit hare processen-verbaal en uit de antwoorden der Hooge Regering gebleken is.

Zelfs die leden der Vergadering, die vermeenen, hunne toestemming tot de bevorens voorgestelde begrootings-wetten te kunnen geven, hebben, mijnes erachtens, het regt om te vorderen, dat die wetten, waarover het rapport der Centrale Afdeeling geheel gereed was, maar in de zitting van den 25sten Mei ll. slechts uitgesteld is geworden, alsnog in deliberatie gebragt of door andere voldoende begrootingswetten vervangen worden, opdat zij eveneens als alle hunne medeleden mogen voldoen aan hunne grondwettige verpligting, om bestemde begrootingen en geene onbepaalde crediet-wetten aan te nemen. En hoeveel meer klem moet dan deze gewigtige bedenking niet hebben voor dat groot aantal leden, die, benevens mij, tegen die voorgestelde begrootingen van uitgaven een aantal bezwaren hebben geopperd, die ook na bekomene inlichtingen daarbij moesten

volharden en wier volstandige tegenspraak zulk een ongunstig rapport bij de Centrale Afdeeling over de begrootingen te weeg bragt, dat het Ministerie geraden heeft gevonden, om naar aanleiding van een denkbeeld, door enkelen geopperd, deze zoogenaamde crediet-wet in het midden te werpen en aldus den gevreesden uitslag van onze veelvuldige en herhaalde deliberatiën voor te komen?

Voor die leden althans schijnt het onmogelijk, om deze algemeene crediet-wet aan te nemen, niet alleen om de redenen, tot hiertoe vermeld, maar ook omdat dezelfde sommen, bij de begrootingen voorkomende, ook hier wederom met de onbeduidende vermindering van ruim drie tonnen gouds worden gevraagd, terwijl er op nieuw ruim vier tonnen gouds worden vereischt voor de renten der schatkistbiljetten, waarvoor bij de begrootingen niet gezorgd was, en een half millioen voor onvoorziene uitgaven.

Wij kunnen niet toegeven, dat hetzelfde systema van bestuur en van uitgaven nog langer blijve bestaan; wij kennen op dit stuk de denkwijze van het Ministerie. Het is derhalve geen vrees voor *misleiding*, welke ons terughoudt, gelijk een medelid van Rotterdam de zaak wil doen voorkomen; neen, het Ministerie misleidt hier niet, want wij weten vooraf, waartoe de gevraagde credieten besteed zullen worden, en die bestemming is strijdig met onze begeerte!

Reeds in het begin van onze tegenwoordige zitting heeft Zijne Majesteit het heilzaam en doelmatig besluit genomen, om eene bepaalde commissie te belasten met het onderzoek naar de meest gewenschte vereenvoudiging van het bestuur, in verband met die bezuinigingen, welke bij de tegenwoordige omstandigheden des Rijks geheel onvermijdelijk geworden zijn. Die verdienstelijke commissie heeft de vruchten van haren arbeid van tijd tot tijd en hoofdstuksgewijze ingeleverd, en de zijdelingsche kennis, welke wij daarvan dragen, geeft de gegronde overtuiging, dat die commissie op eene uitstekende wijze aan hare bestemming voldaan heeft. Het is mij aangenaam, deze hulde ook bijzonder aan Zijne Excellentie den Minister van Financiën, als voorzitter van die commissie te kunnen toebrengen, daar ik meen, dat hare besluiten doorgaans met gewenschte eenparigheid genomen zijn.

Maar hoe komt het dan, dat men bij de voorgestelde begrootingen niet meer sporen ontdekt van eenig gevolg, aan die voorslagen gegeven? Hoe komt het, dat de menigvuldige aanmerkingen van onze Afdeelingen, welke veelal in denzelfden geest waren gemaakt, geen ingang ter wereld bij het Ministerie hebben gevonden? Edel Mogende Heeren, indien ik die aanmerkingen wilde herhalen en naar behooren betoogen, dan was er van daag geen einde aan mijne rede. Een geacht medelid, die tevens de eer heeft om in die commissie te zitten, heeft dezen morgen in zijne redevoering ook mijne algemeene denkbeelden uitgedrukt, en meer andere aanmerkingen zijn door een opvolgend spreker vermeld. Ik wenschte wel, zooveel mogelijk, alle herhalingen te vermijden; ik wensch bovendien alle die bijzonderheden, welke voor scherpe aanmerkingen mogten kunnen doorgaan, liever geheel over te slaan. Het zij dan voor mij genoeg om kortelijk te zeggen, ten aanzien der alsnog aanhangige begrootingen, dat, indien men al het denkbeeld wil koesteren, dat eene tienjarige begrooting, in 1829 voor de gezamenlijke gewesten van het toenmalig Koningrijk der Nederlanden gemaakt, nu nog verbindend kan blijven voor het tegenwoordig overschot van dat Rijk, die begrooting in allen gevalle naar de omstandigheden en naar de middelen van dat overschot gewijzigd moet worden; dat er derhalve niet te denken is aan eene tienjarige of gewone begrooting van veertig millioen, waarop het Ministerie van Oorlog in gewone tijden van vrede voor meer dan twaalf millioen zoude verschijnen, terwijl vooral dat Ministerie in vredestijd de voornaamste gelegenheid ter bezuiniging schijnt aan te bieden; dat er niet te denken is aan eene gewone begrooting, waarop ook verscheiden andere Ministeriën, de Staats-Secretarie en eenige Hooge Collegiën tot zulke hooge sommen zijn uitgetrokken, dat dezelve bij geene mogelijkheid te bekostigen zijn. Hieruit volgt, dat men òf het denkbeeld der voortduring van die tienjarige begrooting geheel moet laten varen, òf anders dat gedeelte dier uitgaven, hetwelk nog niet kan worden gemist, ten minste op de buitengewone begrooting voor dit jaar moest hebben overgebragt, gelijk een ander spreker reeds meer uitvoerig betoogd heeft; opdat de natie, bij den zwaren last, die thans op haar drukt, ten minste eenige bemoediging in het stellig vooruitzigt op bezuiniging in de toekomst mogt vinden.

Maar zelfs dit punt hebben wij niet kunnen verwinnen, en tot bewijs, dat het Ministerie zelfs bij deze crediet-wet daarop niets toegeeft, moge de splitsing verstrekken, welke in de twee eerste artikelen voorkomt tusschen de som van f 40,750,000, tot de 1ste afdeeling der begrooting behoorende, en de tweede som van f 46,600,000, waarvoor bovendien een afzonderlijk crediet is gevraagd.

Het is derhalve blijkbaar, dat men zelfs bij deze credietwet de oude vormen niet wil verzaken, hoe weinig die ook op onze tegenwoordige staatsgesteldheid passen, ofschoon die staatsgesteldheid bij den aanvang van dit jaar zoowel bekend was als nu en men toen reeds die verdeeling tusschen het gewoon en buitengewoon van twee overmatige begrootingen althans zoodanig had kunnen wijzigen, dat er naderhand geene zwarigheid uit de opgevolgde *autorisatiën*, *imputatiën* en *vereveningen* kon voortvloeijen, om tot eene tegenwerping tegen alle doelmatige vereenvoudiging in dit gansche jaar te blijven dienen, eene tegenwerping, waaraan ik des te minder kan hechten, omdat meest alle de kosten, tot de verschillende Ministeriën en Hooge Collegiën behoorende, niet eens op die verschillende begrootingen naar den aard dier uitgaven gesplitst zijn, maar zelfs de meest gewone en onvermijdelijke uitgaven voor $^{7}/_{8}$ op het gewoon en voor $^{1}/_{8}$ op het buitengewoon worden gevonden. Niets kon dan verhinderen, om nog $^{3}/_{8}$ meer van het gewone af te schrijven, of nog liever om terug te keeren tot het ware grondwettige denkbeeld, tot de splitsing naar den aard van de voorwerpen; terwijl men nu volstandig blijft kleven aan eene denkbeeldige splitsing zonder nut of beteekenis.

Maar, zegt het Ministerie, *het dienstjaar* 1831 *wordt als geheel buitengewoon beschouwd, zonder iets te beslissen voor volgende jaren.* Ik neem deze verklaring aan en wil dan de vormen toegeven, indien er aan het wezen der zaak wordt voldaan door alle zulke bezuinigingen, als de omstandigheden reeds sedert het begin van dit jaar hebben toegelaten; maar moest blind zijn, om niet te zien, dat er bij deze begrootingen over het algemeen geene andere vermindering van uitgaven voorkomt dan die door de verandering der omstandigheden van zelve vervallen zijn, gelijk de tractementen van ambtenaren in het Zuiden en diergelijke zaken meer. Al het overige is geheel onbeduidend, in vergelijking der vermindering van inkomsten door den afval der Zuidelijke gewesten.

Zoo moet dan dat kostbaar Staatsgebouw, dat verderfelijk systema van overdrevene uitgaven, hetwelk reeds zoo veel onheils berokkend heeft, hetwelk voor alle de gewesten te gader steeds de inkomsten met verscheidene millioenen jaarlijks heeft overtroffen, nu op de overgeblevene provinciën alleen worden toegepast. Vreest men dan niet, dat de grondvesten van het gebouw zullen wegzinken onder den onmatigen last?

Toen ik voor dertien jaren de eer van eene kortstondige zitting in deze Vergadering genoot, heb ik mij terstond tegen die heillooze opvoering der uitgaven, ver boven de toen bestaande middelen, verzet; ik heb toen gezegd, *dat het Staatsgebouw veel te hoog werd opgetrokken en dat de kinderen van mijne toenmalige medeleden de bankbreuk van den Staat konden beleven.* Verscheidene dier leden hooren ook thans mijne rede, en ik vraag hun, of zij nu niet vreezen om zelven dat onheil en veel meer nog te beleven?

Sedert dien tijd heeft elk jaar, door elkander gerekend, doorgaans een deficit van ten minste tien millioen opgeleverd, de eene negotiatie is gevolgd op de andere; de aanwas der rentegevende schuld heeft elk jaar de ongelegenheid vermeerderd, en toen het uitzigt op herstel in elks oog begon te verdwijnen, heeft de instelling van het Amortisatie-Syndicaat alle verdere kennis van den waren toestand der financiën voor het oog van oningewijden verborgen!

En toch, Edel Mogende Heeren, het waren tijden van vrede en van geluk. In zulke tijden waren onze voorvaderen gewoon om de gemaakte schulden te kwijten en tegen den kwaden dag te zorgen; maar *wij* hebben die dagen van voorspoed in zorgelooze weelde gesleten! De verbetering van onze financiën viel toen nog ligt, maar wij hebben die van het eene jaar tot het andere verschoven; de wolken, die zich aan den staatkundigen gezigteinder vertoonden, zijn niet opgemerkt, en nu heeft de storm ons weerloos, zonder geldmiddelen en met schuld overladen, gevonden!

Waar moet het nu heen, Edel Mogende Heeren? Zullen wij dan nu ten minste de zeilen intrekken, den onmatigen last over boord werpen en alle onze middelen uitsluitend toewijden aan het behoud van den Staat? Neen! het Ministerie vermeent, dat dit gevoeglijk in een volgend jaar zal kunnen geschieden; dat wij inmiddels dien ballast in het zinkend schip wel kunnen behouden; dat onze middelen in dit jaar 1831 nog wel die kosten zullen bestrijken, waarbij het vereenigd Koningrijk bevorens te

48STE ZITTING. — 9 JUNIJ 1831.

XXI. *Credietwet voor* 1831.

kort schoot, en dit, ofschoon de staat van oorlog reeds hooger klimt dan alle onze gewone middelen te gader, ofschoon de rente der schuld, welke dit jaar op nieuw wordt gemaakt, al weder op de volgende zal drukken..

Zie hier den zin en de meening van de voorgestelde conceptwet: *Gij hebt vereenvoudiging en bezuiniging verlangd*; *gij vindt u bezwaard om de voorgestelde uitgaven in te willingen; welaan verleen slechts een algemeen crediet tot dezelfde sommen, en die uitgaven zullen dan eveneens door het Ministerie geschieden.*

Edel Mogende Heeren, is dit nu wat onze landgenooten van ons kunnen verwachten? Is het daarvoor, dat er een voorschot betaald is; dat er reeds 21 millioenen genegotiëerd zijn; dat wij op het punt staan om eene gedwongene geldleening vast te stellen, waarin alle de gegoede klassen der maatschappij tot haar uiterst vermogen zullen moeten dragen, terwijl die buitengewone maatregelen, gevoegd bij de gewone inkomsten, nog zeer ver bij het gevraagd crediet zullen te kort schieten?

Edel Mogende Heeren, ik spreek niet van den eed, door mij afgelegd, want een man van eer heeft dien niet noodig om zijnen pligt te doen, en die pligt zal mij tegen de voorgestelde wet doen stemmen.

De heer **Luzac**: Het denkbeeld, om door het openen van het benoodigde crediet de dienst van dit jaar te verzekeren, is volgens den brief, welke de onderhavige wet vergezelt, in de Afdeelingen dezer Vergadering *behandeld* geworden.

De naauwkeurige lezing der eerste processen-verbaal over de begrootingswetten zal ons allen overtuigen, dat bij het eerste en zeer naauwkeurige onderzoek dier wetten dit denkbeeld bij niemand was opgekomen, zeker door niemand was geuit.

Het moet dan ook later geschied zijn, toen de antwoorden der Regering op de gemaakte reflectiën in de Sectiën weder zijn onderzocht en aan de gedane vragen en gemaakte bedenkingen getoetst.

Wat hieromtrent nu in de Afdeelingen is voorgevallen, — in hoe verre dit denkbeeld door sommigen geopperd, door anderen is ondersteund, door anderen bestreden geworden, is niet wel te kennen, daar het proces-verbaal der Centrale Sectie, de laatste beraadslagingen der Afdeelingen getrouwelijk bevattende, nog altoos een raadsel voor ons gebleven is.

Zonder mij aan onbescheidenheid schuldig te maken, geloof ik te mogen verzekeren, dat het bedoelde denkbeeld der credietwet, de wensch om deze in de plaats der begrootingswetten te stellen, in de Sectie, tot welke ik de eer heb te behooren, voornamelijk is gekoesterd, en niemand mijner geachte medeleden zal mij wederspreken, wanneer ik hier bijvoeg, dat ik van het eerste oogenblik af, dat het gezegde denkbeeld bij ons werd geopperd, voor hetzelve ben teruggedeinsd en verklaard heb dien wensch niet mede te deelen.

Ik heb toen en daarna bij de diverse bijeenkomsten, welke dit denkbeeld heeft doen plaats hebben, de argumentatiën vernomen, welke men tot staving van dit verlangen bijbragt, en zal na al wat reeds te dezer materie heden morgen gezegd is geworden, mij gevoegelijk kunnen onthouden van dezelve hier of op te sommen of te bestrijden. Zeer kortelijk alleen wil ik U Edel Mogenden de redenen zeggen, waarom ik bij mijne denkbeelden gebleven ben en de tegenwoordige wet niet gunstig kan begroeten.

De voornaamste is gelegen in de mij voorkomende onnoodzakelijkheid, om van den gewonen, regulieren weg af te gaan en een geheel onbekend pad in te slaan, zonder dat het nog gebleken zij, dat de oude weg onbruikbaar is geworden. Welke is toch de stand der zaken? De begrootingswetten zijn in de Afdeelingen met de meeste zorg onderzocht geworden; de Oud-Nederlander, niet meerd gehinderd door de nabuurschap van den lastigen en cavillerenden Belg, heeft nu met alle mogelijke openhartigheid zijne bedenkingen tegen die begrootingen bij de processen-verbaal opengelegd en heeft vooral niet uit het oog verloren, dat de eerste (10jarige) afdeeling onder zoodanige omstandigheden in 1829 was aangenomen, dat men dezelve eer uit een politiek dan wel uit een financieel oogpunt moet beschouwen en ze slechts als eene basis voor onze tegenwoordige vaste uitgaven kan gelegd worden. Ik zal U Edel Mogenden toch niet behoeven te herinneren uit welke consideratiën wij toen die begrooting op het einde des jaars 1829 hebben *moeten* aannemen.

De bedenkingen waren dan gewigtig, de vragen menigvuldig, de aangeduide bezuinigingen belangrijk, en wij hoopten, dat bij de beantwoording, door de Regering te geven, op zeer vele en voorname punten een ernstig en direct regard zoude geslagen zijn.

In hoe verre zulks geschied is, laat ik, Edel Mogende Heeren, aan uwe eigene overtuiging, aan uw eigen gevoel over; met leedwezen moet ik voor mij erkennen, dat ik veel meer wegschrappingen van onnoodige en exorbitante posten had gewacht, veel stelliger toezeggingen van algemeen verlangde bezuinigingen en vooral positive verzekering omtrent de afschaffing eener financiële instelling, welke sedert lang alle hare verdedigers heeft verloren.

Hoezeer mij dit alles ten sterkste bevreemdde, dacht mij echter, dat de Regering welligt het voornemen had, ter gelegenheid der openbare discussiën, vele dezer onderwerpen, door de Afdeelingen *de novo* als onvoldoende beantwoord aangeduid, opzettelijk te behandelen en aan deze Vergadering zoodanige explicatiën of inlichtingen te geven, waaruit blijken zoude, dat zij gedwaald had en dat hare billijke en opregte wenschen later zouden worden vervuld.

Ter betere aanduiding dus van het positive verlangen der Kamer, werden de antwoorden der Regering in de Afdeelingen nader onderzocht, en welke was nu de geregelde loop der zaken? Dat de Regering, ôf andermaal, na kennisneming van nieuwe of volgehoudene aanmerkingen en bezwaren, dezelve beantwoordde en, zoo wij veelal hoopten, nog op vele posten zoude zijn teruggekomen, ôf dat, na het indienen van het proces-verbaal der Centrale Afdeeling aan deze Kamer, de wetten ter discussie gesteld moesten worden?

Het eerste is niet geschied: de Regering heeft gepersisteerd bij hare eerste antwoorden; het proces-verbaal der Centrale Afdeeling zal den 25sten Mei jl. worden voorgelezen, en nu wordt er in eens eene spaak in het wiel gestoken: het denkbeeld eener credietwet komt als een klein wolkje aan den horizont en overdekt al zeer spoedig èn begrootingswetten èn onze aanmerkingen èn de antwoorden der Regering èn alles.

Dit is mij informeel en op dat oogenblik nog onnoodig voorgekomen. De beraadslagingen hadden, dunkt mij, moeten worden voortgezet, de stemming hebben plaats gehad en na den uitslag had de Regering onmiddellijk moeten partij kiezen. Indien toch die uitslag ongunstig ware geweest, had er eene verbeterde voordragt kunnen gereed zijn, om den volgenden dag reeds in te komen, en ten einde toe met den meesten spoed afgehandeld te worden.

Maar waarom ook zoo onverwacht die spaak aangegrepen, ten einde dezelve in deze bedaard voortrijdende begrootingswetten in den weg te leggen? Was de Regering dan zóó wantrouwend op haar werk, zóó zwak steunende op hare argumenten voor het ingeleverde project? Uit die veronderstelling mag ik niet uitgaan, want indien ik dit gevoel aan de Regering toeschrijf, behoor ik te verwachten, dat zij het project der begrootingen gaarne veranderen, gaarne verbeteren zal. Ik moet dus gelooven, dat zij wel degelijk nog van gedachte is, dat het budget niet wel anders kan ingerigt zijn, zoo niet blijven, en dat zij niet meer kan toezeggen of aankondigen, dan bij de eerste antwoorden geschied is, doch voor de eene of andere consideratie van het hoogste belang gezwigt is en deze vreemde houding *nolens* heeft aangenomen.

Ik sprak zoo even, Edel Mogende Heeren, van eene spaak in het wiel gestoken, en moet, na al wat ik ten opzigte van de verhouding dezer crediet-wet tot de begrootingswetten van de Regering gelezen of gehoord heb, deze uitdrukking nog als de juiste beschouwen.

De begrootings-wetten zijn toch niet dezer wereld overleden door de inlevering dezer crediet-wet: nergens in den considerans der wet is dit te lezen, en op de vraag, hierover bij de Sectiën gedaan, is niet meer gezegd, dan dat bij de *aanneming* dezer wet die begrootingen vervallen zijn. Doch hoe eigenlijk de marche der zaak wezen zal, bijaldien deze Kamer begrijpen mogt, Zijne Majesteit te verzoeken dezelve nader in overweging te nemen, dit is niet positief aangeduid. Ik voorzie de mogelijkheid, dat alsdan het proces-verbaal der Centrale Sectie, den 25sten Mei gereed, maar weder zal opgevat worden en wij, bij het afweren van eene globale crediet-geving, tot het geven van eene gespecificeerde crediet-toestemming zullen uitgenoodigd worden.

De mogelijkheid zeg ik, nademaal ik de dood-advertentie zelfs niet in de couranten, welke toch al zeer aardige advertentiën en mededeelingen dezer dagen bevatten, gevonden heb. Die wetten zijn dus nog altijd levende, hoewel slapende, of door dit crediet-wetje van 87 millioenen zoo gedrukt, dat zij geen geluid geven kunnen; het beste wat men van dezelve zeggen kan, is, dat ze conditioneel, provisioneel overleden zijn, wanneer namelijk U Edel Mogenden, ten slotte dezer beraadslagingen, de credietwet aannemen.

Ik moet hierin zwarigheid maken, niet alleen uit hoofde der

nu reeds aangeduide singuliere positie, waarin wij ons geplaatst zien, maar ook en wel voornamelijk, omdat het *fond* van de quaestie zelve, de opvoering der uitgaven tot ruim 87 millioenen, mij geheel onaannemelijk voorkomt. De argumenten onzer geachte collega's uit Holland en Utrecht, Donker Curtius en van Nes, die dit onderwerp met zoo veel rondheid en kunde hebben uiteengezet, maak ik bijna alle hier gaarne tot de mijne, en zal U Edel Mogenden daarom niet vermoeijen met eene herhaling van hetgeen zijlieden met meerder klem, dan ik zulks zoude kunnen doen, gezegd hebben, en mij kortelijk bepalen bij een negatief votum op de onderhavige wet.

De heer **Jonge van Campens Nieuwland**: Mijne stem vóór de thans aanhangige wet zullende uitbrengen, zij het mij geoorloofd, kortelijk de gronden op te geven, die mij daartoe bewegen.

Er was ons eene begrooting voorgedragen voor dit jaar, in twee deelen gesplitst; bij het eerste gedeelte waren aftrekkingen gedaan van de posten der tienjarige begrooting, ten gevolge van den invloed, welken de opstand en de scheiding der Zuidelijke gewesten daarop hadden uitgeoefend; bij het tweede gedeelte kwamen de buitengewone uitgaven voor dit noodlottig jaar voor. Ik moet het erkennen, dat ik gewigtige bezwaren tegen deze begrooting had gevonden. Niet zoozeer had ik bedenkingen tegen den vorm van aftrekking bij de tienjarige begrooting, vermits dit in de uitkomst hetzelfde was en dewijl deze vorm ook mij toescheen zich met de bepalingen der Grondwet in art. 123 te vereenigen; maar mijne bezwaren betroffen den inhoud zelven der begrooting, boven alles de hoogte en den aard der geraamde uitgaven. Die uitgaven waren, om er dit in het algemeen slechts van te zeggen, genoegzaam alle behouden op denzelfden voet als toen het Rijk nog in zijn geheel en met alle zijne hulpbronnen bestond, in dien zin namelijk, dat aan geene onzer inrigtingen eene meer bezuinigende wijziging was gegeven, welke omtrent vele de bestaande Grondwet toeliet en de omstandigheden des vaderlands onmiskenbaar vorderden. De toestemming in deze begrooting, met alle hare bijzonderheden, zou ons wijders het zegel hebben doen drukken op uitgaven, die, zooals zij ons nu bekend waren geworden, bij de natie geene goedkeuring vonden. Ieder gevoelt, dat ik spreke van de betalingen aan de Belgische ambtenaren, van wie men veilig zeggen kan, dat zeker niet alle hier uit dezelfde beginselen en tot bereiking van hetzelfde doel verblijven en niet alle de bescherming verdienen, die zij hier gevonden hebben ten koste van het zoo veel opofferende en onder zijne lasten gebukt gaande vaderland. Ieder gevoelt, dat ik vooral hier denk aan dat wachtgeld, dat wij niet hopen ons te moeten voorstellen als het voorteeken, dat het oude en getrouwe vaderland nog eens weder onder zijne regenten of bestuurders Belgen zal moeten tellen.

Ik ontveins het niet, met de geheele natie hinderde mij dit zeer, ofschoon ik hier aan de andere zijde geene overdrijving van de Regering zou willen vorderen, die de beginselen van eer, billijke pligtsvervulling en dankbaarheid voor wezenlijke diensten zoude kwetsen. Vooral kwam het ook mij voor, dat ons vaderland onmogelijk, behoudens deszelfs waardigheid en volkomene zekerheid, nog in onderscheidene vreemde landen vertegenwoordigd kan worden door Belgen, altijd vreemd en nu vreemder dan ooit aan onze belangen en zeden, en van wie het te wachten noch te vergen is, dat zij wegens het regt onzer natie tegenover een oproerig volk, dat maar al te veel bescherming heeft gevonden, de juiste denkbeelden, en die in den echten Hollandschen geest, verspreiden en verdedigen zullen.

Het is zoo, de buitenlandsche betrekkingen zijn door de Grondwet der Hooge Regering opgedragen, maar de vertegenwoordiger der natie zou aan zijnen pligt te kort doen, indien hij deze uitdrukking van het nationaal gevoel, of wil men het liever zoo noemen, dezen wensch der natie terughield, als van hem de middelen gevraagd werden voor onze gezantschappen in het Noorden en zelfs nog te Rome, in deze oogenblikken een gezantschap van teederen aard voorzeker, die hij alsnog door Belgen bezet ziet, en wanneer hij tevens het voornemen vindt aangekondigd, om te dien opzigte te volharden. Het was mijn oogmerk, indien de begrootingen zelve in overweging hadden genomen moeten worden, met de ontwikkeling van deze en onderscheidene andere bedenkingen mijne stem aan dezelve niet te weigeren, doch dit alleen uit aanmerking, dat de begrooting der uitgaven *slechts voor dit jaar* en zonder gevolg voor volgende en toekomstige jaren gevraagd werd, zoodat eigenlijk alles als geheel buitengewoon kon beschouwd worden; dat ik wijders moest erkennen, dat het zeer bezwaarlijk geweest zou zijn, ofschoon ik dit in het algemeen echter niet als onmogelijk kan achten, om bij de tegenwoordige onzekerheid van zaken de gewenschte veranderingen en bezuinigingen reeds in dit jaar daar te stellen, en dat ik mitsdien, vooral bij het reeds zoo ver gevorderde van dit jaar, aan den drang der omstandigheden zou hebben toegegeven. In het oogenblik, dat onze toestand over eenen altijd dreigenden vijand al de inspanning onzer krachten vordert, oordeel ik elke belemmering der Regering ontijdig en onstaatkundig, en aan het verlangen, om aan Nederland en de wereld te toonen, dat men hier het zwaarste laat wegen wat het zwaarste is, en dat men zoo gaarne de eenstemmigheid tusschen de onderscheidene takken des Bestuurs behouden wil, zou ik met velen uwer het offer gebragt hebben van bedenkingen, die mij anders op zich zelve belangrijk toeschenen. Boven alles zou op mij de overweging hebben gewerkt, in welken toestand onze Regering zich vertoond zou hebben na eene verworpene begrooting, tegenover België, dat daarvan voorzeker grooten ophef zou hebben gemaakt, en tegenover de Conferentie te Londen in deze belangrijke oogenblikken. Opzettelijk laat ik na, aan dit denkbeeld thans de uitbreiding te geven, waarvoor het vatbaar was; en hetgeen in andere omstandigheden welligt mij niet overgehaald zou hebben, kwam mij nu beslissend voor, omdat de verwerping dezer slechts tijdelijke begrooting, hoe gebrekkig anders in mijne oogen en hoe schadelijk zelfs, wanneer zij blijvend zou hebben moeten zijn, mij noodlottig voorkwam in het beslissend tijdsgewricht, waarin wij thans verkeeren.

Dat alles blijft bij mij gelden, nu de Regering de voorgedragene begrootingswetten door eene zoogenaamde crediet-wet heeft doen vervangen. Ik zeg: vervangen, in dien zin, dat bij de aanneming dezer wet de vroeger voorgestelde begrootingswetten zullen wegvallen en de beraadslagingen deswege inmiddels natuurlijk blijven opgeschort; en ik noemde deze nadere wet eene zoogenaamde credietwet, omdat ik wel met onderscheidene mijner geëerde ambtgenooten, nu die op de begrootingswetten gevolgd is, dezelve als eene minder uitgewerkte en bepaalde begrooting kan en wil beschouwen, daar mij dit volkomen onverschillig is. Maar alle de gronden, die mij genoopt zouden hebben *in deze omstandigheden* en *voor dit jaar* mijne stem aan de begrootings-wetten niet te weigeren, leiden mij omtrent deze wet, die in mijne oogen daarvan niet verschilt, tot hetzelfde besluit. Ik vind ook in deze wet de onderscheidingen van de artikelen 123, 126 en 127 der Grondwet, en indien dit al bij eene eigenlijke credietwet welligt niet noodig ware geweest, het kan mijne toestemming niet moeijelijker maken, dat men nader aan de Grondwet is gebleven of, eigenlijk eene begrooting altijd gevende, de voorschriften der Grondwet opvolgt. Hetgeen mij dit zelfs eenigzins gemakkelijker maakt, is, dat de inrigting en benaming der crediet-wet meerdere ruimte geeft om te verklaren, dat de toestemming zich alleen verbindt aan *dit jaar*, aan de *bestaande omstandigheden* en aan de *hoofdsommen*, deze echter genoegzaam toegelicht door de bijzonderheden, uit de vorige wetten bekend, zonder dat daaruit in het vervolg, gelijk de Regering dit ook zelve stellig en herhaaldelijk verklaard heeft, eenige gevolgtrekking afgeleid zal kunnen worden, en zonder dat men gehouden wordt op de uitgaven in de *bijzonderheden* het zegel van goedkeuring te hebben gedrukt. Ik ontveins het mij echter niet, dat deze crediet-wet in wezenlijkheid op de geraamde uitgaven bij de reeds in de Afdeelingen onderzochte begrooting rust. Zij voert genoegzaam tot dezelfde uitkomst, en hetgeen het ergste is (van de kosten des oorlogs spreek ik niet) ook bij gewone voorwerpen tot uitgaven boven ons vermogen, al is het, dat zij eigenlijk eenige vermindering bevat, alleen voor het oog verborgen door de nu te regt gebragte renten voor de schatkistbiljetten, die in dit jaar zullen verschijnen. In elken anderen toestand van zaken zou ik de verandering in den vorm der wet zonder belang en invloed keuren, en voor mij is zij dit ook gebleven, nadat ik mijn gevoelen op de begrooting zelve bepaald had. Hetzij deze wet eene begrooting, hetzij die eene opening van crediet genoemd worde, aan den drang der omstandigheden wil ik ook omtrent haar toegeven, en dit te eerder, omdat ik de begrooting zelve voor dit jaar eigenlijk alleen als eene credietwet, door den drang dier omstandigheden gewettigd, zou hebben betracht. Dit echter moet ik met nadruk bij mijn gevoelen voegen, dat, wanneer na de herkregene rust en de vestiging van onzen Staat ons eene begrooting zal worden aangeboden en ik geroepen zal zijn, om daarover mijn oordeel uit te brengen, ook bij mij op den voorgrond zal staan en als een onwrikbaar beginsel zal gelden, dat ons vaderland, meer bekrompen geworden in hulpbronnen van bestaan, genoeg heeft aan uitgaven

oor zich en zijne eigene ingezetenen en dat het deszelfs verderf e gemoet zou gaan, indien het niet zijne inrigtingen en behoeften naar zijne middelen en vooruitzigten regelde. Dat gezigtspunt zal alsdan alleen mijne goed- of afkeuring bepalen. Nu zal ik de les der oudheid volgen, dat het geraden kan zijn, aan de tijden toe te geven.

De heer **van Alphen**: Ik refereer mij aan de nota, die ik n de IVde Sectie omtrent de crediet-wet overgegeven heb: dezelve behelst mijn gevoelen op financiële gronden. Of ik mij tot hoogere consideratiën van staatkundigen aard zal kunnen en mogen verheffen, en daardoor tot gunstiger besluit zal opgeleid worden, zonder mijn geweten geweld aan te doen, dit zal afhangen van de ontwikkeling der bedoelingen, uitzigten en motiven, die van de zijde der Regering ons zal gegeven worden.

Crediet van geld is het niet alleen, dat ons redden kan, maar ook vertrouwen van doelmatig gebruik er van en aanwending van gepaste middelen, om daarin te voorzien, zoowel als moed en vaste beslotenheid om opregt en eensgezind te zamen te werken ter bereiking van een groot en bestemd doel: de herstelling, de bevestiging der onafhankelijkheid van ons als het ware nieuw herboren vaderland.

De Regering neemt eene ontzettende verantwoordelijkheid op zich, door in eene crediet-wet 87 millioen gulden te vragen van naauwelijks twee en een half millioen ingezetenen. Die verantwoordelijkheid is *groot*, en *nog groooter* en *gevaarlijker*, omdat zij niet ministerieël is, omdat, als het crediet geopend is, de middelen, om er in te voorzien, moeten gevonden worden, omdat onder die middelen er één is, dat ik als hoogst gevaarlijk en tevens als hoogst verleidelijk beschouwe, het uitbreiden namelijk van het stelsel der schatkistbiljetten tot kleine papieren munt.

Ik heb die groote verantwoordelijkheid der Regering willen verminderen en daartoe het middel aangewezen, dat in het onzekere van een doorloopend provisoir kan gevonden worden, en dus heb ik de posten aangehaald, die uit den aard der zaak uitstel vorderden. Mijne poging ter vermindering van die verantwoordelijkheid is vruchteloos geweest, en de observatiën, door mij gemaakt, en door de IVde Afdeeling bijna eenstemmig aangenomen, zijn onbeantwoord gebleven. Ik wacht dus alsnog de beantwoording er van.

Ik erken het, het is geen tijd om stijfhoofdig ons individueel gevoelen boven alles te doen gelden, maar het is tevens waar: vertrouwen zonder overtuiging verzwakt alle Regering, en daarvoor wil ik de onze bewaren. In dien geest en zin heb ik altijd gedacht en gesproken, en zegge ook alsnu: Als mij de gebiedende noozakelijkheid bewezen wordt om nu reeds te voorzien in de rente-betaling van 1 Januarij 1832 van het gedeelte van onze schuld, dat op België moet komen; als mij de overtuiging gegeven wordt, dat van de massale som, waarvoor het crediet geopend wordt, geen ander gebruik zal gemaakt worden dan volstrekt vereischt wordt ter vestiging van onze Noord-Nederlandsche onafhankelijkheid en geene bijbelangen daarbij gelden zullen; als ik de gegronde hoop mag voeden, dat aan de billijke verlangens van een getrouw volk zal voldaan worden, dat namelijk een minder gecompliceerde, eene minder kostbare en minder geheimzinnige huishouding die zal vervangen, welke thans zonder eenig onderling verband bestaat, en dat eene eenvoudige Staatsregeling, overeenkomstig met onze behoeften, onze zeden en ons volks-karakter, zoo spoedig mogelijk, in werking zal gebragt worden en het levenloos geraamte vervangen zal, dat wij sedert 1815 Grondwet van het Koningrijk der Nederlanden genoemd hebben; als ik volkomen gerust gesteld zal zijn, dat de handhaving van ons metalliek muntstelsel niet zal ondermijnd worden door de trapsgewijze invoering van papieren munt van vijf en drie gulden, onder welke benaming dan ook, welker invoering in alle de ongelukkige omstandigheden, welke ons Vaderland gedrukt hebben, door het goed verstand van onze natie tot nog toe altijd zijn geweerd geworden; als mij door de sprekers van de Regering dit een en ander ontwikkeld, en door de ontwikkeling mijn vertrouwen geregtvaardigd zal zijn, — zal ik mijne toestemming niet weigeren. Zoo ik geene genoegzame grondslagen voor mijn vertrouwen erlange, zal ik tegen de wet stemmen.

De heer **Lycklama à Nycholt**: Hoezeer ik ook in vele opzigten instemmen moet met door een aantal vorige sprekers gemaakte bedenkingen, en in het bijzonder ook mijnen afkeer wel voornamelijk nog bij deze aan den dag leggende tegen de volledige uitvoering van alle betalingen, voorkomende op de aan deze Vergadering overgelegde lijst van wachtgelden voor zoogenaamde gewezen Belgische ambtenaren, op dit oogenblik echter welligt gedeeltelijk nog onvermijdelijk, zoo wil ik echter overigens mij dienaangaande niet uitlaten, ook in aanmerking nemende de buitengewone omstandigheden, waarin dit Nederland thans verkeert, waarop de gansche wereld thans ook het oog heeft gevestigd, maar mijne ten deze te geven toestemming voor de wet gronden op de laatste woorden, door de Regering bij de beantwoording op de aanmerkingen der Sectiën gegeven, dat namelijk die bepaling van uitgaven tot geene gevolgtrekkingen hoegenaamd aanleiding kan geven ten aanzien van 1832 en vervolgens, en voorts dat van wege de Regering aan de Vergadering bij herhaling is verklaard: » het loopende jaar kan volstrekt met geen ander, ten aanzien van geldelijke administratie, in vergelijking gebragt worden, en voor de dienst van 1832 zullen, zoowel voor *gewoon* als *buitengewoon*, bepaalde voorstellen van wet gedaan en nieuwe berekeningen worden voorgedragen."

De heer **van Asch van Wijck** verklaart zich kortelijk voor de wet. Hij oordeelt, dat de bedenkingen, tegen de vorige begrootingswetten gemaakt, bij het onderhavige ontwerp niet meer kunnen worden te berde gebragt. Indien het tegenovergestelde gevoelen doorging, dan zou hij welligt tegen deze credietwet moeten stemmen, uithoofde van de door hem tegen de begrooting gemaakte aanmerkingen. Het standpunt, waarvan dit crediet beschouwd moet worden, is geheel verschillend. Het staat in een naauw verband met de wet van 1830, waarin het beginsel is vastgesteld, dat verandering van omstandigheden ook wijziging van de begrootingswetten moet ten gevolge hebben. De spreker ontwikkelt dit eenigzins nader, naar luid van de artt. 123 en 124 der Grondwet. Hij meent voorts, dat men in de tegenwoordige oogenblikken een blijk van eenstemmigheid met de Regering moet geven, door de wet aan te nemen. Hij laat echter het oordeel vrij van degenen mijner medeleden, welke zich tegen het ontwerp verklaard hebben; stemt hij uit vaderlandsliefde en pligtsbesef daarvoor, die leden worden door gelijke edele drijfveren geleid: het doel is hetzelfde.

De heer **van Tets van Goudriaan**, *Minister van Financiën*, zegt hoofdzakelijk het volgende: Indien het met den eerbied, welken ik aan deze Vergadering verschuldigd ben, indien het met het gevoel van hooge achting, dat ik haren leden toedraag, overeenkwam, dan zoude ik wenschen, dat het mij vergund ware, van deze spreekbeurt te mogen afzien. Wat toch zal ik aan U Edel Mogenden zeggen? Zal ik mij begeven op het veld der bespiegelingen, door sommigen bij deze gelegenheid doorwandeld, op de verschillende paden, door hen voor mij geopend? Zal ik snaren aanroeren, die in onze vaderlandslievende ooren welligt wanklanken zouden doen hooren en jubeltoonen van de lippen onzer vijanden doen vloeijen? Zal ik *beginselen* verdedigen, die zelfs door alle de sprekers zijn toegestemd, die zeer onlangs door een achtbaar handelsligchaam, dat geheel onafhankelijk van de Regering is, als de zijne zijn aangenomen? Zal ik voor de toepassing dier beginselen, over de wijze hoe en de mate tot welke, uitweiden? Of liever soortgelijke ontwikkeling thans verschuiven?

Ja, Edel Mogende Heeren! ik acht het pligt, mij thans streng tot het onderwerp te bepalen en als op den voorgrond te stellen, dat de tegenwoordige wet niet is dan eene transitoire bepaling, de vrucht van rijpe overweging, door gemeenschappelijk overleg ontworpen; eene bepaling, geboden door de omstandigheden van het oogenblik. Ja, Edel Mogende Heeren! welligt in het oogenblik, waarin ik tot U spreek, kan het lot van het vaderland eene meer beslissende wending nemen. Welligt zullen binnen weinige uren de omstandigheden van hetzelve meer kennelijk zijn, niet zoozeer wat deszelfs staatkundig aanwezen, wat onze regten, grondgebied of volksbelangen betreft, — de goede trouw is in Europa niet zoo diep gezonken, dat men aan de handhaving der geregtigheid ten dezen zoude behoeven te twijfelen, en het vast en onherroepelijk besluit van de Regering, de medewerking van U Edel Mogenden en de vaderlandsliefde der natie kunnen hier ten genoegzamen waarborg strekken, — maar op het oogenblik, waarin de *wijze* van ontwikkeling staat aan het licht te komen en de nationale krachten door eenheid moeten verhoogd worden, acht ik het pligt alles te vermijden wat de denkwijze verdeelen, de natie bedroeven of stof aan hare vijanden zoude kunnen geven, om zich te verheugen.....

Ik geloof dan, zonder te treden in de bijsporen, die mij zijn

opengesteld, meer de mij aanvertrouwde pligten te zullen behartigen, door mij tot het onderwerp zelve te bepalen en daarbij die verzekering te geven, welke tot geruststelling van U Edel Mogenden en de natie leiden en strekken kunnen.

Ja, Edel Mogende Heeren, deze wet is in somma genoegzaam gelijk aan die der begrootingen; en dit konde wel niet anders, daar deze laatste met te veel naauwgezetheid waren bewerkt, om, bij verandering in vorm, verandering in bedrag te mogen verwachten; maar de Regering stelt te hoogen prijs op het geld en bloed der natie, dan dat zij een stuiver meer zou vragen, veelmin besteden, dan om in de meest dringende behoeften van het oogenblik te voorzien. Of er nu in het vervolg van dit jaar veranderingen en verminderingen zullen kunnen gemaakt worden, hangt van de omstandigheden af en is geheel buiten menschelijke berekening. Ja, ik erken, wijzigingen en hervormingen zijn eene noodzakelijke behoefte. Zij kunnen niet te groot zijn, niet te spoedig worden daargesteld, alles is hier gebiedende pligt. Ik heb de eer aan het hoofd te zijn van de commissie, ingesteld tot het voordragen van die beiden; zij heeft eenstemmig met mij de noodzakelijkheid daarvan erkend, en de Koning, aan wien ik meermalen die gevoelens heb mogen openleggen, deelt over het algemeen volkomen in dezelve; maar ik hecht aan de stelling onzer voorvaderen, zoozeer door de ondervinding bevestigd, dat er onderscheid is tusschen hervorming en slooping, en evenzeer als de Regering met vasten tred het spoor van alle mogelijke bezuinigingen zal volgen, evenzeer zal zij zich wachten de dwaalsporen te betreden, haar door theoristen aangewezen en die slechts leiden zouden tot afbreken, zonder het gesloopte weder goed te kunnen bouwen, om wetten te vernietigen, zonder ze door betere te kunnen vervangen. Het is geene kunst om bij voorbeeld het Syndicaat zoo maar eensklaps omverre te werpen, zonder te weten wat er voor in de plaats te stellen en door welke middelen de bestaande wettelijke bepalingen te doen vervangen. Het is geene kunst, om als door eene tooverroede alles te doen wegzinken en de maatschappij te brengen op den rand van verwarring en verderf, maar het is de pligt der Regering hier wijs te zijn en de veranderingen en verbeteringen zoo en op dien tijd en wijze tot stand te brengen, als geraden en gepast kan worden aangemerkt voor de waarachtige belangen des volks, voor welker behartiging zij door eed en pligt verantwoordelijk is.

Ik kan U Edel Mogenden de plegtige verzekering geven, dat eene ordelijke, geleidelijke en doelmatige vereenvoudiging en bezuiniging zal plaats hebben, maar geene slooping, waarover bittere tranen van berouw zouden kunnen vloeijen. Ziedaar de reden, waarom *nu* geene veranderingen zijn toegestaan, geene afbrenging van het gewoon op het buitengewoon heeft plaats gehad, eene afbrenging, die ik als ongrondwettig beschouw, hetgeen ik thans niet zal ontwikkelen, en die te meer bedenkelijk is, als ik het overbrengen dier posten een quasi contract tusschen de Regering en de natie hoor noemen, want ik geloof niet, Edel Mogende Heeren, dat het een goeden dunk van ons zou te weeg brengen, wanneer wij vele grondwettige instellingen, zooals: de wetgeving, den Raad van State, de Rekenkamer, met een woord de halve regering van den Staat, op het buitengewoon overbrengen en eensklaps als op losse schroeven stellen zouden. Ik herhaal nogmaals de plegtige verzekering, dat er zeer beduidende vereenvoudiging en bezuinigingen zullen plaats hebben, dat de overtuiging gedeeld wordt, dat ze voor ons toekomstig behoud onvermijdelijk zijn, dat zij in dit oogenblik het voorwerp van een gezet onderzoek uitmaken, dat zij met 1832 resultaten zullen opleveren; doch vraagt men, of dezelve n reeds op het laatst van het tegenwoordige jaar van beduidende invloed zullen kunnen zijn op onze uitgaven, dit weet ik niet dit geloof ik zelfs niet; de tijd daartoe schijnt te kort en he oogenblik te weinig gunstig.

Het crediet, heeft men aangevoerd, is te hoog, niet bereken naar het vermogen der natie. Maar verliest men dan de omstandigheden uit het oog, onder welke alleen dit gevraagd wordt De Regering, Edel Mogende Heeren, heeft geen genoegen laste op de natie te leggen; het is geene aangename taak die uit t denken, voor te dragen, te verdedigen en vooral niet ze uit t voeren; maar het is alleen in het belang en voor het heil de natie, dat zij ze vraagt. Alle uitgaven, die vermeden kunne worden, worden vermeden, en indien zuinigheid de eenige plig der Regering was, dan zoude men vermeenen, zich op pligtsbetrachting te mogen verhoovaardigen.

Op dit oogenblik bestaat de vraag der Regering alleen in d middelen, om op den ingeslagen weg van handhaving der ee en onafhankelijkheid tot aan het tijdstip eener meer bepaald kennis van onzen staatkundigen toestand voort te gaan. De aanhef der wet bewijst dat; zij zegt toch: »Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat, blijkens den loop der beraadslaginger over de aan de Staten-Generaal aangeboden begrootingswetter voor 1831, er omtrent sommige punten nog nadere overlegginger zouden moeten plaats hebben, die een geruimen tijd zouder vereischen, alvorens die wetten kunnen worden tot stand gebragt.' Of nu deze premissen goed gesteld zijn, of de woorden *zouden* door *zullen* hadden moeten vervangen worden, wil ik niet beslissen; maar gaarne geef ik de verzekering, dat door het woord *zouden* geene consequentiën tegen het gevoelen der leden zullen worden opgemaakt. Het woord staat er nu in; ware deze aanmerking vroeger meer bepaald voorgedragen, dan had ik welligt voorgesteld het te veranderen; dit kan thans niet, maar gaarne verklaar ik, dat er geene consequentiën uit zullen getrokken worden.

De Regering *qua* Regering heeft niet het minste belang bij de aanneming van het crediet boven die der begrootingen; de onderhavige wet is de vrucht van gemeen overleg en het bewijs van eenstemmigheid; zij strekt tot handhaving van die beiden en even daardoor tot heil des vaderlands. Bij de toestemming van deze wet verlangt zij, ja, zamenstemming, maar geen blind vertrouwen, en zij onderwerpt dan ook met gerustheid eene wet, welke aan onderlinge beraadslaging haar aanwezen verschuldigd is, aan de beslissing van U Edel Mogenden.

Niemand meer het woord verlangende te voeren, worden de beraadslagingen gesloten verklaard en het *ontwerp van credietwet*, in stemming gebragt, met 31 tegen 16 stemmen aangenomen.

Tegen hebben gestemd, de heeren: Op den Hooff, van Reenen, van Welderen Rengers, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Cats Epz., Donker Curtius van Tienhoven, Backer, van Nes, van Sytzama, van Alphen, Luzac, Ingenhousz, Weerts, Warin, van Nagell tot Ampsen en Dedel.

Het aangenomen wetsontwerp zal aan de Eerste Kamer gezonden worden.

De vergadering wordt daarna gescheiden.

49STE ZITTING.

Comité-generaal van Zaturdag 11 Junij 1831. (1)

Vijfde staatkundige mededeeling van den Minister van Buitenlandsche Zaken.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 34 leden, te weten de heeren:

Op den Hooff, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, van Sytzama, van Lynden van Hoevelaken, van Wickevoort Crommelin, van Suchtelen tot de Haere, van Nagell tot Ampsen, G. Clifford, Cuypers, Dijckmeester, van Boelens, Weerts, Hofstede, van Welderen Rengers, Tammo Sypkens, Donker Curtius van Tienhoven, van Asch van Wijck, Lycklama à Nyeholt, Collot d'Escury van Heinenoord, de Jonge van Campens Nieuwland, Frets, Junius van Hemert, van Meeuwen, van Reenen, Verheijen, Jarges, van Nes, Sandberg, IJssel de Schepper, van de Kasteele, Beelaerts van Blokland, van Alphen en Luzac.

(1) Dit verslag is zamengesteld naar de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag.
De *Nederlandsche Staatscourant* heeft, in n°. 139, niets anders dan het volgende gemeld:

De Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft op den 11den dezer eene vergadering met gesloten deuren gehouden.
Ook de Eerste Kamer der Staten-Generaal is dien dag vergaderd geweest.
De Minister van Buitenlandsche Zaken is in die vergadering tegenwoordig geweest en heeft aan beide de Kamers eene mededeeling gedaan.

De Minister van Buitenlandsche Zaken woont de zitting bij.

De **Voorzitter** geeft te kennen, dat de zitting op verzoek van den Minister van Buitenlandsche Zaken is beschreven.

De heer **Verstolk van Soelen**, *Minister van Buitenlandsche Zaken*, houdt daarop eene rede aangaande de staatkundige aangelegenheden des Rijks en legt daarbij eenige daartoe betrekkelijke bescheiden over. (1)

De **Voorzitter** stelt voor, deze bescheiden aan te nemen voor kennisgeving, die ter griffie neder te leggen bij de vroegere, reeds aldaar ter inzage van de leden geplaatst, en omtrent den inhoud eveneens geheimhouding te bewaren.

Dienovereenkomstig wordt besloten en de zitting opgeheven.

(1) De bij deze gelegenheid door den Minister van Buitenlandsche Zaken uitgesproken rede is niet in druk verschenen; de door hem overgelegde bescheiden komen voor in *Bijlagen*, onder n°. XXII, blz. 394—398.

50STE ZITTING.

ZITTING VAN DONDERDAG 16 JUNIJ 1831. (1)

(GEOPEND TEN 2½ URE.)

Ingekomen: 1°. missive van de Eerste Kamer, meldende de goedkeuring van het wetsontwerp tot vaststelling van credieten voor de dienst van 1831; 2°. Regeringsverslagen omtrent den staat van het school- en armwezen; 3°. verzoekschriften; 4°. boek- en plaatwerken. — Centraal verslag uitgebragt omtrent het wetsontwerp, betreffende de schatkistbiljetten; bepaling van den dag der beraadslaging. — Verslagen op adressen uitgebragt.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 40 leden, te weten de heeren:

van Nes, Junius van Hemert, Tammo Sypkens, Op den Hooff, Boddaert, de Jonge van Campens Nieuwland, van Randwijck van Rossum, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Hoynck van Papendrecht, Cuypers, Gockinga, Lycklama à Nyeholt, Hinlópen, van Suchtelen tot de Haere, van Wickevoort Crommelin, Jarges, van Nagell tot Ampsen, Hofstede, van Boelens, van Welderen Rengers, Collot d'Escury van Heinenoord, Weerts, van Meeuwen, Dedel, van Sytzama, IJssel de Schepper, Verheijen, Sandberg, Lemker, Cats Epz., van Reenen, van de Kasteele, Dijckmeester, Donker Curtius van Tienhoven, G. Clifford, Bijleveld, Beelaerts van Blokland, van Lynden van Hoevelaken en Luzac.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 9den Junij jl. worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter** deelt mede:

A. dat zijn ingekomen:

1°. eene missive van de Eerste Kamer, meldende, dat zij zich met het voorstel des Konings, aan haar door de Tweede Kamer op 10 Junij 1831, betrekkelijk het openen van credieten over dezen jare, toegezonden, heeft vereenigd.

Deze missive wordt voor kennisgeving aangenomen.

2°. twee missives van den Staatsraad, *ad interim* belast met de directie van het Departement van Binnenlandsche Zaken, ten geleide van:

a. het verslag nopens den staat der scholen over 1829; (1)

b. het verslag nopens den staat van het armwezen over hetzelfde jaar. (2)

Beide deze verslagen zullen worden gedrukt en rondgedeeld.

3°. de navolgende verzoekschriften, houdende verzoek tot het wijzigen der wet op de posterijen, ingediend door:

a. den heer H. H. Peters te Haarlem;

b. den heer J. van Beusekom en meerdere logementhouders te Utrecht.

Deze adressen zullen verzonden worden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

4°. de navolgende boek- en plaatwerken:

Handleiding tot de kennis van het Staatsbestuur in het Koningrijk der Nederlanden, 5de deel;

Brieven over het regt van verkiezing, door de redactie van den *Standaard*, 1ste brief;

Le Comte, Twee gelithografieerde teekeningen, verbeeldende de daad van van Speyk.

Deze boek- en plaatwerken zullen worden geplaatst in de boekerij der Kamer.

B. dat de Centrale Afdeeling gereed is met haar verslag omtrent het wetsontwerp betrekkelijk de schatkistbiljetten, en dit ter tafel brengt.

Dit verslag zal worden gedrukt en rondgedeeld (3), terwijl besloten wordt de beraadslaging over het ontwerp van wet te houden op Maandag 20 Junij.

De Commissie voor de verzoekschriften brengt de volgende verslagen uit:

De heer **van Boelens**, *lid der Commissie:*

I. A. Milders en Zoon, gepatenteerde kooplieden te Rotterdam, geven aan U Edel Mogenden te kennen, dat zij, uit de voordragt tot eene verpligte geldleening gezien hebbende, dat de personele belasting van 1830 wederom tot grondslag dier leening zal genomen worden, vermeenen de navolgende bezwaren daaromtrent aan U Edel Mogenden kennelijk te moeten maken, ten einde bij de discussie dier wet op dezelve goedgunstiglijk acht te slaan:

Eerstelijk, dat, bijaldien een schatpligtige in den jare 1830 is overleden, er over gemeld tijdvak geene belasting verschuldigd kan zijn door eene wet, die in 1831 wordt vastgesteld, daar met het woord personeel de persoon zelf wordt bedoeld, terwijl er bovendien reeds gevallen zijn, dat de scheiding des boedels

(1) Dit verslag is zamengesteld naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 144; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 31; 4°. *Amsterdamsche Courant*, n°. 142; 5°. *Noord-Brabander*, n°. 74; 6°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 73 enz.

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. XXV.

(2) Zie *Bijlagen*, onder n°. XXVI.

(3) Zie *Bijlagen*, onder n°. XVIII.

heeft plaats gehad en de erfgenamen naar buiten 's lands zijn vertrokken, waardoor de inning van zoodanige belasting van den waren belastingschuldige dikwijls zeer moeijelijk, ja zelfs ondoenlijk zoude worden.

Ten andere, dat omtrent art. 1 der conceptwet, waarin bepaald wordt, dat de belasting op de meest gegoede ingezetenen zal drukken, te weten diegenen die het meeste in de personele belasting betalen, eene uitzondering behoorde te bestaan ten behoeve van kooplieden, die tot uitoefening van hun beroep volstrekt verscheidene pakhuizen in huur benoodigd hebben. Intusschen zullen alle kooplieden door hunne in huur hebbende veelvuldige pakhuizen, volgens art. 1, als de gegoedste ingezetenen beschouwd en als zoodanig in eene der hoogste klassen worden aangeslagen; terwijl andere zeer gegoede ingezetenen, wier bezittingen veel belangrijker zijn, doch van eenen anderen aard, voor eene geringe som worden aangeslagen.

De requestranten vermeenen alzoo, dat het allezins billijk en redelijk zal zijn, dat van het personeel van kooplieden de huurwaarde van zoodanige panden, als boven gemeld, worde afgetrokken, en nemen de vrijheid U Edel Mogenden hunne belangen bij het onderzoeken van genoemde conceptwet aan te bevelen, en der supplianten bezwaren billijk vindende, zoodanige wijzigingen in dezelve voor te stellen, als U Edel Mogenden in uwe wijsheid zullen noodig oordeelen.

U Edel Mogenden Commissie tot de verzoekschriften, op dit request rapporterende, heeft de eer aan de Kamer voor te stellen, hetzelve ter inzage van de leden ter griffie neder te leggen.

De heer **van Nes**, *lid der Commissie:*

II. De gepensioneerde luitenant-kolonel Carl Friedrich von Staedel heeft gemeend de aanbeveling van deze Vergadering bij Z. M. den Koning of bij het Ministerie van Oorlog te kunnen inroepen tot ondersteuning van het verzoek, door hem bij verschillende requesten aan Zijne Majesteit, blijkens de annexe bijlagen, gedaan, om in active dienst geplaatst te mogen worden.

Hij vermeldt daartoe zijne meer dan veertigjarige krijgsdienst en veertien veldtogten, door hem bijgewoond, de diensten, bij den terugtogt der Fransche krijgsmagt in 't jaar 1813 bewezen, en den veldslag bij Waterloo, toen hij zijn regiment ruiterij, na de verwonding van den bevelvoerenden kolonel, tot verscheidene charges heeft aangevoerd.

Eenige sterke uitdrukkingen, welke in die stukken voorkomen over de aanleiding van het ontslag van den requestrant uit de active dienst in 't jaar 1819, kunnen ligtelijk worden toegegeven aan de militaire openhartigheid van een oud krijgsman, die niets liever verlangt dan op nieuw in dezen tijd de wapenen te kunnen opvatten, en van wien uit de stukken blijkt, *dat zijn pensioen alleen als eene belooning voor zijne langdurige dienst* door Zijne Majesteit verleend is geworden.

Maar Uwe Commissie is van oordeel, dat de zaak van den requestrant niet is van de competentie der Vergadering en dat zij derhalve verpligt is om ten aanzien van dit verzoekschrift over te gaan tot de orde van den dag.

De heer **van Reenen**, *voorzitter der Commissie:*

III. P. Verwey, broeder van A. Verwey die bij de nationale militie in dienst is, geeft aan U Edel Mogenden te kennen, dat hij, ten gevolge der active dienst van gemelden zijnen broeder, de eenige is, die voor het onderhoud zijner moeder en zuster zorgen kan.

Dat dezelfde reden, die in zoodanig geval in de wet op de nationale militie den kostwinner vrijstelt, ook ten opzigte der schutterij behoort te gelden.

Hij verzoekt, dat ten spoedigste dergelijke vrijstelling in de wet op de schutterij moge worden aangenomen.

Uwe Commissie, overwegende, dat, schoon wel voor het oogenblik geene wet aan Uwe deliberatiën is onderworpen, tot welke het onderhavige verzoek betrekking heeft, de herziening echter dier wetten de aandacht van het Gouvernement thans bezig houdt, stelt voor, hetzelve ter griffie neder te leggen, ten einde het bij de deliberatiën omtrent een ontwerp van wet op dit onderwerp zoude kunnen ingezien worden.

IV. H. Arntz, H. van Heukelom en I. W. Janssen, steenbakkers en kalkbranders te Gent, Pannerden en Millingen, geven aan U Edel Mogenden te kennen hunne bezwaren omtrent de vermindering in de regten op den kalk, en wel:

dat zij eene aanzienlijke hoeveelheid kalksteen uit het Pruissische en Nassau-Dietsche met de noodige brandstoffen hebben ontboden, van welken steen reeds de hooge uitgaande regten van 50 pct. hebben moeten betaald worden;

dat de regten onlangs zoo laag op den invoer van den gebranden kalk gesteld zijn, dat ze bijna met vrijdom kunnen worden gelijk gesteld;

dat die hooge regten aan den eenen kant en de lage aan den anderen ten eenenmale onze kalkbranderijen van alle concurrentie met de buitenlandsche uitsluiten.

Zij verzoeken, dat eene meer verhoogde belasting gelegd worden mag op den aanvoer van buitenlands gebranden kalk, in eene genoegzame verhouding staande met de uitgaande regten, welke in de naburige Staten van den ongebranden kalksteen geheven worden.

Uwe Commissie stelt voor, dit verzoekschrift ter griffie neder te leggen, om bij gelegenhied der nader verwacht wordende definitive revisie van het tarief door U Edel Mogenden onderzocht te worden.

De heer **Hofstede**, *lid der Commissie:*

V. Zeventien veeneigenaren en verveeners in de provinciën Groningen en Drenthe hebben zich tot U Edel Mogenden gewend, hunne bezwaren voordragende tegen het Koninklijk besluit van den 8sten October 1830 (*Staatsblad* n°. 65), waarbij eene premie, gelijkstaande aan het regt op den invoer van vreemde steenkolen wordt daargesteld, als ook tegen het wetsontwerp over het tarief van in-, uit- en doorvoer, hetwelk thans de sanctie van deze Vergadering heeft ondergaan.

Requestranten houden zich overtuigd, dat het U Edel Mogenden bekend is, dat de provinciën Groningen en Drenthe eene groote uitgestrektheid veengronden bevatten, dat de vergraving van die voorheen nuttelooze en schadelijke moerassen thans duizenden arbeiders een behoorlijk bestaan oplevert en de ondergronden tot vruchtbare landsdouwen doet verkeeren, binnenlandsche scheepvaart en scheepsbouw ondersteunt en in de gevolgen de heilrijkste resultaten voor den landzaat en de schatkist voortbrengt.

Zij vermeenen:

dat de bezwaren tegen het Koninklijk besluit en *de nu aangenomene wet* op den in-, uit- en doorvoer bestaan in de daardoor veroorzaakt wordende vermindering van de consumtie van turf, die als brandstof in overvloed voorhanden en thans bijna niet verkoopbaar is;

dat de aanvoer van buitenlandsche steenkolen zeer overvloedig is en de prijs van dezelve ten uiterste wordt gedrukt;

dat de ontlasting van de invoerregten op den kalk het gevolg moet hebben, dat de kalk, welke in dit Rijk wordt gebrand, daardoor eene buitenlandsche concurrentie verkrijgt, die de kalkbranderijen moet doen kwijnen;

dat van dit alles het gevolg moet zijn, dat de ingezetenen van de veenkoloniën worden beroofd van hunne middelen van bestaan en dat de veengronden, de waarde verliezende, blijven onnuttige massa's ongecultiveerde gronden, die geen voordeel aan de ingezetenen, veel minder aan den Staat opbrengen;

dat de kalkbranderijen als fabrieken, die alle soort van slechten turf opnemen, kwijnen;

dat de geheele binnenlandsche scheepvaart, die voornamelijk door de turfvaart gesoutineerd wordt, moet verloopen en daardoor al het vertier de bodem is ingeslagen;

dat de scheepsbouw voor de binnenlandsche scheepvaart, als een gevolg daarvan, vermindert, en dat bijna alle belangen van de ingezetenen van Groningen en Drenthe daardoor op het spel zouden worden gezet.

Zij verzoeken daarom U Edel Mogenden:

1°. bij Z. M. den Koning het benoodigde vertoog in te dienen,

ten einde het Hoogstdenzelve moge behagen, het besluit van den 8sten October 1830 in te trekken, en

2°. om, in plaats van den invoer van den buitenlandschen kalk te verligten, integendeel aan den Koning voor te dragen, dat dezelve op den invoer en doorvoer hooger worde bezwaard.

Uwe Commissie, overwegende dat het onderhavig request betrekking heeft tot de bereids bij deze Vergadering aangenomen wet, houdende eenige voorloopige wijzigingen in het tarief van den in-, uit- en doorvoer, waaromtrent een nader en definitef ontwerp van wet van de Regering wordt ingewagt, stelt alzoo voor, dit belangrijk stuk ter griffie ter inzage der leden dezer Vergadering, neder te leggen.

De Vergadering vereenigt zich achtereenvolgens met de bij de verslagen voorgestelde conclusiën en besluit tevens tot het doen drukken en ronddeelen van het onder n°. 1 voorgedragen verslag.

De zitting wordt hiermede opgeheven.

51STE ZITTING.

ZITTING VAN MAANDAG 20 JUNIJ 1831. (1)

(GEOPEND TEN 10½ URE.)

Ingekomen: verzoekschrift. — Behandeling van het wetsontwerp betreffende de schatkistbiljetten.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 44 leden, te weten de heeren:

Junius van Hemert, Lycklama à Nyeholt, van Foreest, Donker Curtius van Tienhoven, van Nes, van Suchtelen tot de Haere, van Reenen, van Wickevoort Crommelin, van Boelens, de Jonge van Campens Nieuwland, Gockinga, van Nagell tot Ampsen, Warin, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Hoynck van Papendrecht, Bijleveld, van de Kasteele, Collot d'Escury van Heinenoord, Op den Hooff, van Lynden van Hoevelaken, van Welderen Rengers, Dijckmeester, van Sytzama, Dedel, Cats Epz., van Meeuwen, G. Clifford, Hinlópen, Tammo Sypkens, Sandberg, Beelaerts van Blokland, Weerts, van Asch van Wijck, Backer, Hofstede, G. G. Clifford, van Randwijck van Rossum, IJssel de Schepper, Luzac, Jarges, van Alphen, Frets en Verheijen.

De Minister van Financiën woont de zitting bij.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 16den Junij jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is zamengesteld naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 147; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 78; 4°. *Arnhemsche Courant*, n°. 75; 5°. *Noord-Brabander*, n°. 75, enz.

De **Voorzitter** deelt mede, dat is ingekomen een verzoekschrift van den heer Minderman, te Amsterdam, vergezeld van een voorstel tot daarstelling van proportionelen aanslag der directe belastingen naar inkomsten en bezittingen en van een economisch huishoudelijk waarborgboek.

Deze bescheiden zullen gezonden worden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

Aan de orde is de behandeling van het WETSONTWERP betreffende DE SCHATKISTBILJETTEN.

De beraadslagingen over het wetsontwerp worden geopend. (1)

De heer **van Reenen** zegt hoofdzakelijk: Het derde ontwerp van wet nopens de schatkistbiljetten is thans aan uwe beslissing onderworpen. Ieder van deze ontwerpen was verschillend van stelsel en van beginselen; het zal dan nu te bezien staan, of het laatst aan ons voorgedragen ontwerp, na zoo vele wijzigingen te hebben ondergaan, uwe goedkeuring zal kunnen wegdragen.

In het laatstvoorgaande was men van twee verschillende, met elkander geheel strijdige beginselen uitgegaan: men behandelde de schatkistbiljetten daarin, even alsof zij Rijks-schuldbekentenissen of credietpapier en te gelijk papieren munt waren en de plaats van klinkende specie moesten vervullen. Uit het ontwerp, waarover thans beraadslaagd wordt, de toelichtende memorie en antwoorden blijkt, dat de Regering zelve zich overreed heeft, dat aan geen stelsel van papieren geld moest gedacht worden, dat dit in onze huishouding van Staat niet behoort. Maar indien dit het geval is, dan zal men bij nader inzien ontwaren, dat het tegenwoordig ontwerp nog steeds eenige zwarigheden oplevert, vooral door de inlassching van de nieuwe bepaling, dat de schatkist-biljetten van f 1000 en f 500 *zullen* vervangen worden door biljetten van f 100, f 50 en f 25. Daardoor toch blijven de resultaten dezelfde en wordt de zwarigheid niet weggenomen, die de creatie van papier, dat de klinkende specie vervangen moest, bevonden was op te leveren. Het is moeijelijk deze stoffe, in eene vergadering als deze, in het openbaar te behandelen: dan toch zouden wij moeten komen in wetenschappelijke onderzoekingen over den aard en de eigenschappen van crediet-papier en van den verschillenden invloed daarvan en van papieren munt op de hooge belangen van den Staat, en het zoo teeder punt van crediet gedoogt niet, dat wij hier in het breede over de nadeelen van verkeerde stelsels uitweiden: ligtelijk toch zoude men aan die deliberatiën wijten het mislukken van den voorgestelden maatregel.

Ik acht mij nogtans verpligt, zoo kort doenlijk, de redenen op te geven, welke mij weêrhouden, mijne goedkeurende stem aan de onderhavige voordragt te geven.

De maatregel zal, zoo ik mij stellig voorstel, niet gelukkig uitvallen, en ik geloof, wanneer ik dit zeg, mij te mogen beroepen op hetgeen ik in denzelfden geest tot U Edel Mogenden gesproken heb bij gelegenheid, dat uwe Vergadering, in November 1830, over het stuk der schatkist-biljetten beraadslaagde.

Ook toen heb ik den Minister opletteud gemaakt daarop, dat er vele dingen hadden behooren bepaald te worden, waarvan niets in de wet gevonden werd, en daarom ook de zorg voor de middelen en wijze geheel voor rekening van den Minister gelaten.

Ik acht deze opmerking van belang, dewijl, gelijk reeds door eene andere Afdeeling dan die, waartoe ik behoorde, blijkens het verslag der Centrale Afdeeling wordt aangevoerd, indien de wet van November ware uitgevoerd in dien geest, met die bedoelingen en met die stellige bepalingen, zooals dezelve door ons is aangenomen, er niet die groote zwarigheden uit zouden zijn ontsproten, als waarover men thans klaagt en die men door de tegenwoordige wet zoude moeten wegnemen.

De schuldbekentenissen zijn daargesteld als eene leening tegen 6 pct., door ambtenaren en andere landscrediteuren aan het land te doen; daartoe zouden dezelve voor de helft der vorderingen kunnen strekken. Nu hebben aannemers, hebben andere crediteuren zich moeten getroosten, geheel in papier betaald te worden. Hierdoor moest dan ook de menigte der aan de markt gekomen schatkistbiljetten noodwendig derzelver waarde druk-

(1) De inhoud der bij deze gelegenheid gehouden redevoeringen is overgenomen van de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 147, die daaromtrent de uitvoerigste berigten heeft medegedeeld.

ken, daar zij, die in staat zouden geweest zijn hun papier te laten liggen, indien zij het voor de helft ontvangen hadden, dit nu moesten realiseren. De aannemers van werken of lands-benoodigdheden hebben de prijzen van nieuwe leveringen in evenredigheid van het bij hen geleden verlies zoeken te verhoogen; zij zagen een tweede verlies van 10 en meer ten honderd te gemoet in de waarde van het papier, dat zij voor deze nieuwe levering zouden ontvangen, en zoo doende wordt het nadeel voor het Rijk hoe langer zoo grooter, althans dan, wanneer bij dit alles nog komt de vrees, dat de waarde van dit papier door deze of gene omstandigheden nog meer zal dalen.

Ik vraag, of het wel anders mogelijk was, dan dat de waarde van de schatkistbiljetten hoe langer zoo meer gedrukt werd. Voeg hier nog bij de noodzakelijkheid voor velen, die door eene verkeerde toepassing der wet in schatkistbiljetten betaald werden en buiten staat waren, die in portefeuille te bewaren; voeg hier nog bij, dat deurwaarders en andere ambtenaren in het regterlijke vak of bij andere lands-collegiën zich geheel in papier hebben zien betalen, ook zelfs de door hen in geld gedane voorschotten, en wel in papier, dat slechts in effecte 90 ten honderd waardig was.

Maar wanneer wij, Edel Mogende Heeren, zulke dingen zagen gebeuren, onder de bestaande wet, met schatkistbiljetten, waarvan er slechts voor een gering gedeelte stukken van 50 gulden bestonden, hoe kunnen wij dan eene wet aannemen, die niets tegen deze handelingen bepaalt, maar veeleer de deur openzet tot eene aanzienlijke uitbreiding daarvan, door te bepalen, dat de groote schatkistbiljetten voor kleine *zullen* worden ingewisseld? Onder de vorige wet toch sloot, volgens de memorie van beantwoording, de aard en grootte der schatkistbiljetten derzelver gebruik tot betaling van *zeer kleine* vorderingen uit; wat zal het dan nu zijn, wanneer de aard en grootte derzelve alles wat te voren slechts in vorderingen boven de f 100 mogelijk was, nu ook mogelijk maakt in alle betalingen boven de 25 gulden?

Ik moet hier opmerken, dat de uitvoering van dezen maatregel het grootste bezwaar voor de financiële administratie heeft. Hoe zal de inbetalingneming en verrekening van intrest op alle deze kleine biljetten, ten beloope van 15 millioen, kunnen geschieden? Althans wanneer die niet in portefeuille gehouden worden en dat derzelver omloop bevorderd wordt? Waar zal de Minister van Financiën handen en tijd bekomen, om deze werkzaamheden aan zijn Departement te laten verrigten? Het komt mij voor, dat het onmogelijk is, dat zulks zonder vermeerdering van ambtenaren kan geschieden; te meer dewijl de nog bij ons aanhangige financiële wetten eene zoo vruchtbare bron van werkzaamheden voor het Departement van Financiën zullen opleveren. En hoe zal men aan eene vermeerdering van administratie denken ten zelfden tijd, dat men zoo zeer op het invoeren van bezuinigingen en verminderingen van uitgaven bedacht is?

Ik moet derhalve verklaren, dat de schatkistbiljetten van f 25 en f 50 mij het groote bezwaar tegen de aanneming dezer wet opleveren, en dat het raadzaam is, het tegenwoordig ontwerp ter nadere overweging aan de Regering aan te bevelen.

Door den voorgestelden maatregel zal, indien die wordt in werking gebragt, mijns inziens met der daad hetzelfde nadeel worden te weeg gebragt, dat door papieren geld zoude worden daargesteld. De creatie toch dier kleine schatkistbiljetten doet eene gelijke som aan contanten uit den omloop verdwijnen. En dan vraag ik U Edel Mogenden, of dit niet juist de bezwaren der schatkist steeds zal vermeerderen. Wanneer de betalingen der belastingen in kleine schatkistbriefjes kunnen geschieden, hoe zal men dan aan de noodige gelden komen voor die uitgaven, welke in contante specie *moeten* gedaan worden. Of houden nu alle die bedenkingen en aanmerkingen op waar te zijn, welke de Minister ons meer dan eens te dien opzigte als waarheden heeft voorgesteld? Zijn dezelve niet inderdaad nu meer dan ooit van toepassing? En zal niet nu, nadat veel meer dan de helft der gewone belastingen is ingekomen, de creatie van klein papier ten bedrage van meer dan de helft dier belastingen 's lands schatkist van contanten, uit deze gewone inkomsten, voor het nog overig gedeelte van dit jaar berooven?

Het is onbegrijpelijk, dat waarheden, die practisch bewezen zijn door de ondervinding, door eigen ondervinding, zoo weinig afdoende zijn. In eene nota, welke ik in de Iste Afdeeling, waartoe ik behoor, heb overgegeven, heb ik de Regering opmerkzaam gemaakt op de memorie, gevoegd bij het ontwerp van wet betrekkelijk de negotiatie van 's Rijks overzeesche bezittingen, in November 1825 ingekomen. Men leest daarin onder anderen:

» *Van deze in waarheid overmatige uitgifte* (deze bestond in 9 millioen op eene begrooting der inkomsten van ruim 20 millioen; de onze bestaat in 15 millioen op eene inkomst van ongeveer 29 millioen) *is het natuurlijk gevolg, dat de klinkende munt al meer en meer verdrongen wordt en dat, daar het papier voor buiten 's lands niet geschikt is, de wisselkoers daarvan een ongunstigen invloed ondergaat, terwijl de meeste benoodigdheden in prijs stijgen.* "

Zoodanig is de verklaring, door de Regering zelve rondborstig afgelegd. En waar is nu de ondervinding, die zij toonde te bezitten, gebleven? Hoe kunnen wij, met een inkomen van 29 millioen, 15 millioen papier creëren? Hoe kunnen wij zulks in dit jaar, nu de natie, uit gevoel van hare verpligting, om de Regering middelen in handen te geven tot handhaving van hare onafhankelijkheid, een zoo ruim bedrag in de schatkist heeft gestort van die sommen, welke zij over het geheele jaar 1831 schuldig is te betalen?

De invoering der schatkistbiljetten van f 25 is daarenboven aan nog een bezwaar onderhevig. Daardoor, zegt men, zal dit papier in meerdere handen komen; daar het niet groot is, zullen veel meer houders van hetzelve dat in portefeuille bewaren. Maar, meen ik te mogen vragen, is dit wenschelijk? Wat zal er het noodzakelijk gevolg van zijn? Dat, bijaldien door eene of andere zwarigheid de waarde dezer kleine stukken mogt dalen, het verlies daarvan niet zal nederkomen op hen, die dit minder gevoelen en met bedaardheid den afloop der zaken afwachten, maar op het groote deel ingezetenen, die dit verlies *niet* kunnen dragen.

Deze zullen dan de kleine stukken trachten af te zetten, en de prijs er van zal al meer en meer worden gedrukt, zoodat zij ten laatste bijna onverkoopbaar zullen zijn. Men zal dan welligt genoodzaakt zijn, alle transactiën in dezelve te verbieden, wil men de ingezetenen niet aan het verlies van het geheele kapitaal blootstellen. Men zal 's lands schatkist zonder nut met zoo vele renten bezwaard hebben, en eindigen met een geforceerden koers aan de biljetten te geven.

Het geld is datgene in de maatschappij, wat het bloed in het ligchaam is. Den omloop van beide moet men onbelemmerd laten, zal men voedsel, groei en leven in de verschillende deelen van het ligchaam en van de maatschappij aangevoerd zien. Het is in het dagelijksche leven ten uiterste moeijelijk, papier in de plaats van het gereede geld te stellen; in handelsbetrekkingen, in den groothandel voornamelijk, is het niet moeijelijk, ja, integendeel, dikwerf zeer nuttig, mits men het zoo verre met deszelfs crediet hebbe gebragt, dat het papier volstrekt gelijk met dat geld wordt aangenomen. (1)

Ik vermeen reeds lang genoeg uwe oplettendheid over deze zaak te hebben ingeroepen. Het is eene historiële waarheid, hetgeen ik heb aangevoerd, gebleken uit de geschiedenis van de banken en inzonderheid van de Engelsche bank; een ieder uwer kent dezelve. Zoo het noodig ware, zoude ik u hier het rijzen en dalen van de waarde van het papier dier banken in evenredigheid tot de uitgegevene sommen kunnen opgeven: ik heb dezelve voor mij liggen. Maar nooit zijn er sterker en schooner bewijzen voor deze waarheid te vinden, dan in hetgeen ten deze in Oost-Indië door ons is ondervonden en in hetgeen wij hier dagelijks zien gebeuren en met de schatkistbiljetten gedurende dezen winter zagen plaats hebben.

De Regering had de wet van 22 November 1830 in dier voege toegepast, dat er in het eerst meest biljetten van f 1000 en f 500 en zeer weinig van f 100 en f 50 uitgegeven werden. Daardoor ontstonden vele klagten, daar de eerste in prijs daalden en de laatste door de weinige, welke ter markt kwamen, bijna a pari stonden.

Toen ik in Amsterdam de klagten hoorde over het gebrek

---

(1) De spreker leest hier eene zinsnede voor uit een Duitsch schrijver, Staatsraad des Groot-Hertogs van Baden, waarin de opgenoemde begrippen ten aanzien van den invloed van geld en papier en de verhouding van hetzelve tot de binnen- en buitenlandsche behoeften kort en bondig worden uitgedrukt en onder anderen wordt gezegd, dat de kracht der omstandigheden, wanneer Rijks-papier in omloop is, over den besten wil, om de aflossing daarvan onder geenerlei omstandigheden af te breken, zegeviert; zoodat de redenaar, ofschoon niet gewoon aanhalingen van schrijvers of bespiegelingen aan te voeren, geene zwarigheid maakt, het gevoelen van dezen Duitschen schrijver bij te brengen, omdat het volmaakt zijn gevoelen uitdrukt.

51STE ZITTING. — 20 JUNIJ 1831.

XVIII. *Nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten.*

an klein papier, gaf ik ten antwoord, dat niets verhinderde aan het Gouvernement, om des noods alles in biljetten van 100 gulden uit te geven, daar de som van deze zelfs de geheele 14 millioen zoude kunnen vervullen, terwijl er alleen bepaald was dat er van f 50 gulden niet meer dan een millioen mogt worden gecreëerd. Maar, voegde ik er bij, dat men dan deze ook even-zeer zoude zien dalen, als men dit nu van de groote stukken zag. Dit had dan ook kort daarna plaats: er werden meer hon-derdtjes uitgegeven, en onverwijld deed dit dan ook de daling derzelve ter beurze ontstaan. Maar dit zal nu hetzelfde geval worden met de biljetten van f 50 en f 25, welke in het eerst zeer zullen worden verlangd, doch naderhand, wanneer er 15 millioen van dat papier zal in omloop zijn, niet meer zullen worden begeerd, althans niet nu er gedurende het overige van dit jaar tot de betaling der gewone belastingen die som niet meer noodig is.

Van het welslagen van den maatregel houdt zelfs de Minister zich niet verzekerd. Lezen wij immers niet in de beantwoording onzer in de Afdeelingen gemaakte bedenkingen, dat de Regering alleen de veranderingen voorstelde, om aan het verlangen der Afdeelingen te voldoen? Zij erkent er in, dat er wezenlijk be-zwaren tegen de biljetten bestaan; dat de tegenwoordige voor-dragt daarin niet te gemoet komt, en dat de wet later wezenlijke veranderingen zal moeten ondergaan. Het Gouvernement laadt alzoo alle de gevolgen dezer wet op onze verantwoordelijkheid; het heeft alleen de wet veranderd, om aan het gevoelen der Af-deelingen te voldoen, maar verklaart zich daardoor buiten *alle* verantwoordelijkheid. Kunnen wij dan deze verantwoordelijkheid op ons nemen? Ik verklaar stellig, onder de tegenwoordige wijze van handelen dit niet te doen, althans niet nu, nadat door het uitlaten van het woord *kunnen* in art. 1 de wettige schorsing der uitgifte van stukken van 50 en 25 gulden is afgesneden. Zoolang het in de magt der Regering stond, om, wanneer de omstandigheden dit vorderen, de uitgifte van klein papier te weigeren, was er nog middel tot redres. Gaf nu het laatst bij-gevoegde artikel 2 nu nog even zoozeer de vrijheid, om kleine stukken in groote te verwisselen, als het die geeft, om groote in kleine te veranderen, dan nog zoude de zaak zich zelf kunnen redden. Maar nu blijft er niets over bij de uitvoering, dan om zich wederom op eene volstrekte *noodzakelijkheid* te beroepen, om van de wet af te gaan of wel om binnen weinige maanden wederom een nieuw voorstel te doen.

Ik moet mij te meer tegen de wet verklaren, omdat er het voornaamste aan ontbreekt, namelijk de wijze, hoe de intressen zullen worden voldaan en hoe de intrekking der biljetten ge-schieden zal. Ik ben geen voorstander van reglementaire bepa-lingen in wetten; het tegendeel is waar; maar wanneer deze met de innerlijke waarde der te creëren fondsen op het naauwst verbonden zijn en dienen ter geruststelling van diegenen, wier goede meening noodig is om eenen maatregel te bevorderen, dan moeten zij volstrekt in de wet ingevoegd worden; dan zijn het geene eenvoudige tot de uitvoering alleen betrekking hebbende regle-menten.

Ik lees wel in de wet, dat er jaarlijks eene som op de begrooting zal worden gesteld; maar dit is niet voldoende, om den prijs te doen rijzen, daar immers dezelfde bepaling in de wet van No-vember voorkomt.

Men had kunnen denken, dat in October de biljetten evenzoo zouden worden afgelost, als dit in Engeland met de exchequer-biljetten meermalen plaats heeft gehad, door eene overbrenging in eene andere schuld of door eenig ander middel van dadelijke voldoening. Maar thans wordt er bepaald, dat er 10 pct. voor aflossing en intrest wordt aangewezen op het budget; van deze dient 6 pct. voor den intrest, dus 4 pct. met de uit te sparen renten voor aflossing. Hoeveel tijd zal het dan nog loopen, voor dat de intrekking der biljetten zal plaats hebben, en zal dan deze maatregel, welken men ons thans voorstelt, genoegzame opbeuring voor deze biljetten opleveren?

Wel is waar, er zijn eenige nieuwe veranderingen in de wet gebragt, maar juist de verandering, waarbij het woord *kunnen* is weggelaten, strekt mij tot eene reden, om mijne goedkeuring aan de wet te weigeren. Indien toch eenige mijner redenen ge-grond zijn, dan was het te wenschen geweest, dat dit woord in de wet ware verbleven en dat alzoo aan de wijsheid van het Gouvernement de faculteit ware overgelaten, om bij tijds terug te keeren, zoodra het ondervinden zal gedwaald te hebben, doch thans is alle terugkeer onmogelijk zonder verkrachting der wet of zonder het voorstellen van nieuwe maatregelen.

Ik zal mij alzoo om alle deze redenen tegen de onderhavige voordragt verklaren.

De heer **Junius van Hemert**: Daargesteld om te voldoen aan de behoeften van het oogenblik, kunnen de schatkistbiljetten in de tegenwoordige omstandigheden niet anders dan als een wezenlijk onheil en als een algemeen drukkende last worden be-schouwd, zoowel voor particulieren, die tegen de volle waarde een papier moeten ontvangen, hetwelk, onderworpen aan de fluc-tuatiën der beurs, al meer en meer aan daling onderhevig is, als ook voor het Gouvernement, hetwelk zich genoodzaakt ziet om bij het doen van aanbestedingen telkens boven den gewonen prijs een aanmerkelijk surplus van 15 tot 20 pct. te betalen. Dit nadeel, hetwelk zich thans zoo algemeen laat gevoelen, schijnt mij toe, niet zoozeer een gevolg te zijn van de bepalingen der wet van 22 November ll., waarbij gezegde schatkistbiljetten zijn gecreëerd, als wel van de wijze, waarop die wet is ten uitvoer gelegd, en van het systema, daarbij door de Regering gevolgd.

Het belang van het Gouvernement had, naar mijn inzien, gevorderd, om de schatkistbiljetten zooveel mogelijk in waarde te houden. Dit had ik verwacht, en het is alleen in die onder-stelling geweest, dat ik mijne stem aan de aangehaalde wet heb gegeven. Dit had ook kunnen geschieden, door namelijk aan de ingezetenen het meeste gemak bij de uitgifte dier biljetten te verzekeren, — door, bij voorkeur, kleinere biljetten in omloop te brengen, — door ook bij grootere, die door particulieren worden aangeboden, eene splitsing in kleinere toe te staan en die grootere ook voor betaling van kleinere posten aan te nemen en daarop schatkistbiljetten terug te geven, — door ook gecom-bineerde betalingen te vergunnen: — met één woord, door die biljetten wezenlijk als met geld gelijk staande te beschouwen en derzelver uitgifte evenmin aan moeijelijkheden, als die van gereed geld, te onderwerpen. Dan zou de Regering getoond hebben, zelve haar eigen papier in achting te willen houden, en de achting van het algemeen zoude daarvan het gevolg zijn geweest. Iedereen zoude dan gaarne een papier hebben gehad, hetwelk, niet gebruikt wordende, 6 pct. rente zoude hebben opgebragt en (gebruikt wordende) zonder moeite, evenals ge-reed geld, zoude kunnen besteed zijn. En welligt dat dan zich de gevallen hadden voorgedaan, dat sommige grootere biljetten, die men niet noodig had te gebruiken, als rentegevend papier in portefeuille waren gehouden.

Wel verre echter van dezen weg te bewandelen, heeft het Gouvernement eenen geheel tegenovergestelden ingeslagen. Het heeft zooveel mogelijk het gebruik van schatkistbiljetten voor de ingezetenen bezwaarlijk gemaakt, door hun bij voorkeur grootere biljetten in handen te geven, waarvan de splitsing in kleinere geweigerd werd, biljetten, die dan ook niet konden worden geëmploijeerd en, als bijna onbruikbaar voor het algemeen, suc-cessivelijk meer dan tien percent in waarde zijn gedaald. En zelfs dan wanneer het aan particulieren mogt gebeuren om schat-kistbiljetten juist van zoodanig beloop te bezitten, als zij ver-meenden tot het doen van deze of gene betaling te kunnen en te mogen bezigen, ook dan zelfs ontbrak het niet zelden aan uitvlugten van allerlei aard, waardoor zelfs dan nog zoodanige betaling verhinderd en de noodzakelijkheid geboren werd, om de schatkist-biljetten terug te nemen en gereed geld in de plaats te geven.

Ik wil die uitvlugten, gebezigd door mindere ambtenaren, niet aan bevelen toeschrijven van het Ministerie van Financiën. Ik wil zelfs aannemen, dat hetzelve Ministerie ten eenen male vreemd is geweest en vreemd is aan alle ongegronde en vexatoire sustenuen dier mindere beambten. Maar dan nog blijft het waar, dat het effect dier sustenuen voor de ingezetenen hetzelfde was, om het even of dezelve buiten voorkennis of met medeweten van het Ministerie werden gevoerd, en ook dan nog blijft het waar, dat de geneigdheid dier mindere beambten tot het uitdenken van allerlei uitvlugten, om betalingen met schatkistbiljetten, voor zooveel zij konden, af te wijzen, als een gevolg en uitvloeisel moet worden aangemerkt van het algemeen aangenomen aller-verderfelijkst systema, om de uitgifte dier biljetten voor particu-lieren allerbezwaarlijkst te maken.

Van dat noodlottig systema, hetwelk *bij de executie* der wet van 22 November ll. is gevolgd, doch waartoe die wet zelve geenen grond opleverde, is de zoo zeer verminderde waarde dier biljetten, vooral der groote, het noodzakelijk gevolg geweest; en terug te komen van dat systema, schijnt mij toe het eenige

middel tot herstel te zijn. Waartoe strekten tot dusverre de bemoeijingen der administratie? Alléén tot dit eenige doel: om zoo *veel papier* en zoo *weinig geld* mogelijk *uit te geven* en zoo *weinig papier* en zoo *veel geld* mogelijk te *ontvangen*. Maar zoolang dit het doel blijft, is het verloren moeite om aan eenige opbeuring der gezonken waarde van schatkistbiljetten te denken; want hoe zouden bij het publiek ooit acceptatiën der schatkist in waarde kunnen worden gehouden, waarvoor de schatkist zelve geen crediet toont te hebben? Dit is, naar mijn gevoelen, eene volstrekte onmogelijkheid, en zonder zich dan te laten afhouden door de vrees, dat die schatkistbiljetten te spoedig in 's lands kas zullen terugvloeijen, zal de Regering zich genoodzaakt zien, om, wil zij de waarde van het papier niet nog gedurig meer en meer zien achteruitgaan, het aangenomen en tot dus verre opgevolgd stelsel te laten varen en het papier met dezelfde bereidvaardigheid en met hetzelfde gemak voor dengeen, die de betaling doet, als het gereede geld aan te nemen.

Zoodanige verandering van systema zoude niet behoeven bij eene wet te worden aangekondigd, maar zij zoude bij de executie der wettelijke bepalingen, omtrent de schatkistbiljetten bestaande, tot rigtsnoer kunnen verstrekken, en het getrouw opvolgen van dit veranderd stelsel zoude niet nalaten spoedig heilzame vruchten te dragen en zoo al niet tot geheel herstel, dan ten minste tot vermindering van het kwaad krachtdadig mede te werken.

Zullen nu deze gelukkige resultaten door de wet, thans aan onze deliberatiën onderworpen, worden te weeg gebragt? Ik vermeen, Edel Mogende Heeren, dat de bepalingen, in hare drie artikels vervat, allezins als wenschelijk behooren aangemerkt te worden; dat de bepaling van art. 1, waarbij eene splitsing der schatkistbiljetten van f 1000 en f 500 in kleinere van f 100, f 50 en f 25 wordt toegestaan, zoowel als de vergunning, bij art. 2 aan de bezitters dier grootere schatkistbiljetten verleend, om dezelve tegen biljetten van f 100 te verwisselen, aanleiding zal kunnen geven, om dat gemak der ingezetenen in het doen van betalingen met schatkistbiljetten te bevorderen, hetwelk ik voor een noodzakelijk vereischte van alle in deze te nemen maatregelen houde; en dat de bij art. 3 voor het volgend jaar voorgestelde aflossing en intrekking van schatkistbiljetten (en zulks onverminderd de beschikkingen, die tot ruimere intrekking dier biljetten, naar aanleiding van art. 20 der wet van 22 November ll., jaarlijks in overweging moeten worden genomen) zal kunnen strekken, om het montant van 15 millioen reeds aanvankelijk eenigermate meer terug te brengen tot dat geringer beloop, hetwelk voor de circulatie geschikter en doelmatiger moet worden geacht.

De bepalingen der projectwet meen ik dan ook gerust te kunnen aannemen. En ofschoon ik wel zoude gewenscht hebben, dat nog meer bij het project was toegestaan, speciaal dat de betaling met schatkistbiljetten ook in *buitengewone* belastingen en zoowel gedwongen als vrijwillige leeningen toegelaten was, moet ik echter altijd de voorgedragen bepalingen als verbeteringen beschouwen, welke niet van de hand behooren te worden gewezen, alleen op grond dat men nog meer zoude verlangd hebben. Maar of nu de wet het doel zal bereiken, hetwelk zich de Regering moet voorstellen, dit zal geheel afhangen van de wijze, waarop dezelve zal worden ter executie gelegd. Wordt *ook deze* wet uitgevoerd, evenals die van den 22sten November ll., en gaat het Gouvernement ook bij deze, evenals bij de vorige, van het beginsel uit, om zoo *veel* papier mogelijk *uit te geven* en zoo *weinig* papier mogelijk te *ontvangen*, dan zal men zich slechts weinig goeds van deze wet kunnen beloven.

Maar slaat het Gouvernement daarentegen eenen anderen weg in, stelt het zich in ernst voor, om de betaling met schatkistbiljetten allergemakkelijkst voor de ingezetenen te maken, en toont het zich alzoo bereid, om, in voldoening van kleinere posten, ook zelfs grootere biljetten in ontvang te nemen en daarop kleinere biljetten terug te geven, dan zal de invloed van dit veranderd systema zich dadelijk gunstig doen gevoelen en is het te verwachten, dat het tegenwoordig voorstel alsdan tot gewenschte resultaten zal kunnen leiden.

In de hoop, dat de thans ons aangeboden wettelijke bepalingen naar aanleiding van zoodanig veranderd beginsel zullen worden in werking gebragt, vermeen ik mijne stem aan dezelve niet te mogen weigeren.

De heer **van Alphen**: De nieuwe wet op de schatkistbiljetten is, niettegenstaande de met zooveel moeite verkregen veranderingen, in mijn oog nog een onvoldoende, partiële, ja, verkeerde maatregel, die den aard van de instelling geheel miskent.

Den omloop dezer biljetten te bevorderen, schijnt mij toe het eenige doel te zijn van de bepalingen, die in dit ontwerp voorkomen; dit is, naar mijn inzien, eene groote dwaling.

Wat is hier de zaak?

De schatkist geeft wissels af op zich zelve; de plaatsing daar van bij den kapitalist, op aannemelijke voorwaarden, is het doel van die creatie, — doch alleen bij den kapitalist, die geld in kas heeft, maar hetzelve voor de *volle waarde* ten allen dage disponibel wil houden. Dus is het een beroep op een speciale soort van kapitalen, een wijze maatregel, als men er getrouw aan blijft. Die kapitalen blijven anders renteloos voor den eigenaar nutteloos voor den Staat liggen. Dus heeft die creatie een speciaal bestemd but, geen algemeenen onbepaalden omloop, want dan moesten ze overal, niet alleen in 's lands kassen admissibel, maar verwisselbaar zijn in alle particuliere kassen: dit kunnen wissel nooit worden. Zij kunnen derhalve niet als *circulerend medium* worden beschouwd, — het bevorderen van den omloop doet derhalve niets ter verzekering van derzelver volle waarde; wat circuleerde meer en gemakkelijker dan de Fransche assignaten, en verminderden zij desniettegenstaande niet onophoudelijk in waarde? Hoe sneller en algemeener die assignaten circuleerden, hoe minder waarde zij hadden. Ik haal dit voorbeeld niet aan als vergelijking maar als bewijs, dat facilitering van de circulatie geen zekerheid van waarde geeft voor den houder van eenig papieren schuldbewijs.

Het doel der instelling zelve schijnt men dus niet ingezien te hebben of te willen inzien.

Het antwoord daarop is: het zijn de omstandigheden des tijds. Die kunnen mogelijk billijken de eenigzins gedwongene uitgiften in November; maar zij kunnen den aard eener zaak niet veranderen, en heeft men toen daarvan moeten afwijken, de spoedige terugkeer tot het eenige ware beginsel is van gebiedende noodzakelijkheid. Voor alles wat administratie van financiën is, is het vasthouden aan beginsels van goede trouw, doelmatigheid, regelmatigheid, en het vasthouden aan die regels, die uit den aard der zaak afgeleid worden, het eenige levensbeginsel. Zonder dat gaat alles terug en gedwongen maatregelen worden onvermijdbaar. Men kan nu terugkeeren, maar men durft niet, en daarom heb ik in de nota gezegd, dat de Regering moed en zelfvertrouwen toone, en de natie zal het toejuichen, en ik herhale het met innige overtuiging: het geldt hier het crediet van 's lands schatkist, dat is het belang van allen, de schatkist van het algemeen, waarvan de verliezen altijd door opofferingen van de natie moeten goedgemaakt worden vroeg of laat; niets is duurder dan verval, niets goedkooper dan volle waarde van alle engagementen, waarvan wissels de heiligste zijn, niets duurder dan onzekere weifelende maatregelen, die in strijd zijn met het beginsel, waarop zij gegrond zijn.

Zooals de wet nu bepaalt, zijn het geene schatkistbiljetten maar speciale belastingbiljetten, daar men er niet alle, maar sommige inkomsten alleen mede betalen kan, eene soort van bewijzen of renversalen, en hoe die fluctuerende in waarde zijn en dus beschouwd en behandeld worden, behoef ik U Edel Mogende niet te zeggen.

De splitsing tot biljetten van f 25 is ten eenenmale strijdig met het doel der instelling: het is geen algemeen circulerend papier, het moet het niet zijn, het kan het nooit worden; hoe toegevende, om die biljetten tot f 25 te verkleinen, in het belang alleen van derzelver gemakkelijke circulatie en ruimer uitgifte door de schatkist, zal men morgen ze nog meer willen versnipperen, en op die gevaarlijke baan voortgaande, kan men nooit zeker zijn, waar de drang der zaken heen zal leiden, — en dit zoude zijn het verderfelijkste van alles voor ons Nederland: een papieren muntstelsel. Ja, ik schroom niet te zeggen: onbepaalde admissibiliteit is eene *conditio sine qua non* van de creatie der schatkist-biljetten, — alle gunsten van verwisseling, van versnippering versterken de afwijking van die voorwaarde, gunsten en dwang komen evenmin te pas. Die strekking mag ik niet helpen bevorderen. Het allereerste ontwerp was onbeduidend maar schadeloos; dit is zonder eenig vast beginsel, maar heeft eene zeer schadelijke strekking, en dus stem ik tegen hetzelve.

Ik heb hier alleen nog bij te voegen, dat ik niet deel in het gevoelen van dat lid der IVde Afdeeling, die de schatkistbiljetten verwisselbaar wil stellen in obligatiën à 7 percent. Ik beschouw de vermeerdering van schuldbrieven, zonder volstrekte noodzakelijkheid, als hoogst nadeelig, en hier bestaat de noodzakelijkheid niet. De maatregel is wijs in aller belang, als d

51STE ZITTING. — 20 JUNIJ 1831.

XVIII. *Nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten.*

zelve op eene matige hoogte bepaald wordt en alleen beroep doet op die kapitalen, die altijd disponibel moeten zijn, — en dat is het belang van renteniers niet; hij is wijs, mits dat men getrouw blijft aan het eenig mogelijke doel en de voorwaarde der instelling, en dan kunnen in een handeldrijvend land gemakkelijk 10 à 12 millioen geplaatst worden, en de schatkist zal ook daardoor zeer bevoordeeld worden.

De heer **Donker Curtius van Tienhoven**: De nood, die ons bragt tot het creëren der schatkistbiljetten, heeft ongetwijfeld, ook in dit opzigt, onheil berokkend. Maar zij bestaan nu, en men moet ze trachten op te beuren.

Als wissels op tijd beschouwd, konden zij, mijns inziens, alleen derzelver nominale waarde nagenoeg behouden, door, terwijl men dezelve gaaf *als geld* uitgaf, in alle betalingen van 's lands wege te doen, bij alle aanbestedingen, in voldoening van alle tractementen (de soldij van den soldaat en subalterne officieren alleen uitgezonderd) ze ook evenzoo gaaf weder in de schatkist terug te ontvangen, in betaling van alle gewone en buitengewone lasten.

Derzelver bedrag tot 15 millioen scheen dit volkomen te gedoogen, want hetzelve is lange na niet toereikende voor eerstgemelde behoeften van uitgave en blijft tevens oneindig verre beneden het verschuldigde aan de schatkist, zoodat dit laatste grootendeels in hard geld wordt betaald en dit harde geld strekken kan voor de behoeften der verdere uitgaven.

Bij gave en onbekrompen ontvangst na gedane uitgave en weder-ontvangst en uitgave op dien voet, zie ik niet, dat dusdoende groote stremming kan geboren worden, vooral niet, omdat de kleinste biljetten f 50 bedragende, er altijd aanzienlijke betalingen beneden die sommen in hard geld moeten geschieden, terwijl bij de vermeerdering der lasten, thans aan de schatkist verschuldigd, de schatkistbiljetten prijs moeten houden.

Om echter dit doel te bereiken, moest men geene biljetten van f 1000 en van f 500 hebben gecreëerd, omdat deze niet door elk ter betaling in de schatkist kunnen gebruikt worden, vooral niet, wanneer men geene combinatiën toelaat, daar er maar weinige schatpligtigen zijn, die in eens zulke hooge montanten in de gewone lasten aan de schatkist verschuldigd zijn, en men alzoo die grootere biljetten, grootendeels zonder emplooi, en portefeuille moet houden.

Ik had gewenscht, dat de Regering, op grond dezer eenvoudige beschouwing, eene wet had voorgedragen, waarbij van dit gezigtspunt werd uitgegaan, want de onderhavige is, mijns inziens, te bekrompen en te beperkt.

Intusschen vind ik in de verpligting, om bij vervolg geene grootere biljetten dan van f 100, f 50 en van f 25 uit te geven, en in de bevoegdheid der tegenwoordige houders van die van f 1000 en f 500, om dezelve te verwisselen, eene toenadering tot dit denkbeeld en in allen geval eenen weg tot ruimer en gemakkelijk emplooi van dit papier, en ofschoon dus de wet meer voldoende kon zijn, ook door de uitdrukkelijke toelating van gecombineerde betalingen en van zekere beperkte restitutiën in specie bij aanbod van te hooge biljetten, en in een woord, door even zooals de schatkist dit papier uitgeeft, het ook volkomen als geld terug te nemen, zoo zal ik echter mijne stem aan de wet geven, omdat ik elke verbetering aanneem, in de hoop, dat men *administratief* alsnog alle meerdere faciliteiten zal geven, welke niet met de wet strijden, en dat men alzoo in de toepassing thans van een geheel tegenovergesteld systema zal uitgaan, dan men dadelijk na de creatie dezer biljetten heeft gevolgd en waardoor men het crediet van dit papier zelfs heeft ondermijnd.

In het bijzonder bedoele ik hierbij, dat men, zooveel doenlijk, bij de betalingen, door de schatkist te doen, de evenredigheid zal bewaren tusschen de uitgifte der stukken van f 100, f 50 en f 25 en nu niet weder bij praeferentie die van f 100 zal in betaling geven, en dat men, immers op de groote kantoren, de bijpassingen zal vergemakkelijken en, des noods, bij aanbod van grootere biljetten, kleinere in retour geven; ja, indien het verschil zeer gering is tusschen het verschuldigde en tusschen den inhoud van het papier, de aanneming van hetzelve niet zal weigeren, maar het geringe verschil liever in specie teruggeven.

Dit alles is niet strijdig met de wet, en zoodoende zal men het crediet van dit papier meer en meer opbeuren en bewaren, weshalve ik dit een en ander aan de aandacht van den Minister van Financiën, die met de uitvoering dezer wet belast is, aanbevele en mijne stem voor dezelve uitbrenge.

De heer **van Reenen** licht nog nader eenige der door hem geopperde denkbeelden toe; zegt, dat het door de laatste sprekers aangevoerde hem nieuwe redenen oplevert, om tegen de wet te stemmen, en dat hij bij voortduring het grootste bezwaar tegen dezelve vindt in de ruimere uitgifte van schatkistbiljetten van f 50 en in de invoering van die van f 25.

De heer **van Tets van Goudriaan**, *Minister van Financiën*, zegt hoofdzakelijk: Ik zal trachten zeer kort en zeer duidelijk te zijn in de verdediging der wet, welke thans aan de beraadslagingen van U Edel Mogenden is onderworpen. Ik moet dan beginnen met te zeggen, dat ik de daarstelling van de schatkistbiljetten beschouw als verderfelijk voor 's Rijks financiën, dat dezelve belemmeringen opleveren voor het goed beheer der geldmiddelen en eene bron zijn van willekeur en ongeregtigheden, welke tot botsingen aanleiding geeft tusschen het Bestuur en de bijzondere ingezetenen van den Staat. Indien ik van den eersten beginne af omtrent de uitgifte van dit papier gehuiverd heb, dan heeft de ondervinding mijne vrees maar al te zeer gebillijkt. Na deze onbewimpelde verklaring, zullen U Edel Mogenden begrijpen, dat men, zoo spoedig mogelijk, dat is zoodra de toestand van zaken zulks slechts eenigzins toelaat, de gelegenheid zal aangrijpen, om dat papier, zoo al niet geheel in te trekken, dan toch aanmerkelijk te beperken.

Indien al in onderscheidene Staten van Europa de creatie van papieren munt voor zeer kleine sommen opgang heeft kunnen maken, moest toch bij ons de creatie van zoodanig papier voor een bedrag van 15 millioen, bij een verminderd crediet van den Staat en een onzeker uitzigt omtrent de toekomst van het land, groote moeijelijkheden te weeg brengen, te meer, daar wij geene meerdere papieren waarde voor onze handels- en andere betrekkingen behoeven, in een land, waar genoegzaam alle commerciële belangen in papier behandeld worden: de biljetten van de Nederlandsche Bank, van de associatie-kassen, het kassierspapier, de Syndicaat-bons kunnen in die behoeften in overvloed voorzien, en de vermeerdering van papieren waarde moet altijd schade aanbrengen.

Maar de maatregel was ook slechts een gevolg van den drang der algemeene omstandigheden, en indien al diezelfde omstandigheden zich thans tegen de snelle vernietiging van dat papier verzetten, dan kan ik toch de plegtige toezegging geven, dat met October aanstaande op deze aangelegenheid zal worden teruggekomen.

Nu zal ik mij bepalen tot den tegenwoordigen maatregel, zoodanig als die, gewijzigd, aan uwe beraadslagingen is onderworpen. Hij stelt ongetwijfeld vele wenschelijke verbeteringen daar. De ondervinding van zeven maanden heeft geleerd, dat, niettegenstaande de opeenstapeling van papier op papier, belasting op belasting, het gecreëerd papier niet in de portefeuilles is gebleven; en ik heb hier eenen staat voor mij, waaruit blijkt, dat de schatkistbiljetten met dezelfde snelheid in de schatkist zijn teruggevloeid, als dezelve waren uitgegeven, en wel in zoodanige mate, dat in de laatste maand vijf achtste gedeelten van de lasten in dat papier zijn betaald. De creatie van kleinere stukken van dat papier zal ten voordeele van de geringere belastingschuldigen strekken en niet meer alleen en voornamelijk dienstbaar zijn voor de meer vermogende accijnspligtigen, zooals branders, brouwers of voor hen, die groote sommen in het regt van successie, de regten van in-, uit- en doorvoer, enz. betalen. Het papier van mindere sommen kan toch geacht worden voor alle ingezetenen, zonder onderscheid, bruikbaar te zijn.

Men heeft van de behoefte aan contanten gesproken voor het leger en de marine; doch daarin wordt voorzien door de onderscheidene financiële wetten, welke door U Edel Mogenden zijn of zullen worden vastgesteld.

Het denkbeeld, door sommige leden nopens het daarstellen van papier van klein bedrag geopperd, is niet zoo geheel dwaas of ongerijmd. Het is eene navolging van hetgeen vroeger hier te lande is geschied. De Staten van Holland hebben, in 1794, ook papier tot geringe sommen in de wereld gebragt. Intusschen verklaar ik voor mij daartegen gestemd te zijn.

Ik herhale het, Edel Mogende Heeren, ook naar mijn gevoelen is in een land van koophandel niets doodelijker dan de aanneming van een stelsel van papieren geld, en zoodra de meerderheid der leden uwer Vergadering zich tegen de uitgifte van papier van een klein bedrag verzette, heb ik mij gehaast dit der Regering af te raden.

Over het geopperde denkbeeld omtrent de creatie van papier tegen hoogere rente, tot inwisseling van alle de schatkist-bil-

jetten, kan ik in dit oogenblik niet stellig mijn gevoelen uiten. Ik geloof, dat men bij zulk eenen maatregel om de schatkist-biljetten te realiseren, nog misschien eenen anderen zoude kunnen voegen, maar dit geheele denkbeeld is van zulk een gewigtigen aard en eerst zoo kortelings te berde gebragt, dat het wel eene rijpere overlegging verdient, dan die in tweemaal 24 uren mogelijk is; ik behoud mij derhalve voor, daarop in de aanstaande zitting van U Edel Mogenden terug te komen.

Men heeft beschuldigingen ingebragt nopens de uitvoering der wet op de schatkist-biljetten door mijne administratie. Doch niets is gemakkelijker dan zulke beschuldigingen, wanneer men niet genoegzaam bekend is met de wijze van behandeling der zaken, noch met alle omstandigheden.

Integendeel behoorde men het gedrag der Regering in deze eerder goed te keuren en toe te juichen. Sedert negen maanden toch ziet de Regering zich van groote hulpmiddelen verstoken. Van de lasten, die het Zuiden moest dragen, is niets ingekomen; over de gelden bij den Rijks-kassier heeft men niet kunnen beschikken, en de inkomsten uit Noord-Nederland alleen hebben de geheele rentebetaling en de zware buitengewone uitgaven voor eene dubbele legermagt moeten dekken. En is het dan vreemd, dat de Regering zich heeft moeten en mogen behelpen met zoodanige hulpmiddelen, als zij zich zelve kon scheppen, zonder nog van de massa der natie die opofferingen te vorderen, welke, helaas, maar al te zeer te voorzien waren..... Voor hem, die de uitvinder der belastingen moet zijn, is deze taak hard; dit zullen U Edel Mogenden toestemmen. Maar altijd heeft men er zich op toegelegd, om de lasten gelijk te doen dragen. Zoo gedurende het voormelde tijdvak de betalingen alle in geld, in plaats van papier, waren geschied, dan had men het niet kunnen volhouden. De handelwijs te dezen werd door de gestrengste noodzakelijkheid geboden.

Men behoeft niet bevreesd te zijn, dat de schatkistbiljetten het lot der assignaten zullen ondergaan. Deze waren een gedwongen papier, waarvan een maximum van prijs, tegen welken dezelve in alle handelingen moesten worden aangenomen, bepaald was. Dit is juist hetgeen de Regering wil voorkomen; zij wil geen papieren geld in Nederland invoeren, maar alleenlijk trachten aan het uitgegeven papier, in het belang der houders, eene meerdere waarde te verschaffen, tot zoolang de verbeterde omstandigheden eene geheele of gedeeltelijke intrekking van hetzelve zullen mogelijk maken. Daartoe strekt deze wet.

Door dezelve zal de verbazende ongelijkheid ophouden, welke bij inwisseling van stukken van f 500 en f 1000 plaats heeft. De willekeur, waarvan men almede het Departement van Financiën beschuldigt ter zake der uitgifte van stukken, wier waarde tot 8 pct. verschilt, zal nu wel geheel komen te vervallen, daar men thans zal erlangen een gelijken koers en de voor- en nadeelen voor allen dezelfde zullen zijn.

De thans voorgedragene wet is niet voldoende, heeft men gezegd. Ik zeg ook niet, dat zij volmaakt is, maar zij is een eerste stap tot verbetering en zal aanleiding geven tot het intrekken van het grootste gedeelte van het papier van hooger bedrag.

Ten slotte moet ik zeggen, dat ik het met den eersten spreker eens ben, dat er eene onevenredigheid in de circulatie van de schatkistbiljetten bestaat en dat het wenschelijk is, dat een aanzienlijk gedeelte van dezelve worde ingetrokken. Maar de lasten, welke de natie reeds heeft te dragen, gedoogen niet, dat men haar thans met nieuwe bezware, om die intrekking te bespoedigen. Ik herhale het, dit is eene zaak, op welke men in de maand October aanstaande hoopt terug te komen.

De heer **van Alphen** antwoord kortelijk op eenige gezegden van den Minister. Hij heeft de assignaten niet gelijk gesteld met de schatkistbiljetten, maar die slechts als een voorbeeld aangevoerd. Hij ziet niet in, dat het gemakkelijk maken van den omloop van papier iets tot de vermeerdering der waarde zal bijdragen. Ik acht het uitgeven van papieren waarde in sommige gevallen een wijze maatregel te zijn. Ook in andere landen heeft men voorbeelden, dat de Regering wissels op drie maanden afgeeft; dit geschiedt in het belang van handel, kapitalisten en schatkist. Het misbruik, dat men daarvan maakt, bewijst niets tegen den maatregel zelven. De spreker blijft overigens bij zijn gevoelen, dat eene onbepaalde admissibiliteit moet zijn eene *conditio sine qua non* der schatkistbiljetten, en zal tegen de wet stemmen.

De heer **Beelaerts van Blokland**: Van de eerste daarstelling van de schatkistbiljetten af, heb ik dezelve beschouwd als papieren geld of, zoo men die uitdrukking verkiest, noodmunt in papier, met welke de Staat zijne schuldeischers betaalt en ook in betaling aanneemt in gewone belastingen. De creatie van eene kleinere soort van papier doet de zaak niet van aard veranderen en was wenschelijk, mits daarneven gesteld wierd de behoefte aan zulke kleine soort, zooals in het oorspronkelijk ontwerp geschied is. Het komt mij voor, dat deze wet, zooals zij nu is, niet beantwoordt aan het doel, en het zij mij geoorloofd het te zeggen: hetgeen in de memorie van toelichting is aangevoerd, is thans door den Minister met duidelijke woorden wedersproken.

In de memorie van toelichting, bij het thans merkelijk gewijzigd ontwerp van wet overgelegd, is gezegd:

» Door de vermenigvuldiging van de kleine biljetten dezelve veel meer geschikt wordende om het gereed geld te vervangen, wenscht men dan ook de zaak daarheen te leiden, de verspreiding zooveel mogelijk te bevorderen en het bezit van eenig schatkistpapier als het ware voor elkeen noodzakelijk te maken, door te bepalen, dat de helft van elke betaling in de belastingen, die er vatbaar voor is, in deze biljetten zal moeten geschieden; het een en ander schijnt te zullen bewerken, dat derzelver gebruik in handelingen tusschen bijzondere personen langzamerhand worde ingevoerd."

In den jare 1794 heeft de provincie Holland alleen voor 5 millioen papieren geld, onder den naam van recepissen, gecreëerd tegen 5 pct. rente; de grootste stukken waren van f 300, de kleinste van f 3, en zelden zijn zij beneden 98 pct. gedaald. Nu heeft de ondervinding geleerd, dat de schatkistbiljetten van f 1000 en f 500 een groot verlies van 10 à 11 pct. lijden en dat dezelve grootendeels komen in handen van de groote accijnspligtigen, die daarmede merkelijk voordeel doen ten nadeele hunner medeburgers.

Zooals de in overweging zijnde wet thans luidt, wordt het doel niet bereikt, en het kon alleenlijk bereikt worden door nog kleinere biljetten uit te geven. Men heeft gevreesd, dat eenvoudige landlieden daarmede zouden worden bedrogen en de slagtoffers worden van zwendelaars; maar, Edel Mogende Heeren, het zou al een hooge graad van rusticiteit zijn, een stuk waarop *drie gulden* te lezen staat, met één cent meer te betalen. Zal men eene nuttige instelling nalaten, omdat hier of daar iemand door misbruik bedrogen zoude kunnen worden? In allen gevalle, het ontwerp, zooals het is voorgesteld, hield een systema in, waarmede het staan of vallen moest; indien het viel, moest men er geen brokken uit behouden, maar omzien naar een ander middel om het crediet der schatkistbiljetten op te beuren. Dit middel heeft men in Maart ll. gezocht in eene opzegbaarheid van dat papier. De eenige bedenking tegen dat ontwerp was het gebrek van aanwijzing van een fonds; wel, die bedenking zoude men kunnen wegnemen, door het laatste artikel van de tegenwoordig in beraadslaging zijnde wet op dat eerste ontwerp toe te passen. Zoo als de zaak nu is, kan ik er geen systema in vinden en zal derhalve Zijne Majesteit eerbiedig verzoeken, het ontwerp van wet, zooals het gewijzigd is, in nadere overweging te nemen.

De Heer **Warin**: De spreker, die mij onmiddellijk is voorafgegaan, heeft gezegd, dat hij deze wet beschouwt als brengende een stap nader tot datgene, wat hij wenschelijk acht, namelijk om de schatkistbiljetten te maken tot papieren geld. Ik ben het eens met den heer van Alphen, dat wij nog geen papieren geld hebben; maar geloof, dat wij het weldra zullen bekomen. Het daarstellen van schatkistbiljetten van f 25 brengt er ons een stap nader bij... De eerst door mij bedoelde spreker heeft doen opmerken, dat hetgeen zoo even door den Minister van Financiën is gezegd, in tegenspraak is met de toelichtingen, welke de Regering bij de aanbieding dezer wet heeft gegeven. Aldaar wordt het oogmerk, om papieren munt in te voeren, rondborstig erkend. Dit is een gevolg van een wanbegrip, hetwelk, naar mijn inzien, bij de Regering bestaat omtrent den aard van het crediet en van hetgeen men door middel van crediet verkrijgen kan.

Er bestaat geene waarde voor papier, op crediet berustende, wanneer men de zekerheid niet heeft, ieder oogenblik voor dat papier gereed geld te kunnen ontvangen. De spreker dien ik beantwoorde, heeft hier het voorbeeld van 1794 toen het door hem bedoeld papier niet lager dan tot 98 pct. stond, zeer verkeerd gekozen. Destijds had men crediet voor het land; eene circulatie van 5 millioen recepissen tegen 5 pct. kon bestaan. Dat crediet is nu niet aanwezig. Daarin ligt d

oorzaak van het verval der schatkist-biljetten. Het Gouvernement schijnt te denken, dat men zoo veel papier kan invoeren, als men wil. Dit is niets nieuws en is reeds vroeger door U Edel Mogenden afgewezen. Ik heb het bewijs er van hier voor mij. Den 30sten Januarij 1822 werd eene wet voorgedragen, waarvan den 22sten Maart de nieuwe redactie werd ingediend, doch welke den 5den Junij 1822 met 75 tegen 20 stemmen werd verworpen, vooral op grond van onbepaalde creatie van papier. Ik zal de eer hebben, u voor te lezen art. 18, dat naderhand, met eenige wijzigingen, is geworden art. 21 de nieuwe redactie.

Bij dat artikel van het eerste ontwerp werd gezegd: » De voorschreven domein-biljetten, welke ook tot andere betalingen door het domein-bestuur zullen kunnen gebezigd worden, zullen mogen worden uitgegeven tot eene hoeveelheid, geëvenredigd aan het kapitaal, ter beschikking van het domein-bestuur staande."

Nu bestond dit kapitaal, hetwelk ter beschikking van het domein-bestuur zoude gesteld worden, uit vijf en zeventig millioen aan domeinen en uit twintig millioen aan contante speciën, welke het domein-bestuur zoude verkrijgen door het uitgeven van obligatiën. Men dacht derhalve 95 millioen aan domeinbiljetten te kunnen in omloop brengen.

Er was geene volstrekte beperking wegens het getal domeinbiljetten, maar bij het gewijzigde ontwerp werd dit eenigzins beperkt door de bepaling, dat hetzelve het bedrag van 40 millioen niet zoude mogen te boven gaan. Ook werd een nieuw artikel bijgevoegd, volgens hetwelk de Rekenkamer die biljetten moest registreren.

De Tweede Kamer begreep dit echter anders: zij kon de creatie van 40 millioen papier nog niet toestaan, en zij verwierp de gewijzigde voordragt, gelijk ik reeds gezegd heb, met 75 tegen 20 stemmen. Het scheppen van papieren geld is dus geen nieuw denkbeeld bij de Regering, hetwelk, naar mij voorkomt, voortspruit uit eene dwaling omtrent den aard van crediet-papier. Er bestaat geene andere wezenlijke waarde voor het circulerend *medium* dan goud en zilver. Nogtans kunnen dikwijls Gouvernementen zoowel als particulieren met voordeel hun papier in omloop brengen, maar dan ook moeten zij zorgen hun crediet staande te houden.

Dat in het verleden jaar de Regering, toen zij zich eensklaps van de helft der inkomsten verstoken zag, toen wij ons met de geheele rentebetaling beladen zagen, en daarbij zware buitengewone uitgaven voor oorlog kwamen, — dat toen de Regering zich trachtte te redden door het uitgeven van papier, liet zich begrijpen en was te billijken, wanneer daarvan een verstandig gebruik wierd gemaakt.

Z. Exc. de Minister van Financiën heeft het hard gevonden, dat men zijne administratie beschuldigd heeft, dat dezelve het papier niet in crediet hield; hij heeft gezegd, dat deze beschuldigingen altijd gemakkelijk vallen, wanneer men niet genoeg met de toedragt van zaken bekend is; maar ik vermeen toch, dat, voor men iets begint, men vooraf moet weten wat men begint, en dit is bovenal het geval in zaken van financiën.

Toen niet meer dan twee millioen aan schatkist-biljetten uitgegeven waren, namelijk tegen het einde van Januarij, wasde prijs der biljetten van duizend gulden reeds tot 89 ten honderd gevallen. Dit was wel een gevolg van verkeerde maatregelen. Had men terstond na de eerste uitgave overal en zonder eenige zwarigheid de schatkist-biljetten in 's lands kassen aangenomen, en had men dit aanvankelijk met slechts een millioen gaande gehouden, dan zoude weldra het crediet der biljetten zijn gevestigd geweest en men had er welligt toe kunnen komen, zes of acht millioen in omloop te doen blijven. Doch nu men het zoo verre heeft laten komen, als het thans is, is de zaak onherstelbaar bedorven. Nu schiet welligt alleen eene geheele intrekking der schatkist-biljetten over. Bij de tegenwoordige wet is men van schatkist-biljetten van 50 gekomen op stukken van 25; men zal nog lager moeten komen, en eindelijk zal men papieren geld krijgen. En wat is verderfelijker? Wie herinnert zich niet nog de nadeelen, welke dergelijk geld in andere landen vroeger heeft ten gevolge gehad? En deze nadeelen worden nog veel grooter in een land als het onze, hetwelk grootendeels van den koophandel bestaat en waar vele renten in Nederlandsche guldens betaald worden wegens kapitalen, aan vreemde Mogendheden geleend. Zoodra onze guldens in waarde verminderen, vermindert in dezelfde evenredigheid de waarde van de rente, welke men hier te lande van Rusland, Oostenrijk en van meer andere Mogendheden ontvangt. De koopman, die goede Hollandsche guldens voor vreemde kooplieden uitgeschoten heeft, bekomt bij afrekening, na verloop van eenigen tijd, guldens van mindere waarde terug. Hierdoor lijden vele particulieren, en het land lijdt met hen. Ik zal derhalve tegen de wet stemmen.

De heer **Frets**: Ik meen, dat alles wat goeds in het aanhangig voorstel van wet aanwezig is, ook in de voorgaande wet, die van 22 November 1830, te vinden is en dat de verbeteringen geheel van de uitvoering afhangen. Ofschoon ik derhalve de bepalingen in het algemeen niet afkeure, zal ik mijne stem weigeren, eerstelijk, om de kleinte van schatkist-biljetten, die nu gebragt is tot 25 gulden, en ten andere en voornamelijk, omdat ik het kwaad, ik mag wel zeggen het minder crediet, hier niet vinde te verbeteren door wetten, maar door daden.

Ik gedraag mij omtrent dit laatste tot de aanmerkingen, door den tweeden en derden spreker gemaakt.

Ik dank overigens den Minister van Financiën voor de verzekeringen, aan ons gedaan, dat men in October op de zaak terug zal komen. Deze geruststelling, even zoo als het oordeel door Zijne Excellentie over de schatkist-biljetten in het algemeen uitgesproken, heeft mij genoopt, om nog het woord te voeren, maar dan ook om mijne stem niet te geven aan eene wet, die tegen den geuiten wil van de Regering zelve den schijn zoude hebben, het stelsel van schatkistbiljetten meerder te organiseren, dan tot hiertoe het geval was geweest.

De heer **van Tets van Goudriaan**, *Minister van Financiën:* Mij althans zal men niet beschuldigen, dat ik een voorstander van papieren geld ben; ik heb misschien reeds al te stellig verklaard, dat zulk papieren geld doodelijk en verderfelijk voor den handel van Nederland zoude zijn, en zal mij dan ook alle daartegen gerigte bedenkingen niet aantrekken. Ik heb nog maar alleenlijk willen zeggen, dat ik alle met bescheidenheid voorgedragene aanmerkingen en beschouwingen zal wikken en wegen; zoo zal ik de met wijsheid voorgedragene denkbeelden door den voorlaatsten spreker weten te behartigen, daar ik het mij steeds ten pligt heb gesteld, wijsheid, van welke zijde ook ontsproten, te eerbiedigen.

Niemand meer het woord verlangende te voeren, wordt de beraadslaging gesloten verklaard.

Het *wetsontwerp* betreffende *de schatkistbiljetten*, in stemming gebragt, wordt met 30 tegen 14 stemmen aangenomen.

Voor hebben gstemd de heeren: Junius van Hemert, Lycklama à Nyeholt, van Foreest, Donker Curtius van Tienhoven, van Suchtelen tot de Haere, van Wickevoort Crommelin, van Boelens, de Jonge van Campens Nieuwland, Gockinga, van Nagell tot Ampsen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Hoynck van Papendrecht, Bijleveld, van de Kasteele, Collot d'Escury van Heinenoord, van Lynden van Hoevelaken, van Welderen Rengers, Dijckmeester, van Meeuwen, G. Clifford, Hinlópen, Sandberg, Weerts, van Asch van Wijck, Hofstede, G. G. Clifford, van Randwijck van Rossum, IJssel de Schepper, Jarges en Verheijen.

Tegen hebben gestemd de heeren: van Nes, van Reenen, Warin, Op den Hooff, Dedel, van Sytzama, Cats Epz., Tammo Sypkens, Beelaerts van Blokland, Backer, Luzac, van Alphen, Frets en de Voorzitter.

De **Voorzitter** verzoekt de leden, nog voor eenige oogenblikken vergaderd te blijven, daar de Centrale Afdeeling zich zal vereenigen, om haar verslag op te maken nopens het ontwerp van wet betrekkelijk de vrijwillige en verpligte geldleening.

De vergadering wordt voor eenige oogenblikken geschorst.

Deze weder geopend zijnde, geeft de **Voorzitter** te kennen, dat de Centrale Afdeeling omtrent den inhoud van het bedoelde verslag is overeengekomen, doch dat hetzelve nog niet in volkomene gereedheid is, om reeds dadelijk te worden voorgelezen; zullende het op den volgenden dag medegedeeld worden.

De Vergadering wordt dienvolgens gescheiden tot den 21sten dezer, des namiddags ten 1 ure.

52STE ZITTING.

ZITTING VAN DINGSDAG 21 JUNIJ 1831. (1)

(GEOPEND TEN 2 URE.)

Goedkeuring der notulen van het verhandelde in de vorige openbare zitting en in die met gesloten deuren van 2 en 7 April, 18 en 22 Mei en 11 Junij; opheffing der opgelegde geheimhouding van het in de laatstgemelde voorgevallene. — Ingekomen: verzoekschrift. — Verslagen uitgebragt op adressen, alsmede op het wetsontwerp omtrent eene vrijwillige en verpligte geldleening; beraadslaging gevoerd over de bepaling van den tijd voor de behandeling van het ontwerp.

Voorzitter de heer **van Toulon.**

Tegenwoordig met den Voorzitter 40 leden, te weten de heeren:

Lycklama à Nyeholt, Dijckmeester, Op den Hooff, Luyben, van Nagell tot Ampsen, Donker Curtius van Tienhoven, van Suchtelen tot de Haere, Jarges, van Foreest, de Jonge van Campens Nieuwland, Bijleveld, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, van Asch van Wijck, Cats Epz., Backer, Frets, van Reenen, Hofstede, van Welderen Rengers, Weerts, Corver Hooft, Hinlópen, Verheijen, Tammo Sypkens, van Lynden van Hoevelaken, Gockinga, Sandberg, van Wickevoort Crommelin, van Randwijck van Rossum, van Meeuwen, IJssel de Schepper, Hoynck van Papendrecht, Dedel, van Nes, van Sytzama, Beelaerts van Blokland, G. Clifford, van Boelens en Warin.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 20sten Junij jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is zamengesteld naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het verhandelde in de zitting van dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 148; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 73; 4°. *Noord-Brabander*, n°. 76; 5°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 75.

Daarna worden, overeenkomstig het voorstel des **Voorzitters**, door den Griffier voorgelezen de notulen van het voorgevallene in de comité's-generaal van den 2den en den 7den April, den 18den en den 22sten Mei en den 11den Junij, in welke door den Minister van Buitenlandsche Zaken staatkundige mededeelingen aan de Kamer werden gedaan en waarin ook het voorstel van den heer Warin voorloopig is behandeld geworden.

De **Voorzitter** stelt voor, de geheimhouding omtrent het gebeurde in die zittingen alsnu, in overeenstemming met de bepaling van art. 12 van het Reglement van Orde, opgeheven te verklaren en daarbij te besluiten, de bij de staatkundige mededeelingen gevoegde en, ter inzage van de leden, ter griffie nedergelegde bescheiden te doen drukken en ronddeelen.

Over dit voorstel heeft de volgende gedachtenwisseling plaats. (1)

De heer **van Reenen** zegt, dat de voorgelezene aanteekeningen van de comité's-generaal zeer juist zijn, doch geeft zijn verlangen te kennen, dat daarin nog van één punt melding worde gemaakt, namelijk van het algemeen gevoel van erkentelijkheid der Vergadering voor de wijze, waarop de zaak der mededeelingen, op last van Zijne Majesteit gedaan, door Z. Exc. den Minister van Buitenlandsche Zaken is behandeld geworden. Hij acht het allezins van belang, dat daarvan met een enkel woord melding worde gemaakt.

De **Voorzitter** merkt op, dat de bedoelde aanteekeningen in de opvolgende comité's-generaal reeds bekrachtigd zijn en alleen zijn voorgelezen om te voldoen aan het Reglement van orde en de opgelegde geheimhouding op te heffen, zoodat daarin geene verandering meer kan gemaakt worden; dat voorts aan het verlangen van den heer van Reenen reeds werkelijk in die aanteekeningen is voldaan en hij als Voorzitter niet aarzelt, de plegtige dankbetuiging, namens de Vergadering, nu openlijk te herhalen.

De heer **van Reenen** verklaart dat, indien van hetgeen hij bedoelde, reeds melding in de aanteekeningen is gemaakt, hij verder niets te verlangen heeft.

De **Voorzitter** zegt nog, dat hij deze gelegenheid waarneemt om openlijk te herhalen, dat de Vergadering algemeen met een bijzonder genoegen de aan haar door den Minister van Buitenlandsche zaken gedane mededeelingen heeft ontvangen.

De Vergadering vereenigt zich daarna met het voorstel des **Voorzitters**.

De **Voorzitter** meldt, dat is ingekomen een verzoekschrift van den heer Breytdraad en andere kastenmakers, te Amsterdam, strekkende tot het bekomen van eenige aan hun bedrijf gunstige wijzigingen in het tarief van regten van in-, uit- en doorvoer.

Dit adres zal worden verzonden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

Deze laatste brengt de navolgende verslagen uit:

De heer **Hofstede**, *lid der Commissie:*

I. J. van Beusekom, benevens nog vier logement- en stalhouders te Utrecht en H. H. Peters, logement- en stalhouder te Haarlem, hebben zich aan U Edel Mogenden geadresseerd, hunne bezwaren tegen de nog bestaande wet op de paarden-posterij voordragende en verzoekende, dat het aan hen, evenals aan de paarden-postmeesters moge worden vergund voorspannen te mogen leveren; voegende de requestrant H. H. Peters daarbij, dat hij zoude verlangen, dat de 25 centimes per post en paard, aan de paarden-postmeesters onder den naam van schadeloosstelling moetende worden betaald, tot op de helft mag worden verminderd, biedende hij zich echter aan, onder behoorlijken borgtogt, ten faveure van de stalhouders en verhuurders van paarden de voorschrevene bediening, onder het genot van de daartoe gestelde postvrachten en postiljonsgelden, gratis op zich te willen nemen; terwijl almede de ondernemers van diligences van het betalen

(1) Zie *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 148.

der centimes zouden kunnen worden ontheven, mits naar evenredigheid de vrachtloonen der reizigers naar die mate wierden verminderd of dat die centimes als eene bijdrage ter bezuiniging in 's lands schatkist wierden gestort.
Uwe Commissie, Edel Mogende Heeren, overwegende dat het wenschelijk zijn zoude, dat de wetsbepalingen omtrent het onderhavig onderwerp wierden herzien, stelt derhalve voor, deze requesten, ter inzage der leden dezer Vergadering, ter griffie neder te leggen.

De heer **Frets**, *lid der Commissie:*

II. J. H. Deyman, fabrikant in mineraal- en bergblaauw te Amsterdam heeft, volgens zijn verzoekschrift, het voornemen om eene fabriek van dat artikel, alsmede van *ruwe* en *gezuiverde* of *kristal-soda* op te rigten, en meent, dat deze op te rigten fabriek belangrijk genoeg zal zijn om, even zooals hij voor dezelve bijzondere vergunningen van Zijne Majesteit heeft gevraagd, ook daarop reeds uwe aandacht te vestigen.
De verzoeker wilde derhalve, dat bij de aanstaande deliberatiën over het tarief bij ons in aanmerking wierden genomen het *zoutzuur*, *glauber- of wonderzout*, *ruwe en gezuiverde of kristal-soda*, en dat alzoo die artikelen met zoodanige hoogere regten op den invoer mogten worden bezwaard, als naar evenredigheid bij andere artikelen plaats heeft, waarvoor inlandsche fabrieken bestaan.
De verzoeker heeft bij zijn verzoekschrift een attest gevoegd tot bewijs van de deugdzaamheid van zijne fabrikaten.
Uwe Commissie stelt voor, dit verzoekschrift ter griffie neder te leggen, ten einde in aanmerking te komen, wanneer daartoe nadere termen worden gevonden.

De Vergadering vereenigt zich achtereenvolgens met de voorgestelde conclusiën en besluit tevens tot het doen drukken en rondeelen van het onder n°. I uitgebragt verslag.

De **Voorzitter** deelt mede, dat de Centrale Afdeeling gereed is met haar verslag ten opzigte van het ontwerp van wet eener vrijwillige en verpligte geldleening en dit ter tafel brengt. Hij voegt daarbij, dat, ten gevolge der in het Centraal verslag voorkomende aanmerkingen, door de Regering nog nadere veranderingen in het wetsontwerp zijn gebragt, welke hij, ter bespoediging der beraadslagingen, heeft doen drukken (1), zoodat deze bescheiden nog heden zullen kunnen worden rondgedeeld. Op deze gronden stelt hij voor, het wetsontwerp te behandelen op den volgenden dag, des namiddags ten 1 ure.

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. XVI.

Dit voorstel geeft aanleiding tot de volgende woordenwisseling. (1)

De heer **Corver Hooft** oppert de bedenking, dat één enkele dag niet genoegzaam is om het zoo uitgebreide verslag der Centrale Afdeeling en de nadere veranderingen in de wet bedaard te onderzoeken. Hij geeft in bedenking, om de beraadslaging op Donderdag te bepalen.

De heer **Tammo Sypkens** herinnert, dat de Kamer zich nu reeds drie maanden lang met ontwerpen van wet betrekkelijk de leening bezig houdt, weshalve deze geheele zaak aan de leden genoegzaam bekend moet zijn, en daar nu de belangen van vele hunner eenen spoedigen terugkeer huiswaarts vorderen, verklaart hij zich voor de bepaling der beraadslaging op Woensdag.

De heer **van Nes** zegt, dat het algemeen belang boven alles moet gaan en dat, zoolang dit de tegenwoordigheid der leden vereischt, hun terugkeer naar huis uitgesteld moet worden.

De heer **Tammo Sypkens** stelt voor het houden eener avondzitting op Woensdag.

De **Voorzitter** stelt voor bij hoofdelijke stemming te beslissen, of de beraadslaging op Woensdag of Donderdag plaats zal hebben.

De heer **Cats Epz.** merkt op, dat het gepast schijnt zich te schikken naar het verlangen van zoodanige leden, die meenen dat één dag niet genoeg is om zich voor de beraadslaging voor te bereiden.

Zonder hoofdelijke stemming wordt daarop besloten de beraadslaging over het bedoelde wetsontwerp te houden op Donderdag den 23sten dezer, des voormiddags ten 10 ure.

De vergadering wordt daarna gescheiden.

(1) Zie *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 148.

53STE ZITTING.

ZITTING VAN DONDERDAG 23 JUNIJ 1831. (1)

(GEOPEND TEN 11 URE.)

Ingekomen: verzoekschrift. — Behandeling van het wetsontwerp betreffende eene vrijwillige en gedwongen geldleening. — Avondzitting.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 48 leden, te weten de heeren:

Junius van Hemert, van de Kasteele, van Reenen, van Foreest, van Boelens, Hinlópen, Sandberg, van Welderen Rengers, van Wickevoort Crommelin, van Suchtelen tot de Haere, Op den Hooff, Luyben, Hoynck van Papendrecht, Frets, Tammo Sypkens, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Warin, van Asch van Wijck, Corver Hooft, Donker Curtius van Tienhoven, Lemker, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Boddaert, Dedel, van Nagell tot Ampsen, Cats Epz., van Sytzama, van Nes, G. Clifford, Lycklama à Nyeholt, van Randwijck van Rossum, G. G. Clifford, Dijckmeester, Weerts, Jarges, van Meeuwen, Luzac, van Alphen, Hofstede, Collot d'Escury van Heinenoord, IJssel de Schepper, de Jonge van Campens Nieuwland, Beelaerts van Blokland, Ingenhousz, Gockinga, Verheijen en van Lynden van Hoevelaken.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 21sten Junij jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is zamengesteld naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 150 en bijvoegsel; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 75; 4°. *Amsterdamsche Courant*, n°. 148, 150; 5°. *Groninger Courant*, n°. 51; 6°. *Noord-Brabander*, n°. 77 enz.

De **Voorzitter** geeft kennis, dat is ingekomen een verzoekschrift van den heer J. van Nuijs, te Rotterdam, zich beklagende over de klasse waarin hij voor het patentregt is aangeslagen.

Dit adres zal worden verzonden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

Aan de orde is de behandeling van het WETSONTWERP betreffende EENE VRIJWILLIGE EN EENE GEDWONGEN LEENING.

De beraadslagingen over het wetsontwerp worden geopend. (1)

De heer **van Sytzama**: Op den 22sten Maart jl. zijn bij ons ingekomen twee ontwerpen van wet, houdende aanvraag van de Regering om 42 millioen gulden, te vinden óf op eene vrijwillige wijze, welker regeling het eene ontwerp bevat, óf op eene gedwongene wijze, welker regeling bij het andere ontwerp van wet wordt bepaald, indien de vrijwillige wijze niet aan het doel mogt beantwoorden.

De wet op de vrijwillige wijze is naar gewoonte behandeld en aangenomen. Die op de gedwongene wijze is eveneens bij de Afdeelingen dezer Vergadering behandeld, doch behoefde niet in discussie gebragt te worden, voor men den uitslag der vrijwillige konde weten, maar moest altijd dienen en heeft ook gediend, om aan de Vertegenwoordigers der Natie en aan de Natie zelve te doen zien en gevoelen het gevolg van eene niet volwording van den vrijwilligen maatregel, welke, volgens art. 2 van het ontwerp, *finaal* zoude gesloten zijn op den 23sten April 1831. Let wel, Edel Mogende Heeren! *finaal.* Niet alleen de mogelijkheid, om in die wet vrijwillig in te schrijven, maar iedere vrijwillige maatregel voor die 42 millioen hield met dien dag op: dit was het regtmatig uitzigt van hem, die geteekend had, die hetzij uit vaderlandsliefde, hetzij uit speculatie, dadelijk met zijne gelden het vaderland is bijgesprongen. Ik zeg *regtmatig*, want ik vind geene vrijheid om eenig onderscheid tusschen dezelfde daad te maken, die in allen gevalle door de wet geheiligd is. Heeft de Regering de gelegenheid tot eene te verre gaande speelzucht geopend, heeft deze Vergadering en de Eerste Kamer die bekrachtigd, dat men dan een gedeelte dergenen, welke daarin deel hebben genomen, geene vuige spelers of speculanten noeme, daar men zelve het lokaas hiertoe in eene voordeelige leening, gepaard aan eene in verhouding nadeelige gedwongene leening, den volke heeft aangekondigd. Het uitlokken, door het aanbieden van voordeelen dezerzijds, was dus nog niet genoeg, het werd vergezeld door bedreigingen van nadeel in verhouding van den syrenenzang der voordeelen, en dit leidt mij tot de vraag, wie of wel meer moreel handelt: hij, die niet alleen de beloofde voordeelen, welke hij als een prikkel ter ruimer deelneming heeft gebezigd, wegneemt, maar ook de straf, welke de niet-deelneming zoude volgen, opheft en dus zijn contract verbreekt, of hij, die, aangemoedigd door groote voordeelen, ruim heeft deelgenomen, ruimer dan hij als een goed huisvader, bij de geringste gedachte aan zulk eene ontrouwe handelwijze, had behooren te doen.

Ik zal deze vraag niet oplossen, latende derzelver beantwoording aan ieder onbevooroordeelden en getrouwen vervuller zijner verpligtingen over, maar ik zal trachten toe te lichten de tegenwerping, welke ik verwacht, dat men *regtens* niet gehouden is, om dadelijk bij het mislukken dier vrijwillige leening tot eene geforceerde over te gaan. Maar, Edel Mogende Heeren, kan ik dan lezen of niet, wanneer ik met ronde woorden in de memorie van toelichting, bij de eerste vrijwillige en gedwongene leenings-wetten overgelegd, leze:

»*dat de reeds vastgestelde middelen worden geraamd op eene zekere som, ver beneden de behoeften, en dat alzoo buitengewone inkomsten*

(1) Daar de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 150, de uitvoerigste berigten betreffende de in deze zitting gehouden beraadslagingen bevat, zijn de door deze medegedeelde redevoeringen overgenomen in de volgende orde, waarin de sprekers het woord voerden, te weten: de heeren van Sytzama, Donker Curtius van Tienhoven, Junius van Hemert en van Boelens (bijvoegsel 1); Op den Hooff (bijvoegsel 5); van Asch van Wijck en Corver Hooft (bijvoegsel 2); Frets (bijvoegsel 6); van Nes, Frets (2de rede) en van de Kasteele (bijvoegsel 3); Luzac (bijvoegsels 3 en 4); van Foreest, Collot d'Escury van Heinenoord, Warin, Frets (3de rede), Luyben en van Reenen (bijvoegsel 4); de Jonge van Campens Nieuwland (bijvoegsel 4 en 5); G. G. Clifford en Beelaerts van Blokland (bijvoegsel 5); van Alphen (bijvoegsel 7); van Tets van Goudriaan, Minister van Financiën, en van Reenen (2de rede) (bijvoegsel 5).

oor de schatkist tot een aanmerkelijk bedrag zullen moeten worden 'aargesteld;

»dat na de meest gezette overwegingen en na het meest opzettelijk verleg op hoedanige wijze de vervulling dezer behoeften het doelmatigste en minst drukkende zoude kunnen plaats hebben, men tot et beginsel teruggekomen is, om, ALVORENS *tot* GEDWONGENE *niddelen de toevlugt te moeten nemen, dat* EENER *vrijwillige geldeening te mogen beproeven;*

»dat men zich geenszins het moeijelijke verbergt, om die proeve, n de ongelukkige omstandigheden des vaderlands en te midden der nzekere toekomst van Europa, met een volkomen goed gevolg beroond te zien; maar dat men vooral getracht heeft de vaderlandsiefde der ingezetenen met derzelver belang ten deze te verbinden, n DIE vrijwillige *negotiatie niet alleen op* HAAR ZELVE *voor de nschrijvers te doen voordeelig zijn, maar vooral* NOG MEER VOORDEELIG *te maken, door de bewijzen van aandeel gangbaar te doen ijn bij geforceerde middelen, welke, zoowel ten aanzien der renten ls der losbaarheid, minder gunstig zullen moeten zijn en alzoo en zeer aanzienlijk avans aan de deelnemers zouden verzekeren.*

»Intusschen zijn de omstandigheden des vaderlands en de pligten ler Regering tot behoud van ons volks-aanwezen te ernstig en te root, om het GEHEEL *en* ALLEEN *op deze proeve van* VRIJWILLIGE *eening te mogen laten aankomen, en het is daarom, dat men, ij gedeeltelijke mislukking derzelve*, die vrijwillige leening namelijk, *op eenig* MEER VAST *en* ZEKER *middel van heffing heeft moeten bedacht zijn.*

»Na rijpe overweging der verschillende middelen, waartoe men de toevlugt zou kunnen nemen tot bestrijding der hiervoren opengelegde behoeften, heeft men gemeend, de voorkeur te moeten geven aan ene belasting naar mate van den aanslag in het personeel."

Hetgeen dus is voorgesteld geworden, is een alternatief geweest: òf die vrijwillige negotiatie, òf, bij de mislukking daarvan, dadelijk een geforceerde maatregel. Na rijpe overweging immers der verschillende middelen, had men reeds het personeel tot den *gedwongen* maatstaf gekozen, waarvan ook de projectwet te gelijk met die der vrijwillige leening werd voorgesteld en bij de meergemelde memorie verder toegelicht, en ofschoon dit reeds op zich zelve genoeg zoude zijn, om te betoogen, dat men niet in zijn goed regt is, wanneer men nu nog andere vrijwillige maatregelen lang na die *finale* sluiting der aangenomen negotiatie voorstelt en dus opheft de *voordeelen*, aan de vaderlandsliefde der ingezetenen beloofd, tegelijk met de *straffen*, toegekend aan hen, die geen deel zouden nemen, zoo lust het mij echter, hier nog bij te voegen, dat, tijdens de behandeling der hierbedoelde vrijwillige leening in de Afdeelingen, in de Vde Afdeeling is aangemerkt:

» dat bij de leden der Afdeeling het vermoeden is ontstaan, dat aan de renversalen, bij de artt. 6 en 13 vermeld, te groote gunst wordt gegeven, indien dezelve, in blanco uitgegeven, aanneembaar worden verklaard in elke gedwongene geldleening, tot welke in dit jaar zoude kunnen worden besloten, ingeval de *negotiatie niet vol kwame*, en echter voor dat gedeelte, waarvoor zoude zijn ingeschreven, geldig bleven, wordende dan die in blanco afgegeven renversalen *verkoopbaar*, voor zooverre de inschrijvers dezelve ter voldoening van hun eigen aandeel in de geforceerde geldleening niet behoeven te gebruiken, en krijgen deze renversalen daardoor eene waarde, die meerder of minder zal zijn, naar mate van de behoefte, om die in het geforceerd middel te kunnen gebruiken, en dus ook naarmate de negotiatie zal blijven beneden de som, waartoe eene geforceerde heffing zoude moeten worden ingeschreven."

En hierop is van Gouvernementswege geantwoord: » *dat, behalve de bepaling der rente in evenredigheid van den tegenwoordigen koers, behalve de aanwijzing van een opzettelijk fonds tot aflossing, de deelnemer nog daarenboven zoude bekomen een bewijs (renversaal), hetgeen men aan een ander zoude kunnen afstaan, voor wien het* DEZELFDE *waarde zoude hebben als voor den oorspronkelijken deelnemer, waardoor het dus eene* EVENTUELE *waarde zoude verkrijgen;* terwijl dit antwoord der Regering wordt besloten met de volgende zinsnede:

» *In dit gedeelte van het voorgedragen ontwerp wordt dus de vermogende aanmoediging gevonden tot deelneming in de negotiatie, en zonder die* AANMOEDIGING *durft men zich van de proef geen goed gevolg beloven. Het is niet onmogelijk, dat* HET VOORDEEL *der inschrijvers aanzienlijk wordt, maar* JUIST DIE MOGELIJKHEID *kan het gelukkig gevolg hebben, dat de concurrentie wordt opgewekt en er ruime inschrijvingen plaats hebben, die dan wel tegen eene hooge rente, maar door vrijwillige bijdragen in de behoeften geheel of grootendeels kunnen voorzien. Dat dit wenschelijk is, zal wel niemand betwijfelen, doch, zonder dat de maatregel aan de drie opgemelde voorwaarden voldoe, is de mislukking in de gegeven omstandigheden* ONTWIJFELBAAR; *terwijl in het bijzonder de zekerheid, dat men door de deelneming zijn aandeel in de eventuele heffing bepaaldelijk voldoet, eene voorwaarde is, waarmede de geheele maatregel* STAAT *of* VALT, *en eindelijk, het in allen gevalle aannemen der inschrijvingen, al waren die ook niet zeer aanzienlijk, noodzakelijk geacht wordt, om hun, die tijdig beschikkingen gemaakt hebben, om aan hunne deelnemingen te voldoen, geene teleurstelling en soms wezenlijk verlies te doen ondervinden.*

» *Na deze algemeene beschouwing van den voorgedragen maatregel en van de bepalingen, die het wezen er van uitmaken, zal het geene verwondering verwekken, dat men vermeent daarin* GEENE GROOTE *wijzigingen te kunnen maken en dat men aarzelen moet om een ander plan van negotiatie aan te nemen, hetwelk geene* ZOODANIGE AANMOEDIGING *bevat.*"

Toen was men zoo scrupuleus, dat men zelfs geene teleurstelling wilde geven aan vooruitzigten, geboren uit nog aanhangige deliberatiën. Thans meent men straffeloos te kunnen intrekken beloften, met dewelke men toen openlijk verklaarde, dat de geheele maatregel zoude staan of vallen. Welligt is er geen een artikel in de geheele wet zoo ampel behandeld als dat der renversalen, voorzeker geen, waarop de deelnemer meer heeft mogen vertrouwen.

En of dit alles nog niet genoeg ware, dat men dan met mij de oogen sla in het discours, door Z. E. den Minister van Financiën ter verdediging van die leenings-wet gehouden, en daar met zoo vele woorden op onderscheidene plaatsen leze:

» De geldleening is voorgedragen tegen 6 en drie achtsten ten honderd rente, onder verband van een speciaal onderpand, onder een eigen beheer, en met bijvoeging van een KANS voor de renversalen. Zoodanig eene voordragt was in de tegenwoordige omstandigheden, *noodig*, *billijk* en *regtvaardig*."

» Bij het onverhoopt niet geheel vol komen der leening, zal de *kansrekening* der renversalen nog een billijk voordeel opleveren aan den *huisvader*, die daaraan heeft deel genomen, en als zoodanig is *dat middel der renversalen* als een *prikkel* en *spoorslag* tot algemeene deelneming te beschouwen."

» De speler — ik zeg de speler, en niet de echte vaderlander, — zal een *krachtigen prikkel* tot deelneming vinden in de winst, waarop hij, door het met *voordeel afzetten zijner renversalen*, de kans erlangt."

» Wat de bedenkingen tegen het bepalen der leening op 42 millioen betreft, moet ik herinneren, dat men, door ze tot 25 millioen te beperken, *den geheelen grondslag van den maatregel, die in* HET VERBAND *tusschen de* VRIJWILLIGE *en* GEDWONGE *leening bestaat*, zoude wegnemen."

» Men heeft al verder de bedenking geopperd, dat het *middel van de renversalen* zeer schadelijk zal zijn, zoo de geldleening niet vol komt. Maar de zaak is eenvoudig deze: de schatkist tracht zooveel mogelijk van de benoodigde som ter leen te nemen tegen 6 ten honderd, en hetgeen zij op dien voet niet kan vinden, *zal zij gedwongen opnemen* tegen 4 ten honderd."

Er *moest* dus eene *kans* zijn voor de renversalen. Zij moesten een billijk voordeel aan den huisvader opleveren, zij moesten voor den speler een krachtige prikkel zijn, en, hetgeen hier alles afdoet, het *verband* tusschen die *vrijwillige* en *gedwongene* leening konde, volgens den Minister, niet worden weggenomen, zonder den geheelen grondslag des maatregels te bederven.

Heeft men dus ooit anders kunnen denken, dan dat de voorgestelde gedwongene maatregel, bij mislukking der vrijwillige, moest volgen? Daarin was immers de geheele *kans*, de eventuele waarde, de krachtige prikkel gelegen, welke bij iederen anderen maatregel moesten verdwijnen.

Na dit alles aangevoerd te hebben, Edel Mogende Heeren, durf ik met vertrouwen vragen: is de Regering, zijn wij zoodanig in ons geheel, dat wij thans zouden kunnen en mogen voordragen en aannemen eenen maatregel, in lijnregten tegenstand met den toen aangenomenen, waarop de processen-verbaal der Afdeelingen, de antwoorden der Regering en de redevoering des Ministers als zoo vele commentariën moeten worden beschouwd, die de huisvaderlijke kansrekening, zooals de Minister zich heeft uitgedrukt, vernietigt en die de stelligste beloften ter zijde stelt?

Ik voor mij zeg: neen. Ik geloof wel dat er zullen zijn, die beweren zullen, dat de aangenomene leenings-wet het niet stellig verbiedt, maar, Edel Mogende Heeren, mag ik vragen, behoort eene wet zoodanige negative bepalingen te bevatten, ook dan nog, wanneer zoo vele en zoo stellige verklaringen omtrent

het regt verstand der wet aan de zijde des voorstellers gegeven zijn?

Ook dit meen ik ontkennend te moeten beantwoorden, en meen dus ook te kunnen volhouden, dat, hoe men het ook plooije of wende, wij noch van de zijde des regts, noch van die der zedelijkheid, de nu weder opengestelde of nieuwe vrijwillige leeningswet, hoe of men die ook gelieve te noemen, mogen aannemen, en houde ik het voor eenen maatregel, die de goede trouw zal kwetsen en 's lands crediet hoe langer zoo meer zal doen zinken, hetwelk te maintineren een onzer eerste verpligtingen is, omdat het algemeen daarbij het hoogste belang heeft, en dat deze maatregel zal leiden tot het gevolg, dat men bij iedere geldelijke benoodigdheid in de toekomst, en deze zal nog wel niet de laatste zijn, tot geforceerde maatregelen zijne toevlugt zal moeten nemen; want welk goed huisvader zal, bij zulk eene treurige ondervinding omtrent de gevoelens van goede trouw, het later wagen, om nog eenig geloof aan dezelve te slaan, terwijl, bij het stipt opvolgen der aangegane verbindtenissen, de beurzen ten allen tijde zullen geopend wezen. En voeg ik nu hier nog bij de voordeelen of belooning, welke zij zullen genieten, die zich eerst hebben achteruit gehouden, het vaderland niet hebben willen helpen en, staat makende op de grootere vaderlandsliefde van anderen, hun de eer hebben gegund, om hun geld, ook voor de niet-inschrijvers, te wagen, en de hun toegezegde straf in eenen minderen interest niet hadden behooren te ontgaan; voeg ik hierbij, dat dit alles zal dienen tot meerder bezwaar voor 's lands schatkist en dus ook voor die contribuabelen, die dadelijk met hunne kapitalen in de behoefte des vaderlands hebben willen voorzien, — dan wordt de maatregel der voorgestelde vrijwillige leening in mijne oogen nog onzedelijker en ik zal, geroepen om over dezen vrijwilligen maatregel mij te verklaren, met oude Friesche trouw *neen* zeggen. Niet, omdat ik van oordeel ben, dat het Gouvernement geen geld noodig heeft, en ik de gevraagde som niet zoude willen inwilligen; in geenen deele. Ik ben gereed, om de gedwongen leening toe te staan, zooals die nu ligt en ook nog met de $^3/_8$ er bij, omdat ik de overtuiging heb, dat dit noodig zal worden en, bij het nu weglaten derzelve uit de wet, wij de natie later op nieuw aan ongelegenheden zullen bloot stellen, waarop zij niet gerekend heeft.

Ook zie ik tegen dezen gedwongen maatregel niet zoo zeer op als wel sommigen, omdat van de 42 millioenen, die primitief gevraagd zijn en nu ook nog gevraagd worden om te regulariseren, reeds 21 millioen is opgebragt en dus de maatregel maar over 21 millioen zal loopen, hetgeen niet het algemeen, maar wel enkele individus zal kunnen drukken. Hier komt bij, dat een groot deel van weinig gegoeden niet zullen betalen en anderen, hetzij bij afkoop, hetzij door realisatie van het papier, dat zij krijgen, voor 40 van de honderd, die zij moeten betalen, zullen kunnen afkoopen.

Of de tegenwoordige wet, voor zoover die de verpligte leening betreft, de beste maatstaf is, welke er kan zijn of ooit zal gevonden worden, weet ik niet; maar dat het de beste is, althans geweest is, welken men tot nog toe gevonden heeft, indien men, door te veel aan aanmerkingen toe te geven, die niet verbasterd heeft, en dezelve goed executeert, houde ik voor zeker, omdat dezelve *algemeen* werkt en niet uitzondert eenigen stand in de maatschappij, die *betalen kan*, hetwelk bij alle andere grondslagen, welke tot nog toe gebezigd zijn, het geval is, omdat, hoewel dezelve ons niet doet kennen de juiste inkomsten en bezittingen, dezelve ons evenwel eenen maatstaf aan de hand geeft, waarin ieder door zijn uiterlijke sier, die hij vrijwillig heeft aangenomen, zich zelven geplaatst heeft in eene klasse van contribuabelen, die toont zoodanige uitgaven te kunnen doen, onverschillig waaruit zijne inkomsten voortvloeijen. Dezelve levert dus eenen betrekkelijken maatstaf van quotisatie van den eenen ingezeten tot den anderen, gewijzigd door den toets aan het inkomen voor diegenen, welke dezer sier te hoog zouden hebben opgetrokken. Voor volmaking blijft ook deze maatstaf vatbaar, maar nu reeds is hij beter dan ieder ander, omdat, men neme *één* of *alle* der tot nu toe bekende grondslagen, geene zal ons zoo na tot de waarheid leiden als deze. Ik stem dus tegen de wet om den vrijwilligen grondslag, niet om den geforceerden.

In mijne redevoering, bij gelegenheid der aangenomene vrijwillige leening, heb ik den wensch geuit, dat de Regering, zoo spoedig doenlijk, een einde zoude maken aan den onzekeren toestand van zaken, waarin wij verkeeren, ten einde te herwinnen dien staat van zekerheid, rust en vrede, die alleen in staat kon zijn om de gedane en toen nog te doene opofferingen dragelijk te maken en te boven te komen.

Onze toestand is sedert dien tijd nog altijd onzeker gebleven; de maatregelen ter verdediging blijven aanhouden, de opofferingen nemen dagelijks toe en worden moeijelijker, naarmate dat dezelve aanhouden en zich vermenigvuldigen. Mogelijk is het ook voor ons beter, door onderhandelen dan wel door geweld een einde aan dezen toestand te maken, maar zeker is het, dat de Conferentie te Londen, en dus de groote Mogendheden, het van een algemeen Europeesch belang beschouwen, dat de vrede bewaard blijve en wij de defensive houding bewaren, die wij hebben aangenomen; met deze houding nogtans raken onze bronnen uitgeput. Wij zullen die aangenomene houding niet kunnen volhouden, onze ondergang zal zeker zijn, en de Europesche Mogendheden zullen met het onze ook hun belang, buiten onze schuld, zien verloren gaan. In dezen staat van zaken meen ik de Regering te mogen vragen, of *wij alleen* gehouden zijn om door uitputting van onze natie het algemeen Europeesch belang te bevorderen, en of het niet doelmatig, oorbaar, ja, zelfs pligtmatig zoude zijn, dat de Regering aan de Conferentie te Londen te kennen gaf, dat onze bronnen niet langer toereikend zijn, om de kostbare houding vol te houden, en dat, indien die Conferentie zulk een hoog belang, ook voor hare landen, in onze werkeloosheid blijft stellen, dezelve, ter bereiking van dat doel, en in aanmerking genomen onze ongehoudenheid om alleen te dragen die lasten, waar anderen de voordeelen mede van zouden genieten, — dat die Conferentie dan ook aan ons zoodanige subsidiën in geld behoort te verleenen, als onze tot dat einde te impenderen kosten zullen bedragen, zonder welke bijdrage dit haar belang met onze zelfstandigheid zal moeten verloren gaan, of dat wij, door te handelen, een einde zullen moeten maken aan onzen onzekeren en niet vol te houden toestand.

Ik geef dit mijn denkbeeld, onder verbetering, aan de meditatie der Regering over, om, ware het mogelijk, hierdoor te voorkomen alle verdere vrijwillige en gedwongene geldleeningen in dit Rijk en hierdoor dragelijk te maken de groote inspanning onzer brave ingezetenen.

De heer **Donker Curtius van Tienhoven**: (1) Toen ik onlangs mijne stem aan de crediet-wet weigerde, deed ik dit niet, omdat ik de behoefte der gevraagde sommen voor het oogenblik en over dit rampspoedig jaar in het algemeen niet erkende, maar omdat ik verlangde, dat door ons en door de Regering aan de natie eene uitdrukkelijke belofte tot en eene bijzondere aanwijzing van de aan te wenden middelen van vereenvoudiging en bezuiniging voor de toekomst zoude worden gedaan.

Gelijk ik toen den nood van het oogenblik niet ontkende, zoo ontken ik ook thans de noodzakelijkheid niet, om er in te voorzien.

Bovendien hebben U Edel Mogenden, door het aannemen dier crediet-wet, de geraamde uitgaven niet alleen toegestemd, maar ook even daardoor beloofd, om de middelen te verleenen tot derzelver bestrijding, en zeker kunnen deze niet anders dan door negotiatiën of buitengewone belastingen worden gevonden, zoodat deze onze beraadslaging thans schijnen zoude, alleen te moeten loopen over de vraag, » of de voorgestelde middelen van leening goed gekozen zijn."

Bij de overweging echter van het hoog bedrag der sommen, die men vraagt, van het bezwaar, hetwelk daaruit in de toekomst voor de schatkist geboren wordt, van het drukkende, dat daarin voor velen zal gelegen zijn, en van de onzekerheid vooral van het tijdstip, waarop dergelijke behoeften zullen ophouden, wordt men van zelven als gedrongen tot het doen eener andere vraag, welke men zich trouwens dagelijks onderling doet, »hoe men namelijk eindelijk zal kunnen gered worden uit den staat van onrust en onzekerheid, waarin het land verkeert." En daar, waar elk beseft, dat het volstrekt onmogelijk is, om telkens nieuwe middelen te vinden ter bestrijding van zoo overdrevene behoeften, verdient voorzeker die vraag ook de hoogste opmerkzaamheid van ons, wier toestemming tot die middelen wordt vereischt; ik kan mij althans niet weêrhouden van hare beschouwing bij deze gewigtige beraadslaging.

En inderdaad, Edel Mogende Heeren, wanneer wij nagaan, hoe, nu negen maanden geleden, de opstand in België is uitgebarsten; welke deszelfs loop en voortgang sedert is geweest; hoe hij, in plaats van den verdienden afkeer en weêrstand, schier hulp en steun in Europa heeft gevonden; hoe wij door den nood zijn gedrongen, om ons sedert dien tijd uit te putten

(1) Zie ook *Journal de la Haye*, nº. 153 (supplément).

in overmatige krachtsontwikkeling; hoe intusschen, bij de schier allerwege gestoorde rust, onze verschillen met België en het uitzigt op hunne beëindiging zijn geworden Europesche geschilpunten, van welker beslissing men gedeeltelijk het behoud van den algemeenen vrede afhankelijk maakt; hoe door de weifelingen der staatkunde de overmoed en de onregtmatigheid der pretentiën van het oproerig België zijn geklommen; hoe deszelfs gezagvoerders zich niet ontzien, gansch Europa op hoogen toon te bedreigen en de magtigste potentaten te verguizen en openbaar te bespotten, en hoe dit alles met de onbegrijpelijkste langmoedigheid niet alleen wordt geduld, zoodat het zwaard ter wering en bestraffing van dien overmoed als in de scheede schijnt te zijn verroest, maar hoe wij juist daardoor aan de eene zijde worden genoodzaakt, om de overmatigste middelen van verdediging aan te houden en ons alzoo uit te putten, en aan den anderen kant worden weêrhouden, om ons, òf met al de kracht en de middelen, die wij hebben, te verdedigen, òf den euvelmoed onzer vijanden te bestraffen, opdat daaraan en aan hunne overmoedige vorderingen paal en perk wierd gesteld, en hoe wij bij langere voortduring van dien weifelenden staat van zaken eindelijk volstrekt het slagtoffer dier staatkunde moeten worden: wanneer wij dit alles overwegen, dan moet toch wel de vraag opkomen, niet of het billijk en regtmatig is, maar of het langer te dulden is, »dat wij, die zoo onschuldig onder al dit leed zijn gebragt, worden verpligt tot voortdurende opofferingen en schattingen, die ons bederven, alleen omdat de groote Europesche Staten niet in onderlingen twist en oorlog zouden geraken over het lot van dat zelfde België, hetgeen zij te voren, als bij bezwarenden titel, aan ons toevoegden en thans naar welgevallen weder hebben afgescheurd."

Ik weet het, Edel Mogende Heeren, en ik erken het, de Grondwet, die wij bezworen hebben en die onze gids moet zijn, heeft, naar den aard der zaak, het bestuur der buitenlandsche betrekkingen aan den Monarch opgedragen. Zij geeft hem het regt van oorlog en van vrede; het regt om verbonden en verdragen te doen sluiten en te bekrachtigen, en er is voorzeker niemand onzer, die schendig en loszinnig dit regt in het minst zou willen aantasten of onverstandig, op het voetspoor van een zoogenaamd Belgisch Congres, de Staten-Generaal in diplomatieke onderhandelaars zou willen doen ontaarden.

Maar dit belet, mijnes oordeels, niet, dat zij als vertegenwoordigers van een volk, hetgeen zich rustig en moedig aan de Regering des Monarchs aansluit en zijn gezag eenparig schraagt, hun gevoelen kunnen uiten ook over aangelegenheden als de onderhavige, vooral dan, wanneer zij in het naauwste verband staan met de lasten en de buitengewone bezwaren, welke zij geroepen worden om aan dat volk op te leggen, en dat dit dan vooral pligt wordt, wanneer het schijnt te kunnen strekken om de Regering te ondersteunen en aan geheel Europa een openbaar bewijs te geven, dat, wanneer de Monarch met kracht en waardigheid zijne stem doet gelden bij de Kabinetten der staatkunde, die stem hier weêrklank vindt, en dat zij alzoo in de schaal der onderhandelingen meer behoort te wegen dan de taal van overmoedige opstandelingen, welke, naar mate zij overdrevener en dolzinniger wordt, meer overwigt schijnt te verkrijgen.

En wanneer ik dan bedenk, hoe wij nu maanden lang ten speelbal hebben gestrekt van dien dolzinnigen overmoed, maar al te zeer gesteund en geschraagd door den weifelenden loop van langwijlige onderhandelingen; hoe daardoor het zegel der goedkeuring als het ware is gedrukt op meineed en verraad, bescherming en onafhankelijkheid toegekend aan de misdadigste schending van wet en orde; hoe het Rijk is als vaneen gereten, de langmoedigheid des Monarchs en zijner getrouwe onderdanen op de proef gezet; hoe toegevendheid op toegevendheid als is afgeperst; hoe wij, om tot het doel ter bewaring van den vrede in Europa mede te werken, bij de inspanning van alle onze krachten, de verguizing van onze vijanden, de beperking van het gebruik onzer middelen van verdediging en van bestraffing hebben gedoogd; hoe wij, bij de voortduring onzer langmoedigheid en van ons geduld, in eenen middelstaat tusschen vrede en oorlog worden gehouden, welke ons ondragelijk wordt, en hoe der Belgen overmoed de pogingen der Europesche onderhandelaren bespot; hoe tijdperk op tijdperk, ter beslissing gesteld, wordt overschreden en voorbijgaat, zonder iets anders te doen geboren worden dan nieuwe onderhandeling en nieuwe poging tot schikking, die, op nieuw bespot, den overmoed ten top voert en geen einde schijnt te beloven of aan te wijzen; ja, dan schijnt het mij eerbiedig toe, dat het meer dan tijd wordt, om ook hier van toon te veranderen en eene beslissing, hoe dan ook, in te roepen, waardoor de lasten, die wij niet meer ten eigen behoeve, maar indedaad in het belang der rust van Europa dragen, en waartoe hare staatkunde ons verpligt, òf niet meer door ons alleen, maar door haar worden gedragen, òf waardoor wij vrijheid erlangen, of ons zelve de vrijheid geven, om door onze eigene middelen al die afbreuk aan onze vijanden te doen, waartoe onze krijgskundige stellingen te water en te lande ons zoo zeer in staat stellen, dat zij schijnen te kunnen strekken, om den Belg tot reden te brengen, hem van toon te doen veranderen en alzoo eene regtmatige bevrediging te bevorderen en te bewerken.

Ja, wij schijnen het te moeten verlangen, wij schijnen er op te mogen aandringen, dat deze de toon zij, die onder de openhartige afschetsing van onzen toestand bij de conferentie te Londen door onze diplomatieke agenten mag worden aangeslagen.

Verre zij het intusschen van mij, dat ik hier bedoelen zou, aan de Regering of aan die agenten het verwijt te doen, alsof onze regten en belangen niet met waardigheid waren voorgestaan, want wij weten het, Edel Mogende Heeren, dat, bij zoo veel goed regt als onze zaak kenmerkt, onze Hooge Regering door middel dier agenten dat regt waardiglijk, met gepaste gematigdheid en tevens met de vereischte kracht heeft verdedigd.

Ik beklaag mij dan ook evenmin daarover, dat tot dusverre door de tusschenkomst der Mogendheden het zwaard schier geheel is in de scheede gehouden, en ik zal althans het voorbeeld niet volgen dier wufte Belgen, die baldadig den oorlogskreet aanheffen en alleen hun heil zoeken in de aanblazing van het oorlogsvuur door gansch Europa.

Neen, de wijsheid en de voorzigtigheid schenen ons tot hiertoe toegevendheid te gebieden, waar zij mogelijk was, omdat ook wij hoog belang bij het behoud van den vrede in Europa hebben, en wij konden toegevend zijn dáár, waar wij voor ons geene verovering noch vergrooting van grondgebied vorderen; wij konden en wij wilden dit zijn, zoolang wij, op de plegtige verklaringen der Plenipotentiarissen te Londen vertrouwende, moesten hopen, dat, na overschrijding van den uiterlijken termijn, aan België gesteld, nu eindelijk de bewindvoerders aldaar niet meer met woorden bedreigd, maar de opstandelingen, als in openbare vijandschap met Europa, daadzakelijk zouden worden gedwongen, om zich aan de redelijke schikkingen, door onze Regering aangenomen, te onderwerpen; maar wanneer wij zien of althans moeten vreezen, dat, na uitgeput geduld en langmoedigheid, op het punt dat door allen eene eindbeslissing moet worden gewacht, welligt de oude gang der protocollen en der diplomatieke nota's weder wordt ingeslagen, dan wordt het tijd om rondelijk te verklaren, dat wij niet bestand zijn, om dit treurig spel langer te bekostigen; dat wij het slagtoffer niet moeten zijn van het vermeend Europeesch belang; dat, indien dat belang de voortduring van zoodanigen onzekeren staat van zaken eischt, niet wij, maar Europa, hetgeen er de vruchten van wil plukken en er zijne rust door wil koopen, er ook de lasten van moet dragen; dat, indien wij tot behoud dier rust onze aanzienlijke legermagt maanden lang werkeloos op de grenzen hebben moeten houden, opdat er geen kanonschot in Europa zou vallen en opdat wij niet door benden van oproerlingen zouden worden overvallen, en juist daardoor het oorlogsvuur niet zou worden ontstoken, deze krachtsontwikkeling, waardoor de natie, als in massa gwapend, in staat van tegenweer wordt gehouden, niet duurzaam kan worden volgehouden; dat zij de financiële hulpbronnen van den kleinen Staat overtreft en ons eindelijk onherstelbaar zou bederven, en dat alzoo de Mogendheden van Europa, die in haar belang dezen onzekeren staat zouden willen doen voortduren, dan ook behooren te besluiten, om ons met millioenen schats bij te staan en alzoo den last, uit hunne bedoelingen en uit hunne toegevendheden en hunne verlangens geboren, te dragen, of dat wij, onzes ondanks, worden genoodzaakt, om een perk te stellen aan onze langmoedigheid en ons geduld en om ons zelven te redden, door België, des noods met geweld, tot reden en tot schikking te brengen: in een woord, dat, indien Europa niet besluit, wij voor ons zelven besluiten moeten, tenzij men voorziet in de middelen en in den geldelijken bijstand, welke hangende de negociatiën vereischt worden en waarvan het offer ten onregte bij voortduring alleen van ons zou gevorderd worden, wanneer het inderdaad strekt, niet in ons belang alleen of zelfs niet meer voornamelijk, maar in dat der vijf groote Mogendheden.

Ja, Edel Mogende Heeren, de Staat der Nederlanden is klein, maar nog niet zoo geheel magteloos, dat men zijne stem niet voor deszelfs belangen zou mogen verheffen, en het denkbeeld is ondragelijk, dat hij in magtelooze onderwerping zou moeten

verkwijnen, terwijl deszelfs burgers als in massa gereed zijn ten strijde en de Voorzienigheid dien strijd, indien de nood het vordert, den strijd voor de regtvaardigste zaak, kan zegenen. Doch wij kunnen niet gelooven, dat niet het betoog van goed regt, maar alleen de physieke kracht en de taal der weêrspannigheid in de schaal der Europesche staatkunde zou wegen, en dat deze niet eindelijk zoude inzien, dat de geest van opstand niet wordt gefnuikt, maar integendeel meer en meer wordt aangeblazen, wanneer hij ontwaart, dat men hem schroomt, ontziet en dat men zijnen hoon langmoedig verdraagt; en wij mogen ons alzoo vleijen, dat de rondborstige en krachtige voordragt der zaak in den door mij bedoelden geest alsnog eene gunstige beslissing zou kunnen bespoedigen.

Bij het vol vertrouwen, dat onze hooge Regering met wijsheid en beleid deze denkbeelden zal overwegen, zal de uiting daarvan bij de aanvrage van zoo vele millioenen schats, zoo ik vertrouw, door U Edel Mogenden niet als ontijdig worden geacht, maar zij zal weêrklank vinden in deze raadzaal der nationale vertegenwoordiging.

Bovendien, Edel Mogende Heeren, nadat die vertegenwoordiging sedert zoo vele maanden schier eenig en alleen is werkzaam geweest, om aan de Regering de midddelen te verschaffen, welke tot de verdediging en het behoud des lands en tot de bewaring van rust en orde vereischt worden, kan ik niet besluiten, op het punt harer scheiding, in een oogenblik, zoo gewigtig als het tegenwoordige, waarin het lot des vaderlands beslissing wacht, te zwijgen over die hoogste aangelegenheid, waarvan dat lot afhankelijk is en die het onderwerp uitmaakt van onze aanhoudende dagelijksche zorg en bekommering, maar het was mij behoefte, daarvan te spreken in dien zin, waarin ik hartelijk wensche, dat dezelve zal worden bestuurd, ook opdat de agenten der Europesche staatkunde weten, dat wij, bij al onze geneigdheid, om tot behoud van den vrede mede te werken, door onze volvaardige toestemming in hunne tot hiertoe ontworpen schikkingen betoond, nogtans niet schroomen, veeleer de kracht onzer wapenen te doen gelden dan onze belangen te zien opofferen aan de onbegrensde eischen van opstandelingen of onze krachten langzaam te zien uitputten en verteren onder den tragen gang van onderhandelingen, waarvan de lang verwijlde uitslag door ons niet langer kan worden afgewacht en waardoor alzoo eindelijk, wel verre van het doel tot behoud van rust te bereiken, veeleer bij langer verwijl een tegenovergestelde uitslag zou worden voorbereid.

Intusschen eischt niettemin de nood van het oogenblik onverwijlde voorziening, en mijne beschouwing kan, indien zij vrucht draagt, wel de hernieuwing van volgende aanvragen voorkomen, maar in het toegestemde moet buitengewoon voorzien worden.

De vraag is dus maar, of de voorgestelde middelen aannemelijk zijn.

Ik vreesde aanvankelijk, deze vraag ontkennend te zullen moeten beantwoorden, omdat, hoezeer eene nieuwe vrijwillige leening mij, wat het regt betreft, verdedigbaar toescheen en daardoor het *summum jus* niet wierd gekrenkt, ik echter huiverig was, om te beslissen, of dezelve naar de geopende vooruitzigten, uit de vroegere geboren, met de trouw is overeen te brengen, al ware het dan ook, dat die trouw alleen beloofd ware aan spel en speculatie, en omdat ik mij *in dubio* dan vermeende te moeten onthouden. Nog zou ik, indien men de vrijwillige van de gedwongen leening had gesplitst en daarover afzonderlijk kon stemmen, op de eerste negatief antwoorden, hoezeer ik anders op zich zelve het doel toejuiche, om alsnog te beproeven, om door vrijwillige leening in de behoeften te voorzien; want ook ik ben overtuigd, dat velen te voren niet hebben beseft, dat zij zich, alleen door voordeelige vrijwillige bijdragen tegen hooge renten, van bezwarende gedwongen lasten kunnen ontheffen, en nu men eenmaal dien weg heeft ingeslagen, is het op zich zelve dienstig, om ook de onkundigen en nalatigen alsnog in de gelegenheid te stellen, om zich door deelneming tegen schade te dekken, mits maar de vroegere inschrijvers, ook diegenen, welke dit niet enkel gedaan hebben om zich te dekken, maar uit speculatie, niet worden geprejudicieerd.

Dit praejudice nu kan althans niet groot zijn, want neemt de nieuwe leening niet genoegzaam op, dan behouden de renversalen prijs en de speculanten kunnen ze alle voor de gedwongen leening afzetten, en neemt zij voldoende op, dan vinden zij nog een aanzienlijk voordeel door het emplooi derzelve tegen 10 percent. Zal ik derhalve thans de geheele wet niet afstemmen, dan moet ik mij hierdoor laten bevredigen.

En wat nu de gedwongene leening betreft, zoo zie ik zeer wel in al het bezwarende van den last en zelfs duchte ik in de toepassing voor de ongelijkmatigheid, terwijl het personeel, genomen als eenige maatstaf van belastings-vermogen, zich eigenlijk alleen aanbeveelt, doordien het alle arbitraire toepassing in de executie wegneemt, welke bij allen anderen hoofdelijken omslag of quotisatie plaats vindt, zoodat inderdaad thans het arbitraire, door het aannemen van dien eenigen grondslag, in de wet zelve en niet in hare toepassing ligt, hetgeen mij, bij de moeijelijkheid der keuze, dan nog verkieslijk voorkomt, te meer daar het wordt gematigd door de bepalingen van art. 14, in de gevallen, waarin de aanslag de aldaar aangegevene percenten der inkomsten te zeer zou overtreffen.

Intusschen, voor zoo verre ik dan nu al voor eene enkele maal dien maatstaf alleen zou kunnen aannemen, zou ik mij volstrekt bezwaard hebben gevonden, om de wet aan te nemen, indien daarin niet, na de latere aanmerkingen der Afdeelingen en de conferentie met de Centrale Afdeeling, waren gemaakt twee notabele veranderingen, die mij, bij de moeijelijkheid om betere middelen te vinden, eenigzins bevredigen.

De eerste dier veranderingen ligt in de genomen basis van het personeel, niet over het afgeloopen jaar 1830, maar over 1831, waardoor de tegenwoordige uiterlijke staat der ingezetenen en niet de voorledene tot grondslag wordt gelegd en de wet niet achteruit werkt; de tweede ligt in de wijziging van art. 27, waarbij nu niet meer stellig wordt bepaald de latere heffing van nog *drie achtste* van dezen last, op den voet en de wijze dezer wet, maar alleen het bedrag tot aanvulling van het toegestemd crediet wordt toegezegd, op zoodanigen voet en wijze als later, geheel onafhankelijk van deze wet, zal worden bepaald.

Deze verandering toch levert drie aanmerkelijke voordeelen op. Eerstelijk, dat dusdoende het montant van den last vooralsnog niet hooger loopt dan tot 28 à 30 millioen, het vroeger voorschot en de vrijwillige negotiatie te zamen tot ruim 21 millioen daaronder begrepen, en dat dus door het bewijs der deelneming in die negotiatie en den afstand der renversalen bereids op die som ruim 20 millioen zal zijn gekweten, zoodat, voor zooverre men zich alsnog niet door nieuwe vrijwillige deelneming zal willen ontlasten, eigenlijk maar 7 à 8 millioen bij wezenlijken dwang of gedwongen leening zullen worden verhaald, zonder dat men zich aan den band legt, om later, in October, de verdere behoeften op gelijke wijze te verhalen.

Het andere zeer voorname voordeel ligt hierin, dat, hoe fraai deze wet ook in theorie moge schijnen, een iegelijk toch moet beducht zijn voor hare ongelijkmatige toepassing in de practijk en dat, wanneer deze mogt blijken, men die toepassing voor nog drie achtste kan laten varen en zich aan geen band daartoe heeft gelegd, terwijl bij het welgelukken alleen hetzelfde voetspoor zal *kunnen* worden gevolgd.

Eindelijk ligt er nog dit voordeel in, dat men intusschen den afloop onzer hooge aangelegenheden kan inzien, en welligt dan tot minder bezwaar de behoeften kan verkrijgen, en dat men, in allen geval, later niet verpligt is, om het personeel alleen als grondslag van buitengewonen last te behouden, maar ook tot alle andere grondslagen zijne toevlugt zal kunnen nemen.

In het kort, Edel Mogende Heeren, want ik ben niet geroepen om de wet te verdedigen, en daartoe zie ik er ook te veel bezwaren in, maar alle andere weg levert gelijke bezwaren op en zou almede aan gewigtige tegenwerpingen onderhevig zijn, en intusschen eischt de nood voorziening.

Ik zal dus de verdere beraadslaging afwachten, alsnog het voor en tegen wegen en daarna mijne stem bepalen.

De heer **Junius van Hemert**: Wanneer ik, na aandachtige overweging der voorgedragen wet, mijne stem aan haar moet weigeren, zoo acht ik mij verpligt, met een enkel woord het motief te doen kennen, waarop die weigering berust. De grond daartoe is niet zoo zeer in het eerste als in het tweede gedeelte van het voorstel gelegen. Wat toch het eerste aangaat, zoo vermeen ik met den spreker, die voor mij het woord heeft gevoerd, dat de Regering, zonder in het allerminst te kort te doen aan hetgeen zij vroeger beloofd heeft en de goede trouw van haar vordert, als *bevoegd* moet worden beschouwd, om alsnog eene tweede negotiatie open te stellen. En ofschoon ik wel erkennen wil, dat het *doelmatige* van zoodanigen maatregel mij twijfelachtig is voorgekomen, zoude echter de bedenking, die daaromtrent bij mij bestaat, mij niet gewigtig genoeg zijn voorgekomen, om daarop de wet af te stemmen. Maar de grond mijner afkeuring is tot het tweede gedeelte van het voorstel betrekkelijk, dat gedeelte namelijk, hetwelk, over eene verpligte geldleening handelende,

mij toeschijnt eenen verkeerden maatstaf voor eene drukkende heffing daar te stellen. Ik erken, dat aan de Regering de middelen moeten verschaft worden, om over zoodanige sommen te beschikken, als welke aan haar bij de credietwet zijn toegestaan, en dat, bijaldien deze sommen niet gevonden kunnen worden bij vrijwillige leening, men alsdan tot gedwongen maatregelen behoort over te gaan. Maar naar mate dan ook de som grooter is, die door middel dier gedwongen maatregelen moet verkregen worden, naar die mate wordt er meer behoedzaamheid in het daarstellen van zoodanigen maatregel vereischt en moet het ongelijk drukkende en alzoo onbillijke, hetwelk in den daarbij aangenomen maatstaf mogt worden aangetroffen, meer bijzonderen grond tot verwerping opleveren. Moeijelijk is het steeds, eenen juisten grondslag voor eenen dergelijken maatregel te vinden, en ik geloof, dat er geen basis kan uitgedacht worden, die in de toepassing en uitvoering niet zoude blijken ten minste eenigermate ongelijk op deze of gene individuën te drukken. Maar juist hieruit leide ik af, dat hoe grooter de som is, die door den gedwongen maatregel moet worden verkregen, hoe minder het kan te pas komen, om zoodanigen maatregel op ééne enkele basis te doen rusten, vermits het ongelijk drukkende noodzakelijk moet worden verminderd, naar mate de aanslag meer zoude moeten verveelvuldigd worden. Deze eene grond zoude voor mij reeds toereikend zijn, om mijne stem aan eene voordragt van wet te weigeren, waarbij een last van 30 millioen, reeds thans aan de natie op te leggen, naar ééne enkele basis (die van het personeel) zoude zijn verdeeld. Groot zoude de ongelijkheid zijn, die daaruit tusschen den aanslag niet alleen der verschillende gemeenten, maar ook der provinciën zoude ontstaan, en men behoeft slechts de staten nopens de opbrengst van het personeel in de verschillende provinciën na te gaan, om zich dadelijk overtuigd te houden, dat daaromtrent de last geenszins gelijkelijk is verdeeld en dat onder anderen de provincie Holland daarin zoo onevenredig zwaar is gedrukt, dat in de verveelvuldiging der aanslagen voor die provincie zeer zeker eene groote onbillijkheid en onregtvaardigheid zoude zijn gelegen.

Men heeft het personeel bij de voordragt der tegenwoordige wet, mijns oordeels, zelfs verkeerdelijk als een voldoenden maatstaf van het verteringsvermogen der ingezetenen aangemerkt en doen voorkomen, want het meerder of minder bedrag van het personeel hangt voor de ingezetenen grootendeels af van den aanslag der huurwaarde, welke laatste aanmerkelijk verschilt, naar mate der individuële omstandigheden en naar mate zij in deze of gene gemeente woonachtig zijn. Maar zelfs het vestigen hunner woonplaats hangt dikwijls niet af van hunne verkiezing, maar van de omstandigheden, waarin zij zich buiten hun toedoen bevinden, en van de betrekkingen, waarin zij zich geplaatst zien. Aan den predikant ten platten lande wordt zelfs niet eens de keuze zijner woning overgelaten en de huurwaarde is bepaald van de pastorij, die door hem *moet* worden bewoond.

Hoe ligt kan de aanslag van zoodanigen predikant (om bij dit voorbeeld nog een oogenblik stil te staan) tot f 30 klimmen, en wanneer dan in zeer kleine gemeenten ten platten lande deze aanslag hem in de hoogste klasse doet vallen, zoo zal hij door den thans voorgestelden maatregel tot eene betaling van f 600 worden verpligt of, zoo hij niets buiten zijn tractement bezit, ingevolge art. 14 van het project genoodzaakt worden 20 pct. van zijn tractement af te staan en alzoo eene belasting te betalen, die in geene de minste evenredigheid tot zijn inkomen staat.

Daarenboven, niet alleen dat de maatstaf van het personeel, op zich zelven genomen en door vermenigvuldiging van den aanslag tot eene zoo buitengewone hoogte opgedreven, als in de voorgedragen wet is geschied, ongelijk op de ingezetenen drukt, maar dezelve zal ook blijken in de uitvoering aan onoverkomelijke zwarigheden onderhevig te zijn. Men is toch bij het doen der voordragt niet alleen van het beginsel uitgegaan, dat de aanslag in het personeel de inkomsten van den belastingschuldige zoude aanwijzen, maar ook van de onderstelling, dat die inkomsten de renten zouden uitmaken van een door hem bezeten kapitaal. Dit volgt zoowel uit de bepalingen der voorgedragen wet zelve als ook uit de memorie van toelichting, alwaar wij op art. 25 lezen: »er is geen twijfel, of de leening zal zwaar op de natie wegen en, gelijk verschillende bezitters van effecten, enz., tot beleeningen, zullen ook verschillende eigenaars van vaste goederen tot het vestigen van hypotheken de toevlugt moeten nemen, om de leening te betalen." Maar nu is de onderstelling hersenschimmig, dat het inkomen van alle belastingschuldigen in het personeel de rente is van een kapitaal, hetwelk zij, hetzij in vaste goederen, hetzij in effecten zouden hebben, daar een groot gedeelte hunner wel verdiensten en alzoo inkomen heeft, maar geen kapitaal hoegenaamd bezit. Van dat inkomen zouden zij een matig deel kunnen afstaan, en dit deel zoude welligt, naar aanleiding van den aanslag in het personeel, mits zonder buitensporige vermenigvuldiging, kunnen geregeld worden. Maar tot voldoening van zulke aanmerkelijke sommen, als waartoe de aanslag in het personeel bij de tegenwoordige voordragt is opgedreven, zouden zij zich ten eenenmale buiten staat gevoelen, en zulks om de alles afdoende reden, dat zij, noch effecten, noch vaste goederen bezittende, daarop geene beleeningen of hypotheken zouden kunnen vestigen en het voor hen onmogelijk zoude wezen, om op geheel onzekere inkomsten en verdiensten, die zij heden genieten en morgen missen, de benoodigde gelden op te nemen.

Als maatstaf ter regeling eener belasting, heb ik niets tegen den aanslag in het personeel, mits hij slechts met andere grondslagen gecombineerd worde voorgedragen. Maar dien aanslag in het personeel daartoe *geheel alleen* en *op zich zelven* te nemen, dit moet ik herhalen, zoude zijn een maatregel daarstellen, die, uit hoofde der alsdan noodzakelijke, geheel buitensporige vermenigvuldiging, zeer ongelijk zoude drukken en als bijna onmogelijk in de uitvoering zoude moeten beschouwd worden. Tot zoodanigen maatregel zoude ik niet ligt mijne toestemming geven, omdat ik mij bezwaard zoude achten, sommige gedeelten van ons gemeenschappelijk vaderland zoo onevenredig meer dan andere te belasten en alzoo mede te werken, om ook voor het vervolg een antecedent daar te stellen, hetwelk nog naderhand tot voortdurende onbillijkheden zoude kunnen strekken en aanleiding geven.

Toen wij in de zitting van den 19den November jl. het voorstel van wet behandelden, houdende invoering eener oorlogsbelasting, op de gecombineerde basis van personeel, grondlasten en patenten gevestigd, waren er enkele onzer geachte medeleden, die bij de bestrijding van dat voorstel het denkbeeld opperden, om alleen het personeel als grondslag der belasting aan te nemen.

En wat antwoordde toen de Minister van Financiën? »Daar is aangevoerd," zeide Zijne Excellentie, »dat het personeel alleen een verkieslijker maatregel zoude hebben opgeleverd; dit zoude nog minder regtvaardig zijn en daardoor zoude de belasting nog ongelijker dragen." Het personeel," voegde de Minister er bij, »geeft den maatstaf van vaak noodzakelijke vertering, niet van wezenlijk vermogen." En nadat de Minister had opgemerkt, hoe men, door het personeel alleen als basis te beschouwen, tot aanmerkelijke verdubbeling van aanslagen de toevlugt zoude moeten nemen, eindigde hij met te zeggen, dat die verdubbeling niet op eene door hem aangewezene provincie, als welke slechts weinige huurwaarden boven de f 400 kende, maar op vele steden van andere deelen des lands op eene ondragelijke wijze zoude drukken.

En toen de Minister in de zitting van 31 Maart jl. het woord voerde over het te doene voorschot, alleen naar de grondslagen van het personeel berekend, heeft Zijne Excellentie met zoo vele woorden de onvolkomenheden, niet alleen der wet, maar ook harer grondslagen toegestemd, zich alleenlijk bepalende om de wet met de omstandigheden in verband te brengen en haar als voorschot, niet als belasting te verdedigen.

Ik deel, Edel Mogende Heeren, in het aangehaald gevoelen, door den Minister in de zittingen van den 19den November en 31sten Maart jl. geuit, en het is, uit hoofde de bepalingen der tegenwoordige voordragt daarmede in strijd zijn, dat ik mij, mijns ondanks, genoodzaakt zal zien, mijne stem aan die voordragt te weigeren.

De heer **van Boelens**: Zoo hebben wij dan moeten ondervinden, Edel Mogende Heeren, dat het der Regering slechts ten halve gelukt is, om door eene vrijwillige leening in de behoeften des vaderlands te voorzien, en wij zagen hare en onze hope in dezen droevig te leur gesteld. Wat kan van deze mislukking de oorzaak zijn op een tijdstip en bij omstandigheden, in welke eene algemeene voorbeeldelooze liefde voor vaderland en Vorst het hart van ieder burger zoo hevig doet gloeijen; in een tijd, in welken de hooge nood der schatkist geldelijke ondersteuning zoo dringend vordert en die nood aan ieder kenbaar is; bij den hoogst ondankbaren en roekeloozen opstand van de Zuidelijke gewesten des Rijks tegen hunnen en onzen weldoenden Koning; bij de verguizing en lasterende terging van oud-Nederland; bij de bedreiging van deszelfs grenzen door woeste toomelooze benden; bij den staatkundigen toestand van Europa? Zeker zal men dezelve moeten toeschrijven aan geldeloosheid

des tijds, aan geledene verliezen, aan weinig winstdoenden handel, aan eigen nood, die den nood des vaderlands te boven ging en alle hulpbetoon ondoenlijk maakte. Zoo zoude mijn hart de vraag gaarne beantwoorden, schoon ook dan het leed, dat ik ondervind bij den treurigen toestand van 's lands geldmiddelen, niet minder gevoelig en pijnigend zoude zijn, bij het dalend fortuin der ingezetenen. Maar neen, Edel Mogende Heeren, deze oplossing moge bij velen in waarheid bestaan, bij velen schijnt zij geen steek te kunnen houden. In de wet, die het goede wilde, die, uit zucht en met den wensch om de ingezetenen zoo min mogelijk te drukken, aan eene vrijwillige leening boven eene gedwongene heffing de voorkeur gaf, eene leening aan de meest voordeelige bepalingen verbonden, lag het zaad verborgen, waaruit eene lage winstzucht konde ontkiemen; juist het niet geheel gelukken van de leening deed het uitzigt op een rijken oogst genoegzaam zeker stellen. Ongegrond, ja lasterlijk zoude deze vooronderstelling kunnen schijnen, indien niet de algemeene geruchten, en meer dan geruchten, de waarheid hiervan bijna ontwijfelbaar bevestigden; immers beweert men, dat het Gouvernement, bij het mislukken van den genomen maatregel, verpligt is eene gedwongene leening uit te schrijven; de geest van de wet van April jl., zeggen de speculanten, geeft zulks allezins te kennen, en hierop hebben wij met onze renversalen onze uitzigten gegrond. Is het dan de geest of de letter der wet, naar welke de menigte zich moet regelen? Men vermeent uit de wet te kunnen betoogen, dat het der Regering thans niet meer vrij staat, op nieuw eene vrijwillige leening open te stellen of zich op eene andere dan gedwongene wijze de benoodigde gelden te verschaffen, eene stelling, die bij eene gezonde uitlegging of regterlijk onderzoek in geene de minste aanmerking zoude komen en die door ieder belangloozen en onbevooroordeelden lezer ook als geheel van grond ontbloot zal beschouwd worden. Maar ingevolge genoemde geruchten schaamt zich zelfs de winstzucht niet krachtiger middelen te willen gebruiken en dreigt men, uit hoofde van vermeende schending der goede trouw door de Regering, zijnen naam uit de reeds bestaande lijsten van inschrijving te willen laten uitschrappen en alzoo de beloofde gelden niet te storten en voor iedere andere vrijwillige leening de beurs geheel gesloten te zullen houden. Onwil, geene onmagt, — woekerzucht, geen redelijk gewin, schijnen dus bij 's lands benarden toestand hunne schandelijke rol te willen spelen.

Welk eene afschuwelijke bladzijde in de schoone geschiedenis van Nederland, van het tijdperk onzer dagen, treurig zeker door rampvolle gebeurtenissen, maar roemvol door warme liefde voor het vaderland, door het betoon van onwankelbare trouwe en heldenmoed, door veelvuldige ongevergde offers aan de schatkist, wier belangrijkheid ook het nageslacht zal bewonderen, terwijl die bewondering met dank en eerbied hooger zal rijzen, wanneer zij onder dien schat ook den spaarpenning zal ontwaren van den onbekenden, misschien behoeftigen, gever. Toen de noodkreet te wapen! te wapen! door onze provinciën galmde, snelden onze jongelingen, onze schutterijen ten strijde, verlieten maag en huis en have, en stelden lijf en leven ter beschikking van den geliefden Vorst. Wat was hunne drijfveer, hun wil, hun doel? Verkrijgen van schatten, eerambten of schitterende belooning? Neen, zooals onze Nederlandsche dichteresse de Lanoi de helden van Doggersbank bezong:

Een ed'ler doel zweefde hun voor d'oogen,
Is 't wonder dat hun moed ontbrandt!
Aan hen, aan hun doorluchtig pogen
Hangt d'eer en 't heil van 't vaderland.

En nu, om die braven van het noodige te voorzien, om de kosten van een alleronregtvaardigst aangedanen of bedreigden oorlog te helpen goedmaken, nu zouden de kassen gesloten blijven, om dezelve alleen voor woeker open te stellen! Dit vermoeden, dit verwijt kan noch bijzondere personen, noch een bijzonderen stand in de maatschappij bedoelen. Maar daar buitenlandsche leeningen in de groote koopsteden haar doel bereiken, daar bij dezelve meestal de groote kapitalen voorhanden en beschikbaar zijn, mogt men van daar met regt die hulp verwachten, die zoo dringend gevorderd wordt, dringend ja, maar tevens op zulke voordeelige voorwaarden, als op welke zeker zelden eenige negotiatie heeft plaats gehad: meer dan 6 ten honderd rente; een waarborg voor dezelve, even zeker en duurzaam als de zelfstandigheid van ons nationaal aanwezen, en die waarborg onder het beheer der deelgenoten! Op hersenschimmige hypotheken in verafgelegene landen, bij herhaalde ondervinding van kwade trouw, bij de gedurige vrees van wanbetaling der renten, bij geleden bankroeten van kapitaal en renten beide, brengen de meeste Mogendheden van Europa voor Hollands goud hare legermagten op de been, wapenen, kleeden en bezoldigen dezelve, worden kanalen in andere werelddeelen gegraven, — en eigen vaderland in nood kan, bij den besten waarborg, slechts de helft bekomen van de som, welke de omstandigheden zoo gebiedend vorderen!

Dan ik heb het geduld van U Edel Mogenden reeds te lang bezig gehouden: *fecit indignatio versus*; maar bij de onverklaarbare tegenstrijdigheden van ijver en laauwheid, van opofferingen en bekrompenheid, van onbegrensde vaderlandsliefde en koude onverschilligheid, gevoelde ik zekere behoefte, om mijne gevoelens openlijk voor de natie te kennen te geven, en meende daartoe te meer vrijheid te hebben, daar ik overtuigd ben, meer dan aan mijne verpligting te hebben voldaan, en de winst op mijne overtollige renversalen mij, bij andere omstandigheden, hoogst welkom zoude zijn.

Men heeft mij wel eens gezegd, dat in handelszaken, waaronder ook geldleeningen, alle hartstogten, behalve die van winstzucht, óf zwijgen óf niet in aanmerking komen. Ik kan noch wil zulk eene stelling gelooven en heb te veel achting voor dien zoo hoogst belangrijken stand, dan dat ik eene aantijging, in zulke algemeene termen, voor gegrond zoude willen aannemen. Zoude dan uit het karakter des handels, hetwelk ik onlangs van een onzer zeer geëerde leden, met zooveel waar genoegen, met een zoo warm toestemmend gevoel, hoorde afmalen, een der edelste deugden wegvallen? Zoude bij de schoone trekken: »zijn kenmerk is orde en regelmatigheid; zijn belang is vrede en rust, vrij en uitgebreid verkeer met allen; zijne behoefte is waarheid, trouw en verlichting," de vaderlandsliefde geheel op den achtergrond staan? Neen, Edel Mogende Heeren, oude en nieuwe voorbeelden kunnen dit logenstraffen. Winst is zeker het hoofddoel van den handel; dezelve op eene eerlijke wijze tot het hoogste punt op te drijven, zal door niemand gewraakt worden, en zoo heeft welligt die geest, die de natuur des handels uitmaakt en als het ware in deszelfs wezen is ingeweven, de wet van 13 April jl. naar den maatstaf van waarschijnlijk voordeel doen beoordeelen, berekenen en beneden de waarde van andere schuldbrieven doen beschouwen; maar bij eene nadere overweging, bij het slechts voor een oogenblik verzaken van dien geest, bij het erkennen van den steeds steigerenden nood, bij het gloeijen van vaderlandsliefde, kan het niet mogelijk zijn, dat laag winstbejag bij echte Nederlanders, bij den eerbiedwaardigen stand des handels, in aanmerking zoude komen; het gewoon en zeer geoorloofd oogpunt, uit hetwelk geldleeners de meer of min voordeelige uitkomsten berekenen, zal zich verwijderen, naar mate 's Rijks treurige toestand meer van nabij, regtstreeks en zonder daarvan afwijkende denkbeelden beschouwd wordt en het spoor van winstberekening bij deze bijzondere omstandigheden uit het oog verloren wordt. Of zoude de opregte vriend niet eenmaal een enkelen tred van het gewone pad ter zijde willen gaan, om zijnen ongelukkigen kranken vriend te bezoeken en zoo mogelijk te helpen en te redden? Men stelle dan nogmaals eene vrijwillige leening open; men neme nogmaals de toevlugt tot den in zoo menig opzigt edelmoedigen handelsstand en tot de gegoeden in den lande; welligt zal de uitkomst gunstig zijn. De dringende nood, de vrees voor het drukkende eener gedwongene leening, die misschien onuitvoerbaar, misschien gevaarlijk voor de algemeene rust zijn en die zeker duizenden mingegoeden zwaar zal treffen; de hoop dat dit laatste offer het vaderland zal kunnen redden; de hooge rente, maar, hetgeen meer zegt, de dankbaarheid der geheele natie, en eindelijk het blijde schijnsel van uitkomst, dat aan den politieken horizon begint te schemeren, zullen mijne vermoedens van het welgelukken van dien maatregel dat God geve, niet ijdel doen zijn.

Ik hecht te meer aan de gedachte om eene nieuwe vrijwillige leening open te stellen, daar men algemeen heeft hooren klagen dat de wet van 13 April door velen kwalijk is begrepen en niet genoegzaam is bekend geweest; dat anderen in de landprovinciën in het denkbeeld hebben verkeerd, dat de groote en rijke steden in Holland, zonder hunne hulp, de gevraagde millioenen wel zouden aanbrengen. Van dezen mag men met grond vooronderstellen, dat zij, van hunne dwaling teruggekomen, het getal van deelnemers aanzienlijk vermeerderen zullen. Indien echter ten tweeden male deze proeve mogt mislukken en eene gedwongene leening alzoo het gevolg zal *moeten* zijn, dan wil ik mij liever trachten te overtuigen, dat geldeloosheid en onvermogen hiervan de oorzaak is, dan het terugstootend vermoeden koesteren, dat

53STE ZITTING. — 23 JUNIJ 1831.

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

ezelve aan laag winstbejag of schandelijke woekerzucht is toe e schrijven.

Alleen de drang der omstandigheden zal mij noodzaken mijne tem te geven aan deze gedwongene heffing, welke ik anders immer zoude goedkeuren: eene wet, welke, mijnes inziens, in e uitvoering onvermijdelijke zwarigheden zal ontmoeten; eene wet, schoon in eene zoo duistere aangelegenheid, als is de waardering van het vermogen der ingezetenen, misschien op de meest ekere en billijke beginsels gegrond, echter velen boven mate al drukken, bij welke de schijnbare rijkdom met het ware vermogen in eene zeer onjuiste verhouding staat; eene wet, die berekeningen in zich bevat, welke door velen bezwaarlijk zullen begrepen worden, wanneer bij gelijke personele belastingen de aanslagen in deze heffing naar de onderscheidene kantons zoo geweldig veel zullen verschillen, waardoor zeker veel misnoegen, misschien onrust en wanorde kan geboren worden; eene wet eindelijk, welke de hooge nood alleen na het beproeven van alle andere middelen kan wettigen. Ik geef der Regering in bedenking, of het niet nuttig zoude kunnen zijn, dat de kohieren, *casu quo*, zoo spoedig mogelijk wierden opgemaakt en de biljetten rondgedeeld, opdat een ieder zoude kunnen weten wat zijne bijdrage zal uitmaken; misschien dat zoodanige kennis en het *wacht u voor schade*, met winstzucht in een naauw verband staande, bij het tevens openstellen der vrijwillige leening op deze eene gewenschte uitwerking hebbe.

De heer **Op den Hooff**: (1) Edel Mogende Heeren, ofschoon ik onder de leden dezer Vergadering heb behoord, welke hunne stem aan de credietwet hebben geweigerd, zou dit mij echter niet terughouden, om het tegenwoordig ontwerp aan te nemen.

Ik ben toch van meening, dat, wanneer eenmaal de meerderheid in een voorstel heeft toegestemd, de andersdenkende minderheid verpligt is, om tot de uitvoering daarvan mede te werken, indien er bij haar geene gewigtige bedenkingen tegen die uitvoering zelve aanwezig zijn. Er bestaat echter bij mij daarentegen een zoodanig bezwaar: hetzelve is gelegen in de wederopenstelling der vrijwillige geldleening, welke ik, naar mijne overtuiging, strijdig houde met het eenmaal gegeven woord.

Ik wil gaarne erkennen, Edel Mogende Heeren, dat, wanneer wij hier alleen de doode letter der wet zouden moeten raadplegen, het aan de voorstanders der vrijwillige leening niet moeijelijk is, om zich achter dezelve te verschuilen; immers het is waar, in de wet wordt de zaak, waarover wij hier spreken, niet met stellige woorden verboden. Maar moet men zich dan, om eene wet te verstaan, aan de bloote letter houden of moet men niet, bijzonder in eene zaak als de onderhavige, den geest der wet, den wil en de meening des wetgevers trachten na te sporen, en zijn er dan geene andere bronnen buiten de bloote letter, waaruit men alsdan behoort te putten?

Immers ja, Edel Mogende Heeren! die bronnen zijn, mijns inziens, gelegen *en* in de memorie van toelichting, *en* in de antwoorden der Regering op de bedenkingen der Afdeelingen, *en* in de redevoering, door Z. Exc. den Minister van Financiën ter verdediging der vroegere vrijwillige geldleening gehouden, *en* eindelijk in de wet zelve.

Ik zal, Edel Mogende Heeren, over de drie eerste punten, na de uitmuntende redevoering door den eersten spreker gehouden, niets zeggen; ik ben slechts verlangend te hooren wat de Minister van Financiën zal kunnen antwoorden op verscheidene zinsneden van hetgeen vroeger door Zijne Excellentie zelve is verklaard, en welke door dien spreker zijn aangehaald.

Ik wil mij alleen bij de wet bepalen en beroep mij dan al aanstonds op de inleiding. In die inleiding leest men:

» Willende Onze getrouwe onderdanen in de gelegenheid stellen, om zich door deelneming in eene *vrijwillige negotiatie* vrij te waren tegen belastingen of gedwongene geldleeningen, tot welke Wij Ons *anders* Onzes ondanks genoodzaakt zouden zien over te gaan."

Men ziet dus hier al dadelijk de belastingen of gedwongene geldleeningen tegen de vrijwillige negotiatie overgesteld en de eerstgemelde als een gevolg van het niet gelukken der laatstgenoemde aangewezen.

Doch ik ga verder en beroep mij op artikel 2 der wet. Bij dat artikel wordt bepaald, dat de inschrijvingen slechts zullen openstaan van Maandag 18 tot Zaterdag 23 April en dat zij op laatstgemelden dag *finaal* zullen worden gesloten.

Wat, vraag ik, kan hier het woord *finaal* beteekenen, indien men aan zich de vrijheid voorbehoudt, om eene vrijwillige leening later nog weder open te stellen?

Maar bovendien, waarom deze geheele bepaling in de wet opgenomen, indien men hierdoor aan de teekenaren in de vrijwillige leening geen waarborg wilde verschaffen omtrent den tijd, dat deze zou blijven opengesteld? Immers zoo neen, dan was dit eenvoudig eene onverschillige regeling, tot de uitvoering betrekkelijk, die ja, in het plan der leening eene plaats moest vinden, maar waarover het niet noodig was bij de wet uitdrukkelijk te beschikken. Was dit een waarborg, dan kan men ook nu de leening niet weder openstellen.

Bovendien, Edel Mogende Heeren, men had hier noodig eene zeer aanzienlijke som van 42 millioen gulden. Deze bij vrijwillige leening te vinden, was, in de ongelukkige tijden die wij beleven, eene gansch niet gemakkelijke zaak; er was dus een sterke prikkel noodig, om de ingezetenen tot deelneming aan te sporen.

Onze landgenooten hebben vele blijken van vaderlandsliefde gegeven; alleen van deze deugd echter was die deelneming niet te verwachten.

Ook de Regering deed zulks niet, en ik zal, om dit te doen zien, alleen verwijzen naar de redevoering, door den Minister van Financiën ter verdediging der wet eener vrijwillige geldleening gehouden.

»Ik zou aan mijne menschenkennis te kort doen", zeide Zijne Excellentie, »indien ik mij verbeeldde, dat 42 millioen schats enkel uit een gevoel van vaderlandsliefde zoude bijeen te brengen zijn; neen, daartoe behoort een meer vermogende drijfveer te bestaan, om hen, die middelen bezitten, tot hooge, schier overmatige deelneming in deze leening te bewegen."

Maar waarin bestaat dan die drijfveer?

Was zij gelegen in de hooge rente, welke deze leening toezeide, of in de hoop op rijzing van kapitaal, die zij beloofde, of in de groote zekerheid, die zij aanbood? Voorzeker neen, de rente beliep niet meer dan 6³/₈ ten honderd; er was slechts eene rijzing mogelijk van het kapitaal van 6 pct. om de noembare waarde te bereiken, en men behoeft alleen een oog te slaan op de prijscourant der effecten van den toenmaligen tijd, om zich te overtuigen, dat men bij de opening der leening ter beurze schuldbrieven kon koopen, die met dezelfde zekerheid eene hoogere rente en een veel grooter kans van rijzing des kapitaals beloofden. Ook de Minister van Financiën heeft dit in zijne meermalen aangehaalde redevoering volmondig erkend. Die drijfveer was alleen gelegen in het voordeel der renversalen. Ik erken, dit voordeel was onzeker; het was mogelijk, dat de vrijwillige leening wierd volgeteekend; het was mogelijk, dat betere tijdsomstandigheden eene mindere behoefte deden ontstaan, en dan kwam hetzelve grootendeels te vervallen. Maar gebeurde dit niet, dan wordt voor hen ook de zekerheid geboren, dat eene gedwongene leening met eene rente niet hooger dan van vier ten honderd zou moeten worden uitgeschreven.

En waarom, vraag ik, wordt hiervan dan nu afgeweken? Men zegt, dat zulks geschiedt in het belang van hen, die niet hebben ingeschreven, ten einde dezelve nog daartoe in de gelegenheid te stellen.

Ik rangschik deze in drie klassen.

Er zijn er sommigen geweest, die de wet kenden en de middelen bezaten, maar die niet hebben ingeteekend, omdat zij zulks op anderen hebben laten aankomen; omdat zij vermeenden, dat anderen wel in hunne plaats in de behoefte des vaderlands zouden voorzien. Zij die zoo hebben gedacht, dit aarzel ik niet te verklaren, verdienen waarlijk geene bijzondere bescherming.

Er waren anderen, die, ofschoon zij de wet kenden, niet hebben ingeteekend, dewijl hun de middelen daartoe ontbraken, en deze beklaag ik zoozeer als iemand. Doch ik vraag, of zij door het tegenwoordig ontwerp van wet zullen worden geholpen en of, daar zij vroeger geen middelen tot inschrijving bezaten, zij thans hiertoe zullen in staat wezen?

Er zijn nog anderen geweest, die niet hebben ingeschreven uit gebrek aan genoegzame kennis der wet. Ik zal te hunnen opzigte niet aanmerken, dat ieder de wet behoort te kennen, maar ik zal zeggen, dat deze niet gedurende weinige dagen, maar gedurende verscheidene weken, in de gelegenheid zijn geweest, om renversalen te koopen voor een prijs van 8 tot 14 ten honderd en om zich op deze wijze te dekken, zooals velen hunner dan ook gedaan hebben, somtijds niet zonder nadeel van de oorspronkelijke inschrijvers zelven.

(1) Zie ook *Journal de la Haye*, nº. 153 (supplément).

Maar, zal men misschien vragen, zijn dan eenige speculanten, die hier slechts groote winsten hebben beoogd, waardig, dat men zich zoo bijzonder om hen bekommere?

Ik antwoord hierop, dat ik niet spreek ten behoeve van speculanten, dat ik door een veel grooter belang worde bewogen, ofschoon ik echter, opdat ik dit in het voorbijgaan aanmerke, er verre af ben, om op hen met die minachting neder te zien, welke zij bij sommigen hier schijnen te ondervinden. Ik beschouw toch hunne daad als geoorloofd, en ware dit niet zoo, hield ik dezelve voor onzedelijk, dan zou ik waarlijk niet weten, welk oordeel ik vellen moest over de Regering, die deze liet voorstellen, welk oordeel over de meerderheid dezer Vergadering en over mijzelven, die door het aannemen eener vrijwillige geldleening de speculanten ter deelneming hebben uitgelokt en aangespoord.

Doch ik spreek hier, Edel Mogende Heeren, alleen in het belang van ons crediet.

Toen wij tegen het einde van het verleden jaar over eene wet raadpleegden, beklaagde ik mij over het niet voldoen aan de beloofde afbetaling der domein-losrenten, en ik noemde zulks eene uitzondering van den regel, daar er in Noord-Nederland bijna geen voorbeeld bestond, dat het gegeven woord door de Regering was gebroken.

Sedert heeft men kunnen goedvinden, om aannemers, met welke men vroeger, en dus tegen baar geld, overeenkomsten had gesloten, in schatkistbiljetten te betalen.

Gaat men op dezen weg voort, dan zullen de uitzonderingen weldra den regel uitmaken.

Wij hebben daarvan reeds de bittere vruchten geplukt. Immers, om niet op de domein-losrenten terug te komen, zoo is het eene bekende waarheid, dat men is verpligt geweest, overeenkomsten met aannemers aan te gaan, waarbij de Regering een verlies heeft geleden, niet eenvoudig van den lageren prijs der schatkistbiljetten, maar van 17, ja zelfs van 22 ten honderd.

Het wordt dus meer dan tijd, dat wij eindelijk door schade wijs worden, daar wij anders gevaar loopen om alle vertrouwen te verliezen en wij, later verpligt om tot de beurzen der geldschieters onze toevlugt te nemen, dezelve zullen gesloten vinden. Ik zal dan ook tegen de wet stemmen.

Er blijft mij over nog een enkel woord te spreken over onze staatkundige aangelegenheden.

Ik zal hier niet herhalen, wat daarover door de twee geachte redenaars, die vóór mij hebben het woord gevoerd, beter is gezegd, dan ik zulks zou kunnen doen, maar alleen verklaren, dat ik mij gaarne geheel met hun gevoelen vereenig en hunne wenschen ook tot de mijne make.

Doch er is nog een ander punt, dat wel verdient in eenige aanmerking te komen: ik bedoel dat onzer grenzen.

Het zij verre van mij, dat ik te dezen opzigte eenig wantrouwen zoude koesteren omtrent onze Regering; het tegendeel verklaar ik hier gaarne openlijk. Maar wanneer men ziet, dat, nu men meende, dat eindelijk de dag was aangebroken, waarop bij de groote Mogendheden woorden door daden zouden worden vervangen, nogmaals door haar de langzame weg der onderhandelingen met België wordt betreden; wanneer men ziet, dat de Belgen met onbeschaamde hardnekkigheid in hunne onregtmatige eischen ten opzigte van Staats-Vlaanderen en Limburg blijven volharden; wanneer men ziet, dat ook in vreemde dagbladen datgene, wat men nu ten minste als stellig uitgemaakt dacht te moeten beschouwen, nogmaals wordt in twijfel getrokken, en dat bij herhaling van den afstand van die deelen van ons Rijk aan de Belgen wordt gewag gemaakt, evenals waren in de tegenwoordige eeuw ontrouw en opstand de eenige middelen om het doel te bereiken; wanneer men eindelijk ziet, dat die dagbladen gelooven, immers den schijn aannemen van te gelooven, dat deze afstand door Oud-Nederland met onverschillige oogen zoude worden aangezien, — wanneer men dit alles ziet, zeg ik, dan wordt het tijd, dat ook wij niet langer zwijgen, maar dat bij de vertegenwoordigers des volks, dat er uit deze Vergadering openlijk stemmen zich daartegen laten hooren.

Of zou het waar zijn, dat Oud-Nederland bij het behoud dezer deelen van ons Rijk geen belang heeft?

Ik zal niet spreken van Staats-Vlaanderen, een gedeelte eener Noord-Nederlandsche provincie, wier inwoners in zeden en gewoonten met ons geheel overeenstemmen en door hunne trouw getoond hebben, dat zij waardig zijn tot ons te behooren.

Ik zal niet spreken van Maastricht als vesting, omdat ik buiten staat ben, om het gewigt daarvan te beoordeelen; maar ik zal spreken van Limburg.

Het is toch eene waarheid, dat er nu reeds uitgestrekte plannen bestaan, om juist door dat gedeelte van die provincie, hetwelk aan ons behoort, door middel van kanalen of ijzeren wegen, of wel van beide, eene gemeenschap daar te stellen tusschen Antwerpen en de Maas en den Rijn; dat de kosten daarvan reeds zijn opgemaakt en de voordeelen zijn uitgerekend.

Blijft Maastricht aan ons, komt Limburg niet geheel aan België, dan worden de plannen, zoo niet onuitvoerlijk, ten minste hoogst moeijelijk.

Staan wij daarentegen Limburg af, dan zullen wij mogelijk weldra Antwerpen als een geduchte mededinger tegen onzen Duitschen handel zien optreden en misschien gedeeltelijk bevestigd vinden wat onlangs door een lid van het zoogenaamd Belgisch congres werd beweerd, dat wij door den afstand van Limburg het vonnis der vernietiging van onzen handel zouden teekenen.

Toen men in het jaar 1626 in Brussel besloot tot het graven eener vaart tusschen Venlo en Rhijnberg, ten einde zoo doende onzen handel op den Rijn afbreuk te doen, en, zoo mogelijk, geheel aan zich te brengen, draalden de Staten van hunnen kant niet lang, om daartegen met de wapenen in de hand middelen in het werk te stellen, die weldra met een gunstigen uitslag bekroond werden.

Dit voorbeeld is zeker voor het nageslacht niet verloren gegaan, en men kan dus niet verwachten, dat Oud-Nederland, wel verre van hetzelve te volgen, integendeel door den afstand van zijn wettig grondgebied, de plannen, door deszelfs vijanden in zijn nadeel beraamd, zal ondersteunen.

De heer **van Asch van Wijck**: (1) Toen de vrijwillige leening bij de nieuwe voordragt der wet weder werd voorgesteld, heb ik dien maatregel met welgevallen vernomen. Het kwam niet voor, dat hierdoor eenige inbreuk op het crediet, noch afwijking van de goede trouw geschiedde; reeds in de IIIde Afdeeling, tot welke ik de eer had te behooren, heb ik dit gevoelen mede omhelsd en ondere andere redenen ook deze doen gelden: dat de inschrijving der eerst geopende leening niet op eene enkele plaats, maar op zeer vele punten over de geheele oppervlakte des Rijks tot op het laatste tijdstip bleef openstaan en dus de laatste inteekenaar op eene dier plaatsen geenerlei zekerheid had of met mogelijkheid hebben kon, dat dezelve niet op eene andere plaats voor het volle bedrag was ingeteekend, te meer daar men zich tot den laatsten oogenblik toe voorstelde, dat er aanzienlijke commissiën van buitenslands zouden komen. De laatste inteekenaar op eene dier plaatsen had dus geen verkregen regt, zelfs geen eenigzins gegrond en door de wet verzekerd uitzigt, dat op het tijdstip zijner inschrijving de renversalen eenen zoo buitengewonen prijs zouden bekomen, als men nu oordeelt, dat dezelve zullen hebben, wanneer geene nieuwe leening werd opengesteld; de redenen, welke de Hooge Regering bij hare beantwoording ter verdediging der nieuwe openstelling heeft gegeven, zijn mij bovendien zoo overtuigend voorgekomen, dat ik in dezelve geenerlei bedenking stelle.

Gaarne wil ik aan hen, die òf door minder doorzigt in de ware strekking der gedwongen leening en toepassing tot zich zelven, òf door mindere kennis van zaken zich niet onder de inschrijvers hebben gerangschikt, gaarne wil ik hun de gelegenheid openstellen, om zich alsnog tegen eene gedwongene leening te dekken. Want te vergeefs zoude men daartegen inbrengen, dat zij zich door aankoop van renversalen reeds hebben kunnen voorzien. Het is toch oogenschijnlijk, dat het totale bedrag der renversalen geheel ontoereikende is voor de behoefte. Immers hetzij deze niet hooger stijgt dan tot het bedrag, bij dit ontwerp dadelijk beschikbaar gesteld, van ongeveer 30 millioenen, hetzij deze tot het volle bedrag van 42 millioenen opklimt, is er altijd eene veel mindere hoeveelheid renversalen. Deze toch bedragen niet meer dan ruim twintig millioenen gulden, en dus is de helft der belastingschuldigen buiten staat, om zich van renversalen te voorzien; — er is dus meerder vraag naar renversalen dan voorraad derzelve voorhanden. Nu is het een algemeene en door een ieder erkende regel, dat wanneer de vraag grooter is dan de voorraad, alsdan de prijs tot de hoogst mogelijke hoogte opstijgt. Wanneer dan de vier percents effecten, welke de leeningschuldige voor het volle bedrag van honderd tot honderd ontvangt, moeten worden verkocht dan zal de prijs in verhouding tot andere lands-effecten niet hooger dan 60 percent kunnen berekend worden; de renversalen zullen dus nagenoeg veertig ten honderd waardig worden

(1) Zie ook *Journal de la Haye*, n°. 155.

indien de vrijwillige leening niet weder wordt opengezet. Ik heb dit bij de beraadslaging over het voorschot voorzien, in het geval, dat in dezelve niet tot het volle beloop werd deelgenomen; zoodanige buitengewoon hooge premie voor de inschrijvers in de eerste leening was zoo overdreven, dat het denkbeeld, om dit tot eene aanmoediging ter deelneming te stellen, mij toen reeds onraadzaam voorkwam.

Dan nu de uitslag der eerste leening mijne vrees heeft beginnen te verwezenlijken, nu er reeds eenige waarde aan de renversalen is gehecht, komt het mij voor, met de billijkheid overeen te komen, dat dezelve ook tegen zekeren prijs in de nieuw open te stellen leening worden aangenomen. Een mijner geëerde ambtgenooten heeft reeds betoogd, dat daardoor ook nu eene genoegzame aanmoediging tot nieuwe deelneming wordt aangeboden, en ik zie gaarne, dat ook voor hun belang op eene redelijke wijze zonder overdrijving worde zorg gedragen. De vrijwillige leening heeft dus niets, waaraan ik mijne goedkeuring niet zoude kunnen hechten.

Dan, wat betreft de bijgevoegde gedwongene leening, op het personeel gegrond, moet ik beginnen met op te merken, dat het beginsel der wet, bij art. 1 gesteld, is de gegoede ingezetenen naar evenredigheid in de buitengewone behoefte van de schatkist te doen dragen; het is dan vooral belangrijk de wet zelve aan dit beginsel te toetsen, ten einde te kunnen beoordeelen, of het middel van het personeel den maatstaf der gegoedheid indedaad aangeeft.

Wanneer men van het vermogen spreekt, moet men dit uit tweederlei oogpunt beschouwen: het bestaat òf in kapitalen, in den ruimsten zin beschouwd, en dus landgoederen, effecten en alle andere bezittingen, welke jaarlijksche renten geven, daaronder begrepen, òf in winstgevende middelen van bestaan, welke een jaarlijksch voordeel opleveren en dus inkomsten voortbrengen, want dit laatste is eigenlijk de vrucht van het productief vermogen der ingezetenen, het is dat, hetwelk de levenswijze van dengene, die minder kapitalen bezit, door zijne werkzaamheid gelijk stelt met die van den rijke, die alleen leeft van de vruchten zijner bezittingen.

Wanneer men dan zich het vermogen voorstelt, brengt men zich voor den geest een zamengesteld denkbeeld, hetwelk zich oplost in twee hoofdbestanddeelen, namelijk in vruchten van goederen en bezittingen en in voortbrengselen van werkzaamheid.

Indien dan het personeel het vermogen aanduidt, is het niet anders dan in beiderlei opzigt van rente van kapitalen en van vruchten van werkzaamheid. Maar, wanneer men bedoelt de gegoede ingezetenen in eene belasting te doen betalen, heeft men hierbij in het oog een der bestanddeelen, namelijk de bezitters van kapitalen; deze toch behooren eigenlijk tot de gegoeden, de andere tot de werkzame klasse. Het is waar, tusschen die beiden zijn vele schakeringen: bij velen is de gegoedheid met werkzaamheid verbonden en onder deze is bij den eenen bezitting het voornaamste, bij anderen slechts het bijkomende, zoodat bij den eenen gegoedheid alleen, bij den anderen alleen werkzaamheid, bij velen beide vereenigd, in verschillende verhoudingen het inkomen uitmaken, hetwelk het personeel geacht wordt uit te drukken. Hieruit volgt dan reeds van zelve, dat de belasting op het personeel eigenlijk gegrond is niet op gegoedheid, maar op het verteerd wordende inkomen der ingezetenen. Maar indien dan ook het personeel als een maatstaf der inkomsten werd aangenomen, dan moet men erkennen, dat dit beginsel niet kantonsgewijze, maar naar den maatstaf van ieders individuëlen aanslag zoude moeten berekend worden en toegepast. Want indien men den hoogsten aanslag kantonsgewijze ten grondslag neemt, dan stelt men inderdaad vermogens, welke zeer ongelijk zijn, op dezelfde lijn van belastbaarheid; wanneer, bij voorbeeld, de aanslag van f 800 inkomsten doet vooronderstellen bij den belastingschuldige, vierdubbel van dat desgenen, die f 200 betaalt, dan moet dit evenzeer waar zijn, op welke plaats dan ook de twee voornoemde belastingschuldigen wonen. Immers hij, die zijne inkomsten ontoereikende vindt om in eene groote stad te blijven huisvesten, en daarom zich verplaatst, zoude alleen daardoor in het geval kunnen geraken van in de hoogste klasse in een buitenkanton geplaatst te worden en dan zijn aanslag twintig malen te zien verdubbelen; terwijl, wanneer hij in de stad ware blijven wonen, hij in eene veel lagere klasse zoude zijn gebragt en dan zijn aanslag slechts tien malen verdubbeld zoude zijn.

Wanneer men nu dit denkbeeld nog verder ontwikkelt, dan zal men wel met mij overtuigd zijn, dat het beginsel der wet niet zoo zeer de strekking heeft om de ingezetenen te verpligten, bijna een derde van hunne inkomsten in 's Rijks kassen te storten, maar om op die wijze de kapitalen te treffen, want het zal toch wel geen bewijs behoeven, dat verre de meeste belastingschuldigen deze belasting op de inkomsten niet uit de inkomsten kunnen voldoen. Dit toch te veronderstellen, zoude even veel zijn als te meenen, dat bij al de standen der maatschappij, bij al de middelen van bestaan, de inkomsten zoo ruim waren, dat ieder een derde of vierde gedeelte overhoudt, hetwelk hij aan de schatkist afstaan kan en evenwel blijven leven op zijn gewonen voet; ieder die de maatschappij eenigzins van nabij kent, zal met mij instemmen, dat zoodanige vooronderstelling ten eenenmale ongerijmd is.

Immers uit de inkomsten moeten al de belastingen met derzelver opcenten, al de stedelijke middelen worden betaald; uit dezelve de huisselijke vertering, de opvoeding der kinderen bekostigd, de huurprijs betaald; en, wanneer men dan eens naauwkeurig berekende, hoe groot doorgaans de verhouding is tusschen de inkomsten en de gewone belastingen, waaronder accijnsen, personeel, patent, een gedeelte der registratie-regten en van de in- en uitgaande regten, uit de inkomsten betaald wordende, dan zoude het mij niet bevreemden, dat een en ander op tien ten honderd van de onzuivere inkomsten berekend konde worden. En zal men nu nog gelooven, dat daarenboven 30 of 25 ten honderd van de inkomsten kan worden gemist, zonder dat de kapitalen behoeven te worden aangesproken, dan heeft men wel een zeer hoog begrip van het voortbrengend vermogen onzes lands; het zoude een rijkdom van hulpmiddelen zijn, waarvan geen voorbeeld in geheel de wereld te vinden zou wezen. Immers dan moesten die zoo algemeen door ieder belastingschuldige genoten overwinsten al de kapitalen met de uiterste snelheid toenemen, want de 25 of 30 ten honderd kon men dan algemeen wel missen en zij zouden tot kapitalen worden aangelegd, indien de schatkist de gelegenheid niet aanbood om ze daarin te storten.

Ik behoef niets meer te zeggen, om te doen zien, dat de overdrijving van belasting op de inkomsten inderdaad de kapitalen treft. O ja, zal men mij zeggen, er is niemand, die daaraan twijfelt, maar dit is ook het doel der wet: het is om de gegoede ingezetenen naar hun vermogen te doen betalen. Dan hier komen wij juist op het ware standpunt van beschouwing. Men wil, dat er van de kapitalen worde betaald, en deze wil men, door verdubbeling van het personeel, op eene directe wijze treffen. Maar bedenkt men dan niet, dat onder de belastingschuldigen de kapitalisten niet de eenigen zijn, ja niet het grootste gedeelte uitmaken? Zal men dan al de talrijke klassen der industriëlen en kleinhandelaars, der winkeldoenden over het hoofd zien, de beoefenaars van wetenschappelijke vakken, hetzij in beschouwing hetzij in toepassing, ik bedoel hier de leeraars der godsdienstige gezindheden, de uitoefenaren der regtskundige of geneeskundige praktijk, de ambtenaren en zoovele anderen, die door hunnen maatschappelijken stand huizen bewonen, dienstboden houden, gelijk aan die van vermogende kapitalisten? Men wil hen van hun kapitaal, evenals deze, doen afsteken, maar hun kapitaal is onstoffelijk: het bestaat in hun verstand, in hunne verkregene kennis, in hunne talenten. Men wil den winkeldoenden man van zijn kapitaal doen betalen, maar dat kapitaal is in zijn crediet, hij is aan den groothandelaar, aan den fabrikant een goed gedeelte schuldig van de voorwerpen, die zijne fraaije magazijnen versieren en uit welker verkoop hij zijne middelen van bestaan vindt. Men wil uit de kapitalen doen betalen, doch indien hier een kapitaal is, dan is het bij dezen zijn crediet, bij genen zijn verstand, bij den derde zijne werkzaamheid. Van deze kan men toch niet wel afnemen of die te pand geven; hier faalt dan het beginsel zelve. Maar, zal men zeggen, dit zijn uitzonderingen; ik durf integendeel staande houden, dat wanneer men in zijne gedachten de maatschappij nagaat, in zijne uren van uitspanning de bevolkte steden doorwandelt, die uitzonderingen talrijker zullen zijn dan de regel, want de regel, zal hij billijk zijn, moet wezen gelijkmatige bijdragen uit de kapitalen der gegoede ingezetenen.

Maar ook die kapitalisten zelven, want hen heeft men dan toch eigenlijk altijd in het oog, wanneer deze op gelijken voet leven en dus hetzelfde personeel betalen, zijn zij daarom wel even vermogend? Men stelle zich den man voor, die met een talrijk huisgezin zijne zaken in het volmaaktste evenwigt houdt van inkomsten en uitgaven, men zal hem niet voor overdadig en roekeloos houden, wanneer hij een huis bewoont, dienstboden houdt, aan zijne omstandigheden geëvenredigd. Maar naast hem woont de ongehuwde, op een appartement, met een gelijk of grooter vermogen dan het zijne, of het kleine huisgezin van den schatrijken kapitalist, zal dan de belasting, op het personeel

53STE ZITTING. — 23 JUNIJ 1831.

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

gegrond, op deze kapitalen evenredig werken, waarvan het laatste welligt tiendubbel is van het eerste? Ook hier, waar zij juist toepasselijk zijn moest, faalt de aanwendbaarheid van het beginsel. Zal men dan daarvan uitgaan, nu het vooraf reeds kan bewezen worden, nimmer in eene juiste verhouding te staan met hetgene men voorneemt daardoor te regelen, namelijk eene gelijkmatige bijdrage der gegoede ingezetenen?

Tot nog toe heb ik alleen het beginsel bestreden. Al wat ik daarvan gezegd heb, wordt nog tastbaarder, wanneer men de uitvoering nagaat; hier is de grondslag eene districtsgewijze quotisatie naar den aanslag van het district in het personeel. Die som wordt door de gegoede ingezetenen van dit district als door eene bijzondere communiteit verschuldigd, en daarom moet de vermogende voor den onvermogende betalen. Dit beginsel ligt geheel en al buiten de wet op het personeel; in dezelve zijn geene kantonsgewijze afdeelingen. Het is waar, er is eenig verschil in den grondslag, maar dit is alleen gelegen in den grondslag voor deuren en vensters, het minst belangrijke gedeelte der belasting.

De herbelasting bij eene kantonsgewijze zamenvoeging van ingezetenen is dus een nieuw, van het beginsel der wet afwijkend denkbeeld, hetwelk deze gedwongen leening als in eene capitatie of hoofdgeld doet overgaan, waarvan het personeel den maatstaf van berekening oplevert; het zoude zelfs wel iets schijnen te hebben van de latere admodiatie op het gemaal. De posten van onwaarde komen nu niet ten laste van een algemeen fonds, maar van de vermogende ingezetenen zelven; zij worden over hen weder omgeslagen, dit niet alleen, maar hij, die door aanbod van eede zich ontslaan wil van een gedeelte van zijnen aanslag, brengt daardoor dit gedeelte ten laste van zijne mede-ingezetenen.

Het diep besef van de gevolgen van onware eeds-verklaringen voor het gemoed van hem, die ze aflegt, is eene der redenen, welk men inbrengt tegen eene heffing op de bezittingen. Ik gevoel al het zwaarwigtige dier tegenwerping; zij is zelfs bij mij de eenige, welke mij tot dit middel, alleen dan wanneer er geen ander is, zoude kunnen doen overgaan. Maar hier is dit bezwaar niet slechts aanwezig, maar het werkt terug op de mede-ingezetenen, het vermeerdert de herbelasting.

Wanneer er dan geen ander middel is dan de eeds-aflegging, om den aanslag in verhouding te brengen tot den vooronderstelden maatstaf van inkomsten, dan erken ik gaarne, dat ik liever denzelven toepasselijk zoude zien maken op eenen goeden en vasten maatstaf, dan op eenen onjuisten op verkeerde onderstellingen gegronden; dat niet alleen de inkomsten, maar ook de bezittingen zelve tot maatstaf behoorden te worden genomen.

Ik heb bij het proces-verbaal der IIIde Afdeeling herinnerd aan de wijze van heffing der acht- en vijf en twintigjarige belasting op bezittingen en inkomsten, in welke vele doelmatige bepalingen voorkomen om de geheimhouding der aanslagen te bevorderen. Alleen wanneer iemand zijn vermogen door meineed wilde in eene lagere klasse doen stellen dan waartoe hij behoorde, dan bragt hij wel schade toe aan de schatkist, maar niet aan zijnen eerlijken buurman, en indien het aankomt op het geheim blijven van het vermogen, dan waren de bepalingen der wet op gemelde belasting van 1802 oneindig meer daartoe dienstig dan die van het tegenwoordige ontwerp. Want hier is hij verpligt de juiste som zijner inkomsten te bezweren, welke aan de commissie bekend is; er kan geene geheimhouding zijn, want de vermindering der aanslagen veroorzaakt herbelasting, en ieder, die in de suppletoire betaling valt, heeft regt om te te weten, waaruit zij voortspruit. In de heffing van 1802 werd alleen de classificatie door eene commissie beoordeeld, deze was zeer ruim. De invulling van het juiste bedrag van den eigen aanslag deed de heffingschuldige in een verzegeld ongeteekend biljet. Eene andere commissie, welke alleen de nommers, maar niet de personen kende, vormde het belastings-kohier, op hetwelk de ontvanger het bedrag der evenzeer op nommers gestelde taxatie-biljetten ontving. Ik vergenoege mij met deze korte schets, om de mogelijkheid van geheimhouding des vermogens te betoogen.

Ik erken echter gaarne, dat dit ontwerp veel verbeterd is door de laatste bewerking; ik heb, schoon het beginsel niet aannemende, zooveel van mij afhing, ook daarop aangedrongen; ik heb bijzonder de vrijwillige negotiatie, zooveel in mij is, aangeprezen en ondersteund, omdat ik nog altijd de hoop voede, om daardoor de gedwongen heffing te voorkomen; ook deze is aannemelijker geworden. Maar ik houde het daarvoor, dat de deelneming oneindig zekerder zoude zijn, indien eene belasting op de bezittingen daardoor konde worden voorgekomen.

Indien het personeel tot grondslag moet worden aangenomen, indien herbelasting in ieder kanton het eenige middel is, om de opbrengst te verzekeren, indien eedsaflegging het hulpmiddel moet zijn, om te hooge aanslagen tot het wezenlijk verschuldigde te doen terugbrengen, dan erken ik gaarne, dat er zeer veel zorg is besteed, om dit stelsel langs hoe meer tot volkomenheid te brengen, en dat de onderlinge mededeeling van gevoelen daarop zeer gunstig heeft gewerkt. Ik heb zelfs hoop, dat het nu reeds zoo lang bekend zijn van een ontwerp van gedwongen leening, bij het openzetten eener nieuwe vrijwillige, veel zal toebrengen, om deelneming onder de contribuabelen naar hun vermoedelijken aanslag te begunstigen; ik wenschte, dat al die beschouwingen bij mij zoo overwegend mogten zijn, dat zij mijne stem ten voordeele der wet konden bepalen, maar het beginsel zelve blijft bestaan en het komt mij voor, dat hetzelve eene zeer ongelijkmatige toepassing moet ten gevolge hebben. Indien mijne bedenkingen niet kunnen weggenomen worden, zoude ik, mijns ondanks, mij genoopt vinden, om mijne toestemming aan deze wet niet te geven.

Bij gelegenheid dezer discussie heeft zekerlijk in ieders gemoed de wensch, ja het vurig verlangen, luid gesproken, dat de noodlottige toestand, in welken wij ten gevolge der Belgische onlusten gebragt zijn en welke ons tot zoo groote opoffering verpligt, spoedig moge eindigen, met behoud van de waardigheid des Rijks en van deszelfs doorluchtig Opperhoofd. De houding der Hooge Regering, ons door de mededeelingen gebleken, heeft dien toon van vastheid, gematigdheid en waardigheid vereenigd, die op alle Mogendheden een indruk moesten verwekken, welken het gevoel van regt moest inboezemen; — de openlijke betuiging van die gevoelens, door verscheidene onzer medeleden zoo krachtig geuit, heeft zekerlijk weêrklank in onze harten gevonden. De Hooge Regering zal het oogenblik zekerlijk weten te kiezen, wanneer zij op eene beslissing met kracht aandringt, welke aan dien toestand een einde make.

Dat dit tijdstip niet ver moge zijn verwijderd, dat het daar zij, vóórdat wij door uitputting der krachten een speelbal worden van diplomatieke berekeningen en combinatiën, welke, indien het gevoel van regt alleen besliste, overtollig zouden zijn, maar vervangen moeten worden door eenvoudige met kracht gehandhaafde beginselen, door welke eene regeling daargesteld en ten uitvoer gebragt worde, waarbij ons worde toegekend wat ons toekomt en waarop wij de gegrondste aanspraak hebben: behoud van ons grondgebied en handhaving onzer regten!

De heer **Corver Hooft**: Een last, welken men vrijwillig op zich neemt, valt minder moeijelijk te dragen dan degene, welke ons eigendunkelijk door eens anders overmagt op de schouders gelegd wordt. Deze stelling is nergens zoo oogenschijnlijk waar bevonden als in het stuk der belastingen, alzoo bij die volkeren, die de vrije beschikking over hunne geldmiddelen in handen hebben behouden, bij wie deze tot eene hoogte zijn opgeklommen, welke in vorige dagen hersenschimmig zoude voorgekomen zijn. De mildheid, waarmede zij zich zelven quotiseerden, om het benoodigde te vinden, is der scherpziendheid van de andere Gouvernementen niet ontgaan, en de begeerte om in eene ruime mate over de bezittingen hunner onderdanen te kunnen beschikken, heeft niet weinig bijgedragen om de vrijheid bij hen minder afzigtig te maken en een vertegenwoordigend stelsel aannemelijk te doen voorkomen, waarbij de hoegrootheid der behoeften van wege de Regering wordt voorgedragen en het omslaan der lasten aan het volk of deszelfs vertegenwoordigers wordt overgelaten. Wederkeerig is door deze ruime bijdragen door het volk eene staatkundige vrijheid verkregen, welke den band tusschen regeerders en geregeerden naauwer heeft toegehaald en het bestuur met het wezen des volks heeft ineen doen smelten, zoodat de geldelijke belangen voor beide dezelfde zijn. De publieke schuld is het privaat vermogen der ingezetenen geworden en 's lands crediet de spil, waarop alles draait. Dit crediet te bevestigen is dus het hoogste doel, dat wij ons moeten voor oogen stellen, en de ondervinding heeft geleerd, wat schokken hetzelve kan doorstaan, als orde en goede trouw voor nakomen der genomen verbindtenissen blijft zorgen. Wie had na de noodlottige tiercering ooit gedacht de werkelijke schuld weder tot 65 te zien rijzen, en waarom zouden wij wanhopen, dezelve van de tegenwoordige crisis te zien herstellen? Maar orde en goede trouw is daartoe noodig, en wel zoodanige goede trouw, welke geene voorspraak noodig heeft, om zich van eenig verdacht vrij te pleiten, maar die onbekrompen de verwachting van de contracterende partijen vervult. Of nu in de eerste der twee thans in overweging zijnde wetten, welke

hier te zamen worden behandeld, aan dit vereischte voldaan wordt, laat ik aan het oordeel over dergenen, welke uit hunne regtsgeleerde kundigheid de bewijzen ontleenen, dat de klagten der deelnemers in de eerste leening over het openen eener tweede in regten niet toegelaten zouden worden. Bij mij is het genoeg, dat de zaak in twijfel getrokken kan worden, om te beweren, dat zulk eene behandeling strijdig is met de goede trouw, waarop het crediet gevestigd moet wezen.

Gaarne had ik daarom deze wet, volgens haren inhoud, in twee afzonderlijke wetten gesplitst gezien, om reden ik de eerste volgens nader te ontwikkelen gronden af moetende stemmen, ik de tweede of gedwongene leening (waarvan ik de noodzakelijkheid gevoel) tegelijk zal moeten verwerpen, en dewijl zulks misschien bij andere leden, die voorstanders eener vrijwillige negotiatie blijven, in eenen tegenovergestelden zin werken zal, vreeze ik meer tegenkanting tegen deze wet dan anders misschien, uit een staatkundig oogpunt beschouwd, daartegen te verwachten zoude zijn.

In de eerste plaats zal ik de redenen ontwikkelen, waarom ik het openstellen eener tweede vrijwillige leening afkeur; vervolgens zal ik de wet der geforceerde leening artikel bij artikel doorloopen, om, ingeval deze gecombineerde wet mogt verworpen worden, in de nieuwe, die dezelve zal moeten vervangen, nog eenige wijzigingen te trachten te verkrijgen, welke ik van nut zoude oordeelen te zijn.

Toen wij in de maand April ll. de wet over de vrijwillige leening overwogen, heb ik mij niet ontveinsd, dat veel daarmede gewaagd werd, doch daar van eenen anderen kant groot nut daaruit konde getrokken worden, heb ik voor dezelve gestemd, in de hoop dat het groote voordeel, dat den inteekenaren voor oogen gehouden werd, gepaard met de vaderlandslievende gezindheid der groote menigte en (zooals ik mij vleide) het nog overschietende vermogen der kapitalisten, genoegzaam zoude wezen dezelve te doen vol komen, en de gehate mesure eener geforceerde heffing onnoodig zoude maken. Schoon zoude het inderdaad hebben gestaan, bij de eerste oproeping, in de benarde omstandigheden, waarin het vaderland zich bevond, een kapitaal van 42 millioen bij elkander te zien brengen, om in de geheele behoefte in eens te voorzien; doch zulk eene poging mislukkende, kon men zich niet verbergen, dat het vertrouwen op eigene krachten daardoor aanmerkelijk heeft geleden, en het zoude een roekeloos waagstuk wezen, met een stellig vooruitzigt het nogmaals te zien mislukken, eene tweede poging van denzelfden aard te beginnen, welke, wel verre van tot de helft toe vol te komen, den uitgeputten staat der privaat-financiën onzer ingezetenen in een allernadeeligst daglicht zoude stellen door eene niet noemenswaardige inschrijving van eenige tonnen gouds; want, Edel Mogende Heeren, hoe zoude men zich eenigzins kunnen vleijen, dat deze poging met beteren uitslag bekroond zoude kunnen worden? Wie zal daarin deelnemen? Alleenlijk eenige op hun voordeel minder oplettende contribuabelen, die van de eerste gelegenheid verzuimd hebben gebruik te maken en nu zich nog voor schade willen dekken. Speculanten zullen zich geheel niet opdoen. Zij kunnen voor 83 à 84 percent dezelfde effecten koopen, die hun bij deze leening 95 zullen te staan komen. De renversalen, welke men hun gelegenheid aanbood tegen 10 pct. te emploijeren, komen hun ter beurze nog 10 of 12 pct. te kosten, en in de veronderstelling van het gelukken der operatie, vervalt de geheele winst, welke men bij het openstellen eener geforceerde leening op dezelve zoude hebben kunnen verwachten.

Zoo deze heropening eener vrijwillige leening dan niet genoeg in het belang der deelnemers is, om op eene volkomene reussite te doen hopen, laat ons dan onderzoeken, wat de schatkist daarmede verspeelt. *Vooreerst*: het onderscheid van 2 pct. renten op het geheele montant der inschrijving; *ten tweede*: 10 pct. op 21 millioen renversalen uit de eerste leening, of rijkelijk 2 millioen, die de geforceerde heffing minder zal opbrengen dan in geval deze tweede proef geen plaats had, en eindelijk 5 pct. korting, welke nog bij wijze van amendement in het oorspronkelijk project aan de inschrijvers zijn toegestaan, op voordragt van een eenig lid in eene enkele Afdeeling.

Waar is nu het nut van eenen dergelijken maatregel in gelegen? Hij kost geld aan het land, verraadt het onvermogen der ingezetenen, vermeerdert de behoeften, zoowel voor het oogenblik als in het vervolg, wanneer voor rentebetaling en aflossing gezorgd zal moeten worden, en kan geen ander doel hebben, naar mijn inzien, dan eene vrijwaring, aan de Regering te geven, dat zij niet eerder tot het uiterste gekomen is, van tot eene geforceerde heffing over te gaan, dan nadat zij alles beproefd heeft om het benoodigde op eene andere wijze te vinden. Doch, Edel Mogende Heeren, is deze vrijwaring of zoogenaamde *bill van indemniteit* niet al te duur gekocht, en kunnen wij dezelve niet van nu af aan reeds in gemoede gratis verleenen, of zouden er geene andere middelen meer te beproeven overblijven dan juist de herhaling dezer zelfde vrijwillige leening?

Zouden bij grootere opoffering geene handelshuizen meer in Europa, hetzij hier, hetzij elders, gevonden kunnen worden, die tegen eenen lageren koers onze 6 pcts. effecten bij inschrijving zouden willen overnemen? Men zegge niet, dat dit te drukkend voor de schatkist zoude wezen en dat zoodanige geldopneming in eene verderfelijke zwendelarij zoude ontaarden. Ik laat aan het Gouvernement over te beslissen, wat noodlottiger is: door ruineuse geldopnemingen de toekomst te bezwaren of door gestrenge maatregelen het tegenwoordig bestaan der burgerij te drukken. Doch, Edel Mogende Heeren, tot een van beide moet het zich kloekmoedig bepalen.

Uit twee verschillende oogpunten wordt dit stuk, dunkt mij, beurtelings door de Regering ingezien, en de voordragten, die daardoor ontstaan, missen die eenheid van strekking, welke het volhouden van een en hetzelfde plan zoude daarstellen. Uit een staatkundig oogpunt beschouwd, getroost zich de Regering de zwaarste geldelijke opoffering op de toekomst te leggen, om voor het oogenblik de tijdelijke belangen der ingezetenen niet te zeer te drukken en, na de voorbeeldelooze opofferingen, welke de natie in manschap en door verzuim van eigene nering gedaan heeft, niet de maat vol te meten, door nu nog de opoffering van den laatsten spaarpenning te eischen; maar uit een financieel oogpunt beschouwd, is de opeenstapeling van schuld op het toekomende het verderfelijkste stelsel, dat men kon aannemen, en leidt regtstreeks tot een bankroet, hetwelk des te verderfelijker zal wezen, naarmate de schuld hooger opgedreven en het tijdstip daarvan verder verschoven zal zijn. Een spoedig werkend regelmatig stelsel van hooge belastingen, om de ordinaire uitgaven te dekken; zuinigheid en vereenvoudiging in het beheer der geldmiddelen, en eene geforceerde leening tegen lagen intrest of *don gratuit*, om in den buitengewonen drang te voorzien, dit zijn de middelen, die onder dat oogpunt vereischt worden.

Nu moest het Gouvernement tusschen deze twee kwaden kiezen, maar niet tusschen beide blijven aarzelen en dan het eene dan het andere beproeven, om eindelijk de onheilen van beide stelsels zich op den hals te halen. Vermeent het in de toekomst nog hulpbronnen genoeg te zullen aantreffen, welaan, het getrooste zich de grootste opofferingen in het negotiëren met in- of buitenlandsche kapitalisten tegen den drukkendsten intrest; doch zoo het vermeent hiervan te moeten afzien, zoo schroome het niet den last van diegenen der ingezetenen te vergen, die het meeste belang in het behoud van den Staat hebben, dat zijn de grondbezitters, de houders van 's lands schuldbrieven, de neringdoende inwoners en de ambtenaren. Men late een ieder hunner bijdragen naar gelang zijner inkomsten en berekene dezelve naar eenen gecombineerden aanslag van het personeel, de verponding, de patenten en de rentebetaling der Staatsschuld. Ik weet het, Edel Mogende Heeren, zwaar zal deze last ten allen tijde vallen, en 42 millioen te ligten van een volk uit geen $2\frac{1}{2}$ millioen zielen bestaande, waaronder, tegen 6 zielen per huishouding berekend, dus geen vijfhonderd duizend hoofden van huisgezinnen gevonden worden en zeker onder deze geen honderd duizend gegoeden, dit is een zware last. Maar, zooals ik in den aanhef dezer rede gezegd heb, het vermogen dergenen, die zich zelven belasten, is ontzettend groot, en met een goed voorbeeld voorgaande, zal de natie beseffen, dat het ons even moeijelijk zal vallen aan den last, dien wij op ons gaan nemen, te voldoen, als den minsten onder de contribuabelen, en dus dat wij dien uit volle overtuiging, dat de noodzakelijkheid dien vereischt, hebben gestemd.

Uit het bovenstaande blijkt, Edel Mogende Heeren, dat ik niet alleenlijk de onderhavige wet bestrijd, uit hoofde der daarbij gecombineerde vrijwillige leening, maar dat ik zelfs, ingeval dat er alleenlijk over eene gedwongene daarin gehandeld wierd, het denkbeeld, in de Vde Afdeeling geuit, zoude aankleven: dat om regelmatig den last eener geforceerde heffing op alle ingezetenen gelijkelijk te laten drukken, men de meest mogelijke grondslagen van contribuabiliteit zoude moeten vereenigen. Dit denkbeeld heb ik in de vorige beraadslagingen reeds nader uiteen gezet, en wel bepaaldelijk in eene nota over de wet van oorlogslasten in het vorige najaar, alwaar ik ook een middel aan de hand gegeven heb, hoe men de houders van certificaten op het Grootboek zoude kunnen treffen. Ik acht het dus minder noodig

hierop thans weder terug te komen, en ga voort met het tweede gedeelte der onderhavige wet nader te onderzoeken, die door hare ingenieuse combinatiën, om den minvermogende overal proportioneel eene ontheffing te doen genieten, bij mij groote verdiensten heeft, welke ontheffing bij de berekening van het personeel bijbehouden of door analogie op de verdere grondslagen toegepast zoude kunnen worden, indien deze wet door eene meer doelmatige vervangen wierd.

Het achtste artikel, waarmede deze wet eigenlijk begint, voorbijgaande, merk ik vooreerst op art. 9 aan, dat dit, naar mijn oordeel, eene gewigtige verbetering heeft ondergaan door het aannemen van het grondbeginsel, dat de heffing zich zoude regelen naar het verteringsvermogen van het loopende jaar, en niet naar dat van een vroeger, waarvan men door de noodlottige gebeurtenissen, welke sedert hebben plaats gehad, niet zoozeer door tijdsverloop als wel door verandering van uiterlijken toestand, verre verwijderd kan zijn.

De berekeningen in artt. 11 en 12, opgehelderd door de twee voorbeelden, van 's Gravenhage en Naaldwijk, komen mij allezins doelmatig voor; echter blijven daarbij twee zwarigheden, welke ik mij zelven nog niet naar genoegen heb kunnen oplossen en waaruit ik bij de uitvoering eenige belemmering zoude vreezen, namelijk vooreerst: hoe zal men in alle districten 16 onderscheidene categoriën van belastingschuldigen kunnen formeren? Zullen er geene landelijke kantons zijn, waar de belastingschuldigen allen omtrent even hoog zijn aangeslagen of hoogstens twee of drie rijke personen bij vergelijking der anderen gevonden worden, zooals ik mij voorstelle, dat het geval zoude kunnen zijn in een landelijk district, waar meestal kleine boeren, winkeliers en handwerkslieden zouden wonen, de schout, predikant of de heer van de plaats alleenlijk eenige preëminentie genietende? Hier zoude men misschien vijf of zes klassen, maar bezwaarlijk 16 kunnen daarstellen.

De tweede zwarigheid, daar ik oplossing van zoude verlangen, is deze: gesteld, om bij het voorbeeld van het kanton Naaldwijk of 's Gravenhage te blijven, dat in plaats van 101 lieden te Naaldwijk of 337 te 's Gravenhage, die tot de laagste klasse behooren, het dubbel daarvan in deze plaatsen aanwezig geweest ware, wie zoude beslissen, welke helft leeningpligtig en welke vrij zoude zijn, of zoude het contingent daarmede verhoogd zijn geworden en tegen de non-valeurs afgerekend zijn? Zulke en meer andere zwarigheden vrees ik dat de wet in grooten getale bij de uitvoering zal ontmoeten en dat de werkzaamheden der commissiën daardoor zeer ingewikkeld zullen worden.

Aangaande de splitsing, welke in artt. 11, 14 en 15 veroorloofd wordt tusschen den betaler van het personeel voor het geheele huis en den huurder van een gedeelte van hetzelve, komt deze bepaling mij allezins billijk voor, daar ten opzigte van zulke verhuurders van kamers of gedeelten van huizen de maatstaf van het personeel nog ongelijk dragender is en ongeschikter om het verteringsvermogen van zulke lieden te representeren dan in gewone gevallen. Zij moest insgelijks toepasselijk zijn op logementhouders, huurkoetsiers, kostschoolhouders en andere bedrijven, waartoe men lokalen of voorwerpen bezigt, die in den eenen of anderen grondslag van het personeel vallen en niet tot den eigenlijken staat of vertier van den personeelschuldige behooren.

Evenwel laat zulks niet na, dat hierdoor de primitive aanslag der kohieren in ieder district aanmerkelijk zal moeten worden gemodificeerd en de herbelasting daardoor veel zwaarder zal worden, hetwelk wederom gelegenheid tot reclames wegens overbrenging uit de eene klasse naar de andere zal doen geboren worden en eindelijk eene massa non-valeurs zal te weeg brengen, die eenen grooten invloed op de opbrengst der geheele belasting zullen kunnen hebben en waarschijnlijk de regelmatige inning zoodanig zullen belemmeren, dat men, tevreden met de opbrengst, waar dezelve goed gaat, zich zal getroosten dezelve op andere plaatsen te zien in verwarring geraken en al wat er van inkomt voor winst te houden.

Het 14de artikel, waar de gronden van reclames nader ontwikkeld worden en de maatstaf wordt opgegeven, volgens welken, naar het doel der wet, een ieder naar zijn vermogen in de verpligte leening zal hebben te contribueren, herstelt wel zooveel mogelijk de ongelijkheid, die uit het aannemen van eene enkele basis, het personeel, voortspruit, doch is ongenoegzaam om dezelve geheel weg te ruimen. De onzekerheid, welke daardoor aan de tenuitvoerbrenging der geformeerde kohieren gebragt wordt, door de juistheid der uitkomst van eenen anderen maatstaf te laten afhangen dan dien, welke tot de zamenstelling gediend heeft, toont het gebrekkige der berekening en zal de hierboven gemelde verwarring nog meer doen stand grijpen.

De berekening van het inkomen, volgens dit 14de artikel, § 4, levert ook nog eenige zwarigheden op, welke voor de contribuabelen des te onaangenamer zijn, daar het aan de commissie vrijstaat, naar verkiezing den eed af te vorderen, en men dus gemoedelijk altijd daartoe bereid dient te zijn. Het ware dus wenschelijk, hier duidelijk uitgedrukt te zien, welke toevallige baten of ingekomen achterstallen van vorige jaren tot het inkomen gerekend moeten worden, en in hoeverre men dubieuse pretentiën of van regtswege verschuldigde gelden daarvan mag aftrekken.

Wat ten opzigte der zamenstelling van de commissiën en subcommissiën is vastgesteld, is reeds in de aanmerkingen der Afdeelingen en door andere leden genoegzaam opgehelderd, om hier niet weder daarop terug te komen; insgelijks zal ik niets nader op de bevoegdheid van uitkoopen tegen 40 pct. aanmerken, maar ik ga over tot het 27ste artikel, hetwelk geheel bijzonder in zijne soort is en door de laatste wijziging, welke het, na het inkomen der antwoorden van het Gouvernement, in het rapport der Centrale Afdeeling heeft ontvangen, geheel van aard is veranderd en wel verdient afzonderlijk de aandacht van U Edel Mogenden te vestigen.

Zooals hetzelve in de eerste redactie bestond, werd hierdoor op eene minder gevoelige wijze aan de contribuablen bekend gemaakt, dat de berekening van hunnen aanslag, zooals die na de definitive herbelasting ten uitvoer gebragt zoude zijn, slechts $^8/_{11}$ van hunne geheele contributie bedroeg en dat zij op den 15den October nog een elfde daarvan zouden moeten bijdragen, terwijl het tijdstip, waarop de twee laatste elfde parten gefourneerd zouden moeten worden, nader aan hen zoude worden verkondigd. Dit was eene stellige wetsbepaling, verbindend voor den schatpligtige en waardoor zijn aanslag door eene pennestreek van 30 tot over de 41 pct. van zijn inkomen verhoogd werd, dus voor hem van het hoogste belang om in deze wet te ontmoeten; doch wat behelst dit artikel nu? Daarin wordt aan een ieder, die het zal willen lezen, bekend gemaakt, dat de Regering zich verbindt, bij tijd en wijle, op zoodanige wijze als zij raadzaam zal oordeelen, eene geforceerde rentegevende geldleening te zullen daarstellen, waarvan de grondslagen en wijze dier heffing nader zouden worden bepaald, maar die zoo kunstig zullen moeten worden ingerigt, dat elke contribuabele daarin voor drie achtsten van zijn contingent in de tegenwoordige zal dragen.

Naar mijn oordeel is deze wetsbepaling, die alleen voor de wetgeving verbindend is en geene verpligting aan de geadministreerden oplegt, geheel nutteloos, om geen ander woord te gebruiken, en zoude met betere houding vervangen kunnen worden, door in den considerans eene verklaring in te lasschen, dat deze wet ongenoegzaam ware, om in al de behoeften te voorzien, en dat het zich laat aanzien, dat men nog voor het einde van het jaar zal moeten overgaan om 10 à 12 millioenen op de eene of andere wijze te zamen brengen. Doch hoe men hierover denke, het artikel op zichzelve draagt mijne goedkeuring niet weg; men had behooren openhartig voor het bedrag der geforceerde leening uit te komen en het reclame op 41 pct. in plaats van 30 van zijn inkomen te bepalen, en daarmede een einde te maken; terwijl deze wijze van achteraan te komen, met zulk een drukkend supplement, de deur openstelt om op denzelfden weg voort te gaan en bij vernieuwde onvoorziene behoeften eene nieuwe aanvrage van 1, 2, 3 of zooveel achtsten als men noodig oordeelt, te doen. De ondervinding heeft geleerd, dat wanneer eenmaal het montant eener belasting bekend is, men niets gereeder voor den geest heeft, dan dezelve bij geheelen of gedeelten zoodanig te vermenigvuldigen, dat het product met de behoefte gelijk wordt.

Doch, Edel Mogende Heeren, lang genoeg heb ik de aandacht van U Edel Mogenden met mijne consideratiën tegen en vóór deze twee wetten, of liever deze dubbele wet, bezig gehouden. In korte woorden zal ik mij nu resumeren, om tot eene slotsom te geraken.

Eene tweede vrijwillige leening, zonder meer voordeelen dan de voorgaande, vind ik ondoelmatig, als alleen geschikt om ons onvermogen klaarder aan den dag te leggen en onnoodige kosten te veroorzaken door verhooging van rentebetaling in het aannemen der renversalen tegen hoogeren prijs, terwijl zij nergens toe dienen kan, dan om de Regering te vrijwaren tegen de beschuldiging van niet het uiterste beproefd te hebben, alvorens tot eene geforceerde leening over te gaan.

Indien eene geforceerde leening zulk een noodlottig gevolg

laat vreezen, ware het dan niet mogelijk, het benoodigde door inschrijving tegen lageren koers aan vreemde of inlandsche handelshuizen aan te besteden?

Moet men tot eene geforceerde geldleening komen, keur ik de voorgeslagene goed, in zooverre dat, door het uitschieten der $^{7}/_{32}$ der geheele opbrengst, de laagste klassen overal van deze heffing verschoond blijven en, door het toetsen aan de werkelijke inkomsten van elk ingezeten, er eene remedie gevonden worde tegen de ongelijkmatigheid, die er gelegen is in het aannemen van het personeel voor eenigen grondslag. Evenwel zoude ik verkiezen de berekening van elks aandeel op de meest mogelijke grondslagen gevestigd te zien.

Eindelijk wensch ik de kohieren van aanslag voor het montant der geheele belasting geformeerd te zien en niet, bij wijze van supplement, eenige termijnen achterna te moeten betalen.

Uit het een en ander blijkt, dat ik vooralsnog Zijne Majesteit zal moeten verzoeken, deze wet in nadere overweging te willen nemen, schoon ik de noodzakelijkheid gevoel, zoo spoedig mogelijk in de behoeften der schatkist te voorzien.

De heer **Frets**: Toen ik onlangs de eer had tot U Edel Mogenden te spreken over eene credietwet, die vervolgens is aangenomen, beriep ik mij op vroeger aangenomene wetten en op vroegere raadplegingen. Een en ander waren, mijnes inziens, de grondslag voor de tegenwoordige credietwet. Ik trachtte daaruit te bewijzen, dat wij, zonder ongelijk aan ons zelven te worden, nu niet ons vertrouwen weigeren, noch een woord konden intrekken, hetwelk wij vroeger gegeven hadden. Wat is er derhalve nu van eene wet, die dienen moet om in de aangenomene behoeften te voorzien, maar die men zegt, dat buiten dwangmiddelen in strijd zoude zijn met eene andere, waarbij reeds vroeger is beproefd dit oogmerk zonder deze middelen te bereiken? Gij begrijpt, Edel Mogende Heeren, dat ik de vrijwillige leening bedoel, nu nog opengesteld, nadat de voorgaande is gesloten. Is het waar, dat wij, door eene nieuwe vrijwillige leening aan te nemen, eene gedane belofte verbreken en de deelnemers in de eerste van een voordeel versteken zouden, waarop zij althans ter goeder trouw rekenen mogten?

Ik wil mij niet onttrekken aan de beantwoording dier vraag, nu ik ook thans de voorgestelde wet verdedig of althans geene voldoende reden vind tot verwerping en het eerste gedeelte bestreden zie, als of daardoor aan de goede trouw ware te kort gedaan.

Vreest echter niet, dat ik u in een doolhof van woorden zal omleiden. Het komt er slechts op aan te weten, wat bij de wet op de vrijwillige leening van April jl. en bij gelegenheid der raadpleging over dezelve, het hoofdbeginsel zij geweest, waarvan wij zijn uitgegaan. »Willende," zoo luidt de aanhef der wet, door den Koning afgekondigd, »willende onze getrouwe onderdanen in de gelegenheid stellen, om door deelneming in eene vrijwillige negotiatie zich vrij te waren tegen belastingen of gedwongene geldleeningen, tot welke Wij ons anders, onzes ondanks, genoodzaakt zouden zien te moeten overgaan." Ziedaar het kenmerk, waaraan men het verschil moet toetsen. Ik doe daarmede zeker niet te kort aan de bestrijders van het voorstel, want zij zelven beroepen zich op deze woorden. Ik mag derhalve zeker zijn van uwe toestemming, wanneer ik zeg, dat in de aangehaalde woorden alles vervat is, wat bij het aanbieden der wet en daarna bij het onderzoek tot op de aanneming toe als hoofdbeginsel is beschouwd

Maar ik ontken, — en ik wenschte wel, dat U Edel Mogenden ook hieromtrent met mij eenstemmig dachten, — ik ontken stellig, dat in deze woorden eene verbindtenis met de deelnemers vervat zoude zijn, om de vrijwillige leening, zoo die niet of slechts gedeeltelijk gelukte, onmiddellijk door deze verpligte leening te doen volgen. De woorden bevatten niet anders dan eene bedreiging aan diegenen, die verzuimen mogten, om van de aangebodene gelegenheid gebruik te maken. Zij hielden zooveel als eene strafbepaling in, dat ieder, die de aangebodene gelegenheid liet voorbijgaan, het zich zelven te wijten zoude hebben, indien hij naderhand aan buitengewone belasting of gedwongen leening werd onderworpen. De renversalen zekerlijk, in ieders hand, zouden de vrijbrieven zijn. Maar nergens, noch in de wet, noch bij de raadpleging, die de aanneming is voorafgegaan, is beloofd, noch is kunnen beloofd worden, dat de Staat zich te hunnen behoeve de handen bond. De Staat heeft zich aan hen niet verpligt, om, wanneer door de aangebodene leening niet voorzien werd in alle de behoeften, alsdan niet anders dan dwangmiddelen voor te stellen, ten einde in het overige te voorzien.

Dit is er zoo verre van daan, dat in artikel 14 der wet, alwaar de strekking der renversalen wordt aangewezen, alle buitengewone belasting of gedwongene geldleening, waarin de renversalen als gereed geld zouden worden aangenomen, afhankelijk wordt gemaakt van den loop der omstandigheden in 1831. »Indien in den loop van het tegenwoordig jaar geene buitengewone belasting of gedwongene geldleening mogt behoeven te worden uitgeschreven, werd eene premie van een percent aan de renversalen beloofd." Let wel op, Edel Mogende Heeren, »buitengewone belasting of gedwongene geldleening." Het was dus zelfs onzeker, welk dwangmiddel de behoeften van het jaar noodzakelijk zouden maken. Alleen bij gedwongene geldleening zoude geen hooger interest dan van vier percent gegeven worden; ziedaar alles.

Vergeefs alzoo zoude men zich willen beroepen op het plan van eene verpligte leening, dat de Minister gelijktijdig met andere financiële wetten aan ons overgaf. Indien ooit door de wetgeving was bedoeld, om dergelijk plan ten behoeve der deelnemers in een onmiddellijk verband met de vrijwillige leening te brengen, dan had een en ander in dezelfde wet moeten vervat zijn; maar dan had ook nooit in het aangehaalde artikel 14 de zaak zoo onbepaald aan behoeften moeten zijn onderworpen, dan had de zaak nooit zoo bij wijze van alternatief en waarlijk in het onzekere kunnen zijn voorgesteld. Het bijgevoegde plan was eene bedreiging aan diegenen, die nalatig waren, en is het gebleven. Het was een middel van aansporing en niets anders.

Dit zelfde mag men zeggen van eenen bepaalden termijn van sluiting. Indien de bedoeling was geweest om daarmede aan de deelnemers een buitengewoon voordeel te verzekeren, dan had voor het geval, dat de deelneming niet vol kwam, niet alleen moeten gezegd zijn, dat desniettegenstaande de gedeeltelijke deelneming zoude worden aangenomen, maar ook dat alsdan tot eene verpligte leening zoude worden overgegaan; nergens is dit in de wet te vinden.

Wat meer bijzonder betreft het voorafgegaan onderzoek der wet in de Afdeelingen, het antwoord der Regering op onze aanmerkingen en ook nog onze opgevolgde bedenkingen, ik wil noch behoef te verzwijgen, dat door velen onzer van den aanvang af de vrees is geuit voor een te naauw verband, waarin de vrijwillige leening tot de verpligte leening zoude staan. Er zijn er van ons, die gemeend hebben, en de uitkomst heeft het bewezen, dat het uitzigt op eene verpligte leening de oorzaak zoude kunnen worden, om de vrijwillige leening slechts gedeeltelijk te doen gelukken, en dat voor zoo verre de vrijwillige leening in zich zelve hare eigen destructie inhield. Er is daarom bij sommigen voorgesteld, om vooraf een minimum te bepalen, waaronder men de vrijwillige leening niet zoude behooren aan te nemen.

Sommigen van ons meenden, dat, naardien het plan van eene verpligte leening slechts op vijf en twintig millioen was geraamd, de vrijwillige leening ook tot die zelfde som behoorde bepaald te worden. Ik wil evenmin verzwijgen, dat de Regering in hare gevolgde beantwoording niet alle onze bezwaren heeft opgelost. Zij zelve stelde daarbij de *volledigheid* der vrijwillige leening als noodzakelijk voor, omdat zij het voor ongeraden, ja onmogelijk beschouwde, om in den loop van hetzelfde jaar zoodanigen maatregel te herhalen. Ik wil noch behoef te verzwijgen, dat bij de overlegging van alle de financiële wetten in de maand Maart en ook daarna van het plan eener verpligte leening is gesproken als van een middel van voorziening om de vrijwillige leening te vervangen, indien deze niet gelukte. Ik wil eindelijk niet verzwijgen, dat de Minister van Financiën, in zijne redevoering bij de openbare beraadslaging, de kans der renversalen als een middel van aanmoediging op den voorgrond heeft gezet. Mij dunkt, Edel Mogende Heeren, dat ik de zwarigheid, die de bestrijders van het tegenwoordig voorstel maken, niet achter houde. Ik meen zelfs hunnen lof te verdienen, omdat ik zonder omwegen te werk ga.

Maar te vergeefs zal men in dit alles naar eene belofte of verbindtenis zoeken, die de Staat, de Staat zeg ik met nadruk, van zijne zijde met de deelnemers zoude hebben aangegaan. Nergens is door de woorden iets anders uitgedrukt dan het stellig verlangen, dat de vrijwillige leening zoude vol komen en dat allen, die zich maar eenigzins onder de gegoeden konden rangschikken, deel zouden nemen, ten einde zich zelven, zoowel als den Staat, van de bezwaren eener verpligte leening te ontslaan.

Ik zeide bij den aanvang, Edel Mogende Heeren, dat ik hier, zoowel als bij eene andere gelegenheid, vroegere wetten en vroegere raadplegingen in aanmerking nemen en daaraan de regtmatigheid van het tegenwoordig voorstel wilde getoetst hebben. Ik wil echter daarom niet zeggen, dat de zaak hier met

eene voorgaande volkomen gelijk zoude staan. Bij gelegenheid der credietwet, die meer eene zaak was tusschen de Regering en de Staten-Generaal, maakte niet alleen eene vroegere wet, maar oók vroegere raadpleging eene wezenlijke verbindtenis uit, waaraan wij konden gerekend worden jegens de Regering te zijn gehouden. Maar dit is niet eveneens en zoo onbepaald waar ten aanzien van anderen en in eene zaak, die individuële belangen en verpligtingen regelt. Ik maak deze onderscheiding niet, om iets terug te nemen van datgene, wat ik te voren zeide, maar om mij te beklagen, dat van het onderzoek in de Afdeelingen en van het overleg met de Regering dadelijk mededeeling door nieuwspapieren gedaan wordt en zelfs onze processen-verbaal openlijk ter lezing liggen, strijdig inderdaad met den aard onzer voorafgaande raadpleging en aanleiding gevende tot verschillende misbruiken. Ik reken, dat daardoor onze vrijheid belemmerd en dwaling wordt aangekweekt. Zekerlijk houde ik het er voor, dat daaruit, buiten en strijdig met de wet zelve, geen regt van beklag kan ontstaan ten behoeve van den een of ander, die slechts op zoodanige raadpleging heeft gespeculeerd.

De onafhankelijkheid van ons onderzoek behoort niet verkort te worden door den een of ander, die uit onze vroegere bedenkingen een twist tracht te doen ontstaan en al spoedig van kwade trouw roept, wanneer zijne speculatie niet voordeelig genoeg uitvalt en wij de zaak naderhand nog naauwkeuriger onderzoeken, om getrouw te blijven aan den eed, dien wij niet ten behoeve van den een of ander, maar ten behoeve van de algemeene belangen hebben afgelegd. Ik behoef niets te zeggen van de redevoering, die door den Minister van Financiën is gehouden. Al had Zijne Excellentie daarbij het mogelijk voordeel der renversalen te veel op den voorgrond gezet en den waren en eenigen grondslag der wet te veel uit het oog verloren, daaruit kan nimmer voor ons eene verbindtenis ontstaan, om ook nu van onze zijde eene dergelijke verkeerdheid te begaan. Zoo veel blijft altoos zeker, dat er tusschen de Regering en de deelnemers in de leening van April geene andere verpligting bestaat dan tot nakoming van wederzijdsche voorwaarden, die in de wet zijn uitgedrukt, en zoo veel is ook zeker en wordt door onze raadpleging nergens wedersproken, dat het hoofdbeginsel der wet is geweest vrijwaring tegen alle mogelijke buitengewone belastingen of verpligte leeningen, die in dit jaar zouden worden vastgesteld.

Mijne gevolgtrekking is eenvoudig: hij, die bij zijne deelneming afzonderlijke voordeelen op het oog heeft gehad, heeft zijne speculatie afhankelijk gemaakt van de behoeften, dat is van de noodzakelijkheid, waarin de Staat bij vervolg zoude komen om niets anders dan dwangmiddelen te gebruiken. Hij heeft gespeculeerd op het aannemen of verwerpen van eene verpligte leening naderhand, op het aannemen of verwerpen van de eene of andere buitengewone belasting, hetzij daarvan reeds een plan gemaakt ware of niet. Zijn regt is alleen om zijne renversalen in eene dergelijke belasting of beleening voor gereed geld te doen aannemen.

Maar ook zij, die op buitengewone voordeelen hebben gespeculeerd, hebben zelven de zaak niet anders begrepen. De renversalen zijn ter beurze van Amsterdam niet gestegen boven de 10 pct., dan van het oogenblik dat hier of daar het eerst gesproken is van eene nieuwe vrijwillige geldleening en van de mogelijkheid om daarin de renversalen uit de eerste leening tegen 10 pct. op te nemen. Was het waar geweest, dat eene gedwongen leening onmiddellijk had moeten volgen; was het zoo uitgemaakt, als men nu voorwendt, dat te dien aanzien eenige verbindtenis door den Staat, door den Staat zeg ik wederom met nadruk, met de deelnemers ware aangegaan, — wie van ons, Edel Mogende Heeren, die maar eenigzins rekenen kan, twijfelt er aan, of de renversalen hadden dadelijk na het sluiten der voorgaande leening eene waarde van dertig tot veertig percent bekomen? En wij gelooven toch niet, dat speculanten gewoon zijn om onder de waarde te verkoopen.

Ik vraag nu nog eenmaal, wat regt van klagen diengenen toekomt, die het middel van vrijwaring hebben aangenomen en hun belang betracht hebben, omdat ook nu nog een dergelijk middel aan anderen wordt aangeboden. Te zeggen, dat hierdoor de prijs van hunne deelneming minder zoude worden, is zoo veel als te beweren, dat zij de onvolledige deelneming zouden hebben voorzien; maar waarlijk door eene verpligte leening zal de koers der effecten in het algemeen nog meer aan daling blootgesteld worden. Verbeeldt u, Edel Mogende Heeren, dat bij poenale verordening ten aanzien van zeker bedrijf verlies van uitoefening was gesteld, wanneer in hetzelve een bepaald verzuim mogt plaats hebben; dat iemand vervolgens de strafbepaling had beloopen; maar dat aan den zoodanige kwijtschelding en alsnog middel tot herstelling werd verleend. Wat zoudt gij denken van iemand van dit zelfde bedrijf, wanneer hij eene klagt tegen den Souverein inbragt, omdat deze kwijtschelding hem van eenige meerdere nering zoude berooven, waarop hij wel aanvankelijk niet had kunnen rekenen, maar die nu door dit toeval en bij stipte toepassing van de gedane bedreiging aan hem te beurt zoude vallen? Mij dunkt de zelfverheffing van den laatste zoude ons aan den Fariseër en den Tollenaar doen denken. Nog nooit, Edel Mogende Heeren, indien ik iets van regt geweten heb, heeft het al of niet uitvoeren van strafbepalingen tegen schuld of verzuim aan de uitspraak van derden gestaan, al hadden zij ook daarbij eenig betrekkelijk belang. Nog nooit hebben poenale verordeningen eene verbindtenis ingehouden, die de Staat met ieder onbepaald en gelijkelijk zoude hebben aangegaan, om nooit anders te kunnen doen dan straffen en nooit te kunnen vergeven.

Tot hiertoe heb ik gesproken in de onderstelling, dat er waarlijk bij zoo velen, die achter zijn gebleven, verzuim heeft plaats gehad en dat zij inderdaad de strafbepaling zouden hebben beloopen. Men moge die onderstelde verzuimelingen in drie soorten verdeelen en daardoor trachten mij zooveel mogelijk de redelijkheid van kwijtschelding te betwisten; noch het geopperde denkbeeld van onwil, noch dat van onvermogen, noch dat van onkunde waarin men zegt, dat die verzuimelingen ieder in hunne soort zouden hebben verkeerd, is voor mij genoegzaam om te gelooven dat kwijtschelding hier onregt zoude zijn, onregt, meen ik, jegens diegenen, welke meerder wil, meerder vermogen en meerder kunde hebben gehad. Maar die zoogenaamde gestrengheid, welke men begeert, zoude hier waarlijk eene groote onregtvaardigheid zijn. De verzuimelingen, indien zij dan zoo moesten genoemd worden, hebben hier een wezenlijk regt. De wet van April heeft in hare uitvoering niet beantwoord aan de hoofdbedoeling. De wijze van uitvoering is althans een der beletselen geweest tegen het welgelukken en was strijdig met het grondbeginsel der wet, dat aan het hoofd stond.

Er was ons vóór de aanneming gezegd: » *Zekerheid voor de deelnemers, dat zij door die deelneming werkelijk kwijten hun aandeel in de buitengewone opofferingen, die de omstandigheden noodzakelijk mogten maken, zonder dat zij de voordeelen van hunne inschrijvingen verliezen kunnen* (ziende op den voorslag van een minimum); *zekerheid, dat men door de deelneming zijn aandeel in de eventuële heffing bepaaldelijk voldoet, is het punt alleen dat vertrouwen zal doen geboren worden. Dit is de voorwaarde waarmede de geheele maatregel staat of valt.*" Heeft dit nu plaats gehad, Edel Mogende Heeren? Is daarvoor gezorgd? Is aan di voorwaarde voldaan? Ik antwoorde rondelijk *neen.* Ik wil n niet eens zeggen, dat het plan van eene verpligte leening, het welk de Minister van Financiën als het ware in het verschie liet zien, op niet meer dan op 25 millioen was geraamd e dat daardoor eene zeer verkeerde rekening moest geboren worden. Ik wil nu niet eens zeggen, dat, wanneer men de zaak mogt beoordeelen naar gedane voorstellen en naar raadplegingen, die er op zijn gevolgd, dan althans geene minder reden zoude bestaan, om alle verpligte leening boven de 2 millioen te verwerpen dan om de nieuwe vrijwillige leening a te keuren. Ik beroep mij alleen op de volstrekte onmogelijkheid, die er bestaan heeft, om zeker te zijn, dat men door d deelneming zijn aandeel in de eventuële heffing bepaaldelijk voldeed, ook dan zelfs, wanneer de Regering zich nu nog aa het vertoonde plan van eene verpligte leening, ten bedrage va 25 millioen, had gehouden. En evenwel, die zekerheid was he punt alleen van vertrouwen, waarop alles rust. Die zekerheid was de voorwaarde, waarmede de geheele maatregel stond of viel.

Het was volstrekt onmogelijk, herhaal ik, en het is het nog om uit het plan der verpligte leening met eenige zekerheid voors te berekenen, hoeveel men daarin zoude moeten dragen. D classificatie, die in het vertoonde plan was opgegeven, als va éénmaal tot zestien maal het personeel te zullen beloopen was geheel afhankelijk van eene berekening, die vooraf moes gaan en die tot basis had het zevenvoud van de opbrengst voo ieder kanton. Maar niemand kon de berekening maken dan hij die het kohier van elk kanton in handen had, zoo bij dan no maar daarenboven een goed rekenaar was.

Al ware dus het vertoonde plan van eene verpligte leening vooraf en behoorlijk afgekondigd, kon echter niemand weten of en in hoeverre hij stond omgeslagen te worden. Dit gebre is zoo wezenlijk in de uitvoering geweest, dat daardoor de geheele voorwaarde der vrijwillige leening is achterwege gebleve

…n dus ook alle strafbepaling, daarbij uitgedrukt, als vervallen kan worden gerekend. Ik redeneer hier niet op eene onderstelling. Ik verzeker U Edel Mogenden, dat in mijne stad dit geweest het onderwerp van eene algemeene klagt bij de burgerij is geweest. Ik spreek hier van den middelstand en laat nu daar, wat vermogende vaderlandsliefde, wat onbekrompene hand hebben uitgewerkt.

Het was toch hier eene nationale leening tot ieders vrijwaring en geenszins eene bloote geldnegotiatie; daarom ook was onze toestemming gevraagd. Vroeger, toen er alleen eene zoodanige negotiatie door de Regering is beproefd, heeft men onze toestemming niet gevraagd. Maar volgens het grondbeginsel der wet van April had men, bij het openen der leening, even als men nu, tot onze inlichting, eene berekening voor 's Gravenhage en Naaldwijk, volgens het tegenwoordig plan van eene verpligte leening, gemaakt heeft, toen, zeg ik, en vooraf, naar het toenmaals vertoonde plan eener verpligte leening, indien het anders verbindend ware geweest, over ieder kanton eene berekening moeten maken en des noods doen afkondigen, ten einde daaruit ieder door vergelijking van zijnen aanslag in het personeel had kunnen weten, of en hoeveel maal hij den aanslag verdubbelen moest en zich alzoo bepaaldelijk had kunnen vrijwaren volgens de voorwaarde der wet. Het achterblijven van zoodanige berekening moest wel eene verleiding uitmaken, om te gelooven, dat men buiten de classificatie viel, of althans dat de verpligte leening niet zoo zwaar zou vallen, indien er anders bij het publiek daarvan eenige behoorlijke kennis bestaan heeft. De bepaling wegens eene mogelijke verhooging, bij het vertoonde plan tot twee derden gebragt, was niet alleen in het onzekere gesteld, maar was door het gemis van alle behoorlijke afkondiging voor niemand verbindend. Zoo weinig is aan het publiek eenig onmiddellijk verband van de vrijwillige leening met eene onmiddellijk te volgen verpligte leening kenbaar geworden.

Toegestaan dan ook, dat er eenige aanspraak zoude bestaan voor deelnemers, die minder den nood van het vaderland dan hun belang, minder de wet dan onze aanmerkingen hebben geraadpleegd, ik vraag u, Edel Mogende Heeren, of zij, die tot hiertoe geen deel hebben genomen, ook geene aanspraak, ik vraag liever, of zij geen volledig regt hebben op het middel van vrijwaring, dat hun was toegezegd, doch waarvan hun het gebruik, door gemis van alle behoorlijke aanwijzing, is onmogelijk gemaakt. Men stelle de partijen gelijk, dan nog is er een regel, niet alleen van oud regt, maar van alle regt en billijkheid, dat bij verschil tusschen hem, die voordeel bejaagt, en hem, die schade zoekt te ontwijken, het vonnis in het voordeel van den laatste vallen moet. Bestond er dus twijfel, hij wordt door eene wettige onderscheiding opgelost.

Er is eene tegenwerping, die gemaakt wordt, ook door diegenen, welke aan de Regering het regt niet durven betwisten, om alsnog op eene vrijwillige leening terug te komen. Zij nemen de schadevergoeding niet in aanmerking, die bij het tegenwoordig voorstel aan de houders van renversalen wordt aangeboden. Zoo ik mij niet bedrieg, meenen zij zelfs, dat dit aanbod het regt der Regering meer zoude doen betwijfelen. Maar zij willen alleen van goede trouw en van openbaar crediet gesproken hebben en trachten ons te doen gelooven, dat door het openstellen van eene nieuwe vrijwillige leening een en ander ten eenenmale zoude worden verkracht en verkort.

Ik wil niet gerangschikt worden onder hen, die goede trouw of openbaar crediet klein achten. Naar aanleiding van mijne vorige redenering, dunkt mij, zal ik daarvan niet veel gevaar loopen. Ik roep, namelijk, de goede trouw in voor hen, aan wie een middel van vrijwaring is beloofd, maar dat tot nog toe aan hen niet behoorlijk is verschaft. Ik spreek van diegenen, die wel niet tot de vermogendsten behooren, maar die toch ook op onze bescherming aanspraak hebben. Niemand, denk ik, wiens hart wel geplaatst is, zal mij dit betwisten of zulks voor verbreking van goede twouw aanrekenen.

Maar ik begrijp welligt de bestrijders van het voorstel niet. Zij begeeren het behoud van crediet bij de hoogere klasse van ingezetenen, het behoud van crediet aan de beurs, en bijzonderlijk aan de beurs van Amsterdam. Wij ontzeggen voortaan, zoo is de stem van sommigen, wij ontzeggen voortaan alle hulp aan de Regering, nu wij van de voordeelen worden ontzet, waarop wij hebben gespeculeerd.

Op zich zelf is het een genoegen, eene stem te hooren opgaan tot bewaring van crediet en goede trouw. Uit Amsterdam vooral, ofschoon het elders niet anders behoort te zijn, hooren wij dit gaarne. Evenwel men kan te streng zijn en de beste zaak overdrijven; vooroordeel en eigenbelang, al meenen wij ook daarvan los te zijn, kunnen ons onwillekeurig wegslepen en misleiden, om onder eenen schoonen titel de grootste onregtvaardigheid te begaan. Zoo kan men eene zaak voor geprivilegieerde personen bepleiten, voor hen de gunstigste beschikkingen der wet inroepen, en evenwel alles behalve het goed regt aan zijne zijde hebben. Ik heb berekeningen hooren maken tot bewijs, dat de voordeelen niet overdreven zijn, waarop de eerste deelnemers mogen rekenen. Ik heb tevens daaruit hooren afleiden, dat er geene verwachting kan bestaan, dat de nieuwe vrijwillige leening zoude kunnen gelukken. Ik meen toch, dat er tot nog toe geene beleeningen boven de zes percent interest worden aangegaan, en, zoo ik wel ben onderrigt, worden te Amsterdam wisselbrieven in disconto genomen beneden den interest, welken de Nederlandsche Bank vordert. De voorgestelde leening is ook door een speciaal onderpand verzekerd en verschilt in zoo verre met alle andere geldleeningen, die ooit voor het land zijn aangegaan.

Maar wie is er daarenboven, die niet somtijds voor den dwang der omstandigheden zwichten moet. Toen in het jaar 1780 het begin, helaas! van vele rampen bij ons was ontstaan; toen een onvoorziene oorlog met Engeland aanleiding gaf of wel daaruit de aanleiding door de Engelschen gezocht werd, om een aantal van onze koopvaardijschepen als prijzen te nemen en verbeurd te doen verklaren, werden vele assuradeurs in de onmogelijkheid gebragt, om aan hunne verpligtingen te voldoen. Amsterdam gaf ten hunnen behoeve het eerste voorbeeld van surchéance van betaling. Zoo ik hier van dwang van omstandigheden spreek, dan bedoel ik hier een verraderlijken opstand, eenen afval, zoo onverdiend als onverhoeds, eene ramp, voor het oogenblik althans niet minder groot dan die, waarvan ik zoo even gewaagde, en mogt deze onder Gods wijs bestuur niet nog veel grooter worden!

Ik moest mij schamen, dunkt mij, indien, bij verschil van denkbeelden over den zin van eene vroegere wet, ik alsnu de Regering in dien strijd verwarren wilde, en bij het uitsluiten van alle verdere middelen tot vrijwaring de verpligte leening, die volgen moet, nog meer drukkend, nog meer moeijelijk wilde maken, dan deze toch zeker bij de meest geschikte en gematigdste uitvoering zijn zal.

Ik moest mij schamen, dunkt mij, indien ik nu het geheele vaderland door dien onderlingen strijd in gevaar bragt. Dit is de dwang der omstandigheden, dat men niet behoort te redeneren, alsof die dwang niet bestond. Moeten wij nu, vraag ik aan mijne zijde, een voordeel, dat door sommigen, en zooals ik meen, wederregtelijk begeerd wordt, mogen wij nu, onder den titel van goede trouw, eene woekerwinst toestaan, die, zoo zij was bedongen, bij de regtbanken zoude vernietigd, zoo niet gestraft worden? Ik spreek van veertig percent, die de renversalen waardig staan te worden, indien wij onmiddellijk eene verpligte leening aannemen, nog zoo geheel verschillend van het plan, dat vroeger vertoond, maar ook altoos een plan gebleven is. Ik spreek van twaalf percent, die de deelnemers in de eerste leening van hun uitgeschoten geld zullen trekken bij zoodanigen verkoop hunner renversalen.

Ik heb waarlijk zooveel vrees niet voor verkorting, die door eene daad van regtvaardigheid het openbaar crediet zoude lijden. Ik heb zooveel vrees niet, dat de goede trouw verkracht zoude wezen, indien wij van ons regt gebruik maken om de Regering te helpen, en zulken woekerhandel niet wettigen. Er zijn er te veel, die met een vaderlandsch hart en met eene milde hand hebben deelgenomen. Er zijn er te weinig, die over verongelijking zullen klagen, ofschoon ook hunne klagt eene echo vinde bij anderen, die alleen klagen om te kunnen beschuldigen. Die weêrgalm zal mij niet doen gelooven, dat zoo velen, waarvan ik den lof uitspreek, nu nog aan anderen misgunnen zouden, hun gegeven voorbeeld te volgen. Ik wenschte wel, dat er geene andere vrees bestond. Ik wenschte wel, dat sommigen niet zoo onbedacht alle daden van regering berispten en aanvielen en daarbij eene soort van verbittering lieten blijken, alsof er verraderij aan de zijde der Regering ware. Die voldoening aan zich zelven of aan anderen is geene vaderlandsliefde. Dit is eene ondermijning van crediet, waarvan de naauwgezetste zelfs een slagtoffer kan worden. Onze vijanden trachten ons genoeg te bezwaren. Zij laten in Amsterdam een volslagen oproer ontstaan en eene gewapende bende van daar naar 's Gravenhage optrekken, om den Koning van den troon te zetten: dat leest men nog in de Belgische bladen van verleden week.

Gij zult, Edel Mogende Heeren, reeds uit al het voorgaande gezien hebben, dat ik het voorstel van eene nieuwe vrijwillige leening niet zoo zeer verdedig, omdat ik mij vleijen durf, dat

daardoor eene verpligte leening zal kunnen voorgekomen worden, als wel, omdat ik dit middel op zich zelf, ook nu nog, voor billijk en regtvaardig houde. Het groot bezwaar, dat daaruit voor 's lands financiën zou ontstaan, waarover anderen hebben gesproken en hetwelk zekerlijk op meer dan twee millioen mag worden geschat, komt eigenlijk slechts voor zooverre in aanmerking, als het middel alsnog eenen goeden uitslag mogt erlangen; maar ook in dit geval is het bezwaar niet te groot, wanneer daardoor een ander bezwaar, het bezwaar namelijk van eene verpligte leening, in de tegenwoordige omstandigheden zou worden voorgekomen. Mijn pligt alleen, dien ik als volksvertegenwoordiger te vervullen meen te hebben, doet mij hier spreken. Het welgelukken van den maatregel maakt bij mij het onderwerp van eenen wensch, ik durf wel zeggen van een vaderlandschen wensch uit; maar dit is geenszins de grond, waarop mijne verdediging van het voorstel rust. Daarom hoop ik, dat bij de uitvoering van de nog opengestelde leening, indien het voorstel daartoe door de Staten-Generaal wordt aangenomen, het hoofdbeginsel beter worde in acht genomen dan de eerste maal en dat vooraf door eene berekening voor ieder kanton of gemeente, op het voorbeeld van die voor 's Gravenhage en Naaldwijk, de gelegenheid aan ieder gegeven worde, om zijne klasse te kennen en dus te weten, voor hoeveel hij zich behoort vrij te waren. De classificatie loopt nu van een tot twintig malen het personeel en heeft tot basis het achtvoud van de opbrengst voor ieder kanton, maar overigens blijft de berekening nog evenzoo onmogelijk als te voren, tenzij men het kohier in handen hebbe en dan ook daarbij een goed rekenaar zij. Zonder deze voorafgaande berekening en te doene aanwijzing zal ook deze vrijwillige leening evenzoo haar doel missen als de voorgaande. De vermogenden anders, die reeds eenmaal getoond hebben wat zij doen konden en doen wilden, moesten nog eenmaal hart en hand openen. De bankiershuizen, die toch niet over geldgebrek klagen zullen, moesten anders nog hunnen invloed en vermogen aanwenden en uit de trouw van onze natie een grond van crediet ontleenen, hetwelk de omstandigheden, waarin de Staat verkeert, niet zoo uitstekend schijnen te waarborgen; maar dit, zeide ik, was slechts een wensch. Het is een vaderlandsche wensch, mogt het niet slechts een vrome wensch blijven!

Ik wil na dit alles niet veel spreken over de verpligte leening, die het tweede gedeelte der voorgedragene wet uitmaakt, niet omdat daartegen geene zeer gewigtige bezwaren zouden bestaan of ook omdat ik mij zoude durven vleijen, zooals ik reeds zeide, dat door het welslagen van de vrijwillige leening het dwangmiddel geheel zoude vervallen, maar omdat hier toch ook altoos veel van de uitvoering zal afhangen en de bezwaren zelve hier van een aard zijn, dat zij niet kunnen worden weggenomen, of er ontstaan andere, die elders weder onoverkomelijk zullen heeten. Ik bepaal mij tot twee aanmerkingen.

De eerste is, dat de quotisering volgens het personeel over het jaar 1831, en niet volgens die over het jaar 1830, zooals nu is voorgesteld, mij niet zoo aannemelijk voorkomt als aan velen. De IIde Afdeeling, waartoe ik de eer heb te behooren, stemde ook daaromtrent meer met het eerste voorstel in en heeft nu alleen haar gevoelen ondergeschikt gemaakt aan dat der waarschijnlijke meerderheid. Ik hoop nu maar, dat door deze verandering eene voorafgaande berekening en classificatie niet te moeijelijk zal worden. Ik herhaal nog eenmaal, dat zonder eene voorafgaande aanwijzing aan de ingezetenen, hoe dan ook te doen, de nieuwe vrijwillige leening niet kan beantwoorden aan het doel van vrijwaring, die ook hier de voorname voorwaarde is.

Mijne tweede aanmerking is, dat de drie achtsten van het bedrag van ieders quotum, en dus eene verhooging van hetzelve, zooals die nu reeds aanvankelijk bij het laatste artikel der voorgestelde wet is bepaald, bij de voorafgaande aanwijzing in aanmerking moeten worden genomen; de weglating daarvan is zelfs een gebrek in de berekeningen van 's Gravenhage en Naaldwijk, die als voorbeelden bij het antwoord der Regering zijn gevoegd. De last moge zwaar, drukkend zwaar voor de ingezetenen zijn, men behoort evenwel de zaken niet te verbloemen, vooral niet nu het er op aan komt, dat nog ieder zich door deelneming in eene vrijwillige leening zoude kunnen vrijwaren. Verbloemde men de zaak, men verviel in dezelfde fout als vroeger. De bedoelde drie achtsten mogen bij vervolg op eene andere wijze of volgens eenen anderen grondslag dan volgens het personeel geheven worden, zij staan daar als een noodwendig gedeelte der behoeften. De natie behoort die te kennen. Mogt dan ook nog spoedig eene zoodanige uitkomst aan ons vaderland te beurt vallen, die deze verhooging minder noodzakelijk maakt, geene zwarigheid zal het zijn, Edel Mogende Heeren, dat ook dan de som der beraamde behoeften verminderd of die som, welke men er dan van zoude kunnen aftrekken, dienstbaar worde gemaakt aan zulke behoeften, waarin wij anders, bij vervolg van tijd, zullen moeten voorzien en waarvan onder anderen het intrekken van schatkistbiljetten niet de minst dringende schijnt.

Vele sprekers, die mij zijn voorgegaan, hebben vaderlandsche wenschen uitgestort betreffende onzen toestand in het algemeen. Zij hebben hun ongeduld getoond over de onzekerheid, waarin ons tot nog toe de Conferentie van Londen heeft gelaten. Zij kunnen niet hartelijker verlangen naar eene afdoening dan ik, hoezeer het eenigzins vreemd mogt voorkomen, dat zij, die vroeger het sterkst eene scheiding van België hebben begeerd, de eersten zijn zouden, die het geduld verloren. Vreemde mogendheden mogen het weten, wat wij voor ons regt en onze onafhankelijkheid veil hebben. Maar om onze klagt steun te geven, dunkt mij, moeten wij niet den schijn aannemen, alsof wij ons tot eene credietwet wilden bepalen en, na de toestemming daaraan gegeven, den Koning alsnu geene middelen toestonden en het geld weigerden; want ook een aanhoudend verschil over de wijze van heffing loopt op eene weigering uit.

Men klaagt over gedane opofferingen, maar daarvan kunnen vooral onze jongelingen, onze mannen aan de grenzen spreken, ofschoon ik zoo vele giften, die gedaan zijn, niet vergeten wil; men klaagt over opgelegde lasten, maar wat is eigenlijk tot nog toe geheven, dat de klagt van onze zijde zoo zeer zoude wettigen?

Ik hoop niet, Edel Mogende Heeren, dat ik met deze taal, die evenwel de taal van mijn hart is, iemand uwer beleedigd heb; was het met sommigen het geval, ik wensch, dat deze de minderheid uitmaken.

De heer **van Nes**: (1) Het was gemakkelijk genoeg, om aan het Ministerie een crediet van meer dan 87 millioenen voor de uitgaven van dit loopende jaar te verleenen, gelijk deze Vergadering in de voorgaande week gedaan heeft; maar minder gemakkelijk zal zij de middelen vinden, om dat enorm crediet te bestrijden, terwijl de gewone inkomsten van den Staat naauwelijks het derde gedeelte daarvan zullen bedragen.

Daar evenwel de meerderheid dezer Vergadering op eene, voor mij onbegrijpelijke wijze in dat crediet heeft toegestemd, zoude ik de zorg, om dat geld te vinden, ook wel aan diezelfde meerderheid kunnen overlaten. Maar ik ben vreemd van het denkbeeld, om meer oppositie te maken dan overtuiging en pligt mij gebieden; het spreekt vanzelf, dat de pogingen der Hooge Regering tot behoud van het dierbaar vaderland door ons allen ondersteund moeten worden en dat dit thans niet zonder ruime en buitengewone bijdragen geschieden kan.

Ik ben derhalve bereid om daartoe naar mijn beste weten mede te werken, maar zonder mijn voornemen te verbergen, om geene verdere middelen van ontvang te zullen toegeven dan er, naar mijn inzien, noodzakelijk vereischt worden, bijzonder voor het Ministerie van Oorlog. Daarop wil ik niet knibbelen, ofschoon bij die administratie, ook thans zelfs, meer bezuiniging had kunnen plaats hebben; maar voor alle de verdere uitgaven zal de natie met mijne toestemming niet verder bezwaard worden dan er bij doelmatige vereenvoudiging en bezuiniging der binnenlandsche huishouding noodig is.

Deze Vergadering heeft goedgevonden, om in dat opzigt, door het aannemen der credietwet, een onbepaald vertrouwen aan de Ministers van Zijne Majesteit te schenken, maar het is ook niet meer dan een *crediet*; zij blijven verantwoordelijk voor het gebruik daarvan; het oordeel der Staten-Generaal over de voorgestelde uitgaven is genoegzaam uit de rapporten der Sectiën en uit de opgevolgde discussiën gebleken. Indien nu de Ministers van Zijne Majesteit onverhoopt die menigvuldige wenken mogten voorbij zien, dan zijn de gevolgen voor hunne rekening; en ik althans verklaar, dat zij mij ten allen tijde geheel ongenegen zullen vinden om fondsen te verleenen tot eene ruïneuse staatshuishouding.

Het is dan in dien zin, dat ik mij bereid verklaar, om in eene *gedwongene* geldleening toe te stemmen op den voet, waarop dezelve door het Ministerie wordt voorgesteld, met de noodige verbeteringen. Gaarne wil ik erkennen, dat de basis, waarop dat voorstel berust, de aanslag in het personeel over dit jaar 1831, mij voor het tegenwoordige beter en doelmatiger voorkomt dan eenige andere. Ongetwijfeld blijven er bedenkingen, ongetwijfeld

(1) Zie ook *Journal de la Haye*, n°. 155.

wordt het relatief vermogen van alle de ingezetenen niet naauwkeurig genoeg door den aanslag in het personeel uitgedrukt, naar elke andere maatstaf zoude, althans in dit jaar, nog veel meer bedriegen, en de natie zal, zoo ik hoop, zich die ongelijkheid, welke onafscheidelijk is van alle buitengewone heffingen, voor ditmaal getroosten. Evenmin valt mijne aanmerking op de progressive verdubbeling, waardoor de zwaarste last op het hoogste inkomen gelegd wordt, en eene andere verdienste van deze voordragt is daarin gelegen, dat men geslaagd is om alle willekeurige classificatie ten aanzien van die progressive verdubbeling uit te sluiten.

Het doet mij evenwel leed, dat het Ministerie niet toegegeven heeft aan de bedenking, dat sommige takken van nijverheid, dat ook sommige bedrijven of kostwinningen eene veel grootere ruimte van gebouwen vereischen, dan de stand of de middelen van den bedrijver buitendien zoude medebrengen. Onder deze categorie vallen de logement- en kostschoolhouders, wier uitgestrekte lokalen aanleiding geven tot een veel hoogeren aanslag in het personeel.

Eene tweede bedenking geldt de belasting der stalhouders of paardenverhuurders in het personeel. Voor alle de personen, welke in deze beide categoriën vallen, wordt de voorgestelde verdubbeling geheel ondragelijk; het is blijkbaar, dat de maatstaf van het personeel in deze gevallen bedriegt en dat alleenlijk de huurwaarde der woning van dergelijke personen en de paarden van weelde tot basis van den aanslag behoorden te strekken, wanneer die aanslag bij verdubbeling moet werken.

Dit wordt dan ook door het Ministerie toegegeven, maar hetzelve verwijst ons naar den inhoud van het 14de artikel der concept-wet, waarbij de gelegenheid tot reclame wordt opengesteld, wanneer het bedrag der geforceerde geldleening een zeker maximum, bestaande in een bepaald gedeelte der inkomsten van den belastingschuldige, mogt overtreffen.

Gaarne wil ik erkennen, dat het bezwaar der bedoelde belastingschuldigen hierdoor verminderd wordt, maar, Edel Mogende Heeren, het wordt niet weggenomen, want het blijkt uit datzelfde artikel, dat de aanslag van de bezwaarde personen niet lager dan juist tot op dat maximum teruggebragt zal kunnen worden, en het gevolg is dan nu, dat alle de personen, welke in de bedoelde categorie vallen, ongetwijfeld tot op het volle maximum van hunne inkomsten in deze gedwongene geldleening zullen moeten dragen, terwijl er voor alle de overige klassen der maatschappij eene kans zal bestaan, om beneden dat maximum te blijven, eene kans, welke ook ongetwijfeld voor velen gerealiseerd zal worden.

Indien ik het zeggen mag, Edel Mogende Heeren, dit is niet regt. Zoo doende belasten wij de eene klasse der maatschappij boven de andere; zoo doende worden sommige beroepen of bedrijven op het maximum van hunne inkomsten bezwaard, terwijl alle overige ingezetenen wel lager, maar niet hooger dan datzelfde maximum aangeslagen kunnen worden.

En wie zijn nu diegenen, op wie deze geforceerde leening het minst zal drukken? Ongetwijfeld de voornaamste kapitalisten! Immers het middel van het personeel wordt daarom tot grondslag aangenomen, omdat men daarnaar de vermoedelijke verteringen van de respective ingezetenen afmeet en die verteringen doorgaans in verhouding staan met de inkomsten. Het zijn derhalve de vermoedelijke inkomsten, welke men hier bedoeld heeft te treffen, om het even, of die uit het bezit van kapitalen dan wel uit handel, nijverheid of eenig bepaald bedrijf voortvloeijen. Alle de kapitalen blijven onaangeroerd, alle kapitalisten, die slechts een gedeelte van hunne inkomsten verteren, zullen ook slechts naar dat minder gedeelte in de leening betrokken worden; het zijn ook de kapitalisten, die zich door vrijwillige inteekening of door den aankoop van renversalen hebben gedekt. Maar de nijvere middenstand, die weinig of geene kapitalen bezit, die zich, hetzij dan uit onvermogen, hetzij uit gebrek aan genoegzaam doorzigt in financiële aangelegenheden, niet met renversalen gedekt heeft, zal den zwaren druk van deze gedwongene leening in volle uitgestrektheid gevoelen; daaronder behooren alle de houders van logementen, paardenstallen, magazijnen, kostscholen en wat dies meer zij. Ik behoef aan U Edel Mogenden niet te doen opmerken, dat alle de inkomsten, uit soortgelijke bedrijven voortvloeijende, in dit jaar aanmerkelijke vermindering ondergaan. Het is reeds hard genoeg, dat het maximum van hunnen aanslag naar de inkomsten van het voorgaande jaar moet worden berekend, maar dit bezwaar is ten minste gemeen met de overige ingezetenen; doch het zal voor alle die bedrijven dubbel bezwarend zijn, indien zij, met uitzondering van alle andere, dat maximum zullen moeten voldoen, hoe gering ook hunne huishoudelijke woning en middelen mogen wezen.

Het is hier niet genoeg, om het voorbeeld der winkeliers aan te halen, bij welke het moeijelijk zoude zijn om den winkel en de pakzolders van de eigenlijke woonplaats der huisgenooten af te scheiden; want al wordt dit toegegeven, dan volgt hieruit niet, dat hetzelfde ongelijk ten aanzien van anderen, waar de gelegenheid tot verbetering werkelijk bestaat, ook niet weggenomen moet worden, en die moeite, welke noodig is, om deze zoo drukkende belasting naar regt en billijkheid te doen werken, behoort de administratie, naar mijn inzien, zich te getroosten.

Edel Mogende Heeren, ik vlei mij nog, dat er gelegenheid zal bestaan, om deze en meer andere gebreken in het voorgesteld ontwerp der gedwongene leening, welke door andere sprekers zijn opgemerkt en door mij thans, kortheidshalve, worden voorbij gegaan, bij eene nadere redactie te verbeteren, en indien er dan nog een middel gevonden wordt om meer andere grondslagen van heffing met den maatstaf van het personeel te vereenigen, gelijk mijn veelgeachte stadgenoot en vriend heeft begeerd en door een ander spreker uit deze residentie is aangedrongen, dan zal ik gaarne mijne stem daartoe geven, want wij moeten in den dringenden nood van de schatkist voorzien en elk lid van deze Vergadering dient wel eenig gedeelte van zijne bijzondere denkbeelden aan de meerderheid op te offeren, indien wij immers de groote vaderlandsche belangen met gewenschte eenstemmigheid zullen bevorderen, en de Nederlandsche natie zal even volvaardig een gedeelte van hare geldmiddelen bij den erkenden nood van het vaderland willen bijdragen, als zij reeds getoond heeft haar beste bloed daarvoor veil te hebben. Maar ik vind mij verpligt om hier, in tegenspraak van sommige andere sprekers, eenige ernstige bedenkingen tegen de voorafgaande *vrijwillige* leening in het midden te brengen.

Niet dat ik zoude oordeelen, dat deze vernieuwde poging om de vereischte uitgaven door vrijwillige bijdragen te vinden, strijdig is met de letter der verbindtenissen, bij de jongste geldleening aangegaan; niet dat ik de gelegenheid, om eene drukkende heffing aan de natie te besparen, niet met beide handen zoude willen aangrijpen, maar, Edel Mogende Heeren, die gelegenheid bestaat er niet! Bij eene nota, welke de goedkeuring van mijne medeleden in de IVde Sectie heeft weggedragen en in het procesverbaal van onze handelingen vervat is, heb ik aan de Hooge Regering in bedenking gegeven, om haar voorstel tot vrijwillige geldleening terug te nemen, op grond dat hetzelve bij het publiek geen bijval zoude vinden, gelijk dit uit den beursprijs alleen reeds genoegzaam afgenomen kon worden. Naderhand heeft het Ministerie deszelfs ontwerp in zoo verre gewijzigd, dat er bij het fournissement een afslag van vijf ten honderd, even gelijk bij de eerste negotiatie, plaats vond, ook thans wederom wordt aangeboden; maar, Edel Mogende Heeren, de zaak wordt hierdoor niet veranderd en deze afslag zal voornamelijk strekken, om de prijzen der aandeelen in de eerste negotiatie te drukken, gelijk de beursprijzen ook dit wederom dadelijk hebben aangewezen.

Wanneer 's lands crediet zoodanig geschokt is, dat 6 percents schuldbrieven, ofschoon op het onderpand van den opbreng der grondlasten gevestigd, slechts 83 of 84 percent ter beurze gelden, dan is het vruchteloos, om vele millioenen van gelijksoortige schuldbrieven tegen 95 percent te willen negotiëren, en het schijnt onzin te wezen, dat men zich beroept op de taks van het disconto, hetwelk op solide, goed geaccepteerde wissels valt, vooral wanneer men in denzelfden adem spreekt *van de mogelijkheid, om bij onvoorziene omstandigheden niet gestand te doen aan zijne beloften*, gelijk een geacht medelid uit Rotterdam dit een en ander zoo even gezegd heeft.

Men zegge ook niet, dat de overige 11 of 12 percent door de waarde der renversalen aangevuld worden, want de toeleg is immers, om door deze negotiatie het gebruik dier renversalen te doen vervallen, en aldus de waarde daarvan te vernietigen, ja, dit zelfde voorstel houdt in, *dat er geene renversalen afgegeven zullen worden, indien de inschrijving aan het oogmerk voldoet.* Juist deze omstandigheid dwingt de geldschieters om in hun eigen belang zorg te dragen, dat zij niet te veel inschrijven, opdat zij zich zelven niet mogen berooven van het voordeel der renversalen; zoo was het ook met de eerste vrijwillige negotiatie gelegen. Er waren toen 42 millioenen noodig, en ofschoon er bij die gelegenheid zeer vele inschrijving uit zuivere vaderlandsliefde plaats heeft gevonden, kon dezelve toch slechts op de helft der gevraagde som klimmen, omdat de groote kapitalisten het voordeel der renversalen, bij eene gedwongene leening bruikbaar, niet wilden verliezen. Thans moet men rekenen, dat de middelen

van het meest belangelooze gedeelte der natie door die eerste inschrijving nagenoeg uitgeput zijn en dat er derhalve geene aanmerkelijke inteekening te verwachten is, zoo lang daaraan geen voordeel, maar wel blijkbare schade verbonden zal wezen. *Ja, maar de bepaling van eene gedwongene geldleening*, zoo zegt men, *zal de vrijwillige leening ditmaal in dubbele mate bevorderen!* Dit schijnt eene dwaling, Edel Mogende Heeren, want de vrees daarvoor bestond reeds bij de eerste negotiatie; toen hebben de voorzigtigen en de vermogenden reeds ingeteekend en anderen op het vooruitzigt der renversalen met vrucht gespeculeerd; sedert dien tijd hebben vele anderen, die de middelen daartoe bezaten, zich door den aankoop van renversalen gedekt of doen dit nog tegenwoordig, en het is alleen de middenstand, wie het aan genoegzaam vooruitzigt of aan het vermogen ontbreekt, die niet voor zich heeft gezorgd, — die het ook nu niet doen zal, maar veeleer het uiterste zal blijven afwachten!

De groote kapitalisten daarentegen, wel verre van deze tweede inschrijving te bevorderen, zullen dezelve uit eigenbelang tegenwerken, omdat de meeste renversalen zich in hunne handen bevinden en de prijs daarvan door deze tweede negotiatie verminderd, ja, door een goeden uitslag tot op 1 percent gereduceerd zoude worden, indien men niet besluit, om dezelve in deze laatste negotiatie tegen de nominale waarde van 10 percent, maar effectief voor omstreeks $8^1/_2$ percent te doen opnemen.

Het schijnt eene ontwijfelbare zaak te zijn, dat er slechts voor eene onbeduidende som ingeteekend zal worden en dat deze tweede negotiatie dus alleen zal dienen, om, zoo lang zij openstaat, de beursprijzen der eerste leening en van de overige publieke schuld te drukken, want zoo lang de inschrijving tot 95 percent zal vrijstaan, kan de beursprijs van de nieuwe 6 percents schuldbrieven, met de renversalen te zamen gerekend, niet boven de 95 percent klimmen (wij zien ook, dat de prijzen van beiden in die verhouding gedaald zijn). Bij hoogeren koers zal er ingeteekend worden, maar die inteekening zelve zal ook terstond de prijzen tot dien lageren prik terugbrengen en de verdere inschrijving blijven verhinderen. Het zal eerst na de sluiting of, om naauwkeurig te spreken, na de mislukking der negotiatie kunnen gebeuren, dat de 6 percents schuldbrieven en de renversalen in waarde rijzen.

Zoo zal men dan welligt eenige zeer weinige millioenen bekomen hebben, zonder eenen enkelen stap verder tot het voorgestelde doelwit genaderd te wezen; want dat doel is en behoort ook bij uitsluiting te zijn, om de gedwongene geldleening *voor te komen*, en daartoe zijn 23 millioenen noodig.

Gesteld nu, dat er nog vijf millioenen bij deze negotiatie te bekomen zijn, dan wordt de gedwongene leening daardoor met geen enkelen stuiver verminderd, evenmin als dezelve verminderd is geworden door de 21 millioen, uit de eerste geldleening afkomstig, want er mag volgens den uitdrukkelijken inhoud der wet op die eerste geldleening, en ook volgens deze concept-wet, geen gedwongene leening in den loop van dit jaar 1831 geschieden, zonder in de eerste plaats alle de renversalen uit beide leeningen voor gereed geld daarin op te nemen. Men zal dus, om de laatst ontbrekende 15 of meer millioenen in geld te bekomen, ook voor de reeds genotene vrijwillige bijdragen eveneens moeten heffen en dus de gedwongene leening in elk denkbaar geval tot het volle beloop der bestaande behoefte moeten opvoeren. Ik kan niet nalaten, om hier in het voorbijgaan te zeggen, dat ons medelid van Rotterdam zich geheel vergist met te zeggen, dat de verpligting tot het aannemen der renversalen zich alleen tot de eerste 25 millioen van eene geforceerde geldleening zoude bepalen, want bij de concept-wet, welke in verband stond met de vrijwillige negotiatie waaruit die renversalen zijn voortgevloeid, wordt uitdrukkelijk gezegd, dat er bovendien nog twee derde gedeelten van dezelfde aanslagen gevorderd zouden kunnen worden, waardoor dus die som tot op bijkans 42 millioen kon klimmen, en ik laat het aan dien spreker over, om, zooals hij gezegd heeft, *bij de nakoming van Staatsverbindtenissen voor onvoorziene omstandigheden te zwichten;* dit zal toch, zoo ik hoop, de leer van deze Vergadering niet worden.

Zoo heeft dan de natie niets gewonnen; al wordt er ook nog iets ingeteekend, zoo blijft het bezwaar, dat men vermijden wil, in volle mate bestaan, zoo *moet er wel* eene gedwongene leening tot de volle som volgen, en het is dan beter, duizendmaal beter, Edel Mogende Heeren, dat wij daartoe en daartoe alleen aanstonds overgaan; dat wij die onberadene en onstaatkundige vrijwillige negotiatie verwerpen, waardoor slechts het publiek crediet wordt gedrukt, ja, het *gebrek aan crediet* zoowel aan de buitenlanders als binnenslands openlijk verkondigd zal worden, waardoor zelfs de goede trouw der Regering bij de nakoming van verbindtenissen in veler oog niet zal winnen, waarbij eindelijk de prijzen der fondsen op niet zullen dalen, — en dat alles zonder de minste vrucht voor den Staat, zonder de allerminste ontlasting der goede ingezetenen.

Edel Mogende Heeren, het is mijn gevoelen, dat de getrouwe bevolking zich eene onvermijdelijke opoffering zal moeten getroosten tot behoud van den Staat, tot behoud van Neêrlands onafhankelijkheid! Maar die bevolking zoude het regt hebben, om zich over haar bestuur en over hare vertegenwoordigers te beklagen, indien financieel doorzigt of kloek beraad aan ons mogt ontbreken; en zullen wij dan nu de tegenwoordige zitting met een groven misslag (*sit venia verbo*) besluiten? Inderdaad, Edel Mogende Heeren, wanneer wij terugzien op hetgeen door ons in de laatste acht maanden verrigt is, dan vinden wij weinig grond, om ons op het gedane werk te verhoovaardigen. Van goeden wil en trouw wil ik niet spreken, want die hebben wij met de gansche natie gemeen, maar van ons werd meer gevorderd. De Grondwet droeg aan ons het onderzoek en de goedkeuring der begrootingen op, wij vonden zwarigheid in de uitgaven en hebben evenwel dezelve aan het Ministerie toegelaten. Die uitgaven zullen toch plaats hebben, ofschoon de middelen tot ontvangst niet bestaan en evenwel blijven wij aarzelen, om het geld, daartoe noodig, aan de natie te vragen. De nood drong ons tot de invoering van schatkistbiljetten, en nu hebben wij het bezwaar der houders van de grootste stukken daarmede gelenigd, dat ook de bezitters van kleiner stukken in hunne ongelegenheid zullen deelen: *solamen miseris socios habuisse malorum!*

De afval van België gaf ons gelegenheid, om alle de groote belangen van den handel bij een doelmatig tarief op de in- en uitgaande regten te regelen, maar wij hebben slechts op enkele afzonderlijke onderwerpen, zonder genoegzame inlichting of kennis van zaken, eene provisionele verandering daargesteld, en in al het overige mag de natie zich vrijelijk iets goeds van onze bemoeijing in de verwijderde toekomst blijven voorstellen.

De maatregelen tot bezuiniging zijn verschoven voor een onbepaalden tijd en de Grondwet zelve heeft, in sommige van hare bepalingen, een beletsel tot vereenvoudiging van het bestuur opgeleverd. Nu mogt het wenschelijk schijnen om die Grondwet, zoowel uit dat financiëel oogpunt als om allerlei andere redenen, ook naar de staatkundige behoeften van Nederland, behoorlijk te wijzigen; maar ook dit hebben wij geheel aan de zorg der Hooge Regering overgelaten, en het staat nu vooreerst aan het Ministerie alleen, om ons bij vervolg iets mede te deelen van het werk der commissie, welke daartoe geheel buiten ons is benoemd.

Ziedaar, Edel Mogende Heeren, de slotsom van onze werkzaamheden gedurende dit zoo bedenkelijk tijdperk. Indien het *vertrouwen* eene deugd is, dan voorwaar heeft die deugd ons niet ontbroken. Indien het *festina lente* bij ons voorgeslacht veeltijds in toepassing kam, dan overtreffen wij ver den behoedzamen gang onzer voorvaderen; maar ik voor mij wenschte wel hun verstandig vooruitzigt, hun snedig overleg in alle staatkundige, financiële en commerciële zaken bij de overige deugden van het tegenwoordig geslacht te zien paren.

Nu nog een woord, Edel Mogende Heeren, tot ondersteuning van hetgeen door verscheiden andere sprekers is aangemerkt. Het is hoog tijd, dat er een einde kome aan den ondragelijken toestand, waarin ons Nederland, sedert zoovele maanden, tegenover België geplaatst is! Indien de wapenen moeten beslissen, dat zij dit terstond doen; maar indien het belang van Europa nog meer voortduring van onderhandelingen en van wapenstilstand vereischt, welaan laat dan ook de groote Mogendheden, in haar eigen belang, voor de kosten der Nederlandsche krijgsmagt zorg dragen, want voor ons wordt dit eerlang onmogelijk. Thans bestaan nog bij ons de wil en de krachten, maar wanneer beiden eenmaal verdwenen zijn, dan worden wij het weerloos slagtoffer der Europesche staatkunde, dan teekenen wij zelven misschien wel het vonnis van onze vernietiging door den afstand van Limburg, gelijk ons medelid uit Amsterdam zoo zaakkundig betoogd heeft, en misschien ook nog den afstand van den linker oever der Schelde daarbij, en dan voorwaar zal het met Nederland voor altijd gedaan wezen!

De heer **Frets**: Hetgeen ik hoor, behoort tot de klagt, die geheven wordt om te beschuldigen. Ik weet niet, waarmede ik die beschuldiging van onzin, of wat het anders zij, verdiend hebbe. Ik laat het ieder deskundige over, of de koers der effecten uit de vrijwillige leening van April niet in verband staat tot dien der renversalen, en of men dus wel uit den koers der eerste

53ste ZITTING. — 23 JUNIJ 1831.

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

lleen een besluit kan opmaken. Van den koers der interessen voor beleeningen en discontos van wisselbrieven sprekende, beoelde ik, dat daaruit tot geen geldgebrek viel te besluiten. De voorgaande spreker meent, dat ik mij op een veld begeven heb, waarop ik niet te huis behoor; maar ik had mogen verlangen dat iemand, die mij beantwoorden wil, de oplossing had gegeven mijner vraag, op welke wijze de leenpligtigen hebben kunnen weten, of en voor welke som zij zich moesten vrijwaren. De spreker is mij die oplossing, welke de hoofdzaak was, schuldig gebleven.

De heer **van de Kasteele**: Ik zal bij deze gelegenheid in geene staatkundige beschouwingen treden, maar alleen zeggen, dat wij bij de dreigende onweêrswolken, die zich over ons hoofd hebben verzameld, alleen heil kunnen vinden, wanneer wij moed houden en die ontzagwekkende houding bewaren, welke den krachtigsten waarborg voor onze zelfstandigheid oplevert. Die houding vordert echter ontzettende opofferingen; om daarin te voorzien, strekt de onderwerpelijke voordragt. Is dezelve nu aannemelijk, *ja* dan *neen?* Na rijpe overweging geloof ik aan de wet, zoodanig als die gewijzigd is, mijne stem te moeten geven. Ik heb toch niet kunnen besluiten, eene gedwongene leening aan te nemen, zonder dat alvorens nog het middel eener vrijwillige leening beproefd wierd. Een gedwongen maatregel, die altijd van groote bezwaren voor den schatpligtige vergezeld gaat, moet zoolang mogelijk voorkomen worden. Een ieder, die zijn belang kent, zal nu in de vrijwillige leening inschrijven, zoodat men zich vleijen mag, dat dezelve vol zal komen. De man, die nu inschrijft, kan nagenoeg 10 ten honderd verliezen, daar hij voor 95 pct. een effect ontvangt, dat aan de beurs 85 geldt; maar hij, die niet inschrijft, lijdt bij de gedwongene leening zeker 40 pct. verlies, want hij betaalt f 100 en krijgt daarvoor een stuk, dat slechts 4 pct. draagt en maar 60 ten honderd zal gelden.

Dit moet men voor oogen houden, en dan is het wel niet twijfelachtig, of men zal op eene ruime inschrijving mogen hopen. Maar waarom, vraagt men, is dan de vorige vrijwillige leening niet volgekomen? Men maakte zich *illusiën;* de gedwongen maatregel was er niet dadelijk bijgevoegd; maar thans staat het dwangmiddel voor de deur.... Dat het openen van eene nieuwe vrijwillige leening niet met de letter der wet van 13 April strijdt, dat dezelve het openbaar crediet niet kwetst, is, mijns inziens, door den heer Frets zeer duidelijk betoogd, en zijne redeneringen durf ik gerust voor de mijne aannemen. Daarenboven worden de houders der renversalen van de vorige inschrijving genoegzaam schadeloos gesteld daardoor, dat deze stukken in gereed geld tegen 10 ten honderd van de sommen, daarin uitgedrukt, in de nieuwe leening zullen worden aangenomen.

Daar voorts door de veranderingen, die de wet ondergaan heeft, gewigtige bedenkingen zijn weggenomen, welke ik daartegen had, zoo zal ik dezelve aannemen, met den wensch, dat, door het welgelukken der nieuwe vrijwillige leening, de gedwongene heffing zal kunnen vermeden worden.

De **Voorzitter**: Onderscheidene leden nog ingeschreven zijnde, om het woord te voeren, zoo zullen de beraadslagingen in eene avondzitting, welke ten zes ure zal plaats hebben, voortgezet worden.

AVONDZITTING.

(GEOPEND TEN $6\frac{1}{2}$ URE.)

De beraadslagingen over het WETSONTWERP betreffende EENE VRIJWILLIGE EN GEDWONGEN LEENING worden hervat.

De heer **Luzac**: (1) Hoeveel ook onze gevoelens omtrent het noodzakelijke en verkieslijke eener vrijwillige boven eene gedwongene leening mogen uiteenloopen, zullen wij, hieraan twijfel ik geenszins, dit voorzeker met elkander eens zijn, dat de vroegere poging, bij de wet van 13 April jl., het door hare voorstanders gewenschte en verwachte effect grootendeels gemist heeft, doordien men, als het ware weggesleept door het vrij algemeen aangekondigde goede succes, verzuimd heeft dien vrijwilligen maatregel van eene gedwongene geldleening onmiddellijk te doen vergezeld gaan.

Het is onnoodig angstvallig te onderzoeken, waar eigenlijk de grootste schuld van dien zeer verkeerden loop van zaken is te zoeken, daar het toch zeker is, dat de onpartijdige beoordeelaar van al hetgeen ter gelegenheid der beraadslagingen over de wet van 13 April jl. bij deze Kamer gezegd en geschreven is, zal moeten toestemmen, dat het erreur niet slechts bij de Regering heeft bestaan, maar dat deze Vergadering mede het verschuiven dier gedwongene mesure, welke nu blijkbaar tevens had moeten genomen worden, met zeker welgevallen gezien heeft.

In het algemeen hadden wij zooveel gehoord van het al te gunstige, al te voordeelige der wetsbepalingen, zooveel vernomen van den goeden dunk van hen, bij wie de reussite der zaak in de eerste plaats moest gezocht en gehoopt worden, dat men in de illusie gekomen was, van de uitschrijving der gedwongene heffing als niet waarschijnlijk te beschouwen. Dat deze opinie zich stellig bij de groote meerderheid der natie gevestigd had en men alle dwangmiddelen nu geweken achtte, durf ik verzekeren.

De ondervinding heeft onze begoochelingen weggenomen en kan allen, die zulks nog noodig hadden (en hieronder wil ik mij in de eerste rij plaatsen), eene nuttige, doch bittere les geven omtrent de gemoedsgesteldheid, waarmede men, zelfs in de benardste omstandigheden des vaderlands, geldelijke maatregelen van dezen aard moet onderzoeken en behandelen.

Ondertusschen, Edel Mogende Heeren, de misslag is nu begaan en de zoozeer erkende en door deze Vergadering geallouëerde buitengewone behoeften der schatkist voor dit jaar maken het noodzakelijk, dat wij op eene andere wijze in hare aanvulling voorzien en eenen beteren weg dan den vorigen inslaan en bewandelen.

Het komt er dus nu op aan, dezen beteren weg te kiezen en hem met beradenheid ten einde toe te volgen.

Het ligt in de zaak, dat hier al aanstonds deze vragen moeten oprijzen: Zal men andermaal eene vrijwillige leening beproéven? Zal men dadelijk tot eenen gedwongen maatregel overgaan? Of wel de beide middelen te zamen vereenigen en aanwenden?

Van den beginne af aan in het denkbeeld gestaan hebbende, dat het in tijden van onrust, algemeene angstvalligheid en na het ondergaan van hevige schokken, welke misschien nog niet hebben opgehouden, waarvan zeker de gevolgen nog niet kunnen gekend worden, hoogst gevaarlijk, zeer onstaatkundig is, eene gedwongene geldheffing van dit belang aan eene zeer kleine natie op te leggen en bij haar op eene ernstige wijze ten uitvoer te brengen; ja, steeds van oordeel zijnde, dat men eerst alle middelen moet hebben uitgeput tot het vrijwillig vinden der gelden, voor en aleer men bij de natie kome leenen, met de bedreiging *van parate executie, regt van privilegie en legaal hypotheek* in den mond,— is het wel niet twijfelachtig, dat het andermaal beproeven eener vrijwillige leening bij mij in thesi op den voorgrond moest staan.

Doch door die ondervinding, waarvan wij zooeven spraken, geleerd, was ik tevens van oordeel, dat, — bijaldien men bij de Regering begreep, aan, naar mijne gedachte, oude vooroordeelen te moeten blijven hechten, en alsnog vermeende, geene geldleening bij openlijke mededinging, zoowel van inlandsche als vreemde bankiers, te kunnen ondernemen, — dat men dan altoos aan de laatste proeven, door onze eigene middelen en krachten aan te wenden, onmiddellijk en onverbrekelijk eene verpligte geldleening moest vastklinken, ten einde aan de zaak alle noodige klem bij te zetten en haar geheel en finaal af te doen.

De Regering heeft in deze opinie gedeeld, de beide mesures vereenigd, doch, helaas! nu weder op eene wijze, welke, geloof ik, best geschikt is, om, zoo al niet de gehcele wet te doen vallen, dan zeker uit zeer uiteenloopende denkbeelden en principes zoo vele stemmen tegen haar te vereenigen, dat zij bij hare geboorte dadelijk veel van die zedelijke kracht zal missen, welke bij alle wetten hoogst nuttig is, maar die vooral bij zoodanige wetsbepalingen, welke met de geldelijke belangen van den geringsten burger en den rijksten rentheffer van den Staat in eene onmiddellijke en allerteederste aanraking komen, nooit moest gemist worden.

Ik had gewenscht, Edel Mogende Heeren, en blijf alsnog dien wensch ten sterkste aankleven, dat men de twee hoofdstukken, de twee hoofdverdeelingen dezer wet had van elkander gescheiden en ons eene afzonderlijke stemming over ieder gedeelte

(1) Zie ook *Journal de la Haye*, n°. 155.

had toegestaan. Dan toch zoude het gebleken zijn, àan wie onzer het vrijwillig leenen ook nu mishaagt, wie daarentegen in de bepalingen der gedwongene mesure, zooals zij is liggende, geene, wie al, zwarigheid vinden; dan had men den waren zuiveren geest der Kamer leeren kennen en dezen, bij mogelijke mislukking van het nu gevolgde plan, tot wissen leiddraad en rigtsnoer kunnen nemen.

De voorname bedenking, welke men tegen dit verlangen in het midden heeft gebragt en welke door vele leden der Kamer gedeeld wordt en gevestigd is op de vreeze, dat dan soms, door de verwerping van eene der twee wetten of hoofdafdeelingen dezer eene wet, de mesure weder partieel zoude kunnen of moeten genomen worden, is mij bekend, doch dit gevaar schijnt mij toe op de gemakkelijkste wijze te hebben kunnen voorkomen worden. Men had namelijk vooraf moeten bepalen, aan welke der twee wetten men de prioriteit voor de behandeling en discussie wilde geven: koos men nu de voorschriften over de vrijwillige leening eerst af te doen, konde men bij het laatste artikel dier wet gezegd hebben:

» Aan de openstelling der vrijwillige leening, bij deze wet vastgesteld, zal geene executie gegeven worden dan na een tijdsverloop van bijv. 6 à 8 dagen, volgende op de aanneming der bereids voorgedragene wet, houdende eene gedwongene leening, of volgende op de aanneming van zoodanige andere geforceerde geldheffing of leening, welke de voorgestelde alsdan onmiddellijk zal moeten vervangen."

Met eene dergelijke bepaling was niets omtrent de geforceerde leening geprejudicieerd, alleen de noodzakelijkheid vastgesteld, dat er eene komen moest, werkende onmiddellijk na den afloop der vrijwillige. Nu konden dan de deliberatiën voortgaan: werd de vrijwillige leening afgestemd, welaan, dan was deze zaak beslist, dan bleek hieromtrent de wensch der Kamer, dan moesten wij overgaan tot de tweede wet, die geheel alleen en op zich zelve staan kan; werd daarentegen bij de meerderheid dezer Vergadering begrepen, dat wij alsnog eene vrijwillige leening kunnen en moeten beproeven, dan hadden de gemoedelijke bezwaren tegen de eerste wet, als ik dit woord gebruiken mag, uitgewerkt en konde het onderzoek der tweede, de geforceerde heffing, met meerdere eenparigheid geschieden.

Indien men daarentegen begrepen had, de gedwongene leening voorop te moeten doen gaan, had zulks ook met even veel vooruitzigt van goed succes en zonder eenige verwarring kunnen geschieden. Die onzer geëerde medeleden, aan wie dit denkbeeld meer aanprijzenswaardig schijnt, zouden dan bij het onderzoek in de Sectiën niet gedeeltelijk zijn afgetrokken geworden door deze in hunne oogen verkeerde en nu bij de wet vooruitgezette vrijwillige proefneming, maar hadden, al het gewigt hunner groote kennis en langdurige ondervindig in de schaal der verpligte geldleening leggende, waarschijnlijk de overweging ten haren faveure beslist; terwijl, bij eene hierop volgende beoordeeling en stemming over het openen eener nieuwe vrijwillige geldleening, wij allen weder geheel vrij zouden zijn geweest. In dat geval zoude mij het definitive resultaat, na een naauwkeurig onderzoek der processen-verbaal, ook niet twijfelachtig zijn voorgekomen.

Doch dit zij hiervan genoeg. Met vele meerdere redenen dan nu en bereids in de processen-verbaal der VIIde Afdeeling, waartoe ik het genoegen had te behooren, zijn opgeteekend, konde ik de volkomene doelmatigheid van deze afzonderlijke behandeling der twee onderwerpen staven en aandringen; dan, waartoe anders zal het kunnen strekken, dan om onzen tijd nutteloos te verspillen? Men heeft besloten dit verkeerde spoor te willen blijven bewandelen, en, van het eerste oogenblik af aan mijne vrees hebbende te kennen gegeven, dat het ten verderve kon lijden, zal mij altoos in dat geval het getuigenis moeten gegeven worden, dat ik het gevaar in tijds gezien en aangewezen heb.

Van deze preliminaire reflectiën ten opzigte van den vorm, waarin de onderhavige wet tot ons is gekomen, afstappende, ga, ik, Edel Mogende Heeren, tot de geleidelijke behandeling der twee hoofdonderwerpen van de wet zelve over en zal dus *in de eerste plaats* over de vrijwillige leening spreken, om U Edel Mogenden daarna *in de tweede plaats* bekend te maken met mijne zwarigheden tegen het voor ons liggend project eener gedwongene geldopneming.

Het is allernatuurlijkst, dat bij de vrijwillige leening *thans* de eerste quaestie, welke ten onderzoek oprijst, deze is: *kan en mag de Regering alsnog, na de wet van* 13 *April jl., in de behoeften van* 1831 *door eene vrijwillige leening voorzien?* Met andere woorden: » moet, bij de gedeeltelijke mislukking der eerste leening, nu onmiddellijk eene gedwongene geldopneming volgen?" Ik zeg, dat thans deze quaestie het eerst moet onderzocht worden, omdat zij zeer tegenstrijdig is beantwoord, ja, omdat hier harde woorden, van *verbreking van goede trouw*, van *onwettigheid* en wat niet al meer, zijn tusschenbeide gekomen. Ik wil hier rondelijk mijn gevoelen zeggen en erkennen, dat, zoo dadelijk mij de loop der zaken na de wet van 13 April jl. is bekend geworden, zoodra ik de redenen bespeurd heb, waarom en waardoor wij juist slechts een half succes verkregen hadden, — mij het remedie in dit ongeval eenvoudig was voorgekomen en in eene spoedige hernieuwing van eenen dergelijken maatregel moest gezocht worden.

Dit moest bij eene wet geschieden, zulks sprak van zelve; doch nu dacht mij, dat bij de evidente misgissing, welke hier en in de modus executandi der wet bij de Regering en bij het publiek in het algemeen had plaats gehad, wel niets eenvoudiger was, dan eenen tweeden gelijksoortigen maatregel aan de Staten-Generaal voor te stellen, met aanwending daarna van alle die middelen, welke eene betere reussite zouden kunnen waarborgen. Had men zulks, om dit in 't voorbijgaan met een woord aan te stippen, op het einde van April beproefd, de quaestie ten principale: zal men al of niet vrijwillig leenen, ware dan waarschijnlijk spoedig beslist geweest en wij van deze gemengde en tweeslachtige deliberatiën geheel bevrijd gebleven.

Bij mij, ik herhaal het, bestond in den beginne de twijfel niet; doch ras vernam ik met U Edel Mogenden, dat men eenen vrij heftigen kreet tegen het denkbeeld eener nieuwe vrijwillige leening scheen te willen aanheffen en dat de vraag, welke ik dacht, maar éêne beantwoording te zullen hebben, zeer verschillend beoordeeld werd.

Even veel prijs als ieder uwer, en al wie het ook zijn moge, stellende op de ongekrenkte handhaving der goede trouw, op de stipte nakoming van alle wettige verbindtenissen, ben ik met naauwkeurigheid de wet van 13 April gaan nalezen en heb toen voor mij de overtuiging verkregen, dat in die geheele wet, evenmin als in de, bij de aanbieding van dezelve, door de Regering aan de Kamer ingezonden stukken, niet een enkel woord te vinden is, waarbij het openen eener vrijwillige leening zoude zijn verboden. Integendeel geloof ik altoos in art. 14 door de speciale aanduiding der twee gevallen, wanneer de renversalen direct aan de inschrijvers zullen te pas komen, namelijk die eener gedwongene heffing of verpligte geldleening, de juiste en uitsluitende beperking te vinden der eigenlijk gezegde regten, welke aan die houders moeten toegekend worden. Ik heb nu, Edel Mogende Heeren, in de discussie van dezen morgen veel hooren argumenteren uit den aanhef der wet en bepaaldelijk uit het einde van art. 2, en kan toegeven, dat, wanneer men van het vaste denkbeeld uitgaat, dat na de wet van 13 April jl. nooit iets anders door de Regering mogt voorgesteld worden dan eene gedwongene heffing, men dan ook aan de bedoelde passage eene met dien zin en geest instemmende restrictive uitlegging geven kan, mits men hier tegenover dan ook erkenne, dat die aanhef door anderen meer in den zin eener aansporing of bedreiging voor den trage dan wel van een onherroepelijk en onvoorwaardelijk engagement kan opgenomen worden. Wat het einde van het 2de artikel aangaat, moet men ook niet vergeten, nu de zaak tegen onzer aller wenschen, tegen de verwachting der groote meerderheid dezer Vergadering uitgevallen is, dat er bij de vorige wet quaestie geweest was over de vraag: of men, bij eene gedeeltelijke en zeer magere inschrijving, de aangebodene sommen altoos zoude houden of soms de leening al dan niet doen plaats hebben, en dat ter tegemoetkoming ook aan die bedenking de bedoelde periode aldus was geschreven.

Het gevoelen, dat de *bewoordingen* der wet eene nieuwe leening in den weg zouden zijn, heeft dan ook weinig stand gehouden en, zooverre mij bekend is, is het slechts eenmaal door de drukpers aangedrongen, terwijl het tegenovergestelde gevoelen dagelijks in de beste tijdschriften der hoofdstad verdedigers en openlijke voorstanders verkregen heeft. De processen-verbaal der Afdeelingen en onze beraadslagingen op heden kunnen ook getuigen, dat, hoezeer ook vele onzer medeleden tegen de hernieuwing der vrijwillige proeve zijn mogen, zij bijna allen hierin met ons overeenkomen, dat de *bewoordingen* der wet, welke toch het contract, zooals men het niet zeer eigenaardig gelieft te noemen, tusschen den Staat en de geldschieters uitmaakt, de nieuwe vrijwillige leening niet verbieden.

Minder eensluidend is men omtrent hetgeen men noemt den geest der wet, en sommigen, die willen erkennen, dat de woorden

.lles vrijlaten, vermeenen, dat de geest, de intentie alle vrijheid heeft weggenomen en de Regering zoude dwingen niets anders te kunnen of te mogen voordragen dan eene gedwongene heffing of leening.

Ik kan begrijpen, dat men in alle gewone zaken over den geest van een contract met elkander kan twisten, dat twee partijen, die aan een en hetzelfde contract gearbeid hebben, kunnen volhouden, dat zij *dit* of *wat anders* bedoeld hebben, dat de geest van het stuk *zóó* is en *aldus* moet uitgelegd worden; doch het is mij nog duister, hoe men dergelijke denkbeelden op eene materie als de onderhavige kan toepassen, daar hier toch alles gereed en bepaald was, voor dat die bedoelde mede-contractanten, de inteekenaren, zijn opgekomen, en nu aan hen alleen de zoo voordeelige interpretatie toch niet kan gegeven worden. Ik begrijp nog niet regt, hoe men, in het evident faveur van eenige weinigen, van zekeren geest der wet hechten kan, welke geene bepaalde traces heeft, door velen ontkend wordt, maar ook in openbaren strijd zoude zijn met de duurste en onvermijdelijkste verpligting der Regering.

Indien toch de inschrijvers in de eerste leening gegrond zijn in hun gevoelen, dat er nu gedwongen moet geleend worden, dan hebben wij bij alle de voordeelen, *expressis verbis* in de wet aan die inschrijvers toegekend, nog bovendien aan hen bij een niet te lezen artikel het regt *verpand* van niet op eenige andere wijze, dan bij eene gedwongene mesure, de noodige gelden in 1831 bijeen te zamelen.

Wat er dan ook mogt gebeuren, hoe de zaken dan ook konden loopen, moest dit dan vast staan, dat voor alles wat wij boven de ingeschrevene 21 millioen mogten noodig hebben, ook voor vijf of één millioen of ook voor eenigen honderd duizenden gulden, altoos eene gedwongene heffing tot opneming der renversalen van juist zóóvele millioenen als hiervan zouden zijn uitgegeven, moest uitgeschreven worden. Al had men dan ook bij eenen onverwachten zeer gunstigen keer van zaken slechts zeer weinig voor alle behoeften noodig gehad en dit bij den eenen of anderen bankier voor korten tijd goedkoop kunnen opnemen, ook dit zoude dan niet hebben mogen geschieden? Volgens die striktheid mogt men ook buiten'slands geen geld zoeken, en die onzer geachte medeleden, die dit als geoorloofd na de wet van 13 April stellen, laten hun systema over deze onderhavige wet los, daar het toch niet veel onderscheid zal maken, of men het geld aan deze of aan de andere zijde der grenzen gaat zoeken. Neen, om consequent te blijven, moet men erkennen, dat, om den geest zuiver te houden, men geenen enkelen cent na de eerste poging, hier noch elders, mogt *leenen*.

Ik vertrouw, dat zulks in ernst niet zal volgehouden worden, en durf hierna gerust besluiten, dat een geest, welke tot zulke in het oog loopende singuliere gevolgtrekkingen brengen moet, voorwaar de ware en beste geest niet is.

Dan, Edel Mogende Heeren, zonder ons een oogenblik langer op te houden met het onbeslisbare twistgeding over den geest der wet van 13 April jl., welken geest ieder zich nu voorstelt naar mate hij van den beginne af aan die wet heeft beoordeeld en over de regten der inschrijvers heeft gedacht, waaromtrent ik de gevoelens van anderen gaarne eerbiedig, in de verwachting dat men eene tegenovergestelde opinie niet aan kwade trouw zal toeschrijven, en gaarne erkennende, dat het dwalen aan mijne zijde zeer mogelijk is, moet ik hier eene andere en, zoo ik geloof, zeer gewigtige vraag opperen, namelijk deze: of er niet eene groote morele verpligting bestaat tot het andermaal openen eener gelegenheid, waardoor de goede ingezetenen zich voor schade zullen kunnen wachten?

Die verpligting geloof ik te moeten afleiden uit de zeer groote verandering, welke de eerst voorgestelde en bekend gewordene geforceerde leening bij hare wederverschijning heeft ondergaan, en het legitiem erreur, waarin de natie nu gebragt is. Hieruit alleen rijst voor mij die verpligting stellig op, maar zij moet ook voor hen, die met mij in deze van gevoelen verschillen, niet zonder groot gewigt zijn.

Wat is toch het geval? Bij de openstelling der eerste vrijwillige leening was het zeker een ieders belang eenig aandeel in dezelve te nemen tot afwering van eventuële grootere schade: maar hoeveel moest hij nu nemen? (Men houde in het oog, dat wij niet van den grooten handelaar, van den vermogenden rentenier, maar van den gewonen burger spreken.) Wat moest hij inschrijven? Immers zooveel moest hij nemen, als hij, naar aanleiding van het bekende project van gedwongene leening, eenigzins konde uitcijferen te zullen moeten betalen; meer van hem te vergen zou onbillijk zijn, want, in waarheid, hij kan niet meer! Maar dit ook doende, had hij als burger zijn pligt gedaan en heeft regt op onze bescherming ten deze. Ondertusschen wordt nu daarna wel dezelfde leening, wat de hoofdprincipes aangaat, in deliberatie gebragt, doch zij is aanmerkelijk verzwaard en drukkender geworden: in plaats van eene *zevenvoudige* vermenigvuldiging der districtsgewijze opbrengst der personele belasting, neemt men nu de *achtvoudige* verdubbeling, en in de verhouding der klassen, welke bij het eerste project van 1 tot 16 gelijkelijk opklommen, is nu mede eene aanmerkelijke verandering gekomen. De 16 klassen zijn wel behouden, maar de verdubbeling, nu bij voorbeeld voor de *eerste* 20 malen genomen, klimt niet meer, zooals bij het eerste project, gelijk af. De 9de klasse, bij voorbeeld, moet nog *achtmalen* verdubbelen, terwijl de achtste niet negenmalen, zooals men denken zou, maar zich reeds tienmalen moet vermenigvuldigen.

Hierdoor zijn de bereids zoo moeijelijke berekeningen van hem, die alleen heeft ingeschreven als een goed huisvader, tot voorkoming van verlies, geheel in de war geraakt en allen, die in deze categorie vallen, moeten zeker te kort komen. Nu houde ik vol, dat die verstandige en voorzigtige burgers met regt kunnen vorderen, dat men òf geenen maatstaf aanneme, welke hunne berekeningen doet falen, òf dat men, wanneer hiertoe de onvermijdelijke noodzakelijkheid mogt geboren zijn, hun alsnog de gelegenheid geve, bij suppletoire inschrijvingen de vermeerdering hunner verpligting zonder schade te dekken. Doet men dit niet, dan handelt men onbillijk en onmeêdoogend en belast de ongelukkige minvermogenden met eene aanzienlijke opoffering, welke niet ten voordeele der schatkist zal uitloopen, doch alleen groote winst aan de renversaal-houders zal aanbrengen.

En hier spreek ik nu alleen in het faveur van hen, die zich nog gedeeltelijk hebben gedekt, die nog eenig denkbeeld van de zaak door de inlichtingen van dezen of genen goeden cijferaar en vriend bekomen hebben; doch ik moet ook mijne stem verheffen in het voordeel van zoo vele honderden inwoners dezer landen, zoo vele stille burgers, winkeliers, bouwlieden in verwijderde gewesten, die door het te korte tijdsbestek, door ons zelven voorgeschreven (want hierin hadden wij ook voorzigtiger kunnen en moeten handelen), niet dan toen het te laat was, vernomen en begrepen hebben, wat zij hadden moeten doen, voor wie het onbekend gebleven was, dat het hier niet eene gewone geldleening gold, in bedaarde stille tijden geopend en welke alsdan de beurs onzer hoofdstad in weinige dagen weet te plaatsen, maar dat hier ieder, hetzij vrijwillig, hetzij eindelijk gedwongen, zou moeten geven, en het algemeen belang vorderde, het eerste te kiezen. Ik heb in der tijd veel gehoord omtrent de redenen, welke de deelneming toen niet algemeen hebben doen worden, hetgeen uit het gering getal der kleine stukken, voor welke ingeschreven is, nog al wel is te bewijzen, en hieronder ook reflectiën vernomen over de wijze, waarop die leening door de Regering was publiek gemaakt, welke niet zonder veel juistheid waren en een te groot vertrouwen omtrent de reussite der negotiatie doen veronderstellen. Ik wil en zal hierbij echter niet stil staan, veelmin hierover klagten doen opgaan, omdat ik mede in de begoocheling ruimschoots gedeeld heb en gaarne zal erkennen, dat ik misschien even zorgeloos, even sterk zoude gesteund hebben op het alvermogen van Neêrlands eerste stad.

Doch nu, door eene droevige ondervinding geleerd, zal men, zoo ik vertrouw, bij de aanneming dezer wet zoodanige maatregelen nemen, dat, in de eerste plaats, alle de deelen der wet goed en duidelijk kunnen gekend worden, alles in een berigt opgenomen, in den geest, zooals zulks door de Iste en VIIde Afdeelingen gewild is geworden, en dit berigt zoo edelmoedig rondgedeeld, dat alle de leeningschuldigen zeker een exemplaar zullen ontvangen, opdat niemand hunner ooit eenige onwetendheid zal kunnen voorgeven. Ik weet, dat in het algemeen een ieder gehouden is de wetten des lands te lezen en te kennen en eene verontschuldiging op grond zijner ignorantia juris hem gewoonlijk niet baten kan; doch ik zoude gelooven, dat die regel hier niet kan tegengeworpen worden, dat eene gewone afkondiging voor wetten van dezen aard alleen niet voldoende is, dat hierbij iets meer moet komen, zal men naderhand aan den belastingschuldige met grond en regtvaardigheid kunnen toevoegen: » gij moogt niet morren, gij hebt geweten wat u boven het hoofd hing, de vrijwaring is onder het bereik van bijna alle fortuinen gebragt; dat gij u niet gewaarborgd hebt, is niet de Regering, maar uwe schuld; de klagten deswege vallen niet op haar, maar blijven geheel voor rekening uwer eigene zorgeloosheid."

Het is uit hetgeen ik tot op dit oogenblik aan U Edel Mo-

genden mogt openleggen, reeds genoegzaam op te maken, met welken dunk ik dadelijk het eerste gedeelte dezer wet ontvangen heb en met welke volledige overtuiging ik wenschte mijne toestemming aan de vrijwillige leening te geven.

De aanneming der renversalen uit de vorige leening, tegen den prijs van 10 pct., was mij wel eenigzins excessief voorgekomen en zij zoude in het principe, waarvan ik omtrent deze guarantiebiljetten uitga, door mij niet zijn voorgesteld; dan de overweging, dat hierin eene aanzienlijke tegemoetkoming en toenadering konde gevonden worden voor die opiniën, welke omtrent die stukken gunstiger dachten en derzelver regt op hoogeren prijs stellen, heeft mij dadelijk teruggehouden van eenige aanmerking op dit punt. Nu echter uit die bepaling, ten gunste dier houders in de wet gebragt, tegen het geheele principe der vrijwillige leening te argumenteren, gaat, dunkt mij, ook veel te ver, daar niemand zal ontkennen, dat eene bepaling, met welke men, hetzij dan te regt of te onregt, eene gunst, een voordeel denkt te bewijzen, niet ten nadeele mag opgenomen worden. Men mag de gunst afwijzen, wanneer men denkt een beter en hooger regt te hebben; doch uit de aanbieding tot het grootere regt te besluiten en het als eene erkenning dus voor te doen, is niet juist, ook niet billijk. Doch nu later, bij de beantwoording der processen-verbaal, is de Regering al weder een stap verder gegaan en heeft, zonder hiertoe waarlijk door de meerderheid der leden dezer Kamer aangespoord te zijn, het faveur voor de nieuwe inschrijvers nog verder gaan uitstrekken en biedt hun ook een avans van 5 pct. aan. Dit gaat, dunkt mij, te ver; dit had niet behooren toegestaan te worden. Voor hen toch, die bevorens niet ingeschreven hebben en hun voordeel nu beter inzien, ware het genoeg alsnog de gelegenheid open te zetten hun verschuldigd aandeel tegen 6, in plaats van 4 pct., onder het genot eener jaarlijksche aflossing, met een goed fonds tot waarborg, aan den lande te leenen. Het avans van 5 pct. zal deze inschrijvers niet uitlokken; dit moet het aasje zijn, waarmede men de zoogenoemde speculateurs wil trachten te vangen, doch deze zullen zich hierdoor weinig laten overhalen, en boven de inschrijvingen, waarmede deze en gene zich alsnog zullen trachten te dekken en welke geene stevige zoden aan den dijk kunnen brengen, wacht ik dan ook weinig succes. Indien het faveur der 5 pct. hiertoe echter strekken kon en ik daardoor eenige hoop mogt voeden van deze negotiatie zooveel bijval te zien genieten, dat wij hieruit de middelen konden vinden tot eene geheele of gedeeltelijke opruiming der schatkistbiljetten, zoude ik over dit bezwaar almede willen heenstappen en deze remedie van 5 pct., toch eens voor de geheele 42 millioen toegestaan, nu ook voor het tegenwoordig benoodigde mede willen accorderen, en op deze vrijwillige leening eene goedkeurende stem uitbrengen.

Maar zij zit nu, helaas! aan eene andere onherroepelijk vastgeketend, waarvan de geest, de bepalingen en het definitive resultaat de meest angstvallige overwegingen vorderen en die zeer veel bevat, waarover eene bepaalde beslissing, dunkt mij, uiterst moeijelijk is.

Gij gevoelt, Edel Mogende Heeren, dat ik thans genaderd ben tot de gedwongene leening, het laatste gedeelte van mijn advies; mag ik nu nog voor eene korte poos uwe welwillende aandacht verzoeken?

De hoofdbezwaren, die bij mij tegen dit gedeelte der onderhavige wet gelden, zijn gelegen in hare te groote ingewikkeldheid en hieruit voortgevloeide duisterheid; in de te onbepaalde magt der commissiën van repartitie; in de ongelijke werking derzelve; in de tallooze klagten en het algemeen misnoegen, hetwelk ik vrees uit de executie der wet te zullen zien ontspruiten. Wij weten allen, Edel Mogende Heeren, hoeveel moeite het ons gekost heeft, een goed en helder denkbeeld van de werking der wet te krijgen, en mag ik zeggen, dat zonder de korte uitwerking der twee gemeenten, Naaldwijk en 's Hage, wij ons, na alle de gewisselde schrifturen, naauwelijks een idée zouden hebben kunnen vormen van den gang en loop der verdeelingen en repartitiën. En nu vraag ik, hoe zal de eenvoudige burger, hoe zal hij, die niet gewend is zich eenigzins in dergelijke becijferingen te verdiepen (en het getal hiervan is toch niet gering), hoe zullen die personen deze wet, bij eenige mogelijkheid, in haren juisten gang en werking kunnen begrijpen?

Bij de twee vroegere mesures, zoowel bij de oorlogleening van November ll. als bij de anticipatiewet van Maart dezes jaars, had men, te gelijk met eenen bepaalden grondslag, den maatstaf van verdubbeling dadelijk en juist bij de wetten zelve uitgedrukt, zoodat een ieder, onmiddellijk na de afkondiging, kon weten hoeveel hij zou moeten opleggen, — wie daarentegen zoude vrijloopen, — wie al dan niet moest anticiperen.

Hier, bij deze wet, is niets van het begin af aan zeker; niemand kan dadelijk en juist zeggen wat hij zal moeten betalen, alles hangt van het bij het algemeen onbekende quantum des districts-aanslags af, alsmede van de klasse, waarin men door de repartitie-commissie moet geplaatst worden. Lang nog blijft men onzeker, door de splitsingen, bij art. 14, § 2, toegestaan en door de repartitie-commissiën volgens art. 17 nader ponds-ponds-gewijze over de overige leeningschuldigen om te slaan, van het juiste bedrag der som aan den lande te fourneren. Dit houd ik voor een essentieel bezwaar tegen deze wet, voortgesproten uit het nemen van slechts eene basis, waarop deze heffing zoude gevestigd worden, eene basis, welke men zelve gevoelde niet gelijkmatig te zullen werken, niet als eenen zekeren maatstaf van ieders vermogen te kunnen aannemen en die men toch echter te passe maken moest.

Bij de hooge opvoering der som, welke noodzakelijk moest gevonden worden, en met het voornemen van alleen de eenigzins gegoeden nu te doen voorschieten, heeft men zich met zeer kunstige uitcijferingen bezig gehouden, om de proportionele opklimmingen, met terugzigt op de diverse localiteiten, zoo juist mogelijk te bepalen.

Ik zal geenszins de merites van het werk op zich zelve ontkennen en wil het den lof, van ingenieus uitgedacht te zijn, volmondig geven, doch zeker is het te kunstig voor het algemeen en het vertrouwen op eene goede werking en ongestoorden afloop berust eenigzins op de veronderstelling, dat men zich algemeen zal laten overtuigen van de billijkheid der zoo zeer uiteenloopende aanslagen in de diverse gemeenten.

Hierin vrees ik, dat men zich bedrogen zal vinden: de ingezetenen van diverse plaatsen en dorpen, soms toevallig bijeen gekomen, zullen zich afvragen, welk hun respectief aandeel in de leening is, en wanneer dan hij, die, in eene stad wonende, soms bijv. f 25, f 30 of meer in het personeel betaalt, aan den landman zal te kennen geven, dat hij *niet* behoeft te leenen, zal die dorpbewoner niet kunnen begrijpen, waarom hij dan, welligt in het personeel minder aangeslagen, de som van 3 à 400 gulden en meer zal moeten voldoen. Zonder onzen landgenooten iets te kort te doen, mogen wij veilig stellen, dat het oneindig veel moeite zal inhebben, hun dit raadsel te doen bevatten, en dat zeer velen voor de beste onderrigting doof zullen blijven.

Doch het gestelde voorbeeld zal nog niet het sterkst doen klagen, de grootste moeijlijkheden zullen oprijzen in de landelijke gemeenten, daar iedere boer, zich gelijkstellende met zijnen buurman uit een aangrenzend dorp, zal begrijpen, dat twee ingezetenen, die dezelfde som in het personeel betalen, ook natuurlijk even zoo en gelijk in de leening-belasting moeten dragen. Men zal hun mooi eene geheele week hebben voor te praten, dat die ongelijkheid slechts schijnbaar is, dat dit alles, volgens de beste en zuiverste algebraïsche berekeningen en in verhouding des verschils van de diverse districts-aanslagen, zoo zijn *moet*, niet anders wezen kan. Zij zullen voor dit alles geene ooren hebben en zeker in hunne zondags-vereenigingen zeer weinig den lof onzer billijkheid zingen. Waarlijk, indien men dit bezwaar doordenkt en zich de menschen voorstelt, niet zooals zij wezen moesten, maar zooals zij wezenlijk in deze tijden zijn, dan zal men gereedelijk erkenen, dat, hoe schoon de uitvinding ook schijnen moge, ja, hoe ingenieus zij wezenlijk zij, juist die gezochte perfectie haar het meest in den weg zal staan.

Als het noodzakelijk gevolg van het aangenomen systema komen de commissiën van zetting of repartitie in de wet voor: deze moeten, volgens art. 13, het bedrag der verschuldigde leening in de kohieren brengen; zullen, volgens art. 14 en 15, de aanvragen tot splitsing ontvangen, onderzoeken en beoordeelen en daarna, naar luid van art. 17, de herbelasting wegens de toegestane ontheffingen over de overige leeningschuldigen moeten bewerkstelligen. Omtrent dit alles is hun eene onbeperkte magt gegeven en geene wettelijke voorschriften kunnen hun in het moeijelijk punt der splitsingen en ontheffingen tot leiddraad strekken. Dit was mij ondertusschen zeer noodzakelijk voorgekomen en ik had al dadelijk bij het eerste onderzoek gevraagd, hoe deze commissiën zich zullen moeten gedragen bij de reclames, nu krachtens art. 15 in te leveren, en welke bewijzen zij wegens de dikwijls gesustineerde verhuringen zullen moeten vorderen en volgen. Ik had gesproken van huurcedullen, welke eene vaste en zekere dagteekening zouden verkregen hebben,

53STE ZITTING. — 23 JUNIJ 1831.

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

tot afbakening van eenige vastheid in den gang, doch heb ten antwoord bekomen, dat hiervan geen quaestie zijn zal, *dat dit geheel en al gesteld wordt ter arbitrage van de commissie.* Dit is zeker voor die commissiën gemakkelijk, zij hebben hierdoor de handen ruim; maar is dit goed en billijk? Zal nu niet de eene commissie zeer gestreng in de beoordeeling dier reclames voortgaan, terwijl eene naburige soms in eene tegenovergestelde strekking zal vervallen? En dit is geenszins onverschillig, daar de herbelastingen, volgens art. 17 aan haar overgelaten, nader moeten geschieden en hetgeen dus soms ligtvaardig wegvalt bij den eenen, weder op anderen zwaarder zal moeten drukken. Is het niet veel te verre gegaan, met de beslissing der quaestie, of iemand wezenlijk bij eenen anderen inwoont, ook zoo geheel aan die commissie, zonder eenig hooger beroep, over te laten? Wanneer de quaestie eens gedecideerd is, wordt de vraag, voor hoeveel de splitsing moet toegestaan worden, vrij wat gemakkelijker; dit wil ik den steller der laatste antwoorden gaarne toegeven, en deze aan de commissie over te laten, zoude bij mij veel minder zwarigheid ontmoeten.

Ik geloof, dat men ook eene misrekening zal gemaakt hebben ten opzigte van het aantal der reclames, welke zullen opkomen, op fundament der bepalingen van art. 15. En wanneer ik hierbij in het oog houde, dat, zooals de VIde Afdeeling hier juist door een voorbeeld schijnt aangetoond te hebben, de reclames, op grond van de tabel, in art. 14 voorkomende, ten platte lande meer talrijk zullen zijn, dan men wel schijnt te denken, zoo geloof ik, dat de termijn van eene maand, bij § 6 van dit art. gesteld, te kort zal bevonden worden en alles onmogelijk binnen den gewenschten tijd kunnen afloopen. Men moet zich ook hier niet ontveinzen, dat het lidmaatschap van zoodanige commissiën eene weinig wenschelijke functie is en dat het juist overal niet even gemakkelijk gaan zal, om ze goed aan den gang te brengen. Men moet hier niet alleen de aandacht vestigen op die vrede-geregts-districten, welke in de nabuurschap van hoofdsteden geplaatst zijn, maar aan ver afgelegene kantons mede denken, in welke het voor de leden dier commissiën niet zoo gemakkelijk is goeden raad op te doen en het noodige licht te bekomen. Gedurende de tijden der Bataafsche Republiek heeft men aan dergelijke heffings-commissiën wel eens kleine vergoedingen toegelegd; dit is misschien niet aan te prijzen, doch had, ook bij eene goede keuze van leden, soms zeer nuttige effecten.

Een ander gevolg van het aangenomen systema levert het 17de artikel op in de *herbelasting*, door de commissiën van zetting te doen na de toegestane ontheffingen en verminderingen. De daaruit voortvloeijende verhoogingen moeten op een suppletoir kohier worden gebragt, en wat is nu hiervan het gevolg? Dat allen, die volgens het voorschrift van art. 13 hunne aanslagbiljetten ontvangen hebben en, naar hun oordeel, *beneden* de verhouding tot hun inkomen, op den maatstaf van art. 14 aangeslagen zijn, hunne tevredenheid nog moeten opschorten, daar de suppletoire kohieren hen eerst juist met den wezenlijken last zullen bekend maken. Zij, die *boven* de procenten hunner inkomsten zijn aangeslagen, moeten dadelijk in reclame komen; die daar *beneden* zijn, houden zich slechts provisioneel stil, en niemand kan eigenlijk met zekerheid zeggen, of hij ook niet door die herbelasting zal genoodzaakt worden, van het laatste gedeelte des 17den artikels gebruik te moeten maken. *Op gelijken voet, als in art. 14 is bepaald*, dit zegt het artikel en voegt er bij: *en ten gelijken effecte*, dit echter tot het gunstige resultaa voor den reclamant bepalende, vermits de ontheffingen en verminderingen, welke hieruit voortspruiten, niet weder omgeslagen worden, maar ten nadeele der schatkist blijven.

Men heeft tegen het volgen van vroegere leeningen, op de basis van het inkomen of der bezittingen der belastingschuldigen gevestigd, altoos de noodzakelijkheid van eeds-prestatiën tegengeworpen en dikwijls hoorde ik, dat men de burgers niet in de angstige verzoeking brengen moest, van hun geweten, ter afwering eener belasting, te pijnigen. Ik erken, dat die zwarigheid mij nooit zeer wigtig is voorgekomen, daar ik niet kan en niet wil vooronderstellen, dat men zoo verbasterd zijn kan, om bij eene noodzakelijke, gelijkwerkende en billijk opgelegde leening, voor het behoud van eenige guldens, eenen valschen eed te doen; maar, zoo dan al deze bedenking het aannemen van zulk een principe, voor allen even zwaar of proportioneel drukkend, voor allen even duidelijk te maken, tegenhoudt, dan moest men niet bij art. 14, § 1, dezer wet in hetzelfde kwaad vervallen zijn en nu toch ook eeds-prestatiën gevergd hebben. Hoe zal ook niet de latitude, ten deze aan de zettings-commissiën gegeven, hare taak moeijelijk en teeder maken, daar het niet vorderen des eeds van den eenen zeer euvel zal opgenomen worden door hem, van wien hij zal geëischt zijn? Ter voorkoming van grootere moeijelijkheden zullen de commissiën gedwongen zijn alle reclames te doen beëedigen.

Ik had eindelijk ook gaarne gezien, dat men aan den wensch van eenige leden der VIIde Afdeeling, ten opzigte van art. 23 der wet, had toegegeven en den afkoop voor de 5 laatste klassen wat minder bezwarend voor die leeningschuldigen gesteld. Ten minste hadden wij mogen verwachten, dat ons eenige reden zoude gegeven zijn, waarom men blijft begrijpen den prijs van 40 pct. te moeten houden; wij oordeelden, dat het geheel verkeerd was, aldus zelven eenen zoo lagen koers onzer Staatsschulden als het ware te erkennen en een bewijs te geven, dat men aan eene spoedige verbetering moet wanhopen.

De droevige omstandigheden, waarin wij sedert September 1830 gewikkeld zijn, en vooral de onwisse situatie van geheel Europa heeft onze fondsen met die van alle andere Rijken bovenmate gedrukt. Mogt er, door Gods goede en wijze beschikking, eenige meerdere bestendigheid komen, dan zullen wij alles spoedig zien rijzen en mogen dan hopen, dat een 4 pcts. effect toch iets meer dan 60 pct. waardig zal gerekend worden; de nu bepaalde afkoop, met een verlies van 40 pct., opent weder een, naar mijne wijze van zien, te groot voordeel voor de houders van renversalen, die als het ware hierin de prijszetting hunner stukken vinden. De vaststelling van den afkoop op een vierde, door ons voorgesteld, zoude, bij onverhoopte voortduring van moeijelijke omstandigheden, eenig verlies aan de schatkist geven, doch dit zoude op het algemeen niet zoo gedrukt hebben, als het nu bepaalde op enkele min gegoeden zwaar zal neêrkomen.

Deze laatste consideratiën geven mij aanleiding, Edel Mogende Heeren, ten slotte der lange toespraak, tot welke ik mij door mijn verschil in gevoelen met velen uwer verpligt heb geacht, den vurigen wensch te uiten, dat onze Regering, bijaldien het slechts eenigzins mogelijk zij, een einde make aan den staat van overspanning, waaronder wij lijden en zwaar gebukt gaan.

Ik deel te dien opzigte in de gevoelens onzer mede-afgevaardigden uit Holland en Utrecht, de heeren Donker Curtius van Tienhoven en Op den Hooff en van Nes, en geloof met hen, dat het nu eindelijk tijd geworden is, aan onze geachte bondgenooten, de conferentiehouders te Londen, te kennen te geven, dat wij ons onmogelijk langer ten hunnen genoegen en opdat zij den tijd zouden hebben den Europeschen vrede naar hunne inzigten (zoo maar niet weder ten onzen koste en nadeele) te bevestigen, geheel kunnen uitputten en door allerhande drukkende leeningen en lasten onze financiën en ons crediet finaal te gronde helpen.

Het is, dunkt mij, tijd geworden, dat men partij kieze, en hoezeer ik, zoo sterk als iemand, het behoud van den vrede verlange en het krijgszwaard, zoo lang mogelijk, in de schede zou laten, acht ik echter, dat men soms, door het billijk haken naar den eindpaal eener afmattende werkelooze overspanning, gedwongen kan worden, eene crisis af te wenschen.

Laten wij daarom, Edel Mogende Heeren, door onze eenstemmige wenschen de Regering aansporen, dat zij met dringende ernst en klem bij de vijf hooge bondgenooten op een finaal besluit aanhoude. Laten wij eerbiedig de Regering verzoeken, dat zij, bij eene ronde verklaring, aan de Belgen zegge: dat wij hun hunne vrijheid gunnen; dat wij hun geenszins de verkregene onafhankelijkheid zullen betwisten, die zelfs willen erkennen; dat wij genegen zijn, het kwaad dat zij ons berokkend hebben vergetende, goede en vreedzame buurschap met hen te houden; doch dat, even als wij ten tijde van Philips zijne heerschappij en dwingelandij hebben afgezworen en ons van die gewesten, welke zijn juk wilden blijven torschen, hebben afgescheiden, wij evenzoo thans als het ware gezworen hebben, den *ten tweeden male gebroken band* nimmer meer te zullen vast hechten, nimmer meer den Belg met den eernaam van Nederlander te zullen begroeten. Maar late men dan tevens eenen termijn voor alle onderhandelingen stellen en doen gevoelen, dat, bij langer verwijl, krachtiger maatregelen zullen genomen worden, ten einde onze ongelukkige landgenooten uit hunne wederregtelijke gevangenschap te bevrijden en om den Belg te noodzaken, tot het afzien van alle eischen op ons wettig en erkend grondgebied, tot het aangaan van billijke schikkingen omtrent onze gemeenschappelijke schuld, tot het sluiten, eindelijk, van eenen duurzamen vrede.

De heer **van Foreest**: Naar mijn gevoelen is door de wet van den 13den April jl. de gelegenheid tot het openen eener nieuwe vrijwillige leening geheel afgesneden. Zoodanige leening

is strijdig met de goede trouw en aangegane verbindtenissen. Het volgt noodzakelijk uit art. 14 der gezegde wet, waar men zich verbonden heeft geen hoogeren intrest dan van 4 pct. te geven. Ik zal de waarheid hiervan overigens niet meer behoeven aan te dringen, nadat dezelve door verscheiden redenaars op eene zoo krachtige en welsprekende wijze is betoogd geworden.

Wat de gedwongene leening, in deze wet vervat, betreft, moet ik verklaren, dat mijne bezwaren deswege door de Regering niet zijn weggenomen en dat ik voornamelijk niet kan goedkeuren, dat het personeel als de eenige grondslag daarvan worde aangenomen. Ook zie ik een groot bezwaar in het verschil der tegenwoordige voordragt met het vroegere ontwerp ten aanzien der aangenomen classificatie. Ik zie mij derhalve verpligt, mijne stem aan het tegenwoordig ontwerp te weigeren.

De heer **Collot d'Escury van Heinenoord**: De zamenvoeging der twee wetten, de eene betrekking hebbende tot de voortgezette vrijwillige, de andere tot de gedwongene leening, doet mij leed gevoelen, dat dit bij de voordragt der wet, den 13den April uitgevaardigd, niet is betracht. Had toen die ineensmelting plaats gevonden, zou dit welligt van gunstige uitwerking op de eerste vrijwillige geldleening geweest zijn. Of de maatregel, nu bij de hand genomen, redden zal, moet de uitkomst leeren; ik voor mij zou hieromtrent niets bevestigend durven op den voorgrond stellen, veeleer zoude ik dit betwijfelen. Dan, wat hiervan zij, wij zien heden twee wetten in éénе en dezelfde beraadslaging opgenomen en het bevestigend *ja* of het afkeurend *neen*, hetzij voor of tegen eene der wetten gerigt, moet met opzigt tot beide gelden. Hij, die, welligt met het doel om de ramp der gedwongene af te weren, de voortzetting der vrijwillige leening begeert en wenschelijk keurt, moet zijne stem tegen deze uitbrengen, zoo hij tegen de eerste bedenkingen koestert, welke hij niet kan te boven komen. Degene, omgekeerd, die zwarigheden van dien aard zou zien opgelost, moet echter zijne toetreding ontzeggen, bijaldien hij zou meenen, dat bij vroegere wetsbepaling verkregene regten niet genoegzaam aan hen verzekerd bleven, die op de bewaring van deze aanspraak mogen maken, omdat de handhaving van het openbaar geloof een pligt is voor den Vorst, die regeert, en voor de Staten-Generaal tevens, die met hem de magt der wetgeving deelen.

Ik kan mij van alle aanmerking of bijzonder beloog, daartoe betrekkelijk, onthouden, naardien de bedenkingen, welke voor mij ten opzigte der gedwongene leening bestaan, van dat gewigt zijn, dat ik, zonder geruststellende verzekeringen en noodige ophelderingen, dezelve onoverkomelijk zou moeten beschouwen. Ik zal mij dus tot deze bepalen en noch voor de eene wet, noch voor de andere mijn besluit nemen, dan nadat ik de verdediging van het zamengevoegd voorstel zal gehoord hebben. Kan deze op mij die uitwerking oefenen, dat ik haar het evenwigt eener zedelijke overreding moet toekennen, dan zal ik mij aan de noodzakelijkheid onderwerpen, om in eenen maatregel toe te stemmen, welke aan de omstandigheden, waarin wij ons bevonden, zijnen oorsprong verschuldigd is; kan ik dit in gemoede niet, dan zal ik den weg van pligt bewandelen, door een weigerend antwoord te geven, maar volkomen bereid blijven, om van stonde aan tot het helpen beramen van geschiktere maatregelen mede te werken, want ik deele geheel in de overtuiging, dat, zonder aanzienlijke offers, wij niet tot de verwezenlijking onzer wenschen voor het behoud des lands kunnen geraken.

Het is, Edel Mogende Heeren, hier de plaats niet, om over den aard en de vereischten van goede wetten te spreken; een van deze echter mag ik niet onopgemerkt laten; het noodzakelijke namelijk van duidelijkheid, klaarheid en eenvoudigheid De wetten zijn voor het algemeen geschikt; zij moeten dus door het algemeen begrepen en bevat kunnen worden. Hare werking moet zoodanig wezen, dat er geen twijfel omtrent de uitvoerbaarheid overblijve, want, heeft dit plaats, dan faalt ook de beste theorie eener wetsbepaling. De grond, waarop eene wet, waarop hare beginselen en voorschriften rusten, moet billijk en in de zoodanige, waarvan hier zake is, met aller belang overeenkomende wezen of, kan dit niet volkomen in het oog gehouden worden, dan op die wijze gekozen zijn, dat het onbevangen oordeel er zich aan kan onderwerpen; want het in het afgetrokkene onaannemelijke wordt dan alleen aannemelijk, wanneer het zonneklaar bewezen is, dat het kiezen van betere middelen aan de onmogelijkheid grenst.

Toetse ik nu het voorgedragene aan dezen regel, dan moet ik eene wezenlijke teleurstelling bejammeren. Alles toch is hier donker, ingewikkeld, ongewoon en verre van alle eenvoudigheid verwijderd; in één woord wij vinden hier *algebra*, een tak van wetenschap, waarvan ik de waarde niet miskennen zal, maar wier beoefening evenwel ik niet aan elken vader des huisgezins, die hier met de wet in aanraking komen zal, mag toeschrijven, en ik schroome niet te bekennen, dat, zoo ik door den drang der omstandigheden mij genoodzaakt mogt zien, in het voorgestelde te berusten, mijne verlegenheid, ik zou bijna zeggen, mijne beschaming, groot zou wezen, indien mij rekenschap van mijne toestemming gevraagd wierd. Ik heb hier de ingewikkelde berekening, Edel Mogende Heeren, voor mij: ik zie contingenten achtvoud verdubbeld, rangschikking van leenschuldigen volgens zekere grondslagen, verdeeling in zestien gedeelten daarop volgende, hoogstaangeslagene personeelschuldigen, uitmakende de eerste der klassen, vermenigvuldigingen tot twintig malen; voor de uitvoering doen zich voor commissiën met hare kohieren, wier werkzaamheden voorwaar niet gering en zeer moeijelijk tevens zullen wezen; ik hoor van splitsingen gewagen tusschen aangeslagenen, medegebruikers, huurders of gebruikers, verhaalbaarheid tusschen deze ondeeligen vastgesteld, ponds-pondsgewijze herbelastingen over medeleeningschuldigen door commissiën van zetting met derzelver sub-commissiën; daaruit voortvloeijende verhoogingen, op suppletoire kohieren te brengen, afgescheiden van een *primitief kohier.* Ik geef hier, Edel Mogende Heeren, slechts de omtrekken van het groot en uitgebreid geheel, en nu vraag ik in ernst, wat zou ik moeten antwoorden, indien men van mij de uitlegging en aanwijzing van al het bedoelde mogt begeeren. Wat anders zou ik kunnen zeggen, dan » geld moet er wezen." Maar, zoude men dan in billijkheid mij niet kunnen toevoegen: » er is geen burger in Nederland, die dit niet erkent, die niet ten volle bereid is, die de hand niet reeds slaat aan de bergplaats zijner schatten of naar het onopgemerkte hoekje wijst, waar zijn penning verborgen ligt; in 's Hemels naam, evenwel, vraag het in eenvoudige, verstaanbare taal en leg mij geene wiskunstige berekeningen voor; spreek mij niet toe in algebraïsche vormen; het Hollandsch hart is open, wanneer de nood dáár is, en er zijn geene omwegen noodig, om hetgeen de wet zal vorderen, te doen uitvoeren." Op mijne beurt durf ik dan, als lid dezer Vergadering, thans vragen: waartoe al die toestel, waartoe een omslag, die afschrikt, wrevelig maakt, terugstoot, ja, doet duizelen bij het onderzoeken? Waarom niet liever de meer eenvoudige weg bewandeld, bij het voorschot ingeslagen, toen ieder dadelijk weten kon, tot welke verpligtingen hij geroepen werd? De uitvoering was toen niet moeijelijk; hoe is zij op deze wijze bijna mogelijk, en wat is dan toch wel eene wet, welke bij de ondervinding veelligt onuitvoerlijk zal bevonden worden en het gevaar verwezenlijken, door de Afdeeling, tot welke ik de eer heb te behooren, aangekondigd, om eene groote menigte van posten van onwaarde te doen ontstaan, die gemakshalve, en om alle dwangmiddelen te vermijden, op de overige leenpligtigen overgeslagen, den last voor deze ondragelijk zullen maken. Voor allen daarenboven blijft het ontwerp een duister boek en oneindig veel leeningpligtigen zullen er alzoo gevonden worden, die het voorgeschrevene niet zullen bevatten, of kunnen berekenen, wat zij dragen moeten.

Door deze gemaakte bedenkingen, Edel Mogende Heeren, echter wil ik niet aan de verdiensten van het ontwerp in een ander opzigt te kort doen of aan hetzelve het kunstmatige en theoretisch vernuftige, waarop het aanspraak heeft, ontzeggen; doch iets anders is het, en daar komt het hier voornamelijk op aan, of deze goede praktische uitkomsten zullen opleveren. Uit hetgeen dienaangaande bij de Iste en VIIde Afdeelingen is opgemerkt, kan men zich genoegzaam overtuigen, dat hier groote ongelijkheid zal bestaan en de maatregel bijzonder drukkend voor de landgemeenten bevonden worden; moeijelijk en zeer moeijelijk zal dus de taak voor de commissiën van zetting wezen en haar inderdaad te veel worden opgelegd; ja, bij onderscheidene begrippen en wijzen van beschouwen, waartoe het ingewikkelde van het plan van zelf aanleiding geven moet, zullen deze ook bij de commissiën aangetroffen worden en daaruit de in het oog loopende ongelijkheid ontstaan, voor welke men beducht is en waarvan het wezenlijke reeds in de processen-verbaal is aangewezen. In de VIde Afdeeling heeft men daarom tegen eene algebraïsche rekening eene soortgelijke gesteld, welke tot het besluit brengt van het onuitvoerlijke der wet in meer dan één kanton.

De grondslag daarenboven, welke gekozen is, levert aanleiding tot geene minder gegronde bedenkingen. Het is toch geenszins eene bewezene en erkende waarheid, dat het personeel als

de eenige maatstaf te beschouwen is van het vermogen en de inkomsten der ingezetenen; indien men desniettegenstaande dit bij eene wetsbepaling als zoodanig wil aangemerkt hebben, dan moet het op de schatpligtigen ongelijk drukken, hetgeen geenszins met de billijkheid bestaanbaar is.

Ik zie veeleer in dezen maatregel ongelijke bedeelingen tusschen gewesten en gewesten, tusschen districten en districten, ja zelfs tusschen bijzondere personen en bijzondere personen te gemoet, en wanneer ik dan aan de belangrijke middenklasse, te voren van zoo groote waarde en nog zoo opmerkenswaardig, denke, dan worde ik geheel tegen het ontwerp ingenomen. Zij, voor welke zoo menig beklag ten boezem werd uitgeperst, toen wij onder het noodlottige stelsel zuchtten, dat ten laatste ons allen bederven, haar uitwisschen moest, zij zal hier op eene wijze getroffen worden, welke inderdaad bekommering mag verwekken. Dit zal, ik erken het, haar niet alleen beschoren wezen: de talrijke rij der ambtenaren zal in haar lot deelen, en ook aan dit gedeelte onzer landgenooten moet ik, bij eene overweging als deze, indachtig wezen, want van hetzelve zijn reeds, de omstandigheden ten gevolge, groote offers gevorderd; zij zijn evenwel niet allen begunstigd door de fortuin, er bevinden zich onder hen ook vaders van huisgezinnen, die geene andere hulpmiddelen voor het bestaan en de welvaart der hunnen hebben dan de voordeelen, aan hunne betrekkingen verknocht. Het moet hier zooveel mogelijk op evenredigheid in het dragen der lasten uitkomen, en naar dat resultaat heb ik vergeefs in het ontwerp gezocht. Waarom dan niet uitgezien naar middelen, welke den last meer algemeen maken, liever dan hier eenige uit te kiezen, waartegen zich zoovele stemmen verheffen en waarover zoovele zuchten in stilte het overkropte hart zullen ontglippen. Moest ik hetgeen het personeel als eenigen maatstaf voor de belastbaarheid betreft, niet als eene uitgeputte stof beschouwen, na al hetgeen daaromtrent bij vorige gelegenheden, zoo in processen-verbaal als uitgebragte adviezen, gezegd is, dan zou ik mij hier een ruim veld voor een breed vertoog geopend vinden, maar met den tijd, ter beraadslaging bestemd, raadplegende, wil ik liever ten slotte mijne algemeene punten van bezwaar zamengetrokken voorstellen, dan door een lange rede de aandacht van U Edel Mogenden noodeloos vermoeijen.

Er blijven bij mij nog altijd zwarigheden bestaan tegen het overeenbrengen der bepalingen bij het ontwerp van de nieuwe vrijwillige leening met die beginselen van strikte regtvaardigheid, welker handhaving, schoon altijd eene zedelijke verpligting, dan nog daarteboven in het maatschappelijke vooral noodzakelijk is, wanneer het op het bewaren van 's lands crediet aankomt, en ik oordeel alzoo, dat de voordeelen, aan de eerste deelnemers toegezegd, ongeschonden moeten gewaarborgd blijven. De inteekeningen zijn toch niet zonder wezenlijke opofferingen geschied en het getroosten van het verlies, uit te gelde gemaakte fondsen gesproten, was gegrond op de bij de wet toegekende voordeelen, waaraan, zonder inbreuk op de goede trouw, niet kan worden te kort gedaan. Men werpe mij hier niet tegen: dat was het werk van speculanten. Die dat beweert miskent de natie; neen, het zijn niet de zoogenaamde speculanten, die de wezenlijke kracht aan hetgeen bewerkstelligd is, hebben bijgezet. Zoo men hier de lijsten der inteekeningen kon opengelegd zien, zij zouden, wel verre van den geest van speculatie kennelijk te maken, integendeel dien der echte, der gemoedelijke vaderlandsliefde onwraakbaar bevestigen en vele stillen in den lande in den lof doen deelen, hun toegekend, die op grooter tooneel bedrijvig waren of nog tot dadigheid gereed zijn.

Daar het bewezen is, dat in de vorige leening het te naauw beperken van den termijn van inteekening, waardoor vele welgezinden verhinderd zijn geworden tot dezelve toe te treden, van eenen zeer nadeeligen invloed is gweest, zoo geloove ik, dat men het daaromtrent door de Iste Afdeeling voorgedragene in zijn geheel had moeten aannemen, zonder daarop nog eenige dagen af te dingen. Was het vragen en geven van inlichtingen door deskundigen bij het vorige ontwerp noodzakelijk, het is dit thans in geene mindere mate, daar, door het opnemen van twee wetten in ééne beraadslaging, de belanghebbende ook de verpligte leening moet kennen, om te weten, wat zijn aandeel in deze zal bedragen, en daardoor eene juiste berekening te kunnen maken.

Aannemende het theoretisch vernuftige van de gemaakte berekeningen, is er echter te veel wezenlijks in bijna alle de Afdeelingen tegen de praktische becijferingen in het midden gebragt, dan dat ik mij niet verpligt zoude achten, nadere inlichtingen af te wachten aangaande de redenen, welke geleid hebben tot het uitkippen van het personeel ten eenigen grondslag van het ontwerp, en met het ontzinken van welker deugdelijkheid, het aannemen en erkennen van denzelven inderdaad voor mij onmogelijk wordt.

Maar verondersteld, dat de heer Minister daarin zoude slagen, dan nog wordt vereischt, dat de uitvoerbaarheid der wet, waarop het hier niet minder aankomt, in een helder licht worde gesteld, dat de geruststelling tegen willekeur in de aanslagen volkomen zij en er aangaande de handhaving van een ieders goed regt geen twijfel overblijve.

In allen geval vermeen ik, dat het beklag wettig blijft, dat men niet getracht heeft, in plaats van zich tot een middel te bepalen, hetwelk toch in allen gevalle zeer ongelijk drukken zal, andere meer gelijk werkende middelen in den maatregel te bevatten, en zoo den last gelijkmatiger te verdeelen en over alle de gewesten evenrediger om te slaan. Te gereeder mag ik op dit denkbeeld drukken, omdat ik tot eene provincie behoor, waar alle denkbare lasten het meeste en zwaarste treffen en welke alzoo het regt heeft om te vorderen, dat, in geval van verpligte leeningen, niet bij uitsluiting en met voorbijgaan van alle andere bepaaldelijk de toevlugt genomen worde tot dat beginsel van heffen, waarvan het bezwaar haar het meest zal drukken, vooral in verhouding tot sommige gewesten, in welke de aanslag in het personeel van oneindig mindere beteekenis is. Ik moet derhalve nog eens met aandrang terugkomen op het denkbeeld van het onevenredig dragen in buitengewone vorderingen voor de schatkist, tot welke de drang der omstandigheden de Regering noodzaakt; het is een algemeene pligt, ter vervulling van welken wij gezamenlijk geroepen worden; de middelen daartoe moeten alzoo zoodanig beraamd worden, dat met eenparige schouderen de last worde gedragen, want aller welvaart en aller behoud is het, voor hetwelk de offers strekken moeten, door welke wij het groote doel hopen te bereiken, en met deze herinnering zal ik afwachten, wat van de zijde der Regering, tot wegneming der algemeene bedenkingen en die, welke ik in het bijzonder heb aangevoerd, zal in het midden gebragt worden.

De heer **Warin**: Wij vinden in de onderhavige voordragt twee wetten vereenigd, over welke te zamen wij met een enkel *ja* of *neen* stemmen moeten, gelijk zulks bij vroegere gelegenheden meermalen heeft plaats gehad. Nimmer heb ik om een gedeelte goeds een gedeelte, dat ik moest afkeuren, doen doorgaan. Veelmin zal ik heden voor de wet stemmen, daar ik beide gedeelten afkeuren moet. Vele sprekers hebben reeds over de tegenwoordige wet hun gevoelen zóó afdoende geuit, dat ik het onnoodig acht, ten opzigte van het tweede gedeelte iets daarbij te voegen. Dienaangaande vereenig mij geheel met de aanmerkingen, gemaakt door verscheidene der voorgaande redenaars. Ik zal alleen spreken over het eerste gedeelte en vooral eenige argumenten opvatten, welke gemaakt zijn tegen vroegere sprekers, in welker gevoelen ik deel.

Een der vorige sprekers, die zich vóór het eerste gedeelte en tegen het tweede gedeelte der wet heeft verklaard, heeft zich beklaagd, dat men de woorden van goede trouw in deze beraadslagingen heeft gemengd. Ik geloof, dat hier geene reden is, daarover te klagen.

Meermalen heb ik in deze Vergadering gezegd, dat men het zedelijk gevoelen niet moet taxeren; dat men alleen het intellectuële dient aan te vatten. Het is hier eene quaestie van opinie, het is de vraag, of men, behoudens de goede trouw, tot eene tweede vrijwillige leening à 6 pct. mag overgaan.

Wanneer wij hier spreken over de goede trouw, is het niet, dat wij anderen taxeren, maar wij zoeken onze gedachten te vestigen omtrent hetgeen men ter goeder trouw doen kan. Hierover zijn de gevoelens verdeeld.

Iets anders is het, wanneer men een spreker hoort zeggen, dat hij op een ieder wel geplaatst hart de hoop vestigt, dat zijn gevoelen zal doorgaan. Mij dunkt, dat hierin iets taxatoirs opgesloten ligt, alsof het hart dergenen, die anders stemmen dan hij, niet goed geplaatst zoude zijn.

Het is niet de eerste keer, dat wij zulke taxatoire uitdrukkingen van dezen spreker hooren; ik houde mij overtuigd, dat het niet aan het hart hapert, maar het spijt mij het te moeten zeggen aan een man van jaren, ik houde het voor eene onbezonnenheid in de wijze van uitdrukking.

Ik heb gestemd tegen de wet van den 13den April en vind thans reden mij geluk te wenschen, dat ik zulks gedaan heb, dat ik dien dag mij niet geschaamd heb te bekennen, dat ik

het voorstel van wet niet geheel begrepen had en van gevoelen was veranderd, na het advies van den heer van Asch van Wijck gehoord te hebben; de argumenten, door dat geëerde medelid gebezigd, hebben mij gewaarschuwd voor de onvoorzigtigheid, die ik zoude begaan. De levendigheid, waarmede men mij, toen ik ten laatste na den Minister sprak, mijn gevoelen heeft hooren uitdrukken, en de ijver, waarmede ik toen getracht heb mijne gevoelens aan U Edel Mogenden mede te deelen, zullen, hiermede durf ik mij vleijen, thans volkomen geregtvaardigd zijn bij vele dergenen, die toen voor de wet gestemd hebben.

Heden heb ik veel hooren uitvaren tegen den woekergeest der geldschieters; ik heb hooren vragen, of wij nu eene woekerwinst moeten toestaan, die zelfs bij de regtbanken zoude afgewezen worden. Het ware te wenschen, dat diegenen onder ons, die thans zoozeer ijveren tegen de winzucht van geldschieters, eveneens gedacht hadden, toen over de noodlottige wet van 13 April geraadpleegd werd. Ik durf het vragen: wie hebben de wet gemaakt, die woekerwinst aanbiedt?

Men nam die wet aan in het vertrouwen, dat er ruim zou ingeschreven worden; men maakte zich in dien tijd illusiën. Dan ook iets anders was waar. Men kon in November ll. zeer wel voorzien, dat er in April geldgebrek zoude zijn. In plaats dat men daartegen voorzieningen maakte, liet men ons uiteengaan en riep ons niet eer bijeen dan den 20sten Januarij, alleen om een adres aan den Koning aan te nemen op de ons toen gedane staatkundige mededeelingen. Men liet ons daarna op nieuw uiteengaan en riep ons niet eer weder te zamen dan tegen den 22sten Maart. Toen kwam men ons aankondigen, dat er geldgebrek, zware nood was, en droeg men ons allerlei middelen voor, over welke zoo overhaast moest geraadpleegd worden, dat er geen tijd was de wet der gedwongene geldleening af te werken, vóór dat die der vrijwillige leening diende gereed te zijn. Dit is almede eene van de oorzaken van het onheil, waaronder wij thans gebukt gaan.

Er is gezegd, dat wij in het argumenteren geene gevolgtrekkingen moeten afleiden uit de voorafgaande raadplegingen; dat dit niet met de vrijheid van stem overeenkomt. Ik heb, toen dit werd aangevoerd, op het gelaat van velen Uwer Edel Mogenden blijken van goedkeuring bespeurd. Hier bestaat echter een groot onderscheid tusschen dengene, die eene voordragt gedaan heeft, en dengene, die over de voordragt moet raadplegen. Het zoude onheusch zijn tegen een lid te argumenteren over hetgeen hij in de Afdeelingen gezegd heeft. Dáár zijn wij om inlichtingen te vragen en, nog niet ingelicht zijnde, zijn wij hier om nog verdere ophelderingen te bekomen. Op een geheel ander standpunt staat het Gouvernement, hetwelk een voorstel heeft gedaan, eveneens als een lid, hetwelk iets heeft voorgesteld. Van het oogenblik, dat de antwoorden der Regering aan ons medegedeeld worden, kan men er zich op beroepen, ja elk woord van dengeen, die een voorstel gedaan heeft, mag worden opgevat, want hij heeft vooraf den tijd gehad zijn voorstel te overwegen. Zoo heeft de heer van Sytzama in de zitting van dezen morgen uitmuntende vertoogen ontleend uit de memoriën en antwoorden van de Regering, gelijk uit de aanspraak van Zijne Excellentie den Minister van Financiën bij de verdediging der vorige wet.

Ik vereenig mij ten volle met hetgeen de heer van Sytzama omtrent het eerste gedeelte der wet heeft aangevoerd: hij heeft volledig mijn gevoelen uitgedrukt.

Ik ondersteun ook genoegzaam in allen deele het gevoelen van den heer Op den Hooff; echter moet ik aanmerken, dat eene bedenking van dat geachte lid door den heer van Asch van Wijck zeer juist is beantwoord, namelijk betreffende de renversalen, welke hadden kunnen worden opgekocht door degenen, die door onwetendheid hebben verzuimd in te schrijven. Dit antwoord echter, hoe juist ook, is niet zwaarwigtig genoeg om het voorstel te doen aannemen, indien men denkt, dat door deze wet de goede trouw zoude gekwetst worden.

De heer Op den Hooff heeft, naar mijn gevoelen, voldingende argumenten aangevoerd, ten betooge dat eene nieuwe vrijwillige leening strijden zoude met het vooruitzigt, geopend bij de wet van den 13den April. Maar die wet levert nog meer argumenten op dan door den heer Op den Hooff gebezigd zijn. Het gezegde door den heer van Foreest ten opzigte van art. 14 doet zulks zien, en art. 15 toont ook aan, dat men op niets gedacht heeft dan dat, wanneer de vrijwillige leening niet vol kwam, er eene gedwongene zou worden uitgeschreven.

Het in art. 14 voorkomende houde ik wel degelijk voor eene verbindtenis ten aanzien eener eventuële vrijwillige leening. Daar verbindt men zich stellig, geene obligatiën te zullen uitgeven, die meer dan 4 ten honderd intrest geven. Nergens in de wet staat een woord, waardoor wordt te kennen gegeven, dat men tot eene nieuwe vrijwillige geldleening zoude kunnen overgaan. Meent men echter uit het volstrekte stilzwijgen, dat er omtrent eene nieuwe vrijwillige leening bestaat, te kunnen afleiden, dat men bevoegd is er eene te openen, dan ten minste gedenke men den intrest van 4 ten honderd, men verleene geene korting van 5 ten honderd. Maar indien men zoo wit als sneeuw is, indien men zich zoo geheel vrij gevoelt, waarom heeft men dan bij de nieuwe voordragt voorgesteld, de renversalen aan te nemen tegen 10 percent? Draagt dit niet de blijkbare bekentenis, dat de conscientie niet vrij is?...... Ik hervat mij, Edel Mogende Heeren, ik mag geen woord gebruiken, door hetwelk ik het zedelijk gevoel zoude kwetsen; maar ik mag zeggen, dat men hier het spoor aantreft van eene innige overtuiging, dat men iets verschuldigd is aan de houders van renversalen, want men kon die anders tot het één percent verwijzen. Een der vorige sprekers heeft aangevoerd, dat niet uit de inleiding der wet zou blijken, dat men eene verbindtenis heeft aangegaan, om eene gedwongene leening uit te schrijven, maar slechts eene bedreiging ten doel had; en dat geen derde regt heeft om te eischen, dat de bedreiging worde toegepast op den schuldige. Ik erken, dat geen derde dit regt heeft, indien hij er gebruik van wilde maken uit louter liefhebberij om den schuldige te zien lijden. Doch zoodra de toepassing der bedreiging in verband staat met een verkregen regt van een derde, mag deze de vervulling van zijn regt eischen. Die spreker kan zijn argument niet volhouden, ofschoon hij degenen, die anders denken dan hij, beschuldigt van farizeesch te argumenteren. Deze bedreiging verschrikt mij niet, ik vrees niet, dat iemand mij voor een Farizeër zal houden. Ik vleije mij nog al regtstreeks en duidelijk te argumenteren en heb geene kunstig zamengeweven en soms onverstaanbare redeneringen noodig om mijn gevoelen te verdedigen.

Men heeft een zeer edel argument gebruikt, om er eene min juiste gevolgtrekking uit af te leiden. Men heeft gezegd, dat daar, waar regt moet gesproken worden tusschen dengeen, die winst zoude derven, en dengeen, die tracht zich tegen schade te behoeden, men altijd ten voordeele van den laatste vonnis zoude geven. Dit is zeer waar daar, waar men van gevoelen is, dat eene stellige verbindtenis bestaat, en waar het er op aankomt, of ons land deszelfs crediet behouden zal of niet.

Ik meen reeds door een vorig gezegde geantwoord te hebben op de redenering van den heer Luzac, die vroeg, of men dan, indien er slechts twee of drie millioen ontbraken, geen geld zoude mogen aannemen, indien het ter leen te verkrijgen was. Naar mijn gevoelen heeft men zich de handen gebonden en mag geen geld leenen hooger dan tegen vier ten honderd. Ook verschil ik zeer in gevoelen met een lid, hetwelk eene leening bij een buitenlandschen bankier voor geoorloofd zoude houden. Ik acht dit even ongeoorloofd.

Ik meen reeds genoeg gezegd te hebben, om reden te geven, waarom ik tegen de wet zal stemmen.

De heer **Frets**: Het doet mij leed, Edel Mogende Heeren, dat ik mij voor de tweede maal verpligt zie het woord te vragen over iets, dat mij persoonlijk betreft. Ik had van den voorgaanden spreker te minder verwacht verwijt te hooren over onbezonnenheid, waarmede ik meermalen zoude hebben gesproken. Bij eene andere gelegenheid gaf dezelve aan mij zijn genoegen te kennen over de wijze, waarop ik tegen zijn voorstel had gesproken. Heden morgen nog vroeg de spreker mij om inlichting betreffende den voornamen grond, waarop ik het eerste gedeelte der wet had verdedigd. Ik zeide, dat het de onkunde was, ontstaan uit gemis van behoorlijke aanwijzing bij gelegenheid der voorgaande leening. En juist daarop heeft nu de spreker niet geantwoord. Toen ik van een welgeplaatst hart sprak, was het om te zeggen, dat wij zoowel aan minvermogenden als aan anderen onze bescherming leenen moeten. Maar daarom heb ik het niet in gedachte gehad, mijn gevoelen aan anderen op te dringen, die vermeenen, dat de minvermogenden hier geen regt hebben.

De heer **Luyben**: (1) De aanbeveling en verdediging der wetten, welke aan onze beraadslagingen worden onderworpen, behoort, naar mijn gevoelen, nimmer tot onze verpligtingen en kan mitsdien *zeer zeldzaam* de taak van een lid dezer Ver-

(1) Zie ook *Noord-Brabander*, n°. 79.

53STE ZITTING. — 23 JUNIJ 1831.

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

gadering worden. Dat de Minister des Konings, die hier in naam der Hooge Regering de wetten verdedigt, derzelver apologie make, hiertoe is Zijne Excellentie geroepen en in ons midden gekomen. Wij integendeel hebben al den lof, welken wij aan eene voorgedragene wet kunnen verschuldigd zijn, aan dezelve bewezen, zoodra wij het door de Regering verlangde woord *voor* hebben uitgesproken. Van dit beginsel uitgaande, herhaal ik, dat het *zeldzaam* onze taak kan worden, een wetsontwerp, hoe goed ook en waarin wij voornemens zijn toe te stemmen, te verdedigen. Dan, mijne zooeven gebezigde uitdrukking van het woord *zeldzaam* voorspelt U Edel Mogenden reeds, dat ik den regel niet zoo algemeen stel, dat dezelve niet voor uitzonderingen zoude vatbaar wezen. Wel degelijk is ook bij mij de aangenomen regel aan uitzonderingen onderworpen, en het is juist ter gelegenheid van de discussie der onderwerpelijke projectwet, dat ik mij in die uitzondering bevind en de verpligting gevoel, om dat project, hoewel verre van volmaakt te zijn, te verdedigen, en zulks, omdat ik, *voor* deze wet stemmende, niet zoude schijnen inconsequent met mij zelven te zijn, als gestemd hebbende *tegen* de wet van den 2den April dezes jaars. Ik zal dus mijne uit te brengen stem, welke *voor* de wet zijn zal, beknoptelijk motiveren.

Het hoofdzakelijk bezwaar, dat bij mij tegen de wet van 2 April jl. woog, was, dat men als maatstaf van het *quantum* der bij te dragen sommen had genomen den aanslag in het personeel over den jare 1830 voor eene betaling bij voorschot over 1831. Ik behoef hier de redenen niet te herhalen, welke mij daartoe bewogen: dezelve zijn nog versch in het geheugen van al de leden dezer Vergadering en bovendien globaal teruggebragt in eene nota, welke ik de eer heb gehad in de Iste Afdeeling voor de maand Maart over te leggen en die bij de processen-verbaal van de beraadslagingen der Afdeelingen over het onderhavig ontwerp van wet is gedrukt. De Iste Afdeeling had zich met mijn gevoelen, in die nota uiteengezet, vereenigd. Ook de overige Afdeelingen der Vergadering hadden bijna alle op de herstelling van dit bezwaar aangedrongen, en hoewel de Regering, bij hare antwoorden op onze aanmerkingen in de Afdeelingen, nog bleef persisteren bij het voornemen, om den aanslag van 1830 tot basis dezer gedwongene leening te behouden, heeft zij echter, op het vast besluit van diezelfde Afdeelingen, om den aanslag van 1831 tot grondslag van dezelve te blijven verlangen, aan haar in de Centrale Afdeeling medegedeeld, dat voornemen laten varen. Dit heeft nu een mijner hoofdbezwaren tegen deze wet doen verdwijnen.

Van het wegvallen van dit eerste bezwaar is eene tweede verbetering in de wet voortgevloeid, namelijk, dat het gevaar van den contribuabele tusschen zijn belang en zijn geweten in te plaatsen aanmerkelijk is verminderd, omdat een ieder in het begin dezes jaars heeft kunnen berekenen, welke verteringen hij met de ongelukkige staatkundige omstandigheden, waarin wij ons bevinden, kon overeenbrengen, en daarop zijnen uiterlijken stand wel zal hebben verminderd. Deze vermindering heeft zijn aanslag in het personeel noodzakelijk meer in verband gebragt met zijn wezenlijk vermogen en moet alzoo bewerken, dat, al waren er ook leeningpligtigen van een al te ruim geweten, deze veelal dan nog uit schaamte zullen worden teruggehouden, om den eed aan te bieden tot het bekomen van eene vermindering, welke de geheele wereld weet, dat hun niet toekomt. Ik verklaar voorts plegtig, dat ik, zonder deze verbeteringen, tegen de project-wet zoude hebben gestemd.

Als eene derde verbetering dezer wet beschouw ik het weglaten van § 2 van art. 9 des projects. Zoo zeer als ik het bij eene vroegere discussie doelmatig en regtvaardig oordeelde, dat die huisgezinnen, welke uit België herwaarts zijn gevlugt en hier in het rustige Noorden alle bescherming genieten, ook in de opofferingen behoorden te deelen, welke wij tot behoud onzer onafhankelijkheid doen, evenzoo zeer zoude ik mij beijverd hebben, om eenen maatregel te bestrijden, die, om daarvan niets meer te zeggen, *de onbillijkheid zelve* was, te weten, om de uit België herwaarts verjaagde ambtenaren, volgens hunnen aanslag in het personeel over 1830, in deze gedwongene leening te doen bijdragen. Dit ware hen doen betalen naar den maatstaf van een vermogen, dat men algemeen weet, dat zij hebben verloren. Gelukkig heeft men dat ongelukkig denkbeeld losgelaten en men zal deze menschen nu quotiseren naar hunnen aanslag van het personeel, dat zij moeten geacht worden zelven op den voet van hun tegenwoordig vermogen te hebben geschoeid, en alzoo moeten bij hen alle redenen van klagten dadelijk ophouden. De verandering, toegebragt aan art. 27, waarbij de heffing en de wijze van dezelve, met betrekking tot de voldoening der *drie achtsten* boven deze leening in hoofdsom, *nader bij de wet zullen worden bepaald*, is mede eene verbetering, welke mij met de geheele wet eenigzins heeft geconcilieerd.

Ofschoon dit alles als wezenlijke verbetering door mij is aangemerkt, moeten U Edel Mogenden echter niet denken, dat ik de wet boven alle redelijke kritiek verheven oordeel. Neen, Edel Mogende Heeren, verre vandaar; want het denkbeeld alleen, dat de Regering hare onderhoorigen tot eene leening *dwingt*, was in minder benarde omstandigheden des vaderlands meer dan voldoende, om aan deze wet eene afkeurende stem te geven. De grondslag *van het personeel alleen* heeft, ik erken dit, de zwarigheden, welke door eenige geëerde medeleden zijn geopperd en uiteengezet, wel degelijk in zich en zoude mitsdien in gewone tijden alleen voldoende wezen, om mij deze wet te doen afkeuren.

Dan, de tijd is ongelukkig daar, dat het axioma: *salus populi suprema lex* moet gelden, en, zoodra de wet van de bepalingen welke ik als onregtvaardig beschouwde, was gezuiverd, heb ik over zwarigheden van een secondair belang heengestapt en zal mijne toestemming aan dezelve schenken. Ik zal dit te gereeder doen, omdat ik in de overtuiging deel, dat er gelden noodig zijn en ik niet vreemd ben van het denkbeeld, dat de Regering, indien deze wet wordt verworpen, tot maatregelen zal moeten overhellen, welke de natie nog veel gevoeliger zullen drukken.

Ik maak in de goedkeuring dezer wet te minder zwarigheid, omdat de Regering eerst nog eene *vrijwillige leening* wil hebben opengezet en het, naar mijn oordeel, niet onmogelijk is, dat door dat middel nog eenige millioenen in de schatkist inkomen, welke de gedwongen leening òf geheel zullen doen vervallen, òf aanmerkelijk verminderen. Ik kan voorts niet zien, dat het openzetten van eene *tweede* vrijwillige leening eenige onbillijkheid ten aanzien van de geldschieters in de *eerste* vrijwillige leening in zich bevat. Wel is waar, dat zij door de bepalingen der laatstbedoelde wet de verwachting konden koesteren van eenmaal aanzienlijke sommen aan de renversalen te zullen winnen, doch dit is dan slechts eene ongeslaagde speculatie, waarvoor de Regering niet verantwoordelijk wezen kan. Wat meer is, hebben zij, die voor groote sommen, naar aanleiding der wet van den 13den April dezes jaars, hebben ingeschreven, hun speculatie-doel eenigermate bereikt, dewijl zij hunne renversalen *als gereed geld tegen tien ten honderd* in de nieuwe vrijwillige leening kunnen uitgeven. In allen gevalle had de wet hun slechts 1 pct. voor die stukken gewaarborgd, en dus vervalt zelfs de minste schijn van gepleegde onregtvaardigheid ten opzigte van de houders dier effecten. De vooropgeplaatste heropening der *vrijwillige* leening, wel verre van een motief tot afkeuring dezer wet op te leveren, biedt mij dus integendeel eene reden te meer aan, om aan dezelve mijne goedkeuring te hechten.

Een geacht medelid heeft als motief tot verwerping der heropening van de vrijwillige leening in het midden gebragt, dat zij, die in de eerste vrijwillige leening *niet* hebben ingeschreven, nu de straf niet behooren te ontgaan, welke daarop bij de wet van 13 April is gesteld. Ik moet dien geëerden spreker opmerken, dat vele van deze landgenooten, uit onkunde van hun wezenlijk belang en *omdat de leening niet lang genoeg heeft opengestaan*, niet hebben ingeschreven. Of dit straf verdient, laat ik aan zijn eigen oordeel over. Ik hoop, dat diezelfde spreker zich in het vervolg in zijne voorspelling, dat er nog meerdere opofferingen van de natie zullen noodig zijn, zal tegengesproken bevinden. Ik hoop toch met een ander spreker, dat de folterende toestand, die onze landgenooten zoo gevoelig drukt, weldra zal ophouden. Ik hoop, dat onze geschillen met België niet lang zullen worden *geprotocolliseerd*, maar door beslissende maatregelen afgedaan. Dat men mij wel versta: *door beslissende maatregelen afgedaan*; echter niet door het geweld van wapenen van onze zijde, want indien het vuur des oorlogs in België wordt aangestoken, vrees ik, dat deszelfs vlam zich plotseling over geheel Europa zal verspreiden en op eens verwoesten al het goed, dat een vijftienjarige vrede aan dat werelddeel in zoo ruime mate had geschonken. Ik hoop dus, dat de Mogendheden hare tusschenkomst met kracht zullen bezigen, om aan België, aan welks hereeniging met het Noordelijke gedeelte des Rijks *vooreerst* niet kan worden gedacht, eenen Vorst te bezorgen, die de noodige vereischten bezit, om de aldaar bestaande woelingen tot bedaren te brengen en daarbij de onderlinge geschillen met het Noorden der Nederlanden, *zonder oorlog*, door afdoende maatregelen te termineren. Alzoo versta ik de door mij verlangde beslissing van de bestaande geschillen met België. Dat deze beslissing spoedig verwezenlijkt worde, is mijn vurigste wensch, opdat wij heden voor de laatste maal het leed gevoelen

om onze grootmoedige natie met zulke enorme buitengewone opofferingen te moeten bezwaren, want waarlijk eenmaal, en misschien spoediger dan wij thans denken, zullen soortgelijke en veelligt alle andere geldelijke opofferingen bij die natie, hoe welgezind ook, onmogelijk worden. Het is verder in de hoop van deze verwezenlijking eerlang te zien daargesteld, dat ik almede voor deze wet zal voteren.

Alvorens ik mijne rede sluite, verzoek ik U Edel Mogenden mij nog eenige oogenblikken uwe aandacht te vergunnen over een onderwerp, dat aan de onderhavige wet wel heretogeen is, doch aan mij zoo belangrijk is toegeschenen, dat ik deze gelegenheid, welke waarschijnlijk de laatste zal zijn, dat ik in onze gewone bijeenkomst van den jare 1830 op 1831 het woord zal voeren, niet mag laten voorbijgaan, zonder daarover in den schoot dezer Vergadering eene uitboezeming te doen. Het geldt hier de eer en den goeden naam der provincie, welke mij naar deze Vergadering heeft afgevaardigd. Ik zal zeer kort zijn.

Het is U Edel Mogenden allen bekend, dat een dagblad, hetgeen men half officieel mag noemen, onlangs heeft vermeld niet alleen, maar in *groote letters* doen afdrukken eene zinsnede uit een verslag van den heer Vandewijer, aan het Belgisch Congres medegedeeld, waarin wordt gezegd, dat er afgevaardigden uit Noord-Braband te Brussel waren geweest, om de bezetting hunner provincie door de Belgische gewapende magt te verzoeken, doch onverrigter zake hadden moeten terugkeeren, omdat die magt toen nog zeer gering in getal was. Ik zoude op dezen laster met den blik van verontwaardiging hebben nedergezien, zonder daarover een woord te reppen, omdat het een Vandewijer is, die zich denzelven heeft veroorloofd en ik de overtuiging heb, dat niemand in het Noorden aan de assertiën van dien man zal hechten. Ik ken mijne provincie ook wel in zoo verre, dat ik verzekerd ben, dat bij het strengste onderzoek de opgegevene daadzaak *lasterlijk* zal worden bevonden, even als men het dezer dagen hoog op had, doch waarvan de uitkomst ijdel en zonder grond werd bevonden, met eene gedane arrestatie te Eindhoven, waarin vier voorname ingezetenen zouden zijn gecompromitteerd. Vier fatsoenlijke bewoners der stad Eindhoven waren voor handels- en familie-zaken naar België geweest, troffen elkander, indien mijne informatiën juist zijn, op hunne terugreis toevallig te Hasselt aan en besloten, om te zamen een rijtuig aan te nemen, dat hen naar hunne woonplaats zoude overbrengen. *Vier* inwoners van Eindhoven kwamen in *één* rijtuig van over de Belgische grenzen; dit maakte natuurlijkerwijze onze waakzame politie gaande. Men arresteert hen, brengt hen naar 's Hertogenbosch over en, na een verhoor bij den opperbevelhebber der vesting, laat men hen in vrede huiswaarts keeren. Het heeft mij, als afgevaardigde uit Noord-Braband, tot genoegen verstrekt, dat het nu toch ten duidelijkste is gebleken, dat men van de zijde der bewoners dier provincie dikwerf verstandhoudingen met de opstandelingen veronderstelt, welke van allen grond ontbloot zijn. Waren alle aan de Noord-Brabanders aangetijgde onderhandelingen met België onderzocht geworden, zoo als deze vier reizigers, dan had men bevonden, dat men het publiek òf met niets beduidende beuzelingen òf met lastertaal heeft getracht om den tuin te leiden, veelal om eene provincie in verdenking te brengen, welke, door hare kalme en standvastige houding in de eerste oogenblikken des heilloozen opstands van het Zuiden, allen lof heeft verdiend. Ik zoude den laster van Vandewijer met eenen blik van verontwaardiging en een diep stilzwijgen hebben beantwoord en alzoo kunnen ontzenuwen. Dan, de veelvuldige beschuldigingen, welke door eenige nieuwsbladen aan de provincie Noord-Braband zoo maar gratis zijn aangewreven en bij een deel der natie weêrklank hebben gevonden, dwingen mij, om hier voor de geheele natie, bij hare vertegenwoordigers, de onschuld dier provincie te verdedigen.

Dat hare ingezetenen niet dadelijk die uiterlijke geestdrift deden uitblinken, welke in de overige noordelijke provinciën op de eerste mare des onheils doorstraalde, moet u niet verwonderen, indien gij slechts in aanmerking gelieft te nemen, dat zij eene provincie bewonen, welke langs alle kanten open ligt en de in België gepleegde buitensporigheden hun de gegronde vrees moesten inboezemen, dat, bij de eerste ostensibele daad van wapening of uitnoodiging tot tegenweer, hunne bezittingen aan de woede van plunderaars en brandstichters, die alle oogenblikken zonder den geringsten tegenstand over de grenzen konden komen, zouden ten prooi vallen. Ik vraag U Edel Mogenden, of mijne landgenooten, die zich in het eerste oogenblik allen stil en rustig hebben gedragen, verdienen, dat men hen lastere, zooals, helaas, nog hedendaags geschiedt. Ik vraag U Edel Mogenden, of zij, die alle de ongemakken en onaangenaamheden, met welke de bezetting eener provincie door een groot leger noodzakelijk gepaard gaat, bereidwillig en gelaten verduren, verdienen, dat men hen in de openbare opinie als vrienden der opstandelingen en muiters doe voorkomen. Het is te betreuren, Edel Mogende Heeren, dat wij, die hen beter kennen, zoo iets moeten aanhooren; maar nog meer is het te betreuren, dat aan zulken laster bij de Hooge Regering schijnt te worden gehecht! Dit laatste leide ik af van den, naar mijn inzien, nutteloozen maatregel der verdubbeling van directeurs en commissarissen van politie in steden en plaatsen, waar de van ouds in die betrekkingen fungerende ambtenaren zich genoegzaam beijverden, om de belangen der Regering te behartigen. Ik bid U, Edel Mogende Heeren, gaat op de aantijgingen, welke men aan onze landgenooten van Noord-Braband zoo roekeloos doet, niet af; raadpleegt de dappere krijgslieden, die tot dekking onzer grenzen de wapenen hebben aangegord; raadpleegt de Amsterdamsche en andere Hollandsche vrijwilige schutters over de gedragingen en houding der Noord-Brabanders; maar hoort niet naar de beschuldigingen van verachtelijke wezens, die gaarne alles zwart maken, wier epidemische tong en pen alles besmetten wat zij aanraken en, in plaats van de blanke waarheid te vermelden, met den zwadder van hunnen nijd, afgunst en eigenbelang, waarbij zich veelal nog lage vleijerij voegt, het papier bezoedelen, waarop hunne niet behoorlijk geconstateerde verslagen aan dagbladschrijvers en uitgevers van tijdschriften zijn geschreven. Ik herhaal het, hoort naar de verhalen van den dapperen krijgsman; dan ben ik verzekerd, dat mijne landgenooten zullen zijn geregtvaardigd, want ware moed en krijgsmansdeugd zijn buiten staat te lasteren.

De heer **van Reenen** gedraagt zich aan de nota, welke hij in zijne Afdeeling bij het onderzoek dezer wet zegt overgegeven te hebben, ten einde in de discussiën de oplettendheid der Vergadering niet lang bezig te houden en ten einde de Minister die zoude beantwoorden of aan dezelve gehoor geven. Daarop vervolgt hij aldus:

Ik zal dan ook niet noodig hebben, in herhalingen te treden, te minder, omdat ook velen uwer in den loop der beraadslagingen dezelfde denkbeelden hebben voorgestaan, maar ik vermeen U Edel Mogenden alleen enkele aanmerkingen te mogen voordragen, welke ik hoop, dat Z. Exc. de Minister niet onbeantwoord zal laten, ofschoon ik moet bekennen dat bij de tegenwoordige beraadslagingen reeds te veel bezwaren tegen de onderhavige voordragt zijn gemaakt, dan dat ik dezelve zou kunnen aannemen, daar, wat er dan ook van mijne eigene bezwaren moge zijn, de tegenkanting, welke deze wet ondervindt, mij op zich zelf raadzaam doet voorkomen, dat dezelve door het Gouvernement nader worde onderzocht. Waarlijk de wijze toch, waarop deze wet, waarop andere financiële wetten bij deze Vergadering aannemelijk worden gemaakt, is geheel verkeerd. In plaats dat de Minister van Financiën een bepaald systema voeren en verdedigen zoude, zoo is het door toegeven aan de bedenking van dezen en genen, dat hij de numerieke meerderheid der stemmen voor zijn voorstel verkrijgt, zonder dat de ware geest der Vergadering uit de aanneming kan blijken; alle zamenhang en eenheid gaat verloren, en de wet is eindelijk ongeschikt voor hetgeen waar ze toe strekken moet.

De bedenkingen, tegen de onderhavige wet gevoerd, zijn gerigt tegen de afdeeling der vrijwillige of tegen die der verpligte leening, of eindelijk tegen derzelver zamenvoeging; enkele leden toch hebben verklaard, dat zij de eene zouden goedkeuren, doch alsnu beiden moesten verwerpen. Wat deze zamenvoeging betreft, ik houde dezelve voor hoogst noodzakelijk. Zeer vele leden toch, die uit de provinciën komen, doen ons de moeijelijkheden der verpligte leening kennen, indien dezelve niet door het openen eener vrijwillige worden gematigd. Zij zouden alleen de laatste verlangen. Hiertegen ondertusschen zijn door ons zoo vele bezwaren aangevoerd, dat ik meen met grond te kunnen zeggen, dat dit ondoenlijk is. Geen der beide middelen op zich zelf is goed en doelmatig; men lette op den tegenwoordigen staat der beursprijzen, op die der effecten en der renten, zoo hier als door geheel Europa, en men zal ontwaren, dat, indien het mogelijk zoude zijn, om door het voordeelige der voorwaarden genoegzame deelneming te verwerven (iets waaraan ik ook, uit hoofde der schokken, welke ons crediet op nieuw bij dit ontwerp ondergaat, zeer twijfel), die voorwaarden zoo bezwarend voor 's Rijks financiën zouden zijn, dat dezelve niet door ons bij eene wet zouden kunnen worden daargesteld. Er moet dus eene krachtigere beweegreden gevonden worden, ten einde degenen, die

53STE ZITTING. — 23 JUNIJ 1831.

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

nogmaals deel zouden willen nemen, voor eene tweede teleurstelling te waarborgen. Men zegge niet, dat door afscheiding der twee deelen van de wet ieder derzelve gemakkelijker aangenomen zoude worden, want indien niet ieder op zich zelve zoo goed is, dat de combinatie der oppositie, tegen beide te zamen genomen, van geene groote beduidenis zij, dan houde ik het daarvoor, dat het in de tegenwoordige omstandigheden beter en wenschelijker is, dat de zaak nader worde onderzocht.

Eindelijk nog, Edel Mogende Heeren, is die zamenvoeging een gevolg onzer eigene deliberatiën: wij toch hebben bij die over de financiële wetten vroeger vrij algemeen geklaagd, dat er geen zamenhangend geheel in de financiële maatregelen ter voorziening in de behoeften bestond. Wij hebben opgemerkt, dat de vroegere vrijwillige leening met de andere wetten in geen genoegzaam verband stond en dat het was, alsof deze naderhand tusschen dezelve ware ingeschoven; wij hebben aangedrongen daarop, dat er eene behoorlijke eenheid in alle de verschillende brokken, waaruit de menigte der ontwerpen bestond, werd daargesteld; weinig zouden wij dan nu aan ons zelven gelijk blijven, indien wij de afscheiding der twee maatregelen vorderden, van welke ieder op zich zelven als de *conditio sine qua non* van den anderen beschouwd kan worden. Maar wij vragen met reden, dat èn het verband derzelve èn de bepalingen omtrent ieder afzonderlijk goed zijn.

Bij de bedenkingen, in de processen-verbaal der Afdeelingen vermeld en in dat der Centrale Afdeeling herhaald, moet ik nu nog voegen betrekkelijk de verpligtige leening, dat dezelve inderdaad, zooals in de nota is vermeld, niet kan opbrengen de 28 à 30 millioen, waarop de Minister die geraamd heeft; zekerlijk indien men achtmaal de zuivere opbrengst van het personeel neemt, zooals ons dat in de tabellen voor 1830 wordt opgegeven, dan komt de som op ruim 29 millioen zeven maal honderd duizend gulden neder.

Maar wanneer wij bedenken, dat de laatste vijf klassen, volgens art. 23 der wet, afkoop hebben van hun verschuldigde voor 40 pct. en dat er alzoo voor die vijf zestienden van het personeel, naar evenredigheid dier klassen vermenigvuldigd, 60 pct. minder dan de volle som der leening in de schatkist komt; wanneer wij daarbij voegen, dat de belasting over 1831 en niet die over 1830 tot maatstaf dient, — dan geloof ik niet te dwalen, wanneer ik de som, die de leening zal opbrengen, op 24 in plaats van op 29 millioen stel, en dat te meer, om de menigte non-valeurs en de reclames, die, volgens de aanmerkingen der Afdeelingen en mijne nota in de Iste Afdeeling gegeven, zullen ontstaan, iets dat de Minister in zijne antwoorden niet heeft kunnen ontkennen.

Indien het nu waar is, waaraan ik geloof dat niemand zal twijfelen, dat ook wij in de beoordeeling der financiële wetten de algemeene belangen der schatkist niet mogen uit het oog verliezen, dan kunnen wij geene wet aannemen, die niet eens opbrengen zal de som, waarop de Minister die raamt en die, indien zij dezelve wezenlijk opbragt, dan nog verre zoude zijn van de behoeften te bestrijden. Want zelfs, gesteld dat er niets in de nieuwe vrijwillige leening worde genomen, dan nog zullen 21 millioen aan renversalen uit de vorige leening gefourneerd worden. Voegt men daarbij de nog overig zijnde anticipatie-biljetten, dan blijft er bijna niets overig van eenig belang voor hetgeen verder, volgens art. 4 der wet, in betaling moet worden genomen. (*De redenaar treedt bij dit een en ander in meer uitgebreide becijfering en meent, dat zelfs dan, wanneer hij zich eenige millioenen mogt vergist hebben, er altijd nog te weinig goede resultaten van de wet te wachten zijn, om die aan te nemen, zooals ze wordt voorgesteld.*)

Wat nu het andere gedeelte der wet, de vrijwillige leening betreft, ook dit is even onbestemd als de geheele wet en als die op de eerste vrijwillige leening, welke juist daardoor, bij deze gelegenheid, zoo vele redeneringen over de verpligtingen van het Gouvernement en over de voorwaarden dier leening heeft doen ontstaan. Heb ik toen aangedrongen op eene duidelijker bepaling van art. 14, ik moet dit dan nu, na al hetgeen er is gezegd, zooveel te meer doen en kan mij niet tevreden houden met het antwoord van Zijne Excellentie op de bedenkingen betrekkelijk de artt. 3 en 4, in verband met de artt. 4 en 5 der wet op de vrijwillige leening. Ik verlangde eene specificatie der onderscheidene waarden, welke in betaling zullen kunnen gegeven worden, en eene duidelijke bepaling der overige voorwaarden van de leening; de Minister zegt in de Beantwoording van de aanmerkingen der Afdeelingen (*Bijlagen* bl. 303): *De letterlijke overneming der bepalingen van de wet van* 13 *April*, *welke nu weder van toepassing worden*, *minder noodzakelijk achtende*, *meent men*, *dat de opening der vrijwillige negotiatie volledig bepaald wordt bij de zeven eerste artikelen der onderhavige wet*; *doch men heeft het bepaalde voornemen*, *om publiek te maken en alom ter bevordering der deelneming te doen verspreiden een berigt*, *hetgeen zal bevatten het geheel der voorwaarden van de negotiatie*, *zoo uit de vroegere als de tegenwoordige wet overgenomen.*

Bij de vorige vrijwillige negotiatie heeft Zijne Excellentie mede een berigt uitgegeven, doch juist dit heeft aanleiding gegeven, dat men in eene voorname stad van Noord-Holland heeft gemeend, dat de Minister de voorwaarden der leening had veranderd, en om die reden hebben zich daar de een en ander van deelneming in dezelve verschoond. Wanneer wij nu uit de vergelijking der aangehaalde artikelen van de beide wetten nog grooter onduidelijkheid en onbestemdheid in de voorwaarden ontwaren, dan mogen wij ons met het gegeven antwoord niet vergenoegen. Art. 3 bepaalt de *vijf termijnen*, op welke de fournissementen moeten geschieden. Art. 4 zegt, dat deze zullen gedaan worden *op dezelfde wijze als voor de negotiatie*, *vastgesteld den* 13*den April* 1831, *is bepaald*, *en zullen ook als gereed geld worden aangenomen de renversalen....*

Tot deze wijze dan behoort, volgens de wet van 13 April, art. 5 en 6, dat in de *vijf* LAATSTE *termijnen voor de helft (dus voor* 30 *percent der inschrijving) zullen worden aangenomen anticipatie-biljetten.* Daar er nu bij de tweede leening slechts VIJF termijnen zullen zijn, zoo zal, indien men voor deze alle de helft in anticipatie-papier kan voldoen, 50 pct. in dezelve kunnen worden gefourneerd. En kan men dan staande houden, dat de negotiatie volledig is bepaald, wanneer het zoo twijfelachtig is, of men 30, dan wel 50 pct. in anticipatie-biljetten kan voldoen. Dit maakt toch een verschil van omtrent 1 pct. uit, terwijl de woorden: *op dezelfde wijze* zoowel het een als het ander beteekenen.

Na dit een en ander gezegd te hebben, zal het niet noodig zijn, aan U Edel Mogenden te herhalen hetgeen reeds in de processen-verbaal der Afdeelingen en in de discussiën van heden is gezegd over de onduidelijkheid, onnaauwkeurigheid en onbestemdheid van dit ontwerp van wet. Er wordt ten minste eene naauwkeurige herziening van hetzelve vereischt. En wanneer ik dan bedenk, dat, zoowel van de gewone belastingen als van de vrijwillige negotiatie, reeds zoo veel is gefourneerd en dat van de laatste waarschijnlijk in Augustus bijna alles zal zijn voldaan; wanneer ik in de antwoorden lees, dat de Minister zelf zegt, *dat de vervroegde betaling*, *door vele inschrijvers in de eerste negotiatie gedaan*, *gelegenheid geeft om de fournissementen later te stellen*, dan geloof ik niet, dat de nood zoo dringend kan zijn, dat wij ook dit ontwerp van wet wederom uit *noodzakelijkheid* zouden moeten aannemen, hoe onvolmaakt en verkeerd het thans ook zij; ik houde eene verbeterde redactie wenschelijk en onmisbaar, en reken mij verpligt, Zijne Majesteit te verzoeken om het tegenwoordig voorstel in nadere overweging te nemen.

De heer **de Jonge van Campens Nieuwland**: Ik acht het pligtmatig de Regering bekend te maken met de uitkomst mijner overwegingen wegens de belangrijke wet, die het onderwerp onzer beraadslagingen heden uitmaakt. Opzettelijk zeg ik: met de uitkomst, daar ik, nadat reeds zooveel over deze wet gezegd is, niet voornemens ben in de ontwikkeling van bijzonderheden te treden, al ware het alleen om aan mijne medeleden noodelooze herhalingen in deze reeds ver gevorderde avondzitting te besparen.

De eerste vraag, die zich bij het onderzoek van deze belastingwet voordoet, komt, naar mijn inzien, hierop neder, of het met de bepalingen der wet van 13 April jl. en met het volgens die wet gesloten zijn der toen uitgeschrevene vrijwillige leening thans geoorloofd zij en voor het openbaar vertrouwen geraden, die leening andermaal open te stellen. Op die wijze toch beschouw ik de nieuwe leening, in niets onderscheiden nu geworden van de eerste, behalve alleen door het terugkoopen der renversalen met een ten honderd bij mislukking, en dus eigenlijk dezelfde leening, op dezelfde voorwaarden nog eenmaal aangeboden.

Dit geschilpunt is eenigzins van eenen zedelijken aard, ofschoon niet vreemd aan staatkundige beschouwingen. Om het te kunnen beslissen, moet men zich als terug verplaatsen in het midden onzer beraadslagingen over de vorige leening, niet zonder invloed voorzeker om de bedoeling des wetgevers bij derzelver instelling te bepalen.

En dan is het aan elk onzer bewust, hoe wij, bij alle beschouwingen der toen geopende vrijwillige leening, deze altijd in

betrekking gesteld hebben met eene gedwongene, hetzij de toen reeds voorgestelde of eene andere, bij mislukking der inschrijving; hoe in het verband van beide leeningen door de renversalen door den Minister van Financiën zelven te dier tijd het kenmerk boven alles van den geheelen geldelijken maatregel werd aangewezen; hoe die Minister dit in het bijzonder ter aanbeveling en als een prikkel voor het eigenbelang tot deelneming en speculatie deed opmerken, terwijl juist dat verband bij velen onzer eene bezorgdheid wegens den uitslag der vrijwillige leening deed ontstaan, die maar al te zeer door de uitkomst is bevestigd geworden. Wanneer wij ons nu dit niet ontveinzen kunnen, dan moet ik erkennen, dat het mij voorkomt, aan vele bedenkelijkheid onderhevig te zijn, of de toen geopende vooruitzigten en gegevene kans-rekening aan de houders van renversalen in de eerste en wettelijk geslotene leening wel toelaten die leening weder open te stellen of zelfs eene nieuwe leening te beproeven, waardoor, ook met anders billijke schadeloosstellingen, toch altijd aan die renversalen minder voordeel zal gegeven worden dan waarop men voor deze, bij eene mislukking der vrijwillige geldleening en dus bij blijvende behoeften in dit jaar, had kunnen rekenen. Die bedenkelijkheid komt bij mij voort uit het beginsel, dat waar het verbindtenissen en goede trouw geldt, het aan eenen Staat, niet minder dan aan bijzondere personen, voegt, de beschouwing ruim te nemen, en dat vooral onze Staat, en deze bijzonder in de tegenwoordige omstandigheden, verloren mag geacht worden, zoodra aan denzelven het algemeen vertrouwen ontvalt.

Van eene andere zijde echter moet ik erkennen, dat wanneer men de aanspraak der houders van die renversalen aan het regt toetst of zich voorstelt, dat daarop in het regt beslist zou moeten worden, zij bezwaarlijk zouden kunnen aantoonen een verkregen regt te hebben, om het Rijk, ter hunner schadeloosstelling, tot het invoeren van gedwongene middelen van belasting te noodzaken, of dat het Rijk zich zou hebben verbonden, om, in het geval dat de vrijwillige leening slechts ten deele wierd volgeteekend, zoodanige belasting te heffen, al ware het dat de gelegenheid zich had aangeboden, om op eene andere wijze in de behoeften te voorzien. Iets dergelijks, dat ook wel de ongerijmdheid zelve zou zijn, vind ik veeleer uitgesloten dan gegeven bij het 14de artikel der wet op de vrijwillige leening. Onderscheidene onzer medeleden hebben dit punt te veel ontwikkeld, dan dat ik mij daaraan niet zou kunnen gedragen. En, wanneer ik dan in het oog houde, hoe wenschelijk het geacht mag worden, de goede burgerij, vooral dien middelstand, waarin de kracht van een Staat gevonden wordt en die zich bij ons zoo zeer tegenwoordig onderscheidt, voor drukkende heffingen te bewaren; wanneer ik mijne overtuiging daarbij voeg, dat het raadzaam en zelfs pligtmatig is voor het Gouvernement om tot zulke heffingen niet over te gaan, dan na het uiterste te hebben beproefd, ten einde een last, voor veler schouderen welligt ondragelijk, zoo maar immer mogelijk, af te wenden, — dan zou ik, bij strijd van meeningen en waar men op geen verkregen regaanspraak maken kan, vermoedelijk zijn overgegaan, om ten nutte van het algemeen mijne stem aan deze wet niet te ontzeggen, indien dezelve zich tot hare zeven eerste artikelen, dat is tot de herhaalde vrijwillige leening alleen, bepaald had, ofschoon ik niet mag ontveinzen, dat ik mij niet meer met genoegzame inteekening durf vleijen in eene geldleening, die geene meerdere aanloksels en alle de gebreken der vorige aanbiedt, terwijl zij, op wie edeler beginselen gewerkt hebben, zeker reeds in de eerste leening aan de inspraak van hun vaderlandsch gevoel zullen hebben voldaan.

Maar tegen het tweede gedeelte der wet, de *gedwongene* leening, bij achtvoudige verdubbeling van het personeel, bestaan bij mij bezwaren, die ik voor mij zelven niet heb kunnen oplossen. Ik ben zoo zeer als iemand doordrongen van de behoeften van den Staat en van de noodzakelijkheid om daarin te voorzien, maar dit kan mij echter niet aan elk plan, van welken grondslag en inrigting ook, dat aan ons tot onderzoek en bekrachtiging wordt voorgedragen, mijne goedkeuring doen hechten, evenmin als mij dit bewegen kan, om met sommige der vorige sprekers de Hooge Regering, wier handhaving der regten van het vaderland onze goedkeuring nog onlangs heeft weggedragen, tot verklaringen of zelfs tot het aanvangen eens oorlogs aan te sporen, daar ik moet bekennen niet genoeg met den toestand der staatkundige betrekkingen van het oogenblik bekend te zijn, om in deze teedere zaak te durven beslissen. Zoo zeer als iemand, gevoel ik wat de omstandigheden vorderen, waarin wij tegen alle pogingen en den ernstigen aandrang onzer Regering gewikkeld blijven, maar bij de herinnering van de hoofdsommen, die de eerste leening voortdurend verschaft en welke slechts met eenige millioenen, en deze nog niet eens dadelijk, door deze wet vermeerderd zouden worden, kunnen die omstandigheden mij niet beletten eene betere wet te verlangen, wanneer ik deze als gebrekkig niet kan aannemen. Ik heb behoord onder die groote meerderheid der Vergadering, welke onlangs de crediet-wet heeft goedgekeurd. Vreemd genoeg heb ik door een lid, dat in het algemeen een beslissend oordeel over alle de besluiten van deze Vergadering *gedurende deze zitting* heeft uitgesproken, dat besluit der Vergadering *vreemd* hooren noemen. Ik dacht, dat men van zijne stem alleen aan zijn eigen geweten rekenschap schuldig was en dat ten minste de Vergadering haar eigene besluiten, ook bij meerderheid genomen, behoorde te eerbiedigen. Bij de beraadslagingen over die credietwet heb ik verklaard, wat mij aanging, die alleen aan te nemen, omdat ik, aan de tijden toegevende, de begrooting, als alleen voor dit jaar en zonder gevolg voor de toekomst, zou aangenomen hebben en dat ik de credietwet als van die begrooting, ten minste in de uitkomsten, niet onderscheiden beschouwde. Ik kan mij bij die beschouwing bedrogen hebben, maar het oordeel van anderen eerbiedigende, mag men dat ook omtrent het oordeel der meerderheid en omtrent hare besluiten en verrigtingen, ten minste in de Vergadering, vorderen. Doch, vermits ik de credietwet aangenomen heb, dat is heb medegewerkt tot de raming van het uiterste der uitgaven, behoudens verantwoording, voor dit jaar, wil ik volstrekt mij niet gebonden achten, gelijk dit een ander lid dezer Vergadering beweerd heeft, om elke belastingwet aan te moeten nemen, die ons wordt voorgelegd. Niemand is er voorzeker in deze Vergadering, die in het ongerijmde denkbeeld staat of den kwaden wil heeft, om in de tegenwoordige omstandigheden aan den Koning de middelen te weigeren, ter verdediging des vaderlands gevorderd, of, met andere woorden, zooals dat lid het uitdrukte, wel crediet, maar geen geld te geven; maar ook niemand, die niet doordrongen is van zijnen pligt om echter aan het bestuur alleen die middelen te helpen toestaan, welke, na een naauwgezet onderzoek, hem voorkomen goed te zijn gekozen en zonder onregt, te groot bezwaar of nadeelige gevolgen aan de natie te kunnen worden opgelegd.

De thans in beraadslaging gebragte belasting heeft tot eenigen grondslag *het personeel*. Als grondslag van belasting wil ik dat middel niet geheel verwerpen; aangewend, gelijk in deze wet, kan dit zelfs, ik erken het gaarne, met vrucht geschieden, dewijl daardoor tot de verteringen der ingezetenen kan worden besloten en op deze wijze de geringe klassen der maatschappij in ruime mate van de belasting ontheven worden, iets dat altijd, maar vooral in dezen tijd, raadzaam is. Maar wanneer die grondslag als *de eenige* wordt genomen, wanneer die over het algemeen achtmaal wordt verdubbeld, wanneer die verdubbeling zelfs bij de bijzondere personen tot twintig malen, en wie verzekert ons of dit bij de herbelastingen nog niet vele malen meer zal zijn, wordt opgevoerd, dan, Edel Mogende Heeren, houde ik de belasting op dien eenigen grondslag, zoodanig ingerigt, voor hoogst ongelukkig gekozen en, zoo ik mij niet bedrieg, zij moge theoretisch scherpzinnig uitgedacht wezen, praktisch voor onuitvoerlijk. Ik vereenig mij gaarne met het oordeel van velen, dat met eenige verbeteringen de bepalingen van deze wet, op het personeel gegrond, nuttig als *mede-bestanddeel* eener belasting zouden kunnen worden aangewend, maar wanneer op het personeel alleen de geheele belasting tot zulk een bedrag, en dus met zulke opdrijvingen, rust, zit het gebrek in het stelsel der wet zelve en verbeteringen in eenige bijzonderheden kunnen dan niet dienen tot genoegzaam geneesmiddel der kwaal.

Het personeel, op zich zelve reeds ongelijk de bewoners van dezelfde plaats treffende (hoe dikwijls zijn niet de klagten deswege in deze Vergadering gehoord!), is niet eens het kenteeken van het *verteringsvermogen*, maar vooral is de gevolgtrekking daaruit verkeerd tot de *gegoedheid* der ingezetenen. Wanneer deze veronderstelling faalt, zal het niet zijn bij uitzondering, maar veeleer in den regel en algemeen, en echter is het op die aangenomene veronderstelling, dat de wet geheel rust, welke alleen de *gegoede* ingezetenen wil belasten. Uit het personeel, alsof dit aanduide het verteringsvermogen, kan ooit tot iemands bezittingen worden besloten, en echter vinden wij hier eene belasting zoodanig door verdubbelingen verhoogd, dat alleen het bezit van goederen, waaruit die inkomsten zouden voortkomen, de opbrengst billijk en mogelijk zal maken. Het hoofdgebrek dezer wet is, dat zij bezittingen noodig maakt en die veronderstelt, waar zij alleen schijnbaar bezetene inkomsten zal bezwaren, ongenoegzaam op zich zelve om den last daaruit te vinden, zoo zwaar als die

53STE ZITTING. — 23 JUNIJ 1831.

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

wordt opgelegd. De ongelijkheid van het personeel in de onderscheidene provinciën, waardoor de eene in evenredigheid oneindig meer dan de andere zal opbrengen; de ongelijkheid der huurwaarden in de groote en kleine steden, waarop het personeel grootendeels berekend wordt, zal deze belasting de eerste hoofdvereischte eens evenredigen en billijken omslags tusschen alle de ingezetenen van hetzelfde land doen missen. En hetgeen boven alles mij bekommert, is de ongerijmdheid, die de verdeeling van den last in de kleine en landelijke districten zal doen ontstaan, waardoor noodzakelijk in de hoogste klassen personen zich aldaar zullen zien rangschikken, die in deze klassen zeker niet behooren en van welke men, ten gevolge van den grondslag der wet, alsdan eene opbrengst vorderen zal, niet slechts voor hen onmogelijk te dragen, maar die niet zelden hunne geheele inkomsten zal evenaren.

Maar ik bemerk, Edel Mogende Heeren, dat ik tegen mijnen wil in bijzonderheden zou vervallen, en echter daarvan behoor ik mij te onthouden, nadat een der kundigste leden dezer Vergadering, uit de hoofdplaats van Utrecht afgevaardigd, aan welker hoofd hij staat, op een bondige wijze die alle ontwikkeld heeft. En waarlijk het behoeft geen betoog meer, dat het personeel alleen èn op zich zelve èn zoo dikwijls verdubbeld, niet tot grondslag van eene belasting kan genomen worden, nadat dezelfde Minister, die thans deze wet zal moeten verdedigen, voor eenige maanden zelve dit erkend en betoogd heeft, en terwijl deze wet, om het drukkende van hare eigene toepassing te temperen, de noodzakelijkheid zoo zeer voorziet van het verpanden van onroerende goederen tot vinding der door haar opgevorderde gelden, dat zij de daartoe noodige akten van kosten ontheft, evenals of elk dien zij onmatig treffen zal, goederen ter verpanding zal bezitten!

Niettegenstaande alle deze bezwaren mag men het daarenboven als zeker aannemen, dat deze belasting, zonder de vreemde bijvoeging in het laatste artikel der wet, ja, de renversalen der eerste vrijwillige leening zal opnemen, maar slechts eenige weinige millioenen daarenboven aan het Rijk zal opbrengen, en zelfs met de nadere beschikkingen van het laatste artikel vloeit het uit de eigene berekeningen der Regering voort, dat door deze wet geenszins in het geheele beloop der behoeften van dit jaar zal worden voorzien. Bij eene zoo drukkende belasting vermeen ik ook dat een gebrek in den maatregel te mogen noemen.

En dan, Edel Mogende Heeren, neem ik nog aan, dat de berekeningen wegens de opbrengst niet zullen falen, doch ook hieraan vrees ik te mogen twijfelen, omdat ik de voorgestelde wet als *onuitvoerlijk* beschouw, zonder aanzienlijke posten uit onderscheidene redenen oningevorderd te laten. Dit zal, zoo ik mij niet bedrieg, maar al te zeer het geval zijn, zelfs bij hen, die niet eens de bevoegdheid uit het 14de artikel der wet zullen hebben, om, als te hoog belast, vermindering van aanslag te vragen.

Dat artikel der wet leert ons, welk eene onevenredigheid tusschen last en inkomsten moet ontstaan zijn, om die bevoegdheid te verkrijgen, en ik twijfel zeer, of niet overwegingen van hoogeren aard maar al te dikwijls de Regering terug zullen moeten houden, om aan die bepalingen der wet de gestrenge hand te houden. Bij een onmatigen aanslag zullen klagten aangenomen worden, maar ik zoude mij moeten bedriegen, indien niet deze klagten oneindig menigvuldiger zullen zijn, dan de Regering zich schijnt voor te stellen; tot het gevaarlijke middel van den eed zal men telkens de toevlugt moeten nemen, en tegen de ontlastingen, door de regtvaardigheid gevorderd, zullen herbelastingen overstaan, die de drukkende heffing nog drukkender zullen maken. Maar hetgeen het ergste gevolg daarvan zijn zal, is, dat die vermeerdering van aanslag weder klagten en weder herbelasting ten gevolge zal hebben, en dat de eindelijke uitkomst, vooral in kleine of landelijke districten, noodzakelijk zal zijn, dat een gedeelte van den omslag niet zal gevonden kunnen worden.

Om alle deze redenen, gezwegen nog eens van de duisterheid der wet en van de willekeur, die ik uit de classificatie blijf vreezen, houde ik het thans voorgestelde middel van gedwongene heffing, het zij nog eens met eerbied gezegd, ongelukkig te zijn gekozen, ongenoegzaam voor de behoeften en in vele opzigten onuitvoerbaar. Met openhartigheid heb ik mijne bedenkingen thans aan de Regering voorgesteld; de bijzonderheden, door onderscheidene sprekers aangevoerd, en hunne berekeningen hebben die bedenkingen voor mij versterkt en zij komen mij zoo gewigtig voor, dat, hoe gaarne ik anders in de moeijelijke omstandigheden van onzen tijd met de Regering wil medewerken en hoe overtuigd ik ben, dat eene gedwongene heffing onvermijdelijk noodzakelijk is, ik echter, zooals het thans voorgedragene plan mij nu voorkomt, daaraan mijne stem zal moeten weigeren. Een bepaald besluit echter wil ik nog niet nemen; gaarne wil ik overtuigd zijn, dat ik, met den Minister te hooren, thans in mijne beschouwingen dwale, en ik zal dus zijne verdediging der wet en van hare beginselen tot dat besluit afwachten.

De heer **G. G. Clifford**: Ofschoon ik huiverig ben om de beraadslaging over het ontwerp van wet eener hernieuwde vrijwillige en eener verpligte leening, welke reeds tot zoo vele en tot zoo grondig ontwikkelde redeneringen en uiteenloopende beschouwingen aanleiding heeft gegeven, nog langer gaande te houden, kan ik echter niet afzijn, om met weinige woorden te voldoen aan de verpligting, welke ik vermeen dat op mij rust, om, ter voorkoming van misduiding, kortelijk aan U Edel Mogenden voor te stellen, welke de redenen zijn, die mij in het uitbrengen mijner stem op dit ontwerp van wet zullen doen handelen.

Tot de wet van 13 April jl. heb ik destijds toegestemd, niet zoozeer uit overtuiging, dat in de bestaande tijdsomstandigheden het beproeven en het aangaan van vrijwillige leeningen mij het raadzaamste voorkwam, maar alleen uit het gevoel, dat ik mijne medewerking niet moest weigeren aan een maatregel, welke door zoo velen onzer alstoen geacht werd te moeten worden beproefd, om, zoo mogelijk, het uitschrijven eener gedwongene geldleening voor te komen, en welke vrijwillige leening op zoo vele gronden alstoen de publieke opinie scheen voor zich te hebben. Maar die toestemming tot de destijds opengesteld wordende vrijwillige leening is door mij gegeven met volledige kennis van zaken en met duidelijke overtuiging, dat ik tot het beproeven dier vrijwillige leening overging, wel begrijpende en verstaande dat de wetgeving zich verbond, om eene leening, tot welk beloop dan ook ingeschreven, aan te nemen, dezelve na den afloop van een bepaald tijdperk finaal sluitende en de wisselvalligheid der kans op zich nemende, of alsdan het ingeschreven beloop al dan niet toereikende zoude zijn, om de geforceerde leening, welke ik wenschte te vermijden, te kunnen doen ontgaan, doch daarentegen ook zich verpligt rekenende, om, zonder nader acht te slaan, of daardoor een kleiner of grooter voordeel aan de inschrijvers dier vrijwillige leening te beurt viel, ingeval de ingeschrevene som ontoereikend mogt zijn, zonder verdere openstelling dier vrijwillige leening of het beproeven van eene volgende, daarmede gelijk staande, in den loop van dit jaar, het voor 's Rijks schatkist benoodigde door eene gedwongene geldleening te zullen heffen, daarin aan de renversalen, uit de inschrijving der vrijwillige leening voortspruitende, al dat voordeel latende toekomen, hetwelk door het beloop der inschrijving en de bepaling der geforceerde heffing zelve volgens den loop der omstandigheden en het deswege voorloopig bij de wet vastgestelde, waaraan ik mij willens en wetens onderwierp, aan de houders dier renversalen in meerdere of mindere mate zoude kunnen te beurt vallen.

Dit is genoeg gezegd, om U Edel Mogenden te doen gevoelen, dat ik mij in gemoede niet kan vrij achten, om nader in den loop van dit jaar tot eene tweede vrijwillige leening, met de eerste bijkans in alles gelijkstaande, over te gaan. Door de nadere wijzigingen, in het primitive ontwerp der onderhavige wet gemaakt en bij de beantwoording op de aanmerkingen der Afdeelingen aan mij kenbaar geworden, is de nu voorgestelde tweede vrijwillige leening nog meer gelijk gemaakt aan de vroegere; des te minder kan ik mij dus bovendien daartoe voegen. Meer dan iemand zeer vatbaar voor dwaling, maar dus noodwendig ook voor terugbrenging en terugkeer tot betere begrippen, streef ik er echter zorgvuldig naar, vooral daar waar het goede en onwrikbare trouw geldt, om heden de man te zijn van gisteren, en dat doel in het oog houdende, vinde ik mij gedurende den loop van dit jaar aan de inschrijvers der voorgaande vrijwillige leening, bepaald bij de wet van 13 April jl., verbonden en niet meer zedelijk bij magte, om thans weder tot eene tweede vrijwillige leening, ter vermijding eener geforceerde heffing, over te gaan.

Het is verre van mij, dat ik hierdoor zoude willen staande houden, dat de wijze, waarop ik over het voorstel van de wet van 13 April jl. destijds gedacht heb en het gevoel der verpligtingen, welke ik mij daardoor oordeelde op te leggen, die zijn moeten van U Edel Mogenden allen. Ik erken het volledig, dat eene andere beschouwing, die meerdere vrijheid laat, bij andere alstoen mede toestemmende leden dezer Vergadering ter goeder trouw heeft kunnen plaats hebben: » *hanc veniam damus, petimusque vicissim*". Genoeg is het, dat ik aan U Edel Mogenden opregt en waar openlegge, hoe alstoen mijne beschouwing geweest is en hoe dus noodwendig mijn zedelijk gevoel zoude gekwetst worden, wanneer ik nu twijfelen kon over de verpligting,

die ten opzigte van het weder openstellen eener vrijwillige leening naar mijne wijze van beschouwing op mij thans nog rust.

Hartelijk had ik gewenscht, dat dit onderhavige voorstel van wet in twee afzonderlijke wetten ware gesplitst geworden. Alsdan zoude ik omtrent de eerste, welke zoude bestaan hebben uit de zeven eerste artikelen van het thans in discussie zijnde ontwerp, Zijne Majesteit eerbiedig hebben kunnen verzoeken, dezelve in nadere overweging te nemen, en zulks niet tevens hebben moeten doen omtrent het tweede gedeelte, behelzende de bepalingen omtrent de geforceerde geldleening: want ofschoon ik moet erkennen, dat de grondslag, waarnaar die geforceerde opbrengst wordt berekend, mij toeschijnt met groote en aanmerkelijke bezwaren behebt te zijn, zoude ik echter na de essentiële verbeteringen, welke art. 9 en, tengevolge daarvan, de artt. 10, 11 en 15, alsmede voornamelijk art. 27, in verschillende opzigten ondergaan hebben, uithoofde van den drang der omstandigheden en de noodwendigheid om onverwijld te voorzien in de middelen ter bestrijding van de verleende buitengewone credieten voor 1831, dit offer mijner denkwijze hebben gemeend te kunnen en te moeten brengen, en mitsdien toe te stemmen dat de proef van dezen grondslag en van de toepassing daarvan op de verschillende klassen der gegoede contribuabelen genomen worde. Maar nu, daar de tweede vrijwillige leening in eene en dezelfde wet begrepen is met de geforceerde, moet ik omtrent het geheele ontwerp van wet Zijne Majesteit eerbiedig verzoeken, dit ontwerp in nadere overweging te nemen.

De heer **Beelaerts van Blokland**: Ik zal hier niet uitweiden over hetgeen men de doode letter der wet genoemd heeft; maar die letter moeten wij toch altijd in aanmerking nemen, daaraan moeten wij ons houden. En wanneer ik die in het tegenwoordig geval naga, geloof ik, dat de vrijwillige leening is geoorloofd, niet strijdig met aangegane verbindtenissen en de goede trouw. De Regering toch heeft bij de wet van April geene verbindtenis aangegaan van geene nieuwe vrijwillige leening meer te openen, en in den aanhef der wet komt met zoovele woorden voor, dat de vrijwillige negotiatie daarom werd uitgeschreven, om de ingezetenen zooveel mogelijk vrij te waren tegen belastingen of gedwongen geldleeningen. Hierin ligt nu volstrekt geen verbod om eene nadere vrijwillige leening te openen; maar de vrijheid daartoe ligt zelfs in den geest van de wet van April, wijl dezelve ten doel heeft de vrijwaring voor gedwongen middelen... Wat nu waar was in April, is het ook in Junij en de goede trouw wordt dus door deze wet niet op het spel gezet. Op zich zelf beschouwd, ben ik er verre af, van in een land van koophandel den speculatiegeest te willen tegengaan; doch wanneer de Regering zich werkelijk niet heeft verbonden, mag men daaraan het belang der ingezetenen niet opofferen.

Ik heb hooren spreken van eene soort van straf, welke men hun, die vroeger niet ingeschreven hebben, door eene gedwongene leening wegens het gesloten houden hunner beurzen moest opleggen. Doch hoe kan men zulks aanvoeren, wanneer men bedenkt, dat de wet zoo kort na derzelver uitgifte moest werken; dat er een aanmerkelijke tijd vereischt werd, om dezelve algemeen bekend te doen worden, ten einde de ingezetenen zich alzoo konden *vrijwaren?* Behoorden ook bij een onderwerp als dit, niet buitengewone middelen tot bekendmaking te geschieden? Intusschen heeft men opgemerkt, dat de *Staatscourant* de wet eerst op den vierden dag, nadat dezelve gearresteerd was, heeft medegedeeld. Daarenboven was het gerucht algemeen verspreid, dat men zich om de inschrijving in de leening niet behoefde te bekommeren, daar zij zonder eenige moeite zou vol komen. Daarin hebben vele lieden berust. Ik heb mijn best gedaan, menschen, die mij de eer aandeden, mij over deze aangelegenheid te raadplegen, tegen deze verspreide geruchten te waarschuwen, opdat zij er de speelbal niet van zouden worden; ik heb hun voorgesteld, dat dergelijke geruchten niets vreemds konden opleveren, wanneer men bedacht, dat degenen die groot winstbejag ten doel hadden, het van belang achtten, dat de leening niet vol kwam, ten einde zij alsdan grootere voordeelen van hunne renversalen zouden erlangen.

Wanneer ik derhalve èn geest èn letter der wet overeenbrenge, besluit ik, dat de nieuwe vrijwillige leening is geoorloofd niet alleen, maar zelfs pligtmatig. Want, zal men de natie aan zulke groote bezwaren blootstellen, als natuurlijk aan een gedwongen middel zijn verbonden, zonder nog eene proeve in het werk te stellen, om haar daarvoor te behoeden?

Men heeft gezegd, dat de deelneming in de leening zeer gering zal zijn. Ik geloof dit niet. Men moet zich dezen maatregel in verband met de gedwongene leening voorstellen, en wie zal dan niet verkiezen aan het vrijwillig middel deel te nemen, in plaats dat hij dit aan het verpligte zal moeten doen? Valt hier iederen ingezeten niet zijn belang in het oog?.....

Ik ga thans tot de gedwongene leening over.

Alle belastingen kunnen onder drie klassen gebragt worden, te weten:

1°. belastingen op de bezittingen;

2°. die op de inkomsten, en

3°. die bij omschrijving.

Alles welbezien, kan de onderwerpelijke maatregel onder de tweede soort van belastingen gebragt worden..... Alle heffingen van dezen aard zijn onvermijdelijk aan bezwaren onderhevig. In de eerste plaats doet zich echter de vraag op: hoe zal men de inkomsten waarderen en daarna zorg dragen, dat de belasting op de meest gegoeden drukt? Hoe komt men tot de kennis daarvan? Of door het doen van den eed, òf door een zeer inquisitoriaal onderzoek. Dit laatste zal toch wel niemand onzer willen. Behalve, dat dit de grootste ongelegenheden met zich mede brengt, zijn er zoovele inkomsten, die alle onderzoek uitsluiten, zoovele, die aan het allernaauwkeurigste onderzoek ontsnappen. Dit is vooral met handelswinsten het geval. Hoe zal men den koopman vrachten, commissiën, assurantiën, disconto's en allerlei handelingen van dezen aard kunnen narekenen? Wat blijft er dus voor beter middel tot een maatstaf in deze over dan eeds-aflegging? Onze natie staat nog op een hoogen trap van zedelijkheid, en dit mag de waarborg zijn voor de opregtheid van den eed..... Ik wil niet ontkennen, dat deze maatstaf ook eenige zwarigheden oplevert, doch er moet een algemeene regel zijn; deze heeft althans de minste zwarigheden en is verre boven een inquisitoriaal onderzoek te verkiezen....

Men heeft bedenkingen gemaakt tegen het 17de artikel, nopens de herbelasting; men heeft de vrees geuit, dat dezelve in de uitvoering zwarigheden en ongelegenheden zal kunnen veroorzaken als die in de admodiatie des gemaals. Ik geloof, dat die bedenkingen niet gegrond zijn; volgens art. 14 der wet zal toch de herbelasting het maximum der inkomsten niet mogen te boven gaan. Die herbelasting is niet onbepaald, levert het gevaar niet op van de admodiatie van het gemaal. Het antwoord der Regering op deze reeds in de Afdeelingen gemaakte bedenkingen is duidelijk en ondubbelzinnig.

Dat antwoord is te gewigtig, dan dat ik het u hier niet zou herinneren. Hetzelve luidt aldus: » Eindelijk schijnt in het algemeen het stelsel der herbelastingen geene aanleiding te kunnen geven tot de gevreesde bezwaren, omdat hier steeds de som der herbelasting, gevoegd bij die der vroegere aanslagen, blijven moeten binnen het *maximum* van art. 14 der wet, en dus, ook zelfs in de toepassing van dit artikel, de ingezetenen hunnen waarborg vinden in art. 14 der wet, hetgeen in de admodiatie des gemaals niet bestond, waarin het beloop der som aan geen maximum was gebonden."

Er blijft mij nog over, eenige woorden te zeggen nopens een belangrijk onderwerp, dat in deze beraadslagingen is aangeroerd: onze tegenwoordige staatkundige toestand. Edel Mogende Heeren, wij hebben de gebeurtenissen niet in onze hand; laten wij onze beste pogingen aanwenden, om dien goeden geest aan te kweeken, welke de Natie zoo voordeelig onderscheidt. In den tegenwoordigen stand van zaken in Europa is het heilzaamst, nog gedurende eenigen tijd geduld te oefenen. Laten wij het voorbeeld van den dapperen, maar evenzeer geduldigen Chassé volgen!....

De heer **van Alphen**: Ik begin met hulde te doen aan de bedoelingen van de Regering en van de verdedigers der wet, wat de heropening der vrijwillige negotiatie betreft; maar het is U Edel Mogenden niet onbekend, dat ik, van het begin onzer drukkende omstandigheden af aan, tegen het opnemen van geld bij vrijwillige leening geweest ben, dat is te zeggen, tegen aanbiedingen aan het openbaar crediet van engagementen met hooge intresten en onereuse conditiën in omstandigheden van stijgende waarde van gereed geld en dalende waarde van publieke fondsen, in tijden van algemeene en voor ons bijzondere onzekerheid der toekomst.

In de IVde Afdeeling heb ik mijn gevoelen ontwikkeld, doch in de publieke vergadering van den 13den April jl. heb ik een stilzwijgend votum uitgebragt, omdat ik vermeende niet te mogen contrariëren die algemeene goedkeuring, aan de eerste vrijwillige negotiatie gegeven, welke, mijns inziens, op illusie steunde,

naar werkelijk de reussite zoude ondersteund hebben, wanneer e reussite mogelijk ware geweest, hetgeen ik à priori niet mogt egenwerken, omdat ik nooit mijn individueel gevoelen boven lle consideratiën van staatkundigen aard mag verheffen.

Ik heb toen gezwegen, maar thans moet ik spreken, om mij elven te regtvaardigen en de natie bij eene mogelijke tweede nislukking omtrent hare ware belangen in te lichten en aan ezelve hare dure verpligtingen voor te houden.

Ik weet het, Edel Mogende Heeren, voor individus en voor atiën bestaat maar al te zelden het geval, dat zij zich door erstand laten leiden, dat zij hun belang kennen en, zoo zij het l kennen, dat zij zich daarnaar gedragen: kennis, belang en ligt zwichten gewoonlijk voor de stem der driften en de inlazing der hartstogten. Vooral is dit eene treurige waarheid in ijden van beroering, van gevaar; nooit wordt die stem van ede of wel begrepen belang gevolgd in omwenteling. Dan schijnt it den aard der zaken alles omgekeerd te zijn: regt wordt nregt; waarheid, leugen; daartegen te redeneren is dwaasheid, laartegen te handelen en met gelijke activiteit, veerkracht en loelmatigheid te handelen en te strijden, wordt pligt.

Maar ik spreek tot eene natie, die prijs stelt op bedaardheid en goed overleg, die de waarheid lief heeft en geene omwenteling wil, die de leer der pligten aan die der regten verbindt en, lat God geve, daarvan nimmer afscheiden zal!

Felix quem faciunt aliena pericula cautum.

Wat is voor alle volken, voor alle regeringen, voor alle vereeniging van redelijke schepselen het fundamenteel principe van nun bestaan? De *bezworen trouw.* Wat heeft die tot regel? Wat gij bezworen hebt, zelfs tot uwe schade, dat zult gij houden. Wat sluit dat in? Niet te beloven, wat men niet zoude kunnen of willen houden, wat in de gevolgen zoude kunnen leiden ot ontrouw.

Ontneem dat beginsel aan de menschelijke maatschappijen en alles wordt verwarring; kennis, verlichting, physieke en zedelijke krachten worden tot vloek, in plaats van tot zegen. Sla uwe oogen n de geschiedrollen der natiën, en gij zult daarin het bewijs vinden, hoe lang en duur volken en vorsten geboet hebben voor le verzaking van dit heilig beginsel. De toepassing er van op het tegenwoordig Europa zal niet moeijelijk zijn.

Maar is dit zoo ten opzigte van allerlei soort van overeencomsten, hoeveel te meer dan in de toepassing op het algemeen *openbaar crediet*, hetwelk alleen bestaat in en op beloften op de oekomst, van somtijds zeer onzekere toekomst, van verwijderde oekomst. De overdrijving heeft er zelfs de eeuwigheid onder gebragt. Zoo ver gaat de menschelijke verdwazing en roekeloosheid!!

Revolutiën, Edel Mogende Heeren, hebben geen crediet, kunnen het niet hebben, omdat zij geene toekomst en hare beloften lus geene waarde hebben? En waarom hebben zij geene toekomst? Omdat het principe van haar bestaan de *verbroken trouw* is, omdat zij, het verledene verzakende, alleen bestaan op het tegenwoordige en van dat tegenwoordige persen zij alles af door geweld.

Wettige orden van zaken hebben eene toekomst, omdat zij het verledene erkennen en de bezworen trouw haar heilig is: dat vestigt het crediet. Maar zij hebben met een ander kwaad te kampen, en dat is misbruik van crediet. Zij ontlasten het tegenwoordige en bezwaren te veel hare toekomst, en de gemakkelijkheid, om de beloften te verkoopen, brengt maar al te dikwijls verkwisting voort, ten einde aan deze toenemende behoeften te voldoen van die verlichte begeerlijkheid, welke bij ons *liberalisme* en door de ouden *auri sacra fames* genoemd wordt.

Is het door de ondervinding maar al te zeer bewezen, dat het gebruik van crediet in tijden van rust en vrede *verleidend* is, n tijden van onrust wordt het eene dwaling en eene gevaarlijke dwaling, ja, het kan leiden tot *kwade trouw*, omdat men niet zeker kan zijn in de gevolgen van een eersten stap, waartoe men egen zijnen wil zoude kunnen gebragt worden, omdat de goede rouw gebiedt de toekomst te minder te bezwaren naar mate zij meer onzeker wordt, omdat men de beloften op die toekomst niet mag verkoopen voor spotprijs of op al te nadeelige, vernederende conlitiën, wijl daardoor het tegenwoordige niet kan geholpen worden n de toekomst nutteloos bedorven wordt.

Daarbij lette men op den aard van het openbaar crediet.

Schuw en wantrouwend van natuur, nieuwsgierig en ongeloovig van aanleg, heeft het een onoverwinlijken afkeer, niet alleen van het *principe* van revolutiën, maar ook van derzelver ruwe en woeste manieren, en dat niet alleen, maar het voedt ook eene somtijds te ver gedreven preventie tegen al te groote beleefdheid, tegen het blinkend vernis van fraaije, hoogklinkende woorden. Die verstaat het niet; eerlijk, kordaat en eenvoudig, bestaat het alleen op waarheid; de doolhof der agiotage kan het op den duur niet van deszelfs grondregels doen afwijken; het *fistula dulce canit* etc. is in deszelfs mond als bestorven: in een woord, het crediet nadert tot degenen, die schroomen er gebruik van te maken, maar wijkt terug, als men op hetzelve aandringt, en daar het naar waarheid zoekt, zoo vindt het in de woeker-conditiën, die men hetzelve aanbiedt, ja, soms opdringt, wel bewijzen van beleefdheid en hoogachting, maar tevens ook van verlegenheid en achteruitgang, en dan wordt het hardhoorig en onbegrijpelijk, laat zich die beloften en conditiën wel en duidelijk uitleggen; dat geschiedt gewoonlijk in deszelfs voordeel, zoo verstaat het dit ook, houdt er aan vast en, met een staal geheugen bedeeld, verwijst het gedurig op die uitleggingen, gedoogt geene de minste afwijking noch van de letter, noch van den geest van de overeenkomst. Dit is wel lastig, maar men heeft het van te voren geweten, en het is eene waarheid: de aard eener zaak kan niet veranderd worden.

Men leide daaruit af, dat alle aanzoek, dat niet van de zijde van het crediet zelve gedaan wordt, gevaarlijk is en ruineus in de gevolgen; daarbij bedenke men, dat alle beroep op algemeen crediet in tijden van verlegenheid blootgesteld is aan mislukking; geheele of gedeeltelijke mislukking verergert den toestand van den geldopnemer, vermindert de waarde van publieke fondsen en private eigendommen en verzwaart daardoor alle geforceerde heffingen; die worden dan uitgesteld en verschoven, en 's lands schatkist raakt in verlegenheid, terwijl van de regelmatige aanvulling derzelve de redding van het vaderland afhangt.

Er bestaan voor alle volken periodes van gevaar, die buitengewone inspanning en opofferingen noodzakelijk maken; als zij algemeen gedragen worden, is het dragen er van dikwijls een middel tot versterking van trage handen en slappe knieën, en algemeen moeten zij gedragen worden: dat kan beter bereikt worden door geforceerde heffing dan door vrijwillige negotiatie. Men bedenke slechts, dat de maatschappelijke vereeniging niet alleen bestaat uit armen en rijken, maar ook uit vaderlandslievenden, onverschilligen, onwilligen en eindelijk speculanten, die èn op de vaderlandsliefde, èn op de onverschilligheid, èn op de onwilligheid van anderen speculeren.

Door vrijwillige negotiatiën te beproeven en te doen, in tijden van beroering en gevaar, tot bezwarende conditiën, verrijkt men de speculanten, ontslaat men de rijken en gegoeden van hunne verpligtingen (die zonder schade, somtijds met voordeel, het eene fonds met het andere verwisselen kunnen), laat de onverschilligen onopgewekt voortsluimeren, en de onwilligen juichen en worden versterkt in hunne onwilligheid. Maar dat nog niet al: echte getrouwe vaderlandsliefde, die gaarne haar aandeel in de algemeene verpligting wil voldoen en blijven voldoen, wordt voorbijgegaan en nutteloos gemaakt, want men heeft zich aan het dor, inhalig eigenbelang, het geld-principe, gewend en aan dat eigenbelang de heilige taak opgedragen om het vaderland te redden!

Geene natie behoeft ondergang te vreezen, die zich zelve behouden wil bij die bestaande orde van zaken, welke op de bezworen trouw rust en op zijn tijd daarvoor alles veil heeft: dat is haar belang en pligt, want revolutiën zijn en blijven altoos de hoogste calamiteiten. Maar de Regering moet zorgen, dat elkeen aan dien pligt herinnerd en daarbij gehouden worde; schroomvalligheid, om die verpligtingen af te vragen, is verkeerde staatkunde en in het financiële is het misrekening, en men stelt zich daarenboven bloot aan het verwijt, van de opofferingen, die noodzakelijk waren, niet op zijn tijd gevraagd te hebben, toen het gevaar dreigde en het besef er van den last ligter zoude gemaakt hebben.

In tijden van beroering en gevaar, zooals wij die beleefd hebben sedert de losrukking van België, wordt de omloop van het *circulerend medium* gestremd; angst, wantrouwen en hebzucht sluiten het gereed geld op; vrijwillige negotiatiën kunnen niet overal doordringen met alle hare beloften; angst en wantrouwen laten zich daardoor niet overhalen, hebzucht is nog niet voldaan, en wil nog voordeeliger conditiën. Wat blijft dan over? Zich aan de spelers te wenden; doch die zijn niet overal te vinden, en het spel is nog niet tot de middel- en mindere klassen doorgedrongen, en bij deze laatsten blijft het gereed geld opgesloten. De geforceerde heffing, die allen treft, herstelt de stremming en is een ongelukkig, maar noodzakelijk geneesmiddel. De zeeman, die in storm een gedeelte van zijne lading over boord werpt, doet dit om het andere gedeelte te redden; hij doet dit zonder

uitstel of verwijzing op de toekomst. Alle beroep op toekomstige maatregelen strijdt met den aard der omstandigheden, waarin men zich thans bevindt. Onverwijld en op zijn tijd opofferingen te doen, dat kan alleen redden als redding mogelijk is.

Engeland heeft, in zijnen 25jarigen strijd tegen de antisociale beginsels van de Fransche revolutie, den steun zijner financiën gezocht en gevonden in eene permanente oorlogs-belasting, die jaarlijks 14 millioen ponden sterling opbragt en die oneindig vexatoirder was dan onze geforceerde heffing; daarenboven alle deszelfs negotiatiën werden gebaseerd op nieuw gecreëerde belastingen, die voor de intresten en amortisatie gehypothekeerd waren, die gesubmitteerd werden aan de concurrentie van de hoogste inschrijvers, waardoor de Regering (welke het *minimum* bepaalde) hare waardigheid en onafhankelijkheid behield.

Ons geldopneming-stelsel is op geheel andere en in mijn oog geheel verkeerde beginsels gevestigd, of liever, het berust alleen op verlegenheid, die alles geoorloofd acht, en dus op afwezendheid van vaste beginsels; het verzwakt de vaderlandsliefde en contrarieert die krachtsontwikkeling, welke alleen in staat is om revolutiën te staan en zich door dezelve niet te laten overheerschen; het ontwijkt geforceerde geldheffingen van 4 percent en stelt daarvoor eene aanbieding van $6^1/_2$, met eene dreiging, die veel naar dwang gelijkt; het roept het vertrouwen in en biedt een hypotheek aan, dat aan anderen onttrokken wordt; het sluit eene negotiatie op een bepaalden tijd en wijst in die sluiting een important voordeel aan, en opent die weder, als of er niets gezegd was; het justificeert alles door den drang der omstandigheden. In mijn oog is er geene regtvaardiging noodig, geen bedelend verzoek om vertrouwen komt hier te pas. Algemeenheid, billijke verdeeling, pligtbesef en goede trouw kunnen ons alleen redden. Ik doe regt aan de waarlijk goed gemeende pogingen en bedoelingen van de Regering, maar ik zeg het uit innige overtuiging: Nederland staat getrouw en standvastig, naast ontrouw en ondankbaarheid. Aan die bezworen trouw vast te houden, daaraan in oogenblikken van gevaar zich te klemmen, alles te vermijden wat tot de schending er van zoude kunnen leiden, dat moet echte, anti-revolutionaire, Nederlandsche staatkunde zijn; onze goede trouw moet boven alle verdenking verheven zijn, en ik deploreer in mijn hart, dat dezelve een onderwerp van controverse geworden is en zoo veel verdediging en verdedigers noodig heeft.

Ik stem tegen de wet.

De heer **van Tets van Goudriaan**, *Minister van Financiën*, zegt hoofdzakelijk het volgende: De loop, welken de langdurige beraadslaging over de onderhavige wet in deze zitting genomen heeft, maakt mijne taak in dit oogenblik zeer ligt en stelt mij in de aangename gelegenheid, deze beraadslaging niet zeer laat in den nacht te behoeven te rekken.

Daar al het voor en tegen, dat omtrent deze wet heeft kunnen worden aangevoerd, schier is uitgeput en de bedenkingen van den eenen spreker door de toelichtingen van den anderen zijn opgeheven, geloof ik te kunnen volstaan met de hoofdonderwerpen uwer beraadslagingen te behandelen en mij tot eenige algemeene beschouwingen te bepalen.

Drie punten zijn voornamelijk in deze beraadslaging behandeld door genoegzaam alle sprekers, namelijk:

1°. de vrijwillige leening;

2°. de verpligte leening, en

3°. staatkundige bespiegelingen over den rampspoedigen toestand des vaderlands.

Ik zal deze leiding, welke door U Edel Mogenden zelve als het ware is aangewezen, op den voet kunnen volgen.

Het eerste punt is dan de *vrijwillige geldleening.* Daaromtrent is al het voor en tegen uit verschillende gezigtspunten beschouwd en in het breede behandeld. Dezen hebben het ondoelmatige, het ongeoorloofde, het verwerpelijke van eene nieuwe vrijwillige geldleening beweerd; genen hebben het pligtmatige en volkomen staatkundige op geheel strijdige gronden betoogd. U Edel Mogenden zullen zich dan ook niet verwonderen, dat de Koning, bij zulk een strijd van meeningen, overeenkomstig het laatste gevoelen, tot deze voordragt heeft besloten.

De Koning, zeg ik, wiens vaderlijke regering geen ander doel heeft dan, om zooveel mogelijk, alle rampen en lasten van zijn volk af te weren, — de Koning, zeg ik, die te veel gevoel heeft van de opofferingen, welke ook de talrijke middenstand doet, welks goed en bloed mede aan de grenzen staan en een koperen muur helpen uitmaken tegen oproer en euvelmoed, dan dat Hij niet met de uiterste zorg zou waken voor de belangen en regten, ook van dit deel zijner onderdanen, — de Koning, van wien het niet te verwonderen is, dat Hij, terwijl nieuwe opofferingen noodig zijn, die van u en mij vraagt en andermaal is bedacht geweest om van den meer vermogende te leenen en langs dien weg de minvermogenden te sparen, — de Koning eindelijk, die te zeer bekend is met de verwikkelingen van Europa, met den tuimelgeest, die in alle Staten heerscht en woelt, die te zeer erkent de trouw, de eendragt, de hulpvaardigheid en liefde van de Noord-Nederlandsche natie, dan dat Hij niet alles zou aanwenden om meer drukkende middelen af te keeren en den geest zijner onderdanen te houden in die mate van rust en effenheid, aan welke wij, naast God, ons behoud alleen zullen te danken hebben.

Niemand zal het alzoo bevreemden, dat een Vorst, door zulke beschouwingen geleid, van verschillende wijzen van zien die heeft gekozen, waardoor alle Zijne onderdanen zoo lang mogelijk bewaard worden voor gedwongene maatregelen en dat daartoe niet wordt besloten, voor dat alle middelen, om het benoodigde op eene meer vrijwillige wijze te vinden, zouden zijn uitgeput.

Ik geloof, dat door alles wat ik over het eerste punt gezegd heb, aan U Edel Mogenden en geheel de natie met openheid het gezigtspunt is aangewezen, hetwelk aan de Regering bij deze voordragt tot leidstar gediend heeft.

Ik vind dus genoegzame vrijmoedigheid om over te gaan tot het tweede punt: de *gedwongene geldleening.* Die gedwongene geldleening heeft men aan de vrijwillige leening gehecht, om de redenen door velen uwer reeds ontwikkeld en door de meesten gebillijkt. Men heeft dit namelijk gedaan, omdat de eerste vrijwillige leening geleerd heeft, dat men dwaalde, wanneer men veronderstelde, dat een vrijwillig middel, zonder dat het dwangmiddel onmiddellijk daarmede verbonden is, genoegzame resultaten oplevert.

Men heeft tegen het ontwerp van de verpligte geldleening drie hoofdbeschuldigingen ingebragt en gezegd, dat zij was *duister*, *ongelijk drukkend* en *willekeurig.* Maar ik bid u, Edel Mogende Heeren, die wet niet op haar zelve te beschouwen, maar vooral in verhouding tot andere belastingen, die daarvoor zouden kunnen worden in de plaats gesteld, en te bedenken, dat men de onderhavige wet dus geenszins van gebreken wil vrijpleiten, maar vermeent te mogen opmerken, dat volmaakte gelijkheid in het stuk van belastingen eene hersenschim is en dat het er voornamelijk op aankomt tusschen kwaad en kwaad het minst drukkende te kiezen.

Wanneer ik nu de tegen de wet gemaakte hoofdbedenkingen in het bijzonder zal beantwoorden, dan moet ik al aanstonds zeggen, dat het uit den aard eener belastingwet voortvloeit, dat die voor geenen aangenamen en redekunstigen vorm vatbaar is; dat men dit dan ook niet in de tegenwoordige moet vorderen; maar dat zij dien graad van *duisterheid* zoude hebben, welke men haar ten laste legt, vermeen ik te mogen ontkennen.

De eerste aanslag van de thans nog werkende belasting van het personeel was tot zekere hoogte dezelfde; de aanslag was ook daar *a priori* moeijelijk op te maken, maar die duisterheid, als men ze zoo noemen wil, wordt opgeklaard bij het bekomen van het aanslagbiljet, en zoodra de kantonnale commissie het kohier zal hebben daargesteld, zal een ieder zijnen aanslag zeer duidelijk aan de bepalingen der wet kunnen toetsen en zich alzoo van het wettige zijner verpligtingen volkomen kunnen overtuigen.

Men zou de wet onregt aandoen, met te veronderstellen, dat zij op algebraïsche formulen gegrond was, daar zij zuiver arithmetisch is, en het zal later weinig moeite kosten, hare werking door eigene becijfering te kennen. Ware het niet zoo laat in den nacht, dat ik het woord tot U Edel Mogenden voere en waren soortgelijke becijferingen voor mondelinge voordragt vatbaar, zoo zoude ik U Edel Mogenden zulks zonder veel moeite kunnen aantoonen. Mogelijk zal ik daarop straks nog gedeeltelijk terugkomen.

Men zegt, dat de voorgedragene bepalingen *ongelijk drukkende* zullen zijn. Ik ontken dit niet geheel. Ik erken zelfs, dat, in het afgetrokkene beschouwd, deze wet hier en daar ongelijk werken zal; maar men heeft, in het stuk van financiën, het kunstvermogen nog niet zoo ver gebragt, dat men eene belasting van 30 à 40 millioen bij eene natie van ruim 2 millioen ingezetenen zoodanig kan heffen, dat zij den toets eener zoo gewenschte evenredigheid kan doorstaan of dat daarbij alle mogelijke individuële belangen zouden kunnen worden in het oog gehouden. De onderwerpelijke wet moge dan ook tot eenige ongelijkheid aanleiding geven, doch zij bestaat niet in die mate,

als men beweerd heeft en zij is welligt minder ongelijkmatig dan de jongste anticipatie, aan welke het correctief ontbrak, hetwelk aan deze is toegevoegd, de toets namelijk der inkomsten.

Dat er verschil in de toepassing der wet tusschen kanton en kanton, tusschen de eene stad of gemeente en de andere bestaan kan, zal men niet betwisten. Maar men moet ook niet vergeten, dat de huurwaarden zelve ongelijk zijn en dat eene huurwaarde van f 100 in Drenthe niet met een gelijk bedrag in Amsterdam bij voorbeeld kan worden vergeleken, en dat eene rectificatie hiervan, ja, eene schijnbare gelijkheid zoude tot stand brengen, maar inderdaad eene groote onregtvaardigheid zoude doen begaan.

Men heeft tot voorbeeld genomen den te hoogen aanslag van een predikant in de landelijke gemeenten, wiens inkomen men, wanneer de aanslag zijner personele belasting bij verdubbeling tot grondslag gelegd wordt, zeer verkeerd zoude schatten. Maar men heeft vergeten op te merken, dat, indien zulk een predikant zich bezwaard mogt achten, hij in reclame komen kan, en dat aan zijn beklag dadelijk zal worden te gemoet gekomen en zijn aanslag tot het bij de wet bepaalde quantum zijner inkomsten zal worden teruggebragt.

Men heeft gezegd, dat de werking der wet tot vele reclamatiën zal aanleiding geven. Maar juist in die reclamatie is het rectificatief van de wet gelegen en het middel te vinden, om de meer vermogende standen hooger op te voeren en meer en meer de fortuinen te treffen, die bij alle belastingwetten zoo moeijelijk te treffen zijn, en bij andere soort van middelen alleen aan de zedelijkheid der belastingschuldigen moeten worden gelaten.

Men heeft eindelijk de voorgedragene verpligte leening voor *willekeurig* gehouden. Ik moet dit geheel ontkennen. Zoo de wet eenige wezenlijke deugd heeft, dan is zij wel degelijk hierin gelegen, dat zij niets aan willekeur overlaat. Alles, van het begin tot het einde, is hier door wettelijke bepalingen geregeld. Noch de ingezeten kan zich aan hare werking onttrekken, noch de kantonnale commissiën den eenen boven den anderen bezwaren of hier of daar meer of minder gunst bewijzen; en al wat men tegen de regeling der splitsing van huren zoude kunnen aanvoeren, is door bepalingen in de oorspronkelijke wet omtrent het personeel zelve voorzien, zoodanig, dat ook hier voor groote misbruiken of kwade praktijken weinig te vreezen schijnt.

Sommige sprekers hebben hunne bevreesdheid te kennen gegeven, dat de Regering, door de bepaling der afkoopen van de vijf laagste klassen, eene misrekening zoude hebben gemaakt en vijf zestienden van het geheele bedrag zoude missen. Maar men stelle zich gerust, de werking der wet is waarborg tegen zulk eene misrekening en bewijst, dat het verlies voor de schatkist gering is, bij vergelijking van de groote verligting voor de hulpbehoevende standen, en men houde in het oog, dat de som, welke *gelijkelijk* tusschen de zestien klassen gedeeld wordt, in ieder derzelve *zeer ongelijk* wordt toegepast, zoodat zij in de zestiende klasse slechts *eenmaal* en in de eerste *twintigmaal* verdubbeld wordt, waardoor de vijf laagst aangeslagene klassen in geenen deele vijf zestienden opbrengen, maar daarin tot eene zeer groote mate door de hoogere klassen geholpen worden.

Men heeft de aanmerking gemaakt, dat de bepalingen van de vorige vrijwillige leening in deze wet gemist worden. Maar zij zijn verklaard gehouden te worden, als in de onderhavige wet geïnsereerd.

En ik vrage U alzoo, of dit niet hetzelfde is, als waren zij in de nieuwe wet andermaal opgenomen. Overigens heb ik te dien opzigte reeds in mijne antwoorden gezegd, en ik herhale het hier: »dat men het bepaalde voornemen heeft, om publiek te maken en alom, ter bevordering der deelneming, te doen verspreiden een berigt, hetgeen zal bevatten *het geheel der voorwaarden van de negotiatie, zoo uit de vroegere als de tegenwoordige wet overgenomen.*"

Daar is ook eene aanmerking gevallen over het, gelijk men het noemt, berigt der openstelling van de vroegere vrijwillige geldleening, dat van wege het Ministerie van Financiën is uitgegeven, even als of dit tot duisterheid had aanleiding gegeven. Maar, Edel Mogende Heeren, zie hier dit berigt, hetwelk indedaad niets bevat dan de uitgifte der wet in een meer gemakkelijk formaat, en de inzage van hetzelve zal U Edel Mogenden doen erkennen, dat eene zoodanige beschuldiging daarop niet kleven *kan*.

Een der leden heeft eene aanmerking gemaakt en ook daarin een nieuw bezwaar in de aanneming der wet gevonden, dat daarbij niet bepaald werd, dat de anticipatie-biljetten, overeenkomstig de wet van 13 April jl., in de laatste vijf termijnen van het fournissement der vrijwillige leening zouden worden aangenomen. Maar alle de bepalingen dier wet zijn toepasselijk verklaard op de tegenwoordige. Het was dus onnoodig, zulks daarbij op nieuw te bepalen. Maar ter geruststelling van dat lid geef ik hier de verklaring, dat de anticipatie-biljetten voor de helft, overeenkomstig de vroegere wet, in alle de vijf termijnen van het fournissement der onderhavige leening als gereed geld zullen worden aangenomen.

Ik weet waarlijk niet, wat ik meer ten aanzien van deze wet zou kunnen zeggen. Men poogt, door eene ruime deelneming in de vrijwillige leening, de natie te bevrijden van gedwongene heffing en alzoo van een kwaad, hetwelk alleen door noodzakelijkheid kan worden geregtvaardigd; *moet* deze heffing plaats hebben, dan het is het der Regering voorgekomen, dat het voorgedragen middel de voorkeur verdient.

Men heeft gesproken van belastingen op de inkomsten en bezittingen. Dan het is U Edel Mogenden bekend, tot hoevele moeijelijkheden en hatelijkheden ook zulke maatregelen aanleiding geven, en dezelve zijn in de oogenblikken, waarin wij leven, bij den tegenwoordigen stand der fortuinen, bij het belang van het behoud van het individueel crediet, niet minder bedenkelijk voorgekomen.

Eindelijk, Edel Mogende Heeren, zal ik eenige woorden zeggen over het derde hoofdpunt, dat in uwe beraadslagingen behandeld is, beschouwingen over onzen *staatkundigen toestand.*

Edel Mogende Heeren, indien de gang, door de Regering ten aanzien onzer staatkundige aangelegenheden gehouden, eenen weêrklank in de Staten-Generaal gevonden heeft en alle de leden der Vergadering daaromtrent een eenparig gevoelen hebben aan den dag gelegd, zoo vinden de uitboezemingen, door deze gedaan, ook weêrklank bij de Regering.

Ook zij deelt geheel de overtuiging van U Edel Mogenden, dat moed, goede wil en kracht niet bestendig kunnen worden op de proef gesteld, dat het meer dan tijd is, dat wij uit den onzekeren, rampzaligen en onbeslisten toestand geraken, waarin wij, zoo geheel onverdiend en buiten onze schuld, gedurende tien maanden verkeeren, en ik kan dan ook verzekeren, dat de voorschriften, aan 's Konings gevolmagtigden gegeven, om met kracht, rust en nadruk te handelen, geheel overeenkomen met de wenschen van U Edel Mogenden.

Ziedaar, Edel Mogende Heeren, wat ik over de drie hoofdonderwerpen van uwe beraadslagingen heb gemeend te moeten zeggen, en ik onderwerp, na deze korte ontwikkeling, dan ook de voorgedragene wet aan uwe uitspraak.

De heer **van Reenen**: Het is te laat, Edel Mogende Heeren om veel bij het gezegde te voegen; ik moet evenwel verzoeken te mogen antwoorden op het gezegde van Zijne Excellentie omtrent het berigt, hetwelk Zijne Excellentie mij daar overhandigt. Ja, Edel Mogende Heeren, het is juist dit berigt, dat aanleiding heeft gegeven tot de door mij aangevoerde bedenkingen. Het is niet een eenvoudige afdruk der wet, maar er gaat eene kennisgeving vooraf, geteekend van Tets van Goudriaan, waarbij gezegd wordt, dat bij eene vervroeging der betalingen de helft in anticipatie-biljetten kan voldaan worden. Hierdoor heeft men geoordeeld, dat de wet werd veranderd, en daar er nu wederom over die betaling in anticipatie-biljetten bij deze wet de grootste onzekerheid bestaat, meen ik, dat die moet opgeruimd worden. Kan men toch voor de helft dezelve gebruiken en ze voor 95 percent ter beurze koopen, dan maakt dit een verschil van $2^1/_2$ percent over het fournissement, en dit komt alzoo op $92^1/_2$ percent. Is het antwoord van den Minister nu voldoende, om die voorwaarde daar te stellen, als of ze in de wet ware uitgedrukt? Kan dit, kan het overige, dat niet genoegzaam bepaald is, door een berigt worden aangevuld?

Niemand meer het woord verlangende te voeren, wordt de beraadslaging gesloten verklaard en het *wetsontwerp* betreffende *eene vrijwillige en gedwongene leening*, in stemming gebragt, met 28 tegen 20 stemmen aangenomen.

Voor hebben gestemd de heeren: van de Kasteele, van Boelens, Sandberg, van Welderen Rengers, van Wickevoort Crommelin, van Suchtelen tot de Haere, Luyben, Hoynck van Papendrecht,

Frets, Tammo Sypkens, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Donker Curtius van Tienhoven, Lemker, Cats Epz., G. Clifford, Lycklama à Nyeholt, van Randwijck van Rossum, Dijckmeester, Weerts, Jarges, van Meeuwen, Hofstede, IJssel de Schepper, Beelaerts van Blokland, Gockinga, Verheijen, van Lynden van Hoevelaken en de Voorzitter.

Tegen hebben gestemd de heeren: Junius van Hemert, van Reenen, van Foreest, Hinlópen, Op den Hooff, Warin, van Asch van Wijck, Corver Hooft, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Boddaert, Dedel, van Nagell tot Ampsen, van Sytzama, van Nes, G. G. Clifford, Luzac, van Alphen, Collot d'Escury van Heinenoord, de Jonge van Campens Nieuwland en Ingenhousz.

Het aangenomen wetsontwerp zal aan de Eerste Kamer worden gezonden.

De zitting wordt hiermede opgeheven.

54STE ZITTING.

ZITTING VAN VRIJDAG 5 AUGUSTUS 1831. (1)

(GEOPEND TEN 2 URE.)

Ingekomen: 1°. berigten van leden verhinderd de zitting bij te wonen; 2°. missive van den Minister van Buitenlandsche Zaken, ten geleide van bescheiden betreffende de staatkundige aangelegenheden. — Zesde staatkundige mededeeling van denzelfden Minister. — Beslissing genomen tot het aanbieden van een adres aan den Koning; benoeming eener commissie van redactie. — Trekking der Afdeelingen; benoeming van voorzitters en ondervoorzitters.

Voorzitter de heer **van Toulon.**

Tegenwoordig met den Voorzitter 37 leden, te weten de heeren:

Bijleveld, Op den Hooff, van Foreest, Hinlópen, Frets, van Reenen, Donker Curtius van Tienhoven, van de Kasteele, Lemker, Backer, Warin, van Sytzama, G. Clifford, Beelaerts van Blokland, Boddaert, de Jonge van Campens Nieuwland, Hoynck van Papendrecht, Verheyen, Junius van Hemert, van Nes, Dijckmeester, Hofstede, van Wickevoort Crommelin, Lycklama à Nyeholt, Sandberg, Cats Epz., van Meeuwen, Dedel, van Welderen Rengers, G. G. Clifford, Luzac, van Asch van Wijck, IJssel de Schepper, Collot d'Escury van Heinenoord, van Alphen en Corver Hooft.

De Minister van Buitenlandsche Zaken woont de vergadering bij.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 23sten Junij jl. worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is zamengesteld naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het verhandelde in deze zitting; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 186; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 92 en 93; 4°. *Amsterdamsche Courant*, n°. 185 (bijvoegsel); 5°. *Arnhemsche Courant*, n°. 97; 6°. *Noord-Brabander*, n°. 95; 7°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 94; 8°. *Utrechtsche Courant*, n°. 94; enz.

De **Voorzitter** deelt mede, dat zijn ingekomen:

1°. missives van de heeren van Randwijck van Rossum en Repelaer van Molenaarsgraaf, meldende de eerste door ongesteldheid, de tweede wegens dienstzaken belet te zijn de vergadering bij te wonen.

Deze berigten worden voor kennisgeving aangenomen.

2°. eene missive van den Minister van Buitenlandsche Zaken, van 18 Julij bevorens, ten geleide van hem van wege de Londensche Conferentie gezonden artikelen als vredes-preliminairen tusschen Holland en België en het daarop door hem gegeven antwoord.

Deze bescheiden zijn, volgens het door voormelden Minister in zijne missive geuit verlangen, gedrukt aan de leden rondgezonden. (1)

De **Voorzitter** deelt verder mede, dat, op aanzoek van den Minister van Buitenlandsche Zaken, de bijeenroeping der leden voor heden heeft plaats gehad, ten einde van Regeringswege eene mededeeling aan de Kamer te doen, waartoe hem thans de gelegenheid wordt gegeven. (2)

De heer **Verstolk van Soelen**, *Minister van Buitenlandsche Zaken*, neemt daarop het woord en houdt eene rede over de staatkundige aangelegenheden des Rijks en legt tevens nadere daartoe betrekkelijke bescheiden over. (3)

Op voorstel des **Voorzitters** wordt besloten gemelde stukken, benevens de rede des Ministers te doen drukken en ronddeelen.

De **Voorzitter** zegt het volgende: In een oogenblik, gelijk het tegenwoordige, en na eene mededeeling, zoo gewigtig en belangrijk als die, welke het geëerbiedigd Hoofd van den Staat aan deze Vergadering gerigt heeft, zou ik meenen aan uwe gevoelens te kort te doen, Edel Mogende Heeren, wanneer ik niet zeker stelde, dat gij met mij verlangt, van die gevoelens niet enkel door eene bloote pligtpleging van dankzegging aan den waardigen Staatsman, die dezelve overbragt, maar op eene meer plegtige wijze, in verband met den aard *van* en met onzer aller gewaarwordingen *bij* de zamenkomst van dezen dag, te doen blijken. Als opregt beminnaar van mijn vaderland, trotsch op de eer van in eene vergadering gelijk de uwe, bij het tegenwoordig tijdstip, voor te zitten, trotsch op de eer van tot eene natie te behooren, die zich gedurende de woelingen van Europa zoo luistervol onderscheidt in trouw, in opoffering en pligtsbetrachting, eene natie, die toont goed en bloed veil te hebben, om in den worstelstrijd, waarin zij zoo onverdiend gewikkeld is, liever des noods met eer te bezwijken dan het hoofd te bukken onder vorderingen, waarvan schande en verderf het onvermijdelijk gevolg worden zouden, — als zoodanig zou het welligt niet geheel ongepast kunnen geacht worden, dat ik te dezer gelegenheid gewaagde van den diepen indruk, dien de ontvangene mededeeling bij ieder regtgeaard Noord-Nederlander zal te weeg brengen. Doch ik gevoele het, Edel Mogende Heeren, dit van mijne zijde *naar waarde* uit te drukken, en vooral *naar die*

(1) Zie de missive van den Minister van Buitenlandsche Zaken en verdere bescheiden in *Bijlagen* n°. XXII, bladz. 398-402.

(2) Aan ieder der leden van de Kamer werd tot het bijwonen dezer vergadering de volgende missive gezonden:

's Gravenhage, 1 Augustus 1831.

Hoog Edelgestrenge Heer! Eene bijeenkomst der Tweede Kamer plaats zullende hebben op Vrijdag 5 Augustus aanstaande, des middags ten 2 ure, tot het vernemen eener belangrijke mededeeling van het Gouvernement, heb ik de eer U Hoog Edelgestr. uit te noodigen daarbij tegenwoordig te zijn.
Ik verzoek U Hoog Edelgestr. de bewijzen mijner volmaaktste hoogachting aan te nemen.

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,

L. VAN TOULON.

(3) Zie de aanspraak van den Minister van Buitenlandsche Zaken en de daarbij behoorende bescheiden in de *Bijlagen*, n°. XXII, blz. 403-406.
Verschillende dagbladen melden, dat, zoodra de Minister van Buitenlandsche Zaken zijne rede geëindigd had, zich blijken van toejuiching in de vergaderzaal deden hooren.

54STE ZITTING. — 5 AUGUSTUS 1831.

Voorstel omtrent de staatkundige mededeeling. — Trekking van Afdeelingen; benoeming van voorzitters en onder-voorzitters.

waarde, welke U Edel Mogenden billijkerwijze daarmede zouden willen verbinden, zou, indien zulks overigens niet streed met onze aangenomene gebruiken, ook voorzeker mijne krachten ligtelijk te boven gaan. De waardigheid, waarmede ons Gouvernement gesproken heeft en handelt, om tot de eens aangenomene scheiding te geraken, eene waardigheid, tegen welke de diplomatische spitsvondigheden als in het niet wegzinken; — de eer en de onafhankelijkheid onzes vaderlands, bij sommigen buitenslands zoo schandelijk miskend; — de daden en opofferingen van eenen Koning, die met de hulp van den Allerhoogste, op wien hij bij eene zoo regtvaardige zaak steeds het oog gevestigd houdt, zich in onzer aller harten, zoowel als bij de late nakomelingschap, den eernaam van *redder des vaderlands* voorbereidt; — het gedrag onzer moedige benden, die onder het geleide van eenen dapperen en geliefden Vorst aan het woord *voorwaarts* zoo luisterrijk beantwoorden: dit alles, Edel Mogende Heeren, wettigt, zoo ik vermeen, mijnen wensch en mijn voorstel tot eene meer gezette en meer plegtige behandeling. En het is op deze gronden, dat ik de eer heb U Edel Mogenden in overweging te geven, om eene commissie uit ons midden te benoemen, belast met het ontwerpen van een antwoord op de gedane mededeelingen, hetwelk, na bij deze Vergadering te zijn aangenomen, aan de Eerste Kamer zou kunnen worden gezonden, met het voorstel, om gemeenschappelijk van wege de Staten-Generaal aan Zijne Majesteit te worden aangeboden.

De heer **Donker Curtius van Tienhoven**: De taal, door onzen Voorzitter zooeven gesproken, vindt voorzeker weêrklank in het hart van elken vertegenwoordiger des Nederlandschen volks. Niemand, die beseft, dat het geschilpunt voor ons was geworden dat van *te zijn of niet te zijn*, dat van zich magteloos in het verderf te storten of de kans van behoud te wagen, niemand, zeg ik, kan er zijn die niet haken moet, om uit den naam der Nederlandsche natie het zegel van volkomen goedkeuring te drukken op de handelingen onzer Regering en op de genomen maatregelen tot handhaving onzer regten en om België tot billijke voorwaarden te dwingen. Hoogst welkom is mij dan ook de voordragt, zoo even gedaan, vermits zij aan elk onzer en aan de Staten-Generaal in het algemeen de gelegenheid opent, om openbaar bewijs te geven van zijne gevoelens in deze gewigtige oogenblikken, en om alzoo aan Europa te toonen, dat de weg, die hier is ingeslagen, niet is de willekeurige weg van een oppermagtig Vorst, maar dat hij uitgaat van een nationaal verlangen, en dat alzoo Nederland, te midden van zoo vele revolutionaire woelingen, het treffend en roerend schouwspel oplevert van eenen eendragtelijken, inderdaad liberalen zin, in overeenstemming met deszelfs hooggeschat Opperhoofd, waardoor eerbied en ontzag naar buiten moet worden ingeboezemd. Ik ondersteun mitsdien van ganscher harte het voorstel van onzen Voorzitter.

De heer **Frets** geeft in bedenking, of het niet beter ware, de gevoelens der Kamer door eene commissie, die zich met leden der Eerste Kamer zoude vereenigen, mondeling aan den Koning over te brengen, daar toch de gewone beraadslaging over een eigenlijk adres alligt tot eenig verschil, niet over denkbeelden, want in de hoofdzaak zijn allen het eens, maar over woorden aanleiding zoude kunnen geven. Spreker betuigt echter zijn gevoelen niet te willen opdringen.

De heer **de Jonge van Campens Nieuwland**: Ik acht het onmogelijk, dat er in eene Noord-Nederlandsche Staats-vergadering, over woorden zelfs, eenig verschil zoude kunnen rijzen, wanneer het er op aankomt, om den Koning, namens de Natie, dank te zeggen voor de waardige wijze, waarop hij de eer dier Natie handhaaft. Terwijl andere Mogendheden van Europa aan het verlangen, om voor het oogenblik rust te genieten, de toekomst opofferen, is het voor ons tijd de woorden van den beroemden Pitt tot de onze te maken: » Zoo wij moeten vergaan, dat wij dan als mannen vergaan." Als wij blijken willen geven, dat er hoegenaamd geen verschil tusschen het Hoofd van den Staat en de Natie bestaat, dan is het niet moeijelijk woorden te vinden, om dit uit te drukken. Die woorden behoeven niet vele te zijn, zoo het slechts Noord-Nederlandsche, ronde, krachtige taal is. Ik ondersteun daarom, in tegenoverstelling van den geachten vorigen spreker, het voorstel des Voorzitters, hetwelk beter met de Grondwet, ons reglement en den aard der zaak strookt.

Verscheidene leden verklaren zich voor het voorstel des Voorzitters, dat eenstemmig wordt goedgekeurd.

De **Voorzitter** benoemt daarop tot leden der commissie voor het ontwerpen van een adres aan den Koning de heeren: Collot d'Escury van Heinenoord, Op den Hooff, van Asch van Wijck, Hinlópen en Hofstede.

Aan de orde is de TREKKING DER AFDEELINGEN.

De uitslag dier trekking is, dat zullen behooren tot de:

Eerste Afdeeling, de heeren: van Sasse van IJsselt, van Randwijck van Rossum, Hoynck van Papendrecht, Collot d'Escury van Heinenoord, van Asch van Wijck, Cats Epz. en Gockinga;

Tweede Afdeeling, de heeren: Donker Curtius van Tienhoven, G. Clifford, Frets, G. G. Clifford, Hinlópen, van Welderen Rengers en van Suchtelen tot de Haere;

Derde Afdeeling, de heeren: Cuypers, Weerts, Luzac, Dedel, Beelaerts van Blokland, Op den Hooff, van Wickevoort Crommelin en Sandberg;

Vierde Afdeeling, de heeren: Luyben, van Lynden van Hoevelaken, Corver Hooft, Warin, Junius van Hemert, IJssel de Schepper, Jarges en Hofstede;

Vijfde Afdeeling, de heeren: van Meeuwen, Ingenhousz, de Jonge van Campens Nieuwland, van Foreest, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Sytzama, van Boelens en van Alberda van Bloemersma;

Zesde Afdeeling, de heeren: van Dam van Isselt, van Alphen, van Reenen, Repelaer van Molenaarsgraaf, Boddaert, Bijleveld, van Nes en Lemker;

Zevende Afdeeling, de heeren: van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Verheijen, van Nagell tot Ampsen, Dijckmeester, van de Kasteele, Backer, Lycklama à Nyeholt en Tammo Sypkens.

De **Voorzitter** noodigt de leden uit, zich naar hunne Afdeelingen te begeven en aldaar de voorzitters en onder-voorzitters te benoemen.

De vergadering wordt daartoe voor eenige oogenblikken geschorst.

Na de heropening der zitting kondigt de **Voorzitter** aan, dat de Afdeelingen hebben benoemd:

tot voorzitters, de heeren: Collot d'Escury van Heinenoord, Donker Curtius van Tienhoven, Beelaerts van Blokland, Corver Hooft, van Meeuwen, Boddaert en van de Kasteele;

tot onder-voorzitters, de heeren: van Asch van Wijck, G. G. Clifford, Luzac, Warin, de Jonge van Campens Nieuwland, Bijleveld en Dijckmeester.

De zitting wordt daarna opgeheven.

Adres aan den Koning naar aanleiding der staatkundige mededeelingen ter tafel gebragt.

55STE ZITTING

Comité-generaal van Zondag 7 Augustus 1831. (1)

(GEOPEND TEN 12 URE.)

Ingekomen: ontwerp-Adres, ingediend door de commissie, belast met de redactie; verzending van het ontwerp naar de Afdeelingen tot onderzoek.

Voorzitter de heer **van Toulon.**

Tegenwoordig met den Voorzitter 32 leden, te weten de heeren:

Lycklama à Nyeholt, Lemker, Luyben, Verheijen, Boddaert, van Reenen, de Jonge van Campens Nieuwland, van de Kasteele, Warin, Collot d'Escury van Heinenoord, Junius van Hemert, Hinlópen, G. Clifford, G. G. Clifford, Donker Curtius van Tienhoven, Hofstede, van Welderen Rengers, Cats Epz., van Nagell tot Ampsen, Op den Hooff, Dedel, van Wickevoort Crommelin, Backer, Sandberg, Beelaerts van Blokland, van Alphen, van Nes, van Asch van Wijck, Dijckmeester, Bijleveld en IJssel de Schepper.

De notulen van het verhandelde in de vorige openbare zitting van den 5den Augustus jl. worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter** deelt mede, dat de commissie, belast met het opstellen van een adres aan den Koning, naar aanleiding der staatkundige mededeelingen, daarvan een ontwerp in gereedheid heeft gebragt en dit ter tafel brengt. (2)

Op voorstel des **Voorzitters** zal dit ontwerp, waarvan terstond zeven afschriften zullen worden vervaardigd, tot onderzoek naar de Afdeelingen worden verzonden.

De zitting is daarmede opgeheven.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar de *Officiële Notulen* van het verhandelde op dezen dag.

(2) Zie *Bijlagen*, onder n°. XXIII.

56STE ZITTING.

Comité-generaal van Maandag 8 Augustus 1831. (1)

Ingekomen: 1°. berigt van een lid, verhinderd de zitting bij te wonen; 2°. gewijzigd ontwerp-Adres, door de commissie van redactie naar aanleiding van de aanmerkingen der Afdeelingen vastgesteld; behandeling van het ontwerp en verzending naar dezelfde commissie tot nadere wijziging overeenkomstig de in de zitting gemaakte bedenkingen. — Indiening van het nader gewijzigd ontwerp, hervatting der beraadslaging en aanneming van het ontwerp. — Verzending van het door de Kamer aangenomen adres aan de Eerste Kamer.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 37 leden, te weten de heeren:

de Jonge van Campens Nieuwland, Corver Hooft, Frets, Donker Curtius van Tienhoven, van Foreest, Hoynck van Papendrecht, van Nes, Bijleveld, Hinlópen, Luyben, Sandberg, van de Kasteele, van Reenen, Lemker, van Nagell tot Ampsen, van Sytzama, Beelaerts van Blokland, Backer, Collot d'Escury van Heinenoord, Hofstede, Cats Epz., Dedel, Boddaert, Dijckmeester, van Meeuwen, van Alphen, van Welderen Rengers, van Asch van Wijck, Verheijen, G. Clifford, van Wickevoort Crommelin, Luzac, Op den Hooff, Lycklama à Nyeholt, Warin en Junius van Hemert.

De notulen van het verhandelde in het vorig comité-generaal van den 7den dezer worden gelezen en goedgekeurd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Amsterdamsche Courant*, n°. 187; 3°. *Handelsblad*, n°. 96 (bijvoegsel).

De **Voorzitter** deelt mede:

1°. dat de heer van Sasse van IJsselt schriftelijk heeft doen berigten, dat hij wegens ongesteldheid de vergadering niet kan bijwonen.

Dit berigt wordt voor kennisgeving aangenomen.

2°. dat de commissie van redactie gereed is met het ontwerp-Adres, gewijzigd naar aanleiding van de in de Afdeelingen gemaakte opmerkingen, en dit ter tafel brengt. (1)

Op voorstel des **Voorzitters** wordt besloten de beraadslaging deswege terstond aan te vangen. (2)

Zij heeft aanleiding gegeven, dat aan de commissie van redactie en de leden der Centrale Afdeeling het verzoek is gerigt, nog eenige wijzigingen in het ontwerp te maken, in verband met de daaromtrent in den loop der beraadslaging in het midden gebragte beschouwingen.

Ten einde daartoe de gelegenheid te geven, wordt de zitting gedurende eenige oogenblikken geschorst.

Na de hervatting der vergadering wordt op nieuw voorlezing gedaan van het nogmaals gewijzigd ontwerp-Adres. (3)

De beraadslaging wordt daarop voortgezet en, na afloop daarvan, het ontwerp-Adres in stemming gebragt, met eenparigheid van stemmen aangenomen.

De **Voorzitter** benoemt tot aanbieding van het door de Kamer aangenomen Adres, ingeval van goedkeuring door de Eerste Kamer, nevens de leden der commissie van redactie, den heer Junius van Hemert.

Is besloten aan de Eerste Kamer het ontwerp-Adres te zenden met eene begeleidende missive. (4)

De zitting is daarmede geëindigd.

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. XXIII.

(2) In de parlementaire nalatenschappen der heeren Bijleveld en Luzac zijn gevonden de eigenhandig door hen geschreven redevoeringen, welke zij zich voorgesteld hadden bij deze gelegenheid voor te dragen, aan welk voornemen zij echter geen uitvoering schijnen te hebben gegeven. Omtrent de gevoerde beraadslagingen zijn in dagbladen en in aanteekeningen van leden geene bijzonderheden aangetroffen.

(3) Zie *Bijlagen*, onder n°. XXIII.

(4) Zie *Bijlagen*, onder n°. XXIII.

57STE ZITTING.

ZITTING VAN DINGSDAG 9 AUGUSTUS 1831. (1)

(GEOPEND TEN 1½ URE.)

Lezing en goedkeuring der notulen van het verhandelde in de comité's-generaal van 7 en 8 Augustus. — Mededeeling van het aan den Koning aan te bieden Adres. — Ingekomen: 1°. missives van de Eerste Kamer betrekkelijk hare goedkeuring, verleend aan een wetsontwerp en aan het door de Tweede Kamer vastgesteld Adres, en hare verwerping van een ander wetsontwerp; 2°. verzoekschriften; 3°. boekwerken. — Verslag uitgebragt door de commissie, belast geweest met de aanbieding van het voormeld Adres aan den Koning.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 31 leden, te weten de heeren:

Lycklama à Nyeholt, Lemker, Backer, Op den Hooff, van Wickevoort Crommelin, Sandberg, van Alphen, van Sytzama, Corver Hooft, Donker Curtius van Tienhoven, van Meeuwen, G. Clifford, van de Kasteele, Cats Epz., van Reenen, Dedel, Boddaert, van Nes, van Suchtelen tot de Haere, Collot d'Escury van Heinenoord, van Asch van Wijck, Junius van Hemert, Hinlópen, van Foreest, Luzac, IJssel de Schepper, van Welderen Rengers, Beelaerts van Blokland, Bijleveld en Hofstede.

De notulen van het verhandelde in de comité's-generaal van den 7den en den 8sten Augustus worden gelezen en de laatste tevens goedgekeurd.

(1) Dit verslag is opgemaakt naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 189; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 94; 4°. *Amsterdamsche Courant*, n°. 188; 5°. *Arnhemsche Courant*, n°. 101; 6°. *Noord-Brabander*, n°. 97; 7°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 96, enz.

De **Voorzitter** deelt mede, dat zijn ingekomen:

1°. drie missives van de Eerste Kamer, daarbij meldende:

dat zij den Koning eerbiediglijk verzocht heeft, het voorstel van 21 Junij 1831, betrekkelijk het vaststellen van nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten, in nadere overweging te nemen:

dat zij zich vereenigd heeft met:

a. het voorstel des Konings aan haar door de Tweede Kamer den 24sten Junij ll. gezonden, betrekkelijk het daarstellen van maatregelen, om alsnog bij vrijwillige leening in de behoeften van den Staat te voorzien, en het vaststellen van eene verpligte leening;

b. met het voorstel van Adres aan zijne Majesteit, haar op 8 Augustus toegezonden,

laatstgemelde missive tevens inhoudende de mededeeling, dat Zijne Majesteit de commissie, belast met de overbrenging van het Adres, ontvangen zal op Dingsdag, den 9den dezer, des namiddags ten 1 ure.

Deze missives worden voor kennisgeving aangenomen.

2°. de navolgende verzoekschriften:

een adres van den heer Geertsma en andere landbouwers in de provincie Groningen, de belangen van den landbouw aan de Kamer voordragende;

twee adressen van de heeren van den Bergh en Nuijen en andere chirurgijns in Noord-Holland, bedenkingen voordragende over den aanslag hunner paarden in het personeel;

een adres van den heer André te Zutphen, verzoekende vrijdom van de gedwongen leening;

een adres van den heer J. F. L. Willinck, te Amsterdam, eenige financiële bedenkingen aan de Kamer onderwerpende;

een adres van Jan van den Berg, arbeider, wonende te Sliedrecht, verzoekende vrijstelling van de schutterlijke dienst;

een adres van Dirk Stolk, schutter bij de Zuid-Hollandsche schutterij, verzoekende mede zijn ontslag als zoodanig, om aangevoerde gronden.

Deze adressen zullen verzonden worden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

3°. de navolgende boekwerken:

Lijst van kunstwerken, bijeengebragt te Amsterdam, om verloot te worden;

Mijne meening over de 18 preliminaire artikelen.

Deze drukwerken zullen worden geplaatst in de boekerij der Kamer.

Op voorstel des **Voorzitters** wordt aan de Vergadering mededeeling gedaan van het door de beide Kamers aangenomen Adres, den Koning aangeboden. (1)

De heer **Collot d'Escury van Heinenoord**, eerst benoemd lid der commissie, belast geweest met de overbrenging van het adres aan den Koning, brengt het volgend verslag uit:

De commissie is met de gewone plegtigheid door Zijne Majesteit ontvangen en aan Hoogstdenzelven is door haren president te kennen gegeven, dat de commissie het genoegen had een adres over te geven, dat in de beide Kamers met eenparigheid van stemmen was vastgesteld.

Deze omstandigheid heeft dan ook een wezenlijken indruk bij den Koning verwekt, die met zigtbare aandoening bij het gegeven antwoord heeft te kennen gegeven, hoe welgevallig dit Hoogstdenzelven was.

Het behaagde Zijne Majesteit verder te betuigen, hoe zeer het Hem getroffen had, gedurende den loop der tegenwoordige omstandigheden te mogen ontwaren zoo veel goede gezindheid en zoo veel vaderlandsliefde, als door de natie in dezen toestand van zaken is aan den dag gelegd.

(1) Zie *Bijlagen*, onder n°. XXIII.

Verslag van de aanbieding van het adres aan den Koning.

Dat Hij geene woorden had, om, daaraan denkende, de gevoelens van zijn hart uit te drukken; dat hij trotsch was, aan het hoofd te staan van een volk, hetwelk, zoo door het opvatten der wapenen als door zijne vrijwillig bijgedragen gelden, getoond had, dat het goed en bloed voor het vaderland veil had.

Dat Hij alzoo het genoegen kon hebben de geruststellende verzekering te geven, dat er in de geldelijke behoeften van den Staat tot aan het einde des jaars voorzien was, zoodat het alzoo mogelijk gemaakt was, om hetzelve te bereiken, zonder gebruik te maken van eene gedwongene leening.

Dat het inderdaad een bemoedigend denkbeeld was, de vergewissing te hebben, door daden bewaarheid, dat land- en zeemagt om strijd wedijverden, om den roem des voorgeslachts te doen herleven; dat deze het overwigt over den vijand hadden behouden, waar er strijd gevoerd was, en dat wij alzoo de gegronde hoop mogten voeden voor de bewaring van Hollands vrijheid en onafhankelijkheid.

Dat intusschen Zijne Majesteit aan de commissie moest te kennen geven, dat er aan de Staten-Generaal overmorgen nadere mededeelingen van eenen staatkundigen aard zouden gedaan worden, waaromtrent Hoogstdezelve thans in geene ontwikkeling kon treden.

De **Voorzitter** betuigt, namens de Kamer, dank aan de commissie voor de door haar volbragte taak en stelt voor, het aangeboden Adres en het verslag der commissie te doen drukken en ronddeelen.

Dienovereenkomstig wordt besloten.

Daarna wordt de vergadering gescheiden.

58STE ZITTING.

Comité-generaal van Donderdag 11 Augustus 1831. (1)

(GEOPEND TEN 2½ URE.)

Zevende staatkundige mededeeling van den Minister van Buitenlandsche Zaken.

Voorzitter de heer **van Toulon.**

Tegenwoordig met den Voorzitter 34 leden, te weten de heeren:

van Foreest, Collot d'Escury van Heinenoord, Sandberg, Lemker, Corver Hooft, Hinlópen, van Alphen, Donker Curtius van Tienhoven, Luzac, Bijleveld, van de Kasteele, Backer, van Reenen, IJssel de Schepper, van Nes, Op den Hooff, Cats Epz., van Wickevoort Crommelin, van Suchtelen tot de Haere, van Welderen Rengers, Hofstede, de Jonge van Campens Nieuwland, van Asch van Wijck, Dedel, van Nagell tot Ampsen, Frets, Junius van Hemert, van Meeuwen Lycklama à Nyeholt, Hoynck van Papendrecht, G. Clifford, G. G. Clifford en van Sytzama.

De Minister van Buitenlandsche Zaken woont de zitting bij.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting van den 9den Augustus jl. worden gelezen en goedgekeurd.

De heer **Verstolk van Soelen,** *Minister van Buitenlandsche Zaken*, houdt eene redevoering over de staatkundige aangelegenheden des lands en legt daarbij over eenige daartoe betrekkelijke bescheiden. (1)

De **Voorzitter** betuigt, namens de Vergadering, den Minister van Buitenlandsche Zaken dank voor de gedane mededeelingen en stelt voor, deze voor kennisgeving aan te nemen, de gehouden redevoering te doen drukken, benevens de daarbij overgelegde bijlagen, met uitzondering der derde bijlage, vooralsnog geheim te houden. (2)

Dienovereenkomstig wordt besloten.

De Vergadering wordt daarna gescheiden.

(1) Dit verslag is zamengesteld naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het gebeurde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 193; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 195*; 4°. *Amsterdamsche Courant*, n°. 188; 5°. *Groninger Courant*, n°. 65; 6°. *Handelsblad*, n°. 97 (bijvoegsel); 7°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 97; 8°. *Utrechtsche Courant*, n°. 97; 9°. *Journal de la Haye*, n°. 193.

(1) Zie de rede van den Minister van Buitenlandsche Zaken en de door hem overgelegde bescheiden onder *Bijlagen*, n°. XXII.

(1) De bedoelde bijlage bestond in een schrijven van den Minister van Buitenlandsche Zaken aan 's Konings gezant te Parijs, hetwelk, nadat de geheimhouding daaromtrent was opgeheven, even als de overige stukken gedrukt en uitgegeven werd.

BIJEENKOMST VAN 15 OCTOBER 1831.

Mededeeling van ingekomen besluiten. — Afscheidsrede van den Voorzitter.

BIJEENKOMST.

ZATURDAG 15 OCTOBER 1831. (1)

(GEOPEND TEN 12 URE.)

Voorlezing der notulen van het comité-generaal van 11 Augustus ll. — Mededeeling van ingekomen bescheiden. — Afscheidsrede van den Voorzitter, benoemd tot Gouverneur van de provincie Utrecht.

Voorzitter de heer **van Toulon**.

De Vergadering, tegen heden 12 ure bijeengeroepen, heeft niet kunnen plaats hebben, uit hoofde er geen genoegzaam aantal leden aanwezig was.

Men telt met den Voorzitter 25 leden, te weten de heeren:

van Reenen, Frets, Junius van Hemert, de Jonge van Campens Nieuwland, Warin, Corver Hooft, Luyben, van Suchtelen tot de Haere, Verheijen, Repelaer van Molenaarsgraaf, Dijckmeester, Tammo Sypkens, van de Kasteele, Donker Curtius van Tienhoven, van Lynden van Hoevelaken, G. Clifford, Op den Hooff, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Beelaerts van Blokland, Hoynck van Papendrecht, Dedel, G. G. Clifford, Luzac en van Welderen Rengers.

De notulen van het verhandelde in de laatste zitting met gesloten deuren, den 11den Augustus jl. gehouden, worden gelezen.

(1) Dit verslag is zamengesteld naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het verhandelde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 147; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 123, enz.

De **Voorzitter** deelt mede, dat zijn ingekomen de navolgende Koninklijke besluiten:

a. een, dd. 13 September 1831, betreffende de benoeming en aanstelling tot leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal van de heeren jhr. J. Jarges, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, en mr. A. G. Verheijen, lid derzelfde Kamer en burgemeester van 's Hertogenbosch; welke benoemingen eerst effect zullen sorteren met den aanvang van de aanstaande zitting der Staten-Generaal;

b. een, dd. 13 September 1831, houdende benoeming van den Staatsraad in buitengewone dienst mr. L. van Toulon, burgemeester van Gouda en Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, tot Gouverneur der provincie Utrecht; welke benoeming eerst effect zal sorteren na de sluiting van de tegenwoordige vergadering der Staten-Generaal;

c. een, dd. 12 October 1831, houdende magtiging op den Staatsraad, *ad interim* belast met de directie van het Departement van Binnenlandsche Zaken, om op Zaturdag, den 15den October, des namiddags ten 1 ure, zich te begeven in de vergadering der Staten-Generaal, ten einde aldaar uit naam des Konings de tegenwoordige zitting van Hun Edel Mogenden te sluiten;

d. een, dd. 15 October 1831, houdende benoeming van den heer W. F. baron Röell tot Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal gedurende de aanstaande zitting van Hun Edel Mogenden.

De heer **van Toulon** houdt, alvorens af te treden, de volgende rede:

EDEL MOGENDE HEEREN!

Zoo is dan het oogenblik nabij, hetwelk het einde bevat der werkzaamheden van de in October des vorigen jaars aangevangene zitting der Staten-Generaal, en dientengevolge loopt dan ook nu de taak af, welke het zoo bijzonder vereerend vertrouwen van U Edel Mogenden en de niet min hoogstvereerende bestemming, mij door Zijne Majesteit zelve gegeven, toen bij vernieuwing mij hadden opgedragen.

Gij weet het, Edel Mogende Heeren, ik aanvaardde die taak, welker moeijelijkheid ik mij niet ontveinsde, onder opzien tot hoogere ondersteuning zoowel als tot Uwer aller vriendschappelijke toegevendheid.

Beide heb ik in eene groote mate mogen ondervinden. Ik zeg dit met een diep gevoel van de innigste erkentenis. God heeft mij gesterkt, en wanneer ik van tijd tot tijd mogt ervaren, dat aan mijne handelwijze en aan mijne pogingen, die steeds aankweeking en bevestiging van vertrouwen en van eendragt ademden, eenige waarde is gehecht geworden, zoo meene ik mij, bij het einde van die taak, in alle nederigheid te mogen verheugen, dezelve in *Uwen* geest volbragt te hebben.

Hoe gaarne was ik met U Edel Mogenden nog gedurende deze zitting getuige geweest van eene eindelijke schikking van zaken, die ons geschokt vaderland zoo zeer behoeft en zoo zeer verdient. Een *echte* liberale geest, wanneer dezelve slechts meer bestond, zou eene zoodanige schikking zeker bevorderd en gemakkelijk gemaakt hebben; doch, behoef ik het U te herinneren en heeft de ondervinding het niet bijna dagelijks geleerd: een *zoogenaamde* liberale geest was en is nog, helaas! maar al te dikwijls het masker, hetwelk ondankbaarheid, eigenwaan, eedbreuk en verraad aanneemt, ter omverwerping van al wat heilig, eerbiedig is en ter bereiking van de snoodste oogmerken.

O! zullen *de zoodanigen* de natiën gelukkig maken? De publieke orde moge door eene onbezonnen hand omver geworpen worden, doch dit geschiedt niet straffeloos; maar ook, wanneer, als een noodwendig gevolg van die snoodheid, publieke ellende zich meer en meer vertoont en de banden der maatschappij meer en meer verloren gaan, dan zal het oog van velen geopend en tevens het geloof van anderen bevestigd worden aan eene altijd wakende Voorzienigheid, die uit de overmaat des kwaads het goede heerlijk kan doen rijzen.

Ja, Edel Mogende Heeren, dat geloof is het *Uwe*, en de geheele Noord-Nederlandsche natie toont, met het levendigst gevoel, zich daaraan vast te houden.

Van waar anders die bewonderenswaardige houding, welke zoo zeer afsteekt bij de elders plaats hebbende tooneelen van onregt, wanorde en euvelmoed? Van waar die eendragt, die moed

BIJEENKOMST VAN 15 OCTOBER 1831.

Afscheidsrede van den Voorzitter.

en die opoffering, ter verdediging onzer wezenlijke vrijheden en regten? Van waar die gehechtheid, die zoo algemeene aansluiting, als ik het zoo mag noemen, aan den edeldenkenden Vorst, die ons regeert? Maar van waar ook anders die hoogst opmerkelijke gebeurtenissen van eenen tiendaagschen veldtogt, van welken onze legerscharen, door 's Konings dappere zonen voorgegaan, aan het verbaasd Europa een zoo schitterend tooneel gegeven hebben? Ja, wij mogen het gelooven, Edel Mogende Heeren! eene goede Voorzienigheid heeft nog haar oog van ons niet afgewend. Zij zal, uit de volheid des kwaads, het licht heerlijk doen rijzen en aan eene kleine, maar door hare zedelijke kracht sterke bevolking, na bitter lijden, door onregt aangedaan, eenmaal de vruchten doen plukken van hare getrouwheid, van hare standvastigheid, van hare zucht tot orde en van hare dure opofferingen.

Veel is er zeker gebeurd, wat onze hoop gesterkt, wat ons hart tot dankbare vreugde gestemd heeft. Mogten de donkere wolken, die er nog steeds in eene groote mate over zijn, weldra worden weggevaagd en er spoedig eenige gunstiger uitzigten kunnen geopend worden.

Door dezen wensch en door dien van den besten zegen op Uwe aanstaande verrigtingen ten nutte van het dierbaar vaderland, zij mijn *vaarwel* U van harte toegebragt! Ten gevolge van 's Konings voor mij zeer vereerende beschikking sta ik eene vergadering te verlaten, in welke ik zoo vele bewijzen van achting, van vertrouwen en van vriendschap mogt ondervinden, en mijn afscheid uit dezelve verwekt mij eene regtmatige aandoening. Maar, Edel Mogende Heeren, ofschoon wij dan niet meer met elkander zullen arbeiden, zoo zullen wij toch altijd in gevoel voor Vorst en Vaderland, voor orde en regt vereenigd blijven, en ik vleije mij dan ook steeds mij Uwe goede personele gevoelens en vriendschap te zullen mogen waardig geacht zien. Dank, opregte dank nogmaals voor alles, wat gij mij wel in de betrekking, die thans voor mij eindigt, hebt willen betoonen. Ik beveel mij hartgrondig in Uwer aller voortdurend aandenken.

Op verzoek van onderscheidene leden zal deze rede worden gedrukt en rondgedeeld.

Hierop volgt ten 1 ure de sluiting der beide Kamers in eene vereenigde zitting.

KORT VERSLAG DER HANDELINGEN

VAN DE

EERSTE KAMER DER STATEN-GENERAAL,

gedurende de zitting van 1830—1831.

(Overgenomen uit de *Officiële Notulen.*)

NAAMLIJST DER LEDEN

VAN DE

EERSTE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

J. F. Graaf VAN HOGENDORP.
F. W. Baron SLOET TOT WARMELO.
Jhr. N. J. STEENGRACHT VAN OOSTERLAND.
W. J. Baron VAN BRIENEN VAN DE GROOTE LINDT.
G. F. Baron VAN ASBECK.
W. L. Graaf VAN WASSENAER STARRENBURG.
Mr. J. J. CAMBIER.
E. F. Baron VAN HEECKEREN VAN BEVERWAERD. (Overlijden medegedeeld in de zitting van 20 Januarij 1831.)
C. J. Baron DE VOS VAN STEENWIJK.
W. F. Baron ROËLL.
F. A. Graaf VAN DER GOLTZ.
F. C. Baron VAN LIJNDEN VAN HEMMEN.
J. W. DEDEL.
A. W. Baron VAN PALLANDT VAN BEERSE.
Jhr. H. B. MARTINI.
F. C. Graaf VAN HEERDT TOT EVERSBERG.
Jhr. W. N.[s] PESTERS VAN CATTENBROEK. (Overlijden medegedeeld in de zitting van 7 Junij 1831.)
W. F. Graaf VAN REEDE.
Mr. I. P. VAN WICKEVOORT CROMMELIN.
Jhr. T. C. DE JONGE.
Mr. A. VAN GENNEP.
Jhr. W. G. VAN DE POLL.
Jhr. A. C. MEMBREDE.

Griffier:
Jhr. E. VAN WEEDE VAN DIJKVELD.

ZAMENSTELLING DER DRIE AFDEELINGEN, (1)

volgens de aanwijzingen in de zittingen van 23 en 26 October 1830.

EERSTE AFDEELING.

De heeren: STEENGRACHT VAN OOSTERLAND (*Voorzitter*).
VAN BRIENEN VAN DE GROOTE LINDT (*Onder-Voorzitter*).
VAN LYNDEN VAN HEMMEN.
DEDEL.
VAN DE POLL.
VAN PALLANDT VAN BEERSE.

TWEEDE AFDEELING.

De heeren: VAN HOGENDORP.
CAMBIER.
MARTINI (*Onder-Voorzitter*).
PESTERS VAN CATTENBROEK.
VAN REEDE (*Voorzitter*).
VAN ASBECK.

DERDE AFDEELING.

De heeren: VAN DER GOLTZ.
VAN WICKEVOORT CROMMELIN.
DE JONGE (*Onder-Voorzitter*).
VAN GENNEP (*Voorzitter*).
VAN HEERDT TOT EVERSBERG.
MEMBREDE.

(1) Zie wijzigingen van het Reglement van Orde, bl. 308.
De leden, die gedurende 1830—31 geen zitting namen, zijn in bovenstaande lijst niet vermeld.

Opening en sluiting van het zittingjaar.

ZITTING VAN ZATURDAG 23 OCTOBER 1830.

Aanvaarding van het Voorzitterschap.

De heer **Roëll**, hebbende doen voorlezen het koninklijk besluit, waarbij hij benoemd wordt tot Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal gedurende de aanstaande gewone zitting, aanvaardde het voorzitterschap met de volgende aanspraak:

» Edel Mogende Heeren!

» Toen ik, ruim veertien jaren geleden, in deze raadzaal als Secretaris van Staat voor de Binnenlandsche Zaken de laatste zitting van de Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden sloot, om dezelve kort daarna door eene andere Vergadering van dien naam voor het toen opgerigt Koningrijk der Nederlanden te zien vervangen, konde ik het aandoenlijk gevoel niet onderdrukken van voor het laatst te spreken tot eene Vergadering, met welker aanzijn te gelijk zoude ophouden het afzonderlijk bestaan van dat vaderland, hetwelk, ofschoon eenen tijd lang door burgertwisten verdeeld, alle de leden dier Vergadering te voren niet minder dan ik als den zetel van het hoogst mogelijk volksgeluk gekend hadden. (1)

Weinig konde ik bij die ontboezeming verwachten, dat de nieuw op te rigten Vergadering eenige jaren later op hare beurt door den drang der omstandigheden zoude plaats maken voor eene andere, welke wederom enkel over de belangen van het oude Nederland zoude handelen, en nog veel minder konde ik vermoeden, dat ik, ofschoon in eene andere betrekking, thans de eerste zijn zoude, welke in dezelfde raadzaal tot gemelde Vergadering het woord voeren zoude.

Hoe gelukkig zoude ik mij achten, Edel Mogende Heeren, indien de wijze, waarop deze Vergadering werd tot stand gebragt, mij in den volsten zin toeliet, het omgekeerde van hetgeen ik bij de zooeven gemelde gelegenheid gevoelde, in mij te ontwaren; maar hoe verre het daarvan af zij bij de zoo gewelddadige losscheuring der banden, welke de twee groote deelen des Rijks zamenknoopten, zal ik wel niet noodig hebben aan U Edel Mogenden te kennen te geven.

Dit belet nogtans niet, Edel Mogende Heeren, dat het mij tot wezenlijk genoegen strekt, mij thans wederom uitsluitend tot behandeling der belangen van mijn ware vaderland geroepen te zien en niet meer noodig te hebben, daartoe eene andere dan mijne moedertaal te gebruiken. Heeft deze of gene mijner landgenooten den nieuwen staat van zaken, waaronder wij eenige jaren geleefd hebben, voor duurzaamheid vatbaar geacht, bij mij heeft dit te minder kunnen plaats hebben, dewijl zich, al spoedig na de vestiging van het Rijk der Nederlanden, zulke sporen van strijdige belangen en van uiteenloopende denkbeelden omtrent de gewigtigste punten van bestuur hebben opgedaan, dat het voortdurend bestaan van dat Rijk op den aangenomen voet, mij hoe langer hoe onwaarschijnlijker werd. Het is vooral uit dien hoofde, dat de veranderde bestemming dezer Vergadering mijnen bijval wegdraagt. De aangename gewaarwording, welke daaruit bij mij ontstaat, werd nogtans niet weinig gematigd door het gemis van zoovele achtenswaardige medeleden, wier plaatsen wij, daar zij aan de nu te overwegen belangen vreemd zijn, thans ledig zien, maar welker vriendschappelijken omgang, welwillende medewerking en blijken van achting ik niet dan met welgevallen kan gedenken. Maar niet minder wordt het genoegen over het nieuwe standpunt, waarop wij staan, bij mij opgewogen door het vooruitzigt der moeijelijkheden en bezwaren, welke daaraan kunnen verbonden worden, want hoe wenschelijk dan ook voor Noord-Nederland de voortduring eener afzonderlijke huishouding, waartoe thans de eerste stap gedaan is, zijn moge, zal echter niemand van U Edel Mogenden, zoo ik vertrouw, zich verbergen kunnen, dat er veel zal moeten zamenloopen, om dezelve tot eene gewenschte uitkomst te brengen.

Doch wat behoef ik mij te laten wegslepen door zwaarmoedige denkbeelden omtrent den toekomstigen stand van ons vaderland. Liever wil ik Ulieder en mijnen moed trachten op te beuren door de troostrijke gedachte, dat, gelijk het eenmaal de Voorzienigheid behaagde, hetzelve, in weerwil van deszelfs geringe uitgebreidheid, tot den hoogsten trap van luister en voorspoed op te voeren, het ook bij Haar kan bepaald zijn, hetzelve, tot zijne oude of misschien nog engere grenzen teruggebragt en naar den geest en de behoeften der ingezetenen, met inachtneming tevens der noodige eenvoudigheid en spaarzaamheid, bestuurd, andermaal de kracht harer beschermende en heilwerkende hand te doen ondervinden.

Welaan dan, Edel Mogende Heeren, dat wij, met opgeheven hoofden en met vertrouwen op den God onzer vaderen, de nieuwe loopbaan, waartoe wij geroepen worden, intreden, om, zooveel mogelijk, met eenparige schouderen den last, die ons is opgelegd, te dragen, en dat in het bijzonder het aandeel, hetwelk mij daarin staat te beurt te vallen, door Ulieder toegevende medewerking even gemakkelijk gemaakt moge worden als ik, van mijnen kant, niets zal onbeproefd laten, om die gunstige gezindheid te verdienen. Heb ik dezelve zoo dikwijls mogen ondervinden, toen wij over de belangen van het nieuwe Nederland hadden te raadplegen, waarom zoude ik daarop dan niet evenzeer, nu het alleen het oude Nederland geldt, durven hopen?

Door die hoop ondersteund, zal ik thans tot de opvatting mijner taak overgaan."

(1) Zie *Jaarboeken van het Koningrijk der Nederlanden* 1815 door M. Stuart, 2de stuk, blz. 33 (noot van den heer Roëll).

ZITTING VAN MAANDAG 27 JUNIJ 1831.

Sluiting van het zittingjaar.

De **Voorzitter** verzoekt de heeren Steengracht van Oosterland, van der Goltz, van Lynden van Hemmen en van Reede, om bij eventuële sluiting der zitting alsdan van de commissie te willen zijn, welke bij de Vereenigde Zitting benoemd zal worden om den Minister van Binnenlandsche Zaken in de vergaderzaal binnen te leiden en evenzeer uitgeleide te doen.

Wijzigingen in het Reglement van Orde.

ZITTING VAN ZATURDAG 23 OCTOBER 1830.

Op voorstel van den **Voorzitter** werd besloten, naar aanleiding van de tegenwoordige zamenstelling der leden van de Eerste Kamer, art. 15 van het Reglement van Orde en art. 3 van de instructie van den Griffier, waarbij het overbrengen van het verhandelde in de Fransche taal wordt voorgeschreven, voor het vervolg buiten effect te stellen, en alzoo uitsluitend gebruik te maken van de taal der Noordelijke gewesten.

De Vergadering stemde mede in het gevoelen van den **Voorzitter**, dat het getal der leden, door de schifting van het Noorden en het Zuiden aanmerkelijk verminderd zijnde, er geene redenen bestonden, om het getal der Afdeelingen, waar de leden, volge art. 4 van het Reglement van Orde, in moeten trekken, te blijv behouden, en dit getal alzoo verminderd zoude kunnen worde

Daar eenige leden meenden, de Afdeelingen tot twee te kunn beperken en andere weder van gevoelen waren, dat, met drie te behouden, de zwarigheid van eene te talrijke Afdeeli opgeheven zoude worden, bragt de **Voorzitter** in omvraa of men het getal van dezelve tot op *twee* of *drie* zou bepale

Bij de opneming der stemmen waren *acht* leden voor ied der beide alternativen.

Bij eene herstemming werd met *negen* tegen *zeven* stemm beslist, dat de Kamer in *drie* Afdeelingen verdeeld zou worde

Ingekomen bescheiden, behalve wetsontwerpen.

Koninklijke besluiten.

Benoeming van den Voorzitter der Eerste Kamer. (Zitting an 23 October 1830.)

Idem van den Voorzitter der Tweede Kamer. (Zitting van 3 October 1830.)

Eervol ontslag verleend, op zijn verzoek, aan den graaf . C. M. de Marnix, als lid van de Eerste Kamer der Staten-eneraal. (Zitting van 3 November 1830.)

Bij de mededeeling der ontvangst van het Koninklijk besluit etreffende het verleend eervol ontslag aan den heer de Marnix eeft de **Voorzitter** in bedenking gegeven, of dit stuk blootelijk oor kennisgeving zoude worden aangenomen of wel, ingevolge e beraadslagingen omtrent de toelating van de Zuidelijke eden, deze kennisneming onder zekere omschrijving plaats zoude ebben.

Na eenige discussie werd besloten het volgende in omvraag te rengen: »of dit stuk enkel en alleen voor notificatie zal worden angenomen, dan wel of hetzelve voor notificatie zal worden angenomen zonder praejudicie van het verhandelde in de vergadeing omtrent 's Konings boodschap van den 20sten October 1830."

Bij het opnemen der stemmen bleek, dat 7 leden zich oor het eerste gevoelen verklaarden en 11 voor het tweede, oodat besloten was tot de notificatie met de voorgestelde omchrijving.

Benoeming van den heer baron van Doorn, *ad interim* tijdelijk elast met de directie van het Departement van Binnenlandsche Zaken; — Idem van jhr. G. G. Clifford, *ad interim* tijdelijk elast met die van den Waterstaat, de Nijverheid en de Koloiën; — Eervol ontslag verleend aan baron van Pallandt van Keppel als Minister *ad interim* van het Departement van Justitie en herbenoeming van mr. C. F. van Maanen tot Minister van dat Departement. (Zitting van 27 November 1830.)

Boekwerken enz.

Gedenkwaardigheden uit de geschiedenis van Gelderland, uitgegeven door mr. J. A. Nijhoff, Iste deel. (Zitting van 23 October 1830.)

Algemeen verslag van het Instituut van doofstommen te Groningen. (Zitting van 3 November 1830.)

Iets over de dagelijks uitkomende boekjes van den heer G. K. grave van Hogendorp. (Zitting van 29 November 1830.)

Jaarboeken van de Hoogeschool te Groningen 1826, 1827. (Zitting van 5 Februarij 1831.)

Mr. W. H. van Voorst, De herziening der Grondwet. (Zitting van 1 April 1831.)

A. D. Zillesen, Schets van regeringsvorm (H. S.) (Zitting van 1 April 1831.)

R. van Breugel, Iets over het Staatsburgerregt in de Nederlanden. (Zitting van 7 Junij 1831.)

Berigten van leden, verhinderd de zittingen bij te wonen.

van Wickevoort Crommelin, Sloet tot Warmelo en van Asbeck (Zitting van 16 November 1830.)

van Heeckeren van Beverwaard. (Zitting van 18 November 1830.)

van Wickevoort Crommelin en van Gennep. (Zitting van 27 November 1830.)

Sloet tot Warmelo, van Asbeck, Dedel en van Wickevoort Crommelin. (Zitting van 20 Januarij 1831.)

Pesters van Cattenbroek en Membrede. (Zitting van 21 Januarij 1831.)

van Asbeck, Pesters van Cattenbroek, van Gennep en Membrede. (Zitting van 1 April 1831.)

Röell. (Zittingen van 11 en 12 April en 19 Mei 1831.)

van Heerdt tot Eversberg, van Pallandt van Beerse en van Gennep. (Zitting van 7 Junij 1831.)

Cambier. (Zitting van 23 Junij 1831.)

Overleden leden.

E. F. van Heeckeren van Beverwaard. (Zitting van 20 Januarij 1831.)

W. N. Pesters van Cattenbroek, overleden 21 April 1831. (Zitting van 7 Junij 1831.)

Koninklijke boodschap van 20 October 1830, bepalende dat de Staten-Generaal voortaan alleen vertegenwoordigen de Noordelijke provinciën. (1)

(Zie deze Koninklijke boodschap, opgenomen onder n°. II der Bijlagen van het Verslag der Handelingen van de Tweede Kamer, en de behandeling in de zitting van 20 October 1830.)

ZITTING VAN ZATURDAG 23 OCTOBER 1830.

De **Voorzitter** deelde mede, dat is ingekomen eene Koninklijke boodschap van den 20sten October, welke aan beide de Kamers der Staten-Generaal, ieder afzonderlijk, is toegezonden en waarbij Zijne Majesteit verlangt, dat Hun Edel Mogenden zich van nu af aanmerken zullen als eeniglijk en alleen vertegenwoordigende de Noordelijke provinciën.

Nadat van den inhoud dier Koninklijke boodschap kennis was gegeven, gaf de Voorzitter verder te kennen, dat hij, ingevolge den inhoud, begrepen had de Noordelijke leden dezer Kamer (waarvan het getal 21 beloopt (2) en mitsdien nog overtreft het minimum, hetwelk hij vermeende dat, door het nu aangenomen beginsel, volgens artikel 80 der Grondwet voor de Eerste Kamer vereischt werd en het getal van 20 bedroeg) alléén tot deze bijeenkomst te moeten uitnoodigen, hebbende hij aan de Zuidelijke leden, alhier in 's Gravenhage nog tegenwoordig, onder 's hands van deze boodschap kennis gegeven; dat in aanmerking van die kennisgeving de heeren de Gavre, de Goër en de Liedekerke mondeling met hem hadden ingestemd, dat zij, ingevolge de Koninklijke boodschap, nu niet wel langer zitting in de Kamer konden nemen en alzoo niet behoorden opgeroepen te worden; dat de heer de Goubau dezelfde meening per missive had aangekleefd; doch dat de heer Membrede daaromtrent van een ander gevoelen was, oordeelende, dat hij, als te Maastricht geboren, op eenen tijd, toen die plaats een gedeelte van het grondgebied van de Republiek der Vereenigde Nederlanden uitmaakte, als Noord-Nederlander moest beschouwd worden, waaromtrent hij te kennen gaf, zich voorloopig aan den Secretaris van Staat, den heer de Mey van Streefkerk, geadresseerd te hebben en van dezen het volgende antwoord te hebben bekomen.

»Hoog Welgeboren Heer!

»Ingevolge het verlangen van Uwe Excellentie heb ik den inhoud van uwen geëerden van den 18den dezer aan den Koning onderworpen.

»Zijne Majesteit is persoonlijk van gevoelen, dat latere staatkundige en geografische indeelingen, toevoegingen of afscheidingen van grond of grondgebied, wanneer deze naderhand wederom mogten vervallen of derzelver doel of oogmerk mogten ophouden, geenzins kunnen schaden aan de oorspronkelijke regten der bijzondere personen, welke in die latere, doch vervolgens wederom vervallen indeelingen betrokken zijn geweest, omdat mitsdien zoodanige personen als het ware *jure postliminii* tot hunne oude en primitive regten en regtstoestanden terugkeeren.

»Daar nu een groot gedeelte der provincie Limburg tot het oude grondgebied der Vereenigde Nederlanden behoort, terwijl de inlijving of voeging van dat grondgebied bij de provincie louter administratief of geografisch is, zoodat de ingezetenen van die streken daardoor *alleen in dien zin* Limburgers geworden zijn, zoo zouden, naar 's Konings inzien, bij weder-afscheiding van het oude grondgebied der Vereenigde Nederlanden van die landstreken, waarmede zij in 1815 tot *één* Koningrijk vereenigd zijn, de oude ingezetenen der Vereenigde Nederlanden, thans tot Limburg nog behoorende, terugkeeren tot hunnen ouden regtstoestand.

»Naar die beschouwing zoude het behoud van uw oorspronkelijk en aangeboren regt als Nederlander, zoodra hetzelve door Uwe Excellentie uitdrukkelijk wordt ingeroepen, niet kunnen geweigerd worden. Indien Uwe Excellentie eene officiële verklaring daaromtrent verlangt, zal het echter noodig zijn, dat Uwe Excellentie zich daartoe bij een formeel adres tot den Koning wende, opdat aan de zaak den gebruikelijken loop van onderzoek en beslissing gegeven kunne worden.

Ik heb de eer Uwe Excellentie daarvan, ook in antwoord op uwen zoo straks ontvangen brief van heden, te verwittigen, terwijl ik enz.

's Hage, 21 October 1830.

(*w. g.*) J. G. de Mey van Streefkerk.

De **Voorzitter** verklaarde verder, gemeend te hebben den genoemden heer niet te moeten doen oproepen zonder daartoe door de Kamer gemagtigd te zijn, aan welker beoordeeling hij de zaak alsnu onderwierp.

Na goedkeuring van het verrigte door den Voorzitter en na eenige discussiën, of men op staanden voet deze zaak in deliberatie zoude brengen of dat zij tot nader onderzoek naar de Afdeelingen zoude worden verwezen, werd met meerderheid van 14 tegen 2 stemmen bepaald, dat er over de toelating van den heer Membrede, staande de vergadering, zou beraadslaagd worden.

De **Voorzitter** alstoen in omvraag gebragt hebbende of men dien heer, ingevolge zijn geuit verlangen, als tot de Noordelijke provinciën behoorende zal admitteren, werd door 15 leden daarop toestemmender wijze geantwoord, terwijl één lid vermeende zwarigheid hierin te moeten maken.

De **Voorzitter**, den leden hebbende doen opmerken, dat de straks voorgelezen missive van Zijne Majesteit afzonderlijk aan beide de Kamers van de Staten-Generaal was toegezonden, zeide het gevoelen zijner medeleden te willen kennen, of men zoude verkiezen eene commissie te zien benoemen ter beantwoording van dit stuk door de Eerste Kamer, of wel dat men zou afwachten, of de Tweede Kamer de beantwoording dier missive ook zal opnemen in het adres, aan Zijne Majesteit eerstdaags aan te bieden, en men alzoo, zonder verder te gaan, dit adres eerst te gemoet zou zien, met dien verstande echter, dat, in geval het antwoord op de onderhavige boodschap niet voldoende genoeg gekeurd zoude kunnen worden, men alsdan nog eene commissie zoude kunnen benoemen, om afzonderlijk op dit onderwerp terug te komen en de gevoelens van de Eerste Kamer in een antwoord op hetzelve voor te dragen.

Na eenige discussiën werd met eene meerderheid van 13 tegen 3 stemmen besloten, het concept-adres van de Tweede Kamer eerst af te wachten. (1)

(1) De bovengemelde Koninklijke boodschap werd aan beide de Kamers in de Hollandsche en Fransche talen gezonden.
Zie ook het verhandelde omtrent het ingekomen Koninklijk besluit betreffende het verleend eervol ontslag aan den graaf C. C. M. de Marnix als lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

(2) De bovenvermelde berekening werd gemaakt, vóór dat was uitgemaakt dat de heer Membrede tot de Noordelijke leden zou behooren.

(1) Zie verder het verhandelde omtrent het Adres van antwoord op de Troonrede.

Adres van Antwoord op de Troonrede. (1)

(Zie de bescheiden, opgenomen onder n°. I der Bijlagen van het Verslag der Handelingen van de Tweede Kamer, en de daarover gevoerde beraadslagingen in comité-generaal van 25 October 1830.

ZITTING VAN DINGSDAG 26 OCTOBER 1830.

De **Voorzitter** (de heer Röell) bragt ter kennis van de Vergadering, dat de Tweede Kamer heeft ingezonden een ontwerp-adres ter beantwoording van 's Konings aanspraak bij de opening dezer zitting, met eene geleidende missive, waarbij de leden uit die Kamer tot de Commissie ter overbrenging van het Adres worden opgegeven.

Het bedoeld ontwerp-adres wordt, tot onderzoek, naar de Afdeelingen gezonden.

De **Voorzitter** verzoekt de voorzitters der Afdeelingen om mede in deliberatie te brengen, of er nà gehouden lezing van het ontwerp-adres, nog termen zullen zijn om, ingevolge het bepaalde in de vergadering van den 23sten dezer maand, eene commissie te benoemen, om een afzonderlijk antwoord op 's Konings boodschap van den 20sten aan de Kamer voor te dragen; alsmede om in de Afdeelingen zich te willen verstaan omtrent de vraag, of de Commissie ter overbrenging van het Adres van wege deze Kamer uit zes leden zal blijven bestaan, zooals tot nu toe heeft plaats gehad, dan of dit getal nu, in de gegeven omstandigheden, gereduceerd zal moeten worden.

De vergadering werd voor eenigen tijd geschorst.

Bij het hervatten der werkzaamheden, bragt de Algemeene Afdeeling het volgend verslag uit:

» De Afdeelingen der Kamer hebben zich onledig gehouden met het onderzoek van het aan haar verzonden ontwerp-adres, door de Tweede Kamer aangenomen, in antwoord op 's Konings Aanspraak bij de opening dezer gewone zitting.

In de Iste Afdeeling hebben de leden zich vereenigd met het onderhavige stuk, niet verlangende, dat er van wege deze Kamer nog een ander antwoord op 's Konings boodschap van den 20sten dezer maand aangeboden zal worden. Omtrent het getal der leden der Kamer, die de Commissie zullen uitmaken, is de Afdeeling van gevoelen, dat het gewone getal van zes leden uit de Kamer behouden moet worden.

De IIde Afdeeling kan zich wel vereenigen met het voorstel van Antwoord op de Aanspraak van den Troon, door de Tweede Kamer ingezonden. Zij kan intusschen niet ontveinzen, dat zij met meer genoegen tot hetzelve zoude zijn toegetreden, indien met meer nadruk was gewag gemaakt van de noodzakelijkheid om in het vervolg en bij de bepalingen, die bij de geheele afscheiding der twee afdeelingen van het Rijk zullen dienen te worden gemaakt, vooral niet uit het oog te verliezen het aanzienlijk belang, 't welk er voor de noordelijke provinciën in gelegen is, om, aangezien hare menigvuldige opofferingen, wederom gesteld te worden, niet alleen in het bezit van alle die landen, welke vroeger onder haar hebben behoord, maar ook van die andere commerciële voordeelen, die aan haar door de Europesche tractaten waren verzekerd.

Verder vermeent de Afdeeling, dat in voormeld Antwoord de boodschap van den Koning, van 20 October, genoegzaam is opgenomen en er dienaangaande van wege de Eerste Kamer geen nader Antwoord benoodigd zal zijn.

Ten aanzien van de benoeming der leden tot overbrenging van het Adres, is de Afdeeling van oordeel, dat het getal van zes leden zoude moeten worden behouden.

In de IIIde Afdeeling hebben de raadplegingen van het door de Tweede Kamer ontworpen Antwoord op de Aanspraak des Konings de aanmerking doen ontstaan, dat de Afdeeling zich met sommige uitdrukkingen en gezegden, vooral omtrent de te maken schikkingen wegens de vaart op de koloniën, als ten aanzien van andere aangelegenheden, niet volkomen kan vereenigen; dat zij liever gewenscht had, eenige derzelve òf weg te laten, òf anders uitgedrukt, en in het geheel den toon en inhoud van dit stuk in beknoptere termen gesteld te zien, maar dat zij, in aanmerking nemende geene andere keuze te hebben dan het ontwerp, zooals het ligt, aan te nemen, of te verwerpen en almede in aanmerking nemende, dat, door de verwerping en verandering in de redactie, veel tijd zoude verloren gaan, zich om die redenen vermeent met hetzelve te moeten vereenigen.

Vervolgens gedelibereerd zijnde over de vraag, of, nà het arresteren van het bovengenoemd Antwoord, nog een afzonderlijk antwoord op den brief des Konings, die aan de twee Kamers gezonden is, door de Eerste Kamer behoort gegeven te worden, is er begrepen, dat daartoe geene termen zijn.

Voorts is de IIIde Afdeeling van oordeel, dat hetzelfde getal leden als bevorens tot het overbrengen van het Antwoord aan Zijne Majesteit behoort benoemd te worden."

Het ontwerp-adres werd vervolgens in omvraag gebragt, met algemeene stemmen aangenomen, en voorts besloten dat er geen afzonderlijk antwoord op 's Konings boodschap door eene Commissie van deze Kamer zal worden voorgedragen, en dat het getal leden in de Commissie, ter overbrenging van het adres te benoemen, op *zes* bepaald zal blijven, zooals tot nu toe plaats heeft gehad.

De **Voorzitter** benoemde daarop tot leden der Commissie de Voorzitters en Onder-Voorzitters der Afdeelingen. Daar de heeren Martini en de Jonge, blijkens voldoende redenen, bezwaar maakten, om zich bij de Commissie aan te sluiten, werden, in plaats van bedoelde heeren, tot het bedoelde einde door hem aangewezen de heeren van der Goltz en van Pallandt van Beerse; terwijl aan den griffier werd opgedragen de taak om 's Konings bevelen aangaande het ontvangen der Commissie te vernemen.

(1) Het door de Tweede Kamer vastgesteld Adres van Antwoord op de Troonrede is door de Eerste Kamer den 26sten October 1830 ontvangen.

ZITTING VAN WOENSDAG 3 NOVEMBER 1830.

De Commissie, belast geweest met de overbrenging van het Adres van Antwoord op de Troonrede, bragt, bij monde van den Voorzitter der Kamer, het volgend verslag uit:

» Dat de Commissie uit de beide Kamers, benoemd tot overbrenging van het Antwoord op de Koninklijke aanspraak bij het openen der tegenwoordige zitting, den 27sten October met het gewoon ceremonieel bij Zijne Majesteit binnengeleid, en het gemelde antwoord door den Voorzitter voorgelezen is; waarop door Zijne Majesteit in hoofdzaak is te kennen gegeven, dat Hoogstdezelve met genoegen de overeenstemming der gevoelens van de Staten-Generaal met de zijne vernam, vooral in deze treurige omstandigheden; dat Hoogstdezelve reeds ten deele voldaan had aan de wenschen, door Hun Edel Mogenden bij dat antwoord uitgedrukt, en het overige in overweging nemen zoude; en eindelijk dat Hoogstdezelve thans meer dan ooit op de medewerking der Vergadering meende te mogen rekenen en daarin wederom de bevestiging te zien van de oude Hollandsche zinspreuk: » Eendragt maakt magt"; waarna de Commissie met hetzelfde ceremonieel uitgeleid en huiswaarts is gekeerd.

Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting over 1831. (1)

(Zie de bescheiden, opgenomen onder n°. III der Bijlagen van het Verslag der Handelingen van de Tweede Kamer, en de daarover gevoerde beraadslagingen in de zitting dier Kamer van 13 November 1830.)

ZITTING VAN 16 NOVEMBER 1830.

Het door de Algemeene Afdeeling over dit wets-ontwerp uitgebragt verslag luidde aldus:

» De leden der verschillende Afdeelingen dezer Kamer, ieder in de hunne onderzocht hebbende het ontwerp van wet, voorloopige bepalingen inhoudende aangaande de begrooting over den jare 1831, hebben dezelve geene bezwaren tegen dit aangeboden ontwerp ingebragt; nogtans in de Iste en IIde Afdeeling hebben de leden zich hunne stem voorbehouden tot de beraadslagingen in deze Kamer over het onderhavige voorstel."

Eenige leden bragten ettelijke bedenkingen tegen het voorgestelde stuk in.

Deze naar genoegen door den Minister van Financiën beantwoord zijnde, werd het voorstel in omvraag gebragt en éénstemmig aangenomen.

De Vergadering bepaalde het ontwerp van wet zonder resumtie aan Zijne Majesteit op te zenden.

(1) Het bovenvermeld wetsontwerp is bij de Eerste Kamer ingekomen den 16den November 1830.

Voorloopige bepalingen omtrent aankoop en aflossing van schuld in 1831. (1)

(Zie de bescheiden, opgenomen onder n°. III der Bijlagen van het Verslag der Handelingen van de Tweede Kamer, en de daarover gevoerde beraadslagingen in de zitting dier Kamer van 16 November 1830.)

ZITTING VAN 22 NOVEMBER 1830.

De **Voorzitter** bragt ter kennis van de Vergadering, dat, ter tegemoetkoming aan het verlangen van eenige leden der Kamer, in navolging van hetgeen in de Tweede Kamer plaats heeft, om van 's Konings Ministers eenige inlichtingen schriftelijk te mogen bekomen ter beantwoording der bedenkingen, in de Afdeelingen geopperd omtrent de voorstellen aldaar in deliberatie gebragt, hij den Minister van Financiën had uitgenoogd, de Centrale Afdeeling te willen bijwonen en aldaar kortelijk waren opgeteekend en aan het einde van de verslagen derzelve geannexeerd de antwoorden door Zijne Excellentie op de vragen en bedenkingen der verschillende Afdeelingen gegeven. (2)

De Algemeene Afdeeling bragt omtrent het voormelde wetsontwerp tot aankoop en aflossing van schuld het volgend verslag uit:

» Bij het onderzoek van het ontwerp van wet ter bepaling van de som, welke door het Amortisatie-Syndicaat besteed zal worden tot aankoop en aflossing van schuld gedurende het jaar 1831, hebben de Iste en IIIde Afdeelingen dezer Kamer zich, zonder eenige bedenkingen schriftelijk daartegen in te brengen, daarmede vereenigd. In de IIde Afdeeling hebben de leden, die dezelve uitmaakten, ook vermeend hunne toestemming daaraan te kunnen geven. Alleen daar er in de memorie van beantwoording der processen-verbaal van de Afdeelingen der Tweede Kamer gezegd wordt met opzigt tot den inkoop van werkelijke schuld, dat hieromtrent geene zwarigheid bestaat, wijl het Amortisatie-Syndicaat een kapitaal van zoodanige schuld bezit, geschikt om de buitengewone pensioenen te dekken, waarop de inkoop voor de amortisatie kan worden afgeschreven, wenschten eenige leden te weten, hoe dit kapitaal, hetwelk tot een bepaald einde bestemd is, namelijk de dekking der buitengewone pensioenen, nu willekeurig tot een ander einde kan gebruikt worden; verwachtende deze leden hieromtrent eenige inlichtingen van Z. Exc. den Minister van Financiën te zullen ontvangen."

Antwoorden van den Minister van Financiën, in de Centrale Afdeeling gegeven op het verslag der Afdeelingen over de wet tot aflossing en inkoop van schuld.

» Op de aanmerking, door de IIde Afdeeling neergesteld, of bij het Amortisatie-Syndicaat er willekeurig gebruik zal kunnen gemaakt worden tot aankoop en aflossing van schuld van het crediet, tot de buitengewone pensioenen bestemd, heeft Zijne Excellentie geantwoord, dat het fonds, tot dat einde bestemd, naar de gemaakte berekeningen meer dan negen millioen werkelijke schuld over had; dat dit surplus door versterf van de geregtigden voortkwam en nu van het fonds der pensioenen was afgeschreven en overgebragt op het vrije fonds van het Amortisatie-Syndicaat, waaruit dan deze aankoop en aflossing gevonden zouden kunnen worden."

Na de voorlezing van het Verslag der Algemeene Afdeeling en de antwoorden van den Minister hebben eenige leden over dit onderwerp het woord gevoerd.

De Minister van Financiën, de vergadering bijwonende, heeft het voorstel verdedigd, waarna dit, in hoofdelijke omvraag gebragt, met eene meerderheid van 16 stemmen tegen ééne is aangenomen.

De Vergadering heeft besloten het aangenomen wets-ontwerp zonder resumtie aan Zijne Majesteit op te zenden.

(1) Het bovenvermeld wetsontwerp is bij de Eerste Kamer ingekomen den 18den November 1830.

(2) Dezelfde mededeeling van den Voorzitter geldt voor de behandeling van het in de zitting van 22 November aangenomen wetsontwerp betreffende de *belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

Verdeeling en omslag der grondbelasting in de Noordelijke provinciën over 1831. (1)

(Zie de bescheiden, opgenomen onder n°. IV der Bijlagen van het Verslag der Handelingen van de Tweede Kamer, en de daarover gevoerde beraadslagingen in de zitting dier Kamer van 13 November 1830.)

ZITTING VAN DONDERDAG 18 NOVEMBER 1830.

Het door de Algemeene Afdeeling over dit wetsontwerp uitgebragt verslag luidde aldus:

» Bij de verschillende Afdeelingen dezer Kamer heeft het ontwerp van wet ter verdeeling en omslag der grondbelasting in de Noordelijke provinciën over den jare 1831, het onderwerp van onderzoek uitgemaakt.

Geene aanmerkingen zijn op het onderhavige stuk door de leden, welke bij de beraadslagingen tegenwoordig zijn geweest, in het midden gebragt. In de Iste Afdeeling hebben de leden zich hunne stem voorbehouden."

Eenige leden hebben over dit onderwerp het woord gevoerd. Nadat de Minister van Financiën de gevraagde inlichtingen had gegeven, werd het ontwerp van wet in omvraag gebragt en met algemeene stemmen aangenomen.

De Kamer heeft besloten het aangenomen wetsontwerp zonder resumtie aan Zijne Majesteit op te zenden.

(1) Het bovenvermeld wetsontwerp is bij de Eerste Kamer ingekomen den 16den November 1830.

Beteugeling en bestraffing van misdrijven en woelingen van kwalijkgezinden. (1)

(Zie de bescheiden, opgenomen onder n°. V der Bijlagen van het Verslag der Handelingen van de Tweede Kamer, en de daarover gevoerde beraadslagingen in de zitting dier Kamer van 2 November 1830.)

ZITTING VAN WOENSDAG 3 NOVEMBER 1830.

Op voorstel des **Voorzitters** is dit wetsontwerp tot onderzoek naar de Afdeelingen verzonden, en voorts besloten, de vergadering te schorsen tot nà den afloop der beraadslagingen in de Afdeelingen.

Bij de heropening der vergadering werd bepaald, de behandeling van het aanhangige ontwerp van wet staande de zitting te doen plaats hebben.

De heer **van Maanen**, *Minister van Justitie*, ter vergadering gekomen zijnde, heeft de Algemeene Afdeeling het volgend verslag uitgebragt:

» De verschillende Afdeelingen dezer Kamer zich vereenigd hebbende tot het onderzoek van het aangeboden ontwerp van wet, krachtdadige middelen voorstellende ter beteugeling van bedrijven en woelingen, welke kwaadwilligen zich zouden mogen veroorloven, om den opstand te begunstigen of in de getrouw gebleven provinciën van het Koningrijk de gemoederen in gisting te brengen, zal de Algemeene Afdeeling de eer hebben, de uitkomst der beraadslagingen van dezelve aan U Edel Mogenden te doen kennen.

De Iste Afdeeling is van oordeel, zich te kunnen vereenigen met de voorgestelde wet. Zij moet echter aanmerken, dat zij zoude gewenscht hebben, dat in dezelve waren ingelascht geweest en duidelijk uitgedrukt de artt. 3, 4 en 5 van de wet van 10 April 1815 en dat aan de officieren van justitie naauwkeurige voorschriften waren gegeven, hoe, bij voorkomende gevallen, de bij art. 4 der wet van 10 April 1815 voorschreven manier van procederen ten aanzien van het openlijk teregtstellen der aangeklaagden, eigenlijk moet worden te werk gegaan.

Eenige leden zijn bovendien van oordeel, dat het beter ware de straf van tentoonstelling buiten de wet te laten.

De IIde Afdeeling kan zich met de onderhavige concept-wet wel vereenigen; intusschen zoude zij liever gezien hebben, dat de straf van tentoonstelling geheel ware achterwege gebleven, uithoofde dezelve op zich zelve reeds aanleiding tot oproer kan geven.

Daar nu van wege het Gouvernement op de aanmerkingen der Tweede Kamer hierin niet is toegegeven geworden, zoude zij wenschen, dat, zoo zulks niet reeds daaronder moet worden verstaan, ten minste de tentoonstelling geheel mogt wegblijven, bij de gevallen, voorzien in het slot van art. 2, waar van verzachtende omstandigheden en van gevangenisstraf van twee tot vijf jaren wordt melding gemaakt.

De Afdeeling zoude ook wenschen, dat dit door haar geuit verlangen aan het Gouvernement werd voorgedragen.

In de IIIde Afdeeling zijn de volgende aanmerkingen ingebragt:

1°. dat dit ontwerp eene voorziening inhoudende, die slechts temporair is en door den drang der omstandigheden geboren wordt, men zich uit dien hoofde met hetzelve vermeent te kunnen vereenigen en dus alleen voor het vervolg de navolgende aanmerkingen nog oordeelt te kunnen maken:

2°. dat het wenschelijk voorkomt, om bij de te ontwerpen wetten zich niet te refereren tot voorgaande wetten of artikelen van wetboeken, maar de daden, die men verbieden, en de straffen, die men vaststellen wil, kort, duidelijk en voor een ieder verstaanbaar uit te drukken; en deze reflectie wordt te meer aangedrongen ten aanzien der afgeschafte en nu gedeeltelijk weder ingeroepen wet van 10 April 1815;

3°. dat men ook gewenscht had, dat de algemeene uitdrukking ten aanzien van gesprekken, geschriften of andere daden, in art. 2 voorkomende, meerder had kunnen bepaald worden, ten einde alle verkeerde toepassing, zooveel mogelijk, voor te komen;

4°. dat in de bepaling, voorkomende bij art. 4, omtrent de toepassing van de artt. 3, 4 en 5 van de wet van 10 April 1815 op de bij dit artikel vermelde misdaden, eene meerdere ruimte aan den regter ten aanzien van den tijd der uitvoering van de vonnissen had kunnen gelaten worden, daar toch de kapitale straffen, die op eenige misdaden gesteld zijn, wel eenige meerdere gelegenheid tot voorbereiding voor den delinquent tot het ontvangen van zulk eene ernstige strafoefening schijnen te vorderen, en daardoor ook eene geschikte gelegenheid, om in sommige ongelukkige omstandigheden tot het imploreren van gratie bij den Koning toevlugt te nemen, zoude gegeven worden.

Deze Afdeeling, schoon in het voorgestelde ontwerp zullende instemmen, verlangt echter zeer ernstig, dat bij eene eventuële herziening dezer wet aan hare aanmerkingen, is het mogelijk, mag worden voldaan."

Nadat eenige leden het woord hadden gevoerd, heeft de Minister van Justitie de geopperde bedenkingen beantwoord.

Bij de hoofdelijke omvraag wordt het ontwerp van wet met algemeene stemmen aangenomen, en besloten hetzelve onverwijld aan Zijne Majesteit op te zenden.

---

(1) Het bovenvermelde wetsontwerp is bij de Eerste Kamer ingekomen den 3den November 1830.

Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten. (1)

(Zie de bescheiden, opgenomen onder n°. VI der Bijlagen van het Verslag der Handelingen van de Tweede Kamer, en de daarover gevoerde beraadslagingen in de zitting dier Kamer van 19 November 1830.)

ZITTING VAN ZATURDAG 20 NOVEMBER 1830.

De **Voorzitter** noodigde de leden uit, het heden ingekomen ontwerp van wet onmiddellijk in de Afdeelingen te willen onderzoeken, ten einde, zoo mogelijk, het Maandag, den 22sten, bij de Kamer in behandeling te kunnen nemen.

Hiertoe werd door de Vergadering besloten.

ZITTING VAN MAANDAG 22 NOVEMBER 1830.

De Algemeene Afdeeling bragt in deze zitting over het voormelde ontwerp van wet het volgend verslag uit: (2)

»Bij de zamenkomst van U Edel Mogenden op Zaturdag ll. is ter onderzoek aan de Afdeelingen dezer Kamer verwezen het belangrijk ontwerp van wet tot eene betaling bij wege van leening, in evenredigheid van den aanslag der directe belastingen, en tot het daarstellen van schatkistbiljetten.

De Algemeene Afdeeling zal de eer hebben U Edel Mogenden den uitslag van het verhandelde in de verschillende Afdeelingen voor te dragen.

In de Iste Afdeeling hebben alle de leden zich hunne stem voorbehouden; eenige derzelven hebben eene uitlegging verlangd nopens het slot van art. 17, van het voorgedragen ontwerp van wet, waarin voorkomt, dat de schatkistbiljetten insgelijks zullen kunnen dienen tot betaling van de helft van alle andere vorderingen ten laste van het Rijk. Zij verlangen nu te weten, of deze bepaling ook ziet op vorige gedane aannemingen, en bij vervolg op de rentebetaling der publieke schuld.

In de IIde Afdeeling zijn de volgende aanmerkingen in het midden gebragt:

Vooreerst in het algemeen zijn eenige leden van gevoelen, dat men tot den maatregel, in het onderhavige ontwerp van wet voorgesteld, zijne toevlugt niet had behoeven te nemen en dat eene negotiatie, gegrond op eene belasting, welke de noodige zekerheid opleverde, aan de vereischte behoefte zoude hebben voldaan. Ten andere in het bijzonder art. 2 opslaande, wenscht men te weten, of de opcenten van de provinciën, steden en plaatsen, daarin vermeld, strekken zullen ten behoeve dezer provinciën, steden en plaatsen, dan wel of dezelve alleen zijn bijgevoegd tot vergrooting der som en tot meerdere stijving der schatkist; en tevens ook, wat men moet verstaan door de bijgevoegde woorden: *als anderzins*, welke dadelijk op het woord: *plaatsen* volgen, en of hierdoor nog andere opcenten worden verstaan, en welke?

Eenige leden hebben het onbillijke ook doen opmerken, hetwelk er gelegen is in den maatstaf, berustende op de personele belasting, voor al dezulken, die door de veranderde omstandigheden hunne huisselijke inrigtingen hebben moeten verminderen en desniettemin thans nog gehouden zijn, naar eenen aanslag te betalen, gegrond op de betere omstandigheden waarin deze zich vroeger bevonden. Zij hadden gewenscht, dat door een artikel der wet hierin was voorzien.

Art. 10 opslaande, vindt de Afdeeling het insgelijks onbillijk, dat, bij verlies der recepissen, welke op naam staan, de duplicaten geweigerd worden.

Aangaande art. 13 vraagt men, waarom de interessen eerst berekend worden van 1°. April, terwijl de fournissementen ten minste gedeeltelijk reeds vier maanden vroeger geschieden. Ook dit vindt de Afdeeling onbillijk.

Bij art. 17, waar gesproken wordt van de betalingen, te doen met schatkistbiljetten, vermeent de Afdeeling, dat daarvan moeten uitgesloten blijven alle vroeger aangegane verbindtenissen of gedane leverancièn aan het Rijk.

Aangaande art. 18 verlangt de Afdeeling te weten, of door de opcenten, waarvan in het slot van dit artikel wordt melding gemaakt, alleen verstaan worden de opcenten voor het Rijk of wel al de opcenten in het algemeen.

De leden dezer Afdeeling zullen omtrent alle deze punten de inlichtingen van Z. Exc. den Minister van Financiën en de verdere discussiën afwachten en reserveren zich hunne stemmen.

De deliberatiën omtrent het onderhavige ontwerp van wet zijn in de IIIde Afdeeling tweeledig geweest: vooreerst omtrent de betaling bij vorm van leening, in evenredigheid van den aanslag der directe belastingen, en ten tweede wegens het daarstellen van schatkistbiljetten.

Wat het eerste onderwerp betreft, is men zeer doordrongen van het gevoel der noodzakelijkheid, om in de gegeven omstandigheden dadelijk geld te verschaffen.

De aanmerking is echter gemaakt, dat men de grondslagen dezer betaling niet kan goedkeuren, daar het onderscheid tusschen het *quantum* der betaling wegens gebouwde en ongebouwde eigendommen niet gegrond wordt geoordeeld en ook bij de berekening der provinciale en plaatselijke opcenten met de daarstelling van eene Rijksbelasting niets gemeens schijnt te hebben. Ook is er door één der leden bedenking gemaakt, of niet alléén het personeel, en dus geenszins de grondbelasting, als basis der leening had moeten beschouwd worden.

In allen gevalle geven de leden der Afdeeling hun gevoelen te kennen, dat zij door het instemmen met dit gedeelte der wet niet willen gehouden worden, in hetzelve anders te consenteren dan alleen om, in dit geval, in den dringenden nood van het Vaderland te voorzien.

Tot het tweede gedeelte overgaande, is, met opzigt tot de daarstelling van schatkistbiljetten, de aanmerking gemaakt, dat de Minister van Financiën zelf, in zijne toelichtende memorie, dezen maatregel heeft gezegd hier te lande eene nieuwigheid te zijn, en het alzoo moeijelijk is, de gevolgen te beoordeelen van iets, waaromtrent de ondervinding ontbreekt; dat eene theoretische behandeling van deze materie misschien aanleiding tot zeer vele gewigtige bedenkingen, vooral in deze gewesten, zoude kunnen geven, maar dat men thans huiverig is op dezelve aan te dringen, omdat de schatkist dadelijk moet worden ondersteund en er betere middelen tot het maken van geld schijnen te ontbreken, komende het echter allezins wenschelijk voor, dat bij de eerstvolgende financiële operatiën maatregelen mogen worden

---

(1) Het bovenvermeld wetsontwerp is bij de Eerste Kamer ingekomen den 20sten November 1830.

(2) Zie de opmerking onder n°. 2 betreffende het wetsontwerp: *Voorloopige bepalingen omtrent den aankoop en de aflossing van schuld in* 1831.

beraamd, om deze schatkistbiljetten weder in te trekken en de uit de circulatie derzelve te vreezen ongemakken en bezwaren zoo spoedig doenlijk te doen ophouden."

Inlichtingen door Z. E. den Minister van Financiën in de Centrale Afdeeling gegeven op de aanmerkingen, vervat in het verslag van de verschillende Afdeelingen over de wet van de betaling, bij wijze van leening, in evenredigheid van den omslag der directe belastingen.

»Op de vraag, bij de Iste Afdeeling geopperd, of volgens artikel 17 der wet de betaling voor de helft in schatkistbiljetten zich uit zal strekken op vroeger gedane aannemingen, en bij vervolg op de rente-betaling der publieke schuld, heeft de Minister gezegd, dat niemand ter voldoening van anterieure aannemingen gedwongen zal worden deze biljetten aan te nemen, doch dat men reden heeft om te denken, dat, tot bespoediging der liquidatie van deze praetentiën, de voornoemde biljetten voor de helft in de betaling derzelve niet geweigerd zullen worden, te meer daar de verschenen interest op dit papier van 1° October af ten voordeele zal zijn van degenen, die dezelve ontvangen, en alzoo bij de betaling niet aangerekend worden.

Omtrent de rente-betaling kan de Minister geene stellige verzekering geven, dat de helft niet in dit papier zal voldaan worden, doch betuigt, dat er eene zedelijke zekerheid bestaat, dat dezelve op 1° Januarij aanstaande in gereed geld alleen zal geschieden.

Aangaande het gevoelen, door eenige leden van de IIde Afdeeling in het midden gebragt, dat men tot den voorgestelden maatregel zijne toevlugt niet had behoeven te nemen, maar dat eene negotiatie, gegrond op eene belasting, welke de noodige zekerheid opleverde, aan de vereischte behoefte zoude hebben voldaan, heeft de Minister volmondig verklaard, dat dergelijke vrijwillige leening vruchteloos is beproefd. Zijne Excellentie allegeerde daarbij meer dan één voorbeeld.

Betrekkelijk art. 2 der wet is op de aanmerking, of de opcenten strekken zullen ten behoeve der provinciën enz., of dat dezelve er alleen zijn bijgevoegd tot vergrooting der som, geantwoord, dat het kohier genomen wordt, zooals het daar is liggende, en de geheele opbrengst ten voordeele der schatkist van den lande komen zal.

Het woord: *anderzins*, in dezelve zinsnede voorkomende, ziet op alle opcenten, hoe ook genaamd.

Omtrent de zwarigheid, dat de basis van het personeel drukkend is voor degenen, die zich in hunne verteringen ten gevolge van min gunstige omstandigheden hebben verminderd, heeft de Minister dezelve niet geheel kunnen wegnemen, maar tevens de moeijelijkheid betoogd, in dit kort tijdsbestek voor deze enkele gevallen uitzonderingen te maken, en tevens den last, hieruit voortvloeijende, als niet van groot belang beschouwd, daar, hetzij door afkoop, hetzij door plaatsing der recepissen, de belasting op een vijfde van de uitgeschreven som zoude komen.

De aanmerking, bij art. 10 in het midden gebragt, dat het onbillijk is, dat, bij ontstentenis van de recepissen, duplicata van dezelve geweigerd worden, is hiermede opgelost, dat de op naamstelling der recepissen alleen geschiedt om der contrôle wille en wezenlijk is ten voordeele van de contribuabelen, daar men bij ondervinding geleerd heeft, dat van de duplicata dikwerf misbruik is gemaakt, met dezelve te beleenen of te verkoopen.

De Minister verzekerde tevens, dat in allen gevalle de administratie bij opkomende gelegenheden, onder verband echter van duchtige bewijzen, niet ongenegen zoude zijn, den belanghebbenden, evenals dit bij de pensioenen plaats heeft, regt te doen wedervaren.

De bepaling, in art. 13 voorkomende, dat de interest op de recepissen eerst met 1°. April zal ingaan, erkende de Minister, dat daargesteld was ten voordeele van de schatkist. Ging die interest vroeger in, dan zouden er op de begrooting van 1831 twee halfjaren van deze rente gebragt moeten worden, daar dezelve zich nu op zes maanden tot 1°. October bepaalde.

De moeijelijkheid voor de kleine sommen zoude ook bij de splitsing van den interest der termijnen te groot zijn om tot dezen maatregel te kunnen overgaan.

De aanmerkingen bij de IIde Afdeeling, rakende de artt. 17 en 18, reeds bij de Iste Afdeeling beantwoord zijnde, refereerde de Minister zich aan dezelve.

De bedenking, door de IIIde Afdeeling geopperd omtrent de evenredigheid van het *quantum* betrekkelijk de gebouwde en ongebouwde eigendommen, is door den Minister opgelost met te zeggen, dat hetzelve bepaald is geworden ter tegemoetkoming aan de bezwaren van die provinciën, welke bewezen hebben, dat hare landelijke inkomsten in de laatste jaren merkelijk achteruit zijn gegaan en dat er zich in dezelve aanzienlijke grondeigenaren bevinden, welke in de twee of drie voorgaande jaren verponding van hunne goederen hebben moeten opbrengen en geen pacht van de huurders hunner landerijen hebben kunnen innen."

Nadat het verslag der Algemeene Afdeeling omtrent de wetsvoordragt op de *betaling bij wijze van leening in evenredigheid van den omslag der directe belastingen*, enz. en de antwoorden, door den Minister van Financiën op de aanmerkingen der Afdeelingen gegeven, waren voorgelezen, werd door sommige leden het woord gevoerd.

De Minister van Financiën, ter vergadering tegenwoordig, verdedigde het ontwerp, waarna hetzelve, in hoofdelijke omvraag gebragt, met eene meerderheid van 16 stemmen tegen ééne stem werd aangenomen.

De Vergadering heeft besloten dit aangenomen ontwerp van wet zonder resumtie aan Zijne Majesteit op te zenden.

Ligting der nationale militie. (1)

(Zie de bescheiden, opgenomen onder n°. IX der Bijlagen van het Verslag der Handelingen van de Tweede Kamer, en de daarover gevoerde beraadslagingen in de zitting dier Kamer van 26 November 1830.)

ZITTING VAN MAANDAG 29 NOVEMBER 1830.

Het door de Algemeene Afdeeling in deze zitting over het voormelde ontwerp van wet uitgebragt verslag was van den volgenden inhoud:

»De verschillende Afdeelingen dezer Kamer zich onledig gehouden hebbende met het onderzoek der bepalingen van het ontwerp van wet tot eene ligting van de nationale militie, zijn de volgende aanmerkingen op dit stuk in de Iste Afdeeling in het midden gebragt.

Vooreerst dat bij art. 1 van deze wet de ligting der nationale militie over het jaar 1831 bepaald wordt op *één man op de* 300 *zielen;*

dat bij art. 10 van de wet van 8 Januarij 1817 de jaarlijksche ligting bepaald wordt op *één man van de* 500 *zielen;*

dat men niet ziet, dat in dit laatste artikel eenig onderscheid gemaakt is tusschen een tijd van vrede of een tijd van oorlog;

dat alle verdere artikelen, zooals artt. 12 en 13 en andere, gebaseerd zijn op de vooronderstelling van de voorzeide zelfde bepaling;

dat men dus meent, dat, ofschoon deze bepaling niet letterlijk voorkomt in de Grondwet, dezelve evenwel moet gehouden worden als in dezelve begrepen, alzoo bij art. 214 van de Grondwet gezegd wordt, dat de bepalingen, welke door den Koning, zoo omtrent het getal en de inrigting der militie voorgesteld zullen worden, het voorwerp zullen zijn van eene voor te dragen wet;

dat de voor te dragen wet juist die is van 8 Januarij 1817;

dat in art. 25 van gemelde wet wel wordt gesproken *van de aanvulling der contingenten in tijd van oorlog*, op den voet van art. 16 voorgeschreven, doch wanneer men dat art. 16 inziet, men in hetzelve niets vindt, dat eenig regt geeft om dat contingent te verhoogen van één van de vijfhonderd tot op één van de drie honderd zielen.

Ten tweede, dat bij art. 211 der Grondwet bepaald wordt, dat de militie nimmer zonder bijzondere toestemming van de Staten-Generaal buiten de grenzen van het Rijk zal kunnen worden gezonden;

dat daar het Rijk, zooals het bestond ten tijde van de invoering der Grondwet, nu niet meer bestaat, men zoude wenschen, dat deze afscheiding alvorens duidelijk werd daargesteld en dus bepaald, welke de grenzen zijn van het Rijk, buiten welke de militie zonder de toestemming van de Staten-Generaal niet gezonden kan worden.

In de Iste Afdeeling zijn geene andere bezwaren geopperd.

In de IIde Afdeeling hebben de leden er geene in het midden gebragt en zich met het voorstel vereenigd.

In de IIIde Afdeeling zijn dezelve eenparig van oordeel, dat deze wet noodzakelijk is, doelmatig en overeenkomstig de Grondwet van den Staat. Zij maken dan ook geen zwarigheid derzelver aanneming te bewilligen."

Antwoord *van den Staatsraad, belast ad interim met de directie van het Departement van Binnenenlandsche Zaken*, op de aanmerkingen der Afdeelingen door de Kamer op het wetsontwerp in het midden gebragt.

»In antwoord op de bedenking in de Iste Afdeeling geopperd, alsof de wet op de nationale militie van het jaar 1817 als het ware, ingevolge van art. 214 van de Grondwet, als een bestanddeel van de Grondwet moet aangemerkt worden, wordt te kennen gegeven, dat het woord *wet* bij dit artikel niet in dien beperkten zin moet worden opgenomen;

dat de opvolgende wetten op de militie, als van de jaren 1818 en 1820, getuigen, dat er veranderingen gemaakt kunnen worden in die wet, en wel bepaaldelijk aangaande de inrigting en de sterkte van de militie;

dat art. 13 van de laatste wet in zoovele woorden zegt: In geen geval zullen de vereenigde contingenten één man op eene bevolking van 300 zielen te boven gaan;

dat daarenboven in de Grondwet alleen van een geval wordt melding gemaakt, waarbij opvolgende bepalingen als bestanddeelen der Grondwet beschouwd zouden worden, en en dat wel in art. 7, waarbij de stedelijke, landelijke en provinciale reglementen, op het einde van het tiende jaar na de afkondiging der Grondwet in werking, beschouwd zullen worden een deel van de Grondwet uit te maken.

Op de aanvrage, bij de Iste Afdeeling ook geschied, welke namelijk de grenzen zijn, buiten welke de militie zonder bijzondere toestemming der Staten-Generaal alsnu niet gebruikt zoude kunnen worden, moet geantwoord worden, dat de vaststelling der sterkte van de armée niet afhangen kan van die der grenslinie, welke men zoude mogen verlangen bepaald te zien.

Dat alle veerkracht van verdediging hierdoor in de waagschaal gebragt zoude worden, daar het alsnu nog onmogelijk is de grenslinie aan te duiden, welke door den opstand in België verder gevorderd mogt worden."

Na de voorlezing van het verslag der Algemeene Afdeeling hebben eenige leden het woord gevoerd over de in dit voorstel vervatte bepalingen.

De heer **van Doorn**, *Staatsraad, belast met de directie van Binnenlandsche Zaken*, ter vergadering tegenwoordig, de gevraagde inlichtingen hebbende gegeven, werd het ontwerp van wet in omvraag gebragt en daarbij met algemeene stemmen aangenomen.

De Vergadering heeft besloten het aangenomen wetsontwerp zonder resumtie aan Zijne Majesteit op te zenden.

(1) Het bovenvermeld wetsontwerp is bij de Eerste Kamer ingekomen den 27sten November 1830.

Aanvulling der wet tegen woelingen. (1)

(Zie de bescheiden, opgenomen onder n°. X der Bijlagen van het Verslag der Handelingen van de Tweede Kamer, en de daarover gevoerde beraadslagingen in de zitting dier Kamer van 29 November 1830.)

ZITTING VAN WOENSDAG 1 DECEMBER 1830.

De Algemeene Afdeeling heeft in deze zitting over het voormeld wets-ontwerp het volgend verslag uitgebragt:

» Aan het onderzoek der Afdeelingen dezer Kamer verwezen zijnde het ontwerp van wet betrekkelijk het overbrengen van de eene naar de andere regtbank van de beregting der misdaden, bij de wet van 3 November 1830 voorzien, heeft de Iste Afdeeling geene aanmerkingen in geschrifte aangaande dit voorstel in het midden gebragt. De leden, die dezelve hebben uitgemaakt, hebben zich voor de aanneming van dit stuk verklaard.

De beraadslagingen van de IIde Afdeeling hebben dezelfde resultaten opgeleverd.

De IIIde Afdeeling is eenparig van gevoelen:

dat de wet, zooals die bij de tweede redactie van het ontwerp is voorgesteld, zooveel mogelijk is in overeenstemming gebragt met en toepasselijk gemaakt op de bestaande instellingen van het hooggeregtshof, oordeelende als hof van cassatie;

dat in den tegenwoordigen toestand van zaken en geest des tijds gevallen kunnen voorkomen, die de verwijzing naar eene andere regtbank vorderen; dat de wijze, tot dat einde voorgedragen, allezins dienstig en noodig is voor eene spoedige en onpartijdige regtspleging, zoodanig als die bij de wet van 3 November jongstleden is bepaald geworden.

Geen der leden dezer Afdeeling vindt zich dan ook bezwaard om in het voorgestelde ontwerp toe te stemmen."

Dit voorstel van wet, na de voorlezing van het verslag der Algemeene Afdeeling tot geene discussie aanleiding hebbende gegeven, is het in omvraag gebragt en, op ééne stem na, door al de leden aangenomen.

De Vergadering heeft besloten het aangenomen wets-ontwerp zonder resumtie aan Zijne Majesteit op te zenden.

---

(1) Het bovenvermeld wetsontwerp is bij de Eerste Kamer in de namiddagzitting van 29 November 1830 ingekomen.

Voorziening in het tekort op de begrooting van Oorlog voor 1830. (1)

(Zie de bescheiden, opgenomen onder n°. XI der Bijlagen van het Verslag der Handelingen van de Tweede Kamer, en de aarover gevoerde beraadslagingen in de zitting dier Kamer van 4 December 1830.)

ZITTING VAN ZATURDAG 4 DECEMBER 1830.

De Algemeene Afdeeling heeft in deze zitting het volgend erslag over het voormeld wetsontwerp uitgebragt:

»De Afdeelingen dezer Kamer onderzocht hebbende het ontwerp an wet ter voorziening in het tekort op begrooting van het Departement van Oorlog over het jaar 1830, heeft de Iste Afdeeling zich met dit stuk vereenigd.

De IIde Afdeeling brengt in het midden, dat aan haar niet is gezonden geweest de *raming der sommen* betrekkelijk deze wet, welke nogtans aan alle de Afdeelingen der Tweede Kamer is ondgedeeld en zonder welke zij zelfs niet oppervlakkig kan onderigt worden, waartoe deze aanzienlijke sommen moeten dienen. Zij verzoekt, dat hierin voor het vervolg worde voorzien en dat, eens voor al, alle stukken, bij de wetten tot inlichting behoorende, ook aan de Afdeelingen der Eerste Kamer mogen toegezonden worden.

Verder heeft de Afdeeling opgemerkt, dat de heer Minister van Financiën in de beantwoording op de aanmerking der Afdeelingen van de Tweede Kamer heeft gezegd, dat de renten van de nationale schuld en de pensioenen geheel uitgegeven waren, uit hoofde dat zij de halfjaren betroffen, verschenen met Januarij en Julij 1830. De Afdeeling verlangt hieromtrent inlichting te ontvangen, daar zij vermeent, dat door de begrooting van het jaar 1830, zoowel voor de renten als voor de pensioenen van dat geheele jaar, en dus tot 1 Januarij 1831, moet zijn voorzien.

De IIIde Afdeeling, het onderhavig wetsontwerp onderzocht hebbende, houdt zich overtuigd, dat het bedrag, voor het Departement van Oorlog over 1830 bepaald, alleen op den tijd van vrede zijnde geraamd, ongenoegzaam is bevonden tot voorziening in de noodzakelijke uitgaven, om den schandelijken opstand, welke in België in de laatste maanden van dat jaar is uitgebroken, krachtdadig tegen te gaan. Zij beseft tevens, dat de verdere alsnu nog gevorderde behoeften tot verdediging en behoud van den Nederlandschen grond onvermijdelijk zijn, en oordeelt zich dan ook niet alleen onbezwaard, maar verpligt om het Departement van Oorlog door hare toestemming aan de voorgestelde wet daartoe te helpen in staat stellen. De Afdeeling veroorlooft zich echter bij deze gelegenheid met allen eerbied haar verlangen te kennen te geven, dat de Staten-Generaal en de Eerste Kamer in het bijzonder, terwijl zij steeds alle bereidwilligheid betoonen om tot bevordering der goede zaak mede te werken, ook van wege het Gouvernement bij bekwame gelegenheid en op zoodanige wijze, als hetzelf *het meest geschikt en doelmatig oordeelt*, *en voor zooverre grootere staatkundige betrekkingen en belangen dit niet volstrekt onraadzaam maken*, eenige meerdere inlichting dan zij tot heden (meestal nog alleen door vreemde uit Belgische schandbladen medegedeelde tijdingen) hebben bekomen, te mogen erlangen, en zulks niet alleen omtrent den waren stand van de zaken in België in het algemeen en de bedoelingen van zijn Congres en provisioneel bestuur, maar meer bijzonder omtrent de vermoedelijke inzigten, bedoelingen of vorderingen en het aangenomen systema van het Congres van Londen en der verbonden Mogendheden ten opzigte van Oud-Nederland en van de Zuidelijke in opstand zijnde gewesten, met andere woorden, wat wij van deze Mogendheden waarschijnlijk te vreezen, wat te hopen, wat te verwachten hebben.

De Afdeeling vermeent dit haar verlangen des te meer te moeten te kennen geven, naardien de Staten-Generaal daardoor alleen in staat zouden zijn gesteld, om met betere of genoegzame kennis van zaken en met nog grootere gerustheid en vertrouwen, al ware het dan ook met de meeste opofferingen der Natie, het Gouvernement eene behulpzame hand te bieden in alles, wat verder nog tot verdediging en het behoud van den Oud-Nederlanschen grond en de handhaving van orde en rust behoort te worden aangevoerd; in één woord, in alles wat van de liefde voor het Vaderland en den Koning van elk weldenkend en regtschapen man en van alle getrouwe Volksvertegenwoordigers in de omstandigheden, waarin wij verkeeren, billijk en gebiedend kan gevorderd en verwacht worden."

Na de voorlezing van den inhoud van het verslag, heeft de heer van **van Tets van Goudriaan**, *Minister van Financiën*, ter vergadering tegenwoordig, de gevraagde inlichtingen gegeven, waarna het voorstel in hoofdelijke omvraag gebragt en met algemeene stemmen aangenomen werd.

De Vergadering heeft besloten het aangenomen wetsontwerp onverwijld aan Zijne Majesteit op te zenden.

(1) Het bovenvermeld wetsontwerp is bij de Eerste Kamer ingekomen den 4den December 1830.

Regten van in-, uit- en doorvoer op de granen en steenkolen. (1)

(Zie de bescheiden, opgenomen onder n°. XII der Bijlagen van het Verslag der Handelingen van de Tweede Kamer, en de daarover gevoerde beraadslagingen in de zitting dier Kamer van 4 December 1830.)

ZITTING VAN ZATURDAG 4 DECEMBER 1830.

De Algemeene Afdeeling heeft in deze zitting over het voormeld wetsontwerp het volgend verslag uitgebragt:

» Bij het onderzoek in de verschillende Afdeelingen dezer Kamer van het ontwerp van wet ter vervanging der besluiten van 6 en 8 October, betrekkelijk de regten op de granen en steenkolen, is gebleken, dat dit stuk geene aanmerkingen heeft opgeleverd en dat de leden zich met hetzelve hebben vereenigd."

Na de voorlezing van het verslag, is het ontwerp van wet in hoofdelijke omvraag gebragt en eenstemmig aangenomen.

De Vergadering heeft besloten het aangenomen wetsontwerp onverwijld aan Zijne Majesteit op te zenden.

(1) Het bovenvermeld wetsontwerp is bij de Eerste Kamer ingekomen den 4den December 1830.

Vrijwillige geldleening, gevestigd op een deel der hoofdsom van de grondbelasting.

(Zie de bescheiden, opgenomen onder n°. XV der Bijlagen van het Verslag der Handelingen van de Tweede Kamer, en de beraadslagingen gevoerd in de zitting dier Kamer van 9 April 1831.)

ZITTING VAN MAANDAG 11 APRIL 1831.

Deze zitting werd gehouden, bij afwezigheid van den heer Roëll, wegens ongesteldheid verbinderd ter vergadering te verschijnen, onder voorzitterschap van den heer van Hogendorp, die, uitgenoodigd overeenkomstig de bepaling van art. 12 van het Reglement van Orde, de werkzaamheden te leiden, de welwillende inschikkelijkheid der leden inriep bij de waarneming der hem opgedragen taak.

Hij gaf voorts kennis van de ontvangst van een door de Tweede Kamer gezonden wetsontwerp, betreffende eene vrijwillige geldleening, gevestigd op een deel der hoofdsom van de grondbelasting, en stelde voor, om dat te verzenden naar de Afdeelingen, alsmede om, indien het onderzoek op dezen dag niet mogt afloopen, alsdan den volgenden ten 1 ure ter verdere behandeling weder bijeen te komen; met welke voorstellen de Vergadering zich vereenigde.

ZITTING VAN DINGSDAG 12 APRIL 1831.

In deze zitting, gehouden onder voorzitterschap van den heer van Hogendorp, bragt de Algemeene Afdeeling haar verslag over het bovenvermeld ontwerp van wet uit.

Dat verslag luidde aldus:

» De Algemeene Afdeeling zal de eer hebben U Edel Mogenden de bedenkingen der verschillende Afdeelingen te doen kennen, welke door dezelve zijn ingebragt bij het onderzoek van het ontwerp van wet omtrent eene vrijwillige negotiatie, gevestigd op een deel van de hoofdsom der grondbelasting, en daarbij ook opgeven de ophelderingen, door den Minister van Financiën schriftelijk ingezonden.

De Algemeene Afdeeling vermeent hierdoor de beraadslagingen over dit ontwerp van wet op eene geregelde wijze te kunnen bespoedigen.

In de Iste Afdeeling hebben de leden zich met het onderhavige stuk vereenigd, zonder eenige aanmerkingen in het midden te brengen.

De IIde Afdeeling heeft daarop aangemerkt, dat, hoezeer zij ongaarne gezien heeft, dat het bedrag der leening op een deel der hoofdsom van de grondbelasting gevestigd wordt, daar het haar voorkomt, dat een ander middel daartoe had kunnen worden voorgeslagen; hoezeer zij de aanzienlijke voordeelen, aan deze leening verbonden, evenmin kan goedkeuren; hoezeer zij ongaarne tot het verkrijgen van zulk eene aanzienlijke som van 42 millioen, die verlangd worden, hare toestemming geeft, in de onwetendheid tot hoeverre de behoeften zich uitstrekken, en deze behoeften vooraf had wenschen te kennen, — niettemin, aangezien den drang der omstandigheden en de gevolgen, welke uit eene verwerping der wet te voorzien zijn, vooral ook door het voorstellen van eene gedwongen leening, en in aanmerking nemende de verbeteringen, die aan de wet zijn aangebragt, zij niet ongenegen is hare stem ten voordeele derzelve uit te brengen, in afwachting der inlichtingen, welke de heer Minister van Financiën omtrent de bovenstaande punten zal kunnen geven.

De leden, in de IIIde Afdeeling tegenwoordig, gevoelen al te zeer het bezwaar, hetwelk in eene belasting of *gedwongen* leening is gelegen, in het bijzonder in eene zoodanige, als waarop de Staten-Generaal bij een voorloopig ontwerp van wet zijn opmerkzaam gemaakt, om niet verre de voorkeur te geven aan eene *vrijwillige* negotiatie.

De tot dat einde voorgestelde is aan de Afdeeling wel voor de schatkist zeer drukkende, maar als een noodzakelijk kwaad voorgekomen, om het voorgestelde doel te bereiken, de deelneming namelijk in dezelve door allen, die uit vaderlandsliefde tot voorkoming van meer bezwarende maatregelen of uit minder edele beginselen van eigenbelang in staat, genegen of begeerig zijn daartoe bij te dragen.

De onzekerheid van toekomstige gebeurtenissen regtvaardigt, naar hare wijze van zien, dat men den tijd niet verder met onzekere of gewaagde proeven ter bedinging van meer voordeelige voorwaarden nutteloos verspille; terwijl men zich overtuigd moet houden, dat reeds te voren alle pogingen daartoe, doch te vergeefs, zijn aangewend geworden en de ondervinding maar al te dikwijls heeft doen zien, dat dáár, waar de nood gewis groot en dringend is, het niet meer aan de Regering staat om de wet *voor te schrijven*, maar deze aan haar door de geldschieters of hunne gemagtigden voorgeschreven wordt.

Alvorens echter in deze leening, zoodanig als die is voorgesteld, te bewilligen, vermeent de Afdeeling nog eenige meerdere inlichtingen te moeten bekomen:

1°. omtent de noodzakelijkheid, om het reeds zoo bezwarende van deze negotiatie voor de schatkist en het zoo voordeelige voor de deelnemers nog te vergrooten door eene toelage van 1 pct. over de sommen der niet gebezigd wordende renversalen;

2°. omtrent de noodzakelijkheid, om de beleening tot 42 millioen gulden dadelijk op te voeren; terwijl de mogelijkheid, zoo niet de waarschijnlijkheid, bestaat, dat eene wenschelijke, meer gunstige wending van onzen staatkundigen toestand op den koers der renten en de waarde der kapitalen eenen genoegzaam voordeeligen invloed zal uitoefenen, om min bezwarende leeningen of andere financiële maatregelen na verloop van eenigen tijd met goed gevolg te beproeven, zonder tot verdere dwangmiddelen te moeten overgaan.

Wanneer de Afdeeling daarbij overweegt, dat het benoodigde bij wijze van belasting door den Minister was berekend op 25 millioen, die, door eene vrijwillige leening opgebragt, evenzeer voor de eerste vijf of zes maanden in deze behoefte zoude kunnen voorzien, dan geeft zij in bedenking, of het niet voorzigtiger en doelmatiger ware, de nu voorgestelde zoo bezwarende negotiatie, immers vooralsnog, slechts tot 25 millioen te extenderen.

Ten slotte veroorlooft zich de Afdeeling aan te merken, dat zij in het algemeen ongaarne een grondbeginsel van financiën aangenomen ziet, waarbij in belastingen of beleeningen van fondsen wordt toegestemd, zonder voorloopig onderzoek of werkelijke kennis van den aard en het bedrag der benoodigdheden, met andere woorden, een budget van inkomsten zonder budget van uitgaven ziet vaststellen.

Daar nogtans de zekerheid van een tekort, hoedanig dan ook,

niet betwijfeld kan worden en onze toestand vordert, dat, tot vinding van hetzelve, onverwijld maatregelen worden voorbereid en genomen, oordeelt de Afdeeling, dat deze op zich zelve onregelmatige handelwijze, als eene uitzondering, genoegzaam kan geregtvaardigd worden.

Voor het overige reserveren zich de leden hunne goed- of afkeuring van de voorgestelde wet, totdat zij de verlangde inlichtingen zullen hebben bekomen."

De aanmerkingen, bij de Afdeelingen gemaakt, ter kennis van Z. E. den Minister van Financiën in schrift gebragt zijnde, heeft deze de navolgende inlichtingen aan de Centrale Afdeeling doen toekomen."

NOTA *van den Minister van Financiën ten aanzien der bedenkingen van twee Afdeelingen van de Eerste Kamer der Staten-Generaal omtrent het ontwerp van wet op eene vrijwillige negotiatie.*

1°. *Aanmerking, gemaakt op de keuze van de grondbelasting tot zekerheid der negotiatie.*

De keuze van een deel der grondbelasting, om tijdelijk tot zekerheid dezer negotiatie te dienen, is één van die middelen, welke men gemeend heeft, dat tot het welgelukken van den maatregel kunnen medewerken, uit hoofde van het zekere van dit onderpand; het bijgevoegde 17de artikel van het ontwerp verzekert voorts de aanvulling van het gemis, hetgeen in de gewone inkomsten daardoor ontstaat.

2°. *Aanmerking op de hooge voordeelen, aan de deelnemers in deze negotiatie toegezegd.*

De voorwaarden van de negotiatie schijnen niet te boven te gaan datgene wat, naar den tegenwoordigen stand van zaken, behoort te worden uitgeloofd, om vertrouwen op algemeenen bijval voor den maatregel te kunnen hebben, zooals dit bij de antwoorden van de Afdeelingen van de Tweede Kamer reeds is betoogd.

3°. *Aanmerking omtrent de onzekerheid der behoeften.*

De behoeften zijn op de volledigste wijze aan de Vergadering door het overleggen van de begrootingen, waarover zij gaat raadplegen, bekend gemaakt, en het laatste artikel, bij de wet gevoegd, waarborgt, dat het gebruik van de leening niet anders dan ten gevolge van wettelijke bepalingen zal plaats hebben.

4°. *Aanmerking omtrent het intrekken van de renversalen met 1 pct. premie.*

Het is noodzakelijk voorgekomen, om de renversalen, welke niet tot fournissement in eene gedwongen leening worden gebezigd, tegen voldoening van 1 pct. in te trekken, om in dat geval het gezegde papier weg te nemen tegen eene matige premie, die dan de uitgelegde gelden tot de bekoming van 6 pcts. effecten brengt op 94 ten honderd, alzoo opleverende 6⁸/₈ pct., hetgeen het minste is, dat men als zeker genot heeft vermeend aan de deelnemers te kunnen uitloven.

5°. *Aanmerking omtrent de noodzakelijkheid om de negotiatie dadelijk op te voeren tot eene somma van 42 millioen.*

Bij de beantwoording van de bedenkingen der Afdeelingen van de Tweede Kamer heeft men betoogd, dat eene voorziening in de behoeften van de loopende dienst bij vrijwillige negotiatie *volledig* behoort te zijn, terwijl men daarentegen bij gedwongen maatregelen dezelve voorloopig zoo beperkt kan nemen, als aanvankelijk doenlijk schijnt. Dit gevoelen vermeent men te moeten blijven aankleven, daar men zich overtuigd houdt, dat maatregelen van vrijwillige leening niet na zoodanigen geringen tusschentijd, als de drang der omstandigheden zoude kunnen noodzakelijk maken, *herhaald* kunnen worden en men dus bij de voordragt tot dezelve het *geheel* der mogelijke behoeften heeft moeten op het oog houden.

6°. *Aanmerking omtrent het vaststellen van fondsen tot dekking van behoeften, waarvan de aard en het bedrag nog niet bekend zijn.*

Het is waar, dat door het aannemen der wet middelen worden aangewezen *vóór* de vaststelling der definitive begrootingen van 1831; dan de behoeften zijn niettemin aan de Staten-Generaal op de volledigste wijze bekend gemaakt, en wanneer men de wet op de negotiatie bij de deliberatiën heeft doen voorafgaan, is zulks met het oogmerk geweest, om het gepaste tijdstip voor een vrijwilligen maatregel niet te verliezen, terwijl, zooals hiervoren reeds is opgemerkt, door bijvoeging van het laatste artikel, het emploои van de opbrengst der negotiatie aan wettelijke bepalingen omtrent de uitgaven wordt ondergeschikt gemaakt."

Na de voorlezing van het verslag der Algemeene Afdeeling en de nota van beantwoording van den Minister van Financiën, zijn de beraadslagingen over het wetsontwerp gevoerd.

Daarbij werden door eenige leden bedenkingen in het midden gebragt, die door den Minister van Financiën, ter vergadering tegenwoordig, werden beantwoord.

Het wetsontwerp, in hoofdelijke omvraag gebragt, werd met algemeene stemmen aangenomen, waarna besloten werd het onverwijld aan Zijne Majesteit op te zenden.

Verpligte en vrijwillige geldleeningen ter voorziening in de behoeften van den Staat. (1)

(Zie de bescheiden, opgenomen onder n°. XVI der Bijlagen van het Verslag der Handelingen van de Tweede Kamer, en de daarover gevoerde beraadslagingen in de ochtend- en avondzittingen dier Kamer van 23 Junij 1831.)

ZITTING VAN MAANDAG 27 JUNIJ 1831.

De Algemeene Afdeeling heeft in deze zitting uitgebragt het navolgend verslag over het wetsontwerp tot daarstelling van maatregelen, om alsnog bij vrijwillige leening in de behoeften van den Staat te voorzien, en tot het vaststellen van eene verpligte leening:

» De Algemeene Afdeeling zal de eer hebben U Edel Mogenden het resultaat der overwegingen van de verschillende Afdeelingen dezer Kamer te doen kennen betrekkelijk het aan haar onderzoek verwezen ontwerp van wet tot daarstelling van maatregelen, om alsnog bij vrijwillige leening in de behoeften van den Staat te voorzien, en tot het vaststellen van eene verpligte leening.

De Iste Afdeeling, het openen eener vrijwillige leening wel niet strijdig vindende met de letter der wet van den 13den April jl., vreest evenwel zeer, dat dezelve, inzonderheid door het al meer en meer toenemend discrediet, geen opgang zal vinden, en is dus van oordeel, dat het welligt beter ware geweest, zich bij eene geforceerde geldleening te bepalen, te meer omdat dan alle bedenkingen ten aanzien der goede trouw van de Regering in het nakomen der bepalingen van de wet van 13 April jl. zouden wegvallen.

Zij is voorts van begrip, dat men in allen gevalle aan de deelnemers in deze leening niet bijna dezelfde voordeelen had dienen toe te zeggen als aan de deelnemers in de vroegere leening is toegekend, wier conditie door de mindere waarde van hunne renversalen bij de opening eener nieuwe leening wordt verslimmerd.

Deze Afdeeling, zonder de veelvuldige gewigtige bedenkingen, die bij de Tweede Kamer gemaakt zijn op den grondslag, waarop de gedwongen leening rust, te willen herhalen, waarvan zij het gegronde in vele opzigten moet erkennen, zal slechts ten aanzien van dezelve doen opmerken, dat zij vreest, dat de executie dier wet door al het duistere dat in dezelve bestaat, allermoeijelijkst zijn zal en dat het werk der splitsing en van alles wat de commissiën van zetting, zoo te dezen opzigte als inzonderheid ten aanzien der herbelasting, zullen te doen vinden, tot bijna onoverkomelijke zwarigheden en moeijelijkheden en soms tot groote ongelijkheden zal aanleiding geven. Zij hoopt, dat men, door het geven van de noodige instructiën, welke aan gezegde commissiën tot leiddraad kunnen dienen, de wet zal weten te verduidelijken en alle deze moeijelijkheden, zooveel mogelijk, zal kunnen doen ophouden.

De Afdeeling moet nog de volgende aanmerking maken. Bij artikel 22, § 1, van de voorgedragen wet is bepaald, dat de betaling in de gedwongen leening onder anderen zal kunnen geschieden met renversalen, spruitende uit de fournissementen in de vrijwillige leening, geopend bij de wet van 13 April jl.; bij § 2 wordt voorts gezegd, dat de fournissementen in deze leening moeten geschieden op den 1sten Augustus, 1sten September en 1sten October aanstaande. Daar nu de deelnemers in de vrijwillige leening, gearresteerd op 13 April, die termijnswijze betalen, de drie laatste termijnen niet voor de maanden October, November en December aanstaande behoeven te voldoen, zoo begrijpt men niet, hoe zij hunne fournissementen in deze gedwongen leening ten volle met renversalen zullen kunnen bewerkstelligen, daar zij dezelve dan nog niet in handen zullen hebben, als eerst na de betaling dier termijnen hun afgegeven wordende.

Eindelijk zoude de Afdeeling ten aanzien van artikel 27 der onderhavige wet nog verlangen te worden geïnformeerd, of het niet de bedoeling van dat artikel is, dat de $^2/_8$, wanneer *de heffing* en *de wijze derzelve* nader bij de wet zal worden bepaald, ook in renversalen zullen kunnen worden betaald.

Bij de overweging van het onderhavig ontwerp van wet heeft de IIde Afdeeling met genoegen gezien, dat men tot grondslag dezer verpligte leening de kohieren over het jaar 1831 zal aannemen, daar het vroeger voorgestelde, om zich te bepalen bij den aanslag van 1830, voor haar eene onoverkomelijke zwarigheid tot het aannemen der wet zoude hebben opgeleverd.

Zij verlangt intusschen nog opheldering omtrent eenige punten te bekomen.

Een lid dezer Afdeeling heeft opgemerkt, dat in de nadere bijvoeging op art. 4 en bij art. 6 wordt bepaald, dat het meerdere hetgeen boven de 23 millioen wordt ingeschreven, zal kunnen worden voldaan in schatkistbiljetten of worden gebezigd tot vernietiging derzelve. Men vraagt, waarom eene dergelijke bepaling ook geen plaats heeft bij de verpligte leening, die tot een veel grooter bedrag wordt opgevoerd dan de vrijwillige.

Andere leden deelen intusschen niet in deze aanmerking en vermeenen, dat de schatkistbiljetten bij de verpligte leening niet in aanmerking kunnen komen, en wel uithoofde dat de opbrengst dezer leening niet genoegzaam kan zijn, daar dezelve op eene opbrengst van niet meer dan 28 à 30 millioen wordt berekend en daarin moeten worden aangenomen alle de renversalen, zoowel der vroegere als der tegenwoordige vrijwillige leening, welke te zamen het montant van 43 à 44 millioen zouden moeten te boven gaan, alvorens daarin eenige schatkistbiljetten kunnen worden opgenomen.

Hetzelfde lid maakt nog de aanmerking, dat bij artt. 7 en 8 wordt gezegd, dat, bijaldien de vrijwillige leening geene genoegzame middelen mogt opleveren om in de behoefte van 1831 te voorzien, de verpligte leening zal ten uitvoer gelegd worden, zonder dat hierbij in aanmerking genomen wordt dat gedeelte der vrijwillige leening, hetgeen werkelijk zal ingeschreven zijn en eene vermindering op de verpligte leening behoort daar te stellen.

Doch ook hierin deelen de overige leden der Afdeeling niet, daar het hun voorkomt, dat zoowel het ingeschrevene in de vroegere leening als hetgeen in deze vrijwillige leening nog kan ingeschreven worden, in de verpligte leening door het aannemen der renversalen als het ware geheel wordt geabsorbeerd.

Het meergemeld lid voert aan, dat men uit den zamenhang der wet schijnt te kunnen opmaken, dat, indien de vrijwillige leening volgeteekend wordt, er genoegzame middelen voor de behoeften van 1831 zullen aanwezig zijn, waarom dan ook het surplus gebruikt zal worden tot vernietiging van schatkistbiljetten en niets bepaald wordt omtrent de aanvulling van het ontbrekende meer dan zulks bij art. 27 voor de verpligte leening tot $^3/_8$ van een ieders aanslag is voorgeschreven.

Deze stand van zaken is opmerkelijk: men spreekt bij een minder inkomen van 23 millioen, hetgeen waarschijnlijk niet veel meer dan 21 zuiver zal bedragen, van geen surplus; terwijl men bij een hooger bedrag van f 30,240,000 hetzelve door suppletie van $^3/_8$ nog met f 11,340,000 wil vermeerderen, zonder dat

(1) Het bovenvermelde wetsontwerp is bij de Eerste Kamer ingekomen den 24sten Junij 1831.

daarop iets voor de intrekking der schatkistbiljetten kan overschieten.

Het personeel is bij de begrooting uitgetrokken tot	f 3,780,000
het achtvoud volgens art. 10.	8
	f 30,240,000
de $^3/_8$ surplus.	11,340,000
	f 41,580,000

bij welke som nog moet gevoegd worden het veel of weinige, hetgeen de vrijwillige leening zal opbrengen.

Ook omtrent deze laatste aanmerking zijn de overige leden der Afdeeling van gevoelen, dat de oplossing dezer zwarigheid geheel moet gezocht worden in de verpligte aanneming der renversalen bij de verpligte leening. Intusschen wenschte de Afdeeling meer bijzonder te weten, tot welk einde de meergemelde $^3/_8$, welk in art. 27 voorkomt, zal moeten dienen, daar zij vermeende, dat door de verpligte leening in alle behoeften voor dit jaar zoude zijn voorzien, terwijl, daar bij art. 27 is gezegd, dat de heffing der $^3/_8$ en de wijze derzelve nader bij de wet zal bepaald worden, er ook eenige onzekerheid aangaande dit fournissement omtrent het gebruik der renversalen in hetzelve schijnt te bestaan.

Nog wordt bij § 4 van art. 14 gezegd, dat onder de revenuën moet gerekend worden de huurwaarde der onroerende goederen in gebruik van den eigenaar, onder aftrek van alle zoodanige lasten als daar genoemd worden, onder welke men niet vindt opgeteld die van het onderhoud, welke nogtans in vele gevallen niet alleen de huurwaarde verminderen, maar verre overtreffen.

Men stelle zich voor een buitengoed in de nabijheid van eene der groote steden dezer provincie, hetgeen bij verhuring f 600, f 1000 of meer kan opbrengen, doch het dubbele en daarenboven, zonder zelfs de interessen van het kapitaal in aanmerking te nemen, aan onderhoud zal kosten. Men verlangt dienaangaande inlichtingen, daar men besluit, dat dit eene omissie is, die niet ten praejudicie van den eigenaar kan strekken, kunnende niemand verpligt worden eene fictive waarde als eene reële te beschouwen.

In afwachting der ophelderingen, welke omtrent dit een en ander bij de discussiën zullen gegeven worden, reserveren zich de leden der Afdeeling hunne stemmen.

Over het algemeen verlangen de leden van de IIIde Afdeeling, dat ten spoedigste maatregelen worden genomen, om het stelsel van inkomsten en belastingen te verbeteren, ten einde hetzelve genoegzaam te maken, om ten minste de gewone uitgaven te bestrijden, en, wat de tegenwoordige wet betreft, zoo kan men vooreerst die niet wel in het afgetrokkene beoordeelen, maar alleen in verband met de laatst voorgaande wet op de vrijwillige leening, en deze bedoelde wet heeft eene strekking gehad, die het noodzakelijk en raadzaam doet voorkomen, om in de gegeven omstandigheden de nieuwe vrijwillige leening te adopteren.

Wat nu de verpligte leening aanbetreft, zoo komt het de Afdeeling voor, dat tegen dit ontwerp zeer zware bedenkingen te maken zijn, als, bij voorbeeld: het onaannemelijke van de enkele belasting op het personeel om als algemeene maatstaf voor de geforceerde heffing te dienen; de onduidelijkheid der wet en de onzekerheid waarin ieder contribuabele ten aanzien van de hoegrootheid van zijn aanslag verkeert; de onmogelijkheid voor sommigen om aan een zoodanigen aanslag te kunnen voldoen, en het willekeurige, dat er in de regeling der zetters en in het maken der classificatiën zal kunnen plaats hebben, waarbij komt de aanleiding aan den eenen kant tot ligtzinnige verklaringen en aan den anderen tot eene misschien te scrupuleuse ingetogenheid, die in de toepassing der wet zal kunnen gelegen zijn.

De Afdeeling verlangt, in den tegenwoordigen staat van zaken, alles te vermijden wat stilstand en vertraging in het financiële zoude kunnen ten gevolge hebben, doch wenscht van den anderen kant, dat men aan de gemaakte bedenkingen eene eenigzins aannemelijke oplossing zal kunnen geven en voor het vervolg eene andere wijze van voorziening in de benoodigdheden zal aannemen en daardoor aan de leden het onaangename gevoel van tegenspraak zal kunnen besparen.

In de bijeenkomst der Centrale Afdeeling op heden heeft Z. E. de Minister van Financiën eenige bedenkingen, in het centraal rapport vervat, op de volgende wijze beantwoord.

Aangaande de difficulteit, die er zoude bestaan, bij eene termijns-gewijze betaling der vrijwillige leening, tot het bezigen der renversalen in de gedwongen leening, heeft Zijne Excellentie te kennen gegeven, dat $^3/_4$ der renversalen reeds zijn uitgegeven; dat er aldus te dezen opzigte geene zwarigheid zal bestaan. Het overblijvende, hetgeen weinig beduidend is, zal meer dan waarschijnlijk vroeger zijn afbetaald; terwijl wat de thans voorgestelde vrijwillige negotiatie betreft, de deelnemers zich door eene vervroegde betaling hunner laatste termijnen tegen alle nadeel zullen kunnen waarborgen.

Zijne Excellentie heeft ook de verzekering gegeven, dat, in geval de $^3/_8$ geheven zullen moeten worden, dezelve in renversalen zullen kunnen worden voldaan.

Dat deze heffing plaats zal moeten hebben, blijkt reeds voorloopig hieruit, dat bij de gedwongen leening het personeel, achtmaal verdubbeld, slechts 28 millioen zal opleveren, en de behoeften van 1831 40 millioen beloopen.

Aangaande het aangehaalde voorbeeld van de huurwaarde eener buitenplaats, welker onderhoud deze huurwaarde verre zoude overtreffen en alzoo gepresumeerd zoude kunnen worden onder de revenuen van den eigenaar niet te behooren, heeft de Minister gezegd, dat de wet stellig bepaalt, dat de huurwaarde in de belasting onder inkomen moet worden opgenomen.

De wet spreekt daarteboven bij wijze van voorbeeld, zonder alle categoriën van inkomen te bepalen. Men heeft gemeend, dit aan den individuëlen belastingschuldige te mogen overlaten.

Even als noodzakelijk onderhoud als een last gekort wordt, evenzeer verbiedt de wet korting voor vertering, dat is voor uitgave van luxe.

Omtrent de bedenking, geopperd tegen het nemen van het *personeel* tot basis, heeft Zijne Excellentie erkend, dat hetzelve alleen tot basis te nemen, bij herhaling niet raadzaam zoude zijn. Men is daartoe ditmaal moeten komen, juist om het arbritraire van andere maatregelen te voorkomen; men meent, dat, na het bekomen der aanslagbiljetten, alle duisterheid over de toepassing der wet grootendeels zal ophouden en dat de ongelijkheid, die het natuurlijk gevolg is van de verschillende huurwaarden, door het correctief van zeker quantum der inkomsten aanmerkelijk verzacht en binnen vaste perken gehouden wordt.

Op de aanmerking, in de Centrale Afdeeling geopperd aangaande de moeijelijkheid voor ieder schatpligtige om ten naastenbij nog vóór de sluiting der vrijwillige leening zijn vermoedelijken aanslag in de gedwongene te kunnen berekenen, heeft de Minister gezegd, dat er maatregelen genomen zijn om den contribuabelen daarvan zoo spoedig mogelijk kennis te doen dragen.

Op de aanvraag, of de $^3/_8$, in geval dezelve geheven worden door eenen geforceerden maatregel zullen worden geïnd, heeft Zijne Excellentie dit bevestigd en gezegd, dat er alsdan geene vrijwillige negotiatie te pas kan komen.

Aangaande de renten, voortvloeijende uit deze gedwongen leening, heeft de Minister verklaard, dat dezelve niet hooger dan 4 ten honderd zouden kunnen loopen, doch niet lager."

Na de voorlezing van dit Centraal Verslag werden de beraadslagingen over het wetsontwerp geopend.

Nadat eenige leden het woord hadden gevoerd en de Minister van Financiën, ter vergadering tegenwoordig, zeer omstandige inlichtingen over het onderwerp aan de Kamer had gegeven, werd het voorstel in omvraag gebragt en met eene meerderheid van 14 stemmen tegen ééne stem aangenomen.

De Vergadering heeft beslist, dat het aangenomen wetsontwerp dadelijk aan Zijne Majesteit zou worden opgezonden.

Betaling bij wijze van voorschot ter bestrijding van behoeften in 1831. (1)

(Zie de bescheiden, voorkomende onder n°. XVII der Bijlagen van het Verslag der Handelingen van de Tweede Kamer, en de beraadslagingen, gevoerd in de zitting dier Kamer van 31 Maart 1831.)

ZITTING VAN ZATURDAG 2 APRIL 1831.

De Algemeene Afdeeling bragt in deze vergadering uit het navolgend verslag over het bovenvermeld ontwerp van wet.

» Bij het onderzoek in de Afdeelingen dezer Kamer van het ontwerp van wet tot vaststelling van eene betaling bij voorschot op zoodanig middel als ter bestrijding van de buitengewone behoeften van 1831 zal worden daargesteld, is de uitslag harer overweging geweest, dat drie leden van de Iste Afdeeling verklaard hebben zich met het voorgestelde stuk te conformeren; terwijl de drie andere leden, deze Afdeeling uitmakende, zich hunne stem omtrent hetzelve hebben voorbehouden.

In de IIde Afdeeling zijn alle de leden overtuigd van de dringende noodzakelijkheid, om spoedig in de behoefte der schatkist te voorzien; edoch bij art. 1 van het ontwerp is de volgende aanmerking gemaakt, dat in allen gevalle het te wenschen ware geweest, hoezeer thans maar alleen van een voorschot gehandeld wordt, dat er meerdere tijd aan den belastingschuldige gegeven wierd, daar het voor een ieder in deze oogenblikken niet gemakkelijk is om numerair daartoe te vinden.

Eén lid is ook van oordeel, dat het personeel niet als eenige maatstaf had behooren genomen te worden, maar dat ook de grondbelasting voor een zeker gedeelte daarbij in aanmerking had behooren te komen.

Een ander lid had ook gewenscht, dat hetzelfde had plaats gehad betrekkelijk de belasting op de patenten.

De geheele Afdeeling is van gevoelen, dat men tot grondslag der belasting niet den aanslag over 1830 maar over 1831 had moeten nemen, daar zij, die bij den aanvang der beroerten en der te voorziene gevolgen van dezelve hunne verteringen verminderd hebben, nu reeds voor de tweede maal van het effect dezer bezuinigingen verstoken zijn.

De Afdeeling vindt hierin eene onbillijkheid, en verwacht, dat bij eene eventuele gedwongen belasting op deze aanmerking regard zal worden geslagen.

Zij zoude ook in het algemeen de voorkeur gegeven hebben aan het dadelijk in werking brengen eener vrijwillige negotiatie, gegrond op zoodanig of gelijksoortig onderpand en wijze van administratie als is voorgesteld, en is van gevoelen dat de deliberatiën over dezelve niet langer aangehouden zouden hebben dan de tegenwoordige. Men ware dan ook, al beantwoordde die leening niet ten volle aan de verwachting, evenzeer en met minder omslag geholpen geweest.

Ook had een lid der Afdeeling nog gaarne gezien, dat voldaan was geworden aan het verlangen, bij de Tweede Kamer uitgedrukt, om de woorden: *Noordelijke gewesten* vervangen te zien door die van: *Vereenigde Nederlanden.*

De IIIde Afdeeling had het billijker en met de staatkundige en grondwettige begrippen meer overeenkomends geoordeeld, dat niet ééne klasse van contribuabelen uitsluitend in algemeene behoeften, ten algemeenen nutte, bij eene algemeene calamiteit was belast geworden, en had dan ook liever gezien, dat de grondeigenaren en de industriële stand daarin ook voor eenig aandeel, al ware het slechts voor de helft of voor een derde van hunnen aanslag, zooals in de leening van November 1830, hadden bijgedragen, waardoor dan ook tevens de opbrengst, nu het personeel opgelegd, veel dragelijker en uitvoerbaarder zoude zijn geweest.

De Afdeeling vermeent ook, dat vermits het personeel voornamelijk is gegrond op de soms noodzakelijke, soms niet zonder groot verlies te verminderen *uitgaven*, men zeer ten onregte daaruit een gevolg kan trekken tot het vermogen en de inkomsten, veelmin tot het betrekkelijk vermogen der bijzondere belastingschuldigen, en mitsdien dit middel dan ook nimmer tot een grondslag, veelmin tot een uitsluitenden grondslag van belasting kan worden aangenomen; terwijl de ongelijkheid van bezwaar, hieruit geboren wordende, nog vergroot wordt, door de hoogste classificatie tot het vijfvoudige alleen te belasten, waardoor middelmatig gegoeden, in vergelijking van de rijkste ingezetenen, boven alle proportie gedrukt worden.

De Afdeeling heeft daarenboven geoordeeld, dat het wenschelijk ware geweest, dat men vroegtijdig genoeg beproefd hadde, om, door eene negotiatie van acht of zooveel mindere millioenen, als de meest dringende behoeften vorderen, hetzij op onderpand der reeds destijds voorhanden zijnde schatkistbiljetten, hetzij op eenige andere wijze, in het vereischt wordende te voorzien, waartoe des noods in tijds de toestemming der beide Kamers had kunnen ingeroepen worden en daardoor deze anticipatie, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk, onnoodig zou zijn of hebben voorgekomen.

Ten opzigte der bijzondere wetsbepalingen had de Afdeeling zich gevleid, dat aan de bedenkingen, reeds in November 1830 gemaakt tegen het cumuleren der hoofdsom van de belasting met die der opcenten, uitsluitend geheven en bestemd tot bestrijding van behoeften, die met die van het Rijk niets gemeens hebben en waarvan de onbillijkheid destijds door den Minister niet is ontkend geworden, na vier maanden tijds zoude hebben kunnen zijn voldaan, en dit te meer, daar de mogelijkheid daartoe door de voorgestelde aftrekking dier opcenten in de zeer aanstaande definitive belastingwet, zoo onverhoopt de negotiatie van 42 millioenen niet mogt gelukken, ten volle schijnt bewezen.

In vertrouwen echter, dat bij deze of andere toekomstige definitive belastingen deze bedenkingen der Afdeeling en die van sommige van de Tweede Kamer niet onopgemerkt zullen blijven, en in aanmerking, dat de gegronde bezwaren, in eene onmiddellijke belasting gelegen, minder toepasselijk, althans van minder gewigt zijn met betrekking tot een voorschot, bruikbaar in opvolgende financiële voorzieningen en aflosbaar vóór het einde van dit jaar, en eindelijk in de overtuiging, dat het behoud van Oud-Nederlandsch goed en bloed en van onzer voorvaderen grond van eene spoedige en krachtdadige hulp afhangt, maakt het de Afdeeling zich eenparig tot pligt, om, over alle mindere zwarigheden heenstappende, dezen bijstand aan de Regering niet te weigeren en mitsdien de voorgestelde voorschotten toe te stemmen.”

Na de voorlezing van dit verslag, hadden de beraadslagingen over het wetsontwerp plaats, waarbij vele leden het woord voerden. De Minister van Financiën, ter vergadering tegenwoordig, beantwoordde de in het verslag vervatte en door verschillende leden uitgebragte bedenkingen, waarna het ontwerp, in hoofdelijke omvraag werd gebragt en daarbij met eenparige stemmen aangenomen.

De Vergadering besloot het aangenomen wetsontwerp onmiddellijk aan Zijne Majesteit op te zenden.

(1) Het bovenvermeld ontwerp van wet is bij de Eerste Kamer ingekomen den 1sten April 1831.

Nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten. (1)

(Zie de bescheiden, opgenomen onder n°. XVIII der Bijlagen van het Verslag der Handelingen van de Tweede Kamer, en de daarover gevoerde beraadslagingen in de zitting dier Kamer van 20 Junij 1831.)

ZITTING VAN DONDERDAG 23 JUNIJ 1831.

De Algemeene Afdeeling bragt over het voormelde wetsontwerp het navolgend verslag uit:

»Het ontwerp van wet tot het daarstellen van nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten, bij resolutie van U Edel Mogenden op den 21sten dezer maand naar de Afdeelingen tot onderzoek verwezen, heeft bij de Iste Afdeeling het gevoelen doen uiten, dat zij van oordeel is, dat bij de verwisseling der schatkistbiljetten van f 1000 en f 500 in die van f 100, f 50 en f 25 er eenige zekerheid behoorde te bestaan, dat de eerste dadelijk vernietigd en buiten gebruik zouden worden gesteld; dat zij ook van meening is, dat er geene schatkistbiljetten van eene mindere waarde dan van f 50 behoorden uitgegeven te worden.

Deze Afdeeling vreest ook, dat het oogmerk, hetwelk men zich bij de bedoelde wet voorstelt, namelijk het doen rijzen der waarde van de schatkistbiljetten, niet zal worden bereikt en dat in tegendeel het verwisselen der biljetten van f 1000 en f 500 tegen biljetten van f 100 eenen nadeeligen invloed zal uitoefenen op de laatstgemelde, zonder den houders van de eerstgenoemde eenig wezenlijk voordeel aan te brengen, zooals nu reeds de ondervinding doet zien, daar dezelve, in plaats van in prijs gestegen, nu ruim één ten honderd gedaald zijn.

Deze bedenking hebben de leden dezer Afdeeling doen besluiten hunne stem aangaande dit ontwerp van wet zich voor te behouden.

De IIde Afdeeling zal, aangezien de veranderingen, in het voorstel sedert deszelfs aanbieding gemaakt, aan dit ontwerp van wet hare toestemming geven, hoezeer de meeste leden derzelve gaarne zouden hebben gezien, dat het schatkistpapier, tot staving van deszelfs crediet, in alle leeningen, zoowel vrijwillige als gedwongene, aanneembaar ware geweest.

De IIIde Afdeeling is van oordeel, dat, hoezeer het haar twijfelachtig is voorgekomen, of de waarde der schatkistbiljetten door deze wetsbepalingen wel tot die hoogte zal worden gebragt als wenschelijk ware, zij echter in dezelve vermeend heeft te vinden eene verbetering in het daarstellen van een fonds van aflossing en tevens eene meerdere faciliteit in het gebruik der schatkistbiljetten voor de belastingschuldigen, en in zoo verre beschikkingen, meer voldoende aan den geest der wet van 22 November 1830."

Na de voorlezing van dit verslag werd, op voorstel van den Voorzitter, bepaald het wetsontwerp in de eerstvolgende vergadering in behandeling te nemen.

ZITTING VAN VRIJDAG 24 JUNIJ 1831.

In deze zitting werden de beraadslagingen gevoerd over het ontwerp van wet betrekkelijk de schatkistbiljetten.

Nadat vele leden daaraan deel genomen en hunne bedenkingen tegen het ontwerp van wet in het midden gebragt hadden, beantwoordde de Minister van Financiën, ter vergadering tegenwoordig, de geopperde bezwaren en gaf eenige inlichtingen op de in het algemeen verslag vervatte vragen.

Het ontwerp van wet, vervolgens in hoofdelijke stemming gebragt, werd met 8 tegen 6 stemmen verworpen, en besloten Zijne Majesteit eerbiedig te verzoeken dit voorstel in nadere overweging te willen nemen.

(1) Het bovenvermeld wetsontwerp is bij de Eerste Kamer ingekomen den 21sten Junij 1831.

Wijzigingen in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer. (1)

(Zie de bescheiden, opgenomen onder n°. XX der Bijlagen van het Verslag der Handelingen van de Tweede Kamer, en de daarover gevoerde beraadslagingen in de zittingen dier Kamer van 2 en 3 Junij 1831.)

ZITTING VAN WOENSDAG 8 JUNIJ 1831.

Het in deze zitting door de Algemeene Afdeeling over het voormeld wetsontwerp uitgebragt verslag luidde aldus:

» Het ontwerp van wet, aan deze Kamer op gisteren ter bekrachtiging toegezonden betrekkelijk enkele wijzigingen in eenige artikelen van het tarief van regten op den in-, uit- en doorvoer van goederen, is in de Afdeelingen onderzocht.

In de Iste en IIIde Afdeelingen hebben de tegenwoordig zijnde leden hunnen bijval aan dit stuk gehecht, hoezeer op den inhoud van hetzelve eenige bedenkingen met grond geopperd zouden kunnen worden.

In de IIde Afdeeling heeft een lid de aanmerking gemaakt, dat, na de door den Minister in der tijd gedane belofte om bij de eerste gelegenheid ook eenige vermindering van regten in te voeren in het belang van den landbouw en in het bijzonder wegens de *meekrap* bij den uitvoer, hij verwacht had, zulks bij de tegenwoordige wet te vinden daargesteld; dat dit het geval niet zijnde, hij zich nu vleide, dat, bij de algemeene herziening van het tarief, zoowel hier als op andere voorwerpen, den landbouw betreffende, het vereischte regard zal worden geslagen.

In het algemeen is bij de IIde Afdeeling opgemerkt, dat het wenschelijk ware geweest, dat de adviezen, door de kamers van koophandel ingezonden, aan de Staten-Generaal waren medegedeeld, ten einde in zulk eene moeijelijke materie met meerder kennis van zaken het oordeel der leden van de Kamers te kunnen vestigen.

Dezelfde Afdeeling is tevens van gevoelen, dat het verkieslijker ware de verschillende artikelen van het tarief zooveel mogelijk in afzonderlijke wetten voorgesteld te zien, ten einde de leden in het geval mogten zijn, hunne stem meer bepaaldelijk omtrent hetgeen zij goed- of afkeuren, uit te brengen. Zij kan ook niet nalaten haar verlangen kennelijk te maken, dat, bij de algemeene herziening van het tarief, aan deze wijze van voorstelling zooveel mogelijk de voorkeur worde gegeven. De Afdeeling intusschen aan de beginselen der wet hulde doende, zal hare stem ten voordeele van dezelve uitbrengen."

Na de voorlezing van dit verslag zijn de discussiën over het wetsvoorstel geopend, waarbij eenige leden het woord voerden.

De Minister van Financiën, ter vergadering tegenwoordig, gaf de gevraagde inlichtingen, waarna het ontwerp, in hoofdelijke omvraag gebragt zijnde, met algemeene stemmen werd aangenomen.

De Vergadering heeft besloten het goedgekeurde wetsontwerp onmiddellijk aan Zijne Majesteit op te zenden.

(1) Het bovenvermeld wetsontwerp is bij de Eerste Kamer ingekomen den 7den Junij 1831.

Staatsbegrooting over 1831. Credietwet. (1)

(Zie de bescheiden, opgenomen onder n°. XXI der Bijlagen van het Verslag der Handelingen van de Tweede Kamer, en de daarover gevoerde beraadslagingen in de zitting dier Kamer van 9 Junij 1831.)

ZITTING VAN MAANDAG 13 JUNIJ 1831.

Het in deze zitting door de Algemeene Afdeeling uitgebragt verslag over dit wetsontwerp luidde als volgt:

»Het ontwerp van wet ter verleening van een crediet voor den jare 1831, in de vergadering van Vrijdag, den 10den dezer, door U Edel Mogenden naar de Afdeelingen ten onderzoek verwezen, is aan dezelve van dien aard voorgekomen, dat de overgroote meerderheid der leden zich tot de aanneming van dit ontwerp heeft bepaald.

In de Iste Afdeeling waren echter de meeste leden van oordeel, dat het beter ware geweest, dat de discussiën over de aangeboden begrootingswetten eerst hadden plaats gehad. Het vertrouwen evenwel, dat de leden in het Gouvernement stellen, zal hen tot de aanneming van de wet doen besluiten.

De IIde Afdeeling heeft op dit ontwerp van wet de volgende aanmerkingen gemaakt, dat, aangezien de moeijelijkheden, welke uit de behandeling der begrootingswetten konden voortspruiten, zij ook genegen was de voorkeur aan eene credietwet te geven, maar evenwel vermeend had, dat deze zoo geëxtendeerd niet behoefde te zijn als de onderhavige en zich veeleer had moeten bepalen bij hetgeen tot aanvulling van het hoogst noodzakelijke dienstig konde geacht worden, daar het toch wel geen betoog behoeft, dat op de vroeger ingediende begrootingswetten aanzienlijke bezuinigingen, ja geheele besparingen hadden kunnen gemaakt worden, welke bij de drukkende financiële omstandigheden, waarin de Staat zich bevindt, hoogst noodzakelijk zijn, zoo bij voorbeeld, om geen andere punten aan te halen, alles wat betrekking heeft op het fonds van de nijverheid, de luxe van aankoop van kostbaarheden en wat nog meer uitsluitend dient ter bevordering van kunsten en wetenschappen.
De Afdeeling, niettemin in het oog houdende den drang der omstandigheden, de moeijelijke oogenblikken, waarin het Vaderland zich bevindt, den pligt om dezelve niet te vermeerderen door gegronde, doch, zoo het haar voorkomt, ontijdige aanmerkingen; berustende daarbij in de stellige belofte, door het Gouvernement gegeven, dat deze bepalingen tot geene gevolgtrekking ten aanzien der financiële wetten over 1832 en vervolgens, zoowel voor het gewoon als voor het buitengewoon, aanleiding zullen geven; vertrouwende, dat alsdan en bij de voor te dragen nieuwe wetten, op de zoo hoogst dringende bezuinigingen zal worden acht geslagen en aan de menigvuldige aanmerkingen, nu laatstelijk nog bij de Tweede Kamer ingebragt, zal worden toegegeven, — zal hare stem ten voordeele der wet uitbrengen.

De IIIde Afdeeling is van oordeel, dat, in de onzekerheid van het resultaat der definitive afscheiding van België en van den invloed, welken de werkzaamheden van de Commissie van bezuiniging en die van de Commissie tot herziening der grondwettige instellingen, zoowel als de overbrenging van sommige administrative en executive maatregelen op de provinciale en plaatselijke besturen uitoefenen zullen op de algemeene uitgaven en inkomsten en op de financiële staatshuishouding in het algemeen, het haar verkieslijker is voorgekomen, om aan de voorloopige bepalingen omtrent de begrootingen, den 18den November 1830 gemaakt, door verdere credieten uitbreiding te geven en op deze wijze in den dringenden nood der behoeften te voorzien, boven het vaststellen van een nieuw budget voor het reeds verre gevorderd jaar, hetgeen, zoowel in vorm als inhoud, altijd onvolledig zoude zijn en dienvolgens aan het denkbeeld en het oogmerk eener op waarschijnlijkheid gegronde raming van bater en lasten weinig voldoen.
De Afdeeling vindt zich dan ook onbezwaard, om in de voorgestelde credietwet toe te stemmen, in vertrouwen echter, dat, hoe billijk het ook moge geoordeeld worden, dat de Natie zich omtrent die weinige der Belgische ambtenaren, die aan eed en pligt getrouw gebleven zijn, niet ondankbaar of onedelmoedig betoone, de Regering echter al het gevaar zal inzien, om deze langer in meer of minder belangrijke, vooral *buitenlandsche*, posten en betrekkingen te laten blijven, even zoo zeer als de onbillijkheid, om voormalige Belgische ambtenaren in de categorie der op *wachtgeld* staanden te plaatsen en hun daardoor verdere hoop te geven of aanspraak toe te kennen op ambten of bedieningen, die voortaan alleen aan echte Nederlanders toekomen en kunnen toevertrouwd worden.
De Afdeeling houdt zich daarenboven overtuigd, dat door de Regering geen meerder of ander gebruik van het verleend crediet zal worden gemaakt dan tot bestrijding van uitgaven, die *volstrekt* noodzakelijk zijn, en niet voor hetgeen alleen *nuttig* of *wenschelijk* is, hoedanige er zich in de budgets verschillende bevinden onder de rubrieken van *scholen*, *athenaea*, *musea*, *kanalen en wegen*, *vergrootingen*, *verbeteringen*, *aankoopen*, en andere niet noodzakelijke voorwerpen, welke zij oordeelt, dat althans tot betere tijden behooren te worden gereserveerd.
Zij is eindelijk van meening, dat het bedrag, waarop het crediet voor de gewone uitgaven gevorderd wordt, tot geen maatstaf zal kunnen dienen of genomen worden voor een volgend tienjarig budget; terwijl, haars inziens, over het gebruik der bij deze credietwet geconsenteerde sommen in allen gevalle (evenals van de uitgaven, bij de budgets toegestaan, dit gewoon is te geschieden) indertijd behoorlijke rekening en verantwoording aan de Staten-Generaal zal worden overgelegd."

Na de voorlezing van dit verslag werden de discussiën over het ontwerp van wet geopend. Nadat eenige leden het woord hadden gevoerd, verdedigde de Minister van Financiën, ter vergadering tegenwoordig, de in het voorstel vervatte bepalingen en beantwoordde hij de bedenkingen, door de sprekers in het midden gebragt en in het verslag der Algemeene Afdeeling opgeteekend.

Daarna werd het ontwerp in stemming gebragt en daarbij met eene meerderheid van 14 tegen 2 stemmen aangenomen.

De Vergadering heeft besloten het goedgekeurde wetsontwerp onverwijld aan Zijne Majesteit op te zenden.

(1) Het bovenvermeld wetsontwerp is bij de Eerste Kamer ingekomen in de zitting van 10 Junij 1831.

Staatkundige mededeelingen.

(Zie deze Staatkundige medeelingen opgenomen onder n°. XXII der Bijlagen van het Verslag der Handelingen van de Tweede Kamer, en de daarover gevoerde beraadslagingen in de zittingen dier Kamer van 20, 21 en 25 Januarij, 2 en 7 April, 18 Mei, 11 Junij, 5 en 11 Augustus 1831.)

ZITTING VAN DONDERDAG 20 JANUARIJ 1831.

Eerste staatkundige mededeeling.

De heer **Verstolk van Soelen**, *Minister van Buitenlandsche Zaken*, ter vergadering tegenwoordig zijnde, het woord verzocht hebbende, las voor eene Memorie nopens den loop, dien de onderhandelingen betrekkelijk de zaken in België genomen hebben. (1)

In afwachting van de nadere in deze Memorie besproken mededeeling, bedankte de Voorzitter den Minister voor het reeds gecommuniceerde, en verzocht hij de overlegging van deze zoo hoogst belangrijke Memorie met de daarbij behoorende bescheiden, om in de archiven der Kamer te worden gedeponeerd. Ten einde echter de leden in staat te stellen, om zich met alle de bijzonderheden, in de stukken vervat, bekend te maken, werd voorts besloten, dezelve te laten drukken, met uitzondering van eene nota, door Zijner Majesteits ambassadeur te Londen op den 22sten December jongstleden aan de gezanten der vijf Mogendheden ingeleverd en door het woord opschrift *geheim* van de overige stukken onderscheiden. (2)

De Minister van Buitenlandsche Zaken uit de vergadering zich verwijderd hebbende, verlangden de meeste leden een afschrift van de bewuste nota te mogen ontvangen onder verband van geheimhouding, doch nadat dit stuk door den Voorzitter aan de leden was voorgelezen, werd bij eene meerderheid van 14 leden tegen één besloten, zich met deze lecture te vergenoegen en het stuk zelf onder den Voorzitter te laten berusten.

ZITTING VAN DINGSDAG 25 JANUARIJ 1831.

Tweede staatkundige mededeeling.

De heer **Verstolk van Soelen**, *Minister van Buitenlandsche Zaken*, deelt in eene rede mede het antwoord, door den Koning gegeven op het protocol der gevolmagtigden van Oostenrijk, Frankrijk, Groot-Brittannië, Pruissen en Rusland, in hunne bijeenkomst van 9 Januarij jl. vastgesteld. (3)

De **Voorzitter** den Minister bedankt hebbende voor de gegeven communicatie, droeg voor, even als in de overige bijeenkomst, het doen drukken en ronddeelen van deze rede. Waarop de heer van Gennep, meenende, dat in dit buitengewoon geval het van belang kon zijn, dat de Eerste Kamer haar gevoelen uitte omtrent het al of niet indienen van een adres aan Zijne Majesteit betrekkelijk de ontvangen mededeelingen en vooral omtrent de punten, welke in een eventueel adres aangeroerd zouden moeten worden, en de wijze, op welke men zoude verlangen, dat dezelve voorgedragen wierden, het woord verzocht, om een voorstel dienaangaande te doen.

Eenige leden, ingevolge de mondelinge mededeeling der strekking van dit stuk, het voorstel ondersteunende, hield de heer van Gennep de volgende rede:

Edel Mogende Heeren!

Na op den 20sten Januarij jl. en vervolgens op heden de mededeelingen te hebben ontvangen, die het aan Zijne Majesteit behaagd heeft door den Minister van Buitenlandsche Zaken aan de Staten-Generaal te doen geven, doet zich de vraag op, of Hun Edel Mogenden zich omtrent dit medegedeelde bij een antwoord aan den Koning dienen te expliceren, dan wel hetzelve eenvoudig voor kennisgeving aan te nemen, en, ingeval dat het eerste lid dezer vraag toestemmend wordt beantwoord, hoedanig dan het Adres aan den Koning, zoo met opzigt tot den vorm als tot den inhoud, behoort te zijn.

Ik voor mij zoude, onder verbetering, denken, dat het belang der zaak, de gevoelens van eerbied en erkentenis jegens den Koning, de billijke verwachting der natie, en zelfs de welvoegelijkheid eene eerbiedige, ronde en deugdelijke openlegging van de gevoelens en gezindheden der Staten-Generaal in een Adres aan den Koning vorderen.

Wat den vorm van dit Adres aanbetreft, zoo geloof ik, dat men daarin niet behoort af te wijken van de gewoonte, dat hetzelve bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal worde ontworpen en door dezelve goedgekeurd, vervolgens aan de Eerste Kamer ter aanneming worde verzonden en, door dezelve mede goedgekeurd zijnde, door eene groote Commissie uit de beide Kamers aan Zijne Majesteit worde overgebragt.

Ik zal thans niet treden in een ampel betoog, dat deze wijze van behandeling niet slechts door het gebruik, maar ook door de voorzigtigheid en den geest der Grondwet wordt gewettigd, maar liever nog in aanmerking nemen, of er geen middel zij, om, zooveel mogelijk, te zorgen, dat het bij de Tweede Kamer te maken ontwerp ook met de wijze van zien van de Eerste Kamer overeenstemme; en ten dien einde onderwerp ik aan het oordeel van U Edel Mogenden de vraag, of niet de heer President dezer Kamer zoude kunnen verzocht worden, om met dien der Tweede Kamer, op eene officieuse wijze, in overleg te treden, ten einde het te maken ontwerp zoodanig worde ingerigt en aan de Sectiën derzelve Kamer medegedeeld, dat men daarop redelijker wijze ook de adhaesie der Eerste Kamer kan verwachten.

Om evenwel aan den heer President dezer Kamer alle schroomvalligheid dienaangaande te benemen en aan deszelfs kieschheid te gemoet te komen, zoude ik denken, dat deze Kamer voorloopig eenige beginselen zoude kunnen daarstellen, die tot leiding der overwegingen bij de zamenstelling van het Adres zouden kunnen dienen.

En deze beginselen zijn, naar mijn oordeel, kortelijk de volgende:

1°. eene dankbetuiging aan den Koning voor de gedane mededeeling niet alleen, maar voor alles wat door Hoogstdenzelve in

---

(1) De in de zitting van 20 Januarij 1831 door den Minister van Buitenlandsche Zaken voorgedragen Memorie is, benevens de daarbij gevoegde bescheiden, te vinden in de bovenvermelde *Bijlagen*, n°. XXII, blz. 369—377.

(2) De bedoelde Nota van den Nederlandschen Gezant te Londen werd aan de Tweede Kamer medegedeeld in comité-generaal van 21 Januarij 1831, maar is later na de opheffing der geheimhouding gedrukt. (Zie *Bijlagen* van het *Verslag der Handelingen*, XXII, bladz. 376—377.

(3) De bij deze gelegenheid door den Minister van Buitenlandsche Zaken gehouden rede komt voor in de *Bijlagen* der *Handelingen van de Tweede Kamer*, XXII, bladz. 377—378.

het belang en ter verdediging van den ouden Staat der Vereenigde Nederlanden gedaan is;

2°. eene betuiging van de gezindheid en het voornemen van Hun Edel Mogenden, om de verdere pogingen van Zijne Majesteit ter verdediging en handhaving van de eer en het belang van het oude Nederland op de meest krachtige wijze te ondersteunen en te helpen bevorderen;

3°. eene verklaring, dat, hoezeer donkere wolken zich aan den staatkundigen hemel zamenpakken, Hun Edel Mogenden, naar het godvruchtig voorbeeld der vaderen, door die donkere lucht en wolken heen, het oog op de Goddelijke Voorzienigheid gevestigd houden en de belangen van het dierbaar vaderland en van den Koning en Hoogstdeszelfs Regering met eerbiedige en plegtige gebeden aan den Almagtige wenschen op te dragen, en alzoo bevorderlijk te zijn aan dat nationaal godsdienstig gevoel, waarmede de inwoners dezer gewesten toonen bezield te zijn en waarmede zij goed en bloed voor de redding en bescherming van den Staat, onder de leiding en aanvoering van hunnen geliefden Koning, toonen veil te hebben;

4°. dat de Staten-Generaal met vertrouwen de voorstellen van Zijne Majesteit tot het bekomen der noodige wijzigingen in de Grondwet zullen te gemoet zien en dezelve met de meeste zorgvuldigheid zullen onderzoeken, en ook te dien aanzien aan de edelmoedige pogingen des Konings trachten te beantwoorden.

Bij welke beginselen misschien ook nog zoude kunnen gevoegd worden eene voorzigtige aanprijzing, om ten aanzien van den toekomstigen staat van België geene of ten minste niet dan zeer algemeene gezegden te bezigen en zich te wachten voor alles wat noodeloos de animositeit van eenige der groote Mogendheden zoude kunnen opwekken of vermeerderen, voor zoover namelijk dit, zonder de eer of het belang der oude Vereenigde Nederlanden te kwetsen, zoude kunnen plaats hebben.

Het laat zich intusschen ligtelijk bevroeden, dat men, behalve omtrent de opgegeven punten, nog in andere uitweidingen bij een Adres aan Zijne Majesteit zoude willen komen. Mijn oogmerk zoude ook in geenen deele zijn dit te beoordeelen, en veel minder hetzelve af te keuren; doch ik zoude alleen voorstellen, dat, bij het zamenstellen van dit een en ander, toch altijd de boven aangevoerde beginselen wierden in het oog gehouden en het geheel in overeenstemming met dezelve gebragt of gehouden werd.

Eindelijk schijnt het wel van zelf te spreken dat, indien bij de Tweede Kamer, tegen alle verwachting, niet tot het maken van een Adres aan den Koning zoude mogen worden besloten, in dat geval de Eerste Kamer in haar geheel blijft, om nader op de zaak terug te komen en daarin naar goedvinden te beslissen.

Ik heb de eer, dit mijn gevoelen aan de beoordeeling en beslissing van U Edel Mogenden te onderwerpen.

Na eenige discussiën, waarbij vele leden het woord voerden, werd besloten, om de deliberatiën provisioneel aan te houden tot dat men bekend zal zijn geworden met hetgeen er in de Tweede Kamer op heden, ten gevolge van de mededeeling des Ministers, zal zijn besloten.

VERGADERING VAN WOENSDAG 26 JANUARIJ 1831.

Op voorstel des **Voorzitters** werd besloten, de mededeeling, door den Minister van Buitenlandsche Zaken op den vorigen dag aan de Kamer gegeven, voor notificatie aan te nemen, en noodigde de Voorzitter, ingevolge het genomen besluit aangaande het voorstel van den heer van Gennep, de leden uit, om hunne consideratiën deswege in het midden te brengen.

Overwegende, dat bij de Tweede Kamer reeds besloten was, dat eene Commissie zich zoude onledig houden met het concipiëren van een adres aan Zijne Majesteit ter gelegenheid van de beide mededeelingen, door den Minister van Buitenlandsche Zaken bij haar ter tafel gebragt, werd na eenige discussie bepaald, naar aanleiding van het voorstel van den heer van Gennep, het gevoelen der leden af te vragen omtrent het al of niet wenschelijke in deze van eenige officieuse démarche van den kant der Eerste Kamer, om alsdan, in geval van toetreding tot dezelve, te overwegen de wijze, hoe of deze communicatie plaats zoude hebben, en verder te bepalen, welke punten er aangevoerd zouden worden, die men zoude wenschen, dat in het adres opgenomen wierden.

Daar het bij de eerste omvraag bleek, dat negen van de aanwezende leden zich tegen eenige démarche in dit bijzonder geval verzetteden en het aanbod van het adres der Tweede Kamer wilden afwachten, terwijl twee anderen het tegenovergesteld gevoelen omhelsden, werd er dientengevolge besloten, het adres, dat door de Tweede Kamer zal worden ingezonden, zonder eenige nadere démarche van wege deze Kamer af te wachten. (1)

ZITTING VAN ZATURDAG 2 APRIL 1831.

Derde staatkundige mededeeling.

De heer **Verstolk van Soelen,** *Minister van Buitenlandsche Zaken*, ter vergadering tegenwoordig, het woord verzocht en verkregen hebbende, las eene memorie voor betreffende de staatkundige aangelegenheden en legde die, benevens de daarbij behoorende bescheiden, ter tafel van den Voorzitter over. (2)

De **Voorzitter** betuigde, namens de Vergadering, haren dank voor de gegeven belangrijke mededeelingen.

Aan het einde der vergadering heeft de **Voorzitter** mededeeling gedaan van den inhoud van de geheime stukken, door den Minister van Buitenlandsche Zaken aan de Kamer overgegeven; waarna besloten werd de mededeelingen van den Minister en verdere bijlagen, welke niet geheim waren, te doen drukken. (3)

ZITTING VAN DINGSDAG 7 JUNIJ 1831.

Vierde staatkundige mededeeling.

De **Voorzitter,** de heer Roëll, gaf aan de Vergadering kennis van hetgeen had plaats gehad bij eene bijeenkomst van de leden, in 's Gravenhage woonachtig, op den 19den Mei jl., aan welke door den Minister van Buitenlandsche Zaken was medegedeeld de inhoud van het 21ste en 22ste protocol, dd. 17 April, van het 23ste protocol, dd. 10 Mei, van zekere memorie van den heer Lebeau, Minister van Buitenlandsche Zaken in België, aan den Minister van Buitenlandsche Zaken in Nederland toegezonden, en van de antwoorden, door ons Gouvernement op het 23ste protocol gegeven. Na de lezing van deze stukken had de Minister van Buitenlandsche Zaken de protocollen van 17 April in geschrifte overgelegd, evenals de memorie van den heer Lebeau; doch daar de Conferentie te Londen het protocol van 10 Mei nog niet wenschte publiek te zien gemaakt, had Zijne Excellentie verzocht het geheim omtrent hetzelve te willen bewaren, evenals omtrent de medegedeelde antwoorden van het Gouvernement op dit stuk.

De Kamer niet voltallig genoeg geweest zijnde op den 19den Mei, om tot eene conclusie aangaande de overgelegde stukken te kunnen overgaan, sloeg de Voorzitter alsnu voor, die in deze vergadering uit handen van den heer van Hogendorp (destijds voorzitter) voor notificatie aan te nemen en in de archiven te doen plaatsen, waartoe dan ook besloten werd. (4)

---

(1) Zie verder het verhandelde omtrent het „Adres den Koning aangeboden naar aanleiding van de den 20sten en 25sten Januarij ontvangen Rijks-mededeelingen."

(2) De in de zitting van 2 April 1831 door den Minister van Buitenlandsche Zaken uitgesproken rede is, benevens de daarbij gevoegde bescheiden, opgenomen in de *Bijlagen van het verslag der Handelingen van de Tweede Kamer*, n°. XXII, blz. 378—392.

(3) De bedoelde geheime stukken waren protocol 20 der Conferentie te Londen en de nota van den Nederlandschen ambassadeur aan lord Palmerston van 23 Maart 1831, die beide later mede openbaar werden gemaakt.

(4) De in de zitting van 11 Junij overgelegde protocollen n°. 21 en 22, alsmede de memorie van den heer Lebeau, werden in de zitting der Tweede Kamer van 18 Mei medegedeeld en zijn opgenomen in de *Bijlagen van het verslag der Handelingen dier Kamer*, n°. XXII, blz. 392—394.

ZITTING VAN ZATURDAG 11 JUNIJ 1831.

Vijfde staatkundige mededeeling.

De **Voorzitter** bragt ter kennis van de leden het verlangen an Z. E. den Minister van Buitenlandsche Zaken, om aan Hun del Mogenden eenige mededeeling te doen aangaande hetgeen laats had gehad sedert de openingen, aan deze Kamer op den 9den Mei door hem gegeven.

De heer **Verstolk van Soelen**, *Minister van Buitenlandsche Zaken*, ter vergadering tegenwoordig, het woord bekomen hebende, gaf een beknopt relaas van hetgeen te Londen sedert at tijdstip verhandeld was betrekkelijk onze aangelegenheden n België en legde ter tafel de volgende bescheiden (1) over, velke bij aan de Vergadering voorlas: namelijk protocollen 23, 4 en 25, zeker memorandum, twee nota's van onze Ministers e Londen aan de Conferentie ingezonden, dd. 21 Mei, drie nota's van onze Ministers aan lord Palmerston, dd. 26 Mei, 5 n 6 Junij, en twee antwoorden, dd. 7 Junij, van de Conferentie p deze twee laatste stukken.

De **Voorzitter**, den Minister uit naam der Kamer voor deze belangrijke mededeelingen bedankt hebbende, sloeg voor, dezelve voor notificatie aan te nemen en met de overgelegde stukken evenzoo te handelen als bij de vorige gelegenheden bepaald was, zorg dragende, dat dezulke, welke bij het publiek nog niet bekend waren, verzegeld op de griffie zouden worden gedeponeerd, waartoe werd besloten.

De **Voorzitter**, uit het door den Minister medegedeelde niet stellig verstaan hebbende, dat de nu overgelegde protocollen op eene officiële wijze aan het Congres te Brussel waren genotificeerd, verzoekt dienaangaande eenige ophelderingen.

De heer **Verstolk van Soelen**, *Minister van Buitenlandsche Zaken*, repliceerde daarop, dat, hoezeer men kon vermoeden, dat deze stukken bij die vergadering bekend waren, hij evenwel deze vraag niet met volkomen kennis van zaken op eene affirmative wijze kon beantwoorden.

ZITTING VAN MAANDAG 8 AUGUSTUS 1831.

Zesde staatkundige mededeeling.

De **Voorzitter** bragt ter tafel eene missive van den Minister van Buitenlandsche Zaken, dd. 18 Julij (2), ten geleide van een afschrift der aan gezegden Minister gerigte missive van de gevolmagtigden der groote Mogendheden bij de Conferentie te Londen, dd. 27 Junij, en van de daarbij gevoegde 18 artikelen als voorgestelde preliminairen van een vredesverdrag tusschen Noord-Nederland en België en van het antwoord, door den Minister op 12 Julij aan de Conferentie gegeven.

Gedrukte afschriften van deze stukken indertijd aan de leden rondgezonden zijnde, is besloten deze voor notificatie aan te nemen.

Op voordragt van den **Voorzitter** werd vervolgens bepaald om het afschrift van de mededeeling, door den Minister van Buitenlandsche Zaken uit naam des Konings in de afzonderlijke bijeenkomsten der Kamers op den 5den dezer maand voorgelezen, alsmede de daarbij behoorende stukken ook te doen drukken en in de notulen te laten insereren. (1)

ZITTING VAN DONDERDAG 11 AUGUSTUS 1831.

Zevende staatkundige mededeeling.

De heer **Verstolk van Soelen**, *Minister van Buitenlandsche Zaken*, ter vergadering tegenwoordig, het woord verzocht en verkregen hebbende, hield eene redevoering over de staatkundige aangelegenheden des lands en legde tevens over eenige daartoe betrekkelijke bescheiden.

De **Voorzitter** den Minister van Buitenlandsche Zaken, uit naam der Vergadering, voor de gegeven belangrijke mededeeling bedankt hebbende, is besloten de overgelegde stukken te doen drukken; doch op verzoek van den Minister bepaald, dat de brief van het Ministerie, aan den Nederlandschen Minister te Parijs, baron Fagel, toegezonden, hiervan zoude worden uitgezonderd en beschouwd als onder verband van geheimhouding medegedeeld. (2)

---

(1) De in de zitting van 11 Junij overgelegde bescheiden, gelijk zij hierboven vermeld zijn, werden ook aan de Tweede Kamer op denzelfden dag medegedeeld en komen voor in de *Bijlagen van het Verslag der Handelingen dier Kamer*, n⁰. XXII, blz. 394—398.

(2) De bovenvermelde aan den Voorzitter der Eerste Kamer gerigte missive is gelijkluidende aan die, welke den Voorzitter van de Tweede Kamer werd gezonden (zie n⁰. XXII der Bijlagen van laatstvermelde Kamer blz. 398—399), met uitzondering dat het verzoek werd gedaan de overgelegde bescheiden aan de leden der Eerste Kamer mede te deelen.

De Voorzitter der Eerste Kamer had daarop den Minister van Buitenlandsche Zaken het volgende geantwoord:

Amsterdam 19 Julij 1831.

„Ik heb dezen ochtend, onder geleide van Uwer Excellentie's letteren van gisteren de door de Londensche Conferentie voorgestelde vredes-preliminairen tusschen Noord-Nederland en België, met het daaromtrent door Uwe Exc. gegeven antwoord ontvangen en heb dadelijk de noodige maatregelen genomen om, overeenkomstig Uwer Excellentie's uitnoodiging, den inhoud dier stukken aan de leden der Eerste Kamer mede te deelen.

Ik heb de eer enz.

(*get.*) J. Röell.

Voorzitter der Eerste Kamer van de Staten-Generaal."

De bij de missive des Ministers gevoegde bescheiden, vermeld in het zittingverslag der Tweede Kamer van 5 Augustus, komen voor in n⁰. XXII der Bijlagen van de Tweede Kamer blz. 399—402.

(1) Van de onvoltallige vergadering der Eerste Kamer van 5 Augustus werden geene notulen opgemaakt. De alstoen van Regeringswege ook op dien dag in de Tweede Kamer overgelegde bescheiden komen voor in de Bijlagen dier Kamer, n⁰. XXII blz. 403—406.

Ten gevolge van de genomen beslissing, om de ingekomen stukken betreffende de staatkundige mededeelingen te doen drukken, werd de vroeger opgelegde geheimhouding opgeheven.

(2) De in de zitting van den 11den Augustus medegedeelde bescheiden zijn opgenomen in de Bijlagen van het Verslag der Handelingen van de Tweede Kamer, onder n⁰. XXII, blz. 407—409. Ook is daarbij gevoegd de hier boven aangehaalde brief van den Minister van Buitenlandsche Zaken aan den Nederlandschen gezant te Parijs gerigt, welk schrijven later mede gedrukt en aan de leden rondgedeeld werd.

Adressen den Koning aangeboden naar aanleiding der Regeringsmededeelingen betreffende de staatkundige aangelegenheden.

(Zie de bescheiden, opgenomen onder n°. XIII en XXIII der Bijlagen van het Verslag der Handelingen van de Tweede Kamer en de daarover gevoerde beraadslagingen in comité-generaal, den 2den en 3den Februarij, alsmede in dat van 8 Augustus 1831 gevoerd.)

ZITTING VAN DONDERDAG 3 FEBRUARIJ 1831.

In deze zitting is voorlezing gedaan van de missive der Tweede Kamer, strekkende ten geleide van een ontwerp-adres aan Zijne Majesteit.

Dit laatste is tot onderzoek naar de Afdeelingen gezonden.

ZITTING VAN VRIJDAG 4 FEBRUARIJ 1831.

Het door de Algemeene Afdeeling in deze zitting uitgebragt verslag over het ontwerp-adres luidde als volgt:

»Ten gevolge van de mededeelingen, door den Minister van Buitenlandsche Zaken op den 20sten en 25sten Januarij aan de beide Kamers der Staten-Generaal, ieder afzonderlijk, voorgedragen, heeft de Tweede Kamer gemeend, genoegzame aanleiding te hebben tot het aanbieden van een adres aan Zijne Majesteit, waarbij Hun Edel Mogenden aan Hoogstdenzelve hunne gevoelens doen kennen aangaande de openingen, aan de Kamers gegeven, en de herhaalde verzekering aanbieden van ongeveinsden eerbied en trouw aan den Koning en opregte liefde voor het Vaderland.

Dit stuk, in de laatste bijeenkomst dezer Kamer ingekomen, is in de verschillende Afdeelingen onderzocht. De Algemeene Afdeeling zal de eer hebben U Edel Mogenden den uitslag der beraadslagingen van dezelve voor te dragen.

De Iste Afdeeling is van oordeel, dat hetgeen in het adres ten aanzien van de groote Mogendheden voorkomt, en wel speciaal de uitdrukking: *dat de Belgische afval bij de Mogendheden erkenning en steun heeft erlangd, en deze staatkunde met het regt der volken bezwaarlijk is overeen te brengen*, in de gegeven omstandigheden, die meer gunstige uitzigten schijnen te openen, niet voorzichtig en staatkundig te beschouwen valt; terwijl zij tevens van oordeel is, dat het beter ware, met het aanbieden van een adres te wachten tot na den geheelen afloop der onderhandelingen, wanneer men zich beter in staat zoude bevinden om met volkomen kennis van zaken over alles te oordeelen.

In de IIde Afdeeling zijn de leden van gevoelen, om zich met het voorgedragen stuk te vereenigen, hoezeer zij eenige uitdrukkingen, in hetzelve vervat, gaarne door zachtere zouden zien vervangen.

In de IIIde Afdeeling vereenigen zich de leden, over het algemeen genomen, met den inhoud van het adres. Er komen in hetzelve eenige uitdrukkingen voor, vooral met opzigt tot de vreemde Mogendheden, die de Afdeeling misschien op eene andere wijze zoude hebben gebezigd.

Er is bovendien één punt, namelijk de ministeriële verantwoordelijkheid, omtrent hetwelk de uitdrukkingen van het adres twijfel doen ontstaan, of men het beginsel van de verantwoordelijkheid bereids als uitgemaakt, en alleen de wijze, hoe dezelve zal geregeld worden, als aan nadere behandeling onderworpen, dan wel of men die geheele zaak als een punt van nader onderzoek beschouwt.

De Afdeeling kleeft het laatste gevoelen aan, dat namelijk het onderzoek of, en zoo ja, welke ministeriële verantwoordelijkheid in de constitutie zoude kunnen of mogen worden gevestigd, geheel en al gaaf en als een punt van nader onderzoek blijft voorbehouden, en kan zich in dien geest met het adres vereenigen."

Na de voorlezing van dit verslag, stelde de Voorzitter voor om, aangezien de loopende geruchten van nog nadere protocollen uit Londen en de mogelijkheid, zoo niet waarschijnlijkheid, dat zoo deze stukken bij de Tweede Kamer bekend waren geweest zekere uitdrukkingen, in het adres vervat, eenige wijzigingen zouden hebben ondergaan, in deliberatie te brengen, of het niet raadzaam zoude kunnen worden gevonden, het voorgelegde concept-adres alsnog niet te overwegen, en de beraadslagingen over hetzelve uit te stellen, hetzij tot den volgenden dag, hetzij tot Maandag aanstaande, ten einde intusschen omtrent den stand der zaken nog nadere berigten te kunnen inwinnen en alsdan met meer grond de goed- of afkeuring dezer Kamer aan dat stuk te kunnen hechten.

Nadat eenige leden zich vóór of tegen het voorgeslagene uitstel hadden verklaard, werd dit voorstel des **Voorzitters** in omvraag gebragt en met zeven tegen vijf stemmen besloten het Adres bij eene nadere bijeenkomst in overweging te nemen.

ZITTING VAN ZATURDAG 5 FEBRUARIJ 1831.

De **Voorzitter** gaf den wensch te kennen, het gevoelen der leden te mogen vernemen aangaande de vraag, of, na hetgeen ieder voor zich nog nader had vernomen betrekkelijk de protocollen, waar daags te voren melding van was gemaakt, er termen bestonden, om de deliberatiën over het aangeboden ontwerp-Adres nog langer uit te stellen, totdat men kennis van die stukken zou hebben verkregen, of wel dat men in deze bijeenkomst over het Adres zoude delibereren.

Na eenige discussie werd er met tien tegen drie stemmen besloten, de zaak staande de vergadering af te doen.

De deliberatiën alstoen geopend zijnde over het aannemen of verwerpen van het Adres, voerden vele leden het woord; bij het opnemen der stemmen werd hetzelve met eene meerderheid van 8 tegen 5 stemmen aangenomen.

De heer **van Brienen van de Groote Lindt** liet aanteekenen, dat hij zijne goedkeuring aan dit stuk niet had gehecht.

De **Voorzitter** verzocht alstoen de heeren van Brienen van de Groote Lindt, van der Goltz, Martini, van Heerdt tot Eversberg, van Reede en de Jonge, om van de Commissie te willen deel uitmaken ter overbrenging van dit stuk aan Zijne Majesteit, en gelastte den griffier Hoogstdeszelfs orders te vernemen tegen wanneer de Commissie bij Zijne Majesteit ontvangen zoude kunnen worden.

ZITTING VAN VRIJDAG 1 APRIL 1831.

De **Voorzitter** brengt het volgend verslag uit namens de Commissie, belast geweest met het overbrengen van een Adres aan Z. M. den Koning:

» Dat de leden, door de Kamer bij besluit van den 5den Februarij ll. benoemd, om, met en benevens eenige leden der Tweede Kamer, het door laatstgemelde ontworpen en door U Edel Mogenden ten genoemden dage goedgekeurd Adres aan Z. M. den Koning over te brengen, op den 7den daaraanvolgende, na met het gewoon ceremonieel in het paleis te zijn binnengeleid, door Hoogstdenzelve zijn ontvangen geworden, en dat Hoogstdezelve, nadat het gedacht Adres door hem, Voorzitter, was voorgelezen, daarop in substantie heeft geantwoord, dat Hoogstdezelve dit Adres met genoegen aannam als een nieuw bewijs van eenstemmigheid tusschen de Staten-Generaal en den Koning; dat het Hoogstdenzelve in het bijzonder aangenaam was, daarin uitgedrukt te zien die gevoelens van verknochtheid en medewerking, welke daarbij waren aan den dag gelegd; dat Hoogstdezelve naar waarde wist te schatten alle die blijken van trouw en zelfopoffering, waardoor de Natie zich zoo zeer onderscheidde; dat Hoogstdezelve zich gevleid had, eerlang een gunstigen afloop van zaken te zullen kunnen mededeelen, maar dat de tijdingen van de laatste dagen, inzonderheid van de laatste oogenblikken, die hoop wederom hadden doen verdwijnen, en dat Hoogstdezelve zich daardoor waarschijnlijk in de droevige noodzakelijkheid zoude gebragt zien, nieuwe opofferingen van de Natie te verlangen; terwijl de gevoelens, door de Staten-Generaal opengelegd, Hoogstdenzelve tot waarborg strekten, dat Hij ook ditmaal niet te vergeefs op derzelver ondersteuning zoude mogen rekenen; waarna de Commissie wederom met hetzelfde ceremonieel als bij hare binnentreding is uitgeleid geworden."

Tweede Adres.

ZITTING VAN MAANDAG 8 AUGUSTUS 1831.

De **Voorzitter** deelde mede, dat is ingekomen van den Voorzitter der Tweede Kamer eene missive, ten geleide van een Adres, door die Kamer ontworpen en aan de Eerste Kamer toegezonden ter beantwoording van de aan de eerstgenoemde in de zitting van den 5den dezer door de Regering gegeven inlichtingen omtrent de staatkundige aangelegenheden des lands. (1)

Dit Adres naar de Afdeelingen verwezen zijnde, bragt de Centrale Afdeeling staande de vergadering, die voor eenigen tijd geschorst werd, het volgend verslag uit:

» Het Adres, door de Tweede Kamer aan U Edel Mogenden ter bekrachtiging aangeboden in antwoord op de mededeeling door den Minister van Buitenlandsche Zaken aan dezelve op den 5den dezer maand gegeven, is in de Afdeelingen dezer Kamer onderzocht en door de leden, dezelve uitmakende, goedgekeurd.

De Algemeene Afdeeling heeft de eer U Edel Mogenden hiervan kennis te doen dragen."

Na de voorlezing van dit verslag, is het adres in omvraag gebragt en daarbij met algemeene stemmen aangenomen.

(1) Zie de missive van den Voorzitter der Tweede Kamer en het door deze vastgesteld Adres in de *Bijlagen* dier Kamer onder nº. XXIII.

De Voorzitter heeft daarop de heeren Steengracht van Oosterland, van Lynden van Hemmen, Martini, van Reede, de Jonge en van Gennep verzocht te willen deel uitmaken van de Commissie ter overbrenging van het adres, gemeenschappelijk met de leden, door de Tweede Kamer daartoe benoemd; terwijl aan den griffier de last werd opgedragen bij Zijne Majesteit de Commissie van Hun Edel Mogenden aan te dienen, en Hoogstdeszelfs orders te vernemen, tegen wanneer zij zoude worden ontvangen.

ZITTING VAN DONDERDAG 11 AUGUSTUS 1831.

De **Voorzitter** heeft het volgend verslag uitgebragt namen de Commissie, belast geweest op den 9den dezer met de over brenging van een Adres aan Zijne Majesteit in antwoord op de mededeelingen door den Minister van Buitenlandsche Zaken aan de Kamers op den 5den Augustus gegeven:

» De Commissie, aan welke bij besluit dezer Kamer van den 6den dezer is opgedragen geweest, om met en benevens eenige leden der Tweede Kamer het door dezelve ten gemelden dage goedgekeurd Adres aan Z. M. den Koning over te brengen, heeft zich eergisteren (den 9den dezer) op het daartoe bestemde uur, tot kwijting van haren last, naar het Koninklijke paleis begeven en is aldaar met het gewoon ceremonieel ontvangen en wederom uitgeleid geworden.

Naar aanleiding van het aanzoek, bij mij van meer dan éénen kant gedaan, had ik vooraf aan de vereenigde leden der Commissie in overweging gegeven, of het ook, nu het Adres met eenparigheid van stemmen door de beide Kamers was aangenomen, doelmatig zijn zoude, daarvan aan Zijne Majesteit te doen blijken, en aangezien dit denkbeeld den bijval van al de leden der Commissie erlangd had, heb ik geene zwarigheid gemaakt dienovereenkomstig te handelen.

Zijne Majesteit heeft, na deze mededeeling en de daarop gevolgde voorlezing, verklaard, levendig te zijn aangedaan over de gevoelens, welke in het Adres zijn opengelegd, in het bijzonder over de eenparigheid, welke bij de raadpleging over hetzelve had plaats gehad, en naauwelijks woorden te kunnen vinden om zulks uit te drukken. Hoogstdezelve gaf voorts te kennen, trotsch te zijn zich aan het hoofd gesteld te zien van een volk, hetwelk door zijne gezindheid en daden zoo zeer toonde niet ontaard te zijn van de deugden zijner voorvaderen, die door hunne standvastigheid en moed de onafhankelijkheid van den Staat gevestigd en bewaard hebben. Zijne Majesteit zeide verder, het zich tot een genoegen te maken te kunnen aankondigen, dat het, door de vrijwillige bijdragen der ingezetenen, mogelijk was geworden, om aan de gedwongen geldleening, waartoe Hoogstdezelve reeds bij de wet gemagtigd was, geen gevolg te geven, en deze gelegenheid niet te willen laten voorbijgaan, zonder Zijne bewondering uit te drukken voor alle die bewijzen van moed en trouw, door welke de land- en zeemagt zich zoo bijzonder onderscheidde en hare superioriteit op den vijand aan den dag legde, als waardoor zij den alouden roem der Nederlandsche wapenen handhaafde en de beste hoop op den goeden uitslag onzer zaak gaf. Ten slotte heeft Zijne Majesteit de Commissie verwittigd van Hoogstdeszelfs voornemen, om heden wederom eene mededeeling van staatkundigen aard aan de beide Kamers te laten doen, ter aanhooring van welke dan ook deze bijeenkomst door mij, als Voorzitter, is belegd geworden." (1)

(1) Zie omtrent het verder verhandelde in deze zitting het medegedeelde hiervoren onder de „zevende staatkundige mededeeling".

Verslagen nopens den staat der hooge-, middelbare en lagere scholen en van het armwezen over 1829.

(Zie de bescheiden, opgenomen onder n°. XXV en XXVI der Bijlagen van het Verslag der Handelingen van de Tweede Kamer.)

ZITTING VAN DINGSDAG 21 JUNIJ 1831.

De **Voorzitter** deelde mede de ontvangst van twee missives, ld. 10 en 14 Junij, van den Staatsraad *ad interim* belast met le directie van het Departement van Binnenlandsche Zaken, ten geleide van: 1°. het verslag nopens den staat der hooge-, middelbare en lagere scholen over het jaar 1829, en 2°. van het verslag nopens den staat van het armwezen over hetzelfde jaar.

De Vergadering besloot deze verslagen in de archiven der Kamer te deponeren.

VEREENIGDE ZITTING DER BEIDE KAMERS

op Zaturdag den 15den October 1831, (1)

TOT SLUITING DER GEWONE VERGADERING VAN DE STATEN-GENERAAL.

Voorzitter, de heer **Roëll**, Voorzitter der Eerste Kamer.

VEREENIGDE ZITTING. — 15 OCTOBER 1830.

Sluitingszitting.

De leden der beide Kamers van de Staten-Generaal, bij besluit van Z. M. den Koning, van 12 October, kennis bekomen hebbende, dat de heer Staatsraad, *ad interim* belast met de directie van het Departement van Binnenlandsche Zaken, gemagtigd is op 15 October, des namiddags ten 1 ure, de zitting van de beide Kamers der Staten-Generaal te sluiten, vergaderen op dat tijdstip in de gemeenschappelijke vergaderzaal.

De **Voorzitter** der Eerste Kamer, volgens de bepaling der Grondwet het beleid der vergadering moetende voeren, opent de zitting en laat het besluit betreffende de sluiting van het zittingjaar door den Griffier dier Kamer voorlezen.

Hij benoemt daarna de heeren van der Goltz, van Lynden van Hemmen, van de Kasteele, de Jonge van Campens Nieuwland, van Reede, van de Poll, Junius van Hemert en Op den Hooff als leden der Commissie, belast met de taak den Staatsraad, *ad interim* belast met de directie van het Departement van Binnenlandsche Zaken, in- en uitgeleide te doen.

De heer **van Doorn**, Staatsraad, *ad interim* belast met de directie van het Departement van Binnenlandsche Zaken, door deze Commissie en de beide Griffiers binnengeleid zijnde, houdt, zich voor den Troon geplaatst hebbende, de navolgende aanspraak: (2)

EDEL MOGENDE HEEREN!

De Koning heeft mij de sluiting opgedragen Uwer tegenwoordige vergadering, welke een geheel jaar heeft voortgeduurd en reeds overmorgen staat vervangen te worden door de nieuwe jaarlijksche bijeenkomst der Kamers.

Deze voortdurende zitting en de toestand van het vaderland, waardoor zij geboden werd, moesten gevolgen doen verwachten, geëvenredigd aan den drang der omstandigheden.

Die verwachting is in ruime mate verwezenlijkt.

Uwe ijverige en eensgezinde medewerking, Edel Mogende Heeren, bleef onafgebroken de steun der Regering.

Door die medewerking is het openbaar crediet geschraagd en de schatkist in staat gesteld geworden, om zware, doch onvermijdelijke uitgaven te bestrijden; — door haar is in de versterking van het leger voorzien en zijn rust en orde binnenslands verzekerd; — zij blonk uit in de wijze, waarop de mededeelingen aangaande de Belgische zaken bij U Edel Mogenden zijn ontvangen en beantwoord en droeg krachtdadig bij tot het aannemen en bewaren eener eerbiedwekkende houding in hoogste moeijelijke staatkundige verwikkelingen; — zij heeft vertrouwen ingeboezemd bij het ondernemen van eenen veldtogt, zoo roemrijk en zoo rijk in gewigtige uitkomsten; — zij heeft den grond gelegd om aan andere Staten een benijdenswaardig voorbeeld te geven van zulk eene naauwe vereeniging in zin en doel, niet alleen tusschen de natie en haren Koning, maar ook onder alle standen en betrekkingen onzer volksmaatschappij, als elders, zelfs in de geschiedrollen van ons vaderland, vruchteloos zou gezocht worden.

Ik acht mij gelukkig, Edel Mogende Heeren, door den Koning belast te zijn om Zijnen dank voor die medewerking aan U Edel Mogenden te betuigen en, mij van dien last kwijtende, verklaar ik tevens uit Hoogstdeszelfs naam Uwe Vergadering te zijn gesloten.

De heer **van Doorn**, Staatsraad, *ad interim* belast met de directie van het Departement van Binnenlandsche Zaken, verlaat, na het uitspreken dezer rede, door de voormelde Commissie begeleid, de vergaderzaal.

De **Voorzitter** bedankt de leden der Commissie, in de zaal teruggekeerd, voor de door hen volbragte taak, waarna de leden uiteengaan.

(1) Dit verslag is zamengesteld naar: 1°. de *Officiële Notulen* van het verhandelde op dezen dag; 2°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 247; 3°. *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 123, enz.

(2) De sluitingsrede werd gedrukt en aan de leden rondgedeeld, en komt ook voor in de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 247, en *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 123.

VERSLAG DER HANDELINGEN

VAN DE

STATEN-GENERAAL

GEDURENDE DE ZITTING VAN

1830-1831,

gehouden van 18 October 1830 tot 15 October 1831.

BEWERKT DOOR

J. J. F. NOORDZIEK

EN

UITGEGEVEN ONDER TOEZICHT

VAN DE

COMMISSIE VOOR DE HUISHOUDELIJKE AANGELEGENHEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

IIde Deel.

BIJLAGEN

VAN HET

VERSLAG DER HANDELINGEN VAN DE TWEEDE KAMER.

'S GRAVENHAGE,
TER ALGEMEENE LANDSDRUKKERIJ.
1889.

I. Openingsrede en Adres van Antwoord. (1)

De behandeling van het Adres van Antwoord op de Troonrede had plaats in de geheime zitting van 25 October 1830.

[Zie omtrent het gebeurde met het ontwerp-Adres van Antwoord de verslagen der geheime zittingen van 22 en 25, alsmede der openbare van 28 October.]

1. OPENINGSREDE. (Opgenomen in het Verslag der Vereenigde Zitting van 19 October 1830.)

2. ONTWERP-ADRES VAN ANTWOORD *op de Troonrede*, *ingediend door de Commissie van redactie* in de geheime zitting van 22 October 1830. (2)

SIRE!

De Staten-Generaal dier Nederlanden, welke aan de Grondwet en aan Uwe Majesteit getrouw gebleven zijn, naderen Hoogstdeszelfs Troon met opregte gevoelens van vaderlandsliefde en van gehechtheid aan dien Troon, maar tevens met die van de diepste smart en verontwaardiging over den moedwil, waarmede uit de verregaande brooddronkenheid het grondwettig gezag in het Zuidelijk deel des Rijks is geschonden.

Indien toch elders in Europa al eenige aanleiding mogt bestaan hebben tot onrust en hooge ontevredenheid, in de Nederlanden althans mogt de kwaadwilligheid of de overdrevenheid daartoe voorwendsels zoeken, maar waarachtigen grond tot gelijksoortige uitbarstingen als die, welke plaats gehad hebben, moeten wij plegtig betuigen niet te kunnen opsporen, daar veeleer dat deel des lands, 't geen er het rampzalig tooneel van is, het allermeest bloeijend was en onder Uwer Majesteits regering volledige bescherming van burgerlijke, staatkundige en godsdienstige vrijheden en regten heeft gevonden.

Ook wij koesteren nog eenige hoop, Sire! dat de uitslag onzer laatste raadplegingen, waarbij schier alle de vertegenwoordigers des geheelen volks de hulde hunner liefde en trouw aan Uwe Majesteit toebragten, zou leiden tot eene gewenschte bevrediging door de instemming in den meest overdreven eisch tot afscheiding, voornamelijk gedaan, omdat wij daarin alleen rust in de toekomst voor de welgezinden in den lande schenen te kunnen vinden.

Maar wij zien en betreuren het met Uwe Majesteit, dat de welvaart en de voorspoed dat deel der Nederlanden, 't geen geen eigen staatkundig bestaan kende, doen duizelen onder het genot eener gematigde vrijheid en dat de overdrijving betzelve in een oogenblik, zonder aanleiding of bepaald doel, heeft gestort in een poel van jammer en ellende, waaruit de aanleggers zelven het niet meer redden kunnen.

De proef, om dusdanigen dollen opstand door geweld te dempen, was Uwer Majesteits regering aan allen, maar vooral aan de welgezinden ook in die streken verschuldigd, maar de uitslag heeft bewezen, hoe diep het kwaad was geworteld, hoe lang het was voorbereid en met hoeveel woede de opstand is volgehouden.

Van toen af moest die kracht ophouden of gematigd worden, omdat het noch het doel van Uwe Majesteit, noch het verlangen van deszelfs getrouwe Nederlanders zijn kon, om met voortdurend geweld en met meerdere opoffering van het kostbaar bloed Uwer getrouwe onderdanen te behouden dat, wat alleen door de Europesche staatkunde was ingesteld en gewaarborgd.

Thans is er alzoo maar een gevoel, 't geen het oude Nederland, zooals het vóór de vereeniging bestond, bezielen moet, dat namelijk van den hartelijken wensch, om den band, die kunstmatig gelegd was en die bij bedaarder zin en bij meerder welwillendheid van allen welligt heil en voorspoed had kunnen bevorderen, gelijk hij daadzakelijk verbroken is, regelmatig te zien ontbinden.

Uwe Majesteit, in deze gevoelens deelende, heeft ons bij Hoogstdeszelfs rede van den Troon in deze beschouwing bevestigd en nader bij deszelfs gewigtige boodschap van den 20sten dezer, welke wij met de hoogste voldoening hebben ontvangen, daarin volkomen versterkt, zoodat wij ons hebben te beschouwen als eeniglijk vertegenwoordigende de Noordelijke provinciën des Rijks, en ook wij zullen dienvolgens behoudens de schikkingen, die tot regelmatige afscheiding moeten leiden, behoudens de regten der schuldeischers van den Staat, en in afwachting van de noodige onderhandelingen met de Mogendheden, die den vereenigden Staat vestigden, ons alleen verbonden achten, om, in afwachting der noodzakelijke wijziging onzer Grondwet bij eenige meerdere kalmte, met Uwe Majesteit alleen ons oog te vestigen op dat, wat in het belang van oud Nederland behoort te worden beraamd en bestendigd.

Wij nemen dan ook als Staten-Generaal van dat Nederland, 't geen door de schending der Grondwet in andere gewesten niet van deszelfs waarborgen mag verstoken zijn, en in dien zin aan al wat door Uwe Majesteit, in afwachting van den uitslag dier staatkundige onderhandelingen, aan ons is medegedeeld ten aanzien van Hoogstdeszelfs toekomstige bedoelingen, ten aanzien van den lof, toegebragt aan de dapperheid van een deel der legermagt van den Staat, en van de voorzorgen, door Uwe Majesteit ten behoeve der armen tegen den naderenden winter genomen, en wij zullen in het belang van de Noordelijke gewesten des Rijks in ernstige overweging nemen alle die wetsbepalingen, welke omtrent de financiële aangelegenheden aan ons zullen worden voorgedragen, terwijl wij Uwer Majesteits bedoelingen tot nakoming van de gemeene verpligtingen omtrent de Staatsschuld, de genomen maatregelen ter wapening en ter beteugeling van woelingen, het uitstel omtrent de invoering der nieuwe wetgeving en verder al datgene goedkeuren, waarvan de plegtige mededeeling in alle deze opzigten door Uwe Majesteit is gedaan en waaronder wij vooral met genoegen opmerken de gelukkige beëindiging van den oorlog op het eiland Java en het herstel of behoud der rust aldaar en in alle overzeesche bezittingen,

(1) Het Adres van Antwoord werd voor de leden gedrukt. Het komt in onderscheidene dagbladen voor, met name in: 1°. *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 257; 2°. *Bredasche Courant*, n°. 127; 3°. *Dordrechtsche Courant*, n°. 130; 4°. *'sGravenhaagsche Courant*, n°. 129; 5°. *Leydse Courant*, n°. 130; 6°. *Noord-Brabander*, n°. 136; 7°. *Rotterdamsche Courant*, n°. 129; 8°. *Journal de la Haye*, n°. 6; alsmede in Mr. S. P. Lipman, *Nederlandsch Constitutioneel Archief*, enz. 2de verzameling, bl. 13–16.

(2) In het parlementair archief van den heer Luzac zijn bewaard gebleven de opstellen van een Adres van Antwoord, gelijk door hem, alsmede de heeren Donker Curtius van Tienhoven en van Alphen, ter beoordeeling werden voorgelegd. Dat van den tweede werd, na door de Commissie gewijzigd te zijn, aan het onderzoek der Afdeelingen onderworpen.

Het bovenstaand ontwerp der Commissie is overgenomen van de *Officiële Notulen* van het comité-generaal van 22 October 1830.

een uitslag, die de beste bewijzen geeft, dat Neêrlands zeelieden en krijgsknechten nog geenzins hunner voorvaders onwaardig geworden zijn.

Maar Sire! thans schijnen wij ons niet enkel te mogen bepalen bij de verklaring dezer gevoelens op Uwer Majesteits plegtige toespraak. Neen! de band is verbroken, die ons niet zelden verpligtte om halve wenschen uit te brengen of diegene, welke wij koesterden, te smoren, en het gewigt dier omstandigheden verpligt ons, om als echte Nederlanders alleen in aanschouw op het belang van oud Nederland, onze eerste en dringendste verlangens te uiten en daartoe voornamelijk aan te dringen op de zorg ter verdediging van het oude grondgebied van den Staat, zonder verdere opoffering van het kostbaar bloed onzer medeburgers tot beteugeling van moorddadige muitzucht.

Wij moeten daarbij aan de wijsheid en de voorzigtigheid van Uwe Majesteit overlaten de onverwijlde schepping van eene eigene legermagt, op welker trouw men rekenen kan, en die van de instelling van een inwendig Noord-Nederlandsch beheer, die het gevolg schijnt te moeten zijn van den staat van afscheiding, waarin wij werkdadig zijn gebragt.

Uit gelijke beginselen uitgaande, vertrouwen wij, dat, tot zoolang als de ingezetenen der zuidelijke gewesten niet tot eene orde terugkeeren, waaronder het ons mogelijk wordt eene wettelijke afscheiding der beide Staten tot stand te helpen brengen, Uwe Majesteit wederkeerig zal verbroken achten alle de verbindtenissen en verpligtingen, die alleen uit krachte der vereeniging het behoeve der zuidelijke gewesten, 't zij ten aanzien eener vrije vaart op de rivieren en stroomen, 't zij op de koloniën, zijn aangegaan, en dat eindelijk de vereischte voordragten zullen geschieden tot opheffing van alle zoodanige belemmeringen van onzen handel en nijverheid, als alleen in het belang dier gewesten mogten zijn daargesteld en die wij alleen gedragen mogten hebben ten gevolge der vereeniging.

Zoo doende toch, Sire, zullen wij bij de rampen en verliezen, die de muitzucht ons zoo onverdiend lijden doet, ons zelven eene zooveel mogelijke onverwijlde vergoeding verschaffen, die de eerste vrucht onzer afscheiding schijnt te moeten zijn, en de oud-Nederlandsche natie zal dan volgaarne alle hare krachten weder inspannen, niet alleen om met lijf en leven den dierbaren grond harer geboorte te verdedigen, waartoe zij zoo volvaardig toesnelt, maar ook om hare fortuinen te leenen ter vulling van 's lands schatkist en ter nakoming van alle de verbindtenissen ten behoeve der schuldeischers van den Staat, zonder welke de goede trouw der Nederlandsche Regering en 's lands crediet zou te gronde gaan.

Uwe Majesteit mag, na de ronde verklaring van deze onze beschouwingen, bedoelingen en wenschen, veilig rekenen op onze medewerking tot handhaving van Hoogstdeszelfs grondwettig gezag, en wij meenen verder te mogen vertrouwen, dat de welbegrepen staatkunde van Hoogstdeszelfs bondgenooten en der Mogendheden, die het Rijk der Nederlanden in het belang dier staatkunde vestigden en waarborgden, niet langer zal gedoogen de voortduring van den tegenwoordigen staat van onrust en regeringloosheid, waaraan eene der schoonste en welvarendste streken van Europa ten prooi is geworden.

---

3. ONTWERP-ADRES VAN ANTWOORD, *gelijk het, door de Commissie van redactie gewijzigd overeenkomstig de in de Afdeelingen gemaakte opmerkingen*, in de geheime zitting van 25 October nader werd vastgesteld en door de Tweede Kamer aangenomen.

SIRE!

De Staten-Generaal der aan Koning en Grondwet getrouw gebleven Nederlanden brengen bij het openen dezer gewone zitting aan Uwe Majesteit hunne eerbiedige hulde toe, met de opregtste gevoelens van verknochtheid en vaderlandsliefde, die hen steeds bezielden, maar tevens met die van de diepste smart en verontwaardiging over den gewapenden afval van het wettig gezag in de zuidelijke gewesten des Rijks.

Ook wij, Sire, koesterden nog eenige hoop, dat onze jongste buitengewone beraadslagingen, waarbij schier al de vertegenwoordigers des ganschen Nederlandschen volks Uwe Majesteit de betuiging toebragten hunner liefde en trouw, eenen gunstigen invloed tot bevrediging zouden uitgeoefend hebben. Thans betreuren wij het met Uwe Majesteit, dat noch die raadpleginge[n] noch Uwer Majesteits daarmede instemmende verklaarde gezin[d]heid, om in een grondwettig onderzoek te treden van geopper[de] bezwaren, noch de pogingen der krijgsmagt van den Staat, t[er] ondersteuning van den wensch der welgezinden en demping d[es] opstands aangewend, met eenen voorspoedigen uitslag mogte[n] bekroond worden. Wij zien met rouw en droefheid, dat een misleide en opgeruide menigte een der welvarendste landstreke[n] van Europa, welke de ruimste bescherming van burgerlijke staatkundige en godsdienstige vrijheden onder Uwer Majestei[ts] regering genoot, uit snoode muitzucht, gepaard met dries[te] ondankbaarheid, heeft gemaakt tot een afschuwelijk tooneel va[n] regeringloosheid en ellende.

Zoo werd de band verscheurd, welke, ten gevolge der Eur[o]pesche staatkunde, een deel der Nederlanden, vroeger van eige[n] staatkundig bestaan verstoken en daardoor welligt minder rij[p] voor ware vrijheid, op het innigst aan den Staat der van oud vereenigde Nederlandsche gewesten moest verbinden.

Een gevoel leeft nu in het gansche oude Nederland, de wensc[h] om dien band, bestemd ter bevordering van gemeenschappelijke voorspoed, doch die zoo veel onheils berokkende en geweldig wer[d] verbroken, thans ook regelmatig ontbonden te zien.

In die beschouwing reeds bevestigd door Uwer Majestei[ts] openingsrede, ontvingen wij met de meeste voldoening Hoogs[t]deszelfs gewigtige boodschap van den 20sten dezer, welke o[ns] daarin versterkte. Van nu af ons eeniglijk en alleen als vertege[n]woordigers der noordelijke provinciën aanmerkende, zullen oo[k] wij, behoudens de schikkingen tot regeling der afscheiding onder behoorlijke inachtneming van de regten der schuldeische[rs] van den Staat en in afwachting van den uitslag der onderha[n]delingen met de Mogendheden en van de wijzigingen, die d[e] Grondwet vorderen mogt, ons verpligt achten, om uitsluiten[d] het oog te vestigen op datgeen wat in het belang van oud Nederland behoort te worden beraamd en bestendigd.

Wij nemen dan, als Staten-Generaal van dat Nederland, he[t] welk door het vertreden der Grondwet elders niet van de waa[r]borgen, die zij verleent, mag verstoken zijn, het door Uwe Majestei[t] ons medegedeelde eerbiedig aan, zoo ten aanzien van de betrek[]kingen met de buitenlandsche Mogendheden als van Hoogstdeszelf[s] bedoelingen voor de toekomst en de voorloopig genomene maat[]regelen ter voorziening in de behoeften der schatkist, ter wape[]ning, ter beteugeling van alle woelingen en ter verzorging va[n] de behoeften der minvermogenden gedurende den winter.

Wij berusten daarbij voor het tegenwoordige in het door d[e] tijdsomstandigheden noodwendig geworden uitstel van de invoe[]ring der nieuwe wetgeving.

Wij zullen in het belang der noordelijke gewesten alle d[e] wetsbepalingen in ernstige overweging nemen, welke ons omtren[t] de geldelijke aangelegenheden zullen voorgedragen worden, opda[t] dezelve met de meest mogelijke zorg, naauwkeurigheid, een[]voudigheid en spoed mogen worden geregeld.

Wij beamen ten volle den lof, door Uwe Majesteit toegekend aa[n] dat deel der legermagt, welks dapperheid en onbezweken trouw luisterrijk uitblonk in tegenstelling van den schandelijksten afval.

Met bijzonder genoegen ontvangen wij de mededeeling de[r] gelukkige voleindiging van den oorlog op het eiland Java e[n] van het herstel of behoud der rust aldaar en in al de overzeesch[e] bezittingen, en wij zien daarin een nieuw bewijs, dat Neêrlands zeelieden en krijgsknechten zich den roem hunner voorvaders allezins waardig blijven maken.

Doch, Sire, wij mogen ons tot deze verklaringen niet bepalen maar voelen ons door het gewigt der omstandigheden gedrongen, om, nu de band is losgemaakt, welke ons niet zelden verpligtte onze wenschen slechts ten halve te uiten, dezelve thans, in het belang alleen van het oud Vereenigd Nederland, aan Uwe Majesteit met vrijmoedigheid en vertrouwen te openbaren. Wij moeten daarbij voornamelijk aandringen op de zorg ter verdediging van het grondgebied van den Staat door de onverwijlde vorming eener legermagt, op welke in alle omstandigheden kan gerekend worden Van Uwer Majesteits wijsheid en voorzigtigheid mogen wij dit verwachten, daar reeds de openbare blijken bestaan, dat die zorg en die der instelling van een onvermengd Noord-Nederlandsch bestuur Hoogstdenzelven bezighouden.

Van gelijke beginselen uitgaande, vertrouwen wij, dat, tot zoolang de zuidelijke gewesten zullen zijn teruggekeerd tot eenen staat van orde, die alleen eene wettelijke afscheiding en het doen gelden onzer regten mogelijk kan maken, Uwe Majesteit wederkeerig zal opgeheven achten alle die verbindtenissen en verpligtingen, die als een gevolg der vereeniging ten behoeve dier

I. *Troonrede en Adres van Antwoord.*

gewesten bestonden, zoo ten aanzien der vaart op de koloniën als van andere aangelegenheden.

Met hetzelfde vertrouwen mogen wij de voordragt te gemoet zien van al wat strekken kan ter opheffing van zoodanige belemmeringen, als onzen handel en nijverheid in het algemeen belang des geheelen Rijks gedrukt hebben en welke niet langer als opofferingen van onze zijde kunnen worden gevorderd.

Verlangend zien wij ook die voordragten te gemoet, die strekken moeten tot opbeuring van het vertrouwen op onze geldelijke aangelegenheden.

Op die wijze, Sire, zullen wij voor de rampen en verliezen, ons zoo onverdiend door den opstand aangebragt, eene aanvankelijke vergoeding vinden, en de oud-Nederlandsche natie zal volgaarne uit alle hare krachten medewerken, niet alleen ter verdediging van den dierbaren geboortegrond, waartoe zij zoo volvaardig en met de bewonderenswaardigste geestdrift toesnelt, maar ook tot stijving van 's lands schatkist door alle die middelen, welke het eervol behoud der goede trouw en de herstelling en instandhouding van het openbaar crediet vereischen.

De gerustheid des gewetens is het loon der deugd; dat loon mag Uwe Majesteit ten deel vallen. Met Hoogstdenzelven zullen wij vol vertrouwen de uitkomst verbeiden. En terwijl wij van de staatkunde van Hoogstdeszelfs Bondgenooten, die het Koningrijk der Nederlanden vestigden en waarborgden, verwachten, dat zij de voortduring niet langer zullen gedoogen van den tegenwoordigen rampzaligen en gevaarlijken toestand der zuidelijke gewesten, zullen wij met de natie, die wij vertegenwoordigen, gedachtig aan voorouderlijke deugd en roem, bij de inspanning aller krachten, het oog gerigt houden op die Voorzienigheid, wier beschermende hoede dit land, hoe klein en hoe geteisterd, vaak heeft bewaard en gered.

---

4. MISSIVE DER TWEEDE KAMER, *ten geleide van het door haar aangenomen Adres*, gezonden den 25sten October aan de Eerste Kamer. (1)

'sGravenhage, 25 October 1830.

De Tweede Kamer der Staten-Generaal zendt aan de Eerste Kamer het hiertijgaand ontwerp van Adres, hetwelk zij van oordeel is, dat aan den Koning zoude behooren te worden aangeboden ter beantwoording der openingsaanspraak van Z. M.

Te dien einde heeft zij voorloopig eene Commissie van zes leden benoemd, zijnde de heeren van Meeuwen, van Lynden van Hoevelaken, Luzac, Donker Curtius van Tienhoven, Cats Ezn. en Collot d'Escury van Heinenoord, om met eene door de Eerste Kamer te benoemen Commissie, in geval zij zich met het voorstel vereenigt, het adres den Koning aan te bieden.

(1) Zie de *Officiële Notulen* van het verhandelde in de geheime zitting van 25 October 1830.

---

5. MISSIVE DER EERSTE KAMER, ingekomen in de zitting der Tweede Kamer van 28 October, *houdende berigt der aanneming van het door de laatste aan haar ingezonden Adres van Antwoord op de Troonrede.* (1)

De Eerste Kamer der Staten-Generaal geeft kennis aan de Tweede Kamer, dat zij zich met het voorstel van Adres aan Zijne Majesteit, haar op heden toegezonden, heeft vereenigd en dat Zijne Majesteit de Commissie, belast met hetzelve over te brengen, ontvangen zal op Woensdag, den 27sten dezer, des voormiddags ten elf ure.

's Hage, 26 October 1830.

De President van de Eerste Kamer der Staten-Generaal,
(*get.*) ROËLL.

---

6. VERSLAG DER COMMISSIE, *belast met de aanbieding van het door de Staten-Generaal vastgesteld Adres van Antwoord*, uitgebragt in de zitting van 28 October door den heer van Meeuwen. (2)

Dit verslag is opgenomen in het zittingverslag der Tweede Kamer van 28 October 1830.

[*Het Adres van Antwoord op de Troonrede werd den 27sten October aan Z. M. den Koning aangeboden.*]

(1) Zie de *Officiële Notulen* van het verhandelde in de openbare zitting van 28 October 1830.

(2) Het verslag der Commissie werd voor de leden gedrukt en aan hen rondgedeeld.

II. *Koninklijke boodschap naar aanleiding der proclamatie van den Prins van Oranje van* 16 *October* 1830.

II. Koninklijke boodschap, betreffende het voornemen des Konings om, naar aanleiding der proclamatie van den Prins van Oranje, van 16 October 1830, voortaan alleen Zijne zorgen tot de Noordelijke provinciën uit te strekken. (1)

Edel Mogende Heeren!

Uit de proclamatie van Onzen beminden Zoon, den Prins van Oranje, den 16den dezer te Antwerpen uitgegeven (2) en waarvan de aanleidende oorzaken Ons even weinig bekend zijn, als de gevolgen daarvan door Ons kunnen berekend worden, blijkt intusschen ontwijfelbaar, dat de erkenning van het grondwettig gezag in de Zuidelijke provinciën thans geheel heeft opgehouden. In die gesteldheid van zaken moeten Onze zorgen zich van nu voortaan geheel uitsluitend tot de getrouwe Noordelijke provinciën bepalen, zoodat niet slechts derzelver middelen en krachten eeniglijk voor hare belangen zullen worden aangewend, maar alle maatregelen van het grondwettig gezag alleen die provinciën betreffen moeten. Naar dit beginsel zullen de voorstellen zijn ingerigt, die Onzentwege in deze zitting aan uwe Vergadering zullen worden aangeboden; Wij verlangen, dat dezelve ook bij U Edel Mogenden uit dat oogpunt beschouwd en behandeld worden en dat U Edel Mogenden zich van nu af aanmerken als eeniglijk en alleen vertegenwoordigende de Noordelijke provinciën, alles in afwachting van hetgeen ten aanzien der Zuidelijke gewesten, met overleg Onzer Bondgenooten, zal worden beslist.

En hiermede, Edel Mogende Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 20sten October 1830.

WILLEM.

---

(1) Deze Koninklijke boodschap komt, behalve in de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 251, in meest alle dagbladen voor.

Als gevolg van deze Koninklijke boodschap moet worden aangemerkt het volgend Koninklijk besluit van 23 October 1830 (Zie *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 254):

Wij WILLEM, enz.

Gelet op Onze boodschap aan de beide Kamers der Staten-Generaal, van den 20sten dezer, waarbij Wij Onze bedoeling hebben te kennen gegeven, om, in afwachting van hetgeen ten aanzien der Zuidelijke gewesten, met overleg Onzer Bondgenooten, zal worden beslist, Onze zorgen geheel uitsluitend tot de getrouwe Noordelijke provinciën te bepalen;

En verlangende, zoo spoedig mogelijk over te gaan tot alle de vereenvoudigingen en besparingen in Ons Bestuur, waarvoor hetzelve, in verband met de voorzegde bedoeling, maar eenigzins vatbaar is, ten einde de buitengewone bezwaren, welke, ten gevolge der tegenwoordige omstandigheden, de schatkist drukken, zooveel van Ons afhangt, te verminderen;

Herzien Ons besluit van den 10den April 1829, n°. 39;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1.

Eene Staatscommissie zal zich onverwijld bezig houden met het onderzoek der wijzigingen, waarvoor de thans bestaande bepalingen omtrent de inrigting van de verschillende Departementen van Algemeen Bestuur en Administratie, van den Raad van State, van de Algemeene Rekenkamer, van het Collegie van Raden en Generaalmeesters der Munt en van alle andere collegiën, administratiën en ambtenaren, in de Noordelijke provinciën gevestigd, vatbaar zouden zijn, ten einde daarin alle die vereenvoudigingen en besparingen in te voeren, welke de omstandigheden van het Vaderland vorderen en met de goede en regelmatige waarneming van 's Rijks dienst bestaanbaar zijn.

Art. 2.

Tot die Commissie worden, onder het voorzitterschap van Onzen Minister van Financiën, benoemd de heeren: Jhr. D. F. van Alphen, H. Bakker, Mr. A. A. van Boelens, Mr. C. G. Bijleveld, Mr. W. B. Donker Curtius van Tienhoven, A. J. Ingenhousz, Mr. L. C. Luzac, Mr. J. H. van Reenen, Mr. A. Sandberg en Mr. J. Weerts.

Art. 3.

De Commissie zal, bij haren arbeid, tevens bedacht zijn op de wijze van behandeling der ambtenaren, geëmploijeerden en bedienden, welke, ten gevolge dier vereenvoudigingen en besparingen, zouden komen uit te vallen.

Art. 4.

Alle Departementen van Algemeen Bestuur, collegiën en ambtenaren zullen gehouden zijn, aan de Commissie alle zoodanige inlichtingen te geven, als zij tot volbrenging van hare taak zal noodig hebben en van hen verlangen mogt.

Art. 5.

De Staatscommissie zal Ons den uitslag van haar onderzoek en hare voorstellen dientengevolge niet op ééns, maar successivelijk, naar mate zij met eenig gedeelte van hetzelve in gereedheid is, mededeelen en Ons daarbij telkens ontwerpen aanbieden der wetten of besluiten, welke geschikt zouden zijn, om hare voorstellen te verwezenlijken, alles ten einde het oogmerk harer instelling zoodra mogelijk kunne worden bereikt.

Afschriften van Ons tegenwoordig besluit zullen worden gezonden aan Onze Ministers en verdere Hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur en Collegiën, alsmede aan de benoemde leden, tot informatie en narigt.

Gegeven te 's Gravenhage, den 23sten October des jaars 1830, van Onze regering het *zeventiende*.

WILLEM.

Van wege den Koning,

J. G. de Mey van Streefkerk.

(2) De bedoelde proclamatie, in het Hollandsch (zie *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 251) en Fransch uitgegeven, luidde aldus:

PROCLAMATION.

Belges!

Depuis que je me suis adressé à vous par ma proclamation du 5 du présent mois, j'ai étudié avec soin votre position; je la comprends et vous reconnais comme nation indépendante; c'est vous dire que, dans les provinces mêmes où j'exerce un grand pouvoir, je ne m'opposerai en rien à vos droits de citoyens. Choisissez librement, et par le même mode que vos compatriotes des autres provinces, des députés pour le Congrès National qui se prépare, et allez y débattre les intérêts de la patrie.

Je me mets ainsi, dans les provinces que je gouverne, à la tête du mouvement qui nous mène vers un état de choses nouveau et stable, dont la nationalité fera la force.

Voilà le langage de celui qui versa son sang pour l'indépendance de votre sol et qui veut s'associer à vos efforts, pour établir votre nationalité politique.

Donné à Anvers le 16 Octobre 1830.

(*signé*) Guillaume Frederic,

Prince d'Orange.

PROCLAMATIE.

Belgen!

Sedert ik U in mijne proclamatie van den 5den dezer maand heb toegesproken, heb ik met zorg uwen toestand nagegaan. Ik begrijp dien en erken U als onafhankelijke natie. Dit wil zeggen, dat ik in de provinciën, in welke ik eene groote magt uitoefen, mij in geenen opzigte zal verzetten tegen uwe regten als burgers. Kiest vrijelijk, en op dezelfde wijs als uwe landgenooten der overige provinciën, afgevaardigden voor het Nationale Congres, hetwelk aanstaande is, en gaat in hetzelve de belangen des vaderlands overwegen.

Ik stel mij dus in de provinciën, welke ik bestier, aan het hoofd van de volksbeweging, die U tot eenen nieuwen en vasten staat van zaken zal brengen, waarvan de nationaliteit de kracht zal uitmaken.

Ziedaar de taal van hem, die zijn bloed vergoot voor de onafhankelijkheid van uwen grond en die zich met uwe pogingen wil vereenigen, om uwe staatkundige nationaliteit te vestigen.

Gegeven te Antwerpen, den 16den October 1830.

(*geteekend*) Willem Frederik,

Prins van Oranje.

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Koninklijke boodschap en ontwerp van wet omtrent de begrooting.)

III. Ontwerpen van wet, houdende:

1°. voorloopige bepalingen omtrent de begrooting voor 1831;

2°. bepaling der som, welke gedurende het jaar 1831 zal besteed worden tot aankoop en aflossing van schuld. (1)

Deze wetsontwerpen zijn behandeld in de zittingen der Tweede Kamer van 13 en 16 November 1830.

1. KONINKLIJKE BOODSCHAP, *ingekomen in de zitting van* 25 *October* 1830. (2)

EDEL MOGENDE HEEREN!

Bij het openen van Uwe zitting hebben Wij het voornemen aangekondigd tot het aanbieden van eene wet, waarbij beschikkingen zouden worden daargesteld, om voorloopig de Staats-inkomsten en Staats-uitgaven voor het jaar 1831 op den voet van 1830 te doen voortduren, mitsgaders van eene wet omtrent den inkoop en de aflossing van schuld voor het volgend jaar.
Beide die ontwerpen worden hiernevens aan U Edel Mogenden overgelegd; dezelve zijn ingerigt naar het beginsel, waaromtrent Wij Ons, bij Onze boodschap van den 20sten dezer maand, aan Uwe Vergadering verklaard hebben.
De wet omtrent den aankoop en de aflossing van schuld gaat vergezeld van de stukken, die tot grondslag van dezelve moeten dienen, en hoezeer het aanbieden van begrootingswetten voor 1831 tot een meer gepast tijdstip moet worden verschoven, vermeenen Wij niettemin U Edel Mogenden bij de voorstelling van eenen voorloopigen maatregel tevens te moeten bekend maken met de gewone rekeningen van het jaar 1829 en den staat van de opbrengst der middelen over de vier laatste maanden van het vorige en de acht eerste maanden van het tegenwoordige jaar.

En hiermede, Edel Mogende Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 23sten October 1830.

WILLEM.

(1) De tot deze wetsontwerpen behoorende bescheiden werden voor de leden gedrukt en aan hen rondgedeeld.

(2) De Koninklijke boodschap en de wetsontwerpen komen ook voor in de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 255, en *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 128.

2. ONTWERP VAN WET, *houdende voorloopige bepalingen omtrent de begrooting voor* 1831.

WIJ WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat de tegenwoordige toestand van het Koningrijk het daarstellen eener begrooting, zoo in ontvang als in uitgaaf, voor het jaar 1831 voor het tegenwoordige onmogelijk maakt en dat gevolgelijk daaromtrent alleen voorloopige bepalingen kunnen worden daargesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg van de Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

Ter bestrijding van 's Rijks uitgaven, begrepen in de *eerste afdeeling* der begrooting, aanvang nemende met 1830, voor zooveel dezelve tot de Noordelijke gewesten betrekking hebben, zullen, totdat daaromtrent nader zal zijn voorzien, worden gebezigd de middelen, aangewezen bij de wet van den 24sten December 1829 (*Staatsblad* n°. 76). De wet van 3 Junij 1830 (*Staatsblad* n°. 18) zal dientengevolge niet worden ingevoerd.

Art. 2.

De Staatsuitgaven, vastgesteld bij art. 1 en 2 der wet van den 24sten December 1829 (*Staatsblad* n°. 77), zullen, wat dezelfde gewesten aangaat, in afwachting van nadere bepalingen, over het jaar 1831 plaats hebben tot zoodanig bedrag als bij die artikelen voor het jaar 1830 is toegestaan.

Art. 3.

De regten, inkomsten en uitkeeringen van het Amortisatie-Syndicaat, vermeld bij de wet van den 24sten December 1829 (*Staatsblad* n°. 78) tot vaststelling van middelen ter bestrijding van de uitgaven, begrepen in de *tweede afdeeling* der begrooting over het jaar 1830, zullen, in afwachting van nadere bepalingen, voorloopig over 1831 worden ingevorderd op den voet van het jaar 1830.

Lasten en bevelen enz.

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

3. Rekening.

REKENING

WEGENS DE

ALGEMEENE BEGROOTINGEN VAN ONTVANGSTEN EN UITGAVEN,

DIENSTEN 1825 EN VROEGER TOT 1829,

OPLEVERENDE EEN ALGEMEEN OVERZIGT

VAN DEN

TOESTAND VAN 'S RIJKS SCHATKIST OP 1 JANUARIJ 1830.

van 's Rijks schatkis

DER BEGROOTINGEN. (Iste ond

	Bijlagen.	D I E N S	end rd 1827, klijk van 1830, l.	Rest beschikbaar op 1°. Januarij 1830, na aftrek zoo van het vrijvallend verklaarde op dienst 1827 als van de vóórbetalingen.	*Aanmerkingen.*
85	N°. 6.	Dienst 1827 en vroeg	70.66	f 2,432,837.55	(*) Nopens de sommen, als rest beschikbaar opgegeven, wordt in het algemeen aangemerkt, dat dezelve zijn bestemd tot het verder doen der betalingen of regularisatiën, welke op de aangegeven diensten nog moeten plaats hebben.
0		» » » »	31.13[5]	1,648,871.65[5]	
	» 7.	Dienst 1828 (Gewoon)	»	7,014,200.56[5]	
85		» » (Buitenge	»	3,296,499.52[5]	
	» 8.	Dienst 1829 (Gewoon)	»	21,950,688.42[5]	
5		» » (Buitenge	»	5,501,294.54	
1[5]			601.79[5]	f 41,841,392.26	

;05		
;75	Geopende credieten tot het doen	
7	De Secretarie van Staat, de Ho bijzonder vak van administrati	838.59
;95	Buitenlandsche Zaken	,681.54
45	Justitie	,374.57
—		,614.22[5]

de tweede afdeeling.

Voorschot uit 's Rijks schatkist voor de bespoedig
sluiten van 3 Julij 1829, n°. 140, en 3 Novem

ALGEMEENE STAAT, aanwijzende den toestand van 's Rijks schatkist op primo Januarij 1830.

EERSTE AFDEELING: REKENING DER BEGROOTINGEN. (Iste onderdeel.)

Bijlagen	DIENSTJAREN.	Raming der inkomsten.	WERKELIJKE INKOMSTEN. Ontvangsten tot en met 31 December 1829: Anterieur aan 1°. Januarij 1829	Gedurende den jare 1829.	Totaal.	Nog te ontvangen.	Geheel bedrag der werkelijke inkomsten.	VERSCHIL. Minder dan de raming.	Meerder dan de raming.
N°. 1.	Dienst 1825 (Gewoon)	f 60,051,779.60	f 61,660,364.48^5	»	f 61,660,361.48^5	»	f 61,660,364.18^5	»	f 1,608,584.88^5
	» 1825 (Buitengewoon)	13,350,155.30	14,573,589.91	f 191.39	14,573,781.30	»	14,573,781.30	»	1,223,626.00
» 2.	» 1826 (Gewoon)	60,051,779.60	63,262,474.96^5	692.12	63,263,167.08^5	»	63,263,167.08^5	»	3,211,387.48^5
	» 1826 (Buitengewoon)	12,927,861.30	14,231,199.27^5	34,507.87^5	14,265,707.15	»	14,265,707.15	»	1,337,845.85
» 3.	» 1827 (Gewoon)	59,931,467.74	63,095,997.43^5	2,379.02	63,098,376.45^5	»	63,098,376.15^5	»	3,166,908.71^5
	» 1827 (Buitengewoon)	16,576,555.41	17,543,177.25	3,636.96^5	17,546,814.21^5	»	17,546,814.21^5	»	970,258.80^5
» 4.	» 1828 (Gewoon)	60,583,255.18	62,393,282.67	1.714,520.78^5	64,107,803.45^5	»	64,107,803.45^5	»	3,524,548.27^5
	» 1828 (Buitengewoon)	16,856,135.36	17,483,487.91^5	129,309.91^5	17,612,797.83	»	17,612,797.83	»	756,662.47
» 5.	» 1829 (Gewoon)	59,875,052.89	»	61,174,023.32^5	61,174,023.32^5	f 1,578,623.26	62,752,646.58^5	»	2,877,593.69^5
	» 1829 (Buitengewoon)	17,839,390.82^5	»	18,415,719.74^5	18,415,719.74^5	132,273.02^5	18,547,922.77	»	708,601,94^5
		f 378,043,433.20^5	f 314,243,573.90^5	f 81,474,981.14	f 395,718,555.04^5	f 1,710,896.28^5	f 397,429,451.33	»	f 19,386,018.12^5
								f 19,386,018.12^5	

Geopende credieten tot het doen van geautoriseerde vóórbetalingen, om op de begrootingen van Staatsuitgaven, dienst 1830, gewoon en buitengewoon, Iste onderdeel, te worden verevend, te weten:

Oorlog	f 437,900.00	
Marine en Koloniën	1,400,000.00	
Financiën	9,750,000.00	
		11,587,000.00
		f 13,298,796.28^5 Overgebragt op de tweede afdeeling.

Bijlagen.	DIENSTJAREN.	Algemeene begrooting van Staatsuitgaven.	GEDANE BETALINGEN tot en met 31 December 1829. Anterieur aan 1°. Januarij 1829	Gedurende den jare 1829.	Totaal.	Rest beschikbaar op 1° Januarij 1830	Vrijvallend verklaard op dienst 1827, bij Koninklijk besluit van 16 Maart 1830, n°. 111.	Rest beschikbaar op 1°. Januarij 1830, na aftrek zoo van het vrijvallend verklaarde op dienst 1827 als van de voorbetalingen.	Aanmerkingen.
N°. 6.	Dienst 1827 en vroeger (Gewoon)	f 62,798,691.49^5	f 53,271,946.54	f 7,068,336.74^5	f 60,340,283.28^5	f 2,458,408.21	f 25,570.66	f 2,432,837.55	(*) Nopens de sommen, als rest beschikbaar opgegeven, wordt in het algemeen aangemerkt, dat dezelve zijn bestemd tot het verder doen der betalingen of regularisatiën, welke op de aangegeven diensten nog moeten plaats hebben.
	» » » » (Buitengewoon, eerste onderdeel)	17,984,730.62^5	13,409,956.98^5	2,925,870.85	16,335,827.83^5	1,648,902.79	31.13^5	1,648,871.65^5	
» 7.	Dienst 1828 (Gewoon)	59,875,052.89	40,[illegible]73,859.90	11,886,992.42^5	52,860,8[illegible]2.32^5	7,014,200.56^5	»	7,014,200.56^5	
	» » (Buitengewoon, eerste onderdeel)	16,855,970.42	12,[illegible]2,985.82^5	1,546,485.07	13,559,470.89^5	3,296,499.52^5	»	3,296,499.52^5	
» 8.	Dienst 1829 (Gewoon)	59,875,052.89		37,924,364.46^5	37,924,364.46^5	21,950,688.42^5	»	21,950,688.42^5	
	» » (Buitengewoon, eerste onderdeel)	17,828,943.74	»	12,327,649.20	12,327,649.20	5,501,294.54	»	5,501,294.54	
		f 235,218,442.06	f 119,668,749.25	f 73,679,698.75^5	f 193,348,448.00^5	f 41,869,994.05^5	f 25,601.79^5	f 41,841,392.26	

Geopende credieten tot het doen van geautoriseerde vóórbetalingen, op de begrootingen van Staats-uitgaven, dienst 1827—1829, te verevenen, te weten:

De Secretarie van Staat, de Hooge Collegiën en ambtenaren tot geen bijzonder vak van administratie behoorende	Dienst 1827.	f 2,709.20^5	f 25,838.59	
	» 1828.	157.50		
	» 1829.	22,971.88^5		
Buitenlandsche Zaken	» 1827	170.85	8,681.54	
	» 1829.	8,510.69		
Justitie	» 1828.	3,760.50^5	205,374.57	
	» 1829.	201,614.06^5		
Binnenlandsche Zaken	» 1827.	480,576.02^5	1,223,614.22^5	
	» 1828.	195,922.94^5		
	» 1829.	547,115.25^5		
Hervormde Eeredienst	» 1829.		67,384.31	29,810,662.59^5
Oorlog	» 1827.	74,085,52^5	12,426,823.18^5	
	» 1828.	1,667,635.09		
	» 1829.	10,685,102.57		
Marine en Koloniën	» 1827.	274,434.07	1,569,699.89	
	» 1828.	135,788.90^5		
	» 1829.	1,159,476.91^5		
Financiën	» 1827.	6,845.17	14,283,246.28^5	
	» 1828.	1,001.66		
	» 1829.	14,275,399.45^5		
				f 12,033,729.66 Overgebragt op de tweede afdeeling.

Volgt op bladzijde 6 der Bijlagen.

VERVOLG DER EERSTE AFDEELING: REKENING DER BEGROOTINGEN. (IIde onderdeel)

DIENSTJAREN.	Raming der inkomsten.	WERKELIJKE INKOMSTEN. Ontvangsten tot en met 31 December 1829. Anterieur aan 1°. Januarij 1829.	Gedurende den jare 1829.	Totaal.	Nog te ontvangen.	Geheel bedrag der werkelijke inkomsten.	VERSCHIL. Minder dan de raming.	Meerder dan de raming.
Fondsen, door het Amortisatie-Syndicaat aan 's Rijks schatkist verstrekt tot bestrijding der uitgaven, uitmakende het IIde onderdeel der buitengewone begrooting:								
Dienst 1823	f 9,653,579.74^{5}	f 9,653,579.74^{5}	:	f 9,653,579.74^{5}	»	f 9,653,579.74^{5}	»	»
» 1824	9,598,980.11	9,598,980.11	[illegible]	9,598,980.11		9,598,980.11	»	»
» 1825	10,358,351.21	10,358,351.21	»	10,385,351.21	»	10,358,351.21	»	»
» 1826	7,160,995 80	7,160,995.80	»	7,160,995.80	»	7,160,995.80	»	»
» 1827	7,156,936.10	7,156,936 10	»	7,156,936.10	»	7,156,936.10	»	»
» 1828	6,586,957.54^{5}	6,586,957.54^{5}	»	6,586,957.54^{5}	»	6,586,957.54^{5}	»	»
» 1829	8,372,742.87^{5}	»	f 8,372,742.87^{5}	8,372,742.87^{5}	»	8,372,742.87^{5}	»	»
	f 58,888,543.38^{5}	f 50,515,800.51	f 8,372,742.87^{5}	f 58,888,543.38^{5}	»	f 58,888,543.38^{5}	»	»
Buitengewone credietmiddelen, toegestaan bij de wet van 2 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 24)	26,985,000.00	27,896,228.19	»	27,896,228.19	»	27,896,228.19	»	f 911,228.19
Fondsen, door het Amortisatie-Syndicaat aan 's Rijks schatkist verstrekt, naar aanleiding van art. 14 der wet van den 27sten December 1822 (*Staatsblad* n°. 59), voor de kosten, welke voortvloeijen uit de uitvoering der wet van den 28sten September 1816 (*Staatsblad* n°. 50) tot regeling van het Nederlandsche muntwezen	5,000,000.00	5,000,000.00	»	5,000,000.00	»	5,000,000 00	»	»
Fondsen, verkregen naar aanleiding van de wet van 3 Maart 1825 (*Staatsblad* n°. 31), in mindering van het daarbij verleende crediet, groot f 8,000,000, tot bestrijding der uitgaven, veroorzaakt door de hooge watervloeden in Februarij 1825	8,000,000.00	6,855,335.25^{5}	8,452.81	6,863,788.06^{5}	f 1,136,211 93^{5}	8,000,000.00	»	»
	f 98,873,543.38^{5}	f 90,267,363.95^{5}	f 8,381,195.68^{5}	f 98,648,559.64		f 99,784,771.57^{5}	»	f 911,228.19
Voorschot uit 's Rijks schatkist voor de bespoedigde werkzaamheden van het kadaster, om nader te worden verevend (Koninklijke besluiten van 3 Julij 1829, n°. 140, en 3 November 1829, n°. 96)					600,000.00			
					f 1,736,211.93^{5}	Overgebragt op de tweede afdeeling.		

Bijlagen.	DIENSTJAREN.	Begrootingen van verschillende behoeften.	GEDANE BETALINGEN tot en met 31 December 1829. Anterieur aan 1°. Januarij 1829	Gedurende den jare 1829.	Totaal	Algemeene totalen per onderwerp, met bijvoeging der voorbetalingen	Rest beschikbaar op 1°. Januarij 1830.	Rest beschikbaar op 1°. Januarij 1830, na aftrek der vóórbetalingen.	Aanmerkingen
N°. 9.	Dienst 1827 en vroeger (Buitengewoon, IIde onderdeel)	f 7,534,452.30	f 6,589,299.51^{5}	f 730,788.60^{5}	f 7,320,088.12	»	f 214,364.18		
» 10.	Dienst 1828 (Buitengewoon, IIde onderdeel)	6,586,957.54^{5}	4,210,277.88^{5}	1,843,112.32^{5}	6,053,390 21	»	533,567.33^{5}		
» 11.	Dienst 1829 (Buitengewoon, IIde onderdeel)	8,372,742.87^{5}	»	4,390,249.04	4,390,249 04	»	3,982,492 83^{5}		
		f 22,494,152.72	f 10,799,577.40	f 6,964,149.97	f 17,763,727.37		f 4,730,425.35		
	Geopende credieten tot het doen van geautoriseerde vóórbetalingen, op de begrootingen te verevenen, te weten:					f 17,871,690.79		f 4,622,461 93	
	Binnenlandsche Zaken: Dienst 1827 . . f 20,754.00^{5}; » 1829 . . 11,900.20			f 32,654 20^{5}	bij 107,963.42		af 107,963.42		
	Financiën: » 1827 . . 17,414.63; » 1828 . . 5,140.28; » 1829 . . 52,754.30^{5}			75,309.21^{5}					
					f 17,871,690.79		f 4,622,461.93		
» 13.	Objecten, aangewezen bij de wet van 2 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 24)	f 26,985,000.00	f 26,351,361.92	f 531,656.33^{5}	f 26,883,018.25^{5}	»	f 101,981.74^{5}		
	Geopende credieten tot het doen van geautoriseerde vóórbetalingen, om op de som van f 3,000,000, bestemd tot weder-opbouwing van diverse paleizen te Brussel (zie het 3de lid der voorzegde wet) te worden verevend				bij 79.65	26,883,097.90^{5}	af 79.65	101,902.09^{5}	
					f 26,883,097.90^{5}		f 101,902.09^{5}		
	Crediet voor de kosten, welke voortvloeijen uit de uitvoering der wet van 28 September 1816 (*Staatsblad* n°. 50) tot regeling van het Nederlandsche muntwezen	f 5,000,000.00	f 4,999,871.55^{5}	»	f 4,999,871.55^{5}	4,999,871 55^{5}	f 128 44^{5}	128.44^{5}	
	Crediet van f 8,000,000, bij de wet van 3 Maart 1825 (*Staatsblad* n°. 31) ter beschikking van Zijne Majesteit gesteld, tot bestrijding der uitgaven, veroorzaakt door de hooge watervloeden in Frebruarij 1825	f 8,000,000.00	f 2,800,073.85^{5}	f 18,398 40	f 2,818,472 25^{5}	»	f 5,181,527.74^{5}		
	Geopende credieten tot het doen van geautoriseerde vóórbetalingen.				bij 4,045,315.81	6,863,788.06^{5}	af 4,045,315.81	1,136,211 93^{5}	
					f 6,863,788.06^{5}		f 1,136,211.93^{5}		
						f 56,618,448,31^{5}		f 5,860,704.40^{5}	Overgebragt op de tweede afdeeling.

AANMERKING.

Alzoo krachtens Zijner Majesteits besluit van den 10*den Julij* 1829, *n°.* 137, *het rest, beschikbaar op de begrootingen van de dienstjaren* 1826 *en vroeger, met het dienstjaar* 1827 *is vereenigd, is het noodzakelijk in eenige ontwikkeling te treden, ten einde ten aanzien van de bewerkstelligde betalingen en het rest, beschikbaar op de buitengewone begrooting van Staatsuitgaven over de dienstjaren* 1823—1829 (IIde onderdeel), *het juiste verband aan te toonen, dat er tusschen die uitgaven en de tot bestrijding derzelve van het Amortisatie-Syndicaat genotene fondsen bestaat.* (Zie overigens Bijlage 12.)

Fondsen, door het Amortisatie-Syndicaat aan 's Rijks schatkist verstrekt tot bestrijding der uitgaven, vermeld in de buitengewone begrooting (IIde onderdeel):

Wegens dienst 1823			f 9,653,579.74^{5}
» » 1824			9,598,980.11
» » 1825			10,358,351.21
» » 1826			7,160,995.80
» » 1827			7,156,936.10
» » 1828			6,586,957 54^{5}
» » 1829			8,372,742 87^{5}
			f 58,888,543.38^{5}
Te verminderen:			
1°. Met hetgeen bij Zijner Majesteits ondervermelde besluiten is vrijvallende verklaard en dientengevolge aan het Amortisatie-Syndicaat teruggegeven, te weten:			
Op dienst 1823.			
Besluit van 24 September 1826, n°. 138		f 95,004.45	
Bij: Onbetaalde posten, almede aan het Amortisatie-Syndicaat teruggegeven		8.441.35	
		f 103,445.80	
Op dienst 1824.			
Besluit van 25 Julij 1827, n°. 162	f 184,104.57^{5}		
Bij: Onbetaalde posten, als voren	40,207.84^{5}		
		224,312.42	
Op dienst 1825.			
Besluit van 23 Mei 1828, n°. 74	f 195,126.61		
Bij: Onbetaalde posten, als voren	724.04		
		195,850.65	
Op dienst 1826.			
Besluit van 10 Julij 1826, n°. 137	f 154,140.01^{5}		
Bij: Onbetaalde posten, als voren	4,951.52		
		159,091.53^{5}	
Op dienst 1827.			
Besluit van 16 Maart 1830, n°. 111		226,074.09	
		f 908,774.49^{5}	
2°. Met hetgeen uit het VIIIste hoofdstuk der buitengewone begrooting van Staatsuitgaven, dienst 1828, Iste onderdeel, aan het Amortisatie-Syndicaat is teruggegeven tot dekking van het bij voorschot gebragte op de buitengewone begrooting van Staatsuitgaven, dienst 1827, IIde onderdeel (VIIIste hoofdstuk)		1,400,000.00	
			2,308,774.49^{5}
			f 56,579,768.89

Geraamde uitgaven volgens de buitengewone begrooting (IIde onderdeel):

Wegens dienst 1823			f 9,653,579.74^{5}
» » 1824			9,598,980.11
» » 1825			10,358,351 21
» » 1826			7,160,995.80
» » 1827			7,156,936.10
» » 1828			6,586,957.54^{5}
» » 1829			8,372,742.87^{5}
			f 58,888,543.38^{5}

VEREVENDE BETALINGEN.

Wegens dienst 1823 (zie Bijlage n°. 4 van de begrootings-rekening op 1 Jan. 1826)			f 8,281,074.95^{5}
» » 1824 (» » » 5 » » » » 1 » 1827)			10,161,011.29^{5}
» » 1825 (» » » 9 » » » » 1 » 1828)			10,354,295.54
» » 1826 (» » » 10 » » » » 1 » 1829)			7,598,008.87^{5}
» » 1827 (» » » 9 » » » » 1 » 1830)			7,320,088.12
» » 1828 (» » » 10 » » » » 1 » 1830)			6,053,390 21
» » 1829 (» » » 11 » » » » 1 » 1830)			4,390,249.04
			f 54,158,118.03^{5}
Te verminderen met de hiernevens vermelde som van f 2,308,774.49^{5}, waarover ten behoeve van het Amortisatie-Syndicaat is beschikt, als:			
In 1826 begrepen onder f 10,161,011.29^{5}, dienst 1824 en vroeger		f 103,445.80	
» 1827 » » 10,354,295.54, » 1825 » »		224,312.42	
» 1828 » » 7,598,008 87^{5}, » 1826	f 195,850.65		
en vroeger	159,091.53^{5}		
		354,942.18^{5}	
In 1828 wegens teruggave van het voorschot, begrepen onder f 7,320,088.12, dienst 1827		1,400,000.00	
In 1829 begrepen onder f 7,320,088.12, dienst 1827 en vroeger		226,074.09	
			2,308,774.49^{5}
			f 51,849,343.54
Te vermeerderen met de geopende credieten, tot het doen van geautoriseerde vóórbetalingen:			
Op dienst 1827 en vroeger		f 38,168.63^{5}	
» » 1828		5,140.28	
» » 1829		64,654.50^{5}	
			107,963.42
Totaal der werkelijk gedane uitgaven			f 51,957,306.96
Waarbij gevoegd het rest, beschikbaar op de begrootingen van de dienstjaren 1827 en vroeger tot 1829, na aftrek der vóórbetalingen			4,622,461.93
Totaal, gelijkstaande met de fondsen, van het Amortisatie-Syndicaat verkregen			f 56,579,768 89

B E T A L I N G E N T 31 DECEMBER 1829. le 9.	Totaal.	Algemeene totalen per onderwerp, met bijvoeging der vóórbetalingen.	Rest beschikbaar op 1°. Januarij 1830.	Rest beschikbaar op 1°. Januarij 1830, na aftrek der vóórbetalingen.	*Aanmerkingen.*
8.60^5	f 7,320,088.12	»	f 214,364.18		
2 32^5	6,053,390.21	»	533,567.33^5		
9.04	4,390,249.04	»	3,982,492.83^5		
9.97	f 17,763,727.37		f 4,730,425.35		
		f 17,871,690.79		f 4,622,461 93	
4 20^5 9.21^5	*bij* 107,963.42		*af* 107,963.42		
	f 17,871,690.79		f 4,622,461.93		
6.33^5	f 26,883,018.25^5	»	f 101,981.74^5		
		26,883,097.90^5		101,902.09^5	
emd end	*bij* 79.65	»	*af* 79.65		
	f 26,883,097.90^5		f 101,902.09^5		
	f 4,999,871.55^5	4,999,871.55^5	f 128.44^5	128.44^5	
3.40	f 2,818,472.25^5	»	f 5,181,527.74^5		
		6,863,788.06^5		1,136,211.93^5	
. .	*bij* 4,045,315.81	»	*af* 4,045,315.81		
	f 6,863,788.06^5		f 1,136,211.93^5		
		f 56,618,448,31^5		f 5,860,704.40^5	Overgebragt op de tweede afdeeling.

N G.

ootingen van de dienstjaren 1826 *en vroeger, met het dienstjaar* 1827 *is vereenigd, is het noodzakelijk kbaar op de buitengewone begrooting van Staatsuitgaven over de dienstjaren* 1823—1829 (IIde on- *et Amortisatie-Syndicaat genotene fondsen bestaat.* (Zie overigens Bijlage 12.)

nde uitgaven volgens de buitengewone begrooting (IIde onderdeel):

gens dienst 1823	f 9,653,579.74^5
» 1824	9,598,980.11
» 1825	10,358,351 21
» 1826	7,160,995.80
» 1827	7,156,936.10
» 1828	6,586,957.54^5
» 1829	8,372,742.87^5
	f 58,888,543.38^5

VEREVENDE BETALINGEN.

gens dienst 1823 (zie Bijlage n°. 4 van de begrootings-rekening op 1 Jan. 1826) .	f 8,281,074.95^5
» 1824 (» » » 5 » » » 1 » 1827) .	10,161,011.29^5
» 1825 (» » » 9 » » » 1 » 1828)	[illegible]

VERVOLG

VAN DEN

ALGEMEENEN STAAT,

aanwijzende den toestand van 's Rijks schatkist op 1 Januarij 1830.

Tweede afdeeling: Staat van 's **Rijks schatkist.**

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

Waarde in de onderscheidene kassen (zie de rekening van 's Rijks ontvangsten en uitgaven over 1829, staat n°. 10).

BATEN.	Baten op 1°. Januarij 1829, volgens de vorige rekening.	RESULTAAT DER OPERATIËN VAN DEN JARE 1829.		Baten op 1°. Januarij 1830.
		Vermeerdering.	Vermindering.	
Actiën in de Nederlandsche Bank te Amsterdam . .	f 1,000,000.00	»	»	f 1,000,000.00
's Rijks Munt te Utrecht	899,140.56^{5}	»	f 1,895.60	897,244.96^{5}
's Rijks Munt te Brussel.	712,730.76	f 93,775.65	»	806,506.41
De Nederlandsche Bank te Amsterdam	102,983.51	»	5,036.38	97,947.13
De Algemeene Nederlandsche Maatschappij ter begunstiging van de volksvlijt te Brussel, als algemeene Rijkskassier	2,170,430.88^{5}	1,599,962.61	»	3,770,393.49^{5}
De ontvangers-generaal.	86,907.10^{5}	»	63,928.07	22,979.03^{5}
De administrateurs van 's Rijks schatkist in de provinciën	2,450,592.93	1,328,420.40	»	3,779,013.33
	f 7,422,785.75^{5}			f 10,374,084.36^{5}
Af: De in omloop zijnde borderellen van liquidatie van den Franschen achterstand . . . . . . Het saldo aankomende het Amortisatie-Syndicaat.	2,115,651.05	1,571,903.96	»	543,747.09
Totaal der waarden in de onderscheidene kassen . .	f 5,307,134.70^{5}	»	»	f 9,830,337.27^{5}
Transportere	f 5,307,134.70^{5}	f 4,594,062.62	f 70,860.05	f 9,830,337.27^{5}

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

LASTEN.	Lasten op 1°. Januarij 1829, volgens de vorige rekening.	RESULTAAT DER OPERATIËN VAN DEN JARE 1829. Vermeerdering.	Vermindering.	Lasten op 1°. Januarij 1830.
Dienst 1825.				
Volgens de begrootings-rekening op 1°. Januarij 1829 (zie aldaar den algemeenen staat van den toestand van 's Rijks schatkist, tweede afdeeling, onder de lasten) was het beschikbaar saldo op het millioen gulden, voorbehouden uit de meerdere opbrengst der Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1825, uitgetrokken tot een beloop van. . . .	f 91,721.90	»	»	»
betwelk, volgens art. 1, § *c*, der wet van 27 December 1828 (*Staatsblad* n°. 88), als bate voor de buitengewone Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1829 is in ontvang genomen (zie bijlage n°. 5)	»	»	f 91,721.90	
Afzondering van het overschot op de gewone begrooting van het dienstjaar 1825, wegens hetgene de uitgaven beneden de raming derzelve zijn gebleven, hetwelk overeenkomstig art. 1, § *b*, der wet van 27 December 1828 (*Staatsblad* n°. 88), als bate voor de buitengewone Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1829, is in ontvang genomen (zie bijlage n°. 5)	29,405.82	»	29,405.82	»
Afzondering van de nadere ontvangsten wegens het dienstjaar 1825, gedurende de jaren 1826, 1827, 1828 en 1829, als moetende strekken om daaruit eventueel de nog op te komen verrekenbare stukken tot aanzuivering van de hoofdsom der middelen te voldoen, te weten:				
volgens de begrootings-rekening op 1°. Januarij 1826, was de meerdere opbrengst der Rijks-inkomsten over het dienstjaar boven hetgeen tot dekking der uitgaven noodig is, uitgetrokken voor. . . . . . f 2,815,797.32				
en volgens de tegenwoordige begrootings-rekening (zie bijlage n°. 1), is dezelve aangewezen voor:				
Gewoon . . . . . f 1,608,584.88^{5}				
Buitengewoon . . . 1,223,626.00				
f 2,832,210.88^{5}				
Stand op 1°. Januarij 1830 f 16,413.56^{5}				
» » » » 1829 55,529.83^{5}	55,529.83^{5}	»	»	f 16,413.56^{5}
	»	»	39,116.27	
Dienst 1826.				
Volgens de begrootings-rekening op 1°. Januarij 1829 (zie aldaar den algemeenen staat van den toestand van 's Rijks schatkist, tweede afdeeling, onder de lasten) was het beschikbaar saldo op het millioen gulden, voorbehouden uit de meerdere opbrengst der Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1826, uitgetrokken tot een beloop van. . .	54,090.76^{5}	»	»	54,090.76^{5}
hetwelk, volgens art. 1, § *d*, der wet van 24 December 1829 (*Staatsblad* n°. 78), als bate onder de buitengewone Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1830 zal worden in ontvang genomen	»	»	»	
Transporteren	f 230,748.32	»	f 160,243.99	f 70,504.33

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

BATEN.	Baten op 1°. Januarij 1829, volgens de vorige rekening.	Resultaat der operatiën van den jare 1829. Vermeerdering.	Resultaat der operatiën van den jare 1829. Vermindering.	Baten op 1°. Januarij 1830.
Per transport	f 5,307,134.70[5]	f 4,594,062.62	f 70,860.05	f 9,830,337.27[5]
Transportere	f 5,307,134.70[5]	f 4,594,062.62	f 70,860.05	f 9,830,337.27[5]

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

LASTEN.	Lasten op 1°. Januarij 1829, volgens de vorige rekening.	RESULTAAT DER OPERATIËN VAN DEN JARE 1829. Vermeerdering.	RESULTAAT DER OPERATIËN VAN DEN JARE 1829. Vermindering.	Lasten op 1°. Januarij 1830.
Per transport	f 230,748.32	»	f 160,243.99	f 70,504.33
Afzondering van het overschot op de gewone begrooting van het dienstjaar 1826, wegens hetgene de uitgaven beneden de raming derzelve zijn gebleven, om overeenkomstig art. 1, § *c*, der wet van 24 December 1829 (*Staatsblad* n°. 78) als bate voor de buitengewone Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1830 te worden in ontvang genomen	12,467.31^{5}	»	»	12,467.31^{5}
Afzondering van de nadere ontvangsten wegens het dienstjaar 1826, gedurende de jaren 1827, 1828 en 1829, als moetende strekken om daaruit eventueel de nog op te komen verrekenbare stukken tot aanzuivering van de hoofdsom der middelen te voldoen, te weten:				
volgens de begrootings-rekening op 1°. Januarij 1827, was de meerdere opbrengst der Rijks-inkomsten over het gezegd dienstjaar, boven hetgeen tot dekking der uitgaven noodig is, uitgetrokken voor . . f 4,267,950.90				
en volgens de tegenwoordige begrootings-rekening (zie bijlage n°. 2), is dezelve aangewezen voor:				
Gewoon. . . . . . . f 3,211,387.48^{5}				
Buitengewoon . . . 1,337,845.85				
f 4,549,233.33^{5}				
Stand op 1°. Januarij 1830 f 281,282.43^{5}				
» » » » 1829 319,171.67	319,171.67	»	»	
	»	»	37,889.23^{5}	281,282.43^{5}
Dienst 1827.				
Afzondering van het voorloopig overschot op het dienstjaar 1827, te weeg gebragt door de meerdere opbrengst der Rijks-inkomsten over het gezegd dienstjaar boven hetgene tot dekking der uitgaven noodig is (zie de tweede afdeeling van den algemeenen staat van den toestand van 's Rijks schatkist op 1°. Januarij 1828 en bijlage n°. 5 van de begrootings-rekening op dat tijdstip). . . . . f 3,963,477.59^{5}				
van welke som een bedrag van	2,963,477.59^{5}	»	2,963,477.59^{5}	»
overeenkomstig art. 1, § *a*, der wet van 27 December 1828 (*Staatsblad* n°. 88) als bate onder de buitengewone Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1829 is in ontvang genomen (zie bijlage n°. 5), terwijl de overblijvende som van . . . . f 1,000,000.00				
moet worden voorbehouden tot dekking der onvoorziene uitgaven, tot welker bestrijding bij art. 2 der wet van 11 April 1827 (*Staatsblad* n°. 15) eene som van f 1,000,000.00 ter beschikking van Zijne				
Transporteren f 1000,000.00	f 3,525,864.90	»	f 3,161,610.82	364,254.08

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

BATEN.	Baten op 1°. Januarij 1829, volgens de vorige rekening.	RESULTAAT DER OPERATIËN VAN DEN JARE 1829. Vermeerdering.	Vermindering.	Baten op 1°. Januarij 1830
Per transport	f 5,307,134.70[5]	f 4,594,062.62	f 70,860.05	f 9,830,337.27[5]
Transportere	f 5,307,134.70[5]	f 4,594,062.62	f 70,860.05	f 9,830,337.27

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

LASTEN.	Lasten op 1°. Januarij 1829, volgens de vorige rekening.	RESULTAAT DER OPERATIËN VAN DEN JARE 1829. Vermeerdering.	Vermindering.	Lasten op 1°. Januarij 1830.
Per transport f 1,000,000.00	f 3,525,864.90	»	f 3,161,610.82	f 364,254.08
Majesteit is gesteld; zijnde daarop werkelijk in 1827 geordonnanceerd . . . . f 726,011.78				
in 1828 . . . . 213,946.07				
en in 1829 . . . . . 31,676.27				
f 971,634.12				
Af: teruggaven in 1829 102,643.86^{5}				
868,990.25^{5}				
Beschikbaar saldo op 1°. Januarij 1830 f 131,009.74^{5}				
» » » » » 1829 60,042 15	60,042.15	»	»	131,009.74^{5}
	»	f 70,967.59^{5}	»	
Afzondering van het voorloopig vrijvallend verklaarde op de gewone begrooting van het dienstjaar 1827, wegens hetgeen de uitgaven beneden de raming derzelve zijn gebleven, om als bate voor de buitengewone Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1831 te worden in ontvang genomen (zie bijlage n°. 6)	»	25,570.66	»	25,570.66
Afzondering van het voorloopig vervallend verklaarde op het eerste onderdeel der buitengewone begrooting van Staatsuitgaven over het dienstjaar 1827 (zie bijlage n°. 6), hetwelk later zal moeten strekken tot gedeeltelijke dekking van het aangewezene op het millioen gulden, voor onvoorziene uitgaven over 1827 ter beschikking van Zijne Majesteit gesteld	»	31.13^{5}	»	31.13^{5}
Afzondering van de nadere ontvangsten wegens het dienstjaar 1827, gedurende den jare 1828 en 1829, als moetende strekken om daaruit eventueel de nog op te komen verrekenbare stukken tot aanzuivering van de hoofdsom der middelen te voldoen, als:				
Volgens de begrootings-rekening op 1°. Januarij 1828 was de meerdere opbrengst der Rijks-inkomsten over het gezegd dienstjaar, boven hetgeen tot dekking der uitgaven noodig is, uitgetrokken voor . . . . f 3,963,477 59^{5}				
en volgens de tegenwoordige begrootings-rekening (zie bijlage n°. 3) is dezelve aangewezen voor:				
Gewoon . . . . . . f 3,166,908.71^{5}				
Buitengewoon . . . 970,258 80^{5}				
4,137,167.52				
Stand op 1°. Januarij 1830 . . . . f 173,689.92^{5}				
» » » » 1829 . . . . 186,200.50^{5}	196,200.50^{5}	»	»	173,689.92^{5}
	»	»	22,510.58	
Transportere	f 3,782,107.55^{5}	f 96,569.39	f 3,184,121.40	f 694,555.54^{5}

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

BATEN.	Baten op 1°. Januarij 1829, volgens de vorige rekening.	RESULTAAT DER OPERATIËN VAN DEN JARE 1829.		Baten op 1°. Januarij 1830.
		Vermeerdering.	Vermindering.	
Per transport	f 5,307,134.70⁵	f 4,594,062.62	f 70,860.05	f 9,830,337.27⁵
Transportere	f 5,307,134.70⁵	f 4,594,062.62	f 70,860.05	f 9,830,337.27

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

LASTEN.	Lasten op 1°. Januarij 1829, volgens de vorige rekening.	RESULTAAT DER OPERATIËN VAN DEN JARE 1829.		Lasten op 1°. Januarij 1830.
		Vermeerdering.	Vermindering.	
Per transport	f 3,782,107.55^5	f 96,569.39	f 3,184,121.40	f 694,555.54^5
Dienst 1828.				
Afzondering van het voorloopig overschot op het dienstjaar 1828, te weeg gebragt door de meerdere opbrengst der Rijks-inkomsten over het gezegd dienstjaar, boven hetgeen tot dekking der uitgaven noodig is (zie de tweede afdeeling van den algemeenen staat van den toestand van 's Rijks schatkist op 1°. Januarij 1829 en bijlage n°. 6 van de begrootings-rekening op dat tijdstip) f 4,079,763.33				
van welke som een bedrag van	3,079,763.33	»	»	3,079,763.33
overeenkomstig art. 1, § *a* en *b*, der wet van 26 December 1829 (*Staatsblad* n°. 78) onder de buitengewone Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1830 als bate zal worden in ontvang genomen, terwijl de overblijvende som van . . . . f 1,000,000.00 moet worden voorbehouden tot dekking der onvoorziene uitgaven, tot welker bestrijding bij art. 2 der wet van 24 December 1827 (*Staatsblad* n°. 65) eene som van f 1,000,000.00 ter beschikking van Zijne Majesteit is gesteld; zijnde daarop werkelijk in 1828 geordonnanceerd f 494,268.37^5 en in 1829 . . . . . 291,920.68 f 786,189.05^5 en voorts bij geopende credieten tot het doen van geautoriseerde vóórbetalingen beschikt over eene som van . . . . . . 125,986.58^5 912,175.64				
Beschikbaar saldo op 1°. Januarij 1830 . f 87,824.36				
» » » 1°. » 1829 . 333,149.47^5	333,149.47^5	»	»	87,824.36
	»	»	245,325.11^5	
Afzondering van de nadere ontvangsten wegens het dienstjaar 1828, gedurende den jare 1829, als moetende strekken, om daaruit eventueel de nog op te komen verrekenbare stukken tot aanzuivering van de hoofdsom der middelen te voldoen, te weten: Volgens de begrootings-rekening op 1°. Januarij 1829 was de meerdere opbrengst der Rijks-inkomsten over het gezegd dienstjaar, boven hetgene tot dekking der uitgaven noodig is, uitgetrokken voor . . f 4,079,763.33 en volgens de tegenwoordige begrootings-rekening (zie bijlage n°. 4), is dezelve aangewezen voor: Gewoon . . . . . f 3,524,548.27^5 Buitengewoon . . . 756,662.47 4,281,210.74^5				
	»	201,447.41^5	»	201,447.41^5
Transportere	f 7,195,020.36	f 298,016.80^5	f 3,429,446.51^5	f 4,063,590.65

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

BATEN.		Baten op 1°. Januarij 1829, volgens de vorige rekening.	RESULTAAT DER OPERATIËN VAN DEN JARE 1829. Vermeerdering.	Vermindering.	Baten op 1°. Januarij 1830.
	Per transport	f 5,307,134.70^{5}	f 4,594,062.62	f 70,860.05	f 9,830,337.27^{5}
Nog te doene ontvangsten op de Rijks- en andere inkomsten, zoomede wegens teruggave van voorschotten enz., volgens de eerste afdeeling	Eerste onderdeel	14,287,137.02	»	988,340.73^{5}	13,298,796.28^{5}
	Tweede onderdeel	4,619,115.56	»	2,882,903.62^{5}	1,736,211.93^{5}
	Totaal der baten	f 24,213,387.28^{5}	f 4,594,062.62	f 3,942,104.41	f 24,865,345.49^{5}
			f 651,958.21		

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

LASTEN.	Lasten op 1°. Januarij 1829, volgens de vorige rekening.	RESULTAAT DER OPERATIËN VAN DEN JARE 1829. Vermeerdering.	Vermindering.	Lasten op 1°. Januarij 1830.
Per transport	f 7,195,020.36	f 298,016.80 5	f 3,429,446.51 5	f 4,063,590.65
Dienst 1829.				
Afzondering van het voorloopig overschot op het dienstjaar 1829, te weeg gebragt door de meerdere opbrengst der Rijks-inkomsten over het gezegd dienstjaar boven hetgene tot dekking der uitgaven noodig is. (Zie bijlage n°. 5). f 3,586,195.64.				
Van welke som een bedrag van	»	2,586,195.64	»	2,586,195.64
als bate onder de buitengewone Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1831 zal worden in ontvang genomen, terwijl de overblijvende som van	»	1,000,000.00	»	
moet worden voorbehouden tot dekking der onvoorziene uitgaven, tot welker bestrijding bij art. 2 der wet van 27 December 1828 (*Staatsblad* n°. 87) eene som van f 1,000,000 ter beschikking van Zijne Majesteit is gesteld; zijnde daarop werkelijk in 1829 geordonnanceerd . . . . f 667,763.81 5				821,125.13 5
en bij geopende credieten tot het doen van geautoriseerde vóórbetalingen beschikt over eene som van 11,111.05				
	»	»	678,874 86	
	f 7,195,020.36	f 3,884,212 44 5	f 4,108,321.38	f 6,970,911.42 5
Rest te betalen of beschikbaar op de begrootingen van Staats- en andere behoeften volgens de eerste afdeeling. Eerste onderdeel.	12,443,453.365	»	409,723.70	12,033,729.66 5
Tweede onderdeel.	4,574,913.56	1,285,790 84 5	»	5,860,704.40 5
Totaal der lasten.	f 24,213,387.28 5	f 5,170,003.29	f 4,518,045.08	f 24,865,345.49 5
		f 651,958.21		

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

BIJLAGE n°. 1.

STAAT *van vergelijking tusschen de raming van 's Rijks inkomsten over het dienstjaar* 1825

BENAMING DER INKOMSTEN.	GERAAMDE SOMMEN.		
	Gewoon.	Buitengewoon.	Anterieur aan 1°. Januarij 1829.
Directe belastingen	f 25,540,769.60	f 1,993,374.00	*a.* f 27,747,377.55^5
Registratie enz. en successieregten	10,454,760.00	1,359,118.80	11,736,582.95^5
Inkomende en uitgaande regten	1,450,000.00	4,550,000.00	6,338,815.74
Accijnsen	20,396,250.00	2,651,512.50	*d* 24,648,337.05^5
Regt van waarborg op gouden en zilveren werken	180,000.00	»	196,384.55^5
Posterijen	2,030,000.00	»	1,966,853.95
Loterijen	»	1,240,000.00	1,467,126.29^5
Verschillende ontvangsten.			
Overschot op het Iste hoofdstuk van de eerste afdeeling der begrooting, dienst 1825, Huis des Konings, ingevolge de wet van 26 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 40)	»	500,000.00	500,000.00
Vergoeding door het Amortisatie-Syndicaat aan 's Rijks schatkist voor de inkomsten der domeinen van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Frederik der Nederlanden, over 1825	»	190,000.00	190,000.00
Verkoop van nagelen en olieteiten	»	7,000.00	22,887.10
Inkomsten wegens het uitoefenen der jagt	»	135,700.00	140,449 20
Vergoeding door het Amortisatie-Syndicaat aan 's Rijks schatkist voor de kosten van invordering van deszelfs inkomsten, alsmede door de gemeenten voor de invordering van opcenten op de accijnsen	»	329,750.00	359,283.26
Verkoop van verschillende objecten van de Departementen van Oorlog en Marine, teruggaven en toevallige baten	»	350,000.00	624,721.36
Vast regt op de mijnen	»	43,700.00	43,700.00
	f 60,051,779.60	f 13,350,155.30	f 75,982,519.02^5
Bedrag van datgene, waarmede de raming der Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1825 die der uitgaven overtreft	»	»	251,435.37
	f 60,051,779.60	f 13,350,155.30	f 76,233,954.39^5
	Verdeeling in:	Gewoon	f 61,660,364.48^5
		Buitengewoon	14,573,589 91
			f 76,233,954.39^5

AANMER

a. De opbrengst der directe belastingen bedroeg op 1 Januarij 1829 eene som van . . . f 27,783,756.80 overeenstemmende met het totaal bedrag der kohieren, vermeld in de relatief tot de Bijlage n°. 3, litt. A, van de begrootings-rekening op 1 Januarij 1826.

De opgemelde som heeft moeten worden verminderd met het beloop der gedurende den jare 1829 betaalde ordonnantiën van ontheffing enz. en vervolgkosten op het personeel . . . 36,379.24^5

Rest . . . *a.* f 27.747,377.55^5

	Gewoon.	Buitengewoon.
b en *c*. De kohieren der directe belastingen zijn in de relatief tot de Bijlage n°. 3, litt. A, van de begrootings-rekening op 1 Januarij 1826 uitgetrokken tot de sommen van	f 25,732,733.34^5	f 2,051,023.45^5
dewelke moeten worden vermeerderd:		
1°. met het bedrag der kohieren van de boeten op het personeel	28,645.50	»
2°. met het beloop eener rectificatie op de verhooging ten behoeve van het Rijk	»	191.39
	f 25,761,378.84^5	f 2,051,214.84^5
en verminderd met het bedrag der werkelijk betaalde ordonnantiën van ontheffing en vervolgkosten op het personeel, boven de deswege in de voorzegde relatief bij raming vermelde som van f 250,000.	65,024.74^5	»
	b. f 25.696,354.10	*c.* f 2.051.214 84^5

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

en derzelver werkelijke opbrengst onder ultimo December 1829.

WERKELIJKE INKOMSTEN.					VERSCHIL.			
GEDURENDE DEN JARE 1829.		Totaal.	VERDEELING IN		GEWOON.		BUITENGEWOON.	
Gewoon.	Buitengewoon.		Gewoon.	Buitengewoon.	Minder rendement.	Meerder rendement.	Minder rendement.	Meerder rendement.
»	f 191.39	f 27,747,568.94^5	*b.* f 25,696,354.10	*c.* f 2,051,214.84^5	»	f 155,584.50	»	f 57,840.84^5
»	»	11,736,582.95^5	10,367,222.01	1,369,360.94^5	f 87,537.99	»	»	10,242.14^5
»	»	6,338,815.74	1,450,000.00	4,888,815.74	»	»	»	338.815.74
»	»	24,648,337.05^5	21,806,823.16	2,841,513.89^5	»	1,410,573.16	»	190,001.39^5
»	»	196,384.55^5	196,384.55^5	»	»	16,384.55^5	»	»
»	»	1,966,853.95	1,966,853.95	»	63,146.05	»	»	»
«	»	1,467,126.29^5	»	1,467,126.29^5	»	»	»	227,126.29^5
»	»	500,000.00	»	500,000.00	»	»	»	»
»	»	190,000.00	»	190,000.00	»	»	»	»
»	»	22,887.10	»	22,817.10	»	»	»	15,887.10
»	»	140,449.20	»	140,449.20	»	»	»	4,749.20
»	»	*e.* 359,283.26	»	359,283.26	»	»	»	29,533.26
»	»	624,721.36	»	624,721.36	»	»	»	274,721.36
»	»	43,700.00	»	43,700.00	»	»	»	»
»	f 191.39	f 75,982,710.41^5	f 61,483,637.77^5	f 14,499,072.64	f 150,684.04	f 1,582,542.21^5	»	f 1,148,917.34
»	»	251,435.37	176,726.71	74,708.66	»	*f.* 176,726.71	»	*g.* 74,708.66
»	f 191.39	f 76,234,145.78^5	f 61,660,364.48^5	f 14,573,781.30	f 150,684.04	f 1,759,268.92^5	»	f 1,223,626.00
»	»	f 61,660,364.48^5			Meerder f 1,608,584.88^5		Meerder f 1,223,626.00	
»	f 191.39	14,573,781.30						
»	f 191.39	f 76,234,145.78^5						

[...]INGEN.

[...]. De opbrengst van de accijnsen bedroeg op 1 Januarij 1829 eene som van . . . . f 24,651,259.11^5
welke heeft moeten worden verminderd met het bedrag van eene in den jare 1829 te boek gestelde rectificatie:
op het gewoon . . . . f 2,585.39^5
» » buitengewoon . . . . 336.66^5
2,922.06
Rest . . . *d.* f 24,648,337.05^5

[...] De vergoeding door het Amortisatie-Syndicaat voor de kosten van invordering van deszelfs inkomsten, alsmede door de gemeenten voor de invordering van opcenten op de accijnsen bedroeg op 1 Januarij 1829 eene som van . . . f 359,289.61
welke heeft moeten worden verminderd met het bedrag van eene in den jare 1829 te boek gestelde rectificatie ad . . . . 6.35^5
Rest . . . *e.* f 359.283.26

	Gewoon.	Buitengewoon.
[...]en *g.* Geraamd beloop der Rijks-inkomsten over 1825	f 60,051,779.60	f 13,350,155.30
Begrooting der uitgaven over 1825	59,875,052.89	13,275,446.64
Meerder bedrag van de raming der Rijks-inkomsten over 1825	*f.* f 176,726.71	*g.* f 74,708.66

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

BIJLAGE n°. 2.

STAAT *van vergelijking tusschen de raming van 's Rijks inkomsten over het dienstjaar* 1826

BENAMING DER INKOMSTEN.	GERAAMDE SOMMEN.		
	Gewoon.	Buitengewoon.	Anterieur aan 1°. Januarij 1829.
Directe belastingen	f 25,540,769.60	f 1,993,374.00	a. f 27,854,246.10^5
Registratie enz. en successieregten	10,454,760.00	1,359,118.80	12,438,804.88^5
Inkomende en uitgaande regten	1,450,000.00	4,550,000.00	6,069,752.65^5
Accijnsen	20,396,250.00	2,277,912.50	25,145,256.82^5
Regt van waarborg op gouden en zilveren werken	180,000.00	»	188,870.93^5
Posterijen	2,030,000.00	»	1,984,475.84
Loterijen	»	1,280,000.00	1,686,817.65
Verschillende ontvangsten.			
Voorloopig berekend overschot op de begrooting van 1823, wegens hetgeen de uitgaven beneden de raming derzelve zijn gebleven	»	370,000.00	370,000.00
Vergoeding door het Amortisatie-Syndicaat aan 's Rijks schatkist voor de inkomsten der domeinen van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Frederik der Nederlanden, over 1826	»	190,000.00	190,000.00
Inkomsten wegens het uitoefenen der jagt	»	135,700.00	142,839.51
Vergoeding door het Amortisatie-Syndicaat aan 's Rijks schatkist voor de kosten van invordering van deszelfs inkomsten, alsmede door de gemeenten voor de invordering van opcenten op de accijnsen	»	328,056.00	370,523.17^5
Verkoop van verschillende objecten van de Departementen van Oorlog en Marine, teruggaven en toevallige baten	»	350,000.00	775,286.01
Vast regt op de mijnen	»	43,700.00	43,700.00
Rijks-inkomsten uit de entrepôts	»	50,000.00	50,000.00
	f 60,051,779.60	f 12,927,861.30	f 77,310,573.59
Bedrag van datgene, waarmede de raming der Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1826 die der uitgaven overtreft	»	»	183,100.65
	f 60,051,779.60	f 12,927,861.30	f 77,493,674.24
	Verdeeling in:	Gewoon	f 63,262,474.96^5
		Buitengewoon	14,231,199.27^5
			f 77,493,674.24

AANMER

a. Het ingevorderde op de kohieren van de directe belastingen bedroeg op 1 Januarij 1829 eene som van . . . f 27,893,024.72^5
welke heeft moeten worden verminderd met het beloop der gedurende den jare 1829 betaalde ordonnantiën van ontheffing enz. en vervolgkosten op het personeel . . . 38.778.62

Rest . . . . *a.* f 27.854.246.10^5

	Gewoon.	Buitengewoon.
b en *c*. De kohieren der directe belastingen zijn in de relatief van de Bijlage n°. 4, litt. A, van de begrootings-rekening op 1 Januarij 1827 uitgetrokken tot de somma van	f 25,860,563.17^5	f 2,066,772.16
dewelke moeten worden vermeerderd:		
1°. met het beloop eener rectificatie op de hoofdsom van het personeel en op de verhooging ten behoeve van het Rijk	1,039.48	135.12
2°. met het bedrag der kohieren van de boeten op het personeel	25,270.83^5	»
	f 25,886,873.49	f 2,066,907.28
en verminderd met het bedrag der werkelijk betaalde ordonnantiën wegens ontheffing enz. en vervolgkosten op het personeel, boven de deswege in de voorzegde relatief bij raming vermelde som van f 250,000	65,088.93^5	»
	b. f 25,821,784.55^5	*c.* f 2,066,907.28

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

en derzelver werkelijke opbrengst onder ultimo December 1829.

WERKELIJKE INKOMSTEN.					VERSCHIL.			
GEDURENDE DEN JARE 1829.		Totaal.	VERDEELING IN		GEWOON.		BUITENGEWOON.	
Gewoon.	Buiten-gewoon.		Gewoon.	Buitengewoon.	Minder rendement.	Meerder rendement.	Minder rendement.	Meerder rendement.
»	f 34,445.73	f 27,888,691.83^5	b. f 25,821,784.55^5	c. f 2,066,907.28	»	f 281,014.95^5	»	f 73,533.28
»	»	12,438,804.88^5	11,024,220.80^5	1,414,584.08	»	569,460.80^5	»	55,465.28
»	»	6,069,752.65^5	1,450,000.00	4,619,752.65^5	»	»	»	69,752.65^5
f 692.12	29.29^5	25,145,978.24	22,617,088.24	2,528,890.00	»	2,220,838.24	»	250,977.50
»	»	188,870.93^5	188,870.93^5	»	»	8,870.93^5	»	»
»	»	1,984,475.84	1,984,475.84	»	f 45,524.16	»	»	»
»	»	1,686,817.65	»	1,686,817.65	»	»	»	406,817.65
»	»	370,000.00	»	d. 370,000.00	»	»	»	»
»	»	190,000.00	»	190,000.00	»	»	»	»
»	»	142,839.51	»	142,839.51	»	»	»	7,139.51
»	32.85	370,556.02^5	»	370,556.02^5	»	»	»	42,500.02^5
»	»	775,286.01	»	775,286.01	»	»	»	425,286.01
»	»	43,700.00	»	43,700.00	»	»	»	»
»	»	50,000.00	»	50,000.00	»	»	»	»
f 692.12	f 34,507.87^5	f 77,345,773.58^5	f 63,086,440.37^5	f 14,259,333.21	f 45,524.16	f 3,080,184.93^5	»	f 1,331,471.91
»	»	183,100.65	176,726.71	6,373.94	»	e. 176,726.71	»	f. 6,373.94
f 692.12	f 34,507.87^5	f 77,528,874.23^5	f 63,263,167.08^5	f 14,265,707.15	f 45,524.16	f 3,256,911.64^5	»	f 1,337,845.85
f 692.12	»	f 63,263,167.08^5			Meerder f 3,211,387.48^5		Meerder f 1,337,845.85	
»	f 34,507.87^5	14,265,707.15						
f 692.12	f 34,507.87^5	f 77,528,874.23^5						

KINGEN.

d. Zie Bijlage n°. 5 van de begrootings-rekening op 1 Januarij 1827, aan het slot der aanmerkingen.

	Gewoon.	Buitengewoon.
e en *f.* Geraamd beloop der Rijks-inkomsten over 1826	f 60,051,779.60	f 12,927,861.30
Begrooting der uitgaven over 1826	59,875,052.89	12,921,487.36
Meerder bedrag van de raming der Rijks-inkomsten over 1826	*e.* f 176,726.71	*f.* f 6,373.94

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

BIJLAGE n°. 3.

STAAT *van vergelijking tusschen de raming van 's Rijks inkomsten over het dienstjaar* 1827

BENAMING DER INKOMSTEN.	GERAAMDE SOMMEN.		
	Gewoon.	Buitengewoon.	Anterieur aan 1°. Januarij 1829.
Directe belastingen	f 25,921,467.74	f 1,827,668.76	a. f 27,795,982.42^5
Registratie enz. en successieregten	10,400,000.00	1,352,000.00	13,588,620.31^5
Inkomende en uitgaande regten	»	6,200,000.00	6,137,520.97^5
Accijnsen	21,400,000.00	2,215,333.33	25,150,721.76^5
Regt van waarborg op gouden en zilveren werken	180,000.00	»	183,468.27^5
Posterijen	2,030,000.00	»	2,010,492.41^5
Loterijen	»	1,362,000.00	1,863,672.77^5
Verschillende ontvangsten.			
Verder berekend overschot op de begrooting van 1823, wegens hetgeen de uitgaven beneden de raming derzelve zijn gebleven	»	700,000.00	700,000.00
Voorloopig overschot op het dienstjaar 1825, teweeggebragt door de meerdere opbrengst der Rijks-inkomsten over het gezegd dienstjaar boven hetgeen tot dekking der uitgaven noodig is, na aftrek van het millioen gulden, bij art. 2 der wet van 23 December 1824 (*Staatsblad* n°. 72) voor onvoorziene behoeften ter beschikking van Zijne Majesteit gesteld.	»	1,815,797.32	1,815,797.32
Vergoeding door het Amortisatie-Syndicaat aan 's Rijks schatkist voor de inkomsten der domeinen van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Frederik der Nederlanden, over 1827	»	190,000.00	190,000.00
Inkomsten wegens het uitoefenen der jagt	»	135,700.00	144,680.72^5
Vergoeding door het Amortisatie-Syndicaat aan 's Rijks schatkist voor de kosten van invordering van deszelfs inkomsten, alsmede door de gemeenten voor de invordering van opcenten op de accijnsen	»	328,056.00	379,225.25^5
Verkoop van verschillende objecten van de Departementen van Oorlog en Marine, teruggaven en toevallige baten	»	350,000.00	511,858.87^5
Vast regt op de mijnen.	»	50,000.00	50,000.00
's Rijks inkomsten uit de entrepôts.	»	50,000.00	50,000.00
	f 59,931,467.74	f 16,576,555.41	f 80,572,041.12
Bedrag van datgene, waarmede de raming der Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1827 die der uitgaven overtreft.	»	»	67,133.56^5
	f 59,931,467.74	f 16,576,555.41	f 80,639,174.68^5
	Verdeeling in	Gewoon	f 63,095,997.43^5
		Buitengewoon.	17,543,177.25
			f 80,639,174.68^5

AANMER

a. Het ingevorderde op de kohieren van de directe belastingen bedroeg op 1 Januarij 1829 eene som van . . f 27,814,821.73
welke heeft moeten worden verminderd met het beloop der gedurende den jare 1829 betaalde ordonnantiën van ontheffing enz. en vervolgkosten op het personeel . . . . 18,839.30^5
Rest . . . . f 27,795,982.42^5

	Gewoon.	Buitengewoon.
b en *c*. De kohieren der directe belastingen zijn in de relatief van de Bijlage n°. 5, litt. A, van de begrootings-rekening op 1 Januarij 1828 uitgetrokken tot de sommen van	f 25,987,970.23	f 1,836,538.76
dewelke moeten worden vermeerderd met het bedrag der kohieren van de boeten op het personeel	12,632.76^5	»
	f 26,000,602.99^5	
en verminderd met het beloop der werkelijk betaalde ordonnantiën van ontheffing enz. en vervolgkosten op het personeel, boven de deswege in de voorzegde relatief bij raming vermelde som van f 282,500.	33,356.72	4,336.37
	b. f 25,967,246.27^5	*c.* f 1,832,202.39

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

en derzelver werkelijke opbrengst onder ultimo December 1829.

WERKELIJKE INKOMSTEN.					VERSCHIL.			
GEDURENDE DEN JARE 1829.		Totaal.	VERDEELING IN		GEWOON.		BUITENGEWOON.	
Gewoon.	Buiten-gewoon.		Gewoon.	Buitengewoon.	Minder rendement.	Meerder rendement.	Minder rendement.	Meerder rendement.
»	f 3,446.24	f 27,799,448.66^{5}	*b.* f 25,967,246.27^{5}	*c.* f 1,382,202.39	»	f 45,778.53^{5}	»	f 4,533.63
»	»	13,588,620.31^{5}	12,043,486.40^{5}	1,545,133.91	»	1,643,486.40^{5}	»	193,133.91
»	»	6,137,520.97^{5}	»	6,137,520.97^{5}	»	»	f 62,479.02^{5}	»
f 2,379.02	57.64	25,153,158.42^{5}	22,837,268.23^{5}	2,315,890.19	»	1,437,208.23^{5}	»	100,556.86
»	»	133,468.27^{5}	183,468.27^{5}	»	»	3,468.27^{5}	»	»
»	»	2,010,492.41^{5}	2,010,492.41^{5}	»	f 19,507.58^{5}	»	»	»
»	»	1,863,672.77^{5}	»	1,863,672.77^{5}	»	»	»	501,672.77^{5}
»	»	700,000.00	»	*d.* 700,000.00	»	»	»	»
»	»	1,815,797.32	»	*e.* 1,815,797.32	»	»	»	»
»	»	190,000.00	»	190,000.00	»	»	»	»
»	»	144,680.72^{5}	»	144,680.72^{5}	»	»	»	8,980.72^{5}
»	113.08^{5}	379,338.34	»	379,338.34	»	»	»	51,282.34
»	»	511,858.87^{5}	»	511,858.87^{5}	»	»	»	161,858.87^{5}
»	»	50,000.00	»	50,000.00	»	»	»	»
»	»	50,000.00	»	50,000.00	»	»	»	»
f 2,379.02	f 3,636.96^{5}	f 80,578,057.10^{5}	f 63,041,961.60^{5}	f 17,536,095.60	f 19,507.58^{5}	f 3,130,001.45	f 62,479.02^{5}	f 1,022,019.11^{5}
»	»	67,133 56^{5}	56,414.85	10,718.71^{5}	»	*f.* 56,414.85	»	*g.* 10,718.71^{5}
f 2,379.02	f 3,636.96^{5}	f 80,645,190.67	f 64,098,376.45^{5}	f 17,546,814.21^{5}	f 19,507.58^{5}	f 3,186,416.30	f 62,479.02^{5}	f 1,032,737.83
f 2,379.02	»	f 63,098,376.45^{5}			Meerder f 3,166,908.71^{5}		Meerder f 970,258.80^{5}	
»	f 3,636.96^{5}	17,546,814.21^{5}						
f 2,379.02	f 3,636.96^{5}	f 80,645,190.67						

KINGEN.

d. Zie den algemeenen staat van den toestand van 's Rijks schatkist op 1 Januarij 1828 (tweede afdeeling, onder de lasten).

e. Idem als voren.

	Gewoon.	Buitengewoon.
f en *g.* Geraamd beloop der Rijks-inkomsten over 1827	f 59,931,467.74	f 16,576,555.41
Begrooting der uitgaven over 1827	59,875,052.89	16,567,077.18^{5}
Meerder bedrag van de raming der Rijks-inkomsten over 1827	f 56,414.85	f 9,478.22^{5}
Te vermeerderen met eene uit het vrijvallende op de begrooting van uitgaven over 1824 en vroeger aan het dienstjaar 1827 toegekende bate	»	1,240.49
	f. f 56,414.85	*g.* f 10,718.71^{5}

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

BIJLAGE n°. 4.

STAAT *van vergelijking tusschen de raming van 's Rijks inkomsten over het dienstjaar* 1828

BENAMING DER INKOMSTEN.	GERAAMDE SOMMEN.		
	Gewoon.	Buitengewoon.	Anterieur aan 1°. Januarij 1829.
Directe belastingen	f 25,973,255.18	f 1,722,184.46	f 26,426,509.83
Registratie enz. en successieregten	11,000,000.00	1,430,000.00	13,451,691.75^{5}
Inkomende en uitgaande regten	»	6,200,000.00	6,744,894.76
Accijnsen	21,400,000.00	2,132,000.00	24,971,693.09^{5}
Regt van waarborg op de gouden en zilveren werken	180,000.00	»	194,086.26^{5}
Posterijen	2,030,000.00	»	2,072,018.66^{5}
Loterijen	»	600,000.00	758,788.01
Verschillende ontvangsten.			
Voorloopig overschot op het dienstjaar 1826, teweeggebragt door de meerdere opbrengst der Rijks-inkomsten over het gezegd dienstjaar boven hetgeen tot dekking der uitgaven noodig is, na aftrek van het millioen gulden, bij art. 2 der wet van 23 December 1825 (*Staatsblad* n°. 83) voor onvoorziene behoeften ter beschikking van Zijne Majesteit gesteld	»	3,267,950.90	3,267,950.90
Vergoeding door het Amortisatie-Syndicaat aan 's Rijks schatkist voor de inkomsten der domeinen van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Frederik der Nederlanden, over 1828	»	190,000.00	190,000.00
Inkomsten wegens het uitoefenen der jagt	»	142,800.00	150,674.53^{5}
Vergoeding door het Amortisatie-Syndicaat aan 's Rijks schatkist voor de kosten van invordering van deszelfs inkomsten, alsmede door de gemeenten voor de invordering van opcenten op de accijnsen	»	365,400.00	376,345.42^{5}
Verkoop van verschillende objecten van de Departementen van Oorlog en Marine, teruggaven en toevallige baten	»	705,800.00	467,010.72
Vast regt op de mijnen	»	50,000.00	46,739.39^{5}
Rijks-inkomsten uit de entrepôts	»	50,000.00	50,000.00
	f 60,583,255.18	f 16,856,135.36	f 79,168,403.35^{5}
Bedrag van datgene, waarmede de raming der Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1828 die der uitgaven overtreft	»	»	708,367.23
	f 60,583,255.18	f 16,856,135.36	f 79,876,770.58^{5}
	Verdeeling in	Gewoon	f 62,393,282.67
		Buitengewoon	17,483,487.91^{5}
			f 79,876,770.58^{5}

AANMER

Gewoon.

a. De kohieren van de directe belastingen zijn in de relatief van de Bijlage n°. 6, litt. A, van de begrootings-rekening op 1 Januarij 1829 uitgetrokken tot eene som van . . . f 26,300,635.32^{5}
welke moet worden vermeerderd met het bedrag der kohieren van de boeten op het personeel . . . 7,000.00
a. f 26,307,635.32^{5}

b. Zie den algemeenen staat van den toestand van 's Rijks schatkist op 1 Januarij 1829 (tweede afdeeling, onder de lasten van dienst 1826).

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

en derzelver werkelijke opbrengst onder ultimo December 1829.

WERKELIJKE INKOMSTEN.					VERSCHIL.			
GEDURENDE DEN JARE 1829.		Totaal.	VERDEELING IN		GEWOON.		BUITENGEWOON.	
Gewoon.	Buiten-gewoon.		Gewoon.	Buitengewoon.	Minder rendement.	Meerder rendement.	Minder rendement.	Meerder rendement.
f 1,534,123.61^5	f 111,999.06^5	f 28,072,632.51	*a.* f 26,307,635.32^5	f 1,764,997.18^5	»	f 334,380.14^5	»	f 42,812.72^5
»	»	13,451,691.75^5	11,916,861.63^5	1,534,830.12	»	916,861.63^5	»	104,830.12
»	2,533.94	6,747,428.70	»	6,747,428.70	»	»	»	547,428.70
180,397.17	6,420.31	25,158,510.57^5	22,908,999.27^5	2,249,511.30	»	1,508,999.27^5	»	117,511.30
»	»	194,086.26^5	194,086.26^5	»	»	14,086.26^5	»	»
»	»	2,072,018.66^5	2,072,018.66^5	»	»	42,018.66^5	»	»
»	»	758,788.01	»	758,788.01	»	»	»	158,788.01
»	»	3,267,950.90	»	*b.* 3,267,950.90	»	»	»	»
»	»	190,000.00	»	190,000.00	»	»	»	»
»	»	150,674.53^5	»	150,674.53^5	»	»	»	7,874.53^5
»	5,085.99^5	381,431.42	»	381,431.42	»	»	»	16,031.42
»	10.00	467,020.72	»	467,020.72	»	»	f 238,779.28	»
»	3,260.60^5	50,000.00	»	50,000.00	»	»	»	»
»	»	50,000.00	»	50,000.00	»	»	»	»
f 1,714,520.78^5	f 129,309.91^5	f 81,012,234.05^5	f 63,399,601.16^5	f 17,612,632.89	»	f 2,816,345.98^5	f 238,779.28	f 995,276.81
»	»	708,367.23	708,202.29	164.94	»	*c.* 708,202.29	»	*d.* 164.94
f 1,714,520.78^5	f 129,309.91^5	f 81,720,601.28^5	f 64,107,803.45^5	f 17,612,797.83	»	f 3,524,548.27^5	f 238,779.28	f 995,441.75
f 1,714,520.78^5	»	f 64,107,803.45^5			Meerder	f 3,524,548.27^5	Meerder	f 756,662 47
»	f 129,309.91^5	17,612,797.83						
f 1,714,520.78^5	f 129,309.91^5	f 81,720,601.28^5						

KINGEN.

	Gewoon.	Buitengewoon.
c en d. Geraamd beloop der Rijks-inkomsten over 1828	f 60,583,255.18	f 16,856,135.36
Begrooting der uitgaven over 1828	59,875,052.89	16,855,970.42
Meerder bedrag van de raming der Rijks-inkomsten over 1828	*c.* f 708,202.29	*d.* f 164.94

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

BIJLAGE n°. 5.

STAAT *van vergelijking tusschen de raming van 's Rijks inkomsten over het dienstjaar* 1829 *en derzelven*

BENAMING DER INKOMSTEN.	GERAAMDE SOMMEN.		WERKELIJKE		
			GEDANE ONTVANGSTEN GEDURENDE DEN JARE 1829.		
	Gewoon.	Buitengewoon.	Gewoon.	Buitengewoon.	Totaal.
Directe belastingen	f 26,059,652.16	f 1,733,616.24	f 24,882,683.02	f 1,663,307.00	f 26,545,990.02
Registratie enz. en successieregten . . .	11,040,000.00	1,435,200.00	12,203,406.53	1,566,280.36	13,769,686.89
Inkomende en uitgaande regten	»	6,200,000.00	»	6,642,137.22	6,642,137.22
Accijnsen	21,949,000.00	2,138,370.00	23,136,477.83^5	2,327,228.41^5	25,463,706.25
Regt van waarborg op de gouden en zilveren werken.	184,000.00	»	193,372.35	»	193,372.35
Posterijen	2,000,000.00	»	2,115,682.86	»	2,115,682.86
Loterijen	»	600,000 00	»	425,483.76^5	425,483.76^5
Verschillende ontvangsten.					
Voorloopig overschot op het dienstjaar 1827, teweeggebragt door de meerdere opbrengst der Rijks-inkomsten over het gezegd dienstjaar boven hetgeen tot dekking der uitgaven noodig is, na aftrek van het millioen gulden, bij art. 2 der wet van 11 April 1827 (*Staatsblad* n°. 15) voor onvoorziene behoeften ter beschikking van Zijne Majesteit gesteld.	»	2,963,477.59^5	»	2,963,477.59^5	2,963,477.59^5
Overschot op de gewone Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1825, wegens hetgeen de uitgaven beneden de raming derzelve zijn gebleven	»	29,405.82	»	29,405.82	29,405.82
Overschot van het millioen gulden, voorbehouden uit de verhoogde opbrengst der middelen over het dienstjaar 1825, na aftrek van het daaruit benoodigde tot dekking der aanwijzingen op het millioen gulden, bij art. 2 der wet van 23 December 1824 (*Staatsblad* n°. 72) wegens onvoorziene behoeften ter beschikking van Zijne Majesteit gesteld .	»	91,721.90	»	91,721.90	91,721.90
Vergoeding door het Amortisatie-Syndicaat aan 's Rijks schatkist voor de inkomsten der domeinen van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden, over 1829	»	190,000.00	»	190,000.00	190,000.00
Inkomsten wegens het uitoefenen der jagt.	»	142,800.00	»	163,982.77	163,982.77
Transportere	f 61,232,652.16	f 15,524,591.55^5	f 62,531,622.59^5	f 16,063,024.84^5	f 78,594,647.44

AANMER

a. Zie den algemeenen staat van den toestand van 's Rijks schatkist op 1 Januarij 1830 (tweede afdeeling, onder de lasten van dienst 1827.)

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

werkelijke opbrengst, bevattende de gedane en nog te doene ontvangsten onder ultimo December 1829.

INKOMSTEN.				VERSCHIL.			
		VERDEELING IN		GEWOON.		BUITENGEWOON.	
Nog te doene ontvangsten.	Geheel bedrag der werkelijke inkomsten.	Gewoon.	Buitengewoon.	Minder rendement.	Meerder rendement.	Minder rendement.	Meerder rendement.
f 1,699,386.83^{5}	f 28,245,376.85^{5}	f 26,461,306.28	1,784,070.57^{5}	»	401,654.12	»	f 50,454.33^{5}
»	13,769,686.89	12,203,406.53	1,566,280.36	»	1,163,406.53	»	131,080.36
»	6,642,137.22	»	6,642,137.22	»	»	»	442,137.22
»	25,463,706.25	23,136,477.83^{5}	2,327,228.41^{5}	»	1,187,477.83^{5}	»	188,858.41^{5}
»	193,372.35	193,372.35	»	»	9,372.35	»	»
»	2,115,682 86	2,115,682.86	»	»	115,682.86	»	»
»	425,483.76^{5}	»	425,483.76^{5}	»	»	f 174,516.23^{5}	»
»	2,963,477.59^{5}	»	*a.* 2,963,477.59^{5}	»	»	»	»
»	29,405.82	»	*b.* 29,405.82	»	»	»	»
»	91,721.90	»	*c.* 91,721.90	»	»	»	»
»	190,000.00	»	190,000.00	»	»	»	»
»	163,982.77	»	163,982.77	»	»	»	21,182.77
f 1,699,386.83^{5}	f 80,294,034.27^{5}	f 64,110,245.85^{5}	f 16,183,788.42	»	f 2,877,593.69^{5}	f 174,516.23^{5}	f 833,713.10

KINGEN.

*. Zie den algemeenen staat van den toestand van 's Rijks schatkist op 1 Januarij 1830 (tweede afdeeling, onder de lasten van dienst 1825).

*. Idem als voren.

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

VERVOLG *van den staat van vergelijking tusschen de raming van 's Rijks inkomsten over het dienstjaar* 1829

BENAMING DER INKOMSTEN.	GERAAMDE SOMMEN. Gewoon.	GERAAMDE SOMMEN. Buitengewoon.	WERKELIJKE — GEDANE ONTVANGSTEN GEDURENDE DEN JARE 1829. Gewoon.	Buitengewoon.	Totaal.
Per transport	f 61,232,652.16	f 15,524,591.55^{5}	f 62,531,622.59^{5}	f 16,063,024.84^{5}	f 78,594,647.44
Vergoeding door het Amortisatie-Syndicaat aan 's Rijks schatkist voor de kosten van invordering van deszelfs inkomsten, alsmede door de gemeenten voor de invordering van opcenten op de accijnsen.	»	373,900.00	»	384,336.05	384,336.05
Verkoop van verschillende objecten van de Departementen van Oorlog en Marine, teruggaven en toevallige baten	»	483,300.00	»	511,821.94^{5}	511,821.94^{5}
Vast regt der mijnen	»	50,000.00	»	38,490.55	38,490.55
Rijks-inkomsten uit de entrepôts	»	50,000.00	»	50,000.00	50,000.00
	f 61,232,652.16	f 16,481,791.55^{5}	f 62,531,622.59^{5}	f 17,047,673.39	f 79,579,295.98^{5}
Bedrag van datgene, waarmede de raming der gewone Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1829 die der gewone uitgaven overtreft, en hetwelk naar aanleiding van § *d* van art. 1 der wet van 27 December 1828 (*Staatsblad* n°. 88) aan de buitengewone Rijks-inkomsten over hetzelfde dienstjaar 1829 moet worden toegevoegd	Af: *d.* 1,357,599.27	Bij: *e.* 1,357,599.27	Af: *f* 1,357,599.27	Bij: *g.* 1,357,599.27	»
				f 18,405,272.66	
Bedrag van datgene, waarmede de raming der buitengewone Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1829 die der buitengewone uitgaven overtreft.	»	»	»	10,447.08^{5}	10,447.08^{5}
	f 59,875,052.89	f 17,839,390.82^{5}	f 61,174,023.32^{5}	f 18,415,719.74^{5}	f 79,589,743.07
	Verdeeling in	Gewoon . . .	f 61,174,023.32	»	f 61,174,023.32^{5}
		Buitengewoon.	»	f 18,415,719.74^{5}	18,415,719.74^{5}
			f 61,174,023.32^{5}	f 18,415,719.74^{5}	f 79,589,743.07

AANMER

d, *e*, *f*, *g*, *h* en *i*. Geraamd beloop der gewone Rijks-inkomsten over 1829 . . . . f 61,232,652.16
Begrooting der gewone uitgaven over 1829. . . . . 59,875,052.89
Meerder bedrag van de raming der gewone Rijks-inkomsten over 1829 . . . . f 1,357,599.27

k. Meerder rendement van het gewoon . . . . f 2,877,593.69^{5}
Buitengewoon . . . . f 872,671.09^{5}
Af: het minder rendement. . . . . 174,516.23^{5}
698,154.86
f 3,575,748.55^{5}

Bedrag van datgene, waarmede de raming der buitengewone Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1829 die der buitengewone uitgaven overtreft, vermeld sub *l*. . . . . 10,447.08^{5}

Voorloopig overschot op het dienstjaar 1829, teweeggebragt door de meerdere opbrengst der Rijks-inkomsten boven hetgeen tot dekking der uitgaven noodig is (zie den algemeenen staat van den toestand van 's Rijks schatkist op 1 Januarij 1830, tweede afdeeling, onder de lasten van dienst 1829) . . . . *m.* f 3,586,195.64

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

en derzelver werkelijke opbrengst, bevattende de gedane en nog te doene ontvangsten onder ultimo December 1829.

INKOMSTEN.				VERSCHIL.			
		VERDEELING IN		GEWOON.		BUITENGEWOON.	
Nog te doene ontvangsten.	Geheel bedrag der werkelijke inkomsten.	Gewoon.	Buitengewoon.	Minder rendement.	Meerder rendement.	Minder rendement.	Meerder rendement.
f 1,699,386.83^{5}	f 80,294,034.27^{5}	f 64,110,245.85^{5}	f 16,183,788.42	»	f 2,877,593.69^{5}	f 174,516.23^{5}	f 833,713.10
»	384,336.05	»	384,336.05	»	»	»	10,436.05
»	511,821.94^{5}	»	511,821.94^{5}	»	»	»	28,521.94^{5}
11,509,45	50,000.00	»	50,000 00	»	»	»	»
»	50,000.00	»	50,000.00	»	»	»	»
f 1,710,896.28^{5}	f 81,290,192.27	f 64,110,245.85^{5}	f 17,179,946.41^{5}	»	*k.* f 2,877,593.69^{5}	*k.* f 174,516.23^{5}	*k.* f 872,671.09^{5}
»	»	Af: *h.* 1,357,599.27	Bij: *i.* 1,357,599.27	»	»	»	»
			f 18,537,545.68^{5}				
»	10,447.08^{5}	»	10,447.08^{5}	»	»	»	*l.* 10,447.08^{5}
f 1,710,896.28^{5}	f 81,300,639.35^{5}	f 62,752,646.58^{5}	f 18,547,992.77	»	f 2,877,593.69^{5}	f 174,516.23^{5}	f 883,118.18
f 1,578,623.26	f 62,752,646.58^{5}			f 2,877,593.69^{5}		f 708,601.94^{5}	
132,273.02^{5}	18,547,992.77			Meerder *m.* f 3,586,195.64			
f 1,710,896.28^{5}	f 81,300,639.35^{5}						

…INGEN.

Geraamd beloop der buitengewone Rijks-inkomsten over 1829 . . . . f 17,839,390.82^{5}

Begrooting der buitengewone uitgaven over 1829 . . . . 17,828,943.74

Meerder bedrag van de raming der buitengewone Rijks-inkomsten over 1829. . . . . *l.* f 10,447.08^{5}

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

Relatief tot de Bijlage n°. 5.

Litt. A.

ALGEMEENE STAAT *van het bedrag der kohieren, aankomende 's Rijks schatkist*

PROVINCIËN.	BELASTINGEN, IN DE BEGROOTING VAN DE				
	GRONDBELASTING.			Personele belasting.	Boeten op het personeel.
	Hoofdsom.	2 percent voor kwade posten.	Totalen.		
Noord-Braband	f 708,391.00	f 14,167.82	f 722,558.82	258,332.57	f 127.71
Zuid-Braband	1,143,481.00	22,869.62	1,166,350.62	768,364.17	413.78
Limburg	481,233.00	9,624.66	490,857.66	177,478.45	119.18
Gelderland	652,423.00	13,048.46	665,471.46	295,998.72^{5}	229.51
Luik	546,092.00	10,921.84	557,013.84	324,462.67	44.83
Oost-Vlaanderen	1,690,499.00	33,809.98	1,724,308.98	749,471.07	309.02
West-Vlaanderen	1,420,830.00	28,416.60	1,449,246.60	530,982.62	224.30
Henegouwen	926,959.00	18,539.18	945,499.18	481,944.29^{5}	418.80
Noord-Holland	1,921,765.00	38,435.30	1,960,200.30	1,186,769.64^{5}	1,572.70
Zuid-Holland	1,992,527.00	39,850.54	2,032,377.54	988,178.82^{5}	3,215.97
Zeeland	540,048.00	10,800.96	550,848.96	205,112.93^{5}	785.18
Namen	374,993.00	7,499.86	382,492.86	126,235.22	0.80
Antwerpen	727,706.00	14,554.12	742,260.12	513,731.50	305.39
Utrecht	523,330.00	10,466.60	533,796.60	251,570.40	67.78
Vriesland	1,179,270.00	23,585.40	1,202,855.40	292,614.87	479.46
Overijssel	331,861.00	6,637.22	338,498.22	151,632.62^{5}	73.04
Groningen	488,773.00	9,775.46	498,548.46	208,065.72^{5}	172.73
Drenthe	94,520.00	1,890.40	96,410.40	44,765.77	133.56
Luxemburg	388,652.00	7,773.04	396,425.04	130,189.99	316.30
	f 16,133,353.00	f 322,667.06	»	f 7,685,902.07^{5}	f 9,010.04
Af: Ordonnanciën van ontheffing enz. en vervolgkosten op de personele belasting, bij raming	»	»	»	300,000.00	3,874.69
			f 16,456,020.06	f 7,385,902.07^{5}	f 5,135.35

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bep*

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algeme

wegens de directe belastingen, over het dienstjaar 1829.

GEWONE RIJKS-INKOMSTEN BEGREPEN.

PATENTEN.			Totalen van het gewoon.
Hoofdsom.	10 percent voor het vervaardigen der kohieren en kwade posten.	Totalen.	
f 84,758.33	f 9,417.59	f 94,175.92	f 1,075,198.02
166,105.47	18,456.16^5	184,561.63^5	2,119,690.20
63,585.21^5	7,065.02^5	70,650.24	739,105.53
73,025.71	8,113.96^5	81,139.67^5	1,042,839.37
117,498.85^5	13,055.43	130,554.28^5	1,012,075.62
208,113.62^5	23,123.73^5	231,237.36	2,705,326.43
118,327.18^5	13,147.46^5	131,474.65	2,111,928.17
197,348.95^5	21,927.66	219,276.61^5	1,647,137.89
403,050.98	44,783.44^5	447,834.42^5	3,596,377.07
304,894.19	33,877.13^5	338,771.32^5	3,362,543.66
47,330.08^5	5,258.90	52,588.98^5	809,333.06
50,364.17^5	5,596.02	55,960.19^5	564,689.07
159,409.69^5	17,712.19	177,121.88^5	1,443,418.89
55,394.26^5	6,154.92	61,549.18^5	846,983.96
99,854.24	11,094.91^5	110,949.15^5	1,606,898.88
49,606.53^5	5,511.83^5	55,118.37	545,322.25
73,777.92^5	8,197.54^5	81,975.47	788,762.38
23,602.89^5	2,622.54^5	26,225.44	167,535.17
56,775.58	6,308.40	63,083.98	590,015.31
f 2,352,823.91	f 261,424.88^5		f 26,765,180.97
»	»	»	303,874.69
		f 2,614,248.79^5	f 26,461,306.28

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

wegens de directe belastingen, over het dienstjaar 1829.

GEWONE RIJKS-INKOMSTEN BEGREPEN. PATENTEN. Hoofdsom.	PATENTEN. 10 percent voor het vervaardigen der kohieren en kwade posten.	PATENTEN. Totalen.	Totalen van het gewoon.	Belastingen in de raming van de buitengewone Rijks-inkomsten begrepen. 3 opcenten van de grondbelasting, 13 opcenten van het personeel en de patenten.	Totalen aankomende 's Rijks schatkist.	*AANMERKINGEN.*
f 84,758.33	f 9,417.59	f 94,175.92	f 1,075,198.02	f 67,077.96^5	f 1,142,275.98^5	
166,105.47	18,456.16^5	184,561.63^5	2,119,690.20^5	158,187.02	2,277,877.22^5	
63,585.21^5	7,065.02^5	70,650.24	739,105.53	46,694.58^5	785,800.11^5	
73,025.71	8,113.96^5	81,139.67^5	1,042,839.37	68,600.69	1,111,440.06	
117,498.85^5	13,055.43	130,554.28^5	1,012,075.62^5	75,537.24^5	1,087,612.87	
208,113.62^5	23,123.73^5	231,237.36	2,705,326.43	178,218.06	2,883,544.49	
118,327.18^5	13,147.46^5	131,474.65	2,111,928.17	128,745.55	2,240,673.72	
197,348.95^5	21,927.66	219,276.61^5	1,647,137.89	118,970.61	1,766,108.50	
403,050.98	44,783.44^5	447,834.42^5	3,596,377.07	270,158.05	3,866,535.12	
304,894.19	33,877.13^5	338,771.32^5	3,362,543.66	232,279.45	3,594,823.11	
47,330.08^5	5,258.90	52,588.98^5	809,333.06	49,702.70^5	859,035.76^5	
50,364.17^5	5,596.02	55,960.19^5	564,689.07^5	34,935.38^5	599,624.46	
159,409.69^5	17,712.19	177,121.88^5	1,443,418.89^5	111,641.99	1,545,060.88^5	
55,394.26^5	6,154.92	61,549.18^5	846,983.96^5	56,405.43^5	903,389.40	
99,854.24	11,094.91^5	110,949.15^5	1,606,898.88^5	87,841.43^5	1,694,740.32	
49,606.53^5	5,511.83^5	55,118.37	545,322.25^5	36,854.61^5	582,176.87	
73,777.92^5	8,197.54^5	81,975.47	788,762.38^5	52,368.55	841,130.93^5	
23,602.89^5	2,622.54^5	26,225.44	167,535.17	12,064.99^5	179,600.16^5	
56,775.58	6,308.40	63,083.98	590,015.31	36,786.24	626,801.55	
f 2,352,823.91	f 261,424.88^5		f 26,765,180.97	f 1,823,070.57^5	f 28,588,251.54^5	
»	»	»	303,874.69	39,000.00	342,874.69	
		f 2,614,248.79^5	f 26,461,306.28	f 1,784,070.57^5	f 28,245,376.85^5	

RELATIEF TOT DE BIJLAGE n°. 5.
Litt. B.

ALGEMEENE STAAT *der ontvangsten wegens de registratie enz.*

BENAMING DER MIDDELEN.	Noord-Braband.	Zuid-Braband.	Limburg.	Gelderland.	Luik.	Oost-Vlaanderen.	West-Vlaanderen.	Henegouwen.
Zegel.								
Formaat-zegel	f 52,349.58^5	f 138,219 62	f 51,190.38^5	f 49,555.97^5	f 78,115.59	f 106,052.01^5	f 80,502.23	f 94,755 21
Voor den handel	3,326.70	27,537.69^5	1,747.87	4,641.65	7,138.95	8,489.11	2,741.61^5	17,230.13
Onderhandsche acten van verhuringen enz.	2,080.52^5	5,019.45	415.20	2,504 70	700.95	3,274.35	2,744.37	1,977.15
Effecten van vreemde geldleeningen enz.	»	»	»	»	»	»	»	»
Binnenlandsche dagbladen	2,356.51	32,200.59	1,928.64	4,043.50	17,286.90^5	19,155.23^5	1,855.42	2,082.81
Buitenlandsche dagbladen	229.96^5	5,200.84^5	244.04^5	458.56	1,018.33	1,014.63^5	543.64^5	1,024.32
Aanplakkingsbiljetten en berigten enz.	1,063.02	10,521.42	379.65^5	764.87^5	1,313.31	3,548.16	3,283.57^5	2,553 64^5
Patentbladen	1,491.00	8,685.05	618.15	3,066.00	3,387.90	6,191.25	2,837.40	4,442.40
Jagt- en visscherij-acten	1,449.00	»	289.00	1,354.00	»	»	»	»
Registratie.								
Notariële burgerlijke acten	150,878.35^5	575,428.48^5	143,921.47^5	196,435.41^5	258,510.85^5	362,460.12	295,253.45^5	433,770.17^5
Onderhandsche burgerlijke acten	17,890.46^5	22,363.53	14,087.77^5	19,185.56	10,269.91^5	71,265.54^5	33,824.71^5	23,044.31
Geregtelijke acten	6,928.32	37,935.31	11,346.05^5	8,947.52^5	19,734.99^5	26,418.34	17,880.92	21,688.84^5
Acten van deurwaarders enz.	5,972.57^5	38,605.02	7,787.24	7,258.14^5	17,964.35^5	26,345.48^5	15,914.58^5	17,338.54
Brieven van naturalisatie	»	2,450.00	»	»	»	»	»	»
Brieven van verheffing tot den adelstand	»	»	»	»	»	»	»	»
Vergunning tot het veranderen van geslachtsnamen	»	50.00	50.00	50.00	»	»	»	»
4 pct. op giften en schenkingen, bij leven in de doode hand overgaande.	11.36	70.78^5	262.47^5	29.37^5	87.53	256 99^5	87.46	136.04
Griffie.								
Regt van de rolle	276.00	2,972.75	598.50	292.50	2,064.63	1,933.50	818.25	1,336.25
Redactiën, verklaringen van getuigen en expeditiën	2,377.65	16,319.93	4,153 80^5	3,348.37^5	11,538.82^5	9,922.92^5	7,108.73	9,046.23^5
Hypotheken.								
Inschrijving van hypotheken	1,311.10	6,041.27	1,799.18	1,835.22^5	4,115.26^5	4,307.96^5	2,389.59	6,552 55^5
Overschrijving van acten van eigendom	14,120.58^5	53,584.70	15,967.37^5	19,649.22^5	25,048.26	39,651.39^5	28,345.20^5	44,662.47
Successiën.								
Regt van successiën	174,018.76^5	388,305.78	66,785.50^5	168,447.95	206,150.05^5	306,298.50^5	162,549.26	237,223.73^5
Regt van overgang bij versterf	381.05	23,863.93^5	1,394.47^5	1,962.04	1,771.78^5	31.47	16,918.94	5,387.70
10 pct. op de giften en schenkingen, bij leven in de doode hand overgaande	158.29	211.39	1,467.16^5	»	2,402.78	1,150.84^5	3,662.54^5	732.99
50 pct. op buitenlandsche effecten	6,651.17	10,720.98^5	699.39	2,118.83^5	»	367.84	195.85^5	»
Vaste boeten.								
Wegens het zegel	431.33^5	9,128.25^5	4,645.40^5	906.85^5	3,731.94	3,552.83^5	1,312.49^5	3,059.78^5
» de registratie	143.00	1,978.55	321.90	302.50	395.50	626.00	544.00	1,754.50
» regten van griffie	»	20.00	»	»	»	»	»	»
» successie bij overgang en versterf	187.00	526.55	180.50	211.04^5	321.50	328 00	445.50	813.43
	f 446,083.32^5	f 1,417,961.89^5	f 332,281.16^5	f 497,369 83	f 673,070.12^5	f 1,002,642.52	f 681,759.76	f 930,613.25^5
Bij: 13 opcenten	55,478.85	178,896.69	42,220.39^5	63,306.76^5	86,262 49	129,180.53^5	87,928.58	119,158.54^5
15½ »	1.30	78.86	283.45^5	0.64	7.09^5	82.95	178.85^5	144.33
10de verhooging	2.89^5	6.80^5	13.93	14.33^5	345.00	0.54^5	1.09^5	10.22
	f 501,566.37	f 1,596,944.25	f 374,798.94^5	f 560,691.57	f 759,684.71	f 1,131,906.55	f 769,868.29	f 1,049,926.35
Af: Teruggaven	1,909.08	11,751.22^5	2,093.89^5	3,770.87	5,816.33^5	10,369.92	4,192.58	11,611.23^5
	f 499,657.29	f 1,585,193.02^5	f 372,705.05	f 556,920.70	f 753,868.37^5	f 1,121,536.63	f 765,675.71	f 1,038,315.11^5

…orloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor 1831.

… behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

Relatief tot
Li…

ALGEMEENE STAAT der ontvangsten wegens de registratie enz.

	…and.	Limburg.	Gelderland.	Luik.	Oost-Vlaanderen.	West-Vlaanderen.	Henegouwen.
Formaat-zegel	9 62	f 51,190.38^5	f 49,555.97^5	f 78,115.59	f 106,052.01^5	f 80,502.23	f 94,755.21
Voor den hand…	…7.69^5	1,747.87	4,641.65	7,138.95	8,489.11	2,741.61^5	17,230.13
Onderhandsche …	…9.45	415.20	2,504.70	700.95	3,274.35	2,744.37	1,977.15
Effecten van v…	»	»	»	»	»	»	»
Binnenlandsche…	…0.59	1,928.64	4,043.50	17,286.90^5	19,155.23^5	1,855.42	2,082.84
Buitenlandsche…	…0.84^5	244.04^5	458.56	1,018.33	1,014.63^5	543.64^5	1,024.32
Aanplakkingsb…	…1.42	379.65^5	764.87^5	1,313.31	3,548.16	3,283.57^5	2,553.64^5
Patentbladen	…5.05	618.15	3,066.00	3,387.90	6,191.25	2,837.40	4,442.40
Jagt- en vissch…	»	289.00	1,354.00	»	»	»	»
Notariële burg…	…8.48^5	143,921.47^5	196,435.41^5	258,510.85^5	362,460.12	295,253.45^5	433,770.17^5
Onderhandsche …	…3.53	14,087.77^5	19,185.56	10,269.91^5	71,265.54^5	33,824.71^5	23,044.31
Geregtelijke ac…	…5.31	11,346.05^5	8,947.52^5	19,734.95^5	26,418.34	17,880.92	21,688.84^5
Acten van deu…	…5.02	7,787.24	7,258.14^5	17,964.35^5	26,345.48^5	15,914.58^5	17,338.54
Brieven van na…	…0.00	»	»	»	»	»	»
Brieven van ve…	»	»	»	»	»	»	»
Vergunning to…	…0.00	50.00	50.00	»	»	»	»
4 pct. op gifte…	…0.78^5	262.47^5	29.37^5	87.53	256.99^5	87.46	136.04
Regt van de r…	…2.75	598.50	292.50	2,064.63	1,933.50	818.25	1,336.25
Redactiën, ver…	…9.93	4,153 80^5	3,348.37^5	11,538.82^5	9,922.92^5	7,108.73	9,046.23^5
Inschrijving va…	…1.27	1,799.18	1,835.22^5	4,115.26^5	4,307.96^5	2,389.59	6,552 55^5
Overschrijving …	…4.70	15,967.37^5	19,649.22^5	25,048.26	39,651.39^5	28,345.20^5	44,662.47
Regt van succ…	…5.78	66,785.50^5	168,447.95	206,150.05^5	306,298.50^5	162,549.26	237,223.73^5
Regt van overg…	…3.93^5	1,394.47^5	1,962.04	1,771.78^5	31.47	16,918.94	5,387.70
10 pct. op de … overgaande	…1.39	1,467.16^5	»	2,402.78	1,150.84^5	3,662.54^5	732.99
50 pct. op bui…	…0.98^5	699.39	2,118.83^5	»	367.84	195.85^5	»
Wegens het ze…	…8.25^5	4,645.40^5	906.85^5	3,731.94	3,552.83^5	1,312.49^5	3,059.78^5
» de reg…	…8.55	321.90	302.50	395.50	626.00	544.00	1,754.50
» regten…	…0.00	»	»	»	»	»	»
» succes…	…6.55	180.50	211.04^5	321.50	328 00	445.50	813.43
	…1.89^5	f 332,281.16^5	f 497,369 83	f 673,070.12^5	f 1,002,642.52	f 681,759.76	f 930,613.25^5
Bij: 13 opcen…	…6.69	42,220.39^5	63,306.76^5	86,262 49	129,180.53^5	87,928.58	119,158.54^5
15½ »	…8.86	283.45^5	0.64	7.09^5	82.95	178.85^5	144.33
10de verh…	…6.80^5	13.93	14.33^5	345.00	0.54^5	1.09^5	10.22
	…4.25	f 374,798.94^5	f 560,691.57	f 759,684.71	f 1,131,906.55	f 769,868.29	f 1,049,926.35
Af: Teruggave…	…1.22^5	2,093.89^5	3,770.87	5,816.33^5	10,369.92	4,192.58	11,611.23^5
	…3.02^5	f 372,705.05	f 556,920.70	f 753,868.37^5	f 1,121,536.63	f 765,675.71	f 1,038,315.11^5

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling* [...]

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene be[...]

en successieregten, over het dienstjaar 1829.

Noord-Holland.	Zuid-Holland.	Zeeland.	Namen.	Ar[...].	Luxemburg.	Totaal.
f 170,252.44^5	f 155,468.96	f 39,938.77^5	f 34,397.95	f ...1.60	f 53,969.27	f 1,331,106.53
59,241.60	22,726.15	2,443 50^5	3,586.93^5	...0.75	1,948.05	198,976.32
26,055.45	16,550.10	3,333.75	661.20	...9.40	196.55	76,136.92
108,258.00	2,616.00	»	»	»	»	110,874.00
55,724 70	15,749.34	1,726.25	1,131.72	...5.50	393.00	178,628.02
4,308.05	2,730.80^5	48.89^5	258.62^5	»	224.16^5	19,347.48^5
13,987.92	5,961.15	499.23	1,259.23	...4.64	427.14^5	52,739.69^5
11,469.15	6,927.45	1,212.30	1,074.45	...7.00	1,775.70	69,055.85
1,469.00	3,424.00	725.00	»	...0.00	»	14,010.00
377,418.66	477,714.50^5	143,497.73	215,968.29	...5.81^5	198,090.57^5	4,721,458.90^5
33,229.82^5	36,156.71^5	12,438.56^5	9,293.58^5	...2.00	20,730.42	397,375.34^5
50,412.90	48,274.82^5	5,411.86	6,793.88	...0.87^5	12,795.48	327,160.65
34,786.37^5	16,661.57^5	3,002.82	8,654.27	...9.33	15,879.03	292,171.57^5
»	700.00	»	»	»	»	3,150.00
»	1,300.00	»	»	»	»	1,300.00
50.00	450.00	50.00	»	»	»	750,00
57.95^5	103.36^5	43.76^5	50.93^5	»	21.91	1,474.22^5
1,280.32	1,019.00	165.75	399.00	...1.75	872.75	16,288.90^5
6,703.29	7,368.38	1,852.10	3,728.45	...52.42	4,778.95^5	105,275.98
2,370.46^5	3,666.54^5	1,093.51	3,040.98	...9.18	2,032.50	48,484.36
29,826.32	39,188.71^5	11,879.95	23,012.79	...39.31	24,003.54^5	451,971.30^5
412,052.88^5	545,201.98^5	69,309.98	40,849.03	...2.17	26,985.11^5	3,575,781.90^5
1,452.19	223.43^5	418.08^5	4,831.54^5	...1.55^5	1,181.01	66,563.65^5
10.00	»	18.94^5	703.63	»	499.77	11,401.91
30,430 57^5	32,923.72	719.50	»	»	»	162,903.42
18,297.21	3,958.54^5	463 47^5	792.06^5	...46.25	1,115.22	58,289.69
455 00	596.75	351.50	254.11	...15.00	532.41	10,406.72
»	»	»	»	»	»	25.00
459.80	252.42	198.00	30.00	...30.00	149.53	5,225.27
f 1,450,060.08^5	f 1,447,914.43^5	f 300,843.24^5	f 360,722.67	f ...84.55	f 368,602.10	f 12,308,333.73^5
185,068.75^5	187,361.30	38,872.44^5	46,612.23	...12.64	47,680.13	1,576,657.03^5
105.56^5	2.71^5	140.49^5	47.68	»	4.25	2,180.83^5
43.30	3.52^5	»	3.47^5	»	4.98^5	480,97^5
f 1,635,277.70^5	f 1,635,281.97^5	f 339,856.18^5	f 407,436.05^5	f 1,...07.19	f 416,291.46^5	f 13,887,652.58
4,941.20^5	14,475.02	3,176.71	8,949.47	...11.16^5	6,306.82	117,965.69
f 1,630,336.50	f 1,620,806.95^5	f 336,679.47^5	f 398,486.58^5	f 1,...86.02^5	f 409,984.64^5	f 13,769,686.89

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld, voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

en successierechten, over het dienstjaar 1829.

Noord-Holland.	Zuid-Holland.	Zeeland.	Namen.	Antwerpen.	Utrecht.	Vriesland.	Overijssel.	Groningen.	Drenthe.	Luxemburg.	Totaal.
f 170,252.44^{5}	f 155,468.96	f 39,938.77^{5}	f 34,397.95	f 72,915.19	f 29,497.33^{5}	f 53,698.13^{5}	f 27,044.64	f 33,071.62	f 10,111.60	f 53,969.27	f 1,331,106.53
59,241.60	22,726.15	2,443.50^{5}	3,586.93^{5}	22,968.01	2,707.25	4,341.85	2,142.55	3,415.95	600.75	1,948.05	198,976.32
26,055.45	16,550.10	3,333.75	661.20	1,352.85	2,860.97^{5}	4,829.70	628.50	801.75	149.40	196.55	76,136.92
108,258.00	2,616.00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	110,874.00
55,724.70	15,749.34	1,726.25	1,131.72	10,198.87	1,200.00	6,155.00	752.75	4,511.25	175.50	393.00	178,628.02
4,308.05	2,730.80^{5}	48.89^{5}	258.62^{5}	1,437.28^{5}	328.66^{5}	64.02	123.29^{5}	89.33^{5}	»	224.16^{5}	19,347.48^{5}
13,987.92	5,961.15	499.23	1,259.23	4,410.45	1,079.14^{5}	732.44	395.54^{5}	515.14	44.64	427.14^{5}	52,739.69^{5}
11,469.15	6,927.45	1,212.30	1,074.45	3,808.05	1,179.30	3,707.70	1,819.65	4,675.95	687.00	1,775.70	69,055.85
1,469.00	3,424.00	725.00	»	»	1,118.00	1,589.00	906.00	1,287.00	400.00	»	14,010.00
377,418.66	477,714.50^{5}	143,497.73	215,968.29	273,176.49^{5}	160,150.74^{5}	184,236.49^{5}	92,929.19	149,712.07	31,905.81^{5}	198,090.57^{5}	4,721,458.90^{5}
33,229.82^{5}	36,156.71^{5}	12,438.56^{5}	9,293.58^{5}	15,492.24	9,139.39^{5}	18,944.35^{5}	19,384.95	6,311.48	4,322.00	20,730.42	397,375.34^{5}
50,412.90	48,274.82^{5}	5,411.86	6,793.88	19,824.73^{5}	5,480.41^{5}	12,554.55	4,928.36^{5}	8,032.45^{5}	1,770.87^{5}	12,795.48	327,160.65
34,786.37^{5}	16,661.57^{5}	3,002.82	8,654.27	50,955.11	2,449.77	5,188.36^{5}	6,709.16	9,149.82	1,549.33	15,879.03	292,171.57^{5}
»	700.00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3,150.00
»	1,300.00	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1,300.00
50.00	450.00	50.00	»	»	»	50.00	»	»	»	»	750,00
57.95^{5}	103.36^{5}	43.76^{5}	50.93^{5}	77.79^{5}	130.54	6.00	26.00	13.94	»	21.91	1,474.22^{5}
1,280.32	1,019.00	165.75	399.00	927.87^{5}	256.50	311.92	269.25	382.50	111.75	872.75	16,288.90^{5}
6,703.29	7,368.38	1,852.10	3,728.45	6,981.57^{5}	1,289.50	3,160.80	1,259.77^{5}	3,684.25^{5}	652.42	4,778.95^{5}	105,275.98
2,370.46^{5}	3,666.54^{5}	1,093.51	3,040.98	3,055.01	1,076.97	1,609.23	973.40	1,094.42	119.18	2,032.50	48,484.36
29,826.32	39,188.71^{5}	11,879.95	23,012.79	24,253.08^{5}	13,403.27^{5}	17,928.92^{5}	9,270.62	14,735.55	3,439.31	24,003.54^{5}	451,971.30^{5}
412,052.88^{5}	545,201.98^{5}	69,309.98	40,849.03	368,366.02^{5}	132,960.76	117,931.30	89,493.91^{5}	45,709.18^{5}	17,142.17	26,985.11^{5}	3,575,781.90^{5}
1,452.19	223.43^{5}	418.08^{5}	4,831.54^{5}	6,125.06^{5}	»	6.25	239.01^{5}	264.11	111.55^{5}	1,181.01	66,563.65^{5}
10.00	»	18.94^{5}	703.63	383.56	»	»	»	»	»	499.77	11,401.91
30,430.57^{5}	32,923.72	719.50	»	64,323.96	9,921.95	305.41^{5}	3,524.22^{5}	»	»	»	162,903.42
18,297.21	3,958.54^{5}	463.47^{5}	792.06^{5}	4,256.63^{5}	748.46^{5}	829.48	470.28	443.16	146.25	1,115.22	58,289.69
455.00	596.75	351.50	254.11	405.50	175.00	313.00	195.00	947.50	115.00	532.41	10,406.72
»	»	»	»	»	»	»	»	5.00	»	»	25.00
459.80	252.42	198.00	30.00	210.00	538.00	136.00	25.00	183.00	30.00	149.53	5,225.27
f 1,450,060.08^{5}	f 1,447,914.43^{5}	f 300,843.24^{5}	f 360,722.67	f 955,905.37	f 377,691.95^{5}	f 438,629.93	f 263,511.08	f 289,036.44	f 73,584.55	f 368,602.10	f 12,308,333.73^{5}
185,068.75^{5}	187,361.30	38,872.44^{5}	46,612.23	123,393.26^{5}	47,656.64^{5}	56,611.39^{5}	34,160.45^{5}	37,294.92^{5}	9,512.64	47,680.13	1,576,657.03^{5}
105.56^{5}	2.71^{5}	140.49^{5}	47.68	0.33	1,082.34	7.84	2.11^{5}	10.02	»	4.25	2,180.83^{5}
43.30	3.52^{5}	»	3.47^{5}	0.42^{5}	0.24	2.71^{5}	0.68^{5}	26.80	»	4.98^{5}	480.97^{5}
f 1,635,277.70^{5}	f 1,635,281.97^{5}	f 339,856.18^{5}	f 407,436.05^{5}	f 1,079,299.39	f 426,431.18	f 495,251.88	f 297,674.33^{5}	f 326,368.18^{5}	f 83,097.19	f 416,291.46^{5}	f 13,887,652.58
4,941.20^{5}	14,475.02	3,176.71	8,949.47	2,982.40	4,436.13^{5}	3,835.22^{5}	13,462.91	2,673.49	1,211.16^{5}	6,306.82	117,965.69
f 1,630,336.50	f 1,620,806.95^{5}	f 336,679.47^{5}	f 398,486.58^{5}	f 1,076,316.99	f 421,995.04^{5}	f 491,416.65^{5}	f 284,211.42^{5}	f 323,694.69^{5}	f 31,886.02^{5}	f 409,984.64^{5}	f 13,769,686.89

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

RELATIEF TOT DE BIJLAGE n°. 5.
Litt. C.

ALGEMEENE STAAT *der ontvangsten wegens de inkomende en*

BENAMING DER MIDDELEN.	Noord-Braband.	Zuid-Braband.	Limburg.	Gelderland.	Luik.	Oost-Vlaanderen.	West-Vlaanderen.	Henegouwen.	Noord-Holland.	Zuid-Holland.
In- en uitgaande regten.										
Invoer, uitvoer en doorvoer . . .	f 216.66^5	f 107,673.78	f 184,546.39^5	f 352,814.50^5	f 142,916.64^5	f 75,140.18	f 475,032.20	f 600,804.75	f 1,180,069.71	f 1,433,100.59^5
Tonnegeld der zeeschepen	»	1,215.68	»	»	»	5,431.67	9,446.67^5	»	113,278.76^5	89,035.41
Watertollen	»	»	»	106,550.02^5	»	»	»	»	»	»
Baak- of vuurgelden	»	»	»	»	»	»	»	»	4,818.80^5	2,002.95^5
Formaat-zegel	3.34	236.81	1,148.39	3,066.49^5	1,249.44^5	246.05^5	2,149 29^5	4,065.77^5	3,649 41^5	4,271.01^5
Turksche paspoorten.	»	»	»	»	»	90.00	12.30	»	4,823.00	2,851.00
Buitengewone ontvangsten	»	»	13.50	987.50	400.48	»	»	78.75	1,240.00	»
	f 220.00^5	f 109,126.27	f 185,708.28^5	f 463,418 52^5	f 144,566.57	f 80,907.90^5	f 486,640.47	f 604,949.27^5	f 1,307,909.69^5	f 1,531,260.97^5
Accijnsen.										
Zout	f 121,914.16	f 289,988.52	f 120,826.49	f 57,108.88^5	f 154,811.13	f 297,634.54	f 173,483.42	f 237,711.49	f 208,814.35	f 393,373.50^5
Gemaal. bij collecte	36,966.05	239,201.58	27,838.68	54,595.57	24,066.98	162,434.83^5	117,474.14^5	121,242.40^5	460,651.50^5	578,824.86
Gemaal. bij admodiatie.	181,026.08^5	262,241.65	194,679.49	157,299.31	192,100.82	456,846.93^5	352,672.75	325,831.93	»	»
Geslagt	66,721.27^5	273,563.67^5	94,728.65	119,895.51^5	124,368.51^5	232,983.60	152,635.64	132,251.23	321,563.90	308,230.58
Wijn. . inlandsche	0.54^5	397.96	»	»	12,712.73^5	13.81	»	9.00	»	»
Wijn. . buitenlandsche	61,569.78^5	198,717.11^5	47,370.07	72,942.74	114,297.36^5	126,188.32^5	106,910.68	138,136.37^5	206,498.82^5	232;752.62^5
Binnenlandsch gedistilleerd. . . .	240,887.99	310,301.59	149,306.86^5	212,611.96^5	335,828.67	344,699.60	215,659.66	247,100.60^5	611,168.97	745,518.54
Buitenlandsch gedistilleerd	6,405.73^5	78,933.59^5	2,524.07^5	7,272.59^5	21,695.18	19,118.73	23,286.47^5	22,777.49^5	100,999.25	73,190.67
Bieren en azijnen	121,049.99	659,770.57^5	173,967.73^5	28,635.76	109,239.10	414,938.91	290,172.25	452,876.15^5	53.382.76	119,678.02
Suiker	7,908.97	31,360.10	2,177.46^5	4,859.95^5	»	289,438.41	19,796.34^5	80,497.21^5	439,950.20^5	204,331.83^5
Collectief zegel van quitantiën . .	37,413.32	113,234 05	34,720.40	32,408.91	50,518.48^5	104,590.20	61,139.53	78,893.57^5	135,280.49	149,116.25^5
Collectief zegel wegens de admodiatie op het gemaal	9,051.42	13,152.92^5	9,732.72^5	7,864.95^5	9,656.34	22,659.57	17,630.63	16,778.87	»	»
Consent-zegel van vervoer- en geleibiljetten	7,817.13	24,104.07	12,387.00^5	3,175.33	9,359.92	17,680.03	12,348.84	15,386.65^5	7,076.72^5	37,150.46^5
Buitengewone ontvangsten	0.47^5	0.09	30.73	0.88	12.54^5	1,630.61	30.51^5	204.15^5	2,607.92	122.92
Idem voor materieel	23.51	72.09	286.35	83.00	37.68	103.54	176.31	183.91	91.64	64.17
	f 898,756.44	f 2,495,039.58^5	f 870,576.73	f 758,755.37	f 1,158,705.46^5	f 2,490,961.64^5	f 1,543,417.19	f 1,876,881.06^5	f 2,548,086.54	f 2,840,354.44^5

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

ALGEMEENE STAAT *der ontvangsten wegens de inkomende en*

	Gelderland.	Luik.	Oost-Vlaanderen.	West-Vlaanderen.	Henegouwen.	Noord-Holland.	Zuid-Holland.
5	f 352,814.50^{5}	f 142,916.64^{5}	f 75,140.18	f 475,032.20	f 600,804.75	f 1,180,069.71	f 1,433,100.59^{5}
	»	»	5,431.67	9,446.67^{5}	»	113,278.76^{5}	89,035.41
	106,550.02^{5}	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	4,818.80^{5}	2,002.95^{5}
ı	3,066.49^{5}	1,249.44^{5}	246.05^{5}	2,149 29^{5}	4,065.77^{5}	3,649 41^{5}	4,271.01^{5}
	»	»	90.00	12.30	»	4,823.00	2,851.00
)	987.50	400.48	»	»	78.75	1,240.00	»
35	f 463,418.52^{5}	f 144,566.57	f 80,907.90^{5}	f 486,640.47	f 604,949.27^{5}	f 1,307,909.69^{5}	f 1,531,260.97^{5}
)	f 57,108.88^{5}	f 154,811.13	f 297,634.54	f 173,483.42	f 237,711.49	f 208,814.35	f 393,373.50^{5}
3	54,595.57	24,066.98	162,434.83^{5}	117,474.14^{5}	121,242.40^{5}	460,651.50^{5}	578,824.86
)	157,299.31	192,100.82	456,846.93^{5}	352,672.75	325,831.93	»	»
5	119,895.51^{5}	124,368.51^{5}	232,983.60	152,635.64	132,251.23	321,563.90	308,230.58
	»	12,712.73^{5}	13.81	»	9.00	»	»
7	72,942.74	114,297.36^{5}	126,188.32^{5}	106,910.68	138,136.37^{5}	206,498.82^{5}	232,752.62^{5}
35	212,611.96^{5}	335,828.67	344,699.60	215,659.66	247,100.60^{5}	611,168.97	745,518.54
75	7,272.59^{5}	21,695.18	19,118.73	23,286.47^{5}	22,777.49^{5}	100,999.25	73,190.67
35	28,635.76	109,239.10	414,938.91	290,172.25	452,876.15^{5}	53,382.76	119,678.02
55	4,859.95^{5}	»	289,438.41	19,796.34^{5}	80,497.21^{5}	439,950.20^{5}	204,331.83^{5}
)	32,408.91	50,518.48^{5}	104,590.20	61,139.53	78,893.57^{5}	135,280.49	149,116.25^{5}
25	7,864.95^{5}	9,656.34	22,659.57	17,630.63	16,778.87	»	»
05	3,175.33	9,359.92	17,680.03	12,348.84	15,386.65^{5}	7,076.72^{5}	37,150.46^{5}
3	0.88	12.54^{5}	1,630.61	30.51^{5}	204.15^{5}	2,607.92	122.92
5	83.00	37.68	103.54	176.31	183.91	91.64	64.17
3	f 758,755.37	f 1,158,705.46^{5}	f 2,490,961.64^{5}	f 1,543,417.19	f 1,876,881.06^{5}	f 2,548,086.54	f 2,840,354.44^{5}

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling d*

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene beg

uitgaande regten en accijnsen, over het dienstjaar 1829.

Zeeland.	Namen.	Antwerpen.	Utrecht.	Vri… …i.	Buitengewoon (opcenten voor het Rijk).	Algemeene totalen.
f 10,153.95	f 89,902.20	f 1,060,276.11	f 17,916.28^5	f 1	»	f 6,140,400.01^5
3,523 83	»	102,616.12^5	»		»	345,229.08^5
»	»	»	»		»	107,489.51^5
40.88	»	»	»		»	10,410.90^5
57.76^5	278.95	2,991.56	90.99		»	25,765,16
330.00	»	1,536.00	»		»	9,714.30
43.27^5	»	»	»		»	3,128.24
f 14,149.70	f 90,181.15	f 1,167,419.79^5	f 18,007.27^5	f 1	»	f 6,642,137.22
f 28,463 92^5	f 134,601.12^5	f 198,628.49^5	f 28,103.85	f 1.41^5	f 359,853.70	f 3,127,959.11^5
158,666.54	32,022.75^5	132,591.34	131,954.26	1.92	»	2,476,398.92
34,740.01	109,320.79	157,735.13	»	.64^5	»	2,750,622.64^5
76,791.35	46,029.18^5	134,114.13	70,015.49	1.74^5	324,910.39^5	2,824,221.14
»	7.48^5	»	»	.79^5	6,932.87	60,262.66^5
27,244.59	43,577.83	172,429.33^5	49,786.57^5	.08	227,369.09^5	1,976,362.17^5
98,862.77^5	49,048.87	161,926.56	112,744.06^5	2.12	595,396.26	5,175,367.38
3,154.26	8,990.34	33,651.77	4,147.94^5	.30^5	59,623.11	518,262.41^5
17,216.66^5	130,488.82^5	254,635.08	16,113.94^5	.89	378,104.08	3,286,596.97
10,489.44^5	1,552.18^5	277,721 51	102,437.35^5	.28^5	195,586.59	1,700,098.87^5
26,737.43	24,706.27^5	75,461.93^5	29,273.32	3.19^5	138,404.92	1,203,058.11^5
1,736.98^5	5,454.99	7,886.43^5	»	.48^5	17,929.53	155,849.01^5
1,840.00^5	6,734.62	9,168.18	1,923.16^5	.74	23,117.86^5	200,947.60^5
68 49^5	»	307.93	»	.40^5	»	6,095.40^5
37.00	39.84	54.15	»	.81	»	1,603.81
f 486,049.47^5	f 592,575.11^5	f 1,616,311.98	f 546,499.97	f 74.83^5	f 2,327,228.41^5	f 25,463,706.25

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

uitgaande regten en accijnsen, over het dienstjaar 1829.

Zeeland.	Namen.	Antwerpen.	Utrecht.	Vriesland.	Overijssel.	Groningen.	Drenthe.	Luxemburg.	Totalen van het gewoon.	Buitengewoon (opcenten voor het Rijk).	Algemeene totalen.
f 10,153.95	f 89,902.20	f 1,060,276.11	f 17,916.28^{5}	f 112,808.53	f 114,233.57^{5}	f 49,523.21^{5}	f 1,483.14^{5}	f 131,757.58	»	»	f 6,140,400.01^{5}
3,523 83	»	102,616.12^{5}	»	10,302.17	363.15	10,015.61	»	»	»	»	345,229.08^{5}
»	»	»	»	»	939.49	»	»	»	»	»	107,489.51^{5}
40.88	»	»	»	1,507.60	28.40^{5}	2,012.26	»	»	»	»	10,410.90^{5}
57.76^{5}	278.95	2,991.56	90.99	304.15^{5}	544.98	325.80	11.24^{5}	1,073.68	»	»	25,765,16
330.00	»	1,536.00	»	»	»	72.00	»	»	»	»	9,714.30
43.27^{5}	»	»	»	»	121.25	»	»	243.48^{5}	»	»	3,128.24
f 14,149.70	f 90,181.15	f 1,167,419.79^{5}	f 18,007.27^{5}	f 124,922.45^{5}	f 116,230.85	f 61,948.88^{5}	f 1,494.39	f 133,074.74^{5}	»	»	f 6,642,137.22
f 28,463 92^{5}	f 134,601.12^{5}	f 198,628.49^{5}	f 28,103.85	f 151,774.96^{5}	f 72,354.27	f 33,897.00	f 6,594.00	f 58,021.29^{5}	f 2,768,105.41^{5}	f 359,853.70	f 3,127,959.11^{5}
158,666.54	32,022.75^{5}	132,591.34	131,954.26	126,886.90	38,783.46	22,438.93	2,265.82^{5}	7,492.30	2,476,398.92	»	2,476,398.92
34,740.01	109,320.79	157,735.13	»	»	79,106.66	86,280.56^{5}	30,510.01	130,230.51	2,750,622.64^{5}	»	2,750,622.64^{5}
76,791.35	46,029.18^{5}	134,114.13	70,015.49	121,226.66	53,790.33^{5}	79,377.90^{5}	27,716.98^{5}	56,306.12^{5}	2,499,310.74^{5}	324,910.39^{5}	2,824,221.14
»	7.48^{5}	»	»	»	»	»	»	40,188.26	53,329.79^{5}	6,932.87	60,262.66^{5}
27,244.59	43,577.83	172,429.33^{5}	49,786.57^{5}	27,237.48^{5}	38,492.45	18,179.66	6,054.53	60,606.72	1,748,993.08	227,369.09^{5}	1,976,362.17^{5}
98,862.77^{5}	49,048.87	161,926.56	112,744.06^{5}	255,239 51	156,268.69^{5}	192,877.88	44,881.28	95,037.03	4,579,971.12	595,396.26	5,175,367.38
3,154.26	8,990.34	33,651.77	4,147.94^{5}	14,886.40	7,851.85^{5}	14,137.49^{5}	2,560.46	13,054.98	458,639.30^{5}	59,623.11	518,262.41^{5}
17,216.66^{5}	130,488.82^{5}	254,635.08	16,113.94^{5}	5,131.72	15,375.63	13,147.28^{5}	2,518.04^{5}	30,154.44	2,908,492.89	378,104.08	3,286,596.97
10,489.44^{5}	1,552.18^{5}	277,721 51	102,437.35^{5}	9.62^{5}	7,857.32^{5}	12,993.13	»	11,131.21	1,504,512.28^{5}	195,586.59	1,700,098.87^{5}
26,737.43	24,706.27^{5}	75,461.93^{5}	29,273.32	39,984.50^{5}	22,469.43	21,720.83	5,420.24^{5}	21,564.01	1,064,653.19^{5}	138,404.92	1,203,058.11^{5}
1,736.98^{5}	5,454.99	7,886.43^{5}	»	»	3,955.35^{5}	4,314.06^{5}	1,525.47	6,518.75	137,919 48^{5}	17,929.53	155,849.01^{5}
1,840.00^{5}	6,734.62	9,168.18	1,923.16^{5}	4,611.73^{5}	2,168.38	1,592.54^{5}	739.55^{5}	4,565.38^{5}	177,829.74	23,117.86^{5}	200,947.60^{5}
68 49^{5}	»	307.93	»	31.84	4.27	»	»	1,042.03	6,095.40^{5}	»	6,095.40^{5}
37.00	39.84	54.15	»	282.29	38.84	3.34	12.98	13 17	1,603.81	»	1,603.81
f 486,049.47^{5}	f 592,575.11^{5}	f 1,616,311.98	f 546,499.97	f 747,303.63^{5}	f 498,516.95^{5}	f 500,960.63	f 130,799.38^{5}	f 535,926.21^{5}	f 23,136,477.83^{5}	f 2,327,228.41^{5}	f 25,463,706.25

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

BIJLAGE n°. 6.

STAAT *aanwijzende den stand der algemeene begrooting*

HOOFDSTUKKEN DER BEGROOTING.	BEDRAG DER BEGROOTING.			BIJ: Overgebragt het rest, beschikbaar op de begrootingen van 1826, volgens Koninklijk besluit van 10 Julij 1829, n°. 137.			
	Gewoon.	Gewoon, na af- en overschrijving, ten gevolge van art. 1 en 2 der wet van 23 December 1824 (*Staatsblad* n°. 74) en van art. 1 en 2 der wet van 23 December 1825 (*Staatsblad* n°. 82).	Buitengewoon. (Eerste onderdeel.)	Gewoon.	Buitengewoon. (Eerste onderdeel.)	Gewoon.	Buitengewoon. (Eerste onderdeel).
1. Huis des Konings . .	f 2,600,000.00	f 2,100,000.00	»	»	»	f 2,100,000.00	»
2. De Secretarie van Staat, de Hooge Collegiën en ambtenaren, tot geen bijzonder vak van administratie behoorende	1,005,143.00	1,120,229.50	»	f 23,700.00	»	1,143,929.50	»
3. Buitenlandsche Zaken.	678,790 00	678,790.00	f 66,000.00	2,532.71^{5}	»	681,322.71^{5}	f 66,000.00
4. Justitie	246,500.00	224,800.00	2,034,863.11	28,050.25^{5}	f 236,742.98^{5}	252,850.25^{5}	2,271,606.09^{5}
5. Binnenlandsche Zaken.	2,267,553.42	5,870,085.36	2,981,351.14^{5}	402,115.49^{5}	338,092.66^{5}	} 6,384,239.72	3,346,763.81
Roomsch-Katholijke Eeredienst	1,826,859.58	»	»	112,038.86^{5}	27,320.00		
6. Hervormde en andere Eerediensten, behalve die der Roomsch-Katholijken	1,325,755.65	1,389,902.60	»	125.70	»	1,390,028.30	»
7. Oorlog	16,677,062.17	16,577,062.17	1,682,217.32	937,716.77^{5}	642,678.48	17,514,778.94^{5}	2,324,895.80
8. { Nationale Nijverheid en Koloniën	1,022,355.06	»	»	»	»	»	»
Marine	5,395,291.34	»	»	»	»	»	»
Marine en Koloniën .	»	5,423,561.34	1,900,000.00	372,479.74	26,953.48^{5}	5,796,041.08	1,926,953.48^{5}
9. Financiën	26,829,742.67	26,490,621.92	7,902,645.61	1,044,879.06	145,865.82^{5}	27,535,500.98	8,048,511.43^{5}
	f 59,875,052.89	f 59,875,052.89	f 16,567,077.18^{5}	f 2,923,638.60^{5}	f 1,417,653.44	f 62,798,691.49^{5}	f 17,984,730.62^{5}
		f 76,442,130.07^{5}		f 4,341,292.04^{5}		f 80,783,422.12	

	Rest, beschikbaar op dienst 1827, volgens bijlage n°. 6 van deze begrootings-rekening.	
	Gewoon.	Buitengewoon. (Eerste onderdeel.)
De Secretarie van Staat, de Hooge Collegiën en ambtenaren, tot geen bijzonder vak van administratie behoorende		
Buitenlandsche Zaken	f 28,493.00^{5}	»
Justitie	8,126.12	f 1,236.40^{5}
Binnenlandsche Zaken	71,590.80^{5}	327,505.60^{5}
Hervormde en andere Eerediensten, behalve die der Roomsch-Katholijken	625,171.78^{5}	681,531.57
Oorlog.	2,346.56	»
Marine en Koloniën	917,863.80	429,882.45
Financiën	136,266.80	290,513.17^{5}
. . . . .	668,549.33	18,233.58^{5}
	f 2,458,408.21	f 1,648,902.79
	f 4,107,311.00	

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

.GE n°. 6.

STAAT *aanwijzende den stand der algemeene begrooting*

[H]OOFDSTUKKEN DER BEGROOTING.	BEDRAG DER BEGROOTING. Gewoon.	BEDRAG DER BEGROOTING. Gewoon, na af- en overschrijving, ten gevolge van art. 1 en 2 der wet van 23 December 1824 (*Staatsblad* n°. 74) en van art. 1 en 2 der wet van 23 December 1825 (*Staatsblad* n°. 82).	BEDRAG DER BEGROOTING. Buiten-gewoon. (Eerste onderdeel.)	BIJ: Overgebragt het rest, beschikbaar op de begrootingen van 1826, volgens Koninklijk besluit van 10 Julij 1829, n°. 137. Gewoon.	BIJ: Overgebragt het rest, beschikbaar op de begrootingen van 1826, volgens Koninklijk besluit van 10 Julij 1829, n°. 137. Buiten-gewoon. (Eerste onderdeel.)	Gewoon.	Buiten-gewoon. (Eerste onderdeel).
uis des Konings . .	f 2,600,000.00	f 2,100,000.00	»	»	»	f 2,100,000.00	»
e Secretarie van Staat, le Hooge Collegiën en ambtenaren, tot geen bijzonder vak van administratie behoorende	1,005,143.00	1,120,229.50	»	f 23,700.00	»	1,143,929.50	»
uitenlandsche Zaken.	678,790.00	678,790.00	f 66,000.00	2,532.71^{5}	»	681,322.71^{5}	f 66,000.00
ustitie	246,500.00	224,800.00	2,034,863.11	28,050.25^{5}	f 236,742.98^{5}	252,850.25^{5}	2,271,606.09^{5}
innenlandsche Zaken.	2,267,553.42	5,870,085.36	2,981,351.14^{5}	402,115.49^{5}	338,092.66^{5}	} 6,384,239.72	3,346,763.81
oomsch-Katholijke Eeredienst	1,826,859.58	»	»	112,038.86^{5}	27,320.00		
ervormde en andere Eerediensten, behalve die der Roomsch-Katholijken	1,325,755.65	1,389,902.60	»	125.70	»	1,390,028.30	»
orlog	16,677,062.17	16,577,062.17	1,682,217.32	937,716.77^{5}	642,678.48	17,514,778.94^{5}	2,324,895.80
ationale Nijverheid en Koloniën	1,022,355.06	»	»	»	»	»	»
[M]arine	5,395,291.34	»	»	»	»	»	»
[M]arine en Koloniën .	»	5,423,561.34	1,900,000.00	372,479.74	26,953.48^{5}	5,796,041.08	1,926,953.48^{5}
inanciën	26,829,742.67	26,490,621.92	7,902,645.61	1,044,879.06	145,865.82^{5}	27,535,500.98	8,048,511.43^{5}
	f 59,875,052.89	f 59,875,052.89	f 16,567,077.18^{5}	f 2,923,638.60^{5}	f 1,417,653.44	f 62,798,691.49^{5}	f 17,984,730.62^{5}
		f 76,442,130.07^{5}		f 4,341,292.04^{5}		f 80,783,422.12	

	Rest, beschikbaar op dienst 1827, volgens bijlage n°. 6 van deze begrootings-rekening. Gewoon.	Rest, beschikbaar op dienst 1827, volgens bijlage n°. 6 van deze begrootings-rekening. Buitengewoon. (Eerste onderdeel.)
ecretarie van Staat, de Hooge Collegiën en ambtenaren, tot geen bijzonder vak van ministratie behoorende	f 28,493.00^{5}	»
nlandsche Zaken	8,126.12	f 1,236.40^{5}
tie	71,590.80^{5}	327,505.60^{5}
nlandsche Zaken	625,171.78^{5}	681,531.57
rmde en andere Eerediensten, behalve die der Roomsch-Katholijken	2,346.56	»
g.	917,863.80	429,882.45
ne en Koloniën	136,266.80	290,513.17^{5}
nciën	668,549.33	18,233.58^{5}
	f 2,458,408.21	f 1,648,902.79
	f 4,107,311.00	

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

over het dienstjaar 1827, *onder ultimo December* 1829.

GEDANE VEREVENDE BETALINGEN.						REST BESCHIKBAAR.	
GEWOON.			BUITENGEWOON. (Eerste onderdeel.)				
Anterieur aan 1°. Januarij 1829	Gedurende den jare 1829.	Totaal.	Anterieur aan 1°. Januarij 1829.	Gedurende den jare 1829.	Totaal.	Gewoon.	Buiten-gewoon. (Eerste onderdeel.)
f 2,100,000.00	»	f 2,100,000.00	»	»	»	»	»
1,107,553.18^{5}	f 7,883.31	1,115,436.49^{5}	»	»	»	f 28,493.00^{5}	»
672,464.48	732.11	673,196.59	f 64,763.59^{5}	»	f 64,763.59^{5}	8,126.12^{5}	f 1,236.40^{5}
164,918.89^{5}	16,340.55^{5}	181,259.45	1,691,583.01	f 252,517.48	1,944,100.49	71,590.80^{5}	327,505.60^{5}
5,406,954.82^{5}	352,113.11	5,759,067.93^{5}	2,200,050.17^{5}	465,182.06^{5}	2,665,232.24	625,171.78^{5}	681,531.57
1,379,630.64	8,051.10	1,387,681.74	»	»	»	2,346.56	»
15,363,899.48^{5}	1,233,015.66	16,596,915.14^{5}	1,272,418.16^{5}	622,595.18^{5}	1,895,013.35	917,863.80	429,882.45
»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»
4,941,911.14	717,863.14	5,659,774.28	1,730,031.21	6,409.10	1,736,440.31	136,266.80	190,513.17^{5}
22,134,613.89	4,732,337.76	29,866,951.65	6,451,110.83	1,579,167.02	8,030,277.85	668,549.33	18,233.58^{5}
f 53,271,946.54	f 7,068,336.74^{5}	f 60,340,283.28^{5}	f 13,409,956.98^{5}	f 2,925,870.85	f 16,335,827.83^{5}	f 2,458,408.21	f 1,648,902.79
f 76,676,111.12						f 4,107,311.00 (Zie de toelichting hieronder.)	

Vrijvallende verklaard bij Koninklijk besluit van 10 Maart 1830, n°. 111.		Rest beschikbaar.	
Gewoon.	Buitengewoon. (Eerste onderdeel.)	Gewoon.	Buitengewoon. (Eerste onderdeel.)
f 25,493.00^{5}	»	f 3,000.00	»
»	»	8,126.12^{5}	f 1,236.40^{5}
»	»	71,590.80^{5}	327,505.60^{5}
»	»	625,171.78	681,531.57
9.51	»	2,337.05	»
68.14^{5}	f 31.13^{5}	917,795.65^{5}	429,851.31^{5}
»	»	136,266.80	190,513.17^{5}
»	»	668,549.33	18,233 58^{5}
a. f 25,570.66	*b.* f 31.13^{5}	f 2,432,837.55	f 1,648,871.65^{5}
f 25,601.79^{5}		f 4,081,709.20^{5}	

AANMERKINGEN.

a. Deze vrijvallende som moet strekken tot toevoeging aan de buitengewone Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1831 (zie den algemeenen staat van den toestand van 's Rijks schatkist op 1°. Januarij 1830, tweede afdeeling, onder de lasten, dienst 1827).

b. Deze vrijvallende som zal later moeten strekken tot gedeeltelijke bestrijding van het aangewezene op het millioen gulden, bij art. 2 der wet van 11 April 1827 (*Staatsblad* n°. 15), voor onvoorziene behoeften over 1827, ter beschikking van Zijne Majesteit gesteld (zie den algemeenen staat als voren).

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

BIJLAGE n°. 7A

STAAT, *aanwijzende den stand der algemeene begrooting*

HOOFDSTUKKEN DER BEGROOTING.	BEDRAG DER BEGROOTING.			GEDANE	
				GEWOON.	
	Gewoon.	Gewoon, na af- en overschrijving, ten gevolge van art. 1 en 2 der wet van 23 December 1824 (*Staatsblad* n° 74) en van art. 1 en 2 der wet van 23 December 1825 (*Staatsblad* n°. 82).	Buitengewoon. (Eerste onderdeel.)	Anterieur aan 1°. Januarij 1829.	Gedurende den jare 1829.
I. Huis des Konings	f 2,600,000.00	f 2,100,000.00	»	f 2,100,000.00	»
II. De Secretarie van Staat, de Hooge Collegiën en ambtenaren tot geen bijzonder vak van administratie behoorende.	1,005,143.00	1,120,229.50	»	1,020,866.43	f 86,611.99^{5}
III. Buitenlandsche Zaken	678,790.00	678,790.00	f 118,000.00	600,706.52^{5}	57,693.79^{5}
IV. Justitie	246,500.00	219,800.00	2,033,203.60	148,370.33^{5}	28,085.28^{5}
V. Binnenlandsche Zaken	2,267,553.42	5,870,085.36	2,200,000.00	4,467,430.58^{5}	874,701.10^{5}
Roomsch-Katholijke Eeredienst. .	1,826,859.58	»	»		
VI. Hervormde en andere Eerediensten, behalve die der Roomsch-Katholijke.	1,325,755.65	1,383,902.60	»	1,254,736.13	128,880.84
VII. Oorlog	16,677,062.17	16,587,062 17	1,682,139.32	8,634,901.74	6,150,417.38^{5}
VIII. Nationale Nijverheid en Koloniën.	1,022,355.06	»	»	»	»
VIII. Marine	5,395,291.34	»	»	»	»
VIII. Marine en Koloniën	»	5,424,561.34	2,754,800.00	3,326,674.60	1,838,425.54^{5}
IX. Financiën	26,829,742.67	26,490,621.92	8,067,827.50	19,420,173.55^{5}	2,722,176.47^{5}
		f 59,875,052.89	f 16,855,970.42	f 40,973,859.90	f 11,886,992.42^{5}
	f 59,875,052.89	f 76,731,023.31			

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

over het dienstjaar 1828, *onder ultimo December* 1829.

VEREVENDE BETALINGEN.				REST BESCHIKBAAR.		AANMERKINGEN.
	BUITENGEWOON. (Eerste onderdeel.)					
Totaal.	Anterieur aan 1°. Januarij 1829.	Gedurende den jare 1829.	Totaal.	Gewoon.	Buitengewoon. (Eerste onderdeel.)	
f 2,100,000.00	»	»	»	»	»	*a.* Onder deze som is begrepen die van f 1,400,000, waarover ten behoeve van het Amortisatie-Syndicaat is beschikt tot teruggave der uit de buitengewone begrooting van Staatsuitgaven, dienst 1827, tweede onderdeel, hoofdstuk VIII, bij voorschot gedane betaling wegens renten en aflossing over 1827 van het kapitaal van f 20,000,000, volgens de wet van 23 Maart 1826 (*Staatsblad* n°. 12) voor de overzeesche bezittingen opgenomen (zie bijlage n°. 12, sub litt. A, van deze begrootings-rekening).
1,107,478.42^5	»	»	»	f 12,751.07^5	»	
658,400.32	f 100,658.89	f 16,185.24	f 116,844.13	20,389.68	f 1,155.87	
176,455.62	1,506,390.12	313,707.33^5	1,820,097.45^5	43,344.38	213,106.14^5	
5,342,131.69	1,387,352.69^5	364,256.41	1,751,609.10^5	527,953.67	448,390.89^5	
1,383,616.97	»	»	»	285.63	»	
14,785,319.12^5	286,173.75^5	612,876.49^5	899,050.25	1,801,743.04^5	783,089.07	
»	»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	»	
5,165,100.14^5	*a* 2,392,624.64^5	209,090.05	2,601,714.69^5	259,461.19^5	153,085.30^5	
22,142,350.03	6,339,785.72	30,369.54	6,370,155.26	4,348,271.89	1,697,672.24	
f 52,860,852.32^5	f 12,012,985.72	f 1,546,485.07	f 13,559,470.89^5	f 7,014,200.56^5	f 3,296,499.52^5	
f 66,420,323.22				f 10,310,700.09		

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

Bijlage n°. 8.

STAAT *aanwijzende den stand der algemeene begrooting over het*

HOOFDSTUKKEN DER BEGROOTING.		BEDRAG DER BEGROOTING.		
		Gewoon.	Gewoon, na af- en overschrijving ten gevolge van art. 1 en 2 der wet van 23 December 1824 (*Staatsblad* n°. 74) en van art. 1 en 2 der wet van 23 December 1825 (*Staatsblad* n°. 82).	Buitengewoon. (Eerste onderdeel.)
I.	Huis des Konings	f 2,600,000.00	f 2,100,000.00	»
II.	De Secretarie van Staat, de Hooge Collegiën en ambtenaren, tot geen bijzonder vak van administratie behoorende	1,005,143.00	1,120,229.50	»
III.	Buitenlandsche Zaken	678,790.00	678,790.00	f 144,000.00
IV.	Justitie	246,500.00	216,800.00	2,033,203.60
V.	Binnenlandsche Zaken	2,267,553.42	5,870,085.36	3,212,265.26
	Roomsch-Katholijke Eeredienst	1,826,859.58	»	»
VI	Hervormde en andere Eerediensten, behalve die der Roomsch-Katholijken	1,325,755.65	1,389,902 60	»
VII.	Oorlog	16,677,062.17	16,587,062 17	1,629,973.70
VIII.	Nationale Nijverheid en Koloniën	1,022,355.06	»	»
	Marine	5,395.291.34	»	»
	Marine en Koloniën	»	5,424,561.34	2,754,173.68
IX.	Financiën	26,829,742.67	26,487,621.92	8,055,327 50
			f 59,875,052.89	f 17,828,943.74
		f 59,875,052.89	f 77,703,996.63	

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

dienstjaar 1829, *onder ultimo December deszelven jaars.*

Gedane vereffende betalingen.		Rest beschikbaar.		*Aanmerkingen.*
Gewoon.	Buitengewoon. (Eerste onderdeel.)	Gewoon.	Buitengewoon. (Eerste onderdeel).	
f 2,100,000.00	»	»	»	
1,021,765.39^{5}	»	f 98,464.10^{5}	»	
580,398.07^{5}	f 111,604.72	98,391.92^{5}	f 32,395.28	
145,863.76	1,505,192.89	70,936.24	528,010.71	
4,321,070.96^{5}	1,967,256.51^{5}	1,549,014.39^{5}	1,245,008.74^{5}	
1,259,684.40^{5}	»	130,218.19^{5}	»	
5,639,403.44^{5}	195,659.13^{5}	10,947,658.72^{5}	1,434,314.56^{5}	
»	»	»	»	
»	»	»	»	
3,427,861.09^{5}	2,209,471.29^{5}	1,996,700.24^{5}	544,702.38^{5}	
19,482,317.32^{5}	6,338,464.64^{5}	7,059,304.59^{5}	1,716,862.85^{5}	
f 37,924,364.46^{5}	f 12,327,649.20	f 21,950,688.42^{5}	f 5,501,294.54	
f 50,252,013.66^{5}		f 27,451,982.96^{5}		

Aanmerkingen:

	Rest beschikbaar. Gewoon.	Rest beschikbaar. Buitengewoon. (Eerste onderdeel).
Dienst 1827 (bijlage n°. 6)	f 668,549.33	f 18,233.58^{5}
» 1828 (» » 7)	4,348,271.89	1,697,672.24
» 1829 (» » 8)	7,059,304.59^{5}	1,716,862.85^{5}
	f 12,076,125.81^{5}	f 3,432,768.68
	f 15,508,894.49^{5}	

Volgens de tweede bladzijde (zie de uitslaande tabel tegenover blz. 6) van deze begrootings-rekening, bedragen de geautoriseerde vóórbetalingen ten behoeve van het Departement van Financiën . . . . . 14,283,246.28^{5}

waaronder is begrepen eene som van f 12,788,462.73 wegens kosten van invordering der middelen, die niet wel voor eene splitsing per dienst vatbaar is.

Rest beschikbaar op de begrootingen voor Financiën, dienst 1827—1829 . . . . . . f 1,225,648.21

III. *Voorloopige bepalingen omtrent a[l]*

(Bijlagen behoorende bij de rekening

Bijlage n°. 9.

HOOFDSTUKKEN der BEG

I.	Huis des Konings . . . .
II.	De Secretarie van Staat, de Hooge Colle[giën] ... geen bijzonder vak van administratie bel[hoorende]
III.	Buitenlandsche Zaken . . . .
IV.	Justitie . . . .
V.	Binnenlandsche Zaken . . . .
VI.	Hervormde en andere Eerediensten, beha[lve] ... Katholijken . . . .
VII.	Oorlog . . . .
VIII.	Marine en Koloniën . . . .
IX.	Financiën . . . .

Bijlage n°. 10.

STAAT *aanwijzende d[e]* ... *onder ultimo December*

	HOOFDSTUKKEN DER BEGROOTING.	Be[...] ge[...] fonds[...] het Am[...] Synd[...]
I.	Huis des Konings.	
II.	De Secretarie van Staat, de Hooge Collegiën en ambtenaren, tot geen bijzonder vak van administratie behoorende	
III.	Buitenlandsche Zaken	
IV.	Justitie	
V.	Binnenlandsche Zaken.	f 1,197[...]
VI.	Hervormde en andere Eerediensten, behalve die der Roomsch-Katholijken	
VII.	Oorlog.	1,500,[...]
VIII.	Marine en Koloniën.	
IX.	Financiën	3,889,[...]
		f 6,586,[...]

bepaling der som tot aankoop van schuld voor 1831.

gemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

tot aankoop van schuld voor 1831.

gen van 1825 en vroeger tot 1829.)

STAAT *aanwijzende den stand der buitengewone begrooting*

...	Bedrag der begrooting, gelijkstaande met de verstrekte fondsen door het Amortisatie-Syndicaat.	Bij: overgebragt het rest, beschikbaar op de begrooting van 1826, volgens Koninklijk besluit van 10 Julij 1829, n°. 137.	Totaal.	AANMERKINGEN.
. . . . .	»	»	»	de som van f 443,046.25[5] is begrepen die van
enaren, tot	»	»	»	, welke bij Zijner Majesteits besluit van 16 n°. 111, over het dienstjaar 1827 is vrijvallend
. . . . .	»	»	»	aan het Amortisatie-Syndicaat teruggegeven
. . . . .	»	»	»	°. 12, sub. litt. { B f 129,600.07 / C 96,474.02 } f 226,074.09
. . . . .	f 1,069,495.00	f 317,468.07[5]	f 1,386,963.07[5]	grootings-rekening).
Roomsch-	»	»	»	
. . . . .	»	1,048.12[5]	1,048.12[5]	
. . . . .	1,400,000.00	»	1,400,000.00	
. . . . .	4,687,441.10	59,000.00	4,746,441.10	
	f 7,156,936.10	f 377,516.20	f 7,534,452.30	

buitengewone begrooting (IIde onderdeel) over het dienstjaar 1828,

ing (IIde onderdeel) onder het dienstjaar 1829,

...EDANE VEREVENDE BETALINGEN. ...r ... Januarij 18...	Gedurende den jare 1829.	Totaal.	Rest beschikbaar.	Rest ...hikbaar.	AANMERKINGEN.
»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	
918,043.45[5]	f 118,862.21[5]	f 1,036,905.67	f 160,094.33	...79,427.98	
»	»	»	»	»	
»	1,500,000.00	1,500,000.00	»	...00,000.00	
»	»	»	»	»	
3,292,234.43	224,250.11	3,516,484.54	373,473.00[5]	...03,065.85[5]	
f 4,210,277.88[5]	f 1,843,112.32[5]	f 6,053,390.21	f 533,567.33[5]	...82,493.83[5]	

Bijlage n°. 9.

STAAT *aanwijzende den stand der buitengewone begrooting (IIde onderdeel) over het dienstjaar 1827, onder ultimo December 1829.*

HOOFDSTUKKEN DER BEGROOTING.	Bedrag der begrooting, gelijkstaande met de verstrekte fondsen door het Amortisatie-Syndicaat.	Bij: overgebragt het rest, beschikbaar op de begrooting van 1826, volgens Koninklijk besluit van 10 Julij 1829, n°. 137.	Totaal.	Gedane verevende betalingen: Anterieur aan 1°. Januarij 1829.	Gedane verevende betalingen: Gedurende den jare 1829.	Gedane verevende betalingen: Totaal.	Rest beschikbaar.	AANMERKINGEN.
I. Huis des Konings	»	»	»	»	»	»	»	*a.* Onder de som van f 443,046.25^5 is begrepen die van f 226,074.09, welke bij Zijner Majesteits besluit van 16 Maart 1830, n°. 111, over het dienstjaar 1827 is vrijvallend verklaard en aan het Amortisatie-Syndicaat teruggegeven (zie Bijlage n°. 12, sub. litt. { B f 129,600.07 / C 96,474.02 } f 226,074.09 van deze begrootings-rekening).
II. De Secretarie van Staat, de Hooge Collegiën en ambtenaren, tot geen bijzonder vak van administratie behoorende	»	»	»	»	»	»	»	
III. Buitenlandsche Zaken	»	»	»	»	»	»	»	
IV. Justitie	»	»	»	»	»	»	»	
V. Binnenlandsche Zaken	f 1,069,495.00	f 317,468.07^5	f 1,386,963.07^5	f 906,671.49	f 287,742.35	f 1,194,413.84	f 192,549.23^5	
VI. Hervormde en andere Eerediensten, behalve die der Roomsch-Katholijken	»	»	»	»	»	»	»	
VII. Oorlog	»	1,048.12^5	1,048.12^5	»	»	»	1,048.12^5	
VIII. Marine en Koloniën	1,400,000.00	»	1,400,000.00	1,400,000 00	»	1,400,000.00	»	
IX. Financiën	4,687,441.10	59,000.00	4,746,441.10	4,282,628.02^5	*a.* 443,046.25^5	4,725,674.28	20,766.82	
	f 7,156,936.10	f 377,516.20	f 7,534,452.30	f 6,589,299.51^5	f 730,788.60^5	f 7,320,088.12	f 214,364.18	

Bijlage n°. 10.

STAAT *aanwijzende den stand der buitengewone begrooting (IIde onderdeel) over het dienstjaar 1828, onder ultimo December 1829.*

HOOFDSTUKKEN DER BEGROOTING	Bedrag [illegible] fondsen voor het Amortisatie-Syndicaat.	Gedane verevende betalingen: [illegible]r [illegible] 1° Januarij 18[illegible].	Gedane verevende betalingen: Gedurende den jare 1829.	Gedane verevende betalingen: Totaal.	Rest beschikbaar.
I. Huis des Konings	»	»	»	»	»
II. De Secretarie van Staat, de Hooge Collegiën en ambtenaren, tot geen bijzonder vak van administratie behoorende	»	»	»	»	»
III. Buitenlandsche Zaken	»	»	»	»	»
IV. Justitie	»	»	»	»	»
V. Binnenlandsche Zaken	f 1,197,000.00	f 918,043.45^5	f 118,862.21^5	f 1,036,905.67	f 160,094.33
VI. Hervormde en andere Eerediensten, behalve die der Roomsch-Katholijken	»	»	»	»	»
VII. Oorlog	1,500,000.00	»	1,500,000.00	1,500,000.00	»
VIII. Marine en Koloniën	»	»	»	»	»
IX. Financiën	3,889,957.54^5	3,292,234.43	224,250.11	3,516,484.54	373,473.00^5
	f 6,586,957.54^5	f 4,210,277.88^5	f 1,843,112.32^5	f 6,053,390.21	f 533,567.33^5

Bijlage n°. 11.

STAAT *aanwijzende den stand der buitengewone begrooting (IIde onderdeel) onder het dienstjaar 1829, onder ultimo December deszelven jaars.*

HOOFDSTUKKEN DER BEGROOTING.	Bedrag der begrooting, gelijkstaande met de verstrekte fondsen door het Amortisatie-Syndicaat.	Gedane verevende betalingen.	Rest beschikbaar.	AANMERKINGEN.
I. Huis des Konings	»	»	»	
II. De Secretarie van Staat, de Hooge Collegiën en ambtenaren, tot geen bijzonder vak van administratie behoorende	»	»	»	
III. Buitenlandsche Zaken	»	»	»	
IV. Justitie	»	»	»	
V. Binnenlandsche Zaken	f 771,015.18	f 691,587.20	f 79,427.98	
VI. Hervormde en andere Eerediensten, behalve die der Roomsch-Katholijken	»	»	»	
VII. Oorlog	3,400,000.00	»	3,400,000.00	
VIII. Marine en Koloniën	»	»	»	
IX. Financiën	4,201,727.69^5	3,698,661.84	503,065.85^5	
	f 8,372,742.87^5	f 4,390,249.04	f 3,982,493.83^5	

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

Bijlage n°. 12.

OVERZIGT *betreffende de fondsen, door het Amortisatie-Syndicaat naar aanleiding der wetten van* 27 *December* 1822 *en* 5 *Junij* 1824, *n°.* 59 *en* 38,

Litt. A. STAAT aanwijzende den stand der som van f 30,000,000, welke naar aanleiding van art. 4, § *d*, der wet van 27 December 1822, n°. 59, door het Amortisatie Syndicaat in den loop van 5 jaren, aanvang nemende met 1823, aan 's Rijks schatkist moet worden verstrekt, ten einde dezelve in staat te stellen, om de sub 1 à 5 van § *d* art. 4 van voorzegde wet vermelde uitgaven te kunnen bestrijden; zullende de bedoelde som van f 30,000,000 moeten worden gevonden uit de opbrengst der domeinen, waarvan bij art. 7 van voorzegde wet de vervreemding is toegestaan.

Buitengewoon, IIde onderdeel. Dienstjaar.	Hoofdstuk.		Dienst 1823 (zie bijlage n°. 4 van de begrootings-rekening op 1°. Januarij 1826).	Dienst 1824 (zie bijlage n°. 5 van de begrootings-rekening op 1°. Januarij 1827).	Dienst 1825 (zie bijlage n°. 9 van de begrootings-rekening op 1°. Januarij 1828).	Dienst 1826 (zie bijlage n°. 10 van de begrootings-rekening op 1° Januarij 1829).	Dienst 1827 (zie bijlage n°. 9 van de begrootings-rekening op 1°. Januarij 1830).	Begrooting.	BETALINGEN. Verevende.	Bij crediet-opening.	Totalen.	Rest beschikbaar.
1823 1824 1825 1826 en 1827	V.	Binnenlandsche Zaken (voortzetting der groote land- en water-communicatiën)	f3,442,489.82	f1,700,000.00	f1,320,000.00	f1,048,420.00	f1,069,495.00	»	f 2,889,547.76 1,737,411.62^{5} 1,517 316.18^{5} 1,049,166.17^{5} 1,194,413.84	f20,754.00^{5}	f 8,408,699.59	f 171,795.23
	VIII.	Marine (buitengewone aanbouw van schepen en vaartuigen van oorlog)	1,000,000.00	300,000.00	600,000.00	1,100,000.00	»	»	998,304 95 299,809.62 596,812 40 1,105,073.01	»	2,999,999.98	»
						f2,148,420.00						
	VIII.	Marine en Koloniën (voorschot ten behoeve der geldmiddelen van de overzeesche bezittingen, voor de renten en aflossing over 1827 van het kapitaal van f 20,000,000, volgens de wet van 23 Maart 1826 *Staatsblad* n°. 12) voor gemelde bezittingen opgenomen) . .	»	»	»	»	*a. Memorie.*	»	»	»	»	»
		Te verminderen met hetgene bij Zr Ms. besluit van 10 Julij 1829, n°. 137, op Marine, dienst 1826, is vrijvallend verklaard en dientengevolge aan het Amortisatie-Syndicaat teruggegeven	»	»	»	0.02	»	f 22,611,984.80	»	»	»	»
						f2,148,419 98						
	IX.	Financiën (tot betaling van het mogelijk verschuldigde aan vreemde mogendheden, of wel derzelver onderdanen, wegens nog niet afgeloopen vereveningen)	»	»	»	»	600,000.00	»	600,000.00	»	600,000.00	»
	X.	Oorlog (suppletie van het fonds van het zuidelijk frontier)	1,500,000.00	1,000,000.00	1,580,000.00	851,580.00	»	»	848,363.23 1,576,039 78^{5} 1,654,548 86 851,580.00	»	4,930,531.87^{5}	1,048.12^{5}
	XII.	Aanvulling van het tekort op het dienstjaar 1822	»	3,000,000.00	2,500,000.00	»	»	»	3,000,000.00 2,500,000.00	»	5,500,000.00	»
			f5,942,489.82	f6,000.000.00	f6,000,000,00	f2,999,999.98	f1,669,495 00					
1828	V.	Binnenlandsche Zaken (als voor de dienst 1823)					(Zie bijlage n° 10) f 1.197.000.00	»	1,036,905.67	»	1,036,905.67	160,094.33
	VII.	Oorlog (als voor de dienst 1823)					1,500,000.00	»	1,500,000.00	»	1,500,000.00	»
								2,697,000.00				
1829	V.	Binnenlandsche Zaken (als voor de dienst 1823)					(Zie bijlage n°. 11)					
	VII.	Oorlog (als voor de dienst 1823)					f 771.015 18	»	691,587.20	11,900.20	703,487 40	67,527.78
	IX.	Financiën (tot betaling van het mogelijke verschuldigde aan vreemde mogendhededen, of wel derzelver onderdanen, wegens nog niet afgeloopen vereveningen)					3,400,000.00 520,000.00	» »	» 520,000.00	» »	» 520,000.00	3,400,000 00
								4,691,015.18				
		Totaal van het verstrekte aan 's Rijks schatkist door het Amortisatie-Syndicaat.						f 29,999,999 98	»	Rest	beschikbaar . . .	f 3,800,465 46^{5}
		Rest door het Amortisatie-Syndicaat te verstrekken op de som van . . . . f					30,000.000.00	0.02	»	»	»	0.02
								f 30,000,000.00	f 26,166,880.31	f32,654.20^{5}	f 26,199,534 51^{5}	f3,800,465.48^{5}

a. De bij dit hoofdstuk uitgetrokkene som van f 1,400,000 moet als voorschot worden aangemerkt, vermits dezelve uit de buitengewone begrooting van uitgaven over het dienstjaar 1828, eerste onderdeel (zie aldaar afdeeling I van het VIIIste hoofdstuk), aan het Amortisatie-Syndicaat is teruggegeven, weshalve het bedoelde voorschot alhier slechts voor *memorie* kan worden vermeld.

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

Bijdsen, *door het Amortisatie-Syndicaat naar aanleiding der wetten van* 27 *December* 1822 *en* 5 *Junij* 1824, *n°.* 59 *en* 38,

r aanleiding van art. 4, § *d*, der wet van 27 December 1822, n°. 59, door het Amortisatie Syndicaat in den loop van n verstrekt, ten einde dezelve in staat te stellen, om de sub 1 à 5 van § *d* art. 4 van voorzegde wet vermelde uitgaven 1 worden gevonden uit de opbrengst der domeinen, waarvan bij art. 7 van voorzegde wet de vervreemding is toegestaan.

Bu woo ond — Dienstjaar.	Dienst 1825 (zie bijlage n°. 9 van de begrootings-rekening op 1°. Januarij 1828).	Dienst 1826 (zie bijlage n°. 10 van de begrootings-rekening op 1° Januarij 1829).	Dienst 1827 (zie bijlage n°. 9 van de begrootings-rekening op 1°. Januarij 1830).	Begrooting.	BETALINGEN. Verevende.	Bij crediet-opening.	Totalen.	Rest beschikbaar.
	f1,320,000.00	f1,048,420.00	f1,069,495.00	»	f 2,889,547.76 1,737,411.62^5 1,517 316.18^5 1,049,166.17^5 1,194,413.84	f20,754.00^5	f 8,408,699.59	f 171,795.23
	600,000.00	1,100,000.00	»	»	998,304 95 299,809.62 596,812 40 1,105,073.01	»	2,999,999.98	»
		f2,148,420.00						
1823 1824 1825 1826 en 1827	»	»	*a. Memorie.*	»	»	»	»	»
	»	0.02	»	f 22,611,984.80	»	»	»	»
		f2,148,419 98						
	»	»	600,000.00	»	600,000.00	»	600,000.00	»
	1,580,000.00	851,580.00	»	»	848,363.23 1,576,039 78^5 1,654,548 86 851,580.00	»	4,930,531.87^5	1,048.12^5
	2,500,000.00	»	»	»	3,000,000.00 2,500,000.00	»	5,500,000.00	»
	f6,000,000,00	f2,999,999.98	f1,669,495 00					
1828.			(Zie bijlage n° 10) f 1,197,000.00	»	1,036,905.67	»	1,036,905.67	160,094.33
. . . .			1,500,000.00	»	1,500,000.00	»	1,500,000.00	»
				2,697,000.00				
. . . .			(Zie bijlage n°. 11) f 771,015 18	»	691,587.20	11,900.20	703,487 40	67,527.78
1829.			3,400,000.00	»	»	»	»	3,400,000 00
ndhededen, of wel derzel-			520,000.00	»	520,000.00	»	520,000.00	
				4,691,015.18				
icaat.				f 29,999,999 98	»	Rest	beschikbaar . .	f3,800,465.46^5
. . . .			f 30,000.000.00	0.02	»	»	»	0.02
				f 30,000,000.00	f 26,166,880.31	f32,654.20^5	f 26,199,534 51^5	f3,800,465.48^5

a.]aangemerkt, vermits dezelve uit de buitengewone begrooting van uitgaven over het dienstjaar 1828, eerste onderdeel teruggegeven, weshalve het bedoelde voorschot alhier slechts voor *memorie* kan worden vermeld.

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der s*

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begroo

aan 's Rijks schatkist verstrekt, mitsgaders van het gebruik, dat van die fonds

LITT. B. STAAT der door het Amortisatie-Syndicaat, overeenkomstig kist, aanvang nemende met 1°. Januarij 1823, in staat te stellen tot de betaling der buitengewone pensi afdeeling der begrooting van Staats-uitgaven zijn betaald geworden, en zulks tot den geheelen afloop v at tot het doen van voorzegde verstrekkingen aan 's Rijks schatkist in staat gesteld door het volgens lijke rentgevende schuld, ten bedrage van f 68,000,000 nominaal kapitaal, hetwelk in het grootboek

Buitengewoon, IIde onderdeel. Dienstjaar.	Hoofdstuk.		Dienst 1823 (zie bijlage n°. 4 van de begrootings-rekening op 1°. Januarij 1826).	Dienst 1824 (zie bijlage n°. 5 van de begrootings-rekening op 1°. Januarij 1827).	Die (zie b v beg re op 1	LINGEN. Crediet-ening.	Totalen.	Rest beschikbaar.
1823						»	f 3,544.859.01[5]	
1824						»	3,547,750.26[5]	
1825	IX.	Financiën	f 3,711,089.92[5]	f 3,598,980.11	f 4,	»	3,509,887.17	
1826						»	3,407,824.12[5]	
en 1827.		Af: De zevende afdeeling van dit hoofdstuk, dienst 1825 en 1826, en de zevende en achtste van dienst 1827 .				17,414.63	3,238,088.91	
						17,414.63	f 17,248,409.48[5]	
		Te verminderen met hetgeen bij Zijner Majesteits besluit van op dienst 1823 is vrijvallend verklaard en dientengevolge a teruggegeven.						
		Bij: Onbetaald gebleven, posten almede aan het Amortisatie-S						
		Idem bij Zijner Majesteits besluit van 25 Julij 1827, n°. 162, o						
		Bij: Onbetaald gebleven posten, als voren						
		Idem bij Zijner Majesteits besluit van 23 Mei 1828, n°. 74, o				»	656,707.04[5]	
		Bij: Onbetaald gebleven posten, als voren						
		Idem bij Zijner Majesteits besluit van 10 Julij 1829, n°. 137, o						
		Bij: Onbetaald gebleven posten, als voren						
		Idem bij Zijner Majesteits besluit van 16 Maart 1830, n°. 11						
						17,414.63	f 16,591,702.44	f 99,282.97
1828.	IX.	Financiën				5,140.28	2,984,123.23[5]	
		Af: De zevende afdeeling van dit hoofdstuk						
1829.	IX.	Financiën				52,754.30[5]	2,860,149.81	81,577.88[5]
		Af: de zevende en achtste afdeelingen van dit hoofdstuk. .						
						75,309.21[5]	f 22,435,975.48[5]	f 180,860.85[5]

LITT. C. STAAT der fondsen, welke door het Amo ekt, ten einde 's Rijks schatkist in staat te stellen tot betaling van de nieuwe p alingen, voortspruitende uit bezuinigingen, opheffing van ambtenaren enz., tot aa gen; en zulks door middel van de bij art. 5 van voorzegde wet aangewezene hul bepalingen ten aanzien van de vervreemding van domeinen en de uitgifte van f 11

Dienstjaar	Hoofdstuk					
1825	IX.	Financiën, afdeeling VII. (Zie bijlage n°. 9 van de begroot	»	f 2,665,096.47	f 9,903.53
1826		(» » » 10 » »			
1827		(» » » 9 » »			
1828		(» » » 10 » »	»	537,501.58[5]	262,498.41[5]
en 1829.		(» » » 11 » »	»	371,266.33[5]	368,733.66[5]
				f 3,573,864.39	
		Te verminderen met hetgeen bij Zijner Majesteits besluit van 23 is vrijvallende verklaard en dientengevolge aan het Amort			
		Bij: Onbetaald geblevene posten, almede aan het Amortisatie-			
		Idem bij Zijner Majesteits besluit van 10 Julij 1829, n°. 137			
		» » » » » » 16 Maart 1830, n°. 1	»	252,067.43	»
			»	f 3,321,796.96	f 641,135.61

Litt. A. Som van f 30,000,000.	32,654.20[5]	f 26,199,534.51[5]	f 3,800,465.46[5]
Litt. B. Crediet van f 68,000,000 werkelijke schuld . . .	75,309.21[5]	22,435,975.48[5]	180,860.85[5]
Litt. C. Jaarlijksche som van f 900,000 over 1825 en 1826, f 740,000 over 1829	»	3,321,796.96	641,135.61
Totalen, gelijkstaande met die, vermeld op pag. 5 en 6 (zie begrootings-rekening (aanmerking).	07,963.42	f 51,957,306.96	f 4,622,461.93

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

aan 's Rijks schatkist verstrekt, mitsgaders van het gebruik, dat van die fondsen is gemaakt, onder ultimo December 1829.

LITT. B. STAAT der door het Amortisatie-Syndicaat, overeenkomstig art. 9 der wet van 27 December 1822, n°. 59, verstrekte sommen, ten einde 's Rijks schatkist, aanvang nemende met 1°. Januarij 1823, in staat te stellen tot de betaling der buitengewone pensioenen, lijfrenten en andere afloopende betalingen, welke tot dusverre uit de tweede afdeeling der begrooting van Staats-uitgaven zijn betaald geworden, en zulks tot den geheelen afloop van al die pensioenen, lijfrenten en verdere betalingen; zijnde het Amortisatie-Syndicaat tot het doen van voorzegde verstrekkingen aan 's Rijks schatkist in staat gesteld door het volgens art. 10 van opgemelde wet ten behoeve van die instelling geopend crediet, in werkelijke rentgevende schuld, ten bedrage van f 68,000,000 nominaal kapitaal, hetwelk in het grootboek der werkelijke schuld is ingeschreven, met ingang van renten sedert 1°. Julij 1822.

Buitengewoon, IIde onderdeel. Dienstjaar.	Hoofdstuk.		Dienst 1823 (zie bijlage n°. 4 van de begrootings-rekening op 1°. Januarij 1826).	Dienst 1824 (zie bijlage n°. 5 van de begrootings-rekening op 1°. Januarij 1827).	Dienst 1825 (zie bijlage n°. 9 van de begrootings-rekening op 1°. Januarij 1828).	Dienst 1826 (zie bijlage n°. 10 van de begrootings-rekening op 1°. Januarij 1829).	Dienst 1827 (zie bijlage n°. 9 van de begrootings-rekening op 1°. Januarij 1830).	Begrooting, gelijkstaande met de door het Amortisatie-Syndicaat verstrekte fondsen.	BETALINGEN. Verevende.	Bij crediet-opening.	Totalen.	Rest beschikbaar.
1823									f 3,544,859.01^5	»	f 3,544,859.01^5	
1824									3,547,750.26^5	»	3,547,750.26^5	
1825	IX.	Financiën	f 3,711,089.92^5	f 3,598,980.11	f 4,358,351.21	f 4,160,995.80	f 4,687,441.10		3,509,887.17	»	3,509,887.17	
1826								f 17,241,858.14^5	3,407,824.12^5	»	3,407,824.12^5	
en 1827.		Af: De zevende afdeeling van dit hoofdstuk, dienst 1825 en 1826, en de zevende en achtste van dienst 1827 .			900,000.00	900,000.00	1,475,000.00		3,220,674.28	f 17,414.63	3,238,088.91	
									f 17,230,994.85^5	f 17,414.63	f 17,248,409.48^5	
		Te verminderen met hetgeen bij Zijner Majesteits besluit van 24 September 1826, n°. 138, op dienst 1823 is vrijvallend verklaard en dientengevolge aan het Amortisatie-Syndicaat teruggegeven					f 95,004.45					
		Bij: Onbetaald gebleven, posten almede aan het Amortisatie-Syndicaat teruggegeven . .					8,441.35					
							f 103,445.80					
		Idem bij Zijner Majesteits besluit van 25 Julij 1827, n°. 162, op dienst 1824 f 184,104.57^5										
		Bij: Onbetaald gebleven posten, als voren . . . . 40,207.84^5					224,312.42					
		Idem bij Zijner Majesteits besluit van 23 Mei 1828, n°. 74, op dienst 1825 f 125,126.61						656,707.04^5	656,707.04^5	»	656,707.04^5	
		Bij: Onbetaald gebleven posten, als voren 627,57					125,754.18					
		Idem bij Zijner Majesteits besluit van 10 Julij 1829, n°. 137, op dienst 1826 f 68,643.05^5										
		Bij: Onbetaald gebleven posten, als voren 4,951.52					73,594.57^5					
		Idem bij Zijner Majesteits besluit van 16 Maart 1830, n°. 111, op dienst 1827. . . .					129,600.07					
								f 16,585,151.10	f 16,574,287.81	f 17,414.63	f 16,591,702.44	f 99,282.97
1828.	IX.	Financiën . . . . . (zie bijlage n°. 10)					f 3,889,957.54^5	3,089,957.54^5	2,978,982.95^5	5,140.28	2,984,123.23^5	
		Af: De zevende afdeeling van dit hoofdstuk					800,000.00					
1829.	IX.	Financiën . . . . . (zie bijlage n°. 11)					f 4,201,727.69^5	2,941,727.69^5	2,807,395.50^5	52,754.30^5	2,860,149.81	81,577.88^5
		Af: de zevende en achtste afdeelingen van dit hoofdstuk. . . .					1,260,000.00					
								f 22,616,836.34	f 22,360,666.27	f 75,309.21^5	f 22,435,975.48^5	f 180,860.85^5

LITT. C. STAAT der fondsen, welke door het Amortisatie-Syndicaat, overeenkomstig art. 1 der wet van 5 Junij 1824, n°. 38, zijn verstrekt, ten einde 's Rijks schatkist in staat te stellen tot betaling van de nieuwe pensioenen, persoonlijke traktementen, toelagen, wachtgelden en verdere afloopende betalingen, voortspruitende uit bezuinigingen, opheffing van ambtenaren enz., tot aan den geheelen afloop van al die pensioenen, toelagen, wachtgelden en verdere betalingen; en zulks door middel van de bij art. 5 van voorzegde wet aangewezene hulpmiddelen (zie almede art. 7 en 35 der wet van 27 December 1822, n°. 59, houdende bepalingen ten aanzien van de vervreemding van domeinen en de uitgifte van f 116,000,000 schuldbekentenissen).

Dienstjaar.	Hoofdstuk.			Begrooting.	Verevende.	Bij crediet-opening.	Totalen.	Rest beschikbaar.
1825		Financiën, afdeeling VII. (Zie bijlage n°. 9 van de begrootings-rekening op 1°. Januarij 1828). . .		f 900,000.00	f 575,730.92^5			
1826		(» » » 10 » » » » 1°. » 1829). . .		900,000.00	1,184,365.54^5	»	f 2,665,096.47	f 9,903.53
1827	IX.	(» » » 9 » » » » 1°. » 1830). . .		875,000.00	905,000.00			
1828		(» » » 10 » » » » 1°. » 1830). . .		800,000.00	537,501.58^5	»	537,501.58^5	262,498.41^5
en 1829.		(» » » 11 » » » » 1°. » 1830). . .		740,000.00	371,266.33^5	»	371,266.33^5	368,733.66^5
				f 4,215,000.00	f 3,573,864.39		f 3,573,864.39	
		Te verminderen met hetgeen bij Zijner Majesteits besluit van 23 Mei 1828, n°. 74, op dienst 1825 is vrijvallende verklaard en dientengevolge aan het Amortisatie-Syndicaat teruggegeven	f 70,000.00					
		Bij: Onbetaald geblevene posten, almede aan het Amortisatie-Syndicaat teruggegeven . .	96.47					
			f 70,096.47					
		Idem bij Zijner Majesteits besluit van 10 Julij 1829, n°. 137, op dienst 1826	85,496.94					
		» » » » » » 16 Maart 1830, n°. 111, op dienst 1827.	96,474.02	252,067.43	252,067.43	»	252,067.43	»
				f 3,962,932.57	f 3,321,796.96	»	f 3,321,796.96	f 641,135.61

RECAPITULATIE.

	Begrooting.	Verevende.	Bij crediet-opening.	Totalen.	Rest beschikbaar.
Litt. A. Som van f 30,000,000.	f 29,999,999.98	f 26,166,880.31	f 32,654.20^5	f 26,199,534.51^5	f 3,800,465.46^5
Litt. B. Crediet van f 68,000,000 werkelijke schuld	22,616,836.34	22,360,666.27	75,309.21^5	22,435,975.48^5	180,860.85^5
Litt. C. Jaarlijksche som van f 900,000 over 1825 en 1826, f 875,000 over 1827, f 800,000 over 1828 en f 740,000 over 1829	3,962,932.57	3,321,796.96	»	3,321,796.96	641,135.61
Totalen, gelijkstaande met die, vermeld op pag. 5 en 6 (zie uitslaande tabel volgende op blz. 6) van deze begrootings-rekening (aanmerking).	f 56,579,768.89	f 51,849,343.54	f 107,963.42	f 51,957,306.96	f 4,622,461.93

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

Bijlage n°. 13.

STAAT, *aanwijzende den stand der begrooting wegens de uitgaven voor de objecten, aangewezen bij de wet van* 2 *Augustus* 1822 (Staatsblad *n°*. 24), *onder ultimo December* 1829.

OBJECTEN.	Bedrag der begrooting.	Gedane verevende betalingen. Anterieur aan 1°. Januarij 1829.	Gedurende den jare 1829.	Totaal.	Rest beschikbaar.
Aanvulling van het verschil tusschen de toegestane uitgaven en de aangewezene middelen bij de wet van 24 December 1820 (*Staatsblad* n°. 29).	f 4,000,000.00	a. f 4,000,000.00	»	f 4,000,000.00	»
Aanvulling van hetgeen 's Rijks inkomsten over 1820 en 1821 minder hebben opgebragt, dan waarop zij bij de geraamde opbrengst zijn berekend . .	8,770,000.00	a. 8,770,000.00	»	8,770,000.00	»
Aanschaffing en ameublement van het Paleis te Brussel, voor Zijne Koninklijke Hoogheid den Heere Prinse van Oranje bestemd, zoomede tot den geheelen afbouw van het Koninklijk Paleis te Brussel, en tot verdere opbouw en herstelling van de gebouwen aldaar, door den brand van den 29sten December 1820 vernield.	3,000,000.00	2,366,361.92	f 531,656.33[5]	2,898,018.25[5]	f 101,981.74[5]
Aanvulling van de inkomsten der groote communicatiën van het Rijk, ten einde dezelve in staat te stellen om te dragen de interessen en aflossingen van de geldleeningen daarop aangewezen, over 1822.	515,000.00	515,000.00	»	515,000.00	»
Buitengewone aanbouw van schepen en vaartuigen van oorlog, ter vervanging der door ongelukken vernietigde of der gesloopte	1,000,000.00	1,000,000.00	»	1,000,000.00	»
Verdere voortzetting der groote land- en water-communicatiën van het Rijk . .	6,000,000.00	6,000,000.00	»	6,000,000.00	»
Subsidiëring van 's lands Amortisatie-kas, ten einde dezelve in staat te stellen om over 1822 te voldoen aan de bepalingen der wetten van 9 Februarij 1818 (*Staatsblad* n°. 7) en 31 December 1819 (*Staatsblad* n°. 162), waartoe anderzins domeinen zouden moeten hebben worden verkocht	3,700,000.00	3,700,000.00	»	3,700,000.00	»
	f 26,985,000.00	f 26,351,361.92	f 531,656.33[5]	f 26,883,018.25[5]	f 101,981.74[5]

a. Over de sommen van f 4,000,000 en f 8,770,000 is bereids gedurende den jare 1822 ten behoeve van 's Rijks schatkist beschikt (zie den algemeenen staat van den toestand van 's Rijks schatkist op 1°. Januarij 1823, afdeeling algemeen resultaat.)

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen behoorende bij de rekening wegens de algemeene begrootingen van 1825 en vroeger tot 1829.)

ɛ nº. 13.

STAAT, *aanwijzende den stand der begrooting wegens de uitgaven voor de objecten, aangewezen bij de wet v*
2 Augustus 1822 (Staatsblad *nº*. 24), *onder ultimo December* 1829.

OBJECTEN.	Bedrag der begrooting.	GEDANE VEREVENDE BETALINGEN. Anterieur aan 1º. Januarij 1829.	Gedurende den jare 1829.	Totaal.	Rest beschikbaar.
ling van het verschil tusschen de ɛestane uitgaven en de aangewezene delen bij de wet van 24 December 0 (*Staatsblad* nº. 29).	f 4,000,000.00	a. f 4,000,000.00	»	f 4,000,000.00	»
ling van hetgeen 's Rijks inkom- ı over 1820 en 1821 minder hebben ebragt, dan waarop zij bij de ge- nde opbrengst zijn berekend . .	8,770,000.00	a. 8,770,000.00	»	8,770,000.00	»
affing en ameublement van het .s te Brussel, voor Zijne Koninklijke ȝheid den Heere Prinse van Oranje ɔmd, zoomede tot den geheelen af- v van het Koninklijk Paleis te ısel, en tot verdere opbouw en telling van de gebouwen aldaar, den brand van den 29sten Decem- 1820 vernield.	3,000,000.00	2,366,361.92	f 531,656.33[5]	2,898,018.25[5]	f 101,981.
lling van de inkomsten der groote nunicatiën van het Rijk, ten einde lve in staat te stellen om te dragen nteressen en aflossingen van de leeningen daarop aangewezen, over	515,000.00	515,000.00	»	515,000.00	»
gewone aanbouw van schepen en tuigen van oorlog, ter vervanging door ongelukken vernietigde of der ɔopte	1,000,000.00	1,000,000.00	»	1,000,000.00	»
e voortzetting der groote land- en ır-communicatiën van het Rijk . .	6,000,000.00	6,000,000.00	»	6,000,000.00	»
iëring van 's lands Amortisatie-kas, einde dezelve in staat te stellen om 1822 te voldoen aan de bepalingen wetten van 9 Februarij 1818 (*Staats-* nº. 7) en 31 December 1819 (*Staats-* nº. 162), waartoe anderzins domei- zouden moeten hebben worden ocht	3,700,000.00	3,700,000.00	»	3,700,000.00	»
	f 26,985,000.00	f 26,351,361.92	f 531,656.33[5]	f 26,883,018.25[5]	f 101,981

Ɔver de sommen van f 4,000,000 en f 8,770,000 is bereids gedurende den jare 1822 ten behoeve van 's Rijks sch..t ɛt (zie den algemeenen staat van den toestand van 's Rijks schatkist op 1º. Januarij 1823, afdeeling algemeen result

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Rekening van ontvangsten en uitgaven gedurende 1829.)

1. Rekening.

REKENING

WEGENS DE

ONTVANGSTEN EN UITGAVEN

VAN HET

KONINGRIJK DER NEDERLANDEN,

gedurende het jaar 1829.

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Rekening van ontvangsten en uitgaven gedurende 1829.)

	ONTVANGSTEN.	DIENST 1827 EN VROEGER. Gewoon.	Buitengewoon.
	Saldo op 31 December 1828, volgens voorgaande rekening	»	»
Staten n°. 1 tot 3.	Directe belastingen	»	f 38,103.36
	Zegel-, registratie-, griffie-, hypotheek- en successieregten	»	»
	Inkomende en uitgaande regten	»	»
	Accijnsen	f 3,071.14	86.93^5
	Posterijen	»	»
	Regt van waarborg der gouden en zilveren werken	»	»
	Loterij	»	»
	Vergoeding door het Amortisatie-Syndicaat aan 's Rijks schatkist voor de inkomsten der domeinen van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Frederik der Nederlanden, over 1829	»	»
	Inkomsten wegens het uitoefenen van de jagt	»	»
	Vergoeding door het Amortisatie-Syndicaat aan 's Rijks schatkist voor de kosten van invordering van deszelfs inkomsten, alsmede door de gemeenten voor de invordering van opcenten op de accijnsen	»	145.93^5
	Verkoop van verschillende objecten van de Departementen van Binnenlandsche Zaken, Oorlog en Marine en Koloniën, teruggaven en toevallige baten.	»	»
	Vast regt op de mijnen	»	»
	's Rijks inkomsten uit de entrepôts	»	»
		f 3,071.14	f 38,336.23
		f 41,407.37	
Staten n°. 4, 5 en 6.	Verevende vóórbetalingen en teruggaven op de begrootingen van Staatsbehoeften	1,443,376.32	
		f 1,484,783.69	
	Fondsen, door het Amortisatie-Syndicaat aan 's Rijks schatkist verstrekt tot bestrijding der uitgaven, uitmakende		
Staat n°. 4.	Verevende vóórbetalingen op geopende credieten voor objecten, aangewezen bij de wet van 2 Augustus 1822		
Idem.	Fondsen, verkregen naar aanleiding van de wet van 3 Maart 1825 (*Staatsblad* n°. 31), in mindering van het … gaven, veroorzaakt door de hooge watervloeden in Februarij 1825		
	Fondsen, door het Amortisatie-Syndicaat aan 's Rijks schatkist verstrekt tot teruggave van gedurende den … zittingen		

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Rekening van ontvangsten en uitgaven gedurende 1829.)

DIENST 1828.		DIENST 1829.		TOTALEN	
Gewoon.	Buitengewoon.	Gewoon.	Buitengewoon.	van den ontvang.	van de uitgaaf.
»	»	»	»	f 5,307,134.70^{5}	
f 1,534,123.61^{5}	f 111,999 06^{5}	f 24,882,683.02	f 1,663,307.00	28,230,216.06	
»	»	12,203,406.53	1,566,280.36	13,769,686.89	
»	2,533.94	»	6,642,137.22	6,644,671.16	
180,397.17	6,420.31	23,136,477.83^{5}	2,327,228.41^{5}	25,653,681.80^{5}	
»	»	2,115,682.86	»	2,115,682.86	
»	»	193,372.35	»	193,372 35	
»	»	»	425,483.76^{5}	425,483.76^{5}	
»	»	»	190,000.00	190,000.00	
»	»	»	163,982.77	163,982.77	
»	5,085.99^{5}	»	384,336.05	389,567.98	
»	10.00	»	511,821.94^{5}	511,831.94^{5}	
»	3,260.60^{5}	»	38,490.55	41,751.15^{5}	
»	»	»	50,000.00	50,000.00	
f 1,714,520.78^{5}	f 129,309.91^{5}	f 62,531,622.59^{5}	f 13,963,068.07^{5}		
f 1,843,830.70		f 76,494,690.67			
21,353,916.35		13,304,491.66^{5}		36,101,784.33^{5}	
f 23,197,747.05		f 89,799,182.33^{5}			
het IIde onderdeel der buitengewone begrooting, dienst 1829 . . .				8,372,742.87^{5}	
(*Staatsblad* n°. 24)				368,046.36^{5}	
daarbij verleende crediet, groot f 8,000,000, tot bestrijding der uit-				18,398.40	
jare 1828 gedane voorschotten ten behoeve van de overzeesche be-				2,770,715.01^{5}	
Transportere . .				f 131,318,750.43^{5}	

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Rekening van ontvangsten en uitgaven gedurende 1829.)

VERVOLG *der rekening van ontvangsten en uitgaven van*

	UITGAVEN.	DIENST 1827. Gewoon.	Buitengewoon. 1ste onderdeel.	2de onderdeel.
	Per transport	»	»	»
	Huis des Konings	»	»	»
	De Secretarie van Staat, de Hooge Collegiën en ambtenaren, tot geen bijzonder vak van administratie behoorende	f 7,883.31	»	»
	Departement van Buitenlandsche Zaken	732.11	»	»
	» » Justitie	16,340.55^5	f 252,517.48	»
	» » Binnenlandsche Zaken	352,113.11	465,182.06^5	f 287,742.35
	» » de Hervormde en andere Eerediensten, behalve die der Roomsch-Katholijken	8,051.10	»	»
	» » Oorlog	1,233,015.66	622,595.18^5	»
	» » Marine en Koloniën	717,863.14	6,409.10	»
	» » Financiën	4,732,337.76	1,579,167.02	443,046.25^5
	Fonds van f 1,000,000, ingevolge de wet van 24 December 1827 (*Staatsblad* n°. 65) voor onvoorziene uitgaven ter beschikking van Zijne Majesteit gesteld	»	»	»
	Fonds van f 1,000,000, ingevolge de wet van 27 December 1828 (*Staatsblad* n°. 87) voor onvoorziene uitgaven ter beschikking van Zijne Majesteit gesteld	»	»	»
		f 7,068,336.74^5	f 2,925,870.85	f 730,788.60^5
			f 10,724,996.20	
Staten n°. 7, 8 en 9.	Rectificatiën op de middelen		96,925.58^5	
	Geopende credieten tot het doen van geautoriseerde vóórbetalingen		6,658.92	
			f 10,828,580.70^5	

Staat n°. 7.	Uitgaven wegens objecten, aangewezen bij de wet van 2 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 24) . . . .
Idem.	Uitgaven op het crediet, groot f 8,000,000, toegestaan bij de wet van 3 Maart 1825 (*Staatsblad* n°. 31) tot
	Voorschot uit 's Rijks schatkist voor de bespoedigde werkzaamheden van het kadaster, om nader te worden
Staat n°. 10.	Saldo op 31 December 1829 . . . .

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Rekening van ontvangsten en uitgaven gedurende 1829.)

het Koningrijk der Nederlanden, gedurende den jare 1829.

DIENST 1828.			DIENST 1829.			Anticipatie op de dienst 1830.	TOTALEN	
Gewoon.	Buitengewoon.		Gewoon.	Buitengewoon.			van den ontvang.	van de uitgaaf.
	1ste onderdeel.	2de onderdeel.		1ste onderdeel.	2de onderdeel.			
»	»	»	»	»	»	»	f 131,318,750.43^{5}	»
»	»	»	f2,100,000.00	»	»	»	»	f2,100,000.00
f 86,611.99^{5}	»	»	1,021,765.39^{5}	»	»	»	»	1,116,260.70
57.693.79^{5}	f 16,185.24	»	580,398.07^{5}	f 111,604.72	»	»	»	766,613.94
28,085.28^{5}	313,707.33^{5}	»	145,863.76	1,505,192 89	»	»	»	2,261,707.30^{5}
874,701.10^{5}	364,256.41	f 118,862.21^{5}	4,321,070.96^{5}	1,967,256.51^{5}	f 691,587.20	»	»	9,442,771.93^{5}
128,880.84	»	»	1,259,684.40^{5}	»	»	»	»	1,396,616.34^{5}
6.150,417.38^{5}	612,876.49^{5}	1,500,000.00	5,639,403.44^{5}	195,659.13^{5}	»	»	»	15,953,967.30^{5}
1,838,425.54^{5}	209,090.05	»	3,427,861 09^{5}	2,209,471,29^{5}	»	»	»	8,409,120.22^{5}
2,722,176.47^{5}	30,369.54	224,250.11	10,428,317.32^{5}	6,338,464.64^{5}	3,698.661.84	»	»	39,196,790.97
»	291,920.68	»	»	»	»	»	»	291,920.68
»	»	»	»	667,763.81^{5}	»	»	»	667,763.88^{5}
f 11.886.992.42^{5}	f 1,838,465.75	f 1,843,112.32^{5}	f 37,924,364.46^{5}	f 12.995,413.01^{5}	f 4,390,249.04			
	f 15,568,510.50			f 55,310,026.52				
	»			»		»	»	96,925.58^{5}
	»			27,043,340.70		f 11,587,900 00	»	38,637,899.62^{5}
	f 15,568,510.50			f 82,353,367.22		f 11,587,900 00		
. . . .							»	531,656.33^{5}
bestrijding der kosten, veroorzaakt door de hooge watervloeden in Februarij 1825							»	18,398.40
verevend (Koninklijke besluiten van 3 Julij 1829, n°. 140, en 3 November 1829, n°. 96)							»	600,000.00
. . . .							»	9,830,337.27^{5}
Totalen							f 131,318,750.43^{5}	f 131,318,750.43^{5}

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen, behoorende bij de rekening van ontvangsten en uitgaven gedurende 1829.)

ONTVANGSTEN GEDURENDE DEN JARE 1829.

STAAT n°. 1.

STAAT *der gedane ontvangsten op de restanten der gewone en buitengewone Rijks-inkomsten* (dienst 1827 en vroeger).

BENAMING DER MIDDELEN.	DIENST 1825.		DIENST 1826.		DIENST 1827.		TOTALEN.
	Gewoon.	Buiten-gewoon.	Gewoon.	Buiten-gewoon.	Gewoon.	Buiten-gewoon.	
Directe belastingen	»	f 191.39	»	f34,445.73	»	f 3,466.24	f 38,103.36
Accijnsen	»	»	f 692.12	29.29^{5}	f 2,379.02	57.64	3,158.07^{5}
Vergoeding door het Amortisatie-Syndicaat aan 's Rijks schatkist voor de kosten van invordering van deszelfs inkomsten, alsmede door de gemeenten voor de invordering van opcenten op de accijnsen	»	»	»	32.85	»	113.08^{5}	145.93^{5}
	»	f 191.39	f 692.12	f34,507.87^{5}	f 2,379.02	f 3,636.96^{5}	
						Totaal	f 41,407.37

STAAT n°. 2.

STAAT *der gedane ontvangsten op de gewone en buitengewone Rijks-inkomsten* (dienst 1828).

BENAMING DER MIDDELEN.	Gewoon.	Buitengewoon.	Totalen.	*AANMERKINGEN.*
Directe belastingen	f 1,534,123.61^{5}	f 111,999.06^{5}	f 1,646,122.68	
Inkomende en uitgaande regten	»	2,533.94	2,533.94	
Accijnsen	180,397.17	6,420.31	186,817.48	
Vergoeding door het Amortisatie-Syndicaat aan 's Rijks schatkist voor de kosten van invordering van deszelfs inkomsten, alsmede door de gemeenten voor de invordering van opcenten op de accijnsen . .	»	5,085.99^{5}	5,085.99^{5}	
Vast regt op de mijnen	»	3,260.60^{5}	3,260.60^{5}	
Verkoop van verschillende objecten, teruggaven en toevallige baten	»	10.00	10.00	
	f 1,714,520.78^{5}	f 129,309.91^{5}		
		Totaal	f 1,843,830.70	

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en*

(Bijlagen, behoorende bij de rekening van o

STAAT n°. 3.

STA

DER

GEDANE ONT

OP D

GEWONE EN BUITENGEW

Dienst

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen, behoorende bij de rekening van ontvangsten en uitgaven gedurende 1829.)

STAAT n°. 3.

STAAT

DER

GEDANE ONTVANGSTEN

OP DE

GEWONE EN BUITENGEWONE RIJKS-INKOMSTEN.

Dienst 1829.

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen, behoorende bij de rekening van ontvangsten en uitgaven gedurende 1829.)

PROVINCIËN.	DIRECTE BELASTINGEN.		ZEGEL-, REGISTRATIE-, GRIFFIE-, HYPOTHEEK- EN SUCCESSIE-REGTEN				INKOMENDE EN UITGAANDE REGTEN.	ACCIJNSEN.		POSTERIJEN.
	Gewoon.	Buitengewoon (13 opcenten van de grondbelasting en 13 opcenten van het personeel en de patenten).	Gewoon.	Buitengewoon. ('s Rijks verhooging) 13 opcenten.	15½ opcenten.	10de verhooging.	(Buitengewoon.)	Gewoon.	Buitengewoon (13 opcenten van het gewoon, uitgezonderd het gemaal, waarvan geene opcenten worden geheven).	(Gewoon.)
Noord-Brabant	f 975,607.54	f 59,844 67^5	f 446,083.32^5	f 55,478.85	f 1.30	f 2.89^5	f 220.00^5	f 898,756.44	f 88,496.24	f 75,808.29^5
Zuid-Brabant	1,974,517,72	145,765.53^5	1,417,961.89^5	178,896.69	78 86	6.80^5	109,126.27	2,495,039.58^5	259,158.16	253,543.92^5
Limburg	726,368.80^5	45,434.31^5	332,281.16^5	42,220.39^5	283.45^5	13.93	185,708.28^5	870,576.73	84,206.39	47,331.00^5
Gelderland	972,655.49^5	63,680 3 ^{5}	497,369.83	63,306.76^5	0.64	14.33^5	463,418.52^5	758,755.37	71.080.96	101,724.31^5
Luik	907,613.44	67,006.43^5	673,070.12^5	86,262.49	7.09^5	345.00	144,566.57	1,158,705.46^5	122,523 36^5	107,241.18^5
Oost-Vlaanderen	2,473,792.13^5	160,956.62	1,002,642.52	129,180.53^5	82.95	0.54^5	80,907.90^5	2,490,961.64^5	243,092.94^5	111,862.84
West-Vlaanderen	1.877,096.62	112,530.91	681,759.76	87,928.58	178.85^5	1.09^5	486,640.47	1,543,417.19	139,498.25^5	72,474.29
Henegouwen	1,503,901.85^5	106,757.12	930,613.25^5	119,158.54^5	144.33	10.22	604,949.27^5	1,876,881.06^5	185,824.41^5	95,238.86^5
Holland { Noordelijk gedeelte	3,333,955.69	240,636.06	1,450,060.08^5	185,068.75^5	105.56^5	43.30	1,307,909.69^5	2,548,086.54	271,015.62^5	406,892,35^5
Holland { Zuidelijk gedeelte	3,177,496.06	213,702.48^5	1,447,914.43^5	187,361.30	2.71^5	3.52	1,531,260.97^5	2,840,354.44^5	293,974.52	347,684.86
Zeeland	726,566.57^5	43,255.90	300,843.24^5	38,872.44^5	140.49^5	»	14,149.70	486,049.47^5	38,029.86^5	32,242.60
Namen	520,298.37	31,438.17^5	360,772.67	46,612.23	47.68	3.47^5	90,181.15	592,575.11^5	58,654,91^5	31,685.76
Antwerpen	1,355,770.17	105,178.61^5	955,905.37	123,393.26^5	0.33	0.42^5	1,167,419.79^5	1,616,311.98	172,331 03^5	177,892.77
Utrecht	804,387.12^5	52,888.92^5	377,691.95^5	47,656.64^5	1,082.34	0.24	18,007.27^5	546,499.97	53,890.94^5	59,156.35
Vriesland	1,557,689.63^5	83,740.72	438,629.93	56,611.39^5	7.84	2 71^5	124,922.45^5	747,303.63	80,613.35^5	42,682.27
Overijssel	526,664.65^5	35,333.73^5	263,511.08	34,160.45^5	2.11^5	0.68^5	116,230,85	498,516.95	49,475.88	62,669.93
Groningen	769,728.59	50,670.56^5	289,036.44	37,294.92^5	10.02	26.80	61,948.88^5	500,960.63^5	50,990.91^5	41,813.52^5
Drenthe	161,068.62	11,443.39	73,584.55	9,512.64	»	»	1,494.39	130,799.38^5	12,741.36^5	9,931.46
Groot-Hertogdom Luxemburg	537,503.92	33,042.48^5	368,602.10	47,680.13	4.25	4.98^5	133,074.74.^{5}	535,926.21^5	51,629.26^5	37,806.26
Algemeene administratie	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
			f 12,308,333.73^5	f 1,576,657.03^5	f 2,180.83^5	f 480.97^5				
Af: teruggaven op de middelen	»	»	104,927.20^5	12,650.48	372.28^5	15.72	»	»	»	»
				f 1,564,006.55^5	f 1,808.55	f 465.25^5				
	f 24.882,683.02	f 1,663,307.00	f 12,203.406 53	f 1,566,280.56			f 6,642,137.22	f 23,136,477.83^5	f 2,327,228.41^5	f 2,115.682.86

oorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor 1831.

(Bijlagen, behoorende bij de rekening van ontvangsten en uitgaven gedurende 1829.)

P R	ATIE-, GRIFFIE-, HYPOTHEEK- EN SUCCESSIE-REGTEN. Buitengewoon. ('s Rijks verhooging.)			INKOMENDE EN UITGAANDE REGTEN. (Buitengewoon.)	ACCIJNSEN.		POSTERIJEN. (Gewoon.)
	opcenten.	15½ opcenten.	10de verhooging.		Gewoon.	Buitengewoon (13 opcenten van het gewoon, uitgezonderd het gemaal, waarvan geene opcenten worden geheven).	
Noord-Braba	55,478.85	f 1.30	f 2.89^{5}	f 220.00^{5}	f 898,756.44	f 88,496.24	f 75,808.29^{5}
Zuid-Braban	178,896.69	78.86	6.80^{5}	109,126.27	2,495,039.58^{5}	259,158.16	253,543.92^{5}
Limburg .	42,220.39^{5}	283.45^{5}	13.93	185,708.28^{5}	870,576.73	84,206.39	47,331.00^{5}
Gelderland	63,306.76^{5}	0.64	14.33^{5}	463,418.52^{5}	758,755.37	71,080.96	101,724.31^{5}
Luik . .	86,262.49	7.09^{5}	345.00	144,566.57	1,158,705.46^{5}	122,523.36^{5}	107,241.18^{5}
Oost-Vlaand	129,180.53^{5}	82.95	0.54^{5}	80,907.90^{5}	2,490,961.64^{5}	243,092.94^{5}	111,862.84
West-Vlaan	87,928.58	178.85^{5}	1.09^{5}	486,640.47	1,543,417.19	139,498.25^{5}	72,474.29
Henegouwe	119,158.54^{5}	144.33	10.22	604,949.27^{5}	1,876,881.06^{5}	185,824.41^{5}	95,238.86^{5}
Holland { N	185,068.75^{5}	105.56^{5}	43.30	1,307,909.69^{5}	2,548,086.54	271,015.62^{5}	406,892.35^{5}
Holland { Z	187,361.30	2.71^{5}	3.52	1,531,260.97^{5}	2,840,354.44^{5}	293,974.52	347,684.86
Zeeland .	38,872.44^{5}	140.49^{5}	»	14,149.70	486,049.47^{5}	38,029.86^{5}	32,242.60
Namen. .	46,612.23	47.68	3.47^{5}	90,181.15	592,575.11^{5}	58,654,91^{5}	31,685.76
Antwerpen	123,393.26^{5}	0.33	0.42^{5}	1,167,419.79^{5}	1,616,311.98	172,331 03^{5}	177,892.77
Utrecht. .	47,656.64^{5}	1,082.34	0.24	18,007.27^{5}	546,499.97	53,890.94^{5}	59,156.35
Vriesland .	56,611.39^{5}	7.84	2 71^{5}	124,922.45^{5}	747,303.63	80,613.35^{5}	42,682.27
Overijssel .	34,160.45^{5}	2.11^{5}	0.68^{5}	116,230.85	498,516.95	49,475.88	62,669.93
Groningen.	37,294.92^{5}	10.02	26.80	61,948.88^{5}	500,960.63^{5}	50,990.91^{5}	41,813.52^{5}
Drenthe .	9,512.64	»	»	1,494.39	130,799.38^{5}	12,741.36^{5}	9,931.46
Groot-Hert	47,680.13	4.25	4.98^{5}	133,074.74^{5}	535,926.21^{5}	51,629.26^{5}	37,806.26
Algemeene	»	»	»	»	»	»	»
	,576,657.03^{5}	f 2,180.83^{5}	f 480.97^{5}				
Af: terug	12,650.48	372.28^{5}	15.72	»	»	»	»
	,564,006.55^{5}	f 1,808.55	f 465.25^{5}				
	f 1,566,280.36			f 6,642,137.22	f 23,136,477.83^{5}	f 2,327,228.41^{5}	f 2,115,682.86

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en*

(Bijlagen, behoorende bij de rekening van

REGT VAN WAARBORG. (Gewoon.)	LOTERIJ. (Buitengewoon.)	VERSCHI Vergoeding door het Amortisatie-Syndicaat aan 's Rijks schatkist voor de inkomsten der domeinen van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden over 1829.	Inkomsten wegens het uitoefenen van de jagt.	AANMERKINGEN.
»	»	»	f 12,101.25	
f 64,250.16⁵	»	»	10,135.12	
»	»	»	7,268.12	
»	»	»	15,354.00	
»	»	»	7,654.50	
»	»	»	5,315.62	
»	»	»	5,542.42	
»	»	»	13,664.70	
»	»	»	10,822.75	
129,122.18⁵	f 425,483.76⁵	»	21,210.25	
»	»	»	7,945.75	
»	»	»	4,961.25	
»	»	»	4,550.17	
»	»	»	8,936.75	
»	»	»	9,485.00	
»	»	»	7,095.00	
»	»	»	6,055.00	
»	»	»	3,093.25	
»	»	»	2,990.92	
»	»	f 190,000.00	»	
			f 164,181.85	
»	»	»	199.08	
f 193,372.35	f 425,483.76⁵	f 190,000.00	f 163,982.77	

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen, behoorende bij de rekening van ontvangsten en uitgaven gedurende 1829.)

REGT VAN WAARBORG. (Gewoon.)	LOTERIJ. (Buitengewoon.)	VERSCHILLENDE RIJKS-ONTVANGSTEN. (Buitengewoon.) Vergoeding door het Amortisatie-Syndicaat aan 's Rijks schatkist voor de inkomsten der domeinen van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden over 1829.	Inkomsten wegens het uitoefenen van de jagt.	Vast regt op de mijnen	Rijks-inkomsten uit de entrepôts.	Vergoeding door het Amortisatie Syndicaat voor de kosten van invordering van deszelfs inkomsten, alsmede door de gemeenten voor de invordering van opcenten op de accijnsen.	Verkoop van verschillende objecten, teruggaven en toevallige baten (Zie de bijlage van dezen staat).	ALGEMEENE TOTALEN PER PROVINCIE.	AANMERKINGEN.
»	»	»	f 12,101 25	»	f 6.52	f 14,416.11	f 6,[illegible]49.67	f 2 633,373.11^5	
f 64,250.16^5	»	»	10,135.12^5	»	2,458.04	31,828.08	38,058.97^5	6,980,825.83	
»	»	»	7,268.12^5	f 421 12	93 08	10,651.66^5	10,836.88^5	2,363,695.35	
»	»	»	15,354.00	»	50.30	15,458.30	11,676.42^5	3,034,545.59^5	
»	▪	»	7,654.50	23,190.80	390.58	14,460.77^5	37,069.99	3,350,107.81^5	
»	»	»	5,315.62^5	»	1,281.79	27,471.04^5	24,321.54	6,751,870.64	
»	»	»	5,542.42^5	»	2,577.68	20,879.85	16,340.03^5	5,046,866.01^5	
»	»	»	13,664.70	10,621.87	683.86^5	26,212.88	20,761.22^5	5,495,423.48^5	
»	»	»	10,822.75	»	10,192.80^5	54,560.10^5	58,921.70	9,878,271.03	
129,122 18^5	f 425,483.76^5	»	21,210.25	»	18,760.18	56,515.25^5	57,622.19^5	10,748,469.15	
»	»	»	7,945.75	»	49.87	8,811.40^5	10,030.77^5	1,706,988.10	
»	»	»	4,961.25	3,554 52	»	7,724.25	9,843.66	1,758,353.22	
»	»	»	4,550.17^5	»	10,270.45	30,781.21	9,567.83	5,729,373.42	
▪	»	»	8,936.75	»	179.80	12,138.22	11,243.57	1,993,760.11	
»	»	»	9,485.00	»	179.94	22,245.23^5	6,945.09^5	3,171,059.22	
»	»	»	7,095.00	»	»	9,402.71	3,462.07	1,606,526.12	
»	»	»	6,055.00	»	»	11,300.34	3,746.09^5	1,823,582.73	
»	»	»	3,093 25	»	»	2,385.43	1,638.19^5	417,692.67^5	
»	»	»	2,990.92^5	702.24	175.33	7,744.01^5	10,629.42^5	1,767,516.29	
»	»	f 190,000.00	»	»	2,649.77	»	164,349.45	356,999.22	
			f 164,181.85			f 384,986.88	f 513,614.80^5	f 76,615,299.13	
»	»	»	199.08	▪	»	650.83	1,792.86	120,608.46	
f 193,372.35	f 425,483.76^5	f 190,000.00	f 163,982.77	f 38,490.55	f 50,000.00	f [illegible]84,336.05	f 511,821.94^5		
							Totaal	f 76,494,690.67	

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen, behoorende bij de rekening van ontvangsten en uitgaven gedurende 1829.)

BIJLAGE VAN DEN STAAT N°. 3.

STAAT *der ontvangsten wegens verkoop van verschillende objecten van de Departementen van Binnenlandsche Zaken, Oorlog, Marine en Koloniën, teruggaven en toevallige baten.* Dienst 1829.

BENAMING DER ONTVANGSTEN.		TOTALEN.	AANMERKINGEN.
Verkoop van lands-goederen en eigendommen (administratiën van Binnenlandsche Zaken, Oorlog, Marine en Koloniën, directe belastingen enz. en registratie enz.)		f 28,866.04	
Sloten van rekeningen en teruggaven		54,655.94[5]	
Fournissementen van lotelingen tot het stellen van plaatsvervangers bij de landmilitie		46,172.00	
Justitie-kosten en kosten van vervolging		72,086.57[5]	
Buiten- en binnenlandsche paspoorten		6,393.26[5]	
5 pct. administratie-kosten van verschillende uitkeeringen aan derden		2,908.11	
Boeten van verschillenden aard		65,482.46	
Resultaat van geverifieerde beheeren en debets van ontvangers en andere comptabelen der registratie enz.		3,456.02	
Huur van verschillende lokalen en gronden		726.40	
Regt van geoorloofde binnenlandsche verlotingen		459,50	
Regt van vergunning voor het debiteren van loten in buitenlandsche verlotingen		53.22	
Vuur-, baak-, haven-, last-, schut-, sluis- en tonnegelden (administratie van Marine)		51,055.27[5]	
Toevallige baten (administratiën van Justitie, Binnenlandsche Zaken, Oorlog, Marine en Koloniën en Financiën)		16,847.10[5]	
Kleine toevallige baten van verschillenden aard		103.44	
Bedrag, voorkomende in de maandstaten der indirecte belastingen, dienst 1829		f 349,265.35[5]	
Af: Teruggaven van kosten bij den verkoop van lands-goederen en eigendommen (administratie der directe belastingen enz.)	f 48.93[5]		
Teruggaven wegens het regt van plaatsvervanging in de landmilitie aan lotelingen, welker plaatsvervangers niet hebben behoeven te worden opgeroepen	399.50		
Idem wegens justitie-kosten	74.68		
Idem wegens boeten van verschillenden aard	1,104.40		
Idem wegens het resultaat van geverifieerde beheeren en debets van ontvangers en andere comptabelen der registratie enz.	165.34[5]		
		1,792.86	
Transportere		f 347,472.49[5]	

·orloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor 1831.

(Bijlagen, behoorende bij de rekening van ontvangsten en uitgaven gedurende 1829.)

TAAT N°. 3.

—

Γ *der ontvangsten wegens verkoop van verschillende objecten van de Departementen van Binnenlandsche Zaken, ·log, Marine en Koloniën, teruggaven en toevallige baten.* Dienst 1829.

·AMING DER ONTVANGSTEN.		TOTALEN.	*AANMERKINGEN.*
goederen en eigendommen (administratiën van ken, Oorlog, Marine en Koloniën, directe be- egistratie enz.)		f 28,866.04	
n en teruggaven		54,655.94⁵	
lotelingen tot het stellen van plaatsvervangers		46,172.00	
·sten van vervolging		72,086.57⁵	
·dsche paspoorten		6,393.26⁵	
:osten van verschillende uitkeeringen aan derden .		2,908.11	
nden aard		65,482.46	
·ifieerde beheeren en debets van ontvangers en ı der registratie enz.		3,456.02	
de lokalen en gronden		726.40	
· binnenlandsche verlotingen		459,50	
: voor het debiteren van loten in buitenlandsche		53.22	
n-, last-, schut-, sluis- en tonnegelden (ad- ·rine)		51,055.27⁵	
ninistratiën van Justitie, Binnenlandsche Zaken, Koloniën en Financiën)		16,847.10⁵	
en van verschillenden aard		103.44	
ɘ in de maandstaten der indirecte belastingen, ...		f 349,265.35⁵	
en van kosten bij den verkoop van lands-goederen ndommen (administratie der directe belastingen	f 48.93⁵		
ɜn wegens het regt van plaatsver- ɡ in de landmilitie aan lotelingen, plaatsvervangers niet hebben be- te worden opgeroepen	399.50		
;ens justitie-kosten	74.68		
·ens boeten van verschillenden aard .	1,104.40		
;ens het resultaat van geverifieerde n en debets van ontvangers en comptabelen der registratie enz. .	165.34⁵		
		1,792.86	
Transportere		f 347,472.49⁵	

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen, behoorende bij de rekening van ontvangsten en uitgaven gedurende 1829.)

BENAMING DER ONTVANGSTEN.		TOTALEN.	AANMERKINGEN.
Per transport		f 347,472.49[5]	
Ontvangsten, niet in de maandstaten der indirecte belastingen begrepen.			
Teruggaven in mindering van het voorschot, groot f 1,000,000, krachtens Koninklijk besluit van den 1sten December 1814, n°. 103, verleend tot herstel der haven van Middelburg en van de kanalen daarbij behoorende, en zulks door middel van opcenten, ten gevolge van het Koninklijk besluit van 6 Maart 1817, litt. T[a], over den jare 1817 en volgende geheven (13de termijn). .	f 34,618.35[5]	»	Volgens de rekening van 1828 hebben de twaalf eerste termijnen gezamenlijk bedragen (zie bijlage van den staat n°. 3) . . . . f 295,522.47
Teruggave in mindering van het voorschot, groot f 3,375, krachtens Koninklijk besluit van 25 December 1818, litt. B, verleend tot herstel der haven van Bruinisse (9de termijn).	200.00		en de dertiende termijn bedraagt (zie hiernevens) . 34,618.35[5]
Boeten wegens het te laat inzenden en onnaauwkeurig opmaken der maandstaten enz.	144.00		Totaal van het terugontvangene . . . . f 330,140.82[5]
Vrijvallende fondsen ter zake van onbetaald gebleven posten op betaalsrollen.	5,021.92		
Ingehouden gelden ten behoeve van het Rijk op pensioenen, tractementen en toelagen.	261.17[5]		
Sloten van rekeningen en teruggaven enz..	117,895.59		
Verkoop van lands-goederen en eigendommen (administratiën van Binnenlandsche Zaken, Oorlog, Marine en Koloniën en directe belastingen enz.)	1,456.26[5]		
Toevallige baten van het Departement van Marine en Koloniën	3,827.14[5]		
Huur van verschillende lokalen en gronden	925.00		
		164,349.45	
Totaal . . .		f 511,821.94[5]	

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen, behoorende bij de rekening van ontvangsten en uitgaven gedurende 1829.)

STAAT n°. 4.

STAAT *der vereveningen van vóórbetalingen en van teruggaven op begrootingen van verschillenden aard als anderzins.* Dienst 1827 en vroeger.

BENAMING DER ONTVANGSTEN.	Bedrag per object.	Totalen.	*AANMERKINGEN.*
Verevening van gedane betalingen op geopende credieten aan het Departement van de Secretarie van Staat (Gewoon)	f 2,635.90	»	Rest te vereveneen volgens de rekening van 1828 (staat n°. 4) . . . . . f 2,342.50 Idem (staat n°. 5). . . . . . 3,002.60^{5} f 5,345.10^{5} Ontvangsten in 1829 . . . . 2,635.90 Rest. . . f 2,709.20^{5}
Idem als voren aan het Departement van Justitie (Gewoon en buitengewoon, Iste onderdeel). .	13,359.03^{5}	»	Rest te vereveneen volgens de rekening van 1828 (staat n°. 5) . . . . . f 13,359.03^{5} Ontvangsten in 1829 . . . . 13,359.03^{5}
Idem als voren aan het Departement van Binnenlandsche Zaken:			
Gewoon en buitengewoon (Iste onderdeel). . . . . f 98,737.92^{5}	»	»	Rest te vereveneen volgens de rekening van 1828 (staat n°. 4) . . . . . f 350,481.64^{5} Idem (staat n°. 5). . . . . . 228,832.30^{5} f 579,313.95 Ontvangsten in 1829 . . . . 98,737.92^{5} Rest. . . f 480,576.02^{5}
Buitengewoon (IIde onderdeel) . 39,703.99^{5}	» 138,441.92	»	Rest te vereveneen volgens de rekening van 1827 (staat n°. 8) . . . . . f 16,458.00 en (staat n°. 9) . . . . 4,000.00 Idem van 1828 (staat n°. 5) . 40,000.00 f 60,458.00 Ontvangsten in 1829 . . . . 39,703.99^{5} Rest. . . f 20,754.00^{5}
Idem als voren aan het Departement voor de Zaken der Hervormde Kerk enz. (Gewoon)	1,847.30	»	Rest te vereveneen volgens de rekening van 1828 (staat n°. 5) . . . . . f 1,847.30 Ontvangsten in 1829 . . . . 1,847.30
Idem als voren aan het Departement van Oorlog (Gewoon en buitengewoon, Iste onderdeel) .	541,006.37^{5}	»	Rest te vereveneen volgens de rekening van 1828 (staat n°. 4) . . . . . f 72,129.70 Idem (staat n°. 5). . . . . . 542,962.20 f 615,091.90 Ontvangsten in 1829 . . . . 541,006.37^{5} Rest. . . f 74,085.52^{5}
Transportere	f 697,290.53	»	

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen, behoorende bij de rekening van ontvangsten en uitgaven gedurende 1829.)

BENAMING DER ONTVANGSTEN.	Bedrag per object.	Totalen.	AANMERKINGEN.
Per transport	f 697,290.53		
Verevening van gedane betalingen op geopende credieten aan het Departement van Marine en Koloniën (Gewoon en buitengewoon, Iste onderdeel)	667,378.53^5	»	Rest te verevenen volgens de rekening van 1828 (staat n°. 4) . . . . . f 398,392.11 Idem (staat n°. 5) . . . . . . 543,420.49^5 f 941,812.60^5 Ontvangsten in 1829 . . . . 667,378.53^5 Rest . . f 274,434.07
Idem als voren aan het Departement van Financiën (Buitengewoon, IIde onderdeel)	7,739.66	»	Rest te verevenen volgens de rekening van 1827 (staat n°. 8) . . . . . f 24,854.66 Idem (staat n°. 9) . . . . . . 262.40 Idem van 1828 (staat n°. 5) . 37.23 f 25,154.29 Ontvangsten in 1829 . . . . 7,739.66 Rest . . f 17,414.63
		f 1,372,408.72^5	
Teruggave ten behoeve van het fonds van 1,000,000, bij de wet van 11 April 1827 (*Staatsblad* n°. 15) voor onvoorziene uitgaven ter beschikking van Zijne Majesteit gesteld		70,967.59^5	
		f 1,443,376.32	
Verevening van gedane betalingen op geopende credieten aan het Departement van Binnenlandsche Zaken, op de som van f 3,000,000, bestemd tot aanbouw en ameublement van het paleis te Brussel voor Z. K. H. den Prins van Oranje, zoomede tot den geheelen afbouw van het Koninklijk Paleis te Brussel en tot verderen opbouw en herstelling van de gebouwen aldaar, door den brand van 29 December 1820 vernield. (Zie het derde lid van de wet van 2 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 24.)		368,046.36^5	Rest te verevenen volgens de rekening van 1828 (staat n°. 11) . . . . f 368,126.01^5 Ontvangsten in 1829 . . . . 368,046.36^5 Rest . . . f 79.65
Rectificatie wegens aanvankelijk aangenomen, doch later verworpene verrekenbare stukken, door de ontvangers der directe belastingen enz. nevens derzelver maandstaten overgelegd, ter zake van verleende ontheffing en vermindering enz. op de grond- en personele belastingen van het dienstjaar 1825, aangewezen op het crediet van f 8,000,000, toegestaan bij de wet van 3 Maart 1825 (*Staatsblad* n°. 31) tot bestrijding der kosten, veroorzaakt door de hooge watervloeden in Februrij 1825 . .	f 9,945.58	»	Rest te verevenen volgens de rekening van 1828 (staat n°. 12) . . . . f 224,047.02 Ontvangsten in 1829 . . . . 9,945.59 Rest . . f 214,101.43
Fondsen, verkregen naar aanleiding van de zooeven gemelde wet.	8,452.81		
		18,398.40	
Totaal		f 1,829,821.08^5	

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen, behoorende bij de rekening van ontvangsten en uitgaven gedurende 1829.)

STAAT n°. 5.

STAAT *van vereveningen van vóórbetalingen.* Dienst 1828.

BENAMING DER ONTVANGSTEN.		Bedrag per object.	AANMERKINGEN.	
Vereveniug van gedane betalingen op geopende credieten aan het Departement van de Secretarie van Staat (Gewoon)		f 22,864.82^{5}	In uitgaaf volgens de rekening van 1828 (staat n°. 9) . . . . f Ontvangsten in 1829. . . . . Rest f	23,022.32^{5} 22,864.82^{5} 157.50
Idem als voren aan het Departement van Buitenlandsche Zaken (Gewoon en buitengewoon, 1ste onderdeel)		10,300.00	In uitgaaf volgens de rekening van 1828 (staat n°. 9) . . . . f Ontvangsten in 1829.	10,300.00 10,300.00
Idem als voren aan het Departement van Justitie (Gewoon en buitengewoon, 1ste onderdeel). . .		259,261.12^{5}	In uitgaaf volgens de rekening van 1828 (staat n°. 9) . . . . f Ontvangsten in 1829. . . . . Rest f	263,021.63 259,261.12^{5} 3,760.50^{5}
Idem als voren aan het Departement van Binnenlandsche Zaken:				
Gewoon en buitengewoon (1ste onderdeel) . . . . f	186,433.36	»	In uitgaaf volgens de rekening van 1828 (staat n°. 9) . . . . f Ontvangsten in 1829. . . . . Rest f	382,356.30^{5} 186,433.36 195,922.94^{5}
Buitengewoon (IIde onderdeel)	6,010.46	»	In uitgaaf volgens de rekening van 1828 (staat n°. 9) . . . . f Ontvangsten in 1829.	6,010.46 6,010.46
Fonds van f 1,000,000, bij de wet van 24 December 1827 (*Staatsblad* n°. 65) voor onvoorziene uitgaven ter beschikking van Zijne Majesteit gesteld . . . . f	46,187.48^{5}	»	In uitgaaf volgens de rekening van 1828 (staat n°. 9) . . . . f Ontvangsten in 1829. . . . . Rest f	169,687.48^{5} 46,187.48^{5} 123,500.00
		238,631.30^{5}		
Idem als voren aan het Departement voor de Zaken der Hervormde Kerk enz. (Gewoon)		62,380.15	In uitgaaf volgens de rekening van 1828 (staat n°. 9) . . . . f Ontvangsten in 1829.	62,380.15 62,380.15
Idem als voren aan het Departement van Oorlog (Gewoon en buitengewoon, 1ste onderdeel) . .		5,677,485.38^{5}	In uitgaaf volgens de rekening van 1828 (staat n°. 9) . . . . f Ontvangsten in 1829. . . . . Rest f	7,345,120.47^{5} 5,677,485.38^{5} 1,667,635.09
Idem als voren aan het Departement van Marine en Koloniën (Gewoon en buitengewoon, 1ste onderdeel). . . . . f	1,186,755.69^{5}	»	In uitgaaf volgens de rekening van 1828 (staat n°. 9) . . . . f Ontvangsten in 1829. . . . . Rest f	1,322,544.60 1,186,755.69^{5} 135,788.90^{5}
Fonds van f 1,000,000, bij de wet van 24 December 1827 (*Staatsblad* n°. 65) voor onvoorziene uitgaven ter beschikking van Zijne Majesteit gesteld	408.08	»	In uitgaaf volgens de rekening van 1828 (staat n°. 9) . . . . f Ontvangsten in 1829. . . . . Rest f	2,894.66^{5} 408.08 2,486.58^{5}
		1,187,163.77^{5}		
Idem als voren aan het Departement van Financiën:				
Gewoon en buitengewoon (1ste onderdeel) . . . . f	13,835,368.67^{5}	»	In uitgaaf volgens de rekening van 1828 (staat n°. 9) . . . . f Ontvangsten in 1829. . . . . Rest f	13,836,370.33^{5} 13,835,368.67^{5} 1,001.66
Buitengewoon (IIde onderdeel)	60,461.11	»	In uitgaaf volgens de rekening van 1828 (staat n°. 9) . . . . f Ontvangsten in 1829. . . . . Rest f	65,601.39 60,461.11 5,140.28
		13,895,829.78^{5}		
Totaal		f 21,353,916.35		

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen, behoorende bij de rekening van ontvangsten en uitgaven gedurende 1829.)

Staat n°. 6.

STAAT *van vereveningen van voorbetalingen, bij anticipatie op de dienst* 1829.

BENAMING DER ONTVANGSTEN.		Bedrag per object.	AANMERKINGEN.	
Verevening van verstrekte fondsen aan het Amortisatie-Syndicaat voor de rentebetaling der Nationale Schuld over het halfjaar, verschenen 1°. Januarij 1829 (begrooting van Financiën), te weten:				
Gewoon	f 7,825,000.00			
Buitengewoon, Iste onderdeel.	2,174,810.00			
		f 9,999,810.00	In uitgaaf, zie de rekening van 1828 (staat n°. 10)	f 9,999,810.00
			Ontvangsten in 1829	9,999,810.00
Verevening van gedane betalingen op geopende credieten aan het Departement van Binnenlandsche Zaken:				
Buitengewoon, Iste onderdeel .	f 409,630.13			
» IIde » .	183,735.80			
		593,365.93	In uitgaaf, zie de rekening van 1828 (staat n°. 10).	f 593,365.93
			Ontvangsten in 1829.	593,365.93
Verevening van gedane betalingen op geopende credieten aan het Departement van Oorlog (Gewoon en buitengewoon, Iste onderdeel)		453,100.00	In uitgaaf, zie de rekening van 1828 (staat n°. 10).	f 453,100.00
			Ontvangsten in 1829.	453,100.00
Idem als voren aan het Departement van Marine en Koloniën (Gewoon en buitengewoon, Iste onderdeel)		1,710,525.73[5]	In uitgaaf, zie de rekening van 1828 (staat n°. 10).	f 1,710,525.73[5]
			Ontvangsten in 1829.	1,710,525.73[5]
Idem als voren aan het Departement van Financiën:				
Buitengewoon, Iste onderdeel .	f 27,690.00			
» IIde . .	520,000.00			
		547,690.00	In uitgaaf, zie de rekening van 1828 (staat n°. 10)	f 547,690.00
			Ontvangsten in 1829	547,690 00
Totaal		f 13,304,491.66[5]		

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen, behoorende bij de rekening van ontvangsten en uitgaven gedurende 1829.)

UITGAVEN GEDURENDE DEN JARE 1829.

STAAT n°. 7.

STAAT *van uitgaven van verschillenden aard, dienst* 1827 *en vroeger.*

AANWIJZING DER UITGAVEN.	Bedrag per object.	Totalen.	*AANMERKINGEN.*
Geopende credieten tot het doen van geautoriseerde vóórbetalingen, om op de begrooting van het Departement van Financiën (Gewoon en buitengewoon, Iste onderdeel) te worden verevend	»	f 6,658.92	Rest te verevenen volgens d[e] rekening van 1828 (*Staats[blad]* n°. 4). . . f 186.2[.] Uitgaaf in 1829. . 6,658.9[.] Rest. . f 6,845.1[.]
Geordonnanceerde uitgaven op de som van f 3,000,000, verleend bij het derde lid van de wet van 2 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 24) tot aanschaffing en ameublement van het paleis te Brussel voor Z. K. H. den Prins van Oranje, zoomede tot den geheelen afbouw van het Koninklijk paleis te Brussel en tot verderen opbouw en herstelling van de gebouwen, aldaar door den brand van 29 December 1820 vernield . .	»	531,656.33^5	
Crediet van f 8,000,000, toegestaan bij de wet van 3 Maart 1825 (*Staatsblad* n°. 31) tot bestrijding der kosten, veroorzaakt door de hooge watervloeden in Februarij 1825.			
Geordonnanceerde uitgaven ten behoeve van het Departement van Binnenlandsche Zaken	f 18,194.40		
Idem als voren ten behoeve van het Departement van de Roomsch-Katholijke Eeredienst	204.00		
		18,398.40	

Rectificatiën op de middelen.

	Gewoon.	Buitengewoon.	Totalen.	Bedrag per object.
Directe belastingen (ordonnantiën van ontheffing en vervolgkosten op het personeel) dienst 1825 . .	f 36,379.24^5	»	f 36,379.24^5	
Accijnsen, dienst 1825 . .	2,585.39^5	f 336.66^5	2,922.06	
Vergoeding door het Amortisatie-Syndicaat en door de gemeenten voor de kosten van invordering van derzelver inkomsten, dienst 1825	»	6.35^5	6.35^5	
Totalen van dienst 1825. .	f 38,964.64	f 343.02	f 39,307.66	f 39,307.66

AANWIJZING DER UITGAVEN.	Bedrag per object.	Totalen.	*AANMERKINGEN.*
Directe belastingen (ordonnantiën van ontheffing en vervolgkosten op het personeel) gewoon:			
Dienst 1826	38,778.62		
» 1827	18,839.30^5		
		96,925.58^5	
	Totaal	f 653,639.24	

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen, behoorende bij de rekening van ontvangsten en uitgaven gedurende 1829.)

STAAT n°. 8.

STAAT *van geopende credieten tot het doen van geautoriseerde vóórbetalingen, om op de begrootingen van de onderscheidene Departementen van Algemeen Bestuur, dienst* 1829, *of op het fonds van* f 1,000,000, *verleend bij de wet van* 27 *December* 1828 (Staatsblad *n°.* 87), *te worden verevend.*

DEPARTEMENTEN.	Gewoon en buitengewoon. (*Iste onderdeel.*)	Buitengewoon. (*IIde onderdeel.*)	Fonds van f 1,000,000.	TOTALEN.	*AANMERKINGEN.*
Secretarie van Staat	f 22,971.88^5	»	»	f 22,971.88^5	
Buitenlandsche Zaken	8,510.69	»	»	8,510.69	
Justitie	201,614.06^5	»	»	201,614.06^5	
Binnenlandsche Zaken	547,115.25^5	f 11,900.20	f 11,111.05	270,126.50^5	
Hervormde Kerk enz.	67,384.31	»	»	67,384.31	
Oorlog	10,685,102.57	»	»	10,685,102 57	
Marine en Koloniën	1,159,476.91^5	»	»	1,159,476.91^5	
Financiën	14,275,399.45^5	52,754.30^5	»	14,328,153.76	
	f 26,967,575.14^5	f 64,654.50^5	f 11,111.05		
			Totaal	f 27,043,340.70	

STAAT n°. 9.

STAAT *der uitgaven bij anticipatie op de dienst* 1830, *om te verrekenen.*

AANWIJZING DER UITGAVEN.	Bedrag per object.	*AANMERKINGEN.*
Verstrekte fondsen aan het Amortisatie-Syndicaat voor de rentebetaling der Nationale Schuld over het halfjaar, verschenen 1°. Januarij 1830, om op de begrooting van het Departement van Financiën te worden verevend, te weten:		
Gewoon . . . . f 7,829,125.00		
Buitengewoon, Iste onderdeel 1,920,875.00	f 9,750,000.00	
Geopende credieten aan het Departement van Oorlog tot het doen van geautoriseerde vóórbetalingen, om op de begrooting van dat Departement te worden verevend (Gewoon en buitengewoon, Iste onderdeel)	437,900.00	
Idem als voren aan het Departement van Marine en Koloniën (Gewoon en buitengewoon, Iste onderdeel)	1,400,000.00	
Totaal	f 11,587,900.00	

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Bijlagen, behoorende bij de rekening van ontvangsten en uitgaven gedurende 1829.)

STAAT n°. 10.

STAAT *van het saldo op den laatsten December* 1829.

		TOTALEN.
Actiën in de Nederlandsche Bank te Amsterdam		f 1,000,000.00
's Rijks Munt te Utrecht		897,244.96^{5}
's Rijks Munt te Brussel		806,506.41
De Nederlandsche Bank te Amsterdam		97,947.13
NB. Het debet-saldo bij de Nederlandsche Bank, ad f 97,947.13, moet strekken tot de successive voldoening van de bij dezelve Bank betaalbaar gestelde en onder ultimo December 1823 in omloop geblevene borderellen van de liquidatie met de Fransche Kroon, een gedeelte uitmakende van de onder vermelde som van f 440,527.71^{5}.		
De Algemeene Nederlandsche Maatschappij ter begunstiging van de volksvlijt te Brussel, als algemeene Rijks-kassier, na aftrek der loopende dispositiën		3,770,393.49^{5}
Saldo's bij de afgetredene ontvangers-generaal, bestaande in quitantiën wegens collecteloonen op de directe belastingen en ordonnantiën van kwade posten, dienst 1820 tot 1822, om op de begrooting van het Departement van Financiën te worden verevend		22,979.03^{5}
Saldo's bij de administrateurs van 's Rijks schatkist in de onderscheidene provinciën, na aftrek der loopende dispositiën		3,779,013.33
		f 10,374,084.36^{5}
Af: Het saldo, aankomende het Amortisatie-Syndicaat	f 103,219.37^{5}	
De in omloop zijnde borderellen van de liquidatie met de Fransche Kroon	440,527.71^{5}	
		543,747.09
Komt voor het saldo op den laatsten December 1829.		f 9,830,337.27^{5}

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Raming van 's Rijks inkomsten over 1830 en opbrengst over 1829—1830.)

5. Algemeene staat.

ALGEMEENE STAAT

van vergelijking tusschen de raming van 's Rijks inkomsten over het dienstjaar 1830 en derzelver opbrengst in de vier laatste maanden van 1829, met bijvoeging van de ontvangsten over de acht eerste maanden des jaars 1830.

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Raming van 's Rijks inkomsten over 1830 en opbrengst over 1829—1830.)

	BENAMING DER RIJKS-INKOMSTEN.	GERAAMDE SOMMEN.		WERKELIJKE OPBRENGST.	
		Gewoon.	Buitengewoon.	Gewoon.	Buitengewoon.
Directe belastingen.	Grondbelasting op de gebouwde en ongebouwde eigendommen	f 16,028,160.00	f 480,844.80	*a.* f 16,028,160.00	*c.* f 480,844.80
	2 Pct. op de grondbelasting voor kwade posten	320,563.20	»	*b.* 320,563.20	»
	Personeel: 1°. Huurwaarde; 2°. Deuren en vensters; 3°. Haardsteden; 4°. Mobilair; 5°. Dienstboden; 6°. Paarden	7,500,000.00	1,650,000.00	7,671,360.96	1,687,705.29
	Patenten	2,500,000.00	550,000.00	2,471,898.03	543,855.22
	Inkomende en uitgaande regten	3,100,000.00	3,300,000.00	3,100,000.00	4,109,856.38^{5}
Accijnsen.	Zout	2,420,000.00	532,400.00	2,487,923.55	547,343.17^{5}
	Geslagt	2,250,000.00	495,000.00	2,315,553.76^{5}	509,421.83
	Wijn	2,000,000.00	440,000.00	1,779,369.86^{5}	391,461.37
	Binnenlandsch gedistilleerd	4,630,000.00	1,018,600.00	4,442,500.87^{5}	977,350.19
	Buitenlandsch gedistilleerd	345,000.00	75,900.00	445,287.30^{5}	97,963.21
	Bier	3,200,000.00	704,000.00	2,764,628.59 (Bier en Azijn)	608,218.29^{5} (Bier en Azijn)
	Azijn	139,000.00	30,580.00		
	Suiker	1,200,000.00	264,000.00	1,662,749.17^{5}	365,804.81^{5}
	Collectief zegel	1,768,400.00	389,048.00	1,493,730.71^{5}	328,620.75^{5}
	Indirecte belastingen, registratie-, zegel-, griffie-, hypotheek- en successie-regten	11,200,000.00	2,464,000.00	11,891,267.71	2,037,955.15^{5}
	Posterijen	2,000,000.00	»	2,202,399.95^{5}	»
	Regt van waarborg op de gouden en zilveren werken	184,000.00	»	205,324.13	»
	Loterij	»	600,000.00	»	349,004.73^{5}
	Bedrag van datgene, waarmede de raming der gewone en buitengewone Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1828 die der gewone en buitengewone uitgaven overtreft	»	708,367.23	»	708,367.23
	Voorloopig overschot op het dienstjaar 1828, teweeggebragt door de meerdere opbrengst der Rijks-inkomsten over het gezegd dienstjaar boven het daarvoor geraamde, na aftrek van het millioen gulden, bij de wet van 24 December 1827 (*Staatsblad* n°. 65) voor onvoorziene uitgaven over 1827 ter beschikking van Zijne Majesteit gesteld	»	2,371,396.10	»	2,371,396.10
	Overschot op de gewone begrooting van het dienstjaar 1826, wegens hetgeen de uitgaven beneden de raming derzelve zijn gebleven	»	12,467.31^{5}	»	12,467.31^{5}
	Overschot van het millioen gulden, voorbehouden uit de verhoogde opbrengst der Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1826, na aftrek van het daaruit benoodigde tot dekking der aanwijzingen op het millioen gulden, bij de wet van 23 December 1825 (*Staatsblad* n°. 83) wegens onvoorziene behoeften over 1826 ter beschikking van Zijne Majesteit gesteld	»	54,090.76^{5}	»	54,090.76^{5}
	Transportere	f 60,785,123.20	f 16,140,694.21	f 61,282,717.82^{5}	f 16,181,726.63^{5}

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Raming van 's Rijks inkomsten over 1830 en opbrengst over 1829—1830.)

VERSCHIL.				AANMERKINGEN.
GEWOON.		BUITENGEWOON.		
Meerder rendement.	Minder rendement.	Meerder rendement.	Minder rendement.	
»	»	»	»	
»	»	»	»	
f 171,360.96	»	f 37,705.29	»	
»	f 28,101.97	»	f 6,144.78	Zie de details in Bijlage A.
»	»	809,856.38^{5}	»	
67,923.55	»	14,943.17^{5}	»	
65,553.76^{5}	»	14,421.83	»	
»	220,630.13^{5}	»	48,538.63	
»	187,499.12^{5}	»	41,249.81	
100,287.30^{5}	»	22,063.21	»	
»	574,371.41	»	126,361.70^{5}	
462,749.17^{5}	»	101,804.81^{5}	»	
»	274,699.28^{5}	»	60,427.24^{5}	
691,267.71	»	»	426,044.84^{5}	Zie de details in Bijlage B.
202,399.95^{5}	»	»	»	
21,324.13	»	»	»	
»	»	»	250,995.26^{5}	
»	»	»	»	
»	»	»	»	
»	»	»	»	
»	»	»	»	
f1,782,866.55	f1,285,271.92^{5}	f1,000,794.70^{5}	f 959,762.28	

	GEWOON.		BUITENGEWOON.
	Hoofdsom.	2 pct. voor kwade posten.	Opcenten.
a, *b* en *c*. Volgens bijlage litt. A is voor de grondbelasting uitgetrokken. . .	f16,151,701.00	f323,034.02	f484,551.03
Te verminderen met de sommen, welke volgens art. 3 der wet van 24 December 1829 (*Staatsblad* n°. 82) als die van f 16,028,160, f 320,563.20 en f 480,844.80 te boven gaande, moeten worden afgezonderd tot een fonds, bestemd om tusschen de bezwaarde provinciën te worden verdeeld	123,541.00	2,470.82	3,706.23
Gelijke sommen als hiernevens	f16,028,160.00	f320,563.20	f480,844.80

	Gewoon.	Buitengewoon.
Geraamd beloop der Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1828	f 60,583,255.18	f 16,856,135.36
Begrooting der uitgaven als voren .	59,875,052.89	16,855,970.42
Meerder bedrag van de raming der Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1828	f 708,202.29	f 164.94
	f 708,367.23	

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Raming van 's Rijks inkomsten over 1830 en opbrengst over 1829—1830.)

BENAMING DER RIJKS-INKOMSTEN.	Raming.	GERAAMDE SOMMEN. Gewoon.	GERAAMDE SOMMEN. Buitengewoon.	WERKELIJKE OPBRENGST. Gewoon.	WERKELIJKE OPBRENGST. Buitengewoon.
Per transport		f 60,785,123.20	f 16,140,694.21	f 61,282,717.82^{5}	f 16,181,726.63^{5}
Inkomsten der domeinen van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Frederik der Nederlanden, overgedragen bij de wet van 25 Mei 1816 (*Staatsblad* n° 25)		»	190,000.00	»	190,000.00
Verschillende Rijks-inkomsten. Inkomsten wegens het uitoefenen der jagt		»	60,800.00	»	68,941.58^{5}
Vergoeding door het Amortisatie-Syndicaat voor de kosten der invordering van deszelfs inkomsten, alsmede door de gemeenten voor de invordering van opcenten op de accijnsen. Door het Amortisatie-Syndicaat, 5 pct. administratiekosten van de opcenten over: de directe belastingen	f 16,250.00				16,067.34
de inkomende en uitgaande regten	41,600.00				45,975.00
de accijnsen	116,690.60				113,046.34
de registratie enz.	72,800.00				77,333.66
het regt van waarborg op de gouden en zilveren werken	1,196.00	»	378,200.00	»	1,084.27
Door de gemeenten, 3 pct. administratiekosten van de opcenten over de accijnsen	129,663.40				71,288.36
Totaal	f 378,200.00				
Verkoop van verschillende objecten van de Departementen van Oorlog en Marine, teruggaven en toevallige baten. Ontvangsten bij de administratie der registratie enz.		»	316,000.00	»	357,719.47
Rijks-inkomsten uit de entrepôts		»	50,000.00	»	50,000.00
Bedrag van datgene, waarmede de raming der gewone en buitengewone Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1830 die der gewone en buitengewone uitgaven van hetzelfde dienstjaar overtreft		»	»	35,123.20	32,494.21
		f 60,785,123.20	f 17,135,694.21	f 61,317,841.02^{5}	f 17,205,676.87

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en be*

(Raming van 's Rijks inkomsten over 1

VERSCHIL.				
GEWOON.		BUITENGEWOON.		
Meerder rendement.	Minder rendement.	Meerder rendement.	Minder rendement.	
f1,782,866.55	f1,285,271.92^{5}	f1,000,794.70^{5}	f 959,762.28	
»	»	»	»	
»	»	8,141.58^{5}	»	Ontvan Raming Blijft z
»	»	»	53,405.03	
»	»	41,719.47	»	Zie B
»	»	»	»	
35,123.20	»	32,494.21	»	Gera ove
f1,817,989.75	f1,285,271.92^{5}	f1,083,149.97	f1,013,167.31	Begr
Meerder f 532,717.82^{5}		Meerder f 69,982.66		Meer Rij jaa

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Raming van 's Rijks inkomsten over 1830 en opbrengst over 1829—1830.)

VERSCHIL.				AANMERKINGEN.
GEWOON.		BUITENGEWOON.		
Meerder rendement.	Minder rendement.	Meerder rendement.	Minder rendement.	
f1,782,866.55	f1,285,271.92^{5}	f1,000,794.70^{5}	f 959,762.28	
»	»	»	»	
»	»	8,141.58^{5}	»	Ontvangsten volgens Bijlage B. . . . . f 158,129.08^{5} Raming der uitgaven voor de departementen der jagt 89,187.50 Blijft zuiver voor 's Rijks schatkist . . . . f 68,941.58^{5}
»	»	»	53,405.03	
»	»	41,719.47	»	Zie Bijlage B.
»	»	»	»	
35,123.20	»	32,494.21	»	Gewoon. — Buitengewoon. Geraamd beloop der Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1830 . . . . f 60,785,123.20 f 17,135,694.21 Begrooting der uitgaven als voren . 60,750,000.00 17,103,200.00
f1,817,989.75	f1,285,271.92^{5}	f1,083,149.97	f1,013,167.31	
Meerder f 532,717.82^{5}		Meerder f 69,982.66		Meerder bedrag van de raming der Rijks-inkomsten over het dienstjaar 1830 . . . . f 35,123.20 f 32,494.21

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Staat van ontvang der directe belastingen enz. over 1829—1830.)

BIJLAGE A.

STAAT van ontvang der directe belastingen, inkomende en uitgaande regten en accijnsen, ... de vier laatste

BENAMING DER MIDDELEN.	OPBRENGST gedurende de vier laatste maanden van het jaar 1829.		OPBRENGST GEDURENDE									
	Hoofdsom voor de gewone begrooting.	Opcenten en ontvangsten voor de buitengewone begrooting.	Noord-Braband. Hoofdsom.	Zuid-Braband. Hoofdsom.	Limburg. Hoofdsom.	Gelderland. Hoofdsom.	Luik. Hoofdsom.	Oost-Vlaanderen. Hoofdsom.	West-Vlaanderen. Hoofdsom.	Henegouwen. Hoofdsom.	Noord-Holland. Hoofdsom.	Zuid-Holland. Hoofdsom.
Directe belastingen.												
Grondbelasting	f 6,325,646.82^{5}	f 189,769.40^{5}	f 414,171.87^{5}	f 581,292 44	f 286,530.27^{5}	f 396,203.16^{5}	f 298,749.70^{5}	f 971,880.72^{5}	f 703,858.53	f 542,119.72^{5}	f 1,319,013.96^{5}	f 1,398,758.57
2 pct. op de grondbelasting voor kwade posten	126,512.94	»	8,283.44	11,625.85	5,730.60^{5}	7,924.06	5,974.99^{5}	19,437.61^{5}	14,077.17	10,842.39^{5}	26,380.28	27,975.17
Personeel	3,158,761.34	694,933.37^{5}	139,747.41	353,613.55^{5}	101.532.45	175,968.72^{5}	180,681.60^{5}	416,035.94	306,483.54	257,697.95	749,742.85	659,066.10^{5}
Patenten.	1,022,500.14	224,987.68^{5}	55,632.70^{5}	72,340.47^{5}	40,329.49	49,177.58	60,635.99^{5}	136,035.10^{5}	77,315.30	92,703.10^{5}	237,453.37	232,625.16^{5}
	f 10,633,421.24^{5}	f 1,109,690.46^{5}	f 617,835.43	f 1,018,872.32	f 434,122.82	f 629,273.53	f 546,042.30	f 1.543,389.38^{5}	f 1,101,734.54	f 903,363.17^{5}	f 2,332,590.46^{5}	f 2,318,425 01
Inkomende en uitgaande regten.												
In-, uit- en doorvoer	»	f 2,172,181.73	f 79.16	f 88,023.89	f 122,372.95^{5}	f 243,912.88^{5}	f 89,197.03	f 57,549.99^{5}	f 374,895.54^{5}	f 418,470.77^{5}	f 1,014,106.29	f 996,283.66^{5}
Tonnegeld der zeeschepen . .	»	71,556.27	»	951.29^{5}	»	»	»	4,871.37^{5}	8,255.98^{5}	»	100,864.26	63,871.43^{5}
Watertollen	»	33,363.15^{5}	»	»	»	91,938.19	»	»	»	»	»	»
Baak- of vuurgelden	»	6,003.53	»	»	»	»	»	»	»	»	3,307.71	843.43
Formaatzegel	»	7,702.13^{5}	2.11	136.48	685.21	1,953.95^{5}	676.81^{5}	127.07	1,334.39^{5}	2,279.81^{5}	2,534.16	2,694.08^{5}
Turksche paspoorten	»	4,856.30	»	»	»	»	»	30.00	»	»	3,282.33	2,234.00
Buitengewone ontvangsten . .	»	261.22	»	»	6.00	50.00	56.10	»	»	34.09	20.00	0.48
	»	f 2,295,924.34	f 81.27	f 89,111.66^{5}	f 123,064.16^{5}	f 337,855.03	f 89,929.94^{5}	f 62,578.44	f 384,485.92^{5}	f 420,784.68	f 1,124,114.75	f 1,065,927.09^{5}
Accijnsen.												
Zout	f 1,282,144.76^{5}	f 282,071.84^{5}	f 55,922.54^{5}	f 137,737.75	f 51,840.59	f 11,680.98^{5}	f 60,593 00	f 142,772.38	f 77,120.47^{5}	f 64,871.13	f 107,939.38^{5}	f 195,682.55
Geslagt	1,268,333.22^{5}	279,141.11	19,154.14	138,626.53	40,862 66	30,799.35	60,910.21	116,879.39	75,537.35	74,010.05	141,649.95^{5}	112,252 84^{5}
Wijn	759,182.69^{5}	167,020.41	27,160.82	82,771.55^{5}	27,277.17^{5}	50,570.18^{5}	68,795.37	64,107.31	54,005.50^{5}	62,776.97^{5}	165,204.48	137,730.24
Binnenlandsch gedistilleerd . .	1,813,445.68	398,958.05	150,487.94	158,112.94	68,593.68^{5}	144,035.96^{5}	172,172.55^{5}	187,285.82^{5}	114,795.21^{5}	94,932 65	388,978.19	455,005.55^{5}
Buitenlandsch gedistilleerd . .	213,353.40	46,937.75	3,218.52	17,189.88	1,679.75	5,112.45	9,651 91	7,739.67	7,346.55^{5}	4,499.90	68,436.34^{5}	47,855.63
Bier en azijn.	792,545.49	174,360.01	75,321.16	477,086.37	111,707.35^{5}	18,818.68^{5}	67,232.81^{5}	285,450 30	201,797 28	327,770.70^{5}	30,649.32	49,636.08^{5}
Suiker	450,064.89^{5}	99,014.27^{5}	7,667.99	42,951.96^{5}	1,700.68^{5}	4,585.38	3,668 94	201,585.85	18,239.54	40,932.80^{5}	450,757.74^{5}	115,379.38^{5}
Colllectief zegel	535,880.96	117,893.81	34,745.36	107,561.63^{5}	33,337.46^{5}	27,297.09^{5}	45,706.98	102,269.44	55,806.69	68,014.65^{5}	137,229.72^{5}	119,398.20
	f 7,115,442.11	f 1,565,397.26	f 373,678.48	f 1,162,038.62^{5}	f 354,399.37	f 292,800.09^{5}	f 488,731.78	f 1,108,090.16^{5}	f 604,648.61	f 737,808 87	f 1,490,845.14^{5}	f 1,232,940.49

Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor 1831.

(Staat van ontvang der directe belastingen enz. over 1829—1830.)

Bijlage A

S T A A T van ontvang der directe belastingen, inkomende en uitgaande regten en accijnsen, in de vier laatste

BE[…]	OPBRENGST GEDURENDE							
MID[…]	[...]burg. [...]fdsom.	Gelderland. Hoofdsom.	Luik. Hoofdsom.	Ooost-Vlaanderen. Hoofdsom.	West-Vlaanderen. Hoofdsom.	Henegouwen. Hoofdsom.	Noord-Holland. Hoofdsom.	Zuid-Holland. Hoofdsom.
Directe								
Grondbelasting	530.27^{5}	f 396,203.16^{5}	f 298,749.70^{5}	f 971,880.72^{5}	f 703,858.53	f 542,119.72^{5}	f 1,319,013.96^{5}	f 1,398,758.57
2 pct. op de g[…] kwade poste[…]	730.60^{5}	7,924.06	5,974.99^{5}	19,437.61^{5}	14,077.17	10,842.39^{5}	26,380.28	27,975.17
Personeel .	,532.45	175,968.72^{5}	180,681.60^{5}	416,035.94	306,483.54	257,697.95	749,742.85	659,066.10^{5}
Patenten. .	,329.49	49,177.58	60,635.99^{5}	136,035.10^{5}	77,315.30	92,703.10^{5}	237,453.37	232,625.16^{5}
	122.82	f 629,273.53	f 546,042.30	f 1,543,389.38^{5}	f 1,101,734.54	f 903,363.17^{5}	f 2,332,590.46^{5}	f 2,318,425.01
Inkomende en								
In-, uit- en d[…]	372.95^{5}	f 243,912.88^{5}	f 89,197.03	f 57,549.99^{5}	f 374,895.54^{5}	f 418,470.77^{5}	f 1,014,106.29	f 996,283.66^{5}
Tonnegeld der	»	»	»	4,871.37^{5}	8,255.98^{5}	»	100,864.26	63,871.43^{5}
Watertollen	»	91,938.19	»	»	»	»	»	»
Baak- of vuur[…]	»	»	»	»	»	»	3,307.71	843.43
Formaatzegel	385.21	1,953.95^{5}	676.81^{5}	127.07	1,334.39^{5}	2,279.81^{5}	2,534.16	2,694.08^{5}
Turksche pasp[…]	»	»	»	30.00	»	»	3,282.33	2,234.00
Buitengewone	6.00	50.00	56.10	»	»	34.09	20.00	0.48
	64.16^{5}	f 337,855.03	f 89,929.94^{5}	f 62,578.44	f 384,485.92^{5}	f 420,784.68	f 1,124,114.75	f 1,065,927.09^{5}
Acc[…]								
Zout . . .	340.59	f 11,680.98^{5}	f 60,593.00	f 142,772.38	f 77,120.47^{5}	f 64,871.13	f 107,939.38^{5}	f 195,682.55
Geslagt . .	362.66	30,799.35	60,910.21	116,879.39	75,537.35	74,010.05	141,649.95^{5}	112,252.84^{5}
Wijn . . .	77.17^{5}	50,570.18^{5}	68,795.37	64,107.31	54,005.50^{5}	62,776.97^{5}	165,204.48	137,730.24
Binnenlandsch	93.68^{5}	144,035.96^{5}	172,172.55^{5}	187,285.82^{5}	114,795.21^{5}	94,932.65	388,978.19	455,005.55^{5}
Buitenlandsch	79.75	5,112.45	9,651.91	7,739.67	7,346.55^{5}	4,499.90	68,436.34^{5}	47,855.63
Bier en azijn.	07.35^{5}	18,818.68^{5}	67,232.81^{5}	285,450.30	201,797.28	327,770.70^{5}	30,649.32	49,636.08^{5}
Suiker . .	00.68^{5}	4,585.38	3,668.94	201,585.85	18,239.54	40,932.80^{5}	450,757.74^{5}	115,379.38^{5}
Colllectief zege[…]	37.46^{5}	27,297.09^{5}	45,706.98	102,269.44	55,806.69	68,014.65^{5}	137,229.72^{5}	119,398.20
	99.37	f 292,800.09^{5}	f 488,731.78	f 1,108,090.16^{5}	f 604,648.61	f 737,808.87	f 1,490,845.14^{5}	f 1,232,940.49

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bep*

(Staat van ontvang der directe belas

maanden van het jaar 1829, *met bijvoeging van de opbrengst over d*

DE ACHT EERSTE MAANDEN VAN HET JAAR 1830.					TOTAAL.		ALGEMEEN TOTAAL.	
Zeeland. Hoofdsom.	Namen. Hoofdsom.	Antwerpen. Hoofdsom.	Utrecht. Hoofdsom.	Vrieslan Hoofdso	m wone g.	Opcenten en ontvangsten voor de buitengewone begrooting.	Hoofdsom voor de gewone begrooting.	Opcenten en ontvangsten voor de buitengewone begrooting.
f 291,905.40	f 221,715.13	f 430,645.37^{5}	f 345,265.30	f 791,112	4.17^{5}	f 294,781 62^{5}	*a* f 16,151,701.00	*a* f 484,551.03
5,838.11	4,434.30	8,612.90^{5}	6,905.30^{5}	15,822	1.08	»	323,034.02	»
96,825.19	62,671.41^{5}	319,851 22	164,821.61	194,533	9.62	992,771.91^{5}	*b* 7,671,360.96	*b* 1,687,705.29
24,985.98	19,777.25	110,505.40	34,413.24	75,510	7.89	318,867.53^{5}	*c* 2,471,898.03	*c* 543,855.22
f 419,554.68	f 308,598.09^{5}	f 869,614.90	f 551,405.45^{5}	f 1,076,978	2.76^{5}	f 1,606,421.07^{5}	f 26,617,994.01	f 2,716,111.54
f 3,342.52	f 72,514 29	f 729,201.75	f 9,925.99	f 57,327		f 4,512,781.22	»	f 6,684,962.95
3,193.67	»	78,917.33^{5}	»	9,722		280,569.47^{5}	»	352,125.74^{5}
»	»	»	»			91,938.19	»	125,301.34^{5}
9.29^{5}	»	»	»	802		6,336.35^{5}	»	12,339.88^{5}
24.17	188.43^{5}	1,821.99	69.84^{5}	178		15,947.62^{5}	»	23,649.76
120.00	»	415.00	»	72		6,183.33	»	11,039.63
»	»	»	»			175.85	»	437.07
f 6,689.65^{5}	f 72,702.72^{5}	f 810,356.07^{5}	f 9,995.83^{5}	f 68,102		f 4,913,932.04^{5}	»	f 7,209,856.38^{5}
f 13,825.93	f 47,485.00	f 92,020.98^{5}	f 12,592.50	f 67,553	.78^{5}	f 265,271.33	f 2,487,923.55	f 547,343.17^{5}
23,800.05^{5}	25,471.45^{5}	67,378.93^{5}	19,253.31	28,400	.54	230,280.72	2,315,553.76^{5}	509,421.83
16,294.38^{5}	27,339.43^{5}	102,901.02	27,400.41	7,505	.17	224,440.96	1,779,369.86^{5}	391,461.37
60,656.33	17,217.46^{5}	89,488.30^{5}	69,619.83^{5}	164,425	.19^{5}	578,392.14	4,442,500.87^{5}	977,350.19
3,046.90	3,246.15	17,546.90^{5}	3,548.11^{5}	9,378	.90^{5}	51,025.46	445,287.30^{5}	97,963.21
12,002.91^{5}	87,842.27	173,813.75	9,196.88	3,263	.10	433,858.28^{5}	2,764,628.59	608,218.29^{5}
8,798.76^{5}	1,802,92	216,939.12	83,953.53^{5}	4,354	.28	266,790.54	1,662,749.17^{5}	365,804.81^{5}
14,100.51^{5}	21,542.27^{5}	76,967.58	22,817.33	29,609	.75^{5}	210,726.94^{5}	1,493,730.71^{5}	328,620.75^{5}
f 152,525.79^{5}	f 231,946 97^{5}	f 837,056.60	f 248,381.92	f 314,484	.73	f 2,260,786.38	f 17,391,743.84	f 3,826,183.64

a. Volle beloop van den aanslag over 1830 (wet van 24

b. Totaal bedrag van de kohieren over 1830.

c. Totaal bedrag van de kohieren over 1830.

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Staat van ontvang der directe belastingen enz. over 1829—1830.)

maanden van het jaar 1829, *met bijvoeging van de opbrengst over de acht eerste maanden des jaars* 1830.

DE ACHT EERSTE MAANDEN VAN HET JAAR 1830.									TOTAAL.		ALGEMEEN TOTAAL.	
Zeeland. Hoofdsom.	Namen. Hoofdsom.	Antwerpen. Hoofdsom.	Utrecht. Hoofdsom.	Vriesland. Hoofdsom.	Overijssel. Hoofdsom.	Groningen. Hoofdsom.	Drenthe. Hoofdsom.	Luxemburg. Hoofdsom	Hoofdsom voor de gewone begrooting.	Opcenten en ontvangsten voor de buitengewone begrooting.	Hoofdsom voor de gewone begrooting.	Opcenten en ontvangsten voor de buitengewone begrooting.
f 291,905.40	f 221,715.13	f 430,645.375	f 345,265.30	f 791,112.05	f 223,084.095	f 330,599.87	f 60,818.96	f 218,329.02	f 9,826,054.175	f 294,781.625	a f 16,151,701.00	a f 484,551.03
5,838.11	4,434.30	8,612.905	6,905.305	15,822.24	4,461.68	6,612.00	1,216.38	4,366.58	196,521.08	»	323,034.02	»
96,825.19	62,671.415	319,851.22	164,821.61	194,533.88	101,904.60	142,136.865	28,386.83	60,897.88	4,512,599.62	992,771.915	b 7,671,360.96	b 1,687,705.29
24,985.98	19,777.25	110,505.40	34,413.24	75,510.47	38,487.94	49,129.07	16,014.485	26,325.765	1,449,397.89	318,867.535	c 2,471,898.03	c 543,855.22
f 419,554.68	f 308,598.095	f 869,614.90	f 551,405.455	f 1,076,978.64	f 367,938.315	f 528,477.805	f 106,436.655	f 309,919.245	f 15,984,572.765	f 1,606,421.075	f 26,617,994.01	f 2,716,111.54
f 3,342.52	f 72,514.29	f 729,201.75	f 9,925.99	f 57,327.47	f 89,885.52	f 33,001.035	f 1,176.715	f 111,513.74	»	f 4,512,781.22	»	f 6,684,962.95
3,193.67	»	78,917.335	»	9,722.39	635.40	9,286.33	»	»	»	280,569.475	»	352,125.745
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	91,938.19	»	125,301.345
9.295	»	»	»	802.18	32.905	1,340.835	»	»	»	6,336.355	»	12,339.885
24.17	188.435	1,821.99	69.845	178.88	357.30	224.02	8.35	650.54	»	15,947.625	»	23,649.76
120.00	»	415.00	»	72.00	»	30.00	»	»	»	6,183.33	»	11,039.63
»	»	»	»	»	»	»	»	9.18	»	175.85	»	437.07
f 6,689.655	f 72,702.725	f 810,356.075	f 9,995.835	f 68,102.92	f 90,911.12	f 43,882.22	f 1,185.065	f 112,173.46	»	f 4,913,932.045	»	f 7,209,856.385
f 13,825.93	f 47,485.00	f 92,020.985	f 12,592.50	f 67,555.18	f 29,184.965	f 15,145.50	f 1,777.825	f 20,030.11	f 1,205,778.785	f 265,271.33	f 2,487,923.55	f 547,343.175
23,800.055	25,471.455	67,378.935	19,253.31	28,401.25	12,549.525	21,792.97	8,130.765	29,269.79	1,046,730.54	230,280.72	2,315,553.765	509,421.83
16,294.385	27,339.435	102,901.02	27,400.41	7,507.59	24,868.705	10,214.20	6,954.245	56,306.565	1,020,186.17	224,440.96	1,779,369.865	391,461.37
60,656.33	17,217.465	89,488.305	69,619.835	164,423.57	87,392.385	116,806.59	23,635.26	47,414.93	2,629,055.195	578,392.14	4,442,500.875	977,350.19
3,046.90	3,246.15	17,546.905	3,548.115	9,378.98	5,835.07	9,380.71	1,551.895	6,268.565	231,933.905	51,025.46	445,287.305	97,963.21
12,002.915	87,842.27	173,813.75	9,196.88	3,261.20	9,236.10	9,289.28	2,101.76	19,868.87	1,972,083.10	433,858.285	2,764,628.59	608,218.295
8,798.765	1,802.92	216,939.12	83,953.535	4,352.715	3,401.645	2,546.94	113.325	3,405.025	1,212,684.28	266,790.54	1,662,749.175	365,804.815
14,100.515	21,542.275	76,967.58	22,817.33	29,604.33	17,861.085	19,081.235	4,578.595	19,929.565	957,849.755	210,726.945	1,493,730.715	328,620.755
f 152,525.795	f 231,946.975	f 837,056.60	f 248,381.92	f 314,484.815	f 190,329.48	f 204,257.425	f 48,843.67	f 202,493.42	f 10,276,301.73	f 2,260,786.38	f 17,391,743.84	f 3,826,183.64

a. Volle beloop van den aanslag over 1830 (wet van 24 December 1829, *Staatsblad* n°. 82).

b. Totaal bedrag van de kohieren over 1830.

c. Totaal bedrag van de kohieren over 1830.

Bijlage B.

STAAT van ontvang der registratie-, zegel-, griffie-, hypotheek- en successieregten in de in de vier laatste

BENAMING DER MIDDELEN.	OPBRENGST gedurende de vier laatste maanden van het jaar 1829.		OPBRENGST GEDURENDE DE ACHT								
	Hoofdsom voor de gewone begrooting.	Opcenten en outvangsten voor de buitengewone begrooting.	Noord-Braband. Hoofdsom.	Zuid-Braband. Hoofdsom.	Limburg. Hoofdsom.	Gelderland. Hoofdsom.	Luik. Hoofdsom.	Oost-Vlaanderen. Hoofdsom.	West-Vlaanderen. Hoofdsom.	Henegouwen. Hoofdsom.	Noord-Holland. Hoofdsom.
Middelen.											
Zegel	f 727,823.65^{5}	f 94,617.08	f 43,175.82^{5}	f 128,543.50^{5}	f 32,740.74	f 42,228.00	f 63,157.35	f 97,846.35^{5}	f 59,559.83	f 78,579.82^{5}	f 238,200.13
Registratie	1,841,968.77^{5}	239,455.94	119,077.94	415,494.94	115,467.70^{5}	141,808.39^{5}	208,534.86^{5}	311,588.15	234,943.23^{5}	283,656.30^{5}	310,825.22^{5}
Griffie	37,747.33	4,907.15	1,766.97^{5}	15,372.68^{5}	2,898.40	2,534.23^{5}	10,959.87^{5}	8,366.97^{5}	4,782.99	7,876.03^{5}	5,687.90
Hypotheken	156,085.43^{5}	20,291.11	10,669.41^{5}	34,251.44^{5}	10,417.88^{5}	13,604.96^{5}	16,989.23^{5}	28,499.44^{5}	21,076.50	25,396.34^{5}	23,172.53^{5}
Successiën	1,505,488.75^{5}	191,003.36	56,099.87	199,182.15	46,726.91	131,782.87^{5}	76,442.44^{5}	217,375.55	132,449.62	149,486.58	363,623.05^{5}
Vaste boeten	28,984.53^{5}	»	738.69^{5}	12,939.43	741.96^{5}	869.83^{5}	8,670.51^{5}	3,891.45	2,505.80	3,049.22	3,711.92
	f 4,298,098.48^{5}	f 550,274.64	f 231,528.72	f 805,784.15^{5}	f 208,993.60^{5}	f 332,828.30^{5}	f 384,754.28^{5}	f 667,567.92^{5}	f 455,317.97^{5}	f 548,044.31	f 951,220.76^{5}
Af: gedane teruggaven	30,322.30^{5}	3,941.90	1,125.36^{5}	5,979.47^{5}	2,015.22^{5}	4,049.14^{5}	2,337.51	4,910.27^{5}	4,120.87	7,898.62	9,246.73^{5}
Totaal der middelen	f 4,267,776.18	f 546,332.74	f 230,403.35^{5}	f 799,804.68	f 206,978.38	f 328,779.16	f 382,416.77^{5}	f 662,657.65	f 451,197.10^{5}	f 540,145.69	f 941,974.03
Acten van de jagt en visscherij	»	f 58,184.14	f 8,052.25	f 4,961.25	f 3,830.87^{5}	f 8,515.00	f 2,216.25	f 3,543.75	f 1,757.70	f 8,505.00	f 7,453.50
Verkoop van verschillende objecten van de Departementen van Oorlog en Marine, teruggave en toevallige baten.											
Verkoop van 's lands goederen en eigendommen	»	f 5,513.49	f 250.00	»	»	»	»	»	»	»	f 33,457.96^{5}
Sloten van rekeningen en restitutiën	»	8,169.66	832.91^{5}	»	f 245.04^{5}	f 485.99	f 1,461.23^{5}	f 274.68^{5}	f 32.07	f 40.25	5,170.32
Bijdragen van lotelingen tot het stellen van plaatsvervangers bij de landmilitie	»	611.00	2,575.00	f 2,975.00	1,497.00	1,380.00	2,459.00	4,949.00	4,105.00	5,620.00	4,845.00
Boeten, niet tot de vaste boeten behoorende	»	20,537.38	506.12^{5}	6,243.21	1,527.03^{5}	1,479.88^{5}	2,983.18	3,951.17^{5}	2,998.12^{5}	1,979.29^{5}	2,491.46
Paspoorten	»	2,208.90	»	246.64^{5}	164.43	»	125.32^{5}	280.66^{5}	216.40^{5}	560.46	»
Justitiekosten	»	26,861.36	730.49^{5}	6,536.21	3,293.78^{5}	2,103.91^{5}	1,915.58	5,706.29	3,232.73	3,556.07	2,508.43^{5}
Kosten van vervolging	»	375.50^{5}	»	2.93	54.32	»	»	86.65^{5}	147.80^{5}	184.72^{5}	4.50
5 percent administratiekosten wegens gelden, aan derden behoorende	»	888.26^{5}	72.47^{5}	126.03	54.41	123.36	33.81^{5}	134.79	87.24	71.70	272.36^{5}
Toevallige ontvangsten	»	24,863.33^{5}	»	28.13	153.04	78.75^{5}	958.90	99.55	2,312.31	1,121.45	39,879.78^{5}
Totaal	»	f 90,028.89^{5}	f 4,967 01	f 16,158.15^{5}	f 6,989.06^{5}	f 5,651 90^{5}	f 9,937.03^{5}	f 15,482.81	f 13,131.68^{5}	f 13,133.95	f 88,629.83

'oorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor 1831.

(Staat van ontvang der registratie-, zegel-, griffieregten enz. over 1829—1830.)

Bijlage B.

STAAT van ontvang der registratie-, zegel-, griffie-, hypotheek- en successieregten in de in de vier laatste

OPBRENGST GEDURENDE DE ACHT

BENAM	ʼuid- ·aband. ·ofdsom.	Limburg. Hoofdsom.	Gelderland. Hoofdsom.	Luik. Hoofdsom.	Oost-Vlaanderen. Hoofdsom.	West-Vlaanderen. Hoofdsom.	Henegouwen. Hoofdsom.	Noord-Holland. Hoofdsom.
Zegel. . .	'8,543.50^5	f 32,740.74	f 42,228.00	f 63,157.35	f 97,846.35^5	f 59,559.83	f 78,579.82^5	f 238,200.13
Registratie .	5,494.94	115,467.70^5	141,808.39^5	208,534.86^5	311,588.15	234,943.23^5	283,656.30^5	310,825.22^5
Griffie. . .	5,372.68^5	2,898.40	2,534.23^5	10,959.87^5	8,366.97^5	4,782.99	7,876.03^5	5,687.90
Hypotheken	4,251.44^5	10,417.88^5	13,604.96^5	16,989.23^5	28,499.44^5	21,076.50	25,396.34^5	23,172.53^5
Successiën .	9,182.15	46,726.91	131,782.87^5	76,442.44^5	217,375.55	132,449.62	149,486.58	363,623.05^5
Vaste boeten	2,939.43	741.96^5	869.83^5	8,670.51^5	3,891.45	2,505.80	3,049.22	3,711.92
.	5,784.15^5	f 208,993.60^5	f 332,828.30^5	f 384,754.28^5	f 667,567.92^5	f 455,317.97^5	f 548,044.31	f 951,220.76^5
Af: gedane t	5,979.47^5	2,015.22^5	4,049.14^5	2,337.51	4,910.27^5	4,120.87	7,898.62	9,246.73^5
	9,804.68	f 206,978.38	f 328,779.16	f 382,416.77^5	f 662,657.65	f 451,197.10^5	f 540,145.69	f 941,974.03
Acten van de	4,961.25	f 3,830.87^5	f 8,515.00	f 2,216.25	f 3,543.75	f 1,757.70	f 8,505.00	f 7,453.50
Verkoop van Departeme terug.								
Verkoop van dommen .	»	»	»	»	»	»	»	f 33,457.96^5
Sloten van re	»	f 245.04^5	f 485.99	f 1,461.23^5	f 274.68^5	f 32.07	f 40.25	5,170.32
Bijdragen van plaatsverva	2,975.00	1,497.00	1,380.00	2,459.00	4,949.00	4,105.00	5,620.00	4,845.00
Boeten, niet	6,243.21	1,527.03^5	1,479.88^5	2,983.18	3,951.17^5	2,998.12^5	1,979.29^5	2,491.46
Paspoorten .	246.64^5	164.43	»	125.32^5	280.66^5	216.40^5	560.46	»
Justitiekosten	6,536.21	3,293.78^5	2,103.91^5	1,915.58	5,706.29	3,232.73	3,556.07	2,508.43^5
Kosten van	2.93	54.32	»	»	86.65^5	147.80^5	184.72^5	4.50
5 percent adm aan derden	126.03	54.41	123.36	33.81^5	134.79	87.24	71.70	272.36^5
Toevallige o	28.13	153.04	78.75^5	958.90	99.55	2,312.31	1,121.45	39,879.78^5
	3,158.15^5	f 6,989.06^5	f 5,651 90^5	f 9,937.03^5	f 15,482.81	f 13,131.68^5	f 13,133.95	f 88,629.83

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en*

(Staat van ontvang der registratie-, zeg

maanden van het jaar 1829, *met bijvoeging van de opbrengst ove*

EERSTE MAANDEN DES JAARS 1830					TOTAAL.		ALGEMEEN TOTAAL.	
Utrecht. Hoofdsom.	Zuid-Holland. Hoofdsom.	Zeeland. Hoofdsom.	Namen. Hoofdsom.	Antw Hoof	fdsom r de wone ooting.	Opcenten en ontvangsten voor de buitengewone begrooting.	Hoofdsom voor de gewone begrooting.	Opcenten en ontvangsten voor de buitengewone begrooting.
f 26,273.71	f 155,323.46^{5}	f 29,328.96^{5}	f 27,220.83	f 74,	,267.70^{5}	f 249,724.20	f 1,991,091.36	f 344,341.28
113,949.40^{5}	423,265.55	110,241.54	100,387.95^{5}	293,	,010.46^{5}	779,927.50	5,603,979.24	1,019,383.44
1,030.10	5,896.96	1,181.19	3,141.32^{5}	5,	,934 66	17,601.15	124,681.99	22,508.30
11,753.75	32,432.62^{5}	9,374.14	9,517.43	23,	,879.66^{5}	60,104.10	479,965.10	80,395.21
88,460.00^{5}	309,110.86	42,634.39^{5}	69,236.55	151.	,279.81	398,274.01	3,697,768 56^{5}	589,277.37
894.41^{5}	2,844.05^{5}	417.88	817.87^{5}	7,	,794.43^{5}	»	87,778.97	»
f 242,361.38^{5}	f 928,873.51^{5}	f 193,178.11	f 210,321.96^{5}	f 556,	,166.74	f 1,505,630.96	f 11,985,265.22^{5}	f 2,055,905.60
748 13	8,216.58	2,343.39^{5}	8,336.70^{5}	5,	675.21	14,008.54^{5}	93,997.51^{5}	17,950.44^{5}
f 241,613.25^{5}	f 920,656.93^{5}	f 190,834.71^{5}	f 201,985.26	f 550,	491.53	f 1,491,622 41^{5}	f 11,891,267.71	f 2,037,955.15^{5}
f 7,158.50	f 13,267.25	f 7,734 75	f 1,516.72^{5}	f 2,	»	f 99,944.94^{5}	»	f 158,129.08^{5}
»	f 4,377.74	»	»		»	f 38,085.70^{5}	»	f 43,599.19^{5}
f 3,411.58	9,708.87	f 821.35^{5}	»	f	»	22,996.49^{5}	»	31,166.15^{5}
900.00	5,355.00	1,560.00	f 1,655.00	2,	»	48,529.00	»	49,140.00
648.91	1,535.75	861.56	1,754.46	1,	»	34,616.59^{5}	»	55,153.97^{5}
»	2,156.00	»	151.20	1	»	4,202.58^{5}	»	6,411.48^{5}
747.06^{5}	1,877.92	954.34	3,373.83^{5}	3,	»	46,335.75^{5}	»	73,197.11^{5}
»	0.94^{5}	»	92.65^{5}		»	644.60	»	1,020.10^{5}
56.50	84.90^{5}	41.66^{5}	31.47^{5}		»	1,624.85^{5}	»	2,513.12
9,496.97	9,006.21^{5}	7,006.96	141.44		»	70,654.98^{5}	»	95,518.32
f 15,261.02^{5}	f 34,103.34^{5}	f 11,245.88^{5}	f 7,200.06^{5}	f 8,8	»	f 267,690 57^{5}	»	f 357,719.47

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Staat van ontvang der registratie-, zegel-, griffieregten enz. over 1829—1830.)

maanden van het jaar 1829, *met bijvoeging van de opbrengst over de acht eerste maanden van het jaar* 1830.

EERSTE MAANDEN DES JAARS 1830												ALGEMEEN TOTAAL.	
Utrecht. Hoofdsom.	Zuid-Holland. Hoofdsom	Zeeland. Hoofdsom.	Namen. Hoofdsom.	Antwerpen. Hoofdsom.	Vriesland. Hoofdsom	Overijssel. Hoofdsom.	Groningen. Hoofdsom	Drenthe. Hoofdsom.	Luxemburg. Hoofdsom.	TOTAAL. Hoofdsom voor de gewone begrooting	TOTAAL. Opcenten en ontvangsten voor de buitengewone begrooting.	Hoofdsom voor de gewone begrooting.	Opcenten en ontvangsten voor de buitengewone begrooting.
f 26,273 71	f 155,323.46^{5}	f 29,328.96^{5}	f 27,220.83	f 74,974.38^{5}	f 56,385.86	f 26,324.14^{5}	f 31,845.62	f 8,796.87	f 42,762 29^{5}	f1,263,267.70^{5}	f 249,724.20	f 1,991,091.36	f 344,341.28
113,949.40^{5}	423,265.55	110,241.54	100 387.95^{5}	293,840.68^{5}	173,724.59^{5}	87,909.69	135,301.25^{5}	29,151.39	152,841.64	3,762,010.46^{5}	779,927.50	5,603,979.24	1,019,383.44
1,030.10	5,896.96	1,181.19	3,141.32^{5}	5,182 67^{5}	2,037.94	1,095 00	2,246.92^{5}	515.12	4,361 35^{5}	86,934 66	17,601.15	124,681.99	22,508.30
11,753.75	32,432.62^{5}	9,374.14	9,517.43	23,526.02^{5}	17,404.70^{5}	6,858.08^{5}	12,540.69	3,424.33	12,970.11^{5}	323,879.66^{5}	60,104.10	479,965.10	80,395.21
88,460.00^{5}	309,110.86	42,634.39^{5}	69,236.55	151.894.79^{5}	60,313.88^{5}	35,212.84	30,808.01^{5}	13,461.59^{5}	17,977.81^{5}	2,192,279 81	398,274.01	3,697,768 56^{5}	589,277 37
894.41^{5}	2,844.05^{5}	417.88	817.87^{5}	7,151.67	532.97	660.24	750.55^{5}	200.00	1,405.94^{5}	58,794.43^{5}	»	87,778.97	»
f 242,361.38^{5}	f 928,873.51^{5}	f 193,178.11	f 210,321.96^{5}	f 556,570.23^{5}	f 310,399.95^{5}	f 158,060.00	f 213,493.06	f 55,549.30^{5}	f 232,319.16^{5}	f7,687,166.74	f 1,505,630.96	f 11,985,265.22^{5}	f 2,055,905.60
748 13	8,216.58	2,343.39^{5}	8 336 70^{5}	5,965.58^{5}	3,292.10^{5}	2,442.82	2,095.83^{5}	199 89^{5}	2,359.48^{5}	63,675.21	14,008 54^{5}	93,997.51^{5}	17,950.44^{5}
f 241,613.25^{5}	f 920,656.93^{5}	f 190,834.71^{5}	f 201,985.26	f 550,604.65	f 307,107.85	f 155,617.18	f 211,397.22^{5}	f 55,349.41	f 229,959.68	f7,623,491.53	f 1,491,622 41^{5}	f 11,891,267.71	f 2,037,955.15^{5}
f 7,158.50	f 13,267.25	f 7,734 75	f 1,516.72^{5}	f 2,226.42	f 7,325.30	f 4,425.75	f 3,972.00	f 2,566.75	f 1,006.42^{5}	»	f 99,944.94^{5}	»	f 158,129.08^{5}
»	f 4,377.74	»	»	»	»	»	»	»	»	»	f 38,085.70^{5}	»	f 43,599.19^{5}
f 3,411.58	9,708.87	f 821.35^{5}	»	f 323.84^{5}	»	»	f 53.02^{5}	f 99.31	f 36.00	»	22,996.49^{5}	»	31,166.15^{5}
900.00	5,355.00	1,560.00	f 1,655 00	2,805.00	f 1,335 00	f 890.00	1,300.00	625.00	1,699.00	»	48,529.00	»	49,140.00
648.91	1,535.75	861.56	1,754.46	1,596.79^{5}	999.25	643.19	617.70^{5}	91.50	1,707.98	»	34,616.59^{5}	»	55,153.97^{5}
»	2,156.00	»	151.20	121.90^{5}	»	»	»	»	179 55	»	4,202.58^{5}	»	6,411.48^{5}
747.06^{5}	1,877.92	954.34	3,373.83^{5}	3,872.32	1,272.50	584.50^{5}	624.50^{5}	752.72	2,692 53^{5}	»	46,335.75^{5}	»	73,197.11^{5}
»	0.94^{5}	»	92.65^{5}	»	»	»	»	»	70.06^{5}	»	644.60	»	1,020.10^{5}
56.50	84.90^{5}	41.66^{5}	31.47^{5}	89.34	134.89	38.04	70.01	16.26^{5}	85.58	»	1,624.85^{5}	»	2,513.12
9,496.97	9,006.21^{5}	7,006.96	141.44	59.34	102.30	8.96^{5}	0.47	5.00	195.40^{5}	»	70,654.98^{5}	»	95,518.32
f 15,261.02^{5}	f 34,103.34^{5}	f 11,245.88^{5}	f 7,200.06^{5}	f 8,868.54^{5}	f 3,843.94	f 2,164 70	f 2,665.71^{5}	f 1,589.79^{5}	f 6,666 11^{5}	»	f 267,690 57^{5}	»	f 357,719.47

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Staat der gepensioneerden, ingeschreven in het grootboek der gewone pensioenen.)

6. STAAT *der op* 1 *October* 1830 *zich in leven bevindende gepensioneerden, ingeschreven in het grootboek der gewone pensioenen.*

GEBOORTEJAREN.	AANTAL.	BELOOP.	GEBOORTEJAREN.	AANTAL.	BELOOP.
1733	1	f 200.00	Per transport	1747	f 537,868.00
1734	2	830.00	1774	88	24,932.00
1736	2	286.00	1775	68	22,668.00
1738	3	566.00	1776	62	18,921.00
1739	12	3,356.00	1777	71	23,623.00
1740	7	1,612 00	1778	91	32,250.00
1741	11	6,219 00	1779	71	17,006.00
1742	24	6,223.00	1780	60	14,863.00
1743	30	10,641.00	1781	48	8,398.00
1744	27	10,453.00	1782	48	11,793.00
1745	47	11,087.00	1783	61	10,264.00
1746	56	17,832.00	1784	75	9,286.00
1747	71	21,732.00	1785	54	7,476.00
1748	59	20,367.00	1786	58	9,370.00
1749	68	20,101.00	1787	50	9,995.00
1750	112	41,685.00	1788	64	11,466.00
1751	98	24,943.00	1789	46	6,962.00
1752	83	26,180.00	1790	47	5,734.00
1753	32	13,375.00	1791	63	8,306 00
1754	41	25,178.00	1792	44	5,500.00
1755	33	15,065.00	1793	46	7,142.00
1756	30	17,668.00	1794	51	7,927.00
1757	40	21,025.00	1795	56	6,400.00
1758	44	19,981.00	1796	59	7,017.00
1759	42	25,765.00	1797	60	7,177.00
1760	52	16,970.00	1798	40	4,729.00
1761	40	15,240.00	1799	61	7,747.00
1762	46	19,865.00	1800	52	6,234.00
1763	47	22,355 00	1801	51	6,305.00
1764	53	20,004.00	1802	57	6,984.00
1765	57	17,641.00	1803	46	6,097.00
1766	50	16,602.00	1804	50	6,834 00
1767	58	21,334.00	1805	29	3,470.00
1768	50	15,838.00	1806	24	3,131.00
1769	61	18,252.00	1807	23	3,096.00
1770	62	24,336.00	1808	3	416.00
1771	63	20,235.00	1809	2	181.00
1772	74	29,949.00	1810	1	91 00
1773	59	16,877.00	Onbekend	14	4,310.00
Transportere	1747	f 637,868.00	Totaal	3641	f 9[illegible]1,969.00

rloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor 1831.

(Staat der gepensioneerden, ingeschreven in het grootboek der gewone pensioenen.)

op 1 *October* 1830 *zich in leven bevindende gepensioneerden, ingeschreven in het grootboek der gewone*

AANTAL.	BELOOP.	GEBOORTEJAREN.	AANTAL.	BELOOP.
1	f 200.00	Per transport	1747	f 537,868.00
2	830.00	1774	88	24,932.00
2	286.00	1775	68	22,668.00
3	566.00	1776	62	18,921.00
12	3,356.00	1777	71	23,623.00
7	1,612 00	1778	91	32,250.00
11	6,219 00	1779	71	17,006.00
24	6,223.00	1780	60	14,863.00
30	10,641.00	1781	48	8,398.00
27	10,453.00	1782	48	11,793.00
47	11,087.00	1783	61	10,264.00
56	17,832.00	1784	75	9,286.00
71	21,732.00	1785	54	7,476.00
59	20,367.00	1786	58	9,370.00
68	20,101.00	1787	50	9,995.00
112	41,685.00	1788	64	11,466.00
98	24,943.00	1789	46	6,962.00
83	26,180.00	1790	47	5,734.00
32	13,375.00	1791	63	8,306.00
41	25,178.00	1792	44	5,500.00
33	15,065.00	1793	46	7,142.00
30	17,668.00	1794	51	7,927.00
40	21,025.00	1795	56	6,400.00
44	19,981.00	1796	59	7,017.00
42	25,765.00	1797	60	7,177.00
52	16,970.00	1798	40	4,729.00
40	15,240.00	1799	61	7,747.00
46	19,865.00	1800	52	6,234.00
47	22,355 00	1801	51	6,305.00
53	20,004.00	1802	57	6,984.00
57	17,641.00	1803	46	6,097.00
50	16,602.00	1804	50	6,834 00
58	21,334.00	1805	29	3,470.00
50	15,838.00	1806	24	3,131.00
61	18,252.00	1807	23	3,096.00
62	24,336.00	1808	3	416.00
63	20,235.00	1809	2	181.00
74	29,949.00	1810	1	91.00
59	16,877.00	Onbekend	14	4,310.00
1747	f 637,868.00	Totaal	3641	f 991,969.00

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en b*

(Staat der gepensioneerden, ingeschreven in het grootboek der

7. STAAT *der op* 1 *October* 1830 *zich in leven bevinden* *kerkelijke en der buitengewone pensioenen, mitsgader*

Geboortejaren.	GETIERCEERDE KERKELIJKE PENSIOENEN. Aantal.	Beloop.	BUITENGEWONE PENSIOENEN. Aantal.	Beloop.	BIJBOEK VAN BUITENGEWONE PENSIOENEN. Aantal.	Beloop.
1736	1	f 105.00	»	»	»	»
1737	3	331.00	»	»	»	»
1738	1	77.00	»	»	»	»
1739	6	541.00	1	f 91.00	»	»
1740	5	493.00	1	330.00	»	»
1741	9	747.00	1	140.00	»	»
1742	10	1,043.00	»	»	»	»
1743	21	2,108.00	3	979.00	1	f 300.00
1744	19	1,802.00	»	»	»	»
1745	17	1,518.00	2	560.00	»	»
1746	33	3,397.00	3	1,004.00	»	»
1747	28	2,789.00	5	1,152.00	»	»
1748	36	3,656.00	6	1,458.00	»	»
1749	42	4,324.00	5	825.00	1	145.00
1750	55	5,079.00	10	1,676.00	2	2,700.00
1751	64	5,624.00	7	1,124.00	1	358.00
1752	81	7,145.00	67	24,582.00	1	109.00
1753	83	7,741.00	149	46,914.00	1	80.00
1754	102	9,361.00	142	43,269.00	3	2,191.00
1755	94	8,844.00	179	54,887.00	2	170.00
1756	76	6,896.00	166	105,292.00	6	7,482.00
1757	102	9,315.00	173	57,483.00	6	2,077.00
1758	73	6,805.00	167	47,781.00	»	»
1759	84	7,508.00	205	64,911.00	7	7,597.00
1760	100	8,490.00	212	61,013.00	3	3,950.00
1761	101	7,938.00	172	52,832.00	1	600.00
1762	78	6,471.00	204	73,178.00	8	3,856.00
1763	111	9,217.00	223	58,231.00	6	2,864 00
1764	121	9,929.00	204	51,347.00	6	2,452.00
1765	107	8,842.00	242	70,499.00	12	13,572.00
1766	98	8,052.00	221	67,931.00	13	5,041.00
1767	102	7,963.00	207	63,948.00	10	2,601.00
1768	89	7,139.00	167	48,582.00	6	2,151.00
1769	76	6,824.00	222	50,258.00	12	6,018.00
1770	75	6,548 00	216	45,344.00	12	5,270.00
1771	56	4,972.00	176	41,625.00	5	721.00
1772	50	4,251.00	187	42,830.00	12	7,044.00
Transp.	2,209	f193,885.00	3,945	f1,182,076.00	137	f79,349.00

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Staat der gepensioneerden, ingeschreven in het grootboek der getierceerde kerkelijke en der buitengewone pensioenen enz.)

7. STAAT *der op* 1 *October* 1830 *zich in leven bevindende gepensioneerden, ingeschreven in het grootboek der getierceerde kerkelijke en der buitengewone pensioenen, mitsgaders in het bijboek der buitengewone pensioenen.*

Geboortejaren.	Getierceerde kerkelijke pensioenen.		Buitengewone pensioenen.		Bijboek van buitengewone pensioenen.		Geboortejaren.	Getierceerde kerkelijke pensioenen.		Buitengewone pensioenen.		Bijboek van buitengewone pensioenen.	
	Aantal.	Beloop.	Aantal.	Beloop.	Aantal.	Beloop.		Aantal.	Beloop.	Aantal.	Beloop.	Aantal.	Beloop.
1736	1	f 105.00	»	»	»	»	Per tr.	2,209	f193,885.00	3,945	f1,182,076.00	137	f 79,349.00
1737	3	331.00	»	»	»	»	1773	43	3,877.00	169	38,827.00	10	1,979 00
1738	1	77.00	»	»	»	»	1774	31	2,741.00	201	37,179.00	19	4,572.00
1739	6	541.00	1	f 91.00	»	»	1775	9	698.00	149	27,160.00	19	6,589.00
1740	5	493.00	1	330.00	»	»	1776	11	939.00	173	36,380.00	11	1,999.00
1741	9	747.00	1	140.00	»	»	1777	3	142.00	202	32,441.00	21	5,252.00
1742	10	1,043.00	»	»	»	»	1778	5	419.00	217	28,639 00	9	4,768 00
1743	21	2,108.00	3	979.00	1	f 300.00	1779	5	296.00	196	25,275.00	12	5,359.00
1744	19	1,802.00	»	»	»	»	1780	3	213.00	222	26,715.00	13	3,050.00
1745	17	1,518.00	2	560.00	»	»	1781	2	258.00	243	29,916.00	11	2,496.00
1746	33	3,397.00	3	1,004.00	»	»	1782	2	159.00	253	30,213.00	12	2,000.00
1747	28	2,789.00	5	1,152.00	»	»	1783	»	»	291	29,332.00	10	1,622 00
1748	36	3,656.00	6	1,458.00	»	»	1784	2	140.00	330	30,888.00	14	2,208.00
1749	42	4,324.00	5	825.00	1	145.00	1785	»	»	323	29,863.00	8	2,027.00
1750	55	5,079.00	10	1,676.00	2	2,700.00	1786	»	»	386	35,982.00	4	1,076.00
1751	64	5,624.00	7	1,124.00	1	358.00	1787	»	»	416	34,328.00	7	974.00
1752	81	7,145.00	67	24,582.00	1	109.00	1788	»	»	399	34,636.00	9	2,021.00
1753	83	7,741.00	149	46,914.00	1	80.00	1789	»	»	329	29,738 00	9	2,006.00
1754	102	9,361.00	142	43,269.00	3	2,191.00	1790	»	»	272	21,687.00	9	1,407.00
1755	94	8,844.00	179	54,887.00	2	170.00	1791	»	»	124	11,722.00	11	1,421.00
1756	76	6,896.00	166	105,292.00	6	7,482.00	1792	»	»	106	9,671.00	7	976.00
1757	102	9,315.00	173	57,483.00	6	2,077.00	1793	»	»	120	11,617.00	8	863.00
1758	73	6,805.00	167	47,781.00	»	»	1794	»	»	70	6,372.00	13	2,135.00
1759	84	7,508.00	205	64,911.00	7	7,597.00	1795	»	»	48	4,724.00	8	905.00
1760	100	8,490.00	212	61,013.00	3	3,950.00	1796	»	»	26	3,091.00	11	1,686.00
1761	101	7,938.00	172	52,832.00	1	600.00	1797	»	»	15	1,776 00	5	563.00
1762	78	6,471.00	204	73,178.00	8	3,856.00	1798	»	»	9	863.00	9	1,398.00
1763	111	9,217.00	223	58,231.00	6	2,864 00	1799	»	»	6	560.00	13	1,656.00
1764	121	9,929.00	204	51,347.00	6	2,452.00	1800	»	»	3	532.00	13	1,547.00
1765	107	8,842.00	242	70,499.00	12	13,572.00	1801	»	»	1	46.00	17	2,236.00
1766	98	8,052.00	221	67,931.00	13	5,041.00	1802	»	»	»	»	38	4,916.00
1767	102	7,963.00	207	63,948.00	10	2,601.00	1803	»	»	»	»	10	1,329.00
1768	89	7,139.00	167	48,582.00	6	2,151.00	1804	»	»	»	»	1	136.00
1769	76	6,824.00	222	50,258.00	12	6,018.00	1805	»	»	1	150.00	»	»
1770	75	6,548 00	216	45,344.00	12	5,270.00	1807	»	»	»	»	1	136.00
1771	56	4,972.00	176	41,625.00	5	721.00	1811	»	»	1	5,250.00	»	»
1772	50	4,251.00	187	42,830.00	12	7,044.00	Onbekend	»	»	32	6,870.00	1	750.00
Transp.	2,209	f193,885.00	3,945	f1,182,076.00	137	f79,349.00	Totaal	2,325	f203,767.00	9,278	f1,804,519.00	510	f153,407.00

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Staten van ingeklaarde en uitgeklaarde zeeschepen.)

8. ALGEMEENE STAAT der ingeklaarde zeeschepen in ...

VLAG

HAVENS.	Nederlandsche				Engelsche				Noord-Amerikaansche.				Fransche.				Russische.		Zweedsche.		Noorsche.		Deensche.				Pruissische.	
	Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Geladen.		Geladen.		Geladen.		Ballast.		Geladen.	
	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.
Brussel	25	1828	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Leuven	1	68	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Gent	42	5342	»	»	1	54	»	»	9	2255	»	»	3	210	»	»	»	»	3	475	2	397	»	»	»	»	1	78
Nieuwpoort	6	253	8	305	13	247	4	46	»	»	»	»	20	593	7	11	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Ostende	154	7485	5	236	183	22522	68	3177	»	»	»	»	2	240	22	1541	»	»	1	80	28	3713	»	»	»	»	1	168
Brugge	26	3972	»	»	2	74	»	»	»	»	»	»	2	116	»	»	»	»	»	»	9	1794	»	»	»	»	»	»
Amsterdam	788	87887	6	476	36	5343	6	658	60	16235	»	»	2	246	»	»	20	3107	37	4535	267	53678	288	13625	»	»	102	17718
Muiden	9	738	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Zaandam	90	8025	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Medemblik	3	214	3	158	1	66	32	1740	»	»	»	»	»	»	»	»	1	245	»	»	»	»	4	137	»	»	5	75
Edam	26	2468	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	23	6834	»	»	»	»	»	»
Monnikendam	1	72	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Alkmaar	11	1298	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Hoorn	3	220	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Den Helder	2	138	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Texel	»	»	8	150	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Purmerend	1	57	»	»	7	378	1	54	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Hellevoetsluis	3	530	1	600	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Maassluis	1	66	1	23	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Brielle	1	80	2	124	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	86	»	»	»	»	»	»
Rotterdam	246	30475	22	1273	474	53258	193	12207	35	9548	»	»	14	865	12	720	19	4483	19	3075	12	1474	26	2194	»	»	36	1798
Delfshaven	3	295	»	»	»	»	1	8	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	200	»	»	1	230	»	»	2	550
Schiedam	41	4449	»	»	8	845	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Vlaardingen	42	4732	»	»	1	96	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	895	7	1321	6	1362	7	625	»	»	31	4530
Dordrecht	138	16757	»	»	20	2074	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	92	»	»	»	»
Vlissingen	6	184	15	556	1	8	5	175	1	250	»	»	»	»	»	»	3	528	5	594	27	4151	4	423	»	»	1	200
Zierikzee	10	800	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	140
Brouwershaven	1	36	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Middelburg	12	3173	»	»	1	180	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Antwerpen	398	48697	7	605	197	34047	21	2109	112	29385	1	252	20	3006	1	79	6	1360	25	4367	38	9773	22	2209	»	»	43	6874
De Lemmer	17	1038	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Workum	6	294	71	4210	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Harlingen	188	20444	6	402	9	666	78	8191	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Ee	17	891	9	275	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	75	26	4949	2	53	1	30	3	436
Kampen	2	107	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	92	1	27	»	»
Zwolle	15	1149	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Delfzijl	63	4099	12	360	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	170
Termunterzijl	73	3625	5	215	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	858	1	28	»	»	»	»
Groningen	151	6589	6	334	»	»	3	233	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Oude Pekel A.	1	48	1	16	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Langakkerschans	8	282	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Zoltkamp	»	»	54	1561	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	2631	268905	242	11879	954	119858	412	28598	217	57673	1	252	63	5276	42	2351	55	10618	99	14722	442	89069	359	19708	2	57	227	36215

[V]oorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor 1831.

(Staten van ingeklaarde en uitgeklaarde zeeschepen.)

8. ALGEMEENE STAAT der ingeklaarde zeeschepen in [...]

VLAG[...]

HA[...]	[NOO]RD-[AMERIK]AANSCHE. Ballast. Schepen.	Tonnen.	FRANSCHE. Geladen. Schepen.	Tonnen.	FRANSCHE. Ballast. Schepen.	Tonnen.	RUSSISCHE. Geladen. Schepen.	Tonnen.	ZWEEDSCHE. Geladen. Schepen.	Tonnen.	NOORSCHE. Geladen. Schepen.	Tonnen.	DEENSCHE. Geladen. Schepen.	Tonnen.	DEENSCHE. Ballast. Schepen.	Tonnen.	PRUISSISCHE. Geladen. Schepen.	Tonnen.
Brussel . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Leuven . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Gent . . .	»	»	3	210	»	»	»	»	3	475	2	397	»	»	»	»	1	7[...]
Nieuwpoort .	»	»	20	593	7	11	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Ostende . .	»	»	2	240	22	1541	»	»	1	80	28	3713	»	»	»	»	1	16[...]
Brugge . .	»	»	2	116	»	»	»	»	»	»	9	1794	»	»	»	»	»	»
Amsterdam .	»	»	2	246	»	»	20	3107	37	4535	267	53678	288	13625	»	»	102	1771[...]
Muiden .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Zaandam. .	»	»	»	»	»	»	1	245	»	»	»	»	4	137	»	»	5	76[...]
Medemblik .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Edam . . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	23	6834	»	»	»	»	»	»
Monnikendam	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Alkmaar . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Hoorn . . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Den Helder .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Texel . . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Purmerend .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Hellevoetsluis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Maassluis. .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Brielle . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	86	»	»	»	»	»	»
Rotterdam .	»	»	14	865	12	720	19	4483	19	3075	12	1474	26	2194	»	»	36	4788
Delfshaven .	»	»	»	»	»	»	»	»	1	200	»	»	1	230	»	»	2	350
Schiedam. .	»	»	»	»	»	»	6	895	7	1321	6	1362	7	625	»	»	31	4530
Vlaardingen.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	92	»	»	»	»
Dordrecht .	»	»	»	»	»	»	3	528	5	594	27	4151	4	423	»	»	1	200
Vlissingen .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	140
Zierikzee . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Brouwershaven	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Middelburg .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Antwerpen .	1	252	20	3006	1	79	6	1360	25	4367	38	9773	22	2209	»	»	43	6874
De Lemmer.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Workum. .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Harlingen .	»	»	»	»	»	»	»	»	1	75	26	4949	2	53	1	30	3	436
Ee	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	92	1	27	»	»
Kampen . . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Zwolle . . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	170
Delfzijl . . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	858	1	28	»	»	»	»
Termunterzijl .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Groningen . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Oude Pekel A.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Langakkerscha[ns]	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Zoltkamp . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	1	252	63	5276	42	2351	55	10618	99	14722	442	89069	359	19708	2	57	227	36215

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begr*

(Staten van ingek

espective havens van het Rijk, over het jaar 1829.

GEN.

Hannoversche.				Mecklenburgsche.		Oldenburgsche.		Lubec	Totalen.		
Geladen.		Ballast.		Geladen.		Geladen.		Gela		Ballast.	
Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.
5	366	»	»	»	»	»	»	»	268	»	»
1	56	»	»	»	»	»	»	»	124	»	»
4	397	»	»	»	»	»	»	»	208	1	53
»	»	»	»	»	»	»	»	»	093	19	362
4	409	»	»	«	»	»	»	»	717	96	5008
»	»	»	»	»	»	1	70	»	026	»	»
328	19423	»	»	22	3396	106	3758	2	139	12	1134
3	178	»	»	»	»	»	»	»	036	»	»
32	2471	»	»	11	1753	5	172	»	750	»	»
1	47	»	»	»	»	»	»	»	327	35	1898
16	1600	»	»	»	»	»	»	»	902	»	»
1	61	»	»	»	»	»	»	»	133	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	298	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	220	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	138	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	150
»	»	»	»	»	»	»	»	»	435	1	54
1	271	»	»	»	»	»	»	»	801	1	600
»	»	»	»	»	»	»	»	»	66	1	23
»	»	»	»	»	»	»	»	»	166	2	124
29	2763	»	»	39	6177	4	276	1	963	227	14200
»	»	»	»	1	150	»	»	»	225	1	8
21	2192	»	»	69	11780	»	»	1	339	»	»
1	90	»	»	»	»	1	79	»	089	»	»
1	65	»	»	5	796	»	»	»	762	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	582	20	731
»	»	»	»	»	»	»	»	»	800	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	36	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	353	»	»
42	3929	»	»	6	903	2	284	3	524	30	3045
1	92	»	»	»	»	»	»	»	130	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	294	71	4210
12	984	1	41	1	165	»	»	»	975	86	8664
2	129	»	»	»	»	»	»	»	112	10	302
»	»	»	»	»	»	»	»	»	107	»	»
4	373	»	»	»	»	»	»	»	592	»	»
29	1207	1	24	»	»	17	546	»	906	13	384
63	1154	»	»	»	»	30	975	»	754	5	215
32	1021	»	»	»	»	3	111	»	721	9	567
1	29	»	»	»	»	»	»	»	77	1	16
9	176	»	»	»	»	1	37	»	495	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	54	1561
643	39483	2	65	154	25120	170	6308	7	783	703	43309

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Staten van ingeklaarde en uitgeklaarde zeeschepen.)

respective havens van het Rijk, over het jaar 1829.

GEN.

Hannoversche Geladen Schepen	Hannoversche Geladen Tonnen	Hannoversche Ballast Schepen	Hannoversche Ballast Tonnen	Mecklenburgsche Geladen Schepen	Mecklenburgsche Geladen Tonnen	Oldenburgsche Geladen Schepen	Oldenburgsche Geladen Tonnen	Lubecker Geladen Schepen	Lubecker Geladen Tonnen	Bremer Geladen Schepen	Bremer Geladen Tonnen	Hamburgsche Geladen Schepen	Hamburgsche Geladen Tonnen	Rostocker Geladen Schepen	Rostocker Geladen Tonnen	Oostenrijksche Geladen Schepen	Oostenrijksche Geladen Tonnen	Oostvriesche Geladen Schepen	Oostvriesche Geladen Tonnen	Emder Geladen Schepen	Emder Geladen Tonnen	Napolitaansche Geladen Schepen	Napolitaansche Geladen Tonnen	Spaansche Geladen Schepen	Spaansche Geladen Tonnen	Spaansche Ballast Schepen	Spaansche Ballast Tonnen	Buenos-Airosche Geladen Schepen	Buenos-Airosche Geladen Tonnen	Totalen Geladen Schepen	Totalen Geladen Tonnen	Totalen Ballast Schepen	Totalen Ballast Tonnen
5	366	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	74	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	31	2268	»	»
1	56	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	124	»	»
4	397	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	53	»	»	65	9208	1	53
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	39	1093	19	362
4	409	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	100	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	54	»	»	374	34717	96	5008
»	»	»	»	»	»	1	70	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	40	6026	»	»
328	19423	»	»	22	3396	106	3758	2	293	5	739	26	1448	1	190	1	348	1	37	2	74	»	»	1	59	»	»	»	»	2095	232139	12	1134
3	178	»	»	»	»	»	»	»	»	1	120	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13	1036	»	»
32	2471	»	»	11	1753	5	172	»	»	»	»	3	146	»	»	»	»	1	38	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	152	13750	»	»
1	47	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	327	35	1898
16	1600	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	65	10902	»	»
1	61	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	133	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11	1298	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	220	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	138	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	150
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	435	1	54
1	271	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	801	1	600
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	66	1	23
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	166	2	124
29	2763	»	»	39	6177	4	276	1	224	3	603	4	760	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	961	120963	227	14200
»	»	»	»	1	150	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	1225	1	8
21	2192	»	»	69	11780	»	»	1	180	»	»	1	160	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	198	28339	»	»
1	90	»	»	»	»	1	79	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	46	5089	»	»
1	65	»	»	5	796	»	»	»	»	1	174	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	205	25762	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	582	20	731
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10	800	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	36	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13	3353	»	»
42	3929	»	»	6	903	2	284	3	425	1	200	8	925	»	»	1	367	1	36	»	»	7	1523	1	50	»	»	1	164	934	148524	30	3045
1	92	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	18	1130	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	294	71	4210
12	984	1	41	1	165	»	»	»	»	1	203	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	243	27975	86	8664
2	129	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	22	1112	10	302
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	107	»	»
4	373	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	20	1692	»	»
29	1207	1	24	»	»	17	546	»	»	»	»	3	168	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	116	6906	13	384
63	1154	»	»	»	»	30	975	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	166	5754	5	215
32	1021	»	»	»	»	3	111	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	186	7721	9	567
1	29	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	77	1	16
9	176	»	»	»	»	1	37	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	18	495	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	54	1561
643	39483	2	65	154	25120	170	6308	7	1122	12	2039	47	3781	1	190	2	715	3	111	2	74	7	1523	2	109	2	107	1	164	6098	702783	703	43309

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Staten van ingeklaarde en uitgeklaarde zeeschepen.)

9. ALGEMEENE STAAT der uitgeklaarde zeeschepen uit de

VLAG

HAVENS.	Nederlandsche.				Engelsche.				Noord-Amerikaansche.				Fransche.				Russische.				Zweedsche.				Noorsche.				Deensche.				Pruissische.			
	Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.	
	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.
Brussel	28	2238	5	370	1	57	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Leuven	8	770	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Gent	17	1638	19	3143	»	»	»	»	3	618	5	1354	1	48	»	»	»	»	»	»	»	»	3	628	2	198	1	297	»	»	»	»	»	»	1	78
Nieuwpoort	19	746	»	»	17	280	1	31	»	»	»	»	24	550	2	24	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Ostende	123	5897	30	1878	237	25121	14	837	»	»	»	»	26	1982	4	229	»	»	»	»	»	»	1	79	19	2481	4	773	»	»	»	»	»	»	1	168
Brugge	11	900	15	2197	»	»	»	»	»	»	»	»	1	60	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	1682	1	193	»	»	»	»	»	»	»	»
Amsterdam	454	61284	303	26951	20	2254	10	2273	34	8417	21	5670	1	139	»	»	16	2280	7	1565	17	1981	7	1155	215	42060	58	13994	221	9033	38	3327	36	5612	54	9558
Utrecht	8	331	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Amersfoort	1	54	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Muiden	4	187	4	320	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Zaandam	3	296	18	1728	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	245	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	42	»	»	1	161	2	298
Hoorn	»	»	2	123	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Enkhuizen	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	32	»	»	»	»	»	»
Medemblik	2	99	2	149	34	1871	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Edam	3	276	20	1766	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	14	4559	8	1901	»	»	»	»	»	»	»	»
Monnikendam	»	»	4	246	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Alkmaar	»	»	7	603	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Den Helder	»	»	»	»	»	»	1	7	»	»	1	215	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Texel	17	491	1	51	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Terschelling	15	509	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Purmerend	»	»	»	»	7	383	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	148	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Brielle	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	114	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Maassluis	1	82	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Hellevoetsluis	2	593	2	188	»	»	»	»	»	»	»	»	1	44	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Rotterdam	294	34214	71	6664	660	58561	12	1404	22	6285	14	3975	29	1794	1	25	5	1530	11	2400	5	616	11	1516	7	848	2	231	12	681	13	1218	7	1011	26	3845
Delfshaven	3	530	2	199	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	224	1	174	»	»	1	182	»	»	»	»	»	»	1	123	2	300	2	378
Schiedam	9	957	13	1573	3	151	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	503	3	520	2	367	8	1532	2	298	7	1238	5	485	4	613	22	3059	20	2778
Vlaardingen	32	3195	12	1423	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	153	»	»
Dordrecht	58	6417	58	7337	9	911	1	141	»	»	»	»	»	»	»	»	2	368	1	361	2	313	4	546	22	3252	3	423	1	215	1	100	1	141	2	367
Vlissingen	11	434	7	218	4	328	1	34	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	60	»	»	1	168
Veere	»	»	1	59	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Zierikzee	4	409	7	530	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Brouwershaven	»	»	1	36	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Middelburg	8	3123	4	580	2	266	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Antwerpen	277	35926	82	11071	129	18739	76	18895	25	5905	89	23932	18	2110	1	257	2	323	3	710	9	1393	12	2241	4	624	34	9335	12	810	12	1696	11	2019	31	4975
De Lemmer	16	959	8	529	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Stavoren	1	63	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Workum	61	3598	5	245	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Harlingen	77	6913	121	12783	88	8925	1	25	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	79	20	3831	5	984	10	320	»	»	1	132	2	317
Dockum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Mackum	3	181	1	83	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	66	»	»	»	»	»	»
Ameland	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Schiermonnikoog	»	»	7	367	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Ee	9	376	10	576	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	119	»	»	»	»	»	»
Kampen	6	388	1	62	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Zwolle	8	447	8	629	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	38	»	»	»	»	1	129
Delfzijl	23	866	67	4209	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	808	1	28	»	»	»	»	»	»
Termunterzijl	11	572	83	4169	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	63	»	»	»	»
Groningen	48	2196	130	8106	3	184	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Oude Pekel A	4	97	24	1268	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Langakkerschans	1	27	34	2072	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Zoltkamp	37	1034	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totalen	1717	179313	1189	104501	1214	118031	117	23647	84	21225	130	35146	101	6727	8	535	30	5473	26	5730	35	4670	48	7958	315	60095	126	30177	271	11869	71	7200	82	12588	143	23059

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Staten van ingeklaarde en uitgeklaarde zeeschepen.)

9. ALGEMEENE STAAT der uitgeklaarde zeeschepen uit d

VLAG

	Russische.				Zweedsche.				Noorsche.				Deensche.				Pruissische.			
	Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.	
	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	3	628	2	198	1	297	»	»	»	»	»	»	1	78
i	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
)	»	»	»	»	»	»	1	79	19	2481	4	773	»	»	»	»	»	»	1	168
	»	»	»	»	»	»	»	»	8	1682	1	193	»	»	»	»	»	»	»	»
	16	2280	7	1565	17	1981	7	1155	215	42060	58	13994	221	9033	38	3327	36	5612	54	9558
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	1	245	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	42	»	»	1	161	2	298
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	32	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	14	4559	8	1901	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	1	148	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	1	114	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
5	5	1530	11	2400	5	616	11	1516	7	848	2	231	12	681	13	1218	7	1011	26	3845
	1	224	1	174	»	»	1	182	»	»	»	»	»	»	1	123	2	300	2	378
	3	503	3	520	2	367	8	1532	2	298	7	1238	5	485	4	613	22	3059	20	2778
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	153	»	»
	2	368	1	361	2	313	4	546	22	3252	3	423	1	215	1	100	1	141	2	367
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	60	»	»	1	168
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
7	2	323	3	710	9	1393	12	2241	4	624	34	9335	12	810	12	1696	11	2019	31	4975
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	1	79	20	3831	5	984	10	320	»	»	1	132	2	317
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	66	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	119	»	»	»	»	»	»
		»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	38	»	»	»	»	1	129
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	808	1	28	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	63	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	30	5473	26	5730	35	4670	48	7958	315	60095	126	30177	271	11869	71	7200	82	12588	143	23059

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begr*

(Staten van ingel

espective havens van het Rijk, gedurende het jaar 182

GEN.

HANNOVERSCHE.				MECKLENBURGSCHE.				OLDENBURG			AAN-CHE.	BRUNS-WIJK-SCHE.		BUENOS-AIROSCHE.				TOTALEN.			
Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		B	laden.	Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.	
Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.
6	312	2	149	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35	2607	8	592
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	770	»	»
»	»	2	179	»	»	»	»	»	»	»	107	»	»	»	»	»	»	25	2609	31	5679
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	60	1576	3	55
»	»	3	287	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	405	35481	59	4407
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	20	2642	16	2390
131	5668	147	11970	7	976	16	2681	48	1881	32	59	»	»	»	»	»	»	1220	143365	699	80937
»	»	»	»	»	»	»	»	1	33	»	»	»	»	»	»	»	»	9	364	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	54	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	187	4	320
2	75	26	1720	»	»	5	917	»	»	7	»	»	»	»	»	»	»	8	819	58	4905
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	123
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	32	»	»
»	»	1	47	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	36	1970	3	196
1	99	9	901	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	18	4934	37	4568
»	»	1	61	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	307
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	603
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	222
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17	491	1	51
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15	500	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	531	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	114	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	82	»	»
»	»	1	271	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	637	3	459
13	836	17	1995	2	378	37	5941	2	135	5	»	1	179	»	»	»	»	1060	107403	225	30470
1	39	2	189	1	138	2	309	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	1231	11	1554
3	234	16	1584	2	284	51	8320	1	50	»	»	»	»	»	»	»	»	52	6388	125	18698
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	33	3348	13	1502
4	213	7	322	»	»	5	682	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	99	11830	83	10307
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15	762	10	480
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	59
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	409	7	530
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	36
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10	3389	4	580
17	971	20	2117	»	»	6	883	3	108	2	53	»	»	1	89	1	82	519	70452	384	73837
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	959	8	529
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	63	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	61	3598	5	245
19	762	3	298	»	»	»	»	4	131	»	»	»	»	»	»	»	»	219	21014	135	14747
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
11	405	»	»	»	»	»	»	5	197	»	»	»	»	»	»	»	»	21	849	1	83
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	36
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	367
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13	495	10	576
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	388	1	62
4	185	3	233	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13	670	12	991
4	224	16	532	»	»	»	»	2	58	11	»	»	»	»	»	»	»	31	1232	99	6025
3	75	61	1102	»	»	»	»	»	»	30	»	»	»	»	»	»	»	14	647	175	6309
37	1251	8	219	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	88	3631	141	8421
3	71	1	18	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	7	168	26	1323
»	»	7	149	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	27	41	2221
1	24	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	38	1058	»	»
260	11444	353	24343	12	1776	122	19733	66	2593	94	219	1	179	1	89	1	82	4224	439785	2464	290802

III. Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor 1831.

(Staten van ingeklaarde en uitgeklaarde zeeschepen.)

respective havens van het Rijk, gedurende het jaar 1829.

GEN.

Hannoversche				Mecklenburgsche				Oldenburgsche				Lubecker				Bremer				Hamburgsche				Rostocker				Oostenrijksche		Sardinische		Emder		Napolitaansche				Spaansche		Brunswijksche		Buenos-Ayrosche				Totalen			
Geladen		Ballast		Geladen		Ballast		Geladen		Ballast		Geladen		Ballast		Geladen		Ballast		Geladen		Ballast		Geladen		Ballast		Ballast		Ballast		Ballast		Geladen		Ballast		Geladen		Ballast		Geladen		Ballast		Geladen		Ballast	
Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen	Schepen	Tonnen
6	312	2	149	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	73	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35	2607	8	592
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	770	»	»
»	»	2	179	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	107	»	»	»	»	»	»	25	2609	31	5679
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	60	1576	3	55
»	»	3	287	»	»	»	»	»	»	1	74	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	82	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	405	35481	59	4407
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	20	2642	16	2390
131	5668	147	11970	7	976	16	2681	48	1881	32	1111	1	179	1	190	1	199	3	410	15	734	2	82	2	609	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	59	»	»	»	»	»	»	1220	143365	699	80937
»	»	»	»	»	»	»	»	1	33	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	364	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	54	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	187	4	320
2	75	26	1720	»	»	5	917	»	»	7	242	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	819	58	4905
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	123
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	32	»	»
»	»	1	47	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	36	1970	3	196
1	99	9	901	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	18	4934	37	4568
»	»	1	61	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	307
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	603
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	222
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17	491	1	51
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15	500	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	531	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	114	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	82	»	»
»	»	1	271	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	637	3	459
13	836	17	1995	2	378	37	5941	2	135	5	299	»	»	1	224	»	»	1	203	2	514	1	192	»	»	1	159	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	179	»	»	»	»	1060	107403	225	30470
1	39	2	189	1	138	2	309	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	1231	11	1554
3	234	16	1584	2	284	51	8320	1	50	»	»	»	»	1	157	»	»	1	174	»	»	1	209	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	52	6388	125	18698
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	79	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	33	3348	13	1502
4	213	7	322	»	»	5	682	»	»	1	28	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	99	11830	83	10307
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15	762	10	480
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	59
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	409	7	530
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	36
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10	3389	4	580
17	971	20	2117	»	»	6	883	3	108	2	254	2	348	2	400	»	»	1	203	6	696	1	234	»	»	»	»	1	367	1	145	»	»	2	338	9	1040	1	53	»	»	1	89	1	82	519	70452	384	73837
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	959	8	529
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	63	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	61	3598	5	245
19	762	3	298	»	»	»	»	4	131	»	»	»	»	»	»	»	»	1	85	»	»	»	»	»	»	1	176	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	219	21014	135	14747
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
11	405	»	»	»	»	»	»	5	197	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	36	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	21	849	1	83
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	36
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	367
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13	495	10	576
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	388	1	62
4	185	3	233	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13	670	12	991
4	224	16	532	»	»	»	»	2	58	11	364	»	»	»	»	»	»	»	»	1	56	2	112	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	31	1232	99	6025
3	75	61	1102	»	»	»	»	»	»	30	975	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	14	647	175	6309
37	1251	8	219	»	»	»	»	»	»	3	96	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	88	3631	141	8421
3	71	1	18	»	»	»	»	»	»	1	37	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	168	26	1323
»	»	7	149	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	27	41	2221
1	24	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	38	1058	»	»
260	11444	353	24343	12	1776	122	19733	66	2593	94	3559	3	527	5	971	1	199	7	1075	24	2000	9	984	2	609	2	335	1	367	1	145	1	36	2	338	9	1040	4	219	1	179	1	89	1	82	4224	439785	2464	290802

III. [illegible]

(Staten van ingeklaarde en uitgeklaarde zeeschepen.)

10. ALGEMEENE STAAT van ingeklaarde

VLAG

LANDEN EN RIJKEN.	Nederlandsche.				Engelsche.				Noord-Amerikaansche.				Fransche.				Russische.		Zweedsche.		Noorsche.		Deensche.				Pruissische.	
	Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Geladen.		Geladen.		Geladen.		Ballast.		Geladen.	
	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.
Kleine Oost, Mecklenburg en Lubeck	173	18447	68	1949	2	244	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	96	3193	»	»	»	»
Hannover	150	4941	21	616	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10	429	1	27	»	»
Denemarken	94	5433	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	184	1	50	169	7391	1	30	1	152
Pruissen	459	34728	»	»	9	962	1	35	»	»	»	»	1	31	»	»	2	234	5	732	7	952	34	1804	»	»	130	19191
Rusland	249	30427	»	»	28	4067	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	49	9577	27	4928	55	11727	25	3355	»	»	78	1353
Zweden en Noorwegen	358	31103	6	221	1	125	1	67	»	»	»	»	»	»	»	»	3	457	37	3984	363	74345	7	657	»	»	1	147
Groot-Brittannië	669	62062	109	6737	757	82533	408	28481	1	123	»	»	14	487	16	1232	»	»	»	»	1	86	»	»	»	»	»	»
Frankrijk	166	15917	27	1372	6	825	1	8	»	»	»	»	42	3200	26	1119	»	»	6	935	7	975	4	663	»	»	16	294
Portugal	50	4901	5	176	2	235	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	125	»	»	»	»
Spanje	24	2536	1	41	10	1131	»	»	1	281	»	»	»	»	»	»	»	»	2	402	2	75	2	245	»	»	»	»
Italië	16	1787	»	»	6	1053	»	»	2	508	»	»	»	»	»	»	»	»	7	942	3	419	4	431	»	»	»	»
Levant, Egypte en Barbarije	25	3673	»	»	3	463	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	894	2	320	1	169	»	»	»	»
Kaap en Oost-Indië	58	20593	»	»	19	7446	»	»	6	2286	»	»	»	»	»	»	1	350	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
China	3	1561	»	»	»	»	»	»	1	310	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Zuid-Amerikaansche Gouvernementen (langs de Stille Zuidzee)	2	322	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	160	»	»	»	»
Zuid-Amerikaansche Gouvernementen (aan den Westelijken Oceaan)	21	4248	1	600	33	5625	»	»	32	8088	»	»	4	1203	»	»	»	»	»	»	»	»	3	705	»	»	»	»
Curaçao	2	439	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Brazilië	14	2628	»	»	58	10725	»	»	»	»	»	»	1	162	»	»	»	»	1	259	»	»	1	200	»	»	1	250
Berbice en Demerary	12	3330	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Suriname	60	15902	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Mexico	1	159	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Noord-Amerika	16	2560	»	»	18	4273	»	»	174	46077	»	»	1	193	»	»	»	»	8	1462	1	120	1	181	»	»	»	»
Groenland en Straat Davis	2	614	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Onopgegeven	7	594	4	167	2	151	1	7	»	»	1	252	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totalen	2631	268905	242	11879	954	119858	412	28598	217	57673	1	252	63	5276	42	2351	55	10618	99	14722	442	89069	359	19708	2	57	227	36215

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Staten van ingeklaarde en uitgeklaarde zeeschepen.)

10. ALGEMEENE STAAT van ingeklaard

VLAG

	Noord-Amerikaansche.				Fransche.				Russische.		Zweedsche.		Noorsche.		Deensche.				Pruissische.	
t.	Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Geladen.		Geladen.		Geladen.		Ballast.		Geladen.	
Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	96	3193	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10	429	1	27	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	184	1	50	169	7391	1	30	1	15
35	»	»	»	»	1	31	»	»	2	234	5	732	7	952	34	1804	»	»	130	1919
»	»	»	»	»	»	»	»	»	49	9577	27	4928	55	11727	25	3355	»	»	78	1353
67	»	»	»	»	»	»	»	»	3	457	37	3984	363	74345	7	657	»	»	1	14
481	1	123	»	»	14	487	16	1232	»	»	»	»	1	86	»	»	»	»	»	»
8	»	»	»	»	42	3200	26	1119	»	»	6	935	7	975	4	663	»	»	16	294
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	125	»	»	»	»
»	1	281	»	»	»	»	»	»	»	»	2	402	2	75	2	245	»	»	»	»
»	2	508	»	»	»	»	»	»	»	»	7	942	3	419	4	431	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	894	2	320	1	169	»	»	»	»
»	6	2286	»	»	»	»	»	»	1	350	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	1	310	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	160	»	»	»	»
»	32	8088	»	»	4	1203	»	»	»	»	»	»	»	»	3	705	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	162	»	»	»	»	1	259	»	»	1	200	»	»	1	25
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	174	46077	»	»	1	193	»	»	»	»	8	1462	1	120	1	181	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
7	»	»	1	252	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
598	217	57673	1	252	63	5276	42	2351	55	10618	99	14722	442	89069	359	19708	2	57	227	3621

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de*

(Staten van i

zeeschepen, gedurende het jaar 1829.

GEN.

Hannoversche.				Mecklenburgsche.		Oldenburgsche.		Lu	Totalen.		
Geladen.		Ballast.		Geladen.		Geladen.		G	len.	Ballast.	
Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	S	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.
85	3285	»	»	4	604	54	1895	»	28320	68	1949
292	9111	1	24	»	»	94	3159	»	17904	23	667
22	1025	»	»	1	79	11	364	»	14925	1	30
87	7876	»	»	11	1805	7	427		69248	1	35
86	11074	»	»	136	22370	»	»		14142	»	»
33	3422	»	»	1	141	1	79	»	14628	7	288
2	124	1	41	1	121	»	»	»	45536	536	36598
32	3083	»	»	»	»	3	384		30520	54	2499
»	»	»	»	»	»	»	»	»	5331	5	176
»	»	»	»	»	»	»	»	»	4779	1	41
3	419	»	»	»	»	»	»	»	6606	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	6710	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	30675	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1871	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	482	»	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	20513	1	600
1	64	»	»	»	»	»	»	»	503	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	14474	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	3330	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	15902	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	159	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	54866	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	614	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	745	6	426
643	39483	2	65	154	25120	170	6308		2783	703	43309

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Staten van ingeklaarde en uitgeklaarde zeeschepen.)

zeeschepen, gedurende het jaar 1829.

GEN.

Hannoversche.				Mecklenburgsche.		Oldenburgsche.		Lubecker.		Bremer.		Hamburgsche.		Rostocker.		Oostenrijksche.		Oostvriesche.		Emder.		Napolitaansche.		Spaansche.				Buenos-Airosche.		Totalen.			
Geladen.		Ballast.		Geladen.		Geladen.		Geladen.		Geladen.		Geladen.		Geladen.		Geladen.		Geladen.		Geladen.		Geladen.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Geladen.		Ballast.	
Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.
85	3285	»	»	4	604	54	1895	»	»	1	120	12	457	»	»	»	»	2	75	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	429	28320	68	1949
292	9111	1	24	»	»	94	3159	»	»	»	»	5	190	»	»	»	»	»	»	2	74	»	»	»	»	»	»	»	»	553	17904	23	667
22	1025	»	»	1	79	11	364	»	»	»	»	6	247	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	307	14925	1	30
87	7876	»	»	11	1805	7	427	1	114	1	203	3	153	»	»	»	»	1	36	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	758	69248	1	35
86	11074	»	»	136	22370	»	»	5	858	5	822	9	1212	1	190	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	753	114142	»	»
33	3422	»	»	1	141	1	79	»	»	»	»	3	168	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	808	114628	7	288
2	124	1	41	1	121	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	107	»	»	1445	145536	536	36598
32	3083	»	»	»	»	3	384	1	159	5	894	5	554	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	293	30520	54	2499
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	70	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	54	5331	5	176
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	109	»	»	»	»	43	4779	1	41
3	419	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	367	»	»	»	»	3	680	»	»	»	»	»	»	45	6606	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	348	»	»	»	»	4	843	»	»	»	»	»	»	40	6710	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	84	30675	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	1871	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	482	»	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	480	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	164	96	20513	1	600
1	64	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	503	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	250	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	77	14474	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12	3330	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	60	15902	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	159	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	219	54866	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	614	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	745	6	426
643	39483	2	65	154	25120	170	6308	7	1122	12	2039	47	3781	1	190	2	715	3	111	2	74	7	1523	2	109	2	107	1	164	6098	702783	703	43309

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Staten van ingeklaarde en uitgeklaarde zeeschepen.)

II. ALGEMEENE STAAT van uitgeklaarde

VLAG

LANDEN EN RIJKEN.	Nederlandsche. Geladen. Schepen.	Nederlandsche. Geladen. Tonnen.	Nederlandsche. Ballast. Schepen.	Nederlandsche. Ballast. Tonnen.	Engelsche. Geladen. Schepen.	Engelsche. Geladen. Tonnen.	Engelsche. Ballast. Schepen.	Engelsche. Ballast. Tonnen.	Noord-Amerikaansche. Geladen. Schepen.	Noord-Amerikaansche. Geladen. Tonnen.	Noord-Amerikaansche. Ballast. Schepen.	Noord-Amerikaansche. Ballast. Tonnen.
Kleine Oost, Mecklenburg en Lubeck	210	19963	11	395	2	187	»	»	»	»	»	»
Hannover	71	2315	88	3005	»	»	»	»	»	»	»	»
Denemarken	19	1359	8	657	»	»	»	»	»	»	»	»
Pruissen	49	3718	149	12944	»	»	7	1933	1	226	1	179
Rusland	77	9170	87	11560	2	427	14	3289	1	285	2	384
Zweden en Noorwegen	84	7783	190	16221	4	119	1	383	4	1068	16	4535
Groot-Brittannië	714	58922	119	15176	1186	115143	69	12637	4	1058	17	5738
Frankrijk	206	16715	21	2440	4	70	3	319	1	331	1	188
Portugal	43	3207	5	676	2	11	1	311	5	1473	28	7524
Spanje	38	3345	5	577	1	85	5	858	2	430	12	2599
Italië	10	1332	»	»	1	113	»	»	»	»	»	»
Levant, Egypte en Barbarije	4	583	1	103	»	»	»	»	»	»	»	»
Kanarische, Azorische en Kaapverdische eilanden	1	333	»	»	»	»	»	»	»	»	1	127
Kust van Guinea	1	87	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Kaap en Oost-Indië	62	22838	1	298	2	475	»	»	»	»	»	»
China	»	»	»	»	»	»	»	»	1	342	»	»
Zuid-Amerikaansche Gouvernementen (langs de Stille Zuidzee)	3	302	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Zuid-Amerikaansche Gouvernementen (aan den Westelijken Oceaan)	19	4515	»	»	4	519	4	877	6	1324	5	1332
Curaçao	2	273	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Brazilië	14	2199	1	139	1	240	2	582	»	»	»	»
Berbice en Demerary	8	2591	»	»	1	142	»	»	»	»	»	»
Suriname	66	16513	1	351	»	»	»	»	»	»	»	»
Mexico	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Noord-Amerika	10	1522	1	378	3	482	3	1465	59	14688	43	11729
Groenland en Straat Davis	»	»	2	625	»	»	»	»	»	»	»	»
Op avontuur	6	628	499	38956	1	18	8	993	»	»	4	811
Totalen	1717	179313	1189	104501	1214	118031	117	23647	84	21225	130	35146

LANDEN EN RIJKEN.	Fransche. Geladen. Schepen.	Fransche. Geladen. Tonnen.	Fransche. Ballast. Schepen.	Fransche. Ballast. Tonnen.	Russische. Geladen. Schepen.	Russische. Geladen. Tonnen.	Russische. Ballast. Schepen.	Russische. Ballast. Tonnen.	Zweedsche. Geladen. Schepen.	Zweedsche. Geladen. Tonnen.	Zweedsche. Ballast. Schepen.	Zweedsche. Ballast. Tonnen.
Kleine Oost, Mecklenburg en Lubeck	»	»	»	»	»	»	»	»	2	234	»	»
Hannover	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Denemarken	»	»	»	»	3	290	»	»	»	»	1	103
Pruissen	»	»	»	»	1	245	6	1180	4	718	7	1194
Rusland	»	»	»	»	21	3988	14	2998	2	367	4	630
Zweden en Noorwegen	5	69	»	»	2	291	»	»	19	2291	12	2145
Groot-Brittannië	16	540	»	»	1	324	3	699	»	»	»	»
Frankrijk	77	5748	6	417	1	111	1	247	3	266	3	407
Portugal	»	»	»	»	1	224	»	»	2	313	11	1999
Spanje	1	22	»	»	»	»	»	»	3	481	1	131
Italië	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Levant, Egypte en Barbarije	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Kanarische, Azorische en Kaapverdische eilanden	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Kust van Guinea	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Kaap en Oost-Indië	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
China	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Zuid-Amerikaansche Gouvernementen (langs de Stille Zuidzee)	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Zuid-Amerikaansche Gouvernementen (aan den Westelijken Oceaan)	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Curaçao	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Brazilië	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Berbice en Demerary	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Suriname	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Mexico	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Noord-Amerika	2	348	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Groenland en Straat Davis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Op avontuur	»	»	2	118	»	»	2	606	»	»	9	1349
Totalen	101	6727	8	535	30	5473	26	5730	35	4670	48	7958

LANDEN EN RIJKEN.	Noorsche. Geladen. Schepen.	Noorsche. Geladen. Tonnen.	Noorsche. Ballast. Schepen.	Noorsche. Ballast. Tonnen.	Deensche. Geladen. Schepen.	Deensche. Geladen. Tonnen.	Deensche. Ballast. Schepen.	Deensche. Ballast. Tonnen.	Pruissische. Geladen. Schepen.	Pruissische. Geladen. Tonnen.	Pruissische. Ballast. Schepen.	Pruissische. Ballast. Tonnen.
Kleine Oost, Mecklenburg en Lubeck	3	371	1	52	131	4705	3	378	2	217	»	»
Hannover	»	»	»	»	3	82	»	»	»	»	»	»
Denemarken	1	85	2	423	96	4646	33	2542	2	333	»	»
Pruissen	1	57	6	2421	10	404	9	1257	51	8013	72	11114
Rusland	6	1389	10	3096	3	328	2	285	17	2627	10	1997
Zweden en Noorwegen	298	56906	89	20855	3	242	4	520	1	141	1	152
Groot-Brittannië	3	287	1	94	12	506	5	377	3	363	1	159
Frankrijk	»	»	1	161	10	503	»	»	2	175	»	»
Portugal	1	239	9	1440	2	272	2	577	»	»	»	»
Spanje	»	»	»	»	»	»	1	171	»	»	»	»
Italië	1	259	1	155	»	»	»	»	»	»	»	»
Levant, Egypte en Barbarije	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Kanarische, Azorische en Kaapverdische eilanden	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Kust van Guinea	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Kaap en Oost-Indië	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
China	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Zuid-Amerikaansche Gouvernementen (langs de Stille Zuidzee)	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Zuid-Amerikaansche Gouvernementen (aan den Westelijken Oceaan)	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Curaçao	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Brazilië	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Berbice en Demerary	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Suriname	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Mexico	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Noord-Amerika	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Groenland en Straat Davis	»	»	»	»	1	181	»	»	»	»	»	»
Op avontuur	1	502	6	1480	»	»	12	1093	4	719	59	9637
Totalen	315	60095	126	30177	271	11869	71	7200	82	12588	143	23059

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Staten van ingeklaarde en uitgeklaarde zeeschepen.)

11. ALGEMEENE STAAT van uitgeklaard

VLAG

Russische.				Zweedsche.				Noorsche.				Deensche.				Pruissische.			
Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.	
Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.
»	»	»	»	2	234	»	»	3	371	1	52	131	4705	3	378	2	217	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	82	»	»	»	»	»	»
3	290	»	»	»	»	1	103	1	85	2	423	96	4646	33	2542	2	333	»	»
1	245	6	1180	4	718	7	1194	1	57	6	2421	10	404	9	1257	51	8013	72	11114
21	3988	14	2998	2	367	4	630	6	1389	10	3096	3	328	2	285	17	2627	10	1997
2	291	»	»	19	2291	12	2145	298	56906	89	20855	3	242	4	520	1	141	1	152
1	324	3	699	»	»	»	»	3	287	1	94	12	506	5	377	3	363	1	159
1	111	1	247	3	266	3	407	»	»	1	161	10	503	»	»	2	175	»	»
1	224	»	»	2	313	11	1999	1	239	9	1440	2	272	2	577	»	»	»	»
»	»	»	»	3	481	1	131	»	»	»	»	»	»	1	171	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	1	259	1	155	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	181	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	2	606	»	»	9	1349	1	502	6	1480	»	»	12	1093	4	719	59	9637
30	5473	26	5730	35	4670	48	7958	315	60095	126	30177	271	11869	71	7200	82	12588	143	23059

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de* …

(Staten van i…

…zeeschepen, gedurende het jaar 1829.

…GEN.

Hannoversche.				Mecklenburgsche.				Oldenb…		Spaansche.		Brunswijksche.		Buenos-Airosche.				Totalen.			
Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.	
Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.
96	3659	3	219	7	967	10	1545	55	1987	»	»	»	»	»	»	»	»	528	33390	46	3503
101	3584	157	4673	»	»	»	»	6	197	»	»	»	»	»	»	»	»	182	6215	294	9295
5	175	1	44	1	136	5	724	3	104	»	»	»	»	»	»	»	»	130	7128	53	4710
10	905	40	4975	3	516	79	13025	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	130	14802	382	51239
8	774	10	1402	1	157	6	806	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	141	19837	162	26940
5	363	16	1505	»	»	2	318	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	426	69329	336	47364
13	594	»	»	»	»	5	867	»	»	»	»	1	179	»	»	1	82	1952	177737	222	36008
17	1008	4	352	»	»	»	»	2	305	»	»	»	»	»	»	»	»	327	25788	43	4914
»	»	2	254	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	57	5887	60	13156
1	59	»	»	»	»	»	»	»	»	4	219	»	»	»	»	»	»	50	4641	24	4336
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13	1894	7	816
1	136	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	719	1	103
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	333	2	361
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	87	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	64	23313	1	298
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	342	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	302	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	89	»	»	31	6808	9	2209
2	128	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	401	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15	2439	3	721
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	2733	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	66	16513	1	351
1	59	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	59	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	75	17221	47	13572
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	625
»	»	120	10919	»	»	15	2448	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12	1867	769	70281
260	11444	353	24343	12	1776	122	19733	66	2593	4	219	1	179	1	89	1	82	4224	439785	2464	290802

III. Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor 1831.

(Staten van ingeklaarde en uitgeklaarde zeeschepen.)

zeeschepen, gedurende het jaar 1829.

GEN.

Hannoversche.				Mecklenburgsche.				Oldenburgsche.				Lubecker.				Bremer.				Hamburgsche.				Rostocker.				Oostenrijksche.		Sardinische.		Emder.		Napolitaansche.				Spaansche.		Brunswijksche.		Buenos-Airosche.				Totalen.			
Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast		Geladen.		Ballast.		Geladen		Ballast.		Ballast.		Ballast.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.		Geladen.		Ballast.	
Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.	Schepen.	Tonnen.
96	3659	3	219	7	967	10	1545	55	1987	15	562	1	117	»	»	»	»	2	176	17	1274	»		2	609	1	176	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	528	33390	46	3503
101	3584	157	4673	»	»	»	»	6	197	48	1581	»	»	»	»	»	»	»		1	37	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	36	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	182	6215	294	9295
5	175	1	44	1	136	5	724	3	104	2	158	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	59	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	130	7128	53	4710
10	905	40	4975	3	516	79	13025	»	»	2	274	»	»	2	381	»	»	1	203	»	»	»	»	»	»	1	159	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	130	14802	382	51239
8	774	10	1402	1	157	6	806	»	»	»	»	1	179	»	»	»	»	3	493	2	146	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	141	19837	162	26940
5	363	16	1505	»	»	2	318	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	56	2	112	»	»	»	»	1	367	»	»	»	»	»	»	2	251	»	»	»	»	»	»	»	»	426	69329	336	47364
13	594	»	»	»	»	5	867	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	179	»	»	1	82	1952	177737	222	36008
17	1008	4	352	»	»	»	»	2	305	»		1	231	1	194	1	199	»	»	2	126	2	291	»	»	»	»	»	»	1	145	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	327	25788	43	4914
»	»	2	254	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	148	1	128	»	»	»	»	»	»	»	»	57	5887	60	13156
1	59	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	219	»	»	»	»	»	»	50	4641	24	4336
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	190	6	661	»	»	»	»	»	»	»	»	13	1894	7	816
1	136	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	719	1	103
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	234	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	333	2	361
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	87	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	64	23313	1	298
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	342	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	302	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	361	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	89	»	»	31	6808	9	2209
2	128	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	401	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15	2439	3	721
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	2733	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	66	16513	1	351
1	59	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	59	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	75	17221	47	13572
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	625
»	»	120	10919	»	»	15	2448	»	»	27	984	»	»	2	396	»	»	1	203	»	»	3	288	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12	1867	769	70281
260	11444	353	24343	12	1776	122	19733	66	2593	94	3559	3	527	5	971	1	199	7	1075	24	2000	9	984	2	609	2	335	1	367	1	145	1	36	2	338	9	1040	4	219	1	179	1	89	1	82	4224	439785	2464	290802

III. 1° *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Ontwerp van wet — Extract uit het proc.-verb. van de vergader. v. h. Amortisatie-Syndicaat. — Opgave v. h. gebruik, enz.)

12. ONTWERP VAN WET *tot bepaling der som, welke gedurende het jaar* 1831 *tot aankoop en aflossing van schuld zal besteed worden.* (1)

WIJ WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens art. 199 der Grondwet, de schuld jaarlijks in overweging moet worden genomen ter bevordering der belangen van de schuldeischers van den Staat;

Gelet op de bepalingen van artt. 42 en 43 der wet van den 27sten December 1822 (*Staatsblad* n°. 59) tot instelling van een Amortisatie-Syndicaat en ter regeling van onderscheidene financiële aangelegenheden des Rijks;

Gezien de opgave, ter voldoening aan het eerste der evengemelde artikelen der wet door het Amortisatie-Syndicaat gedaan;

Gezien de wet van den 24sten December 1829 (*Staatsblad* n°. 80) op de Nationale Schuld en tot regeling der belangen van het Amortisatie-Syndicaat ter gelegenheid van de vaststelling van de tienjarige begrooting, aanvang nemende met 1830;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, zoo als Wij goedvinden en verstaan bij deze:

De som, welke door het Amortisatie-Syndicaat, ter voldoening aan het 43ste artikel der wet van den 27sten December 1822, gedurende het jaar 1831 tot aankoop en aflossing van schuld zal worden besteed, wordt bepaald *op een millioen zeven honderd vijftig duizend gulden*, onverminderd de aanwending tot gelijken einde van de uitgespaarde renten der kapitalen, aangekocht en afgelost uit de som, daartoe voor 1830 aangewezen, mitsgaders boven en behalve de bij de wetten bepaalde inkoop en vernietiging over de kapitalen werkelijke schuld, waarvan de daarstelling is geautoriseerd bij de wetten van den 31sten December 1819 (*Staatsblad* n°. 62), 24sten December 1820 (*Staatsblad* n°. 30), 2den Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 24), 27sten December 1822 (*Staatsblad* n°. 59) en 3den Maart 1825 (*Staatsblad* n°. 31).

Lasten en bevelen.

13. EXTRACT *uit het proces-verbaal der vergadering van het Amortisatie-Syndicaat*, gehouden binnen Amsterdam op Woensdag, den 29sten September 1830, des namiddags ten twee ure.

Present enz.

De Minister van Financiën, president, gecommuniceerd hebbende, dat de heeren van Wickevoort Crommelin, de Vinck de Wezel, Bareel, van Heeckeren van Kell en Carp zich onlangs hadden gehouden met het onderzoek van het verslag der Permanente Commissie en verdere stukken, bij besluit van den 28sten dezer aan dezelve gerenvoijeerd, en bereid waren hun rapport deswege uit te brengen, is hetzelve rapport door den Secretaris voorgelezen, zijnde van den volgenden inhoud:

(*Fiat insertio.*)

Door den president het appel nominaal ingesteld zijnde, heeft de vergadering, zich met het rapport vereenigende, met eenparige stemmen besloten:

1°. In enz.

4°. In overeenstemming met het voorstel, door de Permanente Commissie gedaan, en ter naleving van het 41ste artikel der wet van den 27sten December 1822 en het 6de artikel der wet van den 24sten December 1829, tot aankoop en aflossing van schuld in den loop van het jaar 1831 aan te wijzen eene som van f 1,750,000, onverminderd de aanwending tot gelijken einde van de som van f 45,000, aan rente door de aflossing in 1830 van één millioen schuldbekentenissen van het Amortisatie-Syndicaat à 4½ pct. uitgespaard, en van die van f 36,420, zijnde het bedrag der rente van het overschot der aangekochte Werkelijke Schuld, — met enz.

Accordeert met voorz. proces-verbaal, zooveel het geëxtraheerde aangaat.

De Secretaris van het Amortisatie-Syndicaat,
(*Get.*) NOËL SIMONS.

14. OPGAVE *van het gebruik, bij het Amortisatie-Syndicaat gemaakt van de som van* een millioen zevenmaal honderd en vijftig duizend gulden, *bij de wet van den 24sten December* 1829 (Staatsblad *n°.* 81) *bestemd om gedurende het jaar* 1830 *te worden besteed tot aankoop en aflossing van schuld; zoomede van het bedrag der renten van de kapitalen werkelijke rentegevende schuld, in de jaren* 1825, 1826, 1827, 1828 *en* 1829 *aangekocht naar aanleiding der wetten van* 25 *December* 1824 (Staatsblad *n°.* 77), 23 *December* 1825 (Staatsblad *n°.* 85), 27 *December* 1826 (Staatsblad *n°.* 66), 24 *December* 1827 (Staatsblad *n°.* 67) *en* 27 *December* 1828 (Staatsblad *n°.* 89).

Geschiedende deze opgave ter voldoening aan art. 42 *der wet van* 27 *December* 1822 (Staatsblad *n°.* 59).

Van de bovengemelde som is tot aflossing van schuldbekentenissen van het Amortisatie-Syndicaat, rentende 4½ ten honderd, bestemd geworden *een millioen gulden;* zijnde deze aflossing opengesteld op den 1sten April 1830 . . . . f 1,000,000.00

Voor aankoop van schuld met de daarop te goede renten is uit het overige gedeelte der som van f 1,750,000 besteed geworden *zeven honderd negen en veertig duizend negen honderd negen en zestig gulden en zeven en dertig en een halve cent*, waarvoor verkregen is een kapitaal van *een millioen een honderd vier en vijftig duizend en zes honderd gulden* werkelijke rentegevende schuld, waarvan de renten bedragen f 28,865, welke ingevolge art. 45 der wet van 27 December 1822 tot nieuwen aankoop van schuld zullen worden besteed 749,969.37⁵

f 1,749,969.37⁵

Uit het overschot van vroegere renten en uit het bedrag der renten, verschenen 1°. Julij 1829, van de kapitalen werkelijke rentegevende schuld, aangekocht naar aanleiding der wetten van 25 December 1824, 23 December 1825, 27 December 1826, 24 December 1827 en 27 December 1828, te zamen volgens de voorgaande opgave bedragende f 13,737,100, is tot aankoop van schuld met de daarop te goede renten besteed geworden *een honderd een en zeventig duizend zeven honderd vijf en dertig gulden en zes en zestig en een halve cent*, waarvoor is verkregen een kapitaal van *tweemaal honderd zeven en tachtig duizend en zes honderd gulden* werkelijke rente-

Transportere f 1,749,969.37⁵

(1) Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 255, en *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 128.

III.] [Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor 1831.

twerp van wet — Extract uit het proc.-verb. van de vergader. v. h. Amortisatie-Syndicaat. — Opgave v. h. gebruik, enz.)

ONTWERP VAN WET *tot bepaling der som, welke ge- ? het jaar* 1831 *tot aankoop en aflossing van schuld zal worden.* (1)

WILLEM, ENZ.

) Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens 9 der Grondwet, de schuld jaarlijks in overweging moet genomen ter bevordering der belangen van de schuld- ; van den Staat;

t op de bepalingen van artt. 42 en 43 der wet van den December 1822 (*Staatsblad* n°. 59) tot instelling van een satie-Syndicaat en ter regeling van onderscheidene finan- ingelegenheden des Rijks;

n de opgave, ter voldoening aan het eerste der evenge- artikelen dier wet door het Amortisatie-Syndicaat gedaan;

n de wet van den 24sten December 1829 (*Staatsblad* op de Nationale Schuld en tot regeling der belangen t Amortisatie-Syndicaat ter gelegenheid van de vaststel- n de tienjarige begrooting, aanvang nemende met 1830;

is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en), zooals Wij goedvinden en verstaan bij deze:

m, welke door het Amortisatie-Syndicaat, ter voldoening t 43ste artikel der wet van den 27sten December 1822, de het jaar 1831 tot aankoop en aflossing van schuld den besteed, wordt bepaald *op een millioen zeven honderd duizend gulden*, onverminderd de aanwending tot gelijken an de uitgespaarde renten der kapitalen, aangekocht en uit de som, daartoe voor 1830 aangewezen, mitsgaders en behalve de bij de wetten bepaalde inkoop en vernie- over de kapitalen werkelijke schuld, waarvan de daar- is geautoriseerd bij de wetten van den 31sten December *taatsblad* n°. 62), 24sten December 1820 (*Staatsblad* n°. 30), ugustus 1822 (*Staatsblad* n°. 24), 27sten December 1822 *lad* n°. 59) en 3den Maart 1825 (*Staatsblad* n°. 31).

n en bevelen.

13. EXTRACT *uit het proces-verbaal van de vergadering van he Amortisatie-Syndicaat*, gehouden binnen Amsterdam op Woens dag, den 29sten September 1830, des namiddags ten twee ure

Present enz.

De Minister van Financiën, president, gecommuniceerd heb bende, dat de heeren van Wickevoort Crommelin, de Vinck d Wezel, Bareel, van Heeckeren van Kell en Carp zich onledi hadden gehouden met het onderzoek van het verslag der Per manente Commissie en verdere stukken, bij besluit van der 28sten dezer aan dezelve gerenvoijeerd, en bereid waren hun rapport deswege uit te brengen, is hetzelve rapport door den Secretaris voorgelezen, zijnde van den volgenden inhoud:

(*Fiat insertio.*)

Door den president het appel nominaal ingesteld zijnde, heef de vergadering, zich met het rapport vereenigende, met een parige stemmen besloten:

1°. In enz.

4°. In overeenstemming met het voorstel, door de Permanent Commissie gedaan, en ter naleving van het 43ste artikel de wet van den 27sten December 1822 en het 6de artikel de wet van den 24sten December 1829, tot aankoop en aflossing van schuld in den loop van het jaar 1831 aan te wijzen een som van f 1,750,000, onverminderd de aanwending tot gelijke einde van de som van f 45,000, aan rente door de aflossing in 1830 van één millioen schuldbekentenissen van het Amortisatie Syndicaat à 4½ pct. uitgespaard, en van die van f 36,420, zijnd het bedrag der rente van het overschot der aangekochte Wer kelijke Schuld, — met enz.

Accordeert met voorz. proces-verbaal, zooveel het geëxtraheerde aangaat.

De Secretaris van het Amortisatie-Syndicaat,
(*Get.*) NOËL SIMONS.

OPGAVE *van het gebruik, bij het Amortisatie-Syndicaat gemaakt van de som van* een millioen zevenmaal honderd e uizend gulden, *bij de wet van den 24sten December* 1829 (Staatsblad *n*°. 81) *bestemd om gedurende het jaar* 1830 *te worde tot aankoop en aflossing van schuld; zoomede van het bedrag der renten van de kapitalen werkelijke rentegevende schuld, i n* 1825, 1826, 1827, 1828 *en* 1829 *aangekocht naar aanleiding der wetten van* 25 *December* 1824 (Staatsblad *n*°. 77) *mber* 1825 (Staatsblad *n*°. 85), 27 *December* 1826 (Staatsblad *n*°. 66), 24 *December* 1827 (Staatsblad *n*°. 67) *en* 27 *Decembe* taatsblad *n*°. 89).
iedende deze opgave ter voldoening aan art. 42 *der wet van* 27 *December* 1822 (Staatsblad *n*°. 59).

de bovengemelde som is tot aflossing van schuldbekentenissen van het Amortisatie- at, rentende 4½ ten honderd, bestemd geworden *een millioen gulden;* zijnde deze ; opengesteld op den 1sten April 1830 . . . . f 1,000,000.00

aankoop van schuld met de daarop te goede renten is uit het overige gedeelte der som 1,750,000 besteed geworden *zeven honderd negen en veertig duizend negen honderd negen g gulden en zeven en dertig en een halve cent*, waarvoor verkregen is een kapitaal van *ioen een honderd vier en vijftig duizend en zes honderd gulden* werkelijke rentegevende waarvan de renten bedragen f 28,865, welke ingevolge art. 45 der wet van 27 December ; nieuwen aankoop van schuld zullen worden besteed 749,969.37⁵

f 1,749,969.37⁵

ət overschot van vroegere renten en uit het bedrag der renten, verschenen 1°. Julij 1829, van de kapitalen ke rentegevende schuld, aangekocht naar aanleiding der wetten van 25 December 1824, 23 December 7 December 1826, 24 December 1827 en 27 December 1828, te zamen volgens de voorgaande opgave de f 13,737,100, is tot aankoop van schuld met de daarop te goede renten besteed geworden *een een en zeventig duizend zeven honderd vijf en dertig gulden en zes en zestig en een halve cent*, waarvoor gen een kapitaal van *tweemaal honderd zeven en tachtig duizend en zes honderd gulden* werkelijke rente-

Transportere f 1,749,969.37⁵

(1) ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 255, en *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 128.

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Per transport	f 1,749,969.37⁵
gevende schuld, hetwelk de kapitalen dier schuld, aangekocht naar aanleiding der hierboven genoemde wetten, heeft opgevoerd tot een gezamenlijk bedrag van f 14,024,700, waarvan de renten, verschenen 1°. Januarij 1830, beloopende f 175,308.75, ingevolge art. 45 der wet van 27 December 1822, tot nieuwen aankoop van schuld zijn besteed geworden	171,735.66⁵
Uit het overschot van vroegere renten, en uit het bedrag der renten verschenen 1°. Januarij 1830, van het laatst genoemd bedrag van f 14,024,700 werkelijke rentegevende schuld is tot aankoop van schuld met de daarop te goede renten besteed geworden *een honderd vijf en zeventig duizend vier honderd zeventien gulden en twee en een halve cent*, waarvoor is verkregen een kapitaal van *twee honderd zeven en zeventig duizend en vijf honderd gulden* werkelijke rentegevende schuld, waarvan de renten bedragen f 6,937.50, welke, ingevolge art. 45 der wet van 27 December 1822, tot nieuwen aankoop van schuld zullen worden besteed; zullende tot gelijken einde worden aangewend het bedrag der renten ad f 617.50 van f 24,700 werkelijke rentegevende schuld, overschietende van het kapitaal van f 14,024,700 na de vernietiging op 1°. Jannarij 1830 van een kapitaal van f 14,000,000, bevolen bij art. 1 der wet van 24 December 1829 (*Staatsblad* n°. 80)	175,417.02⁵
	f 2,097,122.06⁵

	Aflossing van schuldbekentenissen van het Amortisatie-Syndicaat.	Aankoopen van werkelijke rentegevende schuld.
Volgens de voorgaande opgave	f 5,000,000.00	f 13,737,100.00
Naar aanleiding der wet van 24 December 1829 (*Staatsblad* n°. 81)	1,000,000.00	1,154,600.00
Uit het overschot van vroegere renten en uit het bedrag der renten, verschenen 1°. Julij 1829, van de kapitalen werkelijke rentegevende schuld, te zamen bedragende f 13,737,100	»	287,600.00
Uit het overschot van vroegere renten en uit het bedrag der renten, verschenen 1°. Januarij 1830, van de kapitalen werkelijke rentegevende schuld, te zamen bedragende f 14,024,700	»	277,500.00
		f 15,456,800.00
Vernietigd op 1 Januarij 1830, krachtens art. 1 der wet van 24 December 1829 (*Staatsblad* n°. 80)	»	14,000,000.00
Totaal . .	f 6,000,000.00	f 1,456,800.00

De Permanente Commissie uit het Amortisatie-Syndicaat,
(*Get.*) VAN GENNEP.
Ter ordonnantie van dezelve,
(*Get.*) NOËL SIMONS.

15. PROCESSEN-VERBAAL DER AFDEELINGEN, *over de begrootingswet en die tot aankoop en aflossing voor* 1831.

Eerste Afdeeling.

ZITTING VAN 29 OCTOBER 1830.

Tegenwoordig de heeren: Cats Epz., G. G. Clifford en van Randwijck van Rossum.

Ontwerp van wet, houdende voorloopige bepalingen omtrent de begrooting.

Art. 1.

Dit artikel zoude aan de tegenwoordige leden der Afdeeling duidelijker voorkomen, zoo de woorden: *voor zooveel dezelve tot de noordelijke gewesten betrekking hebben* geplaatst wierden na de woorden: (*Staatsblad*, n°. 76), met de plaatsing van het woord: *alles* voor dezelve: *alles voor zooveel* enz.

Art. 2.

De leden der Afdeeling geven in bedenking, of het wel noodig zal zijn om alle de Staatsuitgaven, vastgesteld bij de jarige begrooting voor 1830, wederom over te nemen onder de voorloopige bepalingen voor 1831. Zij beschouwen, dat er onder dezelve vele zijn, welke voorzeker niet zullen worden aangewend als:

1°. het een achtste, uitgetrokken bij alle de Departementen van algemeen bestuur, behalve bij die van Marine en Oorlog.

Hoedanig de inrigting van dezelve moge worden in 1831, de Sectie denkt, dat het onbetwistbaar is, dat de sommen, op de tienjarige begrooting uitgetrokken, genoegzaam zullen zijn om de uitgaven te dekken, en er voorzeker zoo vele Belgische ambtenaren spoedig zullen uitvallen, zonder vervangen te worden,

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

dat de aanwending van dit een achtste op de volgende artikelen geheel onnoodig wordt, als:

op de 1ste, 2de, 4de, 5de, 6de, 7de en 8ste afdeelingen van het 2de hoofdstuk;

op de 1ste afdeeling van het 3de hoofdstuk;

op de 1ste » » » 4de »

op de 1ste » » » 5de »

op de 1ste » » » 7de »

op de 3de, 4de, 5de en 6de afdeelingen van het 9de hoofdstuk.

2°. De Afdeeling geeft verder in bedenking, of de uitgaven, op de jarige begrooting voorkomende voor koninklijke bibliotheken en kabinetten, wetenschappelijke instellingen en ondernemingen, schoone kunsten, als zijnde in eenen zekeren zin uitgaven van weelde, al niet dadelijk bij den belemmerden toestand van 's Rijks schatkist zouden moeten wegvallen.

3°. Eindelijk heeft de Afdeeling vermeend in bedenking te moeten geven, of niet de f 700,000 voor de nijverheid, om den voormelden toestand van 's Rijks schatkist, zouden kunnen wegvallen.

Bijaldien de Regering deze bedenkingen toestemmend mogt beantwoorden, alsdan zoude in het 2de artikel achter de woorden: *wat dezelfde gewesten aangaat*, moeten volgen: *behoudens de afdeelingen enz., alzoo de uitgaven, aldaar voorkomende, dadelijk zullen ophouden;* door dit wegvallen zou de begrooting al dadelijk verminderd worden met:

f	46,924.00	op het 2de hoofdstuk,
	11,125.00	» » 3de »
	8,992.25	» » 4de »
	883,665.60	» » 5de »
	3,750.00	» » 7de »
	71,727.82	» » 9de »
f	1,026,184.67;	

waarbij men nog zoude kunnen voegen de uitgaven, die ten gevolge der scheiding geheel komen te vervallen, als bij voorbeeld de hoogescholen te Leuven, Luik en Gent, het Collegium Philosophicum en meer andere, waarvan het bedrag òf geheel òf gedeeltelijk zal wegvallen.

Uit deze verminderingen zoude het voordeel resulteren, dat het verschil tusschen het zoodanige provisioneel, door de Staten-Generaal aangenomen, en de middelen ter bestrijding, welke thans niet toereikende zullen zijn, minder groot zal worden en dientengevolge ook de buitengewone maatregelen, die eenmaal zullen moeten aangewend worden, om dat verschil te dekken, insgelijks minder aanzienlijk zullen worden.

Ontwerp van wet omtrent den aankoop en de aflossing van schuld.

Na lecture van het ontwerp, hebben de tegenwoordige leden der Afdeeling derzelver verlangen te kennen gegeven, om geïnformeerd te mogen worden, of het bedrag van hetgeen, blijkens het overgelegd extract uit het proces-verbaal van het verhandelde in de vergadering van het Amortisatie-Syndicaat op Woensdag, den 29sten September 1830, bij art. 4 tot aankoop van schuld over 1831 is disponibel gesteld, nog in baren gelde aanwezig is, dan of er reeds werkelijke schuld voor dat bedrag is aangekocht. In het laatste geval geven voormelde leden hunne toestemming aan het ontwerp. Doch, bijaldien de gelden, tot den aankoop bestemd, nog kontant in de kas van het Amortisatie Syndicaat berusten, dan geven gezegde leden in bedenking de quaestie, die bij hen ontstaat, wat in de tegenwoordige omstandigheden verkieslijker en meer overeenkomstig met den belemmerden toestand van 's lands schatkist is: een klein gedeelte der schuld te amortiseren in een oogenblik, dat men groot gebrek aan geld heeft, dan wel het tot amortisatie bestemd en aanwezig geld tot stijving van de schatkist aan te wenden.

Zoo de voorkeur aan het al of niet amortiseren mogt gegeven worden, vermeenen de tegenwoordige leden, dat in beide gevallen de redactie van het ontwerp eenigzins zal behooren geëxtendeerd te worden, en in dat vertrouwen hebben dezelve zich voor hetzelve geuit, terwijl de navolgende motiven eene extensie noodzakelijk doen voorkomen.

De voorloopige scheiding tusschen de twee groote afdeelingen des Rijks bestaat reeds; dezelve moet eene finale afscheiding ten gevolge hebben, waarbij eene splitsing der algemeene schuld ten laste van gemelde groote afdeelingen moet bewerkstelligd worden. Intusschen zal de stand, zoo van de werkelijke en uitgestelde schuld als van die van het Amortisatie-Syndicaat, bepaald en onveranderlijk moeten blijven, zooals dezelve bestaan zal of moet bestaan met ultimo December 1830, zijnde de expiratie van het jaar, in hetwelk de gemeenschap heeft opgehouden en de voornoemde scheiding is voorgevallen. Te beginnen met 1° Januarij 1831 zullen alzoo, in afwachting van de schuldsplitsing der algemeene schuld ten laste van beide groote afdeelingen geene andere inkomsten en uitgaven voor de noordelijke gewesten komen en uitsluitend door dezelve beheerd worden dan die der noordelijke gewesten alleen; terwijl de splitsing en deeling der gemeene schuld zal moeten loopen over den stand der financiële zaken, zooals dezelve was op den dag, op welken de vereeniging van het gezamenlijk verschuldigde opgehouden heeft. Zoo derhalve na 1°. Januarij 1831 en vóór de splitsing der gemeene schuld al of niet gelden tot aankoop en aflossing van schuld mogten besteed worden, vereischt de onzekerheid dienaangaande, dat in deze wet uitdrukkelijk en duidelijk vermeld wordt, dat alle aankoop en aflossing van schuld, welke, te beginnen met 1°. Januarij 1831 vóór de splitsing der gezamenlijke schuld zullen gedaan worden, zoo gewone als buitengewone, alleen strekken zullen ten behoeve van dat gedeelte der algemeene schuld, dat bij eene eventuële schuldsplitsing ten laste van de noordelijke gewesten blijven zal, en verder dat, te beginnen insgelijks met 1°. Januarij 1831, eene afzonderlijke rekening over aankoop en aflossing van schuld zal geopend en gehouden worden.

Behalve het reeds aangevoerde, militeert de onzekerheid van het tijdstip eener finale schuldsplitsing mede voor de geopperde bijvoeging en afzonderlijke rekening, die voorgesteld worden.

Bij afwezendheid van den President en Vice-President.

OTTO VAN RANDWIJCK.

Tweede Afdeeling.

ZITTING VAN 27 OCTOBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Warin, Dedel, van Wickevoort Crommelin, Dijckmeester, *Onder-Voorzitter* en van Lijnden van Hoevelaken, *Voorzitter.*

Ontwerp van wet, houdende voorloopige bepalingen omtrent de begrooting.

De Afdeeling maakt geene zwarigheid om de inkomsten met intrekking van de wet van 3 Junij 1830 toe te staan, doch de meeste leden hebben bedenking op het vaststellen der Staatsuitgaven, in artt. 1 en 2 vervat, en verlangen, dat dezelve meer gespecificeerd en gesplitst worden.

Ten aanzien van art. 3 vreest men, dat het Amortisatie-Syndicaat uithoofde van het reeds gebeurde aan zijne verpligtingen niet zal kunnen voldoen, waarom dus ook eenige leden niet zonder nader onderzoek en bekomen inlichting kunnen instemmen in de *wet tot bepaling der som, welke gedurende het jaar* 1831 *tot aankoop en aflossing van schuld zal besteed worden.*

Een lid heeft met deze aanmerkingen zich niet kunnen vereenigen, maar is daarentegen van gevoelen geweest, dat in de gegevene omstandigheden het onmogelijk is om eenige meerder gespecificeerde opgave te doen dan voor 1830 in de aangenomene begrooting is gedaan, en wat de splitsing betreft, dat die zich van zelve aanwijst door de woorden: *wat de noordelijke gewesten aangaat*, en wat het Amortisatie-Syndicaat betreft, is hij van oordeel, dat hetzelve niet kan noch mag, zonder 's lands crediet geheel en al omver te stooten, verstoken worden, als bij art. 3 wordt bepaald. Zijn gevoelen is dus, dat de wet, zooals zij is voorgesteld, in het belang van den Staat moet aangenomen worden

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Ontwerp van wet omtrent den aankoop en de aflossing van schuld.

Een lid is van oordeel, dat de wet tot bepaling der som, welke gedurende het jaar 1831 tot aankoop en aflossing van schuld zal besteed worden, mede moet worden aangenomen, omdat het een gevolg is van art. 43 van de wet van 27 December 1822 (*Staatsblad* n°. 59), dat het voor het crediet van het Amortisatie-Syndicaat verpligtend is, dat ook reeds gedeeltelijk in deszelfs boezem de middelen bezit om dezelve te voldoen.

Derde Afdeeling.

ZITTING VAN 3 NOVEMBER 1830.

Present, de heeren: van Meeuwen, Jarges, Hofstede, Luzac, *Vice-President*, en Donker Curtius van Tienhoven, *President.*

Ontwerp van wet, houdende voorloopige bepalingen omtrent de begrooting.

Art. 1.

De Afdeeling neemt het 1ste artikel aan, als niets anders bevattende dan de bepaling, dat de wet van 3 Junij 1830 niet wordt ingevoerd en dus de middelen ter bestrijding der tienjarige uitgaven dezelfde blijven, als bij de wet van 24 December 1829 zijn uitgedrukt.

Art. 2.

Ook dit artikel wordt door de Afdeeling in het beginsel niet bestreden, doch zij verlangt, dat ook hier worde gezegd, als in het 1ste artikel: *voor zooverre dezelve tot dezelfde gewesten betrekking hebben.*

De Afdeeling had zoozeer verlangd, het onderzoek dezer wetsbepaling nog eenige weken uit te stellen, omdat men dan welligt reeds zou zien, *wat* hierop gedeeltelijk te verminderen was.

De Afdeeling drukt hierbij het verlangen uit, dat dadelijk na het eindigen van het dienstjaar 1831 een beredeneerde staat zal worden overgelegd van alle de uitgaven, over dat jaar gedaan.

Art. 3.

De redactie van dit artikel is zoo onduidelijk, dat het even zoo voorkomt, als of de woorden: *regten* en *inkomsten*, even zoowel als *de uitkeeringen*, op het Amortisatie-Syndicaat slaan; alleen bij vergelijking der wet van 24 December leert men de bedoeling kennen.

Men schijnt beter te zeggen: »de regten en de inkomsten, vermeld bij de wet van 24 December 1829, benevens de uitkeeringen, ingevolge dezelve wet door het Amortisatie-Syndicaat te doen en begrepen in de tweede afdeeling der begrooting over 1831, zullen enz."

De Afdeeling verlangt, even als in vorige jaren, den staat, aanwijzende de afloopende betalingen, waarin, buiten bezwaar van het Rijk, door het Amortisatie-Syndicaat wordt voorzien.

Ontwerp van wet omtrent den aankoop en de aflossing van schuld.

Vervolgens is de Afdeeling overgegaan tot onderzoek der wet op het *Amortisatie-Syndicaat* tot *aankoop en aflossing* van schuld over 1831.

Zij heeft daarop geene aanmerking dan dat eigenlijk bij art. 43 der wet van 27 December 1822 geene *aflossing*, maar wel *aankoop* is bepaald, en dat, indien dus de verpligting van aflossing bij uitloting of anderzins ook bestaat, dient te worden uitgedrukt, uit krachte van welke wet of andere bepaling, want bestond die verpligting niet, dan is het thans zeker het oogenblik niet tot aflossing.

Donker Curtius van Tienhoven.

Vierde Afdeeling.

ZITTING VAN 27 OCTOBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Op den Hooff, van Alphen, van Alberda van Bloemersma en Bijleveld, *Voorzitter.*

Ontwerp van wet, houdende voorloopige bepalingen omtrent de begrooting.

Twee leden verlangen inlichting ten aanzien van hetgeen verstaan wordt door de woorden in het eerste artikel voorkomende: »'s Rijks uitgaven, voor zooveel dezelve tot de noordelijke gewesten betrekking hebben."

Zij voegen er de vraag bij, of de beslissing omtrent dat punt niet tot aan het einde van het jaar, immers de helft van December, zoude kunnen worden uitgesteld.

Een ander lid voegt zich bij deze laatste vraag, terwijl hij, indien dit uitstel niet zonder nadeelig gevolg kan worden toegestaan, bij met het vierde lid geen bedenking op de voorgedragen wet heeft.

Een ander lid in de Afdeeling gekomen zijnde, is na verdere wisseling van gedachten overeengekomen, de overweging van de voorgedragen wetten, waarvan de eene hiervoren staat gemeld en de andere dient *tot bepaling der som, welke gedurende het jaar* 1831 *tot aankoop en aflossing van schuld zal besteed worden*, tot een volgenden dag uit te stellen.

ZITTING VAN 29 OCTOBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Collot d'Escury van Heinenoord, van Alberda van Bloemersma, van Alphen, van Suchtelen tot de Haere en Bijleveld, *Voorzitter.*

De beraadslaging over het ontwerp van wet, houdende voorloopige bepalingen omtrent de begrooting voor 1831, voortgezet zijnde, heeft een van de aanwezige leden zich gevoegd bij het verlangen, in het vorig proces-verbaal geuit.

Datzelfde lid vereenigt zich met de vraag, mede in het procesverbaal opgegeven, en zulks onder de bijvoeging daaraan verbonden, terwijl alleen de leden en ook een ander van de thans tegenwoordige leden zich nu met de bijvoeging vereenigen.

Ontwerp van wet omtrent den aankoop en de aflossing van schuld.

Met het ontwerp van wet tot bepaling der som, welke gedurende het jaar 1831 tot aankoop en aflossing van schuld zal besteed worden, vereenigen zich de leden, in de Afdeeling tegenwoordig.

Bijleveld.

Vijfde Afdeeling.

ZITTING VAN 2 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig alle de leden.

Ontwerp van wet, houdende voorloopige bepalingen omtrent de begrooting.

De Voorzitter herinnert de vergaderde leden, dat bij eene vroegere zamenkomst dezer Afdeeling door de alstoen vergaderde leden (de heeren Corver Hooft en van Sytzama waren niet tegenwoordig) was begrepen, om de aanmerkingen op deze wet, welke zij mogten hebben, achter te laten, daar dezelve slechts voorloopig was.

Dat een lid echter stellig verklaard had dezelve niet te kunnen aannemen en zijne redenen nader te zullen bekend maken.

Alsnu overgaande tot eene definitive behandeling der wet, geeft dat lid te kennen, dat hij zeer wel inziet de moeijelijkheid, om eene goede en naauwkeurige begrooting, zoo wat de eerste

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

als wat de tweede afdeeling voor 1831 betreft, daar te stellen. Hij herinnert de leden, dat hij de begrootingen der uitgaven tot in de kleinste bijzonderheden, zooals die in de laatste jaren zijn gevorderd, nimmer heeft verlangd, hij blijft dezelve alsnog zeer moeijelijk, minder noodig en althans op dit oogenblik ondoenlijk en niet raadzaam vinden. Doch hij stelt vast, dat eenige meer algemeene trekken en hoofdstukken der ontvangsten en uitgaven kunnen worden bijeengebragt, om te dienen tot eene schets der begrooting. Zonder eene geheele vernietiging toch van het vertrouwen in het financieel bestuur des lands, kan eene begrootingswet, zooals de voorgedragene, niet worden aangenomen.

Want zoodra men het denkbeeld op den voorgrond zet, dat de tegenwoordige toestand des Rijks eene daarstelling der begrooting onmogelijk maakt, dan volgt ook, dat het financieel bestuur geheel in het blinde en zonder vaste beginselen of raming voortgaan zoude met uitgaven en ontvangsten te doen. Alle regelmatigheid en orde, ja alle vooruitzigt om de uitgaven door de ontvangsten gedekt te zien, wordt dan opgeofferd. Men kan, men mag dus die onmogelijkheid niet veronderstellen, en men moet niet opzien tegen de moeijelijkheden eener bearbeiding. Want zal de voorgedragene wet iets beteekenen, niet doelloos, ongerijmd en onaannemelijk zijn, dan moeten de uitgaven der tienjarige en eenjarige begrooting volgens de voordragt gesplitst kunnen worden in die voor de noordelijke gewesten en in andere. Kan dit nu geschieden, dan is het niet onmogelijk eene voorloopige begrootings-wet daar te stellen.

Verder voegt het gemelde lid bij deze alstoen door hem gemaakte bedenkingen heden nog, dat de nu later voorgedragene wet en verdere te wachten financiële maatregelen, die bij het Gouvernement in aanmerking worden genomen, en dat de uitslag, welke er van de handelingen der door Zijne Majesteit benoemde Staatscommissiën verwacht mag worden, ja wel alle reden opleveren om de voortduring der tot nu toe voor de noordelijke gewesten bepaalde ontvangsten en uitgaven voor een termijn van drie of hoogstens zes maanden aan te nemen, doch dat eene eenvoudige continuatie van de begrootings-wetten voor 1831 niet kan worden goedgekeurd en voor 's lands crediet zeer nadeelig zoude zijn.

Een ander der leden, zich met bovengemelde opmerkingen heden vereenigd hebbende, wordt op zijn voorstel als het gevoelen der Sectie besloten, dat, daar in allen gevalle de zaken moeten worden gaande gehouden, men de begrootings-wetten, zooals die zijn voorgesteld, kan aannemen, in de vaste verwachting, dat, zoodra het Gouvernement daartoe in staat zal zijn, een behoorlijk budget zal worden voorgedragen, doch dat de Afdeeling het verlangen en den wensch uit, dat zoodanig budget binnen de eerste zes maanden zal worden voorgedragen.

van Reenen *President.*

Zesde Afdeeling.

ZITTING VAN 27 OCTOBER 1830.

Present, de heeren: van Foreest, Lycklama à Nyeholt, van Boelens, Clifford, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst en Frets.

Ontwerp van wet, houdende voorloopige bepalingen omtrent de begrooting.

De Afdeeling neemt het eerst in aanmerking het ontwerp van wet, houdende voorloopige bepalingen omtrent de begrooting van 1831.

Na de voorlezing van dit ontwerp, wordt door de Afdeeling in het algemeen begrepen, dat het eerste artikel zoude kunnen aangenomen worden, behoudens eene letterverandering en dus: »aanvang genomen hebbende" voor »aanvang nemende." Eenige leden, evenwel, zijn van begrip, dat alle bepaalde begrooting, zoowel van uitgaven als inkomsten, onmogelijk zijnde, het welligt beter zoude zijn, om alleen de voortduring der belasting te bevelen op den tegenwoordigen voet, tot nadere voorziening.

Omtrent art. 2 wordt in bedenking gegeven, of daarmede niet de noordelijke gewesten bezwaard zouden zijn, en wordt dus voorgesteld, daarvoor te stellen: »De Staatsuitgaven, vastgesteld bij artt. 1 en 2 der wet van 24 December 1829 (*Staatsblad* n°. 75) worden toegestaan over het jaar 1831 voor zoodanig bedrag als waarvoor de noordelijke gewesten kunnen berekend worden in dezelve betrokken te zijn."

Op art. 3 zijn geene aanmerkingen gemaakt.

Ontwerp van wet omtrent den aankoop en de aflossing van schuld.

Daarna wordt voorgelezen het ontwerp van wet tot bepaling der som, welke gedurende het jaar 1831 tot aankoop en aflossing van schuld zal besteed worden, en zijn daarop in het algemeen geene aanmerkingen gemaakt. Alleen is voorgesteld in de motiven op te geven *het 6de artikel* der wet van 24 December 1829 (*Staatsblad* n°. 30).

Frets.

Zevende Afdeeling.

ZITTING VAN 27 OCTOBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Beelaerts van Blokland, Junius van Hemert, Rengers, van Asch van Wijck, de Jonge van Campens Nieuwland, van Nes, Lemker en Tammo Sypkens *President.*

Na voorlezing der Koninklijke boodschap van den 23sten dezer ten geleide van twee ontwerpen van wet, strekkende het een tot het daarstellen van voorloopige bepalingen omtrent de begrooting van het jaar 1831 en het andere tot bepaling der som, welke gedurende datzelfde jaar tot aankoop en aflossing van schuld zal besteed worden, en wijders na lectuur dezer ontwerpen met de daartoe betrekkelijke stukken, heeft de President de raadpleging geopend over het eerste ontwerp.

Ontwerp van wet, houdende voorloopige bepalingen omtrent de begrooting.

Bij die raadpleging is door eenige leden der Afdeeling het verlangen te kennen gegeven, dat in den considerans der wet melding behoorde te worden gemaakt van art. 124 der Grondwet. Verschillende leden hebben geoordeeld ten aanzien van art. [illegible] van dat ontwerp, waarbij de tienjarige begrooting van de middelen wordt gecontinueerd, dat de bepaling overtollig is, omdat die begrooting van zelve voortduurt; men oordeelde, dat de Regering had behooren voor te dragen eene afzonderlijke begrooting van uitgaaf en eene voor de ontvangsten over het volgende jaar, zonder welke men verwarring vreesde; men was wel overtuigd van de groote moeijelijkheid door de bestaande omstandigheden om een budget met genoegzame zekerheid en naauwkeurige bepaling voor te dragen, doch eene meer globale opgaaf der behoeften en middelen, welke men verlangde, scheen niet zoo geheel onmogelijk en konde voldoende geacht worden. Het voorgedragen ontwerp scheen strijdig tegen artt. 123 en 124 der Grondwet en in allen gevalle meende men, dat het meer geschikt geweest ware de raadpleging van deze onderwerpen tot aan het laatst van dit jaar uit te stellen, zoowel omdat alsdan bekend zouden zijn alle veranderingen in de wet op het tarief der in- en uitgaande regten, als omdat de omstandigheden aldan waarschijnlijk beter zouden hebben gedoogd eene meer volledige en afzonderlijke begrooting van uitgaaf en ontvang over het volgende jaar.

Door andere leden is echter tegen deze wijze van beschouwing aangevoerd, dat naar hunne meening eene bepaalde opgaaf van uitgaven volstrekt onmogelijk was uithoofde der omstandigheden, waarin het vaderland zich bevond, dat het gevaarlijk was daarin verandering te maken in deze oogenblikken, waarin het onzeker was, wat veranderd of bijbehouden moest worden. Dat eene continuatie der tienjarige begrooting, in voege in het ontwerp voorgedragen, niet te verwerpelijk scheen, omdat in verschillende opzigten door de omstandigheden de toepassing daarvan niet onvoorwaardelijk mogelijk is, en dat men overzulks door den drang der zaken niet verder gaan konde dan tot eene voor-

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Memorie van Antwoord.)

loopige bepaling, en dat voor het overige, naar hun oordeel, het meer ongeschikt konde worden geacht de raadpleging over deze onderwerpen tot het einde van het jaar uit te stellen, hetgeen welligt voor het openbaar crediet nadeelig zoude hebben kunnen worden.

Ten opzigte der redactie van art. 1 is door de Sectie aangemerkt, dat men beter zoude gezegd hebben, dat de wet van 3 Januarij 1830 werd ingetrokken en buiten effect gesteld; daartegen is echter door één lid de voorkeur gegeven aan de voorgestelde redactie.

Op art. 2 is aangemerkt, dat men vertrouwt en dat de bedoeling hierbij wordt vooronderstеld, dat van de begrooting zullen worden afgetrokken de toelagen aan ambtenaren en andere onkosten, welke het verplaatsen van den zetel der Regering noodzakelijk hebben gemaakt.

Ook is de wensch te kennen gegeven, dat in deze wet eene voorbehouding werd ingelascht op de recouvrementen van betaling, welke inkomsten ten laste der zuidelijke provinciën zouden behooren te worden gebragt, en wijders in het algemeen zooveel mogelijk oeconomie worde ingevoerd, bijzonder ten aanzien der ongesplitste uitgaven op de bestaande budgets.

Op art. 3 der wet heeft de Sectie aangemerkt, dat de redactie daarvan duister en onbepaald is en gesteld, alsof de regten en inkomsten, waarvan het artikel spreekt, betrekkelijk zijn tot het Amortisatie-Syndicaat. Men stelt voor dit artikel aldus te redigeren:

De regten en inkomsten, bij de wet van 24 December 1829 (*Staatsblad* n°. 78) vermeld, mitsgaders de bij diezelfde wet vermelde uitkeeringen van het Amortisatie-Syndicaat enz.

Na afloop dezer raadpleging is de Sectie overgegaan tot het onderzoek van het ontwerp van wet tot bepaling der som, welke gedurende het jaar 1831 tot aankoop en aflossing van schuld zal besteed worden.

Ontwerp van wet omtrent den aankoop en de aflossing van schuld.

Hierbij is de bedenking geopperd en de vraag, waaromtrent de Sectie inlichting verlangt, hoe uit de dertien opcenten, ten voordeele van het Syndicaat op de belastingen wordende geheven, zullen kunnen gedaan worden de vereischte betalingen, aangezien door de omstandigheden deze opcenten in de zuidelijke provinciën niet kunnen worden geheven.

En is wijders de wensch te kennen gegeven, dat op het eind van dit jaar er eene afsluiting van alle staten van ontvang en uitgaaf zal worden gedaan, opdat daardoor de grond kan gelegd worden tot eene eventuële liquidatie met de zuidelijk provinciën, waarbij sommige leden voegen, dat deze voorbehouding bij deze wet zal worden uitgedrukt.

Aldus gedaan te 'sGravenhage, den 28sten October 1830.

T. Sypkens, *President.*

16. MEMORIE VAN BEANTWOORDING *der processen-verbaal van de Afdeelingen omtrent de beide ontwerpen van wet.* (1)

Eene aandachtige overweging van de processen-verbaal der onderscheidene Afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft doen opmerken, dat sommige leden derzelve het ontwerp van wet tot daarstelling van voorloopige bepalingen omtrent de begrooting over 1831 tot eene zekere mate beschouwen als eene aanvankelijke regeling der uitgaven en inkomsten van den Staat over de eerstvolgende dienst, beperkt tot dat gedeelte derzelve, hetwelk alleen de noordelijke gewesten des Rijks betreft; deze wijze van beschouwen schijnt aanleiding gegeven te hebben tot het vragen van splitsing en specificatie der uitgaven. Men acht het dus niet overtollig, te doen opmerken, dat het doel der aangeboden wet niet is de regeling van het *bedrag* en den *aard* der Staatsuitgaven over het jaar 1831, maar dat die wet moet strekken, om, in afwachting van zulk eene voor het oogenblik nog onmogelijke regeling, 's Rijks dienst *in de noordelijke provinciën* tegen stagnatie te waarborgen.

Men heeft geoordeeld, dat eene voorloopige bestendiging van hetgeen voor 1830 is vastgesteld, als de meest gepaste maatregel van voorziening was aan te merken, vooral ook omdat in de laatste dagen van het jaar 1826, bij de verwerping der buitengewone begrooting over de dienst van 1827, een gelijksoortige maatregel den bijval der Staten-Generaal heeft verworven.

Even als destijds op de toen vastgestelde transitoire wet later is gevolgd de buitengewone begrooting voor het jaar 1827, evenzoo zal ook nu, na de vaststelling der thans voorgedragene voorloopige bepalingen, *in den loop van* 1831 aan de Staten-Generaal worden onderworpen eene begrooting voor dat jaar, ***alleen betreffende de noordelijke provinciën van het Rijk***, ingedeeld op de tot dusverre gebruikelijke wijze en alle die bijzondere berekeningen en ramingen bevattende, welke in den tegenwoordigen staat der zaken niet kunnen worden tot stand gebragt: eensdeels omdat thans nog voor vele buitengewone uitgaven alle grond van berekening ontbreekt, en ten andere omdat vele der thans bekende uitgaven aanzienlijke wijzigingen zullen kunnen ondergaan ten gevolge der voorstellen van de laatstelijk door Zijne Majesteit benoemde Staats-commissie.

Men vleit zich in den loop der eerste zes maanden van het jaar 1831 eene begrooting te zullen kunnen voordragen, gestaafd door de gewone berekeningen, die tot grondslag derzelve moeten strekken. In die begrooting zullen alsdan de bereids plaats gehad hebbende uitgaven moeten worden opgenomen, en het bedrag dezer laatste zal dus vermoedelijk eenigen grond voor de berekening der verdere betalingen over het dienstjaar 1831 kunnen opleveren. Door die voordragt zal ten aanzien der noordelijke provinciën voldaan worden aan het voorschrift der Grondwet, terwijl door de vaststelling der thans voorgedragen verordeningen slechts *bij wijze van transitoire en voorloopige bepalingen* een crediet voor elk hoofdstuk zoude worden geopend. Hiertegen schijnen evenmin bedenkingen te bestaan als er noodzakelijkheid aanwezig is, om, voor zooverre zulks zoude kunnen mogelijk zijn, thans reeds de uitgaven, behoorende tot de zuidelijke gewesten, en die betreffende de noordelijke provinciën te splitsen; het crediet wordt alleen toepasselijk op de uitgaven *van de laatstgenoemde soort.* En wat betreft het bedrag daarvan en de door Zijne Majesteit verlangde besparingen, valt aan te merken, dat evenmin als de vaststelling eener begrooting op de gewone wijze bepaaldelijk het geheel aanwenden van de daarbij toegekende sommen moet ten gevolge hebben, ook evenmin het openen van het thans gevraagde crediet de beschikking over het geheele bedrag daarvan moet doen onderstellen; de saldo's van niet benoodigde sommen, vroeger geconstateerd bij het afsluiten van begrootingen en als baten verantwoord, bewijzen, dat de werkelijke behoefte en niet het beloop der toegestane sommen tot maatstaf der uitgaven wordt genomen. Zulks zal ook thans het geval zijn en moeten zijn, omdat zelfs ten aanzien van het personeel bij de Departementen van algemeen bestuur het juist benoodigde nog niet kan worden bepaald.

De vorenstaande algemeene en toelichtende aanmerkingen bevatten, zooals men zich durft vleijen, de beantwoording van onderscheidene bedenkingen der Afdeelingen; andere, en bepaaldelijk die betreffende de extensie van het ontwerp van wet, houdende voorloopige verordeningen omtrent de begrooting van 1831, vereischen geene opzettelijke behandeling, zijnde door de veranderingen, in dat ontwerp gemaakt, aan het daaromtrent geuit verlangen genoegzaam voldaan.

Sommige vragen of aanmerkingen kunnen niet worden geacht door de gegevene algemeene toelichting beantwoord te zijn; men zal mitsdien thans tot derzelver beschouwing overgaan en daarbij de bedenkingen betreffende het Amortisatie-Syndicaat en de wet tot bepaling der som, welke gedurende het jaar 1831 tot aankoop en aflossing van schuld zal besteed worden, in het laatste gedeelte dezer memorie behandelen.

De Iste Afdeeling vraagt, of het wel noodig kan geacht worden, alle de Staatsuitgaven, toegestaan bij de begrooting van 1830, op te nemen onder de voorloopige bepalingen voor 1831, en geeft tevens op drie middelen van besparing en vermindering dier uitgaven.

Men antwoordt, dat het gevraagde crediet, zooals bereids is

(1) Bij missive van den 7den November 1830 zond de Minister van Financiën aan den Voorzitter der Tweede Kamer terug de door dezen aan hem medegedeelde processen-verbaal der Afdeelingen, onder bijvoeging van de boven ingevoegde memorie van beantwoording met daarbij behoorende in de wetsontwerpen gebragte veranderingen; terwijl voorts berigt werd, dat de Secretaris van Staat door den Koning gemagtigd is om de bedoelde wijzigingen op de oorspronkelijke ontwerpen te waarmerken.

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Memorie van antwoord.)

aangemerkt, niet wordt geopend voor het geheel bedrag der over het jaar 1830 toegestane sommen, maar slechts tot zoodanig beloop, als van dat bedrag *voor de noordelijke gewesten* vereischt wordt; eene naauwkeurige bepaling van dat beloop is voor het oogenblik ondoenlijk, omdat hetzelve afhangt van de wijzigingen, welke in de onderscheidene takken van het publiek bestuur zullen kunnen worden tot stand gebragt. Men merkt voorts aan, dat eene splitsing en bepaalde raming der behoeften ook hetzelfde voor de inkomsten zoude noodzakelijk maken, een maatregel, welks tot standbrenging op dit oogenblik welligt even onraadzaam als onuitvoerlijk is. Zal eene berekening van inkomsten en uitgaven iets beteekenen, dan toch behoort dezelve door opgave van de grondslagen der ramingen gewettigd te kunnen worden, en dat zulke grondslagen thans nog ontbreken, zal geen betoog behoeven.

Wat aangaat de opgegevene middelen van besparing, geeft men de meest stellige verzekering, dat alles wat tot vermindering der Staatsuitgaven kan leiden, het onderwerp eener ernstige overweging uitmaakt en dat voorzeker bij de latere en aanstaande aanbieding van een volledig zamenstel van gewone en buitengewone begrooting voor de noordelijke gewesten des Rijks de posten, welke door de eerste Afdeeling der Kamer zijn opgegeven, in de vermindering zullen deelen.

De bedenking der IIde Afdeeling omtrent de voorloopige vaststelling der uitgaven vindt hare beantwoording in de algemeene en toelichtende aanmerkingen.

Omtrent de vraag der IIIde en IVde Afdeeling, alsmede van eenige leden der VIIde Afdeeling, of niet het vaststellen der voorloopige bepalingen tot het einde van het jaar, immers tot de helft der maand December, zoude kunnen worden uitgesteld, merkt men aan, dat zulk een uitstel niet voldoende zoude zijn, om een overzigt der behoefte te erlangen, te minder omdat zoowel de *eerste* als de *tweede* afdeeling der begrooting aan eene herziening zal moeten worden onderworpen en de sommen, welke op de jaarlijksche begrooting kunnen verminderen of wegvallen, geheel afhangen van den *aard* en het *bedrag* der uitgaven, welke bij de tienjarige worden toegestaan.

De staten der uitgaven over het dienstjaar 1831, welke de IIIde Afdeeling na den afloop van dat jaar wenscht te ontvangen, zullen aan haar op de gewone wijze worden overgelegd; die, aanwijzende de afloopende betalingen over hetzelfde jaar, kunnen op dit oogenblik niet worden medegedeeld, omdat de splitsing van hetgeen de zuidelijke provinciën betreft en de noordelijke gewesten aangaat, vooralsnog niet kan worden tot stand gebragt. Op die uitgaven is in het algemeen voor het jaar 1831 eene niet onaanzienlijke vermindering. Hieruit volgt intusschen niet, dat het voor het Amortisatie-Syndicaat zoude voordeelig zijn, dat bij de voorloopige bepalingen de verstrekkingen aan de schatkist op een minder bedrag dan voor 1830 vierden vastgesteld; die instelling is slechts gehouden tot voorziening in het benoodigde, zoodat het bedrag der *werkelijke* betalingen en niet het beloop der bij de wet uitgedrukte verstrekkingen ten haren laste komt.

De Vde Afdeeling heeft hoofdzakelijk getracht te betoogen, dat althans eene schets van uitgewerkte begrooting voor het jaar 1831 zoude hebben kunnen worden overgelegd en dat het wenschelijk is, dat zoodra het Gouvernement daartoe zal in staat zijn, een behoorlijk budget worde voorgedragen, en zulks binnen de eerste zes maanden van het eerstvolgend jaar.

Men deelt volkomen in dat laatste gedeelte van de wijze van zien der Afdeeling en heeft, zooals reeds vroeger is gezegd, het voornemen om het werk der nieuw in te rigten Staatsbegrooting zoo spoedig mogelijk tot stand te brengen en voor te dragen; men gevoelt intusschen, dat aan dat werk de beantwoording en oplossing van onderscheidene vragen van eenen moeijelijken en teederen aard zal moeten voorafgaan. Wordt dit erkend, dan ook zal welligt, bij nadere overweging, worden toegestemd, dat, al ware het opmaken van eene schets van begrooting mogelijk, het alsdan nog weinig raadzaam zoude kunnen zijn, sommige vragen reeds bij die gelegenheid te doen opperen.

De Afdeeling kan zich intusschen verzekerd houden, dat het Gouvernement de voorloopige bepalingen zoo spoedig mogelijk door definitive verordeningen wenscht te doen vervangen. Terugziende op hetgene vroeger heeft plaats gehad, zal men in de wet van 11 April 1827 (*Staatsblad* n°. 15) kunnen aantreffen het bewijs, dat het Gouvernement het onnoodig voortduren van voorloopige bepalingen ten aanzien der begrooting niet wenschelijk acht, zijnde bij die wet, welke den 1sten Mei daaraanvolgende is ingevoerd, vervangen de transitoire bepalingen, welke, volgens de verordeningen van 27 December 1826 (*Staatsblad* n°. 67), tot den eersten Julij 1827 zouden hebben kunnen in werking blijven.

De VIde Afdeeling heeft de vraag geopperd, of het welligt niet beter zoude zijn, alleen de voortduring der belastingen vast te stellen, in afwachting van nadere voorzieningen.

Men merkt daaromtrent aan, dat in zooverre hiermede bedoeld wordt de verzekering der inkomsten, zulk eene vaststelling werkelijk het oogmerk der wet is; doch dat, bijaldien men mogt oordeelen, dat alleen de voortduring der belastingen zonder het voorloopig toestaan van uitgaven voor het jaar 1831 zoude kunnen voldoende zijn, alsdan hierdoor de *geregelde* gang der betalingen zoude ophouden, aangezien de Algemeene Rekenkamer bij gebrek aan een wettelijk crediet zich zoude moeten onbevoegd achten tot het verevenen der aanvragen tot betaling.

Ter beantwoording der bedenkingen van eenige leden der VIIde Afdeeling dient, wat betreft de aanhaling van art. 124 der Grondwet, dat, zooals bereids is aangemerkt, door de nu voorgedragene verordeningen niet kan worden geacht aan dat artikel voldaan te worden, en wat aangaat art. 1 van het aangeboden ontwerp van wet, dat hetzelve geenszins overtollig is, omdat zonder dit artikel de wet van 3 Junij ll. (*Staatsblad* n°. 18) met 1 Januarij 1831 zoude moeten worden ingevoerd.

Met opzigt tot hetgene door de Afdeeling wordt te kennen gegeven nopens de kosten, welke tot dusverre het gevolg zijn geweest der verplaatsing van den zetel der Regering, antwoordt men, dat het boven allen twijfel is, dat dezelve ophouden en moeten ophouden, al ware het enkel, omdat dezelve niet door de Algemeene Rekenkamer zouden mogen verevend worden; het spreekt voorts van zelve, dat alle besparingen, in den tegenwoordigen stand der zaken, een onderwerp der bijzondere zorg van het Bestuur uitmaken, en men herhaalt dienaangaande dan ook gaarne de bereids vroeger gegevene verzekeringen.

Wat aanbelangt de wet tot bepaling der som, welke gedurende het jaar 1831 tot aankoop en aflossing van schuld zal besteed worden, heeft men bespeurd, dat het meerendeel der leden van de Vergadering, bij de overwegingen in de Afdeelingen, zijnen bijval aan dat ontwerp van wet heeft gegeven, doch dat er eenige bedenkingen zijn geopperd, waarvan de slotsom op de volgende punten nederkomt:

1°. is er gevraagd, of de fondsen aanwezig zijn, waardoor de inkoop en aflossing van schuld zoude moeten worden bewerkstelligd, en of het in de gegeven omstandigheden, waarbij men geld moet opnemen, niet raadzaam is de amortisatie te doen stilstaan en de daarvoor bestemde gelden voor de behoeften te bezigen;

2°. heeft men de bedenking geopperd, of in allen gevalle de voorgenomen amortisatie niet zoude moeten strekken in mindering van dat gedeelte der schuld, hetgeen ten laste der noordelijke provinciën zal verblijven, wanneer ten aanzien van de Staatsschuld eene splitsing zal plaats vinden.

De algemeene vergadering van het Amortisatie-Syndicaat is in de maand September jongstleden onder andere omstandigheden gehouden dan die, onder welke de Vergadering der Staten-Generaal, *alleen voor de noordelijke provinciën werkzaam*, zich thans bezig houdt met de overweging van de beschikkingen nopens den inkoop en de aflossing van schuld voor het naastvolgend jaar. Intusschen was er eene deliberatie van gezegde algemeene vergadering aanwezig, die, in verband staande met de wettelijke bepalingen ten aanzien van het onderwerp gemaakt, niet aan de kennis van de Staten-Generaal kon worden onthouden en waarop geene andere voordragt van wet konde worden gegrond dan die, welke met deze deliberatiën geheel overeenstemde.

Men ontveinst geenszins, dat bij het aannemen van de voorgedragen wet de voldoening aan derzelver bepalingen thans veel bezwarender voor het Amortisatie-Syndicaat vallen zal dan onder gewone omstandigheden, want de fondsen voor de amortisatie zijn nog niet aanwezig en zij moesten ten bedrage van *een millioen gulden* voor de uitloting der schuldbekentenissen van het Amortisatie-Syndicaat met 1 April 1831 uit de gewone inkomsten van die instelling gevonden worden; deze gewone inkomsten zullen uit de zuidelijke provinciën niet genoten wor-

III. *Voorloopige bepalingen omtrent de begrooting en bepaling der som tot aankoop van schuld voor* 1831.

(Aanwijzing der veranderingen. — Verslagen der Centrale Afdeeling.)

den, en er zal dus op eene buitengewone wijze moeten voorzien worden in dit gemis. Met opzigt tot den inkoop van werkelijke schuld bestaat de zwarigheid niet in gelijke mate, want het Amortisatie-Syndicaat bezit een kapitaal van zoodanige schuld, geschikt om de buitengewone pensioenen te dekken, en hierop kan de inkoop voor de amortisatie worden afgeschreven, zonder dat er eigenlijke tezamenbrenging van gelden daartoe noodig is.

Niettegenstaande het vooruitgezien bezwaar heeft men geacht de voordragt van de wet te moeten doen, zooals die ligt, omdat tegen dit bezwaar overstaat de bewaring van het vertrouwen ten aanzien van nationale schuld, reeds door de omstandigheden zoo zeer geschokt en echter zoo belangrijk voor de getrouwe provinciën, terwijl men oordeelde, dat het evenredig later te bepalen aandeel in de te doene inkoop en aflossing, zoowel als dat van de renten der nationale schuld, die in de noordelijke provinciën vorderbaar zijn, ter bekwamer tijd zoude kunnen en behooren gebragt te worden ten laste van die provinciën, welke zich hebben afgescheurd en aan de voldoening van hare bijdrage tot de gemeenschappelijke lasten voor het tegenwoordige hebben onttrokken.

Deze ophelderingen zullen de in het midden gebragte vragen en bedenkingen genoegzaam kunnen toelichten. De Regering onderwerpt intusschen, naar aanleiding van de geopperde bedenkingen in sommige Afdeelingen, met vertrouwen aan de Staten-Generaal de vraag, of de erkende bezwaren der amortisatie in de plaats hebbende omstandigheden aanleiding zouden mogen geven, om de geheele of gedeeltelijke voldoening aan de bestaande verordeningen omtrent den inkoop en de aflossing van schuld voor het aanstaande jaar op te schorten, dan wel, of de invloed van zoodanige wijze van doen op het openbaar vertrouwen niet van dien aard zoude kunnen zijn, dat men, niettegenstaande den drang der zaken, moet trachten de vereischte hulpmiddelen in dit opzigt te vinden, en zich dus aan het gedane voorstel te houden. De nadere overweging van deze belangrijke vraag zal ontwijfelbaar met belangstelling bij de leden der Vergadering plaats hebben, en het meest algemeene gevoelen daaromtrent, uit het verslag van de Centrale Afdeeling blijkende, zal men bereid gevonden worden, om het daartoe betrekkelijk ontwerp van wet, in verband daarmede, wijzigingen te doen ondergaan.

---

17. AANWIJZING DER VERANDERINGEN, *in de ontwerpen gebragt.*

I. *In het ontwerp van wet, houdende voorloopige bepalingen omtrent de begrooting voor* 1831.

Art. 1 dus te lezen:

Ter bestrijding van 's Rijks uitgaven, begrepen in de *eerste afdeeling* der begrooting, aanvang genomen hebbende met 1830, zullen, tot daaromtrent nader zal zijn voorzien, worden gebezigd de middelen, aangewezen bij de wet van den 24sten December 1829 (*Staatsblad* n°. 76), alles voor zooveel dezelve tot de noordelijke gewesten betrekking hebben; de wet van 3 Junij 1830 (*Staatsblad* n°. 18) wordt dientengevolge ingetrokken.

Art. 2. Na 1830, in te voegen: *in betrekking tot deze gewesten.*

Art. 3 dus aan te vangen: *De regten en inkomsten van het Rijk, mitsgaders de uitkeeringen* enz.

II. *In het ontwerp van wet tot bepaling der som, welke gedurende het jaar* 1831 *tot aankoop en aflossing van schuld zal besteed worden.*

5de zinsnede: *Gezien de wet van den 24sten December* 1829; lees: *Gezien het 6de artikel der wet van den 24sten December* 1829.

---

18. VERSLAG DER CENTRALE AFDEELING *omtrent het ontwerp van wet, houdende voorloopige bepalingen omtrent de begrooting voor* 1831, uitgebragt in de zitting van 11 November 1830 (1).

Vier Afdeelingen hebben de hierop bekomene antwoorden voor kennisgeving aangenomen, waarvan eene zonder ten eenenmaal daarmede genoegen te nemen en onder betuiging van haar verlangen, dat de begrootings-wetten ter vervanging van het voorloopig bepaalde zullen worden voorgedragen in de eerste zes maanden van 1831.

Eveneens kunnen drie leden van eene andere dier Afdeelingen geen genoegen met de antwoorden nemen en meenen zij, dat bij de wet een stellig tijdperk behoorde bepaald te worden, kunnende hetzelve des noods later worden verlengd.

Twee Afdeelingen hebben met de antwoorden genoegen genomen, vindende daarbij eene derzelve, dat aan hare aanmerkingen door de Regering is voldaan.

Eene Afdeeling eindelijk neemt, in afwachting van eene nadere regeling der begrooting voor 1831, insgelijks genoegen met op hare aanmerkingen gegevene algemeene ophelderingen en de antwoorden overigens voor kennisgeving aan.

(1) Het Verslag der Centrale Afdeeling komt ook voor in de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 271.

---

19. VERSLAG DER CENTRALE AFDEELING *omtrent het ontwerp van wet tot bepaling der som, welke gedurende het jaar* 1831 *tot aankoop en aflossing van schuld zal besteed worden*; uitgebragt in de zitting van 13 November 1830. (1)

De antwoorden zijn over het algemeen voor kennisgeving aangenomen.

Betreffende het behoud der verordeningen omtrent de amortisatie, hebben zich vier Afdeelingen daarvoor verklaard. De leden van eene derzelve geven daarbij hun verlangen te kennen, dat stellig in de wet worde ingelascht eene bepaling, dat, te beginnen met 1 Januarij 1831, eene afzonderlijke rekening van aankoop en aflossing van schuld zal geopend en gehouden worden, buiten welke bijvoeging zij bezwaarlijk hunne toestemming aan het ontwerp zouden kunnen geven.

Eene Afdeeling meent, dat aangezien de wet op het Syndicaat slechts bepaalt, dat er eenige aflossing zal zijn, daartoe eene geringe som zoude kunnen worden bestemd, en wel zoo gering, als het crediet eenigzins gedoogt, met toezegging van vergrooting, zoodra de tijdsomstandigheden dit zullen toelaten.

Eene Afdeeling zou het raadzaam oordeelen, om de beraadslagingen dienaangaande uit te stellen tot de voordragt eener bepaalde begrooting, immers totdat de omstandigheden, zoo als gehoopt wordt, verbeterd zullen zijn, en alzoo de Regering in staat om den afkoop en de aflossing met minder bezwaar dan tegenwoordig, hetzij dan geheel of gedeeltelijk, te kunnen voorstellen.

Eene Afdeeling ten laatste is van gedachte, dat in de omstandigheden, waarin het Amortisatie-Syndicaat zich schijnt te bevinden, het schorsen van de aflossing voor een enkel jaar minder nadeelig voor deszelfs crediet zijn zal dan het opleggen der verpligting daartoe door bezwarende maatregelen.

Het niet aanwenden van zoodanige maatregelen, zoowel als de gelegenheid om de voorhanden zijnde of inkomende fondsen, bij den tegenwoordigen stand der prijzen van de effecten, tot aankoop van schuld te gebruiken, zal veeleer deszelfs crediet schragen.

Het gemis van de inkomsten van het Amortisatie-Syndicaat uit de zuidelijke provinciën, die zich feitelijk afgescheurd en onttrokken hebben aan hare verpligtingen, zou al het bezwaar op de noordelijke getrouw geblevene gewesten overbrengen, indien deze (vóór en aleer eene schifting kan daargesteld worden tusschen dat gedeelte der schuld, dat behoort gebragt te worden ten laste der zuidelijke gewesten, als zij een bijzonderen Staat worden, en dat gedeelte, dat ten laste der noordelijke gewesten moet verblijven) aan alle verpligtingen, bij vroegere wetten ten laste van het algemeene Rijk der Nederlanden daargesteld, moeten blijven voldoen.

NB. *De Eerste Kamer heeft zich met beide wetsontwerpen vereenigd (zie verslagen der zittingen van de Tweede Kamer van* 19 *en* 25 *November); zij werden door Z. M. den Koning den* 18*den en* 22*sten November bekrachtigd (zie* Staatsbladen *n°.* 78 *en* 82).

(1) Het Verslag der Centrale Afdeeling komt ook voor in de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 272.

IV. *Bepaling der grondbelasting voor* 1830.

(Koninklijke boodschap. — Ontwerp van wet. — Memorie van toelichting. — Processen-verbaal der Afdeelingen.)

IV. Bepaling der grondbelasting over 1831. (1)

Dit wetsontwerp werd in de Tweede Kamer den 13den November 1830 behandeld.

1. KONINKLIJKE BOODSCHAP, *ingekomen in de zitting van* 25 *October* 1830. (2)

EDEL MOGENDE HEEREN!

Wij bieden hiernevens aan U Edel Mogenden een ontwerp van wet aan, strekkende tot het doen voortduren, voor de noordelijke provinciën, van de verdeeling en den omslag der grondlasten over 1831 op den voet, vastgesteld bij art. 2 der wet van den 24sten December 1829 (*Staatsblad* n°. 82).

Dit ontwerp is vergezeld van eene korte memorie van toelichting; Wij vlijen Ons, dat hetzelve de goedkeuring Uwer Vergadering zal wegdragen.

En hiermede bevelen Wij U, Edel Mogende Heeren, in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 25sten October 1830.

WILLEM.

2. ONTWERP VAN WET, *houdende bepaling, dat de omslag der grondlasten in de noordelijke provinciën over* 1831 *zal geschieden op den voet van* 1830.

WIJ WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben de noodzakelijkheid, om over te gaan tot het bepalen van hetgeen door de Noordelijke provinciën over 1831 wegens de grondlasten moet worden opgebragt;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

De verdeeling en omslag der grondlasten in de noordelijke provinciën, over 1831, zal geschieden op den voet van 1830, vastgesteld bij art. 2 der wet van den 24sten December 1829 (*Staatsblad* n°. 82).

Lasten en bevelen enz.

3. TOELICHTENDE MEMORIE *van het wetsontwerp ter bepaling van de grondbelasting over* 1831.

De verdeeling der grondlasten over 1831 wordt voorgesteld op den voet van die, over het loopende jaar voor de noordelijke gewesten bepaald, daar eene andere verdeeling, op afdoende gronden gevestigd, nog niet kan plaats hebben en de vermeerderingen of verminderingen, welke verschillende provinciën, ter zake van opbouw van nieuwe huizen, vergravingen van landerijen, enz. zouden moeten bekomen of ondergaan, slechts niet noemenswaardige sommen bedragen.

Hét opnemen in het onderwerpelijk concept van een artikel, dezelfde strekking hebbende als het derde artikel van de wet van 24 December 1829 (*Staatsblad* n°. 82), komt thans niet te pas, overmits voor de provinciën, waarin de onderhavige wet zal werken, de grondlasten van 1831 minder bedragen dan derzelver aandeel in de f 16,028,160 voor het geheele Rijk, bij de wet van 12 Julij 1821 (*Staatsblad* n°. 9) bepaald, beloopen heeft.

4. PROCESSEN-VERBAAL *der in de Afdeelingen over het wetsontwerp gevoerde beraadslagingen.* (1)

Eerste Afdeeling.

ZITTING VAN 3 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Cats Epz., Backer, Ingenhousz en van Randwijck van Rossum.

Na lectuur van het ontwerp in deliberatie en van de wet van 24 December 1829, en hetgeen verder tot het onderwerp betrekking heeft, is bevonden, dat het montant der hoofdsom van de grondbelasting, over de onderscheidene provinciën van het Rijk bij gemelde wet van 1829 omgeslagen, eene som van f 16,151,700 bedragen heeft en dat van dezelve, tot het formeren van een bepaald fonds, is gepreleveerd geworden eene som van f 123,541 zijnde het bedrag, hetwelk de grondlasten door den verkoop van domeinen meer rendeerden dan de hoofdsom, bij de wet van 21 Julij 1821 bepaald, bedroeg; dat alzoo ter bestrijding der uitgaven f 16,028,160 zijn disponibel gesteld.

Dat men verder bevonden heeft, dat de omslag van gemelde lasten in de noordelijke provinciën over 1831 op dienzelfden voet voorgedragen wordt, doch zonder prelevement; dat men evenwel niet heeft kunnen becijferen, dat voor de provinciën waarin de onderhavige wet zal werken, gezegde lasten over 1831 zooals in de toelichtende memorie gezegd wordt, *minder* zouden bedragen dan het aandeel van bovengenoemde provinciën in de som van f 16,028,160, bij de wet van 1821 vastgesteld, beloopen heeft; dat men integendeel bij het vergelijken der tableaux eene geringe vermeerdering meent gevonden te hebben. Dat dienvolgens de hoofdsom, die tot grondslag van het aandeel, dat ieder der noordelijke gewesten in de repartitie van dezelve zal dragen als nu voorgedragen wordt, dezelfde hoofdsom is, die tusschen de gewesten, die de twee groote afdeelingen van het Rijk uitmaakten over 1830, is omgeslagen geworden. Dit reproduceren van dezelfde hoofdsom, in andere omstandigheden, heeft de leden der Afdeeling eenigen tijd bezig gehouden en allen bekennen rondborstig niet te kunnen begrijpen, wat daartoe aanleiding kan gegeven hebben en waarom na de voorloopige scheiding niet liever tot hoofdsom is voorgedragen geworden het gezamenlijk bedrag, dat de noordelijke gewesten in de f 16,028,160, bij de wet van 1821 vastgesteld, in de vorige jaren gedragen hebben.

Dit een en ander heeft het verlangen doen manifesteren, om geïnformeerd te mogen worden, of er gegronde motiven bestaan

(1) Behalve de processen-verbaal der beraadslagingen van de Afdeelingen, werden de tot dit onderwerp behoorende bescheiden voor de leden gedrukt en aan hen rondgedeeld.

(2) De Koninklijke boodschap met het wetsontwerp en de memorie van toelichting komen ook voor in de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 258.

(1) De processen-verbaal van de beraadslagingen der Afdeelingen werden niet gedrukt, maar zijn in het archief der Tweede Kamer bewaard gebleven. Zij luidden, gelijk hierboven wordt opgegeven.

IV. *Bepaling der grondbelasting over* 1830.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

ie het continueeren van een gedeelte van eene wet, die over et geheel voor één jaar werkte, doen prefereren boven eene ieuwe, waarin de hoofdsom van de respective aandeelen der oordelijke gewesten en de omslag tusschen dezelve gebragt vorden; zoodanige wet zoude in allen opzigte aan de leden eel regelmatiger voorkomen, en overigens meer overeenkomende iet den geest van Z. M. boodschap van den 20sten October ll. Dezelfde leden verlangen verder, om tevens ook geïnformeerd te vorden, naar welke berekening de vermindering der grondlasten ovengemeld berekend is, ten einde in staat gesteld te worden, m te kunnen ontwaren, waaraan het tegenovergesteld resultat der berekening moet toegeschreven worden.

Eindelijk zouden de leden eene verzekering wenschen te beomen, dat de perequatie spoedig zal plaats hebben; zij vertrouen, dat dezelve gemakkelijker over ééne afdeeling des Rijks an over de twee zal kunnen daargesteld worden, vermits de venredigheid tusschen dezelve vervalt en die tusschen de geesten alleen overblijft. Op grond dat dezelve voor 1831 is eloofd geworden, rekent één lid zich verpligt, om met al zijn ermogen aan te dringen, dat dezelve zonder verwijl bewerkelligd worde.

Bij afwezigheid van Voorzitter en Onder-Voorzitter.

VAN RANDWIJK VAN ROSSUM.

Tweede Afdeeling.

Tegenwoordig, de heeren: Dedel, Warin, van Wickevoort rommelin en van Lynden van Hoevelaken, *Voorzitter.*

Voorgelezen de concept-wet ter bepaling der grondbelasting ver 1831.

De Afdeeling heeft gemeend, dat in de tegenwoordige omandigheden het moeijelijk zijn zoude, eene andere verdeeling aar te stellen, hoezeer men anders wel gewenscht zoude hebben, at men aan de klagten van sommige provinciën had kunnen gemoet komen.

VAN LYNDEN VAN HOEVELAKEN, *Voorzitter.*

Derde Afdeeling.

ZITTING VAN 3 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van Meeuwen, Hofstede, Jarges, uzac, *Onder-Voorzitter*, en Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

Wet ter verdeeling der grondlasten.

De Afdeeling heeft geene aanmerkingen op de onderhavige wet gemaakt.

Vierde Afdeeling.

ZITTING VAN 29 OCTOBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van Suchtelen tot de Haere, van lphen, van Alberda van Rensuma, Collot d'Escury van Heienoord, *Onder-Voorzitter*, en Bijleveld, *Voorzitter.*

De Afdeeling neemt aan het ontwerp van wet, strekkende tot het doen voortduren voor de Noordelijke provinciën van de verdeeling van den omslag der grondlasten over 1831 op den voet, vastgesteld bij art. 2 der wet van den 24sten December 1829 (*Staatsblad* n°. 82).

BIJLEVELD, *Voorzitter.*

Vijfde Afdeeling.

ZITTING VAN 2 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig: alle de leden der Afdeeling behalve den Voorzitter.

Vervolgens overgegaan zijnde tot het onderzoek van de wet van de verdeeling der grondlasten, is het algemeen gevoelen der Sectie geweest, zich daarmede uithoofde der omstandigheden te vereenigen; evenwel dringt de Sectie daarop aan, dat er vooruitzigt dient gegeven te worden aan de provinciën, welke te hoog aangeslagen worden, om het te veel betaalde terug te bekomen.

Een lid had gaarne gewenscht, dat de som van f 123,000, in het voorgaande jaar geconserveerd, benevens de twee pct. van non-valeurs in vermindering der contingenten waren gekomen.

CORVER HOOFT, *Vice-President.*

Zesde Afdeeling.

ZITTING VAN 3 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van Nagell tot Ampsen, Clifford, Hinlópen, van Boelens, Lycklama à Nyeholt en van Foreest, *Onder-Voorzitter.*

Na voorlezing van het ontwerp van wet omtrent de verdeeling der grondlasten over 1831 en van de toelichtende memorie daartoe betrekkelijk, verklaren drie leden daarop geene aanmerkingen te hebben.

Een lid betreurt de onmogelijkheid, om thans aan eene gelijkmaking te denken, en vermeent te moeten herinneren aan de belofte, deswege gedaan, in de hoop dat dezelve hoe eerder hoe beter zal kunnen worden nagekomen.

Twee leden verlangen, dat men de stellige verzekering geve, dat de gelijkmaking in 1831 worde tot stand gebragt en dat de betaling slechts ter goede rekening geschiede ter verligting reeds voor 1831 in het algemeen erkende bezwaar van sommige provinciën.

Betrekkelijk het laatste gedeelte der toelichtende memorie vermeent de Afdeeling te moeten aanmerken, dat de grondlasten over 1831 voor de provinciën, waarin de onderhavige wet zal werken, naar hare rekening zullen bedragen eene som van f 8,434,390, terwijl het aandeel van die provinciën in de f 16,028,160, voor het geheele Rijk vastgesteld, slechts bedraagt f 8,433,470, zoodat in 1831 een excedent van f 920 aanwezig zoude zijn.

De Afdeeling verzoekt dientengevolge nadere ophelderingen omtrent het vermeende niet te pas komen van een artikel, dezelfde strekking hebbende als het 3de artikel van de wet van 24 December 1819 (*Staatsblad* n°. 82).

VAN FOREEST, *Onder-Voorzitter.*

Zevende Afdeeling.

ZITTING VAN 1 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Junius van Hemert, Lemker, van Welderen Rengers en Tammo Sypkens, *Voorzitter.*

De Afdeeling, gelezen en overwogen hebbende het ontwerp van wet tot repartitie der grondlasten over den jare 1831 met de toelichtende memorie daartoe betrekkelijk, heeft daarop geene aanmerkingen gemaakt, reserverende een lid deswege zijn gevoelen.

TAMMO SYPKENS, *Voorzitter.*

IV. *Bepaling der grondbelasting over* 1830.

(Memorie van antwoord. — Verslag der Centrale Afdeeling.)

5. BEANTWOORDING *van de aanmerkingen der Afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, op het ontwerp va wet ter bepaling van de grondbelasting voor* 1831. (1)

Aanmerkingen der Afdeelingen.	Antwoorden der Regering.
Iste Afdeeling.	
Men doet opmerken, dat de grondbelasting, (tot f 8,434,390) door de noordelijke provincien in den jare 1830 opgebragt en bij het ontwerp van wet tot maatstaf voor de opbrengst over 1831 voorgedragen, niet *minder* bedraagt dan derzelver aandeel in die belasting volgens de wet van 1821 beliep, zooals in de toelichtende memorie is opgegeven, maar integendeel eene, hoezeer geringe, *vermeerdering* (voor de gezamenlijke provinciën f 920) oplevert.	Men erkent de juistheid der bedenking, tevens aanmerkend dat men primitief de *verminderingen*, welke de belastbare waard der grondeigendommen, zoo door het afbreken van huizen al het vergraven van landerijen, in den jare 1830 heeft ondergaan van de contingenten heeft *afgetrokken*; dat het gezegde bij d memorie van toelichting zich grondde op de uit voorgeschreven aftrekking voortspruitende *vermindering*, doch vervallen moe worden beschouwd, doordien men later geoordeeld heeft, di contingenten te moeten voordragen, zoodanig als dezelve bij d wet van den 24 December 1829 (*Staatsblad* n°. 82) waren bepaald. Men vermeent echter, dat f 920 eene te geringe som is om dezelve in reserve te houden.
Wordt verlangd, dat de perequatie, welke voor 1831 beloofd was, spoedig in werking zal komen.	Men verzekert al het mogelijke te zullen bewerkstelligen ten einde voor 1832, zoo geene bijzondere omstandigheden zulk beletten, aanvankelijk aan het verlangen der Afdeeling te voldoen
6de Afdeeling.	
1°. Dezelfde aanmerkingen als van de Iste Afdeeling.	Zie de antwoorden, gegeven op de aanmerkingen der Iste Afdeeling.
2°. Twee leden verlangen, dat de betaling der grondbelasting in 1831 slechts ter goede rekening zoude geschieden, waardoor de te hoog belaste provinciën reeds over dat jaar verligting konden erlangen.	De moeijelijkheid, welke er steeds in gelegen ligt, om betalingen van belastingen ter goede rekening te ontvangen en de liquidatie, welke zoodanige verrekeningen ten gevolg moeten hebben, aan vele zwarigheden onderhevig zijnde, acht men het niet raadzaam, tot dit hulpmiddel toevlugt te nemen

6. VERSLAG DER CENTRALE AFDEELING *omtrent het ontwerp van wet ter bepaling van de grondlasten in* 1831, uitgebragt in de zitting van 11 November 1830. (2)

De antwoorden hieromtrent zijn voor kennisgeving aangenomen bij vier Afdeelingen. Twee leden van eene derzelve blijven echter van gevoelen, dat eene betaling ter goede rekening in het belang der te hoog aangeslagene provinciën niet ondoenlijk ware.

Evenmin neemt nog eene Afdeeling genoegen met de gegevene antwoorden. Doch eene andere heeft met verwondering gezien, dat onbeantwoord is gebleven eene door haar voorgedragen aanmerking. Zij had namelijk daarop aangedrongen, dat er vooruitzigt dient gegeven te worden aan de provinciën, die te hoog belast zijn, om het te veel betaalde terug te erlangen. Ook had een lid derzelve gewenscht, dat de som van f 123,000, in het voorgaand jaar gereserveerd, benevens de 2 percent voor kwade posten in mindering der contingenten gekomen waren. De meerderheid der Afdeeling blijft bij het aangemerkte volharden en verzoekt antwoord daarop.

Een lid eindelijk van eene Afdeeling blijft op de dadelijke perequatie aandringen, en de overige hebben met hem gezamenlijk het volgende gevoelen geuit.

In de memorie van toelichting wordt gezegd, dat het opnemen van het 3de art. der wet van 24 December 1829 in het concept niet te pas komt, vermits de grondlasten van 1831 voor de provinciën, waarin de wet zal werken, minder zullen bedragen dan derzelver aandeel in de f 16,028,160, voor het geheele Rijk bij de wet van 21 Januarij 1821 bepaald, terwijl bij de antwoorden op de aanmerkingen te kennen gegeven wordt, dat men primitief de vermindering, welke de belastbare waarde der grondeigendommen in den jare 1830 heeft ondergaan, van de contingenten had afgetrokken, doch later geoordeeld heeft, di contingenten te moeten voordragen, zoodanig als dezelve bi de wet van 24 December 1829 waren bepaald. Dat alzoo he gezegde in de memorie van toelichting als vervallen moe worden beschouwd, hetwelk ten gevolge heeft, dat de verdeeling der grondlasten, zooals dezelve voorgedragen wordt, het aandee der noordelijke gewesten in de f 16,028,160, bij eene wet vast gesteld, zal overtreffen.

Daar bij de wet van 24 December 1829 het principe aangenomen is, om een fonds van het excedent te formeren, spreek het van zelve, dat men zich gelijk moet blijven en dat het be drag daarvan, hoe gering het dan ook mag beschouwd worden in reserve moet komen en strekken tot vermeerdering van het fonds, te meer vermits de perequatie voor 1832 nog zeer onzeker gehouden wordt en de belastbare waarde der grondeigendommen verder zoude kunnen toenemen, zonder eenig accres aan het reserve-fonds toe te brengen, hetgeen strijdig met de belangen der bezwaarde gewesten zoude wezen; en hoe klein de som, om in reserve te houden, ook mag beschouwd worden zijn de excederende f 920 nog geringer in vergelijking van het bedrag van de omgeslagen som: weshalve de tegenwoordige leden dier Afdeeling hun verlangen te kennen geven, dat dezelve tot accres van het aanwezig fonds afgezonderd worden en dat dienvolgens art. 3 der wet van 24 December 1829, hetwelk de aanneming van die wet bevorderd heeft, in het ontwerp opgenomen worde.

(1) Bij missive van den 7den November zond de Minister van Financiën de hem door den Voorzitter der Tweede Kamer hier medegedeelde processen-verbaal van de beraadslagingen, in de Afdeelingen gevoerd, aan de Kamer terug en voegde daarbij de hierboven gevoegde beantwoording die, gelijk hij te kennen gaf, hij gemagtigd was te geven ten opzigte der bedenkingen, welke op het wetsontwerp waren gemaakt.

(2) Het Centraal Verslag is ook opgenomen in de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 271.

7. MISSIVE VAN DEN MINISTER VAN FINANCIËN, ingekomen in de zitting van 13 November 1830, *ten geleide van een nieuw artikel, bij te voegen in het wetsontwerp.* (1)

Om te gemoet te komen aan de aanmerkingen ten aanzien

(1) De missive van den Minister van Financiën werd niet gedrukt, maar is overgenomen van de *Officiële Notulen* van het gebeurde in de zitting der Tweede Kamer van 13 November 1830.

IV. *Bepaling der grondbelasting over* 1830.

(Missive van den Minister van Financiën.)

an de wet omtrent de voortdurende repartitie der grondbelasting voor de noordelijke provinciën over 1831 op den voet van 830, welke vervat zijn in het laatste gedeelte van het verslag er Centrale Afdeeling der Vergadering, vind ik mij gemagtigd ot mededeeling aan U Hoog Ed.G. van een in het ontwerp bij te oegen artikel, hetgeen hiernevens gezonden wordt, zijnde de eer Secretaris van Staat door Zijne Majesteit gemagtigd om ene bijvoeging op het oorspronkelijk ontwerp van wet te waarerken.

's Gravenhage, 13 November 1830.

De Minister van Financiën,
VAN TETS VAN GOUDRIAAN.

Den Heer Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Bij te voegen artikel in het wets-ontwerp.

Art. 2.

De som van f 920, met welke de noordelijke provinciën alzoo hooger worden belast dan derzelver aandeel in de f 16,028,160, bij de wet van den 12den Julij 1821 (*Staatsblad* n°. 9) als hoofdsom van de grondbelasting bepaald, bedragen heeft, zal in voege en tot het einde, bij art. 3 der wet van 24 December 1829 (*Staatsblad* n°. 82) vermeld, afgezonderd worden.

NB. *De Eerste Kamer heeft zich met dit wetsontwerp vereenigd* (*zie zitting der Tweede Kamer van* 19 *November* 1830), *dat door den Koning den* 18*den dier maand bekrachtigd werd* (*zie* Staatsblad *n*°. 78).

V. *Beteugeling en bestraffing van bedrijven en woelingen van kwalijkgezinden.*

(Koninklijke boodschap. — Ontwerp van wet. — Processen-verbaal der Afdeelingen.)

V. Beteugeling en bestraffing van bedrijven en woelingen van kwalijkgezinden. (1)

Dit wetsontwerp werd in de zitting der Tweede Kamer van 2 November behandeld.

1. KONINKLIJKE BOODSCHAP, *ingekomen in de zitting van* 28 *October* 1830.

Edel Mogende Heeren!

Bij de opening Uwer tegenwoordige zitting hebben Wij aan U Edel Mogenden ons voornemen aangekondigd, om Uwe medewerking in te roepen tot krachtdadige beteugeling en bestraffing van bedrijven en woelingen, welke kwalijkgezinden zich zouden mogen veroorloven.

Daartoe strekt het ontwerp van wet, hetwelk bij deze aan U Edel Mogenden wordt aangeboden; Wij vertrouwen, dat hetzelve de goedkeuring Uwer Vergadering zal kunnen wegdragen en dat U Edel Mogenden, het gewigt in aanmerking nemende eener spoedige daarstelling der noodzakelijke verordeningen ten deze, tot dat einde aan derzelver beraadslagingen zoodanige rigting zullen willen geven als de drang der omstandigheden vordert.

En hiermede bevelen Wij U, Edel Mogende Heeren, in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 27sten October 1830.

WILLEM.

2. ONTWERP VAN WET, *houdende maatregelen tot beteugeling van woelingen.* (2)

Wij WILLEM, enz.

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat in de omstandigheden, waarin het Vaderland verkeert, krachtdadige maatregelen worden vereischt ter beteugeling van bedrijven en woelingen, welke kwalijkgezinden zich zouden mogen veroorloven, om den opstand te begunstigen of in de getrouw geblevene provinciën van het Koningrijk de gemoederen in gisting te brengen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan, bij deze:

Art. 1.

De bepalingen, vervat bij artt. 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82 en 83 van het Wetboek op het Strafregt, worden toepasselijk verklaard op misdadige en bij die artikelen breeder omschreven verstandhoudingen met inwoners of gezagvoerders binnen de provinciën en streken van Ons Rijk, welke zich door opstand aan het wettig gezag hebben onttrokken.

Art. 2.

Degenen, die, hetzij door openbare gesprekken, uitroepingen of oproerkreten, hetzij door het dragen of uitsteken van oproerleuzen, hetzij door het inzamelen of verstrekken van gelden o[f] anderen onderstand ten behoeve van opstandelingen of tot uit[-]breiding van opstand, of eindelijk door eenigerhande andere daden of geschriften, zich zullen hebben doen kennen als voorstanders of begunstigers van den opstand, zullen worden gestraft me[t] tentoonstelling en opsluiting voor den tijd van niet minde[r] dan *vijf* en niet meerder dan *tien* jaren, zullende deze straf[,] ingeval van verzachtende omstandigheden, kunnen worden ver[-]vangen door eene gevangenis van *twee* tot *vijf* jaren: alles voo[r] zooverre de schuldigen door het gevolg van het gepleeg[d] misdrijf niet mogten vallen in de termen van strengere wets[-]bepalingen.

Art. 3.

De straf van *verbanning*, bij onderscheidene artikelen van he[t] Wetboek van Strafregt bedreigd, zal worden vervangen doo[r] die van tentoonstelling en opsluiting gedurende den tijd van vij[f] tot ten hoogste tien jaren.

Art. 4.

De tegenwoordige wet zal van verbindende kracht zijn o[p] den derden dag na dien van hare afkondiging in het *Staatsblad*[;] zij zal vervallen, indien zij niet vóór den eersten Januarij 183[.] zal zijn vernieuwd of vroeger bij eene wet zal zijn afgeschaf[t] of gewijzigd.

Lasten en bevelen, enz.

3. PROCESSEN-VERBAAL van de BERAADSLAGINGEN der AFDEELINGEN *omtrent het wets-ontwerp tot beteugeling van woelingen.*

Eerste Afdeeling.

Zonder aanmerkingen.

Tweede Afdeeling.

ZITTING VAN 28 OCTOBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Weerts, Warin, van Wickevoor[t] Crommelin, van Lynden van Hoevelaken, *Voorzitter*, en Dijck[-]meester, *Onder-Voorzitter*.

Voorgelezen zijnde de concept-wet ter beteugeling van woelingen en verstandhouding met de oproerigen, zoo zijn daarop gevallen de volgende aanmerkingen:

Art. 2.

»of eindelijk door eenigerhande andere daden of geschriften."

Twee leden verlangen hier herhaald te hebben het woord *door*, omdat er vroeger van geene geschriften gesproken wordt en het woord *andere*, voor daden geplaatst, mede zoude kunnen worden gerekend te slaan op geschriften: dus te lezen »of eindelijk door eenigerhande daden of door geschriften."

(1) De tot dit onderwerp behoorende bescheiden werden ten behoeve der leden gedrukt en aan hen rondgedeeld.

(2) Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 258, en *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 129.

V. *Beteugeling en bestraffing van bedrijven en woelingen van kwalijkgezinden.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Vier leden hebben gemeend, dat de uitdrukking »zich zullen ebben doen kennen als voorstanders of begunstigers van den pstand" al te onbepaald was, en verkozen daarom liever te zen het artikel op deze wijze: »Degenen, die, hetzij door enbare gesprekken, uitroepingen of oproerkreeten, hetzij door t dragen of uitsteken van oproerleuzen, hetzij door het inmelen of verstrekken van gelden of anderen onderstand ten hoeve van opstandelingen, of eindelijk door eenigerhande daden door geschriften zullen getracht hebben oproer te verwekken den opstand uit te breiden, zullen worden gestraft." En op de raf bij verzachtende omstandigheden hebben twee leden opgeerkt, dat het wenschelijk zoude zijn, aan den regter de vrijheid laten, om de gevangenis te bepalen, zooals hij naar omstanheden zal vermeenen te behooren, en dus geen minimum n twee jaren vast te stellen.

Twee leden hadden verlangd, om, zoo men al niet mogt kunnen ernemen de bepalingen van art. 3, 4 en 5 van de wet van n 10den April 1815, men echter bij de wet eenige bepalingen ad kunnen daarstellen tot een spoediger, korter en onvertogen gt.

VAN LYNDEN VAN HOEVELAKEN.

Derde Afdeeling.

ZITTING VAN 28 OCTOBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van Meeuwen, Luzac, *Onder-Voorzitter*, en Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

De Afdeeling stemt over het geheel met de wetsbepalingen, ooals zij zijn voorgedragen, in, doch vindt de straf van *tentoonstelling* ongeschikt, als kunnende bij de uitvoering aanleiding ot onlusten geven. Zij verlangt die dus gesupprimeerd te zien; aar zij acht volstrekt noodig, dat de vervolgingen op eene uitengewone wijze geschieden en de straffen *ten spoedigste* uitesproken en ten uitvoer gelegd worden, waaromtrent wellligt ot leiddraad kunnen strekken de regtsplegingen van 10 April 815, tenzij men de regtbanken van eersten aanleg wil qualiceren met de beregting van alle de misdrijven, in deze wet edoeld, onverschillig of zij eene criminele of correctionele straf en gevolge hebben, zoodanig echter, dat de procureurs-crimineel de hoofdplaatsen der provinciën regt van preventie hebben n de zaken kunnen brengen voor de regtbanken aldaar, welke an met het gezag der hoven van assises worden bekleed en ls zoodanig en onverwijld kunnen regtspreken.

DONKER CURTIUS VAN TIENHOVEN.

Vierde Afdeeling.

ZITTING VAN 28 OCTOBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van Suchtelen tot de Haere, van Alberda van Bloemersma, Bijleveld, *Voorzitter*, en Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter.*

De Afdeeling, zich bezig gehouden hebbende met het behandelen van het heden aangeboden ontwerp van wet ter beteugeling van bedrijven en woelingen, welke kwalijkgezinden zich zouden mogen veroorloven om den opstand te begunstigen enz., naakt wel geene zwarigheid om de voorgestelde wetsbepalingen aan te nemen, ofschoon bij dezelve, gemerkt de omstandigheden waarin het Vaderland verkeert, naar het oordeel en het verlangen van de leden zwaarder straffen hadden kunnen en behooren te worden voorgeslagen, maar is echter van oordeel, dat, ten aanzien van de misdrijven bij het ontwerp bedoeld, altijd bij kort en onvertogen regt behoort te worden gevonnisd en mitsdien dat achter de artikelen, in het ontwerp reeds begrepen, nog moeten worden bijgevoegd de artikelen 3 en 4 van de wet van den 10den April 1815 (*Staatsblad* n°. 32).

De Afdeeling begrijpt, dat, daar het niet kan of mag worden ontkend, dat het Vaderland in zeer gevaarlijke omstandigheden verkeert, het meer dan tijd is geworden niet langer tot halve maatregelen zich te bepalen, maar dat, zal hetzelve nog kunnen worden behouden, onverwijlde en krachtdadige middelen behooren te worden beraamd en dan ook onverwijld ten uitvoer gelegd.

De Afdeeling voegt bij al het vorenstaande nog, dat, bij zoo verre het houden van ongeoorloofde correspondentiën met de oproerlingen nog door meer krachtdadige middelen, dan die voorgeslagen zijn, zoude kunnen worden tegengegaan, dezelve niet behooren te worden verwijld of nagelaten.

BIJLEVELD.

Vijfde Afdeeling.

ZITTING VAN 28 OCTOBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Yssel de Schepper, Gockinga, van de Kasteele, Hoynck van Papendrecht en Boddaert.

Art. 2.

»Degenen, die door openbare gesprekken". De Afdeeling is van oordeel, dat, met uitlating van de woorden: *of eindelijk door eenigerhande daden of geschriften* op de bij dit artikel omschreven misdaden de doodstraf behoort gesteld te worden; dat vervolgens de bovengemelde woorden zullen dienen te worden gesteld in een nieuw artikel met de strafbepaling, zooals die hier wordt voorgesteld.

Een lid is van oordeel, dat het artikel behoort te blijven, zooals het is, omdat die daden, òf wegens compliciteit òf als conatus, naar de bedoeling der overige leden van de Afdeeling, zullen gestraft worden, zoodra zij meer dan eene eenvoudige begunstiging bevatten.

Overigens wenscht de Afdeeling, dat de bepalingen van het Strafwetboek in de artikelen 76—83 hoofdzakelijk in de wet zullen worden uitgedrukt, opdat het algemeen met de strafbepalingen, aldaar vermeld, worde bekend.

Art. 3.

De Afdeeling verlangt de tentoonstelling hier te zien weggelaten en vraagt, of het de meening zoude zijn om de straf van verbanning door het geheele Wetboek te doen vervangen door de alhier vermelde straf.

Verder vraagt de Afdeeling, of het niet noodzakelijk zoude zijn, om de wijze van regtspleging in bovengemelde misdaden nader te bepalen, en wel inzonderheid om de regtbanken in de hoofdplaatsen van de provincie, waar het misdrijf is gepleegd of de misdadiger is gevat, over deze misdaden te doen oordeelen even zoo als in correctionele zaken gebruikelijk is.

Zesde Afdeeling.

ZITTING VAN 28 OCTOBER 1830.

Tegenwoordig de heeren: Lycklama à Nyeholt, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Boelens, Clifford, Frets, *Voorzitter*, en van Foreest, *Onder-Voorzitter.*

Na gedane lezing van de concept-wet tot beteugeling van woelingen, tot welker onderzoek de Afdeeling ter voldoening aan de Koninklijke boodschap zoo spoedig mogelijk is bijeen gekomen, hebben eenige leden zich bezwaard gevonden, om over de voorgestelde bepalingen onmiddellijk te oordeelen. Een lid is van begrip, dat artikel 91 en eenige volgende, benevens 209 en eenige volgende van het Wetboek van Strafregt voldoende zijn en dat er dus minder noodzakelijkheid zoude bestaan voor afzonderlijke wetsbepalingen. Eenige leden maken de bedenking, of de wederinvoering van de wet van 10 April 1815 niet dienstig zoude kunnen zijn, immers of niet naar aanleiding van die wet eene op zich zelve staande wet zoude kunnen voorgesteld worden.

Ten opzigte van artikelen 1 en 2 is de Afdeeling, behoudens de bedenking van sommige leden, hiervoor aangeteekend, van

V. *Beteugeling en bestraffing van bedrijven en woelingen van kwalijkgezinden.*

(Memorie van antwoord. — Nieuwe redactie van wet.)

oordeel, dat daarbij, om aan het doel dier artikelen te beantwoorden, behoorde gevoegd te worden eene bepaling betreffende eene verkorte regtspleging, zonder welke die Afdeeling de gezegde artikelen voor onvoldoende houdt. Op artikel 3 zijn geene aanmerkingen gemaakt. Ten opzigte van art. 4 wordt door eenige leden gevraagd, of de tijdsbepaling niet korter zoude behooren te zijn. De Afdeeling meent, dat de vernieuwing ook bij eene wet zoude moeten plaats hebben, en stelt voor, om dientengevolge op het einde de woordschikking eenigzins te veranderen.

Frets.

Zevende Afdeeling.

ZITTING VAN 28 OCTOBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Junius van Hemert, Lemker, Rengers, de Jonge van Campens Nieuwland, Tammo Sypkens, *Voorzitter*, en Beelaerts van Blokland, *Onder-Voorzitter*.

Na voorlezing van het ontwerp verklaart de Afdeeling zich met eenparigheid voor de aanneming van het beginsel der wet.
De redactie van het ontwerp, heeft de Afdeeling gemeend, konde echter eenige verandering ondergaan.
Ook is opgemerkt, en men geeft daaraan de voorkeur, dat het beter ware te stellen opsluiting in een rasp- of tuchthuis, om te kenmerken het onderscheid dezer straf van de correctionele straf van gevangenzetting in een huis van correctie.
Op art. 3 merkt men aan, dat het beter schijnt, in plaats van *bij onderscheidene* artikelen van het Wetboek, te stellen: bij de *voorschrevene* artikelen van het Wetboek, vermits het voorwerp dezer wet niet is eene algemeene verandering in het stelsel van straffen.
Op art. 4 hebben sommige leden de voorkeur gegeven aan eene verandering van redactie, waarbij gezegd wordt, in plaats van op den derden dag na dien van hare afkondiging, *op den derden dag na dien der uitgifte van het* Staatsblad, *waarin de tegenwoordige wet zal zijn geïnsereerd.*
Voor het overige uit de Afdeeling den wensch, dat ook deze wet bepalingen inhoude tegen het houden van eenig depôt van wapenen en buskruid met bevoegdheid tot visitatie. En is door de meerderheid der Afdeeling verlangd bij deze wet eene buitengewone en meer prompte wijze van procederen, gemerkt het gevaar, waarin zich het Vaderland bevindt.

Tammo Sypkens.

4. ANTWOORDEN OP DE AANMERKINGEN DER AFDEELINGEN *omtrent het wetsontwerp tot beteugeling van woelingen.* (1)

Uit de verbeterde redactie van het ontwerp zal de Kamer ontwaren, dat men acht heeft geslagen op de voornaamste aanmerkingen, door onderscheidene Afdeelingen in het midden gebragt, en wel bepaaldelijk:

1°. door art. 2 te wijzigen in den geest van de redactie, door de IIde Afdeeling voorgesteld;

2°. door het bijgevoegde art. 4, waarbij art. 3, 4 en 5 van de wet van 10 April 1815 op nieuw worden in werking gebragt, en alzoo beantwoord wordt aan het bijna algemeen geuit verlangen der Afdeelingen, om misdrijven van den onderwerpelijken aard op eene spoedige en doeltreffende wijze te doen beregten.

(1) De Minister van Justitie zond, bij missive van 30 October 1830, aan den Voorzitter der Tweede Kamer terug de door dezen aan hem medegedeelde Processen-verbaal der Afdeelingen en voegde daarbij eene Memorie tot beantwoording der gemaakte bedenkingen, benevens eene nieuwe redactie van het wetsontwerp; zijnde, gelijk hij verder te kennen gaf, de Secretaris van Staat gemagtigd geworden om de veranderingen en bijvoegingen op het oorspronkelijk ontwerp te waarmerken.

3°. door de veranderde redactie van het laatste artikel den geest des voorstels van de VIde en VIIde Afdeeling.

Ten opzigte der aanmerkingen, waarin men vermeend hee niet te kunnen treden, wordt geantwoord:

1°. dat art. 91 en 209 en eenige volgende van het Stra wetboek ten deze niet genoegzaam zijn, zoo omdat de wet mo dienen om de daarbij, vooral in art. 1, vermelde daden kenmerken als betreffende de *uitwendige* zekerheid van den Sta (als *crimen perduellionis*), als omdat men in derzelver bereikin of bestraffing niet behoort belemmerd te worden door het bewi van *aanslag* of *zamenspanning*, zoodanig als dit een en and in het Strafwetboek is gedefinieerd;

2°. dat de straf van *tentoonstelling* een noodzakelijk en we telijk gevolg is van die der *reclusie* (zie art. 22 van het Wet boek van Strafregt);
dat men van de tentoonstelling alleen heeft gewag gemaak tot herinnering en meerder afschrik; doch dat, zonder vermeldin daarvan, die straf evenzeer met die der reclusie zoude zij gepaard gegaan;

3°. dat de bedreiging der doodstraf op de meeste feiten, i art. 2 vermeld, buiten evenredigheid met dezelve schijnt te zij en tot straffeloosheid zoude kunnen leiden;

4°. dat men de bij het Fransche regt bekende straf va *verbanning* overal, waar zij in het Strafwetboek bedreigd wordt in die van *reclusie* heeft willen veranderen, omdat zij meest bij uitsluiting tegen staatkundige misdaden is vastgesteld e door de (bij de VIIde Afdeeling) voorgestelde redactie, bij voor beeld art. 102, van den Code Pénal zoude zijn uitgesloten;

5°. dat de textuële inlassching in de wet van de in art. aangehaalde artikelen 76 enz. van het Wetboek van Strafreg niet doelmatig is geacht, omdat de *wetgever* van de vooronder stelling moet uitgaan, dat de wetten bekend zijn, doch da men zich voorstelt, om bij gelegenheid der *executie* van de wet, bij wege van waarschuwing, den tekst dier artikelen aan he publiek, voor zooveel noodig, bekend te maken;

6°. dat ten opzigte van verzamelingen van buskruid e wapenen de Regering zich onledig houdt, om rijpelijk te onderzoeken, welke doeltreffende bepalingen te dien opzigte zullen kunnen en behooren te worden vastgesteld, waaromtrent vele bijzonderheden moeten onderzocht worden, doch dat men vermeend heeft de onderwerpelijke wet, welke zoo veel spoed vereischt, uit dien hoofde niet te moeten vertragen;

7°. dat men vermeend heeft het *minimum* van de gevangenisstraf in art. 2 niet te moeten weglaten, omdat, in de tegenwoordige omstandigheden, de straf van gevangenis voor den tijd van *twee* jaren niet als te streng kan worden aangemerkt.

5. NIEUWE REDACTIE *van het wetsontwerp.*

Art. 1.

Onveranderd.

Art. 2.

Degenen, die, hetzij door openbare gesprekken, uitroepingen of oproerkreten, hetzij door het dragen of het uitsteken van oproerleuzen, hetzij door het inzamelen of verstrekken van gelden of anderen onderstand ten behoeve van opstandelingen, of eindelijk door andere daden of door geschriften, zullen getracht hebben oproer te verwekken of opstand te begunstigen of uit te breiden, zullen worden gestraft met tentoonstelling en opsluiting (*reclusie*) enz.

Art. 3.

Onveranderd.

Art. 4 (Nieuw).

Alle misdrijven, bij deze wet voorzien, mitsgaders die, waarvan in den Isten Titel, Iste Hoofdstuk, 2de en 3de afdeeling van

V. *Beteugeling en bestraffing van bedrijven en woelingen van kwalijkgezinden.*

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

het IIIde Boek des Wetboeks van Strafregt gehandeld wordt, zullen bij uitsluiting worden beregt op de wijze en met inachtneming der formaliteiten, voorgeschreven bij art. 3, 4 en 5 van de wet van 10 April 1815, welke artikelen bij deze wederom worden in werking gebragt.

Art. 5.

De tegenwoordige wet zal van verbindende kracht zijn op den derden dag na dien der uitgifte van het *Staatsblad*, waarin zij al zijn geplaatst; zij zal vervallen, indien zij niet vóór den sten Januarij 1832 bij eene wet zal zijn vernieuwd of vroeger afgeschaft of gewijzigd.

---

6. VERSLAG DER CENTRALE AFDEELING *omtrent het ontwerp van wet tot beteugeling van woelingen*, uitgebragt in de zitting van 1 November 1830. (1)

De antwoorden, mitsgaders de nieuwe redactie zijn voor kennisgeving aangenomen.

Twee Afdeelingen zijn van oordeel, dat, de wet van 10 April 1815 afgeschaft zijnde, de bepalingen daarvan, welke thans weder in werking zouden komen, letterlijk behoorden opgenomen te worden in het ontwerp.

Eene Afdeeling merkt verder aan dat, daar in eene arrondissements-hoofdplaats zeer wel het geval kan bestaan, dat de vervolging wordt belemmerd, de procureur-generaal in de hoofdplaats der provincie het regt behoorde te hebben om bij praeventie te ageren.

(1) Zie het verslag der Centrale Afdeeling ook opgenomen in de Nederlandsche Staatscourant, n°. 262.

Ook blijft dezelfde Afdeeling van gevoelen, dat de straf van tentoonstelling ondoelmatig is. De beantwoording, dat zij moet worden behouden, omdat zij in het Strafwetboek staat bij de reclusie, is onvoldoende, want niets belet om dat Strafwetboek bij deze wet in dit opzigt te veranderen en dus die straf hier weg te laten.

Leden eener andere Afdeeling hebben zich mede tegen de tentoonstelling verklaard.

Omtrent art. 4 meent eene Afdeeling, hoezeer daarbij aan hare eigene aanmerking is voldaan, dat dergelijke bespoedigde regtspleging niet wel tot onderwerpen van doodstraf kan worden uitgestrekt. Zij wilde dus, en dit was ook aanvankelijk hare bedoeling, dat de bespoedigde regtspleging van 1815 alleen werd uitgestrekt tot de misdrijven, in art. 2 van het ontwerp van wet opgegeven, en niet tot die van art. 1 of andere, bij het nieuwe art. 4 bedoeld. De Afdeeling vindt zich namelijk bezwaard met de faculteit, aan vijf regters, en daaronder plaatsvervangers of praktizijns, gegeven, om de doodstraf zonder appel of cassatie uit te spreken; zij acht dit toch niet noodig, omdat, bijzonderlijk in de gevallen van art. 1, de misdaden meer in het geheim gepleegd worden en dus niet zoo onmiddellijk eene voldoening van de maatschappij wordt gevorderd, als wanneer er quaestie is over de gevallen van art. 2, namelijk openbare misdrijven.

De Afdeeling zoude dierhalve de misdrijven van art. 1 aan den loop der gewone regtspleging en bepaaldelijk aan de kennisneming der assises overlaten.

NB. *De Eerste Kamer heeft zich vereenigd met dit wetsontwerp* (*zie verslag der zitting van de Tweede Kamer van* 11 *November* 1830), *dat door Z. M. den Koning den* 3*den November bekrachtigd werd* (*Zie* Staatsblad *n*°. 75).

VI. Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten. (1)

Dit wetsontwerp werd in de zitting van den 19den November 1830 behandeld.

---

1. KONINKLIJKE BOODSCHAP, *ingekomen in de zitting van* 1 *November* 1830.

EDEL MOGENDE HEEREN!

De maatregel, welken Wij, overeenkomstig de mededeeling, aan U Edel Mogenden bij de opening der tegenwoordige zitting gedaan, hadden genomen ter voorloopige voorziening in de behoeften der schatkist, heeft, tot Ons leedwezen, den gewenschten uitslag niet gehad.

Ondertusschen worden die behoeften, ten gevolge der voortduring van den gewapenden opstand en van de noodzakelijkheid om de noordelijke provinciën krachtdadiglijk te beschermen, alsmede tot nakoming der verpligtingen, op de schatkist rustende, meer en meer dringende.

Het ontwerp van wet, hetwelk Wij bij deze aan U Edel Mogenden ter overweging aanbieden, strekt om, behoudens eene latere meer algemeene bepaling tot schraging van het openbaar crediet, de schatkist inmiddels, op eene voldoende wijze te stijven; de redenen, welke aan het daarbij voorgestelde de voorkeur hebben doen geven, zijn ontvouwd in de hierbij gaande memorie van toelichting en zullen, zoo Wij vertrouwen, den bijval Uwer Vergadering kunnen ontmoeten.

En hiermede, Edel Mogende Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 31sten October 1830.

WILLEM.

---

2. ONTWERP VAN WET *tot eene betaling bij wijze van leening, in evenredigheid der directe belastingen, en tot het daarstellen van schatkistbiljetten.* (2)

WIJ WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat de door Ons aangewende maatregelen, om op de geopende credieten de noodige geldmiddelen te verkrijgen ter voorziening in de behoeften, uit het te zamen blijven der militie en uit vele andere noodlottige gevolgen van den gewapenden opstand in de zuidelijke provinciën voortvloeijende, den gewenschten uitslag niet hebben gehad;

dat de beveiliging van de noordelijke gewesten krachtige maatregelen vordert, waarvan het bezwaar niet uit de schatkist, in derzelver tegenwoordige gesteldheid, kan worden goedgemaakt;

dat Onze dure verpligting medebrengt, om middelen daar te stellen, door welke kan worden gezorgd voor de bescherming van de personen en goederen der getrouwe ingezetenen van die gewesten en tot vervulling van de verbindtenissen, door de Regering ten behoeve van dezelve aangegaan, bijzonder ook de voldoening der renten van de nationale schuld op den 1sten Januarij 1831;

dat het ook noodzakelijk is voorgekomen, om aanvankelijk door het daarstellen van een gepast hulpmiddel, in de behoefte aan gereed geld bij de schatkist te voorzien;

dat tot bereiking van deze oogmerken zonder uitstel voorloopige middelen behooren te worden aangewend, welke, zoodra mogelijk zullen worden vervangen door eenen meer algemeen werkende maatregel tot schraging van het vertrouwen en tot eindelijke voorziening in de gezegde behoeften.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

Ten einde in de behoeften van de schatkist onmiddellijk te voorzien, zal er eene betaling bij wege van leening plaats hebben, in evenredigheid van hetgeen een ieder in de directe belastingen is aangeslagen.

Art. 2.

Deze leening zal bestaan in eene som, gelijk staande met hetgeen een iegelijk over het jaar 1830 in de noordelijke provinciën is aangeslagen in de grondbelasting, in het personeel naar al deszelfs grondslagen voor het volle jaar en in het regt op de patenten voor het geheele jaar, alles te zamen genomen volgens den vollen aanslag der kohieren, en met inbegrip alzoo van de opcenten voor het Rijk, de provinciën, steden en plaatsen als anderzins geheven wordende, geene uitgezonderd.

Art. 3.

Echter zullen degenen, wier aanslagen, wegens de voorschreven belastingen gezamenlijk genomen, niet meer bedragen dan;

f 6.00 in de gemeenten van beneden de 10,000 zielen bevolking
9.00 in die van 10,000 tot . . . . 25,000 » »
12.00 » » » 25,000 » . . . . 50,000 » »
16.00 » » » 50,000 » . . . . 75.000 » »
20.00 » » » 75,000 zielen en daarenboven, niet in de leening dragen. Terwijl daarentegen de aandeelen in deze leening te voldoen door de zoodanigen, welke in de voljarige kohieren van de belasting op *het personeel* hooger aangeslagen zijn dan

f 50.00 in de gemeenten van beneden de 10,000 zielen bevolking
75.00 in die van 10,000 tot . . . . 25,000 » »
100.00 » » » 25,000 » . . . . 50,000 » »
125.00 » » » 50,000 » . . . . 75,000 » »
150.00 » » » 75,000 zielen en daarboven, *voor zooveel die aanslagen in de personele belasting betreft*, *met een vierde* zullen worden verhoogd.

Art. 4.

Er zullen behoorlijke kohieren worden zamengesteld, waarop elks aanslag wegens de onderscheidene belastingen, te zamen

---

(1) De tot dit wetsontwerp behoorende bescheiden, met uitzondering der hierna te melden missive van den Minister van Financiën, werden ten behoeve der leden gedrukt en aan hen gezonden.

(2) Dit wetsontwerp met de memorie van toelichting komt ook voor in de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 261 en 262.

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

(Ontwerp van wet.)

genomen, wordt vermeld; deze kohieren zullen door de Gouverneurs der provinciën worden executoir verklaard.

Art. 5.

Diegenen, welke wegens hunne aanslagen in de opgemelde belastingen over 1830 reclamatiën hebben ingeleverd, zullen wel gehouden zijn, zoolang dezelve niet zijn beoordeeld, den aanslag wegens deze leening te voldoen; echter zal de beoordeeling van hunne reclamatiën daarop ook toegepast worden en alzoo tot restitutie aanleiding kunnen geven, tegen weder-intrekking der bij de betaling afgegeven recepissen, hierna omschreven.

Art. 6.

Aan de belastingschuldigen zal door den ontvanger kosteloos eene kennisgeving van het bedrag van hunnen aanslag worden uitgereikt, ten einde daarop bij de successive termijnen de afschrijving der betaling te doen, onverminderd de uitreiking van de hierna vermelde recepissen.

Art. 7.

De betaling zal moeten geschieden op de volgende termijnen, te weten:

van een derde vóór of op den laatsten November 1830;

van een derde vóór of op den laatsten December daaraanvolgende,

en van het laatste een derde vóór of op den laatsten Januarij 1831.

Zullende de betalingen moeten worden gedaan in gereed geld en aan hen, welke de beide laatste termijnen te gelijk met den eersten of den laatsten met den tweeden termijn voldoen, toegestaan worden eene korting: in het eerste geval van *twee* en in het laatste geval van *een* ten honderd over de vooruit betaalde som.

Art. 8.

De invordering en vervolging van het verschuldigde zal geschieden op dezelfde wijze en met gelijke regten, als bij de wetten op de directe belastingen is vastgesteld.

Art. 9.

Bij de betaling van de verschuldigde termijnen zullen worden afgegeven recepissen ten bedrage van elken termijn, welke zullen gesteld worden ten name van den belastingschuldige, doch met opzigt tot de belanghebbenden worden beschouwd, even als of dezelve aan toonder hielden, en dienvolgende voor dezelve, ingeval van verlies of ontvreemding, nimmer duplicaten kunnen worden afgegeven.

Art. 10.

De gedachte recepissen, ieder op zich zelve of met andere vereenigd, zullen, met aanvang van 1 April 1831, worden verwisseld tegen obligatiën, rentende *vijf* ten honderd; de slotsommen, om tot de ronde honderd gulden te komen, zullen bij die inwisseling bijbetaald kunnen worden en voor de overschietende sommen boven de f 100 bewijzen worden uitgegeven, die te zamen, of wederom met recepissen vereenigd, voor gelijke verwisseling zullen vatbaar zijn.

Art. 11.

Het kapitaal der obligatiën, bij het vorig artikel vermeld, zal, overeenkomstig de bestaande kohieren, zijn van *zeventien millioen gulden*, zullende elke obligatie groot zijn f 100, f 500 of f 1000, met ingang van rente van den 1sten April 1831; dezelve zullen worden uitgegeven onder de handteekening van Onzen Minister van Financiën, na bij de Algemeene Rekenkamer te zijn gezien en geregistreerd.

Art. 12.

Bij zoo verre de gedachte obligatien niet vroeger door eenen algemeenen maatregel zullen zijn ingetrokken, zal de aflossing derzelve plaats hebben bij loting, aan te vangen met het jaar 1832, en zulks met een som van *honderd duizend gulden* elke maand, waarvoor en voor de renten derzelve alsdan de noodige sommen op de begrooting van Staatsbehoeften van dat jaar zullen worden gebragt.

Art. 13.

Ten einde al verder in de behoeften aan gereed geld bij de schatkist te voorzien, zal worden daargesteld een kapitaal van *twaalf millioen gulden* in schatkist-biljetten, rentende *zes* ten honderd.

Art. 14.

De schatkist-biljetten zullen groot zijn f 100, f 500 of f 1000, met ingang van renten van den eersten October dezes jaars; dezelve zullen op gelijke wijze en onder dezelfde bepalingen worden uitgegeven, als hiervoren bij artikel 11 van de obligatiën is gezegd.

Art. 15.

Deze schatkist-biljetten zullen met de verloopen renten, berekend tot het einde der maand, voorafgaande aan die, waarin de betaling plaats heeft, worden gebezigd tot voldoening van *de helft* der tractementen, toelagen, pensioenen en bezoldigingen, ten laste van het Rijk, welke boven de som van f 1,000 in het jaar bedragen, en zulks over de drie laatste maanden van het tegenwoordig jaar en vervolgens. De militaire tractementen, zoo van de land- als zeemagt, worden echter van de betaling op deze wijze uitgezonderd.

Dezelve schatkistbiljetten zullen insgelijks kunnen dienen tot betaling van *de helft* van alle andere vorderingen ten laste van het Rijk.

Art. 16.

De schatkistbiljetten zullen aanvankelijk met het jaar 1831, benevens de daarop verloopen renten, berekend tot het einde der maand, voorafgaande aan die, in welke de betaling plaats vindt, kunnen gebezigd worden tot voldoening van alle gewone belastingen en inkomsten van het Rijk.

Art. 17.

De renten van de schatkist-biljetten zullen, zoo lang dezelve niet zijn ingetrokken, jaarlijks op den eersten October worden aangezuiverd. Op de begrooting van het jaar 1831 zullen de vereischte sommen voor deze renten worden gebragt.

Art. 18.

De in betaling ontvangen schatkist-biljetten zullen voor wederuitgifte vatbaar zijn tot de oogmerken, waartoe zij zijn ingesteld, en zullen ook kunnen worden vernieuwd, mits het te gelijk in omloop gebragte bedrag derzelve nimmer de *twaalf millioen gulden* te boven gaat.

Art. 19.

Bij de overwegingen, welke zoodra mogelijk zullen plaats hebben over meer algemeene maatregelen tot schraging van het vertrouwen en tot eindelijke voorziening in de behoeften, zal de wijze van intrekking der obligatiën en schatkist-biljetten, volgens deze wet voorloopig daar te stellen, worden bepaald.

Lasten en bevelen, enz.

---

3. MEMORIE VAN TOELICHTING, *behoorende bij het wetsontwerp.*

De gewapende opstand in de Zuidelijke provinciën heeft de drukkendste gevolgen voor de geldmiddelen van den Staat. Verstoken geraakt van de beschikking over de kassen, welke zich in het in opstand zijnde gedeelte bevinden, zoowel als van de gewone inkomsten aldaar, zijn deze laatste ook elders minder ruim geworden, niettegenstaande den prijselijken ijver

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

(Memorie van toelichting.)

---

van de getrouwe bevolking der Noordelijke provinciën in het opbrengen, niet alleen van de gewone lasten, maar ook in het doen van buitengewone bijdragen; de uitgaven zijn intusschen zeer aanmerkelijk toegenomen en het behoud van leven en goed voor de getrouwe ingezetenen vordert steeds maatregelen, die groote uitgaven na zich slepen; de bezwaren, zoo in verlies van ontvang als in buitengewone uitgaven, juist te begrooten, is thans nog ondoenlijk, want het bedrag van een en ander zal van den loop der gebeurtenissen afhangen; later zullen daaromtrent voldoende uitleggingen worden gegeven.

De Koning, gebruik makende van vroeger geopende credieten, heeft eene beleening op waarden doen beproeven, welke het verwachte gevolg niet heeft gehad, en alzoo is door de ondervinding bewezen, dat het tegenwoordig tijdstip niet geschikt is voor eene vrijwillige leening, maar dat, in afwachting van meer gunstige oogenblikken tot het nemen van eenen maatregel, waardoor het vertrouwen geschraagd zal worden, thans naar middelen moet worden omgezien, waardoor onmiddellijk geld wordt verkregen, om de loopende bezwaren goed te maken en de bestaande verbindtenissen, bijzonder die van de rentebetaling der Nationale Schuld, te kunnen vervullen.

Met het oogmerk om, zoodra de omstandigheden dit eenigzins zullen veroorloven, zoowel den geheelen omvang der behoeften open te leggen als een algemeenen maatregel van voorziening voor te dragen, worden thans twee middelen tot vinding van het benoodigde voorgesteld.

Het eerste derzelve bestaat in eene betaling, bij wijze van leening, in evenredigheid van den aanslag in de directe belastingen, op het voorbeeld van hetgeen bij de wet van den 11den November 1815 tot dekking der oorlogslasten van dat jaar heeft plaats gevonden, met dit onderscheid evenwel, dat de uitzondering op de verpligting tot opbrengst, welke toen is toegestaan, nu veel ruimer is uitgestrekt; want, naar mate van de plaatselijke gelegenheid, wordt die vrijstelling zelfs verleend aan hen, welke tot aan f 20 in de directe belastingen, te zamen genomen, opbrengen, en velen, die vroeger tot bijdragen geroepen werden, zullen derhalve daarvan nu bevrijd blijven, terwijl daarentegen door de aanslagen in het personeel, wanneer die tot zekere hoogte geklommen zijn, voor deze betaling met 25 ten honderd te verhoogen, iets meerder zal gevorderd worden van hen, welke gerekend mogen worden tot het dragen daarvan wel in staat te zijn, en er alzoo meer in evenredigheid van elks vermogen zal worden bijgedragen.

Deze maatregel stemt overigens met dien van 1815 genoegzaam overeen; ook nu wordt er een rentegevend papier ad 5 ten honderd uitgegeven, hetgeen den belastingschuldige, die dit benoodigd heeft, in de gelegenheid zal stellen, om reeds na die voldoening van eenen termijn zich dit uitschot grootendeels te zien vergoeden, en dus daarin weder het hulpmiddel voor de volgende uitschotten te doen vinden; overigens zal de uitloting van het gedachte papier, zoo hetzelve niet vroeger is ingetrokken, reeds met 1832 beginnen en maandelijks worden voortgezet, en deze bepaling moet op deszelfs waarde van gunstigen invloed zijn.

Het tweede middel, bij de wet voorgesteld, zal bestaan in de uitgifte van een matig kapitaal schatkist-biljetten, rentende 6 ten honderd, geschikt om een gedeelte der betalingen van het Rijk mede te voldoen en tevens om bij de schatkist voor de voldoening van gewone lasten te worden in ontvang genomen. Hieruit zal alzoo een vermogend hulpmiddel voor de circulatie, in derzelver betrekking met de schatkist, kunnen worden gevonden, hetgeen wel tot hiertoe in dit Rijk onbekend was, maar dat in naburige Staten sinds lang met nuttige gevolgen in gebruik is geweest en waarvan men zich ook hier dergelijke uitkomst durft voorspellen, terwijl *en* de beperktheid der som, *en* de geldelijke wijze van uitgaven, *en* de gelegenheid, om hetzelve aan het Rijk in betaling te geven, zoo vele omstandigheden zijn, die het vertrouwen mogen doen voeden, dat de omloop van dit papier met geene ongelegenheden zal verzeld gaan.

Door deze bij de ontworpen wet omschreven middelen zal, zoo als het voorkomt, een iegelijk tot die hulp worden geroepen, welke de tegenwoordige geldelijke toestand vordert en waaraan dus elkeen, in billijke evenredigheid, het zijne behoort toe te brengen. De last van rente en aflossing zal zich slechts ten deele op de begrooting van 1831, en dus dan eerst volkomen doen gevoelen, wanneer men onderstellen mag, dat er gelegenheid geweest zal zijn, om de geldmiddelen der getrouwe provinciën op eenen meer geregelden voet te brengen, terwijl men inmiddels, zoodra de zaken er eenigzins toe geschikt zullen zijn, maatregelen tot opbeuring en weder-bevestiging van het ve trouwen zal voordragen.

---

4. PROCESSEN-VERBAAL DER AFDEELINGEN *over h ontwerp van wet.*

Eerste afdeeling.

ZITTING VAN 4 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Backer, Cats Epz., Ingenhousz G. G. Clifford en van Randwijck van Rossum.

Art. 1 en 2.

De Voorzitter geeft lectuur van de twee eerste artikelen va het ontwerp. Nadat dezelve het onderwerp van eene lange di cussie hebben uitgemaakt, hebben drie leden zich voor de leenin geuit. De twee andere hebben daarentegen hunne toestemmin aan dat middel, zooals hetzelve is voorgedragen geworden, nie gegeven.

Een van dezelve heeft bij eene Nota het onbillijke en onuit voerlijke der twaalf eerste artikelen van het ontwerp korteling medegedeeld, welke Nota bij het proces-verbaal gevoegd is sub en als geïnsereerd wordt gehouden.

De voornaamste motiven, die het ander lid tot eene negati stem bewogen hebben, zijn de volgende:

Hij beschouwt de leening niet anders dan als eene gedwongen heffing, welke, zijns bedunkens, niet als een eerste middel maar als een laatste redmiddel moet gebezigd worden, nadat all andere middelen tot stijving van de schatkist zullen zijn aang wend en te vergeefs beproefd geweest.

Hij beschouwt die leening verder als zeer ongelijk drukkend en bijzonder bezwaarlijk voor den grondeigenaar en patentpligtige in vergelijking met de klasse, waarvan de bijdragen zich allée tot de personele belasting bepalen. Hij ziet dus de eerstgenoemde gelijk gesteld met de renteniers, die geene vaste goederen be zitten, en daarenboven als grondeigenaars of als patentpligti bezwaard zijn. Hij vindt daarin een zeker privilegie, aan de ren teniers toegestaan, een privilegie, dat de verhooging op het pe soneel niet wegruimt, vermits de grondeigenaar van die verhooging niet verschoond is.

Verder oordeelt hij deze leening voor den grondeigenaar voor bezwaarlijk op het tegenwoordig tijdstip, dat de landbouw, te gevolge der twee voorgaande natte seizoenen, achteruitgegaa is, en in vele districten zelfs zoodanig, dat de grondlasten ove 1830 in die districten voornamelijk zeer moeijelijk zullen kunne ingevorderd worden, en het hem niet raadzaam in de tegen woordige omstandigheden zoude voorkomen eenige middelen te invordering aan te wenden.

Ook vindt hij de onevenredigheid in den omslag der grond lasten over de provinciën een bezwaar tegen de leening; een groote ongelijkheid tusschen de grondeigenaren zelven in he dragen van een last, die gelijk moet gedragen worden, zal daarva het gevolg zijn.

Eindelijk beschouwt hij de leening voor den grondeigenaa geene leening, maar eene gedwongene gift, aangezien het hulp middel, in de memorie van toelichting aan de hand gegeven zal moeten gebruikt worden om de tweede en derde termijne te kunnen betalen; dat alzoo naar zijn oordeel het bezigen va zoodanig hulpmiddel ten gevolge zal hebben het verlies van 20 of 25 percent op ieder der recepissen, hetwelk de schuldpligtig in contanten zal moeten suppleren, niet eene gedeeltelijke ver goeding van een uitschot, zooals het in gezegde memorie ge noemd wordt, maar eene gedwongene gift zal worden, waar voor hij echter in dezelfde memorie geen hulpmiddel aange wezen vindt voor dengene, die geene contanten heeft, om den eersten termijn te voldoen.

Ten slotte heeft dat lid te kennen gegeven, dat hij vertrouwde genoegzaam gedevelopeerd te hebben de bezwaren, die tegen eene leening, die gedwongen is, en tegen eene gedwongene leening, die zeer ongelijk drukt, pleiten.

Zoo de opinie der leden omtrent de leening verschillend is geweest, hebben dezelve zich vereenigd, om in bedenking te

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

geven, of niet een artikel in den geest van art. 12 der wet van 11 November 1815 in deze wet zoude behooren geplaatst te worden. De inlassching van zoodanig artikel omtrent de grondlasten zoude aan allen noodzakelijk voorkomen.

Art. 3.

De leden zouden, na rijpe deliberatie over dit artikel, in het belang der mingegoeden in tegenoverstelling der meergegoeden, voor wie de leening, naarmate van derzelver vermogen, minder drukkend zal zijn, algemeen van gevoelen wezen, om de vrijstelling eenigzins ruimer te nemen en daarentegen de hoogste klassen van de belasting op het personeel te verhoogen, ten einde de vermindering van de eerste met de vermeerdering van de tweede te dekken, om alzoo het evenwigt te behouden.

Tot dat einde stellen zij de twee navolgende classificatiën voor, om de voorgestelde te vervangen:

f 10.00 in de gemeenten van beneden de 10,000 zielen bevolking;

f 12.00 in de gemeenten van 10,000 tot beneden de 25,000 zielen bevolking;

f 15.00 in de gemeenten van 25,000 tot beneden de 50,000 zielen bevolking;

f 18.00 in de gemeenten van 50,000 tot beneden de 75,000 zielen bevolking;

f 20.00 in de gemeenten van 75,000 zielen en daarenboven.

Belasting op het personeel.

De volgende vier met een vierde verhooging:

f 60.00 in de gemeenten van beneden de 10,000 zielen bevolking;

f 75.00 in de gemeenten van 10,000 tot beneden de 25,000 zielen bevolking;

f 100.00 in de gemeenten van 25,000 tot beneden de 50,000 zielen bevolking;

f 125,00 in de gemeenten van 50,000 tot beneden de 75,000 zielen bevolking.

Met de helft te verhoogen f 150.00 en te verdubbelen f 200, zonder de bevolking van deze klassen in aanmerking te nemen.

Art. 12.

Dit artikel het laatste artikel zijnde, dat betrekking tot de leening heeft, hebben de leden gemeend te moeten voorslaan, om onmiddellijk na dit artikel een artikel omtrent de perceptiekosten te plaatsen

In de wet wordt van geen perceptie-loon gesproken; men moet dus veronderstellen, dat zoodanig loon niet zal toegestaan worden, terwijl men niet kan gelooven, dat het stilzwijgen der wet dienaangaande aanleiding zoude kunnen geven, om daarop aanspraak te maken. Om evenwel alle twijfel en onzekerheid daaromtrent te doen wegvallen, zouden de leden, in het tegenovergesteld geval, vermeenen, dat een achtste van de gewone belooning voldoende zoude zijn.

Art. 15.

Omtrent de tractementen der militairen zou de Afdeeling vermeenen, dat de uitzondering niet generaal zoude behooren te zijn, maar dat dezelve zich alleen zoude moeten bepalen tot de militairen in active dienst.

Verder zou de Afdeeling verlangen, dat achter de tweede paragraaf van dit artikel geplaatst wierd: *met uitzondering van buitenlandsche wissels, op het Gouvernement of eenig Ministerie getrokken.*

De leden vermeenen allen, dat het crediet buiten 's lands komt te vorderen, dat de gedesigneerde wissels bij voortduring geheel in contanten betaald worden.

Bij afwezendheid van den Voorzitter en Onder-Voorzitter,

VAN RANDWIJCK VAN ROSSUM

Nota.

De voorgedragene wet *tot betaling bij wege van leening* enz. komt, wat aangaat de artt. 1 tot en met 12, den ondergeteekende *onbillijk* voor.

In het principe: omdat bij dezelve na het personeel, waarin alle soorten van eigenaars gelijkelijk deelen, de verdere last der leening alleen gelegd wordt op de eigenaars der vaste goederen en de industriëlen, terwijl alle overige eigendommen of bezitters daarvan verder vrijgesteld worden.

In de details: om de progressie der uitzonderingen, vervat in art. 3, waardoor in de land-provinciën, ééne of twee gemeenten uitgezonderd, bijna ieder schatpligtige, de schamelste bijna niet uitgezonderd, in den last der leening zal moeten deelen, terwijl daarvan, bijvoorbeeld in Amsterdam, een zeer groot getal van meer dan die schamele vermogenden zal uitgezonderd worden, en omdat ook de bij datzelfde artikel bepaalde progressie tot vermeerdering, om gelijksoortige redenen, veel te sterk is.

Hetzelve ontwerp komt hem verder, wat betreft die artikelen, *onuitvoerlijk* voor, omdat in vele land-provinciën het bedrag der aanslagen bij *die* contribuabelen niet zal te vinden zijn, waarvoor hij als een bij hem zeker gaand voorbeeld bijbrengt de provincie, uit welke hij de eer heeft gecommitteerd te zijn, als in welke reeds de som van ruim zeven tonnen gouds, welke voor dezelve de *eerste termijn* der leening zoude moeten bedragen, bij den tegenwoordigen en reeds sedert twee à drie jaren, doch in mindere mate dan thans, plaats hebbenden zeer ongelukkigen toestand van den landbouw, op de bij de wet voorgestelde wijze stellig niet te vinden zal zijn, en tot opbrengst waarvan de daarin voor het grootste gedeelte dan deelende eigenaars van vaste goederen en patentpligtigen zoo weinig in staat zijn, dat hij meent niet te mogen nalaten in deze niet publiek wordende Nota de voorgedragene wet *als voor de rust gevaarlijk* te moeten noemen.

Wat het principe aangaat, zoude de ondergeteekende wenschen, dat de leening wierd gevonden alleen door multiplicatie van de *personele belasting* tot de vereischte som; dan zoude *over het algemeen* daarin ieder, van welken aard deszelfs inkomsten ook zijn, dragen naar evenredigheid van de door hem overeenkomstig het bedrag dier inkomsten aangenomene wijze van leven.

In de details zoude hij dan ook wel eene progressie van uitzondering en misschien ook ter vermeerdering, beide naar evenredigheid der bevolking, wenschelijk achten, en de eerste zelfs wel van af ten minste f 10, doch zoude hij rekenen, dat beide niet zoo sterk zouden behooren te zijn als in het voorgesteld ontwerp.

Gerekend naar de opbrengst van het personeel in de Noordelijke provinciën, ad ruim f 5,200,000, onder aftrek van ruim f 1,300,000 voor de uitzonderingen, zoude, door over het algemeen genomen vermenigvuldiging met 4, de gevraagde som bijna bereikt, met 5 zelfs veel overtroffen worden.

Doch zoude, om meest de hoogere klassen te treffen, deze vermenigvuldiging bij de nadere bijzondere uitwerking bij de lagere aanslagen mindere, bij de hoogere meerdere malen moeten plaats hebben.

Bij zoodanigen meer algemeen en, bij meerdere vermenigvuldiging van hoogere dan van lagere personele aanslagen, meer door vermogende ingezetenen gedragen wordenden last der leening zou het bedrag derzelve, zijns oordeels, overal en zonder vrees voor onrust kunnen gevonden worden.

CATS.

Tweede Afdeeling.

ZITTING VAN 3 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Weerts, Luyben, van Wickevoort Crommelin, Dedel, Warin, Dijckmeester, *Onder-Voorzitter*, en van Lynden van Hoevelaken, *Voorzitter.*

In overweging genomen zijnde het ontwerp van wet tot eene betaling bij wege van leening, in evenredigheid der directe belastingen, en tot het daarstellen van schatkist-biljetten, zoo heeft de Afdeeling zich bepaald bij de volgende aanmerkingen.

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Art. 1.

Op dit artikel had men eene literale aanmerking. Men leest dus: » in evenredigheid van hetgeen een ieder in de directe belastingen is aangeslagen."

Men vermeent, dat het beter ware te zeggen: » in evenredigheid van hetgeen *waarvoor* een ieder enz."

Art. 2.

Dezelfde literale aanmerking.

De verbeterde drukfout in het afschrift door de Afdeeling medegedeeld zijnde (1), is daaromtrent bij dezelve geene aanmerking verder gevallen, maar men heeft eenige zwarigheid gevonden in de bepaling van het slot van dit artikel, waarbij de som van de leening niet alleen gelijk wordt gesteld met den aanslag ten principale van de directe belastingen te zamen genomen, maar ook met inbegrip van alle de opcenten, voor het Rijk, de provinciën, steden en plaatsen als anderzins geheven wordende.

Men vermeent, dat dit eene groote ongelijkheid zal daarstellen, voor zooverre zoodanige opcenten geheven worden ten behoeve van bijzondere provinciën, steden en plaatsen; maar, — overwegende de noodzakelijkheid om spoedige middelen te vinden om de schatkist te stijven; den tijd, die er vereischt zou worden om de behoorlijke schifting van alle die opcenten te doen; het weinig bezwaar, dat daarin gelegen ligt voor de geldschieters, die zoodanige rentegevende schuld als deze al ligtelijk zonder veel verlies te gelde zullen kunnen maken, — zoo heeft de Afdeeling niet zoodanig gewigt aan dat bezwaar gehecht, dat daarvan de aanneming der wet afhankelijk zou worden

Bij artt. 1 en 2 wordt gesproken van eene betaling bij wijze van leening en bij artt. 6 en 9 wordt melding gemaakt van *belastingschuldigen.* Om alle verkeerde denkbeelden weg te nemen, vermeent de Afdeeling, dat het beter ware overal te stellen: *in de leening aangeslagenen*, of wel: *de leeningschuldigen*, liever: *de belastingschuldigen.*

Art. 3.

Wat den aanslag zelven betreft, zoo keurt de Afdeeling zeer goed de uitzondering, bij dit artikel gemaakt, omdat daardoor de mingegoede lieden, aan wien het, vooral in de wintermaanden, zeer moeijelijk zou vallen de noodige penningen te leveren, daarvan vrijgesteld worden; maar wat den verhoogden aanslag betreft, die dan ook alleen de personele belasting zou treffen, zoo vermeent zij, dat in deze nog meerdere classificatie gebragt zou kunnen worden, en daar toch de gegoede stand het meeste belang heeft bij de maatschappij, bij orde en rust en bij de handhaving van het wettig gezag, deze dan ook het eerste verpligt is om daartoe zooveel mogelijk bij te dragen. Dit denkbeeld heeft de Afdeeling bewogen om aan het Gouvernement voor te dragen, of men niet zou kunnen vergen van hen, die in de personele belasting hooger aangeslagen waren dan de in de concept-wet gestelde sommen, eene leening, die hunnen aanslag te boven zou gaan met de helft, ja zelfs met een alterum tantum. Bij voorbeeld, in deze concept-wet is bepaald, dat de aandeelen in deze leening, te voldoen door hen, die in het personeel hooger aangeslagen zijn dan f 50, in de gemeenten van beneden de f 10,000 zielen bevolking met een vierde verhoogd zouden worden. Zoo zoude men tevens kunnen bepalen, dat in dezelfde soort van gemeenten zij, die het dubbel betaalden, met de helft meer zouden bezwaard worden, en zoo wijders. Dan zoude:

In eene gemeente beneden de 10,000 zielen:

f 50 aanslag in de leening	f 62.50	de aanslag van f 50 worden vermeerderd met 1/4;
100 » » » »	150.00	» » van f 100 met 1/2;
150 » » » »	262.50	» » » 150 » 3/4, en
200 » » » »	400.00	» » » 200 » het alterum tantum.

In eene van 10 tot 25,000 zielen:

f 75 aanslag in de leening	f 93.75	de aanslag van f 75 met 1/4
150 » » » »	225.00	» » » 150 » 1/2
225 » » » »	393.75	» » » 225 » 3/4
300 » » » »	600.00	» » » 300 » het alterum tantum

In eene van 25 tot 50,000 zielen:

f 100 aanslag in de leening	f 125.00	de aanslag van f 100 met 1/4
200 » » » »	300.00	» » » 200 » 1/2
300 » » » »	525.00	» » » 300 » 3/4
400 » » » »	800.00	» » » 400 » het alterum tantum

In eene van 50 tot 75,000 zielen:

f 125 aanslag in de leening	f 156.25	de aanslag van f 125 met 1/4
250 » » » »	375.00	» » » 250 » 1/2
375 » » » »	656.25	» » » 375 » 3/4
500 » » » »	1000.00	» » » 500 » het alterum tantum

In eene van meer dan 75,000 zielen:

f 150 aanslag in de leening	f 187.50	de aanslag van f 150 met 1/4
300 » » » »	450.00	» » » 300 » 1/2
450 » » » »	787.50	» » » 450 » 3/4
600 » » » »	1200.00	» » » 600 » het alterum tantum

Deze opgave wordt hier alleen gedaan voorbeeldshalve en moet niet beschouwd worden als een stellig voorstel van de Afdeeling, maar als een denkbeeld ter nadere overweging van de Regering. Een lid heeft gemeend, dat de in de wet voorgestelde aanslagen voor de verhooging van een vierde lager moeten gesteld worden.

Art. 11.

Bij dit artikel wordt bepaald, dat de renten der obligatiën zullen ingaan met den 1sten April 1831. Tegen deze tijdsbepaling is bij de Afdeeling geene bedenking gerezen. Het is haar zelfs voorgekomen, dat, daar de renten van de gevestigde schuld in Januarij en Julij verschijnen, het zeer goed geschikt is, het tijdstip der betaling van deze renten in April en die van de te scheppen schatkistbiljetten in October vast te stellen; maar de Afdeeling vertrouwt dan ook, dat bij het verwisselen der recepissen tegen de uit te gevene obligatiën de renten van het geleende kapitaal op denzelfden voet verrekend zullen worden, zoodat de aanslag van hetgene men in November betaalt, van 1 December af verrent, en dat in Januarij van 1 Februarij af; sprekende het van zelve, dat, daar men bij voorbetaling eene korting van twee of één ten honderd geniet, de recepissen echter, ingevolge art. 9, afgegeven worden ten bedrage van elken termijn, zoodat, al heeft men vooruitbetaald in November de termijnen, verschijnende in December en Januarij daaraanvolgende, de renten der recepissen niettemin alleen verrekend worden naar gelang der verschenen termijnen van 1 Januarij of 1 Februarij.

Art. 13.

Ter gelegenheid van dit artikel, waarbij voor 12 millioenen schatkistbiljetten worden daargesteld, heeft een lid zich daartegen verzet, als beschouwende dit middel voor zeer gevaarlijk en de meeste aanleiding gevende tot het in de wereld brengen van een papieren geld. Hebbende dat lid daarbij overgegeven de nevensgaande *Nota.*

De Afdeeling heeft in deze vrees niet gedeeld.

Art. 15.

Bij dit artikel heeft de bepaling, dat de militaire tractementen van die wijze van betaling uitgezonderd zouden zijn, de alge

(1) Aanvankelijk stond in het artikel: Deze leening zal bestaan in eene som, gelijk staande met hetgeen een iegelijk over het jaar 1830 in de noordelijke provinciën is aangeslagen in de grondslagen over het volle jaar, enz.

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

neene goedkeuring van de Afdeeling weggedragen, mits het zich bepale tot werkelijk dienstdoende krijgslieden en daar niet onder worden begrepen sedentaire militairen, zooals de gouverneurs van de residentie, provinciale en plaatselijke kommandanten, militie-commissarissen, plaats-majoors van binnensteden en dergelijke, of wel militaire leden van het Hooge Militaire Geregtshof enz.

Wat de laatste bepaling betreft, is het der Afdeeling voorgekomen, dat men wel met dergelijke schatkistbiljetten, in deze omstandigheden, tractementen, pensioenen en bezoldigingen voor de helft betalen kan, maar dat men dit niet kan uitstrekken tot betaling van alle andere vorderingen ten laste van het Rijk. Dusdoende zou men niet alleen alle vroegere aannemers van werken of leverantiën prejudiciëren, maar men zou ook de renten van de nationale schuld daarmede kunnen voldoen, hetgeen in strijd zoude zijn met het beginsel van de wet, waarbij men gezegd heeft, dat de schepping van eene schuld van 17 millioenen mede diende in het bijzonder tot de voldoening dier renten.

De Afdeeling zoude daarom verkiezen, dat het slot van dit artikel dus luidde:

» Dezelve schatkistbiljetten zullen insgelijks kunnen dienen tot betaling van alle andere vorderingen ten laste van het Rijk, voor zooveel de schuldeischers daarmede genoegen nemen."

Dit zoude mede alle denkbeeld van gedwongene opofferingen wegnemen. In betaling voor 's lands belastingen kunnende worden ontvangen volgens art. 16, eene rente van 6 percent genietende volgens art. 13, zal men dezelve gretig ontvangen, zoodra er geen de minste dwang aan kleeft, en anders zouden alle aannemers daarna bij volgende aannemingen, die onmisbaar zijn, hunne berekening maken, en bij het slot zou zulks een groot verlies voor den Staat veroorzaken.

Nog heeft de Afdeeling opgemerkt, dat bij dit artikel bepaald wordt, dat alle tractementen boven de f 1000 voor de helft in schatkistbiljetten betaald zouden worden, terwijl bij het vorig artikel de minste grootte van dezelve gesteld was op f 100. Hoezeer men begreep, dat, wilde men deze schatkistbiljetten niet in papieren geld doen ontaarden, men niet wel minder sommen kon bepalen, vond men daarin echter die zwarigheid, dat het moeijelijk zijn zoude die helft altijd met dezelve te voldoen. Bij voorbeeld, een tractement van f 1200 wordt betaald bij vierendeeljaar, dus f 300, waarvan de helft maar bedraagt f 150. Zal men in zulk een geval het eerste kwartaal betalen met f 200 in geld en een schatkistbiljet van f 100, en het tweede kwartaal met f 100 aan geld en twee schatkistbiljetten ieder van f 100, of omgekeerd? Zij zouden in bedenking geven om daar bij te voegen: *voor zooveel zulks mogelijk is of bij nadere reglementaire bepalingen zal worden vastgesteld*, dewijl men erkent, dat dit meer tot de executie van de wet behoort dan tot de wet zelve.

Art. 18.

Eindelijk heeft de Afdeeling nog opgemerkt, dat bij dit artikel wordt bepaald, dat het *te gelijk in omloop* gebragte bedrag der uit te geven schatkistbiljetten nimmer de twaalf millioenen gulden mag te boven gaan. Dit zou kunnen doen veronderstellen, dat er onder handteekening van den Minister van Financiën, en bij de Algemeene Rekenkamer te zijn gezien en geregistreerd, voor eene grootere som dan de twaalf millioen zouden kunnen worden gemaakt zoodanige schatkistbiljetten, die dan wel niet alle te gelijk in omloop gebragt zouden worden, maar welke in geldleening zouden kunnen worden gegeven of, ingeval van verpanding, alle zekerheid zouden wegnemen voor de nakoming van het bepaalde bij dit artikel. De Afdeeling vermeent dus, dat, om die zekerheid te erlangen, het beter ware te bepalen, dat *die schatkistbilletten zouden kunnen worden vernieuwd tegen vernietiging van de oude door de Rekenkamer, die daarvan aanteekening zoude moeten doen, zoodat het bedrag derzelve nimmer de twaalf millioen kon te boven gaan.*

Aldus geresumeerd en goedgekeurd op den 4den November 1830.

VAN LYNDEN VAN HOEVELAKEN, *Voorzitter.*

Nota.

De Regering doet ons door haar voorstel weten, dat zij eene geldleening van 29 millioen behoeft. Ik ben bereid mijne toestemming te geven tot het verkrijgen van die som door eene gedwongene leening, maar niet, zooals voorgesteld is, gedeeltelijk door eene gedwongene leening en gedeeltelijk door het in omloop brengen van schatkistbiljetten; want ik beschouw die biljetten als eenen eersten stap tot papieren geld, immers in allen gevalle als eene nieuwe aanleiding tot verergering van ons muntstelsel.

De toestemming, welke ik heb verklaard bereid te zijn te geven, is echter nog verbonden aan de voorwaarde van behoorlijken waarborg eener goede administratie van 's lands financiën, welke waarborg ons tot nog toe volstrekt ontbreekt.

WARIN.

Derde afdeeling.

ZITTING VAN 4 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van Meeuwen, Jarges, Hofstede, Luzac, *Onder-Voorzitter*, en Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

Voorlezing gedaan zijnde van het ontwerp van wet, heeft een lid eene *Nota* voorgedragen, welke hieronder is bijgevoegd.

Artt. 1 en 2.

Naar aanleiding van die Nota en om tot zooveel mogelijke eenparigheid te komen, vraagt de geheele Afdeeling eenstemmig, » welke de reden is, dat de 2de alinea van art. 17 der wet van 11 November 1815 niet is overgenomen en alzoo een afkoop tegen 20 pct. wordt toegelaten, *behoudens evenwel dat de ontvangers* niet zullen bevoegd zijn *den geheelen afkoop bij arrangementen in de gemeenten over te nemen.*"

Dusdanige maatregel zou niet nalaten, dat vele welgezeten burgers liever het papier geheel zouden aannemen dan den afkoop te doen, en dat dus ook terstond geld werd gemaakt, terwijl toch het afgestaan papier gemakkelijk tot 80 pct. zal zijn te plaatsen uithoofde van het vooruitzigt der aflossing.

Indien er volstrekt overwigtige redenen mogten zijn ter verwerping van dit denkbeeld, die echter de Afdeeling niet gevoelt, dan zouden de andere leden der Afdeeling zich ook wel kunnen vereenigen met het denkbeeld, om alleen de ongebouwde eigendommen voor de helft te doen dragen, de gebouwde voor de helft boven het geheel, het personeel ook voor 50 pct. boven deszelfs bedrag, hetgeen dan de opbrengst, in plaats van op zeventien millioen, wel zou verminderen, doch door meerdere creatie van schatkistbiljetten zou kunnen worden gesuppleerd, met bepaling, dat die voor pensioenen en tractementen, boven de f 3500 beloopende, voor ³/₄ zouden kunnen worden in betaling gegeven, en wijders in gelijksoortige verhoogde proportie voor andere betalingen. Eene splitsing dier schatkistbiljetten tot geringere montanten dan van f 100, bij voorbeeld van f 50 en f 25, even als de bankbiljetten, zou dit papier zeer gangbaar maken.

Art. 3.

Een lid is van gevoelen, dat, bij aanneming van dit denkbeeld, het geheele 3de artikel zou kunnen wegvallen.

De andere leden zouden er dan in toestemmen en het artikel onveranderd laten, behoudens de gevolgelijke verandering van de laatste periode.

Een lid vraagt, welke de basis is van de opklimming, in het 2de gedeelte van art. 3 voorkomende, en waarom daarbij niet gevoegd is de opklimmende evenredigheid, die gevonden wordt bij de belasting der deuren en vensters.

Art. 7.

Zonder aanmerking, behoudens de modificatie ingeval van afkoop.

Art. 13.

Idem, behoudens de aanmerking op artt. 1 en 2.

Art. 14.

Idem, behoudens eene meerdere splitsing, bij voorbeeld van f 25, f 50, f 100 en f 200, enz.

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Art. 15.

Idem, behoudens de verhooging der voldoening in deze biljetten ten aanzien van de zoodanige, welke boven de f 3000 tractement genieten.

Art. 17.

Hoe zullen die renten op eene begrooting worden gebragt, die er niet is, of schijnt te zullen zijn?

DONKER CURTIUS VAN TIENHOVEN, *Voorzitter.*

Nota.

De volstrekte onmogelijkheid inziende, om de grondlasten voor hun geheel bedrag in de voorgestelde leening te doen deelen in die provinciën, wier eenig bestaan in den landbouw gelegen is, wegens de drie achtereenvolgende ongunstige jaren, in welke de oogst, vooral in dit jaar, als geheel mislukt kan beschouwd worden, en deze opbrengst in een kort tijdsbestek van drie maanden moetende geschieden, binnen welke nog twee maanden van de gewone belastingen voor het loopende jaar moeten opgebragt worden, zoo is het meer dan te vreezen, dat men aldaar executoriale middelen tegen de meeste der schatpligtigen zal moeten bezigen, ten einde het verschuldigde te innen, een middel, dat in dezen tijd vooral wel eens gevaarlijke gevolgen voor de inwendige rust zoude kunnen hebben. Men zegge niet, dat de schatpligtige zich door den verkoop van de recepissen voor de volgende termijnen met eenig verlies zal kunnen dekken; dan men gelieve in het oog te houden, dat dan toch altoos de eerste termijn, zijnde een derde, in gereed geld zal moeten opgebragt worden, iets waartoe de meesten in landbouwende provinciën geheel buiten staat zijn. Bijaldien men nu nog, even als dit in het jaar 1815 heeft plaats gehad, de fournisementen van Gouvernementswege tegen een gering verlies liet afkoopen, zoo zoude dit hulpmiddel eene voldoende reden kunnen opleveren, om in den voorgestelden maatregel te komen, zonder welken men, hoe ongaarne ook, daaraan zijne toestemming zoude moeten weigeren. Evenwel, daar men overtuigd is, dat de schatkist dringende behoeften heeft, in welke onmiddellijk moet worden voorzien, zoo zoude men, ingeval het zoo even genoemd hulpmiddel niet konde gebezigd worden, hetgeen men nog altijd zou verkiezen, voorstellen, om de grondlasten voor de *helft* in die leening te doen deelen, om een *dubbel* personeel te heffen; dit, gevoegd bij een enkel regt op de patenten, zoude aan gereed geld opleveren nagenoeg eene som van 14 283 125 gulden; bijaldien nu de behoeften van de schatkist wezenlijk zoodanig zijn, dat daartoe 17 millioenen aan contanten vereischt worden, zoo zoude men voor deze één maal alleen de renten van de nationale schuld, op den eersten Januarij 1831 vervallende, voor *één vierde* met schatkistbiljetten kunnen voldoen, of, zoo men dit middel niet mogt verkiezen, alsdan de tractementen, toelagen, pensioenen en bezoldigingen ten laste van het Rijk, welke boven de f 3000 in het jaar bedragen, in plaats van *de helft* voor *drie vierden* met schatkistbiljetten te betalen.

Aldus overgegeven in de IIIde Afdeeling van October 1830.

JARGES.

Vierde Afdeeling.

ZITTING VAN 4 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, van Alphen, Op den Hooff, van Suchtelen tot de Haere, van Alberda van Bloemersma, Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter*, en Bijleveld, *Voorzitter.*

De Afdeeling, zich onledig gehouden hebbende met de behandeling van het aangeboden ontwerp van wet *tot eene betaling bij wege van leening in evenredigheid der directe belastingen en tot het daarstellen van schatkistbiljetten*, heeft elk van de twee bij het ontwerp van wet voorgestelde middelen tot vinding van de voor de dienst benoodigde gelden eerst afzonderlijk behandeld en zal mitsdien ook de bedenkingen, die bij de leden der Afdeeling ten aanzien van elk van dezelve afzonderlijk voorgedragen zijn, immers voor zooveel die tot elk middel in het algemeen betrekking hebben, doen kennen, om daarna meer bepaaldelijk dat ontwerp in zijn geheel van artikel tot artikel te behandelen en de op elk van die artikelen gevallene bedenkingen aan te wijzen. Wat dan het eerste voorgeslagen middel, *de betaling namelijk bij wijze van leening*, betreft, doet het aan de leden der Afdeeling leed, uit de memorie van toelichting te vernemen dat eene op 's Konings »last beproefde beleening op waarden het verwachte gevolg niet gehad hebbende", dit mislukken van de genomene proeven ten gevolge heeft gehad het voorstel tot de voorgeslagene betaling bij wijze van leening, en het is dat leedwezen, gegrond op de naar het oordeel der leden bijna onoverkomelijke zwarigheden, waarmede de inning van de bewuste betaling zal moeten vergezeld gaan, welke bij de leden het dringendst verlangen doet ontstaan, dat, alvorens tot de aanneming van het eerste voorgeslagen middel te besluiten, andermaal eene beleening op waarden worde beproefd.

De Afdeeeling neemt volgaarne aan, dat de voorwaarden, waarop de niet volgekomene beleening is beproefd, billijk en redelijk zullen zijn geweest, dat in gewone tijden tot geene voor de schatkist meer bezwarende zoude hebben mogen worden besloten; maar zij oordeelt tevens, dat in de allezins buitengewone en zorgelijke omstandigheid, waarin het Rijk verkeert, waarmede die van den jare 1815 zelfs niet kan worden gelijk gesteld, het allezins doelmatig kan geacht worden, aan eene andermaal te beproeven beleening op waarden, hetzij in het Rijk of daarbuiten, de voorkeur te geven, al ware dat daarbij voor de schatkist meer bezwarende voorwaarden moesten worden beloofd, ja, dat zelfs eene uitloving van eenige aanzienlijke premiën voor de ondernemers in deze oogenblikken niet zoude behooren te worden nagelaten, maar dat integendeel aan de openbare mededinging gelegenheid zoude behooren te worden gegeven, om, tot de matigste rente, er de aanneming van te kunnen doen.

De leden der Afdeeling, op het onverwijld beproeven van zulk eene beleening aandringende, vestigen hunne aandacht op den geldeloozen staat, waarin een groot gedeelte van de schuldpligtigen verkeeren, van welke, volgens het voorgesteld ontwerp, de betaling bij wijze van leening zal moeten gevorderd worden; zij bedoelen bijzonder den landman in meest alle de deelen van het Rijk, want het is niet te ontkennen, dat de landbouw in de drie laatste jaren veel heeft geleden en daardoor vele bezitters van landerijen in dat tijdvak meer achter- dan voorwaarts in hunne geldelijke aangelegenheden zijn gegaan, weshalve het te voorzien is, dat niet, zonder tot middelen van regtsdwang over te gaan, van die lieden de betaling bij wege van leening zal te bekomen zijn, daargelaten of het aan te raden zij, door zulke dwangmiddelen den landman als met een geheel bederf te bedreigen, waarbij nog in het algemeen de vraag zal zijn, of niet in allen gevalle de belasting op de ongebouwde eigendommen in eene te zeer onevenredige verhouding staat tot die op de gebouwde eigendommen en van het personeel, om in deze tot grondslag van de te doene betaling, zonder eenige wijziging, te kunnen worden gelegd.

Waarbij, in de tweede plaats, als algemeene bedenking tegen beter voorgeslagen middelen niet mag worden uit het oog verloren, dat door de afwezendheid, waarin zij verkeeren, die tot verdediging van het vaderland, hetzij vrijwillig of krachtens de bestaande wetten, naar de grenzen zijn uitgetrokken, velen van deze uitgetrokkenen buiten de mogelijkheid zullen zijn, om zeker op de voorgeslagen termijnen hun verschuldigde te voldoen. Zoodat het niet denkbaar is, dat ook ten opzigte van deze het doel der wet zal worden bereikt, te minder daar het de onredelijkheid zelve zoude zijn, er aan te durven denken, om tegen de zoodanigen eenige middelen van regtsdwang te bezigen, daargelaten of het in den tegenwoordigen staat van zaken niet tegen alle goede staatkunde zoude aandruischen, zulke dwangmiddelen te beproeven op een oogenblik, waarop, zooals algemeen gezegd wordt, nog zoo aanzienlijke sommen op de gewone middelen over het loopende jaar onbetaald staan, omtrent welker invordering bij regtsdwang men, en niet zonder reden, huiverig schijnt te zijn; daargelaten nog, hoe en van waar men lieden zal kunnen vinden, om bij de nalatigen als garnisaires te kunnen worden gelegd.

Terwijl eindelijk de leden in de derde plaats, en zulks als eene meer bijzondere bedenking, moeten doen opmerken, dat het niet te vermoeden is, dat, immers ten platten lande, in de provinciën, grenzende aan het oorlogstooneel, bijzonder in die van

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

ordbrabaud, de betaling van de uitgeschrevene leening volgen , en dat het ook wel mag worden betwijfeld, of in de distric- van de provincie Zeeland, die reeds door de insurgenten bezet dagelijks bestookt worden, de betaling regelmatig zal kunnen schieden, waarbij niet mag worden over het hoofd gezien, dat ds eenige van 's lands kantoren aldaar zijn beroofd geworden en s dat, hoe welgezind de schuldpligtigen aldaar ook mogen zen om tot behoud van het dierbaar vaderland het hunne bij dragen, het geheel onzeker is, of de gelden wel tot stijving schatkist van het Rijk aldaar met mogelijkheid zullen kun- worden ingezameld; van welk een en ander dan het gevolg et worden, dat des Ministers berekeningen omtrent de waar- ijnlijke opbrengst van het middel geheel falen zullen.

Wel is waar echter, en de Afdeeling heeft ook dit in aanmer- ng genomen, dat het papier, betwelk bij de betaling van en termijn zal worden uitgegeven, zal kunnen worden ver- cht en alzoo in het gebrek aan geld bij de schuldpligtigen kunnen worden te gemoet gekomen; maar het is niet min- waar, dat de verkoop van dat papier niet zonder verlies zal nnen geschieden en dat de schade alzoo zal gedragen moeten rden bij den man, wiens vermogen niet toereikende is, om de aling te doen, en alzoo door dengene, wien men niet be- ten moest.

De Afdeeling, hierop nadenkende, ziet ook met leedwezen, dat t, even als ten jare 1815, een afkoopsprijs zij bepaald, voor lken de schuldpligtigen zich van het doen der betaling bij ze van leening zouden kunnen ontlasten; zij verlangt zulk e bepaling ook in deze wet, te meer omdat de schuldpligtige rin ook eenen waarborg zal vinden van niet aan de genade of genade van woekeraars zich te moeten overgeven.

Intusschen heeft de Afdeeling in bovengemelde bedenking nog nen naderen aandrang gevonden, om op het beproeven eener eening, hoe bezwarend ook voor de schatkist, aan te drin- n, vermits dan de te lijden schade zal komen ten laste van schatkist en alzoo door het algemeen gedragen worden, ter- l daarentegen alle schade, nu voortspruitende uit den maat- al, bij het ontwerp voorgeslagen, uitsluitend drukken zal op danige schuldpligtigen, die het minst denzelven dragen kunnen.

Eindelijk mag de Afdeeling als algemeene bedenking tegen eerst voorgeslagen middel hare vrees niet verbergen, dat opnemen *van het regt op de patenten* in de wet als een der ndslagen, volgens welken de betaling zal moeten geschieden, n eenen nadeeligen invloed zal zijn op de gezindheid der in- zetenen.

Men mag het zich niet ontveinzen, dat het patentregt tot veel genoegen aanleiding geeft en dat hetzelve veelal beschouwd rdt als verderfelijk voor de neringdoende stedelingen. Wes- lve de gevorderde betaling van dat gehaat patentregt, en wel den voet bij eene wet bepaald, welke algemeen wordt afge- rd, tot nog grooter ontevredenheid zal kunnen leiden, te er nog, daar men bij het ontwerp zelfs den kleinen patent- tige niet heeft uitgezonderd.

De Afdeeling zoude dus wel wenschen, dat, zoo het regt op patenten niet geheel uit de wet kan worden weggelaten, er allen gevalle de kleine patentpligtigen van werden uitgesloten.

De Afdeeling, vervolgens overgegaan zijnde tot de behandeling n het tweede middel, maakt geene zwarigheid zich voor de nneming er van te verklaren, behoudens echter, dat tegen t onbepaald in omloop houden van het te vervaardigen papier noodige voorzorgen wettelijk worden genomen en dat ook drukkelijk worde aangewezen, tot welke betalingen al en tot lke betalingen niet, het bedoeld papier zal kunnen worden oezigd.

De Afdeeling, zich tot het vorenstaande als algemeene beden- ngen bepalende, zal alsnu overgaan tot het mededeelen van re aanmerkingen op elk der onderscheidene artikelen van het twerp, om daarop in het algemeen te kunnen worden gelet, meer bepaaldelijk betrekkelijk het eerste voorgeslagen middel, geval, en in dat geval ook alléén, door de Hooge Regering het openen eener beleening niet konde worden besloten.

Art. 7.

Men verlangt meerder tusschenruimte voor de termijnen van aling, immers zoo zulks door de dringende behoeften niet rdt verboden.

Art. 8.

Men houdt bij deze als herhaald de vroeger gemaakte bedenking, bijzonder ten opzigte van de zoodanigen, die tot de schutterlijke of militaire dienst opgeroepen of vrijwillig uitgetrokken zijn.

Art. 9.

Men slaat voor, dit artikel te veranderen in den geest van art. 18 van de wet van 1815.

Art. 10.

Men vraagt, of door de bij dit artikel bepaalde *bijbetalingen* de hoofdsom van 17 millioen niet kan worden overschreden.

Art. 11.

Men stelt voor, achter de cijfertallen f 100, f 500 of f 1000 te laten volgen de woorden: *ter keuze van de houders van de recepissen.*

Art. 14.

Men vraagt, waarom de sprongen zoo groot bepaald zijn.

Art. 15.

Ten aanzien van de laatste alinea verlangt de Afdeeling duidelijke aanwijzing van de *andere vorderingen*, die hier bedoeld worden.

Indien daaronder ook de renten begrepen waren, zoude de Afdeeling daar niets tegen hebben, mits uitsluitend voor die, welke vervallen zullen in de maand Januarij eerstkomende, en niet verder.

Men vraagt, hoe de maatregel zal worden toegepast op ambtenaren die bij prelevement op derzelver ontvangsten zich zelven betalen.

Art. 16.

Men verlangt achter de woorden: *gewone belastingen* de inlassching van de woorden: *en opcenten.*

Art. 18.

De Afdeeling oordeelt, dat de vrijheid tot wederuitgifte van de schatkistbiljetten moet beperkt worden tot het jaar 1831 en dat, indien men dezelve wil verlengen, zulks ieder jaar bij eene wet behoort te worden bepaald.

Alle andere bedenkingen ter zijde gesteld, komt hier in aanmerking de hooge rente van zes ten honderd, aan dat papier toegekend, welke bij meer gunstige omstandigheden voor vermindering vatbaar zoude zijn.

Aldus dit proces-verbaal opgemaakt en geresumeerd.

BIJLEVELD, *Voorzitter.*

Vijfde Afdeeling.

ZITTING VAN 3 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig alle de leden.

Eenige leden der Afdeeling maken de algemeene aanmerking, dat deze wet, zooals dezelve wordt voorgesteld, niet genoegzaam gelijkelijk drukken zal op allen.

Dat dezelve daarenboven de betaling van klinkende gelden vordert, ook van diegenen, die door eenen zamenloop van omstandigheden, zoowel als uit den aard hunner bezittingen en inkomsten, geene genoegzame circulatie van penningen hebben, zoodat de wet, zooals dezelve hier is voorgesteld, ondoenlijk is in derzelver uitvoering en tot geene goede resultaten zal leiden. Een der leden geeft hieromtrent eene *Nota* over, bij dit proces-verbaal gevoegd, sub *litt. A.* Een ander lid zal mede zijne bedenkingen opgeven, die in sub *litt. B* zullen worden overgelegd.

Twee leden vinden deze aanmerking van zoo veel kracht, dat zij daarom alle verdere bedenkingen op de wet onnoodig vinden.

Nog wordt door een derde lid eene *Nota*, bijgevoegd onder *litt. C*, ingediend.

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Consideratiën der wet.

De Afdeeling verklaart zich bezwaard tot het toestemmen in eenigen financiëlen maatregel, indien zij niet genoegzame zekerheid heeft, dat de gelden, welke door denzelven zullen worden verkregen, tot volstrekt geene andere einden zullen worden gebezigd, dan die hier vermeld zijn. Dat verder alzoo ook geene zuidelijke ambtenaren langer uit dezelve zullen worden betaald, is de meening van genoegzaam alle de leden.

Art. 1.

De grondslag, hier voorgedragen, is juist degeen, die aan sommige leden dezer Sectie aanleiding heeft gegeven tot de algemeene aanmerking, hierboven gemaakt. Andere leden zijn er wel voor, om den aanslag, dien de inwoners in de leening dragen zullen, naar de evenredigheid, in welke zij de directe belastingen betalen, te regelen, maar oordeelen, dat in de wijze van toepassing van dit beginsel aan vele bezwaren kan worden te gemoet gekomen; ook vragen zij, of niet de maatstaf, hier in art. 3 aangenomen, de inwoners der groote steden meer dan de overige drukken zal, bijzonder ook uithoofde der nog bestaande bepalingen op de patenten.

Art. 2.

Twee leden verlangen eenen middelweg te vinden tusschen de tegenstrijdige gevoelens, hierboven reeds vermeld, door, met weglating der grondbelasting op de ongebouwde eigendommen, die op de gebouwde dubbel te berekenen en daarbij te voegen eene vermenigvuldigde berekening van het personeel tot men de vereischte som bereike. Hiertegen wordt opgemerkt, dat op die wijze de groote steden nog meer bezwaard worden. Evenwel meenen verscheidene leden, dat, daar het hier geene belastingwet, maar eene gedwongene geldleening, in evenredigheid van de belastingen opgelegd, geldt, en dat wel tegen eenen behoorlijken interest, de voorgedragen maatstaf wel kan worden aangenomen.

Art. 3.

Eenige leden vinden eenige onbillijkheid daarin, dat de hier voorgestelde verligting, wegens de geringe som van *alle* de aanslagen, ten gevolge zal hebben eene verzwaring van den last op *een* dier aanslagen.

Andere leden vinden zich in de onmogelijkheid, om te beoordeelen, of het voorstel goed is, en zouden daartoe eenige opgaven behoeven der contribuabelen, die in deze verschillende klassen vallen. Zij keuren evenwel hetzelve goed, voor zooverre het steunt op de algemeene gronden, in het begin dezer vergadering gelegd, willende zij altijd de geringere klassen hebben uitgesloten van de deelneming in dezen last.

Men vraagt ook, of niet een eenvoudiger middel en vooral eene betere wijze van uitvoering van het grondbegrip dezer wet zoude te vinden zijn, waardoor dan ook tevens de hulp, die deze leening moet aanbrengen, zoude worden bespoedigd en de moeijelijkheden, welke een lid in de artikelen 4 en 5 vindt, zouden worden weggenomen. Het daarstellen toch der kohieren geeft veel oponthoud, werk en kosten, en de restitutiën, in art. 5 vermeld, zijn eene bijzondere bepaling, welke, uit hoofde dat er hier van eene leening, niet van eene belasting *à fonds perdu* gehandeld wordt, mede tot veel werk en kosten onnoodig aanleiding geeft. Eene herziening der artikelen 4, 5 en 6 zoude dus wenschelijk zijn. Ook is de benaming van belastingschuldige in artikel 6 niet juist.

Art. 7.

Eenige leden merken aan, dat het te wenschen was, dat deze contributie, even als in 1815, werd gesteld op vijf termijnen; de eerste termijn op ultimo November zal toch welligt op vele plaatsen, volgens de voorgestelde wet, vervallen kort voor en misschien wel reeds na het ontvangen der aanslag-biljetten, waardoor de moeijelijkheden grootelijks zullen vermeerderen; het ware dan nog beter in het oog van sommigen, om twee termijnen te stellen, de een veertien dagen en de andere twee maanden na het ontvangen der aanslag-biljetten.

Art. 9.

Eenige leden verlangen, dat de duplicaten wel zullen worden afgegeven, indien de belanghebbende kan bewijzen zijn recep door buitengewoon toeval, zonder zijne schuld, te hebben verlore

Men vraagt verder, waarom deze recepissen niet liever in blan zullen worden afgegeven.

Artt. 10 en 11.

Eenige leden verlangen eenige inlichting, hoe de som hier 17 millioen zal kunnen worden gerekend.

Verder merkt de Afdeeling aan, dat de voorgestelde verwiss ling der recepissen de kleine contribuabelen geheel en al ove levert aan de knevelarijen der baatzucht, en wenschen daarom dat ook nu, even als bij vorige gelegenheid, den contribuabe de vrijheid zal worden gegeven om zijne belasting als het wa af te koopen door cessie der recepissen aan den lande, teg eenen te bepalen prijs.

Art. 12.

Deze bepaling herinnert van zelve aan eenen gelijksoortige maatregel ter voldoening eener vroegere oorlogsbelasting do het Syndicaat der Nederlanden, en doet alzoo de vraag ont staan, dat, tot bevordering van den tegenwoordigen financiële maatregel, eene administratie worde daargesteld, welke algemee vertrouwen inboezeme en alzoo die instellingen vervange, welk op den voet, waarop zij thans bestaan, geen crediet meer ge nieten. Zullen toch deze obligatiën gezocht worden, zal me daardoor de contribuabelen tegen groote verliezen waarborgen dan moet derzelver uitgifte en intrekking op eene wijze ge schieden, welke alle gegronde of ongegronde aanmerkinge kan doen vervallen.

Art. 13.

Op het voorstel van een der leden, geeft de Afdeeling hare wensch te kennen, dat dit en de volgende artikelen in een afzonderlijke wet daargesteld worden. Een lid uit ook de wensch, dat men de middelen mogt vinden, om de 29 mil lioen, welke men door deze wet zoekt te verkrijgen, doo eenen meer eenvoudigen en op de beide afdeelingen der we gelijkelijk werkenden maatregel magtig te worden.

Artt. 14 en 15.

Men vraagt, hoe met schatkist-biljetten van 100 of 500 gulde zal betaald worden de helft der tractementen, die f 225, f 25 of dergelijke gebroken sommen bedragen.

Art. 16.

De Sectie meent, dat, voor zooverre de tractementen ge noten worden door de militairen, die in active dienst zijn, de uitzondering goed, doch, voor zooverre de overige betreft, onnoodig is.

Zij houdt het bovendien daarvoor, dat, behalve de gemaakte uitzondering, alle betalingen van tractementen, verblijfkosten en dergelijke aan hooge ambtenaren en autoriteiten van den Staat zonder onderscheid voor de helft in het hier vermelde papier zullen geschieden.

Zij meent echter, dat, wat de vorderingen ten laste van het Rijk betreft, deze betaling niet zal kunnen plaats hebben ten opzigte der leverantiën en aannemingen, vóór de afkondiging dezer wet gedaan.

Ook merkt men aan, dat de aannemingen, welke met het vooruitzigt dezer betaling voor de helft in papier zullen geschieden, gevolgelijk ook zoo veel te hooger, en dus zeer in 's lands nadeel zullen worden gesteld.

Men vraagt wijders, of onder deze vorderingen ook begrepen zijn de met primo Januarij aanstaande vervallende interesten der werkelijke schuld, die f 1000 te boven gaan; en zoo ja, hoe dit beginsel toegepast zal kunnen worden op eene billijke en gelijkmatige wijze ten opzigte der bestaande en door diverse wetten en handelingen geautoriseerde administratie-kantoren. Betaalt men toch deze ook voor de helft in papier, dan benadeelt men zoo vele kleine schuldeischers als er zijn, die minder dan tachtig certificaten bezitten en alzoo geen duizend gulden te vorderen hebben; betaalt men daarentegen de administratie-kantoren ten volle in geld, als representerende zij zoo veel kleine kapitalisten als er certificaten in omloop zijn, dan handelt men onbillijk,

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

oor de particulieren, die boven de 80 certificaten bezitten, vrij laten, en daarentegen degenen, die eene gelijke som op het rootboek bezitten, voor de helft in papier te betalen.

Eindelijk is de vraag, of niet godshuizen, pieuse gestichten en ergelijke, door het ontvangen der interest-betaling voor de helft papier, in groote moeijelijkheden zouden worden gewikkeld.

Art. 18.

De Sectie, uitgenomen een lid, stemt toe in deze daarstelling an twaalf millioen aan biljetten, doch verklaart zich tegen e vernieuwing, immers zoo algemeen als dezelve hier is oorgedragen.

Art. 19.

Naar de meening der leden, die, zoonals op artikel 13 gezegd , eene splitsing der wet verlangen, zoude dit artikel in de eide wetten moeten worden herhaald.

van Reenen, *Voorzitter.*

Nota A.

Als hoofdbeginsel aannemende, dat niet wel eenige andere maatregel ter bestrijding der behoefte van de schatkist kan worden angenomen dan eene gedwongene leening, in welke zooveel mogelijk door de eenigzins meer gegoede inwoners van het Rijk orde deelgenomen, vind ik ook in het algemeen den voorgestelden maatregel aannemelijk, maar ik twijfel, of de wijze, waarop dezelve werken moet, en deszels uitvoering niet aan vele zwarigheden nderhevig is en aanleiding geeft tot menigerlei wezenlijke bewaren, welke ook door verschillende leden der Afdeelingen zijn emaakt. Een der voornaamste is de moeijelijkheid, welke er in ele plaatsen zal bestaan, om de noodige kontanten te vinden; ierbij komen de moeijelijkheid, de omslag en de kosten, welke et opmaken der kohieren, volgens art. 4, zal na zich slepen, n het minder wenschelijke, dat er in gelegen is, dat de geheele om, door ieder in de directe belastingen gedragen wordende, op én kohier en één aanslag worde vermeld; eindelijk ook wordt e omslag der handelingen, in artt. 5 en 6 vermeld, een bezwaar egen de voorgedragene wijze van toepassing van het beginsel.

De vraag is dan voornamelijk (want om alle zwarigheden, die egen de wet bestaan, in het breede te vermelden, is onnoodig) le vraag, zeg ik, is deze: hoe kan men het doel op eene eenoudige en zekere wijze bereiken?

Het doel moet zijn, om de meest gegoede ingezetenen, en wel ozonderheid hen, die zich het gemakkelijkst kontante penningen kunnen verschaffen, ook het meest te doen deelnemen in de egenwoordige gedwongene geldleening.

Hieromtrent ben ik het ten volle eens, dat de beste maatstaf s de personele belasting alleen; want neemt men deze aan, dan s de proportie van hetgeen de inwoners dezes Rijks dragen, juist in evenredigheid met het meeste en grootste gemak om zich kontante penningen aan te schaffen; neemt men toch die evenredigheid aan, dan worden de inwoners der gewesten, die het meest disponibele kapitalen hebben, in evenredigheid juist zoo veel hooger aangeslagen in de nieuwe leening, terwijl volgens den voorgestelden regel Friesland na Noord-Holland wordt aangeslagen en veel hooger dan Zuid-Holland, Utrecht en Zeeland, in welke drie provinciën, na Noord-Holland, de meeste kontanten ongetwijfeld worden gevonden. Omtrent de overige blijft de verhouding nagenoeg dezelfde.

Op deze wijze ontwijkt men daarenboven vele der geopperde bezwaren en in de overige kan verder worden voorzien op de volgende wijze.

Men verpligte ieder, die in dezen maatregel deel moet nemen, om naar evenredigheid zijner belasting in ronde somme van honderd gulden zijn bedrag te fourneren. Hiertoe is het niet noodig, nieuwe kohieren te formeren; de ontvangers kunnen waarschuwingen rond zenden. Bij de betaling van den tweeden termijn kan de recepis worden afgegeven; die repissen moeten zijn gesteld in blanco en voorzien van zoo veel kwitantiën als dezelve honderden gulden bedragen, welke kwitantiën moeten kunnen afgesneden worden van de recepis, ten einde ze afzonderlijk zouden kunnen worden verhandeld. Bij de betaling der personele belasting voor 1831, welke in Januarij, ten minste voor een maand, zal moeten geschieden, zal de belastingschuldige tevens aan den ontvanger moeten overgeven zoo veel stuks van de bovengemelde kwitantiën, als noodig zijn ten bewijze, dat hij aan de voorschriften der tegenwoordige wet heeft voldaan.

Indien de zaak op deze wijze wordt ingerigt, zal men op het einde van December alle de recepissen, die niet zijn voldaan of afgehaald, te gelde kunnen maken, en degenen, die de noodige kontanten missen om de geheele som te fourneren, zullen de bovengemelde kwitantiën kunnen koopen, om met dezelve zich van hunne verpligtingen te kwijten.

Indien men eenen dergelijken maatregel mogt aannemen, is er niets, dat verhindert, om, hetzij den grondslag der directe belastingen, hetzij dien van het personeel alleen aannemende, bij vermenigvuldiging derzelve, de noodige sommen te verkrijgen, en hij, die bijv. f 100 moet nemen, zal presumtivelijk niet meer dan 20 gulden behoeven te betalen, en dit zelfs niet eens op het oogenblik, maar óf in December óf in Januarij, wanneer hij zijn oogst zal hebben kunnen te gelde maken of zijne interesten zal hebben ontvangen.

Ten opzigte van het tweede deel der wet, beginnende met art. 13, zijn er zoo vele bezwaren, dat, tenzij de schikkingen, bij art. 19 bedoeld, hierin mogten voorzien, de zaak van de nadeeligste gevolgen voor 's lands crediet zal zijn; zoo lang dus de maatregelen, hier bedoeld, niet zijn daargesteld, kan ik dat gedeelte der wet niet aannemen.

van Reenen.

Nota B.

Wanneer de Regering *boven* de gewone belastingen *geld* noodig heeft, behoort zij dit op te nemen bij die klassen van vermogende ingezetenen, die het hebben, niet bij die, welke het *niet* hebben.

Bij den stilstand van velerlei soort van handel, nering en industrie is het *patentregt* een zeer feilbaar middel, om den vermogende te kennen, en het heffen van eene belasting op de patentpligtigen, onder den titel van leening, een middel, om aan de industrie een gedeelte van hare voedingsmiddelen of kapitalen te onttrekken.

Bij den achteruitgang van den landbouwenden stand is de *verponding* een *stellig feilend* middel om den vermogenden man te kennen, tenzij men vergunne de schulden af te trekken, waarmede hij zich bezwaard heeft, om den grond aan te koopen, dien te meubileeren, dien in staat van vruchtbaarheid te stellen of te houden, en zich zelven nu gedurende twee jaren te onderhouden, waarin de grond *niet* heeft gerendeerd wat noodig was tot dekking zijner lasten en bezwaren.

Buitendien zijn de industriëlen en landbouwers slechts twee klassen van ingezetenen. Met welk regt zal men die belasten en vrijlaten de derde klasse, die der renteniers, zij die de kapitalen tot die industrie of op die landen geschoten hebben?

Door het personeel worden zij getroffen! Ja, maar daardoor worden *bovendien* de industriëlen en landbouwers ook getroffen.

Zoo men dan één eenigen en gelijk werkenden maatstaf wil hebben voor *alle* klassen der maatschappij en waarin *alle* die klassen evenredig dragen, neem dan bij uitsluiting het personeel tot maatstaf, want die belasting is de regelmaat, de uitdrukking der verhouding tusschen de fortuinen der ingezetenen, geconstateerd door den uiterlijken staat of trein, welken zij voeren.

De voorgedragene wet heeft niet alleen de fout van *niet allen* te treffen, die geld kunnen schieten, van die *niet allen* te treffen in eene billijke evenredigheid, maar ook van ingezetenen te treffen, die niet vermogend genoeg zijn om in deze leening begrepen te kunnen worden.

Deze leening volgens het concept drukt ook op den geheelen middelstand en de mindere klassen.

Dit is hoogst onstaatkundig, en bij de zware gewone lasten, waaronder die standen reeds gedrukt gaan, bij den stilstand hunner ressources beschouw ik deze heillooze wet als een fakkel om de noordelijke provinciën in den brand te steken, die alleen aan den Koning kan aangeraden zijn door raadslieden, die den geldeloozen stand der land-provinciën en van den landbouwenden stand niet kennen.

Zonder dus van de aanslagen van het personeel af allen, die tot de *minvermogenden* en *minstvermogenden van den middenstand* behooren, en tracht alleen te treffen de meer vermogenden. Zij zijn het, die het meest dadelijk belang hebben bij het behoud van den staat van zaken, van rust en vrede, van hunne bezittingen.

Zij zijn het, die nog kapitalen hebben, zoo die er zijn; leg aan hen op de verpligting *tot dadelijke hulp* dezer leening, en aan de natie die, om er de renten en langzamerhand aflossingen

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

van te betalen, en zoo wordt het Vaderland gewis gered en de rust onzer provinciën niet in de waagschaal gesteld.

Om evenwel de benoodigde som op deze wijze te vinden, spreekt het van zelve, dat de aanslag in het personeel slechts eene basis is, die door vermenigvuldiging alleen kan leiden tot het doel; dat dus de administratie opgeve de som des aanslags, en die moet bij haar bekend zijn of kan dit spoedig worden gedaan, welke de scheidslijn uitmaakt in iedere provincie tusschen de vermogenden en de *minstvermogenden uit den middelstand*; ik stel die bijv. te wezen in de kleinste gemeenten tot 10,000 zielen f 15, in de grootere f 20, f 30, f 40 en f 50.

Dat dan de wet opleggen de verpligtiging tot leening aan een ieder, die deze sommen of meer in 1830 heeft betaald in het personeel, volgens een progressief tarief, waarin bij voorbeeld de laagste klasse, die men zoude willen doen betalen, het enkel bedrag van derzelver aanslag behoorde te leenen, de tweede klasse het dubbel en zoo vervolgens, zoodat de hoogste klasse of hij, die door den staat of trein, dien hij voert, het hoogst in de personele belasting is aangeslagen (en dus algemeen de rijke man) deszelfs aanslag of leening ook het meest verdubbeld zoude moeten opbrengen.

Stel nu het geheele bedrag van de belasting op het personeel in de noordelijke provinciën op	f 5,220,772.58
Trek daar af *plus minus* voor de kleine contribuabelen, welke niet moeten opbrengen en beneden de f 15, f 20, f 30, f 40 en f 50 betalen	1,220,772 58
Rest . . .	f 4,000,000.00

Wanneer men nu door elkander den aanslag van ieder slechts vijf malen vermenigvuldigt, dan zal men eene leening verkrijgen van 20 millioen en dus nog 3 millioen meer dan nu volgens de conceptwet.

Men zal hierdoor allen, die *kunnen*, zooveel mogelijk naar eene evenredige basis doen opbrengen; men zal met veel minder contribuabelen uit de mindere klassen in aanraking komen, en men zal vermijden de enorme onevenredige basis, die de voorgestelde concept-wet aanbiedt, door de patentpligtigen en landbezitters *twee malen* te treffen, terwijl hij, die zijn kapitaal in portefeuille heeft, slechts *eens* wegens zijn personeel zal betalen, en deze is toch uit den aard van de zaak het meest geschikt, om, als hij het geld niet heeft door beleening, hetzelve te verkrijgen, terwijl de grondbezitter het niet anders dan door een kostbaar hypotheek kan verkrijgen en, als hij er reeds schulden op heeft, in het geheel niet; — in welke onmogelijkheid de industrieel nog in hoogere mate verkeert: een schoenmaker toch kan de laarzen, een kleêrmaker den rok niet beleenen, welke zij voor anderen gemaakt hebben, en deze mogen in Amsterdam zijn uitgezonderd, in kleiner plaatsen zijn zij dit niet.

Nota C.

De onderscheidene bedenkingen, welke tegen het ontwerp van wet tot eene betaling bij wijze van leening in evenredigheid der directe belastingen in onze Afdeeling zijn ingebragt, zijn hoofdzakelijk onder drie hoofden te brengen. Vooreerst, dat men niet overtuigd is, dat men het voorgestelde doel niet, ten minste gedeeltelijk, door eene vrijwillige leening zoude kunnen bereiken. Ten tweede, dat de grondlasten en de patenten toch grondslagen van belasting zijn, waarvan de belastingschuldigen in dit oogenblik zoo veel hebben geleden, dat men niet zonder gevaar van tegenkanting van hen zoude kunnen vergen, dat zij binnen drie maanden een bedrag, gelijk aan hunnen aanslag in die middelen, bij elkander zouden brengen. Eindelijk, heeft de creatie van rentegevend papiermunt, onder den naam van schatkistbiljetten, grooten tegenstand ontmoet op gronden, door alle staathuishoudkundigen genoegzaam erkend en voornamelijk in het betoog van den toenmaligen Minister van Financiën bij gelegenheid der toelichtende memorie voor de leening ten behoeve onzer Oost-Indische bezittingen bijgebragt.

De ondergeteekende, ofschoon erkennende, dat vele dezer bezwaren hem gegrond voorkomen, is evenwel zoo overtuigd van de noodzakelijkheid van eenen spoedig werkenden maatregel, om in de nooddruft der schatkist te voorzien, dat hij, om alle tegenkanting zooveel mogelijk weg te nemen, op de gedachte gekomen is, alle middelen, door de onderscheidene meeningen voorgedragen, te vereenigen en voor te stellen op drie onderscheidene wijzen de leening van 30 milioen, welke men schijnt noodig te hebben, tot stand te brengen. Namelijk, vooreerst eene vrijwillige leening van 10 millioen op de waarden, welke tot onderpand van de mislukte negotiatie van 20 millioen hadden moeten dienen en die bij aanneming door bankiershuizen tegen 6 percent (renten der in beleening aangeboden waarden) door de hoogst ingeschrevenen ondernomen zouden worden. Deze wijze van leening, welke elders alom met goed gevolg is gebezigd, zoude op zulk een groot onderpand waarschijnlijk op billijke voorwaarden getroffen kunnen worden en aan weinig verlies onderhevig zijn, hoogstens vier of vijf percent.

Men make hier de tegenwerping niet, dat er zoo weinig genegenheid getoond is geworden deel in de leening van f 20,000,000 te nemen. In deze konde alleen uit vaderlandsliefde dat genomen worden, dewijl het kapitaal voor geene rijzing vatbaar was, als moetende binnen twee jaar afgelost worden zonder premie; terwijl de renten een half percent lager waren dan die welke men van de oude landseffecten, en wel van de inschrijvingen werkelijke schuld, trok. Hier, daarentegen, zoude de interest gelijk, het onderpand dubbel en de winst van den ondernemer eene premie van vier à vijf percent zijn. Op deze wijze de eerste termijn voor de maand November gevonden zijnde, zoude men, volgens mijn inzien, de twee volgende termijnen, elk van 10 millioen, in de maanden December en Januarij op de volgende wijze door eene geforceerde negotiatie van 10 millioen en eene uitgifte van schatkist-biljetten van gelijke sommen van 10 millioen in twee termijnen, elke maand de helft te fourneren en uit te geven, kunnen vinden, deze laatsten in dier voege als in het ontwerp van wet is voorgedragen, met dat onderscheid alleen, dat zij slechts van maand tot maand een half percent interest zouden doen en in den loop van het jaar 1831 geheel afgelost moesten worden, waartoe gelegenheid zoude zijn, door dezelve in alle belastingen als contante waarde aan te nemen. Voorts zoude dezelve alleenlijk uitgegeven worden ter betaling van tractementen en pensioenen, de militaire daaronder begrepen, voor zooverre zij niet in activiteit zijn, maar geenszins voor leverantiën of aannemingen, tenzij met goedvinden der partijen. Eindelijk zoude zij op dezelfde wijze, zoo de geïnteresseerden het verkozen, ook aan de houders van inschrijvingen in het grootboek der werkelijke schuld in betaling der renten van 1 Januarij 1831 kunnen worden gegeven. Eindelijk, ten derde, zoude eene geforceerde leening van 10 millioen worden daargesteld, in twee termijnen te voldoen, namelijk op 1 December en 1 Januarij, waarin zouden moeten deel nemen alle de belastingschuldigen in de directe belastingen en alle houders van inscriptie in het grootboek op de volgende evenredigheid:

Voor het personeel.

Ieder, die, volgens het tarief der bevolking, in het voorgestelde ontwerp van wet betaalde f 6, enz., vrij.

Van f 6 tot f 50, de naaste ronde som met 5 telkens op te slaan onder het verschuldigde in deze belasting.

Van f 50 tot f 100, de naaste ronde som onder het bedrag vermeerderd met een tiende.

Van f 100 tot f 200, de naaste ronde som als voren, vermeerderd met een vijfde.

Van f 200 tot f 400, als voren, vermeerderd met de helft.

Van f 400 tot f 1000 of daarboven, het dubbel bedrag.

Voor de patenten.

Alle patenten in de gemeenten onder de 50,000 zielen, van vier gulden en de daarmede corresponderende, naarmate der bevolking, vrij.

De andere ieder voor het bedrag der patenten.

De patenten voor bankiers en zeehandelaren voor het dubbel patent.

De grondlasten.

Een ieder voor de helft zijner grondlasten, zoowel voor gebouwde als ongebouwde eigendommen.

Inschrijving op het grootboek.

Een ieder voor het montant van 6 maanden rente. Hiervoor zullen worden aangenomen de vervallene coupons van administratie-kantoren, verschenen 1 Januarij 1831, alsmede assignatiën op het grootboek voor het bedrag der op 1 Januarij op elks inschrijving verschenen renten.

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Op deze wijze zullen de houders van inschrijvingen in de ad-nistratie-kantoren vooruitbetaling der renten genieten, waarvan t bedrag geheel in recepissen zal geconverteerd worden, en dus llen zij een escompte van 5½ pct. genieten; terwijl de schat-t van de rentebetaling in kontanten ontheven zal wezen.

Want dit zal alleenlijk loopen over de posten, aan vreemde-gen behoorende en als zoodanig in het grootboek bekend; wijl men aan Belgen de rentebetaling schuldig kan blijven aan de eventuele liquidatie.

De administratie-kantoren kunnen fourneren door hunne eigene upons en de recepissen splitsen in zoo vele sommen van f 12,50, 5,25 en f 1,25, als zij certificaten hebben uitgegeven en aan uders van deze, tegen vertooning van het certificaat, overhan-gen.

Even als kohieren van lateren termijn, zouden door het groot-ek biljetten van inschrijving aan alle houders kunnen worden gezonden met het bedrag, waarvoor zij bij het grootboek be-nd staan.

Recapitulatie.

Eene vrijwillige leening op aanwezige waarden, ten beloope a 10 millioen à 6 pct.			f 9,500,000
Uitgifte van schatkist-biljetten, alleen aan ambte-ren en pensioenen boven f 1000			3,000,000
NB. De combinatiën van t *personeel* zoodanig te gelen, dat de vrijstellin-n vergoed worden door hooger aangeslagenen.	Personeel .	f 5,200,000	
De *patenten* vrijlaten, in overre daarvoor maar 1 llioen wordt opgebragt.	Patenten. .	1,000,000	
De *grondlasten* bedragen de 9 millioen in het orden, dan wordt hier or non-valeur ½ millioen ggelaten.	Grondlasten	4,000,000	
			10,000,000
Bijdrage door de houders van werkelijke schuld			7,300,000
			f 30,000,000

De jaarlijksche som voor rentebetaling op het budget van 1829 geweest 19 millioen, dus de helft moest zijn f 8,500,000, daar dus voor vreemde rekening nog overgelaten f 1,200,000. De nmerking, dat niet alle menschen gebruik zullen willen maken n de vooruitbetaling in recepissen, beantwoord ik met te doen merken, dat deze in contanten zullen fourneren en dus in ntanten zullen kunnen worden uitbetaald, zonder te gewagen an degenen, die schatkist-biljetten zullen begeeren, welke pct. hooger interest geven en binnen het jaar aflosbaar zijn. Deze gedachten, als eene bijdrage van hetgeen zoude kunnen daan worden, aanbiedende, laat ik dezelve aan de overdenking an de Afdeeling over.

CORVER HOOFT.

Zesde Afdeeling.

ZITTING VAN 4 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van Boelens, Lycklama à Nyeholt, Clifford, van Nagell tot Ampsen, Hinlópen, Frets, *Voorzitter*, van Foreest, *Onder-Voorzitter*.

Na voorlezing van het ontwerp en van de memorie van toe-lichting wordt door de Afdeeling begrepen, dat de algemeene anmerkingen, die men op het ontwerp zoude mogen hebben, llen worden opgenomen, nadat men eerst de artikelen afzon-rlijk zal hebben onderzocht.

Omtrent de motiven, die de wet voorafgaan, valt bij eenige leden denking, wat aldaar door de *geopende* credieten verstaan wordt. Een lid wilde aldaar, behalve van de voldoening der renten van de nationale schuld op den 1sten Januarij 1831, ook melding gemaakt hebben van eene gelijktijdige betaling van verschenen lijfrenten.

Men vraagt ook, welke een meer algemeen werkende maatregel zoude zijn, die den voorgestelden zoude moeten vervangen.

Art. 1.

Door drie leden wordt aangemerkt, dat het niet alleen on-evenredig, maar ook onuitvoerlijk is, gelijkelijk alle de directe belastingen tot grondslag der gedwongen leening te maken. Men acht het, vooral in de tegenwoordige omstandigheden, onmogelijk, om van alle de grondbezitters, buiten de vrijstel-ling van art. 3, het voorschot te bekomen. Men meent, dat de nijverheid te veel kwijnt, om met het bedoelde voorschot te kunnen worden belast. Dat voorschot zoude dubbel drukkend zijn, omdat landeigenaars tevens in sommige gevallen patentpligtig worden gemaakt en daarbij nog in het personeel zijn aangeslagen.

Overigens wordt op de redactie aangemerkt, dat achter de woorden: » onevenredigheid van hetgeen " moet volgen: »*waar-voor* een ieder in de directe belastingen is aangeslagen."

Art. 2.

Op dit artikel wordt door dezelfde leden dezelfde aanmerking gemaakt. Men vindt daarenboven de onevenredigheid alhier nog grooter door de bijvoeging van opcenten, bijzonderlijk met opzigt tot de grondlasten, welke in provinciën en steden, alleen voor plaatselijk belang, aanmerkelijk verschillen. Ook andere leden wilden daarom de opcenten liefst niet mede gerekend hebben. Een lid wilde zelfs het personeel tot op zekere hoogte verdubbeld en daarvoor de berekening naar de grondlasten aanmerkelijk verminderd hebben.

Overigens wordt op de redactie hetzelfde aangemerkt als op die van het eerste artikel.

Art. 3.

Een lid oppert de vraag, of de woorden aldaar »*gezamenlijk genomen*" de vrijstelling niet uitsluiten, wanneer iemand slechts in de eene of andere belasting en niet in alle was aangeslagen.

De drie leden, welke de hiervoren gemelde aanmerkingen op het *eerste* en *tweede* artikel gemaakt hebben, wilden dientenge-volge eenen geheel anderen maatstaf van vrijstelling en van verhooging hebben aangenomen.

Zij meenen, dat eene afzonderlijke en daarbij eene veel grootere vrijstelling voor den aanslag in de grondbelasting en voor die op de patenten noodig zoude zijn om de wet uitvoerlijk te maken. Zoo het tekort, daaruit te ontstaan, niet anders kan worden ge-vonden, meenen zij, dat daartoe eene meerdere verhooging van het personeel zoude kunnen dienen.

De andere leden, hoezeer niet geheel in het voorgaand ge-voelen deelende, zouden evenwel gaarne het tarief van vrijstelling voor elk der grondslagen, althans voor dien der grondbelasting, gesplitst en daarbij verhoogd zien.

Eenige leden vinden het tarief van verhooging met inbegrip van opcenten onevenredig, omdat daardoor in meer bevolkte steden, waarin de opcenten minder zijn, geene verhooging zal plaats hebben en daarentegen anderen, zelfs in minder bevolkte steden, alwaar de opcenten meerder zijn, met die verhooging zullen worden bezwaard.

Art. 5.

Door eenige leden wordt bedenking gemaakt, of de mogelijke wederintrekking van afgegeven recepissen den verkoop daarvan niet zal behoeven.

Een lid wilde voor dit artikel liever de redactie aannemen van art. 21 der wet van 11 November 1815. Een ander wilde voor *wederintrekking* het woord *afschrijving* gebezigd hebben.

ZITTING VAN 5 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, dezelfde heeren.

Art. 17.

Door de Afdeeling wordt in bedenking gegeven, of de ter-

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

mijnen van betaling niet meerder zouden kunnen gesplitst en tot langere in het volgende jaar zouden kunnen uitgestrekt worden, op den voet als in art. 16 van de wet van 1815. Bij de overtuiging wegens 's lands behoefte wil de Afdeeling evenwel gedacht hebben aan het bezwaar, waarin zich vele ingezetenen bevinden door de bevolen aanzuivering van lasten over 1830, door betalen van polderlasten op het einde van dat jaar en door andere ongelegenheden, die vooral den landbouw betreffen.

De Afdeeling vraagt, of dan ook niet, evenals in 1815 voor het volgend jaar werd bepaald, de belastingen in 1831 in negen termijnen zouden kunnen worden voldaan, in te gaan na afloop dezer onderwerpelijke leening.

Verder wordt door de Afdeeling gevraagd, waarom ook niet een afkoop, geëvenredigd aan eene mogelijke waarde van de uit te geven recepissen en obligatiën, zoude kunnen worden opengesteld, even zooals zulks bij art. 17 van de wet van 1815 was opengelaten. De Afdeeling doet die vraag vooral met opzigt tot de mindere klasse der belastingschuldigen, als welke nu gevaar loopen om in handen van woekeraars te vallen en aanmerkelijk te worden bezwaard, zonder voordeel voor de openbare schatkist.

Eindelijk vraagt de Afdeeling, waarvoor eene bepaling als die in art. 12 van de wet van 1815 is weggelaten, terwijl toch nog wel dezelve in sommige onzer provinciën toepassing zal hebben.

Art. 9.

Aangemerkt wordt, dat het *stellen op naam* niet wel kan worden toegepast op papier *aan toonder*.

Indien het volstrekt noodig is van *den naam* op het papier *melding* te maken, zoude de Afdeeling aan de redactie, zooals die van art. 18 der wet van 1815, de voorkeur geven.

Art. 10.

Bij dit artikel wordt gevraagd, waarom de interesten eerst berekend worden van 1 April 1831, terwijl toch de fournissementen vroeger geschieden. Drie leden wilden de interesten, evenals die der schatkistbiljetten, op *zes* pct. gebragt hebben, ten einde de waarde van het uit te geven papier te verhoogen en den leeners, die verpligt zijn te verkoopen, minder schade te doen lijden.

Art. 11.

Aangemerkt wordt, dat bij meerdere vrijstelling, zooals die door de Afdeeling verlangd wordt, het kapitaal der uit te geven obligatiën kleiner zoude worden. Omtrent de interesten gedraagt men zich tot de aanmerking op het voorgaande artikel.

Art. 13.

Men vraagt, waarom de interesten van het daarbij genoemd papier, te weten schatkistbiljetten, tot *zes* pct. zijn gebragt en niet tot *vijf*, zooals voor het vroeger genoemd papier, te weten voor de obligatiën, is voorgesteld.

Een lid is zelfs van begrip, dat men bij eene te bepalen aflossing geene interesten zoude behoeven uit te loven.

Art. 14.

Wordt gevraagd, of eene verdeeling in kleinere en meerdere sommen tot aan f 1000 de gangbaarheid van de voorgestelde schatkistbiljetten niet zoude bevorderen.

Een lid vindt geene reden om die interesten zoo veel vroeger te doen ingaan als de uitgifte zal plaats hebben.

Art. 15.

Op het tweede gedeelte van dit artikel wordt aangemerkt, dat meer bepaald de vorderingen behoorden uitgedrukt te worden, die met de voorgestelde schatkistbiljetten zouden worden betaald.

De Afdeeling meent, dat daarvan altoos de interesten van de nationale schuld en lijfrenten behoorden uitgesloten te zijn.

De Afdeeling meent ook, dat leverantiën of verbindtenissen, vroeger aangegaan, onder deze soort van betaling niet kunnen worden begrepen, zonder aan het crediet een nieuw nadeel toe te brengen en tevens het Rijk aan grootere bezwaren in het aangaan van verbindtenissen voor het vervolg bloot te stellen.

Men vraagt ook, of niet kleinere vorderingen, tot zekere bepaalde som toe, van den voorgestelden weg van voldoening behoorden uitgesloten te worden.

Art. 17.

Twee leden vragen, of niet wegens de aanzuivering der interesten eenige meerdere bepaling in deze wet zoude kunnen verlangd worden.

Art. 19.

De Afdeeling heeft gevraagd, of niet reeds bij deze wet eenige bepaling voor eene aanstaande intrekking der voorgestelde schatkistbiljetten behoorde gemaakt te worden.

Zij meent ook, dat de redactie op het einde van dit artikel zoude moeten veranderd worden, omdat in een vroeger artikel (12) voor de uiterlijke intrekking der obligatiën bepalingen voorkomen en dezelve alzoo in dit laatste artikel niet geheel in het onzekere worde gesteld.

Nadat in voege als boven de artikelen van het ontwerp van wet afzonderlijk waren onderzocht, is door de Afdeeling nog meer in het algemeen aangemerkt, dat, hoezeer ook afkeerig van het invoeren van papier, dat niet alleen voor uitgifte en betaling, maar ook voor wederuitgifte vatbaar zal zijn en hetwelk dus veel gelijkenis met papieren munt hebben zal, zij evenwel nog, wanneer het toch niet anders kan en wanneer het openbaar crediet de waarde van zulk papier in stand zoude mogen houden, de som van *twaalf millioen*, waarop het is begroot, vermeerderd zoude willen zien, om daardoor de gedwongen leening, die op *zeventien millioen* is begroot, te kunnen verminderen.

Zij blijft toch vreezen, dat zonder eenige modificatie, als welke door haar wordt verlangd, de gedwongene leening in hare uitvoering de grootste bezwaren zal ondervinden. Nog liever had de Afdeeling gezien, dat men bij de mislukking der geopende vrijwillige negotiatie niet in eens alle hoop had opgegeven om op die wijze geld te krijgen, althans voor een gedeelte der behoeften, die aanwezig zijn, en hierdoor welligt, met bijvoeging van eene gedwongene leening, in den dringendsten nood had kunnen worden voorzien, zonder tot het uiterste redmiddel als dat van de voorgestelde schatkistbiljetten toevlugt te nemen. De Afdeeling evenwel, overtuigd zijnde van den nood en, voor zooverre, geheel met de Regering instemmende, heeft door hare bijzondere en algemeene aanmerkingen niet anders bedoeld dan medewerking en is alleen geleid door het verlangen om de zwaarte der behoeften zoo min mogelijk drukkend èn voor de belastingschuldigen èn in het vervolg voor 's Rijks schatkist te maken.

Frets, *Voorzitter.*

Zevende Afdeeling.

ZITTING VAN 4 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Junius van Hemert, Lemker, van Welderen Rengers, van Asch van Wijck, de Jonge van Campens Nieuwland, van Nes, Beelaerts van Blokland, *Onder-Voorzitter*, en Tammo Sypkens, *Voorzitter*.

Na voorlezing en onderzoek van het ontwerp van wet met de daartoe betrekkelijke memorie van toelichting, is eerst de raadpleging geopend over de aannemelijkheid der beginselen in het algemeen, waarop het ontwerp gegrond is.

Zes leden hebben verklaard, zich vooralsnog met de voordragt, zooals die gedaan is, niet te kunnen vereenigen. Twee leden daarentegen hebben daarin, behoudens aanmerkingen van minder gewigt, geene zwarigheid gevonden en meenden dat het ontwerp, zooals het ligt, in zijn geheel aannemelijk scheen.

Alle leden der Sectie hebben de noodzakelijkheid erkend tot het nemen van eenen beslissenden maatregel, ten einde de schatkist in staat te stellen om te voorzien in de behoeften.

Zij trekken niet in twijfel, of hiervan zal het behoud van het vaderland in de omstandigheden, waarin hetzelve geplaatst is, afhangen. De leden echter, welke zwarigheid maken zich dadelijk voor de aanneming van het ontwerp te verklaren, oordeelen echter, hoe bereidvaardig ook om zich in den nood des vaderlands opofferingen te getroosten van eigene geliefkoosde denk-

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbilletten.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

beelden, dat echter elk ontwerp uit dien hoofde niet aannemelijk moet worden geacht, maar verpligt te zijn aan de Regering hunne bedenkingen en bezwaren deswege mede te deelen.

Deze bedenkingen, ofschoon niet door alle deze leden in dier voege voorgebragt en geopperd of voor gegrond erkend, komen hoofdzakelijk hierop neder:

1°. Dat men niet is ingelicht omtrent de oorzaken en redenen van de mislukking der aangebodene negotiatie van twintig millioen, welke men eerder meent te mogen vooronderstellen geenen voortgang gehad te hebben uit gebrek aan crediet en niet uit gebrek aan geld, en toegeschreven scheen te moeten worden aan het niet voldoen van aangegane verbindtenissen, zoodat het doelmatig scheen eerder op middelen bedacht te hebben moeten zijn tot herstel van dat crediet; hierdoor, werd geoordeeld, zoude eene vrijwillige negotiatie gemakkelijker zijn tot stand gebragt, terwijl men geene reden weet, waarom niet aangenomen zijn de drie en een half millioen, welke daarop zijn ingeschreven en welke altijd toch tot korting der som bij geforceerde leening hadden kunnen strekken en dien maatregel minder doen drukken. Omtrent dit een en ander wenschten de leden, welke dezen maatregel in het midden gebragt hebben, door de Regering te zijn ingelicht. Daartegen is echter door anderen opgemerkt, dat naar hunne meening die negotiatie alleen mislukt was door gebrek aan geld; dat dezelve was eene operatie van het Gouvernement en overigens genoegzaam gegarandeerd, en dat de drie en een half millioen niet konden worden aangenomen, omdat de deelneming op voorwaarde van volle inschrijving genomen was; het was hier meer zaak de Regering te helpen met geld dan met het doen van moeijelijke vragen.

2°. Sommige leden hebben verlangd, dat het voorgedragen ontwerp in twee afzonderlijke wetten had moeten zijn gesplitst, opdat niet het onaannemelijke uit nood behoorde te worden aangenomen. De bepaling omtrent de uitgifte van schatkist-biljetten was afzonderlijk van de uitgifte der obligatiën in de bepalingen opzigtelijk de gedwongene leening. Deze aanmerking heeft echter bij anderen tegenstand ontmoet, die dezelve als ongegrond hebben afgewezen, oordeelende, dat beide die onderwerpen te zamen stonden in een onafscheidbaar verband, met het eenig oogmerk: stijving van 's lands schatkist.

3°. Vijf leden oordeelen de leening, zooals die is voorgesteld, onuitvoerlijk ten aanzien der kleine landbezitters, vooral die, tevens gebruikers zijnde, in de grondlasten zijn aangeslagen. Dat er niets onbillijks in is, de groote landeigenaren te treffen, omdat verondersteld mag worden deze òf geld, òf crediet genoeg hebben, om de benoodigde sommen voor te schieten, en voor welke de aangeslagene leening niet als eene wezenlijke belasting kan worden beschouwd, maar zij is drukkend en dreigend met ondergang ten aanzien van kleine landbezitters, vooral in sommige streken, waarin drie oogsten achtereen hoogstnadeelig zijn uitgevallen, en dit bezwaar is zooveel te grooter in die gewesten, alwaar de grondlasten door een lid geacht worden reeds op zich zelve overdreven te zijn; terwijl door het inbegrip der opcenten in de berekening de ongelijkheid van den last zoo veel te meer in het oog valt.

Bij welke bedenkingen door eenige leden nog de aanmerking gemaakt is, dat de uitvoering van dezen maatregel met regtsdwang gevaarlijk zoude kunnen worden èn voor de openbare rust in sommige oorden, èn in het algemeen nadeelig voor den goeden geest der natie.

Deze aanmerking van bezwaar en onuitvoerlijkheid trof ook de lagere klasse van patentpligtigen.

Om alle deze redenen scheen het verkieslijker de kleine landeigenaars zoo niet geheel vrij te stellen, immers op de helft te verminderen, het personeel als beteren maatstaf van betrekkelijk vermogen te verhoogen, trapswijze en in de hoogste klasse een of twee maal des noods te verdubbelen. Anderen meenden, dat een onderscheid moest gemaakt worden tusschen gebouwde en ongebouwde eigendommen, oordeelende, dat men op de eerstgenoemde de helft en op de laatstgenoemde een vierde konde leggen; alsdan scheen het patentregt geheel als grondslag te kunnen vervallen, bij hoogere belasting van het personeel.

Vijf leden hebben geoordeeld, dat de houders der publieke schuld vooral behoorden te worden getroffen. De eerste scheen alleen gerigt tegen de bezitters van vaste goederen, zonder dat de rijkdom der portefeuilles daarbij eenigermate in aanmerking kwam; men meende, dat de publieke schuld voor de helft in papier behoorde te worden betaald. In zoo verre kwam de leening ook ten laste der renteheffers van den Staat.

De vrees voor een schok van crediet moge dezen maatregel niet weêrhouden; het papier konde de volle waarde hebben tegen zes percent en de maatregel zelve dient tot ondersteuning van het crediet, waarover bij gevolg de renteheffers zich niet konden beklagen.

Sommige leden hebben gemeend, dat deze bepaling in de wet voorhanden was, in de laatste alinea van art. 15; doch andere hebben die bepaling niet opgevat in dien zin, weshalve de Sectie verlangt deswege nader te worden ingelicht, of namelijk uit krachte daarvan de interesten der publieke schuld met schatkistbiljetten voor de helft zullen worden betaald, waarvan door sommigen de noodzakelijkheid beweerd, door anderen is tegengesproken; het laatste vooral op grond van den schok, welken het nationaal crediet daardoor zoude komen te lijden en die de grootste nadeelen zoude te weeg brengen voor het geheele vaderland.

De nationale schuld was eene heilige en onschendbare verbindtenis.

Door sommige leden is wijders dienaangaande geoordeeld, dat er geen bezwaar is gelegen in de uitgifte van eene grootere somme van schatkistbiljetten, mits bij de wet slechts fondsen en termijnen van aflossing wierden aangewezen, en dit zoude in vele bezwaren voorzien.

Door een lid is aangemerkt, dat het wenschelijk geweest ware eenige opening te ontvangen omtrent de behoefte van den Staat, en dat het in allen gevalle noodzakelijk toescheen eene bepaling te maken ten aanzien der betalingen van de openbare schuld, die ook voor de helft ten laste van België liep en niet geheel ten laste van Noord-Nederland. Zij stellen zich voor, dat denkbeeld bij eene Nota nader te ontwikkelen.

Na deze algemeene beschouwingen ten aanzien van de grondslagen der voorgedragene conceptwet is de zitting opgeheven, ten einde zich met een bijzonder onderzoek der artikelen zelve op morgen bezig te houden.

TAMMO SYPKENS, *Voorzitter.*

ZITTING VAN 5 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de genoemde heeren, met uitzondering van den heer Junius van Hemert.

De Afdeeling, hare beraadslaging vervolgende, heeft zich bepaald bij de volgende aanmerkingen op elk afzonderlijk artikel van het aangehaalde ontwerp van wet.

Op art. 2 is door sommige leden aangemerkt, dat het woord *anderzins* daaruit behoorde te worden weggelaten, niet alleen omdat dit denkbeeld onbepaald is, maar ook omdat daaronder dan te veel zoude worden gebragt en berekend, hetwelk daaronder niet moest gebragt worden. Zij meenen, dat in de berekening der grondlasten geene andere dan de gewone provinciale opcenten daarbij in aanmerking moesten komen.

Eenige leden hebben gemeend, dat in de wet eene bepaling behoorde voor te komen, waarbij het beginsel wordt uitgedrukt, dat de schuldpligtigen in de grondlasten, in de kohieren bekend, alleen als debiteuren van het voorschot zullen worden aangemerkt en tegen huur op het goed de executie worden gedirigeerd.

Anderen hebben deze bepaling niet noodig gekeurd als sprekende van zelve. Het land kent geene andere debiteuren dan die in de kohieren bekend zijn.

Door sommige leden is opgemerkt bij art. 7 der wet, dat de termijnen van betaling noodwendig zouden moeten worden veranderd, zoo men het denkbeeld aanneemt om de interesten der publieke schuld in papier te betalen.

Op art. 11 heeft de meerderheid der Afdeeling het verlangen te kennen gegeven, dat ook obligatiën zullen worden uitgegeven van twee en drie honderd gulden, en ook ten aanzien van art. 14 eene splitsing der schatkistbiljetten in vijftig, honderd vijftig en drie honderd.

De Afdeeling verlangt op art. 15 eene bepaling, dat ingeval van bijbetaling, met papier voor de helft, de som niet juist uitkomende, de vereffening met geld zal worden gedaan.

Eenige leden, onder inhesie der gevraagde inlichting, verlangen in alle gevallen de slotbepaling van art. 15 alleen van toepassing

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

(Memorie van antwoord.)

te maken op de toekomst en niet uit te strekken tot het voorledene en reeds verschuldigde.

Op art. 18 verlangt de Sectie ten aanzien der wederuitgifte van nieuwe schatkistbiljetten dezelfde voorzorgen als in art. 24 bij de eerste uitgifte. Ook wordt door een lid verlangd, dat in deze wet eene bepaling voorkome ten aanzien van den tijd van intrekking der obligatiën en kansbiljetten.

Voor het overige wordt door een lid eene Nota ingediend, met welker inhoud zich ook een ander lid conformeert, en welke de Afdeeling beveelt dat bij het proces-verbaal zal worden overgebragt.

Aldus gedaan op dato als boven.

TAMMO SYPKENS, *Voorzitter.*

Nota A.

Bij het regelen en daarstellen van middelen, om de uitgaven te bestrijden, behoort het beginsel te worden aangenomen, dat die uitgaven gemeenschappelijk zijn, zoo voor de getrouwe provinciën als voor de thans bijna geheel afvallige provinciën.

Uit dit beginsel vloeit voort, dat een van beiden behoort plaats te hebben: *of* eene schifting der uitgaven, voor zoover zij de getrouwe provinciën in het bijzonder betreffen, en eene vermindering tot een zeker bedrag, geëvenredigd aan de geraamde opbrengst der middelen in de beide gedeelten des Rijks, om aan te toonen welk bedrag dan tot laste van de getrouwe provinciën moet komen; *of* eene geheele betaling van alle de uitgaven, die op de beide begrootingen zijn gebragt, met regt van terugvordering tegen die provinciën, welke derzelver aandeel in de belastingen niet hebben betaald en dus de middelen van bestrijding voor haar aandeel niet hebben bijgebragt.

Het eerste middel is welligt moeijelijk in de tegenwoordige tijdsomstandigheden, vermits daartoe zoude vereischt worden een naauwkeurig onderzoek, hetwelk toch altijd eenzijdig zoude zijn, daar er geene mogelijkheid bestaat, om die aangelegenheid thans gemeenschappelijk te regelen. Het zoude echter tot eene zekere hoogte kunnen aangewend worden, voor zoover namelijk zoodanige uitgaven aangaat, welke oogenschijnlijk en blijkbaar de afgevallen provinciën betreffen, en zoodanige algemeene uitgaven, welke voor eene dadelijke herziening en reductie vatbaar zijn.

Dan, ten aanzien van andere, en in het bijzonder van de schulden ten laste van het Koningrijk der Nederlanden, is het andere middel verkieslijk, vermits er een wezenlijk belang bestaat voor de getrouwe provinciën, om het crediet te handhaven. Het is echter blijkbaar, dat die schuld gemeenschappelijk is en dat dus, wanneer een gedeelte des Rijks het geheele der schuld betaalt, daaruit een regt van terugvordering voortspruit; dit beginsel behoort duidelijk en onbewimpeld vooruitgezet, aangenomen en openlijk kenbaar te worden, alvorens de rentebetaling geschiedt, en het zoude juist op zijne plaats zijn, wanneer in de wet, welke de middelen ter voorziening in die rentebetaling daarstelt, dit beginsel uitdrukkelijk vermeld werd. Het stilzwijgen te dezen aanzien zoude met eenig regt door de schuldeischers van den Staat worden beschouwd als de erkentenis van het beginsel, dat de getrouwe provinciën de geheele schuld voor hare rekening moeten nemen, een beginsel, even strijdig met den waren toestand der zaak als met het belang dier provinciën, welker financiën volstrekt ontoereikende zouden zijn, ook bij de meestmogelijke bezuiniging.

De betaling dus van het gedeelte der publieke schuld, hetwelk door de afvallige provinciën eigenlijk moest worden bijgedragen, zoude in schuldbewijzen behooren te geschieden, als zijnde eene betaling bij voorschot, en de daarvan uit te geven bewijzen zouden bij eene tijdelijke regeling en schikking met die provinciën, wanneer zij eenmaal onder een zeker bestuur worden gebragt, door dezelve behooren te worden overgenomen.

Indien het met dit doel mogt zijn, dat de schatkistbiljetten worden gecreëerd, als moetende dienen, om de betaling door de afvallige provinciën, welke bij tijd en wijle te doen zullen zijn, te vertegenwoordigen, zonder nadeel der schuldeischers, en dus de interest van zes ten honderd als vergoeding voor gemis van dadelijke betaling moet worden aangemerkt, dan is die maatregel juist in den aard der zaak gegrond, doch die beweegredenen behoort stellig in de premissen der wet te worden verklaard en bijzonder op de schatkistbiljetten toepasselijk gemaakt, ten ware men door de renteheffers, als eigenaars van een mobilair vermogen, tot de leening van vijf ten honderd deed bijdragen, en dit op denzelfden voet als door de grondbezitters, waardoor deze laatsten tot een geringer bedrag dan het geheel der grondbelasting, bij voorbeeld voor de helft of twee vijfden, in die leening zouden kunnen begrepen worden, hetwelk eene aanzienlijke ontheffing zoude medebrengen en de voorgedragen wet voor vele gedeelten des Rijks aannemelijker zoude maken.

Men zoude dus voorstellen in de premisse, § 3, te voegen de zinsnede: »in afwachting dat de omstandigheden zullen toelaten tot betaling dezer gemeenschappelijke schulden het geheele Rijk (of al de gedeelten van het Rijk) te doen bijdragen."

---

5. MEMORIE VAN BEANTWOORDING DER BEDENKINGEN, *vervat in de processen-verbaal van de Afdeelingen over het ontwerp van wet.* (1)

De uitgebreide aanmerkingen, welke deze wet bij het onderzoek in de Afdeelingen van de Vergadering heeft doen ontstaan, zijn met de meeste aandacht bij de Regering overwogen, en deze overweging heeft plaats gevonden, niet met het oogmerk om die bedenkingen over het geheel te bestrijden en al het voorgestelde te verdedigen, maar met het bepaalde doel om die voorstellen te verbeteren en in het algemeen belang van het Vaderland en van deszelfs ingezetenen nut te trekken uit de bijgebragte opmerkingen, en den besten weg in te slaan om hulpmiddelen te vinden in den hoogst belemmerden toestand, waarin de geldmiddelen van den Staat, door opstand en geweld, tijdelijk zijn gebragt.

Bij eene algemeene beschouwing der aanmerkingen is het dus in de eerste plaats de vraag moeten zijn, of er ergens bij dezelve zoodanig ander project is aan de hand gegeven, waardoor men zoude kunnen worden genoopt, om het voorgedragen ontwerp ter zijde te stellen en geheel andere middelen bij de hand te nemen; doch men moet bekennen, dat ook na de meest ernstige overdenking geen voldoend en zeker werkend middel van eenen anderen aard in de overwegingen der Afdeelingen is ontmoet.

De wensch is door eenige leden aan den dag gelegd, dat in de behoeften door vrijwillige opneming van gelden zoude worden voorzien, en die wensch is met minder of meerder kracht van redenen in onderscheidene Afdeelingen aangedrongen. Hij wordt opregtelijk door de Regering gedeeld, en het heeft niet aan pogingen ontbroken, om zich langs dien weg de noodzakelijkheid te besparen tot het doen van de voorstellen, die thans het onderwerp van overweging uitmaken; want naauwelijks hebben de ongelukkige omstandigheden, die de tegenwoordige staat van zaken eenigermate konde doen vreezen, zich vertoond, of men heeft getracht het benoodigde geld bij leening te vinden, en daartoe is men in overleg getreden met welwillende en der zake kundige ingezetenen, terwijl men buitenslands de geneigdheid tot onderneming daartoe heeft onderzocht. Gedurende een zeker tijdsverloop mogt men zich vleijen, dit oogmerk te bereiken, maar de elkander gevolgd hebbende gebeurtenissen hebben daar te weeg gebragt, dat men steeds teleurstellingen heeft ontmoet, en toen men deze ook ondervond ten aanzien van eene beleening van *twintig millioen* gulden, onder goede uitzigten geopend, waartoe de tusschenkomst en welwillende medewerking verleend was aan eene instelling, die met zoo veel regt het algemeen vertrouwen steeds blijft bezitten; toen het bleek, dat men naauwlijks ***één zesde*** van de gevraagde som kon verkrijgen en dit gedeelte alzoo niet kon worden aangenomen dan met het uitzigt om van de deelnemers nieuwe opofferingen te zullen moeten vragen, terwijl daarenboven de bedoelde instelling zich niet mogt leenen tot eene onderneming, die reeds bij den aanvang als mislukt moest beschouwd worden, — toen eerst heeft men zich moeten overtuigd houden, dat in de tegenwoordige omstandigheden de weg van negotiatie onvoldoende moest blijven.

Het tijdsverloop intusschen de behoeften meer en meer dringend doende worden, is het thans in overweging zijnde ontwerp te

(1) Bij de toezending der bovenvermelde memorie van beantwoording der in de processen-verbaal der Afdeelingen opgenomen bedenkingen voegde de Minister van Financiën, bij zijne ten geleide strekkende missive, dd. 13 November 1830, eene nieuwe redactie, en gaf hij tevens kennis, dat de heer Secretaris van Staat door Zijne Majesteit was gemagtigd, om de in die redactie gemaakte veranderingen op het oorspronkelijk ontwerp te waarmerken.

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

(Memorie van antwoord.)

;imengesteld; eene nieuwe mislukking van eene proef tot leening ›ude bij verder tijdverlies eenen geheelen stilstand in de belingen en de geheele onmogelijkheid daarstellen, om tegen het ;gin des volgenden jaars aan de behoeften te voldoen; men ›rdeelt zich dus aan eene nieuwe teleurstelling niet te kunnen agen, maar over het algemeen, blijvende bij het aangeboden ›oject, zich te moeten toeleggen, om hetzelve te verbeteren.

Dat men getracht heeft zich in die verbetering te schikken naar : gevoelens van de Vergadering, hiervan zal het bewijs kunnen orden gevonden in de wijzigingen, welke de conceptwet heeft)dergaan, welke zijn aangeteekend op het exemplaar, hetgeen iernevens wordt overgelegd; die wijzigingen bevatten *eensdeels*)mmige verbeteringen in de redactie en veranderingen van een ndergeschikt belang, alle in den zin der aanmerkingen, in de rocessen-verbaal vervat, bij welke het dus niet noodig zal zijn, ı al de bijzonderheden stil te staan, en *anderdeels* wezenlijke eranderingen in dat gedeelte van de wetsbepalingen, hetgeen eacht wordt voor sommigen te bezwarend te zullen zijn.

Eene hoofdbedenking, in alle Afdeelingen gemaakt, betreft den rondslag der bijdrage, voor zooverre die ontleend wordt uit den inslag in de *grondbelasting* en meer bijzonder uit die der ongeouwde eigendommen; men oordeelt, dat de staat van den land)uw, vooral in de streken van het land, welke door overroomingen, hoog water, misgewassen als anderzins geleden ebben, eene zoodanige bijdrage niet veroorlooft; dat dezelve ehoorde verminderd te worden, ja, volgens sommigen, in het eheel van de landeigenaars niet zoude behooren gevorderd te orden, en dat die bijdrage zoude moeten worden overgebragt ı hen, die min of meer ruim in het *personeel* betalen, of wel or het daarstellen van eene meerdere hoeveelheid schatkistljetten zoude kunnen worden gevonden.

Toegeven de, dat de staat van den landbouw hier en daar minder ınstig is en dat de landbezitter en zijn bruiker met rampen ebben te worstelen gehad, is dit echter niet overal het geval, ı had men bij het opmaken van het ontwerp, uitgaande van n maatregel in 1815 genomen, welken men zich hoofdzakelijk n voorbeeld had gesteld, vermeend, dat onder de verligtingen, e het project bij vergelijking met dat van 1815 medebragt, de jdrage in evenredigheid der thans betaald wordende grondbesting kon worden gevraagd, terwijl men de invoering van hatkistbiljetten als een minder dadelijk geldgevend middel behouwde en daarenboven als eene nieuwe inrigting, die uit der-lver aard matiging aanraadde.

Bij de zoo algemeene bedenkingen, omtrent de grondbelasting ı het midden gebragt, heeft het ontwerp nu in dit opzigt eene)ogstbelangrijke verandering ondergaan door de bepaling, dat : *grondbelasting der ongebouwde eigendommen* slechts in evendigheid van *de helft* van derzelver bedrag als grondslag der ening zal worden genomen en dat eene verhooging wegens :t personeel zal plaats hebben over de eenigzins belangrijke inslagen, en dit wel bij opklimming in dier voege, dat dezelve or de grootste aanslagen *het dubbel* zal uitmaken.

Drie millioen gulden zullen dientengevolge over de grondbesting van de ongebouwde eigendommen bepaaldelijk minder orden bijgedragen, maar daarenboven zal er eene geheele ontısting voor vele minvermogende eigenaars ontstaan, vermits de epaalde sommen, beneden welke vrijstelling plaats heeft, volgens :t oorspronkelijk project zijn behouden, waaruit voortvloeit, ıt hij, die bij voorbeeld alleen f 11 naar de grondbelasting der ıgebouwde eigendommen zou hebben moeten betalen, nu slechts ›ude kunnen worden aangeslagen tot f 5.50 en dus geheel vrij ; hierdoor zal nog eene merkelijke vermindering geboren worden, e moet worden opgewogen door de verhoogingen op het perneel, nu voorgedragen naar aanleiding van de voorstellen, door ne der Afdeelingen gedaan, en welke ook niet kunnen worden erdreven, zonder in een uiterste te vallen, waardoor te zeer uden worden gedrukt de ingezetenen der steden, die niet altijd deze belasting naar hun vermogen en bezittingen, maar in er vele gevallen naar eenen noodzakelijken staat en grootenels naar de huishuren, omtrent welke niet altijd keuze bestaat, oeten opbrengen.

Het middel der vermeerdering van de schatkistbiljetten, door mmigen aangegeven, is dus in aanmerking moeten gebragt orden, om de *drie millioen*, die op de leening wegvallen, te ekken. Men hoopt door eene geleidelijke en voorzigtige uitgifte er biljetten, naar mate dat de ondervinding leeren zal, dat zij ch in den omloop handhaven, in deze vermeerdering derzelve vereischte ruimte te zullen kunnen verkrijgen.

Een zeer aangelegen middel, om de voldoening aan hunne verpligtingen voor de minvermogenden gemakkelijk te maken, is nu ook bij het ontwerp gevoegd door het verleenen van bevoegdheid tot afkoop voor de aanslagen beneden de f 30, met betaling van slechts *een vijfde* van den aanslag, tegen afstand der recepissen.

Deze bevoegdheid was bij de wet van 1815 algemeen gelaten; men heeft dezelve niet dadelijk voorgesteld, omdat er te veel onzekerheid uit ontstond ten aanzien van de som, die de leening werkelijk zal opleveren, bij het thans grootendeels ontbreken der gelegenheid om de recepissen, die dan aan de schatkist blijven, in groote hoeveelheid spoedig genoeg te plaatsen; het inroepen echter van eene soortgelijke bepaling bij onderscheidene processen-verbaal der Afdeelingen heeft aanleiding gegeven om beschikkingen te ontwerpen en onderhandelingen te openen, om ook in dit opzigt zooveel doenlijk genoegen te geven; en men hoopt daarin genoegzaam te zullen slagen om den uitkoop te kunnen veroorloven van *één vierde* van de leening, hetgeen men oordeelt, dat door de aanslagen van f 30 en daarbeneden wordt uitgemaakt, in welke onderstelling het 11de artikel bij de wet is gevoegd.

Hierdoor worden al wederom de platteland-bewoners en ook de minvermogenden, die in de steden zijn aangeslagen, merkelijk te gemoet gekomen in het bezwaar, om gereede gelden voor hunne bijdragen te vinden, want nu zullen deze met voldoening van f 6 of minder, naar de grootte van hunnen aanslag, bij den eersten termijn den geheelen last kunnen kwijten; doch daar men het geheel beloop der aanslagen bij de schatkist behoeft en tijdig beschikbaar moet hebben, is hieruit de noodzakelijkheid voortgevloeid, om de obligatiën, welke deze kleine afkoopbare aanslagen gezamenlijk vertegenwoordigen, spoediger daar te stellen, waartoe dan ook eene bepaling in het ontwerp is opgenomen, onder gehoudenheid, om de recepissen, waarvan zij de plaats bekleeden, vóór het begin der verwisseling te vernietigen.

Alzoo van de voorname veranderingen, welke de wet heeft ondergaan in verband met het overgelegde gewijzigd ontwerp, de gronden hebbende aangewezen, zal men nu ook nog moeten stilstaan bij sommige aanmerkingen der Afdeelingen, aan welke daardoor niet is te gemoet gekomen of die den wensch om ophelderingen van onderscheiden aard bevatten, maar waarvan de beantwoording te minder uitgebreid zal kunnen zijn, daar men met grond mag vertrouwen, dat over het geheel in eene ruime mate is voldaan aan al datgeen, wat gebleken is de doorgaande wensch der Vergadering te zijn.

De Iste Afdeeling verlangt een artikel in de wet te zien opgenomen omtrent de ontvangloonen; dan dit komt niet noodzakelijk voor, en de zuinige regeling daarvan zoude aan den Koning kunnen gelaten worden.

De IIde Afdeeling schijnt te onderstellen, dat, bij de verwisseling der recepissen, daarbij renten zullen verrekend worden van het tijdstip af, dat elke termijn verschuldigd was, tot den 1sten April 1831, wanneer de obligatiën rente zullen gaan dragen; doch dit is niet het geval: er zullen geene renten op de recepissen worden goedgedaan, maar alle renten zullen eerst van gezegden *1sten April* ingaan.

Dezelfde Afdeeling heeft ten aanzien van het emplooi der schatkistbiljetten onderscheidene bedenkingen in het midden gebragt, waaromtrent tot inlichting dient:

a. Dat het doel van de wet onder anderen bepaaldelijk is, om zich de noodige middelen aan te schaffen tot eene gave rentebetaling in gelde met den 1sten Januarij aanstaande; dat men geacht heeft, dat zulks in allen opzigte tot ondersteuning van het vertrouwen omtrent de Staatsschuld wenschelijk is, en dat alleen teleurstellingen omtrent de opbrengst der leening de onvermijdelijke noodzakelijkheid zouden doen geboren worden om ook voor de rentebetaling ten deele schatkistbiljetten te bezigen;

b. Dat, zal in deze biljetten eene *zekere* hulp voor de schatkist gevonden worden, het aannemen derzelve, in de evenredigheid bij de wet bepaald, niet aan de keuze van den schuldvorderaar kan worden overgelaten;

c. Dat de bijvoeging van schatkistbiljetten van f 50 de gelegenheid zal opleveren, om in tractementsbetalingen nader bij te blijven aan de vastgestelde evenredigheid tot de helft, en dat, waar dit niet juist kan geschieden, eene afwisseling van meerder of minder ruim gebruik dier biljetten, bij de opvolgende

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

(Memorie van antwoord.)

driemaandelijksche of andere betalingen, het middel zal zijn, om nader bij die evenredigheid te komen.

De IIIde Afdeeling vermeent, dat wegens tractementen, boven de f 3,000 of f 3,500 in het jaar beloopende, voor meer dan de helft schatkistbiljetten in betaling zoude kunnen worden gegeven; doch men gelooft, dat die opklimming van emplooi der biljetten niet zeer belangrijk voor de uitgifte zijn zoude en daarenboven niet billijk zoude zijn ten aanzien van ambtenaren, onder welke er vele in hunne bezoldiging het eenig middel van bestaan vinden.

De IVde Afdeeling vreest, dat de vordering van het aandeel in de leening derzulken, welke tot verdediging van het vaderland zijn uitgetrokken, ongelegenheden zal medebrengen. Deze vrees wordt niet gedeeld, daar het geval zich zeer zelden zal voordoen, dat zoodanige verdienstelijke ingezetenen geene maatregelen zullen genomen hebben, om in de plaats hunner woning aan de gewone en buitengewone lasten te voldoen, en er in die enkele gevallen, dat deze zorg niet zoude genomen zijn, wel aan toegevendheid kan worden plaats gegeven, zonder dat zulks op de opbrengst eenigen beduidenden invloed hebben zal.

Op de aanmerking van dezelfde Afdeeling ten aanzien van het begrijpen van het patentregt in de grondslagen der leening, antwoordt men, dat die grondslag billijk schijnt om een aantal ingezetenen te bereiken, welker winstgevende standen dit zeer wel toelaten, doch dat daartegen door de voorgedragen vrijstellingen voorzeker vele der geringere patentpligtigen geheel van het bezwaar zullen bevrijd blijven.

Eene ruimere bepaling omtrent de termijnen, die door de IIIde Afdeeling is verlangd, wordt verhinderd door de bestaande behoeften en schijnt minder noodzakelijk na de verligtingen in de betaling, welke bij het ontwerp nu zijn toegestaan.

Omtrent de verdere bedenkingen dezer Afdeeling merkt men nog op:

a. Dat het geheel kapitaal der leening zeker niet zal worden overschreden door de bijbetalingen ten tijde der verwisseling, vermits er genoeg gelegenheid zijn zal, om de recepissen tot bijna ronde sommen te zamen te voegen;

b. Dat men de keuze zal laten aan de houders der recepissen, om obligatiën van f 100, f 500 of f 1,000 te verkrijgen;

c. Dat, met bijvoeging der soort van f 50 bij de schatkistjetten, nu alle te betalen sommen van eenig belang genoegzaam zullen kunnen verkregen worden;

d. Dat de uitdrukking van *andere vorderingen* voor het emplooi der schatkistbiljetten wel zoo algemeen zijn moest, om daardoor in de betalingen te kunnen voorzien bij het ontbreken van genoegzame gelden, doch dat het voornemen niet bestaat, om, buiten volstrekte noodzakelijkheid, er bij de rentebetaling gebruik van te maken, zooals hierboven is gezegd.

De Vde Afdeeling heeft den wensch aan den dag gelegd, dat de maatregel der leening vereenvoudigd en er geene kohieren mogten worden opgemaakt, zijnde omtrent een vereenvoudigde wijze van doen eenige ontwikkelingen gegeven bij de nota B, door deze Afdeeling overgelegd. Men heeft het uitzigt, dat het werk der kohieren geene vertraging zal te weeg brengen, en het is noodzakelijk om elks te zamengetrokken verschuldigde te kennen. Zonder dit te hebben opgemaakt, kan men iemand voor geene bepaalde som aanspreken. De begrooting der betaling tot eene ronde som aan den schuldenaar zelven over te laten en vervolgens in eene verrekening te komen, zooals men op het oog schijnt te hebben, zoude voorzeker groote bezwaren in hebben en verwarring doen geboren worden, terwijl het, zal men op eene regelmatige opbrengst mogen rekenen, geheel onraadzaam voorkomt, om eerst later het bewijs van voldoening te vorderen.

Op de gedane vraag der Afdeeling, waarom de recepissen niet liever in blanco gesteld worden, merkt men aan, dat dit in de daad zoude kunnen geschieden, dat de invulling van den naam eenig toezigt op de getrouwe boeking van den ontvanger oplevert.

De wensch der Afdeeling omtrent het toezigt op de uitgifte der obligatiën tot verzekering van het vertrouwen schijnt volledig bereikt te worden door de registratie en het visa van de Algemeene Rekenkamer.

De verschillende vragen ten aanzien van het emplooi der schatkistbiljetten, ook door deze Afdeeling gedaan, vinden zich reeds genoegzaam beantwoord. Deze biljetten moeten een middel zijn, om in den bestaanden bekrompen toestand van de schatkist de lasten te kwijten, en het is niet doenlijk om daaromtrent andere restrictiën te maken dan die, welke de wet bepaalt; de toegekende renten en de gelegenheid van het emplooi der schatkistbiljetten in de voldoening van belastingen moeten het vertrouwen medebrengen, dat dezelve over het algemeen gewild zullen zijn, doch, zooals vroeger gezegd is, heeft men voor het tegenwoordige niet op het oog, om er de renten mede te betalen.

Men vertrouwt ten aanzien van de nota A, door deze Afdeeling overgelegd, zich te mogen gedragen aan de algemeene ophelderingen, in den aanvang van deze gegeven, terwijl de gewijzigde wet, zooveel de omstandigheden toelaten, den last zal lenigen voor diegenen, welke volgens deze nota door het oorspronkelijk project te zeer bezwaard zouden zijn.

Eene afzonderlijke nota, welke in de laatste plaats bij het proces-verbaal der Vde Afdeeling is gevoegd, bevat gedachten omtrent een ander zamengesteld project, door hetwelk vrijwillige leening, — betaling in evenredigheid der directe belastingen, — uitgifte van schatkistbiljetten en bijdrage van de bezitters van de werkelijke schuld te zamen zouden moeten werken, om de behoeften te vervullen.

Wat de leening betreft, zijn bij de algemeene beantwoording in den aanvang dezer memorie de redenen opgegeven, waarom eene nieuwe proeve onraadzaam voorkomt; de betaling volgens de directe belastingen heeft wijzigingen ondergaan, die, hoezeer in een anderen zin, dezen last merkelijk verminderen; beperking van het beloop der schatkistbiljetten is na die wijzigingen ondoenlijk geworden, indien men de gevorderde som wil bereiken, en het bezwaren der rentebetaling schijnt in de gegeven omstandigheden, ter bewaring van het voor de noordelijke provinciën zoo hoogstbelangrijk vertrouwen in de Staatsschuld, niet aan te raden.

In het proces-verbaal der VIde Afdeeling wordt gevraagd, welke de credieten zijn, waarvan in den aanhef der wet gesproken wordt; men heeft hiermede bedoeld de fondsen en waarden, bij onderscheidene wettelijke bepalingen tot verschillende einden daargesteld, op welke, zooals bekend is, eene tijdelijke beleening zonder voldoende vrucht is beproefd.

De lijfrenten op te nemen onder de voorwerpen, waarvoor door de middelen der wet zal gezorgd worden, scheen niet noodzakelijk, daar het onderwerp niet van genoegzaam gewigt is, hoezeer de zorgen daartoe, evenals tot zooveel andere onderwerpen, zal uitgestrekt worden.

De gedane vraag in deze Afdeeling, welke de algemeen werkende maatregel zoude zijn, dien men in den aanhef der wet op het oog heeft en van welken ook in het laatste artikel gesproken wordt, volledig te beantwoorden, en dus dien maatregel te omschrijven, zal wel niet kunnen geschieden; het is zeker, dat de tegenwoordige stand van zaken nog niet toelaat, om de geldmiddelen in de noordelijke gewesten op dien vasten voet te brengen, door welken het algemeen vertrouwen gevestigd kan worden; dit zal eenmaal moeten geschieden, nadat men zekerheid zal hebben verkregen, welke de duurzame lasten van die gewesten zullen zijn; dan zal men de hulpmiddelen daarnaar moeten regelen en dan zullen de voorloopige maatregelen, die de omstandigheden gebieden, door een vast en voldoend systeem vervangen en tot een goed geheel behooren gebragt te worden.

De vrijstellingen, in het 3de artikel ten aanzien van de leening volgens de directe belastingen bepaald, zullen ontwijfelbaar toegepast worden, ook dan wanneer men *alleen in éénе belasting* draagt, zonder in de andere te zijn aangeslagen.

De afscheiding der opcenten van den aanslag, gelijk de VIde Afdeeling dit schijnt op het oog te hebben, is niet doenlijk. Ook in 1815, bij eenen nog ongelijker stand dezer opcenten heeft men die onder den aanslag begrepen; zij zijn op de directe belastingen geenszins zoo uiteenloopende als op de accijnsen en na de vermindering, ten aanzien van de grondbelasting, is het bezwaar uit dien hoofde van veel minder belang.

Met opzigt tot de gemaakte aanmerkingen omtrent het onverkoopbare der recepissen, wanneer men restitutie reclameert, is de zwarigheid niet weg te nemen; als deze restitutie volgt, moet ook het verkregen geldswaardig papier worden teruggeven.

Door de VIIde afdeeling is ook eene verlenging der termijnen in aanmerking gebragt, aan welke echter uit hoofde der behoeften

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

(Nieuwe redactie van het ontwerp van wet.)

iet kan toegegeven worden; de belanghebbenden vinden overigens ele te gemoetkoming in de nader voorgestelde vermindering.

Het aanslaan van den huurder voor de grondbelasting behoorde olgens de bestaande wet geen plaats te hebben, en mogt dit strijd met dezelve hier of daar zijn geschied, dan zal de bijoeging bij het tegenwoordig art. 9 het middel van verhaal verlaten.

Omtrent de door dezelfde Afdeeling gemaakte bedenking nopens het onderscheid der rente op de obligatiën en schatkistbiljetten merkt men aan, dat het vooral noodzakelijk was, door de bepaling der rente, ten aanzien van de laatste te zorgen, dat dezelve zoo mogelijk de nominale waarde blijven behouden.

De wijze van gebruik der schatkistbiljetten is vroeger genoegzaam toegelicht, om ten aanzien der bedenkingen van deze Afdeeling daarnaar te kunnen verwijzen. De aard en grootte derzelve sluit het gebruik tot betaling van *zeer kleine* vorderingen uit en de uitgifte zal zooveel mogelijk gematigd worden.

Het daarstellen van obligatiën en schatkistbiljetten van f 200 of f 300 schijnt onnoodig: deze sommen worden zeer gemakkelijk uitgemaakt, door, te zamen gevoegd, gebruik te maken van stukken van f 100.

Eindelijk heeft men het belangrijke der aanmerkingen, vervat in de nota, bij de processen-verbaal dezer Afdeeling gevoegd, volkomen gevoeld, maar tevens zich niet kunnen ontveinzen, dat het onder de tegenwoordige omstandigheden ondoenlijk is, om tot eenige bepaling of volkomen uitlegging daaromtrent te komen, en derhalve in den zin der voordragt, bij die nota gedaan, eene bijvoeging in het hoofd der wet gemaakt, die het doel aanwijst om in tijd en wijze eene evenredige bijdrage tot de bepaalde gemeenschappelijke schulden ten laste van de zuidelijke provinciën te brengen.

---

6. NIEUWE REDACTIE *van het wetsontwerp.*

Wij WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat de door Ons aangewende maatregelen, om op de geopende credieten de noodige geldmiddelen te verkrijgen ter voorziening in de behoeften, uit het te zamen blijven der militie en uit vele andere noodlottige gevolgen van den gewapenden opstand in de zuidelijke provinciën voortvloeijende, den gewenschten uitslag niet hebben gehad;

dat de beveiliging van de noordelijke gewesten krachtige maatregelen vordert, waarvan het bezwaar niet uit de schatkist, in derzelver tegenwoordige gesteldheid, kan worden goedgemaakt;

dat Onze dure verpligting medebrengt, om middelen daar te stellen, door welke kan worden gezorgd voor de bescherming van de personen en goederen der getrouwe ingezetenen van die gewesten en tot vervulling van de verbindtenissen, door de Regering ten behoeve van dezelve aangegaan, bijzonder ook de voldoening der renten van de nationale schuld op den 1sten Januarij 1831, in afwachting dat de omstandigheden zullen toelaten, dat tot de betaling van deze gemeenschappelijke schulden ook door de zuidelijke provinciën worde bijgedragen;

dat het ook noodzakelijk is voorgekomen, om aanvankelijk, door het daarstellen van een gepast hulpmiddel, in de behoeften aan gereed geld bij de schatkist te voorzien;

dat tot bereiking van deze oogmerken zonder uitstel voorloopige middelen behooren te worden aangewend, welke, zoodra mogelijk, zullen worden vervangen door eenen meer algemeen werkenden maatregel tot schraging van het vertrouwen en tot eindelijke voorziening in de gezegde behoeften;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg van de Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

Ten einde in de behoeften van de schatkist onmiddellijk te voorzien, zal er eene betaling bij wege van leening plaats hebben, in evenredigheid van hetgeen waarvoor een ieder in de directe belastingen is aangeslagen.

Art. 2.

Deze leening zal bestaan in eene som, gelijk staande met hetgeen waarvoor een iegelijk over het jaar 1830 in de noordelijke provinciën is aangeslagen in de grondbelasting op de ongebouwde eigendommen voor de helft en die op de gebouwde eigendommen voor *het geheel*, in de personele belasting, naar al derzelver grondslagen, en in het patentregt, beide over het volle jaar, alles te zamen genomen, volgens den aanslag der kohieren en met inbegrip alzoo van de opcenten, voor het Rijk, de provinciën, steden en plaatsen als anderzins geheven wordende, geene uitgezonderd.

Art. 3.

Echter zullen degenen, wier aanslagen in voege voormeld berekend, gezamenlijk niet meer bedragen, dan:

f 6.00 in de gemeenten van beneden de 10,000 zielen bevolking,
9 00 in die van 10,000 tot » » 25,000 » »
12.00 » » » 25,000 » » » 50,000 » »
16.00 » » » 50,000 » » » 75,000 » »
of 20.00 » » » 75,000 zielen en daarboven,

niet in de leening dragen.

Art. 4.

Daarentegen zullen de aandeelen in deze leening, te voldoen door de zoodanigen, welke in de voljaarsche kohieren van de belasting op het personeel zijn aangeslagen, *voor zooveel dezelve aanslagen betreft*, worden verhoogd op den volgenden voet, als:

In de gemeenten van onder de 10,000 *zielen bevolking:*

Voor aanslagen in de personele belasting:

van f 50.00 tot beneden de f 60.00, *met een vierde*,
» 60 00, » » » 70.00, *met de helft*,
» 70.00 » » » 80 00, *drie vierden*,
» 80.00 en daarboven, met *het geheel of verdubbeld.*

In de gemeenten van 10,000 *tot* 25,000 *zielen:*

Voor aanslagen in de personele belasting:

van f 75.00 tot beneden de f 90.00, *met eèn vierde*,
» 90.00 » » » 105.00, *met de helft*,
» 105 00 » » » 120.00, *met drie vierden*,
» 120.00 en daarboven, met *het geheel of verdubbeld.*

In de gemeenten van 25,000 *tot* 50,000 *zielen:*

Voor aanslagen in de personele belasting:

van f 100.00 tot beneden de f 120 00 met *een vierde*,
» 120 00 » » » 140.00 » *de helft*,
» 140.00 » » » 160.00 » *drie vierden*,
» 160.00 en daarboven, met *het geheel* of *verdubbeld.*

In de gemeenten van 50,000 *tot* 75,000 *zielen:*

Voor aanslagen in de personele belasting:

van f 125.00 tot beneden de f 150.00 met *een vierde*,
» 150.00 » » » 175.00 » *de helft*,
» 175.00 » » » 200.00 » *drie vierden*,
» 200.00 en daarboven, met *het geheel* of *verdubbeld.*

In de gemeenten van 75,000 *zielen en daarboven:*

Voor aanslagen in de personele belasting:

van f 150.00 tot beneden de f 180.00 met *een vierde*,
» 180.00 » » » 210.00 » *de helft*,
» 210.00 » » » 240,00 » *drie vierden*,
» 240,000 en daarboven, met *het geheel* of *verdubbeld.*

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

(Nieuwe redactie van het ontwerp van wet.)

Art. 5.

Er zullen behoorlijke kohieren worden zamengesteld, waarop elks aanslag wegens de onderscheidene belastingen te zamen genomen wordt vermeld; deze kohieren zullen door de Gouverneurs der provinciën worden executoir verklaard.

Art. 6.

Diegenen, welke wegens hunne aanslagen in de opgemelde belastingen over 1830 reclamatiën hebben ingeleverd, zullen wel gehouden zijn, zoolang dezelve niet zijn beoordeeld, den aanslag wegens deze leening te voldoen; echter zal de beoordeeling van hunne reclamatiën daarop ook toegepast worden en alzoo tot restitutie aanleiding kunnen geven, tegen wederintrekking der bij de betaling afgegeven recepissen, hierna omschreven.

Art. 7.

Aan degenen, welke in de kohieren, bij art. 5 vermeld, zijn aangeslagen, zal door den ontvanger kosteloos eene kennisgeving van het bedrag van hunnen aanslag worden uitgereikt, ten einde daarop bij de successive termijnen de afschrijving der betaling te doen, onverminderd de uitreiking van de hierna vermelde recepissen.

Art. 8.

De betaling zal moeten geschieden op de volgende termijnen, te weten.

van één derde vóór of op den laatsten November 1830;

van één derde vóór of op den laatsten December daaraanvolgende, en

van het laatste één derde vóór of op den laatsten Januarij 1831.

Zullende de betalingen moeten worden gedaan in gereed geld, en aan hen, welke de beide laatste termijnen te gelijk met den eersten of den laatsten met den tweeden termijn voldoen, toegestaan worden eene korting, in het eerste geval van *twee* en in het laatste geval van *een* ten honderd over de vooruitbetaalde som.

Ten gevolge der bepalingen van dit artikel zal de invordering der directe belastingen over het jaar 1831 plaats hebben in *tien* maandelijksche termijnen, beginnende met de maand Maart van dat jaar.

Art. 9.

De invordering en vervolging van het verschuldigde zal geschieden op dezelfde wijze en met gelijke regten als bij de wetten op de directe belastingen is vastgesteld; en zulks ten aanzien van de eigendommen, welke ten name van anderen mogten zijn aangeslagen of van eigenaar zijn veranderd, behoudens het verhaal van den aangeslagene op den waren of tegenwoordigen eigenaar.

Art. 10.

Bij de betaling van de verschuldigde termijnen zullen worden afgegeven recepissen, ten bedrage van elken termijn, welke zullen gesteld worden ten name van dengenen, die is aangeslagen, doch met opzigt tot de belanghebbenden worden beschouwd even alsof dezelve aan toonder hielden; dienvolgende zullen voor dezelve, in geval van verlies of ontvreemding, nimmer duplicaten kunnen worden afgegeven.

Art. 11.

Bij den eersten termijn van betaling zal het aan de zoodanigen, wier aanslag voor deze leening in eene gemeente minder dan f 30 bedraagt, vrijstaan, denzelven aanslag, tegen afstand van de recepissen aan de schatkist, te kwijten door voldoening van één vijfde deel of twintig ten honderd van dien aanslag.

Art. 12.

De recepissen, ieder op zich zelve of met andere vereenigd, zullen, met aanvang van 1 April 1831, worden verwisseld tegen obligatiën, rentende *vijf* ten honderd; de slotsommen, om tot de ronde honderd gulden te komen, zullen bij die inwisseling bijbetaald kunnen worden en voor de overschietende sommen boven de f 100 bewijzen worden uitgegeven, die, te zamen wederom met recepissen vereenigd, voor gelijke verwisseling zullen vatbaar zijn.

Een vierde van het kapitaal dezer obligatiën, hetgeen bekend wordt uit te maken het verschuldigde, waarover afkoop volgens art. 11 kan plaats hebben, zal vroeger dan den 1sten April 1831 kunnen worden daargesteld; de recepissen, welke door dit een vierde worden vertegenwoordigd, zullen vóór den 1sten April 1831 geroijeerd en ter Algemeene Rekenkamer worden overgebragt, om aldaar vernietigd te worden.

Art. 13.

Het kapitaal der obligatiën, bij het vorig artikel vermeld, zal, overeenkomstig de bestaande kohieren, zijn van *veertig millioen gulden*, zullende elke obligatie groot zijn f 100, f 500 of f 1000, met ingang van rente van den 1sten April 1831; dezelve zullen worden uitgegeven onder de handteekening van Onzen Minister van Financiën, na bij de Algemeene Rekenkamer te zijn gezien en geregistreerd.

Art. 14.

Bij zooverre de gedachte obligatiën niet vroeger door een algemeenen maatregel zullen zijn ingetrokken, zal de aflossing plaats hebben bij loting, aan te vangen met het jaar 1832, zulks met eene som van *tachtig duizend gulden* elke maand, waarvoor, en voor de renten derzelve, alsdan de noodige sommen op de begrooting van Staatsbehoeften van dat jaar zullen worden gebragt.

Art. 15.

Ten einde al verder in de behoeften aan gereed geld bij de schatkist te voorzien, zal worden daargesteld een kapitaal van *vijftien millioen gulden* in schatkist-biljetten, rentende *zes* ten honderd.

Art. 16.

Deze schatkist-biljetten zullen zijn van f 50, ten bedrage van een millioen gulden, en voorts van f 100, f 500 of f 1000, met ingang van renten van den eersten October dezes jaars; dezelve zullen op gelijke wijze en onder dezelfde bepalingen worden uitgegeven, als hiervoren bij art. 13 van de obligatiën is gezegd.

Art. 17.

Deze schatkist-biljetten zullen met de verloopen renten, berekend tot het einde der maand, voorafgaande aan die waarin de betaling plaats heeft, worden gebezigd tot voldoening van de *helft* der tractementen, toelagen, pensioenen en bezoldigingen ten laste van het Rijk, welke boven de som van f 1000 in het jaar bedragen, en zulks over de drie laatste maanden van het tegenwoordig jaar en vervolgens. De militaire tractementen der officieren, in active dienst zijnde, zoo bij de land- als zeemagt, worden echter van de betaling op deze wijze uitgezonderd.

Dezelve schatkist-biljetten zullen insgelijks kunnen dienen tot betaling van *de helft* van alle andere vorderingen ten laste van het Rijk, met uitzondering van die wegens wissels, van buiten 's lands op eenig Departement van bestuur getrokken.

Art. 18.

De schatkist-biljetten zullen aanvankelijk met het jaar 18.., benevens de daarop verloopen renten, berekend tot het einde der maand, voorafgaande aan die, in welke de betaling plaats vindt, kunnen gebezigd worden tot voldoening van alle gewone belastingen en inkomsten van het Rijk met de opcenten.

Art. 19.

De renten van de schatkist-biljetten zullen, zoolang dezelve niet zijn ingetrokken, jaarlijks op den eersten October worden aangezuiverd. Op de begrooting van het jaar 1831 zullen de vereischte sommen voor deze renten worden gebragt.

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

Art. 20.

De in betaling ontvangen schatkist-biljetten zullen voor wederuitgifte vatbaar zijn tot de oogmerken, waartoe zij zijn ingesteld, en zullen ook kunnen worden vernieuwd tegen intrekking der oude, zoodanig, dat het te gelijk in omloop gebragte bedrag derzelve nimmer de *vijftien millioen gulden* te boven gaat.

In den loop der gewone zittingen van de Staten-Generaal van 1831 en volgende jaren zal in overweging worden genomen, of en tot welk bedrag, de schatkist-biljetten zullen worden ingetrokken.

Art. 21.

Bij de overwegingen, welke zoodra mogelijk zullen plaats hebben over meer algemeene maatregelen tot schraging van het vertrouwen en tot eindelijke voorziening in de behoeften, zal, onverminderd de bepalingen van artt. 12 en 20 hiervoren, de wijze van intrekking der obligatiën en schatkist-biljetten, volgens deze wet voorloopig daar te stellen, worden bepaald.

Lasten en bevelen, enz.

---

7. VERSLAG DER CENTRALE AFDEELING *omtrent het wetsontwerp tot eene belasting bij leening en de uitgifte van schatkistbiljetten*, uitgebragt in de zitting van 17 November 1830. (1)

De Centrale Afdeeling zal hiernavolgende letterlijk mededeelen de aanmerkingen, in de bijzondere Afdeelingen gemaakt.

Eerste Afdeeling.

De Afdeeling heeft zich laten welgevallen de hoogstbelangrijke veranderingen, die de concept wet heeft ondergaan, zoo met betrekking tot de grondbelasting op de ongebouwde eigendommen als tot de verhooging op het personeel; alleenlijk moet zij te dien opzigte opmerken, dat bij *art.* 4 het genoegzaam zijn zoude te zeggen, dat de aanslagen van de hoogste categorie wierden verhoogd met het geheel, zonder daarbij te voegen: *of verdubbeld*, welke woorden overtollig schijnen en mogelijk aanleiding zouden kunnen geven tot eene verkeerde uitlegging.

Art. 13.

Ter gelegenheid van dit artikel, waarbij de ingang der renten van de uit te geven obligatiën wordt bepaald met den 1sten April 1831, moet de Afdeeling inhaereren hare te dien opzigte gemaakte aanmerking. Zij had niet alleen verondersteld, maar vertrouwde zelfs, dat bij de verwisseling der recepissen de renten zouden verzekerd worden van het tijdstip af, dat elke termijn verschuldigd en betaald was, omdat zulks op de billijkheid gegrond was; dat bij eene betaling bij wijze van leening ook de renten van het geleende geld verzekerd wierden (hoezeer niet die van de voorbetaling, die reeds een of twee percent kosten en dus daarin vergoeding vinden), en het zal leedwezen, dat de Afdeeling moet gewaar worden, dat men zoo onbillijk is, dat men niet schroomt te verklaren, dat dit het geval niet is. Reden te meer waarom zij nogmaals moet aandringen, dat dit het geval mogt worden.

Op de overige bepalingen van de wet heeft de Afdeeling geene aanmerking te maken, maar kan gereedelijk derzelver toestemming daaraan geven.

Tweede Afdeeling.

Art. 2.

Op dit artikel hebben drie leden zich voor de leening geuit; terwijl twee leden zich daartegen hebben verklaard, op grond, dat dezelve de klasse van grondeigenaren en patentpligtigen boven de klassen van renteniers bezwaart; zij begrijpen, dat een wetgever moet uitgaan van het principe, dat alle ingezetenen in eene gelijke evenredigheid moeten bijdragen tot bestrijding van buitengewone uitgaven, ten einde voor te komen, dat de eene klasse niet boven de andere bezwaard worde, zooals ten opzigte van het personeel is in het oog gehouden; edoch zij vinden geen genoegzamen grond van billijkheid, om de grondeigenaren en patentpligtigen te laten betalen, ten einde aan de renteniers het genot hunner renten te verzekeren. Het behoud van het crediet regtvaardigt wel van den eenen kant de uitbetaling van de rente, doch van den anderen kant is het met de regtvaardigheid strijdig, om de inkomsten van twee klassen van ingezetenen te belasten met eene leening, die strekken moet, om aan eene derde klasse derzelver inkomsten geheel te doen genieten; want bijaldien dusdanig principe mogt worden verdedigd, dan zou aan de grondeigenaren het regt worden toegekend, om, in het geval van misgewassen of anderzins, wederkeerig van de renteniers het gemis van hunne inkomsten te vorderen.

Eenige leden vertrouwen voorts, dat in dit artikel geene andere opcenten bedoeld worden dan de zoodanige, die voor het Rijk, de provinciën, steden of plaatsen geheven worden, en dat onder dezelve niet begrepen zijn de opcenten, die strekken tot betaling van rente en aflossing van kapitalen, door gemeenten of polders opgenomen.

Art. 3.

Op dit artikel blijft de Afdeeling bij hare vorige aanmerking volharden, dat de vrijdom behoort toegestaan te worden aan hen, wier aanslag onder de 10 gulden in de gemeenten tot 25,000 zielen bedraagt.

Art. 12.

Op dit artikel blijft de Afdeeling persisteren bij haar gevoelen, dat zij verlangd had, dat tevens het perceptieloon voor de ontvangers ware bepaald geworden; zij dringt daarop aan, ten einde de ontvangers geen voordeel hebben bij den algemeen drukkenden last, die de overige leden der maatschappij treft.

Art. 20.

Op dit artikel is de Afdeeling van oordeel, dat de eerste alinea van dit artikel behoort te eindigen met het woord *oude;* en zoo niet, dat dan in plaats der woorden: *van het te gelijk in omloop gebragte bedrag* wierd gesteld: *dat het aanwezig bedrag derzelve nimmer de* 15 *millioen zal te boven gaan.*

Derde Afdeeling.

Art. 2.

De Afdeeling gelezen hebbende de nieuwe redactie der wet en nader gelet hebbende op het slot van dit artikel, zoo is de vraag gerezen, of onder de opcenten, daar bedoeld, alleen begrepen zijn de bekende, die overal wettelijk voor het Rijk, de provinciën, steden en plaatsen worden geheven, dan of daaronder ook begrepen zouden zijn de zoodanige, die buitengewoon, 't zij provinciaal of anderzins, voor het onderhoud van dijken, polders, wegen enz. geheven worden en die maar casueel of gemakshalve in sommige provinciën op de grondlasten zijn gelegd.

In het laatste geval zou de ongelijkheid al te groot worden, daar in sommige provinciën zware dijklasten als opcenten op de grondlasten worden geheven; het schijnt dus noodig, dat eenige distinctie worde gemaakt.

Art. 8.

Op dit artikel is aangemerkt, dat alsnu de eerste termijn moeijelijk zal kunnen worden geobserveerd om de kortheid des tijds na de promulgatie der wet, en men vertrouwt alzoo, dat men zulks in aanmerking zal nemen bij min strenge invordering van dien eersten termijn op den bepaalden tijd.

Art. 11.

Op dit artikel maakt de Afdeeling de aanmerking, dat niet duidelijk is, wat bedoeld wordt door het daar vermeld bedrag van minder dan f 30 in eene gemeente.

Bedoelt men daarmede, dat elke belastingschuldige, die in ééne gemeente maar f 30 schuldig is, schoon hij in andere mede is aangeslagen, kan afkoopen?

Het schijnt, dat de zaak duidelijker moet worden uitgedrukt.

---

(1) Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 273.

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

Vierde Afdeeling.

De Afdeeling neemt voor kennisgeving aan, over het algemeen, de antwoorden van Regeringswege; zij denkt echter in bedenking te moeten geven, of het wel geheel aannemelijk zij het geantwoorde, » dat de vrijstellingen, bij het ontwerp van wet voor de kleine patentpligtigen voorgeslagen, velen van dezen geheel zullen vrijstellen", aangezien het tarief, bij art. 3 voorgeslagen, reeds met f 6 begint, terwijl men wenschte hetzelve eerst met f 9 te zien beginnen.

Verder zijn op elk van de artikelen van het nieuw ontwerp afzonderlijk gemaakt de navolgende bedenkingen, als:

Artt. 1, 2 en 3.

Geene aanmerking.

Art. 4.

Eenige leden vragen, of men, de bepalingen, bij dit artikel voorgeslagen, aannemende, het er voor houden mag, dat alzoo zal worden gedekt de vermindering van de belasting op de grondlasten, zoodanig dat de voorgeslagene vermeerderingen mogen geacht worden naar bekende données te zijn geraamd.

Artt. 5, 6, 7 en 8.

Geene bedenking.

Art. 9.

Eenige leden verlangen te weten, hoe verkregen zal worden het verschuldigde uit de belasting van die eigenaren, die op 1 Januarij 1830 als zoodanig bekend stonden, maar hunne panden verkocht hebben.

Artt. 10, 11, 12, 13 en 14.

Geene bedenking.

Art. 15.

Eenige leden oordeelen, dat 15 millioen eene te groote hoeveelheid van dat papier bedraagt en dat daardoor benadeeld zullen worden de Amsterdamsche bankbiljetten.

Art. 16 en volgende.

Deze artikelen zijn buiten aanmerking gebleven, terwijl eenige leden verlangen, dat op de gemaakte aanmerkingen nog van Regeringswege schriftelijk worde geantwoord, aangezien men dit ontwerp als eene nieuwe wet beschouwt.

Vijfde Afdeeling.

Men had wel gewenscht, dat het Gouvernement, *onder guarantie van den Staat*, op zeker onderpand bij openbare concurrentie eene leening had geopend.

Omtrent de voldoening der renten van de nationale schuld, merkt de Afdeeling aan, dat de renten van het bijboek, te Brussel gevestigd, ten minste behooren uitgezonderd te worden.

Art. 2.

Twee leden verklaren zich tegen deze voorgedragen grondslagen, de overige zullen zich getroosten om de voordragt aan te nemen, terwijl zij, in het geval dat het personeel alleen ten grondslag strekte, zich tegen de wet zouden verklaren.

Art. 3.

Volgens de voorgestelde wet meent een lid, dat alleen de armen en onvermogenden worden uitgesloten.

Art. 4.

Twee leden zijn van meening, dat deze klassen lager behoorden gesteld te worden, alzoo anderzins deze verhoogingen op het platte land en vele plaatsen niet zullen plaats hebben. Een lid verlangt alzoo de laagste klasse gesteld te hebben op f 30; een ander lid vindt in de voorgestelde classificatie veel bezwaar.

Nog merkt een lid aan, dat vooral de logementhouders, die uithoofde van hun beroep, veel in de directe belastingen moeten dragen, naar evenredigheid te zeer zullen bezwaard worden, dat boven de hoogste klasse, bij voorbeeld bij die van f 240, nog drie andere behooren gesteld te worden, te weten: een van f 300 twee en een half, één van f 400 driedubbel, een van f 500 vierdubbel.

Art. 6.

De meerderheid der Afdeeling kan zich naauwlijks voorstellen dat er nu nog op het einde van het jaar 1830 reclamatiën zouden zijn, die niet zijn afgedaan.

Art. 7.

Ook is de Afdeeling van meening, dat de ontvangers niet alleen de biljetten kosteloos moeten afgeven, maar dat ook de perceptie kosten over dezen maatregel in den buitengewonen nood der schatkist niet behooren te worden berekend.

Art. 8.

De Afdeeling verzoekt al de termijnen 10 à 14 dagen later te stellen.

Art. 10.

De Afdeeling inhaereert hare aanmerkingen omtrent het stellen der recepissen op naam.

Art. 11.

De Afdeeling verlangt, dat de som ter afkoop zal gesteld worden ten minste op f 50.

Art. 13.

De Afdeeling merkt aan, dat het eene onbillijkheid is, dat zij die 6 percent trekken voor de schatkistbiljetten, dadelijk zullen beginnen interest te trekken, terwijl degenen, die de tegenwoordige leening doen op 3 percents recepissen, niet zullen beginnen te trekken vóór 1 April. Men verlangt dus, dat de interest zal ingaan op 1 Januarij.

Art. 14.

Een lid is van meening, dat het bezwaar, hetwelk de schatkistbiljetten reeds op zich zelven opleveren, aanmerkelijk wordt vermeerderd door de creatie van schatkistbiljetten van f 50.

Art. 17.

Een lid verlangt, dat hierbij gevoegd worde, dat ook de steden en gemeenten met deze biljetten betalingen zullen kunnen doen.

Art. 18.

Een lid is van meening, dat de renten ten laste van den Staat stellig behooren te worden uitgezonderd.

Zesde Afdeeling.

De antwoorden van de Regering zijn door de Afdeeling overwogen en gedeeltelijk voldoende bevonden, gedeeltelijk voor kennisgeving aangenomen.

Ten opzigte van art. 9 der nieuwe redactie heeft een lid zwarigheid gemaakt. Hij meent, dat hetzelve strijdig is met het beginsel der wet, volgens hetwelk ieder, die aangeslagen is, leeningpligtig is. Zijne aanmerking is nader vervat in eene bijgevoegde Nota.

Omtrent den afkoop, alsnu in art. 11 der nieuwe redactie opengesteld, wordt door de Afdeeling verlangd, dat dezelve worde vergund voor den aanslag in elke gemeente tot dertig gulden toe, zoodat in dit artikel voor: » *minder dan* f 30" reeds zoud

VI. *Belasting bij leening en uitgifte van schatkistbiljetten.*

(Missive van den Minister van Financiën. — Nota van nadere wijzigingen.)

moeten gelezen worden: » *niet meerder dan* f 30", hetwelk overeenkomt met de berekening in de antwoorden van de Regering bladz. 3 aan het einde van de 2de paragraaf.

In art. 21 is verwijzing gedaan naar art. 12, dat nu moet zijn art. 14.

Bij een lid van de zesde Afdeeling is eene nieuwe bedenking, welke hij voor zeer belangrijk houdt, tegen de wet ontstaan uit de bijvoeging, welke in de nieuwe redactie in art. 9 is geschied. Het hoofdvereischte van eene wet, waarbij eene gedwongene leening wordt uitgeschreven, is de duidelijke aanwijzing van degenen, die de leening moeten doen.

Bij het eerste concept was die duidelijke aanwijzing vervat in artt. 1, 2 en 3. De leening werd gevraagd van hen, die in de kohieren der directe belastingen over 1830 waren aangeslagen.

Bij het nieuwe concept bestaat, wel is waar, dezelfde aanwijzing, maar al het duidelijke daarvan wordt weggenomen door hetgeen thans in art. 9 is opgenomen, dat namelijk de aangeslagene zijn verhaal zal hebben op den waren eigenaar.

Deze slotbepaling schijnt aan te duiden, dat de eigenaars van vaste goederen de eigenlijke leeningpligtigen zijn, hetwelk regelregt strijdig is met de aanduiding der leeningpligtigen in artt. 1, 2 en 3.

Zevende Afdeeling.

Art. 2.

De Afdeeling neemt deze nieuwe redactie aan voor notificatie, behoudens de stem van ieder der leden bij de discussie.

Art. 3.

De meerderheid der leden is van gevoelen, dat de vrijstelling van zes gulden in gemeenten van beneden de 10.000 zielen, op al de aanslagen te zamen genomen, te gering is; men haalt voorbeelden aan van gemeenten, in die categorie behoorende, waar de minste aanslag f 7.50 bedraagt, en dat nog wel in het personeel; om die reden zoude men oordeelen, dat de vrijstelling moest beginnen met negen gulden en dan progressief opklimmen. Die leden gelooven, dat de opbrengst er weinig of niet door zal lijden, omdat men, door de vrijstelling te eng te nemen, in menigvuldige non-valeurs zal vervallen.

Art. 4.

De Afdeeling, over het algemeen hare goedkeuring hechtende aan de proportionele classificatie voor het personeel, is nogtans eenparig van oordeel, dat het beginsel, vanwaar men is uitgegaan, eene meerdere uitgebreidheid zoude kunnen betoonen, door bij de vier in het artikel opgenoemde klassen eene vijfde te voegen en dezelve nog te verhoogen; bijv. in de gemeenten beneden de 10,000 zielen zoude men kunnen bepalen, dat voor aanslagen van 80 tot 100 gulden de voorgestelde verdubbeling, en voor aanslagen boven de f 100 nog vijftig ten honderd boven de verdubbeling zal worden betaald; dit beginsel, ook op de andere in het artikel uitgedrukte categoriën wordende toegepast, zoude het voordeel aanbieden van de uitbreiding der vrijstellingen, waarvan bij gelegenheid van het vorig artikel is gewag gemaakt, te kunnen aannemen en wezenlijk de belasting het meest te doen drukken op de meervermogende klasse der maatschappij.

Art. 13.

De Afdeeling verlangt eene bepaling, dat de obligatiën, van welke hier wordt gesproken, aan dengene, die zich met de recepisse ter verwisseling aanmeldt, zullen worden uitgereikt in zoodanige stukken van f 100, f 500 of f 1000, als hij zal verkiezen.

Art. 17.

De meerderheid der Afdeeling oordeelt, dat *vorderingen ten laste van het Rijk*, welke uit reeds aangegane contracten spruiten, niet anders kunnen behooren te worden voldaan dan in gereed geld en dat het met de beginselen van het regt strijdig zoude zijn zoodanige vorderingen aan de betaling uit schatkistbiljetten te onderwerpen, en zoodanige schending van het regt door geene wet behoort te worden gesanctioneerd.

Art. 20.

De Afdeeling oordeelt, dat tot meer duidelijke uitdrukking van den waarborg, dat het in omloop gebragte kapitaal van schatkistbiljetten de som van 15 millioen gulden niet zal te boven gaan, het artikel zoude behooren te worden geredigeerd op deze of dergelijke wijze:

» De in betaling ontvangen schatkistbiljetten zullen voor wederuitgifte vatbaar zijn tot de oogmerken, waartoe zij zijn ingesteld, en zullen ook, met inachtneming der bepalingen, bij art. 16 vermeld, kunnen worden vernieuwd tegen *intrekking en vernietiging* der oude wet."

Ten einde het in betaling geven der schatkistbiljetten gemakkelijk te maken en de dagelijksche circulatie van dezelve te bevorderen, stelt de Afdeeling voor, om op den rug der schatkistbiljetten een tarief van de renten, per dag berekend, te stellen; iets dergelijks heeft in het jaar 1794 plaats gehad met zekere recepissen voor de legerlasten.

Art. 21.

Hier is eene drukfout ingeslopen: het aangehaalde art. 12 zal moeten zijn *art.* 14, zijnde art. 14 van deze nieuwe redactie overeenkomende met art. 12 van de oude.

---

8. MISSIVE VAN DEN MINISTER VAN FINANCIËN, *strekkende ten geleide eener Nota van nadere wijzigingen in het wetsontwerp*, ingekomen in de zitting van 19 November 1830. (1)

'sGravenhage, 18 November 1830.

Het Verslag van de Centrale Afdeeling van de Tweede Kamer heeft aanleiding gegeven om nog eenige wijzigingen te brengen in het ontwerp van wet tot voorziening in de geldelijke behoeften. Dezelve zijn vermeld bij de Nota, welke ik de eer heb hiernevens aan U Hoog Edel Gestr. te doen toekomen, zijnde de heer Secretaris van Staat gemagtigd om de daarbij vermelde veranderingen nog op het oorspronkelijk ontwerp te waarmerken.

De Minister van Financiën,
VAN TETS VAN GOUDRIAAN.

Den Heere President van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

---

9. NOTA VAN NADERE WIJZIGINGEN *in het ontwerp van wet.*

Art. 11.

In plaats van de woorden: *minder dan*, in den 2den en 3den regel, te stellen: *niet meerder dan.*

Art. 13.

Achter: *of* f 1000, in den 4den regel, te voegen: *ter keuze van dengene, die de recepissen ter verwisseling aanbiedt.*

Art. 20.

Achter het woord: *ook*, in den 3den regel, in te voegen: *met inachtneming der bepalingen, in art.* 16 *vermeld.* — In plaats van de woorden: *te gelijk in omloop gebragte*, in den 4den regel, te stellen: *aanwezig.* — In plaats van: *te boven gaat*, in den 5den regel, te stellen: *zal te boven gaan.*

Art. 21.

In plaats van: *art.* 12, in den 4den regel, te stellen: *art.* 14.

NB. *De Eerste Kamer heeft zich met dit wetsontwerp vereenigd (zie verslag der zitting van de Tweede Kamer van* 25 *November* 1830); *het werd door Z. M. den Koning den 25sten November bekrachtigd (zie* Staatsblad *n°.* 81).

(1) Deze missive is overgenomen uit de notulen van het verhandelde in bovengenoemde zitting. De nota van wijziging werd voor de leden gedrukt.

VII. *Voorstel van den heer Warin betreffende de instelling der ministeriële verantwoordelijkheid.*

(Geleidende missive en voorstel.)

VII. Voorstel van den heer Warin betreffende de instelling der ministeriële verantwoordelijkheid. (1)

Dit voorstel werd niet behandeld, maar bij eene Nota, gedagteekend 20 November 1830, door den voorsteller ingetrokken.

1. MISSIVE VAN DEN HEER WARIN, *strekkende ten geleide van zijn voorstel*, ingekomen in de zitting der Tweede Kamer *van* 11 November 1830. (2)

EDEL MOGENDE HEEREN!

De omstandigheden, in welke ons Vaderland zich bevindt, vereischen, dat wij ons voornemen doen blijken, ons als een zelfstandig volk te handhaven. Indien wij ons niet eerlang werkdadig toonen, zullen de naburige Mogendheden ons niet eerbiedigen.

Wij waren eertijds de Republiek der Vereenigde Nederlanden; wij waren later het Vorstendom der Vereenigde Nederlanden; wij zijn thans het Koningrijk der Vereenigde Nederlanden; wij zijn altoos datzelfde volk, hetwelk door huisselijke en publieke deugden de achting van andere volken wist te winnen en te behouden.

Thans wederom doen de trouwe Nederlanders den besten volksgeest blijken. Wij kunnen, naar mijn oordeel, veel bijdragen om dien goeden geest te ondersteunen. Te dien einde strekt het voorstel tot een *Adres aan den Koning*, hetwelk ik U Edel Mogenden hiernevens aanbiede.

De inhoud van mijn voorstel moge zich zelf tot opheldering verstrekken; de omstandigheden, in welke wij verkeeren, zijn een ieder van U Edel Mogenden zoo wel bekend als mij.

Moge het mij gelukt zijn, in mijn voorstel de gevoelens van U Edel Mogenden te brengen, en wel met die bescheidenheid, die altijd de heerschende toon in deze vergadering geweest is.

's Gravenhage, den 8sten November 1830.

WARIN.

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

2. VOORSTEL *omtrent een aan den Koning aan te bieden Adres over de ministeriële verantwoordelijkheid.*

SIRE!

De bedenkelijke toestand, waarin zich het getrouwe volk, hetwelk wij vertegenwoordigen, bij voortduring bevindt, spoort ons aan, andermaal tot Uwe Majesteit eerbiedig te naderen.

Bij den aanvang dezer eerste zitting van de Staten-Generaal der aan Koning en Grondwet getrouw gebleven Nederlanden hebben wij al onze aandacht gevestigd op de toekomst, welke door het gansche volk niet zonder angstvalligheid wordt te gemoet gezien.

Nogtans, Sire! zijn de lessen der ondervinding voor ons niet verloren, en zij werken levendig op onze overtuiging, nu tot behoud van ons Vaderland eene ongewone inspanning van krachten vereischt wordt, tot behoud van dat Vaderland, hetwelk onder de aanvoering van den eersten Willem van Oranje en van deszelfs heldhaftige Zonen zich heeft vrijgevochten, hetwelk in 1813 zijne onafhankelijkheid herwonnen en den Troon van Uwe Majesteit in het midden van eene dankbare natie gesticht heeft, welk Vaderland echter, ongevraagd in het vermeend belang van Europa met België vereenigd, dikwijls is miskend, veel heeft geleden en thans tot behoud van zijne zelfstandigheid op nieuw de wapenen opvat, terwijl niet meer te denken is aan eene hereeniging, nu een wederzijdsche afkeer zulke diepe wortels heeft geschoten, dat zelfs de goede nabuurschap niet dan met veel moeite zal kunnen hersteld worden.

Dikwijls heeft verschil van begrippen tusschen de twee groote afdeelingen van het Rijk, in den boezem van onze Vergadering zelve, het gemeen overleg tusschen den Koning en de Staten-Generaal verlamd; dit zal voortaan niet meer kunnen plaats hebben. Wij durven derhalve nu al wat tot behoud van het lieve Vaderland kan verstrekken, met het volste vertrouwen aan de overweging van Uwe Majesteit aanbieden.

Wij zien Uwe Majesteit onvermoeid werkzaam aan het hoofd van alle Departementen van het algemeen bestuur, terwijl geen menschelijk vermogen in staat is, alles wat tot zoo uitgebreide zaken behoort, in de vereischte bijzonderheden genoegzaam na te gaan. Hiervan moet het natuurlijk gevolg wezen, dat degenen die onder Uwe Majesteit werken, ieder in zijn departement eenen zeer aanmerkelijken invloed op de maatregelen van Regering uitoefent.

Eveneens is het met al de dienaren van Uwe Majesteit in de min of meer ondergeschikte betrekkingen gelegen.

Intusschen, Sire! zien wij niemand verantwoordelijk gesteld voor de nadeelige gevolgen van onberaden daden; en het schijnt dat ieder minder ambtenaar zich niet verantwoordelijk rekent voor het gedrag, hetwelk hem door een hoogeren wordt voorgeschreven, ofschoon zijne gehoorzaamheid zich niet verder behoort uit te strekken dan tot die bevelen, welke ieder ambtenaar is bevoegd te geven.

Van hier, dat in alle takken van het bestuur de schijn van willekeurigheid is ingeslopen, die strijdig is met den geest van Nederlands volk; van hier, dat het gezag van Uwe Majesteit tot dekmantel kan dienen voor elk misbruik van magt, voor elken misslag in burgerlijke, in staatkundige, ja zelfs in militaire aangelegenheden. En hieruit volgt onvermijdelijk, dat Uwe Majesteit zelve als verantwoordelijk wordt aangemerkt voor al wat in Haren naam verkeerdelijk geschiedt.

Hierdoor, Sire! wordt het vertrouwen op het beleid der hooge Regering in gevaar gebragt, hetwelk toch bij werkelijke tegenspoeden zoo onontbeerlijk is.

Om al deze redenen verzoeken wij Uwe Majesteit met den eerbiedigsten ernst, dat het Hoogstdenzelve behagen moge, aan Hare getrouwe onderdanen de grootste weldaad te schenken welke Hoogstdezelve hun, in deze kommervolle omstandigheden verleenen kan, namelijk, *een verantwoordelijk ministerie.*

Het is in het onafscheidelijk belang van Koning en Vaderland dat Wij Uwe Majesteit verzoeken, zich wel te willen omgeven met een ministerie, geheel bestaande uit mannen, die het vertrouwen van Uwe Majesteit en van de natie bezitten; die onder de leiding van Uwe Majesteit de groote belangen des Vaderlands uit een en hetzelfde oogpunt beschouwen en eenstemmig behandelen; die niet schromen, zoowel gezamenlijk als elk in het bijzonder, de verantwoordelijkheid van alle daden van Regering op zich te nemen, en zich daartoe door de onderteekening van alle acten en besluiten, elk in zijn Departement, stellig verbinden.

Zulk een ministerie, Sire, zal de noodzakelijkheid gevoelen om alle de ondergeschikte ambtenaren insgelijks verantwoordelijk te houden voor hetgeen elk hunner aangaat; wijders, om aan den Staat in het beheer der geldmiddelen die publiciteit te geven, zonder dewelke het algemeen vertrouwen niet kan bestaan, en eindelijk, om zich dáár, waar de medewerking der

(1) De tot dit onderwerp behoorende bescheiden werden ten behoeve der leden gedrukt.

(2) De missive van den heer Warin en het daarbij gevoegd voorstel komen ook voor in de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 271, en het *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 135.

VII. *Voorstel van den heer Warin betreffende de instelling der ministeriële verantwoordelijkheid.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

aten-Generaal grondwettig gevorderd wordt, steeds in onmiddelijke aanraking met deze vertegenwoordigers des volks te ellen tot bevordering van dat gemeen overleg, waaruit de gering van Uwe Majesteit haren meesten klem kan ontleenen. Deze verantwoordelijkheid, ofschoon bij onze Grondwet niet drukkelijk genoemd, strookt evenwel met hare voorschriften; kan dus, in afwachting van nieuwe grondwettige bepalingen, stond door Uwe Majesteit worden erkend en ingevoerd, en wij len ons overtuigd, Sire, dat de heilzame invloed daarvan op het komstig lot van ons Vaderland zich al spoedig zal ontwikkelen.

---

3. PROCESSEN-VERBAAL DER AFDEELINGEN *over het orstel van den heer Warin.*

Eerste Afdeeling.

ZITTING VAN 15 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van Randwijck van Rossum, Backer, Clifford, Ingenhousz en Sandberg, *Voorzitter.*

Eenige leden vinden het voorstel van den heer Warin prematuur, alhoewel dezelve met het principe instemmen; zij slagen dienvolgens, dat, aangezien er vooruitzigt is, dat de ondwet spoedig zal worden herzien, alsdan dit punt van inisteriële verantwoordelijkheid mede in overweging zal worden nomen.

Verder vinden sommige leden den vorm van dit voorstel niet missibel, alzoo hetzelve niet kan worden daargesteld door eene ote erkenning van Zijne Majesteit.

SANDBERG, *Voorzitter.*

Tweede Afdeeling.

ZITTING VAN 15 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Weerts, Dedel, van Wickevoort rommelin, Dijckmeester, *Onder-Voorzitter*, en van Lynden van oevelaken, *Voorzitter.*

Gelezen eene missive van den heer Warin, van den 15den ovember 1830, geadresseerd aan den heer voorzitter van de de Afdeeling der Tweede Kamer, vergaderd den 15den November, ch verontschuldigende van bij de deliberatiën niet tegenwoordig zijn, als hebbende opgemerkt, dat doorgaans in die Afdeelingen, waar de auteur van een voorstel tegenwoordig is, weinig aanmerkingen gemaakt worden, weshalve Z.Ed. vermeent, dat door ijne afwezendheid eene meerdere vrijheid gegeven zal worden an de deliberatie.

Waarop geene resolutie is gevallen.

Overgegaan zijnde tot de beraadslagingen over het voorstel an den heer A. Warin, van den 8sten November 1830, den 1den daaraanvolgende in de vergadering van de Tweede Kamer er Staten-Generaal geëxhibeerd, heeft de Afdeeling dit voorstel, oals hetzelve is liggende, niet kunnen admitteren:

1°. omdat een verantwoordelijk ministerie, zoodanig als het wordt voorgedragen, zou zijn de inrigting van een Staats-ligchaam, etwelk een onderwerp zou behooren te zijn van de Staatsregeling elve en eene wijziging zou zijn van de bestaande Grondwet, etwelk door den Koning alléén niet kan daargesteld worden;

2°. omdat zoodanig adres ook nutteloos schijnt, daar de Koning eeds zelve, bij zijne boodschap van den 11den December 1829, ijne wijze van zien daaromtrent duidelijk genoeg aan den dag elegd heeft.

Eindelijk hebben nog twee leden wel erkend, dat in een egtelijken zin elk minister verantwoordelijk is naar aanleiing van art. 177 van de Grondwet, maar dat een verantwoordelijk ministerie, zooals hetzelve wordt voorgedragen, niet wel beeerlijk schijnt en ook te onbepaald is, daar zij ook niet kunnen inzien de noodzakelijkheid om alle de ondergeschikte ambtenaren insgelijks verantwoordelijk te stellen.

VAN LYNDEN VAN HOEVELAKEN, *Voorzitter.*

Derde Afdeeling.

ZITTING VAN 15 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van Meeuwen, Jarges, van Dam van Isselt, Hofstede, Luzac, *Onder-Voorzitter*, en Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

De Afdeeling gelezen hebbende het voorstel van den heer Warin, zoo is het resultaat van hare overweging geweest:

Dat vijf van de zes leden het voorstel *ontijdig* oordeelen, één echter maar zoodanig als het ligt, daar hij anders de verklaring van het principe, ten einde het bij vervolg te vestigen, volgaarne van de Kamer zou zien uitgaan.

Dat een der leden *en* het principe *en* het voorstel, zooals het ligt, volkomen aanneemt.

Dat één hetzelve ontijdig vindt, zonder zich over de zaak zelve uit te laten.

Doch dat al de andere en alzoo vier van de zes leden, waarbij zich echter ook dat lid voegt, hetwelk alsnu de propositie aanneemt, de aanneming en toepassing van het beginsel bij wijziging der Grondwet volstrekt verlangen, vermeenende, dat hetzelve dan en daarbij zal kunnen en moeten worden in verband gebragt met de Koninklijke bevoegdheid tot ontbinding der representatie, welke, zonder wijziging der grondwet, niet kan worden toegelaten; en waarom dus, naar het inzien der vier leden, de door den voorsteller verlangde verklaring vooralsnog niet kan worden gevorderd.

DONKER CURTIUS VAN TIENHOVEN, *Voorzitter.*

Vierde Afdeeling.

ZITTING VAN 15 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van Alberda van Bloemersma, van Alphen, Op den Hooff, van Suchtelen tot de Haere, Bijleveld, *Voorzitter*, en Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter.*

De behandeling des voorstels van het geëerd medelid Warin, den 11den dezer ter tafel gebragt en strekkende om Zijne Majesteit den Koning met den eerbiedigsten ernst te verzoeken als eene grootste weldaad aan Zijne getrouwe onderdanen te willen schenken de daarstelling *van een verantwoordelijk ministerie*, heeft aanleiding gegeven tot een aantal bedenkingen, waarvan het wisselen ten gevolge heeft gehad, dat wel al de leden gaarne hulde doen aan de bedoelingen van den voorsteller, maar echter met betrekking tot het gevolg, aan het voorstel te geven, tot geene eenparigheid van gevoelens hebben kunnen komen.

Men heeft zich gevraagd, of bij het voorstel wel duidelijk genoeg was aangeduid, wat door den heer voorsteller eigenlijk door een verantwoordelijk ministerie wordt bedoeld

Het is bekend, dat aan eene ministeriële verantwoordelijkheid niet altijd dezelfde meer uitgebreide of engere beteekenis wordt gegeven, en dat het ook betwijfeld mag worden, of van dezelve wel die afdalende verantwoordelijkheid het onmiddellijk gevolg zoude of kan worden, waarvan door den heer voorsteller bij het ontwerp van adres gesproken wordt, of, om duidelijker te spreken, of het noodig zij eene ministeriële verantwoordelijkheid daar te stellen » om aan elk Minister de noodzakelijkheid te doen gevoelen, om al de ondergeschikte ambtenaren insgelijks verantwoordelijk te houden voor hetgeen elk hunner aangaat."

Men heeft zich afgevraagd, of het niet den schijn van wantrouwen tegen 's Konings Ministers zoude aan den dag leggen, indien aan Hoogstdenzelven met ronde woorden en onbewimpeld het verzoek werd gedaan: » zich wel te willen omgeven met een Ministerie, geheel bestaande uit mannen, die het vertrouwen van Zijne Majesteit den Koning bezitten."

Men heeft zich niet ontveinsd, dat daardoor aan eenig ver-

VII. *Voorstel van den heer Warin betreffende de instelling der ministeriële verantwoordelijkheid.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

moeden zou kunnen plaats gegeven worden tegen de thans in dienst zijnde Heeren Ministers of eenige van hen; doch hetgeen men echter algemeen oordeelt door den steller niet bedoeld te worden.

Men heeft zich afgevraagd, of de daarstelling van de ministeriële verantwoordelijkheid, in welken uitgebreiden of meer engen zin dan ook begrepen, volstrekt noodzakelijk zoude zijn om tusschen de Kamer en de Ministers te herstellen die communicatiën, die door het Koninklijk besluit van 8 Junij 1820 geheel zijn afgesneden, en of het herstel daarvan niet aanmerkelijk zoude verminderen de vraag naar de te regt of te onregt onverwijld verlangde daarstelling der ministeriële verantwoordelijkheid.

Men heeft zich niet ontveinsd de behoefte van dat herstel, want daardoor zouden komen weg te vallen vele onzekerheden, waarin de leden der Kamer, bij het onderzoek der aan dezelve voorgedragene ontwerpen van wet, moeten verkeeren uithoofde van gebrek aan inlichtingen, die zij nu *of* in het geheel niet, *of* gebrekkig slechts kunnen verkrijgen.

Men heeft zich daarbij niet ontveinsd, dat, zoo al ten jare 1820 des Konings besluit doelmatig moge zijn geweest, men thans aan het bestaan der redenen daarvoor niet meer zal mogen denken, nu de Kamer zich gezuiverd ziet van zoodanige leden, waarvan de daden zoo duidelijk deden kennen de bedoelingen, die zich in den snooden afval van de zuidelijke gewesten hebben opgelost.

Men heeft zich eindelijk afgevraagd, of, indien de daarstelling van een verantwoordelijk ministerie al eens ook in dit Rijk, even als in naburige Rijken, wenschelijk en noodzakelijk ware, het dan nog wel nu reeds het oogenblik zoude zijn, om daartoe te besluiten.

Men heeft zich daarbij niet ontveinsd, dat hetgeen wenschelijk en noodzakelijk geoordeeld wordt, nooit te spoedig kon worden daargesteld, en dat derhalve de vraag, met een stellig *ja* beantwoord wordende, er alle redenen zouden zijn, om zich met het voorstel van den heer Warin, immers wat de hoofdzaak betreft, te vereenigen.

Maar men heeft zich ook niet ontveinsd, dat, naar het oordeel van velen, de ministeriële verantwoordelijkheid niet kon worden daargesteld, zonder tevens in de Grondwet, welke nog bestaat, te aanmerkelijke wijzigingen daar te stellen, dan dat het raadzaam zoude zijn, dezelve niet alvorens, zonder overhaasting, wel te wikken en te wegen.

En het is de overweging van vorenstaande vragen en bedenkingen, welke als slotsom der behandeling van het voorstel *twee* leden hetzelve heeft doen aannemen, terwijl *vier* leden van oordeel zijn, dat daaraan voor het oogenblik geen gevolg behoort gegeven te worden.

Bijleveld, *Voorzitter.*

Vijfde Afdeeling.

ZITTING VAN 15 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: IJssel de Schepper, van de Kasteele, Boddaert, Gockinga, van Sytzama en van Reenen, *Voorzitter.*

Eenige leden zijn wel van meening, dat er in onze Grondwet, uithoofde der veranderde omstandigheden, ook eenige veranderingen zullen noodig zijn.

Dat er, althans in het administrative, zeer veel omslagtigs is, dat behoort gewijzigd te worden.

Dat evenwel, indien overigens het thans in overweging zijnde voorstel nu al in aanmerking behoorde te komen (waaraan zij twijfelen), de eerste vraag de beste zoude zijn: wat verstaat men door verantwoordelijkheid? Wat moet derzelver bedoeling zijn? En ten derde: hoe kan men tot die bedoeling komen? Alles op dit onderwerp is zeer dikwerf behandeld, doch nimmer is het duidelijk genoeg daargesteld en uiteengezet, om met genoegzame kennis van zaken te bepalen, wat eigenlijk het onderwerp van dit voorstel zoude zijn.

Zij houden alzoo, schoon zij de zaak zelve gewigtig en wenschelijk beschouwen, het onderzoek en de publieke behandeling derzelve thans nadeelig; zij wenschen, dat het voorstel vooralsnog worde teruggenomen, in de verwachting dat de door Zijne Majesteit daargestelde commissiën tot voorstel der wijzigingen, in de Grondwet te doen, en van die tot vereenvoudiging en wijziging in het administratief bestuur des Rijks, aan Zijne Majesteit aanleiding zullen geven, om deze zaak en werdere wenschelijke veranderingen *of* in wetgevende bepalingen aan de Vergadering voor te dragen, *of* bij een besluit daar te stellen, en beschouwen alzoo het tegenwoordige voorstel als geheel ontijdig.

Twee leden zijn van gevoelen, dat de zaak allerwenschelijkst is, doch, bijaldien men algemeen van oordeel is, dat dezelve op dit oogenblik minder van pas is, zouden zij den heer Warin verzoeken aan zijn voorstel vooralsnog geen gevolg te geven.

Een lid is er zeer voor, dat de ministeriële verantwoordelijkheid worde ingevoerd, maar gelooft, dat zoo lang deze Grondwet nog bestaat, dezelve daarmede strijdig is, en verlangt alzoo, dat ze in de nieuwe Grondwet worde opgenomen. Hij kan zich alzoo met dit voorstel vooralsnog niet vereenigen.

's Gravenhage, 16 November 1830.

van Reenen, *Voorzitter.*

Zesde Afdeeling.

ZITTING VAN 15 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Hinlópen, Clifford, van Boelens, Lyklama à Nyeholt, van Nagell tot Ampsen, van Foreest, *Onder-Voorzitter*, en Frets, *Voorzitter.*

Na lat door den Voorzitter het voorstel tot een adres aan den Koning met den geleidenden brief van den heer Warin was voorgelezen, hebben zeven leden verklaard, dat zij het gedane voorstel, onafhankelijk van aanmerkingen, daarop wegens onvolledigheid te maken, en ook zonder te treden in de gronden al of niet voor de verantwoordelijkheid van Ministers, voor welke verantwoordelijkheid anders sommige leden zich meer of min stellig verklaard hebben, houden voor *ontijdig* en mitsdien hunne toestemming aan hetzelve niet kunnen geven.

Eén lid bepaalt zich tot de *onvolledigheid* en wil zich alzoo zijne stem voorbehouden.

Frets, *Voorzitter.*

Zevende Afdeeling.

ZITTING VAN 15 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Junius van Hemert, Lemker, van Welderen Rengers, de Jonge van Campens Nieuwland, van Nes, Beelaerts van Blokland, *Onder-Voorzitter*, en Tamminga Sypkens, *Voorzitter.*

De Afdeeling gelezen en overwogen hebbende het voorstel van den heer Warin, strekkende tot een adres aan Z. M. den Koning om te willen daarstellen een verantwoordelijk Ministerie, hebben de meeste leden dezer Afdeeling verklaard, dit voorstel te beschouwen als in de tegenwoordige omstandigheden zeer ontijdig. Zij hebben geoordeeld, dat deze inrigting uit haren aard was eene grondwettige inrigting, omdat dezelve is eene wijziging en voorwaarde, onder welke het Koninklijk gezag wordt uitgeoefend; dat zoodanig verantwoordelijk ministerie bij onze Grondwet onbekend was en niet bestaanbaar. De voorsteller zelve was ook van gevoelen, dat de Grondwet dit niet medebragt, en de boodschap van Z. M. den Koning van 11 December ll. toonde dan ook dat Zijne Majesteit zelve dit niet in dier voege beschouwde. Dat een verantwoordelijk Ministerie zonder het regt des Konings tot ontbinding van de Tweede Kamer, bij de Grondwet ingesteld, eene wanstaltige Staatsinrigting was, welk regt aan den Koning echter niet toekomt. Het voorbeeld van alle representative regeringen bewees dit, en de aard der zaak brengt zulks van zelve mede. Daar nu, ten gevolge der bestaande omstandigheden, het volstrekt noodzakelijk was, dat, zoodra mogelijk, eene nieuwe herziening der Grondwet behoorde plaats te hebben, zoo meende men, dat eerst dan de tijd geboren was over dit stuk te beraad

VII. *Voorstel van den heer Warin betreffende de instelling der ministeriële verantwoordelijkheid.*

(Nota tot intrekking van het voorstel.)

lagen en te beslissen; dat daarbij thans niet zooveel haast scheen, vermits vijftien jaren verloopen zijn, zonder dat te dien einde een voorstel gedaan was; terwijl tijden van meerdere rust en kalmte behoorden te worden afgewacht, om over deze aangelegenheid naar behooren te raadplegen. Het was niet genoeg alsdan slechts een principe vast te stellen op dit stuk, men behoorde deze verantwoordelijkheid dan genoegzaam ontwikkeld te regelen en te bepalen. De leden, welke zoodanige verantwoordelijkheid zouden wenschen te zien ingevoerd, meenen, dat het daarom zooveel te meer te bejammeren is, dat het voorstel daartoe zoo ontijdig gedaan is, alzoo men ligtelijk uit de rejectie van dit voorstel zoude opmaken, dat de Kamer zich tegen het beginsel zelve had verklaard. Sommige leden hebben hierbij gevoegd, dat zij het stuk der ministeriële verantwoordelijkheid beschouwden als eene opinie van de mode, welke niet genoegzaam was ontwikkeld; dat men geene andere verantwoordelijkheid van Ministers kende dan die, welke bij eene wet of Grondwet was geregeld, hoedanige *en* niet verstond, *en* niet bij een besluit des Konings konde worden daargesteld; oordeelende wijders, dat ook de redactie van het adres zich niet aanbeval: men meende die in allen gevalle zoo niet te kunnen aannemen. Daarentegen is door een lid breedvoerig betoogd niet slechts de tijdigheid van dit voorstel, maar ook van de aannemelijkheid van hetzelve. Hij oordeelde, dat eene constitutionele regering zonder een verantwoordelijk Ministerie een onding was en eene ijdele hersenschim; dat onze Grondwet deze verantwoordelijkheid in het geheel niet uitsloot, — geen een artikel konde daarvoor worden bijgebragt, — dat het wel waar was dat dezelve niet bij de Grondwet omschreven was of dit beginsel uitdrukkelijk erkend, doch dat dit niets afdeed, — het was genoeg dat de Grondwet zich daar niet tegen stelde en dat die daarmede strookte; — dat het niet noodig was deze verantwoordelijkheid bij eene wet te regelen, omdat men geene andere verantwoordelijkheid bedoelde dan eene zedelijke, te welken einde het aanwezen van het beginsel genoeg was; dat wat aangaat de gemaakte bedenking van ontijdigheid, dat die verviel, vermits men niet toegaf, dat tot deze bedoelde verantwoordelijkheid eene wet of revisie der Grondwet noodig was; dat integendeel de tijd daarvoor thans geboren was, omdat het eene behoefte was, waaraan dadelijk konde worden voldaan. Bevorens bij de Vergadering met afgevaardigden uit België mogt het in de Kamer niet altijd tijdig en raadzaam geweest zijn met dit voorstel voor den dag te komen, thans echter hielden die redenen op te bestaan.

Een lid meent zich alsnog over het voorstel niet te kunnen verklaren, omdat hij hetzelve beschouwt te zijn duister en onbepaald. Hij weet niet, wat de voorsteller door een verantwoordelijk ministerie verstaat; hij wenscht daarvan eene ontwikkelde beschrijving; hij vooronderstelt, dat daarbij geheel iets anders wordt bedoeld dan de onderworpenheid aan de strafwet en de judicature van den Hoogen Raad, zoo de Ministers eenige strafwet overtreden. Intusschen kan men aan verantwoordelijkheid geen anderen zin hechten dan de gehoudenheid tot regtvaardiging van eene daad met gevolg van schadeloosstelling of straf bij ontstentenis, tenzij men spreekt van verantwoordelijkheid voor eigen geweten, waarover hier de vraag niet zijn kan. Hij ziet alzoo niet in wat men bedoelt met de daarstelling van een zoodanig verantwoordelijk Ministerie. Over welke daden der Ministers moet zich dezelve uitstrekken: óf die zij *proprio motu* zonder 's Konings bevel, óf ook op bevel des Konings ondernemen? Of in dat geval zich die verantwoordelijkheid van 's Konings bevelen moet uitstrekken tot alle daden van het gezag of slechts tot eenige? Welke zullen de gevolgen zijn dezer verantwoordelijkheid? Zullen de uitgevoerde bevelen zonder contreseign nul zijn of geldig? Zullen de Ministers voor het verleende contreseign kunnen worden vervolgd? Zoo ja, voor welk gezag? Door wie? Onder welken vorm? Ingevolge welke wet, die de *norma* van beoordeeling is der overtreding of van den beganen misslag? Terwijl men gaarne zoude wenschen te zijn ingelicht, op welke wijze deze verantwoordelijkheid zoude kleven op een ministerie, collectief beschouwd.

Op dit een en ander wenscht dat lid te zijn ingelicht.

TAMMO SYPKENS, *Voorzitter.*

---

4. NOTA VAN DEN HEER WARIN, *daarbij intrekkende zijn voorstel betreffende de ministeriële verantwoordelijkheid.*

De bedenkingen der Afdeelingen hebben den ondergeteekende doen gevoelen, dat zijn voorstel, zoo als het is liggende, den bijval der Kamer niet kan verwerven. Intusschen door de gedeeltelijke goedkeuring van vele leden aangemoedigd, blijft bij zijn doel steeds in het oog houden.

Doordrongen van de overtuiging, dat een verantwoordelijk ministerie eene behoefte voor ons is, en tevens wetende, hoe zeer de Staten-Generaal bereid zijn de Regering te ondersteunen, zag hij geen gevaar in eene provisionele daarstelling der verantwoordelijkheid, ook zonder het daartegenover passende regt tot ontbinding der Tweede Kamer. Hij vertrouwde, dat na de provisionele daarstelling slechts een zeer korte tijd zoude noodig zijn, om een ontwerp van wet te doen vervaardigen en aan de Staten-Generaal voor te dragen, waarbij, naar aanleiding van het XIde hoofdstuk der Grondwet, de noodzakelijkheid zoude verklaard worden, om zoodanige nieuwe bepalingen aan de Grondwet bij te voegen, dat er een verantwoordelijk ministerie worde ingesteld en dat aan den Koning de bevoegdheid worde toegekend, de Tweede Kamer der Staten-Generaal te ontbinden en nieuwe verkiezingen te gelasten.

Hij zag hierin zoo veel te minder zwarigheid, daar hij van gevoelen is, dat de noodzakelijke veranderingen en wenschelijke verbeteringen in onze Grondwet gevoegelijk in meer dan ééne wet kunnen gebragt worden, ja zelfs dat men bezwaarlijk ooit verbeteringen zoude bewerkstelligen, indien men de verklaring van de noodzakelijkheid derzelve wilde uitstellen, tot dat alle noodzakelijke veranderingen en verbeteringen te gelijker tijd en in één en hetzelfde ontwerp van wet konden voorgedragen worden.

Hij dacht, in eenen tijd zoo rijk aan ondervinding als de tegenwoordige, dat het voorbeeld van naburige landen de daardoor verkregene kennis van hetgeen is een verantwoordelijk ministerie, de kennis van den graad van beschaving, tot welken het volk der Vereenigde Nederlanden gevorderd is, en de kennis van onzen inwendigen staat van zaken niet alleen bij vele leden der Kamer reeds eene innige overtuiging omtrent de behoefte tot een verantwoordelijk ministerie had doen geboren worden, maar zelfs dat bij de Regering die overtuiging reeds zoude bestaan, zoodat het thans er slechts op aankwam, eene gepaste gelegenheid aan te bieden, om te kunnen terugkomen van stellingen, welke in vroegere tijden zijn op den voorgrond gebragt. Het denkbeeld van een adres rees bij hem op. Doch hij was er verre af, zich in staat te achten, bij degenen, die niet door eigen waarnemingen op den weg der overtuiging gekomen waren, door eene wetenschappelijke behandeling van dit meer voor ondervinding dan voor bespiegeling vatbare onderwerp overtuiging te kunnen verwekken.

Hij had bij gelegenheid van verscheidene algemeene conferentiën opgemerkt, hoe zeer alle de leden der Kamer doordrongen waren van het gevoel der noodzakelijkheid om eensgezind, standvastig en bedaard te werk te gaan. Hij dacht derhalve, dat de Kamer verkiezen zoude, dat in geene uitvoerige discussiën getreden werd over alle de theoretische gezigtspunten, uit welke men de ministeriële verantwoordelijkheid beschouwen kan, noch over alle toepasselijke bijzonderheden, welke, naar zijn inzigt, niet zoo zeer terstond, maar van tijd tot tijd, ten gevolge van ondervinding, dienen daargesteld te worden. Zulk eene terzijdestelling van discussiën kwam hem ook welvoegelijker voor.

Naar zijne gedachte kwam het er voornamelijk op aan, het adres zoo te stellen, dat niemand met reden er aanstoot in vinden konde.

Bij de uitkomst is gebleken, dat de ondergeteekende zich niet heeft vergist in zijne verwachting eener vrij algemeen heerschende overtuiging omtrent de behoefte tot een verantwoordelijk ministerie. Doch heeft de meerderheid der leden in de Afdeelingen geoordeeld, dat de ministeriële verantwoordelijkheid niet zal kunnen worden ingevoerd dan met eene verandering in de Grondwet, waartoe de voordragt van wege de Regering wordt te gemoet gezien. Verder zijn in eenige Afdeelingen vragen en tegenwerpingen gedaan, welke nader zullen worden beantwoord.

De ondergeteekende was van gedachte, dat een gewijzigd adres zeer dienstig zijn zoude, om aan de Regering aanleiding te geven tot bespoediging der gewenschte voordragt van wet. Hij was reeds gereed met zijn gewijzigd adres, in hetwelk hij had gebruik gemaakt van eenige welwillende wenken, hem door zijne medeleden gegeven, en hij was bezig de bedenkingen der Afdeelingen te beantwoorden, toen hij al meer en meer het vertrouwen zag aangroeijen, dat eerlang van wege de Regering de noodige voordragt zal gedaan worden. In dien staat van zaken heeft hij begrepen, vooralsnog zijn voorstel te moeten laten rusten, zich gereed houdende, om, indien het nader nog noodig mogt geoordeeld worden, hetzelve, naar omstandigheden gewijzigd, te doen herleven.

's Gravenhage, 29 November 1830.

A. WARIN.

VIII. Voorstel der heeren Collot d'Escury van Heinenoord, van Alphen, van Nes en Luzac, over de afscheiding van België. (1)

Dit voorstel is niet behandeld in openbare zitting, maar in die van 25 Januarij 1831 ingetrokken. (Men vergelijke ook het voorgevallene in de zittingen van 2 en 3 December 1830 en raadplege tevens de bescheiden, voorkomende in de Bijlagen onder n°. XIV.)

1. AANSPRAAK VAN DEN HEER VAN ALPHEN, *gehouden bij de indiening van het voorstel* in de zitting van 13 November 1830.

Deze rede is opgenomen in het zittingverslag van 13 November 1830.

2. VOORSTEL DER HEEREN COLLOT D'ESCURY VAN HEINENOORD, VAN ALPHEN, VAN NES EN LUZAC, *betreffende het indienen van een adres aan Zijne Majesteit den Koning, tot het verklaren van Noord-Nederland tot een onafhankelijken Staat.* (2)

De ondergeteekenden stellen voor, dat het navolgend Adres door de Staten-Generaal aan Zijne Majesteit worde aangeboden:

SIRE!

De tegenwoordige toestand van het vaderland, in verband beschouwd met de aangelegene bemoeijenissen, waarmede de groote Mogendheden van Europa zich te Londen schijnen onledig te houden, maakt het ons tot eenen onvermijdelijken en duren pligt, met onze betuigingen, met onze bezorgdheden en onze wenschen tevens, den troon van Uwe Majesteit te naderen.

Gedachtig aan den afgelegden eed, dat zij de onafhankelijkheid van den Staat, de algemeene en bijzondere vrijheid der ingezetenen bewaren en beschermen en het algemeen belang met al hun vermogen bevorderen zullen, vermeenen de Staten-Generaal, Sire, dat zij, in gemeen overleg met Uwe Majesteit, behooren toe te zien, dat in deze gewigtige oogenblikken, waarin door de Mogendheden, volgens de boodschap Uwer Majesteit van den 20sten October jl., over den toestand van België zal worden beslist, de onafhankelijkheid der van ouds vereenigde gewesten, ook door het bloed Uwer doorluchte Vaderen verworven, in geenen deele worde gekrenkt of op derzelver lot en voortdurende bestemming een invloed uitgeoefend, welke met het waar belang van ons vaderland strijdende zou kunnen bevonden worden en waartoe zij, als getrouwe vertegenwoordigers, geene Mogendheid ter wereld geregtigd mogen achten.

De Staten-Generaal zien zich alzoo uit besef van pligt gedrongen, om in ondubbelzinnige taal aan Uwe Majesteit de plegtige verzekering te geven, dat de oude Nederlandsche natie de toekomst niet zonder angstvalligheid te gemoet ziet en beducht is, dat veelligt in een vermeend Europeesch belang die Mogendheden, welke zich de bemiddeling over het toekomstig lot van België hebben aangetrokken, zouden kunnen denken aan het weder aaneenhechten van den noodlottigen band, welke gedurende vijftien jaren en de aan Uwe Majesteit en Uw Huis, ook onder dien druk, trouw geblevene gewesten zoo veel onspoed heeft veroorzaakt en welke voor haar in dezen stond daarenboven de oorzaak van zoo veel zware rampen en van zoo veel vergoten bloed geworden is.

De Staten-Generaal van de gewesten, Sire, aan welke onder de algemeene benaming van Holland voor het verlies van eenige derzelver koloniën en voor zoovele opofferingen, als door hen in het belang van Europa werden gedaan, eene vergrooting van grondgebied bij de tractaten werd toegestaan, zonder dat zij daartoe de minste begeerte hadden aan den dag gelegd, achten zich thans geregtigd, aan Uwe Majesteit te kennen te geven, dat, hoe onbeperkter de afscheiding van België ook wezen zal, hoe meer Holland geene andere aanraking met dat land dan dat van nabuur zal overhouden, des te meer voldaan zal worden aan het ernstig verlangen en de vurigste wenschen der natie, welke zij vertegenwoordigen.

De van ouds Vereenigde Nederlanden, Sire, — en wij bidden Uwe Majesteit deze onze plegtige verklaring, welke wij in naam der natie afleggen, met welgevallen te ontvangen, — die Nederlanden verlangen niets meer dan onder de regering van Uwe Majesteit en den schepter van het Huis van Oranje vrij en eensgezind te leven en bij het ongestoord genot tevens van die voorregten en instellingen, welke eene goede Grondwet toezegt en verzekert, bewaard en gehandhaafd te worden. Ja, de Staten-Generaal vertrouwen, Sire, dat onder de hoede en den zegen van den God onzer vaderen het land, dat door den moed en de volharding gevestigd werd, dat nog door een nijverig en godsdienstig volk bewoond wordt, eenmaal weder die kracht zal kunnen ontwikkelen, welke onze standvastige voorgeslachten bij zoo vele gelegenheden betoonden, en dat alzoo op nieuw de waarheid zal bevestigd worden, dat voor eenen Koning de zegen der regering niet in het getal, maar in de trouw zijner onderdanen, en voor een volk de bron van geluk niet in een uitgebreid grondgebied, maar in een door broederliefde vereenigd stipje gronds in waarheid gelegen is.

's Gravenhage, den 10den November 1830.

3. PROCESSEN-VERBAAL VAN DE BERAADSLAGINGEN DER AFDEELINGEN *over het voorstel.*

Eerste afdeeling.

ZITTING VAN 20 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Backer, van Randwijck van Rossum, G. Clifford, Ingenhousz, Cats Epz. en Sandberg, *Voorzitter.*

De Voorzitter heeft aan de leden mededeeling gedaan van het adres, door de heeren Collot d'Escury van Heinenoord, van Alphen, van Nes en Luzac ontworpen, waarop twee leden verklaard hebben zich daarmede wel te kunnen vereenigen, terwijl drie

(1) De tot dit onderwerp behoorende bescheiden werden ten behoeve der leden gedrukt.
In de parlementaire nalatenschap van den heer Luzac zijn eenige bescheiden betreffende dit onderwerp bewaard gebleven; onder anderen komt daarbij voor het opstel eener rede van den heer Luzac, welke deze voornemens was geweest bij de behandeling van het voorstel in openbare zitting voor te dragen.

(2) Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 272; *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 136; *Journal de la Haye*, n°. 13.

VIII. *Voorstel der heeren Collot d'Escury van Heinenoord, van Alphen, van Nes en Luzac over de afscheiding van België.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

leden het voorstel voorbarig gevonden en bedenkelijk in deszelfs gevolgen hebben beschouwd, en eindelijk een lid heeft verklaard wel met het adres te willen instemmen, bijaldien de uitdrukkingen en wenschen niet zoo onbeperkt geweest waren, als dezelve bij dit adres voorkomen.

SANDBERG, *Voorzitter.*

Tweede Afdeeling.

ZITTING VAN 22 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Luyben, Weerts, van Wickevoort Crommelin en van Lynden van Hoevelaken, *Voorzitter.*

De Afdeeling gelezen hebbende de voordragt van de heeren Collot d'Escury van Heinenoord, van Alphen, van Nes en Luzac, zoo zijn twee leden, zich vereenigende met het beginsel van eene duurzame en onbeperkte afscheiding van België en Oud-Nederland, echter eenstemmig met alle de leden der Afdeeling van gevoelen geweest, dat het aanbieden van dit adres nutteloos zoude zijn en ook als ontijdig beschouwd kan worden.

VAN LYNDEN VAN HOEVELAKEN, *Voorzitter.*

Derde Afdeeling.

ZITTING VAN 22 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van Meeuwen, Jarges en Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

Een lid maakt de aanmerking, dat hij niets heeft tegen het voorstel, indien het maar met eene zeer groote meerderheid mogt worden aangenomen, daar hij anders oordeelt, dat het adres meer kwaad dan goed zou doen. Indien dus, wat te voorzien is, de meerderheid zeer aanmerkelijk voor het voorstel mogt zijn, dan acht dat lid de intrekking daarvan raadzaam.

De andere leden achten het voorstel te zijn onstaatkundig; zij koesteren geene de minste beduchtheid, dat aan eene hereeniging met België kan gedacht worden. Zij vreezen veel meer, dat men de scheiding te gaaf en te spoedig zal toegeven aan hen, die ze vooral verlangen, dat is aan België, wien het alleen om de hoofdzaak te doen is, zonder zich om de voorwaarden te bekreunen; — dat zij, aan wien (zooals aan Oud-Nederland) daarentegen alles aan de voorwaarden gelegen ligt, die voorwaarden niet van de hoofdzaak moeten afscheiden; — dat het eene aan het andere gehecht is; — dat België, door eigen verklaring, volkomen onzentwege aangenomen en bevestigd, afgescheiden, zich om de afrekening niet zal bekommeren; — dat wij daartoe welligt de tusschenkomst der Europesche staatkunde zullen behoeven; — dat wij inmiddels onze militaire punten moeten blijven bezetten tot waarborg der voorwaarden van de afscheiding, zonder welke wij financiëel zouden geruïneerd zijn, en dat, ofschoon de verklaring van afscheiding, *behoudens de voorwaarden*, *regtens* de bestendiging der voorwaarden niet uitsluit, het echter onvoorzigtig is, zoo zeer op de hoofdzaak aan te dringen, zonder eenige erkentenis omtrent de voorwaarden te erlangen, vermits wij weinig rekening op de billijkheid onzer voormalige deelgenooten kunnen maken en de zaak niet voor een onpartijdig regter zal te brengen zijn.

In dezen stand van zaken en bij de bekende stemming der gemoederen in België, deelen zij *niet* in de beduchtheid, bij de ne eerste periodes van het adres uitgedrukt, maar hunne geheele beduchtheid loopt over de opvolgende bestendiging *der voorwaarden* van de scheiding, waarvan het toekomstig lot van Oud-Nederland en van de schuldeischers van den Staat, die hetzelve schier geheel in zijnen boezem bevat, zal afhangen.

Het is om deze en andere, des noods, nader te ontwikkelen redenen, dat zij het adres nutteloos, ontijdig en onstaatkundig keuren, terwijl zij daarbij vreezen, dat de Koning, in het belang der zaak en tot behoud der regtmatige aanspraak op de te maken voorwaarden eener zoo algeheel mogelijke afscheiding, geen antwoord op dit adres in den geest, waarin het gesteld is, zal kunnen geven en dat, door zoodanig stilzwijgen, eene ongerustheid zou kunnen geboren worden, die de meer bedoelde leden niet gelooven, dat zoo algemeen bij de natie bestaat, als de voorstellers schijnen te gelooven, en waarin zij althans niet vermeenen, met genoegzamen grond te kunnen deelen.

DONKER CURTIUS VAN TIENHOVEN, *Voorzitter.*

Vierde Afdeeling.

ZITTING VAN 22 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Cuypers, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, van Suchtelen tot de Haere, van Alberda van Bloemersma en Bijleveld, *Voorzitter.*

Nadat door den Voorzitter kennis was gegeven van den ontvang en voorlezing gedaan van den brief, door den heer Collot d'Escury van Heinenoord des daags te voren geschreven te Leiden, houdende, dat Zijn Hoog Welgeboren, mitsgaders de heer van Alphen, als onderteekenaren van het voorstel, waarover heden in de Afdeeling zoude worden gehandeld, gemeend hadden, zich van het bijwonen dezer bijeenkomsten te moeten onthouden, is het voorbedoeld voorstel, den 13den dezer in de vergadering van de Kamer, bij monde van den heer van Alphen, namens zich zelven en zijne mede-onderteekenaren, de heeren Collot d'Escury van Heinenoord voornoemd, van Nes en Luzac ingebragt, door den Voorzitter voorgelezen. Hetzelve is gemaakt tot een onderwerp van onderzoek en de tegenwoordig zijnde leden zijn eenstemmig van gevoelen geweest, dat aan het gedaan voorstel geen gevolg behoort gegeven te worden, uithoofde men zich niet heeft kunnen overtuigen, dat het thans het geschikt oogenblik zoude zijn, om het voorgedragen adres aan den Koning aan te bieden.

Uiteenloopend waren echter de gevoelens der leden omtrent den inhoud van het stuk zelve.

Eenigen oordeelden het onberaden te zijn, zich openlijk, *reeds nu*, te verklaren omtrent punten, welke het onderwerp uitmaken van onderhandelingen tusschen de groote Mogendheden van Europa, van welke Zijne Majesteit de tusschenkomst heeft ingeroepen.

Anderen dachten, dat men zich niet behoorde te verwijderen van het standpunt, waarop de Staten-Generaal, die niet tot het doen van voorstellen, maar tot het helpen maken van wetten zijn verordend, door de Grondwet zijn geplaatst.

Anderen betwijfelden, of de volmagt van de Staten-Generaal, waarmede derzelver committenten zijn voorzien, aan hen wel vrijheid zoude geven tot het aanbieden van zoodanig adres, als waartoe het voorstel is leidende.

Eindelijk heeft een ander lid verklaard, over het algemeen zich met de beginselen, in het voorstel aan den dag gelegd en ontwikkeld, wel te kunnen vereenigen, maar echter van het indienen van hetzelve zich geen zoodanig gewenscht gevolg kunnen beloven als door de voorstellers wordt beoogd.

En hebben de leden besloten, van alle deze gewisselde bedenkingen in het proces-verbaal melding te maken, om aan heeren voorstellers bekend te kunnen zijn.

BIJLEVELD, *Voorzitter.*

Vijfde Afdeeling.

ZITTING VAN 18 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van de Kasteele, IJssel de Schepper en van Reenen, *Voorzitter.*

De Afdeeling in aanmerking nemende de dagelijksche veranderingen, welke de buitenlandsche betrekkingen des Rijks ondergaan, en hoe moeijelijk het zij dezelve op hare regte waarde te schatten, of wel te beoordeelen het verzoek, dat eigenlijk op dit oogenblik zoude kunnen of behooren gedaan te worden aan Zijne Majesteit;

Verder overwegende, dat de afscheiding met der daad is daar-

VIII. *Voorstel der heeren Collot d'Escury van Heinenoord, van Alphen, van Nes en Luzac over de afscheiding van België.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

gesteld en dagelijks meer en meer bevestigd wordt, maar dat het er voornamelijk op neder komt, om de betrekkingen, regten en alles wat tot goede en duurzame regeling dier scheiding behoort, daar te stellen.

Om deze en andere redenen verlangt de Afdeeling ten ernstigste, dat aan het voorstel vooralsnog geen gevolg worde gegeven.

VAN REENEN, *Voorzitter.*

Zesde Afdeeling.

ZITTING VAN 22 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Lycklama à Nyeholt, Hinlópen, G. Clifford, van Nagell tot Ampsen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst en Frets, *Voorzitter.*

Nadat het voorstel van de heeren Collot d'Escury van Heinenoord en ambtgenooten en daarbij gevoegde aanspraak van den heer van Alphen waren voorgelezen, en nadat over den inhoud en de strekking daarvan bij de leden onderling bedenkingen waren gewisseld, hebben vijf leden gemeend, dat het voorstel voor *overbodig* kon geacht worden, vermits reeds in het adres van antwoord van de Staten-Generaal de wensch was uitgedrukt »om den band, bestemd ter bevordering van gemeenschappelijken voorspoed, doch die zooveel onheils berokkende en geweldig werd verbroken, thans ook regelmatig ontbonden te zien," en vermits ook Z. M. de Koning, bij het aanbieden van dat antwoord, had verklaard: »zich te verheugen reeds een gedeelte onzer wenschen te hebben verwezenlijkt, terwijl de overige wenschen door Hoogstdenzelven in de ernstigste overweging zouden genomen worden."

Een lid heeft gemeend te moeten afwachten de nadere ontwikkeling, die de heeren voorstellers aan hun ontworpen adres geven zullen, alvorens zich daarover bepaaldelijk te kunnen verklaren.

FRETS, *Voorzitter.*

Zevende Afdeeling.

ZITTING VAN 22 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Junius van Hemert, van Welderen Rengers, de Jonge van Campens Nieuwland en Beelaerts van Blokland, *Onder-Voorzitter.*

De Afdeeling het voorstel en concept-adres in overweging hebbende genomen, heeft zulks aanleiding gegeven tot de volgende aanmerkingen:

1°. De leden der Afdeeling zien in het concept-adres geen bepaald voorstel tot eenigen bepaalden maatregel, maar slechts een wensch, welken de geëerde voorstellers aan de Staten-Generaal in overweging geven, aan Zijne Majesteit in den naam en als den wensch der natie te uiten. Hulde doende aan de vaderlandsliefde en aan de zuivere bedoelingen hunner geëerde medeleden, zien de leden der Afdeeling aan de eene zijde wel geene groote zwarigheid in het uiten van den bedoelden wensch, maar zien aan de andere zijde daarin ook geene bijzondere nuttigheid, immers voor het tegenwoordige oogenblik, en hunne toestemmende of weigerende stem zoude afhangen van de omstandigheden, zooals die zich zouden vertoonen op den dag der eindelijke beraadslaging, want de ondervinding heeft reeds geleerd, dat de groote Staatsaangelegenheden zoodanige onderscheidene gedaanten aannemen, dat hetgeen op den eenen dag als raadzaam, immers onschadelijk zoude voorkomen, reeds op den volgenden als geheel verwerpelijk zoude worden beschouwd. Om deze reden voegt een der leden er bij, dat, daar de Staten-Generaal reeds in het adres van antwoord op de Koninklijke aanspraak, bij de opening dezer zitting gedaan, dezen zelfden wensch, schoon in meer algemeene bewoordingen, hebben te kennen geven, een adres als het onderhavige hem nu overtollig voorkomt, en zulks te meer daar de daden der Regering hem zijn voorgekomen reeds met dien geuiten wensch overeen te stemmen en daaraan zooveel mogelijk te voldoen, met inachtneming van die regelen van voorzigtigheid, welke de Regering, uit hoofde van onze buitenlandsche betrekkingen, niet kan veronachtzamen. De Koninklijke boodschap van den 20sten October ll., het besluit tot blokkade van de Schelde en van de kust en havens van West-Vlaanderen, de scheiding van het leger, het verwijderen der zuidelijke ambtenaren, het verplaatsen der liniën van toezigt, het benoemen eener Staatscommissie tot het onderzoeken en voorstellen van de vereenvoudigingen, welke uit het beperken van 's Konings bestuur tot Noord-Nederland zullen kunnen voortvloeijen, het adviseren der kamers van koophandel omtrent de veranderingen, welke die zelfde beperking van bestuur in het tarief van de inkomende en uitgaande regten zal moeten te weeg brengen, en nog meer, zijn alle zoo veel daden, welke (naar aanzien van het lid hetwelk deze aanmerking maakt) niet alleen vertrouwen behooren in te boezemen, maar ook behoedzaamheid bevelen omtrent stappen, welke, uit de edelste bedoelingen gedaan, den schijn zelfs van wantrouwen zouden kunnen aan den dag leggen, of bij min doorzigtigen zouden kunnen doen ontstaan.

2°. Schoon de *feitelijke* scheiding tusschen de zuidelijke provinciën of (gelijk zij zelve zich thans betitelen) *België* en de noordelijke provinciën of de van ouds *Vereenigde Nederlanden* reeds bestaat en alle de bovenbedoelde maatregelen der Regering op die feitelijke scheiding zijn gegrond en zelfs de vreemde mogendheden het feitelijk bestaan dier scheiding erkennen, blijkens het zenden van commissiën van harentwege naar het provisioneel bestuur te *Brussel*, niettegenstaande zij hunne gewone gezanten hier in *'s Gravenhage* hebben, zoo gelooft de Afdeeling evenwel, dat men van onze zijde met de regtelijke scheiding niet voorbarig behoort te zijn en dat het Koningrijk der Nederlanden, hetwelk daar bestaan blijft waar het gezag van Koning en Grondwet wordt erkend, geen afstand van *regten* behoort te doen dan bij eene finale bevrediging, wanneer hetzelve dien afstand in de schaal kan leggen tegen andere bedingen van eenen meer noodzakelijken aard en waarvan de verkrijging en de waarborging waarschijnlijk moeijelijker zoude worden, wanneer men te vroeg regten had vaarwel gezegd, welker verkrijging ook voor de wederpartij belangrijk zijn.

3°. Wanneer de Afdeeling het concept-adres vergelijkt met de ontwikkeling van het voorstel door één der geëerde voorstellers, den heer van Alphen (en de Afdeeling kan het voorstel niet anders dan in den zin der voorstellers opnemen), dan kan de Afdeeling niet bevroeden, hoe hetzelve strookt met den in de zitting van laatstleden Vrijdag den 19den dezer door den heer van Dam van Isselt met zooveel klem aangedrongen en door vele andere leden, waaronder ook de heer van Alphen, zeer ijverig ondersteunden wensch tot behoud van de citadel van *Antwerpen*. Immers wanneer laatstgemeld geëerd medelid in deszelfs aanspraak zegt »de zoo gelukkig ontwaakte geestdrift te stemmen op een bepaald doel, door ze op een bepaald standpunt te vestigen, *ons Hollandsch grondgebied en niets dan dat grondgebied*," en verder: »van het bepaald blijven binnen de oude grenzen, *en alleen daarvoor* te strijden," dan zoude wanneer aan dien wensch moest worden voldaan, de ontruiming van de citadel van *Antwerpen* daarvan het onmiddellijk gevolg moeten zijn; maar dan zoude ook, naar het gevoelen der Afdeeling aan den Koning eene bepaling in de verdediging des vaderlands en onzer regten worden voorgeschreven, die *en* buiten onze bevoegdheid *en* buiten de mogelijke grenzen van onze beoordeeling ligt, want, schoon de wil der Regering, overeenkomstig met het vurig en duidelijk geopenbaard wordende verlangen der getrouwe natie, niets anders kan ten doel hebben dan de verdediging onzes ouden vaderlands, waar alleen het Koningrijk der Nederlanden is blijven bestaan, tegen den overmoed en de aanvallen van de zijde der Belgen, die zich van het Rijk door geweld hebben afgescheurd, en welke wij daarmede niet gaarne weder (onder welken vorm of welke gedaante ook) zouden vereenigd zien, en om welke ook te herwinnen Zijner Majesteits getrouwe onderdanen hun goed en bloed niet veil hebben, zoo meent de Afdeeling echter ook te moeten in het oog houden, dat om eenen verdedigenden oorlog, met hoop op eenen goeden uitslag, te voeren, het soms noodig kan zijn, den aanval en het tooneel van den krijg op 's vijands bodem over te brengen, en hem, zooveel mogelijk, afbreuk te doen, ten einde hem des te gereeder tot billijke vredesvoorwaarden te bewegen; en het is aan zoodanige verdediging, dat de Afdeeling, zoo in het concept-adres zelve, als in de toelichtende aanspraak, ongaarne eenige beperking ziet toegebragt.

VIII. *Voorstel der heeren Collot d'Escury van Heinenoord, van Alphen, van Nes en Luzac over de afscheiding met België.*

(Memorie van antwoord.)

4°. De Afdeeling is van oordeel, dat in de zinsnede beginnende met de woorden : » De Staten-Generaal zien zich enz.", te sterk wordt gesproken van *den druk* gedurende vijftien jaren, door *den noodlottigen band* geleden, *van zooveel onspoeds*, door denzelven veroorzaakt. De Afdeeling meent, dat men de voordeelen, die het Koningrijk der Nederlanden, ook voor alle deszelfs deelen heeft opgeleverd, en in eene ruimere mate had kunnen opleveren, indien men zich van wederzijden beter had kunnen verstaan en er meer overeenstemming in de geaardheid der volken ware te brengen geweest, niet zoo ten eenenmale behoort voorbij te zien, om nu alleen te spreken *van druk* en *onspoed;* de Afdeeling gevoelt zelve, dat die uitdrukkingen, zoo onbepaald gebezigd als zij daar voorkomen, zelfs tegen de bedoeling der geëerde voorstellers, in het Adres aan den Koning gerigt, de kieschheid kwetsen, welke in een stuk, van strekking als het onderhavige, behoort te worden in het oog gehouden. De Afdeeling zoude dus in allen gevalle verlangen, dat de redactie van deze zinsnede eene merkelijke wijziging mogt ondergaan; dan mogelijk ligt het ook wel in het oogmerk der voorstellers, dat, wanneer het aanbieden van een adres van den aard als het onderwerpelijke bij de Kamer mogt worden aangenomen, de finale redactie aan eene commissie zal worden opgedragen, gelijk bij vorige gelegenheden heeft plaats gehad; wanneer ook hier en daar in plaats van het woord: *Holland*, al moeten worden gesteld: *Nederland*, als zoude het eerstgemelde woord te veel doen denken aan de provincie van dien naam of strookende te veel naar de wijze van spreken der vreemden, bijzonderheid der *Franschen*, welke de oude *Vereenigde Nederlanden* altijd gewoon waren te noemen *het Holland.*

De Afdeeling eindigt hier hare aanmerkingen, in het vertrouwen dat de geëerde voorstellers dezelve, waarin men misschien tot kleinigheden is afgedaald, zullen ten goede houden, en opregtelijk toeschrijven aan diezelfde vaderlandsliefde en aan diezelfde zucht tot behoud des ouden vaderlands en der nationale zelfstandigheid van hetzelve, welke de geëerde voorstellers in het doen van hun voorstel heeft geleid.

Beelaerts van Blokland, *Onder-Voorzitter.*

---

4. MEMORIE van ANTWOORD der heeren COLLOT D'ESCURY van HEINENOORD, van ALPHEN, van NES en LUZAC, *op de in de processen-verbaal der beraadslagingen in de Afdeelingen op hun voorstel gemaakte bedenkingen.*

De ondergeteekenden, de processen-verbaal der Afdeelingen, van den 23sten dezer maand, inhoudende de bedenkingen der geëerde leden over het door hen gedane voorstel, ontvangen en overwogen hebbende, achten het duidelijkheidshalve 't best, op dezelve niet in 't generaal, maar stuksgewijze te antwoorden.

Zij moeten dan op het proces-verbaal der Iste Afdeeling aanmerken, dat, vermits de *drie* geëerde leden, welke het project-adres *voorbarig hebben gevonden en bedenkelijk in deszelfs gevolgen beschouwen*, evenmin als *het lid*, 't welk de uitdrukkingen en wenschen, in het adres vervat, niet zóó *onbeperkt*, dus *meer bepaald* zoude verlangen, eenige gronden of redenen voor hun gevoelen hebben bijgebragt, de ondergeteekenden niet wel iets meer behoeven te doen dan even kort en eenvoudig te verklaren, dat het inleveren van hun voorstel op eene geheel tegenovergestelde meening berust en zijl. vooralsnog gelooven dezelve te moeten aankleven.

Op het proces-verbaal der IIde Afdeeling kunnen de ondergeteekenden, zich echter verheugende over de vereeniging van *twee leden* met het beginsel *eener duurzame en onbeperkte afscheiding van België en Oud-Nederland*, geene andere beantwoording geven, dan dat, nademaal de Afdeeling niet aantoont, waarom, of hoe waardoor » het aanbieden van het bedoelde adres *nutteloos* zoude geworden zijn of nu *als ontijdig* moet beschouwd worden", daarop ook geene bepaalde solutie van hen gewacht noch gevorderd kan worden.

Aan het geëerde medelid der IIIde Afdeeling, betwelk genegen zoude zijn, zich ten voordeele van het voorstel te verklaren, indien de aanneming van hetzelve met eene groote meerderheid in de Kamer te verwachten was", moeten de ondergeteekenden de verzekering geven, dat zijl., niettegenstaande de algemeen min gunstige verklaringen der 31 leden, welke bij het onderzoek van het voorstel in de Afdeelingen zijn tegenwoordig geweest, geenszins willen wanhopen aan de na gehoudene gezette ontwikkeling en openbare discussiën meer gunstige stemming der Kamer voor een voorstel, hetwelk niets anders inhoudt dan zeer billijke wenschen, door de natie algemeen gedeeld en op de eerbiedigste wijze uitgedrukt.

Wat de bedenkingen der twee overige leden dier Afdeeling aangaat, gelooven de ondergeteekenden, hun te moeten doen opmerken, dat zijl. in het algemeen het voorstel uit een verkeerd oogpunt schijnen beschouwd te hebben, even alsof zelfs het aanbieden van dit stuk door de Staten-Generaal aan Zijne Majesteit eenige wezenlijke belemmering zoude aanbrengen in die onderhandelingen, welke noodwendig met de eventuële erkende regering in België moeten plaats hebben over zoovele gewigtige aangelegenheden en belangen, als nog tusschen die gewesten en Oud-Nederland bestaan en vereffend moeten worden; dat deze zoo zeer gevreesde belemmering geenszins het onmiddellijk effect van dit adres, naar het oordeel der ondergeteekenden, zijn kan. De ondergeteekenden vertrouwen verder, dat de twee bedoelde leden dezer Afdeeling hun wel het regt zullen willen doen van te gelooven, dat zijl. het onstaatkundige van het voorstel, op hetwelk deze leden zoo ernstig aandringen, wel rijpelijk hebben overwogen en hiertoe alle verwijt zorgvuldig hebben getracht te vermijden, door zich bepaaldelijk te onthouden van eenige bijzondere punten, tot de eventuele schikkingen behoorende, aan te raken of iets in te lasschen, hetwelk deze zoude kunnen benadeelen.

De ondergeteekenden willen het project-adres dan ook geheel en eeniglijk beschouwd hebben als eene openhartige uitboezeming omtrent dat billijk verlangen der Oud-Nederlandsche natie, van *nu en voor altoos van België afgescheiden te zijn en te blijven*, als eene plegtige verklaring, in haren naam aan Zijne Majesteit afgelegd, waarmede Hoogstdezelve, bij de onderhandelingen der groote Mogendheden te Londen, het ernstige verlangen van Oud-Nederland kan doen kennen en dit met al die kracht doen gelden, welke hare zoo teedere en gewigtige belangen gebiedend vorderen.

Het schijnt, dat België zich zeer weinig zal storen aan het grondwettig regt van Zijne Majesteit, hetwelk ook geene ondersteuning vindt bij de vreemde Mogendheden, die zich houden aan den regel van *non interventie*, en evenmin door de kracht der Noord-Nederlandsche wapenen kan of behoort gehandhaafd te worden; en het was geenszins de bedoeling der voorstellers, om een eenig middel, waardoor de Belgen tot billijke voorwaarden gedwongen kunnen worden, door het adres te willen uitsluiten.

De bedoelde geëerde medeleden schijnen ook te veel uit het oog te verliezen, dat geenszins bij het adres eenig bepaald antwoord van Zijne Majesteit als 't ware wordt afgeperst, noch aan Hoogstdenzelve wordt voorgeschreven, en de Staten-Generaal hoofdzakelijk en eerbiedig bij hetzelve aan Zijne Majesteit te kennen geven, hoe zeer de geheele natie door eene verzekering, dat het Huis van Oranje uitsluitend voor altoos aan Oud-Nederland zal verbonden blijven, zoude bemoedigd, gerustgesteld en verheugd worden.

De ondergeteekenden durven verzekeren, dat, zoo al de twee geëerde leden geene vrees gevoelen, dat de scheiding, in den geest zooals wij zulks bij het adres bedoelen, niet zal plaats hebben, dit voor allen nog zóó duidelijk niet is; en wij gelooven, dat hierover nog altoos eenige duisterheid zal blijven hangen, zoo lang hieromtrent niet iets meer stelligs beslist zal zijn, dan wel op dit oogenblik nog het geval is. De ondergeteekenden vertrouwen eindelijk, dat de geëerde leden wel zullen erkennen, dat hunne volkomene gerustheid toch door de ongerustheid van zeer velen onzer landgenooten, ook aan de Kamer bij een request kenbaar gemaakt, door de geachtste, onafhankelijkste en edeldenkendste inwoners van een onzer groote handelssteden onderteekend, wordt opgewogen.

De IVde Afdeeling, welke, zonder ontwikkeling der redenen, het tegenwoordig oogenblik *ongeschikt acht tot het aanbieden van het bedoelde adres*, heeft echter kortelijk de gevoelens van *eenige leden omtrent den inhoud van het stuk zelve* uiteengezet.

Sommige van hen, oordeelende » dat het ongeraden zoude zijn, zich openlijk reeds nu te verklaren omtrent punten, welke het onderwerp uitmaken van onderhandelingen tusschen de groote Mogendheden", schijnen over het hoofd te zien, dat het project-adres juist is strekkende om *openlijk* en *daar, waar zulks nuttig zijn kan*, te doen kennen, dat de Staten-Generaal als vertegenwoordigers dier natie, welke zich in 1813 moedig aan het Fransche juk ontrukten, niet verlangen, dat die groote Mogendheden onze

VIII. *Voorstel der heeren Collot d'Escury van Heinenoord, van Alphen, van Nes en Luzac over de afscheiding met België.*

(Memorie van antwoord.)

al of niet afscheiding van België tot een onderwerp harer overwegingen of onderhandelingen zullen maken, — dat juist de vrees, dat hiertoe nog eenige de minste mogelijkheid zoude kunnen overblijven, het aanbieden van het adres aan Zijne Majesteit geheel wettigt, — en die mogelijkheid zelfs bewijst, dat onze beraadslagingen ten deze met allen spoed moeten voortgezet worden, opdat de ondubbelzinnige uiting onzer wenschen niet soms te laat kome of in het midden van diplomatische onderhandelingen, welke eenigermate met dezelve kunnen strijden.

De vrees van andere geëerde leden dezer Afdeeling, » dat men zich met het aanbieden van dit adres zoude verwijderen van het standpunt, waarop de Staten-Generaal bij de Grondwet geplaatst zijn", gelooven de ondergeteekenden te verre gedreven te zijn; — alleen het jaarlijksch antwoord der Kamer op de openingsrede des Konings, nergens bij de Grondwet voorgeschreven, bewijst genoegzaam (indien niet reeds de artt. 113 en 114 der Grondwet hier overwegend waren), dat de Staten-Generaal wel iets meer of anders mogen doen dan tot het vervaardigen van wetten mede te werken; — terwijl eindelijk daarenboven vele precedenten, bij de Kamer aanwezig, overvloedig doen zien, dat deze zwarigheid haar bevorens nimmer heeft teruggehouden.

Omtrent de volmagt, waarvan de Staten-Generaal *door derzelver committenten zouden zijn voorzien*, en de strekking of kracht derzelve, waarvan eenige leden dezer IVde Afdeeling gesproken hebben, moeten de ondergeteekenden opmerken, dat zijl. dergelijke volmagt niet kennen en gelooven, dat het bij deze aanmerking gekoesterd hoofddenkbeeld niet wel met den geest onzer Grondwet is overeen te brengen; dat deze integendeel de leden der Staten-Generaal, bij art. 83, als vertegenwoordigers van *het geheele volk*, niet van *eenige bepaalde committenten* beschouwt en hun, naar aanleiding van den eed, bij art. 84 voorgeschreven, het ruimste veld opent tot het bevorderen en dus ook voordragen van al hetgeen zijl. in het belang van het geheele volk nuttig en noodig zullen oordeelen.

Aan het lid, hetwelk, in het algemeen met de beginselen, in het voorstel aan den dag gelegd, instemmende, echter twijfelt, of het indienen van het adres wel van dat gewenscht gevolg wezen zal als de ondergeteekenden zich voorstellen, antwoorden zijl., dat zij, diep gevoelende het hoogstwenschelijke en noodige van de aanneming dier beginselen, ook bij een min blijkbaar en openlijk goed gevolg zich gaarne de door hen genomene moeite zullen getroosten, in dat geval tevreden zijnde met de overtuiging, dat zijl. het goede hebben beoogd, en al wat van hen afhing ook te hebben in het werk gesteld, om dit goede oogmerk tot stand te brengen.

De Vde Afdeeling, » welke ten ernstigste verlangt, dat aan het voorstel *vooralsnog* geen gevolg worde gegeven", en dus het voorstel zelve niet bestrijdt, grondt zich bij hare eerste aanmerking op de dagelijksche veranderingen, welke zij opmerkt, dat de buitenlandsche betrekkingen des Rijks ondergaan, zonder deze veranderingen echter juist te preciseren of duidelijk aan te wijzen, welke van die buitenlandsche betrekkingen zich zóó ernstig tegen het te kennen geven van het verlangen der natie, in het adres vervat, of tegen het uiten harer billijke wenschen zouden verzetten.

De ondergeteekenden willen gaarne met de Vde Afdeeling erkennen, dat het moeijelijk is die veranderingen op hare regte waarde te schatten, doch gelooven, dat de onzekerheid, welke uit die onophoudelijke veranderingen voortspruit, juist *vóór* het aanbieden van het onderwerpelijke adres pleit, als zijnde het eene daad, welke ons een stap nader kan brengen tot die positie, waarin de bedoelde veranderingen eenen minder directen invloed op ons vaderland kunnen uitoefenen en waarin de ware belangen van dat vaderland niet meer zoo ligtelijk aan de staatkundige inzigten van andere mogendheden opgeofferd zullen kunnen worden.

Dat de afscheiding *met der daad is daargesteld*, zullen de ondergeteekenden met de geëerde leden der Vde Afdeeling gereedelijk instemmen, — doch die daad, dit factum is, blijkens de geschiedenis, niet onherroepelijk; aan hetzelve zoude nog eene andere wending kunnen gegeven worden, en daarom gelooven nu de ondergeteekenden aan de Staten-Generaal te mogen voorstellen, uit naam der natie aan Zijne Majesteit te kennen te geven, dat zij niets meer verlangt, dan dit factum als bestendig en onherroepelijk erkend te zien, zonder dat zij, zooals wel van zelve spreekt, hierdoor geheel wil opofferen alles, wat tot eene goede en duurzame regeling behoort van die belangen, welke uit eene vijftienjarige vereeniging geboren zijn geworden.

De ondergeteekenden vertrouwen, dat de geëerde leden der VIde Afdeeling, welke het voorstel *overbodig* hebben geoordeeld, op *twee* door hen aangevoerde gronden, — namelijk: 1°. dat de Staten-Generaal den bedoelden wensch reeds bij hun adres van antwoord op de aanspraak des Konings hebben uitgedrukt, en 2°. dat Zijne Majesteit hierop heeft gezegd: » dat Hoogstdezelve, onze wenschen kende en in ernstige overweging zoude nemen" — zullen toestemmen, dat dus het voorstel zelve noch ontijdig, noch gevaarlijk, noch onstaatkundig kan genoemd worden, nademaal het reeds vroeger gedaan en door Zijne Majesteit in den geest der ondergeteekenden zoude zijn beantwoord geworden; dat het adres dus, naar hun oordeel, alleen zoude moeten worden ter zijde gelegd, als niets nieuws bevattende.

De ondergeteekenden vooronderstellen echter bij deze geëerde leden te veel bekendheid met de geopenbaarde meening van vele zeer vaderlandslievend gezinde burgers en inwoners van den Staat, om hun te durven vragen, of het bewuste adres der Staten-Generaal en het bedoelde antwoord van Zijne Majesteit (volgens gewoonte niet woordelijk, maar slechts in zin en substantie aan de Kamer medegedeeld) wel algemeen in dien af-doenden zin zijn opgenomen, welken de geëerde leden dezer Afdeeling aan dezelve gehecht hebben, en of er dus niet een groot nut kan gelegen zijn, zeker niet het minste gevaar, in het overbrengen aan Zijne Majesteit van eenen nog veel duidelijker en bepaalder wensch van Hoogstdeszelfs getrouwe onderdanen.

De ondergeteekenden hopen, dat het geëerde lid dier Afdeeling hetwelk de nadere ontwikkeling van hun voorstel verlangt, alvo[rens] zich bepaaldelijk omtrent hetzelve te verklaren, reeds bij deze beantwoording genoegzame inlichtingen zal bekomen hebben om zijne gedachten nu ten voordeele van het voorstel te ves[tigen], terwijl de ondergeteekenden zich, bij onverhoopte misrekening, zullen bevlijtigen, bij de openbare discussiën zooda[nige] argumenten voor te dragen, welke hem alsdan niet zullen doen aarzelen, zijne goedkeurende stem uit te brengen.

De VIIde Afdeeling, welke hare bedenkingen en aanmerkin[gen] in *vier* hoofdrubrieken splitste, heeft, bij de *eerste* herhaal[d] en eenige ontwikkeling gegeven aan de beknopt uitgedrukt denkbeelden der Vde en VIde Afdeelingen. Vermits zij dus op di[e] punten met de beide genoemde Afdeelingen instemt, mogen d[e] ondergeteekenden het antwoord, hiervoren gegeven, gedeeltelij[k] tot rescontre op deze 1ste § der VIIde Afdeeling doen strekken zijl. moeten hier echter nog bijvoegen, » dat deze Afdeelin[g] zeer juist heeft opgemerkt, dat het concept-adres *geen bepaal[d] voorstel tot eenigen bepaalden maatregel bevat*," en dat zij dus oo[k] geenszins van hetzelve die gevaarlijke uitwerking vreest, welk[e] andere geëerde leden tot eene finale afkeuring noopt.

De ondergeteekenden ontwaren hier met genoegen, dat [de] goedkeurende of weigerende stem der leden dezer Afdeeling z[al] kunnen afhangen van de omstandigheden, zooals die zich zulle[n] vertoonen op den dag der eindelijke beraadslaging. Zij moete[n] hieruit besluiten, dat deze geëerde leden alleen met de onde[r]geteekenden verschillen omtrent den tijd, waarop de wensch, i[n] het project-adres vervat, andermaal aan Zijne Majesteit zal ku[n]nen en behooren aangeboden te worden. De ondergeteekende[n] oordeelden de omstandigheden hiertoe geschikt *reeds lang vóór maar zeker op* den 10den November, toen zijl. hun voorst[el] teekenden en overgaven, terwijl de geëerde leden dezer Afdeelin[g] vermeenen, op den dag der definitive beraadslagingen die g[e]schiktheid eerst te zullen kunnen beoordeelen. De zich snel o[p]volgende gebeurtenissen in België zullen nu, gelooven wij, een ieder overtuigen, dat de door ons aan de Kamer voorgestel[de] maatregel eerder te laat dan te vroeg is ingeleverd geworde[n].

De ondergeteekenden geven gaarne toe aan het geëerde med[e]lid, hetwelk de besluiten en daden der Hooge Regering sede[rt] de opening dezer gewone zitting zóó naauwkeurig en volledi[g] heeft opgesomd, dat alle de door hem aangehaalde daden e[n] verordeningen van eene bijzondere en welmeenende zorg vo[or] de belangen der noordelijke gewesten getuigen, edoch bij ve[r]gunne om hier op te merken, dat bij geene dier daden, noc[h] bij eenige der bedoelde besluiten iets is voorgekomen, hetwel[k] het bepaald uiten van onzen wensch geheel overbodig zoude kunne[n] doen achten. Zonder wantrouwen aan den dag te leggen, moge[n] de Staten-Generaal immers wel van hunne zijde de opreg[te] verklaring afleggen, dat, zoo hunne bede verhoord wordt, Ou[d] Nederland en Oranje steeds geheel uitsluitend en onherroepelij[k] aan elkander zullen verbonden blijven.

De *tweede bedenking* dezer Afdeeling, welke overeenkomt m[et] de bezwaren, door twee geëerde leden der IIIde Afdeeling voo[r]

VIII. *Voorstel der heeren Collot d'Escury van Heinenoord, van Alphen, van Nes en Luzac over de afscheiding met België.*

(Memorie van antwoord. — Verslag der Centrale Afdeeling.)

gedragen, heeft de ondergeteekenden na de lezing der eerste aanmerking, bij welke de Afdeeling getoond had, het doel en den geest van het project-adres zóó wel te kennen en zóó juist te beoordeelen, eenigzins bevreemd, vermits zij geheel voorkomt uit de dwaling, waarin de IIIde Afdeeling, naar het oordeel der ondergeteekenden gevallen is, als of namelijk het adres eene direct stellige verklaring zoude zijn, bij welke de Staten-Generaal *eene geheel onvoorwaardelijke scheiding* met Begië zouden verlangen, ja, bijna eischen, alsof wij van eenen dadelijken afstand van regten, van eene verlating van alle schikkingen gesproken hadden.

Bij deze zelfde 2de bedenking zegt de Afdeeling, dat *de feitelijke scheiding van België* niet alleen bestaat, maar door de vreemde Mogendheden, blijkens hare openlijke daden, door de VIIde Afdeeling breeder aangeduid, erkend wordt; en nu vragen wij, of het hierna, en dit alles aangenomen zijnde, zoo *onvoorzigtig, ontijdig en voorbarig* kan geacht worden, of het niet integendeel allezins natuurlijk en passend is, dat de Staten-Generaal nu ook in naam der Nederlandsche natie openlijk zeggen, dat zij aan België deze feitelijke erkenning door de groote Mogendheden niet misgunnen, mits hare oude onbetwistbare en algemeen erkende regten en grenzen ook niet gekrenkt en aangerand worden en het huis van Nassau, zelfs niet ten deele, van haar worde gescheiden.

De ondergeteekenden gelooven eindelijk, dat, bij het door de groote Mogendheden aangenomen systema van *non interventie* en bij de spoedige onderhandelingen, van harentwege met het Belgische provisioneel bestuur aangevangen, alle die voorbehoudingen van regten veel van de oude klem hebben verloren en eene ondubbelzinnige verklaring der Staten-Generaal, zooals ten deze door de ondergeteekenden is voorgesteld geworden, aan de eventuële onderhandelingen met België voorzeker niet schaden zal.

Blijkens de *derde bedenking* heeft de Afdeeling in eenen geheel verkeerden zin en bedoeling opgevat hetgeen door den tweeden ondergeteekende gezegd is, zoowel bij de korte ontwikkeling van het voorstel zelve als bij het ondersteunen der vaderlandslievende taal en gevoelens, door ons geacht medelid, den Heer van Dam van Isselt, in de zitting van den 19den dezer maand. Toen hij gesproken heeft van het in bezit houden der Citadel van Antwerpen en andere punten, door ons bezet, en tevens *van het verdedigen van het oude grondgebied*, heeft hij zulks altoos in dien zelfden geest gedaan, welke in het project-adres doorstraalt. Hij oordeelt zeker de gewapende inbezithouding van het kasteel van Antwerpen, als zijnde een hoogst belangrijk militair punt, zeer noodzakelijk en dacht nimmer aan eene dadelijke ontruiming, veelmin nog aan het op eenigerhande wijze beperken van die maatregelen, welke Z. M. tot verdediging des grondgebieds zal noodig achten. Hij gevoelt, en de drie overige ondergeteekenden met hem, dat het militair occuperen van eenige plaatsen, ja ook het overbrengen van het tooneel des oorlogs geheel op vreemden vijandelijken bodem, de oplossing van vele moeijelijke questieuse punten gemakkelijker zal kunnen maken, doch wij gelooven, dat dit tijdelijk militair bezit geenszins verhindert, aan België van stonde af aan te doen kennen, dat hetzelve de door ons bezette sterkten gaaf zal terugbekomen, zoodra het welmeenend en opregt zal zijn toegetreden tot de billijke vereffening van die financiële en andere aangelegenheden, welke wij gedurende vijftien jaren met hetzelve gemeen hadden en nu finaal liquideren moeten.

Aan de aanmerkingen, bij § 4 door de Afdeeling tegen eenige uitdrukkingen in de 3de zinsnede van het voorstel gemaakt, zoude zeer gemakkelijk kunnen worden te gemoet gekomen door de verzachting van die welligt te scherpe woorden, welke de Afdeeling speciaal heeft aangeduid.

Zoo konde, bij voorbeeld, de parenthese: *ook onder dien druk* òf geheel weg vallen, òf door het woord *altoos* vervangen worden, terwijl het woord *noodlottig* voor *knellend* of *gedwongen* zoude kunnen plaats maken. Indien het woord: *onspoed* ook gedacht werd te hard te klinken, konde misschien *nadeel*, als minder stootend, geschreven worden. Het woord: *Holland*, slechts tweemaal in het adres voorkomende, is geenszins in 't begin der 4de periode onvoorbedacht gebezigd, doch alleen genomen, vermits het bij de tractaten van 1814 en 1815 is gebruikt tot aanduiding der oude Vereenigde Nederlanden; het is zeer verre van der ondergeteekenden meening, dit woord met eenige de minste of verste vooringenomenheid met dien naam gebruikt te hebben, veelmin geschiedde het uit navolgingszucht van vreemde natiën. Op het einde dier bewuste vierde periode zoude zeker gevoegelijk het woord: *Nederland* in de plaats kunnen gesteld worden, en bijaldien deze verbetering, met de zooeven aangeduide, aan de geëerde leden der Kamer aangenaam kan zijn, willen de ondergeteekenden gaarne den tekst van het adres, als in dien zin veranderd, beschouwd hebben.

De vooronderstelling dezer Afdeeling, »alsof het mogelijk in het oogmerk der ondergeteekenden zoude liggen, dat, wanneer het aanbieden van een adres, van den aard als het onderwerpelijke, bij de Kamer mogt worden aangenomen, de finale redactie aan eene commissie zal worden opgedragen," moeten zij geheel ongegrond erkennen. Dit was nimmer hunne bedoeling. Zij zouden met het uiterste genoegen alle verbeteringen in de redactie van het voorgestelde adres van hunne geëerde medeleden ontvangen hebben en getracht van dezelve het nuttigst gebruik te maken; zij bedanken dan ook de VIIde Afdeeling voor de zorgvuldige wijze, waarop zij haar gevoelen, zoowel wat den vorm als het fond der zaak betreft, heeft doen kennen, doch nu, na meer dan 14 dagen tijdsverloop, alléén *het principe* te zien vaststellen, om daarna nog weder eene commissie tot redactie te helpen uitmaken en bij het arresteren dier redactie nog weder denzelfden weg te bewandelen, achten de ondergeteekenden even ondoelmatig als onnoodig. De absentie van alle aanmerkingen op de redactie van het stuk zelve bij de *zes* overige Afdeelingen doet hun ook vooronderstellen, dat bij aanneming van het principe de bewoordingen van het adres aan de leden der Vergadering welgevallig zijn voorgekomen.

De ondergeteekenden hopen, dat deze beantwoording de bezwaren hunner geachte medeleden zal kunnen wegnemen en hunne stemmen ten voordeele van het adres bepalen. Zij hopen door hun voorstel zelve en door de spoedige beantwoording der geopperde bedenkingen een ontwijfelbaar bewijs gegeven te hebben van de liefde en ijver, welke hen voor den roem en luister van den ouden Vaderlandschen grond bezielt, en van den hoogen eerbied, welken zij het doorluchtig Stamhuis van Oranje toedragen.

's Hage, den 27sten November 1830.

COLLOT D'ESCURY VAN HEINENOORD.
VAN ALPHEN.
VAN NES.
LUZAC.

5. VERSLAG DER CENTRALE AFDEELING *omtrent het ingediende voorstel*, uitgebragt in de zitting van 2 December 1830. (1)

De Centrale Afdeeling heeft de eer aan de Kamer verslag te doen, dat drie Afdeelingen de beantwoording voor kennisgeving aangenomen hebben. De vier overige hebben het volgende aangemerkt:

In de IVde Afdeeling hebben drie leden verklaard, te blijven volharden bij hunne eerste aanmerkingen en door de antwoorden niet overreed te zijn. Een lid derzelfde Afdeeling, die bij het eerste onderzoek niet tegenwoordig was geweest, heeft zich zijne stem voorbehouden.

De Vde Afdeeling verlangt, dat, indien eenige démarche mogt gedaan worden, welke zij echter blijft onnoodig vinden, dat dan een stellig verzoek aan Zijne Majesteit worde gedaan, om de thans bestaande daadzakelijke scheiding regtens daar te stellen, en dat eene openlijke daad te dien einde worde geprovoceerd, hetzij door het aannemen van eene nieuwe Grondwet, of wel door het terugkeeren tot die, welke bestaan heeft vóór de tegenwoordige, met de daarin noodzakelijk gewordene veranderingen, opdat alzoo het territoir afgescheiden blijve van het thans zich noemende België.

In de VIde Afdeeling hebben vier leden in het antwoord van de heeren voorstellers geene oplossing gevonden van hunne ge-

(1) Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 289.

VIII. *Voorstel der heeren Collot d'Escury van Heinenoord, van Alphen, van Nes en Luzac over de afscheiding met België.*

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

maakte zwarigheid. Zij hebben het ontwerp van adres voor overbodig gehouden, niet zoozeer omdat het niets nieuws zoude bevatten, maar omdat het uit de woorden des Konings zelven, bij gelegenheid van het overgeven van het antwoord der Staten-Generaal, was gebleken, dat Hoogstdezelve de zaak, die de heeren voorstellers bedoelen, in ernstige overweging nam.

Het zoude derhalve ook ontijdig, gevaarlijk en onstaatkundig mogen heeten, hangende die overweging op nieuw een adres te maken en op de omstandigheden, die tot nog toe aan den Koning zelven het geven van een bepaald antwoord beletten, vooruit te loopen.

De VIIde Afdeeling, eindelijk, heeft uit de antwoorden geene overtuiging kunnen verkrijgen, dat het voorstel thans noodzakelijk of bijzonder nuttig zoude zijn of dat de sedert den dag van het doen van het voorstel gebeurde zaken het meer noodzakelijk hebben gemaakt dan op dien tijd; de leden gelooven eerder tot het tegendeel te kunnen besluiten en te mogen gelooven, dat de daden der Regering, in hare vorige aanmerkingen opgenoemd, meer sprekende zijn dan de woorden, in het adres vervat of welke ten antwoord op hetzelve zouden kunnen worden gegeven. De Afdeeling blijft ook hechten aan het gevaarlijke van sommige stellingen, in de aanspraak van een der heeren voorstellers voorkomende, eene aanspraak, welke zij meent als het eigenlijke, met redenen omkleed voorstel te moeten houden, waarvan het concept-adres het resultaat is.

De verbetering in de redactie, waartoe de heeren voorstellers zich bereid verklaren, gelooft de Afdeeling in allen gevalle noodzakelijk te zijn, en zij hecht daaraan, onafhankelijk van hare andere aanmerkingen, het hoogste gewigt.

NB. *De beraadslaging over het voorstel, bepaald geweest te voeren in de zitting van 4 December, heeft alstoen geen voortgang gehad, terwijl in die van 25 Januarij 1831 het voorstel werd ingetrokken.*

IX. *Oproeping der nationale militie voor* 1831.

(Koninklijke boodschap. — Ontwerp van wet.)

IX. Oproeping der nationale militie voor 1831. (1)

Dit wetsontwerp is behandeld in de openbare zitting der Tweede Kamer van 26 November 1830.

---

1. KONINKLIJKE BOODSCHAP, *ingekomen in de zitting van* 16 *November* 1830.

EDEL MOGENDE HEEREN!

Het is Ons voorgekomen, dat voor de ligting der nationale militie over het jaar 1831, in de tegenwoordige omstandigheden, eenige bijzondere wettelijke verordeningen vereischt worden.
Het ontwerp, hetwelk wij hiernevens aan U Edel Mogenden aanbieden, strekt tot daarstelling dier verordeningen en is vergezeld van eene memorie van toelichting, welke, zooals Wij Ons vleijen, Uwe Vergadering van de doelmatigheid der voorgedragene bepalingen zal kunnen overtuigen.

En hiermede, Edel Mogende Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 16den November 1830.

WILLEM.

---

2. ONTWERP VAN WET *tot eene ligting van de nationale militie.* (2)

WIJ WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat, volgens art. 8 der wet van den 8sten Januarij 1817, het ontslag der manschappen van de nationale militie, die den tijd van vijf jaren hebben uitgediend, niet moet plaats hebben, zoolang het Rijk zich niet in staat van vrede bevindt; dat de ligting voor het jaar 1831 zich dienvolgens, zonder nadere voorziening, zou moeten bepalen bij de aanvulling der, ten gevolge van overlijden, desertie of andere omstandigheden, aan de korpsen ontbrekenden;
dat echter de toestand van het Vaderland zulks niet gedoogt, maar dienonverminderd eene ligting van manschappen vordert, welke, zoodra mogelijk, onder de wapenen behooren te worden geroepen;
dat verder, volgens art. 16 der aangehaalde wet, de aanvulling der aan de korpsen ontbrekenden in de tegenwoordige omstandigheden niet is ten laste der gemeente, waartoe de manschappen behooren, maar geligt moet worden over het geheele Rijk, naar evenredigheid der bevolking van iedere provincie en gemeente, zoodat eene schifting tusschen gewoon en buitengewoon contingent thans niet in aanmerking komt, behalve alleen de gemeentengewijze aanvulling van degenen, die, volgens art. 21 derzelfde wet, hun regt op verkregen vrijstelling bewijzen;
dat het billijk is bij gelegenheid dezer wet acht te slaan op degenen, die deel maken van den eersten ban der schutterijen of zich als vrijwilligers, zoo bij dezelve als bij de armée van den Staat, hebben gevoegd;
dat het eindelijk wenschelijk is, om het stellen van plaatsvervangers en nommerverwisselaars voor deze ligting te vergemakkelijken;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

De ligting der nationale militie over het jaar 1831 wordt bepaald op één man van de drie honderd zielen, gerekend op de bevolking, zooals die is vastgesteld op den 1sten Januarij 1829.

Art. 2.

Dit getal zal ten spoedigste, volgens de bepalingen der bestaande wetten, worden verdeeld over de provinciën en gemeenten, naar evenredigheid van derzelver bevolking op den 1sten Januarij voormeld.

Art. 3.

Het aan iedere gemeente op te leggen contingent zal niet kunnen worden vermeerderd, dan voor zooveel betreft de manschappen van vroegere ligtingen, die, volgens art. 21 der wet van den 8sten Januarij 1817, moeten worden ontslagen.

Art. 4.

Indien in eenige gemeente de klasse van 1831 geen genoegzam getal personen oplevert, om het contingent te vinden, en dus, volgens art. 60 der aangehaalde wet, tot de vroegere klassen moet worden teruggegaan, zal het getal der op die klassen te vinden manschappen zich niet verder uitstrekken dan tot één man van de drie honderd zielen der bevolking, op welke de verdeeling van het contingent voor iedere klasse gegrond is geweest; zullende echter de gebroken getallen van 200 en daarboven voor een geheel worden genomen.
Hetgeen dan nog aan het contingent der gemeente mogt blijven ontbreken, zal voorloopig niet worden aangevuld.

Art. 5.

De inschrijving voor de ligting van 1831 zal een aanvang nemen op den 1sten December eerstkomende; alle ingezetenen, geboren in het jaar 1812, zullen vóór den 20sten dier maand moeten worden ingeschreven; de sluiting der registers zal op den 28sten daaraanvolgende plaats hebben.

Art. 6.

Alle strafbepalingen, bij de bestaande wetten tegen de verzuimde inschrijving bedreigd, worden toepasselijk verklaard op de in het vorig artikel vermelde tijdstippen.

Art. 7.

De Gouverneurs der provinciën zullen, ieder in de zijne, den tijd tot het inzenden der inschrijvingsregisters en alphabetische lijsten, tot het doen der loting, tot het houden der militieraden en tot de afgifte van het contingent zoodanig bepalen, dat de aflevering der manschappen geheel afgeloopen zij: de eerste vóór den 20sten Januarij, de tweede vóór den 15den Maart en de derde vóór den 1sten April. (1)

(1) De tot dit wetsontwerp behoorende bescheiden zijn ten behoeve der leden gedrukt en aan hen rondgedeeld geweest.

(2) Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 275.

(1) Blijkens de antwoorden op de aanmerkingen der Afdeelingen heeft de Regering aan het slot van art. 7 gevoegd het jaartal „1831".

IX. *Oproeping der nationale militie voor* 1831.

(Memorie van toelichting. — Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Art. 8.

De lijsten der vrijwilligers zullen vóór of op den 5den Januarij door de gemeentebesturen aan de Gouverneurs moeten ingezonden zijn.

Art. 9.

De vrijstellingen, vermeld in art. 94, *gg* en *mm*, der wet van den 8sten Januarij 1817, worden toepasselijk verklaard op degenen of de broeders dergenen, die deel maken van de mobile schutterijen, alsmede op degenen en de broeders dergenen, die zich in werkelijke dienst bevinden bij zoodanige onder Onze toestemming opgerigte korpsen, welke als een deel der armée van den Staat te beschouwen zijn.

Art. 10.

Indien de, krachtens het vorige artikel, vrij te stellen personen na hun ontslag, volgens de bestaande wetten, tot de dienst der nationale militie mogten worden geroepen, zal op hunne vijfjarige dienst worden afgerekend de tijd, gedurende welken zij bij de mobile schutterijen of andere korpsen in werkelijke dienst zijn geweest.

Art. 11.

Gelijke afrekening van diensttijd zal plaats hebben ten aanzien dergenen, die sedert den 1sten September van dit jaar als vrijwilligers bij de armée zijn aangenomen of zich vóór den 1sten December eerstkomende nog als zoodanig verbinden, wanneer zij na hun ontslag, volgens de bestaande wetten, tot de dienst der nationale militie mogten worden geroepen.

Art. 12.

Als plaatsvervangers voor deze ligting zullen worden toegelaten alle ingezetenen, onverschillig in welke provincie zij gevestigd zijn en hoelang zij in dezelve gewoond hebben.

De nommerverwisseling wordt toegestaan aan alle geloot hebbende personen van hetzelfde militie-district. (1)

Art. 13.

De tegenwoordige wet zal van verbindende krecht zijn op den 1sten December eerstkomende.

Lasten en bevelen, enz.

---

3. MEMORIE VAN TOELICHTING, *behoorende bij het ontwerp van wet tot eene ligting van de nationale militie.*

De Belgische opstand, welke, in de maand Augustus jl. te Brussel door plundering en brandstichting begonnen, weldra over alle de zuidelijke gewesten verspreid is geworden, heeft de inspanning van groote kracht tot verdediging van den vaderlandschen grond noodzakelijk gemaakt. Bij hetgeen daartoe reeds met goed gevolg is aangewend, behoort ook eene ligting der nationale militie te worden gevoegd, en tot deze worden wettelijke bepalingen vereischt.

Twee middelen boden zich aan om zoodanige ligting daar te stellen: het eerste, om, ingevolge art. 18 der wet van den 8sten Januarij 1817, dadelijk op de klasse van 1830 en, bij ontoereikendheid van deze, op de vier vorige eene oproeping te doen tot aanvulling van de aan de korpsen ontbrekenden en eene wet voor te stellen tot ligting van een nieuw contingent over 1831, niettegenstaande dat van 1826, volgens art. 8 der aangehaalde wet, niet kan worden ontslagen; het andere, om geene afzonderlijke aanvulling van de bij de korpsen ontbrekenden te doen en de twee in het eerste alternatief vermelde operatiën in éénen maatregel te vervatten.

De Koning heeft de voorkeur gegeven aan het tweede denkbeeld, om de volgende redenen:

1°. Beveelt hetzelve zich aan door meerdere eenvoudigheid in de uitvoering;

2°. Is het niet doenlijk, om op dit oogenblik juiste staten op te maken van degenen, die aan de korpsen ontbreken;

3°. Is eene oproeping tot aanvulling van aan de korpsen ontbrekenden, te gelijk met de nieuwe ligting, overeenkomstig het beginsel der bestaande wetten en de afwijking van dat beginsel minder verkieslijk, omdat het tijdstip tot het doen der ligting over 1831 nabij is en vervroegd kan worden;

4°. Is de schifting tusschen gewoon en buitengewoon contingent niet noodzakelijk en kan deze zelfs, volgens art. 16 der wet van 8 Januarij 1816, geacht worden in de tegenwoordige omstandigheden te vervallen.

Het ontwerp van wet is op dat denkbeeld gegrond; hetzelve gaat uit van de beginselen, dat, het ontslag voor vijfjarige dienst thans geen plaats moetende hebben, er ook geen gewoon maar alleen een buitengewoon contingent te ligten zou zijn; dat men zich daarbij echter in den toestand van het vaderland niet bepalen kan; dat de schifting tusschen gewoon en buitengewoon contingent in de tegenwoordige omstandigheden (behalve eene geringe uitzondering) vervalt; dat eenige gunst kan worden toegestaan aan de leden der gemobiliseerde schutterijen en aan degenen, die zich vrijwillig in dienst hebben begeven; dat, eindelijk, de plaatsvervanging en nommerverwisseling voor deze ligting behoort te worden vergemakkelijkt.

De artt. 1, 2, 3 en 4 van het ontwerp zijn op de drie eerst gemelde beginselen gegrond. Voor de in dezelve voorkomende basis van berekening heeft men de bevolking van 1 Januarij 1829 moeten aannemen, omdat die van 1 Januarij 1830 niet volledig genoeg bekend is. Bij art. 4 is eene uitzondering gemaakt voor het geval, dat tot vroegere klassen moet worden teruggegaan, en is dit bepaald tot 1 van de 300 zielen der bevolking, waarop het contingent van iedere klasse is gegrond geweest, omdat men begrepen heeft in geen geval (hoe zeldzaam hetzelve ook mogt kunnen voorkomen) van die vroegere klassen meer dan die van 1831 te mogen vragen.

De artt. 5, 6, 7 en 8 strekken tot bespoediging der ligting.

De drie volgende bepalen vrijstellingen betrekkelijk de dienst bij de mobile schutterijen of bij korpsen, onder 's Konings toestemming opgerigt en als een deel der armée beschouwd wordende, en toerekening van gepresteerde dienst als zoodanigen, indien zij later, volgens de bestaande wetten, tot de nationale militie mogten worden opgeroepen, op welke gunstige bepalingen die schutters en vrijwilligers voorkomen billijke aanspraak te hebben.

Art. 12 heeft ten doel, om het remplacement en de substitutie te vergemakkelijken, hetgeen in de tegenwoordige omstandigheden wenschelijk is geoordeeld.

Het laatste artikel strekt, om de wet van kracht te doen zijn op het tijdstip, op hetwelk de opening der registers tot inschrijving is voorgedragen.

---

4. PROCESSEN-VERBAAL DER AFDEELINGEN *betrekkelijk het ontwerp van wet tot eene ligting van de nationale militie.*

Eerste Afdeeling.

ZITTING VAN 18 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Backer, van Randwijck van Rossum, Ingenhousz, Cats Epz. en Sandberg, *Voorzitter.*

De voorzitter aan de leden mededeeling hebbende gedaan van het ontwerp van wet tot eene ligting van nationale militie voor het jaar 1831, zijn daarop gemaakt de volgende aanmerkingen:

De Afdeeling verlangt te weten, of de concept-wet de strekking heeft, om alleen de manschappen der klasse van het jaar 1826, welke dienstpligtig zijn, onder de wapenen te houden, dan wel

---

(1) Blijkens de antwoorden op de aanmerkingen der Afdeelingen heeft de Regering de aan het slot van art. 12 voorkomende woorden „van hetzelfde militie-district" veranderd in: „der kantons, welke deel maken van hetzelfde militie-ressort.

IX. *Oproeping der nationale militie voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

f men bedoelt, de ontbrekenden aan die klasse, bijaldien de in verkelijke dienst zijnden minder bedragen dan één op de 300 zielen, e doen aanvullen uit de klassen van 1831 tot 1827. Verder merkt men aan, dat, zoo de concept-wet die strekking heeft, le dienst der nationale militie met een vijfde deel wordt bezwaard, zoodat dezelve zal vorderen twee man op de honderd, terwijl de wet van 1817 slechts één man op de 100 dienstpligtig heeft verklaard.

Art. 10 dezer concept-wet schijnt strijdig met art. 22 van de wet op de nationale militie, welk artikel volgens een Koninklijk besluit van den 14den Januarij 1825, n°. 98, omtrent den volbragten diensttijd bepaalt, dat de diensttijd, dien de wet vordert, kort of *lang* kan zijn.

Op art. 14 verlangt men te weten, wat door een militie-district verstaan wordt, te weten: *of* een militie-kanton alléén; *of* een militie-ressort, zoo er over hetzelve een militie-commissaris en militieraad is gesteld.

Sandberg, *Voorzitter.*

Nota.

1°. Moet in de wet ook niet bepaald worden het vervroegen der datums van de zittingen der militieraden?

2°. Men admitteert schutterlijke dienst voor dienst te lande. Is dit ook toepasselijk op schutterlijke dienst bij nummer-verwisseling en remplacement?

Daar die vervanging bij de schutterij dikwijls met weinige formaliteiten is gepaard gegaan, vreest men, dat hierdoor bedriegerijen ontstaan zullen.

3°. Zal de aanrekening van dienst, hoe billijk die ook wezen moge, de sterkte der militie in vervolg van tijd niet zoodanig verzwakken en daardoor aanmerkelijk drukken op die klasse, welke eventueel tot aanvulling van dit geheel zal verpligt worden?

4°. Moet er in de wet niet voorzien worden in de reclames tot vrijstelling op grond van 's broeders volbragte dienst, toegestaan bij artt. 22 en 23 der wet van 27 April 1820, wordende die verleend, wanneer de broeder zijnen diensttijd heeft volbragt? Is het niet onbillijk voor het vervolg voor de hooge nommers, wanneer iemand finaal wordt vrijgesteld, omdat zijn broeder eenige maanden bij eene mobile schutterij of vrijwillig bij de armée gestaan heeft? Dat hij vrij is, zoolang die broeder dient, is goed, maar eene zoodanige tijdelijke dienst gelijk te stellen met eene vijf- en zesjarige dienst als bedoeld is bij art. 22, zal dit, niet alleen in de eerste tijden, maar nog lange jaren in de computatie der staten van huishouding, niet aan eene overdrevenheid van toegeeflijkheid ten prejudicie der hoogere nommers herinneren?

5°. Moet er in de wet niets bepaald worden wegens de vrijstelling voor *buiten 's lands zeevarenden*, ten einde de applicatie van den staat van *oorlog*, waarin het Rijk verkeert, of wel die van *oproer*, zooals zulks door de Regering genoemd wordt, overal door alle militieraden uniform nagekomen worde?

Tweede Afdeeling.

ZITTING VAN 18 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Weerts, van Wickevoort Crommelin, Dedel, Warin, Dijckmeester, *Onder-Voorzitter*, en van Lynden van Hoevelaken, *Voorzitter.*

Gelezen zijnde 's Konings missive van den 16den dezer, daarbij eenige *bijzondere wettelijke* verordeningen voordragende, welke in de tegenwoordige omstandigheden vereischten eene buitengewone ligting der nationale militie over 1831, alsmede de concept-wet, daartoe betrekkelijk, en de memorie van toelichting, daarbij gevoegd, zoo heeft de Afdeeling, — overwegende, dat de tegenwoordige omstandigheden vereischt hebben het bijeenblijven onder de wapenen van de manschappen, die anders hun ontslag van de nationale militie hadden moeten bekomen, uithoofde zij hunnen verpligten diensttijd van vijf jaren hadden volbragt, dat het ook niet mogelijk was, de gewone bepalingen der wet op de nationale militie in alles op te volgen, daar dezelve niet toereikende zoude zijn om eene genoegzame magt daar te stellen tot verdediging van den oud-vaderlandschen grond; dat het dus noodzakelijk werd zijne toevlugt te nemen tot eenen buitengewonen maatregel, welke nieuwe wettelijke bepalingen vereischte; dat tot completering van de armée eene ligting van zeven duizend man niets te overdreven zijn zoude, en dat er mitsdien, naar de bevolking der noordelijke gewesten op 1°. Januarij 1829, berekend op ruim 2,331,900 zielen, gevorderd zoude moeten worden één man van de drie honderd zielen, — geene zwarigheid gemaakt, om zich te vereenigen met de voorgedragene wet.

Alleenlijk veroorlooft zij zich eenige geringe aanmerkingen op de redactie.

Art. 5 spreekt van eene inschrijving van alle de *ingezetenen;* dit moet zijn: van alle *manspersonen*, *die ingezeten zijn*, of wel: *van alle mannelijke ingezetenen.*

Bij art. 7 behoorde het jaargetal 1831 bijgevoegd te worden.

In artt. 10 en 11 wordt gesproken van personen, die tot de dienst worden geroepen. Daar, volgens art. 203 der Grondwet, een der eerste pligten van alle ingezetenen des Rijks is het dragen der wapenen tot beveiliging van het grondgebied van den Staat, kan men zeggen, dat iedereen daartoe *geroepen* is, ofschoon alle niet *opgeroepen* worden. Men meent dus, dat men hier moest lezen: *opgeroepen.* Wijders wordt in art. 12 gesproken van *militie-district*; dit moet zijn: *militie-kanton.*

Er zijn echter groote zwarigheden in het toestaan der nommerverwisseling aan alle geloot hebbende personen van hetzelfde militie-kanton, daar de loting niet kantonsgewijze plaats heeft, maar gemeentengewijze, en de lotelingen dus doorloopende nommers verkrijgen en aan dezelfde verpligtingen in de gemeenten, waar zij geloot hebben, gedurende vijf jaren onderworpen blijven, hoezeer zij van domicilie in dien tijd mogten veranderen; dan, daar deze bezwaren meer behooren tot de rigtige executie der wet, zal men daarop niet blijven insteren.

Aldus opgemaakt den 18den November 1830.

van Lynden van Hoevelaken, *Voorzitter.*

Derde Afdeeling.

ZITTING VAN 18 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van Meeuwen, Jarges, van Dam van Isselt, Hofstede, Luzac, *Onder-Voorzitter*, en Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

Een lid maakt de bedenking, dat wanneer, overeenkomstig deze wet, eene geheel nieuwe ligting geschiedt, behoudens de indienstblijving der geheele militie, waarvan anders een vijfde moest aftreden, er geene aanvulling van buitengewoon contingent, althans van de anders uitvallenden over 1826, welke nu geheel worden aangehouden, billijkerwijze behoort plaats te hebben, vermits dit dubbel emplooi wordt, en dat zulks de bedoeling der vroegere wetten althans niet schijnt te kunnen zijn.

De geheele Afdeeling kan dit denkbeeld deelen en verzoekt deswege inlichting.

Het 3de artikel zou daarnaar moeten worden gewijzigd.

Art. 12.

Op de 2de alinea wordt gevraagd, of men dáár bedoelt hetzelfde militie-*kanton*, vermits er geene militie-districten meer zijn, of dat men alle de kantons bedoelt, die onder hetzelfde militie-commissariaat behooren.

In dit laatste geval vreezen sommigen, dat dit bezwaren zal opleveren, wanneer het hooger nommer naderhand wordt geroepen.

Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

Vierde Afdeeling,

ZITTING VAN 20 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van Suchtelen tot de Haere, van

IX. *Oproeping der nationale militie voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Alberda van Bloemersma, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, van Alphen, Op den Hooff, Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter*, en Bijleveld, *Voorzitter.*

Gelezen zijnde de geleidende missive, van den 16den dezer, waarbij aan de Kamer is ingezonden een ontwerp van wet, houdende eenige bijzondere wettelijke verordeningen voor de ligting der nationale militie over het jaar 1831, mitsgaders de daarbij gevoegde memorie van toelichting, zijn op dat ontwerp gemaakt de bedenkingen, naast elk van de artikelen gesteld, en wel:

Art. 1.

Behalve één lid, hetwelk van oordeel is, dat de ligting behoore bepaald te blijven op één man van de vijf honderd, zooals bij de wet van 1817 en die van 28 November 1818 is bepaald geworden, verklaren de leden zich vóór de voorgestelde ligting van één man van de drie honderd.

Men verlangt nadere inlichting, waarom wordt voorgeslagen de telling van 1829 en niet die van 1830.

Artt. 2, 3 en 4.

Op deze artikelen zijn geene bedenkingen gevallen.

Art. 5.

Eén lid oordeelt, dat de vervroeging der ligting van 1831, bij dit artikel voorgeslagen, niet is overeen te brengen met art. 207 van de Grondwet.

De overige leden houden het voorstel niet als strijdig met dezelve, in zooverre echter dat de opschrijving geene verpligtingen zal opleggen, die eerst na den 1sten Januarij 1831 zouden kunnen gevorderd worden, waaromtrent stellige verklaring wordt verlangd.

Artt. 6—12.

Op deze artikelen zijn geene bedenkingen gevallen.

Art. 13.

Door eenige leden wordt gevraagd, of de bij dit artikel toegelatene nommer-verwisseling niet tot verwarring aanleiding zal kunnen geven.

Eenige leden hebben de vraag in het midden gebragt, of degenen, aan welke hooger nommers in der tijd zijn te beurt gevallen, nu niet zouden kunnen worden opgeroepen, hetgeen eene niet onaanzienlijke aanwinst voor het leger zoude zijn. Zij vragen daaromtrent inlichting.

Bijleveld, *Voorzitter.*

Vijfde Afdeeling.

ZITTING VAN 18 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Hoynck van Papendrecht, Boddaert, van de Kasteele, IJssel de Schepper, Gockinga en van Reenen, *Voozitter.*

De Sectie vindt deze wet overeenkomstig met vroeger, door verscheidene leden der Kamer, gemaakte aanmerkingen, en heeft op dezelve geene bedenkingen van eenig belang.

Aldus gedaan in de Afdeeling den 18den November 1830.

van Reenen, *Voorzitter.*

Zesde Afdeeling.

ZITTING VAN 18 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Lycklama à Nyeholt, Hinlópen, G. Clifford, van Nagell tot Ampsen, van Boelens, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Foreest, *Onder-Voorzitter*, en Frets, *Voorzitter.*

Na voorlezing van het ontwerp en van de memorie van toelichting, is door de Afdeeling eerstelijk in overweging genomen het beginsel der voorgestelde wet, en is, na onderzoek van de redenen voor dat beginsel en voor dat, hetwelk daarbij in de memorie van toelichting is aangewezen, eenstemmig begrepen, dat het beginsel van het ontwerp het meest verkieslijk is.

Op den considerans van de wet wordt gevraagd, of aldaar geene melding behoort gemaakt te worden van de wet van 1818, art. 13, vermits daarop de begrooting van de vereenigde contingenten tot één man van de drie honderd zielen schijnt te steunen.

Artt. 1, 2, 3, 4, 5 en 6.

Op deze artikelen zijn geene aanmerkingen gemaakt.

Art. 7.

Omtrent dit artikel wordt aangemerkt, dat de bepaalde eerste aflevering op 20 Januarij niet wel mogelijk zal zijn, vermits de eerste zitting van den militieraad vooraf moet gaan.

Artt. 8, 9, 10 en 11.

Op deze artikelen zijn geene aanmerkingen gemaakt.

Art. 12.

Op dit artikel wordt gevraagd, of ook niet op plaatsvervangers die niet gediend hebben, opzigtelijk de maat eenige meerdere faciliteit dan volgens de bestaande wetten zoude kunnen verleend worden.

Eén van de leden heeft eene Nota overgegeven, waarmede de tegenwoordige leden zich hebben vereenigd.

Frets, *Voorzitter.*

Nota.

Daar de regtvaardigheid allezins vordert, dat eene gegronde toepassing der wet niet van de hand worde gewezen en daaren tegen verkeerde uitleggingen geen stand houden, zoo is het hoogst wenschelijk, dat twee artikelen aan de voorgedragen wet betrekkelijk de nationale militie worden toegevoegd.

Artikel . . . .

De vrijstelling, bij art. 21 der wet van 8 Januarij 1817 toegekend aan den in dienst zijnden overgebleven eenigen zoon door het overlijden zijner broeders, volgens art. 16 der wet van 27 April 1820 tevens eenig kind moetende zijn, wordt toegepast op den eenigen zoon, die door het overlijden zijner zuster eenig kind is geworden.

Bij de Ministeriën van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog aan welke de verzoeken van dergelijken aard ter beslissing telkens worden opgedragen, is het ontslag geweigerd aan eenen kurassier, genaamd Hop, die, ten tijde der loting eene zuster hebbende, niet de eenige zoon en tevens eenig kind was, vervolgens na het overlijden van deze zuster hetzelve gereclameerd had; de vader, woonachtig te Haule, grietenij Ooststellingwerf heeft nader over de onbillijkheid van die uitspraak een verzoek ingeleverd, hetwelk als voren bij uitspraak van de heeren Administrateurs bij het Ministerie van Binnenlandsche Zaken en dat van Oorlog, met de afdoening belast, ook wederom van de hand gewezen, op grond dat het artikel der wet geene melding van de zusters maakt, ofschoon men billijk had kunnen verwachten dat, aangezien voor de ouders in dit geval maar één kind over bleef en het ten aanzien van de wet ook hetzelfde behoort te zijn of zulks door het laatst overlijden van een zoon of van eene dochter wordt veroorzaakt, die heeren, bij nader overdenken van de zaak, dienaangaande eene beslissende uitspraak van den Koning getracht zouden hebben te bekomen, te meer daar, bij overweging

IX. *Oproeping der nationale militie voor* 1831.

(Memorie van antwoord.)

van het aangehaalde artikel der wet van 27 April 1820, zulks niet twijfelachtig kan zijn, dat de uitspraak ten voordeele der belanghebbenden zoude zijn uitgevallen.

Artikel . . . .

De bepalingen, vervat in de aanschrijving van den Administrateur van de nationale militie en schutterijen, van 27 Junij 1825, n°. 10, betrekkelijk het weder intrekken van de vrijstelling aan den tweeden broeder, reeds in vorige jaren verleend wegens de dienst van den oudsten zoon, als ook aan den oudsten zoon verleend wegens de dienst van den tweeden zoon, ten gevolge van § *mm* van art. 94 der wet van 8 Januarij 1817, worden ten eenenmale voor vervallen verklaard.

Men moet in aanmerking nemen, dat bij die bepalingen is ingevoerd een maatregel, alsof de bedoeling der wet zoude zijn, dat de vrijstelling, aan zoodanige dier broeders verleend, zoude komen te vervallen, zoodra de 3de broeder van de vier of vijf zonen eener familie wegens het trekken van een niet actief nommer, of, aangeloot zijnde, wegens gebreken vrijgesteld was geworden van de dienst, terwijl men het beginsel dier stelling daarin meent te hebben gevonden, dat, bijaldien de 5de broeder ook zich vrijloot bij vervolg, alsdan er maar één van de vier zoude in dienst komen. Tegen dit valt aan te merken, dat het niet mogelijk is, dat een getal van vier of vijf zonen zich allen vrijloten en dus geen derzelve in dienst behoeft te treden; dat die maatregel meer bezwarend is voor de twee oudste zonen eener familie en daarentegen dadelijk een voorregt geeft aan den 4den en 5den der zonen, die notoir door de opgedrongen dienst aan een van de twee oudste werkelijk krachtens dat zelfde art. 94, § *mm*, regt op vrijstelling hebben verkregen, vermits van de vier of vijf zonen slechts twee tot de dienst kunnen worden geroepen, en dus worden de laatstgenoemde bevoorregt ten nadeele van een nummer oudere broeders, die zelf krachtens de duidelijke letter van dat aangehaald artikel regt op vrijstelling behoorden te genieten.

De ondergeteekende kent twee gevallen, op welke die zonder inge maatregel heeft moeten toegepast worden, zijnde een van der Meer, uit de grietenij Wondseradeel, en een Muurling uit de grietenij Lemsterland, die beiden vruchteloos over de intrekking hunner vrijstelling hebben gedoleerd, doch afgewezen zijn, en wel de eerstgenoemde, nadat hij had moeten ondervinden, dat, alhoewel zijne in vorige jaren verleende vrijstelling bij den militieraad was gecontinueerd en door Gedeputeerde Staten bevestigd was geworden, de Minister van Binnenlandsche Zaken andertijd heeft kunnen goedvinden die uitspraak te vernietigen. Van dit een en ander is het gevolg, dat ik reden heb te veronderstellen, dat de in deze nota bedoelde jonge lieden alle drie thans nog in werkelijke dienst zich bevinden, daar die gevallen plaats hebben gehad in den jare 1826 en vervolgens.

's Hage, den 18den November 1830.

Lycklama à Nyeholt.

Zevende afdeeling.

ZITTING VAN 18 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Junius van Hemert, Lemker, van Welderen Rengers, de Jonge van Campens Nieuwland, van Nes, Beelaerts van Blokland, *Onder-Voorzitter*, en Tammo Sypkens, *Voorzitter*.

Na voorlezing van het ontwerp met de memorie van toelichting daartoe betrekkelijk, heeft de Afdeeling eerst beraadslaagd over het beginsel van het ontwerp in het algemeen.

Bij die gelegenheid is door onderscheidene leden de bedenking geopperd, dat hetzelve niet overeenkomt, maar schijnt te strijden met art. 207 der Grondwet, ten gevolge waarvan de inschrijving, bij art. 5 van het ontwerp bevolen, niet moet kunnen plaats hebben dan in de maand Januarij 1831. Zij beschouwen de verpligting tot inschrijving in noodzakelijk verband tot de dienstpligtigheid, welke voor de ligting van 1831 niet kan gehouden worden te bestaan vóór den 1sten Januarij 1831, en vermits te vreezen stond, dat bij sommige regtbanken dezer wet geene executie zoude worden verleend, wanneer dezelve strijdig mogt worden bevonden tegen de Grondwet.

Andere leden hebben daarentegen, en dit is het gevoelen der meerderheid, gemeend, dat deze gemaakte bedenking van geen klem was en dat het ontwerp strookte met de bepaling van artikel 207 der Grondwet, alzoo bij het ontwerp de regten van dienstpligtigheid of de aanvulling van ontbrekende miliciens niet werd vervroegd, maar alleen de preparatoire werkzaamheid der inschrijving; dat de wetgeving daarin door de Grondwet de hand niet wordt gebonden en dat spoed in het daarstellen van de middelen ter verdediging door den drang der omstandigheden regtstreeks werd gevorderd.

Voor het overige heeft de redactie der bijzondere artikelen van dit ontwerp geen stof tot verdere aanmerkingen opgeleverd. Alleen door één lid is de voorkeur gegeven bij art. 12, alinea 2, dat de nommerverwisseling zich niet tot de militie-districten maar tot de gemeenten zoude behooren uit te strekken.

Aldus gedaan ten dage als boven.

Tammo Sypkens, *Voorzitter*.

5. ANTWOORDEN op de AANMERKINGEN der AFDEELINGEN *op het ontwerp van wet tot eene ligting van de nationale militie.* (1)

De gewigtigste aanmerking is zekerlijk die, welke in de processen-verbaal van twee Afdeelingen voorkomt, of namelijk de vervroeging, bij art. 5 van het ontwerp voorgesteld, wel kan geacht worden te strooken met de bepalingen van art. 207 der Grondwet; maar de meerderheid dier Afdeelingen heeft dezelve verworpen, en zij is door geene der vijf andere aangeroerd.

Dit artikel der Grondwet zegt, dat de militie voltallig wordt gemaakt bij loting uit de ingezetenen, die op den 1sten Januarij van elk jaar ongehuwd zijn, hun 19de jaar zijn ingetreden enz. De *voltalligmaking*, *het in dienst stellen* van gehuwden vóór 1 Januarij of van degenen, die dan nog beneden de 18 jaren oud zijn, is daarbij alleen verboden en, wanneer men het letterlijk opneemt, zou welligt ook de *loting* niet vóór dat tijdstip kunnen plaats hebben, maar noch het een, noch het ander is bij de conceptwet gevorderd; dezelve vervroegt uitsluitend de *inschrijving*, en de Regering blijft alzoo de volle overtuiging behouden, dat de bedoelde bepaling geen zweem van afwijking der Grondwet in zich bevat.

Door de bijvoeging van het jaartal 1831 aan het slot van art. 7 is aan het verlangen van eene der Afdeelingen voldaan, terwijl de verandering aan het slot van art. 12 strekt, om, volgens de aanmerkingen der onderscheidene Afdeelingen, de bedoeling der laatste zinsnede van dat artikel te verduidelijken.

Het oogmerk is dus, om de nommerverwisseling (evenals de plaatsvervanging) in de tegenwoordige omstandigheden en uitsluitend voor de ligting van 1831, waartoe het ontwerp alleen betrekking heeft, te vergemakkelijken, en tegen dit beginsel zijn geene aanmerkingen gemaakt.

De nommerverwisseling zou dan worden toegestaan aan de lotelingen, die onder denzelfden militieraad en denzelfden militie-commissaris ressorteren, en, indien deze uitbreiding voor ééne ligting in de te houden aanteekeningen en in de uitvoering eenige moeijelijkheid mogt opleveren, zoo schijnt echter niets te beletten, dat dezelve regelmatig worde toegepast.

Tot toelichting der verder gemaakte bedenkingen en geopperde vragen meent men het volgende in aanmerking te kunnen brengen, daarbij in het algemeen in acht nemende de orde, waarin de aanmerkingen door de Afdeelingen, naar hare rangschikking, zijn voorgebragt.

1°. De miliciens van 1826 moeten, volgens art. 8 der wet van 8 Januarij 1817, in de tegenwoordige omstandigheden

(1) De Minister van Binnenlandsche Zaken zond, bij missive van 23 November 1830, terug de hem medegedeelde processen-verbaal der Afdeelingen, onder bijvoeging van in het wetsontwerp gebragte wijzigingen, welke, gelijk berigt werd, de heer Secretaris van Staat gemagtigd was op het oorspronkelijk ontwerp te waarmerken.

IX. *Oproeping der nationale militie voor* 1831.

(Memorie van antwoord.)

onder de wapenen blijven; de aanvulling der van deze aan de korpsen ontbrekenden is bevat in het massaal getal, hetwelk, krachtens art. 1 van de concept-wet, moet worden opgeroepen; er is dus geene quaestie van eenige partiële aanvulling, met uitzondering alleen van die, bij art. 3 van het ontwerp voorzien, waarover hieronder sub 9 nader zal gehandeld worden.

2°. De vrijstellingen der wetten van 1817 en 1820 betreffen alleen de manschappen, behoorende tot de nationale militie; artt. 9 en 10 van het ontwerp hebben betrekking op de leden der mobile schutterijen en der vrijkorpsen. De wetgever kan op de laatsten zoodanige der vrijstellingen, waarop de eersten regt hebben, al dan niet toepassen, als hij oordeelt te behooren.

Men heeft gemeend, dat deze toepassing niet moest uitgestrekt worden tot artt. 22 en 23 der wet van 27 April 1820, waaruit volgt, dat art. 10 van het ontwerp niet strijdig is met het gezegd art. 22. De redenen, waarom de bij dat artikel en het volgende toegekende vrijstelling voor *volbragten diensttijd* van eenen broeder niet moet worden toegekend aan de dienst bij de mobile schutterijen en bij de vrijkorpsen, zijn opgenomen in de Nota van aanmerkingen, gevoegd bij het proces-verbaal der Iste Sectie, sub 4.

3°. In de vervroeging der zittingen van de militie-raden is voorzien bij art. 7 van het ontwerp.

4°. De vrijstelling voor de mobile schutterijen is ook van toepassing gemaakt op de *dienst door remplacement of substitutie*, uitdrukkelijk vermeld in het bij art. 9 van het ontwerp aangehaald art. 94, *mm*, der wet van 8 Januarij 1817. De leden der mobile schutterijen zijn geoordeeld, daarop billijke aanspraak te hebben, en men heeft niet gemeend, dat dit tot bedriegerijen aanleiding kan geven, zoo omdat het niet gebleken is, dat de plaatsvervanging bij de schutterijen op eene onbehoorlijke wijze zou zijn geschied, als omdat de belanghebbende, volgens de aangehaalde wetsbepaling, de *werkelijke dienst* enz. van zijnen plaatsvervanger of substituant door eene verklaring van den kommanderenden officier van het korps moet bewijzen.

5°. Dat de afrekening van reeds gepresteerde dienst (artt. 10 en 11 van het ontwerp) eenig bezwaar kan te weeg brengen voor de volgende klassen, is niet te ontkennen; maar dit bezwaar schijnt niet onbillijk te wezen en kan niet groot zijn, wanneer men in aanmerking neemt, dat alle de *leden* van den eersten ban der schutterijen boven de jaren der militie zijn.

6°. De vrijstelling uit hoofde van buitenlandsche zeevaart (art. 94, *hh*, der wet van 8 Januarij 1817) ontslaat in de tegenwoordige omstandigheden niet van de dienst, maar dezelve moet toch steeds worden toegekend en degenen, die in de termen daarvan vallen, moeten op de afzonderlijke lijsten, bij het aangehaald artikeld vermeld, worden gebragt, om, dadelijk na herstelde vrede en rust, te kunnen worden ontslagen. Hieromtrent schijnt geene bepaling in het ontwerp te moeten worden opgenomen, omdat hetzelve de strekking niet heeft, om eenige verandering te brengen in de bestaande wetten op de nationale militie of om derzelver uitvoering te regelen, maar alleen als een maatregel voor de tegenwoordige omstandigheden is aan te merken.

7°. De qualificatie van *ingezetenen* is overgenomen uit de Grondwet en uit alle de wetten op de nationale militie. Deze te dien opzigte geene omschrijving of nadere aanduiding bezigende, heeft men gemeend, dezelve ook in het ontwerp niet te moeten voordragen.

8°. Art. 203 der Grondwet roept ieder ingezeten tot het dragen der wapenen ter beveiliging van den Staat, maar niet tot het deelnemen aan de nationale militie, van welk laatste alleen quaestie is in artt. 10 en 11 van het ontwerp: eene afrekening van diensttijd voor degenen, die na het ontslag, VOLGENS DE BESTAANDE WETTEN, TOT DE DIENST DER NATIONALE MILITIE *mogten worden geroepen*, schijnt dus geen twijfel omtrent des wetgevers bedoeling te kunnen overlaten.

9°. Op art. 3 is door eene Afdeeling aangemerkt, dat er geene aanvulling van buitengewoon contingent, althans van de anders uitvallenden, over 1826, behoort plaats te hebben, vermits dit dubbel emplooi zou worden.

Dit is de bedoeling van dat artikel niet; hetzelve strekt integendeel tot meerdere zekerheid voor de belanghebbenden, dat de bij art. 1 voorgestelde ligting van één man op de drie honderd zielen geene verhooging van eigenlijk gezegd buitengewoon contingent voor de aanvulling der aan de korpsen ontbrekenden zal kunnen ondergaan.

De uitzondering, aan het slot van art. 3, slaat, ten gevolge der aanhaling van art. 21 der wet van 8 Januarij 1817, alleen op de vervanging dergenen, die, in werkelijke dienst zijnde, regt hebben verkregen op eenige bij de wet bepaalde vrijstelling, wier getal altijd klein is, terwijl daarenboven van hen, die in derzelver plaats komen, geene vijfjarige dienst wordt gevorderd, maar alleen voor den tijd, gedurende welken degenen, die vervangen worden, nog moesten dienen.

Dit bezwaar zal dus zeer gering wezen en het is daarenboven het eenige, hetwelk in deze buitengewone omstandigheden aan de klasse van 1831 wordt opgelegd, als zijnde zij reeds, volgens de wet van 28 November 1818, verpligt tot de levering van het contingent, hetwelk bij het ontwerp van haar wordt gevraagd.

Het 2de artikel toch dezer wet bevestigt wel het beginsel van die van 8 Januarij 1817, dat de ligting zich tot één man van de *vijf honderd* zielen moet bepalen, maar dit is daarbij alleen toepasselijk gemaakt op het *gewoon* contingent; art. 13 derzelfde wet heeft aan dit beginsel gederogeerd en voor de *gezamenlijke contingenten* een maximum bepaald van één man van de *drie honderd* zielen.

Dit 13de artikel is in den considerans niet opgenomen, omdat, hoezeer hetzelve wel aanleiding heeft gegeven, om de ligting op het daarbij vermelde maximum te bepalen, art. 1 van het ontwerp daarop echter niet kan gezegd worden gegrond te zijn.

10°. Volgens de memorie van toelichting, bij de concept-wet gevoegd, heeft men voor de berekening en verdeeling van het contingent de bevolking van 1 Januarij 1829 tot grondslag genomen, omdat die van 1 Januarij 1830 niet volledig genoeg bekend is. Deze grondslag is in het belang der militiepligtigen.

11°. De hoogere nummers der vorige klassen zouden, krachtens art. 18 in f. der wet van 8 Januarij 1817, alleen op *deze* wijze kunnen worden opgeroepen, dat het buitengewoon contingent werd ten laste gelegd van de klasse van 1830 en, volgens artt. 60 en 89 dier wet, bij ontoereikendheid derzelve, tot die van 1829 en, daartoe verder termen zijnde, tot de vroegere worden opgeklommen.

Van de toelating der eerst aangehaalde wetsbepaling is geen gebruik gemaakt op grond van het aangevoerde sub 1°., 2°. 3°. en 4°. van de memorie van toelichting, bij de concept-wet gevoegd.

12°. In de eerste aflevering van het contingent zijn alleen begrepen de vrijwilligers, de geadjourneerden van vorige jaren en degenen, die zich niet hebben laten inschrijven.

De zitting van den militieraad tot het onderzoek van deze wordt in gewone tijden op of *vóór* den tweeden Maandag in Februarij geopend en de aflevering heeft plaats op of *vóór* den 1sten Maart (artt. 125, 126 en 145 der wet van 8 Januarij 1817).

Door de inschrijving ééne maand te vervroegen zal dan ook de bedoelde zitting van den militieraad vóór den tweeden Maandag in Januarij kunnen worden geopend en de eerste aflevering op het bij art. 7 van het ontwerp bepaalde tijdstip kunnen plaats hebben.

13°. Aan de plaatsvervanging schijnt reeds eene genoegzame uitbreiding gegeven te zijn bij art. 12 van het concept; de maat voor dezelve bij de wet van 1817 gevorderd, is daarenboven slechts middelmatig en levert geen groot verschil op met die welke voor de miliciens vereischt wordt, om niet in de termen van vrijstelling te vallen.

14°. Bij het procesverbaal der VIde Afdeeling is eene belangrijke nota gevoegd, betrekking hebbende tot het regt verstand en de uitvoering, zoo van art. 16 der wet van 27 April 1820, in verband met art. 21 der wet van 8 Januarij 1817, als van art. 94, *mm*, alinea 1, der laatstgemelde wet.

De ontwikkeling, in welke de steller getreden is, verdient alle aandacht, en men zou zeer bereid zijn, om dienaangaande reeds nu eene memorie van toelichting op te maken en de vereischte voorstellen te doen, indien niet, zooals ook hierboven, sub n°. 6 is aangemerkt, het onderhavig ontwerp alleen was aan te merken als een maatregel voor de tegenwoordige omstandigheden, waarmede men het oogmerk niet heeft kunnen verbinden, om eenige

IX. *Oproeping der nationale militie voor* 1831.

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

verandering te brengen in de bestaande wetten op de nationale militie of om derzelver uitvoering te regelen.

Men meent zich dus, voor het oogenblik, te mogen bepalen tot het aanteekenen dier twee quaestiën, ten einde van den inhoud der nota gebruik te maken bij eene herziening der gezegde wetten, of zoo veel vroeger, als zich daartoe de gelegenheid mogt aanbieden.

6. VERSLAG DER CENTRALE AFDEELING, *wegens het ontwerp van wet tot de nationale militie betrekkelijk*, uitgebragt in de zitting van 25 November 1830. (1)

De antwoorden op de bedenkingen der Afdeelingen omtrent dit ontwerp zijn door dezelve voor kennisgeving aangenomen. Twee nogtans hebben nog de volgende aanmerkingen in het midden gebragt, welke in eene conferentie der Centrale Afdeeling met den Minister van Binnenlandsche Zaken nader zijn overwogen.

Eene Afdeeling namelijk geeft in bedenking, om de buitenlandsche zeevarenden, welke billijkerwijze gedurende den staat van oorlog dienstpligtig moeten worden geacht, zooveel mogelijk op de flottilles te plaatsen, ten einde zij hun beroep zouden kunnen voortzetten en dadelijk na het einde van den oorlog weder tot hetzelve terugkeeren, ten gerijve van den handel.

De Minister heeft geantwoord, dat het Gouvernement in deze geene andere bedoeling had.

Eene andere Afdeeling blijft op de invoeging van art. 13 der wet van 18 November 1818 aandringen, ten einde daardoor te meer blijke, dat de ligting van één man over de 300 zielen, tot vinding van het gewoon en buitengewoon contingent over 1831, niet willekeurig is, maar op vroegere verordeningen steunt.

Hieromtrent heeft de Minister zich gedragen aan de reeds gegevene en gedrukte antwoorden.

Verder blijft dezelfde Afdeeling nog aandringen op meerdere faciliteit voor de plaatsvervanging opzigtelijk de maat. Bij besluit van 20 December 1813, art. 49, was de uiterlijke bepaling gemaakt tot 4 voet 10 duim Rijnlandsche maat, zonder onderscheid. Nu wordt de maat gevorderd van 5 voet 2 duim voor hen, die niet gediend hebben, en anders 5 voet. Men blijft van oordeel, dat het laatste voor alle plaatsvervangers, in tijden als de tegenwoordige, die toch wel eenige overeenkomst hebben met die van 1813, voldoende zoude zijn.

In 1813, heeft de Minister geantwoord, kon de maat natuurlijkerwijze kleiner zijn, dewijl de plaatsvervangers toen van hun 17de jaar af konden genomen worden, en thans niet vóór hun 23ste, wanneer zij worden gerekend hunnen vollen groei te hebben bereikt.

Eindelijk wenscht die Afdeeling ook, dat de beginselen van vrijstelling, zoo zij meent, overeenkomstig met den waren zin der bestaande wetten in de Nota van een harer leden voorgesteld en nu mede door de Regering als zoodanig erkend, bij de aanstaande ligting worden in acht genomen.

NB. *De Eerste Kamer heeft zich vereenigd met dit wetsontwerp* (*zie verslag der zitting van de Tweede Kamer van* 30 *November* 1830). *Het werd door Z. M. den Koning den* 29*sten November* 1830 *bekrachtigd.* (*Zie* Staatsblad *n*°. 84).

(1) Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 282.

X. *Aanvulling der wet tegen woelingen.*

(Koninklijke boodschap. — Ontwerp van wet.)

X. Aanvulling der wet tegen woelingen. (1)

Dit wetsontwerp werd behandeld in de openbare zitting der Tweede Kamer van 29 November 1830.

1. KONINKLIJKE BOODSCHAP, *ingekomen in de zitting van* 16 *November* 1830.

Edel Mogende Heeren!

Bij gelegenheid der raadplegingen Uwer Vergadering over de thans tot stand gekomene wet ter beteugeling van schadelijke woelingen en bedrijven van kwalijkgezinden is in sommige Afdeelingen de bedenking geopperd, of niet de weg zal behooren te worden aangewezen, ten einde, in dringende gevallen, de beregting van de misdaden, bij die wet voorzien, van de eene naar de andere regtbank kunne worden overgebragt.

Wij hebben Ons overtuigd van de doelmatigheid en noodzakelijkheid van eene zoodanige voorziening; het ontwerp van wet, hetwelk Wij bij deze aan U Edel Mogenden aanbieden, is daartoe strekkende en zal alzoo tot aanvulling kunnen dienen van de bij de wet van den 3den dezer (*Staatsblad* n°. 75) daargestelde verordeningen.

En hiermede, Edel Mogende Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 16den November 1830.

WILLEM.

2. ONTWERP VAN WET, *betreffende het overbrengen der beregting van de misdaden, bij de wet van* 3 *November jl. voorzien, van de eene naar de andere regtbank.* (2)

Wij WILLEM, enz.

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat, hoezeer, ten gevolge van art. 4 der wet van 3 November ll. (*Staatsblad* n°. 75), de regtbanken van eersten aanleg zijn bevoegd verklaard, om kennis te nemen van alle misdrijven, bij die wet vermeld, zulks echter geen hinder behoort toe te brengen aan de bevoegdheid van het openbaar ministerie, om, naar aanleiding van art. 542 en volgende van het nog in werking zijnde Wetboek van Strafvordering, de verwijzing van een geding naar eene andere regtbank te vorderen, ter oorzake van *openbare veiligheid* of van *wettelijk vermoeden;*

dat het echter in de tegenwoordige tijdsomstandigheden van belang is, om insgelijks de in die gevallen gebruikelijke procesorde te vereenvoudigen en te bekorten;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

Wanneer de procureur-generaal bij het Hoog Geregtshof te *'s Gravenhage*, de procureurs-crimineel in de provinciën of de officieren van justitie bij de regtbanken van eersten aanleg, met betrekking tot het onderzoek en de beregting van de misdaden, bij de wet van 3 November ll. vermeld, gronden vinden, om ter zake van *openbare veiligheid* of van *wettelijk vermoeden* de verwijzing des gedings naar eene andere regtbank van eersten aanleg te verzoeken, zullen zij zich bij een verzoekschrift regtstreeks wenden tot de kamer van het Hoog Geregthof, regt doende in cassatie, en voorz. verwijzing vorderen.

Art. 2.

Het Hoog Geregtshof, kamer van cassatie, zal dadelijk de zaak onderzoeken, en binnen den tijd van tweemaal vier en twintig uren bij een met redenen omkleed arrest uitspraak doen, en het verzoek afslaan of wel het geding verwijzen naar eene of andere der regtbanken van eersten aanleg in de naastbij gelegene provincie in 's hofs ressort.

Indien het verzoek is gedaan door een procureur-crimineel of officier van justitie, zal de procureur-generaal vooraf moeten worden gehoord.

Art. 3.

Het arrest van verwijziging zal uit naam van den procureur-generaal aan den beklaagde worden beteekend en door het Hof kopijelijk gezonden worden aan Onzen Minister van Justitie, mitsgaders aan de regtbank, aan welke de kennisneming des gedings zal zijn onttrokken.

Art. 4.

De beklaagden ter zake van voorschreven misdrijven zullen van het middel van verwijzing geen gebruik kunnen maken, behoudens hunne bevoegdheid, om hunne middelen van wraking aan de regtbank zelve voor te dragen, welke daarop bij arrest zal beschikken.

Art. 5.

Alle de bepalingen, voorkomende in art. 542 tot en met art. 552 van het Wetboek van Strafvordering, blijven, gedurende het bestaan der wet van 3 November ll., opgeschort ten aanzien der misdaden, waartoe die wet betrekkelijk is.

Art. 6.

De tegenwoordige wet zal stand houden, zoolang de wet van 3 November ll. in werking blijft, en zij zal van verbindende kracht zijn op den dag, volgende na dien der uitgifte van het *Staatsblad*, waarin dezelve zal zijn geplaatst.

Lasten en bevelen, enz.

(1) De tot dit wetsontwerp behoorende bescheiden werden voor de leden gedrukt en aan hen rondgedeeld.

(2) Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 275.

X. *Aanvulling der wet tegen woelingen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

3. PROCESSEN-VERBAAL DER AFDEELINGEN, *betrek-lijk het wetsontwerp aangaande de verwijziging van gedingen ar eene andere regtbank, ter zake van openbare veiligheid of n wettig vermoeden.*

Eerste Afdeeling.

ZITTING VAN 20 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: G. G. Clifford, Backer, van Rand-rijck van Rossum, Cats Epz, Ingenhousz en Sandberg, *Voorzitter.*

De voorzitter aan de leden mededeeling hebbende gedaan van et ontwerp van wet ter beteugeling van schadelijke woelingen n bedrijven van kwalijkgezinden, zijn hierop geene aanmer-ingen gemaakt.

SANDBERG, *Voorzitter.*

Tweede Afdeeling.

ZITTING VAN 18 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Weerts, van Wickevoort Crommelin, edel, Warin, Dijckmeester, *Onder-Voorzitter,* en van Lynden an Hoevelaken, *Voorzitter.*

Gelezen zijnde 's Konings missive van den 16den dezer, daarbij en gevolge van de bedenking, in sommige Afdeelingen geopperd, en einde in dringende gevallen de beregting van de misdaden, ij de wet ter beteugeling van schadelijke woelingen en bedrijven an kwalijkgezinden voorzien, van de eene naar de andere regt-ank te kunnen overbrengen, met de concept-wet daartoe be-rekkelijk, zoo zijn daarop bij de Afdeeling gemaakt de vol-gende geringe aanmerkingen, die evenwel aan het aannemen ler wet niet hinderlijk zouden zijn.

In den considerans, zoowel als in het 1ste artikel, wordt ge-sproken van een *wettelijk* vermoeden; men vermeent, dat men hier bedoeld heeft een *wettig vermoeden* (*suspicion légitime*) en niet een *wettelijk vermoeden* (*suspicion légale*).

Bij art. 2 had men aan het Hoog Geregtshof willen overlaten het geding te verwijzen naar eene of andere regtbank van de-zelfde provincie of van eene naastbij gelegene. Men zoude dus verlangd hebben te lezen:

» Naar eene of andere der regtbanken van eersten aanleg in dezelfde of in de naastbij gelegene provincie".

Op art. 3 vermeent men, dat het niet genoegzaam is, dat het arrest van verwijzing door het Hof kopijelijk wordt gezonden aan den Minister van Justitie en aan de regtbank, aan welke de kennisneming des gedings wordt onttrokken, maar dat het ook behoort te worden verzonden aan de regtbank, waarnaar het ge-ding verwezen wordt.

Behoudens deze aanmerkingen, vereenigt zich de Afdeeling met de voorgedragene wet.

VAN LYNDEN VAN HOEVELAKEN, *Voorzitter.*

Derde Afdeeling.

ZITTING VAN 23 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren; van Meeuwen, Jarges en Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

Op art. 2 maakt de Afdeeling de observatie, dat het renvooi niet juist moet geschieden naar eene regtbank van eersten aanleg *in de nabij gelegene provincie*, maar veeleer *naar eene of andere der regtbanken, hetzij bij voorkeur in dezelfde, hetzij, des noodig, in de naastbij gelegene provincie in 's Hofs ressort*, naardien er niet altijd reden zal zijn, om juist het regt alleen behoorlijk te kunnen vinden *in eene andere provincie*, en dus de naaste en kortste weg naar de omstandigheden moet openstaan.

DONKER CURTIUS VAN TIENHOVEN, *Voorzitter.*

Vierde Afdeeling.

ZITTING VAN 20 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van Alphen, van Alberda van Bloemersma, Op den Hooff, van Suchtelen tot de Haere, van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter,* en Bijleveld, *Voorzitter.*

Bij de behandeling van het ontwerp van wet omtrent de be-regting van de misdaden, bij de wet van 3 November 1830 voor-zien, zijn daarop gemaakt de bedenkingen, bij elk artikel, waartoe zij betrekking hebben, aangeteekend, te weten:

Art. 1.

Men vraagt, of er bedenking tegen zoude zijn, indien bepaald werd, dat het bedoeld verzoek *altijd* door den heer procureur-generaal zelven, of in zijnen naam, zoude worden gedaan.

Zoo neen, dan verlangt men het artikel in dien geest veran-derd te zien.

Art. 2.

Eenige leden verlangen te weten, of bij dit artikel wordt op-geheven de bepaling van art. 547 van het Wetboek van Straf-vordering.

Zij verlangen, dat in allen gevalle het aan het Hof worde vrij gelaten, zich naar de bepalingen, in dat artikel vervat, te gedragen.

Art. 3.

Eenige leden verlangen, dat de bedoelde verzending geschiede door den heer procureur-generaal en niet door het Hof zelve.

Art. 4.

Eenige leden vragen, waarom niet aan den beklaagde dezelfde vrijheid als aan den heer officier wordt toegekend.

Artt. 5 en 6.

Geene bedenking.

Aldus dit proces-verbaal opgemaakt en geresumeerd.

BIJLEVELD, *Voorzitter.*

Vijfde Afdeeling.

ZITTING VAN 18 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Gockinga, Hoynck van Papendrecht, Boddaert, van de Kasteele, IJssel de Schepper en van Reenen, *Voorzitter.*

Zonder aanmerkingen.

X. *Aanvulling der wet tegen woelingen.*

(Memorie van antwoord.)

Zesde Afdeeling.

ZITTING VAN 18 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Lycklama à Nyeholt, Hinlópen, G. Clifford, van Nagell tot Ampsen, van Boelens, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Foreest, *Onder-voorzitter*, en Frets, *Voorzitter.*

De voorgestelde wet tot beregting van misdaden, voorzien bij de wet van 3 November 1830, en zulks voor gevallen van noodige verwijzing naar andere regtbanken, is door den voorzitter voorgelezen, en de overweging daarvan heeft geene bijzondere aanmerkingen opgeleverd, met uitzondering van art. 4, waarbij aan de beklaagden het middel van verwijzing niet wordt toegekend. Hierop is door een lid gevraagd, of het niet beter ware, zich voor zooverre te houden aan de bepaling, vervat in art. 542 van het bestaande Wetboek van Strafvordering. Hij meent, dat aan een beklaagde, in gevallen van wettelijk vermoeden, die toch mogelijk zijn, de verwijzing naar dezelfde regtbank weinig baten zal.

Frets, *Voorzitter.*

Zevende Afdeeling.

ZITTING VAN 22 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Junius van Hemert, van Welderen Rengers, de Jonge van Campens Nieuwland, van Nes en Beelaerts van Blokland, *Onder-Voorzitter.*

Art. 1.

Het komt de Afdeeling voor, dat, zooals het artikel is geredigeerd, er collusie zoude kunnen ontstaan tusschen den procureur-crimineel en den officier bij de regtbank, wanneer de een begreep, dat er redenen tot verwijzing bestonden, terwijl de ander het tegendeel zoude beweren en inmiddels in de zaak zoude voortgaan; daarenboven, daar volgens art. 2 de procureur-generaal altijd moet worden gehoord, gelooft de Afdeeling, dat het 't best zoude zijn, dat het requisitoir, waarvan dit art. 1 spreekt, altijd door den procureur-generaal wierd gedaan. Voorts merkt de Afdeeling op, dat de uitdrukking: *kamer van cassatie* of *kamer van het Hoog Geregtshof, regt doende in cassatie*, niet naauwkeurig is, daar er eigenlijk bij het besluit van 11 December 1813 geene *kamer van cassatie* is benoemd, maar zekere werkzaamheden van het hof van cassatie opgedragen zijn aan de beide eerste civile kamers van het Hoog Geregtshof, en dat er zelfs een speciaal besluit is noodig geweest, om bij tekortkoming van leden, de leden van de kamer van correctionele appellen bevoegd te maken daarin zitting te nemen. De Afdeeling stelt daarom de volgende redactie voor:

» Wanneer het openbaar ministerie met betrekking tot het onderzoek en de beregting der misdaden, bij de wet van 3 November ll. vermeld, gronden vindt, om, ter zake van *openbare veiligheid* of van *wettelijk vermoeden*, de verwijzing des gedings naar eene andere regtbank van eersten aanleg te verzoeken, zal de procureur-generaal bij het Hoog Geregtshof te 's Gravenhage daartoe requisitoir kunnen doen aan de beide civile kamers van hetzelve Hoog Geregtshof, oordeelende als hof van cassatie."

Art. 2.

De Afdeeling is van gevoelen, dat aan het Hof behoort te worden overgelaten, aan welke regtbank de verzending zal moeten plaats hebben, zonder het Hof aan de naastbij gelegene te binden; men stelt dus de volgende redactie voor:

» De beide voormelde kamers (des noods uit de kamer van correctionele appellen aan te vullen en voltallig te maken) zullen dadelijk de zaak onderzoeken en binnen den tijd van tweemaal 24 uren uitspraak doen bij een met redenen omkleed arrest, waarbij, hetzij in het gedaan requisitoir wordt gedifficulteerd, hetzij de zaak verwezen wordt naar eene andere regtbank van eersten aanleg, bij het arrest zelve te bepalen."

Door de redactie, op art. 1 voorgesteld, zoude het tweede lid van art. 2 vervallen.

Art. 3.

Daar het Hof geene correspondentie naar buiten voert, zoo gelooft de Afdeeling, dat de schikkingen, die tot de uitvoering van des Hofs arrest behooren, aan den procureur-generaal moeten worden opgedragen; in dien zin stelt men de volgende redactie voor:

» De uitvoering van het te wijzen arrest wordt opgedragen aan den procureur-generaal, die, ingeval van renvooi naar eene andere regtbank, zorgen zal voor de beteekening van hetzelve aan den beklaagde, alsmede voor de toezending van een afschrift aan Onzen Minister van Justitie en aan de regtbanken, aan welke de kennisneming des gedings respectivelijk wordt onttrokken en opgedragen."

Art. 4.

De uitdrukking: *het middel van verwijzing*, komt aan de Afdeeling min gepast voor, daar het niet wel onder de *regtsmiddelen* kan worden gerangschikt; zij stelt daarom de volgende redactie voor:

» De bevoegdheid, om de verwijzing naar eene andere regtbank ter zake van openbare veiligheid of van wettelijk vermoeden te verzoeken, wordt niet aan de beklaagden toegestaan. Deze zullen niettemin hunne middelen tot wraking kunnen voordragen aan de regtbanken van eersten aanleg zelven, voor welke de zaak aanhangig is, welke daarop onverwijld in het hoogste ressort zullen beschikken.

Artt. 5 en 6.

Deze artikelen hebben tot geene aanmerkingen aanleiding gegeven.

Beelaerts van Blokland, *Onder-Voorzitter.*

4. ANTWOORDEN *op de aanmerkingen der Afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal op het ontwerp van wet ter aanvulling van die van* 3 *November ll.* (Staatsblad *n°.* 75). (1)

Aanmerkingen der Afdeelingen.

Antwoorden der Regering.

Het beginsel, waarop dit ontwerp berust, deszelfs doelmatigheid en strekking in geene der Afdeelingen zijnde bestreden, zoo zal men zich slechts behoeven te bepalen tot de bijzondere aanmerkingen, welke te dezen opzigte zijn in het midden gebragt.

(1) De Minister van Justitie zond, bij missive van 25 November 1830, aan de Tweede Kamer terug de hem medegedeelde processen-verbaal der Afdeelingen en voegde daarbij de boven opgenomen antwoorden, benevens eene nieuwe redactie van het wetsontwerp, met berigt, dat de Secretaris van Staat gemagtigd was de voorgedragen veranderingen op het oorspronkelijk stuk te waarmerken.

X. *Aanvulling der wet tegen woelingen.*

(Nieuwe redactie van het ontwerp van wet.)

AANMERKINGEN DER AFDEELINGEN.

ANTWOORDEN DER REGERING.

Men merkt reeds aanvankelijk aan, dat men bij de veranderde redactie heeft partij getrokken van de meeste der aanmerkingen, in de onderscheidene Sectiën gemaakt, en meer bepaaldelijk zich heeft kunnen vereenigingen met het opstel van sommige artikelen, zoodals die in de VIIde Afdeeling zijn voorgedragen.

Eenige leden der IVde Afdeeling hebben de vraag geopperd, of art. 547 van het Wetboek van Strafvordering door deze wet is opgeheven.

Men antwoordt daarop toestemmend, zooals duidelijk blijkt uit art. 5 van het ontwerp.

De *geheele* procedure op dit stuk, zooals die in het Fransche regt is voorgeschreven, wordt opgeschort ten aanzien der misdaden, waarop de wet van 3 November ll. toepasselijk is; en die procedure wordt vervangen door de voorschriften des onderhavigen ontwerps. Het bepaalde bij art. 547 is deraalve onder de opgeschorte bepalingen begrepen, en derzelver handhaving zoude niet zijn overeen te brengen met de korte manier van procederen, bij art. 4 der wet van den 3den November ll. bedoeld.

Men heeft in sommige Afdeelingen de bedenking gemaakt, of *het verzoek tot verwijzing niet insgelijks aan den beklaagde behoort te worden vrijgelaten.*

Men is van eene tegenovergestelde meening, omdat anderzins in elk voorkomend geval de korte manier van procederen, bij voorzegde wet voorgeschreven, zoude worden verijdeld en gevaar zoude loopen van verloren te gaan. Ook kan men zich naauwlijks voorstellen, dat een beklaagde in het geval zoude kunnen verkeeren, om, *uit hoofde van wettig vermoeden*, de verwijzing naar eene andere regtbank te verzoeken; en men gelooft niet, dat, zoolang het Koningrijk der Nederlanden heeft bestaan, daarvan een enkel voorbeeld zoude kunnen worden aangehaald. Er kunnen, wel is waar, redenen van *wraking* tegen een of ander lid der regtbank bestaan, doch daaromtrent heeft de wet in art. 4 gezorgd, en den beklaagde vrijgelaten die te doen gelden.

B. GEWIJZIGDE REDACTIE, *gevoegd bij de Regeringsantwoorden.* (1)

WIJ WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat, hoezeer, ten gevolge van art. 4 der wet van 3 November ll. (*Staatsblad* n°. 75), de regtbanken van eersten aanleg zijn bevoegd verklaard, om kennis te nemen van alle misdrijven, bij die wet vermeld, zulks echter geen hinder behoort toe te brengen aan de bevoegdheid van het openbaar ministerie, om, naar aanleiding van artt. 542 en volgende van het nog in werking zijnde Wetboek van Strafvordering, de verwijzing van een geding naar eene andere regtbank te vorderen ter oorzake van *openbare veiligheid* of van *wettig vermoeden;*

dat het echter in de tegenwoordige tijdsomstandigheden van belang is, om insgelijks de in die gevallen gebruikelijke procesorde te vereenvoudigen en te bekorten;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

Wanneer het openbaar ministerie, met betrekking tot het onderzoek en de beregting van de misdaden, bij de wet van 3 November ll. vermeld, gronden mogt vinden, om ter zake van *openbare veiligheid* of van *wettig vermoeden* de verwijzing des gedings naar eene andere regtbank van eersten aanleg te verzoeken, zal de procureur-generaal bij het Hoog Geregtshof te 's Gravenhage daartoe requisitoir kunnen doen aan de beide civile kamers van hetzelve Hoog Geregtshof, oordeelende als hof van cassatie.

Art. 2.

De beide voormelde kamers (des noods uit die der correctionele appellen aan te vullen) zullen dadelijk de zaak onderzoeken en binnen den tijd van tweemaal vier en twintig uren, bij een met redenen omkleed arrest, uitspraak doen, en het verzoek afslaan of wel het geding verwijzen naar eene andere en bij het arrest zelve te bepalen regtbank van eersten aanleg, hetzij in dezelfde of in eene der naastbij gelegene provinciën gevestigd.

Art. 3.

De uitvoering van het gewezen arrest wordt opgedragen aan den procureur-generaal, die, ingeval van verwijzing naar eene andere regtbank, zorgen zal voor de beteekening van hetzelve aan den beklaagde, alsmede voor de toezending van een afschrift aan Onzen Minister van Justitie en aan de regtbanken, aan welke de kennisneming des gedings respectivelijk wordt onttrokken en opgedragen.

Art. 4.

De bevoegdheid, om de verwijzing naar eene andere regtbank, ter zake van *openbare veiligheid* of van *wettig vermoeden*, te verzoeken, wordt niet aan de beklaagden toegestaan. — Deze zullen niettemin hunne middelen van wraking kunnen voordragen aan de regtbanken van eersten aanleg, voor welke de zaak aanhangig is, die daarop onverwijld in het hoogste ressort zal beschikken.

Art. 5.

Alle de bepalingen, voorkomende in art. 542 tot en met art. 552 van het Wetboek van Strafvordering, blijven gedurende het bestaan der wet van 3 November ll. opgeschort ten aanzien der misdaden, waartoe die wet betrekkelijk is.

Art. 6.

De tegenwoordige wet zal stand houden, zoolang de wet van

---

(1) Bij de behandeling van het wetsontwerp in de zitting der Tweede Kamer van 29 November 1829 veranderde de Minister van Justitie nog in de artt. 1 en 5 het woord: *misdaden* in: „misdrijven", en in art. 4 het woord: *regtbanken* in: „regtbank".

X. *Aanvulling der wet tegen woelingen.*

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

3 November ll. in werking blijft, en zij zal van verbindende kracht zijn op den dag, volgende na dien der uitgifte van het *Staatsblad*, waarin dezelve zal zijn geplaatst.

Lasten en bevelen, enz.

---

6. VERSLAG DER CENTRALE AFDEELING *omtrent het wetsontwerp*, uitgebragt in de zitting van 27 November 1830.

Er zijn op dit ontwerp geene nadere aanmerkingen gevallen, hebbende de Afdeelingen de bekomene antwoorden voor kennisgeving aangenomen of daarmede genoegen genomen. Eene echter heeft de volgende Nota ingeleverd:

Nota.

De IVde afdeeling heeft met genoegen gezien, dat in het gewijzigde ontwerp van wet op sommige der door haar gemaakte bedenkingen is acht geslagen. Zij moet er echter op blijven aandringen, dat aan het Hof de bevoegdheid worde gelaten, om, *zoo het dit noodzakelijk acht*, de beklaagden in hun belang te hooren, alvorens ten principale uitspraak te doen, eene bevoegdheid, die het haar voorkomt, dat bij art. 2, in vergelijking met art. 5 van het ontwerp, aan het Hof is benomen en waarvan het behoud aan de Afdeeling vooral wenschelijk toeschijnt, dewijl ook het middel van *oppositie* bij het ontwerp wordt ingetrokken.

De Afdeeling blijft verder van oordeel, dat aan den beklaagde de vrijheid behoort te worden gelaten, om, ter zake van *wettig vermoeden*, de verwijzing naar eene andere regtbank te verzoeken.

De redenen voor het tegenovergestelde, door de Regering aangevoerd, komen haar niet genoegzaam voor. Zij neemt nog de vrijheid aan te merken, dat in art. 4 van het ontwerp eene drukfout is ingeslopen, moetende het woord: *regtbanken* in dat van *regtbank* of wel het woord: *zal* in dat van *zullen* worden veranderd; terwijl zij eindelijk in bedenking geeft, of het niet juister zoude zijn, het woord: *misdaden* in artt. 1 en 5, door dat van *misdrijven* te doen vervangen, aangezien in de wet van 3 November ll. ook over *wanbedrijven* wordt gehandeld.

NB. *De Eerste Kamer heeft zich met dit wetsontwerp vereenigd* (*zie zitting der Tweede Kamer van* 2 *December* 1830). *Het werd door den Koning den* 29*sten November bekrachtigd* (*zie* Staatsblad *n°*. 86).

XI. *Opening van een crediet voor het Departement van Oorlog.*

(Koninklijke boodschap. — Ontwerp van wet. — Processen-verbaal der Afdeelingen.)

XI. Opening van een crediet voor het Departement van Oorlog. (1)

Dit wetsontwerp werd in de openbare zitting der Tweede Kamer van 4 December 1830 behandeld.

1. KONINKLIJKE BOODSCHAP, *ingekomen in de zitting* *van 27 November* 1830. (1)

EDEL MOGENDE HEEREN!

De tegenwoordige omstandigheden maken zeer buitengewone itgaven noodzakelijk, om de getrouwe noordelijke gewesten van et Rijk met kracht tegen den gewapenden opstand te beveiligen.

Die uitgaven, welke voornamelijk tot het Departement van orlog betrekking hebben, gaan verre boven de credieten, bij e wet voor den loopenden jare toegestaan.

Eene nadere voorziening ten deze wordt dus eene dringende ehoefte, ten einde die kosten op eene regelmatige wijze zouden unnen worden bestreden.

Wij bieden U Edel Mogenden daartoe het hiernevensgaande ntwerp van wet ter goedkeuring aan en doen tevens aan U ve ergadering opmerken, dat de middelen tot dekking van het aarbij vermelde crediet zullen gevonden worden uit de leening, ij de wet van den 22sten dezer (*Staatsblad* n°. 81) vastgesteld.

En hiermede, Edel Mogende Heeren, bevelen Wij U in Godes eilige bescherming.

's Gravenhage, den 26sten November 1830.

WILLEM.

2. ONTWERP VAN WET, *omtrent een te openen crediet tot ekking van het tekort op de begrooting van het Departement van Oorlog over* 1830. (2)

WIJ WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat de sommen, bij de eerste en tweede afdeeling der begrooting over het thans openend jaar ten behoeve van het Departement van Oorlog toegestaan, niet toereikende zijn ter voorziening in de uitgaven, bij dat Departement voortgevloeid uit den gewapenden opstand in de zuidelijke provinciën en noodzakelijk geworden ten gevolge der meest krachtige maatregelen tot de beveiliging van de noordelijke gewesten des Rijks;

dat het mitsdien onvermijdelijk is, ter verzekering van den geregelden loop der zaken bij het Departement van Oorlog, in het tekort op de begrooting van hetzelve over het jaar 1830 door eene nadere teekening (3) te voorzien;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

De som, toegestaan bij het Xde hoofdstuk der tweede afdeeling of buitengewone begrooting over het jaar 1830, vastgesteld bij de wet van den 24sten December 1829 (*Staatsblad* n°. 77), wordt verhoogd met een bedrag van *elf millioen drie honderd twee en vijftig duizend vier honderd gulden.*

Lasten en bevelen, enz.

(1) De tot dit onderwerp behoorende bescheiden werden ten behoeve der leden gedrukt en aan hen rondgedeeld.

(2) Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 284 (bijvoegsel).

(3) *Teekening* is eene drukfout, welke bij de beantwoording der processen-verbaal in *toekenning* is veranderd.

3. PROCESSEN-VERBAAL DER AFDEELINGEN *over het ontwerp van wet tot opening van een crediet voor het Departement van Oorlog.*

Eerste Afdeeling.

ZITTING VAN 29 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Hinlópen, Ingenhousz, Jarges, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Op den Hooff, *Onder-Voorzitter*, en van Randwijck van Rossum, *Voorzitter*.

In de 2de alinea van den considerans, in den laatsten regel, vindt men het woord *teekening*; dit schijnt eene drukfout.

Men vooronderstelt, dat door eene vermindering van uitgave van verschillende natuur de producten der meeste Departementen niet uitgeput zijn en dat zelfs op het Departement van Oorlog fondsen vrijgevallen zijn; dat dus alle toegestemde credieten van het loopend jaar excedenten opleveren. In die vooronderstelling vermeent de Afdeeling, dat de excedenten in de eerste plaats op het Departement van Oorlog zouden behooren overgeschreven te worden. — De leden geven derzelver verlangen te kennen om eenige inlichting betrekkelijk zoodanige overschrijving te bekomen. Verder verlangen de leden, alvorens eene opinie op het ontwerp te kunnen formeren, dat de onderwerpen, op den staat gebragt, naar behooren gespecificeerd worden, op de wijze als de uitgaven bij de afdeelingen der begrooting gespecificeerd worden, en dat eene memorie van toelichting het ontwerp vergezelle; terwijl de leden verder verlangen, dat zoodanige gespecificeerde staat gedrukt en rondgedeeld worde, en verklaren de leden eindelijk zich, zonder de verlangde stukken, buiten staat te bevinden om eenig gevoelen te uiten.

VAN RANDWIJCK VAN ROSSUM, *Voorzitter.*

Tweede Afdeeling.

ZITTING VAN 29 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van Meeuwen, Dedel, van de Kasteele, Lemker en Dijckmeester, *Voorzitter.*

Het ontwerp van wet ter voorziening in het te kort op de begrooting van het Departement van Oorlog over het jaar 1830, met de overgelegde raming en de Koninklijke boodschap van 26 dezer, gelezen zijnde, heeft de Afdeeling haar verlangen te kennen gegeven, dat vooraf eenige confidentiële inlichtingen, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, gegeven werden, zoo omtrent den wapenstilstand, welke volgens de publieke papieren zoude gesloten zijn, als omtrent onzen tegenwoordigen staat ten aanzien van de zuidelijke provinciën.

DIJCKMEESTER, *Voorzitter.*

XI. *Opening van een crediet voor het Departement van Oorlog.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Derde Afdeeling.

ZITTING VAN 29 NOVEMBER 1830.

De IIIde Afdeeling heeft op de aanvrage, door de Regering gedaan, om een suppletoir crediet te openen voor het Departement van Oorlog, geene speciale aanmerkingen gemaakt op de berekeningen zelven. Zij beseft, dat het tegenwoordig oogenblik daartoe niet geschikt is. Zij verbergt zich echter niet de buitengewone zwaarte der lasten en opofferingen, die zoodanig eene aanvrage ten gevolge moet hebben. Zij verzoekt dan ook eenige inlichtingen omtrent de soort van bestand, hetwelk ten opzigte van België thans plaats vindt, als ook nopens de strekking der uitzigten van de Regering. Zij vertrouwt voorts, dat de algemeene staat van wapening, die door het suppletoir crediet zoo krachtig zal kunnen gesouteneerd worden, door de wijsheid der Regering zal bestuurd worden tot bereiking van dat doel, hetwelk de algemeene wensch der Noord-Nederlandsche natie is, de onbeperkte afscheiding namelijk van België, het behoud van Noord-Nederland als een onafhankelijke Staat, en eene billijke schadeloosstelling voor geledene verliezen.

Bij afwezendheid van den voorzitter en onder-voorzitter.

VAN ALPHEN.

Vierde Afdeeling.

ZITTING VAN 29 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Corver Hooft, Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter*, en Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

De Afdeeling, gelezen hebbende het ontwerp van wet, verklaart zich eenparig genegen tot de gevraagde verhooging der som, voor het Departement van Oorlog toegestaan, en zulks uit overweging der noodzakelijkheid, om te voorzien in de behoeften ter aanwending der meest krachtige maatregelen tot de beveiliging der noordelijke gewesten des rijks.

Zij hoopt en vertrouwt dan ook, dat tot dat einde de meest krachtige maatregelen voortdurend zullen worden genomen, maar dat tevens niets onbeproefd zal gelaten worden, om den onzekeren en bezwarenden toestand, waarin die gewesten ten gevolge der afscheuring van België zijn geraakt, zoo spoedig te doen ophouden, als met die beveiliging en met de eer, de waardigheid en de teederste toekomstige belangen der Nederlandsche natie zal bestaanbaar zijn, en dat tot dat einde bovenal ook zal worden gezorgd, dat, bij de weigering der interventie van de Mogendheden van Europa tot demping van den Belgischen opstand en bij de eigene krachts-ontwikkeling der Nederlanders, worden vastgehouden en verdedigd die stellingen en verdedigingspunten, waarvan het bezit den krachtigsten waarborg moet opleveren *en* voor eene billijke afscheiding van België wat het grondgebied betreft, *en* voor die overeenkomsten en bepalingen omtrent eene regtvaardige schuld-splitsing en verdeeling, waarop de Regering van oud-Nederland vooral bedacht schijnt te moeten zijn en waartoe hare pogingen ook, des noods door middel van onderhandeling, voornamelijk schijnen te moeten strekken.

De Afdeeling kan niet afzijn, hare bezorgdheid deswege aan den dag te leggen, uit hoofde der gegevene orders aan de kommandanten der legermagt tegen allen aanvallenden strijd, uit hoofde van de opheffing der blokkade en uit hoofde van het in België, zoo het schijnt, aangekondigd bestand op aandrang of door tusschenkomst van sommige Mogendheden, een bestand, hetgeen aan de eene zijde aan de verlangens kan voldoen, voor zoover daardoor de weg tot onderhandeling over eene regelmatige afscheiding kan worden geopend, doch hetgeen dan zou schijnen in prejudicie te strekken der voorbedoelde waarborgen, indien hetzelve wierd verbonden aan de verpligting tot verlating dier punten van verdediging, welke hiervoren zijn aangeduid en waarin, bij *non interventie* der Mogendheden, de groote waarborgen voor de billijke regeling, zoo van territoriale als van financiële verdeeling schijnen te vinden te zijn.

De Afdeeling verlangt alzoo, alvorens hare stem op de onderhavige wet uit te brengen, de vereischte inlichtingen:

1°. nopens de overwegende aanleidende redenen, die de Regering hebben bewogen tot het geven der voorzeide bevelen aan de kommandanten der legerkorpsen, daar door dezelve het standpunt dier korpsen, in vergelijking van die des vijands, op wiens woord en trouw niet te rekenen valt, oneindig schijnt te worden verzwakt;

2°. nopens de oorzaak, de bedoeling en het uitwerksel van de opheffing der blokkade, bijzonder met opzigt tot de positie der gewapende magt op de Schelde, als een zoo voornaam punt van bedwang en van waarborg voor de nakoming van het bestand en voor de toekomstige onderhandelingen omtrent de schuldverevening;

3°. nopens den waren aard, de voorwaarden en de strekking van het bestand, waarvan het bestaan door de Belgen is afgekondigd, zonder dat gelijke afkondiging dezerzijds officieel is geschied, en

4°. nopens de uitzigten tot daarstelling eener volkomen regelmatige afscheiding van het voormalig Vereenigd Nederland en België, hetzij door middel van eigene onderhandelingen met het aldaar geweldadig gevestigd gezag, hetgeen door de staatkunde van Europa, zoo niet officieel, dan nogtans onder 's hands schijnt te worden erkend, hetzij door tusschenspraak der Mogendheden.

De leden der Afdeeling, die deze inlichtingen verlangen, vermeenen daarop aanspraak te hebben, en zoo deswege al niet officiëel *in allen opzigte* mogt kunnen worden geantwoord, echter de meest mogelijke officieuse mededeelingen dienaangaande te mogen verlangen, ten einde daardoor aan zich zelven, en desnoods voor de natie, met genoegzame kennis te kunnen verantwoorden hunne vereischte toestemming tot het gebruik van zoo aanzienlijke geldsommen, waarvan zij oordeelen, dat het volk zich gaarne de opoffering getroosten zal en de Staten-Generaal de toestemming niet kunnen noch zullen weigeren bij eenige meerdere kennis der uitzigten en resultaten, welke derzelver aanwending zal kunnen opleveren; eene kennis, waarop te meer aanspraak schijnt te mogen worden gemaakt, naar mate in het zuiden daaromtrent, hetzij dan naar waarheid, hetzij tegen de waarheid aan, meerder publiciteit wordt gegeven, en zulks de ongerustheid en het beklag der noordelijke ingezetenen bij geheel of gedeeltelijk stilzwijgen der Regering vermeerdert, gelijk in het algemeen door de leden, welke deze aanmerkingen maken en deze verlangens uiten, is opgemerkt, dat het gemis van openbare mededeelingen van den bestaanden staat van zaken en der vermoedelijke uitkomsten, hetzij dan officieel, hetzij half officieel, en het stilzwijgen der Regering bij zoo hoog gespannen verwachtingen eener bevolking, anders zoo volkomen aan de Regering gehecht, eenen nadeeligen invloed uitoefent, welken zij vermeenen niet te mogen verbergen noch verheelen, en die het wenschelijk ware, dat door meerdere openhartigheid en publiciteit kon worden voorgekomen.

Het is noch bloote nieuwsgierigheid, noch bedilzucht, noch overdreven wantrouwen, waaruit deze bedenkingen en aanvragen derzelver oorsprong ontleenen, maar zij ontspruiten uit de kennis der vrees, welke allerwege uit de onzekerheid en het stilzwijgen geboren wordt, der bezorgdheid van elk Nederlandsch hart voor de toekomst, en van het algemeen beklag over eene gevreesde te groote toegevendheid aan de eischen of verlangens der Europesche staatkunde, welke eenmaal in haar belang België aan Nederland toevoegde en welke thans het toekomstig lot van Nederland weinig schijnt ter harte te gaan.

Eindelijk verlangt de Afdeeling eenige meerdere toelichting nopens de raming van f 2,199,000 voor den eersten ban der rustende schutterijen

Worden die schutterijen al of niet gekleed? Zoo neen, hoe kan er dan eene zoo enorme som nu reeds voor vereischt worden? Hoe groot is de sterkte der schutterijen, en hoeveel berekent men per hoofd?

DONKER CURTIUS VAN TIENHOVEN, *Voorzitter.*

Vijfde Afdeeling.

ZITTING VAN 29 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Luyben, Hoynck van Papendrecht, Frets, Luzac, *Onder-Voorzitter*, en Warin, *Voorzitter.*

XI. *Opening van een crediet voor het Departement van Oorlog.*

(Memorie van antwoord.)

Het *ontwerp van wet* gelezen zijnde, alsmede gezien eene schriflijk aan den voorzitter ter hand gestelde *raming der sommen, noodigd voor het Departement van Oorlog, ter voorziening in de itengewone uitgaven van dat Departement over de laatste maann van het jaar* 1830, is aangemerkt, dat in den laatsten regel der erweging staat *teekening*, hetwelk waarschijnlijk dient te zijn *kenning*.

Omtrent de wet zelve wordt door één der leden aangemerkt, t, alvorens meerdere sommen tot oorlogskosten toe te staan, rst diende te worden beslist, dat wij een op ons zelven staann Staat uitmaken. Een ander lid heeft aangemerkt, dat, hoeer hij overeenstemt met den preopinant omtrent de noodzalijkheid zich zelfstandig te verklaren, hij echter de voortduring r wapening ter verdediging onzer grenzen in allen gevalle eene hoefte acht, weshalve dit lid van gevoelen is, dat men de geagde som dient toe te staan, onverminderd de verder te doene gingen om de vestiging van onzen tegenwoordigen staat te rkrijgen.

Een lid vereenigt zich met het laatst uitgebragt gevoelen.

Een lid neemt de wet gaaf aan.

Een neemt dezelve aan, met bijvoeging van den wensch, dat nige meerdere opening gegeven worde van den staat der zaken, n tegenwoordig daarvan bekend is.

Is gelezen een brief van den heer G. G. Clifford, kennis gevende, t hij verhinderd is bij de deliberatiën van heden in de Afdeeling genwoordig te zijn, doch tevens, dat hij, geene bedenkingen bbende tegen het voorstel van wet, zich daarmede vereenigt.

WARIN, *Voorzitter.*

Zesde Afdeeling.

ZITTING VAN 29 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Cuypers, G. Clifford, Backer, n Welderen Rengers, Cats Epz. en van Lynden van Hoeveken, *Voorzitter.*

Gelezen de missive van Zijne Majesteit, van den 26sten Nomber 1830, met het bijgevoegde ontwerp van wet ter voorning in het tekort op de begrooting van het Departement n Oorlog over het jaar 1830, benevens de raming der som-n, daarbij gevoegd, heeft de Afdeeling, uit aanmerking der zondere omstandigheden, waarin men zich bevindt, geene dere justificatie der begrootingsposten verlangd, maar zal zich voorgedragen wet laten welgevallen.

Zevende Afdeeling.

ZITTING VAN 29 NOVEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van Tuyll van Serooskerken van eze en Leende, van Wickevoort Crommelin, IJssel de Schepr, Hofstede, van Suchtelen tot de Haere en Sandberg, *Onderorzitter.*

De onder-voorzitter aan de leden mededeeling hebbende gen der boodschap van Zijne Majesteit, van den 26sten dezer, geleide van een ontwerp van wet ter voorziening in het tert op de begrooting van het Departement van Oorlog over jaar 1830, mitsgaders van de raming der som, daartoe beodigd, heeft de Afdeeling verklaard, in het algemeen, uit de der tijdsomstandigheden, daartegen geene aanmerkingen hebben.

Eenige leden hebben niettemin hunnen wensch te kennen geven, dat de voorziening van het Departement van Oorlog de grootste naauwkeurigheid in het besteden der gelden r het vervolg moge aanleiding geven, ten einde te voorkomen, de vestingen zonder slag of stoot in handen der vijann van den Staat mogen vervallen, zooals ten opzigte van Venlo heeft plaats gehad, waardoor een aanzienlijk materieel is verloren geraakt.

Zij wenschen al wijders, dat er behoorlijk zorg worde gedragen, dat de nachtlegers voor de schutterijen in eenen behoorlijken staat worden gebragt.

SANDBERG, *Onder-Voorzitter.*

---

4. BEANTWOORDING DER AANMERKINGEN, *begrepen in de processen-verbaal der Afdeelingen op het ontwerp van wet tot voorziening in het tekort op de begrooting van het Departement van Oorlog over het jaar* 1830. (1)

Behalve onderscheidene aanmerkingen van eenen politieken aard, waarvan hierna in het algemeen zal worden gesproken, zijn de bedenkingen op de voorgedragen wet hoofdzakelijk de volgende:

1°. Heeft men ondersteld, dat de credieten der meeste Departementen niet zullen zijn uitgeput en dat die excedenten op het Departement van Oorlog in de eerste plaats zouden hebben kunnen overgeschreven worden.

Hoewel toegevende, dat er Departementen zijn, welker begrootingen niet geheel zullen zijn uitgeput, hetgeen blijken zal, wanneer de rekening van die dienst zal kunnen worden afgesloten, is het bedrag van deze overschotten op dit oogenblik nog niet met volkomen juistheid te bepalen, en men moet zich van dit bedrag geen te groote denkbeelden vormen.

De begrooting van Oorlog is *ten eenen male* geabsorbeerd, ook in aanmerking genomen zijnde die posten, welke door de omstandigheden niet geheel zijn uitgegeven, want die mindere uitgave is tot andere dringende behoeften gebezigd moeten worden.

De uitgaven voor het Departement van de Marine zijn aanmerkelijk vermeerderd door de omstandigheden en voorzeker zal van deszelfs begrooting niets beschikbaar blijven. Ten aanzien van het Departement van Financiën zijn de renten van de nationale schuld en de pensioenen geheel uitgegeven, want zij betreffen de halfjaren, verschenen met Januarij en Julij 1830. Dit een en ander maakt een zeer groot gedeelte der algemeene begrooting uit en de verminderingen van het laatste kwartaal tractementen en sommige andere uitgaven kunnen dus niet van dat belang zijn, om eene aanmerkelijke som op te leveren; zij moeten beschouwd worden als posten, waarvoor het crediet door de omstandigheden is vervallen, en bovendien is het eene erkende daadzaak, dat de middelen, die tot dekking der begrooting dienen moesten, eene veel grootere vermindering hebben ondergaan dan de vervallen posten van uitgave, uithoofde van het verlies van kassen, welke in handen van het oproer zijn gevallen, en het stilstaan van de inkomsten gedurende een zoo ruim tijdvak in het laatste gedeelte des jaars over de in opstand zijnde gewesten, weshalve voorzeker geene hulpmiddelen voor de voorgedragene buitengewone petitie in de begrooting van dit jaar kunnen worden aangetroffen en, zooals bij de boodschap tot aanleiding der wet is gezegd, tot dekking daarvan noodzakelijk toevlugt zal moeten worden genomen tot de leening, onlangs vastgesteld.

2°. Heeft men het verlangen aan den dag gelegd, dat de onderwerpen op eenen staat van raming gebragt mogten worden, gespecificeerd even als zulks bij de begrooting gebruikelijk is, en dat eene memorie van toelichting worde overgelegd.

In gewone tijden zoude voorzeker een meerdere uitleg worden vereischt, doch thans heeft men geoordeeld, dat een globaal overzigt van de hoofdonderwerpen van uitgave voor genoegzaam mag worden gehouden en dat de plaats hebbende omstandigheden moeten verbieden, om in het geven van meerdere détails te treden, als kunnende de openbaarwording daarvan schadelijke gevolgen hebben op de maatregelen van verdediging en dus op de noordelijke gewesten; weshalve men het vertrouwen voedt, dat berust zal worden in de aanwijzingen, die alleen met eene behoorlijke voorzigtigheid waren overeen te brengen en welke in de Afdeelingen zijn gegeven.

---

(1) De bovenvermelde antwoorden op de processen-verbaal der Afdeelingen werden door den Minister van Financiën aan de Tweede Kamer gezonden bij missive van den 2den December 1830.

XI. *Opening van een crediet voor het Departement van Oorlog.*

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

3°. Heeft men eenige meerdere toelichting gewenscht omtrent de gevraagde som voor den eersten ban der rustende schutterijen. Van wege het Departement van Oorlog moeten de benoodigde kleedingstukken, alsmede kleine uitrusting en groot equipement worden aangeschaft; terwijl overigens de soldijen en de kosten van het nachtleger in de raming zijn begrepen; zijnde de aanschaffing van dit laatste, waarvoor, in de eerste oogenblikken, niet overal gelijke zorg is kunnen gedragen worden, thans in werking en zullende alzoo ook voldaan zijn aan eene aanmerking, die nopens het gebrekkige daarvan in de processen-verbaal voorkomt.

4°. Is het woord *teekening* (hetgeen eene drukfeil was) veranderd in dat van *toekenning*, volgens de daaromtrent gemaakte bedenking.

Wat eindelijk den staatkundigen toestand des lands, den staat der onderhandelingen met de Mogendheden en de uitzigten voor de toekomst betreft, merkt men in het algemeen op, dat de ontwikkeling dier onderwerpen niet voorzigtig schijnt; dat de deswege gedane vragen van eenen te teederen aard zijn, om daaromtrent, zelfs in het belang van de ingezetenen der noordelijke gewesten, in den tegenwoordigen stand van zaken bijzonderheden aan te voeren; dat men in het algemeen de verzekering geven kan, dat, wat ook min juist ten deze in gesprekken en geschriften is omgedragen, er niets bestaat dan eene voorloopige schorsing van vijandelijkheden, gedurende welke geen der punten, thans door onze krijgsmagt bezet, zal worden ontruimd, en dat, zal die schorsing door eenen stilstand van wapenen kunnen worden achtervolgd, dit niet zal plaats hebben dan onder waarborgen en voorwaarden, door de regtvaardigheid der zaak, voor welke wij strijden, en door de eer en het belang van de getrouwe gewesten gebillijkt, zoodanig dat, bij voortduring van den goeden geest en de vaderlandsliefde der Noord-Nederlandsche bevolking en door bestendiging van derzelver vertrouwen op den Koning en zijn bestuur, onder opzien tot den Almagtige, met kalmte en moed de toekomst kan worden te gemoet gegaan.

---

5. VERSLAG DER CENTRALE AFDEELING *omtrent het wetsontwerp ter opening van een crediet voor het Departement van Oorlog*, uitgebragt in de zitting van 3 December 1830 (1).

De Afdeelingen hebben de hierop ontvangene antwoorden voor kennisgeving aangenomen. De leden der VIIde Afdeeling hebben dezelve voldoende bevonden en betuigen aan de Regering hunnen dank voor de gegevene inlichtingen. De leden der Vde Afdeeling hebben ook daarmede genoegen genomen. Een lid integendeel der IVde Afdeeling heeft zijne smart te kennen gegeven, dat niet meer bepaaldelijk is geantwoord op het gevraagde onder 4°. van het proces-verbaal zijner Afdeeling.

NB. *De Eerste Kamer heeft zich met het wetsontwerp vereenigd* (*zie verslag der zitting van de Tweede Kamer van* 20 *Januarij* 1831). *Het werd door Z. M. den Koning den* 4*den December* 1830 *bekrachtigd.* (*Zie* Staatsblad *n*°. 87.)

(1) Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 290.

XII. *Regten van in-, uit- en doorvoer betreffende granen en steenkolen.*

(Koninklijke boodschap. — Ontwerp van wet. — Memorie van toelichting.)

XII Regten van in-, uit- en doorvoer betreffende granen en steenkolen. (1)

Dit wetsontwerp werd in de openbare zitting der Tweede Kamer van 4 December 1830 behandeld.

1. KONINKLIJKE BOODSCHAP, *ingekomen in de zitting van* 30 *November* 1830.

EDEL MOGENDE HEEREN!

Bij besluit van den 6den October ll (*Staatsblad* n°. 63) hebben Wij, gebruik makende van de daartoe betrekkelijke bepaling der wet van den 10den Januarij 1825 (*Staatsblad* n°. 4), het regt op den invoer van de daarbij vermelde graansoorten teruggebragt tot het tarief, aangenomen bij de wet van den 26sten Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 39).

Bij een ander besluit van den 8sten October ll. (*Staatsblad* n°. 65) is door Ons eene premie verleend op den invoer van vreemde steenkolen en kolengruis.

In afwachting eener algemeene herziening van het bovengemeld tarief, is het Ons wenschelijk voorgekomen, dat de voorschrevene maatregelen door wettelijke verordeningen vervangen worden, met die wijziging nogtans, dat de granen, met betrekking tot de wijze van heffing der regten, niet alleen bij den invoer, maar ook bij den uit- en doorvoer, bij het *last* worden berekend, en dat, in plaats der tot nu toe betaalde premie op den invoer van steenkolen, vrijstelling van regten tot een gelijk bedrag worde toegestaan.

Het ontwerp van wet, hetwelk Wij U Edel Mogenden hiernevens aanbieden, strekt tot regeling van dit een ander en is vergezeld van eene memorie van toelichting.

En hiermede, Edel Mogende Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 30sten November 1830.

(*get.*) WILLEM.

2. ONTWERP VAN WET *houdende wijziging in de regten van in-, uit- en doorvoer op granen en steenkolen.* (2)

WIJ WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat bij Onze besluiten van 6 en 8 October (*Staatsblad* n°. 63 en 65) eenige bepalingen zijn gemaakt, welke ten doel hadden, om den invoer van granen en steenkolen te bevorderen, en willende die bepalingen door wettelijke verordeningen doen vervangen en met de bestaande regten op den uit- en doorvoer van genoemde artikelen in verband brengen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg van de Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze, te bepalen:

Art. 1.

De regten, op den in-, uit- en doorvoer van de na te noemen artikelen verschuldigd, worden bepaald als volgt:

BENAMING DER GOEDEREN.		Invoer.	Uitvoer.	Doorvoer.	Bijzondere bepalingen.
GRANEN.					
Tarwe	het last	f 7.50	f 0.20	f 2.50	
Rogge	het last	5.00	0.15	1.60	
Garst	het last	4.50	0.10	2.50	
Haver	het last	2.50	0.10	1.00	
Spelt (ongepeld)	het last	2.50	0.10	2.00	
Spelt (gepeld) .	het last	5.00	0.15	3.00	
KOLEN.					
Steenkolen en kolengruis . .	de 1000 pond	vrij	0.10	0.20	

Art. 2.

Onze voormelde besluiten van 6 en 8 October 1830 zullen, met de invoering van deze wet, komen te vervallen.

Lasten en bevelen, enz.

3. MEMORIE VAN TOELICHTING *op het wetsontwerp tot wijziging der regten op den in-, uit- en doorvoer van granen en steenkolen.*

Granen.

De wet van 10 Januarij 1825 (*Staatsblad* n°. 4), waarbij de bestaande regten op den invoer van granen eene verhooging hebben ondergaan, heeft tevens aan den Koning de bevoegdheid toegekend, om die regten te verminderen en zelfs terug te brengen tot de bepalingen van het tarief, vastgesteld bij de wet van 26 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 39).

De zorgelijke toekomst, welke voor Nederland opdaagde ten gevolge van den Belgischen opstand, gaf aanleiding, dat Zijne Majesteit, op middelen bedacht om schaarschheid van de noodwendigste levensbehoefte te voorkomen, onder dagteekening van den 6den October jl. (*Staatsblad* n°. 63) een besluit uitvaardigde, waarbij, krachtens welgemelde wet, de regten op den invoer

(1) De tot dit onderwerp behoorende bescheiden werden ten behoeve der leden gedrukt en aan hen rondgedeeld.

(2) Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 287.

XII. *Regten van in-, uit- en doorvoer betreffende granen en steenkolen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

van de daarbij genoemde graansoorten tot de bepalingen van het algemeen tarief zijn teruggebragt.

Door dezen maatregel is niet alleen het bedrag der verschuldigde regten verminderd geworden, maar heeft tevens de wijze van derzelver heffing eene verandering ondergaan, alzoo bij de wetten van 24 Maart 1826 (*Staatsblad* n°. 14) en 11 April 1827 (*Staatsblad* n°. 14) het gewigt tot grondslag is aangenomen voor de berekening der regten op de granen; terwijl dezelve volgens het algemeen tarief bij de maat worden berekend.

Deze verandering evenwel is alleen toepasselijk op den invoer, omdat de bevoegdheid tot het wijzigen der regten op de granen, bij de wet van 10 Januarij 1825 (*Staatsblad* n°. 4) aan den Koning gelaten, zich niet tot de regten op den uitvoer en doorvoer heeft uitgestrekt.

Gevolgelijk betaalt men nu bij den invoer van het last, maar bij den uit- en doorvoer nog van de 1000 ponden.

Deze onregelmatigheid, welke men trouwens niet kon vermijden, zal wegvallen, bijaldien de onderwerpelijke wet wordt aangenomen.

Het bedrag der voorgestelde regten is, wat den in- en doorvoer aangaat, uit het tarief van 1822 en, wat den uitvoer betreft, uit de wet van den 10den Januarij 1825, waarbij hetzelve eene vermindering ondergaan heeft, overgenomen. Ook is het artikel *spelt* gesplitst in gepelde en ongepelde, gelijk bij laatstgemelde wet reeds ten aanzien van den in- en uitvoer had plaats gehad.

Steenkolen.

De bepalingen van het Koninklijk besluit van den 8sten October 1830 (*Staatsblad* n°. 65) hadden ten doel, om den invoer van steenkolen van alle regten te ontheffen, als zijnde de toevoer van dit artikel uit België gestremd en de vroeger uit dat land aangevoerde voorraad niet toereikende, om daaruit in de behoeften van den naderenden winter genoegzaam te kunnen voorzien. De uitloving eener premie, gelijk staande met het bedrag der verschuldigde regten, was het geschiktste middel, waarvan men zich, tot bereiking van het voorgestelde doel, op eene wettige wijs kon bedienen.

Dit middel evenwel geeft, uit deszelfs aard, aanleiding tot verrekeningen, welke voor de administratie zoowel als voor den handel niet zonder omslag en voor de schatkist geheel zonder doel zijn.

Het is uit dien hoofde verkieslijker voorgekomen, den invoer vrij te stellen en gelijktijdig eene geëvenredigde vermindering op den doorvoer voor te dragen.

Daar de omstandigheden sedert de uitvaardiging van welgemeld Koninklijk besluit nog geene wending genomen hebben, welke het uitzigt op beduidenden aanvoer van steenkolen uit België zoude kunnen openen, schijnt ook het oogenblik nog niet gekomen, om den geheel vrijen invoer door een regt, hoe matig dan ook, te doen vervangen.

Doch op dit denkbeeld zal bij de op handen zijnde algemeene herziening van het tarief worden teruggekomen, en daarbij tevens in overweging genomen, of niet het begunstigen van den invoer van steenkolen in dier voege zal behooren te worden gewijzigd, dat daardoor de belangen der nationale scheepvaart in het bijzonder worden bevorderd.

Overigens schijnt dat ontwerp van wet geene toelichting te behoeven.

---

4. PROCESSEN-VERBAAL DER AFDEELINGEN *over het ontwerp van wet betreffende de regten van in-, uit- en doorvoer op granen en steenkolen.*

Eerste Afdeeling.

ZITTING VAN 1 DECEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: Hinlópen, Ingenhousz, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Jarges, Op den Hooff, *Onder-Voorzitter,* en van Randwijck van Rossum, *Voorzitter.*

Na voorlezing der stukken zijn de navolgende aanmerkingen gemaakt.

Granen.

De Afdeeling verlangt ingelicht te worden, waarom de verhouding tusschen den in- en doorvoer van tarwe en rogge me dien van de garst, haver en spelt verschilt.

Steenkolen.

De moeijelijkheid, om de gewone uitgaven der noordelijke ge westen te dekken, zal niet gering zijn. Eene groote bezuiniging aan den eenen kant, en eene vermeerdering van ontvangsten aa den anderen kant zal het eenig middel zijn, om in geen defici te vervallen; uit dien hoofde zouden twee leden vermeenen, da er een matig inkomend regt op de steenkolen, te beginnen me 1 Januarij 1831, zoude behooren gelegd te worden, en dat teven de uit- en doorvoer eenigzins verhoogd wierd. Het belang va de schatkist zoude, volgens hunne opinie, zulks niet allee vorderen, maar die zelfde twee leden vertrouwen ook, dat ee inkomend regt, vóór de bepaalde afscheiding van België op d steenkolen gelegd, eenigen invloed op de schikkingen, ten gevolg der afscheiding te maken, zoude kunnen hebben.

VAN RANDWIJCK VAN ROSSUM, *Voorzitter.*

Tweede Afdeeling.

ZITTING VAN 1 DECEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van Meeuwen, van de Kasteel van Alberda van Bloemersma, Dedel, Lemker, Beelaerts va Blokland, *Onder-Voorzitter,* en Dijckmeester, *Voorzitter.*

Op het ontwerp van wet omtrent den in-, uit- en doorvo van granen en steenkolen zijn bij de Afdeeling geene aanm kingen gemaakt.

DIJCKMEESTER, *Voorzitter.*

Derde Afdeeling.

ZITTING VAN 1 DECEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van Alphen, van Foreest en Jonge van Campens Nieuwland, *Voorzitter.*

De IIIde Afdeeling heeft het ontwerp van wet omtrent d in-, uit- en doorvoer van granen en steenkolen onderzocht, is daarbij lezing gedaan van Zijner Majesteits boodschap van d 30sten November jl. en van de toelichtende memorie, beide dit ontwerp van wet behoorende. Zij heeft verder eenstemm begrepen zich met dit ontwerp te kunnen vereenigen, en alle den wensch daarbij gevoegd, dat, zoo spoedig mogelijk, l oude Nederland *meer algemeene* finantiële verordeningen omtre deszelfs handel moge bekomen, welke tot den weder-opbou van dien handel zoo dringend gevorderd en zoo zeer verlan worden. Zij meent, dat er ook andere voorwerpen zijn, bijzon ten gevolge van de vereeniging met België gedrukt, zooals bi het ijzer, waaromtrent eene dadelijke voorziening zeer in l algemeen belang zou zijn.

DE JONGE VAN CAMPENS NIEUWLAND, *Voorzitter*

Vierde Afdeeling.

ZITTING VAN 1 DECEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: van Reenen, Junius van Heme, Corver Hooft, Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzit* en Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

De Afdeeling, gelezen hebbende het ontwerp van wet, jui den maatregel volkomen toe, als aanvankelijk strekkende, tot een beter stelsel ten behoeve van den handel over te ga in afwachting der verdere wettelijke verordeningen, welke op

XII. *Regten van in-, uit- en doorvoer betreffende granen en steenkolen.*

Memorie van antwoord. — Verslag der Centrale Afdeeling.)

onderwerp der in- en uitgaande regten en ter verandering van het bestaande stelsel zullen worden voorgedragen.

Een lid verlangt, dat in den considerans zulks doorstrale en dus worde bijgevoegd: »in afwachting der verder op het onderwerp der in- en uitgaande regten voor te dragen vaste wettelijke bepalingen".

De verdere leden kunnen zich daarmede wel vereenigen.

DONKER CURTIUS VAN TIENHOVEN, *Voorzitter.*

Vijfde Afdeeling.

ZITTING VAN 1 DECEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: G. G. Clifford, Hoynck van Papendrecht, Luzac, *Onder-Voorzitter,* en Warin, *Voorzitter.*

De geleidende boodschap, het ontwerp van wet en de memorie van toelichting gelezen zijnde, hebben alle aanwezige leden der Afdeeling met het ontwerp genoegen genomen.

WARIN, *Voorzitter.*

Zesde Afdeeling.

ZITTING VAN 1 DECEMBER 1830.

Geene aanmerkingen.

Zevende Afdeeling.

ZITTING VAN 1 DECEMBER 1830.

Tegenwoordig, de heeren: IJssel de Schepper, Hofstede en Sandberg, *Onder-Voorzitter.*

Gelezen de boodschap van Z. M. den Koning, van den 30sten November 1830, ten geleide van een ontwerp van wet omtrent den *in-, uit-* en *doorvoer* van granen en steenkolen, mitsgaders eene memorie van toelichting op dit ontwerp van wet, voorts deze stukken zelf in overweging zijnde genomen, hebben de leden dezer Afdeeling verklaard, op het ontwerp van wet geene aanmerking te hebben.

SANDBERG, *Onder-Voorzitter.*

5. BEANTWOORDING DER AANMERKINGEN, *vervat in de processen-verbaal van de Afdeelingen over het wetsontwerp tot wijziging der regten van in-, uit- en doorvoer van granen en steenkolen.* (1)

Men oordeelt, in het algemeen te mogen verwijzen naar de memorie van toelichting, welke bij de wet is aangeboden, en voorts, in het bijzonder, te kunnen zeggen op de aanmerking van de Iste Afdeeling:

dat men alleen verlangd heeft door deze wet te bevestigen de voorloopige maatregelen, bij besluit van Zijne Majesteit ten aanzien van de regten op de granen genomen, door die regten terug te brengen tot hetgeen ze waren vóór het daarstellen der wet van den 10den Januarij 1825 (*Staatsblad* n°. 4), gelijk mede om ter bevordering van eenparigheid en in het belang en gemak van den handel, al de regten naar de *maat*, in plaats van naar het *gewigt*, te regelen. Men heeft bij dien maatregel dus niet opzettelijk onderzocht, welke de redenen zijn van het onderscheid in verhouding tusschen de regten van in- en doorvoer van de *tarwe* en *rogge* met die van de *garst* en *haver*, daar men alleen heeft willen komen tot den vorigen stand van zaken; het verschil meent men intusschen, dat gelegen is in de omstandigheid, dat wij meer eigen uitvoer hebben van *garst* en *haver* dan van *tarwe* en *rogge* en dat hierom de doorvoer van de beide eerstgezegde graansoorten iets ruimer is bezwaard.

Met dezelfde Iste Afdeeling kan men het gevoelen wel deelen, dat het althans overweging verdient, of de steenkolen, bij een meer gevestigden stand van zaken, met een matig inkomend regt zouden kunnen bezwaard worden. Voor het tegenwoordige beschouwt men het nog als onraadzaam, om op den genomen heilzamen maatregel terug te komen, waarvan alleen de bevestiging wordt gevraagd; doch het onderwerp zal zeker bij eene algemeene herziening worden in aanmerking gebragt.

De IVde Afdeeling verlangt eene bijvoeging in den considerans van de wet, om te doen zien, dat herziening van het tarief zal plaats vinden en dat dus de onderhavige maatregel alleen als zeer voorloopig moet worden beschouwd. Dan dit schijnt minder eigenaardig in deze wet; terwijl het toch bekend is, dat Zijne Majesteit bereids maatregelen tot die herziening heeft bevolen en de kamers van koophandel zich met de voorbereiding van dien arbeid bezig houden, welke zich dan voorzeker ook zal uitstrekken tot de overweging over de thans bestaande regten op het vreemd *ijzer*, een onderwerp, dat teregt door de IIIde Afdeeling als belangrijk beschouwd wordt, doch hetgeen bezwaarlijk van de *algemeene* behandeling kan worden afgescheiden.

6. VERSLAG DER CENTRALE AFDEELING *omtrent het wetsontwerp betreffende de regten van in-, uit- en doorvoer op granen en steenkolen,* uitgebragt in de zitting van den 3den December 1830. (1)

De antwoorden aangaande dit wetsontwerp zijn voor kennisgeving aangenomen. Eene Afdeeling heeft er den wensch bijgevoegd, dat, even als de belangen der nationale scheepvaart, bij eene algemeene herziening van het tarief mede in het oog worden gehouden de belangen van den landbouw, de houtteelt, de veenderijen en van alle takken der inlandsche nijverheid, geene uitgezonderd.

NB. *De Eerste Kamer heeft zich met dit wetsontwerp vereenigd (zie verslag der zitting van de Tweede Kamer van* 19 *Januarij* 1831); *het werd door Z. M. den Koning den* 4*den December* 1830 *bekrachtigd (zie* Staatsblad *n°.* 88).

(1) Bij missive van den Minister van Financiën, dd. 2 December 1830, werden de boven medegedeelde antwoorden op de aanmerkingen der Afdeelingen aan de Tweede Kamer ingediend.

(1) Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 290.

XIII. Adres den Koning aangeboden naar aanleiding van de Regeringsmededeelingen betreffende de Staatsaangelegenheden des Rijks. (1)

Dit onderwerp is behandeld in de openbare zittingen der Tweede Kamer van 25 en 31 Januarij en 7 Februarij, alsmede de comité's-generaal van 1, 2 en 3 Februarij. Men raadplege ook de behandeling van het voorstel voorkomende onder n°. IX.

---

1. VOORSTEL VAN DEN VOORZITTER DER KAMER, DEN HEER VAN TOULON, *tot het indienen van een Adres aan den Koning*, gedaan in de openbare zitting der Tweede Kamer van 25 Januarij 1831.

(Zie zittingverslag der Tweede Kamer van 25 Januarij 1831.)

---

2. ONTWERP-ADRES, *opgemaakt door de daartoe benoemde Commissie* en ingediend in comité-generaal van 31 Januarij 1831. (2)

SIRE!

Het is, doordrongen van een diep gevoel van gehechtheid aan het Vaderland, van getrouwheid aan den Vorst, die het regeert, en van hunne dure verpligting om ook in hunne betrekking mede te werken ter handhaving van de eer en onafhankelijkheid des Rijks, dat de Staten-Generaal in deze buitengewone oogenblikken den Troon eerbiedig naderen, oordeelende, dat zij, na de gewigtige hun gedane mededeelingen, voor het volk, door hen vertegenwoordigd, en voor gansch Europa moeten openleggen de gevoelens, die hen bezielen, opdat de plegtige uitdrukking daarvan moge strekken ten bewijze der eensgezindheid, welke tusschen het Nederlandsche volk en zijnen Koning duurzaam bestaat, en de stem ook van dat volk, bij de woelingen van anderen, moge wegen in de schaal der Europesche staatkunde.

Onder de gebeurtenissen toch der laatst verloopen maanden, die het Staatsgebouw op zijn grondvesten deden wankelen, heeft Noord-Nederland een schouwspel opgeleverd, hoogst vereerend voor hetzelve.

Terwijl zich elders een doldriftige omwentelingsgeest vertoonde en de Zuidelijke gewesten, daardoor als tot verbijstering gebragt, zich zonder regt of rede gewelddadig losscheurden, schaarde de bevolking der Noordelijke, het ware vrijheidsgenot van de losbandigheid onderscheidende, zich eenparig onder de banier van orde en wet. Terwijl elders ook de jeugd, door eene valsche geestdrift weggesleept, het regtmatig gezag miskende, aangordden onze jongelingen van allen rang en stand, de bloem der natie, de kweekelingen onzer hoogescholen, de wapenen en sloten zich, ter afwending van het uit 't Zuiden dreigend gevaar, aan onze trouwe en dappere land- en zeemagt en onze van alle zijden toegesnelde schutterijen aan. Allen (en hun moed en ijver zal eenmaal de geschiedenis regt doen wedervaren) zag men eendragtig op de roepstem van Uwe Majesteit leven en vermogen aanbieden tot behoud van het nationaal bestaan en ter verdedi-
ging van den vaderlandschen grond.

Billijk had men mogen verwachten, dat dit schouwspel, in
tegenstelling van den Belgischen opstand, zoo al niet overal de
menigte, althans de Europesche Regeringen van het roekelooze en
baldadige van dien opstand zoude hebben kunnen overtuigen e
denzelven met dien afkeer doen beschouwen, welken meineed
verraad, plundering en geweld, zonder eenige verschoonend
aanleiding, in elk regtgeaard gemoed moeten doen opkomen.

Geenszins scheen men daarentegen zich te kunnen voorstellen
dat zoodanige afval bij de Mogendheden, min gedachtig aan ve
pligtingen uit de bestaande tractaten geboren, onverschillig nie
alleen zoude worden aangezien, maar ook erkentenis en steu
erlangen. Bezwaarlijk is het voor ons, deze staatkunde, op ee
beginsel van niet-tusschenkomst gebouwd, met het regt der volke
overeen te brengen.

Pijnlijk was dan ons gevoel, toen wij uit de van wege Uw
Majesteit ons gedane mededeelingen nopens den loop der onde
handelingen te Londen daarin zulk eene strekking vermeende
te ontwaren.

Aan de eene zijde zagen wij daaruit met dankbaarheid, da
door Uwe Majesteit de tusschenkomst der Mogendheden a
onderteekenaars der tractaten van Weenen en Parijs alleen wa
ingeroepen, om in overleg te treden omtrent de beste middele
tot demping van den opstand en dat Hoogstdezelve ook in di
verwachting was toegetreden tot eene wapenschorsing, waarb
het grondgebied van den ouden Staat werd gehandhaafd.

Doch wij deelen aan de andere zijden in de diepe smart
welke de eigenmagtige beslissing der gevolmagtigden omtre
België bij Uwe Majesteit heeft verwekt, want hoezeer noch d
Staten-Generaal noch het oud-Nederlandsche volk eene hereen
ging met de Zuidelijke gewesten verlangen, maar integende
eene geheele afscheiding, die hen gansch buiten aanraking me
dezelve brengt, hun denkbeeld en begeerte is, kunnen zij aa
eene eenzijdige verbreking van tractaten, zonder dat daarin doo
Uwe Majesteit zij toegestemd en zonder vergoeding of waarbor
voor regten, bij verbonden toegekend, hunne goedkeuring nie
hechten. En terwijl zij eene regtmatige ontbinding met hunn
wenschen inroepen, zijn zij van oordeel, dat de erkentenis de
Belgische onafhankelijkheid uitdrukkelijk behoort gepaard t
gaan met het vaststellen van billijke voorwaarden opzigtelijk d
schadeloosstelling voor gedane opofferingen, de zekerheid van he
voormalig grondgebied en de bezittingen van Staat in en buite
Europa, de splitsing en verevening der schuld en de waarbor
gende regeling van alle wederzijdsche aangelegenheden.

Het volk van Nederland, Sire, alzoo instemmende met Uwe
Majesteits gevoelens, huldigt de wijze, waarop dezelve waa
diglijk zijn uitgedrukt bij Hoogstdeszelfs ons medegedeelde ve
klaringen, wier slotsom is afscheiding van België onder voorbe
houd onzer regten en aanspraken.

Doch, Sire, zal dit voorbehoud vruchtbaar werken, dan moete
de nog bezeten waarborgen en onderpanden, welke tot bereikin
van het voorgestelde doel strekken kunnen, thans vooral me
kracht worden vastgehouden. Niet voor België bedreigende toe
rustingen bedoelen wij, maar handhaving onzer eigene grenzen
zoowel als van onze militaire stellingen, des te noodiger tege
eenen vijand, bij wien de stem der Mogendheden geene genoeg
zame kracht schijnt te bezitten om zijne stroopbenden in toom

---

(1) De tot dit onderwerp behoorende bescheiden werden niet ten behoeve der leden gedrukt. Alleen was dit het geval met het door de beide Kamers aangenomen Adres. Over deze aangelegenheid zijn in het bijzonder geraadpleegd de notulen van het verhandelde in de comité's-generaal van 1, 2 en 3 Februarij 1831 en de parlementaire nalatenschappen der heeren van Asch van Wijck, Bijleveld en Luzac.

(2) De voor dit onderwerp door den Voorzitter benoemde Commissie van redactie bestond uit de heeren: Dijckmeester, Donker Curtius van Tienhoven, de Jonge van Campens Nieuwland, Bijleveld en van Sytzama.

XIII. *Adres den Koning aangeboden naar aanleiding van de Regeringsmededeelingen betreffende de Staatsaangelegenheden des Rijks.*

(Gewijzigd ontwerp-adres.)

te houden of de banden onzer tegen regten nog gevangen gehouden krijgslieden te doen slaken.

Daartoe vertrouwen wij op de deswege mede door Uwe Majesteit gedane verklaringen, zoowel omtrent Hoogstdeszelfs tot nu toe gehouden handelwijze als omtrent die, welke het gevolg zoude worden der niet nakoming van gelijktijdig opgelegde verpligtingen.

Het is dan ook met welgevallen, dat wij de laatste mededeeling hebben ontvangen, van wege Uwe Majesteit ons gedaan. Wij vleijen ons, dat daardoor de spoedige vaststelling van billijke hoofdvoorwaarden zal worden bevorderd. Daaraan heeft de natie behoefte, opdat, gelijk zij reeds het onschuldig slagtoffer der aan haar door den afval berokkende rampen is geweest, zij niet aan verliezen worde blootgesteld, die het openbaar crediet en het volksbestaan in de toekomst zouden ondermijnen en aan de regtmatige schuldeischers van het Rijk eenen slag toebrengen, die voor ons doodelijk zoude kunnen worden.

Na dus, Sire, aan de behoefte voldaan te hebben, welke wij gevoelden, om met rondborstigheid ons over deze hooge aangelegenheden te uiten, voelen wij ons niet minder gedrongen, om aan Uwe Majesteit onze dankbetuiging over te brengen voor de zorg, waarmede Hoogstdezelve zich wil belasten ten aanzien der voor te dragen regeling onzer eigene Staatshuishouding en der wijzigingen in de grondwet gevorderd.

Ja, Sire, zullen de Vereenigde Nederlanden, als voorheen eenen afzonderlijken Staat uitmakende, tot eene grondwettige monarchie gevormd, uitzigt kunnen hebben op het behoud van hun onafhankelijk bestaan, zullen hunne ingezetenen mogen hopen op bloei en welvaart bij verevening en vergoeding der geleden schaden, zal de Staat aan zijne verbindtenissen kunnen blijven voldoen, dan moet niet alleen, ter verkrijging en bepaling van regtmatige voorwaarden, naar buiten alles worden aangewend, maar onze inwendige staatshuishouding behoort die wijzigingen te ondergaan, welke bij vereenvoudiging tevens groote bezuinigingen mogelijk maken, zonder eenige der waarborgen, tot verzekering der openbare vrijheden vereischt, te krenken.

Buiten die waarborgen toch kan geene regering duurzaam orde en rust bewaren. De Staten-Generaal zien de van wege Uwe Majesteit toegezegde voordragt van wet, daartoe betrekkelijk, met verlangen te gemoet. Zij zullen dan met kalmte en naauwgezetheid beoordeelen, hoedanig het beginsel der ministeriële verantwoordelijkheid en de verdere wijzigingen, welke de ervaring mogt aanraden in onze Grondwet overeenkomstig haren milden geest te maken, zouden kunnen en moeten worden gevestigd en op de wijze, bij die Grondwet zelve voorgeschreven, tot stand gebragt.

Sire, ook wij gevoelen al het gewigt en het drukkende der moeijelijke omstandigheden, waarin wij gewikkeld zijn, al het grievende en onverdiende der rampen, die ons treffen, maar wanneer wij daarbij opmerken den geest van eensgezindheid, van orde, van edelmoedige zelfopoffering, welke de oude Nederlandsche natie bezielt, en de veerkracht en blijken van vaderlandsliefde, die zij ten toon spreidt, dan wanhopen wij niet, maar meer en meer wordt onze ijver aangevuurd, om, op het voetspoor onzer voorouders, in het vertrouwen op de hulp des Almagtigen, met volharding voort te gaan en om; onder het loeijen der stormen, aan Europa en de beschaafde wereld het bewijs te geven wat eenstemmigheid en ware vrijheidsliefde, eerbied voor en gehechtheid aan het wettig gezag, moed en inspanning van krachten vermogen en hoe de Nederlandsche natie, ten innigste verbonden aan haren geëerbiedigden Koning en Zijn Huis, bij afschuw van oproer en onwettig geweld, voor de onafhankelijkheid van haar beperkt grondgebied goed en bloed veil heeft en alzoo aanspraak mag maken op de achting der natiën en de eerbiediging harer regten door Koningen en Vorsten.

---

3. ONTWERP-ADRES, *gelijk het door de Centrale Afdeeling werd gewijzigd, overeenkomstig de op het eerste ontwerp der Commissie gemaakte opmerkingen*, en werd ingediend in comité-generaal van 1 Februarij 1831.

SIRE!

Het is, doordrongen van een diep gevoel van gehechtheid aan het Vaderland, van getrouwheid aan den Vorst, die het regeert, en van hunne dure verpligting om ook in hunne betrekking mede te werken ter handhaving van de eer en onafhankelijkheid des Rijks, dat de Staten-Generaal in deze buitengewone oogenblikken den troon eerbiedig naderen, oordeelende, dat zij, na de gewigtige hun gedane mededeelingen, voor het volk, door hen vertegenwoordigd, en voor gansch Europa moeten openleggen de gevoelens, die hen bezielen, opdat de plegtige uitdrukking daarvan moge strekken ten bewijze der eensgezindheid, welke tusschen het Nederlandsche volk en zijnen Koning duurzaam bestaat, en opdat de stem ook van dat volk, bij de woelingen van anderen, moge wegen in de schaal der Europesche staatkunde.

Onder de gebeurtenissen toch der laatst verloopen maanden, die het Staatsgebouw op zijne grondvesten deden schudden, heeft Noord-Nederland een schouwspel zijner waardig opgeleverd. Terwijl zich in de Zuidelijke gewesten een doldriftige omwentelingsgeest vertoonde en deze, daardoor als tot verbijstering gebragt, zich zonder regt of reden geweldddadig losscheurden, schaarde de bevolking der Noordelijke, het ware vrijheidsgenot van de losbandigheid onderscheidende, zich eenparig onder de banier van orde en wet. Terwijl elders ook de jeugd door eene valsche geestdrift wordt weggesleept, gordden de kweekelingen onzer hoogescholen de wapenen aan ter handhaving van het regtmatig gezag, en niet alleen onze jongelingen, de bloem der natie, maar mannen van allen rang en stand sluiten zich, ter afwending van het uit het Zuiden dreigend gevaar, aan onze trouwe en dappere land- en zeemagt en onze van alle zijden toegesnelde schutterijen aan. Allen (hunnen moed en ijver zal ook de geschiedenis regt doen wedervaren) ziet men eendragtig op de roepstem van Uwe Majesteit leven en vermogen aanbieden tot behoud van het nationaal bestaan en ter verdediging van den vaderlandschen grond.

Billijk had men mogen verwachten, dat dit schouwspel, in tegenstelling van den Belgischen opstand, zoo al niet overal de menigte, althans de Europesche regeringen van het roekelooze en baldadige van dien opstand, welke zonder eenige verschoonende aanleiding is uitgebarsten, zoude hebben kunnen overtuigen.

Geenszins scheen men daarentegen zich te kunnen voorstellen, dat zoodanige afval bij de Mogendheden, min gedachtig aan verpligtingen, uit de bestaande tractaten geboren, onverschillig niet alleen zoude worden aangezien, maar ook erkenning en steun erlangen. Bezwaarlijk is het voor ons deze staatkunde, op een beginsel van niet-tusschenkomst gebouwd, met het regt der volken overeen te brengen.

De van wege Uwe Majesteit ons gedane mededeelingen nopens den loop der onderhandelingen te Londen moesten mitsdien bij ons een pijnlijk gevoel doen ontstaan, toen wij daarin zulk eene strekking vermeenden te ontwaren.

Wij zagen daaruit, dat door Uwe Majesteit de tusschenkomst der Mogendheden, als onderteekenaars der tractaten van Parijs en Weenen, alleen was ingeroepen tot demping van den opstand, en dat Hoogstdezelve was toegetreden tot eene wapenschorsing, waarbij het grondgebied van den Staat der Vereenigde Nederlanden wordt gehandhaafd.

Wij deelen in de smart, welke de beschikkingen der gevolmagtigden bij Uwe Majesteit hebben verwekt, want hoezeer noch de Staten-Generaal, noch het volk, dat zij vertegenwoordigen, eene hereeniging met de Zuidelijke gewesten verlangen, maar integendeel eene geheele afscheiding, die hen gansch buiten aanraking met dezelve brenge, hun denkbeeld en begeerte is, kunnen zij aan eene eenzijdige verbreking van tractaten, zonder dat daarin door Uwe Majesteit zij toegestemd en zonder vergoeding of waarborg voor regten bij verbonden toegekend, hunne goedkeuring niet hechten. En terwijl zij eene regtmatige ontbinding met hunne wenschen inroepen, zijn zij van oordeel, dat de erkenning der Belgische onafhankelijkheid uitdrukkelijk behoort gepaard te gaan met het vaststellen van billijke voorwaarden opzigtelijk de schadeloosstelling voor gedane opofferingen, de zekerheid en onafhankelijkheid van het voormalig grondgebied der Vereenigde Nederlanden, daaronder begrepen de bezittingen van den Staat buiten Europa, de splitsing en verevening der schuld en de waarborgende regeling van alle wederzijdsche aangelegenheden.

De Staten-Generaal, Sire! alzoo instemmende met Uwer Majesteits gevoelens, huldigen de wijze, waarop dezelve waardiglijk zijn uitgedrukt bij Hoogstdeszelfs ons medegedeelde verklaringen, wier slotsom is: afscheiding van België, onder voorbehoud onzer regten en aanspraken.

Doch, Sire! zal dit doel bereikt worden, dan moeten de nog bezeten waarborgen en onderpanden, wier behoud daartoe strekken kan, thans vooral met kracht worden vastgehouden; wij bedoelen geene toerustingen tot herovering van België, maar wij

XIII. *Adres den Koning aangeboden naar aanleiding van de Regeringsmededeelingen betreffende de Staatsaangelegenheden des Rijks.*

(Nader gewijzigd ontwerp-adres.)

verlangen handhaving onzer eigene grenzen zoowel als van onze militaire stellingen, des te noodiger tegen eenen vijand, bij wien de stem der Mogendheden geene genoegzame kracht schijnt te bezitten om zijne stroopbenden in toom te houden of de banden onzer wederregtelijk nog gevangen gehouden krijgslieden te doen slaken.

Daartoe vertrouwen wij op de deswege mede door Uwe Majesteit gedane verklaringen, zoowel omtrent Hoogstdeszelfs tot nu toe gehoudene handelwijze als omtrent die, welke het gevolg zoude kunnen worden der niet-nakoming van gelijktijdig opgelegde verpligtingen.

Het is dan ook met welgevallen, dat wij de laatste mededeeling hebben ontvangen, van wege Uwe Majesteit ons gedaan; wij vleijen ons, dat daardoor de spoedige vaststelling van billijke hoofdvoorwaarden zal worden bevorderd. Daarbij toch heeft de natie een dringend belang, opdat, gelijk zij reeds het onschuldig slagtoffer der aan haar door den afval berokkende rampen is geweest, zij niet aan verliezen worde blootgesteld, die het openbaar crediet en het volksbestaan in de toekomst zouden ondermijnen en aan de regtmatige schuldeischers van het Rijk den noodlottigsten slag toebrengen.

Na aldus, Sire! aan de behoefte voldaan te hebben, welke wij gevoelden, om met rondborstigheid ons over deze hooge aangelegenheden te uiten, vinden wij ons niet minder gedrongen, om aan Uwe Majesteit onze dankbetuiging over te brengen voor de toegezegde zorg ten aanzien der voor te dragen regeling onzer eigene Staatshuishouding en der wijzigingen, in de Grondwet gevorderd.

Ja, Sire! zullen de Vereenigde Nederlanden, als voorheen eenen afzonderlijken Staat uitmakende, uitzigt kunnen hebben op het behoud van hun onafhankelijk bestaan, zullen hunne ingezetenen mogen hopen op bloei en welvaart bij vereevening en vergoeding der geleden schaden, zal de Staat aan zijne verbindtenissen kunnen blijven voldoen, — dan moet niet alleen, ter verkrijging en bepaling van regtmatige voorwaarden, naar buiten alles worden aangewend, maar onze inwendige staatshuishouding behoort die wijzigingen te ondergaan, welke, bij vereenvoudiging, tevens groote bezuinigingen mogelijk maken, zonder eenige der waarborgen, tot verzekering der openbare vrijheden en 's lands welbegrepen belang vereischt, te krenken. Buiten die waarborgen toch kan geene regering duurzaam orde en rust bewaren. De Staten-Generaal zien de van wege Uwe Majesteit aangekondigde voordragt van wet, daartoe betrekkelijk, met verlangen te gemoet; zij zullen dan met kalmte en naauwgezetheid beoordeelen, hoedanig het beginsel der ministeriële verantwoordelijkheid en de verdere wijzigingen, welke de omstandigheden mogten vorderen en de ervaring aanraden, in onze Grondwet, overeenkomstig haar milden geest, te maken, zouden kunnen en moeten worden gevestigd en op de wijze, bij die Grondwet zelve voorgeschreven, tot stand gebragt.

Sire! ook wij gevoelen al het gewigt en het drukkende der moeijelijke omstandigheden, waarin wij gewikkeld zijn, al het grievende en onverdiende der rampen, die ons treffen; maar wanneer wij daarbij opmerken den geest van eensgezindheid, van orde, van edelmoedige zelfopoffering, welke de Oud-Nederlandsche natie bezielt, en de veerkracht en blijken van vaderlandsliefde, die zij ten toon spreidt, dan wanhopen wij niet, maar meer en meer wordt onze ijver aangevuurd, om, op het voetspoor onzer vaderen, in het vertrouwen op de hulp des Almagtigen, met volharding voort te gaan en om, onder het loeijen der stormen, aan Europa en de beschaafde wereld het bewijs te geven wat eenstemmigheid en ware vrijheidsliefde, eerbied voor en gehechtheid aan het wettig gezag, moed en inspanning van krachten vermogen, en hoe de Nederlandsche natie, bij afschuw van oproer en geweld, voor de onafhankelijkheid van haar beperkt grondgebied goed en bloed veil heeft en alzoo aanspraak mag maken op de achting der natiën en de eerbiediging harer regten door Koningen en Vorsten.

---

4. ONTWERP-ADRES, *gelijk het door de Centrale Afdeeling nader, volgens den wensch geuit in de geheime zitting van* 2 *Februarij, gewijzigd* en door de Tweede Kamer aangenomen werd in comitégeneraal van 3 Februarij. (1)

SIRE!

Het is, doordrongen van een diep gevoel van gehechtheid aan het Vaderland, van getrouwheid aan den Koning, die het regeert, en van hunne dure verpligting, om ook in hunne betrekking mede te werken ter handhaving van de eer en onafhankelijkheid des Rijks, dat de Staten-Generaal, in deze buitengewone oogenblikken, den Troon eerbiedig naderen, oordeelende, dat zij na de gewigtige hun gedane mededeelingen voor het volk, door hen vertegenwoordigd, en voor gansch Europa moeten openleggen de gevoelens, die hen bezielen, opdat de plegtige uitdrukking daarvan moge strekken ten bewijze der eensgezindheid, welke tusschen het Nederlandsche volk en Zijnen Koning duurzaam bestaat, en opdat de stem ook van dat volk, bij de woelingen van anderen, mogen wegen in de schaal der Europesche staatkunde.

Onder de gebeurtenissen toch der laatst verloopen maanden, die het Staatsgebouw op zijne grondvesten deden schudden, heeft Noord-Nederland een schouwspel zijner waardig opgeleverd. Terwijl zich in de Zuidelijke gewesten een doldriftige omwentelingsgeest vertoonde en deze, daardoor als tot verbijstering gebragt, zich zonder regt of rede gewelddadig losscheurden, schaarde de bevolking der Noordelijke, het ware vrijheidsgenot van de losbandigheid onderscheidende, zich eenparig onder de banier van orde en wet. Terwijl elders ook de jeugd door eene valsche geestdrift wordt weggesleept, gordden de kweekelingen onzer hoogescholen de wapenen aan ter handhaving van het regtmatig gezag, en niet alleen onze jongelingen, de bloem der natie, maar mannen van allen rang en stand sluiten zich, ter afwending van het uit het Zuiden dreigend gevaar, aan onze trouwe en dappere land- en zeemagt en onze van alle zijden toegesnelde schutterijen aan. Allen (hunnen moed en ijver zal eenmaal de geschiedenis regt doen wedervaren) ziet men eendragtig op de roepstem van Uwe Majesteit leven en vermogen aanbieden tot behoud van het nationale bestaan en ter verdediging van den vaderlandschen grond.

Billijk had men mogen verwachten, dat dit schouwspel, in tegenstelling van den Belgischen opstand, zoo al niet overal de menigte, althans de Europesche Regeringen van het roekelooze en baldadige van dien opstand, welke zonder eenige verschoonende aanleiding is uitgebarsten, zoude hebben kunnen overtuigen.

Geenzins scheen men daarentegen zich te kunnen voorstellen, dat zoodanige afval bij de Mogendheden onverschillig niet alleen zoude worden aangezien, maar ook erkenning en steun erlangen. Bezwaarlijk is het alsnog voor ons deze staatkunde, op een beginsel van niet-tusschenkomst gebouwd, met het regt der volken overeen te brengen.

De van wege Uwe Majesteit ons gedane mededeelingen nopens den loop der onderhandeling te Londen moesten mitsdien bij ons een pijnlijk gevoel doen ontstaan, toen wij daarin zulk eene strekking vermeenden te ontwaren.

Wij zagen daaruit, dat door Uwe Majesteit de tusschenkomst der Mogendheden als onderteekenaars der tractaten van Parijs en Weenen alleen was ingeroepen tot demping van den opstand en dat Hoogstdezelve was toegetreden tot eene wapenschorsing, waarbij het grondgebied van den Staat der Vereenigde Nederlanden wordt gehandhaafd.

Wij deelen in de smart, welke de beschikkingen der gevolmagtigden bij Uwe Majesteit hebben verwekt, want hoezeer noch de Staten-Generaal, noch het volk, dat zij vertegenwoordigen, eene hereeniging met de Zuidelijke gewesten verlangen, maar integendeel eene geheele afscheiding hun denkbeeld en begeerte is, zijn zij van oordeel, dat de erkenning der Belgische onafhankelijkheid uitdrukkelijk behoort gepaard te gaan met het vaststellen van billijke voorwaarden opzigtelijk de schadeloosstelling voor gedane opofferingen, de zekerheid en onafhankelijkheid van het voormalig grondgebied der Vereenigde Nederlanden, daaronder begrepen de bezittingen van den Staat buiten Europa, de splitsing en vereevening der schuld en de waarborgende regeling van alle wederzijdsche aangelegenheden.

De Staten-Generaal, Sire, alzoo instemmende met Uwer Majesteits gevoelens, huldigen de wijze, waarop dezelve waardiglijk zijn uitgedrukt bij Hoogstdeszelfs ons medegedeelde verklaringen wier slotsom is: *afscheiding van België met beding van billijke voorwaarden.*

Doch, Sire, zal dit doel bereikt worden, dan moeten de nog bezeten waarborgen en onderpanden, wier behoud daartoe strekken kan, thans vooral met kracht worden vastgehouden; wij bedoelen geene toerustingen tot herovering van België, maar wij verlangen de handhaving onzer eigene grenzen zoowel als van onze militaire stellingen, des te noodiger tegen eenen vijand, bij wien de stem der Mogendheden geene genoegzame kracht schijnt te bezitten om zijne stroopbenden in toom te houden of de banden onzer

(1) Zie het aangenomen adres ook in de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 33.

XIII. *Adres den Koning aangeboden naar aanleiding van de Regeringsmededeelingen betreffende de Staatsaangelegenheden des Rijks.*

(Missives. — Verslag omtrent de aanbieding.)

wederregtelijk nog gevangen gehouden krijgslieden te doen slaken.

Daartoe vertrouwen wij op de deswege mede door Uwe Majesteit gedane verklaringen, zoowel omtrent Hoogstdeszelfs tot nu toe gehoudene handelwijze als omtrent die, welke het gevolg zoude kunnen worden der niet-nakoming van gelijktijdig opgelegde verpligtingen.

Het is dan ook met welgevallen, dat wij de laatste mededeelingen hebben ontvangen, van wege Uwe Majesteit ons gedaan; wij vleijen ons, dat daardoor de spoedige vaststelling van billijke hoofdvoorwaarden zal worden bevorderd. Daarbij toch heeft de natie een dringend belang, opdat, gelijk zij reeds het onschuldig slagtoffer der aan haar door den afval berokkende rampen is geweest, zij niet aan verliezen worde blootgesteld, die het openbaar crediet en het volksbestaan in de toekomst zouden ondermijnen en aan de regtmatige schuldeischers van het Rijk den noodlottigsten slag toebrengen.

Na aldus, Sire, aan de behoefte voldaan te hebben, welke wij gevoelden, om met rondborstigheid ons over deze hooge aangelegenheden te uiten, vinden wij ons niet minder gedrongen om aan Uwe Majesteit onze dankbetuiging over te brengen voor de toegezegde zorg ten aanzien der voor te dragen regeling onzer eigene staatshuishouding en der wijzigingen, in de Grondwet gevorderd.

Ja, Sire, zullen de Vereenigde Nederlanden, als voorheen eenen afzonderlijken Staat uitmakende, uitzigt kunnen hebben op het behoud van hun onafhankelijk bestaan; zullen hunne ingezetenen mogen hopen op bloei en welvaart bij vereffening en vergoeding der geleden schaden; zal de Staat aan zijne verbindtenissen kunnen blijven voldoen: dan moet niet alleen, ter verkrijging en bepaling van regtmatige voorwaarden, naar buiten alles worden aangewend, maar onze inwendige Staatshuishouding behoort die wijzigingen te ondergaan, welke bij vereenvoudiging tevens groote bezuinigingen mogelijk maken, zonder eenige der waarborgen, tot verzekering der openbare vrijheden en 's lands welbegrepen belang vereischt, te krenken. Buiten die waarborgen toch kan geene regering duurzaam orde en rust bewaren. De Staten-Generaal zien de van wege Uwe Majesteit aangekondigde voordragt van wet, daartoe betrekkelijk, met verlangen te gemoet; zij zullen dan met kalmte en naauwgezetheid beoordeelen, hoedanig het beginsel der ministeriële verantwoordelijkheid en de verdere wijzigingen, welke de omstandigheden mogten vorderen en de ervaring aanraden, in onze Grondwet overeenkomstig haren milden geest te maken, zouden kunnen en moeten worden gevestigd en op de wijze, bij die Grondwet zelve voorgeschreven, tot stand gebragt.

Sire, ook wij gevoelen al het gewigt en het drukkende der moeijelijke omstandigheden, waarin wij gewikkeld zijn, al het grievende en onverdiende der rampen, die ons treffen; maar wanneer wij daarbij opmerken den geest van eensgezindheid, van orde, van edelmoedige zelfopoffering, welke de oud-Nederlandsche natie bezielt, de veerkracht en blijken van vaderlandsliefde, die zij ten toon spreidt, dan wanhopen wij niet, maar meer en meer wordt onze ijver aangevuurd, om, op het voetspoor onzer vaderen, in het vertrouwen op de hulp des Almagtigen met volharding voort te gaan en om, onder het loeijen der stormen, aan Europa en de beschaafde wereld het bewijs te geven wat eenstemmigheid en ware vrijheidsliefde, eerbied voor en gehechtheid aan het wettig gezag, moed en inspanning van krachten vermogen, en hoe de Nederlandsche natie, bij afschuw van oproer en geweld, voor de onafhankelijkheid van haar beperkt grondgebied goed en bloed veil heeft en alzoo aanspraak mag maken op de achting der natiën en de eerbiediging harer regten door Koningen en Vorsten.

---

5. MISSIVE DER TWEEDE KAMER, *ten geleide van het door haar aangenomen Adres*, gezonden 3 Februarij 1831 aan de Eerste Kamer. (1)

'sGravenhage, 3 Februarij 1831.

De Tweede Kamer der Staten-Generaal zendt aan de Eerste Kamer het hierbijgaand ontwerp-adres, hetwelk zij van oordeel is, dat aan den Koning zoude behooren te worden aangeboden. Te dien einde heeft zij voorloopig zes leden benoemd, zijnde de heeren Dijckmeester, Donker Curtius van Tienhoven, de Jonge van Campens Nieuwland, Bijleveld, van Sytzama en Backer, om met de door de Eerste Kamer te benoemen leden, in geval zij zich met het adres vereenigt, hetzelve den Koning aan te bieden.

---

6. MISSIVE DER EERSTE KAMER, *ingekomen in de zitting der Tweede Kamer van* 7 *Februarij* 1831, houdende berigt der aanneming van het door de laatste haar toegezonden ontwerp-adres aan den Koning.

De Eerste Kamer der Staten-Generaal geeft aan de Tweede Kamer kennis, dat zij zich met het voorstel van Adres aan Zijne Majesteit, haar op den 3den Februarij jl. toegezonden, heeft vereenigd, en dat Zijne Majesteit de Commissie, belast met hetzelve over te brengen, ontvangen zal op Maandag, den 7den dezer, des middags ten twaalf ure.

's Gravenhage, den 5den Februarij 1831.

De President van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal,
(*get.*) ROËLL.

---

7. VERSLAG DER COMMISSIE, *belast met de overbrenging van het door de Staten-Generaal vastgesteld Adres*, uitgebragt in de zitting der Tweede Kamer van 7 Februarij 1831.

Dit verslag is opgenomen in het zittingverslag der Tweede Kamer van 7 Februarij 1831.

(*Het Adres werd den 7den Februarij aan Z. M. den Koning aangeboden.*)

(1) Zie de *Officiële Notulen* van het verhandelde in comité-generaal van 3 Februarij 1831.

XIV. Staatsbegrooting voor 1831.

UITGAVEN EN MIDDELEN. (1)

Deze wetsontwerpen werden door de Tweede Kamer niet in openbare zitting behandeld, maar vervangen door eene crediet-wet, voorkomende onder n°. XXI dezer Bijlagen.

1. MEMORIE *omtrent de gewone en buitengewone behoeften van* 1831, *de daaromtrent voorgedragen wetten; die betrekkelijk tot de middelen om de behoeften te bestrijden, alsmede om, bij anticipatie, in de oogenblikkelijke behoeften te voorzien en den aard der schatkist-biljetten te wijzigen.* (2)

Deze memorie werd door den Minister van Financiën in de zitting van 22 Maart 1831 voorgedragen en is in het verslag daarvan opgenomen.

Wetsontwerp n°. I met bijlage.

2. STAAT, *aanwijzende de verminderingen op de Iste afdeeling van de begrooting, aanvang nemende met* 1830.

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Bedrag der verminderingen.	AANMERKINGEN.	
	HOOFDSTUK I. — *Huis des Konings.*			
I.	Inkomen van den Koning	f 675,000.00	Ingevolge Zijner Majesteits besluit van den 16den Januarij 1831, n°. 53.	
	HOOFDSTUK II. — *De Secretarie van Staat en de Hooge Collegiën.*			
I.	De Secretarie van Staat	f 10,776.25		
II.	Het Kabinet des Konings	2,013.50		
III.	De Staten-Generaal	245,497.75	De Eerste Kamer	f 92,761.0
IV.	De Raad van State	109,735.69[5]	» Tweede Kamer	150,318.0
V.	De Algemeene Rekenkamer	23,597.55	» beide Kamers	2,418.7
VI.	De Militaire Willemsorde	456,00		f 245,497.7
VII.	De orde van den Nederlandschen Leeuw	2,753.12[5]		
	Totaal	f 394,829.87		

(1) De tot dit onderwerp behoorende bescheiden werden, met uitzondering van het laatste, gedrukt aan de leden rondgedeeld.

(2) Bij deze gelegenheid werden ook door de Regering overgelegd de wetsontwerpen, hierna voorkomende onder n°. XV tot XVIII, welke t de Tweede Kamer afzonderlijk behandeld zijn.

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Staat der verminderingen op de Iste afdeeling van de begrooting, aanvang nemende met 1830.)

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Bedrag der verminderingen.	*AANMERKINGEN.*
	HOOFDSTUK III. — *Departement van Buitenlandsche Zaken.*		
I.	Kosten van het Departement	f 8,938.00	
II.	Kosten vallende op de zendingen buiten 's lands.	26,800.00	
III.	Consulaten.	1,800.00	
	Totaal	f 37,538.00	
	HOOFDSTUK IV. — *Departement van Justitie.*		
	Totaal	f 1,200,000.00	Voor dit hoofdstuk kan geene specificatie gegeven worden. De uitgaven, uitgetrokken bij de gewone en buitengewone begrooting voor 1830, zijn berekend in de veronderstelling, dat de nieuwe regterlijke organisatie gedeeltelijk in den loop van dat jaar zoude worden ingevoerd. Bij de raming der nu gebragte som heeft men zich geregeld naar de behoefte der noordelijke provinciën over het jaar 1829.
	HOOFDSTUK V. — *Departement van Binnenlandsche Zaken.*		
	1°. Binnenlandsch beheer, onderwijs, kunsten en wetenschappen en gevangenissen.		
I.	Kosten van het Departement	f 14,250.00	Boven en behalve de nevensstaande som, is nog op dezelfde afdeeling verminderd wegens het *Departement voor den Waterstaat, de Nationale nijverheid enz.* f 11,738.92⁵, en alzoo te zamen f 25,988.92⁵ Voorts nog een gedeelte der som van f 34,000, voor het *geheele Departement* opgegeven, wegens de percentsgewijze kortingen op de tractementen.
II.	Idem van het binnenlandsch bestuur	f 642,393.94	Benevens een gedeelte van de voorschreven som van f 34,000.
III.	Idem van de geneeskundige dienst	6,250.00	
IX.	Idem der gevangenissen	288,955.65	Idem.
X.	Idem van de algemeene ambtenaren voor het onderwijs	11,550.00	Idem.
XI.	Idem der hoogescholen enz.	213,215.00	Idem.
XIII.	Gewone toelagen aan schoolcommissiën	30,320.00	
XIV.	Jaarwedden en toelagen aan onderwijzers der middelbare en lagere scholen	79,641.12	
XV.	Hulp- en aanmoedigingsmiddelen voor het middelbaar en lager onderwijs	13,760.00	
XVI.	Rijks-archiven en geschiedenis	10,400.00	
XVII.	Wetenschappelijke instellingen en ondernemingen	8,000.00	
	Percentsgewijze kortingen op de tractementen, ingevolge Zijner Majesteits besluit van den 10den Februarij 1831, n°. 64, bij raming op de onderscheidene afdeelingen	34,000.00	
		f 1,352,735.71	

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Staat der verminderingen op de Iste afdeeling van de begrooting, aanvang nemende met 1830.)

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Bedrag der verminderingen.	AANMERKINGEN.
	2°. Waterstaat en nationale nijverheid.		
I.	Kosten van het Departement	f 11,738.92⁵	Zie hiervoren de aanmerkingen bij de Iste afdeelin *Departement van Binnenlandsche Zaken.*
II.	Algemeene kosten van den waterstaat	18,816.00	
V.	Idem der gebouwen	3,135.00	
VII.	Zeehavens en zeewerken	49,900.00	
XVIII.	Kosten der algemeene ambtenaren voor de nationale nijverheid.	820.00	
		f 84,409.92⁵	
	Recapitulatie van het Vde hoofdstuk.		
	1°. Binnenlandsch beheer, onderwijs, kunsten en wetenschappen en gevangenissen . .	f 1,352,735.71	
	2°. Waterstaat en nationale nijverheid	84,409.92⁵	
		f 1,437,145.63⁵	
	HOOFDSTUK VI. — *Departement voor de Zaken der Hervormde Kerk enz.*		
	Totaal	f 50,000.00	Wegens tractementen van predikanten en kerkelijk bedienden in de zuidelijke provinciën enz.
	HOOFDSTUK VII. — *Departement voor de Zaken der Roomsch-Katholijke Eeredienst.*		
	Totaal	f 1,788,123.48	Voor dit hoofdstuk kan geene specificatie gegeve worden. De uitgaven, uitgetrokken bij de gewon en buitenwone begrooting voor 1830, zijn bere kend in de veronderstelling, dat de nieuwe kerke lijke organisatie gedeeltelijk in den loop van da jaar zoude worden ingevoerd. Bij de raming der n gebragte som, heeft men zich geregeld naar d behoefte in de noordelijke provinciën, over he jaar 1829.
	HOOFDSTUK VIII. — *Departement voor de Marine en Koloniën.*		
	1°. Marine.		
I tot IV.	. . . .	»	De kortingen op de tractementen ten gevolge Zijne Majesteits besluit van den 10den Februarij 1831 n°. 64, betreffende de vier eerste afdeelingen van di hoofdstuk, zijn afgeschreven op het buitengewoon
XVI.	Kosten van de maritime school te Medemblik.	f 606 00	
XVII.	Kosten van het loodswezen, tonnen en baken.	3,395.00	
		f 4,001.00	
	2°. Koloniën.		
I.	Kosten van het Departement	2,856.00	
	Transportere	f 2,856.00	

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Staat der verminderingen op de Iste afdeeling van de begrooting, aanvang nemende met 1830.)

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Bedrag der verminderingen.	AANMERKINGEN.
	Per transport	f 2,856.00	
II.	Kosten van het Departement van de Zuiderzee te Amsterdam en Willemsoord.	483.875	Deze vermindering betreft het koloniaal etablissement te Amsterdam; het volle 1/8 der kosten van het buitengewoon is mede weggelaten.
VI.	Dagloonen der werklieden bij 's Rijks werven .	2,033.75	Deze vermindering betreft de dagloonen der werklieden bij het koloniaal etablissement voornoemd.
		f 5,373.625	
	Recapitulatie van het VIIIste hoofdstuk.		
	1°. Marine	f 4,001.00	
	2°. Koloniën	5,373.625	
		f 9,374.625	
	HOOFDSTUK IX. — *Departement van Financiën.*		
I.	Nationale schuld	f 7,513,088.71	
III.	Kosten van het Departement van Financiën. .	28,074 50	
IV.	Idem van de administratie der publieke schatkist.	79,338.43	
V.	Idem van het muntwezen en van het regt van waarborg op de gouden en zilveren werken:		
	A. Kosten van de munt	17,940.50	
	B. Idem van het regt van waarborg. . . .	19,237.18	
VII.	Administratiekosten der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen.	1,480,480.00	
VIII.	Fonds van kwade posten	425,346.22	
IX.	Administratiekosten van het regt van zegel, registratie, hypotheek, successie en overgang door overlijden	292,375.25	
X.	Administratie der posterijen	260,435.60	
	Totaal	f 10,116,316.39	
	HOOFDSTUK X. — *Departement van Oorlog.*		
V.	Art. 2. Artillerie nationale militie	f 330,700.80	De verminderingen spruiten voort uit de door Zijne Majesteit genomen en reeds ter executie gelegde besluiten tot suppressiën: van het 1ste, 2de en 3de bataillon artillerie nationale militie.
	Transportere	f 330,700.80	

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Staat der verminderingen op de Iste afdeeling van de begrooting, aanvang nemende met 1830.)

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Bedrag der verminderingen.	AANMERKINGEN.
	Per transport	f 330,700.80	
	Art. 4. Veld-artillerie	262,753.06	van het 2de en 4de bataillon veld-artillerie. Hier heeft men evenwel de vermindering ni op twee geheele bataillons berekend, zoo omd het 4de bataillon veld-artillerie nog gedurende 3 eerste maanden van 1831 bestaan heeft, omdat het 1ste bataillon veld-artillerie met tw compagniën is vermeerderd. Men heeft derhal hier op de suppressie van 1½ bataillon gereker
VII.	Infanterie	2,553,450.55	Van de 1ste, 3de, 4de, 6de, 11de, 15de en 16 afdeeling infanterie.
VIII.	Art. 1. Afdeeling kurassiers	221,882.80	Van de afdeeling kurassiers n°. 2.
	» 3. Regimenten huzaren	223,285.79	Van het regiment huzaren n°. 8.
IX.	Korps maréchaussée.	581,000.00	Van zeven compagniën van het wapen der mar chaussée.
		f 4,173,073.00	

RECAPITULATIE *van de verminderingen op de eerste afdeeling der begrooting, aanvang nemende met* 1830.

Hoofdstuk	I.	Huis des Konings	f 675,000.0
»	II.	De Secretarie van Staat en de Hooge Collegiën	394,829.8
»	III.	Departement van Buitenlandsche Zaken.	37,548.0
»	IV.	» » Justitie	1,200,000.0
»	V.	» » Binnenlandsche Zaken	1,437,145.6
»	VI.	» voor de Zaken der Hervormde Kerk enz.	50,000.0
»	VII.	» » » » » Roomsch-Katholijke Eeredienst.	1,788,123.4
»	VIII.	» van Marine en Koloniën	9,374.6
»	IX.	» » Financiën	10,116,316.3
»	X.	» » Oorlog	4,173,073.0
		Totaal. . . .	f 19,881,401.0

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Ontw. v. w. betr. de 1ste afd. der begr., aanv. nemende m. 1830; Ram. der gew. inkomst. tot bestr. d. uitg., begrep. i. d. 1ste afd. d. begr.)

3. ONTWERP VAN WET *tot daarstelling van nadere bepalingen omtrent de 1ste afdeeling der begrooting, aanvang nemende met* 1830, *vastgesteld bij de wet van* 24 *December* 1829 (Staatsblad n°. 75).

WIJ WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat ten gevolge van den tegenwoordigen toestand des Rijks, een gedeelte der gewone Staatsuitgaven is veranderd of geheel heeft opgehouden te bestaan, en dat dienvolgens de gewone begrooting, aanvang nemende met het jaar 1830, reeds aanvankelijk voor het jaar 1831 behoort gewijzigd te worden;

Gelet op art. 123 der Grondwet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg van de Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Het bedrag van de *eerste* afdeeling der begrooting, aanvang nemende met het jaar 1830, bij de wet van den 24sten December 1829 (*Staatsblad* n°. 75) vastgesteld op f 60,750,000, wordt, in verhouding tot de behoeften der noordelijke gewesten, doch slechts voor het jaar 1831 en voorbehoudens nadere bepalingen, voor het dienstjaar 1832 daar te stellen, teruggebragt tot eene som van *veertig millioen acht honderd acht en zestig duizend vijf honderd negen en negentig gulden* (f 40,868,599) en zulks door de hiernavolgende verminderingen op de onderscheidene hoofdstukken dier begrooting, te weten:

Hoofdstuk	I.	Huis des Konings. . . .	f 675,000,00
»	II.	De Secretarie van Staat en de Hooge Collegiën . . .	394,829 87
»	III.	Departement van Buitenlandsche Zaken	37,538.00
»	IV.	Departement van Justitie .	1,200,000.00
»	V.	Departement van Binnenlandsche Zaken	1,437,145.63[5]
»	VI.	Departement voor de Zaken der Hervormde Kerk enz.	50,000.00
»	VII.	Departement voor de Zaken van de Roomsch-Katholijke Eeredienst	1,788,123.48
»	VIII.	Departement voor de Marine en Koloniën	9,374.62[5]
»	IX.	Departement van Financiën.	10,116,316.39
»	X.	Departement van Oorlog .	4,173,073.00
		Te zamen . .	f 19,881,401.00

Lasten en bevelen, enz.

Wetsontwerp n°. II met bijlagen.

4. RAMING DER GEWONE INKOMSTEN VAN HET RIJK, *bestemd tot bestrijding der uitgaven, begrepen in de 1ste afdeeling der begrooting, aanvangende met* 1830.

AANWIJZING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.			Begrooting van de opbrengst.
1°. *Directe belastingen.*			
a. Grondbelasting op de gebouwde en ongebouwde eigendommen:			
I. Hoofdsom.	f 8,434,390.00		
II. Twee opcenten voor het fonds van kwade posten	168,687.80		
		f 8,603,077.80	
b. Personeel:			
I. Huurwaarde			
II. Deuren en vensters			
III. Haardsteden.		3,780,000.00	
IV. Mobilair			
V. Dienstboden.			
VI. Paarden			
c. Patenten		1,290,000.00	
			f 13,673,077.80
2°. *Accijnsen.*			
a. Zout.		f 1,100,000.00	
b. Geslagt.		1,250,000.00	
c. Wijn.		900,000.00	
d. Binnenlandsch gedistilleerd		2,800,000.00	
e. Buitenlandsch gedistilleerd		260,000.00	
f. Bieren en azijnen		450,000.00	
g. Suiker		850,000.00	
h. Collectief zegel		782,000.00	
			8,392,000.00
3°. *Indirecte belastingen.*			
Registratie-, zegel-, griffie-, hypotheek- en successie-regten			4,000,000.00
4°. *Posterijen*			1,200,000.00
5°. *Het regt van waarborg op de gouden en zilveren werken*			110,000.00
6°. *Uit de opbrengst der regten op den in-, uit- en doorvoer, het buitenlandsch tonnegeld en de baak- of vuurgelden, eene som niet te boven gaande.*			1,608,521.20
Totaal der gewone inkomsten			f 28,983,599.00
7°. *Berekend overschot der middelen, daargesteld bij de wet van* 22 *November* 1830 (Staatsblad *n*°. 81). . . .			11,885,000.00
Totaal. . . .			f 40,868,599.00

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Staat der behoeft. v. d. noord. prov. over Nov. en Dec. 1830; ontw. v. w. betr. de middel. ter voorz. i. d. uitg. begr. in de Iste afd. d. begr.)

5. STAAT DER BEHOEFTEN *voor de dienst der noordelijke provinciën over de maanden November en December* 1830, *en opgave der daartoe gebezigde geldmiddelen.*

De betaalde Staats-uitgaven in voormelde maanden hebben bedragen als volgt:

Voor het Departement van Oorlog		f 4,490,086.30[5]
Voor het Departement van Marine		475,068.51
Voor de overige Departementen van Algemeen Bestuur		2,105,632.44[5]
Voor de rentebetaling der werkelijke schuld over het halfjaar, verschenen 31 December 1830		9,575,440.00
		f 16,646,227.26
Op den 1sten Januarij 1831 viel nog te kwijten:		
Op het suppletoir crediet van f 11,352,400 voor het Departement van Oorlog, geopend bij de wet van 4 December 1830, n°. 87		6,862,313.69[5]
Op de verschillende hoofdstukken der begrootingen en wegens verachterde betalingen, bij raming		4,434,238.12
Totaal der behoeften		f 27,942,779.07[5]
Tot het dekken der voorschreven behoeften zijn gebezigd:		
In de eerste plaats de op 1°. November 1830 voorhanden gelden en de sedert dien dag tot 31 December daaraan gedane hiernavolgende ontvangsten, te weten:		
a. De saldo's op 1 November wegens hetgene 's Rijks schatkist was aankomende:		
Van de agenten van den algemeenen Rijkskassier	f 329,264.93	
Van de ontvangers der middelen en directeuren der postkantoren	2,426,520.04[5]	
Van 's Rijks munt te Utrecht	604,937.96[5]	
Van het Amortisatie-Syndicaat	1,509,813.77[5]	
b. De inkomsten over November en December 1830, wegens:		
Directe belastingen	1,816,481.47[5]	
In- en uitgaande regten	393,190.69	
Accijnsen	2,237,949.99	
Registratie, enz.	793,716.89[5]	
Posterijen	230,897.48[5]	
Regt van waarborg	7,677.57[5]	
Verschillende ontvangsten	157,661.52	
Vrijwillige giften en bijdragen ten behoeve van het vaderland, na aftrek van die, welke, volgens het verlangen der gevers, tot meer bepaalde bestemmingen zijn aangewend	319,662.73	
		10,827,779.07[5]
Terwijl in de tweede plaats tot dekking van het meerdere ten bedrage van		f 17,115,000.00
is of zal worden gebruik gemaakt van de middelen, daargesteld bij de wet van den 22sten November 1830, n°. 81, welke middelen, begroot op f 29,000,000.00, derhalve een beschikbaar overschot zullen kunnen aanbieden van		11,885,000.00

6. ONTWERP VAN WET *tot daarstelling van nadere bepalingen omtrent de middelen ter voorziening in de uitgaven, begrepen in de Iste afdeeling der begrooting, vastgesteld bij de wet van* 24 *December* 1829 (Staatsblad *n*°. 76).

WIJ WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, ten gevolge van den tegenwoordigen toestand des Rijks, voor den jare 1831 nadere verordeningen worden vereischt tot aanwijzing der middelen ter voorziening in de uitgaven, begrepen in de *eerste* afdeeling der begrooting, aanvang nemende met het jaar 1830;

Gezien art. 1 der wet van den 18den November 1830 (*Staatsblad* n°. 79);

Gelet op art. 124 der Grondwet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

Ter bestrijding der uitgaven, begrepen in de gewijzigde *eerste* afdeeling der begrooting, zal, behalve de middelen betreffende de noordelijke gewesten des Rijks, vastgesteld bij litt. *a* tot en met litt. *e* van art. 1 der wet van den 24sten December 1829 (*Staatsblad* n°. 76), en eene som, niet te bovengaande die van *een millioen zes honderd acht duizend vijf honderd een en twintig gulden twintig cents* (f 1,608,521.20), uit de opbrengst der regten op den in-, uit- en doorvoer, het buitenlandsch tonnegeld, de watertollen en de baak- of vuurgelden in de noordelijke gewesten des Rijks geheven wordende, worden gebezigd het overschot der middelen, daargesteld bij de wet van den 22sten November 1830 (*Staatsblad* n°. 81).

Lasten en bevelen, enz.

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Ontwerp v. wet tot vaststelling der IIde afdeeling van de begrooting over 1831; Berekeningen, strekkende tot grondslag.)

Wetsontwerp n°. III met bijlagen.

7. ONTWERP VAN WET *tot vaststelling der IIde afdeeling in de begrooting over den jare* 1831.

WIJ WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat, naar aanleiding van art. 126 der Grondwet, de uitgaven, behoorende tot de *tweede* afdeeling der begrooting, slechts voor één jaar worden vastgesteld en dat dienvolgens de vaststelling dier uitgaven ver den jare 1831 behoort plaats te hebben;

Gezien art. 2 der wet van den 18den November 1830 (*Staatsblad* n°. 79);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

De *tweede* afdeeling der begrooting over den jare 1831 wordt, voor de noordelijke gewesten des Rijks, vastgesteld op den volgenden voet:

Hoofdstuk	I.	Huis des Konings	*Nihil.*
»	II.	De Secretarie van Staat, de Hooge Collegiën, enz. . . f	34,990.10
»	III.	Departement van Buitenlandsche Zaken.	42,000.00
»	IV.	Departement van Justitie .	238,160.00
		Transportere f	315,150.10
		Per transport f	315,150.10
Hoofdstuk	V.	Departement van Binnenlandsche Zaken	422,463.46
»	VI.	Departement voor de Zaken der Hervormde Kerk, enz.	*Nihil.*
»	VII.	Departement voor de Zaken van de Roomsch-Katholijke Eeredienst, enz.	*Nihil.*
»	VIII.	Departement voor de Marine	706,142.50
»	IX.	Departement van Financiën	13,597,208.71
»	X.	Departement van Oorlog .	28,067,473.00
»	XI.	Departement voor den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Koloniën. .	3,322,922.50
		Te zamen f	46,431,360.27

Art. 2.

Ter bestrijding der onvoorziene behoeften, welke gedurende den loop van het jaar 1831 mogten opkomen, wordt ter beschikking van den Koning gesteld eene som van *vijf maal honderd duizend gulden* uiterlijk, te vinden in de eerste plaats uit hetgene de in de *eerste* en *tweede* afdeeling der begrooting vermelde uitgaven beneden de sommen, daarvoor toegestaan, mogten komen te blijven, zullende het niet aldus gevondene worden gerangschikt onder de buitengewone uitgaven van een volgend jaar.

Lasten en bevelen, enz.

8. BEREKENINGEN, *strekkende tot grondslag der IIde afdeeling of buitengewone begrooting ver den jare* 1831.

HOOFDSTUK I.

Huis des Konings . . . . *Memorie.*

HOOFDSTUK II.

De Secretarie van Staat en de Hooge Collegiën.

1ste AFDEELING. — *De Staats-posterij.*

Art. 1. Aankoop en reparatie van equipementstukken, nieuwejaars- en kermisgelden . . . . f	408.00	
Art. 2. Reizen der Staats-postillons.	20,000.00	
		f 20,408.00

2de AFDEELING. — *De Militaire Willems-Orde.*

Art. 1. Verhoogde soldijen van gedecoreerde militairen . . . . f	13,732.00	
Art. 2. Decoratiën	850.00	
		14,582.10
	Totaal f	34,990.10

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Berekeningen, strekkende tot grondslag van de IIde afdeeling of buitengewone begrooting over 1831.)

HOOFDSTUK III.

Departement van Buitenlandsche Zaken.

Iste AFDEELING. — *Equipement en reiskosten voor de gewone buitenlandsche zendingen* . . . . f 20,000.

IIde AFDEELING. — *Onderstand en transportgelden, aan en ten behoeve van Nederlandsche zeelieden en militairen door de gezanten en consuls buiten 's lands uit te reiken* 5,000

IIIde AFDEELING. — *Verschillende uitgaven.*

Art. 1. Geschenken, bij het sluiten van tractaten, conventiën en bij andere gelegenheden te geven f 15,000.00

Art. 2. Onkosten der betrekkingen met de Barbarijsche mogendheden 2,000.00

17,000.

Totaal f 42,000.

HOOFDSTUK IV.

Departement van Justitie.

Iste AFDEELING. — *Algemeene kosten van justitie.*

a. Algemeene kosten van justitie, in criminele en correctionele zaken vallende, als: kosten van instructie der procedures, executie der vonnissen, regten van deurwaarders voor het doen van exploiten en arresten; defroijementen van getuigen en deskundigen; reiskosten van regters; expeditie-regten van griffiers; brievenporten en alle soortgelijke uitgaven, op de instructie der procedures en op de executie der vonnissen vallende; het vervoeren van gevangenen; het onderhouden en transporteren van schavotten; het uitloven van premiën voor het aanhouden van misdadigers; de buitengewone adsistentie bij de criminele executiën, de uitleveringskosten van misdadigers en wat dies meer is daaronder begrepen . . . . f 185,000.00

b. Algemeene kosten van justitie, vallende op de militaire regtspleging, zoo bij het Hoog Militair Geregtshof als bij de auditeurs-militair in de provinciale commandementen, mitsgaders premiën voor het aanhouden van deserteurs 8,000.00

f 193,000.

IIde AFDEELING. — *Verschillende uitgaven.*

Art. 1. Kosten, vallende op te doene reizen door ambtenaren, onder het Ministerie van Justitie behoorende . . . . f 8,200.00

Art. 2. Gewone gratificatiën en andere dedommagementen, aan onderscheidene personen toe te leggen, hetzij voor verdubbelde werkzaamheden, hetzij voor bewezen diensten aan de justitie als anderzins 8,000.00

Art. 3. Geheime correspondentie-gelden en andere uitgaven, vallende op het beheer der justitie in het algemeen en dat van politie in het bijzonder 10,000.00

Art. 4. Tractementen en toelagen van de directeurs en commissarissen van politie:

a.	Toelage aan den directeur van politie te Amsterdam . . . . f	3,600.00
b.	Idem aan dien te 's Gravenhage	1,000.00
c.	Idem aan dien te Rotterdam.	960.00
d.	Tractement van den tijdelijken directeur van politie aldaar.	2,000.00
e.	Idem van idem te 's Bosch	2,000.00
f.	Idem van idem te Breda	1,800.00
g.	Maandgeld van vier suppoosten van politie aldaar.	2,400.00
h.	Tractement van den tijdelijken directeur van politie te Bergen op Zoom.	1,200.00

Transportere f 14,960.00 f 26,200.00 f 193,000.00

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Berekeningen, strekkende tot grondslag van de IIde afdeeling of buitengewone begrooting over 1831.)

	Per transport	f 14,960.00	f 26,200.00	f 193,000.00
i.	Tractement van den commissaris van politie aan den Helder	600.00		
k.	Idem van idem te Hellevoetsluis	600.00		
l.	Idem van den politiedienaar te Urk	300.00		
			16,460.00	
Art. 2.	Ongelden, uit den gewonen loop van zaken voortvloeijende		2,500.00	
				45,160.00
			Totaal	f 238,160.00

HOOFDSTUK V.

Departement van Binnenlandsche Zaken.

Iste AFDEELING. — *Kosten van het binnenlandsch bestuur.*

Tractementen van de gouverneurs, de Gedeputeerde Staten, de griffiers, de geëmploijeerden en bedienden; reis- en verblijfkosten, huur van localen voor de gouverneurs, de Staten en de bureaux; bureau- en locaalbehoeften, briefporten en soortgelijke kleine uitgaven, mitsgaders de druk- en bindloonen voor de respective gouvernementen, en voorts: de kosten van militiecommissariaten en militieraden, alsmede de kosten van de geneeskundige dienst, in de navolgende provinciën, tot dekking van hetgeen op de tienjarige begrooting van 1830 hiervoor te weinig is toegestaan, te weten:

Art. 1.	Noord-braband	f 10,841.18^{5}	
Art. 2.	Gelderland	10,763.37^{5}	
Art. 3.	Noord-Holland	10,733.12^{5}	
Art. 4.	Zuid-Holland	11,471.25	
Art. 5.	Zeeland	8,408.12^{5}	
Art. 6.	Utrecht	6,270.00	
Art. 7.	Vriesland	8,327.50	
Art. 8.	Overijssel	7,745.62^{5}	
Art. 9.	Groningen	7,391.87^{5}	
Art. 10.	Drenthe	5,997.75	
			f 87,949.81

IIde AFDEELING. — *Verschillende uitgaven betrekkelijk het binnenlandsch bestuur.*

Art. 1.	Strandvonderijen	f 630.00	
Art. 2.	Tienjarige staten van den burgerlijken stand	3,100.00	
			3,730.00

IIIde AFDEELING. — *Kosten der gevangenissen* . . . . *Memorie.*

IVde AFDEELING. — *Hoogescholen en athenaeum te Franeker.*

Art. 1.	Hoogeschool te Leiden	f 18,300.00	
Art. 2.	» » Utrecht	4,100.00	
Art. 3.	» » Groningen	5,600.00	
	Transportere	f 28,000.00	f 91,679.81

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Berekeningen, strekkende tot grondslag van de IIde afdeeling of buitengewone begrooting over 1831.)

Per transport	f	28,000.00	f	91,079.8
Art. 4. Athenaeum te Franeker		300.00		
Art. 5. Materiële toelagen		4,000.00		
Art. 6. Kosten der gebouwen		22,000.00		
				54,300.0
Vde AFDEELING. — *Kosten van collegiën en Latijnsche scholen.*				
Art. 1. In de provincie Noord-Braband	f	11,340.00		
Art. 2. » » » Gelderland		10,765.50		
Art. 3. » » » Noord-Holland		200.00		
Art. 4. » » » Zuid-Holland		800.00		
Art. 5. » » » Zeeland		*Memorie.*		
Art. 6. » » » Utrecht		*Memorie.*		
Art. 7. » » » Vriesland		3,859.00		
Art. 8. » » » Overijssel		2,403.65		
Art. 9. » » » Groningen		6,831.50		
Art. 10. » » » Drenthe		1,000.00		
				37,199.6
VIde AFDEELING. — *Lager schoolwezen.*				
Art. 1 Jaarwedden en toelagen der onderwijzers	f	4,310.00		
Art. 2. Verdere aanmoedigings-middelen		22,770.00		
				27,080.0
VIIde AFDEELING. — *Koninklijke bibliotheken en kabinetten.*				
Art. 1. Koninklijke bibliotheken te 's Gravenhage	f	10,010.00		
Art. 2. Koninklijk kabinet van schilderijen te 's Gravenhage		5,270.00		
Art. 3. Koninklijk penning-kabinet		1,970.00		
Art. 4. Koninklijk kabinet van zeldzaamheden		2,820.00		
Art. 5. Museum van schilderijen te Amsterdam		9,024.00		
Art. 6. Rijks-museum van natuurlijke historie te Leiden		15,550.00		
Art. 7. Kabinet van archaeologie te Leiden		5,950.00		
Art. 8. 's Rijks herbarium		7,400.00		
Art. 9. Verzameling op het paviljoen te Haarlem van kunstwerken van levende meesters		4,200.00		
				62,194.0
VIIIste AFDEELING. — *Wetenschappelijke instellingen en ondernemingen.*				
Art. 1. Wetenschappelijke ondernemingen	f	6,000.00		
Art. 2. Aanmoediging tot het uitgeven van boekwerken, enz.		3,500.00		
Art. 3. Inteekening op boekwerken, enz.		12,000.00		
Transportere	f	21,500.00	f	272,403.4

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Berekeningen, strekkende tot grondslag van de IIde afdeeling of buitengewone begrooting over 1831.)

Per transport f	21,500.00	f 272,453.46
Art. 4. Eeremedailles als beloooningen	600.00	
Art. 5. Aanmoedigings-middelen voor geleerdheid	7,300.00	
		29,400.00
Xde afdeeling. — *Schoone kunsten.*		
Art. 1. Koninklijke akademiën van beeldende kunsten . . . f	9,260.00	
Art. 2. Muzijkscholen	8,000.00	
Art. 3. Tentoonstellingen	10,600.00	
Art. 4. Historische gedenkpenningen	4,000.00	
Art. 5. Toelagen en gratificatiën aan kunstenaars	5,000.00	
		36,860.00
XIde afdeeling. — *Bijzondere scholen en genootschappen.*		
Art. 1. Instituut van doofstommen . . . f	10,000.00	
Art. 2. Teekenscholen en akademiën	3,150.00	
Art. 3. Volksonderwijs van wetenschappen, toegepast op de ambachten	2,000.00	
Art. 4. Diverse genootschappen	300.00	
Art. 5. Diverse scholen	300.00	
		15,750.00
XIIde afdeeling. — *Verschillende uitgaven voor wachtgelden, toelagen en gratificatiën aan ambtenaren, welke hunne posten of betrekkingen in de zuidelijke provinciën hebben moeten verlaten en zich tegenwoordig in de noordelijke provinciën bevinden*		68,000.00
	Totaal	f 422,453.46

HOOFDSTUK VI.

Departement voor de Zaken der Hervormde Kerk enz. . . . *Memorie.*

HOOFDSTUK VII.

Departement voor de Zaken van de Roomsch-Katholijke Eeredienst . . . *Memorie.*

HOOFDSTUK VIII.

Departement van Marine.

Iste afdeeling. — *Kosten van het Departement.*

Art. 1. Gedeeltelijk tractement van den directeur-generaal, mitsgaders tractement van den secretaris-generaal en verdere ambtenaren, en geëmploijeerden en bedienden, mitsgaders daggelden van een bode . . . f . . f 10[illegible],612.90		
	Alhier gebragt voor f	6,180.50
	Transportere f	6,189.50

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Berekeningen, strekkende tot grondslag van de IIde afdeeling of buitengewone begrooting over 1831.)

	Per transport f	6,180.50	
Art. 2. Reis- en verblijfkosten. . . . . f	5,500.00		
	Alhier gebragt voor	687.50	
Art. 3. Bureau- en locaalbehoeften . . . . f	20,270.00		
	Alhier gebragt voor	2,533.75	
			f 9,401.75

IIde AFDEELING. — *Kosten van het Departement van de Zuiderzee te Amsterdam en Willemsoord.*

Art. 1. Tractementen, zoo van den directeur en secretaris als van de hoofd-ambtenaren en mindere geëmploijeerden, te Amsterdam en Willemsoord . . . . f	73,565.00		
	Alhier gebragt voor f	8,256.75	
Art. 2. Reis- en verblijfkosten. . . . . f	3,500.00		
	Alhier gebragt voor	437.50	
Art. 3. Bureau- en locaalbehoeften . . . . f	8,700.00		
	Alhier gebragt voor	1,087.50	
			9,781.75

IIIde AFDEELING. — *Kosten van het Departement van de Maze te Rotterdam en Hellevoetsluis.*

Art. 1. Tractementen, zoo van den directeur en secretaris als van de hoofd-ambtenaren en mindere geëmploijeerden, te Rotterdam, Delfshaven en te Hellevoetsluis . . f	65,168.00		
	Alhier gebragt voor f	7,122.25	
Art. 2. Reis- en verblijfkosten. . . . . f	2,500.00		
	Alhier gebragt voor	312.50	
Art. 3. Bureau- en locaalbehoeften . . . . f	6,000 00		
	Alhier gebragt voor	750.00	
			8,184.75

IVde AFDEELING. *Kosten van het Departement van de Schelde.*

Art. 1. Tractementen, zoo van den directeur en secretaris als van de hoofd-ambtenaren en mindere geëmploijeerden, te Vlissingen . . . . f	40,967.00		
	Alhier gebragt voor f	4,567.00	
Art. 2. Reis- en verblijfkosten. . . . . f	2,500.00		
	Alhier gebragt voor	312.50	
Art. 3. Bureau- en locaalbehoeften . . . . f	3,800.00		
	Alhier gebragt voor	475.00	
			5,354.50

Vde AFDEELING. — *Werving.*

a. Toelagen aan de officieren in werving . . . . f	2,801.00		
b. Premiën en handgelden.	14,655.50		
c. Transport en verdere kosten	500.00		
f	17,956.50		
Waarvan alhier wordt gebragt			9,834.50
	Transportere		f 41,557.25

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Berekeningen, strekkende tot grondslag van de IIde afdeeling of buitengewone begrooting over 1831.)

Per transport		f 41,557.25
VIde AFDEELING. — *Zeetractementen, soldijen en tafelgelden der active zeemagt*		308,765.41
VIIde AFDEELING. — *Kleeding der equipagiën*		34,116.50
VIIIste AFDEELING. — *Schafting*		187,692.91
IXde AFDEELING. — *Geneeskundige dienst*		24,350.00
Xde AFDEELING. — *Kosten van het uit- en inloodsen van 's Rijks schepen en vaartuigen in en uit de havens van dit Rijk*		10,000.00
XIde AFDEELING. — *Loodswezen, tonnen, baken en vuren.*		
Art. 1. Tractementen	*Memorie.*	
Art. 2. Reis- en verblijfkosten	*Memorie.*	
Art. 3. Vaste jaarlijksche uitgaven tot onderhoud der vuren, tonnen en baken	f 47,501.50	
		47,501.50
XIIde AFDEELING. — *Kosten van Zijner Majesteits schepen en vaartuigen buiten 's lands.*		
Voor reparatie aan de schepen en de daartoe benoodigde behoeften, loodsgelden, quarantaine-kosten, enz.	f 79,000.00	
Waarvan alhier wordt gebragt		29,000.00
XIIIde AFDEELING. — *Quarantaine-plaatsen.*		
a. Tractementen der geëmploijeerden aan de quarantaine-plaatsen	f 645.15	
b. Idem der chirurgijns-visiteurs	800.00	
c. Gewone kleine uitgaven, schuitvrachten en briefporten	154.85	
		1,600.00
XIVde AFDEELING. — *Verschillende uitgaven.*		
a. Huur van water	f 585.80	
b. Idem van gebouwen	710.00	
c. Erfpachten en grondlasten	263.13	
		1,558.93
XVde AFDEELING. — *Jaarlijksche onderstand aan de kweekschool voor de zeevaart te Amsterdam*		19,000.00
Totaal		f 706,142.50

HOOFDSTUK IX.

Departement van Financiën.

Iste AFDEELING. — *Nationale schuld.*

Art. 1. Wegens interessen van werkelijke rentegevende schuld is in de *eerste* afdeeling der begrooting, aanvang nemende met het jaar 1830, gebragt	f 15,658,250.00	
en op de buitengewone begrooting over het jaar 1830	3,841,750.00	
	f 19,500,000.00	
Van welke som alhier voorloopig wordt uitgetrokken $^{16}/_{31}$ gedeelte, en dus		f 10,064,516.13
Transportere		f 10,064,516.13

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Berekeningen, strekkende tot grondslag van de IIde afdeeling of buitengewone begrooting over 1831.)

Per transport f 10,064,516.13

Art. 2. Wegens gewone toelage aan het Amortisatie-Syndicaat, volgens art. 19 der wet van den 9den Februarij 1818, ten einde door vernietiging van werkelijke schuld gelegenheid te geven tot den overgang van uitgestelde schuld, is in de *eerste* afdeeling der begrooting, aanvang nemende met het jaar 1830, gebragt . . . . f 2,500,000.00

Van welke som alhier voorloopig wordt uitgetrokken $^{16}/_{31}$ gedeelte, en dus 1,290,322.58

f 11,354,838.7

IIde AFDEELING. — *Administratiekosten der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen.*

De percentsgewijze belooningen en andere veranderlijke kosten, zooals dezelve in de gewone begrooting voor de noordelijke provinciën zijn berekend, bedragen . . . . f 2,960,960.00

Waarvan alhier wordt gebragt. 1,480,480.0

IIIde AFDEELING. — *Administratiekosten van de registratie, het zegel, griffie-, hypotheek- en successie-regten.*

De percentsgewijze belooningen en andere veranderlijke kosten, zooals dezelve in de gewone begrooting voor de noordelijke provinciën zijn berekend, bedragen . . . . f 508,352.00

Waarvan alhier wordt gebragt. 250,000.0

IVde AFDEELING. — *Kosten van het kadaster.*

Voor meting en schatting, de tractementen van de hoogere en lagere ambtenaren daaronder begrepen. 511,890.0

Vde AFDEELING. — *Kosten van de Koninklijke Nederlandsche loterij* . . . . *Memorie.*

Totaal . . . . . f 13,597,208.

HOOFDSTUK X.

Departement van Oorlog.

Iste AFDEELING. — *Kosten van het algemeen depôt der landmagt, van het garnizoens-bataillon en artillerie-garnizoens-kompagnie.*

Art. 1. Tractementen, soldijen, equipement, werfgelden, scheeps-uitrusting en verdere kosten van het algemeen depôt der landmagt. . . . . f 424,700.00

Art. 2. Tractementen, soldijen, equipement, werfgelden enz. van het garnizoens-bataillon. . 153,000.00

Art. 3. Idem van de artillerie-garnizoens-kompagnie 26,000.00

f 603,700.

IIde AFDEELING. — *Suppletie voor hetgeen wegens hoogeren prijs zal te kort komen aan het geraamde voor de subsistentiën op de gewone begrooting van de korpsen van het leger* . . . . *Memorie.*

IIIde AFDEELING. — *Tractementen, soldijen en verdere kosten voor de militare kweekschool.* . . . . *Memorie.*

IVde AFDEELING. — *Reiskosten en vacatiën* . . . . 140,000.

Vde AFDEELING. — *Vuur en licht in de wachten.* . . . . 60,000.

VIde AFDEELING. — *Scheeps- en wagenvrachten.*

Art. 1. Scheepsvrachten en overvaargelden . . . . f 345,000.00

Art. 2. Wagenvrachten 150,000.00

495,000.

Transportere f 1,298,700.

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Berekeningen, strekkende tot grondslag van de IIde afdeeling of buitengewone begrooting over 1831.)

Per transport		f 1,298,700.00
VIIde AFDEELING. — *Wapening en oefening der verschillende korpsen van de armée.*		
Art. 1. Voltallig- en onderhouden der draagbare vuur- en blanke wapenen	f 31,340.00	
Art. 2. Aankoop van diverse ammunitie	438,600.00	
		469,940.00
VIIIste AFDEELING. — *Materieel der artillerie.*		
Art. 1. Het gieten van metaal geschut en andere metalen voorwerpen, mitsgaders het verbussen van gebruikt geschut in 's Rijks metaal-geschutgieterij te 's Hage	f 30,000.00	
Art. 2. Het aankoopen van ijzer geschut en ijzeren projectiles enz.	*Memorie.*	
Art. 3. Diverse onderwerpen bij de jaarlijksche exercitiën	5,460.00	
Art. 4. Toelagen aan infanteristen en schutters, wegens hunne dienst als handlangers bij den arbeid aan het materieel der artillerie	73,000.00	
		108,460.00
IXde AFDEELING. — *Materieel der genie.*		
Voor het in staat van verdediging stellen der vestingen op het zuidelijk frontier der noordelijke provinciën, aanleggen van nieuwe werken enz.		1,634,700.00
Xde AFDEELING. — *Verschillende uitgaven.*		
Art. 1. Kosten tot verzekering en uitoefening van de eeredienst voor de militairen	f 13,000.00	
Art. 2. Voor het jaarlijksch kamperen van troepen	*Memorie.*	
Art. 3. Huur van gebouwen, exercitievelden en loodsen tot dat einde	1,500.00	
Art. 4. Aanmaak van veertien duizend geweren	210,000.00	
Art. 5. Voor ledergoed of groot equipement voor de schutterijen	*Memorie.*	
Art. 6. Jaarlijksch fonds, toegestaan tot betaling van gratificatiën, reisgelden, enz., aan militaire weduwen	900.00	
Art. 7. Voor het drukken en aanschaffen van militaire werken voor het leger	3,000.00	
		228,400.00

XIde AFDEELING. — *Tractementen, soldijen, equipements-gelden, zoo van het leger als van de schutterijen, remonte, enz.*

Art. 1. Tractementen, soldijen, werfkosten, huisvesting en voeding, tafelgelden, enz.:			
a. Korpsen artillerie	f 1,152,253.86		
b. Korps der genie en afdeeling mineurs enz.	247,800.00		
c. Infanterie, schutterijen en vrijwillige korpsen daaronder begrepen	14,163,450.55		
d. Kavallerie	751,168.59		
		f 16,314,673.00	
Art. 2. Schadeloosstelling voor het verlies van paarden en mantelzakken		118,000.00	
Art. 3. Schutterlijke diensten binnen de steden, bij gebrek van militair garnizoen		60,000.00	
Art. 4. Kleeding en equipement		*Memorie.*	
Art. 5. Kleeding en uitrusting van den 1sten ban der rustende schutterijen, enz.		*Memorie.*	
Art. 6. Remonte		236,200.00	
Transportere		f 16,728,873.00	f 3,740,200.00

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Berekeningen, strekkende tot grondslag van de IIde afdeeling of buitengewone begrooting over 1831.)

Per transport	f 16,728,873.00	f 3,740,200.00
Art. 7. Buitenlandsche werving	506,000.00	
Art. 8. Transporttrein voor de administratie te velde, kompagnie hospitaaltroepen en kompagnie werklieden	108,000.00	
		17,342,873.00
XIIde AFDEELING. — *Materieel der armée.*		
Art. 1. Approvisionnementen in de vestingen	*Memorie.*	
Art. 2. Campagnevivres (zonder brood)	f 3,200,000.00	
Art. 3. Buitengewone middelen van kazernering en ligging	*Memorie.*	
Art. 4. Geneeskundige diensten in hospitalen	389,000.00	
Art. 5. Onderhoud van krijgsgevangenen	10,000.00	
Art. 6. Meerdere kosten der subsisstentiën (brood en fourage) door het in dienst zijn van een grooter getal manschappen dan bij de gewone begrooting had kunnen worden berekend	3,360,400.00	
		6,959,400.00
XIIIde AFDEELING. — *Krijgsraden te velde en in de vestingen*		25,000.00
Totaal		f 28,067,473.00

HOOFDSTUK XI.

Departement voor den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Koloniën.

Iste AFDEELING. — *Algemeene kosten van den waterstaat.*		
Art. 1. Tractementen van de inspecteurs, de ingenieurs, de aspiranten en de conducteurs, mitsgaders van de kanaal- en sluiswachters	f 68,971.50	
Art. 2. Reis- en verblijfkosten	50,000.00	
		f 118,971.50
IIde AFDEELING. — *Rivieren, kanalen en binnenlandsche scheepvaart.*		
Art. 1. Correspondentie-kosten bij ijsgang en hoog opperwater op de rivieren	f 10,000.00	
Art. 2. Waarnemingen en peilingen	5,000.00	
Art. 3. Buitengewone herstellingen en vernieuwingen van onderscheidene werken op de rivieren	100,144.00	
Art. 4. Herstelling van buitengewone winterschaden, ondersteuning aan onvermogende polders en andere objecten van dezen aard	50,000.00	
Art. 5. Salarissen van opzigters	15,000.00	
		180,144.00
IIIde AFDEELING. — *Zeehavens en zeewerken.*		
Art. 1. In de provincie Noordholland	f 59,820.00	
Art. 2. » » » Zuidholland	41,700.00	
Art. 3. » » » Zeeland	202,000.00	
Transportere	f 303,520.00	f 299,115.50

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Berekeningen, strekkende tot grondslag van de IIde afdeeling of buitengewone begrooting over 1831.)

Per transport		f 303,520.00	f 299,115 50
Art. 4. In de provincie Vriesland		1,680.00	
Art. 5. » » » Overijssel		33,387.00	
Art. 6. » » » Groningen		6,600.00	
			345,187.00
Vde AFDEELING. — *Droogmakerijen*			11,720.00
VIde AFDEELING. — *Voortzetting der groote communicatiën des Rijks.*			
Art. 1. Groote wegen.			
a. Weg van de 1ste klasse n°. 1, verbetering en verlegging van het gedeelte tusschen Groningen en Delfzijl	*Memorie.*		
b. Weg van de 1ste klasse n°. 1, voortzetting der werken aan het gedeelte van Meppel naar Assen	f 40,000.00		
c. Voltooijing des wegs van de 1ste klasse n°. 1, van Oldenzaal in de rigting naar Bentheim	20,000.00		
d. Voortzetting der werken aan het gedeelte des wegs van de 1ste klasse n°. 3 en 8, van Tholen naar Grave	30,000.00		
e. Onderhoud van de verspreide bruggen in sommige der noordelijke provinciën en bijdragen in het onderhouden van den zandweg van Thiel naar Culemborg	5,200.00		
		95,200.00	
Art. 2. Subsidiën tot voltooijing van wegen, waarvoor door de provinciën, steden, corporatiën of particulieren, bijdragen worden geleverd		171,700.00	
			266,900.00
VIIde AFDEELING. — *Landsgebouwen.*			
Landsgebouwen te 's Gravenhage			28,000.00
VIIIde AFDEELING. *Premiën tot ondersteuning van sommige takken van nationale nijverheid en om te strekken tot aanmoediging van fabrieken, trafieken, reederijen, visscherijen en landbouw*			400,000.00
VIIIste AFDEELING. — *Kosten voor het etablissement ter Kuste van Guinea.*			
Art. 1. Tractementen van de civile ambtenaren		f 19,100.00	
Art. 2. » » » militairen		9,640.00	
Art. 3. Kostgelden		5,140.00	
Art. 4. Huishoudelijke uitgaven		5,620.00	
Art. 5. Uitzending van ambtenaren		1,500.00	
			41,000.00
IXde AFDEELING. *Tractement van een regter in het gemengd geregtshof te Sierre Leone, op de kust van Afrika, tot wering van den slavenhandel*			6,000.00
Xde AFDEELING. *Rentebetaling en aflossing der negotiatiën voor de overzeesche bezittingen.*			
Art. 1. Voor restitutie der bij voorschot gedane betalingen van renten en aflossingen over 1830 van het kapitaal van f 20,000 (volgens de wet van den 23sten Mei 1826, *Staatsblad* n°. 72)		f 1,400,000.00	
Art. 2. Voor rentebetaling en aflossingen eener som van f 15,000,000, van Rijkswege gewaarborgd bij de wet van den 27sten December 1828 (*Staatsblad* n°. 90)		f 525,000.00	
			1,925,000.00
Totaal			f 3,322,922.50

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Raming der buitengewone inkomsten.)

RECAPITULATIE DER BEREKENINGEN, *strekkende tot grondslag der IIde afdeeling of buitengewone begrooting over den jare* 1831.

Hoofdstuk	I.	Huis des Konings	*Nihil.*
»	II.	De Secretarie van Staat en de Hooge Collegiën	f 34,990.10
»	III.	Departement van Buitenlandsche Zaken	42,000.00
»	IV.	» » Justitie	238,160.00
»	V.	» » Binnenlandsche Zaken	422,463.46
»	VI.	» voor de Zaken van de Hervormde Kerk, enz.	*Nihil.*
»	VII.	» » » » » Roomsch-Katholijke Eeredienst	*Nihil.*
»	VIII.	» van Marine	706,142.50
»	IX.	» » Financiën	13,597,208.71
»	X.	» » Oorlog	28,067,473.00
»	XI.	» » den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Koloniën	3,322,922,50
		Totaal	f 46,431,360.27

Wetsontwerp n°. IV met bijlage.

9. RAMING DER BUITENGEWONE INKOMSTEN VAN HET RIJK *voor den jare* 1831, *bestemd tot bestrijding der uitgaven begrepen in de IIde afdeeling der begrooting van dat jaar.*

Nommers der bijzondere staten.	AANWIJZING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	Begrooting van de opbrengst.	*AANMERKINGEN.*
	De regten op den in-, uit- en doorvoer, het buitenlandsch tonnegeld, de watertollen en de baak- of vuurgelden f 2,500,000, na aftrek van zoodanige som als daaruit voor de *gewone* Staatsbehoeften noodig zal bevonden worden.	f 891,478.80	
	Inkomsten der domeinen van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden, overgedragen bij de wet van 25 Mei 1816	190,000.00	
	De Loterij	350,000.00	
I.	De opbrengst der verkooping van goederen, buitengewone inkomsten en alle verdere toevallige baten	377,441.00	
II.	Opcenten op de directe en indirecte belastingen en de accijnsen.	4,094,671.70	
	Totaal der buitengewone inkomsten	f 5,903,591.50	
	Uit de inkomsten, welke bij afzonderlijke financiële wetten aan de schatkist zullen worden verzekerd, des noods, eene som van.	40,527,768.77	
	Totaal	f 46,431,360.27	

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Raming der buitengewone inkomsten.)

AANWIJZING DER ONDERWERPEN.			Begrooting van de opbrengst.
I. VERSCHILLENDE ONTVANGSTEN.			
Inkomsten wegens het uitoefenen der jagt, na aftrek der kosten van het Departement			f 16,958.00
Vergoeding, door het Amortisatie-Syndicaat te geven voor de kosten der invordering van deszelfs inkomsten, alsmede door de gemeenten voor de invordering der opcenten op de accijnsen:			
a. Het Amortisatie-Syndicaat		f 79,183.00	
b. De gemeenten		41,900.00	
			121,083.00
Verkoop van verschillende objecten van de Departementen van Oorlog en Marine, restitutiën en toevallige baten.			210,000.00
Rijks-inkomsten uit de entrepôts			29,400.00
Totaal			f 377,441.00
II. OPCENTEN.			
e middelen tot bestrijding der gewone uitgaven, over welke gedurende 1831 opcenten geheven worden, zijn begroot:			
Directe belastingen.			
rondbelasting op de gebouwde en ongebouwde eigendommen		f 8,434,390.00	
et personeel:			
1°. Huurwaarde			
2°. Deuren en vensters			
3°. Haardsteden		3,780,000.00	
4°. Mobilair			
5°. Dienstboden			
6°. Paarden			
atenten		1,290,000.00	
		f 13,504,390.00	
Indirecte belastingen.			
egistratie-, zegel-, griffie-, hypotheek- en successie-regten		4,000,000.00	
Accijnsen.			
out	f 1,100,000.00		
eslagt	1,250,000.00		
Wijn	900,000.00		
Binnenlandsch gedistilleerd	2,800,000.00		
Buitenlandsch gedistilleerd	260,000.00		
ieren en azijnen	450,000.00		
uiker	850,000.00		
ollectief zegel	782,000.00		
		8,392,000.00	
			f 25,896,390.00
Waarvan:			
3 opcenten op de grondbelasting over eene som van f 8,434,390.00 bedragen		f 253,031.70	
2 opcenten op de overige directe belastingen over eene som van f 5,070,000.00 bedragen		1,115,400.00	
2 opcenten op de indirecte belastingen over eene som van f 4,000,000.00 bedragen		880,000.00	
n 22 opcenten op de accijnsen over eene som van f 8,392,000.00 bedragen		1,816,240.00	
			f 4,094,671.70

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Ontw. v. wet tot vaststelling der middelen ter bestrijding van de uitgaven der IIde afd.; Staat van afloopende betalingen.)

10. ONTWERP VAN WET *tot vaststelling van middelen ter bestrijding van de uitgaven, begrepen in de IIde afdeeling der begrooting over den jare* 1831.

WIJ WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, naar aanleiding van art. 126 der Grondwet, de middelen ter bestrijding der uitgaven, behoorende tot de *tweede* afdeeling der begrooting, slechts voor een jaar worden vastgesteld en dat dienvolgens de vaststelling dezer middelen voor den jare 1831 behoort plaats te hebben;

Gezien art. 3 der wet van den 18den November 1830 (*Staatsblad* n°. 79);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

Ter bestrijding der uitgaven, begrepen in de *tweede* afdeeling der begrooting over den jare 1831, zal, behalve de middelen, aangewezen bij litt. *e* tot en met litt. *i* van art. 1 der wet van den 24sten December 1829 (*Staatsblad* n°. 78) en toegestaan bij art. 3 der wet van den 18den November 1830 (*Staatsblad* n°. 79), worden gebezigd uit de inkomsten, welke bij afzonderlijke financiële wetten aan de schatkist zullen worden verzekerd, zoodanige som, als tot aanvulling der opgemelde middelen zal blijken vereischt te worden, en wel voorloopig ten bedrage van *vijf en twintig millioen gulden* (f 25,000,000).

Art. 2.

Ter voorziening in de buitengewone pensioenen, lijfrenten en andere afloopende betalingen over den jare 1831, voorkomende op den bij deze wet gevoegden staat, zullen worden gebezigd:

a. Eene uitkeering van *een millioen zes honderd een en zeventig duizend honderd en zes gulden zeven en zestig en een halve cent* (f 1,671,106.67^{5}), door het Amortisatie-Syndicaat aan de schatkist te doen volgens art. 9 der wet van den 27sten December 1822 (*Staatsblad* n°. 59).

b. Eene uitkeering van *vijf honderd duizend gulden* (f 500,000) door het Amortisatie-Syndicaat aan de schatkist te doen volgens art. 1 der wet van den 5den Junij 1824 (*Staatsblad* n°. 38).

Lasten en bevelen, enz.

11. STAAT, *aanwijzende de afloopende betalingen over het jaar* 1831, *waarin, buiten bezwaar van 's Rijks schatkist, door verstrekkingen van het Amortisatie-Syndicaat wordt voorzien.*

I.	Tractementen en toelagen, bevorens voldaan uit het IIde hoofdstuk der buitengewone begrooting:		
	Toelage aan het lid der Algemeene Rekenkamer, J. A. Exrik	f 1,000.00	
	Toelage aan den thesaurier der Orde van den Nederlandschen Leeuw, van Zuylen van Nyevelt	2,500.00	f 3,500.00
II.	Tractementen, behoord hebbende tot de begrooting van het Departement van Buitenlandsche Zaken:		
	Non-activiteits-tractement van den gewezen resident te St. Petersburg, P. Bourdeaux		4,000.00
III.	Tractementen, behoord hebbende tot de begrooting van het Departement van Binnenlandsche Zaken:		
	Tractements-verhooging van den tegenwoordigen secretaris-generaal		1,000.00
IV.	Lijfrenten, tontines, pensioenen en toelagen, bevorens voldaan uit de begrooting van het Departement van Financiën:		
	Gewone lijfrenten	f 235,000.00	
	Lijfrenten, ten laste der domeinen geloopen hebbende	69,000.00	
	Nijmeegsche en Utrechtsche tontines	13,500.00	
	Getierceerde kerkelijke pensioenen	51,000.00	
	Pensioenen, welker versterf vroeger ten profijte van de schatkist kwam	1,251,500.00	
	Schadevergoedingen, aan onderscheidene post-ambtenaren toegestaan voor de vermindering, welke hunne tractementen bij de organisatie van het personeel der posterijen hebben ondergaan	3,810.00	1,623,810.0
V.	Toelagen en daggelden, behoord hebbende tot de begrooting van het Departement der Marine:		
	Personele toelagen aan geëmploijeerden in het departement van de Zuiderzee	f 800,00	
	Idem in het departement van de Maze	400,00	
	Daggelden der werklieden bij 's Rijks werven te Amsterdam, Medemblik, Nieuwe Diep, Rotterdam, Hellevoetsluis en Vlissingen, als te voren boven het tegenwoordig tarief genoten hebbende	15,111.57^{5}	
	Idem van de schippers en verdere manschappen op de jagten en vaartuigen, als te voren boven het tegenwoordig tarief genoten hebbende	908.85	17,220.4
VI.	Buitengewone tractementen en andere objecten, het gevolg zijnde van het brengen van officieren op non-activiteit als anderzins, behoord hebbende tot de begrooting van het Departement van Oorlog		21,576.2
VII.	Afloopende betalingen, door het Amortisatie-Syndicaat te voldoen naar aanleiding van de wet van den 5den Junij 1824 (*Staatsblad* n°. 38)		500,000.0
		Totaal	f 2,171,106.6

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

12. STAAT *der op* 1 *October* 1830 *zich in leven bevindende gepensioneerden, ingeschreven in het grootboek der getierceerde kerkelijke en der buitengewone pensioenen, mitsgaders in het bijboek der buitengewone pensioenen.* (1)

---

13. STAAT *der op* 1 *October* 1830 *zich in leven bevindende gepensioneerden, ingeschreven in het grootboek der gewone pensioenen.* (1)

---

14. PROCESSEN-VERBAAL DER BERAADSLAGINGEN VAN DE AFDEELINGEN DER TWEEDE KAMER *over de begrootingswetten voor* 1831.

Eerste Afdeeling.

ZITTING VAN 29 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Luyben, Hinlópen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Reenen, van Randwijck van Rossum, *Onder-Voorzitter*, en Beelaerts van Blokland, *Voorzitter*.

Ontwerp van wet tot vaststelling van nadere bepalingen omtrent de eerste afdeeling der begrooting, vastgesteld bij de wet van den 24sten December 1829 (Staatsblad n°. 75.

De Afdeeling, zeer wel bevroedende de moeijelijkheid, om in de tegenwoordige omstandigheden eene juiste *eerste* afdeeling der begrooting te kunnen aanbieden, en aan de andere zijde de noodzakelijkheid inziende, dat er zooveel mogelijk eene vaste bepaling plaats hebbe der sommen, welke als *gewone* uitgaven worden ingewilligd, heeft met welgevallen opgemerkt, dat Zijne Majesteit het 123ste artikel der Grondwet thans heeft toegepast, oor te kunnen te geven, welke uitgaven door den afval der voormalige zuidelijke gewesten zijn veranderd of geheel hebben opgehouden te bestaan. Uit dit oogpunt het voorgedragen ontwerp van wet beschouwende, wil de Afdeeling geenszins hebben toegestemd, dat de *gewone* uitgaven, *eerste afdeeling der begrooting*, geraamd, voor het vervolg eene som van plus minus 40 millioen gulden zouden moeten bedragen; zij beschouwt den staat, bij het tegenwoordig ontwerp gevoegd, als eene raming, zoo goed mogelijk in de tegenwoordige omstandigheden tot toelichting vervaardigd, zonder gevolgtrekking voor de toekomst, en zulks te meer, daar de Afdeeling begrijpt, dat aan den eenen kant nog uitgaven blijven bestaan, welke tot liquidatie met België zullen aanleiding geven, en aan den anderen kant voor dit jaar 1831 onder de aangewezen verminderingen kortingen voorkomen, welke alleen door de oogenblikkelijke penurie van geld kunnen worden geregtvaardigd, maar in het vervolg zullen moeten te vervallen, indien men niet aan 's lands ambtenaren den last wil opleggen van, behalve hunne bijdragen in alle andere belastingen en het verlies op het in betaling gegeven papier, ook nog eene bijzondere belasting als ambtenaren te betalen.

Na deze algemeene aanmerking heeft de Afdeeling op de bijzondere posten, op den staat voorkomende, slechts het volgende opgemerkt:

1°. Alzoo het inkomen van den Koning bij de Grondwet is bepaald en in het bedrag daarvan, zoolang de Grondwet niet op eene wettige wijze herzien en veranderd is, geene verandering kan gemaakt worden, vermeent de Afdeeling, dat in het Iste hoofdstuk der begrooting geene vermindering of afschrijving van hetzelve kan plaats hebben, maar integendeel het volle bedrag behoort te worden gehandhaafd, zoolang er geene verandering in de Grondwet en geene liquidatie met België heeft plaats gehad; dat, evenwel hulde doende aan Zijner Majesteits besluit van den 16den Januarij ll., de leden van oordeel zouden zijn, dat de f 675,000, door den Koning afgestaan, zouden gebragt behooren te worden onder de middelen van ontvang op den staat n°. 4, uit de andere vrijwillige giften, en alzoo ten voordeele uitsluitend van het tegenwoordige Koningrijk der Nederlanden, uit de voormalige noordelijke provinciën bestaande.

2°. In het Vde hoofdstuk worden de percentsgewijze kortingen op de tractementen, ingevolge Zijner Majesteits besluit van den 10den Februarij ll., n°. 64, bij raming, in het bijzonder uitgetrokken; in het VIIIste hoofdstuk worden dezelve kortingen afgeschreven op het *buitengewoon;* bij de andere hoofdstukken wordt er geene melding van gemaakt. De Afdeeling vraagt derhalve, of die kortingen ook op de andere hoofdstukken zijn toegepast, voor zooveel namelijk betreft posten, welker bezoldiging bij de wet niet is bepaald.

3°. De Afdeeling vraagt, of onder deze verminderingen ook begrepen zijn alle Belgische ambtenaren en ambtenaren van algemeen bestuur (tot België behoorende), doch welke zich nog hier bevinden, hoezeer hunne betaling tot onzen Staat heeft opgehouden. En zoo dezelve onder deze verminderingen zijn begrepen, of die vermindering gaaf is zonder afvoering naar het *buitengewoon*?

ZITTING VAN 30 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Luyben, Hinlópen, van Reenen, van Randwijck van Rossum, *Onder-Voorzitter*, en Beelaerts van Blokland, *Voorzitter*.

4°. In den overgelegden staat komt geene vermindering voor van de som van f 800,000 in de *eerste* afdeeling der bestaande begrooting op het IXde hoofdstuk, IIde afdeeling, uitgetrokken voor gewone persioenen. Daar echter onder die sommen zeker ook Belgische pensioenen zullen begrepen zijn, komt het der Afdeeling voor, dat voor eene vermindering van dezen post, immers op het *gewoon*, dezelfde reden bestaat als voor zoo veel anderen, welker vermindering uit de afscheiding van de voormalige zuidelijke gewesten ontsproten is; de Afdeeling verlangt derhalve hieromtrent te worden ingelicht.

5°. Dezelfde aanmerking wordt door de Afdeeling gemaakt omtrent het niet vermelden van eenige vermindering op de VIde afdeeling van het voorsz. IXde hoofdstuk, geïntituleerd: Kosten van het Departement van 's Rijks ontvangsten.

Hierna is de Afdeeling overgegaan tot het onderzoeken van het volgende ontwerp van wet.

Ontwerp van wet tot daarstelling van nadere bepalingen omtrent de middelen ter voorziening in de uitgaven, begrepen in de eerste afdeeling der begrooting, vastgesteld bij de wet van den 24sten December 1829 (*Staatsblad* n°. 76).

De Afdeeling merkt aan, dat, bij de wet van 18 November 1830 (*Staatsblad* n°. 78) bepaald zijnde, dat de som van f 920 van de hoofdsom der grondbelasting wordt afgezonderd tot het einde, bij art. 3 der wet van 24 December 1829 (*Staatsblad* n°. 82) vermeld, de hoofdsom der grondbelasting, op de raming n°. 3 gebragt, dezelve met dat bedrag van f 920 moet worden verminderd.

Verder merkt de Afdeeling ook aan, dat, in de vooronderstelling dat een zeker gedeelte der grondbelasting als hypotheek voor de vrijwillige leening zal moeten worden afgezonderd, de raming van het bedragen der grondbelasting voor de *gewone* dienst zal moeten worden verminderd met zoo veel als men op den 31sten December aanstaande tot aanzuivering der renten zal noodig hebben.

BEELAERTS VAN BLOKLAND, *Voorzitter*.

---

(1) De onder n°. 12 en 13 vermelde staten, werden reeds vroeger bij de voorloopige begrootingswetten overgelegd, en zijn te vinden op blz. 74 en 75 dezer *Bijlagen*.

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

ZITTING VAN 5 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Reenen, Hinlopen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Randwijck van Rossum, *Onder-Voorzitter*, en Beelaerts van Blokland, *Voorzitter*.

Ontwerp van wet tot vaststelling der tweede afdeeling van de begrooting over den jare 1831.

De Afdeeling, geene aanmerking hebbende op de vier eerste hoofdstukken dezer *tweede* afdeeling van de begrooting, is overgegaan tot het onderzoek van het Vde hoofdstuk, en geeft in bedenking, of het niet tot eene ware vereenvoudiging van administratie en tot eene wezenlijke bezuiniging zoude strekken, indien vele uitgaven, van provinciaal belang en tot het eigenlijk gezegd provinciaal beheer behoorende, van de Staatsbegrootingen van het Rijk werden afgevoerd en overgebragt op de provinciale begrootingen, om door provinciale middelen, met evenredige vermindering van de algemeene Rijksmiddelen, te worden bestreden. Het is wel waar, dat, op welke wijze ook de middelen worden gevonden, dezelve altijd uit de beurzen der ingezetenen zullen moeten komen, maar het komt der Afdeeling niet minder waar voor, dat verscheidene uitgaven met meer zuinigheid zullen kunnen worden bewerkstelligd, indien zij aan de provinciën zelve worden overgelaten, terwijl de middelen, om in die uitgaven te voorzien, zouden kunnen worden gevonden op zoodanige wijze als met de wijze van bestaan, met de hulpbronnen en met de denkbeelden in de onderscheidene provinciën het meest zoude overeenkomen, zonder alles aan eene overdreven eenheid te onderwerpen en alzoo ongenoegen bij de schatpligtigen en moeijelijkheid in de uitvoering bij de administratie te doen ontstaan. De Afdeeling gevoelt zeer wel, dat deze veranderde wijze van beheer nog niet op dit oogenblik zal kunnen worden tot stand gebragt, maar zij gelooft, dat het van belang is, dat dit onderwerp door de Regering ernstig worde overwogen en de noodige bepalingen worden voorbereid, om in de begrooting van 1832 te kunnen worden toegepast.

Op de IIde afdeeling, art. 2, vraagt de Afdeeling, of de som van f 3100, voor de tienjarige staten van den burgerlijken stand, geene vermindering had behooren te ondergaan, daar die post nu alleen betrekking heeft tot Noord-Nederland en de som evenwel dezelfde is als op de vorige begrooting. Dezelfde aanmerking geldt omtrent de IVde afdeeling, art. 6, kosten der gebouwen, voor welke dezelfde som van f 22,000 voorkomt als op de vorige begrooting. In het algemeen vraagt de Afdeeling, of de sommen, op deze buitengewone begrooting voor de hoogescholen uitgetrokken, van volstrekte noodzakelijkheid zijn, dan of daaronder ook verfraaijingen en dergelijke zijn begrepen, welke, meer als voorwerpen van weelde beschouwd, tot gunstiger tijden zouden kunnen worden verschoven.

De Afdeeling vindt zich voorts verpligt op de VIIde, VIIIste en IXde afdeelingen aan te merken, dat, welke nuttigheid ook deze uitgaven tot aanmoediging van geleerdheid, kunsten en wetenschappen mogen hebben, er echter onkosten zijn, welke een goed huisvader moet nalaten, wanneer hij zich in ongunstige geldelijke omstandigheden, ja in geldelijke ongelegenheden bevindt. De sommen, in deze afdeelingen begrepen en welke te zamen niet minder dan f 128,454 bedragen, zijn aan de Afdeeling voorgekomen allen van dien aard te zijn en derhalve thans te moeten worden weggelaten. Voorwerpen van weelde kunnen thans niet worden bekostigd, daar men met angst rond ziet naar de middelen, om in het noodzakelijke te voorzien, en men oordeelt derhalve, dat uitgaven als de onderwerpelijke, zoo spoedig mogelijk, behooren op te houden of aanvankelijk verminderd te worden.

Op de XIde afdeeling dezer buitengewone begrooting merkt de Afdeeling aan, dat, vermits de nominative lijst der hier bedoelde ambtenaren haar niet bekend is, zij niet over de doelmatigheid van dezen post kan oordeelen. Voor zoover deze wachtgelden, enz. moeten strekken, om Noord-Nederlanders, welke hunne posten in België hebben moeten verlaten, het noodig onderhoud te verschaffen, vindt de Afdeeling er de grootste billijkheid in; maar indien uit deze som onderhoud zoude worden verleend aan eigenlijk gezegde Belgische ambtenaren, moet de Afdeeling betuigen, dat, welke ook het medelijden zij, dat de toestand van getrouw gebleven Belgen, die het slagtoffer van pligtbetrachting zijn geworden, haar inboezemt, de tegenwoordige toestand der schatkist en de opofferingen, welke men verpligt is van de natie te vergen, haar huiverig maken dergelijke uitgaven in te willigen.

Op het VIIIste hoofdstuk vraagt de Afdeeling, daar op geen der andere hoofdstukken iets meer wordt gevraagd voor kosten van het Departement en dus het een achtste, hetwelk daarvoor op de vorige buitengewone begrooting voorkwam, nu schijnt te zijn bezuinigd, waaraan het is toe te schrijven, dat alleen voor dit hoofdstuk nog eene som voor kosten van het Departement wordt uitgetrokken.

ZITTING VAN 8 APRIL 1831.

Tegenwoordig, dezelfde heeren.

De Afdeeling overgegaan zijnde tot het onderzoek van het IXde hoofdstuk, heeft men op de *tweede* afdeeling der begrooting niet gevonden het aandeel in de aflossing en rentebetaling van de Russische schuld; zij vraagt derhalve, of reeds daaromtrent eene nadere bepaling is gemaakt, waardoor wij van die schuld zijn bevrijd.

De Afdeeling merkt wijders aan, dat onder de som van f 11,354,838.71, welke hier gebragt zijn, als uitmakende de 16/31 van de nationale schuld en van de toelagen aan het Amortisatie-Syndicaat, wel begrepen is het 16/31 in de som van f 3,841,750. op de *buitengewone* begrooting van 1830 voorkomende als renten van de nog niet ingetrokken gedeelten van de kapitalen werkelijke schuld, gecreëerd bij onderscheidene wetten (in de buitengewone begrooting van 1830 aangehaald, hoofdstuk IX afdeeling I, art. 2, litt. *a—e*), maar dat de 15/31, welke in allen gevalle naar luid der Londensche protocollen ten onzen laste zullen blijven, nergens zijn uitgetrokken. Deze som kan niet wel begrepen zijn onder die, welke, volgens de uitdrukking der memorie van toelichting, op het *gewoon* behouden is. Daar de hierboven gemelde som niet op de *gewone* begrooting was gebragt, kan zij er natuurlijkerwijze niet op behouden zijn. Indien zij derhalve nu begrepen is onder de som, welke, na aftrek van de som van f 7,513,088.11 (zie Staat van verminderingen), op het *gewoon* overblijft, dan is dit eene verhooging van het *buitengewoon* op het *gewoon* en derhalve eene vermeerdering van het *gewoon*. Zonder nu juist te willen beweren, dat de aard dier schuld zoodanige overbrenging al of niet toelaat, gelooft ten minste de Afdeeling, dat zoodanige overbrenging n[illegible] strijdig zoude zijn met de vorige begrootingen, en dat derhalve indien de verandering daaraan moet worden toegebragt, dezelve duidelijk moet worden aangewezen, met goede reden daartoe leidende.

Nog is aan de Afdeeling opmerkelijk voorgekomen, dat de som van f 511,890, voor kosten van het kadaster (IVde afdeeling) uitgetrokken, juist even dezelfde is, als die op de begrooting van 1830 voorkomt, zoodat nu voor Noord-Nederland alleen dezelfde som wordt aangevraagd als in de vorige begrooting voor het toenmalige geheele Rijk der Nederlanden.

Ter gelegenheid van het onderzoek van het Xde hoofdstuk wordt door een lid eene Nota overgelegd betrekkelijk tot de inkwartieringen, welke Nota gevoegd wordt bij dit proces-verbaal sub A.

Met betrekking tot het XIde hoofdstuk, afdeeling V, art. 1 is bij eene Nota, hierbij gevoegd sub B, het verlangen geuit dat de bestrating van den weg van Tholen naar Grave en de voortzetting van denzelven van Grave naar Nijmegen met den meesten spoed worde bevorderd.

Op afdeeling VII zoude de meerderheid der Afdeeling van gevoelen zijn, de hier vermelde premiën alleen te bepalen tot de reederijen, visscherijen en den landbouw en die niet uit te strekken tot fabrieken en trafieken, en mitsdien de som van f 400,000 in evenredigheid te verminderen. Twee leden meenen, dat, buiten de premiën, die bij speciale wetten zijn bepaald voor dezen of

enen tak van welvaart, bij voorbeeld de haringvisscherij, de traat-Davids-visscherij en dergelijke (hetwelk reeds van ouds heeft estaan) en buiten speciale gevallen, in welke voor bepaaldelijk angewezen onderwerpen eene premie zoude kunnen worden angevraagd en toegestaan, het geven van premiën of voorchotten op een algemeenen en onbestemden voet niet behoort e worden toegestaan en alzoo geen algemeen zoogenaamd onds voor de nijverheid daargesteld, hetwelk buiten alle inzage ler Staten-Generaal blijft en niet kan worden nagegaan in het uitvoerig verslag van het gebruik der geldmiddelen, hetwelk jaarlijks aan de Staten-Generaal, naar het voorschrift der Grondwet, moet worden aangeboden. Dat zoogenaamd fonds komt, naar ordeel van de leden, welke deze aanmerking maken, te minder e pas, nadat men van de zuiverheid van het stelsel van de wet van 12 Julij 1821 is afgeweken. Bovendien komt het haar voor, lat de nadeelen van zoodanig fonds nu althans wel gebleken ijn door de overspanning der fabricerende nijverheid, tot welke lie premiën in België hebben aanleiding gegeven en welke ten gevolge heeft gehad, eensdeels dat bij het uitbreken der onlusten ene massa van allerlei slag van volk is gevonden, gereed om ls werktuigen te worden gebruikt in de handen van listige volksmenners tot het plegen van de snoodste wandaden, en nderdeels, dat men bij den minsten tegenspoed overkropt is geaakt met eene verbazende menigte behoeftigen, welke door uitengewonen onderstand uit landelijke en plaatselijke kassen f uit de beurzen van particulieren het dagelijksch onderhoud noeten ontvangen, om nog erger onheilen, ja, openbare rooverijen voor te komen. Uit dat voorbeeld behooren wij de les te hebben geleerd, dat men zich voor zulke overspanning wachten noet en de nijverheid behoort over te laten aan hare eigene krachten en crediet; de fabrikant, die òf door eigen middelen òf door crediet bij anderen, zich niet kan staande houden, moet niet op 's lands kosten teren. Er zullen dan wel minder fabrieken bestaan, maar die er zijn, zullen eene meerdere soliditeit hebben en er zal meer evenwigt tusschen productie en consumtie bestaan.

Hierna is de Afdeeling overgegaan tot het onderzoek van het

Ontwerp van wet tot vaststelling van middelen ter bestrijding van de uitgaven, begrepen in de tweede afdeeling der begrooting over den jare 1831.

Op art. 1 van dit ontwerp had de meerderheid der Afdeeling geene aanmerkingen, doch door twee leden is aangemerkt, dat tot aanvulling der middelen, in het begin van het artikel aangehaald, slechts aangevraagd wordt 25 millioen gulden, terwijl in de raming dier inkomsten die aanvulling als benoodigd wordt voorgesteld op f 40,527,768.77, hetwelk ook met de begrooting dier uitgaven overeenkomstig is, zoodat er eene zeer groote gaping bestaan blijft tusschen de geraamde som en die, welke in de wet staat uitgedrukt. Men wenscht, dat de vooruitzigten, welke de memorie van toelichting opent, dat de geheele geraamde som slechts tot het bedrag, in het artikel uitgetrokken, zal benoodigd zijn, zich mogen verwezenlijken.

De Afdeeling verlangt omtrent art. 2 geïnformeerd te worden, of het Amortisatie-Syndicaat in staat zal zijn aan deszelfs verbindtenissen ten deze te voldoen, nadat de inkomsten van hetzelve zoo zeer verminderd zijn.

Beelaerts van Blokland, *Voorzitter.*

Nota A.

De buitengewone middelen, die vereischt worden om de buitengewone uitgaven te bestrijden, worden van alle ingezetenen gevorderd, en in het algemeen met bereidwilligheid gedragen. Deze buitengewone middelen zijn algemeen, maar boven deze buitengewone lasten zijn de ingezetenen van het zuidelijk gedeelte van het Rijk reeds gedurende eenige maanden op vele plaatsen nog daarenboven met zware inkwartiering belast. Deze dragen dus een dubbelen last, welke niet, zooals vroeger, verligt wordt door het genieten van 10 cents in de 24 uren voor ieder man; ten minste in de gemeente, alwaar het lid, dat daaromtrent eene aanmerking maakt, zijne woonplaats heeft, worden dezelve niet uitbetaald.

Door dat lid wordt alzoo het verlangen geuit, dat gemelde 10 centen, sedert den aanvang der inkwartiering verschuldigd, uitbetaald worden, opdat de kosten, die daarop vallen, niet, in tegenstrijdigheid met art. 212 van de Grondwet, ten laste van een of meerdere inwoners of gemeenten gebragt worden.

Nota B.

Een lid der Afdeeling heeft reeds bij vroegere gelegenheden aangemerkt, dat de voortzetting van den weg van Tholen naar Grave niet evenredig was met de credieten, daarvoor successivelijk toegestaan, en daarbij tevens aangemerkt, dat ook nog geen begin gemaakt was met de aardebaan van den weg van Grave naar Nijmegen, waarvan de kosten der bestrating begrepen zijn in de f 413,000, die op de *tweede* afdeeling der begrooting over 1828 zijn toegestaan geworden.

Daar de weg van Tholen naar Grave over Bergen op Zoom, Breda en 's Bosch loopt en die van Grave naar Nijmegen de continuatie van denzelven is, kunnen deze twee wegen niet anders beschouwd worden dan als de groote communicatie-weg van de eene naar de andere vesting, die thans onze linie van defensie langs België uitmaken. Uit dien hoofde vermeent dat lid, dat het algemeen belang komt te vorderen, dat de toegestane gelden, die niet gebezigd zijn en dus disponibel liggen, tot de doeleinden, waartoe dezelve bestemd zijn, gebruikt worden en dat alzoo de weg van Tholen naar Grave met den meesten spoed voltooid en zonder eenig verwijl een aanvang gemaakt worde met de aardebaan van den weg van Grave naar Nijmegen.

Het bespoedigen van deze werken zal de militaire transporten bevorderen en het doortrekkend krijgsvolk niet langer blootstellen aan het oponthoud en de moeijelijkheden, welke hetzelve bij het overvaren van de Maas te Grave telkens komt te ondervinden, wanneer die rivier tot het peil gerezen is, dat de veerweg aan den regter oever onder water staat.

Tweede Afdeeling.

ZITTING VAN 8 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Hoynck van Papendrecht, Frets, van Foreest, Cats Epz., Lycklama à Nyeholt, de Jonge van Campens Nieuwland, *Onder-Voorzitter*, en van de Kasteele, *Voorzitter.*

De Afdeeling zullende overgaan tot de beoordeeling der onderscheidene ontwerpen van wet en berekeningen betrekkelijk de begrootingen over het loopend jaar 1831, zoo hebben sommige leden het minder gepast geoordeeld, om de tienjarige begrooting, zooals dezelve gearresteerd was voor het geheele Koningrijk der Nederlanden, te behouden en te dien opzigte zich tot verminderingen te bepalen, welke daarop, uithoofde van den afval der zuidelijke gewesten, noodzakelijk werden. De leden hebben gemeend, dat in den tegenwoordigen stand van zaken bijna al de behoeften zijn *buitengewoon*, en zouden dus verlangen, dat er eene wet werd voorgedragen, waarbij de geheele tienjarige begrooting werd ingetrokken en eene begrooting werd gemaakt voor het jaar 1831, waarbij in de eerste plaats wierden opgegeven de behoeften, welke van een blijvenden aard waren en zich tot eenige vaste posten zouden kunnen bepalen, en waarbij dan in de tweede plaats die veel grooter behoeften, die thans uit hoofde van de omstandigheden voor dit jaar noodzakelijk zijn, wierden voorgedragen.

Tot ditzelfde resultaat leidt ook nog de volgende opmerking, dat, volgens art. 123 der Grondwet, de Koning alleen het initiatief heeft, om in eene tienjarige begrooting veranderingen vast te stellen, dat derhalve de Regering de bevoegdheid hebben zoude, om na deze alzoo te bepalen verminderingen nog *negen* jaren die begrooting te behouden, hetgeen echter in de tegenwoordige tijdsomstandigheden ongegrond zoude zijn.

Andere leden der Afdeeling hebben zich echter met deze aanmerking niet vereenigd, maar meenen, dat het meer grondwettig is eene tienjarige begrooting te behouden, ofschoon zij toch ook de vermindering op de tienjarige begrooting tot meerder posten dan die, welke uithoofde van den Belgischen opstand afvallen, willen uitgedrukt hebben, en zij ook vertrouwen, dat, ingevolge het considerant van de eerste voorgedragen wet, er wel nadere bepalingen in het jaar 1832 voorgedragen zullen worden.

Al de leden der Afdeeling zijn echter, onder reserve van de

eerste aanmerking, door sommigen gemaakt, overgegaan tot de beschouwing van het

Ontwerp van wet tot daarstelling van nadere bepalingen omtrent de tienjarige begrooting.

Omtrent dit wetsontwerp en den staat der verminderingen op de tienjarige begrooting hebben de leden voorloopig aangemerkt, dat het zeer moeijelijk, ja onmogelijk is, uit de vergelijking in dien staat met de berekening van de tienjarige begrooting op te maken de reden, waarom eenige posten verminderd zijn. De Afdeeling verlangt derhalve opgave dier redenen en specificatie, waarin op iederen post die vermindering bestaat, en wat de grond is, waarop die vermindering zoo en niet anders wordt bepaald.

HOOFDSTUK I. *Huis des Konings.*

De Afdeeling heeft opgemerkt, dat het inkomen van den Koning met f 675 000 is verminderd, en alsnu gelezen hebbende art. 30 en 31 der Grondwet, zoo verlangt dezelve mededeeling van het besluit van 16 Januarij 1831, n°. 53, hetwelk men meent, dat niet in eenig officieel blad is vermeld, en verlangt de Afdeeling tevens eenige nadere inlichting omtrent de wijze van berekening.

HOOFDSTUK II. *Secretarie van Staat en Hooge Collegiën.*

Afdeeling 1.

Omtrent de Secretarie van Staat verlangt een lid de geheele suppressie van dezelve, terwijl andere toch ook eene veel meer beteekenende vermindering dan is voorgedragen, zouden verlangen.

Afdeeling 5.

Omtrent de Algemeene Rekenkamer merkt men op, dat, vermits alleen uithoofde van de vermindering van *acht* leden de aftrek aanzienlijk konde zijn, daarenboven door de bezuiniging in de bureaux eene meer aanmerkelijke vermindering zoude kunnen plaats vinden.

Afdeeling 6 en 7.

Een lid der Afdeeling zoude de vereeniging van de administratie der beide Orden verlangen, en voorts, dat de functiën van kanselier der Orde zouden zijn louter honorifiek.

HOOFDSTUK III. *Departement van Buitenlandsche Zaken.*

Men verlangt vermindering van eenige kleine buitenlandsche zendingen door het plaatsen van chargés d'affaires, waar Ministers zijn, of ook door combinatie van sommige, daar een kleinere Staat zooveel staatsie niet behoeft te vertoonen als een grootere.

HOOFDSTUK IV. *Departement van Justitie.*

Men verlangt eene raming der behoeften, want ofschoon er geene specificatie kan gegeven worden, kan men echter wel eene raming maken, waaruit men ziet, waarop de voorgedragen verminderingen gegrond zijn.

HOOFDSTUK V. *Departement van Binnenlandsche Zaken.*

Afdeeling 1.

Op de kosten van het Departement schijnt in allen gevalle de vermindering veel te gering te zijn. Hier bestonden vooral vele Belgische geëmploijeerden, die behooren te zijn uitgevallen.

Afdeeling 2.

Op de kosten van het binnenlandsch bestuur zouden sommige leden verlangen, dat de tractementen der gouverneurs aanmerkelijk verminderd wierden, welke echter aan andere leden niet te hoog voorkomen.

Afdeeling 10.

Op de kosten van de algemeene ambtenaren voor het onderwijs zouden eenige leden verlangen, dat, zoo dezelve niet geheel kunnen worden gesupprimeerd, dezelve althans veel aanmerkelijke zouden behooren te worden verminderd dan er is voorgedragen.

Afdeeling 16 en 17.

Op de Rijks-archiven, geschiedenis en de wetenschappelijk instellingen en ondernemingen, vermeenen vele leden, dat de vermindering veel grooter zijn moet, dewijl hieraan wel wat in ordinaire tijden kan besteed worden, maar men daarop in buitengewone omstandigheden wel in de eerste plaats kan bezuinigen.

Eindelijk heeft de Afdeeling opgemerkt, dat bij het Departement van Binnenlandsche zaken de percentsgewijze kortingen op de tractementen hier op de tienjarige begrooting worden afgetrokken, terwijl het bij het Departement der Marine op de buitengewone begrooting geschiedt; zij begrijpt, dat hieromtrent geen onderscheid behoort plaats te hebben, maar dat zulks op een gelijken voet moet gebragt worden.

VAN DE KASTEELE, *Voorzitter.*

ZITTING VAN 11 APRIL 1831.

Tegenwoordig dezelfde heeren.

HOOFDSTUK VI EN VII. *Departementen van de Hervormde Kerk en van de Roomsch-Katholijke Eeredienst.*

Op deze hoofdstukken zoude de Afdeeling in consideratie geven de suppressie in de besturen der hoofd-Departementen en de vereeniging voorstellen van dezelve met het Departement van Binnenlandsche Zaken, hetgeen voorzeker aanleiding tot eene aanmerkelijke bezuiniging geven zoude. Een lid van deze Afdeeling heeft zich hiermede niet kunnen vereenigen.

Voorts hebben sommige leden nog hunne aandacht gevestigd op de IIde afdeeling van het hoofdstuk over de Hervormde Kerk, betrekkelijk de kosten van het kerkelijk bestuur, en zij hadden deswege wel eenige vermindering verlangd, vooral dewijl er op dit respect zoo veel wordt bijgedragen door de gemeenten zelven.

HOOFDSTUK VIII. *Departement voor de Marine en de Koloniën.*

De Afdeeling heeft opgemerkt, dat er niets is afgetrokken voor de IVde afdeeling der Marine, terwijl toch daarop voorkomt een post van f 1800 voor tractement van de ambtenaren te Antwerpen, welke noodzakelijk schijnt te moeten wegvallen.

Insgelijks is er niets afgetrokken voor bureau- en locaalbehoeften, welke voor het Ministerie alleen op de tienjarige begrooting gebragt zijn voor meer dan f 20,000 en ook nog van de onderscheiden Departementen voor zeer hooge sommen.

Men vraagt, of te dien opzigte, bepaaldelijk voor het Ministerie zelve, niets kan bezuinigd worden.

HOOFDSTUK IX. *Departement van Financiën.*

Afdeeling 1.

Sommige leden maken, bij gelegenheid dat er bij de *eerste* afdeeling der algemeene begrooting gesproken wordt van de gewone toelaag van het Amortisatie-Syndicaat, de aanmerking, dat zij, in den tegenwoordigen stand van zaken, aan het Gouvernement in ernstige overweging moeten geven de geheele afschaffing van het Amortisatie-Syndicaat, dewijl, hoe nuttig dit ook somtijds gewerkt moge hebben, zij echter vermeenen, dat voortaan alle geheime administratiën en operatie uit 's lands financiën geweerd moeten worden en dat integendeel alle mogelijke publiciteit aan de administratiën gegeven moet worden.

Afdeeling 2.

Bij de voorgedragen wet wordt niets verminderd op deze afdeeling der begrooting, bevattende de gewone pensioenen, gebragt op een millioen, en ofschoon op de jaarlijksche begrooting daarop wel eene korting van f 200,000 plaats heeft, zoo vindt

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

ıen den aftrek te weinig, in verband zelfs alleen met den zuielijken afval; men verlangt dus deswege nadere inlichting, en ænige leden verlangen dringend voorts eene nominative lijst an de gepensioneerden boven de f 500 's jaars.

Afdeeling 3.

Op deze afdeeling, betrekkelijk de kosten van het Depareement van Financiën, zal bijzonderen invloed moeten hebben het besluit van Zijne Majesteit, waarvan de Minister van Finantiën onlangs in de discussie over de vrijwillige leening heeft melding gemaakt. Men verlangt dus, dat, ingevolge de nader in te rigten administratie, dit in meerdere bijzonderheden worde opgegeven, waaruit men vooronderstelt, dat meerdere bezuinigingen zullen voortvloeijen.

Afdeeling 4.

Men vraagt, of de afschaffing van de Rijkskassiers thans niet mogelijk zijn zoude. Men bevroedt niet, waarin het noodzakelijke hiervan gelegen is, en welke ook de waarborgen zijn van die administratie, nu dezelve zich voornamelijk tot één persoon bepaalt.

Afdeeling 5.

Ad B. De kosten van het regt van waarborg van het goud en zilver worden op lange na niet op de helft verminderd, terwijl voor die kosten veel meer dan de helft te Brussel moet zijn betaald.

Afdeeling 6.

Men refereert zich tot de aanmerking, bij de IIlde afdeeling gemaakt.

Afdeeling 7.

Op deze afdeeling, betrekkelijk de administratiekosten der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, hoopt men, dat bij een verbeterd belasting- en vrijhandelstelsel deze kosten ook eene aanmerkelijke wijziging en vermindering zullen ondergaan.

Afdeeling 10.

De kosten van de administratie der posterijen zijn maar met ruim een derde verminderd; intusschen moeten die kosten van België zeer aanmerkelijk geweest zijn en men had dus ook eene aanzienlijke vermindering verwacht.

Hoofdstuk X. — *Departement van Oorlog.*

Op dit hoofdstuk merkt men in het algemeen aan, dat de ondervinding in de laatste maanden van 1830 heeft geleerd, dat de administratie voor veel verbetering vatbaar is en dat die verbetering hier zakelijk moet uitloopen op bezuinigingen. Daarenboven zouden eenige leden ook wenschen, dat het stellen van officieren op $^2/_3$ tractement, gelijk mede het pensioneren van dezelve, met meer omzigtigheid wierd gedaan.

Voorts meent men te moeten vragen, hoe de fouragegelden worden uitbetaald, bijv. of generaals, welke uit het fonds van wachtgelden worden betaald en geen active dienst presteren, ook fouragegelden genieten.

Afdeeling 10.

Bij deze afdeeling der begrooting komen twee stoeterijen voor, eene in het Groothertogdom Luxemburg. Hierin is echter bij de voorgedragen wet geenerlei vermindering voorgesteld; men zoude echter vermeenen, dat voor Luxemburg op onze begrooting niets meer moest gebragt worden.

Afdeeling 11.

Op deze afdeeling, betrekkelijk de Militaire Akademie, is ook niets afgetrokken, terwijl het toch wereldkundig is, dat dezelve is gesurcheerd en dus, voor dit jaar althans, zoo vele kosten niet behoeft, als wanneer dezelve in volle werking is.

Afdeeling 15.

Ook van deze afdeeling, betrekkelijk het materieel der genie, wordt niets afgetrokken. Intusschen waren verscheidene fortificatie-directiën in de zuidelijke provinciën gevestigd, en de kosten, daarvoor gebragt, moesten dus noodzakelijk wegvallen.

Afdeeling 16.

Art. 2. Hier staat eene matriculaire bijdrage, als aandeel voor het Groothertogdom Luxemburg, groot f 1200, welke ook noodzakelijk vervallen moet.

Ten slotte vermeenen die leden, welke de eerste voorloopige aanmerkingen gemaakt hebben, daarop alsnog te moeten insteren, daar zij vertrouwen, dat uit de onderscheidene aanmerkingen duidelijk blijkt de noodzakelijkheid, om eene geheel nieuwe begrooting voor dit jaar vast te stellen.

VAN DE KASTEELE, *Voorzitter.*

ZITTING VAN 12 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Frets, van Foreest, Cats Epz., Lycklama à Nyeholt, de Jonge van Campens Nieuwland, *Onder-Voorzitter*, en van de Kasteele, *Voorzitter.*

Ontwerp van wet tot vastelling van de tweede afdeeling der begrooting voor 1831.

Hoofdstuk II. *Secretarie van Staat en Hooge Collegiën.*

De Afdeeling vermeent op de IIde afdeeling, betrekkelijk de Militaire Willemsorde, te moeten vragen, hoe het komt, dat de post van verhoogde soldijen van gedecoreerde militairen en decoratiën staat op de *buitengewone* begrooting.

De Afdeeling merkt daarenboven op, dat de post, welke voor deze uitgaaf op de tienjarige en op de buitengewone begrooting te zamen is uitgetrokken, bedraagt de som van f 58,626.10 en dat die som slechts met f 456 voor dit jaar is verminderd. Deze vermindering komt der Afdeeling, uithoofde van het wegvallen der Belgische militairen, te gering voor, terwijl zij daarenboven de gebragte som vrij hoog vindt.

Hoofdstuk III. *Departement van Buitenlandsche Zaken.*

De Afdeeling heeft geene bijzondere aanmerkingen, doch zij refereert zich tot de reflectie, deswege bij de verminderingen van de tienjarige begrooting gemaakt.

Hoofdstuk IV. *Departement van Justitie.*

Ook op dit hoofdetuk refereert men zich tot de aanmerking, bij de wet ter vermindering van de tienjarige begrooting gemaakt, en verlangt men eene raming der behoeften en specificatie van die posten, die daarvoor vatbaar zijn, zoo als van den post van f 185,000, Iste afdeeling, *a*, welke alleen globaal is opgegeven.

Ook wenschte men wel te weten, wat afdeeling II, art. 5, door ongelden, uit den gewonen loop van zaken voorvloeijende, verstaan moet worden.

Hoofdstuk V. *Departement van Binnenlandsche Zaken.*

Met betrekking tot dit hoofdstuk refereert men zich al wederom tot de reflectie, bij de tienjarige begrooting gemaakt. Men heeft opgemerkt, dat de sommen, uitgetrokken voor de kosten van het binnenlandsch bestuur, juist het achtste bedragen van de sommen, op de tienjarige begrooting vermeld. Men heeft dus daarop geene verminderingen voorgedragen, behalve die, welke, uit hoofde van den afval van het zuiden, noodzakelijk werden!

Afdeeling 5.

Op de vijfde afdeeling, betreffende de kosten van collegiën en latijnsche scholen, vraagt men, wat de reden is van het groot onderscheid, dat er deswege tusschen de provinciën bestaat, bepaaldelijk in Noordbraband, waar hiervoor uitgetrokken f 11,340

en Gelderland f 10,765; terwijl er voor Noordholland slechts f 200, Zuidholland slechts f 800 wordt gebragt.

Afdeeling 6.

Op den post van f 22,770, wegens verdere aanmoedigingsmiddelen voor het lager schoolwezen, merkt men aan, dat, schoon die aanmoediging in gewone tijden niet ongepast kan zijn, die som echter in tijden van penurie aanmerkelijk kan verminderd, zoo niet geheel weggelaten worden.

Afdeelingen 7, 8 en 9.

De zevende, achtste en negende afdeelingen, betreffende de koninklijke bibliotheken en kabinetten, de wetenschappelijke instellingen en ondernemingen, en de schoone kunsten, hebben de bijzondere aandacht der leden van de Afdeeling tot zich getrokken. Ofschoon toch in een uitgestrekt land, en in gunstige tijden van vrede en voorspoed aan dergelijke objecten veel kan worden besteed, zoo moet men, bij inkrimping van grondgebied en in tijden van moeijelijkheden en geldgebrek, hierop in de eerste plaats zoeken te bezuinigen; want, hoezeer men aangegane verbindtenissen en inteekeningen moet gestand doen, zoo kan men, door het niet aankoopen van boeken, schilderijen, penningen, enz. en door het niet aanleggen van nieuwe kabinetten, het niet houden van tentoonstellingen en dergelijke, op de aanmerkelijke som van f 150,000, welke voor dit een en ander gebragt is, ook aanmerkelijk uitwinnen. De Afdeeling moet dus ten sterkste op eene groote vermindering van die posten aandringen.

Afdeeling 11.

Op de elfde afdeeling, betreffende verschillende uitgaven voor wachtgelden, toelagen en gratificatiën aan ambtenaren, welke hunne posten in de zuidelijke provinciën hebben moeten verlaten en zich tegenwoordig in de noordelijke provinciën bevinden, vermeent de Afdeeling te moeten vragen, of het alleen ambtenaren zijn, uit de noordelijke provinciën afkomende, aan wie deze gelden besteed worden, terwijl in het tegenovergesteld geval de Afdeeling zwarigheid zoude moeten maken hare toestemming aan dien post te geven.

van de Kasteele, *Voorzitter.*

ZITTING VAN 13 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Foreest, Lycklama à Nyeholt, Cats Epz., de Jonge van Campens Nieuwland, *Onder-Voorzitter*, en van de Kasteele, *Voorzitter.*

Hoofdstuk VIII. — *Departement van Marine.*

Afdeeling 15.

De Afdeeling, overgegaan zijnde tot het VIIIste hoofdstuk, betreffende het Departement van Marine, heeft in het algemeen wederom zich gerefereerd tot de aanmerkingen, bij de gewone begrooting gemaakt, en voorts op de XVde afdeeling, betreffende den jaarlijkschen onderstand aan de kweekschool voor de zeevaart te Amsterdam, vermeend te moeten vragen, welke de reden is, dat nu, zoo men meent, voor het eerst voor die kweekschool eene som van f 19,000 aan onderstand gebragt wordt.

Hoofdstuk IX. — *Departement van Financiën.*

Afdeeling 1.

Op deze afdeeling, over de Nationale schuld, heeft een lid zijne begeerte te kennen gegeven, dat, wanneer eenmaal de financiële scheiding met België op de 15/31 en 16/31 zal tot stand komen, de schuld zelve dientengevolge gesplitst moge worden en op ieder gedeelte van het Rijk het evenredig gedeelte worde overgebragt van de obligatie zelve. Dat lid ontwikkelt zijne denkbeelden in de bijgevoegde nota sub A. Eenige leden vereenigen zich met dit gevoelen, doch andere leden maken zwarigheid zich vooralsnog hierover te verklaren, en oordeelen de aanmerkingen daarvan vooralsnog ontijdig, daar ook dit punt van de volgende omstandigheden zal afhangen.

Voorts zoude de Afdeeling verlangen de reden te weten, waarom er geene sommen zijn uitgetrokken wegens de renten van de schatkistbiljetten, die in October moeten worden betaald, en van welke gezegd wordt bij art. 19 der wet van den 22sten November 1830, dat dezelve op de begrooting van 1831 zouden worden gebragt.

Afdeeling 4.

Op deze afdeeling, voor de kosten van het kadaster, verlangt men te weten, wat de reden is, dat nu voor de noordelijke provinciën alleen op deze begrooting de volle som van f 511,890 behouden is, welke op de vorige gebragt was.

Afdeeling 5.

Omtrent de Koninklijke Nederlandsche loterij, vermeld in de Vde afdeeling *voor memorie*, zoude sommige leden verlangen, dat indien deze behouden moet worden als middel van inkomst voor den Staat, dezelve minder kostbaar wierd ingerigt, ten einde de zuivere opbrengst te grooter mogt zijn.

Wijders refereert men zich wederom in het algemeen tot de aanmerkingen, wegens dit hoofdstuk op de gewone begrooting gemaakt.

Hoofdstuk X. — *Departement van Oorlog.*

Op dit hoofdstuk heeft de Afdeeling, al wederom onder refert tot de aanmerkingen, bij gelegenheid der gewone begrooting gemaakt, alleenlijk verlangd te weten, wat verstaan wordt in de IVde afdeeling door reiskosten en vacatiën, uitgetrokken op de importante som van f 140,000.

Hoofdstuk XI. — *Departement van den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Koloniën.*

Afdeeling 1.

Bij deze afdeeling heeft men gemeend te mogen aandringen op mindere centralisatie, hetgeen vooral bij dit ontwerp tot meerdere bezuinigingen leiden zoude, zonder dat dit echter het oppertoezigt behoefde uit te sluiten.

Afdeeling 3.

Op deze afdeeling, betreffende zeehavens en zeewerken, hebben eenige leden opgemerkt het groot verschil, dat te dezen opzigte wegens de subsidiën tusschen de onderscheidene provinciën bestaat, hetgeen het meest uitkomt tusschen de beide zee-provinciën Vriesland en Zeeland, hetgeen te grooter wordt wanneer men de gewone begrooting raadpleegt; men verlangt dus daaromtrent eenige nadere inlichting.

Afdeeling 5.

Op litt. *d* ontstaat de vraag, of, na de afscheiding, de wegen van Tholen naar Grave van zoo veel belang zijn gebleven, om daaraan jaarlijks zulke sommen te blijven te koste leggen.

Afdeeling 7

Omtrent deze afdeeling, bevattende eene som van f 400,000 voor premiën tot ondersteuning van sommige takken van nationale nijverheid, verlangt men algemeen eene opgave, waartoe en tot welke takken deze som tegenwoordig zoude worden aangewend, en men geeft in consideratie, om ten minste dit jaar deze uitgaven voor zooverre die niet strikt gevorderd worden, achter te laten.

Afdeeling 8.

Wat de afdeeling aanbelangt, houdende kosten voor het etablissement ter Kuste van Guinea, zoo verlangen sommige leden nadere inlichtingen, of dit etablissement van genoegzaam belang is, om het verder voor den Staat te behouden en daar aan de sommen te koste te blijven leggen.

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Afdeeling 10.

Eindelijk vraagt op de afdeeling, betreffende de rentebetaling . aflossing der negotiatie voor de overzeesche bezittingen, , Afdeeling, of er nog geen uitzigt is op eenige restitutie uit , kolonie reeds in den loop van dit jaar, en neemt zij voorts de ijheid aan de Regering te herinneren de bepaling van art. 5 er wetten van 23 Mei 1826 en 27 December 1827, wegens de oor dit jaar toegezegde opening van den geldelijken toestand er koloniën van den Staat.

ZITTING VAN 14 APRIL 1831.

Tegenwoordig dezelfde leden.

ntwerpen van wet tot daarstelling van nadere bepalingen omtrent de middelen ter voorziening in de uitgaven, begrepen in de eerste afdeeling der begrooting, vastgesteld bij de wet van den 24sten December 1829, alsmede tot vaststelling der middelen ter bestrijding van de uitgaven begrepen in de tweede afdeeling der begrooting over den jare 1831.

De Afdeeling, overgegaan zijnde tot de beschouwing van deze etsontwerpen en van de ramingen, daartoe betrekkelijk, heeft ierop geene bijzondere aanmerkingen en kan dus, indien de egrootingen der uitgaven zijn vastgesteld of wanneer dezelve erminderd zijn en deze middelen ook daarmede in evenredigheid ebragt zijn, daaraan wel hare toestemming geven.

VAN DE KASTEELE, *Voorzitter*.

Nota A.

Het blijkt uit de berekening betreffende de Nationale Schuld, oowel als uit de aanspraak van den heer Minister van Financiën, at slechts voorloopig en onder protestatie in die berekening vordt opgenomen 16/31 van de interessen der werkelijk renteevende schuld en van de gewone toelaag aan het Amortisatieyndicaat. Onder de belangrijkste zaken evenwel is zekerlijk ie, welke aan de ingezetenen van ons vaderland de betaling er nationale interessen moet verzekeren. Ik erken, dat dit nderwerp thans niet alleen tot het Departement van Financiën, naar ook tot het Departement van Buitenlandsche Zaken beoort. Maar het belang der zaak doet mij de vrijheid nemen, m bij deze gelegenheid te vragen, of het niet wenschelijk zoude ijn, om, wanneer de verdeeling der schuld op den voet van 16/31 en 15/31, of des noods op zoodanigen anderen voet als efinitivelijk zal worden vastgesteld, gevolg erlangde, alsdan eene geheele conversie te doen plaats hebben, zoodat de houders niet een gedeelte der interessen hier en een ander gedeelte elders zouden behoeven te ontvangen, maar door eene bepaalde schuldsplitsing tweeërlei effecten erlangden en alzoo de kapitalen eens zoo veel als de renten werden verdeeld. Door eene dergelijke schuldsplitsing zoude de waarde van 15/31 van het kapitaal verzekerd zijn en de waarschijnlijke rijzing daarvan de verminderde waarde van het overige gedeelte rijkelijk vergoeden, en daaruit voor de houders betere schadeloosstelling ontstaan dan immer, zooals nu de betaling der interessen over het geheele kapitaal in het onzekere bleef. Ik hoop mij in eene zaak, die aan ieder bekend is, duidelijk genoeg te hebben uitgedrukt, en onderwerp mijne gedachte, die ook slechts voorloopig is, gaarne aan de nadere overweging van de Regering.

FRETS.

Derde Afdeeling.

ZITTING VAN 8 April 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Backer, van Sytzama, van Suchtelen tot de Haere, IJssel de Schepper, Sandberg, Dijckmeester, *Onder-Voorzitter*, en van Asch van Wijck, *Voorzitter*.

De Afdeeling zich bezig zullende houden met het onderzoek der begrootingswetten, is door verscheiden leden de opmerking gemaakt, dat in het bijzonder ten aanzien van het

Ontwerp van wet tot vaststelling van nadere bepalingen omtrent de eerste afdeeling der begrooting, vastgesteld bij de wet van den 24sten December 1829 (*Staatsblad* n°. 75)

de verandering van zaken in de Belgische provinciën een zoodanigen invloed uitoefent, dat, indien er een bestendige staat van zaken zal worden daargesteld, eene geheel nieuwe regeling zal moeten worden ingevoerd. Onder dit oogpunt kunnen zij zich niet overtuigen, dat art. 123 hier zijne toepassing zoude vinden, daar dit op den gewonen loop der zaken, veeleer dan op zoo geheel buitengewone omstandigheden, huns inziens, moet geacht worden te doelen. Zij oordeelen, dat de begrooting niet bij wijze van aftrekking van zekere sommen van andere bij de tienjarige begrooting toegestane sommen kan worden vastgesteld, maar dat die vaststelling positief behoort te wezen; op de wijze, waarop nu de zaak is behandeld, kan men wel bij waarschijnlijke gissing nagaan, tot welke zaken de afgetrokken posten betrekking hebben, daar dezelve tot de Belgische provinciën blijken te behooren, maar men vindt dit niet stellig aangeduid. Indien men de thans gevolgde wijze van behandelen wilde aannemen, zoude, even zoo als de begrooting zelve de objecten specialiseert, ook de aftrekking gespecialiseerd behooren te zijn.

Wijders is de meerderheid der leden van oordeel, dat de werkzaamheden van de commissie van bezuiniging van gewigtigen invloed op het werk der begrooting kunnen zijn. De geheele Afdeeling heeft reeds met bijzonder genoegen opgemerkt het nuttige resultaat, hetwelk dezelve heeft opgeleverd, blijkbaar in het besluit van Zijne Majesteit, van den 1sten Maart jl., ten aanzien van de werkzaamheden der provinciale en stedelijke besturen; zij heeft de heilzame strekking van dit besluit ook in verband beschouwd met de vereenvoudiging, welke tot besparingen leiden kan. De verdere uitkomsten van de werkzaamheden dier commissie komen derhalve aan vele leden der Afdeeling voor, eene bepaalde vaststelling van de begrooting der Staatsbehoeften te moeten voorafgaan.

Bij eenige leden is de wensch te kennen gegeven, dat bij de veranderingen of wijzigingen in de Grondwet geene andere dan eene jaarlijksche begrooting mogt worden ingevoerd; twee leden hebben hun gevoelen ten opzigte van dien wensch zich voorbehouden; een lid heeft ten aanzien van de hierboven aangeteekende aanmerkingen verklaard van oordeel te zijn, dat, vermits de wetten, tot de begrooting betrekkelijk, van wege de hooge Regering zijn voorgedragen, men zich met het onderzoek dier wetten zelve behoort bezig te houden.

ZITTING VAN 11 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Backer, van Sytzama, van Suchtelen tot de Haere, IJssel de Schepper, Dijckmeester, *Onder-Voorzitter*, en van Asch van Wijck, *Voorzitter*.

De Afdeeling, nader overwogen hebbende de aanmerkingen, in de vorige zitting gemaakt, is van gevoelen, dat dezelve niet beletten, dat de wet in derzelver bijzondere bepalingen worde nagegaan en onderzocht, want, hoezeer de leden, welke de voormelde aanmerkingen van zoodanig gewigt hebben geoordeeld, dat die, volgens hun oordeel, eene geheele andere behandeling van zaken zouden medebrengen, dit hun gevoelen aan de ernstige overweging van het Gouvernement meenen te mogen onderwerpen, zijn dezelve tevens van gevoelen, dat de bijzondere aanmerkingen op het voorstel van wet strekken kunnen, om bij eene andere door het verlangde voordragt eener positive begrooting, zonder welke zij overtuigd zijn dat er nimmer een goede en geregelde staat van zaken kan worden ingevoerd, te worden onder het oog gehouden, ten einde veelvuldige aanmerkingen in het vervolg voor te komen.

Alzoo overgaande tot dit onderzoek, is ten aanzien van de inleiding der wet opgemerkt, dat, in plaats van »noordelijke gewesten", eene meer bepaalde uitdrukking gewenscht wordt.

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Men geeft in bedenking, of men niet zoude kunnen zeggen: » grondgebied van den Staat, zoodanig als dit bestond in 1790". Eene omschrijving als deze zoude een bepaald denkbeeld uitdrukken, zij zoude overeenkomen met den waren toestand der zaak, en eenmaal in eene wet zoo bepaaldelijk uitgedrukt zijnde, zoude het woord de *staat*, eenmaal omschreven zijnde, voortaan hetzelfde denkbeeld blijven aanduiden.

Overigens zijn vier leden van oordeel, dat de twee eerste alinea's der wet behooren te worden veranderd in den geest van de aanmerkingen, bij de vorige zitting der Afdeeling in het midden gebragt; anderen hebben daarop geene aanmerking.

HOOFDSTUK I. *Huis des Konings*

De Afdeeling in de vermindering te dezen aanzien eene nieuwe proeve van Zijner Majesteits edelmoedige zorg voor het belang van den Staat met erkentelijk welgevallen opmerkende en hulde doende aan de zoo eerbiedwaardige beginselen, waaraan dezelve haren oorsprong verschuldigd is, hebben eenige leden hunne aandacht gevestigd op de waarde der domeinen, welke in 1822 in beide gedeelten van het toenmalig grondgebied tot eene zuivere inkomst van f 500,000 zijn aangewezen, en zij veroorloven zich de vraag, op welke inkomsten dat gedeelte, hetwelk in deze beraming begrepen is, toen is berekend geworden.

HOOFDSTUK II. *De Secretaris van Staat en de Hooge Collegiën.*

Indien bij eene wijziging der Grondwet het contre-seing der Ministers wordt ingevoerd, zoodanig, dat ieder Departement van Algemeen Bestuur de besluiten en andere stukken uitvaardigt, welke tot zijn vak betrekkelijk zijn, meenen eenige leden, dat de Secretarie van Staat hare bestemming zal verliezen; deze aanmerking is echter alleen voorloopig, daar men overtuigd is, dat dezelve bijzonder bij de begrooting over 1832 in aanmerking zal kunnen komen.

Drie leden willen zich hunne gevoelens over de noodzakelijkheid van eene Staats-secretarie voorbehouden en de voorstellen, te dien aanzien te doen, afwachten.

Met opzigt tot de reiskosten, welke aan de leden der Tweede Kamer worden toegekend, is de aandacht der Afdeeling bijzonder gevestigd geworden op den invloed, welken de verbetering van de middelen van vervoer op het tarief der reiskosten hebben kan. Ofschoon de reiskosten voor eene vergadering, welke bij tusschenpozen, zonder gescheiden te worden, uiteengaat, gerekend worden voor eene enkele reize heen en weder gedurende de geheele zitting, zoo is het tarief echter, bij zoover het voor iedere reize, welke hoogere of lagere ambtenaren doen, wordt toegekend, zekerlijk vatbaar voor vermindering.

Afdeeling 4. *Raad van State.*

Eenige leden zijn van gevoelen, dat dit Staats-ligchaam kan verminderd worden in getal en tractementen. Drie leden zijn van oordeel dat er hieromtrent nog geene vaste bepalingen kunnen worden gemaakt.

Afdeeling 5. *Rekenkamer.*

Ten aanzien der Rekenkamer is door de Afdeeling opgemerkt, dat de werkzaamheden van dit collegie en der amtenaren, aan hetzelve verbonden, noodzakelijkerwijze zeer verminderd zijn door de afscheiding der Belgische provinciën, ten gevolge waarvan slechts de helft der rekeningen aan hetzelve ten onderzoek wordt aangeboden. Men is echter volkomen overtuigd van geheel de belangrijkheid van dit collegie, daar het volgens het doel der Grondwet bestemd is, om de rigtige uitvoering van de begrootingen te verzekeren; deze begrootingen behoorden dan ook de eenige grondslagen van deszelfs werkzaamheden te zijn. De wet op de instelling der Rekenkamer zoude dienvolgens ook eene herziening behoeven, te meer daar dezelve is vastgesteld den 21sten Junij 1820; terwijl door de instelling van het Amortisatie-Syndicaat, bij de wet van 27 December 1822, een zoo gewigtig gedeelte der financiële aangelegenheden aan eene commissie is toebetrouwd, dat de gewone werkzaamheden der Rekenkamer daardoor eene aanmerkelijke wijziging hebben ondergaan. Overigens zal de vergelijking van hetgeen de Rekenkamer in 1806 kostte, (1) met hetgeen voor dezelve thans wordt voorgedragen, kennelijk doen zien, dat dit gedeelte der uitgaven eene aanzienlijke besparing toelaat.

(1) Volgens opgave kostte dezelve toen f 64 060.

Afdeelingen 6 en 7. *Militaire Willems-Orde en Orde van den Nederlandschen Leeuw.*

Eenige leden vragen, of er onder de broeders der Orde van den Nederlandschen Leeuw nog zijn, die tot de Belgische provinciën behooren.

Het denkbeeld wordt geopperd, dat de beide Orden met den tijd en bij ontstaan van vacatures onder één kanselier konden worden vereenigd, welke post, volgens dat gevoelen, *honoris causa*, zonder geldelijke belooning, zoude kunnen worden bekleed.

Men heeft eindelijk ten aanzien der ambtenaren, in dit IIde hoofdstuk voorkomende, opgemerkt, dat men onder dezelve geene aantreft, op welke de korting bij besluit van 10 Februarij 1831 is toepasselijk gemaakt, immers dat die korting niet is afgetrokken.

Door eenige leden wordt in bedenking gegeven, of de korting, wanneer zij mogt worden toegepast op zoodanige ambtenaren, welker tractementen bepaaldelijk in de begrootingen zijn geregeld, niet het onderwerp zoude zijn van eene wetsbepaling, immers zoover die korting de zeven achtsten, op de tienjarige begrooting aan dezelve toegekend, mogt overtreffen.

HOOFDSTUK III. *Departement van Buitenlandsche Zaken.*

De Afdeeling meent, dat er eene aanzienlijke besparing zoude kunnen gemaakt worden:

1°. Wanneer bij eenige hoven, in plaats van Ministers, chargés d'affaires wierden benoemd.

2°. Wanneer bij de Staten van Zuid-westelijk Duitschland slechts een Minister even als in vorige tijden resideerde, waardoor de chargés d'affaires aan eenige hoven geheel zouden vervallen.

3°. De Minister bij den Bondsdag heeft tot nog toe wegens het Groot-Hertogdom Luxemburg zitting; de bezoldiging van denzelven kan dus, volgens inzien der Afdeeling, niet ten laste van den Staat komen.

Er zijn nog verscheidene diplomaten aan de hoven, welke tot de Belgische provinciën behooren, doch aangaande welke de Afdeeling meent te mogen opmerken, dat zij tot behartiging der Staatsbelangen in de tegenwoordige omstandigheden het noodig vertrouwen niet kunnen geacht worden te bezitten.

Ook op deze afdeeling geldt de aanmerking ten aanzien der kortingen, welke op het IIde hoofdstuk is gemaakt.

HOOFDSTUK IV. *Departement van Justitie.*

Behalve de algemeene aanmerkingen, aan het hoofd van dit proces-verbaal vermeld, heeft dit hoofdstuk geene aanleiding tot bijzondere aanmerkingen gegeven.

HOOFDSTUK V. *Departement van Binnenlandsche Zaken.*

De globale aftrekking van de sommen in dit hoofdstuk laat in het onzekere, op welke posten, die speciaal op de tienjarige begrooting voorkomen, deze aftrekking toepasselijk is; de provinciën zelve zijn niet aangewezen, ten aanzien van welke de aftrekking geschiedt. Men zoude dus verlangen eene meer bijzondere aanwijzing van de posten zelve in betrekking tot de provinciën, door welke alleen men in staat kan worden gesteld door vergelijking van dezelve met de tienjarige begrooting, na te gaan, wat daarvan al of niet overblijft.

Ten aanzien van het binnenlandsch bestuur oordeelt de Afdeeling wijders, dat het besluit van 1 Maart 1831 tot vele bezuinigingen leiden zal; men wenscht, dat hetzelve door ijverige medewerking van allen, die daartoe betrekking hebben, (1) die geheele uitvoering zal bekomen, welke in de wijze bedoelingen van Zijne Majesteit zijn begrepen.

Afdeeling 9.

Bij gelegenheid van het inleveren van den aanwijzenden staat

(1) Volgens opgave werden den landdrosten in 1830 toegekend f 6000

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

…n het Amortisatie-Syndicaat in 1828—1829 is het gebleken, …er bestaat een fonds van gevangenissen, groot f 1,245,000, …n hetwelk door dit Syndicaat voorschotten zijn gedaan. De …deeling zoude verlangen eenige nadere kennis te dragen van …n toestand van dit fonds, als staande in verband met hetgeen …de begrooting voorkomt als uitgave voor de gevangenissen.

Afdeeling 10.

Men verlangt te worden onderrigt, wie de algemeene ambtenaren van het onderwijs zijn, in deze Afdeeling voorkomende.

Afdeeling 11.

De kosten der studiën aan de hoogescholen hebben aanleiding …geven tot eene opmerking: men vindt die te zwaar door de …menigvuldiging van de verpligte collegiën. De daaruit voort…vloeiende voordeelen zijn aanzienlijk; welligt konde een gedeelte …college-gelden tot eene algemeene kas gestort worden en …rdoor meer gelijkmatigheid tusschen de hoogleeraren in de …verscheidene vakken worden ingevoerd. Eenige leden zijn van …n ander gevoelen.

Afdeeling 13.

De toelagen der schoolcommissiën schijnen niet verminderd naar …uitgestrektheid van het grondgebied; men zoude dienaangaande …ne specifieke opgave verlangen.

Afdeelingen 16 en 17.

Ofschoon het in stand houden van bestaande instellingen alle…s noodig is, meent de Afdeeling evenwel, dat alle aankoop …a kostbare voorwerpen, als van schilderijen, zeldzaamheden en …verzamelingen, moet worden uitgesteld tot aan betere tijden, daar …druk der omstandigheden ook algemeen wordt gevoeld, zoodat …t ongenoegen zoude verwekken, wanneer soortgelijke uit…ven niet werden vermeden.

II. *Waterstaat.*

Het Departement voor den Waterstaat zal in de provinciën, …gens gedachten der Afdeeling, tot merkelijke bezuiniging …legenheid geven, wanneer het besluit van 1 Maart en de …palingen van de Grondwet ook op dit zoo belangrijk gedeelte …r provinciale administratie zullen worden toegepast. De menig…vuldige reizen en daggelden van ingenieurs, waterpikeurs en …ieren zijn bij de herhaling van die reizen zekerlijk zeer be…warende, en het is te wenschen, dat dit geheele vak op eenen …leren voet moge worden geregeld, in den waren geest van …ormeld Koninklijk besluit. Bijv. tot het invullen der water…pporten worden de ingenieurs en waterpikeurs geacht niet nood…kelijk te zijn; dit kan evenzeer door de dijksbesturen geschieden …hierdoor vele reis- en verblijfkosten worden bespaard.

Afdeeling 18.

De vraag is geopperd, wie de ambtenaren zijn, in dit nommer …ngeduid.

Van Asch van Wijck, *Voorzitter.*

ZITTING VAN DINGSDAG 12 APRIL 1831.

Tegenwoordig dezelfde leden.

Hoofdstuk VI en VII. *Departementen voor de Zaken der Hervormde Kerk en der Roomsch-Katholijke Eeredienst.*

De Afdeeling zijnde overgegaan tot het onderzoek van het …Ide hoofdstuk, is bij de meerderheid der Afdeeling de vraag …opperd, of het behouden van Departementen der Eeredienst, …owel die in het VIde als in het VIIde hoofdstuk, wel op den …uur noodig zijn zal; eenige leden oordeelen, dat deze departe…menten bij het binnenlandsch bestuur zouden kunnen worden …ergebragt.

Andere leden deelen niet in dit gevoelen; verder schijnen aan eenige leden de kosten van synodale en klassikale vergaderingen voor eenige vermindering vatbaar te zijn.

Omtrent het VIIde hoofdstuk is aangemerkt, dat, ter bevordering der regelmatigheid, de aftrekking, welke op de posten van de tienjarige begrooting gedaan wordt, op die posten zelve moet worden toegepast en niet naar de jaarlijksche begrooting overgebragt behoort te worden.

Ten aanzien der kortingen is op deze hoofdstukken VI en VII met betrekking tot de departementen en aan dezelve behoorende ambtenaren, dezelfde aanmerking gemaakt als op het IVde hoofdstuk.

Hoofdstuk VIII. *Departement van Marine.*

De aandacht van eenige leden is gevestigd geworden op het maritime etablissement te Vlissingen; de vergelijking van hetgeen hetzelve in 1805 kostte, met de thans daartoe bestemde som, komt aan die leden voor, eene aanzienlijke vermindering mede te brengen, daar, huns inziens, de haven van Vlissingen zeer blootgesteld is en dus de magazijnen daar minder veilig zijn dan in andere havens.

Andere leden daarentegen merken op, dat de linie van vestingen in Staats-Vlaanderen hun voorkomt in verband te staan met de meerdere uitbreiding van dit etablissement, en deelen dus niet in de gemaakte bedenking.

Men heeft opgemerkt, dat er nog f 1800 aan ambtenaren te Antwerpen op de begrooting blijft voorkomen, welke behoorden afgetrokken te worden.

Hoofdstuk IX. *Financiën.*

Ten aanzien van de splitsing der *schuld*, oordeelt de Afdeeling, dat dezelve in verband staat met de regeling der aangelegenheden tusschen den Staat en België; zij zal dus de mededeeling afwachten van hetgeen verder dienaangaande bij onderhandelingen zal zijn beraamd, zoo in de belangen van de schuldeischers als van den Staat zelven. Zij kan intusschen voorloopig wel berusten in de aftrekking, voor dezen jare 1831 op de gewone begrooting gebragt.

Pensioenen.

Ten aanzien van de pensioenen zijn de navolgende aanmerkingen gemaakt, welke ook toepasselijk zijn op de zoogenaamde buitengewone pensioenen, welke door het Amortisatie-Syndicaat worden betaald:

1°. Dat van de lijsten van al deze pensioenen behooren te worden afgetrokken dezulke, die aan lieden, tot de Belgische provinciën behoorende, oorspronkelijk zijn toegekend.

2°. Dat bij zoover de pensioenen als eene duurzame verpligting mogten kunnen beschouwd worden en als een gedeelte der vaste lasten, welke de voormaals vereenigde twee gedeelten der Nederlanden drukten, er grond zoude zijn voor eene verdeeling derzelve tusschen dezen Staat en België, terwijl het evenredig aandeel van het laatstgemelde land op den voet, als ten aanzien der publieke schuld is geschied, op de eenjarige begrooting zoude moeten worden overgebragt, totdat de volkomene vereffening met België dit voorbetaalde kan doen terugkeeren in de schatkist.

3°. Eenige leden verlangen een nominative lijst, inhoudende de vermelding der qualiteiten, der geboorte- en woonplaatsen der gepensioneerden boven de f 500; zij zouden zich in den tegenwoordigen toestand der algemeene zaken en bij den drukkenden last, die op de ingezetenen rust, bezwaard vinden, zonder zoodanige volkomen kennis van zaken, tot eene zoo aanzienlijke som voor de pensioenen hunne toestemming te geven.

Afdeeling 3.

De vereenvoudiging van de administratie door het vereenigen van de departementen van ontvangsten, posterijen en registratie bij het Ministerie van Financiën, welke door Zijne Excellentie den Minister openlijk is aangekondigd, doet met alle reden verwachten, dat daaruit aanzienlijke verminderingen zullen voortspruiten; de Afdeeling verlangt dus van het resultaat van de daardoor ontstane besparingen te mogen onderrigt worden, en dat deze vermindering op de begrooting worde aangebragt.

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Afdeeling 4.

De Afdeeling is van gevoelen, dat uit hoofde der verandering van omstandigheden betrekkelijk de maatschappij, aan welke het Rijks-kassierschap was toevertrouwd, er vereenvoudiging en bezuiniging zoude zijn te bewerkstelligen; wanneer dus eigenlijk het Rijks-kassierschap, zooals dit dan toch thans het geval is, niet meer bestaat, geeft men in bedenking, of niet tot het vorige stelsel, bij hetwelk ontvangers-generaal, welke groote cautionnementen hebben gesteld, en evenzoo gecautioneerde ontvangers-particulier bestonden, behoort teruggekomen te worden en dus in de betrekkingen der administrateurs in de provinciën en agenten noodzakelijke veranderingen zullen behooren tot stand te worden gebragt, waarin ook de meeste bezuiniging in acht te nemen zoude zijn.

Waarborg van gouden en zilveren werken.

De Afdeeling heeft opgemerkt, dat de uitgaven, hiertoe betrekkelijk, zoo in de gewone als in de buitengewone begrooting, nog blijven uitgetrokken op circa f 50,000; in verhouding tot het geheel schijnt die aftrekking dus te gering te zijn, want men zoude mogen verwachten, dat dezelve de helft van de geheele som zoude moeten bedragen.

Eindelijk, ten aanzien der kortingen, is dezelfde aanmerking gemaakt als op vroegere hoofdstukken.

Hoofdstuk X. *Departement van Oorlog.*

Afdeeling 10.

De Afdeeling merkt aan, dat de stoeterij van Luxemburg niet is afgetrokken, zooals volgens het aangenomen systema had behooren te geschieden.

Afdeeling 11.

Daar de Militaire Akademie ontbonden is, kan men de reden zich niet voorstellen, waarom die post niet is afgetrokken.

Afdeeling 15.

Ten aanzien van het materieel der genie en der directie van dat wapen in het zuiden heeft men zich niet kunnen voorstellen, welke de reden is, dat dezelve nog niet zijn afgetrokken; men zoude dienaangaande eenige ophelderingen verlangen. Deze aanmerking is ook betrekkelijk tot den post van de bondsvesting Luxemburg.

Infanterie.

In aanmerking nemende, dat de tienjarige begrooting op den staat van vrede is gegrönd, is bij eenige leden de aanmerking gemaakt, dat de infanterie tot kleine cadres, op den voet van vrede, kan worden gebragt. Men heeft gezien, dat de meeste kracht van dat wapen in de schutterijen gelegen is, en zoude daaruit afleiden, dat bij eene herziening der wetten op de nationale militie en schutterijen eene veel minder kostbare inrigting des legers, voor zooveel de infanterie betreft, te maken zoude zijn. Een ander lid heeft opgemerkt, dat de inrigting van het leger, zooals die in 1796 bestond, hem allezins doelmatig en min kostbaar voorkomt, en wil deze aanmerking gaarne onder de aandacht van het Gouvernement gebragt zien. De afschaffing der nationale militie zoude daarvan het gevolg zijn. Een ander lid kan zich met het bovenstaande niet vereenigen. Eindelijk meent men te moeten aanmerken, dat het hoofddepartement zelve voor vele vereenvoudiging en minder kostbaarheid schijnt vatbaar te zijn.

Ten slotte van de overweging der bijzonderheden, welke bij eene nieuwe voordragt, volgens inzien der Afdeeling, tot het terugbrengen der uitgaven op een veel geringer bedrag, dan hetwelk thans wordt voorgesteld, zullen leiden, heeft dezelve gemeend, het stelsel, door de geheele Afdeeling of door eenige leden derzelve meer bijzonder ontwikkeld, in verband te moeten beschouwen met deze hoofdaanmerking, welke het gewigt van al de bijzondere aanmerkingen nog sterker doet gevoelen, namelijk: dat de geheele tienjarige begrooting, op den 24sten December 1829 vastgesteld, tot een bedrag van f 60,750,000 is gebragt; dat nu de vermindering van het grondgebied en daaruit voortspruitende vermindering van inkomsten, welke door de splitsing van de publieke schuld blijkbaar is bewezen meer dan de helft te bedragen, ook op de vaststelling der tienjarige begrooting, indien deze wijze van vaststelling der Staatsbehoeften op den duur moet stand houden, een evenredigen invloed moet uitoefenen; dat, hoezeer dan ook vele leden der Afdeeling het voor wenschelijk en noodig houden, dat er slechts ééne en dat wel eene jaarlijksche begrooting worde ingevoerd, in allen gevalle de tienjarige begrooting alleen de volstrekt aan geene vermindering onderhevige uitgaven zoude moeten bevatten, en dat, zoo al niet alle de bezuinigingen dadelijk konden worden ingevoerd, welke onvermijdelijk zullen zijn, om het Staatsgebouw een voortdurend aanwezen te verzekeren, dezelve moeten worden voorbereid of voorbehouden, door op de jaarlijksche begrooting over te brengen al die voorwerpen, welke eenigzins voor vermindering vatbaar zijn. De tienjarige begrooting kan, wanneer men de hulpmiddelen van den Staat in het oog houdt, dertig millioenen guldens niet te boven gaan, bijzonder wanneer men let op de aanwijzing van een zoo aanzienlijk gedeelte der grondbelasting, ter dekking van de vrijwillige leening, hetwelk de middelen van bestrijding zoo aanzienlijk zal verminderen, hetwelk dan ook het voormelde bedrag der uitgaven door eene evenredige overbrenging naar de jaarlijksche begrooting nog verder zoude moeten doen verminderen.

van Asch van Wijck, *Voorzitter.*

ZITTING VAN 13 APRIL 1831.

Tegenwoordig dezelfde leden, behalve de heer IJssel de Schepper.

Wet op de middelen ter bestrijding van de uitgaven begrepen in de eerste afdeeling der begrooting.

In overeenstemming met de aanmerkingen op de wet betreffende wijzigingen in de *eerste* afdeeling der begrooting, door de Afdeeling of wel door eenige leden derzelve gemaakt, welke haren invloed mede uitoefenen op de middelen van bestrijding, als daarmede in onafscheidelijk verband staande, dit ontwerp zijnde onderzocht, is ten aanzien van hetzelve aanmerking gevallen aangaande de toepasselijkheid van art. 124, daar dezelfde leden, welke beweren, dat art. 123 minder in aanmerking behoort te komen in de omstandigheden des tegenwoordigen tijds en in den toestand der zaken tusschen den Staat en België, om de door hen aanvoerde redenen evenzeer eene geheel nieuwe beraming der middelen noodig oordeelen.

Behalve deze algemeene aanmerkingen, zijn er geene andere op dit ontwerp gevallen dan alleen omtrent de benaming van *noordelijke gewesten*, omtrent welke men zich tot de vroeger gemaakte bedenkingen refereert.

van Asch van Wijck, *Voorzitter.*

ZITTING VAN 14 APRIL 1831.

Tegenwoordig dezelfde leden.

Ontwerp van wet op de tweede afdeeling der begrooting.

De Afdeeling zich zullende bezig houden met het ontwerp is in 't algemeen aangemerkt, dat, wanneer de tienjarige begrooting niet wordt ingerigt volgens het verlangen, in de Afdeeling geuit bij het onderzoek der wet op dit onderwerp, men dat geheel in het overzigt der Staatsbehoeften mist, hetwelk in staat stellen kan deze twee afdeelingen in derzelver verband en zamenhang te overwegen.

Dit geheel is van een bijzonder aanbelang, en de noodzakelijkheid daarvan is aan dezelfde leden, welke hun verlangen dien aangaande hebben te kennen gegeven, voorgekomen nog nader bevestigd te worden door de beschouwing van het tegenwoordige ontwerp. Ofschoon dan hetzelve in bijzonderheden zullende onderzoeken, kunnen zij zich slechts voorloopig en globaal hieromtrent

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

ten, terwijl zij bij eene nieuwe bewerking zich voorbehouden in gevoelen dienaangaande nader te verklaren.

Tot dit onderzoek dan in voege voormeld overgaande, zijn er ten aanzien van het IIde en IIIde hoofdstuk geene bijzondere aanmerkingen gemaakt.

HOOFDSTUK IV. *Departement van Justitie.*

Afdeeling 1.

De verschillende uitgaven, welke in deze afdeeling zijn begrepen, zijn zoodanig globaal bijeengevoegd, dat het volstrekt onmogelijk met eenigen grond de raming na te gaan. Dit beschouwd zijnde verband tot de tienjarige begrooting, in welke mede eene gemeene aftrekking, berekend op den voet der begrooting van n vorig jaar, voorkomt, maakt nadere ophelderingen ten aanzien in de raming der verschillende posten noodzakelijk; de Afdeeling zoude dan ook verlangen, dat dezelve aan haar mogen orden verschaft.

Afdeeling 2.

De tractementen van directeuren van policie te Amsterdam, Gravenhage en Rotterdam komen der Afdeeling voor, niet tot Staatsbehoeften te behooren; de steden zijn verpligt dezelve bezoldigen, en ofschoon dan in de buitengewone omstandigheden, in welke de grenssteden verkeeren, tijdelijk een zoodanig ambtenaar voor de dienst van den Staat noodig kan zijn, welke daar in gewone tijden niet behoeft te blijven gecontinueerd, in deze uitzondering zich niet uitstrekken tot de drie eerstgenoemde steden, welke in geheel anderen toestand zich bevinden; andere steden, waar buitengewone waakzaamheid nuttig been te zijn, is hierin door die steden zelve voorzien.

Afdeeling 5.

Ongelden, welke hier voorkomen, zijn der Afdeeling toegeschenen opheldering noodig te hebben, daar deze post geheel nieuw is op vorige begrootingen niet voorkomt.

HOOFDSTUK V. *Departement van Binnenlandsche Zaken.*

Ten aanzien van de kosten van het binnenlandsch bestuur is opgemerkt, dat, hoezeer de kortingen op de tractementen op en staat, behoorende bij de tienjarige begrootingswet, zijn gebragt geworden en echter bij het vaststellen dier begrooting 1829 het beginsel is aangenomen, dat slechts $^{7}/_{8}$ op dezelve zoude voorkomen en het overige $^{1}/_{8}$ den grond tot vermindering zoude opleveren; dit $^{1}/_{8}$ evenwel nu weder gebragt wordt op de éénjarige begrooting. De Afdeeling zoude eene duurzame vermindering der uitgaven, onder deze afdeeling behoorende, verlangen.

Bij gelegenheid van de overweging der kosten van de provinciale besturen is de aandacht gevestigd geworden op de provinciale middelen, welke in 's Rijks kas worden overgestort, doch alleen voor uitgaven van provinciaal belang bestemd zijn en laarom eigenlijk met de penningen van het Rijk niet vermengd worden; daaruit volgt, dat betalingen, op die provinciale middelen geaffecteerd, niet anders dan in gereed geld kunnen geschieden, want de schatkistbiljetten zijn voor Rijksuitgaven bestemd en kunnen voor geene andere betalingen worden uitgegeven; men meent echter reden te hebben om te twijfelen, of dit onderscheid wel genoegzaam is onder het oog gehouden, en zoude dienaangaande opheldering verzoeken.

Afdeeling 2.

De tienjarige staten van den burgerlijken stand worden thans op hetzelfde montant gebragt als in het vorige jaar, ofschoon het grondgebied, in dit voorwerp van betaling begrepen, zooveel kleiner is; welke mag wel de reden hiervan zijn?

Afdeeling 4.

De Afdeeling merkt aan, dat de buitengewone kosten der hoogescholen in de tegenwoordige omstandigheden behooren te worden vermeden, immers tot beter tijden uitgesteld; als zoodanig beschouwt zij bijzonder de kosten der gebouwen, welke nu nog op dezelfde som van f 22,000 blijven, als zij voor de zes hoogescholen in vorige jaren geraamd zijn geweest.

Afdeeling 6.

De kosten van het *lager onderwijs* behooren ten laste der provinciën en gemeenten te komen; dit heeft bijna overal plaats, en men gevoelt dus niet waarom hier nog eenige kosten uit dien hoofde worden gebragt.

Afdeeling 7.

Onder de sommen, voor deze instellingen aangevraagd, zijn zekerlijk tractementen begrepen, op welke kortingen toepasselijk zijn; uit dien hoofde alleen zoude er reeds eene vermindering behooren opgemaakt te kunnen worden. Tractementen en onderhoud van localen zijn in de tegenwoordige tijdsomstandigheden de eenige posten, welke in deze afdeeling behooren voor te komen. Al wat aankoop van voorwerpen betreft, behoorde thans te worden uitgesteld. Bijzonder geldt deze aanmerking ten opzigte der posten onder n°. 5, 6, 7, 8 en 9 dezer afdeeling.

Afdeeling 8.

Dezelfde aanmerkingen gelden ten opzigte van deze geheele afdeeling; men oordeelt in het bijzonder, dat de inteekening op boekwerken, voor zoover het geen vervolgen zijn van reeds aanwezige werken, welke in dit jaar f 12,000 en dus het driedubbele is van het vorige jaar, behoort te worden vermeden.

Afdeeling 9.

Muziekscholen worden meestal door de steden bekostigd en behoorden dus niet onder de Staatsuitgaven.

Tentoonstellingen kunnen in dit jaar wel worden gemist.

Evenzeer schijnen de twee laatste posten dezer afdeeling dit jaar te kunnen voorbijgegaan worden.

Afdeeling 10.

Het instituut van doofstommen wordt onderhouden door vrijwillige contributiën en door de kostgelden van de kinderen, die niet onvermogend zijn; men meent dus te mogen vragen, of dit subsidie uit 's lands kas wel zoo zeer noodzakelijk is.

Afdeeling 11.

De toelagen, in deze afdeeling voorkomende, schijnen aan eenige leden toe voor onderscheiding vatbaar te zijn. Er zijn onder de ongelukkige slagtoffers der Belgische onlusten ambtenaren, uit den Staat der Vereenigde Nederlanden afkomstig, die van hunne posten beroofd zijn geworden en weder in andere betrekkingen kunnen werkzaam worden, andere die aanspraak hebben op edelmoedige hulpbetooning en ondersteuning.

Eenige leden der Afdeeling zouden op dien grond eene meer gespecificeerde opgave wenschen te ontvangen.

HOOFDSTUK VIII. *Departement van Marine.*

De Afdeeling zoude zeer verlangen een staat van thans in dienst zijnde schepen van oorlog en gewapende vaartuigen, tot 's lands verdediging bestemd, te mogen ontvangen.

ZITTING VAN 14 APRIL 1831.

Tegenwoordig dezelfde leden.

HOOFDSTUK IX. *Departement van Financiën.*

De wijze, op welke een gedeelte van de jaarlijks benoodigde som tot rentebetaling op de *tweede* afdeeling der begrooting gebragt is, getuigt van de noodzakelijkheid, om aan de tienjarige een anderen vorm te geven.

Immers wanneer de aftrekking der 16/31 regelmatig ware geschied, zoude die, zoowel op de jaarlijksche som van f 2,500,000,

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

tot verwisseling der uitgestelde schuld bestemd, als op de werkelijke schuld toegepast moeten zijn geworden; daardoor zoude die aftrekking zooveel meer hebben bedragen. Daarentegen zoude de 15/31, welke voor den Staat te betalen blijven, op de jaarlijksche begrooting hebben moeten voorkomen; dan nu is er inderdaad eene verwarring, welke de beide begrootingen onkenbaar maakt: hetgeen op de jaarlijksche behoorde, is op de tienjarige, hetgeen daarentegen op deze behoorde, is op gene overgebragt. De slotsom is wel dezelfde, maar de wijze van bewerking mist de vereischte regelmatigheid, waardoor dan ook in de daad het onderscheid tusschen vaste en vlottende schuld geheel wegvalt en dus van een aangenomen beginsel wordt afgeweken.

Ten aanzien van het kadaster kan de Afdeeling in de daarvoor gebragte som wel berusten, in afwachting, dat de werkzaamheden met dien spoed zullen blijven voortgezet worden, welke de volvoering van hetzelve kan doen te gemoet zien.

HOOFDSTUK X. *Departement van Oorlog.*

De aanmerkingen der Afdeeling ten opzigte van dit hoofdstuk zullen zich slechts tot weinige bijzonderheden bepalen.

Zij is te zeer doordrongen van de overtuiging, dat buitengewone omstandigheden aan de middelen van verdediging eene zoo groote uitbreiding hebben doen geven, dat zij, op de te dezen aanzien bestaande behoeften eenige aanmerking zouden maken; de vrijwillige dienstaanbieding en de gereedheid van zoo vele ingezetenen, om te wapen te snellen, vereischen eene onbekrompene tegemoetkoming en voorziening in de kosten daardoor veroorzaakt.

De Afdeeling wordt ook door die overweging teruggehouden van eene meer specifieke opgave van de wezenlijke sterkte des legers te verlangen, hoedanige opgaven aan de Vergadering met de meeste naauwkeurigheid in de zitting van 1828—1829 zijn medegedeeld, hoezeer haar welgevallig zouden zijn zoodanige opgaven als de Hooge Regering ter bekwamer tijd zoude oordeelen te kunnen mededeelen. Omtrent eenige bijzonderheden zoude zij evenwel nadere inlichtingen verzoeken.

Afdeeling 4.

Deze afdeeling betreft reiskosten en vacatiën. De Afdeeling verlangt onderrigt te worden wat onder dien post is begrepen.

Afdeeling 6.

Wagenvrachten. Bij het vervoeren van troepen hebben, met name in Vriesland, de landlieden dezelve met hunne wagens, zonder vergoeding te vorderen, uit vaderlandsliefde vervoerd; echter heeft men hen de tollen doen betalen, hetwelk waarschijnlijk daaraan is toe te schrijven, dat de administratie der wegen van die vrijwillige dienstbetooning geene kennis heeft gedragen, en echter heeft dit een min gunstigen indruk gemaakt.

Afdeeling 11.

1°. Tafelgelden. De Afdeeling zoude eenige inlichting verzoeken te dezen aanzien; welke is de regeling dier tafelgelden, aan welke hoofdofficieren worden zij toegekend?

2°. Schadeloosstellingen aan schutters die wachten betrekken. In eenige aanzienlijke steden zijn verscheidene vrijwilligers, die de wachten zonder eenige belooning betrekken. De Afdeeling heeft gemeend dit te mogen opmerken, want, indien voor het volle bedrag der wachten betaald wordt, zijn er eenige penningen zonder bestemming overig, hetwelk tot eenig misbruik aanleiding geven kan.

3°. Buitenlandsche werving. De som, daarvoor uitgetrokken, komt der Afdeeling te hoog voor; de schutterijen en vrijwillige korpsen zijn in zeer aanzienlijken getale en het leger heeft daardoor eene sterkte, welke ter dekking der grenzen genoegzaam is. Het is waar, dat het onderhoud van de huisgezinnen der schutters aan de gemeenten aanzienlijke kosten veroorzaakt, welke op den duur bezwarend zullen worden, doch daar het bijeenhouden der schutterij in de bedoeling van het Gouvernement schijnt te liggen, komt juist om dezelfde reden de buitenlandsche werving voor, niet die noodzakelijkheid te hebben, welke er zoude bestaan, wanneer een tegenovergesteld systema gevolgd werd en de onder de schutterijen zich bevindende arbeidslieden en hoofden van gezinnen tot hunne betrekkingen terugkeerden. De landsverdediging aan inlanders toe te vertrouwen geeft intusschen aan dezelve meerder vastheid, uithoofde van de belangstelling in het algemeen welzijn, waarvan zoo menigvuldige en treffende bewijzen aanwezig zijn; onder hen bestaat geene desertie zoo als bij vreemden, welke, handgeld en kleeding genoten hebbende, de vaandels ligtelijk verlaten.

Afdeeling 12.

Eene som van 16 millioen onder art. 11, bevat reeds voedsel; eene andere van f 3,360.000 wordt onder deze afdeeling gebragt. De Afdeeling heeft dit niet kunnen ophelderen en zoude inlichtingen verzoeken.

HOOFDSTUK XI. *Departement van Waterstaat, Nijverheid en Koloniën.*

Afdeeling 1.

Artt. 1 en 2. De Afdeeling verlangt een staat te mogen ontvangen van het personeel onder die beide artikelen begrepen. Deze inrigting, in verband staande met het inwendig beheer, aan de Provinciale Staten toegekend bij het besluit van 1 Maart, zal dus van zelve eene wijziging ontvangen.

Afdeeling 2.

Art. 1. Correspondentie-kosten. De dijksbesturen zouden die kosten voor het vervolg noodeloos kunnen maken; terwijl de reis- en verblijfkosten de Afdeeling weder hebben doen terugkomen op de noodzakelijkheid van herziening van het tarief: zij schijnen thans niet zoo zeer eene vergoeding als wel een accessoir tractement der ambtenaren uit te maken.

Art. 3. Welke zijn, vraagt de Afdeeling, de buitengewone herstellingen, onder dit artikel begrepen?

Art. 4. Onvermogende polders. Deze post heeft de Afdeeling vermeend opheldering te behoeven, daar de polders, naar den regel, ten koste zijn van de ingelanden.

Art. 5. Evenzeer zou men ten opzigte der belangen van opzigters inlichting verzoeken.

Afdeeling 5.

Art 2. Subsidiën aan groote wegen. De Afdeeling zoude wenschen een staat te ontvangen der wegen, in dit artikel bedoeld.

Afdeeling 7.

De som van f 400,000 voor premiën, onder anderen ook tot aanmoediging van *landbouw*, heeft de bijzondere opmerkzaamheid der Afdeeling tot zich getrokken. Het is bekend, dat dit fonds bijzonder tot aanmoediging der fabrieken heeft gediend en dat hetzelve belangrijke ondersteuningen aan die in Belgische provinciën heeft verschaft; dan het is der Afdeeling niet gebleken, dat de *landbouw* daardoor is aangemoedigd. Wanneer men intusschen de aandacht vestigt op de uitgestrektheid der onbebouwde gronden in verscheiden provinciën, welke geacht worden drie tiende gedeelten van de geheele oppervlakte uit te maken, oordeelt de Afdeeling, dat dit zoo belangrijk onderwerp de aandacht der Hooge Regering dubbel waardig is.

De aanmoediging, aan ontginning te geven, zoude bij de vermindering van grondgebied, uit de laatste gebeurtenissen ontstaan, tot toeneming van bevolking en van voortbrengselen des gronds veel kunnen toebrengen, en in dubbele mate terugkeeren naar de schatkist door het vermeerderen van gronden, welke in het vervolg aan de grondbelasting kunnen onderworpen worden, en van inwoners, welke door de middelen op de consumtie, zoowel als door andere belastingen, aan de schatkist weder voordeelen zouden aanbrengen. De Afdeeling twijfelt niet, of de Hooge Regering zal reeds op dit belangrijk onderwerp met allen ernst bedacht zijn geweest; maar zij meent echter te mogen opmerken, dat ook dit fonds bijzonder dienstig zoude kunnen gemaakt worden, om dit groote doel te doen bereiken. Premiën

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

voor ontginning, aanmoedigingen van wegen en vaarten komen daar voor, tot de middelen te behooren, welke daartoe kunnen leiden.

Dit fonds, eindelijk, reeds zoo vele jaren zijnde aanwezig geweest en volgens de gewone behandeling der zaken voornamelijk tot het doen van voorschotten bestemd zijnde geworden, meent de Afdeeling den wensch te mogen uiten, om van den toestand van hetzelve onderrigt te worden, en bijaldien dit voor het oogenblik moeijelijkheid mogt hebben, twijfelt zij niet, of aan dit verlangen zal door mededeelingen, ter bekwamer tijd aan de Vergadering te geven, worden voldaan.

Afdeeling 10.

De leening voor de overzeesche bezittingen in 1826 vastgesteld zijnde, is bij de wet, alstoen bij de Vergadering aangenomen, bepaald geworden, dat iedere vijf jaren, beginnende met 1831, opening aangaande den geldelijken staat der overzeesche bezittingen zoude worden gegeven; die tijd is welligt nog niet volkomen verstreken. Intusschen vleit zich de Afdeeling, dat aan de Vergadering, zoodra de Hooge Regering zich daartoe in staat gesteld zien zal, door de bedoelde mededeeling die inlichtingen verschaft zullen worden, welke over de noodzakelijkheid van de voortduring van dit voorschot ten behoeve dier bezittingen het noodige licht zullen verspreiden.

De Afdeeling, wijders in overweging genomen hebbende den staat der betalingen van het Amortisatie-Syndicaat, heeft dienaangaande opgemerkt, dat de uitbetaling wegens afloopende betalingen, ter dekking van welke bij de wet van 27 December 1822 een kapitaal van 68 millioen werkelijke schuld is ingeschreven, eene aanzienlijke vermindering heeft ondergaan, wanneer men dezelve vergelijkt met die van het vorige jaar; bij haar is te dien opzigte de vraag ontstaan, of die vermindering toe te schrijven is aan het wegvallen der betalingen in de Belgische provinciën of aan vermindering door sterfgevallen: in het eerste geval, hetwelk der Afdeeling waarschijnlijk voorkomt, zoude het haar billijk toeschijnen, dat eene evenredige splitsing van dit fonds, bij eene definitive regeling tusschen dezen Staat en België, geschiede. Zij maakt deze aanmerking voornamelijk, om daaruit een nader bewijs te ontleenen van de noodzakelijkheid, dat de geheele liquidatie van het Amortisatie-Syndicaat worde voorbereid; deze instelling zal geheel tot effenheid behooren te worden gebragt, wil men den financiëlen toestand van den Staat duurzaam op eenen vasten voet regelen, hetwelk dan toch eene eerste behoefte is ter bevordering van die openheid en duidelijkheid, welke het crediet moet ruggesteunen en bevestigen.

VI. De post van f 21,576 voor oorlog, ter betaling van non-activiteits-tractementen, is geheel nieuw; de Afdeeling meent, dat er geene meerdere objecten onder de betalingen van het Syndicaat moeten worden begrepen, dan bij de wetten van 27 December 1822 en 5 Junij 1824 ten laste van die instelling zijn gebragt.

VII. De afloopende betalingen volgens de wet van 5 Junij 1824 zijn op f 500,000 uitgetrokken; de Afdeeeling zoude in den tegenwoordigen toestand der algemeene zaken de zoo aanzienlijke betalingen van pensioenen aanmerken als zoo bezwarend voor de schatkist, dat het aan eenige leden belangrijk is voorgekomen, hier weder te herhalen het verzoek, bij gelegenheid der gewone pensioenen gedaan, om eene lijst der gepensioneerden boven de f 500 te mogen overgelegd zien.

Wet op de middelen ter bestrijding van de uitgaven, begrepen in de tweede afdeeling der begrooting.

Behalve de aanmerkingen van gelijksoortigen aard, op de wet ter bestrijding der *eerste* Afdeeling gemaakt, en die, welke zich verbinden aan de opmerkingen ten aanzien van de uitgaven dezer *tweede* Afdeeling, heeft dit ontwerp tot geene bijzondere aanmerkingen aanleiding gegeven.

van Asch van Wijck, *Voorzitter.*

Vierde Afdeeling.

ZITTING VAN 9 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Van Nes, Tammo Sypkens, Lemker, Warin, *Onder-Voorzitter*, en Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter*.

De Afdeeling, zullende overgaan tot het onderzoek en de beoordeeling der ontworpen begrootingswetten met de bijgevoegde staten en inlichtingen, heeft opgemerkt, dat het *eerste ontwerp van wet* tot daarstelling van nadere bepalingen omtrent de *eerste* afdeeling der begrooting, vastgesteld bij de wet van 24 December 1829 (*Staatsblad* n°. 75), alleen is eene wijziging van de tienjarige begrooting van uitgaven voor den jare 1831, houdende eene afschrijving van die posten, welke door den afval van België *per se* hebben opgehouden, en waarvan het resultaat zoude zijn, dat *al het overige* op *de gewone* begrooting bleef toegestemd, edoch alleen over 1831, terwijl daarentegen op de *tweede* afdeeling of het *buitengewone* alles is gebragt, wat, in verhouding tot den afval van België, te voren als buitengewoon was toegestemd, vermeerderd met de buitengewone behoeften van oorlogslast en voorschot van renten voor België, welke alsnu worden vereischt.

Ofschoon welligt een andere weg van geheel nieuwe *gewone* en *buitengewone* begrooting had kunnen worden ingeslagen, zoo wil echter de Afdeeling wel toestemmen, dat, naar aanleiding van het slot van art. 123 der Grondwet, deze weg voor dit jaar werd gevolgd.

Edoch zij kan in den tegenwoordigen staat van zaken, en bij de verpligting van vereenvoudiging en bezuiniging voor de toekomst, niet aannemen, dat alleen van de tienjarige begrooting en dus *van het gewone* worde afgevoerd dat, wat daarvan *per se* door de vervallene uitgaven in België afvalt; maar zij verlangt dit uit te strekken tot alle die posten van uitgave, waarop zij, als hierna in bijzonderheden aan te wijzen, oordeelen zal, dat, hetzij terstond, hetzij min of meer spoedig, hetzij later, bezuiniging kan en moet worden gevonden, oordeelende, dat alle zoodanige posten thans reeds geheel of gedeeltelijk naar het buitengewone moeten worden overgebragt en alleen die posten of dat bedrag *op het gewone* behouden, waaromtrent met zekerheid *a priori* kan worden beslist, dat dezelve óf geheel óf tot zeker montant gewone en *zekere* uitgaven voor de behoeften van Noord-Nederland zullen blijven.

Deze beschouwing en behandeling zal thans *tweeërlei* nut opleveren: eensdeels, dat zij de Regering kan bekend maken met de inzigten der Vertegenwoordiging omtrent de verlangde wijziging, vereenvoudiging en bezuiniging in de Noord-Nederlandsche Staathuishouding; anderdeels, dat alzoo, alleen als *gewone* en *zekere* uitgave de volstrekte behoefte geadmitteerd zijnde, daaruit voor de natie zal kunnen blijken, hoe hoog dezelve stellig moet monteren, en dat, voor zooverre zij thans tot oneindig hoogere uitgaven en lasten is verpligt, zulks niet zal zijn de *gewone* staat van zaken, maar dat, na herstelde rust, er mogelijkheid en geneigdheid bestaat, om dat buitengewone te doen wegvallen, iets, waardoor het vertrouwen en de hoop voor de toekomst alleen schijnt te kunnen worden opgebeurd.

De door de Afdeeling in de bijzonderheden te doene aanwijzingen en hare te uiten verlangens zullen deze hare bedoelingen van zelve toelichten.

Ontwerp van wet tot daarstelling van nadere bepalingen omtrent de eerste afdeeling der begrooting, vastgesteld bij de wet van den 24sten December 1829 (*Staatsblad* n°. 75).

Overgaande tot bovengenoemd ontwerp van wet en tot beoordeeling van den daarbij gevoegden staat, aanwijzende de verminderingen op die *eerste* afdeeling, wordt het volgende opgemerkt.

Hoofdstuk I. *Huis des Konings.*

Twee leden merken op, dat 's Konings tractement over het geheele Rijk was f 1,900,000, dat daarin door Noord-Nederland is gedragen $^{15}/_{31}$ en dat alzoo maar $^{16}/_{31}$ van de f 1,900,000 behoort te worden gebragt, en alzoo afgetrokken f 980,645,

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

althans over den jare 1831, uit hoofde van den drang der omstandigheden en behoeften, zonder dat, huns inziens, consideratiën uit de vroegere Grondwet van 1814, die vervallen is, in aanmerking komen.

De andere leden meenen den post te moeten admitteren, zooals hij gebragt is, hetgeen hun met denkbeelden van billijkheid schijnt overeen te komen en ook grondwettig te zijn.

HOOFDSTUK II. *De Secretarie van Staat en de Hooge Collegiën.*

1°. Men merkt aan, dat hier alleen voor de *gewone* uitgaven der Secretarie van Staat wordt afgetrokken en verminderd f 10,776.25, terwijl men van oordeel is, dat de geheele behoefte dier Secretarie thans naar het *buitengewone* moet worden afgevoerd, naardien men vermeent, dat, hetzij spoedig en reeds thans, hetzij na eventuële wijziging der Grondwet en andere vestiging der ministeriële betrekkingen en verantwoordelijkheid, de akten van algemeen bestuur zullen uitgaan van elk Ministerie, tot welks Departement zij behooren, en dat alsdan de Secretarie van Staat, als Ministerie beschouwd, kan komen te vervallen, behoudens alleen eene koninklijke Kabinets-Secretarie.

Niets schijnt zelfs thans reeds die vereenvoudiging en bezuiniging te beletten, vooral wanneer Zijner Majesteits besluit van 1 Maart 1831, ter vermindering der centralisatie, ten volle wordt geëxecuteerd, een besluit, waaruit men met genoegen Zijner Majesteits heilzame bedoelingen in dat opzigt heeft opgemerkt, en hetgeen schijnt toe te laten, om de nog bestaande behoeften der Secretarie van Staat niet dan provisioneel en alzoo *geheel buitengewoon* te beschouwen.

Twee leden kunnen den post wel op het *gewone* toelaten, als niet beslissende, in hoeverre dit Ministerie al of niet kan vervallen.

2°. Uit gelijk oogpunt schijnt het aan twee leden van de Afdeeling toe, dat het mogelijke of waarschijnlijke uitzigt moet worden geopend en erkend, dat bij grondwettige wijziging eenige vereenvoudiging en bezuiniging zou kunnen worden gevonden op de instelling der wetgeving of *Staten-Generaal*, en die leden verlangen dus, dat immers *een vierde* dier benoodigdheid voor de noordelijke gewesten op het *buitengewone* worde overgebragt.

De overige leden admitteren den aftrek, zooals die gebragt is.

3°. Zonder te beslissen, of bij de wijziging der Grondwet een *Raad van State* zal moeten behouden worden, schijnt het althans aan sommige leden der Afdeeling toe, dat, ook bij zoodanig behoud, het personeel van dat collegie, met alle deszelfs daarbij gestelde beambten en referendarissen, naar de behoeften van Noord-Nederland aanzienlijk kan worden verminderd, en ook de bepaalde bezoldigingen welligt eenigzins kunnen worden besnoeid.

Om deze redenen zijn twee leden van oordeel, dat dit artikel, na aftrek der som, door den Belgischen afval *per se* vervallen, geheel naar het *buitengewone* en *onzekere* moet worden verwezen.

Een lid verlangt uit dit oogpunt, dat *een deel* naar het *buitengewone* en *onzekere* worde afgevoerd.

Twee leden, zonder zich met de voornoemde deliberatiën in te laten, maar willende afwachten de voor te stellen wijzigingen, verlangen den post, zoo als hij is gebragt, op het *gewone* te behouden.

DONKER CURTIUS VAN TIENHOVEN, *Voorzitter.*

ZITTING VAN 11 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Nes, van Alphen, Weerts, Tammo Sypkens, Lemker en Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

Na voorlezing van het proces-verbaal der vorige vergadering, hebben de heeren van Alphen en Weerts, thans tegenwoordig, zich vereenigd met die leden, welke de hiervoren geproponeerde verwijzingen naar het *buitengewone*, om de door hen aangevoerde redenen, verlangen.

Daarna is de Afdeeling overgegaan tot:

Afdeeling 5. *De Rekenkamer.*

Daaromtrent merkt zij eenparig aan, dat, bij vereenvoudiging, vele werkzaamheden dier Kamer, loopende over details, zouden kunnen worden verminderd, dat, door den afval van België derzelver omvang van zelve geringer is geworden; terwijl echter een zoo aanzienlijk aantal geëmploijeerden bij die Kamer zijn, dat het niet twijfelachtig kan wezen, of daarin zal verandering en bezuiniging moeten gezocht worden, weshalve de Afdeeling van oordeel is, dat, behoudens de voorgestelde vermindering van f 23,597, *de helft* der som op dit respect, op de vorige begrooting gebragt, naar het *onzekere* en *buitengewone* kan worden afgevoerd.

Afdeelingen 6 en 7. *De beide ridder-orden.*

Vier leden verlangen eene meerdere verwijzing naar het *buitengewone*, zoo om de vermindering van het grondgebied en de bevolking des Rijks, als in het bijzonder, omdat het hun toeschijnt, dat de administratie der beide orden zeer wel zou te vereenigen zijn onder één bureau van beheer.

HOOFDSTUK III. *Departement van Buitenlandsche Zaken.*

De Afdeeling merkt ten aanzien van dit hoofdstuk op, dat dit Departement op de begrooting van 1830 voorkomt tot de aanzienlijke som van f 660,875; dat dit aannemelijk kon zijn voor het Rijk der Nederlanden, zooals het toen was zamengesteld, ofschoon het ook dan nog overmatig mogt schijnen; maar dat voor Noord-Nederland zoodanige uitgaven onmogelijk worden en dus ook hier vermindering zal moeten plaats hebben, zoo op de kosten van het Departement als vooral op de buitenlandsche missiën, zoodat een aftrek alleen van f 37,538 haar onbeteekenend toeschijnt, vooral wanneer zij het oog slaat op de sommen voor de gezantschappen in Amerika, Beijeren, Denemarken, Turkije, Pruissen, Rome en schier allerwege toegekend.

Ook in deze opzigten schijnt de kleinere Staat op minder vertooning aanspraak te moeten maken en bij de vermindering der rangen en titels van zoodanige diplomatieke agenten bezuiniging te moeten zoeken.

Zij verlangt mitsdien provisioneel de verwijzing van *een derde* of circa f 220,000 van dit kapittel naar het *onzekere* en *buitengewone*.

HOOFDSTUK IV. *Departement van Justitie.*

Hierop heeft de Afdeeling geene aanmerkingen, vermits de uitgaven voor dit departement, ook zelfs bij andere organisatie, niet wel voor vermindering vatbaar schijnen.

HOOFDSTUK V. *Departement van Binnenlandsche Zaken.*

Afdeeling 1. *Kosten van het Departement.*

Terwijl op de gewone begrooting van 1830 voor dit Departement is gebragt f 276,161, wordt hier maar afgetrokken f 14,250.

Intusschen moeten de werkzaamheden, zoo door de vermindering van 's Rijks grondgebied als door de toepassing van 's Konings besluit van 1 Maart ll., aanzienlijk verminderd worden.

Onder den raadpensionaris Schimmelpenninck beliep deze post voor de vereenigde Nederlanden geene f 100,000.

De Afdeeling oordeelt daarom, dat immers *drie vijfden* van het geheel moet afvallen en, na aftrek der f 14,250, naar het *buitengewone* en *onzekere* verwezen.

Afdeeling 2. *Binnenlandsch bestuur.*

Hier zijn alleen afgetrokken de kosten van provinciale administratie der afgevallene provinciën.

De Afdeeling neemt zulks aan, maar ook de provinciale administratie in de noordelijke provinciën blijft dan nog op te hooge schaal, en bij, toepassing van 's Konings besluit van 1 Maart ll. in opzigt tot een meer vrijen loop der plaatselijke administratiën, schijnt ook hier uitzigt op vereenvoudiging te zijn, weshalve men eenparig oordeelt, dat *een vijfde* van het overblijvend geheel naar het *buitengewone* kan worden afgevoerd.

Afdeeling 9. *Gevangenissen.*

Deze post bedraagt op de begrooting van 1830 f 722,053.65 voor het geheele Rijk; door den aftrek van f 288,953.65 wordt hij maar $^2/_5$ verminderd.

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Intusschen schijnen de kosten van gevangenissen in het Zuiden meerder te moeten hebben geabsorbeerd, en naardien, bij een meer eenvoudigd en bezuinigend systema hierop naar het oordeel er Afdeeling aanzienlijk kan worden verminderd, zoo verlangt ij, dat de overblijvende som van f 433,100 voor de helft naar et *buitengewone* en *onzekere* worde overgebragt.

De Afdeeling heeft geene aanmerkingen gemaakt op de voorgetelde vermindering op de afdeelingen 10, 11, 13, 14, 15, 16 en 17.

II. *Waterstaat en nijverheid.*

Behalve dat de Afdeeling van oordeel is, dat er geen Ministerie an Waterstaat en Nijverheid vereischt wordt, zoo vermeent zij, lat de administratie voor den waterstaat zich moet bepalen tot oezigt in het algemeen belang; dat dienvolgens, op het voetspoor an 's Konings besluit van 1 Maart ll. ten aanzien der provinciale en plaatselijke besturen, ook het beheer van den waterstaat moet worden overgelaten aan de provinciale besturen, heemraadchappen en polders, behoudens *zoodanig toezigt;* dat, zoowel uerom als ten gevolge van den afval van België, de beambten an inspectie en van de genie vooral aanzienlijk kunnen worden verminderd; en dat, uit dat oogpunt, behalve den voorgetelden finalen afvoer, de overblijvende sommen, voor administratie n inspectie, benevens voor de genie van den waterstaat toegeteend, voor de helft naar het *buitengewone* en *onzekere* moeten vorden afgevoerd.

Hoofdstukken VI en VII. *Eerediensten.*

De Afdeeling is van gevoelen, dat de Regering zich, zoo veinig mogelijk, moet mengen met het beheer van deze aanelegenheden; dat, uit dit oogpunt, een bureau van administratie, onder het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, voor le eeredienst van alle de gezindheden kan volstaan, behoudens le provinciale administratiën, en dat alzoo de beide Ministeriën an Eeredienst kunnen vervallen en de posten, deswege nog egestaan, naar het *buitengewone* en *onzekere* moeten worden fgevoerd.

Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

ZITTING VAN 12 APRIL 1831.

Tegenwoordig, dezelfde leden.

Hoofdstuk VIII. *Departement van Marine en Koloniën.*

Dit Departement komt op het *gewone* budget voor tot 6,000,000, waarvan hier maar wordt afgetrokken f 4000.

De Afdeeling is intusschen van oordeel, dat ook hier vereenvoudiging, vermindering en bezuiniging moet gezocht worden, zoo ten aanzien der intrekking van de administratie bij het oofd-departement of ministerie als bij de onderscheidene deparementen en etablissementen der marine, welke te menigvuldig n overbodig zijn. Eenparig schijnt het aan de Afdeeling toe, lat deze objecten vatbaar zijn voor zuiniger inrigting.

Zij is daarenboven, met uitzondering van twee leden, welke g aandringen op het duurzaam behoud eener krachtige zeenagt, van gevoelen, dat, hoezeer de Staat volstrekt defensie e water behoeft ter bescherming onzer zeegaten en stroomen, benevens onzer koloniën en koophandel, ook onze marine thans n bij vervolg alleen uit dat oogpunt schijnt te kunnen moeten vorden beschouwd, zonder dat ons vermogen en geldelijke hulpbronnen toelaten, om aan de schepping of het behoud eener aanzienlijke zeemagt te kunnen denken.

De Afdeeling oordeelt daarom, dat de nood ons dringt, om lit onderwerp bij vervolg met meerdere bekrompenheid, overeenkomstig onze geldelijke ressources, te behandelen, en dat het geleidelijk hier (en vooral op de *gewone* uitgaven voor het Departement van Oorlog voornamelijk) zal moeten zijn, dat wij besparingen zoeken, waardoor onze uitgaven, in tijden van rust n vrede, met millioenen kunnen verminderen en alzoo in verhouding gebragt, niet met dat, wat men krijgskundig zou kunnen becijferen, des noods, met nut ter verdediging te kunnen aanwenden, maar met dat, wat met onze geldelijke vermogens strookt, naardien men ongetwijfeld, dit vermogen duurzaam en jaarlijks overschrijdende, zich in vredestijd zoodanig uitput, om zich tegen onzekere aanvallen te behoeden, dat even daardoor de hulpbronnen ontbreken, wanneer de nood buitengewone inspanning mogt vorderen.

Het is om deze redenen, dat de Afdeeling eenparig van gevoelen is, dat een aanzienlijk deel der som, in het *gewone* voor de marine geconsenteerd, naar het *buitengewone* moet worden afgevoerd, en dat zij, met uitzondering van bovenbedoelde twee leden, welke dien afvoer niet zoo hoog zouden ramen, oordeelt, dat alleen *vier millioen* op de *eerste* afdeeling dezer begrooting wegens dit onderwerp moet geadmiteerd worden en *twee millioen* naar het *buitengewone* afgevoerd.

Hoofdstuk IX. *Financiën.*

De Afdeeling verlangt het tegenwoordig bedrag der gewone en buitengewone pensioenen, zooals dezelve *thans* genoten worden, te kennen.

Zij is voorts van oordeel, dat, van nu af, middelen moeten worden beraamd, om het Amortisatie-Syndicaat te brengen tot liquidatie van deszelfs baten en lasten en tot de opmaking van het saldo, opdat men met juistheid wete, hoedanig de schuldenlast is buiten de gewone rentebetalingen, en dat dit ligchaam vervolgens behoort te worden gedissolveerd.

Zij merkt wijders op, dat, wegens den afval van België, op de afd. 7, 8, 9 en 10 alleen ruim f 2,400,000 van de *gewone* uitgaven wordt afgevoerd en dat die aftrek zich alzoo bepaalt tot ruim 1/3 van het geheel, en hoezeer de Afdeeling wel wil aannemen, dat voor het oogenblik de vermindering niet meer bedragen kan, zoo oordeelt zij echter, dat ook hier meer en meer vereenvoudiging en bezuiniging zal moeten gezocht en gevonden worden, en het is daarom, dat zij verlangt, dat op dit onderwerp f 500,000 meer van het *gewone* worde afgevoerd en als onzeker op het *buitengewone* overgebragt, opdat ook de bedoeling blijke, om bij vervolg de gewone uitgaven in dit opzigt ruimer te ontlasten.

Hoofdstuk X. *Departement van Oorlog.*

Het is hier vooral, dat de Afdeeling eenparig inroept het begrip, reeds op het hoofdstuk der Marine aangeduid.

Zij houdt het daarvoor, dat, hoe men ook op andere onderwerpen van uitgave cijfere en vermindere, nimmer eene gewone begrooting van uitgaven in verhouding met onze hulpbronnen zal kunnen gebragt worden, tenzij men, in tijden van rust en vrede, het onderwerp der uitgave van dit Departement zoodanig besnoeije, dat het voor het gewone en zekere de *acht millioen* niet te boven ga. De Afdeeling vermeet zich niet, om hier plannen voor de toekomst te ontwikkelen, ten gevolge waarvan de mogelijkheid dezer vermindering zou kunnen blijken, maar, uit het besef der volstrekte noodzakelijkheid, om in dit opzigt eenen anderen weg te zoeken en in te slaan dan tot hiertoe, ook in tijdperken van vrede, is bewandeld, vertrouwt zij, dat de Regering zal gevoelen, dat de nood vordert, om, bij herstel van rust en vrede, dit onderwerp op andere grondslagen te behandelen en tot beginselen van wapening over te gaan, meer in overeenstemming met ons geldelijk vermogen en gegrond op de verpligting van elken burger om zich in tijd van vrede in de wapenen te blijven oefenen, ten einde in den nood toe te snellen, met verlating van het systema dier staande legers, welke duurzaam de schatkisten uitputten.

Zij vertrouwt, dat de Regering, voorgelicht door deskundigen, hiertoe den besten weg zal weten te kiezen, en verlangt alzoo, dat buiten den aftrek van *vier millioen* van het *gewone*, nog *vier millioen* van dit hoofdstuk naar het *buitengewone* worde afgevoerd, opdat zooveel te beter doorstrale, dat de opofferingen van oorlogslasten, thans in den nood vereischt en op het *buitengewone* aan te duiden, alleen als tijdelijk bezwaar mogen worden aangemerkt.

Wanneer overeenkomstig al deze bedenkingen der Afdeeling wordt gehandeld, dan zullen de verminderingen, op de *gewone* begrooting van 1830 van f 19,881,400 klimmen tot meer dan $27\frac{1}{2}$ millioen en de gewone begrooting zal, in plaats van op circa f 41,000,000, op f 33,000,000 worden gebragt.

Het *buitengewone* zal dan nu in deze buitengewone omstandigheden wel proportioneel vermeerderen, doch deze veranderde

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

vorm zal de noodzakelijke bedoeling ter aanvankelijke en voorts jaarlijksche suppressie van dat *buitengewone* meer en meer doen uitblinken, gelijk de aanmerkingen der Afdeeling kunnen dienen, om de Regering bekend te maken met de verlangens der Staten-Generaal, door wier aandrang en gemeen overleg het geëerbiedigd hoofd van den Staat dan wordt ondersteund in het beramen en uitvoeren dier noodzakelijke maatregelen, welke de omstandigheden gebieden.

DONKER CURTIUS VAN TIENHOVEN, *Voorzitter.*

ZITTING VAN 13 APRIL 1831.

Tegenwoordig dezelfde leden.

Wet tot vaststelling van de tweede Afdeeling der begrooting van uitgaven voor 1831.

De Afdeeling, overgaande tot de beoordeeling dezer wet, gedraagt zich tot hare aanmerkingen, in de vroegere processen-verbaal vervat, als waaruit genoegzaam blijkt, dat zij, buitengewone uitgaven toestemmende, zulks niet anders doet dan in de verwachting, dat, na herboren rust, alles wat buitengewoon voor Oorlog en Marine wordt toegestemd, zal komen te vervallen, zoowel als het buitengewone voorschot van rentebetaling van het aandeel, door België verschuldigd, en dat men van nu af aan zich beijveren zal, om de buitengewone uitgaven voor de Secretarie van Staat, de Hooge Collegiën, Buiten- en Binnenlandsche Zaken, Financiën, Waterstaat en Nationale Nijverheid te doen wegvallen, naardien, zonder dit alles, de uitgaven nimmer door de inkomsten kunnen worden bestreden.

Zij stemt dus het gepetitioneerde in *buitengewoon* over 1831 alleen provisioneel toe, omdat zij beseft, dat de staat van zaken niet in eens kan worden veranderd; maar zij houdt zich niettemin overtuigd van de heilzame bedoeling der Regering, om onverwijld werkzaam te zijn tot die vereenvoudigingen en bezuinigingen, welke, onafhankelijk van ons standpunt naar buiten, mogelijk zijn en in de vorige zittingen der Afdeeling zijn aangeduid.

Niets toch schijnt te beletten, dat al aanstonds de aanmerkingen omtrent het *Ministerie Secretarie van Staat*, omtrent het *Departement van Buitenlandsche Zaken*, omtrent *dat van Binnenlandsche Zaken*, *de afschaffing der Ministeriën van Eeredienst*, de vereenvoudiging *in het beheer der financiën*, *van den waterstaat*, en wat dies meer is, effect erlangen, terwijl de Afdeeling nog meer bijzonder aanmerkt, dat ook de post van f 400,000 tot aanmoediging der industrie thans wel kan vervallen en eene liquidatie daargesteld wegens het uit dat fonds verstrekte.

In deze verwachting onthoudt de Afdeeling zich van meer bijzondere aanmerkingen, onder aanbeveling van de meest mogelijke economie, ook omtrent het gevraagde voor Koninklijke kabinetten, bibliotheken, schoone kunsten, enz., als wel behoorende tot het nuttige, maar niet tot het volstrekt noodzakelijke, terwijl zij eindelijk, alsnu ruim 40 millioen op het gewone en buitengewone voor het Departement van Oorlog toestemmende, zonder aanmerkingen te maken op de deswege overgegeven berekeningen, ook op dit onderwerp, schoon thans van allereerste noodzakelijkheid, niettemin alle die spaarzaamheid aanbeveelt, welke, bij zoo zware lasten als de natie drukken, vereischt wordt, vertrouwende, dat, zoodra onze toestand naar buiten en de bestendiging der beraamde schikkingen met België zulks zullen gedoogen, de buitengewone oorlogsmagt van schutterijen en vrijwillige korpsen op den voet van vrede zal worden teruggebragt en alzoo de buitengewone uitgaven deswege bespaard.

Ontwerpen van wet tot daarstelling van middelen ter voorziening in de uitgaven, begrepen in de eerste en de tweede afdeeling der begrooting.

Overgaande tot deze ontwerpen van wet, merkt de Afdeeling op, dat indien aan haar verlangen tot vermindering van de *gewone* uitgaven en overbrenging op het *buitengewone* en *onzekere* wordt voldaan, alsdan de voorgestelde middelen, respectivelijk tot bestrijding dier uitgaven aangewezen, in gelijke verhouding moeten worden overgebragt, en dat, bij art. 1 der wet tot vaststelling der buitengewone middelen voorloopig maar f 25,000,000 uit de inkomsten, bij afzonderlijke financiële wetten aan de schatkist verzekerd wordende, mitsdien over het bedrag der toegestemde vrijwillige leening, *casu quo* boven de f 25,000,000 niet anders zal worden beschikt dan overeenkomstig nader te doene aanvrage.

DONKER CURTIUS VAN TIENHOVEN, *Voorzitter.*

Vijfde Afdeeling.

ZITTING VAN 8 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Dedel, Corver Hooft, Gockinga, Boddaert, Junius van Hemert, van Nagell tot Ampsen, Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter*, en Bijleveld *Voorzitter.*

Alvorens tot de behandeling van de onderscheidene ontwerpen van wet over te gaan, is eenparig begrepen, dat het niet ongeschikt kan geacht worden, eenige voorloopige aanmerkingen in het midden te brengen, welke niet ten eenenmale buiten verband met het hoofdonderwerp te beschouwen zijn.

En dan was de eerste vraag, welke zich aan de algemeene opmerking voordeed, zeer natuurlijk deze: moet de tegenwoordige tienjarige of gewone begrooting voor vervallen gehouden worden, dan wel is zij in wezen blijven bestaan, ook na de afscheiding van België van Holland, eene afscheiding, erkend door de Mogendheden en tot welke de Koning is toegetreden?

De leden, die de vraag bevestigend meenden te moeten beantwoorden, verklaarden al dadelijk, dat zij daardoor niet wilden te verstaan geven, alsof zij van oordeel waren, dat alle financiële verordeningen, gedurende de vereeniging vastgesteld, door de afscheiding als vervallen moeten aangemerkt worden, maar hunne meening was alleen, dat deze aan wijzigingen, uit den aard der omstandigheden voortgevloeid, waren onderworpelijk gemaakt. Zij beweerden bovenal, dat men, zoo verre zij meenden stand van zaken op dit oogenblik mogten strijdig geoordeeld worden, daarin die veranderingen al dadelijk behoorden plaats te vinden, welke de tegenwoordige gesteldheid van zaken gebiedend vordert.

Van dat beginsel uitgaande, had dan ook de tienjarige begrooting, in hunne schatting, die verbindende kracht verloren, welke noodig is, om haar als eenigen en algemeenen grondslag der financiële wetgeving te beschouwen; hunnens gedachten toch was een vlugtig overzigt eener begrooting, gedurende de vereeniging vastgesteld, genoegzaam, om tot de overtuiging te leiden, dat, nadat deze was ontbonden, zij niet langer als wet en regel behoort aangemerkt te worden; dat de Staten-Generaal alzoo zich wachten moesten, van eene daad te plegen, waaruit de gevolgtrekking zal kunnen afgeleid worden, dat zij, voor het vervolg, aan haar een verbindend vermogen wilden toegekend hebben, hetgeen door hen in allen opzigte als hoogst bedenkelijk werd gekeurd, voegende zij daarbij, dat zoo wanneer deze hunne meening niet gegrond mogt geoordeeld worden, hieruit in allen geval een hernieuwd en opzettelijk onderzoek der bedoelde begrooting thans zou moeten volgen en nieuwe financiële bepalingen voorafgaan.

Andere leden vonden in een eenigzins tegenovergesteld beginsel meer grond van overreding voor zich, en, schoon de gemaakte bedenkingen in derzelver volle waarde latende, meenden deze echter, dat de afscheiding eerst en vooral dat volkomen beslag moest erlangd hebben, dat, als het ware, eene nieuwe orde van zaken zou daarstellen, eer dat men als beginsel konde aannemen dat eene zoo gewigtige verordening, als waarvoor eene gewone begrooting te achten is, voor vervallen konde gehouden worden.

Naar aller oordeel echter lag ook hier de waarheid in het midden, en konde, zonder los maken of bevestigen van hetgeen bestaat, de toevlugt genomen worden tot zoodanig tijdelijke maatregelen, als wel eens meer waren gevolgd en welke, in de buitengewone omstandigheden waarin wij verkeeren, tot het groote doel konden brengen, om alles geleidelijk gaande te houden en vaste naar den veranderden staat van zaken ingerigte verordeningen voor een volgend jaar voor te bereiden.

Vele waren de onderwerpen, welke zich te dezer gelegenheid aan de overweging der Afdeeling voordeden: de veranderingen en wijzigingen in de Grondwet; de regterlijke organisatie, in verband met de wetgeving in het burgerlijke en lijfstraffelijke; d

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

erziening van het tarief, en het brengen van de financiële wetsepalingen in overeenstemming met den verbeterden stand van aken; de hooge noodzakelijkheid van bezuinigen en vereenvoudigen; — alles eindelijk wat ons uit een immer voortgeduurd hebbend provisioneel tot een vast en gevestigd bestaan moest opvoeren.

Voor alles was het zoo spoedig veranderen en wijzigen der Grondwet, als dit met den aard en het moeijelijke der zaak bestaanbaar was, met meerder of minder aandrang, in de daarvoor bijgebragte redenen aan den dag gelegd, eene zeer wenschelijke zaak en een onontbeerlijk vereischte voor vaste financiële bepalingen, omdat deze met elk hoofdstuk eener Grondwet schier in aanraking zijn.

De regterlijke organisatie en de wetgeving in het burgerlijke en lijfstraffelijke gaf tot verschil bij het beschouwen aanleiding, behoudens de wijzigingen, door de afscheiding noodzakelijk geworden, daar sommigen het daaromtrent vastgestelde als zoodanig verbindend bleven aanmerken, terwijl anderen oordeelden, dat te dien aanzien geheel andere voorzieningen gevorderd werden; maar op het bespoedigen van de maatregelen, daartoe betrekkelijk, rekende men het algemeen pligtmatig, te dezer gelegenheid aan te dringen, daar ook zij van een zoo gewigtigen invloed op vaste bepalingen omtrent de uitgaven te achten is.

Eenstemmig dacht men nopens de gebiedende noodzakelijkheid, om, zonder verwijl, die verandering in het tarief en het stelsel der accijnsen te brengen, welke Noord-Nederland de vruchten zou doen plukken eener afscheiding, welke het in deszelfs natuurlijke regten herstellen moet. Niet dat men de belastbare voorwerpen aan eene betamelijke en redelijke belastbaarheid wilde onttrekken, maar zij behoorden, in dien geest, ontheven te worden van dat onmatige, waaronder zij, ten gevalle der Belgen, ten onzen aanmerkelijken nadeele gebragt waren, zoals, om zich daartoe te bepalen, de manufacturen, het ijzer, de suiker en de wijn, ten opzigte van welk laatste artikel bepaaldelijk door sommigen wordt opgemerkt, dat het bij de wet van 1830, bij den aanslag der belasting, aanmerkelijk was verhoogd geworden, met de gunstige bepaling daarbij echter van ontlasting van het stedelijk bezwaar daarop, hetgeen op zeer vele plaatsen zonder gevolg was gebleven. — Er was wel hoop op de vermindering van het onnatuurlijke bezwaar op het ijzer, ten gevalle van Luik gelegd, in het verleden jaar gegeven, doch deze was niet verwezenlijkt, en de suiker bleef, ten merkelijken nadeele van handel en volkplanting en, nog onder het oude noodlottige stelsel ten believe der Belgen ingevoerd, gedrukt, waarvan de uitgetrokkene sommen, in de raming der gewone inkomsten op nieuw voorgedragen, ten bewijze strekken.

Ontheffing van bezwaren, uit dit een en ander voortvloeijende, hield men daarom voor zoo veel te mogelijker, naar gelang er bezuinigingen en vereenvoudigingen in te voeren waren, welke aanmerkelijke uitgaven zouden besparen, vooral, wanneer men twee noodlottige toestanden, waaronder wij sedert jaren verkeerd hadden, die eener overdrevene bureaucratie en eener alle werkkracht verlammende centralisatie, uit den weg ruimde.

Eindelijk was men nog eenparig van oordeel, dat, aangezien er geene antwoorden, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, gegeven waren met opzigt tot het gedane beklag over het voortdurend bezoldigen van Belgische ambtenaren, het hier de plaats was, daarop nader aan te dringen. De Afdeeling toch rekent zich verpligt te herhalen, dat het haar onbegrijpelijk voorkomt, onderdanen van eenen vreemden Staat, hoedanig België ten onzen opzigte geworden is, alsnog in betrekkingen te zien, waarop alleen inlanders aanspraak maken kunnen. Zij verwondert zich vooral, dat aan deze vreemdelingen inzage in onze buitenlandsche betrekkingen gegeven wordt, door óf als afgezanten op te treden, óf bij afgezanten aan groote hoven, zooals dat van St. Petersburg, in naauwe betrekking geplaatst te zijn. De Afdeeling laat gaarne aan de wijsheid der Regering de beslissing over, of aan onderdanen van eenen vijandelijken Staat dat vertrouwen, zonder krenking onzer belangen, kan gegeven worden, maar, wat haar betreft, zoo mag zij het denkbeeld niet onderdrukken van het moeijelijke, dat er voor de Staten-Generaal in gelegen is, om gelden toe te staan tot het bezoldigen van ambtenaren, die na de scheiding als vreemdelingen te beschouwen zijn. Zij moet er alzoo bij vernieuwing op aandringen, dat eene lijst van degenen worde overgelegd, die, Belgen zijnde, desniettegenstaande ambten bekleeden of pensioenen en wachtgelden genieten; zij huldigt alle edelmoedige beginselen, waaruit men in deze kan geacht worden werkzaam te zijn, maar zij erkent niet minder het wezenlijke der verpligting, om met den financiëlen toestand eener door de omstandigheden zoo gedrukte natie als de onze ernstig te raadplegen, en betwijfelt alzoo de bevoegdheid, om hare geldelijke opbrengsten ook ten voordeele van de zoodanigen te doen strekken, vooral daar zoo vele onzer brave krijgslieden, op eene verraderlijke wijze in de handen onzer vijanden gevallen, door deze zoo onedelmoedig bejegend, ja, zelfs door hen mishandeld worden.

Alle deze aanmerkingen en bedenkingen hebben de Afdeeling evenwel niet weêrhouden, om zich met de voorgedragene wetten afzonderlijk bezig te houden, en het is in de verwachting, dat dezelve der opmerking van de Hooge Regering niet ontgaan zullen, dat zij tot de ordelijke behandeling der overgelegde stukken thans overgaat.

Ontwerp van wet betreffende de eerste afdeeling der begrooting.

De premissen van of de inleiding tot dit ontwerp hebben tot de volgende opmerkingen aanleiding gegeven.

Altijd bevreesd voor het voortduren van het provisionele, langer dan dit met onze belangen overeenkomstig is, heeft ook het denkbeeld, hier op den voorgrond gesteld, aan die vrees voedsel gegeven en men zou dus aan dat de voorkeur geven, waaruit de meening blijken zou, dat men de veranderde Grondwet ten grondslag leggen wilde van de bepalingen voor het financiële in het vervolg, en het dus liet voorkomen, dat het nu voorgedragene geschiedde in afwachting van hetgeen uit die veranderde Grondwet noodzakelijk zou bevonden worden.

Niet meer noordelijke of zuidelijke gewesten erkennende, zou men hier, gelijk in alle voordragten van wet, even als in de wet op het voorschot, de uitdrukking *van den Staat* of van *Vereenigde Nederlanden* willen gebezigd zien. De uitdrukking van *noordelijke* gewesten doet aan oostelijke, westelijke en zuidelijke denken, welke in een Rijk, van die geringe uitgestrektheid als het onze, niet voegzaam onder die benaming of aanwijzing kunnen voorkomen.

De raming, in het breede medegedeeld en beknoptelijk in de wet opgenomen, heeft tot algemeene en bijzondere aanmerkingen aanleiding gegeven.

In het algemeen kan men geen genoegen nemen met de opgave van verminderde sommen. Dit komt der meerderheid van de Afdeeling te onbestemd voor, en zij geeft daarom de voorkeur aan de stellige uitdrukking van bepaalde sommen voor het een of ander voorwerp; dit bevordert in haar oog het regelmatige van het onderzoek, dat altijd naauwkeurig, maar thans, indien zij de uitdrukking bezigen mag, gemoedelijk wezen moet, nu onze financiële toestand zoo boven mate bedenkelijk te achten is. Zij verlangt alzoo, dat de benoodigdheden niet bij aftrek, maar in vast bepaalde sommen voor elk hoofdstuk of gedeelte van hetzelve worden opgegeven; sommige leden zelfs hechten aan deze bedenking zóó veel gewigt, dat zij geene zwarigheid maken, om te verklaren, dat zij in geene begrooting zouden kunnen toestemmen, in welke sommen bij aftrek worden voorgesteld en niet in derzelver volle bedrag zouden uitgetrokken worden.

Hoofdstuk I. *Huis des Konings.*

Al dadelijk vindt deze bij hen aangenomen regel zijne toepassing in het Iste hoofdstuk, *Huis des Konings.* Men vindt op de raming als verminderde som uitgetrokken f 675,000, ingevolge Zijner Majesteits besluit van 16 Januarij 1831. Dit besluit nu is der Afdeeling niet anders dan uit de aankondiging bekend, en zij verlangt, dat het haar worde medegedeeld.

Haar oordeel over dit hoofdstuk is zeer eenvoudig: het staat in de gewone begrooting op de volgende wijze vermeld en uitgetrokken:

Inkomen des Konings.	f 1,900,000.00
» van den Prins van Oranje	200,000.00
Te zamen . . .	f 2,100,000.00

De Afdeeling is bepaaldelijk van oordeel, dat, zoo lang de tegenwoordige Grondwet, voor het Rijk der Nederlanden onverdeeld en onafgescheiden ontworpen, erkend wordt te bestaan, hetgeen des Konings Huis betreft, naar den regel daarbij voorgeschreven, moet worden achtervolgd, en zij beschouwt alzoo de vermindering, daarop door den Koning bij deze voordragt gedoogd, als een offer op het altaar des vaderlands gelegd,

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

waaraan in naam der natie de hulde der erkentelijkheid verschuldigd is en ook door haar wordt toegebragt.

Zij zal alzoo hare aanmerkingen omtrent de verminderde berekeningen, bij de raming voorkomende, tot de volgende hoofdstukken, eerdaags ter beraadslaging te brengen, bij uitzondering bepalen.

Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter.*

ZITTING VAN 11 APRIL 1831.

Tegenwoordig dezelfde leden.

Bij het aanvangen van het onderzoek is men op vroegere denkbeelden, zoo in de Afdeelingen als in de Kamer zelve bij onderscheidene gelegenheden ontwikkeld, teruggekomen, hetwelk aanleiding gegeven heeft tot het uiten van den wensch, welke tot de wijze van beraadslagingen over de begrooting in het vervolg betrekking heeft.

Na de door het behandelen der zaken verkregene ondervinding heeft men zich meer en meer overtuigd van het verkieslijke der beoordeeling kapittelsgewijze boven die, welke globaal geschiedt. Het is en blijft eene vreemde zaak, al wat ordelijk, goed en wenschelijk is, dikwerf om ééne onoverkomelijke zwarigheid, ten aanzien van het een of ander bestaande, te moeten verwerpen en daardoor de gelegenheid te verliezen, om op eene eenvoudige wijze die verbetering in den algemeenen maatregel te helpen daarstellen, welke noodig bevonden wordt. Daar nu het oogenblik aanstaande is van het invoeren van veranderingen en verbeteringen in alle takken van beheer, zoo zou men het wenschelijk keuren, dat dit te dezen opzigte mede plaats vond en de beoordeeling der begrootingen in het vervolg kapittelsgewijze kon geschieden.

Ter bekwamer onderzoek acht men het onontbeerlijk, dat verschillende onderwerpen niet in een en hetzelfde hoofdstuk dooreengemengd voorkomen, en zoude men alzoo verlangen, dat dáár, waar zulks plaats vindt, dit ongerief wierd weggenomen. Op de *gewone* begrooting vindt men Marine en Koloniën, alstoen onder één beheer nog schijnbaar bestaande, in hetzelfde hoofdstuk met de posten ondereen gebragt; de Waterstaat behoorde onder Binnenlandsche Zaken en wordt in dezelfde begrooting onder de algemeene behoeften voor dat Departement begrepen. Bij de *buitengewone* heeft er eene splitsing plaats gehad: de marine is op zich zelve gekomen, en zijn die voor Waterstaat en Koloniën met de Nijverheid, als thans met elkander onder één beheer, afzonderlijk aangevraagd. Om nu de verminderingen, op deze onderscheidene zaken naar het ontwerp gevallen, in eene beoordeelende beschouwing te kunnen opnemen, zou de Afdeeling wenschen, dat hier eene afzonderlijke en op zich zelve staande opgave wierd in acht genomen, kunnende zij niet nalaten, op een vorige aanmerking, als het ware, terug te komen en hieruit een nieuwen aandrang voor hare meening te ontleenen, welke haar heeft doen verlangen, dat de posten niet bij vermindering en aftrek, maar in eens, onder bepaalde hoofdstukken en met behoorlijke afscheiding van onderwerpen, tot dezen of genen tak van bestuur behoorende en te voren onderéén vermengd, aan het onderzoek zouden worden aangeboden. Dat onderzoek zal daardoor met meerdere eenvoudigheid en te bestemder kunnen geschieden, hetgeen voor de zaken zelve betere resultaten zal opleveren. Zij meent het tevens hier de plaats te zijn, om, als in het voorbijgaan, op te merken, dat, ter meerdere vereenvoudiging, voortaan de posten niet meer in 7/8 en 1/8 deelen op twee verschillende begrootingen worden gesteld, maar op de begrooting of begrootingen in eens worden gebragt.

Hoofdstuk II. *Secretarie van Staat en Hooge Collegiën.*

Om het bij dit hoofdstuk opgegevene voor hetgeen ten gevalle ook der Hooge Collegiën noodig is, juist te kunnen beoordeelen, is het der Afdeeling noodzakelijk voorgekomen, eene opgave te vragen der leden, uit welke die Collegiën thans bestaan, nadat dezelve, door de plaats hebbende omstandigheden, tot een verminderd getal zijn gebragt; hierdoor toch kan op de gereedelijkste wijze worden nagegaan, welke maatstaf in de aangeduide vermindering is gevolgd. — Tot datzelfde einde is het tevens belangrijk gekeurd te mogen weten, tot welke sommen de bezoldigingen d[…] heeren Ministers thans zijn gebragt. Over het algemeen is het vo[…] gekomen, dat ten opzigte der ambtenaren en hetgeen de sc[…] loosstellingen voor reis- en verblijfkosten betreft, de verminderi[…] aanmerkelijker dan van f 10,776.25 voor de *Secretarie van St[…]* had kunnen wezen. Men vermeent toch, dat er nu geenszins […] zoo groot aantal van ambtenaren benoodigd is, als het bedr[…] der bezoldigingen, voor zeven achtste tot de aanzienlijke som v[…] f 33,300 uitgedrukt, nog doet bestaan; door het verminde[…] der werkzaamheden en het uitvallen der Belgische ambtena[…] schijnt het der Afdeeling toe, dat hier van zelve aanmerkeli[…] verminderingen hebben kunnen plaats vinden. Ditzelfde ge[…] meer omtrent de reis-, verblijf- en transportkosten, welke gr[…] tendeels als vervallen zijn te beschouwen, gelijk de localen […] ook niet meer in dubbelen getale kunnen benoodigd geacht word[…]

Ten aanzien der Militaire Willems-orde is men van oordeel, […] te dien opzigte eene vermindering van slechts f 456 te ger[…] te oordeelen is. De Afdeeling begrijpt, dat de verhoogde soldi[…] van *gedecoreerde* militairen, op de *gewone* begrooting ad f 43,[…] uitgetrokken, zoo wel voor Belgische als Hollandsche solda[…] hebben moeten strekken. Daar nu de eerste niet meer in […] merking komen, dan voor zoover de een of ander van deze zich […] in de gelederen der onzen mogt bevinden, zoo schijnt het […] dat de vermindering hier vrij aanzienlijker had kunnen we[…] Het is zoo, dat de staat van oorlog, waarin wij ons bevind[…] meerdere gelegenheid ter belooning van brave krijgslieden […] opleveren, maar het is der Afdeeling voorgekomen, dat men das[…] is bedacht geweest door het aanvragen van f 13,702 op de […] rekening der behoeftigen voor dit jaar. Deze aanmerking is n[…] gedeeltelijk en, naar de zaak gewijzigd, van toepassing op […] Orde van den Nederlandschen Leeuw.

Hoofdstuk III. *Buitenlandsche Zaken.*

Niet altijd is de Afdeeling van de bepaalde meening, dat […] zuinigingen onontbeerlijk zijn, en zij tracht steeds deze in verb[…] met het onderwerp, waartoe zij betrekking hebben, zoovee[…] kan, te brengen. Dit is onder anderen het geval met de bui[…] landsche betrekkingen. De zendingen buitenslands beschouwt […] grootste gedeelte der Afdeeling als met de eer en het belang […] den Staat in het naauwste verband, vooral in deze oogenblik[…] en zij zou dus ongaarne daarin eene te naauwe toepassing […] het anders zoo wenschelijk stelsel van bezuiniging zien gema[…] Zij neemt dus de vrijheid op te merken, dat hier, in verhoud[…] tot de overige hoofdstukken, eene te ruime inkrimping va[…] benoodigde voor de zendingen buitenslands plaats heeft.

Een lid echter deelt niet in dat gevoelen en naar zijn oo[…] konden zelfs meerdere bezuinigingen betracht worden: de […] dingen aan sommige kleinere hoven of bij-Staten, met welk[…] in geringe of mindere aanraking zijn, komen hem minder n[…] zakelijk in het vervolg voor; hiertegen is wel opgemerkt, […] het voor den handel als zeer gewigtig kan beschouwd wor[…] om zelfs bij zoodanige Staten te worden vertegenwoordigd, […] met welke onder dat oogpunt aanknooping van betrekki[…] meermalen noodzakelijk is bevonden, doch men moest e[…] toegeven, dat dit zoo zeer het geval niet was met Baden, Bei[…] en Wurtemberg, te meer daar wij eenen gezant hadden bij […] *Bondsdag* in Duitschland. Aan dit gezandschap werd, in […] eenstemming met de Afdeeling, door het bedoelde lid de ho[…] prijs gehecht om het groote gewigt van dat staatkundig ligc[…] voor het behoud der vrijheid en onafhankelijkheid van Eu[…] Eenstemmig toch begreep men, dat het in het belang der […] eenigde Nederlanden, nu achtervolgens het bepaalde bij de […] tocollen van Londen binnen derzelver oud niet zeer uitges[…] grondgebied beperkt, van het grootste gewigt te keuren was, […] hetzelve door een zoodanig gezantschap in voortdurende […] trekking te staan, waarvan de wezenlijke waarde dubb[…] opmerking verdient naar zich te trekken na de bezorgdh[…] welke men door dien Bondsdag voor het behoud van Luxem[…] ziet aan den dag leggen. Dit geschiedt uit de overtuiging […] het groot belang van dien Staat voor de algemeene Europ[…] staats-maatschappij, voor welke de Afdeeling echter oord[…] dat ons vaderland, als zelfstandige Staat, van geen m[…] gewigt is aan te merken.

Hoofdstuk V. *Binnenlandsche Zaken.*

Met opzigt tot de verminderingen heeft dit hoofdstuk t[…] opmerking aanleiding gegeven, dat deze der Afdeeling zijn […]

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

eschenen, aanmerkelijker te hebben kunnen wezen met opzigt t de *gevangenissen*, waarvan op de *gewone* begrooting de aanenlijke som van f 722,053 voor de 7/8 deelen staat uitgetrokken, zij wenschte omtrent die benoodigdheden nadere inlichtingen vernemen.

Zij mag verder niet onopgemerkt laten, dat het hier alleen , dat op den *staat* de percentsgewijze kortingen op de tracmenten worden gebragt, terwijl zij in de andere hoofdstukken vermeld zijn gelaten. In het algemeen is het haar voorgekomen, al, naar haar oordeel, door de afscheiding het getal der beambten ndig is moeten verminderd worden, toegestaan zelfs, dat die den waterstaat voor verre het grootste gedeelte in het vaderland te huis behooren. Onder dat oogpunt zelfs zou de vermindering er laatsten aanmerkelijk kunnen geacht worden, maar te gering oorzeker in de overige betrekkingen, tot dit Departement behoorende, waarvoor men slechts de som van f 14,250 aantreft. Hieromtrent zijn nadere inlichtingen onontbeerlijk geoordeeld.

COLLOT D'ESCURY VAN HEINENOORD, *Onder-Voorzitter.*

ZITTING VAN 12 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Dedel, Corver Hooft, Gockinga, Junius van Hemert, van Nagell tot Ampsen en Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter.*

HOOFDSTUK VII. *Roomsch-Katholieke Eeredienst.*

De Afdeeling zoude van oordeel zijn, dat nu door de afscheiding het getal der volgers van deze eeredienst zoo aanzienlijk is afgenomen, de kosten voor dit Departement kunnen worden verminderd en er alzoo geen afzonderlijk beheer, met een hoog beambte aan het hoofd, meer te pas komt, en zij neemt tevens de vrijheid dit aan de ernstige overweging der Hooge Regering aan te bevelen, terwijl zij verdere aanmerkingen van gelijksoortigen aard thans bespaart, totdat de werkzaamheden der commissie van bezuiniging zullen bekend zijn of uit de resultaten bij volgende voordragten zal kunnen opgemaakt worden, wat te dezen opzigte als regel zal zijn aangenomen.

HOOFDSTUK VIII. *Marine.*

Het heeft eenige onzekerheid omtrent den regel, in de berekening der kortingen op de tractementen gevolgd, doen ontstaan, daar men deze hier aantreft als afgeschreven op het *buitengewoon*, terwijl zij elders óf als van het *gewone* afgetrokken voorkomen óf onvermeld gelaten worden. — Het zou der Afdeeling ordelijker toeschijnen, wanneer daaromtrent dezelfde wijze van berekenen gevolgd werd.

Er worden voor de *kosten van dit Departement* op de *gewone* begrooting gebragt f 145,336, en daarvan de ⁷/₈ uitgetrokken; daarentegen komt op die voor dit jaar ¹/₈ voor van eene som van f 100,642, waaruit alzoo eene vermindering van de hoofdsom, ter somma van omtrent f 45,000, voortvloeit. Dit zal eenige toelichting behoeven, daar het eenigzins duister toeschijnt, op welke wijze hier de vermindering is daargesteld: ⁷/₈ voor eene grootere en ¹/₈ voor eene kleinere som, in hetzelfde voorwerp van uitgave, leidt natuurlijk tot de gevolgtrekking, dat de besparing hier van geringe waarde is.

Deze aanmerking heeft geene strekking, om op buitengewone bezuinigingen voor dit Departement aan te dringen. Bij vorige gelegenheden zijn, zoo bij de processen-verbaal der Afdeelingen als in verschillende adviezen van onderscheidene leden bij openbare beraadslagingen, meer dan eens ernstige klagten aangeheven over het sober deel, op onze zoo kostbare begrootingen aan de marine toegewezen. Die klagten mogten destijds geen gehoor verwerven, ten gevalle van een volk, dat geen belang kende of erkende dan dat van een tijdelijk fabriekwezen, aan hetwelk het alles onderwerpelijk wilde gesteld hebben; thans echter, nu de natuurlijke orde der dingen herboren is, nu moet het oogenblik daar geacht worden om ons zoo gering zeewezen, wat talrijkheid van schepen en magt van zeelieden betreft, uit den vervallen staat op te beuren en tot de hoogte te voeren, waarop het bij eene handeldrijvende en zeevarende natie behoort gebragt te worden, welke haren handel wil beschermd en hare volkplantingen beveiligd zien. Wanneer de Afdeeling deze meening uit, dan heeft zij de verzekering, dat al wat Holland's waar belang kent en waardeert, met haar instemt, daar de jongstbetoonde heldenmoed, waardig die der oude tijden, op nieuw bewezen heeft, dat onze vlag, door eene genoegzame zeemagt gevoerd, bij voortduring ontzag verdient in te boezemen op het element, dat meer dan eene eeuw getuige onzer nationale glorie was.

De Hooge Regering, en zij merkt dit met een wezenlijk genoegen op, heeft, door de menigte van in de tegenwoordige omstandigheden in dienst gestelde bodems, het treffend bewijs van haar eenstemmig inzien met de natie in deze hoogstaangelegene zaak aan den dag gelegd, en er blijft alzoo slechts te wenschen over, dat ook in het vervolg het als een onveranderlijke staats-maxiem mag aangemerkt worden, dat wij onzen rang als zeemogendheid moeten hernemen.

COLLOT D'ESCURY VAN HEINENOORD, *Onder-Voorzitter.*

ZITTING VAN 13 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Dedel, Corver Hooft, Junius van Hemert, van Nagell tot Ampsen en Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter.*

HOOFDSTUK IX. *Financiën.*

Men heeft op den staat der verminderingen f 7,513,088.71 voor de Nationale Schuld gebragt gezien. — Van de oorspronkelijke som ad f 18,158,350 aftrekkende ¹⁶/₃₁, door België te dragen, zoo vindt men, dat dit beloopen moet f 9,372,000. — Men zoude dus wenschen het onderrigt te bekomen aangaande de oorzaak van het verschil in deze berekening.

Afdeeling 6.

De kosten van het departement van 's Rijks ontvangsten door de vereeniging van hetzelve met het Ministerie van Financiën, aanmerkelijke verminderingen moetende ondergaan, zal deze maatregel aan het hoofd-oogmerk beantwoorden, zoo had men verwacht, daarvan eenige melding op den staat der verminderingen aan te treffen, te meer daar, al ware die maatregel niet genomen, dan nog hier van zelve in het oog valt, dat van de ambtenaren en geëmploijeerden, sub *d* uitgetrokken ad f 154,000, een groot gedeelte als Belgen, in de voormalige zuidelijke provinciën werkzaam geweest, is komen te vervallen, hetgeen dus eenige opheldering noodig maakt.

Op de pensioenen van f 800,000 op ⁷/₈ in de *gewone* begrooting uitgetrokken, is dezelfde aanmerking gedeeltelijk van toepassing, daar onder dezelve mede begrepen zijn die toelagen, welke aan gewezen of op wachtgeld gestelde ambtenaren worden verstrekt. Pensioenen, voor ongelukkigen of verdienstelijke menschen bestemd, worden geenszins door de Afdeeling bedoeld, hare aanmerking bepaalt zich alleen tot buiten dienst gebragt zijnde gewezene Belgische ambtenaren, welker aandeelen in deze nu voortaan voor rekening van België moeten komen.

HOOFDSTUK X. *Oorlog.*

Men heeft gemeend op dit hoofdstuk, in de tegenwoordige omstandigheden van tijden en zaken, geene aanmerkingen te moeten maken. — De algemeene blijven van zelve echter hier van toepassing, daar, vooral op dit kapittel, het middel van vereenvoudiging in het beheer in allen deele in het vervolg met vrucht zal kunnen werken.

Wet op de middelen ter voorziening in de uitgaven, begrepen in de eerste afdeeling der begrooting.

Raming der inkomsten.

Wanneer men de opbrengsten der indirecte belastingen, hier geraamd op 4,000,000, vergelijkt met die van 1828, dan treft men een ontvang aan van f 5,745,472 en voor 1829 f 4,875,045, gelijk uit de door een der leden overgelegde Nota nader kan gezien worden. (1) Het is dus niet onwaarschijnlijk te achten, dat ook voor dit jaar de opbrengst de raming zal te boven gaan.

(1) Zie aan het einde van dit proces-verbaal.

De in- en uitgaande regten, welke, gelijk in deze Nota staat opgemerkt, over 1828 f 4,160,026 en over 1829 f 3,639,527 afgeworpen hebben, worden hier slechts berekend op f 1,608,521. Men zou hieruit, indien er geene andere wenschen te vormen waren, met genoegen het algemeen besluit kunnen trekken, dat de behoeften door de inkomsten zullen overtroffen worden. Liever leidt men er, met opzigt tot de in- en uitgaande regten, de gevolgtrekking uit af, dat deze, in het belang van den handel, alzoo eene aanmerkelijke vermindering zullen ondergaan, vooral wanneer men daarbij in aanmerking neemt, dat de Hooge Regering in de overtuiging deelen zal, dat ook daarmede hetzelfde wenschelijke doel, van hoogere inkomsten dan de raming doet vermoeden, te erlangen, kan bereikt worden; ook bij haar zal het toch niet twijfelachtig zijn, dat lage regten een vermeerderden bloei des handels moeten daarstellen en alzoo een in evenredigheid vermeerderd inkomen te dezen aanzien veroorzaken; terwijl de kosten van beheer en toevoorzigt daarteboven in gelijke mate zullen afnemen, naardien deze hierdoor op eene zeer eenvoudige schaal van zelve gebragt worden, uit hoofde dat het belang, om de regten te ontduiken, zelfs voor degenen ophoudt, die anderzins genegen zijn om zich door den ongeoorloofden smokkel-handel te verrijken.

Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter.*

ZITTING VAN 14 APRIL 1834.

Tegenwoordig de heeren: Dedel, Corver Hooft, van Nagell tot Ampsen, Junius van Hemert en Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter.*

Ontwerp van wet tot vaststelling van de tweede afdeeling der begrooting.

De berekeningen, strekkende tot grondslag der tweede afdeeling of *buitengewone* begrooting over den jare 1831, thans het onderwerp van overweging moetende uitmaken, zoo heeft deze tot de volgende aanmerkingen geleid.

Hoofdstuk V. *Binnenlandsche Zaken.*

Afdeeling 2.

Art. 2. De tienjarige staten van den burgerlijken stand worden voor dezelfde som als in het vorige jaar uitgetrokken, toen de gebeurtenissen, welke de afscheiding hebben doen geboren worden, nog niet hadden plaats gehad. Men houdt het dus daarvoor, dat hier vermindering zou kunnen gebragt geworden zijn.

Afdeeling 4.

Dezelfde aanmerking is gemaakt met opzigt tot de kosten der gebouwen voor de hoogescholen, welke op dezelfde schaal zijn gehouden, niettegenstaande het getal derzelve is verminderd. Door een der leden is daartegen echter opgemerkt dat, naar zijn inzien, deze raming niet te hoog te achten was aangezien de trapsgewijze vermeerdering en uitbreiding der kabinetten en akademische inrigtingen, welke grootere voorzieningen met opzigt tot de localen noodzakelijk maakten.

Afdeeling 5.

Het heeft opzien verwekt, dat de kosten van collegiën en Latijnsche scholen zoo verschillend in evenredigheid van de eene provincie tot de andere opgegeven worden, daar Gelderland en Noord-Braband daarvoor behoeven tien en elf duizend gulden, terwijl Noord- en Zuid-Holland slechts twee en acht honderd vereischen; men wenschte de redenen van dit aanmerkelijk verschil te kennen, en tevens in bedenking te geven, of de uitdrukking *collegiën* voortaan wel meer behoeft gebezigd te worden, daar zij niet op onzen bodem te huis behooren, waar men alleen hooge- en andere scholen kent.

Afdeeling 7.

De verzameling op het paviljoen te Haarlem van kunstwerken van levende meesters, oordeelt de Afdeeling als zeer geschikt ter aanmoediging der kunst; evenwel zou zij in bedenking geve, of hetzelfde doel niet zoude te bereiken zijn, bijaldien m deze eene afzonderlijke plaats in het Koninklijk kabinet v schilderijen te 's Gravenhage en in het museum van deze e Amsterdam aanwees, waardoor de kosten van een afzonderl gebouw en een afzonderlijk toezigt zouden vermeden worden

Afdeeling 8.

Onder de wetenschappelijke instellingen en ondernemin hebben artt. 2 en 3 het verlangen opgewekt, om met den a en de strekking dezer uitgaven eenigzins nader bekend te zijn; *inteekening op boekwerken* heeft daarenboven de gedachte d ontstaan, dat deze minder ruim kon geschieden, vooral ten opzi van vreemde werken, zoo zij zich tot deze uitstrekt. Naard deze post eene vermeerdering voor $^{3}/_{8}$ heeft ondergaan, voelt Afdeeling zich dubbel genoopt, daaromtrent eenige inlichting te vragen.

Afdeeling 9.

Ook de historische gedenkpenningen, sub art. 4 opgegeve, hebben de wel verdiende aandacht naar zich getrokken uit l oogpunt van derzelver gewigt voor de vaderlandsche geschiede waarom men verlangt te weten, of er jaarlijks in evenredigh der toegestane sommen zoodanige penningen geslagen word dan wel of men langzamerhand een fonds tot dat einde verzame ten einde aan dit geschikt middel ter verhooging van d nationalen roem naderhand eene des te grootere uitbreiding te gev

Over het algemeen heeft alles wat tot de kunsten en wet schappen betrekking heeft de bedenking doen ontstaan, of niet op zoude moeten aangedrongen worden, dat, aangezien d min gunstigen toestand van 's lands financiën, ook in dit opz aan bezuinigingen plaats gegeven wierd, en of dit niet z kunnen geschieden, zonder de wetenschappen in derzelver vo gang of de kunsten in de tot heden genomen vlugt te belemmeren; dat veelligt hier het een of elders het ander, al was h dan ook maar tijdelijk, zou kunnen gemist worden, zon daarom eenige krenking aan dit belang toe te brengen.

Hiertegen is echter door een der leden in het midden gebra dat het zeker niet te ontkennen viel, dat de benoodigdheden v kunsten en wetenschappen aanzienlijk zijn, maar dat deze on die weinige uitzonderingen te rekenen waren, welke van d algemeenen regel van bezuiniging behoorden gevrijwaard te word dat, wanneer men al wat te dezen opzigte onder ons besta, vooral dat, wat onder de regering des Konings is daargestel, aandachtig nagaat, men zich eer verwonderen zal over het ve, waarop wij ons beroemen kunnen, met de voorhanden zijn middelen te weeg gebragt, dan wel beklagen over het rui van deze in opzigt tot het aangebragte nut, en den daardo ook bij buitenlanders, verworven roem, waaraan geen v onverschillig wezen kan, vooral niet eene natie als de onz, welke het zich steeds tot eere gerekend heeft, met hare beschaa naburen om den prijs in de beoefening van kunsten en wetenschappen te dingen; dat hier vertragen of stilstaan in der da achteruitgaan wezen zou, en dat hij alzoo, wat hem betr, ongaarne hier eene te groote beperking zien zoude, welke nationale eerzucht te naauwer nood kan gedoogen.

Afdeeling 11.

De nieuwe post, hier voorkomende en uit de tegenwoordi omstandigheden zijnen oorsprong ontleenende, heeft tot meer d eene bedenking aanleiding gegeven. Aan vele derzelve zou kunn te gemoet gekomen worden door het mededeelen van eene li of opgave der ambtenaren, in den gegeven toestand verkeeren De Afdeeling mag veronderstellen, dat men zich in het toeschikk van wachtgelden, toelagen en gratificatiën bepalen zal tot zoodanige onzer landgenooten, die, in de zuidelijke gewest geplaatst geweest zijnde als ambtenaren, zich van derzelv ambten en bedieningen verstoken zien; deze hebben, hares inzien een welverkregen regt; de Afdeeling zoude dus alleen verlang dat, bij het begeven van openvallende posten, op deze bij voorke werd gelet, ten einde de schatkist zooveel te eerder van dez nieuwen last te ontheffen. Hoe gaarne zij ook aan brave en plig en eed getrouw gebleven Belgen bij uitzondering de hand d ondersteuning zou willen toegereikt zien, zoo blijft het echter vo haar pligt, er op aan te dringen, dat deze goede geneigdhe

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

et te ver gedreven worde, of zich tot de zoodanigen uitstrekke, e in de algemeene schatting noch medelijden, noch opmerking aardig zijn, en zij dringt dus nader aan op hetgeen te dien ezigte door haar in hare voorloopige aanmerkingen is aangewezen.

HOOFDSTUK IX. *Financiën.*

Afdeeling 1.

Men moet erkennen het juiste verband der berekeningen, hier orkomende, met dat, in de *buitengewone* begrooting opgemerkt, et volkomen te vatten, en men zag alzoo gaarne, ter betere iding van het oordeel, de overeenstemming, welke geacht ordt te bestaan, meer bijzonder aangewezen.

Afdeelingen 2 en 3.

De administratiekosten, in de 2de en 3de afdeeling gebragt, ebben, bij vernieuwing, de noodzakelijkheid doen gevoelen der reenvoudiging, waarop reeds een en andermaal, bij voorkomende elegenheden, in dit proces-verbaal is aangedrongen.

Afdeeling 4.

Zeer heeft het bevreemd op nieuw zulke aanmerkelijke mmen voor het kadaster te zien in rekening brengen, dat men, ingevolge de gedane verklaringen, had kunnen rwachten, dat er in den jare 1831 een einde zoude gemaakt n aan werkzaamheden, welke tonnen schats aan den lande ebben gekost, zonder eenig zigtbaar nut te hebben daargesteld. en verlangt dus dat er aan het meten en schatten een perk orde gesteld, daar het van de natie niet te vergen is, dat zij den duur in het onderhoud voorzie van hoogere en lagere btenaren, opgenomen in eenen maatregel, welke, eenvoudig geregt, misschien tot eenig resultaat had kunnen leiden, maar deze wijze, getuige de ondervinding, een wezenlijk bezwaar levert, en offers vordert, welke niet langer kunnen aangeagt worden.

HOOFDSTUK XI. *Departement van Waterstaat, Nijverheid en Koloniën.*

Even gelijk in het *buitengewone*, zoo ontziet men zich ook, n dezelfde reden, op het *gewone*, van alle aanmerkingen, elke de kostbaarheid van het Departement van Oorlog en het og aangeslagene van vele onderwerpen, tot hetzelve betreklijk, de Staten-Generaal geregtigd zouden maken tot het brengen van punten van bezwaar daartegen, en men gaat dus er tot het Departement van den Waterstaat.

Het eerste dat hier de opmerking heeft tot zich getrokken, is al wederom de *algemeene kosten*, veroorzaakt door de menigte n inspecteurs, ingenieurs en alle verdere ambtenaren van den aterstaat, waarvan het getal en de reis- en verblijfkosten, or hen benoodigd, niet in evenredigheid zijn verminderd, als elke men had kunnen verwachten; — het valt in het oog, at men op dien kostbaren voet niet kan voortgaan, en men rinnert zich, dat men, ten tijde der republiek, dit omslagtige et kende en dat men er ook geene behoefte aan gevoelde. en verwacht met vertrouwen, dat ook hier verbeteringen zullen ngebragt en alle bovenmatige centralisatie geweerd worden.

Groote communicatiën.

Men vindt hier de verbetering en de verlegging van den weg sschen Groningen en Delfzijl voor *memorie* gebragt; men vraagt is, of deze gelegd is en alzoo geene verdere kosten dan die n onderhoud vorderen zal; was de arbeid gestaakt of dacht en niet aan de voortzetting van denzelven, dan zou men zich kosten beklagen, daaraan besteed, welke in het vorige jaar 0,000 hebben bedragen.

Men verlangt de noodige inligtingen omtrent den weg van nolen naar Grave, waarvoor reeds in het vorige jaar f 100,000 toegestaan en voor welken de aanzienlijke som van f 30,000 ordt aangevraagd. Men had zich gevleid, dat het reeds zoo im toegestane voldoende zoude geweest zijn, en men zou is begeeren onderrigt te worden, of dit de laatste aanvrage l zijn, voor dit object gevorderd.

De subsidiën tot voltooijing der wegen, waarvoor bijdragen rstrekt worden, kunnen hun nut hebben; evenwel ziet men met genoegen de zeer aanmerkelijke verminderingen daarop gevallen, en met dat al verlangt men, dat daarmede worde voortgegaan, omdat men, schoon het nut der groote *communicatiën* bevroedende, echter minder overtuigd is van de noodzakelijkheid der kruis- en andere bijwegen, welke kostbaar zijn en ten laatste al zeer dikwijls ten laste van den lande komen. Liever zoude men zien, dat, in plaats van aan soortgelijke subsidiën, er integendeel gedacht werd aan het daarstellen van hetgeen, waarvoor de toelagen zijn aangevraagd en te gelijk toegestaan geworden: men bedoelt hiermede het gedeelte van den weg van Sleeuwijk naar Breda. Het is bekend, dat dit tot groot ongerief der reizigers verstrekt en zelfs in den winter gevaarlijk te achten is. In dien geest heeft men reeds sedert lang begeerd, dat dit bezwaar wierd weggenomen. Men willigde daarom de aanvrage daarvoor gedaan, in, en tot op dit oogenblik blijft men vruchteloos naar de vervulling van dezen wensch uitzien. — Billijk verlangt men de redenen te kennen, waarom de gelden niet zijn besteed tot het oogmerk, waartoe zij zijn verstrekt.

Afdeeling 19.

De premiën ter aanmoediging van onderscheidene takken van nijverheid acht de Afdeeling een zeer belangrijke zaak; zij zou daarom wenschen de verhouding te kennen tusschen de onderscheiden voorwerpen van landbouw, fabrijken, landerijen en visscherijen, welke door premiën worden opgebeurd of tegemoet gekomen. Ook heeft het hare opmerking tot zich getrokken, dat van de f 1,300,000, welke tot dat einde sedert 1821 zijn geïnd en afgezonderd, een aanzienlijk gedeelte jaarlijks tot kapitaal is gebragt geworden, waarvan de renten nu reeds ter ontheffing van de jaarlijksche bijdragen kunnen strekken.

COLLOT D'ESCURY VAN HEINENOORD, *Onder-Voorzitter.*

Nota A.

Wanneer men de opbrengst der indirecte belastingen, zooals zij in de laatste tabellen zijn opgegeven voor de acht eerste maanden van het jaar 1829, uittrekt voor de provinciën, welke nu nog in aanmerking komen en dezelve met een derde vermeerdert, om de opbrengst over een geheel jaar te verkrijgen, zal men vinden:

Noord-Braband	f	309,951
Gelderland. . .	-	284,877
Noord-Holland	-	910,241
Zuid-Holland.	-	968,624
Utrecht.	-	276,313
Zeeland	-	214,904
Vriesland. . . .	-	263,014
Overijssel. . . .	-	154,375
Groningen. . .	-	218,841
Drenthe	-	55,144
Voor 8 maanden	f	3,656,284
Voor 3 maanden ⅓	-	1,218,761

f 4,875,045 voor de opbrengst der indirecte belastingen; doch wanneer men de opbrengst van het geheele jaar 1828 uittrekt voor dezelfde provinciën, zooals die te vinden is in staat n°. 3 voor de rekening van ontvang en uitgave voor dit jaar, dan bedraagt dezelve voor het *gewoon* de som van f 5,745,472.

Op dezelfde staten bedraagt de opbrengst van de in- en uitgaande regten voor dezelfde provinciën in 1828 f 4,160,026, in 1829 f 3,639,527.

CORVER HOOFT.

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Zesde Afdeeling.

ZITTING VAN 8 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Meeuwen, Cuijpers, van Welderen Rengers en Op den Hooff, *Onder-Voorzitter.*

De Afdeeling heeft hare werkzaamheden begonnen met het lezen der memorie van toelichting, voor zooverre dezelve tot de begrooting betrekking heeft.

Vervolgens in omvraag gebragt zijnde, of ook iemand der leden eenige voorloopige aanmerking had te maken, zoo heeft de Afdeeling eenstemmig gezegd, dat ook dan zelfs, wanneer zij zou kunnen genoegen nemen eenvoudig met eene voordragt van wet, waarbij eenige uitgaven der gewone begrooting worden vervallen verklaard, zij in dat geval nog den wensch zoude moeten uiten, dat die uitgaven afzonderlijk wierden opgegeven en niet, gelijk hier geschied is, globaal voor geheele afdeelingen of zelfs voor geheele hoofdstukken.

Het komt haar toch op deze wijze volstrekt ondoenlijk voor, om met eenige naauwkeurigheid die vervallen uitgaven te kunnen nagaan.

Maar zij vermeent nog verder te moeten gaan en te moeten verklaren, dat, naar hare meening, eene begrooting, vastgesteld voor het Koningrijk der Nederlanden, dat is voor een land met zooveel meer ingezetenen, een zooveel grooter grondgebied en zooveel rijker hulpbronnen dan ons tegenwoordig Rijk oplevert, onmogelijk voor hetzelve als grondslag kan dienen, ook dan zelfs, wanneer men daarvan eenige uitgaven, meer bijzonder tot België betrekking hebbende, als vervallen beschouwt.

De Regering is hier van de stelling uitgegaan, dat het geval bestaan zoude, vervat in art. 123, alin. 3, der Grondwet, dat namelijk de gewone begrooting van 1830 nog bij voortduring zou moeten in wezen blijven, eenvoudig met bepaling dat een gedeelte der uitgaven had opgehouden.

De Regering echter is zelve somtijds van deze stelling afgeweken, door zich bij het Departement van Justitie en dat der Roomsch-Katholijke Eeredienst te regelen, niet naar de begrooting van 1830, maar naar die van 1829, dat is naar eene begrooting, welke, als door een nieuwe zijnde vervangen, niet meer van kracht is en derhalve door art. 123, alin. 3, der Grondwet niet meer in het leven kan worden geroepen.

De Afdeeling erkent gaarne, dat het niet invoeren der nieuwe regterlijke en Roomsch-Katholijke kerkelijke organisatie het ondoenlijk maakte de begrooting van 1830 hier als grondslag te volgen.

Zij neemt echter de vrijheid te vragen, op welke gronden (aangenomen een oogenblik dat art. 123, alin. 3, der Grondwet, op den geheel bijzonderen toestand, waarin wij ons bevinden, in het algemeen zoude toepasselijk zijn, iets waarvan de Afdeeling zich niet heeft kunnen overtuigen) dan nog dit artikel zou kunnen worden ingeroepen tot regeling der behoeften van de twee opgenoemde Departementen, op de wijze zooals zulks hier geschied is.

Het is om het bovengezegde, dat de Afdeeling eenstemmig zoude verlangen, dat eene nieuwe gewone begrooting, uitsluitend ingerigt voor Noord-Nederland, mogt worden aangeboden.

Het is alleen onder uitdrukkelijke betuiging, dat zij daardoor niet wil geacht worden genoegen te nemen met de wijze waarop de Regering ten deze is te werk gegaan dat zij de haar medegedeelde verminderingen, voor zooverre haar dit zal mogelijk zijn, zal onderzoeken.

Ontwerp van wet omtrent de eerste afdeeling der begrooting.

Hoofdstuk II. *De Secretarie van Staat en de Hooge Collegiën.*

Afdeeling 1. *De Secretarie van Staat.*

Eenige leden geven hunnen wensch te kennen, dat de Secretarie van Staat spoedig door het contrasigneren van ieder Minister der stukken, tot zijn Departement behoorende, moge worden nutteloos gemaakt en alzoo worden afgeschaft.

Aan de geheele Afdeeling komt de vermindering, daarvoor opgegeven, gevoegd bij die van $^1/_8$ van de *buitengewone* begrooting, ten uiterste gering voor.

Daar zij echter niet kan beoordeelen, wat men heeft afgetrokken, aangezien de som slechts globaal is opgegeven, zou zij hieromtrent gaarne nadere inlichting verlangen.

Afdeeling IV. *De Raad van State*, en Afdeeling V. *De Algemeene Rekenkamer.*

Dezelfde aanmerking.

Afdeeling VI. *De Militaire Willems-Orde*, en Afdeeling VII. *De orde van den Nederlandschen Leeuw.*

De Afdeeling vraagt, of er bedenking zoude bestaan tegen het vereenigen der beide kanselarijen en het verheffen van het ambt van kanselier eenvoudig tot een eerepost.

De sommen, hiervoor in 1830 op de begrooting gebragt, schijnen aan de Afdeeling toe, ook na aftrek van hetgeen men thans als vermindering voorstelt, buiten eenige verhouding te zijn tot den staat, waarin zich thans ons land bevindt.

De Afdeeling zoude verlangen te weten, hoe groot het getal der Broeders is van de Orde van den Nederlandschen Leeuw, tot Noord-Nederland behoorende.

Eindelijk neemt men de vrijheid in het algemeen te vragen, waarom in dit hoofdstuk niet zijn afgetrokken de percentsgewijze kortingen op de tractementen, ingevolge Zijner Majesteits besluit van den 10den Februarij 1831, n°. 64, voor zooverre hetzelve op dit hoofdstuk toepasselijk is, even bijv. als zulks bij het Departement van Binnenlandsche Zaken is gedaan.

Hoofdstuk III. *Departement van Buitenlandsche Zaken.*

De Afdeeling zoude wenschen de kosten van dit Departemen aanmerkelijk verminderd te zien.

Zij vermeent, dat zulks zoude kunnen geschieden, vooral doo het zenden van zaakgelastigden *naar meerdere buitenlandsch hoven in de plaats van gezanten, ministers, residenten*, in één woord van diplomatieke agenten van een minderen rang, en du slechts tot het voeren van een minderen staat verpligt; en doo het vereenigen van meerdere, vooral kleine Staten onder één ge zantschap: alles overeenkomstig met de beperking, welke he Koningrijk der Nederlanden ondergaan heeft en hetgeen me in andere landen van den tweeden of derden rang ziet plaat vinden. Zij neemt de vrijheid te vragen, of er nog buitenlandsch zendingen door Belgen worden vervuld en of dus hunne trac tementen nog onder de sommen, voor dit Departement op d begrooting geplaatst, zijn begrepen.

Omtrent de percentsgewijze kortingen op de tractemente maakt de Afdeeling dezelfde bedenking als op het IIde hoofdstuk.

Hoofdstuk IV. *Departement van Justitie.*

De Afdeeling verlangt in het algemeen hierop nadere toelic ting en herhaalt, omtrent de percentsgewijze kortingen, ha gemaakte bedenking, voor zooverre dezelve ook hier toepasselijk i

Hoofdstuk V. *Departement van Binnenlandsche Zaken.*

Afdeeling 1. *Kosten van het Departement.*

De vermindering dier kosten komt aan de Afdeeling gering voo

Zij vraagt, of het bekende besluit van Zijne Majesteit, waarb meer aan de gewestelijke en plaatselijke besturen wordt overg laten, hier niet tot meerdere bezuiniging zou kunnen leiden aangezien de werkzaamheden van het Departement van Binne landsche Zaken daardoor zeer moeten zijn verminderd.

Afdeeling 2. *Binnenlandsch bestuur.*

Zouden de kosten van het binnenlandsch bestuur niet vo aanmerkelijke bezuiniging vatbaar zijn? Bij voorbeeld, do vermindering der tractementen van de gouverneurs en ande hooge ambtenaren?

De landdrosten van het voormalig Koningrijk Holland genote eene veel geringere jaarwedde, dan aan de eerstgenoemde tha wordt toegelegd.

Afdeeling 9. *Gevangenissen.*

De Afdeeling vraagt, waarom men hiervan niet meer hee

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

etrokken. Zij erkent, dat de geheele som, voor de gevange-sen op de *buitengewoone* begrooting van 1830 gebragt, thans de is weggebleven, doch bevond zich daaronder eene aanzien-e som voor groote reparatiën aan de gebouwen, welke uit aard der zaak niet wel jaarlijks kan worden gevorderd.

Afdeeling 10. *De algemeene ambtenaren van het onderwijs.*

Welke zijn die ambtenaren?
De aftrekking bedraagt veel minder dan de helft, niettegen-ande het grootste gedeelte van ons Rijk is afgevallen.

Afdeeling 11. *Hoogescholen enz.*

De inrigtingen voor het hooger onderwijs en de uitgaven daarvoor odig schijnen aan de Afdeeling toe, niet in verhouding te staan t den tegenwoordigen financiëlen toestand van ons vaderland.

Afdeeling 16. *Rijks-archiven.* Afdeeling 17. *Wetenschappelijke instellingen.*

Dezelfde aanmerking.

2°. *Waterstaat en nationale nijverheid.*

De Afdeeling wenscht ook, vooral met betrekking tot den terstaat, dat de bemoeijingen van denzelven mogten worden perkt, waardoor niet alleen het algemeen belang zal worden vorderd, maar ook eene aanmerkelijke bezuiniging zal kunnen orden bewerkstelligd.

Afdeeling 7. *Zeehavens en zeewerken.*

De kosten, op de afdeeling voor de provincie Zeeland gebragt, hijnen aan sommige leden bijzonder hoog toe; zij vragen eromtrent nadere inlichting en zouden gaarne verlangen te eten, hoe groot het bedrag der verponding was, dat door Zee-nd vóór 1810 werd opgebragt.

Afdeeling 18. *Algemeene ambtenaren voor de nationale nijverheid.*

Welke zijn die ambtenaren?

Hoofdstukken VI en VII. *Eerediensten.*

Sommige leden zouden verlangen, dat deze Departementen ogten worden opgeheven en vereenigd met dat van Binnen-andsche Zaken.
Er is niets afgetrokken voor de kosten van het kerkelijk be-tuur van de Hervormde eeredienst; deze kosten komen aan de Afdeeling te hoog voor.
De kortingen op de tractementen zijn hier niet afgeschreven.

De Afdeeling maakt deze aanmerking thans voor al de hoofd-stukken, waar zulks niet mogt geschied zijn.

Hoofdstuk VIII. *Departement van Marine en Koloniën.*

Een lid zoude verlangen, dat ook op dit hoofdstuk zeer aan-zienlijke verminderingen mogten worden daargesteld.
De andere leden deelen in deze meening niet; zij zouden echter wenschen, dat in al hetgeen meer als weelde dan als noodzakelijkheid kan worden beschouwd, bezuinigingen mogten worden ingevoerd.
Eenige leden geven in bedenking, of niet het departement der Schelde, uithoofde van den veranderden staat van zaken, als thans aan de grenzen gelegen, zoude kunnen worden op-geheven. Amsterdam met Willemsoord en Rotterdam met Helle-voetsluis schijnen hun toe genoegzaam te zijn.

Op den Hooff, *Onder-Voorzitter.*

ZITTING VAN 11 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Meeuwen, van Welderen Rengers en Op den Hooff, *Onder-Voorzitter.*

HOOFDSTUK IX. *Departement van Financiën.*

Afdeeling 1. *Nationale Schuld.*

Amortisatie-Syndicaat.

Het Amortisatie-Syndicaat schijnt aan twee leden toe, ten eenenmale strijdig te zijn met de publiciteit, welke ook vooral in geldelijke aangelegenheden tot den aard en het wezen behoort van eene grondwettige regering.
Zij wenschen derhalve reeds nu de stellige toezegging te erlangen van de afschaffing dier inrigting binnen een korten en te bepalen tijd, en vermeenen hierop met nadruk te moeten aan-dringen.
Zij vleijen zich, dat de bepalingen, door de Regering voorge-dragen in de wet der vrijwillige geldleening omtrent de be-noeming eener bijzondere commissie, met de aflossing daarvan belast, ten deze als een gunstig voorteeken mogen kunnen beschouwd worden.

Gewone pensioenen.

De Afdeeling zoude verlangen, dat aan de leden der Kamer eene lijst mogt worden rondgedeeld, inhoudende de namen en qualiteiten van zoodanige personen, als met pensioenen boven de f 500 zijn begunstigd, vergezeld van de noodige toelichting.
Zonder dit, acht zij zich buiten staat om over dit artikel hare stem uit te brengen.

Afdeeling 3. *Kosten van het Departement.*

De Afdeeling houdt zich overtuigd, dat deze kosten onmiddellijk zullen worden gewijzigd, overeenkomstig de latere vereenvou-digingen in het beheer van dit Departement, daargesteld bij het besluit van Z. M., door den Minister in de zitting van Zatur-dag ll. aan de Kamer aangekondigd.
Hiervan de spoedige verdeeling te gemoet ziende, vermeent zij zich vooralsnog hare bedenkingen te moeten voorbehouden.

Afdeeling 4. *Administratie der publieke schatkist.*

Men vraagt, op welke voorwaarden het Rijks-kassierschap thans wordt waargenomen.

Afdeeling 5. *Munt en waarborg.*

De verminderingen hierop zijn gering. Men hoopt, dat spoedig eene herziening der wet op het muntwezen, even als van die der Rekenkamer, zal worden aangeboden.

Afdeeling 6. *Departement van 's Rijks ontvangsten.*

Dezelfde bedenking als op de kosten van het Departement is gemaakt.

Afdeeling 7. *Directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen.*

Men wenscht, dat de spoedige invoering van een meer vrijgevig stelsel van belastingen, vooral op den handel, ook hier spoedig aanmerkelijke bezuinigingen zal ten gevolge hebben.

Afdeeling 9. *Administratie-kosten van het regt van zegel enz.*

Voor zooverre de Afdeeling deze globale vermindering kan beoordeelen, zou zij gedacht hebben, dat juist hier dezelve, uit hoofde van den afval der zuidelijke gewesten, grooter had kunnen zijn.
Het is hier echter onmogelijk, zonder eene meer specifieke opgave, daarover een juist oordeel te vellen.

Afdeeling 10. *Posterijen.*

Men vraagt, waarom deze administratie zoo veel meer kost in Noord-Nederland dan in de voormalige zuidelijke gewesten.
Het getal en de belooning der ambtenaren bij deze admi-nistratie, immers van sommige, schijnen aan eenige leden te hoog toe.

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

HOOFDSTUK X. *Departement van Oorlog.*

Uit hoofde der omstandigheden, waarin het vaderland zich bevindt, zal de Afdeeling meerdere bedenkingen, die zij, vooral hier, zou kunnen maken, ter zijde stellen en zich eenvoudig bepalen tot het doen van eenige vragen, als:

1°. Of er nog tractementen worden uitbetaald aan al de generaals, die in de maand Augustus ll. in Brussel het bevel hebben gevoerd, en zulks zonder dat zij zich van de hun opgelegde blaam op eene wettige wijze hebben gezuiverd?

2°. Waarom men hier niet heeft afgetrokken meerdere posten, die tot de voormalige zuidelijke provinciën betrekking hebben, als b. v. die der tractementen van plaatselijke kommandanten en plaats-majoors van zoodanige provinciën en steden, als niet meer tot ons Rijk behooren, de stoeterij in het Groot-Hertogdom Luxemburg, de vaste garnizoens-hospitalen in plaatsen als boven, het materieel der artillerie en genie in de zuidelijke vestingen, de tractementen en daggelden van fortificatie-opzigters enz. in dezelve, de bijdragen voor het Groot-Hertogdom Luxemburg in de dotatie voor de bondsvestingen Mentz en Luxemburg: met één woord, alle zoodanige uitgaven als met geene mogelijkheid tot ons tegenwoordig Rijk kunnen geacht worden te behooren?

3°. Of niet de Militaire Akademie van Breda is opgeschort? en zoo ja, waarom dan daarvoor niets is afgetrokken?

4°. Of er fouragie-gelden worden betaald aan generaals, die niet meer in active dienst zijn, en zoo ja, waaruit die fouragie-gelden betaald worden: òf uit het fonds der wachtgelden, òf uit dat bij het Departement van Oorlog, daartoe bestaande? En of bij het toekennen van pensioenen aan militairen, die vroeger, in active dienst zijnde, fouragie-gelden genoten, deze laatste in aanmerking worden genomen?

OP DEN HOOFF, *Onder-Voorzitter.*

ZITTING VAN 15 APRIL 1831.

Tegenwoordig dezelfde leden.

Ontwerp van wet tot vaststelling van de tweede afdeeling der begrooting.

HOOFDSTUK II. *De Secretarie van Staat en de Hooge Collegiën.*

Art. 2. *Reizen der Staats-postillons.* Men vraagt, welke de reden is, dat de reizen der Staats-postillons op deze begrooting voor dezelfde som zijn gebragt als in 1830.

HOOFDSTUK III. *Departement van Buitenlandsche Zaken.*

Dezelfde bedenking als op het hoofdstuk hierboven is gemaakt.

HOOFDSTUK IV. *Departement van Justitie.*

Afdeeling 2. *Verschillende uitgaven.*

Art. 1. *Kosten vallende op te doene reizen, enz.* Men vraagt, waarom deze kosten even hoog zijn als in 1830.

Art. 4. *Tractementen en toelagen enz.*, litt. *c* en *d.* Zijn er te Rotterdam twee directeuren van policie?

HOOFDSTUK V. *Departement van Binnenlandsche Zaken.*

Afdeeling 1. *Kosten van binnenlandsch bestuur.*

Dezelfde bedenking als hierboven bij de gewone begrooting is gemaakt.

Afdeeling 2. *Verschillende uitgaven.*

Art. 2. *Tienjarige staten van den burgerlijken stand.* Ook deze kosten zijn even hoog als in 1830.

Afdeelingen 4, 7, 8, 9 en 10. *Hooge scholen, bibliotheken, kabinetten, schoone kunsten, enz.*

De Afdeeling verklaart, dat zij geen vrijheid vindt om in onze tegenwoordigen ongelukkigen toestand in deze sommen, zooa[ls] zij hier zijn gebragt, toe te stemmen.

Afdeeling 11. *Verschillende uitgaven voor wachtgelden enz.*

Men vraagt ten opzigte der som, hier gebragt, eene behoo[r]lijke uitvoerige toelichting, met opgave der ambtenaren, welk[e] daaruit wachtgelden, toelagen en gratificatiën ontvangen.

HOOFDSTUK VIII. *Departement van Marine.*

Dezelfde bedenking als op de gewone begrooting.

HOOFDSTUK IX. *Departement van Financiën.*

Afdeeling 1. *Nationale schuld.*

Een lid zoude wenschen, dat de sommen, hier vermeld, slecht[s] voor de helft mogten gebragt worden, aangezien er nog wett[e]lijke bepalingen zullen moeten gemaakt worden voor de renten die 1 Januarij aanstaande zullen vervallen.
De andere leden deelen niet in dezen wensch.

Afdeeling 4. *Kadaster.*

Een ander lid vraagt, of de werkzaamheden van het kadast[er] niet tot betere tijden zouden kunnen gestaakt worden.

HOOFDSTUK X. *Departement van Oorlog.*

Daar deze uitgaven grootendeels hoogst onzeker zijn, zo[o] wenscht de Afdeeling de toezegging te erlangen, dat aan d[e] Kamer later eene specifieke mededeeling zoude gegeven worde[n] der dientengevolge zakelijk gedane uitgaven en dat de ordo[n]nantiën daartoe betrekkelijk voor de leden ter visie mogten worde[n] gelegd.

HOOFDSTUK XI. *Departement voor den Waterstaat.*

Dezelfde bedenking als op de gewone begrooting.

Afdeeling 5. *Groote communicatiën des Rijks.*

Art. 1. *Groote wegen. f. Bijdrage in het onderhouden va[n] den zandweg van Tiel naar Cuilenburg* Daar die post zich nie[t] op de vorige begrooting heeft bevonden, zoo vraagt men daa[r]omtrent verdere toelichting.

Afdeeling 7. *Premiën tot ondersteuning.*

Men had gedacht, dat, ten gevolge der afscheiding van België die post grootendeels zoude zijn vervallen; zonder hieromtren[t] de noodige opheldering te erlangen, zou men bedenking moete[n] maken om daarin toe te stemmen.

Afdeeling 10. *Rentebetaling en aflossing van negotiatiën voor de overzeesche bezittingen.*

Daar men vooronderstelt, dat, ten gevolge van het ophoude[n] der onlusten op Java, de geldelijke toestand onzer overzeesch[e] bezittingen ook aanmerkelijk moet zijn verbeterd, zoo vraag[t] men, wanneer de Staten-Generaal daaromtrent de opening zulle[n] erlangen, welke aan dezelve bij de wetten van 23 Maart 182[.] en bij die van 27 December 1826, te beginnen met het jaa[r] 1831, is toegezegd.
De Afdeeling zou verlangen, dat deze opening de beraadslagin[g] over de begrooting mogt voorafgaan.

Wet betrekkelijk de gewone inkomsten van het Rijk bestemd tot bestrijding der uitgaven, begrepen in de eerste afdeeling der begrooting.

Aangezien de tienjarige of gewone uitgaven door gewone inkomsten moeten worden gedekt en hieronder niet kan worden

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

geteld het berekend overschot der buitengewone middelen, daargesteld bij de wet van 22 November 1829, welk overschot echter hier op de raming der gewone inkomsten van het Rijk wordt gebragt, zoo vermeent de Afdeeling hierin eene nieuwe reden te vinden voor den door haar uitgedrukten wensch, dat eene nieuwe gewone begrooting aan de Kamer moge worden aangeboden.

Wet tot vaststelling der buitengewone inkomsten van het Rijk, bestemd tot bestrijding der uitgaven begrepen in de tweede afdeeling der begrooting.

Men vraagt, of de getierceerde kerkelijke pensioenen niet uitsluitend tot België behooren.

Daar uit hoofde van den afval van dat land, vorige jaren hier niet tot maatstaf kunnen dienen, zoo wenschte men de uitkeeringen van het Amortisatie-Syndicaat, vervat in art. 2 van het ontwerp van wet n°. 10, duidelijker te zien toegelicht dan in den staat, *bijlage van* n°. 10, is gedaan.

Op den Hooff, *Voorzitter.*

Zevende Afdeeling.

ZITTING VAN 29 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Boelens, van Wickevoort Crommelin, G. G. Clifford, Repelaer van Molenaarsgraaf, G. Clifford, Jarges, *Onder-Voorzitter*, en Luzac, *Voorzitter.*

De Afdeeling heeft hare werkzaamheden begonnen met de lecture der toelichtende memorie van Z. E. den heer Minister en daarna gemaakt hare speciale aanmerkingen over het aangeboden ontwerp van wet omtrent de eerste afdeeling der begrooting te doen voorafgaan van de navolgende algemeene bedenking:

Z. E. de Minister van Financiën heeft in de memorie van beantwoording der processen-verbaal van de Afdeelingen omtrent het ontwerp van wet, houdende *voorloopige* bepalingen nopens de begrooting over 1831, in November des afgeloopen jaars te kennen gegeven, dat de Regering zich vleide, *in den loop der zes eerste maanden van dit jaar* 1831 eene begrooting te zullen kunnen voordragen, gestaafd door de gewone berekeningen, die tot grondslag derzelve moeten strekken, *door welke voordragt*, — dit zijn de woorden van Zijne Excellentie — *ten aanzien der noordelijke provinciën zal voldaan worden aan het voorschrift der Grondwet.*

Bij gezegde memorie zegt nu Zijne Excellentie verder: » wat aangaat de opgegevene middelen van besparing, geeft men de meest stellige verzekering, dat alles, wat tot vermindering der Staatsuitgaven kan leiden, het onderwerp eener ernstige overweging uitmaakt, en dat voorzeker bij *de latere en aanstaande aanbieding van een volledig zamenstel van gewone en buitengewone begrooting* te pas zal komen, welke door de 1ste Afdeeling der Kamer zijn opgegeven, in de vermindering zullen deelen".

De vergelijking van dit een en ander heeft bij de Afdeeling de vraag doen ontstaan, of het aangeboden ontwerp wel kan gezegd of geacht worden te zijn een volledig zamenstel van gewone begrooting, gestaafd door de gewone berekeningen, welke tot grondslag van dezelve moeten strekken. Deze vraag heeft de Afdeeling zich niet wel toestemmend kunnen beantwoorden, daar zij het aangeboden ontwerp der gewone begrooting veeleer gelooft te moeten houden voor de continuatie van het tienjarig budget, zoo als hetzelve voor het geheele Rijk der Nederlanden was opgemaakt en vastgesteld bij de wet van 24 December 1829, met uitzondering alleen van die Staatsuitgaven, welke, ten gevolge der afscheiding van België, hebben opgehouden te bestaan en in massa van ieder der hoofdstukken zijn afgetrokken, zonder dat men in vele gevallen kan zien, waarop die aftrekkingen rusten. Het is bovendien tastbaar, dat men thans, om de juistheid der overgeblevene uitgaven te beoordeelen, wederom moet recurreren tot de berekeningen, welke in 1829 voor de gewone of tienjarige begrooting zijn overgelegd en tot staving van dezelve hebben gestrekt.

Indien deze wijze van beschouwing juist is, zoo als zulks aan de Afdeeling allezins voorkomt, dan volgt hieruit, dat het ten deze door het Gouvernement aangeboden ontwerp niet alleen niet regelmatig is, maar ook in geenen deele overeenstemt met de verzekering en toezegging, door Z. E. den Minister van Financiën deswege in de maand November des verleden jaars aan de Kamer gegeven.

De Afdeeling zoude daarom van gedachte zijn, het Gouvernement te verzoeken aan de Staten-Generaal, in plaats van het voorgedragene ontwerp, een geheel nieuw zamenstel van budgets te willen doen aanbieden, ingerigt enkel en alleen voor het thans bestaande Rijk der Nederlanden en gestaafd met alle die berekeningen, die hetzelve gewoonlijk vergezellen.

De Afdeeling verlangt vooral, dat zulks geschiede met inachtneming van alle die bezuinigingen, waarvoor de uitgaven van den Staat, bij den belemmerden toestand van 's Rijks schatkist, maar eenigzins vatbaar zullen zijn en waarvan eenige posten in November jl. zeer juist door de 1ste Afdeeling der Kamer in haar proces-verbaal over de provisionele begrootingswetten zijn aangestipt. De Afdeeling toch kan niet ontveinzen, dat eene gewone begrooting, opgevoerd tot nagenoeg een en veertig millioen en welke nog lang van buitengewone drukkende uitgaven zal vergezeld gaan, haar voorkomt de financiële krachten des lands verre te boven te gaan en zulks te meer, wanneer zij in het oog houdt, dat de gewone lasten, die echter niet gering zijn, thans met bijberekening der opcenten niet meer dan vijf en dertig millioen in de schatkist brengen.

Hierna, ongeprejudicieerd hare preliminaire reflectie, overgaande tot het onderzoek van het

Ontwerp van wet tot daarstelling van nadere bepalingen omtrent de eerste afdeeling der begrooting

heeft de Afdeeling op den *considerans* aangemerkt, dat deze, zooals die nu geschreven is, niet genoeg aanduidt, dat deze begrootingswet aan de Staten-Generaal wordt voorgesteld *ten gevolge* der finale en algeheele afscheiding van België.

Zoo in vroegere jaren een gedeelte der gewone Staats-uitgaven ware veranderd of had opgehouden te bestaan, zoude men letterlijk dezelfde bewoordingen, welke nu gebezigd zijn, hebben kunnen gebruiken. De Afdeeling verlangt hier steeds de bestaande finale afscheiding, de ware oorzaak der vermindering vooruitgesteld te zien en zoude daarom hier willen geschreven zien:

»Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat, ten gevolge der afscheiding van België, de gewone Staats-uitgaven voor de Vereenigde Nederlanden reeds aanvankelijk voor het jaar 1831 behooren gewijzigd te worden."

De Afdeeling is voorts van oordeel, dat de alinea: *Gelet op art.* 123 *der grondwet*, zeer wel zou kunnen achterwege gelaten worden. In de omstandigheden toch, waarin het vaderland geplaatst is, en bij de aangekondigde herziening der Grondwet, is het voorzigtiger de quaestie omtrent het tienjarig bestaan dezer gewone begrooting in het minste niet te prejudiciëren en daarom het aangehaald artikel geheel buiten consideratie bij deze temporaire bepalingen te laten.

In overeenstemming met deze en de laatstvoorgaande bedenking, zal de uitdrukking: *de behoeften der noordelijke gewesten*, in de 5de alinea voorkomende, ook moeten veranderd worden; de Afdeeling kan haar nooit aantreffen, zonder op dezelve te stuiten, en zoude gaarne altoos in de plaats gesteld lezen: *de Vereenigde Nederlanden*, welke uitdrukking haar thans voorkomt vrij algemeenen bijval te vinden.

Hoofdstuk I. *Huis des Konings.*

De Afdeeling vindt hier aangehaald Zijner Majesteits besluit van 16 Januarij 1831, n°. 53, en vermits dit haar ten eenenmale onbekend is, verzoekt zij aanvankelijk de mededeeling van gezegd besluit.

Hoofdstuk II. *De Secretarie van Staat en de Hooge Collegiën.*

In het algemeen merkt de Afdeeling aan, dat de voorstelling der aangekondigde verminderingen, zooals zij in den overgeleverden staat voorkomen, tamelijk duister is en tot eene zeer lastige werkzaamheid verpligt, nademaal men nu telkens tot den gedetailleerden staat van het tienjarig budget recurreren moet, om juist te kunnen bepalen, wat nu ten slotte overblijft en als fixum voorgesteld wordt; men oordeelt, dat deze staat altoos in drie kolommen had moeten gedrukt worden, van welke de eerste de bij de begrooting in December 1829 toe-

gestane sommen, de tweede de voorgestelde verminderingen zouden bevat hebben, om in de derde het definitive saldo, als nu overblijvende, te bevatten.

Bij deze generale aanmerking voegt de Afdeeling eene tweede, namelijk, dat het met de nu gevolgde wijze onmogelijk is, juist na te gaan, op welke objecten en specialiteiten de verminderingen zullen toegepast worden. Zij worden in het generaal aangeduid op het *facit* der afdeelingen van het hoofdstuk, geenszins op de nommers zelve. De zoo naauwkeurig aanduiding der verminderingen, *tot halve centen toe* uitgerekend, toont, dat zij bepaaldelijk het resultaat eener specificatie zijn, en deze had de Afdeeling gaarne gezien, ten einde alsdan te kunnen beoordeelen, of de verminderingen wel zullen drukken op die onderwerpen, welke zij hiervoor in de eerste plaats vatbaar zoude achten.

De Afdeeling gevoelt, dat deze juiste specificatie op alle posten den overgelegden staat zeer aanmerkelijk zoude hebben doen uitdijen, doch gelooft tevens, dat zij zeer nuttig geweest ware, en reserveert zich op sommige afdeelingen der begrooting hierop terug te komen en die specificatiën te verzoeken.

Afdeeling 1. *Secretarie van Staat.*

De aangeduide vermindering van f 10,776.25, komt aan de Afdeeling, in verhouding met de origineel toegestane som van f 77,407.75, te gering voor. Zij oordeelt, dat de afscheiding van België de werkzaamheden alhier aanmerkelijk moet inkorten en dat het getal der geëmploijeerden hierdoor verminderd is kunnen worden: de afgevallen provinciën leverden toch ook rijkelijk haar aandeel aan de bemoeijenissen van dit Departement. De Afdeeling vraagt dus hierover nadere explicatie.

Afdeeling 3. *De Staten-Generaal.*

Vermits de kosten der Eerste Kamer waren uitgetrokken in het geheel tot f 192,000, waarvan nu slechts f 92,761 zouden vervallen en dus bijna f 100,000 overblijven, vraagt de Afdeeling, of zulks wel in verhouding staat met het getal der leden, welke als Belgen zijn uitgevallen en voorzeker geen aanspraak kunnen maken, nog als leden der Eerste Kamer der Staten-Generaal *verblijfkosten* te genieten: hun verblijf alhier is geheel onnoodig en behoeft dus waarlijk niet gedefroijeerd te worden!

Afdeeling 5. *De Algemeene Rekenkamer.*

Eene aftrekking van slechts f 23,597.55 op eene toegestane som van f 135,700.68, hierbij in het oog houdende de vermindering van het getal der leden van de Rekenkamer, is aan de Afdeeling zoo gering voorgekomen, dat zij ten deze eene specificatie verzoekt, aanduidende op welke nos. en onderverdeelingen van deze 5de afdeeling de verminderingen moeten toegepast worden.

Hoofdstuk III. *Departement van Buitenlandsche Zaken.*

De Afdeeling is overtuigd, dat in de omstandigheden, welke wij beleven, en bij de algemeene spanning, waarin Europa tengevolge der gebeurtenissen in Frankrijk, België en elders gekomen is, het Departement van Buitenlandsche Zaken niet die verminderingen en inkrimpingen kan ondergaan, welke in gewone en kalme tijden onze buitenlandsche betrekkingen zullen kunnen gedoogen, en zal zich daarom van alle aanmerkingen op dit hoofdstuk onthouden; zij kan echter deze gelegenheid niet laten voorbijgaan, zonder op te merken dat het behouden van Belgische ambtenaren in het zoo belangrijke en teedere vak der diplomatie bij de natie eenen ongunstigen indruk maakt. Men oordeelt, dat de geheimen der diplomatie soms van zoodanigen aard zijn, dat zij wel bij uitsluiting hadden mogen zijn toevertrouwd geworden aan hen, die door Noord-Nederlandsche geboorte en betrekkingen ook alleen Oud-Nederlandsche gezindheid en bedoelingen konden hebben.

In het algemeen had de Regering ten opzigte der Belgen, naar het gevoelen der Afdeeling, meerdere vastheid kunnen aan den dag leggen en vooral na den 1sten November 1830, op welken men, blijkens de aanspraak des Ministers, de vroegere gemeenschappelijke rekening met België heeft afgesloten, om eene geheel nieuwe voor de Vereenigde Nederlanden te beginnen, de zeer bekrompene en zwakke middelen van den Staat niet ten faveure van Belgen, noch in diplomatische noch in andere betrekkingen, moeten bezigen.

Hoofdstuk IV. *Departement van Justitie.*

De Afdeeling moet betuigen, omtrent dit hoofdstuk geene bepaalde meening alsnog te kunnen uiten, vermits haar *de behoeften der noordelijke provinciën* over het jaar 1829 niet juist bekend zijn en onmogelijk, en detail, door haar uit de vroegere begrootingen kunnen opgemaakt worden.

Zij vindt, dat de uitgaven, uitgetrokken op de gewone begrooting voor 1830, bedragen	f	2,200,000.00
en die op de buitengewone voor dat jaar . .		280,000.00
Te zamen dus	f	2,480,000.00
dat de aangekondigde vermindering ad . . .		1,200,000.00
deze som zoude brengen op	f	1,280,000,00
Terwijl de raming, nu geregeld naar de behoeften der noordelijke provinciën over het jaar 1829, haar dit resultaat schijnt te geven:		
Op de gewone begrooting, met 1820 aanvang genomen hebbende, was gebragt	f	246,500.00
op de buitengewone voor 1829		2,033,203,60
Voor gezegd jaar te zamen dus	f	2,279,703.60
Waarvan nu afgetrokken wordende		1,200,000.00
zulks wel geeft een resultaat van	f	1,079,703.60
doch hetwelk moet vermeerderd worden met de nu op de buitengewone begrooting voor 1831 gebragte som van		238,160.00
zoodat de kosten dus in het geheel voor dit Departement zouden beloopen	f	1,317,863.60

Dit komt, in het algemeen, aan de Afdeeling zeer hoog voor, en nademaal er in den loop van dit jaar niet wel eene organisatie der regterlijke magt zal kunnen plaats hebben en wij dus bij de bestaande inrigtingen in 1831 wel zullen blijven, acht zij dat het allezins mogelijk is, haar eene gedetailleerde specificatie te geven. Zij uit intusschen hier tevens haren wensch, dat de provisionele staat der regterlijke magt toch spoedig zal mogen ophouden en dat de bemoeijingen der Commissie, onlangs door Zijne Majesteit benoemd tot herziening der reeds aangenomene Wetboeken en der regterlijke organisatie, het gelukkig resultaat zullen hebben van de natie rasch de verwezenlijking van dit verlangen te doen genieten.

Hoofdstuk V. *Departement van Binnenlandsche Zaken.*

Afdeeling 1. *Kosten van het Departement.*

Deze kosten waren op de gewone begrooting gecalculeerd op f 276,161.10;		
op welke nu eene vermindering eerst van . .	f	14,250.00
en voor het Departement van de Nijverheid de som van		11,738.92
dus in het geheel van	f	25,988.92
aangeduid wordt, doch welke deductie nu voor deze *afdeeling* van dit kapittel nog		246,172.17

overlaat, eene som, welke aan de Afdeeling zeer hoog voorkomt. Zij oordeelt, dat de afval van België de werkzaamheden bij het algemeen bestuur aanzienlijker moet verminderen, dan zulks uit de behoudene som schijnt geschied te zijn.

Afdeeling 2. *Kosten van het binnenlandsch bestuur.*

De Afdeeling heeft opgemerkt, dat de korting van f 642,393.9 op het binnenlandsch bestuur verkregen wordt door de aftrekking der gebragte sommen voor de *negen zuidelijk* gelegen provinciën: hieronder is Luxemburg ook begrepen. Dit doet haar vragen, of de kosten van het binnenlandsch bestuur van dit gewest hier niet, voor een gedeelte zeker, hadden moeten zijn be-

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

bonden geworden en of, bij weglating op de gewone begrooting, zulks niet altoos op de buitengewone begrooting had moeten zijn geplaatst? Deze toch bevat ook ten opzigte van de *provincie Limburg* niets.

Afdeeling 9. *Kosten der gevangenissen.*

Voor deze kosten blijft nu, na den aftrek van f 288,955.65, nog over f 433,998; dit komt aan de Afdeeling voor, in het geheel niet in verhouding te staan met het getal der gevangenen, noch met de belangrijkheid der gestichten en het aan dezelve verbonden personeel, hetwelk wij door de afscheiding van België hebben verloren. Zij vraagt mitsdien bepaaldelijk eenige opheldering omtrent de redenen, welke dezen post zoo hoog hebben gelaten.

Luzac, *Voorzitter.*

ZITTING VAN 30 MAART 1831.

Tegenwoordig dezelfde leden.

Afdeeling 16. *Wetenschappelijke instellingen.*

Een lid merkt op, dat bij de *wetenschappelijke instellingen* hier alleen zijn afgetrokken de kosten der Koninklijke Akademie en van het observatorium te Brussel, doch dat de aanzienlijke som van f 16,280 voor het instituut van wetenschappen te Amsterdam geheel en onverlet gebleven is; hij wil deze gelegenheid niet laten voorbijgaan, zonder op te merken, dat deze instelling, op Fransche leest geschoeid, aan den Staat zoo duur niet moest te staan komen, zoo zij niet even goed als vele andere geleerde genootschappen aan eigen krachten kon overgelaten worden.

Over de percentsgewijze kortingen merkt de Afdeeling op, dat zij alleen bij het Departement van Binnenlandsche Zaken tot eene zekere bepaalde som zijn uitgetrokken, en vraagt zij, waarom niet bij andere takken van het algemeen bestuur, waar de ambtenaren toch zeker ook door dit besluit van 10 Februarij jl. getroffen zijn, een gelijke post gevonden wordt. Zij ontveinst niet, dat het resultaat van slechts f 34,000 voor het uitgestrekt Departement van Binnenlandsche Zaken, haar zeer gering is voorgekomen.

2°. *Waterstaat en nationale nijverheid.*

Afdeeling 1. *Kosten van het Departement.*

Daar de kosten van dit Departement, als na de toestemming der gewone begrooting gecreëerd, in dat van Binnenlandsche Zaken zijn ingesmolten geweest, is het onmogelijk, de aftrekking der f 11,738.92½ te beoordeelen; om zulks naauwkeurig te kunnen doen, zoude men het totaal moeten kennen, voor den waterstaat en de nationale nijverheid onder de kosten van het eerstgenoemde Departement begrepen geweest. De Afdeeling vraagt deswege eenige inlichtingen, en bepaaldelijk, op hoeveel nu de kosten, voor dit Departement onder afdeeling 1 vallende, zijn overgebleven.

Hoofdstuk VI. *Departement voor de zaken der Hervormde kerk, enz.*

De Afdeeling, op dit en het volgende hoofdstuk niets van eenige kortingen gerept ziende, vraagt, of het bewuste besluit van Zijne Majesteit van den 16den Februarij jl. op deze ministeriën niet van applicatie is. Ten opzigte van de geestelijken zelven kan de Afdeeling hierin eenige billijkheid vinden, doch zij oordeelt, dat ten opzigte der ambtenaren bij en der hoofden van deze Departementen dergelijke redenen van uitzondering niet bestaan, en zij dus ook niet behoort plaats te hebben.

Hoofdstuk VII. *Departement voor de zaken van de Roomsch-Katholijke eeredienst.*

Daar men zich geregeld heeft naar de behoefte over het jaar 1829 in de noordelijke provinciën en deze behoefte uit de begrootingen van dat jaar voor het geheele Rijk, zooals het toen was, opgemaakt, niet juist en zeker niet dan met zeer veel moeite kan uitgecijferd worden, vraagt de Afdeeling deswege eene volledige explicatie of aanduiding; de opgegevene som, met 48 centen uitkomende, toont, dat hier geene globale berekening plaats heeft gehad, maar zij het resultaat eener specificatie is, welker mededeeling zij verlangt.

Hoofdstuk VIII. *Departement voor de Marine en de Koloniën.*

Afdeelingen 1 tot 4.

De Afdeeling heeft te vergeefs op de buitengewone begrooting gezocht naar de kortingen op de tractementen betreffende de 4 eerste afdeelingen van dit hoofdstuk; de bijgevoegde noot is haar voorgekomen in het geheel duister te zijn. Zij vraagt deswege nadere inlichtingen.

Hoofdstuk IX. *Departement van Financiën.*

Afdeeling 1. *Nationale schuld.*

De Afdeeling, de hier gebragte som van f 7,513,088.71 aftrekkende van de geheele wegens interessen van de werkelijk rentegevende som, op de gewone begrooting geplaatst, vindt een restant van f 8,145,161.29, hetgeen meer bedraagt dan de 15/31, volgens de berekening der hoofdvoorwaarden van de afscheiding altoos ten onzen laste blijvende. Na vele becijferingen beproefd te hebben, om het hier voorkomende resultaat te vinden, zonder hierin te kunnen slagen, verlangt de Afdeeling deswege eene volledige explicatie en aanduiding, hoe deze som verkregen wordt.

De Sectie merkt hier aan, dat de tweede afdeeling van dit hoofdstuk op de gewone begrooting, aldaar geïntituleerd *gewone pensioenen* en uitgetrokken ad f 800,000, hier in het geheel niet voorkomt; zij acht, dat de afval van België hier toch eene aanmerkelijke vermindering moet te weeg brengen, en zal gaarne hierop geëlucideerd worden.

Een lid is van oordeel, dat men aan de Staten-Generaal eene behoorlijke lijst moet overleggen van alle de door den Staat betaalde pensioenen boven zekere som, b. v. boven de f 500 per jaar beloopende, en dat jaarlijks de variatiën ten deze konden en moesten worden medegedeeld; hij kan niet gelooven, dat de executie hiervan tot zoo groote kosten aanleiding geven zoude.

Afdeeling 3. *Kosten van het Departement.*

De algemeene kosten van het Departement worden slechts met eene som van f 28,074.50 verminderd, hetgeen niet in evenredigheid schijnt te staan tot de origineel geallouëerde som van f 186,080; de Afdeeling verklaart hieromtrent geen bepaald oordeel te kunnen vestigen, alvorens haar worde aangeduid, op welke artikelen deze vermindering zal moeten toegepast worden. Zij vraagt hier deswege eene naauwkeurige specificatie.

Afdeeling 4. *Kosten van de administratie der schatkist.*

De afval van België en het ophouden van alle directe relatiën met de algemeene Nederlandsche maatschappij aldaar moeten, naar het oordeel der Sectie, meerderen invloed op deze 4de afdeeling hebben: na de voorgestelde vermindering blijft de aanzienlijke som van f 116,924.07 nog over, hetgeen haar te veel voorkomt.

Afdeeling 5. *Kosten van de munt.*

Ten opzigte van de munt en de kosten van administratie op het regt van waarborg, vraagt de Sectie, welke posten der gewone begrooting door deze verminderingen zullen getroffen worden. De overweging, dat een aanzienlijk deel der uitgaven dezer afdeeling te Brussel plaats hadden en die per se geheel vervallen zijn, doet de hier voorgestelde inkrimping beneden de verwachting blijven.

De Sectie, opmerkende dat de VIde afdeeling der begrooting (*de kosten van het departement van 's Rijks ontvangsten*) geheel met stilzwijgen is voorbijgegaan, vraagt, of de plaats hebbende omstandigheden op de hiervoor komende uitgave van f 209,016,51 geenen den minsten invloed zullen uitoefenen, en dezelve in haar geheel zal moeten blijven.

Luzac, *Voorzitter.*

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

ZITTING VAN 11 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Boelens, van Wickevoort Crommelin, G. G. Clifford, G. Clifford, Jarges, *Onder-Voorzitter*, en Luzac, *Voorzitter*.

HOOFDSTUK IX. *Departement van Financiën.*

Afdeeling 9. *Administratiekosten van het regt van zegel, registratie enz.*

De Afdeeling heeft opgemerkt, dat de raming van de opbrengst der registratie-, zegel-, griffie-, hypotheek- en successieregten nu tot *vier millioen* is gesteld en dus, ten gevolge van den afval van België, ruim *zeven millioen* is ingekort. De voorgestelde vermindering der administratiekosten staat hiermede in geene de minste verhouding: op de gewone begrooting zoude nu toch f 258,352 behouden worden, en met de f 250,000, op het buitengewone budget voor 1831 gebragt, dit middel, aan administratie- en perceptieloonen kosten f 508,352, slechts f 16 à 17,000 minder dan de helft der kosten en administratieloonen ten tijde der vereeniging, toen de opbrengst $^{7}/_{11}$ parten grooter was. De Sectie verlangt deswege eenige opheldering.

Afdeeling 10. *Administratiekosten der posterijen en verdere middelen van vervoer.*

Het is aan de Sectie onbegrijpelijk voorgekomen, dat de administratiekosten der posterijen slechts met f 260,435.60 zouden verminderd worden en dus nog de aanzienlijke som van f 437,798 blijven bedragen; dit komt haar zeer hoog voor, bijzonder wanneer zij op de geraamde opbrengst van f 1,200,000 ziet. De kosten schijnen alzoo hier meer dan 36 percent van het rendement te absorberen; zij verlangt dit opgehelderd te zien.

HOOFDSTUK X. *Departement van Oorlog.*

De Sectie, bij het doorloopen van dit hoofdstuk in de gewone begrooting, heeft zich bij de 3*de afdeeling*, *tractementen en bureaukosten van de staven der plaatsen*, gevraagd, of de tractementen der plaatselijke kommandanten en plaats-majoors, tijdens België nog met ons vereenigd was, op f 176,315 uitgetrokken, nu na de afscheiding geene inkorting zullen ondergaan: het aantal der plaatselijke kommandanten en majoors moet toch zeer verminderd zijn na de afscheiding van het deel, waarin zoo vele en belangrijke grensplaatsen gelegen waren

De Sectie kan haar onderzoek over de verminderingen, op de eerste afdeeling der begrooting voorgesteld, niet sluiten, zonder aan te merken, dat het definitive bedrag, ad f 40,868,599, nu nog na de afkorting van f 19,881,401 overblijvende, haar voor eene gewone begrooting veel te hoog voorkomt en zij van oordeel is, dat men nog veel meer had kunnen en behooren over te plaatsen op het buitengewoon budget voor 1831.

Een lid, vooral inhaererende de aanmerking, waarmede de Sectie haar proces-verbaal geopend heeft, nopens het irreguliere der bedoelde behandeling van zaken, voegt hier den wensch bij, dat de deliberatiën en stemming over deze begrootingswetten niet meer in eens en bij een enkel votum zullen behoeven te geschieden, maar dat de beraadslagingen, over ieder hoofdstuk ten minste, afzonderlijk zullen plaats hebben, om daarna eene stemming, ook over ieder hoofdstuk afzonderlijk, te doen volgen.

De Afdeeling is hierna overgegaan tot het onderzoek van het

Ontwerp van wet tot vaststelling der tweede afdeeling van de begrooting, over den jare 1831.

Zij heeft, na de lecture der memorie van Z. E. den Minister, op het 1ste artikel der wet aangemerkt, dat de woorden: *voor de noordelijke gewesten des Rijks* niet kunnen gebezigd worden, zonder te denken aan een Rijk, hetwelk zoowel in zuidelijke als in noordelijke gewesten verdeeld is. De Staten-Generaal kunnen echter aan geen ander Rijk denken dan aan dat, hetwelk vóór de vereeniging met België bestond, zamengesteld uit het grondgebied, aan ons gemeenebest vóór 1790 toekomende; in dit Rijk nu is geene verdeeling in noordelijke, zuidelijke, oostelijke of westelijke bekend en deze uitdrukking: *noordelijke gewesten de[s] Rijks* moet dus voor altoos vervallen.

HOOFDSTUK II. *De Secretarie van Staat en de Hooge Collegiën.*

Afdeeling 2. *Militaire Willems-Orde.*

Eenige leden, opmerkende, dat wegens verhoogde soldijen va[n] gedecoreerde militairen op de gewone begrooting reeds gepet[i]tioneerd is f 43,000 en hier nog weder gevraagd wordt f 13,73[.] verlangen omtrent dezen post eenige inlichtingen te mogen b[e]komen en bepaaldelijk op de vraag, of de toekenning een[er] verhoogde soldij soms niet eenigen hinderpaal aan de ruime[r] uitdeeling der onderscheidingsteekenen aan militairen *beneden d[en] rang van officier* in den weg moet leggen, en het dus raad[-]zaam wordt hierin naar andere principes te werk te gaan.

HOOFDSTUK IV. *Departement van Justitie.*

In het algemeen refereert de Afdeeling zich, bij dit hoofd[-]stuk tot de aanmerking en vragen, door haar bij de gewo[ne] begrooting gedaan.

Afdeeling 2. *Verschillende uitgaven.*

Artt. 1—3. De Afdeeling vraagt, welke *reizen* hier door amb[te-]naren, onder het ressort van den Minister van Justitie te doe[n,] bedoeld worden, alsmede waarom de posten 1, 2 en 3 hier jui[st] op dezelfde hoogte gebleven zijn, als waarop zij bij de buitengewo[ne] begrooting van het jaar 1830, tijdens de vereeniging, gebra[gt] waren. De mindere uitgestrektheid des Rijks aan de eene zijd[e] en de zóó verschillende aard en geest der bevolking aan [de] andere, schijnen hier eene vermindering toe te laten; de A[f]deeling verlangt deswege eenige elucidatie, alsmede omtre[nt] *ongelden uit den gewonen loop van zaken voortvloeijende*, wel[ke] post, hoewel niet groot, echter mede op dezelfde hoogte na [de] afscheiding gebleven is.

HOOFDSTUK V. *Departement van Binnenlandsche Zaken.*

Afdeeling 1. *Kosten van binnenlandsch bestuur.*

De Sectie merkt hier op, dat slechts twee provinciën, Geld[er]land en Vriesland, eene niet noemenswaardige verminderi[ng] van f 7 en f 50 ondergaan hebben, en vraagt, of het onlan[gs] door Zijne Majesteit, in dato 1 Maart jl., genomen besluit [...] niet reeds dadelijk een gunstige werking op de kosten van [...] binnenlandsch bestuur der gewesten hebben moet en de [ver]mindering der bemoeijingen van het algemeen bestuur niet re[eds] spoedig gewigtige bezuiniging zal kunnen daarstellen.

Verder wenscht de Sectie te weten, of de percentsgewijze k[or]tingen op de tractementen, ingevolge Zijner Majesteits beslu[it] van 10 Februarij 1831, hier voor de gewestelijke ambtenaren o[ok] geldende zijn en of deze dan nu alleen zijn begrepen in de [...] van f 34,000, hiervoor op de gewone begrooting afgetrokke[n].

Afdeeling 2. *Verschillende uitgaven.*

Art. 2. *Tienjarige staten van den burgerlijken stand.* De[ze] waren bij de buitengewone begrooting over 1830 voor ee[ne] gelijke som van f 3100 uitgetrokken; na den afval van meer d[an] de helft des Rijks, eene populatie van p. m. vier millioe[n] menschen bevattende, moest voorzeker deze uitgave met ruim [de] helft zijn verminderd geworden, zeker niet op dezelfde hoog[te] gebleven zijn.

LUZAC, *Voorzitter.*

ZITTING VAN 12 APRIL 1831.

Tegenwoordig dezelfde leden.

Afdeeling 4. *Hoogescholen en athenaeum te Franeker.*

De Sectie heeft bij het onderzoek der hier *buitengewoon* ge[-]bragte kosten voor de hoogescholen, opgemerkt, dat de *gewo[ne]* reeds geacht moeten worden zeer hoog te zijn, bedragende [...] zamen f 272,878.45, welke dan nu nog met f 54,300 zoude

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

vermeerderd worden en dus klimmen tot f 327,178.45.— Maar daarenboven bevreemdt het haar, dat bij deze 4de afdeeling nog weder f 4000 voor materiële toelagen en f 22,000 voor kosten der gebouwen worden gevraagd, terwijl de gewone begrooting reeds voor de drie hoogescholen van Leiden, Utrecht en Groningen en voor Franeker aan vaste materiële toelagen f 41,660 oplevert en voor onderhoud en lasten der gebouwen, alsmede aankoop van meubelen, de aanzienlijke som van f 14,622 aanduidt. De Sectie moet hierbij nog opmerken, dat, hoewel het museum van natuurlijke historie te Leiden, het kabinet van archaeologie aldaar, alsmede het Rijks-herbarium bij de 7de afdeeling onder de rubriek der koninklijke bibliotheken en kabinetten geplaatst zijn, deze die posten wederom zoo naauw aan de hoogeschool aldaar verbonden zijn, dat derzelver kosten wel bij die der hoogescholen in het algemeen mogen gerekend worden en deze dus door eene bijvoeging van de hier gebragte f 28,900 klimmen tot f 356,078, eene som, welke aan de Sectie zeer hoog voorkomt, en waaromtrent zij niet kan nalaten eene zeer groote bezuiniging aan te raden.

De post van f 22,000, hier onder art. 6 als kosten der gebouwen gebragt, is aldus in zijn geheel op de buitengewone begrooting van 1830 ook te vinden; de Sectie vraagt, of de scheiding op denzelven geenen invloed heeft.

Afdeeling 7. *Koninklijke bibliotheken en kabinetten.*

In de uitgaven dezer afdeeling zoude de Sectie, vooral bij de zwaarte der lasten, welke de natie drukken, en bij de buitengewone behoeften des Rijks, gaarne de strengste zuinigheid ingevoerd zien. Voor zooverre de hier gevraagde f 62,194 dienen moeten tot het bezoldigen van directeuren, administrateuren, conservateuren en dergelijke ambtenaren, gevoelt zij, dat ze onmogelijk geheel kunnen opgeschort worden, doch voor zooverre met deze uitgaven aankoopen van schilderijen, boeken of natuurkundige en andere zeldzaamheden worden bedoeld, zouden ze vooreerst zeer wel kunnen achterblijven.

Afdeeling 8. *Wetenschappelijke instellingen en ondernemingen.*

De zoo even gemaakte aanmerkingen kunnen op deze afdeeling met dubbelen grond worden toegepast, waarom de Sectie zich ook tot dezelve refereert, verzoekende echter te mogen weten, waarom deze wetenschappelijke instellingen, te voren voor geheel het Rijk uitgetrokken tot de som van f 18,900, nu voor het [illegible] tot f 25,400 gebragt zijn. De artt. 3 en 5 hebben speciaal de aandacht der Sectie opgewekt, daar de inteekening op boekwerken nu van f 4,000 tot f 12,000 geklommen is en de aanmoedigingsmiddelen voor geleerdheid ook f 2,500 meer kosten.

Afdeeling 9. *Schoone kunsten.*

Ook de kosten dezer afdeeling had de Sectie gaarne veel verminderd gezien. Zij oordeelt, dat ze zeker nooit hooger moesten geraamd worden dan op de helft der voor 1830 geallioueerde som van f 62,820: zij gaan deze helft nu nog met f 5000 te boven.

Afdeeling 11. *Wachtgelden, toelagen enz. van ambtenaren, welke hunne posten hebben moeten verlaten.*

De Sectie vraagt eene specifieke opgave der personen, die in deze geheel nieuwe afdeeling begrepen zijn, en merkt in het algemeen op, dat, aangezien de zekerheid, dat deze personen in België niet weder zullen gebruikt en aangesteld worden, zij bij vacatures vóór anderen behooren geplaatst te worden.

Hoofdstuk VIII. *Departement van Marine.*

Afdeeling 1. *Kosten van het Departement.*

Art. 1. De Afdeeling heeft te vergeefs getracht, zich de hier gevraagde som van f 100,642 voor het gedeeltelijk tractement van den directeur-generaal, secretaris, geëmploijeerden en bedienden te expliceren door vergelijking met de vorige, zoo gewone als buitengewone, begrootingen, en vraagt daarom eenige opheldering omtrent de wijze, hoe de drie posten, op de artt. 1, 2 en 3 gegeven, moeten gevonden worden.

Zij moet in het algemeen op de 5 eerste afdeelingen aanmerken, dat de manier, waarop hier de gepetitioneerde sommen in combinatie gebragt zijn met die welke ze moeten aanvullen, zóó duister is, dat het haar onmogelijk geweest is, zich een juist denkbeeld der becijfering te vormen.

Afdeelingen 2, 3 en 4. *Kosten van de Departementen der Zuiderzee, Maas en Schelde.*

Omtrent de hier voorkomende kosten heeft de Sectie opgemerkt, dat die der 2de afdeeling, van de Zuiderzee, eene niet onaanzienlijke vermindering hebben ondergaan, terwijl daarentegen de bezuiniging bij het Departement van de Maas van geene beduidenis is geweest en de kosten van de Schelde, niettegenstaande de administratie te Antwerpen geheel is vervallen, eerder zijn opgeklommen dan verminderd geworden. Zij zal deze duisterheid gaarne opgehelderd zien.

Afdeeling 7. *Kleeding der equipagiën.*

De Afdeeling kan zich geene reden geven, waarom voor de kleeding der equipagiën nu plus minus f 20,000 *minder* wordt gevraagd dan bij de buitengewone begrooting van 1830. De omstandigheden des vaderlands en de gebeurtenissen, die wij beleven, hadden een ander resultaat doen verwachten.

Afdeeling 15. *Jaarlijksche onderstand aan de kweekschool voor de zeevaart te Amsterdam.*

Deze post van f 19,000 is op de vorige begrooting door de Afdeeling niet gevonden. De bijvoeging van *jaarlijksche toelage* doet haar echter vooronderstellen, dat hij niet nieuw is; zij verzoekt deswege aanduiding of explicatie, waarom die kweekschool thans deze toelage behoeft.

Hoofdstuk IX. *Departement van Financiën.*

Afdeeling 1. *Nationale Schuld.*

De Afdeeling vindt hier niet aangeteekend het aandeel van het Koningrijk der Nederlanden in de rentebetaling en aflossing van de Russische schuld, bij de buitengewone begrooting over 1830 uitgetrokken ad f 1,318,750, en vraagt, hoe deze betaling nu van het budget van den Staat is afgevallen, of men hoop mag voeden, dat zij voor altoos geweken is: in één woord, wat te dezen opzigte heeft plaats gehad.

Afdeeling 3. *Administratie-kosten enz.*

Over de kosten der administratie van de registratie-, zegel-, en griffie-regten heeft de Afdeeling reeds, ter gelegenheid van het gewoon budget, gesproken en refereert zich nu tot het aldaar aangevoerde.

Afdeeling 4. *Kosten van het kadaster.*

De Afdeeling heeft met verbazing gezien, dat de Regering alsnog weder f 511,890 vraagt voor meting, schatting en de tractementen der ambtenaren van het kadaster. Zij kan niet begrijpen, hoe men nu juist weder dezelfde som kan petitioneren voor het tegenwoordig zeer beperkt grondgebied, welke men over den jare 1830 voor het geheele Nederlandsche Rijk vroeg. Eenige leden betreuren, dat deze kadastrale werkzaamheden reeds zoo vele millioenen schats aan den lande gekost hebben, zonder nog eenig gewenscht resultaat te hebben opgeleverd. Zij uiten tevens de vrees, dat de volkomen aanneming en in werking stelling des kadasters met zoo veel moeijelijkheden zullen gepaard gaan, dat het eindelijke en beoogde nut nooit regt zal bereikt worden.

Hoofdstuk X. *Departement van Oorlog.*

Afdeeling 1.

Art. 1. Daar de scheepsuitrustingen voor de militairen, die naar de Oost- of West-Indische bezittingen gezonden worden, niet uit het hoofdstuk voor het Departement van Oorlog voldaan worden, vraagt de Afdeeling, welke scheepsuitrustingen hier worden bedoeld.

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Art. 3. Evenzeer verlangt zij te weten, wat met de artillerie-garnizoenscompagnie, ad f 26,000 uitgetrokken, hier beoogd wordt.

De Afdeeling, alle de overige posten van dit hoofdstuk doorgeloopen hebbende, verklaart, met uitzondering van één lid, dat zij, in de tegenwoordige omstandigheden, en bij de noodzakelijkheid van het te velde brengen en onderhouden eener geduchte legermagt, geene aanmerkingen zal maken op de posten, alhier voorkomende, het tevens eenigzins gevaarlijk achtende, hier inlichtingen en specificatiën te vragen, welke soms tot het openleggen van zaken en de sterkte van legerkorpsen zouden kunnen aanleiding geven, welke beter thans niet in alle hare details moeten bekend gemaakt worden. Het dissentiërend lid ziet dit gevaar in eenige meerdere openbaarmaking en uiteenzetting dezer posten niet en oordeelt, dat de Staten-Generaal toch moeijelijk eene uitgave van acht en twintig millioen zullen kunnen voteren, zonder dat de hier voorkomende posten, welke hij gaarne erkent alsnu niet te kunnen beoordeelen, hem meer en détail zullen zijn bekend gemaakt; als bijv. welke korpsen wij thans in dienst hebben, — welke derzelver sterkte is, — welke soldijen, zoo aan officieren als aan de soldaten, worden uitbetaald enz. Speciaal verlangde hij eene naauwkeurige uiteenzetting van de *eerste* afdeeling, welke alleen in weinige regelen ruim zeventien millioen absorbeert, en wilde hij kennen de effective sterkte onzer infanterie en schutterijen, zoowel die, welke uit de steden ter verdediging der grenzen zijn opgerukt, als die, welke van het platte land zijn opgeroepen en in dienst gesteld; ook het getal en de sterkte der vrijwillige korpsen wenschte hij te kennen. Hij gelooft, dat na de wending, welke de publieke zaken na de eerste oprigting en inschrijving tot deze korpsen genomen hebben, sommige onder deze nu wel gevoegelijk tot binnenlandsche garnizoenen konden gebruikt worden, zoo al niet, tot verligting van de zwaar gedrukte schatkist, gedeeltelijk ontbonden.

Hoofdstuk XI. *Departement voor den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Koloniën.*

Afdeeling 5. *Voortzetting der groote communicatiën des Rijks.*

De Afdeeling verlangt eenige meerdere ontwikkeling van den post van f 171,700 voor *subsidiën tot voltooijing van wegen*, waarvoor door provinciën en steden bijgedragen wordt, alhier aangeteekend.

Afdeeling 7. *Premiën tot ondersteuning der nijverheid.*

Eenige leden zijn van gevoelen, dat de hier gebragte som van f 400,000, vooral in den tegenwoordigen geldeloozen toestand van 's Rijks schatkist, kon worden weggelaten en dat de successief inkomende terugbetalingen van vroeger geschotene gelden voldoende moeten geacht worden, om zoodanige premiën aan reederijen, visscherijen en trafijken te voldoen, als waarop zij blijkbaar *regt zullen verkregen hebben*, terwijl andere onverpligte ondersteuningen voor dit jaar zeker kunnen opgeschort worden.

Afdeeling 10. *Rentebetaling en aflossing der Oost-Indische leeningen.*

Eenige leden hadden verwacht, dat de gelukkig herstelde rust en vrede op het eiland Java reeds de époque zoude hebben doen opdagen, waarop 's lands schatkist zal ontheven worden van de drukkende garantie, haar bij de Oost-Indische leeningswetten opgelegd, en vragen, of, bijaldien zulks voor dit jaar nog onmogelijk mogt geacht worden, het bedoelde gewenschte tijdstip ook met eenige zekerheid kan bepaald worden.

Luzac, *Voorzitter.*

ZITTING VAN 14 APRIL 1831.

Tegenwoordig dezelfde leden.

Na de lecture van bovenstaand proces-verbaal uit een der leden van de Afdeeling den wensch, welke daarna door de geheele Sectie gedeeld wordt, dat haar overgelegd worde eene approximative opgave of staat van de kortingen, welke op de tractementen der ambtenaren, ten gevolge van het dikwijls vermelde Koninklijk besluit van 10 Februarij jl., zullen plaats hebben, zoo juist mogelijk aanduidende, op hoeveel de hierdoor teweeg gebragte bezuiniging zal kunnen berekend worden.

Ten slotte inhæreert het lid, hetwelk eene kapittels-gewijze behandeling en stemming der begrootingen verlangt, bij deze zijnen vroeger aangeteekenden wensch.

Artikel 2.

Heeft tot geene aanmerking aanleiding gegeven.

Hierna is de Sectie overgegaan tot het onderzoek van het

Ontwerp van wet tot daarstelling van nadere bepalingen omtrent de middelen ter voorziening in de uitgaven, begrepen in de eerste Afdeeling der begrooting.

De Afdeeling stelt voor in de eerste plaats, in den 5den regel der 2de alinea te schrijven: *aanvang genomen hebbende met het jaar* 1830, en zulks in overeenstemming met de uitdrukking, aldus ook gebezigd in art. 1 der wet van 18 November 1830; voorts, in de tweede plaats, zag zij gaarne de alinea: *gelet op art.* 124 *der Grondwet* nu geheel weggelaten of veranderd; zij refereert zich hieromtrent tot hare reflectie, ter gelegenheid der wet op de buitengewone begrooting, bij de aanhaling van art. 123 der Grondwet, gemaakt; en eindelijk, in de derde plaats is zij van oordeel, dat de aanduiding van: *noordelijke gewesten des Rijks*, tweemaal in dit artikel voorkomende, om de redenen, vroeger door haar bij dit proces-verbaal uitgedrukt, niet kan gebezigd worden, dat niets aan de duidelijkheid van dit artikel zoude worden te kort gedaan, bijaldien in den 3den, 9den en 10den regel de bedoelde parenthesen geheel wierden weggelaten.

Op de raming der gewone inkomsten des Rijks, hier bij de wet overgelegd, heeft de Afdeeling geene bijzondere aanmerkingen. Zij gevoelt, dat het zeer groot verschil, hetwelk er tusschen 's Rijks allernoodzakelijkste en verpligte uitgaven en de inkomsten, uit de tegenwoordig gevestigde middelen voortspruitende, bestaan zal, eene algemeene herziening zal vorderen onzer middelen en inkomsten; zij gevoelt, dat zulks in de tegenwoordige oogenblikken niet mogelijk is en er eene harde noodzakelijkheid is zich nu bij het bestaande te houden.

De opgegeven raming, zoowel van de opbreng van het personeel als der accijnsen, waarschijnlijk genomen volgens de kohieren en staten van het gepasseerde jaar, kan ook niet wel eenen zekeren maatstaf opleveren, daar het nog onmogelijk schijnt, een juist oordeel te vellen over het effect, hetwelk de afscheiding van België op ons geheele volksbestaan zal uitoefenen en welke middelen hierdoor het meest zullen accresceren of inkrimpen. Zoodanige tijden van algemeene spanning en verplaatsing van duizenden burgers als de tegenwoordige zijn weinig geschikt tot het opleveren eener zuivere calculatie.

De indirecte belastingen, onder n°. 5 voorkomende, *registratie-, zegel- en griffieregten*, hebben, zooals reeds door de Afdeeling is opgemerkt, eene vermindering van bijna $^2/_3$ ondergaan; deswege verlangt zij zoo als boven reeds gezegd is, eenige opheldering.

Omtrent de vrijwillige giften, op den staat der behoeften, sub n°. 5, voor f 319,662.73 uitgetrokken, vraagt de Afdeeling, of deze som alleen het bedrag uitmaakt der *ingekomene* offers tot 1°. Januarij jl. Zoo ja, op hoeveel kan het montant der giften thans reeds berekend worden? Voorts vraagt zij, of de successivelijk geschonkene of ingekomene recepissen der oorlogsbelasting, ten gevolge der wet van 22 November 1830, n°. 81, afgegeven, zijn vernietigd geworden en voor zoo veel dus 's lands schuld is verminderd, dan of dezelve als geldswaarde hebbende giften zijn beschouwd en dus ook te gelde gemaakt zijn. In beide gevallen verlangt de Afdeeling het geheele bedrag te mogen kennen der aan het vaderland gedane giften.

Ten slotte overgaande tot het

Ontwerp van wet tot vaststelling van middelen ter bestrijding van de uitgaven, begrepen in de tweede Afdeeling der begrooting over den jare 1831.

heeft de Afdeeling op het 1ste artikel geene aanmerking; de

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Memorie van antwoord.)

hierbij geleverde raming van *gewone middelen*, tot f 5,903,591 opgevoerd, staat in verband met die, ter gedeeltelijke bestrijding der gewone uitgaven voorgedragen, en hangt van hare juistheid geheel af; — dezelve alsnu te beoordeelen, komt der Afdeeling voor niet wel te kunnen geschieden.

De uitgaven, bij art. 2 vermeld en uit de fondsen en inkomsten van het Syndicaat, volgens bestaande wetten, moetende bestreden worden, bedragen nog weder eene som van f 2,171,106.67⁵, welke als een wezenlijke last van de schatkist moet beschouwd worden en de uitgaven van den Staat tot de verbazende som van f 89,471,065.94⁵ doet klimmen. Het zal weinig vertroosting geven, dat voor deze f 2,171,106.67 het Syndicaat zorgen moet, daar deze administratie toch met den Staat zoo intiem verbonden is, dat het slechts als eene afzonderlijke kas, waarvan de baten en schaden eventueel altoos voor 's lands schatkist komen, moet gehouden worden en deze *hare* uitgaven dus wezenlijk ook *lands*-uitgaven zijn.

De Afdeeling kan het 2de artikel dezer wet niet wel anders beschouwen dan als een 3de of afloopend budget, vast bepaalde uitgaven, doch ook vaste inkomsten bezittende, en moet hier haar ernstig verlangen te kennen geven, dat deze staat van zaken, welke tot allerhande verwarring kan aanleiding geven en daarenboven duister is, spoedig moge ophouden. — Te dien effecte is zij van oordeel, dat eene finale liquidatie en opneming van het Amortisatie-Syndicaat eene hoogst wenschelijke en noodige zaak is, en zij verlangt vooral hierover van wege de Regering eene stellige toezegging te mogen ontvangen.

Wat nu den staat aangaat, aanwijzende de afloopende betalingen over het jaar 1831, dezen heeft de Afdeeling vergeleken met dien, voor het gepasseerde jaar 1830 overgelegd, en met f 1,355,825.05⁵ verminderd gevonden; bij gebrek echter van meer gespecificeerde opgaven wegens de diverse posten, speciaal die onder n°. 6 en 7 voorkomende, kan zij dezelve niet genoegzaam beoordeelen.

LUZAC, *Voorzitter.*

---

15. BEANTWOORDING VAN DE BEDENKINGEN, *vervat in de processen-verbaal der Afdeelingen over de begrootingswetten voor* 1831. (1)

Er zijn in de Afdeelingen onderscheidene aanmerkingen gemaakt, welke, óf den staatkundigen toestand des lands in het algemeen, óf deszelfs inwendig bestuur meer in het bijzonder betreffen.

Men zal bij eene gezette overweging ligt nagaan, dat men thans en bij deze gelegenheid zich niet kan verdiepen in zoodanige beschouwingen, waarvan het meer of min wenschelijke en het meerdere of mindere uitzigt op verwezenlijking tot den onzeker toekomstige behoort; dat men alzoo de aandacht meer bepaald vestigt op hetgeen betrekkelijk het inwendig bestuur is opgemerkt.

De Staatscommissie, ingesteld bij Koninklijk besluit van den 23sten October 1830, n°. 92, gaat ijverig voort met aan den Koning voor te dragen alle de vereenvoudigingen, welke in zoo vele takken van bestuur haar wenschelijk schijnen en ter bezuiniging leiden kunnen; vele der onderwerpen, nu ook in de Afdeelingen behandeld, zijn aan de aandacht dier Commissie niet ontgaan en thans voorwerpen van 's Konings bijzondere overweging. Het spreekt echter van zelve, dat de algemeene staatsbegrootingen *een geheel* uitmaken, waarvan de deelen tot elkander in het naauwste verband staan, en dat dan ook niet dan met de grootste omzigtigheid aan suppressiën en ineensmeltingen de hand kan gelegd worden, zonder dat geheel aan verwarring bloot te stellen.

Het is noch raadzaam, noch mogelijk eensklaps zoovele veranderingen daar te stellen, als waarvan het wenschelijke in vele Afdeelingen wordt aangevoerd. Eenige derzelve staan daarenboven in verband met de wijzigingen, welke de Grondwet zal kunnen ondergaan en waaromtrent het werk van hen, die zich daarmede onledig houden, moet worden afgewacht; terwijl aan andere aanvankelijk is voldaan.

De suppressiën van de Secretarie van Staat, de vereenvoudiging der Algemeene Rekenkamer, de eventuële vereeniging van het beheer der beide ridderorden, de vereeniging der Departementen voor de Eerediensten, van den Waterstaat, Koloniën en Nijverheid met andere Departementen, de liquidatie van het Syndicaat, en alle soortgelijke onderwerpen zijn bereids of zullen, naar aanleiding der daaromtrent geuite wenschen, aan spoedige en opzettelijke overweging onderworpen worden, maar kunnen, welke ook de uitslag dier overwegingen zijn zal, zonder op dit oogenblik werkelijk te zijn daargesteld, en bij het reeds zoo ver gevorderde van de dienst, op de tegenwoordige begrooting niet van wezenlijken invloed zijn; zullende bij de begrooting voor 1832, als geheel op zich zelve en in geene verhouding staande tot die van 1831 of vroeger, dat alles worden op het oog gehouden, wat, bij hervorming van het Staatsbestuur, voor de wezenlijke belangen der natie zal worden bevonden mogelijk te zijn; — terwijl, daarentegen, veranderingen in het ligchaam van den Raad van State, in den vorm van tien- of éénjarige begrooting, in de wijze van stemmen omtrent dezelve, en soortgelijke tot de zoodanige schijnen te behooren, welke met grondwettige voorschriften in verband staan en alzoo thans geen voorwerpen van overweging zijn kunnen.

Men zal voorts trachten bij de toelichting van de vragen en bedenkingen, welke in de processen-verbaal zijn opgenomen, zooveel mogelijk te volgen de orde, welke bij het voordragen der onderscheidene ontwerpen van wetten, ramingen en berekeningen is gevolgd, mitsgaders die van de hoofdstukken, welke in de begrootingen voorkomen, zonder nader stil te staan bij datgene, wat onder de opgemelde algemeene bedenkingen behoort gerangschikt te worden.

Ontwerp van wet tot het vaststellen van nadere bepalingen omtrent de eerste afdeeling der begrooting, vastgesteld bij de wet van den 24sten December 1829 (*Staatsblad* n°. 75), mitsgaders daartoe behoorende staat, aanwijzende de verminderingen op die begrooting (nos 2 en 3).

Algemeene aanmerkingen.

Het ontwerp van wet tot vaststelling van nadere bepalingen omtrent de *gewone* of *eerste* afdeeling der begrooting heeft aanleiding gegeven tot aanmerkingen, welke genoegzaam alle het kenmerk dragen der vrees, dat van de zijde van het Gouvernement die begrooting zoude kunnen worden beschouwd, na de totstandbrenging der voorgedragene afschrijvingen, te zijn teruggebragt tot het bedrag der uitgaven, welke, na de afscheiding der zuidelijke gewesten, als vaste en voortdurende lasten van den Staat zouden moeten worden aangemerkt; die lasten zouden dan bedragen f 40,868,599, eene som, welke men acht niet bij voortduring op de *eerste* afdeeling der begrooting te kunnen worden behouden.

Dit punt, van bijna algemeene bedenking, is ook voor eene algemeene beantwoording vatbaar.

Het Gouvernement beschouwt het *dienstjaar* 1831 als geheel buitengewoon, maar heeft het zich tot pligt gesteld, om, dien onverminderd, ten aanzien van het werk der Staatsbegrooting den grondwettigen gang en vorm te volgen; dit is niet aan de aandacht van sommige leden ontgaan, en deze hebben dan ook de aanhaling van artikel 123 der Grondwet uit het ware oogpunt beoordeeld en voorts aan de voorgedragene afschrijvingen en den daarvan overgelegden staat geene meerdere of mindere waarde en strekking gehecht of toegeschreven dan het Gouvernement zelve.

Van den tegenwoordigen staat der zaken, namelijk op een oogenblik, dat wel kan worden geopperd, maar niet beslist de vraag welken invloed de voorgenomene wijziging der Grondwet ook bepaaldelijk op de toekomstige wijze van regeling der Staatsuitgaven zal kunnen hebben, kan het de bedoeling van het Gouvernement niet zijn, reeds thans de *eerste* afdeeling der begrooting, door de voorgestelde afschrijving, te beschouwen voor het vervolg geregeld te zijn; bij het ontwerp van wet betreffende die afschrijvingen wordt dan ook aangetroffen de uitdrukkelijke bepaling, dat die begrooting *alleen voor het jaar*

---

(1) Bij missive van den 2den November 1831 zond de Minister van financiën bovenstaande beantwoording op de hem van wege de Tweede Kamer medegedeelde processen-verbaal van aanmerkingen der Afdeelingen, met bijvoeging van eene Nota van in de wetsontwerpen gebragte wijzigingen, welke de Secretaris van Staat gemagtigd was op de oorspronkelijke ontwerpen te waarmerken.

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Memorie van antwoord.)

1831, en behoudens nadere verordeningen voor 1832, tot het bedrag van f 40,858,599 wordt teruggebragt.

Eveneens, als er thans onzekerheid bestaat nopens de toekomstige wijze van inrigting der Staatsbegrooting, is ook de aard en het bedrag der uitgaven zelve niet met zoodanige zekerheid te bepalen, dat het mogelijk zoude kunnen zijn, eene wel gespecificeerde nieuwe begrooting voor 1831 op te maken; de achtervolgende overweging der voordragten van de Staats-commissie, benoemd bij besluit van den 23sten October 1830, n°. 92, zal van grooten invloed zijn op alle takken van het openbaar beheer, en juist op de uitgaven, welke tot dusverre in de gewone begrooting zijn begrepen. Administratiën van *zeer* verschillenden aard zullen onder hetzelfde departement van algemeen bestuur kunnen worden vereenigd en het getal der hoofdstukken van de begrooting zoude daardoor kunnen verminderen, bijaldien men niet, indachtig aan de vroeger geuite wenschen der Staten-Generaal, op het oog had, om die wenschen met de verlangde eenvoudigheid van de inrigting der comptabiliteit te conciliëren; het tijdstip der invoering van de maatregelen, welke de Staats-commissie wenschelijk acht, kan niet met naauwkeurigheid bepaald en dus ook de invloed daarvan op de uitgaven niet berekend worden. Deze en vele andere bezwaren staan aan het opmaken van geheel nieuwe ramingen en de positive vaststelling eener nieuwe begrooting in den weg; bij zulk eene vaststelling zoude overigens niet aan de nog bestaande grondwettelijke bepalingen kunnen worden voldaan, want, bijaldien men al eens wilde aannemen, dat, met opzigt tot de afschrijving, het 3de lid van artikel 123 der Grondwet niet zoude kunnen worden ingeroepen; dan nog zoude men ook evenzeer kunnen beweren, dat, vermits, in gevalle eener geheel nieuwe redactie van de gewone begrooting, zoodanig in deze oogenblikken vervaardigd werk met geene mogelijkheid aan de bedoeling van het 1ste lid van het aangehaald artikel zoude kunnen beantwoorden, dat artikel dus ook niet bij het ontwerp van wet tot *positive* vaststelling der *nieuwe* begrooting zoude kunnen worden aangehaald. Men zegt, dat zoodanige, thans op te maken begrooting niet aan de bedoeling van art. 123 der Grondwet zoude kunnen beantwoorden, en de waarheid van dit gezegde schijnt geen wijdloopig betoog te behoeven, want men mag aannemen, dat het niet mogelijk is in den tegenwoordigen staat der zaken naauwkeurig te bepalen wat *gedeelte* en welke uitgaven van den Staat, na de afscheiding der zuidelijke provinciën, tot de *eerste* afdeeling der begrooting zullen behooren; bij eene strenge toepassing der bepalingen van het aangehaald artikel zoude intusschen de splitsing der twee afdeelingen *naauwkeurig* moeten zijn en zoude het te veel brengen naar het *buitengewoon* dus evenzeer strijden met het gedacht artikel als het te veel brengen naar het *gewoon*.

Met opzigt tot de comptabiliteit van het loopende jaar, zoude het maken van eene geheel nieuwe begrooting ook tot ongelegenheden leiden, vermits men daardoor geheel andere grondslagen zoude erlangen dan die, waarop dezelve gevestigd is; de bedenkingen, welke uit deze bijzonderheid worden ontleend, zijn zelfs ook van volle toepassing op het denkbeeld, om eene veel aanzienlijker som, bij afschrijving van het gewoon, naar het buitengewoon over te brengen.

Bij de wet van den 18den November 1830 (*Staatsblad* n°. 79) is, in afwachting van nadere bepalingen, voor elk hoofdstuk over 1831 toegestaan een crediet ten beloope der sommen, vastgesteld bij de begrooting over het jaar 1830, in zoo verre namelijk die sommen betrekking hebben tot uitgaven betreffende Noord-Nederland; dit crediet heeft gestrekt tot grondslag van het geheele werk der comptabiliteit over het loopende jaar, waarbij men de verdeeling der uitgaven in *gewoon* en *buitengewoon* heeft moeten volgen, zoo als die bij de wet is bepaald; op dat werk zijn gegrond alle autorisatiën, imputatiën en vereveningen betreffende al hetgeen nu bereids sedert vier maanden wegens de dienst van 1831 is uitgegeven. Het zal geen betoog vereischen, welke gevolgen het geheel veranderen der grondslagen van dat werk zoude na zich slepen, en hoe hoogst wenschelijk het dus is dat zulks geen plaats hebbe.

Het dienstjaar 1831 wordt, zoo als bereids is gezegd, beschouwd als geheel buitengewoon; de begrooting der uitgaven van dat jaar vaststellende, zal er evenmin iets beslist worden nopens die van volgende diensten, als zulks, wat betreft de inkomsten dier diensten, heeft plaats gehad door het toestaan der buitengewone middelen, waardoor in de behoeften der schatkist over 1831 wordt voorzien.

De verlangde specificatie der voorgestelde afschrijvingen gaat hiernevens sub A en vervangt den staat, vroeger overgelegd onder n°. 2.

Aan de bedenking, betreffende de uitdrukking: *noordelijke provinciën*, is te gemoet gekomen door de weglating dier woorden.

Aan de vraag om, namelijk, te ontvangen eene opgave van het approximatief beloop der som, uitmakende de vermindering van uitgave, welke het gevolg zal zijn van de kortingen op de bezoldiging van 's lands ambtenaren, kan met geene mogelijkheid voldaan worden.

Die kortingen zullen worden toegepast, te beginnen met de betalingen over het thans loopend kwartaal, en eerst na den afloop dier betalingen zal men, met opzigt tot de inhoudingen op de *vaste* tractementen en pensioenen, eenige kennis erlangen van het resultaat daarvan.

Voor de berekening van dat resultaat is de kennis van het beloop der belooningen niet voldoende, want dat der kortingen hangt mede af van de bijzonderheid, of de belanghebbenden gehuwd of ongehuwd, zoomede of zij weduwenaren met of zonder kinderen zijn, en dit een en ander zal ter gelegenheid van de eerste toepassing der inhouding moeten worden geconstateerd.

Ten aanzien dier ambtenaren, welke eene percentsgewijze belooning genieten, is de berekening, zelfs na bekomen kennis van de opgemelde bijzonderheden, nog ten eenenmale onmogelijk, want de sommen, waarover die belooning genoten wordt, zijn uit den aard der zaak vooraf niet te bepalen, en dus ook het bedrag der belooning niet; geen ontvanger, bij voorbeeld, kan zeggen, welke som door hem zal geïnd worden, zelfs niet met opzigt tot de directe belastingen, want het beloop der oninbare posten is niet vooraf bekend. Intusschen is het bedrag der korting afhankelijk van dat der belooning, want volgens deze laatste moet de klasse worden bepaald, waarin de daarbij betrokken ambtenaar behoort te worden gerangschikt.

De vraag, door eenige leden geopperd, of namelijk de bevolene korting op de tractementen der ambtenaren niet zoude moeten uitmaken het onderwerp eener wettelijke bepaling, kan niet toestemmend beantwoord worden, vermits, volgens art 6. der Grondwet, de bezoldiging van alle ambtenaren, welke uit 's lands kas betaald worden, door den Koning wordt geregeld of die bezoldiging in de *ramingen* der begrooting al of niet specifiek voorkomt, heeft ook op die regeling geen invloed want de slotsom, welke voor elk hoofdstuk wordt toegestaan wordt wel bij de wet vastgesteld, maar niet elke post der ramingen of berekeningen; de maatregel zelve is daarenboven geheel tijdelijk.

Omtrent de kortingen, bevolen bij Zijner Majesteits besluit van den 10den Februarij, n°. 64, zijn onderscheidene vragen gedaan, welke voor eene algemeene beantwoording vatbaar zijn zonder dat het zal noodig wezen daarop terug te komen.

Die kortingen worden, zonder onderscheid, in den geest van het aangehaalde besluit toegepast. Op de hoofdstukken, waarvan het $^1/_8$, hetwelk vroeger op de buitengewone begrooting voorkwam, bereids, ten gevolge van besparingen, is weggelaten is het bedrag der kortingen dientengevolge afgetrokken van de $^7/_8$, voorkomende in de gewone begrooting, en daar, waar het $^1/_8$ nog geheel of gedeeltelijk op het buitengewoon heeft moeten behouden blijven, is het beloop der korting ook van het buitengewoon afgetrokken, omdat het splitsen en brengen van een gedeelte van sommige uitgaven naar het buitengewoon ten doel had om het overgebragt gedeelte te doen wegvallen, naar mate de gelegenheid zich daarvoor zoude opdoen.

Op de vraag, betreffende de Belgische ambtenaren, antwoordt men voorts, dat de hiervoor beoogde korting, zonder twijfel wordt toegepast op de belooning der weinigen, welke nog werkelijk in betrekking zijn, doch niet op de tegemoetkomingen toegekend aan diegenen, welke buiten functie zijn gesteld, maar geenszins verlangd hebben zich naar België te begeven. Het verschil tusschen hunne vroegere bezoldiging en de genoten wordende tegemoetkoming overtreft verre het bedrag der korting waaraan zij zouden onderworpen zijn, bijaldien zij hunne vroegere belooning ten volle genoten.

Men legt hierbij sub *B* over eenen staat, door welken voldaan zal worden aan de gevraagde inlichtingen nopens de Belgische ambtenaren.

Op de aanmerking, betreffende betalingen op de provinciale

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Memorie van antwoord.)

fondsen door middel van schatkistbiljetten, antwoordt men, dat, in zooverre zulk eene wijze van betaling heeft plaats gehad, de reden daarvan moet worden gezocht in de volstrekte onmogelijkheid, om in gereed geld te kunnen betalen, zoodanig dat men, ondanks zich zelven, is genoodzaakt geweest aan de besturen even als aan zoo vele anderen de keuze te laten tusschen deze wijze van afdoening en een onbepaald uitstel.

HOOFDSTUK I. *Huis des Konings.*

Ten aanzien der vermindering van f 675,000 op het Iste hoofdstuk, Huis des Konings, heeft men gevraagd, of die som niet in de begrooting zoude behooren behouden te blijven en het bedrag daarvan gebragt onder de vrijwillige giften, voorkomende op den staat n°. 5; men merkt hieromtrent aan, dat, vermits de afschrijvingen alleen het jaar 1831 betreffen, uit de bepalingen der Grondwet geene overwegende bedenkingen tegen de gevolgde wijze van handelen schijnen ontleend te kunnen worden.

Ter beantwoording der verdere aanmerkingen, betreffende de opgemelde som, gedraagt men zich aan den inhoud van het Koninklijk besluit van den 16den Januarij 1831, n°. 53, sub C overgelegd, hetgeen Zijner Majesteits bedoelingen daaromtrent voor het loopend jaar duidelijk uitdrukt.

HOOFDSTUK II. *Secretarie van Staat en Hooge Collegiën.*

De meerdere verminderingen, welke men oordeelt het noodwendig gevolg te moeten zijn van de afscheiding der zuidelijke gewesten, zullen niet alleen moeten voortvloeijen uit de verwijdering der Belgische ambtenaren, maar ook bepaaldelijk uit de veranderingen in de bestaande inrigtingen. Dat zulke veranderingen, in de tegenwoordige omstandigheden, niet eensklaps kunnen worden tot stand gebragt en dat, in het belang der zaak zelve, daaraan een rijp overleg behoort vooraf te gaan, zal geen betoog behoeven. Eene dadelijke vermindering van ambtenaren, daar waar zulks al aanstonds mogt uitvoerlijk zijn, zoude over het loopende jaar geen zeer aanmerkelijken invloed op de uitgaven, in het algemeen, hebben, want ook de uitvallende ambtenaren hebben verkregen regten, waaraan niet kan worden te kort gedaan; de billijkheid en noodzakelijkheid eener redelijke voorziening in hun lot erkend wordende, zal ook daaruit volgen, dat hunne suppressie niet kan leiden tot de besparing van het volle bedrag der genoten bezoldiging.

Het tractement der Ministers bedraagt, na het gemis der vergoeding wegens de verplaatsing naar Brussel en na aftrek der bevolene korting van 20 pct., f 12,000.

Omtrent de verlangde vermindering der kosten wegens de reizen der Staatspostiljons, merkt men aan, dat die kosten, althans in de tegenwoordige oogenblikken, niet lager gesteld kunnen worden: het ligt in den aard der omstandigheden, dat dezelve in 1831 veeleer hooger dan wel lager moeten zijn dan in gewone tijden, terwijl het de aandacht niet zal ontgaan, dat de reiskosten, door het verblijf der Regering te Brussel of te 's Gravenhage, geene de minste verandering ondergaan.

De reiskosten der leden van de Staten-Generaal kunnen niet anders dan bij eene wet verminderd worden, omdat dezelve bij die van den 27sten December 1815 (*Staatsblad* n°. 52) zijn geregeld.

De vermindering op de kosten der Algemeene Rekenkamer bepaalt zich niet tot de voorgedragene afschrijving op het gewoon, maar hetgeen vroeger op het buitengewoon voorkwam, is ook weggelaten.

Moeijelijk, ja zelfs ondoenlijk valt het, om, vooralsnog met juistheid te bepalen de vermindering, welke met betrekking tot de Belgische, met de Willems-Orde gedecoreerde personen zoude kunnen daargesteld worden.

Indertijd is opgemaakt een staat van personen, tot de Belgische provinciën behoorende of aldaar te voren betaald wordende.

Dezelve beliep alstoen eene som van	f 4,359.92⁵
Volgens bekomen speciale autorisatiën des Konings, is dit bedrag ten behoeve van daarop voorkomende ridders, die, òf Hollanders, òf vreem-	
Transportere	f 4,359.92⁵
Per transport	f 4,359.92
delingen van geboorte zijnde, zich op eene tijdige en geregelde wijze naar hier te lande hebben begeven, verminderd moeten worden met . . .	257.32⁵
Rest . . .	f 4,102.60
Later heeft de Kanselarij van de Willems-Orde berigten ontvangen van het Departement van Oorlog wegens de gedecoreerden, die als deserteurs zijn afgevoerd, alsmede der zoodanige, die, met paspoort afgegaan zijnde, zich naar de Belgische provinciën hebben begeven, en voor welke gezamenlijk de ridder-soldij beloopt eene som van. .	784.35
Totaal . . .	f 4,886.95

Dit is de geheele Belgische geldelijke aangelegenheid, wegens de betalingen der ridder-soldijen, voor zooverre die, tot op dit oogenblik, bij het Departement van Oorlog en de kanselarij bekend is, en er bestaat geen de minste reden om daarvan niet algeheele openlegging te doen; maar onder opgemelde som van f 4,102.60 bevinden zich gelden van eenige gedecoreerden (vreemdelingen en zelfs enkele Hollanders van geboorte zijnde), van wier lot men geen de minste kennis draagt: sommige hunner kunnen naar hun land zijn gegaan, terwijl andere welligt tegen hun zin belet worden terug te komen, dan wel gevangen worden gehouden.

Wanneer de Orde eenmaal van alle deserteurs en verdere onwaardigen gezuiverd zal zijn, blijven er nog steeds voorschriften bij de artikelen 8 en 10 van de wet van 30 April 1815, n°. 5, houdende instelling van de Militaire Willemsorde: loopende het eene over de betaling en hoegrootheid der ridder-soldijen, en zijnde het andere van den volgenden inhoud:

» Het lidmaatschap en versiersel dezer Orde kan niet worden verloren dan ten gevolge van een onteerend vonnis."

Misschien dat eenmaal eene globale som aan ridder-soldijen, wegens schuld, in dezelfde evenredigheid als al het andere, ten laste van België kan worden gebragt, maar, wat de details van betalingen en het tegenwoordig benoodigde betreft, dit zal, zoowel nu als in het vervolg, moeijelijk met juistheid te splitsen zijn.

Overigens zijn voor het tegenwoordige, ten gevolge van het Koninklijk besluit van 3 December 1830, n°. 55, alle betalingen voor de eigenlijk bedoelde Belgen en voor de onwaardigen geschorst, en de Kanselarij van de Willemsorde zoude deswege geene voldoening van gelden kunnen aanvragen, zonder hinderpalen bij de Algemeene Rekenkamer te ontmoeten of zonder, om gewigtige redenen, eene speciale autorisatie van den Koning te ontvangen, hetwelk bereids eenmaal is geschied ten behoeve van een Vlaminger van geboorte, die sedert den jare 1818, met uitzondering van eene kleine tusschenpoozing, hier te lande woonachtig en ten gevolge van elf in Zijner Majesteits dienst bekomen wonden verminkt is.

Het geraamd montant, bij de buitengewone begrooting voor 1831 uitgetrokken, hoezeer op berekeningen van de benoemde ridders berustende, is slechts provisioneel en kan nog niet eens tot eigenlijken grondslag van behoeften worden aangenomen, daar het te voorzien is, dat gedurende den loop van 1831 nog meerdere ridderbenoemingen zullen worden gedaan.

Bij Koninklijke besluiten van den 10den, 20sten en 26sten Maart, 8 en 17 April ll., n°s. 74, 85, 73, 74, 96 en 24, hebben op nieuw ridderbenoemingen plaats gehad, waardoor wederom eene verhoogde berekening over 1831 wordt veroorzaakt, als:

voor verhoogde soldijen	f 2,305.86⁵
en voor decoratiën	1,152.00
	f 3,457.86⁵

Deze som, met en benevens de f 456, waaromtrent aanmerkingen zijn gemaakt, is op heden het bedoelde verminderde beloop, zijnde hetzelve in geene der begrootingen voor 1831 opgenomen.

Men schijnt te hebben verwacht, dat de post van *verhoogde*

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Memorie van antwoord.)

soldijen voor gedecoreerde militairen veel minder aanzienlijk had moeten zijn uit hoofde van het wegvallen der Belgische gedecoreerden, maar men gelieve hierbij in aanmerking te nemen:

1°. Dat in den veldtogt van 1815 er veel meer Noord- dan Zuid-Nederlandsche krijgslieden bestonden, en alhoewel de eerste niet boven de andere zijn begunstigd geworden, moest, onder gelijke omstandigheden, den eersten een grooter getal kruisen ten deel vallen dan den anderen.

2°. Dat er aan de twee in dien veldtogt bijzonder uitgemunt hebbende regementen Nassauers veel decoratiën zijn uitgereikt geworden, en dat zoowel deze als eenige andere vreemdelingen, door tusschenkomst van de Kanselarij blijven genieten de daaraan verbondene ridder-soldij;

3°. Dat een aantal ridders benoemd zijn ten gevolge van den zeeslag vóór Algiers en de oorlogen in Indië, en dat hieronder bijna geene Belgen zijn, en

4°. Dat dit laatste ook het geval is ten aanzien van de gedane benoemingen in de Orde sedert de ontstane onlusten in België.

En dat het dus uit al het vorenstaande volgt, dat het getal gedecoreerde ridders, in de termen van verhooge soldij vallende en regtmatige aanspraak op die toelagen kunnende maken, niet door de afscheuring van België zoo aanmerkelijk kan verminderd zijn, als de vergelijking der bevolking van ieder der afdeelingen van het Rijk oppervlakkig zoude kunnen doen vermoeden.

De vraag, of onder de broeders der Orde van den Nederlandschen Leeuw nog personen zijn, welke tot de Belgische provinciën behooren, moet bevestigend beantwoord worden, want de benoemingen dier personen zijn niet ingetrokken; de betaling hunner toelage is evenwel geschorst. Het besluit van den 3den December ll., n°. 25, waarvan een afschrift is overgelegd, zal kunnen bewijzen, dat in dit opzigt en ten aanzien van alle andere betalingen, betrekking hebbende tot de Belgische provinciën, voor het belang der schatkist van den Staat is gezorgd.

Hoofdstuk III. *Departement van Buitenlandsche Zaken.*

Alhoewel de verhouding der resultaten, door de Nederlandsche zendingen buiten 's lands te verkrijgen, tot de uitgaven, voor het onderhouden derzelve benoodigd, niet valt onder het bereik van arithmetische berekeningen, zoo laat zich nogtans op goede gronden aannemen, dat eene vermindering dier zendingen, hetzij in aanzien of in getal, ook financieel nadeelig zou werken.

Men zal hier bij het materiële niet blijven stilstaan en dus niet bij de omstandigheid, dat, volgens den regel der wederkeerigheid, de vreemde gezantschappen hier te lande eene gelijke wijziging ondergaan en bijgevolg in 's Gravenhage zoo veel minder verteeren zouden als de diplomatieke uitgaven op het Nederlandsche budget zouden worden verminderd.

Hetgeen, waarop het eigenlijk aankomt, is het staatkundig en handelsbelang van het Rijk, en beide die belangen, die zoo krachtdadig werken op vermeerdering van inkomsten en vermindering van uitgaven, overtuigt men zich, dat op den duur, al ware het ook veelal onmerkbaar, zouden komen te lijden door eene te ver gedrevene bezuiniging in het onderhoud onzer agenten buiten 's lands.

In gelijke omstandigheden en met dezelfde geschiktheid, boezemen zaakgelastigden niet hetzelfde vertrouwen in als gezanten. Bij eene ontstaande verwikkeling van gebeurtenissen schieten zij doorgaans te kort dáár, waar een gezant, die zich in onmiddellijke betrekking kan plaatsen met de leden der vreemde regering, zoude slagen. De wijze, waarop de zaken bij de hoven behandeld worden, laat zich ten deze niet veranderen.

Voorts heeft de meerdere of mindere luister der gezantschappen invloed op de waardigheid der Regeringen, die zij vertegenwoordigen, en van die waardigheid hangt niet zelden af de handhaving van de regten zelve der mogendheden.

Er komt nog bij, dat het gezamenlijk bedrag der tractementen, aan de gezanten toegelegd, ofschoon die bezoldigingen als hoog in 't oog loopen, uit hoofde zij onder weinige personen verdeeld worden, steeds een zeer matig bezwaar oplevert voor het budget, in vergelijking van het doel, hetwelk door de zendingen buiten 's lands moet bereikt worden; weshalve eene besparing op die uitgaven onevenredig blijft aan de vermindering der kansen om de bestemming der gezantschappen te zien vervullen.

Zoo veel men kan nagaan, staat het tegenwoordig budget van Buitenlandsche Zaken omtrent op dezelfde hoogte als eertijds dat der republiek. Men heeft berekend, dat, wanneer men alle zendingen, die er maar eenigzins vatbaar voor zouden kunnen geacht worden, opdroeg aan zaakgelastigden en zelfs enkele zendingen geheel introk, zulks eene besparing zou opleveren van f 63,000 à f 68,000, welke som, al werd zij langzamerhand nog iets verhoogd door het vervallen der wachtgelden, in geene verhouding schijnt te staan tot het nadeel, dat aan 's lands waardigheid, handel en staatkundige betrekkingen zou worden toegebragt.

Voor combinatiën der zendingen pleit de ondervinding niet. Er gaan tijd en kosten met het gedurige reizen heen en weder verloren en de persoon, met gecombineerde zendingen belast, geraakt telkens buiten den zamenhang der zaken in elken Staat, waarbij hij is geaccrediteerd, en dus buiten de mogelijkheid om dezelve behoorlijk te volgen. Er bestond eertijds eene gecombineerde Nederlandsche zending bij drie zuidelijke Duitsche hoven, doch de gezant maakte er slechts nu en dan eene korte verschijning en had zijne woning, om aan geen dezer hoven boven de andere de voorkeur te geven, gevestigd op eene vierde plaats.

Eene Afdeeling, met uitzondering van één lid, is van oordeel, dat er eene te ruime beperking van het benoodigde voor de zendingen buiten 's lands plaats heeft; een gevoelen, waaruit mag worden afgeleid, voor welke verschillende beschouwing dit onderwerp vatbaar is. De Regering heeft gemeend, dat ook hier de middelweg de beste was. Zij gaat voort met op de zendingen buiten 's lands zooveel te bezuinigen, als, behoudens de algemeene belangen van den Staat, geschieden kan, en alhoewel de Nederlandsche gezanten en zaakgelastigden veel orde, overleg en zuinigheid noodig hebben, om met hunne matige bezoldiging rond te schieten, zijn er tot hiertoe geene genoegzame redenen gevonden om dezelve te verhoogen.

's Konings gezant bij de Duitsche Bondsvergadering als lid derzelve wegens het Groothertogdom Luxemburg geaccrediteerd zijnde, zal het in zooverre billijk zijn, dat het Groothertogdom in het vervolg tot de kosten dier zending bijdrage, maar daarenboven strekt zich zijne zending uit tot de hoven van Dresden, Kassel en Nassau, en, wat meer afdoet, Noord-Nederland zoude, even als Frankrijk, Groot-Brittannië en Rusland, uithoofde van deszelfs veelvuldige betrekkingen tot het Duitsche Rijk, eenen gezant moeten onderhouden bij de Bondsvergadering te Frankfort, indien de gezant, die wegens Luxemburg als lid der Bondsvergadering optreedt, niet tevens de Noord-Nederlandsche belangen kon waarnemen. De billijkheid vordert dus, dat een aanzienlijk gedeelte der uitgaven, op die zending vallende, voor rekening kome van Noord-Nederland. Het gewigt van gemeld gezantschap bij het Duitsche ligchaam is bij de zooeven gemelde Afdeeling niet onopgemerkt gebleven, doch hoezeer de Regering in die beschouwing deelt, vermindert zulks de noodzakelijkheid niet, om ook op verscheidene andere punten van Duitschland, bij de bijzondere Duitsche Staten gezanten of zaakgelastigden aan te houden.

Wat het zeer gering getal Belgen betreft, die nog bij onze buitenlandsche zendingen zijn aangesteld, zoo heeft de Regering geene genoegzame termen gevonden, om die personen van hunne posten te ontzetten, welke de ondubbelzinnigste blijken van trouw gegeven hebben en de proeve, waarop zij zijn gesteld geworden, met eer bestaan hebben, en om dezelve, die, wel verre van zich te beschouwen als onderdaan van eenen vijandelijken Staat, dien Staat verloochend hebben ten gevolge van hun goed gedrag, in eenen ongunstiger toestand te plaatsen dan wanneer zij zich voor den opstand verklaard hadden. Geen hunner bevindt zich daarenboven op een punt van eenig staatkundig belang, behalve de secretaris bij het gezantschap te Petersburg, die ondergeschikt is aan een Noord-Nederlandschen gezant en die zich niet minder door groote en ongewone bekwaamheid dan door ijver voor 's Konings dienst onderscheiden heeft.

In hoeverre overigens het lot dier diplomatieke ambtenaren bij de schikking met België zal kunnen worden ter sprake gebragt, laat zich vooralsnog niet beoordeelen.

Hoofdstuk IV. *Departement van Justitie.*

Men verlangt toegelicht te zien de vraag, op welke berekeningen is gegrond de raming van het benoodigde voor het IVde hoofdstuk, Departement van Justitie, en daarmede in verband staande afschrijving. Aan dat verlangen voldoende, merkt men aan, dat de behoeften van dat Departement bij de begrooting van 1830, gewoon en buitengewoon, zijn berekend in de onder-

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Memorie van antwoord.)

stelling, dat de nieuwe regterlijke organisatie in den loop van dat jaar gedeeltelijk zoude worden ingevoerd; — dit voornemen niet verwezenlijkt zijnde en ook voorzeker in den loop van 1831 niet verwezenlijkt zullende worden, heeft men geoordeeld, dat het, in afwachting eener later voor den Staat op te maken gewone begrooting, voldoende is, dat op de thans nog voorhandene voor het jaar 1831 worde behouden zoodanige som, als te zamen met hetgeen bij de buitengewone begrooting is uitgetrokken, vereischt wordt ter voorziening in de uitgaven voor de regterlijke magt, op den voet der nog bestaande organisatie.

Na de voorgestelde afschrijving zal op het *gewoon* blijven f 1,000,000, terwijl op het *buitengewoon* is aangevraagd f 238,160 en ten aanzien van deze sommen wenscht men mededeeling te erlangen van de berekeningen, waarop de raming derzelve gegrond is.

De hierna volgende toelichtingen zullen, zoo als men zich vleit, de gedane aanvragen wettigen.

Men doet namelijk opmerken, dat, wanneer men te zamen trekt hetgeen bij de buitengewone begrooting van 1829 is toegestaan voor het hoog geregtshof te 's Gravenhage en de regtbanken in de noordelijke gewesten, alsdan zal worden gevonden eene som van f 703,662,53; voegt men hierbij de kosten van het Departement van Justitie ad f 54,999, die van het hoog militair geregtshof ad f 80,891,50 en het voor de noordelijke provinciën benoodigde wegens de uitgaven, bedoeld bij de 4de afdeeling der tienjarige begrooting ad f 129,662, dan vindt men een bedrag van f 969,215,03; het verschil tusschen deze som en die van f 1,000,000 zal waarschijnlijk naauwelijks toereikende zijn ter voorziening in de buitengewone kosten van politie voor het loopende jaar.

De som van f 185,000, voorkomende op het *buitengewoon*, waaromtrent men eene specificatie heeft gevraagd, is bestemd voor onderscheidene uitgaven, welke, zoo als ook gedaan is, wel kunnen worden opgegeven, doch waarvan het bedrag voor elke soort met geene mogelijkheid vooraf kan berekend worden. De aard dier uitgaven duidt zulks genoegzaam aan, zoodat men zich wel moet bepalen tot eene raming van het vermoedelijk bedrag derzelve, door elkander gerekend.

HOOFDSTUK V. *Departement van Binnenlandsche Zaken.*

Tijdens de vaststelling der gewone begrooting, bestond het Departement voor den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Koloniën niet. De daaronder ressorterende vakken behoorden op dat tijdstip ten deele bij het Departement voor de Marine, ten deele bij dat van Binnenlandsche Zaken, zoodat dan ook de uitgaven voor het nieuw gevormd Departement gedeeltelijk in het Vde en gedeeltelijk in het VIIIste hoofdstuk der begrooting over de dienst van 1830 zijn begrepen. Wat het *buitengewoon* betreft, heeft men voor het jaar 1831 bij de aanbieding van *nieuwe* ramingen en ter voldoening aan art. 127 der Grondwet, de uitgaven van het Departement voor den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Koloniën in een afzonderlijk hoofdstuk *moeten* opnemen; en wat aangaat het *gewoon*, zoude men voor hetzelfde Departement een nieuw en XIde hoofdstuk hebben gevormd en voorgedragen, bijaldien het de bedoeling was, de ramingen der *eerste* afdeeling van de begrooting voor langer dan het jaar 1831 te bestendigen. Men gedraagt zich met opzigt tot het denkbeeld eener geheel nieuwe begrooting, aan hetgene daaromtrent in het algemeen is te kennen gegeven.

Op de tienjarige begrooting van 1830 is voor de in de 1ste afdeeling begrepene kosten toegestaan . . . . f 276,161.10

Hiervan is ter beschikking van het Departement van den Waterstaat enz. gesteld 73,425.00

Zoodat er overbleef . . . . f 202,736.10

Behalve deze som, was er nog op de buitengewone begrooting van 1830 toegestaan f 39,451.60 waarvan, evenals boven, ter beschikking van het Departement van den Waterstaat is gesteld 10,475.00

Dus nog 28,976.60

Zoodat over 1830 voor de kosten van het Departement van Binnenlandsche Zaken is verleend. . f 231,712.70

Transportere f 231,712.70

Per transport f 231,712.70

Daar er nu voor de kosten in deze afdeeling op de tienjarige begrooting (zonder eenige petitie op de buitengewone) slechts is behouden de som van . 182,486.10

Zoo blijkt het, dat de bezuiniging hierop dus reeds bedraagt de som van . . . . f 49,226.60

Verder durft men voor het tegenwoordige jaar niet gaan, om den gang der zaken en de orde in de administratie niet te benadeelen, maar voor 1832 vleit men zich eene meerdere bezuiniging te zullen kunnen voordragen.

De reductie, welke, ten gevolge van Zijner Majesteits besluit van den 10den Februarij ll., n°. 64, op de tractementen moet geschieden, waarin die der gouverneurs voor 20 pct. deelen, doet denzelven reeds eene aanmerkelijke vermindering ondergaan.

De vraag, of de kortingen, bevolen bij besluit van den 10den Februarij 1831, ook toepasselijk zijn op de provinciale ambtenaren, wordt toestemmend beantwoord; die kortingen zullen in het algemeen geene zeer aanzienlijke vermindering opleveren, omdat de bezoldiging van verreweg het grootste getal ambtenaren niet boven f 1000 loopt.

Tot daarstelling van een *speciaal fonds* voor de invoering en voortzetting van den *arbeid* in de gevangenissen zijn in der tijd bij het Amortisatie-Syndicaat, bij wijze van leening, onderscheidene sommen, te zamen ten bedrage van f 1,575,000, opgenomen, tegen den interest van 4½ pct., om bij successive jaarlijksche termijnen uit de voordeelen van gezegden *arbeid* te worden gerestitueerd.

Er zijn reeds 8 termijnen van aflossing, te zamen ten bedrage van f 830,000, met de renten aan het Amortisatie-Syndicaat voldaan, zoodat thans het kapitaal nog f 745,000 groot is. Bovendien zijn de belangrijke sommen, te zamen meer dan f 400,000 bedragende, tot vertimmering en inrigting der gevangenissen, uit het bedoelde fonds bestreden, en men zal provisioneel moeten voortgaan, zelfs de kosten wegens het onderhoud van de gebouwen der gevangenissen (zooveel die niet in de termen vallen van ten laste der provincie te worden gebragt) uit het speciaal fonds te bestrijden, alzoo daarvoor over 1831 hoegenaamd geene fondsen op de begrooting zijn gebragt.

Niettemin zal men trachten voor de verdere aflossing van het resterend kapitaal achtervolgens zooveel mogelijk te zorgen, terwijl eerst van het oogenblik dier aflossing af de voordeelen wegens den *arbeid* der gevangenen (hoezeer die, ten gevolge van den afval der zuidelijke gewesten, waarin de voornaamste fabrieken gevestigd waren, aanmerkelijk zijn verminderd) geheel als *Staats-inkomsten* zullen kunnen worden beschouwd.

Behalve de som van f 722,053.65, welke op de tienjarige begrooting, aanvang nemende met 1830, voor de dienst der gevangenissen was toegestaan, was er bovendien nog een bedrag van f 170,161.35 voor de verpleging der gevangenen op de *buitengewone* begrooting van 1830 (hoofdstuk V, Afdeeling 10, art. 1) gebragt, beide welke sommen te zamen uitmaken f 892, 215, terwijl de ondervinding genoegzaam had doen zien, dat de behoeften der gevangenissen voor het geheele Rijk op nagenoeg f 900,000 in het jaar kwamen te staan.

Voor alle deze behoeften over 1831 te zamen niet meer dan f 433,100 zijnde geraamd, zoo blijkt dan, dat, ten gevolge van den afval der zuidelijke gewesten, de vroegere ramingen meer dan tot de *helft* zijn verminderd.

Intusschen vermeent men daaromtrent te moeten opmerken, dat de bevolking der gevangenissen, vooral der militaire gevangenissen, ten gevolge van de tijdsomstandigheden aanmerkelijk is vermeerderd; voorts dat ook de prijzen der levensmiddelen over het algemeen zeer zijn gerezen en er dus (naar de uitgaven over de 3 eerste maanden van dit jaar te rekenen) zelfs eenige vrees bestaat, dat de geraamde som van f 433,100 niet toereikende zal zijn, om daarmede al de behoeften der gevangenissen over 1831 te bestrijden.

Overigens, hoezeer het jaarlijksch bedrag van de *verplegingskosten* der gevangenen, naar gelang van omstandigheden, eenigzins als onzeker of *variabel* kan worden aangemerkt, schijnen echter deze kosten, uit derzelver aard, niet wel anders dan als *gewone jaarlijks voorkomende uitgaven* te kunnen worden be-

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Memorie van antwoord.)

schouwd en alzoo eigenaardig te behooren tot de uitgaven, welke in de *gewone begrooting* behooren te worden begrepen.

Het aandeel van de noordelijke provinciën in de sommen van f 27,600, voorkomende op de gearresteerde tienjarige begrooting, bedroeg f 16,050 in de 10de afdeeling voor de kosten van de algemeene ambtenaren voor het onderwijs. Men stelt voor, om het te arresteren op f 10,500, in het vertrouwen, dat men daarmede de noodige uitgaven zal kunnen dekken. Uit deze gelden worden betaald de hoofd-inspecteur van het middelbaar en lager onderwijs en de inspecteur voor de Latijnsche scholen, benevens hunne reiskosten en bureaugelden van den eerstgenoemde.

Door 's Konings besluit van 27 Mei 1830 is het bijwonen van dusgenoemde verpligte collegiën afgeschaft. Eene geheel andere zaak is het afschaffen der collegiegelden. Zeer veel kan vóór en tegen dit vraagstuk gezegd worden. Zeker is het, dat geene verandering in de bestemming der collegie-gelden kan worden gemaakt, zonder tevens eene wezenlijke verandering te brengen in de innerlijke huishouding der hoogescholen.
In allen gevalle schijnen de omstandigheden thans niet gunstig tot het invoeren van dusdanige wezenlijke veranderingen.
De 13de afdeeling wegens kosten der schoolcommissiën, ter somma van f 36,635, wordt zamengesteld, als volgt:

Voor de commissie in Noord-Braband .	f 4,050
» » » » Gelderland . . .	4,050
» » » » Noord-Holland .	3,675
» » » » Zuid-Holland . .	4,050
» » » » Zeeland	2,120
» » » » Utrecht	1,700
» » » » Vriesland . . .	3,575
» » » » Overijssel . . .	2,950
» » » » Groningen . . .	2,235
» » » » Drenthe	1,600
» » » » Luxemburg . .	4,200
Bureaukosten	2,430
	f 36,635

Hiervan kan worden afgetrokken:

a. hetgeen voor Luxemburg is gebragt, ad f 4200;

b. hetgeen bij het opmaken der begrooting voor eenige commissiën meerder was voorgedragen dan tot dusverre is toegestaan geweest, ad f 3655, te zamen f 7855.

Zoodat deze afdeeling kan worden vastgesteld op f 28,780.

Van afdeeling 16, voor 's Rijks archiven en geschiedenis, is art. 1 en 3, als uit tractementen bestaande, voor geene vermindering vatbaar; op artt. 4 en 5 kan echter eene vermindering van f 5000 (f 4000 op art. 3 en f 1000 op art. 4) gedragen worden.

De 17de afdeeling bevat alleen de kosten van het Koninklijk Nederlandsch Instituut te Amsterdam, over welks te gering subsidie reeds veelmalen klagten zijn ontvangen.
Op deze twee afdeelingen wordt nog eene bezuiniging van f 5000 afgeschreven.

Hoofdstuk VI. *Departement voor de Zaken der Hervormde Kerk, enz.*

Op de aanmerking betreffende het VIde hoofdstuk, Departement voor de Zaken van de Hervormde Eeredienst, wordt geantwoord, dat de voor dit hoofdstuk bestemde sommen zoo weinig ruim gerekend zijn, dat de beperktheid derzelve, in verhouding tot de behoeften, zelfs bij vroegere gelegenheden de aandacht van de leden der Staten-Generaal heeft tot zich getrokken en dat verhoogingen gevraagd zijn. Zonder toe te stemmen, dat de kosten van het kerkelijk bestuur zouden kunnen verminderd worden, merkt men aan, dat, al konde de raming dezer kosten eenig overschot doen onderstellen, ook dan nog uit dien hoofde het hoofdstuk niet zoude moeten verminderd worden, omdat het zeker is, dat andere posten veeleer een tekort dan wel een excedent zullen doen erkennen.

Hoofdstuk VII. *Departement voor de Zaken der Katholijke Eeredienst.*

Ten aanzien der vragen betreffende de berekende behoeften van het Departement voor de Zaken van de Roomsch Katholijke Eeredienst over het jaar 1831, vermeent men te mogen verwijzen, zoowel naar den hierbij sub D gaanden staat tot specificatie der geraamde uitgave van f 408,126.52, als naar dien, houdende aanwijzing der sommen, welke te zamen het bedrag der voorgestelde afschrijving uitmaken.

Hoofdstuk VIII. *Departement van Marine en Koloniën.*

Ter beantwoording der vraag, waaraan het is toe te schrijven, dat in de gewone begrooting wegens kosten van het Departement der Marine is gebragt 7/8 van f 145,336, terwijl in de buitengewone begrooting voor 1831 slechts voor dat Departement is berekend 1/8 van f 100,642, merkt men aan, dat onder eerstgemelde som zijn begrepen kosten van de administratie der koloniën, welke administratie, thans op het *buitengewoon*, niet meer tot het VIIIste hoofdstuk behoort.

Tot opheldering der aanmerking omtrent het onderscheid en de verminderingen der maritime Departementen vermeent men te moeten aanvoeren, dat de vermindering der kosten van het Departement van de Zuiderzee voortspruit uit weglating van die van het commissariaat voor de koloniën te Amsterdam ten gevolge der afscheiding van het Departement van Koloniën welke afscheiding geen invloed heeft op de Departementen der Maas en van de Schelde, alwaar geen koloniaal beheer bestond.
Door het intrekken der administratie te Antwerpen, bestaande in een kantoor van aanneming, en het overbrengen van hetzelve naar Vlissingen, zijn de kosten van het Departement van de Schelde niet kunnen verminderd worden.

Het tractement van f 1800, hetwelk de aandacht heeft tot zich getrokken, is de bezoldiging van een ambtenaar, welke vroeger te Antwerpen gevestigd, ten gevolge der gebeurtenissen naar Vlissingen is verplaatst; de uitgave is dus niet vervallen.

Hoofdstuk IX. *Departement van Financiën.*

Bij het verlangen, om eenigzins duidelijk voor te stellen de thans bestaande voorloopige uitzigten omtrent de schuldverdeeling tusschen Noord-Nederland en België, scheen het meest raadzaam het deel, hetgeen, volgens de voorstellen, vervat in de protocollen der conferentie te Londen, op Noord-Nederland zal blijven rusten te brengen onder het *gewoon* en dat van België op het *buitengewoon*, en aldus de schuld, zooals die vroeger op de beide begrootingen voorkwam, zamen te trekken, om er de aangenomene proportie op toe te passen en vervolgens het deel van België als geheel *buitengewoon*, ja als een bloot voorschot, vatbaar voor verrekening met dat land, te beschouwen.
Eene andere wijze van doen zou de zaak onnoodig hebben verwikkeld; zij zal nu door de volgende nota, zoo men vertrouwt, genoegzaam zijn opgehelderd:
Op de begrooting van 1830 kwam voor:

gewoon	renten der nationale schuld	f 15,658,250.00
	dotatie van het Amortisatie-Syndicaat	2,500,000.00
buitengewone renten der nationale schuld . .		3,841,750.00
te zamen		f 22,000,000.00

welke geheele som verdeeld wordt over 1831:

15/31 voor Noord-Nederland, gewoon	f 10,645,161.29
16/31 voor België, buitengewoon	11,354,838.71
te zamen als boven	f 22,000,000.00

En het gevolg daarvan is, dat de afdeeling der nationale schuld

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Memorie van antwoord.)

over 1830, gewoon, groot	f	18,158,250.00
over 1831 gebragt zijnde op		10,645,161.29
alzoo werkelijk is verminderd met de som, bij den staat van vermindering opgegeven, van .	f	7,513,088.71

Het niet verminderen der som van f 800,000, voorkomende in de *eerste* afdeeling der begrooting, ter voorziening in de gewone pensioenen, heeft de aandacht tot zich getrokken en aanleiding gegeven tot de vraag, of die som, ten gevolge der afscheiding van de zuidelijke provinciën, niet zoude hebben verminderd moeten worden. Men antwoordt hierop, dat, bij de *eerste* en *tweede* afdeeling der begrooting over het jaar 1830, voor de gewone pensioenen is toegestaan te zamen f 1,000,000, doch dat die som, in gevalle van niet-afscheiding der zuidelijke gewesten, ontoereikende zoude zijn geweest, en aanmerkelijk voor 1831 zoude verhoogd hebben moeten worden; deze thans niet benoodigde verhooging en de som van f 200,000, welke voor 1830 op het *buitengewoon* is toegestaan, maar voor 1831 is weggelaten, acht men te representeren het bedrag der vroeger door Zuid-Nederlanders genoten pensioenen; zeker is het althans, dat de som van f 800,000 naauwelijks toereikende zal zijn voor de voldoening van die, welke door Noord-Nederlanders worden genoten.

De alhier bedoelde soort van betalingen heeft de aandacht van meer dan eene Afdeeling tot zich getrokken en het verlangen is te kennen gegeven, dat het bedrag daarvan door nominative staten van de belanghebbenden mogt worden toegelicht. Deze vraag is bereids bij meer dan eene vroegere gelegenheid gedaan en heeft geleid tot het aanbod van inzage der registers van inschrijving der pensioenen. Met dit aanbod heeft men vroeger, tot voorkoming van een werk van zeer grooten omvang, genoegen genomen; men herhaalt hetzelve thans, in de hoop van een gelijk resultaat, waarop men met te meerdere zekerheid rekent, vermits de staten, welke men op het oogenblik zoude kunnen opmaken, meer dan waarschijnlijk niet naauwkeurig zouden zijn.

Die staten zouden de Noord-Nederlandsche gepensioneerden moeten bevatten, en eene bepaalde opgave daarvan, met weglating van al de Zuid-Nederlanders, is voor het oogenblik nog onmogelijk.

De betaling dezer laatsten is wel in het algemeen geschorst krachtens het besluit van den 3den December 1830, n°. 55, waarvan hierbij een afschrift, sub E, wordt overgelegd, maar de personen, welker pensioenen daardoor vervallen, zijn nog niet alle bekend. Alles wat vroeger, wegens die soort van uitgave, in de zuidelijke provinciën werd betaalbaar gesteld, is onvoldaan gebleven. Doch, evenzeer als Noord-Nederlanders vroeger op de kassen in de zuidelijke provinciën werden betaald en op goede gronden tegen de schorsing zullen reclameren, evenzeer werden er ook Zuid-Nederlanders op de kassen in de noordelijke gewesten betaald. Welke en hoeveel deze personen zijn, maakt het onderwerp uit van een nog niet afgeloopen onderzoek; de geboorteplaats der belanghebbenden beslist de zaak niet altoos, want de schorsing der betaling kan alleen drukken op diegenen, welke sedert de vereeniging met België en als een gevolg dier vereeniging zijn gepensioneerd ten laste van de vroegere *Rijkskas der Nederlanden;* Zuid-Nederlanders, welke hun pensioen *anterieur* aan de vereeniging verdiend en verkregen hebben ter zake van dienst in de noordelijk provinciën, staan gelijk met andere gepensioneerden, welke niet in die gewesten geboren zijn. Men zal gevoelen, dat dit een naauwkeurig onderzoek vereischt; men houdt zich, zoo als gezegd is, daarmede bezig en merkt ten slotte nog aan, dat men door gepaste maatregelen is gewaarborgd tegen alle verkeerde betalingen aan diegenen, welke daarop geene aanspraak hebben en, ofschoon tot de zuidelijke provinciën behoorende, hun domicilie in de noordelijke mogten hebben.

Bij het Ministerie van Financiën was slechts één Belgisch ambtenaar; deszelfs verwijdering heeft dus geene groote vermindering kunnen opleveren. Voorts heeft de afscheiding der zuidelijke gewesten en al hetgeen daarvan het gevolg is geweest, wel verre van het werk te verminderen, hetzelve integendeel tot dusverre in vele opzigten vermeerderd. Eene vermindering van het getal der ambtenaren is tot nu toe niet mogelijk geweest.

Sedert de afscheiding van België, zijn nog geene definitive beschikkingen ten aanzien van het Rijks-kassierschap gemaakt; wat het verledene betreft, zal de verevening met de algemeene Nederlandsche maatschappij moeten bij de hand genomen worden, zoodra de omstandigheden zich daartoe leenen. Intusschen is de administratie van het Rijks-kassierschap voor de noordelijke provinciën opgedragen aan den Minister van Staat, jhr. Repelaer van Driel, onder de opperdirectie van den Minister van Financiën. De kosten, zooals die bij de begrooting zijn behouden, moeten slechts als eene voorloopige raming beschouwd worden, doch zij zullen, nu de administratie niet meer door de maatschappij gevoerd kan worden, evenredig hooger moeten loopen dan vroeger, daar de hulpmiddelen, waardoor die kosten ten deele door de maatschappij gedekt werden, nu niet meer in aanmerking kunnen komen.

De Staatsuitgaven verdeelden zich vóór de afscheiding van België niet in eene juiste evenredigheid tusschen de Noordelijke en Zuidelijke provinciën; dit was ook speciaal het geval met de kosten van het regt van waarborg, welker vermindering, volgens het aan den dag gelegd oordeel, niet aanzienlijk genoeg zoude zijn.

Men gedraagt zich in het algemeen aan het antwoord, gegeven wegens de kortingen op de bezoldigingen der ambtenaren, en doet voorts opmerken, dat de som van f 29,859.49, voor het departement der ontvangsten uitgetrokken bij de buitengewone begrooting van 1830, niet is opgenomen in die van 1831.

Indien de administratiekosten altijd juist eene gelijke evenredigheid als de ontvangsten volgen konden, zoude de aanmerking, hierop ten aanzien van de registratie, zegel enz. gevallen, zeer gegrond wezen. Doch het is bekend, dat zulks in een financieel bestuur niet het geval zijn kan, daar de verantwoording van eene grootere of mindere som van inkomsten veelal kan plaats hebben door hetzelfde getal ambtenaren.

Voor zooverre deze percentsgewijze, naar de hoogte der ontvangene penningen, betaald worden, valt de hoogste tax dier percenten op de eerst ontvangene en geeft de vermeerdering der ontvangst aanleiding tot eene in evenredigheid mindere belooning.

Overigens ligt het in den aard eener begrooting voor administratiekosten, dat daarbij gerekend wordt op de mogelijkheid eener hoogere ontvangst dan de geraamde, daar die ontvangst zelve dadelijk het regt op hoogere belooningen doet geboren worden en er verlegenheid zoude ontstaan, indien het toegestane crediet tot derzelver voldoening geene ruimte aanbood.

Bij het bestuur van het zegel, de registratie enz. is zulks bovendien niet alleen in acht te nemen ten opzigte der ontvangers, maar ook der gezamenlijke hoofdambtenaren, welke alle geene vaste, maar eene, naar mate des voor- of tegenspoeds, dien ontvangsten ondervinden, rijzende of dalende bezoldiging genieten.

De hiernevens gaande gedetailleerde staat, sub F, zal overigens, zoo men vertrouwt, alle wenschelijke opheldering geven. Men zal daaruit ontwaren, dat het personeel tot het algemeen bestuur, bij den tegenwoordig verminderden omvang van het Rijk, in het vervolg nog voor vermindering vatbaar is. Maar bovendien zal het totaal bedrag der geraamde uitgaven wel beneden het uitgetrokkene blijven, indien de ontvangsten niet aanmerkelijk hooger dan de daarvoor geraamde som mogten loopen, omdat dezelve grootendeels uit percentsgewijze belooningen bestaan.

De voorzigtigheid gebiedt echter hier, zoo als reeds hierboven is aangemerkt, om zich eenen gunstigeren staat van inkomsten te voorspellen en de begrooting daarnaar te regelen.

Men vraagt, waarom de administratie der posterijen zooveel meer kost in Noord-Nederland dan in de voormalige Zuidelijke gewesten.

Deze meerdere kosten staan in een onafscheidelijk verband tot de grootere menigvuldigheid der briefwisseling in Noord-Nederland, gelijk uit de meerdere opbrengst van dat gedeelte kan blijken.

Deze opbrengst, welke voor de Nederlanden op f 2,000,000, doch voor het noorder deel op f 1,200,000 (eene som die voorzeker zal worden overtroffen) is geraamd, staat alzoo tusschen het Noorden en het Zuiden in de verhouding van 12 tot 8; terwijl voor de uitgaven de nagenoeg daarmede gelijkstaande term van 14 tot 9 kan worden aangenomen.

Treedt men wijders in de bijzonderheden der geraamde uitgaven, zoo vindt men vooreerst in het Noorden een grooter aantal postkantoren, welke tegen die van het Zuiden staan

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Memorie van antwoord.)

als 19 tot 14, als een onmiddellijk gevolg der meerdere behoefte van het corresponderende publiek, en ten andere eene meerdere uitgave op de postritten enz., welke vooral daaraan is toe te schrijven, dat het transport der brievenmalen in het Noorden van eenen meer kostbaren aard is door de menigvuldige overvaarten der rivieren, de kosten der postschuiten in de zeehavens en zeegaten en wat dies meer zij; behalve dat in een groot gedeelte van Noord-Nederland de aankoop en het onderhoud der paarden enz., tot de postdienst benoodigd, duurder is dan in het Zuiden.

De meerdere uitgaven in het Noorden (die bovendien ruim door de meerdere ontvangsten worden opgewogen) liggen alzoo in den aard der zaak en niet in de wijze van beheer. Want de belooning der ambtenaren op zichzelve was, in beide gedeelten van het Rijk, naar denzelfden maatstaf geregeld en het transport der depêches, zoowel hier als daar, aan den minst eischende in het openbaar aanbesteed.

Het getal en de belooning der ambtenaren bij deze administratie, immers van sommigen, schijnen aan eenige leden te hoog toe.

In het algemeen kan men vrijelijk zeggen, dat de tractementen der postambtenaren zeer gering zijn. Dezelve blijven beneden de belooning, welke op dezelfde standplaatsen door de ambtenaren van gelijken rang bij de middelen (de directeuren als ontvangers beschouwd) worden genoten. Men zoude bereid zijn, zulks bij eene nadere bepaalde aanwijzing, of ook in het algemeen, wanneer zulks verlangd werd, tot in de bijzonderheden aan te toonen.

Dat de kosten 36 percent van den ontvang bedragen, levert geen bewijs op, dat die uitgaven te hoog zijn opgevoerd, want de posterijen zijn geene belasting, waarvan de kosten der invordering percentsgewijze kunnen worden berekend.

Die inning is slechts een bijwerk, zoo voor de administratie als voor de onder hare orders gestelde ambtenaren. De verzorging en overbrenging der correspondentie daarentegen maakt de hoofdzaak uit.

Wanneer men de posterijen, gelijk dat behoort, beschouwt uit het oogpunt eener openbare dienst of inrigting ten gerieve van het publiek, hetwelk er zich van bedient, ingesteld en door hetzelve bezoldigd, zoude men kunnen beweren, dat het op zich zelve voldoende is, indien de kosten uit de ontvangsten kunnen worden goed gemaakt; hetgeen dan ook altijd een argument is van den handel en van een ieder, die zich tot de administratie wendt, om eene bespoediging in den loop der correspondentie te verzoeken of zich over de hoogte van het briefport te beklagen.

Het is dan ook een ten allen tijde en bij alle postbesturen aangenomen stelregel, om nimmer eene verbetering of nieuwe inrigting te weigeren, wanneer op goeden grond te voorzien is, dat de meerdere kosten door den meerderen ontvang zullen worden gedekt; terwijl er nog altijd onmisbare post-routes, ja zelfs provinciën overblijven, die naauwelijks of in het geheel niet de uitgaven uit de ontvangsten kunnen goed maken.

Intusschen wordt deze nadeelige balans niet alleen door de elders, vooral in de koopsteden, verkregen winsten volkomen goed gemaakt, maar ook de administratie daardoor in staat gesteld, om eene zeer belangrijke som, als zuiver overschot, in 's Rijks kas over te brengen, zonder dat zulks echter immer ten grondslag voor eene percentsgewijze berekening der kosten zoude kunnen strekken.

HOOFDSTUK X. *Departement van Oorlog.*

Men meent de vragen omtrent de afschrijvingen op de gewone begrooting van het Departement van Oorlog volledigst te beantwoorden, door den regel op te geven, welken men bij het verminderen der uitgaven op de gewone begrooting in het oog gehouden en gevolgd heeft.

Zijne Majesteit heeft namelijk, in het laatst van verleden jaar, onderscheiden bepalingen gemaakt omtrent de formatie van het leger. Als een gevolg daarvan zullen er 7 afdeelingen infanterie, $1\frac{1}{2}$ bataillon veld-artillerie, 3 bataillons artillerie nationale militie, ééne afdeeling kurassiers en één regiment huzaren minder bestaan, terwijl ook de maréchaussée zeer aanzienlijk is verminderd.

Deze nu bekende en bepaalde verminderingen konden al aanstonds met zekerheid doen opgeven, welke uitgaven, zoodra de zaken tot rust en orde zullen zijn teruggekeerd, ongetwijfeld van zelve moeten wegvallen, en tot dezen aftrek heeft men zich dan ook bepaald, daar al het andere, zonder eenige données omtrent hetgeen de omstandigheden later zouden kunnen doen veranderen, verminderen of afschaffen, in het wezen der zaak weinig moest beteekenen.

De berekening der uitgaven, voor dit jaar voor het Departement van Oorlog benoodigd, voerde deze tot de allezins enorme hoogte op van 40 millioenen.

Deze moesten in allen gevalle worden gevonden, en het scheen dus min of meer vruchtelooze moeite, om van nu af aan, en bij de onzekerheid, welke bepalingen later omtrent verschillende onderwerpen gemaakt zouden moeten worden, *en détail* te willen gaan nasporen, hoeveel op iederen post, in gewone tijden, van de gewone begrooting afgetrokken zou kunnen worden.

Omtrent den plaatselijken staf, bij voorbeeld, valt aan te merken, dat de kommandanten en plaats-majoors, die als zoodanig in de voormalige zuidelijke provinciën fungeerden, voor zooverre zij niet uit die provinciën geboortig en aldaar achtergebleven waren, maar naar herwaarts zijn teruggekeerd, niet dadelijk onverzorgd konden worden gelaten, — voorts dat de omstandigheden hebben medegebragt, dat vele plaatsen, in welke anders geene militaire kommandanten gevestigd waren, nu tijdelijk zoodanige kommandanten hebben verkregen, — dat het aantal plaats-majoors in de vestingen, in staat van beleg en geheel gearmeerd, tijdelijk heeft moeten worden vermeerderd, — dat voor dit een en ander gedeeltelijk uit de disponibel geworden plaatselijke kommandanten en plaats-majoors is moeten worden beschikt, — en dat derhalve bij de verpligting, om over dit jaar, of althans zoo lang de bestaande omstandigheden voortduren, in hunne betaling te voorzien, het precieselijk bepalen, wat van deze uitgaven onder de gewone of buitengewone zou moeten worden gerangschikt, meest gevoegelijk kon worden uitgesteld, totdat in later tijd eene nadere organisatie van den plaatselijken staf dit alles zou regelen.

Dit zelfde is in eenen eenigzins anderen zin, bij voorbeeld, van toepassing op de Militaire Akademie: de cursus is wel is waar geschorst, maar bij het opmaken der begrooting was het toch wel niet te berekenen, en het is dit nog niet, tot hoelang die schorsing zal voortduren. Intusschen behoort althans in de bezoldiging der burgerlijke beambten van dit etablissement te worden voorzien. Het ophouden der lessen doet daarom ook nog niet alle kosten van het instituut wegvallen, en de vermindering in deze zou welligt niet zeer belangrijk wezen, daar men wel in het oog dient te houden, dat tot de kosten dezer inrigting, wanneer zij in werking is, zeer aanmerkelijk wordt bijgedragen door de betalingen, welke ten behoeve der kadets door hunne ouders of voogden worden gedaan en welke nu, terwijl de jongelingen zich niet op het instituut bevinden, van zelve ophouden.

Omtrent de ambtenaren bij de garnizoens-hospitalen en de opzigters der fortificatiën is volkomen toepasselijk hetgeen omtrent de plaatselijke kommandanten en plaats-majoors hiervoren gezegd is geworden.

Wat het materieel der genie betreft, het is niet te ontkennen, dat hetgeen voor de gewone kosten van onderhoud, van *Bergen* of *Namen* bij voorbeeld, op de gewone begrooting voorkomt, daarvan wel had kunnen worden weggenomen; maar in de eerste plaats konden de fondsen voor het materieel der genie over het loopend jaar wel niet worden verminderd, omdat de buitengewone werkzaamheden en voorzieningen, welke de tegenwoordige omstandigheden in zoo vele vestingen vorderen, de beschikking daarover dienden te doen aanhouden, maar ook ten andere, omdat het van nu af aan onmogelijk was, te berekenen, welke som eventueel als gewone uitgaven in dit opzigt zal moeten worden gebragt, daar zulks afhankelijk zal en moet wezen van het aantal vestingen, dat later tot den Staat zal behooren en waarop onder anderen ook het lot van het zoogenaamd Staatsvlaanderen van veel invloed zou kunnen zijn.

Met betrekking tot de *Luxemburgsche stoeterij* valt aan te merken, dat men bij het opmaken der begrooting zich geenszins geregtigd heeft geacht, zoo eensklaps voor het Gouvernement van de niet onaanzienlijke waarde, welke het aldaar, onder anderen in paarden, bezit, af te zien en deze als geheel verloren en geene verdere verzorging behoevende, te beschouwen.

Mogelijk kunnen deze later nog geheel of gedeeltelijk naar de stoeterij te Borculo worden overgebragt, en in allen gevalle scheen het onaangeroerd laten dezer som veel minder te prejudiciëren dan het doen van verminderingen, welke niet naar eenen vasten grondslag berekend konden worden.

Het artikel nopens de dotatie der bondsvestingen leverde een zoo onbeduidend geldelijk bedrag op, dat men gemeend heeft hierop niet zoo bijzonder te behoeven te attenderen en ook daaromtrent alles aan eene eventuële finale regeling der uitgaven van den Staat te mogen en te moeten overlaten.

Op het Xde hoofdstuk, betreffende het *Departement van Oorlog*, is in het algemeen aangemerkt, dat de ondervinding in de laatste

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Memorie van antwoord.)

maanden van 1830 heeft geleerd, dat de administratie voor veel verbetering vatbaar is en dat de verbetering noodzakelijk moet uitloopen op bezuiniging.

Deze aanmerking is in zoodanige algemeene bewoordingen vervat, dat het antwoord daarop moeijelijk valt. Niet dat men zou willen beweren, dat het niet mogelijk zou zijn verbeteringen in de administratie bij het Departement van Oorlog aan te brengen. Evenals bij alle mogelijke instellingen, van welken aard ook, zal ook hier steeds te verbeteren blijven, doch in welk opzigt en aan wien *de ondervinding* bepaaldelijk *in de laatste maanden van* 1830 de noodzakelijkheid tot die verbeteringen heeft geleerd, — daaromtrent had men, immers zoo hierop een antwoord gewenscht wordt, gaarne eenige meerdere ophelderingen aangetroffen.

Na de ondervinding, welke men bij het Departement van Oorlog juist in die laatste tijden heeft verkregen, zou men integendeel meenen, dat de bestaande inrigtingen op het stuk der militaire administratie nog al vrij wel voldaan hebben en middelen hebben opgeleverd, om, in de zoo menigvuldige en als het ware dagelijks toenemende behoeften naar behooren te voorzien, terwijl men zich vleit, dat het resultaat, over het geheel, als niet ongunstig mag worden aangemerkt. Het eenige, wat de ondervinding boven allen twijfel heeft gesteld, is, dat het personeel der administratie, zoodanig als het op voet van vrede was ingerigt, eigenlijk gezegd te gering en te beperkt was, zoodanig, dat aanvankelijk niet dan met de uiterste moeite en later door het buitengewoon in dienst stellen van onderscheidene militaire administrateurs, doch die nu, gelijk van zelve spreekt, niet met eene volledige, zoo hoogst nuttige kennis van den dagelijkschen loop en de behandeling van zaken toegerust konden wezen, aan dit gebrek is kunnen worden te gemoet gekomen.

De tienjarige begrooting op den staat van vrede zijnde gegrond, is bij eenige leden de aanmerking gemaakt, dat de infanterie tot kleine kaders op den voet van vrede kan worden gebragt; men heeft gezien, dat de meeste kracht van dat wapen in de schutterijen gelegen is, en zoude daaruit afleiden, dat, bij eene herziening der wetten op de nationale militie en schutterijen, eene veel minder kostbare inrigting des legers, voor zooveel de infanterie betreft, te maken zoude zijn. Dan deze aanmerking geldt eigenlijk minder de begrooting dan wel het systema, hetwelk indertijd nopens de zamenstelling van het leger zal moeten worden gevolgd.

Het schijnt dan ook hier de plaats niet, in een betoog te treden over de voordeelen, welke uit het aanhouden of afschaffen van de nationale militie zouden moeten voortvloeijen.

Ook op hetgeen daaromtrent later bepaald zal kunnen worden, zullen de omstandigheden en tijden van een zeer beslissenden invloed zijn.

Op den wensch, dat het stellen van officieren op $^2/_3$ tractement, gelijk mede het pensioneren van dezelve, met meer omzigtigheid wierd gedaan, antwoordt men, dat deze maatregel door de omstandigheden gebiedend gevorderd werd. Zoodanige militairen, wier jaren, ligchaamsgesteldheid of bijzondere omstandigheden hen buiten staat stelden, om overal, waar zij door de dienst konden worden geroepen, een actief deel aan de krijgsverrigtingen te nemen, moesten wel onvermijdelijk ter zijde worden gesteld en door meer geschikte vervangen.

Zoo men door de vraag omtrent de fouragiegelden, gelijk dit waarschijnlijk voorkomt, verstaat, of generaals, die een wachtgeld, dat is te zeggen het non-activiteits-tractement of slechts eenig gedeelte van het tractement van activiteit, genieten, ook bovendien fouragiegelden trekken, dan is het antwoord hierop ontkennend. De zoodanige alleen, die het genot hebben van het activiteits tractement, ontvangen ook de fourages of de daarvoor bepaalde schadeloosstelling.

De algemeene opheldering omtrent de zamenstelling van de begrooting van het Departement van Oorlog is toepasselijk op de matriculaire bijdrage als aandeel voor het Groothertogdom Luxemburg, groot f 1200. Evenwel meent men hier nog te mogen bijvoegen, dat, vermits men bij het Departement van Oorlog bij het behandelen dezer zaken geene kennis droeg van de beslissing omtrent het lot van Luxemburg en van de verhouding, waarin men later tot dit gewest zou staan, men het minder der moeite waard geacht heeft, om op de som van f 1200, in evenredigheid tot de kosten van het Oorlogs-departement zoo geheel onbeduidend, eene bijzondere aandacht te vestigen of daaromtrent eenige bepaalde maatregelen nu reeds te provoceren.

Ontwerp van wet tot daarstelling van nadere bepalingen omtrent de middelen ter voorziening in de eerste afdeeling der begrooting, vastgesteld bij de wet van den 24 December 1829 (*Staatsblad* n°. 76), en daartoe behoorende staten van raming der gewone inkomsten en van het berekend overschot der middelen, daargesteld bij de wet van den 22 November 1830 (n°. 4, 5 en 6).

De aanmerking betreffende de vermindering van f 920 op de hoofdsom der grondbelasting is juist; door de vereischte verandering in de raming (n°. 4) is aan dat verlangen voldaan.

Het gevoelen is aan den dag gelegd, dat, vermits een zeker gedeelte der grondlasten als hypotheek voor de vrijwillige leening zal moeten worden afgezonderd, de raming van het bedrag dier lasten ook zal moeten worden verminderd met zoo veel, als op den 31 December aanstaande tot aanzuivering der renten zal noodig zijn; men merkt hieromtrent aan, dat, de betaling eerst in het jaar 1832 geschiedende, ook het benoodigde uit die dienst zal worden gevonden en dus niet over het jaar 1831 van invloed moet zijn.

De raming der indirecte belastingen is slechts op 4 millioenen gebragt, ten einde niet mis te tasten en tot een deficit aanleiding te geven. Immers, en hoezeer de inkomsten in gewone jaren wel konden geraamd worden op de helft van hetgeen, waarop vroeger voor de noordelijke en de zuidelijke provinciën gezamenlijk gerekend werd, zoo heeft de ondervinding van de laatste maanden des verleden jaars reeds doen ontwaren en heeft die van de drie eerste maanden des loopenden jaars bevestigd, dat de tegenwoordige tijdsomstandigheden eenen hoogst ongunstigen invloed moesten hebben op de hoogte der ontvangsten; vooral doet zich dezelve bij de opbrengst van het successieregt gevoelen. Hoezeer men dus hopen moge, dat de raming van 4 millioenen door de wezenlijke ontvangst zal overtroffen worden, kan hierop echter bij de begrooting geen staat gemaakt worden en vordert de voorzigtigheid integendeel de raming niet te hoog op te voeren.

Het tegendeel heeft plaats met de uitgaven of administratiekosten, welke zoodanig dienen geraamd te worden, dat daardoor in de kosten eener hoogere ontvangst kan voorzien worden. Doch in plaats van hier de helft der vroeger geraamde som uit te trekken, is nog op eene bezuiniging van f 16 à 17,000 gerekend, welke veel aanzienlijker worden zal, indien de ontvangsten de raming niet beduidend overschrijden.

En wat aangaat de in- en uitgaande regten, zoude het almede weinig voorzigtig zijn, bijaldien men, met het vooruitzigt van eene herziening van het tarief, het maximum van de opbrengst over vroegere tijdvakken tot grond van berekening nam.

De vrijwillige giften, voorkomende op den staat der behoefte (n°. 5), maken het bedrag uit der tot 1 Januarij ll. ingekomen offers en beloopen, tot en met 31 Maart jl., in klinkende munt f 416,856.07^5.

De recepissen der oorlogsbelasting, uitgegeven ten gevolge der wet van 22 November 1830, n°. 81, en aan het vaderland ten geschenke geven, zijn niet vernietigd noch te gelde gemaakt, maar worden tot eene nadere beschikking des Konings bij het Departement van Financiën bewaard; het nominaal bedrag dezer waarden bedraagt eene som van f 75,164.50^5, en deze beide bedragen maken, boven en behalve eenige giften in natura, waarvan de waarde niet wel is kunnen berekend worden, het montant uit der bij het Departement van Financiën ontvangen vrijwillige giften ten dienste van het vaderland.

Ontwerp van wet tot vaststelling der tweede afdeeling van de begrooting over den jare 1831, en berekeningen tot grondslag daarvan strekkende (n°. 7 en 8).

HOOFDSTUK IV. *Departement van Justitie.*

Te regt is aangemerkt geworden, dat de *wedden* der directeuren van politie *uit de stedelijke kassen* moeten worden gekweten.

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Memorie van antwoord.)

Die van de directeuren binnen de steden Amsterdam, 's Gravenhage en Rotterdam maken ook te dien opzigte geene hoegenaamde uitzondering, en men heeft alzoo gedwaald in de opvatting, alsof voor gemelde directeuren *jaarwedden* in de begrooting van het Departement van Justitie staan uitgetrokken. De sommen, aldaar ten behoeve van dezelve directeuren gebragt, dienen, gelijk daarbij is gezegd, tot bestrijding van de aan hen verleende *toelagen*.

Deze toelagen strekken tot schadeloosstelling voor diensten en kleinere uitgaven, verschotten enz., welke zij in het belang van het Rijk of van de algemeene dienst moeten doen en die geheel vreemd zijn aan de bemoeijingen, welke het toezigt en de dienst der stedelijke politie medebrengen.

Die toelagen zijn dan ook bij aanhoudendheid uit de Staatsbegrooting bekostigd geworden, en men is alzoo van meening, dat dezelve daarop behooren te blijven.

De post van *ongelden* wordt abusivelijk *als geheel nieuw* beschouwd, daar dezelve in de *buitengewone* begrooting van het jaar 1830, ten bedrage van f 2,500, voorkomt en in vroegere begrootingen evenzeer is gebragt geweest.

Voorts merkt men aan, dat onder dezen post van *ongelden* worden verstaan zoodanige onvoorziene en niet te bepalen kosten, als de dagelijksche dienst, zoowel als buitengewone gevallen noodzakelijk kunnen maken, als daar zijn, bijvoorbeeld: kosten tot het opsporen en uitleveren van misdadigers, op verzoek van vreemde mogendheden; kosten van buitengewone voorzieningen bij criminele executiën; van verplaatsing en bewaring van archiven enz. Deze en soortgelijke ongelden zijn het, welke voldaan worden uit gedachten post, die *thans mede* strekken zal, om daaruit te voldoen de uitgaven, die de commissie tot de nieuwe Nederlandsche wetgeving mogt veroorzaken (met uitzondering van de reis- en verblijfkosten der leden, buiten 's Gravenhage woonachtig), voor welke uitgaven vroeger eene afzonderlijke som werd geraamd.

Al verder merkt men aan, dat bij art. 1 van de 2de afdeeling der *buitengewone* begrooting, hoofdstuk Justitie, bedoeld worden reizen:

1°. van ambtenaren van het openbaar ministerie, hetzij tot volvoering van bijzondere commissiën, hetzij tot het bijwonen en besturen van criminele executiën, die buiten de plaats hunner residentie moeten worden uitgevoerd;

2°. van griffiers van den hove of de regtbanken, die zich in het laatstgenoemde geval insgelijks moeten verplaatsen;

3°. van de auditeurs-militair in de provinciale commandementen, die zich voor zaken, de militaire justitie betreffende, naar elders moeten begeven;

4°. van provoosten-geweldige of andere suppoosten der militaire justitie, die tot het verrigten van eenige dienst zich verplaatsen;

5°. van de leden der commissie voor de Nederlandsche wetgeving, die buiten de residentie woonachtig zijn, en

eindelijk van alle zoodanige ambtenaren, onder het Ministerie van Justitie behoorende, die met eenige bijzondere commissiën mogten worden belast.

Het bedrag voor derzelver reiskosten is voor den jare 1831 *tot dezelfde hoogte geraamd* als over 1830, omdat de tegenwoordige tijdsomstandigheden vooreerst het doen van veelvuldige verplaatsingen meer dan anders kunnen noodzakelijk maken (gelijk de ondervinding dit reeds bevestigd heeft), en alzoo van dien kant ruim zooveel meer zal kunnen te besteden vallen dan men, van den kant der mindere uitgestrektheid van het Rijk, zoude kunnen rekenen, dat te besparen zal zijn.

Den post van gratificatiën, dedommagementen enz. heeft men gemeend tot hetzelfde bedrag als over 1830 te moeten uittrekken, omdat de som van f 8,000, daarvoor gebragt, nimmer toereikend is geweest tot bestrijding der behoeften van die soort van uitgaven en telken jare vele personen, die in billijkheid op eenige belooning of gratificatie aanspraak hadden, uithoofde van de beperktheid der som òf in het geheel niets, òf slechts eene kleine gifte hebben kunnen erlangen, in welke ongelegenheid men zoude blijven verkeeren, indien het bedrag dier som thans, in evenredigheid der mindere uitgestrektheid van het Rijk, wierd ingekort.

Daarenboven is die som op zich zelve van geen groot aanbelang, vooral niet in vergelijking van het getal ambtenaren en suppoosten, die tot de administratie der justitie in betrekking staan, en men heeft alzoo daarin eene reden te meer gezien om het vroeger uitgetrokken bedrag van f 8,000 te behouden.

Eindelijk zal het, ten aanzien van het geraamde bedrag van f 10,000 voor geheime correspondentiegelden, wel geen betoog behoeven, dat die som op zich zelve geene gelegenheid laat, om daarmede uitgebreide nasporingen te bekostigen of in die materie groote uitgaven te doen

Sedert jaren was die som niet eens toereikende, om slechts eene eenigzins gewone en zeer beperkte geheime correspondentie te voeren, en, was dit toen reeds het geval, hoeveel te minder zal dan die som, in den tegenwoordigen toestand des Rijks, kunnen worden verminderd, waarin op zoo vele bijzondere aangelegenheden behoort te worden gelet en waarin bovendien het toezigt op de vreemdelingen zoo buitengewoon is vermeerderd.

Daaruit volgt dan ook, dat het opgemelde bedrag van f 10,000 zoo nu als voor het vervolg voor de dienst der geheime correspondentie volstrekt noodzakelijk zal zijn, en noch de mindere uitgestrektheid des Rijks, noch de zoo verschillende aard en geest der bevolking kunnen daarin eenig verschil maken, niet alleen omdat de som zelve reeds zeer beperkt is, maar bovendien omdat de gemeenschap met buiten 's lands altoos dezelfde blijft, en te dien opzigte bijgevolg dezelfde maatregelen en verstandhoudingen als bevorens vereischt worden.

Hoofdstuk V. *Departement van Binnenlandsche Zaken.*

Bij gelegenheid, dat men van de raming der *buitengewone* begrooting voor 1831 heeft afgevoerd de gelden, welke eerst voor de zuidelijke provinciën gebragt waren voor de tienjarige staten van den burgerlijken stand, heeft men dezen post verzuimd te veranderen; dezelve wordt nu verminderd tot f 1,600.

Als onvermijdbare kosten van de gebouwen der hoogescholen rekent men eene somme van f 14,000 benoodigd tot inrigting van een nieuw theatrum anatomicum bij de hoogeschool te Groningen. Het vroegere theatrum anatomicum is moeten afgestaan worden aan de Roomsch-Katholieke gemeente aldaar. Hetzelve maakte een deel uit van eene kerk, aan die gemeente afgestaan.

De overige f 8,000, welke met deze f 14,000 de f 22,000 uitmaken, zullen in de tegenwoordige omstandigheden kunnen bespaard worden.

De 4 eerste artikelen dezer afdeeling bestaan geheel uit jaarwedden. Op deze vallen er, als bezuiniging, twee af van overledenen sedert de opmaking der begrooting, ad f 2,050.

Op het 5de artikel kan ook f 2,000 worden bespaard.

Op de geheele afdeeling ontstaat alzoo in alles eene vermindering van f 12,050.

De minste der sommen, in de 5de afdeeling gebragt, ontstaan door subsidiën, aan collegiën en Latijnsche scholen vrijwillig door den Koning gegeven; voor zooverre dit plaats heeft, worden zij verleend uithoofde dat er plaatselijke behoefte is.

De reden, waarom de Latijnsche scholen in sommige provinciën meer dan die der andere Rijks-toelagen genieten, ontstaat doordien deze toelagen uit eigene goederen of rent-ambten haren oorsprong ontleenen; en daar die fondsen of goederen, tijdens het bestuur van Koning Lodewijk, in de algemeene schatkist zijn overgebragt, heeft ten gevolge daarvan 's Rijks schatkist de verpligting op zich genomen, om deze toelagen te betalen hetgeen dan ook sedert dien tijd heeft plaats gehad.

De in de afdeeling voor het lager schoolwezen begrepene uitgaven zijn voor een gedeelte kleine jaarwedden en toelagen aan onderwijzers, alsmede voor toelagen en eenige verleende subsidiën, welke van het grootste nut zijn ter bevordering van het lager onderwijs en voor geene vermindering vatbaar zijn, terwijl wijders daaronder gebragt is geweest eene som van f 15,000 tot het verleenen van subsidiën aan hulpbehoevende gemeenten tot opbouw of verbetering van schoollokalen. Deze som zoude, ten gevolge van de tegenwoordig bestaande omstandigheden, de eenige zijn, welke voor het thans loopende jaar 1831 eene vermindering zoude kunnen ondergaan; men geeft dus toe om dezelve met f 12,000 te verminderen en alzoo slechts voor f 3,000 te brengen.

Voorts dient, dat, wel is waar, de kosten van het lager onderwijs in de eerste plaats behooren gedragen te worden door de gemeenten, maar dat men steeds, op gronden van billijkheid en eene goede huishouding van staat, begrepen heeft, dat, waar zeer arme gemeenten zich het noodige uit eigen middelen niet konden verschaffen, 's Rijks schatkist daarin behoorde te

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Memorie van antwoord.)

hulp te komen, immers voor zooverre de provinciale fondsen daartoe ontoereikend waren.

Het mag als erkend worden aangenomen, dat de nationale kabinetten, verzamelingen en instellingen van kunst en wetenschap niet behooren te worden vernietigd. De natie stelt er hoogen prijs op en verheugt zich, dat dezelve, in het noorden geplaatst, voor de natie zijn behouden gebleven. Men erkent echter volgaarne, dat alle uitbreiding van weelde thans geheel behoorde te worden uitgesteld en dat de uitgaven zich moeten bepalen tot het onderhoud der lokalen, tot de tractementen der bedieners en tot het verder redelijk onderhouden der instellingen. In dezen geest kan men instemmen in de volgende verminderingen:

op afdeeling 7	. . . . f	9,000.00
» » 8	. . . .	6,000.00
» » 9	. . . .	16,600.00
	te zamen f	31,600.00

Het doofstommen-instituut geniet vele contributiën van particulieren, maar, volgens de laatste berigten, waren dezelve geheel ontoereikende om het instituut te kunnen doen blijven bestaan op deszelfs tegenwoordigen voet zonder het thans aangevraagde subsidie.

Een nominative staat van de wachtgelden enz., onder de 11de afdeeling gebragt, wordt hierbij overgelegd sub G.

Het bedrag derzelve is f 73,301.

Het verschil is daaraan toe te schrijven, dat deze som uit derzelver aard aan verandering onderhevig is, omdat sommigen tot andere posten worden benoemd en anderen zich slechts later aangegeven hebben.

HOOFDSTUK VIII. *Departement van Marine en Koloniën.*

Het verschil in de som, op het 1ste artikel der tegenwoordige raming uitgetrokken, en die, bij de buitengewone begrooting over 1830 toegestaan, neemt uit de navolgende oorzaken deszelfs oorsprong.

Over 1830 is, voor het daarbij genoemde onderwerp, toegestaan.		f 145,366.00
waarvan moet worden afgetrokken:		
1°. Hetgeen is afgeschreven ten behoeve van het Departement van den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Koloniën, ten gevolge der afscheiding der laatstgemelde administratie van het Departement van Marine. . . . . f	37,410.00	
2°. De som, waarmede het tractement van Z. K. H. den Admiraal der vloot is verminderd, zijnde f 5000, ten gevolge waarvan de raming van marine is kunnen verminderd worden met	2,500.00	
3°. De percentsgewijze korting op de tractementen der ambtenaren, bij raming gecalculeerd op	2,814.00	
4°. De vermindering, die dit artikel heeft ondergaan ten gevolge der afscheiding van de zuidelijke provinciën	2,000.00	
		44,724.00
		f 100,642.00

De bovengemelde afscheiding van het Departement van Koloniën is insgelijks van invloed op de sommen, bij de 2de en 3de artikelen uitgetrokken, als zijnde daarvan, ten behoeve van het voors. departement, afgeschreven voor reis- en verblijfkosten eene som van f 500 en voor bureau- en lokaalbehoeften 4,230.

Omtrent de becijfering met opzigt tot de vijf eerste afdeelingen der *buitengewone* begrooting wordt aangemerkt, dat bij de begrooting, voor het thans loopende tienjarig tijdvak gearresteerd, van eenige afdeelingen sommen afgeschreven en naar de *buitengewone* overgebragt zijn, met bepaling, dat het bedrag, bij de tienjarige begrooting voor deze gesplitste posten toegestaan, onveranderlijk zal zijn en het meerder benoodigde alleen op de *buitengewone* invloed zal uitoefenen.

Het verband tusschen de sommen op de 5 eerste afdeelingen der tegenwoordige raming en die, welke zij op de *gewone* begrooting moeten aanvullen, bepaalt zich dus tot *een achtste* gedeelte der geheele behoefte, voor zooveel de vier eerste betreft, terwijl, wat de 5de aangaat, bestemd voor de *kosten van de werving*, als geen bepaald gedeelte uitmakende van de som, voor dat onderwerp benoodigd, dit in de boven aangehaalde bepaling deszelfs oorsprong vindt.

Ten aanzien van het VIIIste hoofdstuk der *buitengewone* begrooting wordt gevraagd, waarom niet, even als met opzigt tot alle andere hoofdstukken, het 1/8 der kosten van het Departement is weggelaten. Men antwoordt, dat de min ruime berekening der uitgaven geene gelegenheid heeft aangeboden tot vermindering der berekening zonder gelijktijdige vermindering van het personeel, en dat dit laatste, in de tegenwoordige oogenblikken, ten eenenmale onmogelijk is.

De begrooting over 1830, omtrent het artikel kleeding, is gebaseerd geweest op eene grootere scheepsmagt buiten 's lands dan dezelve, door onverwachte terugkomst van schepen, is gebleven, waarop men dus geene rekening had gemaakt; de voorraad van kleedingstukken permitteert daardoor eene vermindering op de volgende begrooting.

De buitengewone omstandigheden des vaderlands konden geen resultaat tot vermeerdering van fondsen hierin veroorzaken, aangezien de binnenlandsche scheepsmagt meerendeels uit vrijwilligers bestaat, geëngageerd onder conditie, zich zelven van plunjes te voorzien.

Sedert de wederoprigting van de kweekschool in 1813, heeft dezelve, uithoofde van het belangrijke dezer inrigting voor de zeevaart in het algemeen en in het bijzonder ook voor 's lands marine, *jaarlijks* uit de huishoudelijke begrooting van het Departement van Marine eene toelage genoten.

Deze toelage, jaar voor jaar op verzoek van commissarissen van de kweekschool door Zijne Majesteit aan die inrigting geaccordeerd wordende, kon alzoo niet gevoegelijk als *vaste post* gebragt worden op de tienjarige begrooting, ingegaan zijnde met 1830; terwijl later, na het arresteren derzelve en bij het formeren der huishoudelijke begrooting, bleek, dat, ten gevolge der bekrompenheid van de toegestane fondsen, dezelve niet met den onderwerpelijken post kon bezwaard worden.

Evenmin veroorloofde de *buitengewone* begrooting van 1830, om op dezelve de voldoening dezer toelaag aan te wijzen, ten gevolge waarvan deze som over 1830 door Zijne Majesteit op het millioen gulden, voor onvoorziene uitgaven ter Hoogstdeszelfs beschikking gesteld, is aangewezen, onder bepaling, dat de gedane uitgaaf voor den jare 1831 op de Staatsbegrooting zelve zou moeten voorkomen. Het is dan ook op dit motief, dat deze post op de raming der buitengewone begrooting van 1831 is uitgetrokken.

HOOFDSTUK IX. *Departement van Financiën.*

Eene Afdeeling vraagt, of, vermits in de *buitengewone* begrooting bij het IXde hoofdstuk niets is gebragt voor de rentebetaling en aflossing der Russische schuld, hieromtrent nadere bepalingen zijn gemaakt, waardoor wij van die schuld zijn bevrijd. Ter beantwoording dier vraag dient, dat tot dusverre nog geene nadere schikkingen zijn gemaakt, maar dat Rusland, voorloopig en zonder van deszelfs aanspraak afstand te doen, in het benoodigde, verschenen Januarij 1831, heeft voorzien; vleijende men zich overigens, ten gevolge der afscheiding van België en op grond der bestaande overeenkomsten, voor het vervolg van de bedoelde uitgaven geheel te zullen worden ontheven.

Men begrijpt zeer wel, dat het verbazing heeft kunnen verwekken, dat alsnog voor kosten der meting, schatting en tractementen der ambtenaren van het kadaster gevraagd wordt eene som, gelijkstaande met die, in de vorige jaren toegestaan.

Doch het zal zonder twijfel, tot toelichting daarvan, voldoende zijn op te merken, dat van 1826 af geen der jaarlijksche credieten op verre na toereikende is geweest, om de kosten van de vervaardiging van het kadaster te dekken, zoodat niet alleen de uit vroegere jaren voor datzelfde onderwerp overgehoudene gelden hebben moeten worden besteed, maar op alle veranderlijke belooningen slechts betalingen ter goede rekening hebben kunnen

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Memorie van antwoord.)

plaats hebben, de slotbetalingen aangehouden zijn en van alle ten minste 1/10 in opschorting gelaten is, om eerst na den geheelen afloop van het werk te worden geliquideerd. Op deze wijze alleen was het mogelijk met een, op den vroegeren gewonen tragen loop van hetzelve berekend crediet vier-, vijf- of zesdubbel werk te doen verrigten en daardoor het tijdstip te vervroegen, waarop, met de veranderlijke belooningen, ook de vaste tractementen en bureaukosten grootendeels zullen kunnen ophouden, daar toch zulke vaste posten, bij eenen tragen of eenen bespoedigden gang des werks, altijd doorloopen.

De thans aangevraagde som is dan ook naauwelijks toereikende, om de kosten van den loopenden arbeid daaruit te bestrijden en den achterstand, alleen voor in *Noord-Nederland* verrigte werkzaamheden, daaruit te liquideren.

Men vertrouwt, dat de leden, welke betreuren, dat de kadastrale werkzaamheden reeds zoo veel millioenen schats aan den lande gekost hebben, zonder nog eenig gewenscht resultaat te hebben opgeleverd, en de vrees uiten, dat de aanneming en volkomene inwerkingbrenging des kadasters met zoo veel moeijelijkheden zullen gepaard gaan, dat het eindelijke en beoogde nut nooit regt zal bereikt worden, volkomene geruststelling zullen erlangen, wanneer hun de resultaten zullen bekend zijn.

Trouwens, en al mogt ook eene algemeene perequatie voor onverhoopten al te grooten tegenstand moeten zwichten, dan zal altijd de kadastrale meting en de perceelsgewijze schatting eene onberekenbare weldaad, zoowel voor de eigenaren als voor de Regering, te weeg brengen, wanneer slechts voor de overboeking der aanteekening op de kaarten der veranderingen, in den staat der eigendommen voorvallende, behoorlijk zorg wordt gedragen, en zal de vereffening der grondbelasting binnen de gemeenten, kantons of provinciën althans ontelbare schreeuwende verongelijkingen tusschen geheele gemeenten en enkele eigenaren doen ophouden.

Er wordt verlangd te kennen de reden, waarom men geene som heeft aangevraagd voor de renten der schatkistbiljetten. Die reden is hierin gelegen, dat men, uit hoofde van de langzame uitgifte der bedoelde biljetten, de vereischt wordende som niet heeft kunnen berekenen; men zal het benoodigde bij voorschot voldoen en de som op de dienst van 1832 aanvragen.

HOOFDSTUK X. *Departement van Oorlog.*

Op de begrooting van het Departement van Oorlog worden alleen aan generaals, die werkelijk in activiteit zijn, de fouragegelden betaald.

Die fouragegelden komen bij het berekenen der pensioenen niet in aanmerking. Het reglement op de pensioenen bepaalt daaromtrent niets hoegenaamd.

Aan den generaal der infanterie, baron de Constant Villars, is het pensioen toegekend.

Aan de generaal-majoors, graaf van Bylandt, Wauthier en Aberson, is, in afwachting van verdere beslissing te hunnen aanzien, twee derden van het activiteits-tractement toegekend.

Reeds bij vroegere gelegenheden heeft men omtrent reiskosten en vacatiën ophelderingen gegeven.

De generaals en officieren van alle rangen, zoowel als de militaire administrateurs, worden, gelijk van zelve spreekt, voor alle zoodanige reizen, als zij, hetzij uit den aard hunner functiën op gezette tijden tot het houden van inspectiën en dergelijke, hetzij uithoofde van eenige bijzondere lastgeving, verpligt zijn te doen, naar de daaromtrent bestaande tariven, schadeloos gesteld.

De ondervinding van vele jaren heeft doen zien, welke som daarvoor nagenoeg jaarlijks gesteld moest worden. Thans evenwel, nu de sterkte van het leger zoo oneindig veel grooter is, nu de formatiën der schutterijen, en hetgeen tot de volkswapening behoort, zulk een overgroot aantal officieren naar verschillende plaatsen, tot bevordering van dit doel, hebben moeten doen uitzenden, nu de staat van de onderscheiden vestingen almede aanleiding heeft gegeven tot velerhande bijzondere missiën, welke steeds met buitengewonen spoed en dus meer kostbaar dan gewoonlijk moeten worden volbragt, nu moest natuurlijkerwijze de som, in gewone tijden en bij een zoo aanmerkelijk geringer personeel voor dit onderwerp gebragt, onvoldoende wezen, en men heeft daarom thans bij raming het dubbel gepetitioneerd.

Wat de aanmerking betreft, dat, Vriesche voerlieden, zonder vergoeding te vorderen, uit vaderlandsliefde de troepen vervoerd hebbende, men hen echter de tollen heeft doen betalen, doet zich hier de bedenking voor, dat, zoo al de Vriesche voerlieden, uit vaderlandsliefde, de hun toekomende vergoeding voor de door hen gepresteerde wagendiensten niet hebben gevorderd, deze omstandigheid de pachters dier tollen niet kon verpligten, ook van het innen der tolgelden af te zien. Het schijnt, dat deze zaak zelfs niet eens van het Amortisatie-Syndicaat, maar alleen van de bijzondere goedwilligheid van iederen pachter afhankelijk is.

De luitenant-generaals, kommandanten van divisiën bij het leger te velde of opperbevelhebbers in vestingen, de citadel van Antwerpen daaronder begrepen, genieten als tafelgeld ieder eene som van f 300 's maands.

De generaal-majoors, kommandanten van brigades bij het leger te velde of opperbevelhebbers in vestingen ieder f 150 's maands.

De kolonels, welke tot kommandanten van brigades bij het leger te velde zijn benoemd, insgelijks f 150 's maand.

Bij eene aanmerking omtrent de uitbetaling der schadeloosstellingen aan schutters, die wachten betrekken in eenige aanzienlijke steden, schijnt men in het denkbeeld te verkeeren, dat er dagelijks eene bepaalde som voor iedere wacht betaald wordt en dat dus die som telkens zou kunnen en moeten worden verminderd, wanneer eenige schutters de wachten zonder eenige belooning betrekken. Dit is echter het geval niet.

Voor enkele nachtwachten (gelijk dit eigenlijk de bedoelde diensten zijn, door vrijwilligers in eenige aanzienlijke steden gedaan) wordt nergens iets hoegenaamd van 's Rijkswege betaald.

Alleen daar, waar de schutterijen, die in de steden zijn achtergebleven, bij gebrek aan militaire bezetting of bij ongenoegzaamheid van deze laatste, *wachten van* 24 *uren* betrekken, wordt daarvoor volgens bestaande tariven schadeloosstelling gegeven, en zulks wel op nominative staten van hen, die zoodanige wachten wezenlijk en inderdaad betrokken hebben.

De som, op de begrooting hiervoor uitgetrokken, is natuurlijk wederom alleen bij raming gesteld, daar de meerdere of mindere kosten alleen afhangen van het grooter of geringer aantal wachten, en van de meerdere of mindere sterkte van ieder derzelve, dat in dezelfde plaats gevorderd wordt en dat, naar omstandigheden, vrij aanmerkelijk kan verschillen, zoodat eene vaste bepaling te dien aanzien onmogelijk is.

De dagelijks door de gouverneurs der provinciën aan het Departement van Oorlog ingezonden wordende declaratiën van hetgeen te dezer zake moet worden betaald, toonen ten overvloede aan, dat deze uitgaven nog al eenigzins hoog loopen.

De buitenlandsche werving, hoewel zeker eenige buitengewone kosten veroorzakende, schijnt evenwel, in het welbegrepen belang van de ingezetenen des lands, te moeten worden aangehouden.

Voor de armée heeft men er voornamelijk dit voordeel mede beoogd, dat daardoor een aantal geoefende soldaten in de gelederen werden gebragt, daar men wel uitdrukkelijk heeft voorgeschreven, zich er vooral op toe te leggen, om de zoodanigen aan te nemen, die reeds bevorens gediend hadden. Hierdoor moesten de korpsen derhalve bij het groot aantal ongeoefende miliciens eene belangrijke aanwinst verkrijgen. Maar bij de tegenwoordige omstandigheden, bij het ten verleden jare onverwachts oproepen van al de miliciens van 1830, aanvankelijk in reserve gesteld, bij de nieuwe ligting van dit jaar, bij het werkelijke dienst stellen van den 1sten ban der schutterijen, kon de binnenlandsche vrijwillige werving wel geene zeer groote resultaten aanbieden. De wetten op de nationale militie brengen intusschen mede, dat, zoo het aantal vrijwilligers bij de korpsen niet voltallig is, het in deze aan de formatie ontbrekende ook door de ligtingen van de militie moet worden aangevuld; en zoo men derhalve in de buitengewone omstandigheden waarin de Staat verkeert, ook niet tot eenen buitengewonen maatregel in dit opzigt ware overgegaan, moest van zelve de ligting voor de militie nog al meer bezwarend worden.

Er is aangemerkt, dat op de 12de afdeeling, *gewoon*, eene som van f 1,856,973.13 voor subsistentiën voorkomt, terwijl op het *buitengewoon* nog voor dit zelfde artikel f 3,360,400 gesteld is.

Tot opheldering daaromtrent dient, dat de som van f 1,856,973.13 op de gewone begrooting is uitgetrokken voor het *brood* en de

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Memorie van antwoord.)

ourages der korpsen, zooals zij op den voet van vrede bestaan, at is te zeggen de militie, slechts voor een vierde gedurende lf maanden van het jaar, onder de wapenen gerekend, terwijl et overige moet dienen voor suppletie, nu de geheele militie oorgaandeweg onder de wapenen blijft, nu deze nog door de igting van dit jaar is vermeerderd, zonder dat de ligting van 826 is ontslagen, en nu de mobile schutterijen, die geheel op enzelfden voet als het leger moeten worden behandeld, zulk eene anzienlijke sterkte presenteren.

HOOFDSTUK XI. *Departement voor den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Koloniën.*

Na aftrek der ingenieurs, welke door de provinciën betaald worden, zijn tegenwoordig nog in werkelijke Rijksdienst: 1 inspecteur-generaal, 3 inspecteurs, 9 hoofdingenieurs, 26 ngenieurs, 9 aspiranten en 3 conducteurs.

Men ziet ondertusschen niet in, dat het inwendig beheer der Provinciale Staten hierop eenigen invloed kan hebben, wijl voorgelde ambtenaren voor 's Rijks werken moeten dienen en niet en laste van eenige provincie kunnen worden gebragt.

De correspondentiekosten kunnen ongetwijfeld niet ten laste er particuliere dijks-collegiën gebragt worden, die reeds genoeg ezwaard zijn met de buitengewone kosten, welke eene somtijds angdurige dijklegering hun veroorzaakt.

Wanneer men nu in geval van eenen gevaarlijken ijsgang agaat, hoe op alle punten moet worden gewaakt en elk verzuim of achteloosheid onberekenbare rampen kan na zich slepen, zo zal men het zeker niet onnoodig keuren, dat ook van landswege zorgvuldig worde toegezien en in de gevaarlijkste oogenblikken gewaakt worde. Het tegendeel zou zeker onverantwoordelijk zijn. — Wat de verblijfkosten betreft:

Een gewoon opzigter heeft bij die gelegenheid f 1.50 daags, en adspirant-ingenieur f 2 en een ingenieur f 3. Wanneer men u bedenkt, dat zij in den winter daarvoor op allerlei plaatsen in gemeenten en herbergen hun verblijf moeten houden, zullen ij zeker daarvan niet overhouden.

De buitengewone herstellingen van werken zijn de zoodanige, welke moeten geschieden aan de rivierwerken, welke tot behoud er algemeene scheepvaart dienen en welke niet onder het gewone onderhoud kunnen begrepen worden. Zij hangen af van e meerdere of mindere destructie der werken door ijsgang, og vl e water enz.

De voor onvermogende polders gebragte som moet strekken ot onderstand van zoodanige polders of districten, die door buitengewone rampen buiten staat zijn, de herstelling daarvan geheel alleen te kunnen dragen. In vorige tijden had deze onderstand op eene meer indirecte wijze plaats, te weten door tijdelijke emissie van verpondingen, hetwelk thans echter niet meer kan geschieden en ook minder regelmatig is.

De gewone opzigters fungeerden te voren onder den naam van onducteurs en pikeurs, welke afgeschaft zijn. Zij worden verlicht tot het dagelijksch en aanhoudend toezigt op de werken.

Indien ten aanzien der sommen voor de zeewerken tusschen de onderscheidene provinciën verschil bestaat, is de reden daarvan geene andere, dan dat de kosten van het onderhoud van sommige Rijks- zee- en havenwerken provinciesgewijze gebragt worden, hoezeer zij de eene provincie eigenlijk niet meer specteren dan de andere, maar slechts toevallig in dezelve gelegen zijn. Indien dit bij voorbeeld met de fortificatiewerken ook het geval was, zou dit onderscheid ook daaromtrent even groot zijn s in Noord-Braband de kosten veel grooter worden bevonden an in Holland of Vriesland.

In laatstgemelde provincie bevinden zich geene Rijks-waterstaatswerken dan alleen ter conservatie van het eiland Ameland, hetwelk onder die provincie ressorteert; in Noord-Holland ingeval de zeehaven en werken van het Nieuwediep en die op e eilanden Texel, Wieringen en andere ter conservatie an de passes voor de groote scheepvaart, en zoo ook met andere provinciën, terwijl het bloot toevallig is, dat deze objecten in ie en niet in andere provinciën gelegen zijn.

Wat de sommen betreft, voor de provincie Zeeland gebragt, daaromtrent zijn meest jaarlijks bedenkingen gevallen, die ook elkens op dezelfde wijze moeten worden opgelost.

De bij het onderhavige artikel gebragte som strekt tot niets anders dan om te voorzien in de buitengewone rampen, welke de calamiteuse polders meermalen treffen en waarvan de kosten uit de fondsen, voor het gewone onderhoud bestemd, niet kunnen worden gevonden. Er bestaat hieromtrent inderdaad geene keus, want òf het land zou weldra moeten worden verlaten, òf er moet in worden voorzien.

De dijkagiën toch der calamiteuse polders kosten veel meer dan het revenu van de landen, daarin gelegen; deze zouden dus natuurlijk moeten worden geabandonneerd, indien er geen onderstand plaats had.

Deze onderstand nu geschiedt regelmatig volgens een reglement, hetwelk kracht van wet heeft en naar hetwelk het maximum der contributie van de landen, in eenen calamiteusen polder gelegen, op drie vierden van derzelver revenu is bepaald, ten einde er voor den eigenaar iets overblijve en deze niet verpligt zij zijn eigendom te verlaten; terwijl de onderscheidene achtergelegene of vrije polders mede met eene bepaalde contributie ten behoeve der voorliggende zijn belast en de provincie bovendien, mede ten zelfden behoeve is belast met 10 opcenten op de verponding en 7 op de personele belasting. Het zal dus ligtelijk in het oog vallen, dat er inderdaad niet meer kan gevorderd worden en dat in het overige dient te worden voorzien. Daartoe en om de kosten der zoo dikwerf voorvallende buitengewone rampen te bestrijden, moeten de gebragte sommen dienen, sommen, die ongetwijfeld aanzienlijk zijn, doch wier aanwending door het physieke behoud gevorderd wordt van een land, op alle punten aan den aanval der woedende zee blootgesteld en dat, bestaande uit onderscheidene eilanden, van alle kanten door de zee bespoeld en in dit opzigt zeker met geen ander kan vergeleken worden, maar de legende van welks oude wapen ongetwijfeld waarheid behelst.

Voor de verbetering en verlegging van den weg tusschen Groningen en Delfzijl, waarvan de uitgave op ruim 200,000 gulden was geraamd, is in 1830 50,000 gl. toegestaan.

Die som is echter *niet* verbruikt, aangezien sedert een nieuw plan eener min kostbare wijze van verbetering is geopperd.

Dit laatste ontwerp maakt thans een punt van onderzoek uit. In afwachting van den uitslag, heeft men inmiddels gemeend voor dit object niets te moeten aanvragen, vooreerst, om in de tegenwoordige omstandigheden de begrooting zoo min mogelijk te bezwaren, en ten andere, omdat het onzeker is, welke som, bij het tot stand komen van het vereenvoudigde project, nog voor de verwezenlijking van hetzelve zoude worden gevorderd.

In eene nota van aanmerkingen wordt aangedrongen op de spoedige uitvoering der ontworpen werken aan den weg van Sleeuwijk naar Breda, waarvoor bij eene vroegere begrooting fondsen zijn toegestaan.

Wanneer door dezen weg wordt bedoeld dat gedeelte in de nabijheid en den toegang van het Sleeuwijksche veer, waarvan de voltooijing, bij het onzekere nopens de uitvoering van eene geprojecteerde verlegging van het veer, was achterwege gebleven, dan moet men opmerken, dat dit gedeelte, en daarmede de geheele weg met der daad uitgevoerd, reeds in de maand Januarij jl. voltooid is en het Amortisatie-Syndicaat bereids is aangezocht, om op de overneming van dit gedeelte wegs in gewoon onderhoud orde te stellen.

Bij eene gesuppediteerde nota wordt de aanmerking gemaakt, dat de voortzetting der werken aan den weg van Tholen naar Grave niet evenredig is met de credieten, daarvoor successivelijk toegestaan.

Uit de processen-verbaal der openbare besteding van den aanleg van dezen weg en de staten van onteigening, door bevoegde schatters opgemaakt, kan voldoende blijken, dat de sommen, achtereenvolgens voor dit onderwerp toegestaan, daartoe zijn aangewend; met dat al is de voltooijing van deze belangrijke communicatie, welke eene lengte van niet minder dan 24 uren heeft, daarmede niet geheel verkregen, moetende, wanneer de uitbestede bestratingswerken zullen zijn tot stand gebragt (welke thans echter wegens gebrek aan keijen zijn moeten worden gestaakt) nog worden bestraat tusschen Etten en Roozendaal . . . . 4,300 el.

tusschen Wouw en Bergen op Zoom . . . . . 2,570 »

en tusschen Heesch en Schaikschen Hoek . . . 4,110 »

Te zamen . 10,980 el.

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Memorie van antwoord.)

waarvan de kosten, op de meest zuinige wijze berekend, op f 175,000 zijn geschat.

Het tegenwoordig tijdstip is echter voor de voortzetting zeer ongunstig, uit hoofde van het gebrek aan de vereischte materialen.

Op den aanleg van den weg van Grave naar Nijmegen was bij het artikel subsidiën van het jaar 1830 gerekend; daaraan is echter uit dat bedrag niets kunnen worden te koste gelegd, daar de werken aan den weg van Zwolle naar Leeuwarden bijna het geheele bedrag hebben gevorderd.

Bij het artikel subsidiën, op de aanvrage van fondsen voor de dienst van 1831 gebragt, heeft men op dien aanleg gerekend voor eene somme van f 65,000, in de vooronderstelling, dat de particuliere associatie, welke zich daartoe had aangemeld, het overige, tegen afstand van de op den weg te plaatsen tollen, zoude bekostigen. In den tegenwoordigen stand van zaken heeft men echter dit ontwerp, immers tot na de vaststelling der begrooting, moeten uitstellen.

In het algemeen moet worden aangemerkt, dat men de aanvragen voor soortgelijke objecten in de omstandigheden, waarin 's Rijks schatkist zich thans bevindt, zooveel eenigzins mogelijk, heeft gemeend te moeten beperken.

Het derde gedeelte in de kosten van het onderhoud van den zandweg van Thiel naar Culemborg moet, volgens de bestaande overeenkomsten, door het Rijk worden gedragen.

Vroeger, toen de administratie van den waterstaat met het onderhoud der groote wegen was belast, is hierin voorzien uit de fondsen voor het onderhoud der wegen, uit de opbrengsten der tollen bestemd. Thans echter, nu het Amortisatie-Syndicaat met het beheer dier fondsen en wegen is belast en het gedeeltelijk onderhoud van den bedoelden weg, als niet vallende in de categorie der groote communicatiën, aan hetzelve niet is kunnen worden opgedragen, heeft men niet anders kunnen doen dan de vereischte som op de begrooting te brengen.

De som van f 400,000, voor het fonds tot aanmoediging der nationale nijverheid, heeft aanleiding tot bedenkingen opgeleverd, en er is bepaaldelijk het verlangen te kennen gegeven, dat dit fonds ook in het bijzonder dienstbaar worde gemaakt tot het bevorderen der ontginning van de onbebouwde gronden, waarvan verscheidene provinciën eene zeer groote uitgestrektheid opleveren.

De onderstelling, waarvan men uitgaat, dat de Regering met allen ernst bedacht is op middelen, om den lust tot het ontginnen der onbebouwde gronden op te wekken, is zeer gegrond, dewijl het gouvernement zich werkelijk met het opsporen van die middelen bezig houdt en de hoop voedt, van den uitslag dier overwegingen, in de eerstvolgende zitting van de Staten-Generaal, tot een onderwerp van deliberatiën te zullen kunnen maken.

Bij die gelegenheid zal met kennis van zaken kunnen onderzocht en beslist worden, of het uitloven van premiën uit het fonds voor de nationale nijverheid ook onder de doeltreffende middelen tot bereiking van het oogmerk zal behooren te worden opgenomen.

Voorts wordt te regt in twijfel getrokken, of het geschikte tijdstip wel reeds daar is, om aan de Staten-Generaal al die inlichtingen nopens dat fonds te geven, welke zouden kunnen strekken om deszelfs waren staat geheel open te leggen. Intusschen verklaart het Gouvernement zich van nu af bereid, om alle openingen te geven, welke te dien aanzien mogten worden verlangd, zoodra zulks zal kunnen geschieden, zonder daardoor de belangen van het fonds zelf te verkorten.

Er wordt vermeend, dat het verleenen van premiën zich niet verder behoort uit te strekken dan tot reederijen, visscherijen en landbouw, gevolgelijk niet tot fabrieken en trafieken, en dat de voorgestelde som van f 400,000 in evenredigheid behoort te worden verminderd, en er wordt beweerd, dat premiën of voorschotten aan fabrieken, in meer dan één opzigt, eene zeer nadeelige werking doen en dat het uit dien hoofde raadzamer is, die takken van nijverheid aan derzelver natuurlijken gang over te laten dan door middelen van dien aard uit te breiden.

Het is misschien ontijdig, om zich thans in een opzettelijk onderzoek van het gegronde of ongegronde dezer stelling in te laten, vermits, welke slotsom men ook uit zoodanig onderzoek zoude mogen trekken, dezelve op de tegenwoordige begrooting niet van invloed zoude kunnen zijn en desniettemin de onderwerpelijke som tot het voorgestelde bedrag zoude behooren te blijven uitgetrokken.

Uit die som toch moeten uitsluitend betaald worden de premiën voor scheepsbouw en visscherijen, waarvan de doelmatige aanwending niet betwist wordt en, hetgeen met alle bescheidenheid gezegd wordt, redelijkerwijze niet betwist worden kan, alsmede bekostigd worden de consulaten in de Levant en in de voornaamste havens van Zuid-Amerika, alwaar dezelve in het belang van onzen handel en scheepvaart zijn ingesteld; en eindelijk zal die som moeten strekken, om de aan het Amortisatie-Syndicaat verschuldigde renten wegens voorschotten aan het fonds te kunnen voldoen, en voorts, om de restitutie te kunnen bewerkstelligen van te veel betaalde regten, aan sommige fabrieken bij eventuële vermindering van eenige artikelen van het thans bestaande tarief toegekend.

Tot bestrijding dezer uitgaven, op de zuinigste schaal berekend, is de gevraagde toelaag onvermijdelijk, terwijl, bij de onmogelijkheid om dezelve hooger op te voeren, tevens de mogelijkheid vervalt, om premiën of voorschotten aan fabrieken of wat daarmede in verband staat, te kunnen toeleggen.

Het is derhalve veeleer te voorzien, dat deze post der begrooting niet toereikende zal bevonden worden, om de daarop noodzakelijk aan te wijzen uitgaven goed te maken, dan het met de wezenlijke belangen van den Staat zoude zijn overeen te brengen om dien post te verminderen.

Ten aanzien van de 8ste afdeeling, kosten voor het etablissement ter Kuste van Guinea, is het verlangen geuit om te worden ingelicht, of dit etablissement van genoegzaam belang is, om het verder voor den Staat te behouden en daaraan de daarvoor gebragte sommen ten koste te blijven leggen.

Het is waar, de bezittingen op de Kust van Guinea zijn thans van geen groot belang, vermits, na de afschaffing van den slavenhandel, de vaart op dezelve onder onze vlag onbeduidend is geworden.

Het is evenwel wenschelijk zich de jaarlijksche opoffering van f 41,000 voor die bezittingen vooreerst nog te laten welgevallen, eensdeels, omdat men in het algemeen van oordeel is, dat het vroeg of laat mogelijk zal worden bevonden, om koloniale producten te telen in het land, van waar de West-Indische plantaadjen derzelver slaven bekwamen, met andere woorden, om de Afrikaansche bezittingen te herscheppen in landbouwende koloniën; anderdeels, omdat men thans bezig is te onderzoeken, of de tegen het warme klimaat geharde neger niet geschikt zou zijn voor de militaire dienst in de Oost-Indische bezittingen.

Door onderscheidene Afdeelingen is gevraagd, wanneer de Kamer de openingen omtrent den geldelijken toestand der overzeesche bezittingen zal erlangen, welke aan dezelve bij de wetten van den 23sten Maart 1826 en den 27sten December 1828, aanvangende met het jaar 1831, zijn toegezegd, ten einde met meer licht te kunnen oordeelen over de noodzakelijkheid van de voortduring der sommen, op die begrooting als voorschot (onder de 10de afdeeling van het XIde hoofdstuk) gebragt voor rentebetaling en aflossing der negotiatiën voor de overzeesche bezittingen, en of er geen uitzigt is op eenige restitutie uit de inkomsten der koloniën reeds in den loop van dat jaar.

Ter beantwoording daarvan dient, dat de bevelen, aan den Gouverneur-Generaal van den Bosch gegeven, stellig doen verwachten, dat de verlangde mededeelingen omtrent den geldelijken staat van Nederlandsch-Indië zullen kunnen gedaan worden in de zitting van 1831/2.

Dit meent men ook te moeten houden voor het tijdstip, bij de aangehaalde wetten voor die mededeelingen aangewezen.

Er is echter geen bezwaar, om nu reeds eenige openingen te geven, doch deze zullen niet zoo volledig kunnen zijn als die, welke bepaaldelijk door het Indisch bestuur zullen worden overgezonden.

De Gouverneur-Generaal van den Bosch heeft, bij eenen brief van den 4den Junij 1830, de volgende uitzigten omtrent den financiëlen staat van Indië gegeven:

Over het jaar 1830 zouden nog niet alle lasten door de inkomsten kunnen worden gekweten, hoezeer de uitgaven over dat jaar met een zeer aanzienlijk bedrag waren verminderd tengevolge van de bezuinigingen, welke, nu de rust op Java hersteld is, bij het leger hadden kunnen plaats hebben, vooral door het wegzenden van ongeregelde Indische hulptroepen, die vroeger hadden moeten worden op de been gebragt.

Het leger kon echter op eenmaal niet op den voet van vrede gebragt worden, daar het raadzaam scheen, om nog eenigen tijd, na het herstel der rust, eene ontzagwekkende houding te bewaren ter voorkoming van nieuwe onlusten, hetwelk te meer

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Aanwijzing der veranderingen.)

noodzakelijk was, omdat de Gouverneur-Generaal eenige maatregelen dacht te nemen, die de rust voor het vervolg te beter zouden verzekeren, maar hier en daar tegenkantingen konden ontmoeten. Die maatregelen, door welke vijf nieuwe provinciën aan het onmiddellijk gezag van het Gouvernement zijn onderworpen geworden, waren, volgens dezer dagen ontvangen berigten, bijna geheel tot stand gebragt, zonder storing der rust, en gaven voor het vervolg het uitzigt op eene vermeerdering van inkomsten.

Over 1831 meende de Gouverneur-Generaal, dat de uitgaven door de inkomsten zouden worden gedekt, nadat de verdere bezuinigingen, die hij op het oog had, ingevoerd zouden zijn.

Na 1831 hield de Gouverneur-Generaal het er voor, dat de staat der financiën al meer gunstig zou worden en dat de koloniën, na kwijting van alle geldelijke verpligtingen en daaronder ook de aflossingen en rentebetalingen der opgenomen kapitalen, een jaarlijksch overschot zouden aanbieden.

Achtervolgens dus, en in 1832 geheel, verwachtte de Gouverneur-Generaal, dat hij zich uit alle financiële moeijelijkheden zoude kunnen redden, doch aan die verwachting is onder anderen verbonden de voorwaarde, dat ook over 1831 de sommen, voor de rentebetaling en aflossingen der leeningen benoodigd, door het moederland worden voorgeschoten, — want, zooals nader blijken zal, kunnen deze gunstige uitzigten niet verwezenlijkt worden zonder aanzienlijke voorschotten in geld, die evenwel later met voordeel in 's lands kas zullen terugvloeijen.

Bij eenen naderen brief, van den 10den October 1830, heeft de Gouverneur-Generaal medegedeeld, op welke wijze de noodige remises voor het jaar 1832 zouden worden bewerkstelligd. In gouden of zilveren speciën kan zulks niet geschieden, vermits men de koloniën dan al zeer spoedig zoude berooven van derzelver middelen van circulatie; de koperen munt, in welke een groot gedeelte der inkomsten ontvangen wordt, kan daartoe evenmin in aanmerking komen, omdat die hier geene gangbare waarde heeft en niet dan met een buitensporig verlies zoude kunnen worden verwisseld.

Het remitteren door middel van wissels is almede onmogelijk, dewijl die niet tot eenig aanzienlijk bedrag te verkrijgen zijn. De oorzaak daarvan ligt in den tegenwoordigen stand des handels. Dit middel kan alleen dan werken, wanneer de invoer in Indië minder bedraagt dan de uitvoer, en thans heeft juist het tegendeel plaats.

De overmaking der bedoelde fondsen kan dus niet anders plaats hebben dan door producten, en deze moesten voor een groot gedeelte uit nieuwe aanplantingen gevonden worden, omdat, zoo het Gouvernement zulke aanzienlijke hoeveelheden, als ten gemelden einde vereischt worden, uit den nu geproduceerden voorraad had genomen, de Indische handel door eene zeer groote belemmering, ja door geheelen stilstand, zou worden bedreigd.

Er moest dus overgegaan worden tot nieuwe aanplantingen, en deze heeft de Gouverneur-Generaal dan ook, blijkens den aangehaalden brief van 10 October jl., door doelmatige overeenkomsten met een aantal Europesche planters en Javaansche dorpshoofden verzekerd, zoodat de Gouverneur-Generaal er op rekende, dat bereids in den loop van dit en in het begin van het volgende jaar eene aanzienlijke hoeveelheid producten ter beschikking van het Indisch bestuur zou komen. Deze overeenkomsten voor een aantal jaren gesloten zijnde, zoo zal dit hulpmiddel zich van lieverlede verbeteren en de overmakingen onder eene goede leiding nog kunnen vermeerderd worden.

Een contract, met de factorij der Nederlandsche Handelmaatschappij te Batavia gesloten, verzekert aan het Gouvernement het genot der waarde van de te leveren producten in Nederland, zonder dat hetzelve daarbij aan sommige commerciële wisselvalligheden zal zijn blootgesteld.

Door deze maatregelen schijnt er genoegzame zekerheid te bestaan, dat in 1832 en vervolgens niet weder toevlugt tot de hulp van het moederland zal behoeven genomen te worden, om in de rentebetalingen en aflossingen der beide koloniale leeningen te voorzien.

Ontwerp van wet tot vaststelling der middelen ter bestrijding van de uitgaven, begrepen in de tweede afdeeling der begrooting over den jare 1831, staat van raming der buitengewone inkomsten over 1831, mitsgaders staat der afloopende betalingen (n°. 9 en 10).

Het is waar, dat de inkomsten van het Amortisatie-Syndicaat zeer verminderd zijn, ten gevolge van de afscheuring van België, en dat derhalve, zoolang geene algemeene financiële beschikkingen ook in dit opzigt zijn daargesteld, de voldoening van de lasten van die instelling bezwaarlijk zijn zal.

Dit kan echter evenmin ontslaan van de afloopende betalingen, ten laste van het Syndicaat gebragt, als van andere lasten, op hetzelve rustende.

Er is aangemerkt, dat de post van f 21,570, voorkomende sub n°. 6 op den staat der afloopende betalingen, geheel nieuw is; — die post is vroeger begrepen geweest in het *tweede onderdeel* der buitengewone begrooting en vervolgens, uit hoofde der suppressie van dat onderdeel, zooals alle andere afloopende betalingen, gebragt in de opgave tot justificatie der sommen, welke jaarlijks, ter voorziening in die betalingen, door het Amortisatie-Syndicaat aan de schatkist moeten worden verstrekt. Men gelieve, onder anderen, te raadplegen den staat, behoorende bij het ontwerp van wet, vastgesteld den 24sten December 1829 (*Staatsblad* n°. 78), en zal daarop de bedoelde uitgaven aantreffen, en zelfs tot een hooger bedrag, zijnde sedert dien tijd een gedeelte daarvan vervallen.

De getierceerde kerkelijke pensioenen behooren niet uitsluitend tot de zuidelijke gewesten; de aanzienlijke vermindering intusschen van de som, daarvoor gebragt, van f 540,000 op f 51,000, doet zien, dat men alleen de zorg op het oog heeft voor de voldoening dezer pensioenen aan het, bij vergelijking, klein getal oude geestelijken, hetgeen gerekend moet worden tot de noordelijke provinciën te behooren.

---

16 OPGAVE DER VERANDERINGEN *in de ontwerpen van wet.*

Ontwerp van wet (n°. 3) tot vaststelling van nadere bepalingen omtrent de eerste afdeeling der begrooting, vastgesteld bij de wet van den 24sten December 1829 (*Staatsblad* n°. 75).

Lees, in den considerans, in den 5den en 6den regel van het 2de lid, *aanvang genomen hebbende*, in plaats van: *aanvang nemende*.

Ook in het dispositief der wet, regel 1 en 2, *aanvang genomen hebbende*, in plaats van: *aanvang nemende*.

In den 4den regel de woorden: *in verhouding tot de behoeften der noordelijke gewesten* geheel weg te laten.

7den en 8sten regel: *veertig millioen acht honderd vijftig duizend zes honderd vier en negentig gulden* (f 40,850,694), in plaats van: *veertig millioen acht honderd acht en zestig duizend vijf honderd en negen en negentig gulden* (f 40,868,599).

Bij het Vde hoofdstuk, Departement van Binnenlandsche Zaken, f 1,455,050.63⁵, in plaats van: f 1,437,145.63⁵; te zamen f 19,899,306, in plaats van: f 19,881,401.

Ontwerp van wet (n°. 6) tot daarstelling van nadere bepalingen omtrent de middelen ter voorziening in de uitgaven, begrepen in de eerste afdeeling der begrooting, vastgesteld bij de wet van den 24sten December 1829 (*Staatsblad* n°. 76).

Lees in het 2de lid van den considerans, 6den regel: *aanvang genomen hebbende*, in plaats van: *aanvang nemende*.

Ontwerp van wet (n°. 7) tot vaststelling der tweede afdeeling van de begrooting over 1831.

In art. 1, regel 2, de woorden: *voor de noordelijke gewesten des Rijks* geheel weg te laten.

Voorts wegens het Vde hoofdstuk, *Departement van Binnenlandsche Zaken*, de som van f 365,313.46, in plaats van f 422,463.46, en eindelijk voor de slotsom f 46,374,210.27, in plaats van 46,431,360.27.

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Specificatie der sommen, tot afschrijving op de *gewone* begrooting voorgedragen.)

17. Bijlage A der beantwoording: NADERE en SPECIFIEKE OPGAVE der SOMMEN, *welke, volgens het ontwerp va wet n°.* 3, *tot afschrijving op de* gewone *begrooting worden voorgedragen.*

SPECIFICATIE der SOMMEN, bij den staat n°. 2 voorgedragen tot afschrijving op de *gewone* begrooting, aanvan genomen hebbende met 1830.

HOOFDSTUK II.

De Secretarie van Staat en de Hooge Collegiën.

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Opgegeven sommen tot afschrijving.	AARD DER UITGAVEN.	Bedrag.	*Aanmerkingen.*
1	De Secretarie van Staat.	f 10,776.25	Tractementen enz.	f 1,767.25	Behalve de nevensgemelde som men, zijn van dit hoofdstuk d volle 1/8 van de *buitengewo* begrooting vervallen, bedra gende als volgt:
			Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831 .	3,196.50	
			Schadeloosstellingen, reis- en verblijfkosten	4,875.00	
			Bureau- en lokaalbehoeften. .	937.50	
				f 10,776.25	En het voorschreven 1/8 f 11,058.2
2	Het Kabinet des Konings	f 2,013.50	Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831 .	f 329.25	
			Schadeloosstellingen, reis- en verblijfkosten	1,684.25	
				f 2,013.50	Idem. . . . . 2,215.
3	De Staten-Generaal. . .	f 245,497.75	Reis- en verblijfkosten van 30 leden van de Eerste Kamer	f 90,000.00	
			Tractementen, schadeloosstellingen, reis- en verblijfkosten der ambtenaren van de Eerste Kamer	1,900.00	Idem. . . . . 1,800.
			Ambtenaren van de Eerste Kamer, kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831	861.00	
			Verblijfkosten van 55 leden van de Tweede Kamer.	137,500.00	
			Reiskosten derzelve, voor de helft	11,000.00	
			Tractementen, schadeloosstellingen, reis- en verblijfkosten der ambtenaren van de Tweede Kamer	975.00	Idem. . . . . 2,175.
			Kortingen op de tractementen der ambtenaren van de Tweede Kamer, over 9 maanden van 1831	843.00	
			Bureau- en lokaalbehoeften van de beide Kamers.	2,418.75	Idem. . . . . 1,631.
				f 245,497.75	
	De Raad van State . . .	f 109,735.69⁵	Tractementen en toelagen. . .	f 96,316.75	
	Transportere	f 109,735.69⁵	. . . .	f 96,316.75	. . . . f 18,880.

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Specificatie der sommen, tot afschrijving op de *gewone* begrooting voorgedragen.)

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Opgegeven sommen tot afschrijving.	AARD DER UITGAVEN.	Bedrag.	*Aanmerkingen.*	
	Per transport	f 109,735.69⁵	. . . .	f 96,316.75	. . . .	f 18,880.25
			Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831 .	12,667.12⁵		
			Schadeloosstellingen, reis- en verblijfkosten en bureau- en lokaalbehoeften	751.82		
				f 109,735.69⁵	En het voorschreven $^1/_8$	5,432.93
5	De Algemeene Rekenkamer	f 23,597.55	Tractementen enz.	f 17,624.18		
			Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831 .	5,973.37		
				f 23,597.55	Idem	19,385.82
6	De Militaire Willemsorde.	f 456.00	Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831 .	f 456.00	Idem	1,162.50
7	De Orde van den Nederlandschen Leeuw. . .	f 2,753.12⁵	Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831 .	f 815.62⁵		
			Decoratiën enz.	1,937.50		
				f 2,753.12⁵	Idem	1,062.50
					Te zamen. . . .	f 45,924.00

Voor het IIde hoofdstuk is op de *gewone* begrooting toegestaan . . . . f 1,041,668.00
Af: de vermindering volgens staat n°. 2 . . . . 394,829.87

Blijft voor 1831. . . . . f 646,838.13

HOOFDSTUK III.

Departement van Buitenlandsche Zaken.

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Opgegeven sommen tot afschrijving.	AARD DER UITGAVEN.	Bedrag.	*Aanmerkingen.*
1	Kosten van het Departement	f 8,938.00	Tractementen en toelagen . .	f 3,150.00	Behalve de nevensgemelde sommen, is het volle $^1/_8$ der kosten van het Departement vervallen, ten bedrage eener somma van f 11,125.00.
			Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831 .	2,963.00	
			Schadeloosstellingen, reis- en verblijfkosten en bureau- en lokaalbehoeften	2,825.00	
				f 8,938.00	

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Specificatie der sommen, tot afschrijving op de *gewone* begrooting voorgedragen.)

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Opgegeven sommen tot afschrijving.	AARD DER UITGAVEN.	Bedrag.	*Aanmerkingen.*
2	Kosten vallende op de zendingen buiten 's lands.	f 26,800.00	Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831, bij raming	f 26,800.00	Het bedrag dezer kortingen nade aan de beslissing van Zijne Ma jesteit onderworpen zijnde, heef men voorloopig over 1831 d nevensgemelde sommen bij ra ming gebragt, waarbij moe worden gerekend hetgeen op d beide afdeelingen minder is uit getrokken dan per onderdee van ieder artikel is aangevraagd bedragende op de 2de afdeeling f 58,950.00 en op de 3de afdeeling f 4,340.00.
3	Consulaten	f 1,800.00	Idem.	f 1,800.00	

Voor het IIde hoofdstuk is op de *gewone* begrooting toegestaan . . . . f 660,875.0

Af: de vermindering volgens staat n°. 2. . . . . 37,538.0

Blijft voor 1831. . . . . f 623,337.0

HOOFDSTUK V.

Departement van Binnenlandsche Zaken.

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Opgegeven sommen tot afschrijving.	AARD DER UITGAVEN.	Bedrag.	*Aanmerkingen.*
	1°. *Binnenlandsch beheer, onderwijs, kunsten en wetenschappen en gevangenissen.*				
1	Kosten van het Departement	f 14,250.00	Tractementen	f 3,900.00	Behalve de nevensgemelde sommen, is het volle 1/4 der kosten van het Departement vervallen welke na aftrek van f 10,475 ter beschikking van het Departement van den Waterstaat enz gesteld, bedragen f 28,976.60, en dus met het *gewoon* te zamen f 49,226.60.
			Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831 .	6,000.00	
			Schadeloosstellingen, reis- en verblijfkosten	8,000.00	
	Waarbij gevoegd hetgeen van de opgegeven som voor kortingen op de tractementen deze afdeeling betreft	6,000.00	Bureau- en lokaalbehoeften. .	2,350.00	
		f 20,250.00		f 20,250.00	
2	Kosten van het binnenlandsch bestuur. . . .	f 642,393.94	Binnenlandsche besturen in de provinciën:		
	Waarbij gevoegd, als voren	20,765.00	Zuid-Braband	f 80,224.375	
			Limburg	63,863.625	
			Luik	70,385.00	
			Oost-Vlaanderen.	82,118.75	
			West-Vlaanderen	77,660.625	
	Transportere	f 663,158.94	. . . .	f 374,252.375	

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Specificatie der sommen, tot afschrijving op de *gewone* begrooting voorgedragen.)

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Opgegeven sommen tot afschrijving.	AARD DER UITGAVEN.	Bedrag.	*Aanmerkingen.*
	Per transport	f 663,158.94	. . . .	f 374,252.37^{5}	
			Henegouwen	75,984.56^{5}	
			Namen	52,795.75	
			Antwerpen	66,609.37^{5}	
			Groot-Hertogdom Luxemburg	72,751.87^{5}	
			Kortingen op de tractementen van de Gouverneurs, de Gedeputeerde Staten en ambtenaren in de provinciën van Noord-Nederland, over 9 maanden van 1831	20,765.00	
		f 663,158.94		f 663,158.94	
3	Kosten van de geneeskundige dienst . . .	f 6,250.00	Kosten van epidemische en besmettelijke ziekten	f 750.00	
			Kosten ter bevordering van de koepok-inenting	5,500.00	
				f 6,250.00	
—8	. . . .	. . . . . .	. . . .	. . . . .	Ten gevolge der daarstelling van het Departement voor den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Koloniën zijn de sommen, bij de nevensgemelde afdeelingen toegestaan, ter beschikking van dat Departement gesteld.
9	Kosten der gevangenissen	f 288,955.65	Tractementen en toelagen . .	f 65,575.33	
	Waarbij gevoegd, als voren	210.00	Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831 .	210.00	
			Verpleging enz. der gevangenen	217,130.32	
			Reis- en verblijfkosten . . .	6,250.00	
		f 289,165.65		f 289,165.65	
10	Kosten van de algemeene ambtenaren voor het onderwijs	f 11,550.00	Tractementen en abonnementen	f 10,100.00	
	Waarbij gevoegd, als voren	500.00	Kortingen op de tractementen over 9 maanden van 1831 . .	500.00	
	En wegens nadere verminderingen.	5,050.00	Reis- en verblijfkosten . . .	6,500.00	
		f 17,100.00		f 17,100.00	
11	Kosten van de hoogescholen en het athenaeum .	f 213,215.00	Hoogescholen:		
	Waarbij gevoegd, als voren	6,125.00	te Leuven	f 69,910.00	
			» Luik.	70,670.00	
			» Gent	72,635.00	
			Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831, voor de hoogescholen in de provinciën van Noord-Nederland	6,125.00	
		f 219,340.00		f 219,340.00	

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Specificatie der sommen, tot afschrijving op de *gewone* begrooting voorgedragen.)

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Opgegeven sommen tot afschrijving.	AARD DER UITGAVEN.	Bedrag.	*Aanmerkingen.*
12	Kweekscholen van godgeleerdheid voor bijzondere gezindheden	f 145.00	Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831 .	f 145.00	De nevensgemelde som is op den staat n°. 2 begrepen geweest in de som van f 34,000.
13	Gewone toelagen aan schoolcommissiën. . .	f 30,320.00	Toelagen	f 36,405.00	
	Wegens nadere verminderingen	7,855.00	Bureaukosten.	1,770.00	
		f 38,175.00		f 38,175.00	
14	Jaarwedden en toelagen aan onderwijzers der middelbare en lagere scholen	f 72,641.12	Provinciën:		
			Zuid-Braband.	f 7,361.00	
			Limburg	12,665.00	
			Luik	11,425.00	
			Oost-Vlaanderen	5,150.00	
			West-Vlaanderen	8,648.00	
			Henegouwen	10,040.00	
			Namen	11,352.12	
			Antwerpen	5,825.00	
			Groot-Hertogdom Luxemburg	7,175.00	
				f 79,641.12	
15	Hulp- en aanmoedigingsmiddelen voor het middelbaar en lager onderwijs	f 13,760.00	Kweekschool van onderwijzers te Lier, en beurzen voor onderwijzeressen in de voormalige zuidelijke provinciën. .	f 13,760 00	
	Waarbij gevoegd, als voren	40.00	Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831 .	40.00	
		f 13,800.00		f 13,800 00	
16	Rijks-archieven en geschiedenis	f 10,400.00	Archiven te Brussel	f 8,700,00	
	Waarbij gevoegd, als voren	215.00	Idem in de provincie Luik . .	1,200.00	
	En wegens nadere verminderingen.	5,000.00	Idem in de provincie Henegouwen	500,00	
			Rijks-geschiedenis	4,000.00	
			Geschiedkundige gedenkteekenen.	1,000.00	
			Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831 .	215 00	
		f 15,615.00		f 15,615.00	
17	Wetenschappelijke instellingen en ondernemingen	f 8,000.00	Koninklijke akademie van fraaije letteren te Brussel	f 4,000 00	
			Observatorium te Brussel . .	4,000.00	
				f 8,000.00	
18	. . . .	. . . . . .	. . . .	. . . . .	De sommen, bij de nevensgemelde afdeeling toegestaan, zijn ter beschikking gesteld van het Departement van den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en Koloniën.

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Specificatie der sommen, tot afschrijving op de *gewone* begrooting voorgedragen.)

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Opgegeven sommen tot afschrijving.	AARD DER UITGAVEN.	Bedrag.	*Aanmerkingen.*
	Percentsgewijze kortingen op de tractementen, ingevolge Zijner Majesteits besluit van den 10den Februarij 1831, n°. 64, bij raming op de onderscheiden afdeelingen .	f 34,000.00	. . . .	. . . . .	De nevengemelde som is thans onder de onderscheidene afdeelingen verdeeld.
	2°. *Waterstaat en Nationale Nijverheid.*				
1	Kosten van het Departement	f 11,738.92^5	Tractementen.	f 7,358.92^5	Volgens Zijner Majesteits besluit van den 25sten Januarij 1830, n°. 124, is van het Vde hoofdstuk ten behoeve van het Departement van den Waterstaat enz. beschikbaar gesteld, als volgt:
			Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831 .	4,380.00	
				f 11,738.92^5	
4	Algemeene kosten van den waterstaat	f 18,816.00	Tractementen.	f 16,800.00	Van de *gewone* begrooting: 1ste afdeeling. f 73,425.00
			Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831 .	2,016.00	4de » 54,000.00
				f 18,816.00	5de » 7,671.20 / 6de » 93,500.00 / 7de » 415,400.00
5	Algemeene kosten der gebouwen	f 3,135.00	Tractementen.	f 3,000.00	8ste » 100,000.00
			Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831 .	135 00	18de » 4,300.00 / f 748,296.20
				f 3,135.00	waarop de nevensgemelde sommen ter afschrijving zijn voorgedragen.
7	Zeehavens en zeewerken .	f 49,900.00	Provinciën:		Van de *buitengewone* begrooting.
			West-Vlaanderen.	f 40,000.00	Voor $^1/_8$ van de:
			Zeeland	9,900.00	1ste afdeeling. f 10,475.00
				f 49,900.00	4de » 151,400.00
					5de » 183,144.00 / 6de » 395,854.38^5
18	Kosten der algemeene ambtenaren voor de nationale nijverheid. . .	f 820.00	Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831 .	f 60.00	7de » 11,720.00
			Reis- en verblijfkosten . . .	760.00	8ste » 895,817.64^5 / 9de » 39,795.00
				f 820.00	19de » 700,000.00 / f 2,388,206.03
					Behalve de sommen, op de 1ste afdeeling, kosten van het Departement, tot afschrijving voorgedragen ter somma van f 11,738.92^5, is ook het voorschreven $^1/_8$ ten volle vervallen, te zamen bedragende f 22,213.92^5.

oor het Vde hoofdstuk is op de *gewone* begrooting toegestaan . . . . f 3,800,000.00

Af: de verminderingen:

1°. Binnenlandsche Zaken, volgens staat n°. 2 . . . . f 1,352,735.71

Idem wegens nadere verminderingen 17,905.00

f 1,370,640.71

2°. Waterstaat en Nationale Nijverheid, volgens staat n°. 2 . . . . 84,409.92^5

1,455,050.63^5

Blijft voor 1831. . . . . . f 2,344,949.36^5

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Specificatie der sommen, tot afschrijving op de *gewone* begrooting voorgedragen.)

HOOFDSTUK VI.

Departement voor de Zaken der Hervormde Kerk enz.

	Opgegeven som tot afschrijving.	AARD DER UITGAVEN.	Bedrag.	*Aanmerkingen.*
Op het geheele hoofdstuk is in eene som opgegeven. . . .	f 50,000.00	Tractementen van de Hervormde of Protestantsche leeraren in de volgende provinciën:		Het volle $^1/_8$ der kosten van het Departement op de *buitengewone* begrooting, ter somma van f 4,200, is vervallen; onder deze vermindering zijn begrepen de kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831.
		Zuid-Braband	f 6,900.00	
		Limburg.	18,650.00	
		Luik	2,310.00	
		Oost-Vlaanderen	2,650.00	
		West-Vlaanderen	1,800.00	
		Henegouwen	2,450.00	
		Namen	400.00	
		Antwerpen	2,000.00	
		Verschillende uitgaven. . .	12,840 00	Voor synodale kosten; kinder-, school- en akademie-gelden; toelagen aan kerken en personen enz., bij raming.
			f 50,000.00	

Voor het VIde hoofdstuk is op de gewone begrooting toegestaan . . . . f 1,400,000.00
Af: de verminderingen volgens staat n°. 2 . . . . 50,000 00

Blijft voor 1831. . . f 1,350,000.00

HOOFDSTUK VII.

Departement voor de Zaken van de Roomsch-Katholijke Eeredienst.

	Opgegeven som tot afschrijving.	AARD DER UITGAVEN.	Bedrag.	*Aanmerkingen.*
Op het geheele hoofdstuk is in eene som opgegeven. . . .	f 1,788,123.48	Tractementen van den aartsbisschop, de bisschoppen enz.:		Het volle $^1/_8$ der kosten van het Departement op de *buitengewone* begrooting, ter somma van f 3,750, is vervallen; onder deze vermindering zijn begrepen de kortingen op de tractementen over 9 maanden van 1831.
		In het aartsbisdom van Mechelen	f 47,550 50	
		In de bisdommen:		
		van Luik	28,100.00	
		» Namen.	29,185 00	
		» Doornik	28,100.00	
		» Gent	30,100.00	
		» Brugge	28,850 00	
Transportere	f 1,788,123.48	. . . .	f 191,885.50	

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Specificatie der sommen, tot afschrijving op de *gewone* begrooting voorgedragen.)

	Opgegeven som tot afschrijving.	AARD DER UITGAVEN.		Bedrag.	Aanmerkingen.
Per transport	f1,788,123.48	. . . .		f 191,885.50	
		Toelagen aan de pastoors enz. in de volgende provinciën:			
		Zuid-Braband		227,525.00	
		Limburg		207,800.00	
		Luik		202,125.00	
		Oost-Vlaanderen		236,050.00	
		West-Vlaanderen		188,775.00	
		Henegouwen		273,025.00	
		Namen		155,125.00	
		Antwerpen		116,734.60	
		Groot-Hertogdom Luxemburg		270,650.00	
				f2,069,705.10	
		Af: de verschillen tusschen de sommen, welke per onderdeel van ieder artikel minder zijn uitgetrokken dan aangevraagd, bedragende op:			
		de 2de afdeeling	f 16,895.50		
		» 3de »	364,686.12		
			f 381,581.62		
		Voor de provinciën van Noord-Nederlandt wordt het aandeel in die som berekend op	100,000.00		
				281,581.62	
		Blijft de opgegevene som van		f1,788,123.48	

Voor het VIIde hoofdstuk is op de *gewone* begrooting toegestaan . . . . f 2,196,250.00

Af: de vermindering, volgens staat n°. 2 . . . . 1,788,123.48

Blijft voor 1831. . . f 408,126.52 (Zie bijlage litt. D.)

HOOFDSTUK VIII.

Departement voor de Marine en Koloniën.

Artikelen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Opgegeven sommen tot afschrijving.	AARD DER UITGAVEN.	Bedrag.	Aanmerkingen.
	1°. *Marine.*				
1.	Kosten van het Departement	*Nihil.*	Deze afdeeling is op het *gewone* niet vatbaar voor eenige vermindering.	»	Ten gevolge der daarstelling van het Departement voor den Waterstaat, de Nationale Nijverheid

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Specificatie der sommen, tot afschrijving op de *gewone* begrooting voorgedragen.)

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Opgegeven sommen tot afschrijving.	AARD DER UITGAVEN.	Bedrag.	*Aanmerkingen.*
2	Kosten van het Departement van de Zuiderzee.	*Nihil.*	Deze afdeeling is op het *gewone* niet vatbaar voor eenige vermindering.	»	en de Koloniën is ten behoe[f] van dat Departement voor [de] kosten der koloniën, volge[ns] Zijner Majesteits besluit van d[en] 29sten Januarij 1830, nº. 9[.] beschikbaar gesteld als volg[t]: Van de *gewone* begrooting: 1ste afdeeling:
3	Kosten van het Departement van de Maze . .	*Nihil.*	Idem.	»	art. 1 . . . . . . f 32,733. » 2 . . . . . . 437. » 3 . . . . . . 3,701. f 36,872. 2de afdeeling: art. 1 f 14,087.50 » 2 437.50 » 3 1,575.00
4	Kosten van het Departement van de Schelde .	*Nihil.*	Idem.	»	16,100. 6de afdeeling. . 8,000. te zamen f 60,972. Van de *buitengewone* begrooting 1ste afdeeling: art. 1 . . . . . . f 4,676.
16	Kosten van de maritime school te Medemblik .	f 606.00	Kortingen op de tractementen der civile ambtenaren over 9 maanden van 1831 . . .	f 606.00	» 2 . . . . . . 62. » 3 . . . . . . 528. f 5,267. 2de afdeeling: art. 1 f 2,012.50 » 2 62.50 » 3 225.00
17	Kosten van het loodswezen.	f 3,395.00	Tractementen van:		2,300.
			1 onder-inspecteur	f 1,800.00	5de afdeeling . . f 1,925,000.
			1 onder-commissaris	300.00	13de » . . 41,000.
			en 4 wachters	1,000.00	14de » . . 6,000.
			allen te Ostende.		te zamen f 1,979,567.
			en van:		
			1 wachter te Nieuwpoort. . .	250.00	De 1ste afdeeling, *gewoon*, blijf[t] dus voor Marine:
			Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831 .	45.00	Art. 1 . . . . . . f 94,461. » 2 . . . . . . 4,812. » 3 . . . . . . 17,736.
				f 3,395.00	f 117,010.

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Specificatie der sommen, tot afschrijving op de *gewone* begrooting voorgedragen.)

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Opgegeven sommen tot afschrijving.	AARD DER UITGAVEN.	Bedrag.	*Aanmerkingen.*
	2°. *Koloniën.*				De 2de afdeeling blijft als voren:
1	Kosten van het Departement	f 2,856.00	Tractementen.	f 1,500.00	Art. 1 . . . . . . f 65,308.25
					» 2 . . . . . 3,062.50
			Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831 .	1,356.00	» 3 . . . . . . 7,612.50
					f 75,983.25
				f 2,856.00	De 6de afdeeling blijft als voren: . . f 1,257,818.55
					De 1ste afdeeling *buitengewoon* blijft als voren:
					Art. 1 . . . . . f 13,494.50
2	Kosten van het Departement van de Zuiderzee.	f 483.87[5]	Reis- en verblijfkosten . . .	f 415.62[5]	» 2 . . . . . . 687.50
			Bureau- en lokaalbehoeften .	68.25	» 3 . . . . . . 2,533.00
					f 16,715.75
				f 483 87[5]	
					De 2de afdeeling blijft als voren:
					Art. 1 . . . . . . f 9,329.75
					» 2 . . . . . 437.50
					» 3 . . . . . 1,087.50
					f 10,854.75
6	Dagloonen der werklieden bij 's Rijks werven . .	f 2,033.75	Dagloonen betreffende het koloniaal etablissement . . .	f 2,033.75	De 3de en 4de afdeelingen blijven geheel voor Marine.
					De kortingen op de tractementen zijn begrepen in de verminderingen, welke op die afdeelingen plaats hebben, en wel:
					op de 1ste afdeeling f 2,814.00
					» » 2de » 1,073.00
					» » 3de » 1,170.00
					» » 4de » 633.00

Voor het VIIIste hoofdstuk is op de *gewone* begrooting toegestaan . . . . f 6,000,000.00

Af: de verminderingen volgens staat n°. 2:

1°. Marine . . . . f 4,001.00

2°. Koloniën . . . . 5,373.62[5]

f 9,374.62[5]

Blijft voor 1831. . . . f 5,990,625.37[5]

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Specificatie der sommen, tot afschrijving op de *gewone* begrooting voorgedragen.)

HOOFDSTUK IX.

Departement van Financiën.

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Opgegeven sommen tot afschrijving.	AARD DER UITGAVEN.	Bedrag.	*Aanmerkingen.*
1	Nationale schuld . . .	f7,513,088.71	16/31 van de interesten van de werkelijke rentegevende schuld, op het *buitengewoon* overgebragt.	f8,081,677.42	
			16/31 van de gewone toelage aan het Amortisatie-Syndicaat, als voren	1,290,322.58	
				f9,372,000.00	
			en daarentegen 16/31 van de toelage aan het Amortisatie-Syndicaat, tot betaling der renten, van het *buitengewoon* op het *gewoon* overgebragt	1,858,911.29	
				f7,513,088.71	
3	Kosten van het Departement	f 28,074.50	Tractementen, schadeloosstellingen, reis- en verblijfkosten.	f 7,891.00	Behalve de nevensgemelde sommen, zijn van dit hoofdstuk de volle 1/8 van de *buitengewone* begrooting vervallen, bedragende als volgt:
			Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831. .	6,808.50	
			Bureau- en lokaalbehoeften. .	13,375.00	
		f 28,074.50		f 28,074.50	En het voorschreven 1/8 f 26,584.00
4	Kosten van de administratie der publieke schatkist	f 79,338.43	Provisie voor de waarneming der functiën van Rijks-kassier, à 1/8 pct.	f 43,625.00	Idem 14,375.00
			Porten van brieven en pakketten.	8,000.00	Idem 5,000.00
			Tractementen enz. van de administrateurs der schatkist. .	24,787.50	Idem 8,662.50
			Kortingen op de tractementen van de administrateurs, over 9 maanden van 1831 . . .	2,925.93	
				f 79,338.43	
5, *a.*	Kosten van de munt . .	f 17,940.50	Tractementen enz..	f 10,512.50	
			Kortingen op de tractementen, over 9 maanden	678.00	
			Reis- en verblijfkosten . . .	750.00	
			Onderhoud der muntgebouwen.	2,000.00	
			Leverantiën en arbeidsloonen, de muntwerkzaamheden betreffende, enz.	4,000.00	
				f 17,940.50	Idem 6,262.50
			Transportere	. . . . .	. . . . f 60,884.00

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Specificatie der sommen, tot afschrijving op de *gewone* begrooting voorgedragen.)

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Opgegeven sommen tot afschrijving.	AARD DER UITGAVEN.	Bedrag.	*Aanmerkingen.*
			Per transport	. . . . .	. . . . f 60,884.00
5, 5.	Kosten van het regt van waarborg op de gouden en zilveren werken . .	f 19,237.18	Tractementen enz.	f 13,735.50	En het voorschreven 1/8 9,518.00
			Kortingen op de tractementen, over 9 maanden	1,581.00	
			Veranderlijke kosten	3,920.68	Idem 1,325.82
				f 19,237.18	
6	Kosten van het Departement van 's Rijks ontvangsten	*Nihil.*	Deze afdeeling is op het *gewoon* niet vatbaar geweest voor eenige vermindering, zijnde het 1/8 van het *buitengewoon* alleen kunnen vervallen, waaronder de kortingen op de tractementen zijn begrepen . .	. . . . .	Idem 29,859.49
					Te zamen f 101,587.31
7	Administratiekosten der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen.	f 1,480,480.00	Tractementen en toelagen . .	f 1,241,005.69	Van de nevensgemelde kosten is op de *buitengewone* begrooting over 1830 gebragt f 2,538,815.69
			Bureaukosten.	31,890.00	
			Perceptiekosten	1,185,400.00	en over 1831 de somma van . . 1,480,480.00
			Kosten van de ambulante recherche en de havendienst .	8,400.00	
			Veranderlijke kosten	68,320.00	De vermindering op het *buitengewoon* bedraagt dus f 1,058,335.69
			Premiën.	3,800.00	
				f 2,538,815.69	Hieronder is begrepen het vermoedelijk bedrag der kortingen op de tractementen.
			Af: de nevensgemelde som, hiervan op het *buitengewoon* verminderd	1,058,335.69	
			Blijft de opgegevene som van .	f 1,480,480.00	
8	Fonds van kwade posten.	f 425,346.22	Op de grondlasten	f 154,346.22	
			Op het personeel	150,000.00	
			Op de patenten	121,000.00	
				f 425,346.22	
9	Administratiekosten van het regt van zegel, registratie, griffie, hypotheken, successie en overgang door overlijden.	f 292,375.25	Tractementen en toelagen . .	f 7,700.00	Van de nevensgemelde kosten is op de *buitengewone* begrooting over 1830 gebragt f 500,000.00
			Percentsgewijze belooningen en vaste tractementen van beambten van het zegel . . .	171,675.25	en over 1831 de somma van . . 250,000.00
			Veranderlijke kosten	68,500.00	
			Perceptie-kosten	277,000.00	De vermindering op het *buitengewoon* bedraagt dus f 250,000.00
			Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831 .	17,500.00	
				f 542,375.25	
			Af: de nevensgemelde som, hiervan op het *buitengewoon* verminderd	250,000.00	
			Blijft de opgegevene som van .	f 292,375.25	

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Specificatie der sommen, tot afschrijving op de *gewone* begrooting voorgedragen.)

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Opgegeven sommen tot afschrijving.	AARD DER UITGAVEN.	Bedrag.	*Aanmerkingen.*
10	Administratie der posterijen en verdere middelen van vervoer.	f 260,435.60	Tractementen van:		
			1 inspecteur.	f 4,000.00	
			62 directeurs.	46,400.00	
			16 controleurs	19,800.00	
			44 commiesen	32.950.00	
			13 adsistenten	6,000.00	
			92 brievenbestelders	17,225.00	
			3 kantoorknechts	2,700.00	
			6 bushouders	410.00	
			18 distributeurs.	1,675.00	
			Tractementen te zamen.	f 131,160.00	
			Kortingen op de tractementen, over 9 maanden van 1831 .	2,300.00	
			Kantooronkosten en huishuren.	20,925.00	
			Veranderlijke kosten	6,000.00	
			Kosten van postritten enz . .	100,050.60	
				f 260,435.60	

Voor het IXde hoofdstuk is op de *gewone* begrooting toegestaan. f 24,771,207.00
Af: de verminderingen volgens staat n°. 2 . . . . 10,116,316.39

Blijft voor 1831. . . . . f 14,654,890.61

HOOFDSTUK X.

Departement van Oorlog.

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Opgegeven sommen tot afschrijving.	AARD DER UITGAVEN.	Bedrag.	*Aanmerkingen.*
1	Kosten van het Departement	*Nihil.*	. . . .	. . . . . .	Het volle $^1/_8$ der kosten van het Departement op de *buitengewone* begrooting, ter somma van f 21,547.25, is vervallen; onder deze vermindering zijn begrepen de kortingen op de tractementen over 9 maanden van 1831.
5	Tractementen enz. van het korps artillerie:				
	Art. 2	f 330,700.80	De gesupprimeerde 1ste, 2de en 3de bataillons artillerie nationale militie	f 330,700.80	
	Art. 4	f 262,753.06	De gesupprimeerde 2de en 4de bataillons veld-artillerie, na aftrek van de vermeerdering van het 1ste bataillon met *twee* compagniën.	f 262,753.06	

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Specificatie der sommen, tot afschrijving op de *gewone* begrooting voorgedragen.)

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Opgegeven sommen tot afschrijving.	AARD DER UITGAVEN.	Bedrag.	*Aanmerkingen.*
7	Infanterie	f2,553,450.55	De gesupprimeerde 1ste, 3de, 4de, 6de, 11de, 15de en 16de afdeelingen infanterie . . .	f2,553,450.55	
8	Tractementen enz. van de cavalerie:				
	Art. 1	f 221,882.80	De gesupprimeerde afdeeling kurassiers n°. 2	f 221,882.80	
	Art. 3.	f 223,285.79	Het gesupprimeerde regiment huzaren n°. 8.	f 223,285.79	
9	Tractementen enz. van het korps maréchaussée. .	f 581,000.00	De gesupprimeerde *zeven* compagniën van het corps maréchaussée.	f 581,000.00	

Voor het Xde hoofdstuk is op de *gewone* begrooting toegestaan . . . . f 16,580,000.00

Af: de verminderingen volgens staat n°. 2. . . . . 4,173,073.00

Blijft voor 1831 . . f 12,406,927.00

RECAPITULATIE *van hetgeen op ieder hoofdstuk van de* gewone *begrooting over* 1831 *beschikbaar blijft, na aftrek van de voorgedragene afschrijvingen.*

Hoofdstukken.	BENAMING DER HOOFDSTUKKEN.	Toegestane sommen op de *gewone* begrooting.	Voorgestelde sommen tot afschrijving.	Restant beschikbaar voor 1831.	*Aanmerkingen.*
I.	Huis des Konings	f 2,100,000.00	f 675,000.00	f 1,425,000.00	
II.	De Secretarie van Staat en de Hooge Collegiën	1,041,668.00	394,829.87	646,838.13	
	Departementen van:				
III.	Buitenlandsche Zaken	660,875.00	37,538.00	623,337.00	
IV.	Justitie	2,200,000.00	1,200,000.00	1,000,000.00	
V.	Binnenlandsche Zaken	3,800,000.00	1,455,050.63^{5}	2,344,949.36^{5}	Binnenlandsche Zaken f 1,681,063.09
VI.	Voor de Zaken van de Hervormde Kerk enz.	1,400,000 00	50,000.00	1,350,000.00	Waterstaat . . . . 663,886.27^{5}
VII.	Voor de Zaken van de Roomsch-Katholijke Eeredienst. . . .	2,196,250 00	1,788,123.48	408,126.52	f 2,344,949.36^{5}
VIII.	Marine en Koloniën	6,000,000.00	9,374.62^{5}	5,990,625.37^{5}	Marine. . . . . . . f 5,935,026.50
IX.	Financiën	24,771,207.00	10,116,316.39	14,654,890.61	Koloniën . . . . . 55,598.87^{5}
X.	Oorlog	16,580,000.00	4,173,073.00	12,406,927.00	
		f 60,750,000.00	f 19,899,306.00	f 40,850,694.00	f 5,990,625.37^{5}

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Staat der ambtenaren uit de zuidelijke provinciën, in het genot van bezoldiging.)

18. Bijlage B der beantwoording: NOMINATIVE STAAT der AMBTENAREN, *geboortig uit de Zuidelijke provinci[ën] welke alsnog in het genot zijn van geheele of gedeeltelijke bezoldiging, opgemaakt op den 25sten April* 1831.

NAMEN en VOORNAMEN.	QUALITEITEN.	GENOTEN WORDENDE BEZOLDIGING.		AANMERKINGEN.
		Geheele.	Halve.	
Staats-Secretarie.				
J. J. Hanciaux.	Commies.	f 1,400 00	»	
Kabinet des Konings.				
J. L. M. Gobart.	Secretaris bij het Kabinet.	2,200.00	»	
Staten-Generaal, Eerste Kamer.				
Prins C. A. de Gavre.	Lid.	3,000.00	»	
M. F. J. Baron Goubau d'Hovorst.	Idem.	3,000.00	»	
J. L. F. Le Fevre.	Commies-translateur.	2,000.00	»	
Staten-Generaal Tweede Kamer.				
P. A. Sandelin.	Lid.	2,500.00	»	
M. J. Masson.	Bode.	700.00	»	
Raad van State.				
C. L. G. J. Baron van Keverberg van Kessel.	Lid.	»	f 3,000.00	
J. d'Olislager.	Idem.	»	3,000.00	
Mr. G H. van Elderen.	Referendaris van de 1ste klasse.	2,800.00	»	en toelage.
Algemeene Rekenkamer.				
A. J. Graaf de Norman.	Lid.	»	2,000.00	
N. S. Stevens.	Commies.	»	750.00	
Buitenlandsche Zaken.				
A. De le Court.	Idem.	2,400.00	»	
A. J. G. Burggraaf de Quabeck.	Gezant in Denemarken.	18,000 00	»	
Graaf A. van Liedekerke.	Idem te Rome.	18,000.00	»	
Jhr. A. A. H. O. Sullivan de Grass.	Secretaris van legatie in Rusland.	4,000.00	»	
P. J. F. Baron de Crombrugghe.	Gezant in Zweden.	20,000.00	»	
Graaf de Hemricourt.	Secretaris van legatie in Zweden.	2,000.00	»	
J. P. J. Germain.	Laatst raad der buitengewone ambassade te Rome.	2,800 00	»	Non-activiteits-tractement.
Justitie.				
F. G. Leignes.	Substituut van den procureur-generaal te Luik.	»	897.72	
H. J. Spruyt.	Advocaat-generaal bij het Hoog Geregtshof te Brussel.	2,834.96	»	
J. F. Audoor.	Griffier bij het Hoog Geregtshof te Brussel.	2,362.48	»	
A. Sandelin.	President der regtbank te Brugge.	»	850.48	
	Transportere	f 89,997.44	f 10,498.20	

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Staat der ambtenaren uit de zuidelijke provinciën, in het genot van bezoldiging.)

NAMEN EN VOORNAMEN.	QUALITEITEN.	GENOTEN WORDENDE BEZOLDIGING. Geheele.	Halve.	AANMERKINGEN.
	Per transport	f 89,997.44	f 10,498.20	
P. M. C. de Knyff.	Referendaris, belast met de politie te Brussel.	»	2,000.00	
Baron C. N. J. Dewarzee d'Hermalle.	Advocaat-generaal bij het Hoog Geregtshof te Luik.	»	1,417.48	
A. P. de Moor.	Procureur-crimineel te Antwerpen.	3,780.00	»	
Binnenlandsche Zaken.				
J. F. de Maaght.	Commies.	1,900.00	»	
H. L. Janssens.	Idem.	1,700.00	»	
J. B. T. Ramaekers.	Idem.	1,600.00	»	
B. Borluut.	Adjunct-commies.	1,500.00	»	
J. G. J. L. Oldeneel tot Oldenzeel.	Idem.	»	500.00	
J. Brassinne.	Assistent-bode.	438.00	»	
P. Koopman.	Idem.	438.00	»	
A. J. L. van den Bogaerde.	Gouverneur van Noord-Braband.	9,000.00	»	
Ch. van der Fosse.	Idem van Zuid-Braband.	»	5,000.00	
Baron de Beeckman.	Idem van Limburg.	»	4,500.00	
J. B. Roelants.	Secretaris-inspecteur der hoogeschool te Leuven.	»	1,250.00	
A. M. L. Molitor.	Lector bij utsa.	»	350.00	
Ch. Romain.	Commandant in het huis van reclusie en tuchtiging te 's Bosch.	800.00	»	Toelage.
J. Costens.	Directeur over den arbeid der gevangenen te idem.	1,350.00	»	
F. J. Mabieu.	Idem te Leeuwarden.	1,350.00	»	
Marine.				
P. J. van de Velde.	Klerk bij het kantoor van aanneming.	»	300 00	
Financiën.				
P. J. J. Herwegh.	Adjunct-commies.	»	565.00	
M. F. J. Baron Goubau d'Hovorst.	Gewezen directeur-generaal van de Roomsch-Katholijke Eeredienst.	»	3,500.00	Wachtgeld.
Raad der Ontvangsten.				
J. T. R. Tielemans.	Commies.	2,500.00	»	
C. A. van der Linden.	Idem.	1,400.00	»	
H. D. de Meer.	Idem.	»	1,000.00	
P. C. J. Duchange.	Idem.	»	950 00	
E. J. Chavée.	Adjunct-commies.	»	600.00	
T. L. J. Dupont.	Knecht.	»	250.00	
	Transportere	f 117,753.44	f 32,680.68	

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Staat der ambtenaren uit de zuidelijke provinciën, in het genot van bezoldiging.)

NAMEN EN VOORNAMEN.	QUALITEITEN.	GENOTEN WORDENDE BEZOLDIGING.		AANMERKINGEN
		Geheele.	Halve.	
	Per transport	f 117,753.44	f 32,680.68	
Directe belastingen enz.				
J. Stevens.	Commies van de 2de klasse.	500.00	»	
J. J. de Lenue.	Idem » » 3de »	360.00	»	
J. Pennelle.	Idem » » 4de »	300.00	»	
P. J. F. Du Paix.	Inspecteur-commandeur der ambulante recherche.	»	600.00	
J. B. van der Heyde.	Schipper-visiteur.	»	250.00	
H. Latour.	Matroos.	»	200.00	
P. J. Tiberghien.	Idem.	»	200.00	
J. B. Loenen.	Idem.	»	200.00	
J. F. Loenen.	Idem.	»	200.00	
J. N. van der Heyden.	Idem.	»	200.00	
P. J. de Grave.	Commies van de 2de klasse.	»	250.00	
Registratie enz.				
J. E. Radelé.	Ontvanger der registratie.	1,794.76[5]	»	
Mr. C. de Quertenmont.	Surnumerair geëmploijeerde.	930.00	»	
A. Roberti.	Hoofdinsprecteur van het kadaster.	2,500.00	»	Is in functie te Maastric[ht]
J. E. Sartel.	Tijdelijk controleur.	»	500.00	
Oorlog.				
M. van Caester.	Adsistent-bode.	»	250.00	
Waterstaat, Nationale Nijverheid en Koloniën.				
J. B. P. Bouquié.	Commies.	2,200.00	»	
J. J. van der Elst.	Adjunct-commies.	»	300.00	
E. H. J. Conway.	Idem.	»	300.00	
J. L. J. Greban de St. Germain.	Surnumerair geëmploijeerde.	»	150.00	
J. F. Dourste.	Consul te Valparaiso.	4,000.00	»	
A. Serruys.	Idem te Lima.	4,000.00	»	
	Totaal	f 134,338.20[5]	f 36,280.68	

RECAPITULATIE.

Geheele bezoldiging	f	134,338.20[5]
Halve idem		36,280.68
Totaal . .	f	170,618.88[5]

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Koninklijk besluit betr. het inkomen des Konings; Specificatie der gewone uitgaven voor de R.-K. Eeredienst.)

19. BIJLAGE C DER BEANTWOORDING: KONINKLIJK BESLUIT *van* 16 *Januarij* 1831 *betreffende het inkomen des Konings.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Willende voorloopig bepalen, welk gedeelte van het inkomen, Ons bij de Grondwet toegekend, over het jaar 1831 zal worden voldaan uit de Staats-inkomsten der noordelijke provinciën;

Verlangende daarbij vooral op het oog te houden het bezwaar, waarmede de geldmiddelen van die provinciën door de tegenwoordige omstandigheden worden gedrukt, en wenschende alzoo mede te werken tot ontlasting van het getrouw geblevene gedeelte van het Rijk;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1.

Voorloopig zal, bij de huishoudelijke begrooting van gewone Staats-uitgaven der noordelijke provinciën over 1831, het inkomen des Konings uitgetrokken en hetzelve alzoo voldaan worden met eene som van ***een millioen twee honderd vijf en twintig duizend gulden.***

Art. 2.

De inkomsten der domeinen, in de noordelijke provinciën gelegen, welke bij de wet van den 26sten Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 40) aan Ons zijn afgestaan en die vervolgens aan de algemeene Nederlandsche maatschappij ter begunstiging van de volksvlijt door Ons zijn overgedragen, zullen voorloopig over 1831, tot een jaarlijksch bedrag van *twee honderd vijf en zeventig duizend gulden*, aan Ons worden voldaan, ter gedeeltelijke betaling van de jaarlijksche uitkeering, waartoe zich die maatschappij bij de overdragt der aan Ons bij de gezegde wet afgestane domeinen heeft verbonden; de meerdere opbrengst der gedachte in de noordelijke provinciën gelegene domeinen boven de evengemelde som zal voldaan worden aan het Amortisatie-Syndicaat, in mindering der uitkeering, waarmede de maatschappij, volgens het 12de artikel van hare statuten, aan het Amortisatie-Syndicaat is belast.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van het tegenwoordig besluit, waarvan een afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer, alsmede aan den directeur van Ons Kabinet, tot informatie en narigt.

Gegeven te 's Gravenhage den 16den Januarij des jaars 1831, het achttiende van Onze Regering.

WILLEM.

Van wege den Koning,
J. G. DE MEY VAN STREEFKERK.

---

20. BIJLAGE D DER BEANTWOORDING: SPECIFICATIE *der som van f* 408,126.52, *welke op de Iste afdeeling der begrooting, aanvangende met* 1830, *overblijft voor de behoeften der Roomsch-Katholijke Eeredienst, na aftrek der op het VIIde hoofdstuk dier begrooting voorgestelde vermindering van f* 1,788,123.48.

Afdeeling.	BENAMING DER AFDEELINGEN.		Bedrag der overblijvende sommen.	*AANMERKINGEN.*
1.	Kosten van het Departement		f 26,250.00	
2.	Kosten van het kerkelijk bestuur van de Roomsch-Katholijke Eeredienst:			
	Tractementen van de bisschoppen, de vicarissen-generaal, de kanunniken, de directeuren en professoren van de seminariën, de beurzen en halve beurzen op de seminariën geaffecteerd; onderhoud van de bisschoppelijke paleizen, en verdere daartoe behoorende uitgaven.			
	a. In het bisdom Amsterdam	f 32,850.00		
	b. » » 's Hertogenbosch	28,850.00		
			61,700.00	
3.	Kosten van het Roomsch-Katholijk kerkgenootschap.			
	Toelagen aan de pastoren, desservanten en vicarissen of kapellanen in de provinciën:			
	Noord-Braband.	f 137,334.05		
	Gelderland	62,342.47		
	Noord-Holland	55,525.00		
	Zuid-Holland	50,075.00		
	Zeeland	29,475.00		
	Utrecht	22,975.00		
	Transportere	f 357,726.52	f 87,950.00	

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Specificatie der gewone uitgav. voor de R.-K. Eeredienst; Kon. besluit betr. de schorsing van betalingen ten behoeve der zuidel. prov.)

Afdeeling.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	Bedrag der overblijvende sommen.	AANMERKINGEN.
	Per transport f 357,726.52	f 87,950.00	
	Vriesland 15,025.00		
	Overijssel 34,325.00		
	Groningen 7,625.00		
	Drenthe 1,175.00		
		415,876.52	
4	Kosten van de Oude Klerezij der Roomsch-Katholijken	4,300.00	
	Totaal. . .	f 508,126.52	
	Door het achterblijven van de finale regeling der Roomsch-Katholijke kerkelijke aangelegenheden in Noord-Nederland is het te voorzien, dat de hierboven opgegeven geraamde sommen een overschot zullen opleveren, zoodat, uit aanmerking van de groote behoeften van het loopende jaar ter verdere vermindering van de *eerste* afdeeling der begrooting van Staatsuitgaven, *bepaaldelijk over* 1831, van de voorschreven sommen is afgetrokken . . .	100,000.00	
	Blijvende het totaal dus.	f 408,126.52	
	Welke som voor geene verdere vermindering vatbaar is: eensdeels, omdat bij eene eventuële regeling der kerkelijke zaken de alsnu afgetrokken som van f 100,000 volstrekt benoodigd zal zijn, en ten andere, omdat er over 1831 niets op de IIde afdeeling der begrooting van Staatsuitgaven voor het VIIde hoofdstuk is uitgetrokken.		

21. Bijlage E der beantwoording: KONINKLIJK BESLUIT *van* 3 *December* 1830 *betreffende de schorsing van betalingen ten behoeve van personen, tot de zuidelijke provinciën behoorende.*

Wij WILLEM, enz.

Gezien het rapport van Onzen Minister van Financiën, van den 27sten November ll., n°. 46/1201, nopens de noodzakelijkheid tot het aannemen van eenen vasten regel, ten einde uit de middelen der noordelijke provinciën geene betalingen te doen geschieden tot kwijting van schulden of kosten, welke de zuidelijke gewesten betreffen;

Hebben goedgevonden en verstaan, als eenen algemeenen regel vast te stellen, dat alle betalingen voor tractementen, toelagen, wachtgelden, daggelden, reis- en verblijfkosten, verschotten, lijfrenten, pensioenen, onderstanden, gratificatiën, leveranciën, enz. ten behoeve van personen, tot de zuidelijke provinciën behoorende, zullen worden geschorst; — gelijk mede van alle werken en leveranciën, ten behoeve van de zuidelijke provinciën volbragt, onverschillig wanneer de betaling bedongen of vorderbaar is geworden, en zulks alles behoudens uitzonderingen voor alle vestingen, steden en plaatsen, alwaar het wettig gez[ag] erkend wordt, en onverminderd de verdere uitzonderingen [op] dien algemeenen regel, welke bij Onze besluiten, opzigteli[jk] ambtenaren en andere personen, bereids zijn toegestaan of verd[er] mogten worden ingewilligd.

Afschriften dezes zullen worden gezonden aan Onze Ministe[rs] en verdere hoofden van Departementen van Algemeen Bestuu[r], aan de permanente commissie uit het Amortisatie-Syndicaat [en] aan de Algemeene Rekenkamer, tot informatie en narigt.

's Gravenhage, den 3den December 1830.

WILLEM.

Van wege den Koning,

J. G. de Mey van Streefkerk.

Accordeert met deszelfs origineel,

De Griffier ter Staats-Secretarie,

L. H. Elias Schovel.

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Administratiekosten van het regt van zegel, registratie, griffie, hypotheken, successie en overgang.)

22. Bijlage F der beantwoording: ADMINISTRATIEKOSTEN *van het regt van zegel, registratie, griffie, hypotheken, uccessiën en overgang door overlijden.*

Centrale administratie.			*Aanmerkingen.*
Tractementen van twee inspecteurs-generaal . . . . f	9,800.00		Een dezer posten zal in het vervolg kunnen gespaard worden.
» » eenen hoofd-inspecteur	4,200.00		
» » eenen inspecteur	3,500.00		
» » eenen verificateur der eerste klasse.	2,625.00		
» » twee verificateurs der tweede klasse	4,550.00		
» » twee adjunct-commiesen	2,625.00		
Toelage aan eenen inspecteur-generaal	1,050.00		Afloopende posten van uitgaaf, bij het eventueel optreden van andere titularissen.
» » » hoofd-inspecteur	700.00		
» » den commies voor de comptabiliteit . .	700.00		
		f 29,750.00	
Administratie in de provinciën.			
Percentsgewijze belooning van vier directeurs . . . f	18,900.00		De uitgaven voor de centrale administratie en voor die in de provinciën, tot litt. *e*, zullen in geen geval hooger beloopen dan 2 percent der ontvangst en zijn dus tot het hoogste vermoedelijke bedrag uitgetrokken.
Idem van vijf provinciale inspecteurs	17,325.00		
Idem van tien inspecteurs	35,000.00		
Idem van zeven verificateurs der eerste klasse	18,725.00		
Idem van twee en twintig verificateurs der tweede klasse	50,050.00		
Vaste tractementen.			
Van eenen directeur van het klein zegel	3,000.00		
Van tien controleurs-magazijnmeesters	10,300.00		
Van eenen graveur met adsistent	1,500.00		
Van een en dertig commiesen-expediteurs, zegelkloppers, tellers en bladkeerders.	15,402.00		
		170,202.00	
Veranderlijke kosten.			
osten van vervolging en proceskosten, de salarissen der advocaten en procureurs bij het Hoog Geregtshof daaronder begrepen . . . . f	8,000.00		
e makelaars voor het vervaardigen der prijscourant van de publieke fondsen voor het regt van successie . .	2,400.00		
everancie van druk- en bindwerk:			
a. Papier voor het zegel . . . . f 8,000.00			
b. Druk- en bindwerk 20,000.00			
	28,000.00		
mballagie, expeditiekosten, vracht en briefporten en andere kleine uitgaven.	6,000.00		
eiskosten	3,000.00		
uur, licht en schoonhouden der lokalen van het algemeen zegelkantoor te 's Gravenhage, het abonnement van den directeur daaronder begrepen	1,500.00		
		48,900.00	
erceptie-kosten voor de regten van zegel, registratie, enz., de remises aan de griffers bij het Hoog Geregtshof en de regtbanken daaronder begrepen		277,000.00	
		f 525,852.00	
: het presumtief bedrag van de kortingen, welke ingevolge Zijner Majesteits besluit van den 10den Februarij 1831, n°. 64, op de tractementen en belooningen der ambtenaren van de registratie zullen moeten geschieden		17,500.00	
		f 508,352.00	

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Staat der wachtgelden, gebragt op afdeeling 11 van hoofdstuk V der buitengewone begrooting voor 1831.)

23. Bijlage G der beantwoording: STAAT *der wachtgelden, tot justificatie der raming van de som van f* 68,000, *gebragt op afdeeling* 11 *van het Vde hoofdstuk der buitengewone begrooting van* 1831.

NAMEN en VOORNAMEN.	QUALITEIT.	Bedrag van het wachtgeld	*AANMERKINGEN.*
J. G. J. L. Oldeneel tot Oldenzeel.	Gewezen adjunct-commies bij het Departement van Binnenlandsche Zaken.	f 500.00	
C. van der Fosse.	Gewezen Gouverneur van Zuid-Braband.	5,000.00	
G. M. R. T. Bouwens van der Boijen.	Gewezen eerste commies ter directie bij als boven.	750 00	
S. M. Muller.	Gewezen adjunct-commies bij als boven.	400 00	
J. T. Herbst.	Idem.	400.00	
S. J. Sandberg van Essenburg.	Gewezen Gouverneur van Luik.	4,500.00	
J. Brandes.	Gewezen griffier der Staten van Luik.	2,100.00	
H. van Goudoever.	Gewezen eerste commies bij het gouvernement van Oost-Vlaanderen.	600.00	
W. D. Frerichs.	Gewezen adjunct-commies der eerste klasse bij als boven.	400.00	
A. Krins.	Idem der tweede klasse.	250.00	
L. de Pauw.	Idem.	250.00	
J. van Eijsden.	Gewezen geëmploijeerde van den vierden rang bij als boven.	261.00	
H. J. Borgerhoff van den Bergh.	Gewezen eerste commies ter directie bij het gouvernement van West-Vlaanderen.	750.00	
F. van Goor.	Gewezen commies bij het gouvernement van Antwerpen.	900.00	
J. M. A. Brandt.	Idem.	500.00	
H. W. van Werkhoven.	Idem.	600.00	
J. van Ingen.	Gewezen adjunct-commies der eerste klasse bij als boven.	400 00	
J. P. Korthals.	Idem.	450 00	
G. A. Muller.	Idem der tweede klasse.	250.00	
K. Dewerchin.	Gewezen bewaarder der eerste klasse in het huis van reclusie en tuchtiging te 's Bosch.	160.00	
P. H. C. Willer.	Gewezen tweede commies bij den arbeid in het huis van reclusie en tuchtiging te Vilvoorden.	300.00	
J. Gauthier.	Gewezen bediende bij den arbeid in als boven.	125.00	
H. Pauw.	Gewezen Protestantsch geestelijke in het burgerlijk en militair huis van verzekering te Brussel.	50.00	
J. I. Stephenson.	Gewezen kommandant in het huis van reclusie en tuchtiging te Gent.	400.00	
J. H. Willer.	Gewezen directeur over den arbeid in het huis van militaire detentie te Aalst.	900.00	
W. F. Dornseiffen.	Gewezen magazijnmeester bij den arbeid in de gevangenis te Aalst.	250.00	
N. Volkert.	Gewezen meesterknecht in het huis van militaire detentie te Aalst.	250.00	
	Transportere	f 21,696.00	

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Staat der wachtgelden, gebragt op afdeeling 11 van hoofdstuk V der buitengewone begrooting voor 1831.)

NAMEN EN VOORNAMEN.	QUALITEIT.	Bedrag van het wachtgeld.	*AANMERKINGEN.*
	Per transport	f 21,696.00	
P. van Exter.	Gewezen Protestantsch geestelijke in het burgerlijk en militair huis van verzekering te Namen.	50 00	
J. Harthoorn.	Gewezen cipier in het huis van arrest te Kortrijk.	230.00	
G. J. Vos.	Gewezen portier in het huis van correctie te St. Bernard.	225.00	
J. B. Roelants.	Gewezen secretaris-inspecteur der hoogeschool te Leuven.	1,250.00	
J. M. F. Birnbaum.	Gewezen hoogleeraar bij als boven.	1,100.00	
F. J. Adelmann.	Idem.	1,100 00	
F. C. de Greuve.	Idem.	2,200.00	Toegevoegd aan de hoogeschool te Groningen.
F. J. Goebel.	Idem.	1,100.00	
F. J. Mone.	Idem.	1,100.00	
F. J. Dumbeck.	Idem.	1,100.00	
A. C. Holtius.	Idem.	2,200.00	Als boven, Utrecht.
L. G. Visscher.	Gewezen buitengewoon hoogleeraar bij als boven.	1,600.00	Als boven.
A. M. J. Molitor.	Gewezen lector bij als boven.	350.00	
P. J. A. Schmitz.	Idem.	500.00	
J. Ackersdijck.	Gewezen buitengewoon hoogleeraar bij de hoogeschool te Luik.	1,600.00	Als boven.
R. van Rees.	Gewezen hoogleeraar bij als boven.	2,200.00	Als boven.
J. Kinker.	Als boven.	2,200.00	Als boven, athenaeum te Amsterdam.
P. van Limburg Brouwer.	Gewezen buitengewoon hoogleeraar bij als boven.	1,600.00	Als boven, hoogeschool te Groningen.
J. Denzinger.	Gewezen hoogleeraar bij als boven.	1,100.00	
J. G. S. van Breda.	Idem te Gent.	2,200.00	Als boven, Leiden.
J. M. Schrant.	Idem.	2,500.00	Als boven.
G. L. Mahne.	Idem.	2,200.00	Als boven.
C. A. Bergsma.	Gewezen buitengewoon hoogleeraar bij als boven.	1,600.00	Als boven, Utrecht.
J. R. Thorbecke.	Idem.	1,600.00	Als boven, Leiden.
S. Karsten.	Gewezen leeraar bij het athenaeum te Brussel.	500.00	
P. Oosterbaan.	Gewezen principaal en regent bij het collegie te St. Truijen.	400.00	
J. H. Sinkel.	Gewezen onderwijzer voor de Hollandsche taal bij het collegie te Hoei.	150.00	
P. van Genabeth.	Gewezen onderwijzer voor de Hollandsche taal bij het athenaeum te Brugge.	650.00	
J. J. Aernout.	Gewezen regent aan het athenaeum te Brugge.	500.00	
M. Arntz.	Idem aan het collegie te Turnhout.	250.00	
	Transportere	f 57,051.00	

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Staat der wachtgelden, gebragt op afdeeling 11 van hoofdstuk V der buitengewone begrooting voor 1831.)

NAMEN EN VOORNAMEN.	QUALITEIT.	Bedrag van het wachtgeld.	*AANMERKINGEN.*
	Per transport	f 57,051.00	
F. Ensinck.	Gewezen ondermeester bij de Rijks lagere school te Leuven.	100.00	
H. J. Meerman van der Horst.	Gewezen tweede leermeester bij de Rijks lagere school te Venlo.	125.00	
P. W. Verbernet.	Gewezen ondermeester bij de Rijks lagere school te Luik.	125.00	
G. Spruitenburg.	Idem te Brugge.	100.00	
J. H. Heman.	Gewezen onderwijzer bij de Rijks lagere school te Ostende.	250.00	
A. P. Smit.	Gewezen tweede leeraar bij de meisjesschool der Rijks lagere school te Doornik.	100.00	
A. van Werkhoven.	Gewezen onderwijzer bij de Rijks lagere school te Mechelen.	300.00	
B. Schreuder.	Gewezen directeur en onderwijzer der kweekschool van onderwijzers te Lier.	800.00	
H. Knuvener, gezegd Scheffers.	Gewezen adjunct-onderwijzer bij als boven.	400.00	
D. Roeland.	Gewezen adsistent bij als boven.	400.00	
G. J. Meijer.	Gewezen hoogleeraar bij de hoogeschool te Leuven.	2,200.00	Toegevoegd aan de hoogeschool te Groningen.
B. Winssinger.	Idem.	1,250.00	
J. A. Wildanger.	Gewezen huishouder bij het collegium philosophicum te Leuven.	1,000.00	
J. F. van Voorn.	Gewezen onderwijzer in het huis te St. Bernard.	200.00	
G. Copplé.	Gewezen tweede commies in als boven.	200.00	
S. de Harlez.	Gewezen districts-commissaris van Luik.	1,400.00	
Baron de Beeckman.	Gewezen Gouverneur van Limburg.	4,500.00	
A. Huart.	Gewezen cantinehouder in het huis te Gent.	400.00	
F. Michaëlis.	Gewezen regent bij het collegium philosophicum.	750.00	
A. Lamesch.	Gewezen onder-regent bij idem.	700.00	
J. B. Kintzelé.	Idem.	700.00	
J. C. Vossekuijl.	Gewezen surveillant bij als boven.	250.00	
	Totaal	f 73,301.00	

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

24. VERSLAG DER CENTRALE AFDEELING *omtrent de begrootingswetten voor* 1831. (1)

Benevens het aannemen voor kennisgeving der beantwoording harer eerste aanmerkingen, hebben de Afdeelingen deswege de volgende nadere bedenkingen in het midden gebragt.

1°. De Iste Afdeeling volhardt in de eerste plaats bij het door haar aangemerkte, dat het inkomen van den Koning bij de Grondwet bepaald zijnde, daarvan geene korting te pas komt, zoolang de Grondwet te dien aanzien niet is veranderd; maar dat de som van f 675,000 in ontvang gebragt moet worden als vrijwillige gift. De Afdeeling weet zeer wel, dat de afschrijvingen alleen het jaar 1831 betreffen, maar dit behoort niet te verhinderen, dat de vermindering, in deze uitgaaf te weeg te brengen, gepaard ga met het in acht nemen van de grondwettige vormen, waartoe ook het besluit van Zijne Majesteit van den 16 Januarij jl. aanleiding geeft.

2°. De meerderheid der Iste Afdeeling neemt geen genoegen met het antwoord der Regering omtrent het niet toepassen der korting op die Belgische ambtenaren, welke buiten functie zijn gesteld; zij meent, dat, welk ook het verschil zij tusschen hunne vroegere bezoldiging en de genoten wordende tegemoetkoming, ook die tegemoetkomingen, met welke benaming men dezelve ook wil bestempelen, aan de korting behooren onderhevig te zijn, indien men het bezwaar voor de getrouwe, in functie zijnde ambtenaren niet nog gevoeliger wil maken.

3°. Hierop overgaande tot het onderzoek van den overgelegden staat B en daarmede vergelijkende den staat der wachtgelden G, heeft de Iste Afdeeling opgemerkt, dat er voorkomen Belgische ambtenaren met half tractement op den staat B en met een wachtgeld op den staat G, te zamen uitmakende het volle te voren genoten tractement en dus noch onder de categorie van non-activiteitstractement, noch onder die van eene enkele tegemoetkoming te rangschikken; de Afdeeling heeft daarenboven in den staat B eene ongelijkheid meenen op te merken tusschen ambtenaren en ambtenaren zelven, als komende sommige daarop voor met *geheele*, andere met *halve* bezoldiging, ofschoon beide buiten functie, zonder dat men zich eenige reden van dit in het oog loopend onderscheid heeft kunnen geven, terwijl zelfs een justitieel ambtenaar uit de stad Maastricht, welke alleen bij het Hoog Geregtshof te Luik in functie was, omdat Maastricht onder *dat* hof ressorteerde, slechts op halve bezoldiging is gesteld, en daarentegen andere, die ongetwijfeld tot het eigenlijk gezegd België behooren, op *geheele* bezoldiging staan.

Door een lid is op dit onderwerp eene nota overgelegd, met welke de Afdeeling zich hoofdzakelijk heeft vereenigd en bijgevoegd sub A, nemende zij de vrijheid dezelve aan de aandacht der Regering aan te bevelen.

De Iste Afdeeling, voorts zich gedragende aan hare aanmerking, te vinden in het proces-verbaal, omtrent de wachtgelden, ter somma van f 68,000, heeft nu ook inzage genomen van den staat, daaromtrent overgelegd sub G, en merkt deswege op, dat *wachtgelden* zeer wel kunnen te pas komen voor *Noord-Nederlanders*, welke door de omstandigheden hunne posten in België hebben moeten verlaten, omdat zij *verwachten* mogen van bij voorkomende gelegenheden weder te worden geplaatst; maar dat zulks het geval niet kan zijn met eigenlijk gezegde *Belgische* ambtenaren. Deze toch, in het tegenwoordig Koningrijk der *Nederlanden* geene plaatsing te verwachten hebbende, behooren geene *wachtgelden* te genieten. Maakt de toestand van sommigen hunner het noodig, dat men eenige tegemoetkoming aan dezen of genen geve, opdat zij niet het slagtoffer worden van hunne trouw aan eed en pligt, de Afdeeling zal zich niet verzetten tegen gratificatiën, daartoe in billijkheid en met in ooghouding van onzen financiëlen toestand strekkende.

De Iste Afdeeling heeft tot haar leedwezen hoegenaamd geen antwoord gevonden op het aangemerkte in de Nota A, bij haar vorig proces-verbaal gevoegd, betrekkelijk de inkwartieringen; zij neemt de vrijheid dit onderwerp aan de ernstige aandacht der Regering aan te bevelen.

De beantwoording der bij het vorig proces-verbaal gevoegde Nota B, betrekkelijk den weg van Tholen naar Grave en van Grave naar Nijmegen, heeft aan het lid, hetwelk die Nota had ingeleverd, geen voldoening verschaft; dat lid heeft zijne denkbeelden nader ontwikkeld in eene Nota, hierbij gevoegd sub B.

Omtrent de f 400,000 voor de nationale nijverheid, gedraagt zich de Iste Afdeeling aan hare vorige aanmerking en voegt daar nu bij, dat zij met verwondering uit het antwoord heeft ontwaard, dat de consulaten in de Levant en in de voornaamste havens van Zuid-Amerika uit die som betaald worden; zij meent, dat deze betalingen ten laste van het Departement van Buitenlandsche Zaken behooren, op dezelfde wijze als de consulaten te Marocco, Tunis en Algiers, en dat men door het prelevement eener som tot aanmoediging der nijverheid, bij de wet van 12 Julij 1821 toegestaan, nimmer beoogd heeft het bezoldigen van buitenlandsche consulaten.

De overige antwoorden zijn van dien aard, dat de Afdeeling in sommige derzelve berust en andere voor notificatie aanneemt.

Een lid der Iste Afdeeling geeft in overweging, of, in stede van het arresteren eener meer of min gepreciseerde begrooting, het niet raadzamer ware thans slechts eene algemeene credietwet aan te nemen tot de som, waarvan nu de behoefte mutatis mutandis is gebleken, vooral daar wij reeds in de vijfde maand van het loopend jaar zijn gevorderd.

Nota A.

Alzoo bij het nazien der staten B en G is komen te blijken, dat de personen, in de zuidelijke provinciën geboren, die op dezelve voorkomen, met de noordelijke geassimileerd zijn geworden, heeft een lid der Afdeeling opgemerkt, dat niet in dezelfde categorie hadden behooren gerangschikt te worden de drie volgende, die op gemelde staten voorkomen, als:

1°. de zuidelijke, die in zuidelijke, en de zuidelijke, die in noordelijke gewesten posten bekleed hebben;

2°. de noordelijke, die in zuidelijke gewesten posten bekleed hebben, en

3°. de zuidelijke, die alsnog posten in de noordelijke gewesten bekleeden, en dus nog werkelijk in functie zijn.

Op de eerste der gemelde categoriën is door dat lid aangemerkt, dat diegenen, die in de zuidelijke gewesten posten bekleed hebben gedurende de vereeniging met België, na de afscheuring van hetzelve, waarbij alle betrekkingen tusschen de twee voormalige groote afdeelingen van het Rijk opgehouden hebben te bestaan, in geene aanmerking kunnen komen en dat het verlangen, door dezelve aan den dag gelegd, om niet wederom naar België terug te keeren, geen regt tot eene tegemoetkoming kan geven en ook geen motief tot het verleenen van dezelve had behooren te zijn. Hij zoude alzoo vermeenen, dat de personen, die in deze eerste categorie vallen, van de staten zouden behooren weg te vallen; hij zoude echter mainteneren de zoodanigen, die in de noordelijke gewesten posten bekleed hebben en daarvan eervol ontslagen zijn, zonder alvorens het verlangen aan den dag gelegd te hebben, om naar België terug te keeren, en oordeelen, dat deze aanspraak kunnen maken op eene tegemoetkoming,

(1) Het boven medegedeelde verslag der Centrale Afdeeling over de begrootingswetten voor 1831 is, blijkens daaromtrent gevonden aanteekeningen, den 24sten Mei vastgesteld, en gedrukt, maar niet uitgebragt geweest ten gevolge van de omstandigheid, dat de bedoelde wetsvoorstellen door eene credietwet werden vervangen (Zie Koninklijke boodschap begeleidende het laatstvermelde ontwerp van wet, voorkomende onder n°. XXI dezer *Bijlagen*).

Dienaangaande wordt in eene Nota, gevonden in de parlementaire nalatenschap van den heer Luzac, van den 25sten Mei, het volgende gemeld:

„*Pro memoria.* In sommige Afdeelingen was het denkbeeld geopperd om in plaats der tegenwoordige begrootingswetten eene credietwet te erlangen.

Dit denkbeeld is in eene conferentie der Centrale Sectie met den Minister van Financiën behandeld geworden.

De Sectie-presidenten hebben het dienvolgens noodig geacht hunne Sectiën te raadplegen over de vraag, of het verkieselijk ware en verlangd werd, dat zoodanige credietwet in plaats der begrootingswetten van wege het Gouvernement zoude worden voorgesteld, met dien verstande dat het totaal montant daarvan zoude gelijk staan met dat der voorgedragen begrooting na de daarop ten gevolge der aanmerkingen van de Afdeelingen gebragte verminderingen."

Bij de bespreking van dit denkbeeld in de Afdeelingen, welke den 26sten Mei plaats had (gelijk de heer Luzac verder heeft aangeteekend) hebben van de 44 aanwezige leden zich 30 daarvóór en 14 daartegen verklaard, zijnde 10 leden afwezig geweest, waarna in de openbare zitting van 30 Mei de credietwet werd ingediend.

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

maar vermeenen, dat het een derde van het bedrag der genoten bezoldiging het maximun daarvan zoude moeten uitmaken, niet als wachtgeld, maar onder de benaming van momentanele tegemoetkoming, tot tijd en wijle de finale afscheiding zal plaats hebben.

Omtrent de personen, die in de tweede categorie vallen, zoude hij vermeenen, dat deze eene bezoldiging, onder de benaming van wachtgeld, zouden behooren te genieten en dat het bedrag van de helft van het tractement, dat zij genoten hebben, als maximum daarvan zoude behooren bepaald te worden.

Degenen, die werkelijk in functie zijn en in de derde categorie vallen, zijn door dat lid niet, zooals de eerste en tweede, die eene vermeerdering van uitgaaf ten gevolge hebben, uit een financieel oogpunt beschouwd geworden; — deze komen uit dien hoofde, volgens zijne opinie, minder in aanmerking, aangezien het bedrag der bezoldigingen, dat door dezelve genoten wordt, om het even of de posten door zuidelijke of noordelijke waargenomen worden, hetzelfde blijft. — Omtrent deze kan alleen quaestie wezen, of die posten bij voortduring door dezelfde ambtenaren zullen bekleed worden, of wel, of dezelve door noordelijke zullen moeten vervuld worden. Om die quaestie te beantwoorden, zoude hij gelooven, dat het veel opziens zoude baren, zoo aan inboorlingen van provinciën, die zich van ons afgescheurd hebben, buitenlandsche missiën of andere posten na eene finale afscheiding toevertrouwd bleven.

Nota B.

Men kan met het Gouvernement instemmen, dat het tegenwoordig tijdstip niet gunstig is tot het voortzetten van straatwegen en dat men de aanvragen tot soortgelijke objecten alzoo moet beperken; men zou dus het antwoord op de nota der Iste Afdeeling voldoende beschouwen, zoo eene aanvrage van crediet tot voortzetting van den straatweg van Tholen naar Grave en tot den aanleg van dien van Grave naar Nijmegen was gedaan. — Maar zoodanige aanvrage is niet gedaan geworden: men heeft geen ander verlangen aan den dag gelegd, dan het emplooi van reeds toegestane credieten. — Daar nu de kosten van de bestrating van den weg van Grave naar Nijmegen, begrepen in de f 413,000 op de tweede afdeeling der begrooting over 1828, niet gebezigd zijn en geene andere bestemming, zooals het subsidie van het jaar 1830, gekregen hebben en alzoo disponibel moeten liggen, kan het antwoord op de aanmerking niet toepasselijk beschouwd worden, en dit geeft aanleiding aan het lid, dat de nota ingeleverd heeft, om andermaal het verlangen te uiten, dat de voorhanden gelden, ter bevordering van het algemeen belang, zoo spoedig mogelijk gebruikt worden tot de bestrating van den meergemelden weg van Grave naar Nijmegen, waartegen het gebrek van de vereischte materialen niet kan aangevoerd worden, vermits klinkers daartoe zeer voldoende beschouwd worden.

De IIde Afdeeling heeft vermeend, thans niet te moeten treden in nadere bijzonderheden. Zij gaf hare bedenkingen in het breede op, en ofschoon hiertegen wel redeneringen zijn overgesteld, zoo vindt zij echter, over het geheel genomen, dat aan die bedenkingen, gelijk ook aan die der andere Afdeelingen, niet voldaan is: *niet, wat den vorm aanbelangt*, daar men nog altijd vermeent aanspraak te mogen maken op eene *positive* begrooting en zich niet te behoeven te vergenoegen met eene vermindering van posten op eene bestaande begrooting, dewijl men dan wel over die vermindering van sommen, maar niet met genoegzame juistheid over de noodzakelijkheid der blijvende sommen van uitgaaf kan oordeelen; *noch wat het ware van de zaak aanbelangt*, daar men aanzienlijke bezuinigingen, ook met de bestaande inrigtingen reeds nu als door de omstandigheden noodzakelijk, gemeend had te mogen verlangen, welke echter, met uitzondering van eenige weinige posten, voornamelijk kunsten en wetenschappen betreffende, niet gevolgd zijn.

Deze Afdeeling, zoowel als de overige, had explicatiën van onderscheiden aard gevraagd, en voor zooverre die gegeven zijn, heeft zij dezelve ongenoegzaam bevonden; bijzonder heeft dit plaats betrekkelijk de Belgen, die nog aanmerkelijke gelden van wege de noordelijke provinciën ontvangen.

De IIde Afdeeling heeft op de deswege medegedeelde lijst personen gevonden, welke zij vermeent, dat daarop niet, immers niet tot zoodanig beloop, behoorden gevonden te worden, en nog altijd blijft zij van gevoelen, dat het eene zeer vreemde houding heeft, allerschadelijkst en waarlijk beneden de waardigheid der natie is, dat het oude Nederland te Rome en in het Noorden Belgen tot gezanten of aan zijne gezantschappen verbonden heeft.

De Afdeeling intusschen vermeent, dat de ontwikkeling der redeneringen hieromtrent behoort tot de publieke discussie.

De IIIde Afdeeling heeft alleen het verlangen te kennen gegeven, dat de nominative staat der ambtenaren, onder letter B, waarop men gaarne eenige namen niet gezien had, op de buitengewone begrooting werd gebragt.

De IVde Afdeeling heeft zich op de volgende wijze nader verklaard. Blijkens haar eerste proces-verbaal omtrent de begrootingswetten en meer bijzonder de wet tot regeling der *eerste afdeeling van de uitgaven*, heeft zij zich niet verzet tegen den vorm, in zooverre als daarbij, op grond van art. 123 der Grondwet, alleen van de tienjarige begrooting wordt afgetrokken dat, wat op de gewone uitgaven moet wegvallen.

Zij heeft evenmin voornamelijk er op aangedrongen, om, als in een oogenblik, alle die vereenvoudigingen en bezuinigingen daar te stellen, welke de veranderde omstandigheden des lands vooral vorderen, maar zij heeft er voornamelijk op gestaan, dat *tot dezelve openlijk* en *wettelijk* al aanstonds de weg werd geopend en de *wettelijke* toezegging daarvan, zooveel mogelijk, in de bijzonderheden aan de natie gedaan, niet uit vrees, dat anders de verminderde tienjarige begrooting door de Regering zou worden beschouwd als thans te zijn teruggebragt tot het bedrag der gewone uitgaven, maar opdat de bedoelingen der Regering en der vertegenwoordiging tevens tot het tegendeel van nu af aan zouden worden gewaarborgd.

Zij heeft, alle de hoofdstukken der tienjarige begrooting van uitgaven doorloopende, aangetoond, in *welke* opzigten dit kan en, haars inziens, behoort te geschieden, door namelijk *al datgene* op *het buitengewone* en *onzekere* over te brengen, *ook nu reeds over dit jaar*, wat niet alleen door den Belgischen afval *per se* wegvalt, maar ook dat, wat, òf *geheel*, bij vereenvoudiging en bezuiniging, òf vermoedelijk *gedeeltelijk* zal *kunnen* wegvallen, opdat, hoezeer door die overbrenging dat alles nog geenszins met zekerheid worde afgevoerd, echter al aanstonds zoude blijken, dat, bij aanneming van een ander systema van regering en staatshuishouding, de *gewone* uitgaven beneden de *gewone* inkomsten des Rijks te brengen zijn en dat eenparig het doel der Regering en der vertegenwoordiging daartoe strekt.

De meerderheid der Afdeeling wil wel toegeven, dat zulks nu eenige moeijelijkheid in het beheer en de contrôle bij de Rekenkamer kan verwekken, maar zij ziet niet de onmogelijkheid, om die moeijelijkheid, die alleen den vorm raakt, te overwinnen, terwijl zij daarentegen vermeent, dat, wat de zaak zelve betreft, deze veranderde vorm het groote *fond der zaak*, waarop alles aankomt, zal waarborgen, door de openbare verzekering van bijzonder bedoelde vereenvoudigingen, bij wettelijke aanwijzing, *van nu af* te geven, en waardoor alzoo het vertrouwen daarop en even daardoor het openbaar crediet zal worden verhoogd, want zij is van oordeel, dat tot dat einde het tijdstip der invoering van de maatregelen, welke de bewuste Staats-commissie mogt wenschelijk achten, *in vele opzigten* van *nu af aan* reeds kan en moet geacht worden daar te zijn, en zij kan dus niet toegeven aan het in de antwoorden geopperd begrip, alsof dat oogenblik nog niet te bepalen zou zijn.

Waarom toch zou het hoofdstuk der Secretarie van Staat niet geheel op *het onzekere* voor de toekomst worden overgebragt? Waarom niet eveneens die *der Eerediensten*, wat de hoofddepartementen betreft? Waarom niet een groot deel *van het hoofddepartement van Buitenlandsche Zaken* (de missiën bij sommige Staten, die toch voor eenige vermindering zullen vatbaar zijn, daaronder begrepen)? Waarom niet een groot deel der ambtenaren *van het Departement van Binnenlandsche Zaken*, welke toch immers niet alle kunnen worden aangehouden? Waarom niet een deel *van het Departement van Marine*, bijvoorbeeld het geheele hoofd-departement, de onderscheidene directiën en maritime etablissementen, als ten minste vatbaar voor herziening en reorganisatie, en waarop toch even zoowel als op alle onze staatshuishoudelijke aangelegenheden middelen ter vereenvoudiging en bezuiniging, *overeenkomstig onze vermogens*, zullen moeten gezocht worden? Waarom niet, wat het Departement van Oorlog betreft, *onze geheele nationale militie en infanteriemagt*, benevens zelfs eenige corpsen *cavalerie* en *artillerie*, niet om daardoor derzelver verval te prejugeren, maar om, zoo doende, eene andere inrigting voor te bereiden, waarom alleen, na het herstel der rust, kan worden gedacht, maar welke dan echter, nu voor alsdan, zal zijn toegezegd en voorbereid?

De meerderheid der IVde Afdeeling blijft van oordeel, dat dit in *alle* de door haar aangeduide opzigten kan en behoort te ge-

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

schieden, en onder deze bepaling heeft zij zich over het geheel onthouden, om op de onmiddellijke suppressie van sommige details thans reeds in bijzonderheden aan te dringen, daar zij aan de eene zijde de volstrekte behoeften der buitengewone omstandigheden des lands in deze oogenblikken van crisis beseft en de Regering daarbij niet wil belemmeren, doch aan den anderen kant kan er wel niemand zijn, die ons geldelijk vermogen eenigzins kent en het oog slaat op de *gewone* lasten, welke de natie drukken, die niet overtuigd moet zijn, dat wij den weg behooren voor te bereiden, niet voor kleine bezuinigingen maar voor groote hervormingen, en dat eene voorloopige aanduiding en wettelijke verbindtenis daartoe al aanstonds behoefte is geworden.

Wanneer de Regering alle de aanmerkingen der onderscheidene Afdeelingen uit dit oogpunt beschouwt, dan schijnt zij zich te moeten overtuigen, dat aan alle dezelve (behoudens enkele bijzonderheden) welligt niet beter zal kunnen worden voldaan dan door de opvolging der verlangens dezer Afdeeling, waardoor de grond wordt gelegd tot eene hervorming onzer staathuishouding, welke de nood thans, naar aller begrippen, gebiedt.

Het is op deze gronden, dat de meerderheid der Afdeeling volhardt bij hare vroegere verlangens en op de vervulling daarvan met alle kracht vermeent te moeten aandringen.

De minderheid van twee leden der IVde Afdeeling neemt daarentegen de antwoorden alleen voor notificatie aan, zonder in dien aandrang te deelen, voornamelijk omdat de begrooting maar over het jaar 1831 loopt en om de moeijelijkheid in de comptabiliteit.

Twee leden, onder welke een der laatste, verzoeken kennis te mogen bekomen van de onderscheidene voordragten, door de bewuste commissie ter vereenvoudiging en bezuiniging bereids gedaan.

Eenige leden der IVde Afdeeling, erkennende dat sommige vereenvoudigingen en bezuinigingen afhankelijk kunnen zijn van wijzigingen in de Grondwet, dringen daarom ten stelligste aan op de spoedige voordragt dier veranderingen en wijzigingen.

Het voorgaande in eene volgende zitting der IVde Afdeeling gelezen zijnde, zoo heeft een lid, vroeger afwezig, zich volkomen vereenigd met de door de meerderheid uitgebragte gevoelens, waarbij nog door de meerderheid van vier leden stellig is uitgedrukt het verlangen, dat, onafhankelijk van die gevoelens, ook al aanstonds van het buitengewone zoodanige afvoer of vermindering zal geschieden als stellig aanvankelijk kan plaats hebben en daarom ook schijnt te moeten geschieden, omdat de Kamer inderdaad, in November ll., eene stem van vertrouwen heeft gegeven, in de zekere verwachting van aanzienlijke vermindering in dit jaar op alle onderwerpen, welke meer van luxe en toegevendheid dan van volstrekte noodzakelijkheid te beschouwen zijn en tot welker bestendiging toen alleen een uitstel scheen te worden gevraagd en gegeven.

Sommige leden der IVde Afdeeling hechten zoowel aan de oogenblikkelijke bezuiniging als aan den gevraagden afvoer naar het buitengewone hunne stem op deze wetten.

De Vde Afdeeling heeft met de vereischte aandacht de antwoorden overwogen der Hooge Regering op hetgeen door de Staten-Generaal ten aanzien der begrootingen, en zaken daarmede in aanraking, is aangemerkt geworden.

Zij heeft deze getoetst ook aan de bedenkingen, door haar in het midden gebragt; zij heeft bevonden, dat aan sommige van deze is te gemoet gekomen door voldoenend antwoord of opruiming van bezwaar. Tot haar zeer groot leedwezen echter heeft zij ontwaard, dat aan de meeste daarentegen geen gehoor is verleend, veelmin te dezen opzigte ophelderingen zijn gegeven, welke konden bevredigen of geruststellen; dat dit niet alleen met algemeene bedenkingen het geval is, maar zelfs tot meer dan één hoofdpunt betrekking heeft.

Het gevolg hiervan is, dat deze Afdeeling zich niet heeft kunnen overtuigen van verkeerd inzien of dwaling aan hare zijde, en alzoo moet volharden bij hare bij het vorig proces-verbaal geuite meening.

Zij zal desaangaande in geene nadere bijzonderheden treden, maar zich alleen voorbehouden, bij de openbare discussie zoodanige punten nader te ontwikkelen, als haar zullen toeschijnen dit te vereischen.

Een ding mag zij echter niet onopgemerkt laten: het vasthouden namelijk aan het in haar oog verkeerd beginsel, om aan vreemdelingen het behartigen onzer buitenlandsche betrekkingen aan te vertrouwen, zoowel als het voortgaan met groote en de maat te boven gaande bezoldigingen, onder de benaming van wachtgelden en non-activiteits-tractementen aan Belgen te verleenen, die voorzeker in de openbare meening niet allen die gunst kunnen geacht worden te verdienen. Zij mag hare meening niet verbergen, dat zij zich ten hoogste zou bezwaard rekenen, indien zij, vooral in oogenblikken van zoo groot bezwaar, toestemde, dat de geldelijke opbrengsten der natie tot zulke einden wierden besteed.

De VIde Afdeeling heeft eveneens de beantwoording van de bedenkingen, vervat in de processen-verbaal over be begrootingswetten van 1831, met aandacht overwogen.

Zij heeft met leedwezen gezien, dat op de meeste der door haar gemaakte aanmerkingen en uitgedrukte wenschen niet is gelet.

De meerderheid der leden acht het echter nutteloos om daarop thans weder terug te komen, en zal dus de beantwoording der Regering eenvoudig voor kennisgeving aannemen.

Een lid derzelve Afdeeling heeft eene Nota overgelegd, welke is bijgevoegd.

Nota.

Een lid is van oordeel, dat in de ongelukkige omstandigheden, waarin het Vaderland verkeert, het niet mogelijk is, dat het Gouvernement eene begrooting, geëvenredigd aan de behoeften, opmaakt, terwijl het den Staten-Generaal, naar zijn inzien, even onmogelijk is, die met grond te beoordeelen; hij vermeent dus, dat het doelmatiger zijn zoude een crediet ter nadere verrekening aan de Regering te openen.

De VIIde Afdeeling, (1) reeds voorloopig lecture genomen hebbende van de beantwoording der bedenkingen over de begrootingswetten, begon met de erkenning, dat zij wel in dezelve en in de te dezer gelegenheid medegedeelde stukken eenige ophelderingen gevonden heeft omtrent punten, welke haar bevorens zeer duister waren toegeschenen, doch dat er nog vele vragen door haar en door andere Afdeelingen zijn gedaan en quaestiën gemoveerd waren, omtrent welke men geheel het stilzwijgen bewaard heeft of niet die verzekeringen en toezeggingen gegeven, welke men zoo zeer gewenscht had en algemeen zoo noodig keurde. De Afdeeling kan tevens niet ontveinzen, hoe zeer het haar jammert, dat die meer omstandige uiteenzetting van diverse posten en aftrekkingen, zooals dezelve nu op den staat A, welke den vroeger ingeleverden moet vervangen, voorkomt, niet bij de eerste voordragt is gevoegd geweest, vermits alsdan de eerste werkzaamheden der Afdeelingen veel doelmatiger hadden kunnen zijn en veel tijd hierdoor had kunnen bespaard worden.

Deze Afdeeling had voorts verwacht, dat op zoo vele belangrijke bezuinigingen en besparingen, als door de diverse Afdeelingen bij de respective processen-verbaal zijn aangeduid geworden en op bladz. 1 der beantwoording zeer kort worden bijeengetrokken en vermeld, eenig meerder regard zoude zijn geslagen dan nu, blijkens het definitive resultaat der veranderingen in de begrootingswetten, plaats heeft, en zij is van oordeel, dat nu reeds vele suppressiën en combinatiën hadden kunnen en moeten geschieden in overeenstemming met den zeer bekrompen staat onzer geldmiddelen.

Hierop is de VIIde Afdeeling overgegaan tot eene bepaalde lezing der bewuste beantwoording zelve, en moet erkennen, dat de algemeene aanmerkingen haar geenszins overtuigd hebben, dat de hier door de Regering gevolgde inrigting der begrootingswetten goed en voldoende zij. Zij blijft integendeel van oordeel, dat de Kamer, naar aanleiding der verzekering door de Regering in November jl. gegeven en bij het proces-verbaal dezer Afdeeling woordelijk aangehaald, eene geheel andere voordragt moet verwachten en dat eene begrooting, waarop de posten slechts bij aftrek gesteld zijn, op eene vroegere, voor geheel andere tijden en in andere omstandigheden opgemaakt en toegestaan, altoos een duister, ingewikkeld en eenigzins onbepaald facit zal opleveren. Op vele plaatsen dezer beantwoording komt voor, dat alles slechts provisioneel voor het loopend jaar 1831 wordt voorgedragen; dat geenszins hieruit eenige prejudice ten opzigte eener volgende begrooting kan resulteren. De Afdeeling, hiervan overtuigd, had daarom ook vermeend, dat in deze bijzondere tijdsomstandigheden, met verlating van de vorige eerste afdeeling der begrooting, nu zeer wel eene andere voor

---

(1) In de parlementaire nalatenschap van den heer Luzac is gevonden het oorspronkelijk opstel van dit verslag, door hem als Voorzitter der 7de Afdeeling opgemaakt.

dit jaar 1831 had kunnen voorgesteld worden, met overbrenging van zoo vele posten mogelijk op de buitengewone begrooting.

De VIIde Afdeeling, bij hare lezing gekomen ter plaatse waar van de gevraagde inlichtingen nopens de Belgische ambtenaren gesproken wordt, heeft den Staat B in handen genomen en acht zich verpligt te verklaren, dat het resultaat van f 170,618.88⁵, in de geldelooze omstandigheden, waarin het vaderland verkeert, aan Belgen ten koste gelegd, haar ten uiterste heeft getroffen en bij haar de droevigste herinnering heeft verlevendigd omtrent de wijze waarop onze landgenooten in België zijn behandeld geworden, en bepaaldelijk omtrent de onedelmoedige wijze, waarop men aldaar onze krijgslieden heeft vastgehouden en voortdurend onregtvaardig bejegend. De VIIde Afdeeling is er zeker verre af, van hen in het ongeluk te willen laten, die onze Regering getrouw gediend hebben en, ten gevolge hiervan, bij hunne landslieden vooreerst niet kunnen terugkeeren; doch tusschen eene ondersteuning in hunnen nood, in evenredigheid met den algemeenen nood, en het laten voortduren van *geheele* bezoldigingen voor werkzaamheden, welke niet kunnen verrigt worden, is een zeer groot onderscheid. De Afdeeling oordeelt, dat de Regering hier eene zorg aan den dag legt, welke haar onverpligt voorkomt, en eene onregtvaardigheid wordt ten opzigte van die ambtenaren, welke men nu, ten gevolge van bezuinigingen, op *wachtgeld* moet stellen.

Zonder nu alle de posten van dezen nominativen staat te willen onderzoeken, en zich te dien aanzien tot bovengezegde algemeene bedenking refererende, moet de Afdeeling echter eenige bijzondere vragen doen, en wel:

1°. of de heer Goubau f 3000 als lid der Eerste Kamer en f 3,500 wachtgeld als directeur van de Roomsch-Katholieke Eeredienst cumuleert, en mitsdien f 6500 geniet;

2°. waarom de heer Sandelin eerst schijnt te genieten f 2500 als oud-lid der Tweede Kamer en nog eens f 850.48, dus te zamen f 3350.48; terwijl de heer de Moor als procureur-crimineel van Antwerpen voor f 3780 voorkomt en onder de oud-leden der Staten-Generaal niet is gerangschikt;

3°. waarom bij het Ministerie van Binnenlandsche Zaken zekere Belgische ambtenaar voorkomt, wiens aanstelling bij gezegd Ministerie zeker veel later dagteekent dan de opstand van België;

4°. of alle de personen, op den staat B vermeld, thans wezenlijk hier nog aanwezig zijn, dan of er sommigen zich niet reeds elders bevinden, en zoo ja, of hun dan echter deze oude bezoldigingen worden uitbetaald;

5°. of het wel kan te pas komen, dat de personen, op deze lijst B geplaatst, aldaar voorkomen als effective titularissen van zekere ambten en bedieningen, en of niet, vooral na de erkende afscheiding, de effective betrekking van alle deze personen is komen op te houden, zoodat zij, op zeer weinige uitzonderingen na, allen hadden moeten gebragt worden onder eene afzonderlijke rubriek van: » provisioneel in den nood ondersteunde Belgen." Ten opzigte van deze personen involveert het woord *wachtgeld* het denkbeeld van wederintreding in de vroegere of andere betrekking, iets hetgeen de Afdeeling ten opzigte van Belgen dan toch als onmogelijk wil beschouwen.

Het onderzoek van dezen staat heeft tevens dien sub litt. G doen inzien, en hieruit is weder voortgesproten, dat de VIIde Afdeeling verlangde te weten:

of de personen, op den staat B voorkomende en soms weder vermeld op dien sub litt. G, de sommen, achter hunne namen uitgetrokken, nu twee maal ontvangen, dan of de herhaling op staat G slechts eene repetitie is. Zij veronderstelt zulks, doch zag dit gaarne opgehelderd; zij verlangde tevens te weten, waarom de heer Goubau op deze lijst met zijn wachtgeld als voormalig directeur der Roomsch-Katholijke Eeredienst niet voorkomt, of dit hierin gelegen kan zijn, dat alle die ambtenaren, op G vermeld, onder het Ministerie van Binnenlandsche Zaken behoord hebben.

De VIIde Afdeeling, het antwoord bij hoofdstuk II voorkomende, gelezen hebbende, wil mede toegeven, dat *alle de* verlangde verminderingen en veranderingen *niet eensklaps kunnen* worden tot stand gebragt, en bijaldien de Regering hare aanmerkingen in dien geest heeft opgevat, zijn dezelve zeker in eenen te sterken zin opgenomen; doch de Afdeeling had gewenscht, dat men een meer positief begin van deze voornemens had mogen zien, en gelooft, dat de noodzakelijkheid van zeer groote verminderingen reeds vroeg genoeg is gevoeld, om reeds dadelijk aan de vermindering van een aantal ambtenaren te hebben kunnen doen denken. Eenige leden der Afdeeling, zond[er] zich eenigzins aan te matigen de werkzaamheden der commissie benoemd bij Zijner Majesteits besluit van 23 October, te beoordeelen, gelooven echter, dat deze commissie geenszins verhinderen moet, noch kan ophouden die bezuinigingen en verminderingen, waarvan de nuttigheid aan de Regering zal gebleken zijn, al had gezegde commissie dan ook hare aandacht op dezel[ve] nog niet gevestigd.

Het antwoord, op het IIIde hoofdstuk gegeven, heeft de VII[de] Afdeeling met belangstelling gelezen, en zonder bij de argumentatie, in de tweede alinea gebezigd, te willen stilstaan noch hier in eene hernieuwde argumentatie te vervallen, mo[et] zij echter opmerken, dat, bijaldien de Belgen, nog bij de Nederlandsche diplomatie werkzaam, zich in het algemeen bevinden [op] plaatsen, welke de Regering erkent *niet* te zijn *van eenig staatkundig belang*, hunne tegenwoordigheid aldaar dan ook wel overbodig kan toeschijnen en de niet onaanzienlijke bezoldigingen voor hen op den staat B uitgetrokken, dan ook, zeker gedeeltelijk, nuttiger emplooi hadden kunnen vinden. Het is in het g[e]heel buiten de intentie der Afdeeling het persoonlijk karakt[er] der bedoelde personen te wantrouwen of hunne kundigheden [te] willen waarderen; doch zij blijft van oordeel, dat, bij al de v[er]guizing en miskenning, welke de natie buiten 's lands he[eft] moeten ondervinden, aan het billijk eergevoel der natie wel h[ad] kunnen zijn toegegeven geworden en hare teederste belang[en] bij uitsluiting zijn opgedragen aan Nederlanders, die door h[et] dierbaar vaderland als echte zonen moeten erkend worden, ni[et] aan hen, die hun geboortegrond verloochenen, bij ons slechts a[ls] aangenomen kinderen kunnen worden beschouwd.

HOOFDSTUK IV. *Departement van Justitie.*

De VIIde Afdeeling, van gedachte zijnde, dat men op de *eers[te]* afdeeling der begrooting geene andere dan vaste en zekere post[en] moet vinden en dat al wat maar eenigzins *buitengewoon* k[an] genoemd worden, aldaar zijne plaats niet heeft, maar op de *twee[de]* afdeeling moet gesteld worden, oordeelt, dat de f 30,800, wel[ke] men zegt dat naauwlijks toereikende zullen zijn ter voorziening in de buitengewone kosten van policie voor het loopende jaa[r] hier nu verkeerdelijk bij de overige posten zijn gevoegd gebl[e]ven. Zij gelooft, dat zulks te eerder had kunnen geschieden daar toch op de geraamde uitgaven, voor het Hoog-Geregtsh[of] te 's Gravenhage bij voorbeeld, altijd een batig saldo moet ov[er] blijven, daar de raadsheersplaatsen bij hetzelve onvervuld bl[ij]ven, in afwachting der regterlijke organisatie.

De Afdeeling blijft hier voorts van gedachte, dat het mogeli[jk] moet zijn, van den eersten post der *tweede* afdeeling van de begro[o]ting, in eens en globaal voorkomende tot f 185,000 eenige specific[a]tie te geven; het spreekt wel van zelve, dat van alle de veelvuldi[ge] afzonderlijke uitgaven, hier opgenoemd, niet het *juiste* en *zeke[r]* montant vast kan bepaald worden, doch men kan zich ni[et] voorstellen, dat de ondervinding van zoo vele vroegere dienstjar[en] niet zoude geleerd hebben, hoeveel de bedoelde posten appro[xi]matief kunnen oploopen. Zeker is het, dat de Afdeeling nu [in] dit punt even onkundig als zij bevorens was, gebleven is.

HOOFDSTUK V. *Departement van Binnenlandsche Zaken.*

Bij de vermelding der daarstelling van een speciaal fonds vo[or] de invoering en voortzetting van den arbeid in de gevangenisse[n] door het Amortisatie-Syndicaat verstrekt, hebben deze en de gelijke uitbreiding der werkzaamheden van de gezegde instellin[g] nog weder bijzonder de aandacht der VIIde Afdeeling getrokken en zij kan niet afzijn van hier te herhalen, dat zij alsnog stelli[ge] verzekering hoopt te ontvangen omtrent de aanstaande liquidat[ie] en opneming van eene administratie, welke de mogelijkheid hee[ft] daargesteld van voor diverse onderwerpen der begrootingen ui[t]gaven te doen, bij de Staten-Generaal onbekend en verre lo[o]pende boven de door hen toegekende sommen: uitgaven, well[ke] daarenboven, door renten kostende voorschotten gedekt, h[et] ongelukkig gevolg hebben van een aanzienlijk gedeelte va[n] nader toegestane sommen dadelijk zonder eenig nut voor [de] rubrieken, waartoe zij behooren, weg te nemen, ter aanzuivering der renten van aldus te voren reeds opgenomene kapitalen.

Doch zij moet hier ten opzigte der kosten *voor de gevangenisse[n]* nog bijvoegen, dat vermits op de tienjarige begrooting slech[ts] voor dit onderwerp f 722,053,65 waren uitgetrokken en de *ve[r]pleging der gevangenen* op de buitengewone begrooting voor 183[1]

XIV. *Staatsbegrooting voor* 1831.

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

was gebragt, nu ook altijd dezelfde cynosure had moeten gevolgd zijn en mitsdien alleen het proportioneel gedeelte in de som van f 722,053.65 op de *eerste* afdeeling der begrooting zijn gelaten, met overbrenging van het aandeel van den tweeden post, voor 1830 op f 170,161 geraamd, op het *buitengewone*; de nu gemaakte becijfering toont wel, hoe, door eene bijvoeging der twee sommen, en door de effective behoeften op f 900,000 te stellen, de nu blijvende som van f 433,100 eenigzins in verhouding *kan* gebragt worden tot de belangrijkheid der afgevallene provinciën, dus justificeert geenszins het behouden van de geheele som op de *eerste* afdeeling der begrooting.

De VIIde Afdeeling heeft 's Konings besluit van 27 Mei 1830 nimmer in dien geest opgevat, welke bij het antwoord over het bijwonen der verpligte collegiën gegeven is, en heeft ook te vergeefs het artikel gezocht, waarin deze verpligting expressis verbis *is afgeschaft*. Door verpligte collegiën heeft zij altoos verstaan de noodzakelijkheid van deze of gene lessen aan de hoogeschool te *moeten* bijwonen en hiervan testimonia over te leggen, alvorens tot zekere examina toegelaten te worden; die verpligting was bij het organiek besluit over de hoogescholen opgelegd en heeft tot veelvuldige klagten aanleiding gegeven.

De Afdeeling, zonder hier verder in details te treden over de gegevene antwoorden ten opzigte der pensioenen, der administratiekosten voor de registratie, zegel enz., noch over den gedetailleerden staat sub F, moet hier alleen verklaren, dat die antwoorden haar niet bevredigd hebben en zij van oordeel blijft, dat aanzienlijke verminderingen op deze punten reeds hadden kunnen en moeten voorgesteld worden.

Zij deelt wel in de beschouwing, ten opzigte der posterijen voorkomende, en wil zeker niet, dat deze zullen worden besnoeid ten nadeele van den handel, doch zij twijfelt of de plaats hebbende aanbesteding van het vervoer der brieven door diligences, voor het gerijf van reizigers in de eerste plaats ingerigt, met het wezenlijk belang des handels wel is overeen te brengen, en gelooft, dat de ondervindig reeds te dien opzigte luide spreekt.

Op het Xde hoofdstuk zou de VIIde Afdeeling zich van alle verdere aanmerkingen thans onthouden hebben, ware het niet, dat zij aan het slot der eerste periode met de uiterste verbazing de woorden gelezen had: *en waarop onder anderen het lot van het zoogenaamd Staats-Vlaanderen van veel invloed zou kunnen zijn.* De Afdeeling wil vertrouwen, dat hier eene zeer erroneuse redactie plaats heeft en men deze woorden niet letterlijk moet opnemen; zij kent in het Koningrijk van Nederland geen *zoogenaamd Staats-Vlaanderen;* zij kent een vierde district van de zoo belangrijke provincie Zeeland, en hiervan kan en moet *het lot* niet *onbeslist* gesteld worden; dit lot is en moet innig verbonden blijven aan dat van het geheele Vaderland.

De VIIde Afdeeling vertrouwt, dat men hier de *militaire defensie* of bestemming van dit gedeelte des Koningrijks heeft bedoeld; doch zij betreurt, dat men door deze periode aan onze vijanden, die toch hunne correspondenten hier te lande ook wel hebben, steun geeft in hunne euvelmoedige eischen, daar zijlieden voorzeker niet meer handelbaar zullen worden, wanneer zij kunnen gelooven, dat wij zelven het lot van den linkeroever van de Schelde nu nog twijfelachtig stellen.

De VIIde Afdeeling, zich nog weder bezig gehouden hebbende met de lezing der antwoorden van de Regering over de drie andere begrootingswetten, heeft begrepen zich verder te mogen refereren aan hare voorloopige aanmerkingen, zonder zich met eenigzins omstandige redenen over de volgende posten uit te laten, zich voorbehoudende ook deze bij gelegenheid der openbare discussie nader te onderzoeken; terwijl eenige leden eindelijk, in aanmerking nemende alle de bezwaren, welke tegen de begrootingswetten blijven bestaan, in bedenking hebben gegeven, of het niet beter ware de onderhavige projecten niet in deliberatie te brengen, maar zich te vergenoegen met het reeds bij de wetten van November jl. verleende crediet en met verder op nieuw een buitengewoon crediet voor te dragen tot vinding der alsnog ongedekte kosten voor de dienst van het loopende jaar 1831.

XV. *Vrijwillige geldleening.*

(Ontwerp van wet.)

XV. Vrijwillige geldleening. (1)

Dit wetsontwerp werd in de openbare zitting der Tweede Kamer van 22 Maart 1831 ingediend (zie de alstoen door den Minister van Financiën voorgedragen rede), en in die van 9 April daaraanvolgende behandeld.

---

1. ONTWERP VAN WET *omtrent eene vrijwillige geldleening, gevestigd op een deel van de hoofdsom der grondbelasting*, ingediend 22 Maart 1831. (2)

WIJ WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de voortdurende noodlottige omstandigheden, waarin het vaderland gewikkeld is geworden, de inspanning van buitengewone krachten gebiedend blijven vorderen en dat de bestaande belastingen op verre na niet toereikende zijn, om in de daaruit voortspruitende behoeften van de schatkist te voorzien;

Willende Onze getrouwe onderdanen in de gelegenheid stellen, om, door het brengen van milde offers op het altaar des vaderlands, zich vrij te waren tegen gedwongen belastingen of geldleeningen, tot welke Wij Ons anders, Onzes ondanks, genoodzaakt zouden zien te moeten overgaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze, uit te schrijven eene vrijwillige negotiatie, ten bedrage van *twee en veertig millioen gulden* (f 42,000,000), rentende zes ten honderd in het jaar, gehypothekeerd op een deel van de hoofdsom der grondbelasting op de gebouwde en ongebouwde eigendommen, en zulks op de navolgende voorwaarden:

Art. 1.

Deze negotiatie zal bestaan uit *twee en veertig duizend aandeelen*, ieder groot f 950.

Voor elk aandeel zal worden afgegeven een schuldbrief, groot f 1000, rentende 6 ten honderd in het jaar en voorzien van een coupon voor vier maanden, verschijnende den 1sten Mei 1832, en voorts van het noodige aantal jarige coupons, verschijnende den 1sten Mei van elk jaar, waarvan de eerste verschijnen zal den 1sten Mei 1833, betaalbaar te Amsterdam bij de Nederlandsche Bank en in de hoofdplaatsen der onderscheidene provinciën bij de agenten van den Rijks-kassier, aldaar gevestigd.

De voornoemde schuldbrieven van f 1000 zullen ter keuze van de belanghebbenden kunnen worden gesplitst, hetzij in twee halve, elk van f 500, hetzij in vijfde gedeelten, elk van f 200, voerende dezelfde nommers met bijvoeging der letters A en B of A, B, C, D en E.

Art. 2.

De inschrijvingen tot deelneming in deze negotiatie zullen plaats hebben bij de Nederlandsche Bank en bij de administrateurs van de schatkist in de hoofdplaatsen der provinciën, en zulks van Maandag den 18den tot Zaturdag den 23sten April eerstkomende, zullende de inschrijvingen op laatstgemelden dag finaal gesloten en, zoodra mogelijk, worden opgemaakt een volledige staat van het getal der aandeelen, voor welke op den eersten dag is ingeschreven.

Bijaldien dezelve het bedrag van 42,000 aandeelen overtreffen, zullen de inschrijvingen, op de volgende dagen gedaan, niet in aanmerking komen, maar zal het geheel gedrag van 42,000 aandeelen zoo na mogelijk, ponds ponds gewijze, worden verdeeld tusschen de inschrijvingen, op den eersten dag gedaan, terwijl, indien de inschrijvingen op dien eersten dag beneden de 42,000 aandeelen blijven, die inschrijvingen altoos de voorkeur zullen hebben boven die van de volgende dagen.

Indien de inschrijvingen, op den tweeden dag gedaan, het nog ontbrekende aan die van den eersten dag mogten overschrijden, zal het bedrag van het ontbrekende tusschen de inschrijvingen, op den tweeden dag gedaan, ponds ponds gewijze worden verdeeld en zal, zoo noodig, op gelijke wijze worden gehandeld met de inschrijvingen, op den derden en volgende dagen gedaan, met dien verstande, dat de inschrijvingen, op den tweeden dag gedaan, de voorkeur zullen hebben boven die van den derden dag, die van den derden dag boven die van den vierden, en zoo vervolgens.

Indien alle de gedane inschrijvingen, tot op den laatsten dag ingesloten, mogten bevonden worden te zijn gebleven onder het bedrag van 42,000 aandeelen, zal desniettemin de negotiatie voortgang hebben en gesloten worden tot het bedrag aandeelen, waarvoor inschrijvingen zullen hebben plaats gehad.

Art. 3.

De inschrijvers zullen vóór of op den laatsten April, door of van wege den Minister van Financiën, worden verwittigd, in hoe verre hunne inschrijvingen zullen zijn aangenomen.

Art. 4.

De betalingen zullen moeten geschieden in de volgende termijnen, als:

5 pct. van het bedrag der inschrijvingen op den laatsten Mei 1831.

20	pct.	vóór	of	op	den	15den Junij	»
10	»	»	»	»	»	15den Julij	»
20	»	»	»	»	»	15den Augustus	»
10	»	»	»	»	»	15den September	»
10	»	»	»	»	»	15den October	»
10	»	»	»	»	»	15den November	»
10	»	»	»	»	»	15den December	»

Het zal nogtans aan de inschrijvers vrijstaan, de betaling van een of meer termijnen te vervroegen en die alzoo te gelijk met de voorafgaande termijnen te voldoen.

De renten à 6 ten honderd zullen ingaan met den dag, volgende op den verschijndag van den termijn, in welken de fournissementen zullen worden gedaan.

Art. 5.

De betalingen, in het voorgaand artikel gemeld, zullen geschieden in gereed geld bij de Nederlandsche Bank te Amsterdam of bij de agenten van den algemeenen Rijkskassier in de hoofdplaatsen der provinciën, waar de inschrijvingen hebben plaats gevonden.

(1) De tot dit wetsontwerp behoorende bescheiden werden voor de leden gedrukt en aan hen rondgedeeld.

(2) Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, nº. 71.

XV. *Vrijwillige geldleening.*

(Ontwerp van wet.)

Art. 6.

Met uitzondering van het fournissement van den eersten termijn à 5 percent, zullen in deze negotiatie als gereed geld kunnen worden gebezigd de halfjarige renten der nationale werkelijke rentegevende schuld, verschijnende op den 1sten Julij 1831.

De betaling der evengemelde renten zal alzoo bij het Grootboek der Nationale schuld in voorraad geschieden tusschen den 23sten Mei en den 4den Junij aanstaande.

Te dien einde zal het Grootboek, in plaats van op den 10den Junij, worden gesloten op den 1sten Mei dezes jaars, en weder geopend den 23sten daaraanvolgende.

Van de kapitalen, welke tusschen den 23sten Mei en den laatsten Junij 1831 op het Grootboek der Nationale werkelijke schuld zullen worden overgeschreven, zullen de renten ten behoeve der nieuwe verkrijgers, op wier naam de overschrijving geschieden zal, gerekend worden in te gaan met den 1sten Julij daaraanvolgende.

De rentequitantiën, welke tusschen den 23sten Mei en den 4den Junij 1831 zullen worden afgegeven, met uitzondering van die aan de administratiekantoren toekomende, zullen door de Nederlandsche Bank en door de administrateurs van 's Rijks schatkist als gereed geld worden aangenomen.

De quitantiën, *niet* tot het voorschreven einde wordende gebezigd, zoomede die aan de administratiekantoren toekomende, zullen met Julij dezes jaars op den gewonen voet bij de Nederlandsche Bank te Amsterdam worden betaald.

De coupons van renten van Nationale werkelijke rentegevende schuld, door de administratiekantoren afgegeven en 1°. Julij aanstaande verschijnende, zullen door de Nederlandsche Bank en door de administrateurs in de provinciën mede als gereed geld, doch niet na den 15den Junij dezes jaars, worden aangenomen, terwijl het bedrag van de alzoo in betaling gegeven coupons met de administratiekantoren bij de betaling der aan hen af te geven rentequitantiën van 's Rijkswege zal worden verrekend.

Gelijksoortige bepalingen, als in dit artikel zijn omschreven, zullen worden daargesteld tot het bezigen in den termijn dezer negotiatie, verschijnende den 15den December 1831, van de rentequitantiën en coupons, die den 1sten Januarij 1832 vervallen.

Art. 7.

Aan de deelnemers zullen worden afgegeven bewijzen van inschrijving, op welke de betalingen zullen worden afgeschreven en die, bij de voldoening van den laatsten termijn of wel, zoo deze vroeger betaald is, op den 1sten November 1831, wel eerder, maar niet later, zullen worden ingetrokken tegen uitgifte van de schuldbrieven, groot f 1,000 of halve of vijfde gedeelten, groot f 500 of f 200, naar keuze daartoe, bij het fournissement van den eersten termijn door de inschrijvers op te geven, en zulks met de daartoe behoorende coupons, zullende de renten op de onderscheidene fournissementen gerekend te zijn ingegaan, zooals bij art. 4 is bepaald, tot op den laatsten December bij de betaling van den laatsten termijn verrekend of, zoo die betaling vroeger heeft plaats gevonden, in geld worden voldaan ten kantore, waar de inschrijving en de fournissementen zullen zijn geschied.

Bij het doen der fournissementen en ten beloope van dezelve, zullen aan de inschrijvers worden afgegeven renversalen, luidende aan toonder, om te strekken, zooals hierna bij art. 13 is bepaald; zullende het aan de fourneerders vrijstaan, om die renversalen te doen splitsen, zoodanig, dat voor het fournissement van elk aandeel kunnen gevraagd worden negen dezer stukken van f 100 en een van f 50.

Art. 8.

De schuldbrieven zullen zijn onderteekend door den Minister van Financiën en zullen bij de Algemeene Rekenkamer worden geboekt en gecontrasigneerd.

Art. 9.

De schuldbrieven, voor deze negotiatie uit te geven ten bedrage van *twee en veertig millioen gulden* of tot zoodanig minder kapitaal, als waarop de negotiatie zal worden gesloten, zullen worden ingetrokken en vernietigd in den tijd van 16 jaren, en zulks door aanwending telken jare van 4 ten honderd van de hoofdsom, vermeerderd met het bedrag der uitgespaarde renten van de reeds ingetrokken kapitalen.

Art. 10.

De voorzeide intrekking en vernietiging zal geschieden door aflossing, na voorafgaande loting.

Art. 11.

Tot verzekering van de renten en van de weder-intrekking van de schuldbrieven, ten bedrage in hoofdsom van *twee en veertig millioen gulden*, welke in deze negotiatie zullen worden uitgegeven, zal vóór den laatsten April 1832 eene somme van f 840,000 en voorts jaarlijks, aanvang nemende den laatsten April 1833, eene somme van f 4,200,000 door 's Rijks schatkist bij de Nederlandsche Bank te Amsterdam ter beschikking van de na te melden commissarissen worden gesteld uit het bedrag van de hoofdsom der grondbelasting op de gebouwde en ongebouwde eigendommen, hetwelk bij deze onherroepelijk tot hypotheek van de tegenwoordige negotiatie wordt gesteld, zonder dat over het bedrag daarvan door 's Rijks schatkist tot eenig ander einde zal kunnen worden beschikt.

Indien de negotiatie tot een minder bedrag dan 42,000 aandeelen mogt worden gesloten, zullen de voorzeide hypotheken van f 840,000 en van f 4,200,000, in evenredigheid van het bedrag der ingeschreven aandeelen, worden verminderd.

De coupons, welke in de hoofdplaatsen der onderscheidene provinciën betaald zullen worden en waarvan het bedrag alzoo door 's Rijks schatkist zal worden voorgeschoten, zullen telkens op het montant van het voorzeide hypotheek worden verrekend.

Art. 12.

Zoodra mogelijk, na de afgifte der schuldbrieven, zullen de vijftig hoogste inschrijvers in deze negotiatie in de gelegenheid worden gesteld, om, bij meerderheid van stemmen, te benoemen vijf commissarissen, aan welke uitsluitend het beheer over deze negotiatie, zoomede de beslissing en de bewerkstelliging der inkoopen en aflossingen van de voor dezelve uit te geven schuldbrieven zal worden opgedragen, en zulks tot aan den geheelen afloop toe. Deze commissarissen zullen alleen de beschikking hebben over de gelden, welke, ter uitvoering van het 11de artikel, van 's Rijks wege jaarlijks bij de Nederlandsche Bank te Amsterdam disponibel zullen worden gesteld.

Bij overlijden of vrijwillig aftreden van een of meer der benoemde commissarissen, zullen de overig blijvende andere in derzelver plaats benoemen, zullende nogtans niemand tot medecommissaris kunnen worden benoemd, tenzij hij aantoone, dat hij bezitter is van ten minste twintig schuldbrieven, uit deze negotiatie voortgesproten.

Art. 13.

De renversalen, in art. 7 vermeld, zullen voor derzelver volle bedrag als gereed geld worden aangenomen in de fournissementen in al zulke buitengewone belasting of gedwongene geldleening, als de behoeften van 's Rijks schatkist noodzakelijk maken en in den loop van het tegenwoordig jaar 1831 bij de wet daargesteld mogt worden, en voor de fournissementen in welke belasting in geenen gevalle schuldbrieven, hooger rentende dan *vier* ten honderd in het jaar, zullen worden uitgegeven.

Voor de fournissementen in de ten deze bedoelde belasting, welke met renversalen uit de tegenwoordige negotiatie betaald zullen worden, zullen wederkeerig geene rentegevende schuldbrieven worden afgegeven.

Indien in den loop van het tegenwoordig jaar geene buitengewone belasting of gedwongene geldleening mogt behoeven te worden uitgeschreven, zullen de niet gebruikte renversalen van 's Rijks wege worden ingetrokken, tegen betaling van één ten honderd van de hoofdsom, in dezelve uitgedrukt.

Art. 14.

Het oogmerk dezer negotiatie zijnde, om door dezelve, zoo mogelijk, zonder buitengewone belasting of gedwongen geldleening in 's Rijks buitengewone behoeften te voorzien, worden alle voogden, curatoren en administrateuren van minderjarige en andere hulpbehoevende personen, zoomede de bestuurders

XV. *Vrijwillige geldleening.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

van gestichten en instellingen, niet *ad pios usus* bestemd, bij deze gemagtigd om in dezelve, zoo veel mogelijk, deel te nemen.

Art. 15.

Aan de handelaars, makelaars en commissarissen in effecten zal een vierde ten honderd voor courtage worden betaald over de door hen ingeschrevene sommen, in zooverre die zullen zijn aangenomen, welke courtage aan hen, bij de betaling van den laatsten termijn, in gereed geld zal worden voldaan.

Lasten en bevelen, enz.

---

2. PROCESSEN-VERBAAL VAN DE BERAADSLAGINGEN DER AFDEELINGEN VAN DE TWEEDE KAMER *over het ontwerp eener vrijwillige geldleening.*

Eerste afdeeling.

ZITTING VAN 25 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Luyben, Hinlópen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Reenen en van Randwijck van Rossum, *Onder-Voorzitter.*

Het ontwerp in deliberatie gebragt zijnde, is op de laatste paragraaf van den considerans aangemerkt geworden, dat men niet heeft kunnen begrijpen, waarom het bedrag der leening, bij voorkeur, op een deel van de hoofdsom der grondbelasting gevestigd wordt.

Daar de grondbelasting, nevens alle andere belastingen, reeds verbonden is, volgt van zelve, dat zoodanig speciaal verband beschouwd zal worden een mindere waarborg te zijn dan een generaal verband. Uit dien hoofde dan ook geeft de meerderheid der tegenwoordige leden van de Afdeeling het verlangen te kennen, dat de leening niet op eenen bijzonderen tak van 's Rijks inkomsten, maar op alle inkomsten gevestigd worde. Door zoodanig een generaal verband zal van den waarborg der reeds bestaande schuld, dien men niet uit het oog moet verliezen, niets afgescheiden en de nieuwe, in dat opzigt, gelijk aan de oude gesteld worden.

Art. 1.

De tegenwoordige leden hebben het verlangen gemanifesteerd, om geïnformeerd te worden, of de bepaling van 6 pct. en het daarstellen van eene afzonderlijke administrative commissie niet voldoende geoordeeld worden om de leening aan te moedigen, dat alzoo een verlies van f 50 op iedere f 1000 als een derde middel tot aanmoediging moet gebezigd worden, een middel, waardoor de leening, zoo dezelve aan de verwachting zal komen te beantwoorden, geene 40 millioenen zal renderen.

Maar zal de leening aan den eenen kant in het belang der gegoeden aangemoedigd, aan den anderen kant volgens de premisse eene gelegenheid daarstellen om nieuwe vaderlandsliefde door milde offers aan den dag te kunnen leggen en eenen weg openen om gelden op eene voordeelige wijze te plaatsen, zoo het bedrag van ieder aandeel op f 1000 gebragt wordt en de mingegoeden, na de betaling der anticipatie, uit dien hoofde geen deel in dezelve zullen kunnen nemen en dus niet in de gelegenheid gesteld worden eenig offer vrijwillig op het altaar van het vaderland te brengen? Ten einde die gelegenheid te faciliteren en de dispositiën van het ontwerp meer in harmonie met de premisse van hetzelve te brengen, zou de meerderheid der Afdeeling alzoo in het belang der mingegoeden en tevens ook tot bevordering der leening vermeenen, dat dezelve ook uit aandeelen van f 500 en f 100, naar keuze der belanghebbenden, zoude behooren te bestaan; terwijl een lid van gezegde meerderheid verder zoude verlangen, dat de negotiatie op 84,000 aandeelen, ieder à f 474, bepaald wierd en dat voor elk aandeel een schuldbrief, groot f 500, afgegeven wierd. Dat lid vertrouwt, dat zoodanige bepaling de kapitalisten geenszins zal terughouden deel in de leening te nemen en het aantal inschrijvers in de provinciën voornamelijk vermeerderen, vermits de mingegoeden en diegenen, aan welke een aandeel van f 1000 te bezwaarlijk zoude vallen, alsdan in de gelegenheid gesteld worden om dadelijk en ongevoelig, zonder in handen van makelaars te vallen, in de negotiatie te kunnen participeren.

Zoo het vergrooten van het aantal aandeelen, hetwelk men vertrouwt, dat, uithoofde van het aangevoerde, geen zwarigheid zal ontmoeten, echter geene plaats vond, zou dezelfde meerderheid alsdan verlangen, dat de aandeelen, op f 1000 bepaald blijvende, ook in tiende gedeelten, ieder f 100, voerende dezelfde nommers, met bijvoeging der letters A, B, C, D, E, F enz., splitsbaar gemaakt worden.

Verder is door een lid eene aanmerking op het bedrag der leening gemaakt. Dat lid zoude het maximum van dezelve hoogst op de helft willen bepalen.

Art. 2.

Omtrent de 2de en laatste alinea van dit artikel wordt aangemerkt, dat, zoo aan het voorstaande verlangen voldaan wordt, in plaats van 42,000 aandeelen zal moeten gesteld worden 42 millioen gulden.

Art. 4.

De Afdeeling is van gevoelen, dat de eerste termijn der betaling, die op 5 pct. en op den laatsten Mei bepaald is, alleen toepasselijk zoude behooren gemaakt te worden op diegenen, die bij de betaling der anticipatie verklaard zullen hebben deel in de leening te nemen, zoo het verlangen dienaangaande, bij dat ontwerp aan den dag gelegd, mogt aangenomen worden. Verder zoude het aan dezelve raadzaam voorkomen, dat dadelijk bij de inschrijvingen, bij art. 2 gemeld, vijf pct. op den eersten termijn betaald wordt, waarvan het excedent, in het geval dat eene ponds pondsgewijze verdeeling mogt plaats hebben, bij den 2den termijn zoude kunnen geliquideerd worden.

ZITTING VAN 28 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Luyben, Hinlópen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst en van Randwijck van Rossum, *Onder-Voorzitter.*

Art. 6.

De leden, die tegenwoordig zijn, vinden geene reden, die tegen het aannemen der coupons van de administratie-kantoren, vroeger dan 1°. Julij 1831 verschenen, zoude obsteren; zij zouden dezelve dus ook admissibel verlangen, vermits zij niet kunnen denken, dat het realiseren van dezelve eenige moeilijkheden zoude ontmoeten, en vertrouwen overigens, dat eene extensie van het artikel in dien geest de leening zal faciliteren, vooral in de provinciën alwaar de realisatie van die coupons niet zoo gemakkelijk is als in de nabijheid van gemelde kantoren, terwijl uit dien hoofde ook dezelve even als bankbriefjes circuleren.

Art. 7.

Men refereert zich aan de aanmerking, bij art. 1 gemaakt.

Art. 9.

Dit artikel heeft geene aanleiding tot eene aanmerking gegeven; doch de leden in overweging nemende, dat gedurende een zoo lang tijdvak onze financiële omstandigheden zouden kunnen toelaten, dat de vernietiging van de leening zoude kunnen bespoedigd worden, hetgeen zonder eenige dispositie daaromtrent in de speciale wet moeijelijk zoude worden, hebben zij te dien einde eene extensie van hetzelve voorgeslagen, houdende in substantie, dat de schuldbrieven spoediger op dezelfde wijze zullen kunnen ingetrokken en vernietigd worden, zoo de omstandigheden dit toelaten, en dat zulks alsdan telkens ter bekwamer tijd zal bekend gemaakt worden.

Art. 11.

Men refereert zich aan de aanmerking, bij art. 1 gemaakt,

XV. *Vrijwillige geldleening.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

en men observeert verder, dat het woord *waarborg* meer geschikt voor roerend goed dan het woord *hypotheek* voorkomt, waarom men zoude verlangen, dat het tweede door het eerste vervangen wierd.

Art. 12.

Zoo aan eene vorige aanmerking regt gedaan wordt, zullen twintig schuldbrieven in 20 duizend gulden moeten veranderd worden.

Art. 13.

Om voor te komen, dat men niet zoude kunnen veronderstellen, dat men formaliteiten zoude moeten observeren, vermeenen de leden, dat achter de woorden: *bij deze gemagtigd* zoude moeten volgen: *zonder de formaliteiten, daartoe bij de wet voorgeschreven, aan te wenden.*

Een lid, bij de deliberatie van den 28sten Maart niet tegenwoordig geweest zijnde, heeft bij de lecture van het proces-verbaal bij eene nota zijn gevoelen op eenige artikelen van het ontwerp medegedeeld. De overige leden zich daarmede in substantie vereenigd hebbende, is besloten gemelde Nota bij het proces-verbaal te voegen en te beschouwen als in hetzelve geïnsereerd.

van Randwijck van Rossum, *Onder-Voorzitter.*

Nota A.

Inhaererende de aanmerkingen, welke strekken om een nader verband daar te stellen tusschen deze wet omtrent de vrijwillige leening en die op het voorschot, en mijnen wensch te kennen gevende, dat alsnog de beide wetten zoowel met elkander als met die eener eventuele gedwongene leening in zamenhang worden gebragt, neem ik verder de vrijheid, de volgende noodzakelijke verbeteringen in de wet op de vrijwillige negotiatie aan de Afdeeling voor te dragen.

Art. 8.

Deze schuldbrieven moeten gesteld worden ter keuze van den inschrijver *aan toonder* of *op naam*, en indien de inschrijving geschiedt ten gevolge van art. 14, uitsluitend op naam van den eigenaar.

Art. 12.

De woorden: deze *commissarissen zullen alleen de beschikking hebben*, zijn zeer dubbelzinnig; het woord *alleen* moet worden weggelaten of worden vervangen door de woorden: *bij uitsluiting van alle anderen.* In de laatste alinea behoort het niet genoegzaam te zijn om commissaris te wezen, dat men *bezitter* zij van twintig aandeelen. Neen, men moet *eigenaar* zijn van dezelve en van dit eigendom moet daaruit blijken, dat die 20 aandeelen staan op den eigen naam van dengenen, die tot commissaris wordt gekozen. Verder behoort de vervulling der vacatures te geschieden door de vijftig eigenaars der meeste aandeelen op naam.

Art. 13.

Ook dit artikel moet duidelijker en minder dubbelzinnig worden gesteld. In alle financiële verbindtenissen moet het Gouvernement duidelijk uitdrukken, waartoe het zich verbindt, om geen gevaar te loopen van naderhand door eene andere uitlegging dan die, waarop de geldschieter zich verwacht had, voor het vervolg alle vertrouwen te verliezen.

Art. 14.

Zullen de voogden en administrateurs zonder gevaar voor hunne geadministreerden deelnemen, dan moeten de aandeelen op naam der eigenaars zelven gesteld worden.

's Gravenhage, 30 Maart 1831.

van Reenen.

Tweede Afdeeling.

ZITTING VAN 29 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Cats, Lycklama à Nyeholt, Hoynck van Papendrecht, van Foreest, De Jonge van Campens Nieuwland, *Onder-Voorzitter*, en van de Kasteele, *Voorzitter.*

De Afdeeling zullende overgaan tot het onderzoek van het ontwerp van wet omtrent eene vrijwillige negotiatie, gevestigd op een deel van de hoofdsom der grondbelasting, zoo verklaarden drie leden te verlangen, dat eerst de onderscheidene begrootings-wetten mogten worden onderzocht en bediscutieerd, alvorens tot deze vrijwillige negotiatie wierd overgegaan; dat toch eerst behoorde bepaald te wezen, hoe groot de behoeften zijn, eer men overgaat om in die behoeften te voorzien; dat ook een oponthoud van drie of vier weken niet schaden kan, indien er eerst door een voorschot aan het dringend geldgebrek is te gemoet gekomen; dat dan alleen de inschrijvings-termijn, bij het ontwerp vastgesteld, zal moeten verschoven worden, alsmede het fournissement van den eersten termijn, welke gevoegelijk bij een der volgende termijnen kan gecumuleerd worden, — terwijl in allen gevalle een lid der Afdeeling verklaart, dat bij hem het afdoen der begrootings-wetten vóór deze vrijwillige negotiatie zoo veel weegt, dat hij alleen daarom, omdat dezelve het eerst wierd afgedaan, vermeenen zoude tegen dezelve te moeten stemmen.

Drie leden intusschen zijn integendeel van oordeel, om wel eerst door eene oppervlakkige beschouwing der medegedeelde begrootingen zich te overtuigen, dat de behoefte tot zulk eene hoogte door de omstandigheden gestegen is, dat de voorgestelde leening noodzakelijk is, maar geenszins, dat, alvorens die leening zelve te bediscutieren, het geheel finantiewezen en de begrootingen zouden moeten behandeld en geregeld worden. Zij zouden vreezen, daardoor te groote nadeelen te doen ontstaan in den tegenwoordigen toestand des vaderlands en de gelegenheid welligt te laten voorbijgaan tot eene leening, die niet dan door zeer drukkende middelen zou kunnen vervangen worden.

Deze leden zouden dan van meening zijn, dadelijk tot het onderzoek der vrijwillige negotiatie over te gaan.

De drie eerstgemelde leden dus alleen onder protestatie overgegaan zijnde tot het behandelen van het ontwerp van wet omtrent eene vrijwillige negotiatie, zoo heeft de Afdeeling die wet gelezen, benevens de memorie van toelichting, voor zooverre dezelve daartoe betrekking heeft, en maakt daarop de volgende aanmerkingen:

In de premisse staat: *gedwongen belastingen of geldleeningen*, moet zijn: *belastingen of gedwongen geldleeningen.*

Art. 1.

De Afdeeling vraagt, wie tegenwoordig, met den invloed, welken de omstandigheden moeten hebben uitgeoefend, van de naamlooze maatschappij als Rijkskassier moet beschouwd worden?

Art. 2.

Een lid merkt aan, dat het hem beter voorkomt, de vijf dagen van inschrijving door elkander te laten loopen, zonder eenig voorregt aan den eenen dag boven den anderen te geven; de andere leden der Afdeeling hebben geene aanmerking op de redactie van dat gedeelte van het artikel.

Het laatste gedeelte van het artikel, houdende bepaling, dat bij mindere inschrijving dan 42 millioen, men de inschrijvingen in allen gevalle zal aannemen en met eene gedwongene belasting zal combineren, levert stof op tot meer gewigtige aanmerkingen.

Indien er, bij voorbeeld, in de vrijwillige leening slechts tot 21 millioen wierd ingeschreven, zouden de behoeften nog tot 21 millioen overblijven, doch indien men dan voor de overige 21 millioen eene gedwongene belasting uitschreef, dan ontving men van de geheele belasting, al had dezelve volkomen effect en al bezwaarde men dan daarmede de min gegoede ingezetenen, die niet in de gelegenheid waren geweest vrijwillig in te schrijven, geen enkelen cent aan contanten in 's Rijks kas; want men ontving daarvoor slechts *renversalen*, waarvan in artt. 7 en 13 van het ontwerp gesproken wordt, welke door de inteekenaars aan de belastingschuldigen zullen verkocht worden.

Dus zal men dan de gedwongene belasting veel hooger moeten

XV. *Vrijwillige geldleening.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

opdrijven. en de geheele vrijwillige geldleening met al hare bezwaren voor het Rijk wordt nutteloos.

Deze aanmerking zoude derhalve daartoe leiden, dat men de geldleening niet moet laten doorgaan, indien er voor eene mindere som dan, bijvoorbeeld, vijf en twintig millioen wierd ingeschreven, en dat, indien er tusschen de vijf en twintig en twee en veertig millioen wierd ingeschreven, men dezelve aannam, maar bij provisie geene gedwongene belasting uitschreef, maar wachtte in hoeverre men daarmede in de behoeften zoude kunnen voorzien.

Artt. 5 en 6.

In deze artikelen dienen te worden opgenomen de bepalingen, gemaakt in de wet op het *voorschot.*

Artt. 7 en 13.

In deze artikelen wordt nu gehandeld van die renversalen, welke aan de inschrijvers tevens bij de schuldbrieven, rentende 6 pct., tot de volle som van het fournissement zullen worden afgegeven en dan nader bij eene gedwongene belasting tot de volle som als contanten zullen kunnen worden gefourneerd.

De mogelijkheid nu, om door renversalen aan de belastingschuldigen, die geene inschrijvers in de leening geweest zijn, te kunnen verkoopen, is een groot lokaas voor deze geldleening; maar is het niet te groot en geeft het geen aanleiding tot vele moeijelijkheden, zooals hierboven bij het slot in art. 2 reeds is opgegeven? Zoude het dus niet beter zijn, dit tot de helft te verminderen en te bepalen, dat degeen, die voor f 1,000 inschreef, een renversaal ontving van f 500, emploijabel als contanten in eene eventuele gedwongen belasting? Dan zal toch nog het lokaas voor de inschrijving groot genoeg zijn, en men zal vele moeijelijkheden, die anders in de combinatie dezer vrijwillige leening en de gedwongene belasting zijn, afsnijden.

Art. 13.

Bij dit artikel wordt gevraagd: is het doel, om de gestichten *ad pios usus* uit te sluiten? En, zoo ja, wat is de reden van deze uitsluiting? Want indien dit de bedoeling niet is, dan is de zinsnede onduidelijk.

VAN DE KASTEELE, *Voorzitter.*

Derde Afdeeling.

ZITTING VAN 28 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende, Backer, van Suchtelen tot de Haere, IJssel de Schepper, Dijckmeester, *Onder-Voorzitter*, en van Asch van Wijck, *Voorzitter.*

De Afdeeling heeft in overweging genomen de voorgestelde wet tot het openen eener geldleening, gevestigd op een deel van de hoofdsom der grondbelasting.

Een der leden heeft voorgesteld de deliberatie over dit ontwerp te doen voorafgaan door die over de begrootingswetten; dit lid heeft zijne meening breeder ontwikkeld in eene Nota, bij dit proces-verbaal gevoegd sub A. Drie andere leden hebben zich hierbij gevoegd. De overigen zijn van oordeel, dat het openen van een crediet, hetwelk de belasting bij anticipatie zoo min drukkende als mogelijk is zal maken, door de zekerheid dat de quitantiën der betaling als gereed geld zullen worden aangenomen, niet zoo lang behoort te worden uitgesteld, totdat de begrootings-wetten kunnen zijn vastgesteld.

De Afdeeling is dan ook, behoudens het hierbovengemeld gevoelen der eerstgemelde leden, tot de verdere deliberatie overgegaan.

En heeft *vooreerst* ten aanzien van het bedrag der leening tot 42 millioen gulden, bij meerderheid begrepen, dat dit bedrag behoorde te worden aangenomen, hebbende het geopperde gevoelen, dat hetzelve op 25 millioen, als zijnde dat der voorgestelde gedwongene leening, zoude worden teruggebragt, geene ondersteuning gevonden; zijnde men van oordeel, dat over de toegestane som niet anders dan ingevolge de regeling der begrooting zal kunnen worden beschikt, ingeval ook zelfs het geheele bedrag tot de behoeften van den Staat niet noodig mogt blijken te zijn, kunnende onder anderen bestemd worden tot intrekking der schatkistbiljetten.

Ten andere: de toewijzing van een gedeelte der grondbelasting als onderpand voor de geldschieters is aan vier leden doelmatig toegeschenen.

Anderen zijn van tegenovergesteld gevoelen. Volgens hen zijn de bestaande belastingen het algemeen onderpand van alle Staatsschulden; de hoofdsom der grondbelasting komt op de begrooting voor tien jaren als middel van bestrijding der Staatsuitgaven. Zij meenen dus, behoudens het denkbeeld van een bijzonder onderpand voor deze geldleening, in overweging te moeten geven dat naar hun inzien een speciaal middel daartoe ingevoerd en bestemd behoorde te worden.

Artt. 1 en 2.

De Afdeeling oordeelt, dat, ter begunstiging der inschrijving en ten einde aan de houders van anticipatie-quitantiën gelegenheid te geven om dezelve in deze geldleening te gebruiken, de inschrijving ook voor eene som van *een honderd* gulden zal kunnen aangenomen worden.

Voorts dat dezelve ook bij de agenten in de arrondisssmenten zal kunnen geschieden.

Wijders dat de aandeelen ook tot een honderd gulden zullen kunnen worden gesplitst.

Art. 5.

De betaling zal evenals de inschrijving behooren aangenomen te worden bij de agenten in de arrondissementen.

Art. 6.

De quitantiën der anticipatie zullen volgens het gevoelen der Afdeeling aangenomen worden, te beginnen met den termijn van 15 Augustus, voor een derde, zoowel als in de volgende termijnen.

Dezelve zullen, zoowel als de rente-quitantiën, aangenomen worden bij de agenten in de arrondissementen.

Art. 7.

In verband met art. 13 beschouwd zijnde, is de Afdeeling van gevoelen, dat de betaling van een ten honderd, toegekend aan de houders der renservalen, ingeval in den loop des jaars geen buitengewone belasting of gedwongene geldleening mogt behoeven te worden uitgeschreven, noodeloos is, daar het doel der aanmoediging, hetwelk tot grond der bepaling strekt, door de overige voorwaarden der leening bereikt wordt.

Art. 9.

De Afdeeling geeft in bedenking, of het niet nuttig zoude zijn dat de berekening der aflosbaarheid van de hoofdsom der geldleening in zestien jaren tijds uit de daartoe aangewezene som bekend wierd gemaakt; zij meent, dat dit ter meerdere aanmoediging van deelneming zoude strekken.

Art. 11.

Ingeval het stellen van een deel der grondbelasting tot hypotheek der leening wordt aangenomen, is de Afdeeling van oordeel dat de coupons dezer aandeelen in betaling der grondbelasting kunnen worden aangenomen; zij kunnen dan aan de commissarissen als gereed geld in mindering van de jaarlijks uit te keeren som worden aangerekend. Zoodanige verrekening toch is reeds in de laatste § van dit artikel ten aanzien der betaalde coupons aangenomen.

Art. 12.

Het denkbeeld, om de directie dezer leening aan commissarissen toe te vertrouwen, is aan de meerderheid der Afdeeling doelmatig voorgekomen; er is echter een gevoelen geopperd, of het niet verkieslijker ware, die commissarissen alleen het toezigt en geen werkelijk beheer toe te vertrouwen? De meerderheid blijft echter aan het stelsel der wet de voorkeur geven. De Afdeeling is overigens van gevoelen, dat de vijftig hoogste inschrijvers tot benoeming

XV. *Vrijwillige geldleening.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

van commissarissen opgeroepen wordende, alvorens tot die keuze over te gaan, behooren te doen blijken dat zij een genoegzaam aantal aandeelen bezitten.

Art. 13.

Zie de aanmerking, bij art. 7 gemaakt.

Art. 15.

De Afdeeling meent, dat, indien de voordeelen dezer negotiatie tot aanmoediging van deelneming genoegzaam zijn, in een tegenovergesteld geval het toekennen van eene premie een hulpmiddel is, hetwelk minder goedkeuring schijnt te verdienen.

van Asch van Wijck, *Voorzitter.*

De Afdeeling, bij resumtie hebbende gedelibereerd over dit proces-verbaal, heeft hetzelve goedgekeurd, en nader in overweging genomen zijnde de aanmerkingen bij de Nota sub A gevoegd, hebben de leden, die dit gevoelen hadden omhelsd, verklaard zich wel te kunnen voegen bij het gevoelen dier leden, welke de behandeling der geldleening vóór de begrootings-wetten hadden goedgekeurd, onder de navolgende bepalingen:

1°. dat de sommen, die door de leening zullen worden verkregen, door de begrootings-wetten zullen worden beschikbaar gesteld op die wijze, als bij dezelve zal worden bepaald;

2°. dat, wanneer de leening soms meer zoude opbrengen dan door de begrootings-wetten voor de Staats-behoeften zal zijn aangewezen, over dit meerder bedrag door eene bijzondere wet zal worden beschikt, bijzonder, dat ingeval door de verevening der geldelijke aangelegenheden tusschen de getrouwe Nederlanden en de Belgische gewesten voor de verschijning van de renten over het laatste halfjaar der Staatsschuld, de tot geheele betaling bestemde gelden weder beschikbaar zullen zijn, dezelve tot intrekking der schatkistbiljetten zullen worden bestemd.

De geheele Afdeeling heeft zich hiermede vereenigd.

Eindelijk is nader overwogen, dat, ingeval er eene gedwongene geldleening noodzakelijk mogt worden, de renversalen door meer dan eenen schatpligtige aan hetzelfde kantoor van ontvangst zullen kunnen worden bijeengevoegd.

Aldus gearresteerd den 30sten Maart 1831.

Van Asch van Wijck, *Voorzitter.*

Nota A.

Het zij mij vergund, om, bij den aanvang onzer deliberatiën over het ontwerp van wet omtrent eene vrijwillige negotiatie, de aanmerking te maken, of het niet meer overeenkomstig de goede orde ware geweest, deze deliberatiën te doen voorafgaan door het onderzoek van de gewone en buitengewone uitgaven, welke voor het jaar 1831 voorgedragen zijn. De leening toch, hetzij dezelve vrijwillig tot stand kome of gedwongen worde opgebragt, moet strekken tot dekking van datgeen, wat de Staats-uitgaven de gewone en buitengewone inkomsten zullen overtreffen; bij de voordragt der Regering zijn zij insgelijks als zoodanig beschouwd en in volgorde gesteld achter de voorstellen tot vaststelling der uitgaven. Wordt nu die orde omgekeerd, dan stelt men zich in het geval:

1°. van de hoegrootheid der leening niet naauwkeurig te kunnen bepalen, omdat men van de behoefte nog onkundig is;

2°. loopt men gevaar de lust tot deelneming in die leening te verminderen, doordien men niets gedaan heeft tot staving van het crediet.

Om dit crediet te herstellen, moet de natie voor alles in de eerste plaats worden gerust gesteld omtrent een harer teederste belangen, de afscheiding namelijk van België, en moet overtuigd worden, dat hetgeen door haar wordt opgebragt, in de daad en uitsluitend voor hare behoeften worde aangewend en dat alle bedoelingen en handelingen der Regering deze strekking hebben. Hiertoe is, dunkt mij, niets meer geschikt dan het vaststellen door de Staten-Generaal eener begrooting, waarop geene andere uitgaven zullen toegestaan worden dan de zoodanige, welke alleen het oude en thans door Europa als wederom op zichzelve staande erkende Noord-Nederland betreffen.

Dit onderwerp aldus beschouwende als een deel uitmakende der financiële wetten, voeg ik mij geheel en al bij de meening der Vde Afdeeling in hare deliberatiën omtrent het voorstel tot betaling bij voorschot vooruitgezet, en geloof met haar, dat het pligtmatig zoude zijn de inlichtingen, door haar gevraagd, van de Regering af te wachten, voor dat men tot de behandeling dezer ontwerpen zal kunnen overgaan. Daar het mij echter toeschijnt, dat eenige leden dezer Afdeeling niet zoo zeer van dit gevoelen zijn en door den Voorzitter het onderzoek van de vrijwillige leening aan de orde is gesteld, wil ik, als beschouwende het onderzoek in de Afdeelingen als iets dat van de convenientie der leden afhankelijk is, mij aan de verdere beoordeeling van het voorstel niet onttrekken, immers voor zooveel mij zulks mogelijk zijn zal, daar ik de uitgaven in alle derzelver bijzonderheden nog niet heb kunnen overwegen, doch wil hierdoor niet gerekend worden mijne goedkeuring te hebben gegeven, om, indien dit nader voorgesteld mogt worden, over dit ontwerp in openbare zitting, vóór de begrooting der uitgaven, te beraadslagen.

Den 29sten Maart 1831.

Backer.

Vierde Afdeeling.

ZITTING VAN 28 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Weerts, van Nes, Ingenhousz, Lemker, van Alphen, Warin, *Onder-Voorzitter*, en Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

De Afdeeling heeft eerst beraadslaagd over de vraag:

» Of men in het algemeen instemt, om de proeve eener vrijwillige negotiatie te nemen. ”

Deze vraag is, voorbehoudens het montant en de voorwaarden, door zes leden bevestigend beantwoord.

In de tweede plaats heeft men beraadslaagd over de vraag, tot welk montant men de negotiatie zal toestemmen.

In dit opzigt is de Afdeeling van gevoelen, dat, gelijk men in oogenblikken van een laag standpunt van renten, met meerder ruimte geld-opnemingen kan doen, daarentegen in omstandigheden als de tegenwoordige, waaronder alle staats-papieren van 6 tot 9 percent renten zijn gedaald, bij volstrekt verpligte geldopneming in den nood, deze zich moet beperken tot de allereerst volstrekte behoeften, daar door de tusschenkomst van gunstiger staatkundige gebeurtenissen en omstandigheden, bij rijzing van alle staats-papier, dit standpunt der renten van hetzelve somtijds in weinige weken of maanden, gelijk het in weinige maanden van 4 op 7 en 8 percent is geklommen, weder tot 5 percent en lager kan afdalen.

In zoodanige omstandigheden voor de behoeften van eenigzins verwijderde toekomst tot onmatig hooge renten hoogere sommen dan de eerste nood vordert, op te nemen, schijnt aan de Afdeeling niet aannemelijk toe, vooral niet in een oogenblik, dat er juist meerder uitzigt op het mogelijk behoud van vrede in Europa zich schijnt op te doen.

De bedoeling der Regering is, om, wanneer de negotiatie niet mogt reusseren, bij geforceerde leening slechts 25 millioen voor kortere behoeften te leenen.

Het is aan de Afdeeling toegeschenen, dat even daarvoor in deze oogenblikken ook de vrijwillige altijd bezwarende leening niet hooger behoort te worden beproefd.

De Afdeeling is van gevoelen, dat alzoo zal worden voorzien in de behoeften tot 1 September of October toe, en dus voor 5 of 6 maanden, ook onder den tegenwoordigen drukkenden last; zij oordeelt met de natie te mogen hopen, dat bij het behoud van den vrede tusschen de groote mogendheden van Europa binnen dit tijdsverloop België tot nakoming der verpligtingen volgens de protokollen zal zijn gebragt, en alzoo de dezerzijdsche oorlogstoerustingen zullen kunnen verminderen of ophouden.

Althans is zij van oordeel, dit uitzigt niet als hopeloos te moeten beschouwen.

XV. *Vrijwillige geldleening.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

In de veronderstelling derhalve, dat de proeve der vrijwillige leening aldus zal worden beperkt, is zij in de derde plaats overgegaan tot het onderzoek van de voorgedragene voorwaarde derzelve.

ZITTING VAN 29 MAART 1831.

Tegenwoordig dezelfde leden, benevens de heer Tammo Sypkens.

De Afdeeling merkt vooreerst op, dat deelnemingen in eene zoo bezwarende geldleening niet wel *als offers op het altaar des vaderlands* kunnen worden beschouwd; zij verlangt dus, dat die zinsnede in den considerans wegvalle.

Wijders stelt zij het montant op f 25,000,000, en zij vermeent, dat dit kan volstaan, ook overeenkomstig de berekening van een harer leden, bij dit proces-verbaal gevoegd sub A.

Zij verwerpt echter het begrip om voor de zekerheid der rentebetaling en aflossing te *hypothekeren* de grondlasten op de gebouwde en ongebouwde eigendommen:

1°. omdat in eenen juridieken zin geen eigenlijk *hypotheek* bestaat dan op vast goed, en is dus de uitdrukking verkeerd gekozen;

2°. omdat de bijzondere affectatie, beleening of verpanding van een gedeelte van die lasten voor *nieuwe schuld* een dadelijk gat in de schatkist voor andere behoeften maakt, waarin dan terstond moet worden voorzien, eene voorziening, welke voor de rentebetaling en aflossing van elke nieuwe schuld telkens bij hare creatie schijnt te moeten geschieden door aanwijzing van een ander fonds, hetgeen dan speciaal verbonden en op den voet van het project, onder eigen beheer en beschikking der belanghebbenden gesteld, de meest mogelijke zekerheid geeft en door de betere vestiging dier zekerheid zelve de opneming tot minder bezwarende renten schijnt te gedoogen.

De Afdeeling althans is huiverig om de negotiatie op den voet van het ontwerp op te voeren tegen 6 pct., en bij ontvangst van maar 95 pct. in specie en uitloving van ¼ pct. provisie aan makelaars, dezelve zoo doende in der daad tot 6½ te doen klimmen.

Indien de zekerheid voor rentebetaling en aflossing beter wordt gevestigd, dan zal het welligt mogelijk zijn goedkooper te negotiëren.

Eén lid heeft tot dat einde de volgende denkbeelden aangegeven, waarop de Afdeeling de bijzondere aandacht der Regering inroept, in allen gevalle oordeelende, dat ter verzekering der te negotiëren som andere zekerheid en aanwijzing van fonds moet gezocht worden, dan de hoofdsom der grondlasten.

De creatie en affectatie of verpanding van 8 opcenten op de directe belastingen en accijnsen, registratie, enz. en op de inen uitgaande regten kan een montant van ruim f 2,000,000 's jaars opleveren.

Eene negotiatie van f 25,000,000, à 5 pct., eischt aanvankelijk het eerste jaar aan rentebetaling een millioen twee honderd vijftig duizend gulden . . . . f	1,250,000.00
Men verdeele de obligatiën voor de negotiatie in stukken van f 500 en losse het eerste jaar, bij uitloting af, 1400 stuks, waartoe vereischt wordt.	700,000.00
Men lote hierbij uit een premie van uitloting voor de uitgelote aandeelen het 1ste jaar van 5 pct. boven de renten, waartoe vereischt wordt	35,000.00
	f 1,985,000.00

Het tweede jaar lote men uit 1450 aandeelen, waartoe vereischt wordt. . . . . f	725,000.00
De rentebetaling over f 24,300,000 bedraagt	1,215,000.00
Een klimmende premie der uitgelote f 700,000 van 8 pct.	56,000.00
	f 1,996,000.00

Het derde jaar lote men uit 1475 aandeelen, waartoe vereischt wordt.	737,500.00
De rentebetaling der resterende onuitgelote tot f 23,575,000 bedraagt	1,177,500.00
Premie der uitgelote à 10 pct.	72,500.00
	f 1,987,500.00

Het vierde jaar lote men uit 1500 aandeelen, met gelijke rentebetaling en premie à 12 pct., en, alzoo voortgaande, late men de premie klimmen met 2 pct. 's jaars, zoodat het 8ste jaar dezelve tot op 20 pct. der uitgelote obligatiën loopt, en dat vervolgens dezelve niet hooger klimmen, maar de proportioneel vermeerderde uitgelote obligatiën nu altijd met eene premie van 20 pct. boven de renten van 5 pct. worden afgelost, en de negotiatie, origineel bestaande uit 59,000 obligatiën van f 500 elk, zal (*s. e.*) in een tijdsverloop van circa 30 jaren zijn afgelost.

Eene meer naauwkeurige becijfering tot zekere hoogte, hierbij gevoegd sub B, schijnt zulks te justificeren.

Op deze wijze negotieert men indedaad niet hooger dan tot 5¼ pct. — Het fonds voor de renten, aflossing en premie is speciaal gecreëerd en aangewezen; hetzelve wordt ter verzekering der geldschieters speciaal verpand. De ontvangers kunnen bij de wet worden gebragt onder de verpligting, om deze opcenten afzonderlijk te verantwoorden; de overstorting bij de Nederlandsche Bank ter beschikking van de commissie van amortisatie uit de deelhebbers kan bij de wet worden voorgeschreven. Wanneer men alzoo de obligatiën niet zal hebben gelijk gesteld met alle andere lands-schuld, waarvoor geen speciaal, maar alleen een algemeen verband bestaat, dan schijnt het faveur van dat speciaal verband en beleening in het oog van elken geldschieter grooter te moeten zijn dan dat van 1 pct. hoogere rente-uitloving, bij mindere zekerheid, terwijl het uitzigt en de hoop op eene min of meer spoedige uitloting, bij genot alsdan van zoodanige aanzienlijke premie boven de renten, naar den aard der Nederlandsche speculanten een welligt grooter aanloksel tot deelneming schijnt te zullen zijn dan de hooger uit te loven 1 pct. rente.

Het is om deze redenen, dat de Afdeeling het alhier in het ruwe ontwikkeld denkbeeld der overweging van de Regering waardig keurt, terwijl zij in allen gevalle huivert op het denkbeeld eener zoo bezwarende geldopneming, als bij het ontwerp is bedoeld, waardoor, zonder creatie of aanwijzing van nieuw fonds, niet minder dan vier millioen 's jaars van de eerste en gereedste Staats-inkomsten staan te worden geabsorbeerd.

Eenige leden maken hierbij eindelijk nog in het algemeen de aanmerking, dat, ofschoon zij in deze buitengewone omstandigheden en bij de spoedige behoeften, geenen anderen weg van negotiatie zien dan die eener wet, waarbij de bepaalde voorwaarden aan allen worden aangeboden en vastgesteld, zij echter dusdanigen weg bij meerdere ruimte van tijd en betere gelegenheid min doelmatig keuren, maar veeleer zouden verkiezen, de behoeften als bij aanbesteding door de voordeeligste inschrijvers te doen vervullen en alzoo eene concurrentie te provoceren, waardoor men het voordeeligste aanbod kan erlangen en aannemen, en zij vermeenen daarop de oplettendheid der Regering voor de toekomst te moeten inroepen.

ZITTING VAN 30 MAART 1831.

Tegenwoordig dezelfde leden.

De Afdeeling, na in hare twee vorige zittingen in het algemeen hare denkbeelden te hebben medegedeeld omtrent het beginsel der vrijwillige negotiatie en van het ontwerp, gaat nu, behoudens die denkbeelden, niettemin over tot de meer bijzondere aanmerkingen op de bijzondere artikelen der wet.

Art. 1.

Hierop slaan de hoofdobservatiën der Afdeeling, hiervoren aangeduid.

XV. *Vrijwillige geldleening.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Art. 2.

De Afdeeling ziet geene voldoende reden, waarom de inschrijving niet overal, waar agenten zijn, bij dezelve kan geschieden, vooral daar deze negotiatie eene zoo algemeen mogelijke deelneming vereischt.

Art. 3.

Zonder observatie behoudens de algemeene.

Art. 4.

Het spreekt van zelve, dat, ingeval het denkbeeld der Afdeeling opgaat om de negotiatie te bepalen op f 25,000,000 voor korter behoeften, alsdan de termijnen moeten worden verhoogd en verkort.

Art. 5.

De betalingen moeten kunnen geschieden ook bij alle agenten, waar de inschrijvingen hebben plaats gehad.

Art. 6.

Hier moet worden ingevuld, dat ook de quittantiën van het voorschot op den voet der anticipatie-wet als kontant geld worden aangenomen.

De laatste alinea vervalt, indien de algemeene denkbeelden der Afdeeling opgaan, en in allen gevalle is men huiverig, om zich alzoo te verbinden, om de renten ten volle, ook vervallende 1°. Januarij 1832, te betalen.

Art. 7.

In het slot van de 1ste alinea in te vullen: *bij de conversie* in geld worden voldaan.

Art. 9.

Dit artikel moet bij aanneming der algemeene aanmerkingen worden veranderd.

Art. 11.

De Afdeeling houdt hier hare algemeene aanmerkingen op dit onderwerp voor herhaald.

Art. 12.

Naardien bij art. 10 de intrekking en vernietiging bij uitloting alleen is voorgeschreven, zoo vraagt men, wat men door inkoop en aflossing in dat artikel bedoelt, daar het eene tegen het andere schijnt te strijden.

Art. 13.

De Afdeeling kan de bepaling in het slot van de 1ste alinea niet aannemen, omdat men, zoo doende, ook, bij geringe deelneming in deze negotiatie, zich aan den knellendsten band legt, om bij geforceerde leening de contribuabelen al te zeer te bezwaren, door hun een papier van 4 percent op te dringen, hetgeen naar den tegenwoordigen koers maar 60 percent waarde zou hebben en dus een *don gratuit* schier tot de helft der leening zou afdwingen.

De Afdeeling verlangt derhalve, dat dit aldus veranderd worde: » in welke belasting in allen gevalle schuldbrieven zullen worden afgegeven, lager rentende dan de voor deze negotiatie uitgeloofde interest. ".

De Afdeeling begrijpt den juisten grond van de laatste alinea niet en verzoekt dus explicatie, waarom 1 percent tegen de intrekking van een onbruikbaar renversaal zal worden betaald.

Artt. 14 en 15.

Men meent, dat $^1/_8$ percent courtage voldoende is.

DONKER CURTIUS VAN TIENHOVEN, *Voorzitter.*

Nota A.

De Regering begroot de gewone uitgaven op .	f	40,868,599.00
De buitengewone uitgaven voor 1831 op . .		46,431,360.27
Al de uitgaven gedurende 1831	f	87,299,959.27
Daaronder zijn begrepen de rentebetalingen, welke in twee termijnen betaald worden		22,000,000.00
Blijft derhalve aan loopende uitgaven, welke over 12 maanden dienen verdeeld te worden . .	f	65,299,959.27
Hiervan $^1/_{12}$, bedraagt	f	5,441,663.27
Deze zal ik eenvoudigheidshalve aannemen voor	f	5,450,000,00
De Regering begroot de gewone inkomsten op	f	28,983,599.00
De inkomsten voor het jarige budget op . .		5,903,591.50
	f	34,887,190.50

Ik veronderstel, dat deze inkomsten op de volgende wijze zullen inkomen:

Januarij en Februarij, iedere maand	f 1,500,000.00	f	3,000,000.00
Maart tot November, negen maanden, ieder.	3,100,000.00		27,900,000.00
December			3,987,190.50
		f	34,887,190.50

Verder begroot de Regering het saldo, waarover den 1sten Januarij konde beschikt worden, op	f	11,885,000.00
De waarschijnlijke opbrengst van het voorschot		8,000,000.00
Terwijl voor de verdere behoefte door eene leening dient gezorgd te worden.		

Wanneer ik, volgens die opgaven, het saldo voor elke maand opmaak, bevind ik:

	Den 1sten Januarij disponibel . .		f	11,885,000.00
Januarij.	Uitgaven . . .	f 5,450,000.00		
	Inkomsten . . .	1,500,000.00		
	te kort . .			3,950,000.00
	Blijft disponibel . . .		f	7,935,000.00
Februarij.	Uitgaven . . .	f 5,450,000.00		
	Inkomsten . . .	1,500,000.00		
	te kort . .			3,950,000.00
	Blijft disponibel . . .		f	3,985,000.00
Maart.	Uitgaven . . .	f 5,450,000.00		
	Inkomsten . . .	3,100,000.00		
	te kort . .			2,350,000.00
	Blijft disponibel . . .		f	1,635,000.00
April.	Uitgaven . . .	f 5,450,000.00		
	Inkomsten . . .	3,100,000.00		
	Voorschot . . .	4,000,000.00		
	over . .			1,650,000.00
	Blijft disponibel . . .		f	3,285,000.00
	Transportere		f	3,285,000.00

XV. *Vrijwillige geldleening.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

	Per transport		f 3,285,000.00
Mei.	Uitgaven . . .	f 5,450,000.00	
	Inkomsten . . .	3,100,000.00	
	Voorschot . . .	4,000,000.00	
	over . .		1,650,000.00
	Blijft disponibel . . .		f 4,935,000.00
Junij.	Uitgaven . . .	f 5,450,000.00	
	Inkomsten . . .	3,100,000.00	
	te kort . .		2,350,000.00
	Blijft disponibel . . .		f 2,585,000.00
Julij.	Uitgaven . . .	f 5,450,000.00	
	Rentebetaling . .	11,000,000.00	
		f 16,450,000.00	
	Inkomsten . . .	3,100,000.00	
	te kort . .		13,350,000.00
	Te kort . . .		f 10,765,000.00
Augustus.	Uitgaven . . .	f 5,450,000.00	
	Inkomsten . . .	3,100,000.00	
	te kort . .		2,350,000.00
	Te kort . . .		f 13,115,000.00

Ik heb deze rekening niet verder gebragt dan tot het einde der maand Augustus, omdat ik niet noodig acht vooralsnog verder vooruit te zorgen.

Mij is gevraagd, of ik wel in het oog hield, dat er in den loop van dit jaar nog betalingen gedaan zijn over de dienst van 1830. Daarop antwoord ik, dat op de noodzakelijkheid dier betalingen door de Regering is acht gegeven bij het bepalen van het saldo van 11,885,000. Verder zoude men mij kunnen zeggen, dat de inkomsten niet allen met den laatsten December aangezuiverd zijn. Hierop antwoord ik, dat hetzelfde geval plaats heeft met de inkomsten van voorgaande jaren, waarvan een gedeelte gedurende dit jaar inkomt, hetwelk opweegt tegen hetgeen aan het einde van dit jaar nog te innen blijft, zoodat ik vertrouw mijne berekening gunstig genoeg gesteld te hebben, met meer dan het middeltal der uitgaven en minder dan het middeltal der inkomsten in rekening te hebben gebragt.

Wij dienen derhalve te overwegen, hoe vóór of omstreeks den eersten Julij f 10,765,000 door leening in 's lands kas kunnen gestort worden en vóór den eersten Augustus nog f 2,350,000, makende te zamen f 13,115,000. Al wat verder gedaan wordt, dient te strekken tot inwisseling der bewijzen in blanco van de betaling op voorschot.

Nota B.

1ste jaar.	Jaarlijks disponibel		f 2,000,000.00
	Renten 1ste jaar		1,250,000.00
	Rest voor aflossing en premie à 8 pct.		f 750,000.00
	1428 aandeelen . .	f 714,000.00	
	Premie à 5 pct. . .	35,700.00	
			749,700.00
	Rest per saldo		f 300.00
	Disponibel 2de jaar		2,000,000.00
			f 2,000,300.00
	Transportere		f 2,000,300.00
	Per transport		f 2,000,300.00
2de jaar.	Renten 2de jaar		1,214,300.00
	Rest voor aflossing en premie à 8 pct.		f 786,000.00
	1455 aandeelen . .	f 727,500.00	
	Premie à 8 pct. . .	58,200.00	
			785,700.00
	Rest per saldo		f 300.00
	Disponibel 3de jaar		2,000,000.00
	Totaal . . .		f 2,000,300.00
3de jaar.	Renten 3de jaar		1,177,925.00
	Rest voor aflossing en premie à 10 pct.		f 822,375.00
	1495 aandeelen . .	f 747,500.00	
	Premie à 10 pct. . .	74,750.00	
			822,250.00
	Rest per saldo		f 125.00
	Disponibel 4de jaar		2,000,000.00
	Totaal . . .		f 2,000,125.00
4de jaar.	Renten 4de jaar		1,140,550.00
	Rest voor aflossing en premie à 12 pct.		f 859,575.00
	1534 aandeelen . .	f 767,000.00	
	Premie à 12 pct. . .	92,040.00	
			859,040.00
	Rest per saldo		f 535.00
	Disponibel 5de jaar		2,000,000.00
	Totaal . . .		f 2,000,535.00
5de jaar.	Totaal 5de jaar		f 2,000,535.00
	Rente 5de jaar		1,102,200.00
	Rest voor aflossing		f 898,335.00
	1596 aandeelen . .	f 788,000.00	
	Premie à 14 pct. . .	110,320.00	
			898,320.00
	Rest per saldo		f 15.00
	Disponibel 6de jaar		2,000,000.00
	Totaal . . .		f 2,000,015.00
6de jaar.	Renten 6de jaar		1,062,800.00
	Rest voor aflossing en premie à 16 pct.		f 937,215.00
	1615 aandeelen . .	f 807,500.00	
	Premie à 16 pct. . .	129,200.00	
			936,700.00
	Rest per saldo		f 515.00
	Disponibel 7de jaar		2,000,000.00
	Totaal . . .		f 2,000,515.00
	Transportere		f 2,000,515.00

XV. *Vrijwillige geldleening.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

	Per transport		f 2,000,515.00
7de jaar.	Renten 7de jaar		1,022,425.00
	Rest voor aflossing en premie à 18 pct.		f 978,090.00
	1657 aandeelen . .	f 828,500.00	
	Premie à 18 pct.. .	149,130.00	
			977,630.00
	Rest par saldo.		f 460.00
	Disponibel 8ste jaar		2,000,000.00
	Totaal . . .		f 2,000,460.00
8ste jaar.	Renten 8ste jaar		f 981,000.00
	Rest voor aflossing en premiën à 20 pct.		f 1,019,460.00
	1699 aandeelen . .	f 849,500.00	
	Premiën à 20 pct. .	169,900.00	
			1,019,400.00
	Rest per saldo.		f 60.00

Vijfde Afdeeling.

ZITTINGEN VAN 29 EN 30 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Junius van Hemert, Corver Hooft, van Nagell tot Ampsen, Boddaert, Gockinga, Dedel, Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter*, en Bijleveld, *Voorzitter.*

De Voorzitter aan de leden medegedeeld hebbende het verlangen, door den heer Voorzitter der Vergadering te kennen gegeven, dat van de aangeboden financiële wetten, zoo spoedig mogelijk, en vóór alle andere nog onbehandelde wetten, zoude worden overgegaan tot het onderzoeken van het ontwerp *omtrent eene vrijwillige negotiatie, gevestigd op een deel van de hoofdsom der grondbelasting*, is het aan de leden voorgekomen, dat, om tot eene negotiatie te kunnen helpen besluiten, vooraf behooren te worden gekend de behoeften, ten einde te kunnen bepalen of, en zoo ja, tot welke som er eene geldleening noodig zal zijn, om de te doene uitgaven uit dezelve, behalve uit de gewone inkomsten, te dekken, en dat mitsdien vooraf de begrootingen in ontvang en uitgaaf behooren te worden vastgesteld, alvorens men overga tot het bepalen van buitengewone middelen, waaronder zoowel eene vrijwillige negotiatie, als eene gedwongene belasting of geldleening behoort.

De Afdeeling zoude het dus daarvoor moeten houden en mitsdien ook op zoodanige orde in de behandeling der aanhangige financiële wetten blijven aandringen, dat vooraf en voor alles die, welke de begrootingen in ontvang en uitgaaf, zoo voor de gewone als buitengewone dienst, tot onderwerp hebben, wierden onderzocht en afgedaan, te meer, vermits door het waarschijnlijk aannemen eener wet tot vaststelling van eene betaling bij voorschot op zoodanig middel als, ter bestrijding van de buitengewone behoeften voor het loopende jaar, zal worden vastgesteld, in de behoeften der schatkist, stondelijk genoegzaam zal zijn voorzien, om het beraadslagen over de vraag, tot welk middel zal behooren de toevlugt te worden genomen, uit te stellen, totdat vooraf het bedrag der uitgaven en daartoe benoodigde gelden zal zijn vastgesteld.

De Afdeeling begrijpt echter zeer wel, dat, hoe het afloope met dat onderzoek omtrent de raming der te doene uitgaven in het loopende jaar, in allen gevalle de gewone inkomsten van het Rijk ontoereikende zullen zijn, om die uitgaven te dekken, en er alzoo altijd tot eenig buitengewoon middel zal moeten worden besloten, hetzij dan tot eene *vrijwillige negotiatie* of *verpligte geldleening*, en in welke overtuiging de leden der Afdeeling gaarne met de hooge Regering willen medewerken, om, in het welbegrepen belang van hunne mede-ingezetenen, het eerste te helpen beproeven, alvorens tot het laatste de toevlugt te laten nemen.

Zij maken dus geene zwarigheid, om tot de behandeling van het bovengemeld ontwerp over te gaan, echter niet anders dan onder het uitdrukkelijk voorbeding, dat slechts in zoo verre over de opbrengst der negotiatie zal mogen worden beschikt, als noodig zal zijn tot dekking der uitgaven, bij de begrooting toe te staan, waarvan, hetzij in de wet zelve, zooals sommige leden het niet geheel buiten allen vorm oordeelen, terwijl een lid zich daarmede niet kan vereenigen, of op eenige andere officiële wijze vooraf zal moeten blijken.

De Afdeeling alzoo overgegaan zijnde tot het bepaald onderzoek van het aangeboden ontwerp, doet dezelve opmerken, dat, een deel van de hoofdsom der grondbelastingen op de gebouwde en ongebouwde eigendommen aangewezen wordende tot onderpand van de negotiatie, de renteheffers en schuldeischers van den Staat daardoor een deel verliezen van het hypotheek, hetwelk zij op die grondlasten hebben en waarvan zij niet behooren te worden ontzet, zonder op eene andere en even zekere wijze te worden gewaarborgd.

De Afdeeling oordeelt mitsdien, dat, wanneer besloten wordt om het deel van de grondlasten aan te wijzen tot hypotheek van de voorgeslagene negotiatie, alsdan reeds bij de daartoe te maken wet behoort te worden bepaald, dat bij de begrooting voor het jaar 1832 zal worden vastgesteld het middel, om aan te vullen het verhypothekeerd deel der grondlasten, en alzoo ten blijke, dat niet de belangen der renteheffers van den Staat in dit oogenblik zijn over het hoofd gezien.

De leden der Afdeeling nemen daarbij de vrijheid, om aan de nadere overweging van den heer Minister te onderwerpen de vraag, of niet, in plaats van een deel der grondlasten, tot hypotheek der geldleening zoude kunnen worden aangewezen eenig ander middel, zonder daardoor de negotiatie te doen mislukken.

Betrekkelijk de bepalingen, in de onderscheidene artikelen van het ontwerp vervat, merkt de Afdeeling het volgende aan:

Art. 1.

De Afdeeling vraagt, waarom bij het *eerste* artikel bepaald wordt, dat niet anders dan *jarige* coupons zullen worden afgegeven.

Men oordeelt, dat halfjarige in het algemeen welgevalliger zouden zijn, en uit daartoe alzoo het verlangen, tenzij overwigtige redenen daartegen mogten bestaan, waarop men de inlichting zal te gemoet zien.

Art. 2.

De bepaling, voorkomende in het tweede artikel, » dat bij zooverre alle de gedane inschrijvingen, tot op den laatsten dag ingesloten, mogten bevonden worden te zijn gebleven onder het bedrag van 42,000 aandeelen, desniettemin de negotiatie voortgang zal hebben en gesloten worden tot het bedrag aandeelen, waarvoor de inschrijvingen zullen hebben plaats gehad," in verband beschouwd met de bepalingen, voorkomende in de artt. 7 en 13, » dat, namelijk, bij het doen der fournissementen en ten beloope van dezelve, aan de inschrijvers zullen worden afgegeven renversalen, luidende aan toonder, om te strekken, zooals in art. 13 is bepaald," en mitsdien zooals in dit 13de artikel wordt gezegd: » om voor derzelver volle bedrag, als gereed geld, aangenomen te worden in de fournissementen in alle zulke buitengewone belasting of gedwongene geldleening, als de behoeften van 's Rijks schatkist noodzakelijk maken en in den loop van het tegenwoordig jaar 1831 bij de wet daargesteld mogt worden", — de beschouwing van den inhoud dezer drie artikelen, met elkander in verband gebragt, zegt de steller van het verbaal, heeft bij de leden der Afdeeling het vermoeden doen ontstaan, dat aan de renversalen, bij de artt. 6 en 13 vermeld, te groote gunst wordt gegeven, indien dezelve, — in blanco uitgegeven, — aanneembaar worden verklaard in elke gedwongen geldleening, tot welke in dit jaar zoude kunnen worden besloten, in gevalle de negotiatie niet vol kwame en echter voor dat gedeelte, waarvoor zoude zijn ingeschreven, geldig bleve, wordende dan die in blanco afgegeven renversalen verkoopbaar, voor zooverre de inschrijvers dezelve ter voldoening van hun eigen aandeel in de geforceerde geldleening niet behoeven te gebruiken, en krijgende deze renversalen daardoor eene waarde, die meerder of minder zal zijn, naar mate van de behoefte, om die in het geforceerd middel te kunnen gebruiken, en dus ook naar mate de negotiatie zal blijven beneden de som, waartoe eene geforceerde heffing zoude moeten worden uitgeschreven.

XV. *Vrijwillige geldleening.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

De Afdeeling oordeelt, dat, om het daaruit te ontstaan, ja, vooruit te zien kwaad te voorkomen, de renversalen zouden behooren te worden uitgegeven, niet anders dan op naam van de inschrijvers, en door deze alleen kunnen worden gebruikt tot voldoening van hun eigen aandeel in eene geforceerde geldleening of in zoodanige andere geforceerde heffing, als waartoe in den loop van dit jaar nog zal moeten besloten worden, wanneer in de negotiatie tot het gezegd aantal deelen niet ingeschreven wordt;

of wel dat in de alinea van het 2de artikel, beginnende met de woorden: » Indien alle de gedane inschrijvingen," achter de woorden: *van* 42,000 *aandeelen* worden gevoegd de woorden: *maar dat van* 25,000 *zal bedragen.*

Eenige berekeningen, hieromtrent gemaakt en aan de Afdeeling medegedeeld, worden geoordeeld de beschouwing van de Afdeeling in het helderste daglicht te kunnen stellen; men heeft het echter minder noodzakelijk geacht, dezelve aan dit proces-verbaal te hechten.

Aldus dit proces-verbaal, betrekkelijk tot het verhandelde in de bijeenkomsten van den 29sten en 30sten der afgeloopene maand, opgemaakt en in die van den 1sten April geresumeerd en wisseling van bedenkingen gearresteerd in tegenwoordigheid van de heeren: Corver Hooft, Dedel, Junius van Hemert, van Nagell tot Ampsen, Gockinga, Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter*, en Bijleveld, *Voorzitter.*

Bijleveld, *Voorzitter.*

Zesde Afdeeling.

ZITTING VAN 25 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Meeuwen, van Welderen Rengers, Hofstede, Op den Hooff, *Onder-Voorzitter*, en van Lynden van Hoevelaken, *Voorzitter.*

Gelezen zijnde het ontwerp van wet omtrent eene vrijwillige negotiatie, gevestigd op een deel der hoofdsom van de grondbelasting, met het daartoe betrekkelijk gedeelte van de memorie van den Minister van Financiën, zoo zijn daarop gevallen de volgende aanmerkingen.

Een lid geeft in bedenking, of zoodanige proeve van eene vrijwillige negotiatie wel eenige waarschijnlijkheid heeft van goed te slagen, en of het niet veel meer te vreezen is, dat, bij mislukking, zulks eenen nadeeligen invloed zal hebben op het reeds zoo geschokt crediet?

De andere leden hebben echter gemeend, dat men daarvan de proef moest nemen, al was het dan alleen, om de natie de overtuiging te geven, dat men tot geene gedwongene maatregelen is overgegaan dan in den uitersten nood.

Considerans van de wet:

» *Gehypothekeerd* op een deel van de hoofdsom der grondbelasting."

Op den considerans van de wet wordt opgemerkt, dat men niet dan vaste goederen kan *hypothekeren* en dus dit woord beter vervangen zou worden door een ander, bij voorbeeld: *geaffecteerd* of iets dergelijks.

Art. 1.

Daar deze vrijwillige negotiatie ten oogmerk heeft, om, door het brengen van milde offers op het altaar des vaderlands, zich vrij te waren tegen gedwongene belastingen of geldleeningen, en de renversalen van dien, volgens art. 13, in zoodanige gedwongene geldleening als kontante penningen zouden kunnen worden besteed, merkt de Afdeeling op, dat, ter bevordering van zoodanige vrijwillige negotiatie, zou kunnen strekken, dat men ook kon inteekenen voor mindere sommen dan voor een geheel aandeel.

Daarom slaat de Afdeeling voor, om het begin van dit artikel dus te lezen:

» De negotiatie zal bestaan uit twee en veertig duizend aandeelen, ieder groot f 950, zullende het echter vrijstaan, om ook voor mindere sommen, tot f 95 toe, daarin deel te nemen."

Art. 6.

De Afdeeling zou verlangen, dat bij dit artikel gevoegd wierd de bepaling, dat in de zesde en volgende termijnen als kontant geld zullen worden aangenomen de bewijzen in blanco, afgegeven ingevolge art. 3 van de wet, vaststellende eene betaling bij wijze van voorschot.

Een lid heeft nog aangemerkt, dat uit de laatste paragraaf van art. 6 zoude kunnen worden afgeleid, dat het Gouvernement van Noord-Nederland zich nu reeds verbonden heeft de renten van dat gedeelte der schuld, hetwelk op België zal moeten overgaan, te blijven betalen, zelfs dan, wanneer België blijft weigeren, om zich aan de schikkingen, bij het protocol van den 27sten Februarij voorgeslagen, te onderwerpen. Hij vermeent dat, ter voorkoming van twijfel, deze paragraaf in dezer voege zoude kunnen gelezen worden:

» Gelijksoortige bepalingen, als in dit artikel zijn omschreven zullen worden daargesteld tot het bezigen in den termijn dezer negotiatie, verschijnende den 15den December 1831, van de rentequitantiën en coupons, die den 1sten Januarij 1832 vervallen en ten laste van het Rijk der Noordelijke Nederlanden verbleven zijn of zullen verblijven."

De overige leden hebben in dit gevoelen niet gedeeld en zouden verkieslijker achten de redactie van die paragraaf, zooals dezelve zich thans bevindt.

Artt. 9, 10, 11 en 12 te zamen genomen.

Bij art. 10 wordt niet bepaald de hoegrootheid der aflossingen en bij art. 12 wordt aan de vijf commissarissen opgedragen het beheer over de inkoopen, terwijl bij art. 9 wordt gezegd, dat de intrekking en vernietiging zal geschieden in den tijd van zestien jaren, en zulks door aanwending telken jare van 4 ten honderd van de hoofdsom, vermeerderd met het bedrag der uitgespaarde renten van de reeds ingetrokken kapitalen. Men vindt hier eenige onduidelijkheid, zoo niet tegenstrijdigheid. Zullen de vijf commissarissen, aan wie bij art. 11 de beschikking van de bij de Nederlandsche Bank gedeponeerde som wordt overgelaten jaarlijks kunnen bepalen, welk gedeelte dier som zal besteed worden tot aflossing, bij wijze van loting, en welk ander gedeelte dier som afgezonderd zal worden tot het doen van inkoopen? In dat geval vindt men het beheer, aan die commissarissen toevertrouwd, nog al bedenkelijk en van grooten omvang. Indien men zich bepaalt, om telken jare vier ten honderd van de hoofdsom, vermeerderd met het bedrag der uitgespaarde renten van de reeds uitgetrokken kapitalen, geheel aan te wenden tot aflossing bij loting, dan kon men in art. 10 de jaarlijksche loting bepalen, en in dat geval zoude het beheer der commissie onnoodig worden en men niet alleen de betaling der renten, maar ook van de aflossing geheel kunnen overlaten aan de Nederlandsche Bank. — Zijn echter die commissarissen noodig, dan ware het wenschelijk dat zij te *Amsterdam* gevestigd zijn.

Art. 11. » *onherroepelijk tot hypotheek*". *Onherroepelijk* zegt te veel of te weinig. — *Hypotheek*, gelijke aanmerkingen als bij den considerans.

Art. 12 *in fine.* » *Tenzij hij aantoone, dat hij bezitter is van ten minste twintig schuldbrieven, uit deze negotiatie voortgesproten*"

Daar deze schuldbrieven in blanco worden uitgegeven, ziet men niet in, op welke wijze zoodanige mede-commissaris *met zekerheid* zal kunnen aantoonen, dat hij bezitter is van twintig schuldbrieven, uit deze negotiatie voortgesproten; ook zoude men bij de splitsing of uitgifte van schuldbrieven van mindere sommen (indien men aan de aanmerking, door de Afdeeling op art. 1 gemaakt, gehoor gaf) dan duizend gulden moeten bepalen, dat men moest aantoonen, ten minste voor twintig duizend gulden aan deze negotiatie deel te hebben.

Art. 13.

Men vindt de redactie van dit artikel eenigzins duister, doch men vermoedt, dat de intentie zal zijn geweest te verklaren, dat

XV. *Vrijwillige geldleening.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

in de gedwongen geldleeningen de schuldbrieven nimmer hooger interest geven dan vier ten honderd; terwijl de deelnemers in deze negotiatie zouden behouden schuldbrieven, rentende zes ten honderd, en de renversalen als kontant geld zouden kunnen gebruiken in de fournissementen van zoodanige gedwongen geldheffingen, voor welke renversalen zij dan ook geen schuldbrieven zouden bekomen, daar zij reeds in het bezit waren van schuldbrieven, rentende 6 percent. Indien dit de meening was, zooals men vertrouwt, dan waagt men het, voor te stellen de navolgende redactie:

» Art. 13.

» Bijaldien het onvermijdelijk noodzakelijk geacht mogt worden, eene buitengewone belasting of gedwongen geldleening, ter bestrijding van de behoeften van 's Rijks schatkist voor 1831, bij de wet daar te stellen, zullen daarvoor in geene gevallen schuldbrieven, hooger rentende dan vier ten honderd in het jaar, worden uitgegeven.

» De inschrijvers in deze vrijwillige geldleening zullen daartegen behouden hunne schuldbrieven tegen zes percent rente in het jaar, terwijl de renversalen, waarvan bij art. 7 melding wordt gemaakt, voor derzelver volle bedrag als gereed geld zullen worden aangenomen in de fournissementen voor alle zulke buitengewone belasting of gedwongen geldleening, zullende echter voor die renversalen geene nieuwe rentegevende schuldbrieven worden afgegeven.

» De renversalen, welke in geene buitengewone belasting of gedwongen geldleening gedurende het tegenwoordig jaar hebben kunnen gebezigd worden, zullen van 's Rijks wege worden ingetrokken tegen betaling van één ten honderd van de hoofdsom, in dezelve uitgedrukt."

Art. 14.

Dit artikel schijnt onnoodig, daar voogden de gelden altijd kunnen gebruiken in 's lands fondsen en het overtollig schijnt dezelve daartoe aan te sporen.

van Lynden van Hoevelaken, *Voorzitter.*

Zevende Afdeeling.

ZITTING VAN 25 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: G. G. Clifford, van Boelens, Repelaer van Molenaarsgraaf, Verheijen, van Wickevoort Crommelin, G. Clifford en Luzac, *Voorzitter.*

De Afdeeling, na de lecture der toelichtende memorie overgaande tot de wet zelve, merkt op de 3de periode der premisse aan, dat de uitdrukking: *van het brengen van milde offers op het altaar des vaderlands* in eene wet wat te bloemrijk is en niet van eene juiste applicatie bij den voorgestelden maatregel. Zij oordeelt daarom, dat het beter ware, alleen te zeggen: »willende onze getrouwe onderdanen in de gelegenheid stellen, om zich vrij te waren tegen gedwongen belastingen of geldleeningen, enz."

Op de 4de § moet zij reflecteren, dat in verhouding met hare opinie, omstandig uitgedrukt in het proces-verbaal over de project wet *tot het aflosbaar stellen der schatkist-biljetten* en waartoe zij zich bij deze refereert, het beloop der vrijwillige negotiatie zoude moeten vermeerderd worden met zes millioen en dus gebragt op f 48,000,000.

Het woord GEHYPOTHEKEERD *op een deel van de hoofdsom* komt hier der Afdeeling min juist voor, daar het meer bepaaldelijk van een verband op vaste goederen gebezigd wordt; zij zoude voorstellen, in de plaats te schrijven: *verzekerd* of *gevestigd op,* of *gewaarborgd door een deel van de hoofdsom der grondbelasting* op de gebouwde en ongebouwde eigendommen.

Een der leden heeft de bedenking geopperd, of de speciale vestiging dezer negotiatie op een gedeelte der bestaande belastingen, en wel op eene van die zekere opbrengst, als die op de gebouwde en ongebouwde eigendommen mag gerekend worden, wel is overeen te brengen met de regtvaardigheid en goede trouw, welke men ten opzigte der houders der gewone en oude Staatsschulden steeds behoort in acht te nemen.

Door deze afzondering toch wordt de zekerheid voor dezen, te vinden in de bestaande lang gedragene belastingen, aan de natie opgelegd, zeer verzwakt, en er zullen andere belastingen, welker uitwerking en geldelijke opbreng nog onbekend is, moeten uitgedacht worden, om het verlies der hier voor eene nieuwere schuld geaffecteerde millioenen te dekken. Hij is van oordeel, dat de *bestaande belastingen* altoos en exclusief voor de werkelijk gecreëerde Staatsschuld en de aanwezige behoeften des Rijks moeten blijven en dat, bij eene nieuwe geldopneming, de aflossing en rentebetaling wel speciaal door eenige vaste guarantie mag, ja, zelfs moet verzekerd worden, edoch dat zulks geschieden moet door het daarstellen van geheel nieuwe ressources, niet door het afzonderen van een zoo aanzienlijk gedeelte der meest zekere inkomsten van den Staat, op deze wijze aan de zekerheid van andere en even heilige schulden onttrokken.

Art. 1.

De Afdeeling zoude verlangen, dat de rentebetaling bij halfjaren geschiedde en mitsdien coupons bij de aandeelen gevoegd werden, respectivelijk vervallende 1 Mei en 1 November; dergelijke splitsing is voor de houders aangenaam en gemakkelijk.

Ter bevordering van al hetgeen dezen maatregel zal kunnen doen gelukken, stelt de Afdeeling voor, ook de verdeeling in tiende gedeelten, ieder van f 100, toe te laten en in dien geest het slot dezes artikels te wijzigen.

Art. 2.

Ter voorkoming van alle misverstand omtrent het tijdsverloop, voor de inschrijvingen bepaald, stelt de Afdeeling voor, te zeggen: *van Maandag den 18den* TOT EN MET *Zaturdag den 23sten April eerstkomende.*

In den geest der laatste aanmerking op art. 1 verlangt de Afdeeling, dat in deze 1ste § van art. 2, achter de woorden: *zullende de inschrijvingen*, worde gevoegd deze parenthese: *welke voor een of meer aandeelen of gedeelten derzelve zullen worden toegelaten.* Men stelt zich voor, dat, door het aannemen van inschrijvingen voor gedeelten van aandeelen, velen van hen, voor wien een geheel stuk van duizend gulden te groot is en die toch wel voor hun eventueel aandeel in eene geforceerde leening kunnen inschrijven, hierdoor zullen bewogen worden, nu dadelijk in deze vrijwillige negotiatie deel te nemen.

Tot verduidelijking van § 4 van dit artikel aan het slot, geeft de Afdeeling in bedenking te lezen: » en gesloten worden tot het bedrag *der* aandeelen, waarvoor *de* inschrijvingen zullen hebben plaats gehad."

Art. 5.

Daar er in meer andere steden dan in de hoofdplaatsen der provinciën alsnog agenten van den algemeen Rijkskassier bestaan, zoo vraagt de Afdeeling, waarom men ook niet bij dezen de betalingen der inschrijvingen zal openstellen, hetgeen zeker strekken zal tot gemak der deelnemers, die door de bepaling, in het project nu te vinden, gedwongen worden met hun geld den digter bijwonenden agent voorbij te reizen om een verderen op te zoeken.

Art. 7.

De Afdeeling, naar aanleiding van haren wensch bij art. 1 geuit, verlangt, dat de bewijzen van inschrijving op den 1sten November zullen worden ingetrokken, ook tegen afgifte van schuldbrieven groot f 100.

Bij de 2de § van dit artikel is de bedenking opgerezen, of door de bepaling van het alleen uitgeven van negen aandeelen, ieder van f 100, en een van f 50 het faveur dezer vrijwillige leening, voornamelijk ook in het remedie der 5 pct. te vinden, niet aanmerkelijk verminderd wordt, en deze bepaling dus niet zeer nadeelig op de reussite des maatregels zal werken. Indien toch de inschrijver, die naderhand ongenegen is of onvermogend geworden om zijn aandeel als rentegevend effect te behouden, de bekomene renversalen slechts voor f 950 bij eene geforceerde leening kan doen gelden, verliest hij grootendeels het boven bedoelde avans van f 50, hiervoor alleen de geringe restitutie, bij art. 13 in fine vermeld, genietende. De Afdeeling zoude daarom en ter wegneming van dit gevaar oordeelen, dat de

XV. *Vrijwillige geldleening.*

(Memorie van antwoord.)

renversalen voor elk aandeel in 10 stukken, ieder van f 100, moesten kunnen bestaan en afgegeven worden.

Art. 9.

Tot het verduidelijken van hetgeen bij dit artikel bepaald is omtrent de uitrekening en vernietiging dezer leening, verlangt de Afdeeling, dat eene tabel, waarbij zulks kortelijk wordt aangetoond, achter dit artikel geplaatst zij. Gewoonlijk, wel is waar, geschiedt zulks bij het uit te geven berigt der negotiatie, edoch de Afdeeling gelooft, dat eene dergelijke inlassching bij de wet zelve hier niet ongepast zoude zijn.

Art. 11.

Vermits de Afdeeling bij haar proces-verbaal over de wet tot aflosbaarstelling der schatkist-biljetten heeft te kennen gegeven, waarom zij van oordeel is, dat bij eene gezamenlijke inwerkingbrenging dezer diverse financiële maatregelen deze negotiatie tot een hooger bedrag en wel van 48,000,000 zoude moeten gebragt worden, moet zij, zonder hierop nu terug te komen en in verhouding hiermede, aanmerken, dat alsdan ook, in die evenredigheid, de sommen, in dit artikel uitgedrukt, zullen moeten veranderd worden.

Aan het einde der 1ste paragraaph zal het woord *hypotheek* ook voor dat van *zekerheid* of *waarborg* moeten plaats maken. Daar in de verzekering, dat het bepaalde gedeelte der grondbelasting *onherroepelijk* tot waarborg voor de negotiatie gesteld wordt, alles te vinden is en zij hieromtrent allen twijfel moet wegnemen, is de laatste bijvoeging: *zonder dat over het bedrag is beschikt*, aan de Afdeeling geheel overtollig voorgekomen, ja, de kracht van het woord *onherroepelijk* eerder te verzwakken; zij stelt dus voor, deze laatste woorden geheel weg te laten.

Bij de 3de paragraaph van dit artikel is de aandacht der Afdeeling gevallen op de woorden: *en waarvan het bedrag alzoo door 's Rijks schatkist zal worden voorgeschoten;* zij gelooft, dat dezelve tot hetgeen hier bepaald wordt, geheel onnoodig zijn en dus uit dien hoofde reeds kunnen worden achter gelaten. Edoch zij twijfelt tevens aan de juistheid der zaak zelve en oordeelt, dat hier van geen *voorschot*, *door 's Rijks schatkist te doen*, kan gesproken worden, vermits bij die betaling der coupons, in de hoofdplaatsen der onderscheidene provinciën, de aanzuivering der grondbelasting voor het grootste gedeelte reeds geschied zal zijn, en mitsdien effectief de eigene revenuen der negotiatie, op deze belasting gevestigd, bij den lande in een zijnde, er dus geen voorbetaling of voorschot plaats heeft.

Art. 12.

Daar de *hoogste inschrijvers* toch zeker makelaars in effecten en zoodanige personen, die vóór anderen hebben ingeteekend, zijn zullen, zoude men in bedenking geven, hier alleen den hoogsten *deelhebber* op te roepen.

De Afdeeling is stellig tegen het geven van eenig BEHEER over deze *negotiatie* aan de commissarissen en vooral tegen het geven der magt *van beslissingen en de bewerkstelliging der inkoopen en aflossingen.* Zij gelooft, dat de werkzaamheden der commissarissen zich alleen tot een *zorgvuldig en actief toezigt* zullen behooren te bepalen, en mitsdien in dit artikel gelezen moet worden: *aan welke commissarissen uitsluitend het toezigt over deze negotiatie zal worden opgedragen, en zulks tot aan den geheelen afloop toe.*

Hiermede moet dan ook de laatste periode van deze paragraaf: *Deze commissarissen* enz. vervallen, of zeker het woord: *beschikking* verzacht worden, en, bij voorbeeld, gezegd: dat *de commissarissen alleen zullen ontvangen de gelden, bij de Bank disponibel gesteld.*

De meerderheid der Afdeeling is op de 2de § van dit artikel van oordeel, dat de successive wederinkiezing alleen door de overblijvende commissarissen te doen plaats hebben, minder goed is en het beter zoude zijn, bij vacature, weder een 50tal bijeen te roepen van deelhebbers, die zullen kunnen aantoonen, ten minste *twintig aandeelen* in deze negotiatie te bezitten. Aan deze vergadering, gedirigeerd door de overgebleven commissarissen, konde de vervulling der vacature, bij meerderheid van stemmen, overgelaten worden.

Art. 13.

De Afdeeling acht het eenigzins te voorbarig, reeds bij deze gelegenheid over de renten te spreken, welke men eventue[el] aan de schuldbrieven eener geforceerde leening geven zal. Z[ij] gelooft, dat het, vooral in de tegenwoordige omstandigheden voorzigtiger is, zich dienaangaande aan geenen band te legge[n] en verlangt daarom de eindperiode van § 1: *en voor de fourni[s]sementen* enz. *uitgegeven*, weggelaten te zien.

De 2de alinea is aan de Afdeeling zóó duister voorgekomen dat zij dezelve niet heeft kunnen begrijpen en deswege opheld[e]ring verlangt.

Evenzeer vraagt zij, tot verduidelijking van de 3de alinea va[n] dit artikel, te mogen weten, hoe de woorden: *tegen betaling va[n] een ten honderd van de hoofdsom* moeten verstaan worden, en [of] hare veronderstelling, dat hiermede bedoeld wordt eene betalin[g] van 1 pct., *aan den houder* te doen, gegrond zij.

Art. 15.

In dit artikel staat: *commissarissen*, hetgeen zeker: *commi[s]sionairs* moet gelezen worden.

ZITTING VAN 26 MAART 1831.

Tegenwoordig, dezelfde leden, alsmede de heer Jarges, *Onde[r]-Voorzitter.*

Het vorenstaand proces-verbaal is geresumeerd en goedgekeur[d].

LUZAC, *Voorzitter.*

---

3. BEANTWOORDING VAN DE BEDENKINGEN, *vervat i[n] de processen-verbaal der Afdeelingen van de Tweede Kamer.* (1)

Toen bij de voortduring der bezwarende omstandigheden, di[e] het oude vaderland drukken, niet meer kon worden ontkend d[e] onvermijdelijke noodzakelijkheid, om, in den loop van 1831 belangrijke opofferingen te vragen, om de veelvuldige lasten welke die omstandigheden met zich voeren, goed te maken, heef[t] men geoordeeld, dat het beproeven van eene vrijwillige negotiati[e] raadzaam en geschikt konde zijn, om vele bijzondere bezware[n] voor te komen.

Bij den tegenwoordigen stand van de waarde van alle Staats[-]papier en het genot van zeer hooge renten in betrekking to[t] die waarde, was het vormen van een plan van negotiatie, het welk met eenig vertrouwen kon worden opengesteld, hoogs[t] moeijelijk en na zeer opzettelijke overweging heeft men geoor[-]deeld, dat daartoe noodig was:

1°. bepaling van de rente in evenredigheid van den tegen[-]woordigen koers;

2°. aanwijzing van een opzettelijk fonds voor rente en aflossing

3°. zekerheid voor de deelnemers, dat zij door die deelneming werkelijk zullen kwijten hun aandeel in de buitengewone opofferingen, die de omstandigheden noodzakelijk mogten maken zonder dat zij de voordeelen van hunne inschrijvingen verliezen kunnen.

De bepaling van renten op zes ten honderd, van een fournissement van 95 voor het honderd, ongeveer overeenstemmende met den tegenwoordigen koers van de werkelijke schuld, en de afzondering van een vast fonds uit de grondbelasting voldoen aan de twee eerste der voorwaarden, waarop men de negotiatie heeft gemeend te moeten gronden; maar dit een en ander is niet genoegzaam geacht, om die te doen gelukken: het derde punt alleen schijnt het vertrouwen daarop te kunnen doen geboren worden.

De deelnemer bekomt *zes* percent rente en een volledig onderpand, maar daarenboven een bewijs (renversaal), dat, welke buiten-

---

(1) Bij eene missive van 4 April heeft de Minister van Financiën bovenstaande antwoorden ingezonden op de aanmerkingen van de Afdeelingen der Kamer, onder bijvoeging eener opgave van veranderingen, welke, gelijk hij berigtte, de Secretaris van Staat gemagtigd was op het oorspronkelijk wetsontwerp te waarmerken.

XV. *Vrijwillige geldleening.*

(Memorie van antwoord.)

gewone geldheffing of gedwongene leening in dit jaar mogt worden uitgeschreven, hij, tot het bedrag der deelneming, zijn verschuldigd aandeel in die heffing of leening heeft gekweten. Gaat de deelneming zijn verschuldigde te boven, dan kan hij het bewijs aan een ander afstaan, die daarvan gelijk genot heeft als de deelnemer. Het bewijs heeft dus eene eventuele waarde, en in allen gevalle wordt hem, ook wanneer er geene heffing volgen mogt, daarvoor *één* ten honderd vergoed.

In dit gedeelte van het voorgedragen ontwerp wordt dus de vermogende aanmoediging gevonden tot deelneming in de negotiatie, en zonder die aanmoediging durft men zich van de proef geen goed gevolg beloven. Het is niet onmogelijk, dat het voordeel der inschrijvers aanzienlijk wordt, maar juist die mogelijkheid kan het gelukkig gevolg hebben, dat de concurrentie wordt opgewekt en er ruime inschrijvingen plaats hebben, die dan wel tegen eene hooge rente, maar door *vrijwillige* bijdragen in de behoeften geheel of grootendeels kunnen voorzien. Dat dit wenschelijk is, zal wel niemand betwijfelen, doch, zonder dat de maatregel aan de drie opgemelde voorwaarden voldoet, is de mislukking in de gegeven omstandigheden ontwijfelbaar; terwijl in het bijzonder de zekerheid, dat men door de deelneming zijn aandeel in de eventuele heffing bepaaldelijk voldoet, eene voorwaarde is, waarmede de geheele maatregel staat of valt, en eindelijk, het in allen gevalle aannemen der inschrijvingen, al waren die ook niet zeer aanzienlijk, noodzakelijk geacht wordt, om hun, die tijdig beschikkingen gemaakt hebben, om aan hunne deelnemingen te voldoen, geene teleurstelling en soms wezenlijk verlies te doen ondervinden.

Na deze algemeene beschouwing van den voorgedragen maatregel en van de bepalingen, die het wezen er van uitmaken, zal het geene groote verwondering verwekken, dat men vermeent daarin geene groote wijzigingen te kunnen maken en dat men aarzelen moet om een ander plan van negotiatie aan te nemen, hetwelk geene zoodanige aanmoedigingen bevat. Hoezeer geschikt kunnende zijn om, onder andere omstandigheden, bijval te ondervinden, durft men volstrekt geene hoop voeden, dat eene negotiatie, die met de premie van 20 ten honderd bij de aflossingen in 30 jaren, door elkander, hoogstens berekend, eene rente van 5½ ten honderd oplevert, zoodanige ruime deelneming zal ondervinden, door welke de behoeften kunnen worden vervuld of die slechts eenigzins voldoende zoude zijn.

De voorgedragen wet mitsdien meer geschikt blijvende beschouwen, om dit doel te bereiken, verlangt men de voortzetting der overwegingen op dezelve, zooals die in de bijgevoegde nieuwe redactie is gewijzigd, bij welke redactie de meeste der bijzondere bedenkingen zijn in acht genomen, welke door de Afdeelingen zijn aangegeven en die, zonder den grond der zaak te veranderen, hebben kunnen toegegeven worden; men vermeent bij ieder derzelve dan ook niet te moeten stilstaan, maar zich tot de volgende algemeene en bijzondere opmerkingen te mogen bepalen.

Het bedrag der negotiatie heeft in sommige Afdeelingen bedenkingen ondervonden: bij volle gelukking derzelve, zal er omstrecks 40 millioen verkregen worden, terwijl de voorgedragen verpligte leening slechts 25 millioen zouden opleveren, en er is dus in overweging gegeven, om ook het project der leening tot de laatstgemelde som te bepalen.

Na openlegging echter van alle de behoeften, die onder de ongunstigste omstandigheden voor het tegenwoordig dienstjaar kunnen worden vereischt, heeft men geoordeeld, dat, wanneer de aanvulling van het benoodigde *bij vrijwillige leening* mogt kunnen gevonden worden, deze maatregel *volledig* behoorde te zijn, want men beschouwt het als ongeraden, ja als onmogelijk, om in den loop van hetzelfde jaar zoodanigen maatregel te herhalen, hetgeen voorzeker het geval niet in gelijke mate is, wanneer het op gedwongen maatregelen aankomt, die noodzakelijk zoodanig worden beperkt, als dit aanvankelijk mogelijk schijnt. Van daar het onderscheid in de begrooting voor de opbrengst van het een of ander middel, met het bepaald voornemen voorgedragen, om, wanneer de vrijwillige negotiatie ruimer hulpmiddelen mogt aanbrengen dan bij eene gelukkige wending van zaken voor de behoeften wordt vereischt, die hulpmiddelen, met gemeen overleg der Staten-Generaal, tot het vernietigen van andere loopende lasten te bezigen, waarbij men dan ook aan eene geheele of gedeeltelijke intrekking der schatkist-biljetten zal kunnen denken.

Het laatste artikel, bij de gewijzigde wet gevoegd, hetwelk de bepaling inhoudt, dat het gebruik van de opbrengst der negotiatie in allen gevalle zal geschieden *tot uitgaven, bij de wet vastgesteld*, zal daaromtrent de gewenschte zekerheid opleveren, wordende door hetzelve tevens te gemoet gekomen aan de zwarigheid, die ontleend is uit de aangenomen orde in de overwegingen omtrent alle de voorgedragen wetten, waarbij verlangd wordt, om eerst de begrootingen vast te stellen, iets waardoor hoogstwaarschijnlijk het geschikte tijdstip tot opening der negotiatie zou worden gemist en de onmogelijkheid zoude ontstaan, om tegen de eerstkomende maand Julij de lasten en dan verschijnende renten te dekken.

Men gevoelt het belangrijke der bedenking, dat door de afzondering der som van ruim *vier millioen* van de opbrengst der grondbelasting, als onderpand der negotiatie, een tekort in de gewone Staatsinkomsten ontstaat, en stemt in, dat het wenschelijk ware, een bijzonder fonds *buiten die inkomsten* aan te wijzen, doch ziet daartoe voor het oogenblik de mogelijkheid niet in, zonder eene groote vertraging in het tot stand brengen der zaak te veroorzaken. De aanvulling der gewone Staatsinkomsten moet echter ontwijfelbaar plaats hebben, doch eerst met 1832 voor een gedeelte, en bij het uitgeven van coupons over een vol jaar, niet voor 1833, voor de geheele som, weshalve men gemeend heeft, voor het tegenwoordige alleen, door de bijvoeging van het voorlaatste artikel in de nieuwe redactie, omtrent dit onderwerp eene voorloopige bepaling in het ontwerp van wet te moeten brengen, terwijl, na deze bijvoeging een onderzoek, of andere middelen dan de grondbelasting geschikter voor het onderpand zijn, minder noodzakelijk wordt.

Het toelaten van inschrijvingen tot *een half en een vierde aandeel* heeft men geoordeeld genoegzaam te zijn, om de deelneming algemeen te maken, zonder dat meerdere splitsing noodzakelijk voorkomt.

Men heeft gemeend de deelneming door voogden en administrateurs niet te moeten ontheffen van de gewone formaliteiten, waaraan dezelve handelingen onderworpen zijn.

Op de gedane vraag ten aanzien van het Rijks-kassierschap antwoordt men, dat hetzelve thans door den Minister van Staat, Repelaer van Driel, onder het oppertoezigt van het Departement van Financiën, wordt waargenomen en blootelijk in het beheer van de ontvangsten en uitgaven, met de noodige verplaatsingen van fondsen, bestaat.

Omtrent het geven van de preferentie aan de eerste inschrijvingen heeft men geacht den gewonen loop, bij alle negotiatiën aangenomen, te moeten volgen.

Het doel is in de daad, om de administrateurs van gestichten *ad pios usus* niet tot de deelneming uit te noodigen, als zullende ook deze gestichten aan eene eventueel volgende gedwongene leening niet onderworpen worden.

De intrekking der ongebruikte renversalen, tegen betaling van een percent, is nuttig geacht, om, bij ruime deelneming en het uitblijven van eene gedwongene leening, door eene zeer matige premie de wegneming van dat papier te verzekeren.

Eene berekening van den afloop der negotiatie binnen *zestien jaren* wordt hier bijgevoegd.

Het aannemen der coupons van de negotiatie, in betaling der grondbelasting, zal welligt bij vervolg in aanmerking kunnen komen, indien dit niet met te veel administrative bezwaren vergezeld gaat, maar schijnt niet bij de wet te moeten worden uitgedrukt.

Het komt voldoende voor, dat de 50 hoogste inschrijvers tot de benoeming van commissarissen geroepen worden. Justificatie van bezit van zeker kapitaal wordt alleen *voor commissarissen zelven* noodig geacht.

Het toestaan van de *gewone* provisie aan makelaars en commissionarissen komt, ter bevordering van de deelneming, raadzaam voor.

De bijeenvoeging van de renversalen, tot voldoening van onderscheidene fournissementen in eene gedwongene leening, zal, bij de toegestane splitsing derzelve tot f 100, f 75, f 50 en f 37.50, minder noodzakelijk zijn; voor de sommen, daar beneden verschuldigd, zal men de bijeenvoeging toestaan.

XV. *Vrijwillige geldleening.*

(Veranderingen in het ontwerp van wet.)

De aanneming eener negotiatie in het groot door hem, die de meest voordeelige aanbieding voor den Staat doet, zoude, zooals dit door eene Afdeeling is aangemerkt, alleen bij meerder tijdsruimte in aanmerking kunnen komen. De proef (die hier te lande geheel nieuw zoude zijn) kan zeker thans niet genomen worden, als onvereenigbaar met het middel, hetgeen men gemeend heeft alleen eenige kans van welgelukken aan te bieden.

Eene Nota omtrent de waarschijnlijke verdeeling van de baten en behoeften gedurende eenige maanden des jaars, welke bij het proces-verbaal der IVde Afdeeling is gevoegd, heeft, *als globale berekening* beschouwd, geene aanleiding tot belangrijke bedenkingen gegeven; zij onderstelt intusschen de mogelijkheid van het geheel emplooi der schatkist-biljetten, die in het berekende saldo begrepen zijn, binnen een kort tijdsverloop, hetgeen men echter niet als doenlijk durft aannemen, doch de slotsom is, dat f 13,115,000 vóór den 1sten Augustus (behalve de vastgestelde betaling bij voorschot) zou worden vereischt. De termijnen der negotiatie tot 15 Julij zijn bepaald op eene opbrengst van f 14,700,000 en derhalve komt de raming der Regering genoegzaam met die Nota overeen, indien er dan slechts een en een half millioen schatkist-biljetten onuitgegeven zijn.

Het afgeven van coupons voor één vol jaar rente heeft ten aanzien van onderscheidene negotiatiën plaats, zooals voor de oude Russische schuld en de leening van 1830. In de tegenwoordige drukkende omstandigheden levert de navolging daarvan een niet gering gemak op door het verschuiven van het eerste volle jaar rentebetaling tot 1833.

De bedoeling is in het algemeen, dat de negotiatie bij uitloting en aflossing met f 100 voor 100 kapitaal worde ingetrokken. Inkoop beneden pari heeft men in den regel niet op het oog gehad.

Tot het vermeerderen der negotiatie, om eene gedeeltelijke intrekking der schatkist-biljetten te bewerkstelligen, heeft men, hoezeer de zaak alle aandacht verdient, gemeend niet te moeten overgaan, hangende de overwegingen omtrent het aflosbaar stellen van dit papier. Mogt eene vermindering van lasten in den loop des jaars eenige meerdere ruimte in het geldelijk beheer aanbrengen, dan zal het onderwerp voorzeker onder de eerste zorgen behooren.

De renversalen tot f 950 voor een *geheel*, f 475 voor een *half* en f 237.50 voor *een vierde* aandeel zijn gelijk aan het reëel fournissement, in geld of geldswaarde in de negotiatie gedaan. Men heeft geoordeeld die tot zoodanige som te moeten bepalen en niet tot f 1,000, f 500 of f 250, want, bij de kwijting daarmede van het aandeel in eenen gedwongen maatregel, scheen alleen het *werkelijk opgebragte* in aanmerking te moeten komen en dan nog een genoegzaam voordeel aan den deelnemer te beloven.

Ofschoon het welligt voldoende zou zijn geweest, commissarissen het bloote *toezigt* omtrent de negotiatie te geven, zoo acht men de beperking van derzelver werkzaamheden thans minder geraden en komt het in allen gevalle onschadelijk voor, om hun eenige bepaalde directie te geven ten aanzien van een werk, dat, tot uitloting en integrale aflossing bepaald blijvende, aan vaste regelen is onderworpen.

Geene opnaamstelling van de schuldbrieven verpligtend zijnde, wordt het moeijelijk, om, een geruimen tijd na de inschrijving, belanghebbenden op te roepen, en zou men verlangen de vervulling der openvallende plaatsen aan de overige commissarissen over te laten.

De algemeene consideratiën, waarmede deze beantwoording is aangevangen, schijnen het 13de (nu 14de) artikel der wet genoegzaam toe te lichten. Het blijkt daaruit, dat de aanmoediging voornamelijk zal moeten bestaan in het onderscheid der rente tusschen de negotiatie en de eventueel vast te stellen gedwongen leening, weshalve men vermeent van het hier gestelde, ten aanzien van de rente der laatste niet te kunnen afwijken, zonder den geheelen maatregel krachteloos te maken. De deelnemer in de negotiatie of zijn regtverkrijger, *houder van het renversaal*, bewijst door de productie van hetzelve, dat hij zekere som in de negotiatie heeft bijgedragen, en daarmede voldoet hij aan zijne verpligting tot dezelfde som in de gedwongen leening; bragt hij dan eerst het geld op, zoo zou hij een effect verkrijgen, rentende 4 pct., doch nu blijft hij in het genot van de 6 pct., die de negotiatie uitlooft. — Dit is de eenvoudige bedoeling van het artikel en de renversalen, niet tot het evengenoemde einde gebezigd, worden ingetrokken tegen uitbetaling van een ten honderd van de daarin vermelde sommen *aan den houder.*

STAAT *van de rentebetaling en aflossing van een kapitaal van f* 42,000,000.00, *opgenomen à* 6 *pct. met een jaarlijksch fonds voor rentebetaling en aflossing van* 10 *pct.*

Jaren.	Rentebetaling.	Aflossing.	Totaal.
1ste jaar.	f 2,520,000.00	f 1,680,000.00	f 4,200,000.00
2de »	2,419,200,00	1,780,800.00	4,200,000.00
3de »	2,312,352.00	1,887,648.00	4,200,000.00
4de »	2,199,093.00	2,000,907.00	4,200,000.00
5de »	2,079,038.00	2,120,962 00	4,200,000.00
6de »	1,951,781.00	2,248,219.00	4,200,000.00
7de »	1,816,888 00	2,383,112.00	4,200,000.00
8ste »	1,673,901.00	2,526,099.00	4,200,000.00
9de »	1,522,335.00	2,677,665.00	4,200,000.00
10de »	1,361,675.00	2,838,325.00	4,200,000 00
11de »	1,191,375.00	3,008,625.00	4,200,000.00
12de »	1,010,858.00	3,189,142.00	4,200,000.00
13de »	819,510.00	3,380,490.00	4,200,000.00
14de »	616,680.00	3,583,320.00	4,200,000.00
15de »	401,681.00	3,798,319.00	4,200,000.00
16de »	173,732.00	2,896,367.00	3,070,149.00
Totaal	f 24,070,149.00	f 42,000,000.00	f 66,070,149.00

4. AANWIJZING *der veranderingen in het ontwerp van wet ter opening eener vrijwillige negotiatie.*

In den aanhef moet de tweede zinsnede aldus gelezen worden: *willende onze getrouwe onderdanen in de gelegenheid stellen, om, door deelneming in eene vrijwillige negotiatie, zich vrij te waren tegen belastingen of gedwongene geldleeningen tot*, enz.

In de derde zinsnede is, in plaats van het woord: *gehypothekeerd*, gesteld: *gevestigd.*

Art. 1.

Na »f 950", in de 1ste alinea, is bijgevoegd: *Er zullen ook halve en vierde aandeelen, ieder groot f* 475 *of* 237.50, *worden aangenomen.*

Ten slotte van het artikel is bijgevoegd: *Voor de* HALVE *aandeelen zullen een schuldbrief van f* 500 *of twee van f* 250, *en voor de* VIERDE *aandeelen een schuldbrief van f* 250 *worden afgegeven, mede onder verschillende letters en tot volle aandeelen onder één nummer te vereenigen.*

Art. 2.

In plaats der woorden, in de eerste zinsnede: *administrateurs der schatkist in de hoofdplaatsen der provinciën*, te lezen; *agenten van den Rijks-kassier in de steden en plaatsen, waar die gevestigd zijn.*

Tot Zaturdag, in dezelfde zinsnede, lees: *tot en met Zaturdag.*

Der aandeelen, in dezelfde eerste zinsnede, lees: *der aandeelen of halve en vierde aandeelen.*

In de laatste zinsnede, in de twee laatste regels te lezen: *der* aandeelen, waarvoor *de* inschrijvingen enz.

XV. *Vrijwillige geldleening.*

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

Art. 3.

De woorden: *in gereed geld* vallen uit en ten slotte is bijgevoegd: *en zulks in gereed geld of op de wijze, bij de twee volgende artikelen bepaald.*

Art. 6 (Nieuw) aldus luidende:

»In de vijf laatste termijnen dezer negotiatie zullen als gereed geld, tot het bedrag van de helft der fournissementen, worden aangenomen de bewijzen van betaling, bij voorschot uitgegeven volgens de wet van den 2den April 1831 (*Staatsblad* n°. 8), met bijberekening der daarop vervallen renten."

Art. 6 (nu art. 7).

Na het slotwoord: *vervallen*, bij te voegen: *en verschuldigd zullen zijn.*

Art. 7 (nu art. 8).

In de laatste zinsnede staat: *art.* 13; moet zijn: »art. 14".
In plaats van: *elk aandeel*, te lezen: *elk geheel aandeel.*
Ten slotte bij te voegen: *voor dat van elk half aandeel vier stukken van f* 100 *en een van f* 75 *en voor elk vierde aandeel twee van f* 100 *en een van f* 37.50.

Art. 8 (nu art. 9).

Dit artikel aldus aan te vangen: *De schuldbrieven op naam of in blanco, ter keuze van de inschrijvers af te geven, zullen* enz.

Art. 9.

Wordt art. 10.

Art. 10 (nu art. 11).

Ten slotte is bijgevoegd: *Dezelve zal ook binnen een korter tijdsverloop dan bij het voorgaande artikel is bepaald, kunnen plaats hebben, nadat zulks te behoorlijker tijd vooraf zal zijn bekend gemaakt.*

Art. 11 (nu art. 12).

De laatste regels der eerste zinsnede aldus te veranderen: *onherroepelijk tot zekerheid van de tegenwoordige negotiatie wordt aangewezen.*
In de tweede zinsnede: *hypotheken*, lees: *sommen.*
In de derde zinsnede de laatste regels dus te veranderen: *en zullen telkens op het montant van voorzeide uitkeering worden verrekend.*

Art. 12 (nu art. 13).

5den en 6den regel, *inkoopen*, lees: *uitlotingen*; 8sten regel, *alleen*, dit woord is weggelaten; 9den regel, *elfde*, lees: *twaalfde*; voorlaatsten regel, *schuldbrieven*, lees: *duizend gulden kapitaal.*

Art. 13 (nu art. 14).

1sten regel, *art.*7, lees: *art.* 8; laatsten regel, *hoofdsom*, lees: *som.*

Art. 14.

Wordt art. 15.

Art. 15 (nu art. 16).

Commissarissen, lees: *commissionarissen.*

Art. 17. (Nieuw.)

» Ter aanvulling van de sommen, volgens art. 12 dezer wet tot zekerheid van de renten en aflossing dezer negotiatie uit de gewone Staats-inkomsten af te zonderen, zullen bij de wet tot regeling dier inkomsten voor 1832 en vervolgens de vereischte bepalingen worden gemaakt".

Art. 18. (Nieuw.)

»De opbrengst van deze negotiatie zal niet anders mogen worden gebruikt dan tot uitgaven, bij wettelijke bepalingen vastgesteld".

5. VERSLAG DER CENTRALE AFDEELING *omtrent het ontwerp van wet ter opening eener vrijwillige leening*, uitgebragt in de zitting van 7 April 1831, *vergezeld van eene nadere aanwijzing van veranderingen.* (1)

De Afdeelingen, hebbende kennis genomen van de antwoorden op hare eerste bedenkingen en van de dienvolgens in het ontwerp gemaakte wijzigingen, hebben nog eenige aanmerkingen in het midden gebragt, welke het onderwerp van dit verslag zullen uitmaken.

De Iste Afdeeling, de antwoorden op de bedenkingen van algemeenen aard voor notificatie hebbende aangenomen, maakt op de nieuwe redactie van art. 1 de aanmerking, dat het schijnt, alsof men het aangenomen decimale stelsel uit het oog heeft verloren, door van halve en kwart-aandeelen te spreken; men heeft er niets tegen, dat er aandeelen van *vijf tiende* en van *één tiende* worden aangenomen, en gelooft integendeel, dat zulks tot aanmoediging der deelneming zoude strekken: de combinatie van onderscheiden aandeelen kan niettemin worden toegelaten. De Afdeeling begrijpt niet, hoe de laatste zinsnede van art. 1 kan blijven bestaan te gelijkertijd met de nieuwe zinsnede, welke men nu ten slotte van het artikel heeft bijgevoegd; het is hierom, dat één lid heeft voorgesteld de redactie van art. 1 als op de bijgevoegde Nota A.

Op art. 2 merkt de groote meerderheid der Afdeeling aan, dat zij met veel genoegen heeft gezien, dat de laatste zinsnede van dit artikel is behouden, gelijk dezelve ook behoort behouden te blijven, als van veel belang niet alleen om de inschrijvingen aan te moedigen, maar ook om aan die ingezetenen, welke, door de wet uitgelokt, zullen hebben ingeschreven, de voordeelen te verzekeren, welke de wet hun, ingeval van inschrijvingen, heeft toegezegd. De aanneming der inschrijvingen, bij dit gedeelte van het artikel toegezegd, berust derhalve op de eenvoudigste beginselen van goede trouw; maar juist in deze omstandigheid en tot meerdere aanmoediging der inschrijvingen, ook voor menschen van middelmatig fortuin, vindt de Afdeeling eene reden te meer, om het nemen van kleine aandeelen, tot één tiende gedeelte, toe te laten.
De nieuwe redactie, die men aantreft als te weeg gebragt in *art.* 3, behoort eigenlijk tot *art.* 5.
Bij gelegenheid der overweging van het nieuwe art. 6 geeft de Afdeeling in bedenking, of men (indien deze vrijwillige negotiatie het gewenscht gevolg had) ook de schatkist-biljetten niet zoude kunnen admitteren in de twee laatste termijnen dezer negotiatie, ten minste in zekere mate. Eene gemakkelijkheid van dien aard zoude zoowel den prijs der schatkist-biljetten verbeteren, als ook tot meerdere aanmoediging der inschrijving strekken.

In art. 6 (thans 7), laatste zinsnede, zouden de woorden: » gelijksoortige bepalingen .... daargesteld" beter worden vervangen door: » De bepalingen, in dit artikel omschreven, zullen ook door Ons worden toegepast op het bezigen enz.", waardoor de onzekerheid vervalt, alsof er nieuwe wetgevende bepalingen zouden worden vereischt tot iets, waartoe slechts maatregelen van uitvoering zullen noodig zijn.
In de voorlaatste zinsnede zoude men voor: *de administrateurs in de provinciën* ook liever gesteld zien: *de agenten van 's Rijks kassiers*, gelijk in art. 2 is veranderd.

Op art. 7 (nu 8), eerste zinsnede, maakt de Afdeeling dezelfde aanmerking, als op art. 1 reeds is aangeteekend omtrent de schuldbrieven van f 200 en men inschrijvingen van *één vierde aandeel* wil toelaten.

Art. 11 (nu art. 12). De Afdeeling blijft aandringen op hare vroegere aanmerking, dat de commissarissen niet slechts *bezitters* behooren te zijn, maar *eigenaars* van de vereischte aandeelen, welke derhalve op hunnen naam behooren te staan.

---

(1) Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 85.

XV. *Vrijwillige geldleening.*

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

Nota A.

Deze negotiatie zal bestaan uit 42 duizend aandeelen en ieder aandeel, waarvoor ingeschreven zal worden, bedragen f 950, f 475 of f 237.50.

Voor elk aandeel zal worden afgegeven *een* schuldbrief, groot f 1000, *twee*, ieder groot f 500, of *vier*, ieder groot f 250; en zullen *twee* halve en *vier* vierde aandeelen dezelfde nommers met twee of vier verschillende letters voeren.

Elk der voornoemde aandeelen zal 6 pct. ten honderd in het jaar renten en voorzien zijn van een coupon, enz.

De laatste paragrafen vervallen.

De IIde Afdeeling vermeent te moeten blijven insteren, dat, wanneer de inschrijvingen beneden de vijf en twintig millioen blijven, de inschrijvingen niet moeten worden aangenomen en de negotiatie dus geen voortgang hebbe. Men is overtuigd, dat, nu het plan van negotiatie wereldkundig is geworden, men alle de voordeelen er aan laten moet, welke daarbij zijn aangeboden, of dat men zeker kan zijn, dat dezelve niet reusseert. Maar men kan wel bepalen, dat de negotiatie geen voortgang zal hebben, indien de inschrijvingen niet tot zekere hoogte klimmen, en, in de daad, men zal verlegen zijn, indien de inschrijvingen slechts 10, 12 of 20 millioen bedragen en men toch de negotiatie moet laten voortgaan, dan toch *moet* men zeker eene gedwongene belasting, tot eene aanmerkelijke hoogte heffen, en daarvoor *mag* men, volgens art. 13 (nu art. 14) geen hooger rentegevend papier dan tegen *vier* pct. uitgeven. Men gelooft dus alsnog, dat het beter is, de negotiatie niet dan eerst op vijf en twintig millioenen te doen doorgaan en dan liever, indien de inschrijvingen zoo hoog niet komen, eene gedwongene belasting uit te schrijven, waarin men dan schuldbekentenissen van *vijf* of *zes* pct. zal kunnen geven, om aan de belastingschuldigen zooveel mogelijk te gemoet te komen.

Overigens moet men nog opmerken, dat dit plan van negotiatie in zich zelve de eigene destructie van haar doel schijnt mede te brengen. Dit doel is natuurlijk bij het Gouvernement, om de negotiatie vol te krijgen, en het belang der inschrijvers is, dat de negotiatie niet vol komt, omdat er dan eene gedwongene belasting noodig is; dus ligt eigenlijk in het verband tusschen de negotiatie en de gedwongene belasting het gebrek van het onderhavig ontwerp van wet.

Voorts merkt men nog op, dat het slot van art. 11 (nu art. 12) in de verbeterde redactie zeer onduidelijk gewijzigd is.

Eindelijk wilde men art. 18 dus gesteld hebben: *De opbrengst van deze negotiatie zal niet anders mogen worden gebruikt dan tot uitgaven, welke bij wettige bepalingen zullen worden vastgesteld*, om te doen zien, dat hiertoe volgende wetten zullen noodig zijn en dat dit niet op credieten, volgens de tegenwoordig nog bestaande begrootingswetten, mag geschieden.

In de IIIde Afdeeling is de vraag geopperd, of het niet als een voorwerp van bijzondere aangelegenheid te beschouwen is, dat er ten aanzien van inwoners der Belgische provinciën, welke in eenige betrekking hebben gestaan en alsnog eenige bezoldiging genieten, andere maatregelen dan de thans bestaande worden genomen, in den zoo zeer bezwarenden toestand der geldmiddelen, welke de tegenwoordige behoeften zoo zeer doet gevoelen. Deze bijna algemeene aanmerking zoude invloed kunnen hebben op de deelneming in de geldleening, en bijzonder, indien tot eene gedwongene geldleening zoude moeten worden overgegaan.

Verder heeft de Afdeeling met genoegen opgemerkt, dat aan eenige harer aanmerkingen regt is gedaan. Zij blijft evenwel van gevoelen, dat het ware doel der geldleening, namelijk de zekerheid der deelnemers, op de krachtdadigste wijze zoude bevorderd worden door de bepaling, dat de coupons der aandeelen in de grondbelasting zullen worden aangenomen; zij oordeelt, dat hierdoor de zwarigheden, welke eene bijzondere toewijzing van een gedeelte der grondbelasting aankleeft, zullen worden weggenomen en de vestiging van de geldleening op de grondbelasting hierdoor, meer dan door eenigen anderen maatregel, zal bevorderd worden.

De Afdeeling voegt zich bij het door de IIde Afdeeling geuit gevoelen, namelijk, dat de geldleening niet beneden de 25 millioen moet worden aangenomen; zij verlangt in allen gevalle, dat dit aan de hooge Regering worde voorbehouden: nieuwe geldleeningen, welke gedwongen zijn, oordeelt men zeer bezwarende te zijn.

Wijders heeft de Afdeeling met genoegen een plan gezien van eene geldleening, in de IVde Afdeeling medegedeeld. Zij wenschte, dat soortgelijke plans nog in aanmerking konden komen, waartoe zich echter in de tegenwoordige, zoo ver gevorderde deliberatiën weinig uitzigt opdoet.

Ten aanzien van de reversalen blijven bij de Afdeeling nog bedenkingen over. Een der leden verklaart, dat zijne stem daarvan zal kunnen afhangen.

Art. 5.

De agenten, niet alleen in de hoofdplaatsen, maar ook in de arrondissementen, verlangt de Afdeeling, zoowel ten opzigte van de inschrijving als van de betaling der ingeschrevene som en die der interesten, aangewezen te zien; zij blijft op de gedane aanvrage aandringen.

Art. 18.

Bij dit artikel behoorde te worden gevoegd: » tot verdediging der regten en van het grondgebied van den Staat";

voorts dat, wanneer tot de betaling der renten van het Grootboek, zullende verschijnen ultimo December 1831, mogt blijken niet noodig te zijn de daartoe aangewezene som, dezelve tot intrekking der schatkistbiljetten zal worden bestemd; die aanwijzing oordeelt zij tot stijving van het crediet zeer bevorderlijk te zullen zijn. Zij meent, deze aanmerking, zoowel als de overige, in dit proces-verbaal aangeteekend, nog verder aan de aandacht der hooge Regering te moeten onderwerpen.

De IVde Afdeeling blijft in de eerste plaats persisteren bij haar gevoelen, dat de negotiatie niet hooger behoort te loopen dan tot de volstrekte eerste behoeften van f 25,000.000; zij wordt daarvan niet teruggehouden door de consideratie, dat men dan welligt later alweder tot andere maatregelen zal moeten recurreren. Immers die latere maatregel zou dan in allen gevalle veeleer kunnen en moeten worden *niet* alweder eene vrijwillige negotiatie, maar eene geforceerde leening of belasting tot minder bedrag.

Hier komt bij, dat bij negotiatie van f 25,000,000 er weg is, om direct, bepaald nieuw fonds van opcenten aan te wijzen, hetgeen, bij het hoog bedrag van f 42,000,000, niet mogelijk schijnt.

Deze beide punten staan dus in onmiddellijk verband, en in dit verband blijft de Afdeeling dan ook persisteren bij de betoogde noodzakelijkheid van aanwijzing van zoodanig bepaald fonds, waarin de geldschieters betere zekerheid vinden.

In datzelfde verband oordeelt de Afdeeling in de tweede plaats dat dan tot aanmoediging of aandrang tot deelneming niet noodig zou zijn de uitdrukkelijke bepaling, dat, ingeval van geforceerde leening, daarvoor nimmer hoogere rente dan van 4 pct. zal worden uitgeloofd.

De Afdeeling is nog van oordeel, dat het dan genoeg zou zijn te bepalen, dat de rente van zoodanige leening *beneden* de voor de vrijwillige uitgeloofde zal blijven, met bijvoeging: *dat zij althans de* 5 *pct. niet zal te boven gaan.*

Het schijnt haar toe, dat die aandrang, gevoegd bij geringer montant en betere aanwijzing van zekerheid; genoegzame hoop van reussite zou opleveren.

Een der leden, zoo hij al tot meer dan f 25,000,000 zou toestemmen, zou zulks niet anders doen dan met het doel, dat voor het surplus (boven de f 25,000,000) schatkistbiljetten wierden ingetrokken.

De geheele Afdeeling insteert in allen gevalle op de beantwoording der aanmerkingen op de wet omtrent de schatkistbiljetten, omdat de overweging en aanneming dier wet, met de door de Afdeeling bedoelde wijzigingen, moet strekken tot opbeuring derzelve en van het crediet in het algemeen.

Op de nieuwe redactie merkt de Afdeeling aan, dat in het slot van de eerste alinea van art. 11 (het nieuwe art. 12) moet worden overgenomen: *zonder dat over het bedrag daarvan door 's Rijks schatkist tot eenig ander einde zal kunnen worden gedisponeerd*".

In art. 11, laatste alinea, schijnen niet te moeten uitvallen de woorden: » en waarvan het bedrag alzoo door 'sRijks schatkist zal worden voorgeschoten".

Bij de nieuwe redactie staat: art. 3, moet zijn: art. 5.

De Vde Afdeeling berust, in het algemeen, in de gegevene antwoorden en keurt ook de voorgeslagene veranderingen goed.

XV. *Vrijwillige geldleening.*

(Verslag der Centrale Afdeeling. — Nadere veranderingen in het ontwerp van wet.)

Art. 11 (nieuw 12.)

Zij merkt echter aan met betrekking tot het 11de artikel, dat, indien de vier laatste regels van het 11de (nu 12de artikel) worden veranderd, zooals wordt voorgeslagen, die verandering geen verstaanbaren zin oplevert.

Art. 18 (nieuwe redactie.)

Ten aanzien van het 18de artikel vraagt de Afdeeling, of niet, in plaats van: *vastgesteld*, moet worden gelezen *vast te stellen*, aangezien de deliberatiën over de begrootingen nog niet zijn aangevangen, veelmin afgeloopen.

De VIde Afdeeling merkt aan op art. 18, dat het schijnt, dat de intentie duidelijker zou zijn uitgedrukt met te stellen, dat de opbrengst van deze negotiatie niet anders zal mogen worden gebruikt dan tot uitgaven, bij de nadere wettelijke bepalingen vast te stellen of die bij wettelijke bepalingen zullen worden vastgesteld.

De VIIde Afdeeling heeft de antwoorden voor notificatie aangenomen.

Het lid, van wien de bedenking over het onregtvaardige der afzondering der som van ruim 4 millioen van de opbrengst der grondbelasting, als onderpand dezer negotiatie, afkomstig is, kan de door de Regering gegevene reden en solutie niet geheel voldoende vinden en acht, dat men, bij de toch vroeg gekende zekerheid van groote behoefte bij de schatkist, wel voor het bij deze wet daarstellen van een zekerheids-fonds, afgescheiden van de gewone inkomsten van den Staat, en den waarborg der overige schuldeischers had kunnen en mogen zorgen.

De Afdeeling blijft nog van gevoelen, dat het hoogst nuttig geweest ware, bij deze gelegenheid eene poging te doen, om nu ook een fonds te creëren tot het intrekken van een goed deel der schatkistbiljetten of tot het verzekeren der voldoening van de opgezegd wordende biljetten.

Zij gelooft, dat, door het buiten verband laten der zóó noodzakelijke mesure ter opbeuring der schatkistbiljetten met deze vrijwillige geldleening, het allermoeijelijkst, zoo niet onmogelijk zijn zal, het bedoelde nut door de wet op de schatkistbiljetten te bereiken.

De Afdeeling blijft de bepaling der 4 pct. in art. 14 altoos als zeer belemmerend voor volgende maatregelen vinden. Edoch zij zal hier niet treden in de uiteenzetting van alle die gronden, welke haar gevoelen ten deze kracht kunnen bijzetten, vermits uit de antwoorden genoeg blijkt, dat ze bij de Regering gevoeld worden en gewigtige consideratiën alleen deze bepaling in de wet doen behouden.

Zonder op hare bedenking tegen art. 13 te willen aandringen, moet de Afdeeling hier echter herhalen, dat eene bijeenroeping der hoogst belanghebbenden, bij vacature van een der commissarissen, tot het vervullen derzelve zeer mogelijk en zeer uitvoerbaar zoude geweest zijn; zij zou hier vele voorbeelden uit andere negotiatiën, speciaal in West-Indische geldleeningen, tot voorbeeld kunnen aanhalen.

Op art. 18 merkt de Afdeeling aan, dat hier zal moeten gelezen worden: *dan tot uitgaven bij wettelijke bepalingen zullen worden vastgesteld.* Zij veronderstelt wel, dat deze de bedoeling der Regering geweest is, doch acht de bijvoeging dezer twee woorden, tot wegneming van allen twijfel, allernoodzakelijkst.

Ten gevolge van de bovenstaande aanmerkingen zijn in het ontwerp nog eenige veranderingen gebragt.

Dezelve zijn opgegeven in de volgende *nadere* aanwijzing der veranderingen, waarin tevens de vroegere zijn herhaald.

NADERE AANWIJZING *der veranderingen in het ontwerp van wet ter opening eener vrijwillige negotiatie.*

Considerans.

In den aanhef moet de tweede zinsnede aldus gelezen worden: *willende Onze getrouwe onderdanen in de gelegenheid stellen, om, door deelneming in eene vrijwillige negotiatie, zich vrij te waren tegen belastingen of gedwongen geldleeningen, tot* enz.

In de derde zinsnede is, in plaats van het woord *gehypothekeerd*, gesteld *gevestigd.*

Art. 1.

Na f 950 is in de 1ste zinsnede bijgevoegd: *Er zullen ook vijf tiende en één tiende aandeelen, ieder groot f 475 of f 95, worden aangenomen.*

Ten slotte van het artikel is bijgevoegd: *Voor de vijf tiende aandeelen zullen een schuldbrief van f 500 of twee van f 200 en een van f 100, of wel vijf van f 100, en voor de één tiende aandeelen een schuldbrief van f 100 worden afgegeven, mede onder verschillende letters en tot volle aandeelen onder één nummer te vereenigen.*

Art. 2.

In plaats der woorden in de eerste zinsnede: *administrateurs der schatkist in de hoofdplaatsen der provinciën*, te lezen: *agenten van den Rijkskassier in de steden en plaatsen, waar die gevestigd zijn.*

Tot Zaturdag, in dezelfde zinsnede, lees: *tot en met Zaturdag.*

Der aandeelen, in den voorlaatsten regel derzelfde eerste zinsnede, lees: *der aandeelen of gedeelten van aandeelen.*

In de laatste zinsnede te lezen: *der* aandeelen, waarvoor *de* inschrijvingen enz.

Art. 5.

De woorden: *in gereed geld* en *in de hoofdplaatsen der provinciën* vallen uit en ten slotte is bijgevoegd: *en zulks in gereed geld of op de wijze, bij de twee volgende artikelen bepaald.*

Art. 6 (nieuw) aldus luidende:

» In de vijf laatste termijnen dezer negotiatie zullen, als gereed geld, tot het bedrag van de helft der fournissementen worden aangenomen de bewijzen van betaling, bij voorschot uitgegeven, volgens de wet van den 2den April 1831 (*Staatsblad* n°. 8), met bijberekening der daarop vervallen renten."

Art. 6 (nu art. 7).

In de voorlaatste zinsnede, in plaats van de woorden » administrateurs in de provinciën," te stellen: *agenten van den Rijkskassier.*

Den aanhef van de laatste zinsnede aldus te stellen: *De bepalingen, in dit artikel omschreven, zullen ook door Ons worden toegepast op het bezigen*, enz.

Na het slotwoord: *vervallen*, bij te voegen: *en verschuldigd zullen zijn.*

Art. 7 (nu art. 8).

In de laatste zinsnede staat: *art.* 13, moet zijn: *art.* 14.

In plaats van *elk aandeel*, te lezen: *elk geheel aandeel.*

Ten slotte bij te voegen: *voor dat van vijf tiende aandeel vier stukken van f 100 en een van f 75, en voor elk één tiende aandeel een van f 50 en een van f 45.*

Art. 8 (nu art. 9).

Aldus aan te vangen: *De schuldbrieven op naam of in blanco ter keuze van de inschrijvers af te geven, zullen* enz.

Art. 9.

Wordt art. 10.

Art. 10 (nu art. 11).

Ten slotte is bijgevoegd: *Dezelve zal ook binnen een korter tijdsverloop, dan bij het voorgaande artikel is bepaald, kunnen plaats hebben, nadat zulks te bekwamer tijd vooraf zal zijn bekend gemaakt.*

Art. 11 (nu art. 12).

De laatste regels der eerste zinsnede aldus te veranderen:

XV. *Vrijwillige geldleening.*

(Nadere veranderingen in het ontwerp van wet.)

onherroepelijk, tot zekerheid van de tegenwoordige negotiatie, wordt aangewezen.

In de tweede zinsnede, *hypotheken*, lees: *sommen*.

In de derde zinsnede, de laatste regels dus te veranderen: *zullen telkens op het montant van voorzeide uitkeering worden verrekend.*

Art. 12 (nu art. 13).

5den en 6den regel, *inkoopen*, lees: *uitlotingen*.

8sten regel: *alleen;* dit woord is weggelaten.

9den regel: *elfde*, lees: *twaalfde*.

Voorlaatsten regel: *schuldbrieven*, lees: *duizend gulden kapitaal.*

Art. 13 (nu art. 14).

1sten regel: *art.* 7, lees: *art.* 8.

Laatsten regel: *hoofdsom*, lees: *som*.

Art. 14.

Wordt art. 15.

Art. 15 (nu art. 16).

Commissarissen, lees: *commissionarissen*.

Art. 17. (Nieuw.)

» Ter aanvulling van de sommen, volgens art. 12 dezer wet tot zekerheid van de renten en aflossing dezer negotiatie uit de gewone Staatsinkomsten af te zonderen, zullen bij de wet tot regeling dier inkomsten voor 1832 en vervolgens de vereischte bepalingen worden gemaakt."

Art. 18. (Nieuw.)

» De opbrengst van deze negotiatie zal niet anders mogen worden gebruikt, dan tot uitgaven, welke bij wettelijke bepalingen zullen worden vastgesteld."

6. NOTA *van eene overgebleven misstelling in het wetsontwerp.*

In art. 7 (nu 8) regel 7 en 8, in plaats van de woorden: *groot f* 1000 *of halve of vijfde gedeelten, groot f* 500 *of f* 200 *naar keuze*, te stellen: *volgens art.* 1 *dezer wet, naar keuze omtrent derzelver grootte.*

NB. *De Eerste Kamer heeft zich met dit wetsontwerp vereenigd (zie verslag der zitting van de Tweede Kamer van* 28 *April* 1831); *het werd door Z. M. den Koning den* 13*den April* 1831 *bekrachtigd (zie* Staatsblad *n°.* 9).

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Ontwerp van wet.)

XVI. Verpligte en vrijwillige geldleeningen. (1)

Het 1ste wetsontwerp, betreffende eene *verpligte geldleening* alleen, werd in de zitting der Tweede Kamer van 22 Maart 1831, ingediend (zie de alstoen door den Minister van Financiën voorgedragen rede); doch vervangen door een nieuw wetsontwerp betreffende eene *vrijwillige en verpligte geldleening*, dat, ingediend den 2den Junij 1831, den 23sten daaraanvolgende behandeld werd.

1. ONTWERP VAN WET *tot vaststelling van eene verpligte geldleening, ter voorziening in de behoeften van den Staat* (ingekomen in de zitting van 22 Maart 1831). (2)

WIJ WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in overweging hebben genomen de noodzakelijkheid, die er bestaat om voorloopig te voorzien in een gedeelte der uitgaven, behoorende tot de tweede afdeeling van de begrooting over het jaar 1831, en om tijdig te zorgen voor de betaling der renten van 's Rijks schuld, vervallende met 1°. Julij aanstaande;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

Er zal eene geldleening van de gegoede ingezetenen des Rijks gevorderd worden.

Art. 2.

Tot de gegoeden in dezen zullen geacht worden te behooren de hoogstaangeslagenen in de personele belasting over 1830, en, voor zooverre de personen betreft, welker aanslag over gemeld jaar in de zuidelijke gewesten heeft plaats gehad, over 1831, tot zoodanig aantal, als noodig is, om het geheel hunner aanslagen, vermenigvuldigd volgens art. 5, op te voeren tot aan het contingent, hierna voor ieder kanton aan te wijzen.

Art. 3.

Het contingent voor ieder kanton of voor elke meer dan een kanton bevattende gemeente zal wezen het *zevenvoud* van de opbrengst der personele belasting in hoofdsom over 1830, na aftrek der oninbare posten.

Art. 4.

De bijdragen der leeningschuldigen in het contingent van hun kanton of gemeente zullen gegrond wezen op elks aanslag of vereenigde aanslagen in de hoofdsom der personele belasting over het jaar 1830.

Art. 5.

In elk kanton of gemeente, waarover het leeningskohier zal loopen, zullen de leeningschuldigen worden gerangschikt volgens de hoegrootheid hunner aanslagen, bij art. 4 als grondslagen aangenomen.

Het totaal bedrag dier aanslagen zal daarna verdeeld worden in *zestien gedeelten*, ten gelijken bedrage zoo na mogelijk.

Het eerste *een zestiende gedeelte*, bevattende de hoogstaangeslagenen van het kanton of de gemeente, zal uitmaken de 1ste klasse.

Het tweede *een zestiende*, bevattende die daaraan het naast volgen, zal uitmaken de 2de klasse, en zoo vervolgens tot zestien klassen toe.

Daarna zullen voor de *zestiende* of laagste klasse de genoemde aanslagen in het personeel *eenmaal* genomen, en die voor

de	vijftiende	klasse,	*tweemaal*
»	veertiende	»	*driemaal*
»	dertiende	»	*viermaal*
»	twaalfde	»	*vijfmaal*
»	elfde	»	*zesmaal*
»	tiende	»	*zevenmaal*
»	negende	»	*achtmaal*
»	achtste	»	*negenmaal*
»	zevende	»	*tienmaal*
»	zesde	»	*elfmaal*
»	vijfde	»	*twaalfmaal*
»	vierde	»	*dertienmaal*
»	derde	»	*veertienmaal*
»	tweede	»	*vijftienmaal*
»	eerste	»	*zestienmaal*

vermenigvuldigd worden, en zal de uitkomst aanwijzen de verschuldigde bijdrage in deze leening.

Art. 6.

Er zullen kohieren worden opgemaakt wegens het bedrag der verschuldigde leening in ieder kanton of gemeente.

Zij zullen bestaan uit zooveel deelen, als er ressorten van ontvang in het kanton of de gemeente aanwezig zijn, en, na door den Gouverneur der provincie executoir te zijn verklaard, ter invordering worden overgegeven aan de ontvangers der directe belastingen, ieder in zijn ressort.

Art. 7.

§ 1. Degeen, die zijn op voorschreven voet bewerkstelligden aanslag in deze leening bevindt te stijgen, als:

wanneer gesteld is op			f 2,500 en daarboven,	boven	de	25
»	»	» beneden	2,500	»	»	24
»	»	»	» 1,840	»	»	23
»	»	»	» 1,540	»	»	22
»	»	»	» 1,260	»	»	21
»	»	»	» 1,000	»	»	20
»	»	»	» 855	»	»	19
»	»	»	» 720	»	»	18
»	»	»	» 595	»	»	17
»	»	»	» 480	»	»	16
»	»	»	» 375	»	»	15
»	»	»	» 280	»	»	14
»	»	»	» 195	»	»	13
»	»	»	» 110	»	»	11
»	»	»	» 72	»	»	9
»	»	»	» 35	»	»	7

ten honderd van het bedrag van deszelfs inkomen over 1830, zal, onder aanbod van eed, deswege zich tegen dien aanslag in reclame kunnen voorzien.

(1) De tot dit onderwerp behoorende bescheiden werden ten behoeve der leden gedrukt en aan hen rondgedeeld.

(2) Zie voor het wetsontwerp en de memorie van toelichting ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 71.

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Ontwerp van wet.)

§ 2. Degeen, die op meer dan één leeningskohier aangeslagen is, kan deszelfs aanslagen te zamen voegen, de vereenigde aanslagen aan deszelfs inkomsten toetsen en, het maximum van § 1 overschreden vindende, zich deswege in reclame voorzien bij die commissie van zetting, op welker kohier deszelfs aanslag het hoogste is, met overlegging van een extract uit het leeningskohier, waarop deszelfs aanslag het laagste is.

§ 3. Door inkomsten worden ten deze verstaan alle renten, interessen, dividenden, uitdeelingen, huur- en pachtpenningen, alle vaste en onzekere winsten, baten en voordeelen en alle andere *revenuen*, waaruit, uit welken hoofde of op welke wijze ook genoten (daaronder begrepen de huurwaarde der onroerende goederen, in gebruik van den eigenaar, usufructuaris of fiduciairen bezitter zijnde) de tractementen, belooningen en andere ambtsvoordeelen (voor zoover die tot vaste sommen bepaald zijn, berekend over 1831), en zulks onder aftrek van grondlasten en dijk- en poldergelden, van verschuldigde interessen, renten en uitkeeringen; doch niet van eenige personele of indirecte algemeene of plaatselijke belasting of aanslag, van het betaalde in de Rijks-geldleening, vastgesteld bij de wet van den 22sten November 1830, van eenige vermindering in de waarde der goederen of effecten, noch ook van eenige verteringen.

§ 4. De reclames zullen op ongezegeld papier kunnen geschreven en tegen bewijs van ontvangst, binnen eene maand na executoir-verklaring des kohiers, bij den voorzitter der hierna te melden commissie van zetting moeten worden ingediend.

§ 5. De commissie van zetting zal deze reclame afdoen binnen ééne maand tijds, volgende op den termijn, bij de voorgaande paragraaph bepaald; dezelve gegrond achtende of die door beeediging hebbende doen staven, vermindert zij den aanslag des reclamants tot op het voor zijne klasse vastgesteld maximum van zijn aanslag.

§ 6. Het indienen eener reclame vermindert des leeningschuldigen verpligting niet tot betaling van den eersten termijn der leening op den voet des aanslags, zooals die ten kohiere is gebragt.

Art. 8.

Niemand zal, ter zake van zijnen aanslag in de leening, regt van verhaal hebben op een derde, doch zij, aan welke, bij art. 7 en 9 der wet van 28 Junij 1822 (*Staatsblad* n°. 15) wegens de personele belasting, zoodanig regt in het algemeen was toegekend, zullen, onaangezien het al of niet bestaan (voor zooveel die belasting aangaat) van overeenkomsten ten tegendeele, binnen den termijn, bij art. 7, § 4, bepaald, kunnen vorderen, dat hun aanslag in het personeel, als grondslag voor de bijdrage in de leening, worde gesplitst tusschen hem en degenen, op wie aan hem bij de wet regt van verhaal was toegekend.

De gevorderde splitsing zal dientengevolge plaats hebben; de verzoeker, daartoe grond bestaande, op nieuw aangeslagen worden op den voet van het bepaalde bij art. 5, en hetzelfde insgelijks plaats hebben ten aanzien zijner medegebruikers of huurders, voor zooveel hun aanslag verhaalbaar kan worden geacht, hetzij op hun persoon, hetzij op hunne erfgenamen.

Het werk der voormelde splitsingen zal binnen twee maanden na executoir-verklaring der kohieren moeten zijn afgeloopen.

De daaruit voortvloeijende nieuwe aanslagen zullen worden begrepen in suppletoire kohieren.

Art. 9.

De ontvangers, belast met de invordering van de kohieren, zullen, bij het einde van de eerste maand na derzelver executoirverklaring, aan den voorzitter der commissie van zetting opgave doen van alle posten, welke oninbaar zijn mogten.

De commissie zal vóór het einde der tweede maand die onderzoeken en daarop naar bevind van zaken beslissen.

Art. 10.

Het bedrag der toegestane ontheffingen en verminderingen, uit de drie voorgaande artikelen voortspruitende, zal door de commissie van zetting worden herbelast over de overige leeningschuldigen in elke gemeente of kanton, en dat wel ponds ponds gewijze over de bedragen der aanslagen, op het primitief kohier voorkomende.

De daaruit voortvloeijende verhoogingen zullen op een suppletoir kohier worden gebragt. Indien echter door de verhooging de bijdrage eens leeningschuldigen kwam te stijgen boven het *maximum*, bij art. 7 vastgesteld, zal hij zich daartegen in reclame kunnen voorzien, op gelijken voet en ten gelijke effecte, als aldaar bepaald is.

Art. 11.

De commissiën zullen zich bevlijtigen, om, bij het opmaken van het primitief kohier, de oorzaken, waaruit de herbelastingen volgens art. 8 en 9 voortspruiten, reeds zooveel mogelijk weg te nemen door het bewerkstelligen der splitsingen en door het weglaten der oninbare posten.

Art. 12.

De commissie van zetting zal voor ieder kanton bestaan uit een afgevaardigde wegens elke gemeente *beneden*, en uit zoo veel meer afgevaardigden, als door Gedeputeerde Staten der provincie zal worden bepaald, wegens *elke* gemeente van 3000 zielen bevolking en *daarboven*, binnen hetzelve gelegen.

Elk plaatselijk bestuur benoemt de afgevaardigden voor zijn gemeente.

Zij zullen vergaderen in de hoofdplaats des kantons en zal de afgevaardigde uit die hoofdplaats bij voorkeur de voorzitter der commissie wezen.

In gemeenten, op zich zelve een kanton uitmakende of meer dan een kanton bevattende, zal de Commissie bestaan uit de raad der gemeente, voorgezeten door den burgemeester of een der wethouders.

Art. 13.

De commissiën van zetting zullen het voorbereidende werk wegens de reclamatiën, de splitsingen en de opgave van oninbaarheid, bij artikel 9 tot 11 bedoeld, opdragen aan eene uit dezelve te benoemen sub-commissie.

Art. 14.

De commissiën en sub-commissiën zullen de achtervolgens art. 9 bij dezelve ingediende verklaringen *kosteloos* voor de vrederegter kunnen doen beëedigen.

Art. 15.

§ 1. De leening zal worden ingevorderd en betaald in geld of met bewijzen van betaling bij voorschot, in *drie* termijnen, de *eerste* zal verschijnen den (1sten Junij), de *tweede* den (15den Junij) en de *derde* of laatste (den 1sten Augustus) aanstaande. De aanslagen, op de suppletoire kohieren gebragt, zullen in eenen termijn tegelijk met den laatsten invorderbaar wezen.

§ 2. De leeningschuldigen zullen bij de voldoening van elken termijn een recepis erlangen, ten gelijken bedrage, welke zullen worden ingewisseld tegen bewijzen ten laste van 's Rijks schatkist, eene rente gevende van vier ten honderd 's jaars, te rekenen van af 1 Julij 1831, en betaalbaar op coupons, jaarlijks den 1sten Julij verschijnende.

Art. 16.

Degenen, die in elk kanton of gemeente in de drie laagste klassen zijn aangeslagen, zullen hunnen aanslag kunnen voldoen bij afkoop met twee vijfden of 40 ten honderd van het bedrag, tegen afstand van hunne recepissen aan de schatkist.

Art. 17.

Ter voldoening des tweeden termijns der bijdrage in de leening, zullen kunnen worden gebezigd de halfjarige renten der nationale werkelijke schuld, verschijnende op 1 Julij 1831.

De betaling der evengemelde renten zal alzoo bij het Grootboek der Nationale schuld in voorraad geschieden tusschen den 23sten Mei en den 4den Junij aanstaande.

Te dien einde zal het Grootboek, in plaats van op den 10den Junij, worden gesloten op den 1sten Mei dezes jaars, en weder geopend den 23sten daaraanvolgende.

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Memorie van toelichting.)

Van kapitalen, welke tusschen den 23sten Mei en den laatsten Junij 1831 op het Grootboek zullen worden overgeschreven, zullen de renten ten behoeve der nieuwe verkrijgers, op wier naam de overschrijving geschieden zal, gerekend worden in te gaan met 1°. Julij daaraanvolgende.

De rente-quitantiën, welke tusschen den 23sten Mei en den 4den Junij 1831 zullen worden afgegeven, met uitzondering van die, aan de administratie-kantoren toekomende, zullen door de ontvangers als gereed geld worden aangenomen in betaling der verschuldigde bijdragen. De quitantiën, niet tot dat einde wordende gebezigd, zoomede die, aan de administratie-kantoren toekomende, zullen met Junij dezes jaars, op den gewonen voet, bij de Nederlandsche Bank te Amsterdam worden betaald.

De coupons van renten, door de administratie-kantoren afgegeven en op 1 Julij aanstaande verschijnende, zullen door de ontvangers mede als gereed geld in voege voorschreven, doch niet na den 15den Junij dezes jaars, worden aangenomen, terwijl het bedrag van de alzoo in betaling gegeven coupons met de administratie-kantoren, bij de betaling der aan hen afgegeven rente-quitantiën, van 's Rijks wege zal worden verrekend.

Art. 18

De invordering der leening geschiedt met gelijk regt van *parate executie*, *privilegie* en *legaal hypotheek*, als aan de schatkist bij de bestaande verordeningen ten aanzien der directe belastingen is toegekend.

Art. 19.

In geval van noodzakelijke verpanding van eenig onroerend goed tot verkrijging der vereischte gelden ter voldoening der bijdrage in de leening, zal de deswege te verlijden acte van het registratie- en hypotheekregt *vrij* zijn en deswege alzoo, behalve het zegelregt, enkel het loon der hypotheekbewaarders zijn verschuldigd, mits voor den notaris, bij wien de acte wordt verleden, onder eede of, de godsdienstige gezindheid des belanghebbenden geene eedsaflegging gedoogende, *met ware woorden* in plaats van onder eede verklaard worde, dat de opgenomen penningen enkel tot voldoening dezer geldleening, en tot geen ander einde hoegenaamd zullen worden gebezigd.

Art. 20.

Alle schrifturen, de uitvoering dezer wet betreffende, zijn vrij van registratie en het regt van zegel.

Art. 21.

Voor zooverre de behoeften des Rijks dit zouden mogen vereischen, zullen dezelve, naar de grondslagen ten deze gelegd, worden aangevuld, en zulks uiterlijk tot nog twee derden der krachtens deze wet geregelde aanslagen, en op zoodanige termijnen, als nader bij de wet zal worden bepaald.

Lasten en bevelen, enz.

---

2. MEMORIE VAN TOELICHTING *van het wetsontwerp op eene gedwongen geldleening.*

De Regering heeft met naauwgezetheid overwogen de onderscheidene middelen, welke strekken kunnen, om eene gedwongene geldleening voor de natie het minst bezwarende te doen zijn.

Het stelsel eener quotisatie van provinciën, gemeenten en personen, dat van *eigen* aangifte van bezittingen én inkomsten, dat van de vereeniging van verschillende grondslagen uit de directe belastingen, boden zich ter overweging aan.

Bij allen zijn bevonden bezwaren te bestaan, welker overweging tot het besluit geleid heeft, om op *eene eenige* en *gelijksoortige* basis, overal op *gelijke* wijze en *naar gelijkwerkende* regelen toegepast, te komen tot een individuelen aanslag, welken ieder leening-schuldige zal kunnen toetsen aan deszelfs inkomen, ten einde, indien zeker bij de wet bepaald *maximum* overschreden wierd, door reclames den aanslag daarop te doen terugbrengen. Zonder willekeurige quotisatiën, zonder *eigen* aangiften met of zonder *eedsafleggingen*, zonder aanwending van *ongelijksoortige* en *eenzijdig* werkende grondslagen, zonder iets aan het *arbitrair* over te laten, meent men minder onaangenaam te kunnen maken het dragen van eenen last, die de opbrengst daarvan niet aan het *onzekere* lot geeft.

Men heeft namelijk gemeend, dat de belasting op het personeel, op eene gepaste wijze aangewend, vatbaar was, om daarop aan de kantons of gemeenten een *contingent* toe te wijzen, ter omslag over de in dat middel *hoogstbelasten*, ingedeeld volgens *vaste* regelen in klassen, op welke de wet een tarief van vermenigvuldiging der individuele aanslagen toepast, welker uitkomst uitmaakt het bedrag van ieders bijdrage in deze leening.

De aanslagen aldus vastgesteld zijnde, zonder dat dit van iemands oordeel afhankelijk wordt gesteld, zoo roept de wet ieder leening-schuldige tot beoordeeling van zijnen aanslag, om dien te toetsen aan zijn inkomen en om, indien het bij de wet bepaald *maximum* overschreden is, bij wijze van reclame of verklaring hem daarop te doen terugkomen bij eene commissie van zetting, die, dit noodig oordeelende, de bedoelde verklaring vooraf kan doen beëedigen.

Men heeft zich niet ontveinsd, dat het personeel geen genoegzaam juiste maatstaf was van de werkelijke inkomsten of bezittingen der ingezetenen, om hetzelve te bezigen tot eene bewerking, van welker uitkomst het inkomen de toets zou wezen.

Doch als maatstaf *daarvan* heeft men hetzelve ook niet zoeken te bezigen, maar wel als eenen maatstaf van den *uiterlijken* staat of trein, welken de ingezetenen (hetzij dan uit dwang, hetzij uit verkiezing) voeren, en als zoodanig een indirect middel, om derzelver verterings-vermogen, en (bij inductie dat dit daaraan geëvenredigd is) ook derzelver betrekkelijke inkomsten te kennen.

En als zoodanig heeft men daarom te minder geaarzeld, hetzelve te bezigen, omdat de evenredigheid van der ingezetenen aanslagen in het personeel geboren is uit *eigen* aangifte van *vrijwillige* daden, door *uiterlijk* betoon gekend en volgens *wettige* tariven in cijfers gebragt en uitgedrukt, vooral na in de wet te hebben opgenomen eene *maximums*-bepaling, welke de ingezetenen waarborgt tegen de overmatige werking van dien maatstaf.

Onderscheidene proeven, daarover genomen, leiden tot de onderstelling, dat dit alles *als regel* kon aangenomen worden, zonder daarom te ontkennen het bestaan van *uitzonderingen* op denzelve, doch waarbij men meent minder te moeten stilstaan, omdat dezelve van alle stelsels van gedwongen belastingen onafscheidbaar zijn.

Artt. 1 en 2.

Men heeft zich door proefneming verzekerd van de doelmatige werking van den regel, in art. 2 aangenomen, om steeds in de gegoede klasse te blijven, en dat wel door (volgens eenen algemeenen regel) overal op de mindere klasse af te dalen in *dezelfde* evenredigheid, als de verhouding van derzelver personeel tot dat van de meervermogende klasse daarin *meer* of *minder* welvaart kan doen veronderstellen.

Het vermenigvuldigen, volgens art. 5, van de individuele aanslagen der leeningschuldigen in het personeel met $8^1/_2$ (de middelterm des tariefs) is gebleken, overal het contingent te kunnen vol maken, zonder dat de minvermogende personeelschuldigen in de leening zullen worden betrokken.

Voor zoover de naast daaraangrenzende daarin mogten komen te vallen, zoo is voor dezelven eensdeels bestemd de laagste klasse, welke derzelver personelen aanslag slechts *eenmaal* vorderbaar stelt, en dan nog daarenboven voor hen opengesteld de afkoop, waardoor het bezwaar voor de zoodanigen nietsbeduidend zal worden.

Artt. 3 en 4.

Men heeft tot basis van de contingenten der kantons of gemeenten, zoowel als der individuele aanslagen, genomen het personeel van de laatste dienst.

Eensdeels, omdat de kohieren van eene geheele dienst *alleen* doen kennen de uitzetting, welke de ingezetenen in het zomersaisoen aan derzelver staat of trein geven en doen kennen door suppletoire aangiften.

Anderdeels, omdat de primitive en eerste aanvullings-kohieren van de loopende dienst nog niet zoo ver zijn gevorderd, dat derzelver bedrag tot grondslag zou kunnen worden genomen.

Eindelijk, omdat men over het algemeen niet wel eenen anderen grondslag kan nemen voor den aanslag dan voor de reclame, welke gegrond is op een ieders inkomen over het *afgeloopen* jaar (art. 7).

Men heeft tot grondslag genomen het bedrag der hoofdsom, omdat de opcenten, tot een ongelijk aantal geheven wordende, aanleiding zouden geven tot het verkrijgen van ongelijke uit-

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Memorie van toelichting.)

komsten, en eindelijk daarvan afgetrokken het gemiddeld bedrag der oninbare posten, als uitdrukkende der gemeente onvermogen.

Ten opzigte van het bedrag der opbrengst van deze leening, op den voorgestelden grondslag geheven zullende worden, zoo refereert men zich tot den hieraan geannexeerden staat, waarop dezelve is geraamd op f 25,917,319.

Art. 5.

Dit artikel regelt de wijze, hoe de leeningschuldigen met hunne individuele aanslagen in ieder kanton zullen ingedeeld worden in *klassen*, en hoe op ieder leening-schuldige zal toegepast worden een *vast* tarief van vermenigvuldiging, naarmate van de klasse, waarin de wet hem plaatst.

Zoodanig dat de wet dit een en ander regelt en *niets* aan het oordeel der zetters overlaat.

Ter voorkoming van verkeerden indruk, meent men hier te moeten doen indachtig zijn, dat de vermenigvuldiging der individuele aanslagen niet geschiedt op den totalen aanslag, maar op dien in hoofdsom; zoodat, bijvoorbeeld in eene plaats, alwaar 40 opcenten geheven worden, de vermenigvuldiging der hoofdsom met 16 gelijkstaat met eene vermenigvuldiging van den totalen aanslag met 10.178.

Art. 6.

Men heeft zich voor deze leening moeten houden aan de kantonnale indeeling, ten einde in de agglomeratie van een grooter aantal leening-schuldigen het middel te vinden, om een genoegzaam aantal te verkrijgen, ter vervulling van de door de wet opengestelde klassen.

Art. 7.

Dit artikel bevat den waarborg der leening-schuldigen tegen alle bovenmatige aanslagen, welke uit de toepassing van de artt. 6, 7 en 10 zouden kunnen voortspruiten.

In § 2 heeft men voorzien het geval van iemand, die, in meer dan een leenings-kohier ter zake van dubbele woning of verblijf aangeslagen, meenen mogt boven zijn inkomen te zijn getroffen.

De definitie, in § 3 voorkomende, is noodig geacht als regel voor de leening-schuldigen, welke, op grond hunner inkomsten zullen meenen te kunnen reclameren.

De §§ 4 en 5 regelen den loop en de afdoening der reclamatiën. De 6de verpligt tot de betaling des eersten termijns niettegenstaande het indienen van eene reclamatie, ten einde dit niet zou kunnen misbruikt worden als een middel, om zich aan de voldoening der leening tijdelijk te onttrekken.

Art. 8

Deze leening een buitengewone last op de ingezetenen zijnde waartoe wel het personeel als *middel* wordt gebezigd, om to de individuele aanslagen te komen, doch zonder dat aan de overeenkomsten, ten opzigte van het *personeel* gemaakt, eenig gevolg kan worden gegeven ten aanzien van deze leening, zoo heeft men bij dit artikel het regt van splitsing toegekend aan die huurders of eigenaars, welke in het personeel voor de volheid der panden zijn aangeslagen, waarvan zij een gedeelte of eenig aan anderen verhuren of onderhuren.

Hierdoor zal men dan ook in de leening kunnen betrekken allen, die, bij anderen inwonende, niet in de kohieren der personele belasting bekend staan.

Artt. 9 en 10.

Het stelsel eener heffing bij contingenten brengt mede dat van de herbelasting dier sommen, welke daarop te kort schieten, ten einde aan de schatkist de volheid der opbrengst te verzekeren.

In het stelsel des projects is de herbelasting buitendien een middel, om de leening-schuldigen, welke door hunne primitieve aanslagen niet zijn opgevoerd geworden tot het *maximum*, hetwelk de wet te hunnen opzigte toeliet te bereiken, door suppletoire aanslagen te verhoogen.

Artt. 11, 12, 13 en 14.

Regelen de zamenstelling en de vergaderingen van de commissiën van zetting, zoomede derzelver werkzaamheden en attributen.

In het doen benoemen van sub-commissiën voor de voorbereidende werkzaamheden, in art 13 bedoeld, heeft men een middel meenen te zien, om aan dat werk eene meer spoedige afdoening te bezorgen.

VERGELIJKENDE STAAT *van het bedrag der kohieren van de personele belasting en het waarschijnlijk beloop de kwade posten, over de dienst van* 1830.

PROVINCIËN.	Bedrag der kohieren in hoofdsom.	Waarschijnlijk bedrag der kwade posten.		Zuiver bedrag der kohieren.	Zevenmalige verdubbeling of bedrag der voorgestelde oorlogsbelasting
		Tax.	Beloop.		
Noord-Braband	f 257,094.89^{5}	0,00,964	f 2,478.39^{5}	f 254,616.50	f 1,782,315.50
Gelderland	296,535.26	0,01,101	3,264 85^{5}	293,270.40^{5}	2,052,892.83
Zuid-Holland	989,761.08^{5}	0,05,526	54,694.19^{5}	935,066.89	6,545,468.23
Noord-Holland	1,195,717.42^{5}	0,08,791	105,115.82	1,090,601.60^{5}	7,634,211.23
Zeeland	204,700.88	0,03,368	6,894.32	197,806.56	1,384,645.92
Utrecht	250,968.50	0,02,047	5,137.32^{5}	245,831.17^{5}	1,720,818.22
Vriesland	289,652.21	0,02,335	6,763.38	282,888.83	1,980,221.81
Overijssel	152,357.84^{5}	0,00,591	900.43^{5}	151,457.41	1,060,201.87
Groningen	207,488.66^{5}	0,00,488	1,012.54^{5}	206,476.12	1,445,332.84
Drenthe	45,026.93	0,01,262	568.24	44,458.69	311,210.83
Totalen	f 3,889,303.69^{5}	0,04,804	f 186,829.51	f 3,702,474.18^{5}	f 25,917,319.29

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

3. PROCESSEN-VERBAAL VAN DE BERAADSLAGINGEN DER AFDEELINGEN *over het ontwerp van wet eener gedwongen leening.*

Eerste Afdeeling.

ZITTING VAN 3 MEI 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Luyben, Hinlópen, van Reenen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Randwijck van Rossum, *Onder-Voorzitter*, en Beelaerts van Blokland, *Voorzitter.*

De Afdeeling, een aanvang makende met het onderzoek van dit ontwerp en der memorie van toelichting, heeft zich eerst en vooraf de vraag voorgesteld, of deze verpligte geldleening thans reeds noodzakelijk is. Te dezen aanzien is bij de Afdeeling in aanmerking gekomen, dat er in de vrijwillige negotiatie is ingeschreven voor ruim een en twintig millioen gulden, zoodat er aan de vijf en twintig millioenen, welke de Regering zich voorstelt door middel dezer verpligte geldleening te verkrijgen, slechts omstreeks vijf millioenen zullen ontbreken; men vraagt derhalve, of er geen middel zoude zijn om die ontbrekende som te verkrijgen, zonder tot deze verpligte leening toevlugt te nemen. Daar de Afdeeling voorts reden meent te hebben om te gelooven, dat de kortheid van tijd, welke er heeft bestaan tusschen het promulgeren der wet op de vrijwillige negotiatie en tusschen den tijd der inschrijving, vele ingezetenen welligt kan hebben verhinderd in die negotiatie in te schrijven, ja zelfs hun wezenlijk belang daaromtrent te leeren kennen, meent men daarom, dat het mogelijk nuttig zoude kunnen zijn, de gelegenheid nog eens te openen om in die negotiatie deel te nemen, hetzij door het openen van een verlengden termijn, hetzij door het daarstellen van eene tweede serie, hetzij op zoodanige andere wijze als de Regering doelmatig mogt oordeelen. Indien er hierdoor kans ware om eene verpligte geldheffing voor te komen, gevoelt de Afdeeling zeer wel, dat zulks hoe eer hoe beter zoude behooren te geschieden; om deze reden heeft dan ook de Afdeeling besloten, het onderzoek van het onderhavig ontwerp op de verpligte geldleening uit te stellen, ten einde de Regering des te eerder in staat te stellen het voorschreven punt in overweging te nemen en zich daarop te uiten. Een lid nogtans, schoon het zeer wenschelijk achtende, dat de vrijwillige negotiatie had kunnen worden volgeschreven of nog zoude kunnen worden aangevuld, kan zich echter met het voorstel tot heropening niet stellig vereenigen, zonder vooraf te hebben gezien, op welke wijze en in welk verband tot de verdere financiële wetgeving ten deze zoodanige heropening zoude plaats hebben.

Maar behalve dat, vindt de Afdeeling, schoon de grondslag van dit ontwerp eener verpligte geldleening haar in het algemeen wel aannemelijker voorkomt dan de andere buitengewone middelen, van welke in den aanhef der memorie van toelichting wordt gewag gemaakt, zich niet in staat het ontwerp met genoegzame kennis van zaken te beoordeelen, zonder eenige proeven te zien, welke *en* het aannemelijke van den regel, door de Regering aangenomen, *en* de doelmatige werking van denzelven kunnen doen kennen. De Afdeeling verlangt dus dat de Regering haar wel eenige van die proeven gelieve mede te deelen, welke bij de Regering tot de overtuiging hebben geleid van het juiste, gelijkwerkende en doelmatige van den voorgestelden maatregel, opdat de Afdeeling ook die overtuiging zoude kunnen verkrijgen, alvorens tot het meer bijzonder onderzoek dezer wet over te gaan.

BEELAERTS VAN BLOKLAND, *Voorzitter.*

Tweede Afdeeling.

ZITTING VAN 2 MEI 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Foreest, Cats Epz., Lycklama à Nyeholt, Hoynck van Papendrecht, de Jonge van Campens Nieuwland, *Onder-Voorzitter*, en van de Kasteele, *Voorzitter.*

De Afdeeling is overgegaan tot de behandeling van het ontwerp van wet op eene gedwongene geldleening, doch, alvorens dezelve in hare bijzonderheden te onderzoeken, heeft zij gemeend, te moeten aanmerken, dat, nu er provisioneel in de eerste behoeften voorzien is, de begrootingen eerst behoorden te worden afgedaan, alvorens eene gedwongene leening werd uitgeschreven, en ofschoon sommige leden daarop niet zoo sterk aandrongen, dat zij daarom alleen geene belasting zouden willen toestaan, als geene begrooting der behoeften was voorafgegaan, zoo zijn er echter andere, die begrijpen aan de ingezetenen geen gedwongen last te mogen opleggen, alvorens behoorlijk bij de begrootingen de volstrekt noodzakelijke behoeften bepaald zijn. Zij houden dus dringend aan, dat thans in de eerste plaats en *vóór* de gedwongene leening de begrootingswetten worden behandeld en bediscutieerd.

De Afdeeling ziet voorts vele zwarigheden in eene gedwongene leening en vindt juist, nu er 21 millioenen in de vrijwillige negotiatie zijn ingeschreven, uit het verband tusschen die vrijwillige en deze gedwongene leening die moeijelijkheden geboren, die zij bij de deliberatiën over de vrijwillige leening heeft voorzien en in hare verbalen bij herhaling heeft opgenomen.

Een lid derzelve wenschte door eene continuatie der vrijwillige leening, met bijvoeging van eene loterij van schatkistbiljetten, nog de gedwongene leening voor te komen en legt deswege eene nota over, hierbij gevoegd onder letter A.

Intusschen merkt de Afdeeling op, dat, nu er 21 millioenen vrijwillig zijn ingeschreven, eene gedwongene leening van slechts 25 millioenen ongerijmd zoude zijn, daar dan met al den last en den omslag van eene gedwongene leening voor alle de ingezetenen er slechts *vier* millioen in 's Rijks kas zoude komen, dewijl er 21 in renversalen der vrijwillige leening zullen worden gefourneerd.

De geheele wet zal dus noodzakelijk moeten worden omgewerkt en op 40 millioenen of zooveel als er, na het arresteren der begrootingen, blijken zal noodig te zijn, moeten worden gebragt.

Het *zevenvoudige* van de opbrengst van het personeel, in art. 3 vermeld, zal welligt tot het *elfvoudige* moeten worden vermeerderd; de classificatie van art. 5 zal moeten worden verhoogd; de tabel van het inkomen in art. 7 zal geheel moeten worden veranderd, en vele wijzigingen zullen er moeten plaats hebben, die het genoegzaam onmogelijk maken, over deze concept-wet, zooals dezelve thans ligt, te delibereren; maar daarenboven zal die verhooging der belasting een bezwaar voor de ingezetenen opleveren, hetwelk men vreest, dat ondragelijk wezen zal.

Eindelijk vermeenen sommige leden dat het *personeel* alleen geen goede maatstaf is voor eene definitive belasting, maar dat er andere middelen bij moeten komen, want dat men naar het personeel alleen den wezenlijken staat der ingezetenen niet kan nagaan, en dat er velen zijn, die dan geheel vrij zullen loopen, die dubbel betalen konden; terwijl anderen, die door omstandigheden genoodzaakt zijn zekeren trein te houden, juist niet zoo gegoed zijn of zoo veel inkomen hebben, als de trein schijnt mede te brengen. Men meent, dat de ongelijkheid, waartoe de maatstaf van het personeel aanleiding geeft, te sterker wordt, naar mate men hetzelve meermalen verdubbelt, zooals bij deze wet tot *zestienmaal* wordt voorgedragen en bij eene hoogere opvoering der belasting nog veel meer zou vermenigvuldigd worden.

Andere leden der Afdeeling echter vinden den maatstaf van het *personeel* zeer goed en zouden denzelve boven alle andere de voorkeur geven; doch dewijl de Minister in de memorie van toelichting gezegd heeft, dat onderscheidene proeven, daaromtrent genomen, tot de onderstelling leiden, dat uit het *personeel* een goede regel voor den aanslag in deze belasting konde getrokken worden, zoo moeten sommige leden in allen gevalle mededeeling van die proeven of eenige aanwijzingen deswege verlangen.

Na deze algemeene aanmerkingen is men overgegaan tot de beschouwing van de bijzonderheden der wet zelve en heeft daarbij tevens de memorie van toelichting gelezen, en al dadelijk opgemerkt, dat de *considerans* der wet noodzakelijk moet veranderd worden, daar de voorloopige voorziening door het voorschot en door de vrijwillige negotiatie geschied is en er nu *definitive* voorzieningen moeten plaats grijpen, maar waardoor tevens op nieuw wordt bevestigd de algemeene aanmerking, hierboven gemaakt, dat eerst de begrootingen der behoeften moeten zijn vastgesteld.

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Artt. 1 en 2.

Men wenschte wel nader toegelicht en door voorbeelden verduidelijkt te zien, waar de grens zal zijn tusschen de gegoede ingezetenen, die door de belasting getroffen zullen worden, en de mingegoede, die vrij zullen loopen.

Wijders vindt men thans, nog meer dan bij het voorschot, zwarigheid in de bepaling, dat het personeel over 1830 de maatstaf der belasting zijn zal, en verlangt men algemeen, dat de aanslag over 1831 tot grondslag genomen worde. Dit is veel billijker en duidt veel meer den tegenwoordigen staat der ingezetenen aan.

Thans ook, nu de tijd reeds verder verstreken is, zullen de primitive en eerste aanvullings-kohieren wel zoo ver gevorderd zijn, dat derzelver bedrag tot grondslag zal kunnen genomen worden, gelijk dit toch omtrent diegenen, wier aanslag in de zuidelijke gewesten heeft plaats gehad, geschieden moet; terwijl men niet kan zien, waarom er geen andere grondslag zou kunnen genomen worden voor de *reclame*, welke gegeven is op een ieders inkomen (art. 7), die zeer wel kan blijven over het *afgeloopen* jaar 1830, terwijl men voor den *aanslag* neemt het personeel over 1831. De declaratie van het personeel, welke gedaan wordt 1°. Januarij 1831, staat zelfs in verband met het verteringsvermogen, hetwelk men had in 1830.

Art. 3.

Men vraagt, hoe het contingent berekend en ingevorderd zal worden in eene stad, waarvan een gedeelte een afzonderlijk kanton uitmaakt, doch een ander gedeelte een kanton vormt te zamen met eene plattelandsgemeente, of wel in eene stad, waarvan het eene gedeelte met eene plattelandsgemeente een kanton uitmaakt, terwijl het andere gedeelte met eene andere plattelandsgemeente tot een ander kanton behoort.

Voorts zal de bepaling van het *zevenvoud* van het personeel niet genoegzaam zijn, als men de belasting tot 40 millioenen wil opvoeren, maar men zal ze tot tien of elfmaal moeten verhoogen.

Art. 5.

Men merkt aan, dat de rangschikking der leeningschuldigen en de verdeeling der aanslagen in *zestien* gedeelten en de aanwijzing van zestien klassen eenigzins duister is en althans voor het publiek niet te begrijpen. Men verlangt dus daaromtrent nadere toelichtingen, en vooral dat de zaak door proeven en voorbeelden worde opgehelderd.

Wijders zullen wederom de vermenigvuldigingen der aanslagen van het personeel grooter moeten zijn, indien de belasting hooger wordt opgevoerd.

Art. 6.

Op dit artikel geldt dezelfde vraag, welke bij art. 3 omtrent vereenigingen van plattelands- en stedelijke kantons gedaan is.

Art. 7.

§ 1. Hierbij geldt vooral de aanmerking, dat die classificatie ter berekening van iemands inkomen geheel zal moeten veranderd of gewijzigd worden, indien de belasting tot 40 millioenen wordt verhoogd. Dit artikel toont dus het noodzakelijke aan van eene geheel nieuwe voordragt. Maar men herhaalt hierbij echter de boven gemaakte opmerking, dat de reclame, bij dit artikel bedoeld, zeer wel zal kunnen geschieden uithoofde van iemands inkomen over 1830, schoon de aanslag geschiedt over iemands personeel in 1831, zooals hierboven is aangetoond.

Art. 8.

2de alinea. Men vraagt, of het duidelijk genoeg is uitgedrukt, dat de *verzoeker*, in dat artikel vermeld, ten gevolge van de vermindering van klasse kan veranderen.

Van de Kasteele, *Voorzitter.*

ZITTING VAN 3 MEI 1831.

Tegenwoordig, dezelfde leden, benevens de heer Frets.

Artt. 15—17.

De Afdeeling vindt de termijnen, bij art. 15 voorgeschreven, te kort, gemerkt het Gouvernement provisioneel middelen heeft bekomen en er dus geene dringende noodzakelijkheid is, om zelfs in eene maand twee termijnen in zulk eene drukkende belasting te laten voldoen, om nog niet eens te gewagen van het bezwaar, dat er renversalen niet genoeg voor zulke spoedige fournissementen te bekomen zullen zijn.

Zij zou derhalve verlangen, dat dit, zoo mogelijk, zou moeten gesteld worden op 1 Juli, 1 October en 1 December.

Doch eigenlijk vermeent de Afdeeling zich over art. 15 en art. 17 niet te kunnen uitlaten, daar dezelve in het geheel niet zijn in verband gebragt met de onlangs geadmitteerde vrijwillige leening, en in het algemeen merkt men omtrent deze concept-wet aan, dat dezelve blijkbaar is opgesteld, zonder eenige gedachte aan de vrijwillige leening, zoodat, nu er eene vrijwillige leening in verband met eene gedwongene geldleening is gearresteerd, deze wet noodzakelijk door eene andere moet worden vervangen en dus het onderzoek van dezelve noodeloos wordt.

Daar men echter met het onderzoek in bijzonderheden begonnen is, zal men, ten einde bij eene andere wet van de gemaakte aanmerkingen zou kunnen gebruik gemaakt worden, ten aanzien van art. 16 nog vragen, of men door de *drie* laatste klassen, in dat artikel vermeld, bedoelt de *veertiende*, *vijftiende* en *zestiende* of ook de hoogere, indien zij ook bij vroegere genoegzaamheid de laagste worden.

Art. 19.

Men zoude deze bepaling, houdende de vrijstelling van registratie- en zegelregten der akte van verpanding voor de fournissementen in deze gedwongene geldleening liever hebben weggelaten, daar zoodanige bepaling juist het drukkende van de wet doet gevoelen en van te gering nut is, dan dat men daardoor de geheele wet in een odieus daglicht zoude stellen.

Art. 20.

Men vraagt, welke *schrifturen* hier zijn bedoeld.

Art. 21.

De Afdeeling oordeelt, dat dit artikel, waarbij de aanvulling der behoeften tot *twee derden* meerder aan de Regering wordt overgelaten, niet kan worden geadmitteerd, dewijl, al bleef de wet ingerigt volmaakt op denzelfden voet, hetzij dezelve tot heffing van 25, hetzij van 40 millioenen strekte, de vermeerdering echter bij wettelijke bepalingen behoort te worden vastgesteld. — Maar nu er wezenlijk veranderingen en wijzigingen in de wet noodig zijn en nu vooral deze heffing met de gearresteerde vrijwillige leening moet worden in verband gebragt, is eene geheel nieuwe voordragt noodzakelijk, welke de Afdeeling dan ook zal inwachten.

Een lid van de Afdeeling levert nog eene *nota* in betreffende deze onderhavige concept-wet, welke hierbij onder letter B wordt overgelegd.

Eenige leden verklaren zich, bij gelegenheid van beide ingeleverde nota's, tegen alle afwijking van de inzigten, welke, ter gelegenheid van de wet op de vrijwillige leening, zijn aan den dag gelegd, als beschouwende dezelve allernadeeligst voor het publiek crediet.

Van de Kasteele, *Voorzitter.*

Nota A.

Nu in de vrijwillige negotiatie slechts tot de helft of tot 21 millioenen is ingeschreven, doen zich al die zwarigheden op, welke de ondergeteekende voorzien heeft tegen eene gedwongene belasting. Nu kan men geene belasting uitschrijven van 25 millioen, dewijl men dan maar 4 millioen in 's Rijks schatkist ont-

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

vangen zoude, daar er 21 millioen aan renversalen zullen inkomen; nu moet men dan 42 millioen gedwongen heffen, hetgeen een verschrikkelijke last voor de contribuabelen zal zijn. Hij wenschte dus wel, dat er nog een middel gevonden wierd, om de gedwongene belasting voor te komen en hetgeen tevens strekken konde om den *koers* van de schatkistbiljetten eenigzins, in verband met andere maatregelen, te verbeteren. Hij vermeent, dat dit te vinden zoude zijn in eene continuatie van de vrijwillige leening voor nog 21 millioen, met bijvoeging van eene loterij van schatkistbiljetten.

Hiertoe moet worden opgemerkt:

1°. dat bij de continuatie van de vrijwilllige leening, in tegenoverstelling van het in te schrijvene voor eene gedwongene leening, de houders der renversalen moeten worden tevreden gesteld, hetwelk zoude kunnen geschieden door in eene loterij van schatkistbiljetten, welke gevoegd konde worden bij de gecontinueerde vrijwillige leening, ieder renversaal van een geheel aandeel van f 950 in te wisselen tegen een lot, waarop, als *minimum*, konde getrokken worden een schatkistbiljet van f 100;

2°. dat bij de gecontinueerde vrijwillige leening zoude moeten aangenomen worden eene som van bijv. een derde der bestaande schatkistbiljetten of *vijf* millioen, welke vervolgens als prijzen der loterij wederom konden worden in wandeling gebragt. Dit maakt dan wel het provenu van de leening zooveel minder, maar er zoude nog altijd van de eerste en tweede leening *zes en dertig* millioen overblijven, waarmede men de zaken wel zal kunnen gaande houden, vooral, wanneer men kan te gemoet komen aan vele reflexiën tot bezuiniging, op de begrootingswetten gemaakt;

3°. dat deze gecontinueerde vrijwillige leening dan *moet* vol komen, want daarop wordt de loterij gebaseerd. Indien derhalve de 21 millioen alsdan niet vrijwillig worden ingeschreven, zoude men tevens eene gedwongene leening moeten uitschrijven voor de som, welke dan nog aan de 42 millioen zoude ontbreken, maar hetgeen dan natuurlijk aan veel minder zwarigheden zoude onderhevig zijn.

De ondergeteekende zoude derhalve voorstellen:

Alsnog eene vrijwillige negotiatie uit te schrijven van 21 millioen op denzelfden voet en onder hetzelfde verband als de vorige, maar tegen uitgifte van eenen schuldbrief van f 1,000 tegen het volle fournissement van f 1,000 en niet van f 950, zoopals in de eerste leening, waardoor *een millioen* meerder zal worden opgebragt. Deze f 50 per aandeel mogen de tweede inschrijvers wel meerder betalen dan de inschrijvers in de eerste leening, die hunne bereidwilligheid eerder betoond hebben.

Voorts aan die inschrijvers voor iedere f 1,000 af te geven een *lot* gratis in de na te melden schatkistbiljetten-loterij, gelijk mede zoodanig *lot* zoude moeten worden ingewisseld tegen renversalen van de eerste inschrijving van f 950.

Wijders de fournissementen te doen geschieden in de volgende termijnen:

15 percent vóór of op den 15den Julij 1831.
20 » » » » « 15den Augustus 1831.
15 » » » » » 15den September 1831.
20 » » » » » 15den October 1831.
15 » » » » » 15den November 1831.
15 » » » » » 15den December 1831.

100 percent.

Terwijl in iederen termijn voor $^1/_4$ zal mogen worden gefourneerd in schatkistbiljetten, als kontant met de renten van de maand voor het fournissement daaronder begrepen.

Vervolgens te voegen bij die negotiatie eene loterij van schatkistbiljetten van f 42,000 loten en evenzoo vele prijzen, te zamen uitmakende f 5,000,000 aan schatkistbiljetten, in dezer voege:

41,000 prijzen à f	100	aan schatkistbiljetten, maakt	f 4,100,000
980 » »	400	» » »	392,000
8 » »	5,000	» » »	40,000
4 » »	12,000	» » »	48,000
4 » »	15,000	» » »	60,000
2 » »	50,000	» » »	100,000
1 » »	80,000	» » »	80,000
1 » »	180,000	» » »	180,000
42,000 prijzen geven aan schatkistbiljetten			f 5,000,000

De eenige zwarigheid zoude derhalve nog overblijven, of, indien deze negotiatie dan nog niet vol kwam en men dus tot eene gedwongene belasting moest overgaan, dan, volgens de vorige wet, de inschrijvers in de eerste negotiatie nog het regt zouden hebben, zich van alle opbrengst door hunne renversalen te vrijwaren. De ondergeteekende zoude vermeenen van *neen*, daar de afkoop van het renversaal door een lot, hetwelk op het minst f 100 (zonder de kans der loterij) waardig is, meer dan genoegzaam is om hen schadeloos te stellen. Indien dus in de negotiatie nu nog bijv. voor *elf* millioen wierd ingeschreven, dan bleven er *tien* millioen over, welke dan gedwongen zouden kunnen geheven worden, niet tegen 6 percent, maar tegen 4 percent renten, doch met bijvoeging van een lot gratis, voor elk fournissement van f 1,000, in de schatkistbiljetten-loterij, welk different tusschen 6 en 4 percent renten nog een spoorslag zoude zijn, om vrijwillig in te schrijven en de gedwongene belasting niet af te wachten.

Indien men echter vermeende, dat men de houders van renversalen niet dwingen mogt de renversalen van f 950 tegen een lot, gevende op zijn minst f 100, in te wisselen, zoude men zulks aan hunne keus kunnen laten en dus bepalen, dat, bij de nieuwe inschrijving, de houders van renversalen uit de eerste leening zouden kunnen declareren hunne renversalen à f 950 te willen inwisselen tegen één lot in de schatkistbiljetten-loterij, welke keus dan te gelijk op die renversalen konde worden aangeteekend, en zij, die dan niet opkwamen, behielden hun regt, bij de vorige vrijwillige leening aan hen toegekend.

Dan nog zou de zaak met voordeel kunnen gevonden worden. Bijv. er is nu ingeschreven voor f 21,000,000 of 21,000 volle aandeelen; indien nu daarvan 11,000 kiezen een *lot* in plaats van een renversaal, dan blijven er nog 10,000 over, die het regt van vrijwaring van eene gedwongene leening blijven behouden. Nu wordt er in de gecontinueerde vrijwillige leening nog ingeschreven voor f 11,000,000 of 11,000 volle aandeelen; dan is de geheele inschrijving f 32,000,600. Nu moet er nog f 10,000,000 gevonden worden, maar daartoe moet men dan gedwongen heffen f 20,000,000, waarin dan de evengemelde 10,000 stel renversalen gesleten worden en de andere f 10,000,000 in kontanten zal inkomen. En dan heeft men wederom 11,000 loten uit de eerste negotiatie, 11,000 loten uit de gecontinueerde negotiatie en 10,000 loten uit de gedwongene leening, want voor het met renversalen gefourneerde ontvangt men geen lot; dus zou de loterij dan maar groot zijn 32,000 loten.

Er zoude dus aan den Koning moeten worden voorbehouden, de loterij, casu quo, naar evenredigheid te verminderen, zoodanig echter, dat nooit de minste prijs lager daalde dan f 100.

Op deze wijs zou de zaak, zonder eenige willekeur of afwijking van gedane beloften, gevonden worden.

VAN DE KASTEELE.

Nota B.

Men schijnt met eenigen grond te mogen vragen, of er wel voor het oogenblik zulke dringende noodzakelijkheid is tot het vaststellen van eene verpligte leening, nadat door de vrijwillige leening in een gedeelte der behoeften, ten bedrage van ruim twintig millioenen, wordt voorzien, en of derhalve niet nog eenige tijd met het aannemen van eenen zoo zwaren maatregel, als nu wordt voorgesteld, zoude kunnen worden gewacht. Men hoopt toch nog altoos, dat de drukkende omstandigheden, waarin ons vaderland verkeert, spoedig eene verligting ondergaan en de Belgische aangelegenheden tot eene schikking zullen gebragt worden. Die hoop althans, bij velen gevoed, hoewel misschien, even als de vrees bij anderen, te veel door verschillende denkbeelden aangekweekt, doet mij gelooven, dat het oogenblik voor den voorgestelden maatregel zeer ongunstig is. Maar ook de verpligte leening, in plaats van vijf en twintig millioenen aan het Rijk op te brengen, zooals de oorspronkelijke raming luidt en zooals ook uit de gemaakte berekeningen in het voorstel schijnt te volgen, zal slechts dienen om aan het Rijk de renversalen uit de vrijwillige leening terug te bezorgen, en verder niet meer aan geld opbrengen dan vier of vijf millioenen, zoodat dezelve bij het blijven bestaan van drukkende omstandigheden, zooals nu, geheel onvoldoende is. Al kon men door eenige verhooging nog in de gemaakte berekeningen de som der wezenlijke opbrengst zoo groot maken, dat die voldoende ware tot de dienst in October toe, dan zoude men toch in October wederom tot eene nieuwe verpligte leening of anderen zwaren maatregel moeten overgaan, althans in het geval, zooals ik

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

zeide, dat de drukkende omstandigheden en dus ook de daaruit volgende behoeften bleven bestaan; en dit geval is toch juist dat, waartegen de Regering voorziening verlangt. Maar ik acht, na het vaststellen van eene verpligte leening als deze, eene tweede dergelijke of wel eene, die nog veel zwaarder zoude moeten zijn, in de aanstaande maand October voor onuitvoerlijk.

Ik wil evenwel door deze voorafgaande aanmerking mij niet onttrekken aan de raadpleging nu reeds over de voorziening in de mogelijke behoeften over het geheele jaar 1831, en ik besef te levendig, dat die behoeften, niettegenstaande de hoop van zoo velen op verligting, nog langer dan wij allen wenschen, zouden kunnen voortduren, om niet met de Regering naar middelen om te zien, die zouden kunnen strekken om onze onafhankelijkheid te verzekeren. Maar daartoe, dunkt mij, zoude een ander middel dan dat van eene verpligte leening en wat er nog op volgen moet, leiden kunnen.

Ik acht daartoe geschikt eene nieuwe vrijwillige leening, die echter met een dwangmiddel zoude moeten gepaard gaan.

De vraag is maar, of men nu nog eene vrijwillige leening kan openen, nadat de eerste slechts gedeeltelijk gelukt is, zonder aan de deelnemers in de eerste leening de toegezegde voordeelen te ontnemen en dus zonder de goede trouw te verbreken; ook nog, of er reden bestaat om te gelooven, dat eene nieuwe vrijwillige leening eenig goed resultaat zal opleveren, en eindelijk, wat, bij geheele of gedeeltelijke mislukking, het beste middel zij om in de behoeften te voorzien.

Op de eerste vraag antwoord ik, dat het eenige bezwaar bestaat in het toegezegd gebruik der renversalen en in de waarde, die daaraan door het Rijk zelf is toegekend. Ik zie dus niet, dat de houders zich beklagen kunnen, wanneer de renversalen in eene nieuwe vrijwillige leening voor tien percent gangbaar worden gemaakt, wanneer zij daarenboven in eene buitengewone belasting, en dus geheel overeenkomstig met de wet van 22 April 1831, niet alleen voor het volle bedrag, maar nog daarenboven met eene verhooging van tien percent worden aangenomen, en wanneer zij eindelijk, bij overblijven, dat echter niet waarschijnlijk is, tegen twee percent, in plaats van tegen een percent, worden ingewisseld. Ik erken, dat hieruit een nieuw en groot bezwaar voor 's Rijks schatkist ontstaat, maar dat zoude rijkelijk worden opgewogen door andere voordeelen. Het zoude voor het algemeen welzijn oneindig veel waard zijn, indien een onmiddellijk dwangmiddel kon worden ontgaan.

Gelukte de nieuwe proef niet of slechts gedeeltelijk, dan zoude het te kort komende, zooals ik dadelijk zeggen zal, bij wijze van *don gratuit* geheven, maar ook daardoor aan het Rijk voor zooverre eene nieuwe schuld en daaraan verbonden interessen worden uitgespaard; ook zoude het, bijzonderlijk voor de deelnemers in de vrijwillige leening, althans voor diegenen, welke niet door blooten speculatie-geest zijn gedreven, van het hoogste belang zijn, dat de koers der effecten het minst werd gedrukt. In dit opzigt is er niets erger dan een onmiddellijk dwangmiddel en daarbij de zekerheid, dat in October nog een tweede dwangmiddel, hetzij dan grooter of kleiner, noodig zijn zal.

De tweede vraag meen ik te mogen beantwoorden met de aanmerking, dat eene leening, welke nationaal is en die wordt opengesteld ten behoeve van allen, die anders tot betaling verpligt zouden zijn, aan de zorg der gemeentebesturen behoort te worden opgedragen. Het is bij mij uitgemaakt zeker, dat, bij gelegenheid der vrijwillige leening, op vele plaatsen, bijzonderlijk in kleinere steden en op de dorpen, onkunde heeft bestaan en dat men niet genoeg de noodzakelijkheid heeft ingezien, om zich naar een agent van den Rijks-kassier te begeven. Wat men ook zeggen moge van de regtmatigheid, om een onderscheid te bewaren tusschen willigen en onwilligen, men behoort toch altoos te denken, dat onderstelde goede wil eigenbelang en onderstelde onwil verschoonbare onkunde zijn kan. Ik merk te dezen aanzien op, dat de verpligte geldleening, in geschil, wel gelijktijdig met de vrijwillige leening aan de Staten-Generaal is voorgesteld en dat ook de aanspraak van den heer Minister van Financiën inhoudt, dat, bij gedeeltelijke mislukking van de vrijwillige leening, men alsdan op een zeker en vast middel bedacht zoude moeten zijn, maar dat ondertusschen in de wet op de vrijwillige leening geen bepaald artikel is, om te doen blijken, dat daarop bij gedeeltelijk mislukken onmiddellijk eene verpligte geldleening zoude volgen. Eveneens merk ik op, dat het maximum van vier pct., voor eene dergelijke geldleening vastgesteld, eene bedreiging is, waarvan ik niet weet dat eenig regt verbiedt af te gaan, indien overigens geene andere belangen worden geschonden. Het ware te veel, indien de deelnemers in de vrijwillige leening om hunne betoonde vaderlandsliefde, ik zeg nog niet aan anderen, maar aan de Regering zelve een weg wilden sluiten, die aller belangen het best schijnt te vereenigen.

De laatste vraag vindt bij mij beantwoording in de stelling, dat, wanneer ook deze tweede proef niet of niet ten volle gelukt, het te kort blijvende niet bij eene leening, maar bij *don gratuit* behoort te worden geheven. Wanneer alle behoorlijke middelen zijn aangewend en alle mogelijke voordeelen zijn uitgeloofd, bestaat er geene reden meer, om te negotiëren met menschen, die volstrekt weigeren het vaderland met een klein deel van hun vermogen te helpen.

Ik blijf dus meenen, dat eene nieuwe vrijwillige leening een geschikt middel van voorziening is, maar dan ook met een dwangmiddel gepaard moet gaan, geëvenredigd aan den onwil of de nalatigheid, waarin diegenen vervallen zouden, die ook nu nog achterbleven.

Een en ander zoude, naar mijn begrip, in een en dezelfde wet moeten vervat worden. Ik voeg hier, bij wijze van schets artikelen bij. Zij dienen om mijne denkbeelden uit te drukken en niet als voorschriften. In eene zaak, die voor het vaderland zoo hoogstgewigtig is, meen ik niet te veel te doen, wanneer ik tracht te bewijzen, dat mijne denkbeelden voor verwezenlijking vatbaar zijn.

Art. 1.

De geheele som, welke vereischt wordt tot voorziening in de buitengewone behoeften van het jaar 1881, zal worden verdeeld kantonsgewijze, in evenredigheid van het bedrag der grondbelasting op de gebouwde en ongebouwde eigendommen voor de helft, en van de personele belasting, naar alle derzelver grondslagen, voor het geheel, over het jaar 1831.

Art. 2.

Er wordt, tot nadere voorziening in deze behoeften, geopend eene nieuwe vrijwillige leening, waarin ieder zal kunnen deelnemen en waarvoor zullen worden uitgegeven obligatiën, rentende zes pct. Tot bevoordeeling van de deelnemers in de vrijwillige leening van April jl. en van andere belanghebbenden, zullen de renversalen uit die leening in deze vrijwillige leening worden aangenomen tegen eene waarde van tien pct.

Art. 3.

De lijsten van inschrijving zullen worden gezonden aan de hoofden der gemeentebesturen, die bijzonderlijk zullen belast zijn met de zorg om deze leening te bevorderen en de ingezetenen met hunne belangen dienaangaande bekend te maken.

Art. 4.

Deze vrijwillige leening zal worden opengesteld gedurende den tijd van acht dagen, nadat daarvan in elke gemeente behoorlijke publicatie zal zijn gedaan. Dezelve zal daarna worden gesloten en het beloop der inschrijvingen over ieder kanton worden bekend gemaakt.

Art. 5.

Indien het bedrag der som, waarvoor in deze nieuwe vrijwillige leening zal worden ingeschreven, gevoegd bij die, welke het bedrag uitmaakt der inschrijving in de leening van April ll., gelijk mogt staan met of meerder mogt beloopen dan de buitengewone behoeften van 1831, zal daardoor alle heffing bij wijze van buitengewone belasting vervallen.

Art. 6.

Indien het tegendeel plaats heeft en alzoo het bedrag minder is, zal het tekort worden geheven bij wijze van buitengewone belasting, zooals volgt:

Art. 7.

Er zullen over ieder kanton kohieren worden opgemaakt, waarbij de ingezetenen zullen worden aangeslagen in het deel der som, gemeld in art. 1, en volgens de aldaar opgegevene evenredigheid, en zulks in klassen en met opklimmende verhooging, zooals tot bereiking van die som zal noodig geacht worden.

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Art. 8.

Van den aanslag zullen bevrijd zijn degenen, welker aanslag in de bestaande kohieren en berekend in de voormelde evenredigheid, te zamen niet meer dan zekere bepaalde som beloopt, waarbij de grootte der gemeenten in aanmerking zal worden genomen.

Art. 9.

De aanslag zal kunnen worden voldaan met renversalen uit de leening van April ll. en met bewijzen van deelneming in deze nieuwe vrijwillige leening, daartoe afzonderlijk aan de deelnemers af te geven. Tot meerdere bevoordeeling van de deelnemers in de eerste leening, zullen de renversalen uit dezelve in voldoening van den aanslag worden aangenomen, met eene verhooging van tien percent boven het bedrag.

Art. 10.

De betaling van den aanslag zal verder moeten gedaan worden, hetzij in rente-bewijzen van de Nationale Schuld of verschenen coupons van certificaten, hetzij in recepissen van de heffing bij anticipatie, en eindelijk met kontant geld. Voor de betaling, in dit en het voorgaand artikel voorgeschreven, zal door de ontvangers quitantie worden afgegeven zonder meer.

Art. 11.

De renversalen uit de leening van April ll., die niet mogten zijn gebruikt, hetzij tot deelneming in de nieuwe vrijwillige leening, hetzij in de heffing bij wijze van buitengewone belasting, en de bewijzen van deelneming in de nieuwe vrijwillige leening, die niet tot het laatstvermelde einde mogten zijn gebruikt, of wanneer ook de heffing bij wijze van buitengewone belasting mogt komen te vervallen, zullen na 1831 worden ingewisseld: de eerste tegen twee percent, de andere tegen een percent.

Het blijkt uit de voorgeslagen artikelen, dat dezelve slechts ruwe trekken zijn, die nader zouden moeten uitgewerkt worden. Daarom acht ik ook niet noodig dezelve afzonderlijk toe te lichten. Alleen wil ik aanmerken, dat ik de heffing tot voorziening in de buitengewone behoeften van 1831, door mij eventueel bij wijze van buitengewone belasting voorgesteld, daarom ook in zekere evenredigheid tot de grondbelasting heb gebragt, omdat ik zoowel de eigendommen als de inkomsten in die behoeften betrokken houde. Ik zie niet, dat daarom ook de renteheffers van den Staat eene afzonderlijke belasting zouden moeten ondergaan, vermits deze reeds door de omstandigheden een derde van hun kapitaal hebben verloren. Ik heb aan de deelnemers in de leening van April ll. zoodanige voordeelen toegekend, dat zij misschien overdreven zullen schijnen. Mijne bedoeling is geweest, om hiermede de nieuwe leening te bevorderen. Ik zie niet, dat, wanneer de ingezetenen met hunne belangen behoorlijk en overal worden bekend gemaakt, de speculatiegeest eenigen nadeeligen invloed zal kunnen uitoefenen. Anders zoude de verhooging, die ik aan de renversalen uit de leening van April toeken, voor het geval indien zij in betaling der heffing bij wijze van buitengewone belasting gegeven worden, aanleiding kunnen geven, dat op die heffing gespeculeerd en alzoo de nieuwe leening tegengewerkt wierd. Maar nu zijn ook de renversalen uit de eerste leening tegen de concurrentie van die uit eene tweede leening gewaarborgd, en er kan dus althans bij de deelnemers in de eerste leening niet alleen geen regt, maar ook geene reden bestaan om zich tegen eene nieuwe vrijwillige leening te verzetten.

FRETS.

Derde Afdeeling.

ZITTING VAN 6 MEI 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Backer, van Sytzama, Sandberg, van Suchtelen tot de Haere, IJssel de Schepper, Dijckmeester, *Onder-Voorzitter*, en van Asch van Wijck, *Voorzitter.*

De wet tot vaststelling eener gedwongene geldleening in overweging genomen zijnde, heeft de Afdeeling gemeend, vooraf te moeten aanmerken, dat volgens de inleiding der wet, de som, welke door dezen maatregel zoude worden verkregen, bestemd zijnde tot bestrijding van hetgeen de begrooting zoude te boven gaan de middelen, voor de behoeften aangewezen, hieruit van zelve volgt, dat de begrootingswetten behooren vooraf te gaan aan de beraadslaging over deze wet, vermits zij dienen moet tot daarstelling der middelen van bestrijding van het vermoedelijk tekort op de begrootingen; deze moeten dus zijn aangenomen, alvorens er eene gedwongene leening kan worden totstand gebragt.

Wijders overgegaan zijnde tot beschouwing van den grondslag der gedwongene leening, namelijk het personeel, hebben vijf leden zich voor dien grondslag verklaard. Twee leden stellen bedenking in het aannemen van denzelven, daar het personeel hun niet voorkomt het betrekkelijk vermogen der belastingschuldigen aan te duiden; eene belasting op bezittingen en inkomsten zoude aan dezelven toeschijnen dit doel veel evenrediger te zullen doen bereiken.

Eene tweede vraag geopperd zijnde, namelijk: zullen al de grondslagen der personele belasting bijeengevoegd tot basis der classificatie worden aangenomen? is ten aanzien hiervan door een der leden opgemerkt, dat er onder deze grondslagen wel eenige zijn, welke de levenswijze van den belastingschuldige zoodanig onderscheiden, dat zij tot eene classificatie aanleiding kunnen geven, zooals huurwaarde, mobilair, dienstboden, paarden van gemak en weelde, doch dat er ook onder de grondslagen eenige zijn, welke minder afhankelijk zijn van meerder of minder vermogen, dan wel van andere toevallige omstandigheden, zooals deuren en vensters, haardsteden; terwijl ook andere tot een bedrijf behooren, als die op de paarden van huurkoetsiers en soortgelijke. Bij deze aanmerking heeft een ander lid zich gevoegd, terwijl de overige leden van gevoelen zijn, dat al de grondslagen bijeen behouden behooren te worden, zijnde desniettemin de Afdeeling van oordeel, dat er eene uitzondering voor huurkoetsiers en logementhouders behoort gemaakt te worden, bij welke een der leden ook de kostschoolhouders verlangt gevoegd te zien.

Voorts is eene derde vraag voorgesteld, namelijk, of de aanslag in de personele belasting over 1830, tot grondslag bij deze wet voorgesteld, aannemelijk is. Zes leden zijn van oordeel, dat het onbillijk zoude zijn, voor de behoeften van 1831 eenigen anderen grondslag aan te nemen dan den aanslag in de belasting over datzelfde jaar: de omstandigheden zijn zoo merkbaar veranderd, zij hebben zoo verscheidenerlei invloed op de inkomsten en dan ook op de levenswijze der ingezetenen, dat het volstrekt onaannemelijk voorkomt den aanslag over 1830 als toepasselijk op omstandigheden, inkomsten en levenswijze, welke niet meer op gelijken voet bestaan, als zij waren, in dit jaar 1831, thans tot grondslag aan te nemen. Zij zijn dan van oordeel, dat alleen die van 1831 in aanmerking kan genomen worden. De tijd tot opmaken der kohieren is thans daar, en de reden houdt op, welke bij de anticipatie-wet bestond en welke het toen moeijelijk maakte eenen anderen grondslag dan dien van 1830 aan te nemen.

Artt. 3 en 4.

Daar de wet spreekt van indeeling in kantons, is de vraag geopperd, welke kantons hier worden bedoeld; terwijl verder is opgemerkt, dat, wanneer landgemeenten, in welke de aanslag in het personeel doorgaans lager is, worden gevoegd bij steden, die hooger zijn aangeslagen, daar de huurwaarde in dezelve hooger dan ten platten lande wordt berekend, alsdan de inwoners der steden, onder hetzelfde kanton met de landgemeenten begrepen, het grootste gedeelte van den last zullen dragen.

Art. 5.

De Afdeeling heeft opgemerkt, dat de last van het personeel doorgaans alleen treft de huisgezinnen en dat de op kamers of appartementen wonende ongehuwde personen (célibataires) daarin óf niet óf zeer weinig bijdragen, hoezeer zij dikwijls zeer vermogend zijn. Hieruit is de vraag ontstaan, of niet deze ex officio door de commissie van zetting in eene hoogere classificatie zouden kunnen begrepen worden, waardoor zij naar hun vermogen zouden bijdragen in de algemeene lasten.

Wat voorts de kantonsgewijze beschrijving en opklimming der bedragen in ieder kanton betreft, is de aanmerking gemaakt, dat de hoogste aanslagen in het personeel in de onderscheiden

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

kantons onderling zeer verschillen, terwijl intusschen de verdubbeling met zestienmalen den aanslag op alle kantons gelijkelijk werkt. Deze vermenigvuldiging wordt dus toepasselijk gemaakt op inwoners, welker vermogen, zooals dit door de belasting op het personeel geacht wordt te worden aangeduid, onderling zeer verschilt. Men stelle zich voor den geest, dat in groote steden huizen, hoog in huurwaarde, bewoond worden door vermogende ingezetenen, die een aantal dienstboden en paarden van gemak en weelde houden, — deze zullen in zoodanige stad in de hoogste klasse worden gesteld; maar nu vergelijke men met deze een kanton, uit landgemeenten bestaande, waar de huurwaarde geringer is, waar weinig dienstboden en bijna geen paarden van gemak en weelde worden gehouden, — aldaar zal de hoogste klasse bestaan uit inwoners, wier vermogen in geene de minste vergelijking met dat van de rijkste ingezetenen van groote steden kan gebragt worden. Men veronderstelle, dat de hoogste aanslag in eene rijke en groote stad f 800 beloopen zal, die in een landelijk kanton de f 150 of f 200 niet te boven zal gaan. Indien nu het personeel het vermogen aanduiden moet en dit den grond voor de opklimmende classificatie zal geven, zal het onderscheid tusschen beide kantons in het oog loopende zijn, wat den hoogsten aanslag der meest vermogenden betreft; echter zal de toepassing der wet dezelfde wezen, zoowel ten aanzien van de opklimming der klassen als van de evenredigheid, welke bij art. 7 is bepaald ten aanzien der reclames.

Art. 7.

Daar de wet uitgaat van het beginsel, dat die klasse der ingezetenen, die onder de hoogst aangeslagenen in ieder kanton behooren, 25 ten honderd van hunne inkomsten aan de schatkist kunnen opbrengen en dus een vierde gedeelte van hunne inkomsten kunnen missen, terwijl zij, wier inkomsten minder zijn, in eene geringere evenredigheid moeten bijdragen, zal het onderscheid tusschen het kanton, in hetwelk de hoogst belaste welligt f 800 aan personeel opbrengen, en het landelijk kanton, in hetwelk de hoogst betalende f 150 of f 200 in dat middel betalen, volgens inzien van drie leden der Afdeeling, de onevenredigheid, welke daardoor ontstaat, te sterker doen gevoelen; zij meenen dus in bedenking te mogen geven, of het niet meer overeenkomstig met het beginsel der wet zoude zijn, wanneer, zonder onderscheid van kantons, de classificatie werd geregeld naar het bedrag van de aanslagen zelve en dus de hoogste klasse altijd en overal zoude bestaan uit de hoogst aangeslagenen, waar zij ook woonachtig zijn, en zoo verder, bij afdaling naar het bedrag van de aanslagen zelve. Hierdoor zoude het kunstige in de zamenstelling der classificatie door een eenvoudig beginsel, hetwelk overal zijne toepassing zoude vinden, worden vervangen.

Zij merken daarbij op, dat, indien deze wijze van classificeren in derzelver toepassing eenige ingezetenen te zeer mogt drukken, het hulpmiddel, bij art. 7 en volgende ingevoerd, hierin zoude te gemoet komen, want degene, die in eenen te hoogen aanslag zoude vallen, heeft het vermogen te reclameren in de evenredigheid, bij art. 7 vastgesteld, zoodat er geen bezwaar ook voor den te hoog aangeslagene zoude overblijven.

Art. 7.

§ 2. Men merkt op, dat er personen zijn, die in drie kohieren zijn aangeslagen, en wenscht, dat op die omstandigheid bij de redactie van dit artikel worde gelet.

Ten slotte van de laatste paragraaf zal behooren bijgevoegd te worden, *dat degenen, die in den eersten termijn te veel hebben betaald, nadat de reclame zal zijn goedgekeurd, dit te veel betaalde op de volgende termijnen zullen kunnen korten.*

Art. 9.

De Afdeeling meent, dat den verhuurders van week- en maandhuizen het regt van splitsing niet behoort te worden toegekend. Uit die splitsing toch kan eene groote onevenredigheid ontstaan, want, wanneer de eigenaar van vele zoodanige huizen, uit dien hoofde, in eene hoogere klasse gerangschikt wordt dan een eigenaar van slechts weinige dier huizen, dan zoude de aanslag van eerstgemelden dezen brengen in de eerste en den anderen in de laatste of wel in eene veel mindere klasse; de bewoners der maand- of weekhuizen der eersten zouden dan eene zestiendubbele belasting dragen, die van huizen, den laatsten toebehoorende, veelligt slechts eene enkelvoudige of eenmaal verdubbelde belasting, alleen uit hoofde der toevalligheid, dat de eene van een rijkeren, de andere van een mingegoeden eigenaar gehuurd had.

Art. 12.

Het is aan de Afdeeling niet duidelijk voorgekomen, welke de werkzaamheden zullen zijn van de opmaking van het primitief kohier. Uit dit artikel zoude men wel opmaken, dat dit aan de commissie van zetting is opgedragen, daar zij de onin-bare posten op het kohier moet voorkomen; doch men vindt het niet stellig bepaald.

Ten aanzien van de zamenstelling der commissie meenen drie leden der Afdeeling, dat uit iedere gemeente ten minste drie belastingschuldigen zouden moeten benoemd worden, en wanneer de bevolking 3000 zielen te boven gaat, voor ieder een duizend zielen één meerder, zoo nogtans, dat het getal altijd oneven zoude moeten zijn; zij wenschen, dat dezelve zooveel mogelijk buiten de regering benoemd worden. Twee andere leden zouden dit beginsel alleen toepassen op gemeenten boven de drie duizend zielen.

De keuze der commissie behoort, volgens inzien der Afdeeling niet aan het plaatselijk bestuur, indien men daardoor burgemeester en wethouderen of assessoren te verstaan hebbe, te zijn opgedragen, maar aan den geheelen raad.

Ten aanzien der keuze in gemeenten, die een kanton uitmaken, zoude de Afdeeling verlangen, dat de keuze geschiede door den raad der gemeente uit belastingschuldigen, zoo veel mogelijk buiten den raad, en wel in getale gelijk aan dat van de raden.

Art. 15.

§ 1. De bepaling der termijnen moet, volgens het oordeel der Afdeeling, in verband worden gebragt met de betaling in renversalen, welke door de deelnemers in de vrijwillige leening niet worden verkregen dan bij de betalings-termijnen dier leening; uit dien hoofde zal het noodig zijn, de termijnen der gedwongene leening te bepalen na den afloop der vrijwillige.

§ 2. Uit de letter van dit artikel zoude het schijnen, als of voor alle betalingen, ook die bij renversalen geschiedt, recepissen van 4 ten honderd zouden worden uitgegeven, hetwelk echter strijdig is met de voorwaarden der vrijwillige leening; de Afdeeling verlangt, dat het duidelijk worde uitgedrukt, dat de recepissen afgegeven zullen worden voor de gedane betalingen, die met renversalen daarvan uitgezonderd.

Art. 16.

Drie leden zijn van gevoelen, dat de belastingschuldigen der drie laatste klassen zouden moeten toegelaten worden tot den afkoop met twintig ten honderd. De vier overige deelen niet in dit gevoelen.

Art. 17.

Bij het veranderen van de betalings-termijnen zouden de bepalingen bij dit artikel hare toepassing missen.

Art. 18.

De bewoordingen bij de wet op de anticipatie zouden ook hier hare plaats behooren te vinden, daar dezelfde aanmerkingen daarop toepasselijk zijn.

Eindelijk is door drie leden het voorstel gedaan, om de vrijwillige leening weder open te stellen. Zij zijn van gevoelen dat eene vrijwillige leening, tot 42 millioenen zijnde open gesteld, doch niet ten volle ingeschreven, nogmaals kan opengesteld worden, daar de deelnemers onkundig waren van het bedrag der inschrijvingen en dus op de waarde der renversalen a priori, niet konden rekenen. Zij meenen dat nog verscheidene inschrijvingen zouden zijn gedaan, indien de tijd langer geduurd had, binnen welken dezelve konden worden aangenomen, en het zoude welligt niet onmogelijk zijn, de renversalen zeker tegen eene bepaalde waarde bij de nieuwe inschrijving aan t

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

nemen, om daardoor al het nadeel, hetwelk door de eerste inschrijvers mogt kunnen berekend worden, geheel en al weg te nemen. Zij oordeelen, dat aan eene vrijwillige leening zoo veel de voorkeur boven de gedwongene leening te geven is, dat men alle middelen behoorde te beproeven, welke leiden kunnen, om dezelve voor te komen, en achten zich dus verpligt, deze gedachte aan de rijpe overweging der hooge Regering te onderwerpen.

VAN ASCH VAN WIJCK, *Voorzitter.*

Vierde Afdeeling.

ZITTING VAN 5 MEI 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Tammo Sypkens, van Alphen, Lemker, van Nes, Weerts en Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

De Afdeeling, bij gelegenheid van het onderzoek der wet op de vrijwillige negotiatie zich verklaard hebbende voor het denkbeeld, om die negotiatie vooralsnog te bepalen tot 25 millioen, en zulks onder anderen op grond van de berekening der behoeften, bij de Nota *A* van haar proces-verbaal op die wet gevoegd, heeft den twijfel geopperd, of, bij eene inschrijving van 21 millioen, alsnu niettemin de gedwongene leening volstrekt *vereischt* wordt.

Zij hoopt toch, dat de onzekere staat van zaken, welke onze financiën ondermijnt, bij meerder en meerder uitzigt op het behoud van den algemeenen vrede in Europa, weldra zal ophouden en door onderhandelingen, ten aanzien van of met België, de beduchtheid voor aanvallen van dien kant zal verdwijnen, en de mogelijkheid welligt zal kunnen geboren worden, om de maandelijksche buitengewone oorlogs-uitgaven te zien verminderen óf ophouden. Zij onthoudt zich om op de noodzakelijkheid hiervan in het belang der schatkist en in dat van landbouw, handel en nijverheid aan te dringen, omdat zij meent te mogen vertrouwen, dat aan de zijde der Regering geene middelen van verdediging onbeproefd zullen worden gelaten, om dit doel te bereiken en ook, bij de noodig geoordeelde middelen van verdediging, die spaarzaamheid in acht te nemen, welke in zoo hooge mate door den nood geboden wordt.

De Afdeeling heeft wel opgemerkt, dat, in hare berekening, de nog onuitgegeven schatkist-biljetten als geld worden aangemerkt, doch zij vermeent, dat, wanneer dit papier, overeenkomstig hare vroeger geuite verlangens, wordt opgebeurd, hetgeen in het belang van allen is, alsdan daarvan volkomen emploi zal kunnen worden gemaakt, en zij dringt daarop in allen gevalle bij hernieuwing ten sterkste aan.

Indien echter meerdere behoeften al aanstonds de zorg vereischen mogten om daarin te voorzien, dan zijn twee leden van gevoelen, dat men zich niet uitdrukkelijk bij de wet op de vrijwillige negotiatie heeft verbonden tot eene gedwongene leening, maar alleen, om, wanneer men daartoe moest overgaan, dezelve niet anders te doen dan op den voet, daarbij bepaald, en die leden vermeenen alzoo, dat niets belet, om alsnog voor het tekort, hetzij dezelfde vrijwillige negotiatie nogmaals open te stellen, hetzij eene andere te beproeven.

De andere leden, ofschoon aannemende, dat men zich niet onbepaald verbonden heeft, om eene geforceerde leening te doen bij het niet volkomen der negotiatie, meenen echter te moeten betwijfelen, of, bij meerdere behoeften *over dit jaar*, de goede trouw wel toelaat, die anders te dekken dan door gedwongene leening à 4 percent, met toelating van het emploi der renversalen.

Maar, indien dan die weg moet worden ingeslagen, dan vraagt de Afdeeling, »of de gedwongene leening zich tot 25 millioen moet bepalen, waarvan dan nu reeds 21 vrijwillig zijn beloofd, en waarin dan de renversalen allen kunnen worden geëmploijeerd, dan of de bedoeling is, om de geforceerde leening tot hooger bedrag op te voeren."

Indien het laatste wierd bedoeld, hetgeen echter de Afdeeling niet vermeent, dan zou de voorgestelde wet daarnaar ten eenenmale moeten worden gewijzigd, en de Afdeeling is dan buiten staat, dezelve, zoo als zij ligt, in detail te beoordeelen.

Bij de verscheidenheid van begrippen, welke zich te dezen aanzien opdoen, wenscht de Afdeeling de bedoelingen der Regering, nadat aan dezelve alsnu de uitslag der vrijwillige negotiatie is bekend geworden, te kennen, alvorens zich over de details der project-wet te verklaren.

Eindelijk geeft een der leden in bedenking, of, naardien het ontwerp van wet eigenlijk de som niet uitdrukt, welke men zich voorstelt door de middelen, daarbij voorgedragen, te zullen erlangen, gelijk zulks bij gedwongene leening, die alleen op eene raming berust, van zelve spreekt, het alsnu niet raadzaam wordt, om het ontwerp in allen gevalle zoodanig te wijzigen, dat het nog minder drukt op de lagere en mingegoede klasse, meerder daarentegen op de gegoede, en alsdan de berekening zoodanig te maken, dat de leening circa 30 millioen kan opbrengen, ten einde zoo doende, bij opbeuring tevens der schatkist-biljetten, worde voorzien in de vermoedelijke behoeften tot de najaarszitting der Staten-Generaal, altijd in de hoop, dat althans zoo lang *alle* de buitengewone krijgstoerustingen niet zullen behoeven aangehouden te worden, maar de schutterijen en vrijkorpsen (schoon gewapend blijvende) naar hunne haardsteden zullen kunnen worden teruggeroepen, vermits toch nu de vaste legermagt wel in staat moet worden geacht, om het land tegen Belgische strooperijen te dekken, en in allen geval, wanneer de nood het vordert, de dan gewapend blijvende schutterij spoedig genoeg des noods weder zoude zijn te verzamelen.

Dit lid zou tot dit laatste denkbeeld niet komen, indien hij niet volstrekt overtuigd was, dat onze geldelijke hulpbronnen ontoereikende zijn, om met mogelijkheid zoo groote krachtsontwikkeling zoo lang te kunnen blijven volhouden.

Drie leden der Afdeeling voegen zich bij deze laatste consideratiën.

DONKER CURTIUS VAN TIENHOVEN, *Voorzitter.*

Vijfde Afdeeling.

ZITTING VAN 2 MEI 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Junius van Hemert, van Nagell tot Ampsen, Corver Hooft, Dedel, Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter*, en Bijleveld, *Voorzitter.*

De Afdeeling, tot een onderwerp van overweging nemende het aangeboden *ontwerp van wet tot vaststelling van eene verpligte geldleening ter voorziening in de behoeften van den Staat*, maakt zwarigheid, om tot het onderzoek van dat onderwerp over te gaan. Zij vermeent, dat in het algemeen eene gedwongene geldleening, na al de opofferingen, welke reeds hebben plaats gehad, eene zeer bedenkelijke zaak is en dat men alzoo geenszins tot dezen maatregel moet besluiten zonder de volledige overtuiging, dat de behoeften dit gebiedend vorderen; deze zijn naar het oordeel der leden niet genoegzaam bekend en kunnen het eerst wezen, nadat de begrooting zou zijn toegestaan.

De beraadslaging moet alzoo, uit den aard der zaak, aan het onderzoek van het plan eener verpligte geldleening vooraf gaan; men kan te veel, men kan ook te weinig vragen; er kunnen veranderingen in 's lands zaken ontstaan en deze veelligt zoodanig ten beste keeren, dat zulk een offer niet zoude behoeven geëischt te worden.

Deze redenering nu zou, in het oog der leden, niet geldig wezen, wanneer er niet reeds in den nood op zoodanig eene wijze voorzien was, dat voor eenen geruimen tijd aan de erkende behoeften het hoofd kon geboden worden; men heeft toch inmiddels het genot der vrijwillige leening, waarvoor óf gereede gelden inkomen, óf waardoor uitgaven, zooals die van een gedeelte der renten voor de publieke schuld, vermeden worden. Men heeft daarenboven de inkomsten der gewone belastingen, welke met naauwgezetheid opgebragt worden en waaromtrent de Afdeeling vermeent te moeten doen opmerken, dat, naar het inzien der leden, tot een krachtig middel van aansporing zoude strekken het onverwijld voordragen van wijzigingen in het tarief der inkomende en uitgaande regten.

Het is toch onbillijk, zoo oordeelen zij, dat men den handel bij voortduring doet zwichten onder de noodlottige bezwaren, welke hem, alleen ten gevalle van de Belgische aangelegenheden, zijn opgelegd, en het wordt meer dan tijd, dat de Regering hierdoor toone de wezenlijke belangen der natie, ook in hetgeen de hoofdbron van haar bestaan betreft, te willen behartigen, en alzoo meer en meer het noodige vertrouwen kan vestigen. Hieraan door de Hooge Regering voldaan zijnde, kan

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

men zich in het vervolg minder bezwaard achten met het vorderen van noodzakelijke opofferingen, en wanneer het dan blijken zal, dat, na behoorlijke beraadslaging over de begrooting, de voorhanden zijnde middelen ontoereikende te oordeelen zijn, dan eerst zal de verpligting meer algemeen erkend worden om gedwongene maatregelen te beramen, de Staten-Generaal met meerdere ruimte er in kunnen toestemmen en de zoo ten goede geneigde natie zich te gereeder laten welgevallen wat, ten algemeenen nutte, met gemeen overleg van Zijne Majesteit met Hun Edel Mogenden, zal onvermijdelijk gekeurd worden.

De Afdeeling onthoudt zich mitsdien voor het tegenwoordige van het treden in een opzettelijk onderzoek van de wettelijke bepalingen, bij het ontwerp voorgedragen, zonder echter met stilzwijgen te kunnen voorbijgaan, dat, naar het oordeel der leden, altijd, indien er tot eene gedwongene geldleening zal moeten besloten worden, niet slechts ééne soort van belasting, zooals bij het ontwerp nu geschiedt, tot grondslag van dezelve zal behooren gelegd te worden, en dat daarbij dan ook niet de kohieren van 1830, maar die van 1831 in aanmerking zullen moeten komen.

De Afdeeling verwijst te dien opzigte tot alles wat op deze twee punten over en weder is in het midden gebragt bij de behandeling van de gedwongene geldleening ten voorleden jare en van het voorschot onlangs gearresteerd.

BIJLEVELD, *Voorzitter.*

Zesde Afdeeling.

ZITTING VAN 30 MEI 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Meeuwen, Cuypers, van Dam van Isselt, van Welderen Rengers, Op den Hooff, *Onder-Voorzitter*, en van Lynden van Hoevelaken, *Voorzitter.*

Art. 1.

Men verlangt, dat bij dit artikel bepaald worde, dat alleen dan, wanneer de vrijwillige geldleening minder opbrengt dan eene zekere bepaalde som (welke de Afdeeling zich niet verstout op te geven, maar die door het Gouvernement, naar gelang der noodzakelijkste behoeften, zou kunnen worden opgegeven) eene gedwongene geldleening van de gegoede ingezetenen des Rijks gevorderd zal worden.

Art. 2.

De Afdeeling vermeent, dat tot maatstaf van den uiterlijken staat of trein, welken de ingezetenen, hetzij dan uit dwang, hetzij uit verkiezing, voeren, of als een indirect middel om derzelver verterings-vermogen te kennen, geenszins genomen kunnen worden de aanslagen in het personeel, zooals zij voorkomen in de kohieren over 1830, omdat de veranderde omstandigheden in Europa, en van dit land in het bijzonder, eenen aanmerkelijken invloed moeten gehad hebben op de gegoedheid der ingezetenen, hunnen uiterlijken staat of trein of hun verterings-vermogen. De Afdeeling zou het daarom verkieslijker achten, tot grondslag van de gegoedheid te nemen de kohieren van 1831, welke men alle reden heeft te vermoeden, dat vóór het tijdstip der aanneming dezer wet of ten minste van de in werking brenging van dezelve in orde gebragt en executoir verklaard zullen zijn. Suppletoire kohieren voor eene uitzetting van staat of trein in het zomer-saizoen zijn in dit jaar in deze omstandigheden niet zeer te verwachten, maar veeleer verminderingen.

De grondslag van het kohier van 1831 zou nog dat voordeel hebben, dat allen naar eenen gelijkwerkenden maatstaf wierden aangeslagen, en dus zoowel treffen diegenen, die, op de kohieren van 1830 onbekend, voor het eerst op die van 1831 verschijnen, als de personen, uit de zuidelijke gewesten herwaarts overgekomen, en zou ook geene aanleiding geven tot zeer vele oninbare posten, door vertrek of sterfgevallen veroorzaakt.

Nog vermeent de meerderheid der Afdeeling, dat de definitie der gegoeden, als behoorende tot de hoogst aangeslagenen in de personele belasting, niet juist is, daar het nergens bij deze wet blijkt, dat, buiten de non-valeurs van onvermogenden, eenige aanslagen hoegenaamd zijn vrijgesteld; die meerderheid dus acht dat het niet zijn de *hoogstaangeslagenen*, maar alle de aangesla[genen] in de personele belasting, die naar deze wet gereken[d] worden gegoed te zijn.

Art. 3.

Het contingent voor ieder kanton. Te dezer gelegenheid hee[ft] een lid eene nota overgegeven, met welke de meerderheid de[r] Afdeeling zich vereenigd heeft.

Of voor elke meer dan een kanton bevattende gemeente. Me[n] vraagt, hoe het dan zijn zal, wanneer eene gemeente meer da[n] een kanton bevat, maar er onder dezelve zich bevindt een kanton waarvan een grooter of kleiner gedeelte een of meerder lande[-] lijke gemeenten in zich bevat, en of daaruit geene zwarighede[n] kunnen ontstaan.

Art. 5.

De Afdeeling vraagt nadere ophelderingen betrekkelijk dez[e] berekening, met aanduiding van voorbeelden.

Art. 7.

§ 3. *Beschrijving wat onder inkomsten wordt verstaan.* Dez[e] beschrijving acht men onvolledig en overtollig, aangezien el[k] en een ieder, die onder aanbod van eede zijne inkomsten begroot genoegzaam weet wat hij onder zijne inkomsten moet verstaa[n].

§ 6. Hier verlangt de Afdeeling de bijvoeging, dat bij d[e] goedkeuring van de reclame het te veel betaalde bij eenen ee[r-] sten termijn in verrekening kome bij de volgende.

Tot art. 8 gevorderd zijnde, heeft de Afdeeling de verde[re] deliberatiën gestaakt en dezelve geadjourneerd tot Vrijdag eers[t] komende, den 1sten April, des morgens ten half elf ure.

VAN LYNDEN VAN HOEVELAKEN, *Voorzitter.*

ZITTING VAN 1 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Meeuwen, Cuypers, van Da[m] van Isselt, Van Welderen Rengers, Hofstede en Op den Hoof[f] *Onder-Voorzitter.*

De Afdeeling heeft haar onderzoek van het ontwerp van we[t] tot vaststelling eener verpligte geldleening, ter voorziening i[n] de behoeften van den Staat, verder voortgezet.

Art. 8.

Het eerste gedeelte van dit artikel komt aan meerdere lede[n] der Afdeeling niet duidelijk voor. Zal hij, die, naar dit artik[el] splitsing kunnende vragen, zulks niet doet en dus voor d[e] bijdragen in de leening geheel aansprakelijk blijft, zich van de[n] eed, in art. 7 vermeld, onbepaald kunnen bedienen? Zoo j[a] dan zou het aan de Afdeeling beter voorkomen, zich eenvoudi[g] aan het vastgestelde in artt. 7 en 9 der wet van 28 Junij 182[.] te blijven houden, daar zij vreest, dat door de bepaling va[n] art. 8 het doel, dat men daarbij schijnt te hebben, toch nie[t] zal worden bereikt.

Zij acht het in allen gevalle bedenkelijk, dat van vroeger aan[-] gegane wettige overeenkomsten zoude kunnen worden afgeweken.

Men wenschte verder het slot van het eerste gedeelte van art 8, wat de redactie betreft, eenigzins veranderd te zien; daa[r] men eerst heeft gebezigd de woorden: *zij* en *hun aanslag*, ka[n] men naderhand niet wel zeggen *hem* en *aan hem*, om dezelfd[e] personen aan te duiden, van welke men vroeger heeft gesproken.

Zal hij, tegen wien splitsing is toegestaan, dezelve niet juis[t] verdeelende, zich daartegen niet kunnen verzetten?

Bij hem toch, die niet in de kohieren der personele belasting bekend staat, is er nog geen zeker uitgemaakte grondslag aan[-] wezig, waarvan bij de vermenigvuldiging kan worden uitgegaan

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Artt. 9 en 10.

De kantonnale aanslag bedraagt zevenmaal het beloop van het belastingkohier, voor zooverre het den principalen aanslag betreft; daarentegen worden de individuële aanslagen der leeningschuldigen in het personeel met $8^{1}/_{2}$ vermenigvuldigd.

Hieruit volgt, dat, zoo de oninbare posten en de verminderingen zullen blijven beneden de $^{3}/_{17}$ gedeelten van den kantonnalen aanslag, de gezamenlijke individuële aanslagen meer zullen opbrengen dan het contingent van het kanton.

Zal men, in dat geval, het te veel ingevorderde aan het kanton doen teruggeven, om hetzelve pondpondsgewijze aan de leeningschuldigen uit te betalen.

Art. 12.

In gemeenten op zich zelven enz. Hoe! zoo eene gemeente bestaat uit een kanton en nog een gedeelte van een tweede kanton, zal dan de raad dier gemeente tevens over de belangen der andere gemeenten, tot dit tweede kanton behoorende, beslissen? (Zie de aanmerking op art. 3.)

Art. 14.

Achtervolgens art. 9, moet zijn: *art.* 7.

Art. 17.

Men zou wenschen dit artikel te zien veranderd, even zoo als art. 4 der wet *tot vaststelling van eene betaling bij voorschot*, op de bedenkingen der Afdeelingen, is veranderd geworden.

Art. 21.

De Afdeeling maakt zwarigheid om reeds nu te bepalen, door welke middelen latere behoeften zullen worden aangevuld.

Zij zoude verlangen, dat het geheele artikel uit de wet werd weggelaten.

Mogten de behoeften des Rijks ongelukkig later nog aanvulling van middelen vereischen, dan kan over de geheele zaak, bij eene nieuwe wet, worden beschikt.

Een lid der Afdeeling verklaart de geheele wet zoo duister te hebben gevonden, dat het hem nog niet is gelukt dezelve te verstaan niettegenstaande de moeite, welke hij daartoe heeft aangewend; andere leden vereenigen zich met deze verklaring.

De geheele Afdeeling zou bij een zoo ingewikkeld onderwerp meer duidelijkheid en vooral eene meer uitvoerige Memorie van toelichting hebben verlangd, waarin men zijne stellingen in het algemeen door voorbeelden, uit onderscheidene provinciën genomen, had opgehelderd; zij verwacht, dat hieraan nog door de Regering zal worden voldaan.

Een lid heeft eene Nota overgelegd, welke is bijgevoegd onder litt. B.

Op den Hooff, *Onder-Voorzitter.*

Nota A.

Naar mate der meerdere of mindere bevolking der plaatsen, veranderen de grondslagen der personele belasting.

In de gemeenten beneden de 5000 inwoners betaalt men voor iedere deur of venster 40 cents;

van 5,000 tot beneden de 10,000	. . . .	50 cents,	
» 10,000 » » » 25,000	. . . .	60	»
» 25,000 » » » 50,000	. . . .	80	»

en in gemeenten van 50,000 inwoners en daarboven één gulden.

De gebouwen verkrijgen eene hoogere huurwaarde, naar gelang der meerdere of mindere bevolking der gemeenten of naar mate van hunnen meerderen of minderen afstand der marktplaatsen, welke meestal de besloten steden zijn, en in het algemeen kan men als waarheid aannemen, dat, bij eene gelijke bevolking, de huurwaarde der gebouwen in de besloten steden hooger is dan de huurwaarde van gelijksoortige gebouwen in de open steden of landelijke gemeenten. Uit de ongelijkheid der huurwaarde in de verschillende gemeenten en uit de toepassing van een verschillend tarief op de gemeenten der kleinere en grootere bevolking volgt, dat eene beslotene stad, welke een gedeelte van een kanton uitmaakt, naar evenredigheid van het belastingvermogen, hooger in het personeel zal aangeslagen zijn dan de overige gedeelten van het kanton, zelfs dan, wanneer de stad nog beneden het getal van 5000 inwoners blijft; maar overtreft hare bevolking dat getal, dan voorzeker heeft er nog eene grootere ongelijkheid plaats door de toepassing van een hooger tarief op deuren vensters. Uit deze aanmerkingen, zonder van de overige grondslagen der personele belasting te gewagen, vermeent men als gevolgtrekking te kunnen afleiden, dat, zoodra een kanton eene beslotene stad bevat, deze op zich zelve behoort te worden aangeslagen en dat, zoodra in een kanton eene gemeente van boven de 5000 zielen zich voordoet, deze op zich zelve zal moeten aangeslagen worden, ten einde de verdeeling der klasse niet bezwarende te maken voor die plaatsen, welke, in vergelijking met de andere gemeenten van het kanton, reeds primitief hooger aangeslagen zijn.

Men neme ten proeve het kanton Bergen op Zoom, bevattende de stad Bergen op Zoom en de landelijke gemeenten Holstere, Huibergen, Nieuw Vosmaer, Ossendrecht, Putten, Woud en Waarsdrecht, Hooge Heide en Hoekelenoord.

Hoogstwaarschijnlijk zal men geheel andere resultaten krijgen, door over de stad hare bijdragen in den personelen omslag zevenmaal opgevoerd om te slaan, dan wanneer men den aanslag van het kanton naarmate van een ieders bijdragen over de ingezetenen van de stad en het platteland, in de zestien klassen afgedeeld, zal omslaan.

De meerderheid der Afdeeling verlangt, dat de omslag dezer proeve haar medegedeeld worde en dat men aan eene gelijke bewerking onderwerpe het kanton Thiel of Bommel, het kanton Enkhuizen, Gorinchem, Zierikzee, Amersfoort, Harlingen en Kampen.

Nota B.

De onderhavige conceptwet voor alle provinciën zeer bezwarend zijnde, doch voor eenige kantons der landbouwende provinciën niet uitvoerlijk, wordt door den ondergeteekende voorgesteld, indien onverhoopt eene geforceerde leening noodzakelijk mogt worden bevonden, het aan Gedeputeerde Staten in de provinciën moge worden overgelaten, het montant van dezelve op zoodanige wijze in de schatkist te doen voeren, als met het belang der ingezetenen meest overeenkomstig zal worden bevonden.

Hofstede.

Zevende Afdeeling.

ZITTING VAN 2 MEI 1831.

Tegenwoordig, de heeren G. Clifford, Jarges, *Onder-Voorzitter*, en Luzac, *Voorzitter.*

De Afdeeling, tot het onderzoek van dit ontwerp van wet zullende overgaan, is al dadelijk opgehouden door eenige bedenkingen, welke zij van te veel gewigt acht, om dezelve niet onmidellijk hier voorop te plaatsen en aan de Regering bekend te maken. Als zoodanig telt zij, in de eerste plaats, de vraag, of het wel raadzaam zij, in de tegenwoordige moeijelijke oogenblikken, de natie aan eene verpligte geldleening te onderwerpen, en of, in het oog houdende hetgeen nu zeker en op vastgestelde termijnen moet inkomen, de behoeften van de schatkist thans zóó dringend zijn, dat men nu absolutelijk en met eenigen haast de toevlugt hiertoe moet nemen.

De Afdeeling is van oordeel, dat de invordering eener gedwongene heffing, op de basis van het personeel gevestigd en opgevoerd tot die hoogte welke de voorgestelde mesure thans zal moeten bereiken, om aan het oogmerk geheel te voldoen, niet zonder de bedenkelijkste moeijelijkheden zal kunnen gepaard gaan en dat er wel duidelijk van alle onmogelijkheid, om op eenige andere wijze in de behoeften van den Staat te voorzien, moet gebleken zijn, alvorens men tot dit middel besluite.

Zij gelooft daarenboven, dat, alhoewel de proefneming der

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen. — Missive van den Secretaris van Staat.)

vrijwillige negotiatie, bij de wet van 13 April jl., zeker voor de helft is mislukt, de gedane en aangenomene inschrijvingen echter geacht kunnen worden in de eerste en dringendste behoeften van de schatkist te voorzien, zoodat er nu allezins genoegzame tijd aan de Regering is gelaten, om op andere min drukkende of moeijelijke maatregelen bedacht te zijn.

Het bekende resultaat der vrijwillige leening en vooral de beschouwing der wijze, waarop de inschrijvingen bij de diverse agenten hebben plaats gehad, heeft de Afdeeling doen veronderstellen, dat hare mislukking, voor een zoo aanzienlijk gedeelte, bijzonder is toe te schrijven aan de weinige bekendheid der wet bij het publiek in het algemeen, bij die burgers en inwoners, die niet uit eenen geest van speculatie of winstbejag, maar ter voorkoming van grooter verlies hadden moeten inschrijven. De zeer groote meerderheid der natie, ongewoon kapitalen vrijwillig op renten, aan den lande vooral, uit te zetten, heeft deze leening met alle andere dergelijke entreprises gelijk gesteld en vermeend, ze veilig te kunnen overlaten aan de zoogenaamde kapitalisten der beurzen van Amsterdam en Rotterdam. Hierdoor heeft er niet die deelneming door het algemeen plaats gehad, welke, gevoegd bij de inschrijvingen, door andere beweegredenen opgewekt, het succes der zaak had kunnen en moeten verzekeren. Deze consideratie doet aan de Afdeeling de vraag opperen, of het alsnog, voor eenen bepaalden tijd, openstellen der vrijwillige leening niet het gelukkig gevolg zou kunnen hebben van deze gedwongene heffing, in welke zij zoo veel zwarigheid ziet, te doen onnoodig worden.

Zij kent zeer wel de bedenking, welke hiertegen uithoofde van het bij art. 14 der wet aangeduide gebruik der renversalen gemaakt kan worden, edoch gelooft, dat de woorden van gezegd artikel alle noodige vrijheid ten deze hebben overgelaten en dat dezelve geenszins in dien geest behoeven opgevat te worden, alsof, na de vrijwillige leening en bij een niet geheel voldoend succes, nu onmiddellijk eene geforceerde heffing zoude moeten volgen; — de vrijheid tot het vrijwillig leenen of het bijeenbrengen van gelden door andere middelen is, dunkt haar, geenszins weggenomen of afgesneden.

Doch ook dan wanneer zich tegen het verwezenlijken van dit denkbeeld, op de eene of andere wijze, zwarigheden mogten opdoen en er dus noodzakelijkheid is, tot eene gedwongene mesure en leening over te gaan, gelooft de Afdeeling, dat toch altoos de beraadslagingen over de begrootingswetten in den regel zullen moeten worden vooropgezet, ten einde uit deze, en de bepaling dus der uitgave, volkomen blijke, tot hoe hoog de behoeften van den Staat, zoo gewone als buitengewone, voor het loopende jaar zullen klimmen; de vaststelling hiervan staat toch met het onderzoek dezer wet in onmiddellijk verband.

Maar bepaaldelijk wenscht de Afdeeling ook vooraf de gunstige voornemens der Regering te vernemen omtrent de zóó noodzakelijke veranderingen in het tarief der in- en uitgaande regten. Het is toch billijk, dat, wanneer men van de natie die geldelijke ondersteuning verlangt, welke haar, in het vervolg vooral en nog jaren lang, aanzienlijk zal drukken, en wanneer men de natie met veel bereidwilligheid alle gevorderde voorschotten en bijdragen ziet aanbrengen en betalen, zij ook weder hare beste bronnen van bloei en welvaart moge geopend zien door het verlaten van een stelsel, hetwelk men, alleen ten voordeele der Belgen, heeft moeten invoeren. De Afdeeling vertrouwt, dat, zoodra de natie 's lands Regering zal zien terugkeeren tot den ouden weg, welke haar in vroegere dagen tot welvaart en voorspoed leidde, en niet meer in entrepôts en dergelijke hulpmiddelen tot wering van het kwaad een wezenlijk goed zoeken, het crediet hierdoor mede zal opgebeurd worden en zich allezins bevestigd zien, dat de winnende hand blijmoedig geeft en mild is.

Deze bedenkingen, welke de Afdeeling gemeend heeft voorop te moeten plaatsen, en over welke zij de intentie der Regering verlangt te kennen, konden haar echter niet verhinderen, tot het onderzoek der onderhavige wet zelve over te gaan, en zij heeft dit dan ook aangevangen met eene doorloopende lecture der artikelen en der toelichtende memorie.

Hierbij is het haar echter dadelijk gebleken, dat, ongeprejudicieerd hare eventuele bedenkingen tegen het principe der wet zelve, zonder mededeeling van eenige der berekeningen, op welke men zich bij de memorie beroept en aan welke men zegt de bepalingen der wet getoetst te hebben, het bijna onmogelijk is het principe zuiver en goed te kunnen bevatten. De Afdeeling begrijpt zeer wel de operatie van het zevenvoud vermenigvuldigen van den aanslag eens kantons, ook de verdeeling in zestien klassen, edoch geenszins de wijze der rangschikking van de diverse belastingschuldigen eener gemeente in eene dier 16 klassen: waar, bij voorbeeld, bepaaldelijk de hoogste of eerste klasse begint, waar dezelve moet ophouden. Zij zoude verlangen de bewerking, conform de wet, over eene middelbare gemeente geheel afgesloten te zien, en gelooft, dat hierdoor alleen de consequentiën en uitkomsten kunnen worden beoordeeld en aan de regelen van billijkheid en van eene wel begrepene staathuishoudkunde getoetst.

De Afdeeling wordt, door het gebrek aan deze haar zoo noodig toeschijnende elucidatie, ten eenen male opgehouden en hares ondanks gedwongen, alle verdere werkzaamheden hierover uit te stellen, totdat aan dien wensch zal voldaan zijn.

De doorlezing der artikelen van de wet heeft haar tevens overtuigd, dat de voortgang des tijds en het resultaat der vrijwillige leening tot plus minus een en twintig millioenen reeds eenige veranderingen in diverse artikelen hebben noodig gemaakt, en zal zich tot staving hiervan alleen op art 17 behoeven te beroepen. Men had verwacht, dat men van de zijde der Regering reeds dadelijk aan de Kamer eene zoodanige veranderde redactie zoude overgelegd hebben, welke dan bij het onderzoek in de Afdeelingen reeds diverse aanwijzingen en correctiën, welke nu bij de processen-verbaal moeten aangeduid worden, zoude hebben doen wegvallen.

De heer Van Wickevoort Crommelin, bij de resumtie van het bovenstaande tegenwoordig, conformeert zich geheel met het gevoelen der Afdeeling.

LUZAC, *Voorzitter.*

---

4. MISSIVE VAN DEN SECRETARIS VAN STAAT, dd. 2 Juni 1831, *strekkende ten geleide van een nieuw wetsontwerp tot vaststelling van eene vrijwillige en eene verpligte geldleening; namens den Koning aan de Tweede Kamer gezonden*, ingekomen in de zitting van den 2den Junij 1831.

's Gravenhage, 2 Junij 1831.

MIJNHEER DE PRESIDENT!

Na overweging der in de Afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gemaakte aanmerkingen op het ontwerp van wet tot vaststelling van eene verpligte geldleening, ter voorziening in de behoeften van den Staat en ten gevolge van den min gunstigen uitslag der, krachtens de wet van den 13den April jl. (*Staatsblad* n°. 9), geopende vrijwillige leening, is het aan den Koning noodzakelijk voorgekomen, een nader ontwerp van wet te dier zake aan Hun Edel Mogenden aan te bieden.

Ik heb de eer dat nader ontwerp, van eene memorie van toelichting vergezeld, op last des Konings hiernevens aan U Hoog Edel Gestrenge te doen geworden, met verzoek, om hetzelve in de beraadslagingen der Kamer de plaats te doen vervangen van het oorspronkelijk ontwerp, hetwelk op den 22sten Maart jl. onder andere door den Minister van Financiën aan Hun Edel Mogenden is overgebragt.

Mij bij dezen van Zijner Majesteits bevelen kwijtende, neem ik tevens deze gelegenheid waar, om U Hoog Edel Gestrenge op nieuw van mijne bijzondere hoogachting te verzekeren.

De Secretaris van Staat,
J. G. DE MEY VAN STREEFKERK.

Den Heere President van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Ontwerp van wet.)

6. ONTWERP VAN WET *tot daarstelling van maatregelen m alsnog, bij vrijwillige leening, in de behoeften van den Staat e voorzien en tot het vaststellen eener verpligte leening.* (1)

WIJ WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in overweging hebben genomen de noodzakelijkheid, die er bestaat, om verder te voorzien in de buitengewone ehoeften der schatkist over het jaar 1831, welke *niet* gedekt ullen worden door het bedrag der inschrijvingen in de vrijwillige egotiatie, geopend bij de wet van den 13den April 1831 (*Staatsblad* n°. 9);

Dat alsnog geene maatregelen behooren te worden onbeproefd elaten, om de noodzakelijke tezamenbrenging van deze middelen ragelijk te maken en het algemeen belang in dit opzigt te ebartigen; doch dat die middelen niettemin behooren te zijn oldoende tot het goedmaken van de bestaande lasten en tot het erzekeren van de verdediging van den Staat;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met emeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en erstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze, vast te tellen de volgende *maatregelen om alsnog, bij vrijwillige leening, n de behoeften te voorzien.*

Art. 1.

Acht dagen na de afkondiging van de tegenwoordige wet zal, edurende den tijd van tien dagen, door de zorg der provin-iale en plaatselijke besturen worden opengesteld de inschrijving n eene vrijwillige negotiatie van *een en twintig millioen gulden*, n welke ook meerdere inschrijvingen in het geheel tot een bedrag an *zes en dertig millioen* zullen worden aangenomen.

Art. 2.

De inschrijvingen zullen plaats hebben voor aandeelen van 1,000, halve aandeelen van f 500, vijfde gedeelten van f 200, n tiende gedeelten van f 100.

Voor de aandeelen of gedeelten van aandeelen zullen worden fgegeven schuldbrieven, rentende *zes* ten honderd, van volkomen elijken aard als die, vermeld in art. 1 der wet van den 13den pril 1831 (*Staatsblad* n°. 9).

Art. 3.

De fournissementen in deze leening moeten geschieden:

van 10 percent, acht dagen na de sluiting der inschrijvingen, n art. 1 gemeld.

van 20	percent,	veertien dagen na het eerste fournissement.	
» 20	»	vóór of op den 15den Aug.	1831.
» 20	»	» » » » 15den Sep.	»
» 10	»	» » » » 15den Oct.	»
» 10	»	» » » » 15den Nov.	»
» 10	»	» » » » 15den Dec.	»

Art. 4.

De bij het vorig artikel bepaalde fournissementen zullen worden edaan op dezelfde wijze als voor de negotiatie, vastgesteld den 3den April 1831, is bepaald, doch zullen daarenboven als gereed eld, tegen *tien* ten honderd van de sommen daarin uitgedrukt, vorden aangenomen de renversalen, uitgegeven volgens het 8ste rtikel der wet omtrent die negotiatie.

Art 5.

Tot verzekering der renten en der wederintrekking der schuldbrieven, uit deze negotiatie voort te spruiten, wordt aangewezen *tien* ten honderd van het ingeschreven kapitaal, jaarlijks af te zonderen uit de hoofdsom der grondbelasting en ter beschikking te stellen op gelijke wijze als bij artt. 12 en 13 der wet van den 13den April 1831 is bepaald.

Art 6.

Al hetgeen, waarmede inschrijvingen in deze negotiatie de som van *een en twintig millioen gulden* te boven mogten gaan, zal worden gebezigd tot intrekking en geheele vernietiging van schatkist-biljetten, zullende van het bedrag der vernietiging openbare aankondiging geschieden.

Art. 7.

Bijaldien de krachtens deze wet te openen vrijwillige leening geene genoegzame middelen mogt opleveren, om in de behoeften van 1831 te voorzien, zal de bij het tweede gedeelte dezer wet omschrevene verpligte geldleening ten uitvoer gelegd worden, en in dat geval aan de deelnemers in deze vrijwillige leening worden afgegeven bewijzen, welke, even als de renversalen, vermeld bij art. 8 der wet van den 13den April 1831, zullen worden aangenomen in de fournissementen der gedachte verpligte geldleening, op den voet bij art. 14 der evengemelde wet voorgeschreven.

Bepalingen omtrent eene verpligte geldleening.

Art. 8.

In het geval, bij het laatstvorig artikel omschreven, zal er eene geldleening van de gegoede ingezetenen des Rijks gevorderd worden.

Art. 9.

§ 1. Tot de gegoede in dezen zullen geacht worden te behooren de in de personele belasting van 1830 hoogstaangeslagenen van het district, waarover het leenings-kohier zal loopen, tot zoodanig aantal als noodig is om, door de vermenigvuldiging van derzelver aanslagen volgens art. 12, te komen tot het contingent, hierna voor ieder district aan te wijzen.

§ 2. Daarna zullen ook moeten opgenomen worden de personen, welker aanslag over gemeld jaar in de zuidelijke gewesten heeft plaats gehad.

Art. 10.

§ 1. Aan ieder district zal, als contingent of aandeel in de leening, worden opgelegd het *achtvoud* van de opbrengst in hetzelve der personele belasting in hoofdsom over 1830, na aftrek der oninbare posten.

§ 2. In het algemeen maakt elk kanton van vredegeregt ter voorschreven zake een district uit.

Nogtans zal elke stad of gemeente, uit meer dan één kanton bestaande, slechts één district uitmaken.

Daarentegen zal, ofschoon geen kanton op zich zelve bevattende, als afzonderlijk district worden aangemerkt elke gemeente of gedeelte van gemeente, die, krachtens de laatste zinsnede van art. 14 der wet van den 28sten Junij 1822 (*Staatsblad* n°. 15), ter zake van het meerdere der bevolking in de te zamen getrokken huizen of kom derzelve dan van 5000 zielen, aan een hooger dan het laagste tarief naar den tweeden grondslag der personele belasting is onderworpen.

§ 3. De overige gemeenten of gedeelten van gemeenten eens kantons, waarvan eene of meer gemeenten of gedeelten van gemeenten, volgens § 2, een afzonderlijk district moeten uitmaken, zullen zulks gezamenlijk mede doen, voor zooveel zij te zamen eene grootere bevolking bevatten dan van 5000 zielen; ingeval dezelve slechts met 5000 zielen of een minder aantal bevolkt zijn, zullen zij door Gedeputeerde Staten der provincie voor de regeling dezer leening, naar gelang van derzelver ligging of andere omstandigheden, bijeen of ten deele bijeen, en ten deele bij een ander der naburige kantons worden gevoegd.

(1) Zie voor het wetsontwerp en de memorie van toelichting, ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 132.

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Ontwerp van wet.)

Art. 11.

De bijdragen der leeningschuldigen in het contingent van het district zullen gegrond wezen op elks aanslag of vereenigde aanslagen in de hoofdsom der personele belasting over het jaar 1830.

Die der personen, bedoeld bij art. 9, § 2, zullen gegrond worden op derzelver aanslag of aanslagen over het jaar 1831.

Die der personen, vallende in de termen van art. 15 dezer wet, zullen gegrond worden op het bedrag der krachtens dat artikel gesplitste gedeelten eens personelen aanslags, welk gedeelte in dat geval zal beschouwd en behandeld worden als de personele aanslag ten principale van dengene, ten laste van wien de gesplitste gedeelten moeten worden uitgetrokken.

Art. 12.

In elk district zullen de leeningschuldigen worden gerangschikt volgens de hoegrootheid hunner aanslagen, bij art. 11 als grondslagen aangenomen.

Het totaal bedrag van de aanslagen in het personeel dier leeningschuldigen zal daarna verdeeld worden in *zestien* gedeelten, ten gelijken bedrage zoo na mogelijk.

Het eerste een *zestiende* gedeelte, bevattende de hoogstaangeslagene personeelschuldigen van het kanton of de gemeente, zal uitmaken de *eerste* klasse.

Het tweede een *zestiende* gedeelte, bevattende de personeelschuldigen, die daaraan het naast volgen, zal uitmaken de *tweede* klasse, en zoo vervolgens tot *zestien* klassen toe.

Daarna zullen over de *zestiende* of laagste klasse de genoemde aanslagen in het personeel *eenmaal* genomen en

die	voor	de	vijftiende	klasse	*tweemalen*
»	»	»	veertiende	»	*driemalen*
»	»	»	dertiende	»	*viermalen*
»	»	»	twaafde	»	*vijfmalen*
»	»	»	elfde	»	*zesmalen*
»	»	»	tiende	»	*zevenmalen*
»	»	»	negende	»	*achtmalen*
»	»	»	achtste	»	*tienmalen*
»	»	»	zevende	»	*elfmalen*
»	»	»	zesde	»	*dertienmalen*
»	»	»	vijfde	»	*veertienmalen*
»	»	»	vierde	»	*zestienmalen*
»	»	»	derde	»	*zeventienmalen*
»	»	»	tweede	»	*negentienmalen*
»	»	»	eerste	»	*twintigmalen*

vermenigvuldigd worden, en zal de uitkomst aanwijzen de verschuldigde bijdrage in deze leening.

Art. 13.

Het bedrag der verschuldigde leening zal door de hierna te benoemen commissie van zetting gebragt worden in daartoe bestemde kohieren.

Zij zullen districtsgewijze worden opgemaakt en bestaan uit zooveel deelen, als er ressorten van ontvang in het district aanwezig zijn; na door den Gouverneur der provincie executoir verklaard te zijn, zullen die kohieren ter invordering worden overgegeven aan de ontvangers der directe belastingen, ieder in zijn ressort.

Art. 14.

§ 1. Degene, die zijnen op voorschreven voet bewerkstelligden aanslag in deze leening bevindt te stijgen, als wanneer hij gesteld is:

op	f 3000	en daarboven			. . . . .	boven de	30	pct.	
van	2240	tot	beneden de	f 3000	»	»	29	»	
»	1890	»	»	»	2240	»	»	28	»
»	1500	»	»	»	1890	»	»	27	»
»	1150	»	»	»	1500	»	»	25	»
»	840	»	»	»	1150	»	»	23	»
»	700	»	»	»	840	»	»	21	»
»	570	»	»	»	700	»	»	20	»
»	450	»	»	»	570	»	»	19	»
»	340	»	»	»	450	»	»	18	»
»	240	»	»	»	340	»	»	17	»
»	168	»	»	»	240	»	»	16	»
»	108	»	»	»	168	»	»	14	»
»	60	»	»	»	108	»	»	12	»
»	32	»	»	»	60	»	»	10	»
			beneden	»	32	»	»	8	»

van het bedrag van deszelfs inkomen over 1830, zal, onder aanbod van eed deswege, zich tegen dien aanslag in reclame kunnen voorzien.

§ 2. Degene, wiens aanslag valt in de termen van splitsing volgens art. 15, zal niet in reclame worden toegelaten op deszelfs ongesplitsten aanslag, maar alleen op den aanslag in de leening waarop hij na de splitsing is gesteld geworden.

§ 3. Degene, die op meer dan een leeningskohier aangeslagen is, kan, deszelfs aanslagen te zamen voegende, de vereenigde aanslagen aan deszelfs inkomen toetsen en, het maximum van § 1 overschreden vindende, zich deswege in reclame voorzien bij die commissie van zetting, op welker kohier deszelfs aanslag het hoogste is, met overlegging van extracten uit de overige leenings-kohieren.

§ 4. Door inkomsten worden te dezen verstaan: alle renten, dividenden, uitdeelingen, huur- en pachtpenningen, alle vaste en onzekere winsten, baten en voordeelen en alle andere *revenuen* waaruit, uit welken hoofde of op welke wijze ook genoten (daaronder begrepen de huurwaarde der onroerende goederen in gebruik van den eigenaar, van usufructuaris of fiduciaire bezitter zijnde), de tractementen, belooningen en ambtsvoordeelen der ambtenaren (voor zoover die tot vaste sommen bepaald zijn berekend over 1831); en zulks onder aftrek van grondlasten en dijk- en poldergelden, van verschuldigde intressen, renten en uitkeeringen, doch niet van eenige personele of indirecte algemeene of plaatselijke belasting of aanslag van het betaalde in de Rijks-geldleening, vastgesteld bij de wet van den 22sten November 1830, van eenige vermindering in de waarde der goederen of effecten, noch ook van eenige verteringen.

§ 5. De reclames zullen op ongezegeld papier kunnen geschreven en, tegen bewijs van ontvangst, binnen eene maand na de executoir-verklaring des kohiers, bij den voorzitter der commissie van zetting moeten worden ingediend.

§ 6. De commissie van zetting zal deze reclame afdoen binnen eene maand tijds, volgende op den termijn, bij de voorgaande paragraaph bepaald; dezelve gegrond achtende of die door beeediging hebbende doen staven, vermindert zij den aanslag des reclamants tot op het voor hem vastgesteld maximum van aanslag.

§ 7. Het indienen eener reclame vermindert des leeningschuldigen verpligting niet ter betaling van den eersten termijn der leening, op den voet des aanslags, zooals die ten kohiere is gebragt, behoudens deszelfs regt op teruggave, wanneer hij bevonden mogt worden minder verschuldigd te wezen dan het bedrag des eersten voldanen termijns, of wel op korting in de volgende termijnen van hetgeen in den eersten zal bevonden worden te veel te zijn betaald.

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Ontwerp van wet.)

Art. 15.

Niemand zal, ter zake van zijnen aanslag in deze leening, regt van verhaal hebben op derden; doch bij, aan wien, bij artt. 7 en 9 der wet van 28 Junij 1822 (*Staatsblad* n°. 15) wegens de personele belasting, zoodanig regt in het algemeen was toegestaan, zal, onverschillig of er al of niet overeenkomsten ten tegendeele *wegens de personele belasting* bestaan, binnen den termijn, bij art. 13 bepaald, kunnen vorderen, dat, *in betrekking tot deze leening*, zijn aanslag in het personeel worde gesplitst tusschen hem en die mede-gebruikers, huurders of gebruikers, welke op 1°. Januarij 1830 deszelfs panden of gedeelten van dezelve in huur of gebruik hadden.

De gevorderde splitsing zal dientengevolge worden bewerkstelligd; de verzoeker, daartoe grond bestaande, op nieuw aangeslagen worden op den voet van het bepaalde bij artt. 11 en 12, en hetzelfde plaats hebben ten aanzien zijner mede-gebruikers, huurders of gebruikers, hiervoren bedoeld, voor zooveel hun aanslag verhaalbaar kan worden geacht, hetzij op hun persoon, hetzij op hunne erfgenamen, die steeds, *en ook in alle andere gevallen*, zullen kunnen aangesproken worden voor alle leenings-aanslagen, welke, overeenkomstig de kohieren des personeels over 1830, ten name van verstorvenen mogten geboekt wezen.

Het werk der voormelde splitsingen zal binnen twee maanden, na de executoir-verklaring des kohiers, moeten zijn afgeloopen.

De daaruit voortvloeijende nieuwe aanslagen zullen worden begrepen in suppletoire kohieren.

Art. 16.

De ontvangers, belast met de invordering der kohieren, zullen vóór het uiteinde van de eerste maand na derzelver executoir-verklaring aan den voorzitter der commissie van zetting opgave doen van alle de posten, welke oninbaar kunnen geacht worden te wezen.

De commissie zal, vóór het einde der tweede maand, die onderzoeken en daarop naar bevind van zaken beslissen.

Art. 17.

Het bedrag der toegestane ontheffingen en verminderingen, uit de drie voorgaande artikelen voortspruitende, zal door de commissie van zetting pondpondsgewijze worden herbelast over de overige leeningschuldigen in het kanton of de gemeente.

De daaruit voortvloeijende verhoogingen zullen op een suppletoir kohier worden gebragt. Indien echter door de verhooging de bijdrage eens leeningschuldigen kwam te stijgen boven het maximum, bij art. 14 vastgesteld, zal hij zich daartegen in reclame kunnen voorzien, op gelijken voet en ten gelijken effecte als aldaar is bepaald.

Art. 18.

De commissiën van zetting zullen trachten om, bij het opmaken van het primitief kohier, de oorzaken, waaruit volgens het bepaalde in artt. 15 en 16 herbelastingen zouden kunnen voortspruiten, zooveel mogelijk weg te nemen door het dadelijk bewerkstelligen der splitsingen en het weglaten der oninbare posten.

Art. 19.

De commissie van zetting zal voor het district, waarover het leenings-kohier zal loopen, bestaan uit een afgevaardigde wegens elke daarbinnen gelegen gemeente *beneden* de 3000 zielen bevolking, en uit zoo veel meer afgevaardigden voor de overige, als door Gedeputeerde Staten der provincie zal worden bepaald.

Elk plaatselijk bestuur benoemt de afgevaardigdén voor zijne gemeente, welke, in commissie van zetting vereenigd, steeds zullen vergaderen in de hoofdplaatsen der kantons en voorgezeten worden door den afgevaardigde of een der afgevaardigden uit die hoofdplaats.

In gemeenten, op zich zelve een district uitmakende, zal de commissie bestaan uit den raad der gemeente, voorgezeten door den burgemeester of een der wethouderen.

Art. 20.

De commissiën van zetting zullen het voorbereidende werk, voortspruitende uit de reclamatiën, de splitsingen en de oninbare posten, bij de artt. 14, 15, 16 en 18 bedoeld, opdragen aan eene uit dezelve te benoemen sub-commissie.

Art. 21.

De commissiën van zetting en derzelver sub-commissiën zullen de, achtervolgens art. 14, bij dezelve ingediende verklaringen onder aanbod van *eede*, kosteloos, voor den vrederegter kunnen doen beëedigen, wanneer zij daartoe termen vinden.

Art. 22.

§ 1. De leening zal worden betaald in geld of met bewijzen van betaling bij voorschot, gedaan krachtens de wet van den 2den April 1831 (*Staatsblad* n°. 8), of met renversalen, spruitende, hetzij uit fournissementen in de vrijwillige leening, geopend bij de wet van den 13den April 1831 (*Staatsblad* n°. 9), hetzij uit fournissementen in de vrijwillige leening, alsnog volgens art. 1 dezer wet te openen.

§ 2. Zij zal ingevorderd worden in drie termijnen, ten gelijken bedrage, waarvan de eerste zal verschijnen op 15 Julij, de tweede op 15 Augustus en de derde op 15 September aanstaande. De aanslagen, op de suppletoire kohieren gebragt, zullen in eenen termijn, te gelijk met den laatsten, invorderbaar wezen.

§ 3. De leeningschuldigen, welke in geld of met bewijzen van betaling bij voorschot voldoen, zullen, bij de betaling van het door hen verschuldigde, boven de gewone quitantie een recepis erlangen ten gelijken bedrage, inwisselbaar tegen schuldbekentenissen ten laste van het Rijk, eene rente gevende van vier ten honderd 's jaars, betaalbaar op coupons, jaarlijks op den 1sten Augustus verschijnende en ingaande van af 1 Augustus 1831.

§ 4. Zij, die geheel of gedeeltelijk hunnen aanslag aanzuiveren in renversalen, in § 1 genoemd, zullen voor de betalingen, in dusdanige renversalen gedaan, geene recepissen erlangen.

Art. 23.

Degenen, die op de leenings-kohieren zijn aangeslagen in de vijf laagste klassen, zullen hunnen aanslag bij afkoop kunnen voldoen met twee vijfden of veertig ten honderd van het bedrag, tegen afstand van hunne recepissen aan de schatkist, mits betalende in geld of in *bewijzen van voorschot* en niet in *renversalen.*

Art. 24.

De invordering en vervolging van het verschuldigde in deze leening zal geschieden op dezelfde wijze en met gelijke regten, als bij de wetten op de directe belastingen zijn vastgesteld.

Art. 25.

Ingeval van noodzakelijke verpanding van eenig onroerend goed, tot verkrijging der vereischte gelden ter voldoening der bijdrage in de leening, zal de deswege te verlijden akte van het registratie- en hypotheek-regt *vrij* zijn en deswege alzoo, behalve het zegelregt, enkel het loon des hypotheekbewaarders zijn verschuldigd, mits voor den notaris, bij wien de akte wordt verleden, onder eede of, de godsdienstige gezindheid des belanghebbenden geene eedsaflegging gedoogende, *met ware woorden* in plaats van onder eede, verklaard worde, dat de opgenomen penningen enkel tot voldoening dezer geldleening en tot geene andere einden hoegenaamd zullen worden gebezigd.

Art. 26.

Alle schrifturen, de uitvoering dezer wet betreffende, zijn vrij van registratie en het regt van zegel.

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Memorie van toelichting.)

Art. 27.

Boven en behalve de voormelde leening in hoofdsom, zal een iegelijk, die op de kohieren of suppletoire kohieren van die leening zal zijn aangeslagen, nog op denzelfden voet en op dezelfde wijze aan het Rijk voorschieten *drie achtste* deelen van zijnen aanslag of aanslagen voorschreven, en zulks in *drie* termijnen, ieder van een achtste gedeelte, waarvan de eerste verschijnen zal op den 15den October aanstaande, terwijl de verschijndagen der beide overige termijnen nader bij de wet zullen worden bepaald; de renten der recepissen, daarvoor uit te geven, zullen ingaan met den dag, volgende op den verschijndag der termijnen.

Lasten en bevelen enz.

---

6. MEMORIE VAN TOELICHTING *van een nader ontwerp van wet, houdende maatregelen om alsnog, door vrijwillige leening, in de behoeften van den Staat te voorzien en tot vaststelling van eene verpligte geldleening.*

De voortduring van omstandigheden, die steeds hoogst aanzienlijke uitgaven vorderen, legt aan de Regering den pligt op, om de hulpmiddelen voor te dragen, door welke dezelve in staat kan worden gehouden om de lasten goed te maken, die, bij zulk een stand van zake het welzijn en de onafhankelijkheid der getrouw geblevene gewesten alleen kunnen verzekeren.

Zoo men aanvankelijk niet de geheele som heeft gevraagd, welke tot aanvulling van de middelen voor dit jaar vereischt wordt, noopt thans de drang en het gewigt der omstandigheden, om niet meer bij gedeeltelijke maatregelen te verblijven, en doet het reeds plaats vindend tijdsverloop de vroeger gekoesterde hoop verdwijnen, om de aanvulling der opofferingen van de natie nog te verschuiven; terwijl de loop der gebeurtenissen daarentegen meer dan ooit eene vereenigde inspanning van alle nationale krachten vordert. Ook dit is ingezien bij de Afdeelingen en door bijzondere leden van de Staten-Generaal, wanneer dezelve de noodzakelijkheid erkennen om 's Rijks kas naar behooren te stijven, ten einde alles te verzekeren gedurende den loop van 1831, in afwachting der in de eerstvolgende najaars-zitting van Hun Edel Mogenden in overweging te nemen middelen ter verdere bevordering van de nationale belangen.

Deze overwegingen hebben aanleiding gegeven tot de zamenstelling van een ontwerp van wet, door hetwelk in de eerste plaats alsnog de gelegenheid geopend wordt tot eene vrijwillige voorziening in de behoeften, doch te gelijk zoodanige voldoende hulpmiddelen worden voorgedragen, als waardoor de behoeften van het loopend jaar kunnen worden gedekt, welke echter, wat betreft de vordering van de sommen, die de behoeften in het allerlaatste gedeelte des jaars zullen moeten goedmaken, aan nadere overwegingen in de najaarszitting van de Staten-Generaal zullen worden onderworpen.

Het ontwerp maakt dus een geheel uit, waarvan de daarstelling met het behoud van het vaderland in een naauw verband staat en waarvan het eerste gedeelte, na de meest ernstige overweging, wordt voorgedragen, om, zoo het mogelijk ware, de uitvoering van de gedwongen maatregelen nog af te wenden, in de overtuiging, dat ook dit voorstel een pligt is, door de behartiging van de algemeene belangen geboden, terwijl hetzelve vergezeld gaat van eene gepaste zorg voor de bijzondere belangen van hen, die reeds hebben bijgedragen om de schatkist te schragen.

Men zal omtrent elk der hoofdafdeelingen van dat ontwerp het noodige tot opheldering zeggen.

Maatregelen om alsnog bij vrijwillige leening in de behoeften te voorzien.

Artt. 1—7.

De gedwongene leening volgens het tweede gedeelte van het ontwerp van wet zullende kunnen opgevoerd worden tot het geheele bedrag der berekende behoeften voor het jaar 1831, heeft men ook, naar aanleiding van het verlangen, hetwelk in onderscheidene Afdeelingen is te kennen gegeven, alsnog de gelegenheid willen aanbieden, om op eene minder bezwarende wijze de noodige hulpmiddelen te zamen te brengen.

Van vele zijden zijn daartoe voorstellen gedaan en min of meer uitgewerkte plans opgegeven, doch heeft men geoordeeld niet te zeer te moeten afwijken van het ontwerp, hetwelk, bij de wet van den 13den April jl. vastgesteld, een niet onaanzienlijken bijval heeft ondervonden, terwijl men evenwel niet moest uit het oog verliezen de verkregen aanspraken der inschrijvers in die negotiatie.

Deze overwegingen hebben geleid tot de bepalingen, in het eerste gedeelte van het ontwerp van wet voorgedragen en bestaande in de openstelling van eene negotiatie, met die, welke den 13den April laatstleden is vastgesteld, in zoo verre overeenkomende, dat de schuldbrieven uit dezelve gelijke rente zullen opbrengen en op gelijke wijze zullen ingetrokken worden, mitsgaders op dezelfde wijze zullen verzekerd zijn als die van de vorige negotiatie.

De fournissementen zullen echter met honderd voor het honderd moeten plaats hebben en daartegen aan de bezitters van renversalen der vorige negotiatie toegestaan worden om dezelve tegen 10 pct. in betaling te geven, en dus eene billijke vergoeding te bekomen, indien eene genoegzame deelneming in deze leening het verder gebruik van die renversalen mogt doen vervallen.

Ook door deelneming in deze leening zal een ieder zich kunnen dekken ten aanzien van het bezwaar van den gedwongen maatregel, want indien door de inschrijvingen de som niet bereikt wordt, die aan de berekende behoeften ontbreekt, dan eerst zal de verpligte geldleening ten uitvoer worden gelegd en zullen in dat geval aan de deelnemers worden uitgegeven bewijzen, welke hetzelfde effect zullen hebben als de renversalen der vorige negotiatie, terwijl deze laatste dan, zooals van zelve spreekt, overeenkomstig het doel van derzelver uitgifte gebezigd en alzoo aan de houders er van al die voordeelen verzekerd zullen blijven, welke zij zich zouden hebben kunnen beloven.

Mogt intusschen de deelneming in deze nadere vrijwillige negotiatie eenen ruimen bijval vinden, dan zullen de daaruit voortvloeijende fondsen gebezigd worden, om schatkistbiljetten in te trekken en te vernietigen, en alzoo daarvan een gebruik worden gemaakt, waarvan de nuttigheid niet is in twijfel te trekken.

Bepalingen omtrent eene verpligte geldleening.

Het ontwerp eener nieuwe wet omtrent eene verpligte geldleening, welke (van art. 8 tot 26) bestaat in eene *acht*voudige verdubbeling van de personele belastingen, is berekend op eene opbrengst van 28 tot 30 millioen, volgens tariven, die, in verband met eene uitgebreide openzetting van afkoop, de mingegoedste leeningschuldigen weinig bezwaren en den last voornamelijk op de gegoedste werpen zouden.

Art. 9.

Volgens dit artikel zijn tot leeningpligtigen verklaard *zoo vele* der personeelschuldigen, als genoegzaam zijn om door vermenigvuldiging van derzelver aanslagen, volgens art. 12 (dat is $9^3/_4$, zijnde de middelsom van het tarief van vermenigvuldiging, in dit artikel aangenomen), te vinden het contingent van het district, hetwelk geformeerd is door eene vermenigvuldiging van den totalen zuiveren aanslag des districts met *acht.*

Uit de verhouding nu van deze twee vermenigvuldigers 8 en $9^3/_4$ volgt, dat er slechts 8/9.75 of $^{32}/_{39}$ der personeel-aanslagen zouden genomen worden tot maatstaven der leenings-aanslagen, terwijl er $^{1.75}/_{9.75}$ of $^7/_{39}$ zouden vrijvallen.

Om door een materieel bewijs aan te toonen, dat deze verhouding zeer gunstig voor de minvermogende personeelschuldigen zou werken, zoo zal kunnen strekken, dat in de gemeente 's Gravenhage zich bevinden pl. m. 8,500 personeelschuldigen van 1830, dat daarvan de 2,439 hoogstaangeslagenen een personeel betalen van . . . . f 172,337.00

Hetgeen, verdeeld en vermenigvuldigd, volgens art. 12, met een tarief, waarvan de middelterm is van . . . . $9^3/_4$

Oplevert . . . f 1,680,285.75

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Memorie van toelichting.)

Hetwelk gelijk staat met het contingent der gemeente of *acht* malen het zuiver rendement van de personele belasting tot f 210,035, zoodat er in die gemeente een aantal van ruim 6,000 personeelschuldigen, te zamen in die belasting voor f 60,750 aangeslagen (waarvan f 23,052 oninbaar wordt geschat) zouden vrijvallen, welke niet in de leening behoeven te dragen.

Als proeve der uitkomsten op het platte land kan strekken het kanton Naaldwijk, waarin van de 1,700 personeelschuldigen slechts 923 leeningschuldig zouden zijn, als makende derzelver aanslagen, vermenigvuldigd volgens art. 12, het contingent des kantons uit.

Door deze toelichting en de bijgevoegde staten van berekening meent men, dat zal weggenomen wezen alle onzekerheid nopens de werking dezer wet ten opzigte van de afscheiding der meer en min vermogenden.

Art. 11.

De Regering had wel gewenscht eenen anderen maatregel te kunnen voorstellen, welke meer juist op het vermogen der ingezetenen zoude hebben gedrukt, doch daar geene der ontwerpen, deswege gemaakt, geoordeeld werd het doel genoegzaam te bereiken, heeft men het onderwerpelijk plan de voorkeur gegeven, waarin getracht wordt te komen tot eenen aanslag, welken de ingezetenen zullen toetsen aan hun inkomen of verteringsvermogen over het afgeloopen jaar, om, de bij de wet vastgestelde evenredigheid overtroffen vindende, denzelven daarop te doen terug brengen, en men meent, dat in dit middel van reclame een genoegzame waarborg gevonden wordt tegen het *bovenmatige* der belasting voor sommige ingezetenen.

Ongetwijfeld zullen er hier en daar enkele *geheel* vrij loopen, doch het zal niet dan bij toevallige uitzondering plaats hebben, dat een gegoed ingezeten in het jaar 1830 *geen* verblijf binnen het land gehouden heeft, zelfs niet bij anderen als inwonend (in welk geval hij door de toepassing van art. 15 wordt getroffen), en het schijnt niet overdreven, wanneer men die uitzondering te zeldzaam stelt, om deswege na te laten het bezigen van eenen maatstaf, welke vergunt om in eene heffing van dat aanbelang alle andere ingezetenen volgens vaste en zekere regelen te treffen.

Van meer belang zou kunnen geacht worden de zwarigheid, dat velen ook *gedeeltelijk* zullen vrij loopen, aangezien zij naar aanleiding van het personeel *niet* zullen getroffen worden in verhouding tot derzelver wezenlijk vermogen.

Doch deze zwarigheid verbindt zich aan eene andere, namelijk, die om der ingezetenen wezenlijk vermogen, dat is bezittingen en inkomsten te kennen. — Ware die kennis algemeen niet zoo moeijelijk te verkrijgen, dan zou men het doel, om eene evenredige heffing daar te stellen, veel beter kunnen bereiken, wanneer men de kennis van dat vermogen tot grondslag der heffing legde.

Men kan de verzekering geven, dat alle de middelen, om daartoe te geraken, punten zijn geweest van opzettelijk onderzoek, maar dat dit niet geleid heeft tot de overtuiging, dat men hetzelve zou kunnen bereiken, en dat, voor zooverre men daartoe dan ook slechts eenigermate en onvolkomen zou kunnen geraken, dit dan nog gepaard zou hebben moeten gaan met invoerings-maatregelen, welke, om verschillende hoogstbelangrijke redenen, onraadzaam zijn geacht aan te wenden.

Deze uitkomst van overwegingen der Regering heeft haar dan ook doen besluiten tot het geven van de voorkeur aan dit middel, waardoor zij, wel is waar, niet alle ingezetenen zal treffen in verhouding van derzelver wezenlijk vermogen, maar echter zal beletten, dat de ingezetenen zullen gehouden zijn te betalen *boven* een zeker quantum van hun vermogen; terwijl zij het beter heeft geoordeeld, dat een gering aantal van eerstgenoemden te weinig zou betalen, dan dat alle ingezetenen zouden worden gekwetst.

De Regering had ook wel gewenscht, dat de grondslagen des personeels, welke meer bijzonder in betrekking staan tot de uitoefening van een bedrijf, konden worden achterwege gesteld, gelijk ook de paarden van huurkoetsiers en de woningen van logement- en kostschoolhouders.

Doch het denkbeeld om uit te zonderen alle die voorwerpen, welke geheel of gedeeltelijk in verband staan tot de uitoefening van bedrijf of nering, schijnt algemeen bezwaarlijk te verwezenlijken te zijn, bepaaldelijk ten opzigte van winkels, werken bergplaatsen, pakhuizen en andere panden en voorwerpen tot het bedrijf gebezigd; men heeft dan ook gemeend die uitzondering niet te moeten maken ten opzigte van de hierboven genoemde bedrijvigen, ten einde aan deze niet te verleenen eene gunst, waarvan de overige zouden zijn uitgesloten, en het verkieslijker geacht om betrekkelijk de genoemde bedrijvigen en alle anderen, die door die oorzaak boven hun inkomen zouden mogen getroffen worden, te blijven bij art. 14, waarin zij zullen vinden den term, boven welken zij niet zullen behoeven bij te dragen, zonder regt te hebben op reductie.

De Regering heeft in overweging genomen, of het personeel over 1831 niet veel meer den tegenwoordigen staat of levenswijze der ingezetenen zou aanduiden, dan dat van 1830; dit zou waar wezen, wanneer het *geheele* personeel van 1831 bekend ware, doch men zou zich vergissen, wanneer men meende, dat algemeen de *primitive* aangiften, welke in de eerste dagen des dienstjaars geschieden, bevatten *alle* de elementen, waaruit men der ingezetenen volledigen staat of trein kan opmaken. Dit is zoo niet. Het zijn de *suppletoire* aangiften, welke doen kennen de uitbreiding, die de ingezetenen aan hunnen staat of trein geven in den loop des jaars en dien grondslag volmaken. Zij mogen *daarom* niet verwaarloosd worden, *omdat* zij juist tot onderwerp hebben de *twee* grondslagen des personeels, waaruit het best en meest de weelde des aangevers blijkt, dienstboden namelijk en paarden. — En dit is zoo waar, dat die landprovinciën, waarin het aangeven van het gebruik van paarden tot weelde of gemak meestal bij suppletie in den loop des jaars geschiedt, niet alleen in eene al te gunstige verhouding zouden komen tegen andere, en speciaal de steden, waarin der ingezetenen staat of trein meer bepaaldelijk kan gekend worden uit de primitive aangiften, hetgeen betrekkelijk een bezwaar voor de laatsten en eene gunst voor de eersten zou wezen, maar dat in de eersten zelfs zou gemist worden het beste middel om tusschen de ingezetenen dier landelijke kantons door het personeel te constateren derzelver betrekkelijk verteringsvermogen, waaruit volgt, dat men *vooral* niet moet verwaarloozen het betoon van weelde, zelfs niet het *geringste* in eene heffing, gegrond op het beginsel, dat hij, die meer weelde dan een ander toont, in een der grondslagen van het personeel ook voorondersteld wordt meer verteringsvermogen te bezitten, en daarnaar aangeslagen wordt, behoudens zijn regt van reclame. Om nu te toonen, hoeveel invloed iemands zetting ten platten lande kan hebben, de oogenschijnlijk weinig beteekenende aangifte en aanslag van *één enkel paard* in gemengd gebruik voor ½ jaar, zoo behoeft men slechts te doen opmerken, dat een leeningschuldige daardoor meer dan eene klasse kan klimmen, hetgeen, bij een opklimmend tarief van vermenigvuldiging, denzelven niet alleen merkelijk opvoert, maar ook en *te regt* wegneemt van de zijde en uit de klasse dergenen, die *niet* bij magte waren om zelf met een paard in gemengd gebruik op den weg te komen.

Hoe naauw voorts het verband is tusschen het inkomen van 1830 en den aanslag van dat jaar, in tegenoverstelling van dien in 1831, blijkt onder anderen daaruit, dat men, dien van 1831 nemende, leeningschuldig zou verklaren personen, die in 1830 nog geen inkomen of geene vertering gehad hebben. Ook vermeent men, dat er voor deze heffing nog minder zwarigheid zou bestaan, om het personeel van 1830 tot maatstaf te nemen, dan voor die van het *voorschot*, aangezien deze wet een maximum zal vaststellen, *waarboven* de aanslag niet zal mogen gaan, hetgeen voor de som des voorschots niet bestond.

Art. 12.

Bij de overwegingen aangaande dit artikel is in bedenking genomen, of niet de classificatie zou kunnen worden geregeld naar het bedrag van de aanslagen volgens een tarief, dat voor alle kantons *gelijkmatig* zou wezen, hetwelk minder kunstmatig en meer eenvoudig zou voorkomen dan het bij het ontwerp aangenomen beginsel; maar daarvan is moeten worden afgezien, ter zake dat een tarief als het bedoelde, dat gelijkelijk werkt, niet mogelijk op te maken is, om het groot verschil in de opbrengst der personele belasting naar de localiteiten en in de betrekkelijke gegoedheid der ingezetenen van dezelfde gemeenten. Zoo is het tarief, voorkomende in art. 2 der wet van 2 April jl., op het *voorschot*, zeker vicieus, en dergelijk tarief zal gebrekkig blijven, al varieerde men hetzelve oneindig meer naar gelang der bevolking van de gemeenten of de som van opbrengst der individus. Men heeft dus bij eene heffing van dat belang als de onderwerpelijke aan het plan, ofschoon dan ook meer te zamen gesteld, de voorkeur gegeven, waarin, na een voor ieder district op gelijken voet berekend contingent bepaald te hebben, de

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Memorie van toelichting.)

verdeeling naar vaste beginselen *inwendig in ieder district* wordt vastgesteld; welke beginselen overal op eenen gelijken voet moeten werken, als juist aanwijzende wat iedere klasse van de leeningpligtige inwoners, van de rijkste af tot de mingegoede toe, moet opbrengen, met aanduiding van de leeningpligtigen van *elke* klasse, door het bedrag van hunne *gezamenlijke* opbrengst in de personeele belasting tot $^1/_{16}$ van het geheel des aanslags daarin van al de leeningpligtigen.

Art. 14.

Men heeft § 3, houdende omschrijving wat de wet door *inkomsten* verstaat, ofschoon aldaar misschien onvolledig voorgedragen, zeer noodig geacht, om voor dengenen, welke een aanbod van eed doen moet, ten regel te dienen, als beslissende die omschrijving verschillende punten, waaromtrent de gevoelens zeer uiteenloopen.

Art. 15.

Tot regt verstand van dit artikel zal het noodig zijn te doen opmerken, dat daarbij niet gewild wordt, dat van eenige overeenkomsten zou worden afgeweken, maar alleen dat de overeenkomsten, betrekkelijk *de gewone jaarlijksche personele belasting* gemaakt, niet worden gehouden op *deze buitengewone verpligte geldleening* toepasselijk te zijn.

Art. 22.

De termijnen van betaling zijn zoo laat mogelijk gesteld en, met in het ooghouding van art. 20, gebragt in verband met de termijnen der vrijwillige leeningen, zoo die naar de wet van 13 April jl. als de nieuw voorgedragene.

Art. 25.

Er is geen twijfel, of de leening zal zwaar op de natie wegen, en gelijk verschillende bezitters van effecten enz. tot beleeningen, zullen ook verschillende eigenaars van vaste goederen tot het vestigen van hypotheken de toevlugt moeten nemen, om de leening te kunnen betalen, en in die omstandigheid is het allezins billijk deze laatsten te gemoet te komen door vrijdom van 's Rijks belastingen van registratie- en hypotheek-regten wegens de reeds kostbare akten, welke zij moeten passeren.

Art. 26.

De schrif.uren welke in dit artikel bedoeld worden, zijn de kohieren, kennisgevingen, quitantiën, recepissen, renovatiën, dwangbevelen en wat dies meer zij, en noodig om de wet ten uitvoer te leggen.

Art. 27.

Dit artikel bevat de beschikking, door welke naar gelijke grondslagen als die, welke voor de verpligte leening zijn aangenomen, doch geheel boven dezelve voorzien zal worden in de behoeften in het laatste gedeelte van het jaar. Alleen de eerste termijn van deze bijgevoegde heffing, ten bedrage van 1/3 derzelve, is tegen den 15den October voorgedragen. Omtrent de andere termijnen zal de loop der omstandigheden van eenen aanmerkelijken invloed kunnen zijn en de bepalingen, daaromtrent te maken, zijn derhalve aan eene nader bij de wet te maken beschikking over te laten.

BEREKENING *voor de toepassing der wet op de verpligte geldleening op de gemeente 's Gravenhage.*

De personele belasting bedraagt in hoofdsom, en na aftrek der oninbare posten . . . . f 210,035.00

De *acht*voudige verdubbeling daarvan voor de verpligte leening beloopt. 1,680,280.00

Klassen.	Aantal leening-schuldigen.	Aanslag in het personeel van 1830.		Vermenigvuldigers.	Bijdrage in de leening.		*Aanmerkingen.*
		Individueel.	Massaal.		Individueel.	Massaal.	
1	32	van f 445 tot f 285	f 10,930.00	20	f 8,900 à f 5,700	f 218,600.00	
2	43	» 284 » 223	10,762.00	19	5,396 » 4,237	204,478.00	
3	55	» 222 » 180	10,891.00	17	3,774 » 3,060	185,147.00	
4	67	» 179 » 145	10,716.00	16	2,864 » 2,320	171,456.00	
5	78	» 144 » 127	10,582.00	14	2,016 » 1,778	148,148.00	
6	99	» 126 » 109	10,951.00	13	1,638 » 1,417	142,363.00	
7	104	» 108 » 94	10,535.00	11	1,188 » 1,034	115,885.00	
8	122	» 93 » 84	10,713.00	10	930 » 840	107,130.00	
9	141	» 83 » 73	10,983.00	8	664 » 584	87,864.00	
10	155	» 72 » 64	10,556.00	7	504 » 448	73,892.00	
11	185	» 63 » 56	11,075.00	6	378 » 336	66,450 00	
12	207	» 55 » 49	10,805.00	5	275 » 245	54,025.00	
13	225	» 48 » 44	10,319.00	4	192 » 176	41,276.00	
14	270	» 43 » 38	10,958.00	3	129 » 114	32,874.00	
15	319	» 37 » 34	11,342.00	2	74 » 68	22,684.00	
16	337	» 33 » 28	10,219.00	1	33 » 28	10,219.00	
Totalen	2,439		f 172,337.00				

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

BEREKENING *van de toepassing der verpligte geldleening op het kanton Naaldwijk.*

De personele belasting bedraagt in hoofdsom, na aftrek der kwade posten . . . . f 15,568.00
Het *acht*voudige daarvan voor de verpligte geldleening beloopt. 124,544.00

Klassen.	Leening-schuldigen.	Aanslagen in de personele belasting over 1830.		Vermenigvuldigers.	Bijdrage in de leening.		Aanmerkingen.
		Individueel.	Massaal.		Individueel.	Massaal.	
1	9	van f 118 tot f 69	f 807.00	20	van f 2,360 tot f 1,380	f 16,140.00	
2	14	» 68 » 49	789.00	19	» 1,292 » 931	14,991.00	
3	20	» 48 » 34.5	812.00	17	» 816 » 586	13,804.00	
4	28	» 34 » 25	802 00	16	» 544 » 400	12,832.00	
5	37	» 24 » 20.5	790 00	14	» 336 » 287	11,060.00	
6	44	» 20 » 18	814.00	13	» 260 » 234	10,582.00	
7	48	» 17.5 » 16 5	803 00	11	» 192 » 181	8,833.00	
8	52	» 16 » 15	804.00	10	» 160 » 150	8,040.00	
9	57	» 14.5 » 13.75	797.00	8	» 116 » 110	6,376.00	
10	65	» 13.5 » 12.25	796.00	7	» 94 » 85	5,572.00	
11	74	» 12 » 10.75	804.00	6	» 73 » 64	4,824.00	
12	83	» 10.5 » 9.25	799.00	5	» 52 » 46	3,995.00	
13	93	» 9 » 8.5	809 00	4	» 36 » 34	3,236.00	
14	99	» 8.25 » 8	799.00	3	» 25 » 24	2,397.00	
15	99	» 7.8	776.00	2	» 15.5	1,552.00	
16	101	» 7.6	773.00	1	» 7.6	773.00	
Totaal	923		f 12,774.00				

V. PROCESSEN-VERBAAL van de **BERAADSLAGINGEN** der **AFDEELINGEN** van de **TWEEDE KAMER** *over het ontwerp eener vrijwillige en eener verpligte leening.*

Eerste Afdeeling.

ZITTING VAN 4 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Hinlópen, van Reenen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Luyben, van Randwijck van Rossum, *Onder-Voorzitter*, en Beelaerts van Blokland, *Voorzitter.*

De Afdeeling haar onderzoek hebbende aangevangen met de algemeene vraag, of er alsnog eene vrijwillige negotiatie zoude kunnen worden geopend, ten einde aan de natie den last eener gedwongene geldheffing, indien mogelijk, te besparen, is de Afdeeling, uit aanmerking van den nieuwen zin van art. 14 der wet van 13 April jl., van gevoelen, dat het regt der inschrijvers in de eerste vrijwillige negotiatie niet wordt gekrenkt, schoon het waar moge zijn, dat de speculanten in renversalen in hunne verwachting, van daarvoor een prijs hooger dan *tien percent* te kunnen bekomen, worden te leur gesteld. Twee leden geven, om die reden en ter wegneming van allen schijn van beklag, in bedenking, om bij de artikelen, deze nieuwe negotiatie betreffende, een artikel te voegen, eene bepaling inhoudende, dat zoodanige inschrijvers, die zich met het openen dezer tweede negotiatie mogten bezwaard achten, vrijheid zullen hebben, hunne inschrijvingen in de eerste negotiatie te roijeren. Een dezer leden ontwikkelt zijn denkbeeld hierover nader bij de Nota A.

De Afdeeling merkt op, dat het laatste gedeelte van den considerans der wet den schijn heeft, alsof de geheele wet alleen handelt over de *vrijwillige leening.* Men stelt dus voor eene juistere redactie, bij voorbeeld:

» Hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze, vast te stellen de volgende maatregelen:"

en dan in eene rubriek, tot de zeven eerste artikelen der wet betrekkelijk, te stellen:

» Bepalingen om alsnog bij vrijwillige leening in de behoeften te voorzien."

De Afdeeling vervolgens zijnde overgegaan tot het onderzoek der bijzondere bepalingen van het ontwerp, hebben dezelve aanleiding gegeven tot de volgende aanmerkingen:

Art. 1.

De Afdeeling vindt den tijd van *acht* dagen na de afkondiging te kort gesteld, omdat er eenige dagen reeds verloopen tusschen de afkondiging der wet en de ontvangst van dezelve bij de Gouverneurs der provinciën, en van dezelve weder bij de plaatselijke autoriteiten; men stelt derhalve voor, om te stellen: *veertien dagen na de officiële uitgifte van het Staatsblad, waarin de wet zal zijn geplaatst.*

Art. 3.

Daar de *tweede* en *derde* termijn zeer kort op elkander zullen

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

kunnen volgen, stelt de Afdeeling voor, om op den *derden* termijn slechts 10 pct. te laten fourneren en daarentegen 20 pct. op den zesden termijn. De Afdeeling vraagt, of de bepaling van art. 4 der wet van 13 April jl. op deze tweede negotiatie niet van toepassing zal zijn.

Art. 4.

Uit hoofde der moeijelijkheid voor particulieren, om hunne gelden te storten bij de agenten van den Rijks-kassier, stellen twee leden voor, om de ontvangers der belastingen in de respective gemeenten te belasten met de perceptiën; de andere leden, ook daarin zwarigheden gevoelende, willen liefst aan de Regering overlaten, om bij maatregelen van uitvoering alle mogelijke faciliteiten aan de inschrijvers te dezen opzigte te bewijzen.

Eenige leden zijn van oordeel, dat het beter ware hier te specificeren de onderscheidene *waarden*, welke in deze fournissementen zullen worden aangenomen.

Art. 6.

Een lid kan zich over dit artikel niet uiten, vóór dat het wetsontwerp omtrent de schatkist-biljetten, ter vergadering van gisteren ingekomen, zal zijn gedrukt en onderzocht.

De andere leden oordeelen, dat gemeld ontwerp tot dit artikel niets toe- of afdoet, al hetwelk betrekkelijk is tot schatkist-biljetten, uit krachte van de wet van 22 November 1830 bestaande, zonder onderscheid der wijzigingen, welke bij eene nadere wet in de onderscheidene stukken van dat papier en in deszelfs verpligt gebruik kunnen worden toegebragt.

Art. 7.

De Afdeeling stelt voor, hier bijzonder te bepalen, dat de *bewijzen*, waarvan in dit artikel wordt gesproken, zullen worden afgegeven ook in kleine sommen, bijvoorbeeld tot f 10 toe, omdat deze vrijwillige negotiatie voornamelijk moetende strekken om de ingezetenen, welke anders in eene gedwongene leening zouden moeten bijdragen, daartegen te vrijwaren; die bedoeling moet dan ook tot effect kunnen worden gebragt, en de waarborg wezenlijkheid erlangen door de *bewijzen*, af te geven tot sommen van klein bedrag: de renversalen in de eerste negotiatie hebben geen kleiner bedrag dan f 45; ondertusschen, wanneer men de berekeningen van de gedwongene leening inziet, welke als proeven gevoegd zijn bij de memorie van toelichting, dan vindt men aandeelen, welke beneden de f 45 blijven. Blijkens de tabellen van 's Gravenhage, zoude de 16de klasse, en in Naaldwijk de 13de, 14de, 15de en 16de klassen geheel van het gebruik van deze *bewijzen* of renversalen zijn uitgesloten, terwijl ook sommige der hoogere klassen slechts voor een gedeelte met *bewijzen* zouden kunnen voldoen en nog aanzienlijk in contanten zouden moeten bijpassen, bij mangel van *bewijzen* van kleiner bedrag. Zij die ter hunner waarborg vrijwillig deel nemen tot het bedrag hunner verpligting, moeten evenwel ook het voordeel, dat zij zich hebben voorgesteld, kunnen genieten en derhalve zich met hunne *bewijzen* kunnen kwijten van hunne verpligting; daartoe zal eene duidelijke bepaling in de wet noodig zijn, omdat eene verwijzing tot de vorige wet eerder zoude schijnen het tegengestelde aan te duiden.

ZITTING VAN 6 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, dezelfde heeren, behalve de heer van Randwijck van Rossum, *Onder-Voorziter.*

De Afdeeling is overgegaan tot het onderzoek der *bepalingen omtrent eene verpligte geldleening.*

Art. 8.

De vraag is behandeld, of, ter gemoetkoming in de buitengewone behoeften van den Staat, eene *geldleening*, dan wel eene *geldheffing* zoude moeten plaats hebben. Voor het laatste denkbeeld scheen te pleiten, vooreerst de bedenking om de toekomst niet te bezwaren met renten en aflossingen, en vooral in d tweede plaats dat reeds eens en nu ten tweeden male een vrijwillige negotiatie wordende geopend, een ieder dus in d gelegenheid was gesteld om zich tegen eene verpligte heffing van welken aard ook, te vrijwaren, en dat dus zij, die van zulk gelegenheid niet hadden verkozen gebruik te maken, zich me geen regt konden beklagen van te moeten bijdragen in een *gratuite* heffing, welke voor elk hunner het gevolg zoude zij van hunne eigene verkiezing; aan de andere zijde werd echte in overweging genomen, dat het hier niet geldt alleen eenig kapitalisten of vermogenden, maar alle eenigzins gegoede klasse der maatschappij, onder welke er toch velen zouden zijn, voo welke alle bijdragen bezwaarlijk zouden vallen, en die derhalv eene tegemoetkoming behoefden, welke tegemoetkoming nie wel anders konde worden gevonden dan door een afkoop, ee middel, hetwelk slechts door uitgifte van rentegevend papier kond werken. Uit dezen hoofde heeft de Afdeeling dan ook gemeen in het stelsel van eene *geldleening* te moeten berusten.

Art. 9.

Een lid zich hieromtrent vereenigende met de gedachten va een ander lid, hetwelk thans deze zitting niet heeft kunnen bij wonen, meent, dat, hoe kunstmatig en theoretisch vernuftig d berekeningen, welke ten grondslage dezer geldleening zijn ge nomen, ook mogen zijn, dezelve echter niet gelijkmatig zijn e geene goede praktische uitkomsten kunnen opleveren; naar d meening dezer leden zoude dit blijken, wanneer men, met ter zijdestelling zelfs van de categoriën van gegoede en minde gegoede ingezetenen, waarop anders ook nog wel wat zoud zijn aan te merken, de twee berekeningen of proeven, bij d memorie van toelichting gevoegd, vergelijkende, bevinden zoude dat degenen welke in 's Gravenhage van f 63 tot f 49 zijn aan geslagen, van f 378 tot f 245 zullen aangeslagen worden, terwij zij, die onder het kanton Naaldwijk van f 68 tot f 49 zijn aan geslagen, van f 1292 tot f 931 zullen aangeslagen worden; zo dat b. v. de eerste in Naaldwijk gelijk zoude staan ten naasten b met de 4de klasse in 's Gravenhage, en de vierde klasse i Naaldwijk gelijk zoude staan met de 16de klasse in 's Gra venhage, te dien effecte dat dezelfde aanslag in het persone in laatstgemelde stad den leeningschuldige f 33 à 28 zoud doen betalen en te Naaldwijk f 544 à f 400, enz.; terwij verder in de gemeente 's Gravenhage niet als belastbaar worde beschouwd zij, die in het kanton Naaldwijk in de eerste klas vallen. Men vreest bovendien ook voor eene groote ongelijk heid, welke zoude kunnen plaats hebben door de onderscheiden begrippen en wijzen van beschouwing der onderscheidene com missiën van zetting. Andere leden meenden, dat de ongelijkheid tot welke het hierboven aangehaalde voorbeeld van 's Graven hage en Naaldwijk betrekkelijk was, geene volstrekte, maa eene schijnbare ongelijkheid was, voortvloeijende uit het betrek kelijk grooter verterings-vermogen, zoodat een aangeslagene i de eerste klasse in Naaldwijk zeker geacht konde worden onde de gegoedste ingezetenen van het kanton te behooren, terwij iemand ter zelver somme aangeslagen in 's Gravenhage, in een veel mindere klasse aldaar moest worden gerekend, uit hoofd der meerdere diensten en lasten in eene aanzienlijke stad e daaruit spruitende behoeften. Maar uit dit beredeneerde maa de Afdeeling over het algemeen dit besluit op, dat, om over d betrekkelijk gelijkmatige werking van het beginsel, waarop d voorgestelde geldleening is gegrond, wél te kunnen oordeelen meerdere proeven noodig zijn dan die van 's Gravenhage e Naaldwijk. De Afdeeling verlangt dezelve alsnog te zien mede gedeeld en twijfelt niet, of de Minister van Financiën zal zic den tijd tusschen het vorig verbaal der Afdeeling, waarbij b die aanvraag heeft gedaan, en het aanbieden van het tegen woordig ontwerp hebben ten nutte gemaakt, om eenige zoo danige proeven uit steden en landelijke kantons van andere provinciën magtig te worden en te kunnen mededeelen, hetzi dan door algemeene distributiën, hetzij in een comité-generaa der Kamer.

Een ander lid heeft vervolgens eene Nota overgelegd, welk de Afdeeling besloten heeft bij dit verbaal te voegen sub B, e met welke de Afdeeling zich hoofdzakelijk heeft vereenigd; zi weet geene eenigzins voldoende reden, waarom nu in de zesde maand des jaars 1831 de aanslag van 1830 ten grondslag zoude worden gelegd van eene geldleening, gebaseerd op het presumtief verterings-vermogen, afgeleid bij uitsluiting uit de aan-

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

slagen in de belasting op het personeel. Aan de eene zijde zal men dus een aanslag nemen, rustende op een grondslag, die voor velen niet meer bestaat, hetzij door overlijden, boedelscheiding of vermindering van staat; aan de andere zijde zal men buiten den aanslag laten alle nieuwe huisgezinnen, die zich gevestigd hebben, hetzij door inwoning van elders, hetzij door aangegane huwelijken, ook alle vermeerdering van staat door erfenis, ambtsverkrijging of dergelijke. De reden in de memorie van toelichting gegeven, voldoet de Afdeeling niet: zij kan niet erkennen, dat de ongelegenheden, van welke men in die memorie gewag maakt, kunnen opwegen tegen de andere ongelegenheden, ja onbillijkheden, welke van het nemen van den aanslag van 1830 onafscheidelijk zijn, en zij meent, dat het eene goede administratie niet aan middelen kan ontbreken om de eerste te boven te komen. De Afdeeling meent te kunnen in bedenking geven, of men, den aanslag van 1831 tot grondslag nemende, niet daarbij zoude kunnen voegen eene bepaling, dat na het formeren der suppletoire kohieren het verschil tusschen de *primitive* en *suppletoire* kohieren ook op deze geldleening zal worden toegepast en het minder bedragen bij de laatste termijnen zal moeten worden vereffend.

ZITTING VAN 7 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, dezelfde leden als gisteren.

Artt. 10 en 11.

De Afdeeling gedraagt zich aan hare aanmerking, in de zitting van gisteren gemaakt tegen den aanslag van 1830 als maatstaf, en blijft bij de meening, dat dit behoort te worden veranderd.

Art. 14.

De Afdeeling is, in verband met hare aanmerking op de artikelen 9, 10 en 11, van oordeel, dat het bedrag van het inkomen over 1831 tot grondslag der reclame zal moeten dienen, omdat anderzins de nieuw aangeslagenen in de personele belasting over 1831 verstoken zouden zijn van alle regt van reclame, als hebbende in 1830 nog geen inkomen gehad. Men gevoelt wel, dat men, vóór het einde des jaars, nog wel niet stellig kan zeggen, hoeveel inkomen men juist tot op een penning toe gehad heeft, maar men houdt het niettemin er voor, dat elk goed huisvader in de zesde maand des jaars wel geraamd heeft zijn inkomen voor het loopend jaar en daarop zijn staat van vertering heeft geregeld, en, in eene belasting op het verterings-vermogen gegrond, zal zoodanig geraamd inkomen het regt van reclame moeten daarstellen.

De Afdeeling vraagt, wat men hier verstaat door *onzekere winsten*, in § 4 vermeld. Men meent, dat in plaats van *binnen eene maand na de executoir-verklaring des kohiers* (§ 5) bepaald moet worden: *eene maand na de uitgifte der aanslagbiljetten.*

Art. 15.

In verband met het vroeger aangemerkte, stelt de Afdeeling voor te lezen: 1°. Januarij 1831. Het bepaalde in de tweede zinsnede omtrent het verbaal op erfgenamen zoude daardoor vervallen.

Art. 17.

De Afdeeling vraagt, of deze herbelasting in de uitvoering geene groote zwarigheden zal ontmoeten en men dan in dezelfde ongelegenheden zal geraken, die men in de admodiatie van het gemaal heeft ondervonden.

ZITTING VAN 8 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Reenen en Beelaerts van Blokland, *Voorzitter.*

Art. 25.

Dit artikel komt overeen met artikel 18 van het vorig ontwerp, in hetwelk van geene vrijwillige negotiatie wordende gesproken, het genoegzaam was, dat in hetzelve slechts werd gezegd: *bijdrage in de leening* en *voldoening dezer geldleening.* Dan in het tegenwoordig ontwerp twee soorten van leeningen plaats vindende, eene vrijwillige en eene verpligte, gelooft de Afdeeling, dat men in dit artikel duidelijk moet spreken en de voorgestelde bepaling alleen toepasselijk moet maken op de *verpligte leening* en zulks in het artikel uitdrukken.

De Afdeeling meent ook, dat de eed, van welken hier wordt gesproken, beter voor den vrederegter zoude worden afgelegd dan bij den notaris, welke beambtschrijvers in geene wet bevoegd zijn verklaard om eeden af te nemen.

Art. 27.

De Afdeeling vraagt, of het niet mogelijk is, de *twee achtsten*, welke na den 15den October nog mogten benoodigd zijn, te vinden door andere middelen van belasting dan door die aanzienlijke verhooging van dit reeds zeer hoog buitengewoon *personeel*, hetwelk op zich zelve reeds in de uitvoering aan vele zwarigheden onderhevig zal zijn. In dien geest zoude het genoeg zijn, in dit artikel alleen van het *één achtste* te spreken en het overige in algemeene bewoordingen te reserveren tot bepalingen, nader bij de wet daar te stellen.

Eindelijk heeft een der leden eene Nota overgegeven betrekkelijk het geheel van dit wetsontwerp, welke Nota hierbij gevoegd wordt onder letter C.

Beelaerts van Blokland, *Voorzitter.*

Nota A.

Op den 30sten Maart 1831 werd in deze zelfde Afdeeling opgemerkt, dat art. 13, naderhand art. 14, der wet op de vrijwillige negotiatie duidelijker en minder dubbelzinnig moest worden gesteld, met bijvoeging, dat in alle financiële verbintenissen de Regering duidelijk moet uitdrukken, waartoe zij zich verbindt, om geen gevaar te loopen van naderhand door eene andere uitlegging dan die, waarop de geldschieter zich verwacht had, voor het vervolg alle vertrouwen te verliezen.

Dit is dan nu gebeurd: er wordt ons eene wet tot daarstelling eener vrijwillige negotiatie voorgesteld, die zeker wel met de letter van dat artikel niet in stelligen strijd is, maar met den geest en met de uitleggingen, welke de geldschieter daarvan verwachtte en ten gevolge der discussiën verwachten moest, niet is overeen te brengen. Wat daarvan het noodzakelijk gevolg moet zijn, behoef ik dus niet te herhalen.

Dat de door die wet daargestelde leening niet ten volle is genomen, dit kan niet aan den geldschieter geweten worden, die geteekend heeft; hij behoort niet vervallen verklaard te worden van de aan hem bij de wet en het contract toegestane regten, omdat anderen onwillig zijn geweest om met de schatkist te contracteren, even als of niet deze laatste voor hun verzuim, maar de eerste voor hunne bereidwilligheid en vertrouwen in het bestuur boeten moesten.

Men moet dus ten minste, indien men van den eenen kant het contract niet overeenkomstig de bedoeling der beide partijen kan vervullen, dan ook aan den anderen kant de zaken in haar geheel terugbrengen, door den teekenaar, die zulks verkiezen mogt, van zijne teekening te ontslaan, indien hij zich door de aanneming zijner renversalen tegen 10 percent niet genoegzaam schadeloos gesteld mogt vinden.

van Reenen.

Nota B.

In de bepalingen dezer project-wet, welke betrekking hebben tot de *verpligte* geldleening, heb ik in de artt. 9, 10 en 11 ontwaard, dat de Regering, evenals in de wet van 2 April dezes jaars op de betaling bij voorschot is geschied, wederom den aanslag in de personele belasting over 1830 ten grondslag genomen heeft. Toen had het eenigzins houding, dat men het verkeerde van dien maatregel trachtte te verschoonen door de aanvoering der daadzaak, dat de kohieren van die belasting voor den loopenden jare 1831 nog niet in gereedheid waren. Dan, deze reden kan thans niet meer gelden, dewijl die kohieren bereids lang moeten zijn afgewerkt. Zoo immer, dan is men zeker nu, dat zoovele Noord-Nederlanders door den heilloozen afval

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

van België aanzienlijke verliezen hebben geleden, verpligt in het oog te houden, dat de aanslag in het personeel moet gegrond zijn op het *tegenwoordig* vermogen der contribuabelen, welke verpligting nog grooter wordt, wanneer die aanslag tot basis eener gedwongene leening moet verstrekken; *dan vooral* moet hij met dat vermogen in het naauwste verband staan. Ik mag hier bijvoegen, dat deze verpligting ten toppunt stijgt, indien men overweegt, dat de adoptie van den aanslag van 1830 voor de leening van 1831 de onregtvaardigste uitwerkingen hebben zal ten aanzien van die leeningpligtigen, die ten gevolge van den bovenbedoelden afval in hun vermogen verminderingen hebben ondergaan, welke hen dringen om hunnen staat in te krimpen en als goede huisvaders hunne verteringen naar hunne inkomsten te regelen. Deze zouden daardoor, boven en behalve de hardheid van het geleden verlies, nog het bezwaar gevoelen, van zich gequotiseerd te zien op een ingebeeld vermogen, waarvan zij een aanmerkelijk gedeelte ontberen en ten gevolge van welke ontbering zij hunnen uiterlijken stand door afschaffing van dienstboden, paarden en zelfs geheele equipagiën op eene veel kleinere schaal hebben gebragt.

Men kan hiertegen opwerpen, dat voor hen, die op zulken voet te hoog zijn aangeslagen, art. 14 in de wet is geplaatst, en zij zich door eene reclame, onder aanbod van eede, van het uitwerksel van deze onbillijkheid kunnen bevrijden. Doch het komt mij voor, dat deze opwerping geen steek houden kan, omdat het ongeoorloofd is, buiten noodzakelijkheid tot dat gevaarlijk middel, waardoor de aangeslagene in een folterend alternatief tusschen zijn geweten en zijn belang wordt gesteld, toevlugt te nemen, vooral wanneer er een andere gemakkelijke weg open blijft, om aan alle reclames van zulken gewigtigen aard, als zijn die van eene onregtmatige basis der bij te dragen quota's, te gemoet te komen, te weten die van den aanslag in de personele belasting te nemen over hetzelfde jaar, waarin de geldleening, op dien aanslag gegrond, van de ingezetenen wordt gevorderd.

Ik vertrouw, dat deze beweegredenen de Regering zullen overhalen, om in artt. 9, 10 en de eerste afdeeling van art. 11 der project-wet te stellen 1831 in plaats van 1830, waardoor dan de tweede alinea van dit laatste artikel geheel kan wegvallen.

LUYBEN.

Nota C.

Zonder in de beoordeeling te treden van al het reglementaire en tot de uitvoering der maatregelen eeniglijk betrekking hebbende, hetgeen wij in het tweede gedeelte der wet aantreffen, zij hier alleen de vraag gedaan, of degeen, die met de uitvoering belast zal zijn, zeker is, dat hij, in geval van mislukking der vrijwillige leening, met de hier voorgeschreven wordende bepalingen de wet behoorlijk ter executie zal kunnen leggen. Deze vraag, toch, kunnen de Staten-Generaal niet volmondig beslissen, en het zijn in het bijzonder de Ministers van Binnenlandsche Zaken en Financiën, die daarover moeten oordeelen en voor de goede uitvoering moeten instaan; vele leden der Staten-Generaal twijfelen daaraan. In het eerste gedeelte mist men vele reglementaire bepalingen, die op het wezen zelf van de te maken overeenkomst grooten invloed hebben; andere, die ook meer tot den vorm en de uitvoering betrekking hebben en bij ondervinding gebleken zijn zwarigheden op te leveren, zouden óf geheel aan den uitvoerder overgelaten, óf in deze tweede editie der leening verbeterd geweest zijn.

Maar wat nu het beginsel zelf betreft, zoo is de vraag: is het vinden van het tekort voor den jare 1831 door eene quotisatie der kantons en districten van het Rijk, naar evenredigheid van derzelver aanslag in het personeel, het ware middel om de opbrengsten gelijk te doen dragen over het geheele Rijk?

De tweede vraag is: is de omslag van het contingent van ieder kanton, district of gemeente over die meest gegoede of hoogstaangeslagen ingezetenen, wier gezamenlijke belasting dat contingent kan opleveren, het ware middel om dit gemakkelijk te vinden?

De derde is: is de voorgestelde verdeeling van dat contingent tusschen die belastingschuldigen door eene verdeeling van hetzelve in zestien gelijke deelen of klassen, die, naar mate van den hoogeren aanslag in het personeel, ook evenredig hooger belast worden, goed en uitvoerlijk?

Men doet gaarne hulde aan het ingenieuse der becijferingen en contesteert geenszins de mathematische en arithmetische verdiensten; maar men zoude gaarne eenige meerdere zekerheid hebben, dat de toepassing der resultaten op de zaken zelve ook gemakkelijk tot zekere uitkomsten leiden zal.

Volgens de medegedeelde tabellen toch kan in de gemeente Naaldwijk niemand dergenen, die in de laagste klassen vallen, reclameren, en evenwel is het wel zeker, dat iemand, die f 100 inkomen heeft, geen zeven en een halven gulden in deze belasting kan betalen. Voor zooverre dus in die lagere klassen menschen gevonden worden, die geen genoegzaam inkomen hebben om daaruit die betaling te doen, en voor zooverre zij bij een laag inkomen en uitgestrekt huishouden hooger in het personeel en in dezen aanslag komen, dan met redelijkheid van hen gevergd kan worden, worden dit oninbare posten, volgens artt. 16 en 17 nader om te slaan pondpondsgewijze over de overige. Dit heeft reeds op zich zelf zeer groote moeijelijkheden, doch nog meer in de resultaten, want nu wordt het contingent der hoogere klassen daardoor vermeerderd; deze hebben ondertusschen reeds het gebrek, dat dezelve reclameren zullen wegens te hoogen aanslag volgens art. 14, en dit gebrek wordt alzoo opnieuw vergroot, totdat het eindelijk onmogelijk wordt van de gemeente de gevraagde quota te krijgen. Volgens de wet zullen op het platte land alle de hoogste klassen in de termen vallen van te kunnen doleren, en geen der laagste. Volgens de wet zal een aanslag van 33 in den Haag slechts 33, — een zelfde som te Naaldwijk f 528 in de leening doen dragen; op de eerste plaats zal hij, die een inkomen heeft van slechts f 330, niet kunnen reclameren, in Naaldwijk zal hij dit niet kunnen doen wanneer hij f 2778 inkomen heeft, niettegenstaande beider personele aanslag dezelfde is.

Op het platte land worden van de 1700 personeelschuldigen 923, in den Haag van 8500 personeelschuldigen 2439, op de eene plaats van de 17 meer dan 9, op de andere plaats van de 17 nog geen 5 aangeslagen.

Deze bedenkingen, gevoegd bij andere en bij de berekening des Ministers, dat deze belasting van 28 tot 30 millioen zal opbrengen, hetwelk alzoo reeds op zich zelf 12 millioen zal zijn beneden de behoefte, doen wenschen, dat, zelfs wanneer het beginsel der wet mogt worden aangenomen, de toepassing van het beginsel, hetzij door meerdere grondslagen in aanmerking te nemen, hetzij op eenige andere wijze, meer praktisch en bruikbaar worde, zoo ten minste, dat er minder zwarigheid zij, dat de resultaten reeds *à priori* blijken te zijn, dat het contingent der plattelandsgemeenten nimmer ten volle zal kunnen worden geïnd, bovenal, wanneer men de verhooging van het laatste artikel in aanmerking neemt, waardoor de middelsom des vermenigvuldigers wordt gebragt op $13^{13}/_{32}$ en de hoogste klasse betaalt $27^{1}/_{2}$ maal het personeel.

VAN REENEN.

Tweede Afdeeling.

ZITTING VAN 4 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Foreest, Frets, Cats Epz., Lycklama à Nyeholt, de Jonge van Campens Nieuwland, *Onder-Voorzitter*, en van de Kasteele, *Voorzitter.*

De Afdeeling heeft gelezen het ontwerp van wet ter daarstelling van maatregelen, om alsnog bij vrijwillige leening in de behoeften van den Staat te voorzien, en tot het vaststellen van eene verpligte leening, en de memorie van toelichting, daarbij overgelegd.

Drie leden der Afdeeling verklaren zich stellig tegen het op nieuw openstellen van elke vrijwillige leening hoegenaamd; zij begrijpen, dat, zoo al niet de letter der wet op de vrijwillige negotiatie van 13 April jl. het op nieuw openstellen eener vrijwillige leening, alvorens er eene verpligte leening is daargesteld, verbiedt, dan althans de goede trouw, welke men verpligt is te houden jegens de inschrijvers in de vrijwillige negotiatie, welke op het voordeel der renversalen hebben mogen rekenen, vordert, dat men zonder verwijl overga tot het uitschrijven van eene verpligte leening.

Naar het gevoelen dezer leden dragen zoowel de motiven der wet van 13 April jl. als de inhoud en gang der bij dezelve plaats gehad hebbende deliberatiën der Afdeelingen, de antwoorden van de Regering en de openbare beraadslagingen het duidelijk ken-

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

merk, dat er eene algemeene overtuiging bestond, dat de mislukking der vrijwillige leening door eene gedwongene zoude moeten gevolgd worden. Zij vermeenen dus zich over de bijzondere artikelen van dit ontwerp van wet betrekkelijk het op nieuw uitschrijven van eene vrijwillige leening niet te moeten uitlaten.

Een ander lid is van oordeel, dat de Regering door het uitvaardigen van de wet van 13 April jl., waarbij eene vrijwillige leening is vastgesteld, en door het bepaalde in de artt. 8 en 14 van die wet zich geenszins van de bevoegdheid verstoken heeft, om in de behoeften van het Rijk in dit jaar anders dan door gedwongene heffingen te voorzien, en kan niet toegeven, dat de houders dier renversalen een verkregen regt zouden hebben, om op het innen van zoodanige gedwongene heffingen aanspraak te maken.

Eene dergelijke bepaling vindt hij niet in de wet van 13 April jl., terwijl alleen aan de renversalen verzekerd is: » een fournissement in al zulke buitengewone belasting of gedwongene geldleening, als de behoeften van 's lands schatkist noodzakelijk maken en in den loop van het jaar 1831 bij de wet daargesteld mogt worden;" zonder dat die belasting of gedwongene geldleening ooit als het eenige mogelijke en dus zeker middel van voorziening is aangewezen of bepaald geworden. Maar dat lid, in het midden latende of de toegezegde 10 percent voor de renversalen in deze nieuwe geldleening eene genoegzame tegemoetkoming kan geacht worden voor de kans, waarop de inteekenaren in de vorige leening hebben kunnen rekenen, en zelfs aannemende, dat noch de goede trouw, noch 's lands crediet door de voorstelling eener nieuwe vrijwillige negotiatie gekrenkt zullen worden (welk een en ander hem niet boven bedenking voorkomt), kon zich niet met de voorgestelde vrijwillige leening vereenigen, al ware het alleen, omdat hij overtuigd is, dat dezelve geene voldoende uitkomst zal opleveren en alsdan, naar zijn inzien, niet beproefd moet worden.

Van den eigenlijken speculant wacht hij daarin weinig deelneming, en diegeen, die uit vaderlandsliefde ruimer inschrijvingen dan hij behoefde, heeft willen doen, zal dit voornemen reeds hebben vervuld. Er blijft dus voornamelijk over de inschrijving voor diegenen, welke verzuimd mogten hebben, zich door eene inschrijving in de vorige negotiatie tegen eene gedwongene leening te dekken. Maar daarvan kan het bedrag, naar de meening van dat lid, niet groot genoeg geacht worden, om daarop het algemeen crediet aan eene nieuwe mislukking bloot te stellen. Dat lid, ofschoon doordrongen van het denkbeeld, dat eene gedwongene heffing drukkend zijn zal, en hoe geneigd dus ook anders, om de ingezetenen daarvoor te behoeden, zou dus liever het plan der nieuwe vrijwillige leening verlaten zien. In alle gevallen zou hij verlangen, indien de Regering dezelve aan de Staten-Generaal wil voordragen, dat dit gedaan wierd bij eene afzonderlijke wet.

De twee eerste leden vereenigen zich ook met deze laatste beschouwing van het gemelde lid.

De twee overige van de tegenwoordige leden der Afdeeling verklaren zich stellig vóór eene nieuwe of gecontinueerde vrijwillige geldleening; zij zien al het moeijelijke en bezwarende in, hetwelk vooral voor de middelklasse der ingezetenen in eene gedwongene leening zal gelegen zijn; zij zouden dus moeijelijk tot eene verpligte leening hunne toestemming kunnen geven, indien niet alvorens nog eene poging tot het gelukken eener vrijwillige beproefd wierd; zij zijn het met het vorig lid, wiens gevoelen ontwikkeld is, en op de gronden, bij die ontwikkeling voorgedragen, eens, dat de letter van de wet van 13 April jl. niet verbiedt het op nieuw uitschrijven van eene vrijwillige leening, alvorens er eene gedwongene wordt tot stand gebragt, en zij vermeenen, dat de goede trouw jegens de inschrijvers in de eerste negotiatie in geenen deele er door gekrenkt zal worden, vooral indien men, zooals het ontwerp ligt, 10 percent waarde aan de renversalen verzekert, terwijl toch ongeoorloofde woeker of winstbejag, ten koste van mingegoede ingezetenen, niet behoort te worden in de hand gewerkt. Zij zouden dus verlangen, dat althans die ingezetenen, die, zoo door onbekendheid met de wet als anderzins, nog niet in de gelegenheid geweest zijn zich door inschrijvingen in de vrijwillige leening tegen eene gedwongene te dekken, alsnog in die gelegenheid gesteld wierden.

Zij gevoelen wel, dat, zooals de voordragt ligt, er weinig hoop is, dat de leening tot 21 millioen zal worden volgeschreven; maar daarom zouden zij ook meerdere uitlokking tot deze vrijwillige leening verlangen. Een lid zoude daartoe voordragen, dat bij art. 2 van de wet bepaald wierd, dat voor de fournissementen van f 950 een schuldbrief van f 1000 wierd afgegeven, evenals zulks bij de vorige negotiatie heeft plaats gehad, en dat bij art. 3 dan bepaald wierd, dat de eerste termijn van fournissement slechts 5 percent in plaats van 10 percent bedragen zoude.

Het andere lid zoude voorstellen bij art. 7 te bepalen, dat, zoowel bij deze tweede als bij de eerste leening, altijd zouden worden afgegeven renversalen, welke, indien de leening tot 21 millioen wierd volgeschreven, zoodat er geene gedwongene leening op zoude volgen, zoowel als de renversalen uit de eerste leening tegen 10 percent zouden worden ingewisseld. Dit zou een aanmerkelijk bezwaar voor de inschrijving zijn. Het zoude wel ruim twee millioen minder opbrengst voor het Rijk opleveren, maar die som zoude men rijkelijk vergoed rekenen door het voordeel, dat men geene gedwongene heffing aan de ingezetenen behoeft op te leggen.

De Afdeeling is vervolgens overgegaan tot de beschouwing van de artikelen der conceptwet, de verpligte leening betreffende.

Art. 9.

Bij § 1 had zij wel gewenscht, dat de Regering had kunnen overgaan tot het denkbeeld om het personeel van 1831, in plaats van dat van 1830, tot grondslag dezer belasting te nemen; dit ware voorzeker veel billijker geweest. Intusschen gevoelt men de zwarigheden, hiertegen ingebragt, en men zal dus daarop niet zoodanig insteren, dat het voor de tegenwoordig zijnde leden der Afdeeling en zooals dezelve, zonder de consideratiën der ander Afdeelingen te hebben gehoord, ze thans beschouwen, eene reden tot verwerping der wet zoude opleveren.

De beschouwingen, bij de memorie van toelichting op de artt. 9 en 12 gevoegd, 1°. van de voorbeelden in 's Gravenhage, 2°. Naaldwijk, geven ook maar licht omtrent den aanslag tot de classificatie, doch men verlangt nog wel eenige verduidelijking omtrent de algebraïsche berekeningen, aan het slot van de tweede bladzijde der memorie voorkomende.

Voorts vermeenen eenige leden te moeten vragen: zal het tot een vasten grondslag strekken, dat, na aftrek van de oninbare of kwade posten, van dat zuiver bedrag van het personeel ook 7/39 afgetrokken wordt, ten einde de verdeeling van de achtvoudige verdubbeling onder de hoogst aangeslagenen van het district op te maken, zoo als bij de door de Regering opgegevene voorbeelden betrekkelijk 's Gravenhage en Naaldwijk plaats vindt? *Zoo ja*, dan behoort zulks tot meerdere duidelijkheid bij de wet vermeld te worden; *zoo neen*, dan vraagt men meerdere inlichting omtrent de bewerking.

In § 2 van art. 9 wordt gezegd, dat *daarna* ook zullen moeten opgenomen worden de personen, welker aanslag in de zuidelijke gewesten heeft plaats gehad. — Het kan onmogelijk de bedoeling zijn, dat deze eerst dan betalen zullen, als er van anderen niet genoeg kan geheven worden. Zoude het dus niet beter zijn te stellen: *daarenboven?*

Art. 14.

De tabel, in § 1 voorkomende en regelende de verhouding van de aanslagen tot het presumtief inkomen der belastingschuldigen, heeft de aandacht der Afdeeling tot zich getrokken, en men meent te moeten vragen, of dezelve geen aanleiding geven zal tot veelvuldige reclames. En wanneer dit bij de hoogste klasse plaats grijpt, zal het voorzeker door het opdrijven der volgende klasse vele moeijelijkheden en bezwaren veroorzaken, welke behooren te worden voorgekomen.

In § 4 van dit artikel zoude men in consideratie geven, achter het woord: *winsten* te voegen: *verdiensten*, om diegenen te bereiken, die inkomsten door hunne werkzaamheden hebben, zonder ambtenaren of kooplieden te zijn, bijvoorbeeld administrateurs, notarissen en praktizijns. Achter het woord: *tractementen* zou ook behooren gevoegd te worden: *pensioenen*, waarop dan ook van applicatie is de gunstige uitzondering, in de *parenthesis* vermeld.

Art. 27.

De Afdeeling vraagt, waarom men het betalen der *drie achtste* deelen van den aanslag, welke men den ingezetenen na *October* nog wil opleggen, *voorschieten* noemt. Het is toch niet waarschijnlijk, dat men dit op de eene of andere wijze zoude willen teruggeven, maar dan is die uitdrukking niet eigenaardig.

VAN DE KASTEELE, *Voorzitter.*

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Derde Afdeeling.

ZITTING VAN 4 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Backer, van Suchtelen tot de Haere, IJssel de Schepper, Dijckmeester, *Onder-Voorzitter*, en van Asch van Wijck, *Voorzitter*.

De Afdeeling, gelezen hebbende de memorie van toelichting van het nieuw ontwerp eener vrijwillige geldleening, gevoegd bij dat van eene gedwongene leening, in voege als dezelve door de hooge Regering is voorgedragen, heeft hare aandacht vooraf gevestigd op het denkbeeld, van, bij het niet volkomen slagen der geldleening, opengesteld bij de wet van 13 April jl., eene proeve te nemen, om de ontbrekende som op de voorgestelde wijze te zien aanvullen.

Vier leden hebben zich met hetzelve niet kunnen vereenigen. Bij hen is de bedenking gerezen, dat de deelnemers in de laatstgemelde leening, bij het verloopen van den termijn, bij de wet bepaald, het door de wet hun geopend uitzigt hebben bekomen, van hunne renversalen het regt te zien verkrijgen, om bij eene gedwongene geldleening te worden aangenomen, en ook zoodanigen prijs daarvoor te kunnen bedingen, als het bedrag dier geldleening aan dezelve zoude verzekeren.

Zij houden het daarvoor, dat eene nieuwe leening het crediet nadeelig zal zijn en deze komt hun voor met de goede trouw niet wel overeen te brengen te wezen, het behoud waarvan echter zoo belangrijk is, dat men de nadeelen zich moet getroosten, welke kunnen voortspruiten uit het niet volkomen gelukken der eerst geopende leening; zij kunnen dus tot den voorgestelden maatregel hunne toestemming niet geven.

Twee leden zijn van een tegenovergesteld gevoelen. Zij houden het daarvoor, dat de eerste leening tot een bedrag van 42 millioenen zijnde opengesteld, geen der deelnemers de volkomen zekerheid konde hebben, dat in dezelve slechts voor de helft zoude worden geteekend; de inschrijving konde op alle plaatsen, waar de inteekenlijsten voorhanden waren, tot op het laatste oogenblik geschieden; en indien op het een of ander kantoor, verwijderd van dat, waar de grootste inteekeningen geschied zijn, het ontbrekende door aanzienlijke commissiën, welligt van buiten 's lands, ware volgeteekend, dan zoude het uitzigt op eene voordeelige plaatsing der renversalen niet hebben bestaan. — Zij hebben met welgevallen de bedoeling der hooge Regering opgemerkt, om den last eener gedwongene leening van de ingezetenen zoo lang mogelijk te verwijderen; zij zien niet, dat er eenige inbreuk op de goede trouw gedaan wordt, wanneer de bedoelde proef wordt genomen, te minder, daar de renversalen tegen zekeren koers in deze nieuwe leening worden aangenomen; doch zij zijn tevens van gevoelen, dat, ten einde de deelneming te begunstigen en tevens aan de renversalen eenige meerdere waarde te hechten, meer voordeelige voorwaarden behoorden te worden aangeboden, al ware het ook, door de renversalen tegen hooger prijs aan te nemen dan 10 ten honderd.

De leden der Afdeeling, bij hun tegenovergesteld gevoelen volhardende, zijn tot onderzoek der wet zelve overgegaan.

Art. 6.

Vier leden der Afdeeling hebben betrekkelijk het aanwenden van het meerder bedrag der inschrijving boven 21 millioenen ter betaling van schatkistbiljetten in overweging genomen, dat, ingeval van aanneming van het beginsel eener nieuwe leening, dit gebruik hun allezins doelmatig voorkomt; een der leden heeft verklaard in geenerlei opzigt met de leening, noch met de gevolgen derzelve, zich te kunnen inlaten; een lid heeft zich buiten stemming gehouden.

Ten aanzien van het gewijzigd ontwerp der gedwongene leening heeft de Afdeeling in het algemeen met genoegen opgemerkt, dat vele van derzelver aanmerkingen op bijzondere bepalingen van het eerste ontwerp bij de hooge Regering ingang hebben gevonden, en zij erkent gaarne, dat in velerlei opzigt aan hare bedenkingen is voldaan.

Dan zij kan zich, met uitzondering van een lid, nog niet overtuigen, dat de aanslag over 1830 ten grondslag behoort te worden aangenomen; de suppletoire kohieren, welke in de laatste helft van het jaar worden opgemaakt, — en deze zijn het dan toch eigenlijk, welke alléén hier in aanmerking komen, — zijn volgens haar inzien niet van dat aanbelang, dat men, om die reden alleen, zoude moeten afwijken van een beginsel, hetwelk zoo zeer in den aard der zaak gelegen is als dat, hetwelk de Afdeeling heeft ontwikkeld tot ondersteuning van haar gevoelen, dat het personeel van 1831 de ware grondslag der belasting behoort te zijn. De ophelderingen, bij de memorie gegeven, kunnen haar dus van dit gevoelen niet doen terugkomen.

Twee leden der Afdeeling, welke het beginsel van de gedwongene leening, op het personeel gegrond, hebben bestreden, blijven nog van dezelfde meening, en bijzonder op de classificatie districtsgewijze, welke zij alsnog oordeelen eene groote onevenredigheid mede te brengen.

Een der leden heeft dienaangaande nader opgemerkt, dat, indien men de gegoede ingezetenen naar hun vermogen in eene buitengewone belasting wil doen dragen, de inkomsten niet alléén en uitsluitend den maatstaf kunnen opleveren. Volgens zijn inzien waren vele der bezwaren, welke uit het openbaar worden der vermogens doorgaans worden ontleend, weggenomen geweest bij de publicatie op de achtjarige heffing van den 15den Junij 1802, in dier voege, dat alleen de classificatie door commissiën van onderzoek werd beoordeeld, doch het bedrag van den aanslag zelven, in besloten en ongeteekende biljetten ingevuld, aan eene andere commissie werd verzonden, die alleen de nommers der biljetten, doch niet de personen kende, en op het kohier werd gebragt. Die publicatie scheen hem toe bijzondere aandacht te verdienen.

Wat wijders betreft de in deze wet voorgestelde classificatie, is het der Afdeeling toegeschenen, dat aan hare vroegere aanmerking, betreffende den hoogeren aanslag van celibatairen of personen zonder kinderen, welligt eenigermate zoude kunnen worden voldaan, door dezelve, wanneer zij in eene lagere klasse volgens hun aanslag zouden staan, eene klasse hooger te rangschikken; zij meent die opmerking aan de hooge Regering te mogen onderwerpen.

Art. 15.

Een lid is van oordeel, dat in geval van splitsing des aanslags, bij dit artikel bedoeld, de in het kohier van het personeel oorspronkelijk aangeslagene, bij gebreke van betaling van dengene, op wien een gedeelte der belasting is overgebragt, aansprakelijk en de aanslag dus op hem verhaalbaar moet blijven. De overige leden zijn niet van dit gevoelen, maar vereenigen zich met de bepaling der wet.

Art. 16.

De leden, die omtrent de zamenstelling der commissiën hunne aanmerkingen hebben gemaakt, hebben veel verbetering in dit opzigt in het nieuw ontwerp aangetroffen; zij blijven echter van gevoelen, dat de commissie zonder eenig nadeel talrijk zijn kan, daar zij aan eene sub-commissie de voorbereidende werkzaamheden opdraagt, en zouden dus alsnog den dienaangaande geuiten wensch herhalen.

De Afdeeling oordeelt wijders, dat niet het plaatselijk bestuur, indien daardoor burgemeester en assessoren verstaan worden, maar de raad zelve de commissie behoort te benoemen; te meer, daar volgens de laatste alinea van dit artikel in gemeenten, die een district uitmaken, aan den gemeenteraad zelven het werk is opgedragen en hij dus in andere gemeenten ook daartoe meest bevoegd is te achten.

§ 4. Deze bijvoeging is in den geest van de aanmerking der Afdeeling; dan zij meent in bedenking te moeten geven, dat het naauwkeuriger zoude zijn te bepalen, dat voor het bedrag van dat gedeelte der betaling, welke in renversalen is geschied, geene recepissen zullen worden afgegeven; dit is in de tegenwoordige redactie twijfelachtig.

Het onderscheid tusschen deze wet, betrekkelijk het bedrag der gedwongene leening, en het vorig ontwerp is opgemerkt, zoo ten aanzien van de verhooging door eene achtvoudige verdubbeling van het personeel als door het onmiddellijk, zonder nadere wettelijke bepaling beschikbaar stellen van nog een achtste der som, zoodat slechts twee achtsten van het geheel nu bij nadere wetsbepaling zullen kunnen beschikbaar worden; terwijl volgens het eerste ontwerp de hoofdsom op 25 millioen was geraamd en twee derden van die som, dus 15 millioen, ter beschikking overbleven. Een lid der Afdeeling zoude aan het bepaalde

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

bij het vorige ontwerp de voorkeur geven, omdat, indien het naderhand al mogt blijken, dat de meerdere sommen, thans beschikbaar gesteld, tot de aanstaande behoeften zullen benoodigd zijn, echter het voor de belastingschuldigen niet onverschillig is, of zij al dadelijk de zekerheid hebben, eene zoo zware belasting te moeten dragen, dan wel de mogelijkheid van eenige vermindering zich kunnen voorstellen, hetwelk, vooral in deze tijden, aan dit lid belangrijk is voorgekomen.

Andere leden voorzien, dat de loop der omstandigheden tot die opoffering zal leiden, en hebben hierin minder bezwaar gevonden; zij houden het daarvoor, dat het voor de belastingschuldigen belangrijker is, van den aanvang af het door hen verschuldigde te kunnen berekenen.

Aldus opgemaakt den 4den Junij en bij resumtie gearresteerd den 6den Junij 1831.

van Asch van Wijck, *Voorzitter.*

Vierde Afdeeling.

ZITTING VAN 6 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Alphen, Ingenhousz, Lemker, van Nes, Tammo Sypkens, Weerts en Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

Na lezing der wet heeft een der leden de bijgevoegde Nota voorgelezen, waarmede zich vier leden over het algemeen hebben vereenigd, zich alzoo mede verklarende tegen eene nieuwe vrijwillige leening.

Een lid daarentegen kan er zijne toestemming wel aan geven.

Een ander lid, dat gaarne eene vrijwillige geldopneming zou zien, geeft in bedenking, of de Regering het benoodigde niet zou kunnen erlangen bij bankiers, al ware het dan ook tegen veel bezwarender voorstellen.

De Afdeeling, vervolgens overgegaan zijnde tot de beoordeeling van het plan der gedwongen leening, oordeelt: 1°. dat des noods tot eene gedwongene leening behoort te worden overgegaan; 2°. dat het grondbeginsel der gedwongene leening op het personeel voor ditmaal door de meerderheid der Afdeeling wordt aangenomen, onder de uitdrukkelijke protestatie, dat deze aanneming nimmer in consequentie zal worden getrokken, als vermeenende de Afdeeling, dat in de daad de personele belasting niet is de eenige maatstaf van het vermogen en de inkomsten der ingezetenen.

Artt. 8 en 9.

De Afdeeling merkt aan, dat men prefereert, niet dan van *gegoede* ingezetenen in tegenoverstelling van *ongegoede* te spreken.

Men kan volstaan met *ingezetenen* te noemen, en dan in detail aan te duiden, wie *contribuabel* zijn.

De meerderheid der Afdeeling kan niet aannemen, den aanslag te doen naar de personele belasting over den jare 1830; de aangegeven reden der Regering overtuigt de Afdeeling niet. In het vooruitzigt der belasting toch zijn weinige suppletiën te wachten en met Julij zullen de suppletiën wel gedaan zijn en de kohieren geheel gesloten. Men ziet in den maatstaf van 1830 eene onaannemelijke achteruitwerking.

Wanneer men dezen maatstaf aannemelijk had willen maken, dan had de inrigting der wet anders behooren te zijn, uitgaande van eene belasting op de inkomsten van 30, 29 percent en zoo vervolgens overeenkomstig artikel 14, welke zou gevonden worden door den aanslag volgens de artikelen 10, 11 en 12.

Art. 10.

Zonder bepaalde aanmerking. — Men hoopt echter, dat de Regering proeven van toepassing op de personen zelven heeft genomen en dat men de verzekering zal kunnen geven, dat dit redelijk en gelijkmatig zal werken, daar bijvoorbeeld onder Naaldwijk een contribuabele van f 28 f 448 zal moeten contribuëren, terwijl die van f 28 in 's Hage maar f 28 betaalt.

Art. 11.

Zonder aanmerking, behoudens het jaar 1831 in plaats van 1830.

Art. 15

De Afdeeling *kan* het laatste gedeelte van dit artikel, omtrent de *verstorvenen*, als onregtmatig niet aannemen. Wanneer de maatstaf van 1831 wordt aangenomen, vervalt het van zelve.

Art. 17.

Behoort hier niet te worden bijgevoegd, dat die herbelasting zal continueren, totdat het montant verkregen en aan de reclamatiën is voldaan?

Art. 20.

Moet op het slot niet staan: *sub-commissie* of *sub-commissiën?*

Art. 22.

Men vraagt, of uit het bepaalde van § 2 geene verwarring zal ontstaan, naardien de laatste termijnen van de eerste vrijwillige leening loopen tot 15 December. Hebben de inschrijvers dan reeds hunne geheele renversalen ontvangen, om dezelve hier te kunnen fourneren?

Art. 27.

Dit artikel *kan* de Afdeeling niet aannemen. Men behoeft nu nog niet te zorgen voor de betaling der renten met 1 Januarij 1832, welke met België moet verrekend worden. Daarenboven, men admitteert dezen last om den hoogen nood, maar niet voor het vervolg. Men zal zich nu ontslagen hebben van den band, bij de vrijwillige negotiatie gelegd, en men kan dan naar welgevallen zorgen.

Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

Nota A.

De ondergeteekende meent aan de Regering te moeten aanraden om de zeven eerste artikelen van deze concept-wet, welke eene tweede of nadere vrijwillige leening inhouden, geheel terug te nemen.

De schuldbrieven, rentende 6 pct., welke volgens dit ontwerp uitgegeven zouden worden, zullen gelijke waarde hebben met de 6 pcts. obligatiën uit de vrijwillige leening van den 13den April jl., en wij zien deze laatste doorgaans op 85 pct. ter beurze genoteerd; derhalve moet het renversaal uit deze tweede vrijwillige leening, zoowel als de renversalen uit de eerste leening afkomstig, al terstond op 15 pct. of hooger geschat worden, indien deze tweede leening aan iemand eenig voordeel zal kunnen aanbrengen; en het wordt van den beginne af vruchteloos om dezelve tegen 10 pct. in deze leening te willen opnemen, want het immediaat effect van deze voorgestelde wet zal zijn, dat de renversalen uit de eerste negotiatie nog boven de 15 pct. ter beurze zullen klimmen.

Eerst dan, wanneer dit plaats gevonden heeft, zal de inteekening in deze tweede vrijwillige leening eenig voordeel kunnen opleveren en eenigen bijval vinden; — gedurende den korten tijd, waarin deze inteekening openstaat, zal dezelve zich regelen naar den beursprijs der renversalen, uit de eerste leening afkomstig, in dien zin, dat er geene inteekening van eenige beduiding te verwachten is, zoolang die renversalen niet boven de 16 pct. ter beurze zullen klimmen, tenzij de verbetering der politieke of financiële omstandigheden van ons vaderland eenige merkelijke verhooging der beursprijzen van ons Staatspapier ten gevolge mogt hebben. Maar dit laatste is nog niet zoo spoedig te voorzien.

Gaarne wil ik toegeven, dat het voor de geldhouders en voor de belastingschuldigen van belang wordt, om in deze tweede vrijwillige geldleening deel te nemen, wanneer de meergemelde renversalen uit de eerste geldleening ter beurze hooger dan 16 pct. mogten klimmen. Maar die inschrijving zal slechts 10 dagen openstaan; dus zullen de ingezetenen, vooral in de afgelegene landprovinciën, weinig gelegenheid hebben om zich bij hunne inteekening naar den beursprijs der meergemelde renversalen te regelen. Die beursprijs kan bovendien fluctuëren, en

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

die onzekerheid, gevoegd bij den onzekeren staat van zaken in verscheiden andere opzigten, schijnt te zullen veroorzaken:

1°. dat de meergemelde renversalen omstreeks de 15 of 16 pct. zullen blijven gelden ter beurze, tot op het tijdstip der bekendmaking van het bedrag der inteekening in deze tweede vrijwillige leening;

2°. dat die inteekening onbeduidend zal wezen;

3°. dat, na de sluiting dezer tweede inteekening, de prijs der renversalen, uit de beide leeningen afkomstig, nog merkelijk zal kunnen rijzen door de verpligting tot de geforceerde geldheffing, welke alsdan eerst levendig zal beginnen te werken, zonder dat de schatkist daarbij iets zal profiteren, maar wel de speculateurs, die de renversalen hebben opgekocht, en zonder dat de weldadige intentiën van Zijne Majesteit, om de ingezetenen voor eene gedwongene geldleening te beveiligen, in het allerminste bereikt zullen worden.

Ten aanzien dezer tweede vrijwillige leening schijnt het blijkbaar te zijn, dat dezelve weinig opgang zal vinden, en in dat geval komt de openstelling daarvan niet raadzaam voor, omdat dezelve een nadeeligen invloed op het reeds geschokte crediet zal hebben: eensdeels omdat de mislukking van zulk eene aanzienlijke negotiatie onder de tegenwoordige publieke omstandigheden, zoowel naar buiten 's lands als daar binnen, eenen zeer ongunstigen indruk zal maken; en anderdeels, omdat het openstellen van eene tweede vrijwillige negotiatie bij velen (hetzij dan te regt of ten onregte) beschouwd wordt als eene inbreuk op het voordeel, aan de inteekenaars op de eerste vrijwillige negotiatie, naar den geest en de meening der wet van 13 April jl., ofschoon niet naar de uitdrukkelijke letter toegekend, en omdat het van groot belang is om de publieke opinie ten aanzien van de goede trouw der Hooge Regering in het nakomen van financiële verbindtenissen niet verder te kwetsen.

VAN NES.

Vijfde Afdeeling.

ZITTING VAN 4 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Junius van Hemert, Dedel, Corver Hooft, van Nagell tot Ampsen, Boddaert, Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter*, en Bijleveld, *Voorzitter*.

Na de lezing van de missive ten geleide, mitsgaders het ontwerp van wet *tot daarstelling van maatregelen, om alsnog, bij vrijwillige leening, in de behoeften van den Staat te voorzien, en tot het vaststellen van eene verpligte leening*, met de daarbij gevoegde memorie van toelichting, is het al dadelijk aan de leden in het oog gevallen, dat bij het aangeboden ontwerp, en dus om bij eene en dezelfde wet te worden vastgesteld, een tweeledige maatregel wordt voorgeslagen, de een om door eene *vrijwillige* en de andere, om door eenen *verpligte* leening in de behoeften van het Rijk te voorzien.

Eenige leden van de Afdeeling oordeelen, dat twee zoo zeer tegen elkander strijdende maatregelen niet in eene en dezelfde wet behooren te worden opgenomen, om onafscheidelijk van elkander te gelijk aangenomen of verworpen te worden, aangezien het, naar hun oordeel, niet wel kan worden tegengesproken, zooals zulks ook algemeen wordt erkend, dat er, ten aanzien der doelmatigheid van eene *vrijwillige* of *verpligte* geldleening, zeer uitloopend kan worden gedacht, zoodanig dat de een zijne toestemming aan de wet zoude kunnen weigeren, *uit hoofde van de daarbij voorgeslagene* VRIJWILLIGE, en de andere *uit hoofde van de* VERPLIGTE *geldleening*, waarvan het gevolg zoude kunnen worden, dat door eene vereeniging van de stemmen tegen *een* en *ander* deel het ontwerp eener wet zoude kunnen worden afgestemd, ofschoon de meerderheid der leden van de Kamer voor de aanneming van elk der deelen, afzonderlijk genomen, hare goedkeuring zoude geven. Zij verlangen dus, dat er eene splitsing plaats hebbe van de beide maatregelen.

Andere leden oordeelen, dat de maatregel wel als tweeledig moet worden beschouwd, maar dat deze twee deelen zoodanig aan elkander zijn verbonden, dat die niet van elkander behooren gescheiden te worden, aangezien de voorgeslagen verpligte leening eerst dan in werking komt, wanneer de vrijwillige niet vol zal zijn gekomen, en dus het tweede deel der wet niets anders is dan eene aanvulling van het eerste, in geval van mislukking van het eerste deel, en dus zoodanig met elkander verbonden dat, wil men niet vervallen in zwarigheden, waartoe de aanneming van de wet van 13 April jl. aanleiding heeft gegeven, beide maatregelen niet behooren te worden van elkander gescheiden.

Alvorens verder over te gaan tot de behandeling van het ontwerp *in deszelfs deelen*, heeft de beschouwing daarvan in doel en strekking, voor zooveel het eerste deel daarvan, te weten de *maatregelen der vrijwillige leening*, betreft, aanleiding gegeven tot eenige bedenkingen, die men gemeend heeft vooraf te moeten laten gaan.

Zoo oordeelen eenige leden, dat het andermaal beproeven van eene vrijwillige geldleening niet is overeen te brengen, zoo al niet met de duidelijke letter van de ministeriële memorie van toelichting en de antwoorden, van Regeringswege gegeven, beide betrekkelijk tot de vrijwillige negotiatie, opengesteld bij de wet hiervoren genoemd, ten minste met den geest van die wet en hetgeen tot aanmoediging, om deel in de opengestelde negotiatie te nemen, bij beide aangehaalde stukken zoo uitvoerig wordt gezegd: zoodanig dat de belangen van dezulken, die in dezelve negotiatie ruimer hebben ingeschreven dan voor de sommen, welke zij berekenen konden in eene gedwongene geldleening te zullen moeten betalen, te zeer worden gekwetst, dan dat zulk eene teleurstelling niet nadeelig zal moeten werken op elke volgende operatie, waartoe de omstandigheden aanleiding zouden kunnen geven.

Andere leden zeggen, dat, even weinig als de duidelijke letter van de wet of de daartoe betrekkelijke hiervoren vermelde stukken aan de Regering de handen bindt, om andermaal eene vrijwillige leening te beproeven, het even weinig met den geest der wet zoude zijn overeen te brengen, die wet in te roepen om de Regering te dwingen tot gedwongene maatregelen de toevlugt te nemen, wanneer hetzelfde oogmerk door vrijwillige kan bereikt worden, en zij dus, die, met welke inzigten ook, zelfs met de beste, ruimere inschrijvingen hebben gedaan en alzoo in de reeks vallen van de zoodanige, als door eerstgemelde leden worden bedoeld, zich deswege niet kunnen beklagen, vooral daar op eene doelmatige wijze wordt te gemoet gekomen aan de *redelijke* winstderving, die zij bij het gelukken der nu voorgestelde vrijwillige leening zouden kunnen ondervinden. En heeft het wisselen van deze bedenkingen aanleiding aan eenige leden gegeven tot het doen der vraag, of, naar het oordeel der Regering, het openen eener tweede *vrijwillige geldleening* niet van te nadeeligen invloed zal zijn op het crediet van het Rijk, zelfs in de vooronderstelling, dat, *naar de strikte regels van het regt*, de houders der renversalen uit de vrijwillige geldleening, bij de wet van 13 April jl. daargesteld, zich over het openen eener tweede niet konden beklagen.

ZITTING VAN 6 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig: alle de vorige leden, met uitzondering van den heer Dedel.

Bij de opzettelijke behandeling van het ontwerp *in deszelfs deelen* zijn op de volgende artikelen eenige bedenkingen gerezen.

Art. 4.

Met betrekking tot dit artikel zijn de leden, die het openen eener tweede vrijwillige negotiatie bestrijden, van oordeel, dat de bij dit artikel voorgeslagen maatregel eene verkeerde speculatie voor de schatkist zal zijn, vermits volgens denzelven tegen 10 pct. in de nu voorgeslagene geldleening een papier zal worden aangenomen, hetwelk slechts op 1 ten honderd aanspraak geeft, immers indien de houders van renversalen, uit de eerste vrijwillige geldleening gesproten, *noch regtens*, *noch billijkheidswege*, reden van beklag hebben tegen het openstellen eener tweede vrijwillige geldleening, in welk laatste geval aan dezelven ook geene schadeloosstelling behoort te worden gegeven, terwijl in het tegenovergestelde geval de hier voorgeslagene te groote winstderving daarstelt, dan dat dit als wezenlijke schadeloosstelling zoude kunnen worden erkend.

Deze leden zeggen verder, dat, ingeval van splitsing der twee

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

maatregelen, het 7de artikel uit de wet voor de vrijwillige geldleening zal behooren weg te vallen.

De behandeling van het tweede deel des ontwerps, de *verpligte geldleening* namelijk, heeft vóór alles aanleiding gegeven tot de beschouwing van den grondslag, waarop voorgeslagen wordt deze heffing te baseren.

Alle de leden der Afdeeling verklaren hunne bevreemding niet te kunnen verbergen dáárover, dat, na al wat bij vroegere gelegenheden over het onderwerp is gezegd en vóór en tegen is behandeld geworden, ook van Regeringswege zelve is moeten toegegeven en erkend worden, men van Regeringswege bij dit ontwerp voorsla de personele belasting tot eenige basis van de gedwongene leening, en voegen daarbij, dat daardoor eene ongelijkheid in het dragen van den last tusschen gewesten en gewesten, tusschen kantons en kantons en tusschen bijzondere personen van gelijke gegoedheid, naar hun oordeel, zoude worden daargesteld, te onbillijk, dan dat men daartoe gaaf zoude kunnen helpen besluiten, zoolang niet op de duidelijkste wijze zullen zijn uit den weg geruimd de zwarigheden tegen den voorgeslagen maatregel, vroeger reeds in het midden gebragt, die bij herhaalde overweging van denzelven meer en meer in het oog vallen, zonder dat de vermelding van twee enkele voorbeelden, redelijkerwijze, geoordeeld kan worden die helderheid aan het ontwerp bij te zetten, welke den wetgever van de billijkheid der belasting overtuigen, veel minder de daartegen gemaakte bezwaren uit den weg ruimen kan.

Zij oordeelen verder, dat uit het verteer geen besluit kan worden getrokken tot de gegoedheid van alle belastingschuldigen, aangezien het verteer zich regelt naar de inkomsten, die niet alle zijn de opkomsten van rentegevende goederen, en de Regering alzoo in tegenspraak schijnt te zijn met zich zelve, wanneer zij zegt bedoeld te hebben: » de mingegoedste leeningschuldigen weinig te willen bezwaren en den last voornamelijk op de gegoedsten te werpen."

De leden der Afdeeling oordeelen alzoo, dat de grondslagen, dus genomen zijnde bij de wet van 22 November 1830 tot betaling bij wege van leening in evenredigheid der directe belastingen en tot het daarstellen van schatkist-biljetten, ook in dezen andermaal zouden behooren genomen te worden.

Bij de mogelijkheid, dat de Regering zoude vermeenen, de voorgeslagen basis niet te kunnen laten varen, zijn de leden der Afdeeling overgegaan tot het artikelsgewijze behandelen van het ontwerp, hetwelk aanleiding heeft gegeven tot de navolgende bedenkingen op sommige der artikelen, terwijl op andere, welke dan ook met stilzwijgen worden voorbijgegaan, geene aanmerkingen zijn gevallen.

Art. 9.

Men oordeelt, zoo al het personeel tot *eenige* basis moest genomen worden, dan nog niet zoude behooren genomen te worden het kohier van 1830, maar dat van 1831. Men deelt niet algemeen in de zwarigheid, die van Regeringswege daaromtrent wordt gevreesd.

Art. 10.

Het artikel komt aan de leden te duister voor, dan dat men daarover geene opheldering zoude vragen.

Art. 11.

Men denkt eene tegenstrijdigheid aan te treffen in de bepaling, vervat in de tweede zinsnede, met hetgeen vroeger in de tweede paragraaph van het 9de artikel is voorgedragen, en verlangt opheldering deswege.

Ten aanzien van de 3de zinsnede, oordeelen sommige leden, dat de voorgeslagene splitsing tot vele moeijelijkheden aanleiding zal geven en in de uitvoering tot zoo vele onbillijkheden leiden, dat men niet wel anders dan door het verklaren van veel gesplitste posten *voor posten van onwaarde* zal kunnen wegruimen de klagten, die daarover ontstaan zullen, bijzonder in zulke plaatsen, alwaar in het verhuren van kamers en gedeelten van huizen een groot getal ingezetenen deszelfs bestaan vindt.

Art. 14.

§ 4. Eenige leden vragen, of achterstallige pachten, over vroegere jaren ontvangen, zullen moeten komen onder de renteberekening van 1830, en omgekeerd, of de *niet* ontvangen pachten over dat schadelijke jaar onder de renten niet moeten gerekend worden.

Art. 15.

Men verwijst tot de bedenkingen, op het 11de artikel gemaakt.

Art. 22.

§ 1. De leden, die het weder openstellen eener nieuwe vrijwillige geldleening bestrijden, verklaren zich tegen hetgeen bepaald zoude worden door de woorden: » hetzij uit fournissementen in de vrijwillige leening, alsnog, volgens art. 1 dezer wet, te openen".

Art. 27.

Een lid is van oordeel, dat het niet wel mogelijk is het beloop der gedwongene geldleening vast te stellen, gelijk in art. 27 is geschied, alvorens men weet, hoe de tweede vrijwillige negotiatie zal opnemen, en speciaal hoeveel renversalen uit de eerste vrijwillige negotiatie tegen 10 pct. in de tweede in betaling zullen worden gegeven, — daar van het grooter of geringer montant der in betaling gegeven renversalen ook het montant der geforceerde heffing zal moeten afhangen, — waarmede andere leden instemmen, daarbij nader aandringende om de twee projectleeningen elk in eene afzonderlijke wet te behandelen, zooals boven reeds verzocht was.

Bijleveld, *Voorzitter.*

Zesde Afdeeling.

ZITTING VAN 4 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Cuypers, van Meeuwen, van Welderen Rengers, Hofstede, Op den Hooff, *Onder-Voorzitter*, en van Lynden van Hoevelaken, *Voorzitter.*

Gelezen zijnde de missive van den Secretaris van Staat, de Mey van Streefkerk, van den 2den Junij 1831, n°. 6, geadresseerd aan den President van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, daarbij op last des Konings inzendende een nader ontwerp van wet ter vervanging van het nog aanhangige tot vaststelling eener verpligte geldleening, vergezeld van eene memorie van toelichting, zoo zijn bij de Afdeeling op dat nieuw ontwerp gemaakt de volgende bedenkingen:

Drie leden hebben gemeend, dat, daar bij de wet van den 13den April 1831 (*Staatsblad* n°. 9) de Koning bij de overwegingen, ter gelegenheid dier wet, had verklaard: *Zijne getrouwe onderdanen in de gelegenheid te willen stellen om, door deelnemingen in eene vrijwillige negotiatie, zich vrij te waren tegen belastingen of gedwongene geldleeningen, tot welke Hij anders, Zijnes ondanks, zich genoodzaakt zoude zien te moeten overgaan,* en dat om die reden de Koning, met gemeen overleg der Staten-Generaal, die vrijwillige negotiatie uitgeschreven hebbende, de min gunstige uitslag van dezelve noodzakelijk daar moest stellen: òf eene belasting òf eene gedwongene geldleening, maar nimmer de noodzakelijkheid kon doen geboren worden van nogmaals eene vrijwillige geldleening, ter voorkoming van hetzelfde kwaad, te openen. Hierin vreesden zij, dat men een schijn van kwade trouw zou kunnen opsporen, dat dit een zeer nadeeligen invloed op 's lands crediet zou hebben, wat nog versterkt zou worden door den slechten uitslag, welken die proeve zoude hebben, daar men, wel verre van 36 of 21 millioen te verkrijgen, zich wel verzekerd konde houden, dat het naauwlijks zooveel tonnen gouds zou bedragen, weshalve zij van oordeel waren, dat men den Koning moest verzoeken dit gedeelte der wet geheel in te trekken.

De Afdeeling, hoezeer niet deelende in het denkbeeld, dat de Koning, met gemeen overleg der Staten-Generaal, zich zoude verbonden hebben om, bij mislukking dier vrijwillige negotiatie, dadelijk eene belasting of gedwongene geldleening daar te stellen, en geene andere verpligtingen kennende dan de bepalingen, bij art. 14 der bovengemelde wet vastgesteld, kon in dezen geen

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

den minsten schijn van kwade trouw ontwaren, maar vermeende niettemin, dat die proeve zeer zeker mislukken zoude en daardoor, zelfs onnoodig, een kwaden invloed op 's lands crediet zoude hebben; dat, bovendien zulks eene groote vertraging zoude geven in de uitvoering van eene zoo gecompliceerde en aan zoo vele zwarigheden onderhevige wet als de voorgedragene concept-wet van de gedwongene geldleening. De Afdeeling was daarom dan ook eenstemmig van gevoelen, dat men, namens de Kamer, aan de Regering te kennen moest geven den wensch om dit gedeelte der wet geheel in te trekken.

Mogt echter de Regering blijven volharden bij het denkbeeld, dat alsnog geene maatregelen behooren te worden onbeproefd gelaten, om de noodzakelijke tezamenbrenging van de middelen ter verdere voorziening in de buitengewone behoeften der schatkist over het jaar 1831 dragelijk te maken door eene nieuwe vrijwillige geldleening, dan acht de Afdeeling het wenschelijk, dat deze nieuwe vrijwillige geldleening bij eene afzonderlijke wet worde voorgesteld, want zij heeft voor zich de overtuiging, dat met deze nieuwe combinatie van twee tegenstrijdige zaken, als zijn vrijwillige en gedwongene geldleening, beiden pericliteren, daar sommigen uithoofde van de beschouwing, dat het op nieuw openen van eene vrijwillige geldleening zou zijn eene schending van goede trouw en eene inbreuk op 's lands crediet, de wet daarom alleen zouden afkeuren, terwijl anderen in de gedwongene geldleening zelve hun meeste bezwaar zouden vinden. De Afdeeling is dan eenparig van gevoelen geweest, dat alle die artikelen dezer wet, die betrekking hadden tot eene vrijwillige geldleening, in geene aanraking moeten komen bij eene conceptwet, die vervangen moest de nog aanhangige wet ter vaststelling van eene verpligte geldleening. Dientengevolge is de Afdeeling dadelijk overgegaan tot het onderzoek der *bepalingen omtrent eene verpligte geldleening*, waarop zij gemaakt heeft de volgende aanmerkingen.

Art. 8.

In den geest van de voorgemelde bedenkingen, oordeelt zij, dat dit artikel (zoowel als de considerans der wet) eveneens in dezelfde termen moet uitgedrukt worden als bij het ontwerp van wet n°. II, geëxhibeerd den 23sten Maart 1831, n°. 5.

Art. 9, conform art. 2 van het vorig ontwerp.

Hoezeer bij dit artikel de definitie *der gegoeden, als behoorende tot de hoogstaangeslagenen in de personele belasting*, meer juistheid bekomen heeft door de bijvoeging: *van het district*, en de Afdeeling zich dus voor dat gedeelte van hare vroeger gemaakte aanmerking op art. 2 van de vorige conceptwet bevredigd ziet, kan zij echter nog niet zoo geheel en al laten varen de zwarigheid, die zij vermeent te vinden in het nemen van het kohier van 1830 tot basis van den aanslag; zij gevoelt wel het gewigt van de bij de memorie van adstructie daartegen geopperde bedenkingen, ter gelegenheid van art. 4 voorgebragt, en het zou dan ook alleen de vrees zijn, dat het nemen van het kohier van 1831 tot basis andere onregelmatigheden en ongelijkheden zou daarstellen en het hulpmiddel voor de schatkist ontoereikend zou maken, die haar van hare vroegere bedenking zou kunnen doen afzien.

§ 2. Deze paragraaph heeft aanleiding gegeven tot de vragen, of men met het opnemen der personen, welker aanslag over 1830 in de zuidelijke gewesten heeft plaats gehad, het voornemen heeft, om met dien aanslag het kohier van 1830 te vermeerderen en alsdan het achtvoud van zoodanig vermeerderd kohier aan ieder district als contingent of aandeel in de leening op te leggen, naar luid van art. 10, § 1, of wel, dat zulks strekken zou tot verligting van de aangeslagenen, naar aanleiding van de kohieren van 1830, van zoodanig district.

Art. 11.

Dit artikel, meende men, dat duidelijkheidshalve beter gecombineerd konde worden met art. 9.

Art. 12.

Dit artikel is, wat de rangschikking betreft, nagenoeg gelijk aan art. 5 van het vorig ontwerp. Te dier gelegenheid had de Afdeeling gevraagd nadere ophelderingen betrekkelijk die berekening, met aanduiding van voorbeelden. Bij de memorie va adstructie heeft zij gevonden twee berekeningen voor de toepas sing der wet op de verpligte geldleening: de eene met betrekkin tot de residentie, en de andere met betrekking tot een kanton een der welvarendste van Zuidholland. Deze berekeningen zij haar niet genoegzaam geruststellend voorgekomen; zij had we gewenscht andere berekeningen ook uit andere provinciën, va min welvarende streken genomen; men had daartoe opgegeve het kanton Thiel of Bommel, het kanton Enkhuizen, Gorinchem Zierikzee, Amersfoort, Harlingen en Kampen; men zou daa kunnen bijvoegen: Assen en Hoogezand. Zulke soort van bereke ningen dacht men, dat bij de Regering voorhanden zouden moete zijn, om overtuigd te wezen van de mogelijkheid der regelmatig uitvoering van de wet. Geheel anders toch is eene algebraïscl juiste berekening, die theoretisch waar kan zijn, en de practisch toepassing van dezelve. De toelichting en de daarbij gevoegd staten van berekening voor eene koninklijke residentie en voo eene der welvarendste landelijke kantons zijn dan ook niet ge noegzaam geweest, om de Afdeeling gerust te stellen nopen de werking dezer wet ten opzigte van de afscheiding der meer en minvermogenden; zelfs heeft het aangegeven voorbeeld van he kanton Naaldwijk de wet doen voorkomen schier als onuitvoer lijk, zonder aanleiding te geven tot veelvuldige reclames.

Men neme tot voorbeeld een leeraar in een dorp van dat kanton hij bewone een huis met twee verdiepingen, eene deur in he midden, aan elke zijde twee vensters, vóór en achter, met drie o vier schoorsteenen, en hij houde eene enkele meid; alsdan za hij moeten betalen in het principaal van de belasting:

Voor eene huurwaarde van f 80	f 3.20	of wel van f 75 . .	f 3.0
Twintig deuren en vensters ad 40 cents.	8.00	. . . .	8.0
Drie schoorsteenen ad f 1.75	5.25	of 2 schoorst. ad 75 cts.	1.5
Mobilair vijfmaal 80 f 400, 1 pct..	4.00	of 5 × 75 cts. . . .	3 7
Eene vrouwelijke dienstbode	4.00	. . . .	4.0
	f 24.45		f 20.2
	14 maal		13 maal
	f 342.30		f 263.2

In die gevallen reclameert hij, wanneer hij een inkomen heeft:

minder dan . . . . f 1900 of minder dan f 1550

Stelle zijn tractement op . . . . 600 of camalia op. 550

moet hij nog hebben eigen inkomsten f 1300 à. . . . . f 1000

en dat is ten platten lande zelden het geval. In andere landelijke kantons in de landprovinciën zal waarschijnlijk de berekening nog minder gunstig uitvallen, hetgeen een lid der Afdeeling des te meer versterkt in het denkbeeld, dat de wet in vele kantons onuitvoerlijk zal zijn.

Art. 14, § 1, vergeleken met art. 27.

Deze bepaling schijnt alleen mede te brengen, dat diegene, die zijnen op den voet van art. 12 bewerkstelligden aanslag in deze leening bevindt te stijgen, in de eerste klasse boven de 30 percent van zijn inkomen en in de 16de klasse boven 8 percent van dien, in reclame zal kunnen komen; maar art. 27 vraagt nog bij den aanslag van art. 12 daarenboven ³/₈. Indien dus de reclame zich bepaalt bij den primitiven aanslag, zal men werkelijk, wanneer men f 3000 of daarboven aangeslagen is, in het geval kunnen komen, dat men zal moeten betalen 41¼ percent in plaats van 30 percent, of in de 16de klasse 11 percent in plaats van 8. En dit zou het bezwaarlijke dezer gedwongene leening aanmerkelijk grooter maken.

§ 4. De aanmerking bij dit artikel, in de memorie van adstructie gemaakt, is der Afdeeling niet voldoende genoeg voorgekomen, om niet te blijven volharden bij hare vorige gemaakte aanmerking, ad art. 7, § 3, van het vorig ontwerp.

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

§ 6. Zal het aan de commissie van zetting vrijstaan, om te beoordeelen de gegrondheid of ongegrondheid van eene reclame, gedaan onder aanbod van eede? Zal dezelve, om tot eene juiste beoordeeling van die gegrondheid te geraken, regt hebben om inquisitoriale maatregelen daar te stellen? Of zal zij alleen geregtigd zijn, om, ingeval van suspicie van onregtmatige redenen, den eed daarop te vorderen? In het laatste geval ware het beter dadelijk de reclamanten den eed voor den vrederegter te doen afleggen, en alsdan zoude § 1, in fine, moeten luiden:

» Zal onder eede of, de godsdienstige gezindheid des belanghebbenden geene eedsaflegging gedoogende, met ware woorden, in plaats van onder eede, zich tegen dien aanslag in reclame kunnen voorzien,"

en § 6: » De commissie van zetting zal daarop verminderen den aanslag des reclamants tot op het voor hem vastgesteld maximum", en aldus kwam het 21ste artikel geheel en al te vervallen.

Het afnemen van den eed van den eenen, en het vrijstellen van den anderen, over te laten aan de min of meer willekeurige beschikkingen van de commissie, schijnt ook aanleiding te kunnen geven tot vele voor zoodanige commissie onaangename opmerkingen en maakt dus te wenschelijker het wegvallen van art. 21.

Deze dadelijke beëediging van de reclame zoude mogelijk menigeen terughouden van zulks te doen, en men ziet niet, welke inquisitoriale maatregelen door de commissie van zetting zouden genomen kunnen worden, om zich te overtuigen van de gegrondheid of ongegrondheid van zoodanige reclame, onder aanbod van eede gedaan.

Art. 22.

§ 1. Daar de Afdeeling zich verklaart tegen het op nieuw openzetten van eene vrijwillige geldleening, zoude zij ook dienovereenkomstig verlangen de weglating der twee eerste regels: *hetzij uit fournissementen* enz.

§ 2. Zijn deze termijnen in verband met die van de vrijwillige geldleening, daargesteld bij de wet van den 13den April 1831 (*Staatsblad* n°. 9), en zullen al de renversalen, voor de laatste termijnen dier geldleening van October, November en December af te geven, niet onbruikbaar worden bij eene gedwongene geldleening, en zou zulks alsdan niet in strijd zijn met het beloofde in art. 14 van die wet?

Art. 25.

Hier worden vrijgesteld van de registratie-regten alle noodzakelijke verpanding van onroerend goed, en tot adstructie daarvan wordt bij de memorie gezegd: *dat er geen twijfel is of de leening zal zwaar op de natie wegen en, gelijk verschillende bezitters van effecten tot beleeningen, zullen ook verschillende eigenaren van vaste goederen tot het vestigen van hypotheken de toevlugt moeten nemen om de leening te kunnen betalen, en in die omstandigheid is het allezins billijk deze* laatste *te gemoet te komen* enz. Waarom alleen deze *laatste*, en waarom ook niet alle beleeners van effecten, of opnemers van gelden zelve bij onderhandsche akten, die men ter meerdere verzekering mogt laten registreren? Die moesten evenzeer vrijgesteld worden van de regten van registratie, mits voor den vrederegter onder eede verklaard wierd, dat de beleening of opgenomene penningen alleen gedaan waren ter verkrijging der vereischte gelden ter voldoening der bijdrage in de leening.

Van Lynden van Hoevelaken, *Voorzitter.*

Zevende Afdeeling.

ZITTING VAN 4 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Van Boelens, van Wickevoort Crommelin, G G. Clifford, G. Clifford, Jarges, *Onder-Voorzitter*, en Luzac, *Voorzitter.*

De Afdeeling heeft inzage genomen van het eerste gedeelte der memorie van toelichting, welke de onderhavige wet vergezelt, alsmede van het eerste onderdeel der wet, en is alstoen dadelijk bij haar in overweging gekomen het principe, waarop de *zeven eerste artikelen* zijn steunende: de vraag namelijk, in hoeverre het alsnog geoorloofd en raadzaam kan geacht worden, in hoeverre wij door de wet van 13 April jl. ons de vrijheid benomen hebben, eene gedwongene geldheffing door eene vrijwillige leening te doen voorafgaan, en dit middel tot het bekomen der bij de schatkist benoodigde gelden en afwering van al de moeijelijkheden, uit de uitvoering eens gedwongen maatregels te vreezen, nog te beproeven.

Een lid heeft hierop te kennen gegeven, dat hij steeds, en als par principe, tegen het doen van rentegevende leeningen ter dekking der buitengewone uitgaven van den Staat, door de tegenwoordige omstandigheden veroorzaakt, geweest is en eene geldheffing *à fonds perdu* altoos verkieslijker zoude geacht hebben, beschouwende de aanhoudende vermeerdering der rentegevende Staatspapieren allernadeeligst. Hij zegt verder, na door de eigenlijke mislukking der vrijwillige negotiatie in zijne vroegere meening nog te zijn versterkt geworden, zich alsnu ook tegen het beproeven eener tweede vrijwillige leening te moeten verklaren, dezelve daarenboven beschouwende ten eenenmale in strijd met vroegere beloften en geheel onwettig; hij zegt daarom ook aan het onderzoek der zeven eerste artikelen der wet geen deel te kunnen nemen, en is hierna vertrokken.

De vijf andere leden zijn van gevoelen, dat noch in de memorie van toelichting, door Zijne Excellentie den Minister van Financiën ter gelegenheid der aanbieding van de begrootingswetten aan de Staten-Generaal in de zitting van 22 Maart 1831 voorgedragen, noch in art. 8 der wet van 13 April 1831, noch in art. 14 of eenig ander, een enkel woord te vinden is, waaruit blijken kan, dat de wetgeving en de Regering zich bij genoemde wet aan zoodanigen band zouden gelegd hebben, dat zij het regt van vrijwillig te leenen, als het ware aan de inschrijvers in de vrijwillige leening, aan de houders der renversalen mede zouden verpand hebben te dien effecte, dat er nu volstrekt niets anders na deze leening mag uitgeschreven of beproefd worden, ten einde in de behoefte van 1831 te voorzien, dan juist eene gedwongene leening tot een zoo aanzienlijk montant. Deze leden hebben altoos begrepen en begrijpen nog, dat men zich vis à vis de inschrijvers in de vrijwillige leening, de houders der renversalen, verbonden heeft, nooit *eene buitengewone belasting* in dit jaar te heffen (hetgeen op eene heffing à fonds perdu neêrkomt), noch eene *gedwongene leening* te zullen uitschrijven, zonder in dezelve de renversalen op te nemen: edoch zij gelooven, dat juist die duidelijke bijvoeging en explicatie, houdende de bepaling der *modi acquirendi*, waarin men die renversalen *moest* opnemen en gebruiken, de beproeving van alle andere middelen, als bijv. het direct contracteren met vreemde bankiers, het openbaar doen inschrijven tot het entrepreneren eener negotiatie, het doen van vrijwillige leeningen, binnen 's lands, niet heeft afgesneden, en deze beproeving soms pligt kan worden, wanneer de Regering in het standpunt, waarin zij geplaatst is, overtuigd kan zijn, dat alle gedwongene mesures de rust des vaderlands in gevaar kunnen brengen.

Deze leden oordeelen voorts, dat men eene wet moet uitleggen en begrijpen naar den duidelijken en grammaticalen zin der woorden en uitdrukkingen en niet moet argumenteren uit eenen zoogenaamden geest der wet, strijdig met de woorden zelve: eene geestgevende explicatie, welke te goeder trouw zeker aldus *kan* opgevat zijn, doch die nu, door de inschrijvers in de vrijwillige leening aangenomen, eene opinie daarstelt, zoodanig in hun eigenbelang werkende, dat zijlieden ten deze niet als de bevoegde beslissers des geschils kunnen ingeroepen worden.

Deze leden moeten eindelijk nog opmerken en vragen, of niet juist de verandering, welke de voorgestelde gedwongene leening heeft ondergaan, de verhooging der primitive aanslagen van het eerste project, waardoor de belastingschuldigen *nu* meer zullen moeten geven, dan volgens het eerste plan het geval zoude geweest zijn, aan de Regering den pligt opleggen, van alsnog eene vrijwillige geldleening open te stellen, — ja misschien eene, geheel gelijk aan de vorige, — ten einde de belastingschuldigen, die nu, op het fondement der eerste project-wet afgaande, eene verkeerde berekening gemaakt hebben, niet te duperen en hun de gelegenheid te geven van alsnog te suppleren en in te schrijven, wat zijlieden nu zien zullen te weinig ingeteekend te hebben. Indien men toch zoo naauwgezet omtrent de regten der renversalen-houders wil redeneren en zich op den geest der wet beroepen, dan moet men toch, omtrent de geheele natie in een zeer natuurlijk erreur gekomen, ten faveure der renversalen-houders niet onbillijk worden.

Deze leden echter, bij publieke geruchten vernomen hebbende, dat men te Amsterdam en ook elders niet alleen van gevoelen is en voorgeeft, dat de openzetting eener nieuwe vrijwillige

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

negotiatie in strijd zoude zijn met de wet van 13 April jl. en tegen de goede trouw aandruischen, maar dat zelfs bij de Regering stellige berigten of kennisgevingen zouden ontvangen zijn, blijkens welke diverse inschrijvers in de eerste vrijwillige leening, verklaren, zich, bij de openstelling eener andere, van hunne engagementen ontslagen te achten, hunne namen alsdan te willen bifferen en de volgende termijnen niet te zullen voldoen, verlangen stellige inlichtingen, omtrent het al of niet gegrond zijn dezer geruchten, van de Regering te ontvangen, en te mogen weten, wat hiervan bij de Regering bekend is.

Bijaldien toch gezegd gerucht eenigen grond heeft, achten deze leden dit feit van zoo veel gewigt, dat zij alsdan gelooven het allezins ongeraden te zijn, andermaal eene vrijwillige geldleening open te stellen, vermits de motiven, welke bij het algemeen deze zwarigheid hebben doen oprijzen en veld winnen, ook wel zeker zoo nadeelig zullen werken en zoo veel magt hebben, van alle vrijwillige leeningen, met deze opinie in strijd opengezet, te dwarsboomen en te doen mislukken. Deze leden gelooven alsdan niet te moeten medewerken tot het daarstellen eener mesure, bij welke de Regering ten derden male het hoofd zoude stooten.

Drie dezer leden vragen, altijd in de vooronderstelling van de gegrondheid der hierboven vermelde geruchten, of de bedoelde quaestie niet ter beslissing des regters ware te brengen. Zij betreuren, dat de omstandigheden de definitive regterlijke organisatie en de oprigting van den Hoogen Raad al weder verhinderd hebben; waardoor het nu moeijelijk wordt in eene dergelijke netelige quaestie, bij welke het op eene zuivere regtskundige uitlegging van een contract tusschen de Regering aan de eene en de geldschieters aan de andere zijde aankomt, eene beslissing te provoceren, tegen welke niet weder spitsvindige bedenkingen uit bovenbedoelden hoofde zullen zijn aan te voeren. Zij ontveinzen zich evenmin, dat alle beslissing, door wien ook gegeven of van wien ook afkomstig, den geest nimmer ten goede zoude kunnen doen veranderen, en houden de kwaal, bijaldien zij wezenlijk bestaat, van dien aard, dat men hare genezing aan den tijd alleen moet overlaten.

De vijf leden der Afdeeling hebben zoo veel belang gesteld bij de spoedige inlichtingen omtrent deze geruchten en omstandigheden, dat zij besloten hebben dit proces-verbaal dadelijk te sluiten en ter kennisse der Regering te brengen, ten einde deze zich in staat bevinde aan de Afdeeling, bij wijze eener officieuse mededeeling door den heere Voorzitter der Kamer, of op zoodanige andere wijze, als haar het doelmatigst zal voorkomen, de verlangde inlichtingen te geven; hebbende eindelijk een lid hierbij verklaard, dat, bijaldien zoodanige daadzaken bestaan en moeten geduld worden, hij zich dan genoodzaakt zoude achten zich aan alle verdere deliberatie over deze wet te moeten onttrekken, als willende bij niet toegeven aan, noch erkennen zekeren morelen dwang, hierdoor op de vrije deliberatiën der Kamer door de bedoelde houders der renversalen uitgeoefend.

LUZAC, *Voorzitter.*

ZITTING VAN 4 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Boelens, van Wickevoort Crommelin, G. Clifford, Jarges, *Onder-Voorzitter*, en Luzac *Voorzitter.*

De Afdeeling, na inzending van het proces-verbaal, houdende hare preliminaire bedenkingen, tot het onderzoek der wet zelve zijnde overgegaan, heeft op den aanhef of considerans geene aanmerkingen.

Art. 1.

De Afdeeling vraagt, wat hier bedoeld wordt met de uitdrukking, dat de leening zal worden opengesteld *door de zorg der provinciale en plaatselijke besturen*, of men hier mede wil zeggen, dat deze leening en de inschrijving in dezelve zal worden *aanbevolen*, zooveel mogelijk *voortgezet* door de provinciale en plaatselijke besturen, dan of men hiermede bedoelt, dat deze besturen de plaatsen, personen en ambtenaren zullen aanduiden, bij wien en waar de inschrijvingen zullen moeten geschieden. Bijaldien hiermede soms beoogd wordt, dat de inschrijvingen zullen moeten plaats hebben bij de besturen zelve, acht de Afdeeling dit minder gepast dan de openstelling b. v. bij de ontvangers in iedere gemeente; zij gelooft echter, dat het altoos beter zijn zal, de wezenlijke intentie duidelijker bij dit artikel uit te drukken.

Art. 2.

De Afdeeling is van oordeel, dat het bij het promulgeren eener nieuwe wet, in het algemeen, verkeerd is tot sommige artikelen eener vorige wet, hetzij geheel hetzij gedeeltelijk, te renvoijeren en hierdoor den belanghebbende te noodzaken, steeds twee, ja, soms meer verschillende wetten in handen te nemen, ten einde het geheele onderwerp en zijne verpligtingen, uit de wet voortspruitende, goed en juist te leeren kennen. Zij gelooft, dat zulks dikwijls aanleiding kan geven tot zeer verkeerde opvattingen en het allezins beter is, de geheele materie in eene en dezelfde wet te bevatten, met het letterlijk overbrengen van die bepalingen, welke uit eene vroegere wet bij de nieuwe soms weder te passe komen en moeten vermeld worden; maar bijzonder gelooft de Afdeeling, dat in een financiële wet zooals de onderhavige, bij welke ieder burger een direct belang heeft en die dus door iedereen, in hare geheele extensie, dadelijk moet kunnen gekend en begrepen worden, het renvooi naar eene vroegere wet, naar een ander n°. van het *Staatsblad* niet moet plaats hebben. De Afdeeling verzoekt daarom bij dat artikel (ook met regard op de artt. 4, 5 en 7), dat in dit project alle die bepalingen textueel zullen ingelascht worden, welke men uit de wet van 13 April jl. wil overnemen; de meerdere moeite en kosten, welke het meer extenderen der wet kan veroorzaken, moeten toch niet verhinderen hetgeen haar goed effect eenigzins bevorderlijk zal kunnen zijn.

Art. 5.

De Afdeeling, inhaererende hare aanmerking, bij art. 2 gemaakt, vraagt, hoe die bepalingen van art. 12 en 13 der vorige wet hier begrepen worden Zal men deze leening geheel afgezonderd van de vorige beschouwen en zal er dus eene afzonderlijke commissie zijn, met het ontvangen der gelden voor de uitlotingen enz. enz. belast? Of beoogt men, deze werkzaamheden op de eene of andere wijze met die der vroegere commissie te verbinden? De Afdeeling zoude van oordeel zijn, dat de twee leeningen met elkander in geene aanraking hoegenaamd moesten gebragt worden, eene reden te meer, om bij deze de bepalingen der vroegere wet in het geheel niet te vermelden.

Art. 6.

De Afdeeling, gevoelende de noodzakelijkheid der opruiming en vernietiging der schatkistbiljetten, overtuigd dat deze maatregel geheel is mislukt en zeer veel nadeel zoowel aan den lande als aan de primitief ontvangende personen heeft berokkend, juicht de bedoeling van dit artikel toe, doch vraagt, op welke wijze *de intrekking en geheele vernietiging* hier wordt beoogd. Zij gelooft, dat zulks mede bij de wet expres moest aangeduid worden en dat eene maandelijksche uitloting hier welligt het best te combineren ware. Eene intrekking *bij inkoop* beneden de nominale waarde acht zij niet billijk.

Art. 7.

De Afdeeling, het nimmer verkieslijk achtende, onderwerpen van geheel verschillenden aard in eene en dezelfde wet te bevatten, vraagt, welke overwegende reden bij deze de verpligte leening bij de vrijwillige hebbe doen voegen. Zij gelooft, dat de twee onderwerpen van elkander moeten afgescheiden worden en over ieder afzonderlijk gestemd; hetgeen daarom niet behoeft te beletten, dat de beide onderwerpen in zooverre gecombineerd blijven, dat de vrijwillige leeningswet niet zal afgekondigd en executabel verklaard worden dan na de aanneming door de Staten-Generaal der verpligte leening, met dien verstande, dat dus de vrijwillige leening niet zal worden opengesteld dan met eene volledige daarstelling eener gedwongene mesure, zoo dadelijk ten uitvoer te leggen, wanneer de 10 dagen, in art. 1 vermeld, zullen verstreken zijn.

LUZAC, *Voorzitter.*

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

ZITTING VAN 6 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Boelens, van Wickevoort Crommelin, G. G. Clifford, G. Clifford, Jarges, *Onder-Voorzitter*, en Luzac, *Voorzitter*.

Art. 8.

De Afdeeling merkt op, dat in de twee suppositiën, hetzij dat de nadere proefneming eener vrijwillige leening niet geschiede, hetzij dat de twee maatregelen afzonderlijk worden voorgesteld, altoos dit artikel, conform de gedane keuze, zal moeten veranderd worden.

Art. 9.

§ 1. Zonder in eene omstandige uiteenzetting te treden der voornaamste redenen, welke de Afdeeling heeft tegen het nemen der aanslagen in het personeel over 1830 als vasten maatstaf dezer leening, acht zij zich verpligt, hier dadelijk te verklaren, dat zij in deze bepaling zoo veel onbillijks vindt en de executie der wet op dien maatstaf zoo onuitvoerlijk houdt, dat zij, dezelve aldus vastgesteld blijvende, hare toestemming tot deze wet niet zal kunnen geven. Zij gelooft, dat het personeel over 1831 hier in consideratie moet komen. Alhoewel tegen dezen maatstaf zeker ook weder bedenkingen te maken zijn, acht de Afdeeling deze van minder gewigt dan die, tegen het nemen der aanslagen in het personeel over 1830 te opperen. De verdediging van dit hoofdprincipe der wet in de explicative memorie heeft haar geenszins overtuigd. Het voornaamste bezwaar, wegens het nog niet ingekomen zijn der suppletoire kohieren over 1831, doet bij de Afdeeling niet veel af, daar zij van oordeel is dat men eenen vasten zekeren grondslag moet aannemen en zich onwrikbaar houden bij de kohieren, in het begin des jaars na de inlevering der aanslagbiljetten opgemaakt.

§ 2. Met de aanneming van het personeel over 1831 tot maatstaf, volgens het verlangen der Afdeeling, vervalt deze paragraaph geheel.

Het is daarenboven niet zeer duidelijk, welke personen hier bedoeld worden: of de paragraaph slechts ziet op oud-Nederlanders en in 1830 voor het personeel in België aangeslagen, dan of hiermede ook Belgen bedoeld worden, ten gevolge der omstandigheden tot deze gewesten overgekomen.

Art. 10.

§ 1. Vermits bij het eventueel aannemen der personele aanslagen over 1831 als maatstaf nog niet gebleken kan zijn, welke posten over dat jaar oninbaar zullen zijn, zouden achter de laatste woorden der paragraaph: *na aftrek der oninbare posten*, moeten gevoegd worden: *gemiddeld berekend naar de ondervinding van vroegere jaren.*

Art. 11.

Naar aanleiding van het gezegde op art. 9, § 1, verlangt de Afdeeling hier in § 1, in plaats van 1830, te lezen: 1831, — en voorts hierdoor § 2 geheel te zien vervallen. Alsdan toch is de gemaakte distinctie nutteloos.

Art. 12.

De Afdeeling heeft nu door de twee berekeningen, bij de memorie van toelichting gevoegd, zich een denkbeeld der operatie kunnen vormen; doch zij vindt nu, bij de vergelijking van het effect der wet op gelijk aangeslagene personen in de twee voorgestelde gemeenten, zoodanige in het oog springende ongelijkheid bij de definitive resultaten, dat zij beducht is, zulks tot zeer groote klagten en misnoegen aanleiding zal geven. Als voorbeeld merkt de Afdeeling op, dat hij, die te *Naaldwijk* f 72 in het personeel betaalt, aldaar, in *de eerste klasse* vallende, zijnen aanslag 20maal moet verdubbelen en dus in de leening betalen zal f 1480; terwijl hij, die in *'s Hage* ook f 72 wegens personeel voldoet, aldaar in *de tiende klasse* valt, dus slechts 7maal den aanslag moet verdubbelen en niet meer dan f 504 zal behoeven te geven. De Afdeeling gevoelt zeer wel, welke reden hiervan kan gegeven worden, en zal niet ontkennen, dat zij eenigen grond en juistheid heeft, doch merkt desniettemin op, dat dit groot verschil zeer hard zal klinken en ook in waarheid bijzonder drukkend voor de landgemeenten moet uitkomen, alwaar het bezwaar voor de eerste klasse al zeer aanmerkelijk worden zal.

De Afdeeling zegt tevens, dat, vermits de terminus voor de 16de of laatste klasse afhangt van de grenzen en beperking, aan de eerste gegeven, het geheel vrij zijn van deze leening altoos eenigzins aan het arbitrium der repartitie-commissiën is overgelaten en dit weder zeer veel stof tot bittere klagten zal geven; men zal zich in de onderscheidene gemeenten willen vergelijken en, alsdan geene evenredigheid vindende, vermeenen het meeste regt tot reclame te hebben.

Luzac, *Voorzitter*.

ZITTING VAN 7 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Boelens, van Wickevoort Crommelin, G Clifford, Jarges, *Onder-Voorzitter*, en Luzac, *Voorzitter*.

Art 14.

§ 1 op het einde. Bij de aanneming van het personeel over 1831 tot maatstaf zal hier moeten gedacht worden aan zoodanige personen, die, in 1830 nog niet door huwelijk of op eenige andere wijze geëtablisseerd zijnde geweest, soms geen of geen bepaald inkomen over dat jaar gehad hebben. Voor deze personen zal men hun presumtief inkomen over 1831 tot basis moeten nemen en ook hieromtrent hun aanbod van eeds-prestatie moeten doen gelden. Dit zal dus hier eene bijvoeging in dien geest vorderen.

§ 2. De Afdeeling vindt zich verpligt, ter opheldering van diverse bedenkingen, bij haar ten opzigte dier splitsingen opgekomen, te vragen:

1°. of de splitsing, door eenen eigenaar gevraagd, geheel buiten voorkennis of medeweten van hem, ten wiens name en laste het gesplitste aandeel komen moet, geschieden zal. Zoo ja, of dit niet zeer onbillijk moet geacht worden;

2°. hoe en op welke wijze, hij, die met een gesplitsten aanslag zal bezwaard worden, van dien nieuwen last kennis zal bekomen. Hij kan toch soms in eene verwijderde provincie wonen;

3°. zal zoodanig persoon, die nu door twee kohieren getroffen wordt, dat van de plaats zijner hoofd-residentie en het suppletoire kohier, waarop hij na splitsing gebragt is, niet tijdig moeten worden bekend gemaakt met hetgeen hem alsnog is opgelegd, ten einde hij uit de bijeenvoeging der beide aanslagen beoordeele, in hoeverre hij reden tot reclame heeft, ter zake dat het geheele facit nu boven de bepaalde percenten zijner inkomsten stijgt?

§ 3. Eenige leden vragen, waarom aan de leeningschuldigen de keuze uit de twee commissiën van zetting niet gelaten wordt. Het kan hem soms, door tijdelijke residentie buiten de plaats zijner woning, veel gemakkelijker zijn, zich juist bij die commissie te vervoegen, op welker kohier zijn aanslag de geringste der twee is.

§ 4. De Afdeeling vraagt, of het niet, tot vaststelling eener onbetwistbare basis, goed zoude zijn, hier bij de woorden: *huurwaarde der onroerende goederen — zijnde*, nog te voegen: »deze berekend naar die waarde, volgens welke voor zoodanige perceelen in de personele belasting wordt bijgedragen."

§ 5. Naar aanleiding der vragen, ad § 2 vermeld, verlangt de Afdeeling te weten, hoe *deze maand* hier zal berekend worden; wanneer zij zal beginnen te loopen ten opzigte van zoodanige bij-aanslagen, welke iemand, ten gevolge der splitsing, onwetend uit de suppletoire kohieren kunnen opkomen.

Art. 15.

Ten gevolge van het principe, waarvan de Afdeeling uitgaat, zal in § 1 1 Januarij 1831 moeten gesteld worden; overigens vooronderstelt zij, dat deze verzoeken tot splitsing altoos zullen gebaseerd zijn op zoodanige huurcedullen, die eene date cer-

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Memorie van antwoord.)

taine, anterieur aan de promulgatie dezer wet, zullen verkregen hebben, en vraagt, of dit niet duidelijkheidshalve in dit artikel had moeten zijn tusschengevoegd, mede tot afsnijding van vele nuttelooze reclames.

Art. 17.

Twee leden vinden groot bezwaar in dit artikel en verklaren zich tegen het denkbeeld eener herbelasting, voornamelijk om reden, dat bij de aanneming van dit principe de leeningschuldige niet dan zeer laat het geheele montant zijner verpligting zal kennen en zulks altoos eene zeer nadeelige onzekerheid veroorzaakt. Zij zouden liever, tot dekking der ontheffingen en verminderingen, alsmede der non-valeurs, de bepaling van eenige opcenten bij den primitiven aanslag gevoegd zien; de vier overige leden vinden in het bepaalde van dit artikel minder zwarigheid.

Art. 21.

Hier behoorde dezelfde bijvoeging gesteld te worden, in art. 25 te vinden, voor hen, die uit godsdienstige begrippen geene eeden doen, doch hunne verklaringen *met ware woorden* bevestigen.

Art. 22.

§ 2. De dagsbepaling, op den 15den Julij, voor den eersten termijn, komt der Afdeeling te digt op handen voor, daar er nog zeker 2 à 3 weken zullen verloopen, eer dat de verpligte leening in werking zal kunnen gebragt worden; zij gelooft, dat het beter zijn zal de drie termijnen ieder veertien dagen te verschuiven en op 1 Augustus, 1 September en 1 October te verzetten, hetgeen met den eersten vervaldag der renten ook beter overeenkomt. Misschien ware het nog voorzigtiger voor de twee laatste termijnen bepaalde dagen in de wet uit te drukken en den eersten te stellen na de rondbrenging der aanslagbiljetten.

§ 3. In de laatste woorden is eene drukfeil ingeslopen: *af* zal achter het jaartal 1831 moeten komen.

Art. 23.

De Afdeeling is van oordeel, dat deze afkoop niet lager dan 25 of 30 pct. moet gesteld worden. Zij acht, dat men zich bij de wet niet op den tegenwoordigen nadeeligen koers der rentegevende Staatspapieren moet baseren en wij verkeerd zouden handelen met deze vier pct. obligatiën dadelijk niet hooger dan 60 pct. te schatten; dat, al mogt hieruit eenig verlies voor de schatkist resulteren, dit hier niet te zwaar moet wegen en ook daarenboven geheel onzeker is, zullende zich de koers bij gunstiger tijden spoedig kunnen verbeteren.

Art. 25.

Eenige leden zijn van oordeel, dat het loon der hypotheekbewaarders ook wel mag uitgespaard worden aan hen, die hunne vaste goederen zullen moeten verpanden, om de opgenomen som aan den lande tegen lager interessen te leenen. De hypotheekbewaarders zijn niet van de ongelukkigste ambtenaren en de bedoelde leden houden zich verzekerd, dat deze ambtenaren met genoegen dit gering offer van zich zullen gevergd zien. De verpligting hiertoe kan hun zeker zonder eenige onbillijkheid bij de wet opgelegd worden.

Art. 27.

De Afdeeling verklaart zich stellig tegen dit artikel en vertrouwt, dat door deze leening vooreerst genoegzame penningen in de schatkist zullen komen, om de overwegingen over nadere financiële mesures tot de eerstvolgende gewone zitting der Staten-Generaal te durven uitstellen.

Eenige leden, in het algemeen overtuigd, dat het aanwenden van geforceerde middelen in den tegenwoordigen stand des vaderlands zeer bedenkelijk is en dat bepaaldelijk de verordeningen dezer gedwongene geldheffing bij de executie zeer groote moeijelijkheden zullen ontmoeten, gevoelen zich gedrongen, ten slotte van dit proces-verbaal hunnen wensch te kennen te geven, dat de Regering nog een middel moge vinden, om door engagementen met bankiers, hetzij alhier gevestigd, hetzij des noods vreemde, in de verdere behoeften van de schatkist voor dit jaar te voorzien, en vestigen hierop bepaaldelijk nog bij deze de attentie der Regering.

Luzac, *Voorzitter.*

---

8. BEANTWOORDING van de AANMERKINGEN, *begrepen in de processen-verbaal van de beraadslagingen der Afdeeling over het ontwerp van wet omtrent eene vrijwillige en eene verpligte geldleening.* (1)

Met opzigt tot het eerste gedeelte van deze wet, betreffende de *maatregelen, om alsnog bij vrijwillige leening in behoeften te voorzien*, zijn twee hoofdbedenkingen in het midden gebragt; zij betreffen:

1°. de vraag, of er ten aanzien van de deelnemers in de eerste negotiatie eene zoodanige verbindtenis bestaat, dat de opening van eene nadere leening daarmede niet kan worden overeengebragt; en

2°. het al of niet raadzame om de wet te verdeelen en dit gedeelte tot het onderwerp van eene afzonderlijke overweging te maken.

Over het eerste dezer punten hebben de gevoelens bij de Afdeelingen zeer uit elkander geloopen, want terwijl sommige leden vermeenen, dat nu de eerste vrijwillige negotiatie op den bij de wet voorgeschreven termijn gesloten is, bepaaldelijk tot de verpligte leening zou *moeten* worden overgegaan, zijn andere van oordeel, dat niet alleen geenszins zijn uitgesloten pogingen om alsnog de behoeften door vrijwillige maatregelen te vervullen, maar dat tot het nemen dezer zelfs verpligtiging aan de zijde der Regering bestaat.

Dit laatste gevoelen omhelzende, heeft de Regering niet kunnen inzien, dat de bepalingen van de wet van den 13den April alle andere vrijwillige geldopneming uitsluiten. De deelnemers in de vrijwillige negotiatie zijn door de afgifte der renversalen gewaarborgd tegen het bezwaar van eene gedwongene geldleening, welke voor de behoeften van het jaar 1831 *mogt worden daargesteld*; zij genieten zes ten honderd van het opgeschoten kapitaal, behalve eene premie bij het fournissement van 5 percent, terwijl voor de verpligte opbrengsten in eene gedwongene leening niet meer dan *vier* ten honderd zoude worden toegestaan. Meerder voorregten zijn hun bij de wet niet toegezegd, en deze moeten worden vervuld; maar noch de aard van een gedwongene leening, noch het beloop derzelve zijn bij de voorwaarden der negotiatie vastgesteld, en of zoodanige gedwongene leening al of niet zoude volgen, is zoodanig onzeker gesteld, dat bij die voorwaarden wel bepaaldelijk het geval is voorzien, waarin dezelve geene plaats zoude vinden; — *indien in den loop van het tegenwoordige jaar geen buitengewone belasting of gedwongene geldleening mogt behoeven te worden uitgeschreven*, zouden toch de renversalen tegen *een* ten honderd worden ingetrokken.

De uitschrijving der gedwongene leening is derhalve geheel aan den verderen loop van zaken overgelaten; zij moest geenszins het noodzakelijk gevolg zijn van eene beperkte inschrijving in de negotiatie, maar van het aanwezen van behoeften gedurende dit jaar, *welke op geene andere wijze zouden kunnen worden aangevuld.*

Die aanvulling ook nog op eene andere wijze te beproeven is derhalve niet strijdig met de vroegere bepalingen, en wanneer men de zaak uit dit oogpunt beschouwt en tevens niet mag ontkennen, dat eene gedwongene geldleening, hoedanig ook ingerigt, met groote bezwaren voor velen zal verzeld gaan, dan zal de nadere proef, om de noodige som voor de behoeften door vrijwillige negotiatie te vinden, geene afkeuring kunnen verdienen, maar een nieuw bewijs moeten opleveren van den wensch der Regering, om, zoo mogelijk, de voorziene bezwaren af te wenden, terwijl tevens voor de belangen van de houders der renservalen

---

(1) Bij missive van den 15den Junij 1831 zond de Minister van Financiën zijne memorie van beantwoording op de processen-verbaal der Afdeelingen en voegde daarbij eene opgave van in het wetsontwerp gemaakte veranderingen, welke, naar hij berigtte, de Secretaris van Staat gemagtigd was op het oorspronkelijk ontwerp te waarmerken.

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Memorie van antwoord.)

van de negotiatie, door het aannemen derzelve voor 10 percent, op eene voegzame wijze is gezorgd.

Het is ook geenszins gebleken, dat de inschrijvers in de vrijwillige negotiatie zich door de opening van eene tweede leening van hunne verbindtenissen zouden ontslagen achten, zijnde integendeel ook na het bekend worden van het onderhavige ontwerp van wet de fournissementen, zoo op de verschenen als toekomstige termijnen, regelmatig voortgegaan.

Het scheen eigenaardig, om de maatregelen tot eene nadere vrijwillige negotiatie te gelijk met de bepalingen omtrent eene gedwongene leening in overweging te brengen, en deze laatste dan eerst moetende werken, wanneer de vrijwillige leening geene genoegzame middelen mogt opleveren, ziet men niet in, waarom de deliberatiën gesplitst en twee ontwerpen van wetten, in plaats van het nu aangeboden ontwerp, zouden behooren te worden gesteld.

Na ernstige overweging overtuigd zijnde gebleven, dat het allezins geraden is nogmaals aan de ingezetenen de gelegenheid aan te bieden om op een minder bezwarende wijze, door de deelneming in eenen vrijwilligen maatregel, te kwijten de gedwongen geldleening, waaraan zij eventueel zullen moeten worden onderworpen, heeft de Regering gemeend de vaststelling van de gedwongen maatregelen aan het openen van die gelegenheid te moeten verbinden, en daarom oordeelt men ook nog, dat de eene en de andere te gelijk bij dezelfde wet tot besluit behooren te worden gebragt.

De wijzigingen, in eenige artikelen van het ontwerp van wet gemaakt, voldoen aan onderscheidene bedenkingen der Afdeelingen; eene afzonderlijke nota van die wijzigingen wordt hierbij overgelegd en de veranderingen, daaruit voortvloeijende, zullen op het oorspronkelijk ontwerp worden gewaarmerkt.

De voornaamste dier veranderingen vloeit voort uit de overweging der bedenking, ook in de Afdeelingen gemaakt, dat de vrijwillige leening geene voordeelen zoude aanbieden, die het uitzigt opleveren, dat eene genoegzame ruime deelneming zal plaats vinden om het beoogde doel te bereiken; men heeft naar den loop der prijzen van de effecten uit de eerste inschrijving geoordeeld, dat dit inderdaad het geval zoude kunnen worden, en voorts ook geene redenen gevonden, waarom niet de nieuwe inschrijvers meer gelijk zouden kunnen gesteld worden met de deelnemers in de eerste vrijwillige negotiatie; de verkrijging van de schuldbrieven tegen een fournissement van *vijf en negentig ten honderd* nu zijnde bepaald, blijft alleen het verschil over, dat de bewijzen of renversalen dezer tweede negotiatie slechts zullen worden uitgegeven, wanneer de gedwongene leening moet volgen, en dat derhalve geenerlei vergoeding voor intrekking van die stukken zal worden toegestaan.

Uit deze verandering van het fournissement op f 950 voor ieder geheel aandeel vloeit reeds een bepaald minder genot voor de schatkist voort, terwijl het ruimer gebruik van renversalen voor de fournissementen eene tweede vermindering van opbrengst zou kunnen doen ontstaan, weshalve in verband daarmede het bedrag der negotiatie hooger is moeten worden gesteld en alsnu is gebragt op 23 *millioen*, met magt om inschrijvingen tot 38 *millioen* aan te nemen.

De vordering van den tijd heeft het voorts noodzakelijk gemaakt, eenige verschikking te maken in de vaststelling van de termijnen, zijnde dit te eerder kunnen geschieden, omdat de vervroegde betaling, door vele inschrijvers in de eerste negotiatie gedaan, gelegenheid oplevert, om de fournissementen voor het grootste gedeelte der nieuwe inschrijvingen nu later te stellen, welk gemak (waarvan de inschrijvers naar verkiezing al of niet gebruik maken kunnen) welligt tot aanmoediging der deelneming strekken zal.

Het beloop van de meerdere inschrijvingen boven de 23 millioenen bestemd zijnde tot intrekking der schatkistbiljetten, heeft men geoordeeld, in dat geval en in evenredigheid van die meerdere inschrijving, ook het aannemen van schatkistbiljetten bij de fournissementen te kunnen bepalen.

De tusschenkomst der provinciale en plaatselijke besturen bij de uitvoering der bepalingen omtrent de vrijwillige leening zal hoofdzakelijk bestaan in het bevorderen der inschrijving en het geven van gelegenheid om dezelve in alle gemeenten te doen plaats hebben; omtrent het in ontvang nemen der fournissementen, hetzij bij de agenten van den Rijkskassier alleen, hetzij ook bij ontvangers, zullen later beschikkingen gemaakt worden, naarmate dat de meerdere of mindere algemeenheid der inschrijvingen dit tot bevordering van het gemak der deelnemers zal vereischen.

De letterlijke overneming der bepalingen van de wet van den 13den April, welke nu weder van toepassing worden, minder noodzakelijk achtende, vermeent men, dat de opening der vrijwillige negotiatie volledig bepaald wordt bij de zeven eerste artikelen der onderhavige wet; doch men heeft het bepaalde voornemen, om publiek te maken en alom ter bevordering der deelneming te doen verspreiden een berigt, hetgeen zal bevatten *het geheel der voorwaarden van de negotiatie, zoo uit de vroegere als de tegenwoordige wet overgenomen.*

Eindelijk, wat aanbelangt de vraag, of de nieuw te opene leening als geheel afgezonderd van de vorige moet worden beschouwd, merkt men aan, dat de schuldbrieven hebbende een onderpand van denzelfden oorsprong en geheel in gelijke evenredigheid staande tot het beloop der deelneming als die der eerste negotiatie, er welligt geene ongelegenheid zoude bestaan in de vereenigde behandeling van de beide negotiatiën, welke kunnen beschouwd worden als ieder eene bijzondere reeks van dezelfde soort van effecten uitmakende; doch de vereeniging zal geen plaats hebben dan met toestemming van de belanghebbenden, zullende aan de hoogste inschrijvers in elk der negotiatiën gelegenheid gegeven worden, om ieder, zulks verlangende, bijzondere commissarissen te benoemen.

Overgaande tot de tweede afdeeling van het ontwerp van wet, betrekkelijk tot de *bepalingen omtrent eene verpligte geldleening*, zal men de gemaakte bedenkingen behandelen in de orde der artikelen van het ontwerp.

Art. 8.

De IVde Afdeeling verlangt, dat men blootelijk leeningschuldig zou verklaren de *ingezetenen* en dan in detail aanduiden, wie *contribuabel* zijn.

Aan deze aanmerking toegevende, zou men vreezen onnaauwkeurig te wezen; want bij eenen maatregel, waarin zoo *vele* ingezetenen *niet* zullen betrokken worden, op den voorgrond te stellen, dat *allen* daarin zouden kunnen betrokken worden (behoudens de uitzonderingen) schijnt ongerustheid te kunnen verwekken bij allen, die dan toch, bij de toepassing dier uitzonderingen, ten gevolge der bewerking zullen vrijvallen.

Ook zou hetzelve strijdig zijn met het beginsel der wet, hetgeen wel degelijk is, om in dezen maatregel geene anderen te doen deelen dan de *gegoeden*, dit woord bezigende in dien *ruimen* zin, dat hetzelve niet alleen aanduidt het bezit van goederen, maar ook van bronnen van inkomen of verdiensten en middelen van vertering van allerlei aard, welke men door denzelven op den voet der wet wil trachten te treffen.

Men meent, dat deze toelichting genoegzaam zal wezen, om van de gemaakte aanmerking te doen afzien.

Art. 9.

In de Iste Afdeeling is betwijfeld, of de maatregel wel gelijkmatig zal werken en goede practische uitkomsten opleveren. Punten van vergelijking, genomen uit de proeven van toepassing der wet op de stad 's Gravenhage en het kanton Naaldwijk, hadden dien twijfel doen geboren worden, omdat daaruit bleek, dat personen van *gelijken* personelen aanslag tot zeer *ongelijke* sommen in de leening zouden moeten bijdragen, of wel in gemelde stad zouden vrijvallen, terwijl zij in gemeld kanton leeningschuldig zouden wezen. Ook in de IVde en VIIde Afdeelingen was de aandacht daarop gevallen; doch in de Iste en VIIde Afdeelingen is daarop bereids en met juistheid aangemerkt, dat daarvoor zeer goede redenen kunnen worden gegeven en die ongelijkheid slechts grootendeels *in schijn* bestaat.

En werkelijk men zou zich vergissen, wanneer men meende, dat in den regel de personeelschuldige van f 48 in eene groote stad iemand was van *gelijk* kaliber, dat is verterings-vermogen, als de personeelschuldige van f 48 op het platte land. Daarin juist meent men eene der goede zijden van den voorgestelden maatregel te bestaan, dat bij het middel aan de hand doet, om,

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Memorie van antwoord.)

door het aanwenden van het personeel als *betrekkelijke basis* van aanslag tusschen de ingezetenen in ieder leening district, daarop toe te passen een *gelijk* systema van vermenigvuldiging, waardoor de *ongelijkheid* van de personeel-aanslagen wordt teruggebragt tot eene mate van gelijkheid in leenings-aanslagen, welke verder aan de ingezetenen wordt overgegeven ter toets aan derzelver individueel werkelijk vermogen of inkomen.

Dit werkt in gelijke mate op die leeningschuldig zullen worden verklaard, als op die buiten de leening zullen vallen; te dien opzigte zal bestaan in alle gemeenten eene *gelijkmatige* afscheiding, welke doet vrijvallen hen, die in *verhouding* tot de hooger aangeslagene personeelschuldigen *niet* kunnen geacht worden vermogend genoeg te wezen, om in de leening te worden betrokken.

De terminus van afscheiding daarvan moet daarom in de leenings-districten *onafhankelijk* zijn van de som der personeel-aanslagen, omdat *gelijke* sommen niet aanduiden personen van een *gelijk* bestaan; twee arbeiders b. v., die een *gelijk* inkomen hebben, zullen een *ongelijk* personeel betalen, naar mate de taks der woonhuren in het eene leenings-district hooger is dan in het andere. — Den een te treffen als leeningschuldige en den anderen vrij te laten vallen, zou een gevolg wezen van eene gelijkmatige afscheiding volgens de som van derzelver personeel. — Dezelve *beiden* te treffen of *beiden* vrij te laten, zal een gevolg wezen van den voorgestelden maatregel, omdat het personeel als basis van hunnen aanslag *niet* wordt aangewend, dan *na* dat de verhouding van dezen tot de hoogst aangeslagenen zal hebben doen vaststaan de noodzakelijkheid van derzelver opneming in de leening of de mogelijkheid van derzelver vrijstelling.

Dat de Iste Afdeeling heeft kunnen vreezen voor groote ongelijkheid in de toepassing, voortspruitende uit onderscheidene begrippen en wijzen van beschouwing der onderscheidene commissiën van zetting, daartoe schijnen de attributen dier commissiën *geene* aanleiding te kunnen geven, daar toch (het werk der splitsingen en oninbaar-verklaring uitgezonderd) aan derzelver oordeel *niets* is overgelaten, maar de gang van alle werkzaamheden, welke zij te volvoeren hebben, bij de wet door *vaststaande* regelen is afgebakend.

Dit is ook het antwoord, te geven aan de VIIde Afdeeling, welke gewild heeft, dat de afscheiding der vrijen van de leeningschuldigen zou staan aan het arbitrium der repartitie-commissie, daar wel ter contrarie uit de wet blijkt, dat dit afhankelijk is gesteld van eene vaststaande en voor alle districten gelijk werkende verhouding, waaraan de commissiën niets kunnen veranderen.

In de Iste en VIde Afdeelingen is, naar aanleiding van het vroeger geuit verlangen, nogmaals aangedrongen op de overlegging van meerdere proeven van toepassing.

Dit verlangen hechtte zich vroeger aan de vrees, door de Afdeelingen geuit, dat het in *één* leening-district begrijpen van steden en het platte land een groot bezwaar zou doen ontstaan voor de in dat geval verkeerende steden Om zich van het min gegronde dier vrees te overtuigen, werden die proeven verlangd. Doch de Regering, op dat punt eene wijziging in de wet hebbende voorgesteld in art. 10, § 3, meende daardoor de aanleiding dier aanvraag vervallen te wezen.

Zij acht overigens, dat die proeven niet anders dan in het voordeel des projects zouden kunnen strekken, omdat de *gelijkmatigheid* der toepassing op de *vaststaande* som des personeels in ieder leenings-district ook moet opleveren *gelijkmatige* uitkomsten ten opzigte der individuële aanslagen.

Het afdalen dus b. v. tot lagere personeelschuldigen in het eene district boven het andere is niet dan eene schijnbare onevenredigheid, omdat dit afhankelijk is van de hooge of lage taks van woonhuur, waarde en andere locale oorzaken, die niets gemeens hebben met der ingezetenen vermogen.

Evenzeer is het gesteld met de schijnbare ongelijkheid, dat er in het eene district een grooter aantal personeelschuldigen zouden vrijvallen dan in het andere, aangezien dit geheel en al afhankelijk is van het aantal minvermogenden, in vergelijking der meervermogenden.

De overgelegde proeven doen zien, dat ook te dezen opzigte de maatregel den toets kan doorstaan, want, dat hij niet in strijd is met de daadzaak, dat in de groote steden meer on- of minvermogenden worden genomen dan ten platten lande.

En wat nu aangaat de vrees, dat de proeve, genomen op het kanton Naaldwijk als een der welvarendste van Zuid-Holland, niet voldoende kan geacht worden te wezen, om te beoordeelen de werking van het stelsel in andere minder welvarende streken, zoo schijnt het evenwel, dat men zich te dien opzigte kan laten gerustgestellen door de opmerking, dat ook in andere minder welvarende streken de individuële aanslagen in het personeel, en dus ook de massa van het contingent, juist in die mate *lager* zullen wezen, als der ingezetenen mindere welvaart of minder vermogen dit noodzakelijk medebrengt; — want, dat dan ook alle de elementen van dezen maatregel, dat is de grondslagen van het personeel, daarvan blijken zullen dragen ter zake van eene lagere huurwaarde als blijk van minder welvaren, van een minder aantal deuren en vensters en haardsteden als blijk van eene kleiner soort van huizen, van minder aangiften van dienstboden en paarden als een gevolg van mindere weelde.

Zoodat men vrijelijk durft stellen, dat ook te dien opzigte alle gevreesde ongelijkheid schijnbaar is, maar zich zal oplossen door de aanwending van eenen maatstaf tot basis, die juist zeer geschikt schijnt, om, naarmate van meerder of minder welvaart en weelde, ook hooger en lager te *treffen*.

De Regering heeft met leedwezen gezien, dat niet alle de Afdeelingen, even gelijk de IIde, hebben gemeend te kunnen opgeven het langer insteren op het verlangen, dat de kohieren van 1831, in stede van die van 1830, mogten worden genomen tot grondslag dezer heffing.

Zij had gehoopt, dat de Afdeelingen van de gegrondheid der motiven, waarvan de Regering niet meent te moeten afwijken, op dat punt hadden kunnen overtuigd worden, gelijk zij de overtuiging heeft, dat dezelve, behoudens de regtvaardigheid, niet kunnen ter zijde gesteld worden.

De Regering, met de uitvoering van den maatregel belast, zou de verantwoordelijkheid van die uitvoering niet op zich meenen te kunnen nemen met de bij haar bestaande overtuiging, dat het drukkende van dezen maatregel nog zou kunnen worden vergroot door de bevinding der ingezetenen, dat derzelver individuële bijdragen *niet* zijn in die verhouding der vermogens, welke het personeel *over een geheel jaar genomen* kan aan de hand doen, en dat wel, omdat men willekeurig verzuimd zoude hebben om van de *volheid van het uiterlijk betoon* der ingezetenen als basis gebruik te maken, waarmede staat of valt het denkbeeld, om het personeel als bewijs van het uiterlijk betoon der ingezetenen en dus als basis van deze heffing te bezigen, — dat derzelver individuële bijdragen zijn berekend in *hoogere* klassen dan zij zouden geweest zijn, wanneer eenige der vermogendste ingezetenen zich niet *uit voorzorg en voorzigtigheid* (*mogelijk meer dan uit noodzakelijkheid*) lager dan in vorige jaren hadden aangegeven, en eindelijk, dat de plus minus twee millioenen gulden, welke daardoor op deze leening minder zouden inkomen, zouden moeten strekken tot bezwaar dergenen, die zich niet aan de belasting zouden getracht hebben te onttrekken, of van het algemeen, daar toch het meerder of minder rendement dezer heffing niets vermindert aan de raming der behoeften en alzoo de te kort komende som, door verhooging van *deze* leening of *andere* middelen, nu of in der tijd zou moeten gedekt worden.

Buiten en behalve dit alles, zoo blijft de Regering ook staan op het onuitvoerlijke van die wijziging en ook op het ondoelmatige daarvan, in verband tot *die* wetsbepaling, welke tot toets der aanslagen stelt het inkomen van 1830. — Als toch het inkomen van 1830 zal blijven de toets van iemands leenings-aanslag, is het denzelven dus niet onverschillig, of die aanslag is geformeerd volgens deszelfs *ouden staat of trein*, gerepresenteerd door den personelen aanslag van 1830, dan volgens deszelfs *verminderden staat*, gerepresenteerd door den personelen aanslag van 1831. — Want in beide gevallen zal hij kunnen reclameren, wanneer die daarnevens te hoog, en moeten en kunnen berusten, wanneer die daarnevens te laag of goed gesteld is; in beide gevallen is de toets van zijnen aanslag gelijk.

De Iste en VIIde Afdeelingen hebben dit gevoeld en daarom als toets willen aanwenden het *presumtief* inkomen van 1831.

Doch hierop nadenkende, zal men bevinden, dat deze remedie erger is dan de kwaal, want dat, tot toets der wet nemende een *geraamd* of *presumtief* inkomen van 1831, de wet zou missen dien *positiven* grondslag, welke niet alleen noodig is voor de Regering, om de morele overtuiging te kunnen hebben, dat de wet zal renderen datgene waarop zij gerekend heeft, maar ook voor de ingezetenen, om *deswege* verklaringen af te leggen, door eeds-aanbiedingen of eeds-prestatiën gestaafd.

Men acht niet noodig anders dan met één woord te doen opmerken, dat, behalve dat voor allen, die *onzekere* middelen van bestaan hebben, het volstrekt *ondoenlijk* is, om *bij raming* derzelver inkomen van 1831 te kunnen kennen, opgeven en

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Memorie van antwoord.)

beëedigen, juist in die onzekerheid zou gevonden worden het middel tot veelvuldige ontduikingen van minder naauwgezetten, die in die onzekerheid het middel zouden vinden, om, behoudens hun geweten, zoo zeer ten hunnen voordeele te ramen, dat daardoor de heffing, zelfs na uitgeput te hebben het middel der herbelasting, aan onzekerheid zou kunnen bloot gegeven worden.

De Regering verlaat zich in deze heffing op de eerlijkheid, braafheid en het geweten, dus de moraliteit der ingezetenen, en meent dit te kunnen doen; maar juist daarom moet zij in dezen de zaak, waarover de ingezetenen zich zullen te verklaren hebben, zoo stellig mogelijk maken, ten einde alle onzekerheid daaruit te weren en alleen bloot te staan voor de ontduikingen van die weinigen, die desniettegenstaande met hun geweten zouden kunnen transigeren, of van die zeldzamen, welke hetzelve zouden kunnen verzaken, welke beiden evenwel in dit stelsel van wet eenen prikkel in hun eigenbelang zullen vinden, om dit niet te doen, voor zoover derzelver verklaring nadeel zou kunnen toebrengen aan derzelver personeel crediet.

De Iste Afdeeling had ook nog een ander conciliatoir voorgesteld in het middel, om, 1831 als basis nemende, naderhand in suppletie terug te komen op de primitive leenings-aanslagen, voor zooverre de suppletoire personeel-kohieren, nader executoir te verklaren, daartoe aanleiding zouden kunnen geven.

Doch hier valt op te merken, dat, zoo al het bedenkelijke om (behalve ter zake van de herbelasting tot vinding des contingents) door suppletoire aanslagen de ingezetenen bij herhaling te kwellen, met de oorzaken dier herhalingen te vermenigvuldigen, kon ter zijde gesteld worden, met en benevens het onmogelijke om in de kunstmatige zetting, op het primitief leenings-kohier gedaan, naderhand wijzigingen te brengen, — dat dan nog eene dergelijke bepaling eene uitnoodiging en uitlokking zou wezen, om geene suppletoire aangiften te doen en de oorzaken daarvan te vermijden, omdat de leeningschuldige vooraf zou weten, dat zijne suppletoire aangifte in het personeel voor hem zoude worden de grondslag van eenen verhoogden aanslag in de leening van eenige honderden gulden.

De IVde Afdeeling erkent dit volmondig, en men neemt daaruit het argument, dat ook dit middel niet bij de hand zoude kunnen genomen worden tot herstel der evenredigheid, na die verbroken te hebben door de basis in 1831.

De Regering hoopt derhalve, dat de Afdeelingen zullen eindigen met hare overtuiging in deze te deelen, die volmaakt uitgedrukt is in het proces-verbaal der VIde Afdeeling, »dat namelijk het nemen van het kohier van 1831 tot basis *andere* onregelmatigheden en ongelijkheden zou daarstellen en het hulpmiddel voor de schatkist ontoereikend zou maken", en durft daarom te meer het vertrouwen der Staten-Generaal in deze vragen, omdat zij, bij het verkrijgen van toestemming op het beginsel der wet en op de gevraagde som, geen ander doel kan hebben, dan om de uitvoering daarvan te vergemakkelijken en te verzekeren, en zij dit niet zou kunnen verkrijgen door het nemen van eene basis, welke de mogelijke onregelmatigheden en ongelijkheden, welke men meenen mogt in het stelsel reeds te liggen, zoude kunnen vergrooten. En de erkenning van deze mogelijkheid kan hare voordragt niet ondermijnen, omdat zij nimmer en in geen geval wil of zal verdedigen, dat het project, zooals het ligt, kan vrijgewaard worden van alle aanvallen dergenen, die daarin eene theoretische en zelfstandige volmaaktheid zoeken; maar zij heeft gemeend aan dit stelsel de voorkeur te moeten geven, omdat de mogelijke gebreken, aan hetzelve eigen, aan haar *minder* groot zijn toegeschenen *dan* de bezwaren en moeijelijkheden om in deze oogenblikken, door eene geforceerde heffing, dertig à veertig millioen op eenen *anderen* grondslag te vinden, ten minste voor zoover als de aandacht der Regering is gevestigd geworden op andere daartoe aan de hand gedane middelen, waaronder het stelsel der wet van 15 Junij 1802, in de IIIde Afdeeling aangestipt, en dat der leening van December 1830, in eene andere Afdeeling vooruitgesteld, zeker niet zijn over het hoofd gezien.

Eindelijk zoo blijft op dit oogenblik steeds bestaan de omstandigheid, dat, niettegenstaande de meest mogelijke inspanning van krachten, de primitive en eerste aanvullings-kohieren van 1831 niet all: zijn executoir verklaard en dus niet alle aanwendbaar als basis dezer operatie.

Men ontkent niet, dat uit het nemen van 1830 voor basis moeijelijkheden zullen ontstaan ten opzigte der uitvoering; doch die moeijelijkheden lossen zich op in eenige meerdere werkzaamheden voor de commissiën van zetting en de administratie, en zij zullen zich die gaarne getroosten, liever dan in andere groote zwarigheden en moeijelijkheden te vallen, welke de uitvoering tegenstand zouden kunnen doen ondervinden.

Deze laatste zouden moeijelijker overwonnen kunnen worden.

Men heeft ook opgemerkt, dat men, 1830 in plaats van 1831 nemende, zou missen en buiten aanslag laten allen, die zich sedert 1 Januarij 1830 gevestigd hebben, doch, daartegen staat over, dat, voor zooverre zij gegoed zijn, derzelver vermogens dan toch niet geheel en al zullen vrijloopen, omdat zij als opvolgers van de bezitters dier vermogens, welke op 1 Januarij 1830 leefden, te betalen zullen hebben derzelver quoteel aandeel in de leeningsbiljetten, staande ten name van hunne voorgangers. Want in het algemeen mag men stellen, dat de massa der vermogens van de leeningschuldigen evenzeer gerepresenteerd wordt door het personeel van 1830 als door dat van 1831, en dat dus de volledige invordering van de leening, op den grondslag van 1830, ook zal treffen de vermogens dergenen, die leeningschuldig zouden wezen volgens het kohier van 1831, omdat zij òf zelven leeningschuldig zijn volgens het kohier van 1830, òf als opvolgers van hunne erflaters daarin zullen te dragen hebben.

Dit is ook het antwoord, hetwelk men meent te moeten geven aan de IVde Afdeeling, welke de *verstorvenen* niet in de leening wilde begrepen hebben.

Als zoodanig ware dit billijk, maar niet uit het oogpunt, dat daardoor derzelver boedels of nalatenschappen, dat is vermogens, *geheel en al* zouden vrijloopen.

In de IIIde Afdeeling is verlangd een hooger aanslag van celibatairen of personen zonder kinderen. Wanneer dit geschieden kon, behoudens de regelmatigheid der bewerking van de leeningskohieren, het tarief van het maximum der bijdragen en de billijkheid voor die celibatairen, die staat en trein houden, dus personeel betalen, nevens hun vermogen, dan zou de Regering daar niet tegen hebben. Dit een en ander evenwel belet haar, om, behoudens het stelsel der wet, de verwezenlijking van dit verlangen voor wenschelijk te houden.

§ 2. Aan dezelfde Afdeeling kan men de verzekering geven, dat het oogmerk is, om den aanslag der personen, alhier bedoeld, niet te doen strekken *boven* het contingent der gemeente, maar tot verligting van de aangeslagenen in het district. Dit volgt uit de bewerking der leenings-kohieren, en met dit antwoord meent men ook weggenomen te hebben de meening van tegenstrijdigheid, welke de Vde Afdeeling had gemeend te bestaan tusschen § 2 van art. 11 en § 2 van art. 9.

Overeenkomstig het verlangen der IIde Afdeeling zal het woord *daarenboven* dat van *daarna* vervangen.

Overigens moet men opmerken, dat de wet, hier leeningschuldig verklarende alle *personen*, welker aanslag in 1830 in de zuidelijke gewesten des Rijks heeft plaats gehad, geen onderscheid maakt van landaard, en dat deze wetsbepaling zonder onderscheiding zal worden toegepast op *allen*, die in dat geval verkeeren.

Art. 10.

Dit artikel is in de Vde Afdeeling te duister voorgekomen dan dat men daarover geene opheldering zou meenen te moeten vragen.

Wanneer men eene meer bepaalde aanwijzing had, ten opzigte waarvan men dit artikel voor onduidelijk houdt, dan zou men hetzelve zeer gaarne willen verduidelijken.

De zin van hetzelve is eenvoudig: het achtvoud van het zuiver bedrag des personeels in hoofdsom maakt uit het contingent in de leening voor ieder district.

Ieder landelijk kanton, iedere stad van 5000 zielen en daarboven en iedere gemeente, uit meer dan één kanton bestaande, maken uit één district.

Art. 11.

3de alinea. Deze bepaling, in verband tot art. 15, is aan sommige leden in de Vde Afdeeling voorgekomen aanleiding te zullen geven tot moeijelijkheden, onbillijkheden, posten van onwaarde en klagten.

De Regering kan in dit gevoelen niet deelen, omdat zij de splitsing houdt voor eene daad van regtvaardigheid, welke niet toelaat, dat men worde aangeslagen voor een uiterlijk betoon, hetwelk wel op naam des personeelschuldigen voorkomt, doch is dat van den staat of trein van andere bij hem inwonende personen.

Onbillijkheden kunnen daaruit niet voortspuiten, tenzij men bij de commissiën van zetting wilde vooronderstellen eenen geest

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Memorie van antwoord.)

van onbillijkheid in het doen dier splitsingen, die niet bij haar kan vooronderstelde worden, daar zij, buiten allen fiscalen invloed gesteld, niets hebben in acht te nemen dan de verhouding, waarin twee of meer inwoners eener woning die woning gebruiken, om overeenkomstig daarvan den personelen aanslag te splitsen, en waarom men dan ook niet gaarne de commissiën in deze de handen zou willen binden (gelijk de VIIde Afdeeling dit voordraagt) door huurcedullen met *date certaine* en dergelijke, daar een dergelijke band juist aanleiding zou kunnen geven tot het doen van onbillijkheden, die men uit het onpartijdige arbitrage der commissiën voor die splitsing niet kan verwachten, terwijl buitendien de klagten, daaruit kunnende voortspruiten, geen andere zijn dan die, waarop ieder leeningschuldige regt heeft verkregen volgens art. 12 der wet.

En wat aangaat de posten van onwaarde, welke hieruit kunnen voortspruiten, zoo staan die gelijk met alle andere oninvorderbare posten, uit welken hoofde ook.

Het kan toch niet in het denkbeeld dier leden opgekomen zijn, om (gelijk in het algemeen niet schijnt te kunnen gedeeld worden in het gevoelen van een lid der IIIde Afdeeling) afgesplitste posten, die de administratie bevinden zal *oninvorderbaar* te wezen, te laten ten laste des primitiven en principalen personeelschuldigen. Deze toch schijnt juist *daarom* regt te hebben op splitsing, omdat hij, evenmin als de schatkist, belast kan blijven met een verhaal op insolvabele mede-inwoners.

Die splitsing eindelijk behoort tot het verband der wet, welke in art. 12 het vermogen als toets der leenings-aanslagen aanwijst.

Nu spreekt het wel van zelve, dat alle leenings-aanslagen, welke *niet* geformeerd zijn op die elementen, welke tot den eigenlijken staat of trein des leeningschuldigen behooren, maar tot dien van anderen, zouden opgevoerd wezen *boven* dat maximumstarief en aanleiding geven tot reclames, reductiën en herbelastingen, ten laste des districts en ten voordeele van die ingezetenen, wier namen, als inwonende bij anderen, *niet* op de personeelkohieren bekend staan.

Art. 12.

Men had gehoopt door twee proeven van toepassing genoegzaam verduidelijkt te hebben de werking van art. 12, en ziet met leedwezen, dat in de IIde Afdeeling daaromtrent nog eenige twijfel bestaat.

Dezelve schijnt zijnen oorsprong te nemen daaruit, dat men onopgemerkt heeft gelaten, dat de achtvoudige verdubbeling niet plaats heeft dan op het *zuiver* bedrag des personeels, dat is, na aftrek der oninbare posten, en dat dan de som van het contingent (uit die verdubbeling voortspruitende) steeds wordt omgeslagen (zie art. 9) over *zoo vele* der hoogstaangeslagenen, als met elkander betalen de $^{32}/_{39}$ van dat *zuiver* bedrag, omdat die $^{32}/_{39}$ in den eersten aanleg des kohiers steeds voldoende zijn, om, vermenigvuldigd en verdeeld, volgens art. 12 (dat is gemiddeld met $9^3/_4$) het contingent te doen vinden.

Wanneer men, zonder algebraïsche formulen in de wet op te nemen, dit met woorden beter meent te kunnen uitgedrukt zien, dan is men zeer geneigd, om te dien opzigte art. 9 en 12 in uitdrukkingen te wijzigen; doch deze bewerking en dit resultaat is een zoo stellig gevolg van het aldaar voorgeschrevene, dat men niet weet, hoe dit een en ander meer te verduidelijken, zonder min duidelijk te worden in andere opzigten.

Art. 14.

Dit artikel, als maximum van aanslag in de leening en toets der reclame, is in de nota (gevoegd bij het proces-verbaal der Iste Afdeeling) aangevallen, als onevenredig te zullen werken ten opzigte der leeningschuldigen naar mate van het district, waartoe zij behooren.

Men had evenwel gemeend, dat men juist daardoor deze aanmerking zou hebben ontkomen, doordat men het maximum als toets voor alle leeningschuldigen, in welk district ook woonachtig, *gelijk* heeft gesteld.

Het is zoo, daardoor zullen in de districten, waarin de *meeste* lage aanslagen zullen plaats hebben, het *minst* aantal leeningschuldigen kunnen klagen; doch is dit niet zeer billijk, dat men, *na* de laagst aangeslagenen reeds gefavoriseerd te hebben in een tarief van vermenigvuldiging, dat met 1 tot 20 oploopt, *in* een tarief van maximum, dat van 30 pct. tot op 8 pct. ten hunnen voordeele afdaalt, *door* een afkoop, waarin de laagste aanslagen grootendeels zullen vallen, voor hen de termen van reclame *niet al te* gemakkelijk stelt en die voornamelijk openstelt voor aanslagen van *meer* belang en van leeningschuldigen, die in geen dezer faveuren deelen?

§ 1. In de IIde Afdeeling heeft het tarief in dit artikel de aandacht getrokken in dien zin, dat men vreest, dat hetzelve aanleiding zou kunnen geven tot veelvuldige reclames.

In de VIde Afdeeling is die meening ook gedeeld en opgehelderd door een voorbeeld van een dorps-predikant, die geacht wordt niet te zullen hebben het inkomen, aldaar geraamd.

In het algemeen moet men opmerken, dat het gekozen voorbeeld weinig afdoet, om daaruit te trekken een algemeen besluit, omdat de gekozen persoon juist behoort tot eenen stand, die de voor denzelven bestemde pastoriewoning betrekt, *ongeacht* of hij die noodig heeft al dan niet en of het hem voegt te hebben al dan niet eene woning van dat kaliber: omstandigheden, waarop diezelfde persoon wel zoude te letten hebben, wanneer hij, even als andere ingezetenen, te zijnen *eigenen* koste zou moeten huren of bewonen eene woning, welke hij dan meer zou uitzoeken volgens berekeningen en benoodigdheden, genomen uit deszelfs huisgezin, staat, trein of inkomen.

Voor zoover dan nu in zoodanige ruime en goede woning zich mogt bevinden een leeraar, die daardoor boven deszelfs verterings-vermogen mogt worden aangeslagen, dan is art. 14 der wet daar, om denzelven terug te brengen tot op het maximum, daarbij vastgesteld. Ook dan wanneer die uitkomst in het gegeven voorbeeld algemeen waar mogt wezen, zou men zich daarover niet meer moeten bekreunen, omdat hij, dien het aangaat, deszelfs waarborg vindt in de wet en in dezelve een middel van redres zonder bezwarende formaliteiten.

Van meer belang is de opmerking, of de sommen der aanslagen, speciaal d.r landelijke kantons, steeds zoodanig zullen zijn, dat de termen tot reclame zich aldaar zoodanig zouden vermenigvuldigen, dat de wet onuitvoerlijk en het contingent des districts, zelfs na het middel der herbelasting uitgeput te hebben, oninbaar zou worden.

Deze twijfel hecht zich aan twee andere vragen: 1°. kan men de gevorderde som van de gegoede ingezetenen vragen, met overtuiging, dat zij die kunnen opbrengen, tegen een representatief, dat hun vergunt tegen plus minus 40 pct. verlies te liquideren, wanneer zij zich niet gedekt hebben door vrijwillige inschrijving, en anders tegen minder, wanneer zij zich door inschrijving of afkoop in het bezit hebben gesteld der renversalen, en 2°. kan men in die heffing van de ingezetenen meer vorderen dan het maximum des tariefs, in art. 14 voorgesteld.

Ten opzigte van het laatste zou de Regering huiverig zijn om hetzelve bezwarender te stellen, al ware het dan ook, dat bij haar twijfel mogt ontstaan, of zij, na de wet te hebben laten uitwerken, de sommen der contingenten wel zou kunnen erlangen.

Doch zij meent dien twijfel niet te moeten voeden, maar veeleer te gelooven, dat, zoo er immer mogelijkheid zij om de behoeften op den voet der wet van de ingezetenen in leening te kunnen verkrijgen, dit zeker moet wezen door een systema en heffing, dat steeds opklimt tot de vermogendheid der natie, gelijk deze wet dit in derzelver werking doet.

En voor zoover dan de wet hare volledige werking mogt hebben gehad en men, daarbij gegaan zijnde tot het maximum der wet, in eenig kanton *niet* zou hebben kunnen komen tot het contingent, dan zou de Regering in zoodanig bijzonder en *ondenkbaar* geval het verschil als een tekort op de leening beschouwen.

§ 2. Aan de VIIde afdeeling meent men op hare vragen te kunnen antwoorden:

1°. dat de splitsing wel geschiedt op *aangifte* desgenen, in wiens belang dezelve is geschied; maar dat overigens noch hij, noch zijn mede-inwoner op die splitsing eenigen invloed uitoefent, die geheel en al gesteld wordt ter arbitrage van de commissie, en dit daarom te geruster, om dat hier slechts zaak is van de eenvoudige appreciatie van de daadzaak, hoe groot het betrekkelijk aandeel van twee of meer bewoners van hetzelfde huis is in de *vaststaande* som, voor huurwaarde, mobilair, deuren en vensters en haardsteden uitgetrokken;

2°. dat de gesplitste aanslagen op suppletoir kohier gebragt worden, en dit medebrengt dezelfde formaliteiten ten opzigte der afkondiging en daaruit op te maken *kennisgevingen* als het primitief kohier, en waarmede niet zeldzaam zullen voorkomen

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Memorie van antwoord.)

personen, in verwijderde provinciën zich ophoudende, in welk geval de ontvangers zich onderling deswege de kennisgevingen ter mededeeling overmaken;

3°. dat uit het suppletoir kohier een termijn tot reclame voortspruit, even gelijk aan dien voor het primitief kohier, en dat de aangeslagene op het suppletoir kohier dus, daarvan gebruik makende, steeds tijds genoeg zal hebben om zich in reclame te voorzien tegen den gecombineerden aanslag,

welke twee laatste antwoorden mede dienen tot beantwoording der vraag, op art. 14, § 5, gedaan.

§ 3. In de VIIde afdeeling is gevraagd, waarom aan de leeningschuldigen de keuze uit de twee commissiën van zetting niet gelaten wordt.

De reden daarvan is zeer eenvoudig, omdat alsdan in sommige gevallen de som der reductie *grooter* zou kunnen wezen dan de *geringste* aanslag, gesteld dat men, om te reclameren, gekozen had het district, waarin de aanslag het laagste was, en hieruit verwarring, ja zelfs herhaling van klagt, zou kunnen voortspruiten.

§ 5. De *wettige* kennisgeving, welke de ingezetenen van hunne aanslagen op de kohieren der directe belastingen ontvangen, is steeds die, welke zij kunnen verkrijgen bij eigen diligentie, na de openbare afkondiging des executoir verklaarden kohiers.

De kennisgeving is slechts een administrative maatregel, welke niet gepaard gaat met eenige formaliteit wegens de *date certaine* der overgifte; zoodat het hechten des termijns aan deze onzekere daad, die steeds zou kunnen *ontkend* worden plaats gehad te hebben, hoogst onraadzaam zou wezen, omdat de termijn der reclame onzeker en de afloop der leening daardoor op losse schroeven zou worden gesteld.

Dit is de reden, waarom men huiverig is, om te voldoen aan den wensch der Iste Afdeeling, om den termijn van reclame te doen afhankelijk zijn van de uitgifte der aanslag-biljetten.

§ 6. Aan de VIde Afdeeling meent men te moeten antwoorden, dat het uit de geheele wet blijkt, dat aan de commissie van zetting geen regt tot het nemen van inquisitoriale middelen of zelf beoordeeling in het stuk van reclames is toegekend, dan alleen in zoover, of zij suspicie heeft, dat, hetzij ter kwader trouw, hetzij uit misbegrip der wet, de reclamant eene onnaauwkeurige of ontrouwe verklaring afgelegd heeft, ten effecte, dat zij dezelve *in dat geval* kan doen beëedigen, tot haar eigen decharge en om te dekken hare verantwoordelijkheid, dat zij, ten gevolge van zoodanige verklaring, de som der reductie op de overige leeningschuldigen heeft omgeslagen.

Dien eed algemeen verpligt te maken, schijnt onraadzaam, omdat men steeds zou wenschen, om denzelven onder de zeldzame uitzonderingen te zien aanwenden.

Vindt evenwel eene commissie van zetting te teeder, om van den eenen een eed te vorderen, dien zij van den anderen niet meent te behoeven te nemen, dan vindt zij in de wet het regt, om *allen* in den eed te nemen, en hiermede schijnt de bedenking, daaromtrent gemaakt in het belang der commissie, geheel en al opgeheven.

Art. 17.

In de Iste Afdeeling heeft men gevraagd, of deze herbelasting in de uitvoering geene zwarigheid zal kunnen doen ontstaan en ongelegenheid als die in de admodiatie des gemaals.

In de VIIde Afdeeling hecht men ook aan dit denkbeeld, vooral om de reden, dat de leeningschuldigen door de belasting niet dan zeer laat het geheele montant hunner verpligting zullen hebben leeren kennen en deze onzekerheid steeds nadeelig zou wezen.

Zij zou liever de ontheffingen en verminderingen, gelijk de non-valeurs, gedekt zien uit een fonds van opcenten, daartoe te heffen.

Het bezwarende in den maatregel nog te vermeerderen door de heffing in opcenten, schijnt in het algemeen reeds onraadzaam, maar vooral uit aanmerking van de bestemming van dat fonds. Zal dat fonds bestemd zijn voor de non-valeurs des districts? Wat dan, wanneer hetzelve te veel of te weinig heeft gerendeerd?

Zal hetzelve een algemeen fonds zijn, om daarop te imputeren het totaal der ontheffingen van alle de districten, dan is ieder district niet meer geïnteresseerd bij het zooveel mogelijk *verminderen* der reclames en oorzaken der ontheffingen, omdat men dan in ieder district trachten zou, om alle middelen te baat te nemen tot het doen ontstaan van ontheffingen, zeker zijnde, dat dezelve zouden komen tot verligting van het district, om geïmputeerd te worden op het algemeene fonds.

Eene dergelijke premie, aan tegenwerking uit te loven, zou hoogst onraadzaam zijn.

Het laat verkrijgen der kennis van iemands totalen aanslag is zeker een ongerief, doch hetwelk gecompenseerd wordt door het zooveel langer uitstel der daaruit voortspruitende verschuldigdheid.

Terwijl eindelijk, in het algemeen, het stelsel der herbelasting geene aanleiding schijnt te kunnen geven tot de gevreesde bezwaren, omdat hier steeds de som der herbelasting, gevoegd bij die der vroegere aanslagen, blijven moet binnen het maximum van art. 14 der wet, en dus, ook zelfs in de toepassing van dit artikel, de ingezetenen hunnen waarborg vinden in art. 14 der wet, hetgeen in de admodiatie des gemaals niet bestond, waarin het beloop der som aan geen maximum was gebonden.

Het antwoord op de aanmerking der IVde Afdeeling op dit artikel is te vinden in het artikel zelve, alwaar uitdrukkelijk gezegd wordt, dat de reclame over de herbelasting *gelijk effect* zal hebben als die van den primitiven aanslag.

Art. 19.

Men blijft er bij, dat de menigvuldigheid van gemeenten, uitmakende één kanton, in die provincie, waarin de gemeenten over het algemeen klein zijn, ondoenlijk maakt, om de commissiën zoodanig zamen te stellen als verlangd is; overigens heeft men de woorden: *het plaatselijk bestuur* in deze wet genomen in den grondwettigen zin, en er dus mede bedoeld het bestuur, bestaande uit den raad der gemeente.

Art. 22.

§ 2. Door de veranderde termijnsbetaling zal worden te gemoet gekomen aan de aanmerkingen, door onderscheidene Afdeelingen op deze paragraaf gemaakt.

Art. 25.

Men heeft vermeend niet te kunnen toegeven aan het denkbeeld der VIde Afdeeling, om de onderhandsche beleeningen van effecten van het regt van registratie vrij te stellen; hiertoe schijnt geene noodzakelijkheid te bestaan, zooals ten aanzien van de akten van hypotheek, die uit haren aard zeer kostbaar zijn.

Aan den anderen kant kan men ook niet deelen in het gevoelen van de VIIde Afdeeling betrekkelijk het niet doen vorderen van het salaris der hypotheekbewaarders, overmits die ambtenaren, voor de inschrijvingen der hypotheken verantwoordelijk zijnde, naar billijkheid van hun salaris daarvan niet kunnen worden verstoken.

Eindelijk is men van oordeel geweest, dat, gelijk de notarissen, naar art. 943 van het Wetboek van Burgerlijke Regtspleging, vergeleken met art. 1456 van het Burgerlijk Wetboek, in zekere gevallen eeden afnemen, het ook aan hen kon worden opgedragen, bij het passeren van akten van hypotheek onder eede de verklaring te ontvangen wegens de uitsluitende bestemming der opgenomen gelden voor voldoening der leening, te meer, daar het bepalen, dat de eed in handen des vrederegters zal moeten geschieden, een nieuwen last op de belanghebbenden leggen zou.

Art. 27.

In verband met de verschuiving der termijnen, volgens het 22ste artikel, is ook de betaling van het eerste gedeelte der drie achtsten, welke boven den oorspronkelijken aanslag zullen worden voldaan, eenigzins later gesteld, terwijl het regelen van de opbrengst der twee laatste gedeelten aan volgende wettelijke bepalingen onderworpen blijft.

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Veranderingen in het ontwerp van wet. — Verslag der Centrale Afdeeling.)

9. OPGAVE *van veranderingen in het ontwerp van wet betreffende eene vrijwillige en eene verpligte geldleening.*

Het slot der inleiding aldus te stellen: »..... vast te stellen de volgende maatregelen:

Bepalingen om alsnog bij vrijwillige leening in de behoeften te voorzien."

Art. 1.

Wordt veranderd als volgt: » Tien dagen na de officiële uitgifte van het *Staatsblad*, waarin deze wet zal worden geplaatst, zal, gedurende den tijd van veertien dagen, door de zorg der provinciale en plaatselijke besturen worden opengesteld de inschrijving in eene vrijwillige negotiatie van *drie en twintig millioen gulden*, in welke ook meerdere inschrijvingen, in het geheel tot een bedrag van *acht en dertig millioen gulden*, zullen worden aangenomen."

Art. 2.

In plaats van de sommen van: *f* 1000, *f* 500, *f* 200, *f* 100, te stellen: *f* 950, *f* 475, *f* 190 *en f* 95.
In de tweede zinsnede, achter het woord: *schuldbrieven*, te stellen: *groot f* 1000, *f* 500, 200 *of f* 100.

Art. 3.

De termijnen aldus te stellen:

» 10	percent	vóór	of	op	den	31sten Julij 1831.
20	»	»	»	»	»	15den September 1831.
20	»	»	»	»	»	15den October 1831.
20	»	»	»	»	»	15den November.
25	»	»	»	»	»	31sten December."

Art. 4.

Uit te laten de woorden: *doch zullen daarenboven*, en daarvoor te stellen: *en zullen ook.*
Voorts aan het einde bij te voegen: » mitsgaders bij zooverre de inschrijvingen de som van *drie en twintig millioen* te boven gaan, tot het beloop van al het meerdere, ook schatkistbiljetten voor het volle kapitaal met de renten; zullende in dat geval worden bekend gemaakt, in welke evenredigheid op elke inschrijving schatkistbiljetten in betaling zullen kunnen gegeven worden."

Art. 6.

In plaats van: *een en twintig millioen gulden*, te stellen: *drie en twintig millioen gulden.*

Art. 7.

Achter het woord: *bewijzen*, in te voegen: *gesplitst tot zoodanige sommen, niet kleiner dan f* 10, *als zij zullen verlangen.*

Art. 9.

§ 2. In plaats van het woord: *daarna*, te stellen: *daarenboven.*
Achter het woord: *ook*, te laten volgen: *in de leenings-kohieren.*
Aan het einde bij te voegen: *en tegenwoordig in de noordelijke woonachtig worden bevonden te wezen.*

Art. 10.

§ 1. Aan het einde bij te voegen: *naar eene gemiddelde berekening volgens de drie vroegere jaren.*

Art. 14.

§ 1. Achter het woord: *eed* (2den regel van onderen af), bij te voegen: » of (de godsdienstige gezindheid des belanghebbenden geene eedsaflegging gedoogende) van eene verklaring met ware woorden, in plaats van onder eede."

§ 4. Achter het woord: *winsten*, te voegen: *verdiensten.*
Het woord: *en* uit te laten en achter: *ambtsvoordeelen*, te lezen: *en pensioenen.*

§ 6. Achter het woord: *beëediging*, te laten volgen: *of verklaring met ware woorden.*

Art. 20.

In plaats van de woorden: *eene uit dezelve te benoemen subcommissie*, te stellen: *uit dezelve respectivelijk te benoemen subcommissiën.*

Art. 21.

Achter het woord: *eede*, bij te voegen: *of verklaring met war[e] woorden.*
Bijvoegen achter het woord: *beëedigen*, het volgende: *of m[et] ware woorden bevestigen.*

Art. 22.

§ 2. Voor de woorden: *op* 15 *Julij* tot *aanstaande*, word[t] alsnu in de plaats gesteld: *op* 1 *Augustus*, *de tweede op* 1 *Se[p]tember en de derde op* 1 *October aanstaande.*

§ 3. Het woord: *Augustus* door te halen en daarvoor te stelle[n] *September.*
Voor de woorden: *af* 1 *Augustus* 1831, te lezen: *af* 1 *Se[p]tember* 1831.

Art. 25.

Achter het woord: *de*, bij te voegen: *verpligte.*

Art. 27.

Weg te laten de woorden: *en op dezelfde wijze aan het Ri[jk] voorschieten.*
Achter het woord: *voorschreven*, te stellen: *voldoen.*
In plaats van: 15 *October*, te stellen: 1 *November.*
In plaats van: *de verschijndagen*, te lezen: *het heffen.*
Achter: *termijnen*, bij te voegen de woorden: *en de vervaldag[en] van dezelve.*

---

10. VERSLAG DER CENTRALE AFDEELING *omtrent h[et] ontwerp eener vrijwillige en gedwongen leening*, uitgebragt in [de] zitting van 21 Junij 1831, *met bijvoeging van nadere in het on[t]werp gebragte wijzigingen.* (1)

De Afdeelingen, de Gouvernements-antwoorden onderzocht he[b]bende, hebben dezelve voor kennisgeving aangenomen en daa[r]benevens de volgende nadere aanmerkingen voorgedragen.
Bij het onderzoek dezer antwoorden is door twee leden d[er] Iste Afdeeling aangemerkt, dat, schoon de letterlijke overnemin[g] der bepalingen van de wet van 13 April jl. minder noodzakel[ijk] moge zijn, het echter de hoofdzakelijke inhoud dier bepaling[en] is, waarop het geheele wezen der negotiatie rust, en specia[al] de opgaaf der waarde, waarin de fournissementen zullen kunne[n] geschieden, volstrekt onmisbaar is; dit is toch de spil, waarop all[es] draait, en de grond, waarop alles rust. Zoodanige voorwaarden d[e] negotiatie behooren dus wel degelijk goed, duidelijk en stelli[g] bepaald te worden; geschiedt dit niet, dan loopt men wedero[m] het grootste gevaar, dat, even als in het berigt der vrijwillig[e] negotiatie, door den Minister uitgegeven, en even als in art. [.] der wet, wederom dubbelzinnigheden en onzekerheden ontstaa[n] die het niet mogelijk is naderhand te herstellen, zonder op nieu[w] het vertrouwen in de financiële administratie des Rijks te schokke[n].
Deze Afdeeling verlangt zeer dringend opheldering te ontva[n]gen, zoo omtrent de *gelijkmatige afscheiding* als omtrent de ve[r]houding der aangeslagenen van kanton tot kanton, omtrent hetwelk de uitlegging (op bladz. 5) der antwoorden geheel ni[et] duidelijk is voorgekomen.

---

(1) Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 148.

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

De Iste Afdeeling blijft ook alsnog aandringen op hare vorige aanmerking omtrent den aanslag van 1830 als maatstaf van de leening. Zij meent, dat eene belasting op het personeel, welke strekken moet tot dekking der uitgaven van 1831, ook den aanslag van dat jaar tot maatstaf behoort te hebben, maar de Afdeeling zoude meenen, dat het daaruit niet volstrektelijk volgt, dat het inkomen van 1831 tot grondslag der reclame zoude moeten strekken; men zoude de reclame kunnen laten gaan volgens het inkomen van 1830, ofschoon de aanslag van 1831 tot maatstaf der belasting zoude dienen.

Deze Afdeeling neemt akte van het antwoord betrekkelijk tot art. 17, luidende: » Terwijl eindelijk, in het algemeen, het stelsel der herbelasting geene aanleiding schijnt te kunnen geven tot de gevreesde bezwaren, omdat hier steeds de som der herbelasting, gevoegd bij die der vroegere aanslagen, blijven moet binnen het maximum van art. 14 der wet, en dus, ook zelfs in de toepassing van dit artikel, de ingezetenen hunnen waarborg vinden in art. 14 der wet, hetgeen in de admodiatie des gemaals niet bestond, waarin het beloop der som aan geen maximum was gebonden." Voorts merkt de Iste Afdeeling aan, dat, schoon in dat antwoord wel een waarborg voor de ingezetenen gelegen is, naar haar inzien de waarborg tegen een te kort van de opbrengst der leening ontbreekt.

Drie leden der IIIde Afdeeling hebben genoegen genomen met het antwoord ten aanzien der vrijwillige geldleening, terwijl twee andere dezelve blijven beschouwen als strijdig met de wet van 13 April jl. en nadeelig voor 's lands crediet.

Ten opzigte van de verpligte geldleening, persisteren drie leden dezer Afdeeling bij hunne meening, dat 1831 in plaats van 1830 tot grondslag dezer heffing moet genomen worden; dan de twee andere leden hechten daar niet aan.

Daar eene der redenen, waarom de Regering vermeent, dat 1831 tot geen grondslag kan genomen worden, daarin gelegen is, dat de heffing dan plus minus twee millioenen minder zoude bedragen, geeft een lid in overweging, om voor den kantonnalen aanslag 1830 tot grondslag te nemen en voor den individuëlen aanslag in denzelven 1831, wijl de heffing dan hetzelfde zoude opbrengen en vele bezwaren zouden voorgekomen worden.

Doch de vier andere leden hebben zich hiermede niet kunnen vereenigen.

De IVde Afdeeling blijft bij volharding aandringen op het weglaten van art. 27 der wet, oordeelende, dat in die behoefte ook nog bij de aanstaande zitting van October kan worden voorzien, zonder dat nu reeds op eene zoo bezwarende wijze in het voorschot van het aandeel der renten, ook ten laste van Belgie komende en verschijnende 1°. Januarij 1832, behoeft voorzien te worden; terwijl, indien de leening tot een minder bedrag wierd gesteld, bij voorbeeld vijf en twintig millioenen, volgens het primitive plan, en alzoo de band was losgemaakt, waaraan men zich door de vroegere wet heeft gelegd, alsdan de verdere behoeften door andere belasting, ook op andere grondslagen dan het personeel gegrond, hadden kunnen worden gevonden.

De leden der Vde Afdeeling kunnen hunne verwondering niet verbergen daarover, dat met een diep stilzwijgen is beantwoord geworden de bedenking, door die leden eenparig gemaakt tegen het nemen van het personeel als eenigen grondslag voor de verpligte geldleening, en ontveinzen deswege hunne gevoeligheid niet; te meer, daar zij zich durven verzekerd houden, dat ten minste deze bedenking duidelijk genoeg is uiteen gezet, om van de welwillendheid des stellers der beantwoording te mogen verwachten, dat zij niet geheel onbeantwoord zoude zijn gelaten, tenzij de steller der beantwoording voor wederlegging dier bedenking wil doen doorgaan het met betrekking tot het 8ste artikel in de derde zinsnede ter nedergestelde aangaande het beginsel van de wet, hetgeen men echter niet kan vooronderstellen, aangezien de leden dezer Afdeeling, zonder te treden in een angstvallig onderzoek omtrent de uitgebreidheid van den zin, waarin de steller denkt, dat het woord *gegoeden* kan en mag worden gebezigd, het daarvoor toch durven houden, dat dan de voorgeslagen gedwongen leening veel eigenaardiger zoude zijn bestempeld geworden met den naam eener belasting op de inkomsten dan met dien van *gedwongene leening ten laste van gegoeden.*

De Vde Afdeeling het er alzoo voor houdende, dat de door haar gemaakte en hiervoren bedoelde bedenking niet is opgelost geworden, hebben de leden derzelve verklaard daaraan nog te blijven hechten; sommigen voegen daarbij, dat indien het kohier van 1830 genomen wordt tot regeling van den grondslag der leening, zij, even zooals zulks vroeger in nagenoeg alle de Afdeelingen is geschied, daartegen alsnog zich moeten verklaren.

Daarbij doen die leden tevens opmerken, dat, ingeval de Regering blijve volharden in het voornemen om het personeel te houden als eenige basis voor de leening, dan toch in het 14de artikel zal moeten worden opgenomen de bepaling, voorkomende in het 27ste artikel, zoodanig, dat een ieder wete, dat zijn aanslag loopen zal, niet slechts over de som, in het aanslagbiljet vermeld, maar over deze, vermeerderd met de drie achtsten, bedoeld in het laatstgenoemd artikel.

Eenige leden der Vde Afdeeling verklaren zich tegen het 27ste artikel en oordeelen, dat over het onderwerp, daarin vervat, eerst bij de volgende bijeenkomst der Staten-Generaal in de maand October zal behooren gehandeld te worden.

Een herhaald opzettelijk onderzoek der wet in haar geheel heeft bij de leden derzelfde Afdeeling de overtuiging, waarin zij reeds vroeger stonden, bevestigd, dat dezelve te duister is om door de leenpligtigen volledig genoeg te kunnen worden bevat, om daarnaar te berekenen, wat zij in dezelve dragen moeten, terwijl zij het daarvoor houden, dat dezelve aanleiding zal geven tot oneindig veel posten van onwaarde, die, gemakshalve en om alle dwangmiddelen te vermijden, op de overige leeningpligtigen overgeslagen, den last voor dezen ondragelijk zullen maken. De leden denken, dat dit gevolg zoo duidelijk uit den zamenhang van de wet is op te maken, dat weinigen bij de lezing derzelve er aan zullen kunnen twijfelen en in allen gevalle er bij de uitkomst de ondervinding van zullen hebben.

De VIIde Afdeeling, van het begin af aan het denkbeeld gekoesterd hebbende, dat de faculteit tot het openstellen eener vrijwillige leening, ook na de wet van 13 April jl., aan de Regering was vrijgebleven, kan zich met de dienaangaande voorgedragen argumenten zeer wel vereenigen. Zij blijft echter vreezen, dat, alhoewel er zich dan geene stellige tegenkanting, in den geest zooals bij haar vorig proces-verbaal bedoeld was, schijnt geopenbaard te hebben, deze vernieuwde poging tot het vrijwillig bekomen der benoodigde gelden zeer weinig goed succes zal hebben, en twijfelt, of het, met zoodanig vooruitzigt, niet welligt beter ware, deze poging niet te herhalen.

Wat de *afzonderlijke behandeling* en *stemming* over de dispositiën betreffende de vrijwillige leening aangaat, deze houden *vijf leden* dezer Afdeeling nog altoos voor doelmatiger en beter dan de tezamenvoeging met en de gelijktijdige stemming over de gedwongene leening. Zij gelooven, dat deze bijeenvoeging de aanneming der wet, zooals zij nu is liggende, zeer in den weg zal staan, en hadden gedacht, dat aan de vrees, hier door de Regering, in cas van splitsing der twee onderwerpen, zoo het schijnt, gekoesterd, zoude zijn te gemoet gekomen, door te bepalen, dat de vrijwilige leening-wet, hoewel bij de Staten-Generaal aangenomen, echter nooit zoude worden in werking gebragt dan *na* de gelijke aanneming eener andere en tweede mesure (welke dan ook), voorschrijvende bepalingen eener gedwongene geldleening, met dien verstande, dat zonder daarstelling der laatste de vrijwillige leening-wet als werkeloos en slapende zoude moeten worden beschouwd, op gelijke wijze als met de successivelijk aangenomene gedeelten der wetboeken gehandeld is, die, geheel afgewerkt, in het *Staatsblad* reeds zijn gepubliceerd en echter niet in werking moesten komen dan na de finale aanneming van alle de hoofdstukken. Deze leden blijven van gedachten, dat de door hen bedoelde wijze regelmatiger zoude zijn en had moeten gevolgd worden.

Art. 1.

Eenige leden der VIIde Afdeeling hebben met veel verwondering gezien, dat men deze leening nu nog meer gelijk gemaakt heeft aan de vroegere, door het fournissement op 95 pct. te stellen. Dit verlangen hadden zij niet geuit en hebben het ook weinig bij de processen-verbaal der Afdeelingen uitgedrukt gevonden.

Hoewel zich steeds voor het geoorloofde eener hernieuwde vrijwillige leening verklaard hebbende, vinden zij echter deze gelijkstelling der nieuwe inschrijvers met hen, die onmiddellijk hunne beurzen geopend hebben, niet zeer billijk: zij vreezen, dat dezelve de bezwaren van hen, die de vrijwillige leening eenigzins tegen den geest der wet van 13 April jl. achten, zeer aanmerkelijk zal versterken.

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

Art. 9.

Ter plaats waar gezegd wordt, dat *de VIIde Afdeeling* GEWILD *heeft, dat de afscheiding der vrijen van de leeningschuldigen zou staan aan het arbitrium der repartitie-commissiën*, moet zij opmerken, dat zij dit niet *gewild* heeft, indien dit woord in den zin van *verlangen* opgenomen wordt; doch, dat zij gemeend had aldus den geest des artikels te moeten opvatten, hetgeen haar nu blijkt, zóó niet bedoeld te zijn.

Overigens hebben eenige leden der VIIde Afdeeling zich bevredigd getoond met de explicatiën, bij dit artikel omtrent de gelijkmatige werking der wet gegeven; andere daarentegen blijven van gedachten, dat vóór het hier aangenomen principe plausibele redenen *kunnen* bijgebragt worden, doch dat deze altijd van dien aard zijn en blijven, dat zij aan de bevattelijkheid der grootste menigte van leeningschuldigen moeten ontsnappen, en dat deze, alléén de resultaten beoordeelende en de aanslag-biljetten alleen vergelijkende tegen hunne respective aanslagen in het personeel zelve, bitterlijk zullen blijven klagen over eene zeer ongelijke werking der wet.

Over het nemen der kohieren van 1830 tot basis, en niet die van 1831, hetgeen echter in deze VIIde en in alle de andere Afdeelingen was verlangd geworden, kan zij de overtuiging der Regering niet deelen.

Met de meeste aandacht heeft zij alle de raisonnementen der memorie van beantwoording gelezen, en daar het bij dit procesverbaal niet kan te passe komen, in eene opzettelijke rescontre te treden van de argumenten, voor het behoud van de basis van 1830 gebezigd, moet de Afdeeling zich bij de vermelding van het resultaat harer beraadslagingen bepalen en verklaren, dat *vijf* der tegenwoordig zijnde leden dit principe, zóó onbillijk, onregtvaardig en onaannemelijk oordeelen, dat zij, bij het behouden van hetzelve, uit dien hoofde alléén zich verpligt zullen achten, hunne goedkeuring aan de wet te weigeren.

Zij moeten daarenboven opmerken, dat de steller der memorie van beantwoording de bedoeling der Afdeeling in het geheel niet begrepen heeft, wanneer hij het doet voorkomen, alsof zij, bij de aanneming van het jaar 1831 tot maatstaf, zoude *gewild* hebben, dat het *praesumptief vermogen* of *inkomen* van dat jaar ook algemeen als toets zoude moeten genomen worden. — Het procesverbaal der Afdeeling getuigt, dat zij dit *als eene uitzondering* had voorgedragen, alleen voor hen, die eerst van 1°. Januarij 1831 zich zullen geëtablisseerd hebben, maar daarentegen wel degelijk voor hen allen, die reeds in 1830 geëtablisseerd waren en dus in het personeel voor dat jaar aangeslagen, ook het inkomen van 1830 in computatie wilde gebragt zien.

§ 2. Eenige leden der VIIde Afdeeling kunnen niet nalaten, ter bestrijding van het vastgehoudene principe des kohiers van 1830, hier aan te voeren, dat het eene allergrootste onbillijkheid is, in deze leening te laten contribueren de uit België verjaagde, gevlugte, ongelukkige ambtenaren en andere landgenooten, naar den maatstaf van 1830, toen zij in rustige gelukkige omstandigheden verkeerden; terwijl niemand hunner zich met reden zal kunnen beklagen, wanneer van hem voor de Staatsbehoefte van 1831 eene opoffering gevergd wordt, geëvenredigd naar den staat, waarin hij zich gebragt ziet.

Art. 11.

§ 3. Eenige leden der VIIde Afdeeling kunnen niet begrijpen, dat men hunne bedoeling omtrent de noodzakelijkheid van eenige wettelijke bepalingen ten opzigte van het bewijzen der voorgewende verhuringen niet heeft gevat. Zonder eenigzins de commissiën van partijdigheid te willen beschuldigen, zal het toch ook wel eene waarheid zijn, dat de presumptie van eene geheele onpartijdigheid, waarvan de beantwoording uitgaat, eenige exceptiën zal ondergaan, en wat moet hiervan het gevolg zijn? Dat hier nu eene zeer wijde deur openblijft voor eene allerongelijkmatigste uitvoering der wet en het aannemen bij de diverse repartitie-commissiën der meest uiteenloopende principes omtrent die executie. Men vergete toch niet, dat de commissiën die splitsingen zullen doen in het faveur van hunne mede-inwoners deszelfden districts en dat eene splitsing, nu zóó geheel aan het arbitrium der commissiën overgelaten, bij de vermenigvuldigende opklimming der klassen een zeer notabel effect voor den leeningschuldige moet hebben.

Art. 14.

§ 2. Eenige leden der VIIde Afdeeling merken op, dat men bij de beantwoording der eerste vraag, door de Afdeeling over dit artikel gedaan, heeft uit het oog verloren, dat de repartitie-commissiën hier niet slechts *eene daadzaak* zullen te beoordeelen hebben, namelijk die, *hoe groot het betrekkelijk aandeel van twee of meer bewoners van hetzelfde huis is in de vaststaande som, voor huurwaarde enz. uitgetrokken*, maar dat die daadzaak, waarvan men de appreciatie zoo ligt en eenvoudig stelt, door eene andere quaestie wordt voorafgegaan, welke zeker de moeijelijkste is, de vraag namelijk, *of er eenig aandeel* door een persoon, onder hetzelfde dak gehuisd hebbende, verschuldigd is, of zoodanig persoon *als een huurder* kan en moet geconsidereerd worden. Als die vraag is uitgemaakt, dan eerst rijst de tweede op omtrent de hoegrootheid van zijn aandeel. De beantwoording of beslissing dier eerste vraag kan soms zeer moeijelijk zijn, en dit ook aan het arbitrium der repartitie-commissiën over te laten, hierbij in het oog houdende het definitief rendement der leening, verdient zeker de serieuste overweging.

§ 4. Bij de zoo omstandige beantwoording der bedenkingen van alle de Afdeelingen, merkt de VIIde op, dat de steller vergeten heeft hier eenig antwoord te geven op de vraag, door haar gedaan betreffende de al of niet noodzakelijkheid van als maatstaf der huurwaarde van onroerende goederen zooveel doenlijk te nemen dien, waarvoor zij *in het personeel* bekend en aangeslagen zijn.

Art. 17.

De VIIde Afdeeling had zich niet tegen het principe der herbelasting, in dit artikel voorkomende, verklaard; dit echter moet de beantwoording doen vermoeden. Slechts 2 leden hadden die opinie geuit; een van hen, minder hechtende aan het denkbeeld om, in plaatse dier herbelasting, *opcenten* hierbij te voegen, blijft echter in deze herbelasting een zeer groot bezwaar voor de rigtige executie der wet vinden.

Art. 23.

De VIIde Afdeeling had gaarne gezien, dat men den afkoop van 40 pct. op 25 of 30 pct. had verminderd, en is verwonderd, dat men deze bedenking, welke met de renversalen in een zóó naauw verband staat, ook bij de beantwoording heeft overgeslagen.

Art. 27.

Zooals het artikel nu veranderd is, blijft aan de VIIde Afdeeling eenige twijfel over; zij begrijpt, dat nu alleen bij dit artikel het regt van invordering van één achtste zal worden toegestaan, en de *wijze van heffing*, *alsmede de termijnen van betaling* der twee andere achtste gedeelten bij eene nadere wet zullen geregeld worden. Eenige leden wilden echter dit artikel geheel ter zijde geschoven zien.

SLOT.

Ten gevolge der mededeeling van de bovenstaande bedenkingen aan het Gouvernement, zijn nog eenige veranderingen in het ontwerp gebragt, overeenkomstig de volgende:

NADERE OPGAVE VAN WIJZIGINGEN *in het ontwerp van wet omtrent eene vrijwillige en eene verpligte geldleening.*

Art. 9.

Nu te doen bestaan uit eene zinsnede en dus in den aanvang weg te nemen het teeken § 1.

3de regel te stellen: 1831, in plaats van: 1830.

De geheele § 2 vervalt.

Art. 10.

In den 4den regel van § 1 te stellen: 1831, in plaats van: 1830.

XVI. *Verpligte en vrijwillige geldleeningen.*

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

Art. 11.

In de eerste zinsnede, 4den regel, te stellen: 1831, in plaats van: 1830.
De tweede zinsnede uit te laten.

Art. 14.

§ 4, in den 8sten regel, achter het woord: *zijnde*, te lezen: *de pensioenen.*
Het woord: *en* in den 9den regel te behouden en de later ingevoegde woorden: *en pensioenen* weg te laten.
§ 6, in den 3den regel, achter het woord: *dezelve*, in te voegen: *of.*

Art. 15

In den 8sten regel, in plaats van *art.* 13, te stellen: § 5 *van art.* 14.
In den voorlaatsten regel van de eerste zinsnede en ook in den voorlaatsten regel van de tweede zinsnede, te stellen 1831, in plaats van 1830.

Art. 27.

Aldus te stellen: »Boven en behalve de voormelde leening in hoofdsom, zal alsnog *drie achtsten* van het bedrag van dien worden voldaan, waarvan echter de heffing en de wijze derzelve nader bij de wet zal worden bepaald; de renten der recepissen, daarvoor uit te geven, zullen ingaan met den dag, volgende op den verschijndag der vast te stellen termijnen."

NB. *De Eerste Kamer heeft zich met dit wetsontwerp vereenigd (zie verslag der zitting van de Tweede Kamer van* 9 *Augustus* 1831); *het werd door Z. M. den Koning den 28sten Junij* 1831 *bekrachtigd (zie* Staatsblad *n°.* 20).

XVII. *Betaling bij wijze van voorschot.*

(Ontwerp van wet.)

XVII. Betaling bij wijze van voorschot. (1)

Dit wetsontwerp werd in de openbare zitting der Tweede Kamer van 22 Maart 1831 ingediend (zie de alstoen door den Minister van Financiën voorgedragen rede) en in die van 31 Maart daaraanvolgende behandeld.

---

1. ONTWERP VAN WET *tot vaststelling eener betaling bij voorschot op zoodanig middel als ter bestrijding van de buitengewone behoeften over* 1831 *zal worden daargesteld*, ingekomen in de zitting van 22 Maart 1831. (2)

Wij WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in overweging genomen de noodzakelijkheid, om ten spoedigste 's Rijks schatkist te voorzien van de noodige gelden, ten einde, in afwachting van en als voorschot op zoodanig middel, als ter bestrijding der buitengewone behoeften over 1831 zal worden daargesteld, de verdediging der regten en van het grondgebied der Noordelijke gewesten te verzekeren;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

Een ieder zal, vóór of op den 15den April aanstaande, voor de helft, en vóór of op den 15den Mei aanstaande, voor de wederhelft, bij den ontvanger der directe belastingen in de gemeente, alwaar hij in de personele belasting over 1830 aangeslagen is, een voorschot in geld betalen op zoodanig middel, als bij de wet tot vinding van de buitengewone behoeften des loopenden jaars zal worden vastgesteld.

Art. 2.

Dit voorschot zal bedragen eenmaal of meermalen het beloop van een ieders aanslagen in de personele belasting over 1830, in hoofdsom en opcenten van welken aard ook, op de eerste en aanvullings-kohieren voorkomende, daarvan afgetrokken de aanslagen, op den voet van artt. 9, 16, 22 en 31 der wet van 28 Junij 1822 (*Staatsblad* n°. 15), wegens woonhuizen en gebouwen of gedeelten van dezelve, welke niet dan bij de maand of de week en door den uitwonenden eigenaar worden verhuurd, en zulks op de volgende wijze:

Voor gemeenten van boven de 45,000 *zielen bevolking:*

eenmaal de aanslag in de personele belasting voor diegenen, welke daarin zijn betrokken, van f 50 tot beneden de f 70,
tweemalen » » » » » 70 » » » 105,
driemalen » » » » » 105 » » » 160,
viermalen » » » » » 160 » » » 250,
vijfmalen » » » » tot 250 of hooger.

Voor gemeenten van 25,000 *tot* 45,000 *zielen bevolking:*

eenmaal de aanslag in de personele belasting voor diegenen, welke daarin zijn betrokken, van f 42 tot beneden de f 58,
tweemalen » » » » » 58 » » » 88,
driemalen » » » » » 88 » » » 134,
viermalen » » » » » 134 » » » 208,
vijfmalen » » » » tot 208 of hooger.

Voor gemeenten van 10,000 *tot* 25,000 *zielen bevolking:*

eenmaal de aanslag in de personele belasting voor diegenen, welke daarin zijn betrokken, van f 34 tot beneden de f 46,
tweemalen » » » » » 46 » » » 70,
driemalen » » » » » 70 » » » 106,
viermalen » » » » » 106 » » » 167,
vijfmalen » » » » tot 167 of hooger.

Voor gemeenten van 5,000 *tot* 10,000 *zielen bevolking:*

eenmaal de aanslag in de personele belasting voor diegenen, welke daarin zijn betrokken, van f 25 tot beneden de f 35,
tweemalen » » » » » 35 » » » 52,
driemalen » » » » » 52 » » » 80,
viermalen » » » » » 80 » » » 125,
vijfmalen » » » » tot 125 of hooger.

Voor gemeenten van onder de 5,000 *zielen bevolking:*

eenmaal de aanslag in de personele belasting voor diegenen, welke daarin zijn betrokken, van f 17 tot beneden de f 23,
tweemalen » » » » » 23 » » » 35,
driemalen » » » » » 35 » » » 54,
viermalen » » » » » 54 » » » 83,
vijfmalen » » » » tot 83 of hooger.

Zullende de zoodanigen, welke in de personele belasting voormeld minder zijn aangeslagen dan:

tot f 50 in gemeenten van boven de 45,000 zielen bevolking,
» 42 » » » 25,000 tot 45,000 » ».
» 34 » » » 10,000 » 25,000 » »
» 25 » » » 5,000 » 10,000 » »
of » 17 » » » beneden de 5,000 » »

niet verpligt zijn in dit voorschot te betalen.

---

(1) De tot dit onderwerp behoorende bescheiden werden ten behoeve der leden gedrukt en aan hen rondgedeeld.

(2) Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 71.

XVII. *Betaling bij wijze van voorschot.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Art. 3.

Voor de te ontvangene penningen zullen worden afgegeven quitantiën op naam en bewijzen in blanco, welke laatste als contant geld zullen kunnen worden besteed in zoodanige gedwongene belasting of leening, als bij de wet, ter vinding van de buitengewone behoeften des loopenden jaars, zal worden bepaald, of die anders uit den opbreng eener vrijwillige geldleening zullen worden ingewisseld, en zulks met eenen interest van een half ten honderd 's maands, ingaande voor den 1sten termijn met 1°. April aanstaande en voor den tweeden termijn met 1°. Mei aanstaande, en eindigende met den laatsten der maand, voorafgaande die, waarin de betaling verschuldigd zal zijn of welke voor de aflossing zal worden aangewezen; voor degenen, welke den tweeden termijn, te gelijk met den eersten vóór of op 15 April aanstaande voldoen, zullen de interessen ingaan voor de beide termijnen met den 1sten April.

Art. 4.

De invordering van het voorschot zal geschieden met gelijk regt van *parate executie*, *privilegie* en wettig *hypotheek*, als aan de schatkist bij de bestaande verordeningen ten aanzien der directe belastingen is toegekend.

Lasten en bevelen, enz.

---

2. PROCESSEN-VERBAAL VAN DE BERAADSLAGINGEN DER AFDEELINGEN VAN DE TWEEDE KAMER *over het ontwerp van wet tot vaststelling eener betaling bij wijze van voorschot.*

Eerste Afdeeling.

ZITTING VAN 24 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Hinlópen, van Reenen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Randwijck van Rossum, *Onder-Voorzitter*, en Beelaerts van Blokland, *Voorzitter*.

De Afdeeling, overtuigd van de noodzakelijkheid, om ten spoedigste in den nood van 's Rijks schatkist te voorzien, is overgegaan tot het onderzoek van de onderscheidene artikelen van dit ontwerp.

Artt. 1 en 2.

Twee leden maken de aanmerking, dat in de wet van 22 November 1830, art. 2, waar van de *personele belasting* wordt melding gemaakt, men de uitdrukking heeft gebezigd van: *personele belasting naar al derzelver grondslagen* Ten einde allen twijfel weg te nemen, welke uit het bezigen van onderscheidene uitdrukkingen tot aanduiding van dezelfde zaak zoude kunnen ontstaan, stellen deze leden voor, om ook de redactie aan te nemen der wet van 22 November 1830 voornoemd.

Art. 2.

Een lid is van gevoelen, dat men, in stede van dit voorschot te vorderen naar den aanslag in de belasting *op het personeel*, liever de wijze moest volgen, welke men heeft aangenomen bij de wet van 22 November 1830, namelijk de *ongebouwde* eigendommen *voor de helft* en de *gebouwde* eigendommen *voor het geheel*, alsmede het patentregt te begrijpen in dit voorschot onder dezelfde classificatie en als nader wordt voorgesteld en tot zoodanig bedrag, als de oogenblikkelijke behoefte medebrengt.

Hetzelfde lid is van oordeel, dat, indien het *personeel* alleen genomen wordt tot grondslag van dit voorschot, men zich moest bepalen tot de hoofdsom en Rijksopcenten, zonder de provinciale of gemeente-opcenten er in te begrijpen, uithoofde de ongelijkheid van den last, welke reeds bestaat in den aanslag van het personeel, nog vermeerderd wordt, doordat de bijvoeging der opcenten op de belastingschuldigen van sommige provinciën en gemeenten boven die van andere zoude drukken, naarmate der meerdere of mindere opcenten, met welke de hoofdsom vermeerderd is. Deze laatste aanmerking wordt door al de leden ondersteund, en zulks te meer, daar het zeer gemakkelijk kan geschieden, vermits die opcenten altijd op de kohieren afzonderlijk zijn uitgetrokken.

Voorts verlangt de Afdeeling mededeeling te mogen ontvangen van de hoegrootheid der som, waarop men dit voorschot heeft geraamd, eene raming, welke, naar inzien der Afdeeling, niet moeijelijk zal zijn te maken, daar de opbrengst der oorlogsbelasting, geheven volgens de wet van 22 November 1830, nu nagenoeg bekend moet zijn.

Om te gemoet te komen in het minder bedrag, hetwelk uit het weglaten der provinciale en gemeente-opcenten uit den aanslag van dit voorschot zoude kunnen ontstaan, stelt de meerderheid der Afdeeling voor, om de vijf klassen van betaling met nog twee te vermeerderen, b. v. den aanslag van f 250 tot f 350, te nemen vijfmaal, den aanslag van f 350 tot f 550, zesmaal, den aanslag van f 550 en daarboven, zevenmaal, en zoo in de andere categoriën van bevolking naar evenredigheid. Mogt daarentegen in het weglaten der hiervoren bedoelde opcenten te gewigtige zwarigheid bestaan, dan gelooft men, dat de belastingschuldige aanslag in gemeenten van boven de 45,000 zielen bevolking met eene hoogere som dan die van f 50 zoude moeten beginnen, en zoo in andere gemeenten naar evenredigheid, en zulks onverminderd de voorgestelde vermeerdering van klassen.

Art. 3.

Ten einde het deelnemen in eene vrijwillige geldleening, van welke in dit artikel wordt gesproken, aan te moedigen en tevens de belastingschuldigen niet te versteken van de voordeelen, welke het deelnemen in zoodanige eventuele geldleening aanbiedt, stelt de Afdeeling voor, om aan de belastingschuldigen, welke hunnen verschuldigden termijn in dit voorschot vóór of uiterlijk op den 15den April aanstaande komen aanzuiveren, het regt toe te kennen, om aan den ontvanger te verklaren, dat zij voor een gelijk bedrag als het door hen voor dezen eersten termijn betaalde en het op den 15den Mei voor den tweeden termijn nog te betalen voorschot beloopt, deel nemen in de voorschreven vrijwillige geldleening, voor welke verklaring zij dadelijk zullen preferent zijn boven alle andere inschrijvers, welke bij de opening der inschrijving zich zullen aanmelden, met dien verstande nogtans dat deze inschrijvingen zullen moeten verklaard worden in ronde sommen van niet minder dan f 100.

De Afdeeling stelt voor, hierbij te voegen, dat de inwisseling van de bewijzen in blanco, van welke in dit artikel wordt gesproken, plaats zal hebben in den loop van dit jaar 1831, en dat deze bewijzen ook door den burgemeester der gemeente zullen worden geviseerd.

De meerderheid der Afdeeling vraagt ten slotte, of men niet beter en doelmatiger zoude handelen, met de vrijwillige leening te beproeven vóór alle gedwongen belastingen of geldleeningen, en dus ook vóór dit voorschot, te meer, daar in de voorrede van het wetsontwerp op de vrijwillige negotiatie het verlangen wordt vooruitgezet »om, door het brengen van milde offers op het altaar des vaderlands, de getrouwe onderdanen vrij te waren tegen gedwongen belasting of geldleening?"

BEELAERTS VAN BLOKLAND, *Voorzitter.*

Tweede Afdeeling.

ZITTING VAN 24 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Lycklama à Nyeholt, van Foreest, Cats Epz., Hoynck van Papendrecht, de Jonge van Campens Nieuwland, *Onder-Voorzitter*, en van de Kasteele, *Voorzitter.*

Is gelezen het ontwerp van wet tot vaststelling van eene betaling bij voorschot op zoodanig middel, als ter bestrijding van de buitengewone behoeften over 1831 zal worden daargesteld.

En is wijders gelezen dat gedeelte der memorie van toelichting van den Minister van Financiën, hetwelk daartoe betrekking heeft.

Op het voorgedragen ontwerp van wet merkt de Afdeeling in het algemeen aan, dat, hoezeer men overtuigd is, dat er spoedig geld noodig is, om in de tegenwoordige omstandigheden den loop der zaken gaande te houden, men echter zorgen moet,

XVII. *Betaling bij wijze van voorschot.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen)

dat van de ingezetenen, wie ook dit voorschot aanmerkelijk drukken zal, niet meer dan het volstrekt noodige gevorderd worde. Men zou dus verlangen eene opgave of raming te bekomen van de som, die er volstrekt noodig is, dat er in contanten gestort worde in de schatkist op den 15den April en 15den Mei aanstaande, en waarom men berekent, het voorschot tot vijf maal het bedrag van het personeel te moeten opvoeren, om in die behoeften te voorzien, en tevens, waarop men berekent, dat het montant van één tot vijf maal het personeel zal te staan komen, en op welke gronden deze berekening berust. Bij deze gelegenheid moet men opmerken, dat er uit de overgelegde staten blijkt, dat de middelen, daargesteld bij de wet van 22 November 1830, toch nog een beschikbaar overschot aanbieden van f 11,885,000, en dat er dus geen geheele penurie kan zijn. En bij deze zelfde gelegenheid verlangt men tevens eene opgave te bekomen van het montant der som, welke er tot op heden aan schatkist-biljetten is in omloop gebragt.

Insgelijks zoude het eenigen leden der Afdeeling aangenaam zijn te vernemen, hoedanig de uitslag is geweest der opbrengst van de leening van *veertien millioen* gulden, in het vorig jaar uitgeschreven.

Wijders zoude de Afdeeling liever zien, dat tot grondslag van dit voorschot genomen wierd de personele belasting over het jaar 1831 dan wel die over 1830, daar dit billijker is en meer overeenkomt met de tegenwoordige gesteldheid der belastingschuldigen, waarop als op een grondslag de geheele wet berust; terwijl toch de kohieren van het personeel alle reeds voor dit jaar zijn opgemaakt en het ontwerp van sommige suppletoire kohieren geen onderscheid van belang in de raming kan uitmaken.

Voorts overgegaan zijnde tot de aanmerkingen op de afzonderlijke artikelen van het ontwerp van wet, zoo vreest de Afdeeling, dat in de classificatie, bij art. 2 vastgesteld, wel eenige ongelijkheid zal gelegen zijn, maar zij ziet het moeijelijke in, om daarin geheel te voorzien; alleen wenschte zij, dat er eene *aanmerkelijke* uitzondering en verligting mogt plaats hebben ten behoeve van *logementhouders*, welke even als particulieren worden aangeslagen in de belasting op het *personeel*, die toch niet gelijk staan met rijke particulieren, die groote hotels bewonen en die bij de wet op het personeel zelve geene voorregten genieten, zooals stalhouders en andere.

Bij art. 3 van het ontwerp wordt bepaald, dat de bewijzen in blanco van de te ontvangen penningen uit de opbrengst eener vrijwillige leening *zullen worden ingewisseld.* De Afdeeling vraagt, waarom dezelve niet als contant geld bij de fournissementen zullen worden aangenomen even als in de gedwongene leening. En anders, indien er gegronde redenen bestaan, waarom dit niet geschieden kan, dan vindt de Afdeeling het noodzakelijk, dat er bepaald worde, binnen welken tijd die inwisseling geschieden zal, immers uiterlijk in het loopend jaar; anders konde die inwisseling in het oneindige worden uitgesteld.

Wijders zou de Afdeeling verlangen, dat in art. 3 achter de woorden: *voor of op den* 15*den April*, gevoegd wierd: *of althans binnen zes dagen na de ontvangst der aanslag-biljetten*, enz.

Voorts wordt als taalkundige aanmerking gemaakt, dat het beter schijnt te lezen: *belasting of gedwongene leening.*

Eindelijk is het misschien beter, art. 4 te lezen: » De invordering van het voorschot zal geschieden op dezelfde wijze en met gelijke regten, als, ten behoeve van de schatkist, bij de bestaande verordeningen ten aanzien der directe belastingen is bepaald".

VAN DE KASTEELE, *Voorzitter.*

Derde Afdeeling.

ZITTING VAN 24 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Backer, van Suchtelen tot de Haere, Dijckmeester, *Onder-Voorzitter*, en Van Asch van Wijk, *Voorzitter.*

Bij de Afdeeling in overweging zijnde genomen het ontwerp van wet tot vaststelling van eene betaling bij voorschot op zoodanig middel, als ter bestrijding der buitengewone behoeften voor 1831 zal worden daargesteld, heeft dezelve in het algemeen te kennen gegeven, dat zij het wenschelijk zoude geacht hebben, dat de Vergadering vroeger in staat zoude zijn gesteld geworden om de middelen ter bestrijding der behoeften in overweging te nemen, terwijl het, bij het dringende derzelve thans moeijelijk is, om dit ontwerp met genoegzame kennis van zaken te beoordeelen.

Zij heeft verder den wensch te kennen gegeven, dat aan de Vergadering mededeeling mogt geschieden van den verderen loop der onderhandelingen, rakende de staatkundige betrekkingen tusschen de oudtijds Vereenigde Nederlanden en België, daar dezelve in verband staan tot bestaande behoeften, zoowel als middelen ter bestrijding derzelve. De verdediging van het oude grondgebied het doel zijnde van de inspanning van krachten, welke de natie in zoo velerlei opzigten vereerend onderscheidt, rijst natuurlijker wijze de vraag, of de loop dier onderhandelingen en bepalingen eene langere voortduring van den tegenwoordigen gespannen staat van zaken doet te gemoet zien. Eenige leden wenschten dan, dat, even als de voorgaande protocollen van Londen der Vergadering zijn medegedeeld, ook van de volgende aan de Vergadering kennis mogt worden gegeven.

Niettegenstaande deze voorafgaande aanmerkingen heeft de Afdeeling zich met het ontwerp van wet zelve bezig gehouden en aangaande *de inleiding* opgemerkt, dat, het hoofddenkbeeld zoowel als het doel der wet zijnde voor de verdediging *van het grondgebied* de noodige middelen daar te stellen, zij dit denkbeeld wenschte vooruitgezet te zien. De verdediging der regten beschouwt de Afdeeling als met het grondgebied in verband staande, en dus aan dit hoofddenkbeeld ondergeschikt, terwijl zij de benaming van Vereenigde Nederlanden juister en doelmatiger acht dan die van Noordelijke gewesten.

Art. 1.

Het komt der Afdeeling aangaande het beginsel der wet, namelijk het personeel over 1830, voor, dat:

1°. de aanslag van dat jaar gegrond was op de middelen van bestaan der belastingschuldigen, welke in dat jaar aanwezig waren, dat dus dezelve alleen voor de behoeften van 1830 ten grondslag konden strekken; dan dat bij verandering, hetzij dan vermeerdering hetzij vermindering, dier middelen in 1831 ook die zelfde grondslag van dit loopende jaar voor de behoeften, in hetzelve ontstaan, moet worden aangenomen;

2°. de belasting op het personeel aan eenige leden voorkomt wel den maatstaf te kunnen opleveren tot het invoeren van eene herhaalde betaling van den aanslag; doch zij kan niet geacht worden het vermogen van de belastingschuldigen aan te duiden, en dus geen grondslag op te leveren voor eene bijdrage, geëvenredigd aan het vermogen der ingezetenen.

De Afdeeling verlangt te worden onderrigt, op welke som het voorschot, bij het ontwerp voorgesteld, beraamd wordt, en of de oorlogsbelasting, in November 1830 vastgesteld, wat het personeel betreft, geregeld is ingekomen.

Art. 2.

In de Afdeeling is de vraag geopperd, of onder de opcenten alleen begrepen worden die voor het Rijk, de 6 opcenten der provincie en 7 voor de gemeenten, ingevolge de wet van den 12den Julij 1821.

Wat de classificatie betreft, de grondslag derzelve schijnt te berusten op de onderscheiding, welke in de wet op het personeel voorkomt tusschen de gemeenten naar derzelver volkrijkheid, doch deze is vooral tot een der grondslagen, namelijk dien der deuren en vensters betrekkelijk; men treft in het ontwerp dezelfde classificatie aan, behalve alleen in de hoogste klasse, die bij het ontwerp boven de 45,000 zielen en in de wet boven de 50,000 zielen bevat. De classificatie is allezins voordeelig voor de grootere gemeenten, vooreerst omdat de vrijstelling op een hooger bedrag der belasting is toegepast, zoodat in de eerste klasse allen, die beneden de f 50 betalen, vrij zijn, terwijl in de laatste allen die beneden f 17 betalen, vrijgesteld worden.

Evenzoo is het met de opklimming der klasse zelve. — De meest bevolkte gemeente heeft het voorregt, dat die opklimming eerst begint bij eenen hoogeren aanslag en bij nog hoogere aanslagen toeneemt, terwijl inderdaad bevolkte gemeenten meerder hulpmiddelen bezitten dan de talrijke gemeenten beneden vijf duizend inwoners, bij welke laatste de vrijstelling minder is en de opklimming van den aanslag spoediger toeneemt. Het verschil van aanslag van deuren en vensters kan deze clas-

XVII. *Betaling bij wijze van voorschot.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

sificatie niet ophelderen; de Afdeeling verlangt dus de gronden derzelve meer bepaaldelijk te kennen en door voorbeelden op de belasting-kohieren van eenige gemeenten, tot de onderscheidene klassen behoorende, toegelicht te zien, daar zij zelve niet in staat is zich die inlichtingen te verschaffen. De Afdeeling oordeelt, dat de aanslag in het personeel voor de middelklasse, bij voorbeeld: logementhouders, huurkoetsiers en andere soortgelijke, te bezwarend worden zal, wanneer zonder eenig onderscheid de aanslag tot vier- of vijfmalen verdubbeling aanleiding zal geven; eenige voorbeelden, welke onder het oog der Afdeeling gebragt zijn, bevestigen haar in de vrees, dat die belasting tot ongenoegen zal aanleiding geven en zeer moeijelijk zal in te vorderen zijn; eenige vermindering schijnt haar dus raadzaam, ja noodzakelijk te wezen.

Art. 3.

Volgens het ontwerp zullen de renversalen òf in de voorgestelde vrijwillige leening, òf in gedwongen geldleening kunnen worden gebruikt; het is onzeker, welke van de beide tot stand zal komen. In het eerste geval kunnen de renversalen eene waarde hebben als een 6 ten honderd rentegevend effect; in het tweede geval, na de verwisseling, niet meer dan een 4 ten honderd rentegevend effect. De ondervinding heeft bij de geldleening van November 1830 bewezen, hoe moeijlijk het velen belastingschuldigen gevallen is, de betaling te bewerkstelligen, en dat zij daartoe de recepissen veelal hebben afgestaan.

Het onzekere van den prijs der renversalen heeft bij eenige leden de bedenking doen ontstaan, dat de contribuabelen, die binnen kort het gewone personeel over 1831 voor de verschenen maanden zullen moeten aanzuiveren, vooral die tot de bedrijvige klasse behooren, neringdoende lieden, bewoners van huizen, welke in gedeelten verhuurd worden, lieden van een bepaald inkomen levende, hunne renversalen voor geringere prijzen zullen moeten afstaan, terwijl bij het openen eener vrijwillige leening dezelve door de gegoede of voordeel bejagende opkoopers voor veel hooger waarde zullen worden gebruikt, hetwelk dus tot agiotage en woeker zal aanleiding kunnen geven.

De Afdeeling oordeelt wijders, dat de renversalen als contant geld behooren aangenomen te worden in de vrijwillige leening; dit zal de inschrijving begunstigen en den houders het gebruik derzelve gemakkelijk maken.

Uit dit een en ander komt het eenigen leden der Afdeeling voor, dat het verkieslijker zoude zijn tot de overweging der vrijwilllige leening eerst over te gaan, daar indien deze, aangenomen wordende, tot stand konde worden gebragt, al de moeijelijkheden, welke dit voorschot zullen vergezellen, zouden worden wegenomen.

Gedwongen belasting of leening. Men heeft waarschijnlijk willen zeggen » gedwongen leening of belasting."

Ten aanzien der invordering meent de Afdeeling, dat de bewoordingen van art. 9 der wet van 22 November 1830 zouden behooren te worden overgenomen en dan dit artikel in voege voormeld moeten worden veranderd.

Gearresteerd den 28sten Maart, mede tegenwoordig de heer Yssel de Schepper, welke zich met den inhoud van het voorenstaande heeft vereenigd.

van Asch van Wijck, *Voorzitter.*

Vierde Afdeeling.

ZITTING VAN 24 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Weerts, van Nes, van Alphen, Ingenhousz, Lemker en Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

Art. 2.

De Afdeeling, ofschoon het principe tot vinding van het voorschot naar gelang der personele belasting aannemende, stemt echter daarin alleen, omdat het hier alleen *een voorschot* geldt; anders zou zij gegronde bedenking vermeenen te hebben op de bijberekening der opcenten, omdat dezelve naar plaatselijke omstandigheden zoo zeer verschillen en dus eene groote ongelijkheid veroorzaken, welke zij niet ligtelijk in eene definitive belasting zou kunnen gedoogen.

Zij merkt daarbij aan, dat het wenschelijk zou zijn, zoodanige definitive belasting naar den maatstaf der huurwaarde, zoo mogelijk, bij vervolg te gronden, *casu quo*, op de kadastrale berekeningen.

De Afdeeling verstaat dit artikel in dier voege, dat de zoodanigen, welke in meer dan eene gemeente in het personeel zijn aangeslagen, in elke gemeente, naar gelang daarvan, worden geclassificeerd en de aanslagen niet gecumuleerd; zij oordeelt, dat het raadzaam is, zulks met een woord aan te duiden.

Overigens komt het aan de meerderheid der Afdeeling voor, dat in de gemeenten der 1ste en 2de klasse nog eene *zesde* afdeeling zou kunnen worden toegevoegd, loopende van f 250 bij voorbeeld tot f 320 *vijfmalen*, en van f 320 en daarboven *zesmalen.*

Welligt zouden, indien dit denkbeeld werd aangenomen, alsdan de vroegere afdeelingen in de sommen eenigzins moeten worden gewijzigd.

De Afdeeling reserveert zich voorts om op de classificatie, in dit artikel voorkomende, nader in eene volgende zitting terug te komen.

Art. 3.

De Afdeeling is van oordeel, dat de bewijzen in blanco, hier genoemd, ook als contant geld in de vrijwillige negotiatie moeten worden aangenomen. Zulks zou die negotiatie, hares oordeels, meer aanmoedigen dan benadeelen, en het *voorschot* wordt alzoo van zelve afgelost.

Ten slotte merkt de Afdeeling aan, dat zij het principe van de berekening van den aanslag over 1830, in artt. 1 en 2 vermeld, voor dit voorschot wel aanneemt, maar anders zoodanige terugwerking niet kan admitteren, terwijl zij nog vraagt, hoedanig de bedoeling is ten aanzien der percentsgewijze belooningen der ontvangers, welke onder alle dusdanige buitengewone middelen te hoog klimmen.

ZITTING VAN 25 MAART 1831.

Tegenwoordig: dezelfde leden en de heer Warin, *Onder-Voorzitter.*

De Afdeeling, nader overgegaan zijnde tot beoordeeling der classificatiën, heeft een lid eene berekening en nota ter tafel gebragt, welke bij dit proces-verbaal wordt gevoegd, waaraan de Sectie zich gedraagt en waarmede zij zich over het algemeen wel zou kunnen vereenigen, indien daartegen geene overwigtige bezwaren mogten bestaan.

Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

VERANDERDE TAFEL *tot het voorschot wegens het personeel.*

In gemeenten van boven de 45,000 *zielen bevolking:*

éénmaal	van f	50	tot	beneden	de f	70
tweemalen	»	70	»	»	»	105
driemalen.	»	105	»	»	»	150
viermalen.	»	150	»	»	»	200
vijfmalen	»	200	»	»	»	300
zesmalen	»	300	en hooger.			

In gemeenten van 25,000 *tot* 45,000 *zielen:*

éénmaal	van f	42	tot	beneden	de f	58
tweemalen.	»	58	»	»	»	88
driemalen.	»	88	»	»	»	130
viermalen.	»	130	»	»	»	190
vijfmalen	»	190	»	»	»	250
zesmalen	»	250	en hooger.			

XVII. *Betaling bij wijze van voorschot.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

In gemeenten van 10,000 *tot* 25,000 *zielen:*

éénmaal	van f	34	tot	beneden	de f	46
tweemalen	»	46	»	»	»	70
driemalen.	»	70	»	»	»	106
viermalen.	»	106	»	»	»	167
vijfmalen	»	167	en hooger.			

In gemeenten van 5000 *tot* 10,000 *zielen:*

éénmaal	van f	25	tot	beneden	de f	37
tweemalen	»	37	»	»	»	60
driemalen	»	60	»	»	»	90
viermalen	»	90	»	»	»	150
vijfmalen	»	150	en hooger.			

In gemeenten van beneden de 5000 *zielen:*

éénmaal	van f	17	tot	beneden	de f	30
tweemalen	»	30	»	»	»	45
driemalen.	»	45	»	»	»	70
viermalen	»	70	»	»	»	120
vijfmalen	»	120	en hooger.			

Op de classificatie der gemeenten en de progressive verdubbeling, naar mate van den aanslag, wordt geene aanmerking gemaakt dan alleen dat de meervermogenden, vooral in de groote steden, wel iets meer kunnen bijdragen, terwijl de kleinere gemeenten onder de 10,000 en 5,000 zielen (waaronder alle de dorpen en het platteland) al te spoedig in de verdubbelingen vallen, zoodat bijvoorbeeld iemand, die voor f 85 is aangeslagen, in alle steden van boven de 25,000 zielen slechts de *dubbele* som zal voorschieten, maar in de gemeenten van f 10,000 tot 5,000 zielen *vier* dubbel, en onder de f 5,000 zielen *vijf* dubbel zal voorschieten.

Men bedriegt zich niet te gelooven, dat de huurwaarden in de kleinere gemeenten doorgaans zoo laag zouden wezen als de instellers van het tarief schijnen te veronderstellen, want overal, waar eenige welvaart heerscht, heeft de toegenomene bevolking de huurwaarden merkelijk opgedreven: in de dorpen zijn de personele aanslagen voor den eenvoudigsten burger of handwerksman alligt boven de f 17, en voor de overige steden naar advenant.

Het oogmerk kan niet zijn om van de geringe standen een aanmerkelijk voorschot te begeeren, en onder de tegenwoordige tijdsomstandigheden lijdt de burgerstand wel het meest door het stilstaan van meest alle neringen en handteringen. Er is gebrek aan werk bij meest alle ambachten, omdat de rijkere standen overal de buitengewone onkosten en uitgaven van weelde of overvloed hebben afgesneden. Voeg hierbij de groote ongelegenheid, welke door de krijgsdienst der schutterijen van de steden en het platteland veroorzaakt wordt.

Daarom wordt bij deze voorgestelde tafel geene verandering voorgesteld ten aanzien der middelbare gemeenten van 10,000 tot 25,000 zielen, maar in de kleinere gemeenten wordt de trapsgewijze opklimming *verminderd* en in de grootste gemeenten van boven de 25,000 zielen diezelfde opklimming *vermeerderd*, met bijvoeging van eene *zesde* klasse, waarin alleenlijk de rijkste particulieren schijnen te zullen vallen

---

Vijfde Afdeeling.

ZITTING VAN 24 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Nagell tot Ampsen, Junius van Hemert, Corver Hooft, Dedel, Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter*, en Bijleveld, *Voorzitter.*

De leden der Afdeeling bijeengekomen zijnde, om zich onledig te houden met de behandeling des ontwerps van wet *tot vaststelling van eene betaling bij voorschot op zoodanig middel, als ter bestrijding van de buitengewone behoeften voor* 1831 *zal worden vastgesteld*, herinnerden zij zich reeds bij den aanvang der overweging van het ontwerp de woorden, door den heer Minister van Financiën tot de Kamer gerigt, toen Zijne Excellentie kwam aanbieden de ontwerpen van financiële wetten, dien dag aan de Staten-Generaal voorgelegd, » dat, namelijk het voor de eerste maal ware, *na de afscheiding van de Belgische gewesten*, dat dergelijke taak door hem zoude worden volvoerd."

De leden der Afdeeling hadden met belangstelling die veel beduidende woorden van den Minister aangehoord: de afscheiding van de Belgische gewesten mogt nu geen problema meer blijven; 's Konings Minister was bij den aanvang zijner rede daarvan uitgegaan, en zoo willen de leden der Afdeeling zich dan ook nu overtuigd houden, dat de band van vereeniging, welke er tusschen de Belgische gewesten en die van de Vereenigde Nederlanden sedert de aanneming der Grondwet voor het Koningrijk der Nederlanden in 1815 heeft bestaan, als geheel verbroken mag en moet worden beschouwd.

Vroeger was wel door de nieuwspapieren kenbaar gemaakt, dat de vijf groote Mogendheden, waarvan de afgevaardigden te Londen waren bijeengekomen, tot die afscheiding der Belgische gewesten hadden besloten en dat het Zijner Majesteit onzen geëerbiedigden Koning had behaagd toe te treden tot de bepalingen, vervat in het protocol, waarbij de afscheiding wordt erkend, en alzoo dezelve ook als daargesteld te erkennen, maar eene officieuse, veel minder officiële mededeeling daarvan wordt alsnog door de Staten-Generaal te gemoet gezien.

De herinnering dus aan de woorden, met welke de heer Minister van Financiën zijne toespraak tot de Kamer heeft aangevangen, hiervoren aangehaald, en in de gemelde vergadering door de leden zoo gretig opgevangen, heeft bij de Afdeeling de vraag doen ontstaan, of het in deze oogenblikken wel geheel buiten allen vorm zoude zijn, indien door de Kamer het verlangen wierd aan den dag gelegd, om nopens het punt der afscheiding meer opzettelijk en op eene officiële wijze te worden onderrigt.

De leden der Afdeeling oordeelen eenparig, dat het te kennen geven van zulk een verlangen, wel verre van buiten allen vorm bij deze gelegenheid te zijn, integendeel eene allezins doelmatige strekking zoude hebben. Ja, zij gaan verder en willen het niet verbergen, verwacht te hebben, dat eene officiële mededeeling, bij monde van den Minister van Binnenlandsche Zaken gegeven, de Staten-Generaal reeds volkomen op de hoogte zoude hebben gebragt van het standpunt, waarop de publieke zaken thans staan, alvorens van Hun Edel Mogenden te vergen zich bezig te houden met deliberatiën over het vorderen van nieuwe opofferingen van de natie, welke reeds zoo zeer gebukt gaat onder den last van vroegere reeds van haar gevergde lasten.

Hierbij komt, dat het van de meest bekende openbaarheid is, dat, evenals had er geene afscheiding nog plaats, een aantal Belgische ambtenaren nog voortdurend in dienst worden gehouden; dat leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal en van den Raad van State, die, zoo de afscheiding der Belgische gewesten dáár is, derzelver radicaal zeker verloren hebben, zich nog als leden blijven beschouwen van die hooge collegiën, en dat zij, ofschoon zij wel, ja, de vergaderingen er niet van bijwonen, in alle gevallen de bezoldiging, aan die betrekking verbonden, nog geheel of gedeeltelijk blijven genieten, en eindelijk dat ook nog Belgen in diplomatische betrekkingen bij vreemde mogendheden zich geplaatst vinden, die zeker, na de afscheiding, oneigenaardig in die betrekkingen worden aangetroffen en, even als eerstbedoelde ambtenaren, ook nog bezoldigd worden uit de opbrengst der gelden, die door de ingezetenen van de Vereenigde Nederlanden met zooveel moeite moeten worden opgebragt

In dien stand van zaken willen de leden der Afdeeling het niet verbergen, huiverig te zijn om als leden der Tweede Kamer, die met de Eerste de Staten-Generaal, door welke de natie wordt vertegenwoordigd, uitmaakt, te helpen besluiten tot het vorderen van geldelijke opofferingen van hunne mede-ingezetenen, die ten deele moeten strekken om den zoodanigen eene bezoldiging te verzekeren, ofschoon zij, zoodra de afscheiding der Belgische gewesten in waarheid bestaat, daarop geene aanspraak meer kunnen maken, vermits zij door die afscheiding hebben opgehouden tot ons te behooren.

De Afdeeling kan dus niet nalaten uit de toespraak van den heer Minister van Financiën, zeker niet zonder bepaald doel tot de Kamer gerigt en welligt, zooals de leden der Afdeeling veronderstellen, om bij de leden der Kamer het gevoel levendig te maken, dat *zeker thans* de belangen der ingezetenen van de trouw geblevene gewesten bij ons uitsluitend en alleen in aan-

XVII. *Betaling bij wijze van voorschot.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

merking zullen moeten komen bij de deliberatiën over de ontwerpen van wet, door Zijne Excellentie aangeboden, aanleiding te nemen om met bescheidenheid derzelver verlangen te kennen te geven van door eene volledige mededeeling van wege de Hooge Regering ingelicht te worden omtrent de bedoelde afscheiding, door de vijf groote Mogendheden daargesteld en door den Koning erkend, opdat alzoo kunne blijken, dat de Vereenigde Nederlanden iets meer zijn dan een stuk of brok van een Koningrijk, door muiters en opstandelingen vaneen gereten.

Ook verlangen de leden der Afdeeling bekend te worden met eene lijst van zoodanige ambtenaren — of gewezen ambtenaren — die in België te huis behooren en desniettegenstaande nog door de Hooge Regering, onder welke benaming dan ook, bezoldigd worden; waarbij zij tevens denken opmerkzaam te maken op de noodzakelijkheid, dat ook de Nederlandsche legatiën van al wat tot België behoort, gezuiverd worden.

De leden der Afdeeling hechten zoo veel waarde aan bovenstaande door dezelve gevraagde inlichting, dat bij hen zelfs de vraag ontstaan is, of het niet pligtmatig zoude zijn dezelve af te wachten, alvorens tot het behandelen des ontwerps van wet in deszelfs deelen over te gaan, te meer daar zij voor zich niet kunnen verbergen het besef van den invloed, welken de verlangde mededeeling zal moeten hebben op de gezindheid hunner mede-ingezetenen bij het doen der opofferingen, waartoe zij op nieuw geroepen zullen worden.

De drang der omstandigheid echter, waarin het dierbaar vaderland verkeert, heeft bij de leden der Afdeeling te zeer gewogen dan dat zij niet zouden hebben besloten om, in de overtuiging dat aan het bovengemeld door de Afdeeling geuit verlangen van wege de Hooge Regering gaarne zal worden voldaan, dadelijk tot de overweging van het ontwerp over te gaan, zooals dan ook is geschied en tengevolge waarvan de leden der Afdeeling alsnu als voorloopige bedenking doen opmerken, dat, om onbezwaard te kunnen helpen besluiten tot het uitschrijven van eenige buitengewone belasting of opneming van gelden ter bestrijding der uitgaven van het Rijk, vooraf behoort geweten te worden, wat de leening, bij de wet van 22 November 1830 vastgesteld, heeft opgebragt, welk gebruik van die opgebragte gelden reeds is gemaakt, hoe het met de inning dier leening is gegaan, tot welk bedrag de schatkistbiljetten, bij diezelfde wet gecreëerd, reeds in omloop zijn gebragt, en, eindelijk, of ook uit de gelden dier gedwongen leening aan ingezetenen der Belgische gewesten betalingen zijn gedaan.

In eene memorie, door een der leden van de Afdeeling aan dezelve medegedeeld, zijn deze vragen in het breede ontwikkeld en te duidelijk uiteengezet, dan dat de overige leden der Afdeeling geaarzeld zouden hebben zich met den inhoud er van te vereenigen; zij nemen het stuk dus in zijn geheel over en willen hetzelve beschouwd hebben als een deel uitmakende van dit proces-verbaal, verzoekende daarop des heeren Ministers inlichting te mogen bekomen.

Verder overgaande tot het meer bepaald behandelen van het ontwerp in deszelfs deelen, merkten de leden der Afdeeling aan, met betrekking tot den aanhef der wet, dat, daarin gezegd wordende: » de verdediging der regten en van het grondgebied der noordelijke gewesten te verzekeren," door deze *regten* zeker geene andere, naar hun oordeel, kunnen worden aangeduid dan die der (zoogenaamde) noordelijke gewesten, en dus taalkundig bovengemelde lezing aldus behoort veranderd te worden: *de verdediging van de regten en het grondgebied van de* enz.

Voorts terugwijzende op hetgeen hiervoren reeds is aangestipt geworden, oordeelen de leden, dat, nu de afscheiding daar is, de benaming van *noordelijke gewesten* ook niet meer kan gebezigd worden en mitsdien in het onderhavige ontwerp van wet en in alle andere wetten voortaan zal behooren verwisseld te worden in die van: *Vereenigde Nederlanden.*

Art. 1.

Met betrekking tot het 1ste artikel, is het aan de leden in het algemeen voorgekomen, dat het aanwijzen van het personeel als éénigen maatstaf van het te doene voorschot, zeer ongelijk drukken moet op de schatpligtigen, vermits zij in betrekking tot elkander in het geheel niet gelijk staan.

Hetgeen te dezen opzigte over en weder reeds is gezegd geworden bij de behandeling van het ontwerp van wet van den 22sten November 1830, ligt te versch in het geheugen, dan dat men kortheidshalve daartoe niet zoude verwijzen.

Ook denken sommige leden, dat het minder moeite en omslag zal kosten, indien tot basis van het voorschot genomen wordt die, welke bij de wet van 22 November is vastgesteld geweest, dan nu alléén te nemen daartoe de opbrengst van het personeel.

Hier vandaan, dat *vijf* leden zich verklaren tegen de aanneming van het personeel als éénige basis, terwijl een lid zich met de bij het ontwerp voorgeslagene vereenigt. Dat lid oordeelt, dat de grondlasten op de ongebouwde eigendommen buiten alle aanraking moeten worden gelaten, vermits de landlieden in de laatstvoorgaande jaren te veel geleden hebben, om op nieuw in eenige belasting te worden betrokken. Ook het regt op de patenten komt aan dat lid te zeer drukkende voor, om als basis in aanmerking te kunnen komen. In allen gevalle beschouwt hij het voorschot als geheel op zich zelve staande en tot niets verder verbindende.

Nog hebben vier leden verklaard te verlangen, dat, zoo al het personeel tot éénige basis wierd aangenomen, dan nog die basis zoude behooren genomen te worden, niet naar de belasting op het personeel, zooals dezelve in 1830 betaald *is*, maar zooals die voor 1831 zal moeten betaald *worden.*

Zij, die op hunne verteringen zich hebben getroost bezuinigingen daar te stellen, behooren nu niet te worden aangeslagen volgens verteringen vroeger gemaakt.

Ook zijn uit België kooplieden met der woon naar steden van ons vaderland komen inwonen, en het zoude onbillijk zijn, indien deze niet konden aangeslagen worden in de uit te schrijvene belasting, zooals het geval zal moeten zijn, wanneer het personeel van 1830 en niet dat voor 1831 als basis genomen wordt.

De leden, die van oordeel zijn, dat de basis, welke in het afgeloopen jaar voor de gedwongene leening is aangenomen geweest, ook nu wederom behoort gevolgd te worden, verklaren wel te mogen lijden, dat, bij zooverre de gedwongen leening in 1830 meer hebbe opgebragt dan de som, welke als voorschot massaal wordt berekend benoodigd te zijn, de te doene verminderingen uitsluitend loopen over de belasting op de ongebouwde eigendommen als een der grondslagen, toen aangenomen, al ware het zelfs, dat die belasting, in plaats van *voor de helft*, slechts tot het *één vierde* in berekening wierd gebragt.

Art. 2.

In het algemeen verlangen de leden ingelicht te worden omtrent de som, waarop de opbrengst van het voorschot berekend wordt, en *ten tweede* waarom de wijze van vermeerdering des aanslags wordt voorgedragen; of er niet anders dan bij het artikel is geschied, mitsgaders ook, of er geene mogelijkheid zoude zijn om meerdere splitsingen en alzoo de gapingen kleiner te maken.

Door een der leden bij eene overgelegde nota aangetoond zijnde, tot welke onbillijkheid aanleiding geven kunnen de vrijstellingen, bij het slot van het artikel voorgeslagen, indien daartegen niet voorzien wordt in de gevallen, door dat lid aangewezen, hebben de overige leden geene zwarigheid gemaakt, zich met het gevoelen van dat lid te vereenigen.

Het nemen van het personeel in hoofdsom *en opcenten* is aan vijf leden der Afdeeling te onbillijk voorgekomen, dan dat zij zich daartegen niet zouden hebben verklaard.

Het is bekend, dat de opcenten in alle de gedeelten van het Rijk niet even veel zijn.

In het voorleden jaar is zulks reeds aangemerkt geworden, en men moet er thans niet alleen op terugkomen, maar er te meer op drukken, vermits de onbillijkheid grooter wordt, nu door de voorgeslagene wijze van vermeerdering des beloops van de belasting het opnemen ook der opcenten tot grondslag dubbel drukken zal.

Art. 3.

De tijdsbepaling, bij dit artikel voorgeslagen, is in het algemeen toegeschenen te kort te zijn gesteld; men slaat dus voor om de termijnen van betaling te stellen op *ultimo* April en *ultimo*, des noods 15 Mei, en dan het ingaan der interesten daarmede in verband te brengen.

Men verlangt ook, dat de bewijzen van gedane betaling des voorschots niet slechts als contant geld in de *gedwongene belasting* of *leening*, maar ook in de *vrijwillige geldleening* zullen worden aangenomen.

Men bevroedt de reden niet, waarom het gedane voorschot uit den opbreng der vrijwillige geldleening zoude moeten teruggegeven en niet als contant geld in dezelve aangenomen zoude kunnen worden.

XVII. *Betaling bij wijze van voorschot.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Zoo daartegen overwigtige redenen bij de Hooge Regering bestaan, verlangt de Afdeeling daaromtrent te worden ingelicht.

Dit proces zal worden opgemaakt en geresumeerd op den 26sten dezer.

BIJLEVELD, *Voorzitter.*

ZITTING VAN 26 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Junius van Hemert, Dedel, Boddaert, van Nagell tot Ampsen, Corver Hooft, Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter*, en Bijleveld *Voorzitter.*

Het bovenstaand proces-verbaal is geresumeerd en goedgekeurd.

BIJLEVELD, *Voorzitter.*

Nota A.

Het is eene der moeijelijkste en een der zwaarste van onze taken, om aan het volk, hetwelk wij vertegenwoordigen, eene belasting op te leggen.

Dit zal niemand ontveinzen en dat heeft mij ook genoopt om voorloopig en voor en aleer wij het ontwerp, hetwelk ons is voorgelegd, overwegen, mijne gevoelens aan de Afdeeling mede te deelen.

Ik zal met veel aandacht de discussiën aanhooren en het geavanceerde voor en tegen het plan met alle mijne krachten overwegen, maar, naar mijn inzien, moet ik rondborstig voor uliedeu verklaren, dat ik mij bezwaard vinde, het plan, zooals het wordt voorgedragen, te kunnen aannemen. Overtuigd van de moeijelijke omstandigheden, waarin de Regering zich bevindt, en altoos bereid om mijn vaderland tot nut te zijn en met mijne geringe vermogens deszelfs belangen te ondersteunen, zoo mag ik niet ontveinzen, dat in de gegeven omstandigheid het voor mij zeer grievend zoude zijn, wanneer ik deze voordragt zoude moeten verwerpen. En om de reden kort daarvan te zeggen, is, dat in de dringende omstandigheden, waarin het vaderland zich thans bevindt, ik in de eerste plaats in bedenking geef, of er geen exceptie aan art. 33 der Grondwet zoude kunnen worden geadmitteerd, daar het bedrag der personele lasten, in dat artikel begrepen en waarvan de vrijdom wordt verleend, eene aanzienlijke vermeerdering in 's lands schatkist zoude bijdragen.

Ten tweede, dat ik vreeze, dat door het gebrek aan numerair het voor de schuldpligtigen bezwaarlijk zal zijn, dat numerair te vinden; dat ik de voorkeur zoude geven om de geprojecteerde vrijwillige negotiatie te beproeven, voor en aleer men tot zoo eene vaststelling overga, tot eene betaling bij voorschot, zooals dit middel aan ons wordt voorgedragen; en eindelijk omdat het niet op gronden van billijkheid is gebouwd en dat de natie met regt had moeten verwachten, dat bij deze aanvraag de Regering eene volledige rekening van ontvangst en uitgaaf van de vorige leening aan de Kamer zoude hebben medegedeeld. Dit niet het geval zijnde en de door het Gouvernement ingeleverde staat der behoeften daar niet aan voldoende, bevind ik mij bezwaard, om, voor en aleer men op de navolgende vraagpunten wordt ingelicht, mijne stem aan het onderwerp te geven. Die vraagpunten zijn:

1°. Wat heeft de leening, bij de wet van November 1830 vastgesteld, en bepaaldelijk: *a.* wat heeft de halve verponding, en *b.* wat heeft het dubbele personeel opgebragt?

2°. Tot wat einde zijn die penningen gebruikt?

3°. Is de gansche leening door de schatpligtigen voldaan?

4°. Hoeveel stuks schatkistbiljetten zijn er in omloop gebragt, en zijn er ook beleeningen op geschied, van welk bedrag zijn dezelve?

5°. Worden er nog ambtenaren uit de zuidelijke afgevallene provinciën, die zich in de noordelijke provinciën ophouden, gealimenteerd; hoe groot is de globale som, welke uit 's lands schatkist gebruikt wordt, om die ambtelooze personen te bezoldigen, en om welke reden worden 's Rijks penningen, door de noordelijke provinciën opgebragt, daartoe gebruikt? Dit vijfde vraagpunt kan niet met stilzwijgendheid worden voorbijgegaan en verdient bij de Vergadering in bijzondere aanmerking te komen; in de gegevene omstandigheid levert het een alleronbillijkst bezwaar voor de noordelijke provinciën op.

Thans is dat gewigtig en veelbeteekenend tijdstip genaderd, waarin wij onze deliberatiën moeten laten gaan over het belangrijkste punt, namelijk den staat van onze financiën; dezelve vorderen een naauwkeurig onderzoek. In het blinde leeningen en geforceerde heffingen aan te nemen en dezelve aan het volk, dat wij vertegenwoordigen, op te leggen, is verre van de taak die ons is opgedragen, te meer daar wij verstoken zijn en blijven van eenige verdere officiële mededeeling omtrent den toestand waarin wij verkeeren, en volgens de bekende protocollen, door de Mogendheden te Londen vastgesteld, de grondslagen bestemd om de scheiding van België en Holland te vestigen, waarin door den Koning den 18den Februarij ll. is toegestemd. Het is nu die reden, zeg ik, en tot voldoening van de verantwoordelijkheid welke op een ieder van ons rust, dat wij inzage in het financiewezen moeten vorderen, waardoor niet alleen de stilstand van het volk, maar zelfs de voortduring van deszelfs existentie is gecompromitteerd. Het is dus de gewigtigste zaak, waarvoor onze werkzaamheden vatbaar zijn, welke wij thans moeten afdoen.

De groote last, die onze schouderen drukt, kan zich dus nooit zoo bezwarend voor ons oog hebben opgedaan als heden, te meer wanneer wij het moeijelijke en zwaarwigtige van dezelve regt beseffen.

Ik besluite en concludere dus op voormelde gronden, dat het voorgelegde plan door de vijf bovengemelde punten dient te worden ingelicht, als leiddraad in den doolhof, dien wij geroepen zijn te bewandelen.

VAN NAGELL TOT AMPSEN.

Nota B.

Bij art. 2 van het ontwerp van wet tot vaststelling van eene betaling bij voorschot worden de zoodanigen, welke in de personele belasting minder zijn aangeslagen dan f 50 in gemeenten van boven de f 45,000 zielen bevolking enz., vrijgesteld van het dragen in het voorschot.

Deze bepaling komt mij zeer billijk voor, doch minder zou het mij als zoodanig toeschijnen, wanneer hetgeen hierdoor minder in de schatkist komen zal, van derden in eene andere betrekking zou geëischt worden, gelijk dit ten aanzien der laatste leening het geval is.

Bij art. 3 der wet van 22 November 1830 worden degenen, wier aanslagen niet meer bedragen dan de daarbij uitgedrukte sommen, niet tot betaling verpligt; nu heeft het geval plaats, dat een eigenaar van verschillende kleine huisjes, welke bij de week verhuurd worden, is aangeslagen geworden voor het bedrag van al hetgeen door deze zoude verschuldigd geweest zijn, bijaldien voorzegde vrijstelling niet ware verleend; ditzelfde heeft, ja, plaats bij de gewone aanslagen in het personeel, volgens de wet van 1822, maar volgens deze ook heeft een verhuurder, die het voorschot doet, het regt om hetzelve van zijnen huurder terug te vorderen. Dit regt kan hij volgens de laatste wet niet uitoefenen, omdat daarbij eene expresse vrijstelling is verleend en er alzoo geene verpligting bestaat; maar nu is dan ook voor zoodanigen verhuurder het gevolg, dat hij niet alleen meer dan viermaal zooveel betaalt, als van hem voor zijnen aanslag te vorderen valt, maar dat deze som nog daarteboven verdubbeld worde door de verhooging, waaraan de vermeerderde som van hetgeen door hem moet bijgedragen worden, is onderworpen en welke in het bedoelde geval nu tot de helft is opgevoerd.

Dit kan ik bezwaarlijk met regelen van billijkheid overeenbrengen, en daarom zoude ik wenschen, dat dit ten minste voor het vervolg worde voorgekomen, door in deze wet duidelijk te bepalen, dat de vrijstellingen niet ten koste van derden geschieden, maar eenig en alleen in het belang dergenen, die minder gegoed zijn.

's Hage, 25 Maart.

COLLOT D'ESCURY VAN HEINENOORD.

XVII. *Betaling bij wijze van voorschot.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Zesde Afdeeling.

ZITTING VAN 24 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Meeuwen, van Dam van Isselt, van Welderen Rengers, Hofstede, Op den Hooff, *Onder-voorzitter*, en van Lynden van Hoevelaken, *Voorzitter.*

Gelezen zijnde het ontwerp van wet tot vaststelling van eene betaling bij voorschot op zoodanig middel, als ter bestrijding van de buitengewone behoeften van 1831 zal worden daargesteld, mitsgaders het gedeelte der memorie, daartoe specterende, zoo zijn op het voorgedragen ontwerp gevallen de volgende aanmerkingen:

Considerans.

»de verdediging der regten en van het grondgebied *der noordelijke gewesten* te verzekeren". De expressie van noordelijke gewesten doet veronderstellen, dat de zuidelijke gewesten nog tot het Rijk zouden kunnen behooren. Zou men daar geen ander woord voor kunnen bezigen, bij voorbeeld van den Staat, of wel van het Rijk der noordelijke Nederlanden, of wel van Noord-Nederland.

Art. 1.

» Een ieder zal", enz. Ter meerdere verduidelijking stelt men voor, te lezen: » Een ieder, *wiens aanslag in het personeel bedraagt de som uitgedrukt bij art. 2 hierna volgende*, zal" enz.

Art. 2.

1°. Wat mag toch de reden zijn, waarom alhier in de classificatie der gemeente eene andere verhouding plaats heeft dan bij de wet van het personeel van 28 Junij 1822 (*Staatsblad* n°. 15) en van die van den 22sten November 1830, betrekkelijk eene leening in evenredigheid der directe belastingen (*Staatsblad* n°. 81).

Zou het niet billijker zijn eenig onderscheid te maken tusschen Amsterdam en den Haag?

2°. Wat verwacht men wel van de opbrengst van dezen maatregel?

3°. En zouden de behoeften van de schatkist niet kunnen dulden, dat men de vrijstellingen eenigzins hooger stelde en de twee eerste klassen, die een- en tweemaal betalen, dien conform wijzigde?

Art. 3.

De bewijzen in blanco zullen als contant geld kunnen worden besteed *in zoodanige gedwongene belasting of leening, als bij de wet ter vinding van de buitengewone behoeften des loopenden jaars zal worden bepaald, of die anders uit de opbrengst eener vrijwillige geldleening zullen worden ingewisseld.*

Men vermoedt, dat de intentie is geweest, omdat, gelijk in den considerans gezegd wordt, dit een voorschot is op zoodanig middel, als ter bestrijding der buitengewone behoeften over 1831 zal worden daargesteld, zulks dan ook toepasselijk is op de vrijwillige negotiatie als een eerste middel ter bestrijding dier behoeften; maar men meent, dat de volgende redactie dit denkbeeld beter zou uitdrukken:

Voor de te ontvangene penningen zullen worden afgegeven quitantiën op naam en bewijzen in blanco, welke laatste als contant geld zullen kunnen worden besteed *in zoodanige vrijwillige geldleening, als ter vinding van de buitengewone behoeften des loopenden jaars zal worden geopend, of bij ontstentenis of ontoereikendheid van dien in zoodanige belasting of gedwongene leening, als ten gelijke einde nader bij de wet zal worden bepaald*, en zulks enz.

(De woorden *in cursijf* te stellen in plaats van die van art. 3.)

Art. 4.

Daar men zich het geval niet kan voorstellen, dat in de materie van de personele belasting eenig regt van legaal of wettig hypotheek aan het Rijk zou kunnen toekomen, draagt men voor dit artikel, in overeenstemming met art. 9 van de wet van 22 November 1830 (*Staatsblad* n°. 81), dus te stellen:

»De invordering en vervolging van het verschuldigde zal geschieden op dezelfde wijze en met gelijke regten als bij de wet op het middel van het personeel is vastgesteld."

VAN LYNDEN VAN HOEVELAKEN, *Voorzitter.*

Zevende Afdeeling.

ZITTING VAN 24 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: G. G. Clifford, Repelaer van Molenaarsgraaf, van Boelens, Verheijen, G. Clifford en Luzac, *Voorzitter.*

De Afdeeling, na gelezen te hebben het gedeelte der toelichtende memorie des Ministers, hetwelk tot het onderhavige ontwerp van wet betrekking heeft, merkt op den eenigen considerans der wet aan, dat de woorden, op het slot voorkomende, *ten einde de verdediging der regten en van het grondgebied der noordelijke gewesten te verzekeren*, vooral na de adhaesie van Zijne Majesteit tot de bepalingen der Londensche conferentie, meer overeenkomstig de tegenwoordige gesteldheid des Rijks aldus zouden moeten gelezen worden: *ten einde de verdediging der regten en van het grondgebied van den Staat te verzekeren.* De Afdeeling gelooft, dat het behouden der uitdrukking: *noordelijke gewesten*, ter aanduiding van het volk, thans door de Staten-Generaal vertegenwoordigd, eenen min aangenamen indruk op den geest der inwoners maakt, vermits zij tegen die van *zuidelijke gewesten* overstaat, welker *regten* en *grondgebied* hun voor altijd geheel vreemd geworden is en blijven moet.

Op de 1ste en 2de artikelen der wet heeft de Afdeeling geene bijzondere aanmerkingen gemaakt, want, alhoewel de eerste termijn wel spoedig op handen is, gevoelt zij echter, dat de drang der omstandigheden een langer uitstel zeer moeijelijk, zoo niet onmogelijk maakt; terwijl voorts de classificatie, in art. 2 voorkomende, zeker wel stof kan opleveren voor gewigtige aanmerkingen omtrent de ongelijke drukking ten nadeele van groote en bevolkte steden, waar de huurwaarde der panden hoog gesteld is, doch welke aanmerkingen bij eene andere classificatie en opklimming, soms weder uit anderen hoofde zullen kunnen gemaakt en tegengeworpen worden.

Art. 3.

De Afdeeling verlangt ingelicht te mogen worden nopens de reden, waarom *de bewijzen in blanco*, voor de ontvangen penningen afgegeven, ook niet bij de eventuele *vrijwillige leening* als contant geld zullen mogen aangenomen worden. Hierdoor zoude de inwisseling uit den opbreng der vrijwillige leening, in dit artikel vermeld, alsdan vervallen, de werkzaamheden hiervan mitsdien worden uitgespaard, alsmede interessen bezuinigd worden.

Art. 4.

De Afdeeling merkt aan, dat nademaal diverse belastingschuldigen, vooral die uithoofde van het beroep, door hen uitgeoefend, ruime localen moeten bewonen en in de middelklassen van art. 2 vallen, ten gevolge van dezen aanslag waarschijnlijk eene hoogere som zullen moeten *anticiperen* dan hun *definitive aanslag* bij eene eventuële geforceerde heffing of leening zal beloopen, voorzeker, ter vermijding van waarlijk niet ongegronde klagten, bij de invordering dezer anticipatie-belasting ten opzigte van zoodanige personen zeer veel toegevendheid en zachtheid zal behooren in acht genomen te worden.

Geresumeerd op 25 Maart, mede tegenwoordig de heer van Wickevoort Crommelin.

LUZAC, *Voorzitter.*

XVII. *Betaling bij wijze van voorschot.*

(Memorie van antwoord.)

3. BEANTWOORDING der BEDENKINGEN, *gevallen bij de Afdeelingen op het ontwerp van wet tot vaststelling eener betaling bij voorschot.* (1)

Aanmerkingen der Afdeelingen.	Antwoorden der Regering.
Premisse.	
Men acht de bewoording: »verdediging der regten en van het grondgebied" en »noordelijke gewesten" kwalijk gekozen.	Men heeft daarvoor nu eene andere in de plaats gesteld.
Art. 1.	
Achter de woorden: »een ieder", te voegen: »die daaraan, volgens art. 2, is onderworpen."	Alzoo verbeterd.
Idem, achter: »personele belasting" — »naar al derzelver grondslagen."	Deze bijvoeging is bij den aanvang van art. 2 gebragt.
Men verlangt te weten, op welke som de opbrengst van het voorschot wordt geraamd.	Op circa f 8,000,000.
Eene Sectie betwijfelt de *benoodigdheden* des voorschots, aangezien de grootte van het nog beschikbare overschot ad f 11,885,000.	Dat overschot is niet nu beschikbaar, maar was het op 1°. Januarij ll. en bestond grootendeels in *schatkistbiljetten.*
Dezelfde Sectie verlangt den uitslag der verpligte leening van f 14,000,000, volgens de wet van 22 November 1830, te kennen.	De kohieren-bedragen circa f 15,970,000, waarop is ontvangen circa f 13,000,000.
Men verlangt, dat, in stede der kohieren van 1830, die van 1831 ten grondslag des voorschots worden genomen.	Hiertoe is de opmaking der kohieren over 1831 nog op verre na niet genoeg gevorderd.
Art. 2.	
Het komt noodig voor, te bepalen, dat tezamenvoeging van aanslagen zich niet tot die in andere gemeenten uitstrekke.	Zie de veranderde redactie.
Eene Sectie is van oordeel, dat het voorgedragen tarief tot bezwaar zal strekken van de groote steden en ten voordeele van het platteland. Andere vermeenen, dat hetzelve vooral drukkend zal zijn, ten aanzien der kleinere en der plattelandsgemeenten.	Men houdt het daarvoor, dat het tarief tusschen deze uiteenloopende gevoelens het veilige midden houdt, en dat noch de groote steden, noch de kleinere of plattelandsgemeenten bij hetzelve bijzonder zullen worden bezwaard.
Andere Sectiën vragen, waarom men, bijzonder met betrekking tot 's Gravenhage, zich, voor de opklimming der categoriën, niet meer heeft gehouden aan de bepalingen der wet op de personele belasting.	Daar de steden Amsterdam, Rotterdam en 's Gravenhage, in verhouding tot de bevolking, nagenoeg gelijkelijk in de belasting bijdragen, heeft men gemeend, dat ook bij het onderhavige tarief de conditie derzelve eenerlei moest zijn.
Nog andere zijn van oordeel, dat voor de groote gemeenten, vergeleken met de kleinere, de sprongen in de schaal der leeningschuldigheid te groot zijn.	Men gelooft eene zoo na mogelijk juiste evenredigheid in de bedoelde sprongen te hebben in het oog gehouden, als bedragende het tarief voor de *tweede* klasse van gemeenten (die van 25,000 tot 45,000 zielen) 5/6, dat voor de *derde* 4/6, dat voor de *vierde* 3/6 en dat voor de *vijfde* 2/6 van de *quotas*, voor de respective categoriën van de gemeenten der *eerste* klassen aangewezen.
Sommige Sectiën zouden voor de gemeenten der *eerste* en *tweede* klassen het tarief met nog eene categorie, belastbaar tot het *zesdubbel* der personele belasting, vermeerderd willen zien.	Men vindt daarin bezwaar, *vooreerst*, om het weinig belangrijke van het meerdere product, daaruit zullende voortvloeijen; *ten tweede*, omdat men zoodoende de grootere gemeenten boven de kleinere noodeloos drukken zoude, en *eindelijk*, omdat daarmede de evenredigheid zou worden verbroken, die men, bij het laatst voorgaande antwoord, heeft aangewezen tusschen de onderscheidene klassen van gemeenten te bestaan.
Eenige Sectiën zijn van oordeel, dat de logement- en stalhouders enz., wier bedrijven hen, wegens de daarvoor noodige uitgebreidere lokalen, aan eenen betrekkelijk *hoogeren* aanslag in het personeel doen onderwerpen, te dier zake tot een minder bedrag in het voorschot zouden moeten behooren bij te dragen.	*Eensdeels* zoude men bij aanneming van dat beginsel hetzelve behooren uit te strekken tot *alle* belastingschuldigen, die het behoeven van grootere lokalen voor hun bedrijf met de logement- en stalhouders gemeen hebben, waarvan het aantal *zeer* groot is, om van de verhuurders van kamers (zie art. 7 der wet op de personele belasting) niet te gewagen; *anderdeels* zoude men, vermits het *niet algemeen* in gebruik zijn bij de logement- en stalhouders van *grootere* lokalen, dan zij, bij uitoefening van een ander bedrijf, bewonen zouden, wederom op de te bepalen uitzonderingen uitzonderingen *ten tegendeele* moeten daarstellen, waarvoor de maatstaf moeijelijk met juistheid zou zijn aan te wijzen, gezwegen dat bepalingen, als de bedoelde, de behoorlijke uitvoering der wet, den daarvoor beschikbaren tijd vooral

(1) De Minister van Financiën zond den 27sten Maart aan de Tweede Kamer boven medegedeelde memorie van antwoord op de aanmerkingen der Afdeelingen, onder bijvoeging eener nieuwe redactie van het ontwerp van wet, met het berigt, dat de Secretaris van Staat gemagtigd was de voorgedragen wijzigingen op het oorspronkelijke stuk te waarmerken.

XVII. *Betaling bij wijze van voorschot.*

(Memorie van antwoord.)

Aanmerkingen der Afdeelingen.	Antwoorden der Regering.
	in aanmerking genomen, grootelijks zouden belemmeren, ja schier onmogelijk doen worden; om alle welke redenen men de bedoelde wijziging weinig raadzaam acht, te meer aangezien hier alleen de rede is van een voorschot, spoedig remboursabel, en de waarschijnlijk hooge waarde der te verstrekken bewijzen van betaling het bezwaar, voor de leeningschuldigen in de van hen gevorderde bijdrage gelegen, zoo niet geheel, althans grootendeels, zal doen wegvallen.
Eindelijk zouden sommige Sectiën van den grondslag der leeningschuldigheid alle andere dan de Rijks- en gemeente-opcenten willen zien uitsluiten.	Het ten slotte des vorigen antwoords gezegde, is ook grootendeels hierop toepasselijk. Overigens zij aangemerkt, dat in die provincie, waar de bedoelde opcenten het hoogst zijn (Zeeland), het bedrag derzelve niet hooger is dan een twintigste van het *totaal-generaal*, en dat men bij de voordragt der definitive belastingwet op de billijkheid dezer aanmerking gelet en dezelve geheel tot de *hoofdsom* bepaald heeft, hetgeen in dat oogenblik, aangezien de dringende behoeften der schatkist den meesten spoed vereischen, niet wel doenlijk is.
Art. 3.	
Eene Sectie verlangt, dat de visering der bewijzen door het gemeentebestuur bij de *wet* worde bepaald.	Zie de nieuwe redactie.
Eene andere wil de woorden: »gedwongene belasting of leening" vervangen zien door deze: »belasting of gedwongene leening."	Conform veranderd.
Bijna alle de Sectiën verlangen, dat de bewijzen van voorschot aanneembaar zullen zijn in de vrijwillige geldleening.	Hieraan is voldaan, in zoo verre dat men dezelve zal kunnen fourneren in de laatste helft der leening, en telkens tot 1/3 des bedrags van het te doen *fournissement.*
Art. 4.	
Sommige Sectiën verlangen de redactie van dit artikel te zien ingerigt overeenkomstig het eerste gedeelte van art. 9 der wet van 22 November 1830 (*Staatsblad* n°. 81).	Hieraan is voldaan.

Na het mededeelen der beantwoording op de bedenkingen der Afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, ten aanzien van de voorgedragen wet op het doen eener betaling bij voorschot, eerst kennis bekomen hebbende van het proces-verbaal der Vde afdeeling, vermeent men de gegeven antwoorden nog met het volgende te kunnen vermeerderen:

De Minister van Buitenlandsche Zaken zal binnen weinige dagen, zoodra een nog ontbrekend berigt zal zijn ingekomen, volgens Zijner Majesteits bedoelingen aan de Kamer openingen geven ten aanzien van de staatkundige betrekkingen in den tegenwoordigen stand van zaken, en hierom acht men voor het tegenwoordige evenmin te moeten blijven stilstaan bij de daaromtrent in het midden gebragte aanmerkingen, als zulks ten aanzien van de opmerkingen van dien aard in de andere Afdeelingen is geschied.

Als voorschot beschouwd en alzoo voor nadere verrekening vatbaar zijnde, heeft men geacht alleen tot den grondslag van het personeel de toevlugt te moeten nemen; de aanmerkingen in deze en andere Afdeelingen gevallen, toonen aan, aan hoe veel wederspraak het daarbij voegen van de grondbelasting of het patentregt onderhevig is; de zaak moet onverwijld werken en daarom ziet men zich wel genoodzaakt den geheelen aanslag van 1830 tot basis te nemen, daar die van 1831 nog niet overal geregeld is, en er onverwijlde ondersteuning zijn moet, terwijl splitsingen te veel tijd vorderen.

Men gevoelt niet, dat er uit de vrijstellingen onbillijkheden zullen voortvloeijen, maar vermeent in tegendeel, dat het geval, waartoe betrekkelijk is de tweede Nota, bij het proces-verbaal gevoegd, zooveel eenigzins doenlijk is, wordt voorgekomen door blijkens art. 2 van het ontwerp van de aanslagen af te trekken *en alzoo niet te doen contribueren* wegens het personeel van gebouwen bij de week of de maand verhuurd, waarvoor de uitwonende eigenaar is aangeslagen.

De behoeften laten volstrekt niet toe de termijnen te verschuiven.

Eindelijk omtrent eenige vraagpunten, in de eerst bijgevoegde Nota vermeld, merkt men het volgende op:

Dat de leening van November 1830, reeds opgegeven op een aanslag van f 13,970,000 (*niet* f 15,960,000, zooals dit door eene schrijffout zoude schijnen) zich ongeveer als volgt splitst:

Grondbelasting	f	7,000,000.00
Personeel		5,600,000,00
Patenten		1,370,000.00
Te zamen	f	13,970,000.00

Waarop is ontvangen circa f 13,000,000.

Dat de penningen zijn gebruikt hoofdzakelijk tot betaling van de rente der nationale schuld in de oorlogskosten, gelijk uit den staat (n°. 5 van XIV dezer Bijlagen) is op te maken.

En, eindelijk, dat het bedrag der schatkistbiljetten, tot den 15den Maart 1831 uitgegeven, beloopt f 5,192,650, zijnde er geene beleeningen op schatkist-biljetten gedaan.

XVII. *Betaling bij wijze van voorschot.*

(Nieuwe redactie van het ontwerp van wet.)

4. NIEUWE REDACTIE VAN HET ONTWERP VAN WET *tot vaststelling eener betaling bij voorschot op zoodanig middel, als ter bestrijding van de buitengewone behoeften voor* 1831 *zal worden daargesteld.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in overweging hebben genomen de noodzakelijkheid, om ten spoedigste 's Rijks schatkist te voorzien van de noodige gelden, ten einde, in afwachting van en als voorschot op zoodanig middel, als ter bestrijding der buitengewone behoeften over 1831 zal worden daargesteld, de verdediging van de regten en het grondgebied van den Staat te verzekeren;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

Een ieder, die daaraan, volgens art. 2 dezer wet, wordt onderworpen, zal, vóór of op den 15den April aanstaande, voor de helft, en, vóór of op den 15den Mei aanstaande, voor de wederhelft, bij den ontvanger der directe belastingen in de gemeente, alwaar hij in de personele belasting over 1830 aangeslagen is, een voorschot in geld betalen, op zoodanig middel als bij de wet, tot vinding van de buitengewone behoeften des loopenden jaars, zal worden vastgesteld.

Art. 2.

Dit voorschot zal bedragen eenmaal of meermalen het beloop van een ieders aanslagen in de personele belasting, naar al deszelfs grondslagen over 1830, in hoofdsom en opcenten van welken aard ook, op de eerste en aanvullings-kohieren der gemeente voorkomende, daarvan afgetrokken de aanslagen, op den voet van artt. 9, 16, 22 en 31 der wet van 28 Junij 1822 (*Staatsblad* n°. 15), wegens woonhuizen en gebouwen of gedeelten van dezelve, welke niet dan bij de maand of de week en door den uitwonenden eigenaar, worden verhuurd, en zulks op de volgende wijze:

Voor gemeenten van boven de 45,000 *zielen bevolking:*

eenmaal de aanslag in de personele belasting voor diegenen, welke daarin zijn betrokken, van f 50 tot beneden de f 70

tweemalen	»	70	»	»	» 105
driemalen	»	105	»	»	» 160
viermalen	»	160	»	»	» 250
vijfmalen	tot	250 of hooger.			

Voor gemeenten van 25,000 *tot* 45,000 *zielen bevolking:*

eenmaal de aanslag in de personele belasting voor diegenen, welke daarin zijn betrokken, van f 42 tot beneden de f 58

tweemalen	»	58	»	»	» 88
driemalen	»	88	»	»	» 134
viermalen	»	135	»	»	» 208
vijfmalen	tot	208 of hooger.			

Voor gemeenten van 10,000 *tot* 25,000 *zielen bevolking:*

eenmaal de aanslag in de personele belasting voor diegenen, welke daarin zijn betrokken, van f 34 tot beneden de f 46

tweemalen	»	46	»	»	» 70
driemalen	»	70	»	»	» 106
viermalen	»	106	»	»	» 167
vijfmalen	tot	167 of hooger.			

Voor gemeenten van 5000 *tot* 10,000 *zielen bevolking:*

eenmaal de aanslag in de personele belasting voor diegenen, welke daarin zijn betrokken, van f 25 tot beneden de f 35

tweemalen	»	35	»	»	» 52
driemalen	»	52	»	»	» 80
viermalen	»	80	»	»	» 125
vijfmalen	tot	125 of hooger.			

Voor gemeenten van onder de 5000 *zielen bevolking:*

eenmaal de aanslag in de personele belasting voor diegenen, welke daarin zijn betrokken, van f 17 tot beneden de f 23

tweemalen	»	23	»	»	» 35
driemalen	»	35	»	»	» 54
viermalen	»	54	»	»	» 83
vijfmalen	tot	83 of hooger.			

Zullende de zoodanigen, welke in de personele belasting voormeld minder zijn aangeslagen dan:

tot f 50 in gemeenten van boven de 45,000 zielen bevolking.

»	42	»	»	»	25,000 tot 45,000	»	»
»	34	»	»	»	10,000 » 25,000	»	»
»	25	»	»	»	5,000 » 10,000	»	»
of »	17	»	»	»	beneden de 5,000	»	»

niet verpligt zijn in dit voorschot te betalen.

Art. 3.

Voor de te ontvangene penningen zullen worden afgegeven quitantiën op naam en bewijzen in blanco, welke laatste, door het gemeentebestuur geviseerd, als contant geld zullen kunnen worden besteed in zoodanige belasting of gedwongene leening, als bij de wet, ter vinding van de buitengewone behoeften des loopenden jaars, zal worden bepaald, of wel in de laatste helft eener vrijwillige geldleening, telkens, hoogstens voor een derde van het te betalene, en overigens uit de opbrengst van die leening zullen worden ingewisseld, en zulks met eenen interest van een half ten honderd 's maands, ingaande, voor den eersten termijn met 1°. April aanstaande en voor den tweeden termijn met 1°. Mei aanstaande, en eindigende met den laatsten der maand voorafgaande die, waarin de betaling verschuldigd zal zijn of welke voor de aflossing zal worden aangewezen; voor degenen, welke den tweeden termijn tegelijk met den eersten vóór of op 15 April aanstaande voldoen, zullen de interesten ingaan voor de beide termijnen met den 1sten April.

Art. 4.

De invordering en vervolging van het verschuldigde zal geschieden op dezelfde wijze en met gelijke regten, als bij de wetten, op de directe belastingen is vastgesteld.

Lasten en bevelen, enz.

---

5. VERSLAG DER CENTRALE AFDEELING *omtrent het ontwerp van wet tot vaststelling eener betaling bij wijze van voorschot*, uitgebragt in de zitting van den 30sten Maart 1831. (1)

Door de Iste en VIIde Afdeelingen zijn de antwoorden op de eerst gemaakte bedenkingen voor kennisgeving aangenomen.

In de IIde Afdeeling is aangemerkt:

1°. dat men niet overtuigd is, dat het onmogelijk zijn zoude,

(1) Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 77.

XVII. *Betaling bij wijze van voorschot.*

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

de kohieren van 1831 tot grondslag des voorschots te nemen, hetgeen veel billijker zijn zoude en hetgeen men in allen gevalle in eene eventuële gedwongene belasting moet blijven verlangen;

2°. dat men het antwoord omtrent de verligting van logement- en stalhouders ten eenenmale onvoldoende vindt, daar men dezelven speciaal, en wel met *drie vierden*, zoude kunnen verminderen, zonder dat hun aanslag in evenredigheid te klein zou zijn;

3°. dat men verlangen zoude, dat de bewijzen van voorschot, als contanten, aanneembaar zullen zijn in de *vijf* laatste termijnen der leening, telkens tot eén half van het bedrag van het te doene *fournissement*, en dat er toch nu wierd bijgevoegd, dat dezelve overigens zullen worden ingeruild uiterlijk in den loop van dit jaar;

4°. dat er niet geantwoord is op de aanvragen der Afdeeling, om achter de woorden in art. 3: *vóór of op den 15den April*, te voegen: *of althans binnen zes dagen na de ontvangst der aanslagbiljetten*, welke bijvoeging noodzakelijk is, omdat de ondervinding geleerd heeft, dat, wanneer de termijn, buiten schuld der belastingschuldigen, overschreden is, de administratie dikwijls zwarigheid maakt, den interest te doen ingaan.

In de IIIde Afdeeling:

1°. hebben eenige leden de verandering in de inleiding, in welke de woorden: *noordelijke gewesten*, door die van *den Staat* zijn vervangen, gemeend aldus te moeten beschouwen, dat hierdoor wordt aangeduid de Staat der Vereenigde Nederlanden. Andere zijn van gevoelen, dat dit met stellige bewoordingen in de wet behoort te worden uitgedrukt.

2°. Wat aangaat den grondslag der belasting, blijft de Afdeeling van gevoelen, dat het personeel niet over 1830, maar over 1831 tot maatstaf moet worden genomen. Op vele plaatsen zijn de kohieren over dit loopend jaar reeds geformeerd en de aanslagbiljetten afgegeven; de bespoediging dier werkzaamheden in andere gemeenten zoude dit kunnen algemeen maken en dan den grondslag der heffing bij anticipatie uitmaken.

3°. Bovendien blijft de Afdeeling van oordeel, dat het personeel niet aanbiedt den genoegzaam zekeren grondslag eener belasting, welke op het vermogen of de inkomsten der ingezetenen zoude worden geheven; de redenen, die daartegen zijn aangevoerd, zijn naar het inzien der Afdeeling niet voldoende.

4°. Ten aanzien der classificatie oordeelen vele leden der Afdeeling te moeten blijven volharden bij de aanmerkingen, te dezen opzigte gemaakt; de Afdeeling zoude in allen gevalle de voorkeur geven aan het ontwerp van classificatie, hetwelk in de IVde Afdeeling is voorgedragen.

5°. De Afdeeling heeft met genoegen aangenomen gezien het beginsel, dat de renversalen, uit de anticipatie-belasting voortspruitende, zullen aangenomen worden in de vrijwillige leening, bijaldien dezelve wordt aangenomen. Dan zij is tevens van oordeel, dat het noodzakelijk is, dat er bepaald worde, dat in de laatste *twee derden* van die geldleening deze renversalen voor één derde worden aangenomen; dit oordeelt zij volstrekt noodig om de waarde derzelve in de handen der contribuabelen in stand te houden, daar zij dit beschouwt als van het grootste aanbelang om dezelve tot voldoening in staat te stellen.

Eindelijk heeft deze Afdeeling opgemerkt, dat de betaling van den eersten termijn tegen 15 April zeer bezwarend zal kunnen zijn, daar het tijdstip der betaling zoo kort na de eventuële bekendwording der wet en uitgifte der aanslagbiljetten zal volgen; zij oordeelt daarom, dat in allen gevalle behoort te worden bepaald, dat ook nà het vervallen van dien termijn van 15 April de invordering niet zal kunnen geschieden dan acht dagen nà het uitgeven der biljetten van aanslag.

De IVde Afdeeling merkt op art. 3 aan, dat indien de leening zelfs werd 42 millioen, alsdan de 8 millioen voorschot in de drie laatste termijnen, die maar 30 pct. van de geheele leening bedroegen en dus 13 millioen circa, niet kunnen worden geabsorbeerd of afgelost, indien zij telkens maar voor één derde van het te betalene te bezigen zijn.

Bovendien kan men niet prejugeren op de aanneming der negotiatie, zooals zij ligt.

Men moet dus in het algemeen bepalen, dat het geheele beloop van dit voorschot in de laatste helft van alle zoodanige toekomstige vrijwillige of gedwongene leening geheel zal kunnen worden gefourneerd en het niet gefourneerde in allen gevalle uit de opbrengst dier leening in dit jaar zal worden afgelost.

Het is volstrekt noodzakelijk, dat dit alsnog veranderd worde, want anders is de aanwending van het voorschot onuitvoerlijk en er bestaat hoegenaamd geene bepaling van aflossings-termijn dan aflossing voor het niet gebezigde.

Eindelijk heeft de Afdeeling gemeend, na lezing van het proces-verbaal der Vde Afdeeling en de daarbij gevoegde nota's, te moeten verklaren, zich in het algemeen met derzelver geest en inhoud te vereenigen en daarop de Regering voor de toekomst te moeten opmerkzaam maken, zoodat de Afdeeling zich alleen van dergelijke aanvragen heeft onthouden bij gelegenheid van deze voordragt *tot voorschot*, maar overigens, bij gelegenheid der verdere financiële maatregelen, met allen aandrang de oplettendheid der Regering in den geest dier gevoelens vermeent te moeten inroepen.

De leden der Vde Afdeeling, immers zeven van de aanwezigen, blijven aandringen dáárop, dat de woorden: *noordelijke gewesten* vervangen worden door die van: *Vereenigde Nederlanden.*

Het woord: *Staat*, in de nieuwe redactie gesteld, in plaats van *noordelijke gewesten*, geeft geen bepaald denkbeeld te kennen van het Rijk of land, hetwelk wordt bedoeld.

Indien echter aan het verlangen van de Afdeeling niet kan worden voldaan, zoo moet men de vrijheid nemen te vragen: wat verstaat men door dien Staat, welke zijn de grenzen, binnen welke die Staat gelegen is?

Artt. 1 en 2.

Ten aanzien der nieuwe redactie van de eerste en tweede artikelen van het ontwerp zal de Afdeeling in de gemaakte veranderingen berusten.

Art. 3.

Betrekkelijk de aanneming van de bewijzen in blanco van gedane betaling, ook in de vrijwillige geldleening, oordeelt de Afdeeling, dat door de bepaling, nu in de nieuwe redactie van het 3de artikel voorgeslagen, dat slechts in de laatste helft der geldleening *telkens, hoogstens voor een derde van het te betalene*, die bewijzen zullen kunnen worden aangenomen, de maatregel, door meer dan eene Afdeeling in het belang van een ieder, die in het voorschot is betrokken geweest, voorgeslagen, onbeduidend wordt gemaakt, aangezien de in blanco afgegevene bewijzen, van grooter sommen zullende of kunnende zijn dan die, welke bij elk fournissement slechts voor een derde in de laatste helft van den loop der negotiatie zal moeten geschieden, ook van dat papier geen gebruik zal kunnen worden gemaakt.

De Afdeeling slaat dus voor te bepalen, dat bij den eersten termijn reeds van de tweede helft, dat papier in volle waarde zal kunnen worden gegeven, mits de betaling geschiede te gelijk ook over de tweede en derde termijnen van die helft.

Eindelijk dringt deze Afdeeling er nog op aan, dat bij de wet bepaald worde, dat de gezegde quitantiën niet slechts zullen worden ingewisseld uit de opbrengst van de vrijwillige geldleening, maar dat die inwisseling zal moeten geschieden vóór of op den 31sten December van het loopende jaar.

Dezelfde Afdeeling ziet met genoegen te gemoet de toegezegde mededeeling, door den heer Minister van Buitenlandsche Zaken te geven, en neemt dat antwoord voorts aan voor notificatie.

Sommige leden volharden bij vroeger gemaakte bedenkingen omtrent den grondslag des voorschots, terwijl men het antwoord, deswege gegeven, aanneemt voor kennisgeving.

Berustende in het antwoord, op de sub n°. 2 bijgevoegde nota's gegeven, worden de verdere antwoorden aangenomen voor kennisgeving.

De meerderheid der VIde Afdeeling zoude gewenscht hebben, dat in den considerans van de nieuwe redactie bij de woorden: *van den Staat*, gevoegd werden die der *noordelijke Nederlanden.*

Wat het antwoord betreft op het 4de artikel, kan men zulks niet toestemmen, want alle de Afdeelingen hebben verlangd, dat de recepissen, in deze heffing voortspruitende, als gereed geld, ook in de vrijwillige leening, zouden aangenomen worden. Door de veranderde redactie geeft het Gouvernement nu openlijk te

XVII. *Betaling bij wijze van voorschot.*

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

kennen, dat deze recepissen slechts voor $^1/_3$ in de laatste helft als gereed geld zullen worden gebruikt, waardoor aan het eenparig verlangen van alle Afdeelingen geenszins voldaan wordt.

De gevolgen van deze bepaling zullen zijn, dat hij, welke in de vrijwillige leening deel neemt met een bedrag, hetwelk vijfmaal zijne bijdragen in deze leening bij voorschot zal te boven gaan, zijne eigen recepissen nog niet ten volle zal kunnen gebruiken en dat, zoo de vrijwillige leening tot 30 millioen zal tot stand komen, en dus 5 millioen meer zal geven dan het berekend bedrag van eene gedwongene geldleening, nog $^2/_3$ van alle uit te geven recepissen zonder emplooi blijven zullen in handen van de belastingpligtigen, totdat men dezelve zal kunnen inwisselen. Aan deze recepissen zelfs dat voordeel niet zijnde toegekend, hetwelk aan het schatkistbiljet is verbonden, namelijk dat men hetzelve in betaling der gewone belastingen kan gebruiken, zal in waarde beneden den koers van het schatkistbiljet, zooals dezelve vóór de voordragt tot opbeuring stond, vallen. De wet, welke slechts een voorschot eischt, zal alzoo in hare gevolgen eene wezenlijke belasting worden voor hen, welke in de vrijwillige leening geen deel kunnen nemen, en zulks zonder noodzakelijkheid, vermits de schatkist het volle bedrag der recepissen als gereed geld bij eene gedwongene leening wil aannemen en in dat geval alleen op eene bijdrage, de 25 millioen niet te boven gaande, rekent.

De Afdeeling is van gevoelen, dat men ten volle had behooren te voldoen aan het verlangen van alle de Sectiën, dat de bewijzen van voorschot aanneembaar zullen zijn in de vrijwillige geldleening, en dringt dus met ernst aan, dat de woorden: *telkens hoogstens voor één derde van het te betalene*, worden weggenomen.

Ten gevolge van de mededeeling der voorgaande bedenkingen aan het Gouvernement en van eene deswege met den Minister van Financiën door de centrale Sectie gehoudene conferentie is art. 3 der nieuwe redactie aldus gewijzigd:

8sten regel, in plaats der woorden: *laatste helft*, te stellen: *laatste vijf termijnen;*

9den regel, in plaats der woorden: *voor een derde*, te stellen: *voor de helft*;

10den regel, achter het woord: *leening*, te voegen: *vóór den* 31sten *December* 1831 (1).

NB. *De Eerste Kamer heeft zich met het wetsontwerp vereenigd* (*zie verslag der zitting van de Tweede Kamer van* 7 *April* 1831). *Het werd door Z. M. den Koning den 2den April* 1831 *bekrachtigd.* (*Zie* Staatsblad *n*°. 8.)

(1) Deze wijzigingen werden door den Minister van Financiën, bij missive van 29 Maart 1831, aan de Tweede Kamer gezonden, zijnde, gelijk door hem berigt werd, de Secretaris van Staat gemagtigd die op het oorspronkelijk ontwerp te waarmerken.

XVIII. *Nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten.*

(Ontwerp van wet. — Processen-verbaal der Afdeelingen.)

XVIII. Nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten. (1)

Dit wetsontwerp werd in de zitting der Tweede Kamer van 22 Maart 1831 ingediend (zie de alstoen door den Minister van Financiën voorgedragen rede); doch vervangen door een nieuw wetsontwerp, dat, ingediend den 3den Junij 1831, den 20sten daaraanvolgende behandeld werd.

---

1. ONTWERP VAN WET *tot het aflosbaar stellen der schatkist-biljetten*, ingekomen in de zitting van 22 Maart 1831. (2)

WIJ WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat het, ter bevordering van eenen meer algemeenen omloop van de schatkistbiljetten, daargesteld bij de wet van den 22sten November 1830 (*Staatsblad* n°. 81), zal kunnen strekken, indien deze biljetten aflosbaar worden gesteld een jaar na de uitgifte;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

Onverminderd de bevoegdheid, om de schatkist-biljetten, daargesteld bij de wet van den 22sten November 1830, volgens het 12de artikel van die wet te bezigen tot voldoening van alle gewone belastingen en inkomsten van het Rijk met de opcenten, zullen dezelve opzegbaar en dien ten gevolge aflosbaar zijn twaalf maanden na den dag, op welken de uitgifte, blijkens de aanteekening op den rug derzelve gesteld, laatst heeft plaats gevonden.

Art. 2.

De opzegging zal moeten geschieden een maand vóór den dag, op welken de aflossing wordt verlangd, en zal daarvan aanteekening op het schatkist-biljet worden gedaan.

Art. 3.

Meer dan een jaar na de maand der uitgifte hebbende geloopen zonder opzegging, zullen de schatkist-biljetten geacht worden voor zes maanden te zijn verlengd en de opzegging alzoo van zes maanden tot zes maanden kunnen plaats vinden.

Art. 4.

De opzegging, mitsgaders de aflossing in gereeden gelde, met bijbetaling der verloopen onvoldane rente tot aan het einde der maand, in welke de opzegging is gedaan, zal te Amsterdam plaats hebben.

Lasten en bevelen, enz.

---

(1) De tot dit onderwerp behoorende bescheiden, met uitzondering van die vermeld onder n°. 4 en 10, werden ten behoeve der leden gedrukt en aan hen rondgedeeld.

(2) Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 71. In de parlementaire nalatenschap van den heer Bijleveld komt voor het handschrift eener rede betreffende dit eerste ontwerp, welke hij echter, wegens de indiening van het tweede, niet de gelegenheid had voor te dragen.

2. PROCESSEN-VERBAAL VAN DE BERAADSLAGINGEN DER AFDEELINGEN VAN DE TWEEDE KAMER *over het ontwerp van wet betrekkelijk de schatkistbiljetten.*

Eerste Afdeeling.

ZITTING VAN 24 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Hinlópen, van Reenen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Randwijck van Rossum, *Onder-Voorzitter*, en Beelaerts van Blokland, *Voorzitter.*

De Afdeeling het onderzoek dezer wet aanvangende, geeft een der leden eene Nota over, welke besloten is te voegen bij dit proces-verbaal, sub A.

Art. 1.

De Afdeeling vraagt, uit welk fonds de aflossing zal worden gepresteerd.

Zij meent, dat van de aanwijzing van een fonds het bereiken van het doel grootendeels zal afhangen.

De meerderheid der Afdeeling is van begrip, dat het beste middel, om den algemeenen omloop der schatkistbiljetten en de rijzing van derzelver waarden te bevorderen, zoude zijn, dezelve ook als geld aan te nemen in de fournissementen der buitengewone gedwongen leeningen en voorschotten, zoowel als in de gewone belastingen.

Voorts gelooft men, dat, onder voorwaarde eener voorzigtige en niet te overvloedige uitgave, geen grooter stukken dan van f 100 zouden behooren te worden uitgegeven, om aldus het gebruik derzelve gemakkelijk te maken.

Art. 4.

De Afdeeling vraagt, bij welke instelling te Amsterdam deze opzegging en aflossing zal plaats hebben.

Een lid meent over deze wet niet genoeg te kunnen oordeelen vóór het onderzoek en de behandeling der andere wetsontwerpen. De Afdeeling zal dus bij die gelegenheid zich de vrijheid voorbehouden op dit onderwerp terug te komen.

BEELAERTS VAN BLOKLAND, *Voorzitter.*

Nota A.

In de ongelukkige omstandigheden, waarin het getrouw gebleven Nederland zich bij voortduring bevindt, en voornamelijk op het tijdstip, dat opofferingen gevorderd worden om buitengewone uitgaven te bestrijden, is het een der eerste pligten van de Regering, om al datgene te vermijden wat aanleiding kan geven tot het doen wankelen van het crediet.

Aan de wet tot eene betaling bij wijze van leening is door de schatpligtigen gretig voldaan geworden. Men had alzoo moeten veronderstellen, dat aan den kant der Regering de bepalingen, bij dezelve voorgeschreven, stiptelijk zouden zijn achtervolgd geworden en dat van dezelve niet zoude afgeweken zijn.

Gemelde wet kan immers niet anders dan als een tweezijdig

XVIII. *Nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

contract beschouwd worden, en de Regering is evenzeer gehouden de bepalingen, bij dezelve voorgeschreven, te vervullen, als de schatpligtige zijn aandeel te voldoen. Evenwel worden schatkistbiljetten gebezigd tot voldoening van meer dan de helft van tractementen, die onder de f 1000, ja zelfs, volgens informatie, tot betaling van bureaukosten, die niet in de categoriën, in art. 17 gemeld, gevonden worden.

Deze afwijking, die ten eenenmale strijdig is met de goede trouw, kan niet dan nadeelige gevolgen voor het crediet hebben.

Eene eerste afwijking geeft aanleiding tot meer andere, en van de eene tot de andere overgaande, zullen weldra de tractementen, zonder onderscheid van derzelver bedrag, geheel en de rente gedeeltelijk met gemelde biljetten uitbetaald worden, terwijl dezelve in het vervolg niet tot voldoening van gewone belastingen zullen aangenomen worden.

Ten einde al het mistrouwen, dat daaruit geboren wordt, weg te nemen, zoude een lid der Afdeeling verlangen, dat, alvorens de wetten in deliberatie een onderwerp van discussie worden, door de Regering de verzekering gegeven wierd, dat zoodanige afwijkingen niet meer zullen plaats hebben, dat degene, die reeds plaats gehad hebben, zullen hersteld worden, en dat de voorschriften der wet voortaan, zonder de minste afwijking, zullen achtervolgd worden.

Tweede Afdeeling.

De Afdeeling, overgaande tot het onderzoeken van het ontwerp van wet tot het aflosbaar stellen der schatkistbiljetten, heeft dat ontwerp, benevens dat gedeelte der memorie van toelichting, hetwelk daartoe betrekking heeft, gelezen.

De Afdeeling merkt aan, dat de Minister zelve zegt, dat door de opzegging deze schatkistbiljetten gelijk worden aan *geaccepteerde wissels;* maar daardoor wordt dus de betaling in contanten op den vervaltijd noodzakelijk, zonder dat daartegen eenige uitvlugten gebezigd kunnen worden; maar nu zal ieder houder van schatkistbiljetten voorzeker dezelve opzeggen, om ze meerdere waarde te doen verkrijgen, en dus moet de schatkist in staat zijn, over ruim een jaar *vijftien millioen* aan contanten ter beschikking te hebben.

Waar is nu de zekerheid hiervoor?

Hierop verlangt de Afdeeling eene afdoende opheldering.

Op art. 4 merkt men eindelijk nog aan, dat de bepaling, dat de opzegging en aflossing alleen te Amsterdam zal plaats hebben, gelegenheid moet geven tot groot ongerief der houders, en men stelt dus in alle gevallen voor te bepalen, dat dit te Amsterdam en voorts in de hoofdplaatsen der onderscheidene provinciën zal kunnen geschieden.

Aldus gedaan den 24sten Maart 1831.

van de Kasteele, *Voorzitter.*

Derde Afdeeling.

ZITTING VAN 24 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Backer, van Suchtelen tot de Haere, Dijckmeester, *Onder-Voorzitter,* en van Asch van Wijck, *Voorzitter.*

De Afdeeling is van gevoelen, dat de moeijelijkheden, welke er ontstaan zijn over het gebruik maken der schatkistbiljetten en het doen der betalingen, bij deze wet behooren te worden weggenomen. Ten die einde stelt de Afdeeling voor, te bepalen, dat degene, die voor zich zelven en uit eigen hoofde aan hetzelfde kantoor belastingschuldig is, ook wanneer die zijn van onderscheiden aard, het volle bedrag van het gezamenlijk verschuldigde met dit papier zal kunnen voldoen.

Eene stellige wetsbepaling schijnt de Afdeeling toe noodig te zijn. Deze bepaling komt haar voor overeen te stemmen met de oogmerken van Z. E. den heer Minister van Financiën en dus te minder zwarigheid op te leveren, die in de wet zelve op te nemen.

Art. 1.

De bepalingen van art. 20 der wet van 22 November 1830 behoorden, volgens het gevoelen der Afdeeling, te worden vermeld en uitdrukkelijk voorbehouden.

De Afdeeling verlangt te worden voorgelicht aangaande de middelen, welke de Regering in het oog heeft, als tot het dadelijk daarstellen der betaling haar zullende in staat stellen; zij stelt zich voor de mogelijkheid van de opzegging van een zeer aanzienlijk kapitaal, dat, gelijktijdig aflosbaar geworden, aanzienlijke fondsen noodig zoude maken.

De woorden: *zij zullen opzegbaar* en *dientengevolge aflosbaar zijn twaalf maanden na den dag* enz. zouden beter dus gesteld worden: *zullen opzegbaar zijn, in voege als in art. 2 is bepaald; zij zullen aflosbaar zijn*, enz.

Art. 2.

Men vraagt, ten welken kantore de opzegging zal geschieden, en meent, dat de administrateuren der schatkist in iedere provincie daarmede zouden behooren belast te worden.

Art. 3.

Meer dan een jaar na de maand der uitgifte. Men meent, dat de bedoeling is, dat de opzegging vóór het ingaan van de elfde maand na de uitgifte moet geschieden en, later geschiedende, eene verlenging van zes maanden na den termijn van een jaar ten gevolge hebben moet. Dienvolgens schijnt de uitdrukking in art. 3 minder naauwkeurig te zijn.

Art. 4.

De Afdeeling draagt voor, dat de betaling in de hoofdsteden der provinciën of te Amsterdam, ten keuze van dengene die de opzegging doet, moge plaats hebben; dit oordeelt zij voor het belang en het gemak der ingezetenen bevordelijk te zullen zijn.

Aldus vastgesteld den 24sten Maart 1831 en geresumeerd den 25sten, waarbij tegenwoordig was de heer IJssel de Schepper, welke zich met het vorenstaande vereenigd heeft.

van Asch van Wijck, *Voorzitter.*

Vierde Afdeeling.

ZITTING VAN 24 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Weerts, van Nes, van Alphen, Ingenhousz, Lemker en Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

De Afdeeling is van oordeel, dat door het middel, bij deze wet voorgesteld ter bevordering van eenen meer algemeenen omloop der schatkistbiljetten, dat doel niet zal bereikt worden:

1°. omdat, bij zoodanig wantrouwen, als in dit tijdstip ten aanzien van alle Staatspapier bestaat, de termijn, in de artt. 2 en 3 bepaald, nog te lang zal voorkomen, en in allen gevalle dat wantrouwen eene algemeene opzegging zal ten gevolge hebben, die den omloop niet schijnt te zullen bevorderen;

2°. omdat bij deze wet evenmin als bij de wet van creatie dezer biljetten, de fondsen niet worden gecreëerd en aangewezen, waaruit de aflosssing zou moeten geschieden;

3°. omdat reeds daadzakelijk schijnt te blijken uit den beurs-koers, dat de voordragt dezer wet, na aanvankelijke rijzing in haar vooruitzigt, geenen voortgang van rijzing, maar veeleer eenige daling in dit papier heeft verwekt.

Bijaldien men al sommige dezer bedenkingen zou kunnen oplossen, schijnt het echter aan de Afdeeling toe, dat niets meer geschikt is, om het crediet in dit papier te herwinnen en hetzelve als geld te doen beschouwen, dan dat hetzelve zonder uitzondering als geld in de schatkist en bij alle betalingen, ook bij de nieuwe negotiatie of leening, zoude aangenomen en de gecombineerde betaling der lasten daarvan uitdrukkelijk worden toegelaten, daar, hoezeer tot hiertoe zulks niet is gedoogd, ten einde de schatkist niet te zeer van gereed geld zou worden verstoken tot betaling van soldijen als anderzins, zulks, bij

XVIII. *Nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten.*

(Procèssen-verbaal der Afdeelingen.)

reussite der negotiatie, het geval niet zoozeer zal kunnen blijven, — vooral daar toch het geheele montant der gecreëerde biljetten nog wel niet zal circuleren, — en naardien dan alle andere betalingen, zoolang dit papier in den nood zal moeten voorzien, veiliger met hetzelve kunnen worden gedaan en hetzelve zonder tegenzin zal worden ontvangen, wanneer men maar weet, dat de schatkist het even gaarne terugontvangt.

De Afdeeling moet hier echter bijvoegen, dat zij dusdanige maatregelen van opbeuring alleen meent te moeten aanraden, omdat, dit papier nu eenmaal gecreëerd zijnde, het belang der schatkist zoowel als dat der houders vordert, dat het, zoolang het bestaat, op deszelfs nominale waarde worde gehouden; doch zij is anders van oordeel, dat de Regering doelmatig zal handelen, met hetzelve, na de inderdaad mislukte proeve, zoo spaarzaam mogelijk uit te geven en bij eenige meerdere ruimte zooveel doenlijk in te trekken, vooral daar, naar de meening van sommigen, de vermeerdering van circulatie van dusdanige papieren munt in kleine sommen voor de circulatie der harde specie op den duur allernadeeligst is en deze meer en meer doet verminderen.

Eindelijk zijn sommige leden van gevoelen, hetwelk algemeen wordt gedeeld, dat thans, en zoolang aan geene intrekking mogt kunnen gedacht worden, de bevoegdheid, om de schatkistbiljetten van f 1000 en van f 500 ook voor mindere montanten in betaling te geven en dan te doen splitsen in stukken van f 200 en f 100, dit papier tot de volle nominale waarde zou opvoeren en daarop zou houden.

De project-wet, zooals zij nu ligt, wordt algemeen onvoldoende geoordeeld, en men kan eindelijk niet penetreren, waarom volgens art. 4 de aflossing gebiedend alleen te Amsterdam moet geschieden.

Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

Vijfde Afdeeling.

ZITTING VAN 25 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Junius van Hemert, Dedel, Corver Hooft, van Nagell tot Ampsen, Boldaert, Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter*, en Bijleveld, *Voorzitter.*

De behandeling van het ontwerp van wet *tot het aflosbaar stellen der schatkistbiljetten* heeft aanleiding gegeven tot het doen van de navolgende vragen:

a. Ligt niet in de bij het ontwerp voorgeslagene maatregelen het denkbeeld opgesloten, dat het de bedoeling der wet van 22 November 1830 zoude zijn, dat de uitgifte der schatkistbiljetten, behalve in 1831, van Gouvernementswege, zonder nadere deliberatiën van de Staten-Generaal, ook in 1832 en volgende jaren zoude mogen plaats hebben?

b. Wordt onder de *aflossing* der schatkistbiljetten, waarvan het tegenwoordig onderwerp spreekt, vernietiging der gezegde biljetten verstaan, in dier voege, dat dezelve niet weder in circulatie komen, of is de bedoeling om voor het montant der aflossing weder schatkistbiljetten in omloop te brengen?

c. Welke zijn de fondsen, waaruit men met zekerheid onderstelt die aflossing in geld te zullen kunnen vinden?

De Afdeeling omtrent bovengemelde vragen inlichting behoevende, alvorens zich omtrent den bij het ontwerp voorgeslagenen maatregel te kunnen verklaren, verlangt dezelve van den heer Minister te mogen erlangen.

Bijleveld, *Voorzitter.*

Zesde Afdeeling.

Overgegaan zijnde tot het onderzoeken van het ontwerp van wet tot het aflosbaar stellen der schatkistbiljetten, heeft men zich gevraagd bij art. 3, wat het geval zal zijn, wanneer men de opgezegde gelden in de daaraanvolgende maand niet komt afhalen. Zullen dan op zoodanige schatkistbiljetten geene verdere renten meer worden goedgedaan of zullen zij gerekend worden nog geprolongeerd te zijn voor een tijdperk van zes maanden?

In het algemeen zou men den maatregel toejuichen, indien men wist, uit welk fonds de gereede penningen, ter aflossing moetende strekken, gevonden zullen worden, en daaromtrent vraagt men eenige nadere inlichting.

Aldus dit proces-verbaal opgemaakt door den ondergeteekende.

van Lynden van Hoevelaken, *Voorzitter.*

Zevende Afdeeling.

ZITTING VAN 24 MAART 1831.

Tegenwoordig, de heeren: G. G. Clifford, Repelaer van Molenaarsgraaf, van Boelens, Verheijen, G. Clifford en Luzac, *Voorzitter.*

De Afdeeling, in de voorgestelde wet geene aanduiding vindende van het fonds, waaruit, bij aanneming derzelve, de afbetaling der opgezegde schatkistbiljetten zal moeten en kunnen geschieden, en zoodanige aangekondigde aflossing, zonder zeker en vast fonds, allergevaarlijkst achtende, vooral in de moeijelijke omstandigheden, welke wij beleven en nog verder kunnen zien plaats grijpen, is van oordeel, dat zoodanig fonds, altoos tot het eenigzins aannemelijk maken van den voorgestelden maatregel, zoude moeten gecreëerd en aangewezen worden, daar het toch niet wel nu in specie voorhanden en afgezonderd gehouden kan worden. Met de daarstelling van dit fonds zoude dus de geheele som der aangekondigde behoefte voor den jare 1831 moeten verhoogd worden. De Afdeeling vermeent, dat zoodanig fonds, in verhouding tot het kapitaal van 15 millioen, aan schatkistbiljetten gecreëerd, en ten einde niet onverhoeds in moeijelijkheden gewikkeld te worden, tot een bedrag ten minste van 5 à 6 millioen zoude moeten opgevoerd worden, en dat, zonder het werkelijke daarstellen van een dergelijk aflossings-kapitaal, aan de aanneming dezer wet nooit kan gedacht worden.

De Afdeeling echter, — overtuigd, dat bij het aannemen van eenen zoodanigen maatregel zich nog altoos zeer groote zwarigheden tegen het bepaalde aflosbaar stellen der schatkistbiljetten zullen opdoen, zoowel door de mogelijkheid, dat bij zeer ongunstige tijdsomstandigheden de aflossing dezer biljetten meer dan gewoonlijk zoude worden verlangd en dus het daarvoor gecreëerd fonds ligtelijk ontoereikend zoude kunnen bevonden worden, als door de bedenking, dat bij gunstiger tijden deze biljetten uit den aard der zaken in faveur toenemende, het tot aflossing bestemd fonds buiten gebruik zoude blijven en dus, minder doelmatig, tevens ook minder voordeel aan de schatkist zoude te weeg brengen, — zoude van oordeel zijn, dat het wenschelijk ware en tot bevestiging van derzelver waarde doelmatiger, terugkomende op de wet van 22 November 1830, derzelver getal aanmerkelijk in te korten en het bedrag te verminderen tot 9 millioen.

Te dien einde zoude de eventuële vrijwillige leening of geforceerde heffing met 6 millioenen moeten vermeerderd worden en tevens bepaald, dat in dezelve de schatkistbiljetten voor $^1/_6$ gedeelte als gereed geld mede zullen aangenomen worden. Van de aldus inkomende of bij de schatkist nog voorhanden zijnde biljetten zoude men de groote of stukken van f 1000 dadelijk tot een beloop van 6 millioen moeten vernietigen. De overblijvende 9 millioen, in kleinere stukken van f 50, f 100 en f 200 gesplitst, konden en zouden dan eenen meer geregelden en snellen omloop bekomen en beter hunne waarde houden, vooral ook indien men tevens van gouvernementswege, door eene gemakkelijke aanneming dier biljetten, den vasten wil aan den dag legde, deze voor alle daling beneden het kapitaal te waarborgen.

Op deze wijze zoude bovendien de verhouding tusschen het kapitaal, aan schatkistbiljetten gecreëerd, en het bedrag der belastingen, op plus minus 29 millioen gerekend, in welke deze waarden konden gebezigd worden, beter evenredig gesteld worden, dan zij thans is, nu het geheele bedrag tot 15 millioen klimt.

Geresumeerd op heden den 25 Maart, mede tegenwoordig de heer van Wickevoort Crommelin.

Luzac, *Voorzitter.*

XVIII. *Nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten.*

(Memorie van antwoord.)

3. BEANTWOORDING DER AANMERKINGEN, *vervat in de processen-verbaal der Afdeelingen op het ontwerp van wet tot het aflosbaar stellen der schatkistbiljetten.* (1)

Verscheidene Afdeelingen hebben opgemerkt, dat het, om met vertrouwen te kunnen rekenen op herstel van den koers der schatkistbiljetten ten gevolge van de bepalingen dezer wet, noodzakelijk zijn zoude, dat een fonds werd aangewezen ter verzekering van de aflossing. Het verlangen daartoe is zeer algemeen te kennen gegeven, en daarin bestaat alzoo de hoofdbedenking op het ontwerp.

De wet van den 22sten November 1830 (*Staatsblad* n°. 81), de wijze van intrekking der schatkistbiljetten aan volgende deliberatiën overlatende, heeft geen fonds tot dat einde daargesteld, en de voortdurende behoeften beletten dit vooralsnog. De aangeboden wet heeft ten doel aan de schatkistbiljetten, behalve het gebruik in betaling van belastingen, nog een ander middel van rembours te geven door de aflosbaarheid, en deze vindt hare zekerheid in al de gereede gelden der schatkist, aangezien de conceptwet geenzins beperkt het weder in circulatie brengen derzelve of van andere biljetten (altijd bepaald tot het kapitaal door de wet vastgesteld), en deze dus wederom voor de betaling van andere schuldvorderingen ten laste van het Rijk kunnen worden gebruikt; hierin moet het fonds dus worden gevonden, zoolang geene maatregelen tot intrekking of vernietiging der schatkistbiljetten genomen en daarvoor uitdrukkelijk andere fondsen gemaakt zijn, vermits toch de *vijftien millioen* uitdrukkelijk als een Staatsinkomst, tot dekking van werkelijke uitgaven, zijn aangewezen.

Men behoort zich ook geen te overdreven denkbeeld te maken van de massa der schatkistbiljetten, die telken maand ter aflossing zullen kunnen opkomen. Uit den hierbij gevoegden staat blijkt het trouwens, dat de uitgifte langzaam is geschied en tot den laatsten Maart f 7,070,900 beliep.

Van deze zullen f 503,550 tegen December 1831 opvorderbaar worden, f 1,538,350 in Januarij 1832 en zoo vervolgens; maar daarvan zal een zeer aanzienlijk gedeelte, ja welligt wat de biljetten van f 100 en f 50 betreft, bijna het geheel vroeger in de belastingen zijn ingetrokken, en de last, die op eens ontstaat, kan dus in de daad niet zeer schrikverwekkend zijn, en men vertrouwt, dat daaraan door het opnieuw uitgeven van schatkistbiljetten zal kunnen worden voldaan.

Men stemt gaarne toe, dat beperking van het kapitaal wenschelijk is en een vermogend middel zou opleveren om de overige schatkistbiljetten meer waarde te doen verkrijgen, zoodra de omstandigheden het eenigzins doenlijk zullen maken. Om tot dat einde fondsen af te zonderen, zal er voorzeker niet verzuimd worden om daartoe wettelijke bepalingen voor te dragen, welke in allen gevalle in opzettelijke overweging zullen moeten genomen worden, bij de begrooting voor 1832, als wanneer men ook meer volledig den uitslag der uitgaven en inkomsten voor de dienst van dit jaar kennen zal.

Behalve de bovengemelde algemeene aanmerkingen zijn meer of mindere gewigtige bedenkingen in het midden gebragt, tot welker beschouwing men ook zal overgaan.

Het aannemen van de schatkistbiljetten in het vastgestelde voorschot en in de negotiatie of gedwongen leening, die volgen mogt, kan niet geschieden, zonder dat er onzekerheid ontstaat ten aanzien van het beloop der gereede gelden, welke men voor dringende behoeften hebben moet om de zaken aan den gang te houden.

De uitgifte van schatkistbiljetten van f 100 is ongetwijfeld gemakkelijker voor de houders, welke ze voor betalingen bezigen, dan de groote, doch doet ze ook spoediger terugkeeren; zij zijn ook minder geschikt om als rentegevende effecten in portefeuille te houden, iets dat intusschen zeer wenschelijk zijn zoude, om het bij de wet daargestelde kapitaal te kunnen uitgeven.

Te Amsterdam de opzegging te doen, is in het algemeen het meest verkieslijk voor het publiek; die opzegging op meer dan eene plaats toe te staan, maakt de zaak hoogst moeijelijk voor het gereed houden der fondsen; het kantoor van opzegging wordt nog niet bepaald, want tusschen dit oogenblik en December kunnen daaromtrent nog onderscheidene omstandigheden eene nadere bepaling wettigen, en het is voor het publiek voldoende, dat de wet vaststelt, dat dit kantoor te Amsterdam zal gevestigd zijn.

De ongelukkige omstandigheden van het vaderland en de groote behoeften hebben niet veroorloofd alle betalingen op de bepaalde termijnen of op de gewone tijdperken te doen, half in geld en half in schatkistbiljetten. Vele betalingen zouden dus nog lang hebben moeten worden verschoven, bij gebreke van gereede gelden.

Men betreurt dezen stand van zaken, maar heeft getracht aan de bezwaren van de schuldeischers te gemoet te komen, door hun dan, wanneer men de betalingen nog langer zoude hebben moeten uitstellen, eene voldoening geheel in schatkistbiljetten aan te bieden; het is dus in derzelver belang en met hunne toestemming, dat van den regel der wet is moeten afgeweken worden.

De aangenomen regelen omtrent het in ontvang nemen van de schatkistbiljetten, bij voldoening van belastingen, sluiten alleen uit de vereeniging van het verschuldigde *door onderscheidene personen*, en zulks, zooals men vertrouwt, zeer te regt om misbruiken voor te komen, waarmede de belastingschuldigen niet zouden zijn gebaat. Het zamentrekken van het verschuldigde door denzelfden persoon aan hetzelfde kantoor van ontvangst is zonder eenige beperking toegestaan, en ten einde geen twijfel omtrent die bevoegdheid bij de belastingschuldigen zoude overschieten, is dezer dagen nog daaromtrent openlijke bekendmaking gedaan.

De bepalingen van de wet van den 22sten November 1830 ten aanzien van de schatkistbiljetten behouden derzelver volle kracht, en is het derhalve niet noodzakelijk voorgekomen, om de handhaving van het 20ste artikel dier wet bij het nu aangeboden ontwerp uit te drukken.

Aan de bedenking op de redactie van het eerste artikel wordt voldaan, door ten aanzien van den tijd der opzegging op het tweede artikel te verwijzen. De aanmerking op de redactie van het 3de artikel heeft aanleiding gegeven, om aldaar de woorden: *maand der* te doen uitvallen, hetgeen men vermeent aan die bedenking te kunnen voldoen.

De termijnen van opzegging en aflossing korter te stellen en alzoo nog vroeger in dit jaar te doen invallen, schijnt onraadzaam, zoolang geene uitzigten op het verminderen van de behoeften meer ruimte beloven. Bij zoodanige vermindering zal vooral het weder in omloop brengen der schatkistbiljetten nog meer geleidelijk kunnen geschieden.

Van het toestaan der bevoegdheid om voor schatkistbiljetten van f 1000 en f 500 verwisseling in kleinere te vorderen, zou ontwijfelbaar algemeen gebruik gemaakt worden, en dit hetzelfde gevolg hebben als de uitsluitende uitgifte van biljetten van f 100, hetgeen, zooals hiervoren gezegd is, onraadzaam voorkomt.

De uitgifte van schatkistbiljetten is geenszins tot het jaar 1831 bepaald, maar zal ook in 1832 en vervolgens plaats behooren te vinden, zoolang het fonds tot vernietiging derzelve niet is daargesteld; de afgeloste biljetten, vernietigd wordende, zullen dus door andere vervangen kunnen worden, mits het oorspronkelijk kapitaal niet te bovengaande.

De schatkistbiljetten, opgezegd en als zoodanig gestempeld zijnde, zullen geenen verderen interest geven dan tot het einde van de maand, voorafgaande aan die, waarin de aflossing zoude moeten plaats hebben; dit vloeit uit de bepaling van het 4de artikel voort en ligt in den aard der zaak, vermits men de gelden voor de aflossing behoort gereed te houden.

Eindelijk deelt men het gevoelen, dat het beperken van het kapitaal der schatkistbiljetten op *negen millioen* nuttig zoude zijn, om aan de overige eene meerdere waarde te doen hechten, derzelver circulatie gemakkelijker te maken, en even daardoor de uitgifte van kleinere stukken te bevorderen, doch het daarstellen van een fonds tot vernietiging van *zes millioen* zou dan onvermijdelijk worden; in de tegenwoordige omstandigheden acht men het niet geraden, om de voorgedragen crediet-middelen met zoodanige som te vermeerderen, doch, zooals ter gelegenheid van de overwegingen omtrent de wet over eene vrijwillige

(1) De Minister van Financiën zond, bij missive van 16 April 1831, de boven medegedeelde memorie van antwoord op de processen-verbaal der Afdeelingen aan de Tweede Kamer en voegde daarbij eene nota van in het ontwerp van wet gebragte wijzigingen, welke, naar hij berigtte, de Secretaris van Staat gemagtigd was op het oorspronkelijk stuk te waarmerken.

XVIII. *Nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten.*

(Nota van veranderingen. — Staat van uitgegeven schatkistbiljetten. — Nadere processen-verbaal der Afdeelingen.)

negotiatie is gezegd en ook hiervoren is aangemerkt, zal men, bij vermindering der lasten en het dienvolgende ontstaan van meerdere ruimte in de middelen, in ernstige overweging nemen eene wettelijke bepaling, om een gedeelte dier middelen tot vermindering van het kapitaal der schatkistbiljetten te bezigen, en in allen gevalle bij de aanbieding der Staatsbegrooting voor 1832 in nadere overweging brengen, in hoeverre dan tot de daarstelling van een fonds tot bereiking van de gezegde oogmerken zal kunnen worden overgegaan.

---

3 *A.* NOTA VAN VERANDERINGEN.

Art. 1.

In regel 6 is, na het woord: *opzegbaar*, ingevoegd het volgende: *zijn, invoege als in het volgende artikel wordt bepaald.*

Art. 3.

In dit artikel is in plaats van: *na de maand der uitgifte*, gesteld: *na de uitgifte.*

---

3 *B.* STAAT *van het bedrag der van wege de Generale Thesaurie uitgegeven schatkistbiljetten in elk der navolgende maanden.*

MAANDEN.	à f 1000.	à f 500.	à f 100.	à f 50.	Totaal.
December 1830	f 337,000.00	f 46,000.00	f 101,100.00	f 19,450.00	f 503,550.00
Januarij 1831	603,000.00	584,000.00	289,300.00	62,050.00	1,538,350.00
Februarij 1831	1,012,000.00	559,500.00	497,600.00	80,800.00	2,149,900.00
Maart 1831	218,000.00	1,549,500.00	970,800.00	140,800.00	2,879,100.00
	f 2,170,000.00	f 2,739,000.00	f 1,858,800.00	f 303,100.00	f 7,070,900.00

---

4. NADERE PROCESSEN-VERBAAL VAN DE BERAADSLAGINGEN DER AFDEELINGEN VAN DE TWEEDE KAMER *omtrent het wetsontwerp tot aflosbaarstelling der schatkistbiljetten* (1).

Eerste Afdeeling.

ZITTING VAN 29 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Luyben, van Reenen en van Randwijck van Rossum, *Onder-Voorzitter.*

De Voorzitter geeft lecture van de aanmerkingen op het ontwerp tot het aflosbaarstellen der schatkistbiljetten en de beantwoording van dezelve.

---

(1) Blijkens aanteekeningen en bescheiden, gevonden in de parlementaire nalatenschappen der heeren Bijleveld en Luzac, is in eene, den 10den Mei 1831, gehouden bijeenkomst der Centrale Afdeeling, welke de Minister van Financiën bijwoonde, de aangelegenheid betreffende de schatkistbiljetten besproken. Van het verhandelde bij die gelegenheid werd eene Nota opgemaakt, die niet gedrukt, maar den 13den derzelfde maand ter beoordeeling aan de Afdeelingen werd gezonden.

De Nota luidde aldus:

De Minister heeft op den voorgrond gesteld al de moeijelijkheid, die het Gouvernement zag om de schatkistbiljetten te releveren, terwijl het er echter de noodzakelijkheid van gevoelde.

Doch men wist niet te kiezen, daar tegen alle plans bezwaren opkwamen. Daarom oordeelde men het meest wenschelijk:

1°. Dat men die kon intrekken en aflossen; er was in consideratie gegeven om daartoe 3 pct. papier te creëren en te plaatsen, zoo goed men kon.

2°. Was in consideratie gekomen, om de wet te laten zooals zij was, alleen met bepaling dat men later in October in de creatie van een fonds ter aflossing zou voorzien; doch men vreesde, dat dit het papier nog meer zou discrediteren.

3°. Had men al gedacht, om de wet maar te laten slapen; doch dan vreesde men voor gelijke daling en discrediet.

4°. Zou men wel willen beproeven, om door wettelijke uitbreiding van het emplooi der biljetten aan de zijde der schatkist, en de daartegenover staande verpligting om ze met meerder ruimte in de schatkist te ontvangen en daarenboven op *een*, *twee* of *drie* maanden opzegbaar te stellen, met het doel om ze weder uit te geven, de opbeuring te zoeken.

Tot dat einde werd voorgesteld:

1°. om bij de wet te bepalen, dat het Gouvernement ze zou kunnen gebruiken tot betaling van alle ambtenaren, de militairen van hoogen rang tot dien van majoor ingesloten daaronder begrepen;

2°. tot alle aannemingen voor het leger als anderzins, tot welk een en ander veel hoogere som dan 15 millioenen circulatie vereischt schijnt te worden;

3°. dat men ze daarentegen in de schatkist zou ontvangen tot betaling van alle lasten, hoedanig die ook gecombineerd wierden, en al was het, dat onderscheidene schatpligtigen hun verschuldigde te zamen betaalden;

4°. dat men geen hoogere meer dan van f 100 zou uitgeven en die van f 1000 in f 100 zouden kunnen worden verwisseld;

5°. dat men ze opzegbaar zou stellen op *twee* of *drie* maanden.

Dat laatste denkbeeld, vervat in deze vijf punten, meer bijzonder bediscussieerd zijnde, verlangt men daaromtrent de meer bepaalde gevoelens der Afdeelingen te kennen.

Doch de Regering oppert daartegen de vrees, dat het papier te spoedig zal terugvloeijen, en, daar men voor de soldij van den soldaat en subalterne officieren specie behoeft, daaruit gebrek en stagnatie zou geboren worden.

Men zou echter de proef durven nemen, indien men over *drie à vier* millioenen meerder kon beschikken, dan anders tot October vereischt werd, en alzoo de geforceerde leening tot *drie à vier en dertig* millioenen wilde opvoeren, als wanneer men tot half November en dus tot de najaarszitting

XVIII. *Nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten.*

(Nadere processen-verbaal der Afdeelingen.)

Na deliberatie hebben de leden de antwoorden voor notificatie aangenomen, zonder dezelve evenwel voldoende gevonden te hebben. Zij vertrouwen, dat, zonder aanwijzing van een speciaal fonds tot aflossing, het doel, dat men zich voorstelt, niet zal kunnen bereikt worden.

VAN RANDWIJCK VAN ROSSUM, *Onder-Voorzitter.*

Tweede Afdeeling.

ZITTING VAN 29 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Frets, van Foreest, de Jonge van Campens Nieuwland, *Onder-Voorzitter*, en van de Kasteele, *Voorzitter.*

De Afdeeling, gelezen hebbende de beantwoording der aanmerkingen van de Afdeelingen op het ontwerp van wet tot het aflosbaarstellen der schatkistbiljetten, heeft dezelve aangenomen voor notificatie, zonder echter daardoor te erkennen, dat de zwarigheden, tegen dit ontwerp door haar gemaakt, over 't algemeen zijn opgeheven.

VAN DE KASTEELE, *Voorzitter.*

Derde Afdeeling.

ZITTING VAN 3 MEI 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Backer, van Suchtelen tot de Haere, van Sytzama, IJssel de Schepper en van Asch van Wijck, *Voorzitter*

De Afdeeling in overweging genomen hebbende de antwoorden der Hooge Regering over de wet betrekkelijk de schatkistbiljetten, betuigt de Afdeeling daarin geene volkomene bevrediging ten aanzien van hare aanmerkingen te hebben gevonden, dezelve voorts aannemende voor notificatie, voorbehoudende de leden in de openbare beraadslaging hunne aanmerkingen nader te ontwikkelen.

VAN ASCH VAN WIJCK, *Voorzitter.*

Vierde Afdeeling.

ZITTING VAN 29 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Alphen, Tammo Sypkens en Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

De Afdeeling, de antwoorden gelezen hebbende, heeft met leedwezen opgemerkt, dat, niettegenstaande schier alle de Afdeelingen de wet als onvoldoende hebben geacht ter opbeuring der waarde van en van het vertrouwen in de schatkistbiljetten, de Regering echter daarbij persisteert.

Zij schroomt dus, om in eene wet te stemmen, waarbij bepaalde aflossing wordt beloofd zonder aanwijzing der middelen, waaruit dezelve zal kunnen geschieden.

Die middelen later op te sporen en aan te wijzen, komt haar hoogstens gewaagd voor, en zij oordeelt, dat de belofte alleen van aflossing geheel onvoldoende zal zijn tot herstel der waarde van dit papier.

Zij blijft gelooven, dat dit doel alleen bereikbaar is door de toelating der splitsing van de schatkistbiljetten in stukken van f 100 en door de bevoegdheid om die van f 1000 en f 500 in stukken van f 100 te verwisselen, gelijk mede door de uitdrukkelijke bepaling, dat zij in alle betalingen aan den lande zullen worden ontvangen.

Dat zij dan spoediger zullen terugkeeren is zeker, maar men zal ze ook spoediger weder kunnen uitgeven, en zij zullen gereeder en met minder weerzin worden ontvangen door alle *ambtenaren*, *hoofdofficieren* bij het leger zelfs, zoolang dit op Nederlandschen bodem staat, en door *aannemers.*

Bij de antwoorden der Regering wordt geene enkele goede en gewigtige reden gegeven, waarom dit niet zou kunnen geschieden.

Er zijn toch maar 17 millioen van dit jaar gecreëerd, en wanneer men het evenzoo gaaf bij het land ontvangt, als men het uitgeeft, dan alleen kan het een waar representatief van hard geld worden, zooals het bankpapier is, en bij de buitengewone negotiatiën, *in geld* gedaan tot vinding der buitengewone oorlogslasten, moet er hard geld genoeg aanwezig blijven, om daaruit de soldijbetalingen van den soldaat en subalterne officieren te doen.

In een woord, voor alle betaling van het inwendig bestuur en voor aannemingen is dit papier employabel, en deze bedragen meer dan *zeventien millioen* in een jaar.

Men ziet dus geene overwigtige tegenwerping tegen de verlangde splitsing en tegen de gave en onbeperkte ontvangst van dit papier in 's Rijks kas, maar insteert daarop als het eenige ware middel tot herstel van deszelfs crediet en waarde.

Men ducht de afstemming der wet als onvoldoende, indien hieraan niet voldaan wordt, en zoo dit plaats heeft, dan zal de daling van dat papier nog sterker worden in prejudicie en tot bederf van vele schuldeischers en van den Staat zelven.

DONKER CURTIUS VAN TIENHOVEN, *Voorzitter.*

Vijfde Afdeeling.

ZITTING VAN 29 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Dedel, Corver Hooft, van Nagell tot Ampsen, Junius van Hemert en Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter.*

Wanneer men het 4de artikel van het ontwerp leest, dan kan het geen twijfel lijden, of de aflossing der schatkistbiljetten moet in gereeden gelde te zijner tijd geschieden. Bij art. 20 echter van de wet van 22 November 1830, *tot eene betaling bij wege van leening*, is bepaald, dat de biljetten kunnen worden vernieuwd tegen intrekking der oude, en in de 4de paragraaph van de op het tegenwoordig ontwerp gegevene beantwoording wordt van het op nieuw uitgeven van biljetten gesproken. Dit heeft de

---

der Staten-Generaal zou geholpen zijn, want men oordeelt, dat thans in alle geval de leening tot 30 millioen moet loopen om de behoeften tot November te bestrijden, en dat, om daartoe te komen en ten einde de lagere klasse zooveel meer te excuseren, het personeel door elkander en gemiddeld niet *zeven maal*, maar *acht maal* zou moeten worden berekend, en alsdan de hoogste klasse tot 18 of 20 maal opgevoerd, om de lagere zooveel meer te ontlasten, ten wier behoeve, voor zoo verre de vijf laagste klassen betreft, daarenboven een middel van afkoop bij de wet zou kunnen worden ingesteld.

Uit dit laatste volgt, dat er een zeer naauw verband is tusschen de opbeuring der schatkistbiljetten en de wet op de geforceerde leening, en de Minister heeft daarop speciaal aangedrongen en verlangt dus, dat dit verband worde in het oog gehouden, als meenende, dat zonder zoodanige leening aan de opbeuring der schatkistbiljetten moeijelijk kan gedacht worden.

In de parlementaire nalatenschap van den heer Bijleveld komt de volgende door hem opgestelde nota voor, bevattende eene opgave der gevoelens van de leden der Vde Afdeeling, waarvan hij Voorzitter was.

Vijfde Afdeeling.

VRIJDAG DEN 13DEN MEI 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Dedel, Junius van Hemert, van Nagell tot Ampsen, Boddaert, Gockinga, Corver Hooft, en Bijleveld, *Voorzitter.*

Mededeeling door het voorzittend lid gedaan zijnde wegens het verhandelde in de bijeenkomst, door de Centrale Afdeeling met den Minister van Financiën gehouden, hebben de leden den Voorzitter gemagtigd, om in de nader te houden vergadering der Centrale Afdeeling te verklaren, dat het derde punt het meest en eeniglijk aannemelijk is toegeschenen; maar dat de leden tevens verlangen, dat de wet worde uitgevoerd, zooals dezelve ligt en hare bedoeling is geweest, en dat, wanneer de betalingen geschieden in schatkistbiljetten van f 1000 en f 500 voor sommen, die dat bedrag niet beloopen, alsdan voor het overschietende die teruggave geschiede in schatkistbiljetten van f 100 en f 50.

Terwijl de leden niet begrijpen, welk verband er besta tusschen de wetten der schatkistbiljetten en van de gedwongen leening.

BIJLEVELD, *Voorzitter.*

XVIII. *Nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten.*

(Missive van den Secretaris van Staat. — Ontwerp van wet.)

bedenking doen ontstaan, of hier niet eene twijfelachtigheid omtrent de bedoeling in gelegen is, en men meent alzoo te moeten vragen, of de aflossing in gereeden gelde zonder eenige uitzondering zal plaats hebben, dan wel of deze gedeeltelijk in geld en gedeeltelijk in nieuw papier, of wel voor het geheel in andere gelijksoortige schatkistbiljetten geschieden zal. Men wenscht hieromtrent eene stellige verzekering, welke allen twijfel benemen kan.

De Afdeeling beschouwt de waarde der schatkistbiljetten door verbetering van koers als een allergewigtigst hoofdvereischte in het aannemen van het ontwerp. Zonder een bepaald fonds, aangewezen ter verzekering van de aflossing, kan de koers niet verbeterd worden en de biljetten alzoo de waarde behouden, welke zij behooren te hebben. Het niet stellig aanwijzen van zoodanig fonds beschouwt de Afdeeling als allergevaarlijkst en als een bijna zeker middel, om 's lands crediet in de waagschaal te stellen. Daar toch de biljetten als geaccepteerde wissels beschouwd worden, zoo zou, bij de minste moeijelijkheid in het voldoen op den vervaltijd, hieruit eene verwarring en discrediet geboren worden, waarvan de gevolgen onberekenbaar zijn. Men moet er alzoo bij herhaling op aandringen, dat alle onzekerheid hier worde weggenomen en fondsen afgezonderd, om, hetzij door opkoopen van biljetten, hetzij door aflossing op den vervaltijd, aan een papier, dat velen genoodzaakt zijn voor geld aan te nemen, de vermeerderde waarde te bezorgen, waardoor vermindering van schade voor de houders kan geboren worden.

Men kan zich in het geheel niet vereenigen met de redenering, in de antwoorden op de 2de klasse voorkomende, waarbij het betalen geheel in biljetten, in plaats van half in geld en half in papier, zooals dit bij de wet van 22 November 1830 bepaald was, als door de omstandigheden geregtvaardigd wordt beschouwd. De Afdeeling keurt dit beginsel zeer gewaagd, daar het de vastheid van wettelijke bepalingen onzeker maakt. Naar haar oordeel behoort er nimmer iets te worden daargesteld, dat in weerspraak met de wet te achten is, en dit bepaaldelijk om der gevolgen wil; maar daarteboven zoo acht zij deze beschikking niet geheel van willekeur te kunnen vrijspreken, daar zij, die vorderingen ten laste des Rijks hebben, welke uit aannemingen als anderzins ontstaan, een bepaald en wel verkregen regt hebben, om ten minste het ten hunnen opzigte vastgestelde bij art. 19 der wet van 22 November aan geene verandering in hun merkelijk nadeel te zien onderhevig gemaakt. Al ware het dan, dat de Regering zich ten aanzien der ambtenaren, door de omstandigheden gedrongen, eenig meerder regt zou toeschrijven, kan dit echter naar het oordeel der Afdeeling niet uitgewerkt worden tot betalingen, die op vaste termijnen geschieden.

De bevoegdheid, om verwisseling van grootere in kleinere biljetten te vorderen, blijft de Afdeeling almede als hoogst noodzakelijk en regtens in het algemeen belang beschouwen. De ondervinding toch heeft reeds geleerd, aan welk ongerief velen zijn blootgesteld door het volgen van een tegenovergesteld beginsel van dat, hetwelk zij meent volkomen op de billijkheid rustende te zijn en op het erkennen van hetwelk zij alsnog blijft aandringen.

Collot d'Escury van Heinenoord, *Voorzitter.*

Zesde Afdeeling.

ZITTING VAN 29 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Meeuwen, van Welderen Rengers, Op den Hooff, *Onder-Voorzitter*, en van Lynden van Hoevelaken, *Voorzitter.*

Gelezen zijnde de ministeriële beantwoording der aanmerkingen, vervat in de processen-verbaal der Afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal op het ontwerp van wet tot het aflosbaar stellen der schatkistbiljetten, zoo is dezelve aangenomen voor notificatie.

van Lynden van Hoevelaken, *Voorzitter.*

Zevende Afdeeling.

ZITTING VAN 29 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: G. Clifford, Jarges, *Onder-Voorzitter*, en Luzac, *Voorzitter.*

De Afdeeling, kennis genomen hebbende van de beantwoording der aanmerkingen op het ontwerp van wet tot het aflosbaar stellen der schatkistbiljetten, moet erkennen zich met die beantwoording niet bevredigd te zien, dewijl zij *in al de gereede gelden der schatkist* geene genoegzame zekerheid blijft vinden voor de aflosbaarheid dier biljetten en zij niet kan inzien, hoe bij de bestaande omstandigheden het fonds tot rembours daarin zal kunnen gevonden worden. De Afdeeling blijft dus zwarigheid vinden in de bepaling der concept-wet, zonder dat er maatregelen bepaald en aangenomen worden, die eenig speciaal fonds aanwijzen en afzonderen tot de aflossing.

Luzac, *Voorzitter.*

---

5. MISSIVE van den SECRETARIS van STAAT, *ten geleide van een nieuw wetsontwerp, houdende nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten*, ingekomen in de zitting van 3 Junij 1831.

's Gravenhage, den 3den Junij 1831.

Mijnheer de President!

Naar aanleiding van de aanmerkingen, in de Afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gemaakt, heeft het aanhangige ontwerp van wet tot het daarstellen van nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten eene herziening ondergaan, ten gevolge van welke ik, door den Koning gelast ben de hiernevensgaande nadere redactie (en daartoe behoorende memorie van toelichting) hiernevens aan U Hoog Edel Gestrenge te doen toekomen, met mededeeling van Zijner Majesteits verlangen, dat dezelve in de deliberatiën der Kamer de plaats vervange van het ontwerp, hetwelk, onder anderen, op den 22sten Maart ll. door den Minister van Financiën in hare Vergadering is overgebragt.

Mij bij dezen van 's Konings bevelen kwijtende, maak ik mij deze gelegenheid op nieuw ten nutte, om U Hoog Edel Gestrenge de verzekering van mijne bijzondere hoogachting aan te bieden.

De Secretaris van Staat,

J. G. de Mey van Streefkerk.

---

6 A. ONTWERP van WET *tot het daarstellen van nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten.* (1)

Wij WILLEM, enz.

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat het, ter bevordering van eenen meer algemeenen omloop van de schatkistbiljetten, daargesteld bij de wet van den 22sten November 1830 (*Staatsblad* n°. 81), zal kunnen strekken, indien deze biljetten voortaan ook tot kleiner sommen worden uitgegeven, — dat daartoe mede dienstig zullen zijn eenige nadere bepalingen omtrent het in ontvang nemen en uitgeven derzelve, — en dat de aanwijzing van een fonds voor derzelver rentebetaling en aflossing op het vertrouwen in dezelve biljetten van gunstigen invloed kan zijn;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

(1) Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 133.

XVIII. *Nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten.*

(Memorie van toelichting. — Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Art. 1.

Er zullen worden daargesteld schatkistbiljetten van f 25, van f 10, van f 5 en van f 3, op gelijke wijze als ten aanzien der overige bij de wet van den 22sten November 1830 (*Staatsblad* n°. 81) is voorgeschreven, doch welke geene renten zullen geven. De beperking tot een millioen gulden van het beloop der schatkistbiljetten van f 50, vervat in art. 16 derzelve wet, wordt ingetrokken, blijvende niettemin het geheele kapitaal der schatkistbiljetten, daaronder begrepen die bij het eerste gedeelte van dit artikel gemeld, op vijftien millioenen gulden bepaald.

Art. 2.

De schatkistbiljetten zullen, op den voet van art. 17 der wet van den 22sten November 1830, *kunnen* gebezigd worden tot voldoening van *het geheel* der aldaar gemelde betalingen, mitsgaders ook voor de tractementen, toelagen, pensioenen en bezoldigingen, welke f 1000 en daarbeneden in het jaar beloopen.

Art. 3.

De gewone belastingen en inkomsten van het Rijk met de opcenten zullen niet alleen, volgens art. 18 der wet van den 22sten November 1830, geheel in schatkistbiljetten *kunnen* worden gekweten, maar zal aanvankelijk met den eersten October 1831, tot het tijdstip dat zulks door eene wet anders zal worden voorgeschreven, ten minste de helft van elke betaling wegens gewone belasting en inkomsten, die daarvoor naar deszelfs bedrag vatbaar is, in schatkistbiljetten *moeten* worden voldaan.

Art. 4.

Over het tegenwoordig jaar 1831 zal eene som van f 450,000 voor de voldoening der renten van de schatkistbiljetten worden aangewezen, en bij de tweede afdeeling van de Staatsbegrooting over 1832 en volgende jaren, zal eene som van *een millioen vijfmaal honderd duizend gulden*, zijnde tien ten honderd van het daargestelde kapitaal, worden uitgetrokken voor de renten en intrekking der schatkistbiljetten; al hetgeen van voorgemelde sommen niet voor verschuldigde renten zal benoodigd zijn, zal tot intrekking van schatkistbiljetten worden aangewend; de alzoo ingetrokken schatkistbiljetten zullen vernietigd, en door geene andere vervangen worden, mitsgaders van het bedrag van de vernietigde, openbare aankondiging gedaan worden.

Lasten en bevelen, enz.

---

6 *B*. MEMORIE VAN TOELICHTING *van het ontwerp tot het daarstellen van nadere bepalingen omtrent de schatkistbiljetten.*

De ondervinding heeft geleerd, dat de omloop der schatkistbiljetten van f 500 en f 1000 met bezwaren verzeld gaat, die het natuurlijk gevolg zijn van de mindere gelegenheid, welke er bestaat om deze biljetten aan het Rijk wederom in betaling te geven. Het is dus, ter bevordering van den algemeenen omloop raadzaam toegeschenen, deze groote schatkistbiljetten langzamerhand en naarmate dat dezelve weder bij de schatkist inkomen, gedeeltelijk door kleinere biljetten te doen vervangen, te dien einde ook schatkistbiljetten van f 25, f 10, f 5 en van f 3 daar te stellen, en daartoe ook op te heffen de bepaling omtrent de evenredigheid, die bij de wet van den 22sten November 1830 voor de schatkistbiljetten van f 50 was vastgesteld. Men heeft evenwel geoordeeld, dat het niet noodzakelijk was, aan de schatkistbiljetten beneden de f 50 renten toe te kennen; de meer spoedige verhandeling van dezelve maakt het genot dier rente van veel minder belang, terwijl het renteloos uitgeven eene besparing voor de schatkist oplevert en grooten omslag in de berekeningen bij het uitgeven en in ontvang nemen uitspaart.

Het is bekend, dat de beperktheid der kas aanleiding heeft gegeven, om, met toestemming der belanghebbenden, de schatkistbiljetten soms ruimer dan voor de helft van sommige vorderingen uit te geven. Dit ruimer gebruik van biljetten wordt bij het tegenwoordig ontwerp voor het vervolg gewettigd en is bij het uitgeven van kleinere biljetten veel minder bezwarend, uit hoofde dat derzelver emplooi in betalingen aan het Rijk gemakkelijker wordt. De voldoening van tractementen beneden de f 1000 in het jaar schijnt dan ook geene ongelegenheid aan te bieden.

Door de vermenigvuldiging van de kleine biljetten dezelve veel meer geschikt wordende om gereed geld te vervangen, wenscht men dan ook de zaak daarheen te leiden, de verspreiding zooveel mogelijk te bevorderen en het bezit van eenig schatkistpapier, als het ware, voor elkeen noodzakelijk te maken, door te bepalen, dat de helft van elke betaling in de belastingen, die er vatbaar voor is, in deze biljetten zal moeten geschieden. Het een en ander schijnt te zullen bewerken, dat derzelver gebruik in handelingen tusschen bijzondere personen langzamerhand worde ingevoerd.

Het ontbreken van de aanwijzing van sommen tot voldoening der renten van de schatkistbiljetten over 1831, zoomede van eenig fonds tot derzelver intrekking en vernietiging, heeft welligt op het vertrouwen omtrent dezelve eenen schadelijken invloed uitgeoefend. Ook de bedenking, die daaruit zoude mogen voortvloeijen, zal weggenomen zijn door de aanwijzing van eene genoegzaam ruime som voor de renten van 1831 en de bepaling van het fonds voor rente en aflossing over 1832 en vervolgens op tien per cent van het kapitaal, waardoor de vernietiging van de schatkistbiljetten binnen weinige jaren verzekerd wordt, ook dan, wanneer eene poging om door leening zich ruimer middelen tot intrekking van de schatkistbiljetten te verschaffen, in eene andere wettelijke voordragt vervat, niet geheel of ten deele zoude mogen gelukken.

---

7. PROCESSEN-VERBAAL VAN DE BERAADSLAGINGEN DER AFDEELINGEN VAN DE TWEEDE KAMER, *over het nieuw ontwerp van wet betreffende de schatkistbiljetten.*

Eerste Afdeeling.

ZITTING VAN 8 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Reenen, Hinlópen en Beelaerts van Blokland, *Voorzitter.*

De Afdeeling begrijpt, dat de schatkistbiljetten door het tegenwoordig ontwerp eigenlijk papieren geld worden, en dan ontstaat de vraag, of het numerair niet uit de circulatie zal geraken, in de mate waarin de schatkistbiljetten er in zullen komen; hierdoor zouden de ongelegenheden der schatkist nog vermeerderd worden.

Art. 1.

De Afdeeling gelooft, dat het eene zeer nadeelige uitwerking op het crediet en den prijs der schatkistbiljetten zal hebben, indien sommige van dezelve rentegevend en andere renteloos zouden zijn. Het releveren van dit papier in het algemeen het doel dezer wet zijnde, zoo is het te voorzien, dat de voorgestelde bepaling dat doel regtstreeks moet tegenwerken. De berekeningen bij het uitgeven en ontvangen kunnen voor de kleinere stukken niet omslagtiger zijn dan voor de groote, indien de rente per maand aan den voet wordt uitgedrukt; in het jaar 1794 heeft men ook zulke papieren tot van f 3 toe gekend, onder den naam van recepissen, waaronder de rente zeer duidelijk stond aangeteekend. Bovendien is het uitgeven der kleinere stukken slechts eene splitsing van de reeds bestaande schatkistbiljetten, aan welke, volgens de wet van 22 November ll., rente is toegezegd. Door middel van eene splitsing die rente te ontnemen aan een gedeelte van dat papier, hetwelk men gedwongen is aan te nemen, zoude noch met die wet, noch met de goede trouw overeenkomen en derhalve het doel van den maatregel tegenwerken. Indien de zaak nog in haar geheel ware, zoude in consideratie kunnen worden genomen, of de schatkistbiljetten renten zouden geven of niet, en voor het laatste zoude men kunnen geneigd zijn, indien er maar een genoegzaam middel was om aan die biljetten een volkomen crediet bij te zetten, zonder uitloving van renten, want indien men dat niet

XVIII. *Nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

konde doen, zoude de belasting op ambtenaren en andere landscrediteuren slechts verzwaard worden.

De Afdeeling oordeelt voorts, dat hetgeen in de memorie van toelichting voorkomt omtrent het intrekken der stukken van f 1000 en van f 500, naarmate dezelve bij de schatkist inkomen, in de wet zelve behoort te worden bepaald, opdat er zekerheid besta, dat dezelve uit de circulatie zullen worden gebragt en, na het aannemen dezer wet, niet weder zullen worden uitgegeven.

Art. 2.

Drie leden der Afdeeling stellen bij deze gelegenheid voor, om de betaling in schatkistbiljetten ook te doen plaats hebben ten opzigte der militaire tractementen boven den rang van kapitein: meer dan één hoofd-officier heeft zich er wel eens over uitgelaten, dat dit zonder ongelegenheid zoude kunnen plaats hebben. Men gelooft zelfs, dat, indien men hiertoe overging, het niet noodzakelijk zoude zijn de *geheele* betaling der tractementen in schatkistbiljetten te presteren, omdat men, de betaling over meer hoofden verdeelende, aan allen gedeeltelijk geld en gedeeltelijk schatkistbiljetten zoude kunnen in betaling geven.

Art. 3.

De Afdeeling vreest, dat ten platten lande de belastingschuldigen gevaar zullen loopen van in handen van woekeraars te vervallen, die de schatkistbiljetten boven pari aan de landlieden zullen weten van de hand te zetten, waardoor deze schade zullen lijden; men vraagt derhalve, of daartegen geene voorzorgen zouden kunnen worden genomen.

Voorts meent de Afdeeling, dat bij dit artikel eene bepaling dient te worden gevoegd, waardoor men in de gelegenheid wordt gesteld om bij het doen van betalingen ten kantore der ontvangers grootere schatkistbiljetten te kunnen verwisselen voor kleinere, even als met ander geld plaats heeft.

Een lid vindt zooveel bezwaren tegen het wetsontwerp, dat hij zich reserveert eene Nota daaromtrent nader in te zenden, welke men verzoekt, dat worde aangemerkt als bij dit procesverbaal gevoegd.

Beelaerts van Blokland, *Voorzitter.*

Nota A.

De schatkistbiljetten zijn daargesteld, om in de behoefte der schatkist te voorzien, door aan zekere soort van crediteuren de betaling van landsschulden half in dat papier te voldoen, en wel met de bedoeling, dat hetzelve *als rentegevend effect in portefeuille zoude worden gehouden;* nu verlangt het ontwerp bepalingen ter *bevordering van den algemeenen omloop.* Men wil dus den aard der biljetten veranderen en dezelve van rentegevend effect in papieren munt verwisselen; is dit het geval, dan moeten ze volstrekt geen intrest geven.

Het ontwerp geeft aan dezelve eenen geforceerden koers tusschen het land en deszelfs debiteuren en crediteuren, met het oogmerk om derzelver gebruik in handelingen tusschen bijzondere personen langzamerhand in te voeren. De ondergeteekende zal zich hier niet verdiepen in het onderzoek, in hoeverre het gebruik van credietpapier boven dat van papieren munt te verkiezen zij, en in het betoog, dat de laatste geheel en al van het crediet zelf afhankelijk blijft. — Maar hij meent de oplettendheid der Regering te moeten inroepen op de memorie, bij het ontwerp van wet betrekkelijk de negotiatie voor 's Rijks overzeesche bezittingen gevoegd en geëxhib. 14 November 1825, n°. 2, alwaar men onder anderen vindt:

Van deze in waarheid overmatige uitgifte (deze bestond in 9 millioen op eene begrooting der inkomsten van ruim 20 millioen; de onze bestaat in 15 millioen, op eene inkomst van circa 29 millioen) *is het natuurlijk gevolg, dat de klinkende munt almeer en meer verdrongen wordt en dat, daar het papier voor buiten 's lands niet geschikt is, de wisselkoers daarvan een ongunstigen invloed ondergaat, terwijl de meeste benoodigdheden in prijs stijgen.*

Men vergelijke met dezelve memorie de herhaalde klagten over de moeijelijkheid, die de schatkistbiljetten reeds geven door de uitbreiding van derzelver gebruik boven de bedoeling der wet; men voege daarbij de algemeen bekende verhooging der aannemingen, een gevolg van den geforceerden koers derzelve, en dan beoordeele men, of het inderdaad wenschelijk zij (hetgeen in de derde aphorisme der toelichting gezegd wordt), om door vermenigvuldiging van kleine biljetten dezelve meer geschikt te maken om het gereede geld te vervangen.

De tweede aphorisme geeft reden, waarom men betalingen, met toestemming der belanghebbenden, geheel in schatkistbiljetten heeft gedaan. Maar ik twijfel, of het teruggeven van voorschot, voor het land in specie gedaan, met papier, dat verlies geeft, met ware toestemming der belanghebbenden geschied zij; ten andere moge die zoogenaamde toestemming van den belanghebbende het harde van de zaak voor hemzelven wegnemen, het financieel verkeerde daarvan blijft bestaan en blijkt uit de gevolgen.

De vierde aphorisme bevat eene zekere waarheid, door vele leden der Vergadering te vergeefs meermalen herhaald; doch de nu voorgesteld wordende wijze van intrekking is niet geschikt om de zaak te verbeteren. De schatkistbiljetten stonden omtrent op derzelver wezenlijke waarde in verhouding tot de overige effecten, in de veronderstelling dat derzelver intrekking spoedig zoude volgen. Alle illusie dienaangaande vervalt nu door art. 4 der wet. De jaarlijksche overblijvende 4 percent, met de uit te sparen renten vermeerderd, geeft slechts hoop op eene zeer langzame intrekking; daarnaar moet de waarde van het biljet berekend worden.

Het is inderdaad waar, dat de schatkistbiljetten noodzakelijk voorziening vorderen en dat het te wenschen is, dat spoedig de regte middelen worden aangewend om derzelver crediet te herstellen; maar dit doet de onderhavige wet niet: dezelve gaat van verkeerde vooronderstellingen uit, verwart crediet-papier met papieren munt.

Een naauwkeurig onderzoek van den staat van 's lands financiën en crediet tot in deszelfs diepste verborgenheden kan alleen de middelen, om dezelve te behouden of te herstellen, aan de hand doen. Zoolang de wet weigert het papier in betaling der buitengewone belastingen aan te nemen, zal hetzelve ook door den bijzonderen burger niet voor goede munt worden aangenomen.

Tweede Afdeeling.

ZITTING VAN 7 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Lycklama à Nyeholt, van Foreest, Cats Epz., Hoynck van Papendrecht, de Jonge van Campens Nieuwland, *Onder-Voorzitter*, en van de Kasteele, *Voorzitter.*

De Afdeeling heeft, na gedane lezing, zoo van het ontwerp van wet als van de memorie van toelichting, alle de voorgedragene nieuwe verordeningen in overweging genomen en is deswege door hare beraadslagingen tot de navolgende uitkomsten, hetzij eenstemmig, hetzij bij meerderheid, gekomen.

Art. 1.

Bij meerderheid is begrepen, dat de voorgeslagene daarstelling van schatkistbiljetten van f 10, f 5 en f 3 als zeer bedenkelijk moest beschouwd worden. Behalve, dat niets met genoegzame zekerheid den goeden uitslag van dezen maatregel tot opbeuring der schatkistbiljetten in het algemeen waarborgde, zoo vond men hierin de stellige en nu niet meer ontveinsde invoering van papieren landsmunt in ons Rijk. De eerste stap op dezen weg te wettigen kwam hun gewigtig en niet vrij van gevaar voor, en dat te meer in dit geval, daar er met de voorgestelde wetsbepaling geen beletsel zou bestaan om het gansche beloop der schatkistbiljetten in deze kleine en rentelooze stukken te hervormen of uit te geven, hetwelk geheel in strijd met de oorspronkelijke instelling der schatkistbiljetten zoude zijn. Men vreesde daarenboven, dat de meer algemeene omloop van deze papieren munt, gelijk in andere landen, aanleiding tot tallooze vervalschingen zoude geven, waarop de nog bestaande wetten de allerzwaarste straffen bepalen.

De meerderheid der Afdeeling was van begrip, dat het nuttig zou kunnen zijn, om ook schatkisbiljetten tot het bedrag van f 25 uit te geven, om daardoor derzelver aanwending te faciliteren; maar zij kon hare goedkeuring niet geven aan de nog meerdere verkleining derzelve, en daar hierdoor het bezwaar, om met de interest-berekening in zulke kleinigheden te vervallen, zoude wegvallen, oordeelde men, dat men ook omtrent die schatkist-

XVIII. *Nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

biljetten van f 25 zeer wel de wettelijke bepaling wegens de renten kon laten bestaan, even als omtrent die van f 50.

Eenstemmig vereenigde zich de Afdeeling met de tweede alinea van dit eerste artikel, om de beperking tot een millioen gulden van het beloop der schatkistbiljetten van f 50, ten gevolge van art. 18 der wet van 22 November laatstleden, te doen vervallen. De Afdeeling keurde de vermeerdering van biljetten van die grootte zeer wenschelijk en zoude zelfs in overweging geven, om door het bestuur zoodanige maatregelen te doen daarstellen, dat voor ieder de gelegenheid geboren werd, om zijne schatkistbiljetten van f 1000 en f 500 bij de administrateurs der schatkist in stukken van mindere grootte te kunnen verwisselen, alzoo zij overtuigd waren, dat deze faciliteit van den besten invloed op de waarde van die biljetten zou zijn.

Art. 2.

De groote meerderheid der Afdeeling heeft zwarigheid gevonden, om toe te stemmen in de betaling voortaan der tractementen enz. op den voet der wet van 22 November ll. *voor het geheel* in schatkistbiljetten, en vooral van de zoodanige, *welke* f 1,000 *en daarbeneden in het jaar beloopen.* Dit laatste vreest zij, dat (wanneer de waarde der schatkistbiljetten niet blijvende mogt kunnen gereleveerd worden) tot groot ongerief voor weinig vermogende ambtenaren zou uitloopen. Hetgeen tot hiertoe te dien opzigte heeft plaats gevonden, is regtstreeks in strijd geweest met de verordeningen der zoo even genoemde wet, en, zoo als dit geschied is, kan men moeijelijk erkennen hetgeen in de memorie van toelichting wordt gevonden, dat dit (immers in een gezonden zin) *met toestemming der belanghebbenden* zou geschied zijn.

Twee leden der Afdeeling verklaarden niets tegen de bepalingen van dit artikel te hebben, mits de tractementen van f 1000 en daarbeneden in het jaar alleen *voor de helft* in schatkistbiljetten werden voldaan.

Art. 3.

Dit artikel der project-wet heeft de goedkeuring der Afdeeling mede niet verworven.

Alle de leden keurden de *gegevene bevoegdheid* bij art. 18 der wet van 22 November 1830, om de schatkistbiljetten in de belastingen te gebruiken, genoegzaam, wanneer die wetsbepaling slechts in den ruimen en echten zin bij de toepassing wordt in acht genomen; maar zij voorzien vele zwarigheden in het verkeeren van die bevoegdheid *in eene verpligting voor de helft.* Die zwarigheden duchten zij vooral voor de mindere standen der maatschappij en in de landelijke afgelegene gemeenten. De eigenbaat zal zich daar alligt onbedrevenheid en tijdelijke behoefte van dit papier ten nutte maken. Voor den belastingschuldige kan dit zeer wel tot last en schade uitkomen, en dat vooral, indien er geene uitgifte mogt aangenomen worden van zulke kleine biljetten, als nu in art. 1 worden voorgedragen, of wanneer door de vernietiging, ten gevolge van het 4de artikel dezer project-wet, er een tijd zal komen, dat de biljetten minder in aantal en dus minder verspreid en moeijelijker te bekomen zullen zijn.

Omtrent dit artikel is nog opgemerkt, dat men ten opzigte van de woorden: *die daarvoor naar deszelfs bedrag vatbaar is* eenige opheldering zou verlangen, ten einde te weten, hoe de zaak beschouwd en toegepast kon worden bij een bedrag van (bij voorbeeld) f 5 of f 7 aan te betalen belastingen.

Art. 4.

Dit artikel heeft geene stof tot bedenkingen opgeleverd en is in tegendeel hetzelve allezins goedgekeurd, als het best geschikt, naar het oordeel der Afdeeling, om de gevallene waarde der schatkistbiljetten op te beuren, vooral wanneer dit gepaard zal gaan met de verwisseling der groote stukken naar verkiezing in kleinere, met de uitgifte van rentegevende kleinere biljetten van f 50 en f 25, doch niet daarbeneden, en eindelijk met eene behoorlijke en onbekrompene toelating van dit papier bij de betaling der belastingen, overeenkomstig de bepalingen en bedoeling der bestaande wet.

VAN DE KASTEELE, *Voorzitter.*

Derde Afdeeling.

ZITTING VAN 9 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren, van Sytzama, Backer, van Suchtelen tot de Haere, Dijckmeester, *Onder-Voorzitter*, en van Asch van Wijck, *Voorzitter.*

De Afdeeling, in overweging genomen hebbende de voorgestelde wet op de schatkistbiljetten, heeft, ofschoon hulde doende aan het doel der Regering, om door het uitgeven dier biljetten zonder interest den last der schatkist te verligten, zich echter niet kunnen ontveinzen, dat het in omloop brengen van papier, ter vervanging van gereed geld, haar allezins bedenkelijk voorkomt. Het is haar toegeschenen, dat het gereed geld, gevoegd bij de in omloop zijnde bankbiljetten, genoegzaam voorhanden is, om eene nieuwe creatie van papier onnoodig en dus ook onraadzaam te maken, daar meerder papier het gereed geld òf naar buiten 's lands doet vervoeren, òf onaangeroerd in de kassen doet verblijven, hetwelk zoowel den omloop van geld schadelijk is als het den voorhanden zijnden voorraad doet verminderen.

Met het doel dus, om dit papier in omloop, ook in dagelijksche handelingen des levens te brengen, kan de Afdeeling zich niet vereenigen, en, hoezeer twee der leden wel tot schatkistbiljetten van f 25 met rentebetaling zouden besluiten, hebben de overige zich tot de som van f 50 blijven bepalen. Dan de Afdeeling is er voor, dat de bepaling tot een millioen ten opzigte der uitgifte dier biljetten, bij de wet van November l.l. voorkomende, worde ingetrokken en buiten effect gesteld.

Wat de gedwongene betaling van de belastingen aangaat, vinden vier leden daarin eene heilzame strekking tot ondersteuning der waarde, wanneer de biljetten niet minder in bedrag zijn dan f 50. Een ander lid zoude die ook van f 25, mits met rentebetaling uitgegeven wordende, onder dezen maatregel begrijpen. Dan de Afdeeling is overtuigd, dat de kleine schatkistbiljetten in omloop te brengen, door verpligte betaling der belastingen een zeer groot ongerief zoude veroorzaken: de landlieden, die van steden verwijderd zijn, zouden in ongelegenheid geraken door rondloopen met papier, hetwelk zij niet kennen, bedrogen kunnen worden. Dan grooter biljetten, welke vooral bij de aanzuivering van credieten der accijnsen, in- en uitgaande regten zwaarder registratie- en successie-regt en bij grootere aanslagen in grond- en personele belasting in aanmerking zouden komen hebben dit ongerief niet, wanneer de biljetten op f 50 bepaald zijn en dus de betaling, waarin zij worden gegeven, ten minste f 100 is.

Bij de resumtie van het proces-verbaal is bij verscheiden leden der Afdeeling de verpligte betaling in schatkistbiljetten bezwaarlijker voorgekomen, bijzonder wanneer men dit in verband beschouwt met den voorgenomen koers van een als gereed geld uitgegeven wordend papier. In een commercieel land, waar het zoo belangrijk is, dat gereed geld het representatief is van al de in omloop zijnde waarden, acht men het voor een bijzonder gewaagd en zelfs hoogst af te keuren middel, een gedwongen omloop van papier daar te stellen.

VAN ASCH VAN WIJCK, *Voorzitter.*

Vierde Afdeeling.

ZITTING VAN 7 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Alphen, Weerts, van Nes, Ingenhousz, Lemker, Tammo Sypkens en Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

De Afdeeling vreest eenparig, dat door de bepalingen dezer wet nog het doel niet zal worden bereikt, en dat dan zelfs de eerste projectwet minder gebrekkig was.

De daling der biljetten, na de voordragt dezer wet, op de beurs, bewijst zulks vooral ten aanzien der grootere, die uitgegeven zijn en waarvoor geene de minste zorg wordt gedragen.

Eenparig is de Afdeeling van gevoelen, dat de splitsing in stukken van f 10, f 5 en f 3 onaannemelijk is en dat het zelfs gevaarlijk wordt, om de redenen in de bijgevoegde nota breedvoeriger uitgedrukt.

XVIII. *Nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Sommige leden willen dezelve zelfs niet admitteren tot f 25; andere echter wel, doch met interest.

Zes leden zijn van oordeel, dat men in het algemeen de schatkistbiljetten moet aannemen in betaling, ook van de gedwongene leening en alle andere, en dat men zeker behoort toe te laten, om de groote van f 1000 en f 500 tegen kleinere in te wisselen, opdat de houders der grootere niet worden gepraejudicieerd, maar deze *gelijkelijk* met die der kleinere worden behandeld en gelijk genot van de opbeuring genieten kunnen.

Geschiedt dit niet, dan zullen de grootere welligt nog 5 of 10 pct., als volstrekt onverhandelbaar papier, dalen.

Een lid kan zich met dit laatste gevoelen niet vereenigen.

Art. 2.

Bij het slot van dit artikel zou gevoegelijk, naar aanleiding van het hiervoor aangeduide, kunnen volgen: » maar daarentegen zullen dezelve in alle gewone en buitengewone belastingen, hoe ook genaamd, in betaling worden aangenomen."

Men blijft van gevoelen, dat de betaling *aan hoofdofficieren van de armée* er volstrekt bij behoort te komen.

Art. 3.

Onder faveur van voorschrevene bepalingen tot ontvangst en ter verwisseling, schijnt eenparig aan de Afdeeling deze verpligte betaling onaannemelijk toe en geheel noodeloos, wanneer maar de bovengenoemde ontvangst en verwisseling, althans in allen gevalle het laatste, wierd aangenomen.

Vijf leden der Afdeeling kunnen niet nalaten ten dringendste te insteren, dat dit gewigtig onderwerp met spoed worde afgedaan, opdat met zekerheid in deze sessie der Staten-Generaal de hoogst noodige wetsbepalingen tot opbeuring van dit papier en van 's lands crediet en belang tot stand komen en de ingezetenen niet langer nutteloos en tot schade der schatkist worden benadeeld.

DONKER CURTIUS VAN TIENHOVEN, *Voorzitter.*

Nota A.

De voorgestelde wetsbepalingen omtrent de schatkistbiljetten berusten op een valsch beginsel en zullen noodlottig in de gevolgen zijn. Zij berusten op een valsch beginsel, omdat de schatkistbiljetten, als de exchequer bills in Engeland, wissels zijn op de schatkist en geen papieren munt.

Als wissels op de schatkist worden er interesten op te goed gedaan, ten einde de houders, die ze voor gereed geld ontvangen hebben en dus gerekend moeten worden hun geld aan het Rijk voorgeschoten te hebben, of wel die ze aan anderen zouden willen overdoen, schadeloos te stellen; doorloopende interesten moeten ze hebben, omdat ze geen bepaalde termijnen van aflossing hebben, omdat ze admissibel moeten zijn in alle landskassen, en die *permanente aflosbaarheid* ten allen tijde preferent is boven alle speciale *aflosbaarheid* op bepaalde termijnen. Van dat beginsel uitgaande, had men alle beperkingen in de betaling in ontvangst moeten vermijden; door het tegendeel te doen en dwang in de uitbetaling en moeijelijkheid in de ontvangst daar te stellen, heeft men die schatkistbiljetten geheel van natuur doen veranderen, en daar de termijnen van aflossing onzeker waren uit den aard der instelling zelve, heeft men er schuldbrieven van gemaakt, die daardoor onderworpen werden aan alle de fluctuatiën van den beursprijs der effecten.

Door ze nu tot 5 en 3 te splitsen, maakt men er papieren geld van, waartoe kantoren van verwisseling volstrektelijk zouden moeten aangelegd worden; men verwart en vermengt twee zeer verschillende beginselen, schept twee verschillende waarden en dus ook prijzen, en bederft de circulatie, want men stelt een rentegevend papier naast een, dat geen renten geeft, betwelk ook in andere dan 's Rijks lasten, als bijvoorbeeld stads- of gemeentelasten, niet zal geaccepteerd worden, waarvan het onmisbaar gevolg is stremming en meer en meer het opsluiten en verdwijnen van het numerair.

De uitgifte van schatkistbiljetten is een maatregel, die zijne eigene regels heeft, waaraan men getrouw moet blijven; het geldt hier de allereerste noodzakelijke voorwaarde van crediet. De koopman of bankier, die zijne eigene wissels niet vertrouwt, die hij op zich zelven heeft getrokken, verklaart zich zelven *alle vertrouwen onwaardig te zijn.* Moed en zelfvertrouwen zijn de onmisbare vereischten van elke financiële administratie, die haar eigene mandaten, die zij uitgegeven heeft *bij preferentie boven gereed geld*, ten allen tijde en voor alle afrekeningen moet ontvangen. Dit heeft zij niet gedaan; integendeel, zij heeft de ontvangst gecontrarieerd en de uitgifte door eene soort van morelen dwang aan de crediteuren opgedrongen: beide die maatregelen zijn diametraal tegen den aard en het but der instelling.

Alle andere maatregelen, als onbepaalde ontvangst en vrijwillige uitgifte, zullen verkeerd werken; — verwarring van beginselen zal verwarring in den omloop van geld en in alle waarden veroorzaken; — het numerair zal verdwijnen; — de Staat zal zelve verklaren, dat hij zijne eigen mandaten mistrouwt, en de noodlottigste gevolgen zullen het algemeen crediet meer en meer ondermijnen; — elke dag van uitstel is gevaarlijk en maakt het herstel moeijelijker en kostbaarder; — alle contracten van aanneming worden toenemend bezwarender en de onzekerheid grooter, want een half papieren stelsel en een half en verminkt mandaten- of wisselstelsel kunnen niet te zamen bestaan en moeten eindig n in dwangmiddelen om een legalen koers te geven aan het papieren muntstelsel, dat door deze wet ingevoerd zoude worden.

Men kan niet genoeg aandringen, dat de Regering moed en zelfvertrouwen toone; de Natie zal die toejuichen en ondersteunen en het algemeen crediet zal herleven of ten minste voor verder en zeker verval bewaard blijven. Er is dus maar een maatregel denkbaar; alle andere leiden tot bederf.

Toelating in alle lands-kassen voor alle soort van betalingen in vrijwillige leening en gedwongene leening, met alle mogelijke gemakkelijkheid van verwisseling.

Het oogenblik is daartoe gunstig, daar de vrijwillige leening voorzeker een goed deel gereed geld in 's lands kas zal brengen en velen bij het eerste fournissement de geheele betaling van f 950 zullen doen, en daarbij, hoe het ook ga, eene gedwongene leening noodig zal zijn, terwijl het uitgegeven kapitaal in Maart slechts 6 à 7 millioen bedroeg. Door gedwongen uitgifte is een allerongelukkigst beginsel van verdeeldheid ingevoerd geworden. Alle dienaren van den Staat hebben gelijke aanspraak op dezelfde behandeling in de betaling hunner salarissen; het tegenovergesteld stelsel leidt tot verzwakking van die eensgezindheid, die thans zoo noodig is, en is eene wezenlijke onregtvaardigheid.

De ondergeteekende herhaalt het: er is slechts een enkele maatregel noodig; er behoort *slechts moed en zelfvertrouwen toe*, om dien ten uitvoer te brengen, en 's lands kas zal er meer door bevoordeeld worden dan de houders der schatkistbiljetten.

VAN ALPHEN.

Vijfde Afdeeling.

ZITTING VAN 7 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Corver Hooft, van Nagell tot Ampsen, Boddaert, Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter*, en Bijleveld, *Voorzitter.*

De behandeling des *ontwerps van wet tot het daarstellen van nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten*, den 3den bij de Kamer ingekomen, heeft, nadat gelezen was de geleidende missive, door den heer Secretaris van Staat aan den heer President geadresseerd, aanleiding gegeven tot de navolgende bedenkingen.

Art. 1.

Met betrekking tot dit artikel herinneren de leden der Afdeeling zich aan hetgeen zoo menigmaal en als bij herhaling ook bij onderscheidene deliberatiën in de Kamer door deskundigen aangevoerd en van Regeringswege nimmer betwist geworden is, dat het voor alle de bronnen van welvaart des Rijks van eenen allernadeeligsten invloed zoude moeten worden, door het in omloop brengen van zoogenaamd papieren geld den omloop van het numerair als het ware uit den dagelijkschen handel te verlammen; de vrees daarvoor wordt te grooter, wanneer zulk papier, waardoor men het harde geld wil doen vertegenwoordigen, tot kleine sommen wordt vervaardigd, zoodat zij voor zich zwarig-

XVIII. *Nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

heid maken, om, zonder nadere toelichting, als welke in de memorie tot dat einde wordt aangeboden, zich met het voorstel te vereenigen, om schatkistbiljetten tot de sommen beneden de f 25 daar te stellen. Zij zien zich dus verpligt, inlichting te vragen, of ook bij de Regering niet de vrees bestaat, dat door de creatie van zoodanige kleine schatkistbiljetten het harde geld veel verdwijnen zal uit den dagelijkschen handel en dat ten gevolge daarvan de voorwerpen óók van eerste behoefte aanmerkelijk in koopprijs zullen stijgen; terwijl, ingeval zoodanige vrees niet bij de Regering bestaat, de mededeeling der gronden daarvan het best geschikt zijn zal, om ook de leden daaromtrent gerust te stellen.

Art. 3.

Drie van de aanwezige leden denken, dat door de bepalingen, bij dit artikel voorgeslagen, niet alleen een zoodanige gedwongen omloop aan de kleine schatkistbiljetten zal worden gegeven, dat daarvoor de vrees, hierboven in het algemeen gedeeld, nog zal vermeerderen, maar dat daaruit ook zwarigheden zullen kunnen ontstaan, die dit verpligt gebruik allerbedenkelijkst maken; zij verlangen dus, dat het vrij gelaten blijve, de schatkistbiljetten *al* of *niet* ter betaling der lasten te gebruiken.

Art. 4.

De leden verklaren zich met den voorslag te vereenigen.

Bijleveld, *Voorzitter.*

Zesde Afdeeling.

ZITTING VAN 7 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Cuypers, van Meeuwen, van Welderen Rengers, Hofstede, Op den Hooff, *Onder-Voorzitter*, en van Lynden van Hoevelaken, *Voorzitter.*

Gelezen zijnde het ontwerp van wet tot het daarstellen van nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten, den 3den Junij 1831 aan de Staten-Generaal aangeboden, ter vervanging van het vorige ontwerp, op den 22sten Maart jl. door den Minister van Financiën ingebragt, zoo heeft de Afdeeling, over het algemeen de noodzakelijkheid erkennende van het nemen van krachtige maatregelen tot opbeuring van de schatkist, den wensch geuit, dat, bijaldien deze wet niet mogt aangenomen worden, het Gouvernement dan meer andere en meer doelmatige maatregelen nemen of voorstellen moge. Als zoodanig zouden twee leden beschouwen eene te doene negotiatie, al ware het dan ook op voor den lande bezwarende voorwaarden, waarin men niet zoude opnemen dan alleen schatkistbiljetten, om die dus doende geheel en al in te trekken.

Art. 1.

Overgegaan zijnde tot de bijzondere artikelen der wet, zoo heeft de meerderheid der Afdeeling gemeend, dat dit eerste artikel werkelijk daar zou stellen papieren geld, waarvan men in vorige tijden, bij gelegenheid der assignaten, reeds nadeel genoeg ondervonden heeft, weshalve zij deze wet als onaannemelijk beschouwt, terwijl dezelve ook ondoelmatig is, zooals blijkt uit de meerdere daling der schatkistbiljetten sedert de voorstelling dezer wet.

Twee leden oordeelen echter deze wet zeer aannemelijk en verkieslijker boven de ingetrokkene; een van hen wenschte echter, geene kleinere schatkistbiljetten uit te geven dan van f 10, doch zonder renten, terwijl het andere lid dezelve rentegevend verkiest en bij die gelegenheid de vraag geopperd heeft, of het Gouvernement dan in alle betalingen van die kleine schatkistbiljetten zal kunnen geven, in welk geval hij het voor eene hardheid zoude beschouwen, dezelve renteloos uit te geven.

Art. 2.

De meerderheid der Afdeeling vond dit artikel mede onaannemelijk.

Een lid vindt dit artikel zeer goed, als zullende deze bepaling de schatkistbiljetten brengen op hunne regte waarde.

Een ander lid wil dit artikel zoodanig gewijzigd hebben, dat men niet gedwongen zal worden rentelooze schatkistbiljetten te nemen.

Art. 3.

De meerderheid van de Afdeeling vond de bepaling, om de helft van alle gewone belasting in schatkistbiljetten te *moeten* voldoen, onaannemelijk.

Een lid vindt deze bepaling zeer aannemelijk, mits dat men alleen zulks eische van betalingen van vijftig gulden of daarboven; een ander lid meent, dat deze bepaling tot groote moeijelijkheden aanleiding zal geven in de afgelegene dorpen en gemeenten ten platte lande, tenzij dezelve gepaard gaat met eene verpligting, aan de gemeentebesturen op te leggen, om ten gerijve der ingezetenen eene genoegzame hoeveelheid schatkistbiljetten van f 3, f 5 en f 10 in voorraad te hebben, welke tegen geld verkrijgbaar zouden zijn. Het bedrag daarvan voor iedere gemeente zou door de Staten dienen bepaald te worden, en tevens verordend, dat 's Rijks ontvanger de ontvangene biljetten bij den Rijks-kassier niet zou mogen storten, alvorens de geheele of gedeeltelijke verwisseling derzelve tegen gereed geld aan den burgemeester te hebben aangeboden.

Art. 4.

Twee leden vinden dit artikel alleen aannemelijk.

Twee leden kunnen wel instemmen met de bepaling voor 1831, maar vinden het zeer bedenkelijk, om zich te verbinden over de Staatsbegrooting over 1832 en volgende jaren.

Een lid vindt, dat deze bepaling de schatkistbiljetten geheel gelijk stelt met 's Rijks schuldbrieven, voor welker aflossingen een speciaal fonds aangewezen is, terwijl hij dezelve beschouwt eerder als eene subsidiaire munt voor den binnenlandschen omloop en de handelingen der ingezetenen met de schatkist, weshalve hem verkieslijker voorkomt eene bepaling, dat de bevoegdheid om 15 millioenen schatkistbiljetten in omloop te houden jaarlijks, aanvang nemende met primo Januarij 1832, met ten minste één milloen zal verminderd worden; terwijl men jaarlijks zou kunnen overwegen, in hoe verre 's Rijks financiën eene grootere beperking zouden kunnen toelaten.

Dat lid heeft nog voorgesteld: 1°. om den houders van rentegevende schatkistbiljetten de bevoegdheid te geven van dezelve in niet rentegevende te verwisselen, alsmede die van f 1000 en van f 500 tegen kleiner van f 100 en van f 50 te mogen verwisselen bij de agenten van 's Rijks kassier tegen korting van 1/4 pct. ter goedmaking der kosten; 2°. de rekeningen der notarissen, konvooiloopers en commissionairs en andere zaakgelastigden in schatkistbiljetten te voldoen, voor zooverre zij in rekening brengen de bij voorschot betaalde Rijksregten. Met het eerste voorstel heeft de meerderheid der Afdeeling zich vereenigd.

van Lynden van Hoevelaken, *Voorzitter.*

Zevende Afdeeling.

ZITTING VAN 8 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Boelens, van Wickevoort Crommelin, G. G. Clifford, G. Clifford, Jarges, *Onder-Voorzitter*, en Luzac, *Voorzitter.*

De Afdeeling heeft lecture genomen van de wet en de toelichtende memorie en verklaart, dat zij, ernstig betreurende de schadelijke gevolgen, welke het discrediet der schatkistbiljetten na zich sleept, mede zeer overtuigd is, dat eene opbeuring en verbetering der algemeene denkwijs omtrent deze biljetten allernoodzakelijkst is. Zij juicht mitsdien de hoofdbedoeling der wet zeer toe; op hare bijzondere bepalingen heeft zij echter de navolgende bedenkingen:

XVIII. *Nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten.*

(Memorie van antwoord.)

Art. 1.

Over de eerste paragraaf liepen de gevoelens zeer uiteen.

Een lid zegt niet tegen de creatie der kleine schatkistbiljetten, zooals zij hier voorkomen, te zijn, en het geheele artikel, hetzelve in verband brengende met art. 3 dezer projectwet, zooals hetzelve door hem bedoeld wordt, goed te keuren.

Twee leden deelen in dit gevoelen, doch verlangen, dat het montant der te creëeren geene rente gevende schatkistbiljetten bij de wet zelve bepaald worde, en stellen in dien geest voor, dat het artikel aldus zal beginnen: »*Van het beloop der schatkistbiljetten zal worden afgezonderd een kapitaal van vier millioen* (of zooveel meer of minder als de Regering soms noodig zal achten), *genomen uit het bedrag der groote stukken, welke zullen worden ingetrokken. Hiervoor zullen, enz.*"

Een vierde lid voegt zich bij de opinie der drie vorige, met die restrictie echter, dat hij geene kleinere *niet rente gevende schatkistbiljetten* verlangt gecreëerd te zien dan van f 25 en f 10.

Twee leden oordeelen, dat de verwisseling in kleine niet rente gevende stukken conform dit artikel niet goed, noch raadzaam is; zij vreezen, dat het creëren van eene papieren munt, waarop de stukken van f 3, f 5 en f 10 toch eigenlijk zouden neêrkomen, van zeer verre uitziende gevolgen zijn kan. Een dezer leden, ten sterkste beducht voor het verkeerde spoor, hetwelk hiermede wordt ingeslagen, verklaart, dat hij bij het behouden van dit principe in de wet, hoe gaarne hij ook tot het opbeuren der schatkistbiljetten wil medewerken, zich gedwongen zien zal tegen de wet zich te moeten uiten.

Eenige leden merken op, dat niets bepaald is omtrent de wijze, waarop bij het eventueel creëren der onvruchtbare schatkistbiljetten deze zullen worden uitgegeven. Zal het namelijk ter keuze van den landscrediteur staan, in welke soort van schatkistbiljetten hij zal willen betaald worden, of zal hij *moeten* aannemen wat hem zal worden aangeboden? Bij het uitbetalen en ontvangen van groote sommen, door den crediteur niet dadelijk weder uit te geven, kan dit echter van veel belang zijn. Dit schijnt hun voorzeker bij de wet vooraf te moeten bepaald worden, ter voorkoming van alle misverstand omtrent de betaling.

De Afdeeling gelooft eindelijk, dat het mede tot het nuttige doel der wet strekken kan, bij dezelve te bepalen, dat de houders der groote stukken van f 1000 en f 500 de splitsing hunner biljetten zullen mogen verzoeken of tot inwisseling tegen kleine aanbieden.

Door de voorgestelde opheffing van art. 16 der wet van 22 November 1830 is deze magt aan de schatkist gegeven; het schijnt dus billijk, dit regt ook aan de tegenwoordige houders toe te kennen.

Art. 2.

Eenige leden vragen, of de tractementen van militairen in active dienst hieronder ook begrepen zijn, dan of dergelijke soldijen bij voortduring in klinkende munt zullen voldaan worden, alsmede of de buitenlandsche wissels, in de vroegere wet vermeld, mede nog hier buiten vallen.

Art. 3.

De Afdeeling is van oordeel, dat het beste middel tot herstel van het crediet voor de schatkistbiljetten te vinden is in het gretig aannemen derzelve in alle belastingen, hetzij gewone, hetzij buitengewone, alsmede in fournissementen van leeningen, heffingen, in een woord, in alles wat in 's lands kas moet gestort worden. Zij stelt daarom voor, het artikel aldus te veranderen: »In alle belastingen en inkomsten van het Rijk, zoo gewone als buitengewone, met de opcenten, in alle betalingen, aan den lande te doen, zullen de schatkistbiljetten als gereed geld worden aangenomen; maar daarenboven, enz."

Twee leden verklaren zich tegen de *verpligte betaling* der belastingen voor $^1/_2$ in schatkistbiljetten, in de 2de zinsnede des artikels te vinden. Geene kleinere biljetten dan van f 25 verlangende, merken zijlieden op, dat *die verpligting* in afgelegene gedeelten des Rijks, alwaar de omloop dier kleine stukken van f 3, f 5 of f 10 zeer schaarsch zijn kan, tot zeer veel ongelegenheid zal kunnen aanleiding geven. Zij zullen hier in geene bijzonderheden tot bewijs hiervan treden.

Art. 4.

De Afdeeling merkt in dit artikel op de vermelding *der tweede afdeeling van de Staatsbegrooting over* 1832. De Afdeeling gelooft, dat het beter zoude zijn, hier alleen van *de Staatsbegrooting* in het algemeen te spreken, zonder nu de vraag omtrent de verdeeling der aanstaande Staatsbegrootingen in deze wet eenigzins te beslissen.

Eenige leden verlangen dit artikel in twee artikelen gesplitst te zien: het eerste eindigende met het woord: *schatkistbiljet*, in den 9den regel. Zij stellen voor in het laatste gedeelte, dan art. 5 geworden, te lezen:

»Al hetgeen niet voor renten zal benoodigd zijn, zal tot intrekking van rentegevende stukken, bij uitloting, worden aangewend."

De Afdeeling deelt geheel in het denkbeeld, dat de intrekking niet *bij inkoop* maar *bij uitloting*, moet geschieden, ten einde aan de houders de verzekering te geven, dat zijlieden altijd hunne stukken met 100 pct. afgelost zullen zien.

Luzac, *Voorzitter.*

---

8. BEANTWOORDING van de AANMERKINGEN, *vervat in de processen-verbaal der beraadslagingen van de Afdeelingen over het nieuw ontwerp, met bijvoeging eener* Nota van wijzigingen. (1)

De wijzigingen in het aangeboden ontwerp gebragt, welke aan het einde dezes worden opgegeven, voldoen aan vele der gemaakte aanmerkingen en nemen met de daad weg die der ontworpen bepalingen, welke geene goedkeuring in verscheiden Afdeelingen hadden ontmoet, vloeijende daaruit voort:

1°. dat de groote schatkistbiljetten, bij derzelver terugkeering in de schatkist, door kleinere zullen vervangen worden;

2°. dat geene kleinere schatkistbiljetten zullen worden uitgegeven dan tot f 25;

3°. dat ook deze laatste van denzelfden aard zijnde als de overige, het onderscheid van rentegevende en niet rentegevende biljetten geen plaats zal vinden;

4°. dat het ruimer gebruik der schatkistbiljetten tot uitgaven dan bij de wet van den 22sten November 1830 is bepaald, niet meer onder de voorschriften der wet gevonden wordt;

5°. dat de verpligting om een deel der belastingen in schatkistbiljetten te betalen, niet zal worden ingevoerd, en

6°. dat de aanwijzing van een fonds voor rentebetaling en aflossing der schatkistbiljetten geschiedt, onverminderd de jaarlijksche overweging over de aanwijzing van ruimer middelen tot intrekking naar aanleiding van de oorspronkelijke wet.

Toegevende aan de bedenkingen, ten aanzien van het nu vervallen 2de artikel in het midden gebragt omtrent de ruimere uitgifte van schatkistbiljetten dan in de evenredigheid welke aanvankelijk was bepaald, mag men niet ontveinzen, dat dezelfde zwarigheden zullen kunnen voorkomen, die soms de noodzakelijkheid hebben doen ontstaan om óf de betalingen uit te stellen, óf de keus te laten om in ruimer evenredigheid schatkistbiljetten aan te nemen; doch dit heeft niet teruggehouden om aan het verlangen der Afdeeling ook in dit opzigt te voldoen bij het bepaalde voornemen, hetgeen bestaat, om alleen dan wanneer men door de beperktheid der middelen hiertoe volstrekt wordt gedrongen, dien weg te volgen.

Overigens zal men geenszins betwisten de gevoelens, die, ten aanzien van de ongelegenheden van den omloop in eene zeer ruime mate van de schatkistbiljetten, bij verscheiden der processen-verbaal zijn aangevoerd, maar gebeurtenissen, hoogst bezwarend voor de geldmiddelen, hebben de daarstelling van dit papier te weeg gebragt en de steeds voortdurende drukkende omstandigheden verhinderen *voor het tegenwoordige*, om volledige middelen ter wegneming van hetzelve te vinden, te gelijk met de vervulling van zoo vele andere behoeften.

---

(1) Bij missive dd. 13 Junij 1831 zond de Minister van Financiën de boven medegedeelde memorie van beantwoording en berigtte hij tevens, dat de Secretaris van Staat gemagtigd was de daarbij gevoegde in het wetsontwerp gebragte wijzigingen op het oorspronkelijk stuk te waarmerken.

XVIII. *Nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten.*

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

Wanneer de opening der geldleening, die men ook thans daarvoor op het oog heeft, geen volkomen gewenscht gevolg mogt hebben, zal het echter steeds onder de eerste zorgen der Regering behooren, om eenen afdoenden maatregel daaromtrent aan de Staten-Generaal voor te dragen en daartoe het eerste gunstig tijdstip aan te grijpen. Inmiddels vleit men zich, dat de onderhavige wetsbepalingen, die althans de blijken opleveren, dat men middelen tracht daar te stellen, om het vertrouwen op de schatkistbiljetten te bevestigen en derzelver hoeveelheid te verminderen, daarop van eenigen gunstigen invloed zullen zijn.

WIJZIGINGEN *in het ontwerp van wet tot het daarstellen van nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten.*

Considerans.

Weg te laten de woorden: *dat daartoe mede dienstig zullen zijn eenige nadere bepalingen omtrent het in ontvang nemen en uitgeven derzelve.*

Art. 1.

De eerste zinsnede te stellen: »De schatkistbiljetten van f 1000 en f 500 zullen, naar mate van derzelver terugkeering in de schatkist, kunnen worden vervangen door schatkistbiljetten van f 100, f 50 en f 25, welke laatste zullen worden daargesteld op gelijke wijze, als ten aanzien der overige bij de wet van den 22sten November 1830 (*Staatsblad* n°. 81) is voorgeschreven."

Artt. 2 en 3.

Deze artikelen geheel uit te laten.

Art. 4 (nu 2).

Aan het einde bij te voegen: »en zulks onverminderd de beschikkingen, die tot ruimere intrekking der schatkistbiljetten, naar aanleiding van art. 20 der wet van den 22sten November 1830, jaarlijks zullen worden in overweging genomen."

---

9. VERSLAG DER CENTRALE AFDEELING *wegens het nieuw ontwerp betreffende de schatkistbiljetten*, uitgebragt in de zitting van 16 Junij 1831.

De volgende aanmerkingen zijn dienaangaande nog voorgesteld in de verschillende Afdeelingen na het overwegen der Gouvernements-antwoorden, welke overigens voor kennisgeving zijn aangenomen.

De Iste Afdeeling vraagt, wat eigenlijk de bedoeling is van het eerste artikel, in hetwelk men leest, dat de schatkistbiljetten van f 1000 en 500 zullen *kunnen* worden vervangen, terwijl men in de memorie van beantwoording stellig zegt, dat de groote schatkistbiljetten door kleine *zullen* worden vervangen.

Twee leden der Iste Afdeeling verlangen, dat omtrent eene evenredige verdeeling der stukken van f 100, f 50 en 25 de noodige bepalingen mogen worden gemaakt, indien men dezelve al niet in de wet zelve oordeelt te kunnen opnemen.

Een lid derzelfde Afdeeling is van gevoelen, dat het ontwerp vóór de wijzigingen beter was dan nu, met het onderscheid alléén, dat er nu ten minste geene *rentegevende* en *rentelooze* stukken zullen zijn van één en hetzelfde papier. Nog een lid der Iste Afdeeling heeft eene afzonderlijke nota ingeleverd van dezen inhoud:

»De verbetering der schatkistbiljetten blijft inderdaad zeer wenschelijk en noodzakelijk; de veranderingen in het tegenwoordig ontwerp zijn onaertusschen niet genoegzaam om die verbetering te bewerken.

»Ja, zij zullen, naar alle regels van financiële administratie, op den koers der biljetten, gedurende den loop van dit jaar, veeleer eenen nadeeligen dan voordeeligen invloed uitoefenen. Ik blijf daarom persisteren bij het gevoelen, dat deze maatregel niet behoort genomen te worden. Zooals de wet dan toch nu wordt, voldoet zij niet aan de bedoeling des Gouvernements; zij heeft geene bepaalde nuttigheid; zij blijft eene onvolkomene proefneming; zij laat het gebrekkige bestaan, dat er in de toepassing der wet tot creatie der schatkistbiljetten gevonden wordt; zij vermeerdert dat gebrekkige, door eene onbepaalde uitgifte van kleine biljetten toe te laten. Beter is het, met naauwkeuriger onderzoek en rijp beraad, goede definitive maatregelen, in goed verband met de overige financiële wetten, daar te stellen, dan door gedurige variatiën en proeven het vertrouwen in de financiële administratie des Rijks nog meer te schokken. Eindelijk, hoeveel er ook op het eerste ontwerp betrekkelijk de opzegbaarheid der schatkistbiljetten gezegd mogt kunnen worden, hetzelve was dan ten minste, als provisoire maatregel, merkelijk verkieslijker dan het tegenwoordige ontwerp, zelfs na de veranderingen."

Sommige leden der IIde Afdeeling zeggen, dat zij hunne stem zullen laten afhangen van het betoog van den Minister, dat de wet, zooals dezelve thans gewijzigd is, nog hare nuttigheid en noodzakelijkheid behouden heeft; en deze geheele Afdeeling verklaart voor rekening van het Gouvernement te laten de mededeeling, bij de antwoorden gedaan, dat de schatkistbiljetten, in strijd met de wet van 22 November 1830, zullen kunnen worden gebezigd.

Een lid van de IIIde Afdeeling had gaarne gezien, dat het vervangen der schatkistbiljetten van f 1000 en f 500 niet facultatief was gesteld, maar dat stellig bepaald was, dat dezelve door schatkistbiljeten van f 100, 50 en 25 zouden vervangen en geene andere dan van die sommen uitgegeven worden.

De IVde Afdeeling, de antwoorden geëxamineerd hebbende, vindt daarin geenszins de voldoening aan haar verlangen.

Zij refereert zich alsnog aan de bij haar vroeger proces-verbaal gevoegde nota, en speciaal reclameert zij de *admissibiliteit* der schatkistbiljetten in *alle* betalingen aan den lande.

Maar vooral persisteert zij bij de vordering, dat de houders der schatkistbiljetten van f 1000 en f 500, die voornamelijk zijn misleid en verlies lijden, immers worden gelijk gesteld met alle andere, en dat dus deze, naar beginselen van strikt regt en billijkheid, moeten bevoegd zijn, om de stukken van f 1000 en f 500 tegen mindere in te wisselen.

Het schijnt der Afdeeling toe, dat dit kan geschieden zonder nadeel voor de schatkist, welke in de rijzing van dit papier door alle mogelijke middelen ten hoogste is geïnteresseerd.

Wanneer men daarenboven in overweging neemt, dat bij de verpligting, die nu geboren wordt, om alle *verdere* betalingen niet anders te doen dan in stukken van f 100, f 50 en 25, even daardoor de latere aannemers, die nu bij het sluiten der latere aannemingen bereids hunne rekening op de waarde van die van f 1000 en f 500 hadden gemaakt, zullen worden gefavoriseerd, de vroegere daarentegen, die men met die stukken heeft bezwaard en onregtvaardig belast, zonder dat zij er op rekenen konden, dubbel zullen blijven bezwaard, dan kan men zich geen denkbeeld maken, waarom men deze tastbare onbillijkheid niet zou willen herstellen.

De leden der IVde Afdeeling althans vinden zich bezwaard, om een in hun oog zoo tastbare ongelijkmatigheid van regtsbedeeling en toepassing in de wet te vestigen en toe te stemmen, daar het daarenboven tastbaar wordt, dat naar mate het kleiner papier meer wordt vermenigvuldigd en door gemakkelijker emploi zal moeten rijzen, het grootere daarentegen, hetgeen even daardoor al minder en minder emploijabel wordt en alzoo minder en minder zal worden gezocht, zal moeten dalen, zoodat de voorgestelde verandering nu, in plaats van opbeuring, de meerdere en meerdere drukking van het schier algemeen onregtmatig opgedrongen grooter papier zal veroorzaken.

Verder is door de IVde Afdeeling opgemerkt, dat er geen letter in de beantwoording te vinden is, waardoor deze onregtmatige handelwijze zou worden geregtvaardigd.

Een lid der IVde Afdeeling (de heer van Nes) heeft eene nota ingeleverd. Zijn denkbeeld, daarbij ontwikkeld, vindt echter geenen ingang bij de andere leden. Zij luidt aldus:

»Dit lid vreezende, dat er geen gehoor zal gegeven worden aan de bedenkingen der IVde Afdeeling en dat deze nieuwe wet dan alleen zal kunnen strekken om de waarde der schatkistbiljetten al verder te depreciëren, geeft in dat geval voor zijn bijzonder gevoelen subordinaat te kennen:

dat het doelmatigste middel ongetwijfeld zoude zijn, eene gelegenheid open te stellen, waar ieder zijne schatkistbiljetten

XVIII. *Nadere verordeningen omtrent de schatkistbiljetten.*

(Missive van den Minister van Financiën. — Nadere wijzigingen.)

ten allen tijde voor geld kon verwisselen, even gelijk voor de bankbriefjes te Amsterdam plaats heeft;

dat, dit middel onuitvoerlijk zijnde, uit hoofde van den nood der schatkist, men thans schijnt te kunnen recurreren tot een hulpmiddel, hetwelk daar het meest nabij zoude komen, door bij deze wet te bepalen: dat het aan een ieder zal vrijstaan om schatkistbiljetten te verwisselen tegen een gelijk montant van schatkist-obligatiën, rentende 7 percent; dat alle schatkistbiljetten, welke op dien voet ingewisseld zijn, terstond gemortificeerd worden; dat er in 1832 en volgende jaren f 1,500,000 zal worden afgezonderd tot betaling van renten, zoo van die schatkist-obligatiën als van de schatkistbiljetten, welke in omloop blijven zullen, en verder tot aflossing van die schatkist-obligatiën bij loting, behoudens de verdere maatregelen, welke in tijd en wijle tot eene meer spoedige aflossing genomen mogten worden.

Uit de vergelijking met de 7 percents schuldbrieven van de nieuwe vrijwillige leening schijnt te blijken, dat die nieuwe schatkist-obligatiën thans omtrent 97 of 98 percent zouden kunnen gelden ter beurze, en het tegenwoordig bezwaar van de houders derzelve, zoowel als het nadeel voor het Gouvernement bij alle aanbestedingen zoude daardoor merkelijk verminderd worden.

De zekerheid, dat men ten allen tijde een 7 percents effect daarvoor krijgen kan, schijnt te zullen veroorzaken, dat men een gedeelte der schatkistbiljetten in de wandeling zal zien blijven zonder verwisseling, en dat de prijs daarvan ook gelijk aan dien voor de 7 percents schatkist-obligatiën zal wezen, vooral, daar het getal van 15 millioen niet behoort overschreden te worden en er dus slechts eene veel geringere som van schatkistbiljetten in de circulatie zal blijven.

Het bezwaar van 1 pct. meer aan renten is gering en de publieke schuld wordt niet vermeerderd, door aldus een gedeelte dezer vlottende schuld te consolideren.

De waarde van alle andere Staatsschuld, tot mindere renten loopende, schijnt daardoor niet gedrukt te worden, omdat die waarde door den beursprijs bepaald wordt en de nieuwe 6 percents schuldbrieven thans nog iets meer dan 7 percent aan de houders, volgens den beursprijs, renderen.

Het spreekt van zelve, dat de gelegenheid tot deze verwisseling moet *blijven openstaan.*"

De leden der Vde Afdeeling, met uitzondering van één lid, hebben genoegen genomen met de gegeven antwoorden en de daarna gemaakte veranderingen in het ontwerp.

Dit lid is van oordeel, dat geene schatkistbiljetten tot de lage som van f 25 behooren te worden gecreëerd, maar dat integendeel vast behoore gehouden te worden de bepaling, dat geene schatkistbiljetten van f 50 tot grooter bedrag dan van één millioen zullen mogen worden in omloop gebragt. Dat lid blijft bij het algemeen geuit gevoelen volharden, dat het in omloop brengen van papieren geld, of zoodanig papier als daarmede nagenoeg gelijk kan worden gesteld, de noodlottigste gevolgen voor ons Rijk na zich zal slepen, terwijl het lid de vrees niet van zich kan stellen, dat de creatie van schatkistbiljetten, ook van f 25, daartoe veel zal medewerken, immers wanneer zulks geschiedt zonder bepaling van de hoeveelheid des bedrags van dezelve.

Men deed in de Vde Afdeeling opmerken, dat in het eerste artikel van de gewijzigde redactie des ontwerps gelezen wordt: *zullen kunnen worden vervangen*, terwijl in de memorie van beantwoording, sub 1°., *stellig* gezegd wordt: *zullen vervangen worden.* Indien er opzettelijk redenen bestaan voor deze onderscheidene lezingen, verlangt men daaromtrent inlichting.

De VIde Afdeeling heeft in de wijziging van het 1ste artikel alleen gezien het vermogen van het Gouvernement, om, naar mate van de terugkeering der schatkistbiljetten in de schatkist, de grootere van f 1000 en f 500 door kleinere te doen vervangen; maar dezelve had nog verlangd, dat aan haren wensch ware voldaan, om aan de houders van zoodanige schatkist-biljetten de bevoegdheid te geven, van dezelve mede tegen kleinere te mogen verwisselen bij de agenten van den Rijkskassier, tegen korting van 1/4 percent tot goedmaking der kosten. Zij kan niet inzien, welke redenen er zouden kunnen bestaan, om dit verlangen niet te voldoen, en insteert alsnog daarop.

De VIIde Afdeeling blijft stellig van oordeel, dat bij het eerste artikel aan de houders der groote schatkistbiljetten van f 1000 en f 500 de faculteit *moet gelaten worden*, hunne stukken ter verwisseling in zoodanige kleinere van f 100, f 50 en f 25 aan te bieden, als zij zullen verlangen. Zij gelooft tevens, dat deze verwisseling kosteloos voor de houders moet geschieden, en deelt niet in het gevoelen, dat hiervoor eene korting van 1/4 pct. zoude behooren toegestaan te worden.

Dezelfde Afdeeling denkt nog, dat het accorderen der keuze aan hen, die eenige betaling van den lande moeten ontvangen, omtrent het soort der schatkistbiljetten, waarin die crediteuren zullen verlangen voldaan te worden, mede tot opbeuring van den prijs van dit papier zal strekken, en zij zoude gaarne, bijaldien zich geene groote administrative zwarigheden hiertegen verzetten, eene bepaling dienaangaande in de wet zien ingelascht.

Zij deelt niet in de vrees, welke de admissie van schatkistbiljetten in alle mogelijke belastingen en inkomsten van het Rijk, zoowel vrijwillige leeningen als geforceerde heffingen, schijnt tegen te houden, en, overtuigd dat de ronde aanneming dezer mesure het beste en krachtigste middel tot opbeuring dezer biljetten zoude daarstellen, wenscht zij dit principe nog in een 2de artikel vastgesteld te zien, en durft het der Regering aanraden.

Ten opzigte van art. 2 (bevorens art. 4) merkt de VIIde Afdeeling aan, dat op haren wensch, dat namelijk de intrekking niet *bij inkoop*, maar *bij uitloting* alleen zoude geschieden, niet schijnt gelet te zijn, en zij de tusschenvoeging dezer bepaling blijft verlangen; terwijl zij eindelijk gaarne gezien had, dat de *tweede afdeeling der Staatsbegrooting* over 1832 niet expressis verbis ware genoemd en men de algemeene benaming van *Staatsbegrooting voor* 1832 gebezigd had.

Ten gevolge der mededeeling van de bovenstaande aanmerkingen aan het Gouvernement, zijn de woorden: *kunnen* in art. 1, en *2de afdeeling van de*, in art. 2 (vroeger art. 4) thans weggelaten.

---

10. MISSIVE VAN DEN MINISTER VAN FINANCIËN, *ten geleide eener nadere wijziging in het ontwerp van wet.*

'sGravenhage, 16 Junij 1831.

Ten gevolge van het verlangen, te kennen gegeven in het Verslag der Centrale Afdeeling van de Vergadering, vind ik mij gemagtigd om aan U Hoog Edel Gestr. eene nadere wijziging te doen toekomen van het ontwerp van wet omtrent de schatkistbiljetten door de invoeging van een nieuw art. 2, zullende die wijziging, zooals de opgave daarvan hiernevens wordt gevonden, door den heer Secretaris van Staat op het oorspronkelijk stuk worden gewaarmerkt.

De Minister van Financiën,
(*get.*) VAN TETS VAN GOUDRIAAN.

Aan
den Heere Voorzitter van de Tweede
Kamer der Staten-Generaal.

---

11. NADERE WIJZIGING *in het ontwerp van wet omtrent de schatkistbiljetten.*

In te voegen een nieuw artikel, luidende:

»Art. 2.

»Aan de bezitters van schatkistbiljetten van f 1000 en van f 500 zal gelegenheid gegeven worden, om dezelve tegen schatkistbiljetten van f 100 te verwisselen."

Art. 2 van de laatste redactie wordt art. 3.

NB. *De Eerste Kamer heeft zich met dit door de Tweede Kamer aangenomen wetsontwerp niet vereenigd. (Zie zittingverslag van de Tweede Kamer van 9 Augustus* 1831.)

XIX. *Voorstel van den heer Warin betreffende Grondwetsherziening.*

(Voorstel. — Processen-verbaal der Afdeelingen.)

XIX. Voorstel van den heer Warin betreffende Grondwetsherziening. (1)

Dit voorstel, in comité-generaal gedaan, werd in de openbare zitting der Tweede Kamer van 24 Mei 1831 behandeld.

REDE VAN DEN HEER WARIN, uitgesproken *bij de indiening van zijn voorstel*, in de geheime zitting der Tweede Kamer van 7 April 1831.

Deze rede komt voor in het verslag van het gebeurde in comité-generaal van 7 April 1831.

1. VOORSTEL VAN DEN HEER WARIN *omtrent de herziening van 's lands inrigtingen.*

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

De ondergeteekende doet het voorstel, dat de Kamer het navolgende besluit neme betrekkelijk tot de orde harer werkzaamheden.

's Gravenhage, den 6den April 1831.

A. WARIN.

Overwegende, dat, sedert de onherroepelijke scheiding der noordelijke en zuidelijke gewesten van het voormalige Koningrijk der Nederlanden, het noodzakelijk is, dat de maatschappelijke inrigtingen van ons Vaderland, zoodra mogelijk, herzien worden en worden ingerigt overeenkomstig onze tegenwoordige behoeften en middelen;

Overwegende, dat eene herziening en meer doelmatige inrigting onzer Grondwet eene eerste behoefte is, ten einde alle verdere inrigtingen daaruit te doen voortvloeijen;

Overwegende, dat, door de wet van den 2den April 1831, waarbij eene betaling bij voorschot is vastgesteld, 's lands kas weder genoeg is gestijfd om den noodigen tijd te laten tot het herzien der Grondwet; daarna tot het vaststellen der uitgaven voor het jaar 1831, en daarna tot het bepalen der middelen om in de behoeften van dit jaar ten einde toe te voorzien;

Overwegende, dat art. 106 der Grondwet aan den Koning en artt. 113 en 114 aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal het regt toekennen tot het doen van voorstellen van wet, en dat dienvolgens, aangezien den drang der omstandigheden, elk voorstel welkom zijn moet, hetwelk kan strekken om ons spoedig tot die gevestigde maatschappelijke inrigtingen te brengen, welke een deel zijn der kracht van eenen Staat;

Besluit:

De Kamer zal zich bij voorkeur, boven alle andere werkzaamheden, bezig houden met het overwegen, tot en met de eindelijke beslissing toe, van alle zoodanige voorstellen, als, hetzij door den Koning, hetzij door een van de leden der Kamer, aan haar zullen gedaan worden, ten einde op de wijze, voorgeschreven in het XIde hoofdstuk der Grondwet, alle die veranderingen in de Grondwet hoofdstuksgewijze te helpen daarstellen, welke de veranderde omstandigheden noodzakelijk maken.

De heer Voorzitter wordt verzocht, bij wijze van officieuse communicatie met de Regering, aan dezelve kennis te willen geven van dit besluit en geene moeite te willen sparen om te verkrijgen, dat ook van de zijde der Regering met de meeste voortvarendheid worde gewerkt tot het volledig vestigen onzer nieuwe maatschappelijke inrigtingen.

2. PROCESSEN-VERBAAL VAN DE BERAADSLAGINGEN DER AFDEELINGEN *over het voorstel van den heer Warin.*

Eerste Afdeeling.

ZITTING VAN 29 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Luyben, Van Reenen en Van Randwijck van Rossum, *Onder-Voorzitter.*

De Voorzitter geeft lecture van het voormeld voorstel.

Na over hetzelve geraadpleegd te hebben, is het aan de tegenwoordige leden der Afdeeling toegeschenen, dat het van zelve spreekt, dat, na den opstand van België, de maatschappelijke inrigtingen van ons vaderland herzien en gewijzigd moeten worden naar aanleiding der omstandigheden, die uit eene finale scheiding zullen voortvloeijen.

Doch, zoolang die scheiding niet werkelijk daargesteld is, beschouwen zij de wijze even onbekend als onzeker en vermeenen zij, dat alle wijzigingen in de Grondwet, vóór dat tijdstip gemaakt, welligt in geen verband zouden kunnen staan met die veranderingen, welke eene finale afscheiding ten gevolge zullen hebben, waarom dezelve dan ook het voorstel als prematuur beschouwen, terwijl het hunlieden niet raadzaam zoude voorkomen, de wijzigingen, die de finale scheiding eerst zullen aanwijzen, te bepalen, alvorens de grondslagen, waarop dezelve zullen moeten gelegd worden, te kennen. Zij zouden verder gelooven, dat, zoo deze moeijelijkheid zich niet van zelve opdeed, de Vergadering zich ook de handen zoude binden, om zich bij voorkeur, *met* en *tot* de eindelijke beslissing, boven alle andere werkzaamheden, daarmede bezig te houden, te meer, omdat het te voorzien is, dat de beraadslagingen over zoodanig onderwerp niet spoedig zullen afloopen, waardoor zaken van belang, die weinig uitstel kunnen leiden, alsdan verschoven en vooraf gegaan zouden moeten worden door eene herziening van de Grondwet, welke raadselachtig zal blijven, zoolang de veranderingen, die de omstandigheden zullen vorderen, niet bekend zijn. De leden doen desniettemin hulde aan de intentie van den voorsteller en zullen met genoegen een bepaald voorstel, ingevolge de Grondwet, te gemoet zien.

VAN RANDWIJCK VAN ROSSUM, *Onder-Voorzitter.*

(1) De tot dit onderwerp behoorende bescheiden werden ten behoeve der leden gedrukt.

XIX. *Voorstel van den heer Warin betreffende Grondwetsherziening.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Tweede Afdeeling.

ZITTING VAN 29 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: de Jonge van Campens Nieuwland, Frets, van Foreest en van de Kasteele, *Voorzitter.*

De Afdeeling heeft gelezen het voorstel van den heer Warin en de toelichtingen tot hetzelve.

Sommige leden hebben aangemerkt, dat de voorsteller heeft gemeend, dat zijn voorstel betrekkelijk was tot *de orde der werkzaamheden van de Vergadering* en dat hetzelve, als zoodanig, vóór alle andere voorstellen in aanmerking behoorde te komen, doch dat er niets bepaalds bij het voorstel is uitgedrukt en dat de voorsteller de orde, die hij verlangt, heeft uitgestrekt tot iets, dat nog voorgesteld moest worden, te weten: veranderingen in de Grondwet. Alzoo komt het aan die leden voor, dat de titel van het voorstel in allen gevalle niet juist is opgegeven en dat hetzelve eigenlijk als tweeledig moet beschouwd worden, *eerstelijk*, om den Koning en alle leden der Kamer aan te sporen, om voorstellen te doen tot veranderingen in de Grondwet, en *ten tweede*, om zich met het overwegen daarvan, bij voorkeur boven alle andere werkzaamheden, bezig te houden. Men kan niet zien, dat dit bevorderlijk zoude zijn tot orde, maar gelooft, dat het integendeel tot de grootste wanorde aanleiding zoude geven. Op die wijze toch zoude ieder artikel van de bestaande Grondwet het onderwerp van een afzonderlijk voorstel zijn kunnen of daartoe kunnen gemaakt worden, vóór dat de Tweede Kamer der Staten-Generaal het vermogen hebben zoude, over eenig ander voorstel te raadplegen.

Iets anders zoude het zijn, indien er eenig bepaald voorstel aanhangig was, wanneer de heer Warin of eenig lid daarvan den voorrang verlangde. In dat geval zoude over dit verlangen eerst uitspraak gedaan moeten worden. In het geval, waarin wij thans verkeeren, schijnt het voorstel inderdaad te moeten leiden om aan onbepaalde en onzekere voorstellen eenen voorrang te verzekeren, die bij eene goede orde zekerlijk daaraan niet kan worden toegekend.

Men acht bij dit alles een verzoek aan den Voorzitter, om bij wijze van officieuse communicatie aan de Regering van een te nemen besluit kennis te geven en geene moeite te willen sparen, om van de Regering met de meeste werkzaamheid de vestiging van nieuwe maatschappelijke inrigtingen te verkrijgen, even strijdig met de goede orde als het voorgesteld besluit zelve, en daarenboven strijdig met de attributen, zoowel van de Kamer als van haren Voorzitter.

Eindelijk vermeenen alle de leden der Afdeeling, dat zij zich niet mogen leggen aan zoodanigen *band*, om zich, bij voorkeur en boven alle andere werkzaamheden, bezig te houden met eenig bijzonder soort van voorstellen, hetzij van wege den Koning, hetzij door een der leden van de Kamer gedaan, dewijl, hoe dringend de wijzigingen in de Grondwet ook wezen mogen en hoe gaarne zij zich daarmede zouden bezig houden, er altijd nog mogelijkheid bestaan zoude, dat er dringender onderwerpen in de omstandigheden konden voorkomen, welke de deliberatie der Kamer vereischten.

VAN DE KASTEELE, *Voorzitter.*

Derde Afdeeling.

Slechts één lid tegenwoordig geweest.

Vierde Afdeeling.

ZITTING VAN 29 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren; van Alphen, Tammo Sypkens en Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

De Afdeeling, het voorstel geëxamineerd hebbende, houdt hetzelve voor onaannemelijk, vermits de Kamer zich niet kan verbinden, om zelfs de noodzakelijkste wetgevende maatregelen te laten liggen en alzoo den geheelen loop van zaken te stremmen, in afwachting van te maken grondwettige wijzigingen.

DONKER CURTIUS VAN TIENHOVEN, *Voorzitter.*

Vijfde Afdeeling.

ZITTING VAN 29 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Dedel, Corver Hooft, van Nagell tot Ampsen, Junius van Hemert en Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter.*

De Afdeeling doet gaarne hulde aan de vaderlandslievende bedoelingen van den geëerden voorsteller en zij deelt geheel in den wensch, dat hetgeen hij zich ten doel stelt, zoo spoedig mogelijk moge bereikt worden. De Afdeeling toch is geheel overtuigd van de noodzakelijkheid, om onzen grondwettigen staat te regelen en de afscheiding van België meer en meer bevestigd te zien door eigendommelijke inrigtingen, voor den welstand der Vereenigde Nederlanden onontbeerlijk.

Zonder eene nieuwe Grondwet te begeeren of noodzakelijk te keuren, vermeent zij echter, dat er zeer vele onderwerpen zijn, welke, ingevolge de veranderde omstandigheden, eene geheel andere wijziging zullen behoeven, en het komt haar daarom voor, dat het hoogst noodzakelijk te achten is, dat de herziening der Grondwet hoofdstuksgewijze plaats hebbe, ten einde alle onze aangelegenheden onder ééne herhaalde beschouwing te kunnen brengen.

Hoezeer alzoo, wat het hoofddenkbeeld betreft, met den geëerden voorsteller instemmende, zoo vermeent zij echter het voorstel, zooals het ligt, bedenkelijk te moeten keuren en aan zijne nadere overweging alzoo hetzelve aan te bevelen.

Behalve dat er eene commissie tot het bedoelde einde door Zijne Majesteit benoemd is, de vruchten van wier werkzaamheden worden te gemoet gezien, zoo oordeelt zij daarteboven, dat het denkbeeld onaannemelijk is, om, met terzijdestelling van alle andere overwegingen, zich vóór alles en bij uitsluiting met het gewigtig werk van grondwettige bepalingen bezig te houden. — Er zijn toch onderwerpen van de hoogste aangelegenheid, welke de voorkeur der behandeling zouden kunnen verdienen, zooals eene wet op het tarief, financiële verordeningen, door de omstandigheden van tijden en zaken de overweging dadelijk vorderende, en wat van dien aard nog meer zou kunnen aangevoerd worden; zij zou het dus gewaagd achten, zich te dien aanzien aan banden te leggen.

Zij zoude daarom met het tweede gedeelte van het voorstel alleen kunnen instemmen, doch niet anders dan tot het doen van zoodanige voordragt, als welke de Regering zou bekend maken met het verlangen der Kamer, om het werk der herziening te bespoedigen en dat hetzelve hoofdstuksgewijze geschiede. Tot het doen der officieuse mededeeling *in dien geest* zou zij gaarne hare toestemming geven, omdat zij van oordeel is, dat het der natie niet onverschillig mag zijn, de overtuiging te hebben, dat ook de Kamer bij voortduring de wijzigingen in de Grondwet als allerwenschelijkst en bij de gegeven omstandigheden van het uiterst belang keurt, dat zij daarom den aandrang tot voortvarendheid pligtmatig acht, en dat het van hare zijde derhalve aan geene pogingen ontbreken zal, om alle vertragingen van dit gewigtig werk, zoo veel in haar is, voor te komen. De Afdeeling vindt dienvolgens het voorgestelde middel tot bereiking van het oogmerk het meest geschikt; één lid echter kan zich met deze meening niet vereenigen en, schoon, wat de hoofdzaak betreft, in het gevoelen der meerderheid deelende, zou hij evenwel het middel eener officieuse mededeeling niet zoo geschikt als deze keuren.

COLLOT D'ESCURY VAN HEINENOORD, *Onder-Voorzitter.*

Zesde Afdeeling.

ZITTING VAN 29 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Meeuwen, van Welderen Ren-

XIX. *Voorstel van den heer Warin betreffende Grondwetsherziening.*

(Memorie van antwoord.)

gers, Op den Hooff, *Onder-Voorzitter*, en van Lynden van Hoevelaken, *Voorzitter.*

Gelezen zijnde het voorstel van den heer Warin en de daarbij gevoegde toelichtingen, zoo is de Afdeeling, regt doende aan de goede inzigten van den voorsteller en deelende in den wensch, dat de Grondwet eene doelmatige herziening, overeenkomstig onze tegenwoordige behoeften, onderga, zoodra de omstandigheden zulks maar eenigzins zullen toelaten, echter van meening, dat een besluit, om *bij voorkeur boven alle andere werkzaamheden*, zich bezig te houden met alle voorstellen, die daartoe kunnen strekken, onnoodig en overtollig is, zoolang er nog geene voorstellen daaromtrent gedaan zijn, ja zelfs in sommige gevallen schadelijk zoude kunnen zijn, daar de herziening van eene Grondwet uit haren aard zoodanig gewigtig is, dat, dezelve noodzakelijk een grondig onderzoek vereischende, dit onderzoek veel tijds zoude kunnen wegnemen, en mitsdien zoude zoodanig besluit hinderlijk kunnen zijn om met den noodigen spoed daar te stellen wetten, die niet minder dringend noodzakelijk geacht worden, zooals bij voorbeeld de veranderingen in het tarief van inkomende en uitgaande regten, waarnaar de handel zoo zeer wenscht en op welke men dezer dagen nog ten sterkste in de Vergadering der Tweede Kamer heeft aangedrongen.

van Lynden van Hoevelaken, *Voorzitter.*

Zevende Afdeeling.

ZITTING VAN 29 APRIL 1831.

Tegenwoordig, de heeren: G. Clifford, Jarges, *Onder-Voorzitter*, en Luzac, *Voorzitter.*

De Afdeeling, na lecture te hebben genomen van het voorstel van ons geacht medelid Warin, voelt zich dadelijk genoopt, allen lof toe te brengen aan de opregt vaderlandslievende gevoelens, welke den geëerden voorsteller weder ten deze hebben bezield en in zijne toelichtingen doorstralen; zij acht het, met den heer Warin, eene zeer wenschelijke zaak, dat onze maatschappelijke verordeningen spoedig geregeld worden naar de behoeften van het Nederlandsche volk, hetwelk de Staten-Generaal thans vertegenwoordigen, en dat hierbij vooral in het oog worde gehouden, zoowel de trap van verlichting, waartoe ons vaderland is opgeklomen, als het eigendommelijk karakter der natie.

Zij zoude daarom zeer verlangen, dat deze wensch, voorzeker algemeen door de Kamer gedeeld, op eene officieuse wijze, uit haren naam aan de Regering wierd overgebragt en door den heer Voorzitter bij die gelegenheid (in den geest der laatste zinsnede van het voorstel) speciaal wierd aangedrongen op eene zoo spoedig mogelijke vervulling, als zulks met den aard en de moeijelijkheid der zaak bestaanbaar is, van de toezegging, door Z. E. den heere Minister van Buitenlandsche Zaken aan de Kamer in de zitting van den 20sten Januarij j.l. gedaan.

Tot de beoordeeling van het voorstel zelve overgaande, heeft de meerderheid der Afdeeling (zonder zich over de vier overwegingen meer uit te laten, dan dat de eerste haar alleen aannemelijk zoude voorkomen) geoordeeld, in het besluit, zooals het het is liggende, veel zwarigheid te moeten vinden. Zij acht, dat de Kamer zich niet ten opzigte van aanstaande beraadslagingen vastbinden kan en nu vooraf bepalen, dat zij *bij voorkeur, boven alle andere werkzaamheden tot en met de eindelijke beslissing toe*, zich zal bezig houden met het overwegen van alle voorstellen, over de herziening der Grondwet aan haar te doen, vermits de wisselvalligheid der gebeurtenissen, ons in de laatste maanden zoo overtuigend gebleken, andere beraadslagingen zoude kunnen doen oprijzen, welke de handhaving van het besluit, zoo niet onmogelijk, dan toch hoogst gevaarlijk konden maken.

Een der leden, de kracht dezer tegenwerping gevoelende en niet twijfelende, of zij is aan den geëerden voorsteller niet ontgaan, vooronderstelt, dat deze strenge beperking niet zoo onvoorwaardelijk is bedoeld geworden, en zal gaarne dienaangaande nog de nadere inlichtingen van den heer voorsteller afwachten. Het kan toch Zijn Ed. bedoeling niet wel zijn, dat de Kamer zich, door het voorgestelde besluit, in dier voege *en onherroepelijk* zoude binden, dat zij bijv. in het midden eener allerbelangrijkste, soms spoed vereischende deliberatie of discussie zich op eens door een voorstel van een der leden, krachtens artt. 113 en 114 der Grondwet gedaan, zoude laten ophouden, om deze (tot de herziening van eenig hoofdstuk dier Grondwet betrekkelijk) eerst te onderzoeken en finaal af te doen, alvorens het reeds loopende of half afgedane werk te voleindigen.

Hij wilde dan ook het woord *besluit* meer opvatten in den zin van verklaring omtrent het levendig verlangen der Kamer, dat de natie eindelijk uit dien onbestemden stand gerake, in welken zij nog altoos geplaatst blijft, met andere woorden als eene opleiding om geregeld te komen tot het tweede voorstel, in de laatste zinsnede vermeld, de officieuse communicatie namelijk met de Regering. Het lid, hetwelk het voorstel dus in eenen vrijheid latenden zin heeft opgevat en het gaarne aldus blijft beschouwen, gelooft ook, dat de consideratiën ten deze korter moesten uitgedrukt worden: dat de eerste allezins voldoende zoude zijn, dat de 2de daarenboven in effecte niet veel meer dan eene herhaling van de eerste is. Uit hoofde van het verschil van meening omtrent de gegrondheid der redenering in n°. 3, zoude hij dit liever achterwege zien gelaten, evenzeer als de laatste zinsnede, welke hem ook minder noodig voorkomt.

Luzac, *Voorzitter.*

3. BEANTWOORDING der AANMERKINGEN, *vervat in de processen-verbaal van de Afdeelingen over het voorstel van den heer Warin.*

Er zijn vijf processen-verbaal, welke dienen beantwoord te worden.

De IIIde Afdeeling heeft er geen geleverd, en het proces-verbaal der IVde Afdeeling zal wel door een ieder naar waarde geschat worden, zonder dat het noodig zal zijn daaromtrent iets te zeggen.

De ondergeteekende zal trachten, zooveel mogelijk, in eene algemeene beantwoording alle de denkbeelden op te vatten, welke somtijds in alle vijf, somtijds in eenige, ja somtijds in slechts één proces-verbaal ontmoet worden.

Na het eerste gedeelte van het door hem voorgestelde besluit herlezen te hebben, voelt de ondergeteekende de goede reden, waarom, bijna eenparig, geoordeeld is, dat men zich te vast zoude verbinden, met dat gedeelte van het voorstel, zooals het daar ligt, aan te nemen. Hij ziet bij nadere overweging, dat zijn innig gevoel van den nood, waarin het vaderland verkeert, hem uitdrukkingen heeft doen bezigen, welke, aangenomen wordende, aanleiding zouden kunnen geven tot het voeren van overdreven stellingen. En hoezeer hij van geen der leden van de Kamer het voeren van zulke stellingen vreest, en nog veel minder vreest dat de Kamer, bij het onverhoopt opwerpen van stoorniswekkende incidenten, zich zoo onherroepelijk zoude gebonden achten, dat geene raadpleging, hoe noodzakelijk ook, zoude mogen voortgaan, eer het opgeworpen incident afgehandeld was, zoo voelt hij evenwel, dat het eerste gedeelte van zijn voorstel eene verbeterde redactie vereischt, hetwelk hem aanleiding geeft eene geheel nieuwe redactie bij deze beantwoording te voegen.

De bedoeling van den ondergeteekende is geweest, zooals zij is opgevat door een der leden van de VIIde Afdeeling, wiens gevoelen, uitgedrukt in de beide laatste alinea's van het proces-verbaal dier Afdeeling, geheel door den voorsteller voor het zijne erkend wordt.

Wat betreft de voorgestelde overwegingen, heeft de ondergeteekende, bij de nieuwe redactie, zich gerigt naar de welwillende teregtwijzing der VIIde Afdeeling.

In meer dan eene Afdeeling is de bedenking geopperd, dat de herziening der Grondwet veel tijds zal vereischen. In zooverre deze bedenking behoort onder de redenen, welke de uitdrukkingen van het eerste gedeelte van het voorgestelde besluit te stellig deden vinden, vertrouwt de ondergeteekende, aan deze bedenking reeds te hebben toegegeven. Doch in zooverre het denkbeeld van langdurige raadplegingen iemand zoude kunnen doen huiveren het werk der herziening aan te vatten, verzoekt hij, dat men niet gelieve uit het oog te verliezen, hoe dringend de omstandigheden zijn, in welke het vaderland zich bevindt; hoe noodlottig al meer en meer de gevolgen zijn kunnen, indien men voortgaat met traag te zijn in het daarstellen van die voorzieningen, welke wenschelijk zijn tot voorkoming van dreigend

XIX. *Voorstel van den heer Warin betreffende Grondwetsherziening.*

(Memorie van antwoord.)

kwaad, en hoe de moed, waarmede een werk wordt aangevat, het meest tot de goede uitkomst bijdraagt. Hij durft zich derhalve vleijen, dat het eerste gedeelte, gelijk het thans veranderd is, meer bijval zal vinden. Maar ten opzigte van de herziening der Grondwet zijn nog andere onderling verschillende gevoelens geuit, welke hier dienen opgevat te worden.

Eene herziening der Grondwet wordt vrij algemeen noodzakelijk geacht, doch er is verschil van gevoelens omtrent den geschikten tijd tot het ondernemen van dat werk. In het proces-verbaal der Iste Afdeeling wordt gesproken van de scheiding als van eene zaak, welke nog niet werkelijk daargesteld is, weshalve de leden in die Afdeeling tegenwoordig, gemeend hebben, dat alle wijzigingen in de Grondwet, vóór de werkelijke scheiding gemaakt, welligt in geen verband zouden kunnen staan met die veranderingen, welke eene finale afscheiding ten gevolge zullen hebben. Het proces-verbaal der VIde Afdeeling, zeggende: »zoodra de omstandigheden zulks maar eenigzins zullen toelaten," schijnt aan te duiden, dat ook de leden dezer Afdeeling oordeelen, dat het tijdstip nog niet gekomen is. Daarentegen geven de processen-verbaal van de Vde en VIIde Afdeelingen het denkbeeld te kennen, dat de afscheiding reeds werkelijk bestaat en dat eene *spoedige* herziening der Grondwet wenschelijk is.

De ondergeteekende meent ten opzigte der omzigtigheid, welke de gevoelens der Iste Afdeeling kenmerkt, in overweging te moeten geven, of dezelve niet te ver gedreven is en daardoor tot uitwerkselen zoude kunnen leiden, welke regtstreeks zouden strijden met het in hetzelfde proces-verbaal duidelijk geuite gevoelen, dat eene finale scheiding zal plaats hebben. Immers met gedurig uitstellen werkt men diegenen in de hand, welke in de toelichtingen van het voorstel aangewezen zijn als voerende de tweede stelling. Men laat de deur open tot eene algeheele hereeniging met België. Ook geeft men voedsel aan de woelingen dergenen, die verlangen gebruik te maken van de fouten der Regering, om het geheele maatschappelijk gebouw omver te werpen. En is die overgroote omzigtigheid buitendien wel noodig? Wat toch blijft onbekend? Wat blijft onzeker? Welke grondslagen ontbreken aan het van ouds vrije Nederland, om zijne Grondwet te mogen en te kunnen herzien? Hieromtrent heeft de Afdeeling zich niet verklaard. Wordt misschien bedoeld, of de Belgen die grenzen willen erkennen, die wij als de onze beschouwen en die door alle de mogendheden erkend zijn? Of het eerste gedeelte van art. 29 van onze Grondwet zal blijven bestaan? Hoe de liquidatie der financiële zaken zal geregeld worden? — Indien deze of dergelijke onzekerheden bedoeld worden, durft de ondergeteekende vragen, of dat zoo onoverkomelijke zwarigheden zijn, dat daarom alle noodzakelijke herzieningen moeten achterwege blijven en dat men daarom zich moet blootstellen aan de gevaren, welke in de toelichtingen aangeduid zijn? Hij durft vertrouwen, dat bij eene ernstige overweging van de gevaren, welke onze toekomst bedreigen, de leden der Kamer al meer en meer zullen gevoelen, dat sedert acht maanden veel kostbare tijd is verwaarloosd en dat het nemen van beslissende besluiten dringend noodzakelijk is.

In drie Afdeelingen, namelijk de Iste, de IIde en de VIde, is een voorstel, hetwelk bepaaldelijk veranderingen noemde, verkieslijk geacht boven het onderhavige. De ondergeteekende erkent de juistheid van die aanmerking, maar hij durft gerust aan het oordeel zijner ambtgenooten de beslissing overlaten, of de geschiedenis der voorstellen, door leden der Kamer gedaan, aanmoediging oplevert tot het doen van nieuwe voorstellen. Intusschen had hij gedurende den geheelen herfst en winter met droefheid aangezien, hoe, door besluiteloosheid, de zaken van ons vaderland al meer en meer verergerden. Naar zijn oordeel is besluiteloosheid de oorzaak van al ons onheil en dreigt nog grooter onheilen bij ons te verwekken. Doordrongen van dit gevoelen, werd hij levendig getroffen door de onzekerheid, waarin men, na het verschijnen van den Minister van Buitenlandsche Zaken in de zitting van den 2den April, was gebleven. Men had na dien tijd, zoowel als reeds te voren, reden, met vol vertrouwen te berusten in het beleid, waarmede onze buitenlandsche betrekkingen behandeld worden. Maar men miste en men mist nog eene rondborstige verklaring van den Koning: *dat Zijne Majesteit, behoudens deszelfs eigene betrekkingen tot België, volkomen afziet van het denkbeeld, om immer ons vaderland met België weder in-één te smelten en om ons goed en bloed te doen dienen ter herstelling van het gezag van het huis van Oranje-Nassau in België.* Bij ontstentenis van zulk eene verklaring, meende de ondergeteekende, dat, bij eene herziening der Grondwet, de bestendigheid der afscheiding natuurlijk zoude bepaald worden in het eerste hoofdstuk en in de eerste afdeeling van het tweede hoofdstuk. Buitendien komt het den ondergeteekende voor, dat, met het nieuwe tijdvak, hetwelk wij zijn ingetreden, de wetgeving dient herzien te worden, te beginnen met de eerste grondslagen, hetwelk niet belet, dat men aan onderwerpen van de hoogste aangelegenheid, gelijk bij voorbeeld verbeteringen van het tarief, herstel van het crediet der schatkistbiljetten of andere van zoo dringenden aard, de voorkeur der behandeling, zelfs vóór de Grondwet, zoude moeten geven. Doch er is een ander onderwerp, thans aanhangig bij de Kamer, namelijk het budget, hetwelk, naar het inzien van den ondergeteekende, niet wel kan worden afgedaan, dan nadat de herziening der Grondwet zal hebben plaats gehad. Hij nam derhalve het middel te baat, hetwelk hem toescheen, onder zijn bereik, het geschiktste te zijn, om, ware het mogelijk, eenig nut te helpen stichten, namelijk: hij gaf aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aanleiding, een stellig verlangen te doen blijken, dat een einde gemaakt worde aan den noodlottigen staat van onzekerheid, waarin ons Vaderland verkeert, en dat te dien einde de herziening onzer maatschappelijke inrigtingen bij de grondslagen aangevangen worde.

Indien dit verlangen stellig door de Kamer wierd geuit, zoodat men voortaan op bijval mogt vertrouwen, twijfelt de ondergeteekende niet, of verscheiden leden der Kamer zouden gaarne zich de moeite getroosten het werk met ijver aan te vatten. Nogtans acht hij verkieslijk, dat de voorstellen van de zijde der Regering komen.

Ten einde, zoo mogelijk, de voorstellen van de zijde der Regering te verkrijgen, moet het tweede gedeelte van het voorgestelde besluit dienen. Hieromtrent hebben de Vde en VIIde Afdeelingen zich gunstig betoond, slechts met uitzondering van één der tegenwoordige leden in ééne van dezelve. Bij de IIde Afdeeling echter, bij welke geheel het voorstel afgekeurd is, vindt men dit gedeelte onder anderen opzettelijk bestreden. Sommige leden, namelijk, achten dit »even strijdig met de goede orde als het voorgestelde besluit zelve, en daarenboven strijdig met de attributen, zoowel van de Kamer als van haren Voorzitter."

Dit oordeel is streng; nogtans onderwerpt de ondergeteekende zich ootmoedig aan het eerste gedeelte dezer veroordeeling en vraagt verlof zich dezen aangaande te mogen beroepen op hetgeen hij reeds, in den beginne dezer beantwoording, gezegd heeft in antwoord op de algemeene afkeuring van het eerste gedeelte van het voorgestelde besluit. Maar, in zooverre er leden in de IIde Afdeeling mogten zijn, die oordeelden, dat *het kennisgeven aan de Regering van een genomen* (niet van een te nemen) *besluit en het aanwenden van moeite om iets van de Regering te verkrijgen, en zulks bij wijze van officieuse communicatie door den Voorzitter, strijdig is met de attributen, zoowel van de Kamer als van haren Voorzitter*, verzoekt de ondergeteekende te mogen doen opmerken, dat het besluit, waarvan hier de rede is, geheel zijn zoude van een huishoudelijken aard; dat derhalve daarvan wel bij gerucht buiten de Kamer kennis kan bekomen worden, doch dat de Regering, van welke men wenscht voorstellen te bekomen, anders dan bij gerucht van den wensch der Kamer dient onderrigt te zijn; dat men tot dusverre, behalve de adressen door beide de Kamers, nog geen ander middel heeft weten te vinden, om de wenschen der Kamer aan de Regering te doen kennen dan de officieuse communicatiën door tusschenkomst van den Voorzitter; dat de officieuse communicatiën sedert vele jaren in gebruik zijn en meermalen gelukkige uitkomsten hebben opgeleverd, en dat de ondergeteekende zich niet herinnert, dat ooit voor dezen beweerd is, dat zulke communicatiën strijdig zouden zijn met de attributen zoowel van de Kamer als van haren Voorzitter.

Niettemin is het niet te ontkennen, dat de officieuse communicatie een onregelmatig middel is, en het ware te wenschen, dat men nimmer tot hetzelve eene toevlugt behoefde te nemen; maar die wensch zal bezwaarlijk kunnen vervuld worden, zoolang de Ministers van Zijne Majesteit niet tegenwoordig zijn in de vergaderingen der Staten-Generaal, zoolang de Ministers niet aan alle raadplegingen eene heilzame leiding geven en wederkeerig gehoor verleenen aan de wenschen der vertegenwoordigers van het volk, en zoolang het niet de taak der Ministers zijn zal, wanneer zulks te pas mogt komen, de wenschen der Kamer aan den Koning te doen kennen.

Ten einde, zoomin mogelijk, eene gemaakte aanmerking onbeantwoord te laten, dienen de eerst gestelde aanmerkingen van sommige leden der IIde Afdeeling nog beantwoord te worden. De ondergeteekende volhardt bij zijn gevoelen, dat

XIX. *Voorstel van den heer Warin betreffende Grondwetsherziening.*

(Nieuwe redactie van het voorstel. — Verslag der Centrale Afdeeling.)

zijn voorstel betrekkelijk is tot *de orde der werkzaamheden van de Vergadering*, en zulks juist daarom, omdat niet bepaaldelijk de eene of andere wijziging in de Grondwet voorgesteld is, maar alleen is voorgedragen eene soort van regeling der rang-orde van te behandelen onderwerpen. Hetgeen in den onderhavigen zin van het proces-verbaal gezegd wordt over de meening van den voorsteller, dat zijn voorstel vóór alle andere in aanmerking behoorde te komen, en voorts over de orde, komt den ondergeteekende duister voor. De zaak is deze: er zijn twee verschillende voorrangen gevraagd, welke in het proces-verbaal schijnen verward te worden. In de zitting van den 28sten April heeft de ondergeteekende doen opmerken, dat er een algemeen gebruik bestaat, volgens hetwelk een voorstel, van den aard als het zijne, bij voorrang wordt behandeld; maar dit staat niet in verband met den voorrang, dien de Kamer aan toekomende voorstellen beloven zoude. Het voorstel konde even zoowel behelzen, dat men alle herziening der Grondwet na alle andere onderwerpen zoude behandelen, en niettemin konde voor dit voorstel de voorrang gevraagd worden, als strekkende tot eene regeling van orde.

De Centrale Afdeeling heeft regt doen wedervaren aan de aanmerking, welke den 28sten April gemaakt is, en heeft den 29sten April het voorstel in de Afdeelingen doen behandelen, hetwelk er reeds den 11den April in had kunnen behandeld zijn, want het voorstel met de toelichting was afgedrukt en rondgedeeld den 9den April. Of vindt men, dat het onder handen zijnde werk eerst diende afgedaan te zijn, dan ten minste had dit voorstel den 15den April in de Afdeelingen kunnen gebragt worden, want de Afdeelingen zijn met het budget gereed geweest als volgt:

den 8sten April de Iste Afdeeling.
» 12den » » VIde »
» 13den » » IVde »
» 14den » » IIde, IIIde, Vde en VIIde Afdeelingen.

Maar, in de plaats van het voorstel te behandelen, ontvingen alle de leden der Kamer den 15den April eene boodschap, dat er gedurende de eerstvolgende veertien dagen niets zoude te doen zijn.

Thans nu het voorstel in overweging genomen is, blijkt, dat algemeen de gevraagde voorkeur voor hetgeen de herziening der Grondwet betreft, te stellig, te onvoorwaardelijk gevonden wordt. De voorsteller voelt de gegrondheid der tegenwerpingen, weshalve hij eene nieuwe redactie aan de beoordeeling der leden van de Kamer onderwerpt.

WARIN.

4. NIEUWE REDACTIE VAN HET VOORSTEL, *gedaan door den heer Warin* in de zitting van den 7den April 1831.

De Tweede Kamer van de Staten-Generaal, overwegende, dat, sedert de onherroepelijke scheiding der noordelijke en zuidelijke gewesten van het voormalige Koningrijk der Nederlanden, het noodzakelijk is, dat de maatschappelijke inrigtingen van ons Vaderland, zoodra mogelijk, herzien worden en ingerigt overeenkomstig onze tegenwoordige behoeften en middelen,

Besluit:

De Kamer zal zich, bij voorkeur, boven minder dringende werkzaamheden, al mogten deze vroeger voorgedragen zijn, bezig houden met het overwegen van alle zoodanige voorstellen, als, hetzij door den Koning, hetzij door een van de leden der Kamer, aan haar zullen gedaan worden, ten einde op de wijze, voorgeschreven in het elfde hoofdstuk der Grondwet, alle die veranderingen in de Grondwet, welke de veranderde omstandigheden noodzakelijk maken, hoofdstuksgewijze of wel bij wijze van met elkander in naauw verband staande onderwerpen te helpen daarstellen.

De Voorzitter wordt verzocht, bij wijze van officieuse communicatie met de Regering, aan dezelve kennis te willen geven van het verlangen der Kamer, dat de natie eindelijk uit dien onbestemden stand gerake, in welken zij nog altijd geplaatst blijft; van haar gevoelen, dat eene spoedige herziening der Grondwet daartoe krachtdadig zoude medewerken, en van haren wensch, dat dienaangaande, van wege den Koning, voorstellen aan haar mogen gedaan worden.

5. VERSLAG DER CENTRALE AFDEELING *omtrent het voorstel van den heer Warin*, uitgebragt in de zitting in comité-generaal van 18 Mei 1831.

De volgende zijn de nadere bedenkingen van de Afdeelingen op dit voorstel, zoodanig als het naar aanleiding der eerste aanmerkingen was gewijzigd geworden.

De Iste Afdeeling, de antwoorden van den geëerden voorsteller overwogen en de nieuwe redactie onderzocht hebbende, vindt dezelve nog minder aannemelijk dan de eerste. De eerste redactie was eene motie van orde voor de raadplegingen der Kamer; de tweede gaat veel verder en laat de *Tweede Kamer* alleen uit naam der natie spreken, terwijl, volgens onze Grondwet, het Nederlandsche volk vertegenwoordigd wordt door de *Staten-Generaal.* De uitdrukking: *minder dringende werkzaamheden* is onbestemd en geeft bij elke voorkomende zaak aanleiding tot een geschilpunt, welke werkzaamheid de meest dringende is. De Afdeeling kan ook niet erkennen, dat het herzien der maatschappelijke inrigtingen van ons vaderland, en wel *zoodra mogelijk*, een noodzakelijk gevolg zoude zijn van de afscheiding der zuidelijke gewesten; zoodanige herziening kan noodig of onnoodig zijn, onafhankelijk van de uitgebreidheid van het grondgebied van het Koningrijk der Nederlanden. Bovendien, daar de Regering reeds hare bedoeling tot het overwegen van wijzigingen, in de Grondwet voor te stellen, heeft aan den dag gelegd door eene benoemde Staatscommissie *ad hoc*, gelooft de Afdeeling, dat het voorstel geheel onnoodig is.

De IIde Afdeeling vindt zich niet overtuigd van de noodzakelijkheid of gepastheid van het voorgestelde besluit en neemt dus de beantwoording aan voor notificatie.

Daarenboven verzocht nu een lid dier Afdeeling, die bij de vorige bijeenkomst niet is tegenwoordig geweest, dat nog mogt worden genoteerd, dat hij van oordeel is, dat, wat aangaat het eerste deel van het voorstel, zooals hetzelve nu is geredigeerd, zoodanig besluit omtrent eenig bijzonder punt niet behoeft daargesteld te worden, aangezien hetzelve, omtrent welk onderwerp ook, wel vast zal staan bij ieder lid der Vergadering, hetwelk wenscht na te leven de artt. 106 en 113 der Grondwet, dus bij al de leden.

Betreffende het tweede gedeelte meent dat lid, dat het wel het algemeen verlangen is, te geraken uit den tegenwoordigen onbestemden toestand, en ziet hij er geene zwarigheid in, dat van dit verlangen bij officieuse communicatie kennis aan de Regering worde gegeven; doch gevoelt hij te zeer, hoe moeijelijk het, bij den tegenwoordigen stand van Europa in het algemeen en van het onrustig België in het bijzonder, is, te komen tot vaste, bestemde bepalingen, schikkingen en voorwaarden, dan dat hij dit verlangen zoude wenschen te kennen te geven op eene wijze of in uitdrukkingen, waaruit afgeleid zoude kunnen worden, dat de Kamer, wat staatkundige betrekkingen aangaat, dezen onbestemden stand aan onze Regering wijt.

Doch betrekkelijk het gevoelen, dat eene spoedige herziening der Grondwet krachtdadig tot opheffing van dien onbestemden toestand zoude medewerken, houdt dit lid het daarvoor, dat voor zooverre daarmede, gelijk hem zulks toeschijnt, voornamelijk bedoeld worden punten, gelijk die der in de 10 alinea van des heeren voorstellers beantwoording gewenschte verklaring, het dus verkieslijker is, dien wensch, regtstreeks op het doel afgaande, eerbiediglijk aan Zijne Majesteit te openbaren, dan wel derzelver vervulling te verzoeken door den omweg van bij eene herziening der Grondwet in dezelve te verkrijgen bepalingen.

Deze herziening eindelijk der Grondwet acht dit lid een werk van zoodanigen aard, dat het hem niet wenschelijk voorkomt, hetzelve bij stukken en gedeelten te doen plaats hebben, en dan van zoodanigen omvang, dat hij althans daarvoor langeren tijd noodig acht dan wel schijnt te doen de heer voorsteller, welke dezelve nog wil doen plaats hebben, zelfs vóór de afdoening der begrooting van het tegenwoordig jaar 1831. Deze omvang zoude dan ook, volgens dit lid, ten gevolge hebben, dat het werk, reeds dadelijk aangevangen wordende, zeker niet zoude afgedaan kunnen zijn vóór de in de maand Julij aanstaande aftreding van een derde gedeelte der Tweede Kamer en dat dan na de nieuwe keuze eenige voorgestelde wijziging zoude kunnen geweigerd worden door de stem van eenig lid, hetwelk reeds op dat oogenblik bleek niet meer te hebben het vertrouwen der natie: een geval, hetwelk bij de bemoeijelijkende bepalingen van art. 232

XIX. *Voorstel van den heer Warin betreffende Grondwetsherziening.*

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

der Grondwet ligtelijk zoude kunnen bestaan. Verkieslijk zoude hij het dan achten, dat dit werk dadelijk begonnen en voortgezet wierd bij en gedurende de aanstaande vergadering van October dezes jaars, en bij de Kamer, zooals dezelve dan zal zijn zamengesteld, en in dezen zin zoude hij zich met den ten slotte van het voorstel voorgedragen wensch kunnen vereenigen.

In de IIIde Afdeeling hebben twee leden verklaard zich met de nieuwe redactie te kunnen vereenigen.

Drie leden zijn van oordeel, dat uit hoofde er reeds eene commissie door Zijne Majesteit benoemd is, om de noodige wijzigingen in de Grondwet voor te stellen, het minder voegzaam schijnt, om, hangende de deliberatiën der commissie, den Koning te verzoeken, om over dit zelfde onderwerp bepaalde voorstellen aan deze Kamer te doen, te meer daar de finale scheiding tusschen het Rijk der Nederlanden en België nog niet geregeld is.

Zij gelooven ook, dat eene bepaling, om zich bij voorkeur met de wijzigingen der Grondwet boven minder dringende werkzaamheden bezig te houden, ligtelijk aanleiding zoude kunnen geven tot zeer uiteenloopende gevoelens en daaruit voortvloeijende geschillen over het meerder of minder dringende en belangrijke der onderwerpen, vooral in het tijdstip, waarin wij thans verkeeren.

Terwijl één lid, hoezeer met den geachten voorsteller wenschende, dat spoedig die veranderingen in de Grondwet worden daargesteld, welke door de afscheiding van België noodzakelijk zijn geworden, echter vermeent, dat men in deze het Gouvernement niet moet vooruitloopen, maar deszelfs voorstellen, welke hij hoopt, dat eerlang zullen gedaan worden, afwachten.

In de IVde Afdeeling heeft een lid, hetwelk bij het onderzoek van het vroeger voorstel niet tegenwoordig was, thans zijne gevoelens ontwikkelende, eene nota overgelegd, welke hierbij gevoegd wordt onder de letter A, en waaraan hij zich gedraagt.

De andere leden, ofschoon zij ook wijzigingen in de Grondwet verlangen, persisteren bij het vroeger geuit gevoelen der Afdeeling, hetgeen trouwens alleen in korte woorden de slotsom bevat van de breedvoeriger uitgedrukte gevoelens van *alle* de Afdeelingen, en hetgeen de geëerde voorsteller dan ook veilig naar deszelfs waarde mag schatten, al is het niet ombuld met protestatiën nopens het besef van deszelfs goede bedoelingen, welke noch de Afdeeling, noch de redacteur van het proces-verbaal geschikt keurden, om den voorsteller te bevredigen wegens de afkeuring van zijn voorstel zelve.

Indien de redacteur van dat proces-verbaal echter had kunnen vermoeden, dat de kortheid en de eenvoudigheid van hetzelve de gevoeligheid des geëerden voorstellers (wiens goede bedoelingen hij niet miskennen zal) zoo zeer zou hebben opgewekt, als thans blijkbaar het geval is, dan zou ook hij waarschijnlijk bedacht zijn geest op de eene of andere pligtplegende betuiging; doch hij kan nimmer toegeven, dat het gemis daarvan of van eene omslagtiger min zaakrijke redactie den voorsteller grond geeft, om *tanquam ex tripode* den inhoud van het bedoelde proces-verbaal der minachting van de Vergadering te wijden. Men vertrouwt derhalve, dat deze wederkeerig de gevoeligheid des geëerden voorstellers naar waarde zal weten te schatten, zonder dat het noodig is daarvan iets meer te zeggen.

Overigens kunnen de leden der Afdeeling, buiten eerstgemeld lid, zich noch met het 2de, noch met het 1ste lid van het voorstel vereenigen.

Zij meenen alsnog, dat eene vergadering als de Tweede Kamer der Staten-Generaal zich aan de voorgestelde banden zoo algemeen niet kan noch behoort te leggen en dat, bij de kennis, die men heeft van de werkzaamheid eener commissie voor de Grondwet en van het reeds zoo dikwijls uitgedrukt verlangen, om dezelve te wijzigen, het in de tweede plaats voorgesteld middel is nutteloos, ondoelmatig en onaannemelijk, zoowel wat den considerans als wat de slotsom betreft.

Nota A.

Een lid, hetwelk de deliberatiën der IVde Afdeeling over de eerste redactie van het voorstel van den heer Warin niet heeft bijgewoond, neemt deze gelegenheid waar, om hulde te doen aan de vaderlandslievende en cordate wijze, waarop dat medelid bij deze nadere redactie op de geheele afscheiding van België en op de spoedige herziening der Grondwet blijft aandringen; dit lid heeft door zijn eigen gedrag doen zien, dat zijne wenschen daarmede geheel overeenstemmen, maar hij vreest, dat het eerste gedeelte van het voorgeslagen besluit tot geene bepaalde uitkomst zal leiden, omdat er werkelijk nog geen voorstel tot eenige verandering in de Grondwet aan de Tweede Kamer gedaan is en het derhalve ook niet is gebleken, dat zij zich aan de overweging daarvan zoude onttrekken.

Het tweede gedeelte van het voorgestelde besluit zoude men wel verlangen in dier voege te wijzigen:

» Dat de Tweede Kamer aan de Hooge Regering haar verlangen te kennen gaf, dat het ontwerp tot herziening der Grondwet, op last van Z. M. door eene speciale commissie vervaardigd, nog vóór den afloop der tegenwoordige zitting aan haar werd medegedeeld."

In de Vde Afdeeling zijn de stemmen verdeeld geweest, zoowel ten aanzien van de nieuwe redactie in haar geheel als omtrent ieder der deelen, waaruit dezelve is zamengesteld.

Over het algemeen verlangen al de leden, dat een einde kome aan den onzekeren staat, waarin het Rijk verkeert, en uiten daartoe den wensch, terwijl zij de antwoorden, door den heer voorsteller gegeven, aannemen voor kennisgeving en aan zich voorbehouden om bij de deliberatiën over het voorstel daarover en over de aanneming of verwerping van hetzelve zich nader te verklaren.

De meening der leden van de VIde Afdeeling is eveneens verschillend geweest.

Een lid heeft, zonder zich vooralsnog over de zaak zelve, waartoe het voorstel betrekking heeft, uit te laten, den wensch geuit, dat hetzelve mogt worden in discussie gebragt, in de hoop, om bij die gelegenheid nadere inlichtingen te ontvangen, bijzonder van de leden der Kamer, tevens leden der commissie, door Z. M. met de herziening der Grondwet belast.

Twee leden hebben verklaard, ook wat aangaat de nieuwe redactie, te moeten blijven volharden bij het gevoelen, vroeger door de Afdeeling, wat betreft de eerste redactie, geopenbaard, en zich dus daarmede niet te kunnen vereenigen, als blijvende zij hetzelve als onnoodig en overtollig beschouwen.

Een lid eindelijk heeft gezegd, dat zijn vroeger bezwaar, daarin bestaande, dat hij het bedenkelijk oordeelde, om vooraf te bepalen, dat men zich met ieder eventueel voorstel, hetwelk men nog niet kende en waarvan men dus, hoe belangrijk ook de zaak wezen mogt, waartoe hetzelve betrekking had, het gewigt niet kon beoordeelen, boven alle andere werkzaamheden zoude bezig houden, welke aan de Kamer konden worden opgedragen, door de nieuwe redactie is weggenomen en dat hij dus geene zwarigheid meer vindt, om zich thans met het voorstel te vereenigen.

In de VIIde Afdeeling eindelijk verklaren *twee leden*, dat, vermits het *besluit* met de *officieuse communicatie*, waarvan ten slotte quaestie is, een geheel uitmaakt, en vermits zij, hoewel genegen tot het bevorderen van het laatste mede te werken, echter vermeenen, zich tot het eerste niet stellig te kunnen verbinden, zij diensvolgens in de aanneming van het voorstel, zoo als het is liggende, zwarigheid blijven maken.

Een lid is van oordeel, dat het voorstel thans zoodanig is gewijzigd, dat hij, behoudens nadere bedenkingen en inlichtingen, welke hem van het tegendeel zouden kunnen overtuigen, tot het nemen van dit besluit gerustelijk durft te concurreren.

Tot wegneming echter van alle mogelijke verkeerde interpretatiën van den considerans en ter gemoetkoming omtrent de bezwaren van sommigen over de uitdrukking: *sedert de onherroepelijke scheiding der noordelijke en zuidelijke gewesten van het voormalige Koningrijk der Nederlanden*, geeft dit lid in bedenking en zou hij verlangen te lezen:

» Overwegende, dat in de tegenwoordige omstandigheden des vaderlands na den afval van België het noodzakelijk is, dat de maatschappelijke inrigtingen, zoodra mogelijk enz."

NB. *Het voorstel van den heer Warin, behandeld in de openbare zitting der Tweede Kamer van 24 Mei 1831, werd alstoen verworpen.*

XX. *Wijziging van het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

(Koninklijke boodschap. — Ontwerp van wet.)

XX. Wijziging van het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer. (1)

Dit wetsontwerp werd in de openbare zittingen der Tweede Kamer van 2 en 3 Junij 1831 behandeld.

1. KONINKLIJKE BOODSCHAP, *ingekomen in de zitting van* 5 *Mei* 1831.

EDEL MOGENDE HEEREN!

In afwachting van de algemeene herziening van het tarief der regten op den in-, uit- en doorvoer, waartoe door Ons de vereischte bevelen gegeven zijn, is het wenschelijk geoordeeld, eenige artikelen van hetzelve, in verhouding met de tegenwoordige omstandigheden, al aanstonds te wijzigen.

Daartoe is strekkende het ontwerp van wet, hetwelk hiernevens aan U Edel Mogenden wordt aangeboden en door eene daarbij gevoegde memorie wordt toegelicht.

En hiermede bevelen Wij U, Edel Mogende Heeren, in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 4den Mei 1831.

WILLEM.

2. ONTWERP VAN WET, *houdende wijzigingen in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.* (2)

WIJ WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er door den aard der zaak nog eenige tijd zal moeten verloopen, alvorens de door Ons bevolene algemeene herziening van het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer zal kunnen tot stand komen, doch dat intusschen de wijziging van eenige artikelen van dat tarief wenschelijk wordt geoordeeld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, zooals Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

De verbodsbepaling ten aanzien van den invoer van glas en glaswerk, daargesteld bij § 6 der wet van den 8sten Januarij 1824 (*Staatsblad* n°. 4), wordt opgeheven.

Art. 2.

Bij den in-, uit- en doorvoer van de na te noemen artikelen zullen de regten worden geheven als volgt:

BENAMING DER GOEDEREN.	Maatstaf.	Invoer.	Uitvoer.	Doorvoer.
Kalk van alle soorten	de zeeton of 10 mud.	f 0.35	f 0.10	f 0.10
Katoenen garens:				
Ongetwijnd of ongeverwd	de 100 pond.	4.00	1.00	1.00
Getwijnd of geverwd	de 100 pond.	7.00	1.00	1.00
Manufacturen, lijnwaden en stoffen van katoen	....	4 pct.	½ pct.	1 pct.
IJzer:				
Erts; Gegoten in ruwe blokken of stukken, waaronder zoogenaamde schuitjes tot ballast; Smeed-, staf- en roedijzer; Oud ijzer	....	½ pct.	½ pct.	½ pct.
IJzerwerk:				
Gegoten; Scheeps-ankers	....	6 pct.	½ pct.	1 pct.
Gesmeed, geslagen of geplet; Nagels of spijkers; Hoepen, pijpen, mombanden; IJzerdraad	....	2 pct.	½ pct.	1 pct.

Lasten en bevelen, enz.

(1) De tot dit onderwerp behoorende bescheiden werden ten behoeve der leden gedrukt.
(2) Zie het wetsontwerp met de memorie van toelichting ook in de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 108.

XX. *Wijziging van het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

(Memorie van toelichting. — Koninklijk besluit. — Processen-verbaal der Afdeelingen.)

3. MEMORIE VAN TOELICHTING *bij het ontwerp van wet, strekkende tot wijziging van eenige artikelen in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

Bij Koninklijk besluit van den 7den November jl., n°. 59, waarvan een afschrift hierbij wordt gevoegd, is, op grond der erkende noodzakelijkheid om de wetgeving op het stuk van handel en zeevaart uitsluitend aan de bevordering der belangen van de getrouw geblevene provinciën dienstbaar te maken, aan de Departementen van Financiën en voor den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Koloniën, alsmede aan de administratie der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, de last opgedragen, om het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer aan eene algemeene herziening te onderwerpen, ten einde uit hetzelve te doen wegvallen alle zoodanige bepalingen, als daarin vroeger ten behoeve der afvallige provinciën zijn opgenomen.

Volgens hetzelfde besluit moeten de kamers van koophandel en fabrieken over dat werk geraadpleegd en in de gelegenheid gesteld worden, om alle veranderingen voor te dragen, welke ter bevordering van het voorgestelde doel mogten kunnen strekken.

Door eenige kamers is bereids aan de uitnoodiging beantwoord, welke krachtens welgemeld besluit aan dezelve is gerigt geweest, — van andere wordt het antwoord nog te gemoet gezien; zoodat men bij de betrokkene Departementen en administratie zich tot hiertoe heeft moeten bepalen tot het verzamelen van bouwstoffen voor een zoo veel omvattend werk, waarvan men hoogstwaarschijnlijk in de eerstvolgende zitting van de Staten-Generaal de slotsom, in een nieuw ontwerp van tarief vervat, ter tafel zal kunnen brengen.

Terwijl hiertoe alles wordt voorbereid, is het inmiddels wenschelijk geoordeeld, de regten op den invoer van eenige artikelen al dadelijk te wijzigen.

De artikelen, welke in die termen vallen, zijn in het ontwerp van wet opgenomen; voor de daarbij voorgestelde regten is doorgaande de waarde tot maatstaf genomen, als voldoende voor de heffing van matige regten.

Ten aanzien van het bedrag der voorgestelde regten heeft men zooveel mogelijk de adviezen der geraadpleegde kamers van koophandel opgevolgd, terwijl overigens door het aannemen van dit ontwerp van wet niets wordt te kort gedaan aan de algemeene herziening van het tarief, als wanneer ook de nu gewijzigde artikelen op nieuw zullen worden behandeld en daaromtrent zoodanig definitief voorstel worden gedaan als blijken zal te behooren; zullende alsdan ook bepaaldelijk in overweging worden genomen, in hoever de mogelijkheid bestaat, om het vertier der voortbrengselen van onzen landbouw te begunstigen.

Mogten eindelijk met betrekking tot de in het ontwerp opgenomene artikelen eenige bijzondere toelichtingen verlangd worden, zal daaraan met bereidvaardigheid worden voldaan.

---

4. KONINKLIJK BESLUIT, dd. 7 November 1830, *houdende opdragt aan de Departementen van Financiën, van den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Koloniën enz. tot herziening van het tarief.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien Onze boodschap aan de Staten-Generaal, van den 20sten October ll., waarbij Wij aan Hun Edel Mogenden hebben aangekondigd, dat Onze zorgen zich voortaan geheel uitsluitend tot de getrouwe noordelijke provinciën zullen bepalen, zoodat niet slechts derzelver middelen en krachten eeniglijk voor hare belangen zullen worden aangewend, maar alle maatregelen van het grondwettig gezag alleen die provinciën betreffen moeten;

Overwegende, dat de wetgeving op het stuk van handel en zeevaart dienvolgens uitsluitend aan de bevordering der belangen van de noordelijke gewesten moetende worden dienstbaar gemaakt, zal behooren ontdaan te worden van alle zoodanige bepalingen, als daarin vroeger zijn opgenomen ten behoeve der afvallige provinciën;

Overwegende voorts, dat het van belang is, de kamers van koophandel en fabrieken vooraf over de zaak te raadplegen, ten einde dezelve in de gelegenheid te stellen, om zich, ten aanzien van elk artikel van het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer en van de tot de herziening van dat tarief betrekkelijke wet, te kunnen verklaren;

Gezien het gezamenlijk rapport van het Departement voor den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Koloniën en van de administratie der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, van den $\frac{\text{31sten October}}{\text{1sten November}}$ ll. $\frac{\text{n}^{\text{o}}.\ 1}{\text{n}^{\text{o}}.\ 1}$ R,

Hebben goedgevonden en verstaan:

De Departementen van Financiën en voor den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Koloniën, alsmede de administratie der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, te belasten met de herziening, in verband met de belangen van de getrouw geblevene gewesten des Rijks, van het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer, na overleg met de kamers van koophandel en fabrieken.

Vertrouwende Wij dat deze kamers, overtuigd van het belang der zaak, zich zullen bevlijtigen om het voltooijen van eenen in de gevolgen zoo gewigtigen arbeid te helpen bespoedigen.

Afschriften dezes zullen worden gezonden aan de Departementen en de administratie voornoemd, ter uitvoering, zoomede aan het Departement van Binnenlandsche Zaken, tot informatie; zullende de inhoud door het Departement voor den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Koloniën ter kennisse van de kamers van koophandel en fabrieken worden gebragt.

's Gravenhage, den 7den November 1830.

WILLEM.

Van wege den Koning,

J. G. DE MEY VAN STREEFKERK.

Accordeert met deszelfs origineel,

De Griffier ter Staats-Secretarie,

L. H. ELIAS SCHOVEL.

---

5. PROCESSEN-VERBAAL VAN DE BERAADSLAGINGEN DER AFDEELINGEN VAN DE TWEEDE KAMER *over het ontwerp van wet betrekkelijk de regten van in-, uit- en doorvoer.*

Eerste Afdeeling.

ZITTING VAN 7 MEI 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Weerts, Hofstede, Jarges, G. Clifford, Backer en Van Randwijck van Rossum, *Voorzitter.*

Het ontwerp, in deliberatie gebragt zijnde, heeft aanleiding tot de navolgende aanmerkingen gegeven.

Art. 1.

Glas.

Het artikel bepaalt eenvoudig het opheffen van de verbodsbepaling, bij § 6 der wet van Januarij 1824 daargesteld. Hetzelve zou der Afdeeling veel duidelijker voorgekomen zijn, zoo tevens de regten, die vóór de prohibitie bestaan hebben en dus buiten werking door dezelve gebragt zijn, wederom hersteld en uitgedrukt waren geworden; door het bloot opheffen is men alsnu in eene soort van onzekerheid en in het geval gebragt om te moeten vooronderstellen, dat de wetsbepaling volgens het tarief van Augustus 1822 zal herleven en wederom in werking gebragt worden, en dat alzoo het regt op het glas bij den invoer ook wederom op 6 pct. zal bepaald worden.

Dit regt is der Afdeeling niet alleen te hoog voorgekomen, maar door alle de leden daarenboven ook beschouwd geworden als eene afwijking van de beginselen, bij de wet van Julij 1821 aangenomen, tot welke beginselen zij opineren, dat althans zal behooren teruggekomen te worden, terwijl zij verder ook niet begrijpen, waarom alsnu het regt, dat, ten voordeele van de zuidelijke glasblazerijen, tot het bepaald maximum is opgevoerd geworden, wederom dat zelfde maximum bereiken moet. De Afdeeling beschouwt alzoo dat regt, waarvan de noodzakelijk-

XX. *Wijziging van het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

heid tot de opvoering van hetzelve ook niet in de memorie van toelichting aangetoond wordt, voor eene groote vermindering vatbaar en vermeent, dat hetzelve, nadat de reden, die aanleiding tot de verbodsbepaling gegeven heeft, is komen te vervallen en de motiven, die het regt vroeger op 6 pct hebben doen bepalen, niet meer bestaan, ten hoogste op 3 pct. zoude behooren gesteld te worden.

Rijn-glas.

Bij gelegenheid van het glas verlangt de Afdeeling eenige inlichting omtrent de distinctie van Rijn-glas en ander glas, en wenscht tevens te vernemen, of de reden, waaraan dat onderscheid toe te schrijven is, nog bestaat.

Flesschen.

De Afdeeling zoude zich vooralsnu het inkomend regt op de flesschen laten welgevallen, doch heeft gemeend in bedenking te moeten geven, of, in het algemeen belang, de beschermingsregten niet langzamerhand eene trapsgewijze vermindering zouden moeten ondergaan.

Gebroken glas.

De Afdeeling had gewenscht, dat, bij het opheffen van de verbods-bepaling, ten aanzien van den invoer van glas, die op den uitvoer van gebroken glas insgelijks zoude opgeheven zijn geworden.

De leden beschouwen die voortdurende prohibitie als strijdig met de principes van eigendoms-regt en verlangen, dat het gebroken glas voortaan onder betaling van een matig regt zal mogen uitgevoerd worden.

Art. 2.

Artikelen, waarvan de regten zullen geheven worden.

Manufacturen, lijnwaden en stoffen van katoen.

De bloote benaming is der Afdeeling te onbepaald en niet voldoende voorgekomen. De leden vermeenen, dat de soorten, die men aan het voorgeslagen regt verlangt te onderwerpen, duidelijk behooren beschreven te worden. Zonder eenige designatie is het ten eenenmale onzeker, of hetzelfde regt al of niet toepasselijk zal zijn op alle stoffen en goederen, bewerkt van wol, saaijet, katoen, garen, enz., die in de categorie van manufacturen vallen, terwijl het even onzeker is, wat door de algemeene benaming van lijnwaden en stoffen van katoen verstaan moet worden, of onder dezelve begrepen of niet begrepen zijn de katoenen lijnwaden, de gemengde, de siamoisen, de nankinetten en andere.

Daar de verschillende soorten aan verschillende regten onderworpen zijn en de regten percentsgewijze per gewigt of per stuk betaald worden, is eene duidelijke beschrijving der soorten aan de Afdeeling onvermijdelijk voorgekomen. De leden uiten alzoo het verlangen, dat zoowel de soorten van manufacturen, als die van lijnwaden en stoffen van katoen, waarvan de regten zullen verminderd worden, duidelijk gedesigneerd worden; verder verlangt de Afdeeling te mogen vernemen, waarom de vermindering van het regt zich niet op lakens, baaijen, karsaaijen en andere wollen stoffen uitgestrekt heeft.

Tot het voorgedragen regt overgegaan zijnde, is hetzelve aan vier leden, die de vermindering als eene eerste vermindering aanmerken, niet te hoog voorgekomen, en hebben zij te kennen gegeven, daarmede genoegen te nemen, in vertrouwen evenwel, dat de vermindering tot vier pct. de eerste trapsgewijze is, die tot de verdere vermindering, die het Gouvernement voor heeft, zal brengen.

De twee andere leden vreezen eenigzins, dat deze zoo spoedige vermindering voor de magazijnhouders al te schadelijk zoude kunnen zijn, en vragen, of het in het belang van dezelve niet verkieslijker zoude zijn, de vermindering met minder groote stappen in te voeren, en verlangen daaromtrent eenige geruststelling te mogen ontvangen.

IJzer.

Schuitjes tot ballast. Eenige leden vragen, of de schuitjes tot ballast niet aan een hooger regt behooren onderworpen te worden, aangezien dezelve reeds eene manipulatie ondergaan hebben.

IJzerwerk.

Onder deze rubriek heeft men geene platen gevonden, en zulks heeft aanleiding gegeven, om te vragen, waarom dezelve niet, zoo als in de wet van 1822, opgenomen zijn.

Men vraagt insgelijks, waarom de kramerijen en hetgeen in die categorie begrepen wordt, waarvan vele verzendingen naar de koloniën gedaan worden, ook niet in het ontwerp opgenomen zijn.

Gegoten scheeps-ankers.

De twee leden, die eenige vrees aan den dag gelegd hebben, dat eene te spoedige vermindering van regten op de manufacturen en lijnwaden welligt schadelijk zoude kunnen zijn voor magazijnhouders, herhalen diezelfde vrees omtrent het gegoten ijzerwerk en de scheepsankers en vragen, of eene zoo groote vermindering niet schadelijk voor de smederijen zal zijn.

Het ontworpen tarief afgeloopen zijnde, is de aandacht der leden gevallen op eenige voorwerpen, niet op hetzelve gebragt, namelijk: de wijnen, van de landzijde ingevoerd, de boter en kaas en de steenkolen.

Ieder der voormelde artikelen is het onderwerp van eene deliberatie geweest en de uitslag daarvan is in het proces-verbaal opgenomen, zoo als volgt:

Wijnen.

Nadat men in het midden gebragt had, dat bij de wet van 31 Maart 1828 het inkomend regt op de wijnen, van de landzijde ingevoerd, merkelijk verhoogd was geworden en dat deze verhooging met geen ander oogmerk was bepaald dan alleen om den binnenlandschen wijnoogst te begunstigen, en na verder aangemerkt te hebben, dat de beweegreden, die daartoe aanleiding gegeven had, niet meer bestaat en de reden tot verhooging ten eenenmale is komen te vervallen, heeft de Afdeeling het verlangen aan den dag gelegd, dat het regt op voormelde wijnen verminderd en wederom teruggebragt wierd op het tarief, hetwelk die verhooging voorafgegaan is.

Reeds vóór de afscheuring van België hebben de noordelijke gewesten zich zeer beklaagd, dat alleen ten voordeele van den slechten wijn, dien eenige der zuidelijke gewesten voortbrengen, het regt op de wijnen, van de landzijde ingevoerd, aan eene zoo aanmerkelijke verhooging is onderworpen geworden; zij zien derhalve met ongeduld eene vermindering te gemoet, en het zoude met de wetten van billijkheid strijden, zoo aan dat verlangen, waartegen men niet kan vooronderstellen dat althans nu zwarigheden kunnen aangevoerd worden, niet met den meesten spoed voldaan wierd.

Boter en kaas.

Eenige leden vertrouwen, dat het belang van den landbouw zoude vorderen, dat de boter en de kaas met geene regten van uitvoer belast worden, en verlangen alzoo eene vrijstelling van die regten voor de gemelde voortbrengselen van den landbouw. Ter bevordering van gemelde vrijstelling is aangehaald, dat de Holsteinsche boter vrij uitgevoerd wordt en in Engeland met geene hoogere regten dan de Nederlandsche bezwaard is. Zij wenschen verder, dat bij de algemeene wijziging van het tarief de landbouw begunstigd zal worden.

Steenkolen.

Leden der Afdeeling hebben de steenkolen, waarvan de invoer thans aan geen regt onderworpen is, voor een matig inkomend regt vatbaar beschouwd, niet geloovende, dat eenige zwarigheid zich daartegen zoude kunnen opdoen; een lid zijne opinie daaromtrent gedevelopeerd hebbende, is dezelve door de overige van die leden aangenomen en als de opinie der Afdeeling in het proces-verbaal opgenomen, houdende woordelijk het volgende:

Toen in het begin der tegenwoordige zitting de in-, uit- en doorvoer van granen en steenkolen een onderwerp van raadpleging heeft uitgemaakt, is in eene der Afdeelingen het verlangen gemanifesteerd geworden, om op de steenkolen een matig inkomend regt te leggen en den uit- en doorvoer eenigzins te verhoogen. De Regering heeft wel kunnen deelen in het gevoelen, dat het althans overweging verdient, of de steenkolen bij een meer gevestigden stand van zaken met een matig in-

XX. *Wijziging in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

komend regt zouden kunnen bezwaard worden, doch heeft het toen alsnog onraadzaam beschouwd, om op den genomen heilzamen maatregel terug te komen, — waarvan alleen de bevestiging wierd gevraagd,— en tevens te kennen gegeven, dat het onderwerp zeker bij eene algemeene herziening in aanmerking zal worden gebragt. Met dat antwoord heeft men zich kunnen vergenoegen, omdat de algemeene herziening van het tarief ten gevolge van de memorie van toelichting, die het ontwerp vergezelde, als ophanden beschouwd wierd, doch het kort vooruitzigt, dat men zich daarvan beloofde, loopt reeds sedert eenige maanden, terwijl alsnu in den considerans van het ontwerp, waarbij na rijp beraad en zonder overhaasting eenige artikelen gewijzigd worden, gezegd wordt, dat er nog eenige tijd zal moeten verloopen, alvorens de algemeene herziening tot stand zal komen. Het is alzoo te voorzien, dat zoo de algemeene wijzigingen met diezelfde bedaardheid en insgelijks zonder overhaasting zooals de voorloopige zullen ontworpen worden, de voordragt daarvan niet zeer nabij kan zijn; ondertusschen zullen de brandstoffen, voor den aanstaanden winter benoodigd, ingevoerd worden, vóór dat dezelve aan een matig inkomend regt onderworpen zullen zijn, waardoor de schatkist op een tijdstip, dat men op alle middelen moet bedacht zijn om de uitgaven te bestrijden, merkelijk benadeeld zal worden.

Om zulks voor te komen, wordt alzoo voorgeslagen, het ontwerp te ampliëren met een matig inkomend regt op de steenkolen. Daar in de memorie van toelichting gezegd wordt, dat door het wijzigen der voorgedragen artikelen niets aan de algemeene herziening van het tarief te kort zal gedaan worden en de nieuw gewijzigde artikelen op nieuw zullen behandeld worden, zal men bij wijze van proef kunnen ontwaren, of zoodanig inkomend regt, dat men zonder ondervinding als onraadzaam beschouwt, de bezwaren, die men zich voorstelt, al of niet zal ontmoeten. Het geldt hier niet alleen het belang der schatkist, dat van de eigenaren der turfveenen en bosschen verdient ook eene bijzondere oplettendheid, terwijl men niet uit het oog moet verliezen, dat men ten faveure van eigenaren van korte groeven het inkomen van vreemde steenkolen door hooge regten als het ware geprohibeerd heeft. Daar nu zoodanige gunst aan ondankbaren is verleend geworden, kunnen de getrouw geblevenen met regt die zelfde gunst inroepen en vorderen, dat ten voordeele van de binnenlandsche brandstoffen de vreemde met een inkomend regt bezwaard worden.

De deliberatie over het ontwerp van wet afgeloopen zijnde, hebben de leden der Afdeeling gemeend het bespoedigen van de algemeene wijziging aan de aandacht van het Gouvernement te moeten aanbevelen.

Bij Koninklijk besluit van den 7den November ll., waarvan een afschrift met het ontwerp, hetwelk ons bezig houdt, gegezonden is, wordt de last tot eene algemeene herziening daargesteld en het bespoedigen van dezelve aanbevolen, doch in den considerans van het ontwerp wordt die algemeene herziening in het verschiet aangewezen. De belangen van den handel komen ondertusschen dezelve met den meesten spoed te vorderen. De voorgeslagen wijziging bepaalt zich slechts tot eenige weinige artikelen, en kan niet als voldoende aan het algemeen belang beschouwd worden; zij begunstigt een gering aantal takken, terwijl een groot aantal andere voorwerpen van handel even sterk eene spoedige wijziging verlangen, en wel eene zoodanige wijziging, waarvan de gevolgen den bloei van den handel zullen bevorderen, den smokkelhandel verlammen en het vertier der voortbrengselen van den landbouw begunstigen. Om dit doel te kunnen bereiken, hebben alle de leden van de Afdeeling het levendig verlangen aan den dag gelegd, dat die algemeene wijziging gebaseerd worde op vaste en doelmatige grondslagen, vergezeld van eene liberale wet op den ophef van de regten, en hebben gemelde leden verder verlangd, dat dezelve spoedig tot een onderwerp van deliberatie der Kamer gemaakt wierd, ten einde alle onzekerheid en oponthoud, beide even nadeelig voor den handel, te doen wegvallen en in het vervolg voor te komen. Zij houden zich overtuigd, dat dezelve reikhalzend te gemoet gezien wordt en dat, zoo het ontwerp daarvan, in dien geest gesteld, gedurende de tegenwoordige zitting, hetgeen na de dagteekening van het aangehaalde besluit zonder eenige verhaasting zal kunnen plaats hebben, mogt ingezonden worden, alsdan aan het vurig verlangen van den handel zal voldaan worden en dat de grondeigenaars zich zullen verheugen, bijaldien zij de mogelijkheid tot het begunstigen van het vertier der voortbrengselen van den landbouw, bij het Gouvernement in overweging, gerealiseerd vinden en met eenen gewenschten uitslag bekroond zien.

van Randwijck van Rossum, *Voorzitter.*

Tweede Afdeeling.

ZITTING VAN 7 MEI 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Donker Curtius van Tienhoven, van Suchtelen tot de Haere, Yssel de Schepper, van Wickevoort Crommelin, Gockinga, van Sytzama, *Onder-Voorzitter*, en van Asch van Wijck, *Voorzitter.*

De Afdeeling, de memorie, bij de wet gevoegd, hebbende gelezen, heeft gemeend de volgende voorafgaande aanmerkingen te moeten maken:

Geheel overtuigd van de noodzakelijkheid om bij den tegenwoordigen stand van zaken wijzigingen aan te brengen in het tarief, ten aanzien van die artikelen, welke, ten gevolge van den vroegeren toestand, zoodanig zijn bepaald, dat zij een nadeeligen invloed uitoefenen op die gewesten, welke thans den Staat uitmaken, heeft zij echter hierbij geoordeeld bijzonder te moeten letten op de belangen ook van den landbouw; de verliezen, welke dezelve in zeer voorname deelen des lands ondergaan heeft door de aanzienlijke sterfte van vee en welke uit het veefonds niet zijn vergoed geworden, uit hoofde der toepassing, welke aan de wet betrekkelijk dit fonds bij de uitvoering wordt gegeven, hebben de Afdeeling de noodzakelijkheid doen inzien, om ook, bijzonder om die reden, op tegemoetkoming aan te dringen, welke die belangrijke tak van nationalen rijkdom zoo zeer vereischt.

Zij heeft wijders met bijzonder genoegen opgemerkt, dat de kamers van koophandel en fabrieken zijn geraadpleegd, en ziet met bijzonder welgevallen eenig voorloopige beschikkingen voorgesteld, welke uit de werkzaamheden dier commissiën, zoowel als van de Departementen van Algemeen bestuur, tot dit onderwerp in betrekking staande, zijn voortgesproten. Dan iedere verandering in een tarief heeft een zoo wijd uitgestrekten invloed op de bijzondere zoowel als op de algemeene belangen, dat, om met kennis van zaken hierover te kunnen beslissen, ook dezelfde inlichtingen, welke den grond tot het tegenwoordige voorstel hebben opgeleverd, hoogstbelangrijk zijn, om in hare bijzonderheden te worden gekend. Zij neemt dus gaarne het aanbod van de nadere ophelderingen, bij de memorie voorkomende, aan, en is overtuigd, dat bijzonder de adviezen der kamers van koophandel en fabrieken van dien aard zijn, dat de inzage derzelve haar kan voorlichten; zij verlangt geene door den druk mede te deelen bekendmaking, doch zij meent den wensch te mogen uiten, dat dezelve ter griffie van deze Vergadering mogen worden nedergelegd, ter inzage van de leden, ten einde dezelve ook verkrijgen mogen dezelfde overtuiging en die op dezelfde gronden steunen als die het Gouvernement tot het voorstel bewogen hebben, ter bevordering van het gemeen overleg bij de wetgeving te dezen aanzien. Zij kan dus thans, zoolang zij deze inlichtingen niet verkregen heeft, nog niet zoo grondig, als zij zoude wenschen, oordeelen over de bijzondere artikelen, in de wet begrepen, te minder nog, omdat de memorie niet, zooals bij vroegere voordragten plagt te geschieden, in ontwikkeling treedt van de gronden der voorgestelde wijzigingen, op ieder artikel toepasselijk, maar slechts eenige algemeene beschouwingen behelst, zonder eenige ontwikkeling dier gronden. Indien zij zich dan zal bezig houden met het onderzoek der artikelen, is dit, uit den aard der zaak, slechts voorloopig, en zij behoudt zich voor, op dezelve nader terug te komen, zoodra zij vollediger zal zijn ingelicht.

Overgaande tot de beschouwingen van de artikelen der wet, verlangt de Afdeeling, betrekkelijk het *eerste* artikel, onderrigt te worden ten aanzien der redenen, die tot intrekking van de verbodswet van 8 Januarij 1824 hebben aanleiding gegeven; zij heeft in dezelfde wet opgemerkt, dat er een zeer hoog regt op den invoer van porselein is bepaald, en dit doet de vraag ont-

XX. *Wijziging in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

staan, of er ook, in de veranderde omstandigheden, grond zoude zijn, hierin eenige aanwijzing aan te brengen.

De veranderingen, in het tarief voorgesteld, hebben aanleiding gegeven tot de volgende opmerkingen, welke de Afdeeling evenwel wenscht, dat niet anders mogen worden beschouwd dan als ondergeschikt aan de algemeene aanmerking, in dit proces-verbaal vervat, betrekkelijk de verzochte mededeeling der adviezen van de kamers van koophandel en fabrieken.

Art. 2.

Kalk.

Zij beschouwt de vermindering van inkomend regt op dit artikel als een gevolg van den gestremden invoer uit de Belgische provinciën, en bijzonder betreffende den steenkalk.

1°. De Afdeeling vraagt, of de vermindering der inkomende regten van f 3 voor den gebluschten en f 5 voor den ongebluschten kalk en van gelijke sommen van doorvoer, welke thans wordt voorgesteld voor alle soorten op 35 cents invoer, 10 cents doorvoer, geen schadelijken invloed zal uitoefenen op de schelpkalkbranderijen, die zoo aanzienlijk zijn in deze landen; het gebruik van steenkalk neemt reeds zeer toe en de vrije toevoer uit Duitschland zoude wel eens de inlandsche fabrieken kunnen benadeelen.

2°. De Afdeeling is onderrigt, dat er, ten gevolge der afgesnedene communicatie met België, reeds aanstalten worden gemaakt tot het oprigten van steenkalkbranderijen op verscheidene plaatsen, zoodat er uitzigt is, dat in de behoefte van steenkalk eerlang binnen 's lands zal kunnen worden voorzien. Bijzonder op plaatsen, langs den Rijn gelegen, kan de aanvoer van die soort van steen, uit welke kalk gebrand wordt, gemakkelijk geschieden en dus een nieuwe tak van inlandsche nijverheid geboren worden, welke door eene zoo sterke vermindering van inkomende regten welligt geheel zoude worden ontmoedigd.

3°. Zoover het aan de Afdeeling bekend is, maakt *kalk* veel meer uit een artikel van binnenlandsche consumtie dan wel van buitenlandschen handel; zij meent dan in bedenking te mogen geven, of dit artikel wel zoo zeer behoort onder degene, welker wijziging de behoefte des handels schijnt te vorderen, en of hetzelve niet veel meer te beschouwen zij als eene aanmoediging van de buitenlandsche, bij name de Duitsche steenkalk-branderijen.

Katoenen garens.

De Afdeeling vindt dezelve in het tarief van 1822 belast met: getwijnd f 40, ongetwijnd f 50.

Ook hier is de vermindering alleraanzienlijkst. Geheel gevoelende het belang des handels, kan de Afdeeling echter zich niet ontveinzen, dat eene zoo sterke vermindering bij haar de bedenking heeft doen ontstaan, of er niet een aantal fabrieken zijn, bijzonder in Noord-Braband en Overijssel, op welke die vermindering zoodanig zoude werken, dat veler handenarbeid binnen 's lands daardoor zoude vervallen; het is toch niet te ontkennen, dat bij het duurder leven, tot hetwelk de arbeidende klasse binnen 's lands uithoofde van verschillende oorzaken, maar ook bijzonder door drukkende belasting-stelsels verpligt is, de buitenlander gemakkelijker kan wedijveren met de binnenlandsche nijverheid, vooral in de streken van Duitschland, in welke de moeijelijkheid van vervoer van levensmiddelen dezelve op lagere prijzen houdt. Ook hier zullen de verzochte inlichtingen haar bijzonder welkom zijn, daar zij haar oordeel tot aan het verkrijgen derzelve moet opschorten.

Manufacturen.

De Afdeeling ziet met genoegen, dat er ten aanzien van den grondslag van dat regt een terugtred geschiedt tot het stelsel van het tarief van 1822, namelijk, dat de manufacturen weder naar de waarde, doch niet meer naar het gewigt belast worden.

Door eene zonderlinge tegenstrijdigheid had de belasting op het gewigt juist die manufacturen, welke, veel meer handenarbeid of werkzaamheid vereischende, daardoor juist duurder zijn, terwijl hun gewigt gering is, doen gelijkstellen met andere, bijna geheel door machinerie vervaardigde, bij welke dus de grondstof de voornaamste waarde uitmaakt. Zij moet dus die verandering en zelfs de vermindering van 6 ten honderd der waarde, in 1822 bepaald, tot 4 ten honderd, toejuichen. Alleenlijk is bij haar de bedenking gerezen, of die snelle vermindering ook bijzondere nadeelen kan toebrengen aan de eigenaars van bestaande magazijnen, die zooveel hooger inkomende regten hebben betaald. Ook hieromtrent wenscht zij inlichting te bekomen.

IJzer.

Te dien aanzien meent de Afdeeling de volgende opmerkingen aan de aandacht der Regering te mogen onderwerpen.

IJzeren schuitjes tot ballast: deze zijn volgens gegeven berigten de voorname voortbrengselen der Overijsselsche en Geldersche ijzersmelterijen; zij behooren onder het gegoten ijzer en tot 6 ten honderd invoer te worden gesteld.

Smeedijzer, staven- en roeden-ijzer: men meent, dat de omschrijving *gesmeed of geplet in staven of bossen* naauwkeuriger zoude wezen.

IJzerwerk, gegoten, scheepsankers: men meent dat de omschrijving, hiernavolgende, de voorkeur zoude wegdragen: *Gegoten ijzerwerk, als platen, potten, kagchels, ketels, gewigtblokken, schuitjes tot ballast en dergelijke.*

Scheepsankers van gegoten ijzer zijn hier zeldzaam en behooren onder gemaakt ijzerwerk.

De omschrijving *gesmeed, geslagen* of *geplet* schijnt veel te algemeen te zijn, want, indien daardoor mogt verstaan worden alle gemaakt ijzerwerk, zoo vertind als onvertind, dan zoude de belasting behooren te zijn 6 percent; anders loopen alle smederijen en kleine ijzerfabrieken gevaar, om geheel te worden bedorven. Moet men integendeel daardoor *platen* verstaan, dan zoude 1 ten honderd genoegzaam zijn.

Men zoude dan, ten einde alle twijfeling weg te nemen, in bedenking geven, de volgende onderscheiding te maken:

Alle gemaakt ijzerwerk of gereedschap, vertind of onvertind:

Invoer, 6 pct. Uitvoer, ½ pct. Doorvoer, 1 pct.

Platen of bladen ijzer, gesmeed of geplet:

Invoer	Uitvoer	Doorvoer
1.	½.	1.

Hoepen, pijpen en mombanden: hier behoorden vooraan gesteld te worden de woorden: *gemaakte* en het invoerregt 6 pct. te zijn.

Dan behalve de verminderingen, bij de Hooge Regering voorgesteld, zijn er nog andere, welke de Afdeeling, na de ontwikkeling der gronden van het dienaangaande uitgebragt gevoelen, heeft geoordeeld, dat ook onder de vermindering behoorden te zijn opgenomen.

De regten van uitvoer op boter- en kaas komen haar voor hiertoe te behooren.

Het is toch een algemeene regel, op eene goede staathuishoudkunde gegrond, dat al wat den uitvoer van voortbrengselen van den grond begunstigen kan, voordeelig werkt op den nationalen rijkdom; dat men dien uitvoer niet moet drukken, maar veeleer de producten aanmoedigen, vooral omdat juist die voorwerpen niet binnen 's lands kunnen verbruikt worden en aan bederf onderhevig zijn. Het is wel niet te ontkennen, dat de vraag naar boter en kaas de oorzaak is van dien uitvoer naar de groote marktplaats van die artikelen, Londen, doch men vergist zich, wanneer men zoude meenen, dat de boter en kaas uit deze landen de markt daar zouden regelen. Engeland kan zich van boter ook uit het Oostvriesche en Holsteinsche voorzien.

Vóór 1791 voorzag Engeland zich geheel van Iersche boter; de marktprijs te Londen wordt zoo weinig door die der Nederlandsche geregeld, dat zelfs in 1800 en 1801 en van 1810 tot 1814, terwijl, de havens gesloten zijnde, geene Nederlandsche boter aldaar aangevoerd werd, de prijzen te Londen gedaald zijn tot 90-112 sch., terwijl zij bij opene havens soms tot 130

XX. *Wijziging in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

en 140 sch. zijn gerezen. De concurrentie alleen en de vraag naar eenig artikel bepalen den marktprijs; en Nederland zoude den alleenhandel, het monopolie van boter moeten hebben, om den prijs naar welgevallen te regelen, en dit is het geval niet, zooals reeds is aangetoond.

Deze zelfde aanmerking neemt de bedenking weg, alsof het te vreezen ware, dat, bij het afschaffen van het uitgaand regt op de boter, Engeland een inkomend regt zoude heffen, evenredig aan het alhier afgeschafte, want dit regt zoude dan algemeen zijn op alle vreemde boters en zoowel de Oostvriesche als de Holsteinsche treffen.

Bovendien is het gebleken, dat, toen in 1822 het uitgaand regt op de helft werd verminderd, de Engelsche Regering het in 1816 vastgestelde regt niet heeft verhoogd en een daartoe strekkend verzoek der Ieren, in 1825 en 1826, is door het Parlement afgewezen.

Onbetwistbaar is het intusschen, dat de belasting niet op den koopman in Engeland, maar op den voortbrenger in Nederland nederkomt; de marktprijs in Londen geregeld zijnde, worden de commissiën zoowel naar Nederland als naar Hamburg gezonden; de boter, die in Vriesland uitgevoerd wordt, betaalt $2^1/_4$ percent uitgaand regt, die uit Hamburg slechts $^1/_8$ percent; het verlies uit dit verschil ontstaande (nader in de aanteekening A ontwikkeld), wordt dan inderdaad door den landbouw in Nederland gedragen, welke dus, behalve zware grondbelasting, nog eens aan de schatkist een buitengewoon regt op zijn fabrikaat opbrengt. Hoe belangrijk de aanmoediging van dit voortbrengsel is, blijkt uit de waarde van de uitgevoerde boter, welke in 1827 meer dan acht millioen gulden en, volgens eene meer gematigde berekening, ruim zes millioen bedragen heeft, terwijl die der uitgevoerde kaas op bijna zes millioen gulden geschat wordt. Bij het verbod van uitvoer in 1801, daalde de boter van f 52 tot f 18 en tusschen 1810 en 1814 bleef zij op f 14 en werd zelfs tot f 10, f 12 aan de zeepzieders verkocht.

Indien dan het regt op den uitvoer zoude dienen, om van den algemeenen regel af te wijken ten voordeele van de algemeene consumptie, dan is dit tegen alle beginselen eener goede staathuishoudkunde; dient het om bij gelegenheid van den uitvoer een regt te heffen op een inlandsch fabrikaat, dan komt dit op den landbouw neder; — doch de consommateur in Engeland betaalt niets te dier zake aan de Nederlandsche schatkist, want de prijs in Engeland regelt zich niet naar het Nederlandsch uitgaand regt, maar naar de vraag en de concurrentie. Neemt men hierbij in aanmerking, dat de aanzienlijke sterfte van vee in Vriesland den landbouwer reeds zoo zeer drukt, dat er in een kort tijdsbestek vele landlieden hun haaf en vee moeten verkoopen of uitgewonnen zijn, dan is hierin nog eene reden te meer, om thans op deze aanmoediging aan te dringen, te meer, omdat de belasting op het zout moeijelijk kan worden gerestitueerd en intusschen dezelve door de landbouwers, bij het maken van boter en kaas, wordt gedragen, zoodat zij ook in dit opzigt in de ontheffing van het uitgaande regt op eenige tegemoetkoming mogen rekenen.

De verhouding tusschen boter en kaas en van onderscheidene soorten van kaas onderling schijnt bovendien in geene juiste evenredigheid te staan.

Het is ontegenzeggelijk, dat de begunstiging van den handel een der belangrijkste voorwerpen is, vooral in onzen tegenwoordigen toestand, doch de nijverheid der landbouwers, die bij zwaren dagelijkschen en onvermoeiden arbeid dikwijls nog een sober leven leiden, die van den handwerksman, die de bevolking van alle niet onmiddellijk handeldrijvende steden uitmaakt, zijn niet minder waardig de zorg van een verlicht bestuur; de aanzienlijk toegenomen bevolking, welke sedert 1817 tot 1827 op een tiende gedeelte der geheele bevolking gerekend is (zie *Quetelet*, *Recherches statistiques*, pag. 5, noot 3 en pag. 48), doch volgens de laatste volkstelling, zeker nog hooger kan gesteld worden, is bij het niet toenemen des handels aan landbouw en handswerksnijverheid vooral toe te schrijven.

De Afdeeling gevoelt al de moeijelijkheid, welke er is in het overeenbrengen van alle belangen, doch zij kan zich niet onthouden van de algemeene opmerking, dat zoowel het eene als het andere tot de staatskracht en bijzonder tot het vormen van weluitgeruste en krachtige verdedigers van den vaderlandschen grond zijn betrekkelijk aandeel toebrengt in eene mate, welke eene billijke berekening van alle dezelve pligtmatig doet zijn.

VAN ASCH VAN WIJCK, *Voorzitter.*

Aanteekening A bij het proces-verbaal.

Men stelle ten voorbeeld:

De prijs van de boter in Londen op 92 schellingen de centenaar van 112 pond berekend zijnde, dan doen 84 centenaren, gelijk aan $100^1/_4$ ton . . . . Pond st. 336

à 12 p. pond sterl. is: f 4636.80

Hier gaat af voor regten en kosten 1600.00

f 3036.80

of dertig gulden per vierendeel, en daarvoor geeft de Engelsche boterkoper last in Vriesland en Hamburg tot inkoop: die order maakt aldaar den marktprijs.

Zijn er nu op die . . . . f 4636.80

maar kosten 300.00

f 4336.80

dan blijft voor de 100 vierendeelen de voormelde som of f 43 per vierendeel, en zoo vormt zich in Vriesland en Hamburg een van de Londensche markt geheel afhankelijke marktprijs, en alzoo blijven al de regten en onkosten ten laste van den fabrikant en niet van den consommateur; dit strekt ten bewijze, dat de aftrekking ter zake van de onderscheiden tariven van uitgaande regten van zelve sterker moet werken op de Nederlandsche dan op de Oost-Vriesche en Holsteinsche boter, in dezelfde evenredigheid als het verschil zelve is, en dus aan den Nederlander dezelfde aanmoediging behoort te worden toegestaan, welke het lager tarief in Hamburg daarstelt. Zoo dit niet geschiedt, is de opbrengst voor den Nederlander, bij gelijkheid der producten, even zooveel minder, als het tarief hooger is.

Derde Afdeeling.

ZITTING VAN 7 MEI 1831.

Tegenwoordig, de heeren: de Jonge van Campens Nieuwland, Repelaer van Molenaarsgraaf, Lycklama à Nyeholt, Cats Epz., van de Kasteele, *Onder-Voorzitter*, en Tammo Sypkens, *Voorzitter.*

De Afdeeling, gelezen en overwogen hebbende het ontwerp van wet, houdende wijzigingen in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer, met de memorie van toelichting daartoe betrekkelijk, heeft zich bepaald tot de volgende aanmerkingen.

Art. 1.

Men wijst op eene drukfout: § 6 der wet; dit moet zijn litt. B. Wijders wordt op dit artikel gevraagd, of door de opheffing van de verbodsbepaling ten aanzien van den invoer van glas en glaswerk, daargesteld bij de wet van 8 Januarij 1824, ook zullen herleven of in stand blijven de vroegere bepalingen van het tarief van 1822 en daartoe betrekkelijke latere veranderingen met opzigt tot het glas en glaswerk. Zoo ja, is men van oordeel, dat dit duidelijk uit de wet moet blijken en daarin worden uitgedrukt.

Art. 2.

Met betrekking tot de *manufacturen*, *lijnwaden en stoffen van katoen*, is de bedenking gerezen, of men ook de bestaande belasting misschien trapswijze zoude kunnen verminderen, in plaats van eensklaps tot de voorgestelde hoogte, in het belang der tegenwoordige bezitters dezer goederen.

XX. *Wijziging in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

De Afdeeling neemt voor het overige de vrijheid in overweging te geven het groot belang, dat de kamers van koophandel, in dezen geraadpleegd, met gepasten spoed te werk gaan, opdat het Gouvernement genoegzaam tijdig zal in staat zijn de vereischte voordragten te kunnen doen.

En eindelijk dringen eenige leden der Afdeeling op de intrekking aan der regten op den uitvoer van boter en kaas; andere leden willen zich deswege niet uitlaten, terwijl eindelijk één lid zich daartegen verzet. Die deze intrekking verlangen, meenen dit met des te meer grond te mogen doen in het belang van den landbouw, omdat men de uitvoer van lijn- en raapkoeken bijna geheel heeft vrijgesteld.

TAMMO SYPKENS, *Voorzitter.*

Vierde Afdeeling.

ZITTING VAN 7 MEI 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Reenen, Junius van Hemert, Lemker, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, Bijleveld, *Onder-Voorzitter*, en Luzac, *Voorzitter.*

De Afdeeling, na lecture genomen te hebben, zoo van het ontwerp van wet zelve als van de memorie van toelichting enz., heeft met genoegen uit het een en ander ontwaard, dat hiermede eene eerste schrede gedaan is op den weg, welke leiden moet tot het slaken van die banden, welke onzen handel zoo lang hebben gekneld en belemmerd. Zij had gaarne gezien, dat de Regering aanvankelijk reeds verder op dezen weg ware voortgegaan, en kan niet nalaten van den wensch bij deze te uiten, dat de volledige slotsom der onderzoekingen, in een geheel nieuw ontwerp van tarief vervat, zoo spoedig zulks mogelijk zijn zal, aan de Staten-Generaal zal worden aangeboden.

De Afdeeling, na het doorlezen der onderscheidene bepalingen in de twee artikelen der wet voorkomende, en zonder op de vastgestelde sommen of percenten eenige speciale aanmerking te maken, verlangt echter eenige bijzondere toelichting of beantwoording der navolgende vragen:

In *de eerste plaats:* op welken grond steunt de berekening der verschillende regten, zooals dezelve nu bij het ontwerp van wet zijn voorgedragen? Met andere woorden: welke is de maatstaf, hier gevolgd, om de regten zóó en niet anders te stellen als bij de project-wet geschied is?

In *de tweede plaats:* waarom zijn de regten op den *doorvoer* hier meest gelijk gesteld met die, op den *uitvoer* voorgedragen?

In *de derde plaats:* waarom is hier geen onderscheid gemaakt tusschen de inkomende regten van witte katoenen lijnwaden en die van gedrukte of geverwde?

In *de vierde plaats* zal de Afdeeling gaarne vernemen, wat men bepaaldelijk door de generale uitdrukking: *manufacturen, lijnwaden en stoffen van katoen* verstaat. Zij vraagt, of het niet zeer nuttig zoude zijn alle twijfelingen hieromtrent voor te komen, door dit meer omstandig en naauwkeurig op te geven of uiteen te zetten.

In *de vijfde plaats* vraagt de Afdeeling, of men bij deze gelegenheid ook niet reeds eene vermindering had kunnen voordragen op wollen goederen, als mutsen, kousen enz., die objecten, welke men dikwijls onder den algemeenen naam van *bonneteries* hoort begrijpen.

Eenige leden der Afdeeling voegen hierbij de vraag, of de afschaffing der regten van uitvoer op de boter en kaas niet onder de zeer doelmatige veranderingen van het tarief moet gerekend worden en als zoodanig konde zijn voorgedragen.

Art. 1.

Eenige leden vragen, of het verbod op den uitvoer van *het gebroken glas*, waarvan onlangs in een verzoekschrift, aan de Kamer ingediend, quaestie was, moet gemaintineerd blijven, en of die *uitvoer* niet met bepaling van zeker regt zoude kunnen toegestaan worden.

De aanhaling van § 6 der wet van 8 Januarij 1824 is erroneus; het zal § *b* moeten zijn.

LUZAC, *Voorzitter.*

Vijfde Afdeeling.

In deze Afdeeling zijn gemaakt de volgende bedenkingen:

Art. 1.

In het artikel schijnt eene drukfout ingeslopen te zijn, daar er voorkomt § 6, in plaats van § *b.*

Art. 2.

Katoenen garens.

Wanneer men in aanmerking neemt, dat er, ten gevalle der zuidelijke fabrieken, tot heden 40 à 50 op ongetwijnde en getwijnde katoenen garens is betaald geworden, dan is de vermindering op f 7 à f 4 belangrijk te achten. Doch, wanneer men opmerkt, dat in ons land de katoenspinnerijen nog geene zoodanige aanmerkelijke uitgebreidheid bekomen hebben, dat een regt van f 5 à f 6 niet voldoende te achten wezen zou, dan kan men het voorgestelde als te hoog beschouwen voor onze fabrieken, die er gebruik van zouden willen maken, omdat men de transport- en assurantiekosten niet moet uit het oog verliezen, welke haar natuurlijk en noodzakelijk bezwaar opleveren; uit dit oogpunt zou vooral op het ongetwijnde f 2 veel raadzamer wezen. Men berekent, dat van de 18 à 19/m. balen, ieder à 500 Nederl. ponden, welke uit Groot-Brittannië jaarlijks van daar naar Duitschland afgescheept worden, 6 à 7000 transito doorgaan, en men merkt dus met genoegen de vermindering van het transito-regt op, omdat men zich hierdoor eene belangrijke vermeerdering van den doorvoer van dit artikel durft voorspellen.

Met gelijk genoegen is opgemerkt geworden, dat de manufacturen eene aanzienlijke vermindering hebben ondergaan, maar ook hier is dezelfde bedenking geldig, dat men het regt insgelijks lager had kunnen stellen, om te beter in de behoeften van den handel en het binnenlandsch verbruik te kunnen voorzien. Men zou oordeelen, dat de uitdrukking van manufacturen, lijnwaden en stoffen van katoen eene breedere omschrijving behoefde, daar er tusschen *witte* en *gedrukte* en *geverwde* een aanmerkelijk onderscheid bestaat. Het moet vooral duidelijk blijken, dat de laatste onder het verminderd regt begrepen zijn; dit vordert het belang van onze zoo zeer verminderde katoendrukkerijen en verwerijen, en dat des te meer, daar ook hier dat van den landbouw in betrekking is uithoofde van de meekrap, waarvan het inlandsch gewas in die fabrieken gebruikt wordt. Men wenschte dus, dat er ten klaarste bleek, dat het gekleurd mede bedoeld is, want de ondervinding heeft geleerd, dat door het gemis van duidelijke omschrijving de belanghebbenden niet zelden, tegen de bedoeling der Regering, aan meerdere of mindere vexatiën zijn blootgesteld geweest, hetgeen men gaarne vermeden zag.

Men moet vooral met opzigt tot de manufacturen opmerken, dat ten aanzien van deze het belasten bij het gewigt niet vol te houden is, zonder op de waarde te letten, waardoor eene zoo groote onevenredigheid wordt daargesteld, als wij uit de ondervinding hebben leeren kennen.

IJzer.

Gegoten in ruwe blokken enz. IJzeren schuitjes ballast is eene der voorname voortbrengselen onzer Geldersche en Overijsselsche ijzersmelterijen en behoort dus in derzelver belang ten minste met *gegoten ijzerwerk* gelijk gesteld te worden.

XX. *Wijziging in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

Smeed-, staf- en roedijzer. Ten einde hier geene verkeerde opvatting worde plaats gegeven, zoude men verkiezen de aanduiding als volgt: IJzer, *gesmeed* of *geplet*, in staven of blokken.

Oud ijzer. Dit kan bij het inkomen wel één percent dragen, omdat er vele menschen van het opzamelen van hetzelve hun bestaan erlangen.

IJzerwerk, gegoten, scheepsankers. Hier is het vooral noodig, dat er omschreven wordt, wat men door gegoten ijzerwerk verstaat; in verband nu met het onder n°. 1 van dit onderwerp aangemerkte, zou men de omschrijving aldus verlangen: *Gegoten ijzerwerk*, als: platen, kagchels, potten, ketels, gewigtblokken, ballast enz.

Gesmeed, geslagen of *geplet.* Ook hier treft men het bepaalde te algemeen aan en te zeer vatbaar voor verschillende uitlegging. Wordt er, vraagt men zich, gemaakt ijzerwerk door verstaan of allerlei gereedschap van ijzer, zoo *vertind* als *onvertind*, hetgeen men zeker wenschte te weten in het belang der kleine fabrieken en smederijen? Moet men er daarentegen platen door verstaan, dan zouden eenige veelligt te maken bedenkingen kunnen vervallen.

Hoepen, pijpen en mombanden.

Men zou de uitdrukking van *mombanden* willen doen wegvallen, omdat deze eene bijgehoudene benaming van de oude konvooilijst is, gevolgd naar die van 1725. Mombanden zijn thans zonder beteekenis en kunnen alzoo aanleiding tot misverstand geven.

IJzerdraad.

Ten slotte zou men almede, om aan geene verkeerde opvatting der commiezen blootgesteld te zijn, de volgende omschrijving de voorkeur geven: ijzerdraad in rond gebogen bossen of matten, in vaten of pakken.

Niettegenstaande deze bedenkingen, welke men aan de overweging der hooge Regering de vrijheid neemt aan te bevelen, verklaart de Afdeeling zich voor het ontwerp, daar bij de finale herziening er toch altijd gelegenheid wezen zal, indien het noodig mogt bevonden worden, op bedenkingen van dezen aard terug te komen.

COLLOT D'ESCURY VAN HEINENOORD, *Voorzitter.*

Zesde Afdeeling.

ZITTING VAN 7 MEI 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Welderen Rengers, Hinlópen, van Foreest, van Nes, Dijckmeester, *Onder-Voorzitter*, en van Alphen, *Voorzitter.*

Lezing van de memorie van toelichting en daarna van de wet zelve.

De Afdeeling, na aandachtige lezing, heeft geoordeeld, dat de memorie van toelichting zeer weinig licht gaf over eene stof van zoo veel gewigt als het belang des handels thans weder geworden is voor de Vereenigde Nederlanden; dat zij, hoewel erkennende, dat een volledig zamenstel van commerciële wetgeving nog niet geheel in gereedheid gebragt konde zijn, echter meerdere inlichting verlangde omtrent die artikelen, welke in de wet bepaald zijn geworden, en waarom de vermindering der regten niet tot meerdere artikelen is uitgestrekt geworden. Ook zoude de Afdeeling gaarne bekend gemaakt worden met de memoriën van de kamers van koophandel en fabrieken, welke van de groote koopsteden mogten zijn ingekomen.

Art. 1.

Het eerste artikel van de wet heeft aanleiding gegeven, om te vragen, waarom die opheffing van verbod, bij de wet van 8 Januarij 1824 daargesteld, zich alleen tot glaswerk bepaalt en zich niet verder uitstrekt, zooals porselein, zoo wit als geschilderd, kousen, mutsen, wanten, schalen en leijen, welk verbod toen in het tijdelijk belang van België en tegen Frankrijk daargesteld is geworden.

Art. 2.

Manufacturen, lijnwaden, enz.

Men vraagt, of onder deze benaming van *manufacturen* alleen bedoeld worden de lijnwaden en stoffen van katoen, en dus de andere van wol, saaijet, vlas, lakens en casimieren nog onder de tegenwoordige wetgeving blijven.

Een lid verzoekt de aandacht van de Regering te vestigen op het artikel van de boter en kaas, en vraagt, of het regt van uitvoer op die belangrijke artikelen van onzen landbouw niet zoude kunnen worden verminderd, zonder dat dit ten gevolge zoude hebben, dat in vreemde landen (b. v. Engeland) het inkomend regt proportioneel verhoogd wierd.

Al de leden der Afdeeling vereenigen zich, om aan de Regering aan te bevelen, bij den tegenwoordigen terugkeer tot liberale beginselen van handel, ook de executie zoodanig te willen inrigten, dat belemmeringen, formaliteiten, oponthoud, die van hooge regten onafscheidelijk zijn, zooveel mogelijk verminderd en afgeschaft mogen worden.

VAN ALPHEN.

Zevende Afdeeling.

ZITTING VAN 7 MEI 1831.

Tegenwoordig, de heeren: G. G. Clifford, Sandberg, van Meeuwen, Op den Hooff, Corver Hooft, *Onder-Voorzitter*, en Beelaerts van Blokland, *Voorzitter.*

Art. 2.

Katoenen garens, manufacturen enz.

De Afdeeling het ontwerp benevens de memorie van toelichting onderzocht hebbende, heeft een der leden eene Nota overlegd, het onderwerp der *katoenen garens* en dat der *manufacturen, lijnwaden en stoffen van katoen* betreffende; de meerderheid der Afdeeling, zonder het stelsel, in deze Nota voorkomende, aan te nemen, heeft besloten dezelve te voegen bij dit proces-verbaal. De Afdeeling merkt voorts aan, dat ten opzigte van het artikel *manufacturen, lijnwaden en stoffen van katoen* eene duidelijker redactie wenschelijk is, opdat de (,), achter het woord *manufacturen* staande, niet zoude de dwaling doen ontstaan, dat de voorgestelde wetsbepaling van eene algemeene toepassing op alle *manufacturen* was, terwijl zeker de bedoeling zal zijn alleen van *halve manufacturen, katoenen lijnwaden en katoenen stoffen* te spreken; men stelt mitsdien voor dit door eene herhaling van het adjectief duidelijk uit te drukken.

Wat voorts de voorgestelde vermindering van de regten betreft, vragen drie leden der Afdeeling, of het niet voorzigtiger zoude zijn eene zoo aanmerkelijke vermindering trapsgewijze in te voeren, b. v. van drie tot drie maanden, opdat de kooplieden, welke tegen betaling van het thans bestaande regt invoeren hebben gedaan, niet door eene plotselinge vermindering van hetzelve aan aanmerkelijke verliezen worden blootgesteld.

IJzerwerk.

Met betrekking tot het *ijzerwerk*, wordt door de Afdeeling gevraagd, of de *ijzeren platen*, welke in vroegere wetten afzonderlijk worden opgenoemd, in het tegenwoordig ontwerp onder

XX. *Wijziging in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

(Processen-verbaal der Afdeelingen. — Memorie van antwoord.)

eene andere benaming zijn begrepen, dan wel of dezelve van deze vermindering blijven uitgezonderd. In het laatste geval vraagt de Afdeeling, of er in ons Rijk eene fabriek van die platen bestaat, welke de voortduring van dat hoogere regt zoude vorderen. De Afdeeling meent, dat men dan eene goede reden daarvoor zoude behooren te geven en anderzins ook dat artikel uitdrukkelijk te vermelden.

De onderwerpen, in het wetsontwerp opgenoemd, hebbende afgehandeld, heeft de Afdeeling geoordeeld ook bij deze gelegenheid aan de Regering de vragen te moeten voorstellen:

1°. Of er genoegzame reden bestaat om het verbod van uitvoer van *oud glas* te handhaven, en zoo neen, of dan hetzelve niet ook reeds, in afwachting der geheele herziening van het tarief, zoude kunnen worden opgeheven.

2°. Of er eenige reden bestaat om ook nu niet de regten op den *invoer* van wijnen aan de landzijde, waarmede de handel in Rijnsche wijnen sedert de wet van 31 Maart 1828 (*Staatsblad* n°. 11) zoo zeer bezwaard is en op welker gelijkstelling met andere zoo dikwijls is aangedrongen, te verminderen.

Eenige leden uiten den wensch, dat bij gelegenheid van de herziening van het tarief, ook het regt op den uitvoer van *boter* en *kaas* moge worden afgeschaft of aanmerkelijk verminderd.

BEELAERTS VAN BLOKLAND, *Voorzitter.*

Nota.

Overeenkomstig het Koninklijk besluit van den 7den November ll. zijn de kamers van fabrieken over de artikelen van het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer geraadpleegd, en waar zoodanige kamers niet bestaan, zijn in de voornaamste fabriekplaatsen de belanghebbenden over het al of niet verminderen der thans bestaande regten gehoord.

Men meent te weten, dat vele zich verklaard hebben tegen de vermindering der regten van invoer, onder meer andere op de navolgende artikelen: *Garens*, *katoenen lijnwaden*, *stoffen en manufacturen*, en wel op grond:

dat de bestaande regten in verre na niet zoo hoog zijn als die, waarmede dezelve artikelen in andere landen, zooals Engeland, Frankrijk en Pruissen, op den invoer zijn belast;

dat de kunstwerktuigelijke bewerking de voortbrengselen der fabrieken zoodanig opgevoerd heeft, dat zij de behoeften in die landen verre overtreffen;

dat zoo wij tot lage regten overgaan, terwijl in andere landen hooge regten blijven stand grijpen, de overtollige goederen in zoo groote hoeveelheid naar herwaarts zullen worden aangevoerd, dat zij het inlandsche fabrikaat geheel zullen verdringen en onze eigen fabrieken doen te niet gaan, zonder den handel op te beuren, vermits die goederen, eenmaal ingevoerd, niet meer kunnen worden teruggevoerd of naar elders, waar hooge regten bestaan, kunnen verzonden worden;

dat de koloniale handel, de eenige, welke nog een uitweg overlaat, zoo door vreemde als inlandsche fabrikaten, geenszins de opoffering van onze inlandsche fabrieken vordert, vermits aan henzelven door het middel van entrepôts kan worden te gemoet gekomen;

dat de zeehandelaar, welke vreemde manufacturen voor de verzending behoeft, door die goederen op entrepôt in te slaan, door de hoogte der regten op den invoer in zijne speculatiën niet wordt gehinderd, en dat de binnenlandsche handel, bij de vermindering van die regten, welke de nationale fabrieken moeten beschermen, door een vooronderstelde wordend vermeerderd debiet geen wezenlijk belang heeft, omdat een grootere aanvoer den onverkoopbaren voorraad zoodanig zal vermeerderen, dat dezelve eenen schadelijken invloed op de dagelijks afnemende prijzen zal uitoefenen.

Verder wordt door de belanghebbende fabrikanten beweerd, dat de aangifte bij de waarde, in plaats van bij het gewigt, den sluikhandel bevordert, omdat de eenvoudigste commies de aangegeven goederen kan nawegen, terwijl de schranderste de juistheid der aangifte bij de waarde niet kan beoordeelen.

Deze bedenkingen van Noord-Nederlandsche fabrikanten tegen de verandering der regten en de heffing derzelve op de waarde in plaats van op het gewigt, aan het Gouvernement ter oplossing zoo doenlijk mededeelende, zoo verlangt men nog inlichtingen omtrent de navolgende vragen:

Welk is het getal der fabrieken in Noord-Nederland, welke bij het behoud der regten van invoer op de katoenen lijnwaden, garens en manufacturen belang kunnen hebben?

Van welke aangelegenheid zijn dezelve, beoordeeld naar hare classificatie in het patentregt?

Met welk regt van invoer zijn de katoenen lijnwaden, garens en manufacturen bezwaard in Engeland, Frankrijk, Pruissen en de overige Duitsche Staten, met welke Noord-Nederland door de Rijnvaart in aanraking is?

Zoo de vrije handel ten koste der inlandsche fabrieken verandering van deze regten vereischt, zouden dan dezelve niet kunnen in stand gehouden worden door aanmoedigingspremiën, evenals thans plaats heeft ten aanzien der suikerraffinaderijen door de hooge premiën, onder den naam van restitutie der regten bij den uitvoer aan deze toegevoegd?

---

6. BEANTWOORDING DER AANMERKINGEN, *vervat in de processen-verbaal der Afdeelingen over het wetsontwerp houdende wijzigingen in het tarief der in- en uitgaande regten.* (1)

AANMERKINGEN DER AFDEELINGEN.	ANTWOORDEN DER REGERING.
Glas en glaswerk. **Eerste en Derde Afdeeling.** Zullen door de opheffing der verbodsbepaling ten aanzien van den invoer van glas en glaswerk, daargesteld bij de wet van 8 Januarij 1824, de vroegere bepalingen van het tarief van 1822 en de daartoe betrekkelijke latere veranderingen met opzigt tot het glas en glaswerk weder herleven of in stand blijven? Zoo ja, dan behoort zulks te worden uitgedrukt.	Ongetwijfeld herleeft, door de opheffing der verbodsbepaling van 1824, het tarief van 1822; zonder dat, zoude de opheffing doelloos zijn. Het hier bedoelde artikel: glas en glaswerk heeft sedert het tarief van 1822 geene verandering ondergaan. De vermindering van het bestaande regt op dit artikel kan bij de aanstaande herziening van het tarief in aanmerking worden genomen. Thans zijn er nog redenen, welke zulks ten aanzien van het glas, waarvan de invoer weder toegelaten wordt, nog niet raadzaam doen achten.

(1) De Minister van Financiën en de Staatsraad, ad interim belast met de directie van het Departement voor den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Koloniën, hebben bij missive van 17 Mei boven medegedeelde memorie van beantwoording ingezonden en daarbij berigt, dat de Secretaris van Staat gemagtigd was op het oorspronkelijk stuk te waarmerken de veranderingen en bijvoegingen, welke het ontwerp in den zin der verstrekte antwoorden zal behooren te ondergaan.

XX. *Wijziging in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

(Memorie van antwoord.)

Antwoorden der Regering. | Aanmerkingen der Afdeelingen.

Het onderscheid tusschen Rijn- of Oostersch glas en ander glas is gelegen in het bedrag der regten, daar het Rijn-glas met 4 percent en het andere glas met 6 percent belast is.

Omtrent de flesschen zal bij de algemeene herziening worden gehandeld.

Tweede Afdeeling.

Wat heeft aanleiding gegeven tot het voorstel om de verbodsbepaling op te heffen?

Glas en glaswerk is verboden, komende uit Frankrijk, en kan ook niet uit België worden aangevoerd; zoodat onderscheidene artikelen, welke onder die hoofdbenaming zijn begrepen en alleen uit die landen worden getrokken, geheel van onze markt zouden verdwijnen. Om zulks te voorkomen, wordt het tarief op het genoemde artikel hersteld, zooals hetzelve bij de wet van 26 Augustus 1822 is aangenomen.

Omtrent eene nieuwe classificatie van het artikel *glas* in het algemeen zijn uiteenloopende voorstellen ingekomen, welke, na behoorlijk onderzoek, aanleiding zullen geven om bij de aanstaande herziening van het tarief bepaaldelijk op dit artikel terug te komen.

Eerste, Zesde en Zevende Afdeeling.

Bestaan er nog voldoende redenen, om den uitvoer van *gebroken glas* te blijven verbieden?

De uitvoer van gruis of gebroken glas is bij publicatie van het Staatsbewind, van 20 Maart 1804, verboden geworden, terwijl de doorvoer van dit artikel reeds twee jaren vroeger was verboden. Bij alle opgevolgde veranderingen op het stuk der in- en uitgaande regten zijn die bepalingen behouden gebleven in het belang van onze glasblazerijen, en het zal bij de algemeene herziening van het tarief een punt van overweging kunnen uitmaken, of er genoegzame termen bestaan, om in deze het voetspoor te verlaten, hetwelk men, gedurende eene lange reeks van jaren, met gewenscht gevolg heeft bewandeld en proefondervindelijk goed bevonden.

Kalk.

Tweede Afdeeling.

Zal niet de voorgestelde vermindering van regten op den invoer nadeel toebrengen aan de inlandsche schulpkalkbranderijen?

De behoefte aan *steenkalk* voor de zeepziederijen en andere trafieken is sedert eenigen tijd zeer hoog geklommen door gemis van aanvoer. Deze trafieken kunnen zich niet van schulpkalk bedienen, welke als metselspecie ook niet overal kan dienen, waar steenkalk noodig is.

Bovendien is het voorgestelde regt niet lager dan dat, waaronder de schulpkalkbranderijen, onder de wetgeving van 1725, hebben gewerkt. Het vooruitzigt, eindelijk, dat men hier en daar steenkalkbranderijen zoude aanleggen, bijaldien de hooge regten op den invoer behouden bleven, kan geen aannemelijken grond opleveren, om een artikel van velerlei gebruik binnen 's lands en tevens van uitvoer naar 's lands overzeesche bezittingen bij voorraad aan hooge regten te onderwerpen.

Manufacturen, lijnwaden en stoffen van katoen.

Derde Afdeeling.

Ware het niet voorzigtiger de bestaande regten trapswijze te verminderen, dan de voorgestelde reductie dadelijk in te voeren?

Misschien zoude het raadzaam geweest zijn in dien geest te handelen, wanneer de nu voorgestelde verandering eenige maanden vroeger had moeten werken. Dan althans had met meer of minder grond kunnen worden aangevoerd, dat de overgang van een hoog tot een laag regt al te onverwacht was gekomen, om er zich eenigermate naar te hebben kunnen regelen. Maar het Koninklijk besluit, waarbij eene algemeene herziening van het tarief is voorgeschreven, is reeds zes maanden geleden uitgevaardigd, en uit dat besluit was voor een iegelijk het kennelijk voornemen der Regering aangekondigd, om *de wetgeving op het stuk van handel en zeevaart uitsluitend aan de belangen van de noordelijke gewesten dienstbaar te maken en te ontdoen van alle zoodanige bepalingen, als daarin vroeger zijn opgenomen ten behoeve der afvallige provinciën.*

Hieruit toch was het voor den handel duidelijk, dat de hoog belaste artikelen, welke Noord-Nederland niet of slechts in geringe hoeveelheid oplevert, gelijk ontegenzeggelijk het geval is met katoenen lijnwaden, voortaan tegen betaling van een matig regt zouden kunnen worden ingevoerd. Een voorzigtig koopman

XX. *Wijziging in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

(Memorie van antwoord.)

AANMERKINGEN DER AFDEELINGEN. — ANTWOORDEN DER REGERING.

zal zich dan ook niet gewaagd hebben aan het inslaan van groote partijen van soortgelijke goederen, welke nog aan een hoog regt onderhevig waren, of zal gebruik gemaakt hebben van de bevoegdheid, om dezelve in entrepôt op te slaan, waardoor hij tegen alle verrassing gewaarborgd was.

Tweede Afdeeling.

Zal de spoedige verandering niet nadeelig werken voor de eigenaars van goederen, waarvan de hooge regten zijn voldaan geworden?

Ook is het zeker, dat eene trapsgewijze vermindering in de regten of vergoeding bij wijze van nadere verrekening aan dezen of genen magazijnhouder niet ongevallig zijn zoude, maar door den handel in het algemeen niet zoude worden goedgekeurd; ook zoude eene trapsgewijze vermindering der regten doelloos zijn, omdat de prijzen niettemin zouden dalen van het oogenblik, dat men de zekerheid der aanstaande vermindering zoude bekomen hebben, terwijl inmiddels de handel in lijnwaden zoude gestremd worden tot op het tijdstip, dat de invoer tegen betaling van het laagste regt zoude kunnen geschieden. Het is uit dien hoofde van het hoogste belang, dat de voorgestelde vermindering onverwijld in werking kome.

Eerste en Vijfde Afdeeling.

Men had het regt lager kunnen stellen, om des te beter in de behoeften van den handel en van het binnenlandsch verbruik te kunnen voorzien.

Men gelieve hier niet uit het oog te verliezen, dat een regt van 4 pct., tot maatstaf hebbende de waarde van het in te voeren artikel, een laag regt blijft, al wordt ook de wezenlijke waarde aangegeven.

Eerste, Zesde en Zevende Afdeeling.

Wordt hier onder de benaming van *manufacturen* alleen bedoeld: lijnwaden en stoffen van *katoen?* Zoo ja, behoort dit dan niet duidelijker te worden uitgedrukt?

De voorgestelde classificatie is overgenomen uit de wet van 31 Maart 1828 en heeft sedert dien tijd geene aanleiding tot twijfel over de toepassing gegeven. Het geldt hier bij uitsluiting de fabrikaten van *katoen*, onverschillig of men dezelve onder den naam van *stoffen*, *lijnwaden* of *manufacturen* aangeeft. Deze vereenvoudigde classificatie is destijds aangenomen, om een einde te maken aan zoo vele verschillende uitleggingen, als vroeger aan dit artikel van het tarief werden gegeven, daar dezelfde goederen dan eens als lijnwaden, dan weder als stoffen of manufacturen werden aangeven, al naar mate men vermeende, dat zulks op de berekening der regten van invloed zoude kunnen zijn. Van den anderen kant is er geene bedenking tegen, dat het woord: »katoen" vooraan gesteld worde en het artikel aldus gelezen: *katoenen manufacturen*; *lijnwaden en stoffen*, *zoo witte*, *als gedrukte of geverwde.*

Vijfde Afdeeling.

Het moet duidelijk blijken, dat de gedrukte en geverwde katoenen ook onder het verminderde regt zijn begrepen.

Vierde Afdeeling.

Waarom heeft men geen onderscheid gemaakt tusschen *witte* en *gedrukte* of *geverwde?*

Het onderscheid tusschen *witte* en *gedrukte* of *geverfde* lijnwaden enz. van katoen, onder de vorige regten bestaan hebbende, is thans weggevallen, omdat er niet ééne reden meer bestaat, waarom men het gedrukte of geverwde hooger zoude belasten dan het witte, vooral niet, daar het regt van de waarde zal geheven worden en gevolgelijk met de meerdere of mindere waarde der goederen in verband staat. Alhoewel hieromtrent, volgens de redactie van het ontwerp van wet, geen twijfel schijnt te kunnen vallen, dewijl er van geen onderscheid gesproken wordt, kan echter de uitdrukkelijke vermelding der gelijkstelling, zooals dezelve hierboven is omschreven, welligt niet als geheel overtollig beschouwd worden.

Eerste Afdeeling.

Het is onzeker, wat door de algemeene benaming van: »lijnwaden en stoffen van katoen" verstaan moet worden; of daar ook onder begrepen zijn de siamoisen, nankinetten en andere. De verschillende soorten zijn aan verschillende regten onderworpen; eene duidelijke omschrijving is derhalve noodig.

Bij het tarief van 1822 was een verschil van benamingen en van regten; doch sedert de wet van 31 Maart 1828 is slechts ééne algemeene benaming bekend, die van *manufacturen*, *lijnwaden en stoffen van katoen*, *zónder onderscheid van benaming of soort.*

Waarom is de vermindering van regten niet uitgestrekt tot lakens, baaijen, karsaaijen en andere wollen stoffen?

Omdat de behandeling van het artikel *wollen stoffen* gevoegelijk voor de algemeene herziening van het tarief kan bewaard blijven. Ook zijn, bij de belasting van die voorwerpen, belangen in het oog te houden, welke ten aanzien der katoenen lijnwaden niet bestaan.

XX. *Wijziging in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

(Memorie van antwoord.)

AANMERKINGEN DER AFDEELINGEN.

ANTWOORDEN DER REGERING.

Katoenen garens.

Vijfde Afdeeling.

Het zoude raadzamer zijn het regt nog lager stellen, b. v. van f 2 voor de ongetwijnde en van f 5 à f 6 voor de getwijnde garens.

Bij de finale herziening van het tarief zal dit punt nader onderzocht worden. Inmiddels schijnt men bij de voorgestelde vermindering te mogen berusten, waardoor het regt wel minder, maar niet meer dan 2 pct. van de waarde zal bedragen.

Tweede Afdeeling.

Zal de vermindering van regten op den invoer van katoenen garens geen nadeeligen invloed hebben op een aantal fabrieken, in het bijzonder van Noordbraband en Overijssel?

De katoenspinnerijen zijn te weinig in getal en te onbeduidend, om daarop te letten bij de bepaling van een regt, hetwelk voor het groot aantal weverijen eene weldaad mag genoemd worden. Er moeten nog jaren verloopen, eer de inlandsche spinnerijen het ver genoeg zullen kunnen gebragt hebben, om in de behoeften der weverijen te voorzien. Het voorstel derhalve heeft ten doel, om te behouden wat wij reeds hebben, en te voorkomen, dat het zekere aan het onzekere worde opgeofferd.

IJzer.

Eerste, Tweede, Vijfde en Zevende Afdeeling.

IJzeren schuitjes ballast behooren ten minste met *gegoten ijzerwerk* gelijk gesteld te worden.

IJzeren ballast, bekend onder den naam van schuitjes, althans zooals hetzelve van buiten 's lands wordt ingevoerd, is, onder een anderen vorm, niets anders dan ruw gegoten ijzer in blokken of stukken, hetwelk niet onder *ijzerwerk* kan gerangschikt worden, alhoewel eenige bewerking ondergaan hebbende.

Men kan echter de vraag opperen, of hetzelve desniettegenstaande met een hooger regt, dan nu wordt voorgesteld, zoude behooren te worden bezwaard. Doch, wanneer men dit artikel neemt voor hetgeen hetzelve werkelijk is, dan kan het niet anders dan onder de laagstbelaste voorwerpen opgenomen worden, als een ruw, schier onbewerkt product, alleen kunnende dienen om zwaarte aan te brengen en van onmisbare behoefte voor de scheepvaart.

Mogt men intusschen door nadere inlichtingen tot de overtuiging gebragt worden, dat een hooger regt op dit artikel wenschelijk is, dan zal daartoe bij de op handen zijnde herziening van het tarief, te zijner plaats, het voorstel gedaan worden.

In plaats van *smeed-, staf- en roed-ijzer*, zoude men de aanduiding verkiezen, als volgt: *ijzer, gesmeed of geplet, in staven of bossen.*

Misschien is die redactie eigenaardiger, maar men is aan de voorgestelde sedert jaren gewend, zonder moeijelijkheden omtrent derzelver toepassing te hebben ondervonden. Blijkt het, bij nader onderzoek, dat de in margine vermelde omschrijving de voorkeur verdient, dan zal dezelve bij het voorstel der algemeene herziening worden overgenomen.

Vijfde Afdeeling.

Oud ijzer kan wel met één pct. bij den invoer belast worden.

Oud ijzer is als grondstof voor de ijzergieterijen te beschouwen, en behoort daarom, zoo al met eenig regt, dan zeker met het laagste belast te worden.

Tweede en Vijfde Afdeeling.

Gegoten ijzerwerk kan duidelijker omschreven worden. Is hier ook onder begrepen ijzerkramerij?

Wanneer men geene bijzondere voorwerpen opnoemt, welke men onder gegoten ijzerwerk wil begrepen hebben, lijdt het geen twijfel, of alles, wat gewoonlijk voor gegoten ijzerwerk doorgaat, is onder de algemeene benaming begrepen; terwijl, wanneer bij voorbeeld *potten, platen, kagchels* bepaaldelijk worden genoemd, de niet genoemde voorwerpen, alhoewel ook tot gegoten ijzerwerk behoorende, kunnen schijnen niet bij de wet te zijn bedoeld geweest en aanleiding kunnen geven tot eene verschillende toepassing, welke men, zoo veel mogelijk, behoort te vermijden. Uit dien hoofde schijnt de bij het ontwerp voorgestelde redactie verkieslijker.

Alle kramerij betaalt 6 pct., dus hetzelfde regt als gegoten ijzerwerk.

Voor zoo ver onder kramerij geslagen of geplet ijzerwerk mogt voorkomen, zal het van zelf onder die rubriek, als minder belast, worden aangegeven.

Eerste Afdeeling.

Zal de voorgestelde vermindering van regten niet te spoedig en onverwacht komen, en daardoor schadelijk zijn voor de magazijnhouders?

Het antwoord op deze aanmerking, bij het artikel *katoenen lijnwaden* gegeven, is hier insgelijks van toepassing.

XX. *Wijziging in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

(Memorie van antwoord.)

AANMERKINGEN DER AFDEELINGEN. — ANTWOORDEN DER REGERING.

Zevende Afdeeling.

Gesmeed, *geslagen of geplet ijzerwerk* is niet bepaald genoeg. Wordt hieronder ook verstaan *vertind* en *onvertind* ijzerwerk of wel *platen?*

Onder deze benaming verstaat men zoowel vertind als onvertind ijzerwerk en ijzeren platen, krachtens de wetten van 31 Maart 1828 en 10 Januarij 1825; zelfs het zoogenaamd Neuwiedsch keukengereedschap, ingevolge de wet van 1 Junij 1830. De bewoordingen zijn dezelfde gebleven; alleen de cijfers worden veranderd.

Vijfde Afdeeling.

De benaming van *mombanden* heeft geene beteekenis meer en kan dus wegvallen. *IJzerdraad* behoort beter omschreven en aldus uitgedrukt te worden: *ijzerdraad in rond gebogen bossen of matten in vaten of pakken.*

Van deze aanmerkingen is aanteekening gehouden, ten einde bij de finale herziening van het tarief daarop terug te komen, wanneer dezelve gegrond mogten bevonden worden. Voor het tegenwoordige schijnt het raadzaam de van ouds bekende redactie te behouden.

Algemeene aanmerkingen.

Derde Afdeeling.

Het is van belang, dat de kamers van koophandel, welke over de herziening van het tarief zijn geraadpleegd, met gepasten spoed te werk gaan, ten einde het Gouvernement genoegzaam tijdig de vereischte voordragten kunne doen.

Nadat het onderhavig ontwerp van wet was opgemaakt, zijn de toen nog ontbrekende adviezen, zoo van de kamers van koophandel en fabrieken als van de Gouverneurs in die provinciën, alwaar geene kamers zijn gevestigd, slechts met ééne uitzondering ingekomen; zoodat men nu de bouwstoffen voor de algemeene herziening van het tarief bijna geheel heeft verzameld en reeds een begin heeft kunnen maken met den zakelijken inhoud van een zoo veel omvattend werk in een algemeen overzigt zamen te trekken.

Vierde Afdeeling.

Op welken grond steunt de berekening der regten, zooals dezelve nu bij het ontwerp van wet zijn voorgedragen?

Op hetgeen daaromtrent door de geraadpleegde kamers van koophandel en fabrieken als wenschelijk is voorgedragen, gelijk in de memorie van toelichting vermeld is.

Waarom zijn de regten op den doorvoer hier meest gelijk gesteld met die op den invoer?

Er bestaan bekende redenen, om den uitvoer zoowel als den doorvoer zoo min mogelijk te belasten. Van daar, dat de regten voor beiden laag worden voorgedragen. Men moet echter, om eene juiste verhouding tusschen uit- en doorvoer te erlangen, zich niet bepalen tot eene vergelijking van de regten op uitvoer en doorvoer, ieder afzonderlijk, maar bij den uitvoer tevens het regt van invoer in rekening brengen; en daardoor wordt noodzakelijk het regt op den doorvoer altijd lager dan dat op in- en uitvoer te zamen genomen.

Zesde Afdeeling.

Waarom is de voorgestelde opheffing van verbod van invoer daargesteld bij de wet van 8 Januarij 1824, niet verder uitgestrekt tot andere bij die wet hoogbelaste of verboden artikelen?

Bij het ontwerp van wet is niets anders opgenomen dan hetgeen niet tot de algemeene herziening van het tarief kon worden uitgesteld, en de wet van 8 Januarij 1824 levert, behalve het artikel *glas en glaswerk*, niet één artikel op, hetwelk in die termen viel.

Eerste, Tweede, Derde, Vierde, Zesde en Zevende Afdeeling.

Het is wenschelijk, dat de regten op den uitvoer van *boter* en *kaas* en op den invoer van *wijn aan de landzijde* worden verminderd.

Onder de voor te stellen wijzigingen van het tarief, bij de algemeene herziening, zal in het bijzonder op deze artikelen gelet worden, welke niet tot de categorie behoorden van die spoedvorderende veranderingen, als alleen in het ontwerp van wet zijn opgenomen.

Nota A, door een lid van de VIIde Sectie medegedeeld.

Deze Nota bevat den korten inhoud van een advies, door een fabrikant in Noord-Braband aan den Gouverneur dier provincie uitgebragt nopens de ophanden zijnde wijzigingen van het tarief. Dit stuk heeft doorgaans eene prohibitive strekking en gaat derhalve, in de beschouwing van het onderwerp, van een geheel ander standpunt uit dan waarvan men thans onze commerciële belangen behoort te overzien. Ook heeft de Afdeeling zich bepaald tot het overleggen dezer Nota, zonder derzelver inhoud te ondersteunen.

Derde en Vierde Afdeeling.

Drukfout in art. 1 der wet; § 6 moet zijn *b.*

Deze drukfout zal verbeterd worden.

XX. *Wijziging in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

Aanmerkingen der Afdeelingen.	Antwoorden der Regering.
Eerste Afdeeling. Het schijnt raadzaam den invoer van steenkolen met een matig regt te belasten.	Het voornemen der Regering was, om ook dit artikel bij de algemeene herziening van het tarief bepaaldelijk te regelen. Dan, vermits door de Iste Afdeeling te regt is aangemerkt, dat het alsdan te voorzien is, dat de steenkolen nog gedurende den loop van dit jaar voor den aanstaanden wintervoorraad ingevoerd zullen worden zonder betaling van eenig regt en er geene redenen meer bestaan om den vrijen invoer van steenkolen nog zoo lang te laten voortduren, kan het ontwerp van wet zeer gevoegelijk met het navolgende artikel worden aangevuld: Steenkolen en kolengruis de 1000 pond: invoer f 2.00; uit- f 0.10; doorvoer f 1.00. Steenkolen en kolengruis met Nederlandsche schepen: invoer vrij; uitvoer f 0.10; doorvoer f 1.00. Door die bepaling worden de steenkolen met een zeer dragelijk regt belast en voor onze scheepvaart de gelegenheid geboren, om een gedeelte van de vrachtvaart in dit artikel meester te worden. Bij de herziening van het tarief zal ook hierop worden terug gekomen en alsdan, zooals insgelijks door de Iste Afdeeling is opgemerkt, bij wijze van proef kunnen beoordeeld worden, of deze bepaling wezenlijke bezwaren oplevert.

---

7. VERSLAG der CENTRALE AFDEELING *omtrent het ontwerp van wet betrekkelijk de regten van in-, uit- en doorvoer,* uitgebragt in de zitting van 30 Mei 1831. (1)

De overweging der hiertoe behoorende Gouvernements-antwoorden, welke overigens voor kennisgeving zijn aangenomen, heeft aanleiding gegeven tot eenige aanmerkingen, hetzij over artikelen, in het ontwerp voorkomende, hetzij over andere, welke daarin worden gemist, en voorts tot sommige algemeene bedenkingen. De Centrale Afdeeling zal beide in die orde alhier laten volgen:

I. Aanmerkingen op artikelen in het ontwerp voorkomende.

Glas.

Het antwoord op het eerste gedeelte der aanmerking van de Iste Afdeeling, waarbij komt te blijken, dat het tarief van 1822 herleeft, is door dezelve voor kennisgeving aangenomen; doch omtrent het regt, hetwelk men verlangde van 6 op 3 pct. te brengen, wenschen de leden te vernemen de redenen, die zoodanige vermindering nog niet raadzaam doen achten; zij blijven intusschen het voorgedragen regt te hoog beschouwen en uiten op gronden, reeds aangevoerd, andermaal het verlangen, dat hetzelve op 3 pct., althans voor het vervolg, gesteld wordt.

Zij kunnen geene termen vinden, om, na de afscheiding van België, zoodanig regt te doen voortduren, terwijl zij vertrouwen, dat de eenvoudige opheffing van de verbodsbepaling van 1824 niet voldoende zal zijn, om voor te komen, dat glas en glaswerk van onze markt verdwijnen, zoo niet een matig regt op den invoer gesteld wordt.

Wat betreft het *Rijnglas*, zoo was het onderscheid van het bedrag van het regt, in de antwoorden opgenomen, aan de Iste Afdeeling bekend, doch niet wetende de reden, die tot dat onderscheid van de regten aanleiding geeft, heeft zij het verlangen geuit, om die reden te kennen. Datzelfde verlangen wordt andermaal aan den dag gelegd.

Ook geeft de Iste Afdeeling haar leedwezen te kennen, dat de verbodsbepaling op den uitvoer van gebroken glas, waarvan eene groote hoeveelheid voorhanden is, behouden is gebleven en niet opgeheven geworden. De leden blijven daarop aandringen en uiten het verlangen dat, althans bij de algemeene herziening van het tarief, de zwarigheid, die de uitvoer van het gebroken glas alsnog schijnt te ontmoeten, zal komen weg te vallen, zoodanig dat er termen zullen zijn om het voetspoor, dat men nog volgt, te verlaten en den uitvoer tegen een matig regt toe te staan.

De VIIde Afdeeling blijft gelooven, dat het van belang is te onderzoeken, of het verbod op den uitvoer van gebroken glas, vooral wat het *wit glas* betreft, niet zoude behooren te worden opgeheven.

Kalk.

De IIIde Afdeeling doet ten aanzien der schelpkalk-branderijen opmerken, dat men niet uit de antwoorden heeft kunnen ontwaren, waarom men niet de belasting op den kluitkalk heeft teruggebragt op den voet en de wijze, als dezelve sedert 1806 tot aan de vereeniging is geheven. De aanmerking van de Regering, dat het voorgestelde regt niet lager is dan onder de wetgeving van het plakkaat van 1725, schijnt dit niet op te lossen. Deze Afdeeling alzoo verlangt deswege opheldering.

In de IVde Afdeeling hebben zich drie leden voor de bepalingen der wet verklaard; een ander zeide, dat hem de stof nog niet genoeg toegelicht voorkwam, om zich bepaaldelijk te verklaren.

Een lid, bij wien ook na de lezing der antwoorden, vooral ten opzigte van de zoo aanzienlijke vermindering der regten op den kluitkalk, veel twijfeling is overgebleven, betreurde, dat hij zich weder genoodzaakt zag over deze projectwet, welke geheel verschillende onderwerpen bevat, slechts één votum uit te brengen, en hij dus nu weder al het goede der voorgedragene bepalingen moet verwerpen uit hoofde van het bezwaar, tegen het een of ander artikel bij hem overgebleven, of het, zijns inziens, verkeerde mede goedkeuren en aannemen, uithoofde van het overwigt der doelmatige veranderingen. Vooral zeker bij eene uitkipping van slechts weinige artikelen van het tarief en het voorstellen van voorloopige veranderingen had men ieder derzelve gevoegelijk in eene afzonderlijke project-wet kunnen bevatten en hierdoor het bovengezegde bezwaar geheel wegnemen. De wijze, waarop in de zitting van 1828—1829 de verbeteringen op de reeds gevoteerde wetboeken, ieder in eene afzonderlijk project-wet bevat, zijn behandeld, is, dunkt hem, juist die, welke men hier had kunnen en moeten volgen, en het zoude hem bijzonder aangenaam zijn, indien alsnog tot dezelve kon besloten worden.

Ten opzigte van den kalk was bij dit lid nog de bedenking overgebleven, of de behoefte van *steenkalk* voor de zeepziederijen en andere trafieken wel zoo dringend en zoo groot is, dat men, ten voordeele van deze, den invoer van steenkalk bijna geheel vrij moet stellen, en de schelpkalk-branderijen aan eene allergeduchtste concurrentie blootstellen. De behoefte van steenkalk

---

(1) Zie ook het verslag der Centrale Afdeeling in de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 129.

XX. *Wijziging in het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

voor dergelijke trafieken wordt wel erkend, doch bepaalt zij zich niet tot de kleine quantiteiten, op welke de groote vermindering der regten wel invloed heeft, doch niet in die mate, als hierdoor eene industrie wordt gedrukt, welke met zoo vele belangen en middelen van bestaan in een zeer naauw verband staat? In eene zeer voorname zeepziederij beliep de gebruikte hoeveelheid steenkalk in een geheel jaar slechts 200 mudden, in eene zeer aanzienlijke verwerij slechts 50 mudden.

De verzekering, dat aan de kapitale sluizen van Halfweg en aan die van Katwijk, de bewondering van alle deskundigen, en welke laatste toch ook aan den vollen oceaan in alle zijne woede moeten weêrstand bieden en dit ruim 25 jaren met goed gevolg gedaan hebben, geen steenkalk hoegenaamd is gebruikt geworden, doet toch vermoeden, dat de schelpkalk voor de stevigste waterwerken even voldoende is, terwijl eene aanbesteding voor het Hoogheemraadschap van Rijnland, voor zijne waterwerken, dezer dagen in de Staatscourant te vinden, van 500 mudden schelpkalk tegen 12 mudden steenkalk, doet zien, dat de eerste aldaar boven den laatsten wordt verkozen.

Het bedoelde lid vroeg daarom, of de belangen van den handel, van den verbruiker, ja die van de schatkist niet waren te vereenigen geweest met die der talrijke schelpbalk-branderijen door eene gedeeltelijke terugkeering tot den staat der zaken onder de wetgeving van 1805, en het bijvoorbeeld dus behouden van een regt van invoer op den ongeleschten kluitkalk van f 1.50.

Eindelijk deed dit lid de vraag, of de invoer van *kalksteen* toch niet altoos met eenig regt moet worden bezwaard, en of bij de wet hierin niet alsnog behoort te worden voorzien. Zoo nu toch de *kalksteen* geheel *vrij* kan worden ingevoerd, zal men de wetsbepaling ten eenen male kunnen ontduiken, door den bedoelden steen, alhier vrij ingevoerd, tot kalk te branden.

Twee leden hebben het gevoelen ondersteund van gezegd lid omtrent den *kalk* en gelooven mede, dat de schelpkalk-branderijen eenig meerdere bescherming behoeven.

In de Vde Afdeeling is ook in aanmerking genomen het belang van den Hollandschen schelpkalk, bij welke gelegenheid op het wenschelijke van aanmoediging voor dit fabrikaat is aangedrongen, waaromtrent geen twijfel bestond; evenwel oordeelde men, dat nu voortaan in het gelijk stellen van den Luikschen kluit- of steenkalk met vreemden eene gedeeltelijke opheffing van het bezwaar zou te vinden zijn, terwijl men de gegrondheid van het daaromtrent bij de gegevene antwoorden in het midden gebragte meent te moeten erkennen.

De VIde Afdeeling merkt aan, dat de bedoelde bouwstof zich onderscheidt in twee hoofdsoorten, namelijk: *schelp-* en *steenkalk*; de ruwe ongebrande *kalksteen*, met een uitvoerregt bezwaard zijnde uit Duitschland, moet als grondstof vrij ingelaten worden, gelijk dan ook door de Regering voorgesteld wordt, maar zij verlangt tevens, dat op den invoer van gefabriceerden kalk een hooger regt gesteld worde dan in het ontwerp van wet is voorgedragen geworden. Zij stelt voor het inkomend regt voor kalk te bepalen op f 1.50, en den doorvoer daarnaar te wijzigen en in evenredigheid te verhoogen.

Katoenen garens.

Vijf leden der IVde Afdeeling hebben hierop geene bedenkingen gehad, doch een lid oordeelde de vermindering te plotseling en zoude gewenscht hebben eene successive inkorting der regten te zien voordragen. Een lid zeide het gevoelen der IIde Afdeeling te omhelzen en te gelooven, dat de Regering niet genoeg bekend scheen te zijn met het aantal en de belangrijkheid der fabrieken, thans in Overijssel en Noord-Braband gevestigd. Hij schreef hieraan toe, dat dezelve bij de gegevene antwoorden als zoo weinig beduidend zijn voorgedragen, en hoopte, dat men deze industrie, na den afval van België in sommige onzer gewesten zeer toegenomen, meerdere protectie zou verleenen.

Katoenen manufacturen enz.

In de Iste Afdeeling is met het antwoord op de trapsgewijze vermindering der regten genoegen genomen; doch omtrent het niet aanwijzen der gemengde stoffen geeft de Afdeeling hare vrees te kennen, dat de bepalingen ten aanzien van de stoffen, waarvan de hoofd-bestanddeelen dikwijls moeijelijk te onderscheiden zijn, in de toepassing van het regt en in de bepaling, of dezelve bij de waarde of het gewigt zullen moeten betalen, groote moeijelijkheden zullen ontmoeten, waaruit schade en oponthoud voor den handel zal geboren worden, en geven de leden, het belangrijk onderscheid in het regt in overweging nemende, in bedenking, of zoodanige stoffen niet proportioneel in het verminderd regt zouden behooren te deelen.

Eenige leden der IVde Afdeeling vragen, of de weglating van het onderscheid tusschen *witte* en *gedrukte* of *geverwde lijnwaden van katoen* nu bij *deze wet* met zoo vele woorden zal bijgevoegd worden, zooals men uit het slot der beantwoording zoude kunnen opmaken, alwaar erkend wordt, dat de uitdrukkelijke vermelding der gelijkstelling, zoo als zij door deze IVde Afdeeling was omschreven, niet als geheel overtollig kan beschouwd worden.

In het algemeen conformeert zich de IVde Afdeeling met het opzigtelijk de manufacturen voorgestelde; twee leden vonden echter, dat de vermindering beter trapsgewijze ware ingevoerd, en geloofden, dat de klagten van sommigen, die op de bestaande regten veel goederen in magazijn hebben genomen, niet ongegrond zijn; een lid herhaalt zijne opmerking omtrent de noodzakelijkheid der krachtige ondersteuning van inlandsche nijverheid. Eenige leden derzelfde Afdeeling gaven hier tevens in bedenking, of het, ter aanwakkering en opbeuring van de Nederlandsche scheepvaart, niet hoogst dienstig zoude zijn, ten opzigte van manufacturen, van het ijzer en andere objecten uit te gaan van hetzelfde beginsel, nu bij de voorgestelde regten op den invoer van kolen te vinden, en de lagere regten voornamelijk te bepalen ten faveure van die goederen, welke met Nederlandsche schepen zullen ingevoerd worden.

Door een der leden van de Vde Afdeeling is aangedrongen op de noodzakelijkheid, om, ter vermijding van alle misverstand in de toepassing der wet, ten aanzien der katoenen te bepalen, dat die van gemengde stof onder de algemeene benaming begrepen waren, al zouden zij niet met dezelfde afzonderlijke benaming uitgedrukt wezen; dit erkennende, heeft men echter vermeend te kunnen berusten in hetgeen daaromtrent bij de antwoorden is verzekerd geworden, dat manufacturen *zonder onderscheid van benaming of soort* bedoeld zijn en er alzoo voor geene verkeerde toepassing te vrezen is.

De VIde Afdeeling nam genoegen met het antwoord van de Regering wegens de trapsgewijze vermindering, die ook zij minder doelmatig oordeelt dan de theorie dit schijnt te vooronderstellen. Zij berust verder in het antwoord der Regering omtrent de hoogte der thans voorgestelde inkomende regten, maar vertrouwt tevens, dat het voorregt van volkomen vrijen invoer in de koloniën aan de fabrikaten der Noord-Nederlandsche fabrieken zal verzekerd blijven.

De VIIde Afdeeling had verlangd eene duidelijke opgave te hebben, welke fabrieken in *Noord-Nederland* en in welke soort van *katoenen manufacturen*, *lijnwaden* en *stoffen* eigenlijk belang hebben bij de voorgestelde verandering in het tarief; daarvan te worden geïnformeerd was het doel van de bij het vorig procesverbaal overgelegde *Nota*. Men vooronderstelde dat de zaak bij het Departement van de Nijverheid genoeg bekend was, om daaromtrent een stellig antwoord te hebben kunnen geven.

IJzer.

Zes leden der IVde Afdeeling hebben op de voorgedragene bepaling geen aanmerkingen gemaakt.

Een ander lid vond zwarigheid, in de vermindering ten opzigte van *nagels en spijkers* toe te stemmen, vermits de fabricering dezer objecten sedert eenigen tijd alhier mede begonnen is en met veel ijver en succes wordt voortgezet.

In de Vde Afdeeling heeft het beklag over de, naar het oordeel van een der requestranten bij de Kamer, te lagen aanslag van vreemde scheepsankers tot onderscheidene aanmerkingen gelegenheid gegeven, en men wenschte, naar aanleiding van deze, te worden onderrigt, of inderdaad de Hollandsche scheepsankers de Engelsche overtreffen, ten einde daarna te juister over het voorgestelde te oordeelen. Door een der leden opgemerkt zijnde, dat de vermindering, in het ontwerp voorgesteld, veelligt in het belang onzer ankersmederijen te groot kon geacht worden, zoo is daartegen in het midden gebragt, dat de voorgeslagen 6 pct. als het maximum te beschouwen is, dat in den

XX. *Wijziging van het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

geest en naar de letter der wet van 12 Julij 1821 kan opgelegd worden; dat hierin dus reeds eene genoegzame waardeering gebleven is van dat belang, terwijl men niet uit het oog moet verliezen, dat op den weg, om tot het voor onze groote aangelegenheden zoo heilzame stelsel, in die wettelijke bepalingen vervat, terug te keeren, wij vooral hier en daar geene hoogere lasten moeten verlangen dan de hoogste, bij uitzondering bepaald in het in 1821 gevestigd stelsel.

De VIde Afdeeling heeft de aanmerkingen, in het request van *Sevenbergen* en *Lanoy* gemaakt, omtrent de belasting op de waarde, zeer juist gevonden en stelt dus voor, een vast regt op het gewigt te bepalen, in dezelfde proportie waarin het nu op de waarde belast is, en het schuitjes-ijzer onder het gegoten ijzer te brengen voor de helft van het voorgestelde regt van 6 pct.

Eenige leden der VIde Afdeeling vroegen, of het niet in het belang zoude zijn der Nederlandsche scheepvaart, den invoer van vreemde scheepsankers hooger te bezwaren dan bij dit tarief voorgesteld is geworden.

Steenkolen.

De Iste Afdeeling, met uitzondering van één lid, dat de steenkolen voor geen inkomend regt vatbaar beschouwt, heeft geene aanmerkingen op het regt van het aangevuld artikel van het ontwerp in het midden gebragt. Het zoude echter een lid verkieslijker voorkomen, eene premie aan de Nederlandsche vaartuigen, die steenkolen over zee of langs de rivieren invoeren, uit te reiken, dan dezelve vrij te stellen. Hij vooronderstelt, dat die vrijdom, welke ten voordeele van den consommateur behoort te strekken, aan den koopman alleen voordeel zal toebrengen; deze zal immers de vrij ingevoerde niet minder dan de belaste verkoopen. Datzelfde lid zoude voorts de premie op één gulden bepalen; hij vertrouwt dat men hetzelfde oogmerk zoude bereiken en de schatkist minder benadeelen.

De IIde Afdeeling heeft, ten aanzien van het verlangen der kamer van koophandel en fabrieken van Schiedam bij het verzoekschrift betrekkelijk de voorgestelde regten op de steenkolen, gemeend aan de overweging der Regering te moeten onderwerpen het bij hetzelve geopperde denkbeeld, dat de steenkolen niet bij het gewigt, maar bij de maat moesten belast worden, met uitzondering van de grove of schaalkolen, zoodanig evenwel, dat de geheele lading door de beëedigde wegers worde gewogen om alle misbruiken voor te komen.

Vier leden der IVde Afdeeling zijn van oordeel geweest, dat de tegenwoordige prijs der kolen wel eenige verhooging door een inkomend regt velen kan en hierin eene doelmatige stijving van 's lands schatkist kan gezocht worden.

Een lid was tegen de voorgestelde bepalingen omtrent de steenkolen, als houdende bij deze belasting strijdig met de wet op het personeel, nadeelig voor de fabrieken, allerbezwarendst voor de stoommachines en in het geheel niet te rijmen met hetgeen in November jl. door de Regering gezegd is, dat namelijk dit punt eerst bij de geheele herziening van het tarief zoude onderzocht en behandeld worden. Hij voegt hierbij, dat, wanneer dit object in de onderhavige project-wet zal begrepen blijven, hij zich verpligt zal rekenen tegen de wet te stemmen.

Twee leden verklaarden zich mede positief tegen deze inlassching der kolen in de onderhavige wet, als deelende in de gevoelens van het voorbedoelde lid, zonder zich echter over de al of niet aanneming derzelve uit te laten.

De VIde Afdeeling hecht hare volle goedkeuring aan de bijvoeging van het nieuwe artikel omtrent de steenkolen.

De VIIde Afdeeling integendeel heeft zich niet kunnen overtuigen, dat het belasten van den invoer van steenkolen, zelfs met een matig regt, thans reeds noodzakelijk zoude zijn en niet tot de algemeene herziening van het tarief zoude kunnen worden uitgesteld, even als vele andere artikelen. Wanneer men toch in het oog houdt, dat vele inlandsche fabrieken behoefte hebben aan steenkolen en dat de aanvoer van die brandstof slechts uit Engeland en van de Rhoer kan plaats hebben, zoo lang de tegenwoordige staat van zaken met België voortduurt, dan kan deze Afdeeling niet erkennen hetgeen in de antwoorden te lezen staat: » er geene redenen meer bestaan, om den vrijen invoer van steenkolen nog zoo lang te laten voortduren." Integendeel gelooft de Afdeeling, dat zoo lang het gemis van concurrentie van aanvoer bestaat, er ook genoegzame reden aanwezig is, zoo in het belang van vele inlandsche fabrieken als in het belang van de consommateurs, om den vrijen invoer van steenkolen voorloopig nog te laten voortduren.

II. Aanmerkingen wegens ontbrekende artikelen.

Boter en kaas.

Ten aanzien van het onderwerp der gevraagde vermindering van de uitgaande regten op boter en kaas en overige voortbrengselen van den vaderlandschen grond, heeft de IIde Afdeeling niet kunnen deelen in het gevoelen van de Regering, dat dit onderwerp niet zoude behooren onder degene, welke spoed vereischen. Zij is integendeel van gevoelen, dat gedurende drie jaren de landbouw zoo veel schade heeft geleden, dat eene spoedige tegemoetkoming haar allezins wenschelijk, ja zelfs noodzakelijk voorkomt. Zij meent eenstemmig daarop nader te moeten aandringen, te meer daar de ontwikkeling, aan het gevoelen der Afdeeling gegeven, en de daarop aangehaalde daadzaken geenszins zijn ontkend noch opgelost.

Ook drie leden van de IIIde Afdeeling dringen alsnog aan op de dadelijke opheffing der belasting op boter en kaas bij den uitvoer; men ziet niet eene reden, waarom niet dadelijk en bij deze gelegenheid dit bezwaar is weggenomen.

Bij *boter en kaas* merkt de IVde Afdeeling op, dat zij ten onregte bij de beantwoording wordt voorgesteld, alsof zij de vermindering van de regten op den uitvoer als eene positive *wenschelijke* zaak had voorgedragen; slechts eenige leden hadden hieromtrent alleen eene vraag geopperd, zonder deswege iets te decideren of een bepaald gevoelen te uiten. Evenzeer moest de Afdeeling opmerken, dat zij van den invoer van *wijn aan de landzijde* niet gesproken heeft, zoovals nu echter uit het opschrift van § 2 moet opgemaakt worden.

Het lid der VIde Afdeeling, hetwelk vroeger omtrent de boter en kaas gevraagd had, of het regt op den uitvoer van die artikelen niet zoude kunnen worden verminderd, zonder dat men gevaar liep, dat in Engeland het inkomende regt verhoogd wierd, geen antwoord op die vraag ontvangen hebbende, zoo wordt die vraag herhaald, daar hij vermeent, dat de landbouw, die veel geleden heeft, eenige vermindering dadelijk noodig heeft. De overige leden der VIde Afdeeling zouden van oordeel zijn, dat, zoo eene vermindering van uitvoerregten kan toegestaan worden, dezelve alleen ten voordeele der Nederlandsche scheepvaart moet strekken.

Waardenhout.

Bij de wet van 1822 wordt de uitvoer van *waardenhout of wilgen, bekwaam om tot hoepen gemaakt te worden*, geheel verboden. Dit verbod schijnt thans doelloos en is zeer bezwarend voor den landbouw; men was in de VIde Afdeeling van oordeel, dat die uitvoer geheel vrijgesteld behoort te worden.

III. Algemeene bedenkingen.

De Iste Afdeeling, voor het oogenblik genoegen nemende met de bekomene inlichtingen omtrent de verzoekschriften, heeft echter het verlangen aan den dag gelegd, dat de ingekomene bezwaren door de Regering onderzocht worden, ten einde zich te kunnen verzekeren, of de belangen van den handel en de nijverheid in de voorgedragene wijziging in het een of ander artikel niet mogten beleedigd zijn.

In de IIde Afdeeling is het verlangen op nieuw geuit, om de adviezen van de kamers van koophandel ter kennisse van de Staten-Generaal te zien brengen, ten einde dezelfde beginselen, welke de hooge Regering tot de herziening van eenige artikelen van het tarief hebben bewogen, ook evenzeer bij de Staten-Generaal zouden kunnen dienen tot overtuiging.

Eveneens was door een der leden van de Vde Afdeeling de bedenking geopperd, of men niet zoude behooren te vragen mededeeling van zoodanige adviezen van kamers van koophandel

XX. *Wijziging van het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer.*

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

als bij de Regering zijn ingekomen, ten einde daaruit die noodige inlichting te putten aangaande het regt verstand van zaken, welke uit haren aard niet onder de bevatting van ieder vallen, voor wien de onderwerpen onder een commercieel gezigtspunt vreemd zijn. Algemeen erkende men het nut, dat daaruit voor de juiste beoordeeling eener wet op het tarief zou kunnen ontstaan; dan desniettemin begreep men, eene zoodanige aanvraag niet te moeten doen, uit hoofde dat men adviezen, door kamers van koophandel gegeven, moet beschouwen onder het oogpunt van vertrouwelijke mededeeling aan de Regering gedaan, zonder oogmerk om de geuite meening kenbaar te maken in eene vergadering, wier handelingen openbaar zijn. Men meende ter bestrijding van dit denkbeeld nog te moeten aanvoeren, dat, daar onderscheidene kamers van koophandel derzelver denkbeelden over de punten, waarover zij geraadpleegd zijn, hebben kenbaar gemaakt, het zeer mogelijk is, dat deze hier en daar zijn uiteen geloopen, waardoor men welligt in meerdere onzekerheid zou kunnen geraken, hetgeen alzoo tot grootere onbestemdheid in het leiden van zijn oordeel zou aanleiding geven.

Omtrent het voorlaatste antwoord der beantwoording hebben vier leden der IVde Afdeeling verklaard, hetzelve aan te nemen voor kennisgeving, terwijl de drie overige hebben opgemerkt, dat de gedane vraag, naar hun oordeel, niet scheen begrepen geweest te zijn, dat de Afdeeling namelijk niet had gevraagd, naar aanleiding van welke informatiën en van waar of van wien afkomstig, de veranderingen waren, in het tarief voorgesteld, maar *op welken grond* de berekeningen steunden, welke *maatstaf* was gevolgd geworden, om de regten zoo en niet anders te stellen.
Dezelfde IVde Afdeeling heeft, na herhaalde lezing van het volgend antwoord, zijnde het laatste der beantwoording, moeten erkennen hetzelve niet te begrijpen.

In de Vde Afdeeling vond eene bedenking bijval, strekkende om elk artikel in eene bijzondere wet te bevatten of althans zoovele voorwerpen zamen te voegen, als uit den aard derzelve bestaanbaar zou kunnen geacht worden, zonder dat men zich daarom de moeijelijkheid ontveinsde, om dit op eene geschikte wijze daar te stellen, te meer daar het omslagtige hierdoor bezwaarlijk zoude te vermijden zijn.
In dezelfde Afdeeling, schoon over het algemeen met de beginselen instemmende van welke men was uitgegaan bij de beantwoording der in de vorige vergadering dier Afdeelingen geopperde bedenkingen, werd echter, naar aanleiding van sommige ingekomen adressen van belanghebbenden, de wensch geuit, dat door den overgang van het thans bestaande tot een beter en gematigder stelsel zoovele schade van de daarin betrokkenen mogt afgewend worden, als, onder begunstiging van wettelijke bepalingen, doenlijk zou bevonden worden. De billijkheid van dien wensch werd erkend, doch met de opmerking tevens, dat in deze niet alles schade te achten was, wat men wel eens al te schielijk als zoodanig beschouwde.
Het was toch niet te ontkennen, dat door de vertraging, welke de voordragt aangaande de wijzigingen in het tarief had ondergaan, er zooveel tijds was gewonnen, dat veel van de voorhanden zijnde voorraad was kunnen afgezet worden, waardoor deze dan ook in het algemeen merkelijk had moeten verminderen; men behoorde daarteboven niet uit het oog te verliezen, dat juist door deze vermindering het overgeblevene voor het oogenblik in zich zelf, door vermeerderde waarde, eene soort van schadeloosstelling opleverde, welke niet geheel moest over het hoofd gezien worden; terwijl men tegelijk behoorde in het oog te houden, dat, bij het noodlottig overgaan, ten gevalle van België, tot het stelsel van hooge regten, er geene tegemoetkoming is verleend aan degenen, die daardoor niet slechts winstdervingen, maar inderdaad wezenlijke en groote verliezen ondergaan hebben.

De VIde Afdeeling heeft den wensch te kennen gegeven, dat in geen geval de additionele centen geheven zullen worden op inkomende en uitgaande regten. Deze zijn niet ingesteld in het belang van de schatkist, maar van handel en nijverheid, en kunnen dus niet als een fiscale maatregel beschouwd en behandeld worden; die additionele centen, welke zouden kunnen variëren, zouden daardoor eene *veranderlijkheid* en gemis aan eenvoudigheid in de regten te weeg brengen, die geheel verkeerd en zeer nadeelig voor den handel zoude zijn. Deze Afdeeling beveelt dit eenstemmig aan de zorg der Regering aan, zoo ook de bescherming van de Nederlandsche scheepvaart in het algemeen, welker belang zij met zeer veel genoegen gezien heeft, dat in aanmerking genomen is bij de nieuwe bepaling omtrent de steenkolen.

De IIIde Afdeeling heeft hare beraadslaging besloten met eene algemeene aanmerking, waarbij zij met genoegen opmerkt ter gelegenheid van het voorstel tot vrijen invoer van steenkolen met Nederlandsche schepen, dat daarbij wordt gehuldigd het beginsel van bescherming van de nationale scheepvaart; zij hoopt, dat dit beginsel bij de volledige herziening van het tarief zijne nieuwe toepassing vinden zal, en zij verlangt te worden ingelicht, waarom dit beginsel van bescherming niet nu reeds ten aanzien van verschillende producten bij dit voorstel is toegepast geworden.

Een lid der IVde Afdeeling, bij de altijd bestaan hebbende moeijelijkheid om de individuële belangen van eenige fabrikanten en eenige handelaren overeen te brengen met het voor het algemeen belang zoo zeer noodzakelijk beginsel van lage regten, is van meening geweest, dat men hetgeen de ondervinding ten deze heeft geleerd, niet moet verwaarloozen en zich alzoo wederom terugbrengen tot alle discussiën, welke zoolang te vergeefs zijn gevoerd geworden.
Eene duidelijke en naauwkeurige onderscheiding der regten van invoer en uitvoer van die der accijnsen, en eene goede, doch verschillende wijze van behandeling van beide is, zijns inziens, het beginsel, waaruit ten deze vele zwarigheden zullen kunnen worden weggenomen. Daar de Regering thans bezig is met de herziening der wetten betrekkelijk dit onderwerp, vindt hij geene zwarigheid, om bij voorraad die artikelen, welke boven alle bedenking zijn, dadelijk te verminderen, doch acht zich verpligt ten ernstigste daarop aan te dringen, dat voor de overige de bovengemelde onderscheiding bovenal worde in aanmerking genomen.

Slot.

Ten slotte doet de Centrale Afdeeling opmerken, dat het onderhavig ontwerp is veranderd overeenkomstig de opgave in de gedrukte antwoorden, en daarin alzoo, in plaats der woorden: *manufacturen, lijnwaden en stoffen van katoen*, gelezen wordt: *katoenen manufacturen, lijnwaden en stoffen, zoo witte als gedrukte of geverwde*, terwijl het artikel *steenkolen* is ingevoegd op deze wijze:

Maatstaf.	*Invoer.*	*Uitvoer.*	*Doorvoer.*
Steenkolen en kolengruis de 1000 ponden	f 2.00	f 0.10	f 1.00
Steenkolen en kolengruis, met Nederlandsche schepen.	vrij.	0.10	1.00

NB. *De Eerste Kamer heeft zich met dit wetsontwerp vereenigd (zie verslag der zitting van de Tweede Kamer van* 9 *Junij* 1831); *het werd door Z. M. den Koning den* 8*sten Junij* 1831 *bekrachtigd* (*zie* Staatsblad *n°.* 15).

XXI. *Credietwet voor* 1831.

(Koninklijke boodschap. — Ontwerp van wet.)

XXI. Credietwet voor 1831. (1)

Dit wetsontwerp, vervangende die vermeld onder n°. XIV, is in de openbare zitting der Tweede Kamer van 9 Junij 1831 behandeld.

1. KONINKLIJKE BOODSCHAP, *ingekomen in de zitting van* 31 *Mei* 1831.

EDEL MOGENDE HEEREN!

De kennisneming van den loop en den tegenwoordigen stand der overwegingen van U Edel Mogenden omtrent de aanhangige begrootingswetten heeft Ons doen zien, dat die wetten aanleiding hebben gegeven tot aanmerkingen, welker verder onderzoek de spoedige totstandbrenging dier wetten noodwendig nog zoude moeten vertragen.

Intusschen is het van des te meer gewigt, in de behoeften van 1831 zonder verwijl te voorzien, naar mate de dienst van dat jaar reeds gevorderd is en het tegenwoordig oogenblik vooral de ontwikkeling der nationale krachten voor 's lands welzijn vordert.

Het in de Afdeelingen uwer Vergadering behandelde denkbeeld, om door het openen van het benoodigde crediet de dienst van dit jaar al aanstonds te verzekeren, is dan ook met genoegen door Ons aangenomen.

Het nevensgaande ontwerp van wet, waarbij tevens aan onderscheidene bedenkingen en wenschen der Afdeelingen, zoo veel mogelijk, is te gemoet gekomen, is met die bedoeling opgemaakt en wordt door Ons met vertrouwen aan uwe Vergadering aangeboden.

En hiermede bevelen Wij U, Edel Mogende Heeren, in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 30sten Mei 1831.

WILLEM.

2. ONTWERP EENER CREDIETWET *voor het jaar* 1831 (2).

WIJ WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat, blijkens den loop der deliberatiën over de aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden begrootingswetten voor 1831, er omtrent sommige punten nog nadere overleggingen zouden moeten plaats hebben, die een geruimen tijd zouden vereischen, alvorens die wetten kunnen worden tot stand gebragt;

Dat het intusschen, bij den reeds gevorderden tijd van dat jaar en het gewigt der tegenwoordige omstandigheden, van de hoogste noodzakelijkheid is, om thans aan de voorloopige bepalingen, omtrent de begrootingen bij de wet van den 18den November 1830 (*Staatsblad* n°. 79) gemaakt, door het openen van verdere credieten zoodanige uitbreiding te geven, als tot krachtdadige bevordering der algemeene belangen vereischt wordt;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg van de Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

(1) De tot dit onderwerp behoorende bescheiden werden ten behoeve der leden gedrukt.

(2) Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 129.

Art. 1.

Voor het jaar 1831 zullen van de sommen, toegestaan bij de eerste afdeeling der begrooting, worden gebezigd de volgende bedragen, als:

Hoofdstuk	I.	Huis des Konings	f 1,425,000
»	II.	De Secretarie van Staat en de Hooge Collegiën	620,000
»	III.	Departement van Buitenlandsche Zaken.	610,000
»	IV.	Departement van Justitie . . .	1,000,000
»	V.	Departement van Binnenlandsche Zaken.	2,340,000
»	VI.	Departement voor de Zaken van de Hervormde Kerk enz. . . .	1,350,000
»	VII.	Departement voor de Zaken van de Roomsch-Katholijke Eeredienst	408,000
»	VIII.	Departement van Marine en Koloniën.	5,977,000
»	IX.	Departement van Financiën . .	14,620,000
»	X.	Departement van Oorlog . . .	12,400,000
		Te zamen . . .	f 40,750,000

Art. 2.

Boven de sommen, vermeld in het 1ste artikel, worden toegestaan de navolgende credieten, te weten:

Voor de Secretarie van Staat en de Hooge Collegiën	f 30,000
» het Departement van Buitenlandsche Zaken	40,000
» » » » Justitie	230,000
» » » » Binnenlandsc Zaken .	300,000
» » » » Marine	700,000
» » » » Financiën	14,000,000
» » » » Oorlog	28,000,000
» » » voor den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Koloniën	3,300,000
Te zamen . . .	f 46,600,000

benevens eene som van *vijfmaal honderd duizend gulden* voor onvoorziene uitgaven.

Art. 3.

Ter goedmaking der uitgaven, vermeld in de twee eerste artikelen van de tegenwoordige wet, zullen worden gebezigd:

a. de middelen, vastgesteld bij de wet van den 24sten De-

XXI. *Credietwet voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

cember 1829 (*Staatsblad* n°. 76), voor zooverre die de getrouwe gewesten betreffen;

b. de middelen en inkomsten betreffende dezelve gewesten, zooals die waren vastgesteld bij de wet van den 24sten December 1829 (*Staatsblad* n°. 78) en bij voortduring worden ingevorderd volgens art. 3 der wet van den 18den November 1830 (*Staatsblad* n°. 79);

c. het overschot der buitengewone middelen, daargesteld bij de wet van den 22sten November 1830 (*Staatsblad* n°. 18);

d. de opbrengst van het voorschot, vastgesteld bij de wet van den 2den April 1831 (*Staatsblad* n°. 8);

e. het bedrag der fournissementen in de vrijwillige negotiatie, vastgesteld bij de wet van den 13den April 1831 (*Staatsblad* n°. 9), en eindelijk

f. zoodanige middelen, als tot aanvulling van de vorengemelde nader bij de wet zullen daargesteld worden.

Art. 4.

De uitkeeringen van het Amortisatie-Syndicaat voor de voldoening van de buitengewone pensioenen, lijfrenten en afloopende betalingen over het jaar 1831, zullen geschieden tot de volgende sommen: volgens art. 9 der wet van den 27sten December 1822 (*Staatsblad* n°. 59) f 1,670,000, en volgens de wet van den 5den Junij 1824 (*Staatsblad* n°. 38) f 500,000.

Lasten en bevelen, enz.

---

3. PROCESSEN-VERBAAL VAN DE BERAADSLAGINGEN DER AFDEELINGEN VAN DE TWEEDE KAMER *over het ontwerp eener credietwet.*

Eerste Afdeeling.

ZITTING VAN 1 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Hinlópen, van Reenen, van Tuyll van Serooskerken van Coelhorst, van Randwijck van Rossum, *Onder-Voorzitter*, en Beelaerts van Blokland, *Voorzitter.*

De Afdeeling getreden zijnde in het onderzoek van het ontwerp, heeft één lid de aanmerking gemaakt, dat in den aanhef der wet verkeerdelijk gesproken wordt van de *aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden begrootingswetten*, terwijl alle wetsontwerpen, zonder onderscheid, worden *aangeboden* aan de *Staten-Generaal*, schoon dezelve worden *ingebragt* bij de Tweede Kamer.

Twee leden stellen voor in dezen zelfden considerans, in de *vierde* en *vijfde* regels, voor *zouden*, te lezen *zullen.*

Art. 1.

De Afdeeling is van oordeel, dat, in plaats van de stellige uitdrukking *zullen — worden gebezigd*, behoort te worden gesteld *zullen kunnen — worden gebezigd*, omdat het mogelijk is, dat sommige uitgaven zouden kunnen worden vermeden, en dus de voorgestelde minder bepaalde uitdrukking meer overeenkomstig is met den aard van eene credietwet.

Art. 2.

De Afdeeling vraagt, waaraan de vermindering van f 402,791.29 op het hoofdstuk *Financiën*, boven de som, in de begrootingswetten uitgedrukt, is toe te schrijven.

Art. 3.

Het nommer van het *Staatsblad* is hier verkeerd aangehaald; het moet zijn 81, litt. *d.* De Afdeeling is van oordeel, dat men *de opbrengst van het voorschot* niet wel als een middel, afzonderlijk van de fournissementen in de vrijwillige negotiatie, sub lit. *e* genoemd, kan bestemmen als een middel ter goedmaking der uitgaven, vermits onder de fournissementen in de vrijwillige negotiatie het voorschot reeds is begrepen; men zoude derhalve óf die twee onderdeelen van het artikel moeten ineensmelten, óf wel in litt. *e* moeten zeggen: *het meerder bedrag.*

Een lid verlangt de onderwerpen *c*, *d* en *e* meer te zien opgehelderd, alzoo bij hem in de uitvoering daarvan vele zwarigheden voorkomen. Datzelfde lid verlangt de wet, in litt. *f* aangekondigd, vooraf te zien, en wel in verband met de drie voorgaande onderdeelen, sub *c*, *d*, *e*.

Art. 4.

De Afdeeling herhaalt haren wensch, bij vorige gelegenheid geuit, dat het Amortisatie-Syndicaat in staat moge zijn om aan zijne verpligting te dezen aanzien te voldoen; bij de antwoorden der Regering is daarop slechts eene flaauwe hoop gegeven.

Een lid vraagt, of door deze wet de vorige aangeboden begrootingswetten verstaan moeten worden te zijn ingetrokken of vervallen.

BEELAERTS VAN BLOKLAND, *Voorzitter.*

Tweede Afdeeling.

ZITTING VAN 1 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Foreest, Cats Epz., Lycklama à Nyeholt, de Jonge van Campens Nieuwland, *Onder-Voorzitter*, en van de Kasteele, *Voorzitter.*

De Afdeeling heeft gelezen de Koninklijke boodschap en het ontwerp van credietwet van 1831, daarbij ingezonden.

De meerderheid van de leden der Afdeeling verklaart meerdere geneigdheid te hebben deze credietwet aan te nemen dan de voorgedragene begrootingen, waarbij de Staten-Generaal geroepen worden te beoordeelen bijzondere posten van uitgaaf, welke groote zwarigheid zouden ondervonden hebben, zoodat het beter schijnt, in de tegenwoordige tijdsomstandigheden, op ieder hoofdstuk van uitgaaf aan de Regering nog eenmaal een crediet te geven en aan de voorzigtigheid der Regering over te laten, om daarvan, zoo spaarzaam mogelijk, gebruik te maken, dan wel in al de details van eene begrooting te treden en daardoor sommige posten, als grondig beoordeeld, te accorderen of te weigeren.

Diezelfde leden echter verstaan, dat hieruit geene de minste consequentie voor het vervolg moet getrokken worden, maar in tegendeel, hoedanig de omstandigheden in het laatst van dit jaar zijn mogen, er alsdan op eene behoorlijke begrooting over 1832 moet worden geïnsteerd, waarbij alle die aanmerkelijke bezuinigingen moeten worden ingevoerd, welke onze omstandigheden zoo gebiedend vorderen.

Intusschen vermeenen diezelfde leden te moeten vragen, hoedanig die uitgaven, waarvoor nu crediet wordt verleend, in het vervolg zullen worden geregulariseerd en verantwoord.

Men heeft voorts de vraag geopperd, of, alvorens deze credietwet wierd in deliberatie gebragt, de vorige begrootingswetten niet behoorden te worden ingetrokken. De meerderheid van de leden der Afdeeling heeft wederom begrepen van *neen*, dewijl, indien deze credietwet niet wierd aangenomen, de begrootingswetten alsnog konden worden in deliberatie genomen, en anders deze credietwet de begrootingswetten natuurlijk zoude vervangen, terwijl echter de Afdeeling het niet ongepast zoude oordeelen, dat alsdan de begrootingswetten door de Regering wierden ingetrokken.

Een lid der Afdeeling intusschen is van oordeel, dat die intrekking van te voren, eer deze wet in deliberatie komt, behoorde te geschieden. Datzelfde lid vermeent, dat, daar bij art. 1 van deze conceptwet wordt gesproken van beziging van sommen, toegestaan bij de eerste afdeeling der begrooting, hieruit blijkt, dat de Regering zich nog steeds blijft houden aan de in 1829 vastgestelde tienjarige begrooting, en dat dus ook, wat dit gedeelte van deze som aangaat, bij hem tegen deze credietwet dezelfde zwarigheid blijft bestaan, als geopperd is tegen de be-

XXI. *Credietwet voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

grootingswetten; — het onderhavige ontwerp schijnt dat lid te zijn geene credietwet, maar eene begrooting, doch deze dan zoo weinig gespecificeerd als mogelijk is.

De aandacht der Afdeeling is voorts gevallen op het montant der hoofdstukken voor de financiën en heeft beweerd, dat dezelve in uitgaaf ruim *vier* tonnen gouds meer bedragen, dan hiervoor bij de begrootingen was opgegeven; de Afdeeling vooronderstelt, dat dit komt door abuis berekende interessen van de schatkistbiljetten. Men verlangt echter deswege eene nadere opheldering.

Art. 3.

In dit artikel komt voor de uitdrukking van de *getrouwe gewesten*; ware dit niet beter *Noord-Nederland?*

In ditzelfde artikel, onder de letter *d*, komt de opbrengst *van het voorschot* voor als een middel ter bestrijding der uitgaven; dit is minder juist, daar het voorschot in het bedrag der fournissementen in de vrijwillige negotiatie of ook in zoodanige andere middelen, als tot aanvulling van het benoodigde zullen worden vastgesteld, weg moet smelten.

VAN DE KASTEELE, *Voorzitter.*

Derde Afdeeling.

ZITTING VAN 1 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Van Suchtelen tot de Haere, IJssel de Schepper, Backer, Dijckmeester, *Onder-Voorzitter*, en van Asch van Wijck, *Voorzitter.*

De Afdeeling in overweging genomen hebbende de mededeeling der redenen, welke aanleiding hebben gegeven tot het voorstellen van eene credietwet, hebben dezelve de vraag doen ontstaan, of de voorgedragen begrootings-wetten geacht moeten worden daardoor te zijn ingetrokken, dan of bij de eventuele aanneming der nu voorgestelde wet dezelve zullen moeten gehouden worden als vervallen. Het is haar allernoodzakelijkst voorgekomen, te dezen aanzien de bedoelingen der hooge Regering te kennen. In het gelijktijdig bestaan van voordragten van begrootingswetten en van eene credietwet vindt zij eene strijdigheid met eene geregelde orde van raadplegen en zij zoude dus zeer wenschen door de gevraagde opheldering dezelve te zien wegnemen.

De Afdeeling heeft wijders in het algemeen opgemerkt, dat de leden der Vergadering, welke eene credietwet, als vervangende de beraadslaging over de begrootings-wet, gaarne te gemoet zagen, geheel en al daartoe zijn bewogen, vooreerst om de moeijelijkheden, welke uit de behandeling der begrootingswetten in de tegenwoordige oogenblikken konden voortspruiten, af te snijden, en ten andere om aan de Regering al de middelen beschikbaar te stellen, die tot voortzetting van den geregelden loop van zaken noodig zijn; het vertrouwen op dezelve was dus de geest van dit verlangen, terwijl de Afdeeling steeds van de noodzakelijkheid van overbrenging van aanzienlijke bedragen van de tienjarige naar de jaarlijksche begrooting overtuigd blijft. De leden dan, die in dezen wensch hebben gedeeld, hebben zich eene credietwet geheel anders voorgesteld, dan zij in het ontwerp aantreffen. Zij zijn uitgegaan van den bestaanden staat van zaken, zooals die bij de wet van 18 November 1830 was vastgesteld; het karakteristieke van die wet was, hunnes inziens, in het doen voortduren der wet van den 24sten December 1829, *alles* voor zoover de noordelijke gewesten betreft. Zij meent hierin het ware kenmerk aan te treffen van al de uitgaven, welke voor de dienst van den Staat, zooals die thans is, kunnen geschieden, namelijk alleen voor de noordelijke gewesten.

Wanneer men dan afziet van het denkbeeld, om van nu af aan reeds eene vaste bepaling te maken over de objecten, die de tienjarige begrooting bij tijd en wijle zullen uitmaken, dan is voor den voorloopigen staat van zaken de wet van 18 November 1830 genoegzaam. Eene credietwet zou dus niet hebben moeten inhouden het eerste artikel, hetwelk eigenlijk eene reproductie is van de hoofdsommen der begrootingswet; noch ook de herhaling der middelen van bestrijding in art. 3, §§ *a* en *b*, want de voortdurende heffing van deze was reeds bij de wet van 18 November 1830 bepaald. De credietwet, welke zij zich voorstelden, was dan eene aanvulling van de wet van 18 November, en dit voor de buitengewone uitgaven, welke de dienst van dit jaar 1831 vereischt; zij had zich dan tot het 2de artikel en tot art. 3, §§ *c*, *d*, *e* en *f*, moeten bepalen.

De Afdeeling is dus van gevoelen, dat het eerste artikel geheel zoude behooren weg te vallen.

Art. 2.

Op dit artikel heeft de Afdeeling alleen de bedenking gemaakt, dat het hoofdstuk van Financiën hooger dan op de voordragt der jaarlijksche begrooting is geraamd, en zij zoude dienaangaande eenige opheldering verlangen.

Art. 3.

§§ *e* en *f*. Dit artikel doet haar de opmerking maken, dat er bij de voorgedragene wet voor de jaarlijksche begrooting was bepaald, dat van de geopende credieten slechts 25 millioen beschikbaar waren gesteld en bij nadere wettelijke bepaling het eventueel meerder benoodigde zoude worden aangewezen; dan in deze credietwet wordt die bepaling niet aangetroffen. Het te kennen gegeven verlangen naar die wet was echter geheel daarvan afhankelijk, en dus meent de Afdeeling op het bijvoegen van deze bepaling te moeten aandringen.

VAN ASCH VAN WIJCK, *Voorzitter.*

Vierde Afdeeling.

ZITTING VAN 1 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Nes, Tammo Sypkens, Weerts, Lemker, van Alphen en Donker Curtius van Tienhoven, *Voorzitter.*

De Afdeeling de voorgestelde wet en geleidende missive gelezen hebbende, hebben vier leden zich tegen dezelve verklaard; daaronder een, welke wel in het algemeen het denkbeeld eener credietwet had aangenomen, doch daardoor had verstaan een crediet voor eenige maanden tot de zamenkomst der Staten-Generaal in October, bijv. tot f 65,000,000, op den voet van het in November ll. verleend crediet.

Een lid, hetwelk ook in het algemeen vóór eene credietwet was, maakt zwarigheid over het te hoog gevraagd montant.

Een lid oordeelt, dat, in de gegevene omstandigheden, de voorgestelde wet aannemelijk is.

Een der vier eerstgemelde leden heeft de bijgevoegde nota ingeleverd, terwijl een ander van oordeel is, dat in allen gevalle de begrootingswetten zullen moeten worden ingetrokken, alvorens op deze wet te delibereren.

In het algemeen zijn de leden, die zich tegen verklaren, van begrip, dat het hoofddenkbeeld van splitsing en overschrijving op het buitengewone en onzekere, uit deze Afdeeling uitgegaan, alsnog aannemelijk blijft; dat daarna de begrooting moet worden gewijzigd, en dat dus de zwarigheid, bij den aanhef der geleidende missive geuit, niet bestaat, maar er wel mogelijkheid is om, in overeenstemming met de Grondwet, aannemelijke begrootingswetten voor te stellen.

Zij refereren zich aan hunne te voren geuite verlangens en gedeeltelijk ook aan de bijgevoegde nota.

DONKER CURTIUS VAN TIENHOVEN, *Voorzitter.*

Nota.

Het denkbeeld van *provisoir* is eenigzins in overeenstemming met den staat van onzekerheid der tegenwoordige omstandigheden, maar dan dient dezelve ook naar dien staat van onzekerheid ingerigt te worden, terwijl in het 1ste artikel gezegd wordt, dat de *gevraagde sommen zullen worden gebezigd.*

De ondergeteekende vindt geene vrijheid, om vooruit vast te stellen voor 1°. Januarij 1832:

XXI. *Credietwet voor* 1831.

(Processen-verbaal der Afdeelingen.)

1°. de renten der nationale schuld, door België te voldoen en op het buitengewoon opgebragt;

2°. vele posten van geene bewezen noodzakelijkheden, zooals het fonds van nijverheid, wachtgelden aan Belgische ambtenaren, luxe van aankoop van kostbaarheden, toelagen, enz.

3°. Oost-Indische leeningen, die uit de eene schatkist genomen en in de andere schatkist zullen overgestort worden, terwijl die tweede schatkist, naar alle waarschijnlijkheid, zal moeten geliquideerd en de schulden op onze eigenlijke schatkist zullen overgebragt worden; daarbij komt nog in aanmerking, dat het Amortisatie-Syndicaat voor de Oost-Indische leeningen genegocieerd heeft 30 millioenen $3^1/_2$ percents-obligatiën en dat dus, ten strengste gerekend, slechts die renten moesten opgebragt worden;

4°. de extraordinaire oorlogskosten voor de maanden November en December.

De ondergeteekende vindt dus geene vrijheid om voor al die posten eene geforceerde heffing aan de getrouwe ingezetenen op te leggen voor nog zeer onzekere en verwijderde uitgaven.

De IVde Sectie had overbrenging van een gedeelte van het gewone op het buitengewone voorgesteld, omdat zij daarin een waarborg aan de natie wilde geven, dat het bedrag van die overgebragte sommen het speciaal onderwerp van toekomstige bezuinigingen zoude zijn, waarop men zich in der tijd zoude kunnen beroepen, zonder welke vermindering van onze kostbare huishouding onze financiële staat als reddeloos moet beschouwd worden. Hij verlangt dus alsnog, dat die overbrenging ook op de crediet-wet worde toegepast, en dit alles in de vooronderstelling, dat eene provisionele crediet-wet wezenlijk door de meerderheid der Vergadering begeerd wordt, tegen welke de meerderheid der IVde Sectie zich stellig verklaard heeft.

VAN ALPHEN.

Vijfde Afdeeling.

ZITTING VAN 1 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Dedel, Corver Hooft, van Nagell tot Ampsen, Boddaert, Junius van Hemert, Collot d'Escury van Heinenoord, *Onder-Voorzitter*, en Bijleveld, *Voorzitter.*

Het denkbeeld van eene tweede crediet-wet is steeds aannemelijk aan de Afdeeling toegeschenen; zij heeft dit bij eene vorige gelegenheid te kennen gegeven en huldigt alsnu dat beginsel.

Bij de uiting van hare meening desaangaande, heeft zij het denkbeeld op den voorgrond gesteld, dat van het aanbieden van een ontwerp, daartoe betrekkelijk, het gevolg wezen moest het intrekken der ingediende begrootings-wetten. De menigte bedenkingen, bij haar tegen deze gerezen, was daar de aanleidende oorzaak toe; zij had dan ook wel gewenscht, dat, bij het inzenden van het tegenwoordige ontwerp van crediet-wet voor 1831, die intrekking bepaaldelijk geschied ware. Sommige leden zelfs oordeelden daar nader op te moeten aandringen; dan, na het wisselen van bedenkingen, daartoe betrekkelijk, heeft men zich met de ontwikkelde meening van een ander der leden kunnen vereenigen, om deze intrekking als werkelijk geschied te beschouwen, daar het kan geacht worden van zelf te spreken, dat het nu voorgedragen ontwerp die der begrootingen vervangt, welke laatste dan ook door de Afdeeling als vervallen kunnen worden aangemerkt.

Tot het systema van eene crediet-wet toegetreden, meende zij dus hare bedenkingen alleen te moeten bepalen tot de globale sommen, daarbij uitgedrukt.

Het verschil van deze met die, bij de begrooting aangevraagd, niet zoodanig zijnde, als zij gehoopt had, zoo ligt het dan wel in den aard der zaak, dat zij zich te dien aanzien met rondheid verklare.

Zij kan vele gemaakte bedenkingen tegen de begrootings-wetten in het midden laten, waarop zij het niet noodig acht, andermaal terug te komen, daar deze in het vervolg een onderwerp van nader onderzoek kunnen uitmaken en intusschen aan de overweging van den heer Minister van Financiën overgelaten blijven; desniettemin oordeelt zij, om nu, gelijk bij het vorig onderzoek, te verklaren, dat zij nimmer door het verleenen van dit crediet wil geacht worden toegestemd te hebben in het uitreiken of doen genieten van wachtgelden of tractementen van non-activiteit aan Belgische ambtenaren; en, zoo onverhoopt in het vervolg uit over te leggen rekeningen van betalingen of uitkeeringen van dien aard blijken mogt, behouden de leden aan zich het regt voor, om daartegen datgene in te brengen, hetwelk zij alsdan rekenen zullen pligtmatig te zijn. De Afdeeling meent den publieken geest, voor welken zij eerbied heeft, genoeg te kennen, om te durven verzekeren, dat soortgelijke uitgaven als anti-nationaal beschouwd worden, en tot dergelijke einden wil zij in geenen deele geacht worden eenig crediet te hebben verleend. Zij verleent dit alleen met het doel, om ten nutte des Vaderlands te worden aangewend; zij offert voor het oogenblik alle billijke bezwaren op, welke zij bij haar proces-verbaal van 8 tot 14 April heeft doen kennen, omdat zij het als een pligt van vaderlandsliefde beschouwt, de Regering in deze bedenkelijke oogenblikken gepast te ondersteunen en zoo het bewijs te helpen leveren, dat de nationale vertegenwoordiging het in het belang van den lande keurt, met het onderzoek, waartoe zij pligtshalve geroepen wordt, tot kalmer oogenblikken te verwijlen, om zich nu te naauwer aan de Regering aan te sluiten op een tijdstip, waarin zamengevoegde pogingen bovenal vereischt worden, om op heil en redding voor volk en vaderland met grond te kunnen hopen.

COLLOT D'ESCURY VAN HEINENOORD, *Onder-Voorzitter.*

Zesde Afdeeling.

ZITTING VAN 1 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: Cuypers, van Meeuwen, van Welderen Rengers, Hofstede, Op den Hooff, *Onder-Voorzitter*, en van Lynden van Hoevelaken, *Voorzitter.*

Gelezen eene crediet-wet voor 1831, zoo heeft de Afdeeling, alvorens zich daarover te kunnen expliceren, verlangd, dat van Gouvernementswege inlichtingen gegeven wierden:

1°. of door het voordragen van deze wet de begrootings-wetten geacht moesten worden ingetrokken te zijn, dan welk voornemen daaromtrent bij het Gouvernement gekoesterd wordt;

2°. of dus de tienjarige begrooting door deze wet als vervallen beschouwd wordt, dan wel of men van meening is dezelve alsnog van voortdurende kracht te rekenen en in den jare 1832 wederom op nieuw als aanwezig ter bane zal voeren.

Twee leden hebben nog bovendien verlangd de intentie van het Gouvernement te vernemen omtrent het voortdurend betalen van die Belgische ambtenaren, opgegeven bij de tabel B.

Twee leden zouden (de crediet-wet beschouwd als vervangende de voorgedragen begrootings-wetten) dezelve alleenlijk aannemen zonder gevolgtrekking voor de te behandelen begrootings-wetten voor 1832 en volgende jaren, welke zij aanmerken als eene geheele nieuwe voordragt te moeten behelzen, die niets gemeens kan hebben met gewone of buitengewone begrootingen, opgemaakt voor het voormalige Koningrijk der Nederlanden.

VAN LYNDEN VAN HOEVELAKEN, *Voorzitter.*

Zevende Afdeeling

ZITTING VAN 1 JUNIJ 1831.

Tegenwoordig, de heeren: van Boelens, van Wickevoort Crommelin, G. G. Clifford, G. Clifford, Jarges, *Onder-Voorzitter*, en Luzac, *Voorzitter.*

XXI. *Credietwet voor* 1831.

(Memorie van antwoord. — Verslag der Centrale Afdeeling.)

De Afdeeling moet, na eene herhaalde lecture der twee paragraphen, den considerans dezer wet behelzende, uit dezelve opmaken, dat de vier begrootingswetten voor 1831, zooals dezelve bij de Afdeelingen der Kamer zijn onderzocht en over welke de door de Regering gegeven antwoorden zijn loopende, door en bij de voorstelling dezer credietwet zijn ingetrokken, vervallen of ter zijde geschoven, met dien verstande, dat bijaldien de Staten-Generaal in het aannemen der onderhavige credietwet zwarigheid mogten vinden en dezelve definitivelijk afstemden, alsdan niet de reeds onderzochte vier projectwetten als het ware weder uit den slaap zullen opgewekt worden en in deliberatie komen, maar in dat geval geheel nieuwe voordragten van begrootings- of credietwetten aan de Kamer ingezonden worden. De Afdeeling gelooft wel, dat de meening der Regering niet wel anders zijn kan, doch zij verlangt hieromtrent eene stellige verklaring en had gemeend, dat dit denkbeeld duidelijker in den aanhef der wet had kunnen en moeten uitgedrukt worden.

Tot de wet zelve overgegaan zijnde, hebben vijf leden der Afdeeling geene aanmerkingen op de beide eerste artikelen gemaakt, noch ook ten opzigte der aangevraagde credieten eenige ophelderingen verzocht.

Een lid, aan wien het voorstellen eener credietwet niet doelmatig genoeg is voorgekomen, vooral in den stand waarin het onderzoek der begrootingswetten reeds gekomen was, heeft op de details van het onderhavige voorstel geene reflectiën gemaakt. Hij vermeent het principe, waaruit men nu is uitgegaan, niet te mogen goedkeuren en blijft alsnog van opinie, dat het billijk uitzigt op de eventuele afschaffing van instellingen, administratiën en ondernemingen, welke bij de Staten-Generaal reeds meermalen als nutteloos, kostbaar en verwarrend zijn aangeduid, nu reeds had moeten gegeven worden en de omstandigheden niet zoodanig zijn, dat er nu van het opmaken en voordragen eener geregelde begrooting moet afgezien worden.

Art. 3.

In § *a* treft de Afdeeling weder de uitdrukking van *getrouwe gewesten* aan. Na al het gebeurde komen die woorden, welke aan *ontrouwe gewesten* (die echter ook weder *berouwhebbende* zouden kunnen worden) doen denken, niet te pas; men verlangt eene andere uitdrukking en, zonder eene bepaaldelijk te willen aanduiden, vraagt men, of het niet beter ware alhier te schrijven: » voor zooverre die den tegenwoordigen Staat der Nederlanden betreffen."

Bij § *f* van dit artikel vragen de vijf bovenbedoelde leden der Afdeeling, of niet naar aanleiding van hetgeen geschreven was in art. 1 van het ontwerp van wet, bevorens overgelegd, tot vaststelling der middelen tot bestrijding der uitgaven van de tweede afdeeling der begrooting, de tusschenvoeging van het woord: *voorloopig* moet geschieden en dus gelezen worden: » Zoodanige middelen, als tot aanvulling van de vorengemelde voorloopig nader bij de wet zullen daargesteld worden."

LUZAC, *Voorzitter.*

---

4. BEANTWOORDING VAN DE BEDENKINGEN, *op het ontwerp eener credietwet voor* 1831 *gemaakt.*

De volgende opgave van eenige letterlijke veranderingen zal aan de daaromtrent gemaakte opmerkingen voldoen:

Inleiding der wet.

§ 2, 3den regel, uitlaten de woorden: *Tweede Kamer der.*

Art. 1.

2den regel, achter het woord: *begrooting*, invoegen: *kunnen.*

Art. 3.

§ *a.* Aan het einde uit te laten de woorden: *voor zoover die de getrouwe gewesten betreffen.*

§ *b.* In den 1sten en 2den regel uit te laten de woorden: *betreffende dezelfde gewesten.*

§ *c.* In plaats van *Staatsblad* n°. 18, te stellen: *Staatsblad* n°. 81.

Kunnende aan de bedenkingen betreffende §§ *a* en *b* te eerder worden toegegeven, vermits het geheele ontwerp van wet alleen betreffen kan die gewesten, tot welke de overwegingen van de Vergadering betrekkelijk zijn.

Wat sommige verdere bedenkingen op de bewoordingen der wet betreft, merkt men op, dat de verandering van het woord: *zouden* in: *zullen*, bij de inleiding, minder eigenaardig voorkomt en dat de invoeging van het woord: *voorloopig*, in § *f* van art. 3, niet in aanmerking schijnt te moeten komen bij het daarstellen van middelen tot geheele aanvulling der behoeften.

De eenige verhooging van som, welke, bij vergelijking met de begrootings-ontwerpen, kan opgemerkt worden, is in art. 2 bij het Departement van Financiën, ten bedrage van ruim f 400,000, veroorzaakt door de bijvoeging van f 450,000, welke som is bestemd voor de renten der schatkistbiljetten, waaromtrent eene nadere wet zal worden voorgedragen.

Er is aangemerkt, dat de opbrengst van het voorschot bij litt. *d* van art. 3 niet afzonderlijk als middel had behooren te worden vermeld, doch men heeft gemeend de opnoeming daarvan niet te moeten nalaten, ofschoon hetzelve later ingetrokken wordt in de vrijwillige negotiatie of in den maatregel, bij § *f* van hetzelfde artikel bedoeld; het voorschot maakt toch voorloopig een wezenlijk middel uit, om de behoeften te vervullen, en de afrekening van het bedrag daarvan op de volgende maatregelen belet geenszins, dat dit voorschot inmiddels als werkelijke inkomst beschouwd worde.

Het volgt uit den aard der zaak, dat de overweging der onderhavige wet die over de begrootingswetten vervangt en dat de aanneming der eerste de laatste doet vervallen; terwijl in allen gevalle de beschikking over eenig eventueel overschot van het crediet door de wet zal plaats hebben.

Men erkent met eene der Afdeelingen, dat het eerste artikel der wet zoude hebben kunnen worden gemist, vermits de wet van den 18den November 1830 (*Staatsblad* n°. 79) het bezigen van de hier vermelde sommen bereids toestaat, maar het bleef nog altijd onzeker, *tot welk bedrag*; en, nu men voor het buitengewoon *meer* moest vragen, dan bij dezelfde wet ter beschikking is gesteld, was het noodzakelijk, om te gelijk te bepalen, welk gedeelte van het gewoon werkelijk zou kunnen worden uitgegeven, en even daardoor aan het verlangen, vroeger door onderscheidene Afdeelingen te kennen gegeven, te voldoen, om die uitgaven *positief* te bepalen. Dit was ook het eenig middel om de credieten, die gevraagd worden, binnen vaste grenzen te brengen, en zoo lang niet uitgemaakt werd de som, die, krachtens de wet van den 18den November 1830, van de tienjarige begrooting zoude kunnen worden uitgegeven, zou het verleenen van suppletoire credieten aan meerdere bedenkingen onderhevig hebben kunnen zijn.

Dat deze bepaling van uitgaven tot geene gevolgtrekkingen hoegenaamd aanleiding kan geven ten aanzien van 1832 en vervolgens, verklaart men bij herhaling: het loopende jaar kan volstrekt met geen ander, ten aanzien van de geldelijke administratie, in vergelijking gebragt worden en voor de dienst van 1832 zullen, zoowel voor het *gewoon* als voor het *buitengewoon*, bepaalde voorstellen van wet gedaan en nieuwe berekeningen worden voorgedragen.

---

5. VERSLAG DER CENTRALE AFDEELING *omtrent het ontwerp eener credietwet voor* 1831, uitgebragt in de zitting van den 7den Junij 1831. (1)

De Afdeelingen hebben de antwoorden op hare aanmerkingen over het algemeen voor kennisgeving aangenomen.

(1) Zie *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 135.

XXI. *Credietwet voor* 1831.

(Verslag der Centrale Afdeeling.)

Eenige leden der IIIde Afdeeling ontvingen met genoegen de ophelderingen, welke over de bedoeling der voorgedragene wet meerder licht verspreiden.

Een lid der Iste Afdeeling bleef bij zijn gevoelen, dat het eigenaardiger ware voor: *zoude* te stellen: *zullen.*

De meerderheid van de leden derzelfde Afdeeling volhardde eveneens bij hare aanmerking, omtrent art. 3 litt. *d*, gemaakt, dat men het *voorschot* hier niet als een middel op zich zelve had behooren te noemen. Het antwoord der Regering zoude zeer goed zijn, indien hier de rede was van eene kasrekening, terwijl men nu, zoodanig als de wet is geredigeerd, in de uitgaven eene som zoude moeten aantreffen, gelijkstaande met het bedrag, hetwelk uit het voorschot zoude moeten worden gerestitueerd, of wel zoude men in litt. *e* moeten bijvoegen de woorden: *na aftrek van het voorschot*, *in de vorige* § *gemeld.*

De VIIde Afdeeling heeft niet kunnen nalaten aan te merken, dat hare eerste bedenking, — de vraag, waarmede zij haar procesverbaal geopend heeft en welke mede in diverse andere Afdeelingen is gedaan, omtrent het lot der bereids onderzochte vier begrootingswetten, — slechts ten halve is beantwoord geworden, in zoo verre, dat zij nu wel weet wat van deze vier projecten worden moet bij het aannemen door de Staten-Generaal dezer crediet-wet; doch zij had verlangd te weten, of in het geval dat de Staten-Generaal Zijne Majesteit eerbiedig mogten verzoeken deze wet in nadere overweging te willen nemen, alsdan de bedoelde wetten (omtrent welke het rapport der Centrale Afdeeling geheel gereed in de zitting van den 25sten Mei jl. slechts is uitgesteld geworden) weder in deliberatie zullen gebragt of andere voorgesteld worden. Dit ondertusschen is geenszins bij de gegevene beantwoording beslist.

Het lid dierzelfde Afdeeling, hetwelk in het principe dezer crediet-wet zwarigheid heeft gesteld, geene oplossing hoegenaamd zijner bedenkingen bij de beantwoording gevonden hebbende, verklaarde mitsdien zijn eerste gevoelen alsnog aan te kleven.

NB. *De Eerste Kamer heeft zich met het door de Tweede Kamer aangenomen wetsontwerp vereenigd (zie verslag der zitting van de Tweede Kamer van* 16 *Junij* 1831). *Het werd door Z. M. den Koning den* 13 *den Julij* 1831 *bekrachtigd.* (*Zie* Staatsblad *n*°. 16.)

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Eerste aanspraak van den Minister.)

XXII. Staatkundige mededeelingen. (1)

Ten gevolge der gebeurtenissen van het jaar 1830 werden in eenige openbare en geheime zittingen van de Tweede Kamer der maanden Januarij, April, Mei, Junij en Augustus door den Minister van Buitenlandsche Zaken mededeelingen, de Staatsaangelegenheden betreffende, gedaan. De inhoud der aanspraken van den Minister en de door hem overgelegde bescheiden, omtrent sommige waarvan aanvankelijk de geheimhouding werd opgelegd, die echter later opgeheven werd, wordt hier opgegeven; terwijl voor de kennisneming van het verder voorgevallene in de Kamer te dezen aanzien, ook bij de behandeling der aan Z. M. den Koning aangeboden adressen, naar de vermelde zittingverslagen verwezen wordt. (Men raadplege verder de bescheiden, voorkomende onder n°. XIII en XXIII der *Bijlagen.*)

Opgave der mededeelingen, met vermelding der zittingen, in welke zij plaats hadden.

OPENBARE ZITTING VAN 20 JANUARIJ 1831 EN COMITÉ-GENERAAL VAN DEN VOLGENDEN DAG.

1 *A.* EERSTE AANSPRAAK van den MINISTER VAN BUITENLANDSCHE ZAKEN, met de daarbij behoorende BIJLAGEN. (2)

'sGravenhage, den 20sten Januarij 1831.

EDEL MOGENDE HEEREN!

De Koning, steeds bezield met een opregt verlangen om de betrekkingen tusschen Hoogstdenzelve en de Staten-Generaal, door de Grondwet in het belang des vaderlands bedoeld, aan te kweeken en te vermenigvuldigen, heeft mij den last opgedragen aan U Edel Mogenden opening te geven van den loop der onderhandelingen, uit de Belgische gebeurtenissen voortgevloeid, in de overtuiging, dat nimmer een gewigtiger oogenblik bestaan heeft, om zich aan de Staten-Generaal, en door deze aan het Noord-Nederlandsche volk, uit te boezemen.

Toen zestien jaren geleden de Vereenigde Nederlanden en België tot één Rijk werden gevormd, liet het zich verwachten, dat deze zamenvoeging hun beider welvaart zou bevorderen. Verschil van denkwijze, zeden, gewoonten, godsdienst en middelen van bestaan kenmerkten wel is waar de twee bevolkingen, maar ook de meeste andere Staten derven gelijkvormigheid in hunne bestanddeelen, en men mogt op goede gronden vertrouwen, dat het der Regering in de Nederlanden, even als elders, zou gelukken, om de krachten en hulpbronnen der bijzondere gewesten, waaruit het Rijk was zamengesteld, te doen medewerken tot heil van allen, waarmede dat van elk hunner ten naauwste verbonden was. De gemeenschappelijke geschiedkundige herinneringen van alle de Nederlanders regtvaardigden bovendien de hoop, dat zoodanig doel, zonder den volksgeest in eenige der gewesten te kwetsen, bereikbaar was.

Dertien jaren lang werd dan ook die hoop genoegzaam geheel vervuld. Trapswijze zag men gedurende dezelve de Staatsinstellingen zich ontwikkelen en bevestigen, de toenadering en verbroedering tusschen de verschillende bevolkingen voortgang maken en haren voorspoed en welvaart vermeerderen; zelden ondervond de Regering eenen anderen tegenstand dan zoodanigen, als behoort tot den aard en het wezen van een vertegenwoordigend Staatsstelsel en welke door eene heilzame wrijving deszelfs levensbeginsel onderhoudt en bevestigt.

Eerst omtrent twee en een half jaar geleden begon zich eene vijandelijke gezindheid tegen de Regering te openbaren. De onvooringenomene nakomelingschap en de onpartijdige geschiedenis zullen uitspraak doen over de drijfveren der factiën, welke die gezindheid bij zich zelve en bij een gedeelte van het door haar verleide volk hebben aangekweekt; over de rampzalige gebeurtenissen, die er uit zijn voortgesproten, en over den invloed van den staatkundigen toestand der geheele wereld op hetgeen wij in het zuidelijk gedeelte van het Koningrijk der Nederlanden hebben zien voorvallen. De achtereenvolgende beroerten, in zoovele andere landen uitgebarsten, zullen die uitspraak leiden, wanneer het er op zal aankomen te beslissen, of de afval van België is toe te schrijven aan mistastingen der Regering, dan wel aan de gisting alom in de maatschappij ontstaan, en de voorkeur, door de aanstokers van dien afval aan eenen roekeloozen burgeroorlog gegeven boven eene scheiding van 's Rijks beide deelen, in den boezem der Staten-Generaal voorbereid, zal aan hunne bedoelingen de verdiende plaats aanwijzen in de jaarboeken van het menschdom.

Toen de door de ingezetenen verlangde maatregelen, eerst van zachtheid en naderhand van kracht, vruchteloos tot herstel der wettige orde van zaken waren beproefd geworden, riep de Koning dadelijk, overeenkomstig de tractaten, de wapenen van Hoogstdeszelfs bondgenooten tot demping van den opstand in, en daarna hun gemeenschappelijk overleg ter bevrediging der opgestane gewesten.

(1) Alle tot deze staatkundige mededeelingen betrekkelijke bescheiden werden ten behoeve der leden gedrukt. Zij zijn ook gedeeltelijk vermeld in de dagbladen van dien tijd, voornamelijk in de *Nederlandsche Staatscourant*, en het *Daglad van 's Gravenhage*; terwijl eene volledige opgave voorkomt in het werk, getiteld: *Recueil de pièces diplomatiques relatives aux affaires de la Hollande et de la Belgique, en* 1830 *à* 1832. La Haye. 3 dll. 8°.

In eene redevoering over de scheiding tusschen ons Vaderland en België, den 12den Junij 1833 in de Tweede Kamer uitgesproken door Mr. F. Frets en te Rotterdam in 1836 uitgegeven, wordt medegedeeld: „dat op den 5den November 1830 door den Voorzitter der Tweede Kamer aan de leden, buiten de vergadering zaamgekomen, mondeling eenige soortgelijke van den Koning ontvangen openingen gegeven werden. (Zie de Geer's *Antecedenten*, blz. 77.)

Op blz. 20 der voormelde redevoering komt dienaangaande het volgende voor:

„Onze Regering heeft zich bij de Londensche Conferentie te regt beklaagd, dat hare leden zich tot oppermagtige scheidslieden hadden opgeworpen; terwijl zij alleen tot hulp en bemiddeling geroepen en vereenigd waren. Toen wij, na den afloop der buitengewone vergadering van September 1830, in October daaraanvolgende waren bijeengekomen, hebben wij eenmaal officieus geraadpleegd over het gevaar, waarin ons Vaderland verkeerde, en over de mogelijke maatregelen tot afwending. Het besluit was een last op onzen Voorzitter om met den Koning te spreken, ten einde hulp en bemiddeling van de mogendheden zou worden gevraagd; maar geen woord van scheiding op dit oogenblik; geen woord dat de mogendheden ons daarvan de voorwaarden zouden opleggen; wij zouden anders ook aan het votum der buitengewone vergadering, dat nog zoo kort geleden was uitgebragt, hebben te kort gedaan. De Koning heeft ons door onzen Voorzitter doen antwoorden, dat aan ons verlangen voldaan was."

(2) De aanspraak en de daarbij behoorende bijlagen werden voorgedragen in de openbare zitting, de bijgevoegde nota van den ambassadeur Falck in de geheime zitting. Deze bescheiden komen voor in *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 19 en bijvoegsels; *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 10, 11, 15. Het voormelde *Recueil* bevat in deel I de aanspraak en de bijlagen.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Eerste aanspraak van den Minister.)

Op den 4den November vereenigden zich te Londen de gemagtigden van Oostenrijk, Frankrijk, Engeland, de Nederlanden, Pruissen en Rusland, om de Belgische aangelegenheden in overweging te nemen.

Bij de eerste conferentie werd tot grondslag van eene ophouding van vijandelijkheden gelegd het terugtrekken der wederzijdsche krijgsmagt binnen de limieten, welke vóór het tractaat van den 30sten Mei 1814 de bezittingen van den Staat der Vereenigde Nederlanden afscheidden van die, welke naderhand met dezelve het Rijk der Nederlanden hebben uitgemaakt.

Op den 17den November had eene tweede zamenkomst der gevolmagtigden plaats, waarbij, op grond der vroegere beraadslagingen en daarop ontvangen antwoorden, de wapenstilstand als aangenomen wierd beschouwd en deze verklaard te zijn eene verbindtenis aangegaan jegens de vijf Mogendheden, wordende verder besloten tot de uitnoodiging om van wederzijde commissarissen te benoemen tot regeling der limieten, om de vijandelijkheden te staken en om de in België zich bevindende krijgsgevangenen dadelijk te ontslaan.

Het algemeen verlangen der ingezetenen van de trouwe gewesten naar eene meer bepaalde afscheiding van die, welke zich in opstand gesteld hadden, deed Zijne Majesteit gereedelijk toestemmen in eene schikking, welke het bloedvergieten moest doen eindigen, en hield diensvolgens het protocol van den 17den November de vermelding in van 's Konings toetreding tot dat van den 4den dier maand.

Maar het bleek weldra, dat de zich te Brussel vereenigd hebbende gezagvoerders niet gezind waren, om zich die voorwaarden te laten welgevallen. Zij gaven bij hun antwoord daaraan de uitlegging, dat hunne limiet, behalve ook het Groot-Hertogdom Luxemburg, de geheele provincie Limburg met de vestingen Maastricht en Venlo en het vierde en vijfde district van Zeeland moest bevatten.

Deze uitlegging de meeste behoedzaamheid in de onderhandelingen van de Nederlandsche zijde gebiedende, drong men aan op stellige waarborgen door de Mogendheden te geven tot verzekering van den alhier reeds aangenomen grondslag van onderhandeling en van alles, waarin men verder overeenkomstig met de eer en het belang van Noord-Nederland dezerzijds zoude toestemmen. Op dien grond werd het protocol van den 17den November van wege den Koning niet bepaaldelijk aangenomen, maar bewilligde men van weêrszijden in eene staking van vijandelijkheden, waarbij de troepen hunne stellingen behielden.

Weldra deed zich eene nieuwe aanleiding tot bedenking op, toen bij de conferentie van den 30sten November eene verklaring der Brusselsche gezagvoerders inkwam tot verwerping van den eenigen waarborg van den wapenstilstand, de beschouwing van denzelven als eene verbindtenis jegens de vijf Mogendheden, terwijl aan het ontslag der krijgsgevangenen zelfs tot nog toe van hunnen kant geen gevolg gegeven is.

De voorwaarden van den wapenstilstand en de gave aanneming van denzelven door de gezagvoerders in Brussel, moesten alzoo gedurende de schorsing der vijandelijkheden het punt der onderhandeling blijven uitmaken, en hiertoe ontving de Nederlandsche ambassadeur de noodige voorschriften, zijnde het protocol van den 17den November alstoen door denzelven aangenomen.

De Brusselsche gezagvoerders daarentegen namen eerst op den 18den December de protocollen aan van den 4den en 17den November, en ook die aanneming schijnt slechts geschied te zijn om tijd te winnen, want daarbij werd de lijn in Limburg niet in verband gebragt tot het vorig grondgebied der Vereenigde Nederlanden, maar beperkt tot eenen enkelen militairen weg naar Maastricht.

Intusschen werd de schorsing van alle vijandelijkheden van de zijde der Nederlandsche krijgsbevelhebbers ten stiptste nagekomen, terwijl de opstandelingen die herhaalde malen, zoo in Noord-Braband als in Zeeland, verbraken en zich alzoo schijnen voorbereid te hebben tot de openbare schending derzelve door hunnen aanval op Maastricht.

Zoodanig was de stand der onderhandelingen te Londen op den 18den December, wanneer door den Nederlandschen ambassadeur aan de conferentie werd aangekondigd de ophanden zijnde aankomst van eenen tweeden gevolmagtigde, door den Koning naar Londen afgevaardigd, om nadere uitlegging te geven omtrent Hoogstdeszelfs gezindheid tot het daarstellen van spoedige en billijke schikkingen.

Tot hiertoe had de voornoemde ambassadeur deel genomen aan de Londensche conferentie, overeenkomstig het regt der volken, hetwelk alle beschikking van eenige mogendheid over de belangen eener andere, even onafhankelijk als zij, uitsluit, en in overeenstemming met het vierde lid van het protocol van Aken, van den 15den November 1818, waarin ten overvloede dit grondbeginsel bevestigd werd.

Op den 20sten December daarentegen sloot de conferentie van de Plenipotentiarissen der vijf Mogendheden, zonder den Nederlandschen ambassadeur ter bijwoning der bijeenkomst uit te noodigen, een protocol van dezen inhoud:

PROTOCOLE *de la conférence, tenue au Foreign Office, le* 20 *Décembre* 1830.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie.

» Les Plénipotentiaires des cinq Cours ayant reçu l'adhésion formelle du Gouvernement Belge à l'armistice, qui lui avait été proposé et que le Roi des Pays-Bas a aussi accepté, et la conférence ayant ainsi, en arrêtant l'effusion du sang, accompli la première tâche, qu'elle s'était imposée, les Plénipotentiaires se sont réunis pour déliberer sur les mesures ultérieures à prendre, dans le but de remédier au dérangement, que les troubles survenues en Belgique ont apportés dans le système établi par les traités de 1814 et 1815.

» En formant, par les traités en question, l'union de la Belgique avec la Hollande, les puissances signataires de ces mêmes traités, et dont les Plénipotentiaires sont assemblés dans ce moment, avaient eu pour but de fonder un juste équilibre en Europe et d'assurer le maintien de la paix générale.

» Les événements des quatre derniers mois ont malheureusement démontré, que cet amalgame *parfait et complet, que les puissances voulaient opérer entre ces deux pays*, n'avait pas été obtenu, qu'il serait désormais impossible à effectuer; qu'ainsi l'objet même de l'union de la Belgique avec la Hollande se trouve détruit, et que dès lors il devient indispensable de recourir à d'autres arrangements, pour accomplir les intentions, à l'exécution desquelles cette union devait servir de moyen.

» Unie à la Hollande et faisant partie intégrante du Royaume des Pays-Bas, la Belgique avait à remplir sa part des devoirs Européens de ce Royaume, et des obligations, que les traités lui avaient fait contracter envers les autres puissances. Sa séparation d'avec la Hollande ne saurait la libérer de cette part de ses devoirs et de ses obligations.

» La conférence s'occupera conséquemment de discuter et de concerter les nouveaux arrangements les plus propres à combiner l'indépendance future de la Belgique avec les stipulations des traités, avec les intérêts et la sécurité des autres puissances et avec la conservation de l'équilibre Européen. A cet effet, la conférence, tout en continuant ses négociations avec le Plénipotentiaire de S. M. le Roi des Pays-Bas, engagera le Gouvernement provisoire de la Belique à envoyer à Londres, le plutôt possible, des commissaires, munis d'instructions et de pouvoirs assez amples, pour être consultés et entendus sur tout ce qui pourra faciliter l'adoption définitive des arrangements, dont il a été fait mention plus haut.

» Ces arrangements ne pourront affecter en rien les droits, que le Roi des Pays-Bas et la Confédération Germanique exercent sur le Grand-Duché de Luxembourg.

» Les Plénipotentiaires des cinq Cours sont convenus, que le présent protocole serait communiqué au Plénipotentiaire de S. M. le Roi des Pays-Bas et envoyé en copie à lord Ponsonby et à M. Bresson, moyennant la lettre ci-jointe, dont ils donneront connaissance au Gouvernement provisoire de la Belgique."

ESTERHAZY.

WESSENBERG.

TALLEYRAND.

PALMERSTON.

BULOW.

LIEVEN.

MATUSCEWICZ.

Gemeld protocol, door hetwelk de onderhandeling op een geheel nieuw en onverwacht standpunt werd overgebragt, medegedeeld zijnde geworden aan 's Konings ambassadeur, leverde

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Eerste aanspraak van den Minister.)

deze eene behoorlijke protestatie in tegen dat stuk bij elk der gevolmagtigden van de conferentie en werd hetzelve wijders, na alhier te zijn overwogen, op last Zijner Majesteit beantwoord door de volgende verklaring, bij de conferentie van Londen afgelegd:

» Le Roi des Pays-Bas a appris avec une douleur profonde la détermination prise à l'égard de la Belgique par MM. les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie, réunis en conférence à Londres le 20 Décembre 1830, et exprimée dans le protocole dudit jour, communiqué à Son ambassadeur.

» Comme Roi, appelé à veiller au bien-être d'une fraction de la population Européenne, Sa Majesté a été vivement affectée de remarquer, que les complications survenues en Europe ont paru tellement graves, qu'on a jugé devoir, comme unique remède, sanctionner les résultats d'une révolte, qui ne fut provoquée par aucun motif légitime, et compromettre ainsi la stabilité de tous les trônes, l'ordre social de tous les Etats, et le bonheur, le repos et la prospérité de tous les peuples.

» Indépendamment de la solidarité établie entre les divers membres du système Européen, Sa Majesté, comme Souverain du Royaume des Pays-Bas, y a trouvé une atteinte portée à Ses droits.

» Si le traité de Paris de 1814 mit la Belgique à la disposition des hauts alliés, ceux-ci, du moment où ils eurent fixé le sort des provinces Belges, renoncèrent d'après la loi des nations à la faculté de revenir sur leur ouvrage, et la dissolution des liens formés entre la Hollande et la Belgique, sous la Souveraineté de la Maison d'Orange-Nassau, se trouva exclue de la sphère de leurs attributions. L'accroissement de territoire assigné aux Provinces-Unies des Pays-Bas fut d'ailleurs acquis à titre onéreux, moyennant le sacrifice de plusieurs de leurs colonies, la dépense exigée pour fortifier divers endroits des provinces méridionales du Royaume, et autres charges pécuniaires. La conférence de Londres se réunit, il est vrai, sur le désir du Roi, mais cette circonstance ne conférait point à la conférence le droit de donner à ses protocoles une direction opposée à l'objet pour lequel son assistance avait été demandée, et au lieu de cooperer au rétablissement de l'ordre dans les Pays-Bas, de les faire tendre au démembrement du Royaume.

» Toutefois Sa Majesté, quoiqu'entouré d'un peuple dévoué, loyal, et déployant, à l'effet de maintenir le règne des lois, la même énergie, que provoque ailleurs le fanatisme populaire, ne saurait seule conjurer les orages politiques, qui peuvent menacer l'Europe. Elle les attendra avec calme. Quant à la Belgique, le Roi attache un trop haut prix au patriotisme des provinces septentrionales, qui lui sont restées fidèles, pour s'en prévaloir dans une cause, qui, bien qu'étroitement liée à celle de l'Europe et de la Hollande, pourrait être considérée comme n'étant que la Sienne. Il s'abstiendra dès lors de mesures agressives, qui tendraient à faire rentrer sous Son autorité un peuple égaré, dont l'ingratitude présente un si malheureux contraste avec l'attachement et l'esprit indépendant et réfléchi des habitants de la partie septentrionale du Royaume. Néanmoins les obligations du Roi envers les Souverains, envers Sa Dynastie et envers le grand nombre de ceux, qui dans les provinces insurgées déplorent les maux, qui les accablent, lui prescrivent de se réserver, comme il le fait par la présente, Ses droits et ceux de Sa Maison sur la Belgique, et de déclarer à la face du monde, que d'après l'exemple de Ses aïeux, qui versèrent leur sang pour la vraie liberté, il n'adoptera jamais pour principe de Son règne une politique subversive de l'ordre social, ni des doctrines, qui, sous la fausse apparence de libéralité, ne tendent qu'au despotisme.

» Pour ce qui concerne les provinces anciennement connues sous le nom de Provinces-Unies des Pays-Bas, les obligations de la Belgique envers elles sont sans doute comprises dans la mention faite par la conférence, de la part qu'avait la Belgique dans les devoirs Européens du Royaume des Pays-Bas et dans les obligations, que les traités lui avaient fait contracter envers les autres puissances. Comme il ne s'agira par conséquent, que d'exprimer et de développer cette part, le Roi désirerait, que cet objet, embrassant les conditions de la séparation entre la Hollande et la Belgique, y compris spécialement la ligne de limites, les indemnités, la dette nationale, le commerce et les rapports de la navigation Belge avec les colonies, fût réglé le plutôt possible d'une manière équitable et d'après les bases, que Ses Plénipotentiaires sont prêts à communiquer à la conférence.

» Le Roi aime d'autant plus à compter sur les heureux résultats de la coopération de la conférence à cet égard, qu'il regretterait beaucoup de devoir recourir contre les Belges, afin d'obtenir une séparation équitable, aux moyens coërcitifs, qui se trouvent en Son pouvoir et dont, par suite du changement total des circonstances, il ne lui est pas permis de se dessaisir, jusqu'à ce qu'on se soit entendu sur les clauses principales de la séparation. Un puissant motif d'accélérer ce travail, résulte de la diversité d'opinion, qui paraît exister entre la Cour des Pays-Bas et la conférence relativement à l'armistice, Sa Majesté ne pouvant considérer comme une adhésion formelle du soi-disant Gouvernement Belge à l'armistice son adhésion conditionnelle, ni se regarder ellemême comme liée par un armistice, dont les ouvertures furent faites dans un état de choses entièrement différent."

Reeds vroeger was de conferentie van Londen met eenen eisch omtrent de opening der vaart op de Schelde tegen de Nederlandsche Regering opgetreden. Na het vallen, op den 27sten October, der stad Antwerpen in de handen der opstandelingen, was uit den aard der zaak in ten gevolge der maatregelen van verdediging dezerzijds de vaart uit zee naar Antwerpen en terug gestremd geworden. Eenige dagen daarna, en wel den 7den November, besloot de Koning daarenboven de Belgische kusten en havens te doen blokkeren, en werden de steden Antwerpen en Gent in dezen maatregel begrepen; maar toen kort daarop de blokkade buiten werking gesteld werd, keerden die beide havens terug in den toestand, waarin zij zich bevonden van het tijdstip, toen zij aan de opstandelingen overgingen, tot aan de invoering der blokkade. Niettemin vorderde alsnu de conferentie van Londen de onmiddellijke herstelling der vrije vaart op de Schelde, bewerende, dat de stremming derzelve eene daad was van vijandelijkheid: welk onderwerp behandeld werd in de conferentiën van den 10den en 27sten December. De intrekking der blokkade zelve, welke overeenkomstig het regt der volken niet altijd met eenen wapenstilstand en genoegzaam nimmer met eene wapenschorsing gepaard gaat, was slechts bewilligd geworden ten gevolge van een dringend aanzoek. Weinig liet zich dus verwachten, dat men aan Noord-Nederland het regt zou betwisten, om, zoolang de hoofdvoorwaarden der scheiding niet geregeld waren en men op de nakoming van de wapenschorsing niet kon rekenen, op deszelfs eigen grondgebied eene militaire lijn van verdediging te handhaven en den doorgang door dezelve te verhinderen. Echter werd door de Nederlandsche gevolmagtigden verklaard, dat de Koning, in de verwachting dat de hoofdtrekken van de voorwaarden der scheiding vóór den 20sten Januarij zouden geregeld worden, had voorgenomen dien dag de vaart op de Schelde voor de neutrale schepen te openen, waarop de conferentie van Londen aan voornoemden gevolmagtigde geeft toegezonden het volgende protocol, gedagteekend den 9den Januarij:

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office le 9 Janvier* 1831.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie.

» Les Plénipotentiaires des cinq Cours se sont réunis à l'effet d'examiner les réclamations, que la conférence de Londres a reçues de la part du Gouvernement provisoire de la Belgique contre la prolongation des mesures, qui continuent à entraver la navigation de l'Escaut; et de la part de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas contre des actes d'hostilité commis par les troupes Belges.

Considérant que le protocole n°. 1, du 4 Novembre 1830, porte ce qui suit: *de part et d'autre les hostilités cesseront entièrement;*

» Que par le document annexé sous la lettre B au protocole n°. 2, *le Gouvernement provisoire de la Belgique s'est engagé à donner les ordres et à prendre les mesures nécessaires, pour que toutes les hostilités cessent contre la Hollande du côté des Belges*;

» Considérant de plus, que par le document annexé sous la lettre A au protocole n°. 3, du 17 Novembre 1830, Sa Majesté le Roi des Pays-Bas a déclaré, *qu'il accepte la proposition ci-dessus mentionnée* (celle de la cessation entière des hostilités de part et d'autre) *d'après la teneur du protocole n°.* 1 *de la conférence;*

» Que le protocole n°. 2, du 17 Novembre, porte: *que l'armistice étant convenu de part et d'autre, constitue un engagement pris envers les cinq Puissances*, et *que de part et d'autre on conservera la faculté de communiquer librement par terre et par mer avec les territoires, places et points, que les troupes respectives occupent hors des limites, qui séparaient la Belgique des Provinces-*

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Eerste aanspraak van den Minister.)

Unies des Pays-Bas avant le traité de Paris du 30 *Mai* 1814;

» Considérant aussi, que par le protocole n°. 3, du 17 Novembre, les Puissances ont regardé *l'engagement d'armistice comme un engagement pris envers Elles mêmes, et à l'exécution duquel il leur appartient désormais de veiller;*

Que dans le protocole subséquent n°. 4, du 30 Novembre, *le Plénipotentiaire de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas a fait connaître à ceux des cinq Puissances l'entière adhésion du Roi Son Maître à leurs protocoles du* 17 *Novembre* 1830;

» Que dès lors il a été entendu, que les hostilités, qu'il s'agirait de faire cesser, cesseraient entièrement sur terre et sur mer et qu'elles ne seraient reprises dans aucun cas, l'armistice ayant été déclaré indéfini par les protocoles déjà cités du 17 Novembre, et la cessation des hostilités ayant été placée sous la garantie immédiate des cinq Puissances par les protocoles n°. 4, du 30 Novembre, et n°. 5, du 10 Décembre 1830;

» Que la nature et la valeur de ces engagements ont été expliquées au Gouvernement provisoire de la Belgique dès le 6 Décembre, moyennant une note verbale de Lord Ponsonby et M. Bresson, à la suite de laquelle le Gouvernement provisoire de la Belgique a déclaré, qu'il *adhère au protocole du* 17 *Novembre*;

» Considérant enfin, que sur la foi de cette adhésion une démarche commune des cinq Puissances a eu lieu auprès de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas, dans le but d'obtenir la révocation complète des mesures qui entravent encore la navigation de l'Escaut;

» Les Plénipotentiaires ont été unanimement d'avis, qu'il était du devoir des cinq Puissances de tenir la main à l'exécution franche, prompte et entière des engagements, qu'Elles ont déclaré avoir été pris envers Elles-mêmes.

» En conséquence les Plénipotentiaires ont résolu de faire connaître au Plénipotentiaire de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas: que les cinq Puissances, ayant pris sous leur garantie la cessation complète des hostilités, ne sauraient admettre de la part de Sa Majesté la continuation d'aucune mesure, qui porterait un caractère hostile, et que ce caractère étant celui des mesures qui entravent la navigation de l'Escaut, les cinq Puissances sont obligées d'en demander une dernière fois la révocation.

» Les Plénipotentiaires ont observé, que cette révocation devait être entière et rétablir la libre navigation de l'Escaut, sans autres droits de péage ni de visite, que ceux qui étaient établis en 1814 avant la réunion de la Belgique à la Hollande, en faveur des bâtiments neutres et de ceux qui appartiendraient aux ports Belges; Sa Majesté le Roi des Pays-Bas ayant déclaré par l'organe de son Plénipotentiaire, que les bâtiments, appartenant aux ports Belges, n'avaient pas été et ne seraient pas molestés, tant que les Belges ne molesteraient ni les bâtiments, ni les propriétés des provinces septentrionales des Pays-Bas.

» Convaincus, que dans Sa loyauté et Sa sagesse le Roi ne manquera pas d'accéder *à tous les points* de leur demande, les Plénipotentiaires sont néanmoins forcés de déclarer ici, que le rejet de cette demande serait envisagé par les cinq Puissances comme un acte d'hostilité envers elles, et que si le 20 Janvier les mesures, qui entravent la navigation de l'Escaut, ne cesseraient dans le sens indiqué ci-dessus et conformément aux promesses de Sa Majesté même, les cinq Puissances se réservaient d'adopter telles déterminations, qu'elles trouveraient nécessaires à la prompte exécution de leurs engagements.

» Par une juste réciprocité les Plénipotentiaires, — ayant été informés, qu'une reprise d'hostilités a eu lieu principalement aux environs de Maestricht, que des mouvements de troupes Belges semblent annoncer l'intention d'investir cette place, et que ces troupes ont quitté les positions, qu'elles devaient conserver jusqu'à la fixation de la ligne définitive d'armistice, en vertu de la déclaration ci-jointe du Gouvernement provisoire de la Belgique, à la date du 21 Novembre 1830, — ont résolu d'autoriser leurs commissaires à Bruxelles à prévenir le Gouvernement provisoire de la Belgique, que les actes d'hostilité, dont il a été question plus haut, doivent cesser sans le moindre délai et que les troupes Belges doivent rentrer de suite, aux termes de la déclaration mentionnée ci-dessus, dans les positions, qu'elles occupaient le 21 Novembre 1830.

» Les commissaires ajouteront, que, si les troupes Belges n'étaient pas rentrées dans lesdites positions le 20 Janvier, les cinq Puissances regarderaient le rejet de leur demande sous ce rapport comme un acte d'hostilité envers Elles, et se réserveraient d'adopter toutes les mesures qu'elles jugeraient convenables. pour faire respecter et exécuter les engagements pris à leur égard.

» Les Plénipotentiaires réitèrent du reste dans le présent protocole la déclaration formelle, que la cessation entière et réciproque des hostilités est placée sous la garantie immédiate des cinq Puissances, qu'elles n'en admettront le renouvellement dans aucune supposition, et qu'elles ont pris la détermination immuable d'obtenir l'accomplissement des décisions, que leur dicte la justice et leur désir de conserver à l'Europe le bienfait de la paix générale."

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuscewicz.

Het antwoord dezerzijds op dit protocol zal in de eerste dagen der volgende week aan U Edel Mogenden worden medegedeeld.

De verklaring, dat de handhaving van een regt van Noord-Nederland voor eene daad van vijandelijkheid zou gehouden worden en dat men zich tegen die handhaving zou verzetten, had reeds aan de zaak een hoog ernstig aanzien gegeven. Sedert, en meer bijzonder sedert eergisteren, is de hoogst onaangename toestand, waarin het negende protocol den Koning reeds had gebragt, nog merkelijk verergerd, daar men van wege de Mogendheden de opening op heden der Schelde aan den buitenlandschen handel heeft aangekondigd, waardoor dit onderwerp is geraakt uit deszelfs geheel en aan den Koning slechts de keuze overgebleven, om óf de vaart op de Schelde met kracht van wapenen te beletten, óf dezelve aan te zien, en heeft Zijne Majesteit, ten einde verdere onheilen van Noord-Nederland af te weren en bewust, dat niet hij, die, overmand, onregt lijdt, maar hij, die met overmagt en onder bedreiging van dadelijk geweld onregt aandoet, bij de uitkomst moet verliezen, voorloopig tot het laatste besloten, in het vertrouwen, dat de gedane mededeeling van het terugtrekken der krijgsmagt van de opstandelingen van Maastricht en van het houden door dezelve der wapenschorsing op de overige punten zich zal bevestigen. Overigens valt het verschil der protocollen van den 20sten December en den 9den Januarij met dat van den 4den November in vorm en beginselen te zeer in het oog, dan dat het noodig zou zijn zich ten deze in eenige ontwikkeling in te laten.

Opzigtelijk de voorwaarden van scheiding tusschen Noord-Nederland en België zijn 's Konings gevolmagtigden van genoegzame voorschriften voorzien geworden, ten einde dit onderwerp onverwijld kunne worden geregeld.

Naar men zich vleit, zal deze voordragt genoegzaam licht verspreiden over den loop der onderhandelingen, tot de Belgische aangelegenheden betrekkelijk. De slotsom er van is: scheiding van Noord-Nederland en België; bedinging van billijke voorwaarden dier scheiding; voortduring inmiddels van de wapenschorsing, en handhaving der regten en eer van Noord-Nederland.

Onder zoodanige omstandigheden roept onze eigene Staatshuishouding de bijzondere aandacht in, en het oogenblik is daar, om in de Grondwet van het Koningrijk die wijzigingen te brengen, welke hare toepassing alleen op Noord-Nederland, ten gevolge der scheiding, vordert. Zijne Majesteit zal dit werk laten voorbereiden en binnen kort eene wet over dit onderwerp aan U Edel Mogenden voordragen, bij welke gelegenheid tevens zal kunnen overwogen worden, of het doelmatig zij, om de daarstelling van het beginsel der ministeriële verantwoordelijkheid, hetwelk thans geen deel van ons Staatsregt uitmaakt, in aanmerking te nemen, en of de ervaring ook de voordragt van enkele andere wijzigingen der Grondwet geacht zou kunnen worden aan te raden, in overeenstemming met de beginselen onzer instellingen en de belangen van Noord-Nederland. Bereids zijn ten aanzien van een afzonderlijk bestuur voor het Groot-Hertogdom Luxemburg beschikkingen gemaakt, welke mede strekken zullen om eene eigene Staatsregeling voor hetzelve voor te bereiden.

Edel Mogende Heeren! de in- en uitwendige toestand van ons Vaderland, de verwikkeling der gebeurtenissen en de menigvuldige donkere wolken, die ons van alle zijden zijn komen bedreigen, vinden welligt geen voorbeeld in de geschiedenis. Grievend zijn de rampen, welke de Belgische opstand heeft berokkend; de maatschappij is in hare grondvesten geschokt geworden, en welk huisgezin draagt niet deszelfs aandeel in het

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bijlagen tot de eerste aanspraak van den Minister.)

leed, dat allen getroffen heeft; maar het is in tijden als deze, dat de veerkracht van een volk beproefd wordt, en wij zijn getuigen van de vastheid van karakter, waarmede de Noord-Nederlanders aan de beproeving, die hun is te beurt gevallen, weten het hoofd te bieden, en van de geestdrift, waarmede zij tot verdediging hunner haardsteden zijn toegesneld, en bezield zijn om ieder tot behoud van het Vaderland het zijne naar vermogen bij te brengen. Welke eerbiedwaardige herinneringen de voorouderen ons mogen hebben nagelaten, zoo zullen de nakomelingen van het thans levende geslacht met niet minder ontzag op deszelfs opofferingen, bedaarden moed en volharding terugstaren. Van hare zijde heeft de Regering, terwijl stormen loeiden, steeds gepoogd met eene vaste hand het roer van Staat te besturen; ook zij heeft getracht met omzigtigheid, maar zonder te wankelen, de gevaren te trotseren. Ditmaal al wederom is het beperkt grondgebied van Noord-Nederland bestemd geworden, om der wereld een verheven schouwspel aan te bieden, dat van een verlicht en moedig volk, hetwelk van het standpunt der hooge burgerlijke en staatkundige beschaving, waartoe het is opgeklommen, bedaard de blikken wendt naar zoo vele natiën, alwaar de waarborgen der ware vrijheid, welke reeds sedert eeuwen hare diepe wortels in onzen vaderlandschen bodem geschoten hebben, nog angstvallig gezocht worden; in het volle bewustzijn van eigene waarde, met kalmte aanschouwt, hoe zijne milde instellingen van den ouden en echten stempel elders miskend worden door hen, die dezelve niet beseffen; de verbeteringen zijner inrigtingen, zoo die noodig mogten zijn, nimmer zal zoeken in oproer, maar langs den regtmatigen weg van het gemeen overleg tusschen de Regering en zijne vertegenwoordigers; dat zich manmoedig schaart tot verdediging zijner regten, en dat, wanneer het, gelijk dit elk volk beurtelings getroffen heeft, tegen overmagt onbestand is, door de waardigheid, waarmede het, in afwachting van beter tijden, terugtreedt, op de wereld eenen zedelijken invloed uitoefent, rijkelijk opwegende tegen de vereeniging van krachten, die het mogt hebben doen zwichten.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

VERSTOLK VAN SOELEN.

---

1 B. BIJLAGEN, *behoorende bij de aanspraak van den Minister van Buitenlandsche Zaken in de zitting der Tweede Kamer van 20 Januarij* 1831.

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreing Office le* 4 *Novembre* 1830.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, des Pays-Bas, de Prusse et de Russie.

S. M. le Roi des Pays-Bas, ayant invité les Cours d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie, en leur qualité de puissances signataires des traités de Paris et de Vienne, qui ont constitué le Royaume des Pays-Bas, à délibérer, de concert avec Sa Majesté, sur les meilleurs moyens de mettre un terme aux troubles qui ont éclaté dans Ses Etats, et les Cours ci-dessus nommées ayant éprouvé, avant même d'avoir reçu cette invitation, un vif désir d'arrêter dans le plus bref délai possible, le désordre et l'effusion du sang, ont concerté, par l'organe de leurs ambassadeurs et ministres accrédités à la Cour de Londres, les déterminations suivantes:

1°. Aux termes du § 4 de leur protocole du 15 Novembre 1818, elles ont invité l'ambassadeur de S. M. le Roi des Pays-Bas à se joindre à leurs délibérations.

2°. Pour accomplir leur résolution d'arrêter l'effusion du sang, elles ont été d'avis qu'une entière cessation d'hostilités devrait avoir lieu de part et d'autre.

Les conditions de cet armistice, qui ne préjugeraient en rien les questions dont les cinq Cours auront à faciliter la solution, seraient telles qu'elles se trouvent indiquées ci-dessous.

De part et d'autre, les hostilités cesseront complètement.

Les troupes respectives auront à se retirer réciproquement derrière la ligne qui séparait, avant l'époque du traité du 30 Mai 1814, les possessions du Prince Souverain des Provinces-Unies de celles qui ont été jointes à Son territoire, pour former le Royaume des Pays-Bas par ledit traité de Paris et par ceux de Vienne et de Paris de l'année 1815.

Les troupes respectives évacueront les places et territoires qu'elles occupent mutuellement au delà de ladite ligne dans l'espace de dix jours.

La proposition de cet armistice sera faite au Gouvernement de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas par l'intermédiaire de Son ambassadeur présent aux délibérations.

Les termes de ce même armistice seront communiqués en Belgique au nom des cinq Cours.

(Suivent les signatures.)

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office le* 17 *Novembre* 1830.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, des Pays-Bas, de Prusse et de Russie.

Les Plénipotentiaires des Cours d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie, s'étant réunis en conférence, ont entendu celui de S. M. le Roi des Pays-Bas. Ce Plénipotentiaire leur a déclaré, que le Roi Son Maître adhère à leur protocole du 4 du courant et à l'armistice, dont cet acte indique les bases.

Lecture a été faite ensuite du rapport ci-annexé, de MM. Cartwright et Bresson, sur les résultats de la mission dont ils avaient été chargés à Bruxelles.

Après avoir donné une juste approbation à la manière, dont ils ont rempli cette mission, les Plénipotentiares ont attentivement examiné la réponse jointe à leur rapport, et décidé que cette réponse serait acceptée, parce que, d'un côté, elle renferme une entière adhésion aux bases posées par la conférence de Londres pour une cessation d'hostilités, et que, de l'autre, le passage de cette même réponse, qui commence par les mots: »*à cette occasion*", et se termine par ceux: »*y compris toute la rive gauche de l'Escaut*," n'exprime, suivant le rapport de MM. Cartwright et Bresson, qu'une opinion entièrement subordonnée à l'adhésion pleine et sans réserve qui la précède.

En effet d'après les bases d'armistice, que cette réponse adopte explicitement, les limites derrière lesquelles les troupes respectives doivent se retirer, sont les limites qui séparaient la Belgique des Provinces-Unies des Pays-Bas antérieurement au traité de Paris du 30 Mai 1814. Ces limites ne peuvent donc être déterminées par des actes postérieurs au traité du 30 Mai, et l'on ne saurait invoquer de tels actes pour altérer, sur un point quelconque, la ligne de frontières, qui subsistait avant la signature de ce même traité.

Tout autre mode d'interprétation impliquerait une contradiction manifeste et serait par là même inadmissible.

Les Plénipotentiaires considèrent donc la ligne mentionnée ci-dessus comme arrêtée de part et d'autre pour un armistice, qui au surplus laisse intactes les questions politiques dont les Cours auront à faciliter la solution.

Ce point essentiel décidé, les Plénipotentiaires sont convenus des mesures suivantes:

1°. MM. Cartwright et Bresson retourneront à Bruxelles, afin d'y annoncer l'adhésion de S. M. le Roi des Pays-Bas à un armistice sur les bases du 4 Novembre 1830, et d'y communiquer les explications que les Plénipotentiaires ont consignées au présent protocole.

2°. Ils annonceront aussi que l'armistice, étant convenu de part et d'autre, constitue un engagement pris envers les cinq Puissances.

3°. S. M. le Roi des Pays-Bas sera invitée à déléguer des commissaires pour établir sur les lieux, de concert avec des commissaires Belges, la ligne derrière laquelle les troupes respectives doivent se retirer.

4°. L'envoi desdits commissaires Belges sera demandé par MM. Cartwright et Bresson.

5°. MM. Cartwright et Bresson sont autorisés, en cas de besoin, à se rendre sur les lieux pour la fixation définitive de la ligne d'armistice, et à concilier, sous ce rapport, les différences d'opinion qui pourraient s'élever entre les commissaires respectifs.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bijlagen tot de eerste aanspraak van den Minister.)

6°. Il doit rester entendu que, de part et d'autre, l'ordre de cesser les hostilités sera expédié dans le plus bref délai après la communication du présent protocole, mais que les dix jours, accordés pour la retraite des troupes de part et d'autre, ne compteront que du jour où la ligne, derrière laquelle les troupes doivent se retirer, se trouvera complètement établie; et que, de part et d'autre, on conservera dans l'intervalle la faculté de communiquer librement par terre et par mer avec les territoires, places et points que les troupes respectives occupent hors des limites qui séparaient la Belgique des Provinces-Unies des Pays-Bas avant le traité de Paris du 30 Mai 1814.

7°. Les Plénipotentiaires ayant reçu du Plénipotentiaire de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas l'assurance formelle qu'aucun Belge non-prisonnier n'est retenu contre son gré dans les provinces septentrionales, chargent MM. Cartwright et Bresson d'interposer leurs bons offices pour faire adopter le principe réciproque d'un renvoi immédiat des prisonniers de guerre, principe dont l'application mutuelle est instamment réclamée par l'humanité et la justice.

8°. Ampliation du présent protocole sera remise à MM. Cartwright et Bresson.

(*Signe*) Esterhazy.
Talleyrand.
Aberdeen.
Bulow.
Matuscewicz.

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office le* 30 *Novembre* 1830.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, des Pays-Bas, de Prussse et de Russie.

Les Plénipotentiaires der Cours d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, des Pays-Bas, de Prusse et de Russie se sont réunis pour prendre en considération les communications qui leur ont été adressées par MM. Cartwright et Bresson, sur les premiers résultats de leur seconde mission à Bruxelles.

L'attention des Plénipotentiaires s'est principalement portée sur la note verbale ci-jointe, que MM. Cartwright et Bresson leur ont transmise.

Les Plénipotentiaires ont résolu de leur expédier au sujet de cette note l'instruction ci-annexée.

Le Plénipotentiaire de S. M. le Roi des Pays-Bas a fait en même temps connaître à ceux des cinq Puissances l'entière adhésion du Roi Son Maître à leur protocole du 17 Novembre 1830.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Falck.
Bulow.
Lieven.
Matuscewicz.

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office le* 10 *Décembre* 1830.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, des Pays-Bas, de Prusse et de Russie.

Les Plénipotentiaires des cinq Cours s'étant réunis ont reçu les deux communications ci-annexées du Plénipotentiaire de S. M. le Roi des Pays-Bas: la première, appelant l'attention de la conférence sur les observations faites à Bruxelles contre le caractère indéfini que les cinq Cours avaient eu l'intention de donner à l'armistice mentionné dans leurs protocoles du 4 et 17 Novembre; la seconde, exposant les motifs qui avaient engagé S. M. les Roi des Pays-Bas à laisser subsister, tout en levant le blocus établi par Son arrêté du 7 Novembre, les mesures de précaution prises par un arrêté antérieur du 20 Octobre, en tant qu'elles affectent la navigation de l'Escaut.

Les Plénipotentiaires des cinq Cours ont pris connaissance en outre des dépêches ci-jointes de Sir Charles Bagot, de M. Cartwright et de Lord Ponsonby.

Après avoir discuté les questions, auxquelles se rapportent les communications du Plénipotentiaire des Pays-Bas, ainsi que les dépêches annexées au présent protocole, les Plénipotentiaires des cinq Cours ont été d'avis:

1°. Que d'après les explications présentées par le Plénipotentiaire des Pays-Bas, il y avait lieu de croire que si le Roi hésite à révoquer les mesures de précaution, adoptées le 20 Octobre, en tant qu'elles affectent la navigation de l'Escaut, c'est surtout parce qu'il regarde comme possible le renouvellement des hostilités contre lui, avant la conclusion définitive de l'armistice dont le principe et les bases ont été posés dans les protocoles du 4 et du 17 Novembre.

2°. Que sous ce rapport le sens des stipulations convenues entre les Plénipotentiaires des cinq Cours, n'a pas été entièrement saisi, mais que du reste il est plus complètement expliqué dans le protocole du 30 Novembre et surtout dans l'instruction à Lord Ponsonby et à M. Bresson, qui s'y trouve jointe.

3°. Qu'en conséquence de cette instruction il doit être entendu que la cessation des hostilités est placée sous la garantie immédiate des cinq Cours; qu'il ne s'agit plus de savoir dans la négociation relative à l'armistice, si les hostilités seront ou ne seront pas reprises, mais simplement de tracer la ligne de démarcation, qui doit séparer les troupes respectives, et qu'un renouvellement d'hostilités serait (aux termes de l'instruction du 30 Novembre à lord Ponsonby et à M. Bresson) en opposition ouverte avec les intentions salutaires qui ont dicté les démarches faites par les cinq Puissances pour arrêter l'effusion du sang.

4°. Enfin que, d'après ces considérations, S. M. le Roi des Pays-Bas serait engagé, au nom des cinq Cours, à révoquer le plutôt possible les mesures de précaution qui entravent encore pour le moment la navigation de l'Escaut et à compléter ainsi la levée du blocus, telle que les Puissances l'avaient comprise dès le principe.

Le dernier point, sur lequel les Plénipotentiaires ont délibéré, est celui qui se trouve mentionné dans la note verbale reçue par Lord Ponsonby et M. Bresson, concernant la navigation des bâtiments qui appartiendraient aux ports de la Belgique.

Il a été décidé que la conférence ferait les démarches nécessaires auprès du Gouvernement de S. M. le Roi des Pays-Bas, pour que les bâtiments de commerce Belges ne fussent pas molestés par les vaisseaux de guerre de S. M.

Quant à la question du pavillon, il a été convenu qu'elle ferait l'objet d'une discussion ultérieure.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuscewicz.

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office le* 18 *Décembre* 1830.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, des Pays-Bas, de Prusse et de Russie.

Les Plénipotentiaires des Cours d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, des Pays-Bas, de Prusse et de Russie s'étant réunis en conférence, lecture a été faite d'une déclaration du

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bijlagen tot de eerste aanspraak van den Minister.)

Gouvernement provisoire de la Belgique, portant l'adhésion à l'armistice que les cinq Puissances avaient en vue d'établir par leurs protocoles du 4 et du 17 Décembre. (1)

Les Plénipotentiaires ont résolu de prendre acte de cette adhésion, en joignant au présent protocole la déclaration dont il s'agit. Cette déclaration était accompagnée d'une note relative à la ligne d'armistice adoptée par le Gouvernement provisoire de la Belgique.

Ne trouvant pas dans la correspondance de leurs commissaires à Bruxelles d'informations qui prouvent que la ligne en question a été convenue avec le concours des commissaires de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas, ainsi qu'il avait été statué par les protocoles n°. 2 et n°. 3 du 17 Novembre, les Plénipotentiaires ont jugé nécessaire de suspendre toute opinion au sujet de cette note jusqu'à la réception de plus amples renseignements. Il a été arrêté du reste que ladite note serait provisoirement annexée au present protocole.

Les Plénipotentiaires d'Autriche et de Prusse se sont ensuite acquittés auprès de la conférence d'une communication spéciale dont les avait chargés la Diète de la Confédération Germanique, par rapport au Grand-Duché de Luxembourg. Cette communication a eu lieu au moyen de la note ci-jointe que la conférence s'est réservée de prendre en considération dans sa prochaine réunion.

De son côté, le Plénipotentiaire de S. M. le Roi des Pays-Bas a fait lecture d'une note concernant les discussions, dont la levée du blocus des côtes de Flandre avait antérieurement formé le sujet, et en même temps il a annoncé que le Roi, Son Maître, avait chargé le Baron de Zuylen de Nyevelt, Son Ambassadeur près la Porte Ottomane, d'assister en qualité de second Plénipotentiaire à la conférence de Londres.

Il a été convenu que cette note serait jointe au présent protocole.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuscewicz.

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office le 27 Décembre* 1830.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie.

Les Plénipotentiaires des cinq Cours se sont réunis à l'effet de prendre en considération les mesures que leur semble réclamer l'armistice que la conférence de Londres a eu en vue d'établir par les protocoles du 4, du 17 et du 30 Novembre, ainsi que du 10 Décembre dernier.

Parmi ces mesures, la première qui leur a paru indispensable, est l'envoi de commissaires de S. M. le Roi des Pays-Bas, chargés de fixer, de concert avec des commissaires Belges et avec l'interposition des commissaires alliés, si elle était nécessaire, la ligne de démarcation, derrière laquelle doivent se retirer les troupes repectives.

Cet envoi de commissaires de S. M. le Roi des Pays-Bas ayant été arrêté par les deux protocoles du 17 Novembre, en présence du Plénipotentiaire de S. M., et le Roi ayant, en outre, fait notifier par ledit Plénipotentiare sa pleine adhésion aux deux protocoles mentionnés ci-dessus, la conférence n'a pu élever aucun doute sur l'empressement avec lequel le Roi ferait exécuter cet engagement, dès qu'il serait rappelé à Son attention.

L'accomplissement en est d'autant plus indispensable, que la conférence a déjà reçu de Bruxelles une notre relative à une ligne d'armistice, qui venait d'être discutée entre les commissaires alliés et des commissaires Belges. Informée que cette ligne n'avait point été projetée avec le concours des commissaires de S. M. le Roi des Pays-Bas, la conférence a suspendu tout jugement à l'égard de cette même ligne, mais elle n'en a que plus complètement reconnu l'urgente nécessité de l'envoi des commissaires royaux, et elle s'est décidée à le réclamer de la sagesse et de la loyauté du Gouvernement des Pays-Bas.

A cette occasion, les Plénipotentiaires des cinq Cours ont encore une fois examiné les circonstances relatives à la fermeture de la navigation de l'Escaut et au blocus de la ville d'Anvers.

Considérant que par le protocole n°. 3, du 17 Novembre, auquel S. M. le Roi des Pays-Bas a adhéré, il a été statué, que l'armistice à établir serait un armistice indéfini;

Que les puissances le regardent comme un engagement pris envers elles-mêmes, et à l'exécution duquel il leur appartient désormais de veiller;

Qu'après quelques difficultés, ces principes fondamentaux de la politique des cinq Puissances ont été également adoptés par les autorités existantes en Belgique;

Considérant en outre que par le protocole du 30 Novembre, les stipulations des protocoles du 17 ont été renouvelées et la garantie des cinq Puissances convenue relativement à l'armistice;

Que même par le protocole du 10 Décembre, cette garantie a été étendue et appliquée, dans les termes les plus explicites, à la cessation des hostilités;

Qu'enfin la conférence de Londres a reçu en dernier lieu des communications, qui ne lui laissent aucun doute sur l'adhésion entière et inconditionnelle des autorités existantes en Belgique aux principes, sur lesquels les cinq Cours ont fondé tant la cessation des hostilités que l'armistice lui-même;

Qu'ainsi, d'un côté elles peuvent garantir de nouveau à S. M. le Roi des Pays-Bas, qu'il ne sera exposé désormais à aucun acte hostile, de l'autre que la cessation des hostilités et l'armistice constituent un engagement pris de Sa part envers les cinq Puissances et conséquemment n'exigent pas, au préalable, de convention spéciale entre les parties contendantes,

Les Plénipotentiaires des cinq Cours ont résolu d'engager le Gouvernement de S. M. le Roi des Pays-Bas, à faire cesser avec les hostilités tout acte qui pourrait être envisagé comme hostile, et de demander itérativement à Sa Majesté la révocation des mesures de précaution qui entravent encore pour le moment la navigation de l'Escaut.

Aux considérations qu'ils ont indiquées plus haut, les Plénipotentiaires ont cru en devoir ajouter de non moins décisives, puisées dans la conviction, où ils sont tous, que le succès de leur démarche exercerait la plus favorable influence sur les moyens d'arriver aux combinaisons les plus propres à assurer les intérêts de S. M. le Roi des Pays-Bas dans l'oeuvre de paix qui occupe la conférence de Londres.

C'est donc au nom de Ses intérêts mêmes, c'est dans l'amitié que leurs Souverains portent au Roi des Pays-Bas, que les Plénipotentiaires ont résolu d'engager instamment Sa Majesté par l'organe des ambassadeurs et ministres des cinq Cours, accrédités auprès de celle de la Haye, à remplir le plutôt possible les voeux dont ils se hâtent de lui réitérer la formelle expression.

Il a été convenu que le présent protocole serait transmis aux ambassadeurs et ministres des cinq Cours à la Haye, moyennant la lettre ci-jointe

(*Signé*) Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuscewicz.

PROTOCOLE, *signé à Aix-la-Chapelle, le* 15 *Novembre* 1818, *par les plénipotentiaires des Cours d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie.*

Les Ministres d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie, à la suite de l'échange des ratifications de la convention signée le 9 Octobre, relativement à l'évacuation du territoire Français par les troupes étrangères, et après s'être adressé, de part et d'autre, les notes ci-jointes en copie,

(1) Het *Recueil* heeft: „du 4, du 17 et du 30 Novembre, ainsi que du 10 Décembre dernier."

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bijlagen tot de eerste aanspraak van den Minister.)

se sont réunis en conférence, pour prendre en considération les rapports qui, dans l'état actuel des choses, doivent s'établir entre la France et les Puissances co-signataires du traité de paix du 20 Novembre 1815, rapports, qui, en assurant à la France la place qui lui appartient dans le système de l'Europe, la lieront étroitement aux vues pacifiques et bienveillantes que partagent tous les Souverains, et consolideront ainsi la tranquillité générale.

Après avoir mûrement approfondi les principes conservateurs des grands intérêts qui constituent l'ordre de choses rétabli en Europe, sous les auspices de la Providence Divine, moyennant le traité de Paris du 30 Mai 1814, le recès de Vienne, et le traité de paix de l'année 1815, les Cours signataires du présent acte ont unanimement reconnu et déclarent en conséquence:

1°. Qu'elles sont fermement décidées à ne s'écarter ni dans leurs relations mutuelles, ni dans celles qui les lient aux autres Etats, du principe d'union intime qui a présidé jusqu'ici à leurs rapports et intérêts communs, union devenue plus forte et indissoluble par les liens de fraternité chrétienne que les Souverains ont formés entr'eux.

2°. Que cette union, d'autant plus réelle et durable, qu'elle ne tient à aucun intérêt isolé, à aucune combinaison momentanée, ne peut avoir pour objet que le maintien de la paix générale, fondé sur le respect religieux pour les engagements consignés dans les traités et pour la totalité des droits qui en dérivent.

3°. Que la France, associée aux autres Puissances par la restauration du pouvoir monarchique légitime et constitutionnel, s'engage à concourir désormais au maintien et à l'affermissement d'un système qui a donné la paix à l'Europe et qui peut seul en assurer la durée.

4°. Que si, pour mieux atteindre le but ci-dessus énoncé, les Puissances qui ont concouru au présent acte, jugeaient nécessaire d'établir des réunions particulières, soit entre les augustes Souverains eux-mêmes, soit entre leurs Ministres et Plénipotentiaires respectifs, pour y traiter en commun de leurs propres intérêts, en tant qu'ils se rapportent à l'objet de leurs délibérations actuelles, l'époque et l'endroit de ces réunions seront, chaque fois, préalablement arrêtés au moyen de communications diplomatiques, et que, dans le cas où ces réunions auraient pour objet des affaires spécialement liées aux intérêts des autres Etats de l'Europe, elles n'auront lieu qu'à la suite d'une invitation formelle de la part de ceux de ces Etats, que lesdites affaires concerneraient, et sous la réserve expresse de leur droit d'y participer directement ou par leurs Plénipotentiaires.

5°. Que les résolutions consignées au présent acte seront portées à la connaissance de toutes les Cours Européennes par la déclaration ci-jointe, laquelle sera considérée comme sanctionnée par le protocole et en faisant partie.

Fait quintuple et réciproquement échangé en original, entre les cabinets signataires.

A Aix-la-Chapelle, le 15 Novembre 1818.

(*Signé*) METTERNICH.
RICHELIEU.
CASTLEREAGH.
WELLINGTON.
HARDENBERG.
RENSTORFF.
NESSELRODE.
CAPODISTRIAS.

---

1 C. NOTE *de l'Ambassadeur Falck, en date du* 22 *Décembre* 1830.

A LL. EE. le Prince Esterhazy et le Baron de Wessenberg, à LL. EE. le Prince de Lieven et le Comte Matuszewicz, S. E. le Vicomte Palmerston, S. E. le Prince de Talleyrand, S. E. le Baron de Bulow.

Le soussigné, Ambassadeur Extraordinaire et Plénipotentiaire de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas, a l'honneur de s'adresser à . . ., pour accuser la réception du protocole du 20 Décembre 1830, qu'ils (qu'il a) ont signé comme Plénipotentiaires de la Cour de . . . et en même temps pour déposer entre ses mains sa protestation formelle contre le contenu de cette pièce, si inattendue pour lui.

Le protocole, dont il s'agit, commence par s'expliquer au sujet de l'armistice en des termes, qu'il paraît essentiel de relever, en ce qu'ils pourraient donner lieu de croire à un état de choses bien différent de celui qui existe réellement. Il ne peut entrer dans la pensée du soussigné de contester à la Conférence le mérite d'avoir contribué à arrêter l'effusion du sang; mais de cette simple cessation d'hostilités, susceptible d'être dénoncée d'après la réserve, qu'il a été chargé d'en faire et qui se trouve consignée dans l'annexe A du protocole n°. 5, il y a loin à un armistice final, tel que Messieurs les Plénipotentiaires l'ont toujours désiré.

L'adhésion donnée à Bruxelles aux propositions de leurs Excellences, au lieu d'être explicite et franche, se trouve liée à différentes conditions, dont une notamment est mise en avant pour la première fois et n'a par conséquent jamais fait l'objet des délibérations du Gouvenement des Pays-Bas. La ligne de démarcation reste encore à tracer de la manière indiquée dans les protocoles n°s. 2 et 3, et enfin il ne résulte d'aucun des rapports et documents parvenus à la connaissance du soussigné, que la garantie des cinq Puissances, d'abord révoquée en doute, a fini par être positivement admise à Bruxelles dans le sens, où les commissaires de la Conférence ont été itérativement chargés de l'expliquer.

Malgré le nombre et la gravité des questions qui restent ainsi à régler, le protocole part de la conclusion de l'armistice comme d'un point fixe et certain pour établir aussitôt que le moment est venu de s'occuper des mesures ultérieures propres à remédier au dérangement que les troubles de la Belgique ont apporté dans le système politique établi en 1814 et 1815, et l'on convient de prendre pour base de ces mesures l'impossibilité de toute union entre la Hollande et la Belgique, telle que les traités l'ont voulue pour le maintien d'un juste équilibre et de la paix générale.

Certes le soussigné est en droit de s'étonner de l'extrême promptitude, avec laquelle une pareille base a été adoptée par les Plénipotentiaires des Cours qui, d'après l'invitation de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas, avaient consenti à délibérer, (ce sont les propres termes du protocole du 4 Novembre dernier) *de concert avec Sa Majesté sur les meilleurs moyens de mettre un terme aux troubles qui ont éclaté dans ses États. Ici* le concert n'a été ni établi ni même tenté. Une première délibération a été immédiatement suivie d'une décision importante, et on a tranché le noeud, que l'Europe s'attendait à voir délier.

En admettant que, d'après l'expérience des quatre derniers mois, une réunion intime et complète, telle que l'ont prescrite les VIII articles entre la Hollande et la Belgique, doit être regardée comme dorénavant impraticable, est-il nécessaire de conclure, ainsi que le fait le protocole, que le Royaume des Pays-Bas ne peut plus remplir le but salutaire dans lequel il a été formé en 1815? N'y-a-t-il aucun autre moyen que celui d'une séparation totale pour obvier aux inconvénients qu'on a éprouvés de part et d'autre, sous l'empire de la loi fondamentale, établie à cette époque, et si longtemps invoquée par toutes les parties? Telle n'a pas été l'opinion de la partie la plus éclairée de la nation; et ses organes légitimes, les Etats-Généraux, assemblés *ad hoc* peu de jours après que les troubles eussent commencé, se sont bornés à demander que les institutions existantes fussent modifiées de manière à laisser à chacune des grandes divisions du Royaume une liberté d'action plus étendue sous les rapports de la législation et de l'administration intérieure. Cette demande n'est pas restée infructueuse. Une commission composée de Hollandais et de Belges a été chargée d'une revision des lois et des relations existantes dans le sens indiqué, et le résultat de son travail est de nature à concilier presque tous les intérêts positifs et à satisfaire aux voeux de l'immense majorité des habitants, aussitôt que l'effervescence produite par de trop malheureux événements, se sera plus ou moins calmée.

Mais dans la supposition même que la nécessité d'une séparation absolue exige et entraîne ces nouveaux arrangements dont il est question dans le protocole, l'ordre de choses qu'on se propose de changer n'est-il pas fondé sur des traités solennels? Ces traités, en imposant au Roi des Pays-Bas différentes obligations, ne lui ont-ils pas conféré des droits? Ces droits peuvent-ils être oubliés ou méconnus au point de statuer sans son consentement et même à son insu sur des stipulations bilatérales auxquelles

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Tweede aanspraak van den Minister.)

il a souscrit comme partie contractante? A quel titre en veut-on maintenir quelques-unes, en abroger d'autres, soustraire à l'autorité légitime des provinces entières, dont le voeu n'est rien moins que constaté, et proclamer cette indépendance, qui peut entrer comme élément dans les combinaisons politiques du moment, mais qui ne sera jamais un élément de bonheur dans les destinées de la Belgique.

Ces questions sont rendues doublement graves par la situation où se trouvent presque tous les États de l'Europe, par la nécessité chaque jour plus évidente de faire respecter les principes conservateurs, par le danger qui résulte aujourd'hui plus que jamais de toute déviation de la règle légalement établie. Le soussigné aurait eu soin de les proposer à Messieurs les Plénipotentiaires avec plus d'étendue et de force, si Leurs Excellences lui eussent fait l'honneur de l'inviter à leur conférence de Lundi dernier. Peut-être le § 1 du protocole du 4 Novembre dernier, basé sur le § 4 de celui du 15 Novembre 1818, lui permettait-il d'espérer que cette invitation ne serait pas plus omise, lorsqu'il s'agirait de délibérer sur la question principale, que lorsqu'il s'était agi d'un point préliminaire et subordonné tel que l'armistice. Mais c'est là un doute sur lequel le soussigné s'abstient d'autant plus volontiers d'insister, qu'il se lie plus au moins à des considérations personnelles. Un devoir vraiment urgent à ses yeux, c'est de protester solennellement, comme il le fait par la présente note, contre le protocole du 20 Décembre 1830 n°. 7, en tant que, soit par ses dispositions, soit par ses expressions, cet acte porte atteinte aux droits de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas, et il proteste de même contre toutes les conséquences, qui pourraient en être tirées au détriment de la validité des traités existants, ou au préjudice de son auguste Souverain qui, fort de la justice de Sa cause et de la droiture de Ses intentions, avisera aux mesures ultérieures à prendre dans le double intérêt de Sa dignité et du bien-être de Ses fidèles sujets.

Le soussigné prie . . . . d'agréer l'assurance de sa haute considération.

Londres, le 22 Décembre 1830.

(*Signé*) A. R. Falck.

Pour copie conforme,

(*Signé*) W. G. Dedel.

OPENBARE ZITTING VAN 25 JANUARIJ 1831.

(Men raadplege de verslagen der openbare zittingen van 25 Januarij en 7 Februarij, en die der geheime van 31 Januarij en van 1 en 3 Februarij, alsmede de Bijlagen VIII en XIII.)

---

2. TWEEDE AANSPRAAK van den MINISTER VAN BUITENLANDSCHE ZAKEN (1).

'sGravenhage, 25 Januarij 1831.

Edel Mogende Heeren!

In de zitting van U Edel Mogenden van den 20sten dezer werd door mij mededeeling gedaan van het protokol der Gevolmagtigden van Oostenrijk, Frankrijk, Groot-Brittannië, Pruissen en Rusland, in hunne bijeenkomst te Londen, van den 9den Januarij. Het antwoord op hetzelve, van wege den Koning gegeven, luidt als volgt:

»Le Roi des Pays-Bas a vu avec satisfaction, que des mesures convenables ont été adoptées dans le protocole de la conférence des Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie, du 9 de ce mois, pour que la reprise d'hostilités, principalement aux environs de Maestricht, cesse sans le moindre délai, et que les troupes des insurgés Belges rentrent de suite dans les positions, qu'elles occupaient le 21 Novembre 1830, mesures sanctionnées par l'engagement contracté envers les cinq Puissances de cesser les hostilités.

Sa Majesté se flatte qu'elles lui épargneront la pénible nécessité, d'avoir recours aux moyens matériels en son pouvoir, afin de conserver l'entière liberté des communications civiles et militaires avec Maestricht, dont Elle a l'intention de faire usage, ainsi que les positions occupées à ladite époque par les troupes royales.

La partie du même protocole, qui se rapporte à la navigation de l'Escaut, a produit sur le Roi une impression bien différente. Sa Majesté croirait manquer à Sa dignité en faisant transmettre à la conférence de Londres des observations sur le parallèle, tiré entre l'infraction manifeste de la suspension d'hostilités par les insurgés, et les mesures défensives de police et de sureté intérieure, qu'elle s'est trouvée dans le cas de maintenir sur l'Escaut. En invoqnant les bons offices de Ses Alliés pour faire rentrer Ses sujets rebelles dans leur devoir et pour aplanir les difficultés, qui s'étaient élevées, Elle n'a certainement pu prévoir que la conférence de Londres aurait mis Son autorité légitime, garantie par les traités et cimentée par les liens les plus étroits d'amitié et de bonne intelligence, sur la même ligne, que celle du Gouvernement révolutionnaire, qui s'est imposé aux Belges.

Mais indépendamment de ce rapprochement de deux objets d'une nature absolument différente, la forme et le fond de ladite partie du protocole ne sauraient être avoués par le Roi.

En effet la réunion de la conférence, dont est résulté le 9me protocole, a eu pour objet une affaire spécialement liée aux intérêts du Royaume des Pays-Bas, sans que les Plénipotentiaires du Roi y aient participé directement, droit qui leur a été réservé par le § 4 du protocole d'Aix-la-Chapelle du 15 Novembre 1818.

Il y a plus. Ce principe ne fut que surabondamment rappelé à Aix-la-Chapelle, car aucune réunion de Plénipotentiaires, quelque nombreuse qu'elle soit et quelque puissants que soient les États, qu'ils représentent, n'a qualité pour régler les intérêts particuliers et territoriaux d'autres peuples. Sans doute la conférence de Londres se réunit d'après le désir du Roi des Pays-Bas, mais ce fut dans le but de rétablir l'ordre légal dans une partie de Son Royaume, et nullement pour atténuer ses moyens de défense, ni porter atteinte à la souveraineté des anciennes Provinces-Unies des Pays-Bas. Dès lors le droit des gens et le protocole d'Aix-la-Chapelle conféraient aussi peu à la conférence la question de l'Escaut que son origine, qui avait pour objet le maintien des droits du Roi.

Quant au fond de ladite question, le protocole du 4 Novembre porte, que de part et d'autre les hostilités cesseront entièrement. Or, le Gouvernement des Pays-Bas, après y avoir accédé, a scrupuleusement observé cette stipulation; mais jamais une cessation d'hostilités, qui a uniquement pour objet une suspension de mesures agressives, n'a privé une puissance de la faculté de maintenir sur son propre territoire ses lignes militaires de défense et de prévenir qu'elle ne fût traversée par l'ennemi ou par les neutres, et l'on ne connaît point d'exemple dans l'histoire qu'à cet égard il ait été fait une distinction entre les forteresses et les routes, qui y aboutissent, et les rivières.

Si, d'après le document annexé sous la lettre B au protocole n°. 2, le soi-disant Gouvernement provisoire de la Belgique s'est engagé à donner les ordres et à prendre les mesures nécessaires, pour que toutes les hostilités cessassent contre la Hollande du côté des Belges, les incursions continuelles des Belges dans la Flandre Zélandaise et le Brabant Septentrional, et spécialement leurs hostilités contre Maestricht prouvent évidemment, qu'ils ont manqué à leurs engagements. Ces faits, les actes, qu'en opposition manifeste à la teneur des protocoles ils continuent de se permettre pour prolonger le soulèvement du Grand-Duché de Luxembourg, leur refus de renvoyer les militaires des provinces septentrionales tombés en leur pouvoir, le dur traitement, qu'ils leur font éprouver, enfin un grand nombre de nouvelles conditions, mises en avant de la part des Belges, et surtout leur réponse au protocole du 20 Décembre rendent difficile de se convaincre, que leur adhésion au protocole du 17 Novembre ne soit pas illusoire. Selon ce dernier protocole on conservera de part et d'autre la faculté de communiquer librement par terre et par mer avec les territoires, places et points, que les troupes respectives occupent hors des limites, qui séparaient la Belgique des Provinces-Unies des Pays-Bas avant le traité de Paris du 30 Mai 1814; mais cette stipulation s'applique exclusivement aux points isolés, occupés par les troupes respectives hors du territoire, tels que la citadelle d'Anvers et Venlo. Elle ne saurait en aucune manière être invoquée par les Belges en

(1) Deze aanspraak komt ook voor in *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 22 en 23; en *Recueil*, dl. I, blz. 94 - 100.

faveur d'une communication par mer avec la ville d'Anvers, qui n'est pas, comme Venlo, hors des limites de la Belgique. Dire qu'on moleste des voyageurs, ou des bâtiments marchands, ou qu'on commet des hostilités contre eux, lorsqu'on les empêche de traverser une place forte ou une ligne de défense fluviale dans l'intérieur d'un pays, c'est avancer une thèse absolument insoutenable. Enfin la mention faite dans le protocole du 9 Janvier 1831 des droits de péage et de visite confirme la vérité, qu'il concerne des objets domestiques du Royaume des Pays-Bas.

En conséquence Sa Majesté ayant pris connaissance de la demande de la conférence de Londres, tendant à ce que le 20 Janvier 1831, et n'importe qu'on fût alors convenu ou non des principes de la séparation, la libre navigation de l'Escaut soit entièrement rétablie sans autres droits de péage ni de visite, que ceux qui étaient établis en 1814 avant la réunion de la Belgique à la Hollande, en faveur des bâtiments neutres et de ceux, qui appartiendraient aux ports Belges, et de la déclaration que le rejet de cette demande, à tous les points de laquelle on est convaincu que Sa Majesté ne manquera pas d'accéder, serait envisagé par les cinq Puissances comme un acte d'hostilité envers Elles, et que si le 20 Janvier les mesures, qui entravent la navigation de l'Escaut, ne cessaient dans le sens indiqué ci-dessus, les cinq Puissances se réservaient d'adopter telles déterminations, qu'elles trouveraient nécessaires à la prompte exécution de leurs engagements, déclare, qu'Elle n'a pu concilier le terme »d'hostilités" avec le voeu annoncé de conserver à l'Europe le bienfait de la paix générale, et qu'Elle estime lesdites demande et déclaration de la conférence dérogatoires à Sa Souveraineté et à l'indépendance des anciennes Provinces-Unies des Pays-Bas, subversives du droit des gens, et nullement compatibles avec les sentiments d'amitié, que les cinq Cours ont professés jusqu'ici pour Sa Majesté.

Considérant toutefois, que l'Europe ne peut attendre des moyens d'un seul État, quelque glorieuses que soient ses annales, le retour au véritable système de non-intervention, basé sur le respect dû aux droits de chaque peuple, le Roi s'est déterminé à ne pas s'opposer à la force majeure et à demeurer, pour le moment, à partir du 20 Janvier 1831, spectateur de la navigation sur l'Escaut des bâtiments neutres ou appartenant aux ports Belges, sous la réserve et la protestation les plus formelles, tant par rapport à ladite navigation elle-même, qu'aux droits, que Sa Majesté a la faculté de lever des bâtiments, qui naviguent sur l'Escaut. En conséquence, Sa Majesté a ordonné, qu'à dater dudit jour, il sera sursis provisoirement à l'exécution des mesures adoptées à l'égard de la navigation de l'Escaut.

Cependant comme aux termes du protocole du 9 Janvier la levée de ces mesures est essentiellement liée à l'exécution ponctuelle des obligations, que la conférence a imposées par le même protocole au soi-disant Gouvernement provisoire de la Belgique, et en est inséparable, Sa Majesté déclare, que dans le cas de non-exécution ou d'infraction subséquente de ces obligations, et d'un délai éventuel de la part de la conférence à employer la force pour y mettre un terme, Elle se réserve d'user de nouveau et incessamment de Son bon droit, en rétablissant non seulement les mesures de précaution sur l'Escaut, mais aussi le blocus maritime, et qu'Elle étend la même réserve au cas, où les grandes bases de la séparation des anciennes Provinces-Unies des Pays-Bas et de la Belgique, qu'il Lui importe tant de voir fixer incessamment, éprouvassent des délais inattendus."

Het laat zich verwachten, Edel Mogende Heeren! dat zoodanig antwoord, waarin de vaart op de Schelde is verbonden geworden aan het houden van de wapenschorsing door de opstandelingen, aan de vrije gemeenschap met Maastricht en aan de spoedige vaststelling van billijke hoofdvoorwaarden van scheiding tusschen Noord-Nederland en België, zal bijdragen tot bevordering der onderhandelingen, en ik zal mij gelukkig achten, indien ik eerlang mogt worden in staat gesteld, om aan U Edel Mogenden den gunstigen uitslag derzelve aan te kondigen.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
VERSTOLK VAN SOELEN.

OPENBARE EN GEHEIME ZITTINGEN VAN 2 APRIL 1831.

(Men raadplege de verslagen der voormelde zittingen en die van 6 en 7 April (*Comité-generaal.*)

---

3. DERDE AANSPRAAK VAN DEN MINISTER VAN BUITENLANDSCHE ZAKEN, *met daarbij behoorende Bijlagen.* (1)

'sGravenhage, den 2den April 1831.

EDEL MOGENDE HEEREN!

In de afgeloopene week heeft de Minister van Financiën aan U Edel Mogenden de geldelijke behoeften van 's Rijks schatkist opengelegd en de middelen ter bestrijding derzelve voorgesteld. Een aanzienlijk gedeelte dier behoeften veroorzaakt wordende door het onderhoud onzer krijgsmagt, zoo vereischt hare volledige beoordeeling, dat men kennis drage van 's lands staatkundigen toestand in het algemeen, en meer bijzonder van de redenen, welke de uitgaven voor het leger en voor de bezettingen onzer grensvestingen hebben geboden.

Ik zal trachten mij van den ten deze op mij rustenden pligt te kwijten, door datgene aan U Edel Mogenden mede te deelen, wat strekken kan, om de door mijnen geachten ambtgenoot aangeboden financiële wetten uit het oogpunt der buitenlandsche betrekkingen toe te lichten.

Ruim twee maanden geleden uitte ik in deze Vergadering den wensch, dat de onderhandelingen te Londen met eenen gunstigen uitslag mogten bekroond worden.

Deze wensch is niet onvervuld gebleven. In de 11de en 12de protokollen hunner conferentie hebben de te Londen vereenigde Gevolmagtigden van Oostenrijk, Frankrijk, Groot-Brittannië, Pruissen en Rusland, met overleg van die des Konings, de twee hoofdpunten behandeld, die bij de bepaalde scheiding van Noord-Nederland en Belgie moesten geregeld worden: de grensscheiding en het aandeel, door elk der beide landen in de Staatsschuld de dragen. De in die protocollen vermelde schikkingen omtrent deze onderwerpen bevonden zijnde te strooken met de billijkheid en met de belangen van Noord-Nederland, zoo is de Koning toegetreden tot de annexe A van het protokol n°. 12, bevattende de conclusiën der protokollen 11 en 12 en de grondslagen, bestemd om de scheiding van Noord-Nederland en België daar te stellen.

Ten gevolge dier toetreding mogt men vertrouwen, dat alles eerlang zou ten einde gebragt worden. Spoedig werden dezerzijds de commissarissen-demarcateurs aan de conferentie van Londen kenbaar gemaakt, en Zijne Majesteit liet aldaar het verlangen betuigen, dat de Belgen hunne door den voortgang der onderhandeling overtollig en doelloos gewordene wapening mogten staken en verminderen, ten einde ook alhier de krijgstoerustingen in evenredigheid zouden kunnen worden beperkt.

Tegen verwachting heeft men echter ondervonden, dat, sedert 's Konings toetreding, de zaken, ondanks den gedurigen aandrang van Hoogstdeszelfs gevolmagtigden, niet gevorderd zijn, hebbende de afwisselende Belgische gezagvoerders geene gezindheid aan den dag gelegd, om tot eene schikking met Noord-Nederland mede te werken, zich tot hiertoe onttrokken aan den inhoud der bovengedachte protokollen en aan de grondslagen der annexe A, en de conferentie van Londen op eene wijze bejegend, welke, zelfs te midden van eenen gevoerden oorlog, strijden zoude met de gebruiken van het beschaafde Europa. Onze grenzen zijn, bij voortduring, door Belgische benden verontrust gebleven en aldus de rampen van den krijg, zonder eenig doel, op enkele grensbewoners overgebragt, en indien Maastricht deszelfs gemeenschap met andere oorden eenigermate geopend ziet, heeft zich nogtans de Belgische krijgsmagt in het Limburgsche nog niet volgens het overeengekomene teruggetrokken uit alle de plaatsen, op den 21sten November door haar bezet geweest. Men is zelfs van de Belgische zijde nog verder gegaan. Lieden, aan wie de leiding der algemeene zaken in Belgie was opgedragen, hebben onlangs openlijk en officieel van het voeren van oorlog tegen Noord-Nederland gesproken, en hij, die thans aldaar is aan het

(1) Deze bescheiden komen ook grootendeels voor in *Nederlandsche Staats-courant*, n°. 40, 56, 57, 60 en 62, en gedeeltelijk in *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 22 en 30; het voormelde *Recueil* bevat in deel I de aanspraak met de bijlagen.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bijlagen tot de derde aanspraak van den Minister.)

hoofd gesteld, heeft eene Staatsregeling bezworen, welke inbreuk maakt op het grondgebied van Noord-Nederland, en vervolgens eene proclamatie uitgevaardigd, de ondubbelzinnigste kenteekenen dragende van minachting voor al het te Londen verhandelde.

De Staatsstukken, welke ik hiernevens, ter inzage van U Edel Mogenden, overlegge, zullen den gang der dingen, waarvan ik de hoofdtrekken heb aangevoerd, meer in de bijzonderheden doen kennen. Zij strekken ten bewijze, dat Zijne Majesteit steeds ernstig eene afdoening volgens de aangenomene grondslagen begeerd heeft en blijft begeeren en dat de omstandigheden, die deze afdoening vooralsnog belemmerd hebben, geenszins te wijten zijn aan eenige verflaauwing van Hoogsdeszelfs verlangen, om door het tot stand brengen der uit hoofde der afscheiding van België noodzakelijk gewordene schikkingen, de lasten te zien verminderen, welke Noord-Nederland bezwaren.

Intusschen is aan de Regering geene andere keuze overgebleven, dan voor de verdediging der grenzen zoodanig te zorgen, dat de opstandelingen zelfs de hoop moesten laten varen, van Noord-Nederland met eenig goed gevolg aan te randen. Halve maatregelen waren hiertoe ontoereikend, want men mogt niet verzuimen onze talrijke vestingen en alle de punten onzer uitgestrekte grenslijn te beveiligen tegen de onregelmatige aanvallen eener muitzieke menigte, naauwelijks door eenige overgeblevene maatschappelijke banden in hare haardsteden teruggehouden en die, wanneer het haar gelukt ware op onzen bodem door te dringen, ons gevoeliger verliezen en opofferingen zou gekost hebben dan die, waarop de vorming van een aanzienlijk leger en de voorziening onzer vestingen zijn te staan gekomen. Diep heeft het den Koning getroffen zich tot die keuze te moeten bepalen, en smartelijk heeft het Hoogstdeszelfs gevoel aangedaan, het vaderland slechts te kunnen zien behouden door de ontrukking van een aanzienlijk gedeelte der bevolking aan deszelfs huisselijke betrekkingen en door geldelijke opofferingen der ingezetenen; maar, zich te plaatsen op de hoogte der omstandigheden, behoorde steeds onder de eerste pligten der Vorsten.

Met leedwezen moet ik U Edel Mogenden aankondigen, dat men nog niet kan berekenen, hoelang de bovenmatige inspanning van krachten, waarvan onze gewesten het grootsche voorbeeld opleveren en die meer overeenstemt met de vaderlandsliefde dan met de hulpbronnen der Noord-Nederlanders, zal moeten voortduren. Toen het alleen op de gezindheid der regeringen aankwam, om eenen oorlog te doen ontvlammen of den vrede te bevestigen, was het den staatsman geoorloofd, die gezindheid toetsende, de gebeurtenissen vooruit te zien. Dat lange tijdperk der geschiedenis is vervlogen. De geest van burgers en onderdanen is in vele landen is een hoofdbestanddeel geworden der diplomatieke berekeningen, maar deszelfs werking valt niet onder het bereik van vaste regelen. Ontbindingen van staatkundige maatschappijen behooren niet meer tot de zeldzame tooneelen, en bij de halve beschaving der wereld, genoegzaam gevorderd om zich met alles te bemoeijen en alles te berispen, maar niet genoeg om het lot van het menschdom te hervormen, vinden onruststokers, alleenlijk eigene grootheid en opklimming beoogende, en lieden, door ijdele bespiegeling weggesleept, kortzigtige volken gereed, om het bestaande en, trapswijze naar het meer volmaakte strevende, goede af te werpen, tot verkrijging van eene plotselinge en hersenschimmige verbetering. Onder deze verschijnselen bekleedt België, door weinigen misleid en overheerscht, eenen eersten rang. Deszelfs hagchelijke nabuurschap onderwerpt Noord-Nederland aan de dure verpligting, van aan zijne zuidelijke grenzen niet minder te waken tegen de driften eener woeste menigte, dan langs zijne westelijke stranden tegen den verbolgen oceaan. Even gelijk de elementen, bedaren echter ook de menschelijke hartstogten; vroeg of laat zien de bedrogen volken hunne dwaling in. Het uur kan dus niet meer verwijderd zijn, wanneer, met medewerking der Mogendheden, wier Gevolmagtigden zich ter conferentie van Londen vereenigd hebben, de scheiding van Noord-Nederland en België behoorlijk zal geregeld worden, en al kan de Regering de toepassing niet gebieden, noch voorspellen, en al moet zij de toepassing harer staatkunde wijzigen naar de gebeurtenissen van den dag, nimmer zal zij zich laten afbrengen van haar onveranderlijk aangenomen grondbeginsel: de standvastige handhaving van de eer, van de onafhankelijkheid van het grondgebied en van de handels- en geldelijke belangen van Noord-Nederland.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
VERSTOLK VAN SOELEN.

---

3 *B.* NOTA DER STUKKEN, *medegedeeld door den Minister van Buitenlandsche Zaken, den 2den April 1831.*

Protokol n°.	10	der conferentie	te	Londen,	met	3 bijlagen.
»	» 11	»	»	»	»	» 1 bijlage.
»	» 12	»	»	»	»	» 1 »
»	» 13	»	»	»	»	» 1 » De bijlage A is medegedeeld 25 Januarij 1831.
»	» 14	»	»	»	»	
»	» 15	»	»	»	»	
»	» 16	»	»	»	»	met 1 bijlage.
»	» 17	»	»	»	»	» 2 bijlagen.
»	» 18	»	»	»	»	» 1 bijlage.
»	» 19	»	»	»	»	
»	» 20	»	»	»	»	» 2 bijlagen.

Nota van den Nederlandschen Ambassadeur te Londen aan lord Palmerston, van 23 Maart 1831.

N°. 10.

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office, le* 18 *Janvier* 1831.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie.

Les Plénipotentiaires des cinq Cours, s'étant réunis en conférence, ont résolu d'adresser à leurs commissaires à Bruxelles l'instruction ci-jointe (A), en conséquence des informations qu'ils ont reçues de Hollande et de Belgique.

Les Plénipotentiaires ont également résolu de joindre au présent protocole l'instruction antérieure qu'ils avaient adressée à leurs commissaires à Bruxelles, le 9 Janvier 1831. (B)

(*Signé*) ESTERHAZY.
WESSENBERG.
TALLEYRAND.
PALMERSTON.
BULOW.
LIEVEN.
MATUSCEWICZ.

ANNEXE A AU PROTOCOLE N°. 10.

INSTRUCTION *à adresser à lord Ponsonby et à M. Bresson.*

Londres, 18 Janvier 1831.

MESSIEURS!

Depuis l'expédition de notre protocole n°. 9, du 9 Janvier, nous avons appris que les hostilités continuaient et que les troupes Belges avaient occupé les positions nécessaires pour former l'investissement de Maestricht, tandis que le Roi des Pays-Bas, conformément à la teneur du protocole cité plus haut, venait d'arrêter la marche du corps d'armée qu'il avait envoyé au secours de cette place.

Les opérations des troupes Belges ont en contradiction ouverte avec les engagements pris envers les cinq Puissances par le Gouvernement provisoire de la Belgique, et avec le but que les Puissances ont irrévocablement résolu d'atteindre.

Nous espérons que la communication de notre protocole du

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bijlagen tot de derde aanspraak van den Minister.)

9 Janvier aura mis un terme à l'état de choses dont ce protocole lui-même était la conséquence. Si néanmoins, contre toute attente, les troupes Belges n'étaient pas rentrées le 20 Janvier dans les positions qu'elles occupaient le 21 Novembre, vous déclarerez, Messieurs, à la réception de la présente, que non seulement la citadelle d'Anvers ne sera point évacuée par les troupes de S. M. le Roi des Pays-Bas, mais que jusqu'au moment où les positions du 21 Novembre auront été reprises par les troupes Belges et la liberté de communications rétablie, aux termes de la lettre du Gouvernement provisoire jointe à notre protocole du 9 Janvier, les cinq Cours mettraient en leur propre nom le blocus devant tous les ports de la Belgique. Si ces déterminations se trouvaient encore insuffisantes, les cinq Cours se réserveraient d'adopter toutes celles qu'exigerait de leur part le soin de faire respecter et exécuter leurs décisions.

Vous remettrez copie de cette dépêche au Gouvernement provisoire de la Belgique sans aucun délai, dans le cas où sa réponse à la communication de notre protocole du 9 Janvier n'aurait pas été pleinement satisfaisante. Il s'entend de soi-même que si elle l'avait été, la présente serait regardée par vous comme non avenue.

Recevez etc.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuscewicz.

Annexe B au protocole n°. 10.

INSTRUCTION *adressée à lord Ponsonby et à M. Bresson, en date de Londres, le* 9 *Janvier* 1831.

Messieurs!

Nous avons pris connaissance de la note verbale, qui vous a été remise le 3 Janvier par le président et les membres du comité diplomatique, en réponse à la communication que vous leur aviez faite de notre protocole du 20 Décembre.

Il est à regretter, Messieurs, que vous ayez accepté cette note, dont la teneur ne saurait faciliter l'accord désiré par les cinq Puissances, et nous vous invitons même à vouloir bien la restituer au comité diplomatique, afin d'éviter des discussions qui ne pourraient qu'être fâcheuses.

Les motifs qui nous portent à cette détermination, sont puisés dans l'intérêt de la Belgique et dans le désir qui anime les cinq Puissances d'affermir de plus en plus la paix générale.

Le protocole du 20 Décembre, en faisant prévoir l'indépendance de la Belgique, s'est exprimé en ces termes:

» La conférence s'occupera conséquemment de discuter et de concerter les nouveaux arrangements les plus propres à combiner l'indépendance future de la Belgique avec les stipulations des traités, avec les intérêts et la sécurité des autres Puissances et avec la conservation de l'équilibre Européen."

D'après cette clause du protocole du 20 Décembre, l'indépendance future de la Belgique est rattachée à trois principes essentiels, qui forment un ensemble et dont l'observation est indispensable au repos de l'Europe et au respect des droits acquis par les Puissances tierces.

La note verbale du 3 Janvier tend d'ailleurs à établir le droit d'agrandissement et de conquête en faveur de la Belgique. Or, les Puissances ne sauraient reconnaître à aucun État un droit qu'elles se refusent à elles-mêmes, et c'est sur cette renonciation mutuelle à toute idée de conquête, que reposent aujourd'hui la paix générale et le système Européen.

La teneur de cette dépêche vous offrira les moyens de faire apprécier au comité diplomatique les raisons, à la fois immuables et graves, qui nous engagent à vous charger de lui restituer sa note.

Agréez etc.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuscewicz.

NOTE VERBALE *du* 3 *Janvier* 1831, *mentionné dans l'annexe B au Protocole n°.* 10, *du* 18 *Janvier* 1831.

Le président et les membres du comité diplomatique ayant eu l'honneur de recevoir de Lord Ponsonby et M. Bresson, par une note verbale du 31 Décembre 1830, copie certifiée du protocole d'une conférence tenue à Londres le 20 Décembre par LL. EE. les Plénipotentiaires des cinq grandes Puissances, et d'une lettre qui l'accompagne, en date du même jour, se font un devoir d'y donner la réponse suivante:

Il leur a paru que la levée du blocus et la libre navigation de l'Escaut étant la condition principale de l'armistice, et même de la suspension d'armes déjà consentie le 21 Novembre, la première tâche que s'étaient proposée les cinq grandes Puissances, n'était pas encore remplie.

L'équilibre de l'Europe peut encore être assuré et la paix générale maintenue, en rendant la Belgique indépendante, forte et heureuse; si la Belgique était sans force et sans bonheur, le nouvel arrangement, auquel on pourrait recourir, serait menacé du sort de la combinaison politique de 1815.

La Belgique indépendante a sans doute sa part des devoirs Européens à remplir; mais on concevrait difficilement quelles obligations ont pu résulter pour elle des traités auxquels elle est restée étrangère.

Les commissaires, envoyés à Londres, sont munis d'instructions suffisantes pour être entendus sur toutes les affaires de la Belgique, et ne pourront laisser ignorer à la Conférence, que dans les circonstances imminentes où se trouve le peuple Belge, il paraîtra sans doute impossible que la Belgique constitue un État indépendant, sans la garantie immédiate de la liberté de l'Escaut, de la possession de la rive gauche de ce fleuve, de la province de Limbourg en entier et du Grand-Duché de Luxembourg, sauf ses relations avec la Confédération Germanique.

LL. EE. les plénipotentiaires des cinq grandes Puissances concevront facilement, d'après les rapports qu'ont pu faire Lord Ponsonby et M. Bresson, la position critique du pays et l'impossibilité de prolonger cet état d'incertitude.

Le président et les membres du comité diplomatique prient Lord Ponsonby et M. Bresson d'agréer etc.

N°. 11.

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office, le* 20 *Janvier* 1831.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie.

Les Plénipotentiaires des Cours d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie ont pris connaissance de la lettre ci-jointe (A), adressée à leurs commissaires à Bruxelles, au nom du Gouvernement provisoire de la Belgique, lettre qui porte, conformément à la teneur du protocole du 9 Janvier 1831, que les troupes Belges qui s'étaient avancées aux environs de Maestricht, avaient reçu l'ordre de se retirer immédiatement et d'éviter à l'avenir les causes d'hostilités.

Ayant eu lieu de se convaincre par les explications de leurs commissaires, que cette retraite des troupes Belges aura pour

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bijlagen tot de derde aanspraak van den Minister.)

effet d'assurer à la place de Maestricht l'entière liberté de communications dont elle doit jouir; ne pouvant douter que de son côté S. M. le Roi des Pays-Bas n'ait pourvu à l'accomplissement du protocole du 9 Janvier; ayant du reste arrêté les déterminations nécessaires pour le cas, dans lequel les dispositions de ce protocole seraient, soit rejetées, soit enfreintes, et étant parvenus au jour où doit se trouver complètement établie la cessation d'hostilités, que les cinq Puissances ont eu à cœur d'amener, — les Plénipotentiaires ont procédé à l'examen des questions qu'ils avaient à résoudre pour réaliser l'objet de leur protocole du 20 Décembre 1830, pour faire une utile application des principes fondamentaux auxquels cet acte a rattaché l'indépendance future de la Belgique, et pour affermir ainsi la paix générale, dont le maintien constitue le premier intérêt, comme il forme le premier voeu des Puissances réunies en conférence à Londres.

Dans ce but les Plénipotentiaires ont jugé indispensable de poser, avant tout, des bases, quant aux limites qui doivent séparer désormais le territoire Hollandais du territoire Belge.

Des propositions leur avaient été remises de part et d'autre sous ce dernier rapport. Après les avoir mûrement discutées, ils ont concerté entr'eux les bases suivantes:

Art. 1.

Les limites de la Hollande comprendront tous les territoires, places, villes et lieux, qui appartenaient à la ci-devant république des Provinces-Unies des Pays-Bas, en l'année 1790.

Art. 2.

La Belgique sera formée de tout le reste des territoires qui avaient reçu la dénomination de Royaume des Pays-Bas dans les traités de l'année 1815, sauf le Grand-Duché de Luxembourg, qui, possédé à un titre différent par les Princes de la Maison de Nassau, fait et continuera à faire partie de la Confédération Germanique.

Art. 3.

Il est entendu, que les dispositions des articles 108 jusqu'à 117 inclusivement de l'acte général du Congrès de Vienne, relatifs à la libre navigation des fleuves et rivières navigables, seront appliquées aux rivières et aux fleuves, qui traversent le territoire Hollandais et le territoire Belge.

Art. 4.

Comme il résulterait néanmoins des bases posées dans les artt. 1 et 2, que la Hollande et la Belgique posséderaient des enclaves sur leur territoires respectifs, il sera effectué par les soins des cinq Cours tels échanges et arrangements entre les deux pays, qui leur assureraient l'avantage réciproque d'une entière contiguité de possessions et d'une libre communication entre les villes et places comprises dans leur frontières.

Ces premiers articles convenus, les Plénipotentiaires ont porté leur attention sur les moyens de consolider l'oeuvre de paix, auquel les cinq Puissances ont voué une active sollicitude, et de placer dans leur vrai jour les principes qui dirigent leur commune politique.

Ils ont été unanimement d'avis, que les cinq Puissances devaient, à leurs intérêts bien compris, à leur union, à la tranquillité de l'Europe et à l'accomplissement des vues, consignées dans leur protocole du 20 Décembre, une manifestation solennelle, une preuve éclatante de la ferme détermination où elles sont, de ne chercher dans les arrangements relatifs à la Belgique, comme dans toutes les circonstances qui pourront se présenter encore, aucune augmentation de territoire, aucune influence exclusive, aucun avantage isolé, et de donner à ce pays lui-même, ainsi qu'à tous les Etats qui l'environnent, les meilleures garanties de repos et de sécurité.

C'est par suite de ces maximes, c'est dans ces intentions salutaires, que les Plénipotentiaires ont résolu d'ajouter aux articles précédents ceux qui se trouvent ci-dessous.

Art. 5.

La Belgique dans ses limites, telles qu'elles seront arrêtées et tracées conformément aux bases posées dans les artt. 1, 2 et 4 du présent protocole, formera un Etat perpétuellement neutre. Les cinq Puissances lui garantissent cette neutralité perpétuelle, ainsi que l'intégrité et l'inviolabilité de son territoire, dans les limites mentionnées ci-dessus.

Art. 6.

Par une juste réciprocité, la Belgique sera tenue d'observer cette même neutralité envers tous les autres Etats et de ne porter aucune atteinte à leur tranquillité intérieure ni extérieure.

Art. 7.

Les Plénipotentiaires s'occuperont, sans le moindre délai, à arrêter les principes généraux des arrangements de finances, de commerce et autres, qu'exige la séparation de la Belgique d'avec la Hollande.

Ces principes une fois convenus, le présent protocole, ainsi complété, sera converti en traité définitif et communiqué sous cette forme à toutes les Cours de l'Europe, avec invitation d'y accéder.

Art. 8.

Quand les arrangements relatifs à la Belgique seront terminés, les cinq Cours se réservent d'examiner, sans préjudice du droit des tiers, la question de savoir, s'il y aurait moyen d'étendre aux pays voisins le bienfait de la neutralité garantie à la Belgique.

(*Signe*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuscewicz.

Annexe A au protocole n°. 11.

COPIE de la LETTRE, *adressée par le Gouvernement provisoire de la Belgique à lord Ponsonby et à M. Bresson, en date de Bruxelles, le* 17 *Janvier* 1831.

Le comité des relations extérieures a l'honneur de prévenir lord Ponsonby et M. Bresson, que les ordres sont expédiés pour faire retirer les troupes, qui investissaient Maestricht, et prescrire, de la manière la plus formelle, d'éviter toutes les causes d'hostilité.

Il prie lord Ponsonby et M. Bresson d'agréer l'assurance de sa haute considération.

(*Signe*) *Le Vice-Président du Comité*,
Comte d'Aerschot.

N°. 12.

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office, le* 27 *Janvier* 1831.

Présents: les Plénipotentiaires *d'Autriche*, *de France*, *de la Grande-Bretagne*, *de Prusse* et *de Russie*.

Les Plénipotentiares d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie, s'étant réunis pour examiner les arrangements de finance, de commerce et autres, qu'exige la séparation de la Belgique d'avec la Hollande, ont observé que les cinq Cours se trouvent obligées d'interposer amicalement leurs soins dans cette circonstance, par deux raisons également impérieuses. D'abord l'expérience même des négociations dont les Puissances s'occupent, ne leur a que trop prouvé l'impossibilité

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bijlagen tot de derde aanspraak van den Minister.)

absolue où les parties directement intéressées se trouveraient de s'entendre sur de tels objets, si la bienveillante sollicitude des cinq Cours ne facilitait un accord ; et cette première considération est d'autant plus importante, qu'elle se rettache évidemment au maintien de la paix générale. Mais de plus, les questions qu'il s'agit de résoudre ont déjà donné lieu à des décisions dont les principes, loin d'être nouveaux, sont ceux qui ont régi de tout temps les relations réciproques des États et que des conventions spéciales conclues entre les cinq Cours ont rappelés et consacrés. Ces conventions ne sauraient donc être changées dans aucun cas sans la participation des Puissances contractantes.

Les motifs qui viennent d'être exposés et dont la gravité n'est pas douteuse, ont engagé les Plénipotentiaires à discuter, sous le rapport des arrangements de finance qui doivent nécessairement s'appliquer tous au partage des dettes du Royaume des Pays-Bas, qui plus ou moins intéressent tous les peuples de l'Europe, les dispositions des traités en vertu desquelles les dettes de la Hollande et celles de la Belgique ont été déclarées dettes communes du Royaume des Pays-Bas. Ces dispositions, consignées dans un protocole du 21 Juillet 1814, jointes à l'acte général du Congrès de Vienne du 9 Juin 1815, et regardées comme faisant partie intégrante de cet acte, sont telles qu'il suit:

Article 6 du Protocole du 21 Juillet 1814.

» Les charges devant être communes ainsi que les bénéfices, les dettes contractées jusqu'à l'époque de la réunion par les provinces Hollandaises d'un côté, et par les provinces Belgiques de l'autre, seront à la charge du trésor général des Pays-Bas."

D'après cet article c'est évidemment sur la réunion des provinces Hollandaises aux provinces Belges, que se fond la communauté de charges, de dettes et de bénéfices, dont ce même article consacre le principe. Ainsi, du moment où la réunion cesse, la communauté en question semblerait devoir également cesser, et par une autre conséquence nécessaire de cet axiome, les dettes qui, dans le système de la réunion, avaient été confondues, pourraient, dans le système de la séparation, être redivisées.

Suivant cette base, chaque pays devrait d'abord reprendre exclusivement à sa charge les dettes, dont il était grevé avant la réunion. Les provinces Hollandaises auraient donc à pourvoir aux dettes qu'elles avaient contractées jusqu'à l'époque où les provinces Belges leur furent annexées, et les provinces Belges aux dettes qui pesaient sur elles à cette même époque. Le passif de ces dernières se composerait ainsi en premier lieu:

de la dette Austro-Belge, contractée dans le temps où la Belgique appartenait à la maison d'Autriche ;

de toutes les anciennes dettes des provinces Belges ;

de toutes les dettes affectées aux territoires qui entreraient aujourd'hui dans les limites de la Belgique.

Indépendamment des dettes qui viennent d'être énumérées ci-dessus et qui sont exclusivement Belges, la Belgique aurait à supporter, *dans leur intégrité*, d'abord les dettes qui ne sont retombées à la charge de la Hollande que par suite de la réunion, puis la valeur des sacrifices que la Hollande a faits pour l'obtenir. La Belgique aurait à supporter en outre, *dans une juste proportion*, les dettes contractées depuis l'époque de cette même réunion, et pendant sa durée, par le trésor général du Royaume des Pays-Bas, telles qu'elles figurent au budget de ce royaume. La même proportion serait applicable au partage des dépenses faites par le trésor général des Pays-Bas, conformément à l'article 7 du protocole du 21 Juillet 1814, lequel porte:

» Les dépenses requises pour l'établissement et la conservation des fortifications sur la frontière du nouvel État, seront supportées par le trésor général, comme résultant d'un objet qui intéresse la sûreté et l'indépendance de toutes les provinces et de la nation entière."

Enfin, la Belgique devrait être nécessairement tenue de pourvoir au service des rentes remboursables, ayant hypothèques spéciales sur les domaines publics compris dans les limites du territoire Belge.

Mais, séparée de la Hollande, la Belgique n'aurait aucun droit au commerce des colonies Hollandaises, qui a si puissamment contribué à sa prospérité depuis la réunion, et Sa Majesté le Roi des Pays-Bas conserverait la légitime faculté de refuser entièrement ce commerce aux habitants de la Belgique, ou de ne l'accorder qu'au prix et aux conditions qu'il jugerait convenable d'y mettre.

Considérant que le moment actuel favorise les arrangements qui pourraient déterminer ces conditions sans délai ultérieur, et qu'autant il est juste qu'un tel avantage ne soit accordé par Sa Majesté le Roi des Pays-Bas aux habitants de la Belgique que moyennant des compensations, autant il importe, d'un autre côté, à la conservation de l'équilibre Européen et à l'accomplissement des vues qui dirigent les cinq Puissances, que la Belgique florissante et prospère trouve dans son nouveau mode d'existence politique les ressources dont elle aura besoin pour le soutenir, — les Plénipotentiaires ont été d'opinion que les propositions qui suivent pourraient complètement réaliser un vœu si conforme au bien général de l'Europe et des deux pays, dont la réconciliation et les mutuels intérêts occupent l'attention des cours d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie.

Ils ont pensé qu'au lieu de reprendre ses anciennes dettes tout entières et d'être soumises aux charges intégrales et proportionnelles indiquées plus haut, la Belgique devrait entrer en partage des dettes du Royaume des Pays-Bas, telles qu'elles existent à la charge du trésor royal, et que ces dettes devraient être réparties entre les deux pays, d'après la moyenne proportionnelle des contributions directes, indirectes et des accises acquittées par chacun d'eux pendant les années 1827—8—9; que cette base essentiellement analogue aux ressources financières respectives des Hollandais et des Belges, serait équitable et modérée; car, malgré la disparité numérique de population, elle ferait peser approximativement $^{16}/_{31}$ de la dette totale à la charge de la Belgique et en laisserait $^{15}/_{31}$ à celle de la Hollande; que, du reste, s'il résultait de ce mode de procédé un accroissement de passifs pour les Belges, il serait entendu d'autre part que les Belges jouiraient, sur le même pied que les Hollandais, du commerce de toutes les colonies appartenant à Sa Majesté le Roi des Pays-Bas. En conséquence, les Plénipotentiaires sont convenus des propositions ci-dessous.

Art. 1.

Les dettes du Royaume des Pays-Bas, telles qu'elles existent à la charge du trésor royal, savoir: 1°. la dette active à intérêt; 2°. la dette différée; 3°. les différentes obligations du Syndicat d'Amortissement; 4°. les rentes remboursables sur les domaines, ayant hypothèques spéciales, seront réparties entre la Hollande et la Belgique, d'après la moyenne proportionnelle des contributions directes, indirectes et des accises du Royaume, acquittées par chacun des deux pays pendant les années 1827—8—9.

Art. 2.

La moyenne proportionnelle dont il s'agit, faisant tomber approximativement sur la Hollande $^{15}/_{31}$ et sur la Belgique $^{16}/_{31}$ des dettes ci-dessus mentionnées, il est entendu que la Belgique restera chargée d'un service d'intérêts correspondant.

Art. 3.

En considération de ce partage des dettes du Royaume des Pays-Bas, les habitants de la Belgique jouiront de la navigation et du commerce aux colonies appartenant à la Hollande, sur le même pied, avec les mêmes droits et les mêmes avantages que les habitants de la Hollande.

Art. 4.

Les ouvrages d'utilité publique ou particulière, tels que canaux, routes ou autres de semblable nature, construits en tout ou en partie aux frais du Royaume des Pays-Bas, appartiendront, avec les avantages et les charges qui y sont attachés, au pays où ils sont situés. Il reste entendu que les capitaux empruntés pour la construction de ces ouvrages et qui y sont spécialement affectés, seront compris dans lesdites charges, pour autant qu'ils ne sont pas encore remboursés et sans que les remboursements déjà effectués puissent donner lieu à liquidation.

Art. 5.

Les séquestres, mis en Belgique pendant les troubles, sur les biens et domaines patrimoniaux de la Maison d'Orange-Nassau ou autres quelconques, seront levés sans nul retard et la jouissance des biens et domaines susdits sera immédiatement rendue aux légitimes propriétaires.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bijlagen tot de derde aanspraak van den Minister.)

Art. 6.

La Belgique, du chef du partage des dettes du Royaume des Pays-Bas, ne sera grevée d'aucune autre charge que celles qui se trouvent indiquées dans les artt. 1, 2 et 4 du présent protocole.

Art. 7.

La liquidation des charges indiquées dans lesdits articles aura lieu d'après les principes que ces mêmes articles consacrent, moyennant une réunion de commissaires Hollandais et Belges, qui s'assembleront dans le plus bref délai possible à la Haye, tous les documents et titres requis pour une telle liquidation se trouvant en ladite ville.

Art. 8.

Jusqu'à ce que les travaux de ces commissaires soient achevés, la Belgique sera tenue de fournir provisoirement et sauf liquidation, sa quote-part au service des rentes et de l'amortissement des dettes du Royaume des Pays-Bas, d'après le pro rata qui résulte des artt. 1 et 2 du présent protocole.

Art. 9.

Si, dans les travaux desdits commissaires et en général dans l'application des bases posées ci-dessus, il s'élevait des dissentiments qui ne pussent être conciliés à l'amiable, les cinq Cours interposeraient leur médiation, à l'effet d'ajuster les différends de la manière la plus conforme à ces mêmes bases.

Les Plénipotentiaires, pour compléter les clauses de leur protocole n°. 11, du 20 Janvier 1831, sont encore convenus de celles qui suivent:

Art. 10.

Des commissaires démarcateurs Belges et Hollandais se réuniront dans le plus bref délai possible, pour arrêter et tracer les limites qui sépareront désormais la Belgique de la Hollande, conformément aux principes établis dans les artt. 1, 2 et 4 du protocole n°. 11, du 20 Janvier 1831. Si, dans ce travail, il s'élevait entre eux des dissentiments qui ne pussent être conciliés à l'amiable, les cinq Cours interposeraient leur médiation, à l'effet d'ajuster les différends de la manière la plus analogue à ces mêmes principes.

Art. 11.

Le port d'Anvers, conformément aux stipulations de l'art. 15 du traité de Paris du 30 Mai 1814, continuera d'être uniquement un port de commerce.

Après avoir ainsi pourvu aux principales stipulations que leur semblait réclamer l'oeuvre de paix dont ils s'occupent, les Plénipotentiaires ont arrêté que les articles du présent protocole seraient joints à ceux du protocole précédent, n°. 11, du 20 Janvier, rangés dans l'ordre le plus convenable et annexés ici dans leur ensemble (A), avec le titre de *bases destinées à établir l'indépendance et l'existence future de la Belgique.*

Il a été arrêté en outre que les cinq Cours, unanimement d'accord sur ces bases, les communiqueront aux parties directement intéressées et qu'elles s'entendront sur les meilleurs moyens de les faire adopter et mettre à exécution, ainsi que d'y obtenir, en temps opportun, l'accession des autres Cours de l'Europe qui ont signé les actes des congrès de Vienne et de Paris, ou qui y ont accédé.

Occupées à maintenir la paix générale, persuadées que leur accord en est la seule garantie et agissant avec un parfait désintéressement dans les affaires de la Belgique, les cinq Puissances n'ont eu en vue que de lui assigner dans le système Européen une place inoffensive, que de lui offrir une existence qui garantit à la fois son propre bonheur et la sécurité due aux autres États.

Elles n'hésitent pas à se reconnaître le droit de poser ces principes, et sans préjuger d'autres questions graves, sans rien décider sur celle de la souveraineté de la Belgique, il leur appartient de déclarer, qu'à leurs yeux le Souverain de ce pays doit nécessairement répondre aux principes d'existence du pays lui-même, satisfaire par sa position personnelle à la sûreté des États voisins, accepter à cet effet les arrangements consignés au présent protocole, et se trouver à même d'en assurer aux Belges la paisible jouissance.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuscewicz.

Annexe A au protocole n°. 12.

BASES *destinées à établir la séparation de la Belgique d'avec la Hollande.*

I. *Arrangements fondamentaux.*

Art. 1.

Les limites de la Hollande comprendront tous les territoires, places, villes et lieux, qui appartenaient à la ci-devant république des Provinces-Unies des Pays-Bas en l'année 1790.

Art. 2.

La Belgique sera formée de tout le reste des territoires qui avaient reçu la dénomination de Royaume des Pays-Bas dans les traités de l'année 1815, sauf le Grand-Duché de Luxembourg, qui, possédé à un titre différent par les Princes de la Maison de Nassau, fait et contenuera à faire partie de la Confédération Germanique.

Art. 3.

Il est entendu que les dispositions des articles 108 jusqu'à 117 inclusivement de l'acte général du congrès de Vienne, relatifs à la libre navigation des fleuves et rivières navigables, seront appliqués aux rivières et aux fleuves qui traversent le territoire Hollandais et le territoire Belge.

Art. 4.

Comme il résulterait néanmoins des bases posées dans les articles 1 et 2 que la Hollande et la Belgique posséderaient des enclaves sur leurs territoires respectifs, il sera effectué par les soins des cinq Puissances tels échanges et arrangements entre les deux pays, qui leur assureraient l'avantage réciproque d'une entière contiguité de possessions et d'une libre communication entre les villes et places comprises dans leurs frontières.

Art. 5.

En exécution des articles 1, 2 et 4 qui précèdent, des commissaires démarcateurs Hollandais et Belges se réuniront dans la plus bref délai possible en la ville de Maestricht et procèderont à la démarcation des limites qui doivent séparer la Hollande de la Belgique, conformément aux principes établis à cet effet dans les articles 1, 2 en 4 mentionnés ci-dessus.

Les mêmes commissaires seront autorisés à s'entendre sur les échanges et arrangements dont il est question en l'article 4, et s'il s'élevait entre lesdits commissaires, soit au sujet de ces arrangements indispensables, soit en général dans les travaux de la démarcation, des dissentiments qui ne pussent être conciliés à l'amiable, les cinq Cours interposeront leur médiation et ajusteront les différends de la manière la plus analogue aux principes posés dans les mêmes articles 1, 2 et 4.

Art. 6.

La Belgique dans ses limites, telles qu'elles seront tracées confor-

mément à ces mêmes principes, formera un État perpétuellement neutre. Les cinq Puissances lui garantissent cette neutralité perpétuelle, ainsi que l'intégrité et l'inviolabilité de son territoire, dans les limites mentionnées ci-dessus.

Art. 7.

Par une juste réciprocité, la Belgique sera tenue d'observer cette même neutralité envers tous les autres États, et de ne porter aucune atteinte à leur tranquillité intérieure ni extérieure.

Art. 8.

Le port d'Anvers, conformément à l'article 15 du traité de Paris, du 30 Mai 1814, continuera d'être uniquement un port de commerce.

Art. 9.

Quand les arrangements relatifs à la Belgique seront terminés, les cinq Cours se réservent d'examiner, sans préjudice du droit des tiers, la question de savoir, s'il y aurait moyen d'étendre aux pays voisins le bienfait de la neutralité garantie à la Belgique.

II. *Arrangements proposés pour le partage des dettes et avantages de commerce qui en seraient les conséquences.*

Art. 10.

Les dettes du Royaume des Pays-Bas, telles qu'elles existent à la charge du trésor royal, savoir: 1°. la dette active à intérêt; 2°. la dette différée; 3°. les différentes obligations du Syndicat-d'Amortissement; 4°. les rentes remboursables sur les domaines, ayant hypothèques spéciales, seront réparties entre la Hollande et la Belgique, d'après la moyenne proportionnelle des contributions directes, indirectes et des accises du Royaume acquittées par chacun des deux pays pendant les années 1827, 1828 et 1829.

Art. 11.

La moyenne proportionnelle dont il sagit, faisant tomber approximativement sur la Hollande $^{15}/_{31}$ et sur la Belgique $^{16}/_{31}$ des dettes ci-dessus mentionnées, il est entendu que la Belgique restera chargée d'un service d'intérêts correspondant.

Art. 12.

En considération de ce partage des dettes du Royaume des Pays-Bas, les habitants de la Belgique jouiront de la navigation et du commerce aux colonies appartenant à la Hollande, sur le même pied, avec les mêmes droits et les mêmes avantages que les habitants de la Hollande.

Art. 13.

Les ouvrages d'utilité publique, tels que canaux, routes ou autres de semblable nature, construits en tout ou en partie aux frais du Royaume des Pays-Bas, appartiendront, avec les avantages et les charges qui y sont attachés, au pays où ils sont situés. Il reste entendu que les capitaux empruntés pour la construction de ces ouvrages, et qui y sont spécialement affectés, seront compris dans lesdites charges pour autant qu'ils ne sont pas encore remboursés et sans que les remboursements déjà effectués puissent donner lieu à liquidation.

Art. 14.

Les séquestres, mis en Belgique pendant les troubles, sur les biens et domaines patrimoniaux de la Maison d'Orange-Nassau, ou autres quelconques, seront levés sans nul retard, et la jouissance des biens et domaines susdits sera immédiatement rendue aux légitimes propriétaires.

Art. 15.

La Belgique, du chef du partage des dettes du Royaume des Pays-Bas, ne sera grevée d'aucune autre charge que celles qui se trouvent indiquées dans les articles 10, 11 et 13, qui précèdent.

Art. 16.

La liquidations des charges indiquées dans lesdits articles aura lieu d'après les principes que ces mêmes articles consacrent, moyennant une réunion de commissaires Hollandais et Belges, qui s'assembleront dans le plus bref délai possible à la Haye, tous les documents et titres requis pour une telle liquidation se trouvant en ladite ville.

Art. 17.

Jusqu'à ce que les travaux de ces commissaires soient achevés, la Belgique sera tenue de fournir provisoirement et sauf liquidation sa quote-part au service des rentes et de l'amortissement des dettes du Royaume des Pays-Bas, d'après le pro rata qui résulte des articles 10 et 11.

Art. 18.

Si dans les travaux des commissaires liquidateurs, et en général dans l'application des dispositions sur le partage des dettes, il s'élevait des dissentiments qui ne pussent être conciliés à l'amiable, les cinq Cours interposeraient leur médiation, à l'effet d'ajuster les différends de la manière la plus conforme à ces mêmes dispositions.

(*Signée*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuscewicz.

N°. 13.

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office, le* 27 *Janvier* 1831.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie.

Les Plénipotentiaires des cinq Cours ont pris connaissance des communications ci-annexées (A-B), dont les unes leur ont été faites par les Plénipotentiaires de S. M. le Roi des Pays-Bas, relativement à l'ouverture de l'Escaut, et les autres par les commissaires à Bruxelles, relativement à la retraite des troupes Belges qui avaient essayé d'investir la place de Maestricht.

En joignant ces communications au présent protocole, les Plénipotentiaires ont résolu de constater l'engagement pris par Sa Majesté le Roi des Pays-Bas, d'ouvrir la navigation de l'Escaut sans y mettre de nouvelles entraves, et par les Belges de replacer leur troupes dans les positions où elles se trouvaient le 21 Novembre 1830, de rétablir par conséquent la liberté des communications qu'elles avaient interceptées, et d'éviter à l'avenir toute cause d'hostilités.

Garantes de la cessation indéfinie de ces hostilités, en vertu d'un consentement donné de part et d'autre, les cinq Cours les regardent comme entièrement terminées et ne sauraient en aucun cas en admettre la reprise.

Par suite de ces principes, les Plénipotentiaires déclarent, qu'ils ne sauraient accepter aucune des réserves ni restrictions renfermées soit dans la déclaration des Plénipotentiaires de S. M. le Roi des Pays-Bas, soit dans la note Belge, jointe au présent protocole.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuscewicx.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bijlagen tot de derde aanspraak van den Minister.)

ANNEXE B AU PROTOCOLE N°. 13.

NOTE *verbale du Gouvernement provisoire de la Belgique, en date du* 19 *Janvier* 1831.

Les président et membres du comité des relations extérieures ont eu l'honneur de recevoir du lord Ponsonby et de M. Bresson, par une note verbale du 14 Janvier, copie certifiée du protocole d'une conférence tenue à Londres le 9 Janvier par Leurs Excellences les Plénipotentiaires des cinq grandes Puissances.

Le Gouvernement provisoire de la Belgique ne peut considérer la résolution, prise le 9 Janvier par les cinq Puissances, que comme une conséquence de leur désir d'assurer un effet réciproque à la convention de suspension d'armes, conclue sous leur médiation amicale entre les parties belligérantes, et d'achever ainsi la tâche que les Puissances ont entreprise dans un but de conciliation; c'est dans ce seul esprit en effet, que la médiation des cinq Puissances fut spontanément offerte à la Belgique par le protocole du 4 Novembre, et qu'elle fut acceptée par le Gouvernement provisoire dans ses réponses du 10 Novembre, du 21 du même mois et du 15 Décembre.

Le Gouvernement Belge, fidèle à la parole donnée, et sous la foi d'une exécution réciproque, a fait cesser toutes les hostilités de notre part contre la Hollande dès le 21 Novembre, et il a maintenu cet état de suspension d'armes depuis près de deux mois, sur presque tous les points, malgré la violation *permanente* de sa condition principale du côté de la Hollande, *par la fermeture prolongée de l'Escaut*, malgré les autres actes évidents d'hostilité envers nous, signalés dans les notes du 3, du 8, du 18 et du 28 Décembre 1830.

Après ces preuves non équivoques de bonne foi et de loyauté, le Gouvernement provisoire, quelque légitime que soit sa défiance des intentions et des promesses de la Hollande, consent à donner un nouveau gage de sa modération, en faisant ordonner dès à présent:

1°. que pour le 20 de ce mois, au plus tard, les troupes Belges aux environs de Maestricht soient éloignées de cette place, de manière à éviter l'occasion d'agression journalière entre les soldats du dedans et ceux du dehors;

2°. que les hostilités continuent de rester suspendues de notre part sur toute la ligne, et que ces troupes reprennent les positions qu'elles occupaient le 21 Novembre 1830.

Quant aux positions qu'elles avaient au dedans des limites non contestées de la Belgique, il a paru au comité que la faculté de les changer était restée parfaitement libre aux deux parties belligérantes.

Le Gouvernement provisoire, en agissant avec cette entière bonne foi, a droit de compter, pour le 20 Janvier, sur la complète exécution des arrangements de la Hollande.

Si ce juste espoir était encore déçu, si l'Escaut restait fermé après deux mois de réclamations et d'attente vaines, il est dans les devoirs du comité de déclarer qu'il serait extrêmement difficile d'arrêter le cri de guerre de la nation et l'élan de l'armée.

A cet égard, le comité ne peut se dispenser de rappeler ici qu'aux termes de la note remise le 24 Novembre à lord Ponsonby et à M. Bresson, le Gouvernement de la Belgique n'a pas entendu s'obliger envers les Puissances par un engagement dont aucune circonstance ne pût le délier; qu'il n'a pas abdiqué surtout le droit qui appartient à toute nation de soutenir elle-même, par la force des armes, la justice de sa cause, si les lois de la justice étaient envers elles violées ou méconnues. Il lui paraît, au surplus, incontestable que toute convention dont l'effet serait de résoudre les questions de territoire ou de finances, ou bien d'affecter l'indépendance ou tout autre droit absolu de la nation Belge, est essentiellement dans les pouvoirs du congrès national, qu'à lui seul en appartient la conclusion définitive. C'est aussi parce que les propositions des Puissances n'affectaient aucun de ses droits et de ses hauts intérêts, parce qu'elles avaient pour objet un état purement temporaire et transitoire, comme la nature même de ses attributions, que le Gouvernement Belge a cru pouvoir et a pu en effet y donner son adhésion.

Le comité y ajoutera cette considération bien grave, que toute autre interprétation de l'esprit des négociations suivies jusqu'à ce jour, et de leur résultat, transformerait réellement la demande amicale des Puissances en une intervention directe et positive dans les affaires de la Belgique; intervention dont le Congrès a formellement repoussé le principe et qui paraîtrait au comité non moins incompatible avec la paix générale de l'Europe qu'avec l'indépendance de la nation.

Les président et membres du comité des relations extérieures prient lord Ponsonby et M. Bresson d'agréer l'assurance de leur haute considération.

Pour copie conforme,
(*Signé*) BRESSON.

N°. 14.

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office, le* 1 *Février* 1831.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie.

Les Plénipotentiaires des cinq Cours s'étant réunis, le Plénipotentiaire de Sa Majesté Britannique a appelé l'attention de la Conférence sur la position, où les cinq Cours pourraient se trouver relativement au résultat des délibérations du Congrès de Bruxelles, qui agitait le choix d'un souverain pour la Belgique.

Le Plénipotentiaire de Sa Majesté Britannique a observé que l'engagement, pris par les Cinq Cours dans le protocole n°. 11, du 20 Janvier, de ne chercher aucune augmentation de territoire, aucune influence exclusive, aucun avantage isolé dans les arrangements, qui auraient la Belgique pour objet, semblait leur imposer également à toutes le devoir de rejeter les offres qui pourraient être faites par le Congrès de Bruxelles, en faveur d'un des princes des familles, qui règnent dans un des cinq Etats, dont les représentants sont réunis en conférence à Londres. En rappelant les termes du protocole du 20 Janvier, le Plénipotentiaire de Sa Majesté Britannique a ajouté, que dans des circonstances à peu près semblables, ce même devoir avait été formellement reconnu par les Cours de France, de la Grande-Bretagne et de Russie relativement à la Grèce; qu'il conviendrait de faire découler aujourd'hui les mêmes conséquences du même principe, et qu'il proposait à la Conférence de déclarer par un protocole, qu'au cas que la souveraineté de la Belgique fût offerte à un des princes des familles qui règnent en Autriche, en France, dans la Grande-Bretagne, en Prusse et en Russie, cette offre serait invariablement rejetée.

Les Plénipotentiaires d'Autriche, de Prusse et de Russie ont unanimement adhéré à l'opinion du Plénipotentiaire de Sa Majesté Britannique, et se sont déclarés prêts à prendre, au nom de leurs Cours, l'engagement qu'il avait proposé.

Le Plénipotentiaire de France a pris la question *ad referendum*, afin de recevoir les ordres de sa Cour, qui lui parviendraient incessamment.

N°. 15.

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office le* 7 *Février* 1831.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie.

Le Plénipotentiaire de France a ouvert la conférence par une déclaration, portant que le Gouvernement de S. M. le Roi des Français regardait comme découlant de la teneur du protocole n°. 11, du 20 Janvier 1831, la résolution déjà antérieurement annoncée par le Roi, de refuser la souveraineté de la Belgique pour le Duc de Nemours, si elle lui était offerte par le Congrès de Bruxelles, et qu'informée que cette offre allait effectivement avoir lieu, Sa Majesté le Roi des Français avait chargé son Plénipotentiaire de réitérer sous ce rapport ses déclarations précédentes qui sont invariables.

Les Plénipotentaires ont décidé que cette communication serait consignée au présent protocole, et ont pris ensuite en considération le cas où la même offre de souveraineté serait faite au Duc de Leuchtenberg. Ayant unanimement reconnu que ce choix ne répondrait pas à un des principes posés dans le pro-

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bijlagen tot de derde aanspraak van den Minister.)

tocole n°. 12, du 27 Janvier 1831, qui porte que le souverain de la Belgique doit nécessairement répondre aux principes d'existence de ce pays lui-même et satisfaire par sa position personnelle à la sûreté des États voisins, les Plénipotentiaires ont arrêté, que si la souveraineté de la Belgique était offerte par le Congrès de Bruxelles au Duc de Leuchtenberg, et si ce Prince l'acceptait, il ne serait reconnu par aucune des cinq Cours.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuscewicz.

N°. 16.

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office le* 8 *Février* 1831.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie.

Les Plénipotentiaires s'étant réunis en conférence, ont résolu d'adresser à leurs commissaires à Bruxelles l'instruction ci-jointe (A), motivée sur les informations reçues par la Conférence relativement aux entraves qu'éprouvent encore les communications de la place de Maestricht.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuscewicz.

Annexe A au protocole n°. 16.

INSTRUCTION *adressée par la Conference à Lord Ponsonby et M. Bresson, en date de Londres, le* 8 *Février* 1888.

Messieurs!

Des informations authentiques nous prouvent, que malgré toutes les démarches que vous avez faites auprès du Gouvernement provisoire de la Belgique, en conséquence de notre protocole du 9 Janvier, n°. 9, les troupes Belges, qui avaient essayé d'investir la place de Maestricht, n'ont pas repris les positions qu'elles occupaient le 21 Novombre 1830, et continuent d'intercepter les communications de cette place, tandis qu'aux termes du protocole du 9 Janvier, n°. 9, l'entière liberté de communication de Maestricht aurait dû être rétablie dès le 20 du même mois, conformément à la teneur de l'office du Gouvernement provisoire de la Belgique, en date du 21 Novembre 1830, jointe au dit protocole.

Considérant que celles des clauses de ce protocole, qui concernaient l'ouverture de la navigation de l'Escaut, sont complètement exécutées, nous vous invitons, Messieurs:

1°. à communiquer, sans le moindre délai, au Gouvernement provisioire de la Belgique l'instruction que nous vous avons adressée le 18 Janvier dernier et qui se trouve jointe à notre protocole n°. 10;

2°. à vous assurer également, sans le moindre délai, du véritable état des choses aux environs de Maestricht, en envoyant dans ce but un de vos employés au commandant de cette place, auquel vous ferez connaître, que les cinq Cours envisagent les communications de la ville de Maestricht comme absolument libres de droit tant avec le Brabant Septentrional qu'avec Aix-la-Chapelle; qu'en conséquence le commandant est prié de constater sans aucun retard, si elles sont libres de fait, et que toute mesure qui tendrait à les intercepter ou à les entraver d'une manière quelconque, serait envisagée par les cinq Cours comme un acte d'hostilité envers elles-mêmes, ainsi que le portait le protocole du 9 Janvier;

3°. à prévenir le Gouvernement provisoire de de la Belgique, que s'il résultait des renseignements que vous donnera le commandant de Maestricht, que la liberté des communications de cette place avec le Brabant Septentrional et avec Aix-la-Chapelle n'est pas entièrement rétablie et que les troupes Belges n'ont pas repris les positions, qu'elles occupaient le 21 Novembre 1830, les mesures mentionnées dans l'instruction que vous avez reçue sous la date du 18 Janvier, seront mises aussitôt à exécution par les cinq Puissances;

4°. à prévenir de plus le Gouvernement provisoire de la Belgique que si, après avoir été rétablie, la liberté de communication de Maestricht venait de nouveau à être interceptée ou entravée par les troupes Belges, les cinq Puissances auraient recours aux mêmes déterminations.

Agréez, Messieurs etc.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuscewicz.

N° 17.

PROTOCOLE *du* 17 *Février* 1831.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie.

Les Plénipotentiaires s'étant réunis, ont discuté la note verbale ci-jointe, qui leur a été transmise par Lord Ponsonby de la part du Gouvernement provisoire de la Belgique, relativement aux communications de la place de Maestricht.

Les Plénipotentiaires ont résolu d'expédier sur ce sujet à leur commissaire à Bruxelles l'instruction ci-annexée.

(*Signe*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuscewicz.

Annexe A du Protocole n°. 17.

NOTE VERBALE *du Gouvernement provisoire de la Belgique, en date de Bruxelles, le* 15 *Février* 1831.

Le président et les membres du comité des relations extérieures ont eu l'honneur de recevoir de Lord Ponsonby et de M. Bresson la note, datée du 8 Février, à laquelle était jointe une copie des réclamations adressées le 2 Février à la Conférence de Londres par les Plénipotentiaires du Roi de Hollande, relativement à l'exécution de la suspension d'armes et notamment aux communications de la ville de Maestricht avec Aix-la-Chapelle et le Brabant Septentrional.

Le comité des relations extérieures ne peut se dispenser de remarquer avant tout, que les Plénipotentiaires Hollandais n'ont

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bijlagen tot de derde aanspraak van den Minister.)

pas distingué dans leur note ce qui appartient à l'état de la simple suspension d'armes et ce qui pourrait être invoqué dans le cas de l'armistice pleinement exécuté. Sur ce point la plus grande confusion d'idées règne dans la pièce signée par M.M. Falck et de Zuylen van Nyevelt. Les Plénipotentiaires Hollandais avaient déjà suivi ce système dans les notes précédemment fournies par eux sur le même objet à Leurs Excellences les Plénipotentiaires des cinq grandes Puissances, puisque l'instruction envoyée à lord Ponsonby le 18 Janvier, et dont copie a été reçue également par le comité diplomatique, parle de l'évacuation de la citadelle d'Anvers par les troupes Hollandaises, qui est une des conditions de l'armistice, comme d'une des conditions liées au rétablissement des communications entre les villes de Maestricht et d'Aix-la-Chapelle.

Un autre article, sur lequel on ne saurait garder le silence, est la prétention élevée par les Plénipotentiaires Hollandais, qui affirment *que dans toutes les hypothèses il est décidé que la Hollande doit conserver la possession de Maestricht.* Le comité des relations extérieures de la Belgique, en recevant copie d'une note des Plénipotentiaires Hollandais, qui contient des assertions si complètement inadmissibles, exercera donc de nouveau le droit de protester contre tout ce qui pourrait porter atteinte aux justes réclamations que la Belgique jugera convenable de former en temps opportun, et il ne traite ici les questions relatives à la suspension d'armes ou à l'armistice que sous la réserve expresse, contenue dans la déclaration du 21 Novembre 1830, de ne préjudicier en rien aux questions de territoire et aux autres dispositions qui pourront être sujettes à controverse.

Quant au rétablissement des communications dont il s'agit, le comité des relations extérieures a l'honneur d'informer lord Ponsonby et M. Bresson, que M. le commissaire général de la guerre vient de donner à cet égard les ordres les plus précis. Le Gouvernement de la Belgique a jugé que, pour se conformer à la suspension d'armes consentie le 21 Novembre 1830, les troupes Belges devaient reprendre les positions qu'elles occupaient à cette date, en ce sens que, conservant une entière liberté de se mouvoir sur le territoire Belge (comme il était libre aux troupes Hollandaises de se mouvoir dans leur limites) et conservant la faculté d'y prendre les positions, garnisons et cantonnements à leur convenance, nos troupes devaient cependant laisser libres les communications de la forteresse de Maestricht avec le Brabant Septentrional et avec Aix-la-Chapelle. Mais par cette liberté le Gouvernement Belge entend que les Hollandais aient seulement la faculté de parcourir sans entraves une route choisie de commun accord, entre Maestricht et le Brabant Septentrional à une des deux routes entre Maestricht et Aix-la-Chapelle, sans rançonner et sans dévaster les villages, comme ils l'ont fait fréquemment (ce qu'on pourrait prouver par des pièces authentiques) et toujours sans traverser des cantonnements garnis des troupes Belges, lesquelles conservent leurs garnisons et cantonnements du 21 Novembre 1830, ou en prenant d'autres, et sans qu'il s'en suive pour la Hollande la faculté de se servir de ses communications à travers le territoire Belge pour rassembler, par exemple, dans Maestricht et dans les environs un corps d'armée dont la présence menacerait et Liège et Bruxelles; bien entendu aussi, que le Gouvernement Hollandais ne puisse profiter de ces communications pour transporter du matériel de guerre, ni des munitions, autres que celles qui sont destinées à la nourriture de sa garnison actuelle.

Bruxelles, le 15 Février 1831.

Annexe B du protocole n°. 17.

INSTRUCTION *adressée par la conférence à Lord Ponsonby.*

Londres, 17 Février 1831.

Mylord!

La note verbale que vous nous avez transmise de la part du Gouvernement provisoire de la Belgique, au sujet des communications de la place de Maestricht, a été examinée par la Conférence et unanimement trouvée inadmissible dans les prétentions qu'elle annonce, et évasive dans les explications qu'elle renferme.

Vous nous avez laissés d'ailleurs dans le doute sur la question de savoir, si vous aviez constaté le véritable état des communications de Maestricht, par l'envoi d'un de vos employés au commandant de cette place.

Vous voudrez bien en conséquence, dès la réception de la présente, vous rendre vous-même à Maestricht ou y envoyer M. Abercromby, et apprendre du commandant, si les communications de cette place sont entièrement libres avec le Brabant Septentrional et avec Aix-la-Chapelle.

Nous entendons par communications entièrement libres, des communications qui ne soient soumises à aucune restriction de routes ni d'objets, en un mot à aucune entrave quelconque.

S'il résulte de l'entrevue avec le commandant de Maestricht, que cette forteresse ne jouit pas d'une entière liberté de communications, telle que nous venons de la décrire plus haut, vous renverrez de suite le présent courrier et vous annoncerez immédiatement au Gouvernement provisoire de la Belgique que les mesures mentionnées dans l'instruction, que vous avez reçue sous la date du 18 Janvier et qui se trouvait jointe au protocole n°. 10, seront mises à exécution sans aucun délai ni avertissement ultérieur.

Agréez, Mylord, l'assurance etc.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuscewicz.

N°. 18.

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office, le* 18 *Février* 1831.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, des Pays-Bas, de Prusse et de Russie.

Les Plénipotentiaires de S. M. le Roi des Pays-Bas, s'étant réunis en conférence avec les Plénipotentiaires des cinq Cours, ont déclaré que le Roi leur auguste maître les avait autorisés à donner une adhésion pleine et entière à tous les articles des bases destinées à établir la séparation de la Belgique d'avec la Hollande, bases résultant des protocoles de la conférence de Londres, en date du 20 et du 27 Janvier 1831.

Les Plénipotentiaires des cinq Cours, en se félicitant de recevoir cette communication de la part de S. M. le Roi des Pays-Bas, ont résolu de la consigner au présent protocole.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Falck.
H. de Zuylen de Nyevelt.
Bulow.
Lieven.
Matuscewicz.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bijlagen tot de derde aanspraak van den Minister.)

Foreign Office,
February 18th. 1831.

LETTER, *addressed by Lord Palmerston to the Dutch Plenipotentiaries, transmitting protocol* 18.

In transmitting to your Excellencies the enclosed copy of a protocol signed in the Conference, held at this office to day, I am requested by the Conference to explain to you, that the article III of the » bases destinées à établir la séparation de la Belgique d'avec la Hollande," applies only to rivers, whose navigable course traverses the territories both of Holland and Belgium and separates those countries.

I have the honour etc.

(*Signed*) Palmerston.

Nº. 19.

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office, le* 19 *Février* 1831.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie.

Les Plénipotentiaires des Cours d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie, s'étant assemblés, ont porté toute leur attention sur les interprétations diverses données au protocole de la Conférence de Londres, en date du 20 Décembre 1830, et aux principaux actes dont il a été suivi. Les délibérations des Plénipotentiaires les ont conduits à reconnaître unanimement, qu'ils doivent à la position des cinq Cours, comme à la cause de la paix générale, qui est leur propre cause et celle de la civilisation Européenne, de rappeler ici le grand principe de droit public, dont les actes de la Conférence de Londres n'ont fait qu'offrir une application salutaire et constante.

D'après ce principe d'un ordre supérieur, les traités ne perdent pas leur puissance, quels que soient les changements qui interviennent dans l'organisation intérieure des peuples. Pour juger de l'application que les cinq Cours ont faite de ce même principe, pour apprécier les déterminations qu'elles ont prises relativement à la Belgique, il suffit de se reporter à l'époque de l'année 1814.

A cette époque les provinces Belges étaient occupées militairement par l'Autriche, la Grande-Bretagne, la Prusse et la Russie, et les droits que ces Puissances exerçaient sur elles furent complétés par la renonciation de la France à la possession de ces mêmes provinces. Mais la renonciation de la France n'eut pas lieu au profit des Puissances occupantes. Elle tint à une pensée d'un ordre plus élevé. Les Puissances, et la France elle-même, également désintéressées alors comme aujourd'hui dans leurs vues sur la Belgique, en gardèrent la disposition et non la souveraineté, dans la seule intention de faire concourir les provinces Belges à l'établissement d'un juste équilibre en Europe et au maintien de la paix générale. Ce fut cette intention qui présida à leurs stipulations ultérieures; ce fut elle qui unit la Belgique à la Hollande; ce fut elle qui porta les Puissances à assurer dès lors aux Belges le double bienfait d'institutions libres, et d'un commerce fécond pour eux en richesse et en développement d'industrie.

L'union de la Belgique avec la Hollande se brisa. Des communications officielles ne tardèrent pas à convaincre les cinq Cours, que les moyens primitivement destinés à la maintenir, ne pourraient plus ni la rétablir pour le moment, ni la conserver par la suite, et que désormais, au lieu de confondre des affections et le bonheur de deux peuples, elle ne mettrait en présence que les passions et les haines, elle ne ferait jaillir de leur choc que la guerre avec tous ses désastres. Il n'appartenait pas aux Puissances de juger des causes qui venaient de rompre les liens qu'elles avaient formés. Mais quand elles voyaient ces liens rompus, il leur appartenait d'atteindre encore l'objet qu'elles s'étaient proposé en les formant. Il leur appartenait d'assurer, à la faveur de combinaisons nouvelles, cette tranquilité de l'Europe, dont l'union de la Belgique avec la Hollande avait constitué une des bases. Les Puissances y étaient impérieusement appelées. Elles avaient ce droit, et les événements leur imposaient le devoir d'empêcher que les provinces Belges, devenues indépendantes, ne portassent atteinte à la sécurité générale et à l'équilibre Européen.

Un tel devoir rendait inutile tout concours étranger. Pour agir ensemble, les Puissances n'avaient qu'à consulter leurs traités, qu'à mesurer l'étendue des dangers que leur inaction ou leur désaccord aurait fait naître. Les démarches des cinq Cours à l'effet d'amener la cessation de la lutte entre la Hollande et la Belgique, et leur ferme résolution de mettre fin à toute mesure qui, de part ou d'autre, aurait eu un caractère hostile, furent les premières conséquences de l'identité de leurs opinions sur la valeur et les principes des transactions solennelles qui les lient.

L'effusion du sang s'arrêta; la Hollande, la Belgique, et même les États voisins, leur sont également redevables de ce bienfait.

La seconde application des mêmes principes eut lieu dans le protocole du 20 Décembre 1830.

A l'exposé des motifs qui déterminaient les cinq Cours, cet acte associa la réserve des devoirs dont la Belgique resterait chargée envers l'Europe, tout en voyant s'accomplir ses voeux de séparation et d'indépendance.

Chaque nation a ses droits particuliers; mais l'Europe aussi a son droit; c'est l'ordre social qui le lui a donné.

Les traités qui régissent l'Europe, la Belgique devenue indépendante les trouvait faits et en vigueur. Elle devait donc les respecter et ne pouvait pas les enfreindre. En les respectant, elle se conciliait avec l'intérêt et le repos de la grande communauté des Etats Européens. En les enfreignant, elle eût amené la confusion et la guerre. Les Puissances seules pouvaient prévenir ce malheur, et puisqu'elles le pouvaient, elles le devaient. Elles devaient faire prévaloir la salutaire maxime, que les événements qui font naître en Europe un Etat nouveau, ne lui donnent pas plus le droit d'altérer le système général dans lequel il entre, que les changements survenus dans la condition d'un Etat ancien ne l'autorisent à se croire délié de ses engagements antérieurs: maxime de tous les peuples civilisés; maxime qui se rattache au principe même, d'après lequel les Etats survivent à leurs gouvernements, et les obligations imprescriptibles des traités à ceux qui les contractent; maxime enfin, qu'on n'oublierait pas, sans faire rétrograder la civilisation, dont la morale et la foi publiques sont heureusement et les premières conséquences et les premières garanties.

Le protocole du 20 Décembre fut l'expression de ces vérités; il statua:

» Que la Conférence s'occuperait de discuter et de concerter les nouveaux arrangements les plus propres à combiner l'indépendance future de la Belgique avec les stipulations des traités, avec les intérêts et la sécurité des autres États et avec la conservation de l'équilibre Européen."

Les Puissances venaient d'indiquer ainsi le but, auquel elles devaient marcher. Elles y marchèrent, fortes de la pureté de leurs intentions et de leur impartialité. Tandis que, d'un côté, par leur protocole du 18 Janvier, elles repoussaient des prétentions qui seront toujours inadmissibles, de l'autre, elles pesaient avec le soin le plus scrupuleux toutes les opinions qui étaient mutuellement émises, tous les titres qui étaient réciproquement invoqués. De cette discussion approfondie des diverses communications, faites par les Plénipotentiaires de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas et par les commissaires Belges, résulta le protocole définitif du 20 Janvier 1831.

Il était à prévoir que la première ardeur d'une indépendance naissante tendrait à franchir les justes bornes des traités et des obligations qui en dérivent. Les cinq Cours ne pouvaient néanmoins admettre en faveur des Belges le droit de faire des conquêtes sur la Hollande, ni sur d'autres États. Mais obligées de résoudre des questions de territoire essentiellement en rapport avec leurs propres conventions et leurs propres intérêts, les cinq Cours ne consacrèrent, à l'égard de la Belgique, que les maximes dont elles s'étaient fait à elles-mêmes une loi rigoureuse. Assurément elles ne sortaient ni des bornes de la justice et de l'équité, ni des règles d'une saine politique, lorsqu'en adoptant impartialement les limites qui séparaient la Belgique de la Hollande avant leur réunion, elles ne refusaient aux Belges que le pouvoir d'envahir; ce pouvoir elles l'ont rejeté, parce qu'elles le considèrent comme subversif de la paix et de l'ordre social.

Les Puissances avaient encore à délibérer sur d'autres questions qui se rattachaient à leurs traités et qui ne pouvaient par conséquent être soumises à des décisions nouvelles, sans leur concours direct.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bijlagen tót de derde aanspraak van den Minister.)

D'apres le protocole du 20 Décembre, les instructions et les pleins pouvoirs demandés pour les commissaires Belges qui seraient envoyés à Londres, devaient embrasser tous les objets de la négociation. Cependant ces commissaires arrivèrent sans autorité suffisante, et, sur plusieurs points importants, sans informations; et les circonstances n'admettaient point de retard.

Les Puissances, par le protocole du 27 Janvier, ne firent néanmoins d'une part qu'énumérer les charges inhérentes, soit au territoire Belge, soit au territoire Hollandais, et se bornèrent à *proposer* de l'autre, des arrangements fondés sur une réciprocité de concessions, sur les moyens de conserver à la Belgique les marchés qui ont le plus contribué à sa richesse, et sur la notoriété même des budgets publics du Royaume des Pays-Bas.

Dans ces arrangements la médiation des Puissances sera toujours requise; car sans elle ni les parties intéressées ne parviendraient à s'entendre, ni les stipulations auxquelles les cinq Cours ont pris en 1814 et 1815 une part immédiate, ne pourraient se modifier.

L'adhésion de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas aux protocoles du 20 et du 27 Janvier 1831 a répondu aux soins de la Conférence de Londres. Le nouveau mode d'existence de la Belgique, et sa neutralité, reçurent ainsi une sanction dont ils ne pouvaient se passer. Il ne restait plus à la Conférence que d'arrêter ses résolutions relatives à la protestation faite en Belgique contre le premier de ces protocoles, d'autant plus important qu'il est fondamental.

Cette protestation invoque d'abord un droit de post-liminii qui n'appartient qu'aux États indépendants et qui ne saurait par conséquent appartenir à la Belgique, puisqu'elle n'a jamais été comptée au nombre de ces États. Cette même protestation mentionne en outre des cessions faites à une Puissance tierce et non à la Belgique, qui ne les a pas obtenues et qui ne peut s'en prévaloir.

La nullité de semblabes prétentions est évidente. Loin de porter atteinte au territoire des anciennes provinces Belges, les Puissances n'ont fait que déclarer et maintenir l'intégrité des États qui l'avoisinent. Loin de resserrer les limites de ces provinces, elles y ont compris la principauté de Liége, qui n'en faisait point partie autrefois.

Du reste, tout ce que la Belgique pouvait désirer, elle l'a obtenu: séparation d'avec la Hollande, indépendance, sûreté extérieure, garantie de son territoire et de sa neutralité, libre navigation des fleuves, qui lui servent de débouchés, et paisible jouissance de ses libertés nationales.

Tels sont les arrangements auxquels la protestation dont il s'agit, oppose le dessein, publiquement avoué, de ne respecter ni les possessions ni les droits des Etats limitrophes.

Les Plénipotentiaires des cinq Cours, considérant que de pareilles vues sont des vues de conquête, incompatibles avec les traités existants, avec la paix de l'Europe et par conséquent avec la neutralité et l'indépendance de la Belgique, déclarent:

1°. qu'il demeure entendu, comme il l'a été dès l'origine, que les arrangements arrêtés par le protocole du 20 Janvier 1831, sont des arrangements fondamentaux et irrévocables;

2°. que l'indépendance de la Belgique ne sera reconnue par les cinq Puissances, qu'aux conditions et dans les limites qui résultent desdits arrangements du 20 Janvier 1831;

3°. que le principe de la neutralité et de l'inviolabilité du territoire Belge, dans les limites ci-dessus mentionnées, reste en vigueur et obligatoire pour les cinq Puissances;

4°. que les cinq Puissances, fidèles à leurs engagements, se reconnaissent le plein droit de déclarer, que le souverain de la Belgique doit répondre par sa position personnelle au principe d'existence de la Belgique même, satisfaire à la sûreté des autres Etats, accepter sans aucune restriction, comme l'avait fait Sa Majesté le Roi des Pays-Bas pour le protocole du 21 Juillet 1814, tous arrangements fondamentaux renfermés dans le protocole du 20 Janvier 1831, et être à même d'en assurer aux Belges la paisible jouissance;

5°. que ces premières conditions remplies, les cinq Puissances continueront d'employer leurs soins et leurs bons offices pour amener l'adoption réciproque et la mise à exécution des autres arrangements nécessités par la séparation de la Belgique d'avec la Hollande;

6°. que les cinq Puissances reconnaissent le droit, en vertu duquel les autres Etats prendraient telles mesures qu'ils jugeraient nécessaires pour faire respecter ou pour rétablir leur autorité légitime dans tous les pays à eux appartenant, sur lesquels la protestation mentionnée plus haut élève des prétentions, et qui sont situés hors du territoire Belge déclaré neutre;

7°. que Sa Majesté le Roi des Pays-Bas ayant adhéré sans restriction, par le protocole du 18 Février 1831, aux arrangemens relatifs à la séparation de la Belgique d'avec la Hollande, toute entreprise des autorités Belges sur le territoire que le protocole du 20 Janvier a déclaré Hollandais, serait envisagé comme un renouvellement de la lutte, à laquelle les cinq Puissances ont résolu de mettre un terme.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuscewicz.

N°. 20.

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office, le* 17 *Mars* 1831.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie.

Les Plénipotentiaires des cinq Cours se sont réunis pour prendre en considération la communication qui a été faite à la Conférence par le Plénipotentiaire de France et qui se trouve ci-jointe sub litt. A.

Les Plénipotentiaires des Cours d'Autriche, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie ont cru devoir faire à cette communication la réponse également jointe au présent protocole sub litt. B.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.

Copie A.

Paris, le 1 Mars 1830.

M. l'Ambassadeur!

Le Roi m'a ordonné de vous adresser sur le protocole du 19 Février des explications qu'il vous charge de communiquer officiellement à la Conférence de Londres. Il ne saurait admettre ce protocole sans repousser certaines conséquences qui pourraient être déduites des principes qu'il renferme. Le Roi a l'intention et le désir sincère de conserver l'accord si heureusement établi entre les cinq grandes Cours; de faciliter la conclusion de la paix entre la Belgique et la Hollande, et d'affermir l'équilibre de l'Europe. Il croit en avoir donné des preuves incontestables et il pense que les explications actuelles, loin d'entraver la marche de la Conférence vers ces résultats désirables, pourront l'y conduire d'une manière plus sûre et plus prompte.

Le Gouvernement Français ne se propose point de discuter les principes de droit public et de droit des gens qui sont exposés dans le protocole du 19 Février. Au nombre de ces principes il

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bijlagen tot de derde aanspraak van den Minister.)

en est qui ont obtenu le juste assentiment des nations civilisées, sur lesquels repose l'ordre régulier et pacifique de l'Europe et que la France se plait à reconnaître dans toute leur étendue. Mais il en est d'autres qui sont susceptibles d'être contestés et dont il serait trop facile d'abuser. Sans entrer dans une controverse inutile au but qu'il veut atteindre, le Gouvernement Français se borne à protester contre tout principe qui consacrerait un droit d'intervention armée dans les affaires intérieures des différents États de l'Europe.

En limitant son adhésion au protocole du 20 Janvier, le Gouvernement Français n'a point méconnu l'esprit d'équité, avec lequel la Conférence a fixé les limites de la Belgique et de la Hollande. Il a admis comme juste la règle, d'après laquelle a été distribué entre ces deux États le territoire du Royaume des Pays-Bas. Il reconnaît que la Hollande devrait reprendre les limites qu'elle possédait en 1790 comme république des Provinces-Unies. Il reconnaît également que la Belgique devrait obtenir toute la partie du Royaume des Pays-Bas placée en dehors des anciennes possessions Hollandaises. Il reconnaît enfin que le Grand-Duché de Luxembourg, sous la souveraineté de la maison de Nassau, reste compris dans la Confédération Germanique. Mais la délimitation de la Hollande, de la Belgique, du Grand-Duché de Luxembourg, telle qu'elle résulte des protocoles, restait encore trop vague, pour que le Gouvernement du Roi pût y adhérer pleinement. Il était nécessaire de la rendre plus nette, plus précise par des explications ultérieures. Il convenait d'abord de déterminer ce qui formerait définitivement le Grand-Duché de Luxembourg. Il a toujours paru au Gouvernement Français qu'on ne devait pas attribuer à ce Grand-Duché tout le territoire que le Roi des Pays-Bas y a ajouté, lorsqu'il en a formé une province de son royaume, et qu'il en a appelé les députés dans la Seconde Chambre des Etats-Généraux, au lieu de le soumettre à un régime spécial et de le gouverner comme un Etat séparé, ainsi que les traités de 1815 semblaient le prescrire. Le Gouvernement Français croit donc, que pour se conformer à ces traités, on doit distraire le Duché de Bouillon du Grand-Duché de Luxembourg. Il nous paraît évident que le Duché de Bouillon a été donné au Royaume des Pays-Bas et non à la maison de Nassau, qui n'a reçu en compensation de ses anciennes possessions de la rive droite du Rhin, que l'ancien Duché de Luxembourg Autrichien. Ces territoires ne sauraient donc rester annexés au nouveau duché; ils doivent au contraire être réunis à la Belgique.

Mais pour opérer une réunion, de manière à donner aux deux États, conformément à l'art. 4 de l'annexe A du protocole n°. 12, une juste contiguïté de territoire, il est indispensable de régler préalablement des échanges. Cette contiguïté, dont la Conférence a senti les avantages et la nécessité sur toutes les frontières de la Hollande et la Belgique, a aussi besoin d'être établie entre Maestricht et Stephanswaerd, et entre Stephanswaerd et l'ancienne limite Hollandaise où elle n'a jamais existé. Il faut, pour y parvenir, que la Belgique renonce à des portions du territoire qui lui est assigné, et qu'elle en soit indemnisée par des portions équivalentes prises sur l'ancien territoire Hollandais ou sur l'ancien Duché de Luxembourg. Avant qu'on se soit expliqué et entendu sur ces points importants, le Gouvernement Français ne peut pas adhérer complètement à la délimitation fixée par le protocole du 20 Janvier.

Quant au protocole du 27 (même mois) qui règle la répartition de la dette des Pays-Bas entre la Hollande et la Belgique, le gouvernement du Roi n'en a pas trouvé les bases assez équitables pour les admettre. Il est satisfait de voir par le protocole du 19 Février que la Conférence n'a pas eu d'autre but que d'adresser des propositions aux parties intéressées. Il regrette toutefois que les commissaires Belges et Hollandais n'aient point été admis à discuter contradictoirement une question d'intérêt privé, plus que d'intérêt Européen, et pour la solution de laquelle la Conférence était à la fois moins compétente et moins éclairée que pour la solution des autres. Il le regrette d'autant plus, que la Conférence est tombée dans une erreur évidente, en prenant pour base de la répartition, qu'elle a proposée, les budgets publics du Royaume des Pays-Bas. Ces budgets distribuaient les charges du Royaume entre ce qu'on appelait les *provinces méridionales* et *les provinces septentrionales.* Le Grand-Duché de Luxembourg étant compris dans les provinces méridionales, l'équité exigeait au moins, qu'on défalquât de la partie de la dette laissée à la charge de la Belgique une portion correspondante au territoire qu'on détachait des *provinces méridionales*, en n'attribuant pas le Grand-Duché de Luxembourg à la Belgique; mais cette défalcation eût été encore insuffisante, à cause de la disproportion énorme, qui existe entre la dette Hollandaise et la dette Belge. La justice prescrivait donc de résoudre cette question après un plus mûr examen, et la prudence conseille de l'ajourner jusqu'à ce que la délimitation respective des deux États ait été fixée d'un commun accord. Il deviendra même indispensable alors d'admettre dans cette discussion des commissaires Belges et Hollandais.

Tels sont les motifs qui ont porté le Gouvernement du Roi à désirer la modification du protocole du 20, et à ne pas adhérer à celui du 27 Janvier et que Sa Majesté vous charge, M. l'Ambassadeur, de faire connaître à la Conférence. Tout en admettant comme juste, comme conforme à l'ancien état de possession et à l'esprit des traités, la base, d'après laquelle les limites de la Hollande et de la Belgique ont été indiquées par la Conférence, le gouvernement Français ne peut souscrire à la fixation de ces limites, avant que l'étendue du Grand-Duché de Luxembourg soit déterminée avec précision. Comme ses principes politiques sont connus de l'Europe entière, il ne saurait penser que dans les moyens d'exécution indiqués par le protocole n°. 19, la Conférence peut avoir compris l'intervention armée et l'emploi de la force.

(*Signé*) H. Sébastiani.

Copie *B.*

Londres, le 17 Mars 1831.

Les Plénipotentiaires d'Autriche, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie ont donné toute leur attention aux observations, dont le Gouverment Français a cru devoir accompagner son adhésion au protocole du 19 Février.

C'est avec une vive satisfaction, qu'ils y ont trouvé l'assurance, que Sa Majesté le Roi des Français était constamment animé du désir sincère de conserver l'accord si heureusement établi entre les cinq Cours, de faciliter la conclusion de la paix entre la Belgique et la Hollande, et d'affermir l'équilibre de l'Europe. Comme les protocoles constatent, que la Conférence a eu tous ces objets en vue, elle ne peut que s'applaudir de voir que la première et seule communication, qui leur ait été faite par le Gouvernement Français au sujet de ces protocoles, commence par approuver celui qui les consacre tous. Les Plénipotentiaires des quatre Cours aiment à accueillir ce fait comme un heureux présage du succès de leurs efforts, et cela d'autant plus, qu'ils sont persuadés, que les doutes, que le Gouvernement Français semble élever sur quelques-unes des conséquences des protocoles en question, peuvent être dissipés sans difficulté.

Les observations du Gouvernement Français portent en premier lieu sur les principes énoncés dans le protocole du 19 Février, dont il en admet plusieurs sans réserve, et regarde d'autres comme susceptibles d'être contestés et dont il serait facile d'abuser, et il proteste contre tout principe qui consacrerait un droit d'intervention armée dans les affaires intérieures des États de l'Europe. Si les passages du protocole, auxquels les observations du Gouvernement Français se rapportent, avaient été indiqués, les Plénipotentiaires des quatre Cours ne doutent point, qu'il ne leur eût été facile de prouver que le sens de ces passages n'a pas été bien saisi.

Aucun des protocoles de la Conférence ne donne lieu à l'application d'une intervention armée dans les affaires intérieures de la Belgique, pas même dans le cas d'une guerre civile, cas que le Gouvernement Français semblait cependant envisager comme une circonstance, qui l'autoriserait à une intervention armée de sa part dans les affaires intérieures de ce pays, et cette intervention, il a également manifesté vouloir l'exercer dans le cas de l'élection du Duc de Leuchtenberg.

La Conférence a déterminé dans le protocole du 20 Janvier quelles devront être les limites de la Hollande et de la Belgique après leur séparation, en déclarant, que la Hollande devait reprendre ses anciennes positions dans toute l'étendue, qu'elles avaient eues avant son union avec la Belgique. Le protocole en question devait donc naturellement renfermer la détermination des cinq Puissances de maintenir l'intégrité de ces territoires contre toute agression de la part de la Belgique. Mais il serait impossible de soutenir, que ceux qui en conséquence des arrêtés du protocole en question aideraient la Hollande à défendre son intégrité contre les Belges, exerceraient par ce fait une intervention armée dans les affaires intérieures de la Belgique.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bijlagen tot de derde aanspraak van den Minister.)

D'un autre côté, nul État ne peut s'arroger le droit de fixer ses limites à lui seul, de comprendre dans ces prétendues limites le territoire de ses voisins, et de soutenir que quiconque voudrait l'empêcher de faire de pareils empiétements, intervient dans ses affaires intérieures.

Le Gouvernement Français a reconnu l'esprit d'équité et de justice avec lequel la Conférence a fixé les limites de la Hollande et de la Belgique. Il a admis que S. M. le Roi des Pays-Bas avait plein droit à l'intégrité des anciennes possessions de la Hollande, dans toute l'étendue qu'elles avaient eue ayant l'union avec la Belgique, et que celle-ci devait comprendre les autres pays qui avaient été attribués au Royaume des Pays-Bas par les traités de 1815.

Il reconnaît enfin, que le Grand-Duché de Luxembourg, sous la souveraineté de la maison de Nassau, doit rester compris dans la Confédération Germanique. Quant à ces points fondamentaux, l'adhésion du Gouvernement Français aux bases de séparation des deux pays est complète et sans réserve.

Il remarque à la vérité, que l'article IV de l'annexe A du protocole 12 fait mention d'échanges, qui devront se faire par le soin des cinq Puissances pour prouver, s'il est possible, à la Hollande comme à la Belgique l'avantage d'une contiguité de possessions, et qu'il ne saurait adhérer complètement à la délimitation fixée par le protocole du 20 Janvier, tant que ces échanges n'auraient pas été effectuées. Mais des échanges font supposer préalablement des droits de possession de part et d'autre. La Hollande et la Belgique ne sauraient entreprendre à faire des échanges, tant que l'état de possession de l'une et de l'autre n'est pas fixé. Il est par conséquent d'une nécessité absolue de faire adopter d'abord la délimitation fixée par le protocole en question du 20 Janvier, et la Conférence, ainsi que les deux parties intéressées ne sauraient convenir, avant cette adoption, des échanges, qu'il serait possible de faire dans le but indiqué.

Le Gouvernement Français admet que le Grand-Duché de Luxembourg sous la souveraineté de la maison de Nassau doit continuer à faire partie de la Confédération Germanique. Les rapports de ce Grand-Duché, quoique mentionnés dans le protocole du 19 Février, ainsi qu'antérieurement dans celui du 17 Novembre, n'ont point été et n'ont pu être déterminés par la Conférence. Celle-ci n'a pu que rappeler les stipulations, que renferment à cet égard les transactions, auxquelles les principales Puissances de l'Europe, et la France elle-même, ont pris part.

Cependant le Gouvernement Français élève des doutes sur les rapports du Duché de Bouillon avec le Grand-Duché de Luxembourg et avec le Royaume des Pays-Bas. Les rapports de ce Duché ont été fixés par les traités, et nommément par l'acte du Congrès de Vienne, mais comme cette question regarde directement les droits du Grand-Duc de Luxembourg et de la Confédération Germanique, il ne saurait appartenir à la Conférence de la décider.

En tout cas cette question est en dehors de la question principale de la séparation de la Hollande d'avec la Belgique et a rapport tout au plus à des détails d'exécution.

La dernière partie de la dépêche communiquée par le Plénipotentiaire de France contient quelques observations, qui portent sur un protocole antérieur au protocole n°. 19, savoir sur celui du 27 Janvier, et le Gouvernement Français se fonde sur elles pour ne pas donner son adhésion à ce protocole.

Les Plénipotentiaires des quatre Cours sont convaincus, que ces observations ne reposent que sur une fausse interprétation du sens dans lequel ce protocole a été rédigé.

Ils ne remarqueront pas que la non-adhésion au protocole du 27 Janvier ne leur est parvenue que par une dépêche datée du 1er Mars, et que dans cet intervalle se trouvent plusieurs protocoles, auxquels la France elle-même a pris part, tel par exemple que celui du 7 Février, qu'elle a paru désirer.

Il sort de là une confusion, qui n'échappera pas au Gouvernement Français, et dont les Plénipotentiaires des quatre Cours se contentent de faire ici l'observation. Ils ne peuvent d'ailleurs s'empêcher de rappeler, que le dernier des protocoles mentionnés ci-dessus, renferme l'accession formelle du roi des Pays-Bas aux bases de séparation établies par les protocoles de la Conférence.

Cependant la Conférence se flatte, qu'il lui sera facile de démontrer, que les objections faites par le Gouvernement Français au protocole en question, ne s'appliquent pas à sa partie essentielle et qu'elles ne sont pas de nature à l'invalider.

Le Gouvernement Français s'oppose à ce protocole, parce qu'il ne trouve pas la répartition de la dette, qui y est proposée, assez équitable. Il croit qu'avant d'en venir à un arrangement final, on eût dû écouter les propositions de part et d'autre, et qu'en calculant la proportion du partage sur l'échelle des impôts d'après les budgets publics du Royaume des Pays-Bas, on aurait dû également comprendre dans la répartition le Grand-Duché de Luxembourg; mais à l'égard de la dette, ainsi qu'à l'égard des limites, le Gouvernement Français semble n'avoir pas assez distingué entre les principes fondamentaux posés dans les protocoles, et les arrangements à proposer aux deux parties, dans le but de faciliter la solution des difficultés.

Le principe posé dans le protocole n°. 12 à l'égard de la dette a été le suivant: »Lors de la formation du Royaume des Pays-Bas, moyennant l'union de la Hollande avec la Belgique, les dettes de ces deux pays, telles qu'elles existaient alors, furent par le traité de 1815 fondues ensemble en une même masse et déclarées dette nationale du Royaume uni." Il est donc nécessaire et juste, que lorsque la Hollande et la Belgique se séparent, chacune reprenne la dette dont elle était chargée avant leur union, et que ces dettes, qui furent réunies en même temps que les deux pays, soient séparées de même. Subséquemment à l'union le Royaume uni a contracté une dette additionnelle, et à la séparation du Royaume uni, cette dette devra être divisée entre les deux États dans une *juste proportion*; mais le protocole ne détermine pas quelle doit être précisément cette juste proportion, et réserve cette question à un arrangement ultérieur.

C'est ainsi que la Conférence posa le principe de la division de la dette, principe dont on ne saurait contester l'équité et la justice, mais après avoir posé le principe du partage, la Conférence suggère à la considération des deux parties un arrangement, par le moyen duquel la Belgique pourrait obtenir de la Hollande le privilège du commerce de ses colonies, privilège qu'elle perdrait sans cela par suite de la séparation, et à cet égard la Conférence a suivi pour la dette la même marche que pour les limites, en exposant d'abord ce qui concerne chacune des parties en particulier, et en proposant ensuite les échanges et les arrangements qui pourraient être d'une convenance réciproque. L'arrangement, contre lequel le Gouvernement Français croit devoir objecter, n'est en effet qu'une proposition faite pour être discutée entre les parties intéressées. La Conférence juge, comme le Gouvernement Français, que la partie de la dette générale qui pesait jusqu'à présent sur le Grand-Duché de Luxembourg, administré en commun avec le Royaume des Pays-Bas, doit à la répartition être mise à sa charge. La Conférence juge également que les détails des arrangements qui concernent la dette, doivent être réglés par des commissaires nommés à cet effet, et que la médiation des Puissances ne doit avoir lieu que dans le cas où les parties intéressées ne pourraient s'entendre. Au reste cette marche se trouve distinctement tracée dans les artt. 7, 8 et 9 du protocole en question.

Les Plénipotentiaires des quatre Cours, après avoir donné la plus scrupuleuse attention aux observations du Gouvernement Français sur le protocole du 27 Janvier, ont acquis la conviction qu'elles ne dérogent en rien aux principes qui y sont posés, et qu'elles ne renferment aucun motif suffisant pour engager le Gouvernement Français à se séparer dans cette question des autres Cours, avec lesquelles il a agi jusqu'à présent dans un si parfait accord.

Dans le dernier passage de la dépêche communiquée par le Plénipotentiaire de France il est dit, que le Gouvernement Français, vu que ses principes politiques sont connus de l'Europe entière, ne saurait penser que dans les moyens d'exécution, indiqués par le protocole n°. 19, la Conférence puisse avoir compris l'intervention armée et l'emploi de la force.

La Conférence n'a admis dans ses protocoles l'emploi de la force de la part des cinq Puissances, que pour faire cesser les hostilités et pour empêcher la reprise, et le Gouvernement Français s'est offert de concourir pas ses forces navales à l'accomplissement de cet objet.

D'après les principes qui ont invariablement guidé les Cours dont les Plénipotentiaires se trouvent réunis en conférence à Londres, tant dans leur politique particulière que dans leur marche commune, elles croiraient sans doute manquer à leur devoir et compromettre leur dignité, ainsi que l'intérêt général de l'Europe, si elles ne s'opposaient de toutes leurs forces à tout empiétement de la part de la Belgique sur le territoire Hollandais; et les Plénipotentiaires des cinq Cours sont convaincus, que si la Belgique tentait une invasion en Hollande ou des conquêtes sur elle, le Gouvernement Français jugerait comme eux, que dans un tel état de choses les cinq Puissances seraient appelées à donner à la Hollande toute l'assistance nécessaire pour maintenir son indépendance et défendre l'intégrité de son territoire.

Les Plénipotentiaires des quatre Cours se plaisent à regarder

la France comme appelée à seconder utilement leurs efforts pour rétablir la paix entre la Hollande et la Belgique sur les bases qu'elle déclare elle-même justes et équitables.

(*Signé*) ESTERHAZY.
WESSENBERG.
PALMERSTON.
BULOW.
LIEVEN.

Londres, ce 23 Mars 1831.

MYLORD!

Je n'ai pas cru devoir attacher une grande importance aux discours, tenus de la part du Gouvernement Belge dans une des dernières séances du soi-disant Congrès national, et aux menaces, que presque tous ces discours contenaient d'une prochaine reprise des hostilités contre la Hollande. Mais la proclamation, qui vient d'être adressée par le régent Surlet de Chokier aux habitants du Grand-Duché de Luxembourg, ne laisse plus aucun doute sur la réalité des projets d'envahissement, qu'on a formés à Bruxelles, et il faut d'un jour à l'autre s'attendre à en voir commencer l'exécution, puisque le susdit gouvernement puisera dans les mêmes circonstances et conseils, qui l'ont encouragé à se mettre ainsi en opposition ouverte aves les cinq Puissances signataires des protocoles de Londres, la hardiesse nécessaire pour procéder à des voies de fait.

En conséquence il m'a été prescrit de rappeler à la Conférence, et les *bases* arrêtées par elle *de la séparation de la Hollande et de la Belgique*, et plus particulièrement le paragraphe qui termine son protocole du 19 Février et qui renferme la déclaration:

»Que S. M. le Roi des Pays-Bas ayant adhéré sans restriction aux arrangements relatifs à la séparation, toute entreprise des autorités Belges sur le territoire, que le protocole du 20 Janvier a déclaré Hollandais, serait envisagé comme un renouvellement de la lutte, à laquelle les cinq Puissances ont résolu de mettre un terme."

Antérieurement, et dès le 10 Décembre 1830, date du cinquième protocole, la Conférence avait également établi, que la cessation des hostilités devait être regardée comme placée sous la garantie immédiate des cinq Cours. Et comme il est manifeste, que le cas, auquel on a voulu obvier, est à la veille de se réaliser, le Roi, mon maître, n'hésite pas à demander, que les Plénipotentiaires des cinq Cours avisent dès à présent aux moyens de lui procurer des troupes auxiliaires, qui soient disponibles à l'instant même, où le territoire Hollandais sera attaqué de la part des Belges, et ce indépendamment des mesures générales, que Leurs Excellences ont déjà prises ou ne tarderont pas sans doute à prendre pour assurer l'entier et prompt accomplissement des stipulations de l'annexe A du protocole n°. 12.

J'ai recours à votre intermédiaire, Mylord, pour que cette demande et les motifs qui la justifient, parviennent à la connaissance de la Conférence, et en vous priant en même temps de me faire part des résolutions, auxquelles elle aura donné lieu, j'ai l'honneur etc.

(*Signé*) A. R. FALCK.

A S. E. le Vicomte Palmerston.

GEHEIME ZITTING VAN 18 MEI 1831.

4. VIERDE AANSPRAAK VAN DEN MINISTER VAN BUITENLANDSCHE ZAKEN, met daarbij behoorende BIJLAGEN. (1)

NOTA DER STUKKEN, *medegedeeld door den Minister van Buitenlandsche Zaken den 18den Mei* 1831.

Protocol n°. 21 der conferentie te Londen.
» » 22 » » » »
Brief van den heer Lebeau.

(1) De vierde aanspraak van den Minister van Buitenlandsche Zaken werd niet medegedeeld. Volgens aanwijzing van het reeds voormelde *Recueil* kan die rede niet anders gestrekt hebben dan om het verband, waarin de door hem overgelegde bescheiden tot elkander stonden, aan te toonen.

N°. 21.

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office le* 17 *Avril* 1831.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie.

A l'ouverture de la conférence, le Plénipotentiaire Français déclare officiellement d'ordre exprès du Roi son maître:

Que la France adhère au protocole du 20 Janvier 1831; qu'elle approuve entièrement les limites indiquées dans cet acte pour la Belgique; qu'elle admet la neutralité ainsi que l'inviolabilité du territoire Belge; qu'elle ne reconnaîtra de Souverain de la Belgique, qu'autant que ce Souverain lui-même aura pleinement accédé à toutes les conditions et clauses du protocole fondamental du 20 Janvier 1831, et que, d'après ces principes, le Gouvernement Français considère le Grand-Duché de Luxembourg comme absolument séparé de la Belgique, et comme devant rester sous la souveraineté et dans les relations que lui ont assignées les traités de l'année 1815.

A cette déclaration le Plénipotentiaire Français ajoute quelques observations sur la nature des échanges territoriaux qui, aux termes de l'art. 4 du protocole du 20 Janvier 1831, doivent s'effectuer par les soins des cinq Cours entre la Hollande et la Belgique, pour leur offrir l'avantage réciproque d'une entière contiguité de possessions; sur le régime constitutionnel, que les traités de 1815 ont assuré au Grand-Duché de Luxembourg; sur les mesures qui peuvent être adoptées relativement à ce dernier pays; sur la position particulière du Duché de Bouillon, et en général sur les détails d'exécution du protocole du 20 Janvier 1831.

Le Plénipotentiaire Français finit par exprimer de nouveau le vif et invariable désir, qu'a toujours éprouvé son Gouvernement, de rester uni à ses alliés, et de coopérer avec eux au maintien de la paix générale et des traités qui en constituent la base.

Reçue par les Plénipotentiaires des quatre Cours avec une satisfaction unanime et sincère, cette communication les engage à déclarer de leur côté, qu'ils en apprécient hautement l'esprit, le but et la teneur. Ils la considèrent comme l'heureux effet des explications, qu'ils ont consignées dans le protocole n°. 20 du 17 Mars à la suite des premières remarques, auxquelles le protocole n°. 19 du 10 Février avait donné lieu de la part de la France. Autant les quatre Cours regretteraient toute nuance d'opinion, même momentanée, entre elles et le Gouvernement Français, autant elles se félicitent de voir la France conserver aujourd'hui par la déclaration de son Plénipotentiaire la place qu'elle occupe si utilement au milieu de ses alliés dans les conférences de Londres, ajouter le poids de son adhésion aux principes sur lesquels se fonde le 19me protocole, principes qui découlent tous du protocole du 20 Janvier, compléter l'union des grandes Puissances, et donner par la sécurité, dont chaque Etat a le droit de jouir, la meilleure garantie de durée à la paix générale.

Quant aux observations de détail, dont le Plénipotentiaire Français a accompagné la déclaration rapportée ci-dessus, la Conférence, après les avoir pesées, est convenue d'un commun accord:

1°. que la discussion des échanges territoriaux à opérer entre la Hollande et la Belgique serait précoce pour le moment, et qu'elle ne pourra avoir lieu avec fruit, que quand les parties directement intéressées auront adhéré l'une et l'autre aux arrangements, qui doivent effectuer la séparation de la Belgique d'avec la Hollande, et quand les travaux des commissaires démarcateurs auront achevé d'éclaircir les questions d'échange, dont les cinq Cours peuvent avoir à faciliter la solution;

2°. que le principe fondamental de la politique des cinq Cours étant le respect des traités, il s'entend, que les stipulations de ces mêmes traités relatives aux institutions du Grande-Duché de Luxembourg doivent s'accomplir;

3°. que par suite du même principe les Plénipotentiaires des cinq Cours réunies en conférence à Londres, procéderont à un examen des traités existants en ce qui concerne le Duché de Bouillon, dans le but de constater, d'après les observations faites par le Plénipotentiaire de France, ce que la position de ce Duché peut avoir de spécial, et afin que les plus justes égards soient

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bijlagen tot de vierde aanspraak van den Minister.)

conservés pour cette position dans les mesures, dont l'adoption deviendrait nécessaire dans le Grand-Duché de Luxembourg.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Parmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuczewicz.

N°. 22.

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office le* 17 *Avril* 1831.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie.

Les Plénipotentiaires des cinq Cours se sont réunis à l'effet d'aviser aux déterminations, qui pourraient, en hâtant l'accomplissement des vues développées dans les protocoles du 20 et 27 Janvier 1831, le mieux contribuer à cimenter entre la Belgique et la Hollande cette paix solide, qui forme l'objet de la sollicitude des cinq Cours et de leurs constants efforts.

Ne pouvant trouver les éléments d'un résultat si désirable que dans les *bases destinées à établir la séparation de la Belgique d'avec la Hollande*, bases jointes au protocole du 27 Janvier 1831, et auxquelles Sa Majesté le Roi des Pays-Bas a pleinement adhéré, les Plénipotentiaires sont convenus, que leur commissaire à Bruxelles recevrait l'ordre de communiquer sans nul retard les bases en question au Gouvernement Belge, de faire sentir les avantages qu'elles offrent à la Belgique, et de l'engager à y accéder le plutôt possible.

Il a été résolu en outre par les Plénipotentiaires, que leur commissaire appellerait l'attention du Gouvernement Belge sur la distinction essentielle, que les bases, dont il s'agit, consacrent entre les arrangements de territoire qualifiés de fondamentaux, qui sont *irrévocables*, et les arrangements relatifs au partage des dettes et au commerce des colonies Hollandaises, lesquels forment une simple série de propositions; que relativement au partage des dettes, lord Ponsonby ferait observer au Gouvernement Belge, que si une partie des dettes du Royaume des Pays-Bas pesait sur le Grand-Duché de Luxembourg, cette charge devrait nécessairement retomber aujourd'hui encore dans une juste proportion sur le Grand-Duché et alléger d'autant le fardeau de la Belgique.

Qu'enfin si le Gouvernement Belge accédait aux bases mentionnées ci-dessus, les conséquences de cette accession devraient être:

la prompte retraite de toutes les troupes Belges, qui se trouveraient dans le Grand-Duché de Luxembourg;

la cessation absolue de toute ingérence de la part des autorités Belges dans les affaires intérieures de ce pays;

l'envoi immédiat de commissaires-démarcateurs à Maestricht et de commissaires-liquidateurs à la Haye.

L'expérience des négotiations précédemment entamées à Bruxelles a néanmoins forcé les Plénipotentiaires à discuter les cas, où les *bases destinées à établir la séparation de la Belgique d'avec la Hollande* seraient rejetées par le Gouvernement Belge et où ce Gouvernement persisterait dans ses prétentions antérieures de guerre et de conquête.

Dans la prévoyance de ce cas les Plénipotentiaires ont résolu de faire déclarer de suite au Gouvernement Belge:

1°. que les arrangements appelés fondamentaux, compris dans les IX premiers articles desdites bases, sont des arrangements irrévocables aux yeux des cinq Puissances, d'après la teneur des protocoles du 20 Janvier et 19 Février 1831;

2°. qu'aux termes du § 2 du protocole du 19 Février, l'indépendance de la Belgique ne sera reconnue par les cinq Puissances qu'aux conditions et dans les limites qui résultent du protocole du 20 Janvier 1831;

3°. que si les propositions que lord Ponsonby est chargé de faire par le présent protocole, ne sont pas acceptées, toute relation cessera entre les cinq Puissances et les autorités Belges, qu'en conséquence lord Ponsonby quittera aussitôt Bruxelles, et que l'envoyé Belge, qui se trouve à Paris, sera engagé à partir sans nul retard;

4°. que dans le cas du rejet des propositions ci-dessus mentionnées, si les Etats lésés dans leurs possessions par le Gouvernement de la Belgique, prenaient les mesures nécessaires pour rétablir leur autorité légitime dans tous les pays à eux appartenant, et qui sont situés hors du territoire Belge déclaré neutre, les cinq Puissances ne pourraient, d'après le § 6 du protocole du 19 Février, que reconnaître pleinement le droit, en vertu duquel ces mesures seraient adoptées;

5°. que dans ce même cas toute entreprise des autorités Belges sur le territoire, que le protocole du 20 Janvier a déclaré Hollandais, et toute violation de l'armistice, tel qu'il résulte du protocole du 17 Novembre 1830, joint au protocole n°. 9, sera considérée comme un acte d'hostilité envers les cinq Puissances et suivi de leur part de toutes les mesures, que d'un commun accord elles trouveront les plus propres au maintien de l'intégrité des Etats menacés et à l'accomplissement des vues, qu'elles ont consignées dans le protocole fondamental du 20 Janvier 1831.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuscewicz.

Afschrift.

Le soussigné, Ministre des Affaires Etrangères du Royaume de la Belgique, après avoir pris les ordres de M. le Régent et l'avis du Conseil des Ministres, a l'honneur de présenter à M. le baron Verstolk de Soelen, Ministre des Affaires Etrangères, les considérations suivantes, qu'il prie Son Excellence de vouloir bien soumettre à son Gouvernement.

Au point, où elle est parvenue, la révolution Belge n'a rien d'hostile aux véritables intérêts de la nation Hollandaise, ni à la politique générale de l'Europe.

La séparation des deux territoires, dont se composait le Royaume des Pays-Bas, est accomplie en fait et en droit par la volonté des populations respectives et par la déclaration des Etats-Généraux composés des députés des provinces septentrionales et méridionales.

Votre Excellence a dit, dans une occasion mémorable, » que la réunion des deux pays ne dut point son origine aux fruits qu'en recueillerait la Hollande, ni au désir de lui complaire, mais au besoin de trouver une nouvelle garantie à l'équilibre Européen."

Votre Excellence ajoutait, qu'en 1815 on avait uni deux Etats, qui se trouvaient vis-à-vis l'un de l'autre sur la même ligne, et qu'aucune des deux parties ne pouvait être rangée dans la catégorie d'un accroissement de l'autre. (1)

Le soussigné s'estime heureux de pouvoir invoquer ces paroles remarquables, qui reconnaissaient l'indépendance de la Belgique dans le passé et qui la sanctionnaient éventuellement dans l'avenir.

La Hollande et la Belgique, en se séparant, n'ont fait que reprendre, l'une à l'égard de l'autre, la position, que Votre Excellence a si bien caractérisée, et l'événement qui amena cette séparation, est une restauration nationale pour les deux peuples.

La Hollande et la Belgique, en recouvrant respectivement leur indépendance, n'ont pas porté atteinte au système politique de

(1) Réponse de M. Verstolk de Soelen, du 12 Avril 1826, à M. le comte de Mier.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bijlagen tot de vijfde aanspraak van den Minister.)

l'Europe; la Belgique ne s'est pas séparée de la Hollande pour se réunir à un autre peuple, mais pour redevenir et rester elle-même. La part, qu'elle a à remplir dans les devoirs Européens, est de maintenir son indépendance en respectant celle des autres Etats; hors de là, l'Europe n'a rien à exiger d'elle.

En Hollande, depuis le 20 Octobre 1830, les députés des neuf provinces septentrionales se réunissent à part; en Belgique, depuis le 10 Novembre, la représentation nationale réside dans le Congrès. Les deux pays sont donc intérieurement constitués. Mais outre la question d'intérêt Européen résolue par notre déclaration d'indépendance, il existe des questions d'intérêt privé entre les Hollandais et les Belges; quinze années d'une existence commune laissent beaucoup de points à régler entre deux peuples au jour de leur séparation et une partie du territoire Belge est encore occupée par les troupes Hollandaises.

Dans un but de conciliation et pour maintenir la paix Européenne, les envoyés des cinq grandes Puissances se sont réunis à Londres au mois de Novembre 1830 et se sont adressés aux Gouvernements de la Hollande et de la Belgique pour arrêter l'effusion de sang et pour faciliter par leur médiation la solution des questions, qui pouvaient diviser les deux parties.

Les hostilités sont suspendues depuis près de six mois, mais ni la Hollande ni la Belgique n'ont retrouvé le repos et la stabilité; sous bien des rapports les deux pays ont besoin l'un de l'autre, et toutes les relations commerciales sont interrompues; des armements considérables épuisent les ressources publiques, dans l'attente d'une guerre toujours prochaine et toujours différée; et cependant ni l'un ni l'autre peuple ne veut de guerre de conquête; chacun d'eux ne veut combattre que pour son sol.

Dans cette disposition des esprits, est-il nécessaire de prolonger un état de crise et de renouveler une lutte sanglante? De livrer au sort des armes des questions, dont de communes délibérations auraient pu depuis longtemps préparer la solution? Nous sommes à la veille de reprendre les hostilités pour quelques points en litige, qui probablement seraient arrangés, si les deux parties belligérantes eussent essayé, immédiatement après la suspension d'armes, de traiter ensemble, sans récuser toutefois des conseils désintéressés.

Ce n'est pas du dehors, que peut nous venir la paix; c'est à nous-mêmes à nous la donner. Après la reprise des hostilités, les deux peuples, par la force des choses, seront toujours ramenés à traiter ensemble, à moins que l'un ne subjugue l'autre.

Dans ces circonstances et par ces considérations, le soussigné a l'honneur d'inviter Votre Excellence à proposer à son Gouvernement de nommer trois commissaires, qui se réuniront avec autant de commissaires Belges dans une ville étrangère, par exemple à Aix-la-Chapelle ou Valenciennes. Ils auraient mission de s'entendre sur les bases d'un projet d'arrangement, qui pourrait être soumis à l'acceptation du Congrès National et à la sanction du pouvoir, que la Loi fondamentale de la Hollande investit du droit de conclure pareil traité.

Le Congrès National est convoqué pour le 18 Mai; il est à croire, que si votre Gouvernement pensait ne pouvoir adhérer à la proposition, que le soussigné a l'honneur d'adresser à Votre Excellence, ou s'il gardait envers le nôtre un silence, qui ne pourrait être considéré que comme le rejet de tout arrangement amiable, la Belgique devrait immédiatement recourir à la reprise des hostilités.

Le soussigné proteste d'avance contre toute fausse induction, qu'on pourrait tirer de la présente proposition. S'il s'est efforcé d'unir la fermeté à la mesure, c'est que la dignité nationale lui interdisait une autre attitude et que la nature même de sa démarche exigeait un langage, aussi éloigné de la provocation que de la faiblesse.

Le soussigné prie Son Excellence Monsieur le Ministre des Affaires Etrangères d'agréer l'expression de sa haute considération.

Bruxelles, le 9 Mai 1831.

(*Signé*) LEBEAU.

A

Son Excellence Monsieur le Baron Verstolk de Soelen, à La Haye.

GEHEIME ZITTING VAN 11 JUNIJ 1831.

5. VIJFDE AANSPRAAK VAN DEN MINISTER VAN BUITENLANDSCHE ZAKEN, met daarbij behoorende BIJLAGEN. (1)

NOTA DER STUKKEN, *medegedeeld door den Minister van Buitenlandsche Zaken den 11den Junij* 1831.

Protocol n°. 23 der Conferentie te Londen.

» » 24 » » » » met 3 bijlagen.

» » 25 » » » » » 4 »

N°. 23.

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office le* 10 *Mai* 1831.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie.

Le Plénipotentiaire de France, après avoir fait connaître l'adhésion pleine et entière du Gouvernement de Sa Majesté le Roi des Français aux protocoles n°. 21 et 22 du 17 Avril, a appelé l'attention des Plénipotentiaires d'Autriche, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie sur les moyens de combiner l'exécution et l'efficacité du dernier de ces actes avec les précautions les plus propres à faire disparaître jusqu'au prétexte de toute inquiétude relative au maintien de la paix générale.

La première des questions que la Conférence a discutée dans ce but, a porté sur le terme qui pourrait être accordé au Gouvernement Belge pour accéder aux propositions définitives consignées dans le protocole n°. 22. Considérant, que le commissaire des cinq Cours à Bruxelles et le Gouvernement de Sa Majesté le Roi des Français sont d'opinion, qu'un délai modéré offrirait le moyen de préparer les esprits en Belgique à cette communication importante, les Plénipotentiaires ont décidé, que lord Ponsonby serait autorisé à concerter avec le général Belliard les démarches préalables, qui pourraient produire le plus d'effet sous ce rapport, et à ne communiquer officiellement le protocole n°. 22 au Gouvernement Belge, qu'après avoir usé de toute leur influence, afin de faire généralement sentir l'avantage, que les Belges recueilleraient d'une acceptation immédiate et franche des bases de séparation, auxquelles Sa Majesté le Roi des Pays-Bas a déjà complètement adhéré.

Il a été convenu d'autre part, que la communication officielle du protocole, dont il s'agit, aurait lieu en tout état de cause avant le 1er du mois de Juin de la présente année, et qu'avec ce jour expirerait le terme, accordé par la conférence de Londres au Gouvernement Belge pour se placer d'après son évident intérêt dans la position, où se trouve Sa Majesté le Roi des Pays-Bas envers les cinq Puissances, par son acceptation *des bases de séparation* mentionnées ci-dessus.

Les Plénipotentiaires ont arrêté en outre, que si au jour marqué le Gouvernement Belge déclare par sa réponse officielle, qu'il accède auxdites bases de séparation, alors il sera avisé aussitôt aux mesures nécessaires pour l'évacuation réciproque et la plus prompte des places et territoires, que les troupes respectives occupent au delà des frontières assignées à la Belgique et à la Hollande.

Dans cette supposition le commun accord des deux parties directement intéressées, accord auquel les cinq Cours se réservent de contribuer de leurs bons offices, déciderait ensuite des échanges de territoire et arrangements, dont le principe a été placé dans l'art. 4 des *bases de séparation.*

Si au contraire *ces mêmes bases* n'étaient pas acceptées par le

(1) De vijfde aanspraak van den Minister van Buitenlandsche Zaken werd eveneens niet medegedeeld. Omtrent die weglating kan evenzeer gelden de opmerking omtrent het niet opnemen der vierde aanspraak. De bij deze gelegenheid overgelegde bescheiden zijn gedeeltelijk ook te vinden in *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 143, en *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 71. Het *Memorandum* werd niet gedrukt.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bijlagen tot de vijfde aanspraak van den Minister.)

Gouvernement Belge le 1 Juin, les Plénipotentiaires sont convenus pour ce cas:

1°. qu'aux termes du protocole n°. 22 une rupture absolue de toute relation aurait lieu entre les cinq Puissances et les autorités qui gouvernent la Belgique;

2°. que les cinq Puissances, loin de s'interposer ultérieurement auprès de la Confédération Germanique, comme elles l'ont fait jusqu'à présent pour retarder l'adoption des mesures, que la Confédération Germanique s'est décidée à prendre dans le Grand-Duché de Luxembourg, ne pourraient que reconnaître elles-mêmes la nécessité de ces mesures;

3°. que les cinq Puissances, vu l'intimité des relations, qui subsistent entre elles et la Confédération Germanique, demanderaient à la Diète de Francfort de leur donner un témoignage d'amitié, en fesant communiquer à la Conférence de Londres des renseignements confidentiels sur les intentions de la Confédération relatives au nombre et à l'emploi des troupes, qu'elle ferait entrer dans le Grand-Duché de Luxembourg. Les communications toutes officieuses, dont il s'agit, n'auraient pour but que de mettre la Conférence de Londres à même de prévenir les inquiétudes, que ces mouvements militaires pourraient exciter dans les pays limitrophes;

4°. que si les Belges enfreindraient l'armistice, qu'ils doivent observer à l'égard de la Hollande, et attaqueraient son territoire, les cinq Puissances avec lesquelles ils entreraient ainsi *ipso facto* en état d'hostilité par la violation des engagements, qu'ils ont contractés envers elles dès le 21 Novembre 1830, auraient à concerter les mesures, qu'elles croiraient de leur devoir d'opposer à de telles attaques, et que la première de ces mesures consisterait dans la plus prompte exécution des déterminations, qu'indique l'instruction, dont les commissaires de la Conférence ont été munis dès le 18 Janvier de la présente année, instruction jointe au protocole n°. 10;

5°. enfin que si ces déterminations se trouvaient insuffisantes, la Conférence de Londres, agissant au nom des cinq Cours, arrêterait d'un commun accord les mesures ultérieures, que les circonstances pourraient exiger dans le même but.

Les Plénipotentiaires sont convenus que le présent protocole, qui complète les dispositions de celui du 17 Avril, n°. 22, servirait à compléter aussi les instructions de lord Ponsonby et lui serait à cet effet immédiatement expédié.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuczewicz.

N°. 24.

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office le* 21 *Mai* 1831.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie.

Lord Ponsonby, ayant après la réception du protocole n°. 23 jugé de son devoir d'exposer, en personne, à la Conférence l'état des choses en Belgique, a été entendu par les Plénipotentiaires des cinq Cours.

Considérant, qu'il résulte des renseignements donnés par Lord Ponsonby:

1°. que l'adhésion du Congrès Belge aux bases de séparation de la Belgique d'avec la Hollande serait essentiellement facilitée, si les cinq Cours consentaient à appuyer la Belgique dans son désir d'obtenir, à titre onéreux, l'acquisition du Grande-Duché de Luxemburg;

2°. que le choix d'un souverain étant devenu indispensable pour arriver à des arrangements définitifs, le meilleur moyen d'atteindre le but proposé serait d'aplanir les difficultés, qui entraveraient l'acceptation de la souveraineté de la Belgique par le Prince Léopold de Saxe-Coburg, dans le cas où, comme tout autorise à le croire, cette souveraineté lui serait offerte;

les Plénipotentiaires sont convenus d'inviter lord Ponsonby à retourner à Bruxelles, et de l'autoriser à y déclarer:

1°. que les cinq Puissances ne sauraient tarder plus longtemps à demander au Gouvernement Belge son adhésion aux bases destinées à établir la séparation de la Belgique d'avec la Hollande, bases auxquelles Sa Majesté le Roi des Pays-Bas a déjà adhéré;

2°. qu'ayant égard au voeu énoncé par le Gouvernement Belge de faire, à titre onéreux, l'acquisition du Grand-Duché de Luxemburg, les cinq Puissances promettent d'entamer avec le Roi des Pays-Bas une négociation, dont le but sera d'assurer, s'il est possible, à la Belgique, moyennant de juste compensation, la possession de ce pays, qui conserverait ses rapports actuels avec la Confédération Germanique;

3°. qu'aussitôt après avoir obtenu l'adhesion du Gouvernement Belge aux bases de séparation, les cinq Puissances porteraient à la connaissance de la Confédération Germanique cette adhésion, ainsi que les engagements pris de leur part d'ouvrir une négociation à l'effet d'assurer à la Belgique, s'il est possible, moyennant de juste compensation, la possession du Grand-Duché de Luxembourg; les cinq Puissances inviteraient en même temps la Confédération Germanique à suspendre pendant le cours de cette négotiation la mise à exécution des mesures arrêtées pour l'occupation militaire du Grand-Duché;

4°. que lorsque le Gouvernement Belge aurait donné son adhésion aux bases de séparation et que les difficultés relatives à la souveraineté de la Belgique se trouveraient aplanies, les négotiations nécessaires pour mettre ces bases à exécution seraient aussitôt ouvertes avec le souverain de la Belgique, et sous les auspices des cinq Puissances;

5°. enfin, que si cette adhésion n'était pas donnée au premier Juin, lord Ponsonby, de concert avec le général Belliard, aurait à exécuter les instructions consignées dans le protocole n°. 23 du 10 Mai, et à faire connaître au Gouvernement Belge les déterminations que les cinq Cours ont arrêtées pour ce cas par ledit protocole.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuszewicz.

MEMORANDUM, *overgelegd naar aanleiding van den brief van lord Ponsonby, den 27sten Mei aan den Belgischen Minister van Buitenlandsche Zaken gezonden.*

1°. La Conférence a accueilli avec plaisir les espérances, que donne la lettre de lord Ponsonby, du 27.

2°. Elle ne saurait rien changer aux propositions, que lord Ponsonby a été invité à faire.

3°. Les propositions atteignent les dernières limites, auxquelles les cinq Puissances aient la possibilité de porter leurs concessions.

4°. Leurs déterminations sont par conséquent inébranlables.

5°. Lord Ponsonby ne saurait assez pénétrer les Belges de cette conviction.

6°. Ni le Prince Leopold, ni aucun autre Prince ne voudrait accepter la souveraineté de la Belgique, si la Belgique elle-même n'acceptait les arrangements des Puissances.

7°. Faire sentir les avantages, que les Puissances offrent à ce pays, indépendance, neutralité, commerce, libre navigation

des fleuves, principauté de Liège, qui n'a jamais fait partie de la Belgique, districts détachés des territoires Prussiens en 1815, qui n'en faisaient non plus pas partie, et que les protocoles de la Conférence laissent aux Belges, districts de la France, détachés à la même époque et pareillement assurés à la Belgique par les protocoles de Londres, négociations pour le Luxembourg moyennant de justes compensations, enfin, Prince de son choix.

8°. Faire également sentir, qu'en cas de refus, les Puissances sont décidées à prendre toutes les mesures nécessaires pour la protection des Etats voisins, toutes les mesures, qu'exigent leurs engagements et leur dignité.

9°. Si les Belges n'ont pas accédé le 1 Juin aux propositions de la Conférence, lord Ponsonby quittera Bruxelles immédiatement, d'après les instructions dont il a été muni le 29 Mai 1831.

Copie A.

Les soussignés Plénipotentiaires de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas sont chargés de fixer l'attention de la Conférence sur la note adressée par monsieur Lebeau au Ministre des Affaires Etrangères de leur souverain, et sur l'annonce qu'elle contient d'une prochaine reprise des hostilités.

Cette pièce parvenue à la Haye le 13 de ce mois, a été insérée officiellement dans les journaux de Bruxelles du 16. Le seul fait d'une publication aussi prématurée prouve quelles étaient les intentions de ceux de qui cette pièce émane. Elle est d'ailleurs dans un unisson parfait avec celle, où le Régent a promis de finir, en dépit des protocoles, une révolution, qui avait été commencée en dépit des traités. On y garde un silence méprisant sur tout ce qui a été arrêté ou proposé par M.M. les Plénipotentiaires réunis à Londres dans l'intérêt de la paix; on affecte d'ignorer ou de méconnaître les conditions attachées par les cinq Cours à l'indépendance future de la Belgique, et l'on y parle de négociations directes entre les deux parties principalement intéressées, comme si les bases de la séparation n'eussent jamais existé. Il est superflu d'ajouter, que de la part du Roi il n'a été donné aucune suite à cette note, puisque Sa Majesté se tient à son acte d'adhésion, à l'annexe A du protocole n°. 12 et aux engagements réciproques, qui en sont résultés entre elle et les cinq Cours relativement aux susdites bases.

Mais depuis que cette adhésion a été accueillie par la Conférence avec une satisfaction si prononcée, trois mois se sont écoulés, sans que l'on se soit rapproché du terme d'un arrangement final. Des délais très-préjudiciables à la Hollande se sont continuellement succédé, et le Roi en prenant connaissance du 23me protocole a dû voir avec un vif regret, qu'il en a été accordé un nouveau aux autorités, qui gouvernent à Bruxelles, de façon qu'elles auront jusqu'au 1er Juin pour se décider sur des propositions, qui depuis longtemps leur sont très-bien connues. D'après tout ce qui s'est passé, leur refus est une chose trop probable, pour que les soussignés s'arrêtent longtemps aux réflexions, que leur donnerait lieu de faire ce qui a été arrêté par le 23e protocole dans l'hypothèse de l'accession du Gouvernement Belge. Ce n'est pas sur de *bons offices* seulement, que le Roi est autorisé à compter pour obtenir la contiguité du territoire Hollandais. Cette contiguité, il s'attend d'après l'art. 4 de l'annexe A à la *voir effectuer par les soins* des cinq Cours, et ce qui n'est guère moins important, Sa Majesté ne pourra consentir à l'évacuation des points militaires, que ses troupes occupent en Belgique, avant que les conditions de la séparation, et qu'elle a acceptées dans *leur ensemble*, aient toutes été réglées et mises à exécution.

Dans l'autre hypothèse, c'est-à-dire pour le cas, où le Gouvernement Belge n'accepterait pas les bases de la séparation, le protocole le menace, il est vrai, d'une rupture absolue de relations, mais toute mesure efficace est renvoyée à des délibérations ultérieures et se trouve ainsi rejetée dans un avenir vague et plus ou moins éloigné. C'est sur ce point, qu'il a été prescrit aux soussignés de présenter à la Conférence les plus vives réclamations. Le Roi, en accédant dans le plus bref délai aux arrangements, qu'elle avait combinés dans l'intérêt général, a cru assurer à ses fidèles sujets l'avantage d'une prompte solution des difficultés, qui sont à la fois si onéreuses et si inquiétantes. Plus les sacrifices, qu'ils se sont imposés pour le maintien de leur indépendance et de leur sécurité, sont nombreux et étendus, plus il convient de hâter l'époque où il leur sera permis d'y mettre un terme. Sa Majesté avait compté à cet effet, et elle compte encore sur l'intervention immédiate et efficace des cinq Cours, que M. M. les Plénipotentiaires considéreront sans doute comme un droit acquis à Sa Majesté par l'adhésion ci-dessus mentionnée. Elle espère en conséquence, qu'ils s'occuperont, sans retard, des mesures, qui malheureusement paraissent être devenues indispensables pour faire cesser la déraisonnable obstination des Belges; mais à tout événement, et puisqu'il Lui est impossible de soumettre Ses Etats à une prolongation indéfinie du provisoire, dans lequel la Hollande se trouve depuis si longtemps vis-à-vis de la Belgique, Sa Majesté déclare, qu'à partir du 1er. Juin, Elle se regardera comme libre, soit de coopérer aux mesures à adopter par les Puissances, pour réaliser enfin la séparation d'après l'annexe A du 12e protocole, — soit d'agir pour son propre compte et de la manière, que les circonstances lui paraîtront exiger, mais toujours dans le seul et unique but de parvenir à l'ordre de choses, que l'acte de séparation a reconnu juste et convenable.

Londres, ce 21 Mai 1831

(*Signé*) A. R. Falck.

H. de Zuylen de Nyevelt.

Copie B.

La répétition fréquente de différents actes d'hostilité, commis par les troupes Belges à Anvers le 19 Avril, le 7 et 10 Mai, tant contre les chaloupes de la marine royale des Pays-Bas que contre d'autres bâtiments naviguant paisiblement sur l'Escaut, a obligé le général Chassé, commandant de la citadelle, à faire annoncer le 11 de ce mois, qu'il se trouvait forcé d'en venir à des représailles. Il a fait déclarer en conséquence au commandant des troupes Belges, que s'il était encore porté obstacle à la navigation des bâtiments de la marine ou à ceux du commerce sur l'Escaut, ou s'il était encore fait feu sur eux par les postes Belges sur l'une ou l'autre rive, il interdirait la sortie et l'arrivage des bâtiments en amont d'Anvers, avec ordre de repousser ceux, qui ne s'éloigneraient pas du rivage ou n'obéiraient pas immédiatement à l'injonction de s'en retourner, toutefois en n'employant la force, qu'après en avoir prévenu d'avance.

Le 12 de ce mois des coups de fusil ayant été tirés de nouveau du fort du Nord sur une barque naviguant sur l'Escaut sous pavillon Hollandais, la représaille annoncée a été mise à exécution, et quelques petits bâtiments venant de l'Escaut au-dessus d'Anvers ont reçu l'intimation de rebrousser chemin. Une réclamation de la part des autorités Belges auprès du général Chassé en ayant été la suite, celui-ci a renouvelé sa déclaration, qu'il agissait ainsi pour user de justes représailles, et que du moment, où les hostilités auraient cessé de la part des troupes Belges, ces mesures cesseraient également. Il a fait ajouter que, quant à la navigation du Bas-Escaut, son intention pour le moment n'était pas d'y étendre la mesure de restriction, et que le passage des bâtiments destinés pour la mer resterait libre.

Les soussignés, Plénipotentaires de S. M. le Roi des Pays-Bas, ont reçu l'ordre de porter ces faits à la connaissance de messieurs les Plénipotentiaires des cinq Cours à la Conférence de Londres, en rappelant la note du 8 Mai, et en faisant ressortir la circonstance, que le général Chassé n'a fait l'application de ces mesures, qu'après y avoir été contraint par plusieurs actes d'hostilité manifeste, et en y joignant toujours une déclaration qu'elles cesseraient, dès qu'il aurait obtenu l'assurance, que les provocations injustes de la part des troupes Belges n'auraient plus lieu. Il est malheureusement à prévoir, que pour maintenir la position, où il se trouve à la citadelle d'Anvers, il sera dans le cas de renouveler et de renforcer les mesures de précaution et de rigueur, car les autorités Belges parlent chaque jour plus ouvertememt de la prochaine reprise des hostilités, bien qu'elles sachent, que *leur cessation entière est placée sous la garantie immédiate des cinq Puissances* (protocole n°. 9) et qu'en conséquence de l'adhésion du Roi à l'acte de séparation, *toute entreprise sur le territoire déclaré Hollandais sera envisagée comme un renouvellement de la lutte, à laquelle les cinq Puissances ont résolu de mettre un terme* (protocole n°. 19).

Londres, ce 21 Mai 1831.

(*Signe*) Falck.

H. de Zuylen de Nyevelt.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bijlagen tot de vijfde aanspraak van den Minister.)

Copie C.

L'occupation de la lunette St. Laurent, par les troupes du lieutenant-général baron *Chassé*, étant de droit, comme la capitulation du 2 Novembre l'indique, et comme MM. *White* et le général *Belliard* l'ont reconnu eux-mêmes, conformément à la lettre de M. *Abercromby*, que lord *Palmerston* a fait l'honneur de communiquer aux Plénipotentiaires de S. M. le Roi des Pays-Bas, il s'en suit, que l'intervention des deux susdits commissaires ayant engagé le général Chassé à faire cesser provisoirement les travaux à la lunette et à en retirer ses troupes, la condition mise par lui à cette mesure de conciliation, savoir, que les Belges cessassent leurs travaux d'attaque sur ce point, aurait dû être religieusement observée. Le contraire a eu lieu: les Belges ont continué de nuit et à l'abri de l'inégalité du terrain à pousser leurs moyens d'attaque, malgré les réclamations réitérées du général Hollandais. L'intervention de MM. les commissaires Anglais et Français ayant eu par conséquent un résultat, sans doute fort contraire à la générosité des principes, les Plénipotentiaires du Roi ont l'honneur d'adresser sur cet objet leurs plus pressantes réclamations à la Conférence, en fesant observer, combien, à défaut d'un redressement prompt et complet, les autorités Hollandaises éprouveraient de regrets d'avoir désormais à récuser des interventions, dont les conséquences ne seraient pas parfaitement impartiales.

Londres, 26 Mai 1831.

(*Signé*) Falck.
H. de Zuylen de Nyevelt.

A
S. Exc. le Ministre Palmerston,
etc., etc., etc.

N°. 25.

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office le* 6 *Juin* 1831.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie.

Les Plénipotentiaires des Cours d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie, s'étant réunis, ont pris connaissance des informations qui leur ont été transmises de Bruxelles par lord Ponsonby, jusqu'à la date du 4 de ce mois, ainsi que des deux notes ci-annexées des Plénipotentiaires de S. M. le Roi des Pays-Bas.

Après avoir examiné d'un côté ces informations et ces notes, de l'autre la teneur des protocoles n°. 22, 23 et 24, — les Plénipotentiaires ont résolu d'adresser à lord Ponsonby la lettre ci-jointe, et aux Plénipotentiaires de S. M. le Roi des Pays-Bas les deux réponses dont les minutes se trouvent également ci-annexées.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuczewicz.

Copie A.

Les soussignés, Plénipotentiaires de S. M. le Roi des Pays-Bas, ont l'honneur de rappeler à S. E. le vicomte *Palmerston* le contenu de l'office qu'ils ont présenté à la Conférence le 21 Mai. Il y a été déclaré qu'à moins d'une prompte adhésion des Belges aux bases de séparation établies par les cinq Cours, S. M. se regarderait comme libre d'agir pour son propre compte, afin de parvenir au terme de cette longue incertitude, si préjudiciable aux intérêts de ses fidèles sujets. D'après ce que la Conférence a résolu le 10 Mai, les soussignés ne peuvent douter que la comminucation officielle du 22ᵉ protocole n'ait eu lieu à Bruxelles avant le 1er du mois de Juin, et elle doit avoir été immédiatement suivie d'une réponse, de laquelle il résulte, soit *que le Gouvernement Belge s'est placé, par son acceptation des bases de la séparation mentionnées ci-dessus, dans la position où se trouve le Roi des Pays-Bas envers les cinq Puissances*, soit *que ces mêmes bases ne sont pas acceptées* par ledit Gouvernement. Aujourd'hui que plusieurs jours se sont écoulés depuis l'échéance du terme, accordé par la Conférence de Londres au Gouvernement Belge, les soussignés remplissent un devoir indispensable, en venant s'enquérir du résultat obtenu, afin que sur le rapport qu'ils s'empresseront d'en faire, leur souverain puisse aviser aux mesures que réclame l'état actuel des choses dans le double intérêt de sa dignité et de la sécurité de la Hollande.

Les soussignés prient lord Palmerston de communiquer la présente note à MM. les Plénipotentiaires, ses collègues, et en attendant qu'il leur fasse l'honneur d'y répondre, ils profitent de cette occasion pour réitérer etc.

Londres, le 5 Juin 1831.

(*Signé*) Falck.
H. de Zuylen de Nyevelt.

A
S. E. Monsieur le Vicomte Palmerston
etc., etc., etc.

Copie B.

Les soussignés, Plénipotentiaires de S. M. le Roi des Pays-Bas, s'acquittent d'un devoir impérieux, en portant l'attention de Lord Palmerston, et par son intermédiaire celle de la Conférence de Londres, sur la lettre adressée le 27 Mai dernier par Mylord Ponsonby à M. Lebeau, lettre communiquée au soi-disant Congrès de Bruxelles, publiée dans tous les journaux et livrée aux délibérations de ladite assemblée.

Sans s'abandonner à d'autres réflexions pénibles que la lecture de cette pièce leur a causées, les soussignés se borneront à s'élever de la manière la plus énergique contre tout ce que Monsieur l'Agent de la Conférence a cru à propos d'avancer relativement à une cession éventuelle du Grand-Duché de Luxembourg.

En parlant de cette cession dans les termes consignés dans cette lettre, lord Ponsonby s'est arrogé un droit, qu'il ne peut avoir reçu de personne; il a flatté l'esprit envahissant de l'insurrection par des espérances fallacieuses; il a enfin attaqué les droits inaliénables du Roi par des engagements, diamétralement opposés au langage uniforme tenu, soit à la Haye, soit ici, par les organes du Gouvernement de Sa Majesté.

Le Roi se tient à l'acte de séparation proposé par les cinq Puissances et accepté par lui sans réserve: l'article 2 de cet acte reconnaît explicitement le Grand-Duché comme possession de la maison de Nassau; il n'est donc pas facile de concevoir, qu'il puisse y avoir question pour cette souveraineté d'une négociation, qui, même après l'acceptation pure et simple par la Belgique des bases de séparation, se trouverait encore environnée des plus graves difficultés, attendu que ce Grand-Duché forme pour le Roi et les Princes de sa maison une substitution à ses états héréditaires, d'un prix inestimable à ses yeux.

En conséquence, les soussignés doivent protester, comme ils protestent formellement, contre cette partie de la lettre de Lord Ponsonby. Ils la désavouent complètement et en laissent toutes les conséquences pour compte de son auteur.

Ils ont l'honneur etc.

Londres 6 Juin 1831.

(*Signé*) Falck.
H. de Zuylen de Nyevelt.

A
Son Excellence Lord Palmerston
etc., etc., etc.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bescheiden medegedeeld door den Minister.)

COPIE C.

Foreign Office, le 7 Juin 1831.

Les soussignés, Plénipotentiaires des Cours d'Autriche, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie, ont pris connaissance de la note, que MM. les Plénipotentiaires de S. M. le Roi des Pays-Bas ont adressée à la Conférence de Londres le 5 de ce mois par l'intermédiaire du Vicomte Palmerston.

En réponse à cette note les soussignés se font un devoir de prévenir messieurs les Plénipotentiaires de S. M. le Roi des Pays-Bas, que d'après les informations reçues hier de Bruxelles, les Belges ne se sont pas placés envers les cinq Puissances par l'acceptation des bases de séparation, dans la position, où se trouve à leur égard S. M. le Roi des Pays-Bas, qui a pleinement adhéré à ces mêmes bases; que Lord Ponsonby est définitivement rappelé; que le général Belliard avait reçu du Gouvernement de S. M. le Roi des Français l'ordre de quitter Bruxelles, dès que Lord Ponsonby en partirait, et que la Conférence s'occupe des mesures, que pourraient réclamer les engagements contractés envers le Roi des Pays-Bas par les cinq Puissances.

Les soussignés saisissent cette occasion d'offrir à Leurs Excellences Monsieur Falck et le Baron de Zuylen de Nyevelt l'assurance de leur haute considération.

(*Signé*) ESTERHAZY.
WESSENBERG.
TALLEYRAND.
PALMERSTON.
BULOW.
LIEVEN.
MATUCZEWICZ.

A LL. EE. MM.
Falck et le Baron de Zuylen de Nyevelt
etc., etc., etc.

COPIE D.

Foreign Office, le 7 Juin 1831.

Les soussignés, Plénipotentiaires des Cours d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie ont donné toute leur attention à la note, que MM. les Plénipotentiaires de S. M. le Roi des Pays-Bas ont adressée à la Conférence de Londres, en date du 6 de ce mois, par l'intermédiaire du Vicomte Palmerston, relativement à une lettre confidentielle de Lord Ponsonby, qui a paru dans les feuilles de la Belgique.

La Conférence, étrangère à la lettre de Lord Ponsonby, ne peut que se référer au protocole n°. 24, en date du 21 Mai dernier, protocole déjà connu de MM. les Plénipotentiaires de S. M. le Roi des Pays-Bas.

Cet acte pose trois principes: le *premier*, que les arrangements qui auraient pour but d'assurer à la Belgique la possession du Grand-Duché de Luxembourg, seraient des arrangements *de gré à gré*. Le *second* que cette possession ne pourrait être acquise que moyennant *de justes compensations*. Le *troisième* que les cinq Puissances ne feraient au parties intéressées la proposition de cet échange, qu'après l'adhésion des Belges aux bases de séparation fixées par la Conférence et déjà adoptées par le Roi des Pays-Bas.

Ces principes sont et seront toujours ceux des cinq Puissances. Ils n'entravent nullement les déterminations de S. M. le Roi des Pays-Bas. Loin de porter atteinte à ses droits, ils en attestent le respect et ne tendent qu'à amener, s'il se peut, à la faveur des équivalents, que Sa Majesté jugerait pouvoir accepter, et sur la base d'une utilité réciproque, des arrangements, dont l'unique but serait d'assurer les intérêts, qui tiennent à coeur au Roi et l'affermissement de la paix, qu'appellent au même degré ses voeux et ceux des cinq Puissances.

Les soussignés s'empressent de réitérer à Leurs Excellences Messieurs Falck et le Baron de Zuylen de Nyevelt l'assurance de leur haute considération.

(*Signé*) ESTERHAZY.
WESSENBERG.
TALLEYRAND.
PALMERSTON.
BULOW.
LIEVEN.
MATUSCEWICZ.

A LL. EE. MM.
Falck et le Baron de Zuylen de Nyevelt.

OPENBARE ZITTING VAN 5 AUGUSTUS 1831.

(Men raadplege mede de zittingverslagen van 7 en 8 Augustus (comite's-generaal) en van 9 Augustus (openbare zitting) alsmede XXIII der *Bijlagen.*)

6. BESCHEIDEN *medegedeeld geweest door den Minister van Buitenlandsche Zaken, met geleidende missive van* 18 *Julij* 1831 aldus luidende: (1)

6 *A.* MISSIVE VAN DEN MINISTER VAN BUITENLANDSCHE ZAKEN.

's Gravenhage, 18 Julij 1831.

EDEL MOGENDE HEER!

Ik vinde mij gemagtigd aan U Edel Mogenden afschriften te doen toekomen, gelijk ik de eer heb te doen bij deze, eener aan mij gerigte missive van de Gevolmagtigden van Oostenrijk, Frankrijk, Groot-Brittannië, Pruissen en Rusland, in conferentie te Londen vereenigd, van den 27sten Junij ll., en van daarbij gevoegde 18 artikelen als voorgestelde preliminairen van een vredesverdrag tusschen Noord-Nederland en België, en van het antwoord, daarop door mij den 12den Julij gegeven, U Edel Mogende verzoekende deze stukken wel te willen mededeelen aan de heeren leden der Tweede Kamer.

(1) Deze bescheiden, alsmede de zesde aanspraak van den Minister van Buitenlandsche Zaken, welke ook voorkomen in *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 172, 180, 186 en 187, en *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 86, 93, 96, werden aan de leden, die den 23sten Junij op reces uiteengegaan waren, gedrukt toegezonden, met de volgende missive van den Griffier.

's Gravenhage, 19 Julij 1831.

Hoog Edel Gestrenge Heer!

„De Minister van Buitenlandsche Zaken heeft, op last des Konings, de twee nevensgaande stukken bij afschrift doen toekomen aan de Presidenten der Kamers, ten einde ter kennis te worden gebragt van de leden.

„Overeenkomstig die bevelen ben ik door den Voorzitter gelast geworden U H. Edgestr. die stukken terstond te zenden.

„De eer hebbende mij van dien last te kwijten en tevens met hoogachting te blijven

U Hoog Edelgestr. Dw. Dienaar,
(*get.*) L. DE GEER.

Van de ontvangst dezer bescheiden werd in de zitting van 5 Augustus aan de Tweede Kamer, op aanzoek der Regering bijeengeroepen, kennis gegeven.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bescheiden medegedeeld door den Minister.)

Ik heb de eer mij met hooge consideratie te noemen

Edel Mogende Heer!

U Edel Mogende's ootmoedigen dienaar

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) Verstolk van Soelen.

Edel Mogende Heer
den Heer mr. van Toulon,
President van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal.

---

6. *B.* Copie.

Monsieur le Baron!

C'est monsieur le Baron de Wessenberg que nous chargeons de remettre la présente entre les mains de Votre Excellence.

Placés dans une situation infiniment difficile et animés du désir, que Votre Excellence appréciera sans doute, de terminer les négociations qui nous occupent, sans compromettre la paix de l'Europe, nous avons résolu d'essayer encore, si une nouvelle série de propositions ne pourrait pas conduire dans les affaires de la Belgique au mutuel accord, qui forme l'objet de nos soins et de nos voeux. Les motifs qui nous ont engagé à combiner ces propositions et à les soumettre au Roi sont à nos yeux d'une si haute importance qu'il nous a paru indispensable qu'un de nous les développât lui-même à Sa Majesté et à Son ministère. Notre choix est tombé sur monsieur de Wessenberg, à cause des bontés dont le Roi l'honore, et nous aurions une véritable obligation à Votre Excellence, si elle voulait bien lui faciliter les moyens d'exposer à Sa Majesté les graves considérations auxquelles nous avons cédé et que le Roi ne refusera pas, nous l'espérons, de peser dans Son équité, dans Sa sagesse et dans Son amitié pour des Puissances, dont le but est de concilier autant qu'il dépend d'elles, Ses droits et Ses intérêts avec le maintien de la paix générale.

Nous saisissons avec empressement cette occasion de vour offrir, monsieur le Baron, l'assurance de notre haute considération.

Londres, le 27 Juin 1831.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuscewicz.

A Son Excellence
Monsieur le Baron Verstolk de Soelen,
Ministre des Affaires Etrangères,
à la Haye.

---

6 *C.* Copie.

La Conférence animée du désir de concilier les difficultés, qui arrêtent encore la conclusion des affaires de la Belgique, a pensé que les articles suivants, qui formeraient les préliminaires d'un traité de paix, pourraient conduire à ce but. Elle a résolu en conséquence de les proposer aux deux parties.

Art. 1.

Les limites de la Hollande comprendront tous les territoires, places, villes et lieux qui appartenaient à la ci-devant Républiques des Provinces-Unies des Pays-Bas en l'année 1790.

Art. 2.

La Belgique sera formée de tout le reste des territoires qui avaient reçu la dénomination de Royaume des Pays-Bas dans les traités de 1815.

Art. 3.

Les cinq Puissances emploieront leurs bons offices, pour que le *status quo* dans le Grand-Duché de Luxembourg soit maintenu pendant le cours de la négociation séparée, que le Souverain de la Belgique ouvrira avec le Roi des Pays-Bas et avec la Confédération Germanique, au sujet dudit Grand-Duché, négociation distincte de la question des limites entre la Hollande et la Belgique.

Il est entendu que la forteresse de Luxemburg conservera les libres communications avec l'Allemagne.

Art. 4.

S'il est constaté que la République des Provinces-Unies des Pays-Bas n'exercait pas exclusivement la souveraineté dans la ville de Maestricht en 1790, il sera avisé par les deux parties aux moyens de s'entendre à cet égard sur un arrangement convenable.

Art. 5.

Comme il résulterait des bases posées dans les articles 1 et 2, que la Hollande et la Belgique possèderaient des enclaves sur leurs territoires respectifs, il sera fait à l'amiable entre la Hollande et la Belgique les échanges qui pourraient être jugés d'une convenance réciproque.

Art. 6.

L'évacuation réciproque des territoires, villes et places aura lieu indépendamment des arrangements relatifs aux échanges.

Art. 7.

Il est entendu que les dispositions des articles 108 jusqu'à 117 inclusivement de l'acte général du Congrès de Vienne relatifs à la libre navigation des fleuves et rivières navigables seront appliquées aux fleuves et aux rivières qui traversent le territoire Hollandais et le territoire Belge.

La mise à exécution de ces dispositions sera réglée dans le plus bref délai possible.

La participation de la Belgique à la navigation du Rhin par les eaux intérieures entre ce fleuve et l'Escaut, formera l'objet d'une négociation séparée entre les parties intéressées, à laquelle les cinq Puissances prêteront leurs bons offices.

L'usage des canaux de Grand à Terneuze et du Zuid-Willemsvaart, construits pendant l'existence du Royaume des Pays-Bas, sera commun aux habitants des deux pays; il sera arrêté un règlement sur cet objet.

L'écoulement des eaux des Flandres sera réglé de la manière la plus convenable, afin de prévenir les inondations.

Art. 8.

En exécution des articles 1 en 2 qui précèden , des commissaires-démarcateurs Hollandais et Belges se réuniront dans le plus bref délai possible en la ville de Maestricht, et procèderont à la démarcation des limites qui doivent séparer la Hollande et la Belgique, conformément aux principes établis à cet effet dans les articles 1 et 2.

Ces mêmes commissaires s'occuperont des échanges à faire par les pouvoirs compétents des deux pays, par suite de l'article 5.

Art. 9.

La Belgique dans ses limites telles qu'elles seront tracées conformément aux principes posés dans les présents préliminaires, formera un état perpétuellement neutre. Les cinq Puissances, sans vouloir s'immiscer dans le régime intérieur de la Belgique, lui garantissent cette neutralité perpétuelle, ainsi que l'intégrité

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bescheiden medegedeeld door den Minister.)

et l'inviolabilité de son territoire dans les limites mentionnées au présent article.

Art. 10.

Par une juste réciprocité, la Belgique sera tenue d'observer cette même neutralité envers tous les autres Etats et de ne porter aucune atteinte à leur tranquillité intérieure ni extérieure, en conservant toujours le droit de se défendre contre toute aggression étrangère.

Art. 11.

Le port d'Anvers, conformément à l'article 15 du traité de Paris du 30 Mai 1814, continuera d'être uniquement un port de commerce.

Art. 12.

Le partage des dettes aura lieu de manière à faire retomber sur chacun des deux pays la totalité des dettes qui originairement pesaient, avant la réunion, sur les divers territoires dont ils se composent, et à diviser dans une juste proportion celles qui ont été contractées en commun.

Art. 13.

Des commissaires-liquidateurs, nommés de part et d'autre, se réuniront immédiatement.

Le premier objet de leur réunion sera de fixer la quote-part que la Belgique aura à payer provisoirement, et sauf liquidation, pour le service d'une portion des intérêts des dettes mentionnées dans l'article précédent.

Art. 14.

Les prisonniers de guerre seront renvoyés de part et d'autre quinze jours après l'adoption de ces articles.

Art. 15.

Les séquestres mis sur les biens particuliers dans les deux pays seront immédiatement levés.

Art. 16.

Aucun habitant des places, villes et territoires, réciproquement évacués, ne sera recherché ni inquiété pour sa conduite politique passée.

Art. 17.

Les cinq Puissances se réservent de prêter leurs bons offices lorsqu'ils seront réclamés par les parties intéressées.

Art. 18.

Ces articles réciproquement adoptés seront convertis en traité définitif.

(*Signé*) ESTERHAZY.
TALLEYRAND.
PALMERSTON.
BULOW.
MATUSCEWICZ.

---

6 *D.* AFSCHRIFT.

EXCELLENCES!

M. le baron de Wessenberg m'a remis la lettre, que Vos Excellences m'ont fait l'honneur de m'adresser sous la date du 27 Juin dernier, et accompagnant une nouvelle série de propositions conçues en dix-huit articles, qui formeraient les préliminaires d'un traité de paix entre la Hollande et la Belgique.

Le Roi, sous les yeux duquel je me suis empressé de mettre cette communication, en ayant pris connaissance et l'ayant pesée, ainsi que les considérations exposées à Sa Majesté par M. le baron de Wessenberg, avec tout le calme et toute la réflexion que réclament à la fois l'importance de l'objet et la gravité des circonstances, m'a chargé d'y faire la réponse suivante:

L'annexe A du 12me protocole étant devenue, à partir de l'époque de l'accession de Sa Majesté et en rapport avec les protocoles n°. 11 et 12, dont cette annexe est le résultat, la base inaltérable des négociations, le premier soin du Roi a dû être de comparer avec cette annexe les dix-huit articles proposés aujourd'hui, pour former les préliminaires d'un traité de paix entre la Hollande et la Belgique. Il est résulté de cette comparaison, qu'il existe une différence très importante entre les bases de séparation acceptées par le Roi et les dix-huit articles, et que tous les changements proposés en ce moment par la Conférence à ces bases, sont en faveur de la Belgique et au détriment de la Hollande. Une courte analyse suffira pour établir ces deux faits.

Le second article de l'annexe A exclut expressément du territoire Belge le Grand-Duché de Luxembourg » qui, possédé à à un titre différent par les Princes de la Maison de Nassau, fait et continuera à faire partie de la Confédération Germanique." Les articles proposés, en laissant dans le doute les droits du Grand-Duc, passent sous silence cette exclusion, qui intéresse non seulement la Maison de Nassau, mais aussi la Hollande, dont la position militaire est efficacement garantie par l'appui, que lui offre la souveraineté de la Maison de Nassau dans le Grand-Duché de Luxembourg, et s'affaiblirait par la réunion du Grand-Duché à la Belgique.

Il y a plus: les cinq Puissances annoncent dans l'art. 3 des préliminaires proposés, qu'elles emploieront leurs bons offices, pour que le *status quo* dans le Grand-Duché soit maintenu pendant le cours de la négociation séparée, que le Souverain de la Belgique ouvrira avec le Roi des Pays-Bas et avec la Confédération Germanique au sujet dudit Grand-Duché.

Or, ce *status quo* est un grief réel, dont Sa Majesté a depuis longtemps réclamé le redressement.

Quant aux libres communications de la forteresse de Luxembourg avec l'Allemagne, leur maintien étant exclusivement du ressort de la Confédération Germanique, le Roi Grand-Duc manquerait à ses obligations envers ladite Confédération, en reconnaissant à cet égard une compétence étrangère. Comme les Belges d'ailleurs n'ont pas adhéré à l'annexe A, le contenu du 3me article des préliminaires proposés se trouve en opposition avec la note adressée le 7 Juin par la Conférence aux Plénipotentiaires du Roi, où il est dit: » que les cinq Puissances ne feraient aux parties intéressées la proposition d'un échange du Grand-Duché, qu'après l'adhésion des Belges aux bases de séparation fixées par la Conférence et déjà adoptées par Sa Majesté." Selon la même note, il est vrai, » les arrangements, qui auraient pour but d'assurer à la Belgique la possession du Grand-Duché de Luxembourg, seront des arrangements de gré à gré; cette possession ne pourra être acquise, que moyennant de justes compensations; ces principes sont et seront toujours ceux des cinq Puissances; ils n'entravent nullement les déterminations du Roi; loin de porter atteinte à ses droits, ils en attestent le respect et ne tendent qu'à amener, s'il se peut, à la faveur des équivalents que Sa Majesté jugerait pouvoir accepter, et sur la base d'une utilité réciproque, des arrangements, dont l'unique but serait d'assurer l'affermissement de la paix". Il est vrai encore qu'un tel échange, si jamais il pouvait en être question, serait de la compétence exclusive du Roi et de la Confédération Germanique, principe hautement annoncé par les deux Etats les plus puissants de la Confédération, et par d'autres de ses membres; mais ces considérations ne détruisent pas le fait, que les artt. 2 et 3 des préliminaires proposés contiennent un changement essentiel et défavorable à Sa Majesté de l'annexe A. L'omission du 9me article de l'annexe paraît encore avoir préjugé la question en faveur de la Belgique. On s'y réservait d'examiner, s'il y aurait moyen d'étendre aux pays voisins le bienfait de la neutralité garantie à la Belgique, réserve, qu'on présume s'appliquer au Grand-Duché de Luxembourg, mais que dans les articles préliminaires proposés l'on semble avoir jugée superflue, à cause de la réunion supposée du Grand-Duché à la Belgique.

L'art. 4 des préliminaires projetés est nouveau. On y élève un doute sur l'exercice exclusif par la république des Provinces-

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bescheiden medegedeeld door den Minister.)

Unies des Pays-Bas en 1790 de la souveraineté dans la ville de Maestricht. S'il était fondé, ce qu'on ne saurait reconnaître, cette circonstance ne prouverait rien pour la Belgique, qui ne possède pas plus de titres, que la Hollande, à l'ancien evêché même de Liége.

Selon l'art. 4 de l'annexe A, il sera effectué par les soins des cinq Puissances tels échanges et arrangements entre les deux pays, qui leur assureront l'avantage réciproque d'une entière contiguité de possessions et d'une libre communication entre les villes et places, comprises dans leurs frontières.

Comme la Belgique n'a point d'enclaves dans l'ancien territoire des Provinces-Unies, cette stipulation était visiblement dans l'intérêt de la Hollande. Les préliminaires projetés ne parlent au contraire que d'échanges à l'amiable entre la Hollande et la Belgique, qui pourraient être jugés d'une convenance réciproque; il n'y est plus fait mention d'une entière contiguité, ni d'une libre communication, ni de l'engagement contracté par les cinq Puissances d'effectuer par leurs soins des arrangements, qui assureraient ces avantages aux deux pays.

L'art. 6 des préliminaires proposés ne se trouve pas dans l'annexe A.

L'évacuation réciproque des territoires, villes et places, y dit-on, aura lieu indépendamment des arrangements relatifs aux échanges Or, cette évacuation, avant que tout soit terminé, priverait la Hollande de la principale garantie, qu'elle possède vis-à-vis d'un pays en révolution, pour voir exécuter ce qui aura été stipulé. Cette garantie lui a été assurée par la Conférence elle-même, qui, d'après l'annexe A du protocole n°. 10, a fait déclarer aux autorités de la Belgique, que si les troupes Belges n'étaient pas rentrées le 20 Janvier dans les positions, qu'elles occupaient le 21 Novembre, la citadelle d'Anvers ne serait point évacuée, et il est constaté, que les troupes Belges ne sont pas rentrées le 20 Janvier dans lesdites positions.

D'après l'art. 7 des préliminaires projetés, la participation de la Belgique à la navigation du Rhin, par les eaux intérieures entre ce fleuve et l'Escaut, formera l'objet d'une négociation séparée entre les parties intéressées, à laquelle les cinq Puissances prêteront leurs bons offices. Il importe d'observer, combien cette proposition, dont il ne s'agit point dans l'annexe A, est inadmissible. En effet le Roi, bien que disposé à ouvrir sans délai une négociation pour régler la libre navigation de l'Escaut, aux termes de l'acte du Congrès de Vienne, ne saurait accepter en cette négociation les bons offices d'autres Puissances, surtout lorsqu'elles sont elles-mêmes parties intéressées dans la question. Cette considération concerne de trop près la dignité du Roi, l'indépendance de la Hollande, et le respect que les Puissances portent à celle de tous les peuples, pour s'y arrêter davantage.

L'usage des canaux en Hollande est libre pour toutes les nations; il en est de même en Belgique. Une stipulation spéciale, qui déclarerait l'usage du canal de Gand à Terneuze et du Zuid-Willemsvaart commun aux habitants des deux pays, dérogerait par conséquent au principe général.

Le 8me article des préliminaires proposés passe sous silence la stipulation de l'art. 5 de l'annexe A, d'après laquelle, s'il s'élevait des dissentiments entre les commissaires-démarcateurs, qui ne pussent être conciliés à l'amiable, les cinq Cours interposeront leur médiation et ajusteront les différends de la manière la plus analogue aux principes posés. Pour tout arrêter il suffirait dès lors d'un simple refus de la part des démarcateurs Belges

Le 9me article, quoique d'ailleurs à peu près conforme au 6me de l'annexe A, n'offre pas la même précision par rapport à l'exclusion du Grand-Duché de Luxembourg, qui ne figure plus dans l'art. 2.

Les artt. 12 et 13 remplacent les neuf derniers articles de l'annexe A relatifs au partage des dettes. Ils sont tout à fait incomplets et établissent une base entièrement différente, et où l'on paraît avoir perdu de vue les indemnités et les sacrifices multipliés de la Hollande; la Haye n'est plus indiquée comme lieu de la réunion des commissaires-liquidateurs, et il n'est plus question de la médiation des cinq Cours, à l'effet, s'il s'élevait des dissentiments, qui ne pussent être conciliés à l'amiable, d'ajuster les différends de la manière la plus conforme aux dispositions adoptées, omission, qui laisserait aux liquidateurs Belges la faculté de se soustraire à tout arrangement. D'après l'art. 13 le premier objet de la réunion des commissaires-liquidateurs serait de fixer la quote-part, que la Belgique aurait à payer provisoirement, et sauf liquidation, pour le service d'une portion des intérêts des dettes mentionnées à l'article précédent. L'art. 17 au contraire de l'annexe A rend ce paiement entièrement indépendant de la réunion des commissaires-liquidateurs, en établissant, que jusqu'à ce que les travaux de ces commissaires soient achevés, la Belgique sera tenue de fournir provisoirement, et sauf liquidation, sa quote-part au service des rentes et de l'amortissement des dettes du Royaume des Pays-Bas, d'après le prorata des artt. 10 et 11. Cette différence paraît très-essentielle, en ce que selon l'art. 13 des préliminaires projetés, il suffirait à la Belgique de différer l'envoi de ses commissaires-liquidateurs, pour ajourner en même temps le paiement de sa quote-part au service des rentes et de l'amortissement des dettes. Ces objections déjà si graves acquièrent un plus haut degré d'importance, quand on remonte aux principes, qui ont guidé la Conférence à régler la dette du Royaume des Pays-Bas, principes si clairement exprimés dans le préambule du protocole du 27 Janvier. Sans doute dans les considérans établis pour arriver au partage de cette dette, il y avait des points, qui ne pouvaient qu'être dépendants du choix de la Belgique, et sous ce rapport la Hollande n'avait pas trouvé d'atteinte portée à ses droits dans la dénomination de » propositions ", que la seconde partie des bases de séparation avait reçue, d'autant moins, que le 18me article lui assurait en dernière analyse, et au moyen de la médiation des cinq Cours, l'ajustement des différends financiels avec la Belgique dans le sens le plus conforme aux dispositions, contenues dans l'acte de séparation. Mais ce qui donnait à la Hollande une garantie à l'abri de toute incertitude et ce qui a spécialement engagé Sa Majesté à accéder non seulement aux arrangements fondamentaux » quant aux limites ", mais aussi » à ceux proposés " pour le partage de la dette, ce fut l'assurance » que le futur souverain de la Belgique ", comme s'exprime la fin du 12me protocole, » devait accepter les arrangements consignés dans ledit protocole ", c'est-à-dire ceux relatifs au partage de la dette.

Devant ces faits, comment le Roi pourrait-il maintenant se contenter d'une liquidation, qui exclurait celle des dettes, qui ne sont retombées à la charge de la Hollande que par suite de la réunion et la valeur des sacrifices, que la Hollande a faits pour l'obtenir, et concourir ainsi à un traité, qui, loin de remplir la juste attente de ses fidèles sujets, livrerait leurs fortunes à une catastrophe inévitable.

L'art. 15 suppose un fait, qui n'existe point en Hollande, où il n'a été mis de séquestre sur les biens de personne, par suite de l'insurrection de la Belgique.

En acceptant cette nouvelle rédaction, on reconnaîtrait ainsi avoir participé à une injustice commise par le Gouvernement Belge seul. Le nouvel article est d'ailleurs défectueux, et lorsqu'on le compare avec l'art. 14 de l'annexe, il devient presque douteux, si les biens et domaines patrimoniaux de la Maison d'Orange ne seraient pas exclus de la levée du séquestre.

Vos Excellences voudront bien me permettre de terminer ce parallèle par une remarque générale, qui s'applique à plusieurs articles essentiels des préliminaires proposés: c'est qu'au lieu de la précision et de la clarté de l'annexe A, on y rencontre une rédaction vague et indéterminée, doublement dangereuse, lorsqu'il s'agit de fixer ses rapports, non avec un gouvernement établi sur des bases solides, mais avec un état en révolution, dont la neutralité une fois reconnue pourrait paralyser le recours aux armes, dans le cas, où il se refuserait à une interprétation équitable, et à l'égard duquel les cinq Puissances se contentent, dans l'art. 17, de se réserver leurs bons offices, lorsqu'ils seront réclamés par les parties intéressées, sans s'y engager, sans exprimer, si ces bons offices seront prêtés sur la réclamation d'une des deux parties, et sans déclarer formellement, comme dans l'annexe A, qu'elles interposeront leur médiation et ajusteront les différends de la manière la plus conforme aux dispositions de ladite annexe. Dès lors les préliminaires, bien loin d'offrir une issue quelconque, soit pour le partage de la dette, soit pour les limites, soit pour d'autres objets, qu'il s'agit de régler, fournissent au contraire à la Belgique les moyens de tout remettre en problème par des interprétations arbitraires. Déjà, les discussions, auxquelles ces préliminaires ont donné lieu à Bruxelles, n'ont que trop mis en évidence cette vérité et le discours prononcé par celui, qui de fait dirige les relations extérieures de la Belgique, démontre assez ce que la Hollande aurait à attendre de l'accession de Sa Majesté aux préliminaires proposés. Les développements et explications, dans lesquels il est entré, sont d'autant plus remarquables, que c'est lui, qui par sa position a nécessairement dirigé les négociations et opérations des commissaires Belges à Londres et doit être censé en connaître tous les détails.

Outre ces réflexions concernant le fond de ces articles, l'on

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bescheiden medegedeeld door den Minister.)

n'a pu s'empêcher de remarquer, que la nouvelle forme choisie de préliminaires d'un traité de paix, implique une décision de la question de la souveraineté, laissée intacte par le 12me protocole et par son annexe A, où il ne s'agit que de séparation. Or, en supposant même que le Roi pût consentir à ce que cette importante solution fût mise dans la balance de l'arrangement entre la Hollande et la Belgique, Sa Majesté ne saurait s'y prêter, que moyennant de justes équivalents, c'est-à-dire des conditions, que réclament l'équité et la bonne cause et les intérêts de la Hollande.

Si, d'après ces considérations, les articles proposés ont produit sur Sa Majesté une impression pénible, elle n'a pas remarqué avec moins de regrets le cours donné à la négociation.

Lorsque les progrès de la rébellion eurent rendu nécessaire l'appui des alliés du Roi, Sa Majesté réclama leur coopération en vertu des traités, afin de rétablir l'ordre légal. La Conférence de Londres, quoique réunie dans ce but, au lieu de chercher à l'atteindre, comme elle en avait fait concevoir l'espérance, ne tarda pas à prendre une direction opposée, en admettant les résultats de l'insurrection. Cependant elle annonça hautement, qu'en partant du principe de la séparation de la Hollande et de la Belgique, les droits de la première seraient respectés et maintenus. Par son 12me protocole, elle proposa des bases destinées à établir la séparation de la Belgique d'avec la Hollande. Nonobstant de graves motifs, qui se présentaient pour ne pas les admettre, le Roi les accepta, dans le but de rendre sans retard à la Hollande cette sûreté extérieure et de lui garantir la durée de cette tranquillité intérieure, dont le respect est expressément imposé aux Belges par l'art. 7 de l'annexe A. La Belgique suivit une autre route. Elle continua de produire successivement de nouvelles prétentions insoutenables, se refusa à l'arrangement proposé et s'oublia envers la Conférence par des procédés jusqu'ici inconnus dans les fastes diplomatiques.

Cet état de choses s'étant prolongé pendant plusieurs mois, le Roi se vit dans le cas d'insister sur l'exécution de l'engagement contracté par la Conférence, d'obliger la Belgique à se conformer aux bases proposées de séparation. La Conférence fixa le 1er Juin comme terme de rigueur pour l'acceptation aux autorités de la Belgique. Ce terme et les premiers jours du mois s'étant écoulés sans résultat, la Conférence par une note du 7 Juin prévint les Plénipotentiaires du Roi, »que d'après les informations reçues la veille de Bruxelles, les Belges ne s'étaient pas placés envers les cinq Puissances par l'acceptation des bases de séparation dans la position, où se trouvait à leur égard le Roi, qui avait pleinement adhéré à ces mêmes bases; que lord Ponsonby était définitivement rappelé; que le général Belliard avait reçu du Gouvernement de S. M. le Roi des Français l'ordre de quitter Bruxelles, dès que lord Ponsonby en partirait, et que la Conférence s'occupait des mesures, que pourraient réclamer les engagements contractés envers le Roi par les cinq Puissances".

Tel était l'état des choses le 7 Juin, et le Gouvernement de Sa Majesté continuait ses préparatifs, afin de combiner ses propres moyens avec ceux des cinq Puissances, pour atteindre le but désiré, lorsqu'il apprit, que la Conférence, au lieu de concerter de son côté des mesures coercitives, en exécution des arrangements formels contractés par elle envers le Roi, s'était déterminée à adopter une marche entièrement différente et que, cédant au refus des Belges d'accepter les bases établies, elle s'occupait d'une nouvelle combinaison diamétralement opposée à la première, éminemment préjudiciable aux droits reconnus de la Hollande, et portant le caractère du succès des démarches faites de la part des Belges à Londres, et d'un désir extrême de consentir en leur faveur à toutes les concessions propres à assurer à celles-ci un accueil favorable en Belgique.

Les 18 articles, que Vos Excellences m'ont fait l'honneur de m'adresser et qui sont proposés aux deux parties comme un projet de préliminaires d'un traité de paix, ont confirmé ces rapports. Le contenu inattendu de cette pièce a d'autant plus douloureusement affecté Sa Majesté, que, d'après ce qui en résulte, la Conférence n'a pas jugé devoir accueillir une seule des observations multipliées produites par les Plénipotentiaires des Pays-Bas. La plupart de ces articles semblent résulter d'un concert avec ceux, qui exercent le pouvoir en Belgique, mais sans s'arrêter à cette apparence, il est de fait, qu'ils furent simultanément communiqués à la Belgique et à la Hollande et que préalablement on ne consulta point sur leur contenu le cabinet de la Haye, comme Sa Majesté avait lieu de s'y attendre eu égard à la position, où elle s'était placée vis-à-vis de la Conférence, en acceptant les bases de séparation, à l'objet primitif, qui avait amené la réunion des Plénipotentiaires des cinq Puissances et du Roi, et à ce qu'un souverain légitime, se fondant sur la justice et sur les traités, est en droit de réclamer, lorsqu'il s'agit de le soutenir, lui et ses peuples fidèles, contre les usurpations de la révolte.

Quelque grave, au reste, que soit la crise, dans laquelle un concours de circonstances funestes a impliqué l'Europe, et plus spécialement la Hollande, les efforts du Roi, calme au milieu de l'agitation générale, continueront de tendre à conjurer l'orage en alliant la modération à la fermeté. A l'exemple des souverains les plus puissants il pourra céder à la nécessité, en abandonnant à leur sort ceux de ses sujets, qui se sont soustraits à son autorité, mais jamais il ne leur sacrifiera les droits de la Hollande. Or, un examen réfléchi l'ayant convaincu, que les articles préliminaires livreraient à la merci de l'insurrection les intérêts les plus chers de la patrie, il ne peut dès lors les accepter, et doit derechef réclamer de la part des cinq Puissances, comme j'ai l'honneur de le faire en son nom par la présente, l'exécution de l'engagement synallagmatique, que les Puissances et le Roi ont contracté, les premières par les protocoles 11 et 12, et Sa Majesté par son accession aux bases de la séparation, que la Conférence elle-même dans son protocole n°. 19 a déclarées irrévocables.

Depuis le commencement de l'insurrection de la Belgique, le Roi n'a cessé de donner des preuves, combien il lui tenait à coeur de concourir au maintien de la paix générale, mais Sa Majesté ne saurait admettre le principe, qu'elle doive être achetée au prix de l'honneur et du bien-être de la Hollande seule, principe opposé à la fois au sentiment de son bon droit et de sa dignité, et à l'intérêt même de la paix générale, qui, loin de gagner en solidité, ne pourrait que se trouver gravement compromise par le sacrifice d'un peuple soumis aux lois et fidèle à ses institutions, à une population, qui a rompu les liens sociaux et qui ne respecte pas les droits d'autrui. Le Roi compte trop sur l'amitié et la politique éclairée de ses alliés, pour ne pas espérer, qu'ils partageront les mêmes sentiments. Il serait superflu d'observer, que le maintien de la paix de l'Europe ne dépend pas uniquement de la coopération de la Belgique, qu'ainsi il n'y aurait rien de gagné pour cette paix en déplaçant la question de Bruxelles à la Haye, et que la nécessité, où le Roi pourrait se voir réduit, de chercher à obtenir à main armée des Belges des conditions équitables de séparation, amènerait précisément la crise, que les vues sages et philantropiques des cinq Puissances cherchent à prévenir.

Quant au choix d'un souverain de la Belgique, le Roi s'en rapporte à la déclaration des cinq Cours dans les 12me et 19me protocoles, qu'à leurs yeux le souverain de ce pays doit nécessairement répondre aux principes d'existence du pays lui-même, satisfaire par sa position personnelle à la sûreté des États voisins, accepter à cet effet sans aucune restriction les arrangements consignés aux protocoles 11 et 12, et se trouver à même d'en assurer aux Belges la paisible jouissance.

D'après cette déclaration, devenue un engagement envers le Roi par son acceptation des bases de séparation consignées au 12e protocole, Sa Majesté, dans le cas, où un prince, appelé à la souveraineté de la Belgique, l'accepta et en prit possession, sans avoir préalablement accepté lesdits arrangements, ne pourrait considérer ce prince, que comme placé par cela seul dans une attitude hostile envers Elle et comme son ennemi.

Je profite avec empressement de la présente occasion pour prier Vos Excellences de vouloir agréer l'assurance de ma haute considération.

La Haye, le 22 Juillet 1831.

(*Signé*) VERSTOLK DE SOELEN.

A Leurs Excellences,
Messieurs les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie, réunis en conférence à Londres.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Zesde aanspraak van den Minister.)

6 E. ZESDE AANSPRAAK VAN DEN MINISTER VAN BUITENLANDSCHE ZAKEN. (1)

EDEL MOGENDE HEEREN!

Het voorregt, van het woord tot U Edel Mogenden te voeren en belangrijke mededeelingen van 's Koningswege te komen doen, valt mij wederom te beurt. Zeldzaam bevond zich het vaderland in omstandigheden, gelijk aan die van dezen oogenblik: innerlijk geheel eendragtig en gereed tot het brengen van alle opofferingen tot handhaving der nationale eer; van buiten in openlijken strijd met een volk, nog vóór een jaar als landgenoot met ons optredende en de weldaden eener milde regering met ons genietende, doch nu, met de leuze der ondankbaarste vijandschap in den mond, onze eigen verdedigings-middelen tegen ons zelven keerende, en, te midden van deze worsteling, het geschokt Europa van geen ander beginsel dan het behoud des algemeenen vredes uitgaande en geene voorwaarde te moeijelijk houdende, om ons deze tot medewerking in dat beginsel voor te stellen.

In zulk eene botsing van oogmerken en belangen kom ik uwe aandacht inroepen, om U Edel Mogenden den verderen gang van 's lands zaken te ontwikkelen en haar met 's Konings bedoelingen bekend te maken, het wezenlijk standpunt, waarop wij ons bevinden, aan te wijzen, en U Edel Mogenden overtuigend te doen blijken, dat geene heroveringszucht, geen wensch tot het breken van Europa's vrede, maar alleen beveiliging van eigen volksbestaan, na zoo lang beproefd geduld, het oorlogszwaard heeft doen uittrekken.

Sedert ik de laatste maal in deze Vergadering verschenen ben, heb ik mij beijverd, haar kennis te doen dragen van alles, wat door 's Konings zorgen in de hagchelijke omstandigheden van het vaderland bij de Conferentie te Londen was aangewend. Te dien einde werd aan U Edel Mogenden medegedeeld de aan mij gerigte brief der Conferentie van den 27sten Junij jl., ter begeleiding strekkende van achttien artikelen als vredes-preliminairen tusschen Holland en België; — van die achttien artikelen zelve, — en van het antwoord, onder dagteekening van den 12den Julij jl. aan de Londensche Conferentie afgezonden.

De Koning, die bij de genaderde ontwikkeling der gebeurtenissen dubbel verlangt, zich aan de Volksvertegenwoordiging aan te sluiten en haar bij voortduring kennis te doen dragen van Hoogstdeszelfs aanhoudende pogingen, om, met medewerking zijner bondgenooten, de onderhandelingen tot een gewenscht einde te brengen, heeft mij thans gemagtigd, aan U Edel Mogenden over te leggen eenen naderen brief der Conferentie, van den 25sten Julij; — het daarop door den tweeden Nederlandschen gevolmagtigde, op den 1sten dezer maand, naar Londen overgebragte antwoord, — en een schrijven, door mij bij die gelegenheid aan de gezanten Zijner Majesteit te Berlijn, Londen, Parijs, Petersburg en Weenen afgezonden, welke stukken van den volgenden inhoud zijn:

A Son Excellence M. le Baron Verstolk de Soelen, etc. etc. etc.

Foreign Office, le 25 Juillet 1831.

MONSIEUR LE BARON!

Nous avons eu l'honneur de recevoir la communication, que Votre Excellence nous a adressée, sous la date du 12 Juillet, par l'intermédiaire de M. de Wessenberg, et nous avons mûrement pesé les observations qu'elle renferme.

Ayant des raisons d'espérer que, nonobstant les déclarations renfermées dans l'office de Votre Excellence, des négociations nouvelles, tendant à la conclusion d'un traité définitif, sous les auspices des cinq Cours, pourraient amener un accord essentiellement désirable pour la paix générale et propre à satisfaire aux droits et aux intérêts de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas, la Conférence vous engage, M. le Baron, à vouloir bien proposer à Votre auguste Souverain de faire munir ses Plénipotentiaires à Londres des pouvoirs et instructions nécessaires, à l'effet de discuter, d'arrêter et de signer le traité en question.

Nous nous flattons d'après les sentiments et les voeux mêmes, exprimés dans la communication de Votre Excellence en date du 12 de ce mois, que le Roi, toujours ami de la paix, ne repoussera pas ce moyen d'en assurer le bienfait à ses peuples et à l'Europe.

(1) De aanspraak van den Minister van Buitenlandsche Zaken, komt met de bijlagen voor in *Recueil*, I.

L'espoir que nous donnent sous ce rapport les dispositions de Sa Majesté, s'accorde d'autant mieux avec celles des cinq Cours que, garantes de la suspension d'armes, qui a eu lieu dès le mois de Novembre, les Cours sont tenues par des engagements solennels, qui subsistent dans toute leur force, de prévenir une reprise d'hostilités.

Nous prions Votre Excellence d'agréer l'expression de notre très-haute considération.

(*Signé*) ESTERHAZY.
WESSENBERG.
TALLEYRAND.
PALMERSTON.
BULOW.
LIEVEN.
MATUSCEWICZ.

A Leurs Excellences, Messieurs les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie, réunis en conférence à Londres.

La Haye, le 1 Août 1831.

EXCELLENCES,

J'ai eu l'honneur de recevoir la lettre, que Vos Excellences m'ont adressée le 25 Juillet dernier et dans laquelle elles expriment l'espoir que, nonobstant les déclarations contenues dans mon office du 12 du même mois, des négociations nouvelles, tendant à la conclusion d'un traité définitif, sous les auspices des cinq Cours, pourraient amener un accord.

Vos Excellences ont bien voulu m'engager en même temps à proposer au Roi de faire munir ses Plénipotentiaires à Londres des pouvoirs et instructions nécessaires, à l'effet de discuter, d'arrêter et de signer le traité en question.

Sa Majesté, qui n'a cessé de donner des preuves de son désir sincère de coopérer à un arrangement et d'assurer ainsi, autant qu'il dépend d'Elle, le bienfait de la paix à ses peuples et à l'Europe, étant toujours animée des mêmes sentiments, m'a chargé en conséquence de munir ses Plénipotentiaires à Londres des pouvoirs et instructions nécessaires, pour discuter, arrêter et signer avec Vos Excellences elles-mêmes un traité définitif, destiné à régler la séparation de la Hollande d'avec la Belgique d'après les principes énonces dans mon office du 12 Juillet et convenus entre les cinq Puissances et Sa Majesté.

Selon les intentions du Roi je me trouve dans le cas d'ajouter, que Sa Majesté s'est déterminée à appuyer la négociation par ses moyens militaires; détermination devenue doublement impérieuse depuis les derniers événements, qui viennent de se passer en Belgique, où l'on a vu un prince se mettre en possession de la souveraineté, sans avoir préalablement satisfait aux conditions fixées par la Conférence dans ses 12me et 19me protocoles, et jurer sans restriction une constitution, dérogeant aux droits territoriaux de Sa Majesté et de la Hollande.

Comme l'intention de conclure un armistice ne s'est pas réalisée, il n'existe aujourd'hui qu'une cessation d'hostilités. Déjà la note des Plénipotentiaires des Pays-Bas du 21 Mai annonça, que Sa Majesté ne pouvait soumettre ses Etats à une prolongation indéfinie du provisoire, et qu'à partir du 1 Juin, elle se regarderait comme libre, soit de coopérer aux mesures à adopter par les Puissances pour réaliser la séparation d'après l'annexe A du 12me protocole, soit d'agir pour son propre compte et de la manière, que les circonstances lui paraîtraient exiger, mais toujours dans le seul et unique but de parvenir à l'ordre de choses, que l'acte de séparation avait reconnu juste et convenable. Le 5 Juin les Plénipotentiaires des Pays-Bas crurent devoir s'enquérir du résultat obtenu, afin que sur le rapport, qu'ils s'empresseraient d'en faire, le Roi pût aviser aux mesures, que réclamait l'état actuel des choses dans le double intérêt de sa dignité et de la sécurité de la Hollande.

Par une réponse du 7 Juin la Conférence voulut bien les informer, qu'elle s'occupait des mesures, que pourraient réclamer les engagements contractés envers le Roi par les cinq Puissances.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Zesde aanspraak van den Minister.)

Enfin par leur note du 22 Juin ses Plénipotentiaires annoncèrent de nouveau que le Roi, fermement résolu à ne rien sacrifier des droits qu'il s'était assuré par son adhésion, devait persister dans la réserve déjà connue de la Conférence, relativement à sa coopération aux mesures, qu'elle jugerait à propos d'adopter, et que lorsqu'elle avait fait exprimer par les représentants des cinq Cours à la Haye le désir, que Sa Majesté s'abstint pour le moment d'user de cette réserve, il avait, il est vrai, été fait une réponse satisfaisante, mais qu'il venait de leur être enjoint de déclarer, qu'en répondant ainsi, on partait de la supposition, que la Conférence de son côté ne tarderait pas à aviser aux moyens d'exécuter l'annexe A du protocole 12, et que si cette supposition était démentie par l'événement, il ne resterait au Roi d'autre alternative que celle de recourir à ses propres moyens et de mettre un terme à des condescendances qui ne seraient plus compatibles ni avec la sûreté extérieure et intérieure de l'État, ni avec les intérêts de ses fidèles sujets, déjà si gravement compromis, et dont la ruine absolue serait le résultat de la prolongation de la présente crise. — La démarche même ci-dessus mentionnée des représentants des cinq Cours à la Haye prouve évidemment, combien, à cette époque, la Conférence de Londres était convaincue des droits du Roi de recommencer les hostilités.

Depuis la date des pièces diplomatiques, que je me suis permis d'alléguer, de nouveaux motifs ont dû fortifier les dispositions déjà exprimées de la part de Sa Majesté, mais quels qu'en puissent être les résultats, ils n'altèreront en aucune manière les voeux d'un heureux succès, dont le Roi ne cessera d'accompagner les efforts de Vos Excellences et ceux de ses propres Plénipotentiaires, ayant pour objet d'arriver à un accord destiné à régler la séparation d'une manière conforme aux droits reconnus de Sa Majesté et de la Hollande.

Je saisis cette occasion pour prier Vos Excellences de vouloir agréer la nouvelle assurance de ma très-haute considération.

(*Signé*) VERSTOLK DE SOELEN.

AFSCHRIFT *eener depêche aan de Gezanten te Berlijn, Londen, Parijs, St. Petersburg en Weenen, in dato* 2 *Augustus* 1831.

MONSIEUR LE ......,

Vous avez connaissance de mon office adressé le 12 Juillet dernier à la Conférence de Londres, en réponse aux dix-huit articles, proposés par elle comme préliminaires d'un traité de paix entre la Hollande et la Belgique.

J'ai l'honneur de vous transmettre les deux pièces ci-incluses, savoir un office, que j'ai reçu de la Conférence sous la date du 25 Juillet, tendant à engager notre Gouvernement à faire munir ses Plénipotentiaires à Londres des pouvoirs et instructions nécessaires à l'effet de discuter, d'arrêter et de signer un traité définitif, sous les auspices des cinq Cours, et ma réponse du 1er Août, que le baron de Zuylen de Nyevelt est allé porter hier à Londres, où il va reprendre ses fonctions de second Plénipotentiaire du Roi.

Vous remarquerez, Monsieur le ...., dans ce dernier office, que le Roi a fait munir ses Plénipotentiaires à Londres des pouvoirs et instructions nécessaires pour discuter, arrêter et signer avec les Plénipotentiaires mêmes de la Conférence un traité définitif, destiné à régler la séparation de la Hollande d'avec la Belgique, d'après les principes énoncés dans mon office du 12 Juillet et convenus entre les cinq Puissances et Sa Majesté, et qu'en outre le Roi s'est déterminé à appuyer la négociation par ses moyens militaires. En effet, Sa Majesté, après neuf mois de négociations inutiles, qui n'ont porté aucun fruit à la Hollande et pendant lesquelles Elle n'a cessé de donner des preuves de son désir sincère de terminer à l'amiable la question Belge, a jugé qu'à moins de sacrifier les premiers intérêts vitaux de la Hollande, sans le maintien desquels celle-ci ne saurait exister, il fallait renoncer à l'espoir d'obtenir des Belges des conditions raisonnables de séparation sans moyens coercitifs, et qu'il était d'autant plus indispensable d'y avoir recours, que la crise, où nous nous trouvons, ne saurait se prolonger, sans compromettre à la fois l'esprit public, nos finances, l'armée et notre existence politique. Elle a lieu de croire au contraire que l'apparition de ses troupes en Belgique rétablira l'équilibre de la négociation, détruit par les moyens, que l'insurrection a employés avec succès, tandis que la Hollande se tenait dans une attitude exclusivement défensive.

D'après les intentions du Roi, j'ai l'honneur, monsieur le..., de vous engager à vouloir exposer à monsieur le Ministre des Affaires Etrangères de ....., que la question actuelle Belge n'est plus celle, à laquelle l'Europe pouvait se croire intéressée, mais qu'elle est réduite à un objet d'une nature purement domestique, c'est-à-dire, aux conditions d'une séparation équitable entre la Hollande et la Belgique; que ces conditions sont d'une très haute importance pour la Hollande, mais d'une indifférence absolue pour toutes les nations de l'Europe; que si celles-ci peuvent s'y croire intéressées, ce n'est nullement pour l'objet même, mais uniquement sous le rapport de la tranquillité si désirable dans toutes les parties de l'Europe, et qu'à ce dernier titre nous réclamons l'assistance de (l'Autriche), (la France), (la Grande-Bretagne), (la Prusse), (la Russie). Vous ajouterez, que la Hollande connaît trop bien ses intérêts, pour désirer ou vouloir provoquer une guerre plus ou moins générale, dont elle courrait les premières chances; qu'elle n'ambitionne aucun agrandissement; qu'elle fait des voeux sincères pour le bien-être de tous les peuples, sans s'inquiéter des moyens, par lesquels ils cherchent à l'acquérir ou à le consolider, mais qu'elle ne peut dans aucune circonstance quelconque abandonner, ni sacrifier le principe de son existence. Dès lors la détermination du Roi de mettre, simultanément avec les négociations à Londres, son armée dans la balance, afin d'obtenir des conditions équitables de séparation, but trop précisément tracé et trop hautement annoncé pour être assujetti au moindre doute, ne saurait inspirer aucune inquiétude, et Sa Majesté croit avoir lieu d'espérer, que dans ces circonstances (l'Autriche), (la France), (la Grande-Bretagne), (la Prusse), (la Russie) unira ses efforts aux siens à l'effet de régler la séparation de la Hollande d'avec la Belgique d'après des bases solides et compatibles avec les droits de la Hollande.

Je vous prie de vouloir m'instruire du résultat de vos communications au ministère (Autrichien), (Français), (Anglais), (Prussien), (Russe).

Agréez, etc.

(*Signe*) VERSTOLK DE SOELEN.

Negen maanden lang gaf het oude Nederland de overtuigendste blijken van deszelfs gezindheid om, zonder het zwaard te trekken, de geschillen met België te vereffenen.

De onafgebrokene vereeniging op de grenzen van de bloem der natie; de besteding van millioenen schats; de inwilliging der vaart op de Schelde, gedurende de wapenschorsing; de ongewroken dagelijksche aanvallen op het grondgebied van Noord-Braband en Zeeland; het toelaten gedurende vele weken der berenning van Maastricht; het sparen der stad Antwerpen, niettegenstaande de ondragelijkste uittartingen en den aanleg van werken onder het geschut van het kasteel en de vloot: zulke offers, welke onder meer andere het oude Noord-Nederland aan de voortduring van de schorsing der vijandelijkheden gebragt heeft, beproefden vaak het nationaal gevoel en den ijver van vloot en leger, met ongeduld omziende naar den wenk, om den roem der voorvaderen te handhaven, en meermalen moest de Regering zich afvragen, of dezelve niet te ver gedreven waren en nog langer moesten worden volgehouden.

Het uur is geslagen, dat haar den pligt eener bepaalde keuze heeft opgelegd.

Het Nederlandsche Staatsstuk van den 12den Julij ontwikkelde de gronden, die haar beletteden de aangebodene achttien preliminaire artikelen aan te nemen, die op het oude grondgebied der Vereenigde Nederlanden inbreuk zouden gemaakt en ons met eenen ondragelijken last van staatsschuld gedrukt hebben. Zij zijn niet wederlegd geworden. Niettemin heeft de Koning Zijne Gevolmagtigden van de noodige voorschriften doen voorzien, om met de Londensche Conferentie zelve een definitief tractaat te onderhandelen, vast te stellen en te teekenen; maar het onderscheid tusschen deze benaming en die van grondslagen van scheiding of van preliminaire artikelen lost op zich zelve geene zwarigheid op. Noord-Nederland, de annexe A van het 12de protokol, en België de daarmede geheel strijdige achttien preliminaire artikelen hebbende aangenomen, zoo staat men nu, even als te voren, lijnregt tegen elkander over; en welke hoop kon de Regering, vooral na den door den gekozen Vorst afgelegden, de berooving van ons grondgebied bevestigenden eed, koesteren, van alsnu, zonder ondersteuning met de wapenen, eene onderhandeling te zien slagen, welke, van het najaar af,

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Zesde aanspraak van den Minister.)

geene uitkomst heeft opgeleverd en die sedert de laatste weken eene onloochenbare rigting ten gunste van België genomen had.

De Koning heeft voortdurend bij alle voorkomende gelegenheden de ondubbelzinnigste betuigingen ontvangen van de opregte deelneming en vriendschap jegens Noord-Nederland van de vijf Mogendheden, bij de Londensche Conferentie vertegenwoordigd. Doch het standpunt dier Mogendheden met betrekking tot de Belgische aangelegenheden verschilt uit den aard der zaak van dat van Noord-Nederland. Haar eerste oogmerk toch is: het behoud van den algemeenen vrede; het tweede: het voorstaan onzer billijke vorderingen. Bij Noord-Nederland, omgekeerd, moet het eerste doel zijn: eigen behoud, en slechts het tweede: de handhaving van den vrede. Uit deze beschouwing nu der Mogendheden vloeide gedurende de twee jongst afgeloopene maanden de inwilliging voort van de Belgische eischen en de terugplaatsing der Nederlandsche op den achtergrond. Van het begin toch der beroerten wist België met behendigheid voordeel te trekken van de brandstoffen des opstands, van het voorwenden eener onder deszelfs gansche bevolking onstilbare gisting der gemoederen en van de verwikkeling, welke deszelfs aardrijkskundige ligging ten aanzien van onderscheidene magtige Rijken deed geboren worden, om den vrede van Europa, indien zijne buitensporigste eischen niet wierden ingewilligd, te bedreigen. 's Konings middelen, steunende op de regelmatige en grondwettige werking onzer instellingen, op de gehechtheid der ingezetenen aan de handhaving der maatschappelijke orde en op den moed eener aanzienlijke en welingerigte zee- en landmagt, overtroffen die van België; maar zij daalden af tot eene ijdele vertooning, zoolang men het grondbeginsel volgde, dat zij nimmer mogten gebruikt worden, terwijl het Belgische revolutionnaire schrikbeeld in dezelfde evenredigheid zich langs hoe meer uitzette. Aldus droeg het zich toe, dat wezenlijke kracht voor eene denkbeeldige gestalte moest onderdoen; dat Noord-Nederlands aanzien met rassche schreden begon te zinken, en dat men den Belgischen invloed op eene onverwachte wijze stijgen zag.

Alhoewel 's Konings doorzigt, deze verschijnselen bespeurende, het euvel dadelijk wist te peilen en het hulpmiddel daartegen op te sporen, zoo aarzelde Zijne Majesteit lang, om tot dat redmiddel over te gaan, bewust dat de uiterste nood de aanwending van het uiterste moest regtvaardigen. Het bestond in het nederleggen der kracht van de Nederlandsche vloten en legers in de schaal tot herstel van het evenwigt tusschen Noord-Nederland en België en in het wegrukken en verscheuren met eene vaste hand van de gordijn, achter welke het grijnzend beeld der Belgische staatkunde verscholen lag.

De Koning heeft hiertoe eindelijk besloten en het bevel aan zijne krijgsmagt uitgevaardigd, om de onderhandelingen door de wapenen te ondersteunen. Verkrijging van billijke voorwaarden van scheiding is het uitsluitende doel van dat bevel, maar om hetzelve te bereiken, moest Europa zich overtuigen, dat, tot handhaving van den vrede, zoo min Holland als België gemist kan worden, en dat de bezadigde en stille gang der Nederlandsehe Regering, tot behoud der rust, niet minder te ontzien is dan het Belgische grondbeginsel van opstand.

Ware deze keuze der Regering vroeger bepaald geweest, welligt zou zij zijn beschouwd geworden als voorbarig. Later ware de gelegenheid er toe waarschijnlijk voor altijd vervlogen, want hoe toch zouden de lasten, welke de Nederlanders slechts door eene voorbeeldelooze inspanning tijdelijk kunnen dragen, langer zijn getorscht geworden?

De Koning heeft zich geenszins verborgen, dat de uitkomst van den gedanen stap niet valt onder het bereik eener vaste berekening, doch de volken, even gelijk de bijzondere leden der maatschappij, kunnen in omstandigheden geraken, waarin men alles waagt, met niets te wagen. Eene onderwerping aan de Belgische eischen zou het Staatsbankroet beslist en Noord-Nederland beroofd hebben van zijne onmisbare grenzen, door het edel bloed der voorvaderen verkregen; den volksroem hebben bezwalkt; den ondergang van den Staat bezegeld, en met de daad de Nederlanders uit de rij der onafhankelijke, zelfstandige volkeren hebben uitgewischt. Zijn de kansen eenigermate wisselvallig, de Koning verbeidt derzelver uitslag met een gerust vertrouwen op de Voorzienigheid.

Ten naauwste intusschen beperkt zich de kring der gevolgen van de beslotene ondersteuning der onderhandelingen door de wapenen, wanneer men overweegt, dat die maatregel in geen verband hoegenaamd staat tot de Europesche zijde der Belgische quaestie.

Daaraan, Edel Mogende Heeren! heeft de Koning de afscheiding van Noord-Nederland en België ten offer gebragt, alhoewel hij zijne regten op België in geen geval zou kunnen afstaan, zonder billijke voorwaarden te bedingen voor de hem getrouw geblevene Noord-Nederlanders.

Hoe glorierijk de jaarboeken onzer geschiedenis ook zijn mogen en hoe uitgebreid de invloed onzer geringe bevolking steeds geweest zij op de beschaving en het lot der wereld, zoo zijn, bijaldien wij al eenige genegenheid mogten gevoelen, om ons met Europa's algemeene staatkunde in te laten, onze beperkte middelen naar den tegenwoordigen toestand van ons werelddeel daartoe niet genoegzaam. 's Konings Staatsstelsel, huisselijk gelijk onze zeden, rust dan ook op het grondbeginsel van opregte vriendschap jegens alle Mogendheden en van welwillende aanschouwing der wijze, waarop zij goedvinden hare aangelegenheden te regelen.

Anders, Edel Mogende Heeren! moet de Nederlandsche staatkunde zijn ten aanzien der uitsluitend Hollandsche quaestie tusschen ons en België. Deze gaat ons alleen en België aan, want voor ons geldt eene billijke verdeeling der schuld en de handhaving van ons grondgebied, het wezen van ons volksbestaan; doch voor de overige Mogendheden van Europa is het onverschillig, of voortaan Nederland of België meer of minder zal dragen in die schuld, en hoedanig de grenzen tusschen beide landen zullen getrokken worden. Tot regeling dezer onderwerpen heeft de Koning met erkentenis de medewerking en bemiddeling Zijner vijf magtige bondgenooten en vrienden aangenomen, maar Hoogstdezelve vermag zich in dat opzigt niets laten voorschrijven. Bij de volken toch, even als bij den mensch in het bijzonder, blijft eigen behoud de eerste wet der natuur, en dat eigenbehoud zou worden opgeofferd, wanneer wij ons onaannemelijke grondslagen van grensscheiding en van verdeeling der schuld lieten opdringen.

In alles wat onze huishoudelijke belangen, de regeling onzer grensaangelegenheden met onze naburen, met een woord, de eer, de regten en het welzijn van Noord-Nederland zelve betreft, bevindt onze Regering zich aan eigen haard, en wanneer het op behoud van het dierbaarste, dat wij bezitten, aankomt, kan de uitoefening van het regt van vrede en oorlog, onafscheidbaar van eenen onafhankelijken Staat, ons door niemand betwist worden.

Dit is dan het standpunt, Edel Mogende Heeren! waarop wij ons geplaatst vinden, en zelfs dan, wanneer het bloed onzer dapperen vruchteloos geplengd werd en troon en vaderland tot op hunne grondslagen daverden, zoude het bewustzijn van alleen voor overmagt onzen leeuwen-standaard gebogen te hebben, ons aan het billijk Europa en het regtvaardig nageslacht als een volk doen kennen, eensgezind met Zijnen Koning, gehoorzaam aan de wetten, getrouw aan zijnen erfgrond en ontzagwekkend tot in zijnen val.

LIJST *der bij de voorgaande mededeeling overgelegde stukken, op den* 5*den Augustus* 1831.

Brief van de Conferentie te Londen, van 25 Julij 1831.

Antwoord op denzelven, van 1 Augustus.

Depêche aan de Gezanten te Berlijn, Londen, Parijs, St. Petersburg en Weenen, van 2 Augustus.

Nota van de Nederlandsche gevolmagtigden, van 22 Junij.

Protocol n°. 26.

Nota van de Conferentie te Londen van 14 Julij, ter mededeeling van het protocol van 17 April aan Prins Talleyrand.

NOTA *van de Nederlandsche Gevolmagtigden, van* 22 *Junij.*

Depuis que les soussignés, Plénipotentiaires de S. M. le Roi des Pays-Bas, ont été officiellement informés, que la Conférence s'occupait des mesures, qui pourrait réclamer l'exécution des engagements, contractés envers Sa Majesté par les cinq Cours, il s'est écoulé un temps assez long, pour qu'ils puissent s'enquérir de ces mesures, sans avoir besoin de justifier leur démarche.

Ils seraient disposés à craindre de nouveaux délais par suite des négociations, auxquelles a pu donner lieu l'arrivée à Londres d'un certain nombre de Belges, députés par le Congrès de Bruxelles, en conséquence de l'élection faite par cette assemblée d'un souverain de la Belgique, mais ils se rassurent, en pensant que l'offre d'une telle souveraineté aussi bien que le refus du

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Bijlagen tot de zesde aanspraak van den Minister.)

prince élu ou son acceptation, soit pure et simple, soit conditionnelle, sont toutes choses en dehors des protocoles, qui se sont bornés à tracer les conditions attachées à la reconnaissance du Souverain. Il n'est pas moins certain qu'elles sont étrangères au Roi, que ne peuvent concerner des arrangements entre les Belges et un tiers, et quand même les autres conditions voulues par la Conférence seraient tout à fait remplies, le personnage qui accepterait la souveraineté de la Belgique, sans avoir préalablement souscrit à l'acte de séparation, se placerait par cela seul dans une attitude hostile envers Sa Majesté et devrait être considéré comme son ennemi. C'est à la prompte réalisation de cet acte, que tendent depuis quatre mois tous les voeux de la Hollande et de son Gouvernement; et le Roi, fermement résolu à ne rien sacrifier des droits, qu'il s'est assurés par son adhésion, doit persister dans la réserve déjà connue de la Conférence relativement à sa coopération aux mesures qu'elle jugera à propos d'adopter. Il est vrai que, lorsqu'elle a fait exprimer, par les représentants des cinq Cours à La Haye, le désir que Sa Majesté s'abstînt pour le moment d'user de cette réserve, le Ministre des Affaires Etrangères a été chargé de leur faire une réponse satisfaisante. Mais il vient d'être expressément enjoint aux soussignés de déclarer, qu'en répondant ainsi on partait de la supposition, que la Conférence elle-même ne tarderait pas à aviser aux moyens d'exécuter l'annexe A du protocole n°. 12. Si cette supposition, la seule possible après tant d'engagements explicites et formels, était cependant démentie par l'événement, il ne resterait au Roi d'autre alternative que celle de recourir à ses propres moyens et de mettre un terme à des condescendances, qui ne seraient plus compatibles, ni avec la sûreté extérieure et intérieure de de l'Etat, ni avec les intérêts de ses fidèles sujets, déjà si gravement compromis et dont la ruine absolue serait le résultat de la prolongation de la présente crise.

Toutefois les soussignés aiment à se persuader, que leurs vives instances ne resteront pas infructueuses auprès de MM. les Plénipotentiaires des cinq Cours et qu'ils auront incessamment à transmettre à leur Gouvernement l'exposé des mesures, concertées par Leurs Excellences, pour donner plein et entier effet aux arrangements, que l'acte de séparation, émané de la Conférence, a consacrés comme justes et convenables.

Dans cet espoir, si conforme au désir des cinq Puissances, de maintenir la paix générale, ils ont l'honneur de renouveler à Leurs Excellences l'assurance de leur haute considération.

Londres, le 22 Juin 1831.

(*Signé*) Falck.
H. de Zuylen de Nyevelt.

N°. 26.

PROTOCOLE *de la conférence tenue au Foreign Office le* 27 *Juin* 1831.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie.

Les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie s'étant réunis, ont mûrement examiné la situation, où se trouvent les cinq Puissances dans les négociations, qu'elles poursuivent à l'effet de concilier le nouveau mode d'existence neutre et indépendante de la Belgique avec les droits et la sécurité des Etats voisins.

Sans perdre de vue aucun de leurs actes antérieurs, les Puissances ont été conduites par cet examen à reconnaître, que le désir de ne point mettre en péril la paix générale, et par conséquent les plus graves intérêts de leurs Cours et de l'Europe toute entière, devait les engager à tenter de nouvelles voies de conciliation pour atteindre enfin sans secousse le but, que les cinq Puissances se sont proposé en ouvrant les conférences à Londres.

Dans cette intention les Plénipotentiaires ont combiné les articles ci-annexés et ont résolu à les proposer à l'acceptation des deux parties directement intéressées.

Ils sont convenus en outre, que la communication de ces articles serait faite au Congrès Belge moyennant la lettre ci-jointe et que M. le baron de Wessenberg serait chargé par la Conférence de se rendre à La Haye, afin de porter lui-même lesdits articles à la connaissance de S. M. le Roi des Pays-Bas et de lui donner toutes les explications qu'ils réclament.

A cet effet les Plénipotentiaires ont cru nécessaire de munir M. le baron de Wessenberg de la lettre ci-jointe pour M. le baron Verstolk de Soelen, Ministre des Affaires Etrangères de S. M. le Roi des Pays-Bas.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Matuczewicz.

NOTA *van de conferentie te Londen, van* 14 *Julij, ter mededeeling van het protocol van* 17 *April aan Prins Talleyrand.*

Foreign Office, le 14 Juillet 1831.

Les soussignés, Plénipotentiaires des Cours d'Autriche, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie, voulant donner un nouveau témoignage de la confiance, que leur inspirent les dispositions manifestées par le Gouvernement de S. M. le Roi des Français en faveur du maintien de la paix générale, se font un devoir de communiquer à M. le Prince de Talleyrand la copie ci-jointe d'un protocole, qu'ils ont arrêté au sujet des forteresses érigées depuis l'année 1815 dans le Royaume des Pays-Bas.

Les soussignés ne trouvent aucun inconvénient à ce que le protocole en question reçoive la publicité, qui pourra être donnée aux autres actes des négociations, qui ont lieu depuis le mois de Novembre sur les affaires de la Belgique.

Ils saisissent avec empressement cette occasion d'offrir à M. le Prince de Talleyrand, l'assurance de leur très-haute considération.

PROTOCOLE *d'une conférence, tenue au Foreign Office le* 17 *Avril* 1830.

Présents: les Plénipotentiaires d'Autriche, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie.

Les Plénipotentiaires d'Autriche, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie s'étant réunis, ont porté leur attention sur les forteresses, construites aux frais des quatre Cours depuis l'année 1815 dans le Royaume des Pays-Bas, et sur les déterminations qu'il conviendrait de prendre à l'égard de ces forteresses, lorsque la séparation de la Belgique d'avec la Hollande serait définitivement effectuée.

Après avoir mûrement examiné cette question, les Plénipotentiaires des quatre Cours ont été unanimement d'opinion, que la situation nouvelle, où la Belgique serait placée, et sa neutralité reconnue et garantie par la France, devaient changer le système de défense militaire, adopté pour le Royaume des Pays-Bas; que les forteresses dont il s'agit, seraient trop nombreuses, pour qu'il ne fût difficile aux Belges de pourvoir à leur entretien et à leur défense; que d'ailleurs l'inviolabilité unanimement admise du territoire Belge offrait une sûreté, qui n'existait pas auparavant; qu'enfin une partie des forteresses construites dans des circonstances différentes pourrait désormais être rasée.

Les Plénipotentiaires ont éventuellement arrêté en conséquence, qu'à l'époque où il existerait en Belgique un gouvernement, reconnu par les Puissances qui prennent part aux conférences de Londres, il serait entamé entre les quatre Cours et ce Gouvernement une négociation à l'effet de déterminer celles desdites forteresses, qui devraient être démolies.

(*Signé*) Esterhazy.
Wessenberg.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuczewicz.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Zevende aanspraak van den Minister.)

GEHEIME ZITTING VAN 11 AUGUSTUS 1831.

7. ZEVENDE AANSPRAAK van den MINISTER van BUITENLANDSCHE ZAKEN met BIJLAGEN. (1)

'sGravenhage, den 11den Augustus 1831.

Edel Mogende Heeren!

In de jongst afgeloopen dagen hebben er wederom belangrijke omstandigheden, tot onzen staatkundigen toestand betrekkelijk, plaats gehad.

Van de Londensche Conferentie ontving ik, onder dagteekening van den 5den Augustus, den volgenden brief:

S. Ex. Monsieur le baron Verstolk de Soelen etc., etc.

Londres, le 5 Août 1831.

M. le baron!

Par la lettre, que Votre Excellence nous a fait l'honneur de nous adresser le 1 Août, elle veut bien nous prévenir, qu'il entre dans les intentions du Roi, son auguste maître, d'appuyer par des mesures militaires les négociations, que ses Plénipotentiaires sont chargés d'ouvrir à Londres.

Nous aurions pensé, que ces mesures ne seraient adoptées que dans l'intérieur du territoire de la Hollande, si le bruit public ne nous apprenait, qu'elles ont été étendues au delà de ses frontières; que les hostilités ont été reprises contre les Belges d'après les ordres du Roi, et que l'armistice, qui avait été établi à Anvers, venait d'être dénoncé.

N'ayant pu obtenir des Plénipotentiaires Néerlandais aucune explication de ces faits, nous nous refusons encore à croire que le Roi, au moment même où il nous fesait communiquer son intention de négocier un traité de paix définitif, ait pris la résolution de rallumer la guerre et d'amener la destruction d'une ville de commerce, événement déplorable en lui-même, et qui risquerait par les sentiments de haine et de vengeance, qu'il ferait naître, de rendre presqu'impossible la conclusion de cette paix désirée par Sa Majesté et par la Hollande.

Votre Excellence connaît les motifs d'intérêt général, qui ont porté les cinq Puissances dès le mois de Novembre à établir une suspension d'armes entre la Hollande et la Belgique. Elle connaît les engagements, qui subsistent à cet égard entre les cinq Cours, et que mentionnait en termes exprès la lettre que nous avons eu l'honneur, monsieur le baron, de vous adresser le 25 Juillet dernier. Ces motifs et ces engagements sont les mêmes aujourd'hui. Le repos de l'Europe s'y rattache. Nous espérons qu'il suffira de les rappeler ici et que votre Excellence ne manquera pas d'obtenir du Roi les ordres nécessaires, pour que toutes les hostilités cessent sans aucun délai; pour que les troupes de Sa Majesté rentrent dans les frontières de son territoire, et pour que la ville d'Anvers ne soit pas exposée à une catastrophe infiniment regrettable.

Ces demandes fondées sur nos engagements et sur les besoins de l'Europe entière, seront sans doute favorablement accueillies par Sa Majesté.

Nous nous plaisons à le croire, et nous prions Votre Excellence de nous honorer d'une réponse prompte et satisfaisante.

Nous n'avons pas manqué d'engager les Belges à cesser les hostilités, qu'ils auraient reprises en conséquence des mouvements faits par les troupes du Roi.

Agréez, M. le baron, les nouvelles assurances de notre très-haute considération.

(*Signe*) Esterhazy.
Wessenberg.
Talleyrand.
Palmerston.
Bulow.
Lieven.
Matuczewicz.

(1) Deze bescheiden komen hoofdzakelijk ook voor in *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 191 en 197 en *Dagblad van 's Gravenhage*, n°. 95 en 99; de aanspraak van den Minister met de bijlagen ook in *Recueil*, I.

Het dezerzijds daarop gegeven antwoord luidt aldus:

A Leurs Excellences MM. les Plénipotentiaires d'Autriche, de France, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie, réunis en conférence à Londres.

La Haye, le 8 Août 1831.

Excellences!

J'ai eu l'honneur de recevoir la lettre de Vos Excellences du 5 de ce mois, par laquelle elles ont bien voulu me faire connaître, que la Conférence de Londres avait entendu l'appui des négociations par des mesures militaires, mentionné dans ma lettre du 1er Août, comme s'il était question de mesures à adopter dans l'intérieur du territoire de la Hollande.

Je me permettrai d'observer, que la rédaction de cette partie de ma lettre précitée avait paru ici explicite. Le Roi, avais-je eu l'honneur de dire, s'était déterminé à appuyer la négociation par les moyens militaires; détermination devenue doublement impérieuse depuis les derniers événements, qui venaient de se passer en Belgique. L'on pensait avoir exprimé par ces termes, qu'il s'agissait d'une détermination nouvelle, et non de continuer à garder l'attitude passive des neuf derniers mois, attitude à laquelle ne pouvait s'appliquer l'observation qu'elle était devenue doublement impérieuse depuis les derniers événements, ni l'exposé, auquel était destinée la dernière partie de ma lettre, pour mettre en évidence la réserve de pouvoir recommencer les hostilités, faite de la part du Roi à diverses époques de la négociation. J'avais pris la liberté d'ajouter, que, quels que pussent être les résultats de ces dispositions de Sa Majesté, ils n'altéreraient en aucune manière son désir d'un heureux succès de la négociation. Au surplus je me fis un devoir de donner dans la matinée même du départ du baron de Zuylen de Nyevelt, ainsi que le soir et le lendemain du même jour, à MM. les représentants des cinq Cours à la Haye toutes les explications qu'ils voulurent bien me demander.

Quant à la ville d'Anvers, je me félicite de pouvoir confirmer l'opinion de Vos Excellences, que le Roi n'a nullement pris la résolution d'amener la destruction de cette ville de commerce, résolution qui serait à la fois incompatible avec les sentiments élevés de Sa Majesté et avec les voeux qu'Elle n'a jamais cessé de former pour le bonheur de la Belgique. La sortie, entreprise ces jours-ci par la garnison de la citadelle d'Anvers, avait pour objet non d'endommager les habitations, mais d'enclouer les canons établis contre la citadelle et témoins de l'abus fait de la suspension des hostilités. La direction des opérations militaires se trouvant au reste confiée au Prince d'Orange, il dépendra de Son Altesse Royale de déterminer celles, qui pourraient concerner la ville d'Anvers; mais dans tous les cas S. A. R. suivra indubitablement, autant que possible, sa disposition naturelle de ménager les propriétés et les paisibles habitants.

J'ose prier Vos Excellences de vouloir se convaincre que les mouvements actuels de l'armée royale, bien loin d'être dictés par des motifs, soit de politique, soit de vengeance, ne doivent être considérés que comme mesures coercitives, telles que la Conférence de Londres elle-même avait manifesté l'intention d'employer à l'égard de la Belgique en cas de non acceptation de l'annexe A du 12me protocole, et que le Roi s'était de son côté réservé. Uniquement destinés à appuyer une négociation, pour laquelle les Plénipotentiaires de Sa Majesté sont munis des instructions et pouvoirs les plus étendus, favorisée de la coopération bienveillante de Vos Excellences, et ayant pour objet des intérêts purement domestiques concernant les rapports entre la Hollande et la Belgique, ils sont entièrement étrangers à cette partie de la question Belge, qu'on a jugée intéresser l'Europe, et à laquelle le Roi a fait le sacrifice de la séparation entre la Hollande et la Belgique. La conclusion du traité définitif, dont Sa Majesté espère le moment très rapproché, va de suite mettre un terme aux opérations militaires; mais lorsqu'il s'agit de sauver et d'assurer l'existence de la Hollande, moyennant un traité équitable de séparation, Sa Majesté, comme Monarque constitutionnel et régnant sur un peuple libre, ne saurait adopter qu'une marche en harmonie avec l'esprit public de toute la nation et sanctionné par les voeux unanimes des deux Chambres de la représentation nationale.

Je prie Vos Excellences, de vouloir agréer les nouvelles assurances de ma très-haute considération.

(*Signé*) Verstolk de Soelen.

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Zevende aanspraak van den Minister.)

Op de weigering van België, om over een definitief tractaat van vrede te Londen te onderhandelen, zoolang men zich niet zou verstaan hebben over de grondslagen, welke, gelijk men zich in die weigering uitdrukt, geene andere zouden kunnen zijn dan die van de voorgestelde achttien preliminaire artikelen, heeft de Conferentie op nieuw te Brussel aangedrongen op de afzending van gevolmagtigden tot het onderhandelen van een definitief tractaat, met aanmerking, dat van de spoedige afsluiting van zoodanig tractaat zelfs het staatkundig aanwezen van België afhangt.

Terwijl dit te Londen beraamd werd, had Frankrijk besloten België eventueel met eene legermagt te hulp te komen. In den namiddag van den 3den dezer deelde mij de Fransche zaakgelastigde eenen brief mede van den Minister van Buitenlandsche Zaken te Parijs, houdende, dat, ten gevolge van de opzegging der wapenschorsing onzerzijds, België bijstand gevraagd had aan den Koning der Franschen, dat die zou verleend worden, indien België denzelven noodig had tot afwering van den aanval, en dat, indien het Nederlandsche leger niet dadelijk terugtrok binnen de lijn der wapenschorsing, hetzelve een Fransch leger zou te bestrijden hebben en de Fransche zaakgelastigde 's Gravenhage zou verlaten.

Bijna gelijktijdig ontving de Nederlandsche Regering het berigt, welks echtheid aan geenen twijfel onderhevig is, dat de Londensche Conferentie had ingestemd in de hulp, eventueel door eene Fransche krijgsmagt aan België te verleenen, en het aanbod eener vloot, door Engeland gedaan, had aangenomen. Diezelfde berigten gewagen van eene overeenkomst, het verblijf der Fransche troepen in België betreffende, en onder anderen bepalende, dat het Fransche leger het Noord-Nederlandsche grondgebied niet zal betreden.

Toen de Koning het besluit nam, om de onderhandelingen nopens de voorwaarden van scheiding tusschen Noord-Nederland en België met de wapenen te ondersteunen, bleef er van alle mogelijke gevolgen van dien gewigtigen maatregel geen onberekend. Ook de tegenwoordige uitkomst werd daarbij in aanslag genomen, doch zij werd gerangschikt onder de minst waarschijnlijke. Nu zij zich niettemin schijnt te verwezenlijken, rustte op de Regering de pligt haren gang naar dezelve te regelen. Het volgend schrijven van mij aan 's Konings gezant te Parijs zal kenbaar maken, hoedanig Zijne Majesteit geoordeeld heeft in deze omstandigheden te moeten handelen.

La Haye, le 9 Août 1831.

A Son Excellence M. le baron Fagel, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de S. M. le Roi des Pays-Bas, à Paris.

Monsieur le Général.

Un courrier Français, arrivé hier à la Haye par Aix-la-Chapelle, vers les trois heures après midi, m'a porté la lettre de Votre Excellence, du 4 Août, n°. 132. Bientôt après, M. le comte de la Rochefoucauld, Chargé d'Affaires de France, est venu chez moi et m'a donné lecture d'une lettre, que lui avait adressée M. le comte de Sebastiani, sous la même date.

Notre Souverain, y dit-on, avait dénoncé l'armistice et commencé les hostilités. Il violait ainsi l'indépendance et la neutralité de la Belgique, reconnues par les grandes Puissances de l'Europe. Dans cet état de choses, le Roi des Belges avait demandé l'appui du Roi des Français. Il l'obtiendrait, s'il en avait besoin, pour repousser une injuste agression. M. de la Rochefoucauld me déclarerait, que, si l'armée Hollandaise ne rétrogradait pas immédiatement en deçà de la ligne d'armistice, elle aurait à combattre une armée Française. Si le Roi repoussait les conseils d'un souverain ami, le comte de la Rochefoucauld quitterait la Haye, après avoir donné communication de la dépêche à MM. les Ministres d'Angleterre, d'Autriche, de Prusse et de Russie.

Ladite dépêche, M. le général, a été écrite, avant que ma lettre du 2 Août, adressée à Votre Excellence par un courrier, que M. le Chargé d'Affaires de France a expédié par Londres à Paris, pût arriver dans la dernière capitale; elle vous sera probablement parvenue peu d'heures après. Vous vous serez sans doute empressé d'en donner lecture à M. le Ministre des Affaires Etrangères de France. Ladite lettre aura mis en évidence que le Roi, en faisant marcher ses troupes en Belgique, n'a violé ni l'indépendance, ni la neutralité de ce pays, et nous ne pouvons que regretter, qu'à Paris l'on ait jugé cette marche selon un exposé transmis de Bruxelles, et avant d'avoir connaissance des explications envoyées de la Haye. Nous ignorons que l'indépendance de la Belgique a été reconnue par les cinq Puissances, avant que la Belgique ait accepté les conditions de séparation établies par elles, et il est hors de tout doute, que la marche de l'armée Hollandaise, bien loin de concerner ou de compromettre l'indépendance ou la neutralité de la Belgique, n'a d'autre objet que de réaliser les mesures coercitives annoncées par les cinq Puissances dans le cas, où la Belgique n'acceptât pas l'annexe A du 12me protocole de la Conférence de Londres, afin de donner suite aux bases de séparation de ladite annexe, déclarées inébranlables par la Conférence; et il est impossible de qualifier cette marche une injuste agression, sans reconnaître en même temps, que les cinq Puissances ont commis une injustice, en établissant les bases de séparation de l'annexe A du 12me protocole et le principe que, pour les faire adopter à la Belgique, il serait pris au besoin des mesures coercitives.

Vous voudrez bien faire lire la présente dépêche à M. le Ministre des relations extérieures de France. Cette lecture, j'ose m'en flatter, le convaincra, que la marche de nos troupes n'a pas le rapport le plus éloigné avec le côté de la question Belge, qu'on a jugée intéresser l'Europe, mais qu'elle concerne exclusivement les rapports domestiques entre la Hollande et la Belgique, qui n'intéressent aucun autre pays, savoir les limites à tracer, le partage de la dette et quelques autres articles secondaires.

Nous nous persuadons, que cet exposé sera jugé suffisant, pour faire revenir le Gouvernement Français de l'intention d'envoyer une armée Française en Belgique. Vous exprimerez à M. le Ministre des Affaires Etrangères de France que, s'il en était autrement, l'armée du Roi, uniquement destinée comme moyen coercitif à faire adopter l'annexe A du 12me protocole à la Belgique, ne l'est nullement à agir contre une des cinq Puissances, que le Roi considère toutes comme ses amies et alliées, et que dès lors, si une armée Française se présentait en Belgique, l'armée Hollandaise rétrograderait en deça des limites de son propre territoire.

M. le comte de la Rochefoucauld, auquel j'ai donné lecture de cette dépêche, comme réponse à sa démarche auprès de moi, a bien voulu la confier à son courrier, qu'il expédie par la voie de Bruxelles.

Je prie Votre Excellence de m'instruire du résultat de son contenu et d'agréer etc.

(*Signé*) Verstolk de Soelen.

Eene koele beschouwing, Edel Mogende Heeren, van den loop der onderhandelingen levert de volgende slotsom op. Toen België zich van Noord-Nederland had afgescheurd, vereenigden zich de vijf magtigste Mogendheden van Europa, om de rust in het Koningrijk der Nederlanden te herstellen, en gingen vervolgens over tot het beramen van billijke voorwaarden van scheiding tusschen Noord-Nederland en België. Zoodanige voorwaarden werden door haar vastgesteld, met aankondiging van middelen van bedwang, wanneer zij mogten worden verworpen. Die verwerping greep plaats van de zijde van België. Vruchteloos riep Nederland, hetwelk die voorwaarden had aangenomen, gedurende een aantal maanden de aanwending dier middelen op België in, zoowel om de scheiding op de bepaalde billijke wijze te regelen, als ter beteugeling van dagelijksche inbreuken op de wapenschorsing. Dan in plaats van hiertoe over te gaan, ontwierp men onverhoeds andere voorwaarden, geheel in het belang van België. Nederland, zich houdende aan de eerste, welke verbindend waren geworden tusschen de vijf Mogendheden en den Koning, besloot, dezelve door de wapenen bij de Belgen te doen ingang vinden, waarop de vijf hoven alsnu zonder dralen verklaren te willen overgaan tot de toepassing, ten behoeve van België, van die kracht, welke de Koning tot ondersteuning zijner regtvaardige zaak te vergeefs had ingeroepen.

Bij zoodanige gesteldheid der dingen is Zijne Majesteit te rade geworden, niet af te wijken van zijn aangenomen stelsel. Ons geschil met België werd verklaard te zijn huishoudelijk en Europa geenszins aangaande. De moed onzer krijgsbenden heeft aanvankelijk roemvol in België gezegevierd; maar het geschil zoude Europeesch worden, wanneer de Koning de wapenen in handen hield tegen de overmagt der Mogendheden, bij de Conferentie van Londen vertegenwoordigd, en het kan nimmer de bedoeling Zijner Majesteit zijn om het dierbaar Nederlandsche bloed in doellooze ondernemingen te verspillen.

Mogt derhalve eene Fransche krijgsmagt België inrukken,

XXII. *Staatkundige mededeelingen.*

(Zevende aanspraak van den Minister.)

zoo zou die der Nederlanden op ons oud grondgebied terugtrekken. Ook bij deze uitkomst, Edel Mogende Heeren, zullen de geschiedenis en de onpartijdige nakomelingschap getuigen, dat, te midden van het ontzenuwde Europa, Nederland, zich eendragtig aansluitende aan het hoofd van den Staat, zijnen alouden roem ter verdediging zijner regten bleef handhaven; dat het nimmer aarzelde vrij te spreken en vrij te handelen; dat het in de neteligste omstandigheden, welke welligt ooit eenen Staat getroffen hebben, eene der groothartigste daden bestond, waarvan de jaarboeken gewagen, en dat het eenen landaard, eene dubbele bevolking tellende van de zijne en welke den moed zijner krijgsbenden had durven tergen en lasteren, in weinige dagen wist te dwingen tot het laten varen van alle hoop op redding door eigene middelen.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

VERSTOLK VAN SOELEN.

De 1ste, 2de, 3de en 6de *Aanspraken* van den Minister van Buitenlandsche Zaken werden in openbare zittingen voorgedragen; de 7de in eene geheime; de 4de en 5de zijn niet overgelegd. De bij de *Aanspraken* overgelegde *Bescheiden* werden meestal in comité-generaal voorgelezen en ter griffie nedergelegd ter inzage van de leden. In den aanvang werden de *Mededeelingen* voor kennisgeving aangenomen, en aan de leden opgelegd het bewaren van geheimhouding, welke in de zitting van 21 Junij werd opgeheven, en alstoen besloten voort te gaan met het doen drukken, ten behoeve der leden, van alle stukken, waartoe men reeds in den aanvang was overgegaan. Voor het ontvangen der *Mededeelingen* werden de leden der Kamers tweemalen opzettelijk bijeengeroepen, en is bij die gelegenheden een adres betreffende die onderwerpen opgesteld en den Koning aangeboden.

XXIII. Adres den Koning aangeboden naar aanleiding van de Regeringsmededeelingen betreffende de Staatsaangelegenheden des Rijks. (1)

Dit onderwerp is behandeld in de openbare zittingen van 5 en 9 Augustus, alsmede in de comité's-generaal van 7 en 8 derzelfde maand.

---

1. VOORSTEL VAN DEN VOORZITTER DER KAMER, DEN HEER VAN TOULON, *tot het indienen van een Adres aan den Koning*, gedaan in de openbare zitting der Tweede Kamer van 5 Augustus 1831.

(Zie zittingverslag der Tweede Kamer van 5 Augustus 1831.)

---

2. ONTWERP-ADRES, *opgemaakt door de daartoe benoemde Commissie* en ingediend in comité-generaal van 7 Augustus 1831. (2)

SIRE!

Wanneer in minder buitengewone omstandigheden de Staten-Generaal van Uwe Majesteit gewigtige mededeelingen ontvangen omtrent de aangelegenheden der natie, mag deze van hare vertegenwoordigers met regt verwachten, dat zij *dezelve in betrekking tot hare wenschen, meeningen en belangen naauwkeurig zullen onderzoeken* en zich, als hare tolken, vrijmoedig deswege uiten.

Thans, daar het de hoogste dier aangelegenheden geldt en Uwe Majesteit ons doet kennis dragen van het door Hoogstdenzelven verrigte tot behoud van ons eigen volksbestaan, is de natie zelve ons voorgekomen en heeft door gedrag en handeling de gevoelens openbaar gemaakt, die haar bezielen en waarvan wij slechts den weêrklank aan Uwe Majesteit mogen overbrengen.

Na lang beproefd geduld is het oorlogszwaard getrokken. Naauwlijks is door Uwe Majesteit daartoe het eerste teeken gegeven, of in 't gansche oude Nederland heeft één wapenkreet geklonken en met voorbeeldeloze geestdrift is een leger, zamengesteld uit de keurlingen van alle rangen en standen, onder het geleide van Uwer Majesteits dappere zonen den vijand te gemoet gesneld, terwijl ruime bijdragen van allerwege 's lands dienst vrijwillig verzekerden.

Zoo heeft de natie het zegel gedrukt op het bestuur harer regering; zoo heeft zij door daden getoond, dat zij, als in de dagen van ouds, goed en bloed veil heeft ter beveiliging harer eer en onafhankelijkheid en dat zij, als 't uur geslagen is, eer 't uiterste wil wagen dan gewillig den nek te krommen onder schandelijk haar opgelegde voorwaarden.

Het is de uitdrukking dier gezindheden, welke wij, in deze plegtige oogenblikken, aan Uwe Majesteit met het volkomenst vertrouwen, in overeenstemming met allen, komen aanbieden. Want gelijk Hoogstdezelve, bij de ontwikkeling der gebeurtenissen, dubbel verlangt zich aan de volksvertegenwoordiging aan te sluiten, zoo gevoelen wij, den troon thans naderende, dat, zoo mogelijk, de banden nog naauwer worden toegehaald, welke het volk en zijn Koning onderling verbinden. Wij zien Hoogstdenzelven bereid om zijne regten op België edelmoedig ten offer te brengen aan het heil van 't Hem getrouw gebleven oude vaderland, met het oogmerk alleen om dit te bestendigen, niet uit heroveringzucht de lang gerekte onderhandelingen gewapenderhand ondersteunen; ook geen andere bedoeling kent Nederland. Door de staatkunde van Europa met gewesten verbonden, die zich met verzaking van pligt en regt hebben losgescheurd, koestert het niet eenen wensch tot hereeniging, tot verovering, tot wraak. Geen zucht tot oorlog, maar ter verkrijging van billijke voorwaarden bezielt het. Op deze voorwaarden heeft de natie bij de veranderde Europesche staatkunde aanspraak; deze zijn het, die zij met Uwe Majesteit eeniglijk begeert en waarvoor zij strijdt, omdat daaraan haar zelfbehoud is gehecht.

Die voorwaarden had Uwe Majesteit gemeend aan te treffen in de bepalingen, door de bemiddelende Mogendheden zelve voorgesteld en daarom door dezelve aangenomen. Wij hoopten in de uitvoering en nakoming daarvan het eind te vinden onzer menigvuldige opofferingen en verliezen. Doch maanden verliepen, zonder dat die hoop verwezenlijkt werd, en wij zagen ons ten laatste daarin op 't pijnlijkste teleurgesteld, wanneer Uwe Majesteit ons met den verderen loop van 's lands zaken deed bekend maken. Wat bleef een zoo onverdiend miskend en opgeofferd volk toen over, dan alle nog voorhanden middelen te bezigen om zijn ondergang af te wenden? Aan Uwe Majesteit is dit niet ontgaan en terwijl Hoogstdezelve met grootmoedig zelfgevoel besloot om, zonder den weg der vredesonderhandelingen te verlaten, daaraan door de wapenen meerdere klem bij te zetten, heeft de natie, eensgezind met haren Koning, tot bereiking van 't zelfde doel op eene harer waardige wijze alle hare krachten opgeroepen.

Zoo moge dan Europa, met deelneming en eerbied, een vredelievend volk aanschouwen, dat, getrouw aan zijne instellingen en innig met zijnen Vorst verbonden, de wapenen aangordt, niet om zijn gebied te vergrooten, noch tot schending van den algemeenen vrede, maar om billijke schikkingen te verwerven en om, in nederig opzien tot den God zijner vaderen, het land, door hunnen moed beveiligd en roemrijk door hunne daden, voor het nakroost ongeschonden te behouden.

---

3. ONTWERP-ADRES, *gelijk het door de Centrale Afdeeling werd gewijzigd overeenkomstig de op het eerste ontwerp der Commissie gemaakte opmerkingen*, en ingediend in comité-generaal van 8 Augustus 1831.

SIRE!

Wanneer in minder buitengewone omstandigheden de Staten-Generaal van Uwe Majesteit gewigtige mededeelingen ontvangen omtrent de aangelegenheden der Natie, mag deze van hare vertegenwoordigers met regt verwachten, dat zij zich als hare tolken vrijmoedig deswege uiten.

Thans, daar het de hoogste dier aangelegenheden geldt en Uwe Majesteit ons doet kennis dragen van het door Hoogstdenzelven verrigte tot behoud van ons volksbestaan, vinden wij in de hou-

---

(1) De tot dit onderwerp behoorende bescheiden werden niet ten behoeve der leden gedrukt. Alleen was dit het geval met het door de beide Kamers aangenomen adres. Over deze aangelegenheid zijn in het bijzonder geraadpleegd, behalve de notulen van de daartoe betrekkelijke zittingen, de parlementaire nalatenschappen der heeren van Asch van Wijck, Bijleveld en Luzac.

(2) De voor dit onderwerp door den Voorzitter benoemde commissie van redactie bestond uit de heeren: Collot d'Escury van Heinenoord, Op den Hooff, van Asch van Wijck, Hinlópen en Hofstede.

XXIII. *Adres den Koning aangeboden naar aanleiding van de Regeringsmededeelingen betr. de Staatsaangelegenheden des Rijks.*

(Ontwerp-adres zooals het is aangenomen. — Missive van toezending aan de Eerste Kamer.)

ding der Natie de gevoelens uitgedrukt, die haar bezielen en waarvan wij slechts den weêrklank aan Uwe Majesteit overbrengen.

Na lang beproefd geduld is het oorlogszwaard getrokken. Op het eerst daartoe gegeven teeken is een leger met ijver en volharding zaamgesteld uit de keurlingen van alle rangen en standen, met voorbeeldelooze geestdrift onder het geleide van Uwer Majesteits dappere zonen en het opperbevel van den edelen held, wiens bloed reeds voor het vaderland gevloeid heeft, den vijand tegengetrokken, terwijl ruime bijdragen van allerwege 's lands dienst vrijwillig verzekerden.

Zoo drukt de natie het zegel op de beslissing harer regering; zoo toont zij door daden, dat zij, als in de dagen van ouds, goed en bloed veil heeft ter handhaving harer eer en onafhankelijkheid, en dat zij, als het uur geslagen is, eer 't uiterste wil wagen dan gewillig den nek te krommen onder schandelijke voorwaarden.

Het is de uitdrukking dier gezindheden, welke wij in deze plegtige oogenblikken aan Uwe Majesteit komen aanbieden. Gelijk Hoogstdezelve bij de ontwikkeling der gebeurtenissen dubbel verlangt, zich aan de volksvertegenwoordiging aan te sluiten, zoo gevoelen wij, den troon thans naderende, dat de banden, zoo mogelijk, nog naauwer worden toegehaald, welke het volk en zijn Koning onderling verbinden. Terwijl Uwe Majesteit bereid is om zijne regten op België edelmoedig ten offer te brengen aan het heil van 't Hem getrouw gebleven oude vaderland, zien wij Hoogstdenzelven, met het oogmerk alleen om dit te bestendigen, niet uit heroveringzucht, de onderhandelingen gewapenderhand ondersteunen. Ook Nederland heeft geene andere bedoeling. Door de staatkunde van Europa met gewesten verbonden, die zich met verzaking van pligt en regt hebben losgescheurd, koestert het niet éénen wensch tot hereeniging, tot verovering, tot wraak. Geen zucht tot oorlog, maar tot verkrijging van billijke voorwaarden van scheiding bezielt het; op deze heeft de Natie bij de veranderde Europesche staatkunde aanspraak; deze zijn het, die zij met Uwe Majesteit eeniglijk begeert en waarvoor zij strijdt, omdat daaraan haar zelfbehoud is gehecht.

Die voorwaarden heeft Uwe Majesteit gemeend aan te treffen in de bepalingen, door de bemiddelende Mogendheden vastgesteld, en daarom dezelve aangenomen. Wij hoopten in de uitvoering en nakoming daarvan het eind te vinden onzer menigvuldige opofferingen en verliezen. Doch maanden verliepen, zonder dat die hoop verwezenlijkt werd, en wij zagen ons daarin op 't pijnlijkste teleurgesteld, toen Uwe Majesteit ons met den verderen loop van 's lands zaken deed bekend maken. Wat bleef aan de regering van een zoo onverdiend opgeofferd volk eindelijk over, dan alle nog voorhanden zijnde middelen te bezigen, om den ondergang van het vaderland af te wenden? Dit is aan Uwer Majesteits doorzigt niet ontgaan en terwijl Hoogstdezelve met grootmoedig zelfgevoel besloot om, zonder den weg der vredesonderhandelingen te verlaten, daaraan door de wapenen meerdere klem bij te zetten, spant de natie, eensgezind met haren Koning, tot bereiking van 't zelfde doel, op een harer waardige wijze, alle hare krachten in.

Zoo moge dan Europa met deelneming en eerbied een vredelievend volk aanschouwen, dat, getrouw aan zijne instellingen en innig met zijnen Vorst verbonden, de oorlogsvaan ontrolt, niet om zijn gebied te vergrooten, noch tot storing van den algemeenen vrede, maar om billijke schikkingen te verwerven en om, in nederig opzien tot den God zijner vaderen, het land door hunnen moed beveiligd en roemrijk door hunne daden, voor het nakroost ongeschonden te behouden.

---

4. ONTWERP-ADRES, *gelijk het door de Centrale Afdeeling nader, volgens den wensch geuit in de geheime zitting van* 8 *Augustus, gewijzigd en door de Tweede Kamer in het comité van denzelfden dag aangenomen werd.* (1)

SIRE!

Wanneer in minder buitengewone omstandigheden de Staten-Generaal van Uwe Majesteit gewigtige mededeelingen ontvangen omtrent de aangelegenheden der natie, mag deze van hare vertegenwoordigers met regt verwachten, dat zij zich, als hare tolken, vrijmoedig deswege uiten.

Thans, daar het de hoogste dier aangelegenheden geldt en Uwe Majesteit ons doet kennis dragen van het door Hoogstdenzelven verrigte tot behoud van ons volksbestaan, vinden wij, in de houding der natie, de gevoelens uitgedrukt, die haar bezielen en waarvan wij slechts den weêrklank aan Uwe Majesteit overbrengen.

Na lang beproefd geduld is het oorlogs-zwaard ontbloot. Op het eerste daartoe gegeven teeken is een leger, met ijver en volharding zamengesteld uit de keurlingen van alle rangen en standen, met voorbeeldelooze geestdrift den vijand tegengetrokken onder het opperbevel van den edelen Held, wiens bloed reeds voor het vaderland gevloeid heeft; ook ruime bijdragen hebben van allerwege 's lands dienst vrijwillig verzekerd.

Zoo drukt de natie het zegel op de beslissing harer Regering; zoo toont zij, door daden, dat zij, als in de dagen van ouds, goed en bloed veil heeft ter handhaving harer eer en onafhankelijkheid, en dat zij, als het uur geslagen is, eer het uiterste wil wagen, dan gewillig den nek krommen onder schandelijke voorwaarden.

Het is de uitdrukking dier gezindheden, welke wij in deze plegtige oogenblikken aan Uwe Majesteit komen aanbieden. Gelijk Hoogstdezelve, bij de ontwikkeling der gebeurtenissen, dubbel verlangt, zich aan de volksvertegenwoordiging aan te sluiten, zoo naderen wij den troon met een warm gevoel van erkentenis voor de waardige handhaving van de regten der natie, en aldus worden de banden, zoo mogelijk, nog naauwer toegehaald, welke het volk en zijnen Koning onderling verbinden. Terwijl Uwe Majesteit bereid is, om zijne regten op België edelmoedig ten offer te brengen aan het heil van het Hem getrouw gebleven oude Vaderland, zien wij Hoogstdenzelven, met het oogmerk alleen om dit te bestendigen, niet uit heroveringszucht, de onderhandelingen gewapenderhand ondersteunen; ook het Nederlandsche volk heeft geene andere bedoeling. Door de staatkunde van Europa met gewesten verbonden, die zich, met verzaking van pligt en regt, hebben losgescheurd, koestert het niet *éénen* wensch tot hereeniging, tot verovering, tot wraak. Geene zucht tot oorlog, maar tot verkrijging van billijke voorwaarden van scheiding, bezielt het; op deze heeft de natie aanspraak; deze zijn het, die zij met Uwe Majesteit eeniglijk begeert en waarvoor zij strijdt, omdat daaraan haar zelfbehoud is gehecht.

De voorwaarden, zooals dezelve door de Mogendheden zijn vastgesteld, heeft Uwe Majesteit aangenomen, omdat Hoogstdezelve die strekking daarin meende aan te treffen. Wij hoopten in de uitvoering en nakoming daarvan het eind te vinden onzer menigvuldige opofferingen en verliezen. Doch maanden verliepen, zonder dat die hoop verwezenlijkt werd, en wij zagen ons daarin op het pijnlijkste teleurgesteld, toen Uwe Majesteit ons met den verderen loop van 's lands zaken deed bekend maken; wat bleef aan de Regering van een zoo onverdiend opgeofferd volk eindelijk over, dan alle nog voorhanden zijnde middelen te bezigen, om den ondergang van het vaderland af te wenden? Dit is aan Uwer Majesteits doorzigt niet ontgaan, en, terwijl Hoogstdezelve met grootmoedig zelfgevoel besloot, om, zonder den weg der vredes-onderhandelingen te verlaten, daaraan door de wapenen meerdere klem bij te zetten, spant de natie, eensgezind met haren Koning, tot bereiking van hetzelfde doel, op eene harer waardige wijze alle hare krachten in.

Zoo moge dan Europa, met deelneming en eerbied, een vredelievend volk aanschouwen, dat, getrouw aan zijne instellingen, en innig met zijnen Vorst verbonden, de oorlogsvaan ontrolt, *niet* om zijn gebied te vergrooten, noch tot storing van den algemeenen vrede, maar om billijke schikkingen te verwerven, en om, in nederig opzien tot den God zijner Vaderen, het land, door hunnen moed beveiligd en roemrijk door hunne daden, voor het nakroost ongeschonden te behouden.

---

5. MISSIVE DER TWEEDE KAMER, *ten geleide van het door haar aangenomen Adres*, gezonden den 8sten Augustus 1831 aan de Eerste Kamer.

» 's Gravenhage, 8 Augustus 1831.

De Tweede Kamer der Staten-Generaal zendt aan de Eerste Kamer het hierbijgaand ontwerp-Adres, hetwelk zij van oordeel

(1) Zie het aangenomen adres ook in de *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 189

XXIII. *Adres den Koning aangeboden naar aanleiding van de Regeringsmededeelingen betr. de Staatsaangelegenheden des Rijks.*

(Missive der Eerste Kamer. — Verslag der Commissie van aanbieding.)

is, dat aan den Koning zoude behooren te worden aangeboden. Te dien einde heeft zij voorloopig zes leden benoemd, zijnde de heeren Collot d'Escury van Heinenoord, Op den Hooff, van Asch van Wijck, Hinlópen, Hofstede en Junius van Hemert, om met de door de Eerste Kamer te benoemen leden, in geval zij zich met het Adres vereenigt, hetzelve den Koning aan te bieden."

6. MISSIVE DER EERSTE KAMER, ingekomen in de zitting der Tweede Kamer van 9 Augustus 1831, *houdende berigt der aanneming van het door de laatste haar toegezonden ontwerp-Adres aan den Koning.*

»De Eerste Kamer der Staten-Generaal geeft kennis aan de Tweede Kamer, dat zij zich met het voorstel van Adres aan Zijne Majesteit, haar op heden toegezonden, heeft vereenigd, en dat Zijne Majesteit de commissie, belast met hetzelve over te brengen, ontvangen zal op Dingsdag, den 9den dezer, des namiddags ten 1 ure.

's Hage, den 8sten Augustus 1831.

De President van de Eerste Kamer der Staten-Generaal,

(*get.*) RÖELL."

7. VERSLAG DER COMMISSIE, *belast met de overbrenging van het door de Staten-Generaal vastgesteld Adres*, uitgebragt in de zitting der Tweede Kamer van 9 Augustus 1831.

Dit verslag is opgenomen in het zittingverslag der Tweede Kamer van 9 Augustus 1831.

(*Het Adres werd den 9den Augustus* 1831 *aan Z. M. den Koning aangeboden.*)

XXIV. *Vacature in de Algemeene Rekenkamer.*

(Missive der Algemeene Rekenkamer.)

XXIV. Vacature in de Algemeene Rekenkamer.

De opmaking eener nominatie voor de vervulling heeft niet plaats gehad.

MISSIVE DER ALGEMEENE REKENKAMER, *houdende berigt van het bestaan eener vacature in dat collegie*, ingekomen in de zitting der Tweede Kamer, van den 7den Junij 1831.

'sGravenhage, den 30sten Mei 1831.

Ter voldoening aan den inhoud van art. 4 harer instructie, wet van 21 Junij 1820 (*Staatsblad* n°. 15), heeft de Algemeene Rekenkamer de eer bij deze ter kennisse van U Edel Mogenden te brengen, dat er eene vacature in het collegie is ontstaan ten gevolge der aftreding van den heer F. L. F. baron van Tuyll van Serooskerken, bij Zijner Majesteits besluit van den 23sten Mei 1831, n°. 60, uit zijne betrekking als lid der Algemeene Rekenkamer eervol ontslagen.

De Algemeene Rekenkamer,
(*get.*) EXRIK.

Ter ordonnantie van dezelve,
(*get.*) DASSEVAEL.

XXV. *Verslag betreffende het schoolwezen over* 1829.

(Geleidende missive. — Verslag.)

XXV. Verslag betreffende het schoolwezen over 1829.

1. MISSIVE VAN DEN MINISTER VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN, *ten geleide van het Verslag betreffende het schoolwezen over* 1829, ingekomen in de zitting van 16 Junij 1831. (1)

Ik heb de eer aan U Hoog Edel Gestrenge bij deze, ingevolge de bepalingen van art. 226 der Grondwet, aan te bieden het Verslag aan de Staten-Generaal, nopens den staat der hooge-, middelbare en lagere scholen over het jaar 1829.

De Staatsraad, ad interim belast met de directie van het Departement van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) VAN DOORN.

Den Heer Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

2. VERSLAG *van den staat der hooge-, middelbare en lagere scholen over* 1829. (2)

Volgens een voorschrift der Grondwet, vervat in artikel 226, behoort jaarlijks aan U Edel Mogenden verslag te worden gedaan van den staat van het onderwijs. Het laatste verslag ging over den jare 1828. Het tegenwoordige betreft den jare 1829.

De staat der scholen onderging in dit jaar geene zeer wezenlijke verandering en deed zich voortdurend van eene gunstige zijde kennen, gelijk het tegenwoordig verslag dit zal aantoonen. Maar het jaar 1829 was echter in andere opzigten zeer merkwaardig ten aanzien van het openbaar onderwijs. Meer dan immer verhieven zich stemmen, wenschen en meeningen omtrent veranderingen, voor welke de bestaande inrigtingen vatbaar schenen. Zulks had voornamelijk plaats in sommige provinciën, waar men eene stemme deed opgaan om voor personen en gemeenschappen de vrijheid te erlangen van overal allerlei scholen te mogen oprigten, zonder noodig te hebben daartoe verlof te vragen van het algemeen of van het plaatselijk bestuur. Gedurende ditzelfde tijdperk zag men de Regering zorgvuldiger en ernstiger dan ooit pogingen aanwenden om de geuite meeningen te onderzoeken, en wat nuttig in dezelve mogt zijn, aan te nemen en in te voeren.

In het verslag van het jaar 1828 is reeds vermeld, hoe Zijne Majesteit in dat jaar eene Commissie had benoemd, om alle de opgeworpene denkbeelden ten aanzien van het hooger onderwijs te onderzoeken, en daardoor aan den eenen kant de openbare meening op het regte spoor te leiden en tevens aan Zijne Majesteit de middelen voor te stellen, welke tot verbetering en volmaking der bestaande inrigtingen zouden kunnen strekken.

Deze Commissie bragt in den jare 1829 een belangrijk en uitvoerig rapport uit, doch het bleek tevens, dat de leden omtrent verscheidene gewigtige punten niet tot eenstemmigheid hadden kunnen geraken.

Behalve het hooger onderwijs of de hoogescholen, waren de collegiën en latijnsche scholen, alsmede zoodanige andere inrigtingen, aan welke men meer algemeen den naam van middelbaar onderwijs begon te geven, evenzeer, ja meer, het voorwerp van beschouwing en bij velen van berisping.

Ten aanzien der doelmatigheid van het onderwijs der geleerde talen en der geschiedenis waren in deze scholen zeer aanmerkelijke verbeteringen ingevoerd. Maar men verlangde, behalve de vrijheid om zoodanige scholen overal, naar goedvinden, op te rigten, meer bepaaldelijk, dat het onderwijs, meer nog dan zulks aanvankelijk geschiedde, dienstig zou worden gemaakt voor leerlingen, die zich bij uitsluiting aan onderscheidene takken van nijverheid of van handel willen wijden.

Ten einde de belangen van dit vak van onderwijs opzettelijk te doen onderzoeken, benoemde Zijne Majesteit eene afzonderlijke Staatscommissie, gelijksoortig aan de vroegere voor het hooger onderwijs en met gelijksoortige bedoelingen.

Het lager onderwijs had steeds uitgemaakt een voorwerp der bijzondere zorgen van Zijner Majesteits bestuur. Goede lagere scholen waren van lieverlede in genoegzaam alle dorpsgemeenten tot stand gekomen. De aangenomene beginselen hadden zoo goede vruchten gedragen, dat er niet veel te doen overig scheen dan die beginselen ook voor de toekomst te bevestigen. Sedert 1827 waren dan ook beraadslagingen aanhangig over ontwerpen van algemeene verordeningen, houdende duidelijke omschrijving van de pligten der gemeentebesturen met opzigt tot het oprigten en onderhouden van gemeentescholen en het verzekeren van de inkomsten der onderwijzers. De beraadslagingen hierover waren voornamelijk aanhangig geweest bij het Ministerie van Binnenlandsche Zaken en bij den Raad van State.

Er was thans drieërlei arbeid aanwezig: de rapporten der twee Staatscommissiën voor het hooger en middelbaar onderwijs en de beraadslagingen over het lager onderwijs.

Deze drieërlei arbeid behoorde tot eenheid van beginselen te worden gebragt en tevens behoorde er eene afscheiding plaats te hebben tusschen hetgeen voorwerp van wetgeving en tusschen hetgeen voorwerp van reglement moest worden. Zijne Majesteit benoemde daartoe eene nieuwe Commissie, welke in de eerste plaats belast werd met het zamenstellen van een ontwerp van wet.

Terwijl deze Commissiën vergaderden, was de onrust in de gemoederen van velen gaandeweg toegenomen, en niet minder de onstuimige drift, waarmede eene geheele vrijstelling van het onderwijs door hen begeerd werd, iets waartegen anderen zich niet minder hevig verzetteden, als ziende daarin de vernietiging zoowel der beginselen, waaruit de aanwezige onmiskenbare bloei der scholen was ontstaan, als ook der waarborgen tegen velerlei misbruiken.

Deze toestand van zaken bragt de Regering in moeijelijkheden. Aan den eenen kant bestond de begeerte, om aan regtmatige wenschen voldoening en aan bestaande meeningen geenen aanstoot te geven; aan den anderen kant was de verpligting, om voor het openbaar onderwijs bij aanhoudendheid te zorgen en om genoegzame waarborgen te handhaven tegen eene misbruiking van de te verleenen vrijheid. De beslissing, in deze omstandigheid te nemen, stond in het naauwste verband met de ten uitvoerlegging van het Concordaat, hetwelk in Junij 1827 met het Hof van Rome was gesloten. Volgens dit Concordaat waren thans drie nieuwe bisschoppen benoemd, wier eerste zorg zoude moeten zijn de inrigting van hunne seminariën.

Ten einde dit hun gemakkelijk te maken en hun een bewijs van vertrouwen te schenken, bepaalde Zijne Majesteit, bij besluit van 2 October 1829, dat de bisschoppelijke seminariën naar de ruimste uitlegging van den zin des Concordaats door de bis-

(1) De bovenstaande missive werd niet gedrukt, maar is overgenomen van de *Officiële Notulen* van het verhandelde in de zitting der Tweede Kamer van 16 Junij 1831.

(2) Het verslag is voor de leden gedrukt geweest. Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 203.

XXV. *Verslag betreffende het schoolwezen over* 1829.

(Verslag.)

schoppen vrijelijk en volgens eigene keuze zouden kunnen ingerigt worden.

Door dezen gewigtigen maatregel werd, voor het vervolg, weggenomen de mogelijkheid van voortdurend te kunnen klagen over de besluiten, in 1825 genomen tot opheffing der kleine seminariën.

De wet, welke vervolgens door Zijne Majesteit in November 1829 tot vaststelling der beginselen voor het onderwijs aan de Staten-Generaal werd voorgedragen, was ook in een milden zin ontworpen, doch het bleek wel ras, dat de gemoederen door de gebeurtenissen van den dag te zeer in beweging waren geraakt, om met kalmte te kunnen beraadslagen over de voorgedragene concept-wet. De uitkomst was dan ook, dat Hun Edel Mogenden in het algemeen van gevoelen waren, dat het raadzamer en voordeeliger zoude wezen, om, vooralsnog, niet over te gaan tot het maken van wetsbepalingen over het onderwijs. Het gevolg van deze verklaring is geweest de intrekking der conceptwet.

Hoogescholen.

Uit het gezegde kan reeds blijken, dat in den toestand der hoogescholen geene veranderingen hebben plaats gevonden. Intusschen luidden alle nopens dien toestand ontvangen berigten gunstig. Het getal der studerenden te Leiden, Utrecht en Groningen overtrof weder in 1829 dat van 1828. Hetzelve bedroeg 1477. Daaronder waren niet begrepen de jonge lieden, die hunne voorbereidende studiën deden te Amsterdam, Franeker en Deventer. Deze plegen op de hoogescholen eerst dan ingeschreven te worden, wanneer zij eenen graad verlangen te krijgen. Het schijnt, dat het aantal studerenden, onder welke, vergelijkenderwijze gesproken, weinige vreemdelingen werden gevonden, meer dan genoegzaam is voor de behoefte der verschillende standen, voor welke zij zich bekwamen. Ten minste hoorde men meermalen, dat wegens de veelheid van aankomende godgeleerden, regtsgeleerden, letterkundigen enz., het moeijelijk voor hen was, om òf geplaatst te worden, òf geregelde bezigheid te verkrijgen. Alleen ten aanzien der geneeskundigen hoorde men deze klagt niet.

Nopens gedrag en studiën wordt ook door curatoren een loffelijk getuigenis afgelegd, en in het bijzonder door eenigen de opmerking gemaakt, dat ook vele lessen, over welke geen examen wordt afgenomen, sterk zijn bezocht geworden.

Jammer, dat nog steeds door de oudere studenten, ten aanzien der nieuwelingen, zekere oude gebruiken worden gehandhaafd, welke aanleiding geven tot wezenlijke belemmering der studiën en tot andere nadeelen. Het is te wenschen, ja, van den goeden geest der jongelieden te verwachten, dat zij deze oude gebruiken, welke met onze zeden en onze beschaving niet meer overeenstemmen en overal buiten de hoogeschool worden afgekeurd, welhaast zelven voor de toekomst zullen afschaffen, en alzoo een uitstekend bewijs geven van hunne goede denkwijze en hunne goede beginselen.

Het verlies van hoogleeraren, dat aan de hoogeschool te Groningen in het vorige jaar zoo groot was, werd in den loop van 1829 hersteld. Bij zoodanige gelegenheden bespeurt men de nadeelen van het naauw beperkt getal hoogleeraren. Die nadeelen doen zich ook gevoelen bij ouderdom, ziekte of andere omstandigheden, welke soms te weeg brengen, dat de lessen òf niet kunnen gegeven, òf niet met vrucht kunnen bijgewoond worden. Ook wordt door dit beperkt getal, zelfs aan de meest ijverige hoogleeraren, zeer bezwaarlijk gemaakt het geven van afzonderlijke lessen over afzonderlijke gedeelten der wetenschap, hetwelk anders een der beste middelen is, om dieper in dezelve in te dringen. Dan deze nadeelen zijn bijna onafscheidbaar van de inrigting onzer hoogescholen, welker uitbreiding, door de bekrompenheid der geldmiddelen, niet wel uitvoerbaar is.

Ten aanzien van het onderwijs zelve valt op te merken de strekking, om bij de zuiver theoretische lessen ook te voegen eene meer praktische opleiding voor de waarneming van den stand of het beroep, waaraan de jongelieden zich denken te wijden. Tot zoodanig oogmerk zag men op de scholen opzettelijke lessen geven ten behoeve van aanstaande godsdienstleeraars. Daartoe zag men door de geneeskundigen met hooge belangstelling het clinisch onderwijs behartigen, terwijl hierna nog opzettelijk zal worden melding gemaakt van de opleiding, welke gegeven wordt aan de letterkundigen, die zich tot onderwijzers van geleerde talen, en aan hen, die zich voor de wetenschappen bestemmen.

Ook zag men, waar dit gegeven werd, het opzettelijk onderwijs over de toepassing der wetenschappen op de nuttige kunsten met welgevallen ontvangen worden. De toegepaste scheikunde mogt bijzonder te Leiden veel opgang maken, waartoe, behalve de verdienste des jeugdigen leeraars, ook veel heeft bijgedragen de zorg van het stadsbestuur, hetwelk op eigene kosten een voortreffelijk en kostbaar laboratorium heeft doen inrigten.

De openbare verzamelingen ondergingen dit jaar eene meer dan gewone uitbreiding. Voor de hoogeschool van Groningen werd aangekocht het kabinet van anatomische preparaten, nagelaten door den hoogleeraar Bakker.

Te Utrecht ondergingen de verzamelingen van natuurlijke historie en van natuurkundige werktuigen belangrijke verbeteringen. Desgelijks te Leiden het Rijks-museum van natuurlijke historie, hetwelk thans onder de groote musea van Europa eene waardige plaats bekleedt. Maar bovenal was belangrijk de aanwinst van eene zeer aanzienlijke verzameling van Egyptische oudheden, welke door Zijne Majesteit in het vorig jaar was aangekocht van den heer Anastasy, Zweedsch consul in Egypte, en welke dit jaar te Leiden (hoezeer gebrekkig) werd geplaatst in het daar bestaand museum van oudheden. In een tijd, dat men in verschillende gedeelten van Europa gelukkige vorderingen maakt in de kennis der Egyptische oudheden en in het wel verstaan der onderscheidene soorten van schrift, welke in zwang zijn geweest bij een der vroegst beschaafde volken, in zoodanigen tijd is het gewis voor de Nederlandsche geleerden van veel belang, zich in de gelegenheid te zien gesteld, om mede te kunnen werken tot uitbreiding van een vak van kennis, dat grootendeels nieuw is en dat waarschijnlijk zal leiden tot uitkomsten, hoogstgewigtig voor de geschiedenis van het menschdom en van de godsdienst.

De terugkomst hier te lande van den heer Blume met eene zeer rijke verzameling planten, door hem op Java en andere landen van den Indischen Archipel verzameld en voor een groot gedeelte in Europa onbekend en onbeschreven, gaf aan Zijne Majesteit nog aanleiding tot de oprigting van een Rijks-herbarium, ten einde de oorspronkelijke planten van de heeren Blume, Reinwardt, Kuhl, van Hasselt en die van andere Nederlandsche kruidkundigen wel te bewaren, en alzoo tevens een middelpunt van botanische studie hier te lande te vestigen. Het opzigt over dit herbarium werd aan den heer Blume opgedragen, en hem tevens de noodige hulp toegevoegd om de *Flora Javae* uit te geven.

Latijnsche scholen.

Terwijl eene Staatscommissie, gelijk hiervoren is gezegd, zich onledig hield met de overweging en beantwoording van vraagpunten, het onderwijs der gymnasiën betreffende, is het Ministerie voortgegaan op den vroeger ingetreden weg, bij welken dat onderwijs steeds van lieverlede zoodanige meerdere uitbreiding en verbetering erlangt, als algemeene behoefte schijnt te vorderen en plaatselijke hulpmiddelen uitvoerbaar maken.

Het eerste vereischte van het onderrigt in de gymnasiën bestaat hierin, dat het zich aansluite aan het onderrigt, op goede lagere scholen genoten.

Ter bereiking van dit doel is thans aan de hoogescholen de maatregel in volle werking, van welks aanvankelijke invoering in het vorige rapport melding is gemaakt.

De kweekelingen, welke zich voorbereiden voor het leeraarsambt van eerstgemelde gestichten, worden thans aan de hoogescholen theoretisch en praktisch voor die betrekking opgeleid, met gelijke doelmatigheid als de opleiding voor de betrekking van lagere onderwijzers in 's Rijks kweekscholen pleegt te geschieden.

De hoogleeraren, welke zich met die opleiding wel hebben willen belasten, geven niet alleen onderwijs in de verschillende leerwijzen en de beginselen, waarop een goede leertrant steunt, alsmede in de toepassing daarvan bij het onderwijzen der verschillende vakken; maar sommige hunner maken tevens van hunne betrekking van schoolopziener gebruik, om de verdienstelijkste kweekelingen, welke voor de betrekking van onderwijzer in een gymnasium bestemd zijn, van tijd tot tijd in wel ingerigte lagere scholen te brengen, ten einde zij aldaar de kunst van wel te onderwijzen zouden afzien. Niet alleen echter in zoodanige lagere scholen, maar ook in die gymnasiën, welke, van wege hunne voortreffelijke inrigting, modelscholen verdienen genoemd te worden, zullen zij mogen worden gebragt, zoowel tot het gezegde einde, als om, onder de leiding van den leeraar derzelve, hunne krachten in de kunst van onderwijzen te beproeven en te oefenen. Ook de zorg hiervoor hebben eenige hoogleeraren op zich willen nemen.

XXV. *Verslag betreffende het schoolwezen over* 1829.

(Verslag.)

Ingevolge het besluit, bij het vorige verslag aangekondigd, is uit de jaarlijksche verslagen, door curatoren en leeraars in 1828 ingezonden, het meest opmerkenswaardige getrokken, zijn die uittreksels gedrukt en zijn exemplaren daarvan aan hen uitgereikt geworden. Deze maatregel heeft vrij algemeen het doel bereikt. Het medegedeelde bij die uittreksels is door hen beoordeeld. Hetgeen aan sommige gepast is toegeschenen, is nagevolgd.

Vele zijn uitgelokt geworden, om andere opmerkingen bij het verslag, hetwelk in 1829 is ingediend, voor te dragen, onder welke er verscheiden belangrijk genoeg zijn bevonden, om, insgelijks door middel van uittreksels, bekend te worden gemaakt, en is dan ook besloten geworden van deze verslagen hetzelfde gebruik te maken.

Aan deze en soortgelijke hulpmiddelen mag het dan ook worden toegeschreven, dat het onderwijs, over het algemeen, in 1829 wederom in doelmatigheid is toegenomen, zoo dat der oude talen en der wiskunde, als in het bijzonder dat der gegeschiedenis, verbonden met de aardrijkskunde, het onderwijs in welke beide laatste vakken het meest voor verbetering vatbaar is.

In het gymnasium te Utrecht is die meerdere doelmatigheid het meest in het oog gevallen.

De algemeene geschiedenis, in vijf afdeelingen gesplitst zijnde, wordt in iedere klasse een jaar aan eene dier afdeelingen besteed; in de onderste klasse, aan de eerste afdeeling of die der oostersche volken, en zoo vervolgens in de volgende klassen, zoodat de laatste afdeeling of die der hedendaagsche geschiedenis in de hoogste klasse behandeld wordt; wordende er tevens zorg gedragen, dat het onderwijs in iedere opvolgende klasse aanvange met eene herhaling van het behandelde in de vorige.

De leerlingen bekomen dus zoodanig aaneengeschakeld overzigt der hoofdgebeurtenissen, als geschikt is, om hen voor de meer wijsgeerige beschouwing der geschiedenis, welke voor het akademisch onderwijs bewaard blijft, voor te bereiden.

Deze verbetering in het geschiedkundige onderrigt bij dit gesticht is verder toe te schrijven aan de bij het vorige verslag vermelde nieuwe verdeeling van alle de vakken van het onderwijs, waarbij, even gelijk met de overige vakken plaats heeft, het onderwijs der geschiedenis aan eenen en denzelfden onderwijzer uitsluitend is opgedragen.

De vaderlandsche geschiedenis wordt in dit gesticht mede opzettelijk onderwezen, hetgeen voorzeker algemeene navolging verdient

Curatoren van dit gymnasium van oordeel zijnde, dat de latijnsche scholen de gelegenheid moeten aanbieden tot het beoefenen der hedendaagsche talen en letteren, welker kennis voor den geleerde onontbeerlijk is, hebben door middel eener geringe verhooging van het minerval voor desbegeerenden in derzelver onderwijs voorzien. Die talen en letteren zijn, in de eerste plaats, de Nederlandsche, voorts de Fransche en Hoogduitsche.

Dezelfde gelegenheden bestaan reeds bij eenige andere gymnasiën, met name te Groenlo, Haarlem, Almelo, Enschede, Veendam en Assen.

Ook bij andere gymnasiën is men reeds op de invoering dier talen bedacht. Bij eenige derzelve heeft men zelfs de gelegenheid geopend tot gymnastische oefeningen; ook hierin is dat van Utrecht niet ten achteren gebleven, evenmin als dat van Assen.

Voorts was het getal leerlingen der gymnasiën, over het algemeen genomen, bij het einde van 1829 nagenoeg gelijk aan dat des vorigen jaars.

Lagere scholen.

Ten einde den toestand der lagere scholen te doen kennen, zal men hier, volgens de rangorde der provinciën, doen volgen uittreksels uit het overzigt, dat jaarlijks door iedere provinciale schoolcommissie nopens deze scholen wordt opgemaakt, alsmede uit de rapporten, welke door de Gedeputeerde Staten in de maand Julij jl. aan de Staten der verschillende provinciën zijn gedaan.

Noord-Braband. De gang van het onderwijs is nergens achteruit gegaan, maar op verscheidene plaatsen aanmerkelijk verbeterd.

De onderwijzers geven bijna overal de aangenaamste bewijzen van een voorbeeldig, zedelijk gedrag, en evenzeer van getrouwheid en ijver in hunnen post. Bij voortduring mag de zucht der onderwijzers, om zich meer en meer in hun vak te bekwamen, loffelijk vermeld worden; elk onderzoek der candidaten voor de commissie geeft hiervan het stelligste bewijs. In 1828 werden van de 87 personen, die zich tot het examen hadden aangemeld, 66, en in 1829 van de 98 mede 66 toegelaten.

De vernieuwing of doelmatige verbetering van schoolgebouwen en woningen gaf hier en daar ruimere gelegenheid tot beter en regtmatiger onderwijs; in evenredigheid van de groote behoefte werd hierin nogtans niet veel gedaan, en hoezeer vele plaatselijke besturen, in overtuiging van het hooge nut en hun eigen belang, gunstiglijk medewerkten, zoo moet men ook onderscheidene gemeenten van deze ijverige stemming uitzonderen.

Op vele plaatsen zijn bejaarde onderwijzers gepensioneerd of hebben vrijwillig afstand gedaan; door andere geschikte personen vervangen, heeft het onderwijs hierdoor aanmerkelijk gewonnen.

De bestaande verordeningen op het onderwijs in de kennis en het gebruik van maten en gewigten worden naar wensch en op iedere school opgevolgd. Algemeener, beter en zonder tegenkanting wordt dit schoone stelsel op eene aanschouwelijke wijze der jeugd ingeprent; en men mag zich van deze ernstige bemoeijingen de rijkste vruchten voor de toekomst beloven.

Alle deze bijzonderheden, zegt de commissie, duiden op nieuw wezenlijken voortgang ten goede aan, en iedere schets van het geheel bevestigt het, dat men zich op den regten weg bevindt, om door de welbeproefde en doelmatigste middelen de groote zaak van het onderwijs meer en meer te bevorderen en tot volkomenheid te brengen.

Aan het slot dezer beschouwing mag de commissie niet nalaten zich van eenen duren pligt te kwijten en eenige bezwaren op te noemen, welke de algemeenmaking en verzekering van het verbeterd onderwijs in den weg staan.

In de eerste plaats, het onderwijs aan armen en behoeftigen wordt al meer en meer gebrekkig, omdat de meeste besturen zich deze aangelegenheid niet aantrekken. Het gevoelen omtrent armoede en behoeftigen is zeer betrekkelijk, en het is maar al te zeker, dat op zeer vele plaatsen alleen de welgegoede burger de vruchten van het weldadig onderwijs plukt, terwijl de minvermogende het slagtoffer blijft van de bekrompene denkwijze der plaatselijke besturen. Wel bestaan er verordeningen om dezen ongelukkigen, even als allen anderen, genot van het onderwijs te doen erlangen, maar de opvolging dezer verordeningen kan, bij minderen goeden wil, zoo gemakkelijk ontdoken worden.

Eenige grootere gemeenten mogen hierin eene gelukkige uitzondering maken, met name 's Bosch, Breda, Helmond en andere, over het geheel echter is het onderwijs aan armen en behoeftigen *verwaarloosd.*

Voorts is de gebrekkige en geheel ondoelmatige inning der schoolgelden, der toepassing van het openbaar onderwijs boven alles in den weg. Waar men elders dit kwaad heeft verholpen en door de invoering van een schoolfonds vervangen, is het onderwijs tot eene aanzienlijke hoogte geklommen en zoowel de armste als de rijkste burger kan de weldaden der school deelachtig worden.

Moeijelijk voorzeker is de daarstelling van een zoodanig fonds, maar bij de aanwending van eene werkdadige hand is de invoering van hetzelve zeer mogelijk, en boven alle bedenking verheven is de zekerheid van deszelfs gelukkige gevolgen.

De Gedeputeerde Staten bevestigen in hun verslag het bovenstaande. Zij melden nog, dat uit de gemeentekassen voor het lager onderwijs is besteed f 55,532.72, terwijl tot opbouwing of vernieuwing van schoollokalen f 6,500 uit 's Rijks kas en f 4,150 uit de provinciale fondsen als buitengewone subsidiën werden verleend. Behalve dit, werden nog uit 's Rijks kas verleend eenige nieuwe jaarwedden en pensioenen.

Gelderland. In Gelderland bevindt men zich gewisselijk op den weg der verbetering van het schoolwezen, en men kan ververzekeren, dat men op dien weg gestadig vordert. Voor de noodige herstelling van schoolgebouwen is door Gedeputeerde Staten verleend f 6,880. De subsidiën, hieruit aan verschillende gemeenten verstrekt, hebben een aantal van tien scholen òf geheel òf grootendeels doen vernieuwen, zijnde hetgeen hiertoe meer dan het verleende subsidie werd vereischt, door de gemeenten met lofwaardige gewilligheid bijgedragen.

In onderscheidene scholen zijn, op gelijke wijze, de schoolmeubelen verbeterd.

Gelijk in vorige jaren, alzoo ook zijn in het laatst verloopen jaar een aantal onderwijzers begunstigd uit de f 2000, door de Staten voor gratificatiën aan dezelve bestemd.

Met uitzondering van eenige scholen, in welke onderwijzers werkzaam zijn, die uithoofde van derzelver vroegere ongelukkige opleiding min tot het geven van oordeelkundig onderwijs geschikt zijn, als ook met uitzondering van plaatsen, in welke de nog gebrekkige inrigting van het schoolvertrek de goede inrigting van het onderwijs grootelijks belemmert, is eene oordeelkundige manier van onderwijzen algemeen, en bijzonder het

XXV. *Verslag betreffende het schoolwezen over* 1829.

(Verslag.)

onderwijs volgens de klankmethode alom en met het beste gevolg ingevoerd.

Het verslag van Gedeputeerde Staten komt met het overzigt der commissie van onderwijs zakelijk overeen.

Holland. In een jaar van onzekere toekomst voor het schoolwezen heeft Zuid-Holland met de begonnen invoering van schoolfondsen weinig vordering kunnen maken. Slechts op twee plaatsen meer, te Voorburg en op de Oude Tonge, is dit werk tot stand gebragt. Hier en waar verder in kleine steden en op de dorpen aldus het voor allen noodzakelijk onderwijs en de daarvoor onmisbare schoolbehoeften aan elk kosteloos wordende aangeboden, roemt men de goede werking van dezen belangrijken maatregel. Verdwenen is daar het meer of minder leeren naar mate der verschillende betaling, — verdwenen de ongelijkheid en het gebrekkige der hulpmiddelen, — aanmerkelijk bevorderd de inrigting en orde der scholen en het voordeel hiervan uitgestrekt tot de oude en nieuwe leerlingen tevens, te zaam een te voren ongekend getal. Zulk eene gelukkige ondervinding moge aan de reeds hiervan door geheel Zuid-Holland verspreide voorbeelden veel navolging verzekeren en hun wier kinderen volwassen zijn of die er geen hadden, zich eenige verhooging der gemeentelasten doen getroosten tot onderhoud van school of scholen op algemeene kosten.

Met hetzelfde oogmerk van uitbreiding van goed schoolonderwijs en goede schoolopvoeding is men in de groote steden voortgegaan met de stadsscholen te vermeerderen.

Te Rotterdam is eene tweede openbare tusschenschool werkelijk geopend, vooreerst in een gehuurd lokaal.

Tevens is, op voorstel der plaatselijke schoolcommissie van Schiedam, door de regering aldaar besloten tot het stichten van een gebouw ter toevoeging van nog eene stadsschool voor armen en minvermogenden tot de vier reeds bestaande.

In alle districten bleven de onderwijzersgezelschappen de bekwaamheid en onderlinge welwillendheid der onderwijzers vermeerderen.

Eveneens bleef overal de oude zorg aangewend en aangemoedigd ter goede opleiding van aankomende onderwijzers en onderwijzeressen.

Zoo konden er dan in Zuid-Holland weder, behalve twee acten van algemeene toelating als schoolhouderesse en eene als huisonderwijzer, 70 zulke acten worden verleend als schoolonderwijzer: 17 voor den tweeden, 23 voor den derden en 30 voor den vierden rang. Tegen deze 70 acten waren er 102 geëxamineerden, zoodat er 32 geheel werden afgewezen, terwijl nog anderen zich met een minderen rang dan den verlangden moesten vergenoegen.

Uit al deze oefening spruit groote mededinging voort bij elke schoolvervulling, zelfs waar eene eenigzins voordeelige plaats als ondermeester te verkrijgen is.

Hazerswoude, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Groot-Ammers, Giessendam, Zijderveld, Nieuwlekkerland, 's Gravendeel, Melissant en Honsholredijk hadden het geluk hunne nieuwe schoolgebouwen voltooid te zien.

De goede geest der onderwijzenden vertoonde zich op alle wijzen, onder anderen door het meer en meer gemeenzaam maken der jeugd met de nieuwe maten en gewigten, en het volharden in het voorstaan van de middelen ter wering der kinderpokken.

In Noord-Holland zijn in het afgeloopen schooljaar uit de som van f 12,000, welke jaarlijks uit de provinciale fondsen ten behoeve van het schoolwezen wordt verstrekt, alsmede uit de toelagen van de gemeentebesturen en, waar de nood het vorderde, uit 's Rijks kas onderscheiden scholen en onderwijzerswoningen gebouwd, vernieuwd, verbeterd en in goeden staat gebragt, als: in het tweede district, te Velsen en in den Vogelenzang; in het derde te Schoorl en te Driehuizen; in het vierde aan de Burgerbrug, in de Zijpe en te Barsingerhorn; in het vijfde te Hoorn en te Enkhuizen, Opperdoes, Zwaag en Hoog-Karspel; in het zesde te Ilp, Oudendijk, Kwadijk, Purmerland en Purmerende; in het zevende te Westzaan en Assendelft; terwijl in het achtste schooldistrict aan den Overtoom, onder Nieuwer-Amstel, een geschikt huis is aangekocht, hetwelk zoowel tot woning voor den onderwijzer als tot schoolvertrek is ingerigt.

Ook aan verbeteringen, opzigtelijk de inkomsten van de onderwijzers, ontbrak het niet in het afgeloopen jaar. Te Graft en te Zuid- en Noord-Schermer, in het derde district, bekwamen de onderwijzers eene jaarlijksche toelage f 150 uit 's Rijks kas. Aan den Helder, in het vierde district, werd, onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten, f 1000 uit de gemeentekas besteed tot voldoening van achterstallige schoolgelden, waartoe het aldaar bestaande schoolfonds ontoereikend was; terwijl tevens een geschikte maatregel genomen werd om dit fonds jaarlijks te stijven. Te Kwadijk, in het zesde district, is door inteekening, dewijl geen ander middel mogelijk scheen, gezorgd voor de schadeloosstelling van den onderwijzer wegens het schoolgaan van kinderen, die niet konden betalen. Te Assendelft, in het zevende district, is voor het onderwijs van kinderen, wier ouders onvermogend doch niet bedeeld zijn, eene som op de gemeentebegrooting uitgetrokken. Hetzelfde heeft plaats gehad te Nauerna, tot het verstrekken van huishuur aan den onderwijzer.

De deugdelijkheid der leerwijze en de nuttige invloed van het onderwijs blijven in Noordholland, in het algemeen, van jaar tot jaar toenemen.

De staat van het openbaar onderwijs in de stads-armen- en tusschenscholen te Amsterdam laat weinig te wenschen over. Men houdt zich aldaar onledig met de voorbereidende schikkingen tot oprigting eener twaalfde stads-armenschool, benevens met de oprigting eener stads-burgerschool.

De loffelijke staat van het schoolwezen te Haarlem en in den omtrek dier stad is genoeg bekend, en uit vroegere verslagen is gebleken, van hoeveel belang voor het onderwijs is de instandhouding van de aldaar gevestigde kweekschool.

De te Alkmaar nieuw tot stand gebragte stads-armenschool bevat vier honderd leerlingen en beantwoordt in allen opzigte aan haar doel.

Ook te Enkhuizen is thans voor het onderwijs der armen en minvermogenden naar behooren gezorgd. De aldaar aanwezige stads armenschool is vergroot met een geheel nieuw schoolvertrek.

De staat van het schoolwezen te Hoorn is zeer voldoende.

In het verslag, door de Gedeputeerden aan de Staten van Holland gedaan, worden geene zeer merkwaardige bijzonderheden aangetroffen, behalve de reeds hierboven vermelde.

Zeeland. De staat van het onderwijs binnen deze provincie levert veel stof tot tevredenheid op.

Het aantal leerlingen onderging over de geheele provincie eene vermeerdering van 594 jongens en 363 meisjes, te zamen 957 schoolgangers, en bedroeg bij het einde van het schooljaar (de kinderen op de matressenscholen onbegrepen) 7,738 jongens en 4,594 meisjes, zamen 12,332 leerlingen, waaronder 2,068 die uit armen- en andere fondsen gratis onderwezen werden.

Aan 22 personen zijn, na afgelegd voldoend onderzoek, acten of rangen als onderwijzers toegewezen.

De onderwijzersgezelschappen zijn nog ten bedrage van 16 aanwezig, en de onderwijzer Petrus Johannes Helm, te Middelburg, gaat voort vrijwillig en om niet avondschool voor kweekeling-onderwijzers te houden.

Ook in het afgeloopen jaar is het aantal bekrompene of bouwvallige schoollokalen, dank zij de bemoeijing der verschillende besturen en de milde ondersteuning van het Gouvernement, met zes verminderd en door doelmatige en wel ingerigte vervangen.

Te Cadsand, De Graauw, Hoek en Sint Laurens en Brigdamme werden geheel nieuwe gesticht.

Te Aagtekerke werd de school vergroot en opgetrokken; die te IJzendijke werd aanmerkelijk verbeterd.

Onderscheidene scholen, als te Gapinge, Kortgeen, Kruiningen, Zuidlande enz., werden van nieuwe schoolmeubelen voorzien; al de openbare ontvingen een volledig stel maten en gewigten.

Over het algemeen ging het verbeterd onderwijs en de opvoeding zelve in de lagere scholen aanhoudend voorwaarts; waar, bij voortdurende welwillendheid der onderwijzers, ook vriendschappelijke en vertrouwelijke beraadslaging met de opzieners plaats had, leverde zulks zigtbaar goede uitkomsten.

Onderscheidene scholen traden uit den rang der slechte, waarin zij vele jaren gestaan hadden, in dien der goede, en geen wonder bij de toenemende kundigheden der onderwijzers en ondermeesters, bij den overvloed van nuttige, opklimmende en voor het verstand der leerlingen bevattelijke schoolboeken, bij de onophoudelijke verbetering der schoolvertrekken en schoolmeubelen. In slechts weinige ging het onderwijs door de onkunde, de ijverloosheid of het wangedrag des schoolmeesters of door buitengewone omstandigheden achteruit. Een onderwijzer werd wegens misbruik van sterken drank van zijnen post ontzet, met finale intrekking zijner akte; drie andere inzonderheid hebben reden om zich aan het lot van dezen te spiegelen.

Hoezeer het onafgebroken schoolgaan, naar vermogen werd

XXV. *Verslag betreffende het schoolwezen over* 1829.

(Verslag.)

aangemoedigd, stonden echter des zomers nog veertien scholen korteren of langeren tijd stil.

Het jaarlijksch inkomen der onderwijzers was over het geheel iets meerder dan in vorige jaren.

De kas der provinciale schoolonderwijzers-weduwenbeurs bevestigde zich naar wensch. De commissie heeft dan ook gemeend het jaarlijksch pensioen der weduwen voorloopig met f 10 te mogen verhoogen; hetzelve bedraagt alzoo f 60 's jaars.

De Gedeputeerde Staten zeggen in hun verslag, dat het lager onderwijs steeds een aangenaam onderwerp hunner bemoeijingen blijft, omdat iedere stap, welke tot bevordering van hetzelve wordt gedaan, blijkbare vruchten voortbrengt en tot nieuwe verbeteringen leidt. Zij zeggen te durven verzekeren, dat het hooge belang van hetzelve niet meer wordt miskend, maar integendeel zeer algemeen wordt erkend, waardoor de opofferingen, welke in de meeste gemeenten tot verbetering der schoollokalen, tot betere bezoldiging der onderwijzers, tot het onderwijs der behoeftigen worden vereischt, gereedelijk worden gedaan; en zoo nog hier en daar te dezen aanzien iets te doen overblijft, is zulks aan het onvermogen der gemeenten en niet aan derzelver gebrek aan goeden wil en aan belangstelling in het onderwijs toe te schrijven.

Utrecht. In het algemeen doen de onderwijzers getrouw hunnen pligt. Enkele worden door ouderdom of door andere ambtsbetrekkingen in hunne werkzaamheden verhinderd. Hiervan zijn echter alleen in het eerste en derde district zeldzame voorbeelden.

Overal wordt onafgebroken des zomers en winters school gehouden.

Het onderwijs in de maten en gewigten, met derzelver onderlinge betrekking tot de muntspeciën, neemt meestal in verbetering toe.

De proefschool, ter verbetering van het middelbaar onderwijs in de stad Utrecht, voldoet zeer wel.

De instelling tot opleiding van jonge onderwijzers in dit gewest leverde in dit jaar weder voldoende proeven op, dat zij aan het doel beantwoordt.

De plaatselijke besturen blijven welwillend medewerken om het onderwijs te bevorderen.

Indien er al geene belangrijke verbetering betreffende het onderwijs plaats heeft, mag men veilig aannemen, dat hetzelve dit jaar niet is verachterd, maar zelfs op onderscheiden scholen doelmatiger gegeven wordt.

De matressenscholen bleven op den ouden en gebrekkigen voet.

Voor kinderen van behoeftige ouders werd meer gezorgd, deels door eene armschool te Wijk (uit bijdrage der heeren Staten, der gemeente, der diaconie der Roomschen en Hervormden opgerigt), deels ook door de milddadigheid van bijzondere personen, welke voor hunne rekening te Leersum, Doorn, Loeven en in de Loosdrechten een aantal kinderen van behoeftigen laten onderwijzen.

Het getal werkelijk ter school gaande kinderen in de maand Januarij 1829 was bevonden te bestaan uit 12,096, van welke 6848 jongens en 5248 meisjes. Van dezelve waren 4398 tusschen de 5 en 8 jaren, 6061 tusschen de 8 en 12 jaren en 1637 boven de 12 jaren.

De commissie maakt nog de opmerking, dat in de stad Utrecht een aanzienlijk getal kinderen uit de welgestelde burgerij noch openbare noch bijzondere scholen bezoekt en alzoo aan huisonderwijs de voorkeur schijnt te geven.

De Gedeputeerde Staten zeggen, dat in de laatste jaren wel veel aan het openbaar onderwijs is te koste gelegd, maar dat daarin ook gewigtige verbeteringen zijn tot stand gekomen.

Zij roemen het nieuw gebouwde schoolhuis te Veenendaal, berekend voor een getal van 550 leerlingen, zoo uit het Geldersch als uit het Stichts-gedeelte dezer gemeente. Zij roemen ook de armenschool te Wijk en het voorbeeld van Christelijke verdraagzaamheid aldaar gegeven, zoo bij de oprigting als bij het gestelde toezigt.

Vriesland. In het vorig verslag is melding gemaakt van de door den Gouverneur der provincie genomen resolutie omtrent den opbouw van nieuwe of het herstel van aanwezige, doch niet naar de bestaande voorschriften ingerigte scholen en omtrent de geheele of gedeeltelijke vernieuwing of verbetering van de woningen der onderwijzers, binnen een tijdvak van vijf jaren. Volgens het jongste rapport aan de Provinciale Staten mag men vertrouwen, dat die resolutie naar wensch aan het oogmerk zal beantwoorden. De Gouverneur zegt omtrent dat onderwerp, namens Gedeputeerde Staten, het volgende:

»Het blijft intusschen noodig, met de verbetering der scholen en schoolonderwijzerswoningen voort te gaan, en, gelijk ik bij mijn vorig verslag U Edel Groot Achtbaren de meest voldoende berigten hierover mogt mededeelen, strekt het mij tot genoegen, U Edel Groot Achtbaren met den ijver te mogen bekend maken, waarmede de onderscheidene besturen voortgaan deze belangrijke zaak ter harte te nemen en dat alles tot stand te brengen, wat gevorderd wordt, om het schoolwezen in dit gewest geheel aan de bestaande bepalingen te doen beantwoorden; veel is reeds gedaan, en ook dit jaar zullen weder vele scholen en schoolonderwijzerswoningen óf geheel vernieuwd óf aanzienlijk verbeterd en naar vereisch in orde gebragt worden; en ik mag hier van deze verbeteringen niet gewagen, zonder tevens met genoegen te vermelden, dat daar, waar die gebouwen niet aan de burgerlijke gemeente toebehooren, de meeste medewerking van de kerkvoogden of degenen, die met derzelver onderhoud belast zijn, ondervonden wordt, om naar vermogen die verbeteringen te helpen tot stand brengen."

Tot hetzelfde einde is eene aanzienlijke som verstrekt geworden uit 's Rijks kas, inzonderheid ten behoeve dier plaatsen, welke uit erkend onvermogen, zonder hulp van het Rijk of de provincie, de vereischte schoolverbetering niet zouden kunnen tot stand brengen.

Door middel van deze provinciale en Rijks-subsidiën, gevoegd bij eigene middelen, zag men dit jaar 22 nieuwe schoolvertrekken gebouwd en 14 andere aanzienlijk verbeterd.

Gedurende het jaar 1829 hebben er 16,931 jongens en 12,619 meisjes school gegaan, te zamen 29,550 kinderen.

Alle deze kinderen zijn onderwezen geworden op 344 scholen, waarvan 317 openbare. Van deze scholen wordt gezegd, dat er 179 zijn, waarin het onderwijs zeer goed, 116 waarin het matig en 49 waarin het nog slecht is.

Ofschoon de commissie, betrekkelijk de verbetering van het lot der onderwijzers, weinig heeft te melden, berigt zij niettemin met erkentenis, dat op zes scholen de tractementen eenigzins verhoogd en op vijf scholen de schoolpenningen beter geregeld zijn.

Nopens het gedrag der onderwijzers wordt in het overzigt der commissie het volgende aangetroffen: »Gaven wij in het algemeen overzigt van het vorige jaar aan de onderwijzers den wel verdienden lof wegens goed zedelijk en burgerlijk gedrag, diezelfde lof behoort hun nog, en het is met innige blijdschap, dat de commissie zulks met overtuiging kan en moet erkennen.

»Derzelver ijver, vlijt en getrouwe pligtsbetrachting gaven reden tot algemeene tevredenheid. Naar behooren namen zij hunne ambtsbetrekkingen waar, en tot vermeerdering hunner kennis legden zij zich met ijver zoowel op het beschouwende als het werkdadige van hun vak toe. Tot bewijs hiervan kan men aanvoeren de 33 gezelschappen, die eenmaal in de maand vergaderen en waaraan 370 meesters en ondermeesters getrouwelijk deelnemen."

Een aanzienlijk getal examinandi heeft zich bij de commissie ten examen aangeboden. Dit getal was 83. Onder dezelve is aan 14 toegewezen de tweeden rang, aan 15 de derde en aan 23 de vierde rang.

Aangaande het onderwijs der armenkinderen kan worden aangemerkt, dat in hetzelve op elf plaatsen is voorzien geworden, van welke plaatsen alleen tien tot het zesde district behooren.

Met het onderwijs in het nieuwe stelsel van maten en gewigten wordt geregeld voortgegaan, en alle scholen, uitgenomen in ééne grietenij, zijn voorzien van een stel nieuwe maten en gewigten.

Overijssel. In deze provincie, zegt de commissie, tracht men op de scholen ten platten lande meer de noodzakelijke kundigheden goed te onderwijzen, dan wel het onderwijs verder uit te breiden, daar zich dit onderwijs hoofdzakelijk bepaalt tot het leeren lezen en wel verstaan wat men leest, tot het leeren schrijven en zijne denkbeelden aan anderen verstaanbaar in schrift mede te kunnen deelen, en tot het rekenen, welke wetenschap men niet tot eene buitengewone hoogte opvoert, met opoffering van het goed begrijpen der eerste beginselen en derzelver toepassing op vraagstukken, die van dagelijksch gebruik zijn, maar van den beginne af grondig onderwijst, in het oog houdende, dat zij op die wijze tevens een uitmuntend middel ter verstandsontwikkeling is.

In dit opzigt ziet men dan ook de beste uitwerksels van de onderwijzers-gezelschappen, waarvan de meeste door de schoolopzieners in persoon bestuurd worden. Deze bijeenkomsten bepalen zich wel gedeeltelijk ter vermeerdering van wetenschap-

XXV. *Verslag betreffende het schoolwezen over* 1829.

(Verslag.)

pelijke kunde, maar dienen vooral ook, om, gepaard met het onderling bezoek van elkanders scholen, den onderwijzers de gebreken, welke zij in de manier van onderwijzen mogten hebben, te doen opmerken en verbeteren. Hiervan is dan ook het gevolg, dat de verbeterde leerwijzen, die men op de best ingerigte scholen vindt, zich langzamerhand uit overtuiging algemeen verspreiden, zoodat men zich dikwijls bij de schoolbezoeken verwonderen moet, wat niet een vaste wil en aanhoudende ijver uit kunnen werken ter tebovenkoming van vele groote zwarigheden, die uit het gebrekkige der lokalen en schoolmeubelen voortvloeijen.

Deze vlijt der onderwijzers doet hen in achting winnen bij de inwoners hunner gemeenten, die, de nuttigheid van hetgeen onderwezen wordt, inziende, de kinderen geregelder ter school zenden en de verbeteringen, van tijd tot tijd in het onderwijs ingevoerd, goedkeuren.

Het is echter te bejammeren, dat deze ijver der onderwijzers en belangstelling der ouders in het onderwijs op sommige plaatsen zoo weinig aangemoedigd, of liever, tegengewerkt wordt door de nalatigheid der gemeentebesturen in het geregeld uitbetalen der schoolfondsen en het in orde brengen der schoollokalen.

Het is toch in deze provincie geene zeldzaamheid, dat men gemeenten vindt, waar men met de uitbetaling uit de schoolfondsen meer dan een jaar ten achteren is. Hierdoor worden de goede uitwerksels dezer ter bevordering van het onderwijs der minvermogenden en van het onafhankelijk bestaan der onderwijzers zoo belangrijke inrigting voor een groot deel vernietigd.

Groningen. Het algemeen overzigt der commissie van onderwijs roemt zeer de gesteldheid der lokalen.

Met weinige uitzonderingen, zijn de vertrekken der openbare scholen thans volkomen doelmatig ingerigt en voorzien van al het noodige.

Ook de bijzondere scholen der eerste klasse zijn sedert eenigen tijd aanmerkelijk verbeterd en van geschikte tafels, banken en andere meubelen voorzien. Inzonderheid is ook in alle scholen aanwezig een volledig stel der nieuwe maten en gewigten.

De meeste onderwijzers hebben thans eenen rang overeenkomstig de vereischte van hunne scholen. Van diegenen, welke in scholen van den middelsten en laagsten rang geplaatst zijn, hebben de meesten een hoogeren rang dan hunne school vordert. Hun gedrag is over het algemeen loffelijk en voorbeeldig.

In de meeste districten zijn de scholen, waar ondermeesters noodig zijn, van deze behoorlijk voorzien.

De commissie zegt verder, dat de goede regel, welke in de betaling der schoolgelden heeft plaats gehad, meer en meer vervalt en veroorzaakt, dat de betaling op zeer vele plaatsen, zoo niet op alle, zeer gebrekkig is en op vele plaatsen telkens minder wordt. Zij geeft voorts den wensch te kennen, dat overal meer en doelmatig wierd gezorgd voor het onderwijs der armen en minvermogenden.

Sommige gemeentebesturen en armenverzorgers verdienen echter, volgens haar verslag, allen lof, terwijl zij òf eene zekere som gelds in het jaar geven tot het onderwijs van zoodanige kinderen, òf de vorderingen van den onderwijzer deswege voldoen.

De Gedeputeerde Staten betuigen mede, dat het onderwijs in de provincie Groningen overal geregeld en goed gegeven wordt, onder tekennengeving, dat zij, met betrekking tot het afgeloopen jaar, geene bijzonderheden hebben mede te deelen.

Drenthe. Het blijkt overvloedig, wordt door de commissie van onderwijs gezegd, uit de opgaven en verslagen der districts-schoolopzieners, dat zij over het algemeen uitmuntend tevreden zijn over het onderwijs en het gedrag der onderwijzers en dat zij, bij hunne schoolbezoeken, niet zelden met het grootste genoegen de vlijt der onderwijzers en de vorderingen der leerlingen waarnemen.

De jongelieden, die eenmaal den vierden rang verkregen, komen vervolgens bijna allen weder voor de commissie, ten einde den derden rang te vragen, en onder diegenen, die eenmaal den derden rang verkregen, zijn er slechts enkele, die niet later wederkomen om, door betooning van gemaakte vorderingen, den tweeden rang deelachtig te worden: een duidelijk bewijs, dat diegenen, welke zich aan het onderwijzen der jeugd hebben toegewijd, bij aanhoudendheid zich zelven oefenen en niet rusten, voordat zij tot die kunde zijn gekomen, die hun eene regtmatige aanspraak geeft op het staan ook naar de voornaamste scholen.

Van hier dan ook, dat er in deze provincie een aantal jongelingen is, geschikt om groote scholen met lof waar te nemen, die echter zich tevreden moeten stellen met het bezit van eene bijschool.

De bewoners der kleinere gehuchten maken hoe langer hoe meer overeenkomsten met de houders hunner bijscholen, volgens welke deze langer, dan zij anders behoeven, die scholen waarnemen, waarvoor zij hun dan eene kleine belooning geven boven hetgeen zij vast verdienen, een bewijs, dat die ingezetenen er hoe langer hoe meer van overtuigd worden, dat hunne kinderen gelukkig zouden zijn, wanneer zij ook een onafgebroken onderwijs konden genieten, tot welk geluk dezelve echter niet zullen kunnen geraken, zonder dat er aanmerkelijke kosten besteed worden, kosten, tot het dragen van welke de gemeenten, zonder de krachtige hulp des Gouvernements, volstrekt niet in staat zijn.

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Geleidende missive. — Verslag.)

XXVI. Verslag nopens den staat van het armwezen over 1829.

1. MISSIVE VAN DEN STAATSRAAD, ad interim belast met het beheer van het Departement van Binnenlandsche Zaken, *ten geleide van het Verslag nopens het armwezen over* 1829, ingekomen in de zitting der Tweede Kamer van 16 Junij 1831. (1)

Ik heb de eer aan U Hoog Edel Gestrenge bij deze, ingevolge de bepalingen van art. 228 der Grondwet, aan te bieden het Verslag aan de Staten-Generaal, nopens den staat van het armwezen over het jaar 1829.

De Staatsraad, ad interim belast met de directie van het Departement van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) VAN DOORN.

Den Heer Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

2. VERSLAG *nopens den staat van het armwezen over het jaar* 1829. (2)

In dit verslag over het jaar 1829 zal men, evenals bij de vroegere rapporten, de instellingen van weldadigheid onderscheiden in instellingen tot het verleenen van onderstand, in instellingen, welke strekken om het getal der armen te verminderen, en in instellingen, die ten doel hebben om de armoede te voorkomen.

Men rangschikt onder de eerste klasse de administratiën voor de huiszittende armen, de genootschappen tot ondersteuning van schamele armen, de commissiën of maatschappijen tot het uitdeelen van levensmiddelen en brandstoffen gedurende den winter, de maatschappijen tot ondersteuning van behoeftige kraamvrouwen, de godshuizen en het fonds tot aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst.

De tweede klasse is zamengesteld uit de scholen tot onderwijs, de werkscholen, het gesticht voor doofstommen, het gesticht voor blinden, de werkplaatsen van liefdadigheid, de koloniën der Maatschappij van weldadigheid en het Genootschap tot zedelijke verbetering der gevangenen.

De banken van leening, de zieken- en begrafenisbussen, de weduwen- en weezenfondsen en de spaarbanken maken de derde klasse uit.

De bij dit verslag gevoegde tabellen behelzen de inlichtingen, welke bij het Gouvernement omtrent die verschillende instellingen zijn ingekomen. Men zal er alhier de algemeene uitkomsten van opnemen.

EERSTE HOOFDSTUK.

OVER DE INSTELLINGEN TOT HET VERLEENEN VAN ONDERSTAND.

§ 1. *Over de administratiën voor de huiszittende armen.*

Deze administratiën zijn ten getale van 2855; men telt er 366 van in de steden.

De gevraagde inlichtingen ontbreken voor 56.

Bij de overige deelen 235,771 personen, van welke 141,185 tot de steden behooren, in de uitreiking van den onderstand. Die onderstand is meer of min belangrijk en duurt korter of langer, naar gelang der behoeften.

Het getal der bedeelden staat tot de bevolking der provinciën als 97.14 tot 1000. Die verhouding verschilt merkbaar van de eene provincie tot de andere: in Noord-Holland is zij als 176, in Drenthe als 32.55 tot 1000.

De uitgaven bedragen in het geheel f 3,528,512.14; de lasten, waarmede de eigendommen zijn bezwaard, en de administratiekosten beloopen f 401,721.81, de bedeelingen f 3,126,799.33.

De uitgaven, over het getal der bedeelden omgeslagen, bedragen per hoofd f 14.96; de lasten en de administratiekosten komen op f 1.70, en de bedeelingen op f 13.26.

Deze uitkomsten verschillen van de eene provincie tot de andere: in de provincie Groningen zijn zij f 25.30, f 0.54, f 24.76; in Noordholland f 7.98, f 1.16, f 6.82.

De ontvangsten beloopen in het geheel f 3,668,057.46: de eigendommen brengen op f 1,274,035.26, de collecten f 1,096,550.68[5], de gemeentelijke subsidiën f 1,194,203.36[5], en de subsidiën, toegestaan door de provinciën of het Rijk, f 3,268.15.

De inkomsten der eigendommen zijn vermeerderd door giften en legaten; het bedrag der giften en legaten, tot welker aanvaarding in 1829 de magtiging is verleend, wordt geschat op f 127,023.00.

§ 2. *Over de genootschappen tot ondersteuning van schamele armen.*

Het getal dier genootschappen is 4: zij bevinden zich te Arnhem (Gelderland), Edam (Noord-Holland), Leiden (Zuid-Holland) en te Winschoten (Groningen).

Het getal der leden, waaruit dezelve zijn zamengesteld, is 545. Zij verleenen aan 2029 personen onderstand.

Het getal der onderstand genoten hebbenden staat tot de bevolking der voormelde provinciën, als 1.49 tot 1000.

De uitgaven bedragen in het geheel f 9,587.31: de levensmiddelen en brandstoffen beloopen f 6,633.38[5], de kleeding- en liggingstukken f 334.90, de genees- en heelkundige hulp f 704.18 en de onderstanden in geld f 1,914.84[5].

De ontvangsten bedragen in het geheel f 9,703.00: de inschrijvingen of bijdragen der leden brengen op f 7,908.00, de buitengewone giften f 1,795.00.

De uitgaven, omgeslagen over het getal der onderstand genoten hebbenden, komen op f 4.73 per hoofd.

§ 3. *Over de commissiën of maatschappijen, welke gedurende den winter uitdeelingen doen van levensmiddelen en brandstoffen.*

Deze commissiën of maatschappijen zijn ten getale van 91: zij bevinden zich in de provinciën Gelderland, Holland, Zeeland, Utrecht, Vriesland, Overijssel en Groningen. Zij tellen te zamen 14,056 inschrijvers.

Het getal der personen, die onderstand genoten hebben, is niet naauwkeurig bekend; ieder inschrijver ontvangt een zeker getal kaartjes, over welke hij naar goedvinden beschikt.

Men heeft 2,618,910 portiën soep, 177,144 ponden brood, 1355¹/₄ tonnen aardappelen en 26,081 tonnen turf uitgereikt.

De uitgaven bedragen in het geheel f 181,584.69[5]: de administratiekosten beloopen f 2,330.57 en de onderstanden f 179,254.12[5].

De ontvangsten bedragen in het geheel f 183,519.70: de eigendommen brengen op f 1,159.90, de inschrijvingen van particulieren en de tegen dadelijke betaling verkochte portiën soep f 124,945.66[5], de collecten en buitengewone giften f 20,495.25,

(1) De bovenstaande missive werd niet gedrukt, maar is overgenomen van de *Officiële Notulen* van het verhandelde in de zitting der Tweede Kamer van 16 Junij 1831.

(2) Het verslag is voor de leden gedrukt geweest. Zie ook *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 203.

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Verslag.)

de inschrijvingen of subsidiën van de administratiën voor de huiszittende armen f 4777.95 en de inschrijvingen of subsidiën van gemeenten f 32,140.93⁵.

§ 4. *Over de maatschappijen tot ondersteuning van behoeftige kraamvrouwen.*

Men telt 16 instellingen van deze soort: zij bevinden zich te 's Hertogenbosch (Noord-Braband); te Zutphen, te Hattem, te Oldenbroek, te Bemmel (Gelderland); te Haarlem, te Alkmaar, te Aalsmeer, aan den Helder, te Hilversum, te Purmerend (Noord-Holland); te Leiden, te Rotterdam (Zuid-Holland); te Zwolle, te Deventer (Overijssel) en te Groningen (Groningen).

De weldaden van de maatschappij te 's Hertogenbosch strekken zich over de geheele provincie Noord-Braband uit.

De gevraagde inlichtingen ontbreken voor 5.

De maatschappij te Leiden is haren oorsprong aan eene oude stichting verschuldigd; zij is de eenige, die eigendommen bezit, waarvan de inkomsten, gevoegd bij een subsidie uit de stadskas van f 3,600.00, genoegzaam zijn tot dekking der uitgaven. De overige maatschappijen, omtrent welke inlichtingen zijn ontvangen, tellen 1683 inschrijvers.

De vrouwen, welke in de onderstanden hebben gedeeld, zijn ten getale van 1392; dit getal staat tot de bevolking der voormelde provinciën als 0.74 tot 1000.

De onderstanden bestaan, over het algemeen, in kleeding- en liggingstukken voor de vrouwen en voor de pas geborene kinderen, in levensmiddelen, brandstoffen, belooningen aan de vroedvrouwen, minnegelden, genees- en heelkundige hulp en ook in geld.

De voorwaarden, om in den onderstand te kunnen deelen, zijn bij de afzonderlijke instellingen van deze soort verschillend; algemeen zijn de hoofdvoorwaarden: behoeftigheid, gepaard met een goed zedelijk gedrag.

De uitgaven bedragen in het geheel f 13,247.64; de onderstanden in natura beloopen f 12,195.78, die in geld f 1,051.86.

De ontvangsten bedragen in het geheel f 14,597.17⁵: de eigendommen brengen op f 1,611.00, de inschrijvingen en vrijwillige giften f 7,407.71⁵, de collecten f 103.46 en de gemeentelijke subsidiën f 5,475.00.

De uitgaven, omgeslagen over het getal der bedeelde vrouwen, komen op f 9.52 voor elk: die in natura zijn daarin begrepen voor f 8.76, en die in geld voor f 0.76.

§ 5. *Over de godshuizen.*

Er zijn 403 gestichten van dezen aard; 282 zijn er in de steden.

De gevraagde inlichtingen ontbreken voor 23.

De bevolking der godshuizen, van welke men de berigten heeft ontvangen, beloopt 17,884 personen; van deze behooren 15,694 tot de steden.

De verhouding van deze bevolking staat tot die der provinciën gemiddeld als 7.37 tot 1000, doch verschilt van de eene provincie tot de andere: in Noord-Holland is zij als 14.47, in Noord-Braband als 1.74 tot 1000.

De bevolking is zamengesteld uit 3871 zieken, 7724 grijsaards en gebrekkigen en 6289 kinderen.

De uitgaven bedragen in het geheel f 2,047,290.84½: de lasten, waarmede de eigendommen zijn bezwaard, en de administratiekosten beloopen f 450,120.44, de kosten van onderhoud en voeding f 1,597,170.40½.

De uitgaven, omgeslagen over de bevolking, bedragen f 114 47 per hoofd: de lasten en administratiekosten komen op f 25.17 per hoofd, de kosten van onderhoud en voeding op f 89.30.

Deze verhouding verschilt insgelijks van de eene provincie tot de andere: in de provincie Gelderland is zij f 146.28, f 48.37, f 97.91, in Drenthe f 54.43, f 3.37, f 51.06.

De ontvangsten bedragen in het geheel f 2,098,005.32⁵: de eigendommen brengen op f 1,332,416.01⁵, de collecten f 196,381 83⁵, de subsidiën van de gemeenten f 493,107.47⁵, en die, toegestaan door de provinciën en het Rijk, f 26,100.00.

De inkomsten der eigendommen zijn vermeerderd door giften en legaten; men kan het bedrag der giften en legaten voor het jaar 1829 begrooten op f 37,289.00.

§ 6. *Over het fonds tot aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst.*

Deze instelling verleent onderstand aan militairen, die verminkt zijn geworden, en aan de weduwen en kinderen van diegenen, welke in de laatste oorlogen gesneuveld zijn.

Het getal der personen, aan welke onderstand is uitgereikt, beloopt 2174; 109 derzelve bevinden zich in het Invalidenhuis te Leiden.

Het getal der onderstand genoten hebbenden staat tot de bevolking der provinciën als 0.90 tot 1000.

De uitgaven bedragen in het geheel f 110,518.68: de algemeene administratiekosten beloopen f 7,645.57⁵, de onderstanden f 86,252.07, de administratiekosten van het Invalidenhuis te Leiden en de kosten van onderhoud en voeding der in hetzelve verpleegde militairen f 16,621.03⁵.

De ontvangsten bedragen in het geheel f 93,928.49: de interessen van het oorspronkelijk kapitaal brengen op f 58,411.25, die der twee zoogenaamde Waterloo-fondsen f 5159.58⁵, de door de districts-commissiën ingezamelde giften f 30,357.65⁵.

De meerdere uitgaven zijn gedekt geworden door de meerdere inkomsten van vroegere jaren en door de opbrengst van den verkoop van eenige inschrijvingen op het Grootboek der werkelijke schuld, ten beloope van f 30,000.

§ 7. *Overzigt der voorgaande paragraphen.*

De instellingen tot het verleenen van onderstand zijn ten getale van 3370; 3369 derzelve zijn gemeentelijk; éene enkele heeft eene meer algemeene bestemming. Deze laatste is het Fonds tot aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst.

De gevraagde inlichtingen ontbreken voor 84. Bij de overige hebben 259,250 personen in de weldaden van die instellingen gedeeld, niet gerekend degenen, die levensmiddelen of brandstoffen ontvangen hebben van de commissiën of maatschappijen, welke dezelve uitdeelen.

Het getal der bedeelden is over het algemeen grooter dan in het voorgaande jaar, ten gevolge van den vroeg ingevallen en buitengewoon strengen winter van 1829–1830 en van de duurte der levensmiddelen.

Het geheele getal der bedeelden staat in verhouding tot de bevolking der provinciën als 106.80 tot 1000.

TWEEDE HOOFDSTUK.

OVER DE INSTELLINGEN, WELKE STREKKEN OM HET GETAL DER ARMEN TE VERMINDEREN.

§ 1. *Over de scholen.*

Er bestaan 1958 scholen, waarin de armen worden toegelaten: 123 zijn voor dezelven uitsluitend bestemd; in 1802 worden zij kosteloos met andere kinderen te gelijk onderwezen; wijders zijn er 33 bijzondere scholen, die door genootschappen of door particulieren zijn opgerigt.

Onder de voormelde scholen zijn niet begrepen die der godshuizen, der werkplaatsen van liefdadigheid of der koloniën der Maatschappij van weldadigheid.

Het geheele getal der leerlingen is 67,342, van welke 31,850 in de scholen, uitsluitend voor de armen bestemd, 33,301 in de gewone openbare scholen en 2191 in bijzondere scholen. 39,586 der leerlingen behooren tot bedeelde en 27,756 tot niet bedeelde doch behoeftige huisgezinnen.

Het getal der leerlingen staat tot de bevolking der provinciën als 27.74 tot 1000.

De uitgaven bedragen in het geheel f 246,485.31⁵: de administratiekosten beloopen f 23,743.81, die van het onderwijs f 222,741.50⁵.

De ontvangsten beloopen in het geheel f 240,396.57⁵: de eigendommen brengen op f 11,430.11, de collecten f 26,445.21, de inschrijvingen of bijdragen f 1494.87, de subsidiën van bijzondere instellingen van weldadigheid f 550.00, die der administratiën voor de huiszittende armen f 50,868.76⁵, die der gemeenten f 147,107.62 en die van de provinciën of van het Rijk f 2500.00.

De uitgaven, omgeslagen over het getal der leerlingen, met uitzondering van die der bijzondere scholen, waaromtrent de uitgaven niet bekend zijn, komen op f 3.78 per hoofd te staan, de administratiekosten op f 0.36 en die van het onderwijs op f 3.42.

De bijzondere scholen zijn onderscheiden: in weekscholen, aanwezig in de gemeenten ten platten lande, in welke geene uitsluitend voor de armen bestemde scholen zijn; in Zondagsscholen, waarin ook volwassenen worden onderwezen, en in

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Verslag.)

bewaarscholen, waarin kinderen beneden de 6 jaren oud worden opgenomen.

De weekscholen zijn ten getale van 7, de Zondagsscholen ten getale van 18 en de bewaarscholen ten getale van 8.

De kosten van het onderwijs worden gedragen door genootschappen of door particulieren.

§ 2. *Over de werkscholen.*

Deze scholen zijn ten getale van 3; zij bevinden zich in de provinciën Noord-Brabaud, Gelderland en Zeeland.

De leerlingen zijn ten getale van 82.

De uitgaven bedragen in het geheel f 1201.86^5: de kosten van administratie beloopen f 238.85, de aankoopen van werktuigen en grondstoffen f 199.53^5, de werkloonen f 123.48 en de premiën tot aanmoediging f 640.00.

De werkloonen, omgeslagen over het getal der leerlingen, bedragen f 1.50 per hoofd, de toegestane premiën, op dezelfde wijze omgeslagen, f 7.80.

De ontvangsten bedragen in het geheel f 1051.69: de eigendommen brengen op f 15.00, de arbeid f 772.84, de subsidiën, toegestaan door de administratiën voor de huiszittende armen, f 188.85 en die van de gemeenten f 75.

§ 3. *Over het gesticht voor doofstommen.*

Dit gesticht is te Groningen gevestigd; het wordt bestuurd door eene hoofddirectie, bestaande uit eenen hoofddirecteur en zes andere leden.

Deszelfs bevolking beloopt 149 personen.

De uitgaven bedragen in het geheel f 36,042.41^5: de lasten, waarmede de eigendommen zijn bezwaard, beloopen f 12.50, de kosten van administratie f 6706.56, de kosten van onderwijs en onderrigt in ambachten f 9095.63, die van onderhoud en voeding f 18,156.26^5, onderscheidene andere uitgaven f 2071.46.

De uitgaven, over het getal der leerlingen omgeslagen, komen op f 241.90 per hoofd neder.

De ontvangsten bedragen in het geheel f 35,072.72^5: de eigendommen brengen op f 3971,91^5, de inschrijvingen f 17,374.25, de kostgelden der leerlingen f 4810.59^5, de buitengewone giften f 2000, de subsidiën, verleend door de gemeenten, f 500, en die van de provinciën of van den Staat f 6000 (behalve het tractement van twee onderwijzers, gezamenlijk f 4000 bedragende), onderscheidene andere ontvangsten f 415.96^5.

Het getal der inschrijvers is f 4000.

§ 4. *Over het gesticht voor blinden.*

Dit gesticht is te Amsterdam gevestigd; men is hetzelve verschuldigd aan een genootschap, dat grootendeels in deszelfs behoeften voorziet.

Het gesticht wordt bestuurd door eene commissie; hetzelve is bestemd voor beide geslachten; om in hetzelve opgenomen te worden, moeten de kinderen van 6 tot 12 jaren oud zijn; de behoeftigen worden om niet opgenomen; het getal der leerlingen is 39.

De uitgaven bedragen in het geheel f 14,166.03^5: de administratiekosten beloopen f 2,853.52, de kosten van onderhoud en voeding en de salarissen der onderwijzers f 10,389.92, de grondstoffen, die verwerkt worden, f 922.59^5.

De ontvangsten bedragen in het geheel f 16,040.13: de eigendommen brengen op f 2,937.15, de inschrijvingen of bijdragen f 11,406.71^5, de kostgelden voor sommige leerlingen f 884.83 en de gemaakte voorwerpen f 811.43^5.

De verzorging van iederen blinde komt in dit gesticht te staan op f 363.23 per hoofd.

§ 5. *Over de werkplaatsen van liefdadigheid.*

Deze gestichten zijn ten getale van 26; zij bevinden zich in de provinciën Gelderland, Holland, Zeeland, Vriesland, Overijssel en Groningen.

Het getal der personen, aan welke werk is verschaft, is 4749: 672 derzelve zijn tevens gehuisvest en gevoed geworden; het werkhuis te Amsterdam bevat er 527 van.

Het getal der personen, aan welke werk is verschaft, staat tot de bevolking der voormelde provinciën als 2.52 tot 1000.

De uitgaven bedragen in het geheel f 187,386.01^5: de administratiekosten beloopen f 28,991.21^5, de aankoopen van werktuigen en grondstoffen f 36,865.63^5, de kosten van onderhoud en voeding der in de gestichten gehuisveste voorwerpen f 53,156.86^5, de werkloonen, betaald aan de gehuisveste voorwerpen, f 3622.68, die, betaald aan de niet gehuisveste voorwerpen, f 64,749.62.

De kosten van onderhoud en voeding der gehuisveste personen komen op f 79.10 per hoofd te staan; de werkloonen der gehuisvesten komen op f 5.39, de werkloonen dergenen, die niet gehuisvest worden, op f 15.88.

In die werkplaatsen, waarin huisvesting en voeding worden verstrekt, betaalt men slechts een gedeelte van het werkloon.

De ontvangsten bedragen in het geheel f 182,579.18: de eigendommen brengen op f 9,047.40, de arbeid f 87,032.87^5, de collecten f 4249.31, de subsidiën, verleend door de administratiën voor de huiszittende armen f 857.23, die, verleend door de gemeenten, f 81,392.36^5.

Het meerder bedrag der uitgaven dan dat der ontvangsten wordt gedekt door de waarde der grondstoffen, die zich in de magazijnen bevinden.

§ 6*a*. *Over de koloniën der Maatschappij van weldadigheid.*

De maatschappij heeft eene administrative commissie en eene commissie van toezigt; de administrative commissie heeft subcommissiën in de onderscheidene provinciën.

De koloniën zijn gevestigd in de provinciën Vriesland, Overijssel en Drenthe; dezelve bestaan uit drie vrije koloniën, twee gestichten voor weezen, twee gestichten voor bedelaars, eene strafkolonie en een opvoedingsgesticht voor den landbouw te Wateren.

De vrije koloniën bevatten 506 gebouwen, waaronder 4 kerken, 5 hoofdgebouwen, 72 bijgebouwen, 3 op zich zelf staande schoolgebouwen, 10 afzonderlijke fabriekgebouwen, 39 groote hoeven en 373 kleine hoeven.

De bewerkte gronden bevatten 2464 bunders.

De uitgaven bedragen in het geheel f 1,807,069.70$^1/_4$: de kosten van algemeen beheer beloopen f 34,646.22, de aflossingen en rentebetalingen der verschillende geldleeningen f 394,790.42^5, de vestigingskosten f 17,014.68^5, de administratiekosten en het onderhoud der gevestigde koloniale etablissementen, fabrieken, werkplaatsen en bakkerij f 1,322,567.58^5, de uitbetalingen aan kolonisten wegens te goed gemaakte gelden en spaarpenningen f 6819.58, de uitschotten, voor rekening van het Gouvernement gedaan, f 23,075.96^5, en eenige algemeene uitgaven f 8155.24$^1/_4$.

De ontvangsten bedragen in het geheel f 1,742,192.18^5: de bestedingsgelden, volgens geslotene contracten, beloopen f 251,779.86, de door de subcommissiën overgestorte contributiën, giften en legaten, f 29,665.68, de stortingen der kolonisten, zoo voor de administratie als onderhoudsfondsen, opbrengst der producten, magazijnen, fabrieken, werkplaatsen en bakkerij 998,198.86, de stortingen der kolonisten voor de fondsen, welke bij hun ontslag verevend worden, f 8986.16, de vestigingskosten en vergoedingen, bij de geslotene contracten bedongen, f 153,344.92^5, eenige algemeene ontvangsten en terug bekomen uitschotten f 4,950.71, en de opgenomene gelden (een gedeelte uitmakende van de in 1827 geslotene geldleening van f 1,000,000.00) f 295,265.98^5.

§ 6*b*. *Over de afwisseling van de bevolking.*

Op den 1sten Januarij 1829 bedroeg de bevolking der koloniën 7256 personen.

In den loop van dat jaar zijn in dezelve 1286 personen opgenomen; het getal der geborenen heeft bedragen 103; dat der van ontvlugting teruggebragten is geweest 19; het getal der in vrijheid gestelden is 653, dat der ontvlugten 134 en dat der overledenen 426.

Op den 1sten Januarij 1830 bedroeg de bevolking der koloniën 7451 personen, zamengesteld uit 3169, behoorende tot huisgezinnen van kolonisten, 2340 weezen, vondelingen of verlaten kinderen, en 1942 bedelaars.

De middelbare bevolking heeft 7353 bedragen.

Het getal der overledenen staat tot dat der middelbare bevolking als 5.79 tot 100.

Het getal der op den 1sten Januarij 1830 in de koloniën aanwezige personen staat tot dat van de bevolking der provinciën op hetzelfde tijdstip, als 30.79 tot 10,000.

§ 7. *Over het genootschap tot zedelijke verbetering der gevangenen.*

Het grootste getal der gevangenen behoort tot de behoeftige klasse, en al hetgeen men ten hunnen voordeele verrigt, is niet zonder invloed op den staat der armen.

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Verslag.)

Het genootschap, hetwelk zich met hunne zedelijke verbetering bezig houdt, telt thans 4,902 leden.
Het hoofdbestuur van dit genootschap houdt deszelfs zitting te Amsterdam; het heeft 36 onderbesturen, behalve 1 in de kolonie Suriname. Deszelfs bemoeijenis heeft zich tot 1766 personen uitgestrekt: 630 hebben door deszelfs zorgen zedelijk en godsdienstig onderwijs erlangd; 498 hebben leeren lezen, schrijven en rekenen; 244 hebben werk bekomen, en 394 ontslagenen zijn in staat gesteld om in derzelver onderhoud te voorzien.
Het getal dergenen, die in de weldaden dezer instelling gedeeld hebben, staat tot de bevolking der provinciën, als 0.72 tot 1000.
De uitgaven bedragen in het geheel f 9555.14[5]: de kosten van administratie beloopen f 3,615.36, de kosten van onderwijs f 2,698.04, de onderstanden, aan de ontslagene gevangenen uitgereikt, f 3,241.74[5].
De ontvangsten bedragen in het geheel f 14,949.07[5]: de eigendommen brengen op f 1,843.87[5], de inschrijvingen f 12,459.80 en de buitengewone giften f 645.40.

§ 8. *Overzigt der paragrafen van het tweede hoofdstuk.*

Er zijn 1991 instellingen, welke strekken tot vermindering van het getal der armen: 1987 derzelve zijn gemeentelijk, de overige hebben eene meer algemeene bestemming; deze laatste zijn het gesticht voor doofstommen, dat voor blinden, de koloniën der Maatschappij van weldadigheid en het Genootschap tot zedelijke verbetering der gevangenen.
81,578 personen deelen in de weldaden dezer instellingen.
Het gezamenlijk getal dier personen staat tot de bevolking der provinciën als 33.61 tot 1000.
De uitgaven bedroegen in het geheel f 2,301,906.49¼.
De ontvangsten bedragen in het geheel f 2,232,281.56.

DERDE HOOFDSTUK.

OVER DE INSTELLINGEN TOT VOORKOMING VAN ARMOEDE.

§ 1. *Over de banken van leening.*

De banken van leening zijn ten getale van 99. Er zijn er in alle provinciën. 84 zijn verpacht, of, ten gevolge eener bijzondere vergunning, door particulieren gehouden; 15 zijn beheerd door administratiën van liefdadigheid.
Onder de verpachte zijn er 10, ten opzigte van welke de gevraagde inlichtingen ontbreken.
De uitgaven van de overige 89 banken bedragen in het geheel f 4,661,940.11[5]: de interessen voor opgenomene kapitalen beloopen f 11,603.69[5], de administratiekosten f 98,040.34[5], de pachtsommen f 31,245.43, andere betalingen, waartoe de pachters verpligt zijn, f 3,477.69, de op beleende panden geschotene gelden f 4,471,302.89[5], de betaalde vergoedingen wegens beschadigde of vermiste panden f 1,199.68, de kosten van verkoop der panden f 9,836.07, en de meergelding der verkochte panden dan de daarop geschotene gelden f 35,234.31.
De ontvangsten bedragen in het geheel f 4,879,234.23[5]: de eigendommen brengen op f 10,676.30, de interessen der voor de dienst der beleeningen niet benoodigde en uitgezette kapitalen f 8,420.75, de inbrenggelden f 5,057.01, de losgelden f 4,280,786.10, de interessen der panden, die gelost zijn of waarvan de beleening is vernieuwd, f 328,997.72[5], de verkoop van panden f 236,327.19, en de door de koopers betaalde opgelden voor kosten van verkooping f 8,969.16.
Het getal der panden, welke in den loop des jaars beleend zijn of waarvan de beleening is vernieuwd, is 1,711,775, dat der geloste panden 1,449,548 en dat der verkochte 97,079.
Het getal der personen, die tot de banken van leening toevlugt hebben genomen, is slechts van enkele dezer instellingen opgegeven.
De winsten ten voordeele der gemeenten of der instellingen van liefdadigheid bedragen f 159,486.76[5].

§ 2. *Over de zieken- en begrafenisbussen.*

De bussen van deze soort zijn ten getale van 280. Zij zijn gevestigd in de provinciën Noord-braband, Gelderland, Holland, Zeeland, Utrecht, Vriesland en Overijssel.
De gevraagde inlichtingen ontbreken voor 6, behalve nog voor een aanzienlijk, doch onbekend getal dezer instellingen, te Amsterdam aanwezig.

De meeste hebben ten oogmerk, om voor eene wekelijksche bijdrage, in geval van ziekte, genees- en heelkundige hulp te verschaffen en om, bij overlijden, in de begrafeniskosten te voorzien
Het getal der deelnemers in degene, omtrent welke inlichtingen zijn ontvangen, is 70,727; dit getal staat tot de bevolking der provinciën, waarin de bussen gevestigd zijn, als 32.06 tot 1,000.
8,250 personen erlangen onderstand; dit getal staat tot dat der deelhebbers, als 11.66 tot 100.
De uitgaven bedragen in het geheel f 321,433.35[5]: de lasten en administratiekosten beloopen f 33,663 90[5]; aan de geneesheeren en heelmeesters wordt betaald f 70,694.29[5]; de geneesmiddelen kosten f 59,582.87; de uitdeelingen in geld beloopen f 45,149.52[5] en de begrafeniskosten f 112,342.76.
Het gedrag van den verleenden onderstand, omgeslagen over het getal der ondersteunden, geeft f 34.88 per hoofd.
De ontvangsten bedragen in het geheel f 351,833.16[5]: de eigendommen brengen op f 19,716.55, de wekelijksche of maandelijksche bijdragen f 311,951.93, de buitengewone bijdragen f 12,654.73, de eerste inlagen f 4,294.91 en de boeten f 3,215.04[5].

§ 3. *Over de weduwen- en weezenfondsen.*

De weduwen- en weezenfondsen zijn ten getale van 26. Zij zijn opgerigt door particulieren: eenige om daarmede winsten te doen, en andere uit louter weldadige inzigten. Zij bevinden zich in de provinciën Noord-Braband, Gelderland, Holland, Zeeland, Overijssel, Groningen en Drenthe.
De gevraagde inlichtingen ontbreken omtrent nog enkele te Amsterdam bestaande fondsen van deze soort; twee zijn er aldaar in den loop van het jaar 1829 te niet gegaan.
De aard dezer instellingen is, om aan weduwen en weezen middelen van bestaan te verzekeren.
Het getal der deelnemers in degene, omtrent welke inlichtingen zijn ontvangen, beloopt 5,026; dat der personen, die pensioenen ontvangen, 903.
Het getal der deelnemers staat tot de bevolking der voormelde provinciën als 2.40 tot 1000.
De uitgaven bedragen in het geheel f 176,111.99: de uitbetaalde pensioenen beloopen f 141,208.59, andere uitkeeringen f 6,006.44, de beleggingen van gelden onder hypotheek of aankoop van effecten f 28,896.96.
De ontvangsten bedragen in het geheel f 202,675.62: de gewone contributiën beloopen f 109,584.46[5], de buitengewone contributiën f 6,164.00, de inleggelden f 3,173.01[5], de boeten f 9,638.75, de interessen der belegde gelden onder hypotheek of in effecten f 24,990.80, de hypothecaire aflossingen en verkochte effecten f 49,124.59.

§ 4. *Over de spaarbanken.*

Er zijn 56 spaarbanken; zij bevinden zich in de provinciën Noord-Braband, Gelderland, Holland, Zeeland, Utrecht, Vriesland, Overijssel en Groningen; zij zijn bijna alle door de Maatschappij tot nut van 't algemeen opgerigt.
De gevraagde inlichtingen ontbreken voor 4.
De banken, van welke berigten zijn ingekomen, tellen 17,184 deelhebbers; dit getal staat tot de bevolking der voormelde provinciën als 7.27 tot 1000.
De uitgaven bedragen in het geheel f 1,405,626.71[5]: de administratiekosten beloopen f 6,063.65, de teruggevraagde sommen f 757.520.61[5], de belegging op hypotheken of in openbare effecten f 642,042.45.
De ontvangsten bedragen in het geheel f 1.448.677.43: de inlagen brengen op f 1,198,674.01[5], de interessen der belegde fondsen f 130,780.74 en de opbrengst van te gelde gemaakte effecten f 119,222.67[5].

Het bedrag der kapitalen, omgeslagen over het getal der deelnemers, geeft f 205.03 per hoofd.
Het bedrag der opgevraagde gelden met de interessen staat tot dat der gedane inlagen, als f 1.00 tot f 1.58.
De meeste banken betalen eenen interest van 4 ten honderd; sommige geven 3, andere 5 ten honderd.

§ 5. *Overzigt der paragrafen van het derde hoofdstuk.*

Er zijn 461 instellingen tot voorkoming van armoede: 435 derzelve zijn gemeentelijk, de overige strekken haren werk-

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Verslag.)

kring verder dan tot ééne gemeente uit; deze laatste zijn de weduwen- en weezenfondsen.

De gevraagde inlichtingen ontbreken voor 20.

Het getal der personen, welke tot die dezer instellingen, omtrent welke inlichtingen zijn ontvangen, met uitzondering van de banken van leening, toevlugt nemen, is 92,937; dat getal staat tot de bevolking der provinciën als 38.29 tot 1000.

De uitgaven bedragen in het geheel f 6,565,112.17[5].

De ontvangsten bedragen in het geheel f 6,882,420.45.

Algemeen overzigt.

De instellingen van weldadigheid zijn ten getale van 5,822: 5,791 zijn gemeentelijke, de overige hebben eene meer algemeene bestemming; deze laatste zijn het fonds tot aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst, het gesticht voor doofstommen, dat voor blinden, de koloniën der Maatschappij van weldadigheid, het genootschap tot zedelijke verbetering der gevangenen en de weduwen- en weezenfondsen.

De gevraagde inlichtingen ontbreken voor 104.

Het getal der personen, die in de weldaden dezer instellingen, omtrent welke inlichtingen zijn ontvangen, behalve in die der commissiën of maatschappijen, welke uitdeelingen doen van levensmiddelen en brandstoffen, en der banken van leening, deelen, is (behoudens eenige dubbele berekeningen) 433,765, in die der instellingen, welke strekken om het getal der armen te verminderen, 81,578, en in die der instellingen tot voorkoming van armoede 92,937.

Het geheele getal dezer personen staat tot de bevolking der provinciën, als 178.71 tot 1000.

Volgens de van de besturen der bedoelde instellingen ontvangen opgaven, bedragen de uitgaven in het geheel f 14,757.97[s], namelijk die der instellingen tot het verleenen van onderstand f 5,890,741.30¾, die der instellingen, welke strekken om het getal der armen te verminderen, f 2,301,906.49¼, en die der instellingen tot voorkoming van armoede f 6,565,112.17[5].

Volgens diezelfde opgaven bedragen de ontvangsten in het geheel f 15,182,513.16, namelijk die der instellingen tot het verleenen van onderstand f 6,067,811 15, die der instellingen, welke strekken om het getal der armen te verminderen, f 2,232,281.56, en die der instellingen tot voorkoming van armoede f 6,882,402.45.

Men heeft niet kunnen vermijden de dubbele berekeningen, welke daaruit voortspruiten, dat dezelfde personen tot verschillende instellingen in betrekking staan; daar echter de gevraagde inlichtingen voor verscheidene instellingen ontbreken, gelooft men niet, dat uit die dubbele berekeningen, in de telling der personen, een groot verschil kan voortvloeijen.

Ten aanzien van de uitgaven en ontvangsten is de telling, bij gebreke van een gedeelte der gevraagde inlichtingen, wel zekerlijk beneden de wezenlijkheid gebleven en dient voorts nog wel bijzonderlijk te worden in aanmerking genomen, dat in de opgaven omtrent de werkplaatsen van liefdadigheid, de Maatschappij van weldadigheid en de banken van leening groote sommen voorkomen, welke, óf tot kapitaalrekening behooren, óf slechts kunnen beschouwd worden als omgezette gelden bij de uitoefening van het bedrijf, aan elke der inrigtingen eigen.

XXVI. *Verslag nopens den staat van he*

(Bijlagen behoorende bij het

BIJLAGEN, behoorende

BIJLAGEN, behoorende tot het VERSLAG.

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over 1829.*

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

N°. 1.

Hoofdstuk I, § 1.

BESTUREN VOOR

PROVINCIËN.	Bevolking der provinciën.	Getal der administratiën.	Getal der onderstand genoten hebbenden.	UITGAVEN.			MIDDELEN, WAARDOOR	
				Lasten en kosten van administratie.	Onderstand van allerlei aard.	Totaal.	Inkomsten van eigendommen en toegekende regten.	Collecten.
Noord-Braband	348,891	(1) 293	25,296	f 28,905.94	f 227,868.87	f 256,774.81	f 168,477.01	f 31,578.1[illegible]^{5}
Gelderland	309,793	(2) 330	21,844	27,663.43	222,180.13	249,843.56	125,873.98	105,759.68
Noord-Holland	413,988	(3) 419	72,862	84,358.86	497,124.79	581,483.65	266,608.28	141,083.76
Zuid-Holland	479,737	(4) 449	49,213	108,669.00	960,514.00	1,069,183.00	282,991.00	327,469.00
Zeeland	137,262	222	10,170	49,876.89	202,768.82	252,645.71	155,756.73	63,190.49
Utrecht	132,359	141	16,617	32,133.79	218,914.78	251,048.57	98,192.88	102,158.92^{5}
Vriesland	204,909	(6) 573	21,146	57,082.00	431,396.00	488,478.00	100,662.00	148,258.00
Overijssel	178,895	124	(7) 7,754	7,879.35	114,846.03	122,725.38	35,335.42^{5}	76,402.21
Groningen	157,504	258	8,790	4,727.00	217,667.00	222,394.00	36,014.00	70,951.00
Drenthe	63,868	46	2,079	416.55	33,518.91	33,935.46	6,123.95^{5}	29,093.47^{5}
Totaal	2,427,206	2,855	235,771	f 401,712.81	f 3,126,799.33	f 3.528,512.14	f 1,274 035.26	f 1,096,550.68^{5}

N°. 2.

Hoofdstuk I, § 2.

GENOOTSCHAPPEN VAN WELDADIGHEID

PROVINCIËN.	Bevolking der provinciën.	Getal der genootschappen.	BENAMING, WAARONDER ELK GENOOTSCHAP BEKEND IS.	GEMEENTEN, WAAR GEVESTIGD.	Getal der contribuerende leden.	Getal der onderstand genoten hebbenden.
Noord-Braband	348,891	»			»	»
Gelderland	309,793	(1) 1		Arnhem	»	»
Noord-Holland	413,988	1	Commissie van uitdeelingen aan behoeftigen	Edam	241	418
Zuid-Holland	479,737	1	Leidsche Maatschappij van Weldadigheid	Leiden	230	1,025
Zeeland	137,262	»			»	»
Utrecht	132,359	»			»	»
Vriesland	204,909	»			»	»
Overijssel	178,895	»			»	»
Groningen	157,504	»			»	»
Drenthe	63,868	1	Maatschappij tot Nut van 't Algemeen	Winschoten	74	586
		»			»	»
Totaal	2,427,206	4			545	2,029

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

]

BESTUREN VOOR

	Getal der [ad]ministratiën.	Getal der onderstand genoten hebbenden.	UITGAVEN. Lasten en kosten van administratie.	Onderstand van allerlei aard.	Totaal.	MIDDELEN, WAARDOOR Inkomsten van eigendommen en toegekende regten.	Collecten.
No… 1)	293	25,296	f 28,905.94	f 227,868.87	f 256,774.81	f 168,477.01	f 31,578.14^5
Gel… 2)	330	21,844	27,663.43	222,180.13	249,843.56	125,873.98	105,759.68
No… 3)	419	72,862	84,358.86	497,124.79	581,483.65	266,608.23	141,683.76
Zui… 4)	449	49,213	108,669.00	960,514.00	1,069,183 00	282 991.00	327,469.09
Zee…	222	10,170	49,876.89	202,768.82	252,645.71	155,756 73	63,196.49
Utr…	141	16,617	32,133.79	218,914.78	251,048.57	96,192,88	102,158.92^5
Vri… 5)	573	21,146	57,082.00	431,396.00	488,478 00	100,662.00	148,258.00
Ove…	124	(7) 7,754	7,879.35	114,846.03	122,725.38	35,335 42^5	76,402 21
Gro…	258	8,790	4,727 00	217,667.00	222,394.00	36,014.00	70,951.00
Dre…	46	2,079	416.55	33,518.91	33,935.46	6,123.95^5	29,093.47^5
	2,855	235,771	f 401,712.81	f 3,126,799.33	f 3.528,512.14	f 1,274.035.26	f 1,096,550.68^5

H…

GENOOTSCHAPPEN VAN WELDADIGHEID

	BENAMING, WAARONDER ELK GENOOTSCHAP BEKEND IS.	GEMEENTEN, WAAR GEVESTIGD.	Getal der contribueerende leden.	Getal der onderstand genoten hebbenden.
Noor…	. . . .	. . . .	»	»
Geld…	. . . .	Arnhem.	»	»
Noord…	[C]ommissie van uitdeelingen aan behoeftigen. .	Edam	241	418
Zuid-…	[L]eidsche Maatschappij van Weldadigheid . . .	Leiden	230	1,025
Zeela…	. . . .	. . . .	»	»
Utrec…	. . . .	. . . .	»	»
Vriesl…	. . . .	. . . .	»	»
Overij…	. . . .	. . . .	»	»
Groni…	[M]aatschappij tot Nut van 't Algemeen	Winschoten	74	586
Drent…	. . . .	. . . .	»	»
			545	2,029

XXVI. *Verslag nopens den staat van he…*

(Bijlagen behoorende bij het…

HUISZITTENDE ARMEN. (Dienst 1829.)

IN DE UITGAVEN WORDT VOORZIEN.

Subsidiën van de gemeenten.	Subsidiën van de provinciën of van den Staat.	Totaal.	Verhouding van het getal der onderstand genoten hebbenden tot de bevolking, berekend over 1,000 zielen.	de… k… adm… omge… he… o… h…	…KINGEN.
f 49,661.49^5	f 316.15	f 250,032.80	72.50	f	…ninistratiën in steden en van vijf in gemeenten
26,697.66	70.00	258,401.32	70.51		…ninistratiën in steden en van tien in gemeenten
188,509.66	1,850.00	598,651.70	176.00		…dministratiën in steden en van vijf in gemeenten
449,340.00	300.00	1,030,100.00	102.58		…ninistratiën in steden en van vier in gemeenten
67,423.09	»	(5) 286,376.31	74.09		…r inkomsten dan in 1828 is aan naauwkeuriger
42,950.64	70.00	211,372.44^5	125.54		…ninistratiën in steden en van vier in gemeenten
228,267.00	650.00	477,837.00	103.20		…an onderstand genoten hebbenden dan in 1828 …pgaven toe te schrijven.
14,585.14^5	»	126,322.78	43.34		
126,466.00	12.00	233,443.00	55.81		
302.67^5	»	35,520.10^5	32.55		
f 1,194,203.36^5	f 3,268.15	f 3,668,057.46	97.14	f	

VOOR SCHAMELE ARMEN. (Dienst 1829.)

UITGAVEN. Voor verleende onderstanden in levensmiddelen en brandstoffen.	kleeding en ligging.	medicijnen, genees- en heelkundige hulp.	geld als gift.	…	…en per jaar …t totaal der …nistratie-kosten …erleenden …erstand …t getal der …erstand …noten …bbenden.	AANMERKINGEN.
»	»	»	»		»	(1) In 1829 zijn door deze instelling geene uitdeelingen gedaan.
»	»	»	»		»	
f 300.00	»	»	f 900.00	f	2.87	
6,104.38^5	f 334.90	f 704.18	673.84^5		7.63	
»	»	»	»		»	
»	»	»	»		»	
»	»	»	»		»	
»	»	»	»		»	
229.00	»	»	341.00		0.97	
»	»	»	»		»	
f 6,633.38^5	f 334.90	f 704.18	f 1,914.84^5	f	4.73	

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

HUISZITTENDE ARMEN. (Dienst 1829.)

N DE UITGAVEN WORDT VOORZIEN.			Verhouding van het getal der onderstand genoten hebbenden tot de bevolking, berekend over 1,000 zielen.	BEDRAG VOOR EEN PERSOON EN PER JAAR		
Subsidiën		Totaal.		der lasten en kosten van administratie, omgeslagen over het getal der onderstand genoten hebbenden.	der lasten en kosten voor onderstand van allerlei aard, omgeslagen over het getal der onderstand genoten hebbenden.	van het totaal der uitgaven, omgeslagen over het getal der onderstand genoten hebbenden.
van de gemeenten.	van de provinciën of van den Staat.					
f 49,661.49^5	f 316.15	f 250,032.80	72.50	f 1.14	f 9.01	f 10.15
26,697.66	70.00	258,401 32	70.51	1.26	10 17	11.43
188,509.66	1,850.00	598,651.70	176.00	1 16	6.82	7.98
449,340.00	300.00	1,060,100.00	102.58	2.21	19.52	21.73
67,423.09	»	(5) 286,376.31	74.09	4.90	19.94	24 84
42,950.64	70.00	211,372.44^5	125.54	1.93	13.17	15 10
228,267.00	650.00	477 837.00	103.20	2.70	20.40	23.10
14,585.14^5	»	126,322.78	43 34	1.02	14 81	15.83
126,466.00	12 00	233 443 00	55.81	0.54	24.76	25.30
302.67^5	»	35,520 10^5	32.55	0,20	16.12	16.32
f 1,194,203.36^5	f 3,268.15	f 3,668,057.46	97.14	f 1.70	f 13.26	f 14.96

AANMERKINGEN.

(1) De opgaven ontbreken van vier administratiën in steden en van vijf in gemeenten ten platten lande.

(2) De opgaven ontbreken van vier administratiën in steden en van tien in gemeenten ten platten lande.

(3) De opgaven ontbreken van zestien administratiën in steden en van vijf in gemeenten ten platten lande.

(4) De opgaven ontbreken van twee administratiën in steden en van vier in gemeenten ten platten lande.

(5) Het aanmerkelijk grooter bedrag der inkomsten dan in 1828 is aan naauwkeuriger opgaven toe te schrijven.

(6) De opgaven ontbreken van twee administratiën in steden en van vier in gemeenten ten platten lande.

(7) Het aanmerkelijk grooter getal van onderstand genoten hebbenden dan in 1828 is grootelijks aan naauwkeuriger opgaven toe te schrijven.

VOOR SCHAMELE ARMEN. (Dienst 1829.)

UITGAVEN.					Middelen, waardoor in de uitgaven wordt voorzien.			Bedrag voor een persoon en per jaar	
Voor verleende onderstanden in					Bedrag der inschrijvingen of bijdragen der contribuerende leden.	Buitengewone giften.	Totaal.	der kosten van verleenden onderstand van allerlei aard over het getal der onderstand genoten hebbenden.	van het totaal der administratie-kosten en verleenden onderstand over het getal der onderstand genoten hebbenden.
levensmiddelen en brandstoffen.	kleeding en ligging.	medicijnen, genees- en heelkundige hulp.	geld als gift.	Totaal.					
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
f 300.00	»	»	f 900.00	f 1,200.00	f 1,200.00	»	f 1,200.00	f 2 87	f 2.87
6,104.38^5	f 334.90	f 704.18	673.84^5	7,817.31	6,668 00	f 1,265.00	7,933.00	7.63	7.63
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
229.00	»	»	341.00	570.00	40.00	530.00	570.00	0.97	0 97
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
f 6,633.38^5	f 334.90	f 704.18	f 1,914 84^5	f 9,587.31	f 7,908.00	f 1,795.00	f 9,703.00	f 4.73	f 4.73

AANMERKINGEN.

(1) In 1829 zijn door deze instelling geene uitdeelingen gedaan.

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

N°. 3.

HOOFDSTUK I, § 3.

COMMISSIEN OF MAATSCHAPPIJEN, *welke, gedurende den winter*,

PROVINCIEN.	Bevolking der provinciën.	Getal der commissiën of maatschappijen.	GEMEENTEN WAAR GEVESTIGD.	Getal der inschrijvers.	SOORT EN HOEVEELHEID VAN DEN VERLEENDEN ONDERSTAND.						
					Portiën soep en gekookte spijs.	Ponden brood.	Tonnen aardappelen.	Andere ontoebereide levensmiddelen.	Tonnen turf.	Andere brandstoffen.	Geld.
Noord-Braband	348,891	(1) »	. . . .	»	»	»	»	»	»	»	»
Gelderland	309,793	4	Arnhem, Nijmegen, Harderwijk en Culemborg.	(2) 620	145,865	»	»	»	»	»	»
Noord-Holland	413,988	28	1 te Alkmaar, 1 te Amsterdam, 1 te Assendelft, 1 te Broek in Waterland, 1 te Buiksloot, 2 te Krommenie, 1 te Enkhuizen, 1 te Haarlem, 1 aan den Helder, 1 te Hoorn, 1 te Medemblik, 1 te Monnikendam, 1 te Naarden, 1 te Nieuwediep, 1 te Nieuwendam, 1 op Oud-Carspel, 2 te Ouden-Dijk, 1 te Oude-Niedorp, 3 te Texel, 1 te Weesp, 1 te Wognum, 1 te Zaandam en 2 te Zijbe-Carspel.	(3) 4,382	538,636	17,183	129	(4) 37 mud erwten. 69½ » gort. 10 » gepelde gerst. 18 » meel. 100 pond rijst. 844 » vleesch en spek. 182½ » vet. 376½ » boter. 159 » kaas.	17,251	22,000 talhouten. 200 takkebossen.	f 146.00
Zuid-Holland	479,737	26	1 te Aarlanderveen, 1 te Alphen, 1 te Berkel c. a., 1 te Brielle, 1 te Delft, 1 te Dirksland, 1 te Dordrecht, 1 te Gorinchem, 1 te Gouda, 2 te 's Gravenhage, 1 te Kralingen, 1 te Leiden, 1 te Leiderdorp, 1 te Maassluis, 1 te Middelharnis, 3 te Monster c. a., 1 te Ouddorp, 1 te Rotterdam, 1 te Sommelsdijk, 1 te Stompwijk, 1 te Vlaardingen, 1 te Voorburg, 1 te Zwammerdam.	3,841	1,273,171	55,953	640¼	2,967 kop grutten 2,407 » erwten en boonen. 90 » roggemeel. 1,320 ponden rijst. 295 » kaas. 11 mud gepelde gerst.	(6) 4,606	999 takkebossen. 58½ mud steenkolen.	60.29
Zeeland.	137,262	3	Middelburg, Vlissingen, Zierikzee, Goes en Hoek.	806	164,650	2,200	»	»	»	eene partij hout.	»
Utrecht.	132,359	5	2 te Utrecht, 1 te Amersfoort, 1 te Montfoort en 1 te Maarssen en Maarsseveen.	2,455	34,924	90,314	443	1,123 kop erwten. 1,430 » gort. 551 » meel.	3,224	27,251 bossen hout.	»
Vriesland	204,909	18	1 te Leeuwarden, 1 te Bolsward, 1 te Sneek, 1 te Dokkum, 1 te Harlingen, 1 te Workum, 6 te Minnertsga, 1 te Lemmer, 1 te Joure en 4 te Wolvega.	504	324,954	2,717	93	22.73 mud erwten en boonen. 7.08 » gort. 127½ ponden vet. 70 » spek. 55 » vleesch.	451	3,260 takkebossen.	56.40
Overijssel	178,895	4	Zwolle, Kampen, Kuinre en Oldemarkt.	1,090	63,310	8,777	50	96 ponden spek. 430 » gort. 50 » rijst. 2 mud boonen.	509	»	»
Groningen.	157,504	1	Groningen.	388	63,400	»	»	»	»	»	»
Drenthe	63,868	»	. . . .	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal . .	2,427,206	91		14,056	2,618,910	177,144	1,355¾		26,081		f 262.69

E

COMMISSIËN OF MAATSCHAPPIJEN, *welke, gedurende den winter,*

	Getal der schrijvers.	SOORT EN HOEVEELHEID VAN DEN VERLEENDEN ONDERSTAND.						
		Portiën soep en gekookte spijs.	Ponden brood.	Tonnen aardappelen.	Andere ontoebereide levensmiddelen.	Tonnen turf.	Andere brandstoffen.	Geld.
Noo	»	»	»	»	»	»	»	»
Gel	620	145,865	»	»	»	»	»	»
Noo	4,382	538,636	17,183	129	(4) 37 mud erwten. 69½ » gort. 10 » gepelde gerst. 18 » meel. 100 pond rijst. 844 » vleesch en spek. 182½ » vet. 376½ » boter. 150 » kaas.	17,291	22,000 talbouten. 200 takkebossen.	f 146.00
Zui	3,811	1,273,171	55,953	640¼	2,967 kop grutten. 2,407 » erwten en boonen. 90 » roggemeel. 1,320 ponden rijst. 295 » kaas. 11 mud gepelde gerst.	(6) 4,606	999 takkebossen. 58½ mud steenkolen.	60.29
Zeel	806	164,650	2,200	»	»	»	eene partij hout.	»
Utre	2,455	34,924	90,314	443	1,123 kop erwten. 1,430 » gort. 551 » meel.	3,224	27,251 bossen hout.	»
Vrie	504	334,954	2,717	93	22.73 mud erwten en boonen. 7.08 » gort. 127½ ponden vet. 70 » spek. 55 » vleesch.	451	3,260 takkebossen.	56.40
Over	1,090	63,310	8,777	50	96 ponden spek. 430 » gort. 50 » rijst. 2 mud boonen.	509	»	»
Gron	388	63,400	»	»	»	»	»	»
Dren	»	»	»	»	»	»	»	»
	14,056	2,618,910	177,144	1,355¼		26,081		f 262 69

XXVI. *Verslag nopens den staat van*

(Bijlagen behoorende bij I

uitdeelingen doen van levensmiddelen en brandstoffen. (Wintersaizoen 182

UITGAVEN.			MIDDELEN WA		
Administratie-kosten.	Verleende onderstand.	Totaal.	Inkomsten van eigendommen.	Inschrijvingen van particulieren, en opbrengst der verkochte portiën soep aan particulieren.	AANMERKINGEN.
»	»	»	»	»	
f 13.40	f 5,765.42	f 5,778.82	»	f 3,576.80	Willemstad is ontbonden; het algemeen armbestuur k op zich genomen.
478.18	51,114.10^{5}	51,592.28^{5}	(5) f 1,156.70	41,988.59^{5}	te Harderwijk is het getal der inschrijvers niet kunnen , doordien vele personen hunne bijdragen in eene bus
					Assendelft, te Broek in Waterland, te Naarden, te aandam hebben geene inschrijvers; de onkosten worden en uit inkomsten van eigendommen, uit collecten of
					lheid zijn niet begrepen de ontoebereide levensmid-de commissiën te Broek in Waterland, te Helder en uitgedeeld, ten bedrage van f 3543 63. Te Assendelft ellen linnen en 30 dekens, en te Oudendijk eenige tgedeeld.
1,057.46	72,558.06	73,615.52	»	47,380.00	voor Broek in Waterland en f 406.70 voor Oudendijk.
					oor regenten van het oude mannenhuis te Rotterdam itgedeeld.
189.04	7,887.76	8,076.80	3.20	6,411.30	
297.66	19 087.13^{5}	19,384.79^{5}	»	17,491.57	4 dekkleeden uitgedeeld.
104.64	14,334 51^{5}	14,439.15^{5}	»	959.42^{5}	r 68 ellen linnen en eenige kleedingstukken, en te liggingstukken uitgedeeld.
190.19	4,807.13	4,997.32	»	4,937.97	
»	3,700 00	3,700.00	»	2,200.00	
»	»	»	»	»	
f 2,330.57	f 179,254.12^{5}	f 181,584.69^{5}	f 1,159.90	f 124,945.66^{5}	

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

uitdeelingen doen van levensmiddelen en brandstoffen. (Wintersaizoen 1829-1830.)

UITGAVEN.			MIDDELEN WAARDOOR IN DE UITGAVEN IS VOORZIEN.						AANMERKINGEN.
Administratie-kosten.	Verleende onderstand.	Totaal.	Inkomsten van eigendommen.	Inschrijvingen van particulieren, en opbrengst der verkochte portiën soep aan particulieren.	Collecten en buitengewone giften.	Inschrijvingen of subsidiën van armbesturen.	Inschrijvingen of subsidiën van gemeente-besturen.	Totaal.	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	(1) De commissie te Willemstad is ontbonden; het algemeen armbestuur heeft derzelver taak op zich genomen.
f 13.40	f 5,765.42	f 5,778.82	»	f 3,576.80	f 2,949.37	»	f 150.00	f 6,676.17	(2) Door de inrigting te Harlerwijk is het getal der inschrijvers niet kunnen worden opgegeven, doordien vele personen hunne bijdragen in eene bus hebben gestort.
478.18	51,114.10^5	51,592.28^5	(5) f 1,156.70	41,988.59^5	5,840.39	f 170.25	2,515.42	51,671.35^5	(3) De commissiën te Assendelft, te Broek in Waterland, te Naarden, te Oudendijk en te Zaandam hebben geene inschrijvers; de onkosten worden bij dezelve gevonden uit inkomsten van eigendommen, uit collecten of uit subsidiën. (4) Onder deze hoeveelheid zijn niet begrepen de ontoebereide levensmiddelen, welke door de commissiën te Broek in Waterland, te Helder en te Zaandam zijn uitgedeeld, ten bedrage van f 3543 63. Te Assendelft zijn ook nog 632 ellen linnen en 30 dekens, en te Oudendijk eenige kleedingstukken uitgedeeld.
1,057.46	72,558.06	73,615.52	»	47,380.00^5	6,553.39	4,322.70	16,058.06^5	74,314.16	(5) Namelijk f 750.00 voor Broek in Waterland en f 406.70 voor Oudendijk. 6) Er zijn ook nog door regenten van het oude mannenhuis te Rotterdam 3500 tonnen turf uitgedeeld.
189.04	7,887.76	8,076.80	3.20	6,411.30	560.00	»	1,273.08	8,247.58	
297.66	19 087.13^5	19,384.79^5	»	17,491.57	1,512.96^5	285.00	170.00	19,459.53^5	Te Utrecht zijn nog 284 dekkleeden uitgedeeld.
104.64	14,334 51^5	14,439.15^5	»	959.42^5	3,019.78^5	»	10,474.37	14,453.58	Te Minnertsga zijn nog 68 ellen linnen en eenige kleedingstukken, en te Wolvega kleeding- en liggingstukken uitgedeeld.
190.19	4,807.13	4,997.32	»	4,937.97	59.35	»	»	4,997.32	
»	3,700 00	3,700.00	»	2,200.00	»	»	1,500.00	3,700.00	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	
f 2,330.57	f 179,254.12^5	f 181,584.69^5	f 1,159.90	f 124,945.66^5	f 20,495.25	f 4,777.95	f 32,140.93^5	f 183,519.70	

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

N°. 4.

HOOFDSTUK I, § 4.

GENOOTSCHAPPEN TOT ONDERSTEUNING

PROVINCIËN.	Bevolking der provinciën.	Getal der genootschappen.	GEMEENTEN WAAR ZIJ ZIJN GEVESTIGD.	Getal der contribuerende leden.	Getal der vrouwen, aan welke onderstand is verleend.	UITGAVEN. Waarde van den in natura verleenden onderstand, de kosten van administratie daaronder begrepen.	UITGAVEN. Onderstand in geld.	UITGAVEN. Totaal.
Noord-Braband	348,891	1	's Hertogenbosch, voor de geheele provincie.	739	(1) 281	f 2,950 00	f 460.22^{5}	f 3,410.22^{5}
Gelderland	309,793	(2) 4	Zutphen, Hattem, Oldebroek en Bommel	»	»	»	»	»
Noord-Holland	413,988	6	Haarlem, Alkmaar, Aalsmeer, Helder, Hilversum en Purmerend	458	319	3,585.14	104.33^{5}	3,689.47^{5}
Zuid-Holland	479,737	2	(3) Leiden en Rotterdam.	(4) »	659	4,295.17^{5}	478.80	(5) 4,773.97^{5}
Zeeland	137,262	»	. . . . .	»	»	»	»	»
Utrecht	132,359	»	. . . . .	»	»	»	»	»
Vriesland	204,909	»	. . . . .	»	»	»	»	»
Overijssel	178,895	(6) 2	Zwolle en Deventer	242	26	259.28^{5}	8.50	267.78^{5}
Groningen	157,504	1	Groningen	244	107	1,106.18	»	1,106.18
Drenthe	63,868	»	. . . . .	»	»	»	»	»
Totaal	2,427,206	16		1,683	1,392	f 12,195.78	f 1,051.86	f 13,247.64

N°. 5.

HOOFDSTUK I, § 5.

GODS

PROVINCIËN.	Bevolking der provinciën.	Getal der gestichten.	Bevolking der gestichten.	UITGAVEN. Lasten en kosten van administratie.	UITGAVEN. Onderhoud en voeding.	UITGAVEN. Totaal.	MIDDELEN, WAARDOOR Inkomsten van eigendommen en toegekende regten.	MIDDELEN, WAARDOOR Collecten.
Noord-Braband	348,891	(1) 39	606	f 13,670.52	f 58,065 29^{5}	f 71,735.81^{5}	f 68,057.75^{5}	f 7,183.48
Gelderland	309,793	(2) 42	1,262	61,048 99	123,568.66	184,617.65	191,245.14	1,195.36
Noord-Holland	413,988	(3) 83	5,991	123,300.10	503,353.03^{5}	626,653 13^{5}	358,647.78	21,387.98
Zuid-Holland	479,737	(4) 97	4,524	122,175.00	484,865.00	607,040 00	372,616.00	107,065.00
Zeeland	137,262	11	773	20,574.14	75,038.35^{5}	95,612.49^{5}	(5) 59,910.90	»
Utrecht	132,359	19	1,024	52,312.13^{5}	78,809.63^{5}	131,121 77	117,438.89^{5}	(6) 67.04^{5}
Vriesland	204,909	(7) 46	1,592	30,749.00	103,913.00	134,662.00	72,380.00	28,413.00
Overijssel	178,895	43	816	18,108.35^{5}	71,284.24	89,392.59^{5}	92,562 62	4,676.01^{5}
Groningen	157,504	20	1,123	7,599.00	89,440.00	97,039.00	(8) 47,763.00	19,316.00
Drenthe	63,868	3	173	583.20	8,833.18^{5}	9,416.38^{5}	1,793.92^{5}	7,077.95^{5}
Totaal	2,427,206	403	17,884	f 450,120 44	f 1,597,170.40^{5}	f 2,047,290.84^{5}	f 1,382,416.01^{5}	f 196,381.83^{5}

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

N°. 4

HOOFDSTUK

GENOOTSCHAPPEN TOT ONDERSTEUNING

PRO...IJ ZIJN GEVESTIGD.		Getal der contribuerende leden.	Getal der vrouwen, aan welke onderstand is verleend.	UITGAVEN. Waarde van den in natura verleenden onderstand, de kosten van administratie daaronder begrepen.	Onderstand in geld.	Totaal.
Noord-Braba	geheele provincie. . . .	739	(1) 281	f 2,950 00	f 460.22^{5}	f 3,410.22^{5}
Gelderland .	...ek en Bommel	»	»	»	»	»
Noord-Holla	...neer, Helder, Hilversum	458	319	3,585.14	104.33^{5}	3,689.47^{5}
Zuid-Hollan	. . . .	(4) »	659	4,295.17^{5}	478.80	(5) 4,773.97^{5}
Zeeland . .	. . . .	»	»	»	»	»
Utrecht .	. . . .	»	»	»	»	»
Vriesland.	. . . .	»	»	»	»	»
Overijssel.	. . . .	242	26	259.28^{5}	8.50	267.78^{5}
Groningen	. . . .	244	107	1,106.18	»	1,106.18
Drenthe .	. . . .	»	»	»	»	»
		1,683	1,392	f 12,195.78	f 1,051.86	f 13,247.64

N°.

HOOFDSTU

GODS

	...etal der ...tichten.	Bevolking der gestichten.	UITGAVEN. Lasten en kosten van administratie.	Onderhoud en voeding.	Totaal.	MIDDELEN, WAARDOOR Inkomsten van eigendommen en toegekende regten.	Collecten.
Noord-Bra	39	606	f 13,670.52	f 58,065.29^{5}	f 71,735.81^{5}	f 68,057.75^{5}	f 7,183.48
Gelderland	42	1,262	61,048 99	123,568.66	184,617.65	191,245.14	1,195.36
Noord-Hol	83	5,991	123,300.10	503,353.03^{5}	626,653 13^{5}	358,647.78	21,387.98
Zuid-Holl	97	4,524	122,175.00	484,865.00	607,040.00	372,616.00	107,065.00
Zeeland .	11	773	20,574.14	75,038.35^{5}	95,612.49^{5}	(5) 59,910.90	»
Utrecht.	19	1,024	52,312.13^{5}	78,809.63^{5}	131,121 77	117,438.89^{5}	(6) 67.04^{5}
Vriesland	46	1,592	30,749.00	103,913.00	134,662.00	72,380.00	28,413.00
Overijssel	43	816	18,108.35^{5}	71,284.24	89,392.59^{5}	92,562 62	4,676.01^{5}
Groningen	20	1,123	7,599.00	89,440.00	97,039.00	(8) 47,763.00	19,316.00
Drenthe .	3	173	583.20	8,833.18^{5}	9,416.38^{5}	1,793.92^{5}	7,077.95^{5}
	403	17,884	f 450,120 44	f 1,597,170.40^{5}	f 2,047,290.84^{5}	f 1,382,416.01^{5}	f 196,381.83^{5}

XXVI. *Verslag nopens den staat van*

(Bijlagen behoorende bij h

VAN BEHOEFTIGE KRAAMVROUWEN. (Dienst 1829.)

MIDDELEN, WAARDOOR IN DEN ONDERSTAND WORDT VOORZIEN				
Inkomsten van eigendommen.	Inschrijvingen en bijdragen.	Collecten.	Subsidiën van de gemeenten.	
»	f 3,034.23[5]	»	f 500.00	f
»	»	»	»	
»	2,662.05	f 103.46	1,300.00	
f 1,611.00	»	»	3,600.00	
»	»	»	»	
»	»	»	»	
»	»	»	»	
»	605.25	»	75.00	
»	1,106.18	»	»	
»	»	»	»	
f 1,611.00	f 7,407.71[5]	f 103.46	f 5,475.00	f

R K I N G E N.

loop van 1829 zijn tot stand gekomen, zijn geene in-

e Rotterdam; door dezelve is aan 245 kraamvrouwen

wordt verleend uit de inkomsten van een daartoe ver-

ormde gemeente, genieten van wege de administratie
s winters, bij hare bevalling 1½ ton turf; doch alzoo
n van het bestuur der huiszittende armen, is hetzelve
stand is de verzekering verbonden, dat de vorige kinderen

dige hulp, wordende daarin kosteloos voorzien door stads.
niddelen door de apothekers der armen-administratiën.

aatst der maand October in werking gekomen.

HUIZEN. (Dienst 1829.)

IN DE UITGAVEN WORDT VOORZIEN.			Verhouding van de bevolking der gestichten tot die der provinciën, berekend over 1,000 zielen.	
Subsidiën van de gemeenten.	Subsidiën van de provinciën of van den Staat.	Totaal.		
»	»	f 75,241.23[5]	1.74	f
»	»	192,440.50	4.07	
f 244,014.99[5]	f 20,600 00	644,650.75[5]	14.47	
135,087.00	»	614,768.00	9.43	
(5) 35,777.85	»	95,688 75	5.63	
4,115.63	5,500.00	127,121.57	7.74	
39,335.00	»	140,128.00	7.77	
2,000.00	»	99,238.63[5]	4 56	
32,777.00	»	99,856.00	7.13	
»	»	8,871.88	2.71	
f 493,107 47[5]	f 26,100.00	f 2,098,005.32[5]	7.37	f

M E R K I N G E N.

één gesticht in ééne stad en van een in eene gemeente

één gesticht in ééne stad en van één in eene gemeente

negen gestichten in steden en van twee in gemeenten

drie gestichten in steden en van twee in gemeenten

edrag der inkomsten van eigendommen en toegekende
subsidiën dan in 1828 is aan naauwkeuriger opgaven

aanmerkelijk verminderd, doordat er in de stad Utrecht

één gesticht in eene der steden en van twee in gemeenten

edrag van f 375 aan verdiensten der gealimenteerden
e ten platten lande.

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

VAN BEHOEFTIGE KRAAMVROUWEN. (Dienst 1829.)

MIDDELEN, WAARDOOR IN DEN ONDERSTAND WORDT VOORZIEN.					Bedrag van het totaal van den onderstand voor iedere vrouw.
Inkomsten van eigendommen.	Inschrijvingen en bijdragen.	Collecten.	Subsidiën van de gemeenten.	Totaal.	
»	f 3,034.23^5	»	f 500.00	f 3,534,23^5	f 12.14
»	»	»	»	»	»
»	2,662.05	f 103.46	1,300.00	4,065.51	11.56
f 1,611.00	»	»	3,600.00	5,211.00	7.24
»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»
»	605.25	»	75.00	680.25	10.30
»	1,106.18	»	»	1,106.18	10.34
»	»	»	»	»	»
f 1,611.00	f 7,407.71^5	f 103.46	f 5,475.00	f 14,597.17^5	f 9.52

AANMERKINGEN.

(1) In 37 gemeenten.

(2) Omtrent deze instellingen, welke in den loop van 1829 zijn tot stand gekomen, zijn geene inlichtingen verkregen.

(3) De opgaven ontbreken voor de instelling te Rotterdam; door dezelve is aan 245 kraamvrouwen onderstand verleend.

(4) Geene inschrijvers, alzoo de onderstand wordt verleend uit de inkomsten van een daartoe vermaakt fonds en een subsidie uit de stadskas.

(5) De kraamvrouwen, behoorende tot de Hervormde gemeente, genieten van wege de administratie van het huiszittenhuis, zoowel des zomers als des winters, bij hare bevalling 1½ ton turf; doch alzoo het bedrag daarvan is begrepen onder de uitgaven van het bestuur der huiszittende armen, is hetzelve op deze tabel niet gebragt. Aan voormelden onderstand is de verzekering verbonden, dat de vorige kinderen der kraamvrouwen gevaccineerd zijn.
Het genootschap verleent geene genees- en heelkundige hulp, wordende daarin kosteloos voorzien door stads. doctoren en chirurgijns, gelijk ook in de geneesmiddelen door de apothekers der armen-administratiën.

(6) Het genootschap te Zwolle is eerst in het laatst der maand October in werking gekomen.

HUIZEN. (Dienst 1829.)

IN DE UITGAVEN WORDT VOORZIEN.			Verhouding van de bevolking der gestichten tot die der provinciën, berekend over 1,000 zielen.	BEDRAG VOOR EEN PERSOON EN PER JAAR		
Subsidiën		Totaal.		der lasten en kosten van administratie, berekend over de bevolking der gestichten.	der kosten voor onderhoud en voeding, berekend over de bevolking der gestichten.	van het totaal der uitgaven, berekend over de bevolking der gestichten.
van de gemeenten.	van de provinciën of van den Staat.					
»	»	f 75,241.23^5	1.74	f 22.56	f 95.82	f 118.38
»	»	192,440.50	4.07	48.37	97.91	146.28
f 244,014.99^5	f 20,600 00	644,650.75^5	14.47	20.58	84.01	104 59
135,087.00	»	614,768.00	9.43	27.01	107.17	134.18
(5) 35,777.85	»	95,688 75	5.63	26.62	97.07	123.69
4,115.63	5,500.00	127,121.57	7.74	51.08	76.96	128.04
39,335.00	»	140,128.00	7.77	19.32	65.27	84.59
2,000.00	»	99,238.63^5	4 56	22 19	87.36	109.55
32,777.00	»	99,856.00	7.13	6.77	79.64	86.41
»	»	8,871.88	2.71	3.37	51.06	54.43
f 493,107 47^5	f 26,100.00	f 2,098,005.32^5	7.37	f 25.17	f 89.30	f 114.47

AANMERKINGEN.

(1) De opgaven ontbreken van één gesticht in ééne stad en van een in eene gemeente ten platten lande.
(2) De opgaven ontbreken van één gesticht in ééne stad en van één in eene gemeente ten platten lande.
(3) De opgaven ontbreken van negen gestichten in steden en van twee in gemeenten ten platten lande.
(4) De opgaven ontbreken van drie gestichten in steden en van twee in gemeenten ten platten lande.
(5) Het aanmerkelijk kleiner bedrag der inkomsten van eigendommen en toegekende regten en het grooter bedrag der subsidiën dan in 1828 is aan naauwkeuriger opgaven toe te schrijven.
(6) Het bedrag der collecten is aanmerkelijk verminderd, doordat er in de stad Utrecht geene gedaan zijn.
(7) De opgaven ontbreken van één gesticht in eene der steden en van twee in gemeenten ten platten lande.
(8) Hieronder begrepen een bedrag van f 375 aan verdiensten der gealimenteerden voor een gesticht in eene gemeente ten platten lande.

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

N°. 6.

HOOFDSTUK II, § 1.

ARMEN-SCHOLEN EN ZOODANIGE, *in welke aan kinderen van huiszittende*

PROVINCIËN.	Bevolking der provinciën.	Getal der onderstand genoten hebbende huiszittende armen.	Armen-scholen, bekostigd wordende door gemeenten of armbesturen voor huiszittende armen.												Scholen, in welke, gemeenschappelijk is gegeven, benevens aanwijzing middelen, voor					
			Getal der		Uitgaven.			Middelen waardoor in de uitgaven is voorzien.							Gemeente-scholen.		Scholen, behoorende aan particulieren.		Totaal der	
										Subsidiën					Getal der		Getal der			
			scholen.	leerlingen	Kosten van administratie.	Kosten van het onderwijs.	Totaal.	Inkomsten van eigendommen en toegekende regten.	Collecten.	van bijzondere instellingen van weldadigheid.	van de besturen voor huiszittende armen.	van de gemeenten.	van de provinciën of van den Staat.	Totaal.	scholen.	leerlingen.	scholen.	leerlingen.	scholen.	leerlingen.
Noord-Braband.	348,891	25,296	4	945	»	f 2,360.00	f 2,360.00	f 154.00	»	»	»	f 2,200.00	»	f 2,354.00	253	4,256	»	»	253	4,256
Gelderland . . .	309,793	21,844	9	1,662	f 226,10	5,877.71	6,103.81	900.00	f 317.71	f 550.00	f 796.10	3,140.00	f 400.00	6,103.81	244	5,848	6	137	250	5,985
Noord-Holland .	413,988	72,862	28	6,782	2,277.76	48,123.80	50,401.56	2,702.64	6,841.04	»	753.91	40,214.60	350.00	50,862.19	204	4,215	3	22	207	4,237
Zuid-Holland. .	479,737	49,213	47	12,803	9,462.26	64,797.32	74,259.58	4,593.04^{5}	10,440.30	»	11,093.53^{5}	45,145.71^{5}	900.00	72,172.59^{5}	166	5,400	1	13	167	5,413
Zeeland	137,262	10,170	6	818	602.18^{5}	5,884.94	6,487.12^{5}	225.00	1,262.11^{5}	»	792.80	3,907.21	300.00	6,487.12^{5}	110	2,678	3	98	113	2,776
Utrecht	132,359	16,617	11	3,078	† 11,044.50^{5}	8,237.42^{5}	19,281.93	2,855.42^{5}	7,443.87	»	1,633.25	2,888.00	»	11,820 54^{5}	68	1,371	3	47	71	1,418
Vriesland	204,909	21,146	7	* 2,022	81.00	9,358.00	9,439.00	»	»	»	435 00	9,004.00	»	9,439.00	256	3,077	2	2	258	3,079
Overijssel	178,895	7,754	6	1,925	»	6,897.65	6,897.65	»	»	»	251.40	6,651.25	»	6,902.65	161	2,232	»	»	161	2,232
Groningen . . .	157,504	8,790	5	1,815	50.00	6,814.17^{5}	6,864.17^{5}	»	140.17^{5}	»	400.00	5,774.00	550 00	6,864.17^{5}	188	2,603	16	170	204	2,773
Drenthe	63,868	2,079	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	118	1,132	»	»	118	1,132
Totaal	2,427,206	235,771	123	31,850	f 23,743.81	f 158,351.02	f 182,094.83	f 11,430.11	f 26,445.21	f 550.00	f 16,155.99^{5}	f 118,924.77^{5}	f 2,500.00	f 176,006.09	1,768	32,812	34	489	1,802	33,301

N°. 7.

HOOFDSTUK II, § 1.

BIJZONDERE

PROVINCIËN.	Bevolking der provinciën.	Getal der onderstand genoten hebbende huiszittende armen.	Weekscholen, bekostigd wordende door								Zondagsscholen, bekostigd wordende door							
			bijzondere genootschappen.		vereenigingen van geestelijke zusters.		particulieren.		Totaal der		bijzondere genootschappen.		vereenigingen van geestelijke zusters.		particulieren.		Totaal der	
			Getal der		Getal der		Getal der				Getal der		Getal der		Getal der			
			scholen.	leerlingen.	scholen.	leerlingen.	scholen.	leerlingen.	scholen.	leerlingen.	scholen.	leerlingen.	scholen.	leerlingen.	scholen.	leerlingen.	scholen.	leerlingen.
Noord-Braband .	348,891	25,296	»	»	1	183	1	85	2	268	»	»	»	»	»	»	(1) »	»
Gelderland. . .	309,793	21,844	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Noord-Holland .	413,988	72,862	2	105	»	»	»	»	2	105	1	22	»	»	»	»	1	22
Zuid-Holland. .	479,737	49,213	3	260	»	»	»	»	3	260	5	154	»	»	1	300	6	454
Zeeland. . . .	137,262	10,170	»	»	»	»	»	»	»	»	1	98	»	»	»	»	1	98
Utrecht. . . .	132,359	16,617	»	»	»	»	»	»	»	»	4	212	»	»	2	125	6	337
Vriesland . . .	204,909	21,146	»	»	»	»	»	»	»	»	3	278	»	»	1	110	4	388
Overijssel . . .	178,895	7,754	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Groningen. . .	157,504	8,790	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Drenthe. . . .	63,868	2,079	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	2,427,206	235,771	5	365	1	183	1	85	7	633	14	764	»	»	4	585	18	1,299

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

N°. 6

HOOFDSTUK

ARMEN-SCHOLEN EN ZOODANIGE, *in welke aan kinderen van huiszittende*

PROVINCIËN	…or gemeenten of armbesturen voor huiszittende armen.							Scholen, in welke, gemeenschappelijk is gegeven, benevens aanwijzing middelen, voor					
	Middelen waardoor in de uitgaven is voorzien.							Gemeente-scholen.		Scholen, behoorende aan particulieren.		Totaal der	
			Subsidiën					Getal der		Getal der			
	…en …r …ıde	Collecten.	van bijzondere instellingen van weldadigheid.	van de besturen voor huiszittende armen.	van de gemeenten.	van de provinciën of van den Staat.	Totaal.	scholen.	leerlingen.	scholen.	leerlingen.	scholen.	leerlingen.
Noord-Braba…	)0	»	»	»	f 2,200.00	»	f 2,354.00	253	4,256	»	»	253	4,256
Gelderland .	)0	f 317.71	f 550.00	f 796.10	3,140.00	f 400.00	6,103.81	244	5,848	6	137	250	5,985
Noord-Hollar…	34	6,841.04	»	753.91	40,214.60	350.00	50,862.19	204	4,215	3	22	207	4,237
Zuid-Hollan…	)4^{5}	10,440.30	»	$11,093.53^{5}$	$45,145.71^{5}$	900.00	$72,172.59^{5}$	166	5,400	1	13	167	5,413
Zeeland . . .	)0	$1,262.11^{5}$	»	792.80	3,907.21	300.00	$6,487.12^{5}$	110	2,678	3	98	113	2,776
Utrecht . . .	42^{5}	7,443.87	»	1,633.25	2,888.00	»	$14,820.54^{5}$	68	1,371	3	47	71	1,418
Vriesland . . .		»	»	435.00	9,004.00	»	9,439.00	256	3,077	2	2	258	3,079
Overijssel . .		»	»	251.40	6,651.25	»	6,902.65	161	2,232	»	»	161	2,232
Groningen .		140.17^{5}	»	400.00	5,774.00	550 00	$6,864.17^{5}$	188	2,603	16	170	204	2,773
Drenthe . . .		»	»	»	»	»	»	118	1,132	»	»	118	1,132
To…	11	f 26,445.21	f 550.00	f $16,155.99^{5}$	f $118,924.77^{5}$	f 2,500.00	f 176,006.09	1,768	32,812	34	489	1,802	33,301

N°.

HOOFDSTUK

BIJZONDERE

PROVINC…	…lende door			Zondagsscholen, bekostigd wordende door							
	…ulieren.	Totaal der		bijzondere genootschappen.		vereenigingen van geestelijke zusters.		particulieren.		Totaal der	
	…l der			Getal der		Getal der		Getal der			
	leerlingen.	scholen.	leerlingen.	scholen.	leerlingen.	scholen.	leerlingen.	scholen.	leerlingen.	scholen.	leerlingen.
Noord-Brab…	85	2	268	»	»	»	»	»	»	(1) »	»
Gelderland.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Noord-Holl…	»	2	105	1	22	»	»	»	»	1	22
Zuid-Holla…	»	3	260	5	154	»	»	1	300	6	454
Zeeland. .	»	»	»	1	98	»	»	»	»	1	98
Utrecht. .	»	»	»	4	212	»	»	2	125	6	337
Vriesland .	»	»	»	3	278	»	»	1	110	4	388
Overijssel .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Groningen.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Drenthe. .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
…	85	7	633	14	764	»	»	4	535	18	1,299

XXVI. *Verslag nopens den staat va[n]*

(Bijlagen behoorende bij

[b]ehoeftigen, gemeenschappelijk met anderen, kosteloos onderwijs is gege[ven]

[m]et anderen, onderwijs aan kinderen van behoeftigen [v]an het getal dezer laatste en der uitgaven en [z]ooverre de kinderen betreft.

Uitgaven, zijnde het bedrag der aan onderwijzers dezer scholen betaalde schoolgelden.	Middelen waardoor in de uitgaven is voorzien. Inschrijvingen of bijdragen van particulieren.	Subsidiën van besturen voor huiszittende armen.	Subsidiën van gemeentebesturen.	Totaal.	scholen.	lee[r]ling[en]	en per jaar: van het totaal der schoolgelden aan de onderwijzers van andere dan armenscholen voor behoeftige leerlingen betaald, omgeslagen over het getal derzelve.	van het totaal-generaal der uitgaven, omgeslagen over het totaal-generaal der leerlingen.
f 4,133.37	»	f 3,274.97	f 858.40	f 4,133.37	257	5,[illegible]	f 0.97	f 1.25
6,680.83	»	5,013.47	1,667.36	6,680.83	259	7,[illegible]	1.12	1.67
10,068.59	»	4,072.36	5,996.23	10,068.59	235	11,[illegible]	2.38	5.49
16,677.94^{5}	»	6,700.34^{5}	9,977.60	16,677.94^{5}	214	18,[illegible]	3.08	4.99
6,270.46^{5}	f 1,494.87	2,575.33	2,200.26^{5}	6,270.46^{5}	119	3,[illegible]	2.26	3.55
2,776.67	»	2,128.02	648.65	2,776.67	82	4,[illegible]	1.96	4.91
5,277.12^{5}	»	4,577.67^{5}	699.45	5,277.12^{5}	265	5,[illegible]	1.71	2.88
5,204.11	»	»	5,204.11	5,204.11	167	4,[illegible]	2.33	2.91
7,301.38	»	6,370.60	930.78	7,301.38	209	4,[illegible]	2.63	3.09
»	»	»	»	»	118	1,[illegible]	»	»
f 64,390.48^{5}	f 1,494.87	f 34,712.77	f 28,182.84^{5}	f 64,390.48^{5}	1,925	65,[illegible]	f 1.93	f 3.78

AANMERKINGEN.

* De kosten van administratie hebben f 6,556.14^{5} meerder bedragen dan in 1828, veroorzaakt door het doen van aanzienlijke herstellingen en verbeteringen aan de Nederlandsche Hervormde diakonie-scholen, binnen de stad Utrecht.

† In 1828 was het getal der leerlingen 125 hooger opgegeven; doch zulks was veroorzaakt door de onnaauwkeurige wijze, waarop die opgaven vroeger door de onderwijzers te Leeuwarden zijn gedaan.

SCHOLEN. (Dienst 1829.)

Kleine kinder- of bewaarscholen, bekostigd [d]oor

bijzondere genootschappen. Getal der scholen.	bijzondere genootschappen. Getal der leerlingen.	vereenigingen van geestelijke zusters. Getal der scholen.	vereenigingen van geestelijke zusters. Getal der leerlingen.	particulie[ren]. Getal d[er] scholen.	particulie[ren]. Getal d[er] lee[rlingen].	[...]aal-[...]n [...]tal der genoten [...]zittende [...]n die waarin gevestigd [...]nd over [...]len.
»	»	»	»	»		[illegible]9
»	»	»	»	5		[illegible]4
»	»	»	»	»		[illegible]4
»	»	»	»	3		[illegible]0
»	»	»	»	»		[illegible]4
»	»	»	»	»		[illegible]8
»	»	»	»	»		[illegible]5
»	»	»	»	»		
»	»	»	»	»		
»	»	»	»	»		
»	»	»	»	8		[illegible]9

AANMERKINGEN.

(1) De Zondagsschool te Helmond is, bij gemis van de noodige fondsen, te niet gegaan; de armen-kinderen dier gemeente ontvangen echter op de lagere scholen kosteloos onderwijs.

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

behoeftigen, gemeenschappelijk met anderen, kosteloos onderwijs is gegeven. (Dienst 1829.)

met anderen, onderwijs aan kinderen van behoeftigen van het getal dezer laatste en der uitgaven en zooverre de kinderen betreft.					Totaal-generaal der				Verhouding van het totaal-generaal der leerlingen		Bedrag voor één persoon en per jaar					AANMERKINGEN.
Uitgaven, zijnde het bedrag der aan onderwijzers dezer scholen betaalde schoolgelden.	Middelen waardoor in de uitgaven is voorzien. Inschrijvingen of bijdragen van particulieren.	Subsidiën van besturen voor huiszittende armen.	Subsidiën van gemeentebesturen.	Totaal.	scholen.	leerlingen.	uitgaven.	middelen waardoor in de uitgaven is voorzien.	tot de bevolking der provinciën, berekend over 1000 zielen.	tot het getal der onderstand genoten hebbende huiszittende armen, berekend over 1000 zielen.	der kosten van administratie voor de armenscholen, omgeslagen over het getal der in dezelve onderwijs genoten hebbende leerlingen.	der kosten van onderwijs in dezelfde scholen, omgeslagen over hetzelfde getal leerlingen.	der gezamenlijke kosten van administratie en onderwijs, omgeslagen over hetzelfde getal leerlingen.	van het totaal der schoolgelden aan de onderwijzers van andere dan armenscholen voor behoeftige leerlingen betaald, omgeslagen over het getal derzelve.	van het totaal-generaal der uitgaven, omgeslagen over het totaal-generaal der leerlingen.	
f 4,133.37	»	f 3,274.97	f 858.40	f 4,133.37	257	5,201	f 6,493.37	f 6,487.37	14.91	205.61	»	f 2.50	f 2.50	f 0.97	f 1.25	* De kosten van administratie hebben f 6,556.14^{5} meerder bedragen dan in 1828, veroorzaakt door het doen van aanzienlijke herstellingen en verbeteringen aan de Nederlandsche Hervormde diakonie-scholen, binnen de stad Utrecht.
6,680.83	»	5,013.47	1,667.36	6,680.83	259	7,647	12,784.64	12,784.64	24.68	350.07	f 0.13	3.54	3.67	1.12	1.67	
10,068.59	»	4,072.36	5,996.23	10,068.59	235	11,019	60,470.15	60,930.78	26.62	151.23	0.34	7.09	7.43	2.38	5.49	
16,677.94^{5}	»	6,700.34^{5}	9,977.60	16,677.94^{5}	214	18,216	90,937.52^{5}	88,850.54	37.97	370.15	0.74	5.06	5.80	3.08	4.99	
6,270.46^{5}	f 1,494.87	2,575.33	2,200.26^{5}	6,270.46^{5}	119	3,594	12,757.59	12,757 59	26.18	353.39	0.74	7.19	7.93	2.26	3.55	
2,776.67	»	2,128.02	648.65	2,776.67	82	4,496	22,058.60	17,597.21^{5}	33.97	270.57	3.59	2.67	6.26	1.96	4.91	
5,277.12^{5}	»	4,577.67^{5}	699.45	5,277.12^{5}	265	5,101	14,716.12^{5}	14,716.12^{5}	24.89	241.23	0.04	4.63	4.67	1.71	2.88	† In 1828 was het getal der leerlingen 125 hooger opgegeven; doch zulks was veroorzaakt door de onnaauwkeurige wijze, waarop die opgaven vroeger door de onderwijzers te Leeuwarden zijn gedaan.
5,204.11	»	»	5,204.11	5,204.11	167	4,157	12,101.76	12,106.76	23.24	537.40	»	3 58	3 58	2.33	2.91	
7,301.38	»	6,370.60	930.78	7,301.38	209	4,588	14,165.55^{5}	14,165.55^{5}	29.13	521 96	0.03	3.75	3.78	2.63	3.09	
»	»	»	»	»	118	1,132	»	»	17.72	544.49	»	»	»	»	»	
f 64,390.48^{5}	f 1,494.87	f 34,712.77	f 28,182.84^{5}	f 64,390.48^{5}	1,925	65,151	f 246,485.31^{5}	f 240,396.57^{5}	26.84	276.33	f 0.74	f 4.97	f 5.71	f 1.93	f 3.78	

SCHOLEN. (Dienst 1829.)

Kleine kinder- of bewaarscholen, bekostigd wordende door								Totaal-generaal		Verhouding van het totaal-generaal der leerlingen		AANMERKINGEN.
bijzondere genootschappen.		vereenigingen van geestelijke zusters.		particulieren.		Totaal der		der scholen.	der leerlingen.	tot de bevolking van die provinciën, waarin deze scholen gevestigd zijn, berekend over 1000 zielen.	tot het getal der onderstand genoten hebbende huiszittende armen van die provinciën, waarin deze scholen gevestigd zijn, berekend over 1000 zielen.	
Getal der scholen.	Getal der leerlingen.	Getal der scholen.	Getal der leerlingen.	Getal der scholen.	Getal der leerlingen.	scholen.	leerlingen.					
»	»	»	»	»	»	»	»	2	268	0.77	10.59	(1) De Zondagsschool te Helmond is, bij gemis van de noodige fondsen, te niet gegaan; de armen-kinderen dier gemeente outvangen echter op de lagere scholen kosteloos onderwijs.
»	»	»	»	5	215	5	215	5	215	0.69	9.84	
»	»	»	»	»	»	»	»	3	127	0.31	1.74	
»	»	»	»	3	44	3	44	12	758	1.16	15.40	
»	»	»	»	»	»	»	»	1	98	0.71	9.64	
»	»	»	»	»	»	»	»	6	337	2.55	20.28	
»	»	»	»	»	»	»	»	4	388	1.89	18.35	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	»	»	»	8	259	8	259	33	2,191	1 08	10.09	

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

N°. 8.

HOOFDSTUK II, § 2.

WERK

PROVINCIËN.	Bevolking der provinciën.	Getal der scholen.	GEMEENTEN, WAAR ZIJ ZIJN GEVESTIGD.	Getal der leerlingen.	SOORT VAN WERKZAAMHEDEN.	UITGAVEN ALLEEN: Voor kosten van administratie, onderhoud van gebouwen enz.	Voor aankoop van gereedschappen en werkstoffen.
Noord-Braband	348,891	1	's Hertogenbosch	(1) 34	Naaijen	f 75.00	»
Gelderland	309,793	1	Nijmegen	22	Linnen naaiwerk	113.85	»
Noord-Holland	413,988	»		»		»	»
Zuid-Holland	479,737	»		»		»	»
Zeeland	137,262	1	Groede	26	Spinnen en weven	50.00	f 199.53[5]
Utrecht	132,359	»		»		»	»
Vriesland	204,909	»		»		»	»
Overijssel	178,895	»		»		»	»
Groningen	157,504	»		»		»	»
Drenthe	63,868	»		»		»	»
Totaal	2,427,206	(2) 3		82		f 238.85	f 199.53[5]

N°. 9.

HOOFDSTUK II, § 3.

GESTICHT VOOR

PROVINCIE.	GEMEENTE WAAR GEVESTIGD.	Door wie het gesticht bestuurd wordt, voor welke sekse hetzelve is bestemd, en voorwaarden tot het aannemen van kweekelingen.	Getal der contribuerende leden.	Getal der kweekelingen op 1 Januarij.	Afwisselingen van het getal der kweekelingen: Ontslagen als voldoende onderwezen.	Gestorven.	Totaal der afgegane.	Op nieuw opgenomen.	Getal der kweekelingen op 31 December.	VERDEELING VAN HET GETAL DER KWEEKELINGEN: voor welke het volle kostgeld wordt betaald. Jongens.	Meisjes.	voor welke maar een gedeelte van het kostgeld wordt betaald. Jongens.	Meisjes.	geheel ten koste van het gesticht. Jongens.	Meisjes.	Totaal. Jongens.	Meisjes.	Gezamenlijk.
Groningen	Groningen	Het gesticht wordt bestuurd door eene hoofddirectie, bestaande uit eenen hoofddirecteur en zes andere leden. Kinderen van beiderlei seksen worden er in opgenomen. Het volle kostgeld voor kweekelingen, ten laste van particulieren, is f 250 's jaars, doch wordt voor de meeste, gelijk ook voor die, welke ten laste van armbesturen zijn, veel lager gesteld.	4,000	153	50	2	52	48	149	3	1	28	22	52	43	83	66	149

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

HOOFDS — WERK

GEMEENTEN, AAR ZIJ ZIJN GEVESTIGD.	Getal der leerlingen.	SOORT VAN WERKZAAMHEDEN.	UITGAVEN ALLEEN: Voor kosten van administratie, onderhoud van gebouwen enz.	Voor aankoop van gereedschappen en werkstoffen.
Noord-Brtogenbosch	(1) 34	Naaijen	f 75.00	»
Gelderlaegen	22	Linnen naaiwerk	113.85	»
Noord-E	»	. . . .	»	»
Zuid-Hc	»	. . . .	»	»
Zeeland de	26	Spinnen en weven	50.00	f 199.53⁵
Utrecht	»	. . . .	»	»
Vrieslan	»	. . . .	»	»
Overijss	»	. . . .	»	»
Groning	»	. . . .	»	»
Drenthe	»	. . . .	»	»
	82		f 238.85	f 199.53⁵

HOOFD — GESTICHT VOOR

rdt, P et	Getal der contribuerende leden.	Getal der kweekelingen op 1 Januarij.	Afwisselingen van het getal der kweekelingen: Ontslagen als voldoende onderwezen.	Gestorven.	Totaal der afgegane.	Op nieuw opgenomen.	Getal der kweekelingen op 31 December.	VERDEELING VAN HET GETAL DER KWEEKELINGEN, voor welke het volle kostgeld wordt betaald. Jongens.	Meisjes.	voor welke maar een gedeelte van het kostgeld wordt betaald. Jongens.	Meisjes.	geheel ten koste van het gesticht. Jongens.	Meisjes.	Totaal. Jongens.	Meisjes.	Gezamenlijk.
Groninge hoofd- directeur beiderlei ngen, ten rs, doch voor die, zijn, veel	4,000	153	50	2	52	48	149	3	1	28	22	52	43	83	66	149

XXVI. *Verslag nopens den staat van*

(Bijlagen behoorende bij

SCHOLEN. (Dienst 1829.)

BETREKKELIJK TOT DE BEHOEFTIGE LEERLINGEN.				M ÉN PERSOON JAAR	
Voor verdiende arbeidsloonen.	Voor uitgereikte premiën wegens betoonde vlijt en bekwaamheid.	Totaal.	Inkomsten van eigendommen.	der premiën.	*AANMERKINGEN.*
»	f 600.00	f 675.00	»	f 17.65	(1) Des avonds wordt in hetzelfde lokaal aan de meisjes lager onderwijs gegeven.
»	40.00	153.85	f 15.00	1.82	
»	»	»	»	»	(2) Deze scholen worden beheerd voor rekening van besturen voor de huiszittende armen.
»	»	»	»	»	
f 123.48	»	373.01^{5}	»	»	
»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	
f 123.48	f 640.00	f 1,201.86^{5}	f 15.00	f 7.80	

DOOFSTOMMEN. (Dienst 1829.)

UITGAVEN.								
Lasten, waarmede de inkomsten zijn bezwaard.	Kosten van administratie, onderhoud der gebouwen, meubilair, druklooneen en kleine uitgaven.	Kosten voor het schoolwezen en aanleeren van ambachten.	Kosten voor onderhoud en voeding.	Verschillende uitgaven.	Totaal.	Totaal.	Bedrag van het totaal der uitgaven voor één persoon en per jaar.	*AANMERKINGEN.*
f 12.50	f 6,706.56	f 9,095.63	f18,156.26^{5}	f 2,071.46	f36,042.41^{5}	5,072.72^{5}	f 241.90	(1) Zijnde f 1500 van Z. M. den Koning en f 500 van H. M. de Koningin.

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

SCHOLEN. (Dienst 1829.)

BETREKKELIJK TOT DE BEHOEFTIGE LEERLINGEN.			MIDDELEN, WAARDOOR IN DE UITGAVEN IS VOORZIEN.					BEDRAG VOOR ÉÉN PERSOON EN PER JAAR		AANMERKINGEN.
Voor verdiende arbeidsloonen.	Voor uitgereikte premiën wegens betoonde vlijt en bekwaamheid.	Totaal.	Inkomsten van eigendommen.	Opbrengst van het werk.	Subsidiën: van besturen voor huiszittende armen.	Subsidiën: van gemeenten.	Totaal.	der arbeidsloonen.	der premiën.	
»	f 600.00	f 675.00	»	f 550.00	f 125.00	»	f 675.00	»	f 17.65	(1) Des avonds wordt in hetzelfde lokaal aan de meisjes lager onderwijs gegeven.
»	40.00	153.85	f 15.00	»	63.85	f 75.00	153.85	»	1.82	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	(2) Deze scholen worden beheerd voor rekening van besturen voor de huizittende armen.
f 123.48	»	373.01^5	»	222.84	»	»	222.84	f 4.75	»	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
f 123.48	f 640.00	f 1,201.86^5	f 15.00	f 772.84	f 188.85	f 75.00	f 1,051.69	f 1.50	f 7.80	

DOOFSTOMMEN. (Dienst 1829.)

UITGAVEN.						MIDDELEN, WAARDOOR IN DE UITGAVEN WORDT VOORZIEN.								Bedrag van het totaal der uitgaven voor één persoon en per jaar.	AANMERKINGEN.
Lasten, waarmede de inkomsten zijn bezwaard.	Kosten van administratie, onderhoud der gebouwen, meubilair, drukloonen en kleine uitgaven.	Kosten voor het schoolwezen en aanleeren van ambachten.	Kosten voor onderhoud en voeding.	Verschillende uitgaven.	Totaal.	Inkomsten van eigendommen.	Bedrag der inschrijvingen.	Bedrag der kostgelden voor kweekelingen.	Buitengewone giften.	Subsidiën: van de gemeente.	Subsidiën: van de provincie of van den Staat.	Verschillende ontvangsten.	Totaal.		
f 12.50	f 6,706.56	f 9,095.63	f 18,156.26^5	f 2,071.46	f 36,042.41^5	f 3,971.91^5	f 17,374.25	f 4,810.59^5	(1) f 2,000.00	f 500.00	f 6,000 00	f 415.96^5	f 35,072.72^5	f 241.90	(1) Zijnde f 1500 van Z. M. den Koning en f 500 van H. M. de Koningin.

N°. 10.

HOOFDSTUK II, § 5.

WERKPLAATSEN VAN

PROVINCIËN.	Bevolking der provinciën.	Getal der instellingen.	Gemeenten waar zij zijn gevestigd.	DOOR WIE BESTUURD EN VOOR WIENS REKENING.	Getal der ten behoeve der instellingen werkende personen.			SOORTEN VAN WERKZAAMHEDEN.		
					In de instellingen gehuisvest en gevoed.	Alleen in dezelve of aan hunne woningen werkende	Totaal.		Voor kosten van administratie, onderhoud der gebouwen enz.	Voor aankoop van gereedschappen en werkstoffen.
Noord-Braband.	348,891	»	»	. . . .	»	»	»	. . . .	»	»
Gelderland . . .	309,793	3	Arnhem, Zutphen en Harderwijk.	Te Arnhem en te Harderwijk, door en voor rekening der stad; te Zutphen, door en voor rekening van den eigenaar der fabriek, onder toezigt der respective armbesturen en eene commissie uit de stedelijke regering.	»	587	587	Te Arnhem, spinnen, wolkammen, breijen, knoopen van handschoenen en verwen der vervaardigde goederen; te Zutphen, wolkammen, wol en saaijet spinnen en breijen, en te Harderwijk, spinnen van wol.	f 1,950.00	f 4,516.64
Noord-Holland.	413,988	6	Amsterdam, Edam, Schagen, Texel, Winkel en Zuidscharwoude.	Te Amsterdam, door een collegie van regenten en regentessen, benoemd door en rekenpligtig aan het gemeentebestuur; te Edam door directeuren, voor rekening van een daartoe bij uitersten wil bestemd fonds; te Schagen, door en voor rekening van het algemeen armbestuur; te Texel, door eene door het plaatselijk bestuur benoemde directie, voor rekening der instelling zelve; te Winkel door eene commissie voor rekening van het armbestuur, en te Zuidscharwoude, door baanmeesteren voor rekening van het gemeentebestuur.	(2) 543	162	705	Te Amsterdam, weven van pak- en andere linnens, vervaardigen van koeharen vloerkleeden, pluizen van oud touw, breijen en eenig naaiwerk; te Edam, wolspinnen; te Schagen, Texel en Winkel, spinnen van garen voor zeildoek, en te Zuidscharwoude, spinnen van ruw garen.	10,940 80	7,306.74
Zuid-Holland .	479,737	3	's Gravenhage, Vlaardingen en Sommelsdijk.	Door commissiën, te 's Gravenhage en te Sommelsdijk voor rekening der instellingen zelve, en te Vlaardingen voor rekening der stad.	»	977	977	Te 's Gravenhage, hekelen en spinnen van vlas, weven van linnens en servetgoed, en vervaardigen van gebreide en genaaide stukken; te Vlaardingen, breijen van haringnetten, en te Sommelsdijk, spinnen van vlas en weven van linnen van onderscheidene qualiteit.	6,054.56^5	10,505.23^5
Zeeland	137,262	3	Twee te Middelburg en één te Zierikzee.	Allen door en voor rekening van de gemeentebesturen.	71	383	454	Te Middelburg, weven, spinnen, breijen en wolkammen; te Zierikzee, het breijen van kalfaatwerk.	4,898.20^5	3,767.46
Utrecht	132,359	»	»	. . . .	»	»	»	. . . .	»	»
Vriesland	204,909	6	(4) Leeuwarden, Franeker, Harlingen, Workum, Hindelopen en Beetgum.	Te Leeuwarden, door een directeur voor eigen rekening, doch onder genot van subsidie uit de stedelijke kas; te Franeker en te Harlingen, voor rekening van het gemeentebestuur; te Workum, voor rekening van twee particulieren, welke echter uit de gemeentefondsen een subsidie ontvangen; te Hindelopen, voor rekening van het gemeentebestuur, de diakonie der Hervormde gemeente en die der Doopsgezinden; te Beetgum, voor rekening van het armbestuur.	24	226	250	Te Leeuwarden, spinnen van wol en hennep; te Franeker, spinnen van wol; te Harlingen, spinnen van hennep; te Workum en Hindelopen, spinnen van zeildoekgarens, en te Beetgum, bereiden van vlas.	502.64^5	526.56
Overijssel	178,895	3	Zwolle, Deventer en Kampen.	Te Zwolle, door eene commissie van twaalf leden, zamengesteld uit verschillende armbesturen en uit leden van het departement tot Nut van het Algemeen; de werkzaamheden zijn voor rekening van een particulieren aannemer; te Deventer door eene commissie, voor rekening van het gemeentebestuur, en te Kampen voor rekening van eenen aannemer, onder toezigt van het gemeentebestuur.	»	1,666	1,666	Spinnen van wol en breijen van kousen, sokken enz.	(5) 4,400.00	(6) 9,765.00
Groningen . . .	157,504	2	Nieuwe Pekela en Noordbroek.	Op beide plaatsen door en voor rekening der Hervormde gemeente.	34	76	110	Te Nieuwe Pekela, pluizen van oud touw en eenig spinwerk; te Noordbroek, spinnen van vlas, wol en heide.	245.00	478.00
Drenthe.	63,868	»	»	. . . .	»	»	»	. . . .	»	»
Totaal . .	2,427,206	26			672	4,077	4,749		f 28,991.21^5	f 36,865.63^5

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

N°

HOOFDSTU

WERKPLAATSEN VAN

PROVIN(	:D NING.	Getal der ten behoeve der instellingen werkende personen. In de instellingen gehuisvest en gevoed.	Alleen in dezelve of aan hunne woningen werkende	Totaal.	SOORTEN VAN WERKZAAMHEDEN.	Voor kosten van administratie, onderhoud der gebouwen enz.	Voor aankoop van gereedschappen en werkstoffen.
Noord-Bra'	. . . . . .	»	»	»	. . . .	»	»
Gelderland	·en voor rekening rekening van den ler respective arm- ·tedelijke regering.	»	587	587	Te Arnhem, spinnen, wolkammen, breijen, knoopen van handschoenen en verwen der vervaardigde goederen; te Zutphen, wolkammen, wol en saaijet spinnen en breijen, en te Harderwijk, spinnen van wol.	f 1,950.00	f 4,516.64
Noord-Ho'	·egenten en regen- aan het gemeente- voor rekening van onds; te Schagen, meen armbestuur; selijk bestuur be- ' instelling zelve; r rekening van het ·, door baanmees- ntebestuur.	(2) 543	162	705	Te Amsterdam, weven van pak- en andere linnens, vervaardigen van koehaaren vloerkleeden, pluizen van oud touw, breijen en eenig naaiwerk; te Edam, wolspinnen; te Schagen, Texel en Winkel, spinnen van garen voor zeildoek, en te Zuidscharwoude, spinnen van ruw garen.	10,940 80	7,306.74
Zuid-Holl	n te Sommelsdijk en te Vlaardingen	»	977	977	Te 's Gravenhage, hekelen en spinnen van vlas, weven van linnens en servetgoed, en vervaardigen van gebreide en genaaide stukken; te Vlaardingen, breijen van haringnetten, en te Sommelsdijk, spinnen van vlas en weven van linnen van onderscheidene qualiteit.	6,054.56[5]	10,505.23[5]
Zeeland .	gemeentebesturen.	71	383	454	Te Middelburg, weven, spinnen, breijen en wolkammen; te Zierikzee, het breijen van kalfaatwerk.	4,898.20[5]	3,767.46
Utrecht .	. . . . . .	»	»	»	. . . .	»	»
Vriesland	·or eigen rekening, de stedelijke kas; rekening van het rekening van twee ; gemeentefondsen ·en, voor rekening nie der Hervormde en; te Beetgum,	24	226	250	Te Leeuwarden, spinnen van wol en hennep; te Franeker, spinnen van wol; te Harlingen, spinnen van hennep; te Workum en Hindelopen, spinnen van zeildoekgarens, en te Beetgum, bereiden van vlas.	502.64[5]	526.56
Overijssel	ın twaalf leden, sturen en uit leden het Algemeen; de ; van een particu- r eene commissie, uur, en te Kampen , onder toezigt van	»	1,666	1,666	Spinnen van wol en breijen van kousen, sokken enz.	(5) 4,400.00	(6) 9,765.00
Groninge	ing der Hervormde	34	76	110	Te Nieuwe Pekela, pluizen van oud touw en eenig spinwerk; te Noordbroek, spinnen van vlas, wol en heide.	245.00	478.00
Drenthe .	. . . . . .	»	»	»	. . . .	»	»
Tot:		672	4,077	4,749		f28,991.21[5]	f36,865.63[5]

XXVI. *Verslag nopens den staat* [...]

(Bijlagen behoorende b[...]

LIEFDADIGHEID. (Dienst 1829.)

UITGAVEN.					MIDD
Voor onderhoud en voeding der in de instellingen gehuisveste personen.	Voor daggelden of arbeidsloonen. Aandeel toegekend aan de gehuisveste personen.	Verdiend door de niet gehuisveste personen.	Gezamenlijk bedrag der arbeidsloonen.	Totaal.	Inkoms van eigen domme vaste personen
»	»	»	»	»	»
»	»	f 6,140.15	f 6,140.15	f 12,606.79	»
f 43,788.03	f 2,441.08	5,503.72^5	7,944.80^5	69,980.37^5	f 7,221.
»	»	23,288.41^5	23,288.41^5	39,848.21^5	148.
7,558.83^5	721.60	4,370.80	5,092.40	21,316.90	801.4
»	»	»	»	»	»
1,000.00	200.00	6,324.53	6,524.53	8,553.73^5	»
»	»	(7) 18,456.00	18,456.00	32,621.00	»
810.00	260 00	666.00	926.00	2,459.00	876.0
»	»	»	»	»	»
f 53,156.86^5	f 2,622.68	f 64,749.62	f 68,372.30	f 187,386 01^5	f 9,047.40

AANMERKINGEN.

(1) Onder deze som is begrepen het subsidie van f 850, te Zutphen toegestaan aan den fabrikant, die aldaar de werkplaats voor zijne rekening bestuurt, en waarvoor hij zich verbonden heeft om aan alle behoeftige ingezetenen, boven de 40 jaren oud, spin- en breiwerk te verschaffen.

(2) Van dit getal bedroeg de bevolking van het werkhuis te Amsterdam 527 personen, zijnde grootendeels behoeftigen, die verzoeken om daarin, voor een' bepaalden tijd, te worden opgenomen.

(3) De geringheid dezer som, in vergelijking van de opbrengst van het werk over 1828, is daaraan toe te schrijven, dat te 's Gravenhage in gemeld jaar, behalve een meerder particulier debiet van ongeveer f 2000, eene buitengewone leverancie van kleederen aan de garnizoens-ziekenzaal aldaar heeft plaats gehad, ten beloope van f 12,248.12^5, en dat te Sommelsdijk in 1829, op dien tijd dat door de armbesturen de meeste aanvragen om linnengoed werden gedaan, door onvoorziene omstandigheden bijna geene goederen aanwezig waren.

(4) De werkplaats te Sneek is opgeheven, door gebrek aan werk.

(5) Hieronder heeft men voor Zwolle gebragt f 2400, dewijl een gelijk bedrag tot dit einde door het gemeentebestuur als subsidie aan den aannemer wordt verleend.

(6) Hieronder is voor Zwolle niets gebragt, dewijl de werkzaamheden aldaar voor rekening van een bijzonderen aannemer worden verrigt.

(7) Hieronder begrepen voor Zwolle f 7800, zijnde het bedrag der werkloonen, hetwelk door den aannemer aan de behoeftigen is uitbetaald.

(8) Hieronder begrepen voor Zwolle de f 2,400, welke door het gemeentebestuur, als subsidie, aan den aannemer der armeninrigting aldaar wordt verleend; terwijl deze zich verbonden heeft om alle behoeftigen, tegen een door het bestuur vastgesteld loon, werk te verschaffen, aan de bejaarden in hunne woningen, en aan de kinderen in de aan deze inrigting verbonden zijnde spin-, brei- en naaischolen; daarbij is nog gevoegd eene leerschool, waarin 330 der in de voormelde aan deze inrigting verbondene werkscholen gearbeid hebbende kinderen ook onderwijs in het lezen, schrijven enz. hebben ontvangen.

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over 1829.*

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

LIEFDADIGHEID. (Dienst 1829.)

UITGAVEN.					MIDDELEN WAARDOOR IN DE UITGAVEN WORDT VOORZIEN.						Bedrag voor één persoon en per jaar		
Voor onderhoud en voeding der in de instellingen gehuisveste personen.	Voor daggelden of arbeidsloonen. Aandeel toegekend aan de gehuisveste personen.	Voor daggelden of arbeidsloonen. Verdiend door de niet gehuisveste personen.	Voor daggelden of arbeidsloonen. Gezamenlijk bedrag der arbeidsloonen.	Totaal.	Inkomsten van eigendommen.	Opbrengst van het werk.	Collecten.	Subsidiën van de besturen voor huiszittende armen.	Subsidiën van de gemeenten.	Totaal.	der onderhouds- en voedingskosten voor de in de instellingen gehuisveste personen.	der daggelden en arbeidsloonen, toegekend aan de gehuisveste personen.	der daggelden en arbeidsloonen, verdiend door de niet gehuisveste personen.
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	f 6,140.15	f 6,140.15	f 12,606.79	»	f 10,455.79	»	»	(1) f 2,200.00	f 12,655.79	»	»	f 10.46
f 43,788.03	f 2,441.08	5,503.72^5	7,944.80^5	69,980.37^5	f 7,221.99	15,093.22	»	f 398.33	47,550.18	70,263.72	f 80.64	f 4.50	33.97
»	»	23,288.41^5	23,288.41^5	39,848.21^5	148.00	(3) 14,912.78^5	f 3,643.31	»	16,220.00	34,924.09^5	»	»	23.84
7,558.83^5	721.60	4,370.80	5,092.40	21,316.90	801.41	11,498.85^5	»	458.90	7,985.79	20,744.95^5	106.46	10.16	11.41
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
1,000.00	200.00	6,324.53	6,524.53	8,553.73^5	»	6,677.72^5	182.00	»	2,136.39^5	8,996.12	41.67	8.33	27.28
»	»	(7) 18,456.00	18,456.00	32,621.00	»	27,213.50	»	»	(8) 5,300.00	32,513.50	»	»	11.08
810.00	260 00	666.00	926.00	2,459.00	876.00	1,181.00	424.00	»	»	2,481.00	23.82	7.65	8.76
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
f 53,156.86^5	f 2,622.68	f 64,749.62	f 68,372.30	f 187,386 01^5	f 9,047.40	f 87,032 87^5	f 4,249.31	f 857 23	f 81,392.36	f 182,579.18	f 79.10	f 5.39	f 15.88

AANMERKINGEN.

(1) Onder deze som is begrepen het subsidie van f 850, te Zutphen toegestaan aan den fabrikant, die aldaar de werkplaats voor zijne rekening bestuurt, en waarvoor hij zich verbonden heeft om aan alle behoeftige ingezetenen, boven de 40 jaren oud, spin- en breiwerk te verschaffen.

(2) Van dit getal bedroeg de bevolking van het werkhuis te Amsterdam 527 personen, zijnde grootendeels behoeftigen, die verzoeken om daarin, voor een' bepaalden tijd, te worden opgenomen.

(3) De geringheid dezer som, in vergelijking van de opbrengst van het werk over 1828, is daaraan toe te schrijven, dat te 's Gravenhage in gemeld jaar, behalve een meerder particulier debiet van ongeveer f 2000, eene buitengewone leverancie van kleederen aan de garnizoensziekenzaal aldaar heeft plaats gehad, ten beloope van f 12,248.12^5, en dat te Sommelsdijk in 1829, op dien tijd dat door de armbesturen de meeste aanvragen om linnengoed werden gedaan, door onvoorziene omstandigheden bijna geene goederen aanwezig waren.

(4) De werkplaats te Sneek is opgeheven, door gebrek aan werk.

(5) Hieronder heeft men voor Zwolle gebragt f 2400, dewijl een gelijk bedrag tot dit einde door het gemeentebestuur als subsidie aan den aannemer wordt verleend.

(6) Hieronder is voor Zwolle niets gebragt, dewijl de werkzaamheden aldaar voor rekening van een bijzonderen aannemer worden verrigt.

(7) Hieronder begrepen voor Zwolle f 7800, zijnde het bedrag der werkloonen, hetwelk door den aannemer aan de behoeftigen is uitbetaald.

(8) Hieronder begrepen voor Zwolle de f 2,400, welke door het gemeentebestuur, als subsidie, aan den aannemer der armeninrigting aldaar wordt verleend; terwijl deze zich verbonden heeft om alle behoeftigen, tegen een door het bestuur vastgesteld loon, werk te verschaffen, aan de bejaarden in hunne woningen, en aan de kinderen in de aan deze inrigting verbonden zijnde spin-, brei- en naaischolen; daarbij is nog gevoegd eene leerschool, waarin 330 der in de voormelde aan deze inrigting verbondene werkscholen gearbeid hebbende kinderen ook onderwijs in het lezen, schrijven enz. hebben ontvangen.

N°. 11.

HOOFDSTUK II, § 6*a*.

KOLONIËN GEVESTIGD DOOR DE MAATSCHAPPIJ

Bevolking der provinciën op 31 December 1829.	Getal van de contribuërende leden der maatschappij.	Provinciën waarin de koloniën en stichtingen gevestigd zijn.	Getal en aard der koloniën en stichtingen.	Hoeveelheid der bewerkte gronden in bunders.	Getal en soort der gebouwen.	Hoeveelheid en soort van het vee.	GETAL DER KOLONISTEN,													UIT				
							Geplaatst uit de opbrengst der contributiën en zijnde personen uitmakende huisgezinnen.	overgenomen volgens gesloten contracten met gemeente- of armbesturen of particulieren				overgenomen volgens gesloten contracten met het Gouvernement.				Totaal-generaal verdeeld in				Waarde van de roerende eigendommen, op 1°. Januarij voorhanden en welke beschouwd worden van het vorig dienstjaar te zijn overgenomen.	UITGAVEN			
																					Betrekkelijk de eerste daarstelling of vestiging.			
								Personen, uitmakende huisgezinnen.	Weezen, vondelingen en verlaten kinderen.	Bedelaars.	Totaal.	Personen, uitmakende huisgezinnen.	Weezen, vondelingen en verlaten kinderen.	Bedelaars.	Totaal.	Personen, uitmakende huisgezinnen.	Weezen, vondelingen en verlaten kinderen.	Bedelaars.	Totaal.		Voor aflossingen en rente-betalingen der verschillende geldleeningen.	Voor vestigingskosten gedurende het dienstjaar.	Totaal	Kosten van algemeen beheer.
2,427,206	11,717	Vriesland, Overijssel en Drenthe.	3 vrije koloniën. 2 gestichten voor weezen. 2 gestichten voor bedelaars. 1 strafkolonie. 1 opvoedings-gesticht voor den landbouw te Wateren.	2,464	4 kerken. 5 hoofdgebouwen. 72 bijgebouwen. 3 op zich zelf staande schoolgebouwen. 10 afzonderlijke fabriekgebouwen. 30 groote hoeven. 373 kleine hoeven. — 506 gebouwen.	97 paarden. 1,145 rundvee: 953 koeijen, 144 jong vee, 48 kalven. 1,089 schapen. —— 2,331 stuks vee.	1,351	915	319	47	1,281	903	2,021	1,895	4 819	3,169	2,340	1,942	7,451	f 281,322.37	f 394,790.42^{5}	f 17,014.68^{5}	411,805.11	f 34,646.22

(1) De in deze kolom vermelde fondsen zijn: fonds van administratie, — van veld-arbeid, — van kleeding, — van menage, — van bewassching, — van vuur en licht, — van reparatie, — van ziekenzaal, — van reserve, — van de loopende schuld, — van de zestienjarige schuld, — eindelijk een algemeen fonds voor de geneeskundige dienst, waartoe door de mindere beambten en koloniale huisgezinnen één cent per hoofd wekelijks wordt bijgedragen, en uit welk fonds de gebruikt wordende geneesmiddelen worden verstrekt.

(2) De in deze kolom vermelde fondsen zijn: fonds van de spaarbank, — van het crediet der kolonisten, of de door hen te goed gemaakte gelden.

(3) Deze som maakt een gedeelte uit van de geldleening van 15 October 1827, ad f 1,000,000.00, waarvan reeds op de rekeningen over de dienst van 1827 en 1828 verantwoord is f 418,366.31^{5} en dus in de rekening over 1830 nog zal moeten worden verantwoord f 286,367.70.

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

N°. 11.

HOOFDSTUK II, §

KOLONIËN GEVESTIGD DOOR DE MAATSCHAPPIJ

Bevolking der provinciën op 31 December 1829.	Getal van de contribuërende leden der maatschappij.	Pro… waa… kol… stich… gev… 2	TAL DER KOLONISTEN, volgens …contracten met … of arm… …ticulieren: Bedelaars.	Totaal.	overgenomen volgens gesloten contracten met het Gouvernement: Personen, uitmakende huisgezinnen.	Weezen, vondelingen en verlaten kinderen.	Bedelaars.	Totaal.	Totaal-generaal verdeeld in: Personen, uitmakende huisgezinnen.	Weezen, vondelingen en verlaten kinderen.	Bedelaars.	Totaal.	UIT… Waarde van de roerende eigendommen, op 1°. Januarij voorhanden en welke beschouwd worden van het vorig dienstjaar te zijn overgenomen.	UITGAVEN… Betrekkelijk de eerste daarstelling of vestiging: Voor aflossingen en rente-betalingen der verschillende geldleeningen.	Voor vestigingskosten gedurende het dienstjaar.	Totaal	Kosten van algemeen beheer.
2,427,206	11,717	Vri… Ov… Dr…	47	1,281	903	2,021	1,895	4,819	3,169	2,340	1,942	7,451	f 281,322.37	f 394,790.42^{5}	f 17,014.68^{5}	411,805.11	f 34,646.22

…ze kolom vermelde fondsen zijn: fonds van administratie, — van veld-arbeid, — van kleeding, — van menage, …ching, — van vuur en licht, — van reparatie, — van ziekenzaal, — van reserve, — van de loopende schuld, — …jarige schuld, — eindelijk een algemeen fonds voor de geneeskundige dienst, waartoe door de mindere beambten …uisgezinnen één cent per hoofd wekelijks wordt bijgedragen, en uit welk fonds de gebruikt wordende geneesmid… …verstrekt.

…eze kolom vermelde fondsen zijn: fonds van de spaarbank, — van het crediet der kolonisten, of de door hen te … gelden.

…n maakt een gedeelte uit van de geldleening van 15 October 1827, ad f 1,000,000.00, waarvan reeds op de reke… …dienst van 1827 en 1828 verantwoord is f 418,366.31^{5} en dus in de rekening over 1830 nog zal moeten worden …286,367.70.

XXVI. *Verslag nopens den staat va*

(Bijlagen behoorende bij

VAN WELDADIGHEID. (Dienst 1829.)

GAVEN.													
GEDURENDE HET DIENSTJAAR.												SALDO AAN GELD	
Betrekkelijk de gevestigde koloniale inrigtingen.													
Voor de administratie en het onderhoud der gevestigde koloniale etablissementen, fabrieken, werkplaatsen en bakkerij.	Voor uitb talingen aan kolonisten wegens te goed gemaakte gelden en spaarpenningen.	Uitschotten, voor rekening van het Gouvernement gedaan.	Eenige algemeene uitgaven.	Totaal.	Totaal der uitgaven gedurende het dienstjaar.	Totaal generaal	n het enstjaar genomen gelden.	Totaal der ontvangsten gedurende het dienstjaar.	Waarde van de roerende eigendommen, op 31 December voorhanden en welke beschouwd worden aan het volgend dienstjaar te zijn overgedaan.	Totaal-generaal.	op 1°. Januarij.	op 31 December.
f1,322 567 58^{5}	f 6 819.58	f23,075.96^{5}	f8,155.24¼	f 1,395,264.59¼	f 1,807,069.70¼	f 2,088,392.	95,265 98^{5}	f 1,742,192.18^{5}	f 276,801.84^{5}	f 2,018,994.03	f 138,594.45¾	f 73,716.94

ALGEMEENE AAN

Daar men voor de uitgaven en ontvangsten gedurende het dienstjaa kunnen aanwijzen die, welke uitsluitend tot het dienstjaar behoore volgen, zoo komen er op deze tabel eenige posten voor, welke, als afgetrokken; gelijk er ook onder de ontvangsten andere, tot het dienst nog niet zijn te geïnd. Zoo, bij voorbeeld, is onder de *uitgaven*, in kol eener oude pretentie ten laste van de eerste daarstelling der gestichten hebbende geschillen niet eerder heeft kunnen worden voldaan.

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

VAN WELDADIGHEID. (Dienst 1829.)

GAVEN.							ONTVANGSTEN.												SALDO AAN GELD	
GEDURENDE HET DIENSTJAAR.							ONTVANGSTEN GEDURENDE HET DIENSTJAAR.													
Betrekkelijk de gevestigde koloniale inrigtingen.							Bestemd tot dekking der kosten van eerste daarstelling of vestiging.			Bestemd tot de dekking der kosten voor de gevestigde koloniale inrigtingen.										
Voor de administratie en het onderhoud der gevestigde koloniale etablissementen, fabrieken, werkplaatsen en bakkerij.	Voor uitbetalingen aan kolonisten wegens te goed gemaakte gelden en spaarpenningen.	Uitschotten, voor rekening van het Gouvernement gedaan.	Eenige algemeene uitgaven.	Totaal.	Totaal der uitgaven gedurende het dienstjaar.	Totaal-generaal.	Bestedingsgelden volgens geslotene contracten.	Bedrag der door de subcommissiën overgestorte contributiën, giften en legaten.	Totaal.	Stortingen der kolonisten, zoo voor de administratie als onderhoudsfondsen; opbrengst der producten, magazijnen, fabrieken, werkplaatsen en bakkerij.	Stortingen der kolonisten voor de fondsen, welke bij hun ontslag verevend worden.	Vergoedingen, bij de geslotene contracten bedongen.	Eenige algemeene ontvangsten en terugbekomen uitschotten.	Totaal.	In het dienstjaar opgenomen gelden.	Totaal der ontvangsten gedurende het dienstjaar.	Waarde van de roerende eigendommen, op 31 December voorhanden en welke beschouwd worden aan het volgend dienstjaar te zijn overgedaan.	Totaal-generaal.	op 1°. Januarij.	op 31 December.
f1,322 567 58^5	f 6 819.58	f 23,075.96^5	f 8,155.24½	f 1,395,264.59½	f 1,807,069.70½	f 2,088,392.07½	f 251.779.86	f 29,665.68^5	f 281,445 54½	(1) f 998,198.86	(2) f 8,986.16	f 153,344.92^5	f 4,950.71	f 1,165,480.65^5	(3) f 295,265 98^5	f 1,742,192 18^5	f 276,801.84^5	f 2,018,994.03	f 138,594.45½	f 73,716.94

ALGEMEENE AANMERKING.

Daar men voor de uitgaven en ontvangsten gedurende het dienstjaar, uit gebrek aan nadere opgaven, niet bepaaldelijk heeft kunnen aanwijzen die, welke uitsluitend tot het dienstjaar behooren, maar de kas-rekening der maatschappij heeft moeten volgen, zoo komen er op deze tabel eenige posten voor, welke, als tot vroegere diensten behoorende, hadden moeten worden afgetrokken; gelijk er ook onder de ontvangsten andere, tot het dienstjaar behoorende, hadden moeten worden bijgevoegd, hoewel nog niet zijn te geïnd. Zoo, bij voorbeeld, is onder de *uitgaven*, in kolom 28, begrepen eene zekere som wegens de voldoening eener oude pretentie ten laste van de eerste daarstelling der gestichten te Veenhuizen, welke om reden van vroeger plaats gehad hebbende geschillen niet eerder heeft kunnen worden voldaan.

N°. 12.

HOOFDSTUK II, § 6*b*.

AFWISSELING VAN DE BEVOLKING DER KOLONIËN VAN

AANWIJZING DER KOLONISTEN.	Getal der personen op 1 Januarij.	BIJGEKOMEN. Opgenomen.	Geboren.	Van desertie terug.	Totaal.	Overgenomen.	Totaal-generaal.
Kolonisten.							
Personen tot huisgezinnen vereenigd.							
Uitmakende de huisgezinnen van gewone kolonisten in de drie vrije koloniën, met bijvoeging der bij die huisgezinnen ingedeelde weezen, vondelingen en verlaten kinderen	2,178	237	49	10	296	121	417
Uitmakende huisgezinnen van gewone kolonisten, welke groote hoeven bewonen	175	»	3	»	3	25	28
» arbeiders-huisgezinnen, geplaatst in afzonderlijke woningen	310	55	9	»	64	18	82
» bedelaars- » » » » »	130	»	3	»	3	66	69
» veteranen- » » » » »	562	15	20	»	35	51	86
In de strafkolonie aan de Ommerschans	106	»	2	»	2	22	24
Totaal	3,461	307	86	10	403	303	706
Weezen, vondelingen en verlatene kinderen in gestichten vereenigd.							
In het eerste gesticht te Veenhuizen	1,239	342	»	»	342	272	614
» » derde » » »	800	8	»	1	9	458	467
Totaal	2,039	350	»	1	351	730	1,081
Bedelaars in gestichten vereenigd.							
In het gesticht aan de Ommerschans	915	628	11	7	646	»	646
» » tweede gesticht te Veenhuizen	781	»	6	1	7	225	232
Totaal	1,696	628	17	8	653	225	878
Kweekelingen in het opvoedings-gesticht voor den landbouw te Wateren	60	1	»	»	1	13	14
Totaal-generaal	7,256	1,286	103	19	1,408	1,271	2,679

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

Hc

AFWISSELING VAN DE BEVOLKING DER KOLONIËN VAN

	Getal der personen op Januarij.	BIJGEKOMEN.					
		Opgenomen.	Geboren.	Van desertie terug.	Totaal.	Overgenomen.	Totaal-generaal.
Uitr bi ki	2,178	237	49	10	296	121	417
Uitr	175	»	3	»	3	25	28
	310	55	9	»	64	18	82
	130	»	3	»	3	66	69
	562	15	20	»	35	51	86
In d	106	»	2	»	2	22	24
	3,461	307	86	10	403	303	706
In h	1,239	342	»	»	342	272	614
» »	800	8	»	1	9	458	467
	2,039	350	»	1	351	730	1,081
In he	915	628	11	7	646	»	646
» »	781	»	6	1	7	225	232
	1,696	628	17	8	653	225	878
Kwee	60	1	»	»	1	13	14
	7,256	1,286	103	19	1,408	1,271	2,679

XXVI. *Verslag nopens den staat van het*

(Bijlagen behoorende bij het

DE MAATSCHAPPIJ VAN WELDADIGHEID. (Dienst 1829.)

AFGEGAAN.					TAL DER	AANMERKINGEN.
Ontslagen.	Gedeserteerd.	Overleden.	Totaal.	Over	edenen ; het eld getal ersonen, ekend) derzelve	
135	50	30	215		1.368	
12	»	1	13		0.592	
13	6	6	25		1.865	
32	»	1	33		0.781	
36	»	17	53		3.091	
17	»	3	20	a.	3	
b. 245	56	58	359		1.673	
22	10	120	152		9.909	
106	5	72	183		8.813	
128	15	192	335		9.467	
c. 169	50	112	331		10.884	
d. 100	12	64	176		8.737	
269	62	176	507		9.927	
f. 11	1	»	12		»	
653	134	426	1,213		5.816	

a. Onder dit getal bevinden zich 25, welke, na eenigen tijd wegens gepleegde misdrijven in de strafkoloniën te hebben doorgebragt, in de gewone koloniën zijn teruggeplaatst.

b. Hieronder zijn begrepen 108 kinderen, namelijk 53 van gewone kolonisten, 5 van arbeiders, 6 van veteranen en 44 weezen, vondelingen en verlatene kinderen, bij de huisgezinnen der gewone kolonisten ingedeeld.

c. Onder deze zijn 38, welke vrijwillig of voor de nationale militie in dienst zijn getreden.

d. Van deze zijn 5 in krijgsdienst getreden.

e. Onder deze zijn er 100, welke een deel uitmaken van de ongeveer 1200 bedelaars, welke sedert de oprigting der beide gestichten zijn ontslagen, en die dus andermaal om bedelarij zijn opgezonden.

f. Zijn de kinderen van gewone kolonisten.

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

DE MAATSCHAPPIJ VAN WELDADIGHEID. (Dienst 1829.)

AFGEGAAN.						Getal der personen op 31 December.	Gemiddeld getal der personen, opgemaakt uit de maandstaten.	VERHOUDING VAN HET GETAL DER		AANMERKINGEN.
Ontslagen.	Gedeserteerd.	Overleden.	Totaal.	Overgeplaatst.	Totaal-generaal.			geborenen tot het gemiddeld getal der personen, berekend over 100 derzelve.	overledenen tot het gemiddeld getal der personen, berekend over 100 derzelve	
135	50	30	215	141	356	2,239	2,193	2.234	1.368	
12	»	1	13	22	35	168	169	1.775	0.592	
13	6	6	25	7	32	360	327	2.752	1.865	
32	»	1	33	4	37	162	128	2.344	0.781	
36	»	17	53	52	105	543	550	3.618	3.091	
17	»	3	20	*a.* 29	49	81	100	2	3	
b. 245	56	58	359	255	614	3,553	3,467	2.481	1.673	
22	10	120	152	458	610	1,243	1,211	»	9.909	
106	5	72	183	271	454	813	817	»	8.813	
128	15	192	335	729	1,064	2,056	2,028	»	9.467	
c. 169	50	112	331	226	557	1,004	1,029	1.069	10.884	
d. 100	12	64	176	61	237	776	744	0.806	8.737	
269	62	176	507	287	794	*e.* 1,780	1,773	0 959	9.927	
f. 11	1	»	12	»	12	62	57	»	»	
653	134	426	1,213	1,271	2,484	7,451	7,325	1.406	5.816	

AANMERKINGEN.

a. Onder dit getal bevinden zich 25, welke, na eenigen tijd wegens gepleegde misdrijven in de strafkoloniën te hebben doorgebragt, in de gewone koloniën zijn teruggeplaatst.

b. Hieronder zijn begrepen 108 kinderen, namelijk 53 van gewone kolonisten, 5 van arbeiders, 6 van veteranen en 44 weezen, vondelingen en verlatene kinderen, bij de huisgezinnen der gewone kolonisten ingedeeld.

c. Onder deze zijn 38, welke vrijwillig of voor de nationale militie in dienst zijn getreden.

d. Van deze zijn 5 in krijgsdienst getreden.

e. Onder deze zijn er 100, welke een deel uitmaken van de ongeveer 1200 bedelaars, welke sedert de oprigting der beide gestichten zijn ontslagen, en die dus andermaal om bedelarij zijn opgezonden.

f. Zijn de kinderen van gewone kolonisten.

N°. 13.

HOOFDSTUK III, § 1.

BANKEN VAN LEENING WELKE DOOR ADMINISTRATIËN

PROVINCIËN.	Bevolking der provinciën.	Getal der banken van leening.	Gemeenten, waar zij zijn gevestigd.	Kapitalen, waarmede de banken werken.	Tegen welken interest de kapitalen zijn opgenomen.	Tegen welken interest de banken hebben beleend.	GETAL DER			U I T		
							panden, in het dienstjaar beleend, en die, waarop de beleening is vernieuwd.	panden, welke in het dienstjaar zijn gelost.	panden, welke zijn verkocht.	Bedrag der interessen, voor opgenomene kapitalen betaald.	Kosten van administratie.	Op de beleende panden geschoten gelden.
Noord-Braband	348,891	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Gelderland	309,793	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Noord-Holland	413,988	7	Amsterdam, Enkhuizen, Haarlem, Hoorn, Medemblik, Texel en Zaandam.	f 749,361.03	2½ à 6 percent.	8 à 21 percent.	327,679	289,691	26,773	f 7,200.98	f 49,172.45	f 1,190,118.65
Zuid-Holland	479,737	6	's Gravenhage, Brielle, Dordrecht, Gouda, Leiden en Rotterdam.	1,180,487.25	2½ à 4 »	7½ à 21¼ »	460,073	422,389	26,962	3,857.71^{5}	45,124.26^{5}	1,391,550.10
Zeeland	137,262	1	Goes.	15,215 58	»	15 à 20 »	10,595	9,790	348	»	1,497.79^{5}	24,305.65
Utrecht	132,359	1	Amersfoort.	36,900.00	5 percent.	7 à 16 »	40,013	37,027	2,502	545.00	2,245.83^{5}	83,419.75
Vriesland	204,909	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Overijssel	178,895	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Groningen	157,504	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Drenthe	63,868	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	2,427,206	15		f 1,981,963.86	2¼ à 6 percent.	7 à 21¼ percent.	838,360	758,897	56,585	f 11,603.69^{5}	f 98,040 34^{5}	f 2,689,394.15

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

Hc

BANKEN VAN LEENING WELKE DOOR ADMINISTRATIËN

	Tegen welken interest de kapitalen zijn opgenomen.	Tegen welken interest de banken hebben beleend.	GETAL DER			UIT		
			panden, in het dienstjaar beleend, en die, waarop de beleening is vernieuwd.	panden, welke in het dienstjaar zijn gelost.	panden, welke zijn verkocht.	Bedrag der interessen, voor opgenomene kapitalen betaald.	Kosten van administratie.	Op de beleende panden geschoten gelden.
Noo	»	»	»	»	»	»	»	»
Geld	»	»	»	»	»	»	»	»
Noo	½ à 6 percent.	8 à 21 percent.	327,679	289,691	26,773	f 7,200.98	f 49,172.45	f 1,190,118.65
Zuid	½ à 4 »	7½ à 21¼ »	460,073	422,389	26,962	3,857.71^{5}	45,124.26^{5}	1,391,550.10
Zeel	»	15 à 20 »	10,595	9,790	348	»	1,497.79^{5}	24,305.65
Utre	5 percent.	7 à 16 »	40,013	37,027	2,502	545.00	2,245.83^{5}	83,419.75
Vries	»	»	»	»	»	»	»	»
Overi	»	»	»	»	»	»	»	»
Groni	»	»	»	»	»	»	»	»
Drent	»	»	»	»	»	»	»	»
	à 6 percent.	7 à 21¼ percent.	838,360	758,897	56,585	f 11,603.69^{5}	f 98,040.34^{5}	f 2,689,394.15

XXVI. *Verslag nopens den staat van he*

(Bijlagen behoorende bij het

VAN LIEFDADIGHEID WORDEN GEHOUDEN. (Dienst 1829.)

GAVEN.						WINST OF VERLIES DER BANKEN.	
Vergoeding voor beschadigde of vermiste panden.	Onkosten op den verkoop der panden.	Overschot van de opbrengst der in het dienstjaar verkochte panden, hetwelk aan de houders van pandbriefjes is uitgekeerd.	Totaal.	Inkomsten van vaste goederen en toegekende regten.	Totaal.	Winst.	Verlies.
»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»
f 224.33	f 152.84	f 26,626.88	f 1,273,496.13	f 10,353.30	f 1,277,321.72^5	f 62,148.54^5	»
60.00	4,236.95^5	3,622.34	1,448,451.37^5	323.00	1,598,101.03^5	59,748.76	»
»	»	104.98	25,908.42^5	»	27,680.17^5	498.00	»
»	83.58^5	119.52	86,413.69	»	88,307.96	5,548.80	»
»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»
f 284.33	f 4,473.38	f 30,473.72	f 2,834,269.62	f 10,676.30	f 2,991,410.89^5	f 127,944.10^5	»

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

VAN LIEFDADIGHEID WORDEN GEHOUDEN. (Dienst 1829.)

GAVEN.				MIDDELEN, WAARDOOR IN DE UITGAVEN IS VOORZIEN.								WINST OF VERLIES DER BANKEN.	
Vergoeding voor beschadigde of vermiste panden.	Onkosten op den verkoop der panden.	Overschot van de opbrengst der in het dienstjaar verkochte panden, hetwelk aan de houders van pandbriefjes is uitgekeerd.	Totaal.	Inkomsten van vaste goederen en toegekende regten.	Interessen van uitgezette kapitalen.	Inbrenggelden bij het beleenen van panden.	Terugbetaalde gelden voor geloste panden.	Interessen van panden, welke zijn gelost of waarvan de beleening is vernieuwd.	Opbrengst van de verkochte panden.	Opgelden, door de koopers betaald voor gekochte panden.	Totaal.	Winst.	Verlies.
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
f 224.33	f 152.84	f 26,626.88	f 1,273,496.13	f 10,353.30	f 806.15	»	f 1,094,408.28	f 85,177.99^{5}	f 83,103 54	f 3,472.46	f 1,277,321.72^{5}	f 62,148.54^{5}	»
60.00	4,236.95^{5}	3,622.34	1,448,451.37^{5}	323.00	7,614 60	f 1,676.79^{5}	1,423,787.70	99,829.16^{5}	61,480.25	3,389.52^{5}	1,598,101.03^{5}	59,748.76	»
»	»	104.98	25,908.42^{5}	»	»	»	25,055.90	1,995.79^{5}	582.85	45.63	27,680.17^{5}	498.00	»
»	83.58^{5}	119.52	86,413.69	»	»	»	77,059.75	5,306.52^{5}	5,722 35	219.33^{5}	88,307.96	5,548.80	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
f 284.33	f 4,473 38	f 30,473.72	f 2,834,269.62	f 10,676.30	f 8,420.75	f 1,676.79^{5}	f 2,620,311.63	f 192,309 48	f 150,888.99	f 7,126 95	f 2,991,410.89^{5}	f 127,944.10^{5}	»

N°. 14.

HOOFDSTUK III, § 1.

BANKEN VAN LEENING, *welke zijn verpacht of die, ten gevolge van eene of andere*

PROVINCIËN.	Bevolking der provinciën.	Getal der banken van leening.	GEMEENTEN, WAAR ZIJ ZIJN GEVESTIGD.	INTEREST, tegen welken de panden zijn beleend.	GETAL DER panden, in het dienstjaar beleend of waarvoor de beleening is vernieuwd.	panden, welke in het dienstjaar zijn gelost.	panden, welke in het dienstjaar zijn verkocht.	UITGAVEN TEN LASTE VAN GEMEENTEBESTUREN OF INSTELLINGEN VAN WELDADIGHEID EN INKOMSTEN DOOR DEZELVE GENOTEN. Uitgaven voor lasten en onderhoud van gebouwen.	Inkomsten. Bedrag der pachtpenningen.	Verdere voordeelen, bij de pachtcontracten bedongen.	Totaal.	Bedrag der zuivere winst, door gemeentebesturen of instellingen van weldadigheid genoten.
Noord-Braband.	348,891	9	(1) 's Hertogenbosch, Bergen op Zoom, Breda, Geertruidenberg, Grave, Heusden, Willemstad, Klundert en Oudenbosch.	12 à $25\frac{1}{4}$ pct.	75,589	67,375	2,465	»	f 2,430.00	»	f 2,430 00	f 2,430.00
Gelderland . .	309,793	16	(2) Arnhem, Nijmegen, Zutphen, Harderwijk, Tiel, Zalt-Bommel, Wageningen, Culemborg, Doesburg, Elburg, Groenlo, Doetinchem, Nijkerk, Ede, Barneveld en Buren.	10 » $21\frac{2}{3}$ »	89,382	71,586	4,467	»	5,318 93	»	5,318.93	5,318.93
Noord-Holland.	413,988	9	(3) Alkmaar, Edam, Helder, Hilversum, Monnikendam, Naarden, Purmerend, de Rijp en Weesp.	7 » 33 »	56,694	46,483	2,329	»	3,460.00	f 173.76	3,633.76	3,633.76
Zuid-Holland .	479,737	(4) 15	Alphen, Oud-Beijerland, Delfshaven, Delft, Gorinchem, Heenvliet, Katwijk, Leerdam, Maassluis, Middelharnis, Oudewater, Schiedam, Schoonhoven, Vlaardingen en Woerden.	8 » 28 »	165,157	118,174	11,651	f 310.00	6,499.00	240 00	6,739.00	6,429.00
Zeeland . . .	137,262	5	Middelburg, Sluis, Tholen, Vlissingen en Zierikzee.	8 » 17 »	67,194	59,263	2,052	220.60	1,753.00	400.00	2,153.00	1,932.40
Utrecht . . .	132,359	8	Utrecht, Maarssen, Montfoort, Mijdrecht, Rhenen, Veenendaal, Wijk bij Duurstede en IJsselstein.	(5) 6 » $21\frac{2}{3}$ »	196,282	141,140	9,212	»	4,468 00	346 36	4,814.36	4,814.36
Vriesland. . .	204,909	(6) 9	Leeuwarden, Franeker, Sneek, Harlingen, Workum, Hindelopen, Bolsward, Wonseradeel en Heerenveen.	10 » 13 »	54,465	(7) 39,924	2,030	»	811.50	»	811.50	811.50
Overijssel. . .	178,895	(9) 7	(10) Deventer, Kampen, Zwolle, Oldenzaal, Hasselt, Steenwijk en Ootmarssum.	12 » 22 »	102,363	86,547	3,658	359.50	4,850.00	127.21	4,977.21	4,617.71
Groningen . .	157,504	3	Groningen, Appingadam en Winschoten.	9 » 16 »	61,062	56,392	2,315	»	1,455 00	100.00	1,555.00	1,555.00
Drenthe . . .	63,868	3	Coevorden, Hoogeveen en Meppel.	(11) $8\frac{1}{3}$ » $16\frac{1}{4}$ »	5,227	3,767	315	»	»	»	»	»
Totaal	2,427,206	84		6 à 33 pct.	873,415	690,651	40,494	f 890.10	f 31,045.43	f 1,387.33	f 32,432.76	f 31,542.43

(1) Ten aanzien van de banken van leening te 's Hertogenbosch en te Heusden waren de opgaven te onvolledig, om in deze tabel te kunnen worden opgenomen.
(2) Omtrent de banken te Nijmegen, Tiel, Culemborg en Groenlo, waren de opgaven te onvolledig, om alhier te kunnen worden opgenomen.

(3) De opgaven omtrent de bank in de Rijp waren te onvolledig, om in deze tabel te kunnen worden opgenomen.
(4) De bank te Vianen is opgeheven.
(5) Te Maarssen en te Mijdrecht wordt voor kortstondige beleeningen van geringe panden tegen hooger interest betaald.

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

Hoo

BANKEN VAN LEENING, *welke zijn verpacht of die, ten gevolge van eene of andere*

ST, PRC de panden ..nd.	GETAL DER			UITGAVEN TEN LASTE VAN GEMEENTEBESTUREN OF INSTELLINGEN VAN WELDADIGHEID EN INKOMSTEN DOOR DEZELVE GENOTEN.				Bedrag der zuivere winst, door gemeentebesturen of instellingen van weldadigheid genoten.
	panden, in het dienstjaar beleend of waarvoor de beleening is vernieuwd.	panden, welke in het dienstjaar zijn gelost.	panden, welke in het dienstjaar zijn verkocht.	Uitgaven voor lasten en onderhoud van gebouwen.	Inkomsten.			
					Bedrag der pachtpenningen.	Verdere voordeelen, bij de pachtcontracten bedongen.	Totaal.	
Noor ¹/₄ pct.	75,589	67,375	2,465	»	f 2,430.00	»	f 2,430.00	f 2,430.00
Geld 1²/₃ »	89,382	71,586	4,467	»	5,318 93	»	5,318.93	5,318.93
Noor 3 »	56,694	46,483	2,329	»	3,460.00	f 173.76	3,633.76	3,633.76
Zuid 3 »	165,157	118,174	11,651	f 310.00	6,499.00	240 00	6,739.00	6,429.00
Zeel 7 »	67,194	59,263	2,052	220.60	1,753.00	400.00	2,153.00	1,932.40
Utre 1²/₃ »	196,282	141,140	9,212	»	4,468 00	346 36	4,814.36	4,814.36
Vries 3 »	54,465	(7) 39,924	2,030	»	811.50	»	811.50	811.50
Over 2 »	102,363	86,547	3,658	359.50	4,850.00	127.21	4,977.21	4,617.71
Gron 6 »	61,062	56,392	2,315	»	1,455.00	100.00	1,555.00	1,555.00
Dren 6¹/₄ »	5,227	3,767	315	»	»	»	»	»
3 pct.	873,415	690,651	40,494	f 890.10	f 31,045.43	f 1,387.33	f 32,432.76	f 31,542.43

ı waren de

ɔpgaven te

(3) De opgaven omtrent de bank in de Rijp waren te onvolledig, om in deze tabel te kunnen worden opgenomen.

(4) De bank te Vianen is opgeheven.

(5) Te Maarssen en te Mijdrecht wordt voor kortstondige beleeningen van geringe panden tegen hooger interest betaald.

XXVI. *Verslag nopens den staat van h*

(Bijlagen behoorende bij he

vergunning, door particulieren voor eigene rekening worden gehouden. (Di

UITGAVEN EN INKOMSTEN VAN DE PACKKING HEBBEN.

UITGAVEN.					N.		
Bedrag der op te brengen pacht-penningen.	Bedrag der verdere uitkeering, waartoe de pachters ingevolge het pachtcontract zijn verbonden.	Op beleende panden geschotene gelden.	Vergoeding voor beschadigde of vermiste panden.	Onkosten op den verkoop der panden.	brengst van erkochte anden.	Opgelden, door de koopers betaald voor gekochte panden.	Totaal.
f 2,430.00	f 504.20	f 145,597.32	f 120.00	f 301.39	5,954 60	f 549.30	f 165,656.92^5
5,318.93	»	61,227 35	330.00	224.33	5,960.54	193.68	87,039.12
3,460.00	1,488.78	156,221 35	159.00	390.20	5,329.02	149.04	170,237.27
6,699.00	490.00	362,873.52	150.00	1,010.65	22,501.49	325.81^5	390,624.08^5
1,753.00	418.14	211,172.20	17.80	419.56	6,849.80	6.61	219,330.82
4,468.00	346.36	477,677.58	»	1,434 20	23,103.10	421.48^5	497,713.73
811.50	3.00	99,719.07^5	8.60	312.39	3,432.00	61.60	101,171.74
4,850 00	127.21	76,386.10	117.95	90 00	3,804.95	»	53,327.26
1,455.00	100.00	181,541.05	12.00	1,162 47	8,042.95	134.68	193,814.32
»	»	9,493.20	»	17.50	459.75	»	8,908.07
f 31,245.43	f 3,477.69	f 1,781,908.74^5	f 915.35	f 5,362.69	85,438.20	f 1,842.21	f 1,887,823.34

(6) De pachter van de bank van leening te Leeuwarden heeft heven.
lichtingen te geven.
ijn geene opgaven gedaan.
(7) Hieronder zijn niet begrepen de geloste panden te Sneek, waarvgen van geringe panden tegen hooger
(8) Hieronder zijn niet begrepen de interesten voor geloste pan
bedrag niet is opgegeven.

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

vergunning, door particulieren voor eigene rekening worden gehouden. (Dienst 1829.)

UITGAVEN EN INKOMSTEN VAN DE PACHTERS, VOOR ZOOVERRE DEZELVE ONMIDDELLIJK TOT DE BELEENING BETREKKING HEBBEN.

U I T G A V E N.							I N K O M S T E N.					
Bedrag der op te brengen pacht-penningen.	Bedrag der verdere uitkeering, waartoe de pachters ingevolge het pachtcontract zijn verbonden.	Op beleende panden geschotene gelden.	Vergoeding voor beschadigde of vermiste panden.	Onkosten op den verkoop der panden.	Overschot van de opbrengst der verkochte panden, hetwelk aan de houders van pandbriefjes is uitgekeerd.	Totaal.	Inbrenggelden bij het beleenen van panden.	Terugbetaalde gelden voor geloste panden.	Interesten van panden, welke zijn gelost of waarvan de beleening is vernieuwd.	Opbrengst van de verkochte panden.	Opgelden, door de koopers betaald voor gekochte panden.	Totaal.
f 2,430.00	f 504.20	f 145,597.32	f 120.00	f 301.39	f 424.08	f 149,376.99	f 135.90	f 147,063.50	f 11,953.62^5	f 5,954 60	f 549.30	f 165,656.92^5
5,318.93	»	61,227 35	330.00	224,33	267,60	67,368.21	872 50	70,033.43	9,978 97	5,960.54	193.68	87,039.12
3,460.00	1,488.78	156,221 35	159.00	390.20	316.12	162,035.45	1,226.44	151,626.80	11,905.97	5,329.02	149.04	170,237.27
6,699.00	490.00	362,873.52	150.00	1,010.65	1,623.55	372,846.72	443.37^5	333,116.94	34,236.46^5	22,501.49	325.81^5	390,624.08^5
1,753.00	418.14	211,172.20	17.80	419.56	109.35^5	213 890.05^5	»	196,993.16	15,481.25	6,849.80	6.61	219,330.82
4,468.00	346.36	477,677.58	»	1,434 20	1,420.12	485,346.26	52.70	447,734.38	26,402.06^5	23,103.10	421.48^5	497,713.73
811.50	3.00	99,719.07^5	8.60	312.39	168.56^5	101,023.13	19.50	91,251.40	(8) 6,407.24	3,432.00	61.60	101,171.74
4,850.00	127.21	76,386.10	117.95	90 00	306.20	81,877.46	629.80	41,564.36	7,328.15	3,804.95	»	53,327.26
1,455.00	100.00	181,541.05	12.00	1,162 47	125.00	184,395.52	»	173,273.25	12,363.44	8,042.95	134.68	193,814.32
»	»	9,493.20	»	17.50	»	9,510.70	»	7,817.25	631.07	459.75	»	8,908.07
f 31,245.43	f 3,477.69	f 1,781,908.74^5	f 915.35	f 5,362.69	f 4,760.59	f 1,827,670.49^5	f 3,380.21^5	f 1,660,474 47	f 136,688 24^5	f 85,438.20	f 1,842.21	f 1,887,823.34

(6) De pachter van de bank van leening te Leeuwarden heeft geweigerd de gevraagde inlichtingen te geven.
(7) Hieronder zijn niet begrepen de geloste panden te Sneek, waarvan het getal niet is opgegeven.
(8) Hieronder zijn niet begrepen de interesten voor geloste panden te Sneek, waarvan het bedrag niet is opgegeven.
(9) De banken te Vollenhove en te Blokzijl zijn opgeheven.
(10) Wegens de banken te Hasselt en te Steenwijk zijn geene opgaven gedaan.
(11) Te Hoogeveen wordt voor kortstondige beleeningen van geringe panden tegen hooger interest betaald.

N°. 15.

HOOFDSTUK III, § 2.

ZIEKEN- EN BEGRA

PROVINCIEN.	Bevolking der provinciën.	Getal der kassen.	GEMEENTEN, WAAR ZIJ ZIJN GEVESTIGD.	Getal der deelnemers.	Getal der personen, aan welke onderstand is verleend.	Lasten en kosten van administratie.	UIT — VOOR VERLEENDEN: bezoldiging of toelagen aan genees- en heelmeesters.	verstrekte geneesmiddelen.	ziekengelden.
Noord-Braband	348,891	15	2 te Breda, 8 te Bergen op Zoom en 5 te Tilburg.	571	84	f 77.14^{5}	f 60.00	»	f 696.68
Gelderland	309,793	(1) 6	(2) 4 te Nijmegen, 1 te Zutphen en 1 te Wageningen.	787	119	1,126.53	877.55	f 870.25	1,909.55
Noord-Holland	413,988	(3) 52	4 te Alkmaar, 2 te Bussem, 2 te Crommenie, 1 te Edam, 10 te Haarlem, 5 te Hilversum, 3 te Hoorn, 1 te Huizen, 1 te Ilpendam, 1 te Koog aan de Zaan, 2 te Laren, 1 te Medemblik, 2 te Muiden, 2 te Naarden, 1 te Purmerend, 1 te Uitgeest, 2 te Weesp, 1 te Westzaan, 1 te Wormerveer en 9 te Zaandam.	16,239	1,451	5,050.09	874.50	1,699.08	3,163.00
Zuid-Holland	479,737	114	(4) 13 te 's Gravenhage, 4 te Brielle, 1 te Delfshaven, 13 te Delft, 1 te Dordrecht, 4 te Gorinchem, 2 te Gouda, 1 te Haastrecht, 2 te Hellevoetsluis, 1 te Kralingen, 31 te Leiden, 1 te Maassluis, 1 te Middelharnis, 1 te Oudewater, 29 te Rotterdam, 5 te Schiedam, 1 te Vlaardingen en 3 te Woerden.	38,112	4,652	24,344.01	67,199.74^{5}	56,250.26	25,752.85^{5}
Zeeland	137,262	(5) 20	6 te Middelburg, 8 te Vlissingen, 4 te Zierikzee en 2 te Goes.	2,243	109	551.95	274.00	274.00	231.40
Utrecht	132,359	28	15 te Utrecht, 8 te Amersfoort, 1 te Baarn, 2 te Loosdrecht, 1 te Tienhoven en 1 te te Westbroek.	8,835	1,146	1,694.76^{5}	1,022.50	»	7,843.15
Vriesland	204,909	24	(6) 12 te Leeuwarden, 1 te Bolsward, 2 te Harlingen, 1 te Sloten, 1 te Haskerland, 2 te Idaarderadeel, 2 te Kollumerland, 1 te Schoterland, 1 te Wonseradeel en 1 te Utingeradeel.	1,926	337	546.26^{5}	320.00	489.28	3,354.96
Overijssel	178,895	21	12 te Zwolle, 1 te Dalfsen, 3 te Deventer en 5 te Kampen.	2,014	352	273.15	66.00	»	2,197.93
Groningen	157,504	»	. . . .	»	»	»	»	»	»
Drenthe	63,868	»	. . . .	»	»	»	»	»	»
Totaal	2,427,206	280		70,727	8,250	f 33,663.90^{5}	f 70,694.29^{5}	f 59,582.87	f 45,149.52^{5}

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

. (Bijlagen behoorende bij het verslag.)

ZIEKEN- EN BEGRA

GEMEENTEN, WAAR ZIJ ZIJN GEVESTIGD.	Getal der deelnemers.	Getal der personen, aan welke onderstand is verleend.	UIT			
			Lasten en kosten van administratie.	VOOR VERLEENDEN		
				bezoldiging of toelagen aan genees- en heelmeesters.	verstrekte geneesmiddelen.	ziekengelden.
, 8 te Bergen op Zoom en 5 te Tilburg.	571	84	f 77.14[5]	f 60.00	»	f 696.68
,jmegen, 1 te Zutphen en 1 te Wa- ı.	787	119	1,126.53	877.55	f 870.25	1,909.55
aar, 2 te Bussem, 2 te Crommenie, ım, 10 te Haarlem, 5 te Hilversum, ›orn, 1 te Huizen, 1 te Ilpendam, ɔog aan de Zaan, 2 te Laren, 1 te lik, 2 te Muiden, 2 te Naarden, 1 ıerend, 1 te Uitgeest, 2 te Weesp, 'estzaan, 1 te Wormerveer en 9 te ı.	16,239	1,451	5,050.09	874.50	1,699.08	3,163.00
s Gravenhage, 4 te Brielle, 1 te Delfs- 13 te Delft, 1 te Dordrecht, 4 te ɪm, 2 te Gouda, 1 te Haastrecht, 2 oetsluis, 1 te Kralingen, 31 te Leiden, assluis, 1 te Middelharnis, 1 te Oude- ?9 te Rotterdam, 5 te Schiedam, 1 te gen en 3 te Woerden.	38,112	4,652	24,344.01	67,199.74[5]	56,250.26	25,752.85[5]
ılburg, 8 te Vlissingen, 4 te Zierikzee Goes.	2,243	109	551.95	274.00	274.00	231.40
'echt, 8 te Amersfoort, 1 te Baarn, ɔosdrecht, 1 te Tienhoven en 1 te brock.	8,835	1,146	1,694.76[5]	1,022.50	»	7,843.15
Leeuwarden, 1 te Bolsward, 2 te Har- 1 te Sloten, 1 te Haskerland, 2 te adeel, 2 te Kollumerland, 1 te Scho- 1 te Wonseradeel en 1 te Utingeradeel.	1,926	337	546.26[5]	320.00	489.28	3,354.96
olle, 1 te Dalfsen, 3 te Deventer en mpen.	2,014	352	273 15	66.00	»	2,197.93
. . . .	»	»	»	»	»	»
. . . .	»	»	»	»	»	»
	70,727	8,250	f 33,663.90[5]	f 70,694.29[5]	f 59,582 87	f 45,149.52[5]

XXVI. *Verslag nopens den staat van h*

(Bijlagen behoorende bij he

FENIS-BUSSEN. (Dienst 1829.)

GAVEN.			MIDDELEN, WAA	
ONDERSTAND IN				
begrafenis-gelden.	Totaal.	Totaal-generaal.	Inkomsten van eigendommen.	Bedrag der gewone wekelijksche of maandelijksche contributiën.
f 216.70	f 973.38	f 1,050.52^{5}	f 76.00	f 1,503 59^{5}
1,068.42	4,725.77	5,852.30	1,097.86	3,744.25
25,821.61	31,558.19	36,608.28	5,608.64	32,795.69
60,029.35	209,232.21	233,576 22	10,218.16	222,384.05^{5}
4,574.37	5,353.77	5,905.72	24.75	6,692.42^{5}
17,319.75	26,185.40	27,880.16^{5}	1,719.14	30,978.90
1,715 70	5,879.94	6,426.20^{5}	895.00	8,182.45
1,596.86	3,860.79	4,133.94	77.00	5,670.56^{5}
»	»	»	»	»
»	»	»	»	»
f 112,342.76	f 287,769.45	f 321,433.35^{5}	f 10,716.55	f 311,951.93

AANMERKINGEN.

(1) Die te Ubbergen bestaat niet meer.

(2) De opgaven ontbreken van twee bussen te Nijmegen.

(3) Bovendien zijn te Amsterdam nog een aantal instellingen van dezen aard aanwezig, welke echter alhier niet hebben kunnen worden opgenomen, als zijnde deswege over 1829 geene opgaven ontvangen.

(4) De opgaven ontbreken van eene bus te Delft en van twee te Schiedam.

(5) Hieronder begrepen vijf bussen, welke alleen ten doel hebben het onderling kosteloos begraven der overledene deelnemers of van derzelver vrouwen.

(6) Het bestuur van de bus te Wonseradeel heeft geweigerd de gevraagde inlichtingen te geven.

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

FENIS-BUSSEN. (Dienst 1829.)

GAVEN.			MIDDELEN, WAARDOOR IN DE UITGAVEN IS VOORZIEN.						Verhouding van het getal der deelnemers tot dat der bevolking van die provinciën, waarin de bussen gevestigd zijn, berekend over 1000 zielen.	Verhouding van het getal der onderstand genoten hebbenden tot dat der deelnemers, berekend over 100 zielen.	Bedrag van het totaal van den onderstand, over het getal der onderstand genoten hebbenden omgeslagen.	AANMERKINGEN.
ONDERSTAND IN		Totaal-generaal.	Inkomsten van eigendommen	Bedrag der gewone wekelijksche of maandelijksche contributiën.	Bedrag der buitengewone contributiën.	Bedrag der inleggelden.	Bedrag der boeten.	Totaal.				
begrafenisgelden.	Totaal.											
f 216.70	f 973.38	f 1,050.52^5	f 76.00	f 1,503 59^5	f 9.17^5	f 22.10	f 11.35	f 1,622.22	1.64	14 71	f 11.59	(1) Die te Ubbergen bestaat niet meer.
1,068.42	4,725.77	5,852.30	1,097.86	3,744.25	948.10	72.10	1.80	5,864.11	2 54	15.12	39.71	(2) De opgaven ontbreken van twee bussen te Nijmegen.
25,821.61	31,558.19	36,608.28	5,608.64	32,795.69	4,935.96	596.65	841.87	44,778.81	39.23	8.94	21.75	(3) Bovendien zijn te Amsterdam nog een aantal instellingen van dezen aard aanwezig, welke echter alhier niet hebben kunnen worden opgenomen, als zijnde deswege over 1829 geene opgaven ontvangen. (4) De opgaven ontbreken van eene bus te Delft en van twee te Schiedam.
60,029.35	209,232.21	233,576 22	10,218.16	222,384.05^5	5,963.68^5	2,594.73^5	1,451.62^5	242,612.26	79.44	12.21	44.98	(5) Hieronder begrepen vijf bussen, welke alleen ten doel hebben het onderling kosteloos begraven der overledene deelnemers of van derzelver vrouwen. (6) Het bestuur van de bus te Wonseradeel heeft geweigerd de gevraagde inlichtingen te geven.
4,574.37	5,353.77	5,905.72	24.75	6,692.42^5	18.65	322 32^5	11.90	7,070.05	16.34	4.86	49.12	
17,319.75	26,185.40	27,880.16^5	1,719.14	30,978.90	662.56	288.25	186.70	33,835.55	66.75	12.97	22.85	
1,715 70	5,879.94	6,426.20^5	895.00	8,182.45	111.40	253.00	633.10	10,079.95	9.40	17.49	17.45	
1,596.86	3,860.79	4,133.94	77.00	5,670.56^5	5.20	140.75	76 70	5,970.21^5	11.26	17.48	10.97	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
f 112,342.76	f 287,769.45	f 321,433.35^5	f 10,716.55	f 311,951.93	f 12,654.73	f 4,294 91	f 3,215.04^5	f 351,833.16^5	32.06	11.66	34.88	

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

N°. 16.

HOOFDSTUK III, § 3.

WEDUWEN- EN

PROVINCIËN.	Bevolking der provinciën.	Getal der fondsen.	GEMEENTEN, WAAR GEVESTIGD.	Getal der deelnemers.	Getal der gepensioneerden.	UITGAVEN.			
						Bedrag der uitbetaalde pensioenen.	Andere uitkeeringen.	Voor gedane beleggingen van gelden onder hypotheek of aankoop van effecten, daaronder begrepen de op dezelve te goed gedane interesten.	Totaal.
Noord-Braband	348,891	1	's Hertogenbosch	134	1	f 50.00	f 84.12^{5}	f 1,187.30^{5}	f 1,321.43
Gelderland	309,793	1	Doesburg	31	(1) 11	1,425.00	65.52	7,100.00	8,590.52
Noord-Holland	413,988	12	(2) Acht te Amsterdam, twee te Haarlem, één te Medemblik en één te Nieuwer-Amstel.	3,702	782	132,566.52	5,606.79^{5}	11,618 18	149,791.49^{5}
Zuid-Holland	479,737	4	Drie te Rotterdam en één te Leiden.	462	5	720.00	250.00	4,133.56	5,103.56
Zeeland	137,262	3	Twee te Middelburg en één te Zierikzee.	186	50	2,614.45	»	1,169.14^{5}	3,783.59^{5}
Utrecht	132,359	»	....	»	»	»	»	»	»
Vriesland	204,909	»	....	»	»	»	»	»	»
Overijssel	178,895	1	Deventer	114	10	211.50	»	684 30	895.80
Groningen	157,504	2	Groningen	282	35	3,070.82	»	2,373.64	5,444.46
Drenthe	63,868	2	Assen	115	9	550.30	»	630.83	1,181.13
Totaal	2,427,206	26		5,026	903	f 141,208.59	f 6,006.44	f 28,896.96	f 176,111.99

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

WEDUWEN- EN

ENTEN, GEVESTIGD.	Getal der deelnemers.	Getal der gepensioneerden.	UITGAVEN. Bedrag der uitbetaalde pensioenen.	Andere uitkeeringen.	Voor gedane beleggingen van gelden onder hypotheek of aankoop van effecten, daaronder begrepen de op dezelve te goed gedane interesten.	Totaal.
bosch	134	1	f 50.00	f 84.12⁵	f 1,187.30⁵	f 1,321.43
. . . .	31	(1) 11	1,425.00	65.52	7,100.00	8,590.52
e Amsterdam, Haarlem, één nblik en één te -Amstel.	3,702	782	132,566.52	5,606.79⁵	11,618.18	149,791.49⁵
tterdam en één a.	462	5	720.00	250.00	4,133.56	5,103.56
Middelburg en ierikzee.	186	50	2,614.45	»	1,169.14⁵	3,783.59⁵
. . . .	»	»	»	»	»	»
. . . .	»	»	»	»	»	»
. . . .	114	10	211.50	»	684.30	895.80
. . . .	282	35	3,070.82	»	2,373.64	5,444.46
. . . .	115	9	550.30	»	630.83	1,181.13
	5,026	903	f 141,208.59	f 6,006.44	f 28,896.96	f 176,111.99

XXVI. *Verslag nopens den staat van het ar*

(Bijlagen behoorende bij het ver

WEEZEN-FONDSEN. (Dienst 1829.)

MIDDELEN, WAARDOOR IN DE UITGAVEN					…ng …etal …rs …lking …iën, …le …en …zijn, …d …ielen.	Bedrag van het totaal der uitbetaalde pensioenen, over het getal der gepensioneerden omgeslagen.	*Aanmerkingen.*
Bedrag der gewone contributiën.	Bedrag der buitengewone contributiën.	Bedrag der inleggelden.	Bedrag der boeten.	Bedrag interes… belegde onder h… of in e…			
f 813.00^{5}	»	f 372.30	»	f		f 50.00	(1) Bovendien wordt door de besturen van de te Nijmegen bestaande zieken- en begrafenisbussen aan de weduwen der deelnemers een jaarlijksch pensioen toegelegd.
496.00	»	32.00	»			129.55	
92,365.73^{5}	f 5,828.00	2,682.64	f 9,590.75	2…		169.52	(2) Omtrent nog enkele te Amsterdam bestaande fondsen van deze soort zijn geene opgaven ingekomen. Twee zijn er aldaar in den loop van het jaar 1829 te niet gegaan.
6,830.29^{6}	»	25.80	»			144.00	
2,266.00	336.00	52.27^{5}	48.00			52.29	
»	»	»	»			»	
»	»	»	»			»	
673.33	»	8.00	»			21.15	
5,320.10	»	»	»			87.74	
820.00	»	»	»			61.14	
f 109,584.46^{5}	f 6,164.00	f 3,173.01^{5}	f 9,638.75	f …		f 156.37	

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

WEEZEN-FONDSEN. (Dienst 1829.)

MIDDELEN, WAARDOOR IN DE UITGAVEN IS VOORZIEN.							Bedrag der in kas zijnde gelden op den 31sten December 1829.	Waarde der gezamenlijke publieke effecten of inschrijvingen op het grootboek der Nederlandsche schuld en onder hypotheek uitgezette gelden op den 31sten December 1829.	Verhouding van het getal deelnemers tot dat van de bevolking der provinciën, waarin de instellingen gevestigd zijn, berekend over 1000 zielen.	Bedrag van het totaal der uitbetaalde pensioenen, over het getal der gepensioneerden omgeslagen.	*Aanmerkingen.*
Bedrag der gewone contributiën.	Bedrag der buitengewone contributiën.	Bedrag der inleggelden.	Bedrag der boeten.	Bedrag van de interesten der belegde gelden onder hypotheek of in effecten.	Bedrag der hypothecaire aflossingen en der verkochte fondsen, daaronder begrepen de op dezelve te goed gedane interesten.	Totaal.					
f 813.00^{5}	»	f 372.30	»	f 136.12^{5}	»	f 1,321.43	»	f 3,660.00	0.38	f 50.00	(1) Bovendien wordt door de besturen van de te Nijmegen bestaande zieken- en begrafenisbussen aan de weduwen der deelnemers een jaarlijksch pensioen toegelegd.
496.00	»	32.00	»	1,837.75	f 6,000.00	8,365.75	f 998 97	43,437.00	0.10	129.55	
92,365.73^{5}	f 5,828.00	2,682.64	f 9,590.75	20,396.22^{5}	43,124.59	173,987.94	18,128.77	526,905.26	8.94	169.52	
6,830.29^{5}	»	25.80	»	190.30	»	7,046.39^{5}	1,169.76	6,315.00	0.96	144.00	(2) Omtrent nog enkele te Amsterdam bestaande fondsen van deze soort zijn geene opgaven ingekomen. Twee zijn er aldaar in den loop van het jaar 1829 te niet gegaan.
2,266.00	336.00	52.27^{5}	48.00	1,677.55	»	4,379.82^{5}	664.41	77,397.00	1.36	52.29	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
673.33	»	8.00	»	94.10	»	775.43	»	1,974.30	0.64	21.15	
5,320.10	»	»	»	523.75	»	5,843.85	497.12	16,181.00	1.79	87.74	
820.00	»	»	»	135.00	»	955.00	288.65^{5}	5,600.00	1.80	61.14	
f 109,584.46^{5}	f 6,164.00	f 3,173.01^{5}	f 9,638.75	f 24,990.80	f 49,124.59	f 202,675.62	f 21,747.68^{5}	f 681,469.56	2.40	f 156.37	

N°. 17.

Hoofdstuk III, § 4.

SPAAR

PROVINCIËN	Bevolking der provinciën.	Getal der banken.	GEMEENTEN, WAAR GEVESTIGD.	Door de banken betaald wordende interest.	Getal der deelnemers bij de opmaking van de laatste rekening.	ALGEMEENE UITGAVEN EN MIDDELEN, WAARDOOR IN DEZELVE IS — Uitgaven. — Administratie-kosten.	Uitgaven. — Aan de deelnemers terugbetaalde gelden, zoo van opgevraagde inlagen als van interesten.	Uitgaven. — Voor belegging van gelden onder hypotheek of aankoop van Nederlandsche fondsen, daaronder begrepen de op dezelve aan de verkoopers te goed gedane interesten.	Uitgaven. — Totaal.	Middelen, waardoor in de — Bedrag der gedane inlagen.	Middelen, waardoor in de — Bedrag van de interesten der onder hypotheek belegde gelden en der Nederlandsche fondsen.
Noord-Braband	348,891	3	's Hertogenbosch, Breda en Heusden.	3 à 4 pct.	970	f 105.20	f 15,511.86	f 26 925.76^{5}	f 42 542 82^{5}	f 37.076.81	f 3,684 32^{5}
Gelderland	309,793	8	(1) Nijmegen, Zutphen, Zalt-Bommel, Doesburg, Lochem, Thiel, Epe en Vorden.	3½ à 4 »	1,599	579.56	82,052.08	48 501.78	131,133.42	97,398.20	13,002.73
Noord-Holland	413 988	16	(2) Amsterdam, Aalsmeer, Alkmaar, Beverwijk, Edam, Enkhuizen, Haarlem, Heemstede, Hoorn, Monnikendam, Purmerend, de Rijp, Schagen, Weesp, Zaandijk en Zaandam.	3 à 5 »	1,330	587.03	37,323.37^{5}	35,761.51^{5}	73,671.92	58,425.69	7,049.46^{5}
Zuid-Holland	479.737	14	(3) 's Gravenhage, Rotterdam, Leiden, Brielle, Delft, Dordrecht, Gouda, Gorinchem, Schiedam, Schoonhoven, Vlaardingen, Bodegraven, Middelharnis en Sommelsdijk (gecombineerd) en Voorburg.	3 à 5 »	5,933	1,914.32	242,114.32	206,358.16^{5}	450,386.80^{5}	390,450.38^{5}	47,111.56
Zeeland	137,262	4	Middelburg, Vlissingen, Zierikzee en Sluis.	4 »	808	421.82^{5}	29,786.15	34,873.71	65,081.68^{5}	62,643.24	4,864.20^{5}
Utrecht	132,359	1	Utrecht	4 »	2,065	300 00	138,051.44^{5}	138,344.78	276,696.22^{5}	262,788.44^{5}	22,759.65
Vriesland	204,909	5	Leeuwarden, Harlingen, Sneek, Workum en Joure.	3 à 4 »	2,344	1,318 28	83,934.31	57,718.04	147,970.63	105,395.51	13,191.56
Overijssel	178,895	4	Zwolle, Deventer, Kampen en Zwartsluis.	3½ à 4 »	1,503	547.43^{5}	48,688.07^{5}	40,690.69^{5}	89,926.20^{5}	78,144.73^{5}	9,887.24^{5}
Groningen	157,504	1	Groningen	3½ »	632	290.00	75,059 00	52,868.00	128,217.00	106,351.00	9,230.00
Drenthe	63,868	»	. . . .	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	2,427,206	56		3 à 5 pct.	17,184	f 6,063.65	f 757,520.61^{5}	f 642,042.45	f 1,405,626.71^{5}	f 1,198,674.01^{5}	f 130,780.74

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

SPAAR

	Door de banken betaald wordende interest.	Getal der deelnemers bij de opmaking van de laatste rekening.	ALGEMEENE UITGAVEN EN MIDDELEN, WAARDOOR IN DEZELVE IS					
			Uitgaven.				Middelen, waardoor in de	
			Administratie-kosten.	Aan de deelnemers terugbetaalde gelden, zoo van opgevraagde inlagen als van interesten.	Voor belegging van gelden onder hypotheek of aankoop van Nederlandsche fondsen, daaronder begrepen de op dezelve aan de verkoopers te goed gedane interesten.	Totaal.	Bedrag der gedane inlagen.	Bedrag van de interesten der onder hypotheek belegde gelden en der Nederlandsche fondsen.
us-	3 à 4 pct.	970	f 105.20	f 15,511.86	f 26,925.76^{5}	f 42,542 82^{5}	f 37,076.81	f 3,684 32^{5}
lt- n,	3½ à 4 »	1,599	579.56	82,052.08	48 501.78	131,133.42	97,398.20	13,002.73
lk- ık- le, ne- sp,	3 à 5 »	1,330	587.03	37,323.37^{5}	35,761.51^{5}	73,671.92	58,425.69	7,049.46^{5}
n, ıt, m, Bo- m- en	3 à 5 »	5,933	1,914.32	242,114.32	206,358.16^{5}	450,386.80^{5}	390,450.38^{5}	47,111.56
:ee	4 »	808	421.82^{5}	29,786.15	34,873.71	65,081.68^{5}	62,643.24	4,864.20^{5}
.	4 »	2,065	300 00	138,051.44^{5}	138,344.78	276,696.22^{5}	262,788.44^{5}	22,759.65
k,	3 à 4 »	2,344	1,318 28	83,934.31	57,718.04	147,970.63	105,395.51	13,191.56
en	3½ à 4 »	1,503	547.43^{5}	48,688.07^{5}	40,690.69^{5}	89,926.20^{5}	78,144.73^{5}	9,887.24^{5}
.	3½ »	632	290.00	75,059.00	52,868.00	128,217.00	106,351.00	9,230.00
.	»	»	»	»	»	»	»	»
	3 à 5 pct.	17,184	f 6,063.65	f 757,520.61^{5}	f 642,042.45	f 1,405,626.71^{5}	f 1,198,674.01^{5}	f 130,780.74

XXVI. *Verslag nopens den staat van het a*

(Bijlagen behoorende bij het ve

BANKEN. (Dienst 1829.)

VOORZIEN. uitgaven is voorzien. Bedrag der verkochte fondsen, daaronder begrepen de op dezelve door de koopers te goed gedane interesten.	Totaal.	STAAT DER FONDSEN BIJ DE OPMAKIN — Bedrag der inschrijvingen onder hypotheek.	Bedrag der beleeningen op effecten.	Waarde van de Nederlandsche fondsen, volgens prijscourant.	b… ge… Nede… fo… te ge… in…	…rekend over 1000 zielen.	Bedrag der kapitalen, over het getal der deelnemers omgeslagen.	Het bedrag der opgevraagde gelden met de interesten staat tot dat der gedane inlagen als f 1 00 tot	*Aanmerkingen.*
»	f 40,761.13^{5}	»	»	f 112,131.00^{5}	f	8	f 118.18	f 2.39	
f 22,589.53	132,990 46	f 35,522.17	»	276,441.72		6	201.72	1.19	
13,731.88^{5}	79,207.04	3,231.00	f 6,931 20	161,843.00		1	134 89	1.56	
13,229.53^{5}	450,791.48	39,420.00	3,850.00	1,245,855.88^{5}	1	7	221.31	1.61	
2,482.90^{5}	69,990.35	»	»	139,882.98		)	182.25	2.10	
3,000.00	288,548.09^{5}	»	»	566,546.50		)	281.71	1.90	
48,286.01^{5}	166,873.08^{5}	44,234.12^{5}	27,110.00	212,860 00		4	132.70	1 19	
5,152.80^{5}	93,184.78^{5}	5,200.00	41,110.00	257,394.60		)	211.76	1.61	
10,750.00	126,331.00	»	7,000.00	226,870.00			372.36	1.42	
»	»	»	»	»			»	»	
f 119,222.67^{5}	f 1,448,677.43	f 127,607.29^{5}	f 85,991.20	f 3,199,825.69	f 3		f 205.03	f 1.58	

(1) De opgaven ontbreken voor die te Thiel.

(2) De inlichtingen, omtrent de banken te Amsterdam en te Haarlem verkregen, waren te onvolledig om in deze tabel te kunnen worden opgenomen.

(3) Het bestuur van de spaarbank te Rotterdam heeft geweigerd opgaven te doen.

XXVI. *Verslag nopens den staat van het armwezen over* 1829.

(Bijlagen behoorende bij het verslag.)

– BANKEN. (Dienst 1829.)

VOORZIEN.		STAAT DER FONDSEN BIJ DE OPMAKING DER LAATSTE REKENINGEN.						VERGELIJKING TUSSCHEN DEN STAAT DER FONDSEN EN HET DOOR DE BANKEN VERSCHULDIGDE, BIJ DE OPMAKING DER LAATSTE REKENINGEN.						
uitgaven is voorzien.														
Bedrag der verkochte fondsen, daaronder begrepen de op dezelve door de koopers te goed gedane interesten.	Totaal.	Bedrag der inschrijvingen onder hypotheek.	Bedrag der beleeningen op effecten.	Waarde van de Nederlandsche fondsen, volgens prijscourant.	Op de belegde gelden en Nederlandsche fondsen te goed zijnde interest.	Aan kontanten bij kas.	Totaal.	Bedrag der fondsen.	Bedrag van het verschuldigde.	Zuiver bedrag der reserve-fondsen.	Verhouding van het getal der deelnemers tot de bevolking van die provinciën, waarin de banken gevestigd zijn, berekend over 1000 zielen.	Bedrag der kapitalen, over het getal der deelnemers omgeslagen.	Het bedrag der opgevraagde gelden met de interesten staat tot dat der gedane inlagen als f 1.00 tot	*Aanmerkingen.*
»	f 40,761.13^5	»	»	f 112,131.00^5	f 1,828 67^5	f 679.67^5	f 114,639 35^5	f 114,639.35^5	f 99,143.08^5	f 15,496.27	2.78	f 118.18	f 2.39	(1) De opgaven ontbreken voor die te Thiel.
f 22,589.53	132,990 46	f 35,522.17	»	276,441.72	3,924.00	6,658.89	322,546.78	322,546.78	291,539 13	31,007.65	5 16	201.72	1.19	(2) De inlichtingen, omtrent de banken te Amsterdam en te Haarlem verkregen, waren te onvolledig om in deze tabel te kunnen worden opgenomen.
13,731.88^5	79,207.04	3,231.00	f 6,931 20	161,843.00	2,570.50^5	4,839.04^5	179,414.75	179,414 75	158,210.64	21,204.11	3.21	134 89	1.56	
13,229.53^5	450,791.48	39,420.00	3,850.00	1,245,855.88^5	12,062.99^5	11,856.04	1,313,044.92	1,313,044.92	1,244,011.52^5	69,033.39^5	12.37	221.31	1.61	(3) Het bestuur van de spaarbank te Rotterdam heeft geweigerd opgaven te doen.
2,482.90^5	69,990.35	»	»	139,882.98	1,423.10	5,947.96^5	147,254.04^5	147,254.04^5	128,418.34^5	18,835.70	5.89	182.25	2.10	
3,000.00	288,548.09^5	»	»	566,546.50	6,507.57^5	8,674.45	581,728.52^5	581,728.52^5	556,997.58^5	24,730.94	15.60	281.71	1.90	
48,286.01^5	166,873.08^5	44,234.12^5	27,110.00	212,860 00	3,655.75^5	23,193.03	311,052.91	311,052.91	288,719.83	22,333.08	11.44	132.70	1 19	
5,152.80^5	93,184.78^5	5,200.00	41,110.00	257,394.60	6,098.20^5	8,481.84	318,274.64^5	318,274.64^5	289,137.62	29,137.02^5	8.40	211.76	1.61	
10,750.00	126,331.00	»	7,000.00	226,870.00	1,445.00	16.00	235,331 00	235,331.00	215,189.00	20,142.00	4 01	372.36	1.42	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
f 119,222.67^5	f 1,448,677.43	f 127,607.29^5	f 85,991.20	f 3,199,825.69	f 39,515.81	f 70,346.93^5	f 3,523,286 93	f 3,523,286.93	f 3,271,366.76	f 251,920.17	7.27	f 205.03	f 1.58	

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
3 0112 072886051